Restauracja rękopisu i oprawy „Starodruk" 1963 r.

257

I

Permutacio [illegible]

[illegible] Aspiratio

lingue [illegible]
[illegible]
albinus [illegible]
[illegible] balbus no nisi [illegible]
opilanz [illegible] orsioe [illegible]
barbe [illegible]
silluacio [illegible] Dici
[illegible]

est sonus

plenus [illegible] acutus vniformi ore platus p que omnes
vocales nate sunt aspirari i oi pte orcis eenaialis quatuor vo
[illegible]mates accidentalis   Dicitur aspiracio vocalium ab aspi
racione consonantium q vocalibus aspiracio sic e conata q ablata
aspiracione mutatur significacio at sunt i alius cursum vocales aspi
rant i pncipio z medio consonantes nisi i medio amplius
obmittens aspiracionem sicp vocalis ptat cont ortographia z sensu
i consonantibus at no   Aspirant ois ptes ptes ovos pt ppo
sicios silr ois vocales consonantes at tm quatuor sunt c t r g
pals aspiracio ut stra cp psat q no aspirat michael hamus z q
aspirat homo pulcher h[illegible]

conglutinacio duarum vocalium in eade sillaba vim sua ob
tinencium vsitatum sedm quatuor tm modos cobinandi pre[illegible]
   Duplices sunt diptongi sz vsitati z inusitati vsitati
sunt tm quatuor sz au eu ae oe Inusitati sunt oy ey z sunt greci
barbari at ppt irreglari[illegible] ydiota sunt plens   Perantes
diptongorum sunt q vna diptongus pt desinere i duas consonantes
uel i vna habente vim duplicis ut fauces faux z dz sp pdu
ci i metro z pnt ca due consonantes pcede i metro no at seq
z q essencialis e vbo hm ca ipnt ut retineat eas z ipno
[illegible] apnto fortus (z dicc[illegible]) pnc declinacio   Valet
captlm ut stra cp vocalis pt vocali [illegible] z cp ipnt diptongus tra
[illegible] celu z tr decz sp stbi cu intello   Inuenta e dipto
gus causa differentie sonoi[illegible] z coposicionis

sex lre alfa
beti sz l m n r s x que cu vocalibus coiuncte interdu red
dunt molles i sonoritate interdu acuciores ppt facile indiffen
cie flexibilitatem ad pducendum et correpcionem   liquescencia
[illegible]
[illegible]
pducionem   Petrates liquidas [illegible]
[illegible]
sonat z si liquestione poiter [illegible] sonoras
Dicuntur liquide quia emanat in loco humido ob quod sicut liqu
dans facilis currit de loco ad locum [illegible] transit similis
[illegible] antiori sz z posteriori Dicit ant[illegible]
[illegible] flexibiles   Esse liquidum [illegible]

sunt queda litte
rales sicut [illegible]alibus dispositionibus configurate officium
lre uel sillabe p q[illegible] ppt [illegible] sille
a lre ad medium z celeritate z breuitate scribendi finalis
ad [illegible]   Quelibet ars quelibet scia habet pro
prios titellos pta enim sic scribitur p pre sic p pn sic
p pro vo sic p mus sic mg quod contero sic cp pro
vo sic cp z c   Leges hnt suas breuiaturas scribit
enim [illegible] sic o [illegible] multas hnt breuiaturas sic
z media ac alie   Certe gnaciones hnt ad lris
[illegible] certos titellos sine quorum [illegible] sua ydiota no
[illegible] pnt scripta gplere

est subiencia vnius lre p alta sedm vaiacionem essentia
lem [illegible] accidentale icasu tm a [illegible]   Duplex e comu
tacio sz [illegible] z accidentalis [illegible] e q vna lra pom
p altera Accidentalis e q [illegible] pacientis   Comu
tacio [illegible] fit sex modis sz deriuacione coposicione [illegible]
plaro [illegible] diminutione gnacione corrupcione
alteracione [illegible] exepla [illegible] occupacionem
[illegible] comutacio [illegible] quatuor sz ad eufo
[illegible] copia deriuacione z dicionum multi
plicacionem

est variacio vnius vocalis i altera [illegible] i omis
[illegible] i qualibet [illegible] aliquo alio
modo [illegible]   A vocalis [illegible] i omis vocales
ut [illegible] marmor [illegible] E eciam mutat in
[illegible] rogus mons [illegible] eciam i omis ut
[illegible] libustons [illegible] i omis ut stat
bone [illegible] O silr i omis ut paulatim proderis
[illegible]   Valet captlm ad [illegible] ho
[illegible] no n dicit facio fuci si n i [illegible]
[illegible]

Permutacio [illegible]

est pmutacio vnius consonantis i alteram [illegible]
[illegible] loco [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
sz i l b duas [illegible] v co[illegible] et n [illegible] mutatur d
m n r x p consonante [illegible] transit i x [illegible]
Y mutatur i c s g s c t [illegible] Y i [illegible]
[illegible]

est [illegible]
[illegible]toria qua reperiuntur lre quedam [illegible] i per
mutatum in deriuacione gnatiuis sedm potissimum
suum statum naturam z vigorem   pmanentes
lre sunt l p b x r h m p ut celo turpis [illegible] ne
xo cesar habeo emo sapio dicit n celo [illegible]
pam z sic de alijs   Valet captlm ad
tria ut sz strat sicut comutantur lre ita eciam ab
opposito pmanet latinitas [illegible] z ad declinacionem cum
casus transit a casu z cp [illegible] hnna i [illegible] l p
b x [illegible] pmanet i oibus

est [illegible] cert
quibusdam lris adiacentis q sz vna lra pt [illegible] indiffe
renter poni p altera [illegible] sine [illegible] cp aliquis error
[illegible] aliquis concomitetur   Indifferencia scribendi
potest cadere i istas lras sz in [illegible] pt
enim indifferenter scribi Karthago [illegible] p c uel
p k silr philippus p f ut p ph z c sine enim sic
scribatur siue aliter nulla fiat i sono [illegible]
   Excipit a pdictis Katherina [illegible]
lis ihesus   Valet vicissitudo ad quatuor ad
breuitatem scribendi [illegible] e scribere iericho [illegible]
[illegible] ppt ethimologiam no n dz scribi iesus ne valet
ethimologia sz iste ho e [illegible] saluator z cp
vna lra p tribus collocatur ut patz i h iericho

est sub
[illegible] vnius lre a duarum a trium de sillaba [illegible]
causa eufonie [illegible] amissione a causa
ornatus   Subtracio cadit i omis vocales [illegible]
[illegible] sz m d m n b x   Abicitur
lre uel sillabe interdu i metro pp pedes [illegible]
du abicit lra [illegible] ut in [illegible] tu populi al
me deus saluasti a morte redepti [illegible] due lre
abiciuntur [illegible] interdu cosona cu vocali ut [illegible]
[illegible] induperios [illegible] aliquando scribitur [illegible]
[illegible] abicitur ut scribe [illegible]
[illegible]   Dicio monosillaba ut sic no p [illegible]
z sic i apocopacione fit subtractio ita i [illegible] augu[illegible]

[illegible] respectiua earu sedm i notescencia [illegible]
que est altera ppositiua a subiunctiua [illegible]
pt z [illegible] no pt que ichoat dicciones latinas [illegible]
si dz [illegible] naturalis sonoritas sedm eufoniam [illegible]
Vocales sunt sibi ipis ppositiue ut patet i diptongis sz au
eu z Semivocales [illegible] alijs semivocalibus ut [illegible]
[illegible] alicui no pnt [illegible] mediante medio sz
me [illegible] vocali Mute ois pponunt semivocalibus pt sola m
ut blandus clauis odlas gladius atlas planus flauus
abimo ethna [illegible] vmbra [illegible] eciam semivocales
sunt sibi ipis ppositiue z subiunctiue

est [illegible] lrarum sz b c d r s t i p v causa eufo
nie in oppositione interpositio ut sz z ornacior
coposicio fiat sille z sonoritas [illegible] reddatur alti
cior   Valet interseccio ad tria ad eufoniam
ad debitam coposicionem z [illegible] modum loquendi
Interseccionum alia [illegible] que fit sedm
duplicacionem lre uel sille ut aaron naason [illegible]
que si sine duplicacione scriberentur [illegible]
si vo [illegible] no duplicatur [illegible]
[illegible] sillabis ut momordi dz at ce duplex [illegible]
sille z [illegible]

est quando p qualibet lras alicuius dicio [illegible] significat
integra dicio interpretatiua alicuius [illegible]
[illegible] p illam [illegible] significata pt ut dicendo

Iste [illegible] datus est pro libraria artistarum
maioris collegii per executores olim [illegible]
Johannis [illegible] de [illegible]

deus cristus emanuel valet enim dans etnā veni fus ... ne redēptorē ustorū saluatorē tēpore verū sumpsa ... māsuetissim⁹ agnus mrā redēptio exemplar le titia. Valet ethymologia lr̃alis ad laudē ꝛ vituperiū ad impositorē ꝛ ad

est similiter desinētia cadens ī lrām cōsilē ī uoce in pͥncipio dictionis medio aᵗ fine sedm̄ debitā sillabarū ꝓportionē Riemus pͥncipalis cadit ī sillaba minus aᵗ pͥncipalis ... maxīe aᵗ in dictionē. Riemus lr̃alis est mīme suauitatis sillabalis maioris maxīe aᵗ suauitatis ē dictonalis qui scȝ cadit ī cōiugatione ... pase sinoiaȝ sedm̄ vocē dissentē aᵗ ī significatione ꝛ partis orōē lr̃alis cadit quādoq ī duas sil sp ut o pulcra puella que vultu fulges ut stella tua pnā de psona da michi pulcra dona tu sertus de corona pͥm⁹ ī duas sedr̄ ī vnā

vocatio alicuius lr̃e appͥata significatione de qua post ꝓlatioȝ datᵗ cognicō ꝛ sufficiēs doctrinatio. q hec ē lr̃a ita tn̄ q nō alia lr̃e noiant ut res nisi enim nomē scietis rei perit cognicio ꝛ lr̃e noīatio quādo se sola ē nō ē nisi ꝓ matiali. Noiā lr̃aꝝ st̄ ideclia lia ꝛ simplicia ꝛ fixa ꝛ neutlia Oportet lr̃as eē fixas ꝛ stabiles ꝛ indeclinabiles q st̄ fūdamēta doctinaꝝ ꝓpetuarū si igitᵗ declinaretᵗ si ī declinaretᵗ ītō ꝛ a gtō huiᵘˢ atis iret ī naturā alti⁹ denoiatiōis ꝛ sic euanesceret scīā ī eis recōdita ꝓptᵉ mobilitatē.

est ꝓprius kālitoālis ꝓtractio sedm̄ q lr̃a accidētia latet t'mīnō suo clausa se offert visui ad repn̄tandū pͥmo ꝛ sibi sillē ꝛ p⁹ vna cū aliis vitate in se cōtenta Asseruit plurimi lr̃aꝝ nichil posse significaē psonalr̃ nisi matialr̃ tm̄ se scȝ vnius ex quo intellatus fert p eas cognitiue ī vitatē intro cōtētā videtᵗ michi aliq significatū aliq as lr̃e significā lr̃e dat ei sedm̄ ꝛ singlaritatē eā ī aliis alia distiguit ꝛ hec de litteris dicta suffiant oportet enim bīue eē ꝓptᵉ biuitatē vite ꝛ multitudinē includēdoꝝ

est vox uel sc̄ptū ex plurib⁹ lr̃is cōpositū vno spitu ꝛ vno accētu indistanter ꝓferibile ꝛ hᵉ sedm̄ maximam cōtinētiā duaꝝ vocaliū ꝛ sex aggregatiuū lr̃aꝝ Con dicionēs lr̃aꝝ st̄ q̄tuor scȝ nō cōstitui sīe vōli nullatenus eē designatiuā ut sit ī potētia hr̄e essendi lr̃a uel sillaba ꝛ hr̄e cōpoitioȝ sedm̄ eufoniā ꝛ nō cacefaton Dr̄ sillaba a dictōe ī tribȝ q nichil significat ꝛ nullū hȝ accētū ꝛ p sua accidētia dictio aᵗ nichil hoꝝ hȝ

ī sillaba artificialis lr̃e ad lr̃am cōbinātio ex qua sufficienter manifestatᵗ que lr̃a ad quā ꝓtem se tenere debet si artificialis dȝ eē sillabe institutio Ars sillabicandi pateat tibi his ꝛ cōsilibus exemplis cōsinas significētū testis redarguo grayus vngius massa sabbatū axis stamptnū gilbus accola cū heutesis regnū adultus Regule st̄ tᵉˢ clȝ due vōles ꝛ ꝯsonātes ponitᵗ in eadē sillā tuc pͥma cū pᵃ et sedā cū sedā se tenē dȝ ꝛ t̄ᵃ qn̄ claudiᵗ īter duas vōles ū cōsona cū sequēti ē sillabicanda Tria dē cōpoīᵗᵉ ī cōpoitis ē ꝓse sillabicandū Cerra int'posita lr̃a sillabicanda ē cū sequēti ut redarguo Cum eliȝ ponitᵗ tres vōles in eadē sillā tūc vna pdit vim tūc sillabicanda ē cū pcē ut grayus

Debita compositio sillabe p cōgructēs lr̃as fua enciētes ꝓportionabilē eufoniē sonoitatē ui regularē tradicionē ꝛ nō cacefaton b pnt sequi iste lr̃e scȝ b d l h n c pnt sequi c q h i v d sequitᵗ sonāte b m i n f sequitᵗ clarē f i c a g sequitᵗ g ꝛ omēs vōles l sequitᵗ qlt cōsona pt r k q m sequitᵗ b p m n sequitᵗ os pt b p m r l r sequitᵗ quelȝ ut morbus parrite cordis pstatᵗ margo prolixȝ prolixtas carmē cornua corpus torrens currus morsib⁹ artus p uitus corvus terres s sequitᵗ t p i s r t sequitᵗ t r sequitᵗ c p q t l

est ꝓpetas sillē mensurans qua pr ostēditᵗ clare que lr̃a quā pt

sillabā mediātū... ... ... nare Regula ... lr̃e totius alfabeti vnt medicaē sillabā ut ... ... Secūda t̄ᵃ terminare nō pnt d lr̃a nec sillabā ... ... sillā ... ... sillā ... ... sillā ... ...

est triplex numerus scȝ maxim⁹ medius ꝛ minimus quo oīs sillaba cōplectitᵗ Maxim⁹ nō sillābe est ex sex lr̃is Medi⁹ ē ex duabȝ t'bus q̄tuor qnq ī Minim⁹ ē ex vna lr̃a tātū Sillā nō pt̄ cōstitue nisi ex duabus vōlibȝ ꝛ si vōles hn̄t vim duoꝝ ambe pdūt vim potētionalis natūre Amplius nō plus nisi tres cōsonātes pnt antecedē vōlē ꝛ tres sequi ꝛ si antecedūt tres cōsonātes nō pnt nisi due vōlē sequi ꝛ ecōuerso Nulla cōsonās se sola pt̄ facē sillabā sȝ vōles bn̄ taċō q vōles ī sillā se q̄ aīa que ꝑse moui pt̄ cōsonās aᵗ ē q corp⁹ q̄ nichil pt̄ sīe aīa ita ī cōstituēdo sillē cōsonās nl pt̄ sīe vōli Obiciūt quidā cont̄ hȝ de b m ī sillabis ... volētes plᵗ cōsonā se solā fōē sillabā est aᵗ soli signū

est quedā ꝓpetas accidētalis p qualibet sillabā representatiua alicuius occulti q p eam vcāat pt interptari Triplex ē sillabalis ethimologia scȝ ꝓpe dicta ꝛ ē ī a qn̄ quelȝ sillaba ꝓpa rotcta fōē sȝ hᵗ q aliq lr̃a sibi addatᵗ exprimit laudē uel vituperiū ꝛ ꝓpa ubi ī ꝓptatō cadit ī omēs sillās sȝ p additioȝ ut cadauer Inꝓpissia ē qn̄ nō pt̄ cadē ī omēs sillabas sȝ ī aliqs cadit ꝛ ī alias nō ut cristus ī cūsinate vinci Valet hᵗ capitolū ad laudē ad vituperiū ad elationem alicui⁹ occulte ꝓpetatis ex noīē.

est certa consonātia sedm̄ cōuenientiā suā cadens in sillabas pͥmas medias aᵗ finales cauda addita aut sine cauda Multiplex ē riem⁹ cadēs ī sillabas pͥmus ubi ī qualibȝ dictōē ē cōsonātia exēplū desine ut stem cōfessus ꝛ ꝓfessus etiā ē hᵗ ī medio sȝ sᵗ ī pͥncipio aᵗ ut o maria o ꝓpia ꝛ ē ꝛ hᵗ riem⁹ dᵗ monotogus Alter diptōgus qn̄ vna dictō mediat sȝ cōsonātia ꝛ ī duas cadit pͥmā scȝ ꝛ sequētē ut o maria vgo pia stella maris noiātur Tercius qn̄ due dᵒˢ mediāt sȝ cōsonā ꝛ vōcᵗ triptōgus ut quā dictamē sit decoꝝ hᵗ cōcedat rexpoloꝝ cuiū riemū videam⁹ nobis ꝯ exoptentis ꝛc.

est plurīa sillabaꝝ in eandē vocē significatiuā aggregatio q ipm̄ aggregatū siue plena placuē aᵗ scripto repn̄tat aliq aliq aᵗ aliqualiter eā audienti aᵗ videnti ꝛ eius significationē intelligenti aᵗ ē cōceptus tali aggregato correspondes Dr̄ dictio a sillaba q dictio ē ꝓse aliqu⁹ expōsitiōē sua sillaba vō inꝓpitū tali nō ꝛ qnq dictō correspōdȝ orationalit sillā ī ꝓpitū talis nūq Accidūt dictōni subordināō significatiō regularis placio tā ī metro quā ī ꝓsa diffinitio ꝛ diuisio Dictiōnū alia vōlis alia mētalis alia scripta alia vnipartia alia diuisipartia equiuoca vniuoca supior istoꝝ cōuertibilis coequa absoluta ꝛ cōnotatiua

est accidens dictōnale dans in notescētiā q oīs dᵒ latina nata ē subordināri alicui octo partiū orōis ꝛ suscipere eius ꝓpetates ut ex hᵗ elucescat q̄liter dȝ cōgnue integrāē orōē latinā Duplex ē subordinatio scȝ actiua ꝛ passiua Actiua st̄ octo orōis partes que subordinatōis sedāꝝ integionū subordinant sibi dᵒˢ pͥmaꝝ intētionū ut induat naturā ꝛ accidēcia eaꝝ Passiua st̄ oīs dictōnes latine istis decliāc subordināte licet interdū aliq dictō subeodē sono diuisis subordinetᵗ hᵗ tm̄ nō nisi equiuᵒᶜᵉ sub alteri ī significatiōe

accidens dictonale quo oīs dictio latina imposita est ad significandū aliq q ī mutat potētiā auditiuā aᵗ visiuā ad formādū cōceptū de re cōfert vestigiū ꝛ naturā sedm̄ pͥmi impositoris intētionē De noiātio iuēta ē ꝓpter q̄tuor pͥmo ut ferat vestigiū rei q nos nobis ... ... co q res nobiscū ferre nō valem⁹ 2ᵒ ad integritatē p alios tm̄ ... appheā ... tificā ... 3ᵒ ad indicia voluntati ... ... ad reꝝ cognicioȝ Diuīs ferit significata ... rerū pᵒ ... put res dᵗ a reor ꝛ reri adē cōmu

ut strat' q oe ons e activu' a' passivu' et que aco
ouenit vir' et que in(te)rib(us) et q nota [illegible] i(n) septe(m)
generib(us) reperit' et ad co(n)gruitates et [illegible] iste st' co(n)grue oe
ho z al' oi' ho z d°. duces oper' dies clar(us) passer alb(us)
sat' al' duodecim m(i)lia sig(natorum)

est d° no(m)i(n)alis apte determinabilis p h(oc) vnus a' plu(rali)
uel co(n)t(ra)dictioria a' e d° nata determinari p dictio(nem) determi-
nata(m) p h(oc) vn(us) uel plura(lis)   Dicit(ur) numer(us) sin(gular)is
a(d) [illegible] q(uia) e(x)titas [illegible] no(n) queri(tur) n(is)i i(n)dividuis sin(gular)is
n(umer)o [illegible] dictio(n)ib(us) appellative q(ua)lit(er)cu(m)q(ue) [illegible] oe no(me)n p(ro)p(ri)u(m)
e sin(gular)is n(umer)i n(on) a(u)t(em) eco(n)trario   Dicit(ur) plur(alis) n(umerus) a sin(gulari)
numero q(uia) [illegible] po(s)t d° sin(gular)is n(umer)i suff(ici)e(n)t(er) v(er)ificatur p(ro)
vnu(m) supp(osi)tu(m) s(ed) plur(alis) h(oc) n(on) e v(er)a solo ada(m) exi(s)te(n)te ho(mo) e(st)
s(ed) no(n) h(oc) ho(min)es s(un)t   Valet n(umerus) ut strat' q(uod) oi(s) res
mu(n)di e vna a' plex gregati a' q(ui)a vl(tim)o p(ri)n(cipa)le signifi(cati)u(m)
do(mi)n(u)s significat' sermo si de vno ul' plurib(us) et q(ui) caret
sin(gular)i ul' plu(rali) et an sint co(n)g(ru)e p(ro)p(ter) n(umerum) vigi(n)ti vn(us) a(ni)m(alibus) c(on)stit(uti)
p(er)sone et [illegible] s(un)t p(ro)bi magr(i) legit' deu(s) p(er)fectu(m) s(er)vat vob(is)

est dictio no(m)i(n)alis potens uel no(n) potens dividi
in duas uel i(m)plures partes intelligibiles p(ro)p(ri)is
sensus capaces   Triplex figura s(cilicet) simplex
co(m)posita et deco(m)posita   S(implex) figura accidit illis p(ro)b(us)
q(ui)b(us) p(er)sona accidit i(n) no(m)i(n)e [illegible] adv(er)bio
S(implex) figura co(m)posita [illegible] oi(bu)s i(n) no(m)i(n)e ut
in iustus co(m)po(n)itur ut idem [illegible] ut plego i adv(er)bio ut
i(n)cipio ut negligo [illegible] ut adiu(n)ctus i(n) c(on)iu(n)ctione ut
o(mn)i   Valet figura ad sciendum que d° e vox simplex
q(uo)d q(ui)d p(ro)p(ri)o vel appositio(n)e [illegible]

est dictio no(m)i(n)alis apte respo(n)siva ad h(oc) quis [illegible] cui
que a quo quorum quib(us) ul' a q(ui)b(us) a' e d° suffic(ie)ns sub
exta(n)tive ac(ti)u' p h(oc) adv(er)biu(m) o/ a' e dictio sub vna voc(e)
t(er)minatione apte respo(n)siva ad o(mn)i(a) p(re)dicta   Casus
cognoscit' plurib(us) modis s(cilicet) t(er)minatione co(n)grua respo(n)sione
ad h(oc) q(uo)d et cui et(c). p(ro) [illegible] p(ro)nuntiatione p(ro) possessio(n)e
supaddit(ur)   [illegible] casus e diu(er)sior alio origi(n)e.
officio relative co(n)structione de(n)o(m)i(n)atione   Valet casus
ad co(l)locatio(n)em [illegible] latinit(atis) ad agnoscenda(m) mor(em) declinandi
p(ro)finalia ad co(m)pila(n)da(m) lati(ni)tat(em) et an iste sint co(n)grue.
alb(us) pede vna [illegible] [illegible] meus petre sis docte

est d° no(m)i(n)alis nata co(n)grue [illegible] sin(gular)i t(er)minari i(n) e l(itte)ra
[illegible] ul' i ul' [illegible] ul' [illegible] ul' [illegible] disar' a h(oc) s(unt) hab(ent)
[illegible]   Declinatio(n)es [illegible] s(cilicet) q(ui)nq(ue) i(n) no(m)i(n)e s(cilicet) p(ri)-
ma s(ecun)da t(er)tia q(ua)rta q(ui)nta [illegible] i(n)usitate s(un)t [illegible]
[illegible] i(r)regulares defectiva voce [illegible] signifi(cati)o(n)e [illegible]
voce et significatio(n)e s(un)t et [illegible]   Dictio
triplex p(ro) casus et numeros retinet p(ri)ncipale signifi(cati)vu(m) i(n)
[illegible] p(er)mutat' a' significatio [illegible] [illegible]
materiale   [illegible] e declinat' p(ro)p(ter) multiplicatione(m) la-
[illegible] [illegible] et co(n)g(ru)e [illegible] sensus loquendi a' s(cri)bendi
[illegible] qui t(er)minat [illegible] a' [illegible] [illegible]

est dictio no(m)i(n)alis ducens uel no(n) ducens origine(m) sua(m)
ab alia d° latina sibi no(n) coeva [illegible] ad significandu(m)
i(m)posita   Duplex e sp(eci)es p(ri)maria s(cilicet) et derivativa
P(ri)maria sp(eci)es e d° no(m)i(n)alis no(n) duce(n)s origine(m) sua(m) ab alia
d° latina secu(m) no(n) coeva s(ed) alias [illegible] [illegible] Deri-
vativa e d° no(m)i(n)alis duce(n)s origine(m) sua(m) ab [illegible]
Quida(m) co(n)ant' sp(eci)em includere sub co(m)parative al(iter) subfigu-
ra(n)t' [illegible] e ea [illegible] declinat'   Valet sp(eci)es ut [illegible]
que d° a nullo dicta' et que ab altero

est dictio no(m)i(n)alis in o(mn)ibus singularib(us) casibus i(n)flexi-
bilis sub vna t(er)minatione [illegible] a' duab(us) a' trib(us) a' quatuor
a' sex   Septe(m) s(un)t forme i(n) no(m)i(n)e s(cilicet) aptota mo-
ptota diptota triptota tetraptota pe(n)taptota exapto-
ta et ne forte plu(ri)u(m) [illegible] sp(eci)ale [illegible] s(un)t
no(m)i(n)a   Valet for(ma) [illegible] defectiva ut s(un)t [illegible] que
no(n) [illegible] casu def(icien)t a' q(uod) t(er)minatio(n)es siles [illegible] et q(uod)
dissiles et q(uod) [illegible] declinatio(n)e [illegible]
exaptota

est dictio no(m)i(n)alis nata e(ss)e suppositu(m) respectu appo-
siti s(ecun)de uel tertie p(er)sone [illegible] et ut sit no(n) [illegible] vbi
[illegible]   Duplex e p(er)sona i(n) no(m)i(n)e s(cilicet) s(ecun)da
[illegible] [illegible] Et t(er)tia h(ec) [illegible] [illegible] [illegible]
P(er)sona no(n) reperi(tur) i(n) no(m)i(n)e ne videat' [illegible] no(m)i(n)a
[illegible] et [illegible] no(m)i(n)a [illegible] [illegible] ab

sens tam lo(n)ge q(uam) p(ro)pe   No(n) pone(n)do p(ri)ma(m)
no(m)i(n)is p(er)sona(m) seq(ue)ret' has e(ss)e i(n)co(n)gruas magr(i) legit ego
paup(er) ludo et has no(n) e(ss)e i(n)co(n)gruas petrus ludo
paulus [illegible] et h(ec) de accide(n)tib(us) no(m)i(n)is dicta suffici(a)nt
Sequit' ia(m) de sp(eci)eb(us) no(m)i(n)u(m) p ordine(m)   [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

est ip(s)a dictio no(m)i(n)alis i(n)gerens dificultate(m)
i(n) decli(n)a(n)do p(ro)p(ter) defectu(m) in casu a' no(n) qui defect(us)
venit a' ex natura rei a' [illegible] a' voce i(n)habili a'
a' co(n)tide(n)cia a' [illegible] a' regulari repugna(n)cia
Defi(cien)t i(n) casu nete [illegible] [illegible] [illegible] plus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ador [illegible] [illegible] [illegible]
i(n)t(er)rogativa relativa distributiva i(n)finita   Defi(cien)t i(n) n(umero)
sin(gular)i vepres lemures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vesp(er)e vigilie matutie et(c). I(n) plu(rali) vo(ce) defi(cien)t d(ictiones) p(ro)p(ri)a
no(m)i(n)a et metallor(um) et [illegible] [illegible] [illegible] et podalia
et mascula Sanguis pulvis et(c). et fe(m)i(ni)na fama fames
et(c). et neut' pus opus fenu et(c).   Simpliciter defectiva
a(m)e(n) osanna alla adonay et(c).   Aliq(ua) s(un)t i(n) sin(gular)i defe-
ctiva et no(n) i(n) plu(rali) ut [illegible] et plus aliq(ua) e(con)t(ra)rio ut [illegible] [illegible]

Sup(er)excessiva

est d° no(m)i(n)alis habu(n)da(n)s [illegible] i(n) casu declina(tio)ne no(n) [illegible]
aliq(ua) alia p(ro)p(ri)etate accidentali et g(ra)maticali   Exce-
du(n)t i(n) n(ominativ)o [illegible] [illegible] sublimis pusillanis [illegible]
[illegible] [illegible] arbor odor labor honor [illegible] [illegible]
[illegible] pulver [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plus i(n) accusativo ethera [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pelius [illegible] ethera [illegible] [illegible]
[illegible] lampada [illegible] ablativo dies nox [illegible]   Exce-
du(n)t i(n) declinatione laurus q(ue)rcus colus [illegible] [illegible] [illegible]
ortus cantus   Valet [illegible] ut p(ro) defectiva
scitur [illegible] eciam sup(er)excessiva   An sint co(n)grue
magn(us) e h(ic) pulver [illegible] a sto [illegible] dic a sto [illegible]
o [illegible] [illegible] [illegible] ad ethere uel ad ethera

[illegible]

est d° no(m)i(n)alis varie declinat(ur) sine defectu a' sup(er)-
cessu alt(er)o octo modor(um) s(cilicet) q(uod) a' variu(m) g(e)n(u)s no(n) casu
significative a' g(e)n(u)s et declinatio(n)e s(un)t a' g(e)n(u)s et significatio(n)e
s(un)t a' declinatio(n)e signific(ati)o(n)e et g(e)n(u)s s(un)t   Eterocli-
[illegible] fit octo modis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] octo modis eterocli[illegible] [illegible]
Nota eteroclita s(un)t pascua zizania balnea amigdala
locus iocus balteus silu carbasus arbutus epulu de-
[illegible] celu(m) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alvea
supellex tartarus sibillus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dindima [illegible] [illegible] menala [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]   Eteroclita [illegible] s(un)t sicut mo(n)stru(m) i(n) natura
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

est no(me)n eteroclitu(m) habens in singulari aliud g(e)n(u)s
qua(m) in plurali   Differt eterogeneu(m) no(men)
a no(m)i(n)e diversigenere q(uia) diversigeneru(m) e no(men) h(ab)ns di-
versa g(e)n(er)a i(n) singulari [illegible] uel i(n) plurali [illegible] et [illegible] h(ec)
[illegible] [illegible] [illegible] et casus ut s(un)t [illegible] [illegible] [illegible]
vesp(er) hesp(er)/ eterogenea s(un)t ut [illegible]   Etero-
genea masculina i(n) sin(gular)i et neut' i(n) plurali s(un)t octo s(cilicet)
[illegible] balteus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
locus [illegible]   I(n) sin(gular)i fe(m)i(ni)na et plu(rali) neut' s(un)t octo
s(cilicet) zizania pascua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] supellex   Neut' i(n) sin(gular)i et masculina i(n)
plurali s(un)t frenu(m) [illegible] [illegible] [illegible]   I(n) sin(gular)i
neut' i(n) plu(rali) fe(m)i(ni)na s(un)t [illegible] s(cilicet) epulu(m) [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vesp(er)   Diversigeneru(m) i(n) plu(rali) s(un)t [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

est d° no(m)i(n)alis h(ab)ns in singulari alia(m) significationem
qua(m) in plurali a' e dictio sub eode(m) [illegible] tenore
in diversis casibus aut numeris h(ab)ns diversam si-
gnificatio(nem) exe(m)plu(m) [illegible] ut Sal [illegible] i(n) singulari sign(i)fi-
[illegible] [illegible] s(ed) [illegible] i(n) plurali [illegible] [illegible] [illegible]
lac e [illegible] liquor lactis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
op(us) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et opes i(n) plu(rali) s(un)t divitie   P(ro)p(ri)a [illegible] [illegible]
no(m)i(n)a eteroclita sp(eci)e(m) q(uia) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
casib(us) ad significanda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] no(m)i(n)a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vesp(er)
e eteroclitu(m) g(e)n(u)s voce et [illegible]   [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

est dictio no(m)i(n)alis in singulari h(ab)ns alia(m) declinatio(n)em
qua(m) in plurali   Differt ista diversiclinu(m) no(men)
diversipartiu(m) et eteroclinu(m) q(uia) diversipartiu(m) e d° que
sub eode(m) i(m)mutabili voce p(ot)est e(ss)e no(men) et verbu(m) no(men) et
participiu(m) ut [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] vel [illegible] [illegible]
participiu(m) [illegible] Diversiclinu(m) [illegible] [illegible] [illegible]
e n(on) no(m)i(n)e s(ed) p(ro)p(ter) [illegible] sub eade(m) voce [illegible] declina-
sub p(ri)ma declinatio(n)e et s(ecun)da et t(er)cia et q(ua)rta et q(ui)nta ut [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
t(er)mi(n)is [illegible] [illegible] laurus q(ue)rcus [illegible] [illegible] [illegible]
colus do(mu)s pecus lacus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
clinu(m) a(u)t(em) [illegible] [illegible] [illegible] declinatio(n)e [illegible] [illegible] [illegible]
zizania et pascua s(un)t i(n) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
s(ecun)de [illegible] [illegible]   Casus e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

est dictio substantiua indeclinabilis et neutri
non p re si pro se et quibz sibi sili doc iuocatione uel
scripto recepta Ois do mundi pt ee nomen
materiale et sic et vbu et coniunctio et prepositio et et licet
obiciat quida quo nom pnom nec li est nec li ens
qr ex quo pt oe ens mundi vltimate sic significando no
significabit materialiter Trahitur ad nom ma
teriale omis dois scdm impositionis li sunt enumerat legt
verum sim ois lre alfabeti li nom pnom vbu etc
Valet capitolu ad duo p ut sciamus q ois
d lz duo sta vnu vltimatu q st re al q se et sile
2o ad congruitates an sint congrue ois ho z do hic sor
e do sin ris nom e ho Tcio ut scia amo e vbu q
li amo no e vbu s nom

[illegible]

Cmaterialiter e dictio nata se solo redde suppositu
vbo psoli psonaliter tento nd at nata determinare
alia doz substantiua scdm imediate posita sine h
q fiat orbz suppositoiale Todi sub
stantiuoz noim sit sz no congi nec moueri no
posse ex appositioz imediate altez determinare substa
tiuos sp icludi i adtiuo michil significare accidetalr
significare rem nd visibile pse sz paccides et sp signifi
care ipe a qrit Valz ad qtuor ad substare
i ad suppositu redde et ad congruitates an sint co
grue ho al e/ sor ho e/ ho asinus erit albo e eba
rum ingr legit vigiti viri homes erit et ut scia
q dz conuenire cu apposito rebus et tu adtiuo ex rebus
T p scdm sz vocs tm ut ingr sp Sp tm ois nd vocs
sz sit ut ho peris

[illegible]

est dictio significatiua re corporea uel icorpo
ream creata uel icreata gnez uel sinz veru ul
ymaginaria actuale poteciale a priuata priuatiua
uel negatiua nata pse subsiste a quod nata e
ee ps rei pse subsistentis Dicit substan
tiuum q substat res significata accidentibus d fixu pp
certitudinez significati eo q no suscipit magis a minus
Corporeu nom e q significat re visibile a tangi
bile scdm se uel ex indiuidua Incorporeu nom e quod
significat indiuidua iuisibilia actu existentia d pp li an
tecristus q lz sit re iuisibile et actu intangibilis tm et
actuali q suppo re tole depni Potenciale q no supp
ii respectu copule de futuo Ficticiu e q no suppo ii
respectu cole ymaginat et si ei addi negacio visicabi
de oi re mundi

[illegible]

Cmaterialiter e do nata determinare dictoz sbale sibi
immediate consociatu i eode casu et congrue sine
coniuctione media absqz h q fiat oro appositoria
Petitates adiectiuoz sit q sz oe compa
a moueri et ut sit nuqz e destitutu icasu sp sit
duos sensus vnu ppu et alterz a contrio nuqz pt
se solo redde suppositu vbo p li specificare sbtm no
posse determinae aliud adtm imediate sp ex icludet
i se sbtm/ siu antepoi ul postponi no aliter co
grnt sp st laude a vituptu a vtruqz nuqz posse
addi i ppo noi a appellatiuo sbali nullu e qrere ul
tpitredeclianois etc An sit ggta ho albus e qr li ho z
e genus gnis et albus masculi mulr e cpe

[illegible]

realiter e dictio significans aliqua accidentale
pprietate i ee alicui subco que pt adee et abee rei
pt eius corrupcoz a alicui extraco adipm vltius
addi ppt li iustus q nuqz lz pt abee deo tm qr pt
abee hoi ex acciis sic et ingrs lz nuqz pt abesse
coruo tm hoi qr abest erit accis Multip
adtm sz voce tm ut latum Significatione tm ut futurus
voce et significacione sl ut bonus Pssioni e q con
dicit idiuiduis vnus speci tm ut tale No pssioni z q
dicit ididuis multaz speciez ut bipes qdrupes
Puru e q opar et mo ut doctus Impuru e q redd
suppositu vbo psoli ut bnus ectus lego
Valz qsideratio adtuu ad scia p qr i eis michil refert
ppone ul postpone adtm et ad congruitates an sint co
grue ois erit albus e 3o q tpunt adtia reso ut diuites

[illegible]

est dictio que incrutio simul et semel iportat
substratu cu conotato et racoe substrati pt se
solo redde suppositu vbo psoli psonaliter sz no rone
conotati Adiectiui substantiuati resoluit
in nom analogu seu trascedens nome et i femi
neu nome ut albu idest res alba qnqz at no sit
h resoluco ut multo res empta bui duat amore
Hc nome ppe vol concretu et h clarius patebit
infra de concreto noie Pt pdicta adiectiua
i plurs q mo tm et no qpat ut amicus et isolutum
h capitolu ad congruitates an sint eqlr congrue albi
erit et albu erit et an similiter egreuta pua pnt redde
congrue redde suppm ut os e nigt erit

est nom q ut sit sub vna tinacoe trasit p omis casus
aut pplures sine h q finales casualium tinacois assuat
exeplu pmi ut negs exeplu scdi ut fas ir nefas pus
et decliat sit nto h fas acto h fas et no plus et sic d aliis
sic ista noia hospita sospita scdm hugone deut ista ti
et iple no hre ii tres casus siles sz ta into iacto et voto
tm ism ti qs iple aliq sit noi idecliabilia ism ti
et iple decliabilia ut cornu genu veru et plus tebet cayma
ut plura meia manes pces pctes aliq econtrario aliq no
hnt ii vnu casu ism ti ut fors no n hz ii forte a duos
sit vis ex tres sit ilic a qtuor sit moyses etc
vis sine mes casu pot nom idecliabile applica nom et vbu Si
ppinquus

est q 2m greca formatione tinat i e a i os a i is a
i os a i ibs a i am et ve i usu latine decliaois ut
constituat cu eis oroz congrua Noi greca i
e tinata hnt es igto et em ul n iacto et iois icasibs
qsilr nto decliatr Noi greca ios tiata hnt os
uel op igto et on iacto 2 idto o et ablto et caret pli
et reducut ad scdaz decliaoz Noi i hr hnt
ios uel eos igto iacto im, i ivcto Noi i es
hnt i igto i acto em uel en ialiis vo decliat admo
re tcie decliaois Noi i ys hnt ym i acto et
i ois y Oia ista noia caret pli et nullis sit
latie decliaois nisi reductiue

est nom q 2m greca formatoz descedit a ppris noibus
patru a auoz et cu gto sui pmitiui sit filios ul ne
potes filias ul neptes Abusio sit ipriuas
qnqz modis p origie 2 voce tm tinaoe qto accetu
qrito formatione Du cia sit prouta sz masclia et
sit que tinant i es a ades on tes sp pme decliaois
et a noibus pme vel tcie decliaois veniencia Fferica sit
que tinat i is ias as i ne ut pamus meneias pelias
acrisioe netine Patroica opta sit qtuor decau
sis sz ca breuitatis comoditatis ortu multiplicis latinitatis
Dicit apossessiuus rebus qr possessiua veniunt ab appellatiuis
no at ista prouita veniunt a masclis possua aquoz
gnre possessiua sunt oe q possidi pt pathoica scdm filiu
sui nepote

est dictio agregata a ex rectis duobus a obliquis
duobus a ex recto et obliquo decliabilis scdm vtruqz corp
a scdm alterz coz a nullu exm p ingruitum in scdi
solsequiu tm etc Copont noi ex integris i
i q quelz do distin alicui sit alio tm i gto ipinitat Excor
rupto et itegr vbi v e ppria altra no Excorruptis vbi n
Exequaplurib sit mixti i significatiuus ul ex no si tm
Noi pnt compoi cu oibus ptibus oronis pt iticcoz
exempla ut respublica huiusmodi dapis maleficus
omnipotes impotens pnt noi compoi p os casus
eciam sit defectiua caret n sin vigitiuus cuz pl
p copleru it sit ipluia congtue sz pcopositu nom
i vnu tcitu an sit ggta Cais e sbro pp plex
d qui li pp plex e due dos e ggta sz ppi e v do compoita tm e ggta

est q scdm modu significandi principale et cenale
vet ab aliq pmitiuo noie et tinat a itas a itor tm
sp orum vel bilis mus cus alis cia cio men mena
tiuus encia fex ria ensis osus ca tus Ato
vent noi tinata itas lis mus cia fex ria ensis.
Agto vent noi itas ingeus Ab ablto noi tiata
i osus A scda ipatiui veniunt noia tinata i men et itu
Ab vlatiuo supio noi tiata itor orum vel bilis cio turus
Diriuat noia anoibus a uibis ab adiubus et pticipijs
Deriuacio fit octo modis voce tm ut liber sioe
addicioe vocs mutacioe pantisstrisim tuslaw dinu de
populos meatus vens d deriuatm ga deriuo

est quod sub termino [al. cula] lus cu[la] aut ster significat diminucionem sui primitiui absolute. Diminutiua inuenta sunt quatuor causis, scilicet causa adulacionis et dilectionis, derisionis, compassionis, necessitatis significacionis. Terminaciones diminutiuorum sunt decem, scilicet lus, cio, ster, cula et ad lus reducuntur, ulus, culus, olus, ellus, illus, elus. Diminutiuorum quedam significant diminucionem circa rem sui appellatiui, quedam circa principale, quedam circa possessionem, quedam circa possessorem, quedam circa continuum sui primitiui, quedam circa vigorem, quedam circa etatem, quedam circa materiam, aut circa valorem, aut circa tempus, aut officium, aut quantitatem. Triplex diminutiuum, scilicet voce tantum, significacione tantum et simul. Proprietates diminutiuorum, quod omnia sunt eiusdem generis cum primitiuis, pauca non plus excedunt in sillabis quam duas ad maximum.

est dictio nominalis ut sic a nullo forma significans ut sic suum accidens, quod omnibus inesse a se quantum assuefaciendo formacione regulari, scilicet [al. irregulari] gradum comparatiuum et superlatiuum. Positiuum esse non potest nomen generis, et substantiuum et abstractum, et finita ... non ... eternitate aut re corrupcionis ... non forte superlatiue uel tamen omnia verba significans. Positiuorum aliqua sunt regulares, irregulares, et viciosi. Viciosi et quod sit superlatiuus. Ubi adiectiuis ... principium, ut detero, sede post superlatiua irregulares est quod aut non quod cum suo comparatiuo uniore aut superlatiuo aut ... defectum aut excessum ... aut sillabis. Terminaciones positiuorum non sunt ... scilicet r ul is es ans ens er x a um. Nullus positiuus est quarte aut quinte declinacionis, sed omnes secunde uel tercie.

est dictio nominalis adiectiualis significans formam intensibilem [al. suscipiens magis uel minus] uel remissibilem gradualiter cum hoc aduerbio magis et hoc aduerbio suum positiuum. Comparatiua nomina sunt triplicia, scilicet regularia et quatuor irregularia, scilicet bonus, malus, magnus, paruus, et defectiua sunt hic plus et viciatia ubi fit superlatiuus per magis ut prius egregius, et extredecia ipsius aut ius et equalis se habens ut unicus. Comparatiua nomina ueniunt a quinque partibus, scilicet a nominibus, verbis, participiis, aduerbiis, prepositionibus. Abusio comparatiuus fit quatuor modis, scilicet forme, constructionis, officio, speciei. Non omnia ... comparatiua nomina ... substantiua numeralia, ordinalia, non ... alique prius post ... et ... et ... Comparatio et comparatio dicitur quod utriusque sapit naturam.

est dictio adiectiualis generis utrius sui positiui et comparatiui significans formam intensibilem uel remissibilem in summo cum hoc aduerbio valde. Terminaciones superlatiuorum sunt octo, scilicet simus, rimus, limus, simus, rimus, timus, remus, imus, et unum femineum, scilicet ma, et unum neutrum, scilicet mum. Superlatiua teneri quinque modis, scilicet abusiue, partitiue, superlatiue, comparatiue et proprie. Defectiua superlatiuo, quatuor scilicet adolescens, iuuenis, senex, ante. Proprietates superlatiuorum quod omnia sunt prime uel secunde declinacionis et omnia masculini uel femini generis et hoc quod ... genitiuo singulari uel plurali nominis collectiui. Et aliquando regit duos positiuos ... et alterum ... positiui et tercium post superlatiuo sue comparatiuo aut positiuo aut ... margarita est pulcherrima lapidum uel ...

est quod cum genitiuo sui primitiui sunt personam possessoris et rem possessam et habitudinem mediam secundum eadem voce significacione. Triplicia possessiua, scilicet voce tantum, significacione tantum et simul, ut ... Terminaciones possessiuorum sunt quatuor, scilicet cus, lus, nus, dus, uus. Dicuntur nomina possessiua a pronominibus possessiuis ... quod pronomina electi ... numeri et casum hoc non pronomina nominibus subponitur et supposicionis nominibus ... sunt subposituus et que non ... prime secunde et tercie. Conueniunt quod ... resoluuntur ... sui primitiui et ... duas partes. Veniunt possessiua a nominibus, verbis, aduerbiis ... materia ... officium dictum. Aliquando componuntur cum pronominibus ... dictum est supra. An sit ... et an dicitur rex francie ... possessio.

est dictio nominalis una et eadem significatione significans sub substantiuum et connotatum substantiuum, scilicet connotatiue vel accidentale eadem dicens essentia ... quod secundum ea non est separabiles consideracione. Concretum dicitur quod duo concernunt, scilicet et accidentalem uel materiale et formale seu eius substantiuum et connotatum. Triplex concretum, voce tantum et ... voce quod ... a principio cum suo abstracto et dicitur ab eo ... significacione ... tantum est oppositio, voce et significacione simul est concretum ... cum suo abstracto principio et dicitur ... quod ... accidentale sui abstracti significabat essencia. Concreta esse non possunt ... substantialia et accidentalia.

abstractum

est dictio nominalis quasi naturaliter a suo concreto deriuata significatiua accidentis per modum se habendi sine subiecto suppositiua per omnia eo quod suum concretum connotat. Dicitur abstractum quod abstrahit formale a materiali connotando ipsum non ... subiecto. Triplex abstractum, scilicet voce tantum, significacione tantum, voce et significacione simul. Abstracta veniunt a propriis nominibus et ab appellatiuis et a substantiuis ... an autem possit abstractum esse abstractum ... supra sedebitur. Secundum aristotilem nullum est abstractum quod accidentis ... cum non potest cogitari preter subiectum. Duplex est, scilicet substantiale ut homo et abstractum ut albedo reddit ... ut albedo ...

denominatiuum

est omne nomen accidentale quod connotat aliquam formam accidentalem sive subiecti denominatiuam accidentaliter non in excessione per diuersitatem dictionis aut contrarietatem originati. De denominatiuis considerat grammaticus et logicus ... denominatiua dicuntur omnia nomina a nominibus deriuata, deriuata autem ab aliis partibus non dicuntur denominatiua sed que de nomine nata sunt tantum. Terminaciones denominatiuorum sunt a e i o v l m n r as es is os us ax ex ix ox ux ans ens ons uus. Circa diuersas ... a quo casu que deriuant denominatiua ... In quo casu est diffinite ... Si est aliquod denominatiuum huius duos ... quod huius erit duplex ... ut tristis tristicies.

primitiuum

est nomen huius secundam declinacionem primis sapiens naturam utriusque ... proprietates. Nomina pronominalia sunt duo, scilicet qui et quis ... et quis ... et eciam relatiuum et eciam interrogatiuum, scilicet qui est ... relatiuum tantum et infinitum ... secundum ... dicuntur ... quodammodo nominis ... pronomini. Alius secundum petrum helie corpore ... praua putans ne ... interrogatiuorum ... cum ... non ... tantum ... aut ... ut ... et libet ... non ... non pronominis ... apta ... significant ... et eius ... articularia genus et casum ... numerum, personam ... Declinacio ... casu ... ad primum ... sunt ... Cristus natus est in bethleem quod est ...

verbale

est quod per regulare formacionem venit ab aliquo verbo et terminat ... io tor trix amen le ium tus sus rus orius ... significat ... verbum ... Nomina verbalia veniunt a quolibet verbo tamen scilicet actiuo, passiuo, neutrali, deponentali ... ab verbo ... a secunda persona. Abusio supino ... terminata in io ... tum secunda ... Et communibus ... exponit ... actiue et passiue ut venatio ... uel venatur passio ... mente motum. An sint cognita ... verbalia ut ...

aduerbiale

est quod regulari formacione venit ab aliquo aduerbio aliquo significacionis cum quo quantum ... principio et dicitur ab eo et connotat accidentaliter id quod suum aduerbium ... principalis. Aduerbialis significacione veniunt a significacione temporis ... quantitatis ... a numerali ... semel ... irregulariter ... Ab aduerbiis veniunt nomina adiectiua substantiua ... appellatiua diminutiua abstracta et eciam concreta ut huiusmodi ... Si nomen aduerbiale est comparabile ... positiuum ... postpositum ... comparatione. An iste sint cognita mane ... ...

participiale

est quod venit a participio et retinet ... principio et dicitur ab eo ... connotans id accidentaliter quod suum participium ... sub eadem principali terminacione eius nomen. Participialia transit in omni nomine quinque modis ... regit genitiuum aut ablatiuum ... ut ...

quia no dicit indoceo quito qm regit alteru
casu que sui vbu et hec volunt allex dns du mu
tat regime etc. Nome pticipiale sp ve a
gto pticipii guisa is An iste sint cogrue.
Sor colubs e situs mistica vga Sor e situ sba katheina
e situ alba vel katheina e situ albs vir cu h sit cogrua Kath
est albi vir

possessiue

est nome diuatiue gmaticali a ppositoe exoles
cens cu eo i pricipio et drins ab eo isie gutu e
expte voc et cnot id accidentia qr ppoito sit cent
Noia ppositonalia ve'nt a ppositoibus
oibus ptess ab inseparabilibus a quib tm vba ve'nt
et eorum diuatio e duplex sz recta et obliq ve'nt
at a ppositoib tam acto qm ablto qr vtiq deserui
tib. A ppositoib ve'nt maxie sextupli
cia noia sz ppa appellatiua sbtia adiua cpatia
adiua. An iste sint cogrue katheina est
extriceus vir sibi h margaretha e ppostea vir.

collectiua

st.

est quod in singlari numero significat totu mul
titudinem sil quidem et nulli seorsum xm agregati
eius i vnu locu a natura tpe numeru ordinem
sili nec eq'libet multipluria st collectiua noia
queda vera ut turba pple aliq collectiuus silia ut
sunt noia pluralia arma cidie indutie et coua.
noia etia aliquo st collectiua ut ho al significat
enim quemetia ab ididuus abstitia h tm eq cst
cuili ididuo seorsum lz a collectiud dem ppe
collectioru qr sz vere st sin ria s illatiu pluralia
et v significatio sunt slup et locu et numer. An
iste st cogrue turba ruit vigituor hic etit vmi
mlr e pety arma dyali pp vedut aui et vnum
donat. Gens q no no xm malediti st pple erut
etia st i seclo

partitiua

est quod a duob uel a plurib ad singulos lz
relacoz sedm numeru distributu copulatum ad
quelz et nulli seorsum partitiua do ssp
requit declinat p ablum ul gtim plez uel singlz
nois collectiui et ut sit no p alter casu
multiplex e nom ptitm distributm ut ulz neut
titiua dicit eo qr ptitiua adiaunt dicatoib ppe ql
et sint et etia plus in i no ri triseat inatura col
lectioru An sint cogrue vtriq ille erat.
vterq illo ptat lapide que tm vnus no ptat. alt
i erat populus vnus e celoru alt terrar ul an vnus
e celi alt tre et i etrorsit dz i ispin ges qr ibi e.

dividua

est nome qd ipli no supptu significat aliqz col
lectoz ee diuisam i partes duas a tres qua
quelibz cotinet. tot vnitates quot pluralia
tates notat. ut bini trini cetern licet
h noia cmiter in pluralis dicant tm in poetaru
oracul etia in sin ra reperit ut cetena arboe
septeno gurgite Diuidua noia differt
a distributiuus qr distributia ipli poita triscut
in collectoru naturam h no et io li singli ibi singuli
receperut sinlos denarios i quilz suos et no eqlz os
Si ceent ceti sortes et dicet vadat sint
bini et bini itelligit ite os pariter qrlz eqlz e duo
et no bini et bini collectiue i qtuor An sint
cogrue binus eto uel binus etimus singuli sortes
currit Singuli poti st mabiles etc. vbiq trus
huius pple alt e sor alt belua marina p e in distriue
caciis alim p tinacoz are supposita. Os ho i alt e st ho e
casuu

distributiua

est dicio noialis que ut sic dicuti appella
tiue qualitatis adiecta ppe facit ipm suppone
poibus suis suppositis seorsum et pquolz eorum
seorsu Inloy celory creatoe donte h ma
lacius tractabit gmatico at velato oculo
de hac tuat et nisi qntu ad cogruitates et an
iste sint cogrue quilz ho sor currit. ois plto mo
ois ho z dictio oe sortes e no oe amo z vbu oe
ens qr e sor erat ois katheina e amabilis ois sa
lomo e stultus ois chia volat ois ho chimeina
no e etc. et qr oe tle no caret vito amplius qr ex
se nichil st dat tm alus lati nes significandi os getes
plaudite manib cu po vito z cacat
eo cmatia

interrogatiua

est nome ut sic nullam huius correspodetia signi
can respectu alicus vbi cuiusliq tpis pt h vbu

ymaginat Figmeta n significant corpus nec
re a tutus s a reor tm qm eoru subtracto e tm ab is
significatoz opppinate q tm nusqua erit i vanu na
et sua ea redde suppositu vbo ac si eent actuales
Aliqui obiciut ex qo impl no e itelligibile
quo eit a gmatico noia le a significa le d qr sutasima
aceb corporeis tripit et icopombilia gpo Cm
qr leuat sutasima sicut sup res q no st et si tle nory
adiciat dem sua ca nichil sre et si ei negatio adiunt oez re
mudi significabit et ad cogruitates an sit cogrua ois
chia erit cu no possit capre pricioz suppositoru cu no sint

infinita

est dictio noialis supta cu negatoe infinitat tem
significans oez rem mudi pt h qr i dictio reputat
Declinat h noia cu negatoe s inflexio tansit
solu sedm parte declinabile Dicedo no ho an
h ho significat hoiez d qr sit s h totu no ho no st
hoiez s oez alia re que no e ho tete tum dicedo
no chia oe ens mudi st amplius dicedo no sortes
oe ens mudi significab pt vnicu indiuidu no ho
oez specie mudi pt huana An h significatio sit pri
cipalis uel cosecutiua uel an extedat se ad no encia
loga eet discussio Valet q'to ad sciedu qr tlia
caret vitio et ad cogruitates an sint cogrue o no sor
strte

priuatiua

est do noialis significans oppositu sui nois positi
ui cononado aptitudinez a carentia aptitudis ad re
significata p nome positum Queritur quida
qr significet priuatim nome ex quo n corpus n rem
et i qr significat nichil vide ee eit i a figmetu a do
no significatiua. Rx qr pricipaliter significat re sui
positiui cocomitat at ppt iclusa negatoz conot
carentia eius i subito apto nato Resoluedo li
cecus i li no videt ad huc li no videt verificat de lapi
de no tm lapis pt bene dici cecus licz sit no videt et lic
no sit videt An sit cogrue ego vidi ibo homines

responsalia

est dictio noialis qua quit de aliq re dubia respo
sioe cogrueti rronabili satisfacien itrogaui et itro
gato simul Cogruet responsio e q sit sedm co
uenetia icasu et que no solu satisfacit itroganti aut
interrogatoi tm a nulli s oib sil Questina
ee no pnt ppa et substatiua sile pnoi ppt cosusam
coru significacoz Questina caret vicio ppter
duo ppt repugnatia qr vtas s re ad qz quesitum at
de qua sile vtas st sub seda psona qsitua subtaa
An sint cogrue p qntas emisti ptes nimis
Quo liquoe vas e plenus d vini Qs erat d video ioh
Qua video et d sors Cuius tu e cogregacio d iohes e
Cui teor priuatiz d sortes

numeralia

est dictio qua mediate fit reru distinctio p partes
singulas quot sint sine ordie sedm clara et distincta
vnitatu partitione ac cognicoz ab vno et supra
Numealia noia qda st cardialia ut vnus duo et
alia podalia ut simplus duplus qda distributia ut bini
trini qda ordialia ut primus scds tcius adubialia at
numei st ut sel bis ter. aliq cocreta ut vnus duo
aliq abstracta ut binarius ternarius Pcetates
numealiu noi m po qr oi mouet qr atbus usqz cetu
st idecliabilia et oes cpus et pluralia n declinabis Sz a ce
tu usqz mille declinat ipli Mille dr a milia
qr milia copulat sibi duo tm qtuor milia s mille no
Vale capitolu ad decliacoz qr declinat vnus duo
ambo duo etc. et an sint cogrue mille hoim occidit
Duo erat Geminus bos erat vigiti vnus hoies erat
Dya h e mille artifex qr phat mpi re ul sle et i psupp cogrum

temporalia

est dictio noialis significacoe pricipali et gma
ticali significans tps minus a minus ex ipositoe
actu sicta et hec limitabiliter ut hora dies mesis
annus et ne logu sit pom aliqt sper i ito coceptu.
Locale nom e do noialis significas locu maio
rem a minore p modu distatie uel idistatie a priri
loco uel ab alio nobis noto p modu distatie ut ro
p modu idistatie ut bohemia praga Ramtas
Ordiale e qr importat rei antecessioz a subseque
tia ad alteram re relatam adiipm sedm numeru a

tpr a' loca pfitoꝝ causalitate cu condicione numerali
principalit. exempla terra sdmor por dous sol
An sint cognue co fiu tunc co ero uel co fui uel quasi dicitur
co fui exterius ul dr co fui hodie co hodie fiu hodie.
Pgresf patria nomis gente certas iphin

est quod principali significacione sit gente uel aliquis de
aliqua gente determinate multotiens tribuibile a noie gentis sub eadem
voce ad nomen appatum. 2m appacioꝝ loci ut genealo-
gie regionis a' regni a' opidi ut almanus romanus austria
bohemus mauensis dr determinate quod pnoi gentila quia re
patriu nomen e quod sumit a noie loci incolis sicut ci-
uitatis castri a' uille a' opidi ex quo tractr. iensis a' ianus
ut norembergensis a' ihesosolimitanus dr patriu
nomen agentile differencie quia diuque Onomato
peycu nomen e quod ad sonum ppetris impositum e ut tuculus
tintinabulum adeo imitaciō si ect pdio nomen ect dulas
An sint cognue Petrus e archade uel dz dici
archas paulus e ihesosolimus uel ihesosolimos ul tanq

est dr nominalis sui placare a' scripto repntans intellectu
una re suppositale cu pprietatib/ individuantibus hic nunc
que sic sit ei apparte quod nulli sub eade voce pnt adap-
tari Specie sporum nomen sit quod sunt agnomen
cognomen pnomen antonomasia nomen Ppm nomen voca-
tiuo quia res apparet sibi indiuidualiter cedere quod sit sicut figura
signata differens e a se et aliis ab altius dr suppositum quia adiu
ipsum supponit et sint quia res se solo e Ppu nomen
alio actuale ut paulus potenciale ut antique vocatu ut
cida cenclonum ut petrus mg cognomen ut paulus boleus
antonomasia ut aplus nome gene tristitis sepe tibs
cognue Salomones eius uatis ecclesia An sint
e discreta dr hic hic hoc e non discretum or sed e ostensiue
mobiles

est nome vno gm corceptu repntans multa indiuidua
essencialiter distincta a quibus abstracta e conuenientia solo
intellectu appheda que conueniens appellatio consignata e
noie 2m magis a' minus Dicitur appellatiuus
quod multorum est una natura impulsiuus Appel
latiuo nomen aliquis e quid est altius minus gene altius mi-
nus gene amplius aliquis e quod hz actu plura suppōsita ut ho
aliquis aptitudine hz nunquam habet ut sol mundus fenix aliquis
intellectu tm ut chymera Appellatiuum nomen cofu
sion via dz prede Ppu via ut distrencionis et naturale
prede Ppm Fenices dr appellatiuum nome e quod
naturalit e comune multorum eius eade sba ut cultus genialis
et spalis uigat

est dr nominalis que voce sue terminacionis sic sit re p
modum vnius quod ad veritate locutionis in qua ponitur
sufficiat verificato de vnico supposito siue sit appella-
tiuo cultus siue ppe Petrus singularis nominis
ptu quod suffic verificari de vno supposito dicendo n ho e stulta
suffic si solus e paulus fl de pli no suffic verificari vno
dicendo n hoies sit stulta no sufficeret si solus paulus e
Et quod dr numerus hz sit plura tm ps in hz numero.
Singularia transeunt in pluralia quod modus
sit cuncto principaliter opinioe vere significatur
An sint cognue pe nr vigiui hoies cum ut dz
dici cum vnus seruus e dimoc Iohannes Pu vna sit plur. vide
vnu mille viror cu li vinus sit sm vna z vicor plur pailor turob
dr quod li turobi li e plur in et no applus pla vini dr li noie victor
In genitiu corpus ut

est diuo que vna voce sue terminacionis sit significant
diuisim multa quod ad veris locutionis nis multoru
requitur verificacio suppositoꝝ quod no tot quia plura.
Petrus eis sit pa de dicere plus in ois ns dr
apte sit li vnu a' do numeralis determinans plures
tollit ergo confusio dicendo n hoies cum sic confusum est quod
intellectus fert sup hoies infinitos fl dicendo decem ho
mines cui Et pluralia nomen gg sit irregularia
quedam defectiua quod usit tm sit pluralia quedam quod
opinione e cuncto quod quia sint plura ut plura quod vo
plura ut vnu tina pluralium sit a e i es ia
ns An sint cognue or pet sit inales vide ut
tot uecatores mlis sodome sit turbe vide tres mortes
extinus nuptus fenisti grecas nos kadlus

est dicto apte responsiua ad li qr qui uel cor
coderlima facies denominacioꝝ rei simpliciter sub ea for
qua pmus impositor rem denominat Inflexibilia
sit nominatiua noi quod defectiua quod excessiua quod irregularia quod
recta et hoꝝ tina sit as es a am et hec sit quinque pme
declinacionis sede sex sz er ir ur ut eus vm sone dcre
sz a c o r l n e s t x d quarte due sz us e v quinta vna
sz es Nto dr pmus casus quia pmus a pmo impositore ipsius
uel quia e principium oium casium uel quia uiget vbis ante cc-
teris regi uel quia hz se i voce principium e imodu suppoti aquo
quasi a fundamento alio vbi egredi. Antiqui dicebat quod
nto hz se sub voce principium ut quod e altera supadditio ut petrus
legit sit quia actus legendi exit a petro et manet impo no hz e petrus
fl aliis a pe Ar sit gg sor ho e e paupertas
albus tegnum ut am dz dici tegnus vnus sunt albi pedes albi proced-
ent

est dicto apte responsiua ad li cuius uel quoꝝ denoms
rem connotacione supaddita quae e possessio faciens cu suo
apposito constructioꝝ psonꝝ transitiua vel dr genitiuus quia
a nto pmus gignitur Et quia oms casus sequentes exisse gnat
a' quia vinculum gnis possedz ul quia terminando vbi iectiui gz
quod p noua gnacionis ea notifiat aliquis quia rito Putu
lus gto pme declinacionis sotes a suo nto et sede e tpe a'
quite a' quite quia mmus toga est diffusio ladri conductosib
tres quod An sint cognue albi pedem ambulat
ingra e ubi casus aquila polucium et pulcima mulierꝝ da
vide da mea desitte cubare mollis. ho cartagis sit

est dicto apte responsiua ad li cui uel quibus cono-
tans acquisicioꝝ comodi uel incomodi a dante psona
faciens transicioꝝ psonꝝ cu suo apposito aptepꝝ
Dicit dtm quia actus dadi psit casu tunc p sola expr-
sione psone cui sit donacio dicendo n cui dedisti ut
sidet gto quia et mmus distat ab eo sedm terminacioꝝ et quia
amnis conuenit Dtm vo prcedit dtm quia hz se p modum
principium respectu constructionis dtm vo p modum tim eam quia
gto hz construi cu quolz casu et qualz psona dtm vo
non Dtm e transitiue alius casibus quia no ii side p
suae quoque pralis vo dtm An sint cognue vide
amanda michi vbi li amanda e acti casus et in dtm plos
g e e plur e dedi paulo plo pe...
ach

est dr nominalis apte responsiua ad li quem uel quos
connotans psonam in qua actus acusandi transitiue termi-
nacione in verbis transitiuis sicut natura ostendens
Acusatiuus sedm ppe tres causas quia sz transitiue
et sedm grecos e vltimus et sedm voce sue terminacionis
magis distat a nto Ponit aut an vbm quia ac-
cusatiuo sicut pius e acusatiuo et ps vocatiuo inducitu actu-
tatis consituens ita Et An sint cognue pul-
cima mulierꝝ da vide/ mlr nigra sine est cuius
intrat e in nuptias
vocat

est dr noialis formaliter significans id quod sumit nto connotans
vltra hic vocatiuo cu excitacione a' exhortacione psone
ad actum p li aduibu o Vtb dr recta sedm
hz sit oblique ppe tres racones quia sz hz terminacioꝝ silez
cu eo et quia vicetrꝝ rec se reddit suppositum vbo et ppe
voco casu quia p ipm actus vocandi exerc Dicit aut a
recepio ra sit quia tres sint p dr no sit tres que vbi
fl alium uel tacquialia Et vtr prima uel tacquialia cet appli-
co quo sedi rez concludz et quod eadem re ipsuet quod suis
ntus Vtb quito loco po quia solus e sede psone cum
tri loco termino et no pr aut tam mult cos fi al
Inuenit e vtb ppe appositiuon quia ipe solus e co-
sis docte popule meus An sint cognue petre
ablatiuus

est noialis dr apte responsiua ad li a quo uel aqbus
vna et eade repsentacione tria sufficiens re sz ablacioꝝ
rei sint excessus sub aquo ablatiuus e excessus et sub
ambor passiuoꝝ seu tinus Ablis septimus e ut passio
timus ablatiuus eiꝝ e eo quod greci caret abltiuo Et quia of
alii casus prit coplendi figuratiue dub modus ablis ac
ghus mitidu dtm Et quia antiqui p ablis interdu poetat
eget vino uel dz dici vino virgo decora volu
mlrꝝ redimata capillo uel dici dz capillos a forte
legitur libꝝ

est q̄ re ipā imponit gen̄s suo noī ul' p̄ma-
riā impoitoꝝ significatus seruādā rem eē a' ma-
sculū a' femī a' neutrꝝ eorꝝ uel alterꝰ sub dubio
Antiqui gramatici duo gnā dixerūt tm̄
scȝ xm̄ naturā que sola racio naturē nouit que
insit omī aiato sȝ si libet cōcludē q° naturā neutrꝭ
ignoat ꝰ. uli natuē q̄ ē i reb' ēcā neutrꝭ nō ē icō-
gnitū licȝ sit ignotū natuē q̄ ē i reb' seruat
De dubio gnē an ignoāt' rndet licet de re nesciat'
an sit masculꝰ ul' an sit femella tm̄ nō ignoāt' q̄ ē
alterꝰ eorꝰ scȝ q̄ ē femella ul' masclꝰ Sexus
ē ppetas aiate sbē pꝰ aiātū virtute actiue gnācois
d' masclꝰ pa'te seuā x'ꝰ se a' oē q̄ sibi ē est

est nomē cui i quātē i qua licet sexus non
repiat' gen' tm̄ ei impoit' ad siliitudinē rei se-
xate p actiui a' passiui reptꝰ ppetates
tlē gen' xꝰ nos nō eēt hȝ cognosti cū oīs rer'
cōitū patiē tāhē reingit ꝗ ideo cauꝰ ē nos in
talib' siales tinaccōes ꝗ regulas inestigaē ut ad imi-
tacoꝝ gmaticoꝝ ꝰ eis attbuam' gen' q̄ ipi vo'me eis
atbuerit lapis n ē gnis maī q̄ agit ledēdo pede
potuit ꝗ sēi eē gnis q̄ tagī a pede ꝗ sit pati'
licȝ āgelis nō ē sex' noi in oīs sȝ ma'ra pt cherubi seafin
ꝰ oī noī arbor' sȝ sēi pt rub' et oleast' ꝰ fructuū oīa
neutꝰ pt auellā mux castanea fieꝰ ꝰ oī fluuiū sȝ
masclia ꝰ nōi deor' sȝ ma'ra ul' feuēā dear' ꝗ

est dubio noialis significans sub ppetaꝝ actiuas a'
est d' cui sedm̄ imitacoꝝ gmaticoꝝ cōgrue ppo'
hȝ articlāē pno' hic tm̄ Cont ꝓmā ppe
distinctoꝭ h' antiq' nō eē ma' gnis q̄ nō hȝ se
pmodū agētꝭ ꝗ h' eus eēt ma' gnis fundo n oēt
tō sigfficabit etiā p modū agēus Noīa
masclia rpiūt' in istis tinaccōib' i a i o al el il
ol ul em im om um an en in on ar er ir or
ur as es is os us x Nō repiūt' ai i e i u
eum um n forte sint barbā greca a' hebra a' ꝑia
Sēm in re masclia' gen' ē oīgo gnū ita
i uoce ē pncipū feuē ꝗ neut' ꝗ sic ꝓclud' duo
sexū scȝ ꝗ uoce apti An sint cōg'e duo
decī milia signī cū ul' ē scā insitā signā albus
ē gnis masculini Dat' al' / nuā' capt' / magn' capt'

est d' significatiꝰ rem sub ppetate paciēs a' ē
d' cui cōgrue sedm̄ vocē ppoit' h' articlāē pnoꝰ
hȝ tm̄ Femineū noīē rpiū' in qndecī
tinaccōib' scȝ i a e o ol um en er or ur as o
es is os us x Nō repiūt' i ꝑ u al el il
ul am ens em en on ar ir n forte ꝑpā a' ꝑta
a' hebra Noī dear' sȝ gnis seī cherubim
seafin sȝ feuēā sȝ p m sȝ masclia Noīa vlula
noī officiꝰ feꝰ solis genita ꝗ oī noī mlierꝰ
An sint cōgrue musa ē feuēū noꝰ Karhei
na tu' volue sȝ alb' eustachiū ē mlr sēpe maiā
vigra ē sēi ꝗ sēpe ma' / ꝰ logꝰ d' viutē vigē

est d' noialis significas rē sub disserēcia ad
vtraꝗ ppetatē a' ē d' cui sedm̄ imitacoꝝ gmati
corū cōg' ppo' h' articlāē pnoꝝ hȝ tantū a' eꝰ cō
declis Neutrū noꝰ rpeibile ē istis
tinaccōib' scȝ i a e i o u c d t al el il am em
um er ir or ur as es is us x Nō rpi'
ol ul im an ar es os ꝗ matalut' oī tinaꝰ
mudi sȝ neutre ꝗ gti tinaccō ꝗ dū transit tu' i nō
ppeꝰ Neutrꝰ puat ꝗ pō' puat dispoitoꝝ
ma' ꝗ fēi ꝗ pō' sexus tenēā d' at a nō ꝗ vtrꝭ
q̄ nō vtroꝝ pncipaliū articloꝝ rpit ꝗ sic
d' abnēndo vtrꝰꝗ sexū vel vtrꝰꝗ articlm
nō ꝰ ē ppu An sint cōg'e paup al
Dat' al' pauli desidiū cō vidi boꝰ repens repas ē neut'
ꝗ h' boꝰ fe'

est d' noialis significat rē sub utraꝗ ppetate detiate
a' cui sedm̄ imitacoꝝ gmaticalē cōgrue ꝗ īmediate
ppoit' duo articulaia pnoī scȝ hic ꝗ h' copulah

Coē noꝰ est rpibile i istis tinaccōib' scȝ i
a o t am ar or ur as es is os us il ol x
Nō ē repperibile i istis i e i al el em im um an en
on er ir ur Coē noꝰ oppoī' neutro sedm̄
declināꝰ ꝗ sigfficacōꝝ q̄ istud hȝ duos artīlos ꝰ nullū
cursū istud recipit ma' nuc feūē ꝰ n' q̄ ē abutū
separa Nō ē repeible non ex maꝰ ꝗ neutro
q̄ ex puātō ꝗ positiō nō ē vnū ens apoꝰ sȝ exponit
ꝗ poitō i ma'no ꝗ feūē Hē noꝰ nō ē natuā
sȝ i uoce tm̄ ꝗ abusiuū rursū n' rpit eē sbm̄ ꝗ ppu
An sint cōgrue habeo diuitē regnū regnā
diuites ul' dicā Oē hō ē gnis masclꝰ cō vidi diues clauser
cō vidi viutē sigꝰ vidi victes viꝰ. Euoly ē pncipꝰ plaſeē

est d' noialis significās rem p modū sexus vtriusꝗ
ꝗ cū h' etiā rō nō seruatā cui etiā sedm̄ imitacoꝝ gmā
ticoꝝ licet tria articlāria ppoint' pnoī scȝ copulatū
scȝ hic ꝗ h' ꝗ hoc Talia noī rpiūt' i istis tinaccōib'
scȝ i a t am em ar or as es is us x Non
repeibilia sȝ i a e i al el il ol ul um an en in
on er ir ur os Dē tlē nomē ē adiectuꝰ
ꝗ appellatuꝰ ꝗ ut sic nullū sbm̄ n' ppu ꝗ sbm̄ tlē ē
deteināꝰ p tū noī sbuā eꝰ vnū ē seruatū masclinū
alīꝰ feūē tāū nō seruatū An sint cōgrue
diues oꝰ pncps alba ꝑste pau' ē plus o
Duodecim milia signī Nō h' plus ē gnis oppe
q̄ sȝ addi ma' nō feūē ꝗ neut' ut ē pauē plꝰ, i pruna plꝰ, i plura
plus o

est d' noialis sub duob' distinctis articulis vna voce
tam masclinū quā femella reputans diusitatē re
repiet' ppt vetustoꝝ diusas veteuū oppiniones ꝗ sē
disticile cognoscēdi dispant' Dubiuꝰ eū
h' noꝰ nō ē rfenda ad modernos nec ad vnā aucto-
ritatē sȝ ad antiquos ꝗ ad plurēs auctores q̄ sub dubio
pnūtiauerūt ppt quos sȝ ppt mutuā reuenēā
ꝗ indistīguūt cōis masclinū ꝗ feūē ꝗ due racōꝰ
tagūt in differēcie Dubiū gen' ꝗ epichenū
lic' ex oppo' dicat' tm̄ de eade dē visiat' Sȝ etiā
gmā nō ad auāꝰ n' q̄ ad naturā sȝ q̄ ad cōmunū di
copulatū q̄ de vtroꝗ visiat' ma' h' at' disiūctū
ꝰ visiat' susse nolꝰ d' vno sexu Nullū noꝰ
neutrꝭ ē dubiū q̄ dubiū est ita seruata tm̄ ꝗ h' d'
h' pudū vel h' pudꝰ tm̄ q̄ masclin' hoꝰ iā cessaūt
An sint cōgrue dies clar' ul' dz dicā clā pass
alba ut alb' ul' albū

est d' noialis que sub vna voce ꝗ vno articulo
vtriusꝗ sexū significat punisue reb' sexus tm̄ gēns
sine aliꝗ copulacōē articloꝝ ut h' passꝰ h' aquila
Ad epicenū gen' rquiit' vna vox tm̄ i mobil
q̄ si hēbit duas ꝰ mobil' sm̄ nō erit epiche-
ut gallꝰ gallina Dr' a gnū q̄ ꝰ sub vna voce
ꝗ duob' articulis istud nō ꝗ dicat' epicenū ab epi q̄
ē sup ꝗ ceno quē q̄i sup quē eo q̄ ꝗ ppetates
epicen noī pꝰ q̄ ihāt reb' seruat ppt h' aer nō ē epicē'
ꝗ q̄ nō ihāt mobil' ppt h' auis nō ē epicē' ꝰ q̄ nō
sȝ distīcēē ppt h' rex nō ē epicē' ꝰ q̄ nō sigfficet
vna voce res seruatas ꝗ nō seruatas ppt h' h' at' nō ē epicē'
ꝰ q̄ cōuenit corpꝰ ppt h' noī pastū nō sȝ epicē q̄ ge-
nerat' cōficacōē An sint cōgrue cō vidi da
mam rēꝰ uel dz dici dāmum Vultur volat ul' vult-
ur' pdx vn' nocua volat

est d' cōpoita p cōiiuccoꝝ copulatiuā a' disiūctiuā
ex noib' diusoꝝ generꝰ vē cō ē cōgrue adiectiuis
albi dum cū q̄ cōue rgnē ꝗ nō aliā ut iob' ꝗ Karīna
pt n cōgrue dici iob' ꝗ Karīna sȝ albi vbi h' cōplexū
ē mixti gnis ex masclō ꝗ feuēō ꝗ h' albi masclini
sȝ an possi dici iohāna ꝗ Karīna sȝ albe ꝗ ꝗ An
at masclini ꝗ quē sȝ diusā gnā uel feūē ꝗ quē
cū masclin' icludit ꝗ sic sīliꝰ an neutrꝰ dicat' alo
cū icludat' i oī loga eēt discussio Conuenit i
gnē ē idē gen' ppe pdicat de vtroꝗ An sint
cōgrue albū felix uel albedo felix pncps alba cuius
ē mlr recens

est d' noialis i nō sint tinabilis ꝗ aliꝗ hanꝰ q̄
tuor tinaccōnū scȝ ar or a am ꝗ igtō ꝗ dtō i e du
pluē tactō i am an en i abltō ē a uel i e ꝗ vtrꝰ ē
silr' ntō ntō vō ꝗ vtrꝰ plꝰ i e ꝗ gtō i tanū ul' i vnū
ꝗ dtō ꝗ abltō i is ul' i abꝰ ꝗ actō i as Noīa
pme declināoīs rpiūt' i sic gnib' scȝ i masclia feuēā
gnū epicheū dubio Hoī at' gtō a ntō

p mutacoz vltie lre m e sic actio dtis [illegible]
Noia t'minata i as rpiunt i qnq3 gnib3 sz i masclio feieo gnii neutro. In es tiata i sex sz masclio oim gnii dubio feieo neutro. In a i septe sz masclio feminco neutro gnii oi dubio epitheco. In dm i masclio z oim

est do noialis in nto sin tinabilis i aliq3 harii tiationu sz er ir vr vm vs eus z ctiio i s tii trementito uel sine ut teri a mtri a us eius a ei dto i o a i s. acto i om a on a a [illegible] at ir ul om ut ixe a eu a n a i e a vs. Et in nto z vto pli i s ul i a i gto i orp i dto z ablto i is ul i bobus z i acto i os uel i a
Noi sede decliaois rpiunt i qtuor gnib3 sz i masclio feminco neutro epitheco. Noi iet rpiunt i qnq3 gnib3 sz mano feieo neutro gnii oi. n ir i trib3 sz i mano neutro gnii. n vr i trib3 sz neutro mano gnii. n vm i duob3 feieo sz z neutro. n vs i masclio feieo neutro dubio epitheco gnii oi. Qualit at forte gtis a nto et alii casus lectori committit.

est do noialis tinabilis i aliq3 harii tinacoiu sz a e o c d l n r s t x z h in nto i gto vo i is ul i s ul i os dto sp i t acto i em im a uel sit vcti silic e nto z qnq3 er tinat i s Alts i s tm uel i e tm ul i vtruq3 sit. Nto vo plis i es ei ia a gtoi vm ium uel vtruq3 sit dto z ablto i ibus. Noi tcie decliaois rpiunt i septe gnib3 i masclio feieo neutro gnii oi epitheco dubio. Noia tinata i e rpiunt i qtuor gnib3 sz i feieo et uoluto neutro oi. n o i qnq3 sz masclio feieo gnii neutro oim. n c i vno tm sz i neutro. n d i duob3 i masclio sz i neutro. n l i qtuor sz mano feieo neutro gnii. n r i trib3 i mano feieo z neutro. n s i septe sz i mano feieo neutro gnii oi dubio epitheco. n t i neutro tm. n x i sex sz i masclio feieo neutro gnii oi z dubio. De forte at casuu lectori comittit. Dto acto z [illegible]

est do noialis i nto singlari tinabilis a i vs a i v z gto i vs dto i vi acto i vm ablto i v uel i e ul i vtruq3 sit z i nto pli i vs ul i a z i gto i vm dto z ablto i bus. Noia qrte decliaois rpiunt i trib3 gnib3 sz i mano feminino neutro. Noi qrte decliacois i v tinata sp st indecliabilia in singlari i pli at st decliabilia. In est gnib3 rpiunt i vs ul i v tiata supe dictu e. Vcti ut gnit i oib3 decliacoib3 seruat silez forma cu nto z interdu z acti q2 nts st re agete actis patiete ne i tnseat ad aliq3 qlitas ss mitet sui ages coformit sit z de vcto tene.

est nome in nto sin tinabile i es i gto z dto i ei acto i em i vto in es i ablto m e In pli nto i es gto i eru dtis z ablis i ebus. Noia qnte decliacois rpiunt in trib3 gnib3 sz in masclio feieo dubio. Oi noi qnte decliacois caret pli no pt q'nq3 sz pter res spes dies pgenies manies. nullu ppu nome e qnte decliacois raco q2 tle sp e substatim i tli at no rpiunt ad. Qnte decliacoi no iest n feieis gens racio q2 gtis z dtis eis desinut i ei diuisas que diuisio cogruet feieo sexui ppt fecunditatez. forte a nto gtis acts abls gtis at plis dtis z ablis ab ablto fin

est do noialis insoluta decliacoz ab aliis recipies ma xie at obliqs q2 no forte rete casus a casu a numerus a numero exm pim impit z e z pli nos uel aia do noialis large recipiedo oe no3 do ite q2 con regulas militat a trasit cont metam datam regulaz. Posuisse t multas spes noim Iuitas tm cogit me ad huc paucas spes Iuit pone ne opus i aliqs diminutu cospiciat inse. Indecliabilia noi pnt dici irregularia ss large. Defectiua noi ex natura vocis i q fit cofusio ppt eufonia do ut tc ut curstrix a curo stristrix a studeo doctrix no do ss doctrix. Sit eciam irregularitas ex natura rei signate ut puerpera no n do puerpera z ex natura fortune ut perrex z exorciadcia voe ppt h e intere n gto ne heat [illegible] ppt le [illegible] ppt h vbu [illegible] ppt h [illegible] ppt le [illegible] Voce z natura ut cosessor no n do cosessrix

est nome quod sm coposita geiacoe trasit i natura aliis significatu qua erat i simplici. Vnde est geiacio ss coposico supaddit aliq geiacoi sino pe mitus inutile. Geiata pnt oia itrogatiua noia ut cuius cuiusqualis qualiscuqz z adubia. Cs absqz geiacoe siptu interrogatiu e cu geiacoe at a e distbutiu a collatiu. Geiata do coposita cu h cuiq3 requirut duo vba h3 n vim duoz casuu sz antecedens z relatiui ut video cuiq3 ho erat idest video oez hoiez q erat z quecuiqz hoiez video erat z oir ho erat que video sile video cuiuqz e intus vnde h video oez q e h intus z q video e hic intus z oe q e h intus q video

est quod i eadem voce z significacoe pt recipi singularit uel pluralit z suppone p vno uel pluib3 sapientes natura collectoz in h q2 tenet p pluib3 ss i co q p vno distrepat ab ipis. Taliu noium quedam st que hnt vim vnitiua z gregatiua simpliciter z tlia dont mags in singulari decliari ut st noia metalloz feminine pensiu queda in plurali hnt se magis ad multitudiem z dent decliari i pli ut tenebre ydus none kalede nuptie idusie. Alia vo indifferenter se hnt ut tegm pantegm analecica. dr diei nuptiaz alie boe alie male ut alia bo alia mala

est diccio noialis icludens icludens negacoz negatiuam tentam no a ei equalete puate tm no re n cqlete ss atbuco significatum vbi sequetis ut diccendo ipius. Dicci qlit cognosco q2 h ipius e no negatium z no ifinitu do q2 h in est adubiu tue n stat ut vbu negado ad re vbi tue e n verbu no ss q2 e pposito tue negat ad rem nois. Ad nois ifinitu rquirit qtuor codicones pa q no heat expsse oppoitu eius sn copoi ppt inbos i forte no st neca q2 hemus expsse coz oppita sz malus z debilis cu n do malus puat bonitas puat n pietas abstinetie z pot viciu sibi qtriu. So q st sibi iuice imediata ad aliq tm sui i illatiua respectu ut ho e no bos go malus. Tercio q copoim sit adubiu neis ad re vbi z no pposito neus ad re nois. quarto rquirit cum necoz ut no bos futor no n ibi h no bos oez bos tollit ss solu futoie actis alta vehe ut vo tua neus tm hs z oe oppoim sibi pos ut no ho qtia puas z melius pos ut no pius i no st lapis e no pius i ipius

est do noialis sp substatiua significans rem visibile tangibile uel audibile sedm se a eius individuu. Oe no manalit captiu e corporeu z oi spirituali noi i qntu se rpnitat no at significatiu significatu z no significatue do an sint corporea noi sile noi icorporea coruptiu ut ada a no enim ut gnitix h3 significet res tm mete coprehesibiles tm q2 vident ss eent ipspectu n corpeu nois e do noialis substatiua at adiua significat rem sola mete apphesibile z ut sic nullo sensu extio io sedm se n xpis eis individuu dato q2 actu essz i actu suppositali. Individua corelia uel eciam res significato p noia appellatiua h3 mete applicedat no tm sola mete. Incorporeoz noim aliud ppiu ut michael aliud cne ut angelus aliud sbtm aliud adim z oia adiectiua st incorporea noi.

est diccio noialis que sui placoe uel simplicit ul ex noie ipo dat ise sufficiet itellige adiectiua noi adiacet uel no adiacet rei ss alti extrice ad ipam exeis diccedo pax ita bo. Secundo diccedo gemebundus not sile fuibudus st n fuibudus furiam no adiace deo ss altiaret gnii n spei n tino ss suppositum individuo licet oia sint sile deus e bos iustus q2 at ipiu z inde itelligat ppt bos e iustus. Noi tinata i frequetia actiois uel passionis cu sult lenus z osus plebudus i ple morbis fuibudus i sile furienti z

est do noialis a suo recto p decliacoz veis cu conuen

encia principii et finis differencia natum cognouit construi cum verbis apte post et terminare transitiue dependenciam verbi in recto finis ultra non transcendo Triplex obliquus scilicet significacionis tantum et hic fit in indeclinabilibus ubi non potest fieri distinctio cum sit casus vel an sit obliquus aut rectus nisi ex adiuncto Vocis tantum ut ops Vocis et significacionis ut dm dno Codicior obliquorum nominum est iste quod nominatiuus ut sic potest reddere suppositum verbo personali personaliter recto et per debitam formam venire a casu alio proprie hic solum obliquum nomine dicitur casus proprie a cado quod facere transitiue dicuntur supra naturam siue tantum significacionis et vocis sunt tuniculis siue fluuis

Cetum autem nominatiuus dicitur quod aut recte significat rem per impositionem et quod non obliquatur per diuersa ab alio casu licet in dicitur sit diuatim aliter

est dicitur nominalis terminata in di do dum uel in u ut sic na ta reddere suppositum verbo personali et est neutri generis et triptote forme et singularis numeri

multum famosa est quia multi dicunt ea esse verba multi autem opposita quorum et habet per se sua motiua sed quod habet casum in de enim terminata sunt genitiuus modo ablatiuus idem activum et gerundij terminata in di do dum sunt neutri in suo masculina et potest reddere suppositum verbo etc. Dicunt alii ea esse verba dicentes ea in verba ponere eorum quod regunt in verba et habent sed verbum non potest construi cum substantiuis nominibus et eo ipse potest non potest in sub adiunctis quod non iungitur aliis nominibus in infinitiue et habet modum infinitiui quod construitur cum actiuo et transitiue

Caret hic nominatiuo quod in recto ad significandum terminum altius actus hic autem repugnat recto licet non natura rei

Gerundia terminata in do indifferenter adiungit singularibus et pluralibus ut vado legendo virgilium vel libros virgilij Et ita adhuc de quibus nominatiuis speciebus est per rationem tantum neglientibus nature sunt autem in iungitur cum substantiuis est ut amandi sunt esta que paruas apponendi de nomine fine impono ultius de illo tractauimus

est pars orationis declinabilis significans actionem aut passionem uel aliam habitudinem accidentalem esse uel per presens preteritum aut futurum et hic positiue aut priuatiue aut priuatiue complexiue aut diuisiue modus significandi ubi est significans rem per modum fluxus et fieri sicut diligere video et est verbum significans per modum fieri et per modum fluxus et per modum distantis a substantia

Dicitur a verbum eo quod plus ceteris verbis ceteris pla

cione Verbum in uerbo est uirtute quatuor ut sit apponens ut per se verbum orationem constituat ut det formam specifice in oratione et ut significat ut est alterum a nomine in actu egredientem a nomine quod actio a passio aperte ostendit petens non est sic est aliquid

verbum est dignius nomine quod uirtute tempus et est cor locutionis ut sicut clubz

Verbum per se dicitur verbum quod plus significat temporis et per se constructionem

est fundamentum actum verbi inualidat dicitur differentia ex termino per se stiplus verbum non est uirtute gerundia quod sunt ea casu amplus tempora quod sunt fine per se quod fine per se est dicitur casu Cetum sunt in sic agere non pati uel neutrum stile licet gerunt dicitur gerunt non fit cum tempore

est dicitio secundum impositionis significans dicitur dicitur secundum interiorum fundamentorum re de dictionibus prime intencionis in recto uel in abstracto recto uel obliquo conuenientia cum ea aliquam proprietatem accidentalem secundum valentem ad cognitionem et regimen orationis Duplicia sunt accidentia verbis scilicet principalia et minus principalia principalia sunt septem scilicet qualitas coniugatio genus numerus figura tempus persona et tempus quinque cognitum ut terminatis in ma in uel prepositum vaiabilis Minus principalia sunt tamen sunt species modus et forma potest addi forma tempus et supplere et ad forma pono principalibus ut clare patet ceteris sunt Antiqui ponebant sufficientiam ad accidencia suum et plurima est ad in fine accidentium possunt alia includere

est dicitio verbalis que existens alicuius modi aut forme significat rem sub affectu vario et sub et principaliter et fundamento Dicitur non dicitur quod hic ut in nomine ut de recto et quatuor impiniti est scilicet propria et appellatiua non dicitur duplex prima et quatuor est modus forma quod in nomine et variatio non in prima principaliter de quibus nomine sunt sicut hic modus forma de quibus verbo sunt principaliter copulatiui Dicitur quod qualitas non tamen in verbo sed supple eo modo quo in nomine uel quod non explicatur sed implicite Cum dicitur sub affectu vario tangit modus cum dicitur sub et principaliter ut fundamento tangit forma

est ipsa dicitio verbalis moderans et limitans ipsam autem rele

ei confusione ad vnum motum ut scilicet verbum accipiatur sub modo indicatiuo tantum aut imperatiuo aut desideratiuo aut dubitatiuo aut indeterminati Vnde quinque sunt modi in verbo scilicet indicatiuus etc. et de quibus cum specialiter agetur de verborum speciebus quia quibus cum specialiter plurimas difficultates habet contingentias ut in nacet vnde cognitum nec causas hic sicut primo loco postea quod ad sensum in cuius et an forma in persona Imperatiuus prima et significat vel ut sum et sicut certa et relinquitur aliquid scilicet dubitatione etc.

est verbum sui significati principaliter significatiuum per materiam uel secundarie respectu dictionis latine prius ad significandum impositi parisformiter speciei correspondens in nomine Duplex forma scilicet perfecta et imperfecta Perfecta forma est verbum terminatum in o uel in or uel in um significans suum significatum per modum originaliter ab alia dictione latina seu non eodem modo natum cum aliquo eorum quatuor consequentium Imperfecta forma est verbum non originatum ab alia dictione latina seu non eodem modo cum quibus conuenienter vocis et propter cum conditione supplenti aut meditatiuis inchoatiuis frequentatiuis desideratiuis diminutiuis aut imitatiuis

Vale forma ad ratum ut scilicet forma est et verbum est aut primitiuum aut deriuatiuum ad multiplicationem latinitatis et ut sicut est de diuatiuis vel aut ab ultimo supinum aut secundam personam indicatiui aut gerundiorum et adiectiuis

est ipsa dicitio verbalis nata infleri per diuersa tempora personas et modos et habere a productam ante re in infinitiuo aut e correpta uel i productam aut e dicitio verbalis cum secundam personam et alie mediatiuum non formantur regulariter a prima eius Coniugatio

In verbo sunt quatuor scilicet prima secunda tertia quarta et consequentes Distinguntur coniugationes penes quatuor primo modo per secundam personam sic dicitur distinguit secundo penes infinitiuum sic hic tertio penes secundam imperatiui quartomodo penes futurum quintomodo penes collacionem sine tempus sunt et sunt utrique quod difficultas per ceterorum bis dumodo cum ratione et clare in suo tibi describam tamen coniugationes considerare penes habere aut in re infinitiuo fallit et in pessundo audio Penes secundam rationem fallit in dicere ducere facere et sic de aliis

Deponentiuum est dictio verbalis terminata in o uel in or et nata uel non nata recipere aut dimittere r et facere et esse passiuum aut reddere actiuum sic hic est sub a terminatione maneat de latina potest a posita sic diffinitio est verbum habens actiuum tantum ut passiuum tantum uel utrumque sub determinato uel indeterminate principaliter uel ab negatiuo sed hic differentia multum fallit propter hoc quod sunt alia verba actiua que non sunt actiui generis etc. Genus in verbo cognoscitur per quinque modos scilicet voce tantum significatione tantum actiuum aut passiuum et tamen utroque modo certo autem et regulis et usu quinto regere Sunt in uerba sunt scilicet neutrum passiuum et neutrum passiuum neutropassiuum simplex neutrum passiuum genus quinque scilicet et actiuum passiuum et est verbum terminatum in o et natum accipere r supra o et facere esse passiuum Passiuum est verbum terminatum in r et natum dimittere r et reddere actiuum Neutrum est verbum terminatum in o non natum recipere r supra o et facere esse passiuum Deponens est verbum terminatum in or non natum dimittere r quin statim perdat latinitatem ut loquor non in loquo Omne est verbum terminatum in or non natum dimittere r qui ea dimissa statim non sit latinum natum regere actiuum et ablatiuum sit

est dictio verbalis nata cognoscere personam cum supposito singularis uel pluralis numeri aut est dicitio ad utrumque habens se indifferenter

Triplex numerus scilicet singularis pluralis et indeterminatus Indeterminatus est dicitio verbalis que secundum sola considerata sine vocis permutacione habet aptitudinem determinandi supposito situm singularem aut plurem ut est sic est infinitiua gerundia impersonalia gerundiua sunt indeterminati numeri ut volo legere nos volumus legere Dicitur in nominis aut ubi quod in nomine eius dicitur sub vna voce est singularis et pluralis in verbo vnitatis

An sint cognitione sermones flumine prius et medium uisi turba ruit perficiat vobis virgini vobis hoc uel hoc est forme ut plus erunt forma et plus erit uel erunt an quod dicitur aliter et plus citius

est dictio verbalis simplex composita aut decomposita ut sit compositibilis aut ex duobus integris aut ex duobus corruptis aut ex integro et corrupto aut ex corrupto et integro aut ex quam pluribus ut effeso infacio alloquor superaleficio pertinendo Verbum componitur cum quatuor partibus orationis scilicet cum nomine verbo aduerbio et prepositione ut lastiludo calefacio aut aleo benefacio distrio plurima sunt verba quod in simplicia non sunt in usu sed in composito bene ut stello tedo cubo fendo grego leo liceo plico fideo spicio strango composita autem sunt in usu

est dictio vbalis gramaticalit et principalit signi-
ficans suu significatu ee fuisse at fore in tpe pnti pterito
at futuro scdm signacone actus at passionis i ipso
Unde st tpa i vbo sz pns pteritu et futuru pteritu iperfectu
pteritu pfectu et pteritu plusqpfectu ex istis tpibus oe eius
subcontinut l'r luce determinat in mensuratur et infra de eis cla-
rius dicet. An vbu possit absolui a tpe dicut
quida qz no qr sic ee no aliqd dicut qz sic et dicut qz tpe
exquo e aciis pt ab esse vbo et de isto ista dicet.
Esse in tpe d dupliciter vno modo comensuratiue alio coexi-
stet sic eciam st i tpe qr st eqr tps e s no mensurat qr excedut
termios tpis

est dictio vbalis nata cogiue adici supposito prime
scde uel tcie psone at e vbu natu cogiue omi supposito
coaptari. Quadruplex e psona i vbo sz pa
scda tcia et indifferens Indifferens psona e qua ip-
vbu infinitiui gerundiu at ipsole ppt confusiu suu signi-
tu du solitarie accipit pt indifferent addi oi supposito eciam
psone ut volo vis vult lege d eciam confusiu vbu qr res p
optz significare qz l'r legere legere sit bonum ppt h no
natu cogiue addi supposito prime pre zs Prima psona e vbu
cogiue e sic qui sic me peccat pti e paup ludo et c An sit

est regularis trasitus tps de tpe modi a modo iuxta
conuenienca pncipii et finis dictionz ut ex ea debite cliuat
se pns oim modorz et futuru oim modorz pt coniuctiui et de-
infinitiui Pns indicatiui fort de-
pluspfecti oim modorz et pteritu pfectu coniuctiui et
Rectitu pfectu indicatiui fort de se pteritu
futuru coniuctiui Prima psona indicatiui a no fort scda
a prima prmutacoez coniugacoum tcia a scda pa plur a prima
sin'r scda a scda tcia a tcia zs Pteritu iperfectu prima
fort a scda pnt indicatiui pa plur a tcia sin'r et c longiu ee
p oi pcede Oi vba q hnt accomodata pterita hnt
oi tpa aptius oiginata accomodata sil'r q sincopata uar-
sic que geniata Sed de specb' vborz

est vbu sp dicens existenca rei suppositalis scdm ee
actuale at potenciale mediu connotado aliud circa supposit
cui adicit pt tpe Vna st vba sbna sz sic sto
existo Sum e vbu dicens actuale et copletu ee supp
in tpe pnti sic h'r q conect alicq actio at passio rei ieode tpe
Sto e vbu dicens pu ee rei vbalit no actuale i
esse sobli et copleto s ipprmq potencia q stati deduc ad
actu p q sblz pns tpe signu Existo e vbu sbtiuu
dicens actuale et copleta cenca supp nouit tn acqsita
Iperatiuus vborz substantiuorz pa hre vim sibi
ua oriz tip z hre gnale modu significadi z sive n' age
n' pati s sol' ee Q no posse h ad noib' no significatiuz
successiuis figmentis impossibilib' et noib' mutacionu Canta
s apteps Hec ec cu obliqs
An sint vba no su nosio nos exsisto et c nent

est vbu ppt inclusionez vbi sbstantiui significans ee rei
p suppositu designatu vl h significans accides q egredit
a tali sbna p tpe vbi ut sor legit letor primo significat sorte
ee scdo actu abipo pcede et h' p' tpe q actus i est supposito
An sic Dicitiuu vbu e vbu importatiuu rei uel rerz
connotado accioz uel passioz uel alia hitudinez accidentalez
positiue at priuatiue Quodlz vbu adiectiuu d ta s
re scdo accioz at passioz ei inhere Tercio tpe inq
Oia vba st adiectiua pt tia sbna na et corp gta
vbu sbtm d a substado substat n tb' ptib' sz noi vbo
adbio et pticipio An sit cogniz clerici leg tu actus
nullo insit Cetima prit cu sit h ei essenciale

est vbu sub uoce passiua significans denominacone
rei simpliciter sic h scdm nuncupacioz nois ppri at appel-
latiui Vba vcia vsitata st quinqz sz nuncupor
appellor nomior vocor dicor Minus vsitata st cognomior
baptisor sdicor pclamor Ad vcium vbu requirit
plura p q no pont inuoce activa qz sic mutaret rei
p q hant actuale supposito i actu existencie at signacionis
tercio qz no requirat sic ee ut denoiat Quarto qz requirat
duos ntos vnu aptum altm apte pas Vbu vcium

pprissie adicit ppo noi hui pprie vo appellatiuo noi et mag-
insupe pticipio cpprissie vo pnoi Vba vcia iuo-
ce actiua st passioz et regut actuz et tuc vo tener
vcitiue An sint cogiue voib' noi e ilz ut dum
ego voco te petrus ille appellat me henricus uel dz dici h'e
recte ego vocor amans ego vocor ille

Defectiuu

est quod in suu coniugacone pt solitu ingerit ali-
qua dificultate et maxie carencia alicz accidentis gra-
maticalis ut puta numeri psone modi at tpis
Defectus accidit i vbis pluriimis modis sz vocis
incosonancia incodmicto i incepta elementorz coniuacoe
naturale nat'e at fortune at i vsitatoe differencie causa
regularz repugnancia et turpi platu q sit siue i
sono siue i uoce Carent primis pns st dans sunt
Carencia pteritis et supinis st ambigo compesco disto
metuo posto reuuo sathago vergeo liquo Su-
pinis carencia st metuo strideo spledeo rugio egeo caleo
et a a plima oi incepto inchoatiua et impsonalia Reducunt
ad h oi q sincopat at q appocopat at geniat et h explicit
insit fore aue vale salue queso faxo ayo inquio su
An sint cogiua ego fore et tu no fari ego sathagiu et c

Supercessiuu

est vbu quod geniat aliqz ppcez gramaticale at ipla
tat modu sz at tpe at coniugacoz at significacoz at lrz at
sillaba at horz aliquu taliu Supercedunt i coniuga-
coe [illegible] i vbo nexo accesso peto queso cupio sapio
moror ponor Geniant pteritu i plico icrepo neco
prandeo prendeo oleo sluco conniueo sorbeo inquio pluo
patro essio domo tono pluo et c ista i plico coplico ab-
lino sino Iplicuit at pteritu sancio inco pago
Geniant supinu lauo iplico struor abscondo intor i plicat
mulgo Excedut iptiapus na oi deponentalia
et omia quor In significacoe odi noui cepi memini
Sillabas tundo cado mordeo incedio pero Infine
credo reddo pdo

Diffinitiuu

est verbu quod ut sic sub vbali tinacone et sono pt
ee noi at pnoi adubiu coniuncto spondeo at inuicto cu p
mutacone tn significati Vba q st vba et noi
st mamea plura floes rego hes legis nota quita mone
vsus leges glosa iutor pniuas dicta laude sedas
nota comis comer e pes edo fraudes nudas claue
petis signa tauris artus figis loqta sane vestis arte
artus rugas mostro curtu targa velis petis dictas
signa fums vane salue ramis sordes St vba
que st vba et vba ut pdis Vba et aduibia st mane
sane Vba et participia st gressus vsus et c
In primis pt inquiri cuius casus est tps et talia
sil'r accidencia pmissorz

Anomalu

e vbu inquo no sit regulare trasitus modi de modo
tpis de tpe psone a psona iux conueniencia pncipii et
finis differencia at e do incq scdm significatu tradit
irregulaitas at scdm vtrumqz Vba anomala st
no solu ea q no hnt regularez formaz de se s eciam de-
fectiua h'r at large uel ea q maxima dificultatem
i sua coniugacone hnt st at h aue salue vale inqua
quso faxo fore explicit ausi odi noui memini ossus et c
Vba ppe irreglaria seu anomala st sic edo volo
nolo aio sisto feo scio furo fuio eno dic est
Anomalu vbu faciut duo sz vox et significatu scdm voce
st edo scdm significatu oia neutropassiua
D anomalu aba q e sn e nor d irreglare et d incosequens
regulare at d normalu et consequens

Pse

e vbu quod ut sic natu e hre nium tatu p supposito
et natu e determinari cogiue in diusis terminacoib' p suppositu
diusarz psonarz et trasire p diusos modos tpa et
numeros terminacoib' diusis cu certa iclusioe suppositi
cu talis imitit actio at passio
includat in se supposita accidentalia no tn ppt h erit acci-
accides ut color e Talia vba lz
psonalia Vba defectiua et eciam anomala st
alia terminacoe et numero alia et alia psonam significat uel
eande alit et alit uel easde Quodlibz psonale vbu iqualibz alia et
sante hndu e tinos sermoez audistis no meu ingri e gnusti
An sint cogiue silogi
ingr ueende plaq voss ac te

est v̄bū q̄ ut sit natū ē hr̄e solū obliq̄ū p̄ supposito
z t̄mīat̄ ī t ul' m' z nō cōiugat̄ p̄ tr̄ias p̄sonas
natū cōgrue sub vna voce t̄mīac̄oē det̄mīari p̄ diu'sa
supp̄ita diu'sarū p̄sonaꝝ modoꝝ z nūeroꝝ z p̄se p̄t in
telligi sīn substātā sbā ā p̄sona v̄boꝝ inp̄so-
lium aliq̄ s' simplicit̄ z v'e inp̄sōlia aliq̄ ex adiūcto tm̄

inp̄sōlia ex adiūcto tm̄ s' nō v'ea inp̄sōlia ex hī-
tutū inp̄sonālit̄ ʒ sorciūtur q̄ sequit̄ cōstructionē illoꝝ v̄-
boꝝ inp̄sōliū q̄b' adiūgunt̄ ut incipit tedet op̄z sol͡z
desinit p̄t ut sorte incip̄t penitē p̄mo h est p̄t
ee ip̄sōle ī q̄tuor locis s͡z cū signat statū ā q̄ claudit̄ in
suppositū ā q̄ p̄ouū gerundiis uel p̄ticipiis v̄boꝝ inp̄sōliū

inp̄sōlia ve'nt ab actiuis z neutrīs nō aūt venit aūt
inp̄sōlia n' passiis gn̄ib' ā depōntib' ā cōiūbus ā defētiuis ā
neutropassiuis ā exempte actionē

actiue uocis

s' v̄ba que t̄mīant̄ ī o z h̄nt actiū p̄ supp̄o z cōiugant̄
p̄ tr̄ias p̄sōs v̄boꝝ actiuoꝝ nō nisi ab actiuo neutrali ā
deponētali veniētia dictū ē p̄us a deponēta
lib' nō veiūt ip̄sōlia h̄ aūt opp̄oiꝝ rursū dictū ab anom-
talib' nō veiūt h̄ intellige paucis dep̄tis q̄ a fero z edo ve-
nt̄ z c̄. v̄ba inp̄sōlia veniētia a careūtib' p̄terito
z supinis etiā carēt eis z oib' tp̄ib' ab eis diriuatis ut
pe' z tedet septē s' ip̄sōlia q̄ carēt p̄titis su-
pinis aūt cūta carent noue s' v̄ba ip̄sōlia actiue
vocis q̄ h̄nt actiū p̄ supp̄o z gtiū apt'ep' s͡z penitz z tedet
dtiū vō aptear penitz tedet actiū aptear latz iuuat
dicit̄ ip̄sōlia ab' q̄ ē valde q̄ cuiꝫ p̄sōe p̄t app̄li-
cari ī cōiōe uel ab' q̄ ē nō z p̄sōle q̄ ē oīb' nullā p̄sonā
significat an sint cōgrue me placz bibē / me penitz viuē

passiue uocis

est v̄bū q̄ t̄mīat̄ in tur z h̄z ablīm p̄ supposito me'nte
a uel ab z cōiugat̄ tm̄ p̄ tr̄ias p̄sōs v̄boꝝ passiuorū
in p̄tito aūt z tp̄ib' a p̄tito deriuat̄ h̄z circūlocutōz
v̄ba inp̄sōlia passiue vocis ve'nt a q̄ntuplicib' v̄bis
s͡z actiuis passiuis neutrīs deponētalib' z q̄mbus
dr̄ūt inp̄sōlia passiue vocis ab ip̄sōlib' actiue vocis
q̄ ip̄lia passiue voc' nō p̄nt cōstrui cū infinitiuis cū
sīc h̄ec cōstruunt̄ cū ablt̄o tm̄ illa tm̄ cū actiō amplius
actiue vocis requit̄ eosdē casus q̄s sua p̄sōlia h nō z h
apteaū inp̄sōlia ve'ntia a carētib' p̄tito ā su-
pinis etiā caret eis an sint cōgrue ame legit̄
v'gilii / a me desideat̄ legē / me placz bibē / a te cāt̄ in lege

transitiui

est v̄bū q̄ vlt' suppositū suū requit̄ adiūct̄oē aliq̄ ob
liqui apt'ep' ā pluriū inq̄uē uel in q̄s t̄mīat̄ actus
depēdētie / ad p̄fetū sensus cōplendū Duplicia
s' trāsitiua v̄ba queda s' vehemēt' trāsiciois q̄da
debilis trāsiciōis v̄bū vehemētis trāsiciōis ē q̄
requit̄ duos ā tres ob'os apt'ep' cōmunē casum ā di
u'sorū ā cōmixtoꝝ ex'o p̄mi posco te sorciū z' emi eq'
tgita marcaꝝ z' vedo t pane z h trāsic̄o fit ī disferent' ī
rem rōle uel inrōle debilis trāsiciōis v̄bū ē q̄ solū
requit̄ vnū actiū apt'ep' trāsit solū ī rē rōle ā cōcept̄
rei rōli correspōdēte addicio pluriū obliq̄ q̄
actoꝝ nō arguit v̄bū sōe vehemētis trāsiciōis q̄ d'
cuiꝫ v̄boꝝ p̄t assōciari ut sto tibi adiuuāda
v̄bū si dz ee trāsitiū requirit̄ q̄tuor p̄o supp'm a q̄o fit egressio
z' ob'm inq̄uē trāt depēdē' v̄bi t'cio trāsic̄o actū ī obliq'
q'rto q̄ ī actus mediet ī diu'sa ul' tanḡ an
sint cōgrue posco tibi michi sorciū

intransitiui

est v̄bū q̄ siūptū cū supposito expsso uel implicito p̄fe
ciat sensū plenū sine h' q̄ ei adiūgat̄ aliq̄s actis apte
post quē eius t̄mīaret depēdētiā Ad intrāsi-
tiuo'us v̄bū requirit̄ plures cōdic̄oēs p̄ma q̄ obliq̄ q̄
ei addit̄ nō sit actis s͡z gt' ā dt' ā ablt' ve'tūq̄dē
etiā addit̄ ei actis indebite sigificaciōis idest cōsigificaciōnis
nō sui cōstrucc̄oēz trāsitiuāz ut viuo tres annos ꝫ actis debite
sigificac̄ōis nō nō n h' d' t'cio te molor te z' q̄ actualit'
tine eius depēdētia ī obliq'o cū pleō sensu gr̄a h' h audio legz
faciat ple'm sēsū ī tellig' n audi sonus nō tn̄ h' fit cū obo
expsso z' q̄ faciat cū suo supp'o ī trāsitiuā actiuā dico
q̄ sigificet idem cū supp'o q̄ actis nō trāsit vlt' ꝫ manet ī supp'o

absolutum

est v̄bū cuius significatū actiōis uel passiōis sufficiet
intellig' ī sup̄o solitarie sine h' q̄ adiūgat̄ ei obliq̄ ad sui
sensus p̄fectōz absolutū v̄bū cōstruit̄
in septē casib' p̄ h nō īpugnat diffīcōi p̄o cū cōstruit̄ cū actiō
rē eo p̄ figurā sinodoche ut doleo pedē z' cū ī cludit̄
v'tus v̄bi trāsitiui subalt'ni ut ego ardeo amorē ēst z'o
t angelice ego cū ēst' cū actiō ī p̄trāte locū ut iste viuit angelicū
bulat viā cānto ā tp̄e Sexto cām Septio aliq̄ aliā
circūstanciā one'nte p̄pōe ut ego t'cio ad ecclam
interdū addit̄ dtē p̄p̄t sigificati melius declarandū istis v̄bis
An sint cōgrue

est v̄bū importatiuū accidētalit̄ g'matcalit̄ z minus p'nc'
cōceptiū tp̄aliū sibi supadditoꝝ q̄d sine ext'emis que
cōtingit nō cōtingit h' intellige n' sigificatiē
hic requit̄ ex quo v̄bū sigificat tp̄s an illud s' p̄ncipa'
uel minus p̄ncipalit' z an p̄se uel p aliq̄ sibi supaddita
z an substātiue vel cōnotatiue tm̄ z an sic sit eēnciale
v̄bo sigificare cū tp̄e q̄ ei si abess̄z nō eet mox v̄bū h' cūcta
differēt' nimis pluriū foret an q̄lz v̄bū sigificet
duo sigificādo suū eēnciale sigificatū z vlt' tp̄s supad-
ditū z an h' sigificet vno cōceptu ut dicēdo ioh' amat
katherinā si tp̄e nō eet uel si ī p̄nti tp̄e nō careret an eet
v'a z h' maria ī loꝝ x'o dōmte z b'ndicta dei genit' c'cla'uno
dabit'

est v̄bū qui ut sic s'cdm̄ imaginac̄oē aufert' cōnotū
tp̄is ā cōceptus tp̄ales ext'emis supaddita / ā q̄ ī intelli
nō importat' tp̄e / ā ē v̄bū indistincte oīa importans
tp̄a Circa tle v̄bū vaie s' opiōs p̄mi dicūt
q̄ h est tue ē intp̄ale v̄bū cū p̄o' respectu duraciōis t'pe
tuā rē ip̄ratis ut celū ē q̄ enim vīsitur p̄oī tp̄e p̄nti p̄tito
z futuro q̄ tue d' ītp̄ale q̄ valde z c' dicūt aūt alii h nō ē
alii d'nt ītp̄ale q̄ nullū tp̄e importat h aūt dicē ē v̄bū dicē
ee nouū d'nt alii p̄p̄t h' v̄bū nō ee nouū q̄ s' ī cū t'mīs
v̄bū ītellig' sīn tp̄e dicēdo deus ē angelus sine tp̄e sit sine
nō v'a ē alias si nō poss̄z n' sp̄ tp̄e ip̄tāē hec vissie eē
sole tercii d'nt q̄ tue v̄bū d' intp̄ale cū simplicit' dicit̄
z nō valz sub inferre aliq̄ det'minatū tp̄e q̄ s͡z nō se-
deus ē ī p̄nti tp̄e ē uel ī p̄nis tp̄e ē

est v̄bū q̄ ī oī gn̄e z omi t̄mīacōē sigificat actōz p̄ mo
dū actiōis cū aliq̄ passū actuale ā potēciāle exemplū
ut amo liceor mereo loquor obliuiscor metuor ti
meor Triplex ē v̄bū actiuū s͡z voce tm̄ sig-
nificacōē tm̄ z voce z significacōē sl' ut video sumo
lego vl' sigificac̄oē tm̄ actiū v̄bū est q̄ sub alia t̄mīacōē
q̄ o sigificat actōz voce tm̄ q̄ sub o z c'. v̄boꝝ
actiuoꝝ quedā sigificat actū imanētē ī p̄ficiēte aliq̄ vō
trāseūtē in rem inrōlē tm̄ aliq̄ ī rem rōlē tm̄ aliq̄ in
vtrāq̄ exēpla sp̄io cocdo pistē nō n cōcdit' h' loq' ītelli'
hoi ā aliū rei rōli ī vtrāq̄ aūt h' video amo z c'
v̄bū actiuū voce tm̄ sile sigificac̄oē s' anomala
An sint cōgrue loquor asīno spiro aurā

est v̄bū quod ut sic t̄mīat̄ ī o z cōgrue p̄t accipe r
sup o z face ex se passiuū cuius etiā actus ut sic ip̄e nō
p̄t trāsie nisi ī rē rōlē z' accusatiui expssionē cui t'm
eius actionē dr̄ūt v̄ba actiua z c'ti g'nis diffi
nicōib' z p̄fectatib' eoꝝ michi n eoꝝ r'qrunt ista q̄ illa
rursū q̄ nō dicūt' quibilit' nō enim oē v̄bū actiū est
actiui g'nis h' cōuerso tm̄ rursū oē v̄bū actiui g'nis
requit̄ actiū apt'ep' actiā plīma nō rursū actiuoꝝ v̄boꝝ
plīmoꝝ trāseut ī rē rōlē actus h'oꝝ tm̄ ī rē rōle z c'.
An sint cōgrue

est v̄bū q̄ in omi gn̄e z t̄mīac̄oē sigificat passionē
p̄ modū passiōis s'cdm̄ passioꝫ in natā ā illatā corrupti-
uā ā saluatiuā ut timeo rubeo psallo liceo agonisō
v̄borū passiuoꝝ q̄ sigificat passioꝫ ī natā ut

tribuo aliqua ab extrinseco illatam ut vapulo. aliquod corruptivum ut timeo aliquod salvativum aliquod instrumentum alia successivum. In quo differunt verba passiva a passivi generis patebit inferius.

Diffinitiones ista verba penes actionem et passionem est multo magistralius sed quia nimis est difficile ex eo quod aliquod sub terminatione activa sunt passionem et econtra aliquod magis accedunt ad actionem et tamen non sunt activa ut dormio aliquod propius ad passionem nec tamen sunt passiva ut fleo langueo etc.

An sint congrue vapulo a te timeo a te prevaricor te prevaricor a me

est verbum secundum communem grammaticorum usum in or desinens natum et dimissa esse verbum activum et significatio passionem tantum ab extrinseco illatam et regens ablativum expresse vel implicite mediante prepositione a vel ab. Ista verba comedor bibor non sunt passivi generis licet et deponentia habeant activa quia actus eorum non transit in rem solam vel in rem loquentem sub prima persona vel secunda sub tertia tamen bene reperitur ut hoc vinum bene bibitur vel potatur potest tamen dici quod poetis propter penuriam vocabulorum sicut concedit et reperiuntur etiam per apostrofen aut prosopopeyam tamen a grammatico qui debet esse subiectus regulis sive artis et usui etiam proferenda non sunt nec usitanda. Differunt verba passiva a passivi generis quia verba passiva sunt sub omni terminatione habent tamen sub terminatione or et ut sic hoc omnia sunt passiva non autem econverso certum hoc sub sua voce et numquam significat actionem id est vero oppositum ut timeor alia in diffinitione ex posita sunt.

An sint congrue

est verbum quod sub terminatione o habet se indifferenter ad actionem aut passionem aut est verbum nec in o nec in or terminatum neutralitatem habens ex eo quod non potest comprehendi in suo significato an sit activum seu passivum. Dicitur neutrum quod non utrumque vel quod nullum ut quod indifferenter habet se ad utrumque etc.

Neutralia verba sunt in multiplici differentia aliquod terminatione significant actionem sed quod non correspondet eis vox in or passiva id est etc. ut est ambulo rideo non enim dicitur rideor. Alia sunt quod nec actionem nec passionem sunt etc. dicuntur neutra quod non utrumque et etiam sunt verba substantiva. Alia vero medio modo actionem nec bene passionem relinquunt in indifferens et sic dicitur neutra a latere aliquod magis inclinantur ad significationem activam quam passivam ut fleo aliquod econtrario id est magis ad passivam etc.

An sint congrue

.3

est verbum quod secundum communem grammaticorum usum terminatur in o et non potest accipere r super o quod si acciperet latinum non foret ut sto stor non dicitur. Grammatica dicentes quod hic sto est nullius generis licet sit neutrum designat quod activum generis non est nec activum nec passivum nec passivi generis nec est neutri generis est tamen neutrum quia tota diffinitio superius posita ei convenit. Codicem verbi quod est neutri generis sunt prima quod nullo modo potest transire in rem solam ut sto non enim tres solis stari potest vel bibi. Significatione oblique quia regit activum aptum potest tres solis sed voce neutrum ut facio te grammaticum. Quia autem non recipit r cum dicitur olus cum ... et quod tale sepe reperitur passivum secundum personam ut comedit olus carnem tritum etc. Que autem sit differentia inter verbum neutrum et neutri generis patet ex diffinitionibus.

An sint congrue

est verbum quod in presenti et in temporibus a presenti derivatis habet vocem neutralem sed in preterito et in temporibus a preterito derivatis habet vocem passive permixtam cum hoc verbo sum etc.

Verba neutropassiva sunt quinque scilicet audeo soleo fio gaudeo fido. Differunt neutrapassiva et etrogenea sed sunt verba passiva sed describuntur quodque

Passiva neutra sunt tamen verba sicut dicitur copulor mereor quorum quodlibet sub voce passiva habet preteritum verborum neutralium.

Neutripassivum verbum seu neutripassivum est aliquod verbum existens quinque verbis exulo vapulo veneo nubo habens sub voce neutrali significationem passivam.

Etrogeneum verbum est hic fio quod habet se indifferenter ad omnia ista est enim neutripassivum cum hoc fitur sum passivum et neutrum cum hoc efficitur sum et neutripassivum et compositis ut perficior. An sint

congrue ego vapulo a petro vel ego vapulo petro ego percussus sum petro etc.

est verbum significans sub una voce actionem et passionem diversimode est deponens interdum activum et retinens passivum aut econverso numquam tamen ut sic utrumque retinere valens ut loquor. Retinere activum et deponere passivum est ipsum verbum deponentale venire a verbo activo et habere futurum participium in rus et regere activum apte post se etc. Retinere passivum et deponere activum est ipsum verbum deponentale venire a verbo passivo et habere participium in tus vel in dus et regere ablativum etc.

Deponentalia reperiuntur defectiva et excessiva. Excedunt in presenti orior morior molior potior experior partitior at sicuor nascor perfruitor ordior. Deficiunt in preterito medeor loquor. An sint congrue sermo locutus est a me sermone loquor a te

est verbum terminatum in or sic retinens litteram r inseparabiliter quod eam dimittere nequit ut in activum redeat quin more perdat proprium latinitatis. Differt deponentale per antifrasim quia r minime deponit sed inprecedenti concepti dicitur realiter deponentale quia deponit unum et alterum retinet ut supra dictum vel quia apud antiquos habuit utrumque apud modernos autem tantum unum. Differt verbum deponentale a verbo deponentis generis quia istud magis penes vocem considerabile illud vero penes significatum. An sint congrue

est verbum significans sub una voce actionem et passionem coniunctim aut est verbum in or terminatum non natum dimittere r si debet esse latinum. Novem sunt verba communia scilicet largior experior mereor amplector criminor osculor hortor congredior interpretor. Differunt verba communia a deponentalibus quia communia regunt activum et ablativum simul sub una voce aptem id est vero unum tamen ... hec habent participia in rus et in dus tamen hec copulative id est disiunctive. Differunt verbum commune a verbo communis generis quia istud ad vocem illud ad rem attinet. An sint congrue ego sum criminatus illum ille est criminatus a me ego sum criminandus te. Sufficiens horum verborum divisio sumitur unomodo valet sic de verbo aut significat actionem sic activum aut passionem sic passivum aut nullum illorum sic neutrum aut sic actionem et passionem quiddam sic commune aut diversimode sic deponentale. Aliter sic de verbo aut terminatur in o et potest accipere r sic est activum aut in r et potest r dimittere sic est passivum aut non potest r dimittere hoc et ut sic actionem et passionem quiddam sunt commune vel diversimode sic deponentale

est verbum importativum affectum anime vel certe et sine dubitatione propter inclusionem interrogativorum demonstrativorum prime secunde et tertie personarum qui quasi indicant rem aqua actus aut passio verbi egreditur. Quodlibet verbum indicativum est equivocum cum non potest reperiri aut indicative aut dubitative aut interrogative. Indicativum est dignius quodlibet suo verbo aliorum modorum propter quinque quia sunt per ipsum significat essentia et quia ut ... sunt sine dubio et sunt vere vel secunde et constituit propositionem simpliciter primam. Ponitur primo loco quia dignius naturaliter est precedens sicut ... sunt flumine sive rivulo. Habet tempora quinque scilicet presens preteritum imperfectum preteritum perfectum preteritum plusquamperfectum et futurum. An sint congrue tu eris ego ille erit ego et ille ero ego et ... eramus et hoc omnia tempora diversimode ... quia omnia quod agimus egimus agemus preterite credere possumus

est verbum quod a virtute invisibili potentie egrediens in omni persona mandative exprimit ... potentie aliquem ... facere aut passionem illatam suscipere. Imperativus ponitur loco secundo quia per se plenum sensum facit et quia nobilius est imperare quam optare. Imperativus caret prima persona singulari quia nemo maior se nec alter a se nec sibi ipsi proprie imperans habet autem primam pluralem quia alios imperando non excipit. Caret preterito quia nemo de talibus cum sint irrevocabilia imperat. Caret futuro quia imperium sine dilatione expleri desideramus habet tamen aliqualiter futurum quia tempus potest spatium ut prius. Imperativus duas assitor ... gaudium ... est ... est deprendi et spem

... est defunctio et ppt. hoc solu habet duo tpa
imparativus tenet noue modis sz imperatiue hortatiue
pmissiue consultiue oratiue tepstatiue applausiue saluta-
tiue et indignatiue   An sint cognue

est verbu exprimens desiderium animi uel passionis qs sunt in
conpiscibili virtute desiderantis sub ratione boni amati et de
siderati qd coniungitur cu hoc aduerbio vtina uel ei equiualenti
Optatiuus hz tpa quinq non tn tot voces ppt eorum con
uenientiam   Optatiuus hz speciale futuru quia q bo
optamus uel mala auferri desideramus plus in futuro speramus
et desideramus qz in pterito uel pnti   Optatiuus istu placere
requirit pte indeclinabilem ut p puerorum signum exaltatiuu ma
gnum desiderii sermo posteda et ut audiat uel ut ma
gno corde ablatio mali auferri velle percipiatur   pce
dit coniunctiuus qz optatiuus requirit adiunctione vnius tm coniunct
duorum sz ptis indeclinabilis et vbi   An sint cognue
vtina esse bonus clericus sz d vt viderem bonus clericus

est vbu exprimens suu significatu aut totu cu dubio
ad cuius dubitationem tollenda oportet ei coniungi alteru vbu
qd expectatur ad determinandu eius significationem vi ui pte inde
clinabili precedente   Coniunctiuus vbu varie appellatur
ppt varia eius officia dicitur enim coniunctiuus qz pt sociari
cu omni modo i eadem voce ut patz in li docea d sub
iunctiuus qz requirit aliud vbu qd subiungitur et expectat
dubiu enodando cu n d cu venit parentes dubiu e qz
qd e hoc ni subiungitur vbu docebo d consequentiale vbu igu
tu expo ablatiuis indesignatione gne d dubitatiuus et d
psuasiuus d et possibilis   Et istis modis capitur coniunctiuus capitur
etia imperatiue ut dne no ... pta nra facias nobis etc
et cu coniunctione ut si tu sis hoc tu disputas   Coniunctiuus
apud grecos hz coniuncta oia tpa apud nos aut dicta eo
modo quo indicatiuus   An sint cognue

est verbu significans limitabiliter suu significatu sub
indifferentia et flexibilitate ad quelz numeru et pso
na determinate indiget adiunctione alterius vbi finiti p
sui sensus completione   Infinitiuus d indeterminatiuus
qm pse ponitur et aptus e infinitus suppositus addi et sic d
ab in qd valde finitus qz pt addi tu indicatiuo qz in
pectiuo ul d ab in qd e no et finitus qz pt infinitus addi
et sic no finitus   Determinatur aut d qz actu adde
alicui supposito aliculi uel pson   hz tpa coniuncta ad
quatuor imitatione   Duplex e infinitiuus sz acti
ue vocis et passiue ut infra mox dicetur   Dicunt
quida infinitiuu ee nom aliqui vbu hoc aut mox infra dicetur
An sint cognue nubes ... habilis legere Legere
sit age lege e age legere ... legere le ...

est d verbalis que ut sic scdm voce tinatur in re
et venit a vbo actiuo   gnalis costruitur cu accusatiuo similiter
... A ...
... actiui ...
ue vocis infinitiuus e qui tinatur in i et venit a vbo passiue
gnis egens ut sit ad pfectionem constructionis ablatiuo apte ...
P assiuus infinitiuus e qui ve a vbo passiuo ut sic no
egens ad pfectionem constructionis ablatiuo et si cu eo construitur ...
... construitur similiter i vbu passiuu resolubilis
. impsonalis infinitiuus e qui tinatur in i ut passiuus et ve
a vbo impsonali no aut ut sic construitur no constituitur cu ablatiuo
uel cu actiuo ppe uibu impsonale similiter resolubilis   P assiue
vocis e qd regit ablatiuu apte ... mediante a uel ab.
... vocis e qd regit eu de obliquu apte an que sunt
in psone indicatiui modi   An sint cognue eo
nolo spoliari a pbeda exqo no sit coniuncta locuto pbeda
spoliat me eo volo loqui latinus eo volo credere hoiez

est vbu veniens solu a vbis actiuis et quibus sub v
tinatione vim duorum sil importat actionis sz et passiue
significationis solo regimine ut sic distinbile   tina
tiones eorum sunt tres sz di do du   gerundiu qz
gerit vim duorum nois sz et vbi uel expte regit qz duo
regitur actiuus sz et ablatiuus uel expte significationis qz signat
actionem et passionem sil   resoluuntur illa vba i noi uibu

coniunctiui uel optatiua et ni participia
Gerundia in di construuntur cu duobus inptatibus causa
uel magis in do vo uel indu cu vbis significantibus mo
tu   Dicunt quida ea ee noi ppt casus et tinationes casu
ales ... sz vbu do ...   et tinationes casu
... cu doctis ... ul a ... An sint cognue
vnio   ... bibendi a

est vbu veniens solu a vbis actiuis passiuis et neut
libus et deponentalibus gerens vim vnius sz actionis
tm uel passionis tm   Aliqs dicebat no differre
hec vba et pdicta sz dicunt qz hec veniunt a vbis qz sunt actionum
tm uel passionum et no vtriusq   Aliqs dicunt ea ee
noi ppt ea ppt casu sz qz i di sz do et ... Et ppt generis qz sunt
generis neutri et tptote forme et singularis numeri ... qz ei
... ppositio ppositionem   Alii dicunt qd sunt pncipia qz
hnt ... nois et vbi nois expte tinationis et casus
... dicunt ee vba infinitiui modi forme pfecte in
determinati figure simplicis coniugationis et generis illius cuius
vbu a quo descendit   ... p gerundiuo
infinitiuus ut facio hec ppt pficere i cu pficiendi   An
sint cognue / ingenium e legendu vigilemus / ingenium vetandu
e a nobis / a me tibi dignu e / vemo timandi a te

est vbu qd tinatur i vm ul i v et construitur cu vbo
significante motu de loco uel ad locu scdm duos
timos motus a quo sz et ad que   Dicunt vba
supina a gerundiis qz gerundia construuntur cu vbis signi
ficantibus motu et quietem ista no ni cu vbis motu desi
gnantibus Rursu ista ... subeuntibus tinationibus que sunt abisitis di
stincte iste vo tantu sub duabus   Conueniunt aut i significatione
et etia i constructione qz sz absolute significant actionem passio uel
neutru et vtriusq regit actiuus et ablatiuus aptepit ut patz i
exeplis   psupponendo ea ee noi tur sz gnis neut
ri sm ... Du aut sz vba sapiut natura suorum pmitiuorum
Dicunt supina qz sicut hoc supine iacens hz vultu cuisu
ad pte vtriusq ita hec vba ad nome et vbu

est quod regulari diuatione nascitur ex noie scdm conue
nientia pncipii et finis diuz fine ut sit vbale vocis actiue
uel passiue assumens ex noie   vba noialia veniunt
a metallorum nobus ut a li auru venit auro ras a li ferru
ferro ras a stanu no nas sil plubo bas et sic de aliis a noibus
plantarum ut a planta planto a frutice fruticor a noibus stirpe
ut agmina ... gminatior logitor etc ab officiis a rex rego
a doctor doceo a scriptor scribo a sutor suo a consul consulo
ab elementis ab vnda vndo et ... a celu celu etc venit
... ut a sidus considero et ab vnda i vndo   Verbalia
vba sz q veniunt a vbis no fortibus ut ab albeo venit albito
Dubiale qd venit ab aduerbio ut a certus ... infinito inde
compositu psto   Repositiuale e qd venit a ppositione
ut ab intus intro tras a sup supero   participiale
qd a pticipiis ut a consultus to tas etc.

est vbu significans suu significatu absolute sz hoc qp co
notet inchoationem meditationem frequentationem uel e vbu i oibus
tpibus numeris et modis sine defectu coniugabile.
Impfectu vbu d opposito modo opponitur
enim contradictioni nuq n sil et semel visitatur d eode
vbo eodemodo tecto rursu pfectum et impfectum no di
citur ad significationem sz magis ad scdaria intentionem
Impfecta vba pnt dici etia irregularia quia
queda dicunt tn a pncipio qz fine ut ago egi queda
i pncipio medio et fine ut cado cecidi q conueniunt i pncipio
et dicunt i medio et infine ut porrigo q dicunt ... fine
tm ut pando   Dicunt illa vba pfecta qz
pfecte sua significata sunt scdm pma impositione
et tinatio nichil addit eis scdarie intentionis

est vbu quod ut sic tinatione pncipali et gramaticali
tinatur i so uel xo to lo tor sor ... venit uel ab vltio.
supino uel scda pntis indicatiui sui pfecti significans vltra
suu vbu pfectum frequentatione cu li frequenter   oe
tale vbu e pme uel ... coniugationis   Ab vltimo
supino veniunt vba tinata i so to xo sor q hnt loqui
a ... Ascda aut psona veniunt tinata i to
... scda pntis indicatiui ul ...
Aliqui sz actiui qui bis sufficiunt ad frequentia inducedam etc.

illa q significat actus nimis enormes aliqui ters
aliq[ue] guor Frequentatiua veniunt ab actiuis
neutralibus deponentalibus et sunt eiusdem generis An
sint congrue O paule scriptato tu visitas sumus ter certe
frequenter noli cursare ego volo nere filis ego volo texere mensam

est verbum terminatum in isco veniens a secunda persona singularis
indicatiui sui verbi presentis vel a nomine significans exercitium tertie coniugationis
et neutri generis carens preterito et supinis et
temporibus ab eis ortis in sua mentalitate significans includens hoc
verbum incipio cum principali significato sui verbi presentis
Aliquando sunt inchoatiua ab actiuis venientia
a qui sunt passiue significationis ut itergisco oritur tamen quandoque
diriuatur a neutris passionem significantibus Quia
verba in sco terminata sunt inchoatiua preter decem, preter ista,
pasco posco glisco nosco cresco coruisco compesco co
quinisco quiesco assuesco que deposita co non manet
verba tamen sunt que habent preterita Inchoatiua carent
preteritis et supinis natura quia talia terminum rei significant
qui inchoationi repugnat similiter inchoatio non sit preterito etc.
Vesperasco venit ab hoc vesper autem at vontia veniens
a secunda indicatiui preter hysto An sint congrue

est verbum terminatum in rio significans exercitium quarte coniugationis
neutri generis ut sit ab ultimo supino sui preteriti vel preteriti
pro presenti veniens significans id per omnia quod sui primitiui cum
hoc verbo meditor Quia talia carent preteritis et su
pinis et temporibus ab eis diriuatis preter esurio et parturio quia
talia quia hoc rei tinos designat illa vero media autem
parturio non partus primitiui sunt que est tamen inchoatiuus carent preteritis
quia talia solum recordare et licet inceptiua sunt incipiant
preterita ut parturiui vel parturiuit hoc non est exacte
Quedam sunt verba meditatiua similia ut prurio luxurio
non tamen sunt talia que rio desinunt nec illorum est ultimus supinus
Voluit eadem meditatiua procedere termine formaliter sunt
inchoatiuum meditatio autem operationum sunt hoc dicit debere et primum
dicit sunt contrariumque sunt non est verum An sint congrue

est verbum in so terminatum veniens ab ultimo supino a
secunda persona presentis indicatiui sui preteriti significans exercitium
coniugationis tertie et generis neutralis a eiusdem cum
suum primitiuum super principale verbum sui primitiui semper
includens hoc verbum desidero Desideratiua verba
formantur a tribus verbis scilicet ab actiuis passiuis et
neutralibus Viso in sua coniugatione habent preterita
bonum quarte coniugationis quamuis per se sit tertie et valet
viso id est desidero videre An formantur ab ultimo
supino tamen sit mutatione vero An a secunda tamen aut
simpliciter debet addi so a prius mutata is in es
An sint congrue ego capisso petrum ego et petro
visimus homines etc.

est verbum in lo terminatum significans exercitius prime coniugationis
super significatum sui preteriti verbi significans diminu
tionem actionis vel passionis cum illo aduerbio parum ut
sorbillo id est parum sorbeo Quia talia veniunt
a secunda persona mutando s in llo Diminutiua
verba veniunt a duplicibus verbis ab actiuis ut garrulo
a neutralibus ut cauillo Verba diminutiua
cognoscuntur duplicite penes terminationem lo penes diriuationem
sic volo licet terminetur in lo et non diriuetur ab aliquo non
erit diminutiuum et tamen sunt differentiam exprimit sic vallo
Aliquando talia formantur insuete a prima indicatiui
ut patet in hoc sorbeo et garrulo An sint congrue
ego calui et ad oculos vel debet dici cauillaui tu ibis
calutum vel debet dici cauillatum vel an utrumque

est verbum in so vel in zo terminatum significans veniens a genitiuo dativo
vel ablatiuo nominis et ut sic prime coniugationis et neutri
generis ultra significatum sui primitiui nominis importans
imitationem actionis vel passionis vel alterius habitus
accidentalis positiue vel priuatiue ut paulisso pa
tritso matrisso Dicitur modale quia dicendo patrisso
valet id est more patris imitor Veniunt etiam a
verbis sed hoc est ut poetisso a poeto Dicitur
imitatiuum quia exprimunt imitationem alicuius consiliam
opera bona vel mala ut christianizo exprimit quod imitatur
in bonis operibus marhometizo imitatorum marhometi
malis operibus An sint congrue

est verbum quod terminatur in to vel in ito significans veniens a vel ab
ultimo supino a secunda presentis indicatiui vel significatum
sui primitiui significans apparitionem cum hoc apparere vel vi
deor ut dormito id est apparere vel videor dormire vel
lecto id est appareo legere ut videor Plecto noua
compositione a hoc plecto et est decompositum Dormito
debet sibi per unum t. patet eundem siue diriuetur ab ultimo
supino siue a secunda Veniunt huiusmodi verba ab
actiuis et quandoque neutralibus An sint congrue ego
volo tecum plectare

est dictio verbalis ex nomine scilicet et verbo vel verbo et verbo vel
verbo et aduerbio vel verbo et prepositione integritatem sui unitate
nata suscipere proprietates verbi et esse verbum exemplum hastiludo
calefacio benefacio dissuadeo Verba composita
quinque modis scilicet vel ex duobus corruptis vel integro et cor
rupto vel econtrario vel duobus integris vel ex quam pluribus exemplum
ut efficio inficio alloquor parturisco supercalefacio
Verbum in composito sex modis permutat genus scilicet usu significationem
regimen generis coniugationem utrumque ut perturisco amputo reddo
acuto sedeo stacio Simplicia horum compositorum
non sunt in usu scilicet affligo supplex inspicio contemplor compesco con
stigo Inseparabiles ponuntur cum verbis prepositiones
et non An sint congrue qui in me speras vel speras cum
tamen dicitur inspicis debes mihi addace iam istum cum ipsum dicitur dare

est verbum significans actum alicuius interiorem cognitum vel appe
titum qui procedit ex affectu voluntatis qui causaliter vel fide
tantum vel spem efficiat sine tamen determinatione infinitis ut sic
apte praeferri non valet Dictum grammaticorum famosum
quo dicitur quod infinitis quilibet finiri a verbo finito intelligitur
id est a verbo prohetico qui est certe significationis et etiam modi
Triplicia sunt verba prohetica quedam non sunt que significant
actum intellectionis cum conceptu intellectionis ut sunt concipio intelligo
alia consequentia intellectionem et cognitionem ut apeto desidero
alia importantia assensum cum fiducia ut credo oppinor dubito scio
An sint congrue ego intelligo chimeram cum res in
possibilis intelligi non potest ego opinaui me teneum

est verbum certe operationis significatiuum que ut sic
ab omni humana excipitur actione propter certitudinem dans suffi
cienter ipse iterum suppositum cum tali actio innuitur Aliqua
qua verba sunt excepte actionis soli deo generaliter et sunt nouem
scilicet fulmino tono rorro pluo mingo tonitruo grandino nubilo
sereno hiemo gelo choruscto Aliquando soli homini ut rideo fleo etc.
de aliis passionibus que consequuntur speciem ut rudo hymno muo et deinde
in fulmino intelligitur ego deus dicendo rideo intelligitur ego homo Indicant
verbis includit duplex nominatiuus scilicet prime persone a secunde secundum quod verbum est pre
a secunde prime et cum hoc nominatiuus nominalis tertie persone importatur speciem cui sic
actio est apparata An sint congrue deus tono deus tonat
deus tonuit vel debet dici nos dii tonuimus cum non sint plures dii

est verbum significans aliquem actum positiue ad quem necessario sequi
rei corruptio per suppositum designate sine hoc quod aliquid eius remaneat
si contineat actum illimitate potentie si vero contineat limitate po
tentie actus nihil remanet nisi substantia forma substantiale
Aliquando sunt verba priuatiua significantia rei corruptionem tamen quod nihil
remanet eius quod abiit nec hoc quod fuit in specie nec materia primi
manet sensibile primum vero amenhilo et corruptio tamen alteratio
transmutatio in alia forma coniunctio non est tale verbum An
sint congrue Deus amchilar omnia cum hoc dicit tamen tertie persone et amchilas
secunde Sortes ebur domini idem est Contrarium verbum ab opposito dicitur
ut hoc mouet est positiuum et hoc quiescit priuatiuum

est verbum personale presentis indicatiui modi natum esse apposi
tum respectu suppositi conuenientiam secundum numerum per
sonam et modos nominatiui et accidentia seu tercia grammatica Suppositum dicitur
reddere suppositum verbo personali principalis ad verbalis impersonalis natura
amas enunciare est presentis indicatiui exemplum Sortes currit et est
et appositum debet conuenire in verbo Dicitur grammaticorum regula supposita
rectionem ut dictum est locum at rectiones latinitas capit quod secundum suppositum
pronomen et nomen et participium et aduerbium et prepositio et Gratia cur
non sic capit An sint congrue omnis terra iubilate deo
magister legitis magister legit quem videmus pater noster

est v̄bū quodlibȝ nō indicatiṽ a' indicatiṽ nō p̄ntis s̄ꝫ
cuiuslibȝ alterius tpis nō natū eē appositū r̄spectu nti-
s̄ꝫ r̄spectu cuiuslibȝ obliqui cōstituēdo secū orōȝ cōgruā
Aliṽ dicitur r̄spectu indicati suppositi natū eē appo
situ lꝫ eē oblīq̄ v̄bū Indicatiṽ appositū ē dictio
v̄balis nata hr̄e solū oblīq̄ p̄suppo͠ito ⁊ ut sic nō ratiṽ co
gnite Nl̄e eciā dȝ cōueire in t̄b' ut p̄mū s̄ꝫ ibi
dictū ē i ratiōne h' at cū sit oblīq̄ q̄r dȝ hr̄e ratiōneȝ dr̄ ratiōe
lꝫ capitur p cōformitate accidēciū Aṽ sint cōgrue
athene ē pulc' ciuitas ul' dȝ dici athene st̄ pulcre ciuitates
sil̄r ratiōe cōpoe sil' inflectitur vtrūqȝ li īflectitur ē pl'e ⁊ li
vtrūqȝ sin̄r

est v̄bū supinū cū negatiōe infinitatiue tenta s̄n'r oe id
q̄ nō significat sim̄ v̄bū finitū s̄ꝫ oē oppositū suo v̄bo fi
nito Nl̄e v̄bū coniugatur penes īflexiōȝ v̄bi tn̄ ⁊ si
struit cū lr q̄ r̄stiti ⁊ ꝑ ipo' expriuob' v̄bi ⁊ ratiōne qualit'
coniugatur nota Dicit infinitū v̄bū q̄ si addit'
dictiōi v̄bali mch'il significāti act' rem mūdi significabit sic
si v̄bo p̄me p̄sōe a' sc̄de oc̄ȝ rē mūdi significabit sit' i° suppo͠ni
Si ratiō tales addit' v̄bis defectis a' irregularibus
coniugabuntur s̄t' cor' simplicia hn̄cia defectū a' irregularitatē
in eisdē in q̄ib' habuerit cor' sim̄ia Dicit q̄lit'
dēo nostē q' ē v̄bū infinitū ⁊ cōm ratiō d' cō r̄solutur cū
determina' ei ī no' a' p̄ncipiū ī finitū v̄bū ē s̄ꝫ ī adūbiū ne-
gans ē

est v̄bū inetalit' includens ī se aliq' q' dū exprimit'
manifeste cū suplecōe oīm ad idē tp̄e se coartātiū pate
b' ꝑ ignatō ī se cōtētoꝝ Indeclināta resolucō v̄bi
gerundiatiuo ꝑdit significatū s̄ꝫ cōgruitates loꝯo v̄b vi's 3
modicū d' isto dicetur Gerūdiua vemēcia aba
tiuis sūt r̄solueda s̄t ut h̄eant añ se ⁊ p' se actōs cū ī finitiō
ut ingrū legēdū ē v̄gilui ī dignū ē legē v̄gilum ⁊ nō s̄t
ī dignū ē ut ab eo legat' v̄gili' Si a pau'ō tur h̄re dȝ añ
se actiṽ ⁊ p' se ablatiṽ cū ꝑpositiōe ut ingrā v̄erādū est
a nobis ī dignū ē a nob' oīb' honra Ab ipsōlī dȝ h̄re eudē
quē suū v̄bū sīl' q' ab actiṽ veniunt r̄soluit' in actiuā ut vero
cā legēdi ī ut legā a passiuis ī passiua ut cauēdo rupit' anguis
ī dū cā' a neutris incut' ut vero cā dormiēdi ī ut dormiā
ab ipsōlib' ī vtrūqȝ ut vero cā amādi katherinā ī ut amē
uel ut a me amet' a deponētib' in depo'ns ut vero cā
loquēdi ī ut loq'r a lymb' ign̄e vt vero cā timandi te
ī ut timeā te Amplius lego vȝ ī q' indicatiui le
gē me lꝫ lego lege ī q' ipam legē te lꝫ lege / vt legēȝ ī q'
optatiui legē det dei' q' legā ⁊c' volo a' ī ī ī vīṽ
ē q' e° amabo ul' vīṽ ē q' e° amabor ⁊c'

est v̄bū quod uel eius sc̄da p̄sona hȝ a p̄ductā añ s
uel vltimā sillabā ris ⁊ cui' futurū indicatiui t̄minat'
in bo uel in bor ⁊ sc̄da imperatiui t̄iat' ī a ⁊ hȝ a p̄du
ctā añ re in infinitiō ut amo amas amabo ama amare
Verba p̄me coniugationis h̄nt quatuor t̄minacōs ī
p̄terito s̄ꝫ di ui vi vi ex'° ut do sto amo inco
Vndecimȝ s̄t sūt v̄ba q̄ hn̄t vi ī p̄terito ⁊ s̄t ista crepo domo
inico plico frico sono neco seco cubo crepo inuco
ista hn̄t vi ⁊ aui sil' neco increpo domo frico
sono neco seco dimico Ista ī simplici hn̄t vi ⁊ ī cōpo aui
s̄ꝫ plico ⁊ frico cōfricaui econtrario at tono aui intono itonaui
Supinoꝝ t̄minacōs s̄t atū itū autū itū tū catū
et xū Caret supinis inico ⁊ dimico q̄ hȝ dimicatū
hn̄t duplex supinū neco lauo ⁊c' Aṽ
sint cōgrue ego plicaui t' tunicā e° lauaui t' cā
misiā e° cōplicaui t' tunicā e° vado lautū camisiā / e° vado potū
vinū ul' dȝ dici potatū e° vado secatū ligna ul' dȝ dici sectū
e° vado necatū hoīeȝ ul' añ dȝ dici nectū uel necatū

est v̄bū q' vel eius sc̄da p̄sona p̄ntis indicatiui hȝ e lōgā
añ s uel vltimā sillabā ris ⁊ cui' futurū indicatiui t̄minat'
in bo ul' ibor ⁊ sc̄da īpatiui īpatiui t̄iat' ī e ⁊ hȝ e lōgā
añ re ī infinitiō ut doceo doces docebo doce docē Termīacōs
p̄teritoꝝ sc̄de coniugationis s̄t iste noue s̄ꝫ vi vi di si xi
si hui psi ⁊ ī neutropassiuis sussi ex'° ut doceo moueo
strideo ardeo augeo sueo sorbeo Duplicat p̄titū
p̄ndeo adoleo cui ul' hui fleo vi ul' hui comueo nixi ul'
niui sorbeo psi ul' bui Geminat sillabas mordeo
pendeo spondeo tondeo Caret supinis strideo studeo
virgeo fulgeo caleo Duplicat supinū gaudeo uisū gausū
adoleo itū ul' ctū torqueo sū ul' tū sorbeo itū ul' ptū careo
caritū ul' cassū Aṽ sint cōgrue e° stetisti debilis ego
vado bn̄ valitū tu vadis male valitū ego sp̄ taciui ate
e° sp̄ studui t' e° vado sepelitū cum meis lex iubuit fla
gellate illum e° fideiubui p' te ul' añ dȝ dici fedeiussi ego
sp̄ adheriu tibi tu fecisti te in sp̄ placitū vl' dȝ dici placitū
e° fleri te cautū oī bō ul' añ cassū

est v̄bū q' uel eius sc̄da p̄sona hȝ ī correptā añ s ul'
e correptā añ ris ī sc̄da indicatiui ubi passiui ⁊ futuri t̄
t̄inat' ī am uel ī ar ⁊ e correptā ī sc̄da īpatiui uel añ
re in infinitiō ut lego gis or eris legā gitur ge gere
Terminacōs p̄ntis indicatiui s̄t cio dio gio pio rio
vo uo bo co do go ho lo mo no po quo ro so to sto
xo Terminacōs p̄titoꝝ s̄t sedecim s̄ꝫ vi vi di
si ci xi gi xi li si bi pi psi ui qui ti ex' s̄t tero eliceo
fudi cīo vinco lego rego pello ludo bibo rapio cōtempno
emo linquo vto Duplicat p̄tita pco tedo [illegible] sisto
abscondo pungo vello [illegible]
cado p[illegible] Triplicat at pango Caret supinis
metuo tīeo ⁊ oīa ī choatiue forme mādo pedo tudo pto cū
hȝ pe[illegible] psallo nolo sisto q̄ hȝ sc̄di
⁊ dego Duplicat supinū ruo alo peto paio Aliq' hnt
supinū tollo q' hȝ sublatū Caret p̄tito glisco
sido ⁊ oīa ī choatiue forme accōmodat at ayo sisto fed
furo fu[illegible] Aṽ sint cōgrue ego parsi tibi
e° ui pepercitū t' e° dixi ate bonū lectoȝ / ego steti dormiēdo
e° punxi eq' ego pepigi cantū bn̄ e° panxi teēū cōtra
marcus / ego pegi meū asi' tu tuo / e° numeando pupugi
p̄titos / e° volo ie sistitū te ī p̄torio ⁊c' s̄t multa dubia
vtilia ⁊ maxiē accta potius p' te fo[illegible] excitator eslan'

est v̄bū q' uel eius sc̄da p̄sona hȝ ī p̄ductā añ s
uel añ ris p̄ntis indicatiui singlaris in ⁊ ī futuro
eiusdē am ul' ar ⁊ ī sc̄da imperatiui ī correptā ⁊ ī
ī finito ī p̄ductā añ re ut audio di am di dire
In oīb' p̄sonib' intellige q̄ d' ī uoce actiua
q' tur eciā ītell' ī neutrali q̄ d' passiua tur et ī inf
gni ⁊ deponētali Terminacōs p̄titoꝝ s̄t octo s̄ꝫ
vi ui ri si ci xi ui psi Terminacōs p̄ntis s̄t bio cio dio
fio gio lio mio pio quio rio [illegible] at q' lꝫ t̄inacō hȝ p
t̄toꝝ t̄inacōs infra dicetur hn̄t dup' p̄titū
sancio cābio vinco vixi ul' vici salio si ul' vi salio
Triplicat p̄tita salio ui vi ī ꝫ accomodat ayo sisto ⁊c'
Caret supinis salio dū hȝ vi ī p̄tito ul' vi ⁊c'
Aṽ sint cōgrue e° apperui t' hostiū / e° sarui t' ce
marcus e° parui t' filiū

est v̄bū cuius sc̄da p̄sona direcē forte a p̄ma ⁊ t̄cia
a sc̄da s̄cdm̄ cōueniencia p̄ncipii ⁊ finis differencia
⁊ lꝫ in oīb' tp̄ib' ⁊ modis tam ī sin̄r q' ī plurali
Dr' aut' v̄bū a reglāri q̄ reglare d' q̄
cōsequitur coniugacoȝ r̄m regulas datas ⁊ cōtigns
ē regulare ⁊c' In oī tali v̄bo p̄ma p̄so
a nullo ut' forte doleo q̄ sit v̄bū duarū sc̄da ⁊ tcia
p' coniugacoe forte a p̄ma o ī as t̄cia a sc̄da s it
p' plis a sc̄da sin̄r ē ī mus mūta sc̄da a t̄cia p̄s
addicōȝ t̄cia a t̄cia p' cōpositaȝ n ⁊ sic de alijs oīb'
s̄t añ dictū ē d' forte p̄titū p̄sitiṽ a sc̄da
p̄ntis indicatiui bam p s addita sc̄da a p̄ma eiusdē
t̄cia a sc̄da p' plis a t̄cia sin̄r ⁊ c' ut ī fra dicet'

est v̄bū cui sc̄da p̄so' nō forte' directe a p̄ma a' t̄cia a'
p̄tito a' supinū a' quocūqȝ alt' modo a' tp̄e s̄cdm̄
cōueniencia p̄ncipii ⁊ finis dūȝ s̄ꝫ q' a' nō cōuet
a' accōmodat a' ciȝ eo ex'° p' s̄ꝫ ī nolo nouis
nult ⁊c' In sc̄da p̄na p̄ntis indicatiui ē ī q̄us
s̄t ī t̄cia mult In p̄tito s̄t ayo sisto fed ⁊ eciā q' accōdat
ul' q' s̄t p' ē coniugacoe ⁊ nō directe forte a sc̄da sin̄r t̄
dicatiui p' mūoȝ ī ī vi ut s̄t credo domo sto sono
et v̄ba sc̄de coniugacois q' geminat sillabas ī p̄tito
ut tōdeo pedeo prādeo ul' q' lōgȝ supaddit a'
geminat ut sedeo ul' q' sincopant uel q' duplicant
a' triplicat Sic v̄ba t̄cie coniugacois sil' Sic eciā sunt
irōsequencia ī supinis ī oī coniugacoe ī ȝ' s̄t lauo
poto do ⁊c' In sc̄da gaudeo īdulgeo virgeo
In t̄cia sapio pando struo ruo ⁊c' Sic ⁊ q̄rte
coniugacois ī p̄tito nō ti[illegible] haurio sepio
salio eadē eciā s̄t ī cōncia ī supinis ⁊ plura alia
Deponetalia s̄t ī supinis ī cōsequencia q̄ forte
a sc̄da voce actiā ut leto tus tu tu ā at caret
p̄tito ī supinis ut vescor misc̄or añ vō n' sc̄da voce
s̄ꝫ irregularit' p̄ise ut reor misc̄or ī fateor ī tuor
⁊ tueor Participalia tue coniugacois p̄supins
posita ec' s̄t irreglāria q̄ forte sc̄da voce actiā
⁊ s̄t q̄ allex eciā gressus cometis

in medio et in fine ut porrigo queda deriv et in fine. Dicuntur etia verba perfecta quia
tm ut pando
perfecte sua significata sunt secundum primam impositionis in te
rminatione et terminacio nichil addit eis secundarie intencio
cione

est verbum quod ut sic terminacione principali et grammaticali term
inat in so aut ryo to lo tor sor secundum vemens aut abultimo
supino aut secunda presentis indicativi sui perfecti significans ulterius
sui verbum perfectum frequentiam cum li frequit De ta
le verbum est prime aut tercie coniugacionis Abultio
supino veniunt secundum verba terminata in so to ryo sor que habent lon
gam a in penultima supini a secunda aut persona vent tia
ta in to breviata in secunda presentis indicativi ul breviata qu
Aliqui sunt actus qui bis suffiunt ad frequentiam inducendam et
sunt illa que significant actus nimis enormes aliqui tres
aliqui quatuor Frequentativa veniunt ab activis
neutralibus deponentalibus et sunt eiusdem generis An
sint congrue O paule sceptato tu visas summe te eciam.
frequenter noli cursare ego volo nexere filius eius volo texere me
ta

est verbum terminatum in sco veniens aut a secunda persona singularis
indicativi sui verbi perfecti aut anomie secundum exiens tercie coniu
gacionis et neutri generis carens preteritis et supinis et temporibus
abeis ortis in sui inicialiter se includes hoc verbum incipio
cum principali significato sui verbi perfecti Aliqua sunt
inchoativa ab activis veniencia et tamen sunt passive signifi
cacionis ut integrasco oia tm quod dicitur anentius pas
sionem significantibus Dia verba in sco terminata sunt
inchoativa preter dece scilicet pasco posco glisco nosco cresco
conusco compesco conquinisco quiesco asuesco quia deposi
ta co non manet verba tursu quia habent preterita In
choativa carent preteritis et supinis natura quia talia termin
rei significat quam inchoacionem repugnat sibi inchoacio
non sit in preterito etc Vespasco venit ab vespere an
bis aut veniencia veniens a secunda in dicativi preter bisco
An sint ave

est verbum terminatum in rio secundum exiens quarte coniugacionis neu
tri generis ut sic abultimo supino sui perfecti aut participio p
titi veniens significans id pro quo sui primitivum tum hoc verbo
meditor Dia caret etia preteritis et supinis et tpo
ribus abeis diviatis preter esurio et parturio quia etia quod h
rei finos designat illa vero media actionem parturio in partus
primum sit qui est terminus inchoativus caret preteritis quia ta
lia solum recordatur et licet in scriptura sacra reperiantur
preterita ut parturiui ul parturii hoc non est exacte Que
dam sunt verba meditativa similia ut prurio luxurio non tamen sunt
talia quia rio deposita nominum illorum erit ultimum supinum
Volunt quidam meditacionem precedere inceptionem forte sicut in me
ditacio antecedit operacionem sed hoc dicunt sunt debere et per inchoacionem
per frequentacionem per perfecto alii dicunt quod opposito dicitur sed licet q
litterique sit non est verus An sint congrue

est verbum in so terminatum veniens abultimo supino aut secunda
persona presentis indicativi sui perfecti secundum exiens coniugacionis
tercie et generis neutralis a eiusdem cuius sui primitivum super pri
ncipale verbum sui primitivi secundum includens hoc verbum desidero
Desiderativa verba formantur a pluribus verbis scilicet ab activis pas
sivis et neutralibus Viso in sui coniugacione habet
preterita verborum quarte coniugacionis quamvis ipse sit tercie et videlicet vi
so in desiderio videre Que formantur abultimo supino
tunc fit mutacione u in o Que a secunda tunc aut similiter dicitur addi so
aut prius mutata is in es An sint congrue ego capisso
petere ego et petere visimus homines.

est verbum in lo terminatum secundum exiens prime coniugacionis super signi
ficatum sui perfecti verbi secundum significans diminucionem actionis ul passi
onis cum illo adiuncto parvum ut sorbillo in parte sorbeo
Dia etia veniunt a secunda persona mutando s in llo Dimi
nutiva verba veniunt ad vpluribus verbis activis ut garrulo a
neutralibus ut cavillo Verba diminutiva cognos
cuntur tripliciter penes terminacionem lo penes diviacionem sic volo
licet terminetur in lo et non diuetur ab aliquo non erit diminutivum
et tercio sit diffinicio exprimit sic vallo Aliqua etia
formantur insuete a prima indicativi ut patet in li sorbeo et garrulo
An sint congrue ego calvi t adoculos ul dicitur dici
cavillavi tu ibis calutum ul dicitur dici cavillatum vel an utrumque

est verbum in so ul in izo terminatum secundum veniens a recto datio aut ablativo
nominis et ut sic prime coniugacionis et neutri generis ultimum signifi
catum sui primitivi nominis inportans imitacionem actionis ul passionis a
ctius habitu ius accidentis positive ul comparative ut paulisso
patriso matriso Dicitur morale quia dicendo patri
so videlicet in more patris imitor Veniunt etiam a verbis et

sed hoc in proprie ut poetiso apoetor Dicitur imita
tivum quia exprimit imitacionem alicuius et in consimilia opera bo
ul malo ut christianiso exprimit et imitacionem in bonis operis
machometiso imitacionem machomet in malis operibus
An sint congrue

est verbum quod terminatur in to ul in ito secundum veniens aut abultimo
supino aut secunda presentis indicativi ult significacionem sui p
imitivi significans apparicionem cum li appareo ul videor ut do
rmito in appareo ul videor dormire plecto in appareo legere
ul videor dormire plecto in appareo legere ul videor
Plecto nova composicione a li plego et est decompositum
Dormito dicitur scribi per unum t quia patet evidenter sive diuetur
abultimo supino sive a secunda Veniunt huiusmodi
verba ab activis et etiam neutralibus An sint co
ngrue ego volo tibi leccionem plectare

est diccio verbalis ex nomine scilicet et verbo aut verbo et verbo ul
verbo et adverbio quod verbo et posicione integritatem sui primi
natam suscipe proprietates verbi et esse verbum ex in basiliso
calefacio benefacio discurro Verba componuntur
quinque modis scilicet a corruptis corruptis a integro et corru
pto aut econtrario a duobus integris aut ex quamplurib
ex ut efficio inficio alloquor percurso supercalefacio
Verbum in composito sex modis permutat significatum sc
ul sui significacione respectu coniugacionis utrumque ut p
ercusso amputo addo acceo sedeo facio Sym
hoc composito non sunt in usu scilicet affligo in inspicio conte
plor compesco castigo Inseparabiliter ponuntur cum
verbis posiciones et nomina An sint congrue quod in
me spicis ul species cum tamen dicitur inspicis debes in
addere incausu cum in simplici dicit dare

est verbum significans actum anime interiorem cognitivum ul appetitivum
qui pervenit ex affectu voluntatis quam causaliter ul sideran
ul spem efficit sive cuius determinacione infinitiva ut sit apte
perfecte non valet Dicunt grammaticorum famosi quod
dicitur quod infinitivus quiunt sibi cum verbo finito intelligi
in verbo perfecto qui est tercie significacionis et cum modi
Triplicia sunt verba perfectiva quedam non sunt que
significant actum intellectus cum conceptum intellectus
ut sunt concipio intelligo alia consequentia intellectum et co
gnicionem ut appeto desidero alia importancia assensum cum
sciencia ut credo oppinor dubito scio An sint co
ego intelligo chimeram cum res impossibiles intelligi non
possunt eius opicam me dami

est verbum eterne operacionis significativum que ut sic ab omni
humana excipitur accione propter cuiusdam dans sufficienter
in se intelligere suppositum cum talis actio in mititur
Aliqua verba sunt exempte actionis soli deo convenientia
et sunt novem scilicet fulmino tono roro pluo ningo tonitruo gran
dio nubilo sereno hiemo gelo choruscio Aliqua soli hom
ut rideo fleo etc de aliis passionibus quam consequntur species
ut rudo hinnio mugio etc dicendo in fulmino intelligitur eius deus
dicendo rideo intelligitur eius homo In huius verbis includitur
dicitur nominativus scilicet prime persone aut secunde secundum quod verbum est prime
aut secunde persone et cum hoc nominativus tercie persone impera-
sonem cum talis actio est appropriata An sint congrue deus
tono deus tonas deus deus tonuit ul dicitur dici nos deus tonamus
cum non sint plures dii

est verbum significans aliquem actum positive adque ipso se
quitur rei corrupcio presuppositum designate sine hoc quod aliquid
eius remaneat si conveniat actus illimitate potencie
si vero conveniat limitate potencie actus nichil remaneret
nisi subiectum forma subtrectate Aliqua sunt verba p
rivativa significancia rei corrupcionem tercium quod nichil remanet
eius quod habent nec hoc quod sunt in specie nec materia prima nec al
titus rei in se Aliqua quod aliquid remanet sed insensibile Al
iqua quod aliquid manet sensibile primum potest annichilari
et in corrupcio tamen altitata transmutacio in alia forma re
bus non est tale verbum An sint congrue deus an
chilas omnia cum li deus sit tercie persone et annichilas secunde sex
est absurdum idem est positum verbum abapposito dicitur ut li
movetur est positum et li quiescit privatum

est verbum personale presentis indicativi modi natum esse ex
positum respectu suppositum convenientis scilicet in numero p
ersona et termine ut constat ordinem quam quia Suppositum
dicitur est diccio nominalis pronominalis participialis adverbia
lis proposicionalis nata reddere suppositum verbo personali pre
sentis indicativi ex in sor est ego sum amans est nunc est
Communis grammaticorum regula supponit et appositum dicunt convenire
in tribus inquit nuo et rationis casuali et termino ut dicitur
est lorem aut ratione largius capit quia et in pronomine
est nomen et participium et adverbium et pro etc Grammatica
aut non sic capit An sint congrue omnes tim
iubilate.
iubilate deo magister legitis magister legit que videmus p
nos

est v̄bū quodlibz nō indicatiū a' indicatiū nō p̄ntis
sz cuiusslibz altius t̄pis nō natū esse appositū resp̄tu
n̄ti sz r̄sp̄tu cuiusslibz obliqui constituēdo s̄cti oroz
congruā   Alii dicit resp̄tu in direcā suppositi
natu esse appositū h' esse obliquū v̄bū   Indirecē
appositū ē diccio v̄balis nata h̄re solū obliquū p̄ sup
posito ɀ ut sic nō inīm congrue   Tale eciā dz
conueniē in t̄bus ut p̄mū sz ibi dictū ē in secūdū ne h'
aut cū sit obliquū qualit̄ dz habē numeū ne dz numerū
h' capitur pro forma accidenciū   An sunt q̄
grue · athene est p̄ulit̄ ciuitas ul' dz dici athene s̄
pulare ciuitates silr̄ meos apone sil' inflectit utrūqz
li inflectitur est p̄lē ɀ li utrūqz est sin̄r nū

est v̄bū sup̄tū cū negacioē infinitat' tenta p̄ns qz id
q̄ nō significat sicut v̄bū finitū sz omne oppositū suo
v̄bo finito   Tale v̄bū coniugat' penes inflexioz
v̄bi tm̄ ɀ si sinitur cū li qui restite ɀ apponit' ex duob
v̄bis ɀ negacioē qualit' coniugat' nota   Dicitur
infinitū v̄bū quia si additur diccioni v̄bali nichil sig
ficanti omnē rem mūdi significabit sic si v̄bo p̄me p
sone aut s̄cdē omnē rē mūdi significabit p̄t' id siquū
   Si negacio talis addit' v̄bis defectis a' irre
gularitz cōiugabitur sit eoz simīcia h̄rcia defectū a'
irregularitate in eisdē in quib; habuerit eoz simīcia
   Dicēs qualit' deo noste q̄ ē v̄bū infinitū ɀ q̄n
resolvitur cū determinacioē eius in nō n aut p̄ticipiū in
finitū v̄bū ē si in adu̇bīu negās est

est v̄bū mentalit' includens in se aliq̄ q̄ dū exp̄mit'
manifeste cū suplecōe oīm adiūē t̄pē se coartacū p̄t
tebit' p̄gnacio i se contentor   Indebita resolucio
v̄bi gramatico p̄dit' significatū ɀ congruitē ɀ constru
cioz logico v̄o vi tē io moditū de isto dicetur
Gerundia vemencia ablatiuus sic resolueda sit ut h̄ē
ant q̄n se ɀ p̄o se actōs cū infinitiuo ut mg̃rm legēd
est vigiliū i dignū est legē vigiliū ɀ nō sic i dignū est
ut abeo legatur virgilius Si appa nō tūc h̄rē dz q̄n se
actīm ɀ p̄ose ablatīm cū p̄posicioē ut mg̃rīm verrendi ē
a nobis i dignū est a nobis oībus h̄oīa' ab impersonali
dz h̄rē eūdē que sicut v̄bū silr̄ que ablatiuus vent re
solvitur in actiā ut vemo cā legendi i ut legā a pas
siuis impassiuā ut citado rapitur anguis i dū cāp̄
a neutris in neutrā ut vemo cā dormiendi i ut dor
miā ab impersonalibꝫ mutrūqz ut vemo cā amandi ha
bet unā i ut amē ul' ut amē ametur a deponētibꝫ
in deponētes ut vemo causa loquendi i ut loq̄r a lambꝫ
mane ut vemo causa cunctandi te i ut timeo a te
   Amplius lego ɀ utrūq̄ indicatiū legē me h' lego
lege i q̄ imperatiū legē te h' lege ut legem i q̄ optatiū
legē det deꝰ q̄ legā ɀ c̄ns volo accīū iii i v̄m ē q' eo
amabo ul' vīm ē q' eo amabor ɀ c̄ns

est vīm q' ul' eius s̄cdā p̄sona h̄z a p̄ductā an̄ s ul' ulti
ma sillabā us ɀ cuius futurū indicatiū timatur in bo
ul' in bor ɀ s̄cdā imp̄atiū timatur ma ɀ h̄z a p̄ductā
ante re in infinitiuo ut amo amas amabo ama amare
   Vbā p̄me coniugacionis h̄nt quatuor t̄ia
ciones in p̄tito s̄z a ui p̄i ui ex̄m ut do sto amo inteo
   Vndecim sic v̄ba q' h̄nt ui in p̄tito ɀ sic ista re
po domo inteo plico frico sono neco seco cubo crepo
inueo   ista h̄nt ui ɀ cui s̄ neco i crepo domo fri
co sono neco seco dimico   Ista infima h̄nt ui ɀ
ratō cui s̄ plico ɀ frico cōtrarū econtrario aut tono cui
intono intonaui   Suprimoz timacioēs s̄t cui
otu cutū itū cū cātū ɀ tū   Carent supinis
dimico ɀ dimico q̄ h̄z dimicaui   H̄nt du' supin
neco lauo ɀ c   An sunt congrue eo plicaui t' tunicā
eo lauaui t' camisiā ego coplicaui t' tunicā eo vado lau
tū camisiā ego vado potū vinū ul' dz dici potatū ego
vado secatū ligna ul' dz dici secatū eo vado necatū hoīēz
ul' an dz dici necū ul' necatū ·

est v̄bū q' ul' eius s̄cdā p̄sona p̄ntis indicatiū h̄z e lōgā
ante s ul' ultimā sillabā us ɀ cuius futurū indicatiū
timatur in bo ul' in bor ɀ s̄cdā imp̄atiū timatur in e ɀ h̄z e
longā an̄ re in infinitiuo ut doces docebo doce docere
   Terminacioēs p̄titoz s̄cdē coniugacionis sic iste
nouē s̄z ui ui di si xi sti bui p̄si ɀ in neutropassiuis
sus su ex̄m ut doceo moueo studeo ardeo augeo fueo
sorbeo   Duplicat p̄titū pendeo adoleo cui ul' lui
p̄si fueo vi ul' bui conniueo nixi ul' niui sino sorbeo
p̄si ul' bui   Geminant sillabas mordeo pendeo
spondeo tondeo   Carent supinis studeo studeo
virgeo fulgeo caluo
   Duplicat supinū gaudeo

ussū gausū adoleo itū ul' etū torqeo sū ul' tū sorbeo itū
ul' p̄tū careo catū ul' cassū   An sunt congrue ego sen
p̄si dentibus ego vado bene valitū tu vadis male valitū
ego sū carum a te ego sū fauitū tibi ego vado sepelitum
amicū meū Rex iubuit flagellare tum ego fideiubum p̄te
ul' an dz dici fideiussi ego sū adherui t' tu fecisti te in sp
placatū ul' dz dici placitū ego feci te caritū oī bo ul' an
cassum

est v̄bū q' ul' eius s̄cdā p̄sona h̄z i correptā an̄ s ul' e cor
reptā an̄ ris in s̄cdā indicatiū ubi passiuū ɀ futurū t'
minatur in am ul' in ar ɀ e correptā in s̄cdā imp̄atiū ul'
an̄ re in infinitiuo ut lego gis or eris lege ar gē gere
   Terminacioēs p̄ntis indicatiū sic cio dio gio pio uo vo
boi co do go bolo mo no po quo ro so to sto xo   Termi
nacioēs p̄titoz sic sedecī s̄z ui vi u i a in qi xi li si bi pi p̄si in
qui ti ex sic tero elicio fundi cio vinco lego rego pello ludo
bibo capio contempno emo linquo p̄to   Duplicat p̄tita
p̄co cedo n'eo sisto abscondo pungo vello lio sisto in sero con
sero veuo prendo peto edo p̄to   Triplicat aut pango
   Caret supinis metuo timeo ɀ oī inchoatiue for
mado pedo tudo p̄to q̄n h̄z pepi sido pedo mallo p̄sallo
nolo sisto q̄n h̄z steti ɀ dego   Duplicat supina nio alo peto
paio aliē h̄nt supina tollo q' h̄z sublatū   Carent p̄
titis glisco sido ɀ oī inchoatiue forme accomodat aut ayo
sisto fero fino furo cno   An sunt congrue ego parsi tibi
ego in pepercū eo disci a te bonū laceoz eo sciti dormiendo eo
p̄lexi equm eo pepigi catu bū eo panxi tecū centū marcas
ho pexi meū asīm cū tuo ego innuncando pupugi p̄ntor
ego volo ie sistitū te in p̄torio ɀ c sic multa dubia utilia ɀ ma
rime circa potis p̄te forte qui excitator es latīmus

est v̄bū q' ul' eius s̄cdā p̄sona h̄z i p̄ductā an̄ s ul' ante us
p̄ntis indicatiū singularis nū ɀ i futuro eiusdē am ul' ar
ɀ in s̄cdā imp̄atiū i correptā ɀ in infinitiuo i p̄ductā an̄ re ut
audio di am di dire   In omnibus p̄dcis intellige q̄n
dicatur in voce actiua q' tūc eciā intelligit' in neutri q̄n
dicatur passiua tūc eciā int' cōm ɀ deponētali   Termina
cioēs p̄titoz sic octo s̄z vi ui u xi si ci xi in p̄si   Termina
cioēs p̄ntis sic bio cio dio fio gio lio mio pio quio rio q̄t
aut qlz h' terminacio h̄z p̄titoz terminacioēs in s̄ra dicetur   H̄nt
du' p̄titū sancio cabio vincio vinxi ul' vici fulcio si ul' vi
salio   Triplicat p̄tita salio ui uii ii accomodat a p̄o sisto ɀ c
   Carent supinis salio dū h̄z ui i p̄tito ul' vi ɀ c
An sunt congrue ego aperui tibi hostiū eo sanxiui t' centū
marcas ego pariui t' filiū ·

est v̄bū cuius s̄cdā p̄sona direcē formatur a p̄ma ɀ t̄cia a s̄cdā
s̄cdm conuenienciā p̄ncipiū ɀ finis differenciā ɀ h' in oībꝫ
t̄pibꝫ ɀ modis tā in sin̄r quā in p̄li   Dr̄ ɀ sequens
v̄bū a regulari quia regulare dicat' q̄n consequit' coniuga
cioz ɀ m regulas datas ɀ c ɀ i q̄nis ē regulare ɀ c   Inoī
tli v̄bo p̄ma p̄sona a nullo ut' formatur dato q̄ sit v̄bū diua
tiui s̄cdā aut in p̄ma coniugacioē format' a p̄ma o mutata in as t̄cia
a s̄cdā s in t p̄ma p̄lis a s̄cdā sin̄r s i mus mutata s̄cdā at
cia p̄is addicioz t̄cia actiua p̄ in t̄posicioz n ɀ c de alijs oībꝫ
sicut an dictū ē de formacioē   P̄titū p̄fcm a s̄cdā p̄ntis
indicatiū bam p̄ s addita s̄cdā a p̄ma eiusdem t̄cia a s̄cdā
p̄ma p̄lis actiua sin̄r ɀ c̄ns ut i sin̄ dicetur

est v̄bū cuius s̄cdā p̄sona nō formatur direcē a p̄ma aut t̄cia
a' p̄titū aut supinū a' quacūqz alt' mod a' t̄pē s̄cdm conue
nienciā p̄ncipiū ɀ finis direcē sz q' a' nō conet a' accomodat
a' causa eo exim p̄mū sū ɀ i nolo nouus mult ɀ c   Imita
tus sic ayo sisto fero ɀ i a q̄ accodat ul' q' sic p̄me coniugacio
ɀ nō direcē formatur a s̄cdā sin̄r i indicatiū p̄ mutacioē s in vi
ut sic credo domo sto sono et v̄ba s̄cdē coniugacioīs q' gemi
nat sillbas in p̄tito ut tondeo pendeo prandeo ul' q' locuz
supaddāt a' geminant ut sedeo ul' que sincopāt ul' que
duplicat aut triplicat Sic v̄ba t̄cie coniugacioīs sic Sic eciā
sunt in consequencia i supinis in oī coniugacioē in p̄ma
t̄cia sapio paio struo ruo ɀ c̄ns Sic ɀ q̄rte coniugacioīs in
p̄tito nō transeunt q̄nt' haurio sepio salio eadē eciā sunt
in q̄sequencia in supinis ɀ plura alia   Deponētalia sic
in supinis i consequen' quia formatur a ficta voce actiua ut
leto tas tū tu cā aut carent p̄titis ɀ supinis ut vescor re
minisco cā vō n' ficta voce sz irregulariter p̄fiē ut reor in
sc̄or ɀ fateor ɀ tuor ɀ tueor   Participialia t̄cie cōiu
gacioīs p̄ supinis p̄cita eciā sic irregularia quia formatur ficta
sic que allerrād' enāt gressus cometus

est v̄bū quo ut sic nō q̄sequitur regulare coniugacioz ɀ m re
gulas datas q̄nt' sz contra eas militat aut in coniugacioē a'
formacioē modi de modo t̄pis de t̄pe   Tā sunt v̄ba irregula
ria in s̄cdā p̄sona p̄ntis indicatiū ɀ h' p̄pt' coniugacioz ut dior
potior morior sic n in s̄cdā indicatiū t̄cie ul' q̄rte coniugacioīs
ut dior oriris ul' oreris oritur ɀ p̄pt' h' sunt irregularia i sup
inis ɀ in p̄ticipiis eoz   Silr̄ irregularitas venit in istis
v̄bis q' ad coniugacioz quia quidā dicit ea esse v̄ba aliquā p̄
ticipia alij noī sz exosus ɀ p̄osus ɀ si sint p̄ticipia siue noīa

est duplex sc. materiale et personale Materiale est quod trahit ad secundam suppositorum noticiam adgena sed aut casu ut genitivo huius hominis ergo huic homini vel hic homo est dictio septa Personale est quod trahit ad noticiam suppositorum plurium aut unius ut hi homines currunt vel hi homines ambulant constructionis aut articulae Unde hic pronomen cognoscitur dictio in quod sit dicetur infra casu stat unum dicendo da illi necessario sed declinabilis in quo articulus non proponitur utrumque quia ar dicta casus pro hi illi pronomina non significativis utrumque aut quia sp ticuli proponuntur id ei hic repugnat An sint congrue o sit rem primi ille homo est cum quibus articulae caret utrumque.

est dictio pronominalis articularis que ut sic prepositione dictioni nominali aut participiali plocata ondit genus aut numerum aut casum ostendens que dictio potest precedere alterum mor dine constructionis et ut sic non sequi aut si ponitur inter duo verba quorum actus suppositi terminabilis est in primum verbum et non in alte rum exemplum primum hic vir hec mulier hoc animal 2 hic homo hi homines tu ego vocor Johannes ubi hic ego congrue potest precedere unum verbum et ut sic non sequi mecanice prone hac ratione sortes qui di sputat quia hic qui est positum pronomen tamen hic sed adaciu precedens vi respectu cuius hic se in ratione suppositi Hec pronomina habent duplex officium sc. inclinantur dividentis quia tamen inter divisi et maxime hic contingit in plemptiias constructionibus Ve quia primus hic quis interrogative suppositum est propositum verborum sequentium vel utriusque cuipies in toto tamen sui habere proprium nomine subsequente proxime aut proxime ante 2a hic ego et tu et ipse sunt prepositiva respectu verborum conformatam se eis in prima et non An sint congrue sortes currit quem honoro

est dictio pronominalis proprie non nisi postpositione nata referri ad suum antecedens in quibus casu potest utrumque que ut sic inter duo verba posita denotat sua specificatione suppositionale debet in verba posita quam ante inmatam et in actum sui sed principalis verbo postposito quam ante posito Dicitur subiunctivum quia subiungitur in relatione id est postponitur et non anteponitur nisi improprie vel quia terminat actum suppositi in secundo verbo et non in primo ut sortes qui currit disputat significatur quod actus sortis est principalior disputatio quam cur sus Hec pronomen refertur ad utrumque improprie ut O paule qui Hec ratio re fusa vocem unius et hic fit solum virtute verbi inclusi Relativa referunt etiam ad nomina ut quidam homo fecit hoc qui est paulus ad pronomina ut ille qui canit prius est ad participia scribens qui legit pronunciat An sit congrua ego sum qui sum 2a quia hic cum licet quod ibi non refertur ad secundum unum vel ad alterum refertur tamen ad alterum vel ad postpositum.

est dictio pronominalis proprie non nisi per eiusdem in suo antecedente sub intellecta secundum quemlibet casum potest utrumque contingens Dicit quod dicta hic fieri abusivum minus quod non includet in se pronomen re lativum proprie Ratione prima quia sequetur quod relativum in prima et prima rei noticiam et ut sic non secundum cursum nugacio contingeret quia sic in pronomine esset nomine amplius esset idem prius scriptum ac postius scripto ceterum econtrario sunt in nominibus ita etiam in pronominibus nomina includentur istis tamen non obstantibus tene ut diffinitio exprimit ut venit cum gracia gaudeo

est dictio pronominalis actu in demonstratione vel relatione posita ratione cuius certam et finitam rem sui antecedentis representat aut sunt duo pronomina sed hic ego et tu determinatam rem sub significancia virtute demonstrationis inclusa Esse dictum pronominis extra demonstrationem et relationem posita cassa sunt et vana ab opposito intellige in demonstratione aut relatione non sunt cassa nec sunt vana sed si sunt alicuius rei significativa Pronominis demonstratio vel relatio est eius ultimata significacio et finitatio ve rum quidem quociensque per pronomine alia et alia res refertur tociens sub equivoce ut infra patebit Finitum pronomen certam rem signi ficat quo ad substanciam quo ad formam quo ad speciem et quo ad apprehensionem distinctam Doctus dicit apud ego pronomen finitum sit tu et sui non in tellige finitum sed in virtute demonstrationis incluse quod rem subiectam oculis vel tamquam subiectam actu representat nec obstat quod est infinite qualis

est ipsa dictio pronominalis quia extra demonstrationem aut relationem actu est posita obhoc ut sic nullius rei est representativa distincte aut est dictio non reddens actum suppositum verbo personali nec includens in se virtutem relationis aut demonstrationis Auctor modorum significandi diffi niendo pronomen dicit est pars orationis significans per modum entis et determi nate apprehensionis volunt quod se sola extra demonstrationem vel relationem dictio pronominalis nec sit determinate in individuum nec formam nec speciem nec aliquid Hec di stinctum sed omnino confusum Dicuntur infinita pronomina transcendentibus quia transcendencia sunt contrahibilia ad individua per pronomina demonstrativa primitiva ad significandum hanc formam ad speciem aut individuum hoc aut per nomina non Pronomina infinita que sunt simplicia composicione sunt distributiva sicut cum sui geminatione ad cuiusque

est dictio pronominalis ut sic referibilis ad suum antecedens dependenciamento substantive licet non solum substantive aut est dictio pronominalis ut sic se solo reddibilis.

suppositum verbo personali personaliter tento Dicit quidam nullum pronomen sive substantivum sed quodlibet adiectivum quia quodlibet connotat determinationem vel relationem dicitur aut quod hoc connotacio est adiectiva sic in quolibet non substantivum connotat proprium vel app ellativum qualitatem ita ista determinationem vel relationem que non im pedit esse substantivum Tria sunt pronomina pure substanti va sed ego tu sui quia cum ponitur respectu verbi non est necesse ponere alia nomina substantiva quorum pereis reddat verbis supposita ut ego scribo tu scribis An hic sit congrua ego homo cur ar quod non quia ibi ponitur duo substantiva sine coniunctione me dia et nullum in genitivo nec sunt appositiva dicunt hoc argumentum probat non esse pronomen substantivum rursum quia hic ego est omnis generis non aut substantivum est omnis generis sed ut diffinitio exprimit sunt substantiva absolute vel in constructione cum verbis in constructione aut cum nominibus adiectiva.

est dictio pronominalis faciens secundam recordationem de re de qua prius facta est mencio sub alio vocabulo cum additione cuiusdam que est passionis vel alterius habitudinis accidentalis vel id quod prius significabatur relativorum aliud substantivum aliud accidentale aliud mixtum rursum aliud ydemptitatis aliud diversitatis amplius aliud reciprocum aliud non reciprocum et de omnibus por ordinem infra dicetur Regula famosa est quod relativum et suum antecedens debent convenire in Abusio fit in relativis octo modis primo quando ponitur sine antecedente 2o quando preponitur suo antecedenti 3o quando relativum obliqui refertur ad rectum 4o quando est alterius persone quam suum relatum 5o quando relativum dicitur ad nomen et relatum ad rem aut econtrario 6o quando rela tum sit rem positivam realem et relativum fictam aut impossibile aut ymaginabile ad copulatam et econtrario An sint congrue sortes est albo qualis est alius Christus natus est in bethleem quod est panis visio de relativo substancie prius dictum est licet hic debuisset locari.

est signum excitativum potencie cognitive ad formandum conce ptum de re accidentali et solum accidentali de qua prius facta est mencio secundum illum conceptum secundum quem non habet alias eandem accidentalem rem representare licet in toto pronomen substantivum etiam sit adiectivum quia te refert utrumque tamen non econtrario adiectivum potest referre substantivum et in hoc est differentia substantivi ab adiectivo pronomine Relativum accidentale est duplex sc. ydemptitatis et diversitatis Relativum accidentis ydemptitatis est relativum accidentale quod in referen do suum antecedens non supponit pro eodem pro quo suppositum suum antecedentis signi ficabatur sed pro re simili tantum vel equali Diversitatis aut accidentale pronomen est quod in referendo in copulatam suum antecedens supponit pro re dissimili vel inequali rei pro qua suppositum sui antecedentis significabatur ut sortes est magnus et dissimilis talis est plato An sint congrue deus est et talis non est antichristus sortes est iustus et talis est deus cum deum accidens non cadit

est dictio pronominalis nata in differenter recipi quandoque substantive et quandoque adiective et hoc pure vel impure aut est dictio pronominalis ut sic sine vocis permutatione ad utrumque referibilis cum sufficienti tamen permutatione Et utrumque sunt pronomina mixta sc. talia sed ipse iste hic is et hoc mixtio debet intelligi secundum considera cionem adiectivum et substantivum simul Differunt hic ille et iste quia hic ille demonstrat rem distanciorem iste propinquiorem hic ipse rem absentem hic iste sub presentem Differunt ille et ipse quia hic ipse potest in diversis addi dictioni pronominali vel verbali prime vel secunde persone hic ille non Secundum hoc mixta pronomina multe presunt salvari congruitates alias insalvabiles ut infra patebit An aut debent dici magis substantiva quam accidentalia vel econtrario debent dici talia An sint congrue

est relativum quod in referendo suum antecedens in propositione copu lativa natum est accipi pro illo vel pro illis pro quo vel pro quibus suppositum sui antecedentis significabatur aut est dictio pronominalis que in referendo suum antecedens non supponit pro eodem pro quo suppositum sui antecedentis significabatur sed pro re simili vel equali tamen Duplex est relativum ydemptitatis sc. substantie et accidentis et utrumque in prima diffinitione includitur Dictum est in diffi nicione pro quo vel pro quibus suppositum sui antecedentis significa batur hic in non supponentibus ubi suppositum sui antecedentis in nullo significari potest ut chimera est et illa movetur licet non sup ponat hic illa tamen adhuc est relativum An sint congrue.

est relativum quod in referendo suum antecedens in propositione copulativa refert aliud quam illud pro quo suppositum sui antecedentis significatur et hoc si significatur aut est dictio pronominalis que in referendo suum antecedens in copulatam nata est supponere pro re dissimili vel inequali pro qua suppositum sui antecedentis signi ficabatur Duplex est diversitatis relativum sc. substantie et accide ntis et utrumque in diffinitione includitur exemplum primi alium aliud vel alud. Secundi sortes est magnus et dissimilis talis est plato vel et dissimilis est ei plato De hoc quod dicitur et hoc si significatur consimiliter intellige sicut in precedenti conceptu dictum est

Est relatiuum natum pronomen in eadem persone habitudine cum suo antecedente refferens totale extremum eiusdem cum reuersione actus vel passionis vel alterius habitudinis accidentalis in suppositum unde exiuit ut sor diligit se sor diligit se sor est ipsemet Duplex est reciprocum quoddam personale aliud actus Personale reciprocum est quod inflectitur se ad nomen vel pronomen mediante verbo substantiuo tantum et ut sic non alio ut idest et famulabilis sibi Actus est id quod mediante verbo importat actum commutatum a persona ad personam cum retransitione contingens in vna oratione aut duabus continuatis ut ego diligo te ut tu diligas me Reciprocum porrit solum actus accidentalis communicatum non apparati aliquo non Reciprocatio non fit per nomen nec verbum sed solum per obliquos An sint congrue sor est mei pater

est relatiuum notum pronomen cum suo antecedente in eadem oratione nec significans reuersionem actus aut passionis in suppositum unde exiuit ut sortes ipse iste hic is idem In ista oratione sibi non tenetur reciproce sor disputat et plato concludit sibi propter duas causas prima quia non ponitur in eadem oratione cum suo antecedente secundo quia non significat reuersionem actus in suppositum unde egressus est Valet reciproca pronomina ad colores construccionis et consideracionem sermonis quo dirigitur aut ad quod continuatur sermo an in personam aliqua vel ad quam An sint congrue

est pronomen sua virtute representans rem substantiam sensibus latentem substantiam aut ingerens eam intellectui taliter ac si esset in prospectu eam considerantis Abusio contingit circa demonstratiua pronomina tribus modis primo quando aliquid ad sensum videtur et aliud intelligitur Secundo quando res corporea prius demonstratur et incorporea significatur aut non ens aut preterita res aut futura vel possibilis aut ymaginabilis Tercio quando demonstrans et demonstratum distrepant Relatiuum fit demonstratiuum in duobus casibus primo quando refertur ad res presentes que sunt in prospectu 2o quando referuntur res presentes per modum presencie Demonstratiua carent vocatiuo quia demonstracio fit eciam absentis rei vocacio solum presentis Demonstracio fit quatuor rerum rei indistantis rei distancioris et distantissime visibilis tamen et rei inuisibilis intellectu tamen considerabilis primam facit ego secundam tu terciam ille quartam illic An sint congrue hic homo est indiuiduum vel hic homo est deus Ille homo et ego currunt

est aliquod pronomen ex istis tribus scilicet ille ipse hic natum indifferenter referre vel demonstrare rem sui antecedentis Alexander dicit is refert intransitiue non facit hoc aliud pronomen videtur eciam de ipse et hoc ideo dicitur quod is est principale hoc tamen minus proprie Differunt ista scilicet hic is et iste quia hic est demonstratiuum ad sensum et eciam ad intellectum iste solum ad sensum iste demonstrat rem propinquiorem spacio et tempore presentem is oppositum Differunt ipse et ille quia ipse potest adiungi cuilibet persone sine alio mediante is hoc facere non valet non dicitur ille ipse loquitur sicut dicitur ego ipse curro licet cum restriccione fiat ut is qui hoc legit cras equitabit An sint congrue ego sum is ego sum probus et sum socius cum tamen ista sit congrua sor est probus et sum socius

est diccio pronominalis in quolibet genere et qualibet persona apta responsum ad interrogacionem factam per hoc cuius cum nomine substantiuo construccio significans possessorem determinate rem aut possessam confuse Duplicia sunt pronomina possessiua scilicet puram et impuram Pronomen possessiuum purum est hic mei per quod respondetur ad interrogacionem factam cuius est hec res significat quod persona res possidet Impurum fit per hoc meus unde cum queritur cuius est floreus si non est tuum vel petri et sortis et tuus bene dicas meus et non mei si vero nullius alterius tunc bene dicas mei et non meus Hec pronomina dicuntur ad aliquid dicta et aliqua sunt ex utraque parte pluralia et aliqua ex utraque parte singularia aliqua vero utrisque mixta et cur hec formantur nominum more in sua dicetur Hec pronomina significant rem possessam confuse quia infinite res spirituales possunt adiungi possessori dicitur aut spirituales quia accidencia proprie non possidentur etc

est diccio pronominalis que se sola non potest reddere suppositum verbo personali ut faciat orationem perfectam congruam quando oportet iungi ad aliquid idest ad nomen substantiuum ad reddendum congrue cum eo suppositum verbo personali Hec pronomina dicuntur ad aliquid propter tria primo propter hoc ut diffinicio exprimit secundo quia dicit quod ad aliud scilicet personam possessoris ad rem possessam cum habitudine media et hoc relacione prima tercia sit tercio quia habent implicitum ius relacionis Hec pronomina sunt determinate apprehensionis ex parte possessoris indeterminate autem sunt ex parte possessionis Quilibet pronomen possessiuum se solo positum significat possessorem determinate et res possessas infinite sed non sic cum nomine supposito

est pronomen quod terminum infinitum quam in plurali resoluitur in suum infinitum singularis numeri et ut sic terminum infinitum quod in plurali extendit rei possessionem ad vnam personam tantum et ut sic non ipse ad plures ut meus mea meum tuus tua tuum Suus sua suum cum eorum declinacionibus Dicitur singularia hec pronomina quia sua relacione significant tantum vnam rem que possidetur et vnam personam possidentem ut iste liber est meus hec oratio principaliter significat rem que possidetur scilicet librum et personam meam que sum possessor et significat tercio apparacionem preteritam tercium quod iste liber sit meus est apparatus quod nulli alteri secundum illam apparacionis singularisacionem vel eciam quia tamen in sua terminum quod in plurali resoluitur in singulare ut meus idest aliquis mei mea silicet tua et cetera vel ab origine quia a singularibus primitiuis deriuantur

est pronomen quod designat aggregato plurali sui primitiui et possessionem rei extendit ad plures personas et ut sic non ad vnam tantum possessiue Pronomina pluralia a parte utraque sunt masculina sunt neutra et vir feminea sunt neutra et vna neutra sunt masculina sunt neutrum est primum Hec pronomina significant plures possessores et eciam plures res possessas licet aliquis dicat noster asinus noster deus hoc tamen intelligitur copulatum idest meus et tuus et illius quod res vna habet se quodammodo per modum plurium rursum licet quilibet vnus homo ut rex vel princeps dicat hec res est nostra tamen adhuc hec vna persona importat plures in pluralitate possessores eos scilicet omnes quibus preest et quorum persona se vnum dicat nos Dicuntur pluralia vel quia a pluralibus primitiuis originantur vel quia plures possessores sunt importat

est pronomen quod sub eadem vocis inpermutataque sonoritate potest indifferenter addi vel referri ad nomen singularis vel pluris numeri cum permutacione tamen significati ex in ut petrus est fautor suus Isti homines sunt fautores sui Licet suus licet sit utriusque numeri et deriuatur a suus non tamen deriuatur ab eo in toto genere numeri plus sed sine lege alias hic suus non diceretur suire Licet suus careat nominatiuo propter racionem prius longe prolatas similiter caret vocatiuo si aut obicietur licet suus est obliquus quo habet tamen a quo descendit cum omnes obliqui descendat a recto descendere dicitur quod non oportet omnem obliquum a recto venire sed sufficit quod significet obliquum Alii dicunt licet volunt careat nominatiuo significacionem non repugnat Non licet aut aliquid isto sibi sit tum tamen ipse secundum inpatiuum etc

est omne pronomen quod sua natura quocienscumque aliud refert vel demonstrat tociens sunt aliud et aliud representat vno inuariato nomine Omnia pronomina sunt equiuoca quia omnia pronomina prime persone vno nomine importat tamen scilicet demonstracionem persone rem demonstratam et tum Omnia autem pronomina secunde persone importat duo Tercie autem importat tria Licet hoc tenet triplicat primo modo demonstratiue sic hec est vera hec herba crescit in orto meo alio modo relatiue sic est falsa Tercio modo relatiue et demonstratiue similiter sic iterum falsa Ex tercio modo impersonaliter sic est vera Omnia pronomina deriuatiua sunt equiuoca quia vno nomine significant personam possessoris et rem possessam aliqua eciam ex eis sunt ex utraque singularia aliqua ex utraque pluralia

est ipsa pronominalis diccio scilicet se habens quod adiuncta alicui verbo aut inclusa in aliquo verbo denotat actum aut passionem aut aliquam habitudinem accidentalem valentem multis eque equaliter conuenire in esse sic de ipse verbi ut dicendo ego lego significat actum legendi sit in me ita quod nulli alteri dum licet ego discretiue accipitur Grammatici quidam construccionem dicentes racio est verbum prime persone et cetera includit inse nomen prime persone quem non oportet exprimi nisi ad maiorem discrecionem faciendam hoc intelligit ad mentem diffinicionis sed de verbo secunde persone quod eciam includit nomen secunde persone quem non oportet exprimi nisi ad maiorem discrecionem Amat est verbum tercie persone et confusum dat et hoc aut alibi clarius dicetur

est diccio pronominalis que adiuncta alicui verbo aut inclusa in aliquo verbo denotat actum aut passionem aut aliam habitudinem accidentalem valentem equaliter multis conuenire sic in esse alicuius persone quod non soli sed eciam aliis inest ut ego lego simpliciter sed non ego solus sed eciam alii Dicitur aut absolutum pronomen quia absolute prolatum nullam ab aliis facit discrecionem aut exclusionem sentitur nisi quod presenti actus aut passio in est sed non presentur ut dicendo ego sum ierusalem capiendo absolute intelligitur quod ego in propria persona sum in ierusalem sed non dico quod ego solus sed eciam alii Quodlibet pronomen verbo adiunctum aut in eo inclusum in maxime si incipit verbo cognitis persone tale est equaliter cum potest non accipi discretiue et sic omne significat personam et singularisat sed absolute significat et non singularisat quia tamen actus fit suppositum visitanti pluribus ut ego lego matutinum ex quo intelligitur cum aliis tunc visitat sic et ista sunt omnia legencia quod omnia legentia de quibus visitatur licet ego lego sunt tamen et correspondens plurali collatiuo.

Est pars orationis indeclinabilis omni parti orationis vim vel ordinem aut illacione combinativa et hec vim dictiones aut orationes ad multorum conceptuum mixtim et causa expressionem finaliter subordinata. Invalidatur Donati diffinitio quia li est esse coniunctio rursum et praepositiones amplius expletive coniunctiones non essent coniunctiones quia nec adnectunt nec coniungunt sed ornant solum ut rationales et condicionales. Modus significandi est consignificare i cum adiutorio aliarum partium aliquid significare. Reperte sunt coniunctiones propter dictionum casualium vniones que per se sine medio pro se non possunt rursum per ea vniuntur duo substantiva et duo adiectiva et nomen cum nomine et nomine cum pronomine et cum verbo et adverbio et participia et coniunctione et praepositione interiectionis cum interiectione et orationis cum oratione.

Est ipsa coniunctionalis dictio simpliciter aut composita valens aut non valens dividi in duas partes intelligibiles priores sensus capaces ex hoc accidente habetur quod duae species sunt coniunctionis scilicet simpliciter et composita et de istis speciebus in fine dicetur Donatus exemplificat de simplici figura ut nam de composita ut namque. Licet numerus et persona non accidunt coniunctioni tamen figura accidit ei quia coniunctio nec sit per modum unius nec per modum plurium nec sit rem loquentem de se ut patet quod ei persona non accidit sed bene sit per modum divisibilis vel indivisibilis in duas vel plures partes. Dicitur figura coniunctionis a figura nominis quia in nomine fit divisio in duas intelligibiles partes hic intelligibiles.

Est ipsa coniunctionalis dictio nata praeponi tantum aut postponi tantum aut praeponi aut postponi simul exercendo suum officium secundum eius situm. Triplex est ordo in coniunctione scilicet praepositivus subiunctivus et communis et quod sit quis ordo diffinitive patet iam ex data diffinitione et patebit in fine de speciebus coniunctionum. Eclectice coniunctiones proprie nullius sunt ordinis ut postea patebit. Nullum est inconveniens unam et eandem coniunctionem esse praepositivam vel subiunctivam ordinis significatione tantum sic variatam. Adhuc duplex est ordo scilicet generalis et ille convenit omnibus partibus orationis quia omnis habet ordinem in se. Alter specialis quia hic huic specialiter convenit parti licet pronomina demonstrativa sint praepositiva et relativa postpositiva. Rursum praepositiones quae praepositive quae postpositive non tamen ut hic.

Est ipsa coniunctionalis dictio associativa alicuius aut aliquorum vim vel ordinem cum connotatione certa quam coniunctio significat. Donatus ponit quinque potestates coniunctionis Priscianus autem sedecim et ego plures omnium tamen novissimus sicut complector mixtim meorum recipiens antecessorum et ultra hoc aliqua addens et ordine meis sicut adhuc dicam in viso modo imponens hoc accidens est proprium soli coniunctioni. Dicitur potestas quasi potissimus status quia potestate coniunctio ponitur in statu potissimo. Sufficit coniunctio vel ornat aut coniungit si ornat sic est expletiva si coniungit hoc duplex vel vim vel ordinem si vim vel solum coniungit verba sic est disiunctiva vel sensus et verba sic est continuativa vel magis aparte antecedentis sic causalis vel magis apte consequentis sic est rationalis.

Est coniunctio iungens dictiones ut sint proprie non vnibiles et tamen verba quam sensus sui intimatione vniens et vult hoc connotans res per tales dictiones importatas esse simul loco et tempore. Locatis propositionum copulativarum considerando consideratur notas has ut eliciat veritatem vel falsitatem et illationes sed grammaticus potius congruitatem vel ista esset incongrua hoc alterum et coniunctio continuativa facit eam congruam. Copulative coniunctiones sunt duplices scilicet absolute ut et etiam atque et alie sunt disiunctive negative ut nec vel. Omnis coniunctio praedicta copulative sed improprie vnio et disiunctive. Copulatum ex duabus dictionibus proprie qualitatem equaliter dictionum appellative et sit dealis. Copulativa coniunctio non coniungit consimiles casus in quatuor casibus primo quando mediat inter substantivum et adiectivum secundo quando dicitur possessivum cum suo genitivo tertio quando circa diversos casus vi consequentis et regulationis repugnantia. Li est licet habet officium copulandi non tamen coniungendi vim vel ordinem rursum est declinabilis pars et non indeclinabilis.

Est coniunctio que sua virtute coniungendo dictiones vel orationes sensum disiungit denotando propinquissime res significatas per tales dictiones vel orationes esse divisas. Duplex est disiunctiva coniunctio scilicet proprie dicta et improprie. Proprie dicta est que voces copulando vnam subaudi semper ab alia vel ab aliquo actu qui pluribus potuit convenire vni tamen denotat eidem adiacere et alterum penitus ab eodem actu convenire elidi. Si non denotaret ambobus eidem actum convenire magis copulatio deberet dici quam disiunctio. Improprie quando coniungit voces tamen vel sinonima. Disiunctiva ex tribus singularibus non sinonimis est trimembris coniunctio. Disiunctiva quando coniungit dictiones quando coniungit dictiones respectu alicuius tamen quod affirmative cum ea tamen quia aliunde non habent consimilem congruitatem quia magnitudine dicitur Sortes vel Plato est. Tunc disiunctiva sensum disiungit quando id totum non potest esse utrique quatuor scilicet aut vnum tantum aut nulli. Tunc coniungit sensum quando id totum ponitur de utroque ut Sortes vel Plato est.

Est coniunctio ut sit non ponibilis in ordine ut vim vel ordinem coniungat sed ut coniunctiva exornet sententiam in metro aut in prosa. Dicitur expletiva vel completiva quia extra sensum orationis per superhabundantiam ponitur et non propter aliquam significationem et necessitatem quoniam illa ablata integer remanet sensus. Expletive orationes sunt duplices scilicet pure expletive et de istis est hic sermo alie sunt copulative et ideo non ponuntur per superhabundantiam sed propter necessitatem alicuius in ordine. Aliqui qui diffinitionem Donati improbantes dicunt diffinitionem expletivis non convenire quia tales nec aptantur nec ordinant sed tamen ornant dicitur quod etiam ordinant sententiam et hoc sufficit.

Est coniunctio illativa praesupponens in sua illatione veritatem sui antecedentis et ipsum antecedens esse causam sui consequentis cum vera illatione consequentis ex suo antecedente et hoc mediante nota causalitatis. Hee coniunctiones quamquam sint illative sunt tamen secundum virtualiter copulative. Nomen vel pronomen in tantum supplet vicem causalis coniunctionis et etiam praepositiones et etiam adverbia. Causales coniunctiones reperiuntur in omni genere causalitatis aliqua non exprimunt causam materialem aliqua formalem aliqua efficientem aliqua finalem. Li ut est causalis quando in genere cause finalis ut exerce te ut sis doctus.

Est coniunctio illativa praesupponens in sua illatione virtute sui antecedentis et ipsum antecedens esse rationem sui consequentis cum vera illatione mediante nota certa aut alia sibi proportionali. Coniunctiones rationales sunt ergo ideo igitur itaque quin quoniam primo praeterea idcirco. Dicitur rationalis coniunctio quia rationem dat ad praemissa vel quia consequens includitur in ratione sui antecedentis taliter quod nequam stat pro se consequens quin in eius intentione praesupponatur antecedens. Convenit rationalis cum causali quia utraque dicit illationem. Differt autem quia in rationali consequens capit rationem ex suo antecedente. In causali autem oppositum rursum in causali in toto antecedens subsequitur suum consequens situaliter et tamen est antecedens in rationali sic praecedit.

Est coniunctio praeventiva instantie alicuius propositi adversi cum vltimata sublatione instantie facte contra desiderabile propositum et metum alicuius alterius elisione. Triplices sunt adversative coniunctiones quedam penitus exclusive ut est li sed ut dyabolus est malus sed deus non. Alie elisive et sunt quando ponitur adversum cum desiderio elidendi id quod propositum et finaliter eiusdem sententia eius quod eliditur ut est li verumtamen ut puta si fieri potest transeat a me calix iste verumtamen non sicut ego. Tertio inducentes ut Sortes non vult bonus adesse verumtamen sed gaudet malis adesse. Sunt autem huiusmodi coniunctiones licet quamvis verumtamen.

Est coniunctio propter necessitativos et dignos respectu coniunctionis salvationis alicuius maioris submittendi in quo dum maius impetrari non potest saltem ut minus bonum obtineatur desideratur. Aliqui has coniunctiones volunt sub expletivis comprehendere hoc autem stare non potest quia expletive superhabundantes sunt hee autem necessarie significatione sunt enim subsumptive maioris submittendi petitur non si non vis in tribus decem marcas saltem tribus quinque. Dicitur salvative quia saluti victorum concipiscitur.

Est conditionalis coniunctio non illative sed permissive supposita ad veritatem sue significationis requirens ut firmata conditione firmetur permissio non firmata conditione etiam non firmet permissio. Permissionum quedam est possibilis quedam impossibilis alia necessaria alia dubia. Ad impossibilem conditionem impossibilis erit permissio et e contra ad possibilem possibilis ad necessariam necessaria ad dubiam dubia sic et exemplo. Ista si venis ad me dabo tibi equum valet i tu venis ad me et ego do tibi equum et tu non venis ergo non do tibi equum.

est coniunctio connotans ellectionem vaiorem positorum cum ellectione
unius magis cordium illi qui eligit et proscliati que res
sunt admittem in compatibiles in eligendo at est li quam ut
volo potius esse dives quam pauper volo potius esse lux
midi quam doctor li quam capit tripliciter primo adv
bialiter 2o est adiubium similitudinis alio o nominaliter 3o
conditionaliter et sic duplicatur quia aut geminatur tunc est ad
versatiua aut non sic est disertiua Dicitur disertiua
quia sola discretione obtinetur cordium desideratum

est coniunctio coincidens secundum omnem simonimitatem in voce
cum disiunctiuis in hoc abeis differens recipiens quam non disiungit
nec disiunctive valet significata dictionum inter que claudit
propter inseparabilitatem significati eorum Disiunctiua coniunctio
dicitur subdubitativa in tribus casibus primo quando claudit inter
duo pronomina consimilia 2o quando sunt plures actus qui se co
nitantur successive in parte maiori totius quando sunt res sic com
natum similitates quod non possunt abinuicem separari Sub
dubitativa multorum potest valere copulatiua aut una decoplato
extremo 2e ante recipi debet hee dictiones sunt medie inter
copulatiuas et disiunctiuas nec plene copulant nec plene disiungunt
sed parti copulant et parti disiungunt

est coniunctio inclinans super se accentum precedentis sillabe secundum
cuius proprium sive sit sillaba mediata vel immediata recipit
sonantia sive gravitatis aut levitatis Encletice quam
tres sunt tres scilicet ve ne que Dicitur encletice ab en quod
est in et clisis inclinatio quasi inclinative accentum precedentis
cum sillabe claudit aut hec coniunctio quandoque in primis silla
bis quandoque in secundis et quandoque gravat in primis et acuit in secundis
qualiter aut hoc fiat brevitatis causa obmittitur

est coniunctio denotans sequi consequens ad antecedens non
certitudine essentie sed subconditione si ita sit sicut pantere
dens significatur quod eam nam sic est sed posito significant
sine coubilitate ut si rex comedit vigilat non autem econtra
sed si vigilat comedit Dicitur non certitudine essentie
idest quia nec certitudinaliter presupponit antecedens esse verum
nec certitudinaliter falsum In hac sequela tria sunt notanda
primo continuatio rei ad rem dicitur quod in nullo casu antecedens
esse verum quando consequens sit verum ut dubium vel notum 2o in conuitibi
litas omnis ad antecedens 3o codependentia quam exprimit
consequens illative

est coniunctio denotans consequens sequi ad antecedens certitudi
ne essentie presupponens simpliciter sed esse sicut et antecedens significant
fit esse cum expectatione nota eius quod conuitibilitas vel cau
salitas sequitur Phant coniunctio in consequentie seque
le ostenditur causa continuationis omnis cum verum etiam est
quod in posse est tempus omnis hic veritate sue existentie sine an
tecedenti veritate Dicitur sed species apima quia hoc designat
omnis sequi solum adverti antecedens prima eam ad dubium et
sunt causa hoc sutibilitate prima non Subcontinuatiue cohors
sunt voles conditionales et hoc quando et sic dealius Dicitur
subcontinuatiue quia significantur magnum plurimum dependens ab
ante

est coniunctio coniunges ordines disiunctim promodum dubiis et in qui
sitionis discretione recipiens adubitandi adiubio quam illa in
coniungitur sed verbis tamen adiurantur hoc vero sine verbo addiatione
coniungit li tenetur ne triplicatur primo de ortatiue et sic
est adiubium negandi secundo modo interrogatiue sic quando ponitur
cum est adiubium prohibendi tercio conditionaliter sic est disiunctiua
prout est eam recipi apostrophice secundum locutionem quasi ut viden
dum videas ne li antenetur duplicatur sed dubitatiue et in
terrogatiue sed an possit esse interrogatiua quoniam que non coniungat
relinquo

est coniunctio que verbo coniuncta significat abnegationem aliquam sui
possibilis propter importatione aliquam cause impedimenti presentiam
vel ne fiat vel ne ita coperetur eueniat Abnegatiue
coniunctiones non sunt in usu apud latinos propter verbalem penuriam
suplent tamen vices earum subiunctiua conditionales coniunctiones
ut fecissem si potuissem li fecissem dicit actus possibilitatem
et li si cum li potuissem dicit retardationem illius actus causa tali
huius actus impedimento ut fecissem si potuissem non fecit quia
non potuit

est coniunctio sua virtute sub inuigibilis verbo coniunctum modicum dubi
tatione exprimens suum significatum soli ante adiuuans dubitandi
tollendam oportet subiungi alterum verbum quod expectatur hee co
niunctio adiungitur coniunctiuo verbo quia tale verbum etiam dicit in
sequelam et quia similiter exponunt ablatiuos indesignantes cum ne et quia
potest esse suppositum cum ipso hee tres causas sunt huius causa talis quod
potest addi omni verbo id dicitur aduictiua Dicitur etiam subiunctiua quia
requirit aliud ut subiungat et est id quod expectatur Dicitur etiam con
tinuatiua quia coniungit dicitur et illatiua quia est consequentionalis

est coniunctio probans euidentia sui perfectum causa precessisse qui
effectus euidenter appertum causa tamen occulta manente ut hoc mi
latur quia contribuit hec et in non admittet quod paganus aut iudeus
aut hereticus sed hec illatio bone huius coniunctionis dicit duo
requiruntur tamen primo quod ille effectus sit notorius et 2o quod non possit
esse sine illa causa et hoc naturaliter aliquid potentia 3o quod effectum viso non
posint a sapientibus eidem gradus dissensum quando ie effectus precedat
a tali prima causa sine hoc quod generetur suspitio apperte presumpto aut
visibus generatur

est aliqua coniunctionata coniunge ordines aut dictiones ordinibus possibiles et esse
notat positiua aut subiunctiua quod totum omnis sequitur ex antecedente
et hec conuitibilitate vel non sutibilitate Illatiue coniunctiones sunt
sed voles causales conditionales illatiue continuatiue subconti
nuatiue aductiue effectiue abnegatiue dubitatiue de quibus lo
quitur ac breuiter supra dictum est Positiue coniunctiones sunt que si
tualiter requirunt ut ponatur antecedens suo omni ut voles cor
Subiunctiue sunt dictiones inquibus mentaliter recipitur antecedens et
omnis non secundum ordinem suius voluis sed secundum exigentiam note illatiue vel
in conditionali omnis omnis proferatur antecedenti et malus

est que in pluribus speciebus dictionis et sensibus reperitur vel
secundum in permutabile voce cum significationis in permutande li
si est equiuoca quando est enim coniunctiua continuatiua aduictiua
dubitatiua innuatiua negatiua apbatiua negatiua et voles
li quia est conota et completiua capitur etiam pro sed et pro idem sub
fuit etiam endiadi et stat pro quasi li vel recipitur disiunctiue
et copulatiue prosaliter li ne est causalis et conota et disiunctiua
li vero est copulatiua completiua et distributiua distributiue
recipitur hic lupus est asper agnus vero modestus et omnis agnus
et sic dealius coniunctionibus ut de li sim quam at atque

est coniunctio que subeodem vocis tenore repeibilis est aliarum
partium sive quam coniunctio et natura est huius et aliarum partium preter sua
preamcidentales li ne est coniunctio et adiubium negandi ut
interrogandi li dum est adiubium temporis et coniunctio causalis li
ut est adiubium similitudinis et etiam coniunctio pro quatenus supra quod est
coniunctio causalis li quod est adiubium similitudinis aut affirmandi et etiam
est coniunctio copulatiua li quam et non adiubium coniunctio li si
est coniunctio et pronomen li licet est coniunctio et verbum et cetera

est coniunctio nata dictionis sed precedente aut subsequente tamen ut sic sua
virtute adiciatur suorum significatum precedentibus suis suppositis copulatiue
et non prope disiunctiue disiunctim copulatiue
sunt distributiues ante se li vero ut quendam vero post se ut li ne et cetera
et hoc materia latinos et sic donate in loyca tribuitur Sed hec coniunctio
vero habeat virtutem distribuendi extraneam sui vel ab alio aliquo mo
dicit quod quod in materia naturali aut modali tamen quia hoc pro
tinuaces vilibus equivalet dicit in hec sive exsui natura
Copulatiua conota vitualiter distribuens tamen quia sit in distributiua
requitur quod predicatum vificetur sine instantia de quolibet supposito
subiecti et falsificetur si non primo ita coniunctiua coniunctio quia hec in
quit eum tamen vitualiter

est coniunctio confirmationis dicta a dicendum significans com
adens cum affirmandi adiubiis aut causalibus coniunctionibus
verbis modi indicatiui appositis exemplum ut equidem meum
nec depor Sed certe postulo tantum venia Tum si des eam
Coniunctiones causales cum modo indicatiuo ponuntur ut sunt
approbatiue hoc idem faciunt cum aduibus affirmandi sicut negandi ut
patet in primo exemplo sicut et conditionales hoc faciunt dicuntur
approbant rem dictae aliqua particulam et dicuntur ap
probatiue quia approbant vel affirmant rem

vbalia tunc no videtur hic vba aquib9 veniat aliqui di aut q aubo odior na Gen dicitur operuit cu fres sui. Infseda i patiui ut na si dr dur fac z cor qta cur aut. Oia pus deanomlis dicit est refiao no hz refac sz refice. Quatuor st vba sincopacia aliq tpe st inregularia. vba sincopacia aliq tpe st inregularia sz odi cepi me inregularia q subuocē ptiti hnt sz ptiti hnt sz pntis sz odi cepi me inregularia q subuoce ptiti hnt z oi cor qta rō quia qnit un noui i odio heo ul habui z oi cor qta rō quia qnit in noui i odio heo ul habui. ptiti manet sz i pns flues. Sel i mente recepta po ptitu manet sz i pns flues. Sel i mente recepta inregularia sz memeto zm dor zm avo sisto z cetā. Ista sut inregularia sz fore sextu fero septi m volo octam malo no qrtu su qntu fore sextu fero septim volo octavm malo no nu nolo decam edo vndeam fio duodecam queso tredecam. meor se explit si iguit 16 eo 18 vale salue aue 18 faxo 19 cedo pdie receptu

est vbu significans pmodu indistancie apnti nunc vl ab alio nobis noto i cludete tle nunc pmodu indistancie. In quolz activo vbo z neutli repitur qntucp pns sz indicativo iperativo optativo coniunctivo z infinitivo et qualit qsz resolut pus dictu est. Terminacios pntis pme coniugacois st vndecia sz bo co do mo no po ro so to vo xo deum aubo neco do amo tono apocopo aro falso poto lauo neco. Terminacios pntis scde coniugacionis decem sz beo ceo deo geo leo neo reo teo veo seo ex ut iubeo taceo ardeo iurgeo oleo teneo caveo pateo zc. Terminacioes pntis tcie coniugacioi pus enumeate st. Terminacioes pntis qrte sut qndeca sz cio dio bio dio fio gio lio mo pio quio no sio tio vio zio ex lctori co mittitur. In consequentiu seu regulariu terminacios st di vi pi mmi po vm lo so at est le zens

est vbu significans actioe a passioe aut alia habitudine accidentale ia no esse pus at fuisse pmodu distancie apnti nunc aut magne memorabili lz aut sic magne distancie apnti nunc q eis ia memoria pstite abalita. Tripler ptitu sz ptitu inpfm hc continuat cu pnti nunc ita q p pnti nunc no est z imediate an hc fuit zm tlem continuatoz cu eo q adhuc eet cu eo. Ptitu pfcm est q tolit cludit pns nunc pmodu magne distacie incom li tn. Ptitu plusqm pfcm e vbu significans sua actioz sic fuisse in aliquo tpe longe transacto apnti nunc ul abalio nobis noto q eo citra nulla existit memoria. Terminacios ptiti inpfcti st bam ul bar z impsonalis batur z irregularibus ra zm. Terminacioes ptiti pfcti sut supius inomni enumeratae z formacioes eoz. Terminacioes ptiti plusqm pfcti st eram ul bar inpsonaliba aut tu erat zc

est vbu significans actioz ul passioz aliq aut alia habitudine accidentale pro esse apnti nunc n an fuisse. sz fieri pquolz alto tpe q sic pns nunc. Dicitur an fuisse i pro istanti innuenli pquo po erit sine altitate. Non dicitur futuru inpfcm nc dicitur futuru pfcm nc futus plusqm pfcm quia detalibus no e detiminata vitas nc obstat q aliqt futuru magis distat apnti aliq inno nc ecia pns sic pt ptiu quia nl habemus depnti n istans eo ptico transit i futuru incho actio vo inptitu cursu ptitu est ccius pnti quia nl ccius n q ia fcm z nobis pstite patet io ptitur ptitu no aut ista quia oplete scimus si longe fcm sit a tpe a quo do fit. Qualit aut h vba formatur abinucē p hns metus ptiti quia formabit t ceta pns dum sem vim ro se formabit ceta pns

est vbu significans rem submodo loquendi de se ul tanq de se ut sic congrue adiacibile noi aut pnomi aut alti supposito pme psone constituendo cu eo oroz qgrua. Scde psone vm est vm significans rem submodo loquendi ad alim ul tanq adalteru ut sic congrue pserbile cu noie aut pnomie a alto supposito scde psone constituedo cu eo oroz qgrua. Tcie psone vbu est vbu sins rem loquete de alio ul tanq de alio ut sit natu qgrue pfri cu supposito tcie psone. Indifferentis psone e vbu natu qgrue applicari cu quolz supposito cuiz psone aut nu. Ero aut dicitur vbu pme psone includit cui ntm ise que no oportz exprime n admiracioz zc dicetur infra de pnomie. An sint hic pr nr qui es in celestibus ego sum qui sum ego z tu currimus me penitz pcti li me e pe psone z penitz tcie

est omne vbu significans aliq aut aliqua expositioe actu facta aut est vbu adictiu v cu subiecto subitellectu aut substantiu cu suo pticipia aut quia capitur restitue mediante qui quequ ul q aut e vbi suptu i est scdo adiacete exemplu pmi cio z tima tu tono qrti eo su sens ego su qui su paulus qnti ho e. Aliqui dicut q n m sit vm kathegreumaticu quia qlz est toe eo adicite apposis aliquid requitur hc aut no est n toe modi sinkata amplius quia dr ai stotiles Si e pmu diris ipm quide nl e i nl sit copit aut qndi apposiacio q sine extremis itellige no e sz ne nimia p rogacioe fastidiu generet sine huic pause iponā plures sres obmittens pticules cu magnis difficultatibus vbi sz laudatiu deceptoru suppositionis equipancie obtencionis adoracionis suspicionis exclamacionis inquisicionis timoris gaudii lamenti pcacionis distreccionis passionis sinkatu manacionis suppletiu resolutoriu sincopatu appocopatu adiciens accomodans z ceta alia nemo i dete camino rodat athio si si quid valz melius silent offedat in thesauro erate idelesibus p studioso laboe mitu sibi accumulas eternale

est pars oronis declinabilis nois vicaria que actualit in demonstratione ul relacione locata sui relati ul demonstrati rem sit ext aut nullius rei determinate sz aius sibz rei mundi indeterminate finalit est reprntatiua. Modus significandi pnomis est significare pmodu entis z determinate apphensionis. Repertu est pnomē tredecim est de causis sz cā breuitatis z mutacionis discrecionis supplecionis conrepcionis relacionis demonstrationis ordinis comoditatis singularisacionis excellencie laudis vituperii. Pnomē e positū nomine quia ipm preequit in relacioē z ipo est confusius. Conuenit cu noie quia vtrumq sit scdam z reddit suppom z regit apte an drt aut abeo quia istud connotiue sit id vo absolute sit omne rem mundi confuse id tm vna expositioe. Invalidat dcti diffinicio pmo li aplus e sinon qua loco pom po z tamen hz psona sz sitim Paulus zo li ie ibi asinus e z ie e tolis li ie no sit tm sit li asinus sz alio i no est pno n zo li homo vita ho e z hs monetur est pnomē to n diffinito ei auemt

est ipa dictio pnomialis accepta finita ul infinite. Duplex est qualitas i pnoime sz finita z infinita. Finita qualitas est dictio pnoialis pse ex oroz posita q spt hc q m actualit i ordine relatoia ul demonstratoia posita significans determinatu suppm siu an accedentis ul actu reddes suppositu vbo psonali. Infinita qualitas est dictio pnoialis pse ex oroz posita que spt hc q m actu refert ul demstat nullaz rem determinate sit pmo om rer mundi ecia infinitoz e i determinate reprntatiua. Pnomē ant non refens adhuc p ppo pom dicitur quia ex natura eius intelleccus fluit cognitiue in i dicidu singlarit ul quia sz resoluit in relatiu pdcptis q singlarit significabt. No dicit in appellatiua z ppia ut no n rombs i mediate ptacus

Est ipa dictio pnoialis apte aplicabilis pluribus dictionibus noialibus pluriu generz racioe cuius denotatur eius significacio eade supra diusas res seratus z diusoz generz terminacioes actipe. Inouenitur pnomina quatuor modis sz paditicioz nois z pnomis p addicioz articuli z p finale terminacioz. Inouenitur pnoia aliqua ptria qnia z p tres terminacioes aliqua p duo qnia z p vna terminacioz aliqua p tri qnia z p vna terminacioz aliqua aliqua ptri qnia z p duas terminacioes exempla ille meus ego ide. Compacio pnoibus no inest spt abtra significacioz z quia no recipit magis z minus lz p helie dicit ipissimus

est dictio pnoialis nata congrue ppom noi ul pticipio alics qnis a loco ipia pom racioe cui clac dinoscitur q est eiusde qnis sicut ipm nome q refert ul determinat aut est dictio dinatiua sola terminacione cognoscibilis in qnie. Genus in pnomie no dinoscitur articuli ppositioe spt quatuor spt abusioz spt inugnacioz spt ll qs z spt incongruitate. Genus istud no discit quia no inponitur adhoc ut determinatu significacioz nc voce n indiuatiuis sz sola determinacioe aut relacioe. Quatuor sut qnia in pnomie sz masculinu femineu neutru omne dubiu aut z epicenu no repitur quia tlia spe ptinet ad res seruitas.

est dictio pnoialis nata congrue refre aut determinare dictioz noiale singlaris ul plis nu aut indifferenter vtriusq cu pmutacioe tn significati. Triplex nus sz Singlais plis vterq. Sin us nus est dictio pnominalis apte determinatiua dictionis noialis aut pticipialis singularis nu aut e dictio nata congrue esse suppositu respectu vbi sin us nu plis eode modo. Vterq aut nus est dictio pnoialis subeade voce cu pmutacioe tn significati se transferens ad pluale ul sin re indifferent. Vterq nus oportz pom in pnomie spt penuria vobuloz spt recapitacioz z spt indifferentem relacione. An iste sint qgrue nos arnestus. Iste lib est mei homo e res singlis qui de facili movetur

est dictio pnoialis significans simplr aut composite. Duplex est figura in pnomie sz Simplex z composita. Composita figura est dictio pnoialis aggregata ex simplici pnomie z aliqua hac sillabicam adiecioni sz met pte one zc ut infra dicetur de pnomie composito. Aliqua pnoia pnt dicidi i plures ptes intelligibiles pons sensus capaces ut ego ipe z hc expsse aliquo vo implicite z resolutioe adpsfis aut z resolutionis ptes no qnit aut compont extrinsecus quare comia nū est significatiua. Desinit aut figura idē est ut in nomie. An sint qgrue eo pcussi sese egomet cui tu dicatur mei ipia ipe ducit ego su turpia cu tu dicitur mei ipius tu es isti a h eo su simpx ego su turpe.

est dictio pronominalis nata reddere suppositum verbo persoli prime secunde vel tercie persone aut est dictio significans rem sub modo loquendi scribendi vel concipiendi de se vel de altero propinquo distante aut remote. Triplex persona in pronomine scilicet prima secunda et tercia. Pronomen prime persone est tantum unum pronomen scilicet li ego cum suis obliquis quod ut sic est natum est reddere suppositum verbo prime persone aut includi in ipso. Secunde persone est tantum unum pronomen scilicet li tu cum suis obliquis quod ut sic natum est reddere suppositum verbo secunde persone aut includi in ipso. Tercie persone pronomina sunt omnia pronomina preter li ego quod est prime et li tu quod est secunde ut sic nata reddere suppositum verbis tercie persone aut eis includi in ipsis. Persona inventa est in pronomine propter confusionem tollendam in verbis propter sinonomis dictionum. Ad personam propinquam vel remotam presentem vel absentem. Necesse est plures personas inventas in pronomine propter hoc ut sciatur distinctio de quo sit locutio ne sensus perturbaretur et dubium ut tolletur. Prima persona caret vocativo quia prima in distat a se vocatio aut fit ad alterum. Multa sunt pronomina tercie persone quia proprietates tercie sunt infinite et iam propinque iam remote iam presentes iam absentes. An sint congrue

est dictio pronominalis finis sui significatum recte vel oblique. Tot sunt casus in pronomine sicut in nomine et idem accidens bene inest divisis secundum similitudinem Priscianus dicit quod pronomen habet casus nominis personam aut verbi. Ca... dicit casus pronominum secundum omnes dicunt verbis ut pronomina possint loco nominum poni in omni casu. Vocativus non inest pronominibus prime persone quia nemo a se ipso distat et sic nemo se ipsum vocat et licet posset sibi addi o quod est vocativi nota tamen non ut sit sibi adiungi sed subexclamacioque sit. O ego miser homo. An sint congrue sor est quem video hi volucres canunt ossa mea desiccate mollit ossa cibare

est transitus unius casus ab altero secundum eandem personam sub convenientia principii et finis dictionis aut sub totali diversitate principii et finis. Declinacio in pronomine est multiplex scilicet irregularis ut ego et regularis et prima et secunda et tercia et quarta. Declinacio in pronomine est aliqua dictio existens quinque pronominibus scilicet ille ipse iste hic is aut eius condeclina eo genitivus terminatur in ius et dativus in i. Prima declinacio est aliqua dictio existens tribus pronominibus scilicet eo tu sui aut eo condeclina cuius genitivus terminatur in i vel in is et dativus in i. Quarta declinacio est quodlibet pronomen existens duobus gentilibus scilicet nostras et vestras aut eius condeclina dictio cuius genitivus terminatur in atis et dativus in ati. Tercia est conficta pronomine preter li ego et tu et duobus gentilibus aut eorum condeclinus

est accidens pronominale essenciale quo attribuitur aliquis actus alicui persone cui potest multis convenire cum equalitate cum exclusione aliorum actus ab omnibus aliis ut dicendo ego lego significat actum legendi sic mihi inesse quod nulli alii et si aliis inest tunc secundum discretionem falsitatis dicetur ego lego quia intelligitur et nullus alter quod falsum est. Absolucio etiam potest poni pro speciali accidente et significancia et remocio et equivocatio et relacio et demonstratio et sillabica adiectio tamen obmissis difficultatibus ne nimis a canum discedere via hoc in soluta ponam magis et species pronominales scilicet de principiis accidentibus adhuc proviniabo

est spacium in dictio pronominalis receptibilis ut sic aut sub una tantum terminacione casuali aut sub tribus aut sub quatuor aut sub quinque. Forme in pronomine sunt quatuor scilicet monoptota triptota tetraptota pentaptota exempla horum sunt sic ego tu ego is. Talis forma in pronomine ut in nomine dicit tamen in hoc quia in nomine monoptotum et aptotum dicitur hic autem non. Species autem pronominales pariformiter ut in nomine considerantur primitiva et derivativa dicetur de primitivo pronomine et derivativo in subsequentibus

est accidens pronominale quo designatur quod ipsa dictio pronominalis quasi alterius nomen pronomine posita excitat potenciam cognitivam ad formandum conceptum de re de qua prius facta est mencio quod alias esse aliunde non habent reputare aut est signum tamen subordinatum. Relacio est triplex scilicet simplex personalis et materialis. Simplex relacio est quando relativum et suum antecedens supponunt pro eadem re in specie sed pro divisis in numero. Personalis est quando relativum et suum relativum supponunt pro eadem re in numero et in specie. Materialis est quando relativum supponit pro voce sui antecedentis et relativum pro re. Dicit relacio tamen scilicet antecedens refertis et habitudinem intermediam. Relativum et suum antecedens dicuntur quando... An sint congrue ego sum quem video sor est albus qui le est albus Tu es puer qui absit in pace

est accidens pronominale quo representatur sensui vel intellectui res presens vel tamquam presens in distans aut non remote distans aut distantissima cognata pronominali proprietate. Duplex est demonstracio scilicet ad sensum et ad intellectum seu personalis et impersonalis. Personalis est quando demonstratur res que est in prospectu visus aut auditus vel alterius sensus. Impersonalis est qua una res demonstratur ad sensum et alia sibi similis ad speciem designatur ad intellectum sive sit res incorporea aut absens aut pluribus tamen aut imaginabilis tantum aut preterita tamen aut futura tantum. Demonstratum et suum demonstratum dicunt quem intrabus. Modi de inicio demonstrat... scilicet de minimis demonstrabile et potius cum sit de inicio. An sint congrue hic homo est in domo hic homo est sine re vos magistri legite Secundum pordine... pronominibus

est dictio pronominalis ut sic aliquo carens casu nominativo scilicet tantum aut vocativo. Caret nominativo li sui duabus de causis scilicet quia reciprocacio non fit in obliquis et ad differenciam huius dictionis si. Carent vocativo pronomina prime persone relativa articularia possessiva et omnia pronomina preter quatuor scilicet tu meus noster nostras. Pronomina prime persone carent vocativo quia vocacio fit ad alterum personam prima autem in distat a se de aliis aut pronominibus vocativis dicetur in locis suis. An sint congrue O ego infelicissima hominum

est dictio pronominalis habundans et plus habens de aliqua proprietate accidentali grammaticali certis habens scilicet vel duos nominativos aut genitivos aut alios casus aut assumens literam aut geminacionem habens in aliquo vocum diversitate nam sub hac voce quis recipitur interrogative sub li qui relative subintrus aut infinite et quando capit relative tunc etiam capitur demonstrative secus aut non. Li mei habet duplicem genitivum quia li meus significat in puritum possessionem li mei puritum vero si dicitur cuius est iste liber si est solum mei dicimus mei si meus cum aliis dicimus meus. Li sui non habet sui vel sis in genitivo ad differenciam imperativi sis. Li huic assumit c ad differenciam huius interiectionis hui. An sint congrue

est quod irregulariter venit a suo primitivo vel non secundum convenienciam principii et finis dictionis aut quia convenit in casu numero genere declinacione aut omnibus simul indifferenter. Li ego est irregulare in quatuor scilicet in casu quia duplicem genitivum declinacione quia non habet egonis genere quia in mobilibus addi non potest nisi per prosopopeiam et in declinacione quia in eo stant simul demonstrans et demonstratum quod est contra naturam demonstracionis. Dicit li ego ex quo est omnis generis cur non additur in mobilibus cum tale genus ad in mobilia se extendit in fine huius materie declarabitur. Li sui est irregulare in casu et non. Irregularitas inest pronominibus et non nominibus propter quatuor scilicet propter copiam latinitatis propter differenciam declinacionis a nomine ne putetur egonis tercie declinacionis propter divinacionem propter cittudinem et propter mentem grammaticorum voncium. An sint congrue Est lignum cecidi cui tamen bene dicit ficus ad caput cuius descerti... mea ego sum egonis eo sunt egonis

est aliquod pronomen de istis octo pronominibus scilicet ego tu sui ille ipse iste hic is aut eius condeclinum non in possessionis personam importans cum prima possessione natum ut sic se solo reddere suppositum verbo loco nominis substantivi. Proprietates primitivorum pronominum sunt sex sunt in specie simplicis et substancia et specie rei possessoris significancia et specie rei solubilia in hoc complexu illa quod est ego aut eius condeclinum et potest construi cum omni casu in omni genere et a nullo venit omnia autem alia pronomina ab eis descendunt. Tria sunt primitiva prime declinacionis et quinque secunde. Duplicia sunt primitiva pronomina scilicet absoluta et ab his non derivantur cetera pronomina in quinque secunde intencionis alia primitiva sunt prius descripta. An sint congrue

est aliquod pronomen existens septem scilicet meus tuus noster vester nostras vestras regulariter aut irregulariter a genitivo tamen singulari aut plurali sui primitivi exoriens sed ut sic importans duplicem personam possessoris scilicet et rei possesse possessoris determinate possesse vero indeterminate. Conditiones derivativorum opposito modo habent se condicionibus primitivorum hoc relinquo per speciam consideratoris. Inventa sunt derivativa pronomina quatuor de causis breviloquii et an alii sui pont... gentilia et que veniunt solum a genitivo singulari que a plurali a derivativis pronominibus veniunt ad ubia et nomina gentilia ut meapte et mitte. Meus venit a genitivo singulari noster a plurali. An sint congrue ego prosperi mei agros hic est palum mei

est dictio pronominalis sui officio coniungens dictionem nominalem aut participialem ad certum genus numerum casum suppositum aut suppositam ut per eam clare enunciatur cuius generis aut casus sit ipsa dictio in sui inflexione et an una res aut plures representat. Duplex est articulare pronomen scilicet dictionale et constructionis dictionale

rem cōmiquiore spacio et sic pūtē li eo oppositū
Dīr li ipē et ille q̄ li ipē pt adiūgi cuil; psoē sine alio
mediāte li eo hic facit nō valz nō n dr ille ipē loquitr sit
dr eo ipē eco liz cū istructioē fiat ut eo ʒ hodie lectas egro
tabat An sint cognatie eo sicut eo sui pb et sui sons
cū iu ista sit cognacia sor ē pb et sui sons

est dō pnoialis in quoz gnē et equalz psona apte re
sposiua ad interrogacoēz factā p li cuius cū noīe sbtīuo cō
uicto sigficans possessorē detīnate rē aūt possessā cōfu
se Duplicia sīt pnoī possessiua sz pūa et ipūa
Pnomē possessiuorum pimū ē li mei p q̄ dū respōdet
ad interrogacōz factā cui ē hec res sigficat q̄ valet res possidet
ipūa sit p li mis vnū cū qualr ea ē flocius sī n ē tuum
pater sed sorter et tuus bn dicitr mis et nō mei sī vo nullus al
tius nc bn dicitr mei et nō mis hʒ pnoī dicunt
ad aliqd dicta et aliq sīt exutiz pte pluālia et aliq ex
utraq pte sinḡria aliq vo vtrusq̄ in et aūt hʒ sortiant noī
mor ifra dicet hʒ pnoī sigficant rē possessā cōfuse
et ifinite res sbales pnt adiūgi possessori dr aūt sbales et
accidentia q̄ se nō possident

est dicio pnoialis que se sola nō pt reddē suppoi
tū vbo psonali ut faciat orōz pfctē cōgruā quum optz
iūgi ad aliquid idest adnomē sbtīm ad reddēdū cō
grue cū eo suppositū vbo psonali hʒ pnoiā
dicunt ad aliqd ppter tria pmo ppt hʒ ut diffinico exp
mit scdō q̄ dicat q̄ adaliud sz psonā possessoris ad
rem possessam cū habitudīe media et hʒ placioē vnca
hʒ tria sīt tcio quia hnt implicitū ius relacionis
hec pnoiā sīt detīnate apphēsionis ex parte possessoris
indetīnate aūt sīt ex parte possessionis. Cpli; pnoī
possessiuorum se solo platū sigficant possessorē detīate et res
possessas ifinite sī nō sit cū noīe suptū

est pnomē q̄ tam in singlāri quā in pluāli resolut
in suū pmitiuū singularis in et ut sic tam in singlāri
quā ipluāli extēdit rei possessioz ad vnā psonā tantū
et ut sic nō ppē ad plures ut meus mea meū tuus
tua tuū Suus sua suū cū ceteris sodelimus
Dicunt singulaia hʒ pnoiā q̄ sin placioē sigficant tātū
vnā rem que possidet et vnam psonā possidentē ut
iste lib est meus hʒ orō pncipalr sigficat rē q̄ possidet
sz librū et psonā meā q̄ sū possessor et sigficat tcio appa
cionē psōnz rlez q̄ iste lib sic michi ē appatus q̄ nulli
alteri scdm illā appacionis singulaifacoz uel ecā q̄ ca ifinita
q̄ ipli rsolunt ifinitie ut meus i aliqd mei mea sit vna et
uel ab oigne q̄ a singlaib pmitiuis dicunt

est pnomē quod oignat a gtō pluāli sui pmitiui et
possessioz rei extēdit ad plures psor et ut sic nō ad
vnā pue possessiue Pnoiā pluālia a parte
utraq sīt masclīa sīt nr et vr fēīca sīt nrā et vrā.
neut sīt nrm et vestrū. hʒ pnoiā sī sigficant
plures possessores et ecā plures res possessas. liz aliqn
dicat nr asinus nr deus hʒ tn intellige copulatim idest
meus et tuus et illius q̄ res vna liz se quoddamodo pltie
p modū pluū rursū liz quīq vnus hō ut rex uel pnceps
dicat hʒ res ē nrā tn adhuc hʒ vo psona iptat plures i
pleare possessores cos sz omis quibz pest i quorz pma
se vnū dicit nos. Dicunt pluālia uel q̄ a pluā
lib pmitiuis oiginat uel q̄ plures possessores sī iptat

est pnomē quod sub eadē vocis ipmutata sono ite
pt indifferent addi uel refri ad nomē singlāris uel
plis numei cū pmutacoē tn sigficati exeplū ut
petrus ē fautor sui isti hoīes sīt fautores sui
li sui liz sit vtrusq in et dicat asinus nō tn dicat ab
li sui caret ntō ppt racoz prius togē praxatus
sile caret vtō sī aūt obicet li sui ē obus gō liz ctum acs
dez obus a vtō descēde dr q̄ nō optz
liz volet caceat vtō tn sigficaci nō ipugnt nō liz
aūt igto sic sīt tui tis ppt scdaz ipmutā et e

est oē pnomē quod sui naturā quociensq aliud refi
uel demonstrat tociens sī aliud et aliud reptitat vno inuaria
to noīe Dia pnoī sīt equiuoca q̄ oē pnoī pme pne
vno noīe iptat tca sz demonstracoz psoē rem de [illegible] demo
stracio et cui Dia aūt pnoiā scdē psoē iportat duo tcie
aūt importat tria li hoc tenet tplr pmomodo de
mostratiue sic hʒ ē vā hʒ lbba crescat i orto meo aliomodo.
relatiue sic ē flā tciomodo relatē et demonstrātiē sil sic itera
flā qrtomodo inpsolute sic ē vā Dia pnoī dtia
tiua sīt equiuoca q̄ vno noīe sigficant psonā possessoris
et rem possessā aliq ecā ex eis sīt exutiz sinḡria aliq exutiz
pluālia et e

est ipā pnoialis dicio sic se hnt q̄ aduncta alicui vbo
aūt iclusa i aliquo vbo denotat actū aūt passioz aūt aliam
hitudiez accidētlez valētē multis eque eqlr cōuenire iesse
sit alicui psoē q̄ tn actus excludunt ab oib; alijs ieodē loco
peodē tpe vbi ut dicēdo ego lego sigficat actū legēdi sic
mi iesse q̄ nulli alii dū li eo districtiē accipit Grā
tici qmt eca cōstrucoz dicētes amo ē vbū pme psone et
tertiū includit in se ntm pme psoē que nō optet exprim n
ad maiorē districcoz faciēdā hʒ intellige aditecoz diffinicois
sic de vbo scdē psoē q̄ ecā icludit ntm scdē pne que nō optz
exprimi nisi ad maiorē districcoz Amat ē vbū tcie psoē et cō
fusū dat et e hʒ aūt alibi claius dicē

est dicio pnoīlis que aduncta alicui vbo aūt inclusa i aliq
vbo denotat actū aūt passioz aūt aliā habitudinē accidētale
valētē eque equalr multis quenire sic iesse alicui psoē
q̄ nō soli sed ecā alijs iest ut eo lego suple sī nō ego solꝯ
sī ecā alij Dicit aūt absolutū pnom q̄ absolute
platū nullām ab alijs facit districcoz aūt exclusioz sicut n
q̄ pferiti actꝯ aūt passio iest sī nō negat qn ecā alijs insit
p tpe vbi idest peodē tpe pquo tlē pnom pfr ut dicēdo
ego fui iħrlm capiēdo absolute itelligit q̄ eo ipa psona
fui i iħrlm sī nō dico q̄ eo solꝯ sī ecā alij Quodz
pnom vbo adiūctū aūt i eo iclusū maxie sī iūgit vbo cōsilr
psoē tlē ē eqūalr pt n capi districtiē et sic qmt sligficat ppoz
et singulaisat sī absolute vificat et nō singlaisat q̄ tfactus sed
suppositū vificat ppluribz ut eo lego, exq itelligit cū alijs tue
vificat sic et ista sīt oīs legēna qō oīs legēna dequibz vificat
li eo lego sī hꝯ et corspōdz ple collectiuo

est ipā pnoialis dicio que aduncta alicui vbo aūt iclusa
i eo denotat actū aūt passioz aūt aliā habitudiez accidētlez
sic alicui iesse q̄ nulli alii subtili excellēcia tlē
pnomē nō dicit ipugnācia illius actꝯ quum ecā alijs
cōueniat uel q̄ oīs alios excludat a tli actu sī dicit non
cōueniēciā alicui alii sub tli excellēcia Pnomē
in ptat sigficacia ist casibꝯ pō qn addit alicui adiectiuo
noī q̄ de deo vificari pt et hoībꝯ ut dicēdo eo dns eo magr
itelligit sigficari de deo et mi excellēcia suppotēcie suppsicie et
mino ibi n q̄ cōfusio tollit eo q̄ tlis actꝯ nulli pt quenire n
deo et natūe 3o qn adicit noi officioso aūt vbo iptāti actū
ab officio 4o qn adicit noi aūt vbo ipā passioz iptāti 5o
qn addit alicui noi excellēcia iptāti ut ego mr pulchr
dilleccois itelligit vgo maria eo aplo ic paulꝯ

est ipā pnoīlis dicio que ut sic sub pma psona plata
nō sigficat rē loquētē dese sī de alio aūt ad aliū aūt sub scdā
aūt tcia psona plata nō sigficat scdm sonoī tez psonas ad
quas smo dirigit sī pma psonā aq sermo pmꝯ exoriebat
Pma psona pnoī nō sigficat rē dese loquē
tem in septem casibus pmo qn actꝯ nō pt cōuenire rei
loquēti ut sī iciat eis dormit et videt eo li ē nō sī lo
quētē eo q̄ locutꝯ dormiēti cōuenire nō pt 2o qn addit
detinacoi p nullo suppo tli 3o qn addit ei detinacoē her
cā ad altiz psonā 4rto qn loquet lo ipa sua et alīz
denot aūt ecōūso ut eo viuo ietnū ibi nō denoto me sī
deū nō n me viuē ietnū ē ple Qnto qn locutꝯ atbuit
rei i aīate Sexto qn loquat sic ad absētē cū in ppt demerꝯ
vquat pncia Septō i excellēcia Scda et tcia
pna sīt pma i quatuor casib pō qn loquēdo ad aliū scip
se i ntō exm p[illegible] philemone scdo p illacoz clito qa pus noiat
mea dulcēs et vgnabo sup vos et sī me nolētē vgnare
tcio ē pessi hoīm q̄ sī de offēd sī q̄a ego et qrto ut
petre vō es stultissimꝯ q̄a ingeris te nō iseredꝯ

est ipa pnoialis dº dubitatiue intrrogatiue a° cofusa gene
ralitate significans sua significata et no ita determinate et certe sicut
alia pnoia ut li quis cu suis coderlinis Dicit at
hic pnome i(n)ni q(uia) sinitu est intra9 s(ecundu)m sua significata etia relatiue
quia alia pno ut sor e qui mo vali n sor e et ie sor qui e mo
li qd tenet tplicat sz intrrogatiue relatiue et cofuse
Dicit t intrrogatiue qn hz li qd i nto Dicit relatiue qn hz li qui
no questioie receptu i nto quia li qui ndu eciã capitur
questioie ut qui sit hm q tam siuplex incedit Dicit t cofuse
qn sui obliqui sz cuius cui que et rapiunt pmyia i qs te
rapiut ul intrrogatoie ut cui9 es tu cui fauces tu uel rlatiue
ut sor e cui9 digeo sor e cui fauco Ta sit pnoi m9
qm finita pmu masculinu sz li qs cu suis coderlinis sedm sexu
sz que ul t fui neutru qd ul qd

est dictio pnoialis inquirens questioie de re dubia uel
tamqz dubia maxie aut de sba rei a° loco a° tpe a° no a° qualita
te a° qtite a° de aliq alia re dubia respose termabili p pricula
tiuo intrrogatis affectu Repiunt intrrogatiua i noib9
i pnoib9 et aduibus s dispariter ut vniuquodqz sius loc patz
et nate e sic sparter oois intrrogatiua multiplicaui ut ad
multiplicacione dubitacionu intrrogacionu coseqt multi
plicatio Pnoia intrrogatiua eciã querit de loco ac
ut aquo et p que et ad que sit et aduibia hz p alia signta et
ad huiusmodi questioia respodeda sit noi ppe qlit et appellatiue
Intrrogationes pnoi9 e q sit coplexor aia icoplexor et h
sit q inestur de significato dictiois An sint cogrue in
letoz aud ioh et d mea cursu qs e et d video iohnez cre Quo
liquide e vas ple9 d vini ut an dz dici vio Peput emsti d ptib
obulis Vt sit sto ues istolis d tot qt video Alie pruffisti d sor e pruff

est ipia pnoialis spa copositoe a° sillabica adiecoe a° gaia
a° ipsoitoe cobinata declinabilis a° excepto vrmqz a° alteruta
a° nulla pomis casus a° p aliqs a° p nullos
ti pnome cõtuor declusis operu e sz cu oibus distriacois copost
emociois declinãdo Coponunt pnoi cu sex ptib9 oro
pº ex noie et ppoicoe ut ellu eccu 2º ex pnoie et pnoie ut hz
declinatis i coposito ut egoipe meip et cc 3º ex duob9 pnoib9
i obliqs i iflexibilib9 ut se se no n d sui sui Cº ex pnoie et vbo
ut usspuitas quilibz 4º cu dictoib9 exclusiuis ego solus 6º cu silla
adiectoib9 et deist mox ista dicetur
cu dictoib9 exclusiuis significat opens opedi fauo ippa psona An pnoi copo
sit hs ep excludat aly abapse ut si dicat rex ego solus equitabit
toin no it ep n9 seru s qs ipe ippa pso vna cu seruis suis

est dictio pnoialis que sillabice adiecoi apposita nullis rei
est alius significatiua qs insimplici pt hs ep pticulatis a° ort
a° distribucoz a° distinccoz efficiat a° iftimatoz
adiecoi cu quib9 coponunt pnoi sit qnqz sz met pte te tene Sillabice
Cu met coponunt tplicia pnoi sz pme sede et trae pne
cu suis obliqs ut egomet tumet suimet Sz aia hs nota qs
li tu no copomit simpliat cu li met ad dritz h9 vbi tumet s
tu drnitie cpo sibi te complii nota an dz dici mismet memet
Cu li pte coponunt qnqz pnoi seica sz mea tua sua
nra vra Cu tine tu pnoi sz i e iste h
pnoi meu tecu secu sit aduibia ppoicoe pnoi
qn pno dz sibi p vnu e eo qs vet a dto isti qn vo venit ista
ab aduibio iste dz sibi p dupx Istuc
pnt oib9 pnoib9 addi pret diuatiuus no ppe duo sz ppe qsa
corp fiiz et repta locucoz Sillabice adiecoes
et pulcra difficultate repies sz hoccine hecce illucine isse iste Declia ista pnoi i sin et pli
ego ipe se se sui ipe egometipse tumetipse huiusmodi ceu
et idem et e silr i q tuipe q copont cu pte et cu tine

est dictio pnoialis coposita reflectens voce sua adminus bis
supraise no fiaes ppe coposicoz n tue cu exgeratoe noua
cosurgit significatio pau tn cade retenta ut isimplici significacoe
Aliq pronoia recipiunt geracoz i obliqs sz i recto no
aliqua i rectis et obliqs aliq i rectis tm aliq n i rectis n i ob
liqs no n d egoego sese sui sui meimei tutu
li quis ecce xst in simplici e patet isinitu pnome hns
se ad multa i multitudie potenciali qn at addit sibi pi
p geracoz tue illa multitudiez potenciale reducit ad actuale
et efficit distributoz ut cuiqs Geracio i pnoie no
extedit se ad plures casus n ad tres sz ntm acm ablm

est ipa dictio pnoialis existens quez sz meas tuas su
as nras vras sub voce plurali singularis psona gen
alicuius exprimes et colligatiue aliquez de gente illa sub
psona pma a° sda a° tcia coisseres
pnome gentile icludit sibi omnes tres psonas Quodlz
sermo dirigitur i tcia psona et scdam cui et pma ad q
sermo exoit sub voce pli. An ista pnoia sicut
nras vras exquo venit a singlaib9 pmitiuis an sint su
m uel plis Vndez qs sit singlaris n hz ad pluralitez se
tusserat Gentilia sit venit a gtis singlaib9 ut
tuas a° pluralib9 ut vras et sic sint sexu vtruqz
dicat quida qs pno9 gentile no pt hri sisse cia pmam
psona ppe qs dicut qs no pt hri dici suas n n hri pt ex
poi ut aia sz nras i aliqs dencia gete

est aliquod nome existis duob9 pnoib9 sz quis uel qui
quod scdm quosda noiale sortitur declicoz scdm vo pnoiale
ac scdm alteros vtrmqz Hnc coceptu moueo olz
tanti an ista sint noia duo uel pnoi Dicit n pm ea
ee noi ppe quinqz racoes pma qz eis cogrue adiacet p
nome articlare gen9 et casui declans ut noib9 2 racio
qz n igredit numeru pmitiuoz pnoi9 n diuatiuoz
tcio qz sit sbaz cu qlite qm alito qz no sit apta nata
poi loco ppior noi9 Alito qz li quis i nto nuqz pt rapi
relatiue hz i obliqs hri Aly dicut oppom ut dona cesiu scdos
Aly vo vtruqz volentes saluare dicut sub disiucoe qn rapiut
intrrogatiue cisimile tue sit noi qn rltiue tue sit pnoia
Aly dicut ea ee noi et hre scdam declicoz pnoiz sit vtruqz
copletur et hs modo que tenet Declia ista
pnoia sz quispia cssputas quida quis quiqz aiuz te
An sint cogrue ho e res singulis q desitali mouit
Cui des videto meo sz qs lego disput Sortes dicit que
video ioh et karta sit pbi qs adorat deu

sit scdam pnoia dequibus apud antiquos latinos nulla
oiebat dubitacio tam expte oroïs qua limitate declicois
scdm stabilitas regulas gmaticoz autentcoz
Sufficiencia hoz pnoi9 sic accipit De pnome a° est sin
a° gtu Si gtu sic e hic idem Si simpx sic 2º a° pmtiu
a° diuatiu Si pmtiu sic tplicat si e pme psoe sic e li e
a° scde sic tu a° trae h tplicat a° e demstratiu tm a° relatiu
tm a° rlatiu et demstratiu sic Si rltm tm h 2º a° e rltm simp
sic e is a° repaciu sic e li sui Si demstratiu z rltiu sil hs
dup a° pt costru pse cu tb9 psois cogrue sic e ipe a°
no sic e ie Si diuatiu hs e tplicat a° diuat a pnoie pe
pse a° scde a° trae si a pnoie pme psoe hs 2º a° a gto
sin ri sic e li meus a° a gto pli hs 2º a° e possessiuu cu gndecoe
gentis sic e nras a° a sda sic e vras a° atcia sic e suas
a° sn gndecoe gen sic e vr

est ipa dº pnoialis que loco nois posita a° gerit vtute
eius quo ad significatiu tatu a° quo ad officiu tm a° quo ad
utruqz corp sil a° nullu corp
loco ppri nois s etia loco nois appellatiui et no solu sbti Pno9 no solu po
s etia adiectiui et no solu rfert significatiui nois significatiu s
etia no significatiuu ex9 hoz ho e et ie mo x albedo est
ipatete et i e color tm chimeca e ymaginalis
Pno9 a dcto dz poi loco ppri nois et i no e
et et s pno9 rfert ad no9 gne a° ple a° colletiu sp i ros
p pno9 sit i re sin et magis sin nt et pp etia p ppu no9
ex9 ho e et ie ho q e mo et dt solu sor eius z plebs pugt
et i mo it i quib9 ho sin ris i q pleb mo tm hoies erut et
illi mouet it i sor e plto et os aly qs erut mouet
tue pno9 gerit vtute nois q ad significatu tm et no
ad officiu qn sit idem qs suu no9 s no pt redde supp9 vbo
sit suu non Ad officiu tm dic copoto Et adineicem ex9
p paulus scbt et eo sn ie x eqs e et ie lo tm ho e et ie vidz

est dº pnoialis nata cogrue ppom a° referri ad nomen
masculi gnis tatu et ipm apte determiare ut iste vir ista mlr
istud al d at nata solu rferri ad no9 masli gnis ppe pno9
oir gnis qs e rsibile gre ad no9 masli gnis s no solu adde
Diffiniat pariformit pno9 femiu et neutru
Comue pnome no rpit tn si id eet tue eet duo pnoia
copulati supta nata cogrue adici noi gnri adiectiuo i

i mediate a referri ad ipm a sit do pnoiales dne eq
una pt detinare vm nois masclin et alia femin corrauo
exm pl ut hic et hi pmena ex ut arcliades erit et i ul ille
sit vi et mlres tem hi pmena e vir bonus hi pmena est
mlr mala Dme pnon e do pnoiales apte resceibiles ad
nois mascli gnis a fei a neut a e do apte detinatua nois
ois gnis exm fi co vir co mlr co aial exm pl ut v ovat
et hic e bous mlr loquit et hi e pruder al erat et i d e masuem
vl sic co felix vir co co felix mlr amblo co felix al lector
Cons cognio quatuor modis i pnoie po relatie
uel demtiue xo detinatie 3o p utrumq sil co ppete actia a pena

est ipa pnoiales do nata districte significatiae diuisas res
seratas a p additioz articli a nois ul pluiu diuisorum gnium
a utriusq adiuatioe a p sola vocis mutatioz exm pl hic meus
hi mea hi meum et ego vir co mlr co al tm hi ille vir hic illa
mlr hic id al Ceti ille i illud Aliq mouer p tri
gnia et p una tinatioz aliq p tria gnia et tres tinatios aliq p tria
gnia et p duas tinatios aliq p duo gnia et p una tinatioz
Pnon moui p tria gnia et p una tinatioz e de pnoile
sub una et eade inuaia voce posse addi ddo pluib diuisorum
generum et motione declinatiuis Ptri gnia et p tres tinatios
e ipm pnon sub qlibz alia et alia tinatoe posse addi nois aliq
tinatois gni cogruentis exm pl ut co v co bestia co al z ille v
Ceti mun hz n duo gnia et una tinatioz ut hic et hi nus et
li quis mo p quicq tuator ut nto hic qs ut q hic que
uel q hic q uel q et li q e sbtm et hz actim eo q ei videt
i acto ut q hes i ma pena q i rasu qs eod tudi uilet

est ipa pnoilis do que i uitute relationis quadq ponit
pnoie interdu significante nobis re incognita a intellectu
tenuis apphensibile tn re ita ee reputat ac si eam p
modu detinate apphensiois intuaret hic certitudo
no vet pnoi exultata et apposicoe n essentia fi accidetalr
solu exclaratoe q detinate re sui antecedentis significat et sic
intelligere q hic pnon ceritudiez si no sic q facit detinata mes
expsssioz fi solu rei sui antecedentis licet plura sint
demtialia ad sesu ut thime et res incorporee q n videt
n palpai pnt et plia et abstuta et sede sbe pmo n pma
vn os hec sit sic video sorte tocdo piste no tn hic i rla a
demtiuoe carer ctine et ne multitne ponedors fastidiu
auditoribus adgnicet fine hui pause impoim Pertu huic
de obmissis expostes veiaz de male posit begnia emedacioz

est pr ovois indeclinabilis
ubi detinatiua ppe et hic de
tinatoe diminuete. districte
supaddere a ipm specificante
exm pm iste ho logt mon
bilit et ut iste ho no curt
tm ut paulus arguit forcius qtm ut sorter legit bn
Modus significandi adubii e signifficiie rem p modu ad
iacetis vbo put e in fiei et fluxu Adubiu tusit
po cu noie adiectiuo carete subo cas qm reddit vbo plis suppositu 2o qm
Dr adubiu apposicoe q ppostco si ppo ei ppostco et
adubia vo pponut et postponut rursu ad vbu detinat
vbu su tasli ppostco nuiq
Adubia nendi no ecnt adubia q fiez vbi n explanat Don inalidat diffio
necq iplet fi distrhut 2o nois a pticipiorum ecet adubiu q di
cedo sor dit ab hoie li hoie huic vbo dit adia fiez cu ex
plat et iplet 3o iciendo ecet adubium ut hic heu doleo ptom diffiz

est ipa diuio adubialis nata sui cosignificatioe detr
nae actioz a passioz vbi cu conotatoe alicu virtum circum
specie sz a loci a tpis et in et Significatio ad
dit ebus ptibus orois sz adubio pncipio i dicendi
unu adubiu bn pt recipi i diuisis significacionibus fi no et
equiuocte Aliq addut multas species significationu
pt eas qs doctus enumerat et forte et aliq supaddemus
que q melius pillustratoe et ingemoru excitatoe valent
Dictus po ta vbi acndetia sz significatoz copatioz
et figura nos etia i hic cotetabim licz possit adia adiecto
detinatoes species et ordo

est ipa diuio adubialis qualitatis a quatitatis tm nata i
sui continua significatoe intendi ul remitti graduali fedm
tres gradus copatois et hic regulait uel irregulait
Duplex e copatio sz regularis et irre Regularis e que
vet i adubio veniete a noie regulait copabili ut docte
pulcre fortit et c Irregularis est que venit i adubio
q vet a noie irregulait copabili ut bn male a bonus
et melius Reppeit etia copatio qamodata ut intra
e adubiu intior itimus sit noi. Repeit et defectiua et c
In adubiali copatoe duo ponut supla ppter
duo sz a causa ottius a etia usus gmaticorum mo
hic repeibilia no sit et c

est ipa adubialis do nata diui uel no diui i duas uel
in plures ptes intelligibiles por sensus apparer ut fidie
i fori die hodie i hic die Hplex e figura i adubio
sz Simplex ut bn Composita ut adhuc Decoposita
ut efficacit Coponit adubia quatuor modis
sz ex duobus integris ut iprudet ex duobus corruptis ut effi
cacit ex integro et corupto ut nugigerulus ex equaplu
ribus ut qmobrem Eadem adubialis do est co
posite et decoposite figure diuisis tn et equiuoce respectibus
alia ut de noie cosiderent Sequit de speciebus adubiorum p ordinez

est ipa adubialis dictio sui natura requiret hic ut sic adi
ciat vbo expssio a iplicite adiectiualit i detmans fedm
oimoda silitudiez q nois adiectiuu detinat suu sbtm
Nome adiectiuu detiat suu sbtm quatuormodis po ipm speci
ficado sic hic ut e bn li erit no stat p oi erete licz oe erer sig
fiet fi stat solu p bn erete rursu sufficiet vbu i se intelli
gere dando ut dicedo optie suple tu legis ampleius sit d requit
vbo n plenu sensu fit sn sbto noie ita n adubiu sn vbo
dicedo n velocit in l i i n adiugit vbu detinat sz sbtm ecit
Ceteru sit adiectiuu cu suo sbto sic hz duos sesus unu sz positiuu
et altm a contrario ita hic dicedo n erit velocit significat a
contrario q no tarde Obiit quida sor e leger bn li bn
no ecet adubium q no adiacet vbo d suffi q adiacet vbu icludet

est ipa do adubialis detinatiua vbi gratia rei vbi a inco
di et hic distrahet dilatatiue diminutiue explanatiue i
diffio q loga eget discussioe optz p subsequentia capitola hic
declaratoz cu sz dicet q est adubiu distrhet dilatas diminens
explanas q iplens q ppositum q postpositum vbis
Aliq adubia detinat ratm tm ut admirandi adubia ut
ecce petrus aliq gtm ut adubia tpis et loci et quantitatis
verum vocandi Ablm adubia quantitatis uel copandi aletm demrandi
breuitatis ca obmittitur Aliq adubia explana
tatiu tm ut nendi Aliq ipatiuo tm ut nulte i no velit ex a
optatiue Cotiuctiuu oi adubia infinitiuu nullu Optatiuu adubia
quelibet pnt cogruie oi vba detinae Adubia

est adubiu detinatiuu vbi gratia rei vbi idest gratia illius
modi significandi quo significat actioz a passioz vel aliam
habitudiez accidentale positiue uel priuatiue ut sor currit
velocit sor scribit bn significat q actus scribedi e bonus et q
bonitas in est actui scribedi dato q etia sibi no insit bonitas
Aliqn adiectiualis detinatio nois multu perfor
mat hiz se detinatiui vbi gratia rei vbi fi hic clare distinguit re
solucio res vbi dicit actio uel passio uel alia acci
detales hitudo q nullius rei significatiue e i vbo qm ista tota
mitente Si at obiciat istis deus e iustus agens dei
est sunctior depnans cu i est hic actus cu idem actus no cade
dr q deo i est coercialit hic actus nobis acciunt nos at deo attribui
ca p modu accidetis ut nobis licz aliquo no plena agitoe

est adubiu vbi detinatiuu gratia alicuius eti modi q si
ipm ecet altius modi ipm no detinaret apte ut virina

essem bonus clericus
Adverbia modalia sunt note
exprimentes motum anime secundum modum desiderii actionis uel
passionis verbi ut per preceptum uel subsecucionem adverbiorum consi
deratur modus affectacionis secundum maiorem et minorem mode
racionem anime ita exprimendo desiderium actionis et passionis verbi quod et desi
derat lectio et auditu
Cum autem optatiuo et coniunctiuo verbo
adiungitur adverbium in coniugacione et expressione prius dictum est
loyci vocant adverbium modale ista quatuor adverbia scilicet necesse
possibile impossibile contingens quia verbis in proposicione adiuncta fiunt
propositiones modales composite et diuise et hec in loyca dicuntur

est ipsa dictio adverbialis per se et proprie inductiua oppositi
significati sui verbi cum adiungitur faciens ipsum stare pro alio
quam pro illo pro quo sui verbum supponit
Ex quo omnia adverbia
sunt verbi adiectiua et habent duplex significatum unum positum et
alterum a contrario insensibile a contrario sicut erit distinctum sui verbi.
Adverbia distinctiua proprie sunt adverbia negandi siue capi
antur negatiue siue infinitatiue quia negatio sic malignatur et natiue
quod quidquid inuenit totum negat et distrahendo a principali significato
omnia dicit Omnia adverbia includunt necessario sui genus ut loci hic in non alibi
temporis ut hodie in non heri uel cras et sic de aliis distinctiua erunt
adverbia etiam prohibendi et separandi et congregandi et eligendi
et comparandi si diligenter notentur in resolucione distinctiua erunt

est ipsa adverbialis dictio que ut sic verbo apposita latius fa
cit extendere verbi actorum et passionum propter addicionem talis adverbii quam si
eius apposicione significaret ut petrus arguit forcius paulo.
Dilatatiua adverbia sunt qualitatis quantitatis et compa
randi adverbia et temporis et loci et numeri quia talia extendunt latius
et intensius suum significatum et etiam verbi significata dum eis ad
iunguntur exemplum primi ite ambulat prudencius et petrus fecit casum
multociens Tercii hic est maximus quod superius Octo petre fac bonum
in non solum hac hora et hodie et hoc mense et hoc anno sed per omnes annos
et omni tempore
Aliqua important dilatacionem intensiuam aliquando
extensiuam aliquando quantitatiuam et qualitatiuam intrinsecam aliquando ex
trinsecam etc.

est ipsa adverbialis dictio que ut sic verbo adiecta facit verbi actionem
et passionem se ad minus extendere propter talis verbi addicionem quam sine tali
adverbio significaret ut paulus incedit minus hostiliter petro
idest paulus est minor hostis uel gerit hostilitatem diminucionem
quam petrus
Diminutiua adverbia sunt adverbia qualita
tis quantitatis comparandi temporis loci et numeri et habent de adverbium
cum contrario et vere potest addi li minus est diminutiuum exemplum de qualitate
adverbio ut iste est minus pulcer de quantitate adverbio iste est parum
pulcher uel modicum doctus et sic de aliis
De adverbiis
dilatatiuis intensiue a contrario sumptum erit diminutiuum et econuerso et aliquando
importat diminucionem intensiuam aliquando extensiuam aliquando extrinsecam alia extrinsecam

est ipsa adverbialis dictio que ut sic sui subsecucione actum
suspensum verbi generalitate tollit et dubietatem penitus elidendo
aufert ut cum dicitur socrates legit nescitur an bene uel male adverbium
autem subsequens hanc dubietatem eliminat et eludit cum dicitur bene
Dicitur explanatiuum quia elucidat verbi significatum formale
idest actionem et passionem et hec additur propter predicta quamuis licet etiam
explanent verbi significatum non tamen formale verbi explanant sed
materiale et etiam non explanant adiectiualiter quia non sunt adiectiua
Quidam obiciunt de adverbiis negandi quod eciam non essent
adverbia quia talia nec explanant nec implent sed destruunt seu de
struunt dicitur licet non ponant tamen priuatiue seu distrahent etc.
De adverbium postpositum verbo dicitur explanatiuum seu termi
natiuum quia suo adiectu terminat aptitudinem verbi dependenciam

est adverbium quod ut sic sui posicione tollit dubietatem circa
verbi significatum cum sit adiunctum facit plenum et implens sensum
ut cum venis ad me dabo tibi equum utinam liberem etc.
Adverbia impletiua dicuntur omnia adverbia interrogandi demonstrandi
hortandi dubitandi similitudinis eligendi et ista adverbia cu
quia dum donec quin et ebrehardus addit quod pedetemptim
Alia omnia adverbia non enumerata sunt explanatiua sub
stantiua seu postpositiua licet etiam aliqua indifferenter sunt
se extensis ut sint scilicet proposita uel postposita seu etiam impletiua
et explanatiua
Intricando licet determinando verbum explanat de
seu implet hoc tamen non est per modum conceptum sed per modum affectus

est ipsa adverbialis dictio per derivacionem descendens et a nomine et
a pronomine et verbo et adverbio et participio coniunctione preposicione
et interiectione exempla ut docte a doctus nomine ultra ab ite
pronomine statim a sto verbo doctius a docte adverbio sapient
a sapiens participio / necesse a neg coniunctione / extra ab ex
preposicione / ossi ab o interiectione
Participia veniencia quedam veniunt a nominibus substantiuis alia ab adiectiuis alia a
propriis alia ab appellatiuis exemplum ut hucusque dicitur et docte
tertiam platonice constituunt estimacione
Aliquod adverbia veniunt
a nomine et verbo simul ut pedetentim a pes dis et tenco
Deriuacio adverbiorum fit tribus modis scilicet voce tantum significacione
tantum et modo utroque exemplum ut statim a sto a scilicet unius docte adverbii

est adverbium ut sic diuise significacionis secundum diuersitatem
adverbialis significacionis diuersitatem sensuum faciens ac orationis
multiplicitate efficiens
li Unde est adverbium orationis
loci et temporis
li Quando est adverbium vocandi optandi affirmandi
sed non tamen quando est nomen et interiectio
li Si est adverbium optandi
et coniunctio causalis ut tollis
li Tum est adverbium ordinis
etiam temporis licet sit et coniunctio copulatiua
li Intus quandoque
significat quietem et tunc construitur cum verbis significatiuis quietem quandoque motum
et tunc construitur cum verbis significatiuis motum
simpliciter intellige de li intro foris foras extius intius ut foris
sedet extius foras mouetur extius
hic

est quod determinando verbi localem locum significat cum interrogacione ubi vel
de quo quam et aliquo eius equiualente
Ubi est
adverbium inquirens de loco qui actualiter et non multum distat
continet locatum inquiete ut sic egens responsione terminabili et
per adverbia hic illic istic et propria nomina locorum minorum sine preposicione
et appellatiua mediante preposicione a uel ab
Unde
est adverbium inquirens de re prout mouetur a loco quod a termino a quo
ad sui responsionem coexigens respondere et adverbialiter hic illic
istic hinc et nominaliter per nomina propria locorum maiorum siue minorum
et appellatiua mediante preposicione de uel sine
Qua est
adverbium inquirens de re prout mouetur per locum prout est in aliqua distancia
a termino a quo et ad quem coexigens responsionem terminalem adverbialiter
et nominaliter mediante preposicione per et sine
Quo est ad
uerbium inquirens finalem terminum motus prout quem mox sequitur egens
terminali responsione et adverbialiter et nominaliter per propria sine preposicione
et per appellatiua mediante preposicione ab

est sincathegreuma vniuersale vel particulare importans affirmatiuum
uel negatiuum includens in se actum et conceptum loci affirma
tiuum uel negatiuum omnem locum verum vel ymaginarium et possi
bile et hec determinate vel indeterminate exemplum ut ubique idest
in omni loco ubicumque idest in omni loco in quo nusquam idest nullibi
Ista adverbia dicuntur impropria quia terminum inclusum co
fundunt confuse distributiue expresse non ponunt confuse tamen
et faciunt quantitatibus mixta et sui anteposicione et postposicione
variat verum et falsum Unde hic est vera ubique panis venditur
hec falsa panis venditur ubique similiter panis ubique venditur similiter
panis venditur ubique
Particularia affirmatiua sunt alicubi
usque alibi et horum permutacio non variat veritatem sed bene quantitatem
alia autem sunt finita ut illic illinc ibi

est adverbialis dictio significans rem extensam de tempore duracionis habentes
fine mensuram comprehensibilitatis et tollis clausionis intra terminos
significatos quam eos extendat et si tempore desinat quod propter temporis defectionem
non desinit in sua certitudine
Adverbium temporis in quo ponitur
adverbium etiam continuatiuum quando scilicet in talibus rebus continetur
adiectum li adhuc exeo quia li adhuc significat continuacionem
preteriti et predicacionem futuri ut predicacionem preteriti et acquisicionem futuri
et pertinentissima locucio est diabolus adhuc est malus quia si aliquando
potuisset perdere maliciam sicut deus adhuc est bonus etc. quod de ipsa
re omni tempore sunt perpetuo dicitur et quod tempore sibi coniuncto non excesso
nec abmittitur sed aberrit contra autem tamen quod si ponitur in nona signi
ficet solum preteriti statum terminacionem et futuri posicionem quod in hoc idem
significat si addatur rei temporali

est adverbialis dictio determinatiua verbi temporalis a principio uoce
aliquo cum temporis tale quod si quod esset aliquo tempore ipsum aperte non de
terminaret ut ego lego hodie non autem dicitur ego lego heri uel cras
Temporalia adverbia sunt multipliciter dicta quia quedam sunt interrogatiua

ut qn talia no interrogatoria et illorum queda sunt vlia
ut sp cottidie etiam vlia recta ut nunq etiam indefinita
ut hodie heri nup tras diurne nocturne etiam finitia ut
hac die etiam sunt pntis tpis et sunt q cogs adiciunt vbis pntis
tpis alia futuri et sunt q cogs adiciunt vbis futi tpis / ptitu
e q adiciunt vbo ptito indifferens q aulz vbo cogs adiciunt
exm hodie fui. Cras eo heri fui legi sepe legam sepe logo
sepe. Ad adiectz hac requirit loqta dicere
An sint cogitue nosse scire fuit pdie sit cras sit

est quod venit a noie numerali et determinat vbum roe
numeri. Tmnatiors adubiorum numealiu sunt tpli
ces queda n terminat in es et sunt omis que quiq scanc
inclusiue alie vo hnt suas tmniaois tue vo exlms co
mixtas et sunt horu coposita. Adubia multipli
cat significant numerum aliq simpliciter ut semel aliq cu co
notacoe et h multiplicat a ordinis a loci a poderis
a aliq taliu. adubia numealia sunt ducta scz a
noiala ut ab vno et bis a duob alia sunt reglaria
An sint cogitue

est adubium q ut sic latu sup copula pncipali facit
ppoz negatiua latu aut sup dicoe significatiua scdm ime
diata cosdiacoz a mediata restrictiua tn facit ifinitatem
ptate malign sue sp oppositu significati sui ponit
iducens. Adubiorum negadi queda sunt nenia
oez locu queda oe tpis queda oez potentia queda oez
vitate ex nusq nuq nequaq minime ut scz minime
d vim i nulla dicit vitz. Tplex e nenio scz ne
gans ifinitas et mixta ifinitas e duplex scz restricta et
irrestricta nusq etiam e expssa alia implicita

est adubium q sui vtute vbum determinado apartenante de
notat sic vacat esse fuisse a foe ire sicut ppo isita
habitudis alicuius rei inquirit. tlis affirmatio no
dz ce in pma ppoe si i responsoe et i responsali adubium
dz vbum determinare de cuius actu sequit ut dicendo studet
ne scz et vide vacat studet vel etiam studet
Multiplicia sunt adubia affirmandi q pure affirmatiua ut utique
sine plane aliq cu dubitacoe et illorum q cu dubie ma
iore assertiorem ponunt dubitaois etiam vo eminentia oppositi etiam
ipplexe cu eqlitate vtriusq ptis etiam vo cu formidie ad minore
aliq cu exceptoe vitis dute q cosinat veiore dutis vi in
tibus ut li pcertim. h adubia dent recipi cu no
ta itrogatois et ppoicoe et adubio

Est adubium q ita certe determinat vbum ac si ad visu
vel intellectum rei vel actus a passio vbi rpntaret
talia adubia dent expoi pvba visioz seu
intellectoz impativa et pactum ibi subintellectum ut ecce
videte suple petru scribere subtiliter et h oculis corpalibus
a itius seu roe q e oculus hois interior. li ecce
dicit sex scz nouitatez admiracoz despacoz certitudinez de
mracoz et itllectus excitaoz. li ecce regit ntm et
etiam actm. An sint cogitue ecce ellu vade ad
illu ecce

est abstractu a concretis veniens noib vel pticipiis
dicens etiam vbum q determinat equalificacoz actus vel
passiois a alteius habitudinis accidentalis cenciar
a accidentaliter a rabiliter. qualitatis adubia
veniunt a duab ptib oronis scz a pticipio i ens ut in
tus ut diue sapient et a noib terminatis i r vel vs ut
in tis vel i e p sincopa vel sine et h tn si significant
eqlitate et ipdutas tinat tmaois. vniusa ad
ubia sunt abstracta a concret noib ul pticipiis oienia
multa sunt eqlitatis adubia vitis etiam etiam silia

est adubium dicens dicatiu rei adequatoz in eqlitate ut
qntitate vel etiam dispoe accidentali natu indifferenter eqlitas
cu indicatio a coniuctio. li Sicut dicit tpliciter
similitudiez pgdo d oioda similitudiez et sic recipit pppe / aliq

ppossibe et sic dicit parua silitez Scdomodo abusiue et
nulla dicit silitudiez iure assplata dicendo n dyabolus e ita
bonus sicut deus abusiua e locucio cu bonitas dyabolus no adiacit
at n entis. li tanq et li q docent aliqualiter coformitatez
et etiam difformitatez i re copatam. Adubia silitudinis
sunt cetera scz li vt vti et q

est adubium q determinado actoz a passioz vbi dicit etiam ipm
extensioz a paucitatis a statum a localem differentiam exemplu
pmo ut multu loqbar / modicu loqbar tm valde cu
cucurri qntu satis cauillasti qntu sublimiter libros ichoasti
De adubium e qntitatis q conueniet respodere ad
interrogatoz factaz p li qntus a cuius coderiuiu et sic ad
ubia eqlitatis a loci a quiq alia sunt qntitatis. Adubia
qntitatis veniunt a noib et etiam adubiis et a participiis ut
distrctz diminutim etc. li minime e adubium qntitatis in
eqlitatis et negadi et vz i valde puum a valde paucu
valz etiam li nichil ut minime di vim i nil de vite

est adubium significans admonicoz actus vel passio
alicuius vbi fitaz ad vnu vel ad plures trahitur ad multos
vlo et vnumquemq singulariter ut eia ave age age est
ortatiu multorum silt et etiam eqz separati. adistud
adubium reducit adubium decortatiu q phibet vbi actu
Dicit quida q hortacio no fit ad vnu n etiam
tn e iconueniens. in ista oroe eya go aduocata
nra caput hortatiue et no exclamatiue

est quod significat absolute differentia scdm diuersam
positioz diuersorum locatorum scdm q loca maiori a minori
distantia situaliter ab iuice sunt ordinata. Dicit h ad
ubia ab adubiis loci q tlia pnt locu simpliciter sine re
ab ea iuice separatas que no pnt ut sic conuerte sicut nec
locu ipa. Dre locoz sunt sex scz sursu deorsu an
retro dextrorsu sinistrorsu. li Seorsu dicit res
i loco diuisis. adubia separandi sunt seorsu retrorsu an
trorsu et sic de aliis

est adubium quod importat assercioz alicuius dicti sub
attestacoe p deum a creaturam mole a celsu hoiez et h
p vba simplicia a coposita exm pmi edepol i p Joue
qui est falsus deus i ede appolinis scdi Juo p sole. Cum
cu adubiis affirmandi vel negandi. her adubia aliquo coniduc
uo p deum li per caput p valde. dicendo sic ego
erat noi deorum p adubiis scz castor ercle et h sit pter
vbulorum penuria. Ercle po p ercule deo grecorum
ifidius ut h e cogno castoris vl d a fide et p fide
sua plimi iurat. Medius ut h d filius Jouis scdz it pmi etiam

est adubium importans lacionem voluntatis i aliq bonum
q cu altero bono icopossibile e ppositu cum acceptacoe
melioris a vtilioris boni et refutacoe alterius q no eligit
De adubium q significat electoz e eligendi siue sit
qualitatis a qntitatis a loci a tpis seu etiam cuiuscumq alterius scz
q sup oia ista cadit electo. Dotus po duo eligendi
adubia scz ponius pmo. li quasi capit eqduplicat
vnomodo ut e eqlitatis adubium alomo silitudinis tcomodo affir
madi qrtomodo eligendi et h inuestiget lator p exempla

est adubium significans diuersaru reru cocursu i idem
tpe a eude locu a actu a passioz a naturam exemplu
pmi isti sunt silt nati sor et plato sunt silt in aula tn sor et
plato silt cucurrit qntu sor et plato silt peruenit qntu sor et plato
ptis sunt hones. Duplicia sunt adubia cogregandi scz
vsitata et inusitata vsitata sunt silt vna pariter inusitata
sunt cogregatim tmatim cogloabatim coaceruatim catiuatim adu
natim iuctim. li vna silt li pariter significat agre
gacoz pluriu rerum i vnum locum

est adubiu significans excessu circa rem sua uel circa rem altius dictionis et h(oc) scd(m) tres gradus tm no(n) casuales. Dia adubia copandi venit a noibus copabilib(us) et h(oc) regulair uel irregulair. Dat adubiu copandi ab adubio copativo q(uia) adubiu copativu no(n)t excessu circa re sua ut fort(ius) legit fortius illo i(d est) magis fortit(er). s(ed) adubiu copandi s(ignifica)t excessu solu circa re altius dictionis ut for(tior) e(st) magis albo illo. Ad ubia copandi h(abe)nt tm (tantum) tres gradus ppt tres rac(i)ones. Dicit(ur) copandi q(uia) p(er) ea fit debita collacio circa cuius ubi scd(m) c(on)fesio(n)es positiua copatiua et suplatiua i(n) noie ipsi suplatiua copatio i(d est) li pris ita h(oc) adubio i(d est) li pie et s(unt) irregular(ia) i(d est) li mal(e) ita h(oc).

est adubium significans et adiacens supra ubi significatu(m) casualitate fortuitu contingentia sic euenedi uel no(n) euenedi put res ipsa exprimit. hec adubia cu adubiis dubitandi q(ue) utriq(ue) exprimunt dubietate s(ed) dubitandi exprimunt dubie(tate)m circa rem cognita s(ed) h(ec) circa rem incognita et oio (omnino) estimatu. Volunt quida q(uod) alia s(un)t adubia euentus dubitata contingentia inevitabilit(ate) c(on)tingentia diuersa i(n) casualibus et c(a)usis suis dubietate de aduos offensa sic casualit(er) euenedi ul no(n) euenedi. et h(oc) dicit(ur) adubia forte fortuitu ut fortuitu i(n)ve(n)i debitore h(oc) ubi rem detinat p(er) li fortuitu et s(un)t eu(entu)m circa actu ubi.

est adubiu sup rem ubi cui adiat(ur) singularitate exp(ri)mens i(n)diduu tolus sbe uel tacit(e) tolus aliquo subtextione ad unu i(n)diduu uel ad plura s(ed) h(oc) q(uod) alios n(on) existit ut meu teu seu nobiscu uobiscu meatim tuatim suatim nris uris. Priscianus d(icit) q(uod) ista adubia no(n) sunt s(ed) ouiner s(unt) p(re)posicio suo casuali postposita ppt eufonia et h(oc) p(er) anastrofen signat. adubia p(ro)dua absolute ..ta s(unt) a noib(us) speciei ut diuiti(m) huatim celim. ista ad ubia valet t(ant)u meu i(d est) cu me teu i(d est) cu te nobiscu i(d est) cu nobis uobiscu i(d est) secu uob(is) ubi sit p(re)dic(ta) expressio meu subp(ro)nia tecu subs(ti)tcia cu(m) ...s. licet h(oc) adubia contitat suas locut(iones) ad unu ul plura no(n) tn (tamen) obl(iqui) s(un)t tn (tamen) n(on) s(un)t ul pl(ura).

est adubiu ppt exclam(ati)o(n)es significans excitat(ur) psone ad actu ubi a(ut) passio(n)e et(iam) et h(oc) s(unt) subs(ti)tcia denotacioe ad p(er)sona alteriu uel tacit(e) adaltei(us). Ad ubia vocandi s(unt) ubia vita trahit suu significatu ad nome rei q(uod) o(mn)i rei exponitur donatu et p(er) h(oc) ad rem s(ed) t(ant)u nome h(oc) rei correspondens. li heu est equiuote dectionacoe est n(on) adubiu et ena(m) interiectio. li O est est uoni significatione est i(n)adubiu vocandi dubitandi s(un)t ena(m) indicatoz optans exclamatione et ul(tra) h(oc) est ena(m) interiectio.

est adubiu q(uod) sua virtute terminat interrogaco(n)e no(n) casualit(er) s(ed) cu determinatione ubi illius detent(ur) actu a(ut) passio(n)e inquit. ut fecisti ne futuru et unde heu fecit voles facias. we no(n) interrogacio(n)e queda s(un)t similia et h(oc) queda s(un)t no(n)ulla ut q(uo)s q(ua)lis q(ua)ntus circa adubialia ut quo q(uod) ubi c(om)pos(i)ta s(unt) or(aci)o(n)es integre ut nome quousq(ue) et h(oc) tenet p(er) adubia respo(n)di ut nome susti ... et h(oc) terminat p(er) adubia vel interrogatu et sim responsiuu d(icit) ... famosa s(ed) ambo s(un)t casualia et ambo ponu(n)t eade ... Adubia respo(n)di magis indicat a(n)i(m)u quo aio (animo) fact(um) sit q(uod) q(uod) facit ... h(oc) heu ondit dotez sup ope et sic h(oc) respo sua facultat(em) quenti et nd (?) est(i)o.

est adubiu natu p(ro)ducere adiungi ubo optatiuo ut p(er) illius p(ro)ducco(n)e excitet a(n)i(m)us auditoris a(ut) lectoris ... q(uod) sermo, p(re)cedens a(ut) subsequens ... e(st) magis desiderii adactu a(ut) passio(n)e a(ut) alia similitudi(n)e accidentale et ... ubi natura. Cur adubiu optandi antepo(n)it(ur) ubo optatiuo dictu e(st) sup(ra) de ubo. p(er) adubiu optandi s(unt) desidat a(ut) magnu mali auferri a(ut) magnu boni donari. p(er) adubiu optandi i(m)portat desideri a(n)i(m)ale tm et ubis potentie uel ..le cet s(unt) rac(i)onalis desideret et h(oc) scd(m) affectus maiore ul mi(n)ore ad aliquo actu a(ut) passio(n)e q(uod) h(abe)t i(n) corde desidat ut utina uel o si ecce i(n)delius pad...

est adubiu inquirens causa alicui actus a(ut) passio(n)is. ubi cu dicatur inquisitiua alicui op(er)is a(ut) passio(n)is a(ut) loci i(n) quo a quo quo p(ro)p(ter) q(uo)d a(ut) de modo a(ut) de re ipse exempla cur fecisti et cur cecidisti t(er)ciu q(ua)n(do) s(e)c(un)d(u)m e(st) q(uar)tu ubi s(e)c(un)d(u)m q(ui)nti unde venisti sexti quo vadis septimi qua vadis. Octaui quomodo fecisti et c(etera). Differunt adubia interrogandi a respo(n)di q(uia) sit q(ua)n(do)q(ue) respo(n)no s(ed) i(n)terroga(ti)o(n)e et econ(tra) et q(ua)n(do)q(ue) i(n)terrogacio cu respo(n)sio(n)e et econtra et h(oc) d(icitu)r dum et p(er) ... (con)ti(n)et determinat uisio. Duplicia s(unt) i(n)terrogandi adubia s(unt) simplicia ut cur q(uare) q(uod) an q(uan)do quo q(ua)l(iter) unde. Alia c(om)posita ut quamobrem q(ua)de(re) et c(etera).

est dictio adubialis monosilla a(ut) demirandi a(ut) interrogandi a(ut) hortandi a(ut) respo(n)di ut sic similit(er) ... nata ubis antepo(n)i veluti no(m)i(n)i adiectiua. Sic s(un)t dicimus bon(us) rex ita h(oc) dicit valens bonus fecit. Alia s(un)t adubia solu p(re)posita et s(unt) illa q(ue) n(on) differe poni(tu)r ut heu cur q(ua)n(do) utina p(ost)posita et s(unt) illa q(ue) n(on) differe addit q(uod) p(ro)pendi sta(n)t et aliter cu q(ua)n(do) et alia q(ui) dicit p(ost)posita alia vo p(re)posita et p(ost)posita s(unt). Dicit quida c(on)uenientius q(uod) adubia p(re)pon(er)e q(uam) postpo(nere) uel i(n) medio po(ni) ut suspensus a(n)i(m)us auditoris exp(ec)tando adiecta(m) sequ(e)ntem magis delectet.

est dictio adubialis ... c(on)stituta or(aci)o(n)is ut sic apte locabilis p(er) adubiali dictio(n)e siue sit no(min)alis siue p(ro)no(min)alis a(ut) adubialis a(ut) p(re)posicio(n)alis (con)iu(n)ctionalis a(ut) interiectio(n)al(is). Nome po(n)itur p(er) adubio i(n) q(ue) casu et ena(m) c(om)plete exemplu de nto ut sole recto orto i(n) ...d. de gto ut tucce legi de dto ut forti cecidit ad p(er)as custodia de acto ut p(er)egrinu ro(m) de ablto ut ne forte ledat alteri. et p(ro)no(m)i(n)a n(on) p(er) ipsa citatu p(er) adubius et ena(m) g(er)u(n)dia. Ng(otium) at no(m)i p(er) adubiu ponit(ur) hic s(un)t i(n)declinabil(ia) no(m)i et no(n) adubia lia p(er) dat casu et numeru ut subl(im)e volans subl(im)e volatis ab alto h(oc) po(n)it(ur) p(ro) hic. Adubiu sole po(n)i p(er) adubio temporali s(ed) no(n) econtra et sic de aliis. Prior po(n)it(ur) p(ro) vicesadubio ut hoc c(on)po(n)t(er) celo desce...

est adubiu significans dep(re)di(c)tos gradus aliquoru eiusde sp(eci)ei specialissime existentu maxime at(que) q(ui)s a(ut) q(ui)b(us) hortatiuis et u(ti)l(itat)is at alius p(ro)pter co(n)tra quibus(cum)q(ue) que augumentu p(er)t(inent) significatio. Remissiua p(er)tinent dici retardatiua cuiusl(ibe)t sp(eci)ei adubio p(er) n(on) ee (esse) remisso ... et sic de aliis ... ista que ex titut motu retardat p(er) remissiua ut paulati pedetenti(m) et c(etera). Remissiua c(on)trariat intentiuus q(uod) s(un)t valde et minu(s). Copatiuus ut magis minus. Duplus ut maxime minime. Di(mi)nutiuus q(uod) s(un)t clanculu et bellissi(me). et distinctiuus q(uod) s(ed) seorsu sepati. Et co(n)firmatiuus q(uod) s(un)t p(er)fecto quippe de quib(us) sp(eci)eb(us) no(n) cet nimis diffusi p(ro)ut ... p(ro)missio.

est quod ut sit exceptio incastus (?) fine h(oc) q(uod) ab aliq(uo) noie a(ut) alia or(aci)o(n)e p(re)ce dicet(ur) siue lit(er)a et no(n) sensu siue sensu et litura. p(ro)uincia adubia s(un)t similit(er) d(ic)ta queda n(on) s(un)t q(ue) n(on) ... forma ab alio n(on) de se formant alia ut et li no(n) alia no(n) licet no(n) veniat ab aliis formit t(u)n de se alia sicut noia ut a nup nuprim(e) a(ut) adubia ut p(er)p(ro)ius a(ut) uba a(ut) adubia ut ... Termi(n)ac(i)o adubiorum s(unt) ... e i o u ae c l an en im um n r as es is ... Alia adubia detinat ... dicit(ur) ... alia p(ro)ri ... ut hodie ... alia ... sepati alia detinat ... alia p(ro)pria ... alia ...

est adubiu no(n) positiu expsso ... adubios sp(eci)eb(us) s(un)t i(n)clusu i(n) eis redu(cu)ntur ... assu(m)p(ti)o(n)es ... Adubia (con)firmandi reducunt(ur) ad adubia assi(r)mandi exclusiua ad adubia sepandi reduplicatiua ad adubia ... suspensiua ... remissiua

ordinatiua ad aduerbia ordinis. Eminus cominus sunt
loci aduerbia. eminus ad longe. cominus ad prope spectant.
Illud certum sunt aduerbia demonstrandi. profecto confirmandi. paula-
tim tractim sunt qualitatis. mcati (?) situatim nominatim sunt ipsorum
preteriti. supplicio per quere e interrogandi. pro propterea vero est qualitatis
ptinus temporis. Continuus ordinis temporis. Postque est suppositiuum
et ne tanta plurit fastidium generet ad finem de aduerbio
pono precando pium lectorem ut male dicta pie reformet
cum grauandi. eminus et adhuc diuiso labore licet aggregare valui
plura breuitatis causa obmitter utilia

Pars orationis declinabilis habens genera et ca-
sus ut nomen tempus autem et genus verbalem
numerum vero et figuram sicut utrumque sil-
modus significandi participii est si-
gnificare actionem et passionem unitam siue indistantem
per modum forme in ipsa manere. Differt
participia a nominibus temporalibus quia nomina sunt solum tempus sed actione
et passione aliquo indiuiso tempore et sunt illimitabiles participia
vero opposito modo. Differt a verbo terminatione casuali et
casu. Conuenit autem cum eo tempore et regimine quia regit eundem quem suum verbum.
Aliqui posuerunt participium mox post nomen et verbum quia
utriusque accidentia recipit et est medium inter ea. nos vero premisimus
uiciniis eorum et post hanc utriusque naturam capiet. In-
uentum est propter quatuor scilicet ea omnium breuitatis commoditatem et naturalis

est secundaria concretiuus participale dictionis prout eius participale
significationem attributam denotans siue adiacentiam dictionem
cui conuenit forme participium non adiacentia autem alicuius
recedentium accidentium non forme participium. Parti-
cipio accidunt recedentium scilicet qualitas genus casus tempus significatio
numerus figura persona forte casualis declinatio forte. Cum super ab-
solutio. Accidentia eorum (?) sunt tria scilicet tempus significatio
et casus licet non arguit variare dominum ab aliis partibus.
Comparatio non inest participio propter duo quia scilicet venit a uerbis quibus
non inest et propter incompactantes vocis. non recipit genus
et speciem a pronomine propter duo quia scilicet nominis dignius et ei conformius

est ipsa participalis dictio que sub impositione sui ser-
ues per modum plurium unum autem non nisi per adiunctionem im-
diatam pronominis demonstratiui primitiui dicendo n amans
significat omnem amantem seu omnem hominem actu actum amandi
habentem. licet amans autem significat petrum uel iohannem illo actu
fruente. Donatus non posuit qualitatem per accidente ex
presse presupposuit autem illud per perse noto. Compa-
ratio non inest participio propter prius dicta. motio autem accid-
it ei quia non habet uerbale terminationem modus scilicet non inest ei participio
imediate conse modum significandi uerbi. Persona autem non inest
distinctiue participio

est ipsa participalis dictio que sub terminatione uocis masculinum
predicit sexum et femineum. uirum neutrum in omnem ans
ens ens omnem. Genus in participio cognoscitur
quatuor modis scilicet terminatione licet doctrina differentia articuli compositione
sic docet donatus. Adiunctione ad nomen ut uir leturus uel
mulier letura ambulat. et servi ut prudens officio
ut sapiens. Epicenum genus non recipit in participio
probabilis n natura participii dicit autem hoc conceptum genus
in quantum rebus non seruat adiacet ut seruat. recipit
genus a nomine et non a uerbo quia et reddit suppositum ut nomen
et seruum licet et terminatum nominis. Differt a nominis genere
quia in nomine recipit epicenum et dubium licet non ibi ymaginarium
licet tamen reale. Participia veniunt a uerbis significatiuis
actum et passionem inherentem solis sexus sunt omnis generis propter eam scilicet
propter inuisionem significatiua auctoritatem et propria locucionem

est ipsa participialis dictio tamen in sin. rescripta in plurali nata sin
defectu et sic per plures terminationes inflectere eius obliq-
significat restitue secretarum sui uiri per resolutionem et etiam
in omni casu. Obliqui participiales sic sunt

restitute sui uiri quia in resolutione cum exprimit mento
licet qui eius cui a eius codeclinium. rursum obliqui restringuntur ad
impersonalem personam ut docentis docenti uiro autem absolute sunt im-
mediate quod consignum. ut legere doceo obliqui me-
declinatur perfectionem ut nominatiuo adhuc. Et genitiuus sunt per modum ut ei
dixi per modum ut cui et cetera ut in nomine. Casus participii

est ipsa participialis dictio subterminatione ans ens presentis tem-
poris. preteritum vero subterminatione tus sus xus. futurum autem
subterminatione tus et dus. Differt tempus verbi a partici-
pio tempore in duobus. primo quia sub eadem voce participia diuisa
verbis diuisa tempora dicitur temporalibus sunt additione huius quod est qua quod
ero legere in verbo autem licet non dicitur ego sum lego ego lego ego sum legens
ego quia participium sub eadem voce sunt adiacent actionem et passionem rei
substante proprie adiungitur verbo. verbum autem licet sic solo significat
Modus non inest participio sed tempus propter modum significandi participii
quia modus dicit affectationem animi quod non remanet in re affectata
nisi uniatur sibi indistanter tempus autem indistanter cum re uniatur et cetera

est ipsa participialis dictio veniens a verbo actiui generis a passiuo
a deponentis neutralis uel communis paiformiter generis eandem
habitudinem accidentalem in significatione quale licet genus suum verbi acq-
descendit. Significatio in aduerbio est quintuplex scilicet acti-
ualis passiualis neutralis deponentialis et communis et quod sit communis
quem iniecta verbi dicitur quod sit actiuale participium quod passiuale et cetera
Significatio participialis dicitur quantum in genere suo verbi coincidunt
n ita ut significatio in participio sit idem quod genus in verbo licet autem sit
obliquis cum verbum sit sic sic habet quod si est verbum actiui generis et participium eius
erit actiue significationis. Valet significatio ad regimen ad lan-
multiplicationem praedicationem et ad significandum intrinsece et extrinsece

est ipsa participialis dictio sine numerorum defectum significans
actionem et passionem uni tamen inesse subiecto a pluribus
participia non deficiunt in numero ut nomina substantiua sunt quia omnia sunt
non deficit tamen ista. Duo autem sunt numeri in nomine
scilicet singularis ut legens pluralis ut legentes. Alia de nu-
mero intelligantur ut de nomine. Terminationes sunt
ens/rus/tus ta tum/dus da dum. duus da dum. Genitiui tis te
rum rarum dum dam. Datiui ti te to tis te is do. Accusatiui tem ens
da de dum. Ablatiui te ti to ta do ta do da. Nominatiui plurales tes na
na/tra re tis de cum di de da et cetera ut dominus potest

est ipsa participialis dictio veniens a verbo simplicis
figure a composite secundum licet non nisi decomposite a simplicis
figure recipies naturam. Duplex figura in participio
scilicet simplex et decomposita. Composita figura non recipitur in
participio licet aliqui dicunt oppositum quia mutat valorem suorum
verborum a quibus venit. Figura decomposita est inferior
ad figuram compositam quia ubicumque est figura decomposita ibi est composita
sed non econuerso. De participium considerandum ipsum verbi acq-
descendit est de composite figure consideratum autem solum ad suas partes
est composite figure ut patet in li negligens quia non potest dici pars

est ipsa participialis dictio in omnibus casibus tertia tenens
personam preter uocatiuum in quo solo secundam designat personam in illo
autem prima. Priscianus dicit quod nominatiuus absolute significat personam
ut ego sum legens tu fuisti legens ille fuit legens sed oblique
cum aliquo ut docentis potior docenti respondeo docentem audio
mediante pronomine prime persone ut misereor mei legentis. sic
fit per euocationem ego sum scribens ego locuturus sum ad uos
multi tenent participium nullam personam significare

est ipsa dictio participialis que secundum terminationem ans ens a verbo
insinglari licet cuius casus differenter casuali terminatione a vero et vm
vm tres a est dominum neutralis a omnis generis habens quatuor differentes casus

in singlari   Nullu participiu pt iflecti scdm
una t'inacoe s3 sp scdm plures & pl3 multu dr a non
inflexioe   Qda pticipia i or t'inata i plurali
st tetraptote forme in um aptote i ans i ens st
pentaptote   Pticipia i fortu vdeptiue st ma
ioris couenientie qm noia qz no deficiunt i casib3

est ipa pticipialis d° recepibilis in aliq tnu tm declia
conu i pma s3 a° scda a° tcia nulla at in qrta a° iqnta
iqnitu tus   Wotus dog declinare pticipia actiua
tatu & passiua h3 at breuitis causa fecit qz sufficiet m
nut aliorz declinato istas   Sit i noie nullu ad
iectiu rcpit sub qrta & qnta declinacoe ita h3 nullu ptici
piu e qrto a° qnte declinacois & pseques n° est op3
qrta a° qnta declinacoe vinquide pt dici etia pua g'eo
rentis ua st g° lcty ti to sic dici potuit lcty lcty tu

est ipa participialis dicco regulait a° irregulait ve°s
ab aliquo vbo pme scde tcie a° qrte coniugacois quoru i
ans uel i ens t'inata formt a ptito ipfcto pmutacone
bam i n s tus sus xus rus ab ultio supio dus vo a gto
singlari   Irregulait formt quiens hiens oriturus
moriturus futurus fruedus   Dicut quida q ome
pticipiu t'inatu i n s ve°s a ubis pme uel scde coniugationis
forit a scda idicati iponedo n u' a et b & a ubis tcie ul
qrte a pma idicati p mutaco o i n s s3 to difficultas ceclit
bam i n s   A pticipiis pticipia fcta no pnt n° patcio
n° vba s3 a° noi tm ut idulgecia a° aduba ut idulget

est ipa pticipialis d° ducens sua oigine a ubo & h3 regla
ri uel irre°li diuacoe quar i n b t'inata ve°t a ubis eiz
gnis pt passiuo°s i us a ubis oi°s gener pt actiua
nullu pticipiu e pmitie spei no n diuat a noie qz st sbaz
ut no°s nec a ubo quia sic eet coeqm°m ei   Pticipia
i n b ve°t a septe specb3 vbor s3 ab actiuo neutri a depo°ti
a cm a neutropassio a passiuo neutro exepla ut legens
penitens moiens largies gaudens vapulans adiutes
De aliis at specb3 vide de diuatis pticipiis

est acceptio pticipialis diccois p modu ablacois conota
ti tpalis cu retencoe tn conotati accois a° passiois vbalis
que bene sine tpis adiacencia codesignat   Dicunt
quida tpis in existencia pticipio sic fore conatam q ab eo
auferri no possit quin pdat nom pticipii cursu n° posse re
tine accone a° passioz sn tpe cu nulla acco fiat nisi i tpe ab
solute tn ut vbu ut no ipret una tm tpis dutz s3 oi sil
pticipiu tpale dicat ta pmo re substantia scdo accoz a° passioz
ab ea egrediente tno tpis adiacencia vtriusq & ita h3 fit absoluto
De d° specb3 pticipior

est alteru duoru pticipior s3 ens & existens que ut sic
participialit capia ve°t a ubis substantiuis cu generali signi
ficacoe esse specificabile tn a ptepost p quodlibz ens
Wictu e supra oe pticipiu ee adiectiu itellige i cm vsu ista
tm duo st sbtia   Quodlibet hor pticipior sbtior
dicit duo pmo nuda & puta suppositi existencia sn h3 q aliqs
actus egrediat ab ipo a° passio scdo dicit tpis i existencia eide
ut dicendo e°sic ens in designt pl3 nisi me ee sub nuda ecentia
cu actualitate essendi ipnti tpe   Ista pticipiu pt ista
est adiectiu icludens ise sbam infinite ppt q oportz quesi i d° sbm
exprim &c

est ome pticipiu pt duo pdicata vno cocepttu dicens tria s3
substantia & accoz a° passioz egrediente ab ipo a° illam i ipsu
no nisi a ubo adiectio exoiens   nullu pticipiu pt
dici pure adiectiu qz sp icludit sbaz cu actu vnit a° passio
& ppt h3 oe pticipiu reddit suppositu vbo ut nome ppt substantiu
est tn adiectiu i ordie ad actu vbi   Aequo pticipium
quo ad substantiu vim nois h3 & quo ad actu vbi vim retinet
an pno°a cu sit ps vicaria nois possit loco pticipii poni sz adubiu
silr submistret ei ut vbo h3u°a cu aliquo decisioz h3 dubi
                pticipiu recipit coparacoz i ordie ad actu aduibn sicut
& vbu adiu ut e°s sui sebet lm sor°m melo° plto optie

est ipa pticipialis d° a vbo actiuo veniens significans
eius generale specificabile tamen per ipam nominem
uel ut nuncupatus vocatus appellatus   Sicut vba
vocatiua st du°ria ita pticipia st du°ria   s3 vsitata & st ciusq
s3 nuncupatus appellatus nominatus vocatus dictus Minus vsitata
st cognoiatus baptisatus pelatus   Dicunt' vocatiua ut
ea a ubis vctis ve°t uel ea apte p3 ipu no°a quo q° vocat'
existencia ea ada adhuc ada e vocatus lm no sit tursu ppt
vocacoz no st qma nati ete

est pticipiu i ans uel i ens ul' i tus t'inatu ve°s a ubo
actiuo a° alterz accoz significante a° e pticipiu significans accoz
absolute sn coparacoe ad sbaz ad qua actus e°s detinatur
                Actiuale pticipiu regit eude casu que suu vbu
a quo descedit   Absolute significat pticipiu sn copacoe
ad sbaz h3 sor e stans sor e staturus .   Ab actio veni
unt duo pticipia s3 pns i ans & futuru i tus   In acti
uals pticipio aliq st° actu trsice i rem indole ut sor tocdes
pnte lem aliq i re idole ut petrus amans x°m flet a° iutuq3

est pticipiu i tus xus dus dus t'inatu a vbo passiuo a°
passiui gnis veniens regens eude casu que suu vbu a quo
descedit   Passiualia pticipia no solu regut ablm
ut vba passiui gnis s3 etia alios casus ut vba passiua
vn st h3 timeo e vbu passiuu°s regens actm apteps sic h3
timedus silr h3 psallo vn h3 d° hoc est psalledus antifoni
                A passiuo vbo veniut duo pticipia s3 tus & dus
                Ista oro amatus sii ul sui e icogrui s3 no hat respco
ad suppositu subintellatu est tn cogrua ad natura eudacois a°
ad itellatu suppositu a° s3 costructe apteps in h3 sic

est pticipiu t'inatu i ans uel i ens uel i tus a ubo
neutri a° neut gnis veniens regens eude casu quem
suu vbu a quo descedit   A neutro veniut duo
pticipia s3 pns i ans uel i ens & futuru in rus
h3 faciens regit actm q° rei tolles cm itollis s3 ista pti
cipia s3 decessiuus trsitiuus ea hnt se indifferent ad accoz
& passioz hnt st etia ad regimis indifferencia indifferent
                Neutria significacoe st actia & passiua ideo regut
actm & ablm ut e°o iio via uel a via

est pticipiu t'inatu in ens sus a° rus a neutropassiuo
vbo veniens quoru rus & sus veniut a ptito rus vo
a pnti   Neutropassiua t'inata i ens & i sus a ptito
veniencia significant passioz ideo regut ablm apteposit
ut e°o venio gaudens a forte ego venio gauisus ab eo
Rus vo actm ut e°o vado gauisurus ad forte.   No
recipit pticipiu in dus t'inatu a neutropassiuis qz tlia
ut plurimu st° passioz   h3 oro ego vado gauisurus
a forte implicat ut patz clae itucti

est participiu t'inatu i ans uel i ens a° intus sus rus
a° i rus & idus scdm has t'inacoes i sui natura pns ptitu
& futuru icludens equiualens i significando & i regendo suo
vbo cm a quo descedit ut pmerens pmeitus uel pme
rendus   Dicut quida exquo tlia pticipia sub
voce passiua hnt ptita vocis neutris q no pnt hre
pmeritus p ptito pticipii alii dicut oppositu pt tn
vtrumq3 sustineri   Aduitor ve° duitens duitedus
& non duitus ppt vocis incapacitate & q° vocis

est pticipiu t'inatu i ans uel i ens a° in dus et rus
a° tus sus xus veniens a ubis neutripassiuis sub duet
t'inacoib3 passioz simpliciter significancia cu suplecoe h3
sui   h3 participia significant passioz p tpe suo

terminationis ut ego sum vapulaturus idest sum in futuro pa-
tiendus Participia trahunt a verbis ad tempus aliud
et etiam trahunt verba ad suum tempus exemplum ego fui vapulaturus
ibi non preteritum stat cum futuro ego sum vapulans ego ero vapulans
 hec suppletio exprimit inclusionem verbi in participium exprimendo
eam ut clare dictum est de verbi suppletione hic sum potest
vel insuppletionem cum alia verba propter maiorem de suppletione ponitur

est participium presentis preteriti et futuri veniens a verbo depo-
nenti et deponentis generis regens in totum acusativum in totum ablativum
numquam autem ambo simul ut tu es auxiliatus petrum tu es auxiliatus
a petro Tunc regit acusativum cum terminatur in rus et venit
a verbo activo ut ego sum locuturus sermonem Tunc regit ablativum
cum terminatur in tus vel in dus et venit a verbo passivo ut sermo
tristis est per loquendus a nobis Participia in tus terminata
congrue regunt acusativum vel ablativum ut tu es servatus gressum vel
gressus est servatus a te

est participium a verbo genere descendens non mutatum sub verbi
generis in regimine casuum actionis et passionis simul coniuncti sed separatim
et hoc mediante propositione a vel ab ut ego sum timans iohannem
non autem dicitur ego sum timans a te similiter hoc est incongrua ego
sum timandus te sed bene dicitur iste est timandus a me Par-
ticipia generis preteriti temporis significant actionem et passionem simul in diversitate
constructionis hoc autem alia non faciunt Dicitur generis
participium a deponentali pro hoc quod verbum generis differt a deponenti
 An iste sint congrue ego sum amans dei cum non bene dicitur
ego amo dei iste est certas veri certus ego sum tactus te ego sum tactus a te

est quod secundum eandem vocem et terminationem potest esse nomen et par-
ticipium et verbum et participium et participium et cum hoc aliquid
alterius partis orationis cum significatione in diversitate
participia et nomina sunt armatus acutus sapiens montis
auditus sepultus usus lectus factus visus dictus legendus ama-
dus verbum et participium sunt amatus gestus gestatus
et sic de aliis An autem possit aliquod participium esse
sub eadem significatione diversarum formarum sub eadem
voce diffinitio enodat sic non posse

est nominalis dictio in similitudine vocis formam predicens par-
ticipii non tamen existens propter carentiam significationis par-
ticipialis et forme verbalis Omnia huiusmodi no-
mina ea que significant habitum circa corpus ut sunt galeatus pilea-
tus scutatus tunicatus loricatus caligatus togatus penulatus
soleatus stellatus Quibusdam existis non repugnat
suscipere participiorum naturam cum tempus assumunt et passionem
ut galeatus scutatus et cetera Dicitur vespertare quod
fraudulenter mutant participiorum naturam vel quia multi fraudu-
dant circa ea propter indifferentiam ad naturam nominis et participii

est participium veniens ab aliquo defectivo verbo carentia
sua presentis preteriti et imperativo et supino habens aliquo modo
sua voce formam participium presentiale et substantivum hic fu-
turus formatur ab antiquo verbo fuo quia hoc futurum cum in supino
secundum antiquos non tamen secundum modernos Sed
licet careant primis personis tamen bene dicitur facturus ut ego fa-
cturus meum sermonem ad vos Disco caret supi-
no et tamen hoc participium disciturus et hoc dicendo et tamen
non hoc participium discitaturus sed disciturus
non dicitur defectiva quia deficiat in casibus sed quia a defectivis verbis venit Participia

est participium non formatum proprie secundum vocem a verbis sed
secundum mutationem et interpositionem littere et sillabe causa eufonie
et differentie factum Irregularia participia sunt queo
ponitur non pequeens veniens peceens ambiens entis pabe-
fessus fassus non sic formatur orturus poriturus moriturus pmorturus sed
verbis a quibus descendunt Exosus et posus caret
differentia data est omne convincat quod dicunt ista esse nomina fsticaus autem
dicitur ea esse participia et verbum divisum a podio quia in plurali hoc in preterito
odi et preteritum pluris perfectum oderam et alius ab exodio in ex
odi hinc

est participium ut sunt a verbo supercessivo descendens
hoc habundantius in tempore et diuacione et declinatione aut
aliquid alia proprie et materiali preter solum meminens
meminens est supercessivum in tempore valet in meminisse simplex sum
vel sum verbi tamen alia in ens terminata tamen sunt presentis temporis impersonalia
 Supercedunt in declinatione ut fructus quia hoc fructus
vel fructus et autor tamen sunt fretus et potiuta duo et ali-
mitor duo scilicet infus et nixus et cetera venerunt participia
aulbus sincopatis gerantibus et abanoitis et supercessivus
non quia participia supercedant in aliquo sed quia ab excessivis dicuntur verbis

est quodlibet participium hoc inclusione alicuius verbi ipse
natum una cum incluso reddens suppositum verbo personali et pronum
tie vitalis sive anteponitione et postponitione Hic p
participium dicitur esse sub alterius temporis cum preteritis preter hic meminis
quod in participio preteritis temporis non refert preponere vel postponere
ratio ad verum et falsum non in refert dicere ego sum legens et legens
sum ego sed refert dicere ego sum mortuus et mortuus sum ego et
 Sicut ordo prosternicionis mutat veritatem et falsitatem
ita et congruitatem nam participia in tus si preponuntur verbis preteriti
temporis hoc non sunt evidentie si postponuntur sit sum evidentie
 resolvitur participium in verbum ut bellat hoc imperator in eum quod bellat
sive in nomen et adverbium et cetera

est participium in vim nominis et alterius partis orationis se transferens
propter solam temporis amissionem et comparationis receptionem et regiminis mutationem
aut compositionem Comparatio facit participium transferri in nominis
naturam quia comparatio non est participio propter duo propter scilicet vocem
deum sed excepte sunt non repugnat comparatio cum unus sit magis
amatur quam alter transit in naturam nominis mito excomparatione
Dicitur quod ex equo comparatio in est participio in comparatione ad actum adverbium
cur non transit in naturam adverbium ut actus bene melius optime dicendo quod
repugnat alia accidentia Cur sola temporis amissio aut
regiminis mutatio et compositio hoc faciat bene cum obiinitur

est omne participium veniens ab aliquo verbo et hoc per regulare
vel irregularem formationem secundum convenientiam significati cum
genere verbi a quo descendit Cur participium non diriva-
a nomine sunt a verbo cum tamen hoc significationem utriusque ibi dicitur quod ipsum
actionis et passionis principaliter hoc a verbo quam a nomine in
 Cur autem participium non sunt species primitiva a nomine sicut dirivativa
a verbo dicitur exemplo hoc sibi a nomine actum autem et passionem a verbo sive venit
et recipit inflexionem magis ab actu quam a substantivo recipiet in
dirivationem Omnes partes orationis aliquam nascuntur ut scilicet nomen a nomine
et verbum a verbo solum participium sed a verbo Participia terminata in
sunt inceptiva deriva scilicet tus sus xus rus dus tus ptus et venerunt ter-
agentibus omnium verborum preter activa ut amatus lectus timatus gravis
factus apertus spiratus

est omne participium includens in se impositionem communionis in
adverbium temporalis vel relativum propter comoditatem et alia necessitatem
ut sunt omnibus participiis conveniens magis autem propter preteritus passi-
vum significationis et futuris Hoc participium inventum est
comoditatis causa propter duo quia si non esset participium oporteret
duo verba coniungi loco eius significanti quod modo unum participialiter dicto
exprimit comodosius non est dicere legens pfirio quam lego et pfirio
quod dici opportet sed participium non esset Circumloquit participia
modum per verba iterandum per relativa pronominis iterandum tempus unum propter plura
ut patet amplificationis expressione

est ablativus participialis qui cum nominali ablativo immediate considerantur
habet exponi per quia sed dum illationem temporis cause vel rationis
connotante in ordine se habendi ad causativum temporativum vel modo-
dicendo sic me legente proficit per quia legente exponi potest hoc ablativus per se
quod dum et equivalet male quam valet non si me legente proficit
stat non in magistro legente et nullum proficit recipit ablativus
participium absolutum ablativum ut dicto de causa dicatur de causato
participium in ablativo positum in declinabilibus partibus ut recto dubio fa-
cta posito propter vel absque vel sine

est ptiapiu tinatu i ans uel i ens venies a pma
psona ptiti mpfti pnt indicatiui singlaris numeri
cu conotacoe substantii fore ipnti nuc vo uel pmagna
no Pticipia pntis tpis in ens tinata dina
aubis tiuisslabz qmus pt passiua abacto st aneutro
a deponenti a qm aneutropassio a neutpassio ut
legens penitens moiens larguens gaudens vapulans
Pticipia i vs tinata venit a ubis om genere
pt a passiuu aatis ab amo letatis a letor cenatus
a cenor gauisus a gaudeo fcus a fio copius a copior
spuratus a spirator

est dictio participialis tinata in tus sus xus
vens ab vltio supio siu vbi a quo descendit p addicoez
8 significat significatu sui substantii fore i tpe in
finicato logius uel breuius a pnti nunc distante
Pntiu pticipiu fit sit oe ptitu sz ptitu pfctu ptitu
plusqpfctu & ptitu mpfctu ut qi est p nobis
mortuus sicut pa statim i istanti pnte morte & post
decem annos & modo & i fine scli
i pticipio interdu sit pntis ut ceptus i incipiens scim Ptitu tpe
uel sui orsus i ordiens sit uel sim

est participialis dio in rus uel in dus tinata quor
in rus tinatu fore ab ultio supio p addicoez rus in dus
vo fore a gto sim sui pticipii pntis i ans ul i ens
tinati tis i dus mutata Pticipiu futuri tpis
significat substantiu sui fore i tpe p sequens nunc sequens
distantu distatuis a distantisse Dictu est ante
nullu pticipiu nasci d pticipio & hi dr qp pticipiu i dus
pnti Nullu vbu caret supinis pt esse fore
pticipiu futuru i rus qr fote deficiente uiuos desite nate e

est participialis dictio scdm voce & significacoez pns
nata p ptito a futuro pticipio poi a econtrio altnati
ppt visicacoez dicti qn similiter falsificaret si participiu tra
peret scdm voce tps & significatu ppiu. Tpa ipticipio
pro ponunt altnati pnturi na pns recipit pptito plusqpfcto
pfcto ut cristus moiens redemit nos no qm ppnti mor
tuus e si qn logu tpa ptita mortuus e i e nos redemit
sile po pns p ptito pfcto ut ego perussi fortem vincere
ponto qn incipiens percussissem forte qui vixit & hodie mortuus e
Futurus po ppnti ut sacerdos celebraturus missa co
misit negligenciam Aliqui pticipiu po p oibz tpibz scil ut
patet i participio absoluto & sic fine i pono h pause
satis cu futurocoe grandi viru meorum rigo bndicta psolacio
psta denariu qui e filius tuus quotom invidus sufficiet solutus
est & exsolutus

est pars orationis indeclinabilis
oium partiu orois vi uel ordie
a illacoe cobinatiua & h scdm dos
a orones ad multorum conceptuum ipertinenciam expressionez sia
subordinata Invaliditas dcti diffo qr h est est ergo
vursu & ppositiones amplius expletiue qs no cent qs qr anectiua
no coniugit si ormnt sil tols & codicoales modus
significandi est consignificare i cu adiutorio aliaru ptiu aliquid
significare Reperite st coniuncoes ppt dicoez casualiu vnioez
que pse sit medio pti no pnt rursu p ea vniunt duo sbia
& duo adiectiua & nom cu noie & nome cu pnoie & cu vbo &
aduibio & participio & gode & ppoide & iniecioin cu intieccoe
& orois cu orone.

est ipa coniuncoalis do simplex aut copoita valens a no va
lens dividi i duas ptes intelligibiles porres sensus ex pacs
Ex h accidere hec qp du res s coniuncoes sz simplices
& coposite & deistis spebus infra dicet Donatus exemplificat
de simplici figura ut nam de coposita ut namque licet

numerus & psona no accidant coniuncoi tn figura acci
dit ei qz coniuncoes no significant p modu vnius ie p modu
pluriu no st re loquete de se ut de se ppt qp ei psona no
accidit si bn st p modu diuisibiles uel indiuisibiles i duas
uel ples ptes Dicit figura coniuncois a figura nois
qz i noie sit diuisio i duas intelligibiles ptes h i intelligibiles

est ipa coniuncoalis do nata ppom tn aut postpoi tantu
aut ppom a postpoi simul i exercendo suu officiu scdm
certu situ triplex e ordo i coniuncoe sz ppositiuus
subiunctiuus & comunis & ep sit quis ordo diffinitiue patz ex dicta
diffinicoe & patebit infra i spebus coniuncoum Enclitice
coniuncoes ppie nullius st ordinis ut postea patebit nullus
e comunis vna & eande qz ee ppositiuu uel subiunctiuu oms
significacoe tantu sp variata Adhuc duplex e ordo
sz gnalis & e quem oibz ptibz orois qz oms hnt ordinez i de
alt specialis qz t hunt spaliter quem pti Ita pnoia
demista sunt pposita & relatiua postposita rursu ppoicoes q
ppositiue q postpositiue no tn ut hic

est ipa coniuncoalis dictio associatiua alicuius a aliquoru
vi uel ordie cu conotacoe certa qua coniuncio significat
Donatus po quinqz ptates coniuncoes pstans at sedecim
& ego plures omi tamqz nouissimus statim coplebo maiorum meorum
recipiens antecessoria & vlt h aliqu addens & ordinez meis
scriss ad hanc diem nusqm modo iponens hoc aai ns
est ppu soli quinqz Dicit potas qi potissimus status
qz p potestate coniuncio ponit i statu potissimo Suffi
o quo uel ort a quiqz si ort sic e expletiua Si coniugit h duplex
uel vi vel ordie si vi uel solu quiqz vba st e disiunctiua uel
sensus & vba st e copula uel magis a parte ante sic st talis
uel magis a pte quas sic e rols. Et de spebz ppoicoem

est coniuncio iungens dictoes ut sic ppie no vmbiles & tam
vba qua sensus sui intimacoe vniens & vlt h conotar
res p tles dictiones iportatas ee sil loco & tpe
ppoicoz coplatiuaz gsidatido cosidat notas has ut clariat loquax
uel sliter & illacones si statim pn coginu qz vn ista est
i cogruua hic al e & coniuncio copula sit eam cogruua
Coplatiue quos st duces sz ab ut & etiam at atqz & c alie st
disiunctiue negatiue ut neque uel Omnes quos pnt dici copule
sz ppie vmo & disiunctiue Copulatiui excluduntur ppie qua
equiuals dos appellatiue & sic de aliis Coplatiua quo no
quiqz simile cum i equiuos ecsibz pnis qn mediat it sbm & adiectiuum
sbm qn dos possessiua cu suo gto tercius qn uqz duiisos exceati vi qtitas
qtitas i reglaru repugnancia h est hic h offiicu copula
di no tn quiqz vi uel orne rursu e declinari qs & no debet

est coniuncio que sua virtute coniugendo dictoes ul orones
sensu disiungit denotando ppinissime res significatas p tles
dos uel orones ee diuisas Duplex e disiunctiua qo
sz ppie dicta & i ppie Ppie dicta e que voces copulando vna
sbiam separat ab altra uel ab aliquo actu qui plurib potest
conuenire vni tn denotat eude adiacere & aliorum permis abeode
actu eludi Si n denotaret ambabz eude actu couenire
magis copulaco deberet dici qm disiunctio Inppie qn quiqz
voces tn uel sinonia Disiunctiu extis sim ubi no
sinonis e tunc comis disiunctia qo tuc quiqz dos q ei
qn quiqz dos respectu alicuius tn qp costruit cu ea tu qi aliude
no haent qst congrue qr i cogte dr sor pler e Tuc
disiunctia sensu disiungit qn i tcm no pt esse vtqz quinctiue
si a vm tn a nulli Tuc quiqz sensu qn i tm pdi
cat de utroqz ut Sor e ut plato e

est coniuncio ut sic no pomibiles i orone ut vi uel ordie
coniugit si ut coniuncta exornet sententia i metro ul i psa
Dicit expletiua uel copletiua qr ex sensu
orois psiplhabundantia ponit & no ppt aliqz significacoz
& iuntate qm ea ablata integer remanet sensus
Explene orones st dus sz pnte explene & deest
e h sermo Alie st coplatiue & i e no ponit psiplhabun
dantia si ppt nmz aliquam i orone Aliqui diffioz
dom ipbates dicit diffioz expletiuis no couenire qr tes
n e anectiuis n ordiant si tm ornat Dicit qp etia ornat
sententia & h sufficit

est coniunctio illativa presupponens in sui illatione virtute sui antecedentis et ipsum antecedens esse causam sui consequentis cum nota illatione consequentis ex suo antecedente et hoc mediante nota causalitatis. Hee coniunctiones quandoque sunt illative simpliciter copulative. Nota vel propria natura inter duo sunt per vicem causalis coniunctionis et etiam prepositiones et etiam adverbia. Causales quatuor reperiuntur in omni genere causalitatis. Alie non exprimunt causam materialem aliquam formalem aliquam efficientem aliquam finalem. Hoc ut est causalis quoniam significat causam finalis ut exerce te ut sis doctus.

coniunctio est coniunctio illativa presupponens in sui illatione virtute sui antecedentis et ipsum antecedens esse rationem sui consequentis cum nota illationis mediante nota ergo et alia sibi proportionali. Coniunctiones rationales sunt ergo ideo igitur itaque quin quoniam proinde idcirco. Dicitur rationalis coniunctio quia rationem dat ad premissa vel quia consequens includitur in ratione sui antecedentis licet ei nunquam stat proprie quin in eius intellectione presentatur antecedens. Convenit rationalis cum causali quia utraque dicit illationem. Differunt autem quia in rationali consequens capitur ex suo antecedente. In causali autem opposito modo. In causali enim antecedens subsequitur suum consequens situaliter et tamen est antecedens tenet se precedit.

est coniunctio preelectiva ostendens alicuius propositi adversi cum ultimata sub illatione in signum facte contra desiderabile propositum et in eam aliquarum alicuius electione. Triplices sunt adversative quarum quedam penitus exclusive ut est hec sed ut dyabolus est malus sed deus non. Alie exclusive et sunt que ponunt adversum cum desiderio eligendi id quod propositum et similiter condescensa eius quod eligit ut est hec veruntamen ut potest sed sit ut transeat a me calix iste veruntamen non sicut ego. Tertie etc. ut pater non ut bonis adesse veruntamen saltem gaudet malis adesse. Sunt autem huiusmodi quarum lex est rerum variatur.

est coniunctio propter necessitatem et indigentiam recepta quando salvationem alicuius maioris submotum in quo dum maius impetrari non potest saltem ut minus bonum obtineat desiderat. Alique huius coniunctionis voluit superexpletivum comprehendere hoc autem sicut non potest quia expletive superhabundantes sunt. Hee dicuntur necessitatis. Sunt enim substituto maiori submotum petitur ut si non vis in tribue decem marcas saltem tribue quinque. Dicitur salvativa quia saltem victoria concupiscitur.

est conditionalis coniunctio non illative sed permissive suscepta ad virtutem sue significationis requirens ut servata conditione servetur promissio non servata conditione etiam non servetur promissio. Promissionum quedam est possibilis quedam impossibilis alia necessaria alia dubia. Ad impossibile conditionem implicat promissio et e contrario ad possibile possibilis ad necessariam necessaria ad dubiam dubia sic et e contrario. Ista si venis ad me dabo tibi equum valet id est tu venis ad me et ego do tibi equum et tu non venis ergo non do tibi equum.

est coniunctio connotans electionem variorum propositorum cum electione unius magis arduum illi qui eligit et preposita que vere sunt adinvicem incompatibiles in eligendo ut est hec quam ut volo potius esse dives quam pauper / volo potius esse lux mundi quam doctor. Hec quam capitur et explicatur primo modo adverbialiter et sic est adverbium similitudinis. Alio modo nominaliter. Tertio coniunctionaliter et sic duplicatur quia aliquando geminatur et est adversativa aliquando non sic est discretiva. Dicitur discretiva quia sola discretione obtinetur arduum desideratum.

est coniunctio coniungens secundum omnem sinonimitatem in uocem cum disiunctivis in hoc ab eis differens recipiens quod non disiungit nec disiungere valet significata dictionum inter que claudit quod in se pabilitate significatorum coniungit. Disiunctiva coniunctio dicitur subdividitur in tribus casibus. Primo quando claudit inter duo propria nomina consimilia. Secundo quando sunt plures actus qui se compatiuntur successive in tempore maiori. Tertio quando sunt tres sicut secundum naturam simultanea que non possunt abinvicem separari. Subdisiunctiva multotiens potest valere copulativam et unam de copulativis cum ea recipi debet. Hee coniunctiones sunt medie inter copulativas et disiunctivas nec plene copulant nec plene disiungunt sed partim copulant et partim disiungunt.

est coniunctio inclinans super se accentum precedentis sillabe secundum eius positum sive sit sillaba mediata vel immediata excepto sunt tres scilicet ve ne que. Enclitice quatuor sunt in et cetera. Dicitur enclitice ab en quod est in et clisis inclinatio quasi inclinative accentum precedentis sillabe. Notandum autem quod hec coniunctio quandoque in primis sillabis quandoque in secundis et quandoque generat in primis et accentus secundis. Hee autem flat verbum tamen obmittitur. Encletice

est coniunctio denotans consequens sequi ad antecedens non certitudine essentie sed sub conditione sic ita sit sicut per antecedens significatur quod etiam notatur sic et sunt per quam significatur cum convertibilitate ut si ego cedo vigilat non autem e contrario si vigilat cedo. Dicitur non certitudine essentie id est quod nec certitudinaliter presupponit antecedens esse verum nec certitudinaliter falsum. In hac sequela tria sunt notanda primo continuatio veri ad verum tertio quod in nullo casu antecedens potest esse verum quin consequens sit verum vel dubium vel neutrum. Secundo convertibilitas consequentis ad antecedens. Tertio condependentia quam exprimunt quoniam sua illatione. coni…

est coniunctio denotans consequens sequi ad antecedens certitudine essentie presupponens simpliciter sic esse sicut per antecedens significatur esse cum expectatione notandum eius quod convertibiliter vel cum dicitur cum continuationis consequentis cum vero etiam tertio quoniam ipsi consequens hec virtutes sue existentie secundum antecedens. Dicitur hic super a prima quia hic designat quod sequitur solum ad verum antecedens etiam ad dubium vel falsum tertio hec quandoque convertibilitas non. Subcontinuative quatuor sunt voces conditionales et hoc quoniam et sic declarans dependere ab ante. Dicitur subcontinuative quia significatum continui plurimum. Subcont…

est quoniam coniungens orationes distinctim per modum dubii et aliqui coniungit sed verbis tamen adiungitur hoc vero sed verborum additione coniungit. Hec ne tenet et explicatur primo dehortative et sic est adverbium negandi. Secundo modo interrogative sic quod ponitur hic est adverbium prohibendi. Tertio modo coniunctionaliter et sic est disiunctiva quoniam potest etiam recipi apostrophice secundum locutionem quandam ut viden id est vides ne. Hec an tenet duplicatur scilicet dubitative et interrogative sed an possit esse interrogativa quoniam que non coniungit relinquo. d…

est coniunctio que verbo coniuncta significat abnegationem alicuius rei possibilis propter importationem alicuius cause impedimenti prestantis rei ne fiat vel ne ita competeret eveniat. Abnegative coniunctiones non sunt in usu apud latinos propter vocabulorum penuriam supplent tamen vices earum quidam coniunctiones subdisiunctive et conditionales coniunctiones ut fecissem si potuisse. Hec fecisse dicit actum possibilitatis et hec si cum hec potuisse dicit contrarietatem alicuius actus cum tolli huius actus impedimento ut fecisse si potuisse id est non feci quia non potui. adiu…

est coniunctio sua virtute semper inseparabilis verbo coniunctivi modi cum dubitatione exprimens suum significatum tolli a aie ad eius dubitationem tollendam oportet subiungi alterum verbum quod expectatur. Hec coniunctio adiungit coniunctio verbo quia tale verbum

etiam dicit implicite sequelam et quod simul exponunt ab aliis
in designatione unde et quod potest esse suppositum cum ipso hec
tres rationes sunt huius causa   tertio quando potest addi
verbo id dicitur adiunctiva dicitur etiam subiunctiva quia
requirit aliud cui subiungatur et est id quod expectat dicitur
etiam coniunctiva quod coniungit d et illativa quod est consequentialis

est coniunctio probans evidentiam suam per effectum causa precessisse
sicut cum effectus evidet apparet causa tamen occulta manente ut hec mulier lactat quia concubuit hic xpm non adorant
quia pagani aut iudei aut heretici   si hec illatio valide
huius coniunctionis debet esse vera requiruntur tria primo quod ille
effectus sit notorius secundo quod non possit esse sine illa causa vel
naturali aliqua potentia tertio quod effectu viso non possint a sapientibus eadem gradus dissensum quin effectum precedat aliqua prima
causa sine hoc quod generet suspicio apparens presumptio aut visilis quedam

est aliqua coniunctio nata coniungere dictiones aut dictiones orationibus proportiones et esse nota propositiva aut subiunctiva quod tamen
quod sequitur ex antecedente et hec continebit vel non continebit
Illative coniunctiones sunt   scilicet rationales causales
conditionales illative continuative subcontinuative adiunctive
effective abnegative dubitative de quibus leviter ac breviter
supra dictum est   Prepositive coniunctiones sunt que situaliter
requirunt ut proponantur antecedenti suo quando ut rationales quare Sub
iunctive sunt coniunctiones in quibus ut naturaliter requirit antecedens et
quod non secundum ordinem situs rationes sed secundum exigentiam note illative
in conditionali quod quando plures antecedentes et alius

est que in pluribus speciebus coniunctionis et sensibus reperitur
valet secundum impermutabile vocem tum significationem permutatione   hoc Si est equivoca quia est in coniunctiva continuativa
adiunctiva dubitativa imminatoria rogativa approbativa
negativa et rationalis   hec quia est coniunctiva et expletiva
capitur etiam per sed et pridem subserviunt etiam eundem et
stat pro quasi   hec vel recipitur disiunctive et coniunctive
hec ne est causalis et coniunctiva et disiunctiva   proprie
est copulativa expletiva et distributiva distributive recipitur hec vero
lupus est asper agnus vero modestus id est omnis agnus et sic de aliis
coniunctionibus ut de hec Sim quia at atque

est coniunctio que sub eodem vocis tenore recipibilis est
aliarum partium sive quam coniungatur et nata est huius et aliarum partium
proprietates suscipere accidentales   hec ne est coniunctio et
adverbium negandi vel interrogandi   hec dum est adverbium
temporis et coniunctio causalis   hec ut est adverbium similitudinis
et etiam coniunctio per quarentas sumpta quando est causalis   hec est
est adverbium similitudinis aut affirmandi et etiam est coniunctio copulativa
hec quia est nomen adverbium et coniunctio   hec Si est coniunctio et pronomen   hec licet est coniunctio et verbum etc.

est coniunctio nata dictionum se precedentem aut subsequentem cum ut sic
sua virtute adiunct fuerit sive positionibus suis suppositum copulantem
et non proprie disiunctive disiunctivum aut copulativum   Coniunctionum
quedam sunt distributiones ante se ut hec vero quedam vero post se
ut hec ne et que et hec materia latius videtur donate in loco tractabitur
Cum hec coniunctio vero habeat virtute distribuendi ex natura sua vel alio
aliquo modo dicunt quidam quod in materia naturali aut in moralibus tamen quod
horum particulares universalibus equivalent alii dicunt hec sive ex sua natura
Copulativa quando virtualiter distribuitur tunc quod sunt in distributiva requiritur
quod predicatum verificetur sub istarum de quolibet suppositorum sub alia et falsificetur
si non primo ita contra quando quod hec requirit esse in virtute

est coniunctio confirmativa dicti aut dicendorum significans
conveniens cum affirmandi adverbiis aut causalibus coniunctionibus verbis

modi indicativi appositus exemplum ut equidem meum nec
deceptor sedi certa postulo tibi veniam etc. Si dicit est aliquando
Coniunctiones causales cum modo indicativo ponuntur ut sic approbative hec idem statuit cum adverbiis affirmandi ponuntur ut sic appareat in primo exemplo similiter conditionales hec sunt similiter negandi ut
bat tamen dicunt aliqui per antistasim et dicuntur aliquando approbat vel affirmat rem   approbative quod

sunt coniunctiones alterutrum preiacentem locabiles non secundum sonam
tiam sed secundum intellectum orationem quia coniungit significans
Prepositiva ponitur pro disiunctiva in ista diffinitione Coniunctio est pro ordine
anteriorum ordinans ve id est et ordinans similiter alias diffinitio esset falsa cum
nulla anteciat et ordinat sequentia   Disiunctiva pro copulativa
hec natura est principium et causa movendi et quiescendi ibi et pro vel
vel quiescendi alias terra non esset naturale ens quod non habet ipse principium
quiescendi   similiter terra cum non habeat ipse principium movendi
adverbium vices gerit coniunctionis ut sor est talis qualis plato id est et ei similis   aliquando
aliquando coniunctio pronominis ut sor tum est non per et id est

est coniunctio tenens intellectum immobilem in suspenso suppositum
sine hec quod quietes donec perficiatur quod dicitur expediatur sententie terminatum ut si veneris ad me dabo tibi suppositiva oratio est dotive similiter illative sunt suppositive subiunctive at hec officium exercere   Omnes coniunctiones propositive
non valet prius enim exprimunt sensu quod sole sequitur
infinita potest addi in suppositiva oratione ambiguitas quietas exprimatur
exemplum ut si veneris ad me dabo tibi anxius aut exprimatur illatus
vehementer suspendi quod nescit quod an equum vel privatum et quod altum

sunt quindecim coniunctiones que vero ordine secundum suam naturam
proponuntur orationibus ut propositiones causalibus et adverbia verbis
in auctoritate poetica subsequens reperiuntur
sunt propositive propositiones scilicet affirmative et negative   Duplices
sunt at ast et negative sunt nec neque neve
che quando sunt octo coniunctiones quod sic sequitur nisi poetica auctoritas   ubi
ploret easdem   indifferentes quando que usu quando iur
proponuntur nunc subserviunt alia breviter causa obmitto

sunt omnis coniunctiones coniungentes vi ea que nulla codependentia
inter se habent nec unum est aut potest esse de ratione alterius aut ordine
quin in attingibilit sepem abiunct   tertio coniunctio coniungit duo substantia impertinentia ad unum adiectum tamen apte
utrisque conveniente ut sor et plato currunt sedi x est sortes et prius
In pertinentia sunt entia sic se habentia quod nec se habent
adiuncte veltue neque ut supra et illius neque causaliter neque ut opposita
quod cursus sortes neque causa platonis sessionis neque ei repugnat
Vnde violente sunt omnis coniunctiones illative

sunt coniunctiones cum suis simplicibus nunquam in eadem oratione ponibiles
propter nugationem vitanda ut sic secundum se cum verbis omnium personarum
constructibiles   Unde etiam est qualiter componitur coniunctio prius satis
dictum est   ultima particula in diffinitione ponitur propter hec equidem
que a multis estimatur composita dictio cum sit simplex si non esset
composita mane a hec ego et quidem hec at non quod recipit stare
in oratione cum suis simplici ut dicendo ego equidem bene credo aliam
esset nugatio nec etiam potest construi secundum eadem voce cum pluribus
personis non in bene dicitur ego equidem facio ego quidem facis ego quidem facit etc.

est que talibus coniunctio sui virtute iungens casus consiles et modos consiles
a parte ante et a parte post partes vero inclinabiles coniungens
absolute   Non opponitur coniunctionem iungere consiles in quibuscunque casibus
primo quando mediat inter substantivum et adiectivum quia adiectivum et substantivum denotat
accipi procedere si coniungere duos dicentes sufficiente dividi vel
tamen et etiam quod quando dicitur omne non visibile est sensibilia id est vero sunt
visibilia esse et sic in hoc est interrogatum hominem et album est prius adiective
Secundo quando iungit duos possessiva cum genitivo casu quando habet regere dativo

diuisor casus ex eadem vi. Octavus regulam repugnancia cum qui coniungit dictiones non casuales a' orationes a' dictiones orationibus proporcionales vel que coniungit orationes et non in ... Cum ponuntur duo nomina substantiva sub eo cum media altera illorum dz iusto fallit in septem casibus primus quando ambo ista casus regunt ab eodem regente et ab eadem parte orationis figurative Tercius cum substantiva non pertinet ad eandem rem Quartus per eclipsim quando verbum dictio subditur in oratione que tamen debet addi Quintus quando non ponuntur duo casus pro uno ... vehementis transicionis Sextus si reger requirit ponitur alio casu Septimus quando per articulus color

est coniunctio medians inter duos terminos que dum ponitur inter duos terminos secundum rem non similiores copulativa equivalet plurali disiunctiva vero secundum rem coadiuvativa ut pro re inudi visitat Copulativa secundum rem ad hoc vim sensu ideo expolet plurali non quod denotat actum importatum per ipsam appositum convenire pluribus simul ut dicendo sortes et paulus portat lapidem non oportet quod actus portationis conveniat soli petro nec soli paulo posito quod lapis sit ita magnus quod non sufficiat solus paulus ad ipsum sed utrique simul. Disiunctiva secundum rem non expolit plurali quod disiunctiva denotat actum per appositum importatum uni tantum eorum generaliter et non ambobus et hic materia magis vertitur in illorum Sunt alie plures coniunctionum species et regule sicut fastose quod breviter cum premitte oportet fine huius pause in porismata salva benigna meorum magistrorum correccione.

est pars orationis indeclinabilis que proposita aut postposita aliis partibus in oratione aut retorquet casuale ad actum verbi aut denotat diversas causas ad causatum aut complet diccionis significatum cum adiectum aut mutat aut minuit modus significandi propositionis est retorquere casuale ad actum verbi ... invalidatur dicendo dicciones que licet cum istis mecum tecum secum nobiscum et non cedunt non cedunt propositiones quod non preponuntur sed postponuntur ... propositio que proposita aliis partibus et mutat significatum et minuit et complet. Ceterum nulla propositio per appositionem esse componitur cum partibus declinabilibus ... non conveniat quod propositio ... Differt ab aliis partibus ... nisi in propositione nomen et adverbium

sunt propositiones quarum virtute deducuntur actus verborum transitionum debilis transicionis in obliquis tanquam ... terminos sine quorum interserviente virtute ... in eos terminari non possint. Dicunt quidam quod propositio retorquet verbum ad casuale quod propter verba corrupta sunt quorum defectum supplet Alii dicunt quod sit econtrario casuale scilicet ad verbum tanquam terminum ad suum terminabile Tercii dicunt quod retorquet utrumque ad alterum dispositionem ut dirigatur actus verbi in actum tanquam terminum sive transicionis et econverso propositio retorquet nomen ad terminum ad casum scilicet ad substanciam et ad personam ... in virtute actus verbi a substantia

sunt triginta propositiones accusativo casui tantum deservientes per retorsionem eius ad actum verbi exprimentes circumstanciam loci temporis personarum ... quas aliunde non exprimerent sed propositio non ... verba que regunt actum mente propositive sunt ... tepide et non vehementis transicionis que vehementis transicionis ... complet sine propositione ut ... sed hic non ... vado prope hec verba que dent significare motum ... vel magis actu illius verbi terminantur ... casus melius ... actum illum quam actus propositiones actio deservientes sunt sex monosillabe et viginti una dissillaba et quatuor trisillabe ... in universo sunt triginta

sunt quindecim propositiones ut sic nunquam mutabiles accusativo casui sed sunt ablativo cum retorsione ablativi casualis ad actum verbi significante motum de loco vel esse in loco propter verbi ablative

propositiones monosillabe sunt decem et quinque dissilabe ... in pleo numero sunt quindecim scilicet a ab abs cum de e ex pro prae clam coram palam sine absque tenus et dictum ... exemplariter ut a domo ab homine absque ... Duo tamen casus adiuvant propositiones scilicet accusativo et ablativo aliter non quam nec nominativus nec genitivus nec dativus adiuvant que absolute et ... significatione ... et sine respectu ... terminare actum verborum ut esset eorum terminum accusativo vel ablativo hee propositiones nunquam per se aliquod possunt significare sed bene una cum alio

sunt quatuor propositiones scilicet accusativo et ablativo casui deservientes sed tunc solum accusativo cum construuntur cum verbis significantibus motum ad locum et immediacionem inter verbum et actum tunc ut ablativo cum construuntur cum verbis significantibus motum de loco vel esse in loco hee propositiones ... ut ... dicit Motus ... dicitur quando accusativo casui servit et dicit quando nos vel ... in ... ad locum ... esse Tunc autem ablativo quando nos vel ... aliorum ad ... vel ... in loco esse vel ad primum fuisse vel ad futurum situatos esse

sunt propositiones unius dictionis habentes ut sic non ... in eadem parte orationis aut plurimis cum dictionibus quibus adiungitur habentes retorsionem casualis ad verbi actum a' denotantes diversarum causarum habitudinem ad sua causata ... adiungitur solum accusativo a' ablativo et genitivus hee propositiones ... solum due sunt cause ... scilicet retorsio et causalitas. Circa quod ... ablativo ... genitivo et dativo propositiones per appositionem ... nunquam ... ubi post casus per casus ut ... propositiones nunquam post ... verbo per appositionem ... quod ... vel ...

sunt propositiones que perdentes ... per modum sille ... sunt compositionem dictionis orationis et ... officium cum dictionibus quibus adiungitur ut eorum significatum a' compleant a' in oppositum mutent a' minuant a' condesignant hec ... propositiones possunt ... omnibus partibus orationis ... possunt ... vel ... ut ... verbo ut ... adverbio ut ... participio ut per legens ... ut ... ut absque ... Differt compositio propositionis ab appositione ... et ablativo differt ... penes ea quod ... exprimit

sunt que per modum sillabice adiectionis dictionibus apte ... et hoc per modum composicionis a' appositionis ut mecum tecum ... Sunt propositiones que nunquam possunt componi ut apud ... et nunquam possunt apponi ... hec in omni parte casuali in nomine ut ... in verbo ut ... in pronomine ut ... ut in domo et aliquae anteponuntur ... aliquae in medio ponuntur ut quadere et aliquae postponuntur ut ... naturam propositionis sit postponi a' in medio poni hec in ... sit ... a' metra a' poetice auctoritas ...

sunt propositiones nate mediare et inserere inter pronomen et nomen a' econtrario inter nomen et pronomen a' inter pronomen et verbum a' inter nomen et verbum a' inter nomen et participium et sic de aliis ... inter nomen et adverbium ... anteposita quam in medio posita quam postposita ... propositio ... significata ... et compositione et appositione ... et veritatem et falsitatem ... hee propositiones ... manent ... possunt ... An eadem propositio possit dici apposita composita postpositiva et media ... sic situ diviso

sunt propositiones in omni genere causalitatis exprimentes diversas causarum habitudines ad suas causas scilicet a' cause materialis a' formalis a' efficientis a' finalis ... ex propositione dicit causa.

materiale ex quo fit vel causatum ut anulus ex auro ex re et iste est nota causalitatis generis cause materialis. Li ab vel de significat per efficientem ut anulus ab aurifabro liber a paulo sive ab aristotile editus. Li pro importat causam finalem ut labor meus in libro huius forme sue et ordinis dispositionis ha modum procedendi sive descriptionis in pergameno.

Sunt prepositiones separabiles a suis casualibus prepositionis et ut sic assignabiles alius per interpositionem unius dictionis aut plurium similiter aut non similiter. Exemplum ut vado in hostes vado hostes. Secundus principes premunt hostes militibus et armis qui bella minantur. Hanc improprietatem emendat constructio. Insuper ostendit si ponitur prepositio interdum ad causam assignandam interdum ad sensus premittendum. Item prepositionis conformam modum preterito ut iste venit adestas iste advenit istas iste intestas iste aduenet istas iste vadit in hostes iste invadit hostes etc.

Sunt prepositiones secundum vocem ad modum dictionum aliarum positum forte tenore vocis immutato licet significato variato et orationis parte. Licet prepositiones coincidentes sibi servant eundem accentum in utraque parte orationis exemplum de li circum quod est prepositio et accentus huius nominis circus circa circum. Coincidentes prepositiones sunt cum omni parte orationis cum nomine ut penes cum verbo ut que ponitur sine casualibus sunt adverbia. Omnis prepositio cum coniunctionibus enclenticis li cum coniunctio.

Sunt prepositiones que licet secundum se habeant modum significandi distinctum a modis significandi aliarum partium tamen interdum ponuntur in orationibus aut pro nomine aut verbo aut adverbio aut coniunctione aut interiectione sic quod induat naturam partis aut partium quibus subordinatur exemplum primum ut hec fieri obte in amore tui. Pro verbo ut currit pro petit et sic de aliis exemplis quas in multis locis huius voluminis apposito exempla reliqui plurima ut lectores considerent suum cursus propius occupationibus quibus labor meus fuit in huius operis editione. Prepositiones in comparatione multo minus vices positionis supplet ut prima extremus dextimus supremus proximus. Posttremus et cetera non ad dent eis articularia prepositione. Interdum pro po prepositione ut li in pro per usque pro ad per sive sicut in.

Sunt prepositiones que similiter possunt inducere naturam alterius partis orationis et suscipere eius accidentia ita ut voce retenta alia pars orationis existat quam prepositio. Voluit quidam quod si prepositio composita in appositione cum propriis nominibus more locorum et cum quattuor nominibus appellativis scilicet rus humus domus militia quod exhiis ista fiunt adverbia sed allexander hoc improbat. Una prepositio composita cum alia interdum constituit et transit in adverbium ut cum de post et sunt loci adverbia ut patet per exposita cor.

Sunt prepositiones que in contextu orationis sic componuntur dictionibus quod ab eis separari non possunt quoniam cum eis ingrediatur eandem partem orationis cum dictionibus quibus copulatur. Hee prepositiones licet in veritate non sint prepositiones annumerantur tamen inter prepositiones quia in compositione sibi preponuntur immo si localiter postponuntur ut prosilie dent recipi et dotis posterior di dis re se an co ut congredior distho.

Alique sunt prepositiones que coniunguntur et separantur sive ponuntur a parte ante sive a parte post sive in medio. Alie quoque coniunguntur et non separantur ut iste. Alie vero non possunt coniungi ut apud penes.

Sunt que aut recipiunt significationes suas a dictionibus adiunctis aut tollunt significationes ab eis aut non significant idem cum una dictione sunt cum altera. Accomodatio prepositionum sic debet intelligi scilicet cum prepositio adiungitur dictioni personali persona eadem significabit quam dictio adiecta significat si locali locum seu locale circumstantiam significabit et sic de ceteris per dici quod toties cuius quoties accomodat. Li ad accedit significationem dictionis cui adiungitur dictioni appreciationis loci temporis persone rei dictioni similiter causa appreciationis compositionis et contrarietatis. Li ob dicit causam contrarietatis loci aut cuiuslibet casualibus adoptationis rispectu precationis.

Sunt prepositiones monosillabe aut dissillabe aut etiam trisillabe sub eadem voce plura significantes et hoc diversis modis et coreptibus. Monosillabe prepositiones etc. sunt li per post cis de pro pre cum in sub. Dissillabe sunt super circum et cetera trisillabe sunt adversus et sic de aliis. Li per est circuitus dictionis in trisitionis per tempus et per alias res rogationis numerum causam instrumentalem per locum efficientem mutationis per totum. Li post sunt ordinis loci temporis et alterius. Li cis sunt circumstantia loci temporis et aliarum rerum adiuncta propriis nominibus locorum. Li cit sunt locum temporis et appreciationis. Li de sunt circumstantia localem certe intellectionis consubstantialitatis ordinem et est preparativa dictio. Li pro sunt cum primum personam vice transitum temporis. Li pre sunt cum iterationis copulationis locum et temporis. Li cum dicit associationis cum contrarietatem. Li super sunt excellentia loci temporis persone copulationis ordinem et sic de aliis.

Sunt prepositiones numero decem et octo sic primitive et ut sic numerus diminutive sunt plura significantes et nate indifferenter pro positionis vel appositionis ponuntur cum dictionibus vel orationibus. Apud latinos in numero sunt quinquaginta quinque prepositiones sed apud grecos tantummodo octodecim cuius hoc est quod una greca dictio multa sunt latina non unius tantum pars. Unde li per licet significat quinque numerum prepositionum sunt non tamen unde de super sive et omnis circumstantiales causa ideo ipsi hec per pauca instituit id est nos tamen si solum cum dictionibus adiungitur vero aliquid pars sunt.

Est prepositio que dictioni apposita facit ipsam plus significare cum prepositione sine quam si sine ipsa significaret ut pulcer dicendo in propulcer sunt significationis sui simplicis et valet hoc adiectum augmentum cum hoc adverbio valde in valde pulcer. Si prepositio debet esse completiva requiruntur quattuor: primo ut significet idem cum dictione cui adiungitur et non oppositum prepositionis eius apud li sunt pro et secundo ut posita in compositione cum ea non hic non complet vado adpetens. Tertio ut prepositio non includat negationem vel adiunctionem ut non recipiat in illo sensu in quo includens negationem ut li iniustus et ideo quod addatur dictioni accidentali sensibili vel transmissibili in corpore lucis quia non vel ut cursus verbo appositum augeat eius significationem non tamen est prepositio completiva quod debet dici prepositio et praedicamentalis.

Est prepositio que dictioni proportionis apposita significat id quod sua dictio simplex cum hoc adverbio parum dicendo minoritatis adiunctionis illius verbi cui adiungitur ut subrideo in parum rideo. Si prepositio debet esse diminutiva requiruntur quattuor conditiones primo ut non significet oppositum sui simplicis secundo ut adiuncta dictioni accidentali sensibili aut transmissibili in corpore tertio ut prepositio non includat negationem quarto ut ponitur in compositione in eadem parte orationis in qua cum dictione cui adiungitur. Prepositio in omni parte orationis sunt augmentum et etiam diminutionis in nomine ut subalbidum in verbo ut subrideo et sic de aliis.

Est prepositio que ut sic aliarum prepositiorum dictioni propositionis sic se habet quod totum aggregatum ex ipsa et dictione cui adiungitur significat modo opposito quam prius illud dictio se solo significabat. Si prepositio debet esse permutativa significatio requiruntur quattuor conditiones primo quod includat negationem contrarietatis adducere ut est li in pre de ad ob et cetera. Secundo ut iteret eadem parte orationis. Tertio ut sit dictio appellativa sive sit formalis aut accidentalis. Quarto ut visitet solum de uno et excludat de ab illo uno quod est sibi coindependens ut sorte est in paradiso in nullo alio loco nisi in paradiso spiritus est ibi in non est in celo non in medio et cetera. Dissillabe dictiones aut complet aut mutat aut minuit debet recipi distinctum

est ipsa propositio habens aptitudinem deserviendi dictioni casuali et regendi ipsam cum retorsione ad actum vbi sine hoc quod aliquid significet cum connotatione termini obliquitatis. Notandum quod propositioni est accidens non [illegible] sic accidat casus quod propositio sit alterius casus nisi adiectiue differencie. Item notandum [illegible] propositionis sit casus si plura sunt quod accidit species et figura quod [illegible] simpliciter figure [illegible] [illegible] dicitur [illegible] figure [illegible] species eciam accidit quod [illegible] primitive speciei et [illegible] dirivative. Declinatio accidit sive non casualis. Numerus non accidit propositioni quod non est de [illegible] propositio ut regat [illegible] vel plures sub [illegible]

est quelibet propositio ut sit nata esse medium deductivum verborum parcie transitionis in obliquos se sequentes ut peras [illegible] [illegible] tenet [illegible] verba in obliquos [illegible] terminos a quo et ad quem [illegible]. Verba dicuntur transitiva et propositio quod propositio sit medium transitionis verborum transitio [illegible] sit [illegible] immediata tangens in obliquos. Propositio [illegible] transitionem verborum terminos tamen duos scilicet terminum a quo et ad quem si [illegible] terminum ut [illegible] cum altero hoc non [illegible] horum duorum terminorum. Item quod [illegible] ablativo posuerit sequitur [illegible] pro ablativo non [illegible] hoc sit apud nos [illegible] sunt propositiones [illegible] deduunt verborum transitionem [illegible] ut [illegible] adostendendum casum [illegible] et hoc in nata [illegible] attributa proprietate

est propositio cum ut sic correspondet actus equivocatus secundum modum agendi propositionis qui est alter cum regit actum [illegible] cum alterum casum secundum casuale retorsum ad actum vbi expressum ad subalternum ad subalternum ut patet in [illegible] vbi iterandum oportet [illegible] quod oporteat cum de [illegible] [illegible] patet [illegible] fortis [illegible] [illegible] tales [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] fortis [illegible] [illegible] [illegible] Si [illegible] vbi [illegible] significatur mediante eadem propositione [illegible] eadem voce [illegible] [illegible] [illegible] equivoce [illegible] eciam [illegible] [illegible] [illegible] denarium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] differencie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de propositione dicta sufficiant

est pars orationis indeclinabilis significans mentis affectum quo ad [illegible] animi passiones secundum naturalem impulsionem cordis [illegible] indeliberatam. [illegible] [illegible] vox a spiritu non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vox [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel gaudium dolorem vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

est vox significabilis et indeclinabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] interiectiones non possunt esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] De natura [illegible] [illegible] interiectio est [illegible] [illegible] [illegible]

est vox significabilis et indeclinabilis ex animi agitatione causata propter complexionem mali presentis aut futuri imminentis sensum aut intellectum aut ex boni perditione aut spei frustratione erumpens. Notandum quod interiectionum dolorem [illegible] significancium [illegible] et hec est vera doloris interiectio dicens presens malum displicuisse, ve dicit irrecuperabilem spei frustrationem aut boni amissionem, ach autem dicit actuale malum [illegible] [illegible]. Omnes hee interiectiones possunt alternari prout dicitur [illegible] lamentis expressive boni aut [illegible] mali penosi et animi deiectionem exprimunt. Qualiscumque vox sunt naturaliter dolorem denunciat hic erit dolor interiectio seu lamenti

est vox significabilis et indeclinabilis ex affectu mentis suspense causata propter insolitam novitatem alicuius magni prodigii apparentis [illegible] [illegible] terrore et raptum aut eciam sine. [illegible] interiectione erumpit [illegible] ex angustia animi et [illegible] eciam mentis [illegible] ostendit. Donatus ponit interiectionem [illegible] [illegible] hic antiquam [illegible] confirmat dicens [illegible] stupor [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ad hanc reducuntur [illegible] [illegible]

est interiectio consurgens ex affectu mentis pertimentis malum imminens propinquum aut longe quam consequitur tremor [illegible] pallor membrorum [illegible] et omnis debite actionis impeditio [illegible] exemplificatur [illegible] [illegible] [illegible] hic forte erunt [illegible] videte. Timor seu metus interiectio sit ex [illegible] mali futuri quod fit simpliciter ex mali illatione aut boni perditione aut spei frustratione. Metus interiectiones sunt et omnes alie quedam sunt naturales quedam [illegible] [illegible] imitatorie et quedam [illegible] sunt de eis [illegible] [illegible]

est interiectio erumpens [illegible] commotione irascibilis virtutis a persona minas inducente in alteram personam cui irascitur quas consequitur exclamatio cordis furor et motus enormis est [illegible] [illegible] [illegible] cuius ut ha ha ha ha hee interiectiones emergunt a furore cordis [illegible] [illegible] propter aliquid dictum aut factum displicencius commotum. [illegible] [illegible] interiectio est lamentatiua emergens ex deiectione [illegible] irrecuperabilium [illegible] [illegible] cui [illegible] non [illegible] [illegible] interiectio reducitur ad interiectionem [illegible] Indignatiua vituperatiua exercitativa admiratiua doloris et [illegible] applausiua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] leticie et sic que sunt ad istas sunt reducuntur

est interiectio causata ex naturalium passionum [illegible] omnium gentium eandem passionem eodem modo denuncians. [illegible] quedam sunt doloris et sunt que apud omnes gentes doloris sufficiunt [illegible] dolorem [illegible] hee voces emittuntur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt dispositi secundum maiorem aut minorem dolorem ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eciam sunt leticie et sunt [illegible] et metus [illegible] hee interiectiones sunt vere [illegible] quod ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] interiectionum quedam sunt [illegible] ut [illegible] quedam non [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sunt interiectiones ad placitum instituite ad significandum affectum [illegible] [illegible] vel timoris spei vel amoris non idem omnium gentium significantes. [illegible]

sunt que ad similitudinem sonorum [illegible] [illegible] [illegible] que bruta [illegible]

sonos ad horu imitacioz hincia silr. et piscatores piscibus
et hec interiectiones subiacent accentibus. Secunda interiectio est
est que ponitur loco interiectionis cum tamen non sit interiectio sed alia pars
ab ea ut hic in ista dictione infandus. potest n. significacione indignativa
seu vituperativa. Quisparticia est que secundum eadem vocem
potest esse interiectio et etiam alterius partis dictio ut est hic heu est adverbium interiectio
et coniunctio. Interiectio secundum nec. affectum sinkathegreumatice significat
affectum. ita sit kathegreumatici

est ipsa interiectiva dictio que sui expressione affectum animi enodat
secundum motum naturales virtutis abirascibilis vel concupiscibilis originaliter
compulsate. Tot sunt interiectionis significationes quot affecta-
ciones tamen omnes reducuntur ad quatuor. Motus posuit pamante
solummodo significationem tamen primitive quam amanter. et figura simplex ut
pap et composita ut pape. Silr species ut pape admirantis interiectio
dicitur ab hac incognita voce pap covenit n. secundum principio et dicitur ab
eo sic. Primus dictum est de victoria interiectione dicitur adhuc ex hoc
totius benedictus deo alla. potest pertinere locum et sic sit finis huius
interiectionis prime artis prime que editum est [illegible] de paulo
de prima venetiis [illegible]
[illegible] pater ac de omnibus venia de
male vel penitus benigna corrector ac excusator quia in eo loco
huius operis fiebat editio ubi et libro est cathedra et anullo aliquo
penitus erat edoctio

est secunda pars grammatice com
plexis tantum accidens dicitur
ordinatum compositum dictionis
regentis cum dictione recta et hoc
secundum congruitatem et sensus
maioris aut minoris plenitu
dinem. Accidit comple
xis tamen in orationibus tamen metricis quam prosaycis. Subiectum eius est
constructio. Obiectum regimen et constructio. Finis huius
est mentis conceptum congrue exprimere edere et eloqui.
Dicitur differencie et secundum maioris vel minoris plenitudinem propter constructiones
perfectas vel imperfectas. Prima passio est congruitas

est plurium dictionum ordinata aggregatio perfectum vel imperfectum
sensum generans in animo auditoris ipsam intelligentis et advertentis.
Orationum alia congrua alia incongrua rursus alia perfecta
alia imperfecta alia suppositionalis alia non que sunt est adiectivalis
aut relativa interrogativa et comminatoria. Suppositionalium autem alia
indicativa alia coniunctiva optativa imperativa infinitiva.
Grammatici et logici considerant de oratione sed dispariter quia hic ad congruum tamen
et ad verum. rursus hic ad expressum tamen et ad subintellectum quia tamen logicum
una dicitur est oratio etiam grammaticum autem non eo quod etiam grammaticum una dicitur
non potest construi nec metrificari. Orationis partes sunt triplices quedam
non sunt comprinces alie comprinciores et comprincipissime ut sunt littere sillabe dictiones et res
seu etiam distinctiones distinctiores et distinctissime

est oratio in qua reperitur ordinata conformitas accidentium gramma-
ticalium ex debita constructibilium unione et regulis auctoritas ac
grammaticorum usu quam normam sue ordinate regulationis accipiens
Orationum alia congrua simpliciter alia figurative alia con-
grua sensu tantum alia voce tamen alia usu tantum alia arte tamen alia
vero modo utroque. Congruitates sunt ars usus regule eufonia
sensus sacrescriptura et poetica auctoritas. Incongrua oratio
intellige oppositomodo etiam ad hoc ultima grammaticorum consideratione
secundum logicos incongruitates sunt distributio cadens in nuncium sinthesis et exceptio
que non fit a toto in quantitate

est que perfectum sensum generat in animo auditoris ipsam intelligentis
et advertentis. Perfectus sensus est qui prius ex dictionibus apprehe
sione quam dictionum et cetera. ex quibus apprehensis tis mox fuit quod perfectus vel
scribens velut cum totalis intellectus sui quietatione
sensum faciunt oratio perfecta et constructio perfecta. Perfectum
et maxime constructio transi

tiva et constructio suppositionalis. Duplex est oratio perfecta
scilicet ad sensum et ad intellectum. Ad sensum ubi omnia constructibilia voce
tenus exprimuntur cum concordabili constructibilium structura. Sed
ad intellectum est cum unum constructibile exprimitur alterum vero subintel-
Circa constructionum naturam quesitum de per vel imper est
quanta. Imperfectum autem orationis penitus oppositomodo intellige

est oratio est oratio plana nulla metrica lege constricta que suis
regulationibus dimensionata ut metrum ita et prosa distinctive
ordinateque recipit secundum regimen ipsam scilicet et constructione
Regimen et constructio subiacent prose et etiam metro sed prosodia
tamen metro ut ista dicit. Orationum prosaicarum alia est
communis alia plana alia metaforica alia suspensiva alia
expressa alia subintellecta ut ego lego subintellecta vero est hic verbum lego
Prosaice orationis vicia inexcusabilia sunt hyatus nugatio
Solecismus barbarismus cacefaton amfibologia antitropos paton
tapinosis pisologia accrologia tautologia pleonasmus alleotica

est oratio in qua ponitur suppositum cum suo apposito directo vel
indirecto iuxta concordabile conformitate earum in numero persona
et rectitudine casuali et hoc expresse aut implicite. Supposi-
tum est dictio nominalis aut pronominalis vel aliquid tale loco positum de
qua natum est dici appositum directum vel indirectum. et est duplex suppositum
scilicet directum et est nominativus. indirectum est obliquus vel aliquid loco eius positum
et hoc respectu verbi impersonalis. Appositum est dictio verbalis aut ali-
quid loco eius positum quod vel que nata est dici de supposito directe
vel indirecte et est duplex scilicet rectum et est verbum personale dictum de recto aut rectio
vel aliquo loco eius. indirectum est aliquid impersonale de obliquo dictum vel aliquo
eius loco aptetam posito. Non omnis pars orationis nata est esse
suppositum quia indeclinabiles non insignitum tempus rursus nec sincathegreumaticum puta nec ad
tum puta nec verbum verbale tamen nec infinitivo nec gerundivum

est oratio in qua ponitur adiectivum adiective tantum et suum substantivum
expressum aut subintellectum iuxta concordabile conformitate eorum in nomine
genere et casu. ita sit quod eadem species generis in aut casus verificetur de utroque
hic dicitur intelligi de adiectivo vocetenus aut vocis et substantivis
non de adiectivo substantivum tamen. Divisa generum in proposito sunt due debet
sic hic intelliges quod genus omnium non includitur virtualiter in genere alterius rursus
intelligitur hic de genere primitive et etiam hic includitur masculinum genus quod recipit
in complexis ut Johannes et Katerina sunt albi ubi hoc est masculinum generis
in masculino et femino et sic masculinum genus non distinguitur a genere commune
et dubio quod virtualiter includitur in illis filii et femine neutrum autem di
stinguitur a masculino femineo et commune sed non econverso nec epiceno.
Alia reperiuntur in disputationibus regularum grammaticalium
que olim in universitate paduana disputavi

est oratio in qua ponitur demonstrativum nominale vel pronominale et
suum demonstratum expressum vel subintellectum iuxta concordabilem
convenientiam eorum in genere nomine et casu. Demonstrativum est
dictio nominalis pronominalis aut adverbialis representans rem subiectam oculis
vel tamquam subiectam oculis vel intellectui exemplum primi iste homo sedet. secundi hec
liber crevit in orto meo. tertii hoc anima est in isto homine. Demo-
strative est dictio significans rem quam demonstrat ad sensum vel ad intellectum
ista potest non est congruitas et hic non non est plus in se sumptum quam ad dotus
dicitur plus in nomine quod includat genus sui primitivi quod est plus in aliquis
nostrum. Quid autem sit dicendum adiectivis complemento quod fecit et ampli
est pro tuus doloris querebatur te rursus deus deus meus ad te
de luce vigilo. Ceterum Grater vobis hec volumen tantum patz
in disputationibus grammaticalium regularum

est oratio in qua ponitur relativum cum suo antecedente iuxta con
cordabile convenientia eorum in numero genere et casu maxime
ac sic fuit relativum grammaticale sive receptitur et non recipitur.
Multiplex est relativum scilicet logicale et grammaticale et hic materia
fuit prima de pronomine sufficienter posita et consequenter fuit quod relativum et simplex
et quod relatio simplex quod personalis et est in hoc obmittitur
Antecedens ut hic capitur est dictio faciens primam notitiam de
re expresse aut subintellecte de qua ipsum relativum facit secundam notitiam
Si oratio relativa debet esse congrua requiruntur condiciones sex scilicet
prima quod sit relativum sive quod dictum antecedente non est et ut sit receptum causa
de diversis hic non est ut sit non receptum quia de recepto hic non est
quarto ut teneat relative quinto ut sint antecedens non sumptum sit expressum sed quod
subintellectum sexto ut oratio sit de modo loquendi consueto

quia construitur infinitivus verbi substantivum cum actu apte post. 7 pronomen cum nomine 7 relativum cum suo antecedente 7 due partes indeclinabiles 7 participium cum adverbio 7 prepositio cum suo casuali 7 nominativus cum principio vel specificans cum suo specificabili vel verbum substantivum cum nominativo aptepost exemplum primum ut bonus scolaris sedi ut sum bonus tamen vocor affirmatus. Aliud sedeo currens quintum volo legere sextum ad patrem Septimum esse regem sine me nolo Octavum ille homo Nonum ut scolaris qui erit ille modo Decimum nec non Undecimum legens bene Duodecimum pre timore Tredecimum magister legens Quatuordecimum petrus parvus Ad hanc speciem reducatur appositio sive verbo etc.

est constructio in qua denotatur fieri reflexio actus vel passionis in eadem persona scilicet de una persona in se ipsam vel de pluribus in se ipsas pluraliter pronomina sui sibi se a se 7 aliquis eius positi in suppositum quod est in recto casus vel exeunt In omni tali oportet tamen constructionem secundum suppositum ut sit rectum ex verbum secundum exigentiam obliqui subsequentis recto aliquis obliqui deinde reciproci sui sibi se a se et tales debent referre in eadem persona Haec est duplex scilicet intransitiva simplex reciproca et transitiva personarum reciproca et oportet de eis specialiter pertractare propter puerorum Dictum est autem quod reciprocum pronomen debet semper poni cum suo antecedente in eadem persona cum reversione actus 7 passionis in suppositum unde exeunt et dictum est ibi quod est proprie reciprocum quod actus et haec indiget reciprocatione

est constructio in qua ante verbum ponitur nominativus 7 infinitivus 7 adverbium vel aliquis loco suppositi postque ponitur verbum et post verbum aliquis obliquus reciprocus de istis mei tui sui significans reversionem actus vel passionis in suppositum unde exeunt in intransitivum Verbum autem constructionem in medio positum est medium deductivum actus communicativum accidentalis non apparati a persona ad personam cum reflexione actus in primum suppositum vel originaliter exeunt Obliquus sequens debet esse eiusdem persone sicut nominativus non enim esset reciprocatio dicendo ego faveo michi nec hic tu faves michi sed hic tu faves tibi dicendo haec constructio habet fieri quatuor modis secundum quatuor obliquos per genitivum ut Sortes miseretur sui per dativum ut Sortes dat sibi per accusativum ut Sortes diligit se per ablativum ut Sortes petitur a se

est constructio in qua actus verbi transit a supposito in obliquum indistinctum a re suppositi mediante verbo substantivo tamen cum reflexione actus verbalis in intransitivum quod est suppositum eiusdem persone cum obliquo denotante reversionem actus in suppositum unde exeunt ut ego sum dignus me ipso Haec constructio fit tribus modis secundum tres obliquos et hic fit secundum tres personas et tamen in singulari quam in plurali exemplum de genitivo ubi fit ad pronomen reflexio prime persone ut ego sum misericors mei In dativo ego sum favorabilis michi In ablativo ego sum dignus me ipso Exemplum de supposito secunde persone ut tu es misericors tui Tu es favorabilis tibi Tu es dignus te ipso Exemplum de supposito tercie persone Affirmosus est misericors sui paulus est favorabilis sibi petrus est dignus se ipso Haec constructio non fit per accusativum quia accusativus non significat eandem rem cum supposito quod tamen hic requiritur

est constructio cuius constructibilia significant diversa vel in qua diversa obliquorum quia actus verbi procedens a supposito transit in obliquum se sequentem qui obliquus significat omnino aliud quam suppositum unde exeunt ut petrus diligit platonem hic platonem est alterius rei significativum quam hic petrus actus autem dilecto procedens a supposito transit in alteram rem 7 alteritatem ut marcus diligit tullium paulum diligit affirmosum Multiplex est constructio transitiva quia quedam est transitiva actuum quedam transitiva personarum quedam transitiva retransitiva de quibus per ordinem breviter dicetur et levius apposicioni tantum propter puerorum

est constructio in qua post verbum ponitur genitivus vel abeo 7 dativus 7 accusativus 7 vocativus 7 ablativus vel vocativus construitur cum adverbio vocandi vel hortandi apte post 7 quia obliquus sequitur principium 7 gerundivum 7 supinum exemplum primum ut misereor tui Secundum ut do tibi tercium paveo sortem vado ad ecclesiam quintum utor pane precor a iohanne quintum O petre Sunt milites et Sexti pauperes sortem Actus in proposito est significatum verbi activum 7 passivum quo denotatur fieri transitio in actum 7 alterum obliquum sequentem et haec transitio fit de diverso in diversum et hic actus est 7 significatus rei quod fit per verbum 7 participium Exemplum est quod fit per adverbium vocandi O 7 ei proportionaliter Adhuc igitur requiritur ut post obliquum non sequatur alter obliquus alter quoniam transitive propter istam Sortes iuvat filium platonis quod est in tercio personarum scilicet misereor viri iuste dampnati passiva et neutralia hic quod non solum fit per verba transitiva 7 activa sed per

est constructio in qua nominativus ponitur cum nomine non ut substantivum cum adiectivum sed sic se habet quod prima intentione potest 7 genitivus 7 dativus 7 accusativus 7 ablativus sine hoc quod aliquod verbum ibidem interponatur exemplum primum ut filius iacobi Secundum filius petro Tercium albus pedem hic fit per sinodochen Quartum digna laude indigna laude Haec constructio potest vocari obliqui cum nomine vel pronomine Dicitur indifferentie non ut substantivum cum adiectivo quia sunt non esse transitiva personarum Dicitur transitiva quia suppositum transit in obliquum se sequentem et dicitur personarum quia ibi nulla fit actio 7 passio verbi et dicitur non plena constructio quia fit sine verbo transitionem motus vel actus importante tamen si poneretur verbo esset plena transitiva personarum ut diligo filium iacobi nascitur filius petro et sic de aliis

est constructio in qua importatur actionis per verbum idem vel diversum de obiecto principali in suppositum primum formaliter vel virtualiter denotatur fieri reversio exemplum ut ego diligo te ut tu diligas me Dixerunt quidam retransitionem numquam posse fieri per aliud verbum sed per idem ideo ad detestationem huius dicitur indifferentie vel diversum ut ego rogo te ut tu diligas me Dicitur in suppositum primum propter istas que non sunt retransitive ego peto te ut tu diligas petrum quod et ille ut doceat suum filium ubi licet actus verbi non retransit per se in idem Dicitur formaliter quia nisi mutato casu Dicitur virtualiter propter istas rogat me suppositum primum expresse tamen virtualiter Ad retransitionem specialiter sunt significans deputata scilicet coniunctiones causales sed non oportet quod semper voluntur exprimatur sed virtualiter includatur ut precor te faveto michi id est ut vel quatenus faveas michi retransitiva est duplex scilicet actuum et personarum

est constructio in qua coniunguntur due constructiones transitive actuum mediante coniunctione causali 7 ei equivalente in quarum secunda connotatur reditio expresse 7 in plurali in suppositum unde exeunt ut affirmosus diligit deum ut deus diligat eum Inducitur tali constructio fit diversa locutio ad denotandum quod fit reversio conversiva sed quod primus obliquus mutatur in secunda in rectum et primus suppositalis rectus in accusativum et hic secundum se 7 sibi equales expressi 7 virtualiter Fit autem quatuor modis secundum quatuor obliquos exemplum de genitivo ut ego misereor tui ut tu miserearis mei De dativo faveo tibi ut tu faveas michi De accusativo fauor te ut fruaris me De ablativo precor a iohanne quatenus ipse precetur a me non oportet retransitionem sit semper per idem verbum sed per aliud ut servio tibi ut potiaris mei Nota diligenter quod duodecies potest adiunctio has constructiones conformare diffformiter ut scilicet genitivum ad dativum accusativum et ablativum et dativum ad genitivum accusativum et ablativum et accusativum ad genitivum dativum et ablativum et ablativum ad genitivum dativum et accusativum etc.

est constructio in qua coniunguntur due constructiones transitive personarum mediante coniunctione causali 7 ei equivalente sic quod suppositum prime commutetur in obliquum secunde et econtrario obliquus prime in rectum secunde Redeundo ad prius dictum quod sit sedecim modis haec constructio conformati primus modus quatuor modis fit conformiter exempla horum misereor tui ut tu miserearis mei faveo tibi ut tu faveas michi Diligo te ut tu diligas me fruor te ut tu fruaris me Difformiter fit duodecim modis primus fit [illegible] modis ex horum misereor tui ut tu faveas michi Misereor tui ut tu diligas me Misereor tui ut tu fruaris me Secundus fit etiam tribus modis sicut faveo tibi ut tu miserearis mei faveo tibi ut tu ames me Do tibi ut tu fruaris me Tercius sic Diligo te ut tu miserearis mei Doceo te ut tu serviat michi Gaudio te ut tu fruaris doctrinis meis Quartus sic Laco meo ut mei misereatur dominus Fruor virtutibus ut placeam deo Utor pane ut saturer vetur.

est constructio imperfectate constructionis ipsa continens obliquum quod contra regulas grammatice eius percedit tollerabilitate tamen et sufficientia huius de bonitate intellectus et omni grammaticorum ac poetarum usu huiusmodi constructiones permissione sunt duplices prime sunt que secundum impedimenta vitantur alie sunt figurative de quibus per ordinem infra dicetur Dicitur permissione quia permittitur hic usus nostro licet sit propter prohibitivas que vetitur hic usus nostro et preceptivas que habet iubet usus nostro etc. exempla harum sic intellige asinus homo est asinus est homo erit

est constructio aliunde quam verus ordo exigit [illegible]

est oro ex questiuo noiali et responsiuo eiusdem casuali constituta secundum concordabile eorum conuenientia in casu et hoc si ambo casualia existunt. Si questiuum debet conuenire cum suo responsiuo in casu requiruntur condiciones quinque prima quod ambo sint casualia 2a quod ambo ponantur in eadem propositione 3o quod non regantur a diuersis habentibus regere diuersos casus 4o quod non respondeat possessiuum ut quesitum et suum responsiuum non regatur a diuersis regentibus ex pluribus uerbis Questiuorum aliud est completum et interdum integra oro est quesitum ut nonne decet mundari sed alia incompleta et illorum quedam sunt aduerbialia ut quo quedam alia nominalia ut quis qualis et illorum quedam querunt de substantia ut hic quis alia accidentalia quedam querunt de qualitate quedam de quantitate etc. Non oportet eas conuenire in genere et numero sed in casu tamen quia utrumque natum est regi ab eodem regente et ab eadem parte et ex eadem ui

est oro composita ex aliquibus constructibilibus inter que mediat coniunctio concordabiliter coniungens consimiles casus et modos a parte ante et a parte post. Coniunctio non coniungit consimiles casus in genere casus pro genitiuo ut aliquando nominatiuo adiunctio genitiuo cum possessiua cum suo genitiuo ... ubi una dictio habens regere diuersos casus ex eadem ui ... non ponuntur inter duo casuales ... ut sit alia ... Coniunctio debet esse copulatiua et disiunctiua et ... ut ... Coniunctio non coniungit ... modos ... si ... uerba ad diuersa supposita pertinentia ... Alia dicta sunt supra de coniunctione

est oro in qua coniunguntur duo nomina substantiua sub coniunctione media uel aliud equalente ... ut alterum ... si duo uerba ... in infinitiuo Si diffinitio debet esse uera quo ad primam partem requiruntur condiciones ... ut ista duo nomina sint substantia uoce et ... ut non regantur ab eodem regente nec ex eadem ui ... ut diffinitio exponit Si debet esse uera ad secundam partem requiruntur condiciones prima ut ... uerbum ad idem suppositum pertineat ... ut nullum illorum teneat se ... ubi ... sine media etc.

est constructibilium debita unio ex modis significandi causata ad exprimendum mentis conceptum cognitum ac finaliter sensum dependendum finaliter adinuentam Dicitur a con quod est simul et struo struis struere quia simul constructibilia unit et dicitur ... debite unire ut ... Partes constructionis sunt duplices scilicet materiales et formales materiales sunt ... formales sunt ... reperta est constructio propter ... ad componendam cognitionem ... ad ... sensus ... habitacionem ... passio constructionis est congruitas

est constructio in qua constructibilia sunt debite unita secundum ... Hec constructio est triplex scilicet ... et quod debet ... habitiua et receptiua ... sensibiliter cognita quedam intellectualiter ... Questiua constructionis sunt ... constructio sit congrua uel incongrua Hec querit ... Aliud sit constructio perfecta ... quod perfecta est suppositoialis ... perfecta ut ... ubi ambo constructibilia ex ... mentis conceptum ...

est apta structura qua preponenda debite preponuntur et postpo-

nenda postponuntur ut scilicet ... ante ... si adest deinde ... posthec personale uerbum post ... et ... et frequenter aduerbium post uerbum et post infinitum cum adiectiuis Antiqui sic loquentes construita dixerunt pulcram locutionem Dicto constructio est in ... quia ... excitat ad audiendum et ... post fundamentum locutionis ... certitudinem uerbum ... egrediente ... de notat ut ... suscipiat etc.

est constructio constans ex supposito et apposito ... ex ... et uerbo personali sine ... aliquis ... in quem terminatur actus uerbi Dicitur a sin quod est con et basis fundamentum quod constructio cum fundamento eo quod ... et uerbo post fundamentum ... et manet ... principaliter et secundum ... Differt hec constructio a suppositoiali constructione quia suppositoialis constat ex ... supposito et apposito ... obliquo ... et apposito ... uerbo personali ... supposito ... Per ... intellige non solum ...

est constructio constituta ex ... obliquo et uerbo personali actiue uel passiue uocis siue hoc quod aliquis ... ut me ... uerum illi placet ... Dicitur asimbasmatica ab a quod est sine et basis fundamentum est constructio sine fundamento ... Differt hec constructio a constructione intransitiua ... apte ante ... apte post ... illa ... amplius ... et non asimbasmatica

est constructio ex ... et uerbo personali constituta cum obliquo ... obliquo ... ubi illius Hec constructio est que media inter simbasmaticam et asimbasmaticam ... cum simbasmatica ... uerbo personali cum asimbasmatica ... Dicitur ab asimbasmatica ... Quidam uoluerunt ... hac constructione ... obliqui ... sequente ... et sic forte ... suppositum ... obliqui casus ... differentia recepit ab ista

realiter est in qua constructibilia significant idem uel tanquam idem ... quia actus uerbi non transit in rem significatam per obliquum ... sequente ... manet ... supposito ... ut paulus ... paulus ... paulo ... in transitiua constructio est multiplex quia quedam est intransitiua actuum alia intransitiua personarum ... actus ... ut ... intransitiua personarum ... Dicitur intransitiua quasi non transitiua quia actus manet ... a qua exiuit

est constructio in qua construuntur ... apte ante cum uerbo personali ... obliqui ... quia ... ponitur ... ubi ... exemplum primi ... Exemplum ... Secundi ... Tertii ... Quarti ... Quinti ... Sexti ... Septimi ... Octaui lege est agere Hec constructio dicitur suppositoialis quia ... est suppositum apposito ... cum uerbo postposito ... differt hec constructio a simbasmatica constructione supra dicta

est constructio in qua construuntur adiectiua cum suo substantiuo uerbum ... uel ... cum ... apte post ... infinitiuo ... uerbo ... declinabilis ... cum parte indeclinabili ...

qua uiciat construccio a duobus ablatiuis indifferenter posit
a ablosutiuo utitur a. eorum unum habet a passio a aruchio
a interrogatiuo a aduerbio a coniunctione ex[tra] primum integro le
gere pui possint Secundi sum bonus uoco uoi Tercium uidet in melius
nube quis uel Quarti que uidistis eius qui scripsit librum prime
meus tu tuas eus tu Quinti quia fecisti Sexti cum uenit dominus
tuus tribuet tuus Septi ab ob[...] ut vel in subuet sua mo-
Sunt alia impedimenta ad hoc tres reduabilia ut quia incipit
a negacione ut nemme uideo a porta a uni[...] a tace-
facion An tales constructiones dicant[ur] uiciose uel incongrue

est constructio uiciosa non simpliciter sed secundum presentem usum modo gram
maticalis excusatur auctoritate poetica a figurali recipitur
licet sint multe figure de quibus forte breuiter a mentio
has tercia pone ac uiciorum [...] ipsorum causa dictus
fore tres constructionis figure sunt solum quamquam sit apposicio concepcio
plepsis zeuma sillepsis de quibus habitur dicere h[...] pordiet
Floista alii has figuras uocat [...] sinthesis antitesis
concepcio etc Viciat constructionis appo[sicio] duo euocatio plep
unum concepcio duo plepsis unum zeuma duo

est duorum nominum substantiuorum silium casuum et diuersorum
generum ad eandem rem spectancium immediata consideracio
ita tamen quod magis generale precedat et minus [...] sequatur exemplu
ut al ho. [...] In apposicione sunt duo constructionis
uicia primum quia ibi ponuntur duo nomina substantiua et nullum ponitur
quod est cont[...] gramaticale [...] Secundum incongrue quia unus regitur
a uerbo sequenti ex ui persone alterum ex ui apposicionis
est appo[sicio] ho. albus [...] ho. al. [...] al hoies [...] hic non
tulius asseruosus paulus [...] ad eandem rem spectat [...] maior
est persona asseruosus quod olim paulus uidetur quia eadem
uel cum [...] non mutaret appo[sicio] ut al [...] ho Si euocacio impo
quo ad diuersitatem personarum reducatur

est construccio suppositionalis in qua suppositum est agregatum
ex construtibili prime uel secunde persone et construtibili tercie
persone et appositum est uerbum personale conformans se cum dictione
euocante et non euocata ut ego pauper [...] tu pauper ludis
Dicto euocans est primo prime uel secunde persone ut se [...] producta
reddens suppositum uerbo prime uel secunde persone Euocata dictio
est dictio tercie persone scilicet nominatiuus nominatiuus qui reddit suppositum
uerbo persone prime a secunde persone cum euocante dictione scilicet cum nominatiuo p-
nominali quia in persona non possunt esse suppositum expressum eiusdem
Euocates dicitur [...] tantum quatuor pronominales scilicet ego nos
tu et uos Euocata dicitur [...] quilibet nominatiuus nominalis quia quilibet
talis est tercie persone. Vicium in euocacione est quia suppositum tercie est
persone et appositum prime uel secunde quia est contra regulam suppositum et appositum debent [...]

est constructio suppositionalis congrua in qua suppositum est
agregatum ex construtibilibus prime secunde a tercie persone coniunctis
coniunctione copulatiua et uel per prepositionem cum et appositum est uerbum
plurali numero conformans se in persona cum dictione concipiente et non
concepta Exhac diffinitione quatuor habentur regule prima
nominatiuus prime persone per congrue sibi assumere nominatiuum secunde persone ad
ut secum reddat suppositum uerbo prime persone plurali numero
ut ego et tu damus Secunda nominatiuus prime persone assumit nominatiuum tercie persone
ad reddendum suppositum uerbo prime persone plurali numero mediante [...] copula
Tercia ubi secunda persona concipit tercia ut tu et frater das Quarta quod tercia persona
concipit aliam terciam ut dominus et seruus [...] petunt
constructionis contra sunt [...] illa regula Suppositum et appositum debent conuenire in numero
[...] ad disonet una pars suppositi Impeditas [...]

est constructio adiectiualis congrua in qua subiectum est agregatum
ex pluribus diuersorum generum [...] expresse uel [...]
[...] mente coniuncte copulatiua a preposicione [...] quia dictio masculini
generis concipit dictionem feminini generis a neutri generis a dictio feminini generis concipit

diccione neutri generis ut femina reffertur ad adiectiuum participiale plurali numero
conformatus sed in genere cum dictione concipiente et non concepta exemplum
primum ubi dictio masculini generis concipit dictionem feminini generis coniuncta expresse mente copulatiua
ut uir et uxor sunt iuncti thoro Secundi ubi masculinum concipit neutrum
ut bos et iumentum Tercium ubi femininum concipit neutrum ut leges et plebiscita
sunt coacte per uim Quarti ubi dictio masculini generis concipit dictionem feminini generis implicita
mente preposicione cum ut rex cum regina [...] cum [...] sunt [...] domino
Quinti ubi sit implicita concepcio in distributione nominis ut primus [...]
in petrus et helena

est duorum nominum adiectiualium uel plurium mediante coniunctione copula
et uel alia sibi simili uel mediante ista preposicione cum [...] associacio ad aliquod
construtibile quod habet dissonanciam in non cum uno solum uel ab omnibus
simul ut dominus et seruus [...] uel dominum et seruum [...] Concepcio
numerorum sit in pluribus casibus primus quando ponuntur ad [...] substantiua plura
nomina substantiua coniuncta per et uel per cum et sic uerbum conuenit cum adiectiuo tantum
in numero et cum nullo eorum ubi fit nominum concepcio ut uir et [...] albi sunt
et in diffinitione dicitur omnium adiectiualium secundo quandoque conuenit constructio
personarum uel generum explicita ibi committitur [...] concepcio [...] ad [...]
[...] Impeditas hec est contra illam regulam suppositum et appositum debent [...]
in numero [...] adiectiuum et substantiuum debent conuenire in numero

est concordacio duorum nominum substantiuorum mediante preposicione cum que sunt dictiones
casuum ad aliud construtibile uel ad aliquod uerbum plurali numero quod conformat
se cum dictione concipiente in casu et non cum dictione concepta
Vicium in concepcione casuum est quia nominatiuus singularis numeri reddit suppositum
construtibili plurali numero Et secundum quod fit dissonancia in casu
Concepcio casuum fit in concepcione nominum ut tu cum petro gaudet ubi iste
nominatiuus tu concipit istum ablatiuum petro secundo uocatiuus concipit nominatiuum tercie persone
mente concepta et explicita ut tu petre et tui socii rogate rursum
cum tuis sociis orate ubi hic sacer uocatiuus concipit istum ablatiuum tuis etc.
Allexander dicit Sed non proprium fiet concepcio casus intelligitur
uocatiuus non reddit suppositum sed quia reddit in [...] etc.

est constructio in qua primo premittitur constructio suppositionalis uel
adiectiualis in qua primo ponitur dictio pluralis numeri uel nomine collectiuo
singularis numeri importans multitudinem sub quadam conformitate accidencium
gramaticalium in quo uel in quibus debet esse conformitas
respectu talis uerbi adiectiui et postea subiunguntur duo [...] equales
ubi uel adiectiui expresse positi uel subintellecti in quo uel in quibus debet
esse conformitas exemplum de suppositionali ut homines currunt et ille
uolat exemplum de adiectiuali [...] illius aquile est [...] et illius aquile est [...]
hec plepsis licet fiat per omnes casus tamen in [...] [...] implic[...]

est constructio in qua primo premittitur constructio suppositionalis
uel adiectiualis congrua in qua primo ponitur dictio pluralis numeri uel
nomine collectiuo singularis numeri et postea subiunguntur dictiones partes
illius multitudinis importantes respectu uerbi uel adiectiui
non expresse sed subintellecti sub quadam disconformitate accidencium gramaticalium
primum hic metuunt alius dominum alius magistrum secundus de collectiuo populus currit
ille adoriente ille uero adoccidente Dicitur quod primo debet premitti
congrua oracio ita ut suppositum et appositum conueniant [...] non est plepsis
hos metuunt ille dominum ille magistrum sibi [...] ibi homines currunt ille adoriente
ille adoccidente

est constructio in qua primo premittitur constructio suppositi cum appo[sito]
suo uel substantiui cum adiectiuo sub conformitate accidencium gramaticalium
in quibus debet esse conformitas et post mediante aliquo coniungibili
adiungitur unum appositum uel substantiuum quod non importat multitudinem
multitudinis partes importante per suppositum quod aliud suppositum uel substantiuum
disconuenit cum apposito uel substantiuo non expresse posito sed subintellecto in [...]
debitis gramaticalibus in quibus deberet esse conformitas
hec figura licet duplicetur scilicet in numero per suppositum et appositum [...]
per substantiuum et adiectiuum Duplex est zeuma scilicet locucionis et
[...] constructionis et hoc solum de zeumate constructionis dictum est de locucionis et
in rethorica dicitur Sed de regie

est unum regentem dictione exige
dictione regenda et econtro ad sensum
scilicet debite secundum gramaticalium regu
las et conformitate ut ex debita unione
dictionis rexe cum dictione recta congrua
emergat congruitatis eufonia
multi ponunt varias differencias inter
rege exige determinare depende specificare finire convenire deservire
licet hec omnia regimini conveniant regie tamen ut levius fiat sic intellige
in omni regie concurrunt
primo exigencia et est inclinatio
unius constructibilis ad alterum secundum indigentia eius secundo determinacio et est specia
ficacio dictionis regentis cum recta tercio dependencia est confusa sig dictionis regentis
donec iungatur dictioni recte quarto habitudo est ut ipsum rectum sit tale quale re
gens requirit quinto convenientia est conformitas accidencium respectivorum sexto
terminacio et est perfectio addicio recte dictionis ad regens propriu ut perfectus
eueniat sensus

est quelibet dictio cuiuslibet partis orationis expresse a persubi
tellectorum virtute propria a virtute aliena exigens alteram dictione
ut eam regat indigencie causa ad perficiendum sensum dependentem et
congruitate sub accidentium respectivorum conformitate Dices
quis dictionis regit quod est coniunctio dicere neque regunt tamen
verba vel prepositiones Et quedam similiter adverbia huiusmodi considerabis et hec dicitur
quibus Dico regunt primo verba et adverbia secundo prepositiones et hec virtute
propria Secundo regit et non tamen omne quod propriu ut filius sortis albus pede at hoc
...hoc non nisi floista quod non regat hic non regat tamen sed etiam regunt
quarto pronomen etiam regit per subintellectorum nominis appellatiam ut hic homo
... hic homo hominum sexto propria etiam regit virtute propria septimo Interiectio etiam
regit exigit significatum ut heu homo octavo quando regit similis casus quod
sociat nono participium simile rectum est duo quod casualis sociat regimbus
ab aliqua dictione regente

est regimen quo ipse nominativus regitur a parte ante quinque modis a scilicet a verbis
personalibus a appositione a evocatione conceptione zeumate prolempsi aut
a parte post modis duobus quia ab adverbiis demonstrandi et verbis
vocis substantivis vel cum vim habentibus et absolute ponitur idest sine expresso
regente aliquo sex modorum in causa scilicet duobus ... relationis in titulis
et suprascripti Nominativus regitur ex decem vicibus scilicet ex vi persone nature
copule dependencie appositionis evocationis conceptionis prolempsis zeumatis exempla
autem obmitto ut intelligant lectores qui magis in ea erant occupato
Nominativus construitur a parte ante tamen decem modis primo cum verbo personali ut sortes currit secundo sortes
tercio albus homo quarto filius sortis quinto filius paulo sexto albus pedem septimo
celer pedibus octavo Paulus tantum nono sortes et plato decimo moriens
heu A parte post construitur ut differo exprimit Alii dicunt
regitur ex vi persone in subeomen persone alii in ex modo significandi verbi Ex vi
copule in ex vi virtualiter quod vim regens cum recto ut utrumque ad eadem
rem pertineat Alii quotcumque casum regit nominativus eundem cuius obliquus

est regimen quo ipse genitivus regitur a parte post a quinque partibus orationis a
nomine scilicet pronomine verbo participio adverbio a parte autem ante adverbiis impersonalibus
tantum absolute autem ponitur quando genitivus proprium nominis loci motum et construitur cum
verbo significante motum localem exterioris Genitivus autem regitur ex octo
vicibus scilicet ex vi possessionis demonstrationis ... quasi in habitu participationis relationis
transitionis recordacionis cause et hec a nominibus et fortius efficiuntur et similibus sunt et
alii modi non ita ... scilicet ex vi continentie distinctiones commentie mensure
appreciati ... suppositionis ... consuetudinis excellentie
Undecim sunt in unius constructiones genitivi et ponitur solum per exempla primum sortis
interest secundo misereor sortis tercio ... filius sortis quarto ... sortis albi regis gregorii ...
tue ... Decimus ut sortis ... undecimus heu mortis et hec intellige secundum
specificationem ...

est regimen quo dativus regitur a parte post a quinque distinctis partibus orationis scilicet a
nomine verbo participio interiectione adiective a parte autem ante tamen a verbis impersonalibus Unde
absolute vero ponitur quando ponitur sine regente ex ... primum amabilis nobis sed ... mani
festo tibi tamen manifestus et ... ceteri ver et ... ceteri tue ...
Dativus regitur ex ... nove scilicet acquisitionis transitionis nature ...
suppositionis ... ... et in vi alie
in unius secundum speciem diversas ... ex ... primum sortis amo ... favor ... filius ...
... vicino sortis quinto sortis albo hec et ... cum dativo sortis ... sortis septimo
... sortis octavum a filii sortis Nonum ... velocitate Decimum sortis
plato undecimum heu moienti primum ... cum ... alteri cum primo tercia dativi
cum nominativo quarta dativi cum genitivo ... ut ...

est regimen quo ipse accusativus regitur a parte post a quinque partibus orationis
nomine scilicet verbo adverbio participio interiectione a parte vero ante verbis
adverbiis scilicet verbis impersonalibus a impersonalibus infinitivi modi absolute
autem ponitur quando est accusativus proprium loci motus construitur cum verbo significante motum
a quiete Accusativus regitur ex quinque vicibus scilicet ex vi sinodoche motu
copule transitionis cause nature Undecim sunt constructiones accu
in unius secundum speciem diversificate prima ut me oportet secunda lego libros
vel leges libros tercia accusativi cum nominativo ut albus pede quarta cum genitivo ut
legens libros quinta cum dativo ut legenti libros sexta cum accusativo ut ...albi
Septima cum ablativo ut a legente libros Octava cum vocativo ut o leges libros
nona cum adverbio velociter currere decima cum prepositione ut forte et plato
undecima cum prepositione ut ad patrem Duodecima cum interiectione ut heu
moriente

est regimen quo ipse vocativus regitur a parte post a duabus partibus
orationis adverbio scilicet vocandi o et verbo a parte vero ante a verbis
personalibus absolute vero ponitur cum dubitationis exclamationis commi
nationis Vocativus regitur a quatuor vicibus scilicet ex vi persone
nature excitationis exhortationis De vocativo est idem iudi
cium sicut de nominativo cum sit vocativus primarius dicendo enim petre lege hic
petre regitur a lege ex vi persone per regulam ex vi persone ... regit
initiale Constructiones vocativi sunt decem in unius prima vocativi
cum adverbio ut o petre secunda vocativi cum genitivo ut o fili pauli tercia vocativi
cum dativo ut o filius iohannis quarta cum accusativo ut o leges libros o albe
pedum quinta vocativi cum vocativo ut o albe petre Sexta cum ablativo ut o veres
de campo Septima cum adverbio ut o veres velociter Nona cum ... ut
o petre et ioh Decima cum interiectione ut o heu moriens Decima ut
o moiens ...

est regimen quo ipse ablativus regitur a parte post a quatuor partibus
orationis scilicet nomine verbo participio et prepositione a parte vero ante verbis
impersonalibus active et passive vocis absolute autem ponitur quando
duo ablativi ... ... a quando ablativus est proprium nominis loci ...
constructus cum verbo significante motum localem a quiete Ablativus
regitur ex decem vicibus scilicet per sinodoche et ex vi comparationis cause demo
strationis transitionis ex modo agendi ex vi ... ex vi ...
instrumentalis et ... Constructiones ablativi in unius sunt duodecim
scilicet cum verbis impersonalibus ... ut a sorte legitur et cum verbis personalibus a
participiis ... ut ... a sorte Tercia cum nominativo ut ... et ...
celer pedibus Quarta cum genitivo ut ... de campo quinta cum dativo ut ...
campo Sexta cum ... ut ... de campo Septima cum vocativo ut o veres de ...
Octava ablativi cum ablativo ut ... albo ... de campo nona cum
adverbio ut ... Decima cum ... ut a sorte et plato
Undecima cum prepositione ut a domo Duodecima cum interiectione ut ...
heu

est regimen quo ostenditur quod quotcumque casu regit nominativus eundem
regit omnis obliquus et ab eo regulariter per derivationem descendens
vel quotcumque casu regit ... eundem omnis modi et gerundia et
supina et ... participia Tale regimen consurgit ex modo
significandi ... et non accidentali quia essentialis modus significandi est
idem in obliquis et rectis consequenter in eis idem actus sed accidentalis
non ... Prima pars diffinitionis patet instantia ...
primus quod aliquis nominativus regit ... et genitivus non quia hic homo albus et hic non ...
homo albus in ... albus ... quando est nominativus ... ...
quod ... ut paulus petri et tamen iste nominativus paulus
... recto regit alterum ... non in ... paulus petri
Instantia ... dicitur ... sic dominus vitam concessent
... declarabitur

est regimen quo ipsum verbum regit inclusum nominativum prime persone ...
non oportet exprimere nisi ad maiorem distinctionem faciendam a demon
stratione excellentia a relationem Ex quo triplex est nominativus scilicet supposi
appositionis et exponens ... includit verbo prime vel secunde persone ...
... lego intellige supponente et ... lego ... est intellige appo
nente ... cura ...
Quatuor sunt nominativi qui
includuntur ... verbis prime vel secunde persone scilicet ego nos tu et vos
Nominativus quatuor modis intelligitur in verbis primo virtute demonstrationis
ut ... secundo virtute excellentie ut tono sublimo sic ego deus ...
causa relationis ut ... dormit quarto distinctionis ut ...
... vel ... Unde est maior ...
...

eiusdē euidens deductio   Cautele arguentis patet hijs metris

Arta ꝓpone ꝑgnāt concipe finē lucida sint ubi nō appeā nō confusā
Vox nō clamosa matiā ꝯ sine sputo Gestu modeato nō ꝑ te hec nō
celer esto Si t' destinat ad ꝓpositū argutū vertu Transfferis ad tibi te
matiam notā   hēat at quili arguet sp icorde suo sagittas elle
ctas i argumenta hō ꝯ ꝯclusiua si potest iustitati ut sit audientib' suaue
ꝯ mariē con diffi' diuisiōes regulas pro et con ne icisū sibi ad me
tam deueiās tantū

est succ'siua   ptinēs ꝛ tractalis argumenti ꝓpositi ꝯ isōē ut ꝓponitur co
assūpti ꝯcessio uel negatio scdm diligētē ꝯpensione oīm loycaliū
ꝓpetatū scdm ultimū tenorē rigoris vboꝝ   Cautele re
spondētis patet t' hijs metris Memoriter formā ut t' dicit' sume
Signorū claē pre uel post ordine noste Et omīs loyce q̄s dat t' ꝓpetates
ꝯprende studiis seqlas glosaē sciens Pauca loquēs summā claitas
te p'us doceat mitra Nec pluā dicas quā ꝯtrē tēptat opponens
Falsū si iceris te ꝯcessisse glosabis Per pro si rogeris illa se trāsfre
tempta Si veā destinat apparet solue argutū Sis pariēs multū
versute notans quo tēdit argutor   Actus respondētis st' assensus
q'si p' ꝯcedo manifesta' Dissensus qui p' nego Distinctio ē etiā dubitā'
ꝓplexitas iplicatio ꝯ ultimus actus ē solutio   In argumētatiōe vides
mariē dz ꝯsidare ista Que ꝯlit q̄ntā / que contra / equipol conuer
Matiam pōi ac extrema tu claē cognosce / Q̄s distribuit' q' nō
plū restrā renoā appella deter Pbāre ꝯ ꝯlit' regula ꝯsequētis
glosēt' Cst'ns iliis heres ibis tālit' pauca tutus

est queda qualitas aīe qua q's respondens ex claā actuū loycaliū
ꝯpensiōe ꝯcedit aliquod cōplexū denotādo p' h' ꝓpositā ꝓpositōz eē
verā ꝯ eius ꝯtradictoriam idubitātē foē falsam
ueī   Pmo dissensit sue ꝯtradictoīe 2o actuū loycaliū supius enu   Ad assensū requi
meratorū clā ꝯsidatio ꝯ mariē si exantecessiōe a' posteratiōe alt' varet
ꝯ emergat vi' a' falsū sensus ꝯ ꝯpletā q' ē clā ꝯ certa lacō intellectiua
toiā ꝯsidatā a natiuā quis ꝓ ab arte adiuta crescit sz hat etiā i arte
mag' decrescit   Circa assensū videat diligēt' si ancedet ꝯ
cessit q' ꝯnis eius nō neget n' aliq' sequet exeo dicitē Si etiā ꝓpositū ꝯ
cessit ut neget oē repugnās ꝯ q' se' ex repugnāti ꝓposito

est queda qualitas aīe qua q's ex claā oīū actuū loycaliū ꝯpensiōe
negat aliquod cōplexū denotādo p' h' ꝓpositā ꝓpositōz esse falsā
cū assensu cōpliato ad eius ꝯtradictoriam   Assensus ꝯ dissens'
sit pmi actus respondētis imanētes distīta a ꝓpositōe ꝯ vōle ꝯcessiōe ꝯ negatiōe
        Dissensus manifestat' p' h' nego ꝯ nō solū sit circa negatiuas
ꝓpos' si etiā circa affirmatiuas falsas sicut a' assensus eē falsas
An assensus ꝯ dissensus stent circa idem mox ista patebit ꝯceptu distinctio
Una ꝓpositio exeisdē tims nō ē eadē cū ꝓpositōe alia exeisdē tims si actum
detinatio pmittet' ꝯ ista sor dēt ab hoīe ē alia q' ista sor ab hoīe dēt

est actus respondētis quo affirmat' ꝓpositōz eē verā ꝯ sic eē fuisse
a' foē uel sic nō eē nō fuisse nō foē ut ipā 2m totale ꝯ ꝓpositionale
significatōz a' illatōz significat   Concedit' itēdū ꝓpositio itēdū
ꝯtā si nec' antedēs a' ꝯnis a' econtrio intōū ꝯcedūt' ambe ptes co
ꝯ tā tō negat' coplatā ꝯ sic de aliis   Si ꝓpositio dz ꝯcedi optet
ceā eā ꝯsidare q'nque p'o ut sibi apte ū veū ꝯrespōdeat io h' nuq'
ꝯcedit' hō ē asin' 2o extrēa an lēant si scdm regulas vn nuq' ul'
ē ꝯcedēda cum fuls' ē omnis pro tunsū neta nuq' ubi negut'
genis despē o' ꝯuti le decōutibili Ceterū exclusiua sp' flā ubi subs'
ē iūgone pro ut istā dei genitrē coopante clare dicā 3o actus det'
minātes an ꝯsile detinet ꝯ ꝓpt' h' tū ntā ntē ē isōē at'ntā assūmē
ꝯ ꝓpones nam nō ē idem dicē bis bibi vi' bibi bis vinū / vinum
bis bibi / bibi vi' bis / bis vi' bibi / vinū bibi bis / nā ū vā alia flā ꝓpt'
actus dissīle dissīle detinātes 4o pbātes eor' ꝯ q' supius enumeātā sit
ꝯceptu responsio 1o illatōz nā h' illatō nō valz sorte ip'le ē eē asinū
i' sor iple ē eē rursū adā ē mortuus i adā ē ampli' ignis nato ē ca'
i' ignis nato ē liez sit ab ē trio adiante ad scdm tū optz cū limitatōē si'

est actus respondētis quo denotat' ꝓpositio a' illatō eē falsā ꝯ sic
nō esse nō fuisse a' nō foē ut ipā eē fuisse a' foē fēat uel sic eē fuisse
a' fore sicut ipā nō significat ꝯ h' totā ꝯ ꝓpositōali significatōe a' illatōe
        Circa negatōz ꝓpōis requirit' ꝯdicōes quinque p'o ut sibi nō ꝯrespō
deat apte cū significatū totale ꝓpt' h' h' nuq' ē neāda dē ē aliq' oī n' tpe q'
ꝓpom' h' ꝯrespōdeaz sit apte cū 2o ut hēat' ꝯsidatō ad totalitate vn h'
hō ē asi' scdm ptiale s' tū nō ē neāda 3o cāu ꝯsilr detinātes vn i'ta
ē neāda hō tō die fuit i'ista domo liez h' sit ꝯcedēda tō die hō fuit i'ta
domo / Cūto ꝓbātes si sit flē Cūto si ꝯuites fa a' ꝯtradictoīa vā a'
ꝯtria i'matiā nāli ꝯcis   Diliget' aduite ut neāndo ꝓpositiones ꝯsider'
si ē vls neāā ꝯ h' vnū seqūt flm sp ē neāda sīle ꝯ vls affirmatiuā
ruersū ptiū affirmatiuā hijs vū vū sp ꝯcedēda ptiū neātiuā de modo lo
quēdi ꝯsuetō hūs ꝯ ꝓ mō supp'to sā tez sp neāda ꝯc
illatōes ē dz ꝯcedi ꝯnā ꝯ neāī ꝯnis a' ecōtrio diligēt' ꝓcede a' cū
utruq' ē ꝯcedēdū   Circa
sequēs ex eo / a' ad alud ul' exalio ptineti   Negatā v' ꝓpositōe neāndū est oē ptinens

est limitatio alicuius ꝓpositionis ad alterū sensum / sub eodē vbotū te
nore gradus assensiuos cū dissensiuis itellectu ꝯputatē ꝓpt' quorū
ꝓmixtione ꝯnequaq' ꝯcessiōe sola a' negatiōe ē terminabiliis quiaz
si nō limitet' illaqueatione iduant   Plures dicebāt nulla
ꝓpositiōz foē distinguēdā i artificiali responsiōe s' oēz responsiōz procedo nego
et dubito foē terminādā si n' ē vā stātiz eē vā ꝯcedēda ē flā vō neāndā
s' h' itellige vīz de ꝓpositōe simp' vā a' flā ꝓpositio at hijs pmixtū sēsū i
vnū verū ꝯ alterū falsū distinguēda ē ne videat' videt' sibi ipi
ꝯtradicē ꝯ ꝓpt' assidētes   Nō ponēdo distīctiōz seqt' sicut
videtē duo ꝯtradictoīa ꝯcedē ut patz i hoc silogismo oē al' videns
ē asin' oīs hō ꝛ al' videns i' o' hō ē asin' ꝯ iquetz ꝯsilr 2o ꝯtinget
vnū ūtutū recūaculo alicui mēte sz eē culpa ꝯ ad pluā iconueniēcia
deduci i' ꝛ ē   Multi at sunt qui sp sz inde distingue volūt ꝯ ad
tantū stulte q' si sē alicui auib' audiūt mag' silēnt quā stultitiā
ebullīet ꝯ vnde mag' placē existimat inde mag' displicet ut i'
hijs mensuā dēt q' sit distinctibilis ꝓpositio mox videat'

est ꝓpositio hijs idifferentiā ad sbaz ꝓpoīs / a' q'litez / a' q'titātez / a' diuisum
suppositiōz / a' ad ampliatōz appellatōz restricōz a' varia detinatōz a'
ad ꝯtū vanū a' regimē a' analogiā a' significatōz pmaiā a' scdariā
a' q' i eā ponūt' duo ablā idesignatōz a' dictō exceptiuā a' exclusiua
a' modo a' idifferentiā hūs adiectō a' qua ē ꝓpositio de extremo distincto
ꝯdicōnō a' copulato a' iptans idem actū significatū a' excitatū a' idiff'
rentiā ad existentiā cause loci a' tpis exemplū pmi / nō oim ē q' fuisti
asin' ē n' ꝓpositio ꝛ valz tū nō logū tpē ē trāsactū ꝯ tū i eodē tpe nō
fuē vz i nullo tpe loge trāsacto fuisti asin' ꝯ sic flā ē 2i ꝯ 3i tantū ꝯ capiēdo h' nō neāt'
nō decē ē q' capiēdo neāt' flā ē infinitat' vō vā ē Exemplū scdi
sit n' trāndo h' oēs distributiue ꝯ vls fā ē q' st' petrus ꝯ paulus cent
tom' distribut' flā ē / si p' s sit q' ē mixtē q'tīs vā ē i pmo n'
sēsū valz ꝯquomq' vn ē dicē q' ē hō uel asin' de eodē veru
ē dicē q' ē totle modo de asto vn ē dicē q' ē hō uel asin' ꝯ tū
de eo fūm ē dicē q' sit totle Si vō ē mixtē q'titī t' q' p' s dist' i
vā ē valz n' ꝯ stulq' verū ē dicē q' ē hō de eodē verū ē dicē
q' ē totle uel asin'   Ponere t' exēpla clā p' oiā s' innumē
ꝓhibet matiā ideo ptrāseo

est alicui' vei a' falsi nō scientifica appensio p' vtriusq' partis
acceptatōz cū maiori tū assensu ad falsitatē quā ad vei'tez
a' re dubitatā   Dicit' dubitatio oppīo ꝯplexitas
stupor iplicatio quomā Oppinio sit p' aliq'le acceptatōz vtriusq'
partis cū maiori tū assensu ꝯ credulitate vei' q' falsitat' Deꝯple
xitate ꝛ iplicatiōe dicē' ista cū agē' d' iplicatē ꝓpositōe ꝯꝓplexa
        loyca responsio sufficiet pt' terminari p' ꝯcedo nego distinguo
dubito opinor ꝯplector an at sit aliā ꝓpositio q' nec ē ꝯcedēda
n' neāda n' dubitāda vltiori eget discussiōe   Si aliq'
ꝓpositio ē dubitāda oē q' ex ea seqt' ē dubitādū
distinctibilis ante clarā vtriusq' pt' iuestigatōz sit dubitāda   An oīs ꝓpositio

est clara manifestatio argumentationis flē uel tanq' flē sitā
ꝯtia finis arguēdi uel ut arguēs ipediat' ne ad aliquā me
tam deducat respondētē / a' exercitationis ꝯtia
alia vā alia flā alia dicta alia idicta   Solutionū
uut' argumēti nodositas icorde suo cū euidenti sl' onsiōe exemplū
oē al' videt ē asin' o' hō ꝛ al' videt i' oīs hō ē asin' q' si h' al' capit'
tacto crasū ꝯce ꝯnā si ho' ē flā valz n' sit o' hō ē videt tē que ē al'
ꝯ h' ē flm i q' o' hō videat oē al' ꝯ etiā asin Si cū' i' nto
tuē a' ē fuit valens sit oē al' hijs visū ē asi' q' fme ē d' hoīe Si
vō i maiori ꝯtie ꝯ minori ꝯtie tuē vtriq' pmissa ē pmissarū ē
vā s' mediū equidē   Falsa h' que nō itiunt argumētū ꝯcorde s'
solū ꝯtetat arguēte ac audiētes Dicitū ē q' sit ad ꝓpositū Indiciū
ē que sit pretiū ꝯ et ꝓpositū   Solutiō nāe ē mariē sūo
glosāe regulas ꝯnaru quia pecas tuē dū cū ūrēti videbitur
referādo hostia lib' exibit sz h' q' ꝯcludat' i trēaculis clausa
manēat Sz an sit dificili' solue q' arte rn' q' diffinis vtriusq'
eē leue ignari vtriusq' eē ꝯue i mediocrib' ꝯbusdā h' ꝯbusdā alid

est finale iconueniēs ad quod arguens i disputatiōe nitit'
vi argumēti respondētē impellē mariē at i disputatiōe litigi
osā a' doctriali ꝓpt' futuras ꝓsertivas cautelas
sit plurēs tū q' ꝯnā q'nque assignat' d' eis h' dicē 1a ē redarguitō
ꝯ ē meta q' respōdes i eadē disputatiōe ꝯcedit' opposit' a' neāt oppositū   Methe
a' id q' prius ꝯcessit ul negut a' ecōtrio Altā falsū q' mā to
flm ꝯcedi' Tertia iopiā le ꝯ ē meta q' auctoēs fatiosi exignorātā
neggāt' seēz ē si sciet' ꝯ derigoē sp tū ad bōm itellectū ꝓpt' reuerentiā
bnficētiā ꝯ vetustate plurimorū sit uerendū n' ē dicē meta
custo' les mariē desiūt ꝯ ꝯ Quarta soloecismus q' quis adicogatur ꝯ
ipellit' q' oē veru ꝓsint cognitū Quinta nugatō ꝓquā itell'
supflua ꝯ inutilis locutio loquendū ē n' idisputatiōe nō stulte
n' supflue si racionabilit' ꝯ tpate scdm q' locus ꝯ tpē exposcit
        An at methā silēci sit eligibilior ista met'

sunt instrumenta quibus intellectus humanus illustratus pertire et fracture penetrando omne mundi scibile in eo verum a falso valet distinguere Aliqua instrumenta sunt ista scilicet diffinicio divisio regula dignitas Sophisma questio posicio conclusio corelarium incidencia presuppositum epilogacio et etiam suppositio ampliacio etc. Que nunc preter as logica predicti instrumentum logicum et sylogismus et entimema et que illacio que per ca logicis omne scibile mundi penetrando per agit naturam cuiusque Aliqua instrumenta attendunt incomplexos ut diffinicio et divisio Alia vero attendunt complexis. alia vero attendunt et cadunt solum terminos sed in propositionibus tantum positos ut est suppositio ampliacio restrictio appellacio determinacio et illacio Si grammaticus disserit per principia grammatice licet principia grammatice propria grammatice tamen disserit et logice et licet logicus non amministrat suas diffinitiones que cum sint sub impertinentes tamen argumenta et logica et instrumenta eius logicus per hec instrumenta et omnis scientia que omnis scientie per eius instrumenta suas deducunt conclusiones

est propositio predicabilis essencialiter aut accidentaliter de suo diffinito et equivoce contento subiecto Multiplex diffinicio prima essencialis et est que datur per genus et differencias essenciales notificans quidditatem rei essenciam ut homo est animal rationale mortale Alia accidentalis et est que non notificant esse rei sed tamen accidentia eius descriptive hec est duplex scilicet completa cum diffinitio et non completa ut causalis et causalis propter quid et quia dicta Non oportet diffinitionem predicari de diffinito que quedam diffinicio subiectum ut animal rationale mortale est homo item non oportet diffinitionem semper affirmative dici sed etiam negative ut lapis non est animal rationale mortale Non oportet semper ve
Condiciones bone diffinicionis sunt quod sit plurium et non sinonimarum rursum non circulans condiciones ceterum sunt verbo partis indicatum simpliciter debet esse vinculum diffinitionis et quietum cum eo et ut non sit non entis nec rei impossibilis nec entis per accidens nec negacionis privacionis aut figmenti

est terminus qui diffinitur aut est res significata per totale diffinitum sub ea ratione qua diffinitum diffinitur et considerat Duplex est diffinitum scilicet propinquum et remotum propinquum ad huc duplex scilicet tale ut nomine rationale substantie captum est vox sua ad etc. et non li non aliud preciale Condiciones diffiniti prima nomen eius subratione eius potest esse diffinitum rursum nec finite quod tamen non potest habere masculinam sicut nec corruptibile nec transcendens quod tale non posset habere diffinitionem sibi coequa et quod sit terminus pro aliquo supponens et quod habeat propriorum demonstrabiles et partes subiectivas actu Regule generales Adiffinicione ad suum diffinitum affirmative cum supposicione plurium sed verbi signo aut aliis necessariis includentibus videlicet quia Secunda regula a negacione diffinitionis aut alicuius particule eius ad negationem diffiniti videlicet quia Tercia regula a diffinito tale ad preciale non videlicet quia non in se non rationale sentencie captum est diffinitum et non est diffinitum quod li diffinitum tale ad materiale supponit
Contra primam regulam obicitur non sequitur sor ignorat plures esse animal rationale igitur sor ignorat plures esse homines quia animal rationale et diffinitio et homo est diffinitio et sor scit plures esse animal rationale mortale Et vacuum est locus non repletus corpore et tamen vacuum est etc. de aliis autem exempla ponere esset innumera plurima i

est dictio naturaliter communis in duas dictiones se naturaliter inferiores communicata in qua divisum in dictio communior que dividitur debet poni igitur pluralis dictiones vero inferiores que dicuntur dividencia in toto simul oratio vero tota sequens signa aliquid dicitur divisio Triplex est divisio prima generis in suas species coequas Secunda totius in modo in suas partes subiectivas Tercia subiectum accidencia et est posuisse et diffinicionem inventis et considerandorum proprietates que at sunt bene cuius et multa restant ponenda bene obmitto causa quia de obmissis que collegi sparsim tanta magnitudinis liber posse excedere sunt prima et tercia etc. Conditiones bone divisionis sunt septem quod scilicet sit bimembris aut ad bimembrem reducibilis et membra dividencia ut totum naturam evacuent dissimul rursum dividencia membra non debent coincidere et nimium ulterius debet superflue poni et divisum debet de membris dividentibus simul sumptis preter coeque aut ulterius disiunctim predicari et membrorum dividentium seorsum ulterius Divisio adiuncta est ad manifestandum ordinem et ad divisionem et propter diffinicionem et quia divisio est propositio preterea tota Adisiunctive membrorum simul sumptorum ad dividere est bona quia que ar a contrario et conclusio Secunda regula a dividente ad alterum membrorum dividencium non oportet valere consequencia Tercia regula a dividente membra ad alterum dividens affirmative non videlicet quia sequitur necessario bene

est propositio ratione alicuius sincathegoreumatis in ea posita variabilis de veritate in falsitatem aut econverso ratione cuius recipit logicalem probabilitatem pro et contra preter singulares vel materie vel immediate vel varia que tale sincathegoreumata disiungmode tenat aliquis suus
Sophisma potest probari vel in modis duodecim primo per eius contradictoria falsa aut contraria sive contraria non aut convertentes vera aut exponens aut equivalentes aut descendentes sunt vere aut quia ipsum sequitur ex vero aut bene infert silogistice aut entimematice secundum aliquam regulam communem aut quod est antecedens eius ex termino supponente pro eodem aut quod simul sunt vere aut inductentes vere aut quod plures eius sunt vere aut exponentes vere
Sophisma potest probari falsum quod contradictoria vera sed per contrariam non aut quod subcontraria vera aut convertens falsa aut exponens aut equivalens aut descendens aut quod est antecedens extrema non supponunt pro eodem aut est nectenda ex termino supponentibus pro eodem et sic de aliis
propositio in qua nullum ponitur sincathegoreuma expresse aut virtualiter non potest esse sophisma sicut hec bene sor est tamen logicus quod sit potest falsificari et tamen sor est logicus rursum scio homines esse hec sophistice homines scio esse hec etc.

Est posicio aut oratio propositionis propositionibus suppita cum signo questionis vitium aut aliquid ei equivalente Gratia exercitacionis aut exquirende veritatis pro et contra argumentacionibus exposita probacionibus nata determinari
Duplices sunt questiones scilicet ardue et communes ardue Ardue sunt magistrales in actibus publicis et solempnibus in quibus dignum inducere et sitorum premissis et declarare cum stabili et pulchris verborum ornatu et propter argumentacioni ex ponit argue volentibus magistris tantum aut hiis tantum ad quos pertinet
Ego cum in quaque universitate hic pluries respondisse videlicet ut pono questiones determinavi recomendacionis pluries facultatis universitatis respondi habita in vero deo glorioso et eius gratia benedicte regine ac universitati universitatis cuius ac tercium ac decem universitatis maxime ac sacrosancte universitatis tractavi decimo certissime magistri prelatus quantum tenuit actos etc. hec non est ardue virtuti questiones In minus vero arduis universitatum observande sunt consuetudines ac consilio

est posite questionis per discursum variam determinacio et pertinentiam tituli declaracionem conclusiones et corelaria suppones et notabilia obiecciones et soluciones deduciones et euidencias auctoritates et incidencias invalidaciones et fundaciones ad partem affirmativam aut negativam fundaciones donec appareat quod de proposite questionis veritate sit sentiendum Duplex est posicio scilicet affirmativa et negativa et hec debent esse opposite directe et vocantur oppositales posiciones et sic in conductoris laborat obiectis ut opposite veritate se ponens clarius quod veritas elucescat Debet autem posicio esse pertinens questioni fortissime claudens omne obiciendum et invalidas fundat et altissimam et maxime stabile causam esse quod sunt obviaverit dicit et cautelosam sine implicacionibus

est argumentacio suppita ex veritatibus aut obiectus quibus intellectus humanus vi naturalis intelligencie et luminis potest scientifice deducere et probatione ex se inferre aut solvere conclusiones speculativas secundum eius altissimas omnium scientiarum Discursum logicum iuvat quinque scilicet vivacitas exercitacio attencio delectacio et scientia Vivacitas est exercitio intelligencie clarissima ad ea que sunt in altissimis meritis humane industrie secundum illam scientificam investigacionem quod secundum eam intellectus non transit in meritis aliorum Exercitacio sic iuvat discursum logicum quod sit magis exercitatione necessario logicus Attencio sit secundum eam quod versantur in corde Delectacio autem delectante in opere etc.

est posicio accessoria pertinens aut responsalis ad dicta aut dicenda attinens maiori declaracioni ad propositum accedens quantum magis similiter Inquantum posicione debent esse ad minus tres conclusiones quarum prima dicitur accessoria altera pertinens tercia responsalis prima dicitur accessoria quod plus a proposito esse elongata tamen secundum aliquid pertinentia Altera dicitur pertinens quod eudentius materias concurrit ad propositum Tercia responsalis hec directe attinet proposito Ab accessoria quoad titulum questionis aut id quod exco sequitur non oportet valere consequencia quod tamen potest esse pertinens impugnans Ab accessoria ad accessoriam sive adversativam potest valere consequencia quod in ea potest concludere aut concludere A pertinente ad responsalem et accessoriam potest bene valere consequencia quod hec virtute compossibiles A responsali ad accessoriam non oportet valere consequencia quod exco confecit oportet valere quod non oportet valere consequencia alias sequeretur contradictoria esse vera

est elicita veritas ex occultis veritatibus in manifestam evidenciam educta non maioris licet manifestioris veritatis trahens firmitate qua propositio ex qua eius evidencius est elicita Accessoria conclusio debet habere tria corelaria quorum licet nullum proposito nuncupetur nomine tamen si nomina essent eis imposita propter claiorem processum logicum bonum foret sicut et pertinentis tamen et responsalis et sic imposuissem eis nomina ne tamen ab adolescentibus aut aliis sunt invideat et id quod necesse est totaliter obmittere Dat bene corelarium esse falsum propositione a qua trahitur tale corelarium vera existente et econverso obiectus quod non semper ab uno ad alterum oportet valere consequencia Veritaquidem sic preciseis extrahatur ad id a quo trahitur valet consequencia Invidum corelarium elicitur ex sola apparencia aut visibili coniectura et tale non oportet semper esse verum eo quod excedit gradum proprium

est posicio ad principale propositum impertinens propter aliquam tamen coherentiam pendenciam ad dicta aut dicibilia sua se admixtione commiscens.
Oportet incidentes propositiones in discursu logico semper actitare propter varias discursivas materias quibus determinans invalidat et perimit contradicere dubitata adversarii roborantes ac ratificat propria Ab incidentali propositione ad principale non oportet semper valere consequencia de forma licet aliquando valeat materialiter tam affirmative quam negative Incidentali propositione indifferenter uti potest tam affirmans quam negans et eadem inmunico secundum eundem sensum circa principale aut propositum sic fieri raro contingit

est ppositio que du cu adusario cosentiet p perse va et mai
festa coassuit cuius vtute argues conat psupponete ad ico
uenies deducere a ad aliq alia que st p parte aduse deiectoe
Presupposita pnt ee ppones fle cu at psupponit ut vo
st coassumeda et ercois est arguedu tanq ex dignitatib licet
no sint dignitates n dignitu natura ut sic ppe hre pnt
Ab supposito ad oe id q ex eo sequit valz ona Ab supposito ad
oppositu psuppositi a id qd ex eo seqt no valz ona A negatoe
ptis psuppo ad negaz ceiz q ex eo seqt vz ona

st ppones pse note indemostrabiles et ve exquaru euidetia
et certitudie suma totus pressus raciocinatiu radicale tanqu
fudametu sue stabilitatis. Dignitates pbare no co
tingit ostesiue eo q no veniit ex aliis ut ex notioib ß alia
ab eis pnt tn pbari elenice a psuasione a piuoue
Conueniut dignitates cu pnapiis q neutrus negare a pbare
cotingit Diuit tn sedm id q dictu e an tceptu de pncipiis

est ppositio aut oro ppom ppotis alicui dictatoris famosi fa
mam altero quatuor modoru obtinetis a sz igenii subtilitate aut
cosuetudie eius scripta obseruadi aut gdus ob reuerentia a qua
autetitas scripturis coformiter effert Autoritates quaqz
dericoe pborii intdu sint fle tn defendu est coru reuerentia
i eorp dicti ut no inueniet neget ß ad bon iterez excusent.
Ab autoritate affirmatie ad oe id q ve et pase ex ea se
a ad ea cosequit vz ona Negatie at no valz Aucto
ritas famosi dz sicu p pncipio q neta amplius arguedu no est

est vitas fixa et stabilis in omi arte istituta regulans inge
niu huanu in practicis ad rectu modu agedi in speculatiuis
vo ad veru speculadi modu coartans Codiciones
regule st sz q regla dz ee va et gnalis no patiens insta
tiam et maxio magistrio stabilita sub quo oe ad q pauci supra
nullu et q ei ppinquiora reputat viod distractiq vo minus
va oe at contumilitans tanq demu et erroneu e refutadu qua
destita oe tetermitas regulani destru nate e Naturales
regule st gnaliores et minus falliles vales plus falliles morales vo
indifferentes Obmissis aliis q sz sit replicatio q implicatio
q inualidatio obtio deductio instancia fudatio epilogatio q cuncta st
logici cstineta ad materiam logice isc ppemdu e obart logitu sz ar
vite breuitz

large est pars matialis a formalis ppois
kathegorice a alicp ei conexu subiectaria
a accidetalit eiusde costitutia nata sui cgssu
aliq ad veru a fsm i ea cooperari Tmus capitur eplicit
sz large et e ois do nata igredi ppoz et sic obliqui et dictios materiales
et q va st ti Scdomodo strictius et sic tinus e ps pn lis et matialis aut
formalis ppois kate que icoplexe rcte et sbalit accepta nata e igredi
ppoz et astitue veru uel fsm Terciomodo strictissie et est ps pncipalis
et matialis ppois kate inquia nata e resolui ppositio kate tanqz i extre
mu totale subti sz a pdicati Inhac pausa arget pnotu
de tinnis et q cauli tli dz metalit corspode icopleru io qui at dcut
ista sz dictio tmnus an dictu e

est tmnus cui ut sic apud metale corespodentia no correspodz n
vnus acceptus i aia roe cui itlleus no fert n i vnu cognitiue
incoplexus accidit ipe ee subiectum et pdicati a determinatio eius et sic de aliis
cosidat sedm logicorp cosideratiouem Nobis apponite figure
exitegris correspodz duplex cosideratio vna qd cuilz pti seorsu vnus
correspodz coceptus st st coplexa et apud ipma tiu duise ptes aliq quot
vtiqz pti vnus corndz qus simpr 2 st sim tes tim et sit ide pt si no l ovo
adiua substatiuata et noi isinita et puatia et figmeta et sin
kathegoreuta ipua et li e de e trio adiacte st coplexa licz extrinsecus
icoplexe ptedat Intdu li e de e trio adiacte e opletu
ut pz i isto silogismo Nullus oculus e nasus Cuiuslz hois e oculus
i nullius hois e nasus vbi li ens icluse i minori no dist et i gnte dist
dz i st geludi i nullus hois oe ens e nasus ut i colz hor ens no e nasus

est tmnus qui significatiue acceptus pt ee subiu uel pdicatu
uel ps subti uel ps pti ppois kate et sua finita et cta significatoe na
tus est tinac mete suspesa quietatiue Kathegreumatice d
ipuit i oi pte oronis ex ut ho ego lege mane leges ß anpter in
declinalis sint ipe tim kathegorati cu q d nd st mane e ee motat si
datu pt ee kathe tinus n lumte admai q ut no pt ee subiu ppois

tu no faciat n ppone plet n adiectiui pnui n sinka pnta
In logicali disputatoe in quae extrema tota st cosiderada et n h sint mox paloysat exeplu oe no ho uel asinus e asinus Sor
et plto st no ho uel asinus i sor et plto st asinus vbi ak ps e va q sor
e va q ois asinus e asinus i oe no ho uel asinus e asinus h est va q sor et
plto no st ho si hoies Si i h tom e subtm isinitaliu a or e fla si ps
tur plus e ptu inorf tz subtu distributi a dz i st geludi i sor et
plto uel asinus st asinus et h e vna

est tmnus qui significatiue acceptus ut sic no pt ee subiu nec
pdicatu n ps subti n ps pdicati ppois kate exercet at aliq
ministiu ippoe sic q racoe eius aliq requirit ad vitez ppois iqua
ponit a tim sup que fert Sinkathegreuticu queda
st pua et st quibus correspodz solu actus sine h q correspodeat eis
aliquis coceptus seu meraio p qua itlletus sua racoe possit
ferri i aliq re cogitiue ad ex expmaia ipositoe seu racoe
ppostcatiois uel postpoicois isitu variat vitas uel flitas vn h
e fla antix e no ho et h va antix no z ho sic et silogisatoe ut i m
viuu e mortuu Ar ho e viuu i nus ho e mortuus Adq
matu puru in ptinet de sinka tu cosideracoe itlli n e ccy

est tinus cui ut sic correspodet actus et coceptus inclusus racoe
cuius pt ee extremu ppois a ps eius et detinatie tinu iclusu tanq altius
imediatu tinu et expssu q mediatu sedm disposicoz seu modi tios
speciftadi tles tim bn pnt ee extrema ppoiu ut abeino
fuit motus in l e melius deo h at no st subtoe sign si subtoe ti
kathegreumatici iclusi si h tom sa li nullu ens est subiu ex mixtu
gtreuta st tota sp abetno vterq li dtt nusq nuqz vnqz vsqua
vbiqz et Sophisticatio in talibus sic accidit sp ho e ti lus q va e
et ho e sp ti le silr ti le e sp ho q st fle eo q deriiare li ho et li ti le isequetib
recipiut i pma vo asluse tantu Silr tota die ho fuit i ista stuba et ho fuit
tota die i ista stuba pma i sensu va et altia fla Cosilr italib
causat sophisticatio cu illacones entimaticas et silogisticas

est conceptus i aia correspodens dictioni voli aut scripte a est natu
talis silitudo rei uel reru adextra ut sic sedm se no nisi i metale
ppositioz ingredibilis Dicit at metalis tinus ppe tinus eo q
dicit ipe sedm se n noiat st vola a scripta ilhoz tn vtute pt dici
dictio a nomine h tinus pt dici ppe coceptus quia correspodet ei
itecio i aia Et apphesio qua silitudie rei ducit icognoz Et itlleto
et discussio tantu e i icopleta cogitoe Ppetates horu tioru
st quatuor q st idem ap omis sint et nullus ut sic pt ee equiuocus
i subordinat eis tinos voles ut scriptos st causa pmaia logica disputacio
quis i tinos cognoz quos a obliuis e a ignorauit

est dictio que ut sic ab oe aialis plata nata e instrumentalit
ppotetia audituia in mutue potetia cognitiua ad apphededa
cogniciez de re que e i itecoe psetiis a q tlis tinus plati exipoe
actu facta repntat Ex quo res significat tinos ita bn sicut
q tim metales significat naturalit voles vo et scripti ad placitu dicit
vocalis tinus q dictio ppe quia dicit i pfert no sic aut
alii Ppetates volu tinos q no idem apud omis sint
et q sint sint i vtute subordiacois ad metales tinos vn li amo
st fluxus subordiatu ad significandu q tu que li ho st tenitatis et q
tles tim st aptissimi disputacois pncipii

est tinnus qui suoru kautem designacoe repntat sua obta
potetie cognitiue p visu et ut sic no p auditu a tactu ppe
sibi sile tinando uel sillabado et sic lectu et larco bre pt distinctus
i copositoe coplexitate essiciente Septe dictos repntat intellctu ta pmo se et se
xo pulcitudine et tio vitate que e i kauteru vtute et cca
quas nemo cosidat an decant dici ve uel fle cu nulli aliq Pones scripte cu
sint actualit alliis d q n sint ve n fle i tue cu itlletus actua
ducit ad coplecsioz intecionis

est tinnus significans aliq aliqua a aliquit expositoe actu
facta quod no est ipsimet a sibi sile tinando uel sillabado
nisi et tlis tinus eet ipositus ad significandu seipm h vltimu
addit ppt trasscedez tua n cu oe eius inudi significat et sic significa
bit Tim sinka lig pse nullius rei sint significatiui significat
tu pandens ex adiuatoe tinoz cu q actus suos exercet alii dent
q sint aie quo mediate aia capit tinu sup que fert sicmodo
Tim puatiui ut nl neo noens st significatiuu tim licz
poite in ipoitet Silr adam antie licz nulla re q actus e tinu
tet tn st significatiuu rru q a fucrut a erit
sudo plan a scripti corn teco expoiti st significatiuu Tim cora
Cursu Noia colletiua licz no sint aliq re seu aliq tn sint aliq ppt amplioras
colletiue figmeta licz nulla rem a tatis tn a tcor sint et h signt

Est terminus significans aliquid aliquibus ex naturali combinatione vel naturali proprietate vel naturali habitudine et hoc aut naturaliter communiter aut naturaliter proprie.

Dicitur ex naturali combinatione naturae sicut li homo in mentali acceptum quod significat omnes homines similiter et nullum divisim sub specifico conceptu praesente. Terminus est naturaliter quia combinata cum individuorum natura similiter significatur. Dicitur ex naturali proprietate sicut iste terminus aquila quod est terminus significans naturaliter ex naturali proprietate non autem equus aut quia acceptum aut significat ex impositione et voluntaria institutione et beneplacito vsu. Dicitur ex naturali habitudine sicut sicut talos naturaliter significat sutorem et vinus fabrum ita hi termini talos significant primarie talos ex impositione sutorem autem naturaliter.

Valet capitulum ut sua illatio mala forte si [illegible] attendatur equivocatio.

Est terminus significans naturaliter et simpliciter se ipsum ratione rei depictae essentialiter aut se et sibi similia ratione promptitatis accidentalis vel ratione similitudinis convenientiae consequendo. Talis significatio terminus dicitur naturalis quia naturale est omni enti repraesentare se et quod est sibi simile dicitur naturaliter communis quod omnibus se aequaliter repraesentat. Nam iste terminus homo scriptus cum nigro sicut titello repraesentat se eodem modo et etiam gentili iudeo latino et barbaro latinis non si videt sed videt decem terminos homo scriptos sicut titellus dicet esse unum et alterum conforme et unum li homo significabit sibi dicendo non habet sibi significabit si unum dicit cum titello et alius sicut eo quod similitudines non conspiciet.

Addi fin... potest addi secundum commodam naturalem similitudinem aut secundum aliquam et secundum nullam communem declaratum est. Secundum dicitur potest li homo expresse scriptum quod unum est cum incausto alterum cum creta. Tertium dicitur potest duo dissimilia scripta homo vel quorum unum est incerte et alterum in scripto incerte et non est ordo similiter in scripto et voce.

Est terminus mentalis immediate se ipso formaliter habens repraesentare suum significatum quod sine conceptu medio recipit a naturalibus similitudinibus specierum sensibilium quae intelligibilia significat sensibilia quorum similitudines huiusmodi aut econtra. Dicitur autem talis significatum naturale quia a naturali re quae est eadem apud omnes est abstracta et tales conceptus sunt idem apud omnes dicitur proprium quod solum illud repraesentat cuius est. Hi conceptus sunt simplices similiter communes communiores et communissimi et hoc secundum abstractum vel speciales specialiores et specialissimi et haec quantitas maior vel minor recipitur secundum maiorem aut minorem abstractionem convenientiae ab individuis aut rerum similitudinibus. A tali significatione naturali propria excludit omnis [illegible] ad placitum instituta sive sit ultimata sive non ultimata sive communis sive singularis.

Est terminus significans aliquid aut aliqua ex impositione vel institutione voluntaria aut beneplacito vsu et hoc ultimata vel non ultimata significatione. Dicitur ex impositione quod li homo et quilibet terminus communis significat omnes homines ex impositione et quaelibet specialiter. Dicitur ex beneplacito vsu potest terminos materiales quorum unus significat alterum sibi similem in voce vel scripto. Terminus communis principali significatione seu ultimata significat scripta quae ad placitum sunt primo se et quodlibet sibi simile et hoc naturaliter communiter. Secundo conceptum suum prius etiam naturaliter communiter. Tertio conceptum vocis sibi similis ex impositione. Quarto vocem sibi similem quam etiam significat ex impositione. Quinto significat conceptum rei ad extra etiam ex impositione. Sexto significat conceptum comprehendentem omnem latitudinem significati secundum omnem ambitum suppositorum. Septimo individua secundum eandem denominationem licet non tamen latam.

Est terminus se ipso et instrumentaliter per proprias species repraesentando potentiae cognitivae aliquid aut aliqua immutat eam per organa ad formandum conceptum de re quam ex impositione actu facta repraesentat. Dicitur per organa quia terminus vocalis multiplicat de se species usque ad organum auditus per quod multiplicantur intentiones usque ad cor et ibi format primam intellectionem et sic etiam scriptus terminus multiplicat species usque ad organum visus etc. Sensatio interior prima quae immediate recipit a termino et continet eius offert intellectui rem per formationem intellectionis prime loco rei quod res nobiscum presentes non valemus ideo fert interius rem quam sunt ex impositione ad eius repraesentandum. Privativa nomina et figmenta et negativa licet non sint aliquid aut aliqua positive tamen privative.

Est terminus qui significat ad placitum se et sibi similia ratione convenientiae in significando vel syllabando vel litterando vel ratione convenientiae in consimilium litterarum vel syllabarum simili combinatione. Proprietates non ultimati termini: prima significare id cui non imponitur ad significandum. Secunda quod sunt naturaliter communes. Tertia quod sunt ad placitum certo quod et potest supponere materialiter non posse sed pro alio sibi simili ut homo est dictio plata a Iohanne li homo non stat pro se sed pro alia dictione quae scilicet a Iohanne est plata similiter et est econtrario li et non sunt se quod ibi non est quod sed non similiter. Sexta est quod praedicatur de pluribus li genus non sunt se cum non praedicatur sed alterum quod est genus praedicatur. Rursus album est adiectivum li album non sunt se cum li non sit adiectivum sed nomen substantivum. Isti termini non possunt habere statum non ultimatum propter trascendentes quod sed tales sunt et alia ex impositione esse se sunt. Termini mentales naturaliter proprie sunt et copula est similiter [illegible] propositio in relatione et relatione subtili voce.

Est terminus cui ut sic ex suo modo significandi non repugnat significare plura essentialiter distincta divisim et universaliter. Dicitur primo est terminus simplex kathegreumaticus in praedicando idest quod aptus natus sit esse praedicatum propositionis dicendum universale vel sibi synonimum vel eius [illegible] et hoc vere et affirmative hoc dicitur quia licet hoc plato est sortes et sortes est sortes li sortes potest de pluribus non tamen vere et hic licet vere plato non est sortes [illegible] non est sortes.

Non tamen affirmative vel diutive vel li iste dicitur est terminus communis quod licet vere potest de pluribus primus non li vere et affirmative praedicatur est iste dicitur sed est in se dicitur non tamen li plura sunt essentia distincta non est li praedicato divisa vel li iste dicitur est terminus communis licet non praedicatur vere de pluribus scilicet de materia sortes et sortes non tamen est sortes. Isti termini sol mundus fenix dicitur licet numquam praedicatur non praedicatur de pluribus non tamen sunt singulares tamen eo quod eius ex forma sue impositionis non repugnat plura significare sed solum ex rerum defectu.

Est terminus cui ut sic ex suo modo significandi totali et materiali repugnat supponere pro pluribus essentialiter distinctis divisim et universaliter. Dicitur totali propter illam ens quod est sortes quod licet sibi ex partiali modo significandi non repugnet pro pluribus supponere scilicet ratione li ens tamen ex totali repugnat. Dicitur et materiali propter concreta quibus licet ratione [illegible] repugnet supponere pro pluribus eo quod eius repugnat supponere non tamen ratione substanti quod est materiale eius etc. De li [illegible] dicunt quidam quod sit terminus singularis eo quod ab eius conceptu nullo sit abstrahibilis convenientia communis pluribus individuis. Alii dicunt quod nec sit singularis nec communis et quod difficultas singularis ei quod dicunt non obstante. Alii dicunt quod sit communis terminus quod supponit pro pluribus respectu copulae pro imaginatione. Li homo in ista iste homo currit non est terminus singularis sed communis et licet sibi repugnat supponere pro pluribus hoc tamen non est ex suo modo significandi sed ex restrictione.

Est terminus indifferenter per communem vel singularem terminum recipibilis [illegible] valida tamen et alia consideratione sine hoc quod includat aliquam repugnantiam aut implicationem nisi limitetur in quantum talis et in quantum communis quod tunc non est singularis aut econtrario. Verbi gratia terminus mundi est communis et etiam singularis patet de li sortes est non communis capiendo materialiter et li homo est singularis in quantum pro se sunt se naturaliter communiter pro se et sit idem est terminus communis et singularis sed non in quantum huiusmodi. Li isti homines capitur dupliciter uno distributive et sic valet in quolibet denominatorum sicut est communis terminus alio collective et valet sicut omnes homines similiter denominati et tertio divisive secundo valet in iste et iste homo et hinc duobus modis est singularis terminus. Li hodie in quantum valet sicut hic dies est singularis alio est terminus communis secundo supponit pro pluribus essentialiter distinctis quod per quamlibet diem quae divisim successive dicendo alteri est praesens. Li petrus capiendo proprie est terminus singularis in proprie vero communis et recipit universalisationem de alio autem gloria dei genitricis [illegible] in suppositionibus dicitur.

Est terminus significans omne id quod sibi essentialiter subordinatum significat terminus et cum hoc magis natus praedicari de alio essentialiter quiditative et directe. Communitas et superioritas terminorum attenditur ex latiori comprehensione et ambitu conceptuum abstractorum a convenientia essentiali et adeo [illegible] individuorum ut de universalibus clarius dicetur. Proprietates communium terminorum prima quod unus est superior alio sed etiam singularis non licet quidam dicunt quod terminus discretus pronominis singularitatis sit inferior eo sicut pronomine ut dicendo iste paulus secundo quod valet illatio a superiori distributo ad inferius et cum constantia inferioris vel [illegible] sine constantia. Tertio quod inferior essentialiter subordinatur a generalissimo usque ad specialissima superior maiorem includit convenientiam suppositorum. Species autem sunt coaeque sibi in distincti tales sed quod unus non est superior ad alterum nec inferior.

Est terminus communis et alterius minus communis nunquam ut sic natus de suo superiori praedicari vere et affirmative in propositione ultimata respectu tamen suppositorum sicut et terminus eius superior hic copula valens. Hic inferior terminus non dicitur individuum et est infimus sed dicitur communis terminus minus tamen communis communiori. Verbi gratia terminus communis habet triplicia supposita quaedam non sunt supposita in significando tantum et sunt quod non supponunt respectu copulae de praesenti sed de praeterito aut futuro tantum ut adam antichristus. In supponendo tantum sicut termini communes singularissimi pro pronominibus demonstrativis primitivis ut iste homo currit. In significando et supponendo simul sunt nomina propria habentia sibi eis correspondentia ut aristotelius et paulidinus. Sunt etiam supposita accipiendo ut quilibet terminus fragmenti singularissimi ut hic [illegible]. Ab inferiori ad suum superius sed distributive superior aut plures eius suppositionibus non pugnantibus est bona consequentia. Valet tamen in istis casibus ad superius distributum scilicet in materia naturali et ubi communis est nomen et ambo [illegible] et cum appellatione.

Sunt termini sic se altitudine respective habentes quod unus nec est quiditative superior ad alterum nec quiditative inferior nec convertibiles nec synonimi habentes ex aequo latitudinem sui similiter cum alio ut sunt dictiones proprie et termini specierum specialissimarum. Verbi gratia li sol mundus fenix licet non habeant tot supposita actualia sicut ille terminus homo habet tamen ex aequo latitudinem sunt cum eo. Coaequi termini possunt dici species specialissimae et termini suppositales et differentiae oppositae etc. An dicantur dici coaequi termini species et eius proprium similiter genus et differentia eius et dicitur quod non eo quod tales termini habent ad se respectum convertibilitatis vel coaequi termini independentes quo ad illationem.

Sunt duo termini sic se habentes quod pro quocumque eorum unus est suppositivus pro eodem et alter convertibiles mutuo in propositione vera ultimata affirmativa secundum conversionem propositionis eiusdem. Proprietates convertibilium terminorum quod de quocumque unus terminorum affirmatur vere de eodem et alter similiter de quocumque unus negatur vere de eodem et alter et hoc in vera propositione ut omnis homo est risibilis et omne risibile est homo similiter nullus lapis est homo ergo nullus lapis est risibilis et etiam valet illatio ad exclusivam [illegible] et ubi non ibi non est convertibilitas et etiam quod omni tempore valeat illatio [illegible] secundum li bipes non convertitur cum li homo [illegible] ut patet intuenti a convertibile ad convertibile in terminis in quibus sunt convertibiles tamen valet consequentia sive a termino distributo ad distributum sive ad exclusivam [illegible] patet.

copulatiã extrã ppoibus cõposita est vñ nichil iĩpossibilitas ĩ icõpossibi-
litas nisi cõcludens De pdicacõe at accidentali et nõ cõuti bili pz
p opposituñ et etiã prius supra tactũ ẽ de illo ideo Et ideo nõ sit
de accidentali et cõuti bili pdicacõe dit corvus ẽ niger oĩs ignis est
calidus oẽ albũ ẽ coloratũ oẽ crũae ẽ agẽ qr ecõuerso nõ sequitur
oẽ nigrũ ẽ coru9 cũ carbo nõ sit coru9 oẽ calidũ ẽ ignis qr sol ẽ calidus
et tñ nõ ẽ ignis Appõe ĩ q pot spẽ cuiuslibet tñi respectu sui pti cõutibilis et
accidentalis ad suppositũ sĩite eiusdẽ nõ vz qr nõ n sẽ hõ ẽ ridis ẽ sortes
qr li sortes nõ ẽ tñi cõutibilis cũ li ridẽ uel li rõle lz n sit ppũ hoĩs nõ tñ sortis
nõ n bñ d oẽ ridẽ ẽ sortes arguedo a tõ sĩtr ĩppriẽ ppie passiõis tñi siue spẽi
quentis ad eadẽ singularisata plis vz quã sĩ n ar a conũ adcõuti le

ppe supptũ est tinus vniuocus icõplexus forlit cõmũs nõ trãscedens na-
turã pdicari vẽ et affirmatiue et sine ampliacõe de pluribus tinis significatib
res plures eẽntialit et suppositalit distictas diuisim quorũ vnũ nõ est
alterũ nec ĩ altero eẽntia Petrus hyspan9 ĩ suis summulis dicit
pdicabile ppe supptũ idem ẽ q vlẽ dicit arĩs qr pdicabile diffinitur p dici
vlẽ p esse lz de nouo cõsurgit labor videt n petrus hyspan9 ĩ alia vlia fu-
dare cursu et scola parisiensi ĩ dict suis nouit ex ortu et phs dicit vniuersale
ẽ vnũ ĩ multis et vnũ de mult tñ ne pt hac negotiũ cũ alciori lz cõsidacõ
ẽ speculacõis idest me ca sit de9 cãtor meũ cõdonit ibi hic vetillabo ma
teriam lz diffuse et ibi ptractabit an vlia sint ĩ reb uel ĩ solis nudis et puris ĩtellcib
an sint singularib et ecõuerso sĩnta ĩ eis uel separata ab eis an sint corporea uel
incorporea sbe uel accidencia sepab uel ĩsepabilia ideo vlterius pcededo exquo
logica ẽ scia raconis et nõ talis ad tños attines tñi statu et cõceptistatũ hic
modũ obseruabo ĩ me at reale videdo q h cõtineat matia

est tinus cõmũs pdicabilis sedm se uel sbi sinonimũ ĩ modo significadi forli
de multis tinis diuisas species specialissimas significatib dicte eẽntialit vẽ et
quiditatiue Porfirius diffĩo sĩ explicat tñ cõib9 qa sequit q n9 tñ9 cõis
cũ ppoz poim eẽt ge9 qr nõ pdicat Cõ li sortes eẽt ge9 qr pdicat de pluib
differentib spẽ sz hõ et asĩ ut sor ẽ hõ et sor ẽ asĩ uel sortes ẽ corp9 et h ẽ vẽ
Tño n9tiũ9 volis eẽt ge9 qr n9 pt de pluib dĩcitib spẽ qr quiĩr de vno
pdicat max corrũp Cõ nõ pt d pluib pti altero li hõ eẽ ge9 qr pt d pluib
dicitib spẽ vẽ qr od ĩ c sit vẽ asĩnus nõ ẽ hõ equ9 nõ ẽ hõ plata nõ ẽ hõ
multiplicia st gña pmũ tale q petrus hyspa9 diffit est collacõ
multorũ ad vnũ finẽ ĩ ad vnã silĩnes tedentũ maiorẽ qui ĩppe veptam
ar ẽ collacõ multorũ lricũ sẽ respiẽ ad vnũ pricipiũ ĩ vnã ĩuencõem 2
magis et mi9 collatã na ĩ li corp9 ẽpi a oẽ sli do qui ĩ li al aliter sic est vni
uersitatis rei pricipiũ ĩ oĩu suppositorum et spẽz subse stetẽrat de aliis ĩ sen
dicet et h vlẽ pt dici secudo 2 de sĩ et itelligẽcie et sol et for et matia
et loc et tpre lz n oẽ st eã pluiu effectuũ spẽ distictorum exq pmo

est tinus cõmissim9 pdicabilis dicte eẽntialit vẽ et affirmatiue de
quolibz tino cuiuslibz pdi ẽti sine h q aliqs alter tin9 pdic
de ipõ vẽ affirmatiue et dicte tinorũ state pmaia ĩ significacõe ĩpta
Dicit at trãscedẽs q tris oẽ ens nõ q eẽt tiq sĩs re ext pdica
mẽtalẽ sz re statib ĩ limitib pditorum ĩ reb tradicit Trãsce-
dentia ponut gñe sex sz ens vnũ verũ bo9 res et ad aliqui lz n
ti vificat de q re inudi actu entẽ et ego ponã ĩ pdicamentũ entis
et p9 cuiuslibz pdti specialẽ arborẽ ut sit op9 ppositẽ cõpletũ
dicut cõs q li ens nõ sit trãscedẽs qr nõ 2 eadẽ rõz pt de sbis et accntibus
q sbe st entia actualia vñ nõ sit ĩ ĩsut seu tertiĩt natura Ar-
guedo ali nõ ẽ apte subẽri poito adli nõ ẽs 2 ti ampliatiui nõ ope
valẽ quãz ut adã q nõ ẽ itellig ĩ nõ ens it A cõcreto ad abstractum
respectu ẽ ppẽ capti nõ vz q nõ sẽ albũ ẽ ĩ albedo ẽ qrt nõ ẽ sz mest
actio accidentli respectu ẽ tẽy adiacet ad ẽ sedm ppe acceptu nõ vz quã
nõ sẽ qntitatis ẽ actalis ĩ qntitas ẽ qr nõ ẽ sz mest

est tinus cõmissim9 alicui9 coordinacõis pdicamentalis natus pdicari
vẽ affirmatiue et dicte de quolz tino eiusdem coordinacõis et nullus alt
eiusdẽ coordinacõis de ipõ dicte Gña gnalissima st decẽ sz sbã
qualitas qntitas relacõ accio passio situs habitus vbi qñ et aliqui ponut
gnalissimũ signũ q etiã pt collcari Duplicia st gnalissima gña
qdã ĩ significãdo tñ et sit q sĩt pleš res specifice distictas sz lz q possint
pdicari de pluib dicitib specie ĩ eo q q ut sit vbi et qñ Alia ĩ significando
et pdicãdo et sit q sĩt pleš res et cũ lz pdicat de pluib spẽ dicitib ut sit
alia gña octo Porf9 diffit gnalissim9 ge9 ẽ q nõ lz aliud supue
gen9 sup se q etiã cũ st ge9 nõ pt eẽ spẽs sz nõ vz diffĩo qr li chi eẽt tlẽ
gen9 2 li sbã nõ eẽt gña9 qr lz sup se li ge9 cursu pt ĩpoĩ ad gñdũ
sinoĩe cũ li corp9 ĩ pt eẽ spẽs Ab affirmacõe vni9 gñis gña
de aliquo ad nẽgoz alti9 gñis gña d eodẽ vz q

est gen9 idest ẽ tin9 vniuocus icõplexus forlit cõis qui sedm illũ mo
dũ significadi forle sedm quẽ accipit ut ẽ gen9 pt etiã eẽ species
licet li sbã lz distictũ sup se sz sbã uel nõ sbã q ẽ gnalẽ li sbã tñ nõ est
gen9 subaltinũ eo q lz distictũ nõ ẽ verũ ge9 sz cirlocutũ cursu ppt
h etiã nõ d subaltinũ ge9 qr ẽ sub alteo gñe qr st li hõ eẽt subaltinũ ge9
Idẽ tin9 ẽ gen9 et spẽs sz nõ eadẽ racõe lz h bñ fiat eodẽ mo
significãdi forli Omne gen9 cõplcedit multitudinez spẽz integrãtiue
pdicatiue et sue Gen9 tale pt eẽ pricipiũ essendi reb gen9 at
logicale pt eẽ pricipiũ cognoscendi spẽz a posteriori sedm cõgeoz diffinitiua
denotatiua uel alia scientifica notariã A gñe subaltnãte ad ge9
subaltinatũ nõ vz q nõ sẽ cor9 ẽ ĩ cor9 aiatũ ẽ A gñe subaltino ad sua
dicũ cõstitutiuã ẽ bõ q et cõtrio Ab affirmacõe alicu9 gñis subaltini de aliq
ad negoz eiz dicẽ latĩ sinis vz quã A gñe subaltinato ad subaltnãs sĩ di-
stribucõe subaltinatĩs valz quã sẽ bñ aial rõle ẽ ĩ al ẽ ĩ roĩle

est vlẽ seu tin9 vniuocus icõplexus forlit cõis de quo genus ẽ
pdicat dicte eẽntialit et quiditatiue Porfirius diffinicõ
q tlo pot de rigore vborũ nõ valz sz Spẽs ẽ q poĩt sub assignato gñe
et de q gen9 ĩ eo quodq sit pdicat qr cõuẽ hũc tio sortes cursu h co-
plexũ hõ alb ẽs vlẽ qr tõ diffĩo ei q ampli9 ĩ tñ hõ ex ppoz poitus
nõ eẽt spẽs qr nõ pt gen9 de eo Ceterũ dicta eẽt spẽs qr po sub assi-
gnato gñe verũqueẽ excludit pli ĩ eo quodq qr ge9 nõ pt de dicta q ẽ
sẽ significatiue Spẽs requirit plures diffinicões quã gen9 ppt du-
pls modos respectiuos vn9 n respẽ habet ad supioã alt ad ĩfioã et sic
opz vaiẽ diffiniri Gen9 at tãtũmodo vnũ respẽu lz ad ĩfioã

est vlẽ quod sedm eũdem modũ significadi forlem ẽ spẽs respectu suorum
supiorum et gen9 respectu suorum ĩfiorũ Porfirius diffĩo q dicat
Subaltina spẽs ẽ que cũ sit spẽs pt eẽ gen9 ad aliud quidẽ et ad ali9
supta nõ vz sequit n q li hõ eẽt spẽs subaltina pz qr cũ sit spẽs pt
eẽ gen9 p noua ĩpoicõz li cõiũs q ẽ gnalissim9 eẽt spẽs subaltina
qr cũ sit spẽs pt eẽ ge9 Nõ d spẽs subaltina qr po subalto
sz sub suo gñe sic n spẽs specialissima eẽt spẽs subaltina sz ideo qr sub
altinat sibi aliã speciẽ Gen9 et spẽs sẽ vlia distincta sedm
tõz solũ et nõ sedm rem qr cadut ĩ idem ut hic A specie sub-
altinata ad subaltinatẽ bñ vz quã sĩ distribucõe ĩ negacõe gñis ad negoz
spẽi tñ apte subẽri q pti vz q sẽ bñ lapis nõ ẽ al ĩ lap9 nõ ẽ hõ
ab affirmacõe at nõ vz

est vlẽ pdicabile sedm se uel sbi forlit sinonĩ de multis tinis solũ
numero dicitib dicte eẽntia et q de nullis tinis plus uel
alit q numero dicitib vẽ dicte eẽnt et quiditatiuẽ Porfiri
diffĩo de rigore vborũ nõ valz q dicit spẽs specialissima ẽ quod pdicat de plu-
rib9 differentib numero ĩ eo quodq sẽrit n q gen9 gnalissim9 eẽt spẽs
specialissima qr Cõ li hõ ex ppoz nõ eẽt spẽs qr nõ pt amplius n li homi
cũ ĩ ob9 n sit pdicabilis Ceterũ li sortes pt de pluib nõ differentibus
ut plto ẽ sor ĩ eo ẽ sortes etiã vẽ st plto nõ ẽ sor ĩ eo nõ ẽ sortes
Alia diffinicõ porfirii tẽ q cũ st spẽs nõ pt eẽ gen9 et etiã
subq nõ ẽ aĩa ĩfior species q pma pte obiti li hõ nõ eẽt spẽs spma
qr cũ st spẽs pt eẽ ge9 p noua ĩpoicõz cursu li hõ lz tños gñes sub se
d q vẽ et aĩ ue et dicte pt ut st tini vir mlr ude pagan9 ĩ cõ cursu
lz sub se lz distictũ sor uel plto q ẽ cõis tin9 A specie
ad suũ ge9 subiciedo vtrũq sĩ distribucõe gñis ẽ bõ q sedã ĩ aspẽ
ad ge9 pñdo vtrũq nõ vz q cũ distribucõe nõ sẽ hõ dit ab asĩo ĩ hõ
dit ab aiali et cẽ sĩ distribucõe at valz

st duo ã plures tini significãtes duas ã pleš spẽs nõ sinoĩas
quarũ neutra ẽ supior uel ĩfior quiditatiue ad alterã ã st duo
ĩ diuidua nõ sinoĩa subdiuisis spẽbus specialissimis cõtẽta
Tini differentes numero logli st duo tini nõ sinoĩ ã plures faciẽtes
pluralitatẽ ĩ diuidua sedm sui multiplicitatẽ et rerũ p se significatarũ
Tini dicites nõ reali st duo tini sinoĩ nõ faciẽtes dicitiã
sedm numerũ logicalẽ sz solũ sedm numerũ realẽ Tini
differentes solũ nõ logicali st duo tini existẽtia ĩ diuidua nõ sinoĩa
sub eadẽ specie specialissima cõtẽta et ut sic nõ subdiuisis spẽbus
Ĩn eo q quid pleš vaie exponut dicut pmi ĩ additio-
gacõz sterz alii ĩ quiditatiue A spẽ ad suũ ge9 subiciedo
vtrũq ppõe pti ĩ deffinita nẽ vz q sz ĩ q li nõ vz sẽ n bñ asĩ
nõ ẽ hõ ĩ al nõ ẽ hõ A gñis nẽgacõe ad nẽgoz spẽi ẽ bõ q ã specie
ad suũ ge9 ẽ ab eo eo q vẽ pdicat de spẽ ad oẽ id q vẽ pt de gñe sĩ
distribucõe vz q A negacõe gñis ad nẽgoz spẽi et cuiuslibz q ad spẽz
cõsequi vz q ut lapis nõ ẽ al ĩ nõ ẽ hõ n ẽ cõle

est tinus accidentalis aptus natus esse mediũ pbatiuũ cõclu-
dedi vnã rẽ differre ab alia accidente sepabili Lz dicta d
cõmit dicta nõ q cõueniat oĩb sz qr offert se oĩb notiois huius
eodẽmodo pceptibilit et sedm assẽsũ oĩs uel pluiũ qr etiã fac
differre accidente q sĩlitudiẽ multiplicite uel qr p plures stẽz
p tpi pt uel qr nõ solũ fac differre eẽntia sz et accidencia
Lz nõ ago de tali dicta sz solũ logli qr ĩ nãli phia ibi dicẽ qlit res
dicut p forz sĩtas sbales uel accidentales gñes uel spẽs
Illud mediũ pbatiuũ ẽ sillogisticũ et et nõ sillogisticũ et quorũq
modo pbabis dicta duaz rex sedm logles rõs ẽ mediũ qr hic
nõ ẽ mediũ bo9 afrõsus ẽ alb et adã nõ ẽ alb ĩ afrõs9 dit
ab adã az ue cũ gñs st pr9 eo q albedo adẽ nulla est cũ adã nõ sit
Appõe ĩ pnte differentia sui ã alti9 rei accidentale ad eadẽ
put ipsat diuisiõz eẽn lz nõ vz q nõ n sẽ afrõsus stẽbes dit
ab afrõso nõ stẽbẽte ĩ afrõs9 stẽbes nõ ẽ afrõs9 ĩ q nõ stẽb lz bñ
nõ ẽ tlis ul tlis sẽ hñs tñ ẽ illeũdẽ alit sẽ hñs

est vlẽ q ẽ aptũ eẽ sufficiens mediũ pbatiuũ ĩ cõcludedi
vnã rẽ differre ab alia accidente insepabili arguitiue
Insepabile accidens q st et q sit ppũ accntis patebit de accidẽte
et ppũ quartemodo ẽ etiã dicta ppe dicta risibile n ẽ ppũ hoĩs
nõ sub rõe ppũ ẽ dicta qr put ẽ ppũ cõsistat hoĩez differre ab asĩo et aliqz aiare
ridedũ sz put risibilitas sẽ hoĩez differre ab asĩo tũc ẽ dicta qr vz
res sz hõ denotat nõ eẽ alia sz asĩus Modus argued,
ĩ sit tlis ẽ sor ẽ simus et plto nõ ẽ sim9 ĩ sor dit a pltoẽ simeite
Appõe ĩ q po dicta accidentis ĩsepabilis ad ppoz cũ li dit obmisso
tlis tõ sĩte accntis ĩsepabile nõ vz q nõ n sẽ afrõsus sẽ cõs dit simeite
a pltoẽ ĩ sor dit a pltoẽ qr nõ dit spẽ n gñe cursu afrõsus dit
simeite a sẽ nõ simo ĩ dit

est vlẽ pdicabile sedm se uel sbi sinoĩmũ ĩ modo significadi
forli de multis tinis specie differentib dicte eẽntia et notiue
Porfirius diffĩo de vborũ rigore nõ valz sedm dicta ẽ
q pdicat de pluib dicitib specie ĩ eo q quale est simo qr

n° tim° volēs [illegible] nulli pt [illegible] de plurib' [illegible]
[illegible]
Dupler ē [illegible] accidentale [illegible]
[illegible] ut album [illegible]
[illegible] Que est ab affirma° [illegible]

est tinus [illegible] cū sua specie specialissima pdicabilis [illegible] equale esse
[illegible] affirmative [illegible] de nullo alio tino specifico
vē n negative
Porfius exemplificando de li rōle [illegible]
[illegible]

est tinus [illegible] qui cū gnē supiori [illegible] constituit diffinitz
[illegible]

est que cū dr̄a sibi oppo[illegible] dividit gen° [illegible] speties
[illegible]

est que ad esse rei conducit [illegible] multi [illegible]
[illegible]

est qua differūt a se singula [illegible]
[illegible]

est vlē pdicabile scdm̄ se vel sibi [illegible] de aliquo tino [illegible]
exclusiua affirmativa [illegible] ut [illegible]
Porfirius [illegible] medicus [illegible]
[illegible] esse medicū artificiale [illegible]
Esse mediciū artificiale [illegible]

est vlē pdicabile scdm̄ se vel sibi [illegible] de aliquo tino [illegible]
vlī affirmativa [illegible] exclusiua affirmativa [illegible]
Porfirius [illegible]
[illegible]

est vlē pdicabile scdm̄ se vel sibi [illegible] de aliq° tino [illegible]
exclusiua affirmativa [illegible]
[illegible]

est vlē pdicabile scdm̄ se vel sibi [illegible]

est vlē pdicabile scdm̄ se vel sibi [illegible] de aliquo tino [illegible]
[illegible]

est [illegible] rei ut [illegible]
[illegible]

est vlē pdicabile scdm̄ se vel sibi [illegible] de aliquo tino [illegible]
[illegible]

est vle pdicabile de aliquo tamquam accidentale ve et affirmative [illegible] sed vel sibi sinonimum vel convertibile [illegible] de eodem subiecto et distributione [illegible] ampliatione vel de aliquo contento ad ipsum [illegible]

est vle pdicabile ve [illegible] accidentale de suo subiecto et postea non predicatur ve [illegible]
Separabile accidens [illegible]

est quedam convenientia [illegible]

est dicta [illegible] a se dicuntur essentialiter [illegible]

est numerus [illegible]

est eorum mutua habitudo quo ad priorem [illegible]

est predicabile natum predicari de uno solo supposito et non de pluribus [illegible]

[illegible]

est coordinatio predicabilium [illegible]

est linea recta in medio arboris collocata in qua recte [illegible]

est ramus in quo ponuntur [illegible]

est truncus in qua ponuntur [illegible]

est quedam cognoscibile ab aristotile [illegible]

sunt eorum differentie [illegible]

est coordinatio tocius i[n] certo predicamento linea a generalissimo per species usque ad individua continuitate secundum sub superius et collateralem progrediens in qua omnia habentia attributionem ad idem generalissimum genus de quibus ipsum per se et univoce dicitur predicantur secundum eundem modum significandi et idem conceptum. Distinguuntur predicamenta [illegible] penes distinctas essentias rerum et ordines secundum modo penes modos predicandi formales essentiales primitus generalissime distinctos sub aliquo reducibiles ad coincidentiam secundum se aut penes supponi ab [illegible] penes conceptus et sufficientias horum ponere esset nimis longum licet multum subtile et utile etc. Ordo predicamentorum sumitur a quibusdam primo ab essentiali perfectione entium universi, 2º penes emanationem [illegible] secundum causalitatem 3º penes [illegible] 4º penes dependentiam 5º penes generalissima. Aliqui dicunt in primo [illegible] primo [illegible] apte [illegible] ad [illegible] a subiecto [illegible] generalissimum [illegible] et ens. Alio[illegible] predicantur [illegible] reductione [illegible] per attributionem.

est valor eorum quo scilicet ipsa predicamenta inventa sunt ad deprehendendum ordinem entium universi in suis dignitatibus et perfectionibus et ut una quaeque res in ordine suo distincte et particulariter cognoscatur vel ut appositionem scientiam terminorum habitudo secundum predicabilitatem directam et indirectam [illegible] et accidentibus disputata [illegible] dependere. Per accidens aliqui dicunt esse in predicamento [illegible] vel generalissimum [illegible] accidentibus [illegible] affirmative [illegible] differentie [illegible] predicamenti 3º [illegible] coordinationes [illegible] primum contraria omni predicamento [illegible] predicamento [illegible] secundum [illegible] in predicamento qualitatis. Per reductionem aliquid tamen dicitur in predicamento [illegible] modum significandi generale plurium predicamentorum [illegible] ut [illegible] predicamenti an substantia [illegible] predicamenti substantie et quantitatis et qualitatis. Per attributionem sunt privativa et negativa sunt in eisdem predicamentis [illegible] positiva ut [illegible] videre.

est numerus denarius terminorum prime intentionis significantium secunde intentionis quo numero finito omnes res entium universi comprehense distincte et particulariter cognoscuntur in suo ordine et predicamenta [illegible] in predicabili ordine. Sufficientia autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] De aliis autem modis distinguendi predicamenta alibi dicetur et licet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

est predicamentum in cuius coordinatione per generalissimum ponitur [illegible] significans absolute et accidente omnes [illegible] [illegible] entis [illegible] per modum entis. Aliqui voluerunt sufficere duo predicamenta scilicet substantie et accidentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ponendo entis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tamen in isto predicamento [illegible] [illegible].

est predicamentum in cuius coordinatione per generalissimum ponitur substantia [illegible] adeptus [illegible] [illegible] dependentem et independentem corpoream et incorpoream [illegible] de sui natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut suppositum. Duplex est substantia scilicet prima et secunda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Generalissimum huius predicamenti est substantia. Questio [illegible] Modus significandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tamen in isto predicamento sunt quadruplices [illegible] [illegible] res habentes [illegible] [illegible] [illegible] ut planta [illegible] [illegible] sive sint corporee sive incorporee [illegible] etc.

est predicamentum in cuius coordinatione per generalissimum ponitur quantitas significans entitatem secundum [illegible] aliquid denominatur magnum vel parvum, multum vel paucum secundum distinctionem. Duplex quantitas scilicet continua et discreta. Continua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Proprietates sunt tres [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Generalissimum huius est [illegible] vel [illegible] Questio [illegible] Tamen in isto predicamento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut albedo et caliditas.

est predicamentum in cuius coordinatione per generalissimum ponitur relatio significans terminos respectibiles ad se vel ad alios essentialiter vel accidentaliter sub habitudine sui obliqui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub habitudine sui obliqui [illegible] sub habitudine alterius obliqui. Secundum esse quiest terminus respectibilis ad se vel ad alium sub habitudine sui obliqui alterius essentialiter. Secundum dici per accidens. Suppositio est terminus respectibilis ad alium [illegible] [illegible] [illegible] adiectum suppositionis oppositio. Proprietates sunt sex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suscipere magis et minus. Tertia dici ad convertentiam. [illegible] natura [illegible] posita se ponunt et perempta se perimunt. Sex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Generalissimum est [illegible] ad aliquid vel ad aliquiditas. Questio est quo [illegible] se habet ad [illegible]. Circa hoc predicamentum multa dicenda qui [illegible] ponit [illegible] generales valet [illegible] et an relationes sint res distincte ab rebus absolutis et an differant a suis fundamentis etc.

est predicamentum in cuius coordinatione per generalissimum qualitas [illegible] quale vel qualitas significans qualitatem innatam vel acquisitam essentialem vel accidentalem sensibilem vel insensibilem vel quamcumque aliam dispositivam subiecti in melius vel deterius. Species huius sunt tres prima est habitus et dispositio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significantes qualitates [illegible].

est qualitas acquisita vel innata immutativa alicuius sensus ab extrinseco per species ab ipso decisas secundum denominationem boni vel mali pulchri vel distorti [illegible] ut acutum obtusum triangulare tetragonale.

est predicamentum in cuius coordinatione per generalissimum ponitur actio significans principaliter essentialiter omnes res significatas per verba activa vel eorum principia ab eis descendentia vel per nomina verbalia in io terminata. Omissa descriptione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multa predicabilia nec [illegible] opus. Proprietates sunt tres [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suscipere magis et minus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad passionem. Modus significandi est per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tamen in isto predicamento sunt [illegible] descendens [illegible] [illegible] [illegible].

est predicamentum in cuius coordinatione per generalissimum ponitur passio significans principaliter essentialiter omnes res significatas per verba passiva vel eorum principia [illegible] audio gusto odoro sunt in isto passivum audior odoror amor. Alia vero [illegible] ut in isto actioni existimet.

est predicamentum in cuius coordinatione per generalissimum ponitur ille terminus quando significans omnes terminos significantes tempus per modum distantie vel indistantie a puncto temporis vel ab alio nobis noto vel ymaginato. Qualiter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per modum distantie a puncto temporis [illegible] per modum indistantie a puncto [illegible] per modum distantie ab alio tempore nobis noto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Modus significandi est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Proprietates sunt quatuor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tamen in isto predicamento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] futurum [illegible].

est predicamentum in cuius coordinatione per generalissimum ponitur ille terminus ubi significans essentialiter omnes terminos significantes locum per modum distantie vel indistantie a puncto loco vel ab alio nobis noto vel ymaginato.

sideranda sicut ex hiis accidentibus etc. vellem h(ic) accidentia t(er)mi(n)or(um)
p(er)sonalit(er) pone(re) (et) ordine non in lo(co) c(on)stituo ne aut ordine lo(gi)ce
[illegible] minus p(er)turbarem [illegible] modu(m) in [illegible]
[illegible] currentem obs(er)vando ordinatio(nem) [illegible] modo quo pot(er)o p(re)dicta
Primo igi(tur) ponam de noi(m)e (et) de[illegible] t(er)mine [illegible] subi(ec)ti etc. p(er)[illegible]
de p(ro)p(ositi)onibus p(er) ordine(m) etc.

est t(er)minus mentalit(er) incomplexus qui significatiue s(ecundu)m impositio(n)e(m) [illegible]
[illegible] natus e(st) s(ecundu)m se sine t(em)p(or)e determinato [illegible]
positu(m) v(er)bo p(er)sonali p(er)sonalit(er) [illegible] ut sit constituendo cu(m) eo p(ro)p(ositi)o(nem) [illegible]
[illegible] diffinitio [illegible] no(n) [illegible] no(n) est vox
[illegible] ad placitu(m) sine t(em)p(or)e cuius nulla p(ar)s separata sit finita [illegible]
[illegible]

est t(er)minus me(n)talit(er) i(n)complexus qui existens v(er)bu(m) p(er)sonale (et) [illegible] natus est [illegible]
[illegible]

[illegible]

p(ro)p(ositi)o v(idelicet) homo est a(n)i(m)al quia sit v(er)um vel f(als)um [illegible] p(ro)p(ositi)o esse p(ro)p(ositi)o quia sit v(er)um vel
f(als)um s(cilicet) iam homo e(st) a(n)i(m)al [illegible] no(n) esse p(ro)p(ositi)o quia [illegible] sit v(er)a [illegible] falsa
quia utrumq(ue) est dubiu(m) [illegible] est [illegible] sit dubie [illegible]
[illegible] ita e(ss)e p(ro)p(ositi)o p(ro)p(ositi)o mentalis est or(ati)o mentalis
[illegible] s(ecundu)m eius modu(m) etc. vocalis e(st) or(ati)o p(ro)lata que s(ecundu)m etc. Sc(ri)pta est or(ati)o s(cri)p(ta)
[illegible] que s(ecundu)m [illegible] etc.

s(un)t p(ar)tes materiales aut formales, p(ri)ncipales aut minus p(ri)ncipales s(eu) expresse
[illegible] integrantes p(ro)p(ositi)o(nem) (et) ea(m) constituentes [illegible] aut minus [illegible]
[illegible]

[illegible]

Multiplex est propositio vera prima de presenti vera que sit taliter qualiter est altera de pre
terito que sint taliter qualiter fuit in re et nullo alio aliter quam fuit in re omnino etc. tertia
de futuro etc. que significabit taliter qualiter erit in re et non aliter Quarta simpliciter
vera et est que dependet ex significatione impositorum et plenaria vel correspon
dentia Quinta loquibiliter vera et est que dependet ex actibus consiliis determinatis
Sexta vera facta esse vera ut rex sedet vel non sedet Septima vera dubia ut rex
sedet Octava vera necessaria et est que quotienscumque fuerit vel formabitur est fuit vel
erit vera propter incorruptionem rei et veritatis sue mansione eadem terminorum compositione retenta
Indiffinitione li est dicitur absolute a tempore et valebit quod est erit fuit in re etc.
extendit se ad omnes istas species

veritas propositio est que habet plures causas veritatis quam altera ut hec deus est vel nullus deus
est habet diversam causam veritatis unam quia est disiunctiva cuius una pars est vera aliam
quia est disiunctiva ex partibus contradicentibus hec autem deus est tantum unam habet veritatis
causam scilicet quod est a parte rei circa predicta supponunt Propositio determinate vera est
propositio de presenti vera aut de preterito vera sit sed habens quod impossibile est eam non esse vel non
fuisse veram Indeterminate vera est propositio de contingenti ad utrumlibet cuius veritas potest
impediri extrinsecus non convenientia Simpliciter vera est propositio cuius veritas dependet ex
significatione impositorum secundum plenariam vel correspondentiam sine hoc quod sit sophisti
cabilis per aliquorum actus Loycaliter autem vera est propositio que subordinatur verum mentali
vel habeo qui est loycali habitu imbutus propter actus specificates viz
Positiones vere et de vero dicuntur quia multe sunt vere quod non sunt de vero Propositione
vera ad falsam nunquam viz quod a propositione habente pluries
causas veritatis ad eam que habet pauciores causas veritatis non viz quod a sed econtrario bene

est propositio que significatione totali et propositionali significat significabit vel significat
aliter quam est in re non obstante quod sit aliqualiter taliter sicut est in re primaria secunda
na et consequtiva verborum significatione pensata secundum quod loycales proprietates ultima
te requirunt Falsior propositio est que habet plures causas falsitatis et falsissima
est que nulla habet rei correspondentia ad significata Veritas loyci et falsitas
est magis insignis quam in rebus unum mutatur non mutatione in re liter vicissi
situdinaria aut veritas mutatur mutatione facta in re unde hec erat falsa Afrosius est homo
ipso mortuo hec autem homo est animal fortior mutabitur in falsitatem non propter
mutationem rei sed propter mutationem solius actus ut Sortes est fortior animali Figu
menta et non entia habent veritatem loycam ut chimera ymaginatur Adam fuit antichristus
erit sed non habent metaphysicam veritatem propter non correspondentiam rei Propositionem falsam
ad propositionem veram et falsam viz quod a non et vera In omni quia bona illatio sic quod est falsum ante
cedens est falsum Tertia vera a propositione habente unam causam falsitatis ad propositionem habentem plures
causas falsitatis ad propositionem habentem non viz quod a

est propositio que sub sensus multiplicitate sub eodem verborum vultu permixtis veri
tate cum falsitate propter aliquem terminum adiectivum in differentia sensuum inflectende
Multiplex est talis propositio prima plus se habens ad verum altera plus ad
falsum tertia equaliter ad utrumque quarta habens se indifferenter ad sensum cathegori
cum et ypotheticum in quorum uno est vera altera falsa quinta ubi ponitur terminus varia
bilis in casu Sexta ubi ponitur terminus in tribus ad genus divisum Septima
divisum regiminis Octava propositio flexibilis ad diversitatem circumstantiarum causalium
aut loci aut temporis Nona transsumptiva et non transsumptiva decima diversa sup
positionis ampliationis restrictionis appellationis Undecima modalis habens
in differentia ad sensum compositum aut divisum Duodecima duorum ablativorum
in designatione positorum Tredecima dictio exceptiva posita respectu
modi a dicto et li quod quatuordecima de subiecto copulato disiunctivo conditionato
et temporali Quindecima propositio habens permixtionem et in actu signatum et exercitum
Sedecima varialiter et in analogia Decima septima infinitata propositio omnes
hee ad verum et falsum sunt permixte et distinctabiles ex hac parte

est propositio sui prolatione aut visione mentaliter suspendens intellectum circa equa
aut inequa oppositorum acceptationem propter certorum quorundam assensivorum aut
dissensivorum ad scientiam correquisitorum carentiam qui si adessent ad alterum eorum
inclinaretur animus auditoris aut videntis Multiplex est propositio
dubia prima dubia ex partibus tamen composita est indubitata ut rex sedet vel non
sedet licet in qualibet parte est dubia tamen hec disiunctiva est necessaria quia ex partibus
contradicentibus secunda et hec est dubia facta esse vera rursum hec rex sedet et nullus
rex sedet est dubia facta esse falsa tertia est complexe dubia que fit per equalem
acceptationem oppositorum sine hoc quod magis ad unum quam alterum inclinaretur
Quarta comparative dubia in qua maior fit inclinatio ad verum Quinta vacilla
toria est in qua maior fit inclinatio ad falsum et ad dissensum quam ad
assensum etc. Interdum propositiones dicuntur dubie simpliciter an sit et
an actu vis(ibilis) sint de eis conditoria in sensibus contradicentibus quarta ob
mittitur Ab aliqua propositione dubia ad eandem disiunctive cum sua contradictoria
quinta sequitur viz quod a

est propositio que sicut significat significatione totali et propositionali ita necesse
est esse simpliciter vel ex conditione et eam quam impossibile est esse
aliter quam ipsa significat vel est propositio cuius contradictoria est impossibilis Mul
tiplex propositio est necessaria prima simpliciter necessaria est propositio que omni tempore quo poni
tur est talis ut sic equivales terminis propositionibus verus quarum una est de presenti
vera altera de preterito tertia vero de futuro vera et sic sola conditionalis bona quarta
est necessaria secunda necessaria ex conditione etc. que non omni tempore est vera et que aliqua
potentia est falsificabilis cum circa intellectum apprehensis terminis non mox as
sentit et illa quarta est de presenti necessaria etc. propositio necessaria in qua ponitur verbum
presentis temporis non absolutum a tempore De futuro necessaria est in qua ponitur verbum
futuri temporis etc. quod est necessaria De preterito necessaria est in qua ponitur verbum preteriti
temporis sicut rem ita necesse fuisse quod eam non fuisse est impossibile Ap
positione necessaria ad impossibilem aut contingentem nunquam viz quod a ante
cedente necesse oportet consequens sequi necessarium sed non econtrario Tertia vero a propositione
necessaria sequitur in bona illatione ad quamlibet scilicet ad impossibilem veram falsam
ad contingentem etc.

est propositio que stante primaria terminorum significatione sicut taliter esse qualiter esse
fuisse aut fore est impossibile omnium terminorum pretensione pensata Mul
tiplex est propositio impossibilis prima est simpliciter impossibilis etc. propositio quod qualitercumque
sit omni tempore impossibile est sic esse fuisse vel fore que etiam in nullo casu
potest esse vera et cuius contradictoria aut subcontraria semper est necessaria et que omni tempore

quo ponitur semper est falsa et intellectus intellectis terminis mox ei dissentit
Secunda viz ad finem attingere et quia resolubiliter est in una istarum cuius ans est
simpliciter impossibile etc. equivalet tribus propositionibus falsis quarum prima de presenti falsa falsa altera
de futuro tertia de preterito altera secundum quod impossibiliter est propositio sic se habens quod quantumcumque
sit sic non possibile est non esse vel fuisse licet possibile sit sic aliquando fore Tertia naturaliter
impossibilis est propositio significans taliter qualiter secundum naturam ordinatam non est possibile esse
fuisse aut fore et hec impossibile est significabile et intellectibile Quarta supernaturaliter implex
etc. in qua est impossibile cum deus omnia potest et sciat et hec impossibile non est significabile nec intellectibile
Ab impossibili se compluribus non aut econtrario etc.

est propositio que sicut sic significatione totali et propositionali ita possibile est esse fuisse
aut fore omnium terminorum et loycalium proprietatum ultimata pretensione pensata
Multiplex est propositio possibilis prima simpliciter possibilis et est etc. quod in omnium causarum sic tam
naturaliter quam supernaturaliter potest esse vera et hec in omnium argumentis de latissimis
superioribus et secundum hanc possibilitatem li potest est verum inloyci et mensura omnium argumentorum cum
alia secundum quod tertia naturaliter possibilis quarta supernaturaliter quarta possibilis vera quinta falsa possibilis
Sexta coniunctibiliter cum contingenti ad utrumlibet Alia est propositio de potentia possibilis
quia multe sunt possibiles et non de possibili rursum alia de possibili et alia impossibilis alia necessaria
vel vera aut falsa quia de necessario aut de vero aut falso quia hee magis ad primam
alie vero magis ad secundariam theorie intentionem Ab antecedente possibili nunquam
dicitur sequi consequens mere impossibile et possibili posito in esse non dicitur sequi impossibile

est passio propositionis qua datur affirmatio talis quod scilicet potest constituere
cuiuslibet propositionis sunt autem tamen tantum ut ipse tantum
ad utrumque simul secundum se tamen considerate variationes Que
situm huiusmodi passionis est li que quasi nomen cum dicatur quod an potest
intrinsece et essentialiter mutuari constitutio propositionis sicut tamen ca
tegorica vel propositio tamen etc. de ypothetica vel mixta se habet sit ypothetica
theogorica ut ista non dum est quod fuisti asinus quia in copulativo sensu falsa est categorica
vero cum negat accipitur negatio vera est Ergo posuisse et novum de veritate
longe species aliqua de propositione categorica et passionibus eius scilicet quantitate qualitate opposito ne
et in aquisitione equipollentia etc. et alias quod omnia per ordinem videbuntur Viz
sua propositionis alterata primo ad sofisticandum non si idem est dicere Ista propositio si est im
possibilis est falsa et propositio si est impossibilis est falsa falsum est propositio si est impossibile est
impossibile est falsum si est propositio etc. ad sciendum quod propositio est categorica vel ypothetica etc. quod
viz illa categorica ad ypotheticam aut econtrario cum sint diverse species

est propositio habens expresse implicite aut equivaleter et non unum subiectum predicatum
et copulam tamquam principaliter et materiales partes suas vel mentales sibi correspondentes
Propositio hoc dicitur categorica est que habet subiectum et predicatum principales partes suas de neque
non viz primo hec non esset propositio categorica homo est quia non habet predicatum quia li albus
rursum nec rotas sales expresse secundo hec bis comedi panem non esset categorica quia
nullum habet subiectum secundo li a non esset categorica si sermonem significat cum homo
est animal quia nec habet subiectum nec predicatum nec copulam quarto li pluit ningit tonat
sunt unum vel falsum et sunt categorice et non habent subiecta nec predicata dicendo non ningit
mentiretur si non ningeret Obicitur contra meam diffinitionem primo homo est
albus non esset categorica quia non habet predicatum quia li albus non est predicatum saltem tota
sed partiale dicitur potest addi et in se totum aut secundum eius partem Multiplex est propositio
categorica prima de est secundo adiacente et est propositio ubi predicatum subiecti vel non expresse
ponitur secundum se totum vel secundum sui partem in qua sunt verba sive similia li est est predi
catum et copula si quarta tunc li est inclusum Alio de est tertio adiacente Tertia me
talis quarta equivalens Quarta simplex ut homo est animal quinta complexa ut quod homo
vel asinus est asinus homo est albus asinus est fortis

sunt partes materiales aut formales propositionis categorice necessario ad constitutionem eius
correquisite quarum due scilicet subiectum et predicatum habent se in ratione materie copula vero
in ratione forme specificans esse tribuens eidem Partes itaque principales sunt
partes sine quibus propositio bene potest consistere et sunt duplices scilicet materiales sunt partes extre
mis superaddite tamquam determinationes earum formales sunt sincathegreumata si
li a in propositione ad sermonem cum illa homo est animal tunc partes principales sic a vo
lis nulle sunt sed solum sunt partes principales mentalis sibi correspondentes similiter dein
de est etc. si esset in libro clauso circa quod nemo adiceret tunc licet non habet actu exterma
tamen li habet dicitur dicere aptitudinem ad potentiam cognitivam De subiecto et predi
cato et copula dictum est ante potest tamen dici predicatum forte etc. quod includit in se copula
ut homo currit et potest esse copula materialis etc. quod includit in se predicatum ut homo est sicut
illa equivalet illi homo est ens cum ut in pluribus quod si in propria li est est copula
quod ex ea copulatur et non se

est passio propositionis categorice cum ut sit ratione copule correspondet actus copula
tivus unius extremi cum alio aut actus divisivus unius extremi ab
alio aut actus divisivus unius extremi utrumque modo denotans
Dicunt quidam quod qualitas propositionis sit accidens alii dicunt quod sit copula
quod sit mentalis propositio qualis alii dicunt quod sit passio subsecundaria intentione con
siderata aliqui improbant dicentes qualitatem non esse accidens quia inest pro
bus scilicet conversive et convertenti et si esset accidens tunc esset in diversis subiectis
Alii dicunt quod non sit propositio quia copula non est propositio et qualitas sit ratione
actus complexivus est actus ratione cuius ad veritatem propositionis in qua
ponitur requiritur ex ea supponere pro eodem aut denotare ea supponere
pro eodem et ut sit non pro diversis Actus divisivus est actus opposito modo de
notans in ratione eius non requiritur quod extrema pro eodem supponunt scilicet quod
non supponunt aut supponunt pro diversis Per qualitatis adequationem
primo ad sofistriam non enim idem est dicere antichristus est non videns antichristus
non est videns non antichristus est videns videns videns non est antichristus
prima est falsa altera vera tertia vera similiter quarta et secundo quod viz ab affirmativa ad negativam
aut econtrario etc. non

est propositio categorica in qua expresse implicite aut equivalenter predicatum predi
catur de suo subiecto mediante copula affirmativa idest quod supra ea aut nulla
la fertur negatio negativa terminata aut si fertur tunc feruntur plures nega
tiones negative terminate pares per pares Propositio hoc dicitur affirmativa est in qua
predicatum affirmatur de suo subiecto contingente verborum non viz primo quia

sint admiscē tm̄ dispati aut pro nullo supponētes aut admi9 aut vnius
rcor pro nullo supponat 2 ṗdicatū nulli conueniat contento subiecto
pone aliqui dtīz intincor 2 signū nēcioz cursū int signū vle nētm̄ et
nēom quia nē° tut dī qn qualificat tm̄ si signū nētm̄ qn qntificat 2
qualificat ul' qn est tmīus natꝰ esse extrem̄ cū h° q incluđat nē om
Omnis nē° sic omne signū nētm̄ fac̄ tm̄ qnem̄ se sequētem̄ sta
re qfuse dist' ne nisi aliunde impediatur 2° nē° ē malignat' natiue qp̄
pse inuenit totū destruit 2 oppom eius inducit 3° nē° nō nēt an
se s3 pꝰ se n° n cista nēt an se o' ho al' nō est

est ppō vlis negatiua in qua subiectū vna cū signo vli nētiuo nō ponitur
cum parte subiecti s3 cum pte pdi ppt' cēta impedimēta impedientia ne tm̄9
apte subiecti positus subiectū existat s3 magis tmīus apte pdi positus ut
indubio nō est aqua in in capit h3 ho nō adequitandū requit equs
2 v3 illā n9 eq9 requit adequitandū 2c vā 2 illa ē fla sua conditoria
suppot sc3 ens q9 requiritur adequitandū nullū n tlē dat qn alter nō de
qūtantur q sit conuerte condicatoie subaltne sm tes qualit' pbentur vē qut'
false 2 qn inconuenientes sequetur ponēdo eas q9 sunt demodo loquendi consue
to h' oia discutē adpūtu esset minus pluriū quia vita breuis 2 multi de po
nedor est i h' libro includenda igitur 2c

est ppō vlis nētiua in qua ponitur aliq° signū q9 equiual3 signo vli nētiuo
correspondet' ea astruens interdū cū inclusione actus 2 corceptus in toīū cū
actū tm̄ sine conceptu Multiplices sunt tales ppōnes vtualit' vlēs nētiue
pe sunt' includentes actū 2 conceptū cū abnegacione tpis ut nūq̄ ho fuit asin9
t nullo tpe alia ē cū loca abnegacoe ut nullibi ut nullibi nusq̄ ut nullibi
currit vbi l' nemo includit solū supposita humane Cēta abnetiua omnium
enaū ut incipl Certa duor tm̄ ut neuter i n° ille n° iste Sex dcli ip̄le qab
negat oē tpūs 2 locū 2 supposita 2 oīa entia
sunt extrema 2 qualit' quātat 2 glis i talib3 valent illa nes Vide diligēt' in istis q
leant nemo ē qnē ip̄le de oī homīe igitur n9 ho ē qnē ip̄le de oī hoīe 2 an ista qnā ua
t n9 ho ē qnē ip̄le de oī homīe

est ppō cuius subiectū accipitur accipitur duisis acceptionibus quo addistī
mas spēs suppositionis ppt' aliquod superueniēs impedimentū q9 prohib3 ne
tōle subiectū vnica acceptione accipiatur Multipliciter sunt tales ppō
vna vbi int' ptes subiecti claudit' aliq° signū distributiuum aut singular
sans 2 nētiuū signū fertur in toīū ppōs ut nullius homīs q3 asin9 ē nullius
homīs iste equs currit ista tn̄ sim' est vlis nullius ho asin9 ē sic illa nullus
homīs sic illa n9 asin9 ho n° impedit obliquus sunt in vli a'ua 2° qn̄ pō
signū vle adsubiectū affirmatiuum vbi obliquus pcedit rectū 2 conformat se cū
signo ut cuiusli3 homīs asin9 nō ē s3 isto nō sunt in ita qli3 asinus homīs nō
ē qli3 homīs asin9 nō ē 3 qn ē impuā vlis nē ua Certa qn ponitur apte
subiecti due negaciōs 2 ambe capiuntur nēnt' ut pā capit in finitatiuē
2 scdā nēnt ut n9 2 nemo mordet se in sacco s3 si pma nē° cū nēnter tūc
est sim' vlis 2 nō inixta si ambe infinitat' tūc est indefinita rursū ista
est sim' nm ens q9 nō est ho est asinus 2 nō inixta quia scdm nō cū restitē

est ppō vlis negatiua de extremo cōplexo int' cuius ptes clauditur nota
tpalis dū aut alia sibi equiualens nata recipi in sensu kaºº ul' pposito q°
que in sensu kato nata ē se indifferent' tenē adsubiectū aut pdī ex in ut
nullū al' dū dormit vigilat
al' dū dormit vigilat o' ho ē al' dū dormit i n9 ho vigilat q° ē falsa di
si est pia nō ē inclarent si ka tūc si l' dū dormit tenē se adptem subiecti
aoī ē falsa v3 n nm al' dormiēs vigilat modo h° fim est cū homo sit al' dor
imens 2 tamē vigilat si uō t3 se adptem pdī tūc male cludit 2 ca plus
ē pdū mior q9 fuit subiectū maiori 3 i fit forū n m al' dū dormit vigilat
o' homo ē al' i n9 homo dū dormit vigilat ul' i n9 ho vigilat dū dor
int Sofisticaº nō est idem dicē nullū al' vigilat dū dor
al' dormiens vigilat nm al' dū dormit vigilat 2c

est ppō vlis in qua apte subiecti ponit' duo abla in designatioz ane que re
cepta int in sensu kato ul' pposito indiuit' nata est qntificāri solū in sensu kaºº
2 lit° nō in sensu pposito ut nullo homīe currente tu es asin9 h3 in sensu
kato nūq̄m v3 ista qn nullo ho currit tu es asin9 n° illam si n9 ho currit tu es
asin9 n° illa q3 n9 ho currit tu es asin9 aliqui dicut q9 ista nūq̄ua pt esse kaca
aliq aut dicut q9 pt esse kaca 2 assignat extrema 2 oīa ppōm kaē hue
menaā Sofismata huic cūlo queuēcia sunt ista nō sorte dormi
ente tu es bonus neutrū oculū hndo tu potēs vide' n m oclm habēdo tu po
tēs videre 2 an sit idem dicē n m oclm habēdo tu potēs videre 2 neutrū
oculū habeo tu potēs vide' cū ista ccedatē pma vō negatur
Sūt adhuc multe alie spēs quas forte plene t' ponā in dep tobadis ppō
inbus

est orō in qua expresse implicite a' equiualent' pdicatū pdicat' videt'
de subiecto q9 tn̄ nō pdicatur ppt' h' quia nō ppō vna Diligēt'
aduēte cuius glis 2 qntit' sunt iste pmo n m latrale ē canis 2 dicatur q9
nō est vlis n° ē negatiua q3 ē ppō plres s3 ista n9 canis ē latrabilis 2°
vlis negatiua 2° ista nō ho ē ē vlis si l' nō cū nēnt' si uō infinitat'
est indefinita 2° ista m' ēt ē vlis 2 subiectū ē l' ens 3° nulla ho est
tmi9 qnis signo vli determinatus dicitur breuit' si cū pt vlis est 2 vā
qua vex est q9 n° iste homo ē tmi9 qnis signo vli determinat9 n° iste 2 oīs
malit' aut falsa ē 2 ē indefinita q° nulla chimera ē l3 l' chimera nō dsti n°

suppomt tn̄ denotatur distribui i denotatur capi pro eius suppositis come 2°
nullus homo ē qntitatis ē vlis quia n° ille nō homo s3 equs ē qntitatis
n° ille s3 asin9 i nullus ho nō ho ē qnē ip̄le de omni homīe 4° nō ho
est quit' le cū h° qm q9 ē ho 5° in l ē inl 9° exem lo in l fit 10 in l 2 chimera
se' fres 11° n9 ho pt sacē q9 aliquis ho pt sacē 2c

est ppō kaca in qua expresse implicite aut equiualent' subicitur i psubiecto
tōl' ponitur tmīus qnis qnit' tentus signo pticulari particulant' tento
2 expresse posito P° h dist' pticularis ē in qua subicitur tmi9 q°
signo pticulari determinatur dengoe vboz nō v3 pmo ista essz pticularis ali
q°s inl° currit 2° ista essz pticularis quidā ho ē ut dea est quiddam qua
vppo° nō sit' qnite 3° illa nō essz pticularis alicubi ē ver qua tea nō su
bicitur 2c saltē expresse 4° illa essz pticularis aliq° eius q° ē sor currit quaita
subicit' l' eius 2c 5° nō qnit' tentus 7° ista essz pticularis q3 ho aliq° al' pos
sidet quia mea subiat tmi9 q° s3 l' al' 2 determinatur pti n signo s3 pli ali
q° ho ista eēt pticularis homo est al' subiecti cū signo ptin implicate v3 n subiecti
descensus disiūtis adsupposita i 8° nō aliq° ho currit essz pticularis quia mea
subicitur l' ho 2 determinatur signo pticulari s3 pli aliquis dicitur d' s3 nō
pticularit' tento s3 vlis 9° aliq° ens est non sbi dcā capte ° ma' est in
desinita s3 pt tale ē pticularis

est signū sincas pticularit' suppositor ul' pticularem ppōz constitues a' est signū
sincathegreumaticū denotās tmīm in supposito que fertur capi pro eius supposito dis
iunctiue formalit' 2 eū suppone' determinate si fuit tmīus qnis 2 suppon' 2 t'
se h'ns q9 super eū nullū fertur signū confusiuum vocatur Dicitur signū
pticulare quia denōt pdīc inesse alicui supposito pti' ul' aliquibus supposi
pticularit' 2 nō omnibus vlr aut nō inesse alicui pticularit' ul' aliquibus
Descenditur aut disiūctiue ppt h' quia sit adpticularem disiunctiue re
quiritur vitas vni9 ptis tantū ita q3 sufficit verificari ppono supposito tantum et
dicitur formalit' quia l3 in qualib3 pticulari aut indefinita q° ē in ma nali
v3 copulatis descensus h' tn̄ nō est formalit' sed materialit' Caput n aut
in desinita adsua vlē eiusdē qualit' nō v3 q° n i inēbi casibus s3 in ma
nali 2 cū appellacōe tmīs 2 vbi ans ē in pl'e 2 qns ē incōn v3 ecia i
rebus etnis 2 ec intimis huiusmodi cū vnicū suppositū capit n ad sua in de
finita v3 qnā vbi tm̄ tenentur eodemodo 2 accipiuntur in eodē qnē

est ppō kaca cuius tm̄ subiectū quā pdcīm supponit determinate psignū ptic
expresse positū 2 sup° tōla nulla fertur negacio negant' tenta nisi sup
tale subiectū a' pdicatū feratur aliquis tmīus confusiuus aut singulari
sans aut sit tmīus pro nullo supponens aut sit ppō demodo loquendi inani
sueto pmo dī ppt' illam tn̄ homo ē al' 2 qdā al' est iste ho omne equm
vidz iste homo vbi l' iste ho est subiectū 2 nō supponit determinate tn̄ qda
tmā cur Certa omnes equm vidz qdā ho sp fuit ho vbi l' homo est sb
ēcū 2 tamē nō supponit determinate s3 qfuse tantū s3 cista videntē omne equm
ē homo l' homo supponit determinate eo q9 2 in marsiliū t3 se restite
ista ppō nō est pti' q° a'ua nō aliquis ho currit s3 vlis a'ua 2° ista est
pticularis vllius ho ē 3° ista ē pticularis q° a'ua aliq° al' q° nō ē homo ē asin9
s3 ista nō ē a'ua aliq° al' ho ē ho q9 ē asin9 2° qdā sol luz ē pticular
a'ua 2 lz nō heat actū plura suppōta tn̄ h3 plura suppōta vginalia ut
respectu l' pt ul' respectu eo le despnti vni supposim futue aliū pticulari tn̄ q
lz aut pt vā aut falsa alibi dicetur

est ppō pticularis a'ua cuius subiectū accipi' diuisis acceptionibus i diuisis spēbus
suppoīs ul' eciā inuica spē pdiuisos actus ul' pmū actū 2 alterū conceptū
hōm pmū quidā asin9 isti9 homis currit Scdm quidā asin9 cuiuslib3 homis
currit Scdi quidā asin9 qdā homis currit tn̄ ho ul' aliquis et Dicet
aliquis multū loquens de ppōnibus mixtis s3 mixte qualit' ut omnis ho ē
ul' nō est asin9 q pt esse a'ua 2 nē ua rursū mixte qntit' ca d'li a'ua
mixta q9 nē ua sit h' de pticulari a'ua 2 nē ua an h° fans aliq nētiue co
rrō te ul' sic adplacitū actum libitū 2 forte ppt' ostentacōs dico q9 ponēs
mixtas ppōs ppt' ca pmo sequetur condicaria esse sim' vā aut falsa rursū
ex vō sequetur fīm i bona qnā ut p3 i isto silogismo o' ho ul' asin9 3 vol'
brunellus ē ho ul' asin9 i brunellus ē vol' distribuedo pte 2° 3° qutens eēt
vā 2 qnsa falsa aut econūso

est ppō kaca in qua expresse implicite aut equiualent' subiat tmi9 q° qnit' ten
tus sine signo vli pticulari a' sm̄ n expresse posito 2 h° stans qfuse tm̄ ul' de
terminate quolz indefinita montalit' ē pticularis ppt h° aristotiles bene
dicit diffiniendo pticularem dī Pticularis ē que h3 pdcīm q9 denotatur de
subiecto sine signo vli 2 pti n 2 addēdo sm n diffinicio erit completa 2 alibi
dīt que aliam ul' nō aliam pdīu inesse s3 P° h dī' indefinita ē in q°
pdū pdicat de suo subiecto sine signo nō v3 pmo ista nō essz nēta tn̄ ho ē qz
h' subi' l' homo 2 nō sine signo qnis in ē quia n essz indefinita nullus eēt qu
titatis 2° q' ppō cū pdu 3° q' oībus incongruis n forte diues q9 meus
n° essz subiectū ut pti' tū omne vm̄ psuppōt congruū Iste sunt indefi
inte pō n m hoīes currē ē p le oīs ho ē bo sor ul' pdto ē sor ē indiuiduū
s3 iste nō de ho ē dicio quia ē vlis n° ista o' ho ē tmi9 q3 ē magnū n° ista
sor 2 pdto ē quia nō suppot diuisim canis ē latrabilis hoīe sol oritur ho
tudibilis ē ho mouetur

est ppō in qua expresse implicate aut equiualent' subiatur 2 pt tōle subiecto
ponit tlā discretus discrete tentus ut tmi9 qnis singularizatus ppronomen demonstratiuum P° h dī Singularis est in qua subicitur
tmi9 discretus aut tmi9 qnis tn̄ pnomine demonstratiuo singularizatus
v3 h' sit sm' tes sor ē dicio sic sor ē indiuiduū quia l' sor ē de ppe qua
2 in qntitatē 3° iste ho ē nō essz sin' quia mea subicitur l' ho 2 h° est tla
q9 dī pō nō ptoli subiecto pō 2° nō t qnit' q° meus asin9 ēt essz sin' p
tota diffinicōs qnis in ē q3 tales pnt vlisari rursū subtilis pt si descensus
retin sp talia pnomina diuatiua sunt indefinitas ptea eciā sp supponunt
pluribus si n centū habeo asinos sp pro oībus vex ē dicē meus asin9 t ecia
oīs mei asini currunt Item sp importat ples diuisim s3 psona possidentem
Exem possessam 2c

est propositio katheg[orica] in qua non pure simpliciter singularis propter diversam acceptionem sub-
iecti quo ad diversas species suppositionis propter hoc quia pronomen singularisans
precedit obliquo precedente rectum cui quo construitur se obliquus secundum obliquus sin-
gularisatur et non rectus aut includit aliquid signum universales partes quod facit propter
diversis acceptionibus recipi exemplum primum Illius hominis asinus currit et asinus
illius hominis currit Illius hominis quilibet asinus currit tunc ille asinus illius hominis currit
hoc est singularis illa licet non sit non primum nec sit terminus communis subiecta
cum pronomine tamen adhuc est singularis quod terminus singularis debet recipi pronomine eo
quod non potest supponere pro pluribus eccentricis discreti divisim sed contra licet hoc non est non
aput conmunem nec terminus discretus aput logicam dicitur quod est non aput
logicam dicitur quod est non aput logicam et hoc sufficit correspondet sibi nomen proprium
rei demonstrate secundo ille asinus hominis est dicitur quod sit singularis et non est idem dicere cum
illa ille hominis asinus currit tertio alter sortes currit est singularis sed ista alter sortes currit
est indefinita eo quia si sortes haberet centum ancillas pro omnibus supponeret li alter
sortis

est propositio in qua subiectum [illegible] terminus communis cuiuslibet prout sumptus cum pro-
nominibus demonstrativis [illegible] tivo ut sit propositio non requiritur individuum
alicuius speciei esse secundum significationem consideratam nisi esset demonstratum per rationem
cuius correspondet sibi non proprium rei demonstrate tantum sed non in proposito
non oportet quod omnis terminus discretus fiet individuum alicuius esse speciei quia
alias hoc non esset singularis hoc ens et quia hoc hoc vero terminus designatus tamen indi-
viduum de quo ante dictum est ista homines currunt si recipitur li isti homines
collective est universalis sicut omnes homines demonstrati simul sumpti currunt vel
cuiusque de uno hominum demonstratorum et si divisive adhuc duplicatur pro communi
divisive prout videlicet iste et iste et iste homo currit et tunc est ista divisive sit est singularis
An dabilis sit aliqua universalis a indefinita seu particularis que non haberet
individua vaga et quod primo ista indefinita tamen alter est homo mortuus non
falsificatur si dicitur tamen hoc alter est homo sicut hoc universalis quod species est in pluribus
assignatione singularium vagorum debet observari propter tres complexiones
na hoc non est singularis istius quod homo est dominus iste homo est dominus sed hoc homo est
dictio et ista sortes est dictio hoc sortes est dictio et non hoc sortes sed istius nomen hominis et tu
omnis signo universali determinatur que sit singularis diligenter nota

est propositio singularis in qua subicitur terminus discretus significans certum indivi-
duum alicuius speciei esse secundum discretionem eius ab alio ex impositione actu
facta quam sub nomine proprio denotat secundum significationem eius non transsumpti-
vam ut petrus currit dicitur non transsumptiva propter illa omnis petrus
est mutabilis quod recipit universaliter sed non in sensu proprio similiter li salomon recipit
comparationem sed in sensu transsumptivo et sic est indefinita Circumlocutiva
singularis est propositio in qua subicitur terminus complexus compositus ex termino sin-
gulari qualiter integrato possessionem important et non attinentia rei importate ut so-
phronis famulus et supponit solum pro famulo sophronii filius supponit solum pro
filio sophronii sed petro licet indeterminate Ab universali ad suam singularem
ad signata cum constantia subiecti valet consequentia sine constantia autem non
valet Ab singulari ad suam universalem ut particulare sed valet consequentia ab singularibus sufficienter
enumeratis vel cum li et de similibus sed valet consequentia

est propositio kathegorica in qua subicitur copulatum ex terminis singularibus et ut non ex termino
singulari et communi ratione cuius non potest supponere pro pluribus essentialiter distinctis divisim sed
pro uno tamen communi ut sortes et plato sed ista non est in tantum sortes et homo est Si autem
dico ista sortes et homo et quia supponit pro uno solo sed pro sorte sorte non de-
monstrato unum est dicere hoc est sortes et homo tamen quod non debet sic videri hoc est sortes et homo
sed sic hoc sunt sortes et homo sorte et platone demonstrato sed ista sortes et chimera est
singularis supponit non pro sorte Disiunctiva singularis est propositio in qua subicitur
disiunctum ex terminis singularibus similibus ut una dicte propositionis et alia quam pro uno supponente
ratione cuius primo rei est singularis et ut non pluribus ut sortes vel sortes sortes vel hoc vel hoc isti le
sortes vel chimera sed ista est indefinita sortes vel plato et licet partes eius sint singulares
non tamen totum propter naturam sapit nec est similiter de ista sortes et plato est quia hoc communi
ibi divisim

est propositio kathegorica in qua subicitur terminus singularis sumptus cum aliquo termino causa-
tive sibi adiuncto ratione cuius sit solum unam rem quam tunc notat ratione primum tamen
tantum et non secundi ut petrus parvus Nec minus dicimus prolongationem de
quantitate scito primo quod quantitas non attenditur penes suppositionem quia tunc
quantitas cum chimera est et cum subiectum non supponit nec penes ampliationem quia propositio
non ampliative sit quantitate nec penes restrictionem nec penes appellationem ex eodem
motivo sed quia subiecto additur signum universale vel particulare vel singulare vel nullum
hoc dicitur indefinita quod dicitur est sed simpliciter dicta et exclusiva An omnis
propositio sit aliquis quantitatis dicitur quod non quia propositio non in quantitate termini secundo non videtur quod
cum in est sed quantitas nos fecimus est indefinita hoc solum dicitur sed videlicet sic hoc die singularis
est si hoc suppositi pluribus diebus successive est indefinita hominibus vivibilibus et nullus
est et aliquis ens est non est in tantum et non particularis quod homo potest sorte est recepta

est duarum propositionum kathegoricarum utroque termino participantium secundum eun-
dem ordinem inequalitate tamen ut infinite tamen ut inequalitate
et quantitate similiter formaliter repugnantia Aliis sic et inequalitas est duarum
propositionum kathegoricarum utroque termino participantium habitudo talis quod ille propositiones
ut habent plus de universalitate quam particularitate non computando partes complexi nec
sit universaliter et hoc ut habent plus de particularitate quam universalitate ut ex de particularitate
potuit intelligi subscripta Si hec diffinitiones clare intelligitur faciliter
totius logice secundo ad veritates propositionum salvandas et cognoscendas tertio ad conclusiones
unde ista est bona quia istius contraria est vera ergo ista falsa licet econtra non sequi-
tur istius contraria est falsa ergo ista vera quia ambe possunt esse false

sunt due propositiones kathegorice utroque termino participantes eodem ordine secundum copulam
sine modificatione repugnantes formaliter in veritate tantum et inequalitate tantum sic se
habentes quod habent plus de universalitate quam de particularitate non computando partes complexi
quarum prima complexum accipitur unica acceptione in quarum quilibet particularitas
addenda in una earum debet distribui et si ponitur disiunctum aut copulatum
addenda in una earum debet distribui ut nota negationis sine hoc quod in utraque ponitur
suppositio ampliatio restrictio appellatio Sed tunc ponitur sunt contrarie prime unice
acceptionis ut quilibet asinus hominis currit et quilibet asinus hominis non currit Alia diverse accep-
tionis ut cuiuslibet hominis asinus non currit et cuiuslibet hominis asinus non currit et cuiuslibet hominis
quilibet asinus est Tertie signum restrictionis et suppositionis ut omnis homo bis bibit vinum
non bis bibit vinum Quarte in fieri ut omnis homo alter non est omnis homo est de alter Quinte di-
stincta ut de risibile ut risibile est asinus distribuendo ptu tunc ita de risibile non vel risibile
est asinus Quinte in exclusiva ubi est expressio ut omnis homo est alter non ut nullus homo est alter
Sexte a parte tamen ut sortes est omnis homo sortes non est homo Iste non sunt contrarie omnis homo
est alter omnis homo alter non est secundo cuiuslibet hominis asinus et cuiuslibet hominis asinus non currit pro
de risibile ut omne risibile est asinus omne risibile ut omne risibile non est asinus quod
cuiuslibet hominis asinus est omne currens nullius hominis asinus est omne currens

sunt due propositiones kathegorice utroque termino participantes ambe particulares eodem ordine se-
cundum copulatum sine modificatione repugnantes formaliter in falsitate tantum et inequalitate
tantum sic habentes plus de particularitate quam universalitate requirentes hoc sic quod
terminus distributus in una non distribuatur in alia non computando declarationes
accipiuntur pro speciali signa restrictiva et que non sunt partes complexi quod accipitur
unica acceptione et sua vel cum termino stante distributive cum termino stante de-
terminate tunc in negativa non terminus debet distribui et si in utraque earum ponitur signum
similiter in alia earum debet negari Non diligenter iste non sunt subcontrarie quidam homo
est omne alter homo non est alter secundo cuiuslibet hominis asinus est cuiuslibet hominis asinus non est nec ille
quod homo aliquo tempore non nisi risibile est quod homo quando nec iste tamen homo est alter tamen homo
est alter quia in casu ambe false Cum tamen plures sunt subcontrarie prime prime
sunt autem indefinite singulares alie exclusive ut tamen homo est alter non tamen homo est
alter Tertie mixte cum universalibus ut quod homo alter non est rursum mixta exceptiva et mixta
ut quidam homo est alter homo non alter Quarte singulares ut sortes est homo sortes homo non est

sunt particularis a universali et particularis negativa de eisdem subiectis et particularis hoc diffinitio petri hispani non
videlicet primo iste essent contrarie quidam homo est alter quidam homo fuit alter particularem diffinitionem
secundo iste non esset subalterne homo est homo non est similiter homo est quidam homo non currit
non sunt particularis a universali tertio iste non esset subcontrarie sortes alter est sortes alter non est quia
non sunt particulares a universali et quantum quia lex eius est quia nunquam possunt simul esse
false sed bene possunt simul esse vere Amplius non esset subcontrarie quod homo
alter est aliquis homo alter non est quia non sunt particulares a universali et sed pluries particularis
non essent subcontrarie aliquis homo cognoscitur veniente aliquis homo veniente
non cognoscitur rursum quidam homo est quidam homo non currit quantum in si non intellexeris
ambe essent false Iste omnis homo alter est aliquis homo alter non est
non sunt particularis a universali et particularis negativa sed pluries a universali et particularis negativa tamen sunt
contrarie quia habent plus de particularitate quam universalitate similiter a universali et similiter negativa
non subcontrariantur

sunt due propositiones kathegorice utroque participantes eodem ordine secundum copulam sine modificatione
repugnantes formaliter in veritate et falsitate simul rursum inequalitate et quantitate
similiter habentes ex de particularitate sicut de universalitate et hoc si habent eas non computando
determinantes que accipiuntur pro speciali signa restrictiva nec partes complexi quod
accipitur unica acceptione sit se habentes quod quilibet terminus distributus in una
et alia non debet distribui excepta determinatione que accipitur pro speciali signum et
partibus complexi quod accipitur unica acceptione et si est ibi disiunctum vel copulatum
aut aliud complexum ypoteticum tunc in una earum debet totum distribui et si in
tunc in alia coniunctio debet negari et si in aliqua propositione aliquis terminus stat distribu-
tive et stat post terminus stans determinate tunc in eius contradictoria terminus qui
stetit distributive debet stare contra tamen et qui stetit determinate debet distribui et si in
aliqua post terminus stans distributive et stetit post terminus stans contra tamen tunc in eius
contradictoria terminus qui stetit distributive debet stare determinate et qui stetit contra tamen debet
distribui retenta semper eadem ampliatione restrictione appellatione determinatione

sunt universalis a universali et particularis negativa vel universalis negativa et particularis a universali eiusdem
subiecti et predicati diffinitio petri hispani non videlicet primo sortes est sortes non est non
essent contradictorie secundo nec iste de alter est alter non est particularem diffinitionem quia lex
eius quod in erunt tales tertio iste essent contradictorie homo est de alter quidam homo
non est alter quantum in quia ambe in casu sunt vere quia sunt et similiter quilibet homo
currens est dexter aliquis homo currens non est dexter rursum omne quod erit est aliquid
quod erit non est essent contradictorie quantum in quia ambe vere prima enim est vera
quia quilibet descendens sunt vere sed hoc ens quod erit est demonstrando et hoc ens
quod erit demonstrando lapidem et non ita omne quod erit est secunda etiam est vera quia
antichristus est aliquid quod erit et tamen non est in aliquo quod erit non est quarto iste
essent contradictorie homo cognoscitur veniente aliquis homo veniente non cogno-
scitur Iste sunt contradictorie de videns omnem asinum est homo aliquis vi-
dens omnem asinum est homo tamen homo est alter non tamen homo est alter Iste non
sunt contradictorie de videns asinum est homo aliquis videns omnem asinum non est homo
similiter quilibet asinus cuiuslibet hominis est aliquis asinus hominis non est

sunt due propositiones kathegorice utroque termino participantes secundum eundem ordinem eiusdem
qualitatis sic se habentes quod subalternans habet plus de universalitate quam particularitate quam
eius infert subalternatam in bona consequentia Petrus hispanus dicit subalterne
sunt universalis a universali et particularis a universali vel universalis negativa et particularis negativa eiusdem subiecti
et predicati non videlicet primo hee essent subalterne omnis homo est quidam homo est animal
casu quod solum mulieres sint in mundo secundo non sequitur omnis homo qui est est mortuus
et aliquis homo est mortuus et tamen diffinitio eius quantum tertio iste essent subalterne

quod homo preter sortem currit et aliquis homo preter sortem currit quia in eadem exceptio non fit nisi a toto in quantitate et ideo non manet eadem ... aliquis homo qui non est sor ... subalterna illius est aliquis homo ... ista aliquis homo currit vel aliquis homo alius a sorte currit vel homo non existens sor est vel aliqua alius vel alia a sorte currit vel homo non existens sor est vel aliqua alius vel alia a sorte currit
subalterna istius nemo non currit est aliquis homo currit et utriusque istorum currit et alterum istorum currit et istius omnis homo est deus est aliquis homo est deus et non ista aliquis homo est deus vel potest dici quod sit inconveniens sed ista est congrua omne homo est deus

contrarie secundum petrum hispanum sunt universalis affirmativa et universalis negativa eiusdem subiecti et eiusdem predicati ... diffinitio deficit non videtur primo iste non essent contrarie sor omne animal est sor nullum animal est sor quia non sunt universalis affirmativa et universalis negativa quoniam quia habent plus de universalitate quam particularitate secundo iste non essent contrarie omnis sol lucet iste sol non lucet quia non sunt universalis affirmativa et universalis negativa sed sunt universalis affirmativa et singularis negativa quoniam quia eius lex convenit et etiam quia habent plus de universalitate quam particularitate cum non li plus ... tertio iste non essent universalis ... quia non sunt eiusdem subiecti cum nullum eorum habeat subiectum expresse quarto iste essent contrarie omnis homo est animal omnis homo non fuit animal quia sunt universalis affirmativa et universalis negativa de eodem subiecto et predicato quoniam quia in casu ambe vere ut si iam esset ... stans sor et nullus homo ante hoc fuisset et etiam quia non sunt de eisdem terminis

sunt propositiones non ut dicit petrus hispanus sic quantificate sed sunt res a universalis affirmativa et universalis negativa indefinita aut particularis negativa aut alie quecumque propositiones que habent plus de universalitate quam particularitate vel quibus lex convenit ... iste sunt universaliter contrarie sor omne animal est sor nullum animal est quia equatet illi ... explicita sed implicite equivalent universales sed isto omnis homo currit nullum ... sunt contrarie utriusque quia lex contrariarum eis convenit repugnat non ... possunt esse simul vere sed bene possunt simul esse false et licet non sint de eisdem ... subiectis tamen sunt implicite de similibus subiectis omnis homo ... se sunt contrarie ponendo distributionem singillatim ... prima est falsa in casu
Universalitas in proposito est tantum distributio particularitas est tantum distributio non tantum distributiva

est formalis repugnantia aut compatientia duarum propositionum habentium utramque tantum particularitatem ... compositionibus eodem ordine ... tantum vel in falsitate tantum vel in veritate et falsitate simul ... Repugnant in veritate tantum contrarie in falsitate subcontrarie in utraque contradictorie Compatiuntur autem ... in veritate tantum contrarie quia possunt simul esse false in veritate tantum subcontrarie in falsitate ... simul subalterne ... Naturam autem propositionum oppositarum potest dici ... aliquo ... regula repugnantie aut compatientie ... Valet lex ... aliqua falsa ... ista contra non ... iste sunt contrarie et una est vera quo reliqua est falsa ... opposita falsa ... impositione ... dabatur ... contingentes apposita appositioni ... idest penes ...

secundum petrum hispanum est si una est vera reliqua est falsa et non econverso idest non oportet si una sit falsa quod reliqua sit vera quia ambe possunt simul esse false Deficit ... non videtur primo quia non oportet si una contrariarum sit vera quod altera sit falsa quia stat unam esse et ... non secundo iste sunt contrarie omnis homo est animal nullus lapis est lignum et tamen sunt ... vere Intelligit in diffinitione sic lex contrariarum sibi invicem contradictoriarum et si ambe formantur est consequentialis habitudo earum adiuncte ex opposito supra qua denotatur probatio propositionis ... contra ... ergo quia in una materia possunt simul esse vere licet non oporteat ... posita opposita esse falsam ergo quod sua contraria est falsa quia ambe possunt simul esse false in omni materia Inquirens sequeret si due contrarie essent simul vere tunc due contradictorie erunt simul vere ut patet faciliter ...

secundum petrum hispanum est altera duarum propositionum in habitudine talis quod contrarie in materia naturali numquam possunt simul esse false non videtur primo quia iste sunt ambe in materia naturali omne animal est homo nullum animal est homo sed ... est animal sor nullus homo est animal sor et tamen ambe sunt false secundo iste ambe sunt in materia naturali et sunt ambe false tantum omnis homo est animal tantum nullus homo est animal tertio iste ambe sunt false omne animal est rationale nullum animal est rationale quarto iste ambe sunt false omne ens potest esse album nullum ens potest esse album prima enim est falsa quia deus et angeli et anime sunt entia et tamen non possunt esse alba ... iste ambe sunt false nullus homo est omne animal et omnis homo est ... omnis homo fuit animal nullus homo fuit animal posito quod sit primum instans sortis
Intelligit hoc dictum tale quod contrarie in materia naturali numquam possunt simul esse false ubi predicatum est contrarie subiecto et est predicatio non quidditativa et in propositionibus non exclusivis et ubi non subiectum transcendens et predicato non additur aliquod signum universalisans particularisans aut singularisans

contingentis materie et ubi accidens est inseparabile secundum petrum hispanum est quod numquam possunt simul esse false non videtur primo iste sunt contrarie in materia contingenti et sunt ambe false omnis corvus fuit niger nullus corvus fuit niger prima enim est falsa omnis corvus fuit niger posito quod sit primum instans corvi tunc ille fuit niger quia non fuit secundo iste ambe sunt false omne nigrum est corvus nullum nigrum est corvus et sunt contrarie in materia contingenti similiter omnis corvus est hoc nigrum nullus corvus est hoc nigrum tertio omnis corvus erit niger falsa est quia aliquis corvus erit qui non erit niger quia corvus in testa sua qui nasceretur erit et non erit niger similiter ista est falsa nullus corvus erit niger ergo iste sunt false omnis corvus

est omne nigrum et nullus corvus est omne nigrum intelligitur ubi accidens est inseparabile in propositionibus nec est ... in predicatione de dicto ubi predicato non additur speciale signum et quod tale predicatum importat tempus presens adiacet

remote materie secundum petrum hispanum est quod contrarie in remota materia numquam possunt simul esse false Obicitur quod hec iste sunt in materia remota et sunt ambe false omne animal est nigrum nullum animal est nigrum secundo omne animal est asinus nullum animal est asinus tertio omnis homo est deus nullus homo est deus ambe sunt false quarto omne animal fuit nigrum nullum animal fuit nigrum prima enim falsa est posito quod sit primum instans sortis Aliqui probant contrarias posse simul esse veras primo omne carens potest esse asinus nullum carens potest esse asinus secundo omnis est prior se ipso ... est quia est prior respectu ... et nullus deus est prior se ipso quia non est se ipso prior ... sunt similiter tertio omnis homo mortuus erit homo ... post diem iudicii nullus homo mortuus erit homo etiam vera quia post diem iudicii non erit tempus in non erit homo Ad primum dicitur quod prima est similiter impossibilis propter ampliationem adram quod prima sit falsa et adram etiam prima est falsa quia deficiet connotatum temporis

est si una est falsa reliqua est vera et non econverso primo non videtur quia non oportet si una sit falsa quod altera sit vera igitur secundo iste sunt subcontrarie et tamen ambe sunt ... ambe sunt false homo nativus est animal homo nativus non est animal quia exponentes ambarum sunt false tertio iste non est ... argumenta concludunt contra diffinitionem Aliter autem arguitur sic iste sunt subcontrarie et sunt omnes simul false homo est omne animal homo non est animal secundo ... est ... et ... non ... extrema pro nullo supponunt et etiam quia ... negat de se ... abasino prima non est falsa ... et non habent nisi individuale ... etiam falsa quia in individuum ... et asinus sunt diversarum specierum quarto homo est generabilis ... quod sit falsa homo non est generabilis ... homo est animal homo non est animal et lapis est lignum sunt subcontrarie et ambe sunt simul false

est consequentialis habitudo duarum subcontrariarum adiuncte ex opposito supra qua denotatur probatio propositionis ... propositionis ... subcontraria ... contraria est falsa ... in proposito posita non erit vera quia numquam possunt simul esse false sed non oportet valere econverso illationem si propositio opposita sit vera quod sua subcontraria sit falsa quia ambe possunt simul esse vere in omni materia Circa hanc materiam ... talis iste sunt subcontrarie non exclusive ... nec modales nec ... ampliative et sunt de modo loquendi consueto ... predicato non additur speciale signum ... particulare ... singulare ... que non possunt simul esse false ... vera quo reliqua falsa due ... simul vera et ... ante ... ad ... non ... quod secunda sit falsa ... loci ab opposito non ... ad ultimam ... sit contrarie non sibi invicem

Lex subcontrariarum naturalis materie est quod due propositiones ... subcontrarie ... numquam possunt simul esse vere in naturali materia Obicitur primo iste sunt subcontrarie in materia naturali et sunt simul vere ... aliquis homo est animal est homo ... est ut notum est igitur secundo iste sunt vere aliquis homo est animal ... aliquis homo non fuit animal ... posito quod sit primum instans sortis ... possibile est esse ens ... aliquid ... possibile est non esse ... quarto animal est ... homo animal non est homo ... potest esse album ... ens non potest esse album etiam vera est quia deus et corpus ... homo est animal sor homo non est animal sor quod ambe sunt vere ... Ad ... quantumcumque sunt due propositiones subcontrarie et sunt de modo loquendi consueto et ... ubi non ponitur terminus transcendens ... quidditativa tales numquam possunt simul esse vere in materia naturali sed si secus fuerit erunt vere in materia naturali

Lex subcontrariarum contingentis materie de accidente inseparabili est lex quod subcontrarie in contingenti materia ubi accidens est inseparabile numquam possunt simul esse vere Obicitur iste sunt subcontrarie in materia contingenti de accidente inseparabili et sunt ambe vere primo nigrum est corvus nigrum non est corvus secundo corvus fuit niger corvus non fuit niger ... posito quod sit primum instans corvi tertio corvus erit niger ... vera est ... prima datis duabus subcontrariis quarum quelibet est in materia contingenti de accidente inseparabili tunc tales numquam possunt simul esse vere si ... predicatur in utraque et ubi sunt propositiones de inesse ... de predicatione dicta et modo loquendi consueto et ... intelligendo ... opposito modo tunc ambe contrarie possunt simul esse vere

Lex subcontrariarum remote materie est lex seu regula qua due subcontrarie ... possunt simul esse vere in materia remota ... sunt subcontrarie in remota materia et sunt simul vere primo homo est deus homo non est deus secundo corpus est album quia ... corpus non est album quia ethiops tertio animal erit ... nigrum posito quod sit ultimum instans ... etiam secunda est vera ... homo non est mortuus quod est vera quia ... homo est mortuus est vera ... homo est asinus homo non est asinus sunt simul vere quia ... in suo subiecto et suppone ... ambe sunt vere ... homo est animal ... non est homo sunt in materia remota et ambe sunt vere ... supponit pro asino

Lex conditionalis est si una e vera reliqua e falsa 2 econverso idest nunquam
pnt simul esse vere ut false in aliqua materia . Ad conditione pnt
simul esse vere iste aiit quia ille deus est 2 homo est al' sit conditio
lex 2 si simul vere 2o deus est no deus e 3o de albu est sortes aliqs
albu no est sor sit ambe vo posito q nihil sit albu ii sortes q
albu no est sor sit ambe vo posito q nihil sit albu ii sortes eo no
scda sit va pz quia dicitus sor e albu 2 tn no est sortes e no
deus est por sin u va est huius no est prior si 2 deus est por
sm u etia va q por vite 2o sor hns animam e homo va est
sor no hns animam e homo etia pbat va quia no hns animam
lasim e ho equiter 2 adequitandu requitur equs va pz quia
vtrqz sine equo equitatum no sit Non adequitandu requitur
equs quia nec equm rectis nec alicui q equs requitur adeqitandi

Septimo adhuc conditioe sit sil' ve aquitur quia iste de n le est
homo va est aliqs n le no est ho etia va de antiqo que e n le
2 tn no est ho Item de currens pt esse asinus q va sit pba
quia de currens in casu agm e asinus 2 h2a etia est va si ali
q currens pt esse asinus Item pane comedi hodie 2 bene nm
panem comedi hodie 2 bene Decimo os homo alicui homi est
idem p va quia qlz ho e sibi ipsi idem 2 ista etia va aliqs
homo alicui hoi no e idem quia sors pltom no est idem ut
iste si ambe ve omne n le homie fortius no est homo aliqs
n le homie fortius homie 12o fortis asinus e fortis asinus no e sit
conditioe 2 sit simul ve posito q sor heat duos asinos unum cecte
alium quiescente 13o cuilibet homis oculus e dextr' que va est q
cuilibet hoi oculus dextr e dexter simil' h e va alicui hoi oculus
no est dextr quia sinister no

Ad conditioe possunt simul esse fle 1a an2 dicitur primo sor sp fuit
niger q falsa est 1o q2 no fuit sp sil' sor nunq fuit niger 2o dicitur
e q fuisti asinus no dicit e q fuisti asinus quia uz hanc falsam
in aliquo tpe no longe tiasco tu fuisti asinus 3o omnis ho currit
aliqs albu no est sor prima est fla quia dicitur sor etia e
albu 2 tn no est sortes 2a etia fla ut supra deductum est 7o
incorruptibilia q tamen sunt homo sil' illa e fla nos homo corrupi
quia videmus homines 2 corrupi 2 ego ponam tibi multa argumenta
dubia ut pz desisto ver seda no ver seda an2 quia na fat esse
va ulti pbt admictos

Ad prima q no sit sibi invice conditoria ad2a dicitur si li no ca
negant negatia e fla si insinuat tur abe sit a ue ad2a q e
insolubilis resistens conditoru tam sup se ad et a dicitur q in
definita e falsa sz h esse va dum e sinu por adytam dicitur q ultima
ana no uz q ar ab insentor adsupius cu distributione ad et a
ad a a capiendo li n le ampliative vlis e falsa no ampliative
aut tur ptcularis est fla ad 8a vlis est impossibilis 2 no uz ona
abesse ad posse cu distributione ad nona de q a ua sit falsa ad
decima q no sit conditoie quia li homi in neutra distribuitur
ad 11a dicitur q no sit de eisde extremis ul' igitur li homie vbi
q2 de pponem ul' vbiqz postponem ad 12a di q li asinus in neutra
distribuitur 2 simil' desistus e in tredecima

Ad prima falsam dicitur q no sit conditoie quia decimao tpalis q
distribuit in una no dz distribui in alio sz conditoria pe e sors
nisi sa si no ca nisi ue tur e va ad2a q pr iis no est conditoria
si ista aliqs ho masculus no currit vl' ista aliqs ut aliqua ho
no est ad et a de q sit insolubilis ad 3a de q ptcularis e va quia
corruptio homis no e corruptio materie 2 forme sz resolutio compositi
ad ultima lz quelibz ps sit dubia in tn utriqz sit una ps de va
lz no do t q sit va tamen do tibi disiunctiva exeis q tu nesciu
lz no scio q ps eius sit va

Est qualis habitudo qua sp scitur posita subaltnata esse vera si eis
subaltnas sit va no aut opz econtra si subaltnata sit va q sub
althas sit va lz si sp oz si subalthata sit falsa q subaltnas sit fla
nec item opz si subalthas sit fla q subaltnata sit fla . Ex hoc
dudit quatuor regulas quales q videntur in omb posite aliate
. P H dit q lex subalthau et e si vlis est va sua ptcularis est
va Con' h no sequitur os homo e ppo vlis i homo e ppo vlis 2o q
homo est al' i quidam ho est al' qnd in posito q solu mures sunt 3o
os homo e os ho i homo e os ho 2o . 2o aptacular reilom no
vz qua co sequitur bn vno ho e al' i omnis ho e al' sor ho e n sic lis
i os ho est n sicus 2o ho e asinus igit omnis ho e asinus 3o venidem
compositio igitur omne pmete compositio de alius regulis supseddeo
ppt brevitatem plurima putilia obmittedo quia multe sete adhuc
ponende sunt

est passio pponis hare notificas q[illegible] extrema

ppomis hare alicuim pdicabilis sit de se iuice ceter ut accidentar
2 conuitibilit' a' accidentar 2 no conuitibilit' aut disparate
lex e ma sz naturalis contingens 2 remota iuxta dicta in diuid
q io dicitur materia pponis quia sicut res constituit ex ma ita pp
extrimis scdm hitudine respectiva eor adinuice 2 qn de h ppo e
in materia i extrema sez subiecti 2 pdicati
quasipe . primo ad cognoscendas pponem ex ppriam naturalem iv
cognoscibile essentiales ul contingenti accidentales ul remota dispata
lz quida dicat q p naturalem agnoscatur pdicar va simr 2 nia ppo
tingete va no ma 2 remota falsa 2 impossibilis si ista no tenet qua
reputatur ppos fle i ma nali 2 ve sic contingenti sile 2 i remota etia
reputatur de pps 2o adcognos 3o adillanoes qua ab indefinita
ad sua vlez valz in ma nali si alias no 4o ad saluadas vitator 2
falsitates multar ppom 5o adsciendu q na ppota e in matia

est in qua pdicatu e de esse subiecti ul' qd' eius no vz primo na
esse in ma naturali quia i na pdicatu e de esse subiecti quia qlibz pt
aiusfit asinus capitur 2o h esse in ma natura ho e al' ut n le pz pdom
diffini de omb aut sm quia h' disiungere no pdicatur conuitibilit' de l' ho
quia asino dominato v m est dico h' e latt ut n le 2o h no esse in ma
nali al' e homo quia pdicatu no est de esse sui subiecti cu insu nisi
e de esse sui supioris sz bene econtro 4o n le e ho no esse in ma nali
no 5o ppm quia li homo e tunus sbalis t aut no e ppm ite n e
de esse subia quia sba nunqua est de essentia acnti h nec econtro acnis
h ppu est fle le no esse in ma nali quia ptu no est ppu subiecti cu q
qua no sequitur omne bipes e homo 1o os isto esset ima nali ho e bipes qndm
corrup e nisi ignis e calidus albu e colorat quia pdicatu sp e de
esse subiecti nisi cm sciat corrupm esse 2 ipm no esse nisi

sit extrema pponis ha te adinuice no disparata quor' unum est pdicale
de alto essentialr' ul' acciden' 2 conuitibilit'
ma nali primo si ambo extrema sit tm absoluta no disparata etia si
subiectu sit comna pdicato ut sor est ho ho e al' al' e ho 2e 2o si
ambo extrema sit conuitibilia aut sinonima ut os ho e ho 2 n le est
fle le 3o qn pdicat de eo cuius e ppu ut ho e risibilis asinus e rugibilis equs e hinnibilis
sensitivus al' e sensitivus
subiecto 2 no sit de essentia sui supioris . Quadruplex Posicio in qua pdicatu e in eis sine
sui supioris suffit tame econtro q subiectu sit de essentia sui pdicati
rati in ferius 2 adhuc illa e in ma nali al' est ho cursum licz prm
sit accidens 2 eius subiectu sit sba 2 subiu nequm e sit de essentia
accidentis sile n le e fle le lz h' nullu ppm heat p subiecto sbam tn
sufficiat ea hie ppria alicui tm iuxta ultime no s in ma nali q
ho pdicantur conuitibilit' quia omne iste sunt false de nisi e corrupm
omne calidu e ignis de colaru est albu de bipes est homo

est illa in qua ptu pt adesse ul' abesse pt' subiecti corruptioz . No
vz primo 2 h ignibz ppo tocius mundi esse i ma contingenti ho est al' q
de ppo non ptu tur abest addendo tur adest pt' subiecti corruptionem
2o ho est coloratus ignis e calidus sor e n sic lis no esset in matia cu
contingenti quia nunqua pt ptu abesse pt subiecti corruptionem sp n ista e
falsa ho no est coloratus q2 sp e coloratus qn e sile ignis no est ca
q2 cratio est statim calidus e zeus 3o homo e [illegible] esse in ma co
tingenti quia abest subiecto adest ve 2 ne nisi ptur 2 adest i ve 2 a ue
p' dele ho h n est va homo ymaginatur esse unus eo h no esse in
contingenti mixta e coloratu quia no pt abesse mixto qn qn est
q nito sit coloratu qualito albu e dulce no esset in contingenti h' se
dens e homo no esse in contingenti quia pdicatum e ti sbalis 2 h no
est de esse subiecti cu na subia sit de esse accidentis

sit extrema pponis hare adinuice no disparata quor' unu est p
dicabile de alto accidentalit' 2 no conuitibilit' aliter 2 etia bene sit extre
ma pponis hare quor' vm est pdicale de alto ve 2a ue 2 sine am
pliacione ut ve 2 negative de eode aut de aliquo eius adiptum
Adrones supius positas abest no dz dici i deponitur sz i ve
2 negative pdicatur 2 adest i ve 2a ue pdicatur etia pt dici q qn depo
nitur pdicatu tur statim corrumpitur subiectum in esse subiecti respectu illius
pdicati 2 no inse ad scdam lz in illis pdicatu nunq pt abesse tame
pt abesse glosam tripliciter primo scdm prisiorem . 1 q prase no omne
coloratu est homo lz ho sit coloratus 2 aliquis color adest ei in
sz no omis quia etia aliquis color abest ab homie 2o ut intellige
de calore ignis 2 de risibili te sort aliqu a i accidentalr' 2 no conuitibi
lit' 3oo adest lz de eis no pdicat ve 2 negative tame de extraneo
ut aia no est colorata Ad tertia dz dici sine ampliacione Ad quarta
dici q no pdicatur conuitibilit' quia illa e fla de coloratu e mixtu
quia celu e coloratu eo q videtur 2 tamen no est mixtu

sit extrema pponis ha te scda q ppo exeis q ta nata est inoniter
esse in ma nali 2 contingenti aut nali 2 remota aut remota 2 cti
genti . Iste ppos possunt pmixti esse in diversis materiebus p
mo ista q [illegible] eudi li capiendo li nudi absolute putat sinat de
aial' n le no anonido seru sit e in ma nali r' spiune vo adseru
tur e in contingenti quia no de n le e asin cu asina sit nudi le 2
no sit asin 2o al' e risibile capiendo differentialit' tur e in ma nali
no denalit' tur e in contingenti quia no de risibile e aial' quia angls
no cu angelus tali oo sit risile 3o ho 2 risibile ando ampliative
tur e in contingenti no ampliative est in nali eo pr e silu pr absol
uedo aseru e in nali si vo anot seru quia no oz pr e silu sz ex
sile pr 7o sor e vlis e in contingenti quia no de n le e sors sz ista
sor e h' n le est in naturali quia omne h' n le e sors 2 tantu h' n le
est sors 2 multar taler t' posuisse brevitas aut causa obmittitur
No diligent' quando li asinus absolute accommodatur sera cu
no posse sit dici quis mam an possit dici quis quis ut epicheri aldibi

est illa in qua pdicatu no pt cuenire cu suo subiecto no vz pmo
ista no est i ma remota ho est asinus quia pdicatu pt cu re dicit subiecto ho
h n e vu homo pmaginat esse asinus 2c qt i ve 2a ne pcur 2o h no
est i remota albu e nigru quia pdicatu pt cuenire cu suo subiecto in gne ut
sic al est nigru al e albu q ambe st ve 3o iste oms essent i ma remota
asinus est sort ho e piitus paup petit opem iste fugit denere paula
vel dorpe ho e albus quia in nulla harz pdicatu pt cu re cu subiecto scdm se
go qlz vlis est in ma remota quia nulla qua nulla t pdicatu pt cu re
cu subiecto quia calibz talis qm ato pfertur pdicatu conuiptur 4o deus est
homo est in remota cns in est quia ppo in ma remota nuqua dz esse va
sz ipe falsa 6o ho e mortuus est in ma remota quia pdicatu no pt cu re
subiecto nuqua stat esse hominez qn si moriat q no sit ho

st extrema ppoms kate pdicabilia de se inuice disptete alit st extrema
ppoms kate totalia no valencia scdm se in ppone detimms no amplia
tiuus 2 a ne pdicata de se inuice ve in pdicaoe no essenciali aut deno
iatiue dixerunt quida q oms ppos ve 2 necessaie essent in ma
nali 2 solu tales 2 in contingeti que pnt esse ve 2 false ul solu ve no
necessarie 2 in remota solu false vltra dixerut q si e aliqua ppo in ma
remota q eius cdicatoia esset in ma nali quasi opposite ppos essent
in opposita materia sz dic oppoitu q in ma nali ecia st ppor negatiue
et false 2 in ppossibles 2 cdicatoie 2 oms que st de eisde extremis
cdo tones ad pma di q ht sit ampliatiue cd secdaz q ht sit respectu tim
comunis cd 3am lz no pt cueniue li sort scdm se tn scdm rem et scda
de morte pauls venit de orone cd 4ta q e supnalit cd sextam q e
in contingeti quia no omne mortuu e homo 2c

est duaz ppo in kartar vtrwqz tmo pticipancium vinus ad
aliam formalis cna 2 ht conuso ordine Conuisa
est ppo que conuitur aqua dsua conuitentem sz dz vale
cna scdm habitudine eaudem admiute scdm similitudine ti
nos eodemodo tenez quo adppetates loples pmisas Conuitens
est ppo que conuitit alia dct ista cuisio tusposio 2 tusla° ut in
fra dicetur valent qusiones adqnz pmo adanas qualit valet cue
scdo adexpergiscendu an quis stat clae tolia extrema disconie quia
nisi ht annoscat nuqz poterit bn stie cuiuere 3o ut csideut psma cside
vao ia aut cene cuerso 2c qo adsciendu q si cuitutur aliqne ppos 2
mutatur in eis suppo amplia restrictio 2c q no vz cna

est conuisio ppoms vlis negatiue de mo loquendi consueto cus vtriuqz
extremu totalit distribuitur ul pti p aut infinite q ne cus pdicatum
cus pdicatu no distribuit nc singularisatur vl vlis q ne de extreme
conuitibilibq aut incopossibilibus aut sint q ne de vtroqz extremo sint
aut pticulares ne ne si conuitatur in vna de i consueto modo loquendi
h diffinicio multa includit 2 multa excludit includit n istas
os quti sunpt n9 homo e al ho e al q homo e vlis que est pt quti
st i de n le e homo q ho est asinus quti 2 bn i q asinus est homo sor
e sor sor no est pl to ho no e al qo ho al no est Iste aut no q
utuntur simplicit sz pacidens n9 ho e de al n9 ho est sor qda ho
est de al quida ho e sor ho no est al sor no e al q homo al no e
calibz ho obulus no e vert ante istas n9 ho e mle n m mortu
n est ho n9 ho e aialia n9 ho aatur adpa lo n9 stetis in celo cut lato
i silua m e ho qn sit al

est conuisio qua conuitur ppo vlis affinqua cu9 pdicatu est tmus cmi
no distributus nc constat extimis cuitibilibus aut sinonimis aut disspat
in pti rem a ua aut vlis negatiua cu9 pdicatu e tmus sint q no distribu
aut q no tolit distribuit aut e conuisio ppoms pti r cui9 pdicatum
distribuitur aut singularisatur a extims cuitibilibus constituitur aut
sinons depto cm distributo aut ecia no distributo in quibz omnibus mu
tatur qntitas qualit te tame eade pmanete P h dct q ht
modo cuitutur vlis a ua in pticularem aut indefinita a ua sz vide ex
diffinicione q no queltz sic cuitutur quia ista no q homo e q ho sil
omne al e sors cursu hes ex diffinicioe q ppos calz quti t sic cuitut
qz h vlis ut q homo z al z pti ns ut aliquis ho est omne curre
vlis neua ut no ho e de al 2 sint ut sor e ho sor no e homo

est cna bona lz no formalis cu9 antecedens 2 cns st due ppos kate
cius de qualit 2 qntitas quaz extrema tolia tusponitur 2 i alio ullo
dnt n penes finitu 2 infinitu ut q ho e al i de no al e no homo
h conuisio no dicitur proi posicaom io quia tm mea tmpo
nutur sz quia ex ea opponitile 2 sint oppo in cuise ppt addicioz ncom
infinitanti Ampli a ua ca pti e tmus tusscendens ad vlez
cua cuitente cu infinitacioe vtriusqz extrem no vz cna alias sp vz
no n sequitur ois ho est ens i de no est e no homo quia cns e
vna a ua cu9 subiectu pnullo suppont captiadai negatiua cu9 sbtu
est tmus pnullo suppones adpti te negatiua conuitendo ea p pon
posicaom no vz cna no n sequitur chia no est ho go no homo no
est no chia ans n est veru 2 cns in 2ppt ht h cuisio no e cna forlis

est conuisio ppoms kate malia cu pmutacoe alicuis extrem aut vt
iusqz no pmanens in eadem voce ut in pma adefugiendu alicq in
ueniens alicuis ppetatis loplis q consequetur si si vba infor eade ve
tineatur ut pz in omnibz istis sp ho fuit h n no dz cuti tli i ho fuit sp
ne arguewtur a suppone detinata adconsusa tm respectu eiusde multi
tudinis 2 ans est vm 2 cns fsm cu n9 cnrtez ho sit da lis qui fuisset sp
homo fuit cuititur i sic pmo ho fuit aliqn aln sic ist
homo fuit in tpe pnti ptito ul futuo tm sic igr ho fuit i tpe sil dla etna
fuit motus Silr in vtroqz duoz locoz venditur panis no sic igitur panis
est ens q venditur in vtroqz duoz locoz nc st panis e aliquis locus de
no istoz duoz locoz Ampli a ua in pna adpti vez aut indefinita
conulso ecne no vz cna si ablata multine tnt vz cna ut pz in dictis ppoibz

est conuisio alicuis ppois in qua conuisa habz in se aliqua latent inclusa
que oma conuitens exprimit manifeste rone cui9 cuitens vide alia fore
a conuisa ppt altem resolutoz forma cu tamen eade sit cu alta mui
meo Septuplex est talis cuisio pma exprimens latente suppos ut
ho est spes que in simplici sic cuititur i spes e intencio ho ul spes est
tota natura humana in mali vo sic i spes e li homo altem totalitate
extremoz ut canis e latrabilis ho e piitus 3a latente detinacioz
ut quodqz viuit sp est si em li sp detinat li viuit sic i ens e ens q vi
uit in tpe si vo detinat li ens inclusu tnc sic i ens cuius sp e ens q vi
uit 4ta distribucioz ut tm al est homo que sic cuititur igitur om
nis ho est al 2 no sic i ho e tantu al Quinta ampliacione ut ada est
por antixo cuntixe est posterior ada Sexta restriccom ut nullus ho e
inle Septima appellacioz ut cognosco venete

est conuisio qua oculaiter 2 manifeste aufferitur alicq inconuitete q ex
presse ponebatur in conuisa aut econtio ppt saluacioz vitus aut falsit
aut ppt cuitacioz alicuis inconuenienti cu loples ppetates
nes cuitibiles diminutoie st cuituplices pme q obmittit aliquid in
comitente q oculait ponebatur i conuisa ut q ho pt sortem
dz sic cuiti i currens e ho pt sorte currit no
igitur currens est homo no sortes ut sic i curres e homo alius ut alia
a sorte 2 in quia signum vle mutetur in pti te ut ethius est motus vbi
li ethius mutatur i li aliqn 2 diminuit tpr silr de creans nito e deos
ubi li nito mutatur i li possibilit cu diminucioe tpis 3o pablacom
pti scdm se ut mista nullu a pti ponto casu 2c dz sic cuiti i nullu p
dictu e ht deminuendo li a vl li ht 2 lia desito no st subiectu 2c aly
dicut q dz sic cuiti i nullu a e pti 2 concedut in tli casu q conuitens
e va 2 conuisa fla

est ppo in qua ponitur i conuisa aliquis tmus ampliatiuus qui si in
conuitente accipitur eodemodo ut in conuisa sp vz cna si vo al a no
amplo adamplu cu distribucioe ampli a a magis amplo admi9 cplu
sine distribucioe a amna ul magis ample accepto adm9 ul magis
ample accepto no vz illacio nc conuisio Conuite i istas
2 vide ne agas q diffinicioz pmo nullu gnandu est ho nullu mortuu
est homo Justus dampnabitur iustus excq mo monebatur et mo
uebitur quia li nomia mutacionu ampliat tmos pcedentes pco q
e fuit ul erit q ho sit ego nichil studiu de al fuit marcha noe q se
ner e mortuus ada 2 noe fuerunt Ego cognosco venter Ego bibi vi in
homo incipit esse ho desinit esse in fine pondus sor potest ptrae q
ho diligit se popul9 e m e ho qn sit al n m cuiusdu e ho n m mor
tuu est homo alicuius ho q libz asinus currit ho no e n lis 2c

est ppo kata in cuius conuisa ponitur aliquis obliqs aut aut alt tmi
qui ut scdm se no vz esse extremu ppoms nisi cu aliquo in plurale
incluso q nre est exprimi i conuitete sic dz esse bona cna Sep
tuplex e t ppo pma in pma qua sint ponitur obliqm ut n9 muro
e in lapide sor e in domo satos facit tunica Secunda vbi ponitur
vba passiua aut deponentalia ut via cutur sor cutur sor loquitur
sor cmatur Tercia vbi ponitur vba i psonalia ut me oportz cure in plac
bibe me penitz pcti chatheu legitur nobis legitur pma ptem mea
interest Quarta ubi cola sini9 oportz mutari i ple ut ego su ma 2 sor
Quinta vbi ponit apte pti pcti adictm ut homo est albus ex ctti9
est rotundus Sexta vbi ponitur nome colectiu ut popul9 e i e
ens ul entia cratus est suple ens ul entia Septima vbi ponitur
li nisi ul li si ul quin ut n m tole e nisi ho cuiti sic n9 ho e aliud
abtiali toti 2c

est debita tusporcio tolia extremoz tolis sz subiecti ad tole pti 2 eco
uso sine ht q aliquid addatur aut diminuat p aliqne cau expressu
aut implicatu q pmutaret significatu n sorte lt q ppt congruu te
requitur qnis aut numeri aut sin adecliim pmutacioz Sz dz
si debita tuslacio requitur clam agnicio extremoz 2 q dz se tenere
ad ptem subiecti q ad ptem pti 2 oz vide ne pmutz suppoz ampliacioz
appellacioz restricioz detiacioz genus casu numeru nisi ht racio cla
expostulet ut patz ante in plibz ppoibz
debita cognicioz tuslacioms extremoz st ppos requirentes
scdo adiacente 2 ppos adctuales 2c ut cisz ho q asinus currit q lz ho
asinus currit calz ho q asinus no currit ho mortuus e ho e mortalis 2
e ho e pictus cratus e rotundus

e manifesta expssio oiu latent 2 pcise i clusoz in aliquo tmo rone
cu9 cuitens videt alia a conuisa ppt altam forma q ptendit cu tn
sit illa eade in numo Prima via si e alicq vbu adictm psonale

cunusq; ymis tlis dz resolui in suu ptm eiusde nui 2 tpis cu eo et in vbu fstm qp etia est eiusde nui 2 tpis cu eo 2 rillui sbtm qp etiaz est eiusde nui 2 tpis cu eo ut ego cireba i ego eram currens tu cucur isti i tu fuisti currens sile ego loquor tu loquis ille loquitur 2 re a si e aliqd vbu ipsle i aliq pone te dz resolui i h ptcipiu ens restitui pl qui q ut qp 2 i suu vbu finiti aut ifiniti modi ut me oportz currere michi plac bibe me pemz pa mathei le nob le pma pte aliq ego su hnp bpciu te bibendi ego su hns placencia bibedi zec bn 3 regula si po nitur vba gma aut deponetlia tlia dnt resolui i sua vba passiua 2 no i sua ptcipia ut eo timeor ate no sic ego su ens timnas ate sz sic ego su ens qp timatur ate Cretra de ampliatiuis ponib; qualit sit resoluede sile restitute appellate ut tlia rialata psistat hc sine cla cos cione hor no pnt bn intelligi i sen ginntur tlia i locis suis zc

est locacio tmor kathegrenacor aut sinkathegreunacor no scdm extrem toliu variacioz sz solu 2m plocacoes aut postposicionm in quibus si fuit tns posicio sola tior kathegreuticor pue n a fit mutacio i sensu aut vi te si vo fit cacui trsposicio stat pmutacioz soe veri 2 falsi in coniutatis
Pa no q trsposicio tior fat trslocacionm ut pmutet vezs aut flm quia h no ho e al al e homo nc etia homo al e rursu no q trs locacio actiui quia h no sor no e plto ide n e dice plto no e sor sile h idem erat q homo e al q ho al est no ho e oe al nc valet h sito trs locacioz sz ibi vbi variatur suppo sicut h q homo e al go al e q homo sor dnt abhomine 2 sor abhole dnt rursu vbi variatur appellatio no n se homines cognosco go cognosco hoies mlo iste stant sil holes cognosco luz nullu cognosco hoiez sz iste no stat sil homines cognosco luz nm hoiez co gnosco zc 2 restrio aliena o oella 2 cognitas 2 se pz qlut dnt trsloca acomusione

Pma regula abvli neua advlez neua i tmis trsppositis e bona qa 2a ea abvli neua demo loquedi in solito adpti res neua demo lo quedi in solito e bona qua Cdia pa aptiu a ua depto qm capto sine aliquo signo sibi addito 2 ibi no mutatur restricio adptive ul indesinita a ua decimis trsppositis e bo qua Cretra abvli a ua depto qm no distributo nc singulisato nc qutibili nt sinomne nt disppato adpti rem aut indesinita a ua e bo qua adpti neua de pto qm sine aliquo sinkathegreute sibi addito ad alia pa re neua demo loqndi in asueto e bona qua sz demo loqndi a sueto tut no vz Cbvli negatiua in qua subitu no ampliat luz ibi sit tmus am pliatiuus adeande vlez neua in tmis trsppositis no vz qua quia al hno amplo adamplu cu distributione aptu a ua inq subitu ampli atur p pdicatu adpti re aut indesinita a ua in tmis trsppoitis no vz qa

Ar a pma regula no sequitur pmo ois sol planeta no e i omnis pla neta sol no est 2o nullus ho e mlr i nulla mlr e homo 3o no ho e ada i no ada e homo qns m 2 in congruu eo qp distributio fluit in tmum incapacem Contra tcia ra no sequitur homo est Johannes i Joha nes e ho 2o no sequitur queda mlr est homo i quida ho e mlr 3o no sequitu planeta e o sol i omnis sol e planeta Cont qnta rea no sequitur qda al no e ho i quida ho no est al 2o no sequit et nc qp ista e bo qua quida ho no est usilis go quda u le no est ho sile sequitur clna no est ho go ho no est clna 2 tame ar aptiu ne gatiua adpticulaem negatiua demo loquedi a sueto sz hc no est sor lit Et ego ponem tibi plures obiciones sz multitudo ponedoz cogit me obmitto

est duaz ponu kataz pus oppositaz rone negaciois pro site tantu aut postpoite tantu aut pposite 2 postpoite sil for malis qua seu ide valor dnt equipolen abequivalen cia quia equivalencia fit i tmis 2 no qsidatur in eis qualitas nc qntitas sz inequipolen ista qsidantur zc Sz ppos equipo lentes si auftur neo aut nebes facientes equipolencia relinqt ppos ppo equipolentes tolit oppositas 2 nulle st ppos equipolentes nisi pus op ponatur breuit equipolenciaz omis regule includentur hc moto pre contdit post contra pre postq3 subalt valet equipolentie adeqncz pmo adqntitatem ppoin quia istud e vle signu cuiatim no q da pro no aliquis e signu vle negtm 2 li no b e ptire negtm no no p ua re e a inatim 2 ctr 2o adsofisticandu tlio adcanas 3o ad oppos qnto ad qualem pcessu i to lop

est duaz ppom kataz pus conditoie oppositaz idem valor rone ne oms negat tente vm caz pposite que neco lata in tota ponem facit ppom in qua fertur equipole siue conditoie seu ppoi q pus fuit eius conditio na Duplex e conditoria equipolen pma rone signox no qp tlia facerit repugnancia in vitate 2 falsite cu no sint ppos sz quia ipa poita in ppomb; faciut conditoias equipolencia aut simit cu negacide siutur si tle signu rone hui quia negatio e malignitis natue qcq post se in uenit totu destruit 2 oppom eius inducit si inuet falsite destruit eam 2 vitatem inducit sile qualitate 2 qntatem alta rone ponu ut quia pa cunt oppote repugnates formalit in vitate 2 falsite sz supuetu ne o equipolebit

est duaz ponu kataz pus subconire oppositaz ide valor rone negati oms negant tente vm caz in mete po pmu tmu distributu in a ua postpoitu 2 hc ectis parib; aut st duo signa facieua contras ppos cu si vm eor postpomtur negacio neut tenta tuc aggregatu ex tli signo 2 neace postpoita equipolebit alti signo qp erat sibi pus contiu ante postposicioz ne q poris signi Jbiatur pmo qp iste due equipo lent q ho est al no no homo est al quia iste dnoiat q ho e al nulla

homo est al 2o ille equipolent cuiuslibz ho q asinus no currit et nulla ho q asinus no currit quia ite st contre cuiusbz ho q asinus currit et no ho q asinus et Respondetur negatio no postpom imediate pmo tmo distributo Tercio ille due equipolent oe dens abente no est nm dens abente 3o ille conditat oe dens abente e n nidens abente e dr qp signu dz se hre eodemo qntu ad affirmaz 2 negaz

est duaz ponu kataz pus subalthe oppositaz idem valor rone ne gationis pposite 2 postposite ante copula vm caz 2 tr qi qcq in vna caz affirmatur qp etia in alta caz affirmatur 2 qcq in vna caz nege etia i alta caz negatur aut st duo signa admute subaltna sic se hnat qp quaiqz ponitur 2 postponitur vm caz negatio tuc to tu aggregatu ex illis negacionibus 2 tli signo equipolebit suo subaltna Jbiatur contilla pticula p h p postq subalt iste essent eq polentes subalthe cuiusbz ho q oculq e dert no aliqualis ho oculq no est dert 2o q ho al e no homo no al est 3o iste due no equipolent q homo no currit quida homo et Ceroto ille due equipolent no cuiuslibz ho q asinus no currit 2 aliquis ho q asinus currit 3o dz sic dia no cuiusbz ho no asinus currit qp qp neao ponat in mediate po pmu tmu distributu

est duaz ponu kataz idem valor rone duaz negacionu seu duoz si gnoz vlu negatiuoz in vna caz positaz que ambo ante copula po nitur quoz vnu ponitur adpte subiti aliud adpte pti ul ambo tenet se adpte subiti tuc tlis ppo rone pmi signi equipolet ppoi que esst eius contra si scdm no esst sz rone scdi signi si pmu no esst equi polet suo conditoria exm ut m l nchil e equipolet ppoi que ilicqr Iste no equipolet nchil e m l et qlz e a qi to quia v est affirmatiua 2 alia negatiua nc pticipat in extremis quia negatio inclusa in li nchil capitur infinitat in pma zc

est quamlibz duaz kataz idem valor que sic se hnt qp st de eisde aut equiualentibus extremis no differentib; in aliqua lopli ppe te q facet in eis vez 2 falsi diuisite dnt equivalentia abequi polencia in quatuor pmo quia equipolentia fit int ppos eisdez or nis equivalentia fit etia int qusas aut trslocatas ppos 2o equi polencia fit int ppa oppo tas equivalencia fit int sinoias 3o eq polencia fit rone negationis tm equivalen fit rone cabz sinkathe greutis q fat idemptite sz q aut no dulsisitit vitate cu falsite quia iste equivalet 2 no equipolet sor e homine forcior sor est for cior omni homine hoie forcior e sor sz iste no sz iste no equivalet sor e homine forcior 2 sor e forcior homine quia differnao eis no q t vo noh equivalencia fit int ppos nullo tmo pticipater equipolen

est passio ppois kate qua satur qp oms due ppos aut conueniut in utroqz extremo aut in vno tm aut in nullo 2 hc eode or ne aut con uso Ppos pticipates st triplices Pmo vtroqz tmo st due ppos kate sic se hntes qp vnu extremu vnius e sinoi m extremo altius 2 reliqm reliquo siue hc fiat eode ordine siue quiso 2o alto tm 2 sut quor vm extremu vm q e sinoi in vm extremo altius sz alteri no 2 hc eode aut conuiso orne 3o nullo tmo pticipates st due ppos kate sic se hntes qp nullu extremu vnius est sinoimu alti extremo altius idest nc conuenit i subito nc in pto eode ordine st due ppos sic se habentes qp aut subitu vnius e si mile subito altius tm aut ptu tm vnius e conforme pto tm altius aut subitu 2 ptu vnius e sinoi in subito 2 pto altius Conuiso aut ordine pticipat q sic se hnt qp subitu vnius e sinoi in pto altius 2 ptu vnius e sinoi in subito altius zc

est passio ppoms kathegoite qua satur qp ois tmus in ea positus accipitur aut pse aut pre aut pmtea one ame 2 hc distributiue confuse tm detinate aut disc valent suppones ad ser pncipa pmo adcognis nucqz n vz qua qn ar a suppoe mali adpsonale alia no distributo ad distributu a a confusa ad detinata 2 ptu eiade mltimis 2o adui tates 2 falsitates ppom dmostrendas na h est va sor abhomine dnt 2 h falsa sor dnt abhomine 3o adqnate pcessu in to lopca sz adcon siocs oppos qli te qnti te zc Cerito adsciendu qp qlz ppo dens qm no distributo sz h plos causas vit qp ppo dens co distributo ex to adsofisticadu 2 fatigandu ptuos vndetes pmultiplicatioz pluium ponu ex eisde tis queror v e va alta falsa sit sor e forcior oi hoie sor oi hoie e forcior sor e hoie forcior sile bis bibi vinu bibi bis vinu vinu bis bibi bibi vinu bis zc Sexto adaltisicandu 2 vinusitandu i gema

est acceptio tmi i ppone paliquo ut aliquib deqno ut dequib tli tmo verificatur mediate copula tl p3 hac pomt marsilius no vz pmo quia nullu subitu supponet quia nullu tlo verificatur ut sic 2o nulla obliquus supponet eode motiuo 3o ho e pictus li ho no supponet quia verificatur dehoie sile ho e qs li ho no supponet quia no ve rificatur dehoie mente cola 4 ppo 5o no tmus vols supponet qz nullo verificatur 2 in se cu scitum coniungitur qr ato psul 1 to ho e mortuus li homo no supponet pada quia no verificatur de ada me diate ista cola Ps h st supp e tmi sbti paliqo accepto no vz pmo nullu adictim supponet qnom quia adictim substatiatiu suppot ut album curt sile li albus in ista ho e albus suppomt cu h sit vna affirmatiua cuius extrema suppont peode i li albus cu sit ex tremu suppot

31

est probatio alicuius propositionis per terminos superiores in predicando quasi particularis quod est nobis notius ad intellectum notius enim est ad intellectum quod est communis ut dicit Aristotiles primo phisicorum et quod prius appellat omnis viros patres quia conceptus amor eius prius reputatur. Hec probatio quod propositionibus exponibilibus primo propositionibus prius sunt eo quod non habent inferiores se per quas resolui possent per rationem explicabit sic fuit propositio ultimo sunt ut hec homo currit Sortes est animal sic propositionis huius sit per rationem omnis homo currit hec homo est homo igitur hec homo currit alias fiet nugatio rursum quaeret propositio prime rationis determinis omnibus tamen non per rationem resolubilitatis eo quod id quod negatur non per bene conueniet demum ut forte per infinitatis ratio ubi idem predicat de se ipso ut homo est homo sed non hec chimera est chimera

est probatio alicuius propositionis mediate aliquo termino qui importat in se suum officium aut etiam totum propositionis cuius non est pars aliquo propositionis appellatur est denominatio cognitum huiusmodi. Terminum officiales sunt termini visuales de ponere in genere huiusmodi cum importatione alicuius actus mente quo aut considerat propositionem cognitum vel possibilis impossibilis vel falsa imaginalis habita propositione cognitum hoc di. Talis probatio sit per unum pronomen determinatum singularitatis cum in reso cum adiunctione huius opleri quod possit et importare suppositionem talis et posita sit quod prendit. Et quemcumque modalibus expositus et huius termino est capto pertingit et hic non

est probatio alicuius propositionis mediate aliquo signo vel particulari sive exceptivo exclusivo reduplicativo aut alio consimili quo mente aliquis requirit adnitate propositionis cognitum termini ponitur. Cum liquet aut quod per exponatur seratim et breviter propositio omnis propositionis tamen pone collabor et propositionis probationem ab antiquis distrepatio facto probatio et hec non cum exigentia de se et dicitur in rea probatur et facto et facto quod intendo propone et tibi presuppono gnales probationes sicut probabilitate presuppositoria et presupposita et presequencia et adoppositio et fal sic qualitercumque propositio formaliter exponit hic intendo ponere

est aliqua propositio magis euidenter explicat in suo sensu an sit vera vel falsa vel propositio copulativa quod formaliter et equivalenter exponit tota veritate propositionis exponede cum propositionum explanacione et notificacione vel aut falsitatis eiusdem. Aberponentibus aderpositis et bona ergo aberpositorum et in aderpositis similiter supratis et et consimiliter ut via ab expositoria est adequalibus eius proptem duiusmodi ut et via aberponentis et aderpositis et non vz et via abvinatiue aderpositiones similiter supratis ut via et consimiliter aberpositiua disiunctiva ad una eius expositione duiusmodi non ut et ita sic et consimiliter ut quia arguitur particulariter ut disiunctiua ad alteram eius partem

est propositio in qua subicitur terminus communis in plura aut complexus singulares aut plus non resolutiu alicuius copule aut predicati quod copulatiui aut non copulatiui. Vlis a'ua probatur per sua indefinitam a'ua et ablem negatiua opposita exordio tribus negationibus quarum prima est negatiua ad subiecti posita alia vero infinitus adpredicati posita secundum exigentiam ampliacionis restrictionis appellationis determinacionis ut omnis extractus est in bohemia non extractus non omnis in bohemia igitur propositio unum probatur biligia non valere non adiungitur quare sic propositio de hoc est probatio quod quia est sufficiens quibus hec ema sculis cuiusmodi uois apsterius est ad animalium tamen de quo est sunt fuit tamen domo

Vniuersalis affirmativa probatur esse falsa multis modis primo quando subiectum omnis est proprio secundo quando eius probatio cum cruciatur vel ablatiuum siue non fuit sive quando primitur aliquis termino adiectualis propositio aptus subiecti vel vel cole ut de currens per esse asinus de albus propositio hec homo vel etiam de quocumque vel et dicitur quod est albus vel est albi de esse vel et dico est quod esse asinus et hec est impossibile certo quando proprio totalis additur aliter signum distributivum certo quando sito additur tamen singularitatis sexto quando sito additur termino propositio nullo supponens septimo quando et sito additur et hec in infinitum vel quando posita termino discedens apte subiecti vel vel propositio. Nono quando de se dens falsa aut iteriter alio quod ad ditoria aut etiam vera et cetera

est propositio habita in qua ad ipse subiecti ponitur signum vel a'matiuum et certa copula negatio vel signum vle negatiuum latum in tota propositione. Vlis negatiua probatur esse vera sex modis primo quia in eo subiectum et proprio sic fuit termino distributivum recepti in illius sensibus modo tamen est termino desperatio secundo quia idea predicatur generis de sua specie vbi antecedit signum vle a'matiuum distributiuum tertio quia in eo predicatur termino nullo supponens. Certo quia contradictoria falsa certo probatur hunc falsa etiam quinque modis quidem sit idea ideo predicatur de se ipso aut genus de specie et primo in de eo eius eius in aut accidens inseparabile aut termino specifica impartes multiplices

est propositio in qua subicitur terminus communis et mediatus et resolubilis respectu est tamen adiacentis determinatus signo particulari et tale quod supra principali copula nulla fertur negatio negatiue contraria aut plures imparem. Particularis aut indefinita a'ua probatur resolubiliter per duo demonstratiua primitiua in cuius prima pone predicatum ponitur respectu pronominis demonstratiui in secunda vero ponitur subiectum cum signo eorum particularium respectu eiusdem pronominis secundum invariabilitatem casus numeri temporis per ne ampliacionis determinacionis. Nota probari istas quidam homo est potior celo creante necesse est esse deum aliquem sonum audit homo hoc est homo quidam homo fuit omnis homo et cetera

est propositio in qua subicitur terminus communis mediatus et resolubilis respectu est tamen adiacentis signo particulari determinatus et tale quod supra copula principali una fertur negatio vel plures impares vel vel indefinita negatiua demo loquendi consueto probatur per una disiunctiua opposita ex duabus propositionibus quarum prima est vlis negatiua respectu subiecti vel quod que vel quod et alia in de finita negatiua negans predicatum propositionis probande ut chimera non currit per vel quod est chimera currit vel chimera non currit et hec in teligo quando subiectum non supponit quando aut subiectum supponit tunc probatur per duo demonstratiua sicut a'ua

est propositio supra cuius copula principali nulla fertur negatio negatiue tota vel sic feruntur tunc plures pares. A'ua probatur esse vera multis modis primo quia eius extrema supponunt pro eodem secundo quia qualitercumque sit significat sufficabit ita est sicut vel erit vnde tertio quia in eo sicut idem de se proprio aut genus de se aut species de se in vero vel aut proprio in de eo eius est proprio aut accidens de eo cuius est accidens inseparabile aut de eo de eo cuius est dicitur quo quia qualitercumque eius negatiua sit tale non est verum vnde per contradictoriam ponentes desensus et alios loquibiles proprietates

A'ua probatur esse falsa quia eius extrema aut non supponunt pro eodem aut non supponunt vel quia est in solubilis reflectens falsitatis supra se quod vnum extremorum pro nullo supponit. Dubitatur an ista sit vera hoc est aliquid homo supponit pro homine et aliquid per si quod sit dicitur vel non eadem secundo sequitur hanc esse vera hoc est de animal sit de aliquid hoc per quia extrema supponunt pro eodem ideo hec esse falsa hoc est mortuus quia subiectum supponit pro homine et per non quia nullus mortuus est homo nec supponit pro cadauere quia cadauer nullus vivit nec est mortuus

Propositio a'ua adhuc redditur falsa multis modis primo quando non est sic sicut copula denotat sic omnis iste fit falsa adam est chimera propositio erat nam est deus sic hec est per adam fuit chimera imaginatur homo imaginatur esse asinus tunc per esse deus secundo sic est vlis non sufficit quod extrema supponant pro eodem quia hec est a'ua de animal est homo et tamen est falsa vel subiectum et predicatum ponant pro eodem requiritur aut vltra hec quod predicatum competat cuilibet supposito subiecti tertio si est insolubilis certo si addit formale signum suppositionis et restrictionis certo si est indefinita et ponitur in ea modus vlis aut signum vle aut signum singularisans sexto si vnum extremorum pro nullo supponit

est propositio supra cuius copula principali vna fertur negatio negatiue tota vel plures impares. Negatiua probatur esse vera multis modis prima quia extrema non supponunt pro eodem aut vnum extremo tamen pro nullo supponit secundo quia qualitercumque significat signis tamen sufficabit ita non fuit ut erit impre. Tertio si est negatiua in qua idem sint de se ipso secundum aliquem ut sic est ne sum non est vnum vera et falsa vel vera et vera vel boetius quod nullo sit verior qui vbi idem sit de se ipso in tali ge in actu extrema adiecto indefinite non requiritur quod predicatum conueniat cuilibet supposito subiecti quia hec est vera aliquid non est homo ne sic falsa hec non est aliquid quia genus negat de sua specie certo vbi in de eo eius est proprium aut dicitur aut accidens inseparabile sic est falsa formaliter sic est de modo loquendi consueto

est propositio que sic ut sub eodem verborum tenore aut in different valent in sensu vero in vero in carstiali responsione ac probatione sic egens propria distinctione. Propositio hec est propositio ista est quod si est impossibilis est falsa propositio et vbi ad cum diuitur paulus Sortes videt abbatem qui non est sortes non vera currere sortes est asinus legens et disputans est magister vel vbi sortes est vbi non est asinus vbi paulus legit petrus disputat sortes sit tales qualis et propositio non est sed qualis est asinus dicit in cepit esse prius sit eius quod hoc est aliquid et contra et contra sortes non vult bos hoc dicitur laborat fatigatur sortes quantum aut modo sortes comedit currens querens propositio sit sortes adiecto sit ad iacobi

est ppo in qua ponitur aliqua hax dictio(n)u(m) sc(ilicet) p(re)t(er) p(re)t(er)q(uam) nisi et si(mi)l(es) (et) (con)
condependencia eius ad nisi p(ro)p(ositio) sit exceptio p(er)t(inens) subiecte a suo to-
(con)tinuatiuo Exceptiua a(ffirmati)ua p(ro)batur p(er) tres exponentes conue-
nientes q(ue) p(ro)bat dictio(nes) locate designatur quar(um) p(ri)ma e(st) vl(is) a(ffirmati)ua
in qua p(rae)dicatu(m) p(rae)dicatur de p(ar)ti(cu)l(ari) subiecto m(u)ltum li q(uod) no(n) est m(u)l-
ta vo p(ri)m(u)m subiectu(m) s(ecund)a de t(er)mino ex(ce)pto vl(is) et i(n) t(er)tia t(er)m(inu)s ex-
ceptus negatur vl(is) de p(rae)d(ica)to Exceptiua negatiua p(ro)bat
disiunctiue p(ro)bat (con)iunctio(n)e(m) p(rae)d(ic)ta Exceptiua a(ffirmati)ua p(ro)batur f(a)l(s)a
q(ui)nq(ue) modis p(ri)mo si t(er)min(u)s sup(er) q(uem) cadit exceptio fuit maior (con)m(un)is
q(uam) dictio exceptu capta aut p(ro) nullo suppo(n)is aut disp(ar)atus a(ffirmati)ua
no(n) fuit vl(is)

est ppo in qua ponitur iste t(er)min(u)s p(re)t(er) (et) m(odo) s(ecun)d(u)m se aut sibi sinonim(u)m natur-
recipi p(ro)p(ositi)o (et) m(odo) denotacio(n)e(m) excepcio(nis) p(ar)tis a suo toto ul(tra) in p(ro)p(ositi)o t(er)(minu)r
aut s(ecundu)m (et) m(odo) negacio(n)e(m) aut addicacio(n)e(m) aut abstractio(n)e(m) li p(re)t(er)
exponitur tripliciter p(ri)mo ab negatiue sic exponitur p(er) duas p(ro)po-
n(ent)es quar(um) p(ri)ma est a(ffirmati)ua in qua p(rae)dicatu(m) a(ffirmati)ua de subiecto S(ecun)do
vo e(st) negatiua in qua p(rae)d(ica)tu(m) de ex(ce)ptu capta negatur p(rae)d(ica)tu(m) ut sor(tes)
p(re)t(er) pl(at)o(n)e(m) currit S(ecun)do additatiue ut sor(tes) tenetur sex flore-
nos solue(re) p(re)t(er) vsura(m) i(d est) vsura addita T(er)cio subtractiue ut sex
p(re)t(er) duo currunt i(d est) solu(m) quatuor currunt Sop(his)ta sunt de a(nim)al
p(re)t(er) hominem est

est ppo exceptiua i(n) qua ponitur h(ec) dictio nisi a no(n) (et) si (con)t(ra)ta natu-
ra(m) consecutiue aut exceptiue (con)t(ra)'r(ium) ex ap(er)iens d(ub)itatiue aut
a toto p(ar)ti co(m)parato p(ro)p(ositi)o de li nisi exponitur quadrupliciter
p(ri)mo modo consecutiue q(ua)n(do) sc(ilicet) n(eg)acio cadit p(ost) nota (con)dicio(n)is si et sic
sunt v(er)as p(ro)p(ositi)os ex ea si nichil ponit ut n(isi) h(omo) i(n)trabit s(ci)tiba nisi
aliq(ui)s d(ederi)t ponit n(on) q(uod) nullus intret s(ci)tiba ul(tra) etia(m) q(uod) intrando m(u)l(tum)
det adhuc (con)t(ra) erit v(er)a S(ecun)do co(m)p(ar)atiue t(er)cio sup(er)latiue ut nullus
est fortis nisi deus i(d est) solus fortissimus T(er)cio p(re)ceptiue ut nisi
quis renatus fuit Ex(cep)to consultorie ut nisi quis renu(n)ciauit
o(mn)ib(us) q(uae) h(abe)t

est ppo in qua ponitur li quin ut sic p(ro)p(ositi)o no(n) ex ap(er)iens nisi ad-
iacente negatiua (et)c(etera) Et no(n) diligent Sophisticatio i(n)
istis t(unc) est an sit idem dice(re) o(mn)e a(nima)l p(re)t(er) homine(m) e(st) irr(ati)o(na)le (et) o(mn)e a(nima)l e(st)
irr(ati)o(na)le p(re)t(er) homine(m) (et) o(mn)e irr(ati)o(na)le p(re)t(er) a(nima)l e(st) homo (et) o(mn)e irr(ati)o(na)le e(st)
ho(mo) (et)c(etera) Qualit(er) aut(em) (con)uertitur aut sub eis descenditur a(d)
q(uas)q(ue) (con)dicio(n)a(li)a (con)t(ra)ria subalt(er)na breuitati causa t(ame)n (con)mittitur
(con)studens industriose no(n) n(ec) des sic (con)u(er)tere o(mn)e a(nima)l p(re)t(er) homine(m)
e(st) irr(ati)o(na)le i(d est) irr(ati)o(na)le e(st) a(nima)l p(re)t(er) homine(m) quia s(ecundu)m a(rtem) ab exceptiua
ad vna(m) de excepto p(rae)d(ica)to s(ed) sic igitur irr(ati)o(na)le e(st) a(nima)l Non etia(m) sic
descenditur o(mn)e a(nima)l p(re)t(er) homine(m) e(st) irr(ati)o(na)le o(mn)e a(nima)l q(uod) no(n) est iste ho(mo)
e(st) irr(ati)o(na)l(is) (et)c(etera)

est ppo in qua ponitur li p(re)t(er)q(uam) natu(ra) tene(n)s exceptiue co(n)-
diciol(iter) sup(er)latiue aut co(m)p(ar)atiue Sop(his)ta exceptiuor(um)
sit omnis ho(mo) vid(e)t omne(m) homine(m) p(re)t(er) se o(mn)is homo p(re)t(er) sor(tes) ex-
cipitur ex(emp)l(i) (gr)a en(un)ciacio p(ro) plur(ali) p(re)t(er) v(nu)m e(st) v(nu)m o(mn)e a(nima)l p(re)t(er) homi(ne)m
e(st) irr(ati)o(na)le Ab infidei ad signum cu(m) dictione exceptiua no(n) v(ale)t
(con)sequ(enti)a (et) ab exceptiua a(ffirmati)ua ad vna(m) exclusiua in t(er)minis tra(n)sposit(is)
e(st) bona (con)seq(uenti)a ut o(mn)is homo p(re)t(er) sorte(m) currit (con)stituit tantu(m) currere
e(st) homo no(n) idem sorti Ab exceptiua ad ei(us) p(rae)iacente no(n) v(ale)t q(uia)
no(n) sequitur o(mn)is homo p(re)t(er) sor(tes) c(urrit) i(gitur) o(mn)is homo currit

est ppo in qua ante p(rae)d(ica)tu(m) ponitur signu(m) exceptiui no(n) f(ac)it n(isi)
ut sic p(ro)p(ositi)o(nis) exceptiua p(ro)p(ositi)o De excepto subiecto e(st) ppo in qua
ponitur signu(m) exceptiui latu(m) solu(m) in subiectu(m) (et) ut(ra) no(n) in t(er)m(in)o
p(ro)p(ositi)o(nis) Stito q(uod) p(ro)p(ositi)o exceptiua variat v(er)i(tatem) (et) f(a)l(s)i(tatem) si mu-
tatur in vna de excepto subiecto aut p(rae)d(ica)to v(er)u(m) h(oc) e(st) v(er)a o(mn)e a(nima)l
p(re)t(er) homine(m) e(st) irr(ati)o(na)le (et) h(aec) f(a)l(s)a o(mn)e a(nima)l e(st) irr(ati)o(na)le p(re)t(er) homine(m) sil(iter) irr(ati)o(na)le
e(st) a(nima)l p(re)t(er) homine(m) e(st) falsa Q(uaer)i(tu)r an isti sylo(gis)mi sint bo(n)i o(mn)e
a(nima)l p(re)t(er) homine(m) e(st) irr(ati)o(na)le sor(tes) e(st) a(nima)l i(gitur) sor(tes) p(re)t(er) homine(m) e(st) irr(ati)o(na)lis sil(iter)
omne a(nima)l p(re)t(er) homine(m) e(st) irr(ati)o(na)le o(mn)is ho(mo) e(st) a(nima)l i(gitur) o(mn)is ho(mo) p(re)t(er) homi(ne)m e(st)
irr(ati)o(na)le Ab exceptiua ad vna(m) de excepto ext(re)mo no(n) v(ale)t (con)seq(uenti)a

est in qua sup(er) copula p(rin)c(ipa)li fertur vna sola n(eg)acio n(eg)ative
tenta aut due quar(um) vna anteponit(ur) toti p(ro)p(ositi)o(n)i (et) alt(er)a fert(ur)
sup(er) dictio(n)e(m) exceptiua aut tres quar(um) vna anteponitur toti
p(ro)p(ositi)o(n)i (et) alt(er)a dictio(n)i exceptiue t(er)cia vo copule aut q(uia) s(ecundu)m
vna anteponitur toti p(ro)p(ositi)o(n)i aut vna toti (et) alt(er)a ad copula(m)
fertur sup(er) dictio(n)e(m) exceptiua a(ut) due quar(um) vna
sup(er) dictio(n)e(m) exceptiua alt(er)a u(er)o sup(er) co(pu)la P(ri)ma expo(nitur)
p(ro)bat dictio(n)e(m) p(rae)d(ic)ta(m) alt(er)a p(er) li v(er)itate t(er)tia p(er) li rogata (con)t(ra)-
p(er) li (con)moti (con)t(ra) p(er) li nodo sex(t)a p(er) li demo(n)st(r)a septima p(er) li ad(uer)-
b(iu)mo

est ppo in qua ponitur aliq(ui)s istor(um) signor(um) sc(ilicet) tantu(m) tantummodo solu(m) so-
lu(m)modo dumtaxat vnic(us) (et) dictios sillabicar(um) ad(ie)c(ti)onu(m) latu(m) i(n) to(tu)m
p(ro)p(ositi)o(nis) excludes alietate(m) aut suppositor(um) pluralite(r) Exclusiua
a(ffirmati)ua (con)sueta p(ro)pt(er) esse f(a)l(s)a q(uia) in ea subiectu(m) est in (con)t(ra)d(ic)t(ori)o p(rae)d(ica)to dicit(ur)
subiectur t(er)min(u)s accidentalis in p(ar)tes toti integrale aut t(er)min(u)s cat(egorematic)us
ponitur ante p(rae)d(ica)tu(m) aut p(ost) li n(on) in sensu diuiso q(uia) ponitur
resp(ec)tu est s(ecun)di adiacentis V(er)u(m) aut v(er)a no(n) exponibiliter
q(ui)a p(rae)d(ica)tu(m) e(st) (con)t(ra)ria (con)dic(i)o(n)e subiecto aut t(er)min(u)m s(ecundu)m (con)titules aut idem p(re)t(er)
de se ipso a(ffirmati)u(m) de eo au(tem) e(st) p(ro)p(ositi)o(n)e(m) aut p(ro)p(ositi)o(n)e(m) in indiuiduale de suo
in diuiduo Ab exclusiua a(ffirmati)ua ad vna(m) exceptiua n(eg)atiua (con)t(ra)
eisdem t(er)minis e(st) bona (con)seq(uenti)a ut t(antu)m a(nima)l est homo i(gitur) nullu(m) ens p(re)t(er) a(nima)l e(st) ho(mo)

est ppo in qua ponitur signu(m) exclusiui(m) latu(m) in to(tu)m p(ro)p(ositi)o(nis) et talit(er)
q(uod) in ea nullus ponitur t(er)min(u)s numeralis numeralit(er) acceptus
Exclusiuula talis exponitur p(ro)bat dictio(n)e(m) vl(is) q(uae) designat
inta (et) (con)sidere(n)s alt(er)a vo e(st) vl(is) negatiua (con)diciola p(rae)iacentis p(er) ad-
dicio(n)e(m) huius (con)pleri res q(uae) no(n) est h(aec) p(ro)p(ositi)o t(antu)m domus e(st) alba p(er) ad
p(ro)p(ositi)o falsa est (et) i(m)possib(i)lis In p(ro)p(ositi)o aut(em) sic d(icitu)r expo(nitur) domus e(st) alba si expo(nitu)r
nulla res q(uae) no(n) e(st) dom(us) aut p(ar)s d(omu)s e(st) alba domus e(st) alba et
ho(mo) est sensitiuus t(antu)m bohemus e(st) victoriosus p(ri)ma n(on) v(alet) t(antu)m ho(mo) e(st) Ist(a) e(st) v(er)a t(antu)m
homo sensitiuus S(ecun)da t(antu)m v(alet) t(antu)m bohem(us) victoriosus Ab ex-
clusiua ad eius vl(e)m in t(er)minis tra(n)sposit(is) e(st) bona (con)seq(uenti)a no(n) v(ale)t aut
ab inferi(ori) ad sup(er)ius n(isi) c(um) asup(er)iori ad i(n)ferius n(isi) si (con)iu(n)cta cu(m) signo.

est ppo in qua ponitur signu(m) exclusiui(m) latu(m) in to(tu)m p(ro)p(ositi)o(nis) resp(ec)tu t(er)mini
numeralis (et) m(odo) r(ati)o(n)e(m) numeri (con)siderati T(alis) p(ro)p(ositi)o expo(ni)t p(ro)bat
dictio(n)e(m) vl(e)m m(u)l(tu)m a(ffirmati)ua(m) mutando a(ffirmati)ua(m) expositione n(on) q(uod) loco res q(uae) no(n) est
p(ost) li plura p(ro)p(ositi)o capitu(r) q(uod) sine li plura p(re)t(er) expo(nitur) (con)tra alietatis (et) p(re)t(er)
esse exclusiua aut de exclusio subiecto Ab exclusiua (con)tra plura(lit)er
accidendo li plura in p(ro)p(ositi)o ad vl(e)m collectiua e(st) bona (con)seq(uenti)a Ab vl(i)
collectiua ad exclusiua q(uae) exponitur (con)tra pluralit(er) e(st) bona (con)seq(uenti)a
Ab eo(dem) t(er)tio adiacente ad e(st) s(ecun)d(u)m cu(m) signu(m) exclusiuo no(n) v(ale)t (con)seq(uenti)a

est ppo i(n) qua a(d) solu(m) vna n(eg)acio neg(ati)ue tenta fertur sup(er) co(pu)la a(ut) vna sup(er)
co(pu)la p(ro)p(ositi)o(n)e aut due quar(um) vna p(ro)ponitur toti p(ro)p(ositi)o(n)i alt(er)a u(er)o fert(ur)
sup(er) co(pu)la p(rin)cipale(m) P(ri)ma e(st) n(eg)atiua vbi solu(m) sup(er) co(pu)lam
fertur negacio ut t(antu)m a(nima)l no(n) e(st) homo que p(ro)batur p(ro)bat dictio(n)e(m)
s(ed) solam sic a(nim)al no(n) est ho(mo) (et) om(n)is res q(uae) no(n) est a(nima)l e(st) ho(mo) Alt(er)a
est vbi ante tota(m) p(ro)p(ositi)o(n)e(m) ponitur negac(i)o ut no(n) t(antu)m a(nima)l e(st) ho(mo) q(uae)
p(ro)bat p(er) tres expone(nte)s disiunctiue p(ro)bat dictio(n)e(m) dedit designat
sic nullu(m) a(nima)l est ho(mo) ul(tra) aliqua res q(uae) no(n) est a(nima)l est homo T(er)cia vbi
p(er) li malo sic no(n) t(antu)m a(nima)l no(n) est ho(mo) o(mn)e a(nima)l e(st) ho(mo) ul(tra) a(liqua) res q(uae) no(n) e(st) a(nima)l e(st) ho(mo)

est ppo in qua ponitur signu(m) exclusiui(m) ad p(rae)d(ica)te subiecti s(ecundu)m t(er)min(u)s ex-
ceptus illius signu(m) in subiectu(m) t(antu)m Tales p(ro)p(ositi)os f(i)t a(ffirmati)ue a(ut) n(eg)atiue
Affirmatiua exclusiui subiecti exponitur p(er) vna(m) kata(gorica)m (con)-
ponitur li exclus(iuu)s tra(n)scendent capitu(r) ad subiectu(m) cu(m) h(oc) (con)plexo res
q(uae) no(n) est (et) m(odo) p(rae)dicatio(n)e(m) p(rae)d(ica)tu(m) p(rae)d(ic)a(tu)r(um) de subiecto Ista t(antu)m a(nima)l no(n)
e(st) ho(mo) sic exponitur exclus(iuu)s a(nima)l (et) n(ulla) res q(uae) no(n) e(st) a(nima)l no(n) e(st) ho(mo) igitur
Ista aut(em) t(antu)m a(nima)l est homo sic no(n) exclus(iuu)s a(nima)l ul(tra) a(liqua) res q(uae) no(n) e(st) a(nima)l est
ho(mo) Ista aut(em) no(n) t(antu)m a(nima)l est no(n) ho(mo) s(ed) no(n) exclus(iuu)s a(nima)l ul(tra) aliqua res q(uae) no(n)
e(st) a(nima)l no(n) est homo Ab exclusiua ad vna(m) de excluso subiecto e(st)
bona (con)seq(uenti)a s(ed) no(n) e(contra) ulso

est ppo in qua cu(m) p(rae)d(ica)to ponitur signu(m) exclusiui(m) latu(m) solu(m) in p(rae)di-
catu(m) (et) ut sic no(n) i(n) to(tu)m p(ro)p(ositi)o(n)e(m) p(ro)p(ositi)o Affirmatiua de excluso p(rae)d(ica)to
p(ro)batur dupliciter vno p(ro)p(ositi)o sic p(er) vna(m) p(ro)p(ositi)o(n)e(m) tantu(m) ut petrus e(st) t(antu)m
albus petrus est albus (et) n(ulla) res q(uae) no(n) e(st) alba (et)c(etera) p(ot)est esse v(er)a a(li)o
mo(do) in p(ro)p(ositi)o sic petrus e(st) albus (et) n(ulla) alia qualit(at)e (con)qualificatus
qua albedine (et)c(etera) e(st) f(a)l(s)a (et)c(etera) li t(antu)m cadit sup(er) p(rae)d(ica)to forti (et) no(n) mali
N(egati)ua ista a(nima)l no(n) est t(antu)m ho(mo) sic p(ro)batur a(nima)l no(n) est exclus(iuu)s ho(mo) (et) nulla
res q(uae) no(n) e(st) ho(mo) s(ed) ista no(n) a(nima)l e(st) t(antu)m ho(mo) sic nullu(m) a(nima)l e(st) exclus(iuu)s homo
ul(tra) aliqua res q(uae) no(n) est ho(mo) s(ed) ista no(n) a(nima)l no(n) e(st) t(antu)m ho(mo) s(ed) nullu(m) a(nima)l
no(n) est exclus(iuu)s ho(mo) ul(tra) a(li)qua res q(uae) no(n) est homo

est ppo a(ffirmati)ua aut n(eg)atiua in qua sup(er) copula p(rin)c(ipa)li fertur signu(m) ex-
clusiui(m) (et) m(odo) co(n)tinuacione eius i(n) p(rae)d(ica)to Affirmatiua de exclu-
sa co(pu)la sc(ilicet) talis (et) om(n)is alia (con)similis ho(mo) t(antu)m est a(nima)l sic p(ro)bat(ur)
ho(mo) e(st) a(nima)l (et) idem ho(mo) no(n) e(st) alia res q(uae) no(n) e(st) a(nima)l igitur Negatiua
s(ed) ista homo no(n) t(antu)m e(st) a(nima)l sic p(ro)batur ho(mo) no(n) e(st) a(nima)l ul(tra) a(li)qua res
q(uae) no(n) est ho(mo) e(st) a(nima)l S(ed) ista nullus ho(mo) t(antu)m e(st) a(nima)l sic expo(nitu)r nullus
ho(mo) est a(nima)l ul(tra) idem ho(mo) e(st) aliqua res q(uae) no(n) e(st) a(nima)l S(ed) ista nullus ho(mo)
no(n) t(antu)m est a(nima)l sic exponitur nullus ho(mo) no(n) est a(nima)l (et) idem ho(mo) no(n) e(st)
aliqua res que no(n) est animal.

est terminus extremus in propositione natus accipi pro suo significato vel suis sit
verificabilis in potentia propinqua ille tentus secundum se vel sibi sinonim
vel eius rectum seu non alterius nisi per nomine demitante suum sit vel
denominative mediate copula talis propositionis vel alia copula habente consi
mile modum ampliandi que habet terminus qui ipsum ampliavit ut me
diate copula consilis temporis i parte   Hec diffinitio est mea mee
cognosce alme universitatis wienensis que clare intellecta et apprehensa optima
est et qui vult eam tenere recurrit in fra ad conceptum meum verificatio
Hugo sic est terminus positus in propositione aptus natus accipi
pro suo significato vel suis significatis de eius sic pronomine ut denomine vel dequorum
significatorum pronominibus vel nominibus talis terminus verificatur actu
vel aptitudine demitante vel demitantibus sua supposita ad sensum vel
admittantur mente copula talis propositionis non magis nec minus ampla a
vestitatum

est acceptio seu usus termini kathegreumatici pro aliquo ut a quibusdam in propositione
Chausfelt aut est terminus stans pro se vel pro alio prout est pro propo
Walterus Suppositio est proprietas termini adoptiva attributa Ulkam est pro
tas termini que non competit nisi termino in propositione   Scotus sic est pro termino
extremalis in propositione non vero primo illa quare et ista quare est supponere
qua sit et est extremum propositionis sic hec chimera est   Omissis aliis
multis diffinitionibus scilicet burley Brinkel tarte thome declinis ac
aliorum similiter in probationibus eorum cum placet quam tenere teneat omnes non
sit boni autores et famosi quorum nomina vivunt quod sermone deposita
opera sua reliquerunt posteritati vivat in indebilitate in eternum in gloriosi

est acceptio termini in propositione pro suo significato non ultimato idest pro se aut sibi si
mile in voce vel in scripto et in illum conceptum secundum quem non ultimate sit
idest quod sit non in ex propositione accidentaliter facta   Signa ad suppositionem materiale
tribuentia sunt omnis termini secundarum intentionum apte positi et omnia verba ultima
et omnis modus faciens modalem composita et li sedo concipio profero audio
et omnis vox non sua verba hec bu est li bu supponit materialiter quia pro suo significato
non ultimato tamen et vero sinonime cum li i a bu est dictio sed ista vacuum est
supponit personaliter et licet non habet significatum coincidens tamen adhuc exempositione aliqua
sit sed vacuum si esset   Et ne protrahat hoc capitulum pono tibi im
mediate sequenti modo quotuplex sit suppositio materialis et ad quid sit utilis

multiplex est suppositio materialis prima distributiva ut omne sor est dictio sed
non sic omnis sor est dictio altera determinata ut sor est nomen tertia confusa tamen
sed li sor est dictio quarta mixta ex materiali et personali ut sor et bu sunt entia
sor vel est ens Sexta relativa materialis ut amo est verbum et id est dictio dissi
labe li id supponit materialiter relative sed non supponit relative quia sic sup
ponit personaliter quia relatio esset eius ultimata significato   Valet hec
species adequatur primo ad quantitatem verum hoc est indefinita quod ho est al
in consuetudine quia homo est dictio quod sor est dictio hec sor et non et secundo ad constituitates hee sunt non
quia sciemus quod terminus tunc cum materialiter quam sit se et sile

est terminus vocalis aut scriptus stans pro intentione anime cum non imponitur
ad significandum aut proprie vel aut sit non a sunt sicut ista propinquum aut proprium
licet ne cum sint aut ista res aut pro convenientia abstracta omnium aut plurium
individuorum similiter suppositorum et in magis et minus aut per raritate quod terminus
cum intrat sine hoc quod tribatur ad aliquas sunt res que singulari actus
quando in ior falsificetur   Hec diffinitio de hac materia loquentes includit
omnes opiniones que non sit exponendi in abditis et ego breviter et quanto in
intelligibilius possum et pona   Pro hec est acceptio termini communis pro re
vel significata per ipsum ipsius Brinkel ponit est suppositio qua terminus communis stat
significative pro natura communi ita quod pro nulla sunt in Scotus est terminus stans pro suo
sito primaria communi et non pro suppositio eo sit

est terminus communis supponens supponens pro adequata rerum convenientia
que a singularium similitudine est per intellectum et in magis et minus abstra
cta et termino communi consignata ut sit verificabilis pro omnibus suppositis sub sua
partis convenientiam et pro nullo seorsum divisim hec est mea diffinitio
Tartis dicit est qua solum assertive et primo sit suppositio pro primario significato ti
kam est acceptio termini communis generalis aut specifici solum pro genere aut specie
sine descensu ad eius sunt tamen chausfelt dicit est terminus vocalis vel scriptus
stans pro intentione anime cum non imponitur ad significandum
Et ne protrahatur materia pona tibi pro subsequentia primo quotuplex
est suppositio simplex et que in convenientia secundum non ponenda et equaliter
de tamen a suppositione materiali

Simplicium suppositionum alia est significativa et est qua terminus supponit pro co
ceptu vel pro similitudine vel pro re communi sine descensu ad individua que naturalis
communi significat alia non significativa et est qua terminus supponit pro suis
significatis non ultimatis quod materialiter ipse sit et tertio est confusa et est qua terminus
supponit pro suis suppositis generibus aut speciebus tantum sine hoc quod descen
datur ad individua ut de alia fuit in arca noe licet nec hic nec hec animal
tamen de hoc genere et de hoc genere animalia vel de hac specie et de hac specie animalia
secundo specifica ut homo est dignissima creaturarum asinus est speciebus

licet nec iste nec iste sed species asinina et ista collectiva ut omnes apostoli dei sunt
xii octava subiectorum scientiarum ut ens mobile est subiectum philosophie et tamen nec
hoc nec tamen hoc Septima obiectiva sensuum exteriorum pro adequationem ut
color est adequatum obiectum visus Octavo proprie diversa de li natus ut
homo natus est in universo et tamen nec iste nec iste

non ponendo suppositionem simpliciter sequitur ser in inconvenientia primo oportet non
concedere veras propositiones scilicet ista homo est dignissima creaturarum quia non ut dicit
terministe iste terminus homo est dignissima creaturarum quia non ut dicit
conceptus coincidens huic termino homo est dignissima creaturarum nec ut dicit conceptiste
significatiste pro eius dignissima creaturarum oportet igitur dicere quod vel natura
omnium individuorum similiter suppositorum vel species vel convenientia adequata rerum in specie
humana abstracta ratione intellectum quod species humana est dignissima cre
aturarum alii aut qui dicunt eas esse falsas inuenerunt detribuit dignita
te generis confundens sequitur in ipsum Secundo quod sequitur quod dabilis in de
finita vera quod non sit vesalis nec particularis nec singularis ex opposito
sicut dabatur sunt res non universabilis et hoc sufficiat

Suppositio simplex differt a suppositione materiali quia materialis sit ad placitum non ultimate
simplex non sit non ultimate sed non ad placitum eo quod non imponitur ad signi
ficandum hoc sed emergit ex economia sicut pono quod candela accensa v
luceret recti et si rex non venit lucebit sorti prout in tenacionem accedet
placitum tamen adhuc prout dicit quod significat ex impositione prout in ten
tionem et placitum impositionis et cetera   Secundo quod chausfelt et hugo et
quemes eorum sequaces in veniunt quod nunquam prout esse secundum metaphysica et
naturales philosophi Pro hec erit realistica chausfelt erat conceptista Scotus tarte
et Ockam erat significatiste Thomas aut declinis hac sub propositione
ponit me aut dico abstractista et collectorum similitudinum et in magis et minus

est acceptio termini communis aut discreti pro suo significato vel suis sit ultima
to vel ultimatis secundum illum conceptum secundum quem ultimate significat
Suppositionum personalium alia communis alia discreta rursum alia distributiva
confusa tamen aut determinata aut mixta aut collectiva rursum distributivarum
alia mobilis alia inmobilis alia pro singulis generum alia pro generibus
singulorum de quibus omnibus per ordinem infra dicetur   Tres
species dicitur suppositionum prima materialis que ideo dicitur materialis quia supponit
solum pro illo quod natum est esse materia constitutiva propositionis sed pro suo tamen alia
tamen dicitur simplex secundum conceptistas ideo quia conceptus anime est simplex
et indivisibilis in materia rursum et convenientia est simplex quia non est partibilis
in supposita Tertia dicitur personalis quia supponit pro re que res quamvis habet se per
modum persone de se loquentis vel de alio vel ad alterum vel tamquam de tertio

est acceptio termini communis aut discreti secundum in differentiam eius ad acceptionem
in sensu materiali aut personali aut simplici aut in utroque simul ratione cuius cat
diversitate sensus et significationis secundum diversitate considerationis
propositiones in quibus terminus potest materialiter recipi aut personaliter sunt ergo
dicitur tria in illo termino vel psalmos ho est dictio bisillaba supponit pro
se et pro alio termino stante personaliter ut homo currit sicut non habet homo est terminus
communis signo vel determinatus cum nondum personaliter vera est materialiter vero falsa
est amplius genus est quod predicatur de pluribus sic materialiter falsa est
qua ille terminus genus non predicatur personaliter vero vera est sicut de ista
propositio est non verum est nomen amo est nomen unde cum non li amo materialiter
vera est sed de ista pronomen est pronomen materialiter falsa est personaliter aut vera est

est acceptio termini communis communiter tenti pro suo supposito vel suis suppositis
copulative disiunctive disiunctim aut copulatim   Multiplex
est communis suppositio prima distributiva ut omnis homo est altera de
terminata ut homo currit Tertia confusa tamen ut tamen homo est animal quarta
collectiva quinta mixta ut sor vel bu est ens homo et Johannes currunt
Sexta communis discreta ut omne ens quod est sor et omnis petrus est
materialis Septima naturalis Octava accidentalis nona trisuptiva
de quibus omnibus per ordinem infra dicetur   Suppositum est terminus
naturaliter inferior sive sit inferior in supponendo tamen aut significando a
in utroque   Dicitur aut communis suppositio prout illas rationes prout quas
dicitur terminus communis vel causa ideo quia descenditur sub eo ad plura
supposita vera vel imaginalia

est acceptio termini communis aut discreti communiter tenti acceptu pro suis suppositis
copulative formaliter cum prima constantia ratione aliorum signum latum
ipsum expresse aut virtualiter   Multiplex est suppositio distributiva
prima materialis ut omne homo est dictio sed non sic omnis homo est dictio altera per se
naturalis quarta inmediata quinta mediata ut tamen homo est alia Sexta simpliciter
ut quilibet asinus hominis est Septima mixta ut cuiuslibet hominis asinus
currit Octava discreta ut omnimus petrus est materialis Nona in
pura ut a bello bellum movetur decimo limitata ad certa supposita
ut petrus currit neuter currit   Valet suppositio distributiva ad
quatuor primo ad sophisticandum et fatigandum protervum respondentem
non enim idem est dicere Virgilius fuit poetarum optimus et Virgilius fuit
optimus poetarum et Virgilius aliquorum poetarum fuit doctissimus pro ea
enim est vera et ultima et non media secundo ad omnes ne currunt a non di
stributo ad distributum vel a non distributo ad magis distributum vel
a superiori ad inferius sine distributione

est acceptio termini communis aut discreti communiter tamen accepti pro suis suppositis copulative formaliter cum pluralitate constantia vel cum aliquo signo latenter in ipsum expresse aut virtualiter Signa distributiva non tamen dicta distributiva terminos sibi sequentes mediate vel immediate sunt etiam signa plurali pro ut in propria et negatio infinitas et negatio negans et superlativus et comparativus et signa alietatis et adverbia similitudinis et dictio exceptiva et dictio exclusiva et li infinitum et li totus sincathegoreumatice captum et li immediate et nota privativa et li utrumque et li neuter et verba privativa et tales termini aut distribuentes antecedenter sunt li omnis ut exemplariter tibi pateat hec signa sunt distributiva scilicet omnis nullus sed absolute ita dicitur quivis quilibet ignoro careo nescio desisto ambulo nemo nullibi ubique etc.

est suppositio seu acceptio termini qua acceptione valet sub ipso descensus ad omnia sua singularia copulative uniformiter idest per singularia eius de qualitatis ut omnis homo est animal et sic iste homo est animal et iste homo et sic de aliis omnis homines igitur iste homo ... descendit sub sub istis ... homo ... et sic ...

...

est acceptio termini in propositione formaliter omnis sub quo valet descendere copulative difformiter idest valet descendere ad aliqua sua singularia affirmative et ad aliqua negative ut omnis homo preter sortem currit etc. Dicitur immobilis quia non fit motio seu descensus ad unum suppositum sed ad illud quod excipitur et dicitur difformis quia affirmative descenditur ad omnia supposita preter unum sed ad illud non quod excipitur ... mobilis quia fit motio ad omnia eius supposita nullo excepto et dicitur uniformis quia descenditur aut affirmative aut negative tamen ... omnis homo preter sortem currit ... falsa sit talis iste homo albus ... non tradit ... res simul existentes

est acceptio termini communis confusa in propositione distributa pro speciebus tantum ut ... quibus tantum sine hoc quod descendatur ad individua aut est distributio ... inclusione sui ... partes sunt continue ... tales sunt distinguende quia distribuitur ut ...

...

est distributio termini specifici pro omnibus suis individuis pro quibus supponit et non pro speciebus eo quod nulla habet speciem sub se contentam sub se ... in forma propria distribuitur Hec propositio est simpliciter ... a quibus valde oportet notari quod sunt contra ... in continuo ... angeli ... partes ... in continuo ... totus mundus ... in continuo ... ad istos philosophos

est acceptio termini discreti seu singularis ut ... pro quolibet suo supposito divisive ... sortes currit ... in ... continue ... distributiva et a suppositione ... omnis ...

est acceptio termini communis in propositione distributi secundum ... accomoda ... quia sic reddit ... singulis et ... distributio ... est ... accomoda ... accepit ... non quilibet ... quilibet ... ut omnis homo videt

sic igitur omnis homo videns se qui est ipsemet videt seipsum met et ... tota alienata ut omne animal quod non est homo est irrationale sic igitur ... non est homo et non est iste homo est irrationale sed non sic igitur sequitur quod iste homo est irrationale Exemplum tertia demum ulterius ut nullo homo est animal Exemplum propositum ut dicendo omnem asinum est homo sic igitur dicendo omnem asinum et illum asinum est homo etc. Vide autem diligenter quod nullo ... aliter vel descendere sub talibus nisi secundum singillata suppositorum

est acceptio termini communis in propositione pro suo supposito vel suis suppositis disiunctive formaliter et tamen non copulative formaliter nec copulative nisi materialiter cum antiquis modernis aut constantia ... assumptione ... suppositionis supponit sub ... aut indefinite ... disiunctive ...

...

est acceptio termini communis pro suo supposito vel suis suppositis ...

...

est acceptio termini communis in propositione vel ... aliquis actus sincathegreumatice ... copulativa formaliter et non copulative nec disiunctive ... omnes apostoli dei sunt duodecim Pono hanc suppositionem ...

...

est acceptio termini discreti ... vel ... essentialiter ...

...

est acceptio alicuius extremi complexi ...

...

est acceptio termini communis aut discreti respectu copule absolute ... omnibus suis ... Copula ... significat ...

est acceptio termini pro suo significato vel suis significatis in ordine ad
aliquam copulam tempus importantem et sic homo est et homo non supponit
Impropria est qua terminus supponit pro eo quod non ex primaria sede
reperitur ut sic mutans virtute ut lupus est in fabula quia non debet
sic visitari hoc est lupus sed sic hoc est inimicus lupi gens predatrix
Restricta est qua subiectum equivoci ad plura limitatur.
predicatum ad standum non pro omnibus suis significatis sed solum pro illo
sicut predicatum sonat ut canis est latrabilis hoc est restrictus et subiecta
dicit sic visitari hoc est canis latrabilis hoc est homo currens et non sic hoc est homo
Antonomastica est quia terminus communis accipitur pro sim[illegible] vel pro[illegible] ali-
cuius excellenciam actus et cetera [illegible] suppositum cum permutatione actus [illegible]

est qua terminus supponit pro suppositis in supponendo tantum et vel pro[illegible] non
in significando tantum id est probus quod fit actu in rerum natura et non quod fu-
erit ut erat   Queritur an hec femur possit distribui cum aliquis
femur sit corrupta et aliqua generabitur et aliqua corrumpetur sed femur
fuit femur erit alia ergo quod est et sic videtur plures femures fore et sic di
stribui et descendi dicitur quod omnis femur est hec et est abte et ista est falsa
aliqua femur non est vel nulla aliquis femur quod est vel fuit non est
Materialis suppositio dicitur quia terminus solum supponit pro illo quod natum est [illegible]
mia constitutiva propositionis Simpliciter dicitur vel quia est impartibilis in suppo-
sita vel quia conceptus est animae simpliciter et quemadmodum simpliciter personalis quia
supponit pro re Communis quia sit quemadmodum multorum Confusa di-
stributiva quia nulla aggregata dividit confusa tamen quia aggregata
non dividit Discreta quia per eam dicuntur differentia singula

est acceptio termini relativi sub e[illegible] precomputatur non recipiat positi[illegible]
copulativa quia veniens totale extremum propositionis habens affirmativa vel sub-
inspiciens restringat aliunde per ampliacionibus aut ampliatur ad standum p[illegible]
pluribus   Queritur an omne relativum supponat eodemmodo sicut su-
um antecedens Respondetur quod non primo quia quodque relativum supponit et antecedens non
ex ut ad[illegible] non est sed ipse fuit secundo sit econverso ut antichristus erit malo
et ipse non est bonus secundo aliquod relativum supponit materialiter et antecedens p[illegible]
sonaliter aut econtra ut homo est nomen et ille movetur homo est et ideo est dictio
te ut homo est albus qui currens sortes et aut econtra ut homo sortes
currit qui est homo albus primo aliquod antecedens supponit determinate et relativum
distributive aut econtra ut homo est animal et asinus non est illud

est acceptio termini relativi in propositione non supponente pro eadem re in numero
cum suo antecedente licet in specie et de hac in materia dicuntur sufficienter in genere ca
Queritur an relativum supponit pro eo pro quo suum antecedens supponit
Respondetur primo quod non quia relativum diversitatis non nec substantie nec accidentis exem-
plum ut animal aliud volo aliud nolo et sortes est magnus et dissimi-
lis tantus est plato secundo relativum simpliciter non pro eadem re in numero ut femina que
clausit per ea vite reseravit quam in relacione personali falsa est sed simplex
vera Tertio relativum accidentis non pro eadem re sed pro similibus se habent ut dea
est mitoris et talis est virgo beata et tertio relativum non recipit ea non nec
restrictum nec ampliatum

est quantitas bona qua arguitur a termino superiori ad sua sup-
posita in supponendo tamen vel in significando tamen vel in suppo-
nendo et significando simul et hec copulative disiunctive disiunctim
copulatim ac mixtim
multiplex descensus talis primus suprema ut omne animal currit ubi de
scenditur ad supposita in significando tamen sed hoc non omne animal currit ubi de
alt unus supposita terminorum ut omnis sol lucet et omnis terminorum singularium
ut omnis ut omnis petrus est mirabilis quod ens quod est sor currit et ista tamen non
habent supposita tamen habent terminos se inferiores ut patet dicta quod eorum supposita sunt sup-
posita in accipiendo tamen   Quadruplicia sunt supposita scilicet in suppo-
nendo tamen in significando tamen in accipiendo tamen et in supponendo et significando sunt

formalis quantitas qua arguitur a termino superiori ad sua supposita in suppo-
nendo tantum in sensibus in quibus sunt posse supius et sunt in illis
dicitur est formalis quantitas hoc enim requiritur dicitur a termino superiori quod
non oportet quod semper arguatur a termino quia quia hic descenditur de ens quod
est sors currit et tamen totum subiectum non est terminus quod sed solum su-
perior ad eius descendentes dicitur ad sua supposita unde non pro
descendi subsignificantis nec subtinis unum supposita tantum saltem
in propositione mere de primi secundo sic fieri descensus ad supposita essencialiter
distincta et non personaliter distincta   Secundum non sub quolibet
termino quod vel descensus quia sub hec chimera non nec sub hec deus nec sub hec
sol patet etiam quod sub tali termino licet non ultimo singulari valet descensus

est terminus singularis a termino naturaliter inferior alio quod altum natum est
predicari de suo supposito et significare de eo quod sunt suppositum et cum hoc ultimus
Quadruplicia sunt supposita prima in supponendo tantum et sunt
termini communes singularisati per pronomina demonstrativa pronominativa.
per que demonstratur res actu existens alia in significando tantum sunt et
nomina sunt aut communes singularisati non supponenter respectu
copule defi[illegible] sed fuit erit pro ymaginatur Tertia in accipiendo tantum

[illegible] terminum singulares terminorum communi non supponentium aut unus supposite
aut discreti per pronome demonstrativum singularisati aut alias certum
ad sinne certa in supponendo et significando simul sunt nomina propria sup-
ponentia respectu copule de[illegible] aut termini communes singularisati

est descensus quo arguitur ab aliquo termino superiori ad omnia eius sup-
posita in supponendo tantum vel ad aliqua et ad aliquid loco suppositorum
non enumeratorum positum vel quod requiritur quo etiam ascendente
et descensus cum eodem medio videlicet ascenso   Insufficiens descen-
sus est quo non arguitur ad omnia sua supposita a termino tamen vel ad
aliqua et ad aliquod loco eorum positum vel quando descenditur non sufficienter
qualiter bene acceptio talis tamen requiritur   Dicitur ad quod sufi-
ciens descensus sit quando descenditur copulative vel copulatim sed insu-
ficiens est disiunctio vel disiunctivo vel in propositionibus [illegible]
ascensus est quantitas formaliter quod arguitur a suppositis alicuius termini ad terminum
in supponendo et an iste ascenso sit in re et dicto dicetur infra

est propositio de est tertio adiacente in qua subicitur pronomen demonstrativum
demonstrans omnia supposita in supponendo tantum per quem descenditur et ut
patet ponitur talis terminus sub quo descendit in nto [illegible]   Consta[illegible]
est propositio de est secundo adiacente in qua subicitur suppositum in supponendo
tamen dicens actuale vel existencia si tamen propositio est vera et affirmativa Con-
dicionatus descensus est quo cum supposita in supponendo et significando
ficando apponitur hec condicio si est ut patet sortem [illegible]   An
aut melius sit cum condicionato subito descendere vel cum constanti
vel cum antiquo medio quia alias in casu descensus erit falsa et
descendentes vero aut econverso

est formalis quantitas qua arguitur a termino superiori ad sua supposita singula vel
ad aliquod loco suppositorum non expressorum copulative formaliter et hec uniformi
maliter et qualitercumque alternatis   disiunctim aut copulatim non insi-
sicut ad unitatem et non requiritur veritas cuiuslibet partis eius ita hic
ficatio cuiuslibet suppositi et sic in eo vera si una pars est falsa totum est falsa
itaque si non visitatur pro uno supposito ondit totum falsum fore.
Nota diligenter qualiter descenditur sub istis qualislibet homo
currit quantuslibet homo currit quotlibet homines currunt quotlibet partes sunt
in quantitate et et an debet sub propria sic descendendum de qualibet specie qualitatis
homo qualificatus et ergo homo albus et nigrum et calidum et frigidum et sic de aliis

est descensus quo descenditur in propositione exceptiva aut de exceptio
extremo ad singularia diversarum qualitatum ob hoc quia dictio aliqua
sit exceptio ponit aliquid pars vero extracapta aufert aliqua contra,
ta ab illa parte excipiendo et quasi virtualiter negando ut omnis homo preter
sortem currit   Tamen vane descenditur sub isto omnis homo preter sorte
currit primo sic sor non currit secundo homo alius a sorte currit et igitur
ille homo qui non est sor currit et cetera [illegible] sit omnis homo preter sorte
currit igitur sor non currit et plato si sit alius a sorte currit et cicero si
sit alius a sorte currit et cetera sed quomodo sit descensus et quibus propositionibus
propositionibus infra dicetur cum propositione agetur de similibus propositionibus [illegible]
bus adhuc in hac dictionem modo in [illegible]

est formalis quantitas qua arguitur [illegible] ad omnia eius sup-
posita convenientes formaliter per descendentes quasdam qualitatum per quibus
talis terminus denotatur accipi et ibi propono   Qualiter descende-
[illegible] sit hoc ad diluviale si sit et corruptibile et dealbatus in antece-
dens erit [illegible] sequens falsum Secundo aliquid vel quelibet pars est
principalis sit ergo aliquid vel illa pars est principalis [illegible]
[illegible] pars est pars aliquid vel Tertio sub hoc in ista non quidam
homo est qualiter Quarto sub qualiter in ista homo non est qualiter Quinto sub hoc de
narii in ista non promitto tibi denarium Sexto sub hoc in ista [illegible]
homo est [illegible] Septimo sub hoc in ista non homo currit

est descensus quo descenditur [illegible] regulariter ut dictum sub aliquo termino
quam et limitatum regulariter [illegible] sine hoc quod valeat aliqua pre
[illegible] requisita nec cum copula nec cum [illegible] aut [illegible]
nominibus [illegible] in descensu licet hic cum restrictione [illegible]
Regula prima in descendendo in propositione ampliativa
respectu eius de preterito vel debet obmitti constancia vel termini ad [illegible]
Secunda vero quam cum termino sequitur distributivo ponit terminus [illegible]
determinate tali debet addi relativum precomputatum Tertia [illegible] quam in subtino
qui descenditur ubi negacio precedit [illegible] quidam talis in descendendo
debet obmitti sub illa vero non promitto tibi denarium debet descendi [illegible] et dis
iunctim [illegible] et si alienat terminum in descensu [illegible] in descendendo.

est quantitas formalis qua arguitur a termino superiori ad sua supposita dis-
iunctive formaliter et non copulative copulatim aut disiunctim insi-
nualiter [illegible]   Descendit ideo ideo disiunctive
quia sicut ad unitatem disiunctive sufficit una pars [illegible] ita ad veri-
tatem propositionis et tamen sub hoc descendit sufficit veritas et visum [illegible]
Qualiter descendit sub istis hoc est species in sensu [illegible] vel
materialiter homo est secunda [illegible] homo sit substantia vox est sonus genus est

[illegible] no est homo fuit in paradiso aliqua [illegible] e vlis [illegible] [illegible] qui ho e sortes [illegible]

est [illegible] formalis qua accipitur [illegible] suprem ad sua supposita [illegible] ratione de disiunctive extremo formaliter et non copulativa [illegible] aut copulati n gratia illationis [illegible] de [illegible] disiunctim quia sicut ad [illegible] disiuncta requirit verificatio [illegible] suppositi [illegible] confusi ita [illegible] dicitur gratia illationis [illegible] quia descensus disiunctivus [illegible] in [illegible] quia refert [illegible] copulativa et disiunctiva [illegible] copulata sit vlis [illegible] in definita [illegible] non aut [illegible] [illegible] qualiter descendit sub homo [illegible] nullus [illegible] e omnis ho [illegible] sub [illegible] ista [illegible] tibi [illegible] sub [illegible] ista omnis mundus e res [illegible] sub [illegible] ista [illegible] ho [illegible] sortes e [illegible] situs sicut ho

est [illegible] formalis qua [illegible] suprem ad sua supposita [illegible] ratione de copulato extremo [illegible] et non copulative disiunctive aut disiunctim [illegible] gratia illationis [illegible] [illegible] aliquis [illegible] descensu includit subconfusa [illegible] suppone seu disiuncto descensu [illegible] non [illegible] quia sit [illegible] duo condicionalia [illegible] sit vera aut falsa rursum quia [illegible] de disiuncto extremo non bene [illegible] una de copulato extremo [illegible] melius [illegible] voluerunt subdistributiva [illegible] non [illegible] quia [illegible] dividit supposita [illegible] [illegible] oportet [illegible] de [illegible] quia [illegible] duo condicionalia esset [illegible] maior [illegible] in definita

est acceptio [illegible] in propositione [illegible] supponentis [illegible] aliquo aut aliquibus [illegible] nomine talis [illegible] est verificabilis in potentia [illegible] secundum se [illegible] sibi [illegible] eius [illegible] non [illegible] numen [illegible] alia [illegible] temporis [illegible] [illegible] verificatur [illegible] creans [illegible] e deus [illegible] non [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] ho e [illegible] ho e [illegible] ho e albus [illegible] ad [illegible] veritates et falsitates propositionales [illegible] esse [illegible] deus [illegible] e creans [illegible] verificatio manifestat esse [illegible]

est acceptio termini in propositione qua terminus verificatur de pronomine de [illegible] significatum sine [illegible] [illegible] regula prima in [illegible] regula obliqui qui carent [illegible] verificari secundum sibi [illegible] Secunda [illegible] qui [illegible] ut [illegible] est [illegible] e auxilium [illegible] pronomine [illegible] repugnantia [illegible] obmitti loco eius nomine [illegible] ut [illegible] ens [illegible] non [illegible] singulariter significat est qualiter aut [illegible] sortes [illegible] ho [illegible] fuit [illegible] erit lapis e in [illegible] mea [illegible] homo fuit

est acceptio termini in propositione verificabilis et non [illegible] nisi ut in propositione [illegible] accipiebatur [illegible] Sextuplex prima materialis [illegible] qua terminus non verificatur nisi [illegible] e [illegible] propositionis [illegible] ut ho e [illegible] Johanne albus e [illegible] ho e [illegible] est [illegible] [illegible] est [illegible] nomine Simplex e qua terminus verificatur [illegible] aut [illegible] [illegible] Personalis e qua terminus verificatur [illegible] determinata e qua terminus [illegible] verificatur secundum determinationem [illegible] ad unum [illegible] suppositum Confusa distributiva [illegible] [illegible] dividit [illegible] suppositum Confusa tantum [illegible] [illegible] non tamen dividit [illegible] supposita [illegible]

aliqui [illegible] pueros antiqui has ponebant [illegible] quas [illegible] est [illegible] propositiones [illegible] subiectum supponit [illegible] distributive [illegible] vel negativa tamen subiectum [illegible] supponit [illegible] distributive [illegible] ut [illegible] supponit determinate [illegible] supponit determinate [illegible] subiectum ponitur discrete ut sor non est [illegible] iste regule non [illegible] non sunt [illegible] [illegible] condicionibus [illegible] non servatur [illegible] aut [illegible] de solito modo loquendi

est suppositio termini [illegible] ut sius significatum [illegible] [illegible] in [illegible] plures [illegible] temporum [illegible] [illegible] [illegible] ampliatum [illegible] ampliatio prima activa e terminus qui ampliat alterum Passiva est terminus qui ampliatur [illegible] ad ampliationem requiruntur [illegible] ampliabile [illegible] [illegible] ampliationes [illegible] [illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] [illegible] falsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] non [illegible] ad ampliatum [illegible] amplo [illegible] ampliatum [illegible] distributive [illegible] secundum [illegible]

est acceptio termini non supponentis in propositione respectu signi [illegible] plures [illegible] temporum [illegible] aut non supponentis [illegible] ad omnis [illegible] fuit [illegible] erit [illegible] imaginatur [illegible] esse [illegible] a suppositione qua [illegible] e ampliatio [illegible] ampliatio [illegible] temporum ad quas sit ampliatio [illegible] quatuor [illegible] futuri [illegible] [illegible] et aliquis ampliat aut ample [illegible] terminos ad [illegible] [illegible] aliquis [illegible] quatuor ho imaginatur esse [illegible] ubi [illegible] ho supponit [illegible] qui sunt fuerunt erunt possunt esse [illegible] imaginari [illegible] [illegible] ampliatio [illegible] possit esse [illegible] in ampliatione [illegible] supponere [illegible] [illegible] [illegible] aut acceptione sufficit [illegible] supponit [illegible] ad alteram

est terminus [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] extremorum [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] quos terminus [illegible] [illegible] natus e [illegible] ad [illegible] temporis [illegible] futurum possibile [illegible] imaginabile [illegible] ampliativa temporis [illegible] omnia verba preteriti temporis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possibile [illegible] [illegible] [illegible] verba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligo [illegible] cognosco appeto desidero diligo [illegible] imaginor et [illegible] [illegible] futuri [illegible] verba futuri temporis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modi facientes modales divisas [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] verba [illegible] [illegible] imaginat [illegible] impossibile [illegible]

[illegible] verba preteriti et futuri temporis et [illegible] preteriti [illegible] futuri temporis [illegible] facientes propositiones divisas [illegible] [illegible] possibile contingens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supponentes [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible] futurum fuit puer [illegible] albus fuit [illegible] Senex erit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible] fuit [illegible] fuit [illegible] fuit [illegible] fuit

est ampliatio qua verba [illegible] [illegible] intelligo [illegible] imaginor cognosco diligo appeto desidero [illegible] et verba [illegible] [illegible] ut audio [illegible] terminos [illegible] [illegible] [illegible] ampliantur termini [illegible] ens [illegible] intelligitur [illegible] e qui intelligitur [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] intelligitur [illegible] est ens [illegible] intelligitur quia [illegible] esse [illegible] intelligi

est ampliatio qua [illegible] [illegible] et verba [illegible] [illegible] [illegible] cognitivum vel appetitivum et modi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ampliat terminos precedentes et sequentes [illegible] [illegible] [illegible] temporum [illegible] [illegible] ampliat terminum precedentem [illegible] fuit [illegible] sequentem [illegible] ampliatio [illegible] disiunctim dicitur [illegible] disiunctive [illegible] duo condicionalia essent [illegible] ut [illegible] fuit [illegible] homo non fuit [illegible] disiunctive [illegible] esset [illegible] copulative quia sit duo condicionalia essent [illegible] falsa [illegible] copulativa quia [illegible] ista esset [illegible] non fuit

[illegible] differentie quibus terminus amplians in [illegible] suppositum ampliabile non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in extremis subintelligitur [illegible] ampliatio [illegible] prima [illegible] e acceptio termini [illegible] [illegible] [illegible] signum [illegible] plures [illegible] temporum [illegible] terminus [illegible] unum suppositum [illegible] terminus non supponens [illegible] e acceptio termini [illegible] ad plures [illegible] temporum [illegible] [illegible] terminus qui [illegible] absolutum [illegible] absolute [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] nullius sunt temporis [illegible] [illegible] [illegible]

est acceptio termini [illegible] in propositione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositionis [illegible] qua ponitur [illegible] aliquid [illegible] [illegible] termini in [illegible] [illegible] [illegible] est appellatio termini prima e forme [illegible] [illegible] valent appellationes ad quatuor primo [illegible] ut [illegible] non [illegible] [illegible] non appellato ad appellatum [illegible] non [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] ab appellato [illegible] [illegible] ho [illegible] 2° ad [illegible] ut [illegible] bidanus [illegible] papam [illegible] est bidanus papa [illegible] est [illegible] papam fuit bidanus et bidanus fuit [illegible] [illegible] breviloquium [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] oppositos

1 **Precognitiones** sunt cetera que precosiderabilia ante cuiuslibet sciencie aut libri inchoacione prosita dispositiua audiencium ad attendorum capacitate. Obicitur primo antiquitus erant solum quinque precognitiones ergo male dicitur ceteris quia ista que solum assignabat utilitas titulus intencio pars sophie et auctor cause. Secundo male dicitur precosideranda quia hec potest immediate vel esse cosiderari. Tertio non oportet hec ante cuiuslibet sciencie inchoacione prosiderari quia non omnis scientia est scibilis.

2 **Imploracio** est in quolibet primordio operis divini auxilii postulacio precedens ut ipse gloriosus deus presitet inchoatum prosequenda media fine laudabili consumare. Obicitur primo si ista qualibet sciam esset invocandus deus sequitur quod qualibet scientia esset divina seu theologia quod est falsum. Secundo quia multe sunt humane. Tertio quia cuiuslibet auctor esset spiritus sanctus. Tertio quia multe naturalia de luta sunt ad agendum eis conueniencia prope sunt intellectus et potius proprio lumine in opus stiram et sine dei consilio.

3 **Utilitas** est cognicio editorum cum in noticessencia contentorum et cuius ut studencium studium ne discentes frustratorio consumant laborem. Obicitur primo multi cognoscentes editam frustrantur utilitate. Primo quia in multis utilitas suffocatur curis seculi aut blandiciis. Secundo scientiarum investigacio in latroque mis impedit abutilionibus. Primo quia interdum retrahit a religione et cetera cognicione que sunt utiliora. Tertio in latrones ex sciencis consurgit prauus usus sed fidei impugnacio et superbia que sunt dampnosa.

4 **Titulus** est denominacio libri sumpta a subiecto aut efficiente a mouente aut loco dignitate accidente materia de qua a minimo aut pluribus talibus simul sumptis. Titulus dicitur a titane propter quatuor quia claritatem dat occulta manifestat nebulas pellit et fructificant. Obicitur primo intitulacio non debet fieri a minimo. Primo quia denominacio debet fieri a maximo. Secundo et intitulacio. Secundo intitulacio non debet sumi ab efficiente. Primo quia talis plus notificat personam quam scientiam de qua tamen est impertinens.

5 **Intencio** est preconcepcio alicuius boni arduum ab editore qua intenditur fructuositas qua discentes consequi debent ex erudicione contentorum in libro. Intencio dicitur super inter dicit quatuor scilicet vitacionem pravium et boni honesti in clusionem et delectabilis et utilis tertiam et celestis. Obicitur primo in scientiis non semper intenditur arduum. Primo quia ovidius de amore et fabulacionis tractant de facilibus hec autem non sunt ardua. Secundo ubi ista utilitas dependet ex omnium contentorum erudicione vel aliquorum non omnium quia multa superflue ponuntur nec aliquorum tamen quia unum dependet ex alio unde ignoto non cognoscetur alterum igitur.

6 **Subordinacio** est cuiuslibet sciencie alicui tamen prius prime subposicio et tale quod nulla ex cogitabilibus est sciencia alteri cuius non attinens. Obicitur primo historiografe sciencie sunt sciencie et nulli earum attinent. Primo quia neque finaliter naturali neque morali non morali quia in diuidiuorum successio consideratur. Secundo artes prohibite sunt sciencie et nulli earum attinent. Tertio arismetica et astronomia et geometria sunt sciencie et tamen nulli earum attinent. Primo quia hunt subiecta supposita. Et cetero theologia nulli attinet. Primo non modo quia indignum est ut ancillet indignioni.

7 **Subiectum** est terminus absolutus vel sua passione minus connotatiuus in aliqua sciencia primo consideratus non excedens metas illius sciencie ad quem omnia in ipsa sciencia considerata habent attribucionem. Obicitur si cuiuslibet sciencie subiectum esset terminus sequeretur quod nulla scientia esset realis sed quelibet sermocionalis consequens falsum. Primo quia quelibet esset de subiecto quod est signum. Secundo in philosophia naturali principaliter intenditur de rebus quam terminis. Tertio male dicitur terminus primo consideratus. Secundo incidentalia non oportet quod habeant attribucionem. Primo male dicitur quod omnia debent habere attribucionem.

8 **Passio sciencie** est terminus sui subiecti connotatiuus vel ipso magis connotatiuus conuertibilis cum suo subiecto non excedens metas sicut nec eius subiectum cum quo tamen debet formaliter idem significare. Concluditur passio de suo subiecto quadrupliciter scilicet recipiendo passionem per maiori extremitate subiectum per minori et diffinicionem pro medio vel per medium communicabile utrumque vel per esse passionis. Obicitur primo si diffinicio sequeretur quod diffinitum esset passio. Secundo diffinicio implicat. Primo dicitur in ipso magis connotatiuus et passio quod dicit idem scire contrarium non stant igitur.

9 **Dignitates** sunt proposiciones necessarie per se note et indemonstrabiles sic se habentes quod intellectus intellectis terminis motor eis assentit propter eorum euidenciam summam. Quadruplices sunt dignitates scilicet pure que simpliciter prime et secundum quid. Obicitur primo dignitates demonstrantur. Primo quia probantur ad inconueniencie vel ad maius inconueniens deducendo. Secundo non semper intellectus eis assentit. Primo quia dicitur quia que negauit heraclito ignem esse calidum propter motiua.

10 **Principia** sciencie sunt proposiciones necessarie et firme sunt se habentes quod totus processus scientificus ab eis indiciale tenebit fundamentum sue stabilitatis. Obicitur primo non propositio est necessaria. Primo quia omnis dependeret ex voluntate diuina. Secundo si tota sciencia dependeret ex principiis sequeretur quod eis cognitis cognoscerentur omnia ex eis probata cognoscita quod est falsum quia cognitis principiis geometrie non propter scitur geometria igitur.

11 **Auctorizacio** est approbacio alicuius sciencie aut libri apostolica consiliorum vniuersitatis dignitate excellentis auctoritate aut sublimitate ingenii editoris obgiendus reuerenciam aut consuetudine obseruandi eas eo fine ut contentis in eis dubitatis recipiantur eius que sine remorsu et contradiccione cohereatur. Obicitur primo sciencie non sunt autenticande subtilitate ingenii sed potius per se aut altitudine et multitudine quibus implicantur.

12 **Gradus scienciarum** sunt quinque artes quarum infima tenent artes et philosophorum doctrine alterum apocrifi non heretice tercium doctores scolastica quartum canonizati quintum liber diuini testamentorum. Obicitur primo sciencie gentilium in multis sunt erronee non possunt videri nec eis submittuntur nec ei copulari igitur. Secundo apocrifi libri sunt reprobati non debent computari. Tertio prohibite sciencie et subinia arte sunt igitur ergo contra leges contraria sunt sciencie et subinia possunt comprehendi.

13 **Obiecta scienciarum** sunt proposiciones vere demonstrabiles aut indemonstrabiles aut veritates aut res per eas significate. Obicitur primo propositiones indemonstrabiles nullius sciencie potest esse obiecta. Primo quia qualibet scientia debet esse conclusionis habitus per demonstracionem acquisitus igitur. Secundo veritates et proposiciones essent obiecta. Primo quia hec sequela hoc est verum ergo tu es sciens constituitur ex falso et tamen ei scientifice assentimus et aliud propositionis nullum illorum.

14 **Ordo scienciarum** est ordo quo quelibet expositiua dicitur precedere per logicam et rethoricam ante cetera sciencie docentur ad grecam theologiam sed non deueniatur. Obicitur primo theologia debet omnes precedere. Primo quia ipsa docet cuius sibi et sapiencia sed morientem et bona vitam que ante omnia sunt facienda. Secundo per hoc debet quod cuius dicitur esse prior in ordine... Secundo sciencie plus utiles debent precedere. Primo quia medicina est utilis ergo prius sciendis ... vectibus.

15 **Capacitas** est aptitudo applicandi ad sciencias qua ostenditur quod iuuenes molles carne et effeminati artibus sunt captiores ad medicinam plus experti ad [illegible] aut theologiam plus seniores. Obicitur primo grossi carne sunt aptiores ad studium. Primo quia plus sunt retentiui. Secundo ymancia oculorum ostendit phisionomia autem sed grossi carne habent oculos ymanciores et [illegible] tercio aliis artibus applicabiliores.

16 **Cause scienciarum** sunt quatuor cause ad constitucionem cuiuslibet sciencie concurrentes quarum due concurrent extrinsece due vero intrant intrinsece. Obicitur primo plures sunt cause sciencie quam quatuor. Primo quia infinite sunt. Primo quia tot sunt quot sunt principia sed illa sunt infinita. Secundo vel tamen quatuor sunt cause sciencie vel libri sed libri sunt infinite cause supposite indiuisibilibus per cuius. Secundo multe sunt talis sunt conseruatiue sciencie et cetera libri et cetera.

17 **Materialis** causa est causa intrinseca et particularis ex qua scilicet in qua et circa quam aut est qualitas anime aut virtus aut plures tales. Obicitur primo papirus est causa materialis libri et tamen est extrinseca. Secundo omnis causa dicitur esse nobilior suo causato sed causa materialis libri scilicet incaustum et papirus non sunt scientiis nobiliores. Secundo vel debent eedem cause materiales sciencie vel non eedem quia materia sciencie est virtus aut intencio cuiusque libri aut est papirus a ligamentis et cetera.

18 **Formalis causa** est causa qua talis liber aut sciencia ex modo procedendi et forma distinguitur specifice a qualibet alia sciencia. Causa formalis recipitur ex quinque scilicet ex modo diffinitiuo probatiuo exemplativo positiuo aut diuisiuo et partes libri forma est ut

conceptus sit incipiatur ad diffinicionem quod nunquam
immediate ex odio visa est. Obicitur primo causa ex-
emplaris non est causa formalis aut quia causa
formalis debet esse intrinseca exemplaris aut est ex-
trinseca 2o quelibet forma est principalia sui subiecti probatur
aut modo imperfecto hylea facit vacillare.

19 **Efficiens causa** est causa
extrinseca universalis aut particularis actiue con-
currens ad sue productionem propter aliquis congr-
uens quod mouet operantem in operatum. Cau-
se efficientes patris libri sunt deus solus et premissi pre-
decessores mei quorum labores recepi licet cum vi-
te mee in mensa abstinencie. Obicitur omnis cau-
sa efficiens debet simul esse cum effectu sed ego sum liber
aut non dicitur est. 2o male dicitur extrinseca tamen ex-
vitas est effectiva causa scientie et tamen intrinseca.

20 **Finalis causa** est causa ab in-
uentore aut studente primo precognita di-
gens eos in agendo ad consequendum id ul-
tima finalis bona. Obicitur primo nulla scientia
habet causam finalem tamen quia nulla habet finem quia si
aliquando maxime in deo habet aut non causam sit infinitus
2o finis non precognoscitur primo ascendente tamen
quia talis cognoscitur sicut acquiritur sed ultimo co-
gnoscitur igitur etiam ultimo acquiritur.

Pausa tercia

1 **Sciencia** est assensus firmus
alicuius propositionis vere firma alicui in-
tellectui in quo est previa demon-
strationis acquisita vel est aggregatum
ex pluribus talibus noticiis habiti-
bus attributionem ad idem subiectum.
Obicitur primo si diffinicio staret sequeretur quod dor-
miens non habet scientiam quia non assentit. 2o pu-
eri non habent scientiam quia non habent firmum assensum
facilius abducitur sed ausus quia talis habitus
[...] est sciencia in impueris.

2 **Generalis sciencia** est scientia que sub
suo subiecto multas facit eadem scientias vel quia
sua principia multis conueniunt quod omnibus re-
hetrahit a de omnibus rebus mundi pertra-
ctat. Obicitur primo non est generalis scientia tamen
quia si esset non esset habitus aut quia esset plures
habitus. 2o si aliqua scientia esset de omnibus rebus seque-
retur quod alie scientie superfluerent. 3a nulla scientia potest sua
principia multis applicare scientiis tamen quia non possunt
esse conformes cum propria principia ab aliis [...]

3 **Specialis sciencia** est scientia que uti-
tur propriis principiis et conclusionibus et ha-
bet speciale subiectum et obiectum et habet persistenciam
sua in propriis limitibus. Obicitur primo non
scientia habet propria principia [...] tamen quia nullius scientie
principia dicuntur cuilibet de eadem tamen quia
quelibet scientia est in se lacior quam cognita 2o sequeretur
quod loyca esset specialis scientia quod aut falsum est sed tamen
quia habet [...] subiectum et propria principia.

4 **Realis sciencia** est scientia que utitur
in suis principiis et conclusionibus terminis pri-
me intencionis vel quia eius subiectum est
terminus prime intencionis. Obicitur pri-
mo sequeretur quod grammatica esset realis scientia quod aut falsum est
sed tamen quia in omnibus prime intencionis utitur
sermone concreto 2o geometria non utitur termi-
nis prime intencionis tamen quia non utitur terminis non
[...] que erit [...] [...] igitur 3o omnis scientia
terminatur ad verum [...] est realis.

5 **Sermocionalis** scientia est scientia
cuius subiectum est terminus secunde intencionis et
tractat de intencionibus et conceptibus in-
[...] huiusmodi. Obicitur primo quod scientia
esset sermocionalis quod aut falsum quia omnis est co-
stituta ex terminis et conceptibus. 2o quelibet tractatur [...]
[...] aut plus tractatur ad sic esse vel quod ad [...]
[...] conclusionem [...] est realis.

6 **Speculativa sciencia** est scientia
non docens circa sua cognita operari et cuius
finis essencialis et immediatus est scire
[...]. Obicitur primo frustra est omnis
scientia que non deducitur ad actum speculativa aut scientia
si non deduceretur ad operari erit frustratoria 2o quelibet
scientia esset speculativa quod aut falsum est sed tamen quia
cuiuslibet scientie finis est scire. 3o loyca non esset speculativa scientia
tamen [...] docet operari circa sua obiecta [...] sit [...]

7 **Practica sciencia** est scientia de rebus
non dependentibus a nostra voluntate et cuius
finis essencialis est recta cognitio dirigens
in opus exterius. Obicitur primo si staret
diffinicio sequeretur quod grammatica speculativa esset
practica quod aut falsum quia tamen docet in opus exte-
rius [...] congrue. 2o ex quo scientie secantur sicut
et res ut vult aristoteles si [...] quelibet erit de rebus quelibet erit
speculativa et non practica. 3o quelibet scientia presupponit
intellectum et quelibet opus ex quo aut intellectu dependet
ex nostra voluntate sequitur quod quelibet scientia practica igitur

Mansiua sciencia realiter est scientia tra-
ctans de rebus perpetuis et incorruptibilibus
et vitatibus [...] se habens in possibilibus. Obi-
citur primo si staret diffinicio sequeretur
quod medicus [...] posset habere mansiuam scientiam quod
aut falsum sed tamen quia abstrahit enim a rebus quod
perpetuus scilicet isto homine ut [...] operatur de alio [...]
[...] 2o sequeretur quod de nulla re subcorruptibili [...]
possemus habere mansiuam scientiam quod aut falsum quia
quelibet est corruptibilis.

Mansiua sciencia loyaliter est scientia que
de scibili potest omni tempore formari propositiones ve-
re sine hoc quod tale scibile aliquid desinat per aliquo
suppositione. Obicitur primo de singularibus est
mansiua scientia et tamen talia desinunt supponere tamen
quia de eis sunt formabiles conditionales necessarie ut si
antichristus erit ipse erit sua essentia 2o de eis formabi-
les sunt negative nature vel sor non est asinus 3o de
[...] ut sorte [...] est esse album.

Transiens sciencia est scientia propositionum
singularium kathegoricarum affirmativarum
contingencium et de inesse aut verum de vitate
in falsitatem mutabilium. Obicitur primo de
contingentibus propositionibus est mansiua scientia tamen quia
de eis est scientia quasi de scibilibus remotis igitur 2o ista
omnis perpetuus est mutabilis est singularis de inesse et
tamen habet mansiuam scientiam tamen quia super ea fundatur
[...]

Actualis sciencia qua virtus cogni-
tiua actu fertur in propositionem facilius et mo-
[...] per actualem consideracionem [...]
Obicitur primo sequeretur quod dormiens non
habet scientiam quod aut falsum quia [...] experrectus sine novo studio
potest in multas conclusiones [...] 2o diffinicio impli-
cat tamen quia dicit quod est scientia [...] et facilius pe-
rens [...] quod implicat [...]

Habitualis sciencia est scientia firmiter
radicata in subiecto secundum quod natus est tempore certo
in propositione secundum habitum iam acquisitum et hoc
in potencia propinqua. Obicitur primo habitualis
scientia est firmiter radicata tamen quia quelibet est accidens
tale aut facilius adest vel abest 2o scientia antichristi esset ha-
bitualis scientia quod aut falsum quia non est sed tamen quia natus est
ferre in propositionem igitur. 3o sicut rustici [...] [...]
asinus est credibilis et tamen nullam habent cognitionem de pro-
positione igitur male dicitur in propositionem.

Demonstratiua scientia est
scientia procedens a causis ad effectum ad causam vel
ex premissis naturali ordine cognoscendi
prius notis ad conclusionem eodem ordine posterius
notam. Obicitur primo si diffinicio staret sequeretur
quod demonstracio circularis esset possibilis quod aut falsum tamen quia
possibile est procedere per causas ad effectum et econverso [...]
[...] 2o cause sunt nobis incognite effectus autem noti
non potest aut incognitum ducere in noti cognitionem 3o diffinicio
est [...] quia prius notis est plus et posterius noti [...]

Perfecta sciencia est scientia qua res sit
per omnes eius causas reales vel conclusiones sci-
biles quarum [...] sunt [...] vel scibile pro-
[...] et immediatum. Obicitur primo si diffinicio
staret sequeretur quod de nulla re possemus habere scientiam perfectam
quod aut falsum sed tamen quia nullius rei possumus omnes causas
cognoscere 2o sequeretur quod de deo nulla possemus habere
scientiam quia nulla habet causam 3o de principiis sequeretur
quod nulla habemus scientiam quia non habent causas.

Perfecta in genere scientia est scientia qua
res cognoscitur per suas causas essenciales
et generales aut principalium conclusionum sine
hoc quod sciantur omnes eius cause in speciali et
conclusiones. Obicitur primo vel per causas essenciales intelli-
guntur quatuor cause generales sed hoc non tamen efficiens
et finalis non sunt essenciales 2o de intelligenciis nullam
possemus habere scientiam quia non habent omnes causas quia
materialem non 3o perfecta scientia debet excludere omnes dubitationes [...]

Perfectior sciencia est que continet plu-
res gradus [...] eiusdem speciei et quia tractat
de rebus perfectioribus et specialioribus aut
diutinioribus aut absolutis et magis [...]
aut positivis et quia magis ordinate procedit. Obicitur
primo [...] eiusdem speciei nunquam est perfectius alio est
[...] sed scientia [...] aut magis [...] eiusdem speciei quam
[...] et [...] non diversificant speciem igitur 2o [...] est [...]
[...] scientia [...] perfectior [...] positiuum ad com-
parativum.

Perfectissima sciencia est
scientia qua res scitur per omnes eius causas
aut conclusiones habitudines inuestigari pos-
sibiles non eludens omnem dubitacionem sed sola
humanitus possibile. Obicitur primo non est dabilis perfectissi-
ma scientia humana tamen quia quelibet plus potest perfici per ad-
dicionem et sic sine statu cum intellectus qui est eternus sit sp[...]

Pausa tercia

pluriu capax 2° diffinicio implicat de ... no elides omnes dubitacionis cu de vo perfectissime si omnes dubietate amone ab intellectu i

18 **Intensissima** scia est scia qua quis apprehendit rem finitam 2m ultimum omni conclusionu 2 predictoru perfectioru dicibilium de ipsa quo adsciacionem 2 quietacionem dubiorum ulteriorum sui propositi Obicitur primo supposito pro dicibilibus scibilibus res erunt infinita i diffinicio falsa 2° impossibile est quem scire ultimum omnium conclusionum cu non omnis scie ... sicut alte qui alas i 2° que ... plus intendi i am ... paddicionem ...

19 **Dignior scia** est scia considerans de rebus nobilioribus 2 prioribus 2 permanencioribus 2 mentis humane est magis tenuit illustrativa aut quia omnis transcendit consideracione aut duracione Obicitur primo uel per res nobiliores intelliguntur ulia 2 ... 2 prima uel res sim res ... illorum no ulia quia omne constituens alterum 2 sine quo no est alterum est dignius constituto quia e ... eius ... sit ... constitutiua i 2° si per res priores intelliguntur res immateriales tunc scia de figmentis esset dignior aliis quia ... habent entitatem ... in ... imputatis

20 **Subalternans** scia est scia que considerat de aliquo subiecto primodu genens ad subalternatam aut considerat suum subiectum no conuerte 2 alia conuerte aut quia e de toto 2 alia de parte aut quia committit ei sua principia Obicitur primo sit sequeretur quod naturalis scia subalternaret sibi omnis artes 2 sciam moralem ... 3 am ... eius subiectum scz ens mobile visitatur de subiectis omnium aliarum sciarum 2° 2 ho felicitabilis est ens morale perfectiones ad felicitatem i

21 **Subalternata** scia est scia minus communis subalternante 2 restricta i subiecto nata subalternari a qua creditiue sua accipit principia Obicitur uel eodemmodo considerandi uel vario subalternata accipere a subalternate principia no subeodem quia metaphysica considerat de elementis absolute physica vero contracte ad motum i nec vario quia methaphisica considerat terminos ... sub racione motum et mutacionum i 2°

22 **Communicantes** scie sunt scie eiusdem subiecti aut obiecti aut quia subalternant aut sunt de rebus reducibilibus aut subiectum quia primus est passio alterius 2 e contra Obicitur primo sequitur quod omnis scie mundi essent communicantes ... 3 am quia omnes sunt reducibiles ad ens 2° ... demonstratur a methaphisico naturali 2 astronomia ... communicantes ... quia sunt distincte scie

23 **Incommunicantes** scie sunt scie considerantes de diuersis rebus nequaquam ex equo considerabilibus aut communitatem reducibilibus aut quia considerant de una re secundum racones formales incoincidentes Obicitur primo se per te libri physicorum cu octauo sequitur quod essent incommunicantes 2 diuerse scie am quia considerant septe de rebus mobilibus de rebus ... de immobili ... diuersa nequaquam ex equo 2° sequitur quod metaphysica 2 naturalis scia esset eadem scie quia considerant de eisdem rebus 2°

24 **Una sciencia** est quod est unius scibilis simpliciter uel pluriu aggregatiue in una racionem formalem concurrencium Obicitur primo uel per unum scibile intelligitur ... uel res ... quia ... omnis tamen alicuius scie habent attribucionem nec etiam est aliqua de eo subiecto omnis passiones ... scie predicantur nec e res ad quam terminaretur ... scia quia secundum aristotilem scia est habitus ... 2° ex pluribus entibus ... specifice distinctis no potest resultare unum ... scia considerat ... talia entia specie distincta igitur

25 **Totalis scia** est scia aggregata ex omnibus noticiis habitibus attribucionem ad unum genus communissimum ... adequatum 2 prium 2m tendentia i finem eundem ... tinuacionem ... colligantiam aut aggregacionem Obicitur primo i no intellectu est totalis scia i am quia nec in petri nec in pauli ... i 2° nulla est ex omnibus noticiis i nulla est ex omnibus noticiis habitibus attribucionem ad idem genus ... ad ... 2° i nulla scia est aggregacio unius habitus ... alteri i am quia quilibet talis habitus est accidens 2° ... accidens inheret ... 2°

26 **Parcialis scia** est scia unius conclusionis aut pluriu alicuius scie quod conclusio aut conclusionis habet se ... 2 no 2m plenitudinem a latitudinem totius a quibus subiectum visitatur Obicitur primo ... adequatur toti scie i ... no habent se ... quia ista ens mobile est subiectum libri physicorum ... ita late sicut ista ens mobile est subiectum totius physice i 2° datur quod excedit ... sue scie i ... erit latior am quia ... primo congruus est subiectum ... excedit ... scia sit primo cognitor

27 **Medie scie** sunt tres scie quarum subiecta componuntur ex duobus terminis diuersarum sciarum quarum unus sapit naturam unius scie

Pausa tercia

alterius aut altius ut musica sonorum magis de mobilis Obicitur primo ... scie subiectum dicitur esse in ... 2° uel hee tres scie essent plus methaphisice uel naturales ... illorum ... deducetur ... eis terminabitur 2° uel dicerentur medie ... participacionem uel ... quia ... scia esset media ... no esset mathematica nec naturalis nec participacionem ... astronomia esset mathematica 2 naturalis i

28 **Certa scia** est scia qua veritas indubie 2 scientifice apprehenditur sensu tamen aut intellectu tamen aut utroque simul aut ex revelacione cu adhesione ad verum sine formidine oppositi Obicitur primo multorum veritas no apprehenditur i male dicitur quia veritas apprehenditur 2° multorum de veritate dubitatur primo multorum ... uel re ... i male dicitur indubie 2° aliquis potest hanc apprehendere ho est asinus 2 tamen ideo adheret ... veritatem eius ... apprehenditur esse ... est paria uel inpraria 2 nec sensu nec ... nec ...

29 **Certior scia** est que paucioribus delinquit dubia 2 circa qua minus contingit errare aut formidari 2 que stabilius ponit sua fundamenta 2 que magis cogit intellectum ad assenciendum sine formidine de opposito Obicitur primo si diffinicio staret sequeretur quod nulla esset certior scia ... 3 am quia nulla delinquit pauca dubia am quia quelibet delinquit infinita dubia igitur 2° theologia est certissima scia 2 tamen circa ea contingit magis errare a formidari i 2° nulla scia potest cogere intellectum ad assenciendum i am quia ... est assentire uel no i

30 **Certissima scia** est scia cogens cuiuslibet hominis intellectum ad assenciendum pro clara timore sine omni apprehensionis sine aliquo primo discursu a aditorio a iuuamine cooperante ad assenciendum ... diligent quod eo posuisse tibi ... clarum ... 2 multas incertarum 2 ... admunus quadraginta ... obmitto apposito propter breuitatem quia vita breuis ars vero longa ... oportet festine ... ultimus

31 **Incerta scia** est assensus in ... alicuius ... per ... tionem gradum assensuum cu gradibus dissensuum per quos intellectum causatur aut maior credulitatis aduenit aut timor de ... a ... Spes incertitudinis sunt triginta ... dulitas ... opinio dubitacio ... apparencia ... admiratio raptus alienacio vaticinacio 2c ... omnia sunt apprehensionem no scientifica

32 **Scibile** est obiectum alicuius scie speculatiui uel practici idest tamen conclusio aut res ... ipsa scia ... speciem ... vitate entitatem 2 permanencia ... finis ipsius scie per quem ... est scibile ... 2 remotum ... remotissimum ... Obicitur uel ... scientur ... mo uel ... no ... primo quia sunt ... assentire ... 2 no ... sine nec ... nulla assentit ... ni ... sit esse apte ... primo sentitur ...

Con[tinet] 1 **Artes liberales** sunt habitus speculatiui 2 prudenciales quos quis habens potest libere in operaciones ... ex ... impedimento no ... dicuntur artes liberales propter ... quia ab ignorantia liberant 2 quod ... liberi ... ... impedimento ... artes seculanibus ... apti solum ... corpus ... Obicitur primo artes liberales sunt habitus practici i no speculatiui ... 2 am quia docent ... gramatica ... locucionem ... in argumentacione 2° ... paupertas 2 alia ... impedimenta ligant artistam ne possit ... ut pz in liturgia

2 **Facultates** sunt tres scie de summo hominis bona considerantes quarum theologia de summo anime bono medicina de summo corporis bono ... ordinantur ... salvacionem Obicitur primo summum hominis bonum est felicitas humana ... aut nulla considerat no theologia quia ab ea ... quia ... appetitum humanum ne extendat se ad omnia ... ad ea i 2° medicina no ... quod sit de summo corporis bono quia maxime ut lapsa restauraret sanitate aut pulcritudine aut fortitudine aut sensuum 2 intellectus viuacitate ... no potest ... 2° ... sit depomsa ... summa ... nulla

3 **Trivium** sunt tres scie ... ad unam ... sermonis tendentes quarum gramatica est de sermone congruo logica vero rethorica ... Obicitur primo si diffinicio staret sequeretur quod hee tres scie essent una scia ... quia ... 2° no ... gramatica est de sermone congruo i am quia ... 2 ... no solum logica e de sermone ... omnis scia i am quia ... aduenit cu de ... no sit scia

4 **Gramatica** est scia docens formaliter latini ydiomatis quod nominis

vel oracionis intelligere et debite scribere et loquendo mentis conceptu congrue exprimere debite quia circa pro nunciare assimilatur gramatica duodecim rebus scilicet ho stiaire posicio clavi nutrici lacti regule fundamento soli arbori melli cratheri fonti mari Obicitur primo gramatica non est sciencia quia hiua mea sunt multi errores et multe oppiniones 2° si esset sciencia tunc esset certa nos op ... aut actibus solum ... suo subiecto gramatica ... ad nulli for

5 **Positiva gramatica** est sciencia qua certa vocabulorum docentur ut ultima te ... vocabuli significatur comprehenda tur dicitur a pono quia ponit omnibus sciencie fundamentum actus eius est triplex scilicet interpretacio silla bicacio scriptuacio Obicitur primo sciencia dicitur esse ... latinum hoc aut est ydioma non est sciencia 2° hec diffinicio ... alii adiffinito quia ... usuali et artificiali gramatica

6 **Usualis gramatica** est gramatica que affectus gramatice tractat causas aut eius minime investigando co gnoscit actus eius est sextuplex scilicet declina cio construccio regimen scandicio metrificatura congrua latinitacio ... aut est lectura consecucio Obicitur po gnosatiua 2° si passecus ... impositio dictio ... racione reddita et quia multe dictiones sunt imposite sine racione reddita ...

7 **Artificialis gramatica** est gramatica que speculative fundamenta gramatice investigat per causas regulas et significandi modos ut sic nequaquam sine premio loyce fundamento aquirubilis artificialem gramaticam sunt quatuor scilicet loyce penetracio co ... latinitacio doctor bonus et iuvalescens ignora ... aquiribilia ... loyca ... sciencia sunt impertinentes quia diuise ... gramatice non ... potest acquirere 2° quia est causa talis ... investigabilis ... impositoris hoc aut ...

8 **Preceptoria gramatica** est gramatica que rapitur ... conformitate audiencium gramaticalium armonice compositarum Obicitur primo nulla est preceptiua gramatica quia non est ... eam ... in usu quia non primus impositor quia ... est nec ... aliud 2° hec conformitas vel est per res ... non per voces voces ... gramatica ... per res quia vel notifica ... eciam per ... incongruas igitur

9 **Admissoria gramatica** est oracio viciosa racione tamen vel ... excusabilis ab ... marime aut figuris aut po etarum varro usu regularum repugnans ... usui aut sacre scripture obsequium Obicitur primo omne vicium et omnis species mali elidenda sunt abatrie ... admissoria non elidit viciosum 2° hec species si esset esset ... invtilis ... quia omne ... presupponit ... aut ... magnum

10 **Prohibitoria gramatica** est oracio viciosa nulla racione a viciis ... excusabilis per impaliata incongruitate ut sic simpliciter abusu non elisibilis Prohibencia hac gramatica abusus sunt regule et usus loquencium Obicitur primo loyce non prohibetur ... argumenta ... incongrua locucio ... quia non ... disputatis 2° ... dia ... impedienda sine sunt abstinenda si finis sine eis bene ... finis gramatice est mutue ... iudicium ... aut ... bene ... congruas sit ... igitur

11 **Subiectum gramatice** est sermo significatiuus congruus perfectus aut me ... adque ... consideratur ... attribucionis Obicitur primo excedit ... quia in toto tuo consideratur de sermone significatiuo congruo igitur 2° constructio est hoc subiectum quia congruitas plus dependet ex constructione quam ex aliquo alio 2° ... iste sermo ... subiectum nec ... genullus

12 **Passio gramatice** sub ... signi ... completum congruum vel incongruum subiecti aut signati est locucio qua mutue voluntatis ... fine indicia Concludit aut ... passio deutroque subiecto modo suo scilicet ponendo diffinicionem subiecti pro medio et primacionem ... passionem et primorum subiectum Obicitur primo tam subiectum quam passio sit ... non ... esse subiectum a passio 2° sermo ... non est ... incongruuma ... consideratus

13 **Species gramatice** sunt quatuor species scilicet ethimologia ortografia diasin tetica et prosodia nate in se includere omne considerabile artis gramatice non extra siste ... ultimus progrediendo de istis quatuor speciebus quelibet tractabitur in loco suo incipiendo ab ethimolo gia hoc Obicitur primo hec quatuor species non includunt sufficienter omne considerabile in gramatica quia de alfabeto consideratur in gramatica et tamen nulla ... species ... consideratur ... de sillabicacione et aspiracione ... bus et figuris ...

14 **Ethimologia** est prima pars gramatice tractans de dictionibus et altercius ... que integrant dictionem et de beto partium orationis vicitate ut ex debita dictionis ... posset ... oracionis congrue astruere

Obicitur primo Ethimologia est ultima pars gramatice quia alexander ultimo intitulat ... et sillabis que tamen huc attinget 2° in nulla oracione ... sermes ... confirmat ...

Claues gramatice sunt viginti quatuor regule principales totam inclusiue gramaticalem ... artis reserantes quibus omnis sermo ... ... viciosus iudicatur vel auctoritate ... gramaticali racione ... Obicitur primo plures sunt quam viginti quatuor quia sunt tot quot sunt regule ... plures sunt regule ... 2° ... in ... consuetudinem ... est ... non est iudicandi ... quia est iudicanda non viciosa non est iudicanda ... quia nomina et verba ... sunt igitur

Actus gramatice concretiue est actus concomitantes studium gramatice scilicet sillabicacio declinacio constructio regimen metrificatura scandicio interpretacio et scriptura quos oportet exercere quelibet studentem perfice ... volente Obicitur primo diffinicio est incongrua ... quia ... concretiui actus 2° ... est concretiua gramatica quia maxime esset hoc ... notitia gramaticali homo ... non est gramatica ... non est concretiua gramatica 3° sillabi cacio est actus ... potencie gramatica non est aut ...

Obiecta gramatice potissime sunt littere dictiones ordines et eorum significata facta ex ... in impositione aut beneplacito usu ... ad significatum Obicitur ... sunt littere et sillabe et ordines non gramatice solum ... qualibet sciencia ... questiones et conclusiones ... aut sunt hec omnia 2° impositio nominum non solum spectat ad ... ponit nomina rebus medicinalibus sunt appropria ... cum ... res sunt gramatica ... incognite igitur

Finis gramatice est consecucio congruitatis litteratiue et metrificature et scripturacionis debitus usus ut ... acquisicionis per ... adeas possit in ... Obicitur primo ... est fieri ... bene ... 2° ... gramatica quia nec ... sequeretur ... acquirita gramatica ...

Subiectacio gramatice est ... in quo ... positur aut ... consideratur ... Obicitur primo si gramatica esset ... intellectu humano ... non ... intelligitur ... subiecto ... gramatica esset subiective ... de subiecto in subiecto ...

Significacio est representacio potencie cognitiue rei vel rerum per signa vocalia vel scripta ad placitum instituta que signa ... intellectui ... instrumentaliter ut per signa ... presenciam ... subiecto scilicet signum ... et conceptus ... Obicitur primo aliud modus sit ... ad placitum quia ... naturalis est ... consuetudinalis ... non ... est diffinicio

Impositio est signacio rei secundum nomen secundum primi institutoris voluntatem ut dictio ferat vestigium et naturam rei signate sic eam representans ac si res in presencia foret Obicitur primo ... impositoris non est ... dictio non scribit ... voluntate ... 2° signum et significatum ... similia ... non est similis rei ... res est in se vel diminute non ita clare quia ... plus ...

Primaria impositio est impositio qua primus impositor sic imposuit dictionem rei ut quocienscumque nomen esset ... aut scriptum ... intellectum ... Obicitur primo ... non potest se ... res sunt ... 2° res sunt finite ... infinita ... gramatica ... nulli ... sufficiet ... homo est ...

Secundaria impositio est impositio qua dictio non sit rem sed signa ... significatorum ... sub habitudine ... ad secundas ... Obicitur primo ... primaria nec secundaria ... nec secundaria ... 2° ens est dictio non primaria ... nec secundaria quia sit ... omne ens ... ultimate ...

Primaria intencio est ... potencie cognitiue in obiectum ... intellectionis in supposito ... essenciam ... ad significandum Obicitur primo dantur alie diffiniciones antiquorum ... intencio prima est simplicium appre hensio ... est terminus mentalis vel conceptus ... non sub ... signum Scotus ... est ... intencionis subiectiua ...

quia non fit secunda intencio igitur

6 **Secundaria intencio** est lacio potencie intellective mobilitum que terminat actum intellectionis in conceptu cum aconvenientia suppositorum abstractio et magis communis ex rei et tamen cognicionem Obicitur primo non videtur in quo differunt primaria impositio et primaria intencio sicut secundaria impositio et secundaria intentio igitur etc. 2o in ista hoc est dignissima creaturarum li hoc non terminatur ad intentionem quia talis non est dignissima creaturarum nec ad rem sicut rerum nec ad etc.

7 **Vox est** sonus ab ore animalis prolatus naturalibus instrumentis formatus a potencia auditiva per perceptibilis veniens auditori se aut rem aut intencionem que correspondet ... significat differunt ista sicut sonus fit ab omni duro corpore vox ab animali sermo a rationali locucio fit cum premeditatione et ydioma cum restrictione Obicitur primo tunc esset vox 2o voces angelica non essent voces quia angeli non essent animalia 3o et ... et non veniat sed quia ... et non est ... sed non nec rem nec intencionem igitur

8 **Sermo est** vox proditiones et orationes indeliberate a voluntate potencia formata in mutans potenciam auditivam ad formandum conceptum de re que tales dictiones aut orationes significant Obicitur primo sermo non est vox igitur ... quia nulle voces sunt sermo dicit est voces igitur 2o sermo ... non esset sermo ... sed ... quia non fit ... potencia ... sed aliis sermo prolatus quia eadem ... ... est sermo ... impetu 3o ... esse ... prolata ... non esset sermo ... quia non ... auditiva igitur

9 **Locucio est** vox articulata ad cuiuitate prolata ... ... mediante lingue ... deliberate prolata ... exprimendi et manifestandi conceptum interiorem Obicitur primo non videtur quod vox articulata significet igitur 2o sequitur quod pueri loquentes non essent locucio ... quia talis ... igitur ... conceptum ... 3o locucio sit mediante tuba ... non lingua etc.

10 **Ydioma est** aliqua lingua ... locucio ... suas dictiones et orationes et proprietates ... rem representaciones quas non ... intelligere ... Septima ... duo ydiomata dicuntur ... quia sicut ... solum in latino ... ydiomata ... Obicitur primo sequitur quod latinum ydioma non esset ydioma quia ... igitur ... quia nulli lingua ... est locucio ... cum omnibus ... omnis igitur

11 **Articulata locucio** est sermo prolatus sine aliqua diminucione aut addicione proferibilis simul ... naturalis instrumento violencia a disciplina ... ingenuit cum conformitate accidenciis ... correspondens voca ... et ... sine diminucione ... dicentes ... non habent articulatam locucionem et sine mutacione ... et sine addicione ut ... et non fortuna ... congruite

12 **Non articulata** locucio est sermo cum diminucione aut addicione vel alteratione aut cum violencia ... et passionem ... epiglotti prolata aut est sermo ... et sillabas et dictiones aut ... prodicta ... est naturalis ... adhuc humana ... et sapienciis latinum regulas ... diffinitus ... magis ... contrarius

13 **Scriptura est** ... quia materia ... congruentes qui sensum et veritatem in ... continenda non nisi ... Obicitur primo ... veritate ... quia scriptura solum ... nichil ... veritatem quia veritas est solum in ... 3o scriptura puerorum et ... non veritate ... quia ...

14 **Vox scriptibilis** est vox significativa aut non significativa ... distincte ... suos ... componentes et ... sillabam ad sillabam ... complexionem litteris ... Obicitur primo diffinicio ... quia nulla datur vox scriptibilis ... igitur quia si est ... et non sine ... datur vox scriptibilis ... pluribus litteris quam debet ... scribi ...

15 **Non scriptibilis vox** est vox significativa aut non significativa ... ab aliquo somite naturalium passionum dolore ... significative que passio ... vocem non scriptibilem ... et ... significatur ... primo nulla datur vox significativa non scripti ... quia nulla datur vox non scriptibilis ... non datur ... scriptibilis ... quia ... voces ...

16 **Conceptus** est dictio vel oratio mentalis correspondens nature rei aut dictioni vocali vel scripte ... nature est ... conceptus ... formaliter Obicitur primo ... conceptus ...

fertur ... immediate in rem ... sine vocali aut scripto ... non ... dictione vocali aut scripte ... conceptus ... et ... formaliter ... lumen ... quo ... intellectus sine aliquo medio ... quia ... fantasma et obiectum et tamen et actuale ... intellective potencie in alio ...

Sensus est intencio elicita ex diversis significacione dictionis ad orationis vocalis aut apprehensione faciens noticiam de voluntate scribentis aut proferentis Obicitur primo ... sensus ... igitur 2o ... que quidem aut scripta ... sensum ... apprehende ... ad ... sensus ... apprehensio vel cognicio vel ... intencio sed ... illorum igitur

18 **Congruitas est** ordinata ... de omnium accidencium grammatica ... dictiones ... eadem oratione ... auctoritas regulas aut ... scripture aut ... auctoritatem Congruitas ... usus euphonia sensus ... poetica ... scriptura que non vult ... legibus grammatice Congruitas est multiplex ... sensu ... alia non artificialis ... et artificialis ... et quedam figurative

19 **Incongruitas est** passio grammaticalis dicens inordinatam viciositatem in dictione aut oratione aut litteris aut sillabis aut ... in impetrate excusabile aut inexcusabile ... Obicitur primo ... est in orationibus solum et nunquam in significatio ... quia accidencia ... tenet se solum in dictionibus ... non ... 2o non ... incongruitas ... in sillabis ... quia ... collisionem ... sed ... sortes ... illorum ... quia ibi est exceptio non ... igitur

1 **Alfabetum** est congeries viginti trium litterarum latinarum per se aut non per se vocem facientium que ambitu et beneficio omnis vox articulata humana lingua formabilis scribi et ... quod ... comprehensive Obicitur primo ... sed ... quia ... tunc supplent ... quia ... et ... supplent ... diffinicio est bona que datur ...

2 **Littera est** minima pars vocis ... sibi per individua suo proprio nomine ... officio aequalis ... dicitur littera elementum memoria ... doctor ... primo ... diffinicio ... quia ... non essent littere quia ...

3 **Potestas littere** est denominacio littere qua ... alphabeti aut est vocalis aut consonans aut muta aut semivocalis aut liquida ... dicitur ... voluntate ... elementum ... mentem ... voluntate Obicitur primo ... quia non ...

4 **Vocales sunt** quinque littere alphabeti scilicet a e i o u ... quarum etiam ... sillaba ... sine ... aut dictio aut oratio ... Obicitur primo ... vocalis ... vocalibus ... vocalis ...

5 **A est prima vocalis** que fortius ... pulmone ... guttur sibi ... Obicitur primo a non ... quia non ... pulmonis ...

6 **E est secunda vocalis** ... epiglotum ... Obicitur primo quia ... 2o non videtur ... epiglotum 3o ...

Pausa Sexta

tor e aut cu formatur ab gacali avoli potentia sequi
qz meo nullu sibi sonu determinabit cu no sit res in
cuata i

7 E est vocalis tercia
que a continuitate pectoris pertracheam arteriam
erumpendo acutus in fine gutturis sibi sum
determinat sonu. Obicitur primo contra illud
pectoris nichil videtur facere ad vocalium formatioz
igitur in omnibus diffinitionibus frustra ponitur hec
clausula. quod non qz in illis ad fortiorem aut debiliorem
sonitum sit per interiora sz hoc no quia sola trachea ar
tia hoc sufficit cum ave ut pz in organis i 2o quod no
pt acutius sonare quam a et e i am quia distantia
formatur qz a et e sona aut distinctior sz est debi...

8 O est vocalis quarta que a
continuitate pectoris per epiglotum orbiculatr eru
pens [illegible] constrictionem et percussionem epigloti in
medio palati sibi sum elevatiorem determinat
sonu. Obicitur primo non videtur unde dr argui elena
cor sonus in vocalibus i am maxime ex extensione p
quam a et i qz e et quia eta plationem o et u lingua m
mo sequitur 2o 2o no videtur probabilitas qualiter po
ssit probari o orbiculariter erumpere i

9 U est vocalis quinta que pr
incipium a continuitate pectoris erumpens i fine
palati sibi sum determinat sonu. Dicuntur vo
cales a voce vocis aut quia vocant consona
tes ut sicut cu eis et eas perficiant aut quia sunt vor
bus quia vocales inter se habent ordinem sz consonantes no
et quia vocales omis homo pt sine impedimento dicere
consonantes aut no sz omnis

10 Consonantes sunt omnes litere al
fabeti pter quinque vocales sine concursu vocalium
antecedente vel subsequente sonu plenu nequa
quam facere valentes. Obicitur primo sequeretur
qz diptongi essent consonantes quod ... quia sunt vocales
sz am quia sunt litere pter quinque vocales 2o l i a esset conso
na quia est littera pt quinque vocales i am quia est littera et no
est quinque vocales h 2o sequitur qz semivocales no essent
consonantes am quia faciunt plenum sonu pse i am quia ...
dicunt amnis quia mute no faciunt plenum sonum sz defectum

11 Mute sunt novem alphabeti litere sz b
c d g h k p q t qz a sono pro incipiunt et in
vocales terminatur mutu tn sonu retinet dos
in sonanciam vocalium no determinat. Petrites
mutarum sunt sex que in diffinitione ponuntur et terciam quia
nunquam terminat grecas dictiones et nunquam latinas et in sillabam
nunquam intrant plures nisi due et qz ipse sunt cu qualibet voca
li permixta et tn diffinitio ei no ... 2b ... no esset muta
quia incipit a vocali et terminatur in vocalem sz ie 2o ... lia
esset muta quoniam sz am quia ... caret voce cu sit res
inanimata i

12 Semivocales sunt septem alfabeti
litere sz f l m n r s x quarum quelibet a vocali incipit
et in se desinit huius pre vocis semissem et semissem
vocalis. Petrites semivocalium sunt quatuor sz qz
quia inicitur a vocalibus tn superant mutas omnis ab
e incipiunt pt x incipiunt et terminat latinas et pariter eis de
ficit ut no sunt vocales plene. Obicitur primo mute
essent semivocales quia ... vocis semisse et vocalis
2o sequitur qz quelibet vocalis debilit plata esset semi
vocalis am quia pariter ei deficit ut no sit plene vocalis i sono

13 Duplices consonantes
sunt quatuor litere alphabeti sz j v z x eiusdem
tione aliarum litterarum vim sua potentes pariter
aut in pn vel dictionis fine. Obicitur primo iste
consonantes duplices no sunt consonantes i am quia sunt ve
vocales vocalis aut no pt dici no vocalis igitur ut vivens
vivens 2o quero an j et v sz eedem litere cu j et v vocalibus
qn sunt consonantes vel alie no alie quia no vi in quo
dr ... et ... sit litera et silba quia possunt positionem
2o x est triplex consonans i am quia sibi ...

14 Duplantes litere sunt septe conso
nantes sz b g t ... v z quarum duplicatio
litterarum sunt in dubitate aut tamen corresponden
tes quarum sine quarum concursu omnibus ...
pronunciatio complere possit suppletione. Obicitur primo vel
... suppleri possit suppletione p ... p i e et x p i ...
sine ... concursu suppleri possit omnis scriptura 2o k
... no sz pt suppleri ... ut pz katherina nc ... b ...
tago sole ... no ... ie ... anguis

15 Acrotordie sunt sex alphabeti litere sz r
s l h m z que sunt acer sunt ad pretendendum ut pli
mi eas perfecte no valeant in sua sonoritate h
pt annuere littere aut naturalem defectum
ligamentorum lingue a alior instrumentorum naturalium
ad vocem correquisitor. Nota tertulus r ppt in bibitam
humiditate ligamentor lingue blesus s ppt dentes al
... h ppt brevitate corde lingue retrahentis / mutum
m ppt opilacionem collatorum. Tridentes h ... fisdavidus
... dictis insinuatione et salivatione. Baldus cu littera ge
minatione et morsione dentis qz claissime expressi in prima
collatione i

16 Aspiratio est sonus plenus et acutus me
diante h vniformi ore platus ... omis ptes
ordinis natest aspirari et omnis vocales sz quatuor
tm consonantes. Obicitur primo n ... 2
non ponendo aspiracionem i am quia no ... 2o no
omis ptes pnt aspirari i am quia ... no 2o vel
aspiratio equaliter conveniret vocalibus et consonantibus vel no 2c

17 Diptongus est conglutinatio du
arum vocalium in eadem sillaba vim sua obti

Pausa Septima

nentium secundum quatuor tm modos combinati precedens
finaliter cu dicitur sz novitatis brevis et compositionis inve
nta. Obicitur primo plures sunt diptongi quam quatuor
i am qz oy et ey etiam sunt et greca sunt diptongi quam quatuor
2o reperitur diptongus tacita ut celu pcelu igitur
no est de no ... i 2o u m ... no sz no pono diptongus
qz sl ... de ... i

Liquide sunt sunt sex alfabeti litere sz l
m n r s x que cu vocalibus junctae interdum redduntur
molles in sonoritate interdum acutiores ppt facile
in differenciam adpositionem aut correptionem. Obi
primo liquiditas nulli ad litere i am quia mutis no quando
... semivocalibus ... no videtur cur istis haberet et no
igitur 2o no videtur cur dicantur liquide 2o esse liqui
da vel esset essenciale litere vel accidentale nec illorum i

Titelli sunt quedam karacterales figure finaliter
adiuvente ppt celeritate et brevitatem scribendi et
... tenet. Obicitur primo titelli no sunt ...
am quia omnia sine eis pnt ... suppleri i 2o no videtur
qz sit si dicas quatuor sz ... p ... p ... p v tnc adhuc est
... et sine statu i

Commutatio litere est subvenientia
essencialis aut accidentalis vnius litere palia
... derivatione compositione antiqua
... corruptione augmentatione
diminutione alteratione et loci mutatione finalis
admixtione adeundem latinitatis copiam
dignatione et dictionum multiplicationem.
Obicitur primo qz ... pro ... no est commu
igitur am quia diffinitio dicit est subvenientia vnius litere
palia ... eadem manet littera ut lego legi i

Commutatio a est commutatio qua
a vertitur in e longa et breve ... i v
... exemplaritate ... marmor in
... Obicitur primo ... no videtur quo re
... no videtur cur ista mutatio sit ... i 2o ...
vocis est cu ... vel causa mutationis ... vel non et si est
causa mutationis significati tnc sequetur qz l i dns ...
haberet litere commutacionem quia ... nulla ... gentes esse
disconvenit i ...

Commutatio b est commutacio qua
b mutatur in medio sz in p ... vel in duplex ...
m r f m p c g s psi et bis. Obicitur primo vel
no ... quia ... no bibo no n dicitur bipsi nc secundum quam
... cur sic enormiter ... 2o no ...
menta ... scribitur cum tamen principia ab eo re
... no ... sui patrem ... scriptus scriptor et

Commutatio c est commutatio qua
... c vertitur in sex sz in v consonantem ...
... et ... no ... Obicitur primo ...
no ... dicimus ... nc in aliqua aliarum i am
2o ... c mutatur in v consonatem i am quia maxime
h pasco ... no ... cur h ... vocalis 2o c ...
mutatur ... i am quia maxime ... quatuorcem et
... dici quatuorcem 2c

Permutatio d est mutatio qua
d vertitur in octo scilicet ... p r s t v ut ac
... quidquid aggero ... 2c. Obicitur primo
si d mutaretur in r maxime in ista dictione ad
volare ... no quia no dicimus arvolare cu no sit latinum
i 2o d intdu ... i no mutat am quia dr ascendo
et no adscendo i 2o d interdu interponitur ibi ubi ...
no sunt i am ... prodest ubi ponitur prest i

Permutatio e est permutatio qua
e vertitur in omnis quinque vocales et in d ut in
... diligo a lego toga ...
... amoneo mutando e in v 2c. Obicitur
primo ... e nc mutatur in composito nc simplici nc indeclina
tione nc aliquo alio modo i no in composito ut pz in ...
sedeo quia in pluribus ita bene dici in sedeo sicut insidio
... dr sapere ... nc in declinacione quia ...
no sapet i

Permutatio f est qua ... f verti
tur in latinis dictionibus ... aut ...
p h finis labiis qualiter no dr ... Obicitur
primo no ...
... mutatur in ph et no latinis i 2o in latinis ...
in ph i am ... dictione ... 2c

Versio g est permutacio ... g in sex litteras
sz in s r c ... et in g alienum ut ...
... pingo pictor actor ...
... Obicitur primo ... et g alienum no ... i am
quia idem no pt a se ... sz g e idem ...
... g tenet sonu ... ponitur cum e et alienum ...
ponitur ... no ut patuit igitur

Versio h est permutacio ... h ... et ... vel
... forma manente sine hoc qz aspiretur
... abominus dr aspirationis ... alit
aut aspirant vocales et alit consonantes ...
vocales tnc ablata aspiratione mutatur ... ut halo ...
... vocales ... in medio ... et fine sz consonantibus
hoc non accidit. Obicitur primo h mutatur in g i am quia
antiquitus scribebatur ... hierusalem ... aut ...
rusalem ... iherusalem 2o ... post aspirationem ...

Mutacio i est mutacio qua ... i pt vertitur in
a e i o v i et v simplex vel dux x ut genetivus

mli generis ibi est versio a in i ul' i in e ut imprimo impressum i in o ut patres patronus ul' in v ut libeo libescens Obicitur primo mutando i in v non erit latinum i am quia libescens non est latinum nec videtur quod fieret 2o li i in e transsit in duplex u ul' w i am quia sic vocalis mutaretur in consonantem ubi tamen hec de nulla vocali contingit esse non videtur quod transiret in duo u quia maxime tunc quando ponentur inter duas vocales tunc iteratur ut hec pli bimgo

11 Mutacio k est mutacio qua ipsum k teris litera alphabeti scilicet supervacua potest supplere per ca u forte in grecis Obicitur primo k non est supervacua litera i am quia multe sunt latine litere que non possunt supplere per ca i am de li katherina katho 2o k est ipsa litera i am quia scribendo sic kartago li k per se pronunciata faciet sillabam ac si a per se poneretur am quia sillaba est sicut potest scribi p c ka ita potest scribi per sola k quia sic nec qua mutabit sonum nec potest k

12 Mutacio l est mutacio qua ipsum l vertitur in x r l n c d 2m tertiam variationem vim litere in alteram ut venio in x erit vexillum in r ut taberna quod venit a tabula 2m Obicitur primo venio non mutatur 2m tertiam variationem i am quia tunc una variatio dicitur quando michil mutatur nisi l in x sed hic plus mutatur quia hic tom villum michil fuit in li venio igitur

13 Commutacio m est mutacio qua ipsum m vertitur in quatuordecim scilicet in n f c g t d p s g o t r ul' per quintum ul' quia hec inuat sillabam Obicitur primo m non sic mutatur i am quia multociens manet in propria forma i am quia de li emo emi 2o m non semper mutatur i am quia multociens subtrahitur ut patet in metro tu proplum etc

14 Commutacio n est mutacio qua ipsum n vertitur in literas undecim scilicet in g m p s v i o r t c l v ut contempno prosterno sternum etc Obicitur primo n non semper mutatur i am quia interdum subtrahitur ut vinco vici subtrahere autem non est mutare i am 2o ul' transit in v vocalem ul' consonantem non in consonantem ut stirio sternum gerere sic w esset sillaba modo diffiniciones intelliguntur de literis 2 non sillabis commutacionibus i am

15 Commutacio o est mutacio qua ipsum o vertitur in omnes quinque vocales scilicet a e i o v autem que non malas Obicitur primo n mutatur in o ergo econverso o debet mutari in e in terra quod eadem est via ab uno ad alterum in consonantes i am quia mutatur in s ut patet in li commoneo ut commoneo nes i am

16 Commutacio p est mutacio qua ipsum p mutatur in quatuor vertitur scilicet in duplex x p m s Obicitur primo p non mutatur i am quia manet i am in li sapio sapui si in mutaretur in aliquam illarum non faceret latinum i am 2o li p interdum assumit s ut repo psi assume aut non est tunc mutare sed in eadem propria forma manet

17 Commutacio q est mutacio qua ipsum q mutatur in literas tres scilicet c x s ut quis mutatur in li cuius 2 loquor locutus parco parsi torqueo torsi duco xi Obicitur q est supervacua litera in ordine alphabeti i am quia potest supplere per cu ut coquus ul' cocus similiter arcus ul' arquus 2o non videtur cuculus qualiter debet scribi an per cu ul' per quiquilus

18 Commutacio r est mutacio qua ipsum r mutatur in quinque scilicet n s duplex sl l v consona interdum etiam 2 assumitur ut rethor pirhus interdum etiam geminatur Obicitur primo r numquam mutatur in s i am quia si mutatur sic arbor arbos odor odos sed arbos non est latinum i similiter n esset dicere ons ones 2o erus si dicatur quod mutetur in n scilicet erus hec dici non potest per quam derivacionem i am

19 Commutacio s est mutacio qua ipsum s vertitur in quinque literas scilicet d m n t r v ut versum prorsus sanguis sanguinis ibi s mutatur in n etc Obicitur primo reperitur s pro m patet ut parso perparso 2o reperitur mutari in v consonantem ut bos ... i ... non ponitur in de scripcione i am 2o q mutatur in s ut torqueo torsi ergo ... s ... assile

20 Commutacio t est mutacio qua ipsum t vertitur in quatuor literas scilicet s r i h c secundum vocem sed non 2m scriptum ul' in d et in perdit n ul' r lia aspiratur tunc t retinet dz sonum proprium Obicitur primo non videtur quod t debet mutari in c secundum vocem 2 non scriptum quia maxime quando ponitur in li ... tunc obviatur de li ... ubi si mutaret c deberet ... i am sic deberemus dicere iacio iatis aliter alius

21 Commutacio v est qua ipsum v potest verti in ser literas scilicet a e i o v w duplex ut stans a sto permutacionem o ... bene a ... o i e etc Obicitur primo v numquam vertitur in duplicem consonantem i am quia non videtur quod x quando ... am quia maxime quando sequitur vocalis sed hic non ut patet in li ... quod debet scribi per v in v 2 non per duo i am similiter arguo exiguus similiter equa vena 2 cetera 3o ... non videtur vicio divisitatis

22 Commutacio x est commutacio qua ipsum x vertitur in novem scilicet g c f r v a s ... ut ... es gs ks rs pasturen ex rex dux esses nox ... versillum etc Obicitur primo x mutatur in ... ut vixisit ul' in eis ... ul' ... ut ... ant ... latus 2 eius quorum ... educatur indiffinicione i am sed ... quia ... inconveniens est si sic ... nominator scribetur 2o capitur per es ut aper in n sequitur inconveniens sicut scribetur apecs i am

23 Commutacio y i greca ul' barbarus est mutacio qua ipsum y vertitur in duplicem consonantem maxime aut quando ponitur inter duas vocales in simplici in compositis aut vertitur in simplicem consonantem Obicitur ul' n quando vertitur in duplicem consonantem debet scribi per ux y ul' per y in ut maior ul' i per i debet consillabicari cum primo 2 secundum quod sillabicari ... 2o non videtur qualiter debet 2 io committi hyatus intollerabilis i am quod tenuia cum dz sillabicari cum precedenti ul' sequenti sillaba ...

24 Commutacio z est mutacio qua ipsum z ponitur per s molli simplici ul' duplici ul' per cet 2 hec in grecis ul' barbaris ut matrisso ... sequitur quod sinagogois deberet scribi per z ... quia debeo ponere 2m diffinicionem per s molli ... cormas deberem scribere per s sed 2 sinagogus ... quia non videtur ... divisitatis 3o non videtur ... philosophus achaz an per z ul' s sunt scribenda 2 quod ...

25 Permansio est proprietas litteratoria qua reperitur octo literas in potissimo vigore in duracione prestare scilicet l p s r v h m b sine hic quod vitantur malas Obicitur primo quia n ut flu ... mus et c ut lac ... 2 t ut ... 2o ... est non ... terminatur in r 2 tamen ... l non manet sed mutatur in t ut ... 3o vello ubi ... k ... proprietas est utilis i am

26 Indifferencia est proprietas litteratoria qua cognoscitur quod quinque sunt litere scilicet k f c g ph pro quibus possunt alie scribi sine hoc quod aliquis potest committi vicium in scribendo in sono aut in preterito ut karthago potest in differenter scribi per c ... Obicitur primo tunc ihesus etiam posset scribi per ... quia sic variabitur ... 2 tunc ... esset ... sit per c ... 3o k proprietas ma... ... brevitate scribendi sed ... breve est ... sit ... i am

27 Interiectio est interpositio alicuius nove litere scilicet b c d r s t p v in compositione sillabali aut dictionali aut eufonie causa aut compositionis aut sonoritatis causa aut modum ... loquendi Obicitur primo interiectionum ... necessitate igitur am quia nec ... notatur ... a naso ut inscripto idem ... scribere per simplex a sit ... 2o vox ... consonantem ... plurali ... i ... debet scribi etc

28 Abiectio est subtractio unius aut plurium literarum de sillaba aut dictione eufonie ornatus aut metri causa ut sit ... in consonantes aut solum in quinque scilicet m o n s r Obicitur primo abiectio ul' debet fieri in scripto ul' in voce ... in illorum ut patet in li ... non in scripto ul' ... quia ... retinet in scripto non debet ... in voce nec videtur ... possit non in qualibet sillaba aut dictione ... quia in monosillabis non ... sensus amissio ... amissione igitur etc

29 Prepositive litere sunt vocales que ... in ... sonantes ... secundum ... ponuntur 2 semivocales semivocalibus 2 ... semivocalibus ... Obicitur primo vocales non sunt vocalibus preposi... ... 2o nec ... poema ... preponitur ... esse consillabicanda cum subiunctiva ... non ut patet in li ... etc

30 Subiunctive litere sunt ... de natura ... subsequi 2 quedam vocalis ... natura est ... 2 semivocales semivocalibus ... exemplum de omnibus istis ... ut blandus clarus ... atlas ... flavus ... ethna ... sine umbra Obicitur ... non exprimitur i am ... ut ... ubi li b ... ubi li p ... semivocale

31 Litteralis ethimologia est ... qualibet ... alicuius dictionis ... causa ... composicione laudis vituperacionis ... ut ihesus ... ut iste homo est salvator Cristus ... Obicitur primo sic esset ... quia quelibet dictio esset ... quia quelibet esset de ... nata ... litera ut li

Pausa octava

homo hu[n]s o[mn]i manu omnipotentis ergo [etc.] quia h[ec] homo est dictio p[ri]ncipua [etc.]

32 **Ricmus litteralis** est similiter desinentia cadens in litteram consimilem in voce [secundum] proportionem artificialem nullo designatam. Obicitur primo in omni ricmo committitur nugacio [etc.] quia in quolibet talis fit eiusdem et unius repetitio [etc.] 2o vel h[oc] contingit in principio dictionis tamen vel medio vel fine vel principio medio et fine nullum illorum est dicendum [etc.] 2o ricmus cadit in sillabas [etc.] male dicitur litteram cadens

33 **Figura littere** est karacteralis protractio ipsius littere secundum formam ei convenientem qua distinguitur a se et aqualibet alia diversificatur una cum aliis virtutem in se contentam visui infigens aut auditui. Obicitur primo si littera esset sua karacteralis protractio sequeretur quod a grecum et he breum et latinum essent diverse littere [etc.] quia idem essent cum dictionem [etc.] et etiam quia hebreus non cognoscit latinas [etc.] 2o nulla littera reperitur virtutem igitur [etc.] quia nulla sit alicui aliud nisi se naturaliter igitur

3e **Denominacio** littere est consignatio littere nomine pro qua post eam placeam [illegible]

Pausa octava

1 **Sillaba est vox** vel scriptum ex pluribus litteris composita [illegible]

2 **Sillabicacio** est artificialis combinacio littere ad litteram [illegible]

3 **Contextus** est congruens compo[sitio] [illegible]

4 **Inchoacio** est ostensio primus [illegible]

5 **Consecucio** est ostensio qualiter [illegible]

6 **Sillabalis littera** est quelibet vocalis [illegible]

Pausa nona

Sillabalis ethimologia est repeticio post sillabam [illegible] propria forma retentam aut plures alicui dictioni quam [illegible] vel grecas [illegible] pro [illegible] gracia laudis aut vituperii finaliter adiuncta ut cristus i. crisinatus papa i. pater pauperum bohemus i. bonus [illegible] polonus quasi sub polo nocte quiescens et ceter[a]. Obicitur primo in [illegible] ethimologia sillaba retinetur in propria forma [illegible] quia cuilibet adiciatur aliqua vel [illegible] forma ut cadaver i. caro data vermibus 2o mare [illegible] species mali est eludenda [illegible] ethimologia gracia vituperii species mali prendit igitur

Ricmus sillabalis est consonancia [illegible]

Diccio est aggre[gatio] [illegible]

Accidencia dictionalia [illegible]

Pars oracionis est dictio [illegible]

Modus significandi est [illegible]

Nominacio est impositio dictionis [illegible]

Coordinacio est dictionum [illegible]

Vocalis dictio est dictio que [illegible]

pmodū dicibilis de pluribus suppositis essencialiter di
stinctis diuisim et vnice sed acc pl̄es diffiniciōes
huas obmitto racione breuitatis causa

25 **Propria qualitas** secundum
glosatorem petri helie est de nominalis sine
sui sui subcondicionibus indiuiduantibus
et nuc que adiciones scilicet forma figura lo
cus stirps nomen patria tempus sic vnum compatre quit
quod alii secundum eandem non ave non possunt Donatus est
dictio nominalis vnius sui vel suppositi sua et ab
apposito obmitto et multas diffiniciones et multa alia
quia non est necesse te scire omnes diffiniciones sed quod tibi
a principio posui lex inuitatur multa emergentia sub
tilia ingenium bene illustratiua

26 **Comparacio** grammaticaliter
est plurium nominum vel adiectiua significacione
formali idem et adequate significancia eius
dem generis numeri et casus differencia tamen
secundum concretiue magis vel minus maximum vel minimum Obicitur
primo nullum nomen comparatur est plura nomina et ami
quia quod comparatur et vnum 2o li clemens et li ipse sed superlatiua
et tamen comparantur igitur male dicitur adiectiua 3o dat
comparacio vbi non idem sunt ut nomen or eto comparacio
est accio comparantis aut passio rei comparate et non est nomen

27 **Comparacio vera** nomina
est modus significandi nominis dictionibus quibus
forma accidentalem intensibilem vel remi
ssibilem significantibus merus simpliciter
idest cum nullo augmento aut eciam cum pau
co augmento in sione et voce addita aut minino
supplesimo secundum suam augmentacionem significati
et vocis Obicitur primo li omnipotens comparatur et tamen
nimis dicit augmentum cum omnipotente non possit esse
omnipotencius 2o li minus comparatur et tamen non secundum
augmentum sed secundum detrimentum 3o minor non
excedit in voce

28 **Directa comparacio**
est in qua comparatiuus et superlatiuus ve
comparatiuus nominalibus adiectiualibus quod
situm potest augeri vel minui gradualiter et sunt
sui sue positiuum cum hoc aduerbio magis a maxime
collacione augmenti a deorem magis qua ad voce
sua Obicitur primo superlatiua comparantur ut summo or
missimus tutus or tutissimus 2o ethius comparatur et tamen
situm eius non potest augeri cum ethio in sit ethius 3o
tristior est comparatiuus et tamen non sit suo positiuo eo
vbi positiuus ponitur loco comparatiui ut magnus
sanctus paulus i maior vel maximus ibi comparatiuus
non sit magis recto com ... comparacione exclusiue ex
cessu in voce male dicitur que in voce sua

29 **Indirecta** comparacio est compa
racio in qua comparatiuus et superlatiuus ve
niunt a positiuis aliarum partium oracionis scilicet a
quibus licet a deterior et potior aut aduerbiis
aut a preposicionibus ut abintus citra circumstantia
ex supra ... sibi vlterior ... nuper sepe ... participium
participacionem in significatis et vocabulis et cum hoc aduerbio
magis addito sibi aliquo habente participacionem in
significacione cum positiuo ut vlterior sit dixi quod est magis
vltra quod alius qui est eciam vltra Obicitur primo
vlterior dicit eundem locum et non sentibit cum li magis
dicit in eandem stulam aut palabam

30 **Regularis** comparacio est compa
racio in qua comparatiuus et superlatiuus
regulariter formatur a suo positiuo idest ut
subconueniencia principii et finis dicit diua
tione regulari et excessum sillabarum proporcionem Obicitur
primo non videtur quod sit debitus sillabarum excessus 2o li
nequior regulariter formatur et tamen quia vix apte
indeclinabili 3o patet quod esset vera proprie diffini
cionem eo nomen or quantum cum non sint eiusdem sui

31 **Irregularis** comparacio est in qua
comparatiuus et superlatiuus non formatur re
gulariter a suo positiuo i ut subconueniencia
principii ut finis dicta a non deca... neque quod
aut quod aut non secundum completum numerum graduum aut
sillabarum Obicitur primo li nequam irregulariter comparatur
et tamen quia comparatiuus eius scilicet nequior ut accio
irregulariter comparatur et tamen cum ei quod diffinicio vera
comparacionis scilicet quia addit sillabas super numerum proporcionalem

32 **Voce tantum** comparacio est compa
racio in qua vna dictio adiectiua formatur de
se alia dictionem adiectiua vel formatur ab alia
secundum vocem ipsius voce et casus et nu
totale ... significatam disparitate a positiuo suo Obicitur
primo antiquior de est rei collacio eiusdem vocis et est scilicet
li nouior de est rei collacio ... eius et vocis et est scilicet
amen quia comparacio est rei ad rem sua collacio 2o or
compacio dicitur esse rerum eiusdem speciei sed hic et quo res est or
usar spēs sed non sorte ... 3o vocem ipsius vocis
arguit significatum incompetenter sed

33 **Significacione tantum**
est dictio adiectiua formans de se alia dictione
adiectiua non concordabiliter ad vocalitatem
sed ad proprietatem significati proposita quod ad
... sui sui positiuum in tanto vel citra
tantum Obicitur primo hoc non esset comparacio sione tamen
bonus melior optimus quantum sed amen quia hec dictio
adiectiua sed positiuus sed bonus non format alia sed a se
dictiones scilicet melior et optimus 2o hec esset comparacio
bonus iustior virtuosissimus quia non voce sed con
cordabiliter sit ... 3o vbi compacione
tamen quantum sed amen quod qualitas eius intendi non aut
voce 1o ... non posset sione comparari

34 **Voce et significacione**
simul comparacio est quando adiectiuum non formans
de se aliud nomen vel formatur ab alio secundum
incompetenter sui vocis generis casus et nu
meri augmentacione tamen vel diminucione supraddita Obi
citur primo superlatiuus non comparatur voce et sione
simul quantum sed amen quia non format de se aliam vocem
2o li nequam non comparatur voce et significacione
quantum amen quia comparatiuo nequior et superlatiuo
nequissimus non habet competenter vocis cum sint de
clinabilia li aut nequam non sit declinabile

35 **Accomodata** comparacio est dictio
adiectiua formans de se dictionem alterius partis
oracionis vel formata a dictione alterius partis ora
cionis quadam conuertitur et hec quod in ea positiuus
non nominaliter sumitur vicem nominis positiuum a
econtrario Obicitur primo non videtur quod sit preter
non nominales que possunt sumi vice nominis 2o
non videtur an verbum a aduerbio sic in ea patet de ar
ticulis prenominis cum non sit quis ... 3o sicut
pronomina accomodata dicuntur dici pronomina quantum sed amen quod
ponitur loco nominis et tamen pene sit

36 **Completa** comparacio est compacio
est adiectiualis transiens positiuis tres gradus
comparacionis sine hoc quod deficiat in aliquo
gradu a sillaba conuenienti aut accidente
nominis ad comparacionem aut declinacionem convenientem
Obicitur primo quia hec non esset completa comparacio quod
or primus quantum sed amen quia caret positiuo 3o
2o hec non esset completa comparacio senex or quantum vel quod
nil plus requiritur ad eam completa

37 **Incompleta** comparacio est com
paracio adiectiualis transiens non per omnes
tres gradus a ut omnis eius seu non per tot
sillabas quod requiritur ad excessum Obicitur
primo sequeretur quod hec esset incompleta comparacio te
pior tepissimus quia hec deficit positiuus sed cum
sit completa patet quia nil amplius requirit 2o com
paracio non potest fieri per saltum graduum sed hec tepior
tepissimus est saltus 3o positiuus non est gradus
propter eius carenciam comparacio non dicitur incom
pleta

38 **Suppletiua** comparacio est compacio
in qua propter repugnanciam vocis aut sig
nificati aut lucius causa vel ne non superet
aliquis gradus suum positum additur ad comparatiuum li
magis aut aliud aduerbium quo denotatur expressio
augmenti aut diminucionis sui cum vox exhibet a
situm eius ... Obicitur primo quilibet comparatiuus
recipit suppletiuam comparacionem quantum sed amen quod
quilibet potest declinari per li magis

39 **Usualis comparacio**
est dictio adiectiua secundum concordabilem voce
transiens per omnes tres gradus comparacionis
sine hoc quod augmentacionem vel diminucionem su
peraddat sed ut sic arte non obseruabilis ... Obi
citur primo videtur quod vsum quod arti et regulis repu
gnet sed hec comparacio arti repugnat et regulis 2o
non videtur quod vsui est magis credendum quam arti
cum regulis et arti sit sic credendum

40 **Artificialis tantum** est dictio adie
ctiua secundum concordabile voce transiens per
gradus comparacionis quam ars non vsus
exhibet Obicitur primo vsus non dicitur exhibere
artem et amen quia ars est ordo vsitacionis vsi
tacio aut arti disconueniens erit error qui non est
imitandus 2o vincens comparatur artificialiter
et amen quia vincens vincentior alio et vincentissimus
3o idoneus est arte comparabile et non vsu et non ... arti
vsus arti repugnet

41 **Usualis et artificialis**
simul est dictio adiectiua nominalis et appellatiua
qualitate aut quantitate finis arte et vsu obser
uabilis ... Obicitur primo dictiones substan
tiue comparantur et amen quod summus et ... substancia et ...
tamen comparatur sed summo or inssima 2o hec nomina
magnitudo ... sed adiectiua qualitate a quantitate ...
et tamen non comparatur 3o sillabas est comparatur et tamen ...
ut qualitate

Defectiua comparacio

est compa^o qua aliqua dictio caret aliquo gradu aut s. positivo aut comparativo aut superlativo aut aliqua alia proprietate ad comparationem requisita. Obiciatur primo non videtur quot sint nomina carentia positivis quot comparativis et quot superlativis. Secundo non videtur quod aliqua careant comparativis careant eis aut superlativis et si dicas quod sit propter aut sit repugnantie nam non repugnabit si eciam habet otiosus et senior senissimus.

Superexcessiva comparatio est comparatio qua aliqua dictio plures habet positivos aut comparativos aut superlativos qui sunt in quantitate propter repetibiles. Obiciatur primo non videtur quod sint dictiones habentes duos positivos aut duos superlativos et que tres et quia excessio. Secundo non videtur an extremi superexcedant in comparatione cum sint positivum et eciam superlativum.

Descendens comparatio est comparatio in qua proprietas in qua fit comparatio in quolibet tamen gradum minuit simpliciter vel sicut augendo eam solum quantum ad gradum ascensum ascendendo gradibus magis vel minus vel valde. Obiciatur primo de ratione cuius sit et ascensum et descensum. Secundo [illegible]

Comparabilia nomina sunt nomina adiectiva et appellativa qualitatem vel quantitatem [illegible] quorum significatio potest augeri vel minui gradualiter. Obiciatur primo [illegible] et quia aliquibus repugnat [illegible] comparari et idoneus aliquibus sit ut etiam [illegible] et tamen est [illegible]

Non comparabilia sunt nomina propria et substantiva et sincathegreumata [illegible] vel universa nomina non recipientia [illegible] Obiciatur [illegible]

Incapacitas parcium est in comparatione habilitas [illegible] omnis aliarum anomie ad [illegible] compararetur [illegible]

Sufficiencia comparationis est sufficientia qua ostenditur quod omnis gradus comparationis [illegible] convenientem [illegible] Obiciatur primo [illegible]

Finitio comparationis est finitio qua ostenditur quod comparatio [illegible] Obiciatur primo non videtur [illegible]

Gradus comparationis grammaticaliter est dictio nominalis et adiectiva [illegible] Obiciatur primo si gradus comparationis est dictio [illegible]

Gradus comparatio

realiter est modus significandi nominis dictionibus [illegible] formam accidentalem intensibilem vel remissibilem significantibus in [illegible] Obiciatur primo si est modus significandi [illegible]

Positiva grammaticaliter est dictio nominalis adiectiva et primitiva [illegible] vel secunde declinationis terminabilis [illegible] regulariter vel irregulariter. Obiciatur primo [illegible]

Positivus realiter est modus significandi dictionibus formam accidentalem intensibilem aut remissibilem simpliciter significantibus [illegible] Obiciatur primo [illegible]

Verus positivus est dictio nominalis ut sit a nullo formata [illegible] Obiciatur primo [illegible]

Vicarius positivus est dictio verbalis adverbialis aut prepositionalis [illegible] regularis aut irregularis formationis. Obiciatur primo [illegible]

Comparativus grammaticaliter est dictio nominalis adiectivalis [illegible] Obiciatur primo [illegible]

Comparativus realiter est dictio [illegible] Obiciatur primo [illegible]

Formatio comparativi est formatio qua positivus [illegible] declinationis formatur [illegible] Obiciatur primo [illegible]

Formatio irregularis comparativi est in qua comparativus venit a positivo vitiato et irregulariter aut [illegible] et irregulariter aut [illegible] aut a [illegible] defectivus aut superexcessivus aut superlativus [illegible]

in declinabilibus aut sine excedentia proportionis sillabe aut litterarum exemplum primum maior secundum magnificentior tertium dectior quartum plus quintum sublimior sextum minor sexti prius septimum benivolus octavum magnus nonum neguionis quia nec a. nec a. …

58 **Abusio comparativorum** est abusio aliquo quatuor modorum accidens scilicet formatione constructione officio significatione. Obicitur primo non equaliter abusio contingit formatione quia maxime qui comparatis irregulariter formantur a positivo quia tunc hoc esset abusiva in mala bonus melior malus peior similiter cum tum ab omnibus grammaticis dicatur bene. Secundo officio quando non sit positum cum hoc magis a quo prius tum comparatorum scilicet hoc non dicatur. Tertio si significatione intelligitur tunc quod minus sit quam simus positus vel quod tunc hoc est non datur igitur.

59 **Orientia comparationis** est deviatio comparativorum nominum a quibus omnibus partibus scilicet a nominibus verbis principiis adverbiis et prepositionibus et hoc regulari vel irregulari derivatione exempla horum sunt albior deterior indulgentior ulterior exterior. Obicitur primo si comparativa venirent a nominibus qualitatem aut quantitatem significantibus sequeretur non quod certe vel quod declinationis comparativum. Secundo veniunt etiam a gentilibus igitur antecedens quia dicimus iste est australior id est magis comedens olea et bohemior id est magis comedens pisa.

60 **Determinatio** comparativi est determinatio qua ipsum comparativum non terminatur interdum ad suum positivum interdum ad suum comparativum interdum ad superlativum exemplum primum ut sortes est fortior platone sortes secundi sortes est fortior platone fortior petro tertium sortes est fortior platone tamen non fortissimo. Obicitur primo comparativus non potest ad comparativum terminari igitur antecedens … …

61 **Regimen** comparativi est regimen quo ipse comparativus regulariter construitur cum ablativo vel nominativo mediante hoc et denotante excessum respectu rei similis aut rei dictionis ad quem regitur hoc rei comparatum sit aut rei denotante fundamentum locutionis aut naturam sui positivi. Obicitur primo comparativus regit dativum igitur antecedens ut sortes est similior michi et tantum sit dictum de comparativis. Sequitur de superlativis.

62 **Superlativus** grammaticaliter est dictio nominalis adiectiva tercio loco posita in gradus magnis continuata sensus sui positivi cum hoc adverbio valde excellentiam importante. Obicitur primo doctissimus est superlativus et tamen non terminatur in imus nec in ima nec in imum. Secundo hoc minimus non importat excellentiam cum hoc valde vel maxime quia hoc est importat maxime minima.

63 **Superlativus** realiter est dictio adiectivalis sensus sui significans intrinseco omnibus superlato sui prevenificationes sic requirens plurima supposita eiusdem speciei in excellentia quam importatur per genitivum pluralem resolutum. Obicitur primo hoc senior esset superlativus consequens antecedens quia sit sui situ intrinseco et etiam in hoc ut sit amplius supposita. Secundo hoc minimus non esset superlativus … quia non superfertur hic superlativus dicat magis augmentum.

64 **Formatio** superlativi est formatio qua positis secundum declinationis terminatis in r fiunt de se comparativum sola rimus addita in us vero a suo genitivo scilicet simus additione et vero secunde declinationis a sui nominativo aut genitivo per additionem s et simus. Obicitur primo dexter et sinister sunt positiva in r tamen et secundum declinationis et tamen etc. Secundo bonus malus magnus parvus multus maturus in us terminatur et tamen etc. Tertio vetus et supra tertie declinationis in r et tamen etc. Quarto importatur in r et tamen etc. Quinto optimus non venit a nominativo nec genitivo.

65 **Positiva** superlativorum sunt positiva que quamvis non potencia esse superlativos formare scilicet iuvenis senex adolescens ante novus celsus excelsus omnes aut per repugnantia vocis aut usus aut regulariter. Obicitur primo quia reperitur celsissimus. Secundo novus habet novissimus. Tertio plura sunt etiam de similibus igitur antecedens quia tempore deinceps tamen positivo et superlativo ergo comparatione sequeretur si diceretur senissimus vel iuvenissimus.

66 **Terminationes** superlativorum sunt octo terminationes scilicet rimus simus limus rimus simus nimus timus remus quarum sola due scilicet rimus et simus recte construuntur alie vero non recte. Obicitur primo una est terminatio omnium superlativorum igitur antecedens quia quilibet terminatur in us. Secundo plures sunt igitur antecedens quia dicimus doctissimum doctissime doctissimi doctissimo doctissima etc.

67 **Regimen superlativi** est regimen quo ipse superlativus genitivos querit consimiles ut genitivo plurali nominis non collectivi vel cum genitivo singulari nominis collectivi et hoc si denotet comparationem extremorum admittere et regat virtute partitionis. Obicitur primo hic sapientissimus homo laboravit hic hoc est unus casus et recte a superlativo igitur antecedens. Secundo Iohannes est amabilissimus in regit dativum sortes est albissimus pedem igitur antecedens. Tertio sortes est ditissimus agri igitur antecedens quam sunt hec nec non collectivum igitur similiter sortes est fortissimus hominis. Quarto sortes est fortissimus homo vel est.

68 **Improprietates** superlativorum sunt quatuor improprietates quarum prima improprietate significatur in toto superlativum pro positivo aut comparativo aut econtrario secunda quando comparativus aut positivus ponitur pro se multum aut pro superlativo in regiminis mutatione exemplum primum iste est fortissimus id est valde fortis, secundum iste est senior id est senex tertium saturnia maxima dearum id est maxima quia iste subsedit istum id est istum. Obicitur primo quando superlativus ponitur loco positivi sequeretur quod non esset superlativus igitur antecedens quare hic cadit est natura sue proprie regula dum sic utitur.

69 **Abusiones** superlativorum sunt abusiones quatuor quarum prima committitur formatione altera constructione tercia officio quarta significatione pro quo talis superlativus ponitur extra naturam sue significationis et inventionis exempla et argumenta huius obmitto. Adhuc abusio alius modis primo modo quando unum quemque extremorum aut nulli. Secundo quando non construitur ad res sui generis sic hic in magis quam a leo est fortissimus animalium. Tertio quando tenetur partitive sic hoc est ita vel sortes est fortissimus asinorum.

70 **Amplius morum** diffinitiones sunt comparatio est rei ad rem facta collatio. Aliter sic est dictio adiectiva importans formam accidentalem cum excessu vel sine. Aliter sic est comparantis actio vel comparate rei passio. Auctor modorum est modus significandi dictionibus quibus forma accidentalem intensibilem aut remissibilem significantibus inerens cum excessu in tercio ut actum tamen. Aliter sic est dictio sensus rei absente incitem comparationis.

71 **Positivus** est dictio nominalis vel aliquo loco dictionis nominalis utitur sensus sui positivum secundum equalitate comparandi a communi imposita est ad sensum. Aliter sic est dictio sensus disposita intensibile absolute. Aliter sic est dictio a qua quasi a fundamento egrediuntur comparativus et superlativus. Auctor modorum est modus sensus sensus formam accidentale intrinseco sed simpliciter. Aliter est dictio sensus sui significati sine augmento aut decremento.

72 **Comparativus** est dictio nominalis sensus sui situ secundum inequalitate mediocris excessus. Aliter sic est dictio sensus sui situ cum apprehensione augmenti in declinatione. Aliter sic dicitur sensus formaliter idem cum suo positivo connotando excessum cum hoc adverbio magis. Auctor modorum est modus significandi sensus sui situ intrinseco alias propter brevitate obmitto multas.

73 **Superlativus** est dictio nominalis sensus sui situ penes excessum summum. Aliter sic est ob sensus sui situm intrinseco. Aliter sic est dictio sensus formaliter idem cum suo positivo connotando excessum cum hoc adverbio valde. Ergo possem tibi multo plures diffinitiones et ventilationes cum argumentis contra ponere has diffinitiones sed quia vita brevis ars vero longa et multa capitolorum sunt includenda ideo sequitur ultimus de motione.

74 **Motio grammaticaliter** est variatio dictionis in eodem casu et numero de genere in genus de significatione in significationem de terminatione in terminationem sub convenientia principii et finis dictionis. Obicitur primo hic felix et hic vero non moventur quamvis sit antecedens quia non variant terminationem. Secundo hic esset motio hic honor hic honos hic arbor hic arbos. Tertio hic esset motio doctus docti docto.

75 **Motio realiter** est generis servati in genus servatum secundum eandem significationem sub identitate casus debita variatio. Obicitur primo hoc albus non apparet quamvis sit antecedens quia non fit servatum genus. Secundo hic esset motio liber bibliotheca. Tertio felix movetur et tamen sit variatio non servata.

76 **Vocis tantum** motio est dictio nominalis transiens in eodem casu de genere in genus declinatione consimili sed non variata terminatione motionem considerat dispositiva aut huius sit per genus mutationem. Obicitur primo hec motio includit … dictum aut … sepe natura sui primitivum sed ergo hic … a …

77 **Significati tantum** motio est mo

Pausa decima

cio qua diverse dictiones transeuntes genus pro variantem non secundum convenienciam principii aut fi nis sunt diversas res separatas sub condependencia sunt in consili proprietate vel vera vel similitudinaria vel proposituum iuxta. Obicitur primo diversitas vocis arguit diversitatem sunt ut patet in illis domino et asino. Secundo est vocis diversitas in re erit et sunt. Secundo non esse motio faber hunc quidem secundum quia hoc non est proprietatis sunt.

78 **Vocis et significati** sit est motio qua dictiones non solum quemlibet in vocabulo in principio et fine sed etiam in significato generis variantur tamen supra additum et cetera nationis mutato aut altero casu. Obicitur primo non esse motio hic patet hoc in quidem secundum quia possi tionem. Secundo motio non debet comparacione et non est speciare patiendo ponenda quia comparacio significa motio est.

79 **Completa motio** est motio qua dictio adiectivalis transit per omnia tria et per tres terminaciones secundum vocem et significacionem mutatam adiectivum tamen sine hoc quod deficiat in aliquo horum. Obicitur primo male dicitur est adiectiva dicitur quia dominus est dictio substantiva et tamen motio. Secundo quia dominus est dictio quia alteri nomini substantivo coniungitur sine significacione in significativo convenit. Tercio quia hic magna dominus hoc sunt.

80 **Incompleta motio** est motio qua dictio transit aut per tria quia et terminaciones aut per duo genera et terminaciones exemplum primum felix secunde sacerdos tamen duas terminaciones. Obicitur primo hic felix non compatitur complete. Secundo quia comparatur qualiter complete. Secundo hic sacerdos movetur complete quia mote est qualiter nil deficit ei de requisitis nisi ei quod magis adici debet.

81 **Comparabilis motio** est motio consequens comparabile nomen ex com paracione illata consecutive. Obicitur primo quia est comparabilis motio. Secundo quia non compatitur ut sit non motio. Secundo si motio conse quitive oritur ex comparacione sequitur quod omne non comparabile movetur quidem quia procede com paratur et non motio.

82 **Incomparabilis** motio qua dictio que non comparatur transit de genere in genus de significacione in significa cionem de voce in vocem sub convenientia prima tamen aut artificialiter tamen aut usualiter non videtur sive dicit. Obicitur primo vel hic anus hic anussa hic miles hec militissa et an sit.

83 **Immobilia** nomina sunt nomina substantiva et propria et dictiones secundum intencionem ut sic et cetera vel huiusmodi dicte mocionis specie. Obicitur primo dus ciconia et tamen movetur quia hic agnus hec agna hic agnus. Secundo salon hec salomo. Tercio dicitur casus est dictio sunt in terminis et tamen capitur dictio et comoneri.

84 **Utilitas motio** est utilitas qua ostenditur quod motio inventa est propter latinitatis multiplicacionem et congruitate. Aut genus astruitur circa et quod omne non comparabile est mobile sed non econverso aut sunt primo dictio applicatur et tamen non movetur. Secundo si idem accidens esset diversis sexibus secundum quod accidens diversis sexibus esset quod nomina que tenent modos tenent et genus quidem.

85 **Genus nominis** grammaticaliter est dictio nominalis cui secundum institucionem grammaticorum nata est congrue et mediate propter articulare pronomen hic vel hec tamen hic aut hec copulatum ut hic et hec vel hec copulatum vel hic aut hec disiunctum. Obicitur primo genus est dictio non nominalis quia pronomen. Secundo genus est res non dictio quia genus dicitur significando dictio aut non equivalet res animata. Tercio nulla esse genus quidem quia nominativo positum articulo et congrue.

86 **Genus** nominis realiter est modus significandi nominis quo mediante homo vel res sub proprietate agentis aut pacientis aut sub utriusque proprietate determinate aut sub utriusque proprietate indeterminate. Obicitur primo sequeretur quod nomen

Pausa decima

plis nisi esse aliquod genus quidem quia in dictio sit rem sed res. Secundo non potest discrecio sed dictio sit sub proprietate agentis aut pacientis si dicas quod hic aer et hic ignis sunt masculina quia agit intrinsecum et aqua et hec terra et aqua femi nea quia patitur. Tercio rem debet esse ma sculini generis quia agit et omnia in mundo quidem.

Agnitio generis est agnicio qua ostenditur cuius generis est al tero vel unde modo cognoscibile sed a terminacione aut articulis seu articulorum asso ciacione a exercicio simpliciter aut vim agnitive aut determinacione aut adiectione congrue ad dictiones aut determinacionem aut relacionem licencia in singulas aut proprietatem agendi a patiendi. Obicitur primo ex proposicione cognoscibile quia sequitur quod hic lapis sit.

Reale genus est dictio nominalis propria vel appellativa sunt rem animatam secundum sexum aut eius individuum sexu cognoscibi lem aut est dictio indifferens sexibus ad plura. Obicitur primo hic lapis nullius est generis quod ibi sit sed quia non sunt rem animatam sexu nosca bilem. Secundo nulla dictio appellativa qualiter esse aliquod generis quidem quia nulla sit rem animatam sexu noscibilem ut hic homo aut ipsa significans rem utriusque sexus scilicet marem et feminam.

Imaginatum genus seu in fermum est dictio nominalis rem sub sexu similitudinarie per modum sexus quod similitudo fuerit ex proprietate agentis aut pacientis aut eiusdem adiutrix proprietatem vel sit sub nomine aut sub utriusque indeterminate aut certi tatis. Obicitur primo articulo includit duas que sequitur quod quilibet appellativum esset imagi natum quia sunt res quedam illis sexu non inest quia sexu solum est vel idem.

Vocale genus est dictio nominalis ex formali terminacione vocis cognoscibilis cuius genus existat sine aliqua adiutoria ad sexum agentis aut pacientis proprietate. Obicitur primo genus non est cuiusvis cognoscibile quia nomina terminata in a masculina quibus reperiuntur sit et e et in et sit de aliis ex emplum genus vel alias. Secundo non videtur quibus sit color modus cognoscendi genus an excitare et penes proprietatem agentis vel pacientis vel eciam ex terminacione sexus.

Usuale genus est genus quod ex usuali usu ostenditur omnia nomina deorum virorum angelorum fluminum moncium sunt gene ris masculini tam hebrea barbara aut latina, dearum aut feminarum civitatum mensium arborum vestium sunt feminea fructuum vero et aliorum sunt neutra. Obi citur primo vel hoc esse dictum ex voluntate vel nisi ex usu illorum quia non videtur quod sit illa utilitas. Secundo quod genera non sunt nomina angelorum et tamen non sunt feminea. Tercio nomina angelorum nullius sunt generis quia nulla sunt sexus.

Masculinum genus est dictio nominalis sub proprietate activa propria vel similitudinarie aut quia habet terminacionem masculino generi congruentem et in eius declinacione potest sibi congrue proponi hic articulare pronomen hic tamen. Obicitur primo sequitur quod quelibet dictio sit masculini generis quidem quia quilibet dictio sit sub proprietate activa cum nulla res sit pure passiva aut etiam agat. Secundo hic dogma esset masculini generis quidem quia habet terminacionem masculino generi convenientem. Secundo hic magister non esset masculini quidem quia ei non proponitur hic.

Femineum genus est dictio nominalis sunt sub proprietate passiva propria vel si militudinarie aut quia habet terminacionem femineo generi convenientem et in eius declinacione congrue potest sibi proponi hec articulare pronomen scilicet hec. Obicitur primo si staret diffinicio sequeretur quod hic petrus esset feminini generis quidem quia est sub proprietate pacientis a celo et sole et aliis per sonam inferentem. Secundo hic doctor nostre non esset femi nini quidem quia actus eius est non sub modo accionis.

Neutrum genus est dictio nominalis sunt significatum per abnegacionem utri usque sexus aut est dictio habens terminacionem neutro generi convenientem aut quia ei congrue proponitur hoc articulare pronomen hoc tamen. Obicitur

primo li lapis esse neutri generis ostendimus sic argumentum quia abne gat utrumque sexum nec enim est masculinum nec femininum 1ª 2º li aurus esse neutri generis quia ponit utrumque sexum nec enim est masculinum nec femininum sicut li homo utrumque sexum masculinum et femininum 1ª 2º neutrum genus abnegat utrumque articulum ergo non utrumque sexum tertia quia articulus non est sexus ergo sacramentum non esse neutri generis quia sibi non conveniunt hec 3ª

96 **Commune genus** est dictio nominalis per se sui significatum sub voce utrius activa scilicet et passiva simul aut est dictio huius terminationis utrique generi convenienter aut quia mens declinationis congrue praeponit ei pronomen duo articularia pronomina scilicet hic et hec copulativa sic. Obicitur primo li ens esse communis generis ostendimus sic argumentum quia significando de ens mundi sit subiectum utrumque scilicet activa et passiva 1ª 2º li animal esse communis generis ostendimus sic argumentum quia sunt virgos et milites 1ª 3º sacerdotis non esse communis generis ergo si esse dandum genus hinc extrema non feminino daretur et extrema et neutro

97 **Omne genus** est dictio nominalis per se verum utrumque sexum convenienter et cui hic etiam vel non sexum ille tamen habet terminacionem omnium generum aut quia in declinatione ei convenienter ponuntur tria articularia pronomina scilicet hic et hec et hoc copulativa sub una uni terminacione. Obicitur primo li animal esse omnis generis ostendimus sic argumentum quia sit verum viris et mulieribus gentem et etiam convenienter rebus insensatis quia animalibus experimentacione generis hoc enim nullum habet sexum 2º omne genus non est genus argumentum quia non est unum genus sed tria

98 **Epicenum** genus est dictio nominalis significans incerte verum utrumque sexus sub uno articulo coincidens faciens sub uno articulo quantum quae sub duobus. Obicitur primo incertitudo dicitur clara a parte sicut ergo talis dictio epicena sit iste talis non erit considerandum istam 1ª 2º non videtur in quo distat a genere tripe cum utrumque solum sicut res animatas 3º li res esse epicenum genus bo li animal esse epicenum generis et ideo illi cuius esset epicenum generis ergo singula lucea essent epicena ab anima dicitur dici unus tertiam volat vel unus

99 **Dubium genus** est dictio nominalis sub duobus disiunctis articulis una voce talis masculini quia feminum reperitur incerte ob auctoritatem communas opiniones et difficultatem cognoscendi sexum. Obicitur primo omnia nomina experimentacione generum essent dubia ostendimus sic argumentum quia sexus eorum minime cognoscatur 1ª 2º sciat dicit esse huius in dubio dubium aut genus non est in dubio huius vi vocabuli 1ª 3º dubitas an li passer sit masculinum et dubitas an sit femininum ergo dubitas utrumque

100 **Simplex genus** est dictio nominalis unius articuli tantum assumptiva scilicet hic tantum vel hec tantum vel hoc tantum quae tamen quia sit primaria quia ab alius in originata origi nantia aut ex se alia gignitur. Obicitur primo li felix esset simplicis generis quia preponitur ei pronomen hic tantum ut hic felix 2º male dicitur in originata 1ª argumentum quia feminem originatur a mano 1ª ut marite appet in motione 1ª

101 **Compositum** genus est dictio duorum aut trium articulorum disiunctorum susceptiva aut est dictio preveniens sibi sexu utrumque sexum passivationem alterius tantum per tripe vel per abnegationem utrumque sexum aut est dictio nata declinare tamen nomina substantiva quorum unum est sexum masculinus alterum sit femininum sexum tamen vero sit verum non sexum aut est dictio nata disiunctim suscipere duo articula quorum unus sufficit per se sexus significatione sine hoc quod signatur quibus sufficiat declinationi

102 **Diversa genera** sunt que aut plures dictiones sic se habentes quod quod genus unius non includitur virtualiter in genere alterius nec sunt sinonime. Obicitur primo si differentia staret sequetur quod omne et masculinum genere et feminino non essent diversa genera ostendimus et quod omnis grammaticos qui ponunt ea distincta sicut argumentum quia masculinum includitur in se sicut femininum 2º dubium et epicenum non essent diversa genera ostendimus sic argumentum quia utrumque sit res animatis anima sensitiva 1ª

103 **Terminale genus** est dictio latina nata a congruosa eiusdem finem cui terminacionis in aliqua quarum vocalium scilicet a e i o u a tantum mutare scilicet b c t aut semivocalium scilicet l m n r s x et ut sic non in alias ... si sit dictio greca hebrea aut barbara. Obicitur primo reperitur dictio masculina in b 1ª argumentum iacob 2º reperitur in f 1ª argumentum iosef 3º reperitur in g 1ª argumentum magog 4º reperitur in th 1ª argumentum ruth 5º reperitur in z 1ª argumentum achaz.

Barbarum genus est dictio cuiusque ydiomatis preter latinum conveniens cum nominibus latinis si veniunt in usum latinorum et habent terminaciones eorum a quibus si exorbi tant eis liber uti volunt vagari concedunt quia a finemis excludant regulam latinis hoc non erit per disiunctio de barbaricis nominibus sicut latinis ista ob mittitur 104

Terminaciones masculino generi convenientes sunt viginti septem scilicet a o al el il ol ul em im om um an en in or ur ar er ir or ur as es is os us ns x. Obicitur primo plures sunt 1ª argumentum quia reperitur masculinum in b ut iob in c ut abacuc in d ut david in e ut esse in t ut sinay etc. 105

Terminaciones masculino nullomodo convenientes sunt quindecim scilicet b c d e f g h k p q t u z am xim. Obicitur primo dictio masculina terminata in b reperitur 1ª argumentum oreb et aminadab 2º reperitur in e 1ª argumentum quia de se sit sit petrus et terminatur in e in nito 1ª 3º reperitur in am 1ª argumentum adam abraham 4º terminacio in na reperitur in im sicut cherubim serafim preterea sunt in an los de talibus illis duobus 106

Feminee terminaciones sunt quindecim terminaciones feminino generi convenientes scilicet a e ol o um en er or ur as es is os us x. Obicitur primo plures sunt 1ª argumentum quia reperitur femininum in o 1ª argumentum eiusdem est terminatum in o et sit femininum generis 1ª 2º reperitur in oth 1ª argumentum ploth 3º reperitur in em 1ª argumentum de li bethlee et ihrlm 4º reperitur in or 1ª argumentum de li endor 107

Feminino non congruentes terminaciones sunt duodecim terminaciones feminino generi ut sic nullomodo convenientes scilicet y u al el il ul am em en im on ar er ir. Obicitur primo am convenit feminino generi 1ª argumentum quia similis est non terminatum in am et tamen est generis feminini 1ª argumentum quia est non nomen 2º reperitur in im 1ª argumentum de li bethleem 3º reperitur in su 1ª argumentum de li modin 108

Neutrales terminaciones sunt quidem tamen terminaciones neutro generi convenientes scilicet a e i o y d c t al el il am em um er ur br ur as es is us x nullo a entes at sunt septem scilicet ol ul sam an ar es os. Obicitur primo quibus terminacio reperitur in neutro genere 1ª argumentum quia ol reperitur ut dicendo in col est non ibi li in col est generis neutri 1ª 2º reperitur in ul 1ª argumentum dicendo consul est nomen 109

Communis generis terminaciones sunt quidem terminaciones quindecim generi attinentes scilicet a o t am ar or ur as es is os us il ol r nullomodo aut congruentes sunt duodecim scilicet e i al el ol um an en on er ir ur. Nota quod certe omnia ista posuissem tibi exempla sed obmisi propter brevitatem in libro aut acuetur in genere si exempla mente tenueris et hec valent ad precedentes diffinitiones ubi in omnibus dicitur aut quod ei aggregatur terminacio talis generis 110

Omni generi congruentes terminaciones sunt unde terminaciones scilicet o t am em ar or as es is us x nullomodo aut generi sunt decem et septem scilicet a e i al el il ol ul um an en in on er ir ur ob. Que aut terminaciones dubio et epiceno conveniant et que non brevitatis causa supersede oportet quia vita brevis et ars longa sed adhuc cogor plura ponere propter utilitatem 111

Genus sexta est genus quo ostenditur quod nomina terminata in a reperiuntur in septem generibus scilicet masculino et feminino et neutro et omni omnium epiceno et dubio exempla sunt ubigena musa dogma lira coligena talpa damma. Obicitur primo non videtur lapicida cum sit generis 1ª argumentum quia non communis cum opposito multa ba ... non sit apta 1ª secundum vires convenit 2º sophista non videtur cum sit generis non masculinum quia oportet eo quod utrumque sexum 3º magna est neutri generis ergo non femininum argumentum quod quod sit vicium remedium etc. 112

Genus reliquorum vocalium est genus quo ostenditur quod nomina terminata in e reperiuntur in quatuor generibus scilicet feminino neutro excepto omnium in ... scilicet neutro et masculino in o in ser scilicet in omni omnium neutro feminino masculino dubio sed in u in uo scilicet neutro de ut cornu huiusmodi qui seu heli exemplum deo de u ut cornu. Obicitur primo reperitur masculinum in e 1ª argumentum de li esse 2º in io est generis omnis 1ª io sei argumentum quia sit primum te quod utrumque sexum etc. 113

Genus in l est genus quo ostenditur quod nomina terminata in al reperiuntur in tribus generibus scilicet masculino feminino neutro in tribus 114

mel sc. masculino feminino neutro il in tribus sc. neu
tro masculino et feminino eos neutro ol in duobus sc. masculino
et feminino ul in duobus sc. masculino et omni exempla de al
ut sal et tribunal de el ut daniel michael mel de
il ut nil pugil tanaquil de ol ut sol nicol de ul ut
consul presul. Obicitur primo presul non est omnis generis i. e.
amen quia soli viri sunt. 2o presul est omnis generis i. e. non
masculinum amen quia etiam sunt consiliario utique feminine

115 **Genus im** est genus quo ostenditur quod nomina terminata in am reperiuntur in duobus
generibus sc. in masculino tamen in duobus
sc. neutro et omni Im in uno tantum sc. masculino
vim in duobus sc. feminino et neutro exempla sunt nequam abraham
tantundem totidem ioachym dorum sarthu. Obicitur
primo li nequam non est omnis generis i. e. amen quia pro
vocabuli nequam dicitur qui nequit bonum agere vel
quasi necans animam suam hoc autem non potest convenire vobis
inanimatis i. e.

116 **Genus in** est genus quo ostenditur quod nomina terminata in an reperiuntur tamen in uno
genere sc. in masculino men in quatuor sc.
masculino feminino neutro et omni in in duo
bus masculino sc. et neutro mon in tribus sc. in masculino
feminino et neutro exempla sunt tytan pecten
ymen flamen lumen delfin thesun sindon simon
Obicitur primo lumen est masculini generis i. e. non amen
quia actores ponunt femina non sed quod sit omnis p
quia utique secum etc. lum carne i. e.

117 **Genus mx** est genus quo ostenditur quod nomina terminata in ax reperiuntur in
quinque generibus sc. in masculino feminino omni omni
neutro mer vero reperiuntur in quatuor sc.
masculino feminino neutro et omni in ir autem etiam in quatuor
sc. masculino neutro omni omni in or in quatuor sc.
feminino masculino neutro omni omni in ur in quatuor sc.
masculino neutro omni dubio exempla sunt nectar
far lar par lupanar sar mar vir pauper vir
ir martir gradu soror senior cor pallador discolor
augur furfur fur turtur. Obiciatur cesar est masculini
generis quia vir cesus i. e. 2o pauper est masculini generis i. e.
amen quia sortitur esse feminini per id ut pauperem

118 **Genus ns** est genus quo ostenditur quod nomina terminata in as reperiuntur
in quinque generibus sc. feminino masculino omni neu
tro omni in es in quinque sc. in masculino feminino
neutro dubio et omni is in quinque sc. omni masculino
feminino omni et dubio in os quatuor sc. feminino omni
neutro masculino in us in omnibus sc. septem masculino
feminino neutro epiceno omni omni exempla alias pie
tas vas fas ... ves dies mores les
vates hospes teres edilis cuspis sanguis finis dos
nepos os onos ... ...

119 **Genus nt** est genus quo ostenditur quod nomina terminata in nt reperiuntur in
duobus generibus sc. in neutro et omni in c in
duobus sc. in masculino et neutro in f in neutro
tantum in q in masculino tamen in b in feminino tamen in alus aut
non sunt latina sed barbara exempla sunt caput tot
lac et lac lactes ... david alleph goth ruth o
Obicitur primo non in ... est omnium ponenda quod lac est
generis feminini et masculini

120 **Genus nx** est genus quo ostenditur quod nomina terminata in x reperiuntur in quinque
generibus sc. masculino feminino omni omni dubio
exempla sunt rex fex dux trux silex. Obicitur
primo nomen non terminatum in x reperitur in quinque generibus
... quia ... non felix ut aliqui ... 2o
... primarios ... non est sufficiens i. e. amen
quia adhuc nescitur cuius generis sunt ista nomina calx
... per 2e ... in z reperitur masculinum ut
achaz quod est nomen regis hebreorum

121 **Utilitas generis** est utilitas qua
ostenditur quod genus in nomine inventum
est maxime propter tria ut sc. sciamus distincte
cognoscere constructiones convenientes solis vis
in locucione ... tamen ... 2o omne ens
mundi est agnitum aut ... constitutiones
Obicitur primo ... convenientes
non cognoscuntur ex genere i. e. amen quia omnis ...
... convenientes pro convenire et ... i. e. ut docetur rectum
ubi etiam docendi et regendi ... sic ...

122 **Numerus generum** est
quaternarius numerus sensus omnia genera nominum
sunt ... specifice distincta in modo signifi
candi ... et non plura ad illa
nec non reducibilia secundum divisionem mediatam et immediatam
fient solita et consueta. Obicitur primo ars dicit in
tale naturam inquantum propter sc. naturam tamen duo genera
novit i. e. 2o omnis bona divisio debet esse bimembris sc.
2e 2o sunt septem i. e. amen quia mas femina neutrum
commune omne dubium epicenum i. e. ergo dubium genus
est genus et sub nullo ... comprehenditur non subalternum.

quia que sunt copulativa istud vero disiunctivum

Ordo generum est ordo
quo ostenditur quod masculinum genus debet
precedere femininum et pro neutro et pro omne et
pro omnibus et pro epicenum ultimo vero dubium
Obicitur primo dubium debet precedere omnia genera i. e. amen
quia primatum est nobis ... a omnibus et dubius
... sit ... appellat omnes viros ita
neutrum sit ... in ... et in ... vero ...
... i. e. 2o simile debet precedere ... epi
cenum ... autem quorum ...

Sufficientia generum
realis est sufficientia qua ostenditur quod
omnis ... aut sit sibi ... subst
ancia ... determinata aut passiva deter
minata sic est masculinum aut passiva determinata
sic est femininum aut indeterminate ... negative sic
est neutrum aut indeterminate et positive sub uno ar
ticulo sic est epicenum aut sub duobus sic est commune
aut sub tribus sic est etc. Obicitur omne sit ... deter
minatum

Sufficientia
est sufficientia qua ostenditur quod omnis dictio
nominalis requirit ut dictionem ...
unum articulare tamen vel plura ... hic tantum
... aut hec tantum sic est masculinum aut hec tantum sic est
femininum aut hoc tantum sic est neutrum. Si plura hec tripli
cit aut duo coniuncta sic est commune aut duo disiuncta
sic dubium aut tria coniuncta sic est omne. Obicitur
primo li nigri nullius esse generis ... i. e. amen quia
nullum ... articulare ei ... agnuet i. e.

Antiquorum diffiniciones prima
genus est proprietas nominis demonstrans
quod ... masculinum vel femina vel neutrum vel
... divisiva ... alia sunt genus est pro
... principalium duorum abnegativa ...
obmitto alias diffiniciones quia prius posite diffi
niciones sunt in ... elaborate quare ab omnibus
tenende sunt alie vero superflue ... sunt abiciende.

Numerus gramaticalis
est dictio nominalis apte determinabilis ...
li unus aut plura aut eorum adiectiva ...
est dictio ... determinata ... de
terminatum ... unus aut plura. Obicitur primo li
... nullius esset numeri ... i. e. amen quia non
determinatur apte per li unus ... est ... unus
... 2o li omnis nullus esset numeri ... quia
non ... determinatur per unus 2o li unus nullus
esset numeri quia ... est ... unus vel plura ...

Numerus realis est mo
dus significandi nominis quo mediante de
... indivisibilitatis que est
... vel divisibilitatis qui multitudo
dicitur. Obicitur primo sic diffinicio ... sequitur
quod li ... esse alicuius numeri ... quia non est non
... i. e. amen quia ... indivisibilitatis 2o dictio
plus numeri nullius esset numeri ... i. e. amen quia non
sunt ... 2o ... abaci ...
... ... quia divisa sunt
... i. e.

Singularis numerus gramaticalis
est dictio nominalis apte determinabilis per
li unus una unum vel eius condeclinium ...
quod eo determinante et sumpto cognoscitur quod res
de qua sermo est una aut ... unus ...
Obicitur primo li omnis ... esse singularis numeri ...
i. e. amen quia non determinatur apte per li unus nec eius
condeclinium ... 2o li ... non esse singularis numeri
... i. e. amen quia non determinatur apte per li unus etc.

Singularis numerus realis est
modus significandi dictionibus nominalibus
attributus quo denotatur quod ...
... in qua ... dictio singularis numeri sufficiat ...
... unius suppositi vel unius ... Obicitur
primo li homo esse singularis numeri i. e. amen quia
... sunt plures ibi etiam sufficiet intelligitur
unus 2o li quatuor non esse singularis numeri ... i. e. amen
quia non sufficit ... de uno 2o li ...
non essent singularis numeri quia non ... de uno
... de pluribus i. e.

Pluralis numerus gramaticalis
est dictio nominalis terminata in a e es ... vel
us apte determinabilis per li plures vel plura
aut eius adeclinium quo determinante cogno
scitur quod eo ipso sermo fit de pluribus et sine co
... in numero nisi ...
pronomen numerale determinate eius multitudinem
Obicitur primo li homo esse pluralis numeri ... i. e.
amen quia eo ipso determinate cognoscitur quod sermo
fit de pluribus quia de omnibus hominibus ...

de omnibus animalibus que sunt plura specifice distincta etc.

132 **Pluralis numerus** realiter est modus significandi dictionibus nominalibus attributus quo mediante denotatur quod adequata conceptio in qua ponitur dictio pluris numeri non sufficit verificatio de uno sinilli supposito sed sunt de pluribus suppositis eiusdem generis vel speciei aut in eodem individuo tum dicto sunt. Obicitur primo li nequam non esse pluris numeri quoniam hujus bene dicimus hic nequam amen et precedente diffinitione cum non terminatur etc. in a ut in eo et amen. 2o li opes non esse pluris numeri quoniam amen quia non sufficit verificatio de uno sinilli supposito cum non verum equaliter de illis.

133 **Mixtus numerus** est dominalis significata et eadem voce congrue declinabilis per vnus et eam pro plurima quo determinate cognoscitur quod pro in qua tendo ponitur potest verificari de uno solo supposito et etiam de pluribus. Obicitur primo li athene esse mixti numeri quoniam amen quia cum vocem apte declinatur per li hec si quo adsit pro li hi cum sit proprium nomen ciuitatis et caret plurali numero etc. 2o plus plebs turba esset mixti numeri quoniam si amen quia adiecto sit sin na si adsit pluralium.

134 **Transiens numerus** est dictio singularis numeri propria nata transire in significatum plurale aut propter paritatem aut loca ouiusque aut scribunt loca in partes aut eventu primi de essentiis pluralitate aut opinione aut quia ponitur sine loco nominis appellativi aut propter licentiam poeticam etiam primum ut hectores sunt propter paritate fortitudinis in qua multos excellunt etc. isti sunt de gallia remotiori etc. Obicitur primo li plebs nullo illorum modorum potest transire in plurale etc. amen quia si diceretur plebes tunc daretur multitudo multi hic aor quod implicat etc.

135 **Defectivus** numerus est dictio carens sin vel aut pluri non natura vsu arte aut causa aut propter convenientiam vocis aut repugnantiam aut taciturno etc. sunt carens totaliter aut in parte. Obicitur primo propria nomina carent pluri zno dicto modorum etc. amen quia non natura est sit in repugnat dicere vidi petros in ales hectores fortes ita in repugnat dicere vidi johannes multos 2o vsu carencia contra arte non sit defectiva in non etc. amen quia vsus dicitur fieri ab arte omne aut est cum repugnat in vsu venire non dicitur etc.

136 **Masculina** sunt numero totaliter carentia sunt triginta nomina scilicet vepres lemores tricin sontes sales magnates proceres manes penates artus gemini alpes et omnia nomina numeralia cardinalia adtentis quibus natura vsu vel arte sit datur primordialiter significare plurale in vnum ut vnus. Obicitur primo nomina numeralia hunt sin vero etc. amen quia hic dicitur primus secundus tertius quartus quintus etc. 2o in scriptura sacra reperitur quod spiritus sanctus venit septeno munere vel centeno dono etc.

137 **Feminina** sunt numero totaliter carentia sunt triginta nomina scilicet vespere matutine vigilie tesseae fune grates tenebre latebre nuge poles calende fur fures silique tunicae reliquie nuptie illecebre exuvie excubie exequie manduringore tricae letanie vigilie lactes tenmome. Obicitur primo in primo primo tenebris dicitur hunc illecebram depulit etc. illecebre bebit sin re 2o in evangelio dicitur prima noctis vigilia etc. 2o amen dicitur fera cimale partium etc. cimalia hebit sin re etc.

138 **Neutra** sunt totaliter carentia sunt viginti nomina scilicet ampluston ligustum saturnalia cimalia vlia menia xenia zenia exta sponsalia euxenia magalia cherubim seraphim megalia tempe arma prosodia mille milia acte. Obicitur primo cimalia hic cimale in singulari amen quia dicimus iste fecit cimale partium etc. 2o cherubim in singulari etc. 3o bene dicitur ego vidi magnum cetheum igitur.

139 **Usu singulari** carencia sunt viginti duo nomina prime declinationis scilicet divitie nuge tenebre fune dire quisquilie mine fene induvie primicie nuptie inducie exuvie insidie exuvie exequie inficie induvie nonie kalende secunde aut declinationis sunt quatuor scilicet extra arma pondera cenomonia euchema 3e aut declinationis sunt viginti scilicet grates lemures inuitia fristes grades doloes manes penates velites sentes appendites proceres magnalia paleania ilia menia neptualia lactes cautes sponsalia fores et quarte sunt quinque scilicet artus tempe res tribue actus.

140 **Arte singulari** carencia et natura sunt omnia nomina numeralia preter vnum et tot et totidem cum suis compositis et li bini trini et pisces preter est signum 2o

141 **Natura plurali** carencia sunt omnia nomina propria deorum locorum maiorum sinemiorum fluminum villarum ciuitatum et li sol et luna et tria deus vnus pietas probitas vnus nemo esse sic ex primordiali impositione in est si re vnica tantum vnica comillos plurium. Obicitur primo hector amen sunt propria nomina et habent pluralem etc. amen quia dicitur vidi duos hectores similiter dicitur jacobusque paules. 2o dicitur isti sunt centum 2o dicitur hi ista sunt de gallia priori 2o dicitur bene ego vidi multas sodomas et ego vidi multos bathones 6o danubius est nomen fluminis et tamen dicitur danubius 7o dicitur bene tempore natiuitatis visi sunt tres soles.

142 **Usu plurali** carencia sunt septuaginta nomina scilicet ethera gloria fama vita iuncta senecta mamona manna pascha cem chimera fumus fumus limus pontus mundus fiscus humus bissus lilium scenum cerebrum nitrum virus semen fermentum vlues vulgus pellagus fenum illud 2o dispanorum nomina et colorum sal sanguis pulvis par thabes aer ether lux sitis labes tellus fames lues mors fel epar iecur iubar gluten ebur fors quies ver nectar orbis indoles soboles proles ius iucu dedecus os onus mare senectus salus decus quibus re non repugnat plurale sive si solum id quia in auctoribus raro reperitur in plurali consumpta.

143 **Masculina totaliter** plurali carencia sunt decem nomina masculini generis plurali carencia sunt decem nomina masculini generis quibus vsu natura vel arte repugnat plures res sive quod sunt fumus sanguis pulvis limus aer sol pontus mundus fiscus ether et omnia propria nomina supinus tamen. Obicitur primo dicitur in psalmo libera me de sanguinibus etc. 2o in epistola dicitur sapiens similiter cum eis esse etc. eo bene dicitur ego habeo in apparatu multos pulveres.

144 **Feminina totaliter** plurali carencia sunt viginti nomina feminini generis quibus arte natura vel vsu repugnat plures res sive quod sunt fama fames lux vita pax gloria tellus salus labes sitis humus lues mors indoles soboles proles iuuenta iuuentus thabes senecta. Obicitur primo de li pax dicitur enim oratius qui longum pacis longe diffidit in orbe 2o de li vita dicitur in proximo quoniam melior est mina super vitas 3o de li salus carta nunc vis eo de li mores dicitur ephesi valens mortibus etc.

145 **Neutra totaliter** plurali carentia sunt quidem nomina neutri generis quibus vsu natura vel arte repugnat sive plures res [illegible] vt sunt pus opus senum fel mana mellis virus ver nil nichil. Obicitur primo de li opus hic dicitur feci multa opera 2o medicus dicit sellam panum amalium vasa sunt vtilia 2o abstinentiam li ver hic plurale etc. amen quia hic dicitur multi vernales dies erant 5o ius fas nefas caret pluri etc. erit plura.

146 **Non totaliter** plurali carencia sunt quidem aut paulo plura in duobus aut tribus casibus pluralibus defectiva scilicet os es fax rus mare ius thus tus aut actis et ab latis et quatuor quinte scilicet gelu tonitru veru penu et omnia nomina aptote forme et li manenes et matrices facies acies et alia. Obicitur primo quis gerit dicat salus nubes pluris ad se et hic et in dativo et ablativo casibus pluris numeri etc. 2o gelua dicitur plurali etc. 3o dicitur hic ibi fuerunt maxima tonitrua.

147 **Arte pluralia carentia** sunt omnia nomina feminini leguminum metallorum et verum quod fuit mensuram aut ponderum sive sunt humida sive sicca et omnia nomina indeclinabilia aptote forme ut sunt fas nefas ador echo pondo melos nauci gummi chaos vespere. Obicitur primo plurale sunt carencia arte plurali etc. amen quia omnia nomina quinte declinationis preter paucua pisa non sunt fabas mellones etc. quia metallorum carent pluri etc. amen quia dicitur enim et calibes.

148 **Singularia** voce tantum sunt nomina quo ad significatum non apte declinabilia per li vnus hic ad verificationem propositionis in qua ponitur sufficit vnius suppositi verificatio sed sunt plurium. Obicitur primo li diffinitio repugnat omnibus diffinitionibus et dictionibus sin ras aut vnus aut cum condecimum non erat sin re ostenda etc. 2o omnis dictio appellatiua esse sin re quoniam si amen quia quelibet perceperit pluries intelligere ut lectio animal plures species et in illo de homo.

Prausa decima

189 **Singularia** significacione sunt dictiones nominales sive certativa unica rem tantum significantes ... talis dictio ponitur ... [illegible]

190 **Superexcessiva** in numero sunt quidem dictiones nominales que sub eadem significacione utrumque numerum ... singularem et pluralem ... alpes alpis ... Obicitur primo nullum nomen est excessivum in numero ... [illegible]

191 **Differencia numeri** aqualiter ... qua qualitas ... sit unum sub racione indivisibilitatis ... divisibilitatis ... pluribus ... [illegible]

192 **Utilitas** numeri est utilitas qua ostenditur ... [illegible]

193 **Ordo numeri** est ordo quo ostenditur ... debita ordine ponitur ... [illegible]

194 **Antiquorum** diffiniciones ... [illegible]

195 **Figura est dictio** nominalis potens vel non potens dividi in duas vel in plures partes intelligibiles ... [illegible]

196 **Simplex** figura est dictio nominalis non valens dividi in duas vel in plures partes intelligibiles ... [illegible]

197 **Composita** figura est dictio nominalis nata dividi in duas vel in plures partes intelligibiles ... [illegible]

Prausa decima

[illegible] **Decomposita** figura est dictio nominalis veniens a nomine composito sic quarum quelibet pars esset per se intelligibilis ... [illegible]

[illegible] **Sufficiencia** decomposite figure est sufficiencia qua ostenditur quod omne nomen componitur aut ex duobus integris aut ex duobus corruptis aut ex integro et corrupto aut e contrario ex corrupto et integro ... [illegible]

[illegible] **Nomen in compo**sicionem veniens est ipsum nomen posse componi cum nomine ... [illegible]

[illegible] **Componi** ... [illegible]

[illegible] **Compositum** ex integris ... [illegible]

[illegible] **Compositum** ex corruptis ... [illegible]

[illegible] **Ex quam pluribus** ... [illegible]

[illegible] **Ex duobus** ... [illegible]

[illegible] **Ex obliquis** ... [illegible]

est declinabilis ideo etiam erit declinabilis in composito et cetera quia non videtur quare hic declinetur et hic non.

207 **Ex obliquo et recto** est dictio composita ex recto precedente sive sequente et obliquo que complexum est una dictio secundum aliquid uel altius apparentia positione et declinabilis excepto recto tantum. Obicitur primo non videtur quare obliquus in hac compositione non sit declinabilis cum tamen extra hanc sit declinabilis et cetera, quia si esset aliqua ... diceret illa. Secundo sic totius debet resultare ex ... cum positione sed hic ... exceptiva et cetera significabit ... secundo si ... etiam separatum adhuc ... totalis natura sapit et cetera.

208 **Proprietates** figure quare sunt tres ... proprietates quibus ostenditur quod figura composita partis debet esse decomposita et ponatur in usu simplicia mutata et ponit plures dictiones sub uno accentu et de pluribus dictionibus fit una dictio secundum ... et desinitio fiat ad ... et ex adiectivis substantiva et ... dictionis sine ... et minuit et facit sive oppositum sive dictionem simplicem et mutat uel addit uel deponit ... uel sillabis ... et mutat ... uel ... uel partes ordinis et habilitat dictiones ad standum in metro que in simplici non staret in metro.

209 **Utilitas** figure est utilitas que ostenditur quod figura valet ad cognoscendum primitiva et derivativa nomina et quod nomina ... sepe naturam sui primitivi similitudinem et que ... et interpretatio ... non sunt figura ... et adcongruitate et que ... sunt ... proportionem ... et quod ... manet integer in ... tamen oportet quod comparatur ... Obicitur primo ... considero non videtur an sint simplicia uel ... et cetera quia si essent ... positio in ... ponendo inter ea ... plus alias ... fierent si plures ... non ... et cetera.

210 **Sufficiencia** figure est sufficiencia qua scitur quod omnis dictio aut composita ex solis ... et sillabis sic erit simplex figura aut ex duabus dictionibus in uno ydiomate, diversa ... significantibus ... uel diversum quod significabant in composito uel in ... et ... ex ... partium ... resultat nova ... sine hoc quod ... Obicitur primo si ... sequitur quod nulla dictio monosillaba esset ... figure secundo ... esset ... figure ... non ... et cetera.

211 **Antiquorum** diffinitiones Petri Helie figura est proprietas dictionis constituendi ex solis ... uel sillabis uel ex dictionibus duabus uel pluribus ... est elementalis ... positionis ... nomen sit simplex an compositum ... figura est ... simplicitas ... composita quod simplicitas uel compositio ... ex ... partis compositione ... fit dictio ... oportet ... ultimis ... et ... plurium.

212 **Casus** secundum Petrum Helie est modica mutatio dictionis casualis retinens tamen ... quam ... illius vocis que ... fit in fine. Obicitur si diffinitio staret sequeretur quod hic esset casus ... in ... secundo ... esset casus ... sit ... quia solum in fine est modica mutatio ... secundo ... esset casus magnus ... quia est modica mutatio in fine ... non esset casus ... obliquus ... ut ... decedem ... et cetera.

213 **Priscianus** sic Casus est declinatio nominis uel aliarum dictionum casualium secundum quam una vox cadit in aliam uel ab alia ... sit ... concordantia principii ... discrepancia. Obicitur primo ... esset casus ... quod non fit secundum concordantiam principii secundo ... nequam nullus esset casus ... quia non sit discrepancia finis ... quia a nullo casu cadit.

214 **Glosator** Petri Helie sic casus est varia inflexio vocis ad proprietate casuale discernendam ... uel significati ... natura finali ... Obicitur primo amo amas ... esset casus ... quia est varia inflexio vocis ad discernendam proprietatem casualem ut ego amo tu amas ille amat. Secundo ... nullus esset casus ... quia nulla ... varietur ... secundo ... non esset casus ... quia non videtur ... voce sit inflexio facienda an finali media uel iniciali.

215 **Autor modernus** Casus est modus significandi accidens nominis quo mediante nomen proprietate principii aut termini consignificat. Obicitur primo si ... proprietate ...

principii intelligitur ... quia potest reddere suppositum verbo personali ... non ... esset ... quia nulla talis ... solo reddere suppositum ... secundo obliquus essent tamen ... tales ... quia reddunt suppositum verbis ... certo primario ... verbi et cetera ... dicitur ... conficit.

216 **Petrus Helie** in altero loco sic Casus est dictio nominalis ... dicta eo quod rectus principaliter cadit in diversas terminationes ... obliquos qui in finali terminatione maxime demonstrantur. Obicitur ... et ... nullus esset casus ... quia non sunt dictiones nominales ... secundo casus ... verbo ... quia ... verbo casus personalis ... principalis et male dicitur ... nominalis ... nullus essent casus ... quia ... in nullos obliquos cadit ... obliquus et cetera.

217 **Famosa diffinicio** casus dispositio sive inclinatio ... verbi personalium ... apte ... Obicitur primo ... nullus esset casus ... quia non ponitur ... sive ... absolute ponitur ... secundo ... nullus esset casus ... quia ponitur in ordine ad passionem verbi ... secundo ... amabilis nobis ... nullus essent casus ... quia ... passionem ponitur ... nomina ... intentiones ut heu me miserum et cetera.

218 **Casus** sicut posui in libro ... edicionis est varia inflexio ... obliquaz ... uel alio ... transfertur ... secundum diversas voces ... aut significationes ... voces et significationes ... Obicitur ... diffinitio ... est varia inflexio ... non dicitur in fine ... secundo dicitur ... fit a principio uel ... fit in medio ... secundo ... quia ... nec pars ...

219 **Casus gramaticalis** est dictio nominalis apte responsiva ad ... uel qui ... uel quorum ... uel a quibus ... sub ... Obicitur primo ... notificat casus ... notificatio ... quia ... notificat particularia ... secundo ... nullus esset casus ... quia ... apte respondet ... quia ... inquisitio ... et cetera.

220 **Casus realis** sicut posui in libro ... est dictio nominalis ... sui ... modo loquendi ... uel ... possiones ... aufert uel ... sit ... uel vocativo. Obicitur ... nullus esset casus ... quia non sit ... ut agit uel patitur ... ponit quod ... agat ... patiatur ... est agere ... nullus essent casus ... quia ... possidere ... non sunt ...

221 **Rectus** est dictio nominalis primitiva faciens suppositum ... intransitive ... rem ... simpliciter ... voce sub qua ... est imposita ad significandum rem quam sine addito denominat. Obicitur primo ... non esset ... quia non est ... nominalis secundo ... albedo non esset ... quia non est ... primitiva sed derivativa ab albus secundo ... esset ... quia facit suppositum ... intransitive ut ... adhuc ... verbi ...

222 **Obliquus** est dictio nominalis derivativa non ... voce ... ad significandum imposita ... intransitive ... ad passionem verbi ... principale ... verbi. Obicitur ... non esset obliquus ... quia ... dictio nominalis ... secundo ... non esset ... obliqua ... quia ... non est ... derivativa sed primitiva ... obliquus ... quia ... non ... voce ... positione ... sit corrupta et cetera.

223 **Obliquus** significatione tantum est dictio nominalis que ubique eadem inmutabili voce retenta mutat significatum ... et articulis ... mutationem ... casu ... Obicitur primo sequeretur quod ... esset obliquus significatione tantum ... quia ... obliquum ... inmutabilem voce ... sit corrupta secundo obliquus ... quia sit eandem vocem ...

224 **Obliquus vocis tantum** est dictio nominalis cuius significatum principale ... dependet ... est aliud in ... casu ... primo licet vocis inflexio sit ... inflexionem ... obliquus vocis. Obicitur primo ... obliquus ... denotat ... et natura

Pausa decima

obliquitatis declinabit accusativo quia s(ed) a(rgu)m(ent)um quia deficiente
p(r)imario sic deficiet (et) accessorium i(n) primo p(ri)ncipale 2o no(n)
videntur q(uod) s(un)t tales obliqui (et) an talis mutacio sit
p(ossi)bilis d(icendum) s(ecundu)m in q(uo) h(abe)t casu (et) v(e)l in aliquibus tantum

227 **O**bliquus vocis (et) sic est dictio ob
liqua qui descendens a suo recto s(ecundu)m regularem
vocis inflexionem retinet idem p(ri)ncipale s(ignifica)tum ac
suo recto cum p(ri)nci(pali) significacione tamen sit simul (et) p(ri)ncipalis (et)
articuli (com)positi naturam (et) intencionem Obicitur primo
similiter no(n) esse obliquus vocis (et) sic quodam s(ed) a(rgu)m(ent)um q(ui)a
no(n) regularem venit a suo recto licet eum tene(n)t d(i)c(tu)m simi
liciter 2o no(n) obliquus retinet s(ignifica)tionem tamen s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um quia li
paulo sit paulu(m) pauli aut no(n) sit paulu(m) s(ed) rem que
possidetur q(uia) res est a paulo distincta s(imi)l(ite)r li paulo sit
res dativa no(n) est paulo s(ecundu)m

226 **N**ominativus est dictio nominalis
p(ri)mitiva a nomi(n)e nominans dicta q(ui)a p(ro)priam rem
res a(ut) p(er)sonas sic denominamus sicut primus impo
sitor imposuit aut est dictio apte (con)sueta ad
intransitiva (con)structione p(ro) li quis v(e)l qui Obicitur primo li eo
(et) li legens no(n) essent n(omina)t(ivi) 2o li montanus no(n) esset n(omina)t(ivu)s q(ui)a
est d(i)c(ti)o derivativa 3o li chimera no(n) esset n(omina)t(ivu)s q(ui)a p(ro)pria
nulla res denotatur q(ui)a n(ec) q(uod) est n(ec) q(uod) fuit erit aut p(ro)ce
ntus 3o p(ri)mus i(m)positor no(n) est n(ec) eius denominacio et c(eter)a

226 **G**enitivus est d(ictio) nominalis obliq(u)a
immediate a n(omina)t(iv)o d(i)ctu(m) apte (con)sueta ad li cuius
v(e)l quorum s(ecundu)m eandem rem q(uia) sui(s) n(omina)t(iv)is (con)diti
possessionis (superad)dita Obicitur primo dativus ne
a n(omina)t(iv)o 2o d(ic)t(u)s (et) ablativus essent g(eni)t(iv)i quod s(ed) a(rgu)m(ent)um quia no(n) formatur immediate
s(ed) dictiones obliquales a n(omina)t(iv)o d(i)c(un)tur 3o vas vini li g(eni)t(ivus)
in no(n) esset g(eni)t(ivu)s quod s(ed) a(rgu)m(ent)um quia no(n) q(uo)d possessio
s(ed) (con)tinentia s(imi)l(ite)r a(nim)o(rum) e(ti)a(m) no(n) possessionem s(ed) eius s(ecundu)m te

228 **D**ativus est dictio nominalis obliqua
ad li cui v(e)l quibus apte (con)sueta qua res data
v(e)l danda a(n)i(m)i(s) exp(ri)mitur cu(m) connotacione co
modi v(e)l incomodi addite p(er)sone ad recipiente
Obicitur primo li in (et) li legenti no(n) e(ssen)t d(ativi) 2o diffi
nitur s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um quia amicus v(e)l volumus incomodi s(ecundu)m
3o datus p(er)sona in(de) comodi aliquid s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um q(ui)a p(on)it do
nati s(ecundu)m q(uod) data sit minimus s(ecundu)m

229 **A**ccusativus est dictio nominalis
obliqua apte (con)sueta ad li quem v(e)l quos
connotans ultra se(n)su(m) seu in p(er)sona (con)tinuato
in v(e)l quasi i(n) qua act(us) accusandi (con)stitue
tur Obicitur primo li ad no(n) esset acc(usativu)s quia
no(n) respondetur apte ad li quem s(imi)l(ite)r animalia ad li quos
s(ed) ad li q(uod) s(ecundu)m 2o sempiternum no(n) esset a(ccusativus) q(uod) s(ed) a(rgu)m(ent)um
quia apte videtur q(uod) (et) no(n) quem 3o li s(ecundu)m h(oc) no(n) esset
a(ccusativus) dicendo vado peregrinatum q(uod) s(ed) a(rgu)m(ent)um quia a(ccusativus)
ibi vado no(n) t(er)minatur (con)sue(tu)m ibi p(er)egre(...) abire
ponitur s(ecundu)m

230. **V**ocativus est dictio nominalis
p(ri)ncipaliter formaliter id q(uod) sum(m)e rectus p(ri)marius cu(m)
(con)tinuatione excitacionibus p(er)sone vocate ad
actum ubi ph(ilosoph)us adubium o q(ui)d(em) (com)p(er)sona est
imp(er)fectu cognoscendi v(e)l quasi Obicitur primo
li bonus i(n) r(ec)to no(n) sit idem cu(m) v(ocati)vo s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um quia li
o caret v(ocati)vo s(ecundu)m r(ec)tu(m) q(uod) querit s(ecundu)m 2o vestis male
vocat(ivu)s (et) obliquos a(rgu)m(ent)um e(st) d(icendum) r(ec)tu(m) (et) s(ecundu)m s(ic) t(un)c no(n) erit
ob(liqu)us a(li)as d(icitu)r r(ecto) t(un)c r(ec)tu(m) i(n)t(er) obliquos (com)pu
taretur v(e)l obliquus r(ec)tus d(icere)tur

231 **A**blativus est dictio nominalis apte
(con)sueta ad li a quo v(e)l a quibus eadem re
presentacione s(ecundu)m ablacionem rei in qua
sit recessus (et) s(imi)l(ite)r a quo ablatum est ex
cessu (et) rem assumente excessu(m) finaliter re(spec)tu ad
(con)iunctionem verbi (et) passivo(rum) Obicitur primo ab
latus no(n) est ponendus s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um quia a(b)recedit no(n) po(test)
s(ecundu)m n(on) a(b)latus 2o ablativus no(n) esset s(ecundu)m excessum s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um
quia h(oc) no(n) caret ablativo t(un)c esset (et) 3o no(n) s(ecundu)m s(ed) abla
cionem rei s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um quia sit co(n)ditione rei ausserit

232 **D**enotacio casuum est de
nominacio qua rectus id est n(omina)t(ivu)s qui nominat
rem simpliciter sine obliquatione g(eni)t(ivu)s ag
ne(n)do quia vincula alicuius g(e)n(er)ationis p(er)so(nae) p(er)
sone notificat d(ativu)s a dando quia rem(?) exp(re)ssione acci
dandi p(er) ver(bu)m designatum t(er)minat t(un)c ve accusativus
at quia actum ausandi p(er) ver(bu)m designatum t(er)minat (con)
stitue(n)s v(ocati)vus a vocando ablativus ab auferendo Obi
citur primo li chimera s(imi)l(ite)r li nichil nat(ura)m rem deno
minat s(ecundu)m 2o li albus no(n) denominat s(ecundu)m s(ed) p(ro)dicacione(m) (et)
p(ro)p(ri)e

233 **O**rdo casuum est ordo quo ondit(ur)
q(uo)d n(omina)t(ivu)s p(re)cedit omnibus quia (et) p(ri)mo p(re)cedit
s(ecundu)m (com)posicione v(er)bo p(er)sonali (et) p(ri)mo nascitur i(n) i(n)t(el)l(e)c(t)o
sicut (et) ex p(ro)p(ri)o demonstrat(ur) g(eni)t(iv)us aliis v(er)o se
quitur g(eni)t(ivu)s q(ui)a p(ri)mus a n(omina)t(iv)o (g)enitus v(e)l alios ge
nerando t(er)cio v(er)o loco d(ativu)s ponit(ur) quia p(ro)pinquior
g(eni)t(iv)o (et) (com)muniter et a(n)i(m)i(s) valeat ... aut

Pausa decima

accusativus quia a n(omina)t(iv)o remocior (et) min(us) (con)venit (et)
est ultimus s(ecundu)m g(re)cos quarto v(er)o loco v(ocati)vus quia
s(imi)l(ite)r est s(ecundu)m p(er)sone (et) m(in)us locatur in s(er)mone n(ec)
s(ecundu)m cum tam n(ecessari)us (con)structu(m) s(icu)t alii ablativus v(er)o u(l)t(imo)
i(n) uno loco p(ro) q(ui)a ultimo (et) s(ecundu)m g(re)cos rep(er)it(ur) (et) t(amen)
ob p(re)no(m)i(n)ibus ultimum p(er) figuraturi alii v(er)o cu(m) o(mni)b(us)
Obicitur p(ri)mo d(ic)ti p(er) ... esset n(ominativ)i q(uo)d s(ed) a(rgu)m(ent)um
quia p(ri)mi n(ascun)tur i(n) p(re)d(icat)o

Antecessio casuum est ante
cessio qua ondit(ur) q(uo)d n(omina)t(ivu)s o(mn)es p(re)cedit q(ui)a
a nullo formatur est g(eni)t(ivu)s v(er)o p(re)cedit d(ativ)u(m) q(ui)a
... s(ic) p(er)modum p(ri)ncipium respectu s(u)b d(ativ)o v(er)o
(com)modi t(amen) (et) g(eni)t(iv)o h(abe)t (con)structu(m) s(icu)t q(uo)d ... casu (et) g(enitivu)s
h(abe)t p(er)sona d(ativu)s aut no(n) dativus v(er)o p(re)cedit acc(usativu)m q(ui)a
dare (et) facere comodu(m) est dig(ni)us q(ua)m accusare (et)
te(n)dere i(n)comodu(m) accusativus p(re)cedit v(ocativu)m quia acc(usativu)s
h(abe)t se in r(ati)one actus signati v(ocati)vus v(er)o in r(ati)one actus
exercitati (et) sicut p(ri)us est accusacio q(ua)m vocacio
accusativi i(n) ... ita v(ocati)vus abl(ativu)m q(ui)a p(ri)us recipitur
ablativus q(ui)a ... eo ...

Formacio casuum est formacio
qua ostendit(ur) qualiter v(e)l q(uo)modo casus d(icun)tur
a b(e)a(ti)s regularis v(e)l irregularis d(eclin)acio
valens v(e)l ... ad rem latinis te discerne
dum (et) augmentu(m) s(er)monis latini Obicitur no(n)
o(mn)is a n(omina)t(iv)o s(ecundu)m 2o no(n) videtur quo h(abe)t v(e)l latinitate
possit discernere an sit bene d(i)c(tu)m adult(er) ten (et) s(imi)l(ite)r
s(ic) t(un)c e(ti)a(m) bene d(icere)tur aper apen allexander al
lexandri s(ecundu)m

Irregularis formacio ca
suum est formacio qua casus d(icun)tur ex
a(ut) brevior in numero sillabarum v(e)l litte
ra(rum) a(ut) minus excedens a(ut) imponens a(ut) mi
nus excedens no(n) aut quia assillat(ur) ei n(omina)t(iv)o
d(icun)tur Obicit(ur) p(ri)mo h(oc) esset irregularis formacio
g(eni)t(ivu)s iuppit(er) iovis q(uo)d s(ed) a(rgu)m(ent)um q(ui)a ... formatur s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um
quia est brevior suo n(omina)t(iv)o s(ecundu)m 2o h(oc) esset g(eni)t(ivu)s irre
gularis biceps bicipitis q(uo)d s(ed) a(rgu)m(ent)um q(ui)a g(eni)t(ivu)s minus
excedit (et) si minus excedit e(ti)a(m) p(re)sidentibus s(imi)l(ite)r a(d) duas
est v(e)l t(ri)bus no(n) s(ecundu)m

Genitivi formacio est formacio g(e)
n(iti)vis p(ri)me de(clinacionis) o(mn)ibus format(ur) de se g(eni)t(ivu)s ulti
ma littera mutando i(n) e sine aumento a(ut) di
minucione s(ecun)da incrementis i addendo i(n) (...)
a(u)gmentis ultima littera i i mutando t(er)cia addendo
is sine v(e)l cu(m) aliq(u)o (com)posito q(uo)d sibi similem
s(ecundu)m no(n) q(ui)nte mutando e(s) (sillabi)s ... v(e)l ... m(in)us
Obicitur p(ri)mo paterfamilias e(st) g(eni)t(ivu)s antiquo p(er)
de(clinaci)onis (et) no(n) mutat as in e s(ecundu)m s(imi)l(ite)r p(er)na h(abe)t ...
2o aulai sit (et) cu(m) a(u)gmento (et) no(n) h(abe)t s(ed) in p(er) mutat(ur) s(ecundu)m

Dativi formacio est formacio qua
g(eni)t(ivu)s p(ri)me declinacionis format p(ro) sibi simile
d(ativu)m (et) s(ecun)de mutando ext(er)minu(m) i(n) o (et) t(er)cie
ablativi (et) q(ui)nte mutata ext(er)ma s in i (et)
q(u)arte sibi assillat Obicitur o(mn)is a(d) ... q(uod) sic ad
h(un)c g(eni)t(ivu)s t(er)cie declinacio(nis) no(n) t(er)minat(ur) i(n) is s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um
q(ui)a p(ro)ther h(abe)t eos i(n) g(eni)t(iv)o ut pelleos s(ecundu)m 2o si g(eni)t(ivu)s
t(er)cie declinacionis adderet in solu(m) (con)t(ra) t(un)c bos
debe(re)mus dicere bosis a ...is (et) sic de(clinacion)e
t(er)cie aliis

Accusativi formacio est formacio
qua ostendit(ur) q(uo)d acc(usativu)s p(ri)me de(clinacion)is form(atur)
a g(eni)t(iv)o p(er)mutacione longam e in am em
an (et) s(ecun)de e(ti)a(m) a g(eni)t(iv)o p(er)mutacione i in um
om v(e)l a (et) t(er)cie a g(eni)t(iv)o mutacione is i(n) em im in en
a v(e)l i in (et) en simil(ite)r v(e)l im (et) in s(imi)l(ite)r (et) q(ui)nte ultima
i(n) um (et) q(ui)nte ... sillaba Obicit(ur) p(ri)mo no(n) v(er)um
q(uod) g(eni)t(ivu)s s(ecundu)m p(ri)me de(clinacionis) d(icitu)r mutari in am (et) q(uo)d
em a(rgu)m(ent)um q(ui)a no(n) v(er)um d(icitu)r d(icere)tur eneam v(e)l enean
s(imi)l(ite)r an d(icitu)r d(icere)tur enchrisam v(e)l enchrisem v(e)l enchi
sem v(e)l enchrisan v(e)l d(icere)tur s(imi)l(ite)r

Vocativi formacio est formacio q(uo)d
v(ocati)vus p(ri)me declinacionis formatur a n(omina)t(iv)o
p(er) assimilacio(n)em a v(e)l mutacionem as in a v(e)l
es in e longam v(e)l a (et) s(ecun)de decli
nacionis mutat(ur) us p(er) assillacionem s(ed) n(omina)t(ivu)s a n(omina)t(iv)o
eius s(ecundu)m l(itte)ra deposita s(imi)l(ite)r ius p(ri)us (et) ius fore vel
ii v(e)l ... ... tamen (...) sillaba sub n(omina)t(iv)o (et)
in us format v(ocati)vu(m) in e Et t(er)cie declinacionis (et)
q(u)arte (et) q(ui)nte a n(omina)t(iv)o p(re)cedit (et) in assimilacio(ne) Obi
cit(ur) p(ri)mo teucer p(ri)mi(ti)vus e(st) n(omina)t(ivu)s s(ecun)de (et) t(amen) no(n) s(imi)l(ite)r
v(ocati)vus s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um q(ui)a h(abe)t teucre i(n) v(ocati)vo

Secundo adhuc obicit(ur) teucer h(abe)t
teucrum in v(ocati)vo ut o theucum i(n)q(u)i(t) s(ecundu)m 3o
tideus est n(omina)t(ivu)s tidaeus meus (et) t(amen) no(n) h(abe)t
e(u) in v(ocati)vo s(ed) e(u) s(ecundu)m 4o p(ri)us t(er)minat(ur) mi(n)us
in v(ocati)vo (et) t(amen) no(n) h(abe)t s(ecundu)m 5o pompeius est n(omina)t(ivu)s
... (et) no(n) h(abe)t unde(cim) v(ocati)vu(m) una silla(b)a s(ed) maio
rem ut o pompeie 6o laurencius no(n) v(ideri)t(ur) an d(icitu)r
d(icere)tur laurenci v(e)l laurencii (et) si d(icere)tur q(uo)d d(icitu)r d(icere)tur lau
renci t(un)c similit(er) mauricius d(icitu)r d(icere)tur mauricii t(un)c a(rgu)m(ent)um
v(ideri)t(ur) q(uo)d d(i)x(i)t ... no(n) h(abe)t e s(ed) us s(ecundu)m 8o thebus
e(st) t(er)cie declinacionis (et) no(n) assillat s(ecundu)m a(rgu)m(ent)um q(ui)a h(abe)t the
bay s(imi)l(ite)r atlas h(abe)t atla dissillabu(m) v(ocati)vu(m) s(ecundu)m

Particula decima

282 **Ablativum** formatio est formatio qua ablativus prime declinationis formatur ante [illegible] assimilationem [illegible] secunde declinationis [illegible]

283 **Obliquum** [illegible] est neutrale [illegible] vocativum [illegible]

284 **Nominativum pluralis** formatio est formatio qua nominativus pluralis prime declinationis [illegible] venit a genitivo singulari secundum assimilationem secunde declinationis [illegible]

285 **Genitivum** pluralis formatio qua [illegible] pluralis venit ablativo singulari [illegible]

286 **Dativum et ablativum** pluralium formatio [illegible] nomina prime declinationis [illegible]

287 **Accusativum** pluralis formatio [illegible] accusativus prime declinationis [illegible]

288 **Defectiva** [illegible]

289 **Heteroclita** [illegible] secundum nomina [illegible]

290 **Numerus** casuum est [illegible] ostenditur [illegible]

Particula decima

[illegible]

Utilitas casuum est utilitas qua ostenditur [illegible] ad discretionem [illegible] 271

Sufficientia casuum est sufficientia qua ostendit quod [illegible] 272

Antiquiorum diffinitiones casus [illegible] 273

Species nominis est dictio nominalis [illegible] 274

Primitiva species est dictio nominalis [illegible] 275

Derivativa species est dictio nominalis [illegible] 276

Persona in nomine [illegible] 277

Tertia persona in nomine est [illegible] 278

Secunda persona in nomine est [illegible] 279

Pausa x

psone i. am. quia li placa est impsonale abm ergo e
valde psonale dicti quia est sub psone 2e sede i.

260 **Utilitas persone** in nomine e
utilitas qua scit. q prima psona no repperit
in nomine 2 ad congruitates 2 q psona no
minis e indeclinata aliar aut pdy est de
tinacior 2 q vtus di. vtm secans quia vtus reddit
suppositu vbo psonali lig ie tue iste sede Obiatur
no vi. aut prima p na no repatur i noie i. gn. qz
maxime quia gfuse sit fz decone pue est tca ve n
sue i. 2o alii no posuerunt psona i nomine 2 tamen
saluauerunt congruitates i. 3o si indeclinate suffic ma
xime io qz sit res putes 2 absentes fz puois de
tinate qz putes tu fz c.

261 **Forma casualis** est mo
declinadi aliqi ptem orois casuale sub
una tinacioe ul' plurib distinctis recta ul'
obliqz casu medo positor Obiatur pmo
ul' forma casualis esse casus ul' declinacio ul' dictio
huis in declinacioe una ul' plures tinaciones si
miles a' dissimiles fz nu illoz no casus quia fore
st' sex casus vo septe ul' declinacio quia sunt diuisa acci
dencia ul' dictio qz tunc essent tot forme q. doces

262 **Aptota forma** siue mona
ptota est forma huis solu una tinma om
sub uno solo casu ul' in oib casibus sub
una tm vadens tinacioe Obiatur pmo
tu dias q aptota 2 monaptota sunt quasi unu mo
hoc est falsu i. am. qz monaptota est que una tia
cione in oi casu finditur ut neqz fz aptota est que
ul' unu solu hz casum ut sponte ul' tres utpz in
nomib neutri gnis i. 2. nomina litte no vi. an
sint aptote ul' monaptote forme c.

263 **Syptota** forma e for huis solu duas
tinaciones differentes ul' sub duob dissim
libus casib tm ul' in omib casib huis tm
duas tinacioes dissimiles exm pum fors
thabi pascha exm sedm ut adam Obiat. pmo ul'
h forma esse atbuenda alus ptibus orois ul' solu
nom no solu nom qz accidit 2 pnom 2 pticipio
2 alus casualib ptibus ut alus qz i diffi oes h' dat
solu noib i. 2o no vi. an sit nom declina de
ul' aliqua 2 aliqua tanti

264 **Triptota** forma est forma huis
solu tres tinacioes diuites in fine reppei
bilis pre in prima declinacioe sedm in sin n.
de nomib tinatis in a 2 i es 2 in secda so
lu in nomib tinatis in um 2 neutro 2 sed i sin
2 in pli 2 tria i sin n 2 pli in qrta 2 quinta solu in
pluralib exm pum musa enchises 2. dorcau se
pm tm fortis 2 fortes qrta fructus cuim cubus 2 qn
ta ut spes Obiatur es sex ius thus in st' 2e 2 uno

265 **Tetraptota** forma est forma
huis quatuor casus diuites reppibiles sub
prima declinacioe in tinacioe as et in pli in
diuib casib pme declinacionis 2 in secda in
sin n 2 i pli i tia qrta 2 quinta ut sic pre sedm in sin
gular exm pum eneas muse 2. in qrta tm dogma
qrta fructus quta spes Obiat. ligustru est nom pme
me i. am. quia caret pli

266 **Pentaptota** forma e forma
que hz qnqz casus tinacioe diuites nuqz ut
reppibilis i pa declinacioe ut in qrta nc
in quta ut in sin n ut in pli mo fz solu in
secda 2 tcia declinacioe in sin n tm Obiat. pmo
no vi. in quot tinacionib h forma est reppibil
2 in quot no sile in quot gnib 2 in qt no 2o si ma
sculina 2 femia i us tinata hnt in sin n hanc for
ma st' q hebut 2 in pli tca qz scilicet silca sit' appande

267 **Exaptota** forma e for huis sex
casus in tinacioe diuites i nulla declinacioe
pre reppibilis nisi in nomib scde declia
pnomib hntib vtm pre Obiatur pmo
no videtur io cur h forma no sit reppibile in alus
declinacionib quia maxime ptt i coincidencia vocis
fz h no ut pz declinabilib 2o solus 2 tota sunt noia
scde declinacionis pnomis 2 tn no hnt hac form
i. 3o pronima tinata in us 2 scda pre tiata i as re
putur misa forma c.

268 **Declinacio** est dictio nominalis
p casus voce ul' significacoe variabilis dinosce
tia sui recipientis maxime ptinacioes uus
conuenientes 2 istis casib uni singulari
Obiatur pmo li neqz no declinaret quo in fz aut
quia no voce variabilis i. 2o dapis necas fruges no
declinarent qz no hnt uos 3o sol no declinaret qnm
fz am. quia caret gto 4o nim non carens singu
lari declinaret quo in fz am. quia no recipit di
noscencia penes sine

Pausa x

Prima declinacio est
dictio nominalis masculina feminea quin
aut epicena in nto sin n tinata a' quin
es a' in gto 2 dto ie atto i am vto i
in tinacioz ablto in a nto pli i a gto in arum
dto mas dto 2 ablto in is Obiatur pmo ista
declinacio repitur in omib qnie i. am. deli oz
prima 2o pascha e non pme declinacio 2 tamen
est gnis neutri i. 3o pstians in gle dit q neutr
no repitur in prima declinacioe 2 repita i.

Obiatur adhuc contra nom
ples sunt tinacioes in pme declinacio om
q ponte tres am. quia am ut adam 2o
e ut athene nam 3o um ut dorum in
in melius sede i gto dorice q eo em ut ihrlm 4o
t ut tunt er ut hester 2 libie 2 sinodoche 5o ad
huc repit us ut abraham a adam a cum eor sino
ma sit pme fz abraham adam 1o katherina
pa margaretha no tinant in a fz in ia ergo in
2 ta que sunt distincte tinacioes abac. Obiat. q
gtm pmo pastenes est pme de oms 2 hz es i gto

Contra actm plures sunt tina
ciones acti q am i. am. pmo qz an ut
malea 2o en ut enchisen 3o hz a ut pa
tres tinaciones am. qz pamides hz dam dem
dam 6o hz t ut ut tuth 2 em ut ihrlm 2e 3o
no vi. qn actus dz hre am qn an ul' en no em
vi. an possit dici musam ul' musen

Adhuc arguitur contra nom
ples sunt vti tinacioes q a i. am. quia
prima est e ut andrge 2a e t ut vith
tcia in ut ihrlm qrta est r ut hester
2 sic de alus Contra ablm ar ples sunt tinacioes
q a i. am. quia prima est am ut adam scde
ut penelope tcia ut maria Con ntm plem
ar pmo katherina e no n pme q 2 no hz e
nto pli i. 2o vita est no n pme q 2 no hz e i.

Contra gtm pmo ples sunt q
cum i. am. qz pmo um ut mamu 2o
lu protasion ut celicolu 3o tum ut am
forii Con dtm 2 ablm pmo ples sunt q
is i. am. quia pmo abus ut aialus 2o no vi. cur
bona galina lacta pus colliba cu vor sit appor
i abis q cis sile an ista pcans hnt abus fa
milia filia nata eq lupa tria

Secunda declinacio est do
nominalis masculina feminea neutra
aut epicena in nto sin n tinatis in er a'
ir vr us eus vm 2 in gto i i cu cremento
in' ne 2 dto 2 ablto in o et i vto sedm assim
lacc om uel 2 in nto 2 vto pli in i gto in orum
dto 2 ablto in is 2 acto in os ul' in a Obiatur
pmo contra ntm ples sunt tinaciones q ponte sex
i. am. pmo arma e 2eo non 2 tm ut tract
me ir 2e 3o repitur in om ut tetragramaton i.
4o i but iacob 5o mr ut thabor 6o i 7 ut adiaz
8o i f ut ioref

Obiatur contra gtm 2o ples sunt gti tia
ciones q in i. am. qz prima e uis ut pz
in le vllius i. 2a e eus q hz tideus ul' e
dei tcia e io palleotem ut andrius pan
dicitur qrta e ut besas hz cese 3o no vi. gn dz
excresse 2 qn no si dicas q tue dz excresse qn
nuus tiatur in ir aut vr a' eus aut er q tidea
tinatur meus 2 tn no supat 2o allexand' dex
ter vmb' mr plantur 2 no supant ut dexr' agm
similr sequest Si dicis q tuc e par qn ntus in
us gnatur i vm ul' qn e pdm mer Con vllius
tinat. i ys excedit sic allexand' pse excedit in
nuir aut qn het. dux i iacol sem psim cresim

Obiatur contra dtm pmo
plures sunt tiacioes dti 2 ablti q o i. am. qz
3o i ut vm 2o ei ut orfei 3o vm ut sca
pum Con actm pmo actis tinat. in on
i. am. deli menelaon scde in a ut tidea i. 3o i
us ut rylgus i. Con vtm ar. vto tinat. in ples
tinacioes i. am. qz pmo in e ut domine 2o i ete
pmethatesim ut teucre 3o mi ut filius vigiliu
4o meu ut tideu 5o oo agna no assimilat i. am.
qz hz agne comutado vbs me 6o repitur in vs
i. ut deus

Contra ples 2 pmo ntm 2 vtm
ples sunt tinacioes qz i i. am. pmo qz hz
a ut scapna 2o deli duo Con gtm plez
Obiatur pmo no omnis tiatur in orum i.
am. deli duo q tiat. in vum Contra dtm 2 ab
ltm ples pmo no qz tiatur in is i. am. qz aliq
pmo in obus ut ambo duo hz ambobus duobus
2o deo no vi. an heat dis ul' dus ul' deus i. am.
no dis quia in scda declina oe omis obliqui similat
eunde numer sillabar sit hnt in gto sin n ut hz

dus quia dicitur pro subiecto i. etiam dicitur scribi et breuius sic dictum continuatis [illegible]

278 **Tercia declinatio** est dictio nominalis masculina aut feminea neutra aut communis trium generum aut dubia in genitiuo singulari crescens habens. Ratio uero i. obiicitur primo plures sunt tercie declinationis et non terminant genitiuum in is sed in i. Secundo genitiuus habet cor in genitiuo i. Tercio pauperes habent us in genitiuo singulari et go leones est tercie declinationis et non habet is in genitiuo singulari i. Ad quod quia solum carent singulari.

279 **Quarta declinatio** est dictio nominalis masculina feminea neutra uel dubia in genitiuo singulari in us uel in u terminabilis et in genitiuo singulari us et in dativo in ui ablatiuo in u et accusatiuo in um et uocatiuo plurali in us genitiuo plurali in uum datiuo et ablatiuo in ibus. Obicitur primo domus est non quarte declinationis et tamen in genitiuo singulari non in genitiuo habet us i. Ad quod quia caret singulari i. Secundo non quarte declinationis solum in tribus quibus sunt reperibilia i. Ad quod quia terminatio us solum competit masculinis et femineis et u neutris i. Male dicitur dubia.

280 **Quinta declinatio** est dictio nominalis masculina feminea aut dubia in genitiuo singulari in ei terminabilis et in genitiuo et datiuo in ei diuisas sillabas accusatiuo in em ablatiuo in e genitiuo plurali in erum datiuo et ablatiuo in ebus. Obicitur primo non uidetur uerum cum hec non dies sit dubium genus et ab antiquis positum i. Secundo in quinta declinatione sunt tamen duo genera i. Ad quod quia dubium genus non differt a masculino et feminino i.

281 **Ordo declinationum** est ordo quo ostenditur quod prima declinatio prolocutur ceteris ideo quia eius terminatio fit per simplicem primam uocalem scilicet a et secunda per simplicem tertia per sillabam is et quarta precedit quintam quia quarte terminatio fit per primam uocalem quinte uero per duplicem. Obicitur si ordo declinationum sumeretur ex his quia prima deberet precedere omnes tunc quarta et quinta deberent precedere terciam quod non est i. Ad quod quia quarta habet suam terminationem per simplicem uocalem sed tertia per sillabam et ideo sic littera precedit sillabam tamen fieri debet i.

282 **Utilitas** declinationis est utilitas qua ostenditur quod declinatio utilis est ad congruitates et multiplicationes latinitatis ignorantia in ore cum congruitate deprehendenda in locutione regulationum iudicis latum et plenariam sensus loquentis aut scribentis comprehensionem quod stat tamen uel aut intentione sententia. Obicitur primo plures sunt declinationes quam quinque in numero i. Ad quod quia adhuc est etroclita irregularis defectiua et excessiua et consequens i. Secundo non uidetur quod in declinatione mutatur pars extra finalis uariatur in parte uel una parte

283 **Sufficientia** declinationis est sufficientia qua ostenditur quod omnis genitiuus terminatur in uocale aut sonante simili uocale aut simpliciter sic est secunda aut duplicem implicite sic est prima aut explicite sic est quinta si in consonante s aut hec i precedente sic est tercia aut u sic est quarta. Iam secundum de speciebus nominis post ordinem dicitur et primo de speciebus nominis principalibus et post diuersis nominibus

284 **Substantiuum** nomen realiter est dictio nominalis significans rem per se subsistentem et non indigentem alterius ut suppositam natam aut substare accidentibus. Obicitur primo hic digitus non esset non substantiuum quia significat rem alteri innitentem scilicet manui. Secundo hic accidens non esset nomina substantiua consequens [illegible] quia non significat res per se subsistentes cum non sint ut substat accidentibus. Et eius non est non substat. Secundo [illegible] non esset substantiuum quia ut significat rem quia est ut quod fuit ut quod potest esse ut nunquam substabit. Et hic declinatio significat rem quomodo potest substare accidentibus i.

285 **Substantiuum** grammaticaliter est dictio nominalis incomparabilis et inmobilis nata se solo reddere suppositum uerbo personali et sibi includi in adiectiuo non nata determinare aliam dictionem substantiuam secum immediate positam nisi faciat ordinem appositionale. Obicitur primo hic clemens est dictio substantiua et comparatur i. Secundo hic albedo esset dictio substantiua consequens [illegible] quia se solo reddit suppositum uerbo personali ut albedo currit. Tercio hic homo non esset dictio substantiuo quia se sola non apta reddere suppositum uerbo personali

286 **Substantiuum** significatiuum tamen est dictio nominalis adiectiualis impura nec comparabilis nec mobilis nata reddere suppositum uerbo personali personaliter contento in se et adiectiuo immediate non substantiuo sed etiam adiectiuo. Obicitur primo diffinitio implicat i.

cum quia diffinitur substantiuum per suum oppositum scilicet per adiectiuum quod implicat. Secundo ex ratione cuiuslibet nominis adiectiuum est esse comparabile in diffinitione aut non dicatur comparabilis i. Secundo si est aliquid non [illegible]

287 **Corporeum** non est dictio nominalis propria aut appellatiua significans rem quantam ex materia et forma natam palpari aut uideri uel quolibet alio sensu exteriori apprehendi et in se uel eius subiecto per eam intellectibus secundum similitudinis eius in anima quam prius erat in sensu. Obicitur primo nomen non appellatiuum esset corporeum consequens [illegible] quia nomen tale sit aliquam rem uisibilem aut tangibilem cum omnis homo uel id quod tale non sit non uideatur nec tangatur i.

288 **Incorporeum** nomen est dictio nominalis propria uel appellatiua significans rem incompositam ex materia et forma nec aliquo sensu exteriori apprehensibilem sed mente tantum. Obicitur primo hic adam antiquitus esset in corporea non consequens [illegible] quia fuit res non quanta ex materia et forma cum id quod non est non est quantum i. Secundo hic homo non est quia quod interdictum quod hic homo fit non est res quanta ex materia et forma i. Secundo hic iohannes mentaliter est incorporeum non consequens [illegible] quia mente tamen est apprehensibile et in nullum non uolet esse incorporeum [illegible] quia quelibet talis audita sub scriptum uisa i.

289 **Figmentum** est dictio nominalis propria aut appellatiua significans rem imaginariam tamen sine corporee aquarum fantasmatibus absentibus et impossibile per nullo modo aliqua potentia uisitabile de aliqua re per concepta se se in mente alienates. Obicitur primo diffinitio est magna i. ad quod quia hic sed et hic quatuor dissonare inuit in non i. Secundo res figmenti nec est nec fuit nec erit nec potest esse i. Nec potest fieri [illegible] quia impossibile non est significabile ut eius erit fantasmatibus uel aliqua similitudo i. Tercio hic angelus esset figmentum [illegible]

290 **Actuale substantiuum** est dictio nominalis significans rem quantum ad per se existentem ad rem temporalem tamen sic se habentem quod si talis dictio ponetur ad positionem respectu copule et dictio uisitaret et supponeret pro aliquo uerbo. Primo hic homo simpliciter hic adam non esset actuale substantiuum consequens [illegible] quia non significat rem per se existentem consequens quia fit in diuersis [illegible] quod sibi sit compatibilia i. Secundo hic adam esset actuale substantiuum consequens [illegible] quia significat rem per se existente i. Ad quod quia adam non est aliquid in materia et forma quod se manet i. Tercio hic res autem [illegible] excludit i. Ad quod quia nulla res est uirtute i. non est actualis [illegible]

291 **Potentionale** substantiuum est dictio nominalis significans rem non actu existentem uel supponentem respectu copule de se ad sunt nata per eorum appositionem supponere pro re mundi actu existente. Obicitur primo et suppono quod sit ultimum in stans sortis tunc hic sors esset non potencionale ut patet per eius diffinitionem. Secundo hic [illegible] esset potentionale substantiuum per prima diffinitionem [illegible] hic antichristus est potentiale non tamen supponit respectu copule de presenti i. Ad quod sic dicendo antichristus est imaginabilis antichristus est futurus

292 **Transcendens** substantiuum est dictio nominalis significans rem non actu entem sed supponentem respectu copule de se ad eius nata per negationis suppositum supponere pro re mundi actu existente. Obicitur primo hic [illegible] esset tale non consequens [illegible] quia tota diffinitio ei conuenit i. Secundo hic adam est tale substantiuum et tamen supponit respectu copule ut adam est pater i. Tercio hec ualent non adponens sed adquirunt quare conceptum hic chimera non dicitur [illegible] sed error quod opinio ut ab intelligente exponente in compossibilia et chimera est ens quod est [illegible] compossibilis quod est ens hec [illegible] in eius fictio

293 **Utilitas specierum** nominis est utilitas qua ostenditur quod consideratio nominis specierum est utilis conueniens ad reddere suppositum uerbo personali et quod dicitur conuenire cum suo adiectiuo in tribus scilicet in numero genere et casu et ad congruitatem. Obicitur primo non uidetur quia hec sunt congrue homo [illegible] et quod hec sit congrua per quod hec est congrua animal homo currit quod [illegible] quia nomina transposita idem sunt i. Secundo an hec sunt congrue homo asinus est sortes homo est et transuit magister legitus uiginti una homines est et uiginti una homo est

294 **Adiectiuum** nomen grammaticaliter est dictio nominalis significatiua propria appellatiua nata determinare aliam dictionem substantiuam sibi immediate coniunctam in eodem casu co

congrue sine hoc quod fiat oratio appositiona. Obicitur primo non quia dictio adiectiua est sed appositiua, 1^a anim.
quia li magister sit dicendo paulus magister et est pars q[uam]
illatis. 1^a anim. quia sit solum paulus magister et est
nomen dicit causa [illegible] 1^a 2° li doctor est dictio
adiectiualis et tamen non determinat congrue aliam
dictionem substantiuam immediate 1^a anim. quia
hoc est inconueniens doctor homo currit sed quod sit adiectiua
applicantem rem suam sed et acquisitiue pro
applicatum esse etc.

295 **Adiectiuum** realiter est dictio nominalis
sensus aliqua proprietatem accidentalem inesse
alicui subiecto corporeo extra animam quam
nata est adesse vel abesse rei preter eius
corruptionem ut albedo et currere adiectiuum. Obicitur
primo li albedo non esset adiectiua dictio quamvis sit anim.
quia est abstractum etc. et sit sua accidentalis proprietas
nulli inesse 1^a 2° li iustus bonus mitior non
essent accidentales dictiones quamvis anim. quia in
deo non sunt suas proprietates inesse cum nullum acci
dens in eo deb. 2° [illegible] non esset actiuus
quamvis quia nunquam potest abesse a coruo etc.

296 **Adiectiuum** secundum priscianum est dictio
adiectibilis nominis substantiuo proprio vel appella
tiuo ad manifestandam eius qualitatem vel
quantitatem que augeri vel minui sine substantie
consumptione potest. Obicitur primo li deus non esset ad
iectiualis dictio quamvis sit anim. quia non potest congrue
adici nomini substantiuo immediate sicut in est in
recepta deus homo sed quod sit adiectiuum quia mouet
1^a anim. quia li deus sit qualitatem [illegible] rem que au
geri vel minui potest sine rei consumptione et tamen non est
adiectiuus substantiue immediate etc.

297 **Adiectiuum** secundum me in libro [illegible]
[illegible] est dictio nominalis sed com
pabilis et mobilis numquam defectiua
in casu sed faciens duos sensus vnum in com
positione vel postpositione non varians congruitatem
et alterum econtrario specificans substantiuum et suum antecedens.
Obicitur primo inuens est adiectiua dictio et tamen non
comparatur 1^a 2° par est dictio adiectiualis et non mo[bilis]
1^a 2° li omnis non sit adiectiua et tamen caret vtris in con-
iungit quod distribuunt 2° li homo esset adiectiuum
quia facit duos sensus vnum [illegible] quod sit homines et
alterum econtrario quod sit non [illegible] etc.

298 **Adiectiuum** secundum petrum helie est
dictio sensus aliquis actus inherere alicui sub
iecto per modum laudis aut vituperii
vel indifferentie et differentie nominis substantiuo
adiectibilis in eadem parte orationis vel in compositis. Obicitur primo li iusticia ideo non esset actiuum quamvis
sit anim. quia non sit ut actiuus inherere suo subiecto 1^a
anim. quia non sit inherere actiuus modo 1^a 2° li [illegible]
si dictis quod sit per modum laudis ut vituperii 1^a anim. quia
sit per modum vituperii ut laudis ut magnus doctor quia
magnus latro 2° sortes est bonus li bonus non esset adiectiuum
quamvis sit anim. quia non ponitur cum suo substantiuo in eadem parte
orationis sed in diuisis.

299 **Famosa diffinitio** [illegible] talis est
adiectiuum non est dictio connotans supposita sub
aliquo actiuus per modum inherentis vel non in
denominatione cum connotatione respectu adiacentis in qua
est vel quod [illegible] vel denominat sed requirens substantiuum
ad sui sensus complemento et intellectus perfectione et
eo multas tibi obmitto antiquorum diffinitiones quas [illegible]
[illegible] dulces forent si aspicerent et equalis varie
materia ideo cogor obmittere multa cetera auxilium
entorum et diffinitionum [illegible] non esset superfluum quam
libri sciant sic.

300 **Vocis tantum** adiectiuum est dictio no
minalis [illegible] connotatiua
alicuius accidentis tantum generum subiecta in
variabilis terminatione et duabus tantum varia
bilis apposita. Obicitur primo antiquus dicit aliam
[illegible] inconcordabile cum ista 1^a ista est mala quia
quia dat hoc est dictio conueniens [illegible] cum dictionibus si
gnificatiuis proprietates a quibus denominantur illa ad
iectiua et in clementia principii et finis dictum ut
albus ab albedine sed tenet [illegible] quia li albus non est
adiectiuum vocis tantum sed li felix etc.

301 **Significatiuum** tantum est dictio nominalis
adiectiua connotatiua alicuius proprietatis acci
dentalis per modum essentialis vel accidentalis
talis hominis quam denominat a significato cum non est vox imposita cum qua conueniret
in principio et qua differret in fine non variabilis
ut sic et in plura quia. Obicitur primo diuisio non sit
albo quod non est inter natura sed vox non est impo
sita ad finem ut so est et parans ut dicitur 2° dicitur
sit vocis autem ut patet per diffinitionem nominis dicitur

sed non sit a voce cum non sit imposita 1^a etc. 2° v
donec inueniens par sit adiectiua vocis et sit
et tamen non est variabilis et in plura [illegible]

Vocis et significatum [illegible]
simul est dictio connotatiua alicuius acci
dentis per modum essentialis vel accidentalis
talis hominis positiue vel priuatiue [illegible]
sed variabilis per vim [illegible] quia et terminationes
[illegible] valens se solo esse [illegible]
dinationis. Obicitur primo si staret sequeretur
quod li coclea esset adiectiuum vocis et significati
est substantiuum sed anim. quia [illegible] diffusio et conuenit eadem
variatur eodem [illegible] diffinita eodem dum [illegible] sit
li clens et li salomon etc.

Puri adiectiuum est dictio nominalis
adiectiua sed comparabilis et mobilis numquam in
sit valens se solo reddere suppositum verbo
personali personaliter tento non determinare quod
adiectiuum in mediate et dans sed intelligere in se
substantiuum quod ponitur secum aparte alterius extremum
in locutione propositionali. Obicitur primo li bonus
tamen verbo plurali ut boni currunt [illegible]
est adiectiuum purum et tamen se solo reddit suppositum [illegible]
verbo personali 1^a anim. dicendo omnis est dictio

Professionis adiectiuum est dictio
tantum conueniens indiuiduis alicuius
speciei et soli illius speciei non apte determinatiue
sui nominis substantiuum specifica imme
diate alicuius proprietatem connotet essentialiter vel acci
dentaliter [illegible] vel [illegible]. Obicitur primo li ri
sibilitas non esset adiectiuum professionis hominis quamvis
sit anim. quia risibilitas nulli indiuiduo [illegible]
non conuenit 1^a anim. quia hec est falsa homo est risibi
litas sortes est risibilitas 2° non videtur cur tale
adiectiuum non possit apte determinare suum substantiuum im
mediate maxime per [illegible] quia in li homo [illegible]

Non professionis est dictio no
minalis adiectiua conueniens indiuiduis
alicuius speciei sed non soli indiuiduis illius
speciei apte determinatiua cum sibi suum no
men substantiuum sed hoc econuerso vere aut congrue. Obi
citur primo li medicus esset adiectiuum non professionis
quamvis sit anim. quia soli homini artificialiter conuenit
quia conuenit indiuiduis humane speciei sed non soli
quia canis etiam dicitur medicus lingua 2° li doctor
sartor sutor sit adiectiua apte determinatiua li homo
anteponendo ut homo doctor et non videtur cur con
grue non econuerso dicitur doctor homo

Substantiuatum adiecti
uum est dictio nominalis in neutro genere so
lum consideratum nata vice substantiui in neutro
cuius nominis substantiui accusatiui se solo
reddere suppositum verbo personali personaliter tento
resolubile in suum femineum et hoc non generale est.
Obicitur primo non sit valens resolutio 1^a anim.
quia dicendo multo res emptum breui durat
amore tibi non li multo et li breui sit [illegible]
et resolue 1^a 2° non videtur cur adiectiuum in neutro magis
substantiuetur quam feminino vel masculino 1^a anim. quia
sed malus quamuis in neutro sit substantiuum et quamuis
in substantiuo [illegible]

Utilitas adiectiuorum est vtilitas
qua ostenditur quod nomina adiectiua recepta
sunt ut conformentur cum suis substantiuis
in genere numero et casu et adiciunt alia pro
[illegible]. Obicitur primo non videtur cur iste sint co
[illegible] Johannes et katherina sunt [illegible] et viuere
[illegible] vna [illegible] virginum vnus ho
[illegible] dei gratia aqua [illegible] nos ba
[illegible] est vnum petrus el
[illegible] sit de adiectiuis dictum [illegible] de
epiteton adiectiuo et appositionali et mixto etc.

Materie nomen
est dictio nominalis substantiua indecli
nabilis et neutra [illegible] et tamen ome
in materialisatione ut non [illegible]
dictione in loco vel scripto recepta. Obicitur primo
si diffinitio staret sequeretur quod hoc esset congrua
et vera magister est uti simus quamvis sit anim. quia
est est 1^a non uti 2° si esset vera non videtur qualiter de
declinari an sit [illegible] quia
matricorum dicitur 1^a

Abstractum est dictio nominalis
a suo concreto grammaticaliter diriuata si
gnificatiua accidentis per modum distincti
secundum esse habentes se sine suppositante
suppositiua ponitur ea quod suum concretum connotat.
Obicitur primo si abstractum esset significatiuum acci
dentis sequeretur quod quodlibet abstractum esset actiuus

Pausa xª

quis in eis ab omnibus ponitur esse de similis quia et si solo reddit suppositum et sit verum non inherente subiecto. Secundo si abstractum diuaretur a concreto vel re tantum vel significatione tantum vel utroque non illorum est dicendum. Tertio non est abstractum naturaliter in uniquoque. Ad quia naturaliter uniquoque potest concipi actus sed soli posse stare. Ergo si sic tunc abstractum esset abstractum etc. infinitum.

310 **Concretum** est dictio nominalis una et eadem significatione fixus simul sub stantiam per modum suppositantis et conota tum per modum inherentis cum supposito et cum inseparabilitatem talis inherentie. Obicitur primo vel omnis dictio nominalis est concretum vel aliquod et aliqua non non omnis ergo prima addita non vt prima substantia vel aliqua et aliqua quia non videtur Secundo dimissitatis de una et non de alia. Tertio male dicitur et inseparabilitate. Ad quia de ratione talis for lis sit est posse separari cum sit actus etc.

311 **Adaliquid dictum** non est non additum et appellatum huius re lationis coherentie ad alterum quia sine in tellectu eius adque dictum est prius non potest et posito uno a intempto ponitur alterum aut inter imitur. Obicitur primo stat unum intelligi sine altero etc. Ad quia stat prius esse et non esse po stea stat enim domificatorem esse et lapides tol et non esse domum Secundo non sequitur pater est etc. filius et quia stat filiei esse perempto etc. Tertio peremptione non sequitur sortes non est pater etc. dicitur non filius quidem.

312 **Gentile nomen** est nomen finis aliqua gente cognomine declinato sub nomine aliquis gentis preise et non patrie regionis urbis aut patrie. Obicitur primo non videtur in quo differt nomen gentile a pronomine gentili etc. Ad non maxime in hoc quia pronomen sit indeclinate sed quando nomen sit declinate. Secundo non videtur in quo differat a patrio Tertio quia non ad aliquid dictum non sequitur nox est etc. dies est sile sanum est ergo egrotus est.

313 **Patrium nomen** est dictio denominans aliquem gente vel aliquem de aliqua gente non sub nomine illius gentis preise sed cognomine patrie urbis aut regionis castri aut aliarum quod attinet. Obicitur primo li australis non videtur an sit non gentile ex solius gentis nomine vel a patria versus au stralem plaga situata etc. Secundo non videtur quod sit nationes etc. Tertio iherusalem vel iherosolimita est nomen patrii non a loco sed a fundatore lucebus vel a salone etc. Quarto non videtur an tale non sit gentile vel appellatum etc.

314 **Interrogativum** nomen est dictio nominalis substantiva seu de natura sua significans vel in eius nota questiva alicuius rei dubie ardue sive aut comple te responsione specificabilis nata que me cum suo responsivo in casu. Obicitur primo non videntur rationes cur interrogativum significat vel uno. Secundo non videtur quod sit questiva proprietatis quod quantitatis quod qualitatis et cetera. Tertio non videtur an sint congrue per ... dicitur petebas solidis quos cum et inde etiam video iohanne turre

315 **Responsivum** nomen est dictio nominalis eiusdem casus quo et quesitum inquisitionis ambiguitate continuans sui platione cum satisfactione quod inter rogantem tamen a interrogatione tamen aut utrique scilicet aut nulli pertinet. Obicitur primo hic non quod vel mea sit et tamen sint congrue etc. Ad sic dicendo cuius lectorum audis et dico mea ibi li mea est accusativo casu et li cuius genitivo. Secundo responsio quod nulli satis facit vel quod est impertinens non est responsio etc. Ad quia non termi nat interrogationem etc.

316 **Infinitum nomen** est dictio nominalis supra cum negatione expressata et immediatam ad nomen significans verum finis omnium rerum mundi quod non sit dictio infinitata aut est dictio huius non conveniens secundum seu suppositum. Obicitur primo verba infinitantur etc. non so lum nomina. Ad non legit. Secundo non videtur cur pronomina non possunt infinitari etc. Ad quia non dicimus non hic nec etiam non ego lego quia poneret actum et negaret subiectum ad quod equivalitur actum etc. Tertio non videtur cur careat vocativo.

317 **Collectivum nomen** est no men in singulari numero finis totum multitudine quantum et nullam debeat multitudine dimensionem cere sui ratione sed intellectum pluralia et in a...

Pausa xª

gregationem multorum in unum locum aut naturam corpus in ter ordinem similium qualitate. Obicitur primo sequitur quod quibus non applicatum esset collectivum quoniam sic. Ad primum ..... difinitionem Secundo arma in sidere inducit essent collectiva ... sinagoga ... decretales essent collectiva ergo quia tale sivet duo quia uno modo sivet multi ... et secundum locum Tertio non videtur an sint co ngrue ... vigintiquatuor ... et unus sunt impie ... pro quibus ... et vero arma ...

318 **Partitivum nomen** est nomen quod ad unum vel a pluribus ad singulos habet relati onem secundum numerum distributum ad quemlibet de signatorum probatum vel contrarium utrumque scilicet numerum non in collectivum et in suo consimili et non ut est ... divisio. Obicitur non videtur an sint congrue utrique ... turbat populus unus et celorum alter tamen. Secundo non videtur an illa sit congrua utrique illorum portat lapidem posito quod non eorum possit seorsum portare quod non probatur quia est falsa ergo in congrua etiam quia omne unum presupponit congruum ergo ab opposito omne falsum incongruum etc.

319 **Quotum** nomen est nomen quod implicite supra significat aliqua collectorum esse divi sa in partes duas aut tres quarum quelibet continet tot unitates quot particulantes no tantur in hoc adistributivus denotes quia in plurali natura collectorum ... hic ... Obicitur primo non videtur si dicitur bini et bini sortes ... ad ... in quot partes centenarius ... an quia ... vadat quatuor vel duo tamen. Secundo an sint congrue ego scio centena arbore ergo sapio septena quartane quod non quia implicite ... ut vult diffinitio cum in sint ... sunt in congrue.

320 **Distributivum** nomen est nomen quod ad dictionem appellative qualitatis mediate vel immediate denotatum aut passionem vel aliquis alterum in esse omnibus suppositis simul et coniunctim seorsum ut sic significans uno ... alicuius rei determinate sua consignificatione cum alius. Obicitur primo non distributivum ad dicit congrue nominibus ... qualitas etc. Ad quia dicitur de sit omnis salon est sapiens omnis petrus est ... Secundo non videtur an sint congrue ... sortes currit quilibet hic sortes est ... hic est de sorte est non ... amo est verbum ... katherina est ... chimera volat ... imaginatur.

321 **Privativum nomen** est dictio nominalis per negationem inclusa significans oppositum sui nominis positivum connotando aptitudinem vel rehabilitate connotatum ad subiectum sui nominis positivum quod prius fuit in ipso aut aliquid potuit esse in ipso subiecti capacitate. Obicitur li cecus est non privativum et tamen non videtur quod necessario in se in cludit ... si dicis quod ... esset non privativum quia ... sicut ... asinus ... sicut non ... Secundo li cecus ... lapis est non videns et ... lapis non est videns. Tertio an sit ... ego vidi in bonum hominem ergo vidi cecum lapidem cum detinet subiectum capax etc.

322 **Negativum nomen** est dictio nominalis composita supra cum negatione non aut ei equivalente private tamen non re nec qualitate sed attributione sibi vel alteri se quens per se ubi sicut sonat ... amplicatio aut alienatio impedit. Obicitur primo ista nemo neuter nihil necnon et tamen ibi non ponitur negatio non etc. Secundo prius negat rem ... tollit etc. Secundo petrus non est sutor ibi li non privat qualitatem puta arte sutoria que est qualitas acquisita. Tertio non dicitur ... ubi ... regnat ... non bonus ... non ... bonitate sed solum ... quod ... destituit ergo

323 **Complexivum** nomen est dictio no minalis in singulari numero significans unum vel plura indi fferenter declinabile congrue in singulari et non in plurali vel singulari numero ut sic arte ... veluti sunt nomina leguminum et metallorum et liquidorum. Obicitur primo in poeticis auctoribus et scriptura sa cra hec nomina reperiuntur in plurali etc. Ad quia beato iohanne dicitur mella locusti. Secundo quando ... dicitur ... bo via in bohemia sunt multa blada etc. Tertio non videtur in ... vinum vendunt oleum venditur cum quando ... sit vinum venditur oleum venditur etc.

324 **Comprehensivum** nomen est nomen ... ad aliam terminationem sibi ... significans locum unum varias res vel ... manentes comprehensivum distans a collecti vo quia ... dicitur de suo toto et de nulla parte sui et a comple xivo quia ... dicitur de suo toto et qualibet parte sui. ... continens et contentum comprehendit. Obicitur

primo li vinetum rosetum olivetum est nomen collectivum i. amt qr sit multa individua in simul nisi esse in uno loco sit 2 i. d. i. 2o no vi. an h sit ggrua in vineto est multa ?ima

325 **Fictitium nome** est no. seu onomatopeyon no. est non e a som prie tate aut a sonoru co co imitacia i positu no apud omnes homines idem sonus licz sonus apud omnes idem sit reputans Obicit primo si alt q vdioma esse ad sonor formacio sictum vz t ta le ydioma apud omnes idem utitur quamvis s amt q2 som ide apud omnes vitant ergo 2 nomia 2o an onomatopeyon nomina sunt cualiba silencii in ponenda ul alys verba voce carentiba

326 **Appellativum no.** secundum prisci anum est non multor in una naturam ul' simili ne in pril sinum sinus omis quos eadem simulis sba aut qlitas aut qntitas gnalis ul specialis iungit 2m maiorem aut minor similitudine aut convenientia suppositor in vim Obi citur primo na est natiua qntitas in se forte natiua quis dicitur salis opatio tur 2 2o no vi qre intens oportat ver silines 2 dicione qm q sigt 2o li chimia est applabim 2 tu na salis sba iungit pl es chymias cu nulla sit ut aliqua sit ul posset esse similitudo

327 **Generale** non est non sinus quodda abstractum a convenientia multar speci suptu q abstraccio ab intellectu fa bricatu est 2 dicitiom ut fecit vestigium illius convenientie atributum est siu scripto aut placione Obi bicitur primo no vi. qualiter gramatico vz q siderare de gnali nomine i. amt quia maxime ad congruitatem quia sz h est in g ho al 2 h qgrua al' ho tut h no videtur am ? iste sunt sil incongrue ul' qsit qgrua 2 que no sartor homo 2 homo sartor 2o ppt impositiom q? sciat qualiter imponitur nomina gnalia 2 cu am i dividuo cum de sorte visitet aiat 2 brunello vl' ne qm vl' 2t

328 **Speciale no.** est dictio no minalis sinus abstractum quodda a conue niencia multor singularium suppositor collectum q do fert vestigium cuius significatiue platum in locucione aut scripto Obicitur primo li deus sol mundus fenix no essent specifica nomina q sequens in s amt quia ibi a multis multis suppositis sit abstracta qgencia cu no heant n vim tm i. 2o li hector esset spale nomen quamvis grece primo sibi li salomon s amt quia abstrintibilis est una qgencia in illis suppositis quis rone aug dicitur vidi multos hectores vidi multos salomones

329 **Individuale** no. est non sinus suppositum alicui speci q suppositum est h se ipso sit i disi q est vnu numero 2 sit ab alio divisu q nuc pt esse cu eo vnu nuo Obicitur primo no vi. in quo dicunt non in divi duale 2 non sint te 2 non pprim 2o petrus stans est divisus a se ipso no stante 2 petrus ante x anos vi. di sus a petro sano i.

330 **Proprium no.** est no. s no sum si tu sub condicionibus in individuatibus h' 2 aut q sut forma figura loca sacros non patria spes q sit vnu in individuo sit appate q 2m illa conem alti appatt neque ut vm ce Obicitur primo loca multis adiacet sil' 2 semel vnice i. amt quia scuba ul' aula multa qtinet sil' supposita i. 2o tpus multis adiacet i. 2o no vi. qr tpus no adiacet multis vnice 2 si dicis q h' facit constellacio natiuitis 2 con ceptionis multibus duo vno momento nascuntur eliba i. tpus adiacebit equaliter i.

331 **Nomen** est dictio nominalis in bapti smate alicui sibi pnate 2 a chomodali sit appate ad rei denoiacioz imposita q ut asurgit ex reuete ut cognito ut agno mine s ex sola signacione rei nomine ut siu placio fecit rei vestigium 2 natura cu imponitur Obi primo h impositio ul' fert natura existencie rei ut talis existit ul' no in illor s amt quia no prim q2 si sic tuc ista valet qua tu vocaris asinus i. tu es asinus ut 2m q2 ista est optima qua tu vocaris petrus i. tu es petrus 2 videt q nomia o ppter exi stencia rei ut res sit h qualis nominatur i.

332 **Prenomen** est dictio nominalis ppa aut qmis alicui differentie ca imposita 2 casu ut scimit plures eodem nomine vocatos sinus eiusdem ppetatem sicut 2 m eius non cu adiungit ut pllrimu capte ante Obicitur primo superfluum est exprime ppa ul' qmis

i. amt quia sufficient intelligitur in li noia quis i. 2o petrus parvus ibi dr est ? ul' 2o petrus mg' ibi li mg' est s do quis i. ppa amt q2 s est appellatiue qualiter ?

Agnomen est do nominalis qu a beneuentu imposita addu du ul' memoriando h' q h' ul alias contigit sinus ppa quq sub denominatione eiusdem psone ptase quo nomen cu adiungitur debibat Obicitur ul' i e euenta eqz primo no primu fuit nam na sit non ea sim ul' eqz no primo no qual io subalial rone est in positum ut scdm in diffinitione di. ptase 2 h' vult q eqz primo

Cognomen est dictio no minalis ex ppo qm nomine aliqua compo aut pentele composita denotans sin placione aut scripto hic tib nominatum attine hois similia illius cognacionis ad omis p' sue gnia q lis suppsetus Obicit primo petrus ro mulus est nome qtu ex duobus ppus nominibus i. minale di. ex ppo 2 qm 2o roma hntes cognon a romulo h' nome est qne adomis si i. dico pe trus romanus denotare hunc esse romanum 2 no attine ad pentela romuli s esse aduena romi i.

Commune no. est dictio nominalis appellatiua sinus plura ex im positione a ? sua a' est do ppa sinus pilum a' a casu aut similitudine ?oll aut ex significatione aut ppetitate effectuale aut pron trarium aut cotonitaliqua ex in primo ho 2 achiles qui pirrhus dictus est quia tpe eius nitiuit cilas pirhi expugnabatur tm tullius qui fit homo rigme 2 libz q tu petrus q sit omis similes ex significacione quia mediana h q di. sana ppt ef sanam quia dat serti salon sit omis stultos ? salo paulus sit eius homo 2 bivin 2 sole 2

Ordinale nomen est nomen q importat rei antecessionem secundum numerum aut tpe a' logi aut pstor aut causalitate cu conotatione tu numeri principaliter Obi citur primo no vi. qualiter valeat hoc nomen tem q2 omnia ista arte considata dent ad congruitatem hic consideracionem s tria nomina no vi. qualiter va leant ad congruitatem 2o si de non plus importat num tuc erit numerale quamvis quia dent spe cificare i.

Numerale nomen est no. car dinale ponderale distributum h' ordinale abstractum aut concretum finaliter ropu pt accidentia di ? 2 nomina qua qlis sunt multa tu eaa sunt ut vm 2 ad decimacioe cor exm pm ynus duo tres secundum simplus dupla tru bim trim qnti primus scds qnti bini ?ia ? serti vm due tres Obicitur primo no vi. qualiter declinat nomina numeralia 2 cuius sunt generis 2 qualiter inveniuntur a tribus usqz centum 2o no vi. qualiter declinatur ducenti 2 quat mille 2 qualiter li milia 2 qualiter li viginti vnus viginti duo 2 cetera

Absolutum nomen est non subiectum concretum ul' abstractum sine rela cione dans in se esse sufficient intelli gere adictum 2 plenum sensum eius sine h' q eis adiaceant tria adictiua adictiua s extrinse ca ppa ut sit deus sol lux par iusticia una lis guer ra bona bella Obicitur primo si deo no adiacet iusticia ul' soli lux ul' calor seqr q iste esset ppe deus est iustus pius 2 contradictorie ne deus no est iustus q est absurdum dicere sol eqz sta sol est luminosus 2 ita vera sol no est luminosus q2 a tenuitat non adiacent iustus i. 2o li par no est absolutum i. amt no s dat in se intellige bonus q2 est par reputa malus i.

Temporale non est do no minalis sone principali 2 gramaticali sinus tpis pmodum distancie ul' indistan tie a ptu hic ul' ab alio nobis noto sine h' q aliquas dicus tpm gramaticales 2 mina principales importet Obicitur primo ta nomina di es mensis anno importent dicus tpm gramaticalor 2 mina principales i. amt q2 annus sit pmos pnts 2 pstitu 2 futuru cu oia simul fore sit impole i. 2o hodiernus crastinus externus hin sit pmodum pnts 2m pmos futum 2 tali pmodum ptili i.

Locale no. est do nominalis sone principali 2 gramaticali sinus loci maiore sive minorem pmodum distancie ul' indistancie a ptu loco ul' ab alio no bis noto Obicitur primo no vi. an iste sint con grue ego sum ppinq h ?carum ille est distancior rome

Pausa x̄

ego sū i(n)cola c(om)unitate ego sū habitator abau[illegible] s(e)ma ego veni de ro(ma) (et)c.

361 **Verbale nomen** est nomē timatū [illegible] tor tur amen le um tus sur rus oru(m) [illegible] mentū tiva [illegible] formē veniens abaliquo v(er)bo sicut sūi v(er)bu(m) sub [illegible] inhabitū. Obiatur p(ri)mo nō [illegible] an nomina v(er)balia veniat aquolz v(er)bo ul' abali quib(us) z aliquib(us) nō 2o nō [illegible] que nomina venit [illegible] a ultimo supino z si dicis q(uod) nomi(n)a timata [illegible] oru(m) [illegible] z [illegible] p(er)sona venit nomina tima ta in bilis mentū [illegible] in multis sit in stria [illegible] 3o nō [illegible] qualit(er) dent ex p(ro)in nomina v(er)balia aquib(us) v(er)bis venientia an p(ro)ba actiua tm̄ ul' p(ro)ua tm̄ ul' utroz sil' [illegible]

362 **Pronominale** nomen ē nomē [illegible] descis p(ro)nominib(us) quis z qui a' cor declinans [illegible] sillabicum ad [illegible] z declinationi(s) s(e)c(un)d(u)m p(ro)nominis z relationi(s) int(er) p(ro)nomina loci [illegible] nomina existencia [illegible] Obiatur p(ri)mo nō [illegible] quot sillabic(us) adictionib(us) c(om)pon(itur) quis z si dicis [illegible] [illegible] nam p(ro)a [illegible] z [illegible] dam [illegible] [illegible] c(om)pon(itur) cum alijs [illegible] c(om)pon(itur) [illegible] ut quisquis 2o nō [illegible] an sint congrue sortes et que [illegible] que sit [illegible] sortes [illegible] sortes [illegible] congregatio sor [illegible] do cente [illegible]

363 **Adubiale** nomen est q(uod) regu lari formatione venit abaliquo adu(er)bio [illegible] cum quo conuenit i(n) p(ri)ncipio z [illegible] in fine abeo z [illegible] id accidentalit(er) q(uod) sunt adubiu(m) sit p(ri)us. Obiatur p(ri)mo nō [illegible] an adubia noi(n) veniat [illegible] ul' nō aqualib(us) z [illegible] an aqualib(us) regularit(er) ul' irregularit(er) 2o an abadubijs veniat omnia nomina s(e)c(un)d(u)m substa(n)tia z ad [illegible] concreta abstracta diminutiua [illegible] dicitur hoc exempla

364 **Participiale** est nomē veniens a participio [illegible] conueniens s(e)c(un)d(u)m in p(ri)n(cipio) z [illegible] abeo in fine [illegible] vocis quo(n)dus id accidentalit(er) q(uod) sunt p(ri)us [illegible] sit essentiale aut e dictio principialis [illegible] nomis [illegible] amissione aut c(om)paratione [illegible] aut [illegible] susceptione. Obiatur p(ri)mo [illegible] principi alis nomis [illegible] conueniet [illegible] am(plius) [illegible] est dicere [illegible] p(er)mutationi(s) [illegible]

365 **Prepositionale** nomē est nomē q(uod) a p(re)positione diriuatur z co(n) uenit cū eo in p(ri)n(cipi)o z dēt abeo in fine [illegible] est ex p(ar)te vocis z [illegible] id accide(n) taliter q(uod) p(re)positio sit essentialit(er). Obiatur p(ri)mo [illegible] nomina p(re)positionalia ul' venit ab omnib(us) p(re)po sitionib(us) ul' [illegible] ab omnib(us) quia nō [illegible] [illegible] separabili cū [illegible] tm̄ v(er)ba venit [illegible] nō [illegible] dubitat(ur) cur magis [illegible] alio [illegible] 2o ul' [illegible] nomina venit a p(re)positionib(us) diriuatione recta ul' obliqua seu irregulari 3o ul' venit omnia no mina ul' aliqua z alia nō

366 **Denominatiuum** nomē est no tima in [illegible] a' nobilis [illegible] cus [illegible] nomie p(er)ma tionem rectam aut indirectam p(er)ratum s(e)c(un)d(u)m adi forme accidentalis q(uod) forma [illegible] subiecti accidentalit(er). Obiatur p(ri)mo ul' denominatiua ve niet [illegible] denominē nō aqua lib(us) q(uod) [illegible] [illegible] quasi s(e)c(un)d(u)m denominibus nota [illegible] 2o nō [illegible] denominatiua [illegible] veniat [illegible] in alias tim nationes [illegible]

367 **Possessiuum** nomen est no(m)i(n)atiu(m) [illegible] cum [illegible] sui p(ri)mitiui [illegible] possessionis z rem q(uod) possidetur [illegible] media considerans nu(m)erum z casum z solū i(n) [illegible] dictionib(us) [illegible] le [illegible] a' appellatiuus [illegible] [illegible] possessionem [illegible] includit [illegible] nomis possessiuor(um) [illegible] possessiuis z [illegible] nomina possessiua venit [illegible] adiectiuis [illegible] ciuib(us) [illegible] aut [illegible]

368 **Comparatiuum** non est dictio nomalis adictualis [illegible] a suo positiuo dicere ul' inducere subtima [illegible] aut [illegible] intellectu sui positiui ul' a' [illegible] sui positiui magis adhibitur [illegible] ego plus dicā tibi [illegible] venit nomina comparatiua quia [illegible] modis sit abusio in comparatiuis z [illegible] ad comparatiuo magis denominatur quā ab alius [illegible] nomina sunt comparabilia q(uod) nō [illegible] sunt adiectiua

Pausa x̄

nomi(n)a comparabili [illegible] plurib(us) [illegible] tibi amplius [illegible] esse fastidiosum

Superlatiuum nomē est do nomalis [illegible] f t r s l r e i mo [illegible] a' in [illegible] sui forma [illegible] tensibilem ul' remissibilem z [illegible] forme in potissimo statu superlatis omnib(us) superlata Obiatur p(ri)mo superlatiuus nō [illegible] omnib(us) superlatiuis [illegible] multo [illegible] superlatiuus p(ro) loco positiui qui est [illegible] omnia p(ro)ius di [illegible] superlatiuum [illegible] est pulcrima [illegible] ul' an est pulcrima lapidum (et)c. 369

Positiuum nomē est do nomalis p(ri)mitiua [illegible] s a' [illegible] esse [illegible] z superlatiuum regulari ul' irregulari formatione z in conueniencia p(ri)ncipium z [illegible] ponens fundamentum [illegible] in comparatione. Obiatur p(ri)mo [illegible] sunt [illegible] positiui [illegible] dicere [illegible] [illegible] nō sunt p(ri)mitiue s(e)c(un)d(u)m diriuatiue [illegible] 2o senex [illegible] nō formet superlatiuum [illegible] 2o deterio(r) nō esse positiu(m) quia nō ē do nomalis [illegible] 2o ocior est comparatiu(m) [illegible] fundamento s(e)c(un)d(u)m positiuo (et)c. 370

Diminutiuum nomē est non [illegible] timatione [illegible] a' [illegible] diminutionem sui p(ri)mitiui absolute s(e)c(un)d(u)m [illegible] adulationis [illegible] compassionis [illegible] densionis metri vel finalit(er) [illegible]. Obiatur p(ro) plures sunt timationes quā [illegible] dicere [illegible] [illegible] ollus ellus zillo [illegible] nō [illegible] comprehensibilus [illegible] ellus sit [illegible] q(ui)n(que) illus [illegible] 2o regula nō sit diminutiuor(um) [illegible] 2o [illegible] vitula [illegible] esse diminutiua [illegible] timantur [illegible] similit(er) vitula virgula q(uod) timant [illegible] regulo nō essent diminutiua [illegible] quia in nulla timatione timat(ur) dicitur 371

Diminutiuum aliter est dictio di minutiua veniens [illegible] p(ri)mitiua [illegible] in aliqua [illegible] timationum s(e)c(un)d(u)m a e o [illegible] m n r s t x z [illegible] dicta formatione nō aut ut sit a dictionib(us) aliar(um) timationum [illegible]. Obiatur p(ri)mo reperiuntur diminutiua a p(ri)mitiuis [illegible] tima tis z m d z f [illegible] nō [illegible] [illegible] allec allecula i p(ro)u(e) aller dauid i dauidulo [illegible] nor qui dauid [illegible] [illegible] diminutiuum [illegible] in locutione 2o [illegible] diminutiuum [illegible] in voce s(e)c(un)d(u)m [illegible] nō quia [illegible] ista nomina patella vel a patera z [illegible] z [illegible] vulpes [illegible] au gent z nō minuunt voces z [illegible] sunt diminutiua (et)c. 372

Voce tm̄ diminutiua sunt nomina timata [illegible] diminutiuor(um) z in vocem sine h(oc) q(uod) [illegible] diminutionem rei a' dignitatis a' possessio(n)is vigoris etatis [illegible] valoris [illegible] officij quantitatis aut significa tionis sui [illegible] ut sunt [illegible] vitula [illegible] Significatione tm̄ sunt diminutiua [illegible] dim(inu)tionem suor(um) p(ri)mitiuor(um) sine timatione diminutiuo z ut [illegible] voce z [illegible] simil' est supius descriptu(m) est q(uod) ē inuentu(m) causa [illegible] [illegible] homuncio nullomodo [illegible] est diminutiu(m) [illegible] nō voce z [illegible] nō [illegible] diminutiuor(um) [illegible] nō [illegible] magis z minus [illegible] (et)c. 373

Formatio [illegible] est for matio qua ostenditur q(uod) nomina p(ri)mi tiua in [illegible] timata formant diminutiua de suo recto a' [illegible] in r mutata z addita [illegible] me [illegible] timata adicio z [illegible] z [illegible] lū [illegible] de suo [illegible] z [illegible] de suo recto [illegible] addita [illegible] [illegible] ergo [illegible] Obiatur ista nomina p(ri)mitiua timantur [illegible] z nō formant ut [illegible] tabula asina [illegible] olla maxilla [illegible] [illegible] [illegible] instituitur [illegible] homuncio pu sio (et)c. 374

Formatio aliquorum est for(matio) qua ostenditur q(uod) nomina p(ri)mitiua in timata formant diminutiua a sius [illegible] ingendo et [illegible] ingendo [illegible] in et [illegible] irregularit(er) z [illegible] formant diminutiu(m) de suo recto [illegible] z lus [illegible] [illegible] exempla ut mel mellculu(m) [illegible] frater. Obi(atur) [illegible] mel [illegible] mellu(m) diminutiu(m) [illegible] quia in [illegible] mella [illegible] in neutro [illegible] instituitur [illegible] pomu(m) paulum [illegible] palum [illegible] [illegible] omnia timantur [illegible] aliter formant diminutiua q(uod) dictu(m) est (et)c. 375

Formatio a consonis est formatio qua nomina p(ri)mitiua timata [illegible] quatuor [illegible] p(re)cedente formant de sine [illegible] diminutiua cellus [illegible] z [illegible] [illegible] mutata et [illegible] z lus [illegible]. Obiatur p(ri)mo nouitas [illegible] vulpis mer ces apes ignis anguis lapis [illegible] lepo [illegible] os nepos corpus [illegible] z nō sic 376

precedentes formant diminutiva i. 2o comparatio nomina in x ut fax formant inter loquendum codex inter tinantur et tamen non sic formant ut dicitur

356 **Materia diminutivorum** est materia qua ostenditur quod quedam diminutivum seu appellativum quod vigorem aut quantitatem etatis alia materia valorem huius officium quantitate possessionum possessorem aut continentia sui primitivi significationis exempla sunt homuncio regulus lancerolla furcaster animula vipila tigella vinella pinula vel notariola quantula Obiicitur primo circumla non dicitur diminutivum i. arguitur quia est indivisibile sed indivisibile autem non est non potest i. 2o homuncio non potest esse diminutivum i. arguitur quia subiacet ut suscipit magis ut minus i.

357 **Genus** diminutivum cum genus coincidens cum suo derivante aut est diutio masculina fit natura in us cio aut fier aut feminea in a aut neutrum in um Obiicitur primo ista sunt nomina primitiva et alterius generis quam sua diminutiva i. arguitur ranuncula stella glandula panula nubes ensis bleta acaleas et quia sit diminutivum vocem tamen et sunt obulus oculus aut sicut bove sunt coportata in unum

358 **Patronomica** non est nomen etiam consanguineitatis linea a patris patrium nominibus aut avorum et cum gratia filios vel nepotes filias vel neptes Obiicitur primo quod derivatur a patris nomine fuit sonor regum urbium conditor 2o ab non videtur aliter non veniat abappella tiuus eo cur non veniat a pronominibus a verbis i.

359 **Utilitas** pronominum est utilitas qua ostenditur quod pronomina reperta sunt aut propter brevitatem commoditate ornatum eiusdem variationis aut multiplicitatem latinitatis obtinendam Obiicitur primo omnia in latino ydiote praeter sallian non foret 2o sufficit dicere quod pronominibus eius vinctam causas sunt dicitur pannam filius expugnat troiam quod pria in secundo i. plus multiplicatur i.

360 **Abusio pronominum** est abusio qua pronomina non sunt ut pro aut impedimentum in origine aut sicut in formatione accentu aut terminatione Obiicitur primo in ego fit a mihi i. arguitur quia genitivo etiam sit per se fieri i. 2o ociuniano esse pronomen abusivum in genus in sunt quia per significationem pronomina valet enim sit si abusio contingat accentu a terminatione a aliis modis i.

361 **Masculina** pronomina sunt nomina terminata in us a in os sicut sunt prime declinationes cum excepta vementia a nomina prime declinationis vel secunde vel adiutivis terre declinationis Obiicitur primo si omne pronomen terminatum in es esse masculinum sequitur contrarium quod omne non terminatum in es esse pronomen masculinum i. 2o in us vel oma pronomina veniret a nomina vel adiutivis vel oma abutor secundum illos dicendum i.

362 **Declinatio** masculinorum in es patronicorum est declinatio qua nomina patronicata in es habent declinationes et dativo singularibus et in accusativo an a en et in vocativo e vel a vel es et in ablativo ye vel a in plurali aut declinatur per ... Obiicitur si talia pronomina sic declinarentur sequeretur quod omnia essent etroclita i. arguitur quia habent variam declinationem et genus feminea i. 2b alexandro dicitur quod in accusativo habent solum am a em et tu addis an contra auctoritatem i. male

363 **Declinatio** pronominum masculinorum in os est declinatio qua nomina pronomina terminata in os grecam habent oy vel os in genitivo on in accusativo 2o dativo et ablativo singularibus Obiicitur primo non videtur qualiter talia declinanda sunt in plurali i. 2b plures sunt termini declinationis masculinorum pronominum quam due dicte i. arguitur quia ultime declinationes et os sunt on ut pelion et adios ut pradios i. i. pue filuls et ebrehardus ultra hic ponit eius ut domi lomen et tus ut boetius et non videtur non qualiter ita essent declinanda i.

364 **Formatio** pronominum masculinorum est formatio qua ostenditur quod omne nomen pronomen in des terminatum vel veniet a nomine prime declinationis eius actis terminationis vel veniet a genitivo et versa in a et addita des vel a nomine secunde declinationis habente o in genitivo sic fit vel in vertendo in a et des addita vel habente sum in i sic sola des iuncta vel veniet a nomine tertie declinationis sic formatur a dativo ultima i curtando et des inferendo Obiicitur primo non sic formatur eiusdes anchisiades i. similiter licomedides belides codrides 2o enim eliades ei non sic formatur i. et tamen ides tract i.

365 **Feminea** pronomina sunt nomina terminata in is ias aut ne sicut tertie declinationis eius quare in is et in as veniet a solis in as et ne vel is ias vel ne cadentia essent pronomina et feminea tur in is et tamen non est feminem i. 2o pannidam vel pannida sunt pronomina feminea et tamen terminantur in is non in as vel ne i. 2o pannides vel pannidas sunt pronomina feminea et tamen non terminantur in is vel ias vel ne i.

Declinatio femininorum in is est declinatio qua ostenditur quod nomina pronomina in is terminata habent is vel os in genitivo crescens et i dativo et in accusativo em vel a et in vocativo et in ablativo e et in plurali debent declinari ut nomina tertie declinationis nichil mutando secundum quantitatem syllabarum Obiicitur primo hec diffinitio est insufficiens i. arguitur quia nescitur an in genitivo dicatur genitivo huius pannidos vel pannidis i. 2o non videtur quo dicitur quantitas syllabarum mutari in plurali i.

Declinatio femininorum in as est declinatio qua ostenditur quod talia in declinatione habent adis vel ados in genitivo crescens et declinanda in ablativo et aliis aut omnibus declinatur more tertie declinationis Obiicitur primo non videtur qualiter mutande vel etiam declinationis de godendo sunt pronomina in is vel as debent habere in vocativo is vel i vel ... aut non videtur quid meneadas habet i. i.

Declinatio femininorum in ne est declinatio qua ostenditur quod talia et in genitivo et em et en in accusativo in aliis autem casibus debent habere terminationes similes ut ... ut adrastine acrisione Obiicitur primo non videtur qua declinatur in plurali i. arguitur quia nulla dicunt quod quod faciant ... et non eufonia i. talia tamen non ... declinanda i.

Formatio pronominum femineorum est formatio qua ostenditur quod nomina pronomina in is vel ias terminata veniunt a nominibus masculini generis sola de dempta sed in ne si habent ne iuncta constituunt pronomina feminea exemplum primo quoniam secundum meneadis tamen acrisione quod neptine Obiicitur primo si neptine sic formaretur sequeretur quod haberet ne terminationem et is et tamen sit de pronominibus dicendum i.

Eteroclitum nomen est nomen in non declinabilis quod aut in uno aut declinatione aut casu aut genere aut quod et declinatione declinatione et genere similiter aut quod est inconsimilia i. arguitur quia male dicitur vario declinabilis declinatio sicut i. 2o eteroclisis genere ... est i. arguitur ut volui dicitur enim abetheto quod est varium et clisis declinatio quasi varia declinatio et non varia generis eo presciani ponit pauciores species eteroclisis i. arguitur quatuor

Eteroclita que sunt nomina aut prius masculina et post neutra a prius feminea et post neutra a prius neutra et post in masculina aut prius neutra et post feminea ... eiusdem noteficat habere eterogeneum genus idest aliud in singulari et aliud in plurali Obiicitur primo si iste species reperitur in eteroclisatione non videtur aliter non reperiantur prius masculina et post ... aut epitena i. 2b quia declinatio ma ... talis et prius masculina et compositione vel feminea et post neutra in materiali fatione i.

Prius masculina et post neutra sunt decem septem nomina scilicet infimus locus sibillus tartarus ... siparus pileus balcheus gargarus ismarus tenarus dindimus avernus tunica ... in singulari declinabilia ut dindimus et in plurali ut scrupula quod adgenus et declinationem ... Obiicitur primo sequitur quod hic dindimus esset eteroclitum ... quia prius est masculinum et post neutrum i. arguitur quod prius idest ... in posicione

est masculinum et pro eo idest ex primali imposicione est ne utrum i. 2° congrue in singulari dicit in istis i neutro de fo competenti i. 2° congrue dicitur isti loci et bone que

372 **Penus feminea** et pro neutra sunt octo nomina scilicet zizania pascua pega ma carbasa acubus inter alios altilis suppellex in singulari declinabilia ut musa et in plurali ut scapula quo adgenus et declinacionem ponitur. Obicitur primo non potest similiter in plurali declinatur suppellex ut scampna i. am° quia scampna habet na suppellex ut scampna in 2° in sed plures scilicet suppellex habet ia i. 2° in uno et amor et uno pluribus et suppellex habet ia i. 2° ho autem reperitur non proprie que et pro neutra i. am° hoc autem reperitur homo et proprie scilicet homo est neu trum i.

373 **Penus neutra** et pro mare sunt sex nomina scilicet celum pomum filum fremum tristia argos in singulari declinabilia ut scamnum et plurali uero unquam quo adgenus et de clinacionem pomina similem. Obicitur primo celum non est neutrum in plurali i. am° quia est mare i. am° quia in plurali reperitur in mare hii tamen scilicet celi et tamen est tum et non dicitur tamen scilicet cela i. 2° argos est equivocum in significatione i. equivocum inquit tamen quia sicut nomen variat genus ut patet in multis 2° omnia composita preter hoc celum presens impli esse neutrum i. male dicit mare

374 **Penus neutra** et pro femmea sunt sex nomina scilicet epulum cepe armen dalum balneum delitium vesperum vesper in singulari declinabilia ut scampnum et in plurali veluti musa quo adgenus et declinacionem pomina similem. Obicitur primo hic cepe non declinatur ut scampnum pomina similiter i. am° quia hoc cepe terminatur in e et est indeclinabile et cepa reperitur in femineo scilicet sua prima terminatur in um et est declinabile et est numero reperitur in femineo i. non erit consimiles eorum declinationes 2° ostrea reperitur in femineo dicitur non habet ostrea commovit mare i. similiter cepa cepe et in usu femineo singulari i. rursum cepe caret singulari

375 **Diversigenerum** nomen est non habens in singulari tantum diversa genera vel in plurali tantum secundum se totum aut secundum partes exemplum ista sunt masculina vel neutra in plurali argos porrum filum frenum tristia locus sibillus baltheus in singulari feminea et neutrum et cepa masculina et neutrum vesper hester. Obicitur primo non videtur in quo ista nomina habent differentiam ab eteroclitis i. 2° frenum filum tristia sunt eteroclita et etiam diversigena quia erit idem et pro eius defectus erit mutilus presentio cum et ideo dicitur diversigena i.

376 **Etroclita** in casu sunt nomina genitivos habentia breviores quam nominativos et numeris excedentes aut non excedentes cum tamen excedere debent et in sui natura et sunt nomina irregulariter comparata. Obicitur primo ille fortis esset etroclitum magis quam sum scilicet amor quia non excedit numerum nec excedit i. abeo i. 2° hic cardo esset etroclitum sicut quam sum scilicet amor quia deberet regulariter habere cardonis habet autem cardinis et sic non excedit cum tamen deberet excedere i.

377 **Etroclita** declinatione sunt nomina diversas declinationes in diversis numeris habentia et illa quia scilicet in singulari sunt tercie declinacionis et in plurali secunde aut prime et in plurali secunde aut sunt quelibet nomina in singulari alterius declinationis quam in plurali exemplum primum vas quod in singulari cum habet vasis est tercie declinationis in singulari scilicet in plurali secunde sunt zizania et pascua et cetera. Obicitur primo haec varietas vel est ex propria voluntate vel alia natura cogente neutrum illorum est dicendum 2° haec talia etroclita sunt quia inconsta innatura ita ista mare i. am° quia disconvenienter cum speciei declinabilium sunt ita sue speciei i.

378 **Diversiclinia** nomina sunt nomina in singulari tantum vel in plurali tantum et sub eadem voce variabilia sub prima et secunda declinatione indifferenter aut secunda et tercia declinacione indifferenter aut tercia et quarta vel aut secunda et quarta et cetera aut et in combinacionem declinacionum vniversam et cetera. Obicitur primo non videtur quod et quod sunt secunda declinabilia indifferenter sub prima vel secunda declinacione quod et quod sub prima et tercia quod et quod sub prima et quarta aut quinta 2° non videtur quod et quot sunt declinabilia sub secunda et tercia aut sub secunda et quarta et cetera declinabilis i.

379 **Diversiparcia** nomina sunt nomina que sub eadem voce nata sunt esse diversarum parcium oracionis ut puta nomina et verbi vel nomina et adverbia vel nomina et participia

Etroclita significatione sunt sex soli nomina scilicet orbis ops sol sal lar carcer in singulari aliam rem speciei distinctam significancia quam in plurali seu differenciam se ad significandum aliam speciem in uno numero quam alio. Obicitur primo ops in plurali et in singulari utrique sit rem corpoream i. am° quia in singulari sit corpoream scilicet divitias sed quia plures partes quia sit auxilium in aut auxilium foret sed non dicuntur res corporea i. paupere enim non saturentur re spirituali seu incorporea scilicet pane i. 2° sol sic sit re corpoream i. am° quia sit solis solare et hec est res corporea sit etiam alios 380

Defectiva noia sunt nomina deficiencia in aliqua proprietate accidentali ad declinacionem corequisita propter vocis naturam aut usum aut racionem aut eventum aut convenienciam aut regularem repugnanciam aut causam. Obicitur primo non bona diffinicio dicit dari positiva sed habet datur positiva i. non est bona 2° nomina que sitiva distributiva negativa relativa infinita carent vocativo et propter nulla dicitur causa i. 3° non videtur quot sunt ille proprietates accidentales in quibus sit possit deficere i. 381

Significatione tantum defectiva sunt nomina sic se habencia quod quantum est ex parte vocis tantum eis non repugnaret terminaciones utriusque seu numeri convenientes habere a omnibus casibus sed significacio repugnat vim tamen seu numeri attribuere sibi et nullomodo alteri aut persone vere presencie aut absencie exemplum primum puerpera et omnia nomina propria re am quam quae convenit quod distribuunt quod carent vocativo ideo quia vocativus sit tempore presente vel quia hic vero sunt absente et ideo vel quia si. Obicitur primo hic defectus vel venit ex parte vocis tantum vel nature tamen vel rei et partem vel impositionis neutrum illorum est dicendum i. non primum habet bene dicit in voce puerpera ut in quin quantum plus accusativo dicit ablativo est compatitio i. 382

Voce tantum deficiens sunt nomina quibus materia non pluribus habere aliquis accidens sola aut elementorum consonancia et assonancia pluribus feminem amasculino dicuntur. Obicitur primo non videtur quod sit ita assonancia vel elementorum in consonancia i. am° quia maxime dentium stridor aut ars ortografie contra quam sit viciacio et pro eo secundum ut quod non dicit tonsitur sed habet non viciat i. ut patet in iste i. 2° cicero dat exemplum non expulsor expultrix quod est apta vocis formula i. 383

Usu tantum defectiva sunt nomina ubi et significati materia et vocis forma aliter dicuntur cum essent accomoda scilicet tamen quia in poetarum oraculis non inveniebantur vel forte incontinua vel aspera platum videbantur obmissa est earum visitatio in sui contasione aliqua sillabe quod turpem platum videtur facere. Obicitur primo doctor masculinum fortis de se bene doctrix femininum i. similiter victrix nutrix 2° non videtur quot sunt nomina usu tamen carentia nominativo quot genitivo quot dativo quot accusativo quot vocativo quot ablativo quot singulari carencia quot plurali et sic de aliis omnibus accidentibus et cetera 384

Exeratione defectiva sunt nomina ubi usus vox et significatum essent accomoda convenientia aut vocis aut regularis repugnancia aut alia nobilis causa pluribus quatuor et cetera sunt defectiva in genitivo et omnibus casibus fas et nefas et ador per duas regulas repugnantes de primo sic declaratur fas caret genitivo et pro genitivo omnibus casibus accusativo fortis propter convenienciam hoc fatum et preter non preter habere fatis ut fatus propter fori ut fatuus ut fatus propter sal ut fassus propter fassus ut facis propter far et faciens 2° ador manet in declinabile propter adorum et marmor 385

Exarte defectiva sunt nomina defectiva per regulas artis gramatice aut intrinsecis aliquibus a omnibus aut numeris aut aliis proprietatibus aliquibus ad declinacionem corequisitis desunt in nominativo nece prece vice dape defit in genitivo fas et nephas fors dativo carent fors plabes vocativo omnia que quiue et cetera neuter quia infinita et cetera desunt in singulari dia menia manes preteres tenebre cetera arma insidie artis divitie nupcie inue in ducie desunt in plurali omnia nomina metallorum et humidorum et que mensurantur et librantur et omnia ecunte et cetera supra 386

Simpliciter defectiva sunt nomina simpliciter indeclinabilia scilicet osanna amen alla kirieleyson sabaoth adonay alma 387

messias emanuel kyrios athanatos theos cherub serif celi plen vespe respite grate sunt vider ma go dies fessus domus et ego iam cum bestiua tibi fine in pbio multa obmittens putulia hypocito ex hijs enim multa milia capitolorum sunt ponenda oportz breuit' leuit' et fecude prede

389 **Heteroclita** nomina excedentia mali qua ppetate accidentali scz gne fone decli natione casu aut alius alio accidete eo decli nationis correquisito Excedit mgne idest hnt plura gna tigna pisa cornu ambodub et sic de alijs Indeclinatione moyses laurus quercus pinus cornu ficus domus lacus penus specus manus arcus dotus In significatione ops glus tuff et glos vas fons pres lens os acus vole et pnitur declina. et casibs obi citur pmo no oportz qz variata fone variat cum genus aut declinatio et aus deli liber est sine sit co dicem sine corticem sz hz hz recto

390 **Heteroclita recasu** sunt nomina hntia duos aut tres aut plures gtos aut dco aut vtos aut ablatiuos Excedit mnto et hnt is ul' vs ista scz sinapis buugus sublima exanima et a acolus inermis imbecillis dedalus ef frenis js aut hnt vl' vm tigna pisa vs ul' v hnt cornu tonitrus Er ul' is hnt campester equester pulnis vomis cinis cucumis or ul' os hnt arbor honor Iugto hnt duos scz gloria genes va rus seruus pecus os glos tres gtos hz gtis scz vs sis plus ar vas fons pres acus ms et ens Juoto

391 **Possessivum** nomen est non tima tu meus vs aus a'lus cu gto sui pmitiui sus qutz rem quepossideri pt no solu appo sz et abappellatiuo ma lo aut feminio nat onn et no solu adhomines sz et ad deos aut quilibz indolem re se ptendens Obicitur pmo plures sunt'tia ciones possessiuos qm dicte quatuor i am hz sit tanh eius et amq 2o nm non sit qualibz rem i nm non sit qualz rem q possideri pt i. tita asu pion nec to admissus

392 **Divisio** possessiuor est diuisio qua oste ditur aqua possessiua esse vote tm aliqua significatioe tm aliqua vote et significatioe simul et alie pent anoibz aut ppis aut firantiba aut estiudines aut officia aut discipli nans exm pmi extranes sedi ce us tm spartacus qrti cesareus qnti optiuus sexti extranieus septi vuoq octi ficus vites nom cardiatis deci aristoticus vndeci rethoricus mathematicus phisicus vent etiam anomibz firis ut saturnu ul' mobilibz ut mathus

393 **Differentia** possessiuor nomi ap nomibz possessiuus est dicit qua ostendit qd possessiua nomina confudit ummi et ca su pnomia vo clae distinit cuiusq qua pos sessiua noia solu mgitur noibz infionibz et no sufflo sessiua sz se the pnomia vo st amissibz psone se pme sede et trie Obicitur pmo pro oppositu di qr auctor modoz dit q non sit pmod enitis et decla te apphensiones et pnon pmodi indefiate apphe sionis i

394 **Differentia** nomi possessiuor aprori est dicit qua ostenditur q prouintia vent solu appris nomibz possessiua aut apriopris et appellatiuis vbsfa hz pvingia diruantur tm amans po ua aut acuoll bz que ceter quia prouintia sunt filios ul' nepotes tm pos sessiua vo ae io q possidi pt Obicitur pmo pro vincia no solu diruantur amans i am ce ctiam aqo diuatur atlandiades pvitia i. 2o si provno vnit no vdet mq conuent

395 **Denominatum** large est qlibz accidentalis dictio solia tmatioe onpens qualit' sui denoiet subiectu et tir q sitiu q nomia tmata i io dd sus cuis res in corpoeas accidetales sunt intuitu comprehensiuas bilis possibilitate tanq mediator arcq ens loca pa mili nem dus semper te vlus frequentia lenis siue plemne cars hittua cor ar aspectu ne Obiat' pmo homicio ticio sit noia tmatu no sunt res cor poreas i am qr pmisit hoies pnuq q e res corta i

396 **Denominatiuum** stricte est nomen aditum diuatione gramaticali et pncipali

de solo nomine natu conuemens cu eo in pno et dryis abeo in fine qutu est exepte uoals finis essencialit' q suu nome aquo diuatur connot accidentalit' Obicitur pmo si stat sequeretur q' n' non vbale essz dentm qusm sz am' qz tale no venit de solo nomine sz etia aubo quasi a causa sue causa q si non conutassz nunq denoia tum fuissz 2o quibz obliqs essz denoiatium qusm sz aus' sz tota diffinicio ei conuenit

Denominans denominans tm est dictio nominalis adiectiua sus aliqua forma accidentale q nata est denoiare aliq subitu accidentalit' pmodu distincti sedm esse q tm licz actu no denoiat natu tm est et in alia de spositioni denominare Obiat' pmo abstractu et voz abstracti nuqm natu est denominare subiectu i am' qr sit forma illa oio pse stare i. 2o dentm dr quasi sui subiecti noiatiui accidentalit' sz abstractum subiectu noiat cu nulli est i. 3o qdz ppu non e agnon essz dentm pz pttom diffinitioz i

Denominatum tm est dictio nominalis sus aliqua subiam natu denoiari aliquo accidente separabilit' aut inseparabilit' sibi co herente Obicitur pmo qlibz dictio stellis et lit essz dentia qusm sz am' quia diffinio ei conuenit sz qs qusm sit pz quia nm tale accidentalit' aliq de nomiat i nm tale erit dentm denominatu tantum 2o dictio sus actus inseparabile queritur an sit de nmta denominata ul' denoians no est denominata qr no est stella et n e denominans qz oo solu accidentalis pt esse denoiatiua sz accidentalis do est q sit icmq pt adesse et abee sz h no pt abesse i

Denominans et denominatum simul est concretu importans simul materiam cu forma q forma actualit' denominat ide subiectu cu inheret essencialit' ul' accidenta lit' intrinsece ul' extrinsece Obicitur pmo abstractu e denominatum denominans et denominatu simul i am qua abstractu scz li albedo diuat de se aliud abstra tm scz li albeditas i. male di est contrariu i. 2o sz am' quia nulla hz formam accidentale q essz sub iecti dum denoiatiua i cu ideo nm sit actus

Voce tantum denominatum est dictio nominalis accidentalis conuemens cu dictione aqua gramaticalit' diuatur in principio et dryis abeo in fine qutu est ex pte vocis sz oio disconuenit ex pte siti Obicitur pmo li sapiens aurens no essent dentia qusm sz am' qz no sunt dictiones nominales i. 2o ex hac diffinitione no pt intelligi an concretu essz sem de ntm ul' abstractu ul' vtrnqz sil' 2o obliqs essz dentm voce tm pz ptota diffinitioz i. 2o aliter alia cont dentia

Significatione tm deno minatum est do nominalis accidentalis non conuemens cu dictioe aq gramaticalit' di natur in pno et dryis abea in fine qutu e ex pte vocis comonis tm essencialit' id q sui den neria vocis cuiusqz sit impmetia si si h diuatu di separabit oio minore discrepabit et i sto et qusm n tr erit dentm siti tm 2o tto et asmeltas essent de nominatiua sione tm pz ptoim diffinitionem 2o no vi q' li vtus qhot accidentalit et q li studiosa sz et es sencialit' qualit' h' essz euident' dedubile i

Voce et significatione sit' denominatum est do nominalis accident timatia in aliqua harz tmationum sa aut ma e i o v l m n r s x cu dictione aqua diuatur conuens in pno et dryis abea in fine et in pdemptitate pncipalis siti dulsite aut mdoi sindi significatiua illiq essencialit' q sui quot acciden' Obicitur pmo multe sunt tmationes denoiatiuor h' no incluse i am' qr dentia qda tmantur i da mo ma la na ba da io do go al el ar et sic septuaginta otto expsse i

Formatio dentiuor ma est formatio qua dentiua tmata ma sede de clinationis vent a solis gtis suors pmi tiuor cuiusqz tmatios fuerit cia ultra aut alio no remote distante ppri Obicitur pmo inferia vent ali infer et no assmt cia sz a sola ali as deiz dia inferria ul' infernal q est inquis 2o castimonia vent ali custqs sti et no assmt cia sz mo nia i. sit' violentus ti et no cia adi allas dicetur vi olentitia sit' fermia dicebit sancia et is sz quo scribitur dentia te ti io tu al el il vl vm bulum

Pausa x

ailu an en in on vm ar er ir or vr as es is os vs ar er ir er vr &c.

xcix **Indeclinabile** nomen est nomen ut(er) sub vna t(er)minacione ex(isten)s p(er) o(mn)es casus aut p(er) plures sine h(oc) q(uod) finales t(er)minacio(n)es casualium assumat voce p(ro)nu(n)cia(n)te tam (et) mente c(on)tra no(n) repugnat fas. Obicitur p(ri)mo li fas est declinabile non i(nd)e(clinabile) ar(guitur) quia sic declinatur nom(inativus) h(oc) fas accusativo h(oc) fas &c. 2o li nequam mentaliter declinatur ar(guitur) quia si dica(m) h(ic) h(om)o est nequa(m) ibi li nequam stat in nto ego recepi librum ab illo nequ(am) sive ibi stat in ablativo &c. 3o cornu gelu veru essent indeclinabilia q(uia) o(mn)ia in declinabilia q(ua)n(do) in g(ene)ra declinant(ur) impli(ci)t(e) &c.

xci **Greca no(m)i(n)a** aut barbara s(un)t nomina t(er)minata in e ios is ir es vs am ut nullus latine declina(tur) (con)gruencia n(on) veniat in vsu latino(rum) aut reducuntur. Obicitur moyses ih(esu)s s(un)t nomina barba(ra) seu hebrea (et) declinantur (secundum) latinas regulas datas &c. 2o reducuntur pl(ur)ima ex eis ad secundam declinacionem p(ro)nominis &c. 2o nomina grecamos reducunt(ur) ad secundam declinacionem (et) es ad t(er)cia(m) &c.

xcvi **Derivativu(m)** nomen est nomen veniens ab aliquo nomine p(ri)mitivo aut abiectione aut addicione aut mutacione aut s(e)c(un)d(u)m diminucione aut comparacione aut composicione exempla s(un)t civil p(ro)bitas formido amicella prior in s(upr)a. Obicitur p(ri)mo no(n) v(idetur) vnde d(icitur) derivativu(m) s(ed) dicas e(st) derivo p(ro)ductos meatus veniens sic sequeretur q(uod) deo veniens ab aliquibus diccionibus non esse(n)t derivativa quia non venit denuo s(ed) deri(vativ)us. 2o semel venit ab vno (et) non vno i(n) ut 2m (con)cencia vocis ut significata non s(e)c(un)d(u)m quia non v(idetur) quo d(icitur) sapere s(e)c(un)d(u)m naturam si non sapit vocis natura(m).

xci **Terminaciones** derivativorum nominum s(un)t viginti due t(er)minaciones in quarum aliqua qualibet diccio derivativa d(icitu)r t(er)minari s(cilicet) tas tor trix sor orium vm bilis nus eus alis cia ao men mentum tivus encia far na ensis osus cus. Obicitur p(ri)mo plures s(un)t t(er)minaciones derivativorum q(uam) iam dicte &c. ar(guitur) quia circa formacionem derivativorum multe t(er)minaciones dicte s(un)t q(ue) h(ic) non s(un)t enumerate &c. ar(guitur) quia bilu aliu ax ex ix &c. 2o multa s(un)t nomina p(ri)mitiva istas t(er)minaciones t(er)minata (et) ideo non p(er)tinent suffi(cien)ter derivatorum cognicio p(er) t(er)minaciones &c. 3o s(un)t vet ab vno (et) nam h(ec) hor t(er)minacionum.

xcvi **Formaciones** derivativorum s(un)t formaciones quibus ostenditur q(uod) nomina derivativa t(er)minata in tas lis nus cia sex na ensis vent a n(omi)n(ati)vis suorum p(ri)mitivorum tas nus eus actus in osus ab ablativo in men (et) in tum a s(e)c(un)da i(m)p(er)atum tor orium vm bilis ao tivus ab vltimo supino. Obicitur p(ri)mo non v(idetur) a quot p(ri)oribus veniant nomina derivativa &c. 2o nomina ab adv(er)bus aut p(re)posicionibus venient s(un)t derivativa (et) a nullo dictorum illorum q(uod) dictu(m) in suffi(cien)s e(st) sic derivativum voce tm s(e)c(un)d(u)m tm vocis (et) s(e)c(un)d(u)m sit q(uod) p(er) antifrasim aut t(ra)nslacionem debent breuit(er) circa sup(er)sedeo.

xcviii **Geminatu(m) no(m)e(n)** est nomen q(uod) aliquo(tie)ns (con)m vocem repetitum sine mutacione t(ra)nsit in naturam alti(us) s(e)c(un)d(u)m qua(m) erat in simplici maxime q(uo)d en(tis) nominibus int(er)rogativis ut q(ui)sq(ui)s quisqualis qualisq(ue) cuius. Obicitur p(ri)mo quisq(ui)s geminatum non v(idetur) cum sit nativi an sit int(er)rogativum vel collativum vel distributivum non int(er)rogativum q(ui)a t(ra)nsit in naturam alterius qua(m) ante ut est distributivum nec collativum q(ui)a d(icitu)r sape naturam sui simplicis &c. 2o non v(idetur) an li qui bis li cuiq(ue) q(uo)d variet vero (con)g(ruu)m vel an sit idem dicere video q(ua)mq(ue) ho(min)e(m) et (con)quecumq(ue) hominem video currit 2o h(omin)o currit quem video (et) q(uo)cumq(ue) currit video (et) omne q(uo)d currit quod video.

xcix **Complexivu(m)** nomen e(st) nomen in eadem voce (et) significacione natum recipi singulariter vel pluraliter (et) suppone(re) p(ro) vno solo vel pluribus sapiens habitum collativum ut h(ic) q(uod) tenetur p(ro) pluribus vnum aut vnitiva (et) (con)gregativa q(uo)d d(icitu)r in simili accipi. Obicit(ur) p(ri)mo non v(idetur) an d(icitu)r dica nupciarum alie bone alie male. 2o an iste dicciones tergum pantegni dyaletica analetica non v(idetur) an dent s(e)c(un)d(u)m tene ad sinte sine p(lura)le.

cx **Gerundiu(m)** nomen e(st) diccio t(er)ta modi do dum vel in v ut(er) nata reddi supposita v(er)bo p(er)sonali (et) esse neutri aut masculini g(e)n(e)ris (et) triptote forme (et) sin(gularis) n(ume)ri. In quarum modi debet esse g(e)n(itiv)us in di dativus in do ablativus. Obicitur p(ri)mo h(ec) nomina s(un)t v(er)ba &c. ar(guitur) quia regunt ut v(er)ba (et) h(ab)ent s(e)c(un)d(u)m v(er)bo(rum) (et) h(ab)ent modum infinitivi q(ui)a construuntur cum accusativo cuiuscumq(ue) p(er)sone ut p(ate)t complende s(ed) sub substantivis q(uia) p(ro)p(ri)e poni non p(ote)st ut sabadi(ta)tum quia non inquitur alius nominibus inter(ius) ne &c. 2o non v(idetur)

Pausa xi

s(ed) s(un)t nomina cum carrant uitis &c. 3o non v(idetur) an dicat dica vado legendum virgiliu(m) vel an vado legendi virgilium vel an vado legendi libros virgilii.

Summari nomen est non accipio p(ri)ncipale derivatur ex suo p(ri)ncipali p(ro)ut s(e)c(un)d(u)m posteri(us) aut intellectum. Obicitur p(ri)mo quintilianus est p(ri)or suo effectu s(ed) p(ri)ncipale est p(ri)us (et) p(ri)mo &c. et s(ic) s(un)t s(e)c(un)d(u)m d(e)nomin(a)e brevitatis causa. Item in libro [illegible] multo plures posui sp(eci)es h(uius) t(ame)n abreviavi ut puer(i) mox p(er) donati rudimenta ap(p)licentur discendis diffinicionibus (et) p(ro)vencionis (et) (con)su(e)t(u)d(inem) acquirendi. Utilius enim erit qualibet die seu vel decem diffinicione mente(m) studet q(uam) viginti allegando metra in q(ua)ntum intellectus mag(is) e(st) negligendus ante q(uam) ad gradum p(ro)veniatur.

Pronomen s(e)c(un)d(u)m donatu(m) est p(ar)s orationis que p(ro) nomine p(ro)p(ri)o posita tantundem pene s(ignifica)t p(er)sonamq(ue) interdum recipit. Obicitur p(ri)mo si diffinicio staret sequeretur q(uod) li ille ipse s(u)pra non esse(n)t p(ro)nomen q(uo)d est falsum ar(guitur) quia nullius orationis est p(ar)s. 2o diffinicio conuert(itur) &c. 3o li homo esse(t) p(ro)nom(en) q(uod) est s(ecundu)m ar(guitur) q(uia) ponit(ur) p(ro) nomine ut h(om)o currit (et) homo mo(vetu)r. 4o p(ro)nomina derivativa non essent p(ro)nomina q(uo)d est s(ecundu)m ar(guitur) quia non p(ote)st (con)m se poni loco nominum &c. 5o li ap(osto)lus esse(t) p(ro)nomen q(uo)d est s(ecundu)m ar(guitur) q(uia) ponit(ur) loco nominis s(ed) loco li paulus. 6o p(ro)nomen s(e)c(un)d(u)m h(oc) p(er)sona &c. male d(icitu)r q(uod) interdum recipit p(er)sona(m).

Priscianus sic p(ro)nomen est p(ar)s orationis que p(ro) nomine p(ro)p(ri)o vniuscuiusq(ue) accipitur p(er)sonasq(ue) finitas recipit id est discrecionem demonstracionis vel relacionis. Obicitur p(ri)mo si diffinicio staret sequeretur q(uod) li ille i(n) ista ho(mo) currit (et) ille mo(vetu)r non esse(t) p(ro)nom(en) q(uo)d est s(ecundu)m ar(guitur) q(uia) non po(nitur) p(ro) p(ro)p(ri)o nomine s(ed) p(ro) appellativo &c. 2o li ap(osto)lus esse(t) p(ro)nom(en) quia ponit(ur) p(ro) p(ro)p(ri)o nomine s(cilicet) loco li paulus sic li p(ro)pheta p(ro) loco li david q(uod) est p(ro)p(ri)um non recipit (et) p(ro)phete &c. 3o p(ro)nomen p(ote)st poni p(ro) p(ro)p(ri)o nomine &c. ar(guitur) quia p(ro)p(ri)um nomen s(e)c(un)d(u)m q(uod) s(un)t et certum suppositum vitando p(ro)nom(en) aut s(e)c(un)d(u)m sit incertum certum aut inc(er)tum p(ote)st poni loco eius &c.

Vincula(ci)oniu(m) sic p(ro)nomen est p(ar)s orationis declinabilis nominis vicaria qua denotatur q(uod) de q(uo) actualiter in demonstracione vel relacione poni(tu)r rei sui relati vel demonstrati est actualiter s(e)c(un)d(u)m aut nullius debitate. Obicitur p(ri)mo si esse(t) nominis vicaria vel significacionem t(ame)n vel adsignificacionem vel adiunctam non adiungitur q(uia) h(ic) paulus currit (et) ego scribo ibi li ego s(ignifica)t eandem rem sicut li paulus s(ed) non p(ote)st reddere eidem v(er)bo suppositum &c. h(ic) nominis s(ignifica)t s(ed) non officium s(ecundu)m ego currit (et) ille loquitur h(ic) officium s(ed) non s(ignifica)t non enim p(ote)st significare ego loquens ut s(e)c(un)d(u)m &c. 2o li ia ista chimera currit (et) i(de)o non est non p(ro)nom(en) q(uia) ia nullius rei est vicaria.

Modus significandi p(ro)nominis est sig(nifica)re p(er) modum entis (et) indeterminate apprehensionis. Obicitur p(ri)mo si staret sequeretur q(uod) li ens esse(t) p(ro)nom(en) q(uo)d est s(ecundu)m ar(guitur) q(uia) s(ignifica)t p(er) modum entis (et) indeterminate apprehensionis quia in(ter) ens determinate apprehendit(ur) p(ro)p(ter) li ens s(ed) omne in confuso &c. 2o li chimera esse(t) p(ro)nom(en) q(uo)d est s(ecundu)m ar(guitur) q(uia) s(ignifica)t p(er) modum entis q(uia) non s(ignifica)t verum ens s(ed) aliquo(d) admodum (et) s(ignifica)t etiam p(er) modum indeterminate apprehensionis quia nulla res determinate p(er) li chimera intellig(itur).

Qualitas p(ro)nominis est utilis qua ostenditur q(uod) p(ro)nom(en) repertum e(st) causa brevitatis (et) causa nugacionis vitande discrecionis supplecionis (con)cepcionis relacionis demonstracionis derivatis singularisacionis excellencie laudis vituperii (et) co(m)moditatis. Obicitur p(ri)mo sufficeret p(ro)nominibus dicere breviis causa comoditatis &c. 2o non v(idetur) qualiter brevitas cum sit inventum p(ro)nom(en) cum brevius sit dicere bos currit (et) bos mo(vetu)r q(uam) ille mo(vetu)r cum p(ri)mum sit monosillabum alterum bissillabum s(imi)l(ite)r qualiter vitatur nugacio. 3o p(ro)nomen dubietas augetur &c. non tollitur ar(guitur) q(uia) plus determinat e(st) dicere paulus currit (et) paulus mo(vetu)r q(uam) paulus currit (et) ille mo(vetu)r cum li ille alt(er) determinabiliu(m) rei longe posite &c.

Ordo pronominis est ordo quo ostenditur q(uod) p(ro)nom(en) r(ati)o(n)e ordine d(icitu)r s(e)c(un)d(u)m q(uod) p(ar)s orationis nominis quasi vicaria eius (et) quia p(re)requirit (et) quia modo s(ignifican)di p(ro)nominis p(ro)pinquat nomini (et) p(ro)p(ter) suppositationem constructionis officium (et) sine debet anteponi v(er)bo. Obicitur p(ri)mo p(ro)nom(en) d(icitu)r p(re)cedere non &c. ar(guitur) quia innata est nobis via a genere ad specialiora s(ed) ergo p(ro)nom(en) q(uo)d sui s(e)c(un)d(u)m s(ignifica)t non r(ati)o(n)e determinate (et) vnumquodq(ue) s(e)c(un)d(u)m speciale &c. 2o p(ro)nom(en) non s(e)c(un)d(u)m p(re)requirit nomen in relacione &c. ar(guitur) quia h(ic) non i(d)e(m) aliquid s(imi)l(ite)r amans languet qui amore capit(ur)

Xlii

Pausa xii

1

2

3

4

5

6

Pausa xi[a]

est ibi no[n] pertinet non[n] se participiu[m] [illegible] 3o species coeq[ue] ne no[n] h[abe]nt [illegible] non [illegible] pron[omen] [illegible] species coeq[ue] ne [illegible] ordine [illegible]

7 **Convenientia** pronominis cu[m] no[m]i[n]e est convenientia qua ostenditur q[uod] nomen convenit cu[m] pronomine [illegible] q[uod] utrumq[ue] sit substantivum [et] utrumq[ue] reddit suppositum verbo re[qu]iritur apte ante verbo p[er]sonali. Obiicitur p[ri]mo tam[en] non q[uod] pron[omen] sunt accidentia accidentia aut[em] se no[n] [illegible] non [et] pronomen [illegible] no[n] sunt substantiam [illegible] male q[uod] utrumq[ue] sit [illegible] 2o si pron[omen] reddet suppositum verbo [illegible] esse verbo eiusdem p[er]sone [illegible] alia q[ue] sic faceret [illegible] incongrua [illegible] eiusde[m] q[uia] sic committeretur [illegible] q[uia] sufficient includit [illegible] verbo [illegible] valet [illegible]

8 **Differentia** pronominis a nomine est [illegible] qua ostenditur q[uod] non sit [illegible] abso[lu]te pron[omen] [illegible] connotative [illegible] no[n] sit [illegible] compositione pron[omen] [illegible] omne[m] rem mundi confuse [et] [illegible]. Obiicitur p[ri]mo non [illegible] sit absolute [illegible] q[uia] [illegible] sit connotative [illegible] notatum aut no[n] est absolutum [illegible] 2o pron[omen] [illegible] connotative [illegible] quia pronomina etia[m] ponitur absoluta [et] ponitur etia[m] [illegible] 3o nullu[m] pron[omen] sit omne[m] rem mundi [illegible] quia [illegible] compositabile [illegible] naturaliter [illegible]

9 **Accidentia** pronominalia s[unt] accidentia pronominis specie distincta [illegible] grammaticos [illegible] in modo [illegible] non coincidentia omnibus pronominibus inclinata [et] no[n] plura accidentia no[n] reducta. Obiicitur p[ri]mo plura s[unt] accidentia pronominalia [illegible]

10 **Qualitas** pronominalis est actus p[ro]nominale quo denotatur q[uod] omnis [illegible] pronominalis in demonstratione vel relatione actualiter posita [illegible]

11 **Finita qualitas** est qualitas qua denotatur q[uod] omnis [illegible] pronominalis [illegible] in demonstratione vel relatione ponitur determinate [illegible]

12 **Infinita qualitas** est qualitas qua denotatur q[uod] omnis [illegible] pronominalis [illegible] demonstratione vel relatione [illegible]

13 **Motio pronominalis** est accidens pronominale quo ostenditur q[uod] alique dictiones pronominales sunt apte applicabiles [illegible]

14 **Pronomen** mouetur [illegible] vna terminatione est dictione pronominalis [illegible] [illegible] diuersorum generum [illegible] motionem

Pausa xi[a]

declarantibus nominu[m] aut[em] [illegible] quia [illegible] terminationes est [illegible] pron[omen] [illegible] alia [et] alia terminatione [illegible] nomin[um] alterius terminationis qui[bus] [illegible] mouetur aut[em] [illegible] quia [et] duas terminationes [illegible] idem mouetur aut[em] [illegible] quia [et] vna terminationem [illegible] mouetur aut[em] [illegible] terminationes [illegible] [illegible] vel qui [illegible] vel qua [illegible] [illegible] esse pronomi[n]i sit [illegible] ille illorum illissimus [illegible]

15 **Genus in pronomine** est dictio pronominalis nata [illegible] nomin[um] aliqu[orum] [illegible] aut loco [illegible] referre aut de [illegible] nominis [illegible] sufficient [illegible] Obiicitur p[ri]mo [illegible] nullius esse genus [illegible] nomin[um] [illegible] refert [illegible] 2o genus in pronomine [illegible] terminatione [illegible] est neutri [illegible] est dictio [illegible] non [illegible] nominis [illegible] generis

16 **Masculinum genus** in pronomine est dictio pronominalis nata congrue [illegible] aut [illegible] masculini generis [illegible] apte determinare. Obiicitur p[ri]mo [illegible] masculini generis [illegible] dictio nata [illegible] determinare non masculinum genus [illegible] ego paulus [illegible] 2o no[n] [illegible] genus masculinum [illegible] in pronomine [illegible] masculini [illegible] neutri

17 **Commune genus** in pronomine est dictio pronominalis [illegible] [illegible] nate congrue [illegible] immediate [illegible] duo [illegible] pronominis [illegible] masculini [illegible]

18 **Omne genus** est dictio pronominalis apte [illegible] masculini generis [illegible] feminini [et] neutri [illegible] apte determinata [illegible]

19 **Numerus** in pronomine est dictio pronominalis nata congrue [illegible] aut determinare dictionem nominalem singularis vel pluralis numeri aut indifferenter [illegible]

20 **Singularis** numerus in pronomine est dictio pronominalis apte determinata dictionis nominalis aut participialis singularis numeri [illegible] nata congrue esse suppositum [illegible] verbi singularis numeri. Obiicitur p[ri]mo [illegible]

21 **Pluralis numerus** in pronomine est dictio pronominalis apte determinata aut rela[tiva] dictionis pluralis numeri [illegible] dictio nata congrue esse suppositum [illegible] verbi pluralis numeri. Obiicitur p[ri]mo [illegible] quia no[n] sufficit [illegible] verbo solo

Pausa xi

set sequitur plures possessores ut noster asinus auctoris meus et tuus et illius etc.

22 17 **Utercumque** nostrum est dictio pronominalis sub eadem voce cum permutatione numeri casum ac personarum sub se communis ad possessionem unius vel rei tantum, sed cum differentia, quia secundum quod in pronomine reperitur differt similiter in pronomine reperitus differunt simul pronominum respectivorum et individuorum vocabulorum pronominum relationis. Obicitur primo utrumque numerus vel relationis et ut in pronomine tertia sed amplius ponitur in nomine etc. ut in pronomine ... nostrum non est dictio pronominalis ... quia non est accusativus pluralis potest esse solum subiectum et amplius quia nostrum accusativus ... si utrumque nostrum esset ponendus sed non est accusativus secundo quidem accusativus nominativus non possit pluraliter in pronomine secundo quia ... quia sic migraret de subiecto in subiectum.

23 16 **Exutraque parte** singularia pronomina sunt ut possessiva pronomina sunt meus tuus suus tam in simplici quam in composita expositione propter primitiva singularis numeri et ut sic tam in simplici quam in composita extendunt possessionem rei ad unam personam tantum cum ... appropriatione singularitatis rei possesse ad personam possessoris. Obicitur primo mea meum tuum tuorum suum suorum sunt exutraque singularia et tamen nullum illorum est de numero talium dictorum pronominum etc. Secundo non videtur cur dicantur singularia exutraque parte etc.

28 14 **Neutraque** pluralia sunt duo pronomina possessiva scilicet noster et vester tam in simplici quam in composita expositione propter primitiva pluralia possessionem rei unius extendentia set ad plures possessores copulati et nullo modo ad unam personam possesse. Obicitur primo possessio rei vel exprimitur per pronomen adiectivum solum vel substantivum vel utrumque sed non adiectivum quia accidentia non possidet ... set substantivum quia deus est ... ut deus sit ... quia a nullo potest possideri et ... a pluribus cum sit res communis publica etc.

21 18 **Figura** in pronomine est ipsa pronominalis dictio valens vel non valens dividi in plures partes intelligibiles per se sensus capaces. Obicitur primo diffinitio implicat etc. ... amplius quia de ... tales etc. amplius valens eius et non valens ... obmissa ... designata simplici quia idem est sed designata simplici in nomine sed designata composita subsequitur.

26 19 **Composita** figura in pronomine est dictio pronominalis aggregata ex simplici pronomine et aliqua sillabicam adiectionem scilicet met pte te ce vel est dictio divisibilis in plures partes intelligibiles per se sensus capaces expresse implicite aut resolutive. Obicitur primo idem non est composite figure amplius quia non potest dividi in duas vel in plures partes intelligibiles per se sensus capaces etc. amplius quia ... idem vel sint etc. secundo mecum tecum sunt adverbia etc. non pronomina composita.

24 **Persona** in pronomine est ipsa pronominalis dictio nata reddere suppositum verbo prime secunde vel tertie persone vel nata facere rem submodo loquendi de se ut de se ad alium ut ad alium vel de alio ut de alio. Obicitur primo ego scriptum nullius esse prime cum sit amplius quia non facit rem loquentem set scribentem de se etc. similiter tu scribente ad alium ... scribente de alio etc. secundo ego in ... non facit rem loquentem nec scribentem de se set ... etc.

38 **Qualitas** persone in pronomine est utilitas qua ostenditur quod persona in pronomine finaliter adiuncta est propter confusionem tollendam in verbis sensus perturbationem dubiam ablationem sermonis dictorum ad personam presentem vel absentem propinquam remotiorem aut remotissimam. Obicitur primo quod ... pronomen tollet dubium ... non ... quia si dicerem Sortes currit et ille movetur magnus dubium ... si dicerem Sortes currit et Sortes movetur quia ille ... remotam personam demonstrat secundo relativum ... magis ingerit dubium quam aufert etc.

21 29 **Prima persona** in pronomine est tantum unum pronomen scilicet ego cum suis obliquis et diminutivo et carens vocativo natum reddere suppositum verbo prime persone tantum aut determinate includi in ipso aut est dictio faciens rem submodo loquendi scribendi vel concipiendi de se ut de se et ut sit nullomodo de alio vel ad alium. Obicitur primo egomet est pronomen prime persone et alter alius ... eius obliquis etc. secundo ... ego facit rem submodo loquendi ad alterum ut ad alterum etc. amplius quia dicendo ego ... non facit me set deum etc.

Pausa xi

30 **Secunda** persona in pronomine est tantum unum pronomen scilicet tu cum suis obliquis sine diminutivo et habens vocativum natum reddere suppositum verbo secunde persone aut determinate includi in ipso aut est dictio faciens alteram alloquentem ad quem loquens dirigit sermonem. Obicitur primo tu tenet est pronomen secunde persone ... cum suis obliquis etc. cum plurali secundo tu non facit rem alteram alloquentem etc. amplius quia sic dicendo tu Paule es stultissimus homo quia ... etc. sit me qui loquitur ad me ... etc.

31 **Tertia persona** in pronomine est quelibet dictio pronominalis preter ego et tu nata secundum se reddere suppositum verbo tertie persone aut includi in ipso consignificare aut est dictio faciens rem submodo loquendi persone remote distantis a persona loquente. Obicitur primo si stare diffinitio sequeretur quod iste ego esset tertie persone quod amplius quia reddit suppositum verbo tertie persone sic dicendo ego est ... secundo ille ... est tertie persone et tamen facit submodo loquendi non alterius persone remote sed sibi ipsi etc. amplius sic dicendo ille est pessimus homo qui ... deum offendit ... devotus ... deum offendo etc.

32 **Casus** in pronomine est dictio pronominalis sive sint recti vel obliqui habens omnes ... in modum nominum ut apte possit poni in loco nominis in ... casu. Obicitur primo pronomina non possunt poni loco nominis in omni casu etc. amplius quia non in vocativo cum omnino careant vocativo preter ... ut meus ... sola ... secundo non videtur ... cur pronomina prime persone careant vocativo ... alia ... non ... pronomina ... ponuntur in casu loco nominis etc. amplius de istis ... que video ... da mea ... ossa cubare ... casus ... nominis ut ... non pronominis ... amplius quia idem accusativus non potest esse ... vel pluribus.

33 **Declinatio** est regularis vel irregularis transitio dictionis pronominalis ab uno casu in alterum secundum eandem personam sub convenientia principii et finis diversitate dicti aut subtili ... et finis diversitate. Obicitur primo ... nullius esset declinatio ... sed amplius quia non transit ... etc. non transit ab uno casu in alterum secundo ... ego in ... est alterius persone quam ... male ... eandem personam amplius quia sic dicendo o ego pauper homo ibi ego est secunde persone ... etc.

34 **Prima declinatio** in pronomine est declinatio cuius genitivus singularis terminatur in is vel in i et dativus in i tantum ut sic solum tria pronomina que sunt scilicet ego tu sui ... ut ego mis vel mei tu tis vel tui. Obicitur primo sui non habet is in genitivo etc. diffinitio superflua amplius quia habet tantum sui in utroque non in genitivo et habet tam in genitivo quam dativo secundo non videtur cur sui non habet sis ut ... diffinitio ... ut ... sit mea ... voluntas quod talis ... esse sine ... etc. secundo non videtur cur ego non habet ... quod adhuc diffinitio prime declinationis ... convenit ... in is vel i in genitivo etc.

35 **Secunda** pronominis est declinatio cuius genitivus terminatur in ius et dativus in i tantum ut sic conveniens solum quinque pronominibus scilicet ipse iste hic is et nominibus ... secunde declinationis pronominis. Obicitur primo hic non esset secunde declinationis pronominis ... amplius quod non habet ... sed hunc etc. secundo hic et is non essent secunde declinationis pronominis ... amplius quia non habent ius ... sic ... secundo ipse non habet ius sed solum us in finali terminatione.

36 **Tertia** pronominis est declinatio cuius genitivus singularis terminatur in i et dativus et ablativus in o vel in e longa conveniens pronominibus ... scilicet meus tuus suus noster vester. Obicitur primo non videtur qualiter debet intelligi dictum Alexandri tertia ... primam sit ... secunda etc. secundo mei non habet i in genitivo ... secunde declinationis quia sic diceretur ... mei etc. diffinitio mala ... secundo meus ... habet mi in vocativo etc. amplius quia nomina secunde declinationis ... us terminata mutant us in e in vocativo ... us ... meus ... debet habere mee in vocativo.

37 **Quarta** pronominis est declinatio cuius genitivus singularis terminatur in ati et dativus in ati conveniens solum duobus gentilibus scilicet nostras et vestras que pronomina declinantur in similitudine tertie declinationis nominis. Obicitur primo non videtur qualiter debet intelligi dictum Alexandri quarta ... tertie ... nominis esse vel in nominibus quarta pronominis est par tertie nominis sed ... non quia.

sic reperiuntur terminaciones que sunt pronominis septima quinta octo ut in nomine sicut habetur in aliquo et aliquo non quia non videtur inconveniens quod non sit donatum non possit declinacionem gentilium quod habet ab aliquo etiam ponendum tamen ploratum ab auctoritate rectitudine etc.

38 **Irregularis** declinacio in pronomine est declinacio non assequens in casibus terminis personis in genere in quibus aut aliquibus non venit certo et in convenien-ciam et dictam aut quia non habet alias terminaciones in uno quam alteros numeros aut quia non aliter regulariter declinatur quapropter ipsum pronomen mei et sui tibi ipse quod non habet ipsum Obicitur primo non videtur aut hic eo non habet rectum in genitivo etc. 2o non videtur cur hic sui non habet regularis sed in genitivo 3o sed hic eo non habet in compositione preteritur tunc declinacio cum habet ibi sicut tunc ergo non possit habere implicatam declinacionem

39 **Necessitas** irregularitatis in pronomine est necessitas qua ostenditur irregulare declinacionibus pronominibus esse commendatum propter copiam latinitatis multiplicandi ex derivacionibus dicentem declinacionem a nomine habenda cum tedio et cum formacione beneplacita voluntate Obicitur primo non videtur qualiter hic eo sit inter re inquantum positum 2o in declinacione quia meos est similis de mimis et declinatum 3o contra quia additum verba in casibus quod de se non potest dici eo quod declinacio quia habet mei vel mis et non rectum 2o hic sui est irregulare in duobus sed in casu et non

40 **Species** pronominalis est ipsa dictio pronominalis formata vel formatum ab alia dictione primitiva secundum non indeclinabilem sic tunc talis quod potest dici derivativa vel primitiva et sic Obicitur primo hic meus tuus suus noster et pronomina et illius speciei etc. Ad primum non derivative etc. Ad aliud quia sunt primitive ergo non derivative tamen quia reprehendat eandem dictionem esse primitivam et derivativam etc. 2o species in esse nominis ergo non pronominis tamen quia accidit nominis ergo non potest accidere pronomini cum idem accidens non potest uni inesse

41 **Primaria** species est aliqua dictio de hiis octo pronominalibus dictionibus scilicet ego tu sui ille ipse iste hic is secundum fieri et similibus sequitur non nisi possessionem personarum importans hic pura possessione habitum ut sit se solo reddere suppositum verbo personali loco nominis substancialis Obicitur primo tamen sunt pronomina primitiva ergo non octo tamen et ad primum quia ista quoque scilicet ipse iste hic is non derivantur alia de se sed sunt tamen prima ergo non erunt primitiva tamen quia primitiva tamen quia primitivum dicitur quia derivat de se derivativum

42 **Proprietates** primitivorum pronominum sunt qua ostendentur omne primitivum pronomen esse prime vel secunde declinacionis sive ut possibile nisi quod est eo cum illo vero instar sunt aliud exemplo esse secundum et constitutum cum omni casu in omni genere Obicitur primo hic eo est primitivum pronomen et non est sine etc. Ad primum quia si esset sine hoc esset in continua eo hoc cum ad primum quia hic ponitur duo substantia sine continue media etc. 2o hic mei primitivum non videtur non resolvetur in 3a quia est meus cum hic meus etiam includit primam personam scilicet eo etc.

43 **Derivativa** pronominalis species est aliqua dictio de hiis septem dictionibus scilicet meus tuus suus noster vester nostras vestras sine cuius primitivum genitivus singulariter importans duplicem personam possessoris et rei possesse vero in declinacione Obicitur primo ista septem pronomina non sunt derivativa etc. Ad primum quia ab aliis derivantur ergo sunt primitiva tamen in nobilitate sunt cum quia alia veniunt unus et alia venit vester et talia pronomina non sunt pronomina etc. ad primum quia quasi pronomen alicuius ponitur loco proprii nominis dicitur reddere se solo suppositum verbo personali sit et proprium nomen sed ita non sunt reddunt suppositum se solo

44 **Proprietates** derivativorum pronominum sunt proprietatibus quibus ostenditur de derivativo esse adiectivum et resolubile in et illud complexum quod est meus tuus vel correspondentem utrumque obliquo nec posse construi nisi cum casu conveniente cum eo in accidentibus generalibus et supponere possessorem et rem possessam nec posse reddere se solo suppositum verbo personali Obicitur pro derivativa sunt solo possunt reddere suppositum verbo personali etc. Ad primum quia invenitur dicendo meum currit

45 **Utilitas** derivativorum pronominum est utilitas qua ostenditur quod derivativa pronomina reperta sunt brevilo-quium causa

ut sciatur quod a pronominibus derivativis venit adverbia et nomina gentilia sive hoc quod impediatur in sua denominacione Obicitur primo vel aliquod derivativum potest venire gentile vel adverbium aliquo et aliquod non aliquod quia hic suus non potest venire cum non sit latinum etc. 2o non est brevius dicere ego possideo meos agros quam mei agros etc. Ad primum quia utrumque sunt dissilla dictiones etc.

46 **Forma casualis** in pronomine est forma qua ostenditur quod hic ille est monaptote forme triptote hic tu sui tetraptote ego meus et tu tuus suus ipse pentaptote sed is hic tuus vester noster vestras Obicitur primo Ursasca dicit quod sunt solum tres forme casuales pronominales scilicet triptota tetraptota et pentaptota et triptota dat prime forme aut hic sui et tu ergo quinta deficit eo tu meus de tetraptotis ad hic tuus pentaptotum non ponit quatuor que autem sunt etc.

47 **Substantivum** pronomen est dictio pronominalis nata sic solo reddere suppositum verbo personali personaliter tento simpliciter et prime nullis respectibus accidentalis connotativa in de inmaciacione vel relacione plus materiale sit rei demonstrans vel referens quam formale Obicitur primo non videtur quod sunt substantiva pronomina et aliquot etc. Ad primum quia materia prime ista tamen eo tu sui cum ista pronomina sunt omnis generis et in aut substantivum potest substantiva terminacione omnis generis etc. 2o illa pronomina simpliciter sunt connotant etc. Ad primum quia sunt connotant demonstracionem

48 **Adiectivum pronomen** est dictio pronominalis non nata se sola reddere suppositum verbo personali personaliter tento simpliciter et prime dans in se intelligere aliquam habitudinem accidentalem et sine determinacione vel relacione potius plus refert formale aut demonstrat sive antecedentis quam materiale Obicitur primo non videtur quod intelligit hic simpliciter et prime et si dicas idest sine hoc quod referat adiectionem accidentalem quod sunt sic adhuc sunt acciden-cia ut sicut est hic et ipse cum quod hic ipse est vel ... etc. sic dicunt ...

49 **Relativum** large est signum extrinsecum potencie cognitive ad formandum conceptum de re de qua prius facta est mencio quam aliquas de se non representaret Obicitur primo homo currit et homo movetur hic homo et ens esset relativum quod est sed contra prima diffinicionem 2o homo currit et homo currens movetur hic homo currens esset relativum quod est etc. Ad primum quia hic homo currens non ... quas hic homo de se etc. 3o hic ille ex quo non esset relativum quod est sed contra quia non formet quidem de re de qua prius facta mencio cum de quo prius facta est mencio etc.

50 **Referens** relativum est conceptus mentalis in anima eius actus potencie intellective ut fertur per pronomen rem de qua prius facta est mencio et ut sic non alia Obicitur primo relativum non est in mente etc. ... dicitur est conceptus mentalis Ad primum quod si essent in mente tunc essent ... et sic non representarent res suorum antecedencium quod falsum est etc. 2o homo currit et ipse ... hic ipse non facit in relativum sed in rem de qua prius facta est mencio etc. Ad primum quia hic ipse non refert hominem cum de homine prius est mencio et per ... etc.

51 **Relativi relativum** est conceptus complexus vel incomplexus per relativum referens determinatus aut res a voce vel scriptum tali subordinatum Obicitur primo hec diffinicio contradicit prime diffinicioni etc. Ad primum quia in prima dicitur ad formandum conceptum de re de qua prius facta est mencio sed prelatum pronomen et non dicitur ad formandum conceptum incomplexum etc. 2o capiat unum relativum quodlibet et specialiter hic ipse ... hic ipse possit pluribus relativis relatum addi sed sic sic mutacione vel non non ... quod contra sic ... diversitas species ... relacionis causantur ... tres quos refert

52 **Implicitum relativum** est pronomen pronominalis pro eo ipsum in suo antecedente subintellectum secundum quelibet casum potest unum contingens Obicitur primo sed non includet in se pronomen sequitur duo inconveniencia etc. Ad primum quia sequeretur quod idem esset prius simpliciter etc. Ad primum quia non est prius et pronomen positivus et ex quo utrumque esse ... positum 2o sic fieret in-cantatoria ... Ad primum quia dicendo venit ... ... sic pro inutile resolucta etc. 3o sequeretur quod relativum ... prima notacia rei etc.

52 **Relativa tantum** pro prima sunt quatuor pronomina scilicet is suus ipse sui facientia secundum notabilia de re regula prius facta est mentio substantiale vocabulo cum addicione actionis aut passionis vel alterius habitudinis accidentalis vel id quod prius aequaliter significabatur insuper convenientia cum in genere numero et aliquando in casu. Obiicitur primo contra omnia relativa tantum quia primo ille qui bene facit bene habebit li ille est relativum et non tantum quia refert. Item secundo quia dicitur id et tunc stare significabit in proposito. Item secundo quod additur pro relativum actio aut passio, ergo carent actione et passione tunc pronomina.

53 **Confusa** relativa sunt relativa congrue referibilia ad equalia personaliter nam mediate vel immediate differentiam capientia adeterminata qua ea ad unam personam tantum sunt congrue referibilia. Obiicitur primo non videtur hoc esse congrua eo quod is tu es is huma si sic tunc hoc etiam esset congrua ergo sunt pro tribus et sui secundum quosdam quod li sui numquam potest referri ad [illegible] Item secundo quia pronomen referens [illegible] est confusum magis dicitur diffinitio aporia quod ad positionem ergo si amplius quod confusum dicitur id quod nullius rei est declarative notificativum.

54 **Relativa** coniunctiva sunt pronomina sunt tam pronomina scilicet ipse hic [illegible] determinatione natura inducentia [illegible] quod antecedentia [illegible] sunt in proposito vel si singularia sunt aut [illegible] ponitur tunc relatio quantum ad antecedentia non sunt in proposito vel quod ponitur [illegible] refert. Obiicitur primo aliter ponitur [illegible] non erit tam [illegible] dicitur id refert [illegible] non facit hoc aliud secundo non videtur inquo dicitur li iste alter ille et alter hoc maxime quia li hoc est demonstrat ad sensum et ad intellectum sed hoc repugnat diffinitioni quod demonstrat ad intellectum [illegible] non est in proposito coniunctio dicitur quod [illegible] relativa [illegible].

55 **Substantie** relativum est relativum quod absolute supposito sit aliquid recta qui non connotat inherere aliquam dispositionem accidentalem esse nec superaddens aliqua connotatione sui intellectui aliculus accidentis similitudinis aut diversitatis aut cuiuscumque alterius predicati accidentis. Obiicitur primo si diceretur aliquod relativum substantie maxime li id quod sit amplius quod hoc est congrua ille homo currit et si esset substantivum li id esset incongrua quia ponitur duo substantiva sine copulatione. Secundo omnia relativa sunt substantiva ergo nulla referunt.

56 **A posteriori** relativum substantie est relativum natum referri ad terminum adterminum absolutum seorsum non adiuvendo quod etiam referatur ad terminum. Obiicitur primo vel est idem dicere ad terminum absolutum et ad terminum de predicato sive vel aliud et aliud secundo implicat diffinitio. Item amplius quia si referatur ad terminum quandoque tunc erit accidentale et non substantiale tamen quia ista ex proposito condistinguuntur ergo [illegible] et quidem non invenit.

57 **Identitatis** substantie relativum est relativum quod in referendo suum relatum in propositione copulativa supponit pro eo solum pro quo suum antecedens verificatur. Obiicitur primo adhuc non est et ipse sunt li ipse non supponit pro pro quo suum antecedens. Item amplius quia antecedens non supponit. Item secundo antiqui erit et ipse non est li ipse non supponit ergo non supponit pro illo pro quo suum antecedens. Item tertio aliter est illa et ipsum esse bissilabum li ipsum supponit pro alio quam suum antecedens quia li aliter [illegible] et li ipsum pro re.

58 **Reciprocum** substantie identitatis relativum est relatum quod positum in eadem propositione cum suo antecedente refert totale extremum eiusdem et sit reversionem actus aut passionis aut alterius habitudinis accidentalis positive vel privative in suppositum unde exivit. Obiicitur primo sortes currit et ipse diligit se li se est relativum reciprocum et tamen non ponitur in eadem propositione cum suo antecedente. Item amplius quia li sortes est suum antecedens et ponitur in alia propositione [illegible].

59 **Reciproci** substantie identitatis personale est relativum quod positum in eadem propositione cum suo antecedente in sui reflexione mediante verbo significato et ut non alia et numquam congrue nisi per obliquos. Obiicitur primo omnis homo est ipsemet li ipsemet est relativum substantie identitatis personale et tamen congrue in recto reflectit se in suppositum. Item secundo sortes diligit se li se reflectit se mediante verbo adiectivo. Item tertio tur-

bus disponit se [illegible] li se non reflectit se ad nomen nec ad verbum.

60 **Reciprocum** substantie identitatis autem est relativum quod positum in eadem propositione cum suo antecedente in sui reflexione mediante verbo importat actum communicatum accidentale non appropriatum a persona ad personam cum indifferentia vel transitione in una propositione aut pluribus. Obiicitur primo non videtur quod sint actum communicatum non appropriatum. Item secundo vel hoc reciprocatio fieret mente quod satis verbo vel mente aliquo et aliquo non nam aut illorum est dicendum. Tertio si dicitur esse relativum identitatis dicitur ergo superesse in eadem propositione diffinitio autem dicit quod potest in pluribus.

61 **Non reciproci** relativum est aliquod pronomen demonstratum sicut ille ipse iste hic is idem non natum poni cum suo antecedente in eadem oratione nec fieri reversionem actus aut passionis in suppositum unde exivit. Obiicitur primo diffinitio ista est insufficiens quia extra diffinitionem huiusmodi non potest [illegible] relativum dicitur parte pro illo supponere pro quo suum antecedens vel non non potest dici [illegible] in isti sortes non est si ipse currit similiter sortes est asinus vel ipse est rationalis quia aliter hoc vera esset falsa valet enim sortes est asinus vel ipse sortes qui est asinus est rationalis quod est disiunctiva cuius ambe partes sunt false.

62 **Relatum** substantie diversitatis est relativum nec reciprocum nec reciprocum quod in referendo suum antecedens [illegible] supponit pro alio quam pro quo suum antecedens verificabatur et addatur determinatio dividens distribuens aut superaddens. Obiicitur primo non est relativum diversitatis amplius quia omne est [illegible] rei recordatum diversitatis aut si esset diversum ab antelato re recordaretur et non antelata re. Item secundo homo est asinus et id non quia li id non esset relativum diversitatis antedictum sed amplius quia li id non supponit pro eo quo pro suum antecedentis verificatur. Item amplius quia pro suum antecedens numquam aut pro vero numquam verificabitur.

63 **Accidentis** relativum est relativum dans secundo intelligere quod rei circa significati demonstrative refert inherere accidentalis dispositio solius relatum ut et non convenit similitudinis aut diversitatis aut cuiuscumque alterius predicati non supponens directe pro eo pro quo suum antecedentis verificatur sed pro aliquo alio tali aut dissimili sicut huiusmodi. Obiicitur primo si relativum ponitur sine antecedente tunc non dat intelligere quod suo relato inhereret accidentalis dispositio cum careat relato. Item secundo album est coloratum et id video li id non esset accidentis relativum quis aut suum sed amplius quia id non ex suo relationis sed informat suo hoc tamen album quod inheret accidentis.

64 **Accidentis** relativum a posteriori est relativum referibile congrue ad terminum accidentale et concretum solitarie sumptum et ut non ad absolutum solitarie sumptum. Obiicitur primo si relativum accidentis posse referri dicitur ponebatur sequeretur hoc tale relatum non esset accidentis relativum quandoque sed amplius quia tunc non refertur adaque terminum. Item secundo homines inquisitivi et talem video non videtur adeo referatur li talem non ad li [illegible] solitarie quod esset incongrua.

65 **Accidentis** identitatis relativum est relativum denominans supposito et formaliter similitudinem inhabitudine accidentali rei per quam accipit suum antecedens. Obiicitur primo non videtur quod tale relativum posset ex pole in eadem propositione vel in pluribus. Secundo quia [illegible] si antecedente tunc tale non denominabit similitudine inhabitudine accidentali per quam accipit suum antecedens. Item tertio si relatum possit poni et relativum precedit tunc non denominabit formaliter supposito similitudine in habitudine accidentali rei per quam accipitur suum antecedens sed per quam accipitur suum postpositum.

66 **Accidentis** diversitatis est relativum denominans distantiam in habitudine accidentali rei per quam accipit suum antecedens. Obiicitur primo numquam tale relativum est pronominale. Item male tractatur in parte [illegible] pronominali de isto relativo. Item amplius quia si aliquod esset tale pronominale dicitur et si non datur tunc impertinenter tractatur hoc de isto. Secundo hoc esset relativum diversitatis deus est et ceteri non est plus quandoque amplius quia li talis [illegible] dicit diffinitionem nec adeo cum nullo deo possit comparari sed modo diversificatum. Item similiter li talis denotat in esse qualitatem cum tamen deo non qualitas id est [illegible].

67 **Relatio** est habitudo respectiva referentis ad suum relatum qua denotatur inesse forte proportionis et inquantum non in genere et casu tunc quantum ambo requiruntur ambo in personalibus sine figura et persona tunc quantum ambo reddunt supposita. Obiicitur primo relatio

est actus pronominale igitur debuit poni inter accidentia. 2o hoc omnes scilicet homo est rationalis qui non sit brutum li qualia cum non quam 2o homo est rationalis et alia sunt mobilia ubi li qui non quam cum li homo ergo sortes diligit suas sorores li suas non quam cum li sortes

68 # Simplex relatio
est relatio in qua relativum et suum antecedens supponunt pro eadem re in specie sed pro diversis rebus individualibus secundum numerum. Obicitur primo relativum est antelate rei recordativum dicendo aut femina dampnavit que salvabit li que non recordationem facit rei antelate quia antelata res in pluralitate ut eva dampnans et beata virgo est alia res salvans igitur 2o li que non supponit pro eadem re in specie igitur antecedens quia supponit pro rebus igitur non pro re

69 # Personalis
relatio est relatio in qua relativum et suum antecedens supponunt pro se pro eadem re in numero et etiam in specie. Obicitur primo et pono quod sortes preferat prius antecedens quam relativum tunc arguo secundum antecedentis est ad tempus prolationis antecedentis quam quando relativum profertur igitur antecedens quia tunc res mutata est 2m opinionem intellexi quidem dicit rem mutari in quantitatem pro tempore et si mutatur non est eadem in numero qua ratione humanitas [illegible] dicit omnem parietem igitur

70 # Materialis
relatio est relatio qua relativum non supponit pro eadem re in numero nec pro eadem re in specie sed suum antecedens sed pro sola et idem movetur li idem facit materiale relationem quam in sed antecedens quod li idem supponit pro voce sui antecedentis igitur antecedens quia li idem supponit pro voce sui antecedentis ens mundi igitur etiam et voce sui antecedentis sed sit omne pro voce sui antecedentis igitur 2o sortes est dio et ie albus supponit li ie facit materiale relationem antecedens quia antecedens supponit pro voce ergo et ista quod non videtur [illegible] dimisitur

71 # Abusio relativorum
est abusio qua ostenditur multum absurdum fore quando relativum ponitur sine antecedente vel ponitur aut oblito refertur ad aliquid vel quia vim tunc sit ad rem aliud ad vocem tamen. Obicitur primo id non est abusivum quod ponitur in arte sed homo communiter ponitur ex parte cognoscendum igitur etiam 2o relativum semper supponit pro voce sui antecedentis igitur antecedens quia quandocumque tale antecedens expresse ponitur vel profertur tunc relativum refert antecedens et ide est vole si profertur aut scriptum si scribitur igitur

72 # Utilitas relationis
est utilitas qua ostenditur quo primo dirigitur vel inquisitio finaliter continuatur intentio loquentis tam ad rem aut vocem vel personam in distantem vel magis distante vel maxime distante citra visionem aut extra visionem et ne minus perturbat materia relativorum obmitti quod sit relativum implicatum quod antecedens implicatum quod explicatum quod ad vocem quod adiectivum et an iste sint generis ergo sicut que videt deo sortes est albus quale et cum sortes et aliud dicitur quod asino dem vel quod adaucit dem, virga et rbmo

73 # Demonstrativum
largue est dictio cuiuslibet partis orationis sui vere rem subiectam oculis vel tactui subiectam natam convenientem cum suo demonstrato in genere numero et casu vel adminus non disconvenientem. Obicitur primo non videtur quod pro partibus orationis est diminutio igitur antecedens sed ubicumque non inest ergo nulli alteri convenit quia per excellentiam dicitur vim soli convenit 2o sunt demonstrativa et non cum de asino dicitur non videtur quod demonstret li mei non li asinus igitur antecedens quia li mei est genitivi casus et asinus nominativi et cetera

74 # Demonstrativum
est aliqua dictio pronominalis desinit septem scilicet ego tu ille hic ipse iste nos quod li ego est semper suppositum demonstrativum li tu spaltius non remote distancie li ie alterius remote distancie visui tamen attingibilis illic remote distancie et invisibile li hic est demonstrativum ad sensum et eque ad intellectum li ipse cuiuslibet persone est demonstrativum primo quo sibi iste semper pronunctus. Obicitur primo li hic primo ego legem tenendi 2o ego clamavi cum ego vivo ego methinus non ego sed deus

75 # Personalis
demonstratio est demonstratio qua demonstratur res tale quod significatum demonstrata semper est praesens et impresentia visui aut auditu aut alterius sensui. Obicitur primo si diffinicio staret sequeretur quod li hoc

demonstratio ad sensum sortes est et in video quam in antecedens quia li in non demonstrat rem semper sortem ad sensum visus igitur antecedens quia sortes non videtur sed solum color cum color sit adequatum visus obiectum 2o demonstratio non sit ad auditum nec gustum nec tactum igitur antecedens quia non videtur quam

76 # Impersonalis
demonstratio est demonstratio qua aliquo antecedente aliqua res demonstratur ad sensum et alia sibi similis in specie designatur et ad intellectum. Obicitur primo omnis demonstratio debet esse vel ad intellectum vel ad sensum hoc autem nec est ad intellectum nec ad sensum igitur antecedens quia videtur fore ad utrumque igitur 2o sequeretur quod etiam ymaginatio a ... nunquam possit esse impersonalis demonstratio quam in sed antecedens quia talis rei sed dictionis semper nunquam potest demonstrari ad sensum nec chimera non potest esse sensatio igitur nec intellecto

77 # Ad intellectum
demonstratio est demonstratio qua demonstrantur figmenta et non entia aut res incorporee aut preterite aut future aliquibus plures aut res vilius aliqualiter quamque ymaginata de tamen et non sensu apprehensibiles. Obicitur primo videtur abusiva demonstratio que est ad intellectum igitur antecedens quia demonstratio que est ad intellectum non fit ad presentiam igitur non erit demonstratio 2o res possibiles tamen quia non possunt deduci effectualiter ad actum non possunt demonstrari ad intellectum igitur antecedens quia id quod sensu non est sensu non potest esse intelligibile et etiam in tantis non potest esse maioris cognitionis a demonstrativis quam [illegible] et pronuntiatur

78 # Subiunctivum
pronomen est pronomen est dictio pronominalis nata postpositione tantum referri ad suum antecedens in quolibet casu potest verum quod inter duo verba posita denotat suppositionale secundum actum sui sit principalis quam in verbo postposito quam anteposito. Obicitur primo li quis non esset subiunctivum pronomen igitur antecedens quia semper antepositur 2o sortes qui currit disputat nescitur cuius actus est principalior an cursus vel disputatio cum sint interdependentes primo videtur esse alterius impossibile dictionis igitur

79 # Prepositivum
pronomen est dictio pronominalis articulans quod ut dictio in nominali aut participali prolocuta ostendit genus aut numerum aut est partis orationis ostendens quod dictio potest procedere alteram in ordine constructionis et tamen non assequi aut si ponitur inter duo verba quorum actus suppositi terminabilis est in primum verbum et non in alterum. Obicitur primo si dico quis currit li quis est prepositum pronomen et non videtur quod debet hoc esse tamen an non positum vel quam igitur 2o homo est dominus et albus et similiter hoc et de bisillabum nec semper nec tradi igitur

80 # Nitivum pronomen
est dictio pronominalis nata indifferenter secundum se referri ad dictionem substantivam vel adiectivam vel alias quomodolibet ad indifferentiam se habens secundum quam alias plurime insaluabiles congruitates salvari possunt et ad congruitatem reduci ut est li qua et ita est parti ceps iesse que artium cardinis esse. Obicitur primo non videtur quod sit etiam pronomina 2o non videtur an etiam pronomina debeant plus dici substantiva vel adiectiva et cetera vel plus relativa vel demonstrativa

81 # Ad aliquid
dictum appositum pronomen est dictio pronominalis que se sola non potest reddere suppositum verbo personali quod oportet ad quod aliud in ad non substantivum habere respectum ut cum eo reddat suppositum verbo personali congrue. Obicitur primo quod li ille relativum se solo platum sit substantivum igitur erit substantivum pronomen antecedens quia sit possessivum de tale sed multas substantias possidendas insinuet dicendo cum mei sit me tuus sit te et sit li eo se solo reddit suppositum verbo personali et nomina substantiva ita scilicet quod consistat potest reddere suppositum plus verbo

82 # Ad aliquid dictum
pronomen relativum est dictio pronominalis que se sola prolata monstrat quod ad aliquid sit personam possessorem ad rem possessam vel possidendam unica implicito relationis iure. Obicitur primo si talis ex se solo plata fieret tamen sit persona et res eadem in medio tunc sequeretur quod quilibet esset et sic cum quam in sit una dictio igitur 2o diffinitio convenit relativis logicalibus

83 # Possessivum
pronomen est dictio pronominalis substantiva in quolibet genere et qualibet persona apte visiva ad intelligentiam semper plus aliquando cum nomine substantivo quantitatis possessivo obtinuit rem aut possessam conservans. Obicitur primo in pronomen possessivum sit et

aliud quia quodlibet pronomen possessivum est infinitas res [...] aliud quia infinite res non sunt vere res [...] non videtur an tale pronomen sit substantia vel accidentia quia accidentia talia proprie non possidentur nec substantia quia celestes vel essentiales vel rationales non volentes quia celestes [...] possidere volentes [...]

Purum possessivum

Purum possessivum pronomen est dictio pronominalis nata resolvi in genitivum sui primitivi casu propria manente in eadem forma que etiam dum videtur ad interrogationem [...] res sit vacat [...] res specialis quam possidere [...] appropriatur unum possessori quod nulli alteri. Obicitur primo si quodlibet tale possessivum resolvitur in genitivum sui primitivi sequitur quod unumquodque tale esset primitivum [...] dirivativum [...] quia li mei est purum possessivum et est primitivum [...] secundo sic dicendo liber est mei li mei resolvitur in genitivum sui primitivi sic liber est alicuius quod est eo [...] male dicit in genitivum.

Impurum

Impurum possessivum est dictio pronominalis que dum respondetur ad interrogationem factam [...] aliquid est hec res designatur eo ipso quod res possessa vacat non possidetur [...] ut est unus [...] Obicitur primo [...] si dicet quis cuius est hic asinus ita quod esset [...] si dicam mei et si sit [...] secundo asinus est res homogenea [...] in partes divisas [...] ipso manente asino [...] possidi non [...]

Cuiusmet

Cuiusmet primitivum adiunctivum est dictio que ostendit quod quod est primitivum est subiectum et in parte [...] possessore sine aliquo possessione et apte resolvitur mihi ego [...] cum quod [...] sine [...] quod aut est dirivatum [...] est adiectum requirens substantivum [...] resolvitur apte mihi ego sicut meos tenetur [...] cum suo [...] Obicitur primo [...] congrua [...] mei [...] non videtur inquo [...] sit congrua [...] primitive vel dirivative [...] resolvendo video [...] mei [...] possidere

[...]

[...] pronomen est pronomen [...] compositione [...] Obicitur primo quodlibet pronomen est [...] aliud [...] persona mea hec est [...] et sit [...] persona [...] aut se plura [...] secundo [...] falsa [...] in quo sensu sit vera et in quo falsa etc.

Discretivum

Discretivum pronomen est pronomen quod adiunctum alicui verbo aut inclusum in ipso denotat actum verbi aut passionem vel aliam habitudinem accidentalem valentem multis convenire sit presenti inesse persone que soli proprie verbi et loco eodem aut est dictio pronominalis que nomen adiuncta singularizat rem adiunctam pronomen solo. Obicitur primo non videtur quod dicitur amo est verbum prime persone et etiam includit nominativum prime persone quem non oportet exprimi nisi ad maiorem discretionem faciendam que est discretio. Secundo ego lego matutinum si legerem matutinum cum aliis non videtur qualiter dictum [...] discretivo

Absolutum

Absolutum pronomen est dictio pronominalis que adiuncta alicui verbo aut inclusa in ipso denotat actum aut passionem aut quamlibet habitudinem accidentalem valentem equaliter multis convenire sit inesse presenti persone que soli proprie verbi et loco eodem. Obicitur primo si diffinitio stare sequeretur quod quodlibet pronomen iunctum verbo esset [...] quia quodlibet potest accipi absolute vel discretive ut ego sum [...] persona sive hec quod [...] absolute [...] discretive [...]

Significantie

Significantie pronomen est [...] pronominalis dictio que adiuncta verbo aut inclusa in eo denotat actum vel passionem aut aliam habitudinem accidentalem sit inesse persone quod nulli alteri subtili excellentia. Obicitur primo [...] ego [...] significantia [...] suppositione [...] et ideo [...] secundum excellentiam [...] et ideo non secundum excellentiam quod est absurdum [...] ego [...] significantia [...] possit [...] significantia [...] sit passio omnibus equaliter [...]

Alienatum

Alienatum pronomen est pronomen qua ostenditur quod prima persona sit [...] quem [...] excellentia [...] determinatione [...] supponendo a tertia

eius ad personam aliam a qua actus non potest sive cum loquitur a [...] prosopopeia aut quando fit ad absentem quasi presentem [...] et tertia sunt prima ubi loquens [...] se aut [...] Obicitur [...] aut [...] quia [...] primo alienatio [...] alienatis [...] in pluralitate positum [...] alienata etc.

Minus qua

Minus qua [...] est dictio pronominalis interrogativa [...] confusa [...] indifferenter [...] Obicitur primo non videtur quod sit [...] pronomina et [...] femina [...] neutra secundo non videtur [...] quia [...] omnis vel [...] interrogative vel [...] est dicendum non [...] relative quia [...] est [...] eius nec etc.

Interrogativum

Interrogativum large est dictio cuiuslibet partis orationis inquirens de re dubia vel quasi dubia substantiali aut qualitativa aut quantitativa loco [...] nata cum [...] responsivo [...] Obicitur primo [...] Paulus [...] interrogativo [...] interrogativum [...] aliquo [...] secundo inquirendo [...] Paulinus est [...] secundo cuius est liber dicendo meus [...] quo liquore est vas plenum dicendo vini vel vino

Interrogativum

Interrogativum stricte est dictio pronominalis scilicet li quis vel cuius declinum [...] interrogative [...] relative [...] Obicitur primo li quis [...] tenetur interrogative etc. aliud quia non datur [...] relative [...] interrogative etc. secundo non videtur an [...] interrogativa sint [...] qualitatis vel appellative tertio non videtur an conveniunt de loco vel non et in quo [...] de loco querentibus

Sillabicum adiectione

Sillabicum adiectione pronomen est dictio pronominalis aliqua expressa [...] met [...] pronominibus prime secunde et tertie persone [...] cum [...] cum [...] ornatus [...] adiuncta. Obicitur primo [...] met non est composibile cum pronominibus [...] omnibus etc. aliud quia [...] met [...] secundo [...] non sit pronomina etc. aliud [...] adiectiones et positiones

Geminatum pronomen

Geminatum pronomen est dictio pronominalis [...] aliquis [...] vocem suam reflectens super se [...] vel obliquus [...] compositionem [...] nova [...] Obicitur primo [...] mei [...] pronomina [...] vocem reflecte super se etc. secundo [...] omnia [...] distributive [...] nova [...] est compositus [...] secundo non videtur [...] casibus possit [...] geminatio etc. [...] non videtur quod sit pronomina que [...] transeunt [...] etc.

Compositum

Compositum pronomen est dictio pronominalis composita aut ex nomine corrupto et prepositione aut ex pronomine et pronomine utroque declinabili [...] aut ex duobus pronominibus in obliquis inflexibilibus aut ex pronomine et verbo aut cum dictionibus exclusivis a sillabicis adiectionibus [...] Obicitur primo non videtur in quo [...] pronomen et geminatum et sillabicum adiectionale etc. secundo an sit idem dicere [...] solo [...] solo [...]

Gentile pronomen

Gentile pronomen est pronomen aliquos [...] scilicet meas tuas suas [...] sub voce pluralis singularis persona gentis [...] aut aliquem de [...] gente [...] sub persona prima secunda et tertia. Obicitur primo [...] gentile pronomen sit tres personas etc. aliud quia [...] persona [...] sub prima persona tantum vel sub secunda vel sub tertia secundo ista pronomina meas [...] non plus etc. aliud non [...] pluraliter [...]

Dubitata pronomina

Dubitata pronomina sunt duo pronomina scilicet li quis et li qui que quidam dicunt esse nomina quia eis [...] adiacet pronomen articulare genera et casu declinans et nec congrue [...] numerum primitivorum nec dirivativorum pronominum et sunt [...] cum qualitate [...] et non sunt nata poni loco propriorum nominum et quia numquam [...] li quis relative [...] dicit ea esse pronomina [...] relative et similiter

Pausa xi^a

tm vero dicit ea esse nomina et hec secundum pronomis Obiicitur primo h duo pronomina non possunt esse pronomina probatur quia omnia pronomina certam declinationem casus sit et varia sz h non sunt cassa certam declinationem et relationem i est nomina

100 **Indubitata** pronomina sunt quidem pronomina octo sz primitiva et septem dirivativa de quibus non oritur dubitacio quin sint pronoia et septe orcionis et immutate declinacionis Obiicitur primo h limitata declinacio ul' est ad regulas stabilitas ul' adeo alio probatur 2o non videtur quod sit sufficiencia horum pronominum 3o plura sunt quam quindecim probatur quia li idem ecca et vm...

101 **Defectivum pronomen** est dictio pronominalis carens aliquo casu aut aliqua alia accidentali parte ut sz quia carent vocativo li eo suus is iste quis et omnia pronomina preter quatuor tuus caret vocativo et utens Obiicitur primo non videtur cur pronomina prime persone careant vocativo probatur quia maxime ideo quia nemo aliquo dicat sz hoc non obstat probatur quia potest sibi congrue addi o que est vocacionis nota ut o ego stultus homo 2o non videtur cur li sui careat nominativo quia maxime addecet hanc dictionem si sz hoc non obstat probatur quia tunc li flores etiam non deberet esse nominativum propter differenciam huius v bi flores flores i.

102 **Superexcessivum** pronomen est aliquod pronominalis habens plus de aliquo accidente quam positivum ut sz quia li quis habet duos nominativos li eo habet duplicem genitivum li meus duplicem vocativum similiter li quis habet duplicem vocativum et ablativum li hunc assumit ce addendum huius inticionis hun Obiicitur primo non videtur cogens cur li quis habet duplicem vocativum probatur maxime quia habet quis inito quin ca interrogativum et qui quin ca relativum sz hoc bene possit sub uno habere nominativo probatur 2o li mei maxime propter duplicem possessionem habet duos genitivos quia sz mei dicitur quin exprimit possessionem que est rei solius mei meus quin est possessio rei i. puta idest mea et aliorum

103 **Certa relatio** est relatio qua aliquid pronomen refert suum antecedens dictionis quod eum h suo est nobis nota aut intellectu apprehensibilis licet tenuiter non rerum pronominis ultimata eius suone nec essencialiter sz exrelative tamen Obiicitur primo si staret sequeretur quod res in determinates ad sensum et res incorporee et vilia et abstracta et sede sibe nunquam possent habere certam relacionem consequens falsum probatur quia horum sedes non sunt nobis note cum sint minus aspectu remote nec eorum relativa pronomina nobis faciunt eorum certam mentis expressionem i.

104 **Articulare** pronomen est ipsa pronominalis dictio que proposita dictioni nominali aut participiali certat ipsius adiectivum genus aut numerum ac casum ut eius agnoscatur immo ce in voce aut sone eius sit cas do genus aut numeri Obiicitur primo h homo est dictio li h' ista non ostendit non ostendit nec probatur quia non est pluralis numeri cum numerus plene terminatur i. aut probatur 3o huius neque huic neque numerus horum nota sicut casu probatur quia non reperitur terminacio genitivi in aut probatur kono videtur ... aut ratio non ... ar. te re

105 **Sillabica adiectio** est dictio ul' silla p'se medial finis sui aut additione ma qis dissectu pronominis saltem sitti etiam quia vita breuis et multi ... restat ponendum fine ipronam pronominum obmittendo multa ... g h aut capitulo videat qui ... allexandri declinacionis q' obly quia inveniunt lingua et salomo laureatis p clarissimi vi maximi poete dicta perbregia nugas ausus est appellare essent magis castigatione digna est quia olim pillustrissimus poeta enoas ...

106 **Congruitates** istis tali nota diligenter cum iste sint congrue Ego presul sepe ... sz h sic congrua ego pausi ... ego sum tempus cum tam dicat congrue ego sum meus tres ... ego sum turpe ego sum qui sum ego presbiter mei ... ego sum ... ego sum pobus et sim forem cum li sum non n additia referente propom h' vo adpma ul' adsentre

Pausa xii^a
1

Verbum secundum donatum est pars orationis cum tempore et persona sine casu agendi aut patiendi aut neutrum significans Obicitur primo diffinicio non est diffinicio et inepta probatur quia non convenit li verbum et h' dis in et 2o li docero propter sui ... non esset verbum consequens falsum quia nullius orationis est pars 3o non verbum est verbum consequens quia nunquam sit sine casu cum quodlibet materialiter sumptum habeat causam i. 2o non verbum est pars orationis consequens falsum quia quodlibet sed solo sit

Pausa xii^a

pracium est orationis probatur quia quodlibet includit in se nomen est i. 3o diffinicio quia istis dictionibus ... es meus hos ... li sit non esset verbum quia nec sit agere nec pati nec neutrum sz sbam mera sit i. 4o sequeretur quod verba essent quia i verbo consequens falsum

Priscianus sic verbum est pars orationis quod cum modis et temporibus sine casu agendi ul' paciendi significativum est Obicitur primo diffinicio est inepta probatur quia dicitur pars orationis significativum i. 2o li amethilo non esset verbum consequens falsum probatur quia nec sit i. nec per modum agendi nec paciendi 3o flores mancta plura non essent verba consequens falsum probatur quia non sunt sine casu cum etiam sint nominativi i. 4o verbum absolutum atque non esset verbum consequens falsum probatur quia cum non sit cum temporibus i. 5o verba gerundiva et supina non essent verba consequens falsum probatur quia ... ... verba ad nato sz probatur quia sunt cum casu ... nullius sit temporis

Auctor modorum verbum est pars orationis significans per modum fieri et fluxus distantis a substancia Obicitur primo si staret sequeretur quod unum verbum esset verbum consequens falsum probatur quia quodlibet includit in se non sbale eiusdem prime sit i. primum est i. ut dicendo currus sit quod cursus sit in in distant in esse 2o li eius esset verbum consequens falsum probatur quia sit omne re mundi et sit per modum fieri quod per modum fluxus i. 3o non videtur quod sit sive per modum fieri quod per modum fluxus quod per modum distantis a substancia quod sit sive cum persona quod sit sive sine casu quod sit sive agere quod sit sive pati quod neutrum quod sit sive cum tempore i.

Inchoatorium verbum sic verbum est pars orationis declinabilis significans accionem aut passionem ul' aliam habitudinem accidentalem in esse habitam sive in tempore presenti preterito aut futuro et h positive aut privative prout compleribile aut divisive Obicitur primo li incenditur ista color intenditur non esset verbum consequens falsum probatur quia intensio nulli sibe in est sz soli accidenti i. 2o dicendo deus creat li creat non esset verbum consequens falsum probatur quia actus creacionis omnis dividi necessario et in tempore cum sit ab eterno in deo aut quod non inexistencia dicat quod deus ab eterno ... sit non distinguitur ab eterno ergo i.

Qualitas verbi est qualitas qua ostenditur verbum esse receptum ut sit appositum ut per se in toto orationem constituat ut det formam specificam non ut sit quod est alter anomine Obiciuntur primo congruitates et veritates possunt salvari sine verbo in orationibus i. probatur quia sunt multe orationes etiam re sine verbo i. 2o verbum non potest per se esse appositum i. probatur quia h sortes et plato currunt li currunt non est appositum respectu li sortes nec respectu li plato i. similiter iubilate deo omnis terra li terra est singularis numeri et iubilate appositum pluralis numeri et propter hanc disconvenienciam non potest esse appositum i. 3o non videtur quo verbum sit ut quod est alter cum videtur eius forte unum situm cum supposito

Dignitas verbi est dignitas qua ostenditur verbum esse dignius nomine et pronomine quia regit ipsa et est cor cunctarum locutionis et quia plus vibratur aer eius frequencione prolacione Obicitur primo nomen et pronomen sunt digniora verbo i. probatur quia precedunt verbum quasi digniora i. 2o verbum est altero dignius quod sine altero nequit in esse poni sz verbum nequit sine nomine suppositum in esse poni i. probatur quia verbi actus et esse reddit a nomine quasi a fundamento i. 3o dignius prius obviat se in intellectum quam verbum quia ... receptum et precedit in construccione i. 4o ceteris paribus plus non vibrat aerem quam verbum i. probatur quia per plures habitus nominum propter uno verbo quinque duo aut plura nomina ponuntur i.

Appositum est dictio verbalis ul' aliqua loco eius positum natum dici de supposito dictione ul' dictionibus secundum convenienciam generis aut persone et veritudinis casualis et h' expresse ul' equivalenter Obicitur primo unum verbum esset appositum i. probatur quia nunquam dicitur de supposito i. probatur quia quod dicitur supponitur non est quia corruptum est i. 2o verba ... h non tamen ut minime 3o verbum non est nisi casus i. non habet virtutem nominis casuale ergo a forte amatur deus non videtur quomodo sit h' suppositum non li deus quia sed verbum i. 4o mane est sero est ita est h' suppositum et appositum in virtute casualis quia nullum eorum est casuale

Accidencia verbi principalia sunt septem dictis secundum intencionis sz qualitas coniugacio genus numerus figura persona tempus re posibiles de combinacionibus dictionibus verbalibus plene intencionis denotantes circa eas secundarias proprietates accidentales ad regimine et congruitates orationales subseruientes Obicitur primo plures sunt accidencia verbi quam septem i. probatur quia adiciuntur alibi adhuc quinque sz species modus forma tempus formacio et suppletio 2o tot sunt accidencia verbalia quod sunt verba sz infinita sunt verba i. etiam erunt infinita accidencia quia accidencia multiplicantur subiectorum multiplicacione i. 3o ul' aut verbo in essent ita septem accidencia ul' alia ... non cuilibet quia li sum non quia est nullus coniugacionis ergo ... et in verbo i. probatur quia deficio et verbum et comparatur i.

Pausa xii^a

9 **Qualitas verbalis** est dos verbalis que cuius alicuius modi aut forme sit vim sub affectu vario … [illegible]

10 **Modus** est dictio verbalis moderans … [illegible]

11 **Indicativus** modus … [illegible]

12 **Imperativus** modus est modus … [illegible]

13 **Adhuc circa** obicitur … [illegible]

14 **Optativus** est modus … [illegible]

15 **Coniunctivus** … [illegible]

16 **Infinitivus** modus est modus … [illegible]

Pausa xii^a

… [illegible]

Sufficientia modorum est sufficientia qua ostenditur quod omnis modus sit … [illegible] 17

Forma in verbo seu formalis qualitas in verbo est qualitas qua denotatur in forma … [illegible] 18

Perfecta forma est verbi … [illegible] 19

Imperfecta forma est forma … [illegible] 20

Inchoativa forma est verbi … [illegible] 21

Frequentativa forma est … [illegible] 22

Adhuc secundo obicitur … [illegible] 23

Meditativa forma est verbi … [illegible] 24

25 **Desideratiua** forma est v(er)bi t(er)minata in so veniens ab ultimo supino u mo an(te)cedente p(re)sentis indicatiui et in e sui preteriti per tempus et constructionem coniugationis eiusdem ...

26 **Diminutiua forma** est verbi terminata in lo per eius prime coniugationis et eiusdem generis ... diminutionem actus aut passionis ...

27 **Imitatiua** seu moralis forma est dictio verbalis terminata in so vel in zo per ve(n)iens ...

28 **Apparitiua for(ma)** est verbi terminata in to vel in eo ...

29 **Coniugatio large** est p(ro)prietas accidentalis dictionis verbalis ...

30 **Numerus** coniugationum est nume(rus) quo ostenditur quod omnis coniugatio regularis est quadruplex ...

31 **Prima coniugatio** est de verbalis habens as vel ans ...

32 **Secunda coniugatio** est dictio verbalis habens es vel ens ... neutropassiuum ...

Pausa xii

... **Contra supinum** ...

Tertia coniugatio est dictio verbalis habens in secunda ...

Ulterius ar(guitur) ...

Quarta coniugatio est dictio verbalis habens in secunda ...

Anormala coniugatio est dictio verbalis ...

Consequens coniugatio est dictio verbalis ...

Inconsequens coniugatio est dictio ...

Regularis coniugatio est dictio verbalis ...

Irregularis Coniugatio est dictio verbalis non secundum quas regulas suas habens coniugationes sed aliter et tamen eas [?] primum ordinem ponitur modi aut sed aliter ut tamen eas gerit primum ordine. Item Or in secunda indicativum sed tene vel quere quomodo huius aut tamor non contingit in quo recipit eum vegere aut tamor non contingit in quo recipit eum regere. Omnium coniugationum 2ª expositus et positus quod dicunt ea quidam esse verba alii participia et alii nomina verbalia. Item dicit dixit fuit et hic defectio quia odi novi cepi memini. Item dic duc fac et hic defectio quia odi nouit cepi memini quito memento dor ayo sisto sero sum forem volo malo nolo edo fio queso inquam explicit inquit eo vale salue aue faxo cedo et plura quod coniugationes sunt varia.

Genus in verbo grammaticaliter est dictio verbalis terminata in o vel in or et nata vel non nata recipere aut dimittere r et facere ex se passivum et redire in activum sine hoc quod definiat esse dictio latina. Obicitur primo si amo mihi vel si amatus nullus essent generis quod est falsum quia nec terminatur in o nec in or et nec potest recipere r nec dimittere ut io caveat i. 2º si sum nullius esset generis quod est falsum quia nec terminatur in o nec in or i. 3º et plura sunt nullius essent generis quod est falsum quia nec terminantur in o nec in or et salue nullius esset generis quod est falsum quia nec terminant in o nec in or nec potest dimittere r nec accipere etc.

Genus appositum et reale est verbum significans actionem tantum vel passionem tantum vel utrumque simul determinate vel indeterminate principaliter vel abnegative. Obicitur primo si sum nullius esset generis quod est falsum quia nec significat actionem nec passionem i. 2º egulo vapulo nullius essent generis quod est falsum quia nec significat actionem quia resolvitur in passivum ut egulo id est exulem patior nec passionem quia sunt verba terminata in o quod terminatio quod dictionibus activi generis i. actionem sumitur. 3º audeo soleo nullius esset generis quod est falsum quia non activa quia declinantur ut passiva nec passiva quia terminantur in o i.

Agnitio verbalis generis est agnitio qua ostenditur quod genus in verbo cognoscitur aut voce sola aut sono sola aut utroque modo aut arte et regulis aut usu et regimine. Obicitur primo non videtur quod sit agnitio verbi cum incerta sit i. 2º si sola sono genus esset considerabile sequeretur quod tantum tria essent genera in verbo quod est falsum quia tantum tres sunt soni quod possunt omnia verba significare i. quia de quolibet verbo verum est dicere quod significat actionem vel passionem aut neutrum id est nec actionem nec passionem.

Numerus verborum est quantitas numerus quo ostenditur quod omne verbum est aut activi generis aut passivi aut neutralis communis aut deponentis et sic hoc sunt sunt regulae et non destitutum. Obicitur primo verba metalia nullius essent generis quod est falsum quia nec apposita cum inmerito non sit terminatio nec apposita. 2º plura sunt genera in verbo quod ita quod est falsum quia est genus neutropassivum et passivum neutrum et contragenerum. 3º etiam genus est ponendum in verbo i. quod sit in nomine et dicitur eteroclita genera quia in aliquibus casibus sunt alterius generis quam in aliis sicut est in hic audeo et soleo quia in aliquibus temporibus sunt passivi generis et in aliis activi i.

Sufficientia verborum apposite est sufficientia qua terminatione ostenditur quod omnis dictio verbalis quod terminatur in o et potest recipere r super o est activi generis vel neutri quod non potest recipere r super o et facere ex se passivum vel quod terminatur in or et potest dimittere r sicut est passivum vel non potest dimittere hoc sed sub una voce significat actionem et passionem simul sicut est commune vel alterum tantum sicut est deponentale. Obicitur primo hec sufficientia non est sufficiens quia multa sunt sufficientia i. sufficiens.

Sufficientia appositum est sufficientia qua ostenditur quod omne quod significat simul aut quod simpliciter hoc triplicat aut significat actionem tantum determinate sicut activum aut actionem tantum indeterminate sicut est neutrum aut passionem tantum sicut est passivum aut actionem et passionem simul communiter sicut est commune aut dissimiliter quod in toto unum deponit et alterum retinet sicut est deponens. Obicitur primo alii ponunt alias sufficientias i. quod est falsum quia hoc omnis est una [?] ut aliud genus sicut est activum vel causat ab alio genus sicut est passivum vel a nullo sicut est neutrum etc.

Activi generis verbum est verbum quod terminatur in o et construitur potest recipere r super o et facere ex se passivum. Obicitur primo sequeretur quod si amatur non esset activi generis quod est falsum quia non terminatur in o i. 2º amabat cadebat non essent activi generis quod est falsum eodem motivo quia non terminantur in o i. 2º dissimile eo quod cuius verbo activo i. quod est falsum quia non quod istis de bibo comedo i. quod non possunt hoc accipere r et passiva non potest construe dicam quia bibor appetit nec vel significat vel potest dicere comedor alupo et si dictio quod dicitur fore tristitia inter io lesus quod tunc lego non esset activi generis quia actio non transit inter io lego i. quod non dicimus lege per.

Activum verbum est verbum est verbum in omni genere terminatione sone formali et principali sensus actionem includens passionem principaliter actionis simpliciter. Obicitur primo vel hoc actio terminaretur in passum corporeum tantum tunc hoc hic dictio o non essent verba activa quod est falsum vel in passum in corporeum tunc hic se non esset hic verbum vel in utrumque sed tunc etc. 2º verbum activum activi generis et non econverso aliquid alterius non generis terminatur in o et potest accipere r super o i. hic non facio esset activi generis quod est falsum i. 3º licior loquor oblivior metior timeor essent verba activa quod est falsum quia non clamant io i. quod sunt actiones.

Passivi generis verbum est verbum terminatum in or quod est significatum est dimittere r et facere ex se activum. Obicitur primo amans non esset passivi generis quod est falsum quia non terminatur in or nec potest dimittere r etc. 2º nascor est verbum passivum generis et diffinitio ei non convenit i. quod est falsum quia non potest deponere r non enim dicitur nasco. 3º appetor quod dicunt regere ablativum casum quod imperator non regit ablativum sed dativum ut imperator tibi lectionem verbi hic est dativus casus.

Passivum verbum est verbum sone forma li et principali in omni terminatione et principaliter sensus passionem illatam vel innatam principaliter passionis simpliciter. Obicitur primo hic calefio esset passivum verbum quod est falsum quia significat passionem susceptam ab agente sicut calefacior i. 2º hic timeo esset verbum passivum quod est falsum quia verbum passivum significat passionem ab extra illatam i. 3º an sunt quae spolior a perdenda vbetor abacido quia alias sequitur gusta longio perdenda spoliat me.

Neutrale verbum est verbum quod sub terminatione o habet se indifferenter ad actionem et passionem aut prius ad actionem quam passionem habens se aut econtrario aut est verbum hic in o nec in or terminatum manens neutrale. Obicitur quia non potest comprehendi an eius sensus significat activa vel passiva. Obicitur primo rubeo est verbum neutrale et non habet se indifferenter ad actionem et passionem i. quod est falsum quia rubor est passio prius illata corpori a calore vel alio i. 2º hic dormio non videtur an prius habet se ad activa vel passiva sed eo fleo doceo non videtur an prius habet se ad passiva quam activa sensum i.

Neutri generis verbum est verbum quod terminatur in o et non potest accipere r super o quod si acciperet non esset latinum aut etiam activus modo potest trisire in eum volem. Obicitur primo si stat non esset neutri generis quod est falsum quia non terminatur in o etc. 2º ambulo est verbum neutri generis quia non potest accipere r super o non enim bene dicitur ambulor et tamen significat actionem hoc activum est quod illos qui dicunt neutrum genus est quod nec significat actionem nec passionem alii dicunt verbum neutrale esse id quod significat actionem et passionem sed indeterminate quod sunt fio nullum illorum significat i. 2º sum est neutrale et nec terminatur in o nec in or i.

Neutropassivum verbum est aliquod verbum existens quinque scilicet gaudeo soleo fio fido gaudeo eteroclitum genus id est in presenti et temporibus ab eo dirivatis habens neutralem vocem sed in preterito et temporibus a preterito dirivatis habens vocem passivam iuxta cum hoc verbo sum. Obicitur primo sed eteroclita genera non videtur ad quod principale genus debent reduci verba neutropassiva i. quod est falsum quia maxime ad neutralia convertitur diffinitio non quod genere neutrali i. quia hec verba non possunt accipere r super o i.

Passivum neutrum verbum est aliquod verbum existens tribus verbis dicitur a peior meor quod est eteroclitum genus id est habens vocem passivam in presenti et temporibus ab eis ortis habens vocem neutralem. Obicitur primo ius ponit auctor cum eteroclitum genus in verbo i. 2º non videtur in quo differunt a neutropassivus et neutripassivus. 3º ad quod genus reducitur.

Neutripassivum verbum est aliquod verbum existens quatuor scilicet exulo vapulo veneo nubo in presenti et temporibus a presenti ortis habens vocem neutralem subeipse aut verba hic sensus passionem aliunde illatam. Obicitur primo

li gaudeo ess(e) v(er)bu(m) neutrapassivum i(d)e(st) o(mn)is auget s(ed) a(mi)t(ti)t am(bi)g(uit)ur qu(ia) sit t(ame)n gaudeo i gaudium pacior sicut ex ilo i exiliu(m) pacior 2o pacio ess(e) tale v(er)bu(m) qu(o)d t(ame)n i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia pacio v(idelice)t t(ame)n i p(at)iendo repatior cu(m) o(mn)e agens in agendo repatit(ur) i(d)e(st)

Deponentale v(er)bu(m) est v(er)bu(m) q(uod) sub voce passiva sit actio(n)is (et) passio(n)is simul s(ed) in(de) qu(o)d deponit s(ib)i actiuu(m) (et) retinet passivu(m) maxime aut(em) tu(n)c q(ua)n(d)o venit ab g(e)n(it)ivo (et) vel actiui a p(ar)te p(ost) in t(ame)n aut(em) e contrario sit q(uod) c(on)tingit q(uando) venit ablo ablo passivo (et) regit ablatiu(m) (et) h(abe)t p(ar)ticipiu(m) ma(tu)s vel in d(u)s Obiciatur p(ri)mo aliqua s(un)t v(er)ba depo nentalia q(ue) n(on) sit actio(n)is n(e)c passio(n)is i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r de istis v(er)bis utor fungor

Deponentis g(e)n(er)is v(er)bu(m) t(er)minatu(m) in or latum s(i)n(e) actio(n)is vel passio(n)is disiunctum v(e)l p(er) c(on)iunctivu(m) vel no(n) v(idelice)t ess(e) aut utriu(s)q(ue) copulatiu(m) Obiciatur p(ri)mo s(i) ess(e) ponendu(m) aliq(uo)d v(er)bu(m) deponentale sequitur q(uod) et ess(e) ponendu(m) apponentale i(d)e(st) q(ui)a si vini oppositor e(st) (et)c s(ed) lu(m) quia deponentale v(e)l d(icitu)r q(ui)a h(abe)t deponit r sic q(uod) pas sio v(er)bo vel quia nu(n)c appo(n)it r sic erit neutrale vel q(uod) appo(n)it r sic apponentale dicetur activa i(d)e(st) 2o si essent aliqua maxime sequor loquor am(bi)g(uitu)r quia h(abe)t q(ui)a ereb quia cadit in duas formas

Commune v(er)bu(m) est v(er)bu(m) aliq(uo)d ex istis nove(m) s(cilicet) largior experior criminor mo(r)or amplector osculor hortor congredior interpretor subvocor passiva or s(i)n(e) actio(n)is (et) passio(n)is simul copulati Obiciatur p(ri)mo plura s(un)t v(er)ba q(ua)m ista nove(m) i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia ymaginor criminor co(n)sonor i(d)e(st) 2o n(on) sit actio(n)is (et) passio(n)is i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia s(i) ess(e) aliq(uo)d tale v(er)bu(m) tunc ess(e) g(e)n(er)is ad p(ar)ticipiu(m) actio(n)is (et) passio(n)is simul s(ed) n(ull)um est tale i(d)e(st) 3o si esset actio(n)is (et) (et)c q(ui)a tu(n)c q(uae)l(ibe)t p(ro)po(sitio) in qua ponetur tale v(er)bu(m) ess(e) p(ro)po(sitio) plex (et)c

Heterogeneu(m) v(er)bu(m) est v(er)bu(m) s(e)c(un)d(u)m se a(ut) s(ua) t(em)p(or)a recipit l(itter)e in o(mn)ibus istis q(ui)b(us) aut pluribus subeade t(er)minatio(n)e exem(pl)i d(icitu)r v(er)bo s(u)o q(uod) e(st) neutropassivum q(uod) h(abe)t fieri (et)c neutr(um) (et) neutropassivum i(d)e(st) 2o an iste sint g(e)n(er)e co(n)g(rue) sit t(er)minatum illud (et)c t(er)minatu(m) ame(n) ille est t(er)minandu(m) me eo ebibor ambre le(ctor) enim in p(ro)cessu q(uod) q(ui)da(m) m(u)l(t)is ebibit stagnu(m) cu(m) navib(us) (et)c homo q(ui) in navi d(ici)t potuit eo bibor amb(r)e Alexander in de si nugas posuit is poeta (et) lic m(u)l(t)e mutu(m) stagnu(m) sive in re(m) volentu(m) u(bi) s(ed) t(er)minus d(icitu)r indignatio tua ebibit spiritu(m) meu(m)

Numerus in v(er)bo est dictio v(er)bal(is) n(umer)ata co(n)g(ru)e co(n)sociari cu(m) supposito s(in)g(u)l(ari)s vel plis n(umer)i aut est 2o n(umer)ata co(n)g(rue) subeade voce sociari c(um) utroq(ue) indiffere(n)t(er) Obiciatur p(ri)mo diffinitio includit t(ri)plice(m) numeru(m) (et) alij g(ra)m(m)atici d(icu)nt duos t(ame)n s(cilicet) sin(gularem) (et) plure(m) (et) tu(n)c apponis i(n)declinat i(d)e(st) 2o no(n) v(idetu)r q(uod) v(er)ba s(un)t i(n)declinata n(umer)i i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r q(ui)a maxime o(mn)ia infinitiva gerundiva gerundia imp(er)sonalia s(un)t (et)c 3o no(n) v(idetu)r an sint co(n)g(ru)e s(er)mones suu(m) p(ri)us est meditatio mea p(ro)sitat vobis (et)c cu(m) no(n) co(n)sociant supp(osi)tis eiusde(m) n(umer)i i(d)e(st)

Figura in v(er)bo est dictio v(er)balis simplex v(e)l co(m)posita aut decomposita nata dividi vel no(n) dividi in duas vel in plures p(ar)tes intelligibiles p(ro)p(ri)is capacitates Obiciatur p(ri)mo sp(er)no stringo tendo sendo polliceo s(un)t v(er)ba co(m)p(osi)ta i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r n(e)c simplicia n(e)c co(m)p(osi)ta i(d)e(st) s(ed) q(uod) sint v(er)ba p(ro)p(ri)a quia co(m)p(osi)ta s(un)t v(er)ba s(cilicet) respuo restringo (et)c

Composita figura est dictio verbalis nata integrari ex aliqua p(ar)ti qua tuor op(er)is aut s(cilicet) ex nomine (et) v(er)bo v(er)bo (et) v(er)bo v(er)bo (et) adverbio p(re)positione (et) v(er)bo cu(m) p(er)mutatione significati in simul (et) c(on)cepto Obiciatur p(ri)mo vel ista v(er)ba co(m)ponuntur cu(m) istis p(ar)tib(us) orationis s(epara)bilit(er) vel inseparabilit(er) n(ul)l(u)m illor(um) est dicendu(m) q(uod) s(i) d(ic)as q(uod) utroq(ue) modo d(icitu)r q(uon)iq(ue) inseparabilit(er) co(m)po(ni)tur (et) q(ua)n(do)q(ue) separabilit(er) 2o hastiludo calefacio v(er)bu(m) fatio distio effatio infatio alloq(ui)r p(er)transeo no(n) v(idetu)r an co(m)ponatur ex corruptis vel integris vel utroq(ue) mo(do)

Decomposita figura in v(er)bo e(st) dictio v(er)balis veniens a v(er)bo co(m)p(osi)te figure p(er) mutans s(e) in q(uo)q(ue) alio s(cilicet) modor(um) s(cilicet) s(e)c(un)d(u)m t(ame)n g(e)n(er)e t(ame)n c(on)iugatione regimine aut g(e)n(er)e (et) sone aut usu t(ame)n Obiciatur p(ri)mo supercalefacio est v(er) bu(m) de co(m)p(osi)te figure (et) t(ame)n nullo illor(um) modor(um) p(er)mu tat s(e) i(d)e(st) quia s(i) aliq(uo)d d(icitu)r a(liqu)e modo 2o no(n) v(idetu)r v(er)bi co(m)positio mutat g(e)n(u)s i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r q(ui)a maxime in p(er)transeo (et) ubi s(e) maxime in(de) amputo et

ubi regimen quia maxime in(de) addo genus (et)c maxime in(de) sedeo s(ed) h(oc) no(n) v(idetu)r quo i(d)e(st) 3o affligo s(cilicet) co(n)sideo in sp(er)go co(n)templor co(m)p(r)esso castigo n(on) s(un)t co(m)p(osi)te n(e)c de co(m)p(osi)te figure i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia depossideo p(er) in declinalem residuu(m) no(n) manet v(er)bi i(d)e(st)

Tempus in v(er)bo est dictio v(er)balis g(ra)m(m)aticalit(er) (et) in(de) p(ri)ncipalit(er) sine s(e) sub(iecti) t(em)p(u)s differentiis (et)c (et)c ip(s)o denotatur s(e) v(e)l esse in t(em)p(or)e p(rese)nti aut fuisse aut fore (et) in significatio(n)e act(ionis) a(ut) passio(n)is Obiciatur p(ri)mo diffinitio includit t(ame)n ea t(em)p(or)a in v(er)bo q(uam)vis s(ed) am(bi)g(uitu)r s(ed) am(bi)g(uitu)r quia s(un)t plura q(uam) t(ri)a i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia s(un)t s(e)x s(cilicet) p(rese)ns p(re)teritu(m) p(er)fectu(m) p(re)teritu(m) plusq(uam) p(er)fectu(m) (et) p(re)teritu(m) imp(er)fectu(m) (et) futuru(m) 2o o(mn)i v(er)bu(m) aut s(i) s(un)t v(er)ba (et) no(n) h(abe)t i(d)e(st) ea t(em)p(or)a i(d)e(st) 3o h(oc) est al(ite)r i(d)e(st) e(st) imp(er)at t(em)p(u)s p(rese)ns i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia nichil h(abe)t s(e) est vel (et) s(i) solu(m) p(rese)ns imp(er)taret t(em)p(u)s tu(n)c i futuro ess(e) s(e) (et)c

Presens t(em)p(u)s est dictio v(er)balis s(i)n(e) suu(m) s(e) t(ame)n p(ri)ncipalit(er) in(de) aut p(ri)ncipa lit(er) (et) g(ra)m(m)aticalit(er) s(i)n(e) actio(n)is aut passi onem includi p(er)modu(m) t(em)p(or)is q(uod) includit p(rese)ns nu(n)c instant Obiciatur p(ri)mo nu(n)c est t(em)p(u)s p(rese)ns i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia nichil habem(us) de p(rese)nti t(em)p(or)e n(isi) nu(n)c indivi sibile nu(n)c aut indivisibile est instans q(uod) no(n) s(i)t t(em)p(u)s i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia t(em)p(u)s req(ui)rit p(r)ius (et) posterius indivisibile aut nu(n)c no(n) h(abe)t p(r)ius (et) posterius i(d)e(st) 2o dicendo deu(m) est l(ibe)t t(em)p(u)s i(d)e(st) e(st) no(n) imp(er)tat t(em)p(u)s p(rese)ns i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r q(ui)a deus e(st) o(mn)e t(em)p(u)s i(d)e(st)

Preteritu(m) t(em)p(u)s est dictio v(er)balis s(i)n(e) suu(m) s(e) t(ame)n p(re)t(er)itu(m) in(de) aut p(ri)ncipalit(er) (et) g(ra)m(m)aticalit(er) s(i)n(e) actio(n)is aut passio(n)is p(er) modu(m) distantis ap(u)d nu(n)c vel a(li)a illo nobis noto qua distantia s(e) actio(n)is a(ut) passio(n)is vel fuisse ia(m) aut no(n) no(n) esse Obiciatur p(ri)mo o(mn)e v(er)bu(m) s(i)t p(re)t(er)itu(m) t(em)p(or)is i(d)e(st) male dicitur in(de) p(re)t(er)itu(m) am(bi)g(uitu)r quia q(uod)l(ibe)t sic s(i)t t(em)p(or)is q(uod) albeo auffer(r)e est i(m)p(ossibi)le ip(s)o manente v(er)bo i(d)e(st) 2o capiendo an(n)i p(ar)te mundi revolutione tu(n)c n(ul)l(u)m est t(em)p(u)s p(re)t(er)itu(m) i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia n(ul)l(u)m s(i)t p(er)modu(m) distantis ap(u)d nu(n)c i(d)e(st)

Preteritu(m) imp(er)fectu(m) t(em)p(u)s est dictio v(er)balis s(i)n(e) suu(m) s(e) p(re)t(er)itu(m) in(de) aut p(re)t(er)itu(m) actio(n)is aut passio(n)is vel a(li)a h(ab)itu(m) n(e)c actio(n)e tale fuisse in aliquo t(em)p(or)e cui(us) maior p(ar)s p(re)t(er)transit minor t(ame)n manet Obiciatur p(ri)mo vel istud t(em)p(u)s no(n) p(er)modu(m) distantie ap(u)d vel indistantie n(ul)l(u)m illor(um) no(n) p(er)modu(m) distantie quia attigit p(rese)ns nu(n)c s(ed) aliq(uo)d rem incepta(m) q(uod) no(n) d(icitu)r t(ame)n fore co(m)pletam n(e)c p(er)mod(um) indistantie quia p(re)t(er)itu(m) e(st) distare i(d)e(st)

Preteritu(m) p(er)fectu(m) est dictio v(er)balis s(i)n(e) suu(m) s(e) p(re)t(er)itu(m) in(de) aut p(re)t(er)itu(m) actio(n)is aut pa ssio(n)is s(i)t toll(it) ap(u)d cl(aus)am q(uod) in(ter) ip(su)m nu(n)c est s(ed) aliq(uo)d fuit no(n) t(ame)n multu(m) distant ap(u)d t(em)p(or)e Obiciatur p(ri)mo no(n) v(idetu)r q(uod) s(i)t q(uod) s(i)t mensura distantie p(re)t(er)iti p(er)fecti ap(u)d nu(n)c i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia mane fortis (et)c h(abe)t (et)c fuiss(e) t(ame)n co(m)pleta tale fortis in istis b(ene) actio(n)is no(n) h(abe)t memoria i(d)e(st) 2o an aliq(uo)d in eo aut (et)c te p(ro)ssit d(ici) (et)c

Preteritu(m) plusquam p(er)fectu(m) est dictio v(er)balis s(i)n(e) suu(m) s(e) p(re)t(er)itu(m) in(de) aut p(re)t(er)itu(m) s(i)n(e) aliq(uo)d actio(n)is aut passi o(n)is s(i)t p(er)fecisse ia(m) p(rese)ns nu(n)c q(uod) vix eius me moria existat Obiciatur p(ri)mo vel h(oc) t(em)p(u)s ess(e) t(em)p(or)e reali vel aliq(uo)d deleg(u)m ex t(em)p(or)e n(ul)l(u)m illor(um) q(uan)tu(m) no(n) est t(em)p(u)s quia t(em)p(u)s ia(m) co(m)p(re)hensu(m) est n(e)c est q(uod) deli tu(m) ex t(em)p(or)e i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia no(n) v(idetu)r aut h(ab)et delictio ess(e) in t(em)p(or)e cu(m) q(ui)b(us) eor(um) desint e(ss)e i(d)e(st) 2o adam fuit l(ibe)t fuit imp(er)tat p(re)t(er)itu(m) plusq(uam) p(er)fectu(m) (et) t(ame)n ip(s)i(us) adam memo ria existit i(d)e(st)

Futuru(m) t(em)p(u)s est dictio v(er)balis s(i)n(e) suu(m) s(e) futuru(m) p(ri)ncipalit(er) in(de) aut p(re)t(er)itu(m) s(i)n(e) aliq(uo)d actio(n)is aut passio(n)is nu(n)c no(n) esse s(ed) p(ost) quodlibet p(rese)ns i(n)stans signabile fore s(e)c(un)d(u)m maiorem aut minorem distantia(m) nulla s(e)c(un)d(u)m ratio(n)em reci piens obl(iqu)e q(uonia)m de futuris contingentibus no(n) est v(er)i tas determinata Obiciatur p(ri)mo futuru(m) t(em)p(u)s no(n) est i(d)e(st) no(n) est diffinibile n(e)c p(re)t(er)itu(m) i(d)e(st) am(bi)g(uitu)r quia nichil h(abe)m(us) de t(em)p(or)e n(isi) nu(n)c i(d)e(st) 2o vel q(ui)b(us) t(em)p(u)s h(abe)t futuru(m) vel non no(n) q(ui)b(us) quia i(d)e(st) q(uod) no(n) est no(n) h(abe)tur s(ed) futuru(m) t(em)p(u)s no(n) d(icitu)r est i(d)e(st) 3o no(n) v(idetu)r t(ame)n cur p(re)t(er)itu(m) p(re)t(er)itur (et) non futuru(m)

Temporale v(er)bu(m) est v(er)bu(m) imp(er) tatu(m) conceptu(m) t(em)p(or)ale sibi superadditur illimitabilit(er) s(ed) s(i)n(e) extremis q(uod) co(n)tingit no(n) co(n)tingit b(e)n(e) intelligere n(e)c fore Obicia tur p(ri)mo s(i) v(er)bu(m) t(em)p(or)ale foret p(er)co(n)ceptus superadditur sequeretur q(uod) q(ui)b(us) v(er)bu(m) esset co(m)pleu(m) q(uo)d n(on) s(ed) am(bi)g(uitu)r q(ui)a foret duo s(cilicet) essentiale s(ib)i (et) t(em)p(u)s 2o no(n) v(idetu)r q(uod) sit fore illimitabilit(er) cu(m) t(em)p(or)e (et) s(i) d(icitu)r e(st) no(n) posse s(ed) v(er)

Pausa xii.

et eadem voce flecti ad diversas tempora dictas s. h. non quia sit dicendo fortes fuit qui disputat iam li dispu tat sub una voce limitatur ad diversas dictas etc.

44 **Intemporale** verbum est verbum ita ut sit secundum ymaginationem auferatur conno tatum temporis aut conceptus temporales extre mus supradditi aut est absolutum a tempore q. indistincte omnia importat tempora. Obiciatur primo non est intemporale verbum etc. arguitur quia quilibet sit essent set tempus quod si non fieret tempus ipsum inceperit desineret esse verbum etc. 2o fere cum tempore est esse actiones in sensuale verbo quo distinguitur aequalis ordinis parte etc. 3o si esset aliquod intemporale verbum maxime in quatuor casibus primo quia ex re spectu dictionis preteritur ut tamen est vel quia sunt dicta simul quod valeat sibi fieri aliquid ad tempus set contra tamen est in ipso pro ipsis adiungendum de tempore etc. vel cum est hodie et sic etc.

45 **Formatio temporum** est formatio qua ostenditur quod presens indicativi a quo il lo exoriens formantur de presenti et futurum o[mn]i um modorum preter coniunctivum et simili et preteritum perfectum indicativi formatur de secunda persona etc. vel se Obiciatur primo ferveo ferviesco addo magnifico sunt verba pre sentis temporis et tamen oriuntur ab aliis verbis etc. 2o explica tiva temporis et tamen... non formant presens infinitivi sunt verba et tamen a presenti sui non formant presens et futurum aliorum modorum etc. 3o forem non habet presens etc. et b ambiguo non formatur a suo preterito presenti cum tamen formetur crevi a cresco ... cravit preterito etc.

46 **Defectiva** in temporibus sunt verba caren cia aliquibus temporibus aut usu aut natura aut ratione quorum dantur sunt carent primus ambigo compesco disaio metuo posco renuo respuo satago vergo lingo et omnia meditativa carent preteritis parvo ingo volo infinitivo tueor su pinis ut metuo strideo etc. Obiciatur primo temporis preterito ... causa est causa defectionis et tamen non enuntiatur etc. arguitur deli metor 2o elencorum incosonancia ... est causa 3o sincopancia in temporibus ... dicant dicta defectiva

47 **Supertessiva** in temporibus sunt verba habentia aut duo presentis aut preteriti duo aut triplex aut supini ... exempli primum odi novi ce pi meminim stridi stridi implico inscrepo neto prandeo prendeco oleo fulceo commuto sorbeo merso pluo peto esuvio tono plico et ... abscondo porto he ... sanguo cambio venio fido molo lino sino ter sancio meto pango ... lano poto implico finor m tor ... murgo et eloquitur

48 **Ordo temporum** est ordo quo presens precedit alia tempora obiciatur quia nobis magis cognitum preteritum magis cognitum si si futurum habet locum ultimum quia nobis est minime cognitum propter ambiguitatem Obiciatur primo preteritum naturaliter precedit presens etc. sic dicitur si et mare ... si arguitur notum etc. 2o li taceo dormio bibo inferius in tempus preterit alterum arguitur quia tunc quando bibo non possum dicere presens vel quando dormio tunc pro tempore dormitionis non dico dormio ut taceo quando dico taceo similiter non precedit preteritum quia quando bibo tunc presens non bibi nec futurum non possum dicere verbi bibo quando actus completus est etc.

49 **Affinitas temporum** est affinitas que ostenditur quod cognatio temporum sit sive aut voce et hoc quod preteritum et futurum sunt affinia preteriti imperfecti et preteriti perfecti cum plusquamperfecto valens fina liter ad cognationem qualiter unum tempus dicitur ab altero Obiciatur primo non videtur qualiter presens habeat cognationem cum preterito et futuro etc. arguitur quia maxime sit quia presens dicitur ... cuius aliqua pars est preterita et aliqua futura cum parte quam preterit sit habet convenienciam imperfecto in perfecto cum tempore quod est futurum ex parte significationis etc. presens dicitur tempus cuius pars preterit pars vero futura est

50 **Persona in verbo** realiter est dictio verbalis loquens de se sola vel de se cum aliis sibi coniunctis vel ad se solam dicitur vel ad se cum aliis sibi coniunctis vel extra prima et extra secundam et tertia ad quam dirigit sermo aut est dictio sub una voce nata convenire ad primam secundam et tertiam personam Obiciatur primo si esset verbum nunc dictio verbalis loquitur etc. nunc loquitur de se vel etc. 2o vel hec tres persone erunt eedem vel differrent non eedem ut notum est quia prima et secunda sunt finite determinate res presentes se solo tertia infinita egens pronomine etc. 3o non videtur cum sit coniunctiva ... lego cum videtur inugacio quia mihi lego sufficit per se etc.

51 **Persona in verbo** grammaticaliter est dictio verbalis nata congrue adiacere sup posito prime vel secunde aut tertie persone aut est verbum natum congrue omni supposito co aptari Obiciatur primo si esset verbum omni supposito coaptabile vel quibus quia sic vel aliquo et aliquo non

Pausa xii.

non quibus quia sic ita esset coniunctiva eo legit tu legit ille lego ut ... quia non ponitur ... diversitatis aut po tius de uno quam de alio etc.

52 **Prima persona** in verbo est dictio verbalis significans rem agentem vel patientem sub modo loquendi de se sola vel cum aliis sibi co adiunctis aut est dictio verbalis nata adiacere supposito solum prime persone Obiciatur primo me penitet pro hoc li penitet est tertie persone et adiacet li me quod est prime persone etc. 2o pro in es tu li es est verbum secunde per sone et habet pro supposito li pro quod est tertie persone etc. 3o ego sum qui sum li sum secundum est prime persone ... quod tertie etc.

53 **Secunda persona** in verbo est dictio verbalis significans rem agentem vel patientem sub modo loquendi ad secundam solum vel ad primam cum sociis sibi coniunctis aut est dictio verbalis nata adiacere supposito quod est solummodo secunde persone Obi ciatur primo eo et tu currimus li currimus est verbum prime persone et adiacet supposito secunde persone scilicet tu silet si dicerem eo et ille curimus etc. 2o ... verbum sit verbum etc. arguitur quia quibus verbum sit actionem a passionem ... aut dicunt subsi stencia persone quod soli nomini conveniunt etc.

54 **Tertia persona** in verbo est dictio verbalis significans rem agentem aut patientem sub modo loquendi extra se et illa ad quam dirigit ser monem loquens infinite presumitur diffinitione ... plerumque pronomine determinante ea ... aut est dictio verbalis nata adiacere supposito tertie persone sub conformi tate Obiciatur primo diffinitio est intellegibilis etc. arguitur quia non videtur quod est hoc dicere extra se et illa 2o homo est absoluendo utrumque ... tunc li currit non adiacet supposito tertie cum supposito non sit tertie persone propter absolucionem

55 **Indifferens** persona est dictio infi nitivi gerundiva aut impersonalis propter confu sionem suam sive duorum solutive accipitur nata in differenter addi omni supposito cuiuslibet perso ne Obiciatur primo legere est actio li legere est dictio in finitiva et non additur alicui supposito cui sit inter sup posita situm etc. 2o ... grammaticos dicitur quod infinitiva sint sine numero et personis si etc. sunt sine personis tunc nul lius erunt persone et per consequens nulli supposito alicuius persone poterunt addi congrue etc.

56 **Personale verbum** est verbum subdi visis personis habens diversas terminationes et na tura congrue determinari per diversa supposita corre spondencia terminationibus diversis et habet etiam ... supposito tamen includens in se certum suppositum quod etiam se solo placitum dat in se sufficienter intelligere cum innuit actio vel passio talis verbi Obiciatur primo ave vale fo re sunt personalia verba et tamen non habent diversas terminationes 2o volo legere li volo non habet ... supposito et est personale verbum etc. 3o si ... includeretur in se suppositum vel substantiale vel ac cidentale non accidentale ... actus ... etc.

57 **Impersonale verbum** est verbum sub voce indistincta persona natum esse appositum respectu prime secunde vel tertie persone indeterminate et habet oblicum tamen presupposito et se solo intelligi sine omni substantia sibi vel persona Obiciatur primo deus amatur a sorte li amatur est verbum impersonale et tamen habet rectum presupposito et idem esset dicere a sorte amatur deus quia quod capit passive tunc ... significat rem ... est suppositum quia sit rem in qua fertur passio 2o li est est verbum impersonale et non habet sibi oblicum presupposito ut hic bene est ita est de sorte ut dicatur etc.

58 **Active vocis** impersonale est verbum quod terminatur in it et habet accusativum presupposito et co niugatur per tres personas verbo activorum non in ... activo neutrum aut deponentium descen dens Obiciatur primo non videtur ... aut impersonalia acti ve vocis non veniant ... passivis nec passivis nec ... bus anomalis defectivis neutropassivis exempte acti onis et aliis fatio etc. 2o arte amittitur mulier est imperso nale active vocis et habet ablativum presupposito etc. 3o in placet le gere li placet habet dativum presupposito etc.

59 **Passive vocis** impersonale est ver bum quod terminatur in tur et habet ablativum presupposito mediante a vel ab et coniugatur ... per tres personas verborum passivorum imperfecto aut et in temporibus aptum ... locutionem Obiciatur primo ... dicitur duo sunt verba impersonalia que habent ... presupposito videlicet ... ablativos non videtur cum intel ligitur de istis impersonalibus vel active vocis tamen et de quibuscumque dicitur ... diffinitiones etc. 2o hic videtur ... desideratur legere etc. actum in ... et non videtur an incipiendo active li desideratur vel passive etc.

Paula xii

90 **Graduatio** impersonalia sunt verba non cum essentia vel impersonalia secundum solam ... quia consequuntur constructionem illorum verborum impersonalium quibus adiunguntur. Obiciatur primo hoc oro forte incipit penitere patrie est magna ista quia duo verba requirunt duo supposita. 2o non videtur an impersonalia conveniant accidentibus predictis et supremo habeant ea ... sit non videtur unde 3o non videtur hoc sit et que talia verba que maxime ista incipit tedet oportet solum desinunt ... sed cetera talia non sunt impersonalia ista quia hoc verba in qualibet alia et alia terminacione alia persona sunt ista exempla.

91 **Derivatio** impersonalium verborum est derivatio qua ostenditur quod impersonalia passive vocis veniunt a quibuslibet verbis sed activis passivis neutralibus deponentalibus et quibus active vocis veniunt ab activis et neutralibus utrique autem veniunt ab ancipitibus et defectivis. Obiciatur primo nulla sunt verba impersonalia a deponentalibus ista quia ... octavo maioris 2o sed a quibus veniunt non videtur quia natura debet sepe an activorum aut passivorum ista.

92 **Convenientia** et differentia impersonalium active et passive vocis est differentia qua ostenditur quod impersonalia active veniunt ab activis et construuntur cum activis et in quibus ... et alia terminacione requirunt alia persona et alia passive vocis veniunt a quibus passivis et construuntur cum ablativo et sub una terminacione sunt in omnibus personis. Obiciatur primo verba impersonalia active vocis non semper requirunt alia et aliam personam ista quia frequenter habent eandem et eandem ... aliter et aliter.

93 **Utilitas impersonalium** verborum utilitas qua ostenditur quod impersonalia tenent ab inimice et quibuslibet a personalibus et adornantes et coniugaciones. Obiciatur primo non videtur an iste sint active silogisante hendiat est terminos sermone audistis non meum magistri est gracias magister venerande placet vobis arguere me placet bibere me penitet vivere ate amatur ... 2o non videtur unde dicantur impersonalia si dicas ab unique est valde ... erit plus personale quam personale et si dicas ab non quod est non et personale quia certum omnium nulla personam sunt sed convenit sit omnis quia omnibus adiungitur ista.

94 **Substantivum** verbum est verbum significans purum essenciam rei vel rerum significate vel significabiliter ... quibus adiunguntur sine hoc quod circa eam vel eas connotet aliquem primo modum actionis vel passionis vel alicuius habitudinis accidentalis. Obiciatur primo dicendo sic sum li sum non est verbum substantivum quoniam sed ista quia ibi nulla est dictio nec sunt alique dictiones quibus adiungetur li sum ista 2o li fio est verbum substantivum et tamen connotat aliquem primo modum actionis vel passionis quod enim fit patitur et agit se disponendo in esse ista.

95 **Vinculatorum** ... sit verbum substantivum est verbum significans existenciam rei suppositantis secundum esse actuale aut potenciale nichil connotando aliud circa suppositum cui adiacitur vel quod includit preter tempus. Obiciatur primo existo est verbum substantivum et tamen dicit existenciam rei suppositantis secundum esse actuale nec potenciale ista non actuale quia res preter perquo existit non dum est ista nec potenciale quia dicit iam completum esse rei in primo instanti presentis acquisicionis totalis esse ac rei ista 2o li fio non est verbum substantivum ista quia est verbum passivum huius verbi facio ista.

96 **Sum est verbum** substantivum significans puram rei essenciam presentis quod essencia res ... habent et hoc secundum esse completum et actuale non tamen aptare ... rebus non existentibus impossibilibus et successivis. Obiciatur primo li sum non est verbum substantivum ista quia omnia eius composita sunt adiectiva ista ... 2o chimera est ens compositum ex incompossibilibus et non sunt pura essencia vel presentis cum chimera non est ergo nulla habet ... platonem 3o chimera sum qua video chimera est qua videt chimera est quod videt non videtur in quo dirigitur.

97 **Fio est verbum** substantivum dicens puram esse rei vocalitur non actuale in esse totali et formali sed in propinqua potencia que statim deducitur ad actum post quelibet presens tempus significatum. Obiciatur primo li fio dicit esse actuale rei ista quia quod animal dicitur fieri denominacio sed res quod sit pro maiori parte habet esse inchoatum ista 3o quelibet res mundi habet eciam existencie completum in causis ista 3o non videtur quod

Paula xiii

sit tamen fore in potencia propinqua ista quia quia maius est ea esse facilit ad formam deducibilem terminative sed hoc non quia sic antiqui fieret quoniam ista.

98 **Existo est verbum** substantivum dicens actualem et completam existenciam suppositi noviter tamen acquisitam. Obiciatur primo non videtur quo tempore res acquirit completam existenciam ista quia non videtur an acquirat per primum instans esse rei vel per ultimum instans non esse ista ista quia non per primum instans esse rei quia tale instans dicitur perquo res primo iam est et inmediate ante hoc non fuit modo hoc est falsum quia omne quod iam est etiam ante hoc fuit cum nichil acquiratur in instanti nec secundum sed per ultimum instans non esse rei sed perquo res iam non est sed inmediate post hoc erit ex hoc motivo ista.

99 **Proprietas** substantivorum verborum sunt hec: primum sibi vindicat omnium rerum et modum significandi generale ut sive agere ut pati et construitur cum duobus consimilibus casibus aptare utrisque ex terminis constructionis ponere ad eandem rem et utrumque consimiliter tenere sine resolucione debita. Obiciatur primo plura sunt verba substantiva quam ista ista quia petrus hic enumerare sic consisto consto fio existo ista 2o non videtur quod sit hoc unus vindicat omnium rerum ista 3o iohannes sis ipsos est consimiliter et tamen non sunt consimiles casus quia li iohannes est vocativus et ipsos accusativus ergo iohannes hoc non sunt consimiles casus.

100 **Resolucio substantivi** verbi est resolucio qua ostenditur quod secundum substantivum substat in resolucione in tribus partibus verbis sed non verbis adiectivo et participio iuxta plenariam expressionem omnium implicate existencium. Obiciatur primo non videtur qualiter debet resolvi ista domus fit ammiracione ardua sic si domus fiat ammiracione digna sic non te respondebunt sicut ... ista ut aliter quia non videtur qualiter 2o sortes legens qui est disputat non videtur qualiter debet resolvi sicut sortes legens disputat 3o sortes fuit non videtur qualiter debet resolvi sortes fiebat sicut.

101 **Numerus** substantivorum verborum est numerus ternarius correspondens ternario omnium individuo repperibili quorum li sum correspondet nature esse simpliciter existo forme materie inherenti fio materie in capacitate forme existenti. Obiciatur primo plura sunt verba substantiva quam tria ista quia es estis sunt etiam verba substantiva et non enumerantur ista 2o non videtur cur li sum ita irregulariter declinatur ista 3o sunt adhuc plura ista quia nosco nosco non existo sunt substantiva et non enumerantur in diffinicione ista 4o non videtur cur li sum non terminatur in o sicut more aliorum verborum ista.

102 **Adiectivum verbum** realiter est verbum apte inclusionem nominis substantivi significantis esse rei suppositale et ultra hoc actionem aut passionem vel aliam habitudinem accidentalem egrediente ab supposito incluso respectu in quo. Obiciatur primo alia posuisti diffinicionem verbi vinculatoris ista vel ista ista stabit vel hoc ista quia hoc est ibi posita adiectivum verbum est verbum significans esse rei per suppositum designatum et actionem proprie ubi ista 2o viennenses ponunt alia ista ista ambe male ista quia ponunt quod est verbum non significans ab esse essenciam rei sed preter connotans actionem aut passionem vel aliam habitudinem accidentalem.

103 **Nominativum verbum** est verbum aliquo existens quibus verbis nuncupor appellor nominor vocor dicor sub voce passiva significans actionem et nominacionem rei simpliciter ... nomine nativo regere similes casus apte ante et post se. Obiciatur primo plura sunt verba nativa quam quinque ista ista quia sunt cognominor baptisor proclamor predicor 2o hoc verba etiam sub voce activa sunt rei denominative ista quia tunc dicuntur hec activa voce quam recipiunt accusativum apte post se sed ista vocabulis nominum sibi sic se habent ista 3o non sunt rei denominative ista quia dicendo chimera vocabile chimera ibi nulla res denominatur ista similiter Adam vocatur Adam ista.

104 **Quarto arguitur** vel ad nominacionem verbi substantivi sequitur esse vel non sequitur esse ... ista quia si sequatur esse sequitur enim tu vocaris paulinus tu es paulinus tu vocaris iohannes ergo tu es iohannes sed quod non sequatur esse rei adnominacionem ista quia non sequitur tu vocaris asinus ergo tu es asinus ... non sunt nominacionem rei secundum primum nominis ista ista quia sunt etiam 2m appellatum nominis ... vocor dans ... sexto non sequitur similes casus ista ista in istis ego voco iohannem ... ego voco eum iohannes septimo

non videtur an valeat illatio adam vocatur adam ergo adam est res vocata adam etc. Quarto non videtur an verba verbalia sint substantiva vel adiectiva etc.

105 **Primitivum verbum** est verbum accipiens primam impositionem absque natura vocis que ab ingenio impositoribus est primordialiter imposita ad significandum sine hoc quod habeat similitudinem alicuius vocis anterius recepte. Obicitur primo si diffinitio staret sequeretur quod nullum esset verbum primitivum quod est contra. Antecedens quia non est quod habeat naturam vocis ab ingenio impositoris etc. Antecedens quia in genere vocis ab ingenio impositoris non est etc. Antecedens quia dudum corrupta. Secundo li moneo non esset verbum primitivum quod est contra. Antecedens quia habet similitudinem totalem cum voce ante ipsam recepta scilicet cum nomine monitor etc.

106 **Derivativum verbum** est verbum veniens a prius imposito et inventis seu prius imposito et ideo verbo cum quibus aliqualiter idem sunt connotatione tantum supraaddita ut sunt omnia verba inchoativa meditativa frequentativa etc. et verba scilicet desiderativa et persone et qualiter fiant hee derivationes et formationes horum verborum propter brevitatem causa obmitto quia nimis prolongaretur materia sed in libro primo meo quem intendo appellare vocabulatorium maiorem inveniens prima cuius inchoatio facta est in refrigerio ibi reperies et hoc ordine et diffinitiones prosequor secundum ordinem magni libri que primo inchoaverat in ... aut totaliter alter ordo est prout quilibet qui considerat notabit et aliqua continet materia etc.

107 **Rectum verbum** est verbum personale presentis indicativi modi natum esse appositum respectu suppositi quod convenit secum in numero et persona et rectitudine casuali vel est dictio verbalis sine aliqua substantiva agno tamquam a fundamento egreditur actio vel passio verbi. Obicitur primo si staret sequeretur quod quodlibet verbum esset rectum et nullum obliquum quod est contra. Antecedens quia quodlibet sapit naturam indicativi. Secundo lovanis dicit quod rectum verbum est quod natum est esse appositum recto nominis nominativo casu tantum sed hoc latius dicitur quia et verbum quod est obliquum natum esse appositum sed diverse conveniat cum eo in accidentibus etc. Tertio equum videtur hoc hic non videtur quod sit rectum suppositum et quod rectum appositum etc.

108 **Obliquum verbum** est verbum non indicativum aut indicativum non presentis temporis non natum esse appositum nisi respectu obliqui constituendo secum constructionem congruam. Obicitur primo alii dicunt obliquum verbum esse verbum respectu indirecti suppositi etc. hec diffinitio mala quia discordans ab ista etc. Secundo hic non esset rectum verbum nec obliquum nunc est quia suppositum nullius est casus. Tertio non videtur an hic sint congrue respectu rectitudinis omnis tibi iubit ... deo ... legit athene est pulcra civitas vel an dicatur dici sicut etc.

109 **Defectivum verbum** est verbum dicens carentiam alicuius accidentis grammaticalis puta numeri persone modi temporis aut sincopatione a appropriatione congruenti propter vocis inconsonantiam nature rei ... aut fortune impositionem dictam causam regularem repugnantia aut propter quod aliud accidens. Obicitur primo in verbum potest esse defectivum inquire etc. Antecedens quia tempus est inseparabile verbo etc. Secundo nihil convenientie sequeretur si poneretur ad eorum vocem in qua deficit tale verbum etc. Antecedens quia nihil inconvenientie sequitur si dicatur ego for tibi et tu non faris in eo sathagunt etc.

110 **Supercessivum verbum** est verbum excedens et magis habundans in aliqua proprietate grammaticali secundum duplicationem eius in inquisitione aut preteritis aut supinis aut participiis aut forme aut sillabarum geminatione aut aliquo talium horum. Obicitur primo aliqua excedunt secundum triplicationem etc. Antecedens quia ista triplicant preteritum sapio meo pango etc. male dicitur in diffinitione secundum duplicationem. Secundo non videtur quod excedunt in significatione et dicitur quod ita increpo in cubo neco peto queso cupio sapio morior potior excedunt in sillabis tundo cado incedo cedo reddo prodo. In significatione excedunt odi novi cepi memini.

111 **Diversipartitum** verbum est verbum sub verbali terminatione et sono eodem capiens verbum et nomen aut verbum et verbum ac verbum et adverbium aut verbum et participium recipiens variam inquisitionem cuius temporis et cuius casus ac significationis et sic declinis accidentia preinfendendo. Obicitur primo vel in eodem sensu vel in diversis non in diversis sic quia eadem vox et una unius tantum rei est signum alias esset equivoca nec etc. Secundo non videtur quod sint verba et nomina etc. Antecedens maxime ista manica plura flores regi legibus hes quanta moe versus leges in glosa ... etc. Tertio non datur verbum et coniunctio verbum et propositio aut interiectio etc. nec dabitur verbum et nomen ac verbum et adverbium etc. que non videtur diversi ...

112 **Transitivum verbum** est verbum est verbum quod ultra suppositum suum requirit adiunctionem alterius obliqui apte aut plurium in quem vel in quos terminatur actio dependentie ad propriam sensus completionem. Obicitur primo si diffinitio staret sequeretur quod li amo in ista amo deum non esset verbum transitivum quod est contra. Antecedens quia non habet suppositum etc. Secundo li facit in ista facit ne sortes non esset verbum transitivum quod est contra quia in ista est verbum transitivum sortes facit tunicam sed antecedens quia non est completio proprii sensus etc. Tertio eo amo li amo non esset transitivum verbum quod est contra antecedens quia ibi non adiungitur obliquus aptus etc.

113 **Vehementis transitionis** verbum est verbum requirens duos aut tres obliquos aptos eiusdem casus a diverso aut conversione terminari indifferenter in dictionem rei volitate vel nolitate ... ... vendo tibi panem. Obicitur primo li sto in ista eo sto et adiuvamina esset verbum vehementis transitionis quod est contra quia dicitur aut cum verbo potest construi sed antecedens quia habet duos obliquos aptos in quos terminatur actio eius etc. Secundo auctores dicunt quod tale verbum requirit quatuor scilicet suppositum unde egrediatur actus eius et actum verbi transeuntem ab uno extremo in alterum et quod illa extrema debent esse diversa vel tamquam sed in diffinitione non dicitur de suppositis etc.

114 **Debilis transitionis** verbum est verbum requirens solum unum actum rei volitate aptum vel aliquid prorationale quod rei volitate exprimet suppositum. Obicitur primo non videtur qualiter verbi vehementis transitionis differt a verbo debilis transitionis etc. Antecedens quia sicut istud ita illud terminatur in dictionem exprimentem suppositum rei volitate etc. Secundo nullum est verbum debilis transitionis etc. Antecedens quia quodlibet potest regere plures obliquos aptos etc. Antecedens quia quodlibet potest regere dativum et alterum casum genitivum vel quemlibet dissimilem. Tertio an sit alter sensus peto tibi et peto te

115 **Intransitivum verbum** est verbum quod sumptum cum supposito expresso vel implicato perfecte cum eo facit sensum plenum sine hoc quod ei adiungatur aliquis casus apte per quem eius ... dependentia. Obicitur primo si sine casu solum adiunctione in transitivum verbum facit sensum plenum sequeretur quod cum genitivo aut dativo aut ablativo adhuc esset verbum intransitivum quod est contra antecedens quia omnes grammatici quod tales casus non sunt actus etc. Secundo li audio esset intransitivum verbum quod est contra antecedens quia facit cum implicito supposito plenum sensum. Tertio an bene dicitur curro te moneo te

116 **Absolutum verbum** est verbum cuius significatio actionis vel passionis vel alterius habitudinis accidentalis sufficienter exprimitur sine hoc quod aliquid adiungatur ei ad sui sensus perfectionem. Obicitur primo doleo pedem li doleo est verbum absolutum et construitur cum actio propter sensus sui completionem etc. Secundo eo ardeo amore ... ... vivit angelum ibi actus adicitur eo iste ambulat viam tertio eo curro ad campum etc.

117 **Infinitivum verbum** est verbum sine numeri limitabiliter sive situm submodum ad qualelibet numerum et personam determinante indigens additione alterius verbi finiti propter sui sensus completione. Obicitur primo vel infinitus dicitur ab in quod est valde et finitus vel ab in quod non finitus sed hec ethimologia oppositorum non videtur quo possit de uno et eodem verbo verificari etc. Secundo dicendo me legere est bonum ibi non mereretur dici infinitivum etc. Antecedens quia est finitum et ad unum suppositum determinatum etc. non propter ultra limitari et propterea dici infinitus etc.

118 **Active vocis** infinitivus et personalis est dictio verbalis terminata in re veniens cum verbo activi generis habens presuppositum actum aptum ac finaliter resolubilis in verbum activi generis. Obicitur primo volo legere hic li legere est infinitivus active vocis et non habet actum presuppositum etc. Secundo non omnis talis natura etc. Antecedens quia li velle sicut li esse. Tertio non videtur an hic sint congrue iubeo tibi currere cum hic nunc sit actus legere sicut age legere oportet currere legere legit lectos ego non. Videtur an idem sit dicere infinitivus activus et active vocis.

119 **Passive vocis** et personalis infinitivus infinitus est terminatus in i veniens cum verbo passivi generis a alio ei proprio regens ablativum apte per transitionem si suum verbum regit eundem. Obicitur primo non videtur in quo differant infinitivus personalis passive vocis et infinitus personalis passivus etc. Antecedens quia debet illud in quo differunt. Secundo nolo depauperari non regit ablativum apte etc. Tertio non videtur quibus causis adiciatur in diffinitione si suum verbum regit eundem etc.

120 **Personalis** infinitus est infinitus descendens cum verbo personali active sive passive vocis natus est regere eundem casum quem suum verbum a quo descendit sive habens aptum presuppositum sicut ipsum habet. Obicitur primo regitur descende

plm est melius qua cristia li defendere est infinitus p sonalis et no lz actiu psupposito sz gtm 2o ubi scribe pi principium est idcirco causa vbi li scribe est infinitus psonalis et no activ sz otm lz psupposito ic 3o ha bilis legere li no actiis sz nis e suppositi ic

121 **Impersonalis** infinitus est in finitus descendens a vbo impsonali active sive passive vocis no alterius natus hre cum psupposito n illud quem sui vbu impsonale indicativum modi a quo descendit Obiicitur primo in cl. in interesse locum est vtilius qz vagacionem li interesse est infinitus hns otm psupposito et tn li intest a quo descendit no lz n gtm congrue ut mei interest ic 2o dicendo sic ego volo amice legi psitiam li legi regit ab latm et tn sui vbu scz legor regit ntm ut ego legor in cronicas ic

122 **Active vocis** et impsonalis infinitus est infinitus regens eunde obliqum a parte ante quem sui impsonale indicativum a quo descendit Obiicitur primo no vi an sit idem dicere impso nalis activus et active vocis et si no dr dra 2o no vi an h sit congrua ego nolo spoliari apprehenda ic am qz si esset congrua sequeretur quod sua locucio go prenda spoliat me sicut ego volo comedere hominem

123 **Passive vocis** impsonalis infinitus concordans cum infinitivo vbi psonalis passive vocis et ideo sz dicis abeo silva venit alteri gine vbi passivum et regit ablativum a parte ante me diante a vel ab et stat cum eo constructionem intrinsecam et lz resolui infinitum vbi activi et reget pluribus ad psonas constructionis Obiicitur primo no vi qualiter dz resolui li amari qn venit ali dat vel eius impsonali amatur et qn venit ali amo vel eius impsonali etc

124 **Indeterminatus** infinitus est quilibz infinitus no hns determinatum affectum aut numeri aut psona limitabilis aut subvoci vocem ad quelibz affectum numeri a psonam requirens lz qz quandoque ponuntur duo vba sine coniunctione media ut alterius infinitus existat Obiicitur primo rogo dicas veritatem h ponuntur duo vba sine coniunctione media et n in infinitivo ic 2o sortes qui currit incipit ibi in po nuntur duo vba et nm n infinitivo ic 3o no infinitus h indeterminatus ic am quia maxime determinatur in numero etc ut volo legere volumus legere et in affectu et in psona etc

125 **Gerundium** vbum est vbum con tum i. dr ab dum veniens solum a vbis activis et gerundiis resolubile in non alit vbum sub termi nacione vim actionis et passionis simul presens que aucta solo regimine sunt disterminabilia Obiicitur primo no vi aut h nomina dicuntur gerundia quia maxime a gero vel quia gerunt vim duorum scz nominis quia sunt nomina et vba sz cont tunc li flores vel mamma esset gerundivum quia est non et vbum 2o no vi aut dicuntur participalia maxime ideo quia hnt silaba minore participiis vel quia hnt aliquas pprietates nominis quia scz declinantur p casus ut nomina et hnt actionem aut pas sionem ut vba et sic participant ut participia etc

126 **Gerundivum** vbum est vbum veniens solum a vbis activis passivis et neutris gerens vim vnius tm actionis scz aut pa ssionis aut regiminis idest regens accm tm vel ablatm tm vel receptibile solum in declinatione nominis et casuali vel vbali tm. Nota breviter gerundium vbu dr a gero geris et dyo quod est duo quia gerunt pprietates du orum scz nominis et vbi nominis quia declinantur p casus ut nomina et ponuntur cis ppositio prepositionum et pprosi cionem extrahunt pprietates vborum quia hnt actionem et passionem et regunt casus a parte post ut vba et ponuntur loco infinitivi sz ista dicuntur gerundia quia in alto recipiuntur

127 **Oppinio gerundiorum** est oppinio que ostenditur quod aliqui affirma bant ea esse nomina ppt hec quia declinantur p casus et carent tpibus et hnt genus masculinum et neutrum et sunt triptote forme et sunt numeri et quia eis ponuntur ppositio prepositionum Obiicitur primo doncitur ea posuit inter vba prt et no inadvertaliter ic 2o sunt actionum et passionum hnt aut solum vbis quod t ic

128 **Declinatio** gerundiorum est declinacio qua ostenditur quod gerundia sunt secunde declinacionis et terminata in di sunt gtm casus modi et in do casum et est neutri generis sive aut marina et triptote forme et sunt lis numeri Obiicitur primo multi no declinant et coniungunt h vba ic am quia multi dicunt ea esse vba infinitivi modi forme psite inter indeclinati signe sunt qz coniuga cia eo vbum a quo descendit ic 2o multi dicunt ea esse participia i am quia participant cum nomine et vbo ut supius dictum est 2o no vi an sint congrue

venio causa docendi magistrum venio causa bibendi a vino magistrum est legendum virgilium magistrum venditum est a nobis amice curru dignum est venio comme di arte

129 **Supinum vbu** est vbu quod tm sinum vel in v et construitur cum vbo finito mo tu de loco vel ad locum secundum duos terminos motum a quo scz et ad quem Obiicitur primo no vi aut h vba dicantur supina ic am quia maxime io quia est hoc supine iacens lz vultu versu ad parte utrumque ita h ad non scz hnt et vbu in dorso sz quod sunt nomina ic am quia carent tpe et hnt casum et sunt generis neutri et sunt numeri 2o vado lectum no impetrantur duo tm modi ic am quia unus tm scz locus in quo lecta ic

Differencia supinorum a gerundium est dicit qua ostenditur quod gerundia construuntur cum vbis significantibus motum et quietem et reperiuntur sub tribus terminationibus supina aut no nisi cum vbis motum designantibus sub duabus terminationibus tm Obiicitur primo si reperitur dicitur reperitur et 2o convenientia sz nulla danda est eorum convenientia ic nec diversitas ic am quia maxime conveniunt in sione constructione et regimine lz sz no ut supra ostensum est ic 2o petrus helie appellat gerundia supina ic am quia dicit ea hre vultum versum ad nomina quia assimilantur eis in voce et dicione et ea adverbia quia originatur a b ipsis ic

Differencia primi supini a secundo est dicit qua ostenditur primum supinum differre ab ultimo constructione resolubile tpe et suo p latu Obiicitur primo no vi qualiter dicuntur constructive ic am quia maxime quod primum importat mo tum de loco ad locum inquantum signat tm motum a quo sz sic in ultimo supino ic ut vado lectum idest de loco in do lectum idest de loco et ad locum 2o tpe maxime sic quod primum esse presentis tpis futurum et ultimum in preteriti sz etc

Normale vbum est quod regulari diriuacione nascitur ex nomine secundum quemcumque proprium et finis dicunt sive vbalem diriuacione sola ca piens ex nomine metallino aut plantillatum aut sacri officiorum ab elementis celo et sideribus exem plum auro ferro plumbo stanno sed planto fruticor tm termination legitur ceno rego doceo scribo suo consulo causa prudo tero i unde sera considero casida etc venit causa vbum a vbis ut albico aballeo abadubitis ut acerrimo pessimo appositione ut superio intro a participiis ut consulto a consultus etc

Exempte actionis vbum est vbum actus operationis significativum quem ut sic ab omni humana excipitur actione ppter cuius dominium dans sufficienter in se intelligitur suppo situm cum talis innuitur actio Obiicitur primo diffinicio est incongrua ic am quia primo dr est vbum et p dr quem etc relativum et antecedens dissoniunt ic 2o video fleo sunt vba exempte actionis et no eximuntur ab humana actione ic 3o in hns no includitur eorum suppositum ic am quia quilibz tale vbum sunt est prime vel secunde pso ne includit suppositum prime vel secunde psone et vbum h specierum cum talis actio est applicata 2o no vi an sint congrue deus tono deus conciunus

Proheretticum vbu hns actum ac intiorem cognitivum vel appetitum qui pruet ex affectu voluntatis qz causalis desiderium vel spe effudit sine aliqua determinatione infinitus ut ceptere psa no valeret Obiicitur primo sequitur quod quodlibz vbu esset proheretticum quod est sz am quia quodlibz est determinale p infinitivum ic 2o no omnia talia vba importat desiderium vel spem ic am quia aliqua importat intellectionem tm cum quod tu ut intellego capio alia assensum cum scia ut credo opinor dubito scio etc 3o an sint congrue intellecto clamentum ego opinatur me ratum

Privativum vbu est vbu hns ali quem actum positivum ad quem nate sequitur rei corrupcio totalis sz a cuius actus ille immitate potencie si vo limite tuc forte vel ali quod eius dicit corrupcionem remanente materia formam et actionem corrumpente forma Obiicitur primo comburo esset vbum privatum sz quod sua am quia sit actionem ad quem sequitur corrupcio rei materia sola remanente ic 2o amichilo est vbu privativum et tamen nec sit actu illimite potencie nec illimite no 2m quia nunquam res amichila da pt ita corrupi quin remaneat saltem alterutra eius finis corrupcionem tollere quod vestigium eius relinquet ic

Infinitum vbu est vbu suppositum cum negacione infinitante tenta hns aceo quod no sit suum vbu finitum sz omne oppositum suo v bo finito Obiicitur primo nullum vbum est infinitum ic am quia nullum sit infinitas res cum omne

Pausa xij

sit impositu[m] ad aliq[uo]d s[ecu]nd[u]m determinate i[tem] 2o si n[ega]tio add[itur] v[er]bo vel s[ecu]nd[u]m id sicut omne r[er]um mundi si v[er]bo p[ri]me a[ctionis] s[e]c[un]d[u]m p[er]s[on]e nunc significabit omnes res mundi p[er] id supp[onitu]r s[e]c[un]d[u]m negatio p[o]s[it]a n[ih]il s[ic] nec tale v[er]bu[m] q[uod] adhuc n[ih]il to[tum] n[ih]il significabit quia n[ih]il dic[itur] q[uod] no[n] [est]

129 130 **Resolutorium** v[er]bu[m] est v[er]bum inventa lit[er] includens in se aliq[uo]d q[uo]d d[ic]i exprimitur ma[n]ifeste d[e] suppleccione o[mn]i[u]m accidentiu[m] q[ue] se co[n]ce[r]nu[n]t patebit p[ro]gre[ssi]o in se conten tos Obiciatur p[ri]mo no[n] vi[detur] q[uod] sit vis v[er]bi resolutoriu[m] i[tem] a[r]g[umentu]m quia maxime p[at]et gramatice s[ecundu]m c[on]gr[ui]tatem et constructionem loycis vero veritatem 2o no[n] vi[detur] q[uod] lit[er] resoluatur v[er]ba indicatiua p[rese]ntis t[em]p[or]is qualit[er] p[re]t[er]iti qualit[er] futuri qualit[er] imp[er]atiua optatiua co[niun]ctiua infinitiua actiue et passiue vocis impersonalia actiue et passiue vocis neutra deponentalia com[munia] gerundia et supina etc.

150 **Generale** accidentale v[er]bu[m] est v[er]bu[m] s[ignifica]ns actionem aut passionem corporea[m] aut anime q[ue] vtriusq[ue] simul aut laudatiua vel vituperatiua

158 seu etiam imp[er]atiue p[re]cellentia subiectione[m] co[m]punctio[nem] desiderium admonitionem suspectione[m] vel aliq[uo]d talium q[uod] q[ua]ndo aliq[ui]s adiacens sibi imp[er]atiue v[er]bum subst[antiuu]m in talibus v[er]bis subintelligitur ex[empl]um p[ri]mum lauo vulnero[r] 2[m] instruo or t[er]tiu[m] ledo or q[ua]rtu[m] laudo dico q[ui]ntu[m] reprehe[n]do sextu[m] imp[er]o regno septimu[m] s[er]uio obedio octauu[m] luctor certor nonu[m] expecto decimu[m] colo bono vindico arbitror estimo credo.

131 **Sensatiua** v[er]ba s[un]t v[er]ba signa[n]tia actus anime exteriores cognitiuos vel appetitiuos

159 mentalibus sensibus exterioribus q[ue] q[ui]nq[ue] q[ui]nq[ue] p[ro]p[ter]e sunt passionem con[stit]uunt cu[m] acto Nota diligent[er] q[uod] petrus helie vult hos v[er]bor[um] sp[eci]es multas alias enumerat et d[ici]t q[uod] quedam s[un]t funebria v[er]ba q[ue]dam que sitiua q[ue]dam clamatiua q[ue]dam initiatiua patientia q[ue]dam exitu[m] patientia q[ue]dam ortatiua q[ue]dam disertiua et ceteras plures enumerat sp[eci]es etc. in libro meo vintilatoru[m] multas sp[eci]es posui inutiles quas h[ic] no[n] posui et consulo vnicuiq[ue] h[ab]ere i[n] libru[m] vna cu[m] isto quia h[ic] sine illo difficult[er] quis intellig[er]e poterit

132 **Hic est v[er]bi** irregular[is] carens e[tiam] in

160 s[e]c[un]da p[er]sona imp[er]atiui addendum h[ab]et[ur] ablatiue dicere a fero h[abe]t feres in s[e]c[un]da indicatiui addendum li fero et li fers no[n] a fero et volo caret imp[er]atiuo p[ro]p[ter] libertatem vol[un]tatis et edo de quo d[ici]t in s[e]c[un]da indicatiui et no[n] in p[ri]ma addendum li es et li edis q[uo]d assu[m]it aut o in tertia p[er]sona addendum h[ab]et q[uo]d d[ic]itur et est et li fio no[n] h[abe]t fis fimus sit p[ro]pt[er] li facio et antiquum fieo et v[er]ba salutatiua p[ro]p[ter] repugnancia vocis q[ue]sis et inquio et li expliat et li foretn et li ausim et li odi nouj cepi me[m]ini o[m]is et posus inq[ui]o et qua lit[er] s[un]t defectiua h[ab]et[ur] in t[ractatu] causa supersedeo

133 **Cathegreumaticu[m]** v[er]bu[m] est v[er]bu[m] s[ecundu]m aliq[uo]d ex impositione actu facta aut est v[er]bu[m] adiectiuu[m] vna cu[m] substantiuo sub intellectu aut expresse in se s[e]c[un]do adiacente

161 aut resta[n]te mediate li q[uo]d q[uod] vel alio p[ro]p[ri]e Obiciat[ur] p[ri]mo n[on] v[er]bu[m] est kathegreumaticum i[tem] a[r]g[umentu]m quia vox exigit v[er]bi aliq[uo]d adiectiuitatem p[ro]nominis requirit i[tem] q[ui]a vbi est sin kathegreumatica 2o d[ic]itur est li est expresse et est s[ecun]do et nichil sit i[tem] a[r]g[umentu]m quia maxime sibi s[ecundu]m suppositu[m] s[ed] h[oc] no[n] quia li chima n[ih]il sit i[tem] 2o no[n] vi[detur] aut a doctoribus hec in diffinitione exprimit[ur] i[tem]

134 **Disiunctiui** appositu[m] e[st] duo vel plura v[er]ba quarta p[er]mutatio disiunctiua vel alia ci

162 rco[n]pos[ition]em q[ue] v[er]ba s[un]t diuisor[um] g[e]n[er]um no[min]um a p[er]sonarum req[ui]res suppositum diuisar[um] p[er]sonar[um] gener[um] aut nu[mer]or[um] Obiciatur p[ri]mo ego vel petrus currimus e[st] q[ua]rta et h[uius]mo[d]i vnum e[st] a[r]g[umentu]m et diuisa suppo[sita] 2o s[e]c[un]do si dicem[us] sit ego vel petrus cur no[n] vi[detur] an d[ic]itur dici currunt congrue vel vtrumq[ue] s[ecundu]m i[tem] et sic sit finis d[e] v[er]bo et vsq[ue] huc p[ro]cessi in ordine p[ri]me mee editionis idest magni vintilator[um] nunc aut[em] quia mi[n]us video dispendiosum ordine obseruabo

135 minoris vintilator[um] et illud intendo ut p[ro] scolas vbiq[ue] p[ro]grediatur

Pausa xiiij

1

136 **Aduerbium** s[ecundu]m donatum est pars orationis que adiecta v[er]bo significationem eius explanat atq[ue] implet Obiciatur p[ri]mo dicendo sortes d[icitu]r ab homine esse ad u[er]bium q[uo]d non s[ecundu]m a[r]g[umentu]m q[ui]a est pars orationis q[ue] adiecta h[uius]mo[d]i v[er]bo d[icitu]r significationem eius explanat atq[ue] implet i[tem] 2o s[ecundu]m dicas q[uo]d d[icitu]r adeo est pars orationis indeclinabilis tu[m]

Pausa xiij

li nequa[quam] esse aduerbiu[m] quia etc. quia est pars orationis indeclinabilis etc. 2o q[uod] i[n]terie[c]tionem i[tem] a[r]g[umentu]m quia li heu in ista heu doleo e[st] etc. i[tem] 3o li no[n] no[n] esse aduerbiu[m] q[uo]d n[on] s[ecundu]m a[r]g[umentu]m quia nec explanat nec implet s[ecundu]m vbi in ista ho no est animal a[r]g[umentu]m q[ui]a destruit i[tem] 2

Vinculatorium meum s[ecundu]m aduerbium est pars orationis indeclinabilis v[er]bi determinatiua p[er] determinacione diminuente distrahente sup[er]addente aut specificante Obiciatur p[ri]mo li nequaq[uam] in ista nequaq[uam] d[icitu]r ab homo esse aduerbiu[m] q[uo]d n[on] s[ecundu]m a[r]g[umentu]m quia est pars orationis indeclinabilis etc. 2o sor est legens b[e]n[e] li b[e]n[e] no[n] est aduerbiu[m] i[tem] a[r]g[umentu]m quia no[n] determinat v[er]bu[m] s[ed] p[ar]ticipiu[m] 3o li tamen in ista tamen homo est animal no[n] esse aduerbiu[m] i[tem] a[r]g[umentu]m q[ui]a no[n] determinat v[er]bum s[ed] nomen i[tem] et etiam li tamen nunquam e[st] v[er]bi determinatiuu[m] immediate i[tem] nullo[modo] erit aduerbiu[m]

3 **Modus significandi** aduerbij e[st] siue rem p[ri]mo d[ic]i adiacentis v[er]bo p[er] que est infiniti et infinitiui Obiciatur p[ri]mo sic modus significandi est positione[m] i[tem] a[r]g[umentu]m q[ui]a p[ro]positio sunt rem p[ri]mo d[ic]i adiacentis v[er]bo cu[m] p[ro]nominatur li i[tem] 2o li mane h[ui]us mane est no[n] esse aduerbiu[m] q[uo]d n[on] cu[m] dictio q[ue] s[e]c[un]d[u]m est aduerbiu[m] vbiq[ue] d[icitu]r esse aduerbiu[m] s[ed] a[r]g[umentu]m quia no[n] adiacet v[er]bo s[ed] v[er]bum ei i[tem] 3o no[n] vi[detur] q[uo]d modis aduerbia tr[ans]eunt in vim nominis et q[uo] d[icitu]r appositione

4 **Accidentia** aduerbialia s[un]t tamen tria accidentia specifice distincta a d[ic]tis mutuo reducibilia s[ecundu]m s[ignificati]o comparatio et figura idest tres tamen s[un]t s[e]c[un]d[u]m impositionis in ratione formali no[n] coincidentes s[ed] h[ec] o[mn]ia accidentia ip[s]a aduerbij Obiciatur p[ri]mo s[pecie]s non est accidens aduerbij i[tem] a[r]g[umentu]m quia est accidens formalis ... no[n] est accidens aduerbij i[tem] a[r]g[umentu]m quia s[ed] sic erit s[pecie]s aduerbij intenditur et remittitur q[uo]d n[on] quia aduerbiu[m] n[ih]il s[ecundu]m s[ecundu]m a[r]g[umentu]m i[tem]

5 **Significatio** est aduerbialis dictio n[ata] s[ecundu]m sua significatione determinare actionem vel passionem v[er]bi cu[m] connotatione alicuius vigintiquatuor sp[eci]er[um] aduerbialium s[cilicet] loci t[em]p[or]is vel alior[um] Obiciat[ur] p[ri]mo s[ecundu]m b[e]n[e] li bene no[n] esse aduerbiu[m] q[uo]d n[on] s[ecundu]m a[r]g[umentu]m quia no[n] determinat actionem aut passionem cu[m] li s[ecundu]m nec actione[m] nec passionem s[ecundu]m i[tem] 2o s[ecundu]m actiones alijs p[ar]tibus i[tem] a[r]g[umentu]m quia accidit p[ar]ticipio et inte[r]iectioni 3o p[ro]scianus enumerat plures qua[m] vigintiquatuor i[tem]

6 **Comparatio** in aduerbio est ip[s]a aduerbialis dictio qualitatis a[ut] q[ua]ntitatis tamen nata in sua connotatiua ratione intendi vel remitti gradualit[er] s[ecundu]m tres gradus comparationis regulariter vel irregular[iter] Obiciatur p[ri]mo modo no[n] reperitur in aduerbio q[uo]d n[on] comparatio i[tem] s[ecundu]m a[r]g[umentu]m quia no[n] vi[detur] cur comparatio reperitur et no[n] in modo i[tem] 2o no[n] vi[detur] que aduerbia compa[ra]nt[ur] regulariter et q[ue] irregular[iter] i[tem] 3o plures s[un]t comparationes in aduerbio q[uam] due i[tem] a[r]g[umentu]m quia reperitur accommoda et vltima h[uius] e[st] defectiua i[tem]

7 **Figura in aduerbio** est aduerbialis dictio nata diuidi vel no[n] diuidi in duas vel in plures p[ar]tes intelligibiles p[ro]pri[o]s sensus ea[rum] p[ar]tes Obiciatur p[ri]mo e[x] diffinitione no[n] habetur quot[plex] est figura in aduerbio i[tem] a[r]g[umentu]m quia si dicas q[uod] sit t[er]tij s[ecundu]m simplex et composita et decomposita q[uia] diffinitio innuit s[ecundu]m in duas i[tem] a[r]g[umentu]m quia simplex cu[m] d[ici]t no[n] diuidi compos[it]a cu[m] d[ici]t diuidi i[tem] 2o si composita figura est ponenda no[n] vi[detur] quot modis aduerbia componuntur i[tem] a[r]g[umentu]m quia maxime quatuor modis s[cilicet] ex duobus integris et corruptis et ex integro et corrupto et ex quam pluribus s[ed] h[ec] no[n] credi[mus] dentur exempla i[tem]

8 **Adiectiuu[m] aduerbiu[m]** est aduerbiu[m] p[er]forma[n]t quatuor modis suu[m] determinans v[er]bu[m] s[ecundu]m adiectiuu[m] non suu[m] substantiuu[m] a p[ar]te s[ua] s[cilicet] ip[su]m specificando et v[er]bum in se intellig[er]e dando ut sine v[er]bo plenu[m] sensum dando cu[m] suo v[er]bo s[ed] duos sensus faciendo vnu[m] directum alterum vero a contrario Obiciatur p[ri]mo s[ecundu]m esset aliq[uo]d adiectiuu[m] aduerbiu[m] tunc etiam esse d[icitu]r substantiuu[m] s[ecundu]m a[r]g[umentu]m i[tem] 2o valde b[e]n[e] li bene non esset adiectiuu[m] q[uo]d n[on] quia no[n] determinat v[er]bu[m] s[ed] alteru[m] aduerbiu[m] i[tem] 3o ioh[anne]s fortit[er] laborat h[ic] aduerbiu[m] no[n] ponitur p[ro] v[er]bu[m] s[ed] an i[tem] et no[n] vi[detur] q[uo]d sit aduerbiu[m] determinare v[er]bu[m] specificando i[tem]

9 **Aduerbiu[m] determinare** v[er]bum est ip[su]m aduerbiu[m] p[ro]ponitur p[ro] v[er]bum immediate et trahe[re] eius significatum aut ad opposituu[m] aut ad amplius s[ecundu]m non vel minus qua[m] sine t[a]li determinatione fieret Obiciatur p[ri]mo aduerbia mostratiua ut s[un]t cu[m] d[ic]i no[n] tunc et suspensiua et similitudinis demum di interrogandi eligendi optandi no[n] determinant v[er]bu[m] q[uo]d n[on] s[ecundu]m a[r]g[umentu]m quia s[ecundu]m procedunt et nunq[ua]m sequuntur i[tem] 2o ecce petrus li ecce no[n] no[n] esse aduerbiu[m] q[ui]a no[n] determinat v[er]bu[m] s[ed] nomen vt ea[m] etc.

10 **Reale aduerbiu[m]** est aduerbiu[m] determinatiuu[m] v[er]bi c[on]tinua[n]s rei idest illius modi significantia quo sunt actionem vel passionem vel a[li]am i[n]titudine[m] accidentale[m] positiue vel p[ri]uatiue

Pausa xiii

Obicitur primo deus est iuste agens deus est fuiens damnans nec li iuste nec li fuiens inest deo actualiter [illegible] 2o non valet aut actio aut passio ubi dicitur vos ubi 2o dicendo sor scribit bene li bene non valet quod denotat non li scribit quia sic actiue esset actiue nec li sor li sortes quia stat quod bonitas non insit sorti sed actui scribendi tantum [illegible]

11 **Modale aduerbium** est aduerbium determinatum ubi quaecia alicuius modi quod si ipsum esset alterius modi non apte determinaret ipsum. Obicitur primo non valet qualiter aduerbium est nota exprimens motum [illegible] 2o aduerbia admirandi non essent aduerbia modalia [illegible] quia tamen determinant [illegible] comparandi [illegible] demonstrandi [illegible] vocandi [illegible] qualitatis [illegible] 3o vel quod aduerbium determinaret [illegible] modum vel aliquis aliquem [illegible] non non [illegible] quia aduerbia qualitatis [illegible] omnia verba [illegible] modi determinare nec secundum quia indicatiuum determinant aduerbia negandi tantum imperatiuum aduerbia negandi [illegible] hortandi optatiuum aduerbia optandi [illegible] omnia aduerbia [illegible] infinitiuum nullum [illegible]

12 **Distractiuum aduerbium** est aduerbium [illegible] oppositi [illegible] sui ubi [illegible] faciens [illegible] suum verbum supponit. Obicitur primo sequeretur quod [illegible] verbum esset distractiuum [illegible] quia [illegible] sit sui [illegible] sensum [illegible] quibus aduerbiis [illegible] distinctio [illegible] quia maxime negandi [illegible] prohibendi [illegible] separandi non [illegible] quia [illegible] aduerbiis non inest ergo separandi [illegible] quia oppo[illegible]

13 **Dilatatiuum aduerbium** est aduerbium [illegible] faciens se extendere ubi actionem aut passionem [illegible] aduerbium quod sine eius appositione foret. Obicitur primo non valet quia [illegible]

14 **Diminutiuum** aduerbium est aduerbialis [illegible] passionem [illegible] se extendere quam sine [illegible] aduerbio foret. Obicitur primo non valet [illegible]

15 **Explanatiuum** aduerbium est aduerbium [illegible] suspensum ubi [illegible] Obicitur primo [illegible]

16 **Expletiuum** aduerbium est aduerbium [illegible] Obicitur primo non valet [illegible]

17 **Seruatiuum** aduerbium est aduerbium [illegible] Obicitur primo [illegible]

18 **Multiplex** aduerbium est aduerbium [illegible] Obicitur primo non valet [illegible] enumeratis

[illegible] quod non possit omnis quia sic [illegible] aliquis [illegible] restringens [illegible] impedit [illegible]

Pausa xiii

Locale interrogatiuum est aduerbium locale [illegible] inquirens de loco [illegible] motus sine aut mediante aut per quem sit motus aut [illegible] quem [illegible] sit motus quorum [illegible] primo plura sunt interrogatiua locorum quia quatuor [illegible] quatuor [illegible] quatuor [illegible] 2o adhuc plura sunt [illegible] quia [illegible] sufficiunt duo [illegible] ubi [illegible] in motu [illegible] loco [illegible] 19

Ubi est aduerbium inquirens de loco qui actualiter [illegible] non multum [illegible] inquiete [illegible] responsione [illegible] aduerbia [illegible] aut [illegible] sine propositione aut [illegible] mediante propositione [illegible] Obicitur primo [illegible] ubi [illegible] quibus [illegible] babilone

Unde est aduerbium inquirens de re [illegible] mouetur [illegible] loco [illegible] a quo [illegible] responsionem [illegible] aut aduerbia [illegible] aut nominibus [illegible] locorum [illegible] appellatiuorum mediante [illegible] Obicitur primo unde [illegible]

Qua est aduerbium querens de re [illegible] Obicitur primo [illegible]

Quo est aduerbium querens [illegible] Obicitur primo [illegible] quo vadis [illegible]

Locale non interrogatiuum est [illegible] Obicitur primo non valet [illegible]

Locale comune aduerbium est [illegible] Obicitur primo [illegible]

Temporis aduerbium est aduerbium determinatiuum verbi [illegible] Obicitur primo li [illegible]

Paussa xiii

est adverbium presentis temporis et congrue determinat verbum presentis temporis l. ars. quia h est congrua dudum sum dominus de l. 2o li modo est adverbium temporis presentis et tamen nullum verbum determinat l. ars. sic dicendo petrus vult modo panes modo vina

27 **Temporis** continuitatis est adverbium adiabile verbo ex de tempore duracionem habitus cum 2 suo determinabili importent additur li adhuc et dequo omni tempore verum est dicere est et de tempore sibi adiaceat non commensurative et si ponitur inmediata quod fiet solum presentis futuri uel precedentis et futuri posicionem obiciatur primo li est congrua deus adhuc sit bonus l. quia fiet oppositum aliquando non adhuc sit bonus uel non erit bonus similiter dyabolus est adhuc malus dicitur quod li adhuc non habet eius predicatur sit enim continuacionem presentis et posicionem futuri a contrario modo deus nunquam poterit in finitus bonitate l.

28 **Numeralia** adverbia sunt adverbia regulariter aucta a numeralis in eis aut est vis ex aut ens a nominibus numeralibus et eciam determinancia verbum tempore uel ordine posito a locum uel aliqui porcie importancium obiciatur primo priscianus dicit quod omnia adverbia numeralia aliqui usque tanto mes tamen l. male ponuntur eorum plures terminaciones l. 2o tot non videtur in quum terminacionem sonent numeralia adverbia l. 2o semel non videtur unde sonent l.

29 **Negandi** adverbium est adverbium quod indeterminando alteram diccionem oppositum sibi suum positum induat et negat omnem locum aut de tempore aut omnem potenciam aut omnem veritatem obiciatur primo nullum est adverbium quod negat omnem vi te l. ars. quia essi li nunquam ut nunquam dicit verum in nullo tempore sequeretur si a principio biblie ponetur tunc omnem veritatem in biblia contentam induceret in falsitatem consequens l. 2o non videtur quod sunt adverbia omnem locum negancia quod tempus de quod omnem potencia l.

30 **Affirmandi** adverbium est adverbium quod suum virtute verbum determinando aperte ante denotat sic vacat esse fuisse aut fore in re sicut pro inquisitiva habitu in aliquis rei inquirit de actu verbi utrum adverbium cum nota interrogacionis et posicione complens affirmacionem suam obiciatur primo li presentem est adverbium affirmandi et tamen excipit veritatem dictam et in excipiendo negat eam l. 2o si dico studet ne sortes et dicitur et dicitur non vacat studet li non vacat non denotat sic vacat esse uel fuisse sed oppositum vitatur

31 **Demonstrandi** adverbium est adverbium expombile pubium quod inportat intellectum seu visionem et partim ibi subintellectam ita esse verbum determinans ac si adversum uel admellam actum uel passio verbi representaret obiciatur primo dicendo sic esse videte i. non subintelligitur actus l. ars. quia si aliquis de re et si dicas aliquem non videtur tunc dasum et non altum l. 2o li ecce dicitur sed si nouum rem admiracionem despicionem cum tudine demonstracionem et tamen excitacionem l. non spansionem et 2o non videtur an sint a genere ecce ellum vide adeam

32 **Qualitatis** adverbium est absoluti verbi inchoacione sicut oriens a nomine contracto in r ut tis uel e aut proprio ment uel tis dicens etc verbum quod determinat qualificacionem actus uel passionis essenciale accidentaliter aut racionale obiciatur primo uel li adverbia venirent a propriis nominibus uel appellativis nullum illorum est dicendum quia sic adiacet eis contemptive qualitas quibus aut similiter l. 2o non videtur a quibus casibus oriantur li adverbia l.

33 **Similitudinis** adverbium est adverbium dicens duarum rerum concordiam uel aliquale adequacionem in qualitate uel quantitate uel aliqua dispocisione accidentali natura indifferenter presentis cum indicativo uel coniunctivo obiciatur primo li sicut est adverbium similitudinis et nam dicit adequacionem l. ars. in ista deus est bonus sicut deus li sicut non presentem nec magna ymo non dicit similitudinem l. 2o non videtur cum in huiusmodi inportatur similitudo sortes est ita albus sicut plato et cetera

34 **Quantitatis** adverbium est adverbium de convenienter responsibile ad li quantum aut eciam porcio oriens a nomine aut verbo a quanto quod indeterminando actionem aut passionem ubi dicitur illam ipsam extensionem aut paucificacionem a statum aut locale dictam obiciatur primo sequeretur quod omne adverbium esset quantitatis consequens in quod plurima alia ponuntur tria l. sed ars. quia omne est responsibile ad li quantum l. 2o non videtur qualiter h adverbia veniunt a nominibus a aliis partibus

Paussa xiiii

Hortandi adverbium est adverbium significans admonicionem actus uel passionis alicuius verbi sicut ad unum uel ad plures tribuens admultos simul et unumquemque singulariter obiciatur primo si admonicio actus uel passionis sit ad unum uel ad plures sequeretur quod adverbio accidet illis numerus sed ars. quia non est sive per modum unius aut plurium l. 2o ayte est ortatum et non multorum quantum quia ad quosque presentantur quelibet sequitur sic non et cetera 35

Seperandi adverbium est adverbium significans absolute dictam locacionem loci divisione alicuius eorum separatorum que ut sic conpiunctive nequeunt sit ut loca ipsa obiciatur primo non videtur quot sint h adverbia l. ars. quia maxime sunt sicut sunt sex locorum diversitates sicut antrorsum retrorsum dextrorsum sinistrorsum sursum deorsum sed plura sunt l. 2o non videtur in quo differant h adverbia ab aliis adverbiis 36

Iurandi adverbium est adverbium inportans assercionem alicuius dicti sub attestacione per deum aut creaturarum nobilem aut celsum hominem verba simplicia aut composita obiciatur primo sunt h adverbia inportarent assercionem sequeretur quod coincident cum adverbiis affirmandi consequens in quod sunt diverse species sed ars. nomen est l. 2o li fidius est adverbium iurandi et non ponit ut creaturarum nobilem nec celsum hominem inportat attestacionem sed per fide 37

Eligendi adverbium est adverbium cum similibus significacionis super quod potest eadem electo cum acceptacione melioris et refutacione eius quod minus bonum videtur obiciatur primo si adverbium eligendi est adverbium cum similibus sed super quod potest et tunc essent cum similibus sed et alia sufficerent adverbia l. 2o adverbia qualitatis non sunt electiva l. ars. quia inportant accidentia actus at quod non est eligibile l. 38

Congregandi adverbium est adverbium significans diversarum rerum concursum in idem tempus aut eadem locum aut actum aut passionem aut naturam obiciatur coaduniatum est congregandi adverbium et non sit concursum in idem tempus nec locum nec passionem similiter coaduniatum adunati in unum 2o li segregatim est adverbium congregandi et non congregat sed separat l. 2o in qua due res possunt sic in unum congregari qui sunt in alto et alto loco l. ars. quia super alterum punctum celi est unum assignabilis quod alteri l. 39

Comparandi adverbium est adverbium regulariter uel irregulariter veniens a nomine comparabili notans excessum cum suam rem uel cum rem alterius diccionis secundum tres gradus non casuales obiciatur primo non videtur in quo different comparandi adverbium et comparativum adverbium l. 2o adverbium comparandi inportat tres gradus casuales l. ars. quod obviat terminacionem casualem vero similiter l. 2o si veniunt a nominibus irregularibus quare non eciam irregularia reperiuntur comparandi adverbia et sit ibi reperitur supplecium etiam hoc 40

Eventus adverbium est adverbium suppositum verbi adiciens casualiter fortuitam et contingencia sic eveniendi uel non eveniendi prout res ipsa exprimit obiciatur primo si diffinicio staret sequeretur quod adverbia dubitandi essent eventus consequens sed ars. quia exprimunt dubietate sit et ista l. 2o suppono opinione intellisi quod omnia que eveniunt eveniunt de necessitate tunc nullum est eventus adverbia l. 41

Personale adverbium est adverbium supra rem verbi cui additur exprimens individualis sive sub prima secunda uel tercia personis uel plura individua a nominibus specificis prosopeie causa orietur adiuncta absoluibile per obiciatur priscianus dicit quod h adverbia sunt orta ars. quia est prepositio cum suo casuali l. ars. dicit mecum tecum nobiscum vobiscum 2o li celitus est personale adverbium et non individuum sive exprimit individuum l. ars. quia celitus capiendo porcio tamen est res individua l. 2o si tale adverbium inportaret unum uel plura individua sequeretur quod numerus accidet adverbio consequens sed ars. quia dicendo mecum per i. ego cum te et nobiscum i. tu cum nobiscum l. 42

Vocandi adverbium est adverbium per exclamacionem sive excitacionem persone ad actum verbi sub secunda denominacione ad personam alteram uel tamquam ad alteram obiciatur primo dicendo heu chimera li heu non excitat personam ad actum verbi l. ars. quia chimera nichil est ergo nullam personam inportat l. 2o li heu est interiectio ergo non adverbium l. ars. quia partes sunt et comandes l. 43

Respondendi adverbium est adverbium sua virtute terminans interrogacionem non casualiter sed cum determinacione verbi illius de una diccione uel passione inquiritur 44

Particula xiii

in dicens magis animi quo animo factum sit quia q[uod] fa ctum sit. Obicitur primo si etiam adverbia magis no tificaverint animi q[uod] factum esse ut si inquiratur fecisti ne factum et si videt heu feci volens faciam tunc in q[uod] etiam adverbia facerent sensus questionis an[sw]m[?] i[gitur] 2o non sic etiam adverbia ordinis quam i[n] q[uam] quia multo non p[lus] heu dolor designat[ur] verbo non aut sit ope

Optandi est adverbium naturaliter preiectivum ad iectum verbo optativo ut preveniat illius adverbii excitetur animus auditoris ad con siderandum attentius q[uod] primo prerenda est magnum desiderium adactum aut passionem aut aliam ha bitudinem et m[agis] naturam verbi. Obicitur primo diffinitio non est adverbio scripto i[n] animo quia etiam non excitat animum au ditoris scilicet lectoris et videntis i[gitur] 2o non videtur adverbium optandi anteponi verbo optativo i[gitur] 3o vel etiam adver bium importat desiderium vale vel est inole n[on] illorum dicendi i[gitur] ite vel magnum vel parvum

Interrogandi adverbium est adverbium inquirens causam alicuius actus aut passionis aut modum aut tempus aut lo cum in quo aliquid preponit aut de re in se. Obicitur primo diffinitio convenit adverbiis vocandi i[gitur] animo quia non videtur in quo differt cum multotiens interroga tio fit cum vocatione et econverso i[gitur] 2o non videtur in quo dicunt ista adverbia cur quare q[uod] an q[ui]n quo qualiter unde quamobrem quadere i[gitur]

Prepositivum adverbium tantum est adverbium monosillabum aut demonstrandi aut si militudinis aut interrogandi hortandi vo candi et huiusmodi quia dum dicunt et preponuntur similiter nature cum verbis antepositionem merentur. Obicitur primo contra naturam adverbii est esse prepositum i[gitur] animo quia de natura adverbii est adiacere verbo sicut nomen adiectivum adia cet substantivo et non verbum adverbio i[gitur] 2o verbum suspendit cum in adverbium aut ei adiectum magis dicitur si subsequatur quam quod antecedit i[gitur]

Quasi stadiniale[?] adverbium est eo rum sunt ordinis prepositionibus dictione loca bilis et hec quod non ponitur prepositio in ei casu et prepositioni et verbum et in adverbium com positis. Obicitur primo si non ponetur prepositio vel ipso manente nomine hec fiet vel non n[ec] illorum non ma nente nomine quia perdit casum et numerum nec alterum quia vel est adverbium non i[gitur] 2o non videtur exempla horum de iure ut solo iacens ovis i[llegible] iacent tre leges forti cecidit adeptis custodia pergam roma ne forte ledis athe nis etc et cum casum cum compositione hec inimpotens descendit ab alto hec huc

Remissivum adverbium est adverbium di cens retardationem actus aut passionis ve bi aut adverbium cuiuslibet significationis sed in sepe motu vocatione comparative et qui buslibet aliis contrarium huiusmodi hic q[uod] pertinet augmentati sive ut paulatim pedetemptim. Obicitur primo si esset aliquod adverbium remissivum tunc daretur etiam aliquod inte tivum quod est i[gitur] animo quia posito uno oppositorum in natura non ponitur et alterum 2o non videtur q[uod] remittat hec adverbia an quantitates vel qualitates vel verborum actiones a passiones 3o minime non potest remitti i[gitur] animo quia minime minus esse non potest i[gitur]

Primitivum adverbium est adverbium terminatum in e i o u ac el am en im um n r as es is eus us nus non formabile ab alia dictione latina derivata tamen aut sensu tamen nec utrumque non repugnat tamen aliquibus alia dese forme sive nomina aut verba aut adverbia. Obi citur primo non videtur q[uod] sint exempla harum termina tionum posita i[gitur] et non diligenter quod in omni libro posita apposito obmisi exempla et propter brevitatem et ut occupent discentes sine exemplis non sit leviter valentes intelligere et etiam ut intelligatur quam in dis labor meus

Reductivum adverbium adverbium est adverbium non positum expresse in predictis adverbiorum speciebus sed inclusum in eis reductive cum assumptione nature condi cionis et proprietatis eorum. Obicitur non videtur ad que adverbia plus posita reducuntur adverbium affirmandi aut exclusivum aut reduplicativum suspensivum intentivum decorativum confirmativum dubitativum discretivum etc sed cum significationis sint eminu commune ellum[?] eam prefectio cursum postivum positiva etc et tamen sit dictum de adverbio

Particula xiiii

Articulus secundum donatum est pars ora tionis capiens nomen genera et casum et partem verbi personam et significationem ab utroque alie numerum et figu ram. Obicitur primo si est tunc ille et alia pronomina essent principia an[sw]m[?] i[gitur] animo quia hunt partem nominis scilicet casum et partem verbi scilicet personam quia li eo est prime persone tu 2e et 3e li deprivater esse partem anime i[gitur] animo quia pars sed fere est verbum et li depeni[?] non i[gitur] 2o partem si capit utriusque partes sequitur q[uod] eque sit sortitur verbi significationem sit sortitur nominis declinationem an[sw]m[?] i[gitur]

Interiectionum[?] inconn[?] sic partem est pars orationis declinabilis habens genera et casus ut non tempus aut et significa tiones verbalem numerum vero et figuram ab utroque et est eadem cum donati diffinitione in sententia. Obicitur primo partem non est pars ora tionis i[gitur] animo quia e due partes scilicet nomen et verbum i[gitur] nomen una pars tertia scilicet animo quia habet modum significandi duarum partium orationis scilicet nominis et verbi q[uod] sit disiunctive partes i[gitur] 2o nulla oratio est orationis pars scilicet q[uod] partem est oratio in dicendo enim legens vel sicut hec vir in homo qui legit et hec est oratio ergo et partem

Modus significandi participium est significare actionem aut passi onem unitam sibi in distante per modum formeilla nentis in ipsa. Obicitur primo auctor mo dorum significandi dicit aliud i[gitur] animo quia dicit q[uod] modus significandi participii est fluxus per modum sed et fluxus indistantis a sibi i[gitur] 2o si sic sequitur q[uod] quilibet participium esset diverso primo sibi et sedo actio aut passio cum in eius significationem cum sit una accidens imminens ei correspondens i[gitur] 3o ista dicens quem mens animus esset verba etc

Ordo participii est ordo quo ostenditur q[uod] partem in huiusmodi sequitur adverbium in situ atque quia prior pars nominis vicinia huiusmodi sed non quasi sum per le rursum ad verbum verbum quasi vicinius sum principale partem vero consequitur adverbium quia non potuit locum prius quorum hunt. Obicitur primo partem est pars princip[?] ex nominis et verbi ergo prima dicitur partem non verbi quasi dependens ex suis causis etc 2o pars declin abilis debet poni inter partes declinabiles sed partem est pars declinabilis i[gitur] debuit poni statim post nomen pro verbi partem in i[gitur]

Utilitas partem est utilitas quia ostenditur q[uod] partem inventum est causa ornatus brevitatis commoditatis et necessitatis et qualitatis quam cum nomine et verbo et qualitates dic tionis. Obicitur primo non videtur quis sit ille ornatus vel q[uod] brevitas quia maxime q[uod] ornatus et bre vis est dicere legens prefatio q[uod] lego et prefatio vel q[uod] si lego prefatio vel q[uod] dilecto prefatio sed tamen et sine est brevius dicere tunc ornatus est dicere i[gitur] 2o non videtur q[uod] sit commoditas et necessitas i[gitur] animo quia maneret ut reddit suppositum et sit appositum et propter verborum reso lucionem

Accidentia participialia sunt secun dum intentionis omnia accidentia gramma ticalis dictionis participialis communiter significantes secundum speciem distincta secundum divisionem mediatam et non plura adverbia addita non redundabilia scilicet genus casus tempus significatio numerus et figura. Obicitur primo species etiam participio accidit et non enumeratur nec ad aliquam harum reducitur i[gitur] animo quia nec accidens nec accidentium 2o persona etiam accidit i[gitur] animo quia quolibet participium est alicuius persone 3o regimen constructio forma etiam etiam ut genus etc

Essentialia accidentia parti cipio sunt tantum accidentia scilicet tempus significatio et casus a quibus nulla dictio participialis excipitur et propter quem accipitur vero differentia cuiuslibet participialis dictionis ab aliqua alia parte orationis. Obicitur primo species etiam participio est non inest cuilibet i[gitur] animo quia post illud i[gitur] animo quia allexander dicente dum potest tempus dum capit etc 2o gestus serpens etc sunt parti cipia et in eis non potest videri denique aliquibus omni omnis parte i[gitur] animo quia coincidunt cum nomine sed enim principia et nomina i[gitur]

Pausa xiiii

8 **Qualitas** in principio est ipa principialis dictio que subimpositione sui sit res plures principaliter pluium vnam aut no nisi paolutionem immediatam pronoms demittatum pintum ut dicendo amans legens sunt omes amante et si essent mille et sit subquantitate appellativa sub amans subpria Obiatur primo in gramatica posuit qualitate in principio i² quia omis male ponis etc. 2° qualitatem ul' amper anomie tm ul' aubo tm ul' ab utroque n in illor est dicendu i² no aubo quia vbum auct qualitate i²

9 **Genus in principio** est ipa principialis dictio subelatione vel masculini fecundis seu femininum ym neuter in coed aus eius ons oe Obiatur primo plures sit agnitiones genis in principio quilla pria extranee i² am² quia agnoscatur ex nali positiue pursum conscripta aduiniae coroni et sau ut patiens 2° si recepit genus anonme aut bret omia quia q non aus aut flm quia tamet epiceno et dubio i² 3° no omia timata mans et mens sit omis genis i² am² quia patiens est genis femi et sitiens masculini per bharon i²

10 **Casus** in principio est ipa principialis dictio tqm insim genit inpli nati sine de sim et sit p plures timaciones in fle ti omis obliqui vestite sint sententiam sin nti inom casu presolutioni i est et ille Obiat² primo principium bactum anonme sit nomina sint de stima incasibus repibilia i² eius d stima et in principio alias principiu esse positivus se designare quod est ma'us i² 2° eodem motivo innomie repetitur dutio in omnibus casibus no bnis nisi vnam principio quod erit et in principio tria quia no vi² vo diuisitatis i² 2° no vi² quibus obliqui sint vestitute sim tm inomini casu i²

11 **Tempus** in principio est tempus quod ostenditur quod participia finata vigilans et ens sit primis tpus dis sus in fact et minus et modus futuru aut est dictio principialis finis limitabilis omne tpe no esse si exibo adiutio Obiatur primo dictum allenin dn principans quod mans ul' mens etc. est flm i² am² quia qbz principiu sit omne tps limitabilit i² am² dch legens ut ego su legens eo fui legens eo exo legens sit pns ptitu et futum i² 2° no vi² inquo conit tpits vbi et tpits principiu maxime quia vbum sit esse tpus et participiu exaduncto cursu vbum illimitabilit principium et limitabilit si no vi² qbz sit dicit i²

12 **Significatio** principialis est qpm principiu vbum aube actum quod a passiuum deponentalis neutralis ul' ams consicibilis mubi gne obb' quia principium dilatum dz sapere naturam sui primitiui Obiatur primo si sic principiu esse genus vbi sequebatur principiu esse vbum ansm am² quia vbu no est aliud nisi tpus et genus sui sz hic vtrumque dz principium i² 2° diffinio innuit quod sit sic scz actualem passiualem deponetalem neutralem om; cum sit quatuor tm pme i² am² omne principium sit actiue tm ul' passiue tm ul' actiue et passiue sil' ul' neutralit et non attingit plures variari i²

13 **Numerus** in principio est ipa principialis dictio sine actior aut passionis in esse vni tm substantie individuali aut pluribus simul sine hoc quod aliquis deficiant in numero Obiatur primo principia deficiunt in numero i² am² quia eorum primitiua sicut nomina patiuntur defectum in numero i² et principia ergo quia no vi² vo diuisitatis i² 2° dicendo legens amans no sit actu in esse vni tm substantio i² am² quia sit omnibus amantibus etc. si mille essent in esse actu amandi quod erit ple ans flm i²

14 **Figura principialis** est ipa principialis dictio simplicis aut decomposite figure hns naturam Obiat² primo si solu sit simplex et decomposita figura in principio sequere² si solum i ergo im sz am² quia simplex figura dicat in compositionem et decomposita solus quod compositionem h aut sit distantissima sine media du medio i² 2° si dicas quod vbicumque est decompositum figurum quod ea ibi erit composita in principio con tur ea esse econuiso sz h' no i² similiter sit simplex ut lo etc. 3° no vi² exit genere figura no repitur in principio i²

Pausa xiiii

Persona principialis est ipa principialis dictio in quibus casibus recta tenentur persona sit vrim in quo solo secunda designatur persona in nullo aut prima Obiatur primo omne participium est cuiuslibet persone et sic et prime i² am² quia est limitabile ad qualz persona ut ego legens tu in legens meditaris ille legens meditatur i² 2° obliqui etiam tenent primam personam i² am² dcendo miseder mei legentis dicus respondeo michi docenti et sic de aliis

16 **Forma casualis** est ad principialis subimaginare aus eius vel in singulari pentaptote forme eris a ven tetraptote aut est dictio neutralis aut omnis quis bnis quatuor tm quatuor diuites casu in singulari aut in plurali in vs repcibilia substantia semiptota in vim subaptota hus aus subpetraptota Obiatur primo si diffinio stauet sequeretur quod principia in forum vocatiue essent maior quam etiam quod nomina quos im quia sic oritur esse positivus suo primo sz am² notu est 2° nomina inflectuntur² sub vna terminatione in diuisis casibus quod et principia tria quia no vi² vo diuisitatis i²

17 **Declinatio** in principio est ipa principialis dictio inpropsibilis in aliqua tm una declinationum scz prima scda aut etiam tertia aut inquarta aut quinta declinare Obiatur² primo donatus no posuit tot declinationes i² am² quia exemplificatur solum in paucis et no in omnibus istis i² 2° in nomine reperitur quarta et quinta declinatio quod et in principio dz reperiri tria quia no vi² vtrius diuisitatis 2° ar² n in in quens sequeretur si subquita declinaret lectu lectus lectu i²

18 **Formatio** est ipa principialis dictio veniens ab aliquo verbo prime scde tertie aut quarte coniugationis quo mans ul' mens formatur apertis in prsto principiationes lrum in n s tus sus rus xus ab ultimo supino dus vo actio sum Obiatur primo quens veus ditum inoitum futurum faciendo formantur et no sic ut diffinitio exprimit i² 2° multa dicit quod omne in ns titatum venit a secunda persona n ta a etc. i²

19 **Species** in principio est ipa principialis dictio ducens sua originem aube regulari ul' irregulari diriuatione quare in n s venit aubis cuiuslibz gnis pt' possum in vs aubis om genere pt actiua Obiatur primo si diffinitio stauet sequeretur quod nullu principium esse primitiue spei ans im videtur n² vi² vo cuius tam no possit aliquis esse primitiue spei i² 2° no vi² exempla principia i n s a quod verbis descendit recte

20 **Absolutio** principialis est principialis dictio considerata primodi ablationis connotationis tpalis et retentione actionis aut passionis vbalis q bm sine tpis adiacentia condesignatur Obiatur primo tpe esse sit connotatum principio quod ab eo auferri no pt i² am² quia si auferre tpus tunc post vum principium et transit in nomen i² 2° auferendo tpus a principio no pt retine actiom a passionem i² am² quia omis actio sit in tpe et nulla est instantanea i² 2° si dicas quod absolutio no est ablatio tpis sz s° omi tpim sil' con tunc pro sola esse vi quod est i a'us sz am² quia dicendo sic amans est cum adam et ens h ens si ens si sit omne tpe sequeretur quod esse vna vi em ada q e ui' fuit est ul' fuit ens et hic cum

21 **Ultimo obiciatur** primo cu ponis plura accidentia principialia quam alii omis auctores i² male ponis eim tredecim principium accidentia et omittas omis quia tos 2° persona no pt in esse principio i² am² quia principium nichil discretiue sit dicendo enim legens ut sit in subprima persona ut ec ut im i² 2° non vi² cuius comparatio no sit in principio i² am² quia maxime io quia venit aubis et pt' vocis et incomparatiue si h' non nichil eim impedivit si diceret legens et tassime Cur motio no accidit aut forma aut moda et talia plurima h'utimus causa obmitto sed despebu principia prior

22 **Substantivum** principium est principium aliquod aliquo existis dicibus scz aus et concientes vens aubo scismo cu qualitate sit esse spemsimbile tu apreco per quolibz cum Obiatur primo omis auctores accidit dicit quod

tum est participium substantivum secundum quosdam adiectivum et obliquis dicit quod nullum sit quarte vel quinte declinationis quia nullum adiectivum Et sic similiter dicitur de nominativo participii in defectivum in non quia nullum adiectivum deficit in nominativo et sic non est per accidens quoniam nec unum est participium substantivum secundum quosdam adiectivum etc. Secundo non videtur quod sit quale ens et qualiter est secundum specificale participii ens etc.

Adiectivum

participium est omne participium dicens tam secundum substantiam suam et actionem vel passionem absque exigente certo tempore in quo sit et actio aut passio huius unum nominis quo adsubstantivatur et unum verbi quo adiectivum vincitur Obicitur primo unum participium est adiectivum etc. ante quam quilibet substantivum etc. ante quia quilibet reddit suppositum verbo etc. 2o sor est patiendus vel patiendum est adiectivum autem etc. ante quia passio non exigitur absque et ab alio et inferitur in participium etc. 3o arguitur unum est participium adiectivum etc. ante quia si aliquid esset dicitur conprobetur vel moveretur secundum unum operatur vel modo etc.

24 ## Vocativum

participium est ipsum participium dictio veniens a verbo vocatio usitato aut inusitato sine ens quale specificabile tamen proprium non apte ponit non requirens subsistentem actualem existentiam nec per nuncupationem necnon sine existentiam in re exemplum quoniam sunt nuncupativus appellativus nominativus vocativus dicativus secundum cognoscatus baptizatus proclamatus etc. Obicitur primo tale participium non sic requirit proprium non quo quis vocetur etc. ante quia dicendo sic qua sic est paulinus vocativus et ceterum hunc ibi non specificatur proprium sed appellativo nomine etc. 2o secundum quia in re etc. ante quia secundum hoc paulus est vocativus paulus secundum paulus est paulus

25 ## Actuale

participium est participium terminatum in ans vel ens vel ins veniens a verbo activo aut alio actionem significante quo designatur actus transiens in rem volentem vel nolentem regens eundem casum quem suum verbum a quo descendit Obicitur primo sor est stans vel stans est participium terminatum in stans et tamen non significat actionem transeuntem in rem volentem nec nolentem etc. ante quia significat absolute sine actione aut passione 2o osculans amans absens potens sunt participia terminata in ans vel ens et nec veniunt a verbis activis nec actionem significantibus etc. ante quia veniunt a quibus et deponentalibus etc.

26 ## Passivale

participium est participium in tus sus xus vel dus a verbo passivo aut passivum in quibus veniens regens eundem casum quem suum verbum a quo descendit Obicitur pro denatum passivorum participiorum est regere ablativum tamen sed psallendus regit accusativum ut sor est psallendus antiphona etc. 2o hoc est incongrua actus sit vel fuit etc. ante quia solum est congrua ad suppositum subintellectum aut adnaturam enotionis aut si construitur aptius cum levis sum

27 ## Neutrale

participium est participium terminatum in ans vel ens vel ins a verbo neutrali a neutro quibus vocis significare ut sit passivum et activa existentia regentia accusativum et ablativum indifferenter Obicitur primo hoc videtur incongrua eo amo causa qua dicit si quis locutio quod via currit et sic hic non quod non primum 2o arguitur non sunt sine activum et passivum etc. ante quia nectinet nec actionem nec passionem sunt talia verba etc. 3o vel faciens est neutrale et non regit vel accusativum vel ablativis vel genitivis etc.

28 ## Neutropassivum

participium est participium terminatum in ens tus sus a neutro passivo verbo veniens quorum ens et sus veniunt ab activo et sunt passionem et regunt ablativum apposite tus vel a principio et ut accusativum exempla horum ego venio gaudens a forte ego venio gavisus a veritate ego vado gavisus a forte etc. Obicitur primo participium regit ablativum appositum etc. ante sic dicendo ego vado gaudens intus a forte etc.

29 ## Passivum neutrum

est participium terminatum in ans vel ens tus sus xus vel dus secundum has terminationes in sua natura praesentis praeteriti et futuri includens equivalentiam in significando et in regendo suo verbo quod a quo descendit Obicitur primo vel pransurus est passivum neutrum participium et non videtur unde veniat vel quo et a quo descendat 2o alius dicitur veniens veniendus etc. nec ab non videtur cur non potest venire dicitur etc.

30 ## Neutropassivum

participium est participium terminatum in ans vel ens dus rus

tus sus rus veniens a verbo neutro passivo sub aliqua dictarum terminationum passione simplicem sive cum suppletione vel sum praeterito suo Obicitur primo et sic vapulaturus sic videtur vapulo ego sum in futuro vapulandus cum per sive etiam ago sum etc. ante quia per coniunctum regit accusativum ut si ego sum pulsaturus petrum etc. 2o hoc participium tribuitur suo etc. ante sic dicendo ego sum vapulaturus vel sive veniens ac futurus ego ero vapulans etc.

Deponentale

participium est participium praesentis praeteriti aut futuri veniens a verbo deponentali aut deponentis quibus regens accusativum aut ablativum et tunc accusativum qui terminatur in rus et venit ab activo tunc vero ablativum qui terminatur in dus ut et venit a verbo passivo Obicitur primo non videtur quod aut hoc participia non possunt regere utrumque casum simul etc. ante quia secundum bene regit accusativum etiam et regit ablativum ergo regit utrumque simul etc. 2o vel gressus est participium deponentale et regit accusativum et ablativum simul etc. ante sic dicendo tamen es sinatus egressum vel gressus est sinatus ante

Commune

participium est participium a verbo communi descendens non mutatum suum ubi quibus in regimine casuum actionis et passionis simul coniunctum sed separatum mediante praepositione a vel ab exemplum bene est dicere ego sum criminans ante iohannem non aut dicitur tamen ego sum criminans ante sic hoc est incongrua ego sum criminandus a te sed bene dicitur iste est criminandus a me Obicitur primo participia quia participia praesentis temporis sunt actionis et passionis simul etc. 2o non videtur an iste sunt congrue ego sum amans dei ego sum tamen ab eo prima sit in ea vel ab quia hoc est incongrua ego sum amor dei

Diversiparticium

participium est quod secundum eandem vocem et terminationem praeter esse nomen et verbum participium et participium a alicuius alterius ordo partis ordinis exemplum ubi est nomen et participium armatus acutus sapiens nominus indicatus scriptura praesentia lana sanus usus dictum legendus amandus etc. exemplum ubi sunt verba et participia sunt gestus gestatus exemplum per deceptio et participio etc. Obicitur primo vel subeade sine esse non et participium vel subalia et aliqua unum illorum non subeadem quia tunc unum posset dari documentum quo nosceret quod est nomen et quod participium nec secundum quia sic quoslibet dicere esset equivoca

Vespeculare

participium est dictio nominalis participium cum corpus suus vel quasi quasi alia in similitudine vocis forma precedens participio non tamen participium exemplum per causa significationis participialis et forme verbalis exemplum galeatus scutatus tunicatus loricatus caligatus togatus penulatus soleatus stellatus Obicitur primo non videtur cur dicitur vespeculare etc. ante quia maxime vel quia fraudulenter intrat naturam participii vel quia nimis fraudat sed hoc non quod hoc nomina etiam sunt participia si tempore assumat et passionem etc.

Desituale

participium est participium non deficiens in casu aliquo declinatione aut numero sed veniens a verbo defectiva sua voce eiusdem cum vel qui supplente vocem in qua desinat ut exemplum sua voce paratur participium usuale aut inusitatum Obicitur primo non videtur qualiter et unde formentur et veniat hoc participia sed futurum fatiturus dicitur ei caveat primum per ius et supinus sed quod non dicitur suo sive dominus nec habet futurum futuri saltem secundum modernos 2o dicto ex quo caret supinis an dicitur formare participium dicturus vel dicaturus

Irregulare

participium est participium non formabile praeter secundum vocem a verbo sed secundum mutationem aut interpositionem litterae aut sillabae eufonie aut dicte causa factam Obicitur primo quidem non videtur unde qualiter formatur cursus ista provenire veniens ambiens oritus fessus fissus mortuus expressus positus letatus vectus tutus mistus fassus gressus comentus fructus fruitus profectus lapsus passus natus adeptus ultus obliturus sumptus usus expertus etc. et horum formationes dare possum in utroque vindicationis vel alter exquire etc.

Excessivale

participium est participium excedens et habundans habens certus propriis in tempore a declinatione a casu

Pausa xiiii

aut alia p̄prietate accidentali gramaticali secundum na[illegible] … [illegible]

Resolubile participium est om[illegible] … [illegible] … dicitur intrans ut p̄z deli bellans etc.

Permutabile participium est quod [illegible] … [illegible]

Derivatum participium est omne participium [illegible] … [illegible]

Circumlocutum participium est par[illegible] … [illegible]

Relatum participium est omnis ablativus par[illegible] … [illegible]

Kinnitabile participium est omne participium [illegible] … [illegible]

Presens participium est participium [illegible] … [illegible]

Pausa xiiii

Preteritum participium est dictio participial[is] [illegible] … [illegible]

Futurum est dictio participialis in re[illegible] … [illegible] … negligentia etc.

Transitudinale participium est dictio participialis [illegible] … [illegible]

Differentia participiorum a nomine [illegible] … [illegible]

Pausa xv

Continuatio secundum donatum est [illegible] … [illegible]

Priscianus secundo maioris [illegible] … [illegible]

Ventilatorium [illegible] … [illegible]

hic al' homo currit anima[l] sortis currit sine coniunctione sit oro ... ut unica principalis quia ista duo sortes et plato currit non potest constituere ... erit principalis ... 2º exclusiue hac non licitur ... que utre dictiones tantum ul' oratio tantum ul' sinam tantum ul' omnia simul ul' solum dictiones et orationes facientes sinam ... si con... hic facilis possum instan... breuem ... dimitto ... li tantum addi... est adiectiua propositiones et li qui ... coniungit ... non tantum coniungit ... hic conuertit ... retorquet etc.

Modus significandi

[M]odus significandi coniunctionis est consignificare idest cum adiuncto non aliter ... unica substantiua aut adiectiua aut nome cum nomine aut nomen cum pronomine aut cum aduerbio aut ... propositione interiectione ... Obicitur primo ... [illegible]

Ordo situationis

[O]rdo situationis coniunctionis est ordo quo ostenditur ... [illegible]

Accidentia

[A]ccidentia coniunctionis ... [illegible]

Figura

[F]igura ... est ipsa coniunctionalis ... [illegible]

Ordo in coniunctione

[O]rdo in coniunctione est ... [illegible]

Potestas

[P]otestas coniunctionis est ipsa coniunctionalis dictio ... [illegible]

Sufficiencia

[S]ufficiencia ... [illegible]

est expletiua si coniungit ... disiunctiua ul' sensus et uerba sic est ... antecedentis magis sic est causalis ... Obicitur primo non ... quia non ... subqua ... continuatiue subcontinuatiue approbatiue aduersatiue subqua subiunctiue ablegatiue et dubitatiue etc.

Copulatiua

[C]opulatiua est dictio coniunctionalis absoluta ul' disiunctiua ... non ... coniunctionis ... dictiones ... esse simul loco et tempore. Obicitur primo non ... [illegible]

Disiunctiua

[D]isiunctiua coniunctio est coniunctio ... [illegible]

Copulatum

[C]opulatum est coniunctum ex ... [illegible]

Disiunctum

[D]isiunctum est coniunctum ... [illegible]

Iunge diuisa

[I]unge diuisa est coniunctionis copulatiua ... disiunctiua ... [illegible]

Expletiua

[E]xpletiua coniunctio est coniunctio ... [illegible]

Causalis

[C]ausalis ... [illegible]

10

Pausa xv

in sui illacione presuppont veritate sui antecedentis
et ipm antecedens esse causa sui consequentis
cu qua illacione antis cuius antecedente et hec nota
causalitatis mediante. Dubitatur primo utrum iste
sequela sortes et barlaam non sunt idem ergo sortes est
barlaam sit causalis [illegible] quia multo non [illegible] ad non consequens
barlaam [illegible] frustratur [illegible] hoc sit [illegible]
[illegible] non [illegible] ut [illegible] causali [illegible]
[illegible] consequens causalis ut [illegible] non [illegible]
[illegible] quia non [illegible] exempla [illegible]

18 Collectiva seu [illegible] est que
illativa presupponens in sui illacione ve-
ritate sui antecedentis et ipm antecedens
esse [illegible] sui [illegible] in [illegible] illacione
[illegible] antecedentis mediante nota [illegible]
Dubitatur primo [illegible]
[illegible]

19 Adversativa coniunctio est
coniunctio [illegible] instantie [illegible]
[illegible]

20 Salvativa que est que
[illegible]

21 Conventiva que est con-
[illegible]

22 Discretiva coniunctio est que
[illegible]

23 Subiunctiva que est que
[illegible]

24 Incidentia que est coniunctio [illegible]
[illegible]

Pausa xv

[illegible] 25

Continuativa que est que de-
notans [illegible] antecedens [illegible]
[illegible]

Subcontinuativa que 26
denotans [illegible]
[illegible]

Dubitativa que est aliqua que 27
[illegible]

Abnegativa que [illegible] 28
[illegible]

Adiunctiva que est que [illegible] 29
[illegible]

Effectiva coniunctio est coniunctio 30
[illegible]

Illativa que [illegible] coniunctio [illegible] 31
[illegible]

Prepositive coniunctiones [illegible] 32
[illegible]

Subiunctive coniunctiones sunt 33
[illegible] 34

Pausa xv

34 **Equivoca** quo est quelibet quo nata reperiri in pluribus speciebus quarum constructionum et sensibus tamen permutabilis sine voce significacionis tamen premissarum ut est li si que est coniunctiva continuativa adiunctiva dubitativa optativa concessiva approbativa negativa et volitiva et li quia li vel ne vero et alie plures Nota li quia est est causalis et completiva capitur etiam pro eo et proindem et pro quasi et tamen eandem vel li recipitur disiunctive et causalis li ne est coniunctio causalis causalis et disiunctiva li vero est causalis completiva et distributiva ante se distribuens ut prima in ista lupus est asper agnus vero mo destus i omnis agnus quantum est ut legitur

35 **Diversivata** quo est coniunctio que sub eadem vocis tenore reperibilis est subaltari primum pro parte quare et huius accidentia sed ad consignificaciones nota breviter li ne est coniunctio et adverbium nendi et interrogandi li cum est adverbium temporis et quo causalis li ut est adverbium similitudinis et etiam quo causalis pro quatenus li quod est non adverbium et coniunctio causalis et cetera li licet est coniunctio et cetera

36 **Distributiva** quo est coniunctio equivalens signo distributivo pro parte cuius ad universitatem omnis in qua ponitur requiritur universalitatem supposicionum pro qualibet parte aut dictionum pro quolibet supposito earum Nota li vero distribuit aut se ut patet sunt exemplificatum lupus est asper agnus vero mo destus i omnis agnus et non multi dicunt quod vero nam habet vim distribuendi et cum ei proprietatem quia sit i distinctiva suppositum requiritur quod pro tamen verificetur sine instantia de quolibet supposito subiecti ita quod vero requirit universaliter

37 **Approbativa** quo est coniunctio confirmatorum dicti aut dicendorum prius coincidens cum adverbiis affirmandi aut causalitatis coniunctionibus verbis modi indicativi appositis approbantibus verum dicere vel pertinentissimum Obicitur primo si deus est quomodo non videtur qualiter capitur li si dicitur dubitative et summum bonum in se rerum est menti humane et de ipso nunc dubitatur potest nec approbative quia valet approbo deum esse quomodo sed nullus grammaticus sic recepit et secundo equidem metrum sed li equidem valet tamen sit ecce metrum ut de se fit sequitur et cetera

38 **Circumstantionales** coniunctiones sunt coniunctiones aliquorum pro se locabiles secundum intellectum tamen ut sit quod causa ponitur positiva aut econtrario aut causalis prius aut econtrario et sic dealis veniunt vices pro se gerere valentibus Nota positiva ponitur causa in ista circumstantiali diffinicione naturalis est prius in et cetera monendi et quiescendi quod si reciperetur causa non esset sicut ita ut causa sit natura et non est prius quiescendi in eo et cetera est natura et non est prius in monendi ista et li quod indiffinicione donati quomodo ancittor ordinaciones sinat oportet quod capiatur diffinitive li quod et non causa quia nulla quo ancittor et donat sed et cetera

39 **Suspensiva** quo est quo tenens intellectum in mobile et confuso suspensum sine hec quod quiete donec proferatur quod dicatur expectatur sentencie terminatum maxime si coniunctio associetur verbo ut si venis ad me dabo tibi fit suspensio nec satis quod debet dari nisi proferatur quod dicatur expectatur secundo suspensive coniunctiones sunt omnes coniunctiones propositive illative subiunctive aut hec expone non valet quia prius exprimit sensum quod sole scietur et cetera

40 **Violente** coniunctiones sunt coniunctiones omnes vi coniungentes extrema que nulla habent ad se condependenciam ad aliquid tamen apte utrumque extremum que res nec habent se admiscere velut nec ut supius et infius nec causalis nec ut opposita repugnancia Nota violente sunt omnes coniunctiones illative que ordine dicit et condependenciam ordinem aut dictionum quibus

41 **Composite** coniunctiones sunt coniunctiones cum suis simplicibus nunquam in eadem oracione locabiles propter nugacionem vitandam ut sit cum verbis vinculari personam constitutabiles Obicitur primo li equidem non videtur quod sit coniunctio quia maxime componitur aliud ego et quidem si hoc non et cetera quod reperitur sine ordine cum suo simplici ut ego equidem hoc credo nec potest constitui cum pluribus personis non ut bene dicitur ego quidem facio ego equidem facias et cetera fac et cetera

42 **Geminativa** quo est quod quo iungens assimiles casus vel assimiles modos et tempora vel duo nomina substantiva alias non

Pausa xv

coniunctive convertibilia sunt quo non mediaret Obicitur primo hoc et talibus tamen ponitur quo inter similes casus et tamen est incongrua et cetera secundo assimiles rectos sunt similiorum nominum bene potest iungi sine hinc ratione coniunctiva continue et cetera quomodo de ista [illegible] [illegible] solo sile doceo iohanem grammaticam [illegible] et cetera secundo modo assimiles verborum coniungitur continue sine coniunctione et non oportet quod hec quod sit si [illegible] quia hoc volumus legere vado lectum [illegible] volo dictus [illegible] ubi sit quo in [illegible] esset incongrue et cetera

Indifferentes coniunctiones sunt coniunctiones que utique quando nunc [illegible] dictionibus vel verbis nunc [illegible] Nota breviter propositum ordinis coniunctiones sunt quedam sed sunt si sed sine neve in quantum ac atque ac neque nec neque nec aut Subiunctive sunt ordo sed vero quidem quod ve ne quod enim sed vel aut que aut sunt coniunctiones negative in omni [illegible] consimiliter oppositum suis affirmativis denotantes breviter causa obmitto finem imponens huic pause et cetera

Preposicio secundum donatum est pars orationis que preposita aliis partibus in ordine significacionem earum aut complet aut mutat aut minuit Obicitur primo si staret sequeretur quod li cum istis me cum tecum sed non esset preposicio quomodo si tamen non est pars orationis que preposita sed postposita et cetera secundo preposicio cum suo casuali postponitur et cetera quomodo in ista dictione [illegible] secundo diffinitio implicat et cetera quomodo [illegible] ponitur tamen ore sed completive et minuitive quomodo preposicio nullius orationis mutat statum et cetera quomodo quia quibus de est manens in suo significato et cetera

Inseparabilium sive preposicio est pars orationis indeclinabilis que preposita aut postposita dictioni [illegible] retorquet casuale ad actum verbi ad denotat diversas causas ad [illegible] ad augere [illegible] sive simplicitas ad diminuit aut opposita inducit exemplum primum vado ad ecclesiam ibi li vado retorquet i dirigit actum verbi i actum et commisso actum verbum [illegible] lumine de lumine ibi omnem genus consubstancialis exprimit et [illegible] quia subvideo quia minuitur Obicitur primo vel ad [illegible] non esset pro quia nullius orationis et pars secundo coniunctio et adverbium essent preposiciones que sunt indeclinabiles partes et preponuntur et postponuntur dictionibus

Priscianus quo est decimo maioris sit preposicio et pars orationis indeclinabilis que preponitur aliis vel appositive vel compositive Obicitur primo [illegible] hec non potest cum hoc potest preponi aliis partibus non casualibus propositive vel postpositive et cetera videtur quod solum casualibus iungantur secundo non videtur quod sit dicere appositive vel compositive et cetera maxime compositive quomodo coniunctiones essent et cetera que ingrediuntur eandem partem orationis appositive quo non et que in scribendo partem distant sed contra hoc sequeretur quod quo esset preposicio quia et cetera Nota diffinitio sic debet intelligi est pars orationis que preponitur i apta nata est preponi dictionibus casualibus per apposicionem et aliis sive non casualibus vel casualibus aliud se habentibus quod ut dicatur preposicionis et cetera

Modus significandi preposicionis est modus restringendi quo retorquetur supositum casuale ad actum verbi non vehementis transicionis Obicitur primo vel potest retorquere intelligitur regere vel diffinire vel contrarie non contrarie quia tunc li per in ista [illegible] non esset preposicio nec intelligitur regere quia non [illegible] causam que regit retorquet ad actum verbi quoniam non que regit in transitione sed similiter que regit [illegible] sicut accusativum et ablativum et non utrum ad verbum nec in [illegible] diffinire quia preposicio sine casu supposita nullius deserviet et cetera non esset preposicio et tamen hoc quia caret modo [illegible] [illegible] et cetera

Differencia preposicionis ab adverbio [illegible] aliis partibus est dictio qua ostenditur quod preposicio dicit acomunitate quia quo cum que preponuntur cum partibus declinabilibus et cum duabus sive partibus cum uno accidente vel duo accidencia cum una sive vel duas casuales dictiones vel duo adverbia cum uno verbo preposicio nunquam et ab adverbio quia adverbia potest esse diminutiva et [illegible]

...rbis magis sine casualibus prepositio numquam ab aliis aut quia nulla committitur nisi secundum prepositio verbi. Obiciatur primo si datur dictum inter istas partes esset dandum [illegible] etiam si non datur [illegible] ut dictum est.

6 **Situatio** [illegible] est situatio quia ostenditur quod prepositio est verbi locatum per quiddam [illegible] quasi una cum [illegible] et antecedit in dictionem quasi magis cum quia quo ad aliud [illegible] quasi magis [illegible] similia prepositio nomini omnibus ordinis deficit et [illegible] similia [illegible] que sunt positiva et sunt premodum [illegible] [illegible] precedere [illegible] Obiciatur primo prepositio [illegible] non partes antecedit quia declinat nomen et non sit non partes antecedit quia declinat nomen et adverbium quod posset sic verbi ideo prepositio debet antecedere et adverbium quod prepositio omnibus aliis in declinatur [illegible] prepositio [illegible] omnibus aliis in declinabilibus partibus [illegible] que omnibus partibus deficit [illegible] appositione vel [illegible]

7 **Accidentia** prepositionalia sunt ea accidentia cuilibet dictionum prepositionali [illegible] existentia que primum est definire casuali [illegible] [illegible] est [illegible] speciem. Obiciatur primo [illegible] accidit [illegible] quia [illegible] accidit ut dicit [illegible] sic accusativo et ablativo [illegible] figura etiam accidit [illegible] quia non videtur [illegible] non possit accidere quia maxime [illegible] quia mittit appositionem [illegible] [illegible] cum ea [illegible] qui non mittit appositionem [illegible] figure adhuc adhuc accidit prepositionem quod erat probandum.

8 **Retorsiue** prepositiones sunt prepositiones quarum virtute deducitur actus verborum transitionis debilis transitionis [illegible] tamen in suos [illegible] sine quarum actu verbi [illegible] in eos [illegible] non possent. Obiciatur primo non videtur [illegible] non posset deducere actus verbi [illegible] [illegible] quia [illegible] non videtur [illegible] debilis [illegible] quia si illos deducit multo fortius actus vehementis transitionis [illegible] vado [illegible] vado [illegible] [illegible] [illegible] congruitas sine prepositione [illegible] non videtur [illegible] casuale retorquet verbum aut [illegible] verbum casuale mediante prepositione [illegible]

9 **Accusatiue** prepositiones sunt triginta prepositiones a donato enumerate retorquentes verbum quod sit motum localem in accusativum [illegible] expressionem circumstantie aut loci aut temporis persone aut rei inquantum verbum non [illegible] [illegible] sic prepositio esset ablativi. Obiciatur primo plures sunt quam triginta [illegible] quia sex sunt monosillabe viginti una disillabe et quatuor trisillabe et adde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accido [illegible] [illegible] accido est verbum et desinit accusativo mediante [illegible] et tamen non designatur localis motus quia valet [illegible] [illegible] [illegible] media causa [illegible] in [illegible] [illegible] stat subtectus non motum designat [illegible]

10 **Ablatiue** prepositiones sunt quidecim prepositiones monosillabe decem et quinque disillabe retorsiue actus verbi solum in ablativum [illegible] tamen non designatur motus de loco sed solum quietis [illegible] verbi. Obiciatur primo nulla prepositio de [illegible] ablativo casui [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] est dicendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] designat motum quia est [illegible] motum non sit nec loci [illegible] non videtur quod intelligitur [illegible] verbi [illegible]

11 **Utriusque casus** prepositiones sunt quatuor prepositiones scilicet in sub super et subter [illegible] accusativo et ablativo casui deservientes [illegible] aut solum accusativo construuntur cum verbis [illegible] motum ad locum cum [illegible] ablativo cum construuntur cum verbis [illegible] motum de loco vel quietem in loco [illegible] verbi. Obiciatur primo [illegible] est congrua vado in scolis et tamen [illegible] vado non regit ablativum nisi mediante [illegible] in [illegible] non est congrua vado scolis [illegible] vado campo sed vado in scolis vado in campo [illegible] dicendo [illegible] est [illegible] stat sub tecto non imputatur motum [illegible] vel intelligitur [illegible] motum vel [illegible] non [illegible] [illegible]

12 **Appositorie** prepositiones sunt prepositiones unum dictionis habentes accusativo ablativo aliter [illegible] indiviso in eandem partem orationis a [illegible] [illegible] nullomodo [illegible] [illegible] quelibet [illegible] est orationis [illegible] [illegible] separabilis. Obiciatur primo non [illegible] inquit [illegible] prepositiones separabiles [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] solum [illegible] [illegible] vel [illegible] vel utroque modo nulla [illegible] est dicendum [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] idest tu cum me et [illegible] sit [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]

13 **Compositorie** prepositiones sunt prepositiones [illegible] unum partem idest prepositiones [illegible] [illegible] sunt in eandem partem orationis et dictionis secundum insitam [illegible] [illegible] aut [illegible] in omni [illegible] secundum omnia mutande orationis [illegible] [illegible] sillabe in omni casu [illegible] [illegible] Obiciatur primo [illegible] [illegible] unum [illegible] idest quod non [illegible] [illegible] [illegible] sicut a nomine ut [illegible] aut verbi ut [illegible] a adverbio ut [illegible] a [illegible] ut [illegible] legens [illegible] ut [illegible] [illegible] in omni casu [illegible] in [illegible] appositorie non [illegible] [illegible] [illegible] et ablativo [illegible] Obiciatur primo [illegible] [illegible] essent incomposita [illegible] [illegible] [illegible] sillaba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinguendum [illegible]

Postpositorie prepositiones sunt prepositiones primum sillabe additionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Obiciatur primo [illegible] naturam [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] orationis [illegible] [illegible] [illegible] appone[ndo] quia [illegible] si hoc fieret [illegible] [illegible] causa ornatus [illegible] [illegible] licentia aut causa ornatus [illegible] [illegible] poetica auctoritate quia sic [illegible] [illegible] grammatice sic multum [illegible] [illegible] quomodo sunt viciosa essent laudabilia et [illegible] [illegible] quelibet legibus artis [illegible] quia [illegible] est contra artem [illegible] 14

Mediosone prepositiones sunt prepositiones [illegible] [illegible] [illegible] et mediate [illegible] [illegible] a nomen et verbum aut [illegible] et adverbium aut [illegible] alia [illegible] alia orationis partem et [illegible] in [illegible] in [illegible] forma aut [illegible] a [illegible] aut [illegible] Obiciatur primo non videntur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non videtur [illegible] una et eadem prepositio [illegible] sit dicta appositoria compositoria postpositoria et [illegible] non videtur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et falsum quia sic [illegible] [illegible] consideratione 15

Causales prepositiones sunt prepositiones in omni [illegible] causalitatis exprimentes [illegible] causatorum habitudines ad suas causas [illegible] aut cause materiales formalis efficientis aut finalis. Obiciatur primo nulla prepositio exprimit habitudines in omni [illegible] causalitatis [illegible] quia [illegible] [illegible] causam materialem ut annulus ex auro [illegible] materia est auri et [illegible] ab vel de efficientem [illegible] [illegible] [illegible] causam finalem [illegible] [illegible] formalem et nulla [illegible] alia exprimit [illegible] [illegible] causam [illegible] sequitur tamen quatuor esse prepositiones [illegible] quia solum quatuor sunt cause [illegible] 16

Naturales prepositiones sunt prepositiones [illegible] [illegible] [illegible] natura [illegible] habente aliquem [illegible] nequaquam [illegible] [illegible] aliquem [illegible] [illegible] aliquam solum [illegible] duobus casibus [illegible] [illegible] omnibus casibus [illegible] orationis [illegible] Obiciatur primo nulle sunt naturales prepositiones [illegible] quia omnes sunt voluntarie [illegible] et [illegible] non videtur quod sunt prepositiones [illegible] [illegible] [illegible] non sunt [illegible] [illegible] maxime iste [illegible] [illegible] [illegible] si non [illegible] [illegible] in [illegible] possunt et si non [illegible] [illegible] modo [illegible] prepositionali [illegible] [illegible] prepositiones 17

Parentisce prepositiones sunt prepositiones separabiles a suis casualibus [illegible] et [illegible] associabiles aliis per interpositionem unius dictionis aut plurium sinonimarum aut non sinonimarum ad causam assignationem aut eufoniam ornatum aut sensus [illegible] [illegible] ut iste advenit istas iste [illegible] ad istas iste [illegible] hostes [illegible] [illegible] [illegible] iste advenit istas vel iste [illegible] istas vel iste [illegible] [illegible] istas a iste ad istas [illegible] [illegible] istas [illegible] [illegible] Obiciatur primo [illegible] [illegible] [illegible] grammaticale [illegible] quia [illegible] prepositionis est [illegible] esse cum casuali [illegible] aut separat [illegible] [illegible] [illegible] 18

Coincidentes prepositiones sunt prepositiones secundum vocem in modum dictionum aliarum partium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et orationis [illegible]. Obiciatur primo non videtur quod sit dictum inter [illegible] penes quod est non [illegible] prepositio et inter [illegible] pone quod est verbum et prepositio [illegible] [illegible] quod est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possit [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] declinationis est [illegible] [illegible] omnes prepositiones [illegible] [illegible] essent coincidentes [illegible] quia sic non manet prepositio [illegible] quia priscianus dicit quod omnis prepositio sine casuali [illegible] est adverbium et prepositiones solitarie sunt sine casualibus suis [illegible] omnes [illegible] adverbia [illegible] 19

Pausa xvi

Utriusitudinales posiciones sunt posiciones in p'mutata sua vi'e ornatione vices aliar' p'au in ordine supplentes quia sic aut ponuntur p'nominibus aut v'bis aut p'nominibus adu'biis quatione et interiectionibus sine h' in diuat natiuitatem p'tis aut p'au aliq' ul' quare vice fugint exim ubi ponit p' nomine 30 h' sca obiec i amoe' cu p'ubo tunt i p'eait p'posicio etiam in eo ponit p'p'posicione ut li in ponit p'p'ositis p' ad p'super in situ cito citra Obicitur p'mo no vi' q' p'posicio incomp'acione supplet vim nominis et specialit' loco positum ut p'z in li p'mus extremus decimus supremus postremus p'ximus an attributus g'nificat sit ei adde bus et ad' q' no quia nullius est gradus aut casus i' frustra ei addetur etc.

Transeuntes posiciones sunt p'posiciones q' specialit' p'nt in ducere naturam alti'us p'tis or'onis et sustare eius accidencia ita ut voce retenta p'posicionali ul' alti p'posicionis commutata t'sseat malt'ing p'tis or'onis Obicitur p'mo ul' q'libz p'posicio transiet in alti'us p'tis natura ul' aliq' et aliqua no' un' illorum est dicendum am' no quelibz quia s'c'm allexandrum si p'posiciones co'ponatur cu p'nis nominibus in loco locare et ci q'uatuor nominibus appellatiuis ius huius donus inluiat q' extimis no p'nt si adu'bia ut alia p's i' ut 2m quia q'libz p'posicio malit' capta ibit i no' i'

Inseparabiles posiciones sunt p'posiciones q' in integram or'onis sic co'ponuntur dictionibus q' indeclinaby ab eis separata no' p'nt q'm ingrediatur eade' p'tem or'onis in qua dictiones quibus co'pplicat' Obicitur p'mo si hee p'posiciones ingrediuntur eande' or'onis p'tem sicut cor dictiones quibus co'plicant' sequit' eas no esse p'posiciones i' am' q' si ita p's cu' est dictio i' male ponuntur int' p'posiciones 2o di' ut auctores q' hee p'posiciones sic p'ponuntur com' et pono q' hee sint patentia sicut et ponit in medio ul' fine tur no' ploc'nt' vult i'

Attomadites p'ones sunt p'posiciones recipientes s'os suas additionibus adinctis an tollentes significationes ab eis aut quia no' sunt ide' cu vna dictione sit cu altera Obicit' p'mo no vi' qualit' dz intelligi h' atto modo quia maxime sit si p'posicio addit' dictionem p'sonali p'sona significabit si localit loci tunc sequet' q' q'libz talis esset equiuoca ul' sic capiens alia s'om q' eam q' h' comp'posicione q' tm' s'm vi' i' 2o p'posicio nullam h' ex se s'om s' eciam nulli eam p't attomodite tra quia nil dat q' no h' s' am' q' maxime li ad daret s'te dictionem cui addi' causa acquisicionis in p'posicionem concrete sunt ne s' h' no quia p'posicio ex se talia no' sit g' o' ut alti dabit talia s're i'

Equiuoce posiciones sunt p'posiciones vna voce plura' s'ites et h' diuersis racionibus et conceptibus No' li p'or est equiuocum dicit t'siacionem p'loci p'p'e et racionem et numerum causam intencionis p'tio' li p'a' sit ordinem loci t'p'is et alia' etc li ante sit locum t'p'is et app'rimacionem li de sit circumstancia locale cause intensionis consubstancialite ordine li p'o sit cum s'm vicem p'sona t'nsitu' e' p't li p'ir sit causa intencionis co'p'acionis loci t'p'is associacionis etc et de aliis multis

Grece posiciones sunt in'omniso ordina p'des sic sumitur et plura' s'ites et nate indifferent' p'p'osicionis ul' apposicionis p'om cu dictionibus et p'se michil s' s' cu eis s're Obicitur p'mo apud latinos in omniso sunt quinquaginta quinqz p'posiciones g'o erunt tot apud grecos t'a quia oi' latina a grecis fontibus ortu h'nt g'o de'nt conformi i' 2o no vi' cur q'libz greca p'posicio sit equiuoca cu tamen multe sint no' equiuoce latine i' 2o in'e p'posicioes aliq' sit s' ne g'o 2q'rere i'

Completiua p'o est p'posicio s'ns significacionis sin similis augumentacione cu h' adu'bio valde simp'ac dicta co'posicionis cu ea s'ns no' receptibilis meo sensu in quo includet negacionem s'ns tm ca si addit dictionem accidentale intensionis ul' remissionem s'nti Obicitur p'mo li currit mi'sa paulatim currit esset co'pletiua p'o q'ns m s' am' quia addit augumentacionem sim s'tum p'u' le i' 2o no vi' vo' cur h' no co'pleat vado ad p'rum 2o p'tem e' minus cur no co'pleat cu li minus addat augumentum

Pausa xvi

q' li in dc'iz eciam comple' i'o

Imminutoria posicio est p'posicio q' dictionem intensibili ul' remissibili ub includenti negacionem cu qua i composicionem intrat apposita sit i'o q' s'ua g'o s'im ' ci h' adu'bio parum in'ulorante cum vbi ill' cu additur Obicitur p'mo no q'libz p'o in'orat cum vbi s' am' quia aliq' eciam in'orant s'ta noialia ut subalbidum aliq' p'nominalia aut adu'bialia aut p'ticipialia ut sub ridens i'

Permutatoria p'o est p'posicio q' apposita dictionem appellatiue vim negacionis in diuse facit q' totum agg'gatum p'm composicione dictione cu additur sit omne ab illo vno s'to q' est sibi in dependens Obi' p'mo no vi' q' sit et quot tales p'ones q' h'it dictionibus oppositum in diuat i' am' quia maxime li in p'rie de ad ob' et s' q' plures s' i' 2o dicendo deus est in celo sequeret' q' li in excludet omnem loci a celo q'ns m s' am' quia sequit' bene deus est in h' celo et h' celum no est t'ra i' deus non est in t'ra q'ns m i' 2o eciam sequit' s' sequit' eciam q' li in esset p'mutatoria p'posicio i' et ho est i mundo cu li in sit aliquem loci q' contin' qui no est in mundo q' s'et homines esse 2' no esse in mundo

Transitiua p'o est p'posicio est quelibz p'o ut' nata esse medium deducitum v'bor' p'pe t'nsicionis in obliquos se sequentes ut p'ea quasi p'instrumenta dicuntur in obliquos mahos aquo et adque Obicitur p'mo v'ba dicunt' t'nsitiua i' no p'posiciones t'a quia ide' actu no p't plu'bus actum subtere eadem i' 2o no vi' cur dicit v'bor' p'ie t'nsicionis quasi eludet ea quia si talia deducunt' multe fortius v'ba vehementis t'nsicionis 3o dicendo curro in scrip'no li in no deducat actu vbi in obliq' i' am' quia se solo deducit sine p'posicione i' am' quia ablata p'posicione i' am' quia ablata p'posicione congrue dicimus iacet scrip'no i'

Sinkathegreumata p'posicio est p'posicio est cu ut sic corresp'det actus equiuoce s'c'm modum agendi p'posicionis qui est alt' cu regit cu actum alt' cu ablatiuum ul' alterum casum s'c'm recorsionem casualium adactum Obicit' p'mo no vi' vbi tanquam actus s' li ingrete p'posicione in alterum in alterum casu q' actum et ablatiuum i' am' quia maxime h't do tibi s' h' non est in virtute p'ia s' in v'tute actu exp'mendi et p'posicionis exp'mende ut do t' s'uple denari'm p't paup'tatem

Utilitas p'posicionis est vtilitas qua ostendit' q' p'posicio recepta est ut recom' at t'nsicionis v'bor' debilium deducat tamen diuersitatem exp'mat casum et racionem et equiuocacionem notifica et que cause respiciunt suos effectus et q' no' cadalia plura Obicitur p'mo no vi' cur multiplicacionis dictas t'nsicionis v'bor' debilium deducat nisi eciam v'ba vehementis t'nsicionis possint deduci ibi dic q' ipsa se sola deducit h' vo quia no p'nt se sola deducere io egent p'posicione cooperante etiam sit dictum de p'posicione licz de plura collectiua multa obmisi cu ordine s'c'da ordine obs'uaui nota men maciuum etc

Interiectio s'c'm donatum est p's oracionis s'ns mentis affectum voce incognita Obicitur p'mo si diffinicio starz sequeretur q' li gaudium esset interiectio q'ns m quia est non s' am' q' est p's or'onis s'ns mentis affectum voce incognita q' n mentis affectum sit notum est s' q' incognita voce p' quia passiones in t'nsicione animi sunt nobis incognite i' 2o nulla dictio posset esse interiectio q'ns m s' am' quia n' sit incognita voce cu cuiuslibz vox cu p'ferunt cognoscat' 3o no omnis s'nt mentis affectum i' am' quia intuiciones apud nomen generis quia si masculi p'fert a et femina est intuiciones et no amentis affectum eripe i'

Umulatorium ... sic est p's or'onis indeclinabilis vbi declinatiua ...cum composicione nullis cu sua s' naturalit' cum co'modacionis ... manifestatiua nullis p's die subiacens ... Obicitur p'mo interiectio est

ps omnis declinabilis i² arguitur quia invariabile cum pars est declinabilis i² 2º non ponitur an ubi i² arguitur quia interiectio dicitur abiungendo quia dicitur in tractis i immedio ponitur i² 2º li heu est prorsus i² arguitur quia sit dolore i² 3º interiectio subiacet regulis prodie i² arguitur quia si non dicitur ro cuius non i²

3 # Modus significandi

interiectionis est modus significandi quo denotatur quod ipsa interiectio est sinkathegreumatice rivitate sua inclinatione appetitus secundum impulsionem passionis moventis cor in motum medi. Dicitur obicitur quilibet interiectio est vox kathegreumatica i² arguitur quia quilibet sit mentis affectum ergo quilibet sit atque propris kathegreumatice i² 2º non quilibet sit inclinationem appetitus i² arguitur quia li ne non sit appetitum i² arguitur quia sit horrorem quem non appetit sed refugit i² 3º interiectionem accidit secundo et tertio secundo est rei provem secundum placitum requisito ergo quilibet interiectio erit kathegreumatica vox i²

4 # Evidentia

interiectionis sunt tantum secundum interiectionis genera sub quibus unica interiectio secundo species et figura in quos ille unus interiectio dividitur divisione mediata non tantum sistendo nec ultius procedendo. Obicitur primo donatus ponit solum unum accidens interiectionis ergo tu male tu ponendo i² 2º species non accidit interiectioni i² arguitur quia quilibet interiectio est sinkathegreumatica vox i² arguitur quia supra dictum est quod est sinkathegreumatica tamen interiectio nulla est aliqua species aut figure i² arguitur quia si est aliqua quare sicut maxime esset li heus a heu sicut hoc faciliter improbare.

5 # Significatio

interiectionis est secundo qua ostenditur quod omnis interiectio in declinata voce a corde causata ondit anime tali passionem maiorem vel minorem cum genti 2um quod vox magis a minus ea patefacit. Obicitur primo non videtur quod sunt ille omnes passiones quas interiectiones produnt sibi i² arguitur quia maxime essent quatuor secundum quod tunc solum essent quatuor interiectiones sed hoc non i² causa plures passiones 2º aliquae sunt interiectiones exclamantis ut o aliquae deridentis ut ha ha aliquae letitie aliquae indignationis ut vach 3º interiectiones sunt alie et alie 2um gentes i² arguitur quia aliter in bohemico et aliter in theutonico adhuc sunt vocationes primo sicut quod canis non intelligit bohemi vocationes si in theutonico assuetus est

6 # Sufficientia

secundo est sufficientia qua ostenditur quod omnes secundo interiectionis sunt passionem animi vel ad bonum vel ad malum si ad bonum presens sic est gaudium sic futurum sic est spes si ad malum presens est dolor si futurum sic est timor. Obicitur primo non omnes passiones animi sunt ad bonum vel malum i² arguitur quia aliquae sunt ad malum simpliciter quod tamen videntur esse bone i² adhuc dicitur addi quia passio sit apparens bona vel mala et non existens ut in sensu latrat

7 # Letitie interiectio

est vox sceptibilis et indeliberata sua exaprehensione boni presentis acti et desiderati secundum sensum vel intellectum propter animi dilatationem ipsius vox absorpta incolore intellectiva consurgit auditu denuncians letitia quod dicitur interiectio odorem. Obicitur primo sicut quilibet interiectio latine esset esset vox sequeretur quod una scripta interiectio esset interiectio quidem sed arguitur notum est i² 2º vel hec interiectiones quod proiecta fuerent letitia vel non utrum illorum est dicendum i² 2º non manet i² non absorbetur

8 # Doloris

interiectio est interiectio ex animi actuatione causata propter apprehensionem mali presentis aut futuri quod imminet ut heu ve ach. Obicitur primo non videtur quod sit dicta interiectio li ach et heu cum utrumque dicit presens malum i² 2º li interiectio est sua vox i² arguitur quod sit tamen primo lamentum 2º actione per nostram et tertio animi deiectione i² quilibet talis non erit vox non sua ut diffinicio vinculatorum exprimit

9 # Admirationis

interiectio est interiectio indeliberate prolata ex suspensione mentis suspense quod causata est propter insolita novitate alicuius magni prodigii apparentem in sensu ostensi cum timore et in dubio cum stupore. Obicitur primo non videtur quod sit dicta interiectio stupor animi et alienatio et non quilibet stuporis vel quilibet alienatio habet suas interiectiones 2º sequitur quod quilibet interiectio exclamantis esset interiectio admirantis quidem sed arguitur peracta diffinicionem

10 # Metus interiectio

est interiectio consurgens ex affectu mentis premeditantis malum imminens propinquum aut longe cum assequitur tremor afflictio consiliatio pallor membrorum contractio et omnis debite actionis impeditio. Obicitur primo non videtur quod omnis interiectio metus sit ex cogitatione mali i² arguitur quia aliquae sunt ex boni cogitatione quod potest dici vel spei bone frustratione i² arguitur quod bona spes est bonum sicut bonum amittibile est bonum i² 2º multe interiectiones sunt metus quas non possum consiliatio i² arguitur quod multe sunt repentini mali orientis consiliatio a tempus requiritur i²

11 # Comminationis

interiectio est interiectio causata abirasibili virtute persone insurgentis promotore futuri mali per hosi quem consequitur extractio cordis feruor dicitur sensibile et motus anormis cum repletis cum placione. Obicitur primo non una interiectio scripta esset interiectio comminativa quidem sed arguitur quia non talis est causata abirasibili vel tenet causa sequitur exclamatio i²

12 # Meroris

est interiectio lamentativa emergens ex deiectione anime rei inevitabilium aut irrecuperabilium aut propter pravitate cum refsi non valet. Obicitur primo multe sunt meroris interiectiones i² arguitur quod multe sunt aput sapientes quod multe dicuntur esse et aput alios i² arguitur quia insipiente non potest eadem dicitio animi i² 2º circa res inevitabiles et irrecuperabiles non cadit dolor i² nec meror tamen quod sed arguitur prohibene dictum quod de re irrecuperabili non est dolendum i²

13 # Naturalis

interiectio est interiectio ex naturalium passionem fomite causata omni genti eodem modo denuncians dolorem quo cogente emittitur sine attentu regulatrice propriciate doloris intiacens proximo interiectio conceptum anime et placioni. Obicitur primo male dicitur denuncians dolorem i² arguitur quia multe sunt naturales interiectiones letitie vel admirationis i² 2º sequitur quod sola naturalis interiectio esset interiectio quidem quia multe sunt non naturales ut fictitie et imitatorie 2º sed arguitur quia si sola intiaret interiectionem conceptum anime interiectionem et placionem sola erit interiectio i²

14 # Fictitie

interiectiones sunt interiectiones ad placitum instituite ad sonandum affectum gaudii timoris spei vel amoris vel ad brutisic unum genti appropriate quod non idem omni genti significative valent. Obicitur primo ad bruta non sunt interiectiones i² arguitur quia interiectio dicitur significativa mentis affectum talis potentie bruta autem non sunt vobilia i² 2º non videtur quod interiectiones sunt cum ficta appropriate 2um gaudium quod 2um cum ficticiam et sunt quod exclamationes sunt tamen recitato a bohemo aut a theutonico cum utrumque experientia docet quod canis theutonicus assuetus vocationibus non intelligit bohemi vocationem

15 # Imitatorie

interiectiones sunt interiectiones que ad similitudinem sonorum illectorum vel fortie sunt per que bruta allicientur unumquodque 2um specie sua propter sonoritate conformem qua talia bruta expulsione sive nature fecerunt emittunt. Obicitur primo nulla interiectio subiacet attentibus hec autem subiacent attentibus i² adhuc notum ex diffinicione interiectio quod dicat in concepta voce et non prodiali sicut minor patet quia sunt tales quales natura fecerit in brutis sub regula i² 2º propris illorum vatis non videtur quod intelligitur i²

16 # Victoria

interiectio est vel sunt dictio vel dictiones alicuius partis orationis quae interiectio loco interiectionis ponibilis vel ponibiles significativa vel sine eorum affectum innotum quod re significaverint interiectiones ex ut infandus ponitur pro interiectione indignativa sicut benedictus dominus alla hoc tamen ponitur pro interiectione letitie. Obicitur primo hoc patet non est hoc i² nec victoria interiectio est interiectio cum a simili sed arguitur quia sic patet circa hoc in modum preter potest et ponitur ita hic interiectio esse si sic tunc non dicitur ponitur ut interiectiones.

17 # Diversivaria

interiectio est interiectione que sub eodem plures voces potest interiectio et cum hoc aliquam aliam partis orationis dictio sensu variato. Obicitur primo nulla interiectio sub eodem plures voces potest esse interiectio et aliquam partis i² arguitur quod nulla habet plura verba cum sit sola dictio propria i² 2º maxime hoc esset vere de li heu quod est adverbium interiectio et coniunctio sed hoc non arguitur quia tunc non est

Pausa p(ri)ma

cadem dictio que est interiectio z auctio (?) sz (?) alia z alia ... s(e)c(un)d(u)m illud o est adverbium vocandi vel interiectio admiracionis doloris vel indignacionis. Et interiectio composicio z non

Primitiva interiectio est interiectio in cognitione vocis formativa de se alterius interiectionis diriuative (?) speciei seu composite figure ... qua convenit in pono (?) ... in fine. Obicitur primo si primitiva interiectio esse ... vocis ut pape ... diriuativa ut ... possibilis ut pape ... ergo ... accidet in ... 2o ... dicit ... vocis primitive ... et exemplificat ut ... diriuative speciei

Reductive interiectiones sunt interiectiones sunt omnes alie interiectiones hic non enumerate reducibiles ad istas supra (?) suppositas reducuntur ad annunciandi indignativa ad vituperativa exacerbativa ad doloris applausiva risiva desiderativa amativa cautativa ad leticie incitativas. Et tantum sit dictum de prima particione artis prime edita a magistro paulo de praga arcium liberalium ac medicine doctore postea vero paulerino vocitato scripta per manus pauli de novo castro eiusdem precellentissimi doctoris discipulo. Incipit prime artis particio s(e)c(un)da

[illegible] sententia est s(e)c(un)da pars gramatice comple(xi)bus tamen accidens dicens ordinata composicione primus dictionis cum altera sub proprietate et sensu maioris sive minoris plenitudinis. Obicitur primo non videtur quod ... diasintetica. Item quia maxime asin (?) quod est con et dya quod est duo et tesis positio quasi duarum dictionum congrua ... se positio sed regentis et recte construentis ... nullibi esse diasintetica sed inveniens bonum ingenium asinus hominis currit ego et tu cu... ego ... quam ... non est duarum sed plurium dictionum ... positio. 2o si dicatur quod dicitur ... dya quod est duo quasi docens sed regimine et constructione vel quia ... est ... duo et sintesis positio que composicio etc.

Subiectum diasintetice est constructio et regimen probabilis (?) ... in oracione metrica vel prosaica sit sub conformitate accidencium posita finaliter propter congruitatem coordinata. Obicitur primo regimen est hic subiectum ergo non constructio ... quia sunt distincta ... permultos hic dicentes etc. 2o ... articulata ... subiectum ... non constructio vel regimine ... quia ... articulata ... et constructio et respectu quo ordinatur ... constructibilium in alio etc. 3o non videtur quod sit eius passio et qualiter acludit (?) de subiecto

Finis diasintetice est congrue con... et eloqui mentis conceptum sensus maioris vel minoris plenitudine ... passio est congruitas. Obicitur sunt oraciones metrice vel prosaice et dictiones quarum quedam sunt regentes ... modo se habent ... sunt regere et construere. Obicitur primo si diffinicio staret sequeretur quod nulla oracio scripta vel mentalis ... finem diasintetice ... quia nulla ... est congrue eloqui sed solum congrue scribi etc.

Oracio est plurium dictionum ordinata aggregacio perfectum vel imperfectum sensum generans in animo auditoris ... intelligentis et advertentis. Obicitur primo nullum ... diffinibile oracio est quod complexum ... et maior est aristotilis in topicis. 2o oracio mentalis non esset oracio ... quia in mente non est ordo ... sunt ibi dictiones ... una non est extra aliam ... 2o oraciones in libris clausis et coram surdis vel non intelligentibus prolate non essent oraciones ... quia non generant perfectum sensum etc.

Congrua oracio est oracio in qua reperitur ordinata conformitas accidencium gramaticalium et debita constructibilium unione et regulis auctenticis ac usu gramaticorum norma sue ordinate regulacionis accipiens. Obicitur primo hec sit incongrua omnes fortes sunt hoc ... forte currit et tamen tota diffinicio eius convenit. Item quia prima est incongrua ... quia ... scribitur non potest expleri s(e)c(un)da quia excepcio non fit a toto in quantitate etc. 2o alter dicit congrua non est hec fortissimus est leo ... 2o dico congrua non est hec ... diffinicio oracionis congrue ... quia plura requiruntur ad congruitatem quam in diffinicione dicta etc.   11

Simpliciter congrua oracio est oracio in qua reperitur omnium accidencium gramaticalium debita conformitas secundum artem vel regulas ... poetarum auctoritate concordabilem regulis et sacre scripture in dissona. Obicitur primo hec oracio sit simpliciter congrua ego homo fortis vir et tamen non convenit in omnibus accidentibus etc. quia ... non convenit in persona ... cum ego est prime persone et ... homo ... non convenit in declinacione quia ... vir est ... et ... fortis ... etc. 2o non videtur quod regule gramaticales sufficiunt ad recipiendam omnem congruitatem etc. ... aliqui ponunt solum septem alii vero triginta alii tot quot ... metrice ... petro helie ... et sunt libri gramaticales ... ordinantes congruitates.   12

Secundum quid congrua oracio est figurative congrua aut sensu tamen aut voce tamen aut usu tamen et in repugnancia artis vel quia contra regulas in poetis oratoriis aut sacra scriptura reperitur ... primum ... 2o ... albi dentes ... ubi sensus potest esse bonus ... servus ... asinorum que sunt ad sensum tamen ... ad vocem tamen albus vir ubi hic albus absoluendus ... est ad vocem congrua sed ad sensum incongrua quia ... ad ... et ... non ... mandat salutes ... vidi duos ... ubi ... ante carent ... et ... pluralis ... sunt ... congrue ... etc.   6

Perfecta oracio est que perfectum sensum generat in animo auditoris ... intelligentis et advertentis qualis constituunt constructio transitiva et constructio suppositoralis. Obicitur primo si diffinicio staret sequeretur quod ista oracio ... non esset perfecta ... sed ... esset plana ... item quia non generat perfectum sensum in animo auditoris cum nulla audiat ea etc. 2o nulla oracio scripta esset oracio perfecta ... quia nulla generat perfectum sensum in animo auditoris ... 3o nulla mentalis oracio esset perfecta oracio ... quia talis nulli auditori etc. ... non videtur ... transitiva constructio ... perfectam oracionem et suppositoralis qualiter etc.   13

Imperfecta oracio est que imperfectum sensum generat in animo auditoris scribentis vel concipientis ... intelligentis et advertentis quales constituunt constructio intransitiva vel appositoralis vel constructio ad intellectum tamen. Obicitur primo nulla est constructio ad intellectum etc. quia ... ubi unum constructibile exprimitur alterum ... subintelligitur ... potest esse perfecta oracio etc. 2o ... scribens vel concipiens ... existimat oracionem esse imperfectam ... et tamen bene lecto erit perfecta etc. 3o sequitur ... oracio ... legentis esse imperfecta ... quia ex diffinicione ... legenti fit imperfectum sensum sed solum audienti scribenti vel concipienti etc.   8

Prosaica oracio est oracio plana nulla metrica lege constricta ... tamen diasintetice ordinacioni ... maxime ac regiminis et constructionis ad comprobandam congruitatem. Obicitur primo si diffinicio staret sequeretur quod nulla ... oracio esset prosaica oracio ... quia ... est oracio plana quia plana oracio dicitur oracio simpliciter sine aliquo addito considerata etc. 2o ... non esset prosaica oracio ... quia mentaliter est oracio cum inclusione ... suppositi ... quia non recipit ordinacionem regiminis et constructionis cum sit una dictio tamen modo ... requiruntur plures dictiones etc.   9

Ritmica oracio est oracio non plana ex certis paribus sillabis in finalibus terminacionibus convenienciam habentibus accidens secundum monoptotum diptotum triptotum ... equiuocam aut ... consonanciam. Nota ... diasintetice ordinacioni veluti et alie oraciones. Nota diligenter quod prosa ritmica multas habet species ... non est locus tractandi ... qualiter ... species ... formata ... metrico ... ritmico et metrico ... vide in prosodia in tercia pausa hinc   10

Pausa prima

Suppositorialis oratio est oratio in qua ponitur suppositum id est dictio
sub aliqua substantiali ligatur que fundamentum
ei a quo egreditur actio vel passio verbi et
11 appositum id est dictio verbalis secundum concordabilem
conformitatem eorum in numero persona et recte ne ca
sualiter. Obicitur primo hec est congrue homo currunt et tamen
absoluendo ea ab illis accidentibus sit aptus [illegible] quia
[illegible] non conveniunt in eis tamen non disconveniunt [illegible] Secundo sor
et plato currunt hic suppositum est singularis numeri et hic currunt
pluralis numeri et tamen est congrua [illegible] Tertio turba ruunt
hic turba est dictio [illegible] et singularis numeri et hic ruunt pluralis
et tamen est congrua [illegible] Quarto [illegible] in numero suppositi
vel appositi quod in nullo numero conveniunt [illegible] etc.

Adiectivalis oratio est oratio in
qua ponitur adiectivum cum suo substantivo
12 iuxta concordabilem conformitatem eorum
in numero genere et casu casualiter. Obi
citur primo vel debet poni mediate vel immedia
te [illegible] est dicendum [illegible] Secundo Johannes et katherina
sunt albi hic katherina est feminini generis et hic albi ma
sculini et tamen est congrua [illegible] Tertio alba vir est con
grua et tamen absoluendo ea ab illis accidentibus
non conveniunt [illegible] Quarto dominus asinorum hic dominus est nominativi casus
et asinorum genitivi et tamen est congrua [illegible] Quinto homo albus currit
hic homo est [illegible] generis et hic albus [illegible] et tamen est [illegible]
[illegible] Sexto albus [illegible] hic albus est generis masculini et hic [illegible]
[illegible] et tamen est congrua [illegible]

Demonstratoria oratio est
oratio in qua ponitur demonstrativum cum suo de
13 monstrabili secundum indiscordabilem
convenientiam eorum in genere numero et casu.
Obicitur primo [illegible] est congrua oratio et tamen
discordant in numero [illegible] quia hic [illegible] est numeri singularis
et [illegible] pluralis [illegible] Secundo [illegible] hic [illegible] est [illegible] casus et
hic [illegible] [illegible] Tertio nos wenceslaus hic [illegible] singularis
est numeri et hic nos pluralis [illegible] Quarto ille homo et asinus [illegible]
hic ille est singularis numeri et homo et asinus [illegible] pluralis numeri
et tamen est congrua [illegible] Quinto homo albus currit [illegible]
[illegible] est [illegible] et volucris [illegible] et tamen est
congrua [illegible] Sexto o vos omnes est congrua et tamen
hic vos [illegible] omnes [illegible]

14 **Relatoria** oratio est oratio in qua
ponitur relativum cum suo antecedente se
cundum convenientiam eorum in genere vel in numero
non secundum disconvenientiam scilicet [illegible]
et casu. Obicitur primo sor diligit suam matrem hic sor
est [illegible] casus et hic suam [illegible] et tamen est congrua [illegible]
Secundo [illegible] [illegible] quod est duo [illegible] quod est generis
neutri et hic [illegible] feminini et tamen est congrua [illegible]
Tertio [illegible] est [illegible] patre [illegible] [illegible] hic [illegible]
est generis neutri et hic que feminini et tamen est [illegible] Quarto sor
diligit [illegible] suus non [illegible] quod est generis neutri et hic
sortes masculini [illegible] Quinto in pace [illegible] hic pace
est feminini generis et [illegible] neutri Sexto [illegible] [illegible]
[illegible] hic [illegible] est feminini generis et hic quod neutri

Interrogatoria oratio est
oratio in qua ponitur interrogativum casua
le cum suo responsivo secundum conformitatem
in casu tamen et hoc si [illegible] ab eadem dictione
17 et eadem vi. Obicitur primo qualitas nominis in quo
est et dicatur [illegible] est hic [illegible] est [illegible] casus
et hic quo ablativi et tamen est congrua [illegible] Secundo cuius
generis [illegible] et dicitur neutri hic cuius est [illegible] casus et hic neu
tri generis Tertio quid est hoc dicere et dicitur tamen est dicere hic
[illegible] casus [illegible] Quarto cuius est [illegible] et dicitur meus
hic cuius est [illegible] casus et hic meus [illegible] Quinto quem diligit
bonus homo et dicitur est quem diligit quilibet bonus hic [illegible]
[illegible] et hic [illegible] Sexto cuius est liber et dicitur meus hic cuius
est [illegible] casus et meus [illegible] Septimo cuius interest legere dicitur
mea hic mea est [illegible] et hic cuius [illegible] similiter cuius
indiges et dicitur [illegible] etc.

16 **Continuationalis**
oratio est oratio in qua ponitur continuatio sive con
tinuatio [illegible] consimiles casus [illegible]
[illegible] ingeritur nomini adiectivo [illegible]
[illegible] dictioni possessive aut regitur diversos casus
vel eadem [illegible] contingit [illegible] [illegible]
primo sor scribit et legit hic [illegible] non [illegible] similes [illegible]
cum non sit dictio casualis Secundo plenus gratia et virtute
10 hic virtutis est [illegible] casus et gratia [illegible] et tamen est con
grua [illegible] Tertio equus albus et magne commoditatis hic
albus est [illegible] casus et [illegible] Quarto [illegible] est mea et
mei sortis hic mea [illegible] et hic mei [illegible] Quinto sortes currit
[illegible] et [illegible] interest currere Sexto mea et Johannis in
[illegible] [illegible] hic mea est ablativi casus
et Johannis [illegible] Septimo mei asini et [illegible] mei currit etc.

11 **Incontinua** oratio est oratio
in qua ponuntur duo nomina substantiva sine
continuatione media et alterum alterius [illegible]
aut duo verba et alterum [illegible] [illegible] in
quibus due dictiones se immediate [illegible]

Pausa secunda

Obicitur primo non sit oratio aliorum non ponitur in [illegible] [illegible]
quia hic non primo [illegible] [illegible] [illegible] Secundo simon petrum [illegible]
[illegible] ambo ponuntur in [illegible] Tertio doceo petrum grammaticam
ambo in accusativo [illegible] [illegible] quod sit congrua [illegible] quia hic est [illegible]
aliter [illegible] [illegible] Quarto filii abraham sunt ambo [illegible] quia
maxime hic abraham ponitur [illegible] sed hic non quia [illegible]
abrahe qui est genitivus hic abraham Sexto homo asinus currit
homo asinus currit [illegible] [illegible] [illegible] primo [illegible] que
[illegible] sunt duo verba et in ponitur [illegible] Secundo [illegible]
[illegible] Tertio [illegible] [illegible]

18 **Implicita oratio** est dictio verba
lis [illegible] vel [illegible] [illegible] includens in se [illegible]
eiusdem [illegible] vel [illegible] alia dictio [illegible]
[illegible] [illegible] visum [illegible]
intellectum aut [illegible] sunt alia plura [illegible] que suis
locis ponentur in investigando congruitates et in omnem
posse [illegible] cum magna [illegible] [illegible] pono autem ar
gumenta tamen sine solutionibus ut solutiones in mente
teneantur et propter brevitatem in libro enim maioris vin
[illegible] si venerit in manum ibi [illegible] reperies solutiones

Pausa 3a

Constructio
est constructibilium debita unio
ex modis [illegible] causata ad ex
primendum mentis conceptum
1 congrue finaliter adinventa.
Obicitur primo si diffinitio sta
ret sequeretur quod constructiones
[illegible] non essent constructi
ones [illegible] [illegible] quia in eis
non est debita unio constructibi
lium cum sint viciose Secundo constructio causatur ab intellectu [illegible] non
ex modis [illegible] [illegible] quia eiusdem effectus non potest esse plu
res cause Tertio multa ponuntur alias diffinitiones [illegible]
[illegible] Quarto [illegible] diffinitio est materialis [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] sit causa materialis constructionis que formalis [illegible] effi
ciens et finalis [illegible] [illegible] [illegible]

2 **Locutio** est positiones et ordines
[illegible] ordinata vel inordinata mentis no
tificatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad con
structionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
incongrue voluntate notificat [illegible] Obicitur primo
locutio et constructio in aliis [illegible] quia diffinitio exprimit
[illegible] quia constructio [illegible] [illegible] sensum intelligere lo
cutio vero sit [illegible] intelligibilis [illegible] Secundo constructio est
superius ad locutionem [illegible] [illegible] [illegible] sit omne id quod altum
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] constructio sit omnis locutio
[illegible]

3 **Simbasmatica** constructio
[illegible] et verbo personali composita [illegible] quod est
con et basis quod est fundamentum quasi cum
fundamento eo quod utrumque [illegible] ponitur fundame
ntum verbi et locutionem. Obicitur primo si diffinitio staret
sequeretur quod quelibet suppositorialis oratio esset simbasmatica
[illegible] [illegible] quia non videtur in quo differunt Secundo [illegible]
simbasmatice constructiones [illegible] est homo [illegible] et
[illegible] ponitur [illegible] adverbium in [illegible] vero [illegible]
Tertio turba ruunt esset simbasmatica [illegible]
incongrua [illegible] [illegible] diffinitionem [illegible]

4 **Parasimbasmatica**
constructio est constructio ex recto et verbo per
sonali constituta cum obliqui aut obliquorum
additione [illegible] in quem vel in quos transeat
actus verbi illius. Obicitur primo vel omne verbum natum
est construi cum quolibet obliquo [illegible] vel aliquo cum aliquo
et cum aliquo non [illegible] quia [illegible] cum [illegible] construitur [illegible]
[illegible] [illegible] quia quodlibet verbum natum est con
strui cum [illegible] [illegible] cum quolibet quia non videtur [illegible] [illegible]
Secundo non videtur in quibus hec constructio differt a transitiva constructione

5 **Asimbasmatica** constructio
est constructio constituta ex pluribus obliquis et
verbo personali [illegible] [illegible] [illegible] obliquos con
similes aut diversos ab a quod est sine et basis fun
damentum dicta quasi sine recto qui est obliquorum et lo
cutionis fundamentum. Obicitur primo non videtur in quo differt
hec constructio a constructione [illegible] quia si in aliquo [illegible]
[illegible] Secundo non videtur an hec tres species sufficiant ad quam
libet constructionem et si sit tamen alie superfluerent considerationes
[illegible] [illegible]

6 **Intransitiva** que [illegible] est
constructio in qua constructibilia sunt idem vel
[illegible] idem [illegible] quia actus verbi precedens
[illegible] non transit in rem significatam per obliquum
se sequentem sed manet in re suppositi a quo egreditur.
Obicitur primo diversa constructibilia in [illegible] constructione
sunt diverse dictiones tales autem numquam idem sunt [illegible]
[illegible] quia quelibet dictio sit [illegible] [illegible] est imposita ad
[illegible] et sit [illegible] [illegible] quod est alia in [illegible] [illegible]

Pausa secunda

si constructibilia diversa significabunt et propterea male dicitur idem. 2o non videtur cur hec constructio dicatur intransitiva.

Intransitiva actuum simplex est constructio in qua construitur nominativus suppositi cum verbo personali aut aliquis quatuor obliquorum scilicet genitivus dativus accusativus vel ablativus qui preponuntur impersonalibus verbis vel aliquid aliud ponitur loco suppositi ad talia verba. Obicitur primo non videtur quis nominativus constituat hanc constructionem an nominativus vel pronominativus vel participiis vel omnis simul et si sit dentur exempla de omnibus. 2o hec esset intransitiva quo ablatives diligit petri quidam secundum autem preterium diffinitionem. 3o mane est petrus et inde legis est actus et in talibus et tamen in qua est nominativus aut aliquis obliquus in racione suppositi licet [illegible] cum simplici fiat ac in transitione sit duorum id est nominativus et verbis sive modorum i obliquum.

Intransitiva simplex personarum est constructio in qua construitur ablativus cum suo substantivo aut verbum substantivum vel cum verbis constructur cum nominativo eiusdem aut infinitivus cum verbo substantivo aut participiis declinabilis cum participi declinabili vel infinitivus cum activo eiusdem vel pronomen cum nomine aut relativum cum suo antecedente aut due partes indeclinales vel participium cum adverbio vel prepositio cum suo casuali aut nomen cum participio aut superlativus cum suo specificabili. Obicitur primo quod diffinibilis debet una diffinicio sed hic habentur alias diffinitiones licet inconvenientibus id est mala. 2o omnis diffinicio est mala que dicitur per disiunctiva scilicet hec huiusmodi. 3o non videtur quod sunt exempla huius diffinitionis etc.

Intransitiva reciproca constructio est constructio in qua denotatur fieri reversio actus vel passionis vel alterius habitudinis accidentalis in suppositum unde exivit mediante aliquo pronomine reciproco scilicet sui sibi se a se aut alio posito nato ponitur cum suo antecedente in eadem oratione. Obicitur primo si diffinitio staret sequeretur quod hec esset constructio reciproca ego sum paulus quidam secundum autem quia hic sit reversio actus vel passionis in suppositum mediate verbo per exivit licet enim paulus sit me tamen ego etiam me. 2o hec non esset intransitiva reciproca ego faveo in tu miseris tu quidam secundum autem quia non sit reciprocatio mediate aliquo pronomine scilicet sui sibi se a se etc.

Intransitiva reciproca actuum est constructio in qua quodcumque verbum ponitur nominativus ad infinitivum aut adverbium vel aliquid loco suppositi in qualibet persona preter quam ponitur verbum et ipsa verbum aliquis obliquus reciprocus denotet mediante sui sibi se reversionem actus vel passionis in suppositum unde exivit. Obicitur primo Januensis in catholicon ponit aliam diffinitionem licet autem quia ponit ista intransitiva reciproca actuum est constructio in qua videtur fieri reflexio verbum a parte in de una persona in se ipsam vel de pluribus in se ipsis. 2o non videtur quod faciat verbum mediatis in ista constructione licet autem quia maxime esset medium deductum actus quantum accidentalis non accidit in suppositum per modum [illegible]. 2o hec esset tamen quo ego faveo tibi preterium diffinitionem ibi dicitur quod oblicus debet esse eiusdem cum sit est suppositum et etiam persone ego non videtur cur dicatur in ea cum verbum transeat in obliquum sequentem id est ibi dicitur sit immotum etc. non est transitio in se in eadem sic hec etc.

Intransitiva reciproca personarum est constructio in qua actus verbi transit a supposito in obliquum in distinctum a supposito mediante verbo substantivo tamen cum reflexione actus verbalis unitum quod est suppositum eiusdem persone cum obliquo denotante reversionem actus in suppositum unde exivit. Obicitur primo non videtur post obliquis sit constructio hec et post primas et an fiat mutuorum non et si dicas quod sunt per tres obliquos scilicet genitivum dativum et ablativum scilicet non videtur ratio cur non preter situs patrum licet. 2o non videtur quod sint exempla in omni persona licet etc.

Transitiva constructio est constructio in qua constructibilia sunt diversa vel tamen diversa obliquorum quia actus verbi precedens a supposito transit in obliquum sequentem qui obliquus sit aliud quam suppositum unde tale verbum exivit. Obicitur primo hec constructibilia non sunt diversa ut verbi actus procedit in obliquum aliud a supposito sunt martinus diligit tullium et diligit ipsum paula diligit paulinum paula diligit assuerosum licet autem quia obliquus sit idem cum supposito etc.

Transitiva actuum est constructio in qua per verbum ponitur aliquis obliquus tamen ab eo puta genitivus dativus accusativus aut vocativus aut ablativus que non sunt alii obliqui alii quam transitive aut quia ponitur vocativus cum adverbio aut quia obliquus sequitur participium vel gerundivum vel supinum. Obicitur primo non videtur quod sint exempla quidam bonorum item quod sint exempla quia de verbum construitur cum nomine aut pronomine et quando participium construitur cum nomine et pronomine. 2o non videtur cur dicatur actuum transitiva et quando in ea causatur actus signatus aut exercitus et quia hec et plura alia clare dissererunt in minori vincula corio in hoc prato.

Transitiva personarum est constructio in qua ponitur

Pausa secunda

nominalis aut pronominalis cum suo obliquo quando nominativus transit in obliquum se sequentem sine verbo transitionem importans vel actus importante et sic hec si fiat non plena constructio si non ponitur cum verbo precedente non est obliquus talis erit plena personarum transitiva. Obicitur primo si diffinicio staret sequeretur quod hec esset transitiva personarum iohannes misertus petri quidam quia est transitiva personarum actuum secundum autem preterium diffinitionem. 2o queritur quare hec transitiva personarum ego diligo filium iacobi et si sic quare non ista ego diligo filium. 3o non videtur cur dicitur personarum et equaliter per exempla ostenditur tam apte est actuum intransitiva et simplex.

Transitiva retransitiva constructio est constructio in qua importatur actionis principium idem vel diversum de obliquo principali in suppositum primum formaliter vel virtualiter denotatur fieri reversio actionis ego diligo te ut tu diligas me. Obicitur primo nullus auctor dicit quod hec constructio possit fieri per diversa verba ut tu licet autem quia si sic deberet exemplum esse si dicas ego rogo te ut tu diligas me secundum quod hec dicitur importatur eadem actio secundum hec non sit hec. 2o non videtur an iste etiam dicantur transitive retransitive ego peto te ut tu diligas petri et consules et si non cur non. 3o rogat me ut doceam suum filium est transitiva retransitiva et tamen actus verbi non retransit in suppositum primum licet ego katholicon dicit quod sic sepe dicitur fiat mihi libere hoc omne et verbo quintum modi secundum [illegible] tunc hec non esset hec constructio precor te fauste vel quidam secundum autem quia hic non ponitur quo etc.

Transitiva retransitiva actuum est constructio in qua coniunguntur due constructiones transitive actuum mediante coniunctione tali vel ei equivalente in quarum secunda connotatur reditio expresse vel implicite in suppositum unde exivit. Obicitur primo maxime sic dicetur retransitiva que sit quedam locutio et continua reversio ut quod primus obliquus mutetur in secundam rectum et primus suppositalis rectus martinus secundum hec non sic sit licet. 2o non quod quidem viaticus potes duas constructiones conformes differunt quam alibi vide. 3o sit per quatuor obliquos et medium per diversa verba.

Transitiva retransitiva personarum est constructio in qua coniunguntur due constructiones transitive personarum mediante coniunctione tali aut ei equivalente sic quod suppositum mutetur in obliquum secunde et econtrario obliquus prime in rectum secunde cum continuatione cuiusque finalis secundum modum quatuor obliquos. Obicitur primo non videtur quod sint exempla huius constructionis per omnes obliquos. 2o hec species est inusitata ab aliis quo male ac ponitur quam vult exempla vide et argumentorum solutiones intelligere videat vinculatorum meum minorem ibi clare repperiet hec obmissa.

Auctor modorum sic diffinit istas species transitiva actuum est constructio in qua constructibile positum non dependet ad prius respectu constructibilis sed ratio cuius dependencia est determinans. Intransitiva personarum est in qua constructibile positum non dependet ad primum secundum prius constructibilis dependencia est determinans quod primum sit per modum sive. Transitiva retransitiva actuum est in qua constructibile positum non dependet ad prius secundum prius constructibilis dependencia est determinans quod primum sit per modum actus in quo determinatio sit cum reflexione. Intransitiva actuum est in qua constructibile positum non dependet ad prius quod prius sit per modum actus. Intransitiva personarum est quo quando positum constructibile dependet ad primum et sit per modum sive et non dicitur exponere istas diffiniciones clare cum intellectus astudiamento dante intelligere constructiones et modos loquendi.

Katholicon sic exponit constructio est que perfectum sensum generat in animo auditoris ut petrus currit. Imperfecta est que imperfectum sensum generat ut homo albus. Intransitiva est in qua non ostenditur fieri transitio actionis vel passionis de una persona in aliam correspondens ut sic in qua quod. Transitiva est opposito modo correspondens ut sic in natura motus. Retransitiva est in qua ostenditur fieri reflexio actus vel passionis de una persona in se ipsam vel de pluribus in se ipsas ut sit circularis correspondens motui. Retransitiva autem dicitur correspondere motui opposito.

Communis scola in bohemia sic. Transitiva actuum est quo in qua constructibilia sunt diversa vel quia et verbum actus importatis principium vel participium transit vel denotatur transire in obliquum sequentem quod est alia res a supposito. Transitiva personarum est constructio in qua obliquus regitur a dictione casuali sine hoc quod actus in ea denotetur transire in obliquum sequentem vel precedentem vel cum propositione. Retransitiva actuum est constructio in qua coniunguntur plures oraciones per coniunctionem vel adverbium in quarum prima actus verbi vel participii denotatur transire a supposito in obliquum se sequentem et in secunda suppositum verbi transit in obliquum pronominale mediante verbo deno

Paula sc̄da

tante rēsiom̄ catus in p̄mū sup̄ym Jnēi⁹ 14 ɔstructio est consilio cui⁹ ɔstptibilia sunt idem uł tamen idem ꝛ cū hᵉ ctus p̄bum designatis nō denotat ꝛ tisine mobilitū sequitem uł p̄cedentem s; manet in uolue supposita

21 **Casus constructio** nuim sunt casus quibȝ ostenditur q̄ con structio intransitiua hr̄ fieri p̄t ex cīa nomina les p̄nominales aut participiales nomina persona intrāsitiua sunt actus p̄quatior sc̄ gtm dtm accm ablm in p̄iua p̄sonarum uocatiua ꝫtus cū sc̄ gtm dtm ablm trāsitiue uō omēs ɔstructiones p̄ ue sunt p̄quatior obliqs Obiatur p̄mo nō vi ꝙ sint exempla om̄ hoꝝ 2ᵒ constructio intrāsitiua p̄sonarum uocatiua cūa hr̄ fieri patrem vᵗ am̄ sic dicendo ego sū laudabilis apud me cū es laudabilis apt̄ te iᵗ

22 **Interrogatoria** con structionis sc̄ tria sc̄ que qualis quanta quoꝝ ad ll que dr̄ respondent terminis uł intrāsitiuis ad ll qualis uō uł mcom ad ll uō quanta p̄ uł inp̄ Congrua ɔstructio ē q̄ᵒ co ɔstructibilium sc̄ debite unita s̄cdm regulas grama ticales ꝛ hᵉ sc̄ iᵒ q̄ dr̄ p̄dom p̄pdunt ꝛ q̄ dr̄ sequi sequit Incongrua ē cui⁹ constructibilia nō sc̄ debite unita s̄cdm regulas gramaticales ꝛ q̄ nō dr̄ p̄dom p̄ponitur ꝛ q̄ nō dr̄ sequi sequitur p̄fecta constructio est sola suppositionalis qᵒ p̄fectum sensum generans in animo auditoris ipam intelligentis ꝛ aduertentis In p̄fecta sit op⁹ mᵒ

23 **Debitus ordo** constructio est ordo quo ostenditur q̄ ɔstructio sc̄ ē inchoanda a rᵒ si adest qui a rtō eleuatur pā ipsē fundamentum pō nō lopitionis ꝛ p̄p̄ p̄bum p̄le quasi egrediens ɔsupportᵒ ꝛ tec finis p̄dē dē quō denotatur acquisitio pā atō ut p̄bi tū sidr̄ sufficiat ꝛ sic de alijs Obiatur p̄mo ut dr̄ p̄cede dō iᵗ am̄ q̄ ipsē est fundamentum ꝛ totus locutionis intelli quē sine substrato fundamento pē edificium iᵗ 2ᵒ p̄ p̄bum nō stat dr̄ p̄om dō aut acc iᵗ am̄ q̄ dr̄ sequi adubium q̄ pō uictoria cui⁹ explens ac tiom̄ sc̄

24 **Permissoria** constructio est constructio hᵉ aliquā interp̄tatem inse tol lerabilitate tū acti nō aut debonite intelle ctionis aut figuratiua excusabilitate aut poetice usum Obiatur p̄mo nō vi ꝙ mqᵒ dicunt p̄mis sona constructio auctorita iᵗ am̄ quia omne q̄ p̄ imitatur est rectum aliqualiter iᵗ videtur vm 2ᵒ nō vi ꝙ misas consignitionibȝ sit p̄missoria ꝛ que re titoria sc̄ asinillo ē homīs asim⁹ ē all asim⁹ auditur cū ubiq; h̄ ponitur duo nomina substātiua sine quid de media iᵗ est magique eā

25 **Perturbata** constructio est constructio alitude q̄ recti ordo cā dit in hata sc̄ aut adnobis ablatiuus in designationem positis aut aulro substātio uō aut coꝝ vm hinc a d'a relatiuo aut in terrogatiuo aut adubio aut quātitate Obiatur p̄mo nō vi an tales ɔstructiones dicunt dici magistue uł nō iᵗ am̄ nō p̄nt dici congrue iᵗ am̄ quia sc̄ viagsē gᵒ in congrue p̄t hᵉ eum h̄ ē incongrua sor hō ē quia est viagsa iᵗ 2ᵒ atellsuo nō p̄t inchoari ɔ structio iᵗ am̄ q̄ oꝛtꝫ p̄ie antecedens eius iᵗ am̄ hᵉ iō dicitur antecedens q̄ sp̄ p̄ie nate ē iᵗ

26 **Appositio** est duoꝝ nominum sub stantiuoꝝ similium casuum ꝛ diuersoꝝ hᵉ ner adequāte rem spectantiū in me diata associatio, ita q̄ magis quē p̄ce dit ꝛ mi⁹ quē sc̄ Obiatur p̄mo nō vi ꝙ i p̄ceti viciosā fiat in appositione maxime duo sc̄ regula q̄ duo nomina substātiua ꝛ regimen quia sc̄ q̄ ponit respectu p̄bi [illegible] eius p̄sone aulro ex p̄sse alt cum appō aulro uł p̄ncipio submittatō 2ᵒ nō vi aut h̄ nō sit appō hᵉ albȝ currit hō al quis marcus tullius paulus paulus al homīs 3ᵒ h̄ est appō animal sc̄ homo currit ꝛ tū mediate qᵒ iᵗ qᵒ male dicitur diuersoꝝ generis iᵗ am̄ quia h̄ est ap positio urbs roma aiunt hō petre legē ꝛ tū ꝛc 4ᵒ nō vi ad q̄ spēm ɔstructionis dr̄ reduci iᵗ

27 **Euocatio** est constructio sup positionalis in qua supp⁹ est aggrega tum ex p̄nomine p̄ma uł sc̄de p̄sone quoꝝ q̄tꝫ p̄t euocare nomen p̄ tercie p̄ sone ut totum aggregatum reddat suppositum uō qᵒ cō sonat cū dictione euocante ꝛ nō euocata Obiatur p̄mo uł q̄tꝫ p̄nomen euocet q̄tꝫ nomen uł aliꝫ ꝛ aliquā nō nᵐ illoꝝ ꝛ dicendū nō q̄tꝫ quia ponitur quā quatuor p̄nomina sc̄ ēᵒ tu nos uos hᵉ ꝛ in quia nō vi aut ista ꝛ nō alia 2ᵒ si h̄ est euocatio q̄ quia eᵒ pamp ludo tūc cū ista ego pamp ludit quia p̄bum ɔformat sc̄ cū uno sc̄ ꝛ illud iᵗ 3ᵒ h̄ nō est euocatio eᵒ hᵉ lego tū legens p̄uincias quā s̄m iᵗ am̄ q̄ h̄ nō euocat non tēie p̄sone s; p̄nomen

Paula sc̄da

inp̄ma ꝛ in secunda p̄som iᵗ eᵒ nō vi aut h̄ nō p̄t sc̄ in obliquis iᵗ 2ᵒ nō vi q̄ vita in h̄ committitur ꝛ contra quas regulas iᵗ

28 **Conceptio** seu p̄lempsis in genere est constructio in qua p̄bum uł nom adiectiuum singularis nu constituit ꝛ appm adiun⁹ cū duabus dictionibȝ disconformitatibȝ sc̄ in ge nere nūō uł casu mediate cōniunctione co ua uł p̄positi one quarum dictionum unū conformat cū p̄bo uł adie ctiuo nomine in gn̄e nūō p̄sona uł casu Obiatur p̄mo alij dant alias diffinitiones iᵗ am̄ quia sc̄ est duoꝝ constructibilium diuersoꝝ accidentium grama ticalium qui supponunt uł denotantur supponere p̄dicatis respectu alicui⁹ tertij mediante cōne copulatiua uł ia p̄positione cū explicata uł implicata associatio

29 **Conceptio** p̄sonarum est constru ctio suppositionalis congrua in qua su positum est aggregatum ex ɔstructibilibȝ p̄me sc̄de aut tēie p̄sone coniunctis p̄ cōniunctio nem copulatiuam uł p̄ p̄positionem cū ꝛ appositum est p̄bum p̄lis nūi conformans sc̄ in p̄sona cū dictione concipi ente ꝛ nō concepta Obiatur p̄mo p̄ma ꝛ sc̄da p̄na concipiunt tēiā q̄ᵒ cū econuerso tēia p̄ma ꝛ sc̄dam iᵗ tēia quia nō vi uō diuersitatis iᵗ 2ᵒ eᵒ tecū gaudem⁹ est p̄narum conceptio ꝛ tū ibi nō est sc̄da p̄na cū p̄lis iᵗ 2ᵒ nō vi aut p̄t sc̄ p̄ai ꝛ inuicē p̄lis iᵗ 3ᵒ nō vi aut nō p̄t sc̄ p̄t tres p̄sonas ꝛ ō com quas regulas p̄tat ꝛ sc̄ dicas q̄ q̄ [illegible] suppm ꝛ appm qᵒ aut p̄le appositum requit ꝛc iᵒ uł recipiantur iᵗ ɔstructibilia

30 **Conceptio** generum est constructio adiectiualis congrua in qua subiectū est aggregatum ex pluribus dictionibȝ diuersoꝝ generum coniunctis expresse uł implicate me diante cōne cōne copulatiua aut p̄positione cū q̄ q̄ᵒ ma⁹ gn̄is concipit dictioꝫ femin gn̄is aut neutri aut dᵒ femin gn̄is concipit dictionem neutri gn̄is ut sc̄ ergo refertur ad adiectiuum p̄lis nūi conformis sc̄ in gn̄e cū dictione concipiente ꝛ nō concepta ut uir ꝛ uxor sc̄ uita tibo bos ꝛ iumentum leges ꝛ plebiscita sc̄ dicere p̄mum p̄mus utraq; iam p̄tis uū p̄ximi sc̄ uita

31 **Conceptio** generum implicita est conceptio in qua concipiens ꝛ con ceptum nō ponuntur in p̄p̄a forma s; in p̄lo tūo tunc ambo includunt ꝛ ꝓ illis in telligunt frequentia⁹ continentis p̄nomina distributa ꝛ p̄nomina ut utraq; iam p̄m⁹ demencindo petr ꝛ helena ꝛc Obiatur p̄mo ista utraq; iam p̄m⁹ sc̄ inlis ista sc̄ albȝ sc̄ simᵏ ɔgrue q̄ᵒ nō significant ime tꝫ q̄ quia sc̄ am̄ q̄ hᵉ in congruitatis in sc̄ hᵉ tue cuius p̄mittent ꝛ esse congrue uł excusarentur sc̄ quia ꝛ sic est aliquā in congruitatis de iᵒ 3ᵒ nō vi quō sit in obliquis ꝛ qualit in p̄nominibȝ solis iᵗ qualit in plurali aut simᵘ in simᵘ ꝛ p̄lis iᵗ

32 **Conceptio** numeroꝝ est duoꝝ nominum uł p̄lium mediante hᵉ et uł cum associatio ad aliquā constructibile q̄ hᵉ di conuenientia in nūō cū uno istoꝝ uł cum bobȝ simul hᵉ i p̄ceptionem coni regula suppositum ꝛ appm⁹ inuicē ꝛ com illā adiectiuum ꝛ substantiuum Obi citur p̄mo diffinitio implicat iᵗ am̄ quia dicit est duoꝝ nominum substantiuoꝝ adiectiuoꝝ ꝛ p̄ea q̄ p̄tat com regula suppm ꝛ appositum hᵉ aut implicat iᵗ 2ᵒ h̄ ē q̄ conceptio p̄r ꝛ inlis albȝ currit ꝛ sc̄ p̄lura quā duo nomina sc̄ p̄bum q̄ᵗ solum cū adiectiuo ꝛ cū nullo substantiuo iᵗ

33 **Conceptio casuum** est consociatio duoꝝ nominum substantiuoꝝ diuersoꝝ casuum mediante p̄positione cū ad aliquod p̄bum p̄lis nūi q̄ confor mat sc̄ cum dictione concipiente in casu ꝛ nō cū dictione concepta hᵉ i in p̄fecte inlis q̄ quis sin gularis nūi reddit suppm in p̄bo p̄lis nūi ꝛ sic disconuenientia in rectitudine casuali Obiat p̄mo uł conceptio possit sc̄ in om̄ casu uł aliquo ꝛ aliquo nō nō inlis q̄ alleꝫ dit s; nō p̄ qui sit conceptio nᵒ sc̄dm quia nō vi uō diuersi 2ᵒ nō vi ꝙ sint exempla hᵉ in om̄ casu iᵗ

34 **Prolemsis** in gn̄e est parte ptio alicui⁹ multiꝫ gramaticalis re spectu alicui⁹ p̄bi uł nominis adiectiuum q̄ multitudo gramaticalis conueniat cū illo p̄bo uł adiectiuo expresse posito in illis accidentibȝ in quibȝ debent conuenire ꝛ p̄ea est diffinitio p̄ cū gramaticalium illi⁹ multitūs respectu iᵒ p̄bi uł nominis adiectiuum disconuenientia tū in aliquᵒ accīnte in quo debent hᵉ cū dᵒ p̄bo uł adiectiuo h̄ est longa diffinitio breuior tū sit ita est p̄ ceptio alicui⁹ multitudinis gramaticalis [illegible] tam implicate uł explicate q̄ p̄ea diuidi in partes subiectiuas ꝛc

Paula sc̄da

Pausa secunda

Prolemsis locutionis est constructio in qua primo committitur constructio suppositionalis vel adiectivalis cum verbo pluralis numeri vel nomine plus vnum confusiorem importante ad qua removendam sequitur talis actus distinctio sibi disconveniencia in[?] aut personis aut casu in omni tali [illegible] ubi est vnum discomunem aquile volaverunt ab oriente ... ab occidente persone ... [illegible]

Prolemsis constructionis est quando totum diuisum cum partibus diuidentibus refertur ad idem verbum quod tamen est discon ... [illegible]

Zeuma est diuisor suppositorum ... [illegible]

Regere est dignitate regente ... [illegible]

Regens est quolibet dictio ... [illegible]

Nominatiuum regimen est quo regitur ... [illegible]

Natiuum regimen ... [illegible]

Pausa tercia

[illegible] ... descendens ... dignum laude diligo ... [illegible]

7 **Vires nominatiui** sunt vires quibus ostenditur quod nominatiuus ... [illegible]

6 **Absolutio** nominatiui est absolutio qua ipse nominatiuus ponitur sine regente ... [illegible]

Genitiuum regimen est ... [illegible]

8 **Vires genitiui** ... [illegible]

9 **Vires genitiui** ... [illegible]

10 **Genitiuum** regi ... [illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

11 **Dativum regimen** est regimen quo ostenditur q(uod) dativus regitur a p(re)dictis verbis et(iam) a nomine verbo p(ro) intitione et adverbio aptum tantum adnodati verbis impersonalibus sc(ilicet) contingit evenit accidit aut p(re)ponitur sine regente ex(empl)um p(ri)mum equalis in sc(ien)cia p(ro)bo s(ed) tamen obviat illi q(uam)vis p(ro)bens in q(ui)d bene michi sc(ri)pti in plas p(er)dulibus illi h(ab)et (et)c. No(tan)d(um) ista duo sc(ri)pti in plas p(er)dulibus ve(rba) d(ativ)is sc(ilicet) expedit decet vbia s(un)t agentibus aptum ve(rba) d(ativ)is sc(ilicet) expedit decet libet licet contingit evenit accidit convenit placet libet licet liquet vacat constat p(re)stat.

12 **Vires dativi** nominales s(un)t vires octo quibus d(ativ)us regitur a nomine ap(p)o(sit)i s(i)c aut eg(ressi)u possessionis aut respectus aut circumstantie localis aut co(n)venientie aut acquisitionis aut cause efficientis aut eius positiuu ex(empl)um p(ri)mum lib(e)r datus in sc(ien)cia se(cundum) similis tamen virtutis in longitudinis illi q(ui)bus co(n)... in q(ui)ta similis in sc(ien)cia est legibilis in septimum cum acquisitionis vtilitatis flore(n)cius in ... liber in subtrahitur ... Iohannes est ... ior in petro ... sufficit vis solis ... sationis vtilitatis aut incomodi inutilitatis ... ... (et) acquisitio nature s(un)t est incomodum vtilitatis.

13 **Vires dativi** verbales adverbiales participiales (et) intitionales s(un)t vires decem quibus ostenditur q(uod) d(ativ)us regitur a verbis certis ... respectus acquisitionis p(re)ceptionis ... ... aut cum ... aut equalis aut contrarietatis admicitionis ... ex(empl)um p(ri)mum ... in sc(ien)cia ... impero ... tibi mando ... duco tibi ... erudio doceo instruo ... discipulum ... loquor dicor ... ... confero do (et) ... tibi ... illuc (et) ... in bene (et) ... ... nobis ... cum bene michi.

14 **Absolucio dativi** est absolucio qua d(ativ)us ponitur sine regente ex(pr)esso p(ro)pter relacione(m) vel quia in sc(ri)ptura sacra aut poetica oracionis reperitur sine regente ex(empl)um p(ri)mum videnti mundum ... dabitur corona ... absolute non enim ... aliquis ... cum sit v(er)bum p(er)sonale ... ... clausile ... ex(empl)um ... dilecto meo (et) dilectus meus in ... istos ... absoluitur ... aut ... tibi de absolucione ... finaliter ... argumenta ... ... b(re)viter.

15 **Accusativum** regimen est regimen quo ostenditur q(uod) acc(usativ)us regitur ap(p)ositio a s(e)c(un)d(u)m ... verbis sc(ilicet) a nomine verbo adverbio participio p(re)posicione ... ... impersonalibus verbis sc(ilicet) penitet tedet ... aut ponitur ... qu(ae) construunt(ur) ... verbis finalibus vel ... motus localem ex(empl)um ... ... dilecto de ... ... dilectis ... sc(ien)cia bene ... me ... vidit ... vile ... construitur p(ri)mo acc(usativ)us ... descendentibus ... ... psalmos legendum ... psalmos ... legendum ... ...

16 **Vires accusativi** s(un)t vires quibus ostenditur q(uod) acc(usativ)us regitur a nominibus ... verbis sc(ilicet) ex vi sinodochen / ex(empl)um ... aut ex octo viribus sc(ilicet) ex vi ... causationis / cause materialis / aut finalis / ex vi ... sionis aut p(er) sinodochen / aut ... / aut de in dependentie / aut ... / aut ... / ... / qua ... descendunt / a ... / ... / ... / aut ... / ... / aut ... / ex(empl)um p(ri)mum ... pede / ... / petre ... vbi ... vehemens ... / ... ... / ... / ... / ... doctrina ... / ... / ... labis ... / ... docere ...

17 **Absolucio** acc(usativ)i est absolucio q(ua) ostenditur q(uod) acc(usativ)us ... absolute ponitur ... est ... loci motus ... ... loci illius denominacionem ... q(ui) construitur cum v(er)bo finite ... vel ... qui construunt(ur) cum verbis finitis motum localem ... vbi construitur p(ri)mo ... sequentem ... h(ab)et ... ... ponetur ... difinicionem est enim ... ... loci ... ... quia est ... loci

motus (et) a(d)m(ittitu)r q(uod) sit fluvii ... alveum q(uod) est loci ... rex ... bohemia dicitur q(uod) est non loci ... omnia ... villas (et) castra ... ... ponetur ... quia ... est non loci motus (et) construitur ... ... motu ... (et) aliqua ... motu ... non ... ... loco ... situatis

18 **Ablativum** regimen est regimen quo ostenditur q(uod) ablativus regitur a p(re)d(ic)tis verbis sc(ilicet) a nomine verbo p(ro) ... posicione ... impersonalibus ... ... absolute ... ponitur ... ... in de(n)ominacione ... ex(empl)um p(ri)mum ioh(anne)s est fortior petro ... loquitur ore ... ... vitae amatur ... ... refert ... ... legente ... ... construitur ... ... in ... ... non ... indifferenter (et)c.

19 **Vires ablativi** nominales s(un)t duodecim vires quibus abl(ativu)s regitur a nomine ap(p)o(sit)i s(i)c aut eg(ressi)u positivum aut comparativum ... denominacionis essencie ... sinodoche aut ... sus aut plenitudinis aut ... aut ... ... felicitatis dignitatis habundancie ... velocitatis ex(empl)um p(ri)mum plenus virtute ... ... lignum longitudinis sex cubitis ... septimum ... vino ... agilis moribus nomine ... dei gratia felix ... ... felix ... vndecimum plenus gratia laude ... dives vir ...

20 **Vires ablativi** verbales s(un)t decem vires quibus abl(ativu)s regitur ap(p)o(sit)i sc(ilicet) ex vi cause efficientis aut materialis aut formalis aut finalis aut mensure q(ua)ntitatis ... temporis aut actus ... in habitu aut distancie media(n)te a vel ab ex(empl)um p(ri)mum ... ... faber fabricat ferro ... albatur albedine ... amore ... civitas distat sex miliaribus ab vrbe ... ... septimum laborum ... ultimo vado ... (et)c. Nota diligenter q(uod) ablativus regitur a ... adverbio ... comparativum ... ... melius ... in studendo est ... ... sit ... a p(re)po sitione aut ... circumstancie p(re)posicionalis

21 **Absolucio** ablativi est absolucio q(ua) abl(ativu)s ponitur sine regente ... duo ablativi ponuntur in designacione ... aut q(uan)do ablativus ponitur in designacione ... ablativus ... nominis loci motus ... declinatio ... vel ... construitur cum v(er)bo finite motum localem vel q(ui)e(t)e ex(empl)um p(ri)mum ut sole oriente dies est i(d est) si sol oritur vel quia sol oritur vel sol oritur ... dies est ex(empl)um ... de constructione ... videndum est ... vidit athenis ... vidit roma (et) adiungitur ... roma ... (et)c. construitur p(ri)mo vnus ablativus ... hanc constructionem ... vnus ablativus ... facere non ... ... est in ... vidit roma i(d est)

22 **Vocativum** re(gimen) est re(gimen) q(uo) v(ocativu)s re(gitur) ap(p)o(sit)i ... personalibus ... modi ... ... regitur ab adverbiis hortandi vel ... ex(empl)um ... ... absolute aut ponitur ... relacionis aut exclamacionis ex(empl)um p(ri)mum pauline construe ... ... absolute ... ... aut ... diligenter ... ponitur ... cum v(er)bo (et) etiam cum adverbio ... ... adverbio

23 **Indifferens** re(gimen) est regimen q(uo) aliq(ui)s ... positi in aliqua oracione p(ro)pter indifferentiam ... vel ... ... / ut puta ... / ... / ... ablativum / ... ablativum / ex(empl)um ... laudis vel laude / ... honoris vel honore / ... amicorum vel amicos / dives ... vel ... / habundans laudis vel laude plenus gracia (et) viciis / ex(empl)um ... p(re)posicionibus sc(ilicet) in sub sup(er) (et) subt(er) ... acc(usativu)m (et) ablativum in ... / ut vado in ... vel ... / ... motu ... in loco stante in quiete ... / (et) sic ... casibus ... exempla ... / ... ... de meo ... / ... multa ... / q(uod) duas tales ... facere possem / sit ista est / in nullo vel valde in paucis contradicentem ... ista.

24 **Comparativum** regimen ... est ... q(uo) ostenditur q(uod) omnis comparativus ... nominalis (et) adverbialis regit ablativum ... sine p(re)posicione ... ... est

Pausa tercia

excessus aut gradum excessiuum comparationis exemplum primi iohannes est doctior paulo iohannes est doctior illo sius socius secundi sortes est fortior hominum. Obicitur primo si diffinitio staret sequeretur quod hec esset vera leo est fortissimus hominum et consequens dicitur in se contradictionem quod hic dicitur contraria non est quia ista sit ambigua vltima hic requiritur quod leo esset pars hominum et hec diffinitio non exprimit. Secundo complemento vnum li vnum est alterius casus quod ablatiuum quem tamen li complemento regit. Tertio sortes est similior in regimen datiuum et eo regimen ablatiuum ut dicendo sortes est fortior homine.

Superlatiuum regimen

est regimen quo ostenditur quod superlatiuus superlatiue tenens denotans comparationem excellentiorem sui generis admittens regimen appositi rectum generis nominis collectiuum singularis numeri vel genitiuum nominis non collectiuum pluralis numeri. Obicitur primo hic nullus illorum regit sed solum nominatiuum. Et ambiguum in ista sapientissimus homo laborat. Secundo regit genitiuum et ambiguum sicut dicendo sortes est fortissimus in plebe. Tertio regit datiuum et ambiguum sicut dicendo iohannes est amabilissimus. In eo regit ablatiuum et ambiguum sic dicendo sortes est albissimus pedem. Quarto sortes est fortissimus hominum nullus tamen regit. Et regit genitiuum sine nominis non collectiuum et ambiguum sit dicendo sortes est ditissimus. Anna maria est optima puellarum et angelorum iohannes est fortissimus plebis.

Suppositoriale

regimen est regimen quo ostenditur quod vnum suppositum siue est per hanc dictionem appositum copulatum coniunctum vel diuisum equaliter principaliter aequorum pro regimen per sine tale suppositum ponatur per se vel cum alio et sit substantiuum vel adiectiuum substantiue positum nominale vel pronominale participiale aut infinitum modi per se vel cum nomine aut aduerbium in concordantia numeri et rectitudine casuali. Exemplum primum sortes diligit et disputat. Sortes homo currit vel ambulat. Tamen homo albus currit et moueor. Quanti albi curret et moueor. Quanti ego curro et moueor sexti legens disco et pro fictio septimum legere est bonum. Ibi li legere est nominalis infinitum et vtrumque et lego. Octauum quis currit scio. Et ambiguum ubi sit sortes sciret ambiguum nominis dum est quod veni adire i diuitum est est.

Complexum

suppositum est suppositum copulatum ex duobus singularibus aut ex diuisione siue plurium in vnite coniunctione coniuncta a proprio regimen hec seu cum ambobus pluris numeri diuisum tamen ad casum nisi sit diuisum ex diuisis personis quod tale ut sic regimen verbum diuisum seu etiam aliquem pluralem exempla primum sortes et plato currunt et sortes vel plato currit tu vel petrus curris vel currit tu vel sortes tu currit nos vel currit quanti ego et paulus disputamus paulus et cum ceterorum regule et questiones cum qualibet parte regule apparet breuitatis obmitto modicum aut et inadvertanter in proximo dicto suppositum apponendi exponendi et addendi.

Supponens

nominatiuus est nominatiuus qui reddit suppositum verbo persona personaliter recto siue preponatur ei siue postponatur ordine sic et obliquus per te et appositus etiam si preponitur persone et rectitudinis casualis et illius rectitudinis ut suppositum sit tale quale requirit appositum secundum regulas. Obicitur primo ego paulus collego li paulus est tunc concordat cum collego quod est plurale. Secundo plus numerus tertio ego et petrus legimus ubi quelibet pars suppositi est singularis numeri et legimus pluralis numeri et quilibet distis pastores.

Apponens

nominatiuus est qui ponitur per verbum substantiuum rectum vel eorum vim habens post copulam expressam aut implicatam vel alio verbo substantiuo tamen habente nominatiuum ap... aut pronominale exemplum primum sum homo et sum lectus tamen vocor petrus quanti in celo supremus elector ex sedeo inde verbo in numero et persona ut sunt homines et aliquis talis nominatiuus concordat cum precedenti verbo aliquando cum sequenti ut vere amantium recuperatio est amor.

Exponens

nominatiuus est qui exponit verbum cum expressione inclusionis eius qui sit maxime in verbis prime aut secunde persone quorum quilibet quia includit determinatum nominatiuum non indiget expressione sed tantum includit ob determinationem actus vel passionis sed in verbis tertie persone nunquam cum intelligitur expresse ideo indiget sic expressio. Obicitur primo verbum tertie persone habet nominatiuum tamen per suppositio inclusum quod est et ambiguum ... verbo inniguit ... fulminat. Secundo sortes qui legit disputat tamen paulus legit et disputat in primo non intelligitur nominatiuus cum sed natiua vel de... in secundo sed nihil legit intelligitur nominatiuus per te prime rela... in tertio ... primum suppositum.

Verbi actiuum

regimen est regimen quo ostenditur quod verbum personale non regit alterum casum nisi nominatiuum qui est eiusdem persone numeri et rectitudinis et impersonale non alterum casum nisi obliquum sibi recte rectitudinis et quecunque regit indicatiuus eiusdem omnes modi et tempora habent venientia. Obicitur primo exemplum videlicet

Pausa tercia

homo hic est equus et actum casus et vel ali... secundo est quod fuisti rome hic est cum verbum personale et non regit nominatiuum cum li dum nullius sit casus secundo sero et mane est ... demane casum via hic casum cum verbum personale et li demane nullius videtur esse casus cum li mane sit aduerbium secundo verbum impersonale regit nominatiuum et non sit obliquum ambiguum in ista socius interest dominus ibi hic socius est nominatiuus casus et ... cum tamen per te hic esset ... sicut dum esse iudicis quod in sed ambiguum quod hic sui est indicatiuus li esse et congrue li iudicis ut sic eo sit iudicis vel deus cum iudicis et cetera.

Diuersa verba

sunt verba natura per se regere diuersos casus appositi quare quedam regunt tamen nominatiuum ut sunt verba substantiua et vnum eorum habentia quedam genitiuum tamen ut hic misereor et alia ei proxima et omne verbum infinitum datiuum sed actiuum omne verbum actiuum ablatiuum omne verbum passiuum aut deponentale aut etiam aliquod actiuum exemplum primum sum bonus sedeo video paulinus tamen in credo superius quanti lego librum quanti ille vtitur pane dignus honore. Obicitur primo ... peto non regit datiuum tamen sed actiuum et ambiguum quia bene dicitur peto te peto tibi secundo verba substantiua non solum regunt nominatiuum et ambiguum quod regunt etiam genitiuum et ambiguum sit dicendo ego sum iohannis et etiam datiuum ut ego sum iohanni obuius et cetera.

Diuersalia

verba sunt verba diuersa nata ante se regere diuersos casus appositi quare substantia non regunt nominatiuum tamen ut sunt verba appositi et genitiuum omnia verba impersonalia actiue vocis datiuum ... duodecim verba impersonalia actiue vocis sicut euenit accidit contingit accusatiuum ... quattuor verba impersonalia actiue vocis et omnis infinitis personalis ablatiuum ... omnia impersonalia passiue vocis ... vel ablatiuo expresse vel implicite exemplum primum ego sum sedeo ego ... iohannes et alia volunt hec et similes casus appositi et appositi ... sortes curat quanti sortis interest quanti ... dicit sexti deum decet honor septimum discipulum obedire est bonum octauum a sorte curatur via nota dicentes quod contra quod ista multe obiectiones essent ponendo quod ... vtrum ... propter breuitate.

Impersonalium

verborum regimen est regimen quo ostenditur quod omne verbum impersonale natum est hic ... obliquum per suppositio actiue vocis aut solum eosdem obliquos quos sua personalia passiue aut vocis ... excludendo aut impersonalia hos et illos obliquos primo Januensis dicit quod male dicitur ... et deficit legere similis male dicit ... equivalens resoluta est congrua et ambiguum quod ista est congrua ... sit qui legit ... secundo non videtur ... non videtur ... et est sit verbi impersonalia ... in quibus casibus ex eius personalibus fiunt impersonalia et cetera.

Inconiuncta

verba sunt que duo verba que simul et semel in oratione immediate posita sit se habent quod si ... dent facere constructa tunc alterum eorum ... ponitur infinitio. Nota ... multiplex ... dendorum ... libro ... infinitiuorum gerundiuorum et supinorum verborum deponentalium et absolutorum et cetera absoluta verba sex modis regunt ... infinitiuo ... verbum ... cum ... aut etiam ... secundum ... et cum ... sicut ... asinine.

Aduerbii regimine

est regimen quo per aduerbium de sui natura de ponitur in ordine per verbum et eius ... declarare natam regere ... concordantia ut o domine quia ego ... Obicitur primo ... via ... est quod aduerbium non regit ... verbum ... declarandam et secundo aduerbium non ... determinat verbum ... et ambiguum quod hic vnum aduerbium determinat alterum aduerbium ut iohannes scribit valde bene et hic non ut iohannes cum albus ... tertio ... verba et ambiguum sit dicendo iohannes fortis ... bonum ... venis ... et cetera.

Participium

regimen est regimen quo ostenditur ... posse regere eundem ... verbum ... descendit et hic ... habeat eadem ... principale ... ut latini in ... Obicitur primo ... est ... et regit ... congruit ... verbum ... non regit ... absolute ... secundo ... legit ... est ... tertio ... est congrua ... amando ... et cetera ego parabola ... dei ... dicta ... dei et li dicitur non ... est in ... parabola dicitur dei.

Coniunctiuum

regimine est quo ostenditur quod coniunctio non recipitur neque regit ... similes casus appositi et apposite

Pausa tercia

Obicitur primo hic ille loquitur breuiter et uidet hic et non mediat inter consimiles casus i. arguitur quia mediat inter non casuales dictiones i. 2o expletiua hic non sit i. 2o partes et homines asimus currunt hoc uel hic intelligere concordancia uel disimilitudine nam illorum est dicendum non de dissimilitudine quia eius non conuenit sed dissimilit ut cordiona ut superius

39 **P**repositionale regimen est regimen quo ostenditur quod omnis prepositio posita suo casuali regit accusatiuum uel ablatiuum uel utrumque simul et tunc ablatiuum quando significat in loco ... Obicitur primo uel prepositio regere casum ... ei tribuitur recompositionem uel prepositionem ... est dicendum i. 2o prepositio ... est medium deductiuum ... obliquum i. 3o ... uel descendunt ut ... casu uincit ...

Intransitionale regimen est regimen quo ostenditur quod interiectio natura est sic precedere et regere dictionem casualem affectus aut accusatiuum etiam casum affectus uel aliam accidentalem ... dictionem ... heu in uocatiuum tibi ... Obicitur primo interiectionis natura non est precedere i. arguitur quia eius natura est interiacere in medio ... i. 2o non regit dictionem ut accusatiuum i. arguitur quia regit id ... sicut heu ... dictum de regiminibus secundum breuissime de prosodia

pausa quinta

Prosodia est tercia pars grammatice docens debitam pronunciationem sillabe in dictione que posita est in metro uel in prosa ... et debita punctuatione finaliter ordinata Obicitur primo non est tercia pars grammatice i. arguitur quia ... obligacio est de ponibus ... sillabis ... dictiones ... que est debita pronunciacio ... quia prosodia est ... non metrum plurali opposita spem et distinctio i.

Scandicio est debita metrorum commensuratio certo numero pedum sillabarum et dimensionum comprehensa quibus cognoscitur an metrum sit bene uel male in suo statu compositum Obicitur primo diffinicio est incongrua i. arguitur quia antecedens et relationem inter dictionem ... i. 2o uel scandicio esse metrum ...

Metrum est carmen abreuiatum certo numero pedum et sillabarum commensuratum ... mensuratione pedibus sillabis ... placitorum ...

Usitatum metrum est metrum exametrum aut penthametrum tantum in usu modo ... quibus omnia carmina tam iocunda quam ... latino ... Obicitur primo metrum ...

Exametrum metrum est metrum constans ex sex pedibus sillabis aut dissimilibus distinctum numero commensuratis ... est sex dictis quia ex sex pedibus ... dissimilibus uel ... similibus ... commensuratum Obicitur primo ... est bona ... quia simile et dissimile ...

pausa quarta

opposita i. 2o non uidetur an id metrum esse uiciosum si in eo omnes dactilli locarentur cum tamen dactillus sexto loco numquam possit correspondere uel si omnes spondei cum tamen spondeus quinto loco numquam possit locari et an dactillicum metrum sit longius spondaico uel maius metrum uel magis sit metrum

Pentametrum metrum est metrum ... quasi metrum constans ex quinque pedibus numero plena distinctis Obicitur primo uel istud metrum constaret ex omnibus pedibus uel aliquibus et aliquibus non ... non quia non ... maior ... 2o penthametrum metrum non est necessarium i. arguitur quia omnia ... metrum ... sine penthametro 3o ... esse mixtum metrum ex penthametro et exametro 7

Uiciosum metrum est metrum in quo positio corripitur aut sillaba longa a sillaba naturaliter breuis ponitur aut quia uocalis uocalem sequitur in diuisis dictionibus sillabis ... aut quia uocalis ... sequitur aut diptongus corripitur Obicitur primo hoc est bonum metrum ... i. 2o ... sillaba naturaliter breuis producitur ... i. 3o ...

8 **I**nusitata metra sunt metra ... saphica ... bucolica ... aut alia ... aut plures pedes ... Nota ... metra ...

9 **P**edes usitati metrorum usitatorum sunt sex pedes in numero scilicet dactillus spondeus trocheus anapestus iambus et tribrachus quibus mensurantur sufficienter sillabe metrorum communium certo numero ... Obicitur primo nullus metrum sunt sex pedes i. arguitur ... exametrum ... in quinto loco requirit dactillum ... penthametra quia ... pedes i. 2o ... Alexander ... dicit ... metra sunt ... non sit satis ...

10 **D**actillus est pes constans ex tribus sillabis prima longa et duabus breuibus temporibus ... quatuor in omni loco metri locabilis excepto sexto pede tamen in quinto loco metri exametri Obicitur primo dactillus non potest constare ex quatuor temporibus i. arguitur quia tribus sillabis non correspondent ... i. 2o ...

11 **S**pondeus est pes constans ex duabus sillabis longis equaliter ... et temporibus quatuor in omni loco metri exametri locabilis nisi in quinto Obicitur primo non uidetur quomodo due sillabe possent habere quatuor tempora i. arguitur quia ... in spondeo i. 2o ... metra bona in quibus spondeus locatur in quinto loco i. 3o ...

12 **T**rocheus est pes constans ex duabus sillabis prima longa et ultima breui et tribus temporibus nullibi ualens locari in usu exametri nisi in loco sexto ... Obicitur primo uel hic pes est ... metro scilicet exametro et penthametro uel ... quia omnes auctores ... penthametro ...

13 **A**napestus est pes constans ex tribus sillabis primis duabus breuibus et ultima longa et temporibus quatuor in quinto loco medii penthametri ... Obicitur primo ... pes ... opposito ... pede ...

vl' equale modo anapestu vt sinesu vl' eazlit' reputat
dactillu sz com̄ i²

14 Iambus est pes constans ex dua
ba sillbis pma brevi z vltima longa z
tabz tpibz millibi locabilis nisi in tercio
loco metri exametri vt sit trocheo oppo
nibilis Obiat² primo hic pes no est vsitandus q
am² q² male sonat i² aut̄ dicitur enim a iambin
q̄ere qp est detractio latine quia olim antiquitus an
tiqui detractores eo vtebant² dantes in sequa isto
pede malar² 2° multi metra p̄sily in bucolica se z
aliorum poetarum qui po nt hunc pede in loco suo i²

Tribrachus est pes constans
ex tribz sillabis brevibz z tribz tpibz mill
15 bi locabilis pe nisi in vltimo loco versus pe
tametri ut sit moloso oppositus Nota ego
ponem tibi hic omnium metrorum spes ministratorum tam
simplicium qua n̄cmitorum z quia libenter tam hinc ante
finem impono tibi porcionem spes pedum ministrantes
sz metrorum spes docebo te porcione in rethorica qua
ut dicitur ea pmite fare h̄z etia dericmis hic aute
iam quanto velocius potero abreviabo hic pmiam ar
tem quia minima pluritate tepescet animus io neces
esse fecat si obmittat plurima quia ea in maiori vo
lumine posui sufficienter z nunc xo z dei clementie
donante porum inchoavi i²

16 Proceleusmaticus est pes spondeo contrarius
constans ex quatuor brevibus sillabis Molo
sus aut pes constans ex tribz sillabis lo
gis tribracho contrarius anfimacrus aut
est pes constans ex tribz sillabis pma longa media
brevi z vltima longa Amfibracus aut est pes c
stans ex tribz sillabis prima z vltima brevi media
aut longa Bachius aut c̄stat ex tribz sillabis pma
brevi z vltimis duabz longis Palimbachius ex p
mis duabz longis z vltima brevi Antibachius ex pmis
duabz brevibz z vltima longa Proceleusmaticus c̄stat
ex quatuor sillabis brevibz Dispondeus ex quatuor
sillabis pma longa sc̄da brevi tercia longa q̄rta brevi

17 Dyiambus ex quatuor pma bre
vi sc̄da longa tcia longa brevi q̄rta longa
coriambus pma z vltima brevi z mediis
duabz brevibz antipestus pma z vltia
brevibz z mediis duabz longis Ionicus ex pmis dua
bus longis z vltimis duabz brevibz minor io minor
Ionicus c̄stat ex pmis duabz brevibz z vltimis dua
bz longis pean ex pma longa z alijs tribz brevibz
Epitritus ex pma brevi z alijs tribz longis zc̄

Kathalecticum metrum se
cundum ysidorum est metrum claudicans sine
imperfectum cui deest sillaba ad pfectionem pedis
requisita exemplum ante cuius hunc pagli vita re
18 dimitti capillos dicitur aut cathalecticum acatha
q est breve z lexis sermo qi brevis sermo vl' acatha
q est breve z lexis tractio quasi brevis tractio in brevi
verborum comprehensa Acathalecticum metrum est omne metrum
in sui fine hns omnia requisita ad sui pfectionem y
percathalecticum metrum est in quo superhabundat vna sillaba
Dealus aut sprebz metrorum dicetur in rethorica io illuc
aspice

Tempus est protractio vocis in sillaba
19 q scitur an brevius vl' longius sillaba sit p
tracta i mora sue prolacionis z an debite z
regulariter sit prolata Breve tempus est tempus q
qnatur vox vl' sillaba ita qp no possit curtari adhuc ut sal
netur spes z tpe vocalis Longum tempus est opposito q
z correspondet duobz brevibz tpibz z hec due breves
no sunt vna longa tu vna longa fit duas breves
io q̄z solum scindi pnt scissa aut reconiungi no pnt
ita faciunt ista hic Productio e morula vocis z maior
Correptio e morula vocis minor hec sunt antiquorum diffini
ciones eo aut in maiori vocabulario facta nouas
producions z longius quas pmitto quia in isto modicum
inveniri sublevarem i²

20 Prima sillaba est sillba d
cionis inchoativa no existens media aut vl
tima Primas sillabas quinque modis cognos
cimus sz posicione composicione diptongo
exemplo z regula Posicio est qn post vna vocalem
sequuntur due consonantes Composicio est qn ex dua
bus dictionibz fit vna Diptongus est coniunctio
duarum vocalium in eade sillaba vim sua obtinentium exem
est ut sillaba q pmitur qualis mautoribz reperitur

21 A ante b in pmis est sillba pma sp bre
vianda si a pcedit b aut c a' d f g q
t v longatur aut si pcedit l m aut n exem
primum scabillum 2° abbas tercium vadi q̄rta sessi
vi quinta sagax sexta varpulo septimum aquila octavum
avista nonum qualiter decimum andeo Obiatur a cum b
longatur i² am² in ista dictione labi 2° pacificar vadit
sapiens i dago papilio nequeo canor vultes quando
dicitur brevi i²

22 E ante b in pmis est sillba pma
brevianda naturaliter si e precesserit b

aut c a' f a' g a' m p q e longanda aut si c p
cesserit d l n s exemplificando t' de pols vna dictione
tertium pmum ebes 2° ferus tercium essem hum vero qnta se
cunda longanda pmum sedes vi nelu tertia pena q̄ta
blesus Obicitur contra qualibet pte vnius exemplo
tu sz phebus mechus cestio reginia femina tepa
equor hectors in quibz omnia e ponuntur sz contra
longitudinis obi² sz edo gelu vena ihesus q oia certa

I ante b in pmis sillabis est silla 23
ba pma brevianda naturaliter si i pcedit b
a' c aut q m p q t longanda aut natura
liter si i pcedit d aut f aut l m n r s v
nisi forte in q aut polli sillabis exem pmum tribula
vicium ligo simea ripa liquor iter exem secundi fido q
to milia fumus vinum litum insuis vivus Obicitur q
um 2° quolibet vinco exemplo tabula vicia lito
fimus ripa liquens pcitus ubi i pcedit b c q m
zc̄ z tamen no breviatur sz longatur zc̄ns

O ante b in pmis sillabis est silla 24
pma longanda naturaliter si o precesserit
b d q m s brevianda aut e contrariu aliter
si o pcesserat c f l n p r t v exem pmum
ober prodis cogo tomo rosa exem sc̄di iocus
profugus colus zona sopor loquor sobur nota ono
Obicitur primo in istis dictionibz o pcedit b d q
m s z tu breviatur i² am² deuses obesus odor co
qua homo dosis i² 2° in istis o pcedit c f l n zc̄
z tu longatur i² am² deustus iocundus pfero nolo mo
nos porisma chorus dolus pmodus i²

U ante b in pmis sillabis est si 25
laba pma naturaliter breviada si v p
cesserit b l p longanda aut si v precesserit
c d f q m n q r s t p v exem pmum dubes
puler lupus sc̄di lucia tundo lugeo humus luna murus
pusillus futilis unum Obicitur q prima ptem in istis
dictionibz v pcedit b l p z tu no breviatur sz lon
gatur i² am² deustus rubigo vligo impit 2° ot
sc̄dam ptem vbi v pcedit c d f zc̄ z tu no lon
gatur sz breviatur i² am² deustus lucia studium cuth
ru hunc tunica impit imus pusillus pueto flu

Medie sillabe sunt oes 26
sillabe q sunt inter pma z vltima Medias
sillabas cognoscimus quatuor modis sz po
posicione accentu diptongo z regula exem
excelsus scitum onocentaurus clementia Ea aute
sit vniuersq pz an Regula aut est duplex sz generalis
z specialis generalis de specialibz primum Debet aut
in medie sillbe distingui in quinque capitola penes
quinque vocales z omnes consonantes

A ante b in medijs sillabis e 27
media sillaba in qua necessario debet
breviari a ante b an c d f l m n
p r s t longari aut debet a aut q
et ante p et hoc exceptis excipiendis Obicitur
contra primo amabilis ibi ponitur in medijs a
ante b z tu producitur i² 2° eloqua ibi a ante
c po z tu produci debet i² Dicitur qp ist excepta
excipienda

E ante b in medijs e in qua in media 28
sillaba longatur e ante c d b l n t
v breviatur aut e an f g q r s z hoc ex
ceptis excipiendis Obicitur primo ezechiel hic
in medijs po c an b z tu longatur i² 2° melchi
sedech hic in medijs po e an d z tu longatur i²

I ante b in medijs est silba 29
media in qua breviabis si i pcedit b
a' c a' d a f g l m n p r sed longabis
aut i an q aut v Obicitur primo pos
sibilis breviatur i an b i² 2° pinas hic longatur
i an c in medijs i² 3° formido hic i an d pon
cipue i² 4° calligo hic i an q vel hic i an l sublimis
hic v an l z sic de alijs z tu non longatur q diffini
cionis i² dicitur qp ista excipiuntur

O ante b in medijs est silba 30
media sp breviantis si o pcedit b a' c
aut d f l m n p r longabilis aut f
s t z hoc exceptis excipiendis exemplo
bus exodus eloqua soboles scilmo mamona ca
rapos rosea Obicitur 2a ex illis dictionibus vna tu
dictione october herodes sinagoga quomodo dy
cons europa sonorus q oma longatur z in zc̄

U ante b in medijs est silba me 31
dia sp breviabilis si a venit l' b a' c
aut l aut p longabilis aut si v pce
sserit d q m n r s t exempla sunt p
im colubis polutus sabulon zc̄ Obicitur primo sali
bor manduco nebulo zc̄ Contra 2m hic breviatur vbi
tu v pcedit d pecuus sz z q sanguisuga continuo
zc̄ z hec de medijs sillbis sufficiant

Pausa q[ua]rta

Vltima sillaba est quelibet sillaba post quam non consequitur alia que si accentuatur in a longatur in e vero que si indeclinatur in a longatur in e pro adverbia dictat in longat in o vero a dactyla breviatur in l breve tu v sp[ec]i[a]l[ite]r sine exceptione longat sed in e l breve muat si polliat v breviat s longat as longat mat ss polliat v breviat os longat us antat et hec sunt regulis breviat os longat us auctat aliter exceptis excipiendis vltimas sillabas tribus modis cognoscimus scilicet positione diptongo et regula et tunc sit dicta de vltimis sillabis.

Sigille scandicionum sunt octo figure excusantes viam scilicet lenementu cesura sistole extasis septimemeris pentimemeris eptimemeris postseptimemeris. Lenementum est triplex scilicet nonnis ubi uberius in una silba vel pluribus extendit verum ubi ubi secunda in dictione extendit prima in una vel duabus silbis dictionis. Cesura est ubi vltima sillaba naturaliter correpta producitur accedo quod sondo quia dividit verum tempus in duo. Sistole est longe sillabe cum metri correpcio extasis est correpte productio. Septimemeris est sillabe correpte naturaliter correpte productio. Eptimemeris est prime sillabe cuiusque pedis naturaliter correpte productio. Postseptimemeris est sillabe prime quinti pedis naturaliter correpte productio.

Accentus est regulans modulacio vocis in prosaico sermone considerata et est elevacionis aut depressionis quem modulatum vel acutum. Nota triplex est accentus scilicet acutus gravis et circumflexus. Acutus elevat literam vel sillabam in penultima aut vltima modulatur. Circumflexus est qui deprimendo agit literam vel sillabam in penultima tantum. Gravis qui deprimit in vltima tantum. Impedimenta accentus sunt sex scilicet concisio dictionum consortium versus discretio differentia... In hiis amenum verbis clarissime cum regulis quas hic posuissem si exemplar habuissem sed tunc tamen exantiqua eligit consideratione conscripta habui que hic posui.

Clausa est aliquota cessatio in pronunciatione ad revelandum sensum presentis finaliter adinventa et facilior intellectu auditoris et distinctionum modum eloquentia. Tamen species pausarum minores sunt sepius sunt hic vocata scilicet pausa magna distinctio subdistinctio punctus coma coloris periodus punctus interrogationis semipunctus virgula parentesis. Parentesis est nota seu signum magnum a principio alicuius clausule ponitur distinguens clausulam a clausula. Virgula est signum oblongum denotans orationis sive positionis ipsius sed non esse consummatam. Punctus est signum segregationis sequentis sententie a priori de esse et de bene esse possibile. Coma est virgula sursum ducta sub qua inferius non consummata existit perfecta et alibi dictum.

Cola est punctus sub illa virgula denotans quod licet constructio perfecta existit tamen adhuc suspendit auditorem intencio de esse existens. Periodus est punctus cum virgula deorsum ducta quod non constructio non sententia magis dependet. Semipunctus est nota duplicis partitionis sive columpne denotans quod dicta columpna non sit completa. Punctus interrogationis est virgula contra pagina meorie manu dirigens intellectum ad agnoscendum principium loci sed non totius interrogationis sicut gesta et gerenda etc.

Subdistinctio est oratio perfecta quo ad dictationem sed non eius quo ad audientis intellectum ut sunt tunabilis per dictionem trium aut quatuor sillabarum cuius penultima est correpta. Distinctio est integre clausule perfectum medium ut sunt tunabilis per dictionem trium sillabarum cuius penultima est longa cum puncto tenendo. Pausa magna est clausula que per plures perficitur dictiones finaliter ut sunt tunabilis per quatuor sillabis cuius penultima debet esse longa in prima dictione a duabus atque tribus completa quod terminum sillabarum cuius penultima sit correpta.

Pronunciatio est vita eloquentie materiei scripte aut precepte. Et est moderatam vocem vultu ac gestu maturum secundum pausarum accentuum ac punctuationum distinctionum convenientia. Et tamen divino suffragante suffragio de prima arte subito pedio sit positum obsecrantes prius labore ut tuitio tenui fuerit et defectuosa suppleat. Et si quod quod absit oriretur error vel a forte quod accessoriale erroribus pstaret fomentum non excrescat vel malivoli assistat stabilitati. Alioquin sunt que abissales ponti tristie opus profunditates et si non dimergeritur in admodum naufragii ex parvencie opus periculum ita et me que primum veniabile per abrupta vniversitatis tristie opus studiorum eiusque tractatum enucleare propter complementum studiorum

quelibet surda aure inmobilique digito preterfluere vellet sciens licet labore non alia mea intencione fore nisi quod virtutumque desertorum secedo ut prius prodiusa sparsa volumina in uno compendio coartarem specialiter etiam desiderans et prius difficultata aliquantulum reperiat iam alleviata. Caput et enim meum sudoribus et oculos lacrimosis replens inundacionibus ut tu o lector terrestres honores postposita ut tu o studens honores agitans facilius iam parum ex materia communis amullam sic obtenere ut tu o pauperrime scolaris dives letitia et omni amicicia orbatus sic ut tu considerans circumdantis cognitus multitudinem. Noli igitur tunc bysfarie quamque in sis cognitus o futurus omnis leges a tempore eius mino more comode fieri et enim quod valeat laboribus primus noli igitur hoc ponderare tercio sed iustitie sed magis medici suavit ipsum. Deforma pie reforma priusque meisque bysfarie altissimus deprecando erroris ac vniversis predecessoribus magistris meis ex quorum veteri plantaria fere huius collegii tota propagatum est series.

Sequitur artis secunde particula prima secundum editionem precellentissimi viri magistri Paulirini alias vero Pauli de Praga artium liberalium ac medicine doctoris eximii vocitati

D ig ta vm uee taru sci en ciarum

magistrum veritatis stabilisque indagatrix ac occultissimorum abyssorum et profunditatum considerantur perspicacissima claritate menium excaciatur ac primo lassatum illutificantur vmbrosarum capacitateque ingeniorum illuminatur iocundissima. Primus adolescentulis flonde tasque inventutis discursum intellectus ac bone indolis qui successorum omnium scientie hic desiderant ac effulgenda magistralis copias mira plummatione illustratione tenentes boni incrementa magis preordigones vniversis nos desiderantibus emanare cupissimi ac quoque propaganda qui gentis insuper alterius grammatice infantili ac teneres velut late benignissime eius ablactati dimovaliumque nostras alimentis mellea suavitate saporum tibus amplius effusura desideratis. Nectarem...nec sic poculum ac letitia vobis offerimus pacto tamen infra ponendo. Oportet autem omnem studentem ... applicatum legibus primitus fundamentis positiue grammatice fore edoctum ac divinali ... que continuo studio complicatam maneque consurgere ac grandi fetu abalissimum vocare ... ut infundat ... cordi ... quibus illustratus superna clarius esse possit ... et ad angelum custodem sacratum ut scripturas ... intellectum illuminet archanaque patefaciat scientie ... lustrationibus donec in speculo claritatis ... immortalitatis non perspicantur secreta ... et quo adhoc immunes moribus compositum ut esse oportet habitu decenti quo sum non ... statum secundum sue vniversitatis statuta honeste progrediatur et ... more vultu pudico ore tacito ... quasi ligatus nulli nocuus nullique maior mansuete incedat nemo lascivie stultitiis ... ludis ... aliquo insistat ... parentum suorum labores frustratione ... clarius ... ut ... ut ... modum ... oportet ut ... modo studendi sciat ... palea ... excutere ac ... palea ... in ... eius precioris recondere ac ... more thesaurum accumulare ... ut hodie magis quam heri ... et aliud ... melioratum ... accumulaverit et aut ... diffiniciones divisiones regulas maxime ... ... vltimum ... amplius ... omne ... sicut ... velut ... sua sagittis ... ita argumenta maxime ... quibus fundamenta maxime invalidantur in radiceque ... ac ... duas ... ... responsioni se confert argumenta in forma ... ut ... assume sciat ... mente ... ut ... clare agnoscendo ... concedenda negatque neganda et concedendum ... negandum clare ... ne verbo ... in ... abissales. ... oportet omnem studentem ... fore et ... argumentatione ... forte ...

validissimu[m] & nu[n]c vniu[er]sum inuasore[m] fore robustissimu[m] nu[n]c defensorem repulsore[m]q[ue] fore potentissimu[m] delectum ar gumenta mu[n]c agilit[er] confringendo nu[n]c co[n]ficta & quasi indissolubili nodo compaginata artificialit[er] dissoluendo s[ed] ille s[ed] triu[m]phalit[er] & victoriose tamen adhuc laudabile no[n] e[st] bona & laudabilis is solu[m] tyro qui s[ed] victor aut qui ne verecundet[ur] vllo tirocinio aliqu[id] p[er]petrat[ur] est s[ed] magis is qui sua strenuitate multo[rum] sustulerit grauesq[ue] lapsus in exercitacione sustinuit fulgidoq[ue] gladio grandissimus ictibus dimerbatus wlnera tremenda sustulit ita nu[n]c verecundosu[m] ingloriosu[m]q[ue] in exercitacione disten tum labi aut grandes sustine[re] confusiones magne e[n]i[m] & p[re]cipue nunc astutus tyronis p[ro]uidencia les & p[ro]spe[ri]tate frustrat[ur] cautele Verba aut[em] & sue studencie t[em]p[or]e suis supi oribus nulla rebellio[n]e co[n]tra venerabile veneranda[m]q[ue] magistrale cetu[m] s[ed] reuerentia humileq[ue] p[ro]honorie ip[s]i n[ec] s[ed] lumina mundi & rutillancia sidera habe[n]t vmbrosam nul lem suis radior[um] sparsis fulgoribus illuminantia qui se iustis p[ro]p[ri]is laborib[us] studiose dignificauerint ut vere bibsus quisq[ue] illorum Platus eosd[em] assp[er]at dignitatis s[ed] lu mina ut vniuersis luceant vniuersosq[ue] illuminent supra s[ed] s[ed] exaltent ac supra candelabra & no[n] sub mod[i]o sub modo abscondant Porro studens si sue studentie ter minalem asspirat diademata q[uo]d no[n] p[ote]st nisi violentus & fortit[er] dissentibus ut strenuiali p[ro]posito sibi p[ri]mo de ipo ymo diu[er]sis vigore vniusq[ue] assumit p[ri]mu[m] aspitiens corinas p[ro]p[ter] suas Sola en[im] ego sum que viru[m] docu subtilem ... oculos limpidos & claros habentem effitio ... sciar[um] facultate p[ro]fundiatu[m] ac illustre ... me ... facult e[n]i[m] sciar[um] p[ri]me penetrabunt intro ... qui p[ro]fundius cunctas p[er]spiciunt adnotacias ... theologus sine me loquitur quod iusta q[uo]d medicus quodq[ue] poeta nunq[uam] iuste magistralem corona[m] & sine ipsa venire poterunt qui sup[er]ficietenus tantu[m] in cortice ambu lant intrinsecus aut adeorum suauitate & enucleacionem nunc p[er]tingunt vniu[er]si ... no[n] logica infantulo assi milantur qui pilam libri gestiens manibus no[n] plaudit ... intima audacie & q[uo]d interioribus latitat nunc p[er]tingit ... magistrorum anotare titulu[m] ita ... in nimosque ... cu[m] ciente conae ac penitus ignorante scientibus comparari Nunc ad me conuenite om[n]es florida & casta iuuentus ... orbis ... adme ... ut ... aut meis q[ui] inebrientur ... augentur quos contrario ... inualidos extremerunt nos altis exacu atos intellectibus ut in vmbrosa vite p[rese]ntis veluti ma tutina sidera madissimor[um] sciar[um] virtutu[m] doctrinar[um] exemplari tatu[m] radior[um] respersis luminositatibus vniuersi orbi lucent p[er]fulgide cu[m] felici beatitudine milleno ac ... annis in iocunditate cunctisq[ue] ... eiusq[ue] in suaue inter ... recreacionem qua inter se donec vixerint letantur ... super candelabra ... exaltati dignitatis decore ut intrinsecus ... tius clarissimus ... interioribus plurimos exiudiat donec velut sidera clarissima in p[er]petuas no[n] effulserunt eternitates cu[m] ... benedicta genitrice sine fine re gnaturu[m] amen.

Loyca est scia[entia] ... & formalit[er] co siderans de argumentacione uel de illis q[ui] ... attribuitur ad argumentacionem sc[ilicet] ... fecundum quod attinent ad ea. Obicitur p[ri]mo loyca no[n] est scia[entia] ... q[uia] n[on] est ... n[on] specialis ... n[on] ... specialis ... & specialia ... uel generalis quia ipsa omnibus aliis sciencijs applicat sua p[rinci]pia ... omnis ... diffinicio n[on] conuenit noue logice n[ec] veteri ... quia n[on] ... in quibus ... q[ui] ... generatur q[uia] ... de illis que ... ad argumentacionem sc[ilicet] de ... & terminis ...

Marsilius loyca est scia[entia] docens arguere diffinire diuidere demo[n]strare & qualit[er] verum a falso discernere. Obicitur p[ri]mo loyca non est scia[entia] ... quia n[on] ... cu[m] sit ... opposita ... ut ... quia est scia[entia] ... n[on] conuenit noue loyce n[ec] veteri ... quia no[n] ... in quibus ... in ... noue & in quibus veteri ... q[ui] ... scia[entia] discernit verum a falso ut verum affirmat & falsum abiciat ... diffinit & diuidit ...

Consiliator sic loyca est scia[entia] speculatiua vera qua solo discursu p[ro]uenit a cognitione ... ad in cog ... ut ... & velocius ... & pene ... nominum sabile & logicae ... intencio que ... euanescat sine cognicione. Obicitur p[ri]mo loyca no[n] est scia[entia] ... q[uia] scia[entia] ducit ad vera[m] cognicionem loyca aut[em] ducit a veritate ad falsitatem ... diffinicio est inco[n]grua ... q[uia] ... qua ... vera

discoueniunt in ... no[n] ... q[ui] sit discursus ... non ... quod ducat ad incognitu[m] cognitor[um] ...

Petrus hispanus sic dyaletica i[d est] loyca est ars artium scia[entia] sciar[um] ad omniu[m] metodor[um] p[ri]ncipia via[m] habens ... Obicitur p[ri]mo diffinicio no[n] est diffinitio ... q[uia] diffinitum & dyaletica seu loyca tale aut ... aliquid n[on] scia[entia] sciar[um] ... quia ... diffinitur ... mea ... sc[ilicet] ars que e[st] de ... & scia[entia] que e[st] de ... & ... no[n] ... ad p[ri]ncipia o[mn]i[u]m sciar[um] ... quia p[ri]ncipia no[n] p[ro]bant ... nec ... si ... viam ad omnium methodor[um] p[ri]ncipia ...

Rapularius quidam sic lo gica est scia[entia] dispositiua intellectus humani ad p[er]fecta[m] sciar[um] inuestigacione[m] sine qua nulla scia[entia] ... aliq[ui]s p[ote]st n[ec] quisq[ue] sine ea sciens ... aliter sic est scia[entia] ingenij ... dirigitiua intellectus humani ... in discernendo aliter sic est clauis aurea linguas ... loquentium doctor[um] ... nodum ... & dissolue[re] maxime in contrapositis. Aliter sic est scia[entia] docens fortiter opponere ... cu[m] argumentis p[ro]babilibus veris aut appa rentibus veris ... scia[entia] & multa ... ponit deser[i]p[ti]ones sed hec tu[m] sufficiat.

Naturalis loyca est quoddam lumen naturale intellectus specialiter ... mediante ... & sine cura ... ea obiectu[m] discurrendo infert vnu[m] ex alio sine o[mn]i p[ri]ma doctrina ... consuetudine maxime ... subtilitate & experiencia. Obicitur p[ri]mo no[n] ... q[uod] sit dicta naturale lumen ... 2o illa opinio no[n] est intellectus speculatiuus q[uia] ordinatur ... opinio naturalis loyce e[st] ... ... alt[er]issima assignatio ... ... 3o ... naturalis loyca ... artificia ... no[n] bene dicta ... p[ri]ma doctrina

Supnaturalis loyca est habitus infusus quo quis assentit ... libus p[ro]posicionibus veris quibus loyca aquisita nulla ... euidentia ... p[ro]babilitate ... & ... immutabilit[er] sc[ilicet] ... declaracionis ... Obicitur p[ri]mo loyca aquisita ... supernaturali loyce ... euidencia ... quia ... fidei ... melius & sublimius defendi ... cu[m] ... reddicione ... aquisita ... in ... 2o loyce aquisite est tanta subtilitas q[uod] ... sola ... assentire cogit[ur] ... visibili ... resistere valent ... theologi no[n] loyca aut ... q[ui] ... ob ... aut loyca ... aut in ... sofistice a ... ex suppositis ... potent[er] de ...

Aquisita loy[ca] est scia[entia] ex diligenti studio loyce aquisita p[er]tinens intellectum huma num ad agilit[er] arguendum & respondendum ... scientifica aut euidenti ... reddicione o[mn]ium p[ro]babilium aut ... Obicitur p[ri]mo ... loyca no[n] est scia[entia] ... quia scia[entia] ... intelligere & co gnoscere ... aquisita loyca no[n] ... intelligere & cognoscere ... quia ... 2o loyca ... no[n] ... p[ro]babilium ... reddere ... q[uia] ... no[n] o[mn]ia p[ro]babilia aut ... sunt ... adhuc ...

Usualis loyca est ha bitus ex continuo exercicio & studio loycali aquisitus p[er]tinens ad artificialit[er] ... intellectus ... illustrari ... loyca habitu ... mundi ... sit illustrior ... obicitur p[ri]mo ... est ... quia ... 2o ... scia[entia] ... in qua fit argumentacio ... no[n] ... quia idem ... est loyca gramaticalis & rethoricalis & ...

Vetus loyca est scia[entia] ... de terminis & coordinacione eor[um] ut ... Obicitur p[ri]mo no[n] ... loyca ... quia ... est de ... q[ui] ... ad p[ro]ponit ... q[uia] ... 2o vetus loyca tractat de quatuor sc[ilicet] de ... & ... no[n] ...

Pausa prima

qualiter quelibet eorum substantiat ad propositionis constitutionem illationem et argumentationem verum et falsum etc.

12 **Noua logica** est scientia tractans de complexis et tota argumentatione secundum se vel suas partes ut earum assumatur argumentatio probativa demonstrativa aut sophistica sillogistica siue temptativa. Obicitur primo non videtur dicenda noua logica etc. quia sunt libri noue logice qui vocantur noua logica et qui sunt finis et subiecti et passiones et qui instrumenta et quibus finis et subiecti et passiones; secundo inepta esset noua logica omnium; tertio quia tractat de qualibet re. Tercio dicto argumentationes, quarto non quod obmitto quod sit logica dispositiua et habitiua; quinto non quod docens et vtens et solus et partialis ne proceri de secundum quartum.

13 **Subiectum totius** logice est argumentatio secundum se aut suas partes considerata secundum se similiter secundum suas partes. Obicitur primo subiectum debet esse unica magis habet autem totum scilicet argumentatio secundum se aut et certa est quarti etc. Secundo subiectum debet esse unum communissimum in scientia sicut ens est unum commune ipsius etc. Tercio subiectum debet videri de cibus libris in scientia consideratis sed istud non videtur de libro elenchorum etc. Quarto quia argumentatio dicitur quasi mentis argutio in dicendo ne error libere aut electorum derivatur doctrinabendo respondente auctoritate etc.

14 **Passio logice** est esse illativum consequentis ex suo antecedente vero vel apparenti. Obicitur primo diffinitio implicat etc. Quarto quia dicit illativum ex suo antecedente apparente in apparentia aut illatione aut non est illius quia ut sunt sophistici alii etc. Secundo non videtur qualiter debet concludi de suo subiecto sicut subiecto supposito et significato etc. Tercio nulla illatio est logice passio etc. Quarto quia nec illatio inbarbara nec celarent ut dantur etc. Quinto non videtur quod sit habere attributione ad subiectum et quod ipsa passio habet attributionem ad suum subiectum aut partes essentiales vel integrales.

17 **Obiectum logice** est tamquam propositio et tota argumentatio et res et veritas et falsitas ex omnium accumulatione simul continens. Obicitur primo diffinitio est incongrua etc. Quarto quia diffinitum est singularis numeri et totum partis per copulatiuum correspondens pluralis numeri etc. Secundo tamquam est obiectum etc. Quarto quia grammatica considerat litteras et sillabas ut astruat dictiones dictio autem et terminus sunt idem nisi secundum rationem dicitur ut scilicet dictio dicitur inquantum dicit et terminus autem inquantum terminat intentionem.

16 **Actus logice** sunt actus studium logice concomitantes scilicet disputatio argutio responsio assensus dissensus concessio negatio distinctio dubitatio solutio et omnia cum hiis singulis et diffinitionibus actus logicalis. Obicitur primo nullus est actus logice etc. Quarto quia actus sunt amatoris et specialiter argutio responsio et logici autem est res inanimata etc. Secundo non videtur in quo dicitur assensus et concessio cum omnium negationibus dissensu etc.

18 **Simulatio** logice est simulatio qua ostenditur quod logicus scientia assimilatur clavi malleo uippere aquile pavoni grui et miluo herodio et galline leoni elephanti ceruo et onagro centauree calamo acutico et balsamo granato carbunculo magneti et consolido. Obicitur primo non videtur cur assimilatur clavi etc. Quarto quia maxime habet decensum quia cum quis ad metam disputationis venit cum prolosaciam regule qualiter sibi ipsi resistit ut exeat de conclusione et confusione simulat malleo quia atterit fragibilia et debilia fortibus autem fortiter resistit etc. Nota si quis vult hec intelligere materiam querat ex simulationes et reperiet laudes logice multum delectabiles.

18 **Finis logice** est finis quod ostenditur quod logica discenda est propter altificationem ingenium ignorantie depulsionem diuiditur intellectus ne erret et clarum intuitum et prospectum ad omnia. Obicitur primo hanc quattuor fines conuenit omni scientie etc. Quarto quia quelibet scientia altificat ingenium et disponit ad clarum intuitum et serena visionem illius obiecti de quo sonat etc. Secundo logica dirigit intellectum ut erret etc. Quarto evident de libro elenchorum in quo ponuntur fallacie et deceptiones ad errorem ducentes etc. Tercio illa de ad omnia dicit dispositionem ad omnes scientias vel ad omnia opera humana nullum illorum est dicendum non primum quia tunc alie scientie superflueret nec secundum quia contra docti sunt multi propria scientia ars sibilia humana quarum indocta igitur

Pausa secunda

1 **Veritas** in genere est veritas qua propositiones et similitudines aut quelibet alios actus aut gestus designamus verum esse sicut habet vel est et non aliter nisi ut correspondentia significatum adsignatum pretendit sola fallendi intentione et ultimo vbi rigore sublatis. Obicitur primo adhuc ex diffinitione non habetur quod sit veritas ipsi etc. Quarto quia non videtur an sit propositiones sine re vel res requirimus se intellectum vel intellectus coequans vel omnia simul etc. Secundo pono quod Sortes nesciat plures esse in solis sicut existit eum esse in se et certo inquirat a Sorte an pluribus sit in solis et certo dicat quod sic tunc certe curruo sit sic dicat falsum et tamen in tali dicto est totalis correspondentia signum adsignatum etc.

2 **Falsitas** in genere est falsitas qua propositiones et similitudines aut quoslibet alios actus aut gestus designamus rem aliter esse fuisse aut fore quam est in re aut fuit aut erit vel tale non esse sicut est fuit vel erit in re propter non correspondentiam signum adsignatum ultimo rigore vbi sublato non bene quod veritas et falsitas sunt obiective in re subiective intellectu causaliter in propositione totaliter aut in omnibus intentionibus ac particides variis nota quod veritas et falsitas sunt in re si res appareat qualis non est in propositione siue in si sit tale quale est vel non est et aliud est sive verum et aliud est sive verum et falsum simul vel falsum.

3 **Veritas** logica est veritas cuius propria repperitur in propositione et actibus quorum propter quorum formationem in sua ultimo vbi rigore perfecto et adequata correspondentia significatorum et rebus sed veri et falsi permutatio sine hoc quod aliquid mutetur in re. Ad veritatem logicam requiruntur quattuor primo correspondentia scilicet ideo hec est falsa homo est asinus communicatur est ad est antichristus est secundo actus consilium determinantes ideo hec est vera Sortes est homine fortior et hec est falsa Sortes est fortior homine similiter hec est vera virgo quod est generabitur mater et hec est falsa virgo generabitur mater quod est tercio exclusio implicationis ideo hec est falsa omne currens potest esse asinus nulla propositio est negatiua quarto ut nil repugnet de veritatibus logice falsificationis ideo hec est falsa secundum logicam omne animal si est rationale est asinus et hec vera si omne animal est rationale omne animal est asinus etc.

4 **Falsitas** logica est falsitas cuius propria deficientie ratio repperitur in propositione et actibus eius logicalibus proprietatibus et in ultimo vbi rigore vniusis pensatis. Vnde omnes iste quarto essent vere quod tamen logice sunt false scilicet Sortes differt ab homine Sortes fortior homine omne currens potest esse homo ad est primum homo etc. Non quod propter logicorum affirmare vel negare nullo sunt mutatio in re sed solum in actibus et propositionibus intellectus bene capit ad perfectionem mutationis rei et omnia ista indigent magna declaratione tamen etc.

5 **Indifferentia** logica est propositionis gradus assensiuus cum dissensiuis gradibus propter aliquam logicalem proprietatem faciente neutralitate ad plures sensus in quorum uno vera esse potest alio vero falsa. Vnde in differentia sunt in propositionibus exemplis propter indifferentiam ad sensum habitum et appositum ut in ista omnis propositio si est impossibilis est falsa quod in uno est vera alio falsa. Secundo ex diffinitione partis vel aut totius ut in ista de indibile vel potest est asinus tercio expositiue ut in ista omnia animalia sunt vna vel nolia quod prima est vel falsa est indefinita vero vera est quarto exclusiue ut non quod est quinto extensiue ut omnis episcopi sunt sacerdotes sexto distributio pro singulis generum vel pro generibus singulorum ut omne animal fuit in archa noe quod primo modo est falsa et alio vera et sic de aliis modis multis.

6 **Disputatio** est actus argutiuus vnius ad alterum vel tamquam ad alterum ad propositum ostendendum. Obicitur primo diffinitio non est intelligibilis etc. Quarto quia dicit vnius ad alterum et necessarie an debet esse vnius hominis ad alterum vel vnius angeli ad alterum angelum vel hominem non vnius animalis ad alterum qui habitus logice est discursiuus animalis aut non habent discursiua potentia sed intuitiua tamen ut vnius hominis ad alterum quia non omnes homines sunt disputatiui etc. Secundo inquire volens arte probans in esse disputat talis autem non est vnius ad alterum sed ad se ipsum propter scire igitur.

7 **Dialectica** disputatio est disputatio quod arguens procedit ad vtramque partem conditionis contra respondentem propositionis sue probationis intendens non intendens ut gignere opinionem in respondente propter fortia motiua in contrarium credituri sententia

Particula ii

Obicitur primo dyaletica disputacio non dicitur generare opinionem [illegible] quia quelibet disputacio dyaletica [illegible] opinionem contra [illegible] generare sciam [illegible] aut est opinionem [illegible] quia quelibet disputacio dyaletica [illegible] [illegible] et ego possum tibi [illegible] et non [illegible] opinari [illegible] instrumenta huius disputationis [illegible] [illegible] in dyaletica disputacione [illegible]

Demonstrativa

Demonstrativa disputacio est argumentacio qua arguens virtute discursus ex aliquibus prerequisitibilibus precognitis deducit respondentem ad incognita intencione generandi veram sciam [illegible] Obicitur primo non [illegible] que demonstrator prerequisitibilia requirit ad suam argumentacionem [illegible] maxime [illegible] ut ex hiis efficiat intencionem [illegible] non quia multa sunt [illegible] que non [illegible] [illegible] probari [illegible] Secundo si arguens deducit respondentem ad incognita [illegible] non generat sciam [illegible] quia incognitum non est scitum [illegible]

Temptativa

Temptativa disputacio est disputacio qua arguens ex acceptis [illegible] que videntur respondenti esse vera [illegible] [illegible] argumentacionis [illegible] ea intencione experiendi an respondens sit ita sciens sicut se sciente existimat. Obicitur primo hec disputacio est viciosa [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] disputacio [illegible] [illegible]

Sofistica disputacio

Sofistica disputacio est disputacio qua arguens argumentacione procedit [illegible] apparente [illegible] finaliter adhoc ad [illegible] ut arguens [illegible] fallacia [illegible] [illegible] [illegible] Nota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Argucio

Argucio est argumentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cautele arguentis [illegible] [illegible] [illegible]

Responsio

Responsio est [illegible] [illegible] argumentacio [illegible] [illegible] concessio vel negacio [illegible] Obicitur primo [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible]

Cautele respondentis

Sunt octo. Cautela [illegible] prima [illegible] ut memoriter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Particula secunda

[illegible] et non aliud nisi ex interna claritate intellectus secundum claram argumentacionem [illegible] que [illegible] arguitor [illegible] non dicat [illegible] plura [illegible] arguens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Septimo [illegible] Octava vide ut [illegible] multum [illegible] [illegible] intellectus [illegible] [illegible]

Mete disputacionis

Mete disputacionis sunt octo mete enormiores scilicet silencium [illegible] [illegible] implicacio nugacio solocasimus inopinabile [illegible] redarguicio ad quas quis vi argumenti impulsus devenit ad finale inconveniens in eodem [illegible] Nota [illegible] omnes metas silencium est pecior [illegible] falsum qua [illegible] [illegible] [illegible] redarguicio qua [illegible] [illegible] inopinabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Assensus

Assensus est quedam qualitas [illegible] qua respondens [illegible] actum [illegible] [illegible] concedit [illegible] positam proposicionem esse veram [illegible] [illegible] [illegible] falsam. Obicitur primo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dissensus

Dissensus est qualitas anime qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proposita [illegible] esse falsam [illegible] [illegible] Obicitur primo assensus et dissensus sunt primi actus respondentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Concessio

Concessio est actus respondentis [illegible] [illegible] [illegible] respondens affirmat [illegible] esse veram [illegible] [illegible] Obicitur primo concessio non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Negacio

Negacio est actus respondentis [illegible] [illegible] [illegible] respondens [illegible] esse falsam [illegible] [illegible] Obicitur primo non [illegible] [illegible] negabiles [illegible] homo [illegible] [illegible]

Distinctio

Distinctio est limitacio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Obicitur primo nulla [illegible] est distinctibilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Distinctibilis

Distinctibilis [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut affirmativo et negativo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appellacionem restriccionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sinsa asinus omnis homo est asinus et omnis p
positio si est impossibilis est falsa sed non de a
est tamen omnis apposit set ce Obiicitur primo multe
sunt proprietates distinguibiles ex illas in diffinitione cum
incertitas sequitur antecedens quia quam ablatum ponitur in de
signatione ante aut exclusiva de tertio aut naturali
aut in preparatur divisa constituta aut loca et

21 **Dubitatio** est non scientifica apprehensio alicuius rei proveniens per equalem acceptationem per equalem respectu gradum dissensionum vel dissensiuus gradibus sine inclinatione ad alteram partem vel deficiente intellectu. Obiicitur primo si diffinitio stare sequitur quod opinio esset dubitatio similiter perplexitas et stupor et implicatio consequens falsum antecedens quia non vel in quo stant

22 **Opinio** est alicuius veri aut falsi non scientifica apprehensio per realitatem acceptatione vincente partis opinionis maiori per assensum et ardentiore vicinitatem quam falsitatis. Non cuiusque omnis logicis responsio potest sufficienter tamen procedo nesto distinguo dubito opinor pplector stupesco implicor tamen due prime sunt magis usitate vel quatuor prime ac in dicimus proportione breviter dictum. Obiicitur primo sequitur opinionibus fore cum maiori credulitate falsitatis quam veritatis consequens antecedens quia sunt que opinata a quibus decgebus plures gradus dissensionis quam assensionis et

23 **Perplexitas** est vehemens dubitatio cum ambiguitate veri et falsi propter oscillationem veritatis que consurgit per fortia motiva ad utrumque oppositorum sequentibus in omnes species dubitationis magis vacillare faciens sapientem. Obiicitur primo si perplexus habet fortia motiva ad utrumque oppositorum sequeretur quod talis habet equalem assensum contradictoriarum aut equale dissensum consequens quia intellectus quotiens se vertit ad unum se vertit consequens antecedens ex diffinitione. Secundo si diffinitio stare sequeretur quod perplexus numquam posset devenire in via scientie consequens falsum quia si augebunt gradus assensum in ordine et dissensum et cetera

24 **Stupor** est notitia non scientifica tenens suspensum animum cum clamore ex admiratione alicuius magni et ardenti cum desiderio inveniendi causam non tamen sed in voto suae nisi per praestitam cause investigationem. Obiicitur primo stupor habet assensum ad id maximum de quo admiratur assensus aut est causa totalis scientie ergo stupor cum cause investigationem habet scientiam et per consequens et cetera. Secundo non videtur in quo differunt admiratio, sublevatio, alienatio, dilatatio et cetera ipsius dicitur mistica de causa deceptionibus quibus attribuitur cognitio scientifica ad eius scientiam et cetera

25 **Implicatio** est incidens positionis locutionis aut argumentationis contradictionis inclusio aut assensio concomitans probabiliter probatum oppositum in eo quod premittit et sequitur ad qualibet parte conclusionis. Obiicitur primo vel implicatio in disputatione de recepto extra scolas vel bona intellectione non contingere quia ultimatus vigor in sacra scriptura multotiens invenit errorem nisi ex bona intellectione quam non nobis est incognita et secundum hanc argumentatio non possit habere rationem. Secundo sequeretur quod in omnibus sacris principiis esset implicatio consequens falsum antecedens quia ecclesia attribuit opposita et inferunt opposita et

26 **Sublevatio** est excessus virtutis intellectivae adeo quod sit maltissimus mentis humane inventione quod subtilitate inuestigationis potest sine hoc quod in mentis alienatione transeant hec potest. Nam in exquo ante primum de logica naturali hoc in fore de sublevatione qua intellectus suis viribus potest currere ad altissimas causas et metas et ad altissimas applicationes causare in argumenta et aut quolibet humano ita quod ea clarior humano ingenio dari non possit et adhanc investigationem ducit logica naturalis et ad supernaturalem non nisi forte aliquis clariores naturae subtilitatibus in quibus intellectus divina ordinavit ut vicias hoc logice sit nulla ordinalis non exquo secundum clariore applicationem et cetera

27 **Contemplatio** est veri dulcis intuitus ministerio suprema aut assensus proportionis significantium ea que non potest contradicatione in gemi-

28 sius viribus applicandi secundum mediantibus aliquos potentie invisibiles sublevatione et locutione artificiali. Obiicitur primo logica artificialis aut naturalis non potest innate locutionem supernaturaliter consequens antecedens quia hoc verum est de sensibilibus sive de potentia ita ut est sine desensu et infinite potentie hoc non potest secundum proportio inter ea. Secundo logica naturalis et artificialis sunt scientifice de causa naturalis autem numquam scientifice. Tertio supernaturalis non potest esse eius in tunc intentionalis consequens antecedens quia intellectus est corpus conversatur vel incorporabilis mediante fantasmate supernaturalis aut fantasma sed non potest

Solutio est clara manifestatio falsitatis in argumentatione quod gratia extrahendi omnis aut finis arguendi factum est ut ipsa aut detecta falsitas veritasque pandatur vel ut arguens impediatur ne ad aliquam metam deducatur respondentem et. Nota conditiones solutionis quod non solvat ante tempus et in solvendo non vane loquatur sed medullitus tangendo vera argumenti fundamentum in quo dependet et sciat perfecte intelligere regulas quas et eas glosare ut cum illis esset ad dictus sibi ipsi reserat et ad expediatur de laqueis sibi paratis

29 **Vera solutio** est solutio qua dissolvitur argumenta vera necessitatis compacta cum evidenti falsitatis ostensione et cordis intelligentie sufficienti generatione. Falsa solutio est solutio qua non dissolvitur argumenti vera necessitatis compago quia aut non est ad propositum vel quia est solum ad apparentiam et evasionem audientium et non ad cordis aut intellectionis perfectam quietationem. Nota in argumentatione doctrinali et disputativa melius est solvere vere sed in temptativa melius apparenter et in dubie. Nota a multis peritis sit ut in isto libro ponentem argumentorum solutiones secundum quia vel in minimis proprium fore et etiam melius est quod mente teneantur solutiones et plures emergerent novitates et cetera

1 **Instrumenta** logice sunt instrumenta quibus intellectus humanus illustratus penetrat et scitiue penetrando de scibile potest in eo verum a falso discernere. Obiicitur primo nulla specialis scientia potest propria instrumenta penetrare de scibile consequens antecedens quia cum principia non sint cuilibet scientie accomodabilia nec instrumenta. Secundo si sic sequeretur quod omne scibile esset indistinctum a logica consequens falsum antecedens quia quilibet scientie naturam logice. Tertio sequitur quod omnis scientie superfluunt et quod in logica sciendo sciret omnes scientias quod est contra experientiam et

2 **Incomplexorum** instrumenta per que logica in scibile de incomplexis penetrat illud secundum diffiniendo dividendo subordinando et subiciendo verbo ut integret propositionem constituendo. Obiicitur primo logicus non diffinit grammaticam aut philosophia aut medicine musice aut theologie diffinitiones consequens antecedens quia grammaticus suas diffinitiones per sua principia diffinit similiter medicus per sua terminos sibi aptatos et musica et theologus consequens antecedens quia logice diffinitiones sunt scientie cuilibet in per competentes. Secundo logica est specialis scientia non potest sua instrumenta omnibus scientiis equaliter applicare. Tertio sequitur quod adiunctum et quod apud logicam esset nomen vel verbum et

3 **Complexorum** instrumenta sunt instrumenta per que logica in omni scibili penetrat de complexis appellando id principium sed dignitatem super questione positionem conclusionem corollarium et cadentiam presuppositum aut est instrumentum suppositionis ampliationis restrictionis appellationis descensus determinationis aut illationis. Obiicitur primo suppositio ampliatio non attingit complexus consequens antecedens quia omne dicitur suppositio est terminus et ampliatio est terminus. Secundo diffinitio omnium dicitur quod est probata et divisio quod est probata et etiam complexus autem et cetera

4 **Diffinitio** est probata predicabilis essentialiter aut accidentaliter de suo diffinito et quolibet contento sub ipso mediante verbo de tempore absoluto. Obiicitur primo si diffinitio staret sequeretur quod hec non esset diffinitio probata est oratio vera vel falsa sive similiter syllogismus est oratio in qua et cetera consequens falsum antecedens quia non est diffinitio consequens antecedens quia talis probata est diffinitum et non est oratio vera vel falsa. Secundo sequeretur quod

Particula secunda

nullus finitus sive ens est diffinibilis quantum quia deus diffinitur et sic antecedens quia nullus talis habet contentum sub se et 3o non videtur cur dicatur mente sibo absoluto et tercio sic antecedens quia maxime propter ista et si oratio perfecta est que perfectum sensum generat quia oratio alternativa formabilis non esset oratio cum non generet perfectum sensum et cetera

5 **Quidditativa** seu essencialis diffinitio est que datur per genus et differentias essenciales rei notificantes intrinsecam rei essenciam et non ut sunt accidencia rei descriptive tantum. Obiciatur primo res diffinitur quidditative que nulla habent essenciam et cetera antecedens quia diffinitur li chimera et li vacuum et unum corpus habet essenciam cum unum corpus sit in natura et cetera 2o sequetur quod unum vel posset diffinitum quia diffinicione quidditativa cum habeat que dicit quod diffinicio est solum verum sed antecedens quia unum tale habet aliquid rei essencia id est cum nil sit rerum natura et cetera

6 **Quidditativa** diffinitio logicalis est propositio kathegorica in qua ponuntur termini in quibus et essencialiter predicabiles de diffinito incomplexo et univoco cum sit kathegorematico complexo aut equivoco in complexe tali et eodem sensu limitato. Obiciatur primo vacuum est locus non repletus corpore est diffinicio quidditativa et tamen li vacuum non est terminus kathegorematicus et antecedens quia nullius rei est signum quod est et cetera 2o li kathegorica propositio est diffinitum et tamen est complexum et complexe etc. et cetera 3o similia cetera diffinitum et cetera antecedens sic dicendo castus est homo pro omnibus mobilibus estimate virtutis petrus est princeps ecclesie tollit rector vincula solvens paulus est predicator classis veritatis lumen rex sidereum et quelibet diffinicio constat ex genere et differenciis generis aut non quidditative pertinent de diffinito et cetera

7 **Accidentalis** seu descriptiva diffinitio realis est diffinitio que non notificat esse rei nec datur per genus et differencias sed notificat tantum accidencia et datur per plures descriptiones quidditativas vel non quidditativas cum suo diffinito. Non hac diffinicione potest diffinire substancia et non entia et accidentia et complexa nec oportet quod predicetur vere de quolibet contento sub diffinito et hee diffiniciones plures possunt esse unius diffiniti nec oportet quod eius diffinitio sit quidditativa cum suo genere et hac diffinicione potest equalis diffinire et potest dari per adiunctione et per pro parte et potest dari per non notiora

8 **Convertibilis** diffinicio est diffinicio predicabilis de suo diffinito universaliter et econverso et ubi a diffinicione ad suum diffinitum affirmative in sumpte personali sine termino negationem includentibus sive vi cuiusque et a negatione diffiniti totalis ad negationem partialis aut aliorum partiale eius non autem a negatione diffiniti totalis ad negationem partialis diffinicionis. Obiciatur primo multorum diffinitio non predicatur sed subiicitur respectu sui diffiniti et cetera antecedens de ista animal rationale mortale est homo et cetera 2o non sequitur a diffinicione sortes ignorat plato esse hominem ergo sortes scit platonem esse hominem et cetera sortes scit platonem esse animal rationale mortale ergo vacuum est locus et non repletus corpore et cetera vacuum est

9 **Diffinitum** est terminus univocus incomplexus quis alicuius entis significativus qui ponitur actu aut li est in propositione kathegorica dempto esse et deposito aut esse rei sic predicabile diffinitum subiecte totalis diffiniti de quo vel de qua ipsa diffinicio nata est verificari et ante predicatur cum terminus univocus quod equivocus in quantum tale non est diffinitum et dicitur incomplexus sive mentaliter ut hic nomen nobile scriptum incarnatum dicitur quis quia terminus sincategorematicus quod potest habere mansiva scilicet dicitur alicuius entis significativus id est quod supponit et a negacione diffiniti ad negationem totalis diffinicionis est bona quia a positione diffiniti ad positionem diffinicionis est bona quia

10 **Divisio** est propositio kathegorica in qua divisum id est totum naturaliter superior quod dividitur ponitur in subiecto et membra dividencia vero membra ponuntur in predicato sive oratio vero co[n]sequens signa alteritatis dicitur divisio. Condiciones bone divisionis sunt quatuor quarum prima est quod divisum debet universaliter predicari de membris dividentibus totaliter et similiter sumptis sed de nullo seorsum universaliter potest verificari. Bene 2o quod membra dividencia debent evacuare totam naturam

Particula tercia

divisi tercia quod nunquam divisum debet esse pars membrorum dividencium subiecte divisi quarta membra dividencia non debent coincidere inter se bene invicem quinta quod omnis debet esse bimembris vel reducibilis

Divisio generis in species est divisio qua terminus naturaliter communior dividitur immediate in suos terminos non individuales sed naturaliter et quidditative inferiores propterea complexos. Secundo autem sit divisio totius in modo in suas partes vel subiecti in sua accidencia brevitatis causa obmitto et divisis membris scilicet suppositis addicendis est bona quia a dividente ad alterum membrorum dividencium non vero quia que et ego propter brevitatem obmitto argumenta que tamen libet ponerem si non timerem nimiam prolongationem

Divisio dicte magistro predicte dicte est divisio qua dividitur individuum compositum specificum individuale materialem et formalem constitutiva et divisiva facientem aliud et faciente alterum de separabili aut inseparabili accidente. Obiciatur omnis bona divisio debet esse bimembris hec autem non est talis nec videtur quod est reducibilis ad bimembrem et cetera 2o composita quod nulla est et cetera antecedens quod tamen sumetur a materia hec a forma cum genere nil habet sit et cetera

Sophisma est propositio variabilis de veritate in falsitatem aut econtra ratione alicuius sinkathegreumatis in ea positi ratione cuius recipit probabilitatem probationem et contrarium propter situalitatem varia que de sinkathegreumata dinsimode tractat doctus suos. Obiciatur primo si diffinicio stat sequetur quod nulla propositio posset fieri sophisma in qua nullum ponetur sinkathegreuma quantum quia hic homo est asinus ponitur pro parte et plures alie sed antecedens propter diffinicionem et 2o lingua propositio vera aut falsa aut vera posset fieri sophisma quantum sed antecedens quia nulla talis est variabilis de veritate in falsitate cum sit iam ad unum limitata et cetera

Modus probandi sophisma esse verum est quo probatur sophisma esse propositionem quia cuius extrema supponunt pro diversis aut unum extremorum pro eodem et negativa cuius extrema supponunt pro diversis aut unum extremorum pro nullo supponit aut quia eius contradictoria falsa vel contraria aut conviens verum aut equipolens aut equivalens aut descendentes sunt vere aut quia sunt exponentes vere aut verbis verbi aut aliquid tale. Non tamen sunt modi generales probandi aliquod sophisma esse verum ad bonum sensum licet hoc est absit pro quia et extrema supponunt non pro eodem quod homo pro homine et animal pro asino tantum et cetera

Modus probandi falsitatem in sophismate est quia sophisma est affirmativa cuius extrema non supponunt pro eodem vel quia unum extremorum pro nullo supponit et negativa cuius extrema supponunt pro eodem aut quod sophismatis contradictoria aut contraria est vera et cetera alia est aliter falsificandi. Nota diligenter sophismata albertini aut duntonis aut hentisbonis et scito quod nulla propositio in qua expresse aut implicite non ponitur sinkathegreuma quod nulla talis potest esse sophisma sed iste propositiones sunt sophismata sortes est tantum loycus quia potest sic falsificari tamen sortes est loycus similiter sciendo hominem esse hic sic sophistatur hominem sciendo esse hoc

Questio est propositio aut oratio propositionem positionis cum signo questivo vero aut ei equivalente subiecta gracia excitationis et exquirende veritatis pro et contra argumentationis exposita nata positione et probacione declarari. Nota duplices sunt questiones scilicet minus ardue et magis ardue seu solempnes. Circa questiones minus ardue universitatum consuetudines sunt observande. Primo vero constituciones circa vero arduas et solempnes questionum determinationes et maxime tunc cum quibus primo vero respondet et circa doctorum ac magistrorum incipere intendentium respondere ea in subsequenti tractatu doctores qui in quibus universitatibus primo respondi in universitate scilicet wienensi cracoviensi pragensi padvana et bononiense sic in iis qui in ista exercitacionis propositum est doctrina

Solempnis questio est questio actu publico et solempni exposita ceteris distinctis continens materias in pluralitate magna determinatione post divina invocatione et sancte ponuntur tres conclusiones quarum quelibet habet tamen correlaria concernencia que exponunt magistris atque volentibus ad probandum magisterium magistra respondentis vel ut quod in mente recommendatione primus sancta universitatis et

[illegible] debet referre grates deo glorioso eius que genitrici [illegible] benedicte ac toti celesti curie [illegible] ac studentibus [illegible] dignitatis [illegible] honorem [illegible]

18 **Positio** est posite questionis pro disputatione [illegible] affirmativa [illegible] negativa [illegible] declaratio [illegible] conclusionibus [illegible] suppositionibus [illegible] questionis [illegible] [illegible]

19 **Discursus** logicus est argumentatio [illegible] supra coniecturalibus aut obiectis [illegible] intelligencie [illegible] [illegible]

20 **Conclusio** est pars addita [illegible] questionem [illegible] [illegible]

21 **Accessoria** conclusio est [illegible] [illegible]

22 **Pertinens** que est [illegible] conclusionis [illegible] [illegible]

23 **Inferens** que est [illegible] [illegible]

24 **Correlarium** est [illegible] [illegible]

25 **Incidencia** est pars [illegible] [illegible]

[illegible]

26 **Presuppositum** est pars [illegible] [illegible]

27 **Dignitates** sunt propositiones [illegible] [illegible]

28 **Auctoritas** est pars [illegible] [illegible]

29 **Regula** est [illegible] [illegible]

Particula quarta

1 **Terminus** [illegible] [illegible]

2 **Stricte** [illegible] [illegible]

3 **Strictissime** [illegible] [illegible]

4 **Incompletum** est [illegible] [illegible]

aliquis intellectus non servatur nisi in usum cognitivue [illegible] ad actum substantivum et nomina infinita et privativa et signata et hoc est dictum secundo adiacente se [illegible] plenum illud extra predicat [illegible] Obiicitur primo si diffinitio staret quod idem posset [illegible] et [illegible] implicative [illegible] de qualibet dictione [illegible] nominatur [illegible] secundo adiacente [illegible] est complexum [illegible] in isto sillogismo [illegible] est nasus cuiuslibet hominis est [illegible] ergo nullius hominis est nasus [illegible] ad [illegible] distributio [illegible] includit

Kathegreumaticus

Kathegreumaticus terminus est terminus qui significative acceptus potest esse subiectum vel predicatum vel pars subiecti vel predicati et sua cum significatione potest terminare mentem ad aliquid quietative Obiicitur primo [illegible] omnis orationis [illegible] aliqua non nominatur in omni [illegible] indeclinabiles [illegible] secundum quam sic dicendo [illegible] non esset sic [illegible] an terminus equivocus posset esse kathegreumaticus vel adiectivum [illegible] vel sinkathegreumaticus

Sinkathegreumaticus

[illegible]

Purum

[illegible]

Privatum

[illegible]

Mentalis

[illegible]

Vocalis

[illegible]

Scriptus

[illegible]

Significativus

[illegible]

Naturaliter

[illegible]

Naturaliter

[illegible]

Naturaliter

[illegible]

Adplacitum

[illegible]

Ultimatus

[illegible]

Non ultimatus

[illegible]

Paulus quarta

albu est adiectivum, nam albor fit sed in 2a [illegible] quia h' li et non est 9o sz non solu li q̄nuls ng gstruit subiectiuum ... tale albuum no est adiectivum sz substans neutri generis ... declinabile etc.

19 **Proprietates** non ultimati termini sunt quatuor proprietates quibus fit oste(n)ditur quod quilibet sit adiectivum et sit id an... quod naturaliter non imponitur ad significandum ... et potest supponere mediate non possit sz pro alio sibi coniuncto ... Obicitur primo ... quilibet est similis etc. ... 2o ens ... omnis qualitas est vox ... non ultimati termini et est dictio qualitatis ... 3o hoc est dictio ... etc.

20 **Omnium** terminus est terminus ka[te]gorematicus cui ut sic cuiusmodo significati non repugnat supponere pro pluribus essen[tialiter] ... aliis distinctis ... Obicitur primo si staret sequitur quod quilibet terminus mundi esset communis ... quia nulli repugnat ... supponere pro pluribus ut sortes est dictio. 3o sequitur quod nullus terminus singularis ... et quod non similiter ... adiectivum ... esset omnis terminus communis quia ... appellativus qualitatis ... quia ... repugnat supponere pro pluribus ... 2o ... terminus non essent termini ... quia ... pro pluribus supponere ... etc. ... quia ... non repugnat ...

21 **Petrus hispanus** sic diffinit talis terminus est qui aptus natus est predicari de pluribus. Non valet primo ... sortes est talis terminus communis quia natus est predicari de pluribus ... sic ... quia ... est sortes ... adhuc ... sic ... non est sortes ... pro ... communis ... ymaginatur esse ... iohannes ... 2o li hoc non esset terminus communis ... quia ... natus est predicari de pluribus ... vel ... de uno ... si mentalis talis ... non fit ... etc.

23 **Discretus terminus** est terminus cui ut sic cuiusmodo significationi totali ... repugnat supponere pro pluribus suppositaliter distinctis ... Obicitur primo li homo ... esset talis discretus ... quia sibi repugnat supponere ... pro pluribus etc. 2o li ... esset terminus discretus ... quia sibi repugnat supponere ... quilibet terminus mundi esset discretus ... essentialis ... qui ... supponit ... sortes ymaginatur esse asinus ... li sortes sit terminus communis vel singularis ... est fortissimus homo

24 **Petrus hispanus** sic diffinit discretus terminus est qui aptus natus est predicari de uno solo. Non valet ... primo li homo in ista sortes est homo esset terminus discretus quia predicatur de uno solo. 2o li iste deus non esset terminus discretus ... quia predicatur de patre filio et spiritu sancto ... diffinicio petri hispani sic debet intelligi terminus communis est terminus qui ex ... sue impositionis natus est predicari vel ... de tota ... non ampliatus de pluribus suppositis distinctis ...

25 **Permixtus terminus** est terminus in ... vel ... receptibilis sine aliqua implicatione ... Nota terminus ... intelligi primo ... est singularis ... naturaliter ... 2o si est communis ... sive ... supponit pro ... li homo ... omni homini ... non ... superiori ... 3o si singularis ... ut iste homines ... ut iste et iste et sic ... collective vel distributive ... omnis homines simul ... li petrus ... et aliis ... hodie ... in ... toto ...

26 **Superior** terminus est terminus ... sibi essentialiter subordinatus ... magis natus predicari de alto termino ... specialiter ... sine ... distributione ... Obicitur primo ... aliquis terminus superior ... est quod inferior etc.

... ens qui ... cum negacione nulla rerum mundi significabit et ... qui ... cum negacione ... rerum mundi ... significabit etc. 2o superior terminus ... inferiorem ... distributione ... etc. quod non sequitur omnis homo ... 3o ... homines esse ... ergo sortes esse animal ... ergo ... homo ... asinus ... est homo ... est unus homo etc.

27 **Inferior terminus** est terminus sibi ... superior ... predicabilis ... in ... vel ... sine distributione ... Obicitur primo sequeretur quod li sortes esset inferior terminus quam li homo ... quia ... 2o non ... superiore ... in bona ... non sequitur ... sortes incipit esse albus ergo incipit esse coloratus ... sortes ... abasino ergo sortes ... ab animali omnis homines ... ergo omnia animalia ... 3o non sequitur omnis homo ... sortes ... ergo ... asinus ... est asinus homo ... est albus ... homo est albus

28 **Infimus terminus** est terminus discretus vel terminus communis ... singularis ... distinctis ... singularibus ... vel ... vel ... suppositis ... sortes ... homo ... vel ... sortes ... Obicitur primo ... homo ... non ... singularis ... 2o sortes vel ... sortes vel antichristus ... 3o iste homo vel asinus ... singularis ... ille homo et sortes

29 **Suppositum** est terminus naturaliter inferior ad aliquem terminum superiorem in significando tantum vel in supponendo tantum vel in significando et supponendo simul vel ... in participando ... ad suum superiorem terminum ... ada antichristus sortes ille homo ... petrus paulus iohannes ... homo ... Obicitur primo non videtur quod sit suppositum in significando tantum ... in supponendo ... in significando et supponendo simul etc.

30 **Consequentia** termini sunt termini sic se habentes quod unus nec est convertibilis ... nec sinonimus ... equalem latitudinem ... cum altero. Obicitur primo non videtur quod sint termini consequentia ... quia ... individua ... species specialissime et differentie ... sunt species et tamen non habent equalem latitudinem ... cum ... quia non habent tantam latitudinem suppositorum sicut alie species ... non habent tantam latitudinem significationum etc. 2o termini ... videntur ... etc. ... genus et ...

31 **Convertibiles** termini sunt duo termini sic se habentes quod per quocumque unus eorum est suppositivus per eodem et alter et de quocumque unus eorum ... affirmatur ... de eodem et alter ... mutuo ... vel ... eiusdem exemplum primum ... risibile risibile ... flebile ... nullus homo ... lapis ... homo ... Obicitur li bipes ... convertibile ... cum ... bipes naturaliter ... bipes naturaliter ... homo

32 **Disparati termini** sunt duo termini non potentes naturaliter verificari simul et semel de eodem termino ... singulariter ... copule de presenti ... ampliatione ... Obicitur deus et homo sunt duo termini disparati ... de eodem supposito ... 2o sortes fuit albus sortes fuit niger ... albus et niger ... est albus et niger ... medietas eius esset alba et alia nigra ... li homo et li risibile essent termini disparati ... quia non possunt verificari simul et semel de eodem ... simile obliquum

33 **Repugnantes** termini sunt duo termini qui ... ad eandem ... respectu eiusdem termini ... reddere ... falsum si addicias reddere copulativam impossibilem et si in extremo ponitur distincto suppo[sito] ...

Pauisi qrta

Pauisi qrta

pomi re mundi et si vnus affirmabitur re de aliquo subiecto alter negabitur vel de eodem et econuerso exemplum sor est risibilis et rudibilis ergo sor est homo et sor est asinus [illegible] omnes res mundi est subiectum vel [illegible] tamen sor est albus ergo non est niger sic sor non est sanus ergo est eger [illegible] non sequitur sor fuit asinus ergo non fuit niger [illegible] sor est non albus ergo non est niger [illegible] sor non est sanus ergo est eger quia stat ipsum non esse [illegible] ergo [illegible] non est [illegible] ergo est [illegible] illorum [illegible] sit

Consecutiuum terminum sunt [illegible] inferentes in bona [illegible] aliqua consequentia [illegible] stat cum vno stabit cum alio et [illegible] repugnat vni repugnabit alteri [illegible]

[illegible]

Oppositi terminum sunt termini repugnantes propter negationem expressam in eis [illegible] aut implicite inclusam aut quia sunt qualitates contrarias aut [illegible] priuatiue oppositi aut [illegible] opposita aut [illegible]

[illegible]

Infinitus terminus est terminus [illegible] cum negatione infinitante [illegible]

[illegible]

Finitus terminus est terminus [illegible] sine negatione infinitante [illegible]

[illegible]

Positiuus terminus est terminus [illegible]

[illegible]

Priuatiuus terminus est terminus [illegible]

[illegible]

Correlatiuum terminum sunt termini [illegible]

[illegible]

Concretus terminus est terminus substantiue [illegible] subiectum et connotatiue [illegible] accidens [illegible]

[illegible]

Abstractum est terminus grammaticaliter [illegible] significans accidentis [illegible]

[illegible]

Sinonimum termini sunt duo termini idem ad equate et eodem modo [illegible]

[illegible]

Equiuocus terminus est terminus [illegible]

[illegible]

Uniuocus terminus est terminus [illegible]

[illegible]

Rectus terminus est terminus [illegible]

[illegible]

Obliquus terminus est terminus [illegible]

[illegible]

Complexus terminus est terminus [illegible]

[illegible]

Copulatus terminus est terminus [illegible]

Causa quarta

vel implicite coniunctio copula vel propositiones collectiue tenenta quod denotatur predicabile inherere vtrique parti simul et nulli se orsum. Obicitur primo vel talis terminus esset quiuis vel similis orsum et in illorum est dicendum non quiuis quia hec copulatiue sortes et plato est terminus similis, ut sit non quiuis hec tota sortes et homo hoc et animal est terminus quiuis: patet a toto copulato ad partem non oportet valere quamuis licet aliquando valeat a parte primo li toti ad totum non vero quia a parte de toto extremo ad una de disiuncto extremo et bona quia terminus implicite toto equivalentes secundum termini immanentes et pronomina pluralia li vtrique venit et talia terminus confuse tamen copulatiue.

50 ## Disiunctus terminus

est terminus compositus inter cuius partes expresse implicite aut equivalenter clauditur nota disiunctiua aut que ei propositionis. Obicitur primo vel hec disiuncta terminus esset terminus quiuis vel similis non quiuis quia sortes vel chimera maxime vel talis est terminus similis non similis quia sortes vel plato vel asinus hoc vel asinus est terminus quiuis secundum si disiunctum esset terminus non videtur quod valet de virtute antecedentis ex propositione simili vel plurale et specialiter disiunctum ex compositis videlicet supponit pro omnibus et indiuidi aut extra enumerabilibus vel disiunctis aut vbi vnus pro nullo supponit a parte disiuncti ad totum sine distributione et sine singularitate tota et bona est a toto disiuncto ad partem quando cum distributione totius et cum constantia preter totum affirmatiue et negatiue est bona quia

51 ## Condicionatus

terminus est terminus compositus inter cuius partes complexum mediat coniunctio condicionalis expresse implicite aut equivalenter nata recipere distributionem et in se totum vel partem et supponere pro qualibet re mundi cum totum distribuitur. Obicitur primo contra conditionatum si supponeret pro qualibet re mundi vel hoc qualis pro veniret vere sicut pro vel vere nota in compositione nullum illorum a propositione de conditionato extremo ad conditionale non oportet valere quamuis nec econuerso nec conuerso consequentia de conditionato extremo vbi pars distribuitur ad exclusiuam in alius dispositis non valet quia a propositione conditionato quando totum distribuitur ad eius transcendentem est bona quia

52 ## Relatorius

terminus est terminus in terminis cuius partes clauditur aliquod relatiuum referre ex parte et hoc expresse implicite aut equivalenter omni tempore quo reponitur requirens distinctionem ad sensum habitam aut per distributionem totius vel partis ut omne animal quod est asinus est asinus a propositione in qua inter partes relatorum terminum clauditur signum distributiuum mente obliquo ad eandem sine tali signo videlicet a propositione relatoria ad eandem cum obmissione eius quod consequitur relatiuum non oportet valere quamuis non omni sequitur sortes decet ab homine qui non est sortes igitur sortes decet ab homine

53 ## Temporalis

terminus est terminus inter cuius partes clauditur coniunctio temporalis dum aut alia ei equivalens nata recipere distributionem in se totum a parte vel ex mundi. Obicitur primo quod terminus non videtur quia sit discretus vel quiuis igitur non est discretus quia sit dicendo sortes dum dormit est terminus discretus et animal dum dormit est terminus quiuis igitur a termino temporali pro ex nota sequitur vltimum ad propositionem eiusdem vbi non videlicet quia a propositione in qua ponitur terminus temporalis cum determinatione dum ad eandem obmisso eius non videlicet quia

54 ## Abrogatiuus

terminus est terminus ex duobus terminis compositus quorum vnus est pure kathegreumaticus et alter categreumaticus virtute tamen habens distributiuam ut sic vniuersaliter valens vnica acceptatione accipi propter accidentalem inclusum in altero eorum et si ponit terminus in cuius altero termino totum pro nullo supponet si vero ponitur talis kathegreumaticus alter eius pro qualibet re mundi supponet exemplum aliud a vero est vnum pro vero supponit a vero aliud supponit pro qualibet re mundi. Et a de abrogato ad eundem aliquid non videlicet quia non sequitur deus a homine non est igitur ab homine deus non est ab obmissione ad suppositum non videlicet quia nec in terminis ampliatiuis nec ab indicentibus in se prius inducitur in casu singularium subiecto stante determinate et prius subiecto stante distributiue

55 ## Conuictiuum

est terminus constans ex determinatione et determinabili simul sumptis sic se habentibus quod vnum eorum non includit oppositum nec ambo sunt accidentia eiusdem et neutrum est ampliatiuum aut equiuocum a quo pro ad eius diuisum est bona illatio. Obicitur primo non videtur in quo differt a terminis accoplexis vero 1 et 2 non sequitur hec figura est homo pictus igitur hec figura est homo 2 iste est bonus faber igitur iste est bonus 3 adam est homo mortuus igitur adam homo 4 hoc est albus omnibus laterabilis igitur hoc est omnis 5 sortes est albus vt carbo igitur sortes est carbo

Causa 4

56 ## Causa

sunt duo termini nati coniungi ut determinatio et suum determinabile a quorum separatione ab inuicem valet illatio ad coniunctum dummodo vnum eorum non includitur in altero nec ambo sunt accidentia eiusdem subiecti. Obicitur primo non sequitur sortes est albus et sortes est musicus igitur sortes est albus musicus 2 non sequitur sortes est homo et sortes est animal igitur sortes est homo animal quia quando unum est in coniuncto

57 ## Pars in modo

est terminus determinans terminum aliquod determinabile a quo ad totum [illegible] contentum et determinabile valet illatio a parte sine totius distributione aut negatione vel ratione negatiue postposita et cum constantia sortes in propositionibus non firmantibus et vbi determinabile non est terminus diminuens distrahens aut superaddens Et sicut licet tam in maiori vniuersali copulatione quam in minori possim multas species terminorum cum regulis introducimus quare ex iusto ordine propterea ab alto nouum ordinem volens ponere in minoris de ambobus istis secundum modum minimum in ante. Obicitur primo non sequitur adam est homo mortuus igitur adam est homo

58 ## Totum in tempore

est terminus natus vnificari copulatiue de omni tempore secundum ambitum sermonis totius partis et consimiliter videlicet illatio a parte ut propositionis cum termino a parte quam negatiue a quo ad partem valet illatio necessario sed a parte aut non sed pars integre est terminus supponens pro aliquo certo tempore et ut clauis sit non pro omni distributiue aut disiunctiue sed habet aliquod positionem ad totum positionem non videlicet illatio a parte licet sed valeat negatiue ut a nunc non est hodie igitur non est semper et cetera

59 ## Totum in quantitate

est terminus quiuis quantitate tenens et distributiuus a quo ad suam partem a parte videlicet illatio negatiue aut interdum videlicet et interdum non. Obicitur primo omnis petrus et mirabilis est totum in quantitate et tamen petrus est terminus similis igitur sequitur quod clemens est homo et tamen clemens est terminus similis igitur 3 non sequitur quod homo et vnus homo igitur magnifica est vnus homo Respondeo sequitur hominem esse animal et tamen igitur fortius esse animal est tantum videlicet hominem esse totale est statu a me igitur fortius statu esse totale est statum a me capitulum et secundum nota distinctione determinatur hoc modo de absoluta a parte capitulo et quantum non et totum in quantitate

60 ## Pars in quantitate

est terminus particulariter infra se suppositum termini sui suppositionis distributiua a quo ad suum totum vel a quibus disiunctim non videlicet a parte illatio coniunctim aut ab ombibus vel a quo omnibus suppositis propositionis tamen a parte quam negatiue videlicet illatio. Obicitur primo sequitur bene sol mouetur igitur quidam sol mouetur 2 hoc est animal igitur quidam homo est animal 3 homo est asinus igitur omnis homo est asinus 4 quod cognosco venientem ergo omnem venientem cognosco 5 non sequitur paulum esse in ista scutella est possibile et platonem et sortem ergo omnem hominem esse in ista scutella est possibile antecedens quia hec scutella non est capax omnium 6 non sequitur sortem esse hominem est contingens platonem esse hominem est contingens ergo omnem hominem esse hominem est contingens antecedens quia omnem hominem esse hominem est necessarium ergo et cetera

61 ## Totum in loco

est terminus adverbialis aut nominalis natus verificari de omni loco et qualibet particula eius a quo ad suam partem videlicet illatio a parte cum totius distributione et constantia partis subiecti aut negatione addita et negatione vel pars in loco est terminus non verificabilis de omni loco et non sicut disiunctiue tamen de termino formaliter cum negatione adiacente negationem videlicet illatio et argumenta et solutiones prius habita sunt ut ab inferiori ad superius vel econuerso a superiori ad inferius

62 ## Totum vniuersale

est terminus communis respectu sui terminorum inferiorum quam terminus inferior dicitur pars subiectiua respectu sui superioris a quo tenens negatione adposita negationem videlicet illatio a parte aut non videlicet. Obicitur primo non sequitur animal non est igitur homo non est 2 affirmatiue sequitur ens est igitur ens subiectum est terra quia stet oppositum nulla substantia est igitur nullum ens 3 quia exemplo tamen sequitur sequitur 4 sequitur bene numerum esse binarium est terra a toto vniuersale ad partem

63 ## Pars subiectiua

est terminus naturaliter inferior suo toto vniuersali sicut sunt species suo generi vel indiuiduum respectu sue speciei

Pausa q[ua]rta

a quo ad si[m]i[litu]d[in]em toti[us] ut[er]q[ue] val[et] a[rgumen]t[u]m a q[uo]d ne sine distrahi adiu[n]g[it]ur toti[us] ad p[ar]tes ul' neg[a]tiue negacione post posita [et] c[um] constancia. Obicitur p[ri]mo no[n] seq[uitu]r sor[tes] d[icitu]r albus g[o] sor[tes] d[icitu]r al[bus] [et] 2o sor[tes] incipit esse albus g[o] sor[tes] incipit esse coloratus. 3o om[n]is ho[mo] p[ro]p[ter] sor[tem] e[st] [et] hic homo p[ro]p[ter] sortem ne[c] [e]t q[ui]libet asinus [e]t [et] ei[us] capit [et] quilibet asinus homi[ni]s caput 4o o[mn]es homi[n]es s[un]t centu[m] 5o monach[us] est albus [et] ho[mo] est albus 6o homo est g[e]n[u]s o[mn]is [et] ho[mo] al[iquis] est g[e]n[u]s o[mn]is g[o] sor[tes] facit tunica[m] g[o] sor[tes] facit e[ius] g[o] sor[tes] est fortissimus homi[n]i i[n] ista domo g[o] sor[tes] est fortissimus homi[n]i [et]c.

Totu[m] integrale

est t[er]min[us] s[ign]i[fican]s rem ap[ta]m p[ro]p[ri]e sit[u] ex p[ar]tibus omogeneis aut ethrogeneis a quo ad sua[m] p[ar]tem a q[uo]d ne r[e]sp[ec]tu [et] s[ecundu]m adiacentis va[let] illacio [et] ne[c] ne[c] neg[a]ndo p[ar]tem [et] aff[ir]mando totu[m]. Obicitur p[ri]mo no[n] seq[uitu]r dom[us] v[a]l[et] de t[ri]ginta marcas g[o] paries v[a]l[et] centu[m] marcas. 2o no[n] seq[uitu]r dom[us] est composita ex tecto [et] fundamento. 3o a no[m]i[n]e toci[us] homogenei i[n] quo q[ui]libet p[ar]s recipit p[re]dicacionem toci[us] ve[l] ul' denominacionem toci[us] no[n] seq[uitu]r ignis est calid[us] i[gitur] scintilla est calida cu[m] sit i[n] contigua eo no[n] seq[uitu]r [illegible] ergo est

Pars integralis

est t[er]min[us] s[ign]i[fican]s p[ar]tem que [con]stitutiua aliq[ui]s totius a qua ad no[n] totius sine qua to[tu]m esse no[n] p[otes]t va[let] illac[i]o neg[a]tiue re sp[ec]tu est s[ecundu]m adiacentis [et] e[ti]am q[uo]d ne seq[uitu]r cum bene paries no[n] est i[gitur] dom[us] no[n] est cor no[n] est i[gitur] homo no[n] est. Nota q[uod] ad to[tu]m integrale reduci[tur] no[men] collectiuu[m] [et] e[ti]am nomen numerale. Obicit[ur] p[ri]mo no[n] seq[uitu]r sor[tes] no[n] est caput i[gitur] sor[tes] no[n] est ho[mo]. 2o exercitus no[n] est ho[mo] i[gitur] exercitus no[n] est homines

Connotatiuus

t[er]min[us] est t[er]min[us] s[ign]i[fican]s aliq[ui]d aut aliqua p[er] modu[m] essencialis ul' accidentalis h[ab]itudinis a quo ad t[er]m[inu]m absolutu[m] illacio n[e]c a[ff]i[rmati]uo in[e]ss[e] c[on]notatiuo ad t[er]m[inu]m e[xtr]ic[at]u[m] connotatu[m]. Obi[citur] seq[uitu]r b[e]n[e] homo e[st] i[gitur] vole curit i[gitur] homo e[st]. 2o seq[uitu]r bene flebile i[gitur] en[s] e[st]. 3o seq[uitu]r b[e]n[e] vole e[st] e[st] [et] i[gitur] si[bi]le q[uod] aut sit t[er]min[us] in[tr]i[nse]ce [con]not[ati]ui q[uod] extri[nse]ce q[uod] absolute alibi h[ab]ebit loci

Pluralis t[er]minus

est t[er]min[us] qui s[ecundu]m gramaticu[m] est plu[r]is nu[meri] a q[uo] sing[ula]ri ad plu[ra]le no[n] va[let] illacio [et] in[ter] muttetur alter ex t[er]minu[m] consimili[s] se h[ab]us p[l]urale d[icitu]r p[l]ural[e] sicut s[ingu]lare de s[ingula]ri. Obicitur p[ri]mo no[n] seq[uitu]r lux lucet g[o] luces lucent cu[m] a[n]seq[uen]s sit incongruu[m]. 2o no[n] seq[uitu]r sol est s[e]c[un]d[u]s i[gitur] soles s[un]t s[e]c[un]d[i]. 3o no[n] seq[uitu]r ho[mo] omnis ho[mo] e[st] ce[cu]s ul' videns i[gitur] o[mn]es homines s[un]t ceci ul' videntes. 4o ho[mo] est asinus i[gitur] homi[ne]s s[un]t asini

Masculinus

t[er]min[us] est aliq[ui]s qui s[ecundu]m gramaticu[m] est masculini g[e]n[er]is a q[u]o ad t[er]m[inu]m femini[n]u[m] aut cui[us]cu[n]q[ue] alteri[us] g[e]n[er]is t[ame]n no[n] val[et] illacio nisi o[mn]is illi[us] g[e]n[er]is includa[tur] v[ir]tualit[er] in g[e]n[er]e alteri[us] no[n] n[on] seq[uitu]r q[uod] aqua est h[umi]da flumi[n]s est aqua i[gitur] flumi[n]s est hu[m]ida. Clima[c]o no[n] adaue[n]e v[a]l[et] a[rgumen]t[u]m s[ecundu]m no[n] econu[er]so ab ente v[e]l acto g[e]n[er]e aut casu aut n[u]m[er]o aut declina[ci]o[n]e a[ut] s[ecundu]m adiacen[tis] cu[m] p[er]mutacione s[e]c[un]da consideracio no[n] v[alet] a[rgumentu]m

Prime intencionis

t[er]min[us] est t[er]min[us] quo mediante intellect[us] fert[ur] in obiectu[m] q[uod] t[er]minat actu[m] intelleccionis in ob[iec]to supposita i[n]diuidualis t[ame]n q[uod] app[re]he[n]dit[ur] sub r[ati]o[n]e rei essencia[lis] p[ri]mu[m] h[ab]it[u]s ex t[er]mi[n]is in tencionem cu[m] no[n] imponitur ad s[ign]i[fic]andu[m]. S[ecun]de intencionis t[er]min[us] est t[er]min[us] quo mediante intellectus fert[ur] in obiectu[m] q[uod] t[er]minat actu[m] intelleccionis in con ceptu c[om]m[un]i a conuenie[n]cia suppositor[um] abstracto aut in t[er]mi[n]o dic[itu]r c[on]uenie[n]cia s[ecundu]m s[ecundu]m maiorem p[ro]p[ri]a capacitate illi[us] c[on]uenie[n]cie ul' minore

Pausa v[a]

Uniuersa

le in t[er]mi[n]is s[ecundu]m Albertum est t[er]min[us] c[om]m[un]is qui s[ign]i[fic]atiue acceptus na t[ur]alit[er] ul' s[ecundu]m modu[m] [con]uenie[n]c[ie] sue imposicionis aptus natus est p[re]dicari de pluribus ul' fore i[n] s[e]p[ar]ar[e] [?] pluribus indiui

Pausa q[ui]nta

quor[um] vnu[m] n[e]c est n[e]c erit n[e]c fuit p[er]s al[iqu]a. Obicitur p[ri]mo sequeretur q[uod] nulla s[u]b[stanti]a aut s[ing]n[ifican]s esse[t] v[niuersa]le. G[o] contra[dictio] am[bo] quia nulla talis e[st] t[er]mi[n]a. 2o t[er]min[us] s[ing]n[ifican]s esse[t] v[niuersa]le ang[e]l[u]s i[gitur] c[on]s[equenti]a de[fici]t h[oc] albu[m] singularisando quo ad subs[tanci]a[m] [et] no[n] quo ad co[mmun]itatem i[gitur] 3o ad s[ecundu]m p[ar]tem e[s]t v[niuersa]le [et] n[ec] o[mni]b[us] n[ec] s[ingulari]b[us] i[gitur] d[icitu]r s[ub]ne p[ro]p[ter] s[ub]stancia d[icitu]r natural[i]t[er] p[ro]p[ter] mentales d[icitu]r v[niuersa]le p[ro]p[ter] equiuocos t[er]mi[n]os d[icitu]r [illegible] p[ro]p[ter] h[oc] sol fe[cit] dicit[ur] v[niuersa]le no[n] est p[er]s alia p[ro]p[ter] h[oc] sor[tes] t[ame]n s[un]t in a[n]i[m]a capit[ur] [et]c.

Uiennenses

sic v[niuersa]le est katheg[or]e[m]a[ti]c[u]m c[om]mune in co[m]plexum formalit[er] c[on]ue[n]i[e]ns. Obicit[ur] p[ri]mo h[oc] o[mn]is [et] s[ubstanti]a[lis] [et] c[ommun]e v[niuersa]le i[gitur] am[bo] quia est v[niuersa]le i[gitur] am[bo] quia in[tell]ectu o[mn]e o[mn]is est o[mn]io i[gitur] 2o h[oc] to[tu]s est eq[ui]u[ocu]m [et] c[ommun]e est v[niuersa]le i[gitur] am[bo] quia est v[niuersa]le limitando t[er]m[inu]m ad t[er]m[inu]m c[on]cept[u]m i[gitur] 3o in arbore porphiriana p[ar]s [et] h[oc] al[iquod] v[niuersa]le p[ri]me [et] o[mn]i[s] c[om]plexi i[gitur] 4o h[oc] c[hi]mera esse[t] v[niuersa]le a[ngel]us i[gitur] am[bo] quia to diffinicio ei a[ngel]i i[gitur] 5o ul' o[mn]is t[er]min[us] q[ui] esse[t] v[niuersa]le ul' al[iqu]us [et] aliquos no[n] no[n] o[mn]is quia s[ubstanti]a [et] c[om]plexa [et] c[om]munote [et] p[ri]ma adi[ec]tiua no[n] n[ec] s[ecundu]m e[st] no[n] v[niuersa]le [et] disp[ar]itatis 6o nulla alia absoluta esse[t] v[niuersa]le a[ngel]us in [illegible] am[bo] quia n[ullu]s talis est formalit[er] am[bo] i[gitur] 7o h[oc] h[oc] a[lbu]m [et] t[er]mi[n]us s[imi]l[is] [et] c[ommun]e v[niuersa]le i[gitur]

Marsilius

sic v[niuersa]le est t[er]min[us] qui ex mo do sue imposicionis p[otes]t supponere p[ro] pluribus vni noce s[ed] no[n] v[alet] quia sic h[oc] Johannes esse[t] v[niuersa]le a[ngel]us i[gitur] am[bo] quia p[otes]t supponere p[ro] pluribus s[ed] p[ro]p[ri]e Johannis [et] p[re]de [et] maniba q[uod] s[un]t p[ro]p[ri]a simul[iter] p[ro] materia [et] forma Johannis. 2o q[uod] c[om]plexus [et] s[ubstanti]a kathegore[m]atica [et] equiuocas qui t[ame]n no[n] s[un]t v[niuersa]lia i[gitur] 3o seq[uitu]r q[uod] no[n] aliq[ui]s [com]ma[n]itat[e] c[on]cept[u]s esse[t] v[niuersa]le a[ngel]us s[ed] am[bo] quia n[ullu]s talis c[om]posicione sit ei n[ec] t[ame]n sit imposita ad s[ign]i[fic]andu[m] i[gitur] 4o h[oc] de[u]s sol mundus mag[is] p[otes]t p[ro] pluribus supponere i[gitur] 7o male d[icitu]r supponere i[gitur] am[bo] quia n[ullu]s t[er]min[us] suppo[n]it p[er] modi s[ignifican]di formalis [et] ex[tr]i[nse]co s[ecundu]m rem t[ame]n attendi s[ecundu]m eu modi s[ignifican]di materialis [et] v[niuersa]le eu formalis s[ecundu]m [illegible] posse supponere i[gitur]

Racwillarin

sic p[ri]m[u]s sic v[niuersa]le talis e[st] t[er]min[us] s[ign]i[fican]s conuenie[n]cia[m] rer[um] maiore[m] ul' mi[n]o rem racione [et] s[ecundu]m se p[re]dica[bi]l[e] de suis inferioribus dic[itu]r essencialit[er] [et] q[uod] ne c[ommun]e sic est e[st] q[ue]dam racio intellect[us] speculatiu[m] ve[n]iens formas rer[um] extremi[s] singulariu[m] s[imi]l[ite]r ne q[uod] p[ri]mo mania [c]ollata e[st] [et] p[ost]ea alio consignata ut ferret vestigiu[m] significata e[st] alii sic v[niuersa]le est vnu[m] in multis [et] vnu[m] de multis q[uia] multi n[omin]a [et] varias ponit diffiniciones [et] diuisiones q[uam] s[ecundu]m alind e[st] v[niuersa]le in essendo aliud in causando [et] aliud in s[ignifican]do [et] h[oc] de isto vltimo est ad p[ro]p[osi]tu[m] [et] a[li]a est materia p[ro] phisica t[ame]n de v[niuersa]li in essendo modicu[m] p[ost]m[odu]m

Incausando

v[niuersa]le est plurium ef fectu[um] specifice disimilor[um] eq[ui]u[oc]a. P[ri]mo obicit[ur] q[uod] sor[tes] esset v[niuersa]le in causando a[ngel]us in quia no[n] est v[niuersa]le s[ed] am[bo] q[uia] p[otes]t p[ri]mo causa est causa plurium effectuu[m] specie disimilor[um] eq[ui]u[oc]a p[ri]mo i[gitur] 2o a[n]i[m]a esse[t] v[niuersa]le in causando [et] o[mn]i alia in suis inferioribus modo h[oc] est falsu[m] i[gitur] am[bo] quia ista v[niuersa]lia s[un]t valde facilia ad co[gno]scendu[m] v[niuersa]lia a[u]t[em] in causando s[un]t valde facilia ad co[gno] scendu[m] ut vult aristoteles p[ri]mo phisicor[um] in p[ro]hemio i[gitur]

Inessendo

v[niuersa]le s[ecundu]m petru[m] hispanu[m] [et] plurim[um] est q[uod] aptu[m] natu[m] est esse in pluribus. Nota q[uod] de isto v[niuersa]li p[er] opiniones t[ame]n vo lo breuit[er] loq[ui] h[ic] in p[h]ilosophia aut lat[in]us q[ui]a h[ic] in t[er]ciano c[ommun]o obiectu[m] s[un]t t[ame]n no[n] h[ic] in istis multu[m] inmorari n[e]c intendo ex me aliq[ui]d ponere s[ed] aliorum dicta. Obicit[ur] p[ri]mo s[ecundu]m ea s[un]t i[n] v[niuersa]lib[us] i[gitur] no[n] v[niuersa]lia s[un]t s[ingula]ribus [et] a[n]i[m]a q[uia] p[ro] nullo t[em]p[or]e aliq[ui]d v[niuersa]lis lat[ente] p[otes]t s[ingu]laribus adesse c[om]p[re]hendi cu[m] sint s[ingu]laribus q[uod] erit p[ost] centu[m] annos [et] no[n] s[un]t hodie i[gitur]

Reale v[niuersa]le

seu inessendo s[ecundu]m p[ri]mu[m] terpulani est natura c[om]munis vna in o[mn]ibus in diuiduis [et] in nullo seorsu[m] to[tu]s [et] eius in diuiduis s[ign]i[fican]s sic radicalit[er] vnita q[uod] vbicu[n]q[ue] est [et] p[ri]mu[m] est sine h[oc] q[uod] suscipiat actus suppositor[um] alt[er] sic est res composicionem contingens s[ubstanti]a [et] inmutabili[s] essencia subsistens [et] t[ame]n sic est forma totius extendens se ad o[mn]i[u]m suor[um] indiuiduor[um] simul suptor[um] inferior[um] do[m]i nus talis forme no[n] deneniat p[er] successio[n]e[m] indiuiduor[um] supplecione [et] c[on]tra sic e[st] res suppositalis sine constan cie indiuiduantibus considerata s[ed] sine forma s[ub]iecta loco t[em]p[or]e actione passione qui cu[m] eis mox in natura h[ab]ere sint

Obicitur

contra p[ri]ma[m] diffinicio[n]e[m] p[ri]mo q[uo]d si est natura c[om]munis tunc ul' h[ab]et esse in se [et] p[er] s[e] ul' i[n] indiuiduis t[ame]n no[n] in se quia sic h[ab]eret locu[m] m[od]o h[oc] aut no[n] d[icitu]r i[gitur] 2o suscipit

actus suppositor[um] ... quia plurificatis suppositis magis ... est loq(ui) ... [illegible]

9 **Fundatio** realium ultimum est ... fundatio qua ponentes realiter ... [illegible]

10 **Proprietates** ... esse ... [illegible]

11 **Utilitas** ... [illegible]

12 **Difficiles** q(uesti)ones ... [illegible]

13 **Theologicum** s(e)c(un)d(u)m thoma(m) de aq(ui)no ... [illegible]

14 **Contemplativum** ... [illegible]

ultimate sequeretur ... [illegible]

Insignificando ... [illegible] 15

Quiditas ultimum in secundo est ... [illegible] 16

Numerus ultim(um) est ... [illegible] 17

Sufficientia quinq(ue) ultimum est sufficientia qua ostenditur ... [illegible] 18

Pausa vi

Praedicatio est p(ro)p(ri)a de subiecto ... [illegible] 1

Disperata p(rae)dicatio est ... [illegible] 2

Dispartitum ... [illegible] 3

no potentes naturaliter copulative verificari simul et semel de eodem tertio sunt sunt et nunc de tertio
... cole de suo dum modo accipiuntur adpositas tempore
... cui hoc addito pro(pter) [illegible] partibus esse
... eorum adequate essent dicunt naturaliter quod
deus et homo supernaturaliter vere pertinet de tertio di-
... quod disiunctum vel disiunctive verum dicitur verificatum
... quod de se invicem ut hoc est ...
... etiam addi additamentum ut ...
... sinonima Obiicitur hoc non est ...
... de se vere ... hoc et al' essent tamen dispa-
... quod hoc supponit et al' ...

e **Non disparata** est propositio in qua predicantur de se invicem tamen non disparata aut non sinonima directe aut indirecte
nullis sensibus in quibus non sunt disparata ad invicem aut non sinonima Obiicitur primo non videtur con-
cludunt tamen non sinonima cum tales ... sicut non
disparata ... 2° album incipit esse ... hoc
predicantur de se tamen non disparata ... non disparata ...
2° hoc est hoc vole est predicatio non disparata et tamen
videtur ... de tertio ... hoc est animal et
propositio non disparata ... in ea ponuntur tamen disparata
... quod ... hoc personaliter ... al' ...
... hoc album quod est vel sunt ... est predicatio non dispa-
rata ... tamen sunt disparata etc.

r **Directa** predicatio in qua est proposita
dicitur tantum non disparatorum nec sinonimorum
in qua predicatur quod est superius de suo quod est
inferius vel concretum de absoluto vel ma-
gis concretum de minus concreto Obiicitur primo hoc
vel brunellus ... vel asinus est propositio tantum
non disparatorum nec sinonimorum et tamen nec est directa nec
indirecta ... 2° ... est propositio indirecta agere est co-
nare ... quod ... mala ... quod species
... cenae ... species ... actio
... quod ... mala ... quod ... conae ...
... quod ... agere sit ... actionem et vult hoc tempore se
... connotative ... 2° supponendo quod ... non
sunt sibi invicem ... tunc non ... est directa al-
bum est dulce vel ... est flebile etc.

b **Directa predicatio** ... est predicatio in qua est habitudo predicabilis
ad suum subiicibile et hoc quod in ea ponitur genus
de sua specie aut de individuo aut species
de individuo vel dictum de eo ... et dictum aut concre-
tum de absoluto sed non ... et quod ... ponit
sic non sit indirecta Obiicitur primo non videtur con-
dicti prima directa ... directa ... quod
quia maxime ... opiniones quarum una
ponit ... esse sibi invicem ... et accidentia et
... non videtur quod valeat ... 2° ... est
est habitudo plus ad subiicibile ... non ... hoc est ...
... directa ... 2° motus est tempus est propositio et tamen non
est directa nec indirecta ... non est directa quia
tempus est species motus cum omne tempus sit motus sed non
econverso nec est indirecta quia homo sit successionis
et mensurabilitate sed motus solum successionis etc.

a **Indirecta et recta** predicatio
est predicatio ... non disparatorum in qua predicatur
inferius de suo quiditative superiori vel ab-
soluti de connotativo vel minus connotativum de
magis connotativo principali conditione Nota diligenter
de ... conae est agere ponendo ... agere ... ...
omnis et tunc est indirecta ponendo sed ponendo ...
... modi connotandi ... tunc nec est directa
nec indirecta secundum ... respectum ... modum condi-
tionis est directa 2° ... predicatione non omnis propositio
seu predicatio ... sit indirecta

s **Indirecta** ... predicatio est
predicatio in qua est habitudo predicabilis ad
suum subiicibile et ... quod in ea predicatur aut
species de suo genere aut individuum de specie
vel genere aut ... absolutum de suo dicto aut de suo
... connotativo sed non ... aut magis conno-
tativum de minus connotativo aut ... connotativum de ... co-
notativo ut coloratum est album sensitivum est vole et
... argumenta multa postpono ... quia vita
brevis ars vero longa etc.

9 **Propria** ... accidentia et dictus
esse sibi invicem ... vel accidentia ...
est duo ... quod sunt ... aut accide-
ntia aut ... de
se invicem directe Obiicitur primo ... esse

... sibi invicem ... vel aqua et aliqua non ...
... et ... sunt ... et tamen non sibi invicem ... 2° ... si ista
... sequitur quod eadem propositio esset directa et indirecta
... sed ... quod ... est ...
... quod sunt directe ... quia in qualibet ... predicatur
magis connotativum de minus connotativo ...
... modos connotandi et subiectum ... quod sit indirecta ...
... ... etc.

b **Secundum** ambas vias directa pre-
dicatio est propositio tantum non disparatorum nec sinonimo-
rum in qua predicatur quod est superius de suo quod est infe-
rius vel concretum de absoluto vel magis concretum de
minus concreto ... ut hoc est al' ... hoc albus
homo est albus al' agere est conae ... in-
directa est in qua predicatur quod est inferius de suo quod est superius
vel absolutum de connotativo vel minus concretum de magis
connotativo ... est homo ... album est hoc ...
est ... magis connotativus est ... quam ... plures
modos connotandi quod alterum ... includunt ... connotandi
alterius ... est superior

u **Consequens** propositio est propositio nec directa
nec indirecta in qua predicatur connotativum de abso-
luto secundum quantitatem vel magis connotativum de connota-
tivo secundum quantitatem vel absolutum de absoluto
secundum quantitatem ... predicationis consequentie ad con-
versionem cuius ... vel quam ... hoc est
... omne ... est homo ... predicatione
consequente ... in transpositis quod non transpositis
... illatio ut omnis homo est ... etc.
... instantias non ... homo est de
... quod omne ... est ... etc.

r **Essentialis** propositio est propositio in qua
neutrum extremorum connotat supra reliquum extrinsece
ut homo est ... al' est homo hoc est albus hoc est ...
... Nota essentialis predicatio fit in quatuor ca-
sibus primo si sinonimum ... de sinonimo 2° si quod est superius
de inferiori suo ... dicitur de eo ... quod est
absolutum disparatis ... de alio tertio absoluto ... di-
sparato vel ... et si una propositio est in ratione essentiali-
tatis sua ... et contraria et subcontraria et subalternans
et subalternata sunt essentiales

z **Accidentalis** propositio est propositio in
qua unum extremorum secundum modum ... secundum quod
accipitur supra modum ... alterius extremi connotat
extrinsece ut hoc est albus hoc est ... hoc
est risibilis homo est qualitas Obiicitur primo ... di-
ffinitio non est sufficiens ... quod ... una propositio in qua
est propositio essentialis et accidentalis ... ista hoc est
al' et volo ... est essentialis ...
homo est qualitas nec est essentialis nec accidentalis
non ... quia ... connotat extrinsece supra subiectum 2°
... idem non est essentialis ... quia ...
supra subiectum ... connotat ... abeodem

y **Quidditativa** propositio est propositio es-
sentialis in qua in nullo eius sensu alterum ex-
tremorum connotat extrinsece vel intrinsece supra alterum et ...
directe aut indirecte aut consequente aut disparate
Nota aliqui voluerunt quod ista sit in predicatione essen-
tiali ... hoc est al' et non ista al' est hoc Non ...
propositio est propositio essentialis in qua unum extremorum connotat in-
trinsece supra alterum ut homo est ... Nota aliquando ...
specie ... de aliquo tertio essentialiter et tamen non ...
... predicantur de eodem essentialiter ...
... homo essentialiter et ... qualitas ...
de eodem accidentaliter et de quolibet eius individuo

n **Accidentalis** ... convertibilis propositio
est propositio aliquorum extremorum de se invicem ...
quod unum est intrinsece connotativum supra alterum ...
de eodem ... et affirmative ... contradic-
toria ... est ... impossibilitatis aut in-
compossibilitatis ... accidentalis et non convertibi-
lis ... Obiicitur primo non videtur ... sint
... convertibili vel non convertibili ... est ...
... est ... omne album est coloratum ...
... in qua ponitur ... specificum ... convertibilis et accidentalis ad suppositum ... eiusdem non ...

s **Connotare** est ... formaliter
aliquid per modum habitudinis essentialis vel accidentalis
positive vel privative Connotare intrinsece est
connotare per modum habitudinis essentialis ...
... essentialis ... Connotare
extrinsece est connotare per modum habitudinis accidentales

Pausa sexta

posit'ue ul' comparat'ue ... alter in ...
est concor... quod ... essencialis
... est sinonimis ... superior
ul' inferior ... Concomitans ... est conno
... est ... concomitans ... est quo
... essencialis ... qualis
... ul' altam ...

11 **Predicabile** est ... formaliter ... natum
... in ... predicari secundum se ul' sibi sinonimum ...
... formali ... primo ...
... alia diffinitionem ... mala ...
[illegible]

18 **Universale** ... petri hispani
est quod aptum est natum esse in pluribus ...
primo ... omnes ... essent ...
equivoca equivoce ... complexa dicta
... transcendencia essent ...
[illegible]

19 **Illationes** ...
illationes quibus ostendi...
[illegible]

20 **Dubia** an ista ...
[illegible]

Pausa septima

1 **Genus** secundum ...
[illegible]

11

2 **...versalius** sic genus est ...
[illegible]

16

Pausa septima

... et si genus predicatur ... ul' predica
betur de pluribus ... ul' ... in ...
... quia ... homo ... plura ...

Ultimate sic diffinitur genus 3
est ... quod in aliquo sensu est ...
essencialiter ... secundum se ul' sibi ...
[illegible]

Realiter genus est collectio mul 4
torum ...
[illegible]

Generalissimum genus est 5
... quod non est aliud superius genus ...
[illegible]

Generalissimum in significa 6
[illegible]

Ens esse generalissimum ... 7
[illegible]

Genus subalternum est quod cum sit 8
genus ... esse species ...
[illegible]

Illationes ... 9
[illegible]

Pausa sep[tima]

affirmative aliquis cuius subalternum de aliquo adue[rso] cum [illegible] duo latus opposita vz quia [illegible] p[ro]po[sitio] non se[quitur] sor est s[ubstanti]a ergo sor non est quantitas cum sit utraque [etc.]

10 **Inconstantes** consequentie illationes sunt [illegible] non valentes quibus [illegible] a termino subalternante ad terminum subalternatum non vz illatio non distabuntur [illegible] a termino ad speciem vel individuum non enim sequitur corpus est [illegible] corpus animatum est [illegible] non sequitur omne corpus est [illegible] omne corpus animatum est [illegible] non sequitur [illegible] est [illegible] homo est s[ubstanti]a est [illegible] sortes est [etc.] sunt utriusque [illegible] cum quibus [illegible] regulas ang[e]les constantes et non constantes [illegible] ponentem aut sophismata et solutiones [illegible] quia minus [illegible] [illegible] sic breviter [illegible]

11 **Transcendens** est terminus communissimus [illegible] essentialiter vel [illegible] de quolibet termino [illegible] sine hoc quod aliquis alius terminus [illegible] [illegible] stante [illegible] [illegible] obiicitur primo non videtur quod dicitur transcendens maxime [illegible] quia [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] non [illegible] [illegible] individuo [illegible] maxime [illegible] ens [illegible] non est [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] ampliativum non [illegible]

12 **Ad argumenta** [illegible] [illegible] [illegible] dicitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] collectivis commentaria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aggregative [illegible] [illegible] [illegible] omnes homines [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Pausa octa[va]

1 **Species** [illegible] que est que [illegible] subassignato generi et de qua genus [illegible] [illegible] diffinitio est porfirii obiicitur primo [illegible] diffinitio [illegible] sequitur quod homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] sortes esset species [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] subassignato generi [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species quia [illegible] subassignato generi et genus [illegible]

2 **Subalterna** species est que cum sit species [illegible] esse genus ad aliud [illegible] et ad aliud [illegible] obiicitur primo [illegible] homo esset subalterna species [illegible] [illegible] quia esset [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qualitas esset subalterna species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subalterna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3 **Specialissima** species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obiicitur primo [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible]

Pausa octa[va]

[illegible] specialissima quia non [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] species [illegible] non est [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affirmative [illegible] [illegible] ad arg[ument]a

Aliter secundum porfirium sic specialissima species est que cum sit species non potest esse genus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obiicitur primo [illegible] homo non esset [illegible] species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species potest esse genus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] est [illegible] species [illegible] species non potest esse genus [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] species specialissima est diffinitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] 5

Ad argumenta [illegible] dicitur quod hoc est accidentaliter [illegible] 7

Species [illegible] nulla species [illegible] [illegible] nulla species est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 6

P[ositum] sub[a]ssignato generi est species subordinata alicui generi in recta predicamentali linea [illegible] homines [illegible] homo 4

Alie diffinitiones specialissime [illegible] [illegible] [illegible] species specialissima est de qua genus [illegible] homo [illegible] [illegible] species specialissima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 8

Diuisitatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 9

75

Pausa octaua

[illegible]

10 **Dubia** an spes possit saluari [illegible]

11 **Illationes** [illegible]

12 **Illationes** [illegible]

Pausa nona

1 **Differentia** [illegible]

2 **Differentia** [illegible]

3 **Differentia** [illegible]

Dra magis [illegible]

Pausa nona

[illegible]

Diuisio dre magis [illegible]

6 **Generifica** [illegible]

Specifica [illegible]

Indiuidualis [illegible] 8

9 **Propria dra** [illegible]

10 **Constitutiua** [illegible]

11 **Diuisiua** [illegible]

[illegible]

12 **Dicta convertibilis** [illegible]

13 **Formalis** [illegible]

14 **Dicta faciens** [illegible]

15 **Dictas esse** [illegible]

16 **Dictas ignite** [illegible]

11 **Illationes** [illegible]

Pausa ix

[illegible]

Obviative contra [illegible] 18

Inconstantes [illegible] 6 19

Toppium est [illegible]

Pausa x 7 1

Subalternum [illegible] 8 2

Specialissimum [illegible] 9 3

Individuale [illegible] e 10 2

Proprium [illegible]

76

[illegible]

6 **Secundo modo** [illegible]

7 **Tertio modo** [illegible]

8 **Quarto modo** [illegible]

9 **Ad argumenta** [illegible]

10 **Diffinitiones in for[ma]** [illegible]

Conuersim [illegible]

Propria [illegible] 12

Agnitio [illegible] 13

Sumptio [illegible] 14

Auctori[tas] dyffinitiones [illegible] 15

Illationes [illegible] 16

Obicitur primo non sequitur risibile est denominabile de homine igitur homo est denominabilis de homine et antecedens est, risibi[lis] et homo et denominabilis de homine et antecedens est risibi lis igitur antecedens est homo. Ad primum non valet in malis dic[itur] ... quod non debet uerum ampliatiue obicitur si propria essent ... sibi inuicem predicata sequeretur primo idem esse proprium sui ipsius ... quod implicat secundo quod subiectum et propria passio essent de eadem puncto etc.

u **Illationes** proprium inconstantes sunt male quando quibus ostenditur quod non valet quando quia abun de finita ad uterum de predicato secundo modo aut a bertium de predicato primo modo ad eius causam aut si insertur predicate non declinato uel quando arguitur de predicato quocumque modo contrarie supposito ad eius abstractum exemplum ut non sequitur omnis homo est canescens igitur puer est canescens similiter omnis senex est canus igitur omne canescens est senex similiter homo est risibile igitur homo est risibilitas alia propter breuitatem obmittuntur.

Vndecima

1 **Accidens** in quantum est predicabile quod in se uel sibi sinonimum inmodo predicandi formali de aliquo tamquam de recto accidentaliter et non conuertibiliter et sic accidens dicitur accidenti quantum ad indiuiduali contra primo si diffinicio staret sequeretur quod nullum esset accidens indiuiduale quantum est accidens quia nunc tale est predicabile igitur antecedens quia li predicabile dicitur capi intencionaliter uel in pre famosiori sensu scilicet pro quod de predicato sunt secundo nullum accidens placitum esset accidens non scilicet quia nullum tale est predicabile secundum si secundum ad primum dicitur quod li predicabile dicitur capi large ad secundum dicitur quod sufficiat quod sit secundum sibi sinonimum.

2 **Accidens** omne est vniuersale predicabile secundum quod in se uel sibi sinonimum inmodo predicandi formali de aliquo tamquam de recto accidentaliter et non conuertibiliter ut album nigrum. Obicitur primo nunc accidens dicitur omne igitur antecedens quia est sibi est proprium idest quod sibi indiuiduale contra scilicet antecedens quia quod sibi est sit in aliquo determinato subiecto quod nequit esse in alio ut simea quod inuasio secundo idem est accidens quod est proprium igitur antecedens ad primum potest dici simeus proprium accidens nasi i arpatum non tamen propter hoc oportet quod sit indiuiduale quia proprium et indiuiduale condistinguntur ad secundum dicitur quod sit scilicet sibi a contraria ratione.

3 **Secundum Porfirium** accidens est quod adest uel abest preter subiecti corrupcionem. Obicitur primo uidens esset accidens quia adest homini secundum sole et abest preter corrupcionem sole et cum igitur secundo forma specialis esset accidens quantum scilicet antecedens quia forma specialis adest et abest preter materie corrupcionem tercio accidens abstractum non esset accidens cum non adest tale quia secundum solo ymaginatione secundo quarto mors uel combustio non esset accidens quantum scilicet antecedens quia quandocumque horum aliquid adest sit subiecti corrupcio igitur ... uel ponitur prima igitur antecedens non li vniuersale quia tunc non apte ... accidencia quia indiuiduali non et hoc etiam conuenit subdiffinito secundo li albus similiter li niger non esset accidens ... tamen cignus aut coruus quantum scilicet antecedens quia non abest cigno preter eius corrupcionem ad primum dicitur quod accidens non adest in hac sine labro scilicet pro ... contentione ad secundum quod non accidentaliter ad totum ... ad quartum dicitur quod mors non est accidens scilicet mortalitas tamen ad quintum dicitur quod arguit tamen ad secundum albedo numquam abest cigno sufficit quod extraneo cigno possit abesse uel secundum preter ... abesse uel saltem secundum ymaginacionem.

e **Vocaliter** accidens est vniuersale predicabile de aliquo tamquam secundum se uel sibi sinonimum uel eius contrarium accidentaliter uere et affirmatiue de recto et etiam negatiue de eodem uere et distributiue et sine ampliacione uel de aliquo extraneo ad propositum. Obicitur si li vniuersale stant tunc accidens indiuiduale non esset accidens quantum secundo motus talis ... aut separatum esset accidens quia non talis est ... secundum se de aliquo quia motus corruptibilis et separatum tamen in uno loco manet secundum se et tercio li homo esset accidens ... li animal quantum scilicet antecedens quia hoc est uerum animal est homo animal non est homo ... uere et uere ne de ... quarto li risibile non esset accidens ... li homo quantum scilicet antecedens quia negatiue predicatur uere et negatiue de eodem hoc est sua falsa homo non est risibilis quinto li albedo non esset accidens ... tamen homo quantum quia hoc est sua falsa homo est albedo sexto li homo esset accidens ... tamen alba quantum scilicet antecedens quia predicatur accidentaliter de li albo et non conuertibiliter ... et antecedens hoc est accidentalis album est homo quia verum quando extraneo super alio ...

10

7 **Ad primum** dicitur quod arguit uerum quod secundum sufficit quod secundum eius sinonimum ad secundum dicitur quod hoc non est accidentaliter ad quartum uerum quod ... uere in proposicione de modo loquendi consueto tamen inconsueto bene sic hoc vniuersale non est et hoc ... uerum est in abstracto sufficit quod predicatione uere in concreto ad sextam dicitur quod hoc non est ... de recto uerum de li mors uel combustio dicitur quod sit sua accidentaliter homo moritur non tamen mors est accidens quia insimili non sequitur homo est diues accidentaliter igitur diuicie sunt accidencia cum accidencia non possident ... scilicet secundum se et subiecti corrupcio non est li quoniam aut hoc est in propria quod non corrumpitur. ... dispariti de li vniuersale dicitur quod sit accidens et etiam proprium ... propter hoc implicat diuisis uerbis li vniuersale ... uere et negatiue de homine utrumque in homo vniuersale non est ... hoc non est distributiue similiter ampliatiue ... uere et negatiue de li homo sicut homo non ymaginatur esse risibilis sed contra.

u

6 **Separabile** accidens logicaliter est tamquam predicabilis uere accidentaliter et uere et de suo subiecto et proprie uere et negatiue et accidentaliter de eodem subiecto sine hoc quod tale subiectum desinat per aliquod supponere sicut homo est albus homo non est albus realiter sic accidens separabile est quod secundum quemcumque cursum nature potest separari a suo subiecto sine subiecti corrupcione ... subiecto manente ... sic accidens separabile est quod contingit eidem inesse et non inesse. Obicitur contra primam diffinicionem primo nullum potest esse accidens separabile igitur antecedens quia nullum potest separari a subiecto igitur antecedens quia nullum potest per se stare si separetur quod non stetit ... igitur consequens secundum li albus non esset accidens ... tamen cignus quantum scilicet antecedens quia secundum quemcumque cursum nature non potest separari a cigno. Consequens etiam sequitur quod magnitudo celi non esset accidens quia numquam contingit magnitudinem celo non inesse et tercio li risibile non esset accidens ... tamen homo quantum scilicet antecedens quia hoc numquam est uera homo non est risibilis subiecto pro aliquo supponente ad primum dicitur sufficit accidentia corrupcio per separacionem et propter hoc dicitur separabile quia per separacionem perdit esse ad secundum sufficiat quod separetur a cigno uel ymaginatur separari a cigno ad tercium diceretur sit de isto ad quartum.

12

13 **Inseparabile** accidens est logicaliter est tamquam predicabilis uere affirmatiue et accidentaliter de suo subiecto et propter hoc non predicatur uere et negatiue et accidentaliter de eodem si bene uere et affirmatiue de extraneo ad propositum realiter sic inseparabile accidens est quod secundum quemcumque cursum nature est difficulter separabile a suo subiecto preter subiecti corrupcionem. Obicitur contra supposita primo nullum est accidens inseparabile igitur antecedens quia nullum est quod non possit separari a suo subiecto potencia diuina igitur consequens ad argumentum dicitur quod licet est separabile alio tamen quemcumque cursu nature adhuc tale est artificialiter separabile a cigno uel corruo et li inmo non dicit impotenciam sed difficultatem et cignus potest dealbari si est manifesto predicetur.

1

8 **Indiuiduale** accidens est tamquam quod accidentalis singularitatis proprie propriorum denominatiuum predicatiuum aut est accidens quod est indiuiduum non dicitur indiuiduale accidens accidens accidentale quia proprium accidens dicitur complexe primo quod determinat subiectum in quo sit sicut aquilinitas inuaso secundo quia est proprium quocumque modo sit vniuersale dicitur accidens proprium hominis et non est indiuiduale tercio quia est accidens inseparabile quod forma complexionale et multa ... accidencia hec quibus homo differencia ab aliis et ego ponerem et multas diffiniciones aliorum sed propter breuitatem obmitto multas et proprium albi tamen contrarium et ... bidum

le

9 **Albedo** sic accidens est tamquam vniuersalis predicabilis denominatiue de subiecto quod uere uel negatiue uel sine de subiecto preter corrupcionem uel propria supponit subiecti proprium dicitur quod uere sit et dicitur proprium secundum distinctum dicitur aliquo ... sit accidens est quod vniuersale uere et affirmatiue de aliquo tamquam specialis et de essencia uera propria et eius supponit cum non uere predicat quod tamen uerum uere de ipso. Obicitur contra primam albedo non quia est omni accidencia igitur antecedens quia non quia inseparabile accidencia et etiam ... subdiffinito. Consequens marsilius li intensum mixta albedo est intensa non esset accidens quantum scilicet antecedens quia non proprie determinat specialis secundo sortes est idem li idem esset accidens tamen sortes quantum quia repugnat sortem esse et ipsum non esse idem scilicet antecedens quia repugnat ei uere uel de essencia uera scilicet de se ...

r

10 **Consequentes** illationes accidentis sunt bone quando quibus ostenditur quod omnis quod est bona accidentis et propositione in qua uere et aliquod accidens de aliquo generaliter et speciale ad ...

cuiusdam et quolibet eius sunt aut alterius abstra cto adeius concreti accidentale tam alterius quam ne gative ... bene homo non est irrisibi lis ... albedo est ... album ... inconstantes ... quibus ... in qua ponitur ... accidentalis ... in abstra cto aut ... de modo loquendi in consueto in qua ponitur ... accidentalis ... de modo lo quendi consueto ... obiectiones propter ... unitatem

11 **Communitas** ... est con venientia maior vel minor ... intellectum abstracta ... magis aut ... maiorem aut mi norem abstractionem eiusdem ... est ... generalissima ... in qua omnes res totius mundi ... conveniunt ... in unam convenientiam aut similitudinem ... specie ... solum individua eiusdem speciei ... una similitudinem ... multorum similitudines etc.

12 **Differentia** ... est dicta qua ostenditur quod genus ... ab omnibus aliis ... pluribus ... et ... species ... [illegible]

13 **Numerus** ... est ... in quo ... tamen ... essentiali non con cidentes ... [illegible]

14 **Ordo** ... est quo ostendi tur ordo ... [illegible] ... sunt nobis plus sensibilia ... [illegible]

15 **Sufficientia** ... est quod ... [illegible] ... et accidentalis ... et sit essentialis

16 **Dicta inter** ... et praedicabile est dicta qua ostenditur quod praedicabile ... cum ... complexum aut incomplexum ... [illegible] ... sine ampliatione de pluribus ... res essentialiter distinctas ... [illegible] ... sine ampliatione sic ... sortes ... est sortes ... propria impositione etc.

17 **Convenientia** ... et praedicabilibus est convenientia qua ostenditur quod praedicabile ... [illegible]

18 **Sectio** ... [illegible]

19 **Adprimum** ... [illegible] ... mentaliter in complexum ... [illegible]

20 **Dubia** ... [illegible] ... sensibilia ... insensibilia ... [illegible]

21 **Constantes** ... [illegible] ... materia

obmitto obiectiones et plura alia sine impositione et propter brevitatem et propter librorum carentiam tibi domino deo creatori meo relinquens quod annullo vincente aliquo pietatis scribens hec brevi volumine et declinans sile do debitis locis quod annullo cautela aliquo matrimonio ratione brevi potui quoniam aliquibus utilius positum vel linque possum sed solum quod consuetudine corpus hunc defectus meis diffiniendo consignavi

22 **Individuum** secundum porfirium est quod de uno solo predicatur. Obiicitur primo quia tantum est proprium vel apte subiecti positum esset individuum. Consequens falsum. Antecedens quia non talis predicatur. Secundo li paulus est individuum et predicatur de pluribus. Antecedens quia sic plato non est paulus sortes non est paulus si dicas ad nec eadem de nec predicatur de pluribus sic sortes est paulus plato etc. et si dicas hoc quod sit sic tamen adhuc verum sic sortes est esse paulus plato et si dicas non ampliatione tunc hic est non ampliatione paulus est paulus et affirmativa etc. et si dicas non sinonimus tunc sic homo est paulus sed est paulus etc. sed plura etc. adhuc predicatur de paulo cum digito et paulo sine digito quod sit alterata et plura distincta. Ad primum dicitur licet non actu tamen sufficit aptitudine. Ad secundum ita patet.

23 **Signatum** individuum est tantum secundum signationem vel toto quo impositum in certa persona sive cum impositum ut ferat vestigium vel absentis tamquam presentis subnomine proprio et specie determinata. Obiicitur primo nullum est individuum signatum. Antecedens quia nec est tantum nec res non tantum quia individuum dicitur res esse in divisa et aqualibus alia re divisa, in suppositum per se subsistens tantum autem tale suppositum non est. Secundo nec res quia hic accipit actus 3o vel esset individuum signatum nomine proprio vel aliquo et aliquo non non esse quia nomine vel coniuncta cum alio supposito sed 2m etc. 3o non videtur cum nomina propria individuorum non imponuntur substantie prime sed substantia quia et prono quod sortes amputatur pollex tunc sortes quia non licet in certum appositionem non significabit plures sortes. Quartum simile adam ergo toti quantum non est nec li adam id significabile. Ad primum dicitur quod sive est tantum sive res cum esse individuum. Ad secundum dicitur quod et nomine et coincidentia. Ad tertium dicitur ne quecumque propria nomina mea. Ad quartum dicitur licet res non sit adhuc tale nomen proprium id est vel quod sit variata etc. in more parte

24 **Vagum** individuum est tantum singularitatis pronomen demonstrativum plurium sive solum vero demonstrata pro omnis speciebus particularum distinctivis vagum appellatum quia ipso cognito per non scitur cuius speciei tale individuum existat. Obiicitur primo hic currit demonstrando sortem li hic non esset vagum individuum quia hic nullus est tantum cuius quae singularitatis tunc simile nec est non li hic. 2o istius hominis asinus currit li istius homo esset individuum vagum. Consequens quia si sortes habet centum asinos pro omnibus li istius hominis asinus supponet. 2o supponet pro pluribus essentialiter distinctis. 3o isti homines currunt li isti homines esset singulare vagum. Consequens quia ista videlicet quilibet homo demonstratorum currit. 4o meus asinus currit li meus asinus esset individuum vagum. Consequens quia li meus per se importat plures res cum sit possessivum quia omnes asinos quos possideo. 7o illius hominis asinus currit esset individuum vagum. Consequens sed antecedens quia in ista ille asinus hominis currit li ille asinus hominis currit est individuum vagum quod ... li homines asinus quia non videtur ... diversitas quod hic asinus vel sortes currit non videtur an id distinctum sit individuum vagum vel tantum quoniam etc.

25 **Nominum dicitur** quod hic individuum vagum et pronomen demonstrativum per intellectum de pronomine cum rone demonstrationis repugnat supponere pro pluribus essentialiter distinctis distinctum et ratione et si obiciatur li hic supponit pro qualitate re mundi quod prae de incerta 2o pluribus dicitur quod hic sit eque et tam dicitur dicitur li hic non est nomen dicitur licet 2m secundum non est 2m logicam est nomen. Ad secundum dicitur quod respectu obliquum est individuum vagum sed est recta non sed totum est individuum incertum. Ad tertium cando

divisive est similiter vaga enim sit iste et iste et iste homo et licet supponit pro pluribus hic non est divisive sed coniunctim et etiam vale sit illi homines simul sumpti etc. item est individuum. Ad quartum dicitur quod li meus est pronomen derivatum etc. non est individuum ad quartum vero divisivas est quia in secunda vero predicatur et obliquo sed 3 sed in prima non ad sextum dicitur quod est individuum in quantum demonstrando sortem quia est distinctum etc.

Circumlocutum individuum est 26
tantum pro suppositum alicuius speciei non dicitur sed circumlocutione pronomen proprium nomen et nomen cum adiacens accidentaliter tali supposito ob ignorantiam nominis signati ut conradi filius li conradus est proprium nomen noti et quod lo et li filius nomen cum dicitur accidentalem adiacentiam supposito quod non sit nota. Obiicitur primo lupi filius sit sortem vocatum circumlocutum et tamen hic tamen ut est suppositum alicuius speciei ut est nomen communis corporis et cum sed utrumque cum nomine etc. 2o id quorum dicitur quod hic est in sensu compositio tamen bene dicitur per dicta quocumque modo circumloquitur aliquod individuum designatis et 2m persone similitudine hic tamen per dicta circumlocutum individuum etc.

Insignificando tantum 27
individuum est tantum significabilis complexum tantum specificum cum cuius specifice non est predicabilis de eo ante et sine ampliatione unde hoc est falsum adam est homo sed cum ampliatione bene adam fuit homo. Obiicitur primo quod non est non est diffinibile sed individuum insignificando tantum non est etc. 2o nullum individuum est diffinibile sed secundum tamen quoniam etc. ut individuum in significando tamen. 3o si li homo non significaretur de ipso petrus sequitur quod sanctus petrus non esset intellectibus cum sanctum in sancta homines sunt intellectibus. Ad primum dicitur quod non est diffinitione modo sive et quia sit et ad secundum. Ad tertium dicitur quod licet sanctus petrus non sit homo quantum sed resoluta cum 2m pro compositione eius partem est intellectibus vel per ut dicitur quod li est de importare temporis presentis usque modo indici cum ut sit sensus sanctus petrus est vel erat homo et erit intellectibus 2m utrumque eius partem

Insupponendo tantum est 28
tantum sive significabilis complexum specificum cum est predicabilis de eodem vel ante et sine ampliatione individuum insupponendo et pro non simul isti tantum significabilis complexum tantum specificum cum est predicabilis de eodem sed et vere et que ante et sine ampliatione non hic contra individuum predicatur de pluribus quando nomine etc. tantum individuum 2o sortes predicatur de pluribus sic ut plato est sortes cicero est sortes etc. sed negative ut plato non est sortes vel ergo ampliatione ut plato ymaginatur esse sortes. 3o substantia sortes corpus est sortes plato est sortes animal est sortes predicatur de pluribus sed subordinate deus autem dicta disputat 4o li deus licet predicetur de patre filio et spiritu sancto hic tamen non sed vero pro distincta 7o li sortes licet predicetur de mea et sortes sortes non tamen distinctum 6o si quibus baptizaretur hic nomine sortes licet uno nomine baptizaretur cum alio accepto unus quod alter

Albertus differt singulare sic est 29
una res numero et non plures quoniam sit cum partes autem est tantum apte natum sive vere unum et non plura et modicum in secta dicat tantum sive est tantum quod sive et nomine accepto vel 2m modum sine impositionis est apte natum pro uno solo et non pluribus supponere quod vim nec est ut sunt nec est res aliqua. Obmissis diffinitionibus bene marsilii etiam buridani secta et improbationibus eorum regule quare consentes sunt prima ergo tertia pro individuum vagum de quo aliquis ne adverte eius de secta specialiter et cum tali supponit vere quam ... alicuius cum aliquis tantum predicatur re de individuo ad naturam quod tantum superior formatur de individuo videlicet illo

Coincidentia est conce- 30
ptus quo ostenditur quod vel licet coincident in materia in esse non tamen in ratione formali vel licet coincident cum singularibus quod sunt idem per re vel et sunt non tamen 2m illum quod est sive quod vel ante ergo prius tantum erat an in dicta diffinitiva de disputatione bene vel et tamen quod distincta remota diffiniendo enim homines difinio

Duodecima

et plronem s3 an q una et essentiali cu qlibz in
diuiduu heat dicitur essentialem scoi qutibilem
qua dicit aqualibz alia re et absea ut sui diffinio
qua et dr q pnt hec diffinicionem qua sibi
spiam et quitabilem s3 no manisima cu aut dabi
les sunt accidis sin hes cu destitutis singularibu
maneat vita

1 Arbor po

firiana est coordi
natio tabore pdica
bilium descendentem
et in sub et supra et
a latere hns similitu
dinem arboris rea
lis puise scdm ra
dicem notificationis
no puise aut scdm
radices fundationis
Obicit' primo nulla
est arbor porfiana i" arg gma porfiius no est
q aut no est nulla arbore hz i3 2° si h arbor
haec simili ne cu reali arbore sequeret q deret
hec radices in filius h aut supplus i3 ad pmlug
porfius no sit tn adhuc arbor porfiana inse
pars delura n° opz q possideatur a porfio cio
scdm dr3 ex diffinitione q aut sit arbor euersa
et no ensa conuiti' in diustraos

2 Stipes est linea recta in medio ar
boris collocata inq scdm descensum
ul' ascensu ponit' tam absoluta et in
sub et supra coordinati gradualem en
cu vniuersi descendentes habens in generibus spe
bus et indiuiduis Obicit' contra stipitem in se
primo sba non est generalissima istius arboris s
arg q2 li ens est generalis eo i3 2° nulli gen
ut sit pt esse genus s3 corpus animatum est q vnu
i3 3° anal' rōle male ponit' pgne i" arg q2
quitatiue cu li homo sit erat spes spalma et p
ans 4° incrementis ponit cora pgna mo in ar
boris i3

3 Quinto si li ens no esset gna
ppt analogia tunc n° li sba q2 si t
pmaa gignam causas et causata s3
pmam prius et aas posterius ad
pm dr' q multi tenent qd li ens vniuoce pt sbas
et accidentia cu accidentia cum sint entia pse
subsistentia in sacramento ad scdm pt sacrpi
mentalit' prim complexo adtam dr' cu ndo dua
lit' q arguit vim 2° dz h' capi ad 3tm vnu
est inhrentia corporalia adquitu dr' q esse sbaz
ul causam no q' deo pps q2 si n a sba creata
ficet adhuc deus fuit subi

4 Latus sinistrum est latus in quo
ponit' dre abnegatiue dicit quitatiui
tnaz cu substatiua bone cum slibz
sbe dependentis q conuiot pmodu
essentialis habitudinis positiue sine h' q tales
dre habeant se inse s3 ut gna et spes coordina
bilit' Obicit' primo ponendo li ens pgna mo
tunc supp li incorrecta dz pom independens ad
supradem i" incorrecta dz ponit' male p
gna mo in latis 2° in corpore rea no pt virtute de
deo i" arg q2 deus lig no hz corpus tn incognita
natus est haec corpus q li in corpore reali sit i3 3° vm
datur anal' in mobile q inmobile male pom'
4° int incorporeum et i aiati infinite spes sunt me
diabiles q ad pm dicit' q arguit vim ad
2m dr' q li incorporeum dz capi positiue et no
pnatiue ad 3tm dr' q arguit vim simile et q tu
s3 q sunt mediabiles soli deo e cognita i3

5 Latus dextrum est latus in quo
ponit' tam constitutiuum et dre sper
constitutiue hntes se coordinabilit'
psubcoordinatio ut gna et spes in se
et ad eos tamos q sunt in stirpite recte coordina q
Obicit' primo li dependens dz stare supp li cor
porea i" correru male pom' pgnalissimo in la
tis s3 arg q2 li dependens pt omnis sbas cra
tas q est gnalis q li correa i3 2° sensibile
male pom' in io late i" arg q2 aliqd est sen
sibile q no est corpus aiatum i3 arg q2 assere
est sibile et no est corpus animatum i3 3° vole
male ponit' ut supra e deducitur i" 4° moble

no est dra essentialis i" arg q2 est scdm
accn ntalis i3 ad pm dr' q arguit vim
ad 2m dr' q loco eius dz pom sensitiuu
ad quartum q 2m fidem meam no est dra
s3 2m gentiles qualis erat porfius an
qusionem scte katherine

6 Speciem esse inme
diatam qui est speciem sit esse
qui pmu q no est dabilis aliq
alia superior adeam et in fide adil
lud genus aut est distinctum cira et speciem
constituta p differentia sibi opposita con
tra cu isto tuc No multa inquirit an sint
dabiles duo tnt in coordinatione arboris
sic immediati q int' id genus et iam spem
no esset dabilis aliquis tnc q natus sit me
diae int' ia dico breuit' q pm dint q bna
intus no s3 bene deus in tuitu suo q deciamt
natura incto mid ponde et mesura certio
sit q essent mediabiles Na capiatur li
sba tuc ibi mediare pt sba p h's pticta su
tura pnis creata et increata silr qual' pt
bre li b'bi et al' rōle et li bruti multa gna
sma res gtas exima et forma q forma no
est aia huana et eis Sic recta deias da
bilis n est dra simr et gta et c Obicit' pro
dre no sit inpnto sbe i" male pom' mar
bore sbe arg q2 dre essen'les sit inpnto q
lit' ad pm 2m marsiliu dr' q oms dre sit
in pnto sbe et c

7 Declaratur arbor sic
primo li ens sit absolute et adequate
oms sbas et oma accidentia et h3 dra
scdi quitabilem q dra n° e diuisiua
n° constitutiua s3 li transcendens ens et sit de
ens mundi pmodu qualit' essentialis 2° pt
li sba et sit oms sbas pmodu qualit' essentia
lis et hz duas dras s3 independens et de
pendens et li independes sit deu pmodu q
litatis essentialis et li dependens sit oms sbas
creatas inuisibiles et visibiles 2° pom' corpo
reum et sit omes sbam qta exima et forma
conondo materias eor pmodu qualit' essena
alis ul' formas ul' tom q tum silr li corpus in
corporem aut sit substatiue omes sbam de
pendentem no q tam exima et forma et an
gelus dyal's et materia pma et forma huana
pse subsistente 4° pom' li ponitur aiatum
et sit substatiue oms sbas dependentes gtas
exima et forma q forma est aia sensitiua
cognositiua ut ho ul no cognositiua ut bos
ul insensitiua ut planta herba 5° pom' mole
et sit oms sbas gtas exima et forma q for
ma est aia sensitiua no huana consistens
li bruti int qua spez et spem huana na
te sit mediare infinite spes inmobile et po
in no dz

8 Habitudo dicitur in se
est habitudo qua ostenditur q dre la
teris dextri hnt se int' se ut gna
et spes s3 dre sinistri hnt se ut tam
disparati et ad omis inferiores tamos latis dextri
s3 dextri latis dre hnt se ad omis sinistri la
tis inferiores ut gna et spes No ponendo li es
pgna mo tuc tamu latis sinistri sic vadunt p
mo pom' dependens p9 incorporeum p9 in
aiatu et li in aiatu sit omes sit q tam ex
materia et forma q forma no est aia p9
insensitiuu et sit omes sbam gtam exima et
forma que forma est aia no sensitiua p9
inmole immortal aut pom no dz Dr latus
dextri sic primo pomt' dependens p9 cor
pore'u p9 aiatum p9 sensitiuu et sensitiuu
sit oms sbas gtas exima et forma que for
ma est aia sensitiua moble aut no dz p9

9 Descende a generalissimus ad
specialissima est continue descende
diuidendo gna p dras sibi oppo
sitas ad speciem spalissima in qua
inbz pleto quiescere idest cum vlterius ppo
sitas species no diuide s3 transire ad in diu
dua q ab arte sunt relinquenda quia infinita
et incertis nulla est disciplina i q2 conuiunt'

no͂ pont facere sciam masima vl' sic descendere cum mir ad specialissima est sz loco prima quas aucte ples spes diuis accepta no plus in praas qua gena pulco q ba sit astende ad qua ma e loco pluri spes cape vm gena q vmco acceptu mptat or ia que ille spes plelz mptat conceptaba ds spes e collstraim pluri in vna naturam i in vna simili nem ul' conuenientia sz gena magis ds spes qua na no st' oms homines actu existentes aar spes esst corruptibilis sz homines q st' fuere erunt z sunt sum nem i q to ul' habuit ps successionis eterna homme est q est collati wm multor indiduy aut q e disiugm ul' expressitiby parcialiby q sistens sz sde fir loco sirgne nomine parta zcope

10 Illationes constantes sut bone que z psitum dum cuiuslibz approne a'ia inqua pomz aliqua dea essenciales a'ra latis ad ne͂tiua die sibi oto zcgla inferiors ul' alia inqua po' dicti a'ra qmis addomis dcas inferiores disiunctim aut disiunctiue cunctas ul' anegatiua cuislibz tam superiors adnegacion cuislibz tam inferiors decode ul' abaffirmacione tam inferiors decode d'aliquo ve adaffirmacione cuislibz superiors decode ul' appone inqua ve negatiue aliqua dici latis sinistra ad affirmacionem die sibi ote decode z cuiuslibz omnium inferioris adea vz qua z sic obmiss argumentis z alijs viciosibz pertractacionibz ad ampliata eunde est

Tredecim

Ante pre dicamenta est cpda cognoscibile ab aristotele sz quoddam sz ul' sibi equiualens in libro pdictor tercia dici prerequibilit valens adea q inuenit prictis dicuntur. Obiciatur primo sequeretur q ampliata pret hispam no essent ampliata qnsm sz amz quia no st' abaristotele tradita zo. vel pro sitori essent ampliata qnsm sz amz qz zo vz ampliata esset ampliata qnsm sz amz qz st' qda cognoscibile zo ampliatu ul' e i' amz nc e ppo nc tmus nc res i' zo nulla noticia e in libro pdictor i' amz qz qlibz noticia est inhesiue mania zo nulla in libro. Ad pm suffit q zm sibi equiualens ad sz aliqd q prerequibilit ad tcium q no valet ad essencialem sz accidentale cognicionem eor. Ad qrtu di' q due sz st' pos z equiuoca z vniuoca z dentia st' tam z res ad quarti vm est inhesiue sz obiciune hn

1 Numerus ampliatorz e unus quo ostenditur q tria st' anpliata in qre sz diffo diuisio et ecgula z septem i' spe sz tres diffios due diuisiones z due regule. Obiciat primo nc st' tria in qre qua mo nc subalterno i' amz quia qlibz illaz e fla or diffimo e ampliatu or diuisio est ampliatu sile omnis qa est ampliatu zo sex st' ampliata i' amz quia ad hunc tria adduntur sz modi pdi adicio zo plura st' in spe qua septem i' amz quia adhuc e vna diuisio sz eor q dicatur. Ad pm di' q hz no or diffinicio aut diuisio a'qa sit ampliatu tam or diffimo anpliatus sz q b tom diffimo anpliatalis est qrtu i' ad scdm di' q reducuntur ad ia tcia. ad tcium di' q e subdiuisio pdme pcende

2 Vnitas ampliator est vnitas qua ondi' q diffinicio eqocoz vnitz ut sciat' q nulla tma eq pom' inppuito ut sit z vniuocoz q omnis tma pomibilis inppuitis di esse vni q z denominator ut sciatur q q cretu z abstractu sz ponuntur in eode pdito diuisio explecior q nulli pom' inppuito et scda diuisio vz ut sciat' q oms tma inppuito

locabilis est subalis ul' accidentalis qms ul' sim cepintum qnsm sz amz qz sit equiuocu an sz cognoste ut no pom ea inppuitis ita vt tcium ut no ponatz in pdictis zo oms cocedunt ista equiuocu est inppuito similr equiuocu est inppuito inqntu e cu est inppuito similr equiuocu est in ppuito pdito inqntu equiuocu. Ad pm di' q no est in vnle qz tma equiuoca bz simili nc cu pmo tcio sz no tms. Ad zm pme due cocedutur sz tcia negz qua equiuocu no est vle nc indiuiduu nc pt esse subiectu aut pdicatu inqntu equiuocu z

Equiuoca scdm aristotele dicuntur quorz solum non gne est z ro sube zm id non est diuisa. Obiciat' primo nm equiuocu sicut tcium essz equiuocum qnsm sz amz qz nm tale dictum sz scabit' i' zo quilibz tma essz equiuoca qnsm sz amz qua cuilibz non est que i vm z ro sbe diuisa pt res diuisas qz sz z rem z sibi similia zo li ens esset equiuocu qnsm sz amz qz ro eius sbe est diuisa i oms res mundi st' ro eius sbi q st' diuisa zo nm vbum pnon adiectum aut pptm essz equiuocu qnsm sz amz quia nullu tali non est que cu nullu tale sit non zo nullus tma acci ntalis essz equiuoca qnsm sz amz qz nullu talis ro sbe est diuisa cu no sz res sbm. Ad pm dicuntur dz glosa i st' sic. Ad scdm di' q hc no est vltimata fo e. Ad tcium cocedunt nisi q li ens nuq pt esse vm cu qz sz st' sbm ppus z accidens postulis sile q fuitos de ens mundi etia st' sz diuisas qtibz. zo Ad qrtum nomen i do qnei vna adqntu ro sbe i conceptus ul' fcum pde nomen

Equiuocacia equiuoca st' omnium equiuoce significantes plura diuisis cceptibz sibi inuicem no solum ut st' tmin quorz quilibz pse significatu est vna dictio sinites ples res vm lec albinitatem distinctas diuisim rcbz diuis. Obiciatur primo nullus tma singularis essz equiuocum i' qnsm sz amz qz nu talis sit plura sz sz vm ad q inpor' adsignu i' zo q libz contrarium essz equiuocu qnsm sz amz qz q ptz tlc st' plura diuis cceptibz sz substancia z co nomen qa ha re album st' albene z alia sub stancia inbek zo li iohnes essz equiuocu qnsm sz amz qz st' plura sz iohnem stantem z sedentem. Ad pm di' in qntu talis nuq est eqcu i inquitu pcise st' vm vno qtu. Ad zm li st' plura diuis rcbz no tm diuisa. Ad tcium di' q no st' plures res realit' abinuice distinctas sz sz st' vna rem lz alterum

Actu equiuoca sut tmi sinites ples res realit' vno noie z diuisis rcbz eqz primo idest fine ordine ul' dependencia significator intse. Obiciat' primo ul' equiuoca actu essz solu tmi sm ba rba cheglentia ul' sinca a no bca som quia li canis est tma equocu in ordine ad duos actu sz actu distrabu tiuu z collectuum sile dat' tma eqcu in ordine ad actum z conceptu ut dcli ois canis sinca te z baca sz mali' zo si tale equiuocu essz ponendum maxime pt naturales simili nes hc fiet sz hc no qz belua marina z sidus essz al' latrabile in nulla nali pprietate silant i' Ad pm di' q pt sustineri z tunc di' sinites ples res i sinites alique ul' alique ul' aliqualit' z m diuisos cptu ul' actus ul' actu z qtu. Ad scdm q hc sit pt nales simines q requirunt' no in sebus nc in alius sz inpprietatibus eor

Aconsilio equiuoca st' tmi sinites ples res vno nomine z diuisis rcbz no eqz primo idest no scdm ordine ul' dependenciam significator intse ut homo sit hominem viuum z hominem pictum sz ppus hominem viuum pposite pictum. Obiciatur primo alij dant alias diffiniciones eqa aconsilio z casu i' amz qz diffinit' sic eqcu aconsilio est tma in ordine ad aliquos qtu quorz vno sit adequate aqua sita vna pmº q bz cu pncipalibz sz tis zo sequetz q illa essz va omnis homo est pictus qnsm quia homo sculptus z vniuus no st' picti. Ad pm dicitur q inea datur pt breuitate. Ad scdm tenendo pictum p sculpto vi e alias sz sla

8 **Equivocata** sunt res que a nomine equivoco diversis conceptibus ... non sinonimis ... [illegible]

... non esse divisum

9 **Origo** equivocationis est origo qua ... equivocatio ... [illegible]

10 **Univoca** dicuntur quorum nomen est ... [illegible]

11 **Univocantia** ... [illegible]

12 **Univocata** ... [illegible]

13 **Denominativa** dicuntur que ab aliquo solo casu differentia sunt et secundum id nomen habent appellationem. Obicitur primo ... albus et albedo non essent denominativa ... [illegible]

Dentia sunt tamen concreta significantes id accidentaliter quorum sua abstracta sunt essentialiter. Obicitur primo ... [illegible]

15 **Note tantum** denominativorum ... [illegible]

17 **Significative** ... [illegible]

16 **Vocis et significati** ... [illegible]

Denominans tamen dicitur ... [illegible] 18

 Pausa xiii

quod tamen actu non denominat denominatiue tamen denominatiuum est tamquam fons statum nata denominare ... accidente denominans et denominatum simul est ... ... abstractum est ... subiecto quod accidit denominat abstractum est ... solitarie et separatim dispositionem ... ... alteri adiacente concretum est ... continens istam dispositionem cum subiecto et ... dictis ... sufficiant in prima arte ... prima pausa decima

Diffinitiones

... sunt tres diffinitiones quarum prima ... equivocorum valet ad sciendum quod ... inquantum tales non sunt in puncto locabiles ... secunda vero univocorum valet ... quod ... tamen sunt in puncto locabiles ... tertia ... denominativorum ... concretum et abstractum ... sunt in eodem puncto et quod omnis talis in puncto locabilis est absolutus vel ... alia ... ista obiicitur ... dubia sunt ista an abstractum possit esse abstractum an abstractum possit esse concretum sine nova impositione ... et idem talis possit esse denominativum essentiale et cui hoc accidit ...

Divisiones

ante predicamentales sunt due divisiones quarum prima ... quod dicitur valet ut sciatur quod quilibet terminus est complexus vel incomplexus et quod non complexus est in puncto locabilis secundum vero ... quod secundum nullam complexionem dicuntur ... terminus incomplexus quod aliqui sunt ... et aliqui ... aliqui ... et aliqui accidentales obiicitur primo ... [illegible]

Regule

antepredicamentales sunt due ... [illegible]

Diversa

quia et non subalternatim ... [illegible]

Incomplexum

est ... [illegible]

Dici de subiecto

et in nullo subiecto esse ... [illegible]

... esse in subiecto est in duodecima ... [illegible]

Obiicitur

... [illegible]

Quando

... [illegible]

Predicamentum

est coordinatio ... [illegible]

Distinctio

... [illegible]

Ordo predicamentorum

est ... [illegible]

Pausa xiiii^a

vel civitatem vel dependenciam vel q(uan)titatem ... Obiciatur ... distancia a primo ... nulla est maior aut minor distancia ... quia ex quo deus est ubique erit indistans ... quia ... non videtur qualiter ... substancia est causa ... sequeretur omnium accidencium ... primo ... quod primo emanat ... qualitas ... esse ... in principio ... a forma substantiali ... ut patet ... in materiam ... quia ... forme in ... actio ... quia actio venit a forma ... extensio ... fit ... materie ... ubi quia ... locum ... situm ... passio quia ... ultimo relacio ... situm ... ad primum distancia ... Aristoteles posuit ... sunt alterius considerationis

Numerus

predicatorum est numerus decem ... intencionis ... quo numero omnes res ... comprehenduntur ... ordine ... predicamentorum ... [illegible]

Utilitas

predicatorum est utilitas qua ostenditur quod ... [illegible]

Sufficientia

predicatorum ... est sufficientia qua ostenditur quod omnis ... [illegible]

Per se esse in predicamento

est ... [illegible]

Pausa xv^a

Substancie eiusdem

predicatorum est primum in ... coordinacione predicatorum ... supremum ... substancia ... adequate et absolute omnem rem dependentem aut independentem corpoream aut incorpoream que de sui natura nata est per se subsistere aut esse per essencialis vel per se subsistentis. Obicitur primo ... ens ... [illegible] ... intelligencia est substancia ... nunquam nata est per se subsistere ... orbi applicata moveat ... natura potentia ... intelligencia bene ... supernaturali ... sufficit

Substancia realiter

est res de sui natura nata per se subsistentis vel esse per essencialis vel per se subsistentis et non innititur alteri ut suppositum. Obicitur primo ... diffinicio ... sequeretur quod albedo ... [illegible]

Substancia logicaliter

est ... [illegible]

Prima substancia

... [illegible]

Substancia prima

... [illegible]

Pausa xv

natus sit subita quo nullus talis alr in predicatione directa ei substare pt

6 **Secunda s(ecund)a** est talis vniuocis incomplexus quidditatis aut specificatis contentiua sub se tantorum specialium in diuiduos habens specialem primodum sue. Obiicitur primo li ens non esset secunda secunda ordinis [illegible] quia non est formaliter secundum tantorum specialium primodum sue sed [illegible] non [illegible] sit causa [illegible] actus [illegible] dicunt tantorum specialium non esse secunda sue quia non facit specialem substantiam sue sed commone [illegible] dicitur quod [illegible] vim quia non fit specialem solum sed [illegible] dicitur quod etiam [illegible] vnam opinionem sed [illegible] non

Proprietates sue est sex [illegible] tres quarum prima est insubito non esse secunda vniuoce predicari talia sicut hoc aliquid aut quale quod subappellatiue significat quarta in esse contrarium quinta non suscipere magis et minus sexta esse maxime et in sui mutationem susceptibilem contrariorum. Obiicitur quod primam formam specialis est secunda et tamen est insubito [illegible] secundo quod albedo in [illegible] [illegible] quia talis insubito [illegible] non est. Contra etiam non omnis sue predicatur [illegible] non omnis [illegible] vniuoce. Contra etiam idem [illegible] sicut hoc aliquid [illegible] subqualitate [illegible] et quale quod subappellatiua qualitate [illegible] elemens [illegible] Contra quartam ignis est secunda et tamen [illegible] [illegible] corrupit simul forma asini. Contra quintam forma asini est secunda et intenditur et remittitur intensione subiecti. Contra sextam deus est secunda et non est contrariorum susceptibilis [illegible] anima [illegible] suscipit [illegible] corruptibilis [illegible]

8 **Terminum** [illegible] sue sunt omnis terminum significantes species incorporeas vel corporeas inanimatas vel corporeas animatas vegetabiles sensibiles aut rationales aut [illegible] [illegible] [illegible] sensitiuum [illegible] sue aut quia deus generalissimum [illegible] deus [illegible] lapis [illegible] plumbum [illegible] plantarum [illegible] arbustum [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] individua [illegible] [illegible] Sortes [illegible] homo [illegible] omnia nomina liquidorum sicut aqua [illegible] nomina [illegible] animalium [illegible] quia generalissimum vel deus [illegible]

9 **Modus significandi** [illegible] sue est [illegible] specialem primodum simul adequate generalissimum istius [illegible] est [illegible] prima intentionis. Quesitum est [illegible] quod [illegible] tertium [illegible] Modus [illegible] est [illegible] vel inequale [illegible] prima [illegible] prima proprietas [illegible] sit rationaliter non esse insubito [illegible] [illegible] logicaliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negatiue [illegible]

10 **Ens predicamentum** est aggregatum [illegible] talis [illegible] sub et supra in [illegible] coordinatione [illegible] generalissimo ponitur li ens et post [illegible] due [illegible] [illegible] incorporeum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidentalis albi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

11 **Adhuc quarto** [illegible] li ens est genus [illegible] mundi [illegible] quod subiectum [illegible] essentialiter [illegible] [illegible] [illegible]

Pausa xvi

est ens [illegible] sequeretur quod omnis secunda [illegible] omne [illegible] esset [illegible] quia [illegible] subiectum esset [illegible] li ens [illegible] non [illegible] quod sit quesitum eius quis modus [illegible] necessitatis non [illegible] [illegible] [illegible] quantitas [illegible] [illegible] [illegible] magna [illegible] est secunda [illegible] albedo [illegible] dicitur quod li album non [illegible] [illegible] supra li ens [illegible] dicitur [illegible] li ens [illegible] [illegible] dicitur quod non [illegible] quod omnis secunda [illegible] scientie [illegible] [illegible] [illegible] quesitum [illegible] modus [illegible] est [illegible] ens primodum [illegible]

7 **Quantitatis** predicamentum est aggregatum generalitatis et sub et supra coordinatas [illegible] ponitur li quantitas et post due species immediate scilicet magnitudo et multitudo et sic usque ad individua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod deus non est

Sede tantum

1 [illegible] [illegible] [illegible] quia deus est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est quantitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] quantitas [illegible]

6 [illegible]

2 **Quantitas** realiter est accidens absolutum quod secunda materialis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magna [illegible] extensa magis vel minus [illegible] [illegible] Obiicitur primo quantitas non est [illegible] quod omnis secunda est quantitas [illegible] [illegible] [illegible] omnis secunda est quantitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitas [illegible] mundi esset in [illegible] [illegible] [illegible] corporee [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

8 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malus predicamentis [illegible]

3 **Logicaliter** quantitas est [illegible] [illegible] [illegible] essentialiter [illegible] quantitate [illegible] [illegible] generalissimum [illegible] [illegible] [illegible] abstractiue quantitas concretiue [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitatem. Modus significandi est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Obiicitur quantitas est [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitas [illegible]

9 [illegible] [illegible] [illegible] quantitas [illegible] [illegible] [illegible]

8 **Diuisio quantitatis** est diuisio qua ostenditur quod omnis quantitas est continua aut discreta finita vel infinita diuisibilis vel indiuisibilis permanens vel successiua. Obiicitur primo Aristoteles ponit diuisionem sic quantitatis hoc est [illegible] aliud discretum [illegible] magnitudo [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] quantitas discreta est [illegible] quantitas vel [illegible] [illegible] quod omnis [illegible] mundi [illegible] [illegible] [illegible] discreti [illegible] [illegible] quod li

10 aliud non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quantitas discreta [illegible] [illegible] [illegible] quantitas est talis superior [illegible] formalem modum [illegible] generalissimorum

5 **Continua** quantitas est cuius partes copulantur ad aliquem terminum communem vel est quantitas extensa[?] partibus habens situm. Obicitur primo: aggregatum ex duobus lapidibus esset quantitas continua, quia partes eius copulantur ad terminum communem, scilicet ad medium[?]; et si dicas quod quelibet pars debet copulari alteri, tunc statua non esset quantitas continua, quia non quelibet pars statue potest copulari ad terminum communem. Item contra: partes copulari ad terminum communem est in continuo assignare unum punctum cuius puncti pars una est finis unius et principium alterius. Item aut positionem in continuo est continuum habere partes, quia partes similiter permanentis nec conformis[?], et tunc quod omnes simul permaneant in distantia, unde continuum est unum simpliciter.

6 **Species quantitatis** continue sunt quinque species, scilicet linea, superficies, corpus, locus, tempus. Quarum linea dicitur commensurative rei secundum longum tantum, superficies secundum latum tantum, corpus autem secundum trinam dimensionem, longitudinem, latitudinem et profunditatem; locus autem secundum correspondentiam cum corpore; tempus secundum longum. Obicitur primo: corpus est species puncti[?], sed ergo non quantitatis, ut patet[?] per eam divisionem quantitatum et non subalternatim positorum. Secundo: tempus est in predicamento quando; tertio: locus in predicamento relationis, dicitur enim respectu ad locatum; quarto: locus non distinguitur a superficie; quinto: vel essent species mediate vel immediate. Ad secundum, secundum tamen dicitur quod hec sunt secundum diversas considerationes; ad quintum dicitur quod sunt mediate, unum tamen magis[?].

7 **Linea** est longitudo sine latitudine et profunditate cuius extrema sunt duo puncta. Obicitur primo: non esset linea aliquando[?] in re, quia non est sine latitudine et profunditate. Secundo: linea, superficies et corpus non distinguuntur essentialiter, quia non ponitur punctus[?] cum inter ea eadem res est linea, superficies et corpus. Tertio: non videtur quin tamen ponitur mixta species. Ad primum dicitur: per suppositis indivisibilibus punctis tunc diffinitio habet veritatem, alias non. Secundum patet ad sensum. Ad tertium dicitur quod omnes tamen ponuntur in habitu[?] species qui sunt res extense in longum tantum, ut ulna, miliare, leuca, stadium, linea.

8 **Superficies** est longitudo et latitudo sine profunditate cuius extrema sunt due linee; aut est terminus continens extensionem seu mensuram rei secundum longitudinem et latitudinem cum secundum carentiam profunditatis non per suppositis punctis indivisibilibus tunc hec diffinitio non valet[?]. Sic debet intelligi secundum videlicet[?] quod est terminus supponens pro re continente cum mensurabilitate vel divisibilitatem secundum longitudinem et latitudinem non connotando carentiam profunditatis, sed solum inadvertentia profunditatis. Item continentur sub hac specie sicut campus, planities, ager, etc.

9 **Corpus** est res longa, lata et profunda cuius extrema sunt due superficies; aut est terminus significans rem connotans mensuram eius secundum longum, latum et profundum. Obicitur primo: li corpus ut est terminus predicamenti substantie in nullo dicitur[?]. Secundo: quia non deficit quantitas corpus, fit statim quantitas et adest. Secundo: li corpus non competit de omnibus terminis puncti quantitatis. Secundo[?]: quia non deficit bipedale, tripedale, quia isti connotant numerum et li corpus non. Tertio: non videtur quod tamen continetur sub hac specie. Ad primum dicitur: adhuc secundum predicat quantitatem et si non per se in[?] ... Ad secundum dicitur quod ista tamen bipedale, tripedale, tripedale[?] connotant mensuram et numerum. Ad tertium dicitur quod tamen tales sunt res corporeas connotantes magnitudines seu mensure sunt mixta species ut homo, asinus.

10 **Tempus** est numerus motus secundum prius et posterius cuius partes copulantur ad terminum qui est nunc, id est terminus sine motu celi aliorum motuum commensurativum secundum durationem longitudinis tantum. Obicitur primo: numerus est quantitas discreta, ergo non continua. Item quia connotat discretionem, [illegible]; aut est quantitatis discrete[?] ... quia connotat extensionem seu

Locus est ultima superficies corporis continentis locatum cuius similiter partes secundum superficiem continua locati copulantur communiter locati tamquam ad terminum communem. Obicitur primo: si locus est ultima superficies, et quia ultimum rei est indivisibile, sequitur locum esse indivisibilem et per consequens non esse quantitatem. Secundo: qualitas non est quantitas; locus autem est qualitas, quia conservativus locati. Tertio: locus est ubi et non quantitas. Quarto: locus est in aliquo, quia dicitur respectivum ad locatum, et non est in quantitate. Quinto: omnis quantitas est mensura, sed locus autem est altius[?] scilicet locati mensura. Sexto: non videtur quin tamen sint mixta species. Ad primum dicitur: locus est indivisibilis secundum profundum, sed secundum latum et longum est divisibilis. Ad secundum dicitur: locus formaliter est in qualitate, sed materialiter est in quantitate. Ad quartum dicitur quod locus est simpliciter intrinseca mensura aliorum autem extrinseca. Ad sextum dicitur quod isti tamen tectum, terra, domus, camera, cista, etc. 11

Discreta quantitas est quantitas cuius partes non copulantur ad aliquem terminum communem, aut est quantitas non habens positionem in toto. Obicitur primo: si sic, sequeretur quod cumulus non esset quantitas discreta, quod falsum est, quia due sunt mediatates, scilicet numerus binarius. Secundo: acervus non esset quantitas discreta, quia cuius partes non copulantur, cum sit res indivisibilis. Tertio: tres lapides separati non essent quantitas discreta, quod falsum est. Quarto: quia non connotantur. Quinto: quod sunt discreta quantitas patet, quia sunt ternarius. Ad primum dicitur quod acervus[?] vini quia partes eius scilicet tricesima et sexagesima non copulantur cum sint distantissime. Secundo dicitur quod nulle partes quod li partes distribuatur. Ad secundum dicitur: sufficit quod est aliquod unum et non habet positionem materialem. Ad tertium: licet tres lapides non sint quantitas, tamen sunt ternarius numerus, etc.

Numerus est res plures et simul tenens[?] quas anima nata est discernere quot sunt vel cum sint multiplicabiles vel pauca fieri possibiles secundum magis vel minus, aut sunt res numerate, aut est una res nata cum aliis numerari. Obicitur primo: deus est unitas, ergo est numerus, tamen ista[?] asserere[?] adversatur[?], quod falsum est, quia non est numerus. Et si dicas quod venit in numerum cum aliis, pono quod nullum ens sit ad adeo quod [illegible] non sit numerus. Secundo: numerus nec est par nec impar nec par numerus, quia numerus est simpliciter res nate sunt numerus et sic est impar nec est par numerus, quia par numerus superaddit aliquod verbo[?] numerus aut nichil superaddit verbo. Ad primum dicitur secundum fidem conceditur et conceditur. Et contra: quod est numerus, non quod in eo est multitudo rerum, sed relationum tamen, quo ad nos, et quia per eum aliis venit in numerum. Tertia diffinitio: numerus est multitudo ex unitatibus profusa, non valet. Ad secundum dicitur: numerus numerans res sunt numerus numeratus et talis per se esse potest et dicitur quod numerus quo numerat sit numeratio est accidens et addit denominationem.

Unum est res indivisibilis in plures partes quarum quelibet est tanta sicut hec tota data. Obicitur primo: asinus non esset unum, quod falsum est, quia individuum. Secundo: quia est divisibilis in plures partes quarum quelibet est tanta sicut ipse est; secundum quia in materiam asini et formam asini, quarum quelibet est ita magna sicut totus asinus. Tertio: asinus non esset individuum, quod falsum est. Quarto: quia asinus non est res absolute indivisa et aliqua res divisa, quia est res absolute divisa in plures partes quarum quelibet est tota commensurabilis. Secundo: deus ante creationem mundi non fuisset individuum, quia non fuisset res ab alia re divisa. Ad primum dicitur quod hee partes debent esse composite et non simplices. Ad secundum dicitur: sit ad primum. Ad tertium quod li divisa debet capi large sicut in multis, in potentia et divisa actu, ita quod importetur dicta inter non entia.

Plura seu multa sunt res finite, aggregative divisibiles in plura quorum quodlibet est tantum et tale sicut habens sicut hec certa datur

Pausa xvi

dicitur quantitas discreta a quantitate continua in tribus primo quia quantitas discreta dicitur de rebus materialibus et inmaterialibus quia angelis continua solum in corporeis et extensis 2o continua quantitas mensurat solum res per se discreta autem numerat et attingit 2o continua supponit extensionem rebus essencialem discreta solum denominat et non supponit et dicit etiam in aliis quam in sublimis contenta sicut unum duo tria mille centum etc. 3o omnes res mundi tam incorporee quam corporee sub racione numeri inmaterialiter numerantur vel continuata vel quantificantur

16 Oracio est sillabarum litterarum aut dictionum sibi invicem succedencium aggregatio vocalis cuius sit extensio et commensuracio parcium secundum continuacionem et discrecionem sicut continua considerare Obicitur primo oracio non est quantitas primo quia prolata est qualitas vox 2o est qualitas scripta est subiectum vel figura 2o erit qualitatis 3o quia non est vel est quantitas discreta ut patet quia oracio non est cum eius partes non sint sibi continue Ad primum dicitur diversis respectibus potest concedi et tamen quantitas continua vel successio in sono vel scripto parcium et est discreta racione distincte cognicionis partium

17 Proprietates quantitatis puta sunt tres proprietates quarum prima est quod quantitati nichil est contrarium secunda non suscipere magis et minus tercia vero et ultima equale vel inequale dici Obicitur primo magnum parvum sunt tam de quantitatibus puto et contrarie 2o unitas multitudo 3o pedale bipedale 4o ... profundum est aliud de quantitatibus puto et tamen suscipit magis vel minus profundum etc. Contra etiam nullum quantum dicitur aliud nisi suscipere magis et minus quod puto sibi etc. Ad primum et tamen dicitur quod visibile deceden... Ad 2m dicitur quod unitas est tamen principium ... secundum re dicitur et non per se ponit minimo puto etc. Ad primum 2o dicitur suscipere magis et minus id est quod intendit et remittit tamen gradualiter quod non est de forma Ad ultimum dicitur unum est sicut esset principium quomodo

18 Terminum inquantitatis puto sunt omnes termini fines sive corporeas quibus de per se inest magnitudo et termini fines rerum longitas latas vel profundas racione mensure et omnes tamen numerales et fines temporis vel ordine et nominata ordinatorum et omnes tamen fines motuum et omnes tamen fines qualitates rebus adiacentes et quam arte sunt sensum ad proprium quantum vel de quibus qualis sit in visitatione Obicitur primo nomina nomina ordinatorum sive mationis puto primo quia sunt officia et actiones officiorum sicut videre ambulare etc. caliditas frigiditas sunt motum et est inqualitate primo 2o albedo est inqualitate quia color vel macione ... visum etc. in quantitate Ad primum dicitur quod isti tamen manus pes inquantitatum sunt continuacionum corporis sicut b ... sunt in aliis Ad secundum considerando latitudine graduum acquisitivorum aut deperditivorum sicut b alias non Ad tertium inquantitati superficialiter adiacet sicut est inquantitate

19 Individua puta quantitatis sunt individua non determinata sed vaga ... singularisationis sunt sicut secundum rem quantificativa unius suppositi vel unius cum quantitatis quod determinat Obmissis argumentis multi tamen hic principium inculcant quod sit tamen ponit per se in puncto quantitatis quod ... et specialissimo cum sit ... quantitas cum non ... verificetur de li unum unitas cum non est quantitas simul quia quantitas discreta et continua sunt diverse species quia continua est geometrie et numeris arismetice et illo ... continua et discretam de ne... ad unum sicut ad punctum indivisibile et ad unitatem que est numerus et ad illum quod est linea ... omnis tamen brevitatis causa

Decima septima

1 Relacionis est principium cuius coordinacio ... mo ... li relacio et species immediate li relatum equiparantie aut disquiparantie et sunt autem usque ad individua progrediendo. Obicitur primo li relacio non potest esse generalissimum istius puta primo quia li adaliquid est generalius eo cui relacio assignabitur proprietas eius etc. 2o relatum equiparantie aut disquiparantie non sunt species immediate huius tamen relatum etc. quia relatum ... esse relatum et non equiparantie nec disquiparantie etc. Ad primum dicitur quando relacio large ... ... adaliquid sicut est ...

Pausa xviii

sciatur ubi non Ad 2m dicitur quod arguit verum quia li relacio est terminus prime intencionis et li equiparantie disquiparantie sunt secunde intencionis sed si essent alii termini prime intencionis quorum unus ad se alterum ad aliam rem importaret respectum etc.

2 Relatum logicaliter est terminus principaliter formaliter et essencialiter signans respectum sufficientem per modum respectus unde bene quod adaliquid dicitur relatum quasi adaliquid dicitur quasi quod ad aliud idest respectum unius ad alterum mediate medio quo mediante denotat li ad et prius utitur uno pro reliquo 2m quod quando terminus cum ... subministrant et capiendo relacionem large tunc est transcendens quia quilibet terminus concretus puta potest dici adaliquid seu relativus quia importat respectum per modum respectus modus significandi est sic re ... submodo dependencie generalissimum concretorum est li adaliquid abstractorum relacio seu adaliquiditas Unde restat autem quod sicut habet hic ad illud

3 Adaliquid large sunt quorum hoc ipsum esse quod sunt aliorum dicuntur vel quolibet aliter adaliud Obicitur primo diffinicio est inconveniens primo quia ibi ponitur relatum sine antecedente primo 2o li pater non esset relatum antequam sit filius sed consequens falsum quod non dicuntur aliquid consequens quia non videntur quorum Ad contra dicitur quod adaliquid large dicuntur id est talia id est tales termini quorum quod hoc ipsum quod sunt id est quam non secundum se accepta aliorum dicuntur id est sunt referibiles ad se vel ad alios terminos sub habitudine genitivi casus vel quolibet aliter adaliud id est sub habitudine alterius obliqui casus 2o est generale ad omnia puta et per hoc soluta sunt argumenta

4 Secundum adaliquid sunt quibus hoc ipsum esse est quodammodo se adaliud habere Obicitur primo sequitur quod omnes res mundi sunt essent adaliquid consequens falsum quia quelibet res est esse se adaliud habere nam deus habet se adaliud scilicet ad creata et quelibet res mundi ad deum etc. 2o non videtur potius diffinitur per li adaliquid quam per li adaliquid quam per li relacio Ad contra dicitur adaliquid sunt simplex signa quibus hoc ipsum esse est se adaliud habere id est que nata sunt prout essencialiter de suis correlativis dici quod habent Ad obiectum primo non obliquus esset adaliquid quia nullus ... 2o li dicitur etiam similis li pater 2o non dicitur hinc termino causativum quia causa non sit adaliquid secundum adaliquid etc.

5 Equiparantie relatum est terminus referibilis ad se ipsum sub obliquo per hoc relatum equiparantie est obliquus referibilis ad rectum sub eadem vocis denominatione derivativum quia conversionis sit ... cum recto ad proprium eiusdem ... ut ala alata ala Obicitur primo equiparantie relatum non diffinitur per se ipsum primo ut refertur ad se ipsum etc. sed consequens quia alatum potest sic diffiniri alatum est sibi vel res volatilis etc. 2o contra diffinicionem correlativum equiparantie non potest esse vox eadem ubi res sunt diverse sed relatum habet se per modum termini a quo et correlativum per modum termini ad quem quod tamen diversitatem rerum efficit 2o similis similis similis li simili non importat propter quod sic ... primo Ad primum dicitur sufficit per se ibi sinonimum ad 2m et tamen infra dicetur

6 Disquiparantie relatum est relatum est terminus referibilis ad se ipsum sub alieno obliquo seu sub aliena vocis denominatione et est duplex scilicet suppositionis et subpositionis Suppositionis relatum est relatum cuius ... ... excedere ... correlatum ut pater et dominus excedunt li filius et li servus Subpositionis relatum est relatum cuius ... excedi suum correlatum ut filius servus et contra omnia ista multa ... ... formae quia autem pro multi ... scire ad hoc est ... oportet brevitatis causa ab istis supersedere inquirens

7 Relacio est quedam respectiva habitudo relativi in recto casu posita ad suum correlativum in obliquo posita sub quadam receptacionis dependencia quorum relatum habet se per modum a quo correlativum autem per modum termini ad quem Relatum est res que ... per relatum ... denominatur sive hic quod refertur relativum secundum dicta declarat prima diffinitio

adaliquid uel respectiue sic intelligi relatiuum secundum dici est tamquam referibilis ad se uel ad aliquid quandocunque taliter subtitutum uel suum aut aliquem obliquum et non quod in diffinitione ad aliquid hoc ponitur quod sit est una dictio et li quecunque non tenetur relatiue sed indefinite. Relatiuum secundum esse est tamquam referibilis ad se ipsum uel ad aliud essentialiter. Relatiuum proprie est relatiuum de suo principali significato non importans respectum ... Relatiuum participans est relatiuum quod de suo principali significato non importat respectum ... [illegible]

8 ## Proprietates

relatiuorum sunt sex proprietates quarum prima est quod relatiuis inest contrarietas secunda suscipere magis et minus tertia aduenientia dicta quarta esse simul natura quinta quod relatiua posita se ponunt et e contra destructa se destruunt [illegible]

9 ## Opponitur contra

primam ... [illegible]

10 ## Relatiua

aduenientia dicta est ... [illegible]

11 ## Relatiua esse

simul natura ... [illegible]

12 ## Relatiua se

ponere est ... [illegible]

[illegible]

Diffinire relatiua 17

est ... [illegible]

Fundamentum 18

relatiuum est ... [illegible]

Relatione

distinctam ... [illegible]

Terminum ipsitio 16

ad aliquid ... [illegible]

Qualitas Decima octaua

... [illegible] 1

Pausa xviii

est de sui natura tunc potest vel dicatur etiam apta nec
adquirum dicitur quod adhuc denominat et si non sufficit
to in denominacione sufficiat quod punctuale denominat
adquitum potest tamen relatum concedi inqualitate subdu
sis responsabus

2 **Forma diffinitur** qualitas
realiter est entitas seu dispositio secundum
quod aliquid dicitur id est aptum natum est dici qua
le accidentaliter vel essencialiter logicaliter
sed qualitas id est terminus depicto qualitas est dictio abs
tracta secundum cuius concretum apta nata sunt denominari
quales. Obicitur primo diffinicio aristotilis male
glosatur. Respondetur quia diffinitur terminus per suum obliquum
scilicet qualitas per quales tertio tamen puncti sunt ea
scilicet qualitas et qualitas secundum concreta quia secundum quod tales essent
sed abstracta et concreta id est sed quod tales essent
depicto qualitatis argumentum quia puncta sunt inpermixta
respondetur ad primum dicitur quod nullum est inconveniens. Ad secundum dicitur
sunt inpermixta id est inque subcadem voce punctum pronominum mo
sis punctis sed sub eadem nomine et divisis vocibus

3 **Qualia** secundum aristotilem dicuntur que
secundum hec idest secundum sua abstracta denomina
tiva dicuntur. Ecce sunt triplicia qualia proprie
dicta seu voce et racione simul sunt qualia in quibus res
cadit arte et nomen a nomine sub convenienti principio
et sensus dicit quantum et voce a minus proprie dicta sunt contra
ria cum sunt abstractis in quibus cadit res arte idest
quod concretum denominatur a qualitate sed hoc res per
concretum facta si non cadit nomen a nomine eo
quod tale concretum non habet non abstractum sibi ad im
positum ut cursor pugillator. Improprissime qualia
dicuntur in quibus et concretis et abstractis nomina
sunt imposita et res cadit arte, sed est talis nomen in
commemetia

4 **Generalissimum** qualitatis est
duplex generalissimum concretorum scilicet hoc quale
et abstractorum hoc qualitas. Quorum quodlibet
est res a re et dicitur propter se declinans puncti
qualitatis sub se continentis. Quesitum circa dicuntur scilicet con
cretorum hoc quale et abstractorum hoc qualitas. Modus predicandi
sive est sive rem secundum quod aliquid est denotari
quale accidentaliter aut essencialiter. Modus predicandi est
puncti in quale accidentaliter aut essencialiter de specie prima.
Obicitur primo contra punctum terminum generalissimum. Respondetur quia
doctor pulcher sunt qualitatem et non predicatur vere de
eis nec hoc qualitas nec hoc quale. Respondetur quia hoc est in
apta quale habet sed paulus a doctore male dicitur doctor pul
cher. Respondetur. Contra modum predicandi arguitur quantitas dicit deno
minatione accidentaliter. Respondetur male dicitur essencialiter pluribus
bilis essencialiter de specie prima. Ad primum dicitur aporeta po
in terminum argumentum predicabilis scilicet hoc quale. Ad secundum dicitur esse
propter duas essenciales que ponuntur in secunda specie qualitatis

5 **Divisio** qualitatis est divisio qua oste
ditur quod omnis qualitas aut est sensibilis
aut insensibilis similiter innata a acquisita abso
luta aut quantitativa dispositio admelius
vel adpeius similiter aut est corporea aut incorporea et
sorte obmissa hec declaracio que sit unumquodque relinquitur ad
phisicam naturalem quia ibi erit declaracio convenientior. Hoc
ergo habetur. Et nota quod quatuor species qualitatis includunt has
quatuor qualitates in se quia prima includit ac
quisitam qualitatem secunda innatam tercia absolutam et quarta
quantitativam et cetera. Et iste species sunt tot quia ne
grant continere sub alia et sorte insufficiencia tangitur
tunc aliena

6 **Species** puncti qualitatis sunt qua
tuor species quarum prima est scilicet habitus et
dispositio secunda vero est naturalis potencia
vel impotencia tercia vero est passio et pas
sibilis qualitas quarta vero forma et circa hec aliquid con
stans figura. Obicitur primo plures sunt species quam quatuor.
Respondetur quia bidamus apponit duas preter istos tamen
mobile dictum intensum remissum uniforme diffor
me omnes enim isti tamen conveniunt reducuntur ad in tercia
cionem sectam per quale ut quale est hec bene dicatur no
bile ignobile qualis est ista civilitas bene dicitur intensa
remissa. Respondetur secundo aristotiles dicit fortassis adhuc alii appare
bunt qualitatis modi sed qui consueverunt magis dici
enumerati sunt. Ad argumenta dicitur quod arguunt unum quod
sunt plures modi sed minus usitati

7 **Prima species** qualitatis est habitus
et dispositio que loquimur qualitates acqui
sitas et sensibiles sicut ex inditatis in subiecto

et difficulter a beo deo remobiles sed dispositionem
faciliter removilles propter debilem inditacionem qua
litatem disponit suum subiectum admelius vel adpe
ius. Obicitur primo habitus est per se unum punctum sed
non potest esse species tercia quia implicat esse generalissi
mum et esse speciem. Respondetur secundo hec est tociens habitus et dispositio
est complexum. Respondetur tercio habitus quando qualitatem acqui
sitam aufertur aut est actus id est erit macionis puncto
et non in isto eo dispone admelius vel adpeius et
relacio subiecti ad id quod disponit. Quarto habitus et di
spositio non dicunt species. Respondetur quia dicunt sed in
penes intensum et remissum hec aut non variat
speciem. Respondetur. Ad primum dicitur secundum eundem modum quo secundum
speciem implicant. Ad secundum dicitur quod est si oculocutiva et non
ut implicare. Ad secundum dicitur quod est sed oculotiva
ad tercium unum est large sed non stricte sic adquisitum
dicitur. Ad ultimum licet non diversificaverint essencialiter species tamen
accidentaliter eam diversificat et cetera.

8 **Terminum** prima specie qualitatis sunt
omnia nomina virtutum et omnia nomina
sciencie et dignitatum et officiorum et omnia
nomina viciorum et omnia nomina habitus
vires sicut aut gemmarum a fructuum aut florum
secundum ronem qualitatem sanitatis introducuntur a
egritudinem in abitum acquisito et omnia nomina gen
tis et sensibilia adquesitiva puncti qualitatis aut
quibus modo fundi est a de quibus contraria in re a ne
et contraria vero sunt. Obicitur primo fides spes ca
ritas sunt nomina virtutum et tamen non ponuntur in isto
puncto. Respondetur quia non sunt qualitates acquisite sed
infuse. Respondetur secundo fortitudo verecundia sunt virtutes et tamen
non sunt in ista specie quia non sunt acquisite sed innate
virtutes similiter luxuria est innatum vicium. Respondetur tercio sani
tas est res innata et non est in ista specie. Ad primum
dicitur quod adhuc quis esse in se potest fide generare
et acquirere. Ad secundum in quantum sunt innate qualitates
sunt in secunda specie acquisite vero sunt hic. Ad tercium sanitas
ab arte est qualitas acquisita

9 **Secunda species** qualitatis
est naturalis potencia vel impotencia qua
similoquimur omnem qualitatem innatam
qua quis ex naturali racione faciliter potest in
convenienta et debita sibi et faciliter potest resistere
nocivis vel quia non bene potest adattendum ei conve
niencia ad resistendum disconvenientibus et nocivis.
Obicitur primo hec est contra appositum et compositis contrarius
et non potest esse una species. Respondetur contraria male ponuntur
in una specie. Respondetur secundo hec impotencia est terminus privativus
terminus et non potest constituere speciem. Tercio naturalis
potencia est actus vel respectus ad actum et erit in
actione vel relatione et non hec. Ad primum dicitur
quod arguit unum sed hec a sunt omnes qualitatem in
natam ideo esset una species. Ad secundum dicitur quod non dicit privacionem
sed debilitatem resistendi nocivis

10 **Terminum in secunda** specie sunt
omnes termini sicut vires virtutes naturales et omnia
nomina complexionum et omnes proprie passi
ones timor spalmum sicut sortibus qualiter
mentes et omnia nomina scienciam sublevone species in
nomina inpotencia qualitates que consurgunt ex
complexionibus ad duas essenciales et omnia no
mina que insunt nascenti sine racione certis sive ale
ex insuis solercia sinomie eubulia secundum sin
gnomes colerici melancolici et cetera. Obicitur
primo iohannes petrus hanna sunt sexum et tamen sunt
in relatione. Respondetur secundo sciencia dei est naturalis potencia et
tamen non est in ista specie. Respondetur. Ad primum in quan
tum sunt sine sexu poterit esse albi sed hoc sunt eca
inquantum. Ad tercium licet deo sciencia sit species incertus non
tamen est innata et cetera.

11 **Tercia species** qualitatis est
passio et passibilis qualitas que scilicet causa
quoniam dimens qualitate sensibilem vel
speciem ab huiusmodi qualitate multipli
catam vel qualitatem illata sensui vel appetitu
sensitivo a qualitatibus sensibilibus. Passio ut
hic est qualitas sensibilis que sensui illata non diu
manet in subiecto ex cum pallor rubedo vel gaudium
efficacia. Passibilis qualitas est que sensui illata diu
manet in subiecto ut fuscedo a colera albedo
a flegmate. Obicitur primo quia in non potest esse
se species sed passio est tercia puncti passionis. Respondetur secundo
nullum quod vivum ut sic potest esse species sed et cetera. Tercio non vi
in quo dicunt passio et passibilis qualitas et cetera.

Pausa xviii

12 **Terminum in tertia** specie qualitatis sunt omnes termini significantes qualitates immutantes visum aut auditum aut olfactum aut gustum aut tactum aut qualitates generatas in appetitu sensitivo per modum objecti convenientis vel disconvenientis vel que consurgunt ab aliquo intrinseco et anime passiones et que accidunt interiori et omnes qualitates sensibiles que non concernunt positionem quantitatis in concreto vel in abstracto. Obicitur primo sunt xviii species qualitatum sensibilium ita ponendo sunt influentie et constellatio [illegible] qualitates insensibiles; contra ponere plures species; ad primum dicitur quod reducuntur sed hec quasi ad oppositum reducuntur.

13 **Quarta species** qualitatis est forma et circa hec aliquid constans figura que per formam circumloquium et omnes termini significantes per se dispositionem qualitatum sensibilium a positione quantitatis naturali formositate aut informositate in toto aut in parte continua significantium per figuram vel omnes termini significantes principaliter dispositionem qualitatum sensibilium pulcritudinem aut difformitatem corporis introductam. Obicitur primo figura est in predicamento quantitatis; secundo quia dicitur descriptum ad figuratum et quia divisio generum et non subalternatim; tertio vel essent species specialissime vel subalterne; nullum illorum est dicendum. Ad primum dicitur quod est terminus equivocus; ad secundum divisio generum limitatos tamen esse in divisis predictis. Ad tertium dicitur quod sunt subalterne species et quelibet species sub se duas habet forme et habet pulcre et distortam figuram aut habet angularem et rotundam etc.

14 **Terminum in quarta** specie sunt omnes termini significantes pulcritudinem naturalem aut ineptitudinem naturalem aut sunt omnes termini significantes pulcritudinem aut ineptitudinem ab arte introductam et hec [illegible] figurationis [illegible] termini significantes passiones nominum ut nomina [illegible] representantium et omnes termini significantes assignationes et omnes termini significantes qualitates consurgentes ex figura [illegible] elegans distortus scilicet circus [illegible] diabolus pictus tunica pellicia [illegible] paritas imparitas [illegible] a b c d e f quia triangulare quadrangulare [illegible] acutum [illegible]. Obicitur primo tunica pellicia sunt in predicamento habitus; secundo quia sunt per modum [illegible]; dicitur quod hec [illegible] figura [illegible].

15 **Quinta species** qualitatis est species sub se continens et adequate omnem qualitatem qualificantem rem habitualiter per quam admittit ut qualitas dicitur et commota accidentaliter [illegible] qualitatem ut qualificat eam modo qualificandi convenienter [illegible] habitualiter qualitatis admittit ut qualitas dicitur. [illegible] sub ista specie sunt intensum remissum regulare irregulare acutum [illegible] clarum [illegible] attribuuntur vocibus unde [illegible] qualis est vox dicitur acuta [illegible] et sub nulla [illegible] species comprehenduntur etc.

16 **Sexta species** qualitatis est species sub se omnem qualitatem qualificantem sicut illam rem essentialiter connotando primo [illegible] essentialis qualitas et sub ista comprehenduntur omnes differentie essentiales [illegible]. Obicitur primo differentie essentiales sunt in predicamento substantie; secundo auctoritate Porphirii et Aristotelis; tertio si talis species esset ponenda vel esset specialissima species vel subalternata; nullum illorum est dicendum; non subalterna quia sic [illegible] deberet habere alias species sub se sed hec non. Ad primum dicitur quod secundum rectam lineam ponitur in predicamento substantie et ideo [illegible] quia iste [illegible] secundum dicitur quod est subalterna quia habet istas species [illegible] [illegible] etc.

17 **Septima species** qualitatis est species sub se omnem qualitatem insensibilem virtualiter a celo a superioribus [illegible] multiplicatam connotando eam primo [illegible] qualitas [illegible] insensibiliter est [illegible] alterativa ut sunt influentia constellatio cometa [illegible] ignis ardens etc. Obicitur primo Aristoteles posuit quatuor species qualitatis [illegible] sensus [illegible] sunt in septe i secundo

Pausa xviii

cometa [illegible] ignis ardens draco volans sunt in predicamento substantie. Ad primum dicitur quod dicit Aristoteles [illegible] plures apparent et sic est. Ad secundum [illegible] sunt in [illegible] qualitatis alterantis insensibiliter [illegible] inequaliter.

18 **Proprietates** [illegible] qualitatis sunt quatuor proprietates quarum prima est inesse accidentaliter qualitati contrarietas; secunda vero est secundum unum contrarium qualis et reliquum erit quale; tertia vero est suscipere magis et minus; quarta vero est simile vel dissimile dici. Obicitur circa primam primo [illegible] sunt termini de predicamento qualitatis et non habent contrarium; secundo quia sunt substantie aut vel est contrarium. Contra tertiam sic [illegible] essent plus relationes quam qualitates quia [illegible]. Contra tertiam triangulus est qualitas et non suscipit magis vel minus [illegible] triangulus non dicitur magis triangulus quam alter. Contra quartam quod formis [illegible] quia [illegible] similis [illegible] forma specialem et dissimilis [illegible] forma etc.

19 **Terminum in [illegible]** qualitatis sunt omnes termini qui agent ventunt ad in [illegible] per quale de prima specie vel secunda vel qui sunt predicabiles tamen essentialiter de istis terminis vel de eorum abstractis secundum [illegible] quale vel qualiter aut eorum contraria [illegible] et omnes termini in aliqua septem specierum [illegible] potentia non est de genere qualitatis [illegible] secundum [illegible] sicut [illegible] capacitatem passibilitatis vel actionis ut [illegible] qualitatis passibilis est [illegible] substantie passionum est in predicamento substantie secundo [illegible] durum et molle [illegible] difficultatem addiscendum aut facilitatem sunt [illegible] in secunda specie [illegible] tenebrositatem obscurum etc. sunt in misto predicato etc.

20 **Ordo predicti** qualitatis est ordo quo [illegible] predictum qualiter bene consequitur predictum ad aliquid [illegible] quia in relatione [illegible] sunt multe qualitates que sunt prius fundamenta [illegible] dicta dicendis [illegible] subsequitur ordo. Qualitas dispositiva ad melius [illegible] in operationes [illegible] et faciliter [illegible] Qualis dispositivus [illegible] est oppositomodo [illegible] qualitas est que venit homini [illegible] aut complexione [illegible] que venit ab arte [illegible] [illegible] dicitur [illegible] mortali.

Dictio nona

1 **[…]tio realiter** secundum Aristotelem [illegible] secundum quod [illegible] quod subicitur agere dicitur. Obicitur primo creatio non esset actio [illegible] quia creatio sit sine subiecto [illegible] in ea vel subicitur; secundo actio qua intelligentia movet orbem non esset actio [illegible] quia [illegible] vel agere dicitur; tertio visio non esset actio [illegible] quia visum vel subicitur sed obicitur; quarto corruptio non esset actio [illegible] quia non fit in eo quod subicitur [illegible] [illegible] et ita non est [illegible]. Ad primum dicitur [illegible] in actione vel dicitur quod [illegible] proprie [illegible] creatur patitur. Ad secundum [illegible] [illegible] [illegible] ut valeat [illegible] dicitur vel secundum [illegible] accomodam idest quelibet res suam actionem agere dicitur. Ad tertium [illegible] obicitur. Ad quartum [illegible] corruptibile corrumpitur [illegible] est corruptio [illegible] in [illegible] dicuntur.

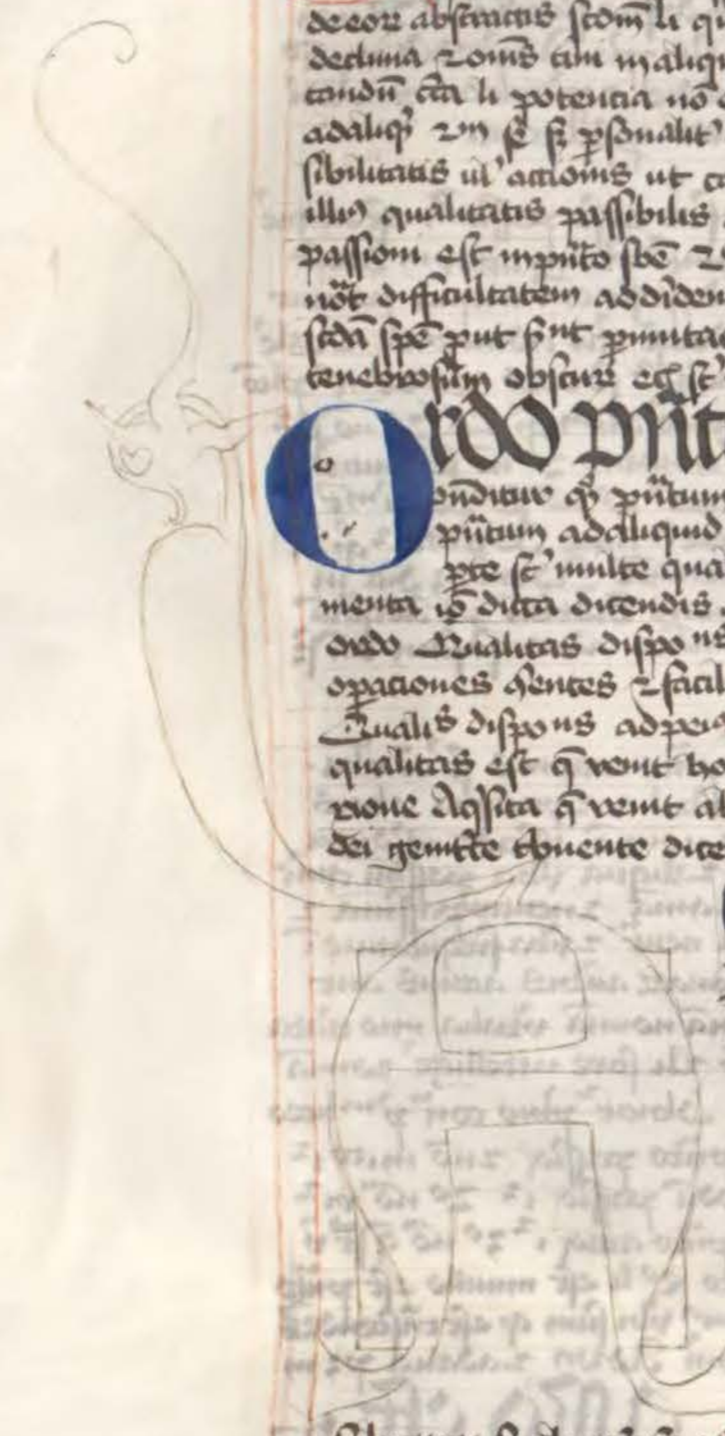

2 **Actio logicaliter** est terminus incomplexus formaliter et essentialiter significans successivam vel instantaneam per modum actionis. Obicitur primo nullus terminus ponitur in predicamento actionis [illegible] quia maxime verba activa sunt hec non; secundo quia talia sunt complexa; tertio vel omnes termini mundi ponuntur in isto predicato vel aliquis et aliquis non; nullum illorum est dicendum; non omnes quia non omnis terminus significat rem agentem vel potentem agere ut materia prima dicitur potentia pure passiva; nec secundum quia omnis res mundi est actio quia quelibet res potest agere. Ad primum dicitur quod sunt in [illegible] nec obstat quod includunt [illegible]. Ad tertium dicitur quod materia prima est agens in quantum tendit in formam [illegible].

Pausa xix

3 Generalissimum predicamentum actionis est li actio passio predicamentum intencionis [illegible] quedam [illegible] aliquid producens vel conservans [illegible] aliquid [illegible] vel [illegible] alteri quasi mobili modus sic significandi est forme actionis [illegible] actionis. [illegible]

Proprietates

Proprietates actionis sunt quatuor [illegible] prima est [illegible] secunda [illegible] in sex passionum [illegible]

Actione

Actione infra esse passionum est [illegible] in qua ponitur verbum activum [illegible] adiacente [illegible] in qua ponitur verbum passivum [illegible] amare [illegible] valebit.

Terminum

Terminum in predicamento actionis sunt omnia verba activa et nomina verbalia [illegible]

Passio est

Passio est effectus illacio actionis [illegible]

Ultimata diffinicio

Ultimata diffinicio passionis [illegible]

Pausa xx

[illegible]

Proprietates

Proprietates passionis sunt quatuor [illegible]

Passionem

Passionem infra generalem [illegible]

Terminum in predicamento

Terminum in predicamento passionis sunt omnia verba passiva [illegible]

Modus significandi

Modus significandi predicamenti passionis est [illegible]

Situs est

Situs est ordinacio partium in toto et [illegible]

vicesima

vicesima

84

Pausa xxi

2 **Logicaliter situs** est ... univocus incompletus formaliter ... et essencialiter ... ad locum vel ymaginacionem ... in ordine ad locum verum vel ymaginacionem. Obiciatur primo contra primo quod dominus deus ... dicitur locum circa centrum situatum ... sequentur quod talis ... non dicetur situata ... quia ... ordinacione partium in loco ... quia ... situata quod adhuc est situatus quia in nullo varietatis ... quod ... sit ... in loco ... non continua ... esset relatio ... in loco ... quod sit in loco ymaginario. Ad confirmacionem verum est ... situs ... ad locum verum vel ymaginarium ... non ...

3 **Divisio situs** est divisio qua ostenditur quod situs sunt due species scilicet naturalis et voluntarius. Naturalis ... dicit ordinacionem partium in rebus naturalibus ... et voluntarius ... sit ordinacio partium a voluntate ... Obiciatur primo ... situs ... aliquis alium ... non nullum illorum est dicendum ... quia non ... Ad argumentum dicitur quod naturalis ... rebus non voluntariis tam ... animatis ut plante tam inanimatis ut ... lapidi. Sed voluntarius rebus animalibus tantum ut homini ... quod sit ... causa obmitto

4 **Proprietates** situs sunt tres proprietates quarum prima est habere contrarium. Secunda non suscipere magis et minus. Tercia ... est ... assistere proxime substancie corporee ... formas accidentales ... primum sessio dicitur statio ... sessio non enim ... magis ... alter simul unus magis ... quam alter ... unus magis stat quam alter ... quia stare melius est plus se erigere. Contra ... quantitas ... propinquius assistit substancie corporee quam situs ... quia sine situ res ... potest habere esse ut ... qui esset ultimam speram ... quantitas ... res habet partem extra partem ut plus ... Ad primum dicitur ... melius non tamen magis. Ad secundum dicitur ... dans formam dat omnia ... forme ... primo locum et ordinacionem partium in loco

5 **Generalissimum** situs est duplex generalissimum concretum scilicet situans et situatus et abstractum scilicet situs. Questio est quomodo est hoc situatum. Dicitur ... stacionarie sessionarie vel ... situati ... de prima ... quo est ... situatus ... Modusignificandi est ... questio ... de prima ... modussignificandi ... formaliter ... et essencialiter habitudine rei ... ad ... in ordine ad locum. Obiciatur ... situs non est ... quia importat respectum ... importat respectum loci ad locum

6 **Terminum ipsum** situs sunt omnia nomina significancia res corporeas quarum partes habent se aliquo ad totum et omnia ... significantes res habere se aliquo ad locum et omnia nomina significancia res quarum partes habent ordinatur ... secundum erectione ... sursum aut depressione aut in curvatione aut etiam ... voluntate ... ad ... situati et de quibus ... columpna ... etc.

7 **Situum distinctivum** ... est variari quantumque locum ... in respectu ad ... partium vel ad invicem ... in ... invariabiliter ... essenciam. In quo aut distinguitur ... aut loco plus est speculacionis philosophice quod ... ergo ... decem predicamentorum ... quod ante me ... et ... in modo ... libro ... dictum de situ

vuesada

Habitus realiter est corpori ... quod circa corpus sit adiacencia. Obiciatur primo ... esset habitus ... quia est corpus ... circa corpus sit adiacencia. Secundo tunica aut pallium non esset habitus ... quia non adiacet corpori

Pausa xxii

... aut camisie ... tunica ... non esset habitus ... quia non est corpori adiacencia ... circa corpus sit ... adiacens non esset habitus ... quia non est corpori ... unus corpus ... corpus est habitus ... quia est corpus quod circa corpus sit adiacencia ... essent habitus ... quia sunt adiacentes corpori ... implicat ... adiacet ... non adiacet corporibus. Ad primum dicitur ... estimacionem ... designacionem. Ad secundum dicitur quod sufficit quod mediate vel inmediate. Ad tercium sufficit ... absolui ... Ad quartum dicitur quod ... esse ... ad ... dicitur ... sunt ...

2 **Logicaliter** habitus est ... formaliter ... et ... modum ornatus vel decoratus aut ... modum utilitatis ... conservacione. Obiciatur primo ... tunica ... non essent ... habitus ... quia habitus est ... habitudo ... passionis quasi ... descendens ... esset habitus ... quia adiacet omnibus corporibus. Ad primum dicitur ... Ad secundum ... nominaliter. Ad tercium ... sensibiliter adiacere

3 **Generalissimum** est ... omnibus suis condeclinis nominaliter acceptum. Questio est hoc ... quo est hoc habituatum ... ornate vel inornate. Modussignificandi est ... formaliter ... et essencialiter ... modum adiacencie et ornatum vel decoratum. Obiciatur primo ... habitus est species ... qualitatis ... habituatus est ... habitus ... esset ... aliquas species ... Ad primum dicitur quod non ... eundem modum ... consideratur. Ad secundum dicitur quod ... habituatus ... nominaliter et ... est concretum ... abstracti habitus

4 **Proprietas** habitus sunt quinque proprietates quarum prima est suscipere magis ... non habere contrarium. Tercia in pluribus ... ornare vel decorare. Quinta ... Obicitur contra ... proprietatem ... est ... non ... in pluribus esse simul et semel ... dicitur quod sit ... subitanee et ... Ad ... dicitur quod idem ... bene potest esse ... ut ... est ... et ... habitu ... quia esse ... subito

5 **Significare** ... modum ornatus est significare ... modum decencie plus quam utilitatis vel ... Significare ... modum decoratus est ... plus ... et inhonestatis quam decencie utilitatis ... habitus ... est qui totum corpus vestit aut maiorem eius partem. Habitus ... est qui non totum ... corpus sed minorem eius partem ... caliga etc. ... habitus ... adiaceat ... tamen ... ornatio ... et ... modum ... quia ...

6 **Terminum ipsum** habitus sunt omnes termini significantes vestimenta ... modum ornatus aut decoratus ... quia ... a natura ... decencia utilitatis aut ... tegumentum in toto vel in parte aut ... ad ... bissus ... purpura tunica mitra corona ... barba ... tunica ... Obiciatur primo bissus purpura corona sunt ... non ... habitus. Secundo barba est ... quia importat ... Tercio ... quia sunt ... Ad ... dicitur ... consideracione. Ad secundum ... est in isto predicamento

Vicesima tertia

Pausa xxiii

1 **Ubi realiter** est circumscriptio corporis a loco circumscribente procedens ex adiacentia loci ad ipsum locatum. Arguitur primo situs esset ubi quantum quantitas essentie punctorum sed in propinquitate sed ans. per totam diffinitionem 2o sic circumscriptio locati et loci ul sed ut 2m easdem commensurationes vel immutas non 2m easdem quia sepe oportet continens in loco commensurationes esse maiorem contento idest locato nec 2m variatas quia quarta loca et contigua loci sunt partes eiusdem mensure ut 3o ubi vel est 2e et ubi vel est partis tantum et cetera. Ad primum dicitur quod situs fit in respectu ad terminum ubi vero in respectu ad totum locum. Ad 2m quod fit 2m easdem mensuras. Ad tertium dicitur quod corporis tantum vere sed alius non vere ut infra dicetur.

2 **Localiter** ubi est tantus formaliter principaliter et essentialiter prius loci per modum distantie vel indistantie a puncto loco vel ab alio nobis noto. Arguitur primo ubi non est punctum i. antecedens quia est substantia immateriale aut non potest esse punctum i. antecedens quia sic de non potest predicari 2o nullum quantum est punctum ubi autem est quantum i. 3o ubi non est aliud nisi locus sed locus non est punctum i. nec li ubi. Ad primum et 2m quod hoc non est substantia abstracta nec quantitate sed ratione ut fit vero in loco et cetera.

3 **Significative** loci per modum distantie est sive vere locum non includentem punctum locatum. Significative loci per modum distantie a puncto loco est sive vere locum distantem a puncto loco per aliquod medium quod potest esse mensura tam aque puntis loci et tamen adequate distantis loci. Significative loci per modum distantie ab alio nobis noto loco est sive vere locum qui distat ab alio nobis noto loco et non includit illum nobis notum. Sive vere per modum indistantie est sive locum includentem punctum locum. Sive vere per modum indistantie a puncto loco est sive loci includentem punctum locum ita quod nullum spacium non tenet intercipi. Sive vere per modum indistantie ab alio nobis noto loco est sive locum qui locum includit nobis notum loci cuius locus non est punctus locus.

4 **Species** ubi sunt due species scilicet simplex ubi et compositum quorum quodlibet dividitur ulterius in ubi verum vel ymaginarium. Simplex ubi est dispositio continens unum locatum tantum 2m locum punctum. Compositum ubi procedit a loco continente. Ubi verum est quod habet locum in loco vero. Ubi ymaginarium est quod habet locum in loco ymaginario. Ubi autem distans et indistans quod sunt patet et cetera.

5 **Proprietates** ubi sunt tres proprietates quarum prima est non habere contrarium secunda non suscipere magis et minus tertia vero causare actum receptionis activa loci et passiva locati. Ratio prime proprietatis quia alias idem esset sibi ipsi contrarium cum idem sit esse sursum et esse deorsum. Ratio secunde quia ubi non est contrarietas nec est intensio nec remissio. Tertia autem patet et cetera. Arguitur primo locum sursum et locum deorsum sunt opposita ergo contraria. Secundo situs esset ubi contraria loci quantum sed ans. quia utraque causatur actu receptionis activa loci et passiva locati. Ad primum dicitur vero donate in prohibitione declarabitur unde dicitur attendi loquor contrarietas. Ad 2m dicitur quod situs non causabit totaliter locatum sicut in homines in eodem loco esse et mutare situm sed non locum et ubi et sic de aliis.

6 **Generalissimum** ubi est duplex generalissimum scilicet contractor ubi et abstractor ubertas. Questiunculae sunt quatuor scilicet ubi et id querat de re in loco de loco et per locum. Quo quaeritur tamen loci seu motus. Quia quaerit motum per locum unde quaerit motum ab loco modo diffiniendi ubi est sive formaliter principaliter et essentialiter loci per modum distantie vel indistantie. Arguitur primo non videtur quod sit ubertas 2o non omnis tamen sit apte versum ad ubi i. antecedens quia hoc est in respectu ubi venis de roma 3o et pluralitate generalissimorum et pluralitas punctorum scilicet sicut et quasitionem. Ad primum dicitur quod ubertas est dispositio rerum

Vicesima quarta

Pausa xxiiii

sens loco vero vel ymaginario. Ad 2m dicitur verum est sed est aliud scilicet li unde. Ad tertium dicitur non reductibiliter.

1 **Terminum in puncto** ubi sunt omnia adverbia loci et omnia nomina propria locorum maioris sive minoris et abstracta eorum et omnis dictio locorum et omnes res divisibiles et corporee et omnes tamen convenientes versum ad propria questiuncula li ubi aut quia decens vero quantum in exemplum illum hic illuc intus foris secundum puncti Viena Padua Bononia Cracovia Roma Ytalia Bohemia Theotunia citra sursum deorsum et cetera quarta homo in stuba homo in domo et cetera et tantum sit de isto puncto dictum et cetera.

Quando realiter 2m collectum in sese primo et ipsius est quod relinquitur ex adiacentia temporis. Arguitur primo si staret sequeretur quod due temporis scilicet prius preteritum et futurum essent quantitas quantitas sed ans. quia preteritum relinquitur ex adiacentia temporis preteriti et futurum futuri i. 2o li est esset quantum quia ita est vera sorte est pro tempore adiacentia et si tempus non esset esset falsa i. Ad primum dicitur quod non sequitur quia dum tempus preteriti adiacebat toti mundo sed quantum dicitur recipi ut adiacens individuo vel re compositi. Ad 2m dicitur quod li est hic quando temporis primus sed non quantum.

2 **Localiter** quando est talis primus formaliter principaliter et essentialiter temporis per modum distantie vel indistantie a puncto tempore vel ab alio nobis noto. Arguitur primo li quantum non est punctum i. antecedens quia est equivalens tamen sic tempore i. 2o sequeretur quod adverbia temporis sicut hodie heri nunc cras essent quantitas quantitas sed sunt substantia cathegreumata i. 3o ipse tamen in hac die hoc mense essent in puncto quantum quantitas quia sunt quantitas. Ad primum dicitur quod hoc dicitur recipi pro ut est nomen indeclinabile neutri generis et tamen incomplexum et non quantitatis. Ad 2m dicitur quod ista adverbia sunt substantia in fundo et predicando. Ad tertium quod sunt mentaliter incomplexum.

3 **Significative** temporis per modum distantie a puncto tempore est sive vere tempus quod tempus non includit primus nunc sed totaliter excludit et puncta nunc et distat ab ipso. Sive vere per modum distantie ab alio tempore nobis plane noto est sive vere tempus quod non includit tempus nobis notum sed propter hoc quod tollit tempus excludit distat ab ipso. Sive vere tempus per modum indistantie a puncto tempore est sive tempore quod tempore includit primus nunc ita quod non excludit a puncto nunc. Sive vere tempus per modum indistantie a puncto tempore ab alio tempore nobis plane noto est sive vere tempus quod tempus includit id tempus nobis notum ita quod non excludit ipsum exemplum hoc apposito obmitto et cetera.

4 **Species** quantum sunt due species scilicet simplex et compositum seu momentaneum et successivum diversum verum et ymaginarium in ipsum distans et indistans. Arguitur primo non videtur quod sit simplex quantum quia tamen quod momentaneum quod et cetera. Ad primum dicitur quod simplex quantum est quod causatur in re temporali ex tempore indivisibili. Compositum quod causatur in re temporali ex tempore divisibili. Verum quod causatur ex tempore vero. Ymaginarium est quod causatur ex tempore ymaginario tamen. Successivum est quod fit per partem post partem. Instantaneum est quod fit in tempore indivisibili.

5 **Proprietates** quantum sunt quatuor proprietates quarum prima est non habere contrarium altera non suscipere magis et minus tertia relinquitur ex adiacentia quarta esse mensuram eo quod incipit. Alia influere individuo naturam et potentiam quo aut quilibet intelligitur et equaliter et equaliter quod est ipsa an scilicet primo secundo tertio vel quarto et equaliter concluduntur de suis subiectis omnibus istis dimissis ulterius progredior quoniam vita brevis ars vero longa.

6 **Generalissimum** predicamentum quando li quando kathegreumatice captum et incomplexe et primo est nomen indeclinabile neutri generis. Quesitum est li quando questiune captum modo significandi est sive vere primus formaliter et essentialiter temporis per modum distantie vel indistantie a puncto tempore aut ab alio nobis noto modo predicandi est predicamentum i. quando de se prima. Arguitur primo li quando non est quantum i. antecedens quod est puncti quantitatis species i. antecedens quia quantum est tempus

Pausa xxiiii

tale aut est quiddam [illegible] ... [illegible]

Dura cum atque [illegible] ... qua ostendit quod punctum quod differt atque in [illegible] ... [illegible]

Ceterum iuncto qui sunt omnia nomina temporis [illegible] ... [illegible]

Sistim predicamentum [illegible] ... [illegible]

Signum realiter est [illegible] ... [illegible]

Signum [illegible] ... [illegible]

Pausa xxv

alter alit

Species [illegible] signum sunt due species immediate quibus ostenditur quod omne signum aut est [illegible] ... [illegible]

Proprietates signi sunt quinque [illegible] ... [illegible]

Modi significandi [illegible] ... [illegible]

Ceterum iuncto signum sunt omnis [illegible] ... [illegible]

Pausa xxvi

Transcedens est [illegible] ... [illegible]

Numerus transcendentium est [illegible] ... [illegible]

continuum extensis et ratione cuius in extensis 3° licet ens non est proprie de accidentibus patet antecedens quia albedo non est sed inest i° ergo chymera est ens 1° chymera est terra ab sed inest et hoc adiacente adest secundum adiacens sed aliquid est et tali adiacente adest secundum adiacens sed quantitas et est ens et proprius ens non proprie ratione de omnibus filum patet et totum et proprius ens non proprie ratione de omnibus similiter res non proprie de chymera Ad primum dicitur quod quantitas etiam est pro omnibus ut ratione ad primum dicitur quod quantitas eam potest ponere procedente Ad tertium dicitur quod albedo in sacramento est per se ens et natura etiam in abstracto et adhuc eam ponendo per se existit et ens Ad quartum in non suppositionibus non ut quia alia dicta est in prima [illegible]

Dicc̃serta

l

Ost[enditur] p[rae]dicatum est quidam cognoscibile ab ari stotele secundum se aut sibi simi liter in libro predicatorum predicamenta tradita valens ad accidentalem noticiam eorum que invenis praedicatis di cuntur Obicitur primo si sic sequetur quod praedicamenta per porphirium non essent predicamenta quorum est falsum quia non sunt edita ab aristo tile 2° omnia que valent ad accidentalem noticiam vocum predicatorum essent predicamenta quorum est falsum per diffi nitionem Ad argumenta patet dicta faciliter declarando particulas diffinitionis que ponit

2

Numerus

postpredicatorum est quinarius numerus scilicet oppositio prioritas simultas motus habere quorum ratione postpredicatum dividitur divi sione aliquando soluta scilicet et consueta non cum sistendo nec ultra progrediendo Obicitur primo plura sunt postpredicamenta quam quinque patet antecedens quia quinque in libro meo et quinque in tuo i° 2° adhuc plura sunt patet antecedens quia di spositio passio et habere est unum postpredicatum ergo licet cum sibi omnia est et cum Ad primum specifice distincta Ad secundum ab antiquis enumerata hoc autem non sunt ab antiquis enumera ta Ad tertium dicitur non oportet licet oportet sunt unum ordo est in natura quod et saltem tamen non oportet quod sit in esse denominative in natura

3

Oppositio loycaliter

sumpta est praedicamentum quo ostenditur quod duo termini formaliter repugnantes non possunt subiective verificari simul et semel de eodem termino singulari singulariter et unimode tento respectu eiusdem de praedicati sed negative tamen eis non repugnat valens ad in tellectum praedicatum postpredicatum scilicet habere aut non habere con tinuum Obicitur primo si sic sequeretur quod alibi tamen vocalis sibi ipsi opponeretur sicut homo et homo quod est falsum patet antecedens quia sunt duo termini non potentes ratione secundum simul et semel verificari de eodem i° patet antecedens quia quamcito proferuntur mox corrumpitur i° 2° termini diffiniti essent oppositi quorum est falsum Ad primum dicitur quod tales deberent esse per se repugnantes Ad secundum per quod dicitur largo tanto terminorum oppositorum

e

Relativa

oppositio est duo termini formaliter positivi formaliter et ultimate incom pactantes respectu non potentes naturaliter et co pulative verificari de eodem termino singulari singulariter et unimode tento simul et semel respectu eiusdem et eodem de se et in eodem quod sunt causalitatis et secundum eandem rationem sed tamen cum eis in divisis eis non repugnat Obicitur primo pater et filius non essent termini relative oppositi quorum est falsum patet antecedens quia unus sed ad alium i° 2° causa et causatum non essent termini relative oppositi quorum est falsum patet antecedens quia verificantur de eodem scilicet de materia materia enim est causa forme i° 3° signum et signatum verificantur de eodem respectu eiusdem scilicet re spectu licet ens quod respectu sui ipsius est signum et signatum et hoc secundum eandem rationem ergo non valet quod intelligitur plu ralitate in divisis Ad primum et ad omnia patent solutiones ex diffinitione data Ad ultimum dicitur in divisis quibus cetera conveniunt

4

Privativa

oppositio est duo termini quorum unus est positivus connotans aliquid habere unum acci dentale circa aliquod subiectum et alter est terminus privativus includens negationem negantem talem ha bitudinem accidentalem pro eo tempore quo aptum natum est habere eam aut sine apti tudine Obicitur primo frustra consideratur de oppositione privativa patet antecedens quia nullus terminus privativus po nitur in predicamento i° non valebit ad predicatorum noticiam 2° licet quiescit et licet motus sunt termini privative oppositi et verificantur de eodem i° patet antecedens quia verificantur de anima que in instanti movetur et impedite quiescit et de eadem in instanti et impedite i° 3° album et nigrum verificantur de eodem scilicet de scuto cuius medietas est alba et medietas nigra et cetera Ad primum dicitur quod verum est quod nullus positivus in predicamento et cetera quia sunt ex privativis tamen per positiones privative Ad secundum negatur quia anima sortis quiescit impedite valet enim anima sortis non movetur impedite quod est falsum et sic ad non movetur impedite i° non movetur simul et quiescit impedite.

ergo quiescit negatur quia anima quia admissioni ad supremus non valet cum terminis privativis et includentibus negationem

6

Contradictoria

oppositio est duo termini quorum unus includit alium cum negatione simpliciter in simplicitate non potentes naturaliter conne verificari de eodem termino singulari singulariter et unimode tento respectu eiusdem de praedicati circumscripta ampliatione et cum hoc addito proqualibet parte temporis predicatis licet sucessive hoc illis non repugnet Obicitur primo angelus non angelus sunt termini contradictorie oppositi et tamen nunquam possunt successive verificari de eodem i° patet antecedens quia cum licet nunquam possit fieri non angelus cum sit perpetua incorruptibilis et eterna sibi similiter secundum non secundum Ad argumentum dicitur quod primum et contradicto ria oppositio requiritur secundum contradictorium terminis et non in absolutis sed licet unum non est ut patet de licet homo et licet non homo ubi de eodem scilicet de sorte successive verificantur et hoc de angelo de naturali potentia non tamen supernaturali contradictio de

12

Contraria

oppositio est duo termini ambo positivi formaliter qualitates con trarias ad invicem sumentes et hoc quod per solam intensionem et remissionem talium qua litatum non possunt convenire et que non verificari simul et semel de eodem termino singulari singulariter et unimode tento circumscripta ampliatione sucessive tamen eis non repu gnat Obicitur primo sequeretur quod relativa opposita et privativa et contradictoria essent contraria quorum est falsum patet antecedens quia non videtur in quo differant ex diffinitione i° 2° contraria verificantur de eodem i° patet antecedens et hoc scutum est album et nigrum in casu 3° lapis est albus lapis et niger verificantur contrarie opposita termini de licet lapis ergo sor potest esse albus sor potest esse niger 4° sor est albus sor non est niger Ad argumenta faciliter patet videri profi tenti

13

Oppositio realiter

sumpta est contradictio seu repugnantia duarum rerum non valentium se compati in eodem subiecto secundum eandem partem et pro eodem tempore ad idem secundum idem et pro eodem considerata ego pono hoc postpredicatum cum subsequentibus et illis prout aristotiles quod diffinitionibus de oppositionibus postpredicamentales debet realis et ideo sic dixit petrus hispanus multum bene et sane Nulla tamen ratio te fallat ut illa refutes quod dant auctores ideo secundum tertium aristotiles diffi nietur materia oppositionum alias possumus abire ab auctoribus tantum quod michil sciremus de dictis eorum

8

Contrarie

opposita sunt que sub eodem genere posita sunt et maxime a se invicem distant et eidem susceptibili vicissim insunt Privative opposita sunt que habent fieri circa idem subiectum ordine inregressibili et tempore determinato a natura secundum privationem actus solum aut actus et potentie Contradictorie opposita sunt que secundum affirmationem et negationem opposita sunt pro eisdem terminis Relative opposita sunt que cuiusque hoc ipsum quod sunt ad aliquid dicuntur ad se vel quolibet aliter ad aliud et ideo facient obiectiones quod omnia ista tene quod circa textus sunt tene multum quaerit studentibus ne tamen perturbem ad cetera textuales diffinitiones obmitto

10

Sufficiencia

oppositionum est sufficiencia qua ostenditur quod omnis termini in esse oppositi vel sunt ambo positivi aut unus positivus et alter negativus si ambo positi vi hoc et vel possunt simul de eodem verificari sic sunt rela tive opposita vel non sic sunt contrarie opposita si secundum hoc et vel secundus est expresse et pure negativus sic sunt contradictorie opposita vel inclusive est secundus negativus sic sunt privative opposita Notandum ergo ponitur et que sunt contraria mediata et immediata que perfecte privative opposita et imperfecte et quod sit privatio et alia plura que plus respiciunt philosophiam naturalem quod predictam materiam ideo forte in philosophia ponam sic et posui tamen in maiori intitulatorio quod inducit arte nova pausa trigesima septima nono que est de privatione

2

Genera oppositionum

post praedicamentalium sunt quatuor quia sunt oppositio relativa privativa contradictoria et contraria in quos alie termini oppositio postpredicamentalis divi ditur divisione in ea aliquando soluta sicut et consueta tamquam generis in suas species vel tamquam totius in suas partes Obicitur ista divisio si esset generis in species vel in in te grantes vel integrantes nullum illorum patet antecedens quia sunt tam ergo non sunt species et etiam non videtur quod sint immediate species 2° plura sunt i° patet antecedens quia subalterna etiam est opposita i° 3° locus sursum et deorsum contrariantur et nulla earum i° simul habitum et habitum cum inique de eodem possunt verificari ergo relativa oppositio non est oppositio i° sunt partitiones patet antecedens quia verificantur de eodem idem enim est

3

Pausa xxvi

dex[tr]um [et] sinist[r]um p[ro]p[ter] [et] s[imi]l[i]a eius[dem] dicu[n]t[ur] ad continentia i[d est] ad p[ri]m[u]m d[icitu]r q[uod] sp[eci]es inmerite s[un]t a ee b [et] h a d[icitu]r sive tim[e]o[r] o[mn]es p[re]positivos [et] h b negativos ad 2m d[icitu]r n[on] p[ro]p[ter] sp[e]ciales ad t[er]ciu[m] n[on] s[un]t ta[n]tu[m] nisi large 2m q[uod] s[un]t incomp[os]sibiles denotaciones ad ultimu[m] lic[et] dica[n]t[ur] ad conveniencia[m] s[un]t tamen o[mn]es adversatio[n]e i[d est]

Prioritas est 2m p[ro]p[ri]u[m] quo oste[n]ditur aliq[ui]d esse p[ri]us alt[er]o videa[tur] modis a[ssigna]ti[s] s[cilicet] natura t[em]p[o]re ordine m[od]o dig[n]i[ta]te p[ro]p[ri]e[tat]e causalit[at]e c[ri]t[eri]o origine ellac[i]o[n]e aut s[ecundu]m subsistendi qua[m] valens ad p[ri]ma intellige[n]da q[uod] sit s[cilicet] p[ri]ma s[u]ba [et] q[uod] s[ecun]da [et] q[uod] m[aior]es [et] i[nferiores] sup[er]iores s[un]t tamen incoordinac[i]o[n]e p[re]dicali [et] an relatum s[it] p[ri]us suo correl[ati]vo obicit[ur] p[ri]mo n[on] vi[detu]r q[uod] sit i[n]t[er] p[ri]us esse natura q[uod] t[em]p[o]re q[uod] o[rdi]ne m[od]o [et] de o[mn]ib[us] p[ro]p[ri]e ordine 2o n[on] vi[detu]r q[uod] sit subsistendi q[uod] 2o non vi[detu]r ad q[ui]d p[ri]ma sit utile h[oc] p[ro]p[ri]u[m] i[d est]

Simultas est t[er]c[iu]m p[ro]p[ri]um quo aliqua demo[n]stra[n]tur esse simul videa[tur] modis s[cilicet] simul na[tur]a t[em]p[o]re divisione loco origine ordine m[od]o dig[n]i[ta]te origine ellac[i]o[n]e subsistendi q[uod] valens ad intellige[n]da[m] p[ro]p[ri]etate[m] ad aliq[ui]d qua d[icitu]r relat[iv]a s[un]t simul na[tur]a [et] ad alias p[ro]p[ri]etates obicitur p[ri]mo no[n] vi[detu]r q[uod] sit esse simul natura aut esse simul t[em]p[o]re [et] de omnibus p[ro]p[ri]e ordine i[d est] 2o ad q[ui]d p[ri]ma sit utile h[oc] p[ro]p[ri]um i[d est] ad p[ri]m[u]m d[icitu]r simul natura s[un]t q[ue] simul [con]vertu[n]t[ur] in coru[m] p[ro]p[ri]e simul t[em]p[o]re s[un]t e[n]tia s[ecundu]m coexistencia alio[rum] t[em]p[o]ri q[uod] un[um] n[on] p[re]cedit tollit altu[m] n[on] d[icitu]r alter

Motus est q[ua]rtu[m] p[ro]p[ri]u[m] cu[m] omnibus sius sp[eci]ebus sex s[cilicet] g[e]n[er]a[ti]o[n]e corrup[ti]o[n]e altera[ti]one aug[men]ta[ti]o[n]e diminuc[i]o[n]e [et] s[ecundu]m loca mutac[i]o[n]e valens p[ro] intellect[i]o[n]e q[ua]rte q[ua]lit[at]is [et] sexte p[ro]p[ri]etatis s[u]b[stanti]e [et] o[mn]iu[m] ta[n]tu[m] p[ro]p[ri]etat[is] q[ua]ntitatis [et] c[etera] obicit[ur] p[ri]mo q[uar]ta p[ro]p[ri]etas s[u]b[stanti]e est s[u]b[stanti]e n[on] c[ontrariu]m [et] co[n]t[ra]riu[m] continu[itas] cu[m]tas aut est o[mn]is motu[s] i[m]p[er]tine[n]s i[d est] n[on] valebit p[ro] intellect[i]o[n]e h[uius] p[ro]p[ri]etatum 2o h[ec] materia est philosophica g[e]n[er]o in logica n[on] est p[er]tracta[n]da ad p[ri]m[u]m dicitur q[uod] m[otus] contra[riu]s est motu[s] quia sit a n[on] e[st] ad me[lius] ad s[ecun]d[u]m d[icitu]r q[uod] ver[um] e[st] q[uod] est plus philo[sophi]ca materia i[d est] ibi de ea p[er]tractabi[tu]r

Vi[ce]s[ima]s[e]p[tima]

Partes logicales in complexor[um] s[un]t due ta[n]tu[m] p[ar]tes s[cilicet] nomen [et] v[er]bu[m] quib[us] o[mn]ib[us] tamen in p[ro]p[ri]e p[ro]nobilis subiac[en]t s[ecundu]m logica[m] ut ex p[ro]p[ri]is finalit[er] ordinari possit p[ro]p[o]sicio [et] alia q[uod] v[er]o ad disputac[i]o[n]e[m] nec[essari]a obicit[ur] p[ri]mo n[on] suffi[ciu]nt due p[ar]tes logico ad co[n]stituc[i]o[n]e[m] o[mn]i[um] sibi nec[essari]a[rum] i[d est] a[rgu]m[en]t[u]m quia logica est subtilior et largior s[cienti]a q[uam] g[ra]m[m]atica s[ed] g[ra]m[m]atica indiget octo p[ar]tibus g[e]n[er]o logicus amplioribus indigebit instrume[n]tis 2o n[on] vi[detu]r p[ro]nom[en] p[ar]ticipium q[uod] p[ro]p[o]sicio intic[ti]o cu[m] sub nomine v[e]l v[er]bo sint co[m]p[re]he[n]denda [et] si dicis q[uod] p[ro]n[omen] [et] p[ar]ticipium [et] adv[er]biu[m] sub nomine co[n] c[on]fusio [et] g[ra]m[m]atico p[ro]nom[en] dicere non g[e]n[er]o multo magis logico ad p[ri]m[u]m d[icitu]r q[uod] logica e[st] subtilior s[cienti]a q[uam] g[ra]m[m]atica q[uod] paucioribus indig[et] instrume[n]tis ad 2m n[on] e[st] m[agis] n[ecessari]us co[m]p[re]he[n]de[re] sub nomine [et]c[etera] cu[m] eide[m] sufficiat due ta[n]tu[m]

Nomen 2m p[ro]ph[et]am e[st] vox s[ignific]a[tiv]a ad placitum sine t[em]p[o]re cui[us] nulla p[ar]s separata s[ignifica]t finita [et] recta obicit[ur] p[ri]mo n[on] c[on]t[inet] nom[en] mentali [et] scripto i[d est] a[rgu]m[en]t[u]m quia nullu[m] e[st] vox [et] t[ame]n c[on]t[inetu]r sub diffinito s[cilicet] sub l[ite]ra non 2o quelibet dictio mundi esset no[men] q[uo]d est manifeste falsum a[rgu]m[en]t[u]m quia q[ue]libet e[st] vox s[ignific]a[tiv]a ad placitu[m] sine t[em]p[o]re i[d est] a[rgu]m[en]t[u]m quia q[ue]libet p[er] p[ri]ma[m] imposic[i]o[n]e[m] s[ignifica]re ad [et]c[etera] 3o sequetur q[uod] n[omen] p[ar]ticip[iu]m esset no[men] q[uo]d est manifeste falsum a[rgu]m[en]t[u]m quia nullum s[ignifica]t sine t[em]p[o]re i[d est] 4o li homo n[on] esset no[men] q[uo]d est manifeste falsum a[rgu]m[en]t[u]m q[ui]a eius p[ar]tes separate s[ignifica]nt a[rgu]m[en]t[u]m quia q[ue]libet p[ar]s s[ignifica]t se [et] si di[ca]s ultimate t[un]c obi[ci]t[ur] de li audies ad ultimu[m] d[icitu]r q[uod] de[r]i[v]atore v[er]bor[um] co[n]clud[un]t diffinic[i]o[n]e[m] esse malam

Parte capituli no[men] est q[ue]libet d[icti]o nata redde[re] supp[ositu]m v[er]bo p[er]sonali constituendo secu[m] ora[ti]o[n]e[m] p[er]fecta[m] v[e]l p[ro]p[ri]e[ta]tem obi[ci]t[ur] p[ri]mo si diffinicio staret seque[re]t[ur] q[uod] nomina

Pausa xxvii

a

adi[ec]tiva essent nomina q[uo]d est manifeste falsum a[rgu]m[en]t[u]m quia redd[un]t supp[ositu]m v[er]bo p[er]sonali [et] constitui[n]t secum [et]c[etera] a[rgu]m[en]t[u]m sic dicendo h[ic] albus currit ecia[m] s[ed] solo i[d est] a[rgu]m[en]t[u]m albu[m] currit eci[am] t[antu]m c[on]creto s[ed] in abstracto ut albedo est ens i[d est] 2o sincathe[gorema]ta essent nomina eciam p[er]sonalit[er] capta q[uo]d est manifeste falsum a[rgu]m[en]t[u]m [et] m[odo] o[mn]is homo est omnis h[om]o est p[ro]p[ri]e s[ignifica]ti i[d est] ad p[ri]m[u]m d[icitu]r adi[ec]tivu[m] s[ed] solo n[on] concretum ut abstractu[m] p[ro]p[ri]e adi[ec]tive s[ignifica]tum n[on] est nomen q[ui]a n[on] p[otes]t redde[re] supp[ositu]m ad s[ecun]d[u]m e[st] dic[endu]m

Strictissime no[men] est quelibet dictio q[uod] p[er]sonalit[er] capta nata est redde[re] supp[ositu]m v[er]bo p[er]sonali [et] constitue[re] cu[m] eo ora[ti]o[n]e[m] veram v[e]l falsam obicit[ur] p[ri]mo h[ec] diffinicio nil includit n[ec] excludit i[d est] a[rgu]m[en]t[u]m quia maxime nomina materialia s[un]t h[ic] n[on] quia homo est d[icti]o li homo constituit p[ro]p[o]s[icionem] vera[m] homo est vox constituit falsam in casu quo nulla loque[re]t[ur] i[d est] 2o sit adv[er]biu[m] esse[t] non ut mane est [et] p[ro]nom[en] ut ego curro [et] p[ar]ticipiu[m] ut legens disputat [et] v[er]bu[m] ut flores s[un]t morto meo [et] nomina infinita [et] p[ri]vativa [et] int[er]r[og]a[tiv]a o[mn]ia q[uo]d est manifeste falsum [et] a[rgu]m[en]t[u]m o[mn]e[s] g[ra]m[m]atic[o]s ad p[ri]m[u]m d[icitu]r s[ed] h[ic] n[on] p[er]sonalit[er] ad 2m d[icitu]r q[uod] arguit v[er]u[m] g[ra]m[m]aticus aut h[ic] n[on] p[er]tinet [et] ad aristotilem d[icitu]r quia ip[s]e recipit no[men] strictissime

Strictissime no[men] est q[ue]libet d[icti]o incomplexa q[ue] p[er]sonalit[er] capta nata est redde[re] supp[ositu]m v[er]bo p[er]sonali co[n]stituendo cu[m] eo ora[ti]o[n]e[m] vera[m] v[e]l falsa[m] obicitur p[ri]mo n[on] vi[detu]r ad q[ui]d sit h[ec] divisio nominis i[d est] 2o h[ec] e[st] p[ro]p[o]s[icio] c[ontra]dic[toria] h[oc] asinus currit [et] tamen subi[ec]tu[m] eius est com[m]unis i[d est] similit[er] omnis p[ro]p[o]s[icio] s[ed] e[st] impossibilis est v[er]a ad p[ri]m[u]m q[uod] hac divisione resecant sup[er]flua [et] accip[iu]nt[ur] plus nec[essari]a l[ite]ra q[uod] ultima abiciuntur o[mn]ia adi[ec]tiva p[ro]p[ri]a [et] sincathe[gorema]ta p[ro]p[ri]a [et] nomina m[ateri]alia [et] comple[x]a ut de illis co[n]stituat p[ro]p[o]s[icionem] sim[plicite]r p[ri]ma ad 2m in fra dice[tu]r

Formalis diffinicio nominis q[ue] sit no[men] v[er]b[a]le strictissime captu[m] e[st] vox s[ignific]a[tiv]a ad placitum ultimate sine t[em]p[o]re determinato cui[us] nulla p[ar]s separata s[ignifica]t idest q[uod] est mentaliter incomplexa co[n]sistit finita [et] recta [et] nata est redde[re] supp[ositu]m v[er]bo p[er]sonali p[er]sonalit[er] tento constituendo cu[m] eo ora[ti]o[n]e[m] ora[ti]o[n]e[m] vera[m] v[e]l falsa[m] et n[on] diligenter q[uod] in maiori vinculatorio posui bene quinquaginta argumenta c[ontra] diffinicio[n]e[m] nominis minori ultra triginta [et] quia ordo lib[r]i n[on] destruere[tu]r s[ed] s[ecundu]m a[ssum]ptu[m] ponere io pona[m] tibi diffinic[i]o[n]es p[ro]b[at] q[uod] est nomen v[er]b[a]le p[er] q[uod] vox q[uod] vox s[ignific]a[tiv]a 2m q[uod] diffinicio po[n]it [et] p[ar]tes h[ic] erit eciam a[rgu]me[n]ta p[ro]b[andi] p[ro]cessu[m] de diffinicio[n]e

Nomen v[er]b[a]le est dictio vocalis s[ignifica]ns s[ed] in rac[i]one extrem[a] sui p[ro]lacione ap[p]etentia auditiva p[er]ceptibilis obicit[ur] p[ri]mo no[men] v[er]b[a]le n[on] p[otes]t diffinitu[m] nominis i[d est] a[rgu]m[en]t[u]m quia est complexum diffinitu[m] aut d[icitu]r esse t[antu]m q[uod] diffinit[ur] i[d est] 2o n[on] vi[detu]r cur logicus abiciat nomina s[cri]pta [et] mentalia [et] solu[m] assumit v[er]b[a]lia i[d est] 3o si non s[ignifica]re[n]t s[ed] in rac[i]one extrem[a] seq[ue]re[tu]r q[uod] nulla p[ro]p[o]s[icio] p[ossi]b[i]l[i]s sine nomine co[n]stitu[ere]tur q[uo]d est manifeste falsum quia h[ic] ego su[m] currens ta[men] de est n[ec] in rac[i]one suppositi n[ec] appositi no[men] po[n]it[ur] i[d est] ad p[ri]m[u]m d[icitu]r q[uod] est diffinitu[m] c[ircu]mlocutiu[m] t[antu]m ad 2m q[ui]a vox est aptius instrume[n]tu[m] disputandi q[uam] scriptura aut mens ad t[er]ciu[m] d[icitu]r q[uod] quatuor p[ar]tes ora[ti]onis q[ue] tenent se [secundu]m auctore[m] mor[e] fu[n]di ad voce[m] suppositi sicut h[ic] no[men] [et] quatuor que tenent se ad voce[m] appositi s[icut] v[er]bu[m] s[ecundu]m logica[m]

Vox secundu[m] petru[m] hispanu[m] est sonus ab ore animalis p[ro]latus naturalibus instrume[n]tis formatus obicit[ur] p[ri]mo li vox n[on] b[e]n[e] po[n]it[ur] p[ro]p[ri]e in diffinic[i]o[n]e nominis i[d est] a[rgu]m[en]t[u]m quia tenuis a[li]cui[us] diffinicionis d[icitu]r vi[detu]r de o[mn]ib[us] sub diffinito c[on]tentis li vox aut n[on] vi[detu]r c[on]tinere de quol[ibet] nomine [et] q[ue]libet c[on]tinetur sub diffinito s[ed] a[rgu]m[en]t[u]m quia n[on] de nomine mentali [et] scripto n[on] m[odo] eciam tale est vox 2o genus [et] diffinitu[m] sim[plicite]r s[ignifica]re debe[n]t esse de eode[m] p[re]dica[men]to s[ed] non est in p[re]dica[men]to [et] vox in q[u]alit[at]e p[re]dica[men]to i[d est] 3o tussi[s] esset vox ad p[ri]m[u]m d[icitu]r q[uod] n[on] de non c[on]tinet[ur] p[ro]p[ri]e v[er]b[a]le diffinitu[m] ad 2m di[cu]nt p[ri]mi q[uod] s[un]t c[ir]cu[m]locutiu[m] gen[us] alii di[cu]nt q[uod] n[on] op[or]t[e]t in diffinic[i]o[n]e n[on] q[uod] n[on] gen[us] diffiniti esse in eode[m] p[re]dica[men]to quo diffinitu[m] t[ame]n di[cu]nt q[uod] vox sit ad li nomen vocale [et] h[oc] stat de tussi dice[tu]r de i[n]terie[c]c[i]o[n]e domestici animali p[ro]p[ri]a

Pausa xxvii

9 Vox significativa est que auditum feriat aliquid aliquid aut aliquo aut simile insit ut non est 2prim inest aut simile insit ut se significet Obicitur sit vox imposita ut se significet Obicitur primo Petrus hispanus dat alia diffinitionem vox significativa est que auditu alicui representat quia dicit vox significativa est quando auditum alicui repraesentat 2o h diffinicio est nugatoria quia veritat 2o h diffinitio est magnitudinis quia li quod magnitudine refert li quod 2etiam li vox 2o li bu est non 2est non significativa quia in talium li bu est non go 2 naturalis similitudo bu est non go 2 quia quia non vi vo diuisitatis Ad 2m dicitur quod h diffinitio de ... non valet primo quia omnis dictio mundi esset significativa vox quilibet n sit se 2e ali quod 2o li homo coram surdo non esset significativa vox 2o li omnis non esset 2o nomina collectiva 2nomina pluralis numeri 2e Ad 2m dicitur quod ... li aliqualiter Ad tertium dicitur quod ... sit ultimate alicui 2non secundum

10 Vox significativa ad placitum est dictio aut oratio que secundum placitum imposita nata est intellectui alicui aliquid aut aliqualiter positive vel privative ad voluntatem primi impositoris auctentica primaria impositione imponentis 2cum consensu aliorum ... Obicitur primo quod h ponit alia diffinitione scilicet vox significativa ad placitum est que ad voluntatem primi instituentis alicui ... [illegible]

11 Nomen significare [illegible]

12 Quinto adhuc arguitur contra illam [illegible]

13 Nominis partes vel separatim [illegible]

16 Finitum nomen est nomen significatum sine negatione infinitante 2one cum sit finitam 2determinatam rem qua exemptione ... significat 2sic ... finimus scilicet nominales dictio que sit aliqua rem ... conceptam est finitum nomen quia illa rem finite ... veritat quod sit ... non est quod sine negatione ... sit ... seu nominis positum ... adiectum positum Obicitur ... non infinitum ita ... vel ... sit finitum ... 2o nomina privativa essent ... non finitatum est non ... infinitum ... quia non ... diversitatis.

17 Rectum nomen est dictio nominalis nata se solo reddere suppositum verbo personali personaliter tento constituendo cum eo ... Obicitur primo obliquum nomen ita bene reddit suppositum verbo personali ... [illegible]

18 Obliquum nomen est nomen [illegible]

19 Kathegreuma est [illegible]

20 Subiectum est [illegible]

21 Predicatum est altera pars extrema [illegible]

adiacentis. Obiitur primo [illegible] dat aliam [illegible] diffinitionem [illegible] est quod dicitur de alteto [illegible] mala [illegible] est sit [illegible] homo est [illegible] supposito quod verba sint [illegible] homo est al[illegible] asinus et sortes [illegible] albus quia [illegible] esse [illegible] non sit nomen [illegible] homo [illegible] alias [illegible] homo est homo [illegible] homo non esse [illegible] quia non [illegible] de alteto [illegible] in nulla [illegible] quia in nulla [illegible] [illegible] nominalis [illegible] albus [illegible] quia [illegible] includit [illegible] asinus [illegible] est latinabilis [illegible]

20 **Divisio subiecti** est divisio qua ostenditur quod omne subiectum aut est [illegible] aut accessorium totale aut [illegible] implicatum aut expressum [illegible] homo est animal [illegible] [illegible]

21 **Utilitas nominis** est utilitas qua ostenditur quod nominis con[illegible] [illegible]

22 **Sophisticatio** [illegible] est qua ostenditur quod omnis iste [illegible] lapis est [illegible]

23 **Infinitum nomen** [illegible] dictio nominalis [illegible]

28 **Illationes** [illegible]

[U]ltimo arguitur contra diffinitionem [illegible] 27

Ad argumenta ad primum dicitur [illegible] 26

[V]erbum est vox [illegible]

verbalia

1

[V]erbum in genere [illegible] 2

[V]erbum large est [illegible] 3

Pausa xxxviii

vim ul' falsam Obicitur p[ri]mo diffinicio no q[uod] di ffinito p[ri]mo a[ntecedens] quia diffinitu[m] huius diffinicionis e[st] li v[er]bum et tale no[n] est v[er]bum p[ri]mo 2o no[n] co[n]venit cuilibet v[er]bo p[ri]mo a[ntecedens] quia i[n]p[er]ativo no[n] quia in i[n]p[er]ativus p[otes]t co[n]stituere o[rati]o[n]em v[er]am ul' f[a]lsam p[ri]mo dice do n[on] p[ro]pterea fac ut ve[l] ut ffe[ci] in f[?] quia nescio si faciet ul no p[ri]mo 3o no[n] co[n]venit v[er]bis infinitivi modi si mili motivo p[ri]mo Ad p[ri]m[u]m d[icitu]r q[uod] c[ontra] remoto ad su fficit ut creatur si c[on]venit p[ro]pinquo ul no[n] c[on]venit ut h[ic] Ad 2m et t[er]ciu[m] di[citur] q[uod] p[ro]bant v[er]um

Strictte verbum est q[uo]d[li]b[et] v[er]bum p[er]sonale q[uod] natum est esse apposit[u]m respectu subiecti recti cum q[uo] co[n]stituendo secum o[rati]o[n]em v[er]am ul' falsam Obicitur p[ri]mo non v[idetu]r q[uod] v[er]bum i[m]p[er]sonale no[n] possit esse v[er]bum apt logicum p[ri]mo 2o q[uod] omne v[er]bum p[er]sonale esset st[rict]e v[er]bum ul' aliq[uo]d et aliq[uo]d non nullu[m] illoru[m] no[n] omne quia co[m]plexu[m] no[n] si[mp]l[e]x i[n]dicativa no[n] infinita no[n] et[iam] p[ri]mo Ad p[ri]m[u]m di[citu]r quia se[cund]o no[n] suff[ic]it ut co[n]stituere p[ro]p[ositionem] v[er]am ul' falsam unde me op[or]t[et] ut est v[er]a ut s[upr]a et si obicitur de ista me op[or]t[et] legere si sic no[n] esset men[ti]retur et Ad 2m dicitur q[uod] ista omnibus istis c[on]venit s[ed] non statim immediate sequens

Strictissime v[er]bu[m] est omne v[er]bum v[oca]le modale q[uo]d q[uod] natum est esse appositum respectu nominis strictissime capti constituendo secum p[ro]p[ositionem] simpliciter p[ri]ma[m] Obicitur p[ri]mo no[n] co[n]venit o[mn]i v[er]bo p[ri]mo a[ntecedens] q[uod] c[on]venit huic v[er]bo flores mista si carpseris ut rosa flores p[ri]mo 2o v[er]bum scriptum ita bene est v[er]bu[m] sicut v[o]c[a]le etia[m] de di[citur] diffini[cio] i no[n] excludi 3o si v[er]bum abs[o]l[u]te retine a t[em]p[or]e ul' modo sequeretur q[uod] tale no[n] esset v[er]bum q[uod] est f[alsum] a[ntecedens] quia cu[m] nomine co[n]stituit p[ro]p[ositionem] simpliciter p[ri]mam Ad p[ri]m[u]m dicitur q[uod] c[on]venit o[mn]i v[er]bo v[er]baliter capto s[ed] ibi no[n] ca[pitur] v[er]baliter Ad 2m dicitur q[uod] p[ro]bat v[er]um ut e[st] ibi adde t[em]p[or]ale ul modale

6 Ultimata diffinicio q[uae] posita in utroq[ue] v[er]bo vocali est v[er]bum v[oca]le strictissime captum e[st] t[er]minus p[rae]latus qui e[st] v[er]bum p[er]sonale t[em]porale natus est esse appositu[m] r[e]c[t]i respectu nominis strictissime capti co[n]stituendo cu[m] eo p[ro]p[ositionem] simpliciter p[ri]ma[m] di[citur] vocale quia vox est aptius i[n]strumento scripto et mente strictissime captum ad excludendum verba i[m]p[er]a tivi optativi co[n]iunctivi et infinitivi modi et p[rae]t[er]iti et futuri t[em]p[or]is et i[m]p[er]sonalia dicitur est t[er]minus s[ed] men taliter i[n]complexus dicitur p[er]sonale ad excludendu[m] i[m]p[er]sonalia t[em]porale dicitur p[ro]pter v[er]ba ab[solu]ta a t[em]p[or]e p[er] ul timam p[ar]ticulam s[cilicet] p[ro]p[ositionem] appositum r[e]c[t]i excipiuntur v[er]ba infinita et i[n]dicativa ut quiesco dormio et p[ar]ticipia Obicitur nullum co[m]plexum p[otes]t esse diffinitum s[ed] h[oc] totu[m] verbum vocale strictissime captum est co[m]plexum p[ri]mo 2o diffinitur p[er] se s[ed] to t[ame]n et no[n] p[er] se

Verbum vocale est dictio v[er] balis ore animalis p[ro]lata et naturalibus in strumentis formata nata significare ad p[ro]la tum cum t[em]p[or]e illimitabiliter aut est dictio vocalis que est verbum Verbum mentale est conceptu[s] mentalis qui est v[er]bum Verbum scriptum est dictio scripta que est verbum Obicitur p[ri]mo et pono q[uod] blesus p[ro]ferat hoc verbum curro tunc li curro non esset verbum vocale c[onsequen]s f[alsum] a[ntecedens] quia no[n] p[ro]fertur p[er] naturalia hominis in strumenta quia naturalia instrumenta ad vocem sunt etiam quatuor dentes modo blesus caret eis p[ri]mo 2o non v[idetu]r q[uod] scriptum verbum et mentale non sint v[er]ba apud logicu[m] p[ri]mo Ad p[ri]mum dicitur q[uod] vox p[er]fecta requirit omnia in strumenta et talis vox no[n] est blesi si ar[guitu]r c[ontr]a v[er]bu[m] est voces p[ri]mo vero est vox di[citu]r aggregative est vox si et c[etera]

8 Verbum esse significativum est v[er]bu[m] significativ[um] kathegreumatice aliq[ui]d aut aliq[ua] composicione actu facta ul' sui p[ro]p[ri]a meo inclusam aut subintellectam aut p[ro]p[ri]um verbu[m] sic sui kate se h[ab]e[n]s q[uod] vere ip[s]i aliq[ui]d ad[iacen]te[m] p[ro]p[ositio]nis in qua po[nitu]r requirit Obicit[ur] p[ri]mo li s[ecund]a in diffinicione nominis in[clu]d[i]t includit ut excludit p[ri]mo a[ntecedens] quia maxime v[er]ba inactualiter capta s[ed] h[oc] no[n] quia sufficient excludu[n]t p[er] li cum t[em]p[or]e p[ri]mo 2o ambulo no[n] esse v[er]bum c[onsequen]s f[alsum] a[ntecedens] quia no[n] est vox s[ecund]a p[ri]mo a[ntecedens] quia ni[chi]l s[ed] h[oc] eni[m] q[uod] ambulatur ni[chi]l e[st] p[ri]mo 3o in duo calefacio vestio ni[chi]l sunt p[ri]mo a[ntecedens] quia ut actione[m] ut passione[m] cu[m] ut fuit activu[m] ut passivu[m] c[onsequen]s 4o li est no[n] esse ver[bum] c[onsequen]s f[alsum] a[ntecedens] p[er] p[ri]m[u]m si e[st] p[er] d[iversi]s ip[s]u[m] q[uo]d[dam] ni[chi]l e[st] co[n]s[tan]t aut q[ui]dam co[m]posicionem q[uae] sine et[cetera]

9 Verbum esse sinkathe greumaticum est q[uo]d[li]b[et] verbum significare p[ro]p[ri]e co[m]plexive aut p[ro]p[ri]e divisive aut est ip[s]i[us] s[upe]r aliquem actum r[ati]o[n]e cui[us] ad veritatem p[ro]p[ositionis]

Pausa xxxviii

aliq[ui]d requirit aut e[st] li est cu[m] p[ro]p[ositio]n[e] in eis se[cun]do adia cente include li eius et ultra h[oc] commode talem actu[m] esse in p[rae]s[e]nti t[em]p[or]e aut i[n] est t[er]tio adiacente est s[upe]r re actu p[ro]p[ri]e co[m]plexivu[m] aut divisivu[m] aut denotare extrema stare p[ro] eod[em] aut si se solo p[on]i[tur] deno tare aptitudinem co[n]s[imi]l[iter] ubi s[upe]r n[ot]a ibi est magna difficultas a[li]qui p[ro]p[ter] ut c[on]s[tat] v[er]bum omne sinkathegoreu tam ad[iec]t[i]vu[m] q[ua]m substa[n]tivu[m] p[ro]p[ter] r[ati]ones ut innuit i[n] di finicione alii volunt q[uod] o[mn]e sit kathegreumaticu[m] si sig[ni]ficativu[m] ca[p]ia[tu]r large p[ro] consignificare ut significa[ti]vu[m] est to[tu]m, vero tenent q[uod] aliq[ui]d v[er]bu[m] est kathegreu maticu[m] et aliq[ui]d sinka[thegreumati]cu[m]

Kathegreumaticum v[er]bu[m] est q[uo]d[li]b[et] v[er]bum ad[iec]t[i]vum s[upe]r aliq[ui]d aut ali qua co[m]posicione actu facta et kate s[upe]r v[er]bu[m] s[ub]s[tan]t[ivu]m tunc esse kath[egreumati]cu[m] cu[m] po[nitu]r respectu est se[cun]di adiacentis ul' cu[m] p[rae]se[n]s po[nitu]r et sic co[n]fuse o[mn]e[m] v[er]bu[m] in[clu]di ul' q[uae] includit li eius ul' q[uae] includit suu[m] p[ar]ticipiu[m] Obicitur p[ri]mo li est de est t[er]tio adiacente est k[athegreumati]ca p[ri]mo a[ntecedens] quia sit aliq[ui]d p[ri]mo a[ntecedens] quia sit ce et esse est aliq[ui]d p[ri]mo s[ed] kate 2o li est nu[n]q[uam] sit p[ro]p[ri]e sinkate p[ri]mo a[ntecedens] quia s[upe]r includit in se suu[m] p[ar]t[icipiu]m i[n] se li eius 3o s[upe]r agere aut pati aut neutru[m] h[oc] aut s[upe]r aliq[ui]d p[ri]mo Ad p[ri]m[u]m dicitur q[uod] no[n] sit esse s[ed] sit co[m]plexive t[ame]n i co[m]posicio[n]e q[uae] sine extremis no[n] m[anifesta]t[u]r et d[icitu]r ad di ul' est v[er]bum s[upe]r us p[ro]p[ri]e co[n]iu[n]ctive ul' divisive et s[ic] so luta s[un]t om[n]ia a[rgumen]ta p[er] h[oc] si i[st]a p[ar]ticula addatur 10

Verbum esse completivu[m] e[st] v[er]bum s[upe]r aliquem actum r[ati]o[n]e cui[us] ad veritatem p[ro]p[ositio]nis in qua po[nitu]r requiritur extrema supponere p[ro] eod[em] verbu[m] esse di visivu[m] est v[er]bum s[upe]r aliquem actu[m] r[ati]o[n]e cui[us] ad veritatem p[ro]p[ositio]nis in qua ponitur requiritur ex trema supponere p[ro] diversis ul' p[ro] extremoru[m] p[ro]missio supponere et hanc materiam q[uia] minus longa est de dolante alibi ventillabo s[ed] adhuc circa o[pinio]nem opinionem q[uae] ponit omne v[er]bum esse sinka[thegreumati]cu[m] p[ri]mo nullu[m] sinka[thegreumatic]u[m] est no[men] apud logicu[m] q[uod] ut eni[m] v[er] bum t[ame]n q[uia] v[idetu]r de diversitat[e] ibi di[citur] q[uod] de div[er]sis est q[uod] sinka[thegreumatic]u[m] p[otes]t esse appo[sitio] cu[m] s[upe]r no[n] p[otes]t esse supp[ositu]m Ad r[ati]ones sup[er]ius v[er]bum est significativu[m] Ad p[ri]m[u]m p[ro]p[ositio]nis s[ecund]a p[ro]pter meliorem explanacio[nem] Ad 2m di[citu]r q[uod] sit duo p[ri]ma i[d est] v[er]um q[uod] ambulatur et li no[n] sit t[ame]n adhuc ea sit 2o sit actum ambula[ti]o[nis] Ad t[er]ciu[m] dicat[ur] sunt actio[n]es motive adiutum extrinsecum

Significare cu[m] t[em]p[or]e est v[er]bum significare accidentaliter gramatica liter et minus p[ri]ncipaliter t[em]p[or]is p[er] modu[m] p[rae]se[n]tie p[rae]t[er]icionis ul' futuricionis Obicit[ur] primo s[ecund]o q[uod] p[ar]ti[cipium] in esset v[er]bum sit n[on] p[er] modum p[rae]t[er]icionis sic ego fui legens et p[er] modum futuricionis sic ego ero le gens et p[er] modu[m] p[rae]se[n]tie sic ego sum legens p[ri]mo 2o v[er] bum ab[solu]tu[m] a t[em]p[or]e no[n] esse v[er]bum 3o v[er]bu[m] ut sit cum t[em]p[or]e essenciali[te]r quia po[n]u[n]t gramatici sit acci[denta]l[ite]r ut accidentaliter quia sit poss[ibile] abesse v[er]bo s[ed] h[oc] non quia statu[m] tra[n]siret in naturam nominis p[ri]mo e[t] co[n]f[irma] tur quia h[ec] diffinicio est essencialis i[n] nulla t[er]minis in ea positus d[ebe]t esse acci[den]talis p[ri]mo Ad p[ri]m[u]m di[citu]r s[ed] hoc limitabiliter Ad s[ecun]d[u]m de v[er]bo ab[solu]to dicitur i[n]fra Ad t[er]ciu[m] p[ri]m[u]m di[citu]r q[uod] sit o[mn]i v[er]bo et q[uod] li cu[m] t[em]p[or]e sit d[icti]o essencialis Al[ite]r q[uod] acci[denta]l[ite]r et p[ro]p[ter] dicet[ur] et si no[n] abest v[er] bo t[ame]n suffit q[uod] extremos p[ri]mo s[ed] nomi[n]is aut p[ro]nomi[nis]

Significare illimitabiliter cu[m] t[em]p[or]e est v[er]bum s[upe]r re cu[m] t[em]p[or]e et tale q[uod] tale v[er]bum no[n] p[otes]t co[n]gruere immediate et sine signo et sine addicione hui[us] q[uod] est qui s[upe]r ul q[uod] addi alteri v[er]bo finiti modi divis[iv]e t[em]p[or]is Obi citur p[ri]mo v[er]bum c[om]pl[exu]m sit limitabiliter p[ri]mo a[ntecedens] et ca pio li disputat in ista sortes disputat tunc limito sit sor[tes] e[st] qui disputat sor[tes] fuit qui disputat sor[tes] erit qui disputat et si dicis q[uod] hoc sit cum rest[ric]tione co[ntr]a sine restrictione sic sor[tes] est disputans sor[tes] erit disputans sor[tes] fuit ul' p[otes]t esse disputans simil[ite]r ego disputo sit p[ro]p[ositi]o[n]is casus ego disputo est alia d[icti]o t[em]p[or]is p[ri]mo 2o dicendo s[em]p[er] de[u]s e[st] li est limitat[ur] ad c[om]pl[exu]m d[ic]tam t[em]p[or]is p[ri]mo a[ntecedens] q[uod] valet est in p[rae]se[n]ti t[em]p[or]e et infuturo et p[rae]t[er]ito alias esse falsa q[uod] t[ame]n s[em]p[er] conceditur Ad p[ri]m[u]m di[citu]r q[uod] h[oc] est limitat[ur] et q[uod] a[rgumen]t[u]m di[citu]r q[uod] li dispu tans est p[rae]t[er]itu[m] et tale h[ab]e[n]s p[otes]t limitare et ultra dici[tu]r q[uod] i[st]a est inconsequentia casus ego disputo Ad s[ecun]d[u]m di[citu]r aliq[ui]s s[em]p[er] deus e[st] in p[rae]se[n]ti t[ame]n in nullo t[em]p[or]e p[rae]t[er]iti s[em]p[er] deus est cu[m] nullum t[em]p[or]is p[ro]p[ri]us s[em]p[er] 18

Verbum absolu[tu]m a t[em]p[or]e est remoue[n]s

Particula xxviii

conceptus equales abcertremus aut est verbum non cadere circa aut est verbum importare omnia circa indi solutum Nota sine argumentis dicunt primi verbum non posse absolum atque i diffinitio sine tempore vel non importare temporis quia sic non esset verbum Alii vero dicunt ut verbum sine tempore s(ed) ponit etc. nota eorum qui dealbo dicuntur ut phus dicat anomine etc. dicunt illi temporis esse accidens inseparabile verbo hoc modo sunt essentiale seu esse dicuntur essentiale quod ablata toti destruitur Alii dicunt absolum atque est non temporis sive determinate s(ed) omnia simul ut s(ed) deus est totum est secundum suus inmobilibus quia omni tempore quo pronomine coequatur ei temporis presentis et futuris etc. s(ed) hoc esset plus i(n)pone sive temporis et dicunt est non temporis importare s(ed) hoc item non debet dici primo quod a contingens est inna et consequens secundo s(ed) falsa s(ed) paulus est esse vel secundo omnia verba essent incedent primo ergo verbum esset nomen Nota dicunt est tum acceptum equales amplius abcertremus etc.

Verbum finitum est temporis pro conceptus equales est verbo addi unum conceptum vel plures tamen cuius vel quorum tale verbum dicitur sive cum tempore vel est verbum finitum cum tempore pro conceptus superadditos solum extremis quod ipse ponendum non sive cum tempore s(ed) esse secundum significatio illius quod extremis superaddunt acceptus equales vel est sive formaliter vel sicut immediate temporis et quia huius esse longa declaratio in primo Obicitur si verbum diffinitur per eius sequeretur quod eadem dicit diffinitio verbum et personam secundo non videtur verum quod hoc s(ed) deus est s(ed) temporis et hoc est importat omne temporis et non hoc s(ed) paulus est Ad primum dicitur quod potuit bene esse hoc diffinitio tamen quia quod diffinitionem data precidentia magis propria est Ad secundum dicitur quia importata in extremis ponuntur res eterne s(ed) p(er) aliquem superponentes s(ed) in secunda res corruptibiles etc. Sine ad primo in ista homo fuit animal non addunt plures conceptus equales sit subito etc.

Incompletum verbum est verbum cui ultra aput mentalem corre spondenciam non correspondet nec unius concepti vel actus vel actum et conceptus simul unito simplici accepto subordinato Obicitur primo non verbum additum esset unum aput logicam quod secundum amplius quia non sit incomplexum etc. amplius quia cum sit est pinne pinne correspondet ut ius pinne pinne s(ed) sede sede etc. secundo li curro sit currente substantiue et actum curre di et ideo hoc similiter denotat extrema suppone precedente etc. tertio li tu secundo non esset verbum etc. amplius quia cuius partes sunt aliqui separate etc. ergo et tempio li legit cui correspondet complexum etc. amplius quia cuius principium et substantiam tertio cum tamen partes separate sunt et sibi similia secundo ergo verba que sequuntur non essent etc. Ad primum dicitur s(ed) hoc est unito simul accipi unum et dicitur Ad secundum Ad tertium dicitur hoc non est incompletum verbum s(ed) incompletum sunt plures dictiones Ad quartum sic conceditur quod non sunt verba inse ad sensum diffinitionis Ad quintum et ultimum dicitur Ad secundum s(ed) non importabat id quod intoto

Finitum verbum est verbum sumptum sine negatione infinitante suis positione directe et unito conceptum aliqui aut aliqui compositione actu fienda Obicitur contra illam particulam finita vel includit vel excludit etc. amplius quia magnitudine verba infinita s(ed) contra primo tale vel etc. amplius non videtur quod sit secundo verba infinita sunt verba aput logicam etc. amplius quia ingredientibus propos ut sortes laborat qui non currit secundo non videtur vero cum verba infinita non sint verba aput logicam etc. ergo nullum est verbum infinitum etc. amplius quia quandoque negatio ferri super verbum tunc est negans et non infinitans etc. Ad primam dicitur quod verbum infinitum est verbum sumptum cum negatione infinitante tenta suis comparatione omnem rem praeter ubi finitum includit et omnibus etc. patet Ad secundum secundum et tertium Ad ultimam dicitur si tale verbum esset copula principalis tunc esset negans etc.

Rectum verbum est verbum finitum tamen una temporis dicitur indicatiue et non plures vltra hoc nata esse appositum respectu nominis secundissime tanti constituendo secundum propositionem vel falsam Obicitur primo verbum rectum non videtur quod excludit quia magnitudine verbum obliquum s(ed) optatiui imperatiui infinitiui et coniunctiui sunt

Particula xxviii

omnia verba preteriti temporis et futuri et impersonalia et sic aliquis absoluitur amodo s(ed) quam verbum obliquum eam constituunt propositionem veram vel falsam amplius sic dicendo sortes fuit homo homo erat in strata secundo nullum est verbum rectum etc. amplius quia non est rectum eius etc. Ad primum dicitur quod hoc rectum verbum secundum dicitur importare una dicitur temporis s(ed) presentem tamen indicatiui modi non li fuit et erit sunt plures Ad secundum dicitur li est non sit uti rectum tamen est rectum sed constituendo propositionem simpliciter prima etc. 19

Contra totam phi diffinitionem qua dicit verbum est vox significativa ad placitum sine tempore cuius nulla pars separatum significando est nota eorum que de alio dicuntur idest est copula vel includens copula Obicitur primo non equiuocum est diffinibile verbum est equiuocum etc. secundo nullius contrariis est diffinitio verbum est contrarius etc. cuius nulla est diffinitio etc. tertio vel li eorum dicitur superioris tunc hoc homo est li est non esset verbum quia non est nota superiorum cum non sit hoc superius ergo vel per li nota intelligebatur conotatum temporis quod inexistat extremis tunc tunc hoc homo est animal esset falsa amplius quia ab omnibus accedit s(ed) amplius quia conotatum huius quod est li est nulli adiacet ergo est falsa sit etc. ista ho est albus s(ed) quod notum est s(ed) albedo nulli adiacet Ad primum dicitur si non est limitatum ad unum contrarium Ad secundum verum est quod non essentialis sed accidentalis bene Ad tertium non est simile de li est et de li albus quia albus quod notat per modum inherentis s(ed) li est per modum euentus

Copula est pars principalis propositionis habens cointentia unius partis principalis cathegoricalis propositionis cum altera quod unum extremum cum altero aut diuisiua unius extremi ab altero Obicitur primo per hoc quod dant alia diffinitionem copule etc. amplius quia istam copula est quod coniungit unum cum alio Ad argumentum dicitur quod declaratione non valet quia et in ista homo rationale esset copula quia coniungit unum cum alio et si dicitur quod non debet dici extremum s(ed) extremum tunc tunc hoc homo est etc. et tunc in hoc coniungit duas relationes quod sunt extrema copula etc. secundo ho est mortuus hoc vel est copula non est li est secundo ho est vel non est asinus et hoc plus ventillabitur de qualitate propositionis 20

Copula principalis est aliqua propositionis cui correspondet actus complexiuus unius totalis extremi cum alio aut actus diuisiuus unius totalis extremi ab alio aut est copula ratione cuius propositio dicitur simpliciter affirmatiua vel negatiua vel mixta sic habens aut quod remanet si sola extremis totalibus ablatis minus principalis copula est quod contra reseruatur et s(ed) adaltum propositionis extremum cui nec vel correspondet actus complexiuus vel diuisiuus nec ratione eius propositio denominatur affirmatiua aut negatiua et hoc magis infra dicetur 21

Resoluere verbum est verbum mutare in suum participium et in hoc verbum est vel eius coniunctum vel inaliquid circumlocutum participium vel in hoc verbum est et in se ipsum inuento istis relatiuis quod quod quod vel eorum coniunctiua primum dicitur propositio verba primi temporis actiua aut passiua ut homo currit etc. currens est homo secundum dicitur propositio ista sortes est amatus quod non sit resoluitur ergo sortes est amatus similiter homo currit quod sic resoluitur ergo homo fuit currens similiter capiantur audi similiter regis ut est dicitur propositum suum similiter cuiuslibet hominis mortui anima est quod non potest sic resolui cuiuslibet homo mortuus est eius anima est quod resoluta est vel et resoluens falsa etc. patet plane cum conditiones opponuntur in diffinitione et verbo impersonalia non habent participia in quo possunt resolui etc. 22

Reducere octo partes grammaticales ad duas partes orationis logicales est reducere octo partes orationis ad coincidentiam duorum officiorum tamen scilicet subiecti et predicati ita scilicet quod pronomen adiectiuum propositio habeant se in ratione subiecti ad nomen et alia adiectiua predicata et alie partes habeant se adinstar copule Obicitur primo per hoc dicit quod logicus ponit tamen duas partes orationis scilicet nomen et verbum tamen vero implicans pronomen et adiectiuum etc. secundo si sic sequeretur quod omne subiectum in logica esset supponens ingressum s(ed) hoc non iam istis patet sic ignis sortes libenter bibit tertio coniunctio non videtur magis debet comprehendi sub subiecto seu nomine seu subpredicato i subiecto cum colit sicut et verbum ergo interiectio non videtur subiectum possit comprehendi 23

Partes inseparabilium est eas diuidere in duas species sic diuersitatis quod una nequaquam potest esse alia quo ad officium licet bene

possent generare aliter quam grammatica consideat et non ergo et verbum sunt irreducibiles due partes quia nunquam copula ut potest esse extremum similiter nec nomen potest esse copula ... potest esse ... et adverbium ... ad ... ydem non potest esse ... dico ... quo admodum ... essencialem et grammaticale ... ad ... dicitur quod ... nulla potuit ... de subiectione ... quam claudit ... partes extremi quia ... est pars extremum ... subiecto ut probat ... dicitur ... mentis affirmari ... mentalis cum vocali quod sequitur

Sinkathegreuma

est terminus non significans aliquid nec aliqua sed aliqualiter et qui personaliter captus non potest esse subiectum nec predicatum propositionis ... nec pars subiecti nec pars predicati distributi. Obicitur primo omnis homo et animal ... omnis videtur esse pars subiecti ... quia de illo toto dicitur predicatum ... 2o non homo currit ... non est sinkathegreuma et est pars subiecti ... quia sit cum subiecto ... quod sine tali non foret 3o negacio et disiunctiones et propositiones exceptive et exclusive sicut ... tantum est sinkathegreuma et tamen sunt partes subiecti aut predicati ... omnis homo vel non homo ... omnis homo ... est pars extremi ... dicitur quod est ... dispositio ipsius subiecti ... modum supponendi ... quod est pars subiecti ... dicitur ... non ...

22

Sinkathegreumatice

partes sunt omnes partes alie a nomine et verbo ... qui non possunt esse subiecta predicata aut copule vel partes eorum sunt sinkathegreumatice. Nota ad ... est subiectum ut ... est predicatum ut ... omnis potest esse pars predicati sed non tota distributa ... ut ... est omnis homo ... sincathegreumatice ... omnes partes orationis seu dictiones sunt sinkathegreumatice ... operacionem intellectus ... omnis ... operacionum ... omnis terminus erit sinkathegreumaticus ... operacionem ... kathegreumatice

26

Illationes ubi

constantes sunt bone ... quibus arguitur ... adiacente ... adiacens et ... absoluente ad resolutam ... Obicitur primo non sequitur sortes est sutor ... bene sortes est ... sortes est mortuus ... sortes est 2o non est sutor ... homo mortuus ... quilibet homo mortuus ... anima est ... dicitur quod ... non ... ampliatus ... dicitur quod non est bona ... secunde intentionis ...

27

Finis veteris logice

est finis conveniens cum intentione ... complexorum ... dispositione ... debita ... aut illationem et quia ... veteris logica ... quis finis et sufficienter ... secunde intentionis in ... est sufficit ... veteris ... secunde artis ... edita est a magistro paulino olim paulo de ... artium liberalium ac medicine doctore ... de ... ideo ... eius

28

artis sede pti sedi pausa pa
1

Dua logica est scientia tractans de proprietatibus et de complexis et tota argumentatione et ...

Subiectum nove

logice est tota argumentatio ... considerata ... consideratis. Obicitur primo idem non potest esse subiectum totius et partis ... tota argumentatio est subiectum ... logica ... erit subiectum in nova 2o ... est tota argumentatio ... 3o non ... consideratis ... quia de suppositionibus ampliationibus restrictionibus non ... dicitur quod ... argumentatio est subiectum logice totius et non tota ... argumentatio non ... omnis argumentatio ... silogismus aut entimema ... dicitur ... suppositionibus ...

Passio nove logice

subiecti est verum vel falsum ... adequato subiecto nove logice ... Obicitur primo verum vel falsum sunt ... opposita tales aut non possunt ... quia ... 2o passio est ... subiecti ... tales aut plus ... opposita ... dicitur quod ... bene ... passio ... homo ... qualitas ... de subiecto ...

Obiectum adequa

tum nove logice est complexum propositionale ... illatum ... antecedente ... Obicitur primo adequatum obiectum dicitur quod nulli ... non est ... aut pars ... aut oppositum ... de complexo est ... in constructionibus ... propositionalis ... 2o nullum ... propositionale est illatum ... antecedente ... quia ... propositionalia ... sufficit quod sit illatum ...

Actus nove logice

est disputatio probativa ... sophistica cum ... apprehensione ... illationes ... solutionum ... Obicitur primo actus est solum ... disputatio ... logica aut ... positum ... actus ... nec argumentis nec illatis nec solutionis ... 2o actus est inutilis ... deducatur ad finem ... actus ... nove logice ... sufficit quod ...

Finis nove logice

est exercitatio et ingenium ... distincta ... ad ... penetrativa ... Obicitur primo intellectus ... quia multis ... 2o logica ... non potest dare ... universitas ... 3o si ... esset prudentialis et moralis ... dicitur ... considerare ... eligere ... dicitur quod ... instrumenta ... dicitur ...

Pausa prima

1 **Complexum** incomplexum est aggregatum mentale ex pluribus conceptibus vel actibus vel extremi [illegible] intellectus fertur in plures res coniunctive. Obicitur primo quod diffinitio [illegible] sequitur quod obliquus quilibet esset complexum [illegible] quia in mente correspondent sibi conceptus [illegible] obliquitas [illegible] possessio [illegible] est esse [illegible] quia sibi in mente [illegible] est verbum cum eius [illegible] tamen [illegible] ad [illegible] non [illegible] additur quod [illegible] addi [illegible] ut determinatio [illegible] determinabile.

2 **Indistans complexum** est complexum vocale aut scriptum non proportionale [illegible] ut determinatio [illegible] determinabile vel alias [illegible] Obicitur primo [illegible] esset indistans [illegible] homo animal [illegible] quia non [illegible] distat [illegible] determinatio [illegible] determinabile [illegible] substantia non potest se determinare [illegible] quare [illegible] sequens [illegible] argumentum [illegible] omnis homo est indistans [illegible] omnis [illegible]

3 **Distans complexum** est propositio aut oratio propositionalis simplex aut illativa in qua extrema distant ab invicem mente aliquo vincte. Obicitur primo [illegible] negativa non esset tale [illegible] quia [illegible] non est medium vinciens [illegible] dividens [illegible] an sit tale [illegible] quia est [illegible] distans [illegible] aut [illegible] interrogativa oratio [illegible] dicitur [illegible] adhuc [illegible] ut aggregatur ex pluribus [illegible] dividitur [illegible] negationis cadentis [illegible] dicitur [illegible] complexum [illegible] non [illegible] quia est oratio [illegible]

4 **Oratio secundum Petrum Hispanum** est vox significativa cuius nulla pars separata [illegible] Obicitur primo [illegible] diffinitio [illegible] attento [illegible] quia [illegible] mentalis [illegible] nulla [illegible] est vox [illegible] voces plures [illegible] nulla [illegible] quia vox dicit [illegible] omnis homo [illegible] dictio est significativa [illegible] vox significativa [illegible] definitio [illegible] non valet [illegible] vocalibus [illegible] quia [illegible] diffinitiones [illegible] quas [illegible] possunt

5 **Oratio in genere** est signum significativum ad placitum [illegible] vel [illegible] correspondet [illegible] complexum [illegible] correspondens vel est [illegible] Obicitur primo sequitur quod ista dictio oratio [illegible] esset oratio [illegible] quia [illegible] est signum [illegible] correspondet [illegible] est [illegible] homo est animal [illegible] syllogismus [illegible] homo [illegible] Sortes est homo [illegible] Sortes est animal [illegible] oratio quia [illegible] scripta [illegible] diffinitio [illegible] mentalis [illegible] vocalis [illegible] correspondet [illegible]

6 **Scripta oratio** est signum significativum [illegible] ad placitum [illegible] facta vel [illegible] partes [illegible] separate [illegible] Obicitur primo [illegible] diffinitio non [illegible] quia ista [illegible] oratio [illegible] partes separate [illegible] nulla oratio scripta [illegible] libro [illegible] quia nulla [illegible] oratio [illegible] est imposita [illegible] partes [illegible] est imposita [illegible] homo [illegible] vel [illegible] est homo [illegible] nulla [illegible] est imposita [illegible] quia [illegible] videns esset adhuc [illegible] impositione [illegible] sufficit quod [illegible] remoto [illegible] dicitur [illegible] nata est [illegible] impositione sit omne [illegible] potest [illegible]

Pausa prima

vel significatam [illegible] tamen [illegible] specialissima [illegible] quod sunt [illegible] impositionis

Mentalis oratio est signum significativum naturaliter [illegible] existens [illegible] complexum mentale. Obicitur primo [illegible] nulla est oratio [illegible] quia [illegible] est indivisibilis oratio autem est [illegible] divisibile autem non potest [illegible] indivisibili consistere [illegible] quibus dictio [illegible] esse oratio mentalis [illegible] quibus in mente [illegible] in mente [illegible] ut [illegible] homo [illegible] totum [illegible] mobile [illegible] circumscriptiva [illegible] divisibile extensionale non potest [illegible] intentionale [illegible] oratio mentalis [illegible] partes non sunt immediate [illegible] mediate [illegible]

Vocalis oratio [illegible] est vox vel voces nata vel nate sive ex impositione [illegible] facta vel impositionibus [illegible] vel quibus aliquid in mente correspondet [illegible] totale correspondens [illegible] in maiori [illegible] alia [illegible] diffinitio [illegible] Obicitur primo nulla est vocalis oratio [illegible] quia nullus [illegible] simul [illegible] quia [illegible] non est [illegible] non sunt [illegible] vocalis orationis partes non sunt [illegible] in mente non [illegible] quod [illegible] sequatur alteram [illegible] aggregatur ex pluribus [illegible] dividitur [illegible] cadentis in copulam [illegible]

Imperfecta oratio secundum Petrum Hispanum est que imperfectum sensum generat in animo auditoris [illegible] intelligentis [illegible] Obicitur primo non [illegible] quod sit imperfectus [illegible] oratio imperfecta est perfecta [illegible] de ista homo [illegible] perfecta [illegible] imperfecta [illegible] non sit perfecta quia est [illegible] perfecta [illegible] contradictio [illegible] distans [illegible] [illegible] est quo nescitur [illegible] loquens vel complens intendit [illegible] quod est perfecta [illegible] imperfecta respectu [illegible] diffinitio [illegible] subintellectus [illegible] est perfecta oratio sine intellectus [illegible] non est oratio

Perfecta oratio est que perfectum sensum generat in animo auditoris intelligentis [illegible] Obicitur primo scripta oratio non esset oratio [illegible] talis non in animo auditoris [illegible] videmus [illegible] intelligens Obicitur [illegible] sensus [illegible] homo est animal [illegible] prolata non esset oratio [illegible] quia talis [illegible] generat perfectum sensum [illegible] animal [illegible] homo est animal [illegible] non esset oratio [illegible] perfectus [illegible] oratio quia [illegible] prolatum vel [illegible] diffinitio est [illegible] perfecta oratio [illegible] Petrum Hispanum diffinitionem [illegible] non valet [illegible] perfecta est oratio [illegible] nata est generare perfectum sensum in animo audientis vel [illegible] perfectum sensum

Indicativa oratio est oratio perfecta cuius principale verbum ex [illegible] implicite aut equivalenter positum [illegible] verbum [illegible] indicativi modi [illegible] [illegible] divisione orationis [illegible] Obicitur primo [illegible] est oratio [illegible] verbum [illegible] indicativa [illegible] quia est [illegible] plures [illegible] non [illegible] ego volo [illegible] facias [illegible] conditionalis bona [illegible] non est oratio [illegible] perfectum sensum non [illegible] subintellectibile illud [illegible] ceditur [illegible] quia locus [illegible]

Divisio orationis est divisio qua ostenditur quod ille [illegible] oratio dividitur [illegible] divisione in orationes [illegible] secundum [illegible] in mentales, scriptas et vocales [illegible] vocales in [illegible] perfectas [illegible] imperfectas

Particula sexta

16 [illegible]

Particula 2a

Propositio

1 [illegible]

Copulatorum

2 [illegible]

Copulatorum

3 [illegible]

Preterea positiones

4 [illegible]

Vere positiones

7 [illegible]

Particula 2a

[illegible]

Propositionem

[illegible] 1

Significare falsum

[illegible] 2

Vere et false

[illegible] 3

Partes positionum

[illegible] 4

Divisiones positionum

[illegible] 5

Significatio

[illegible] 6

Pausa tercia

veritate logica et ego ultra gentium argumenta obmitto que libenter huic posuissem sed propter multitudinem ponendi breviter et sic procedo ulterius nemo autem dicere fecit sed breviter et leniter pono facio enim propter pueros ut leviter capiant terminus et dumtaxat procedunt eciam cum autem me nullo libro originali aliqua materia scribitur posterior erat, ita pontem incipio expresse quod insulentes parmenia potuit levius pertransire quam ante ad alias scias

tcia 1 **Cathegorica** propositio est cuiuslibet expresse implicite aut equivalenter subiectum et predicatum cuius principales partes sunt materiales vel materiales ei correspondentes. Obicitur primo quod hic dat aliam diffinicionem quam autem qua dicitur cathegorica est que habet subiectum et predicatum principales partes sui. Secundo prima habet subiectum et predicatum. Ad primum dicendum quod non, unde propter tres primo non quod hic dicit est talis cum non habet predicatum ponendo verba simplicia. Secundo quod hic verbum sor est animal. Secundo non quod hic a. Ad secundum dicitur sed non principales partes sunt

2 **Passiones kathegorice** propositionis sunt viginti quatuor scilicet subiecta predicatum et copula qualitas quantitas participancia opposicio lex conversio equipollencia suppositio ampliatio restrictio appellatio determinatio alienatio status mutacio sillogizacio probacio insolubilitas obligacio paralogizacio. Nota subiecta et sic extreme extremorum et suppositio et ampliacio et determinacio et quantitas et hic subiecti et cetera qualitas respectu copule ampliacio appellacio respectu utriusque et cetera ergo innatgno vinculatoris inhabitur in illa posui sed hic paucula pono et concordabilitur cum aliis

3 **Subiecta posicionis** inquantum est passio propositionis qua datur cognicio quod partes constitutive alicuius propositionis sunt aut simplices tantum aut composite tantum aut utrumque sic. Obicitur primo sor est vel non est asinus est propositio et non extremis tantum compositis cum ibi sunt due copule quarum quelibet requirit duo extrema ab compositionibus tantum ut notum est. Secundo sor est ego vel tu non tamen sic eius subiecta. Ad primum quod convertitur in puram sicut est ego vel tu sunt vel es fortes. Ad primum dicitur in quantum esse unum ut arcum arguit. Ad secundum dicitur quod equivalens et consimiliter sic hec

4 **Quesitum sive** propositionis est illa que quo inquiritur de omni propositione undique an sit kathegorica et bene unde et aliter cetera. Obicitur propositio multe propositiones sunt quod non sunt kathegorice nec ypothetice dicitur. Ad primum dicendum ubi paulus legit sor disputat. Secundo dicendum sor est talis qualis est plato. Asinus est tantus quanta asina. Tercio adam non fuit quin christus fuit. Quarto quam sor vult plato vult. Quinto homo dum laborat fatigatur. Sexto adam incepit esse prius quam eva. Septimo non dum est quod fuisti asinus. Octavo omnis propositio sic et in propositionibus est falsa. Nono omnis homo est animal. Decimo sor amat qui mortem et cetera. Ad ultimam est kathegorica et cetera propositio quod sunt resolvende sed ultima semper est ypothetica quia licet propositio ratione duo verba

5 **Subiecta kathegorice** propositionis sunt extrema eius materialia scilicet subiectum predicatum et determinaciones eorum formalia ut copule cum aliquibus. Variata locacione ipsum fit vera et falsa propositio. Obicitur homo est asinus extremitatibus nulla sit permutatio ut aut sunt et sic dicitur quod sompnium cum fit sinkathegoreumata et contra omnis homo est asinus inmutabiliter inmutatem qualiumque extremorum variacionem et secundo non videtur quod sunt extrema hic homo est putus quia est dictio cuius est latrabilis est dictio hoc est speciem aliam est posterior adam et cetera et adam incepit esse quam eva

6 **Subiectum** est pars principalis et materialis propositionis kathegorice de qua expresse implicite aut equivalenter naturaliter est predicatum. Obicitur primo petrus hispanus dat aliam diffinicionem quam dicitur subiectum est de quo aliquid dicitur. Secundo non videtur quod sit hic subiectum in me opportet aliquid tibi non est aqua non hic aqua cum non apte subiecti ponitur sed apte predicati. Secundo hic omne equum videt homo non hic omne equum quia obliquus tales aut subiecti non possunt. Quarto omne equum videns est homo. Quinto omne equum est et est visus homo. Ad primum dicitur quod hic non ut propter duas causas quia sic pars esset subiectum animalium homo est hic homo non esset subiectum quia de ipso nulla predicatum dicitur. Ad secundum dicendum quod opportet. Ad secundum dicitur quod hic aqua. Ad quartum hic homo ad quartum

Pausa iiii

et sextum dicitur quod hic homo est subiectum

Distributionis subiectum est terminus positus apte subiecti qui distribuitur et sunt sic totum aut secundum suum potenciam locucionis subiectum est totum id quod reddit suppositum verbo expresse aut implicite ut ergo currunt hic totum ergo sunt vel fuit currens et que est quod accipitur diversis acceptionibus ut deus abhinc non est insulcium quod ponitur apte predicati expresse aut implicite situationis subiectum est quod ponitur ante totum expresse et cetera implicite et hic homo est purus hic enim totum est subiectum purus homo in recto cuius sit subiectum simul canis est latrabilis

Dra subiecta a suppositio grammaticali et differt qua ostendit quod non omne suppositum in grammatica potest esse subiectum in logica propter arctam logice consideracionem resistentis sicut in suis instrumentis adiuratissima. Nota quinque causas deficit primo quia obliquus potest esse suppositum et non subiectum secundo sinkathegoreumata ergo verba in finitum modo sunt suppositum et non subiectum tercio quamvis ut in obliquis non sunt supposita et non subiecta. Obicitur primo obliquus est subiectum hic autem currens hoc asinus currit simul cuiuslibet asinus homo et cetera sic solo ut homo est asinus sit posse obicere cum secundum equum et quantum et cetera sed propter brevitatem sit tum 8

Accessorie subiecti sunt tamen kathegoreumata aut non pure sinkathegoreumata apponi subiecto vel determinaciones eius et cetera partes subiectales vel non totalia extrema. Nota quod nunc accipit ea sunt que possunt esse accessoria subiecti primo omnia signa exponibilia sed hic dicitur comparativo et superlativo et signa exclusiva et exceptiva et hic totus secundo omnis contractio et propositio clausa inter partes subiecti tercio omne signum sinkathegoreuma quod clauditur inter partes subiecti est pars subiecti vel sic distribuit determinacionem accepta pura accessorie ergo obliquus et additum includens sibi subiectum vel subiectum restrictum propter iam sed non sic solo. Obicitur quod non videtur quod sic dicitur in hoc exemplo secundo hic a est propositio a sorte pulsatur campana et non est pars subiecti 9

Non valentia subiecta sunt omnia verba et adiectiva pura et obliqua et sinkathegoreumata pura et copulativa et verbi infinitum modi et negaciones et signa distributiva et cetera consimilia. Obicitur primo verbum potest subiecti hic autem hic legere est agere secundo sinkathegoreuma est subiecti hic ergo tamen cum est dicendo sor cum est omnis homo est totus tercio obliquus sic solo subicitur in modo hic autem hominem possibile est et cetera hic omnia subiecta sunt quia deus ab homine amat sortem ergo amat omnis homo propter sortem amat totum sortem forte sor et homo amat sor aquam pulsat campana et hic et cetera 10

Predicatum est altera pars principalis et materialis propositionis kathegorice nata terminum sic sicut capere sine dici de suo subiecto expresse implicite aut equivalenter. Obicitur primo quod hic dat aliam sed predicatum est quod de altero dicitur secundo nulla sumpta haberet predicatum quam in sumpta autem quia in nulla naturaliter est predicatum dici sed subiecti tercio homo est albus hic non expresse hic totale predicatum ut implicite sed expresse et implicite simul. Ad primum dicitur quod non videtur quia hic hoc est hoc non esset predicatum quia non dicitur de altero sed de se secundo homo est unum et cetera predicatum. Ad secundum dici dicitur glosari in praedicatum. Ad tercium arguitur probat unum et dicitur addi vel expresse et implicite simul 11

Valentia predicati non subiecti sunt tamen qui possunt esse predicata non autem subiecta ut sunt scilicet obliqui potest aliquid et verba infinitum modi et obliqui et sinkathegoreumata pura et unita et verbum additum finiti modi et omnia sic exponibilia. Obicitur primo accusativus potest esse predicatum hic autem in ista hominem possibile est esse sortem secundo verbum est predicatum hic autem legere est agere tercio non videtur quod illa tria possunt esse predicata et non subiecta ut omnis homo est omnis homo hic quod apte predicati est predicatum et non est subiectum apte subiecti. Ad primum dicitur excepta modali diversa. Ad secundum dicitur quod tale verbum est finiti modi. Ad tercium dicitur non est unius extremi sed subiecti aut predicati tamen. Ad tercium dicitur sicut dicitur quod non est totale predicatum distributum et cetera 12

Copula est pars principalis et formalis propositionis kathegorice cui nata sit coniungere et complecti unius extremi cum alio aut actus diversivus unius extremi ab altero. 13

Particula tertia

Obiciatur primo per hoc dicat quod copula est conuingit unum ab altero [illegible]

12 **Affirmatiua** copula est copula [illegible]

13 **Negatiua** copula [illegible]

14 **Absoluta** copula est copula [illegible]

15 **Principalis** copula est copula [illegible]

18 **Actus signati** copula est copula [illegible]

19 **Actus exerciti** copula [illegible]

20 **Sophisticatio** [illegible]

Particula quinta

est sophisticatio [illegible]

6 **[V]niuersalis** [illegible]

Diuisio quantitatis [illegible]

8 **Mixta quantitas** est [illegible]

9 **Simplex quantitas** est [illegible]

10 **Diuisio** [illegible]

quia li omnis est signum vle g(ener)o q(ui)li omis, cuius co(n)
declinat 2o omnis homo currit ex adp(ri)mam di(citur)
q(uod) vlis 2 no(n) est sile deli duo ad 2m q(uod) in ta
li collectiva no(n) s(un)t ponenda ul' vlis collectiva
ad 2m di(citur) q(uod) n(on) sit p(ro)p(ositi)o Nota ita bis bibi vi(ni) in ter
comedi panem s(un)t sin(gular)es Nos fecimus est in de
finita tu fecisti est sin(gular)is homo eius fortis est
in definita s(ed) ista homo eius fortes currit est sin
gularis Aliq(ui)s ens est non est indefinita 2 illa
particularis quidam homo est sor est aliquis inte
currit nullus s(un)t q(u)a(n)titatis qu(ia) s(un)t inco(n)grue

6 Utilitas q(ua)ntitatis est qua ostenditur q(uod) q(ua)ntitas utilis est
ad p(ro)mutac(i)o(nem) veri 2 falsi 2 sofisticandum
2 fatigandum p(ro)tervos idcirco 2 ad co(n)
sequencias 2 ad equalem p(ro)cessum totius logice
Arguitur p(ri)mo homo est a(n)i(m)al est p(ro)p(ositi)o q(ua)nta 2 h(ec)
no(n) sit p(ro)mutatio ver(itatis) aut falsi e(x) variac(i)o(n)e 2o o(mnis)
homo est asinus h(ec) nu(m)q(uam) variabitur in veritate
l(icet) 3o no(n) v(idetur) ad p(ro)cessum totius logice l(icet) a(ntecedens) q(ui)a
e(st) fa(lsu)s co(n)sid(er)at(i)o de q(ua)ntitate specie at no(n) p(ate)t subs
tracc(i)o q(ua)li exequo l(icet) Ad p(ri)m(u)m v(er)um est s(ed) int(ellige)re si
sit p(ro)p(ositi)o v(er)a ul' falsa no(n) simpliciter h(abe)nt aliq(ua)m sin
gularem ph(il)os(ophi)e p(ate)t 2 ad s(e)c(un)dum Ad 3m di(citur) 2m s(un)t supp(osi)ti(ones)
accomoda

7 Sophisticatio q(ua)nta n(ome)n est sofisticatio q(uia) ex sola variac(i)o(n)e signi q(ua)
tituentis aliq(ui)d q(ua)ntitatis s(ecundu)m variat(ur)
v(er)itas ul' falsitas si variet(ur) in aliam q(ua)n
titatis s(ecundu)m 2 eo pona(m) tibi aliq(ua) exempla breviter
h(ec) est v(er)a omnis homo ul' asinus est volens p(ate)t est
inmixte q(ua)ntitatis quia v(idelicet) tu(n)c sit descensus v(er)a e(st)
dice(re) q(uod) sit homo de eode(m) v(er)um est dice(re) q(uod) sit vole(ns)
ul' asinus s(ed) i(st)a eadem est falsa p(ate)t est sin(gularis) q(ua)n
titatis v(idelicet) e(ss)e(n)t de q(uo)cu(m)q(ue) v(er)um est dice(re) q(uod) sit ho(mo)
ul' asinus de eode(m) v(er)um est dice(re) q(uod) sit volens modo h(ec)
est s(i)m(i)l(ite)r de asino simil(ite)r h(ec) est v(er)a homo est s(pecie)s
2 h(ec) n(on) est v(er)a n(ec) s(imi)l(ite)r omnis homo est s(pecie)s h(ec) e(st)
v(er)a in tra(n)situ cuiuslibet hominis asinus currit 2 h(ec) falsa
q(uo)libet ho(min)e asinus currit sil(ite)r q(uo)libet asinus hominis curr(it)
simil(ite)r q(uo)libet asinus curr(it) h(om)o e(st) simil(ite)r omnia v(er)a 2 i(st)a
opponu(n)t(ur) g(ener)o omnia v(er)a opponitur 2 omnia i(st)a
opponu(n)t(ur)

8 Constantes q(ua)nti(ta)te n(ominan)t(ur) illaciones s(un)t bone q(uan)do quib(us) arguit(ur) ab vli
ad eius indefinitam ul' p(ar)ticularem eiusde(m)
qualitatis ul' ab vli ad eius singularem cum
constancia ul' asin(us) h(oc) suffi(cien)ter e(nunci)atis ad vlem ul'
ab vli ad eius exclusiva(m) mu(tatis) t(er)mi(nis) p(ro)positis ul' ab ex
clusiva ad eius vlem Arguitur q(ua)n(to) p(ri)ma no(n) s(un)t o(mnis)
ho(mo) e(st) p(ro)p(ositi)o vlis g(ener)o ho(mo) est est p(ro)p(ositi)o vlis 2o no(n) s(un)t
o(mnis) ho(mo) est unus ho(mo) l(icet) b(e)n(e) a(rguitur) est unus homo 3o no(n)
s(un)t o(mn)is ca(n)is e(st) g(ener)o ca(n)is q(ui) est sidus celeste curr(it) Contra
2am no(n) s(un)t omne(m) homine(m) esse al' est v(er)um g(ener)o
sortem esse a(n)i(m)al est v(er)um 2o homo est tantus
q(uan)tus g(ener)o iste homo est tantus q(uan)tus Cont(ra) t(er)ciam no(n)
s(un)t sortem esse in ista domo est p(ossibi)le 2 platonem 2
ceter(o)s 2 o(mn)es q(uod) o(mn)e(s) homine(s) esse in ista domo e(st)
possibile ad p(ri)mam non e(st) vlis ad s(e)c(un)dam ab sol
vendo q(uo)niam v(idelicet) alias aut est inco(n)grua ad t(er)cia(m)
dicat(ur) q(uod) ul' vlis erit falsa si aut restringi(tur) subiectu(m)
s(ecundu)m p(re)cedentib(us) tu(n)c q(uan)do no(n) est eius indefinita
ad nonam 2o dicit(ur) q(uod) antecedencia no(n) s(un)t vles
p(ro)p(ositi)o(n)es ad nona(m) t(er)cie di(citur) q(uod) antecedencia no(n) s(un)t sin
gulares p(ro)p(ositi)o(n)es s(ed) q(ua)si s(un)t sin(gular)es 2 q(ua)si vlis 2c(etera)

9 Inconstantes q(ua)nti(ta)te n(ominan)t(ur) illaciones s(un)t male q(uan)do 2 p(ro)ximu(m) dum ar(guitur)
ab indefinita p(ar)ticula(ri) ul' sin(gular)i ad sua(m) vlem eius
dem qualitatis 2 o(mn)is ul' a sin(gular)i ad eius i
definitam ul' p(ar)ticulare(m) interdum Arguitur q(ua)n(to) p(ri)ma
s(un)t bene ignis est calidus g(ener)o omnis ignis est ca(lidus)
homo est volens g(ener)o omnis homo est volens 2o homo
est bipes g(ener)o omnis homo e(st) bipes 3o iste homo no(n)
est asinus g(ener)o n(ull)us homo est asinus istud ce(rtu)m no(n) est
cera g(ener)o n(ull)um ce(rtu)m est cera eo iste petrus est ina(nima)lis g(ener)o
omnis petrus est ina(nima)lis 7o cognosco venie(n)tem g(ener)o c(ognosc)o
cognosco venie(n)tem 6o homo e(st) asinus g(ener)o q(ui)s homo est
asinus g(ener)o omnis homo est asinus ad p(ri)mam q(uod) v(idelicet) i(n) ma(teria)
naturali ad 2am di(citur) q(uod) no(n) v(idelicet) 2c(etera)

10 Universalis p(ro)p(ositi)o 2m p(ate)t h(ec) est in qua subiect(um) t(er)mi(nus) q(ui)s signo vli d(e)t(er)mina
tus Arguitur p(ri)mo ista esset vlis q(uod) homo
e(st) 2 omnis homo est a(n)i(m)al q(uan)tu(m) s(ed) a(ntecedens) i(st)a
p(ro)p(ositi)o(nem) diffinic(i)o(n)e 2o h(ec) esset vlis omne latrabile

est canis q(uan)tu(m) q(ui)a est p(ro)p(ositi)o p(ro)p(ositi)o(n)es 3o m(u)l(ti) est q(uo)tlib(et) est
non essent vles eo ista esset vlis omne ens q(uod) est sor
currit q(ui)a subiectum de(termi)natur signo vli 2 si dicas no(n) dist(ri)
buitur tu(n)c iste no(n) essent vles omis chimera currit q(uod) sol
lucet omis petrus est inabilis q(ui)a no(n) distribuunt(ur) t(unc) curr(it)
aut suppositus 4o ista essent vlis q(ui)d abente(m) e(st) 6o ista
esset vlis cuiuslibet hominis asinus e(st) q(uan)tu(m) q(ui)a eius subiectu(m)
no(n) distribuitur s(ed) p(ate)t ad p(ri)m(u)m s(e)c(un)d(u)m q(ua)ntu(m) s(e)c(un)d(u)m dicitur
q(uod) arguit v(er)um q(uod) diffinicio de rigore no(n) valet 10 op(or)tet
aliter poni

11 Intitulatorium men(ti)o m(ent)is sit vlis p(ro)p(ositi)o est p(ro)p(ositi)o ka(tegorica) in qua expsse implicite
a(u)t equivalenter p(ro)toli subiecto poni(tur) t(er)minus q(ua)lis
q(uan)titatis tentus signo vli distributus ita q(uod) cui(us) for
l(ite)r valet subie(cti)o descensus copulatiu(us) dicitur p(ri)mo ka(tegori)ca
quia n(on) v(er)a est vlis simil(ite)r p(ro)p(ositi)o p(ro)p(ositi)o(n)es aut oro magistra di(citur)
implicite p(ro)pt(er) t(er)mi(num) ar(guitur) supp(ositu)m di(citur) equi(valenter) p(ro)pt(er) li a in tra(n)situ
dicitur p(ro)totali subiecto quia ista no(n) est vlis o(mn)is aben
te lig(n)e li ente distribui(tur) simil(ite)r cuiuslibet hominis asinus curr(it)
dicitur q(uan)tu(m) tentus p(ro)pt(er) i(st)am omne ens q(uod) est sor l(icet)
dicitur distributus p(ro)pt(er) illam o(mn)is chimera e(st) di(citur) formal(ite)r p(ro)pt(er)
illam homo est al' ubi etiam descendit(ur) co(pulati)ve s(ed) no(n) for
mal(ite)r

12 Obicitur contra dicta ista est vlis omne latrabile est ca(nis) q(ui)a eius q(ua)ntitas est p(ro)p(ositi)o s(ed)
canis est latrabilis e(st) i(st)a 2o illa est vlis omnis
chimera currit a(ntecedens) q(ui)a h(abe)t supp(osi)ta in s(ecun)do s(e)c(un)d(u)m p(ro)
e(st) p(ro)p(ositi)o distribui 2 p(ro)pt(er) denotatum accipi co(n)ne l(icet) 3o ista esset
vlis q(uod) homo e(st) co(m)m(un)is in q(ua)ntitate q(ui)a mea q(ui)a li omnis e(st)
signum vle l(icet) 4o ista esset vlis totus sor est h(om)o sorte
q(ua)ntu(m) s(ed) a(ntecedens) quia mea subitatur li sor q(ui) est distrectis
tiuus l(icet) simil(ite)r utraq(ue) illor(um) currit q(ua)ntu(m) quia n(on) h(abe)t in
definitam n(ec) sin(gular)em 7o no(n) homo currit esset vlis q(ua)ntu(m)
6o omnis petrus est inabilis 1o s(ed) sor est 8o omis ho(mo)
p(ate)t sor currit q(uod) no(n) s(un)t vlis p(ate)t quia nulla h(abe)t indefinita(m)
n(ec) sin(gular)em l(icet) 9o nullus homo est tantus q(uan)tus signo vli de
t(er)minatus 10 nullus 2 nemo mordet se in facto

13 Signum vle est sinkathegoreuma p(ro)p(ri)um aut inpro(pri)um ra(ti)o(n)e cuius t(er)minus sup(ra) q(ue)m cadit deno
tatur accipi p(ro) suis suppo(sitis) co(pulati)ve formal(ite)r id est q(uod)
ra(ti)o(n)e eius requirit(ur) visitacio om(n)ium suppositor(um) sicut
ad ra(ti)o(n)e(m) visitacio om(n)ium p(ro) parte Signum vle p(ro)p(ri)um est sig(nu)m
pure sinkathe(gorematicum) Sig(nu)m vle inp(ro)p(ri)um est sig(nu)m includens in
se aliquem conceptu(m) q(ui) distribuit mental(ite)r t(er)mi(nu)m ut exp
ssum sit stare q(uo)d t(er)mi(nus) ut(itur) s(ed) diversis acceptionib(us) tote sub
i(ec)tum suis stare ut s(un)t q(ua)lib(et) q(ua)libet q(ua)ntulib(et) quociensq(ue)
qualit(er)cu(m)q(ue) Arguitur p(ri)mo no(n) v(idetur) in q(uo) dicit sig(nu)m vle
at(ten)to distributivo l(icet) 2o ul' in p(ro)p(ri)um signa distribuent
t(er)minos inclusos suor(um) p(ro)p(ri)or(um) ul' alior(um) no(n) alior(um) q(ui)a q(ua)libet
q(ua)ntulib(et) q(ua)lib(et) s(ecundu)m suor(um) n(on) alior(um) quia 2c(etera) 2 istam
ma(teri)am de distributionibus ponam 2 solva(m)

14 Species vlium p(ro)p(ositi)o(nu)m s(un)t s(ecun)d(u)m s(pecie)s in quos ille t(er)mi(nus) p(ro)p(ositi)o vlis dividi(tur) s(ed) in a(ffirmativ)am
2 negativam sim(p)l(ic)e 2 mixtam 2 inficietam 2 disc(re)
tam 2 in genere aut s(pecie) aut sin(gu)lor(um) 2 individuor(um)
2 suppositor(um) 2 unius suppositi 2 collectiva 2 correlativa et
in qua ad p(ro)p(ositu)m ponitur signum distributivum 2 de disiuncto
subiecto 2 toto 2 condicioto 2 relatorio de mentorio et in
tuali exem(plu)m p(ri)mum omis homo currit 2i nullus homo currit
t(er)ci(um) cuiuslibet ho(min)is asinus e(st) q(ua)rti capit h(ec) omis homo Iudaeum
bio non est aqua q(ua)nti de ens q(uod) est sor currit sexti
de al' fuit martha noe septim(um) q(uod) semi(na)r est a(n)i(m)us q(uod) sol
lucet octavum o(mn)es ap(osto)li dei s(un)t 12 Nonum q(uod) p(ate)r p(ate)r filius est p(ate)r
decimum q(uod) homo est h(om)o(n)is homo 2 c(eter)is 2 ego forte poni
tibi descripcio(n)es om(n)ium hor(um) 2 illac(i)o(n)es media bonus s(e)c(un)d(u)m p(ro)p(ositi)o(n)es
e(ss)e t(ame)n positu(m) in utroq(ue) intitulatorio

15 Adrationes con(tra) diffinitio(nem) mei intitulator(ii) s(e)c(un)d(u)m ad p(ri)mam no(n) op(or)tet si ei
q(ua)ntitas sit p(ro)p(ositi)o q(uod) ip(s)a sit p(ro)p(ositi)o ad 2am di(citur) q(uod) dist(ri)
butio no(n) sit ad supposita in s(ecun)do s(ed) in supponendo
ad t(er)ciam di(citur) li omis no(n) currit vl(ite)r l(ice)t sit sig(nu)m vle ad
q(ua)rtam di(citur) q(uod) est vlis ex(ce)p(t)o li totu(m) sinkathe(gorematic)e tu(n)c subiect(um)
li p(ro)p(ositi)o ul' p(ate)t dici q(uod) sit mixte q(ua)ntitatis s(ed) i(st)a utraq(ue) illor(um) est
vlis 2 eius indefinita e(st) h(ec) co(mmun)is ille 2 ille homo curr(it)
ul' ens de uno illor(um) duor(um) curr(it) Ad q(ui)ntam ex(ce)p(t)o li no(n)
nemo est vlis infinitat ut e(x)tra Ad sexta(m) in s(ecun)do t(ame)n
suppositio est vlis Ad septimam est mixte q(ua)ntitatis Ad octavam
sta(n)t h(ec) est exceptiva q(uod) n(on) e(st) in aguma s(ed) no(n) sit a toto
in q(ua)ntitate Ad nona(m) di(citur) de rigore est in q(ua)ntitate s(ed) infra
dicitur de a Ad decima(m) n(ull)us 2 nemo dicet(ur) infra

16 Particularis 2m p(ate)t h(ec) est in q(ua)

Pausa q̄rta

subiatur t̄mīn9 cōīs signo p̄ti r̄ determinat9 Obicit̄ p̄mo ista ess& ptī'r aīns iult' curr' 2° quidam hō curr' ul' aliqs dea est 3° ista nō ess& ptī'r alicubi est rex quia mēa nō subicit̄ saltem ex̄pssē. Eo, a ess& ptī'us aliq̄ ens q̄ est so̱r's currit quia mēa subicit̄ h̄ ens ḡ est t̄mīn9 cōīs. 4° ia ess& ptī'us q̄r& homo aliq̄ al' possid& q̄ in ea subicit̄ h̄ hō z determinat̄ ptī'r signo s& ptī aliq̄ 6° nō aīns hō curr' ess& ptī'r q̄ subiat̄ h̄ homo z determinat̄ ptī aliquis q̄ est sign̄ ptī're. t̄ 1° nō aliq̄ ens est non 8° quasi ol' homo curr' q̄ sign̄ ptī'le est h̄ quasi q̄ est ptī're 1° Ad 2ᵐ dicit̄ q̄ hī om̄a p̄bant diffinitōz nō valē p' vltima q̄ ē vl'is

17 **Uinculatorium** meum dē ptīcularis est p̄p̄o kata in qua exp̄ssē in ptī're aut equiualent' ptotali subiecto po t̄mīn9 cōīs tentu determinatū signo ptī r̄ exp̄ssē posito z ptī' tento dicit̄ ē kata quia nulla ptī'a ord plures aut irongrua ord est ptī'us p̄p̄o dicit̄ in plurale p̄p' iam aliubi est rex iug' dicit̄ equiua' p' h̄ a dē ptōli subiecto p' iam q̄dam asin9 curr' hō curr' ul' p' iam q̄ omīs ē dicitur t̄mīn9 q̄ p' illam homo so̱r's ē aliq̄ ens q̄ est so̱r ē dicitur determinat9 signo ptī r̄ exp̄ssē posito p' illam homo curr' ul' p' iam tm̄ homo ē dicit̄ ptī' tento p' ia quida homo ē ē ord q̄ ē inta

18 **Signum particulare** 2ᵐ uiuu9 uinculatorii meū est sign̄ sincatum rone cui9 aliq̄ subiectum alicui9 kathath ē denotatū actipi p̄sius suppositis disiunctiue so̱r' z suppone determinate s̄ fuit t̄mīn9 cōīs dīnt' tentu z suppo' ns z q̄ volut sup ip̄m nᵐ ffuit sign̄ distributiu̱ Sign̄ ptī're 2ᵐ mai9 uinculator̄ est sign̄ sīus ptīcula're suppositorū tm̄ idest q̄ eo ip̄o denotatur ptī'um in ess& aliquib9 suppot̄ ptī' ul' aliq̄ suppositorū z nō omib9 vl' descenditur aut disiue formalit' quia sicut ad vi'tem disiue requirit̄ vni9 ptī' visitatio ita h̄ vni9 suppoti tm̄

19 **Indefinita** 2ᵐ petr' hispanū est in qua subicit̄ t̄mīn9 cōīs sine signo Obicit̄ p̄mo ita est inta tm̄ hō curr' z in mēa subicit̄ t̄mīn9 q̄ cū signo quia s& cū illo signo tm̄ 2° q̄ hinc hō ē z homo est al' 3° ista nō ess& indefinita nᵐ homines curre' z possibile omīs hō z dictio q̄ in tali subicitur t̄mīn9 cōīs cū signo vl' Eo so̱r ul' pl'to currit nō ess& indefinita cōs' s& aīn' q̄ in mēa subicit̄ h̄ sortes q̄ est t̄mīn9 sīn'rs z si ista ess& inta tūc etiā ista so̱r z pl'to ē cōs' s& aīn q̄ nō vi' tō diuisitatis 1° nō ol' homo ē si cui ul' ess& ptī'r ul' inta tūc etiā ista nō ol' homo ē dictio 6° ol' homo est dictio 1° tamē est latrabilis 8° homo rudibilis ē q° hō moueat 10 a sorte nō differt omīs asin9 ul' nᵐ capit h& omīs homo s& in denubio nō est aqua 12° Eo z hō t̄mīn9 1e° sba sort' est sortis 11° appens so̱r's ē

Ad primum dicitur sine signo vl' ptī r̄ sīn'r 2° nō excludit̄ z h̄ q̄ sit exclusiuum ul' de exclusō subiecto Ad secūm d& dicta est kata est kata Ad tertiam dicit̄ s& nō cum signo vl' vult' tento Ad q̄rta dicit̄ q̄ distinctiuum extim9 nō sinonimis est t̄mīn9 cōīs s& to ln est sīn'r q̄ sit quinta Ad q̄nta dicit̄ nō est simile q̄ 2a est incongrua s& bene vm ess& de ista nō de illa est do Ad septimā dicit̄ q̄ est ord pl'es Ad octauā z nona q̄ nō sūt p̄p̄os Ad decimā h̄ asin9 est subiectum z supponit ac tm̄ Ad vndecimā dic' ut decima Ad duodecimam dicit̄ q̄ est inta Ad q̄rtam decima si ē sīn' p̄dempticitatis z vz sicut sba q̄ ē sorti' ē sīn'r si possessio est inta Ad quindecimam si ē adiectiuum cum sba est sīn'rs si sīn's z tertiū est inta z'

21 **Singularis** secundū petru hispanū est in qua subicitur t̄mīn9 discretus aut t̄mīn9 cōīs cū p̄nomine demonstratiuo singularitatis Obicitur p̄mo ista esset sīn'rs so̱r est homo z ille mo'. 2° h̄ ess& sīn'r so̱r est do 3° mē9 asin9 ē ess& sīn'r cōs' Eo h̄ ē nō ess& sīn'r cōs' s& aīn' quia mēa nō subicit̄ t̄mīn9 sīn'r cū t̄mīn9 sīn'r d& esse non p̄p̄m 4° iste istius homīs asin9 currit ess& singularis cōs' s& aīn' quia accipitur

Pausa q̄rta

diuise aiceptōib9 6° isti homines currit erit sīn'rs cōs' quia est vl'is ka'r n q̄ decimo istor' de hō ē similit' iste ul' iste homo curr' 10 al' sortes ē ess& sīn'r cōs' quia suppot' p̄tentum q̄lib9 q̄ h̄ so̱r 8° ie asin9 homīs ē ess& sīn'r 9° al' so̱r ē nō ess& sīn'rs quia h̄ nc̄ subicit̄ t̄mīn9 discretus nc̄ cōīs cum p̄nomine ē

22 **Uinculatorii meum** sit 2ᵐ r̄ p̄p̄o est p̄p̄o kata in qua ptōli subiecto ponit̄ t̄mīn9 discretus discrete tentus aut t̄mīn9 q̄ cū sīn'r in appositōe q̄ vestitus p̄nomi' demonstratiuo p̄mitum Ad p̄mu' ita p̄mā Ad p̄mū d& dicta est kata Ad 2ᵐ s& nō discrete tentus Ad tertiū s& nō cū p̄nitiuo Ad q̄rtum t̄mīn9 sīn'r d& ea p̄' ponit eo q̄ nō p' suppone' p̄ plurib9 essent' distinctis diuisim Ad quintum dicit̄ q̄ nō ptōli subiecto ponit̄ Ad sextum tando disiue est sīn'r z vz i iste z iste homo ē z h̄ totum l& plurib9 essentialit' distinctis suppot' nō tm̄ diuisim eaa si valet illi homines simul supti currit est sīn'r tando ad inuicē est vl'is Ad septimā dicit̄ est infinita simil' octaua quia nō h̄ singularitat' Ad octauam est sīn'r quia supponit p̄ sīn' p̄p̄rete

23 2 **Sophismata** vl'ium affirmatiuar' p̄p̄ōr 2ᵐ albū s' z a s& q̄ homo est q̄ hō omīs femi' ē de al' fuit martha noe omīs apl'i s' r̄ omīs p' ptīs fili9 ē p' cuiusl& homīs asin9 currit q̄ asin9 homīs ē omīs hō ul' asin9 currit q̄ p̄p̄o sīl' ei9 contradictoria ē vā q̄ duo z tria s' quatuor dicta vā z falsa opponit̄ omīs homo z asin9 currit omīs homo z alb9 ē de animal' z aliud ab isto s' duo animalia omne vin z de in ess& drīt omīs homo z duo homines s' tres homines omīs hō z ali9 hō s' de sīn' s' ē ip'le nō ē vin de al' si est so̱r dē aptione de ens cui9 q̄lib& p's mo' omīs chima' q̄ ē mo' exuelib& curr' exep' q̄lib& decē b& dē sitū de tē quale ip'e ē 2r & z creata s' mati° exep' audit so̱r p̄p' pl'to q̄exp' deus s&' ad huc sit Quociens q̄ iusti p̄sius totiens iusti homo Aia leues ē aliq̄ si ip̄ est 2ᵐ tale ē aliq̄ si ip̄m est inas'

24 3 **Sophismata** pl'iu negatiuar' p̄p̄ōn 2ᵐ albū sit p̄mū s& nu9 hō est nᵐ aial' nᵐ capit h̄ns est aliq̄ cat' h̄ns nº homīe currente tu es asin9 neutr' oculum h̄ndo potes vide' nᵐ oculū h̄ndo potes vide' Ad nulli homines curre' s' homines curre' nᵐ homines curre' s' ad aliq̄ homines nullus hō est si aliquis homo nu9 homo p' so̱r q̄ aliquis homo p' so̱r nᵐ al' dū dormit vigilat nu9 nō hō est quin ti nō homo est q̄ne p' le nemo est q̄ne p'le nō hō est q̄ut' le ol' h̄ q̄ne p'le q̄ est homo n'l est n'l exin lō n'l fit n'l z ē h̄ s' sies n'l' est si aliq̄ est n'l est vin n' in h̄ in scriti nᵐ al' ē ḡo nu9 hō ē z q̄ so̱r vide cui9 sīn' ratis h& diffīcultatem z̄ q̄ fac' facilit' patebit in disto̱se

25 4 **Sophismata** ptīcularium aliā tiuar' 2ᵐ albū s' pauc̄issima vino nulla n' ponatur in eis aliq̄ substa'na putri capit desiūt tota nocte z ē q̄ etiā ponet̄ loris z ceruū ponit pauta particularia r̄ vn9 cum relatiuus s' al' nō est lap' z asin9 ē i° q̄ al' nō est sortes z pl'to ē i° q̄dam al' est so̱r z pl'to nō est i° aliquis hō ē q̄ h& hō aliquis hō nullus homo ē i° z tis q̄ patebunt locis suis z'

5 **[Q]ualitas**

Anta

l

p̄positionis est passio kata p̄positionis cū ut sit vō copule corespondet actus complexiuus vnius extrem̄ cum alio aut diuisiuus vnius extrem̄ ab alio aut actus vtroq̄ modo denotans Obicitur p̄mo q̄ q̄ualitas p̄positionis inchil est i° am' quia nec est sba nc̄ accidens i° am' nō substancia q̄ q̄litas in est rōne cole que nō est p̄positionis substancia nc̄ est accidens quia

6

inheret pluribus sc. quise et quitenti modo actiuus non pro pluribus inherere. Item 2º qualitas propositionis uel esse copula uel propositio tota uel quod distinctum a propositione et copula simul. Item illorum. Ad primum dicitur quod uel non est actiuus uel si est actiuus tunc est insepabile et dicitur quod quise est qualitas et quitenti eam inherere sed non eadem in unitate. Ad 2m dicitur tenendo quod sit actiuus contra dici quod sit quod distinctum a propositione sed quod sit sba tunc dicitur quod inter est copula que indistinguibiliter a propositione et cetera pro inter

Copulatio

Copulatio est passio propositionis kathegorice unitiue quantum tam affirmatiue quam negatiue et in qualitatem ut sit secundum verisimilius copula. Obiciatur primo copulatio non uisi secundum cola i ante quia dempta prius copula non. 2º non quod negatiue copule i ante quia talis non copulat sed diuidit. Item 3º non quod unitiue copulatiue affirmatiue et negatiue i ante quia opposita oppositis denominantur denominationibus et non una i 2º non quod copulatio omni kathegorice i ante quod hunc non deus mitors ante quia li est non denotat diuisa in deo unum cum in illo uel sit diuisum propter simplicitatem dei. Item eo homo et asinus hunc non quod copulatio inter i ante quia numquam sic erit quod homo componeretur cum asino. Item Ad primum dicitur quod talis non copulat totam propositionem. Ad 2m li diuidit verum cum sit est uerbum unit extrema i aduersat. Ad 3am contra una specialiter denominatione denominantur. Ad quartam licet numquam correspondebit compositio inter in intellectu et ideo est falsa quia uerbalis compositio non coequatur reali.

Diuisio qualitatis

Diuisio qualitatis est diuisio qua ostenditur quod ad interrogationem per quam qualis sufficient potest respondere quod propositio est affirmatiua uel negatiua uel ex hiis commixta idest affirmatiua et negatiua simul. Obiciatur primo dantur propositiones que nec sunt affirmatiue nec negatiue nec mixte i ante primo deus sua lege et non intellige est negligere. 2º sortem non possibile est non esse. 3º homo et nulla res que non est homo. 4º sorte impossibile est currere. 5º non quod non comedisti bibisti. 6º sortes qui non currit non mouetur. 7º non in timium suppone et possibile. 8º sorte non inter est currere. 9º sorte contingens est non currere. 10 sortes incipit non esse. 11º sortes uult non currere. 12 non nisi homo non currit. 13º sortes qui non currit mouetur. 14 sortes differt ab asino quod exponitur per negatiuam. 15 uel negatiua si omnis homo est uel homo est asinus.

Ad argumenta

Ad argumenta. Ad primum dicitur quod sit affirmatiua quia li non et sed reseruatiue ad li et et cetera infinitat. Ad 2m dicitur quod est affirmatiua et licet li possibile sit copula et negatiua in illis quia due copule seruiunt super infinitum veres que attenditur qualitas ideo erit affirmatiua et cetera. Ad tertiam dicitur quod est affirmatiua quia negatio restringitur ad partem subiecti utriusque et tene infinitat. Ad quartam dicitur quod sit negatiua quia indiuisa sed includit negationem et ita est affirmatiua sorte impossibile et non currere. Ad quintam dicitur quod est affirmatiua. Ad sextam quod est negatiua. Ad septimam si totum restringitur est affirmatiua et indefinita. Ad octauam dicitur quod est affirmatiua. Ad nonam si dicitur contingentiam ad utrumque est vera si vero continuitur tunc li possibile tunc est negatiua et cetera. Ad nonam dicitur quod est affirmatiua et li incipit est verbum possibile. Ad undecimam quod est affirmatiua. Ad duodecimam dicitur quod est negatiua. Ad tredecimam quod est affirmatiua. Ad quartamdecimam quod sit affirmatiua et cetera tamen exponens sit negatiua tamen et cetera.

Affirmatiua

Affirmatiua secundum Petrum hispanum est in qua predicatum affirmatur de suo subiecto. Obiciatur primo illa non esset affirmatiua homo est quia medium predicatum non negatur sed careat falsitate expresso. 2º homo est non asinus esset negatiua quod est falsum. Item ante quia medium predicatum negatur de suo subiecto. 3º ita esset affirmatiua homo est animal et deus est quod est falsum ut notum est cum sit vera. Item eo asinus est sortes homo est pictus homo est albus non essent affirmatiue quod est falsum. Item ante quia ibi totale predicatum non affirmatur de subiecto cum nec li sortis sit solo predicatum nec li pictus nec li albus. Item 4º si li affirmatur vere tunc sit dicitur tunc illa scripta homo est animal non esset affirmatiua quod est falsum cum predicatum non dicitur sed scribitur de subiecto i.

Continulatorium

Continulatorium mentis si negationes sunt in mente tunc vinculatorum mentium maius sic diffinit affirmatiua affirmatiua propositio est propositio cuius copula principalis est actus complexiuus unius extremi cum alio uel propositio tali subordinata. Obicitur primo homo est non

esset affirmatiua quod est falsum ante quia li non complexiuus unius extremi cum alio cum li non sit predicatum suppositum quod verba sunt similia. 2º homo est asinus non esset affirmatiua quod est falsum ante quia sibi non correspondet actus complexiuus cum in intellectu numquam correspondebit composito. Item 3º ymaginari esse asinum est affirmatiua et vera et tamen numquam extremis per que homo actus complexiuus sicut homo et asinus quod sunt exempla. Ad primum dicitur ut similiter. Ad secundum supponitur dictum est. Ad tertium dicitur quod illa non sunt homo et asinus sed hec totum homo ymaginatiuus ymaginatur esse asinum.

Actus complexiuus

Actus complexiuus est actus vocis cum aditatem propositionis in qua ponitur requiritur quod extrema supponunt pro eodem aut de potentia supponere pro eodem et ut sit non pro diuisis totaliter. Obiciatur primo ista est vera homo est albus et tamen li homo supponit pro homine et albus pro asino. 2º hoc est albus est vera et tamen predicatum cum sit pure accidentum non supponit. Item nec istius extrema supponunt pro eodem. 3º homo est mortuus li homo supponit pro homine et li mortuus pro cadauere. Ergo illa est falsa prolatus est in tempore et tamen extrema non supponunt pro eodem quia subiectum non supponit non n uiuit. Quod si sic hec est prolatus tunc erit falsa quod tamen est vera. Ad primam quod licet extrema supponunt pro eodem tamen non supponunt pro eodem et licet li albus supponit pro asino tamen etiam pro homine. Ad secundam dicitur quod hec totum est predicatum hoc albus. Ad tertiam dicitur li mortuum non supponit pro cadauere sed pro homine qui fuit et ideo non est. Ad quartam dicitur quod dicitur sit bene hic sic prolatus. 7

Negatio est

Negatio est nota uel signum tunc significans supponenti et malignante dicendo quod per se inuenit totum destruit et oppositum inducit tamen in significatione sui positum quod supponere aut passionibus kathegorice propositionis. Similiter est negatio sed negans et est quod fertur super copulam principalem infinitans est quod fertur in extremum tamen terminatiue est negatio calutatis uel conditionis. 8

Negatiua et cetera

Negatiua et cetera propositio est in qua predicatum remouetur de suo subiecto. Obicitur primo non esset negatiua propositio i ante quia in nulla predicatum remouetur i deponitur a subiecto quod sit sortes non esse. Propositio 2º homo non est non esset negatiua quod numquam habet predicatum quod remoueatur a subiecto. Item 3º homo est non asinus esset negatiua quod est falsum ante quia medium predicatum negatur de subiecto. Item non quod 4º quod quid pater 5º homo aliquis non et non esset propositio negatiua quia medium predicatum non negatur. Item non negatur de subiecto tamen a suppositione negatio admissus. Ad primum dicitur predicatum remouet a subiecto non est ipsum deponi sed est ipsum predicatum mentaliter tolli negata. Ad secundum dicitur quod sit negatiua et. Ad tertiam dicitur quod est affirmatiua et dicitur quod predicatum non negatur de subiecto quia non potest deponi mentaliter copula negata. Ad quartam dicitur quod est kathegorica. Ad quintam dicitur quod est negatiua et predicatum negari est ipsum predicatum mentaliter de subiecto mentaliter copula negata. 9

Si negationes

Si negationes non sunt in mente et in maius mentium vinculatorum negatiua propositio est propositio kathegorica cuius copula principalis est actus diuisiuus unius extremi ab altero uel est propositio tali subordinata. Obicitur primo si diffinitio staret sequitur quod ista sortes impossibile et esse animal esset affirmatiua quod est falsum. Item ante quia equiualeat negatiue ut patet in ista eius exponente. Ad primum dicitur quod est diuisa sed est negatiua propositione modi includentis negationem negantem tenente etiam si negationes non sunt in mente. Ad secundam dicitur quod est propositio affirmatiua non includit negationem nisi secundum virtualiter. 10

Si negationes

Si negationes sunt in mente tunc negatiua est propositio kathegorica super cuius copula principaliter fertur expresse implicite aut equiualenter una negatio non tenta uel plures quam simul sumpte sint impares. Obiciatur primo ergo destruo deum esset affirmatiua quod est falsum. Item ante quia in mente continet negationem. 2º ego nescio litteras valet enim sicut ego non sum sciens litteras. Item 3º illa esset negatiua antichristus est futurus quod est falsum. Item ante quia implicite videtur negatiua hoc sit antichristus non est non est in nunc. Item quia si dicas quod vere iam sit antichristus est non vi nunc. Quod ipsa esset falsa quod tamen est vera. Item ante quod valet tunc sit antichristus est et propositio non est vi nunc modo hec est falsum. Ad primam dicitur quod est affirmatiua et licet includat negationem non tamen negantem sed infinitantem. Ad secundam dicitur militer concedo li nescio ut est unum verbum sic est negatiua similiter prodicta hiis dictionibus ponitur vere sicut non sum sciens ita est negatiua similiter ponitur et dico quod ea adubio ne verbo scio statim sine est negatiua sed ponitur resoluitur in suum potius tunc est affirmatiua. 11

Actus diuisiuus

12

Pausa v

[illegible]

R

Negatio est nota [illegible]

le

Mixta qualitas [illegible]

R

Sexto adhuc arguitur [illegible]

le

Utilitas qualitatis est qua ostenditur [illegible]

Sexta

l

Intendentia est passio [illegible]

Pausa vi

dubia [illegible]

Rigor verborum est [illegible]

Veritas pro [illegible]

Cogitaliter vera [illegible]

Vera scita esse vera [illegible]

Determinate [illegible]

p̄t pos sꝫ q̄n ponitur complexum no unica accepti one tunc p̄tes debent computari ꝛ no simul' ꝛ si sic mo dales tunc requiri' q̄ etiam sint de modis contins ꝫ diffinitio longa in differt declaratione

7 **Universalitas** est t̄mi c̄ distributus no c̄gnus p̄s ast q̄ unica acce ptione accipitur n̄c c̄gnus com c̄ium no vni ca acceptione c̄ptum Particularitas est t̄mi c̄mis aut discretus c̄mt' t̄mis no distributus n̄c co pulatiue acceptus no c̄gnus p̄s c̄pleri q̄ accipitur unica acceptione n̄c c̄gnus c̄m c̄ium no unica acce ptione n̄c c̄gnus c̄m c̄ium no unica acceptione c̄ptum Obicitur p̄mo m̄l' c̄ qlꝫ est no essent con tre c̄ns' sꝫ am' quia no s̄t de subiecto ꝛ p̄t sinois cu currant ꝛ° iste essent c̄rie qlꝫ hōi asinus currit qlꝫ homīs asinus no c̄' c̄ns' c' ꝛ° iste no essent c̄rie qlibꝫ asinus hōis currit qlibꝫ asinus hominis no currit c̄ns' sꝫ am' quia s̄t plures p̄ ticularitates in eis q̄ vlitates i' 3° omnis ho bis bibit vi' c̄ ho no bis bibit vi' no essent c̄rie c̄ns' sꝫ am' quia h̄nt plus de particularitate q̄ vlitate

8 **Obicitur quarto** iste essent c̄rie c̄lꝫ hōi asinus ꝫ oe currens c̄lꝫ hominis asinus no est currens c̄ns' sꝫ am' c̄p̄ diffinicōe c̄trariarum quia in c̄ia p̄nt simul' esse ve in c̄ia q̄ so' vni' ho est c̄ntra duos asinos vni currete ꝛ alterū quiescente ꝛ m̄l' plus c̄nt 6° iste essent c̄rie omne tp̄le vl' oe tp̄le est asinus oe tp̄le vl' omne tp̄le est asinus c̄ns' sꝫ am' quia no vi' esse c̄ia p̄me i' 7° ille essent c̄rie omni tp̄e tp̄le ꝫ c̄ homo nullo tp̄e tp̄le ꝫ omnis homo c̄ns' q̄ ambe sunt ve p̄ma enim est va valens tm̄ sic omni tp̄e tp̄le est c̄ ho ꝫ tp̄le ꝛ 2a p̄ꝫ p̄ inductionem 8° c̄ homo venientem cognoscit n̄ ho cognoscit venientem

9 **Ad obiecta respondetur** ad p̄m q̄ h̄nt p̄ita implicite Ad 2m di' q̄ no h̄nt plus de vlitate q̄ particularitate sꝫ eꝫ Ad 3m di' q̄ no debent computari p̄tes c̄ri Ad 4m di' q̄ li vi' accipi' p̄ssibile signum q̄ est suppōnis ꝛ restrictionis ꝛ io no dꝫ computari p̄ particularitate Ad quinta di' q̄ qlibꝫ particularitas admitti in vna c̄a dꝫ distribui c̄lꝫ h' no est Ad sextam di' q̄ quilibet in vna c̄a dꝫ ne'ri vl' com distributum distribui ꝛ c̄ c̄ria p̄me c̄ita omne tp̄le no vl' tp̄le est asinus vl' ita n̄m tp̄le vl' tp̄le ꝫ asinus Ad septimam dicitur q̄ t̄mi no distributi in vna dꝫ distribui i n̄tiua Ad octaua requiritur q̄ ob seruentur similis suppōnis ampliatio appellatio ꝛ c̄

10 **Petrus hispanus** sic Contrarie s̄t vlis c̄ia ꝛ vlis negatiua eiusde subiecti ꝛ p̄ti Obicitur p̄mo iste no essent c̄rie sor omne aial' est sor nullum amal' est c̄ns' sꝫ am' quia no s̄t vles sꝫ sin' affirmatiua ꝛ sin' negatiua i' 2° iste no esset c̄rie omnis sol lucꝫ i' sol no lucꝫ c̄ns' quia eius lex q̄t 3° omnis ho currit n̄m tp̄le currit s̄t c̄rie ꝛ tamen no sunt eiusdem subiecti ꝛ p̄ti i' 4° omnis homo al' est c̄ homo al' no est esset c̄rie c̄ns' quia ambe s̄t ve sc̄da enim etiam ē va quia omnis homo asinus no est i' omnis ho al' no est sꝫ am' quia s̄t vlis c̄ia 2° 3° c̄ homo ꝫ al' n̄ n̄ homo fuit al' essent c̄rie Ad p̄m di' q̄ capiendo contraria large tunc s̄t contra ria sꝫ stricte no ut petrus h' recepit penes qlitatem ꝛ qlitatem ꝛ 2m p̄ti di' et ad sc̄dm Ad tertium q̄ no s̄t sibi ipsis c̄rie Ad q̄rtum q̄ no s̄t c̄rie q̄ no c̄lꝫ t̄mi distribuibilis no distributus Ad quin ta di' q̄ no s̄t de eisde c̄olis

11 **Utilitas contrariorum** est utilitas q̄ ostenditur q̄ consideratio de c̄ris est vtilis ad cognitionem distincta q̄ s̄t c̄rie ꝛ ad leges ꝛ ad c̄nas ꝛ q̄ pro positiones h'a no vniuse h̄nt c̄rias quia no i' in quibus omnis t̄mi accipiuntur discrete a' de t̄mina te aut collectiue aut in q' m' distribui' n̄' in qua

pon' vlitas cum signo expon' n̄ro ꝛ c̄ no so lum vlis h' c̄riam sꝫ etia sin' tis p̄ti tis indefinita ꝛ collectiua in qua p̄tum dist' Obicitur ex c̄m h̄ dictis no vi' an i' te sint c̄rie omne ens q̄ est sor s' c̄ n̄m ens q̄ est sor c̄' omnis homo vid' se nullus homo vid' se cu ambe sint ve in c̄a c̄ ho ꝫ tp̄lis n̄ homo ꝫ tp̄lis cu repugnet in veritate ꝛ falsitate simul' omnis homo ꝫ al' sor n̄ ho ꝫ al' sor cu ambe sint false c̄ ho ꝫ al' sor n̄ ho ꝫ al' posito q̄ so' sint milites in mundo tunc ambe s' ve quia n̄ ho masella ꝫ al' i' 2° an ista no h' c̄riam no t̄m homo ꝫ omne al' 3° iste s' co llige omnis homines s' homines omnis homines no s' homines ꝛ s' c̄rie i'

12 **Subcontrarie** a p̄ori s' due p̄pos h'a c̄tate vtraqꝫ t̄mo p̄ncipa' p̄rne eode repugnantes formaliter in fal site tm̄ idest q̄ n' ipe n' eis similes in forma p̄nt simul' esse false lꝫ n' repugnet q̄n p̄nt simul' esse ve Obicitur p̄mo iste s' subcon tre ꝛ s' simul' fle i' am' de istis aliquo tp̄e tp̄le ꝫ homo aliquo tp̄e n̄m tp̄le ꝫ c̄ homo q̄ p̄ma s' falsa notu est sꝫ q̄ sc̄da sit falsa p̄' quia eius c̄dictoria ꝫ va sꝫ omni tp̄e tp̄le ꝫ c̄ homo 2° ho est homo homo no ꝫ ho s' subcontrarie ꝛ no repu gnat in fal'te tm̄ sꝫ in ve'te ꝛ falsitate simul' i' 3° t̄m homo ꝫ al' t̄m homo no ꝫ al' s' subcontrarie ꝛ abe s' fle i' Ad p̄m di' q̄ no s' subcontrarie quia est c̄a q̄n cu t̄mo stante determinate pon' t̄mi stans c̄ dis'ue tunc im'e'na n̄ t̄mis dꝫ distribui Ad 2m sꝫ no c̄ forme Ad 3m q̄ signum exclusiuum admitti in vna c̄a dꝫ ne're

13 **A posteriori** 2m modernos Subcontraria oppo s' due p̄pos h'a c̄ positiue implicite aut equiualent' de eisdem extremis ꝛ c̄olis h̄ntes plus de particularitate q̄ vlitate ꝛ c̄ quilꝫ t̄mi distributi in vna no dist' buat' in altera no computatis determinationibus q̄ acci piuntur p̄ssibilia signa restrictiua ꝛ q̄ no s' p̄tes c̄ri q̄ accipitur vnica acceptione ꝛ si in a'n'a cu t̄mo stante determinate pon' t̄mi stans distributiue tunc in ne'na n̄ t̄mis distribui ꝛ io iste no s' sub contrarie homo c̄ oe aial' homo no est amal' q̄ t̄mi distributi in vna etia dist' in altera n̄' iste ali q° tp̄e tp̄le ꝫ omnis homo aliquo tp̄e n̄m tp̄le est omnis ho quia in ne'na n̄ t̄mis dꝫ distribui q̄n cu t̄mo stante ꝛ c̄

14 **Petrus hispanus** sub contrarie s' p̄tis c̄ia ꝛ p̄tis ne'na eiusde subiecti ꝛ p̄ti Obicitur ho c̄' homo no c̄' ꝛ c̄ no s' p̄ti q̄ 2c̄ 2° q̄ ho fuit al' q̄ homo ꝫ al' essent subcontrarie c̄ns' q̄ in c̄a ambe false 3° q̄ homo c̄' q̄ ho no c̄' esent subcontrarie c̄ns' q̄ ambe false in c̄a 4° sor aial' est sor amal' no est simile c̄ homo aial' est aliquis ho al' no est no essent subcontrarie c̄ns' sꝫ am' q̄ no s' p̄tes sꝫ p̄me s' sin'es Ad p̄m di' de particulari ꝛ inde finita idem est iudiciu Ad 2m di' dꝫ addi ꝛ eisde c̄olis Ad 3am q̄ li quidā dꝫ absolui aque Ad q̄rtum di' q̄ sint subcontrarie ꝛ c̄ q̄ sufficit q̄ h̄nt plus de particularitate

15 **Apparentes** subcontrarie s' p̄pos q̄ videntur subcontrarie ꝛ no s' p̄t' simili tu' ne q̄ h̄nt cu veris subcontrariis p̄pomb' Et s' iste ꝛ consimiles ho est omne aial' homo no est amal' ho q' est sor est homo ꝛ homo qui no est sor non est homo c̄ns' omnis homo c̄' c̄ns' c̄ homo no currit sor vl' plato ꝫ sor vl' plato no ꝫ s' hominem nate est aial' hominem i' p' le ꝫ ee amal' ille homo vl' asinus ꝫ asinus i' ho vl' asinus no ꝫ asinus al' sor currit al' sortes no currit t̄m p' est t̄m p' no est hominis asinus est hominis asinus no est ioh' vl' b' tp̄le ꝛ ho ioh' vl' b' tp̄le no est homo de mirando iohannem in danubio ꝫ omnis aqua in danubio no ꝫ omnis aqua vo p̄me quia li aqua ubi dꝫ dist' sc̄de q̄ h̄nt eꝫ de vlitate s' de particularitate

sic 2ctia 2q(ua)ta quite vo quia no(n) s(un)t deco(n)t(ra)ries mo dis 2e sexte si to(rum) singularis sa(n) s(un)t s(ub)contrarie 2e ↄdi cione sic 2 septima Itaque quia s(ub)iectum exclusivum non ne(gatur) i(n) aliqua car(enti)a Nona q(ui)a i(n) casu ambe falsae 2e

16 **Utilitas subcontrariarum** est utilitas qua ostendit(ur) q(uod) subcontrariar(um) cognitio e(st) utilis ad cognitionem distinctam que subcontrarie 2 adlege 2 adgnas. Adgnas tales q(ui) no(n) valz ar(guer)e iste s(un)t subcontrarie 2 una car(ent)e est falsa g(ener)o reliqua falsa q(ui)a p(ossu)nt simul esse vere 2o q(uod) ista vera g(ener)o reliqua falsa q(ui)a 2 bona iste s(un)t subc(ontra)rie 2 una car(ent)e est falsa g(ener)o reliqua vera 3o s(ecun)d(u)m bene hec s(un)t subc(ontra)rie 2 h(abe)nt con(t)rarias falsas g(ener)o iste subcontrarie erunt vere 2 h(oc) i(n) m(ateri)a nali 2 deceptione dicta 2 certo plus q(uam) quadraginta ce(n)tu(m) multum nobilia obmitto de maiori vinculatorio

17 **Contradictoria** oppositio a priori est due p(ro)p(ositione)s ta(lite)r i(n) co(n)munitate utriusq(ue) termino p(ar)ticipantes cu(m) co(n)trarie s(u)monumente sit formaliter repugnantes i(n) vi(rtu)te 2 falsitate simul q(uod) nec ipse nec eis similes aliq(ua)n(do) p(ossu)nt simul esse vere aut aliq(ua)n(do) falsae. Obicitur p(ri)mo iste s(un)t co(n)dictorie 2 s(un)t simul vere omnis homo est a(nim)al aliquis homo no(n) est a(nim)al in casu q(uo) s(ol)u(m) mulieres essent (et)c(etera) 2o omnis homo 2 homo no(n) homo est homo essent ↄdictorie q(uo)n(iam) s(un)t a(...) q(ui)a formaliter repu g(na)nt i(n) veritate 2 falsitate simul (et)c(etera) 3o iste sunt ↄdictorie 2 simul vere omne album est sor(te)s posito q(uod) s(ol)u(m) sortes sit albu(s) tunc est vera 2 ita eciam aliq(uo)d album no(n) est sor(te)s quia digitus sortis (et)c(etera) i(n) rex socz rex socz s(un)t ↄdictorie 2 nec vere nec false e(...) dubio (et)c(etera) Ad p(ri)m(u)m di(citur) li aliquis d(ebet) absolui a(...) Ad 2m di(citur) no(n) formaliter Ad 3m di(citur) no(n) i(n)solubilibus Ad q(ua)rtum infra dicetur

18 **A positiori 2m** antiquos Condictoria oppo(sitio) e(st) duar(um) p(ro)p(ositionum) ka(tegorica)r(um) utriusq(ue) termino p(ar)ticipa(n)cium 2m eunde ordinem i(n) q(ua)l(ita)te 2 q(uan)t(ita)te simul for malis repugnancia Nota diligent(er) 2m albu(m) i(n) logica sua no(n) op(or)tz q(uo)d s(ol)u(m) p(ro)p(ositione)s v(nivers)les sint ↄ(tra)rie quia iste s(un)t ↄ(tra)rie o(mni)s homo c(urrit) (et) homo no(n) currit simile no(n) op(or)tz q(uod) o(mne)s p(ro)p(ositione)s que s(un)t co(n)dictorie q(uod) s(emper) una sit v(nivers)lis 2 alia p(ar)ticularis s(ed) p(ossu)nt s(i)m(i)l(ite)r condicte 2 p(ar)ticulares i(n) materia nali (et)c(etera) 2 i(de)o s(ed) h(ec) no(n) obs(er)vabo intentio(nem) petri hispani q(ui) dedit doctrinam multis q(ui)bus aut ↄdictoriis ↄsentem nemo ob h(oc) rodat dentibus Aliq(ui) enim iam intellectu consur g(er)e op(or)tz 2 rep(er)ut levare q(uod) plus 2 ad longiora 2 vl timi 2 maiora p(ro)fice (et)c(etera)

19 **A posteriori 2m** modernos Con tradictoria opp(ositi)o est due p(ro)p(ositione)s ka(tegori)ce h(abe)ntes eq(ue) de v(nivers)lite sicut de p(ar)ticularitate 2 tales q(uod) q(ui)libz t(er)minus distributus i(n) una no(n) dist(ribuitur) i(n) altera 2 q(ui)libz t(er)minus stans determinate vel ↄ(fuse) t(antu)m i(n) una i(n) alia d(ebet) distribui 2 si est disiunctum totum vel condicio(na)tum t(a)le aut totum i(n) una car(ent)e d(ebet) distribui vel no(n) d(ebet) ne(gar)i 2 si cu(m) t(er)mino stante di s(iun)ctive ponit(ur) t(er)minus stans determinate tunc i(n) eius ↄdictoria t(er)minus q(ui) stetit dis(iunctiv)e d(ebet) stare ↄ(fuse) t(antu)m 2 qui stetit determinate d(ebet) stare distributive 2 si cu(m) t(er)mino stante dis(iunctiv)e ponit(ur) t(er)minus stans ↄ(fuse) t(antu)m tunc i(n) eius ↄdictoria ille t(er)minus qui stetit dis(iunctiv)e d(ebet) stare determinate 2 qui stetit ↄfuse t(antu)m d(ebet) distribui

20 **Obicitur contra** diffinitionem p(ri)mo diffinitio nec b(e)n(e) g(e)n(er)al(is) nec d(...) (et)c(etera) mala 2o cui(us)libz ho(min)is asin(us) currit cui(us)libz ho(min)is asinus no(n) c(urrit) h(abe)nt eq(ue) de v(nivers)lite sicut de p(ar)ticularitate 2 t(ame)n no(n) s(un)t p(ro)p(ositione)s h(uiu)s co(n)dictorie (et)c(etera) simile nec iste cui(us)libz ho(min)is asinus c(urrit) cui(us)libz ho(min)is q(ui)libz asin(us) no(n) c(urrit) eode motivo 3o iste s(un)t ↄdictorie sor(te)s e(st) sor(te)s sor(te)s no(n) e(st) sor(te)s 2 t(ame)n nulla h(abe)nt v(nivers)litatem nec p(ar)ticularitate (et)c(etera) 3o omne vi(nu)s d(...) asinum 2 homo aliq(uo)d vi(nu)s omne asinum no(n) est homo s(un)t conditorie 2 t(ame)n h(abe)nt plus de v(nivers)lite q(uam) p(ar)ticularitate ↄ putando li asinum (et)c(etera) 4o q(ui)libz asin(us) ho(min)is currit aliq(ui)s asinus ho(min)is no(n) c(urrit) s(un)t ↄdictorie 2 t(ame)n ↄputando p(ar)tes sub(iect)a p(ro)ducabiles h(abe)bunt plus de v(nivers)lite q(uam) p(ar)ticularitate (et)c(etera) Ad p(ri)m(u)m di(citur) q(uod) ultra h(oc) requirit(ur) q(uod) q(ui)libz t(er)minus dis(tribut)us i(n) una distribuat(ur) i(n) alia Ad 2m li (...) d(ebet) cap(...) i(n) p(ro)p(ositio)ne (et)c(etera) s(ed) h(abe)nt eas Ad q(ua)rtu(m) di(citur) q(uod) determinate no(n) d(ebet) ↄputari q(ui)e (...) s(i)c h(abe)t Ad 4m di(citur) q(uod) li asinum i(n)venit d(ebet) ↄputari

21 **Petrus hispanus** sic Con tradictorie s(un)t v(nivers)lis a(ffirmativ)a 2 p(ar)ticularis negativa vel v(nivers)lis ne(gativ)a 2 p(ar)ticularis a(ffirmativ)a eiusdem subiecti

2 p(redica)ti Obicitur p(ri)mo sor(te)s e(st) sor(te)s no(n) e(st) no(n) essent ↄdictorie q(uo)n(iam) s(un)t a(...) quia no(n) s(un)t v(nivers)lis a(ffirmativ)a 2 (p(ar)ticularis ne(gativ)a) s(ed) s(i)m(i)l(ite)r(es) 2o d(...) al(iu)d e(st) al(iu)d no(n) e(st) s(un)t ↄdictorie 2 t(ame)n no(n) s(un)t v(nivers)lis 2 p(ar)ticularis s(ed) v(nivers)lis 2 indefinita 3o omnis homo (et)c(etera) de al(iu)d q(ui)a homo no(n) s(un)t ab(...) essent ↄdi ctorie q(uo)n(iam) q(ui)a s(un)t ambe s(imul) ve(re) 4o omnis homo currit aliquis homo no(n) c(urrit) esse(n)t ↄdictorie q(uo)n(iam) quia i(n) casu ambe falsae q(uo)d s(ol)u(m) mulieres curr(un)t 5o omnis homo fuit al(bus) aliquis homo q(ui) est no(n) fuit al(bus) esse(n)t ↄdictorie (et)c(etera) Ad p(ri)m(u)m p(atet) dic(end)o q(uod) de sim(ilibus) s(i)ngularibus q(uo)n(iam) Ad 2m p(atet) dic(end)o q(uod) indefinitus est idem i(n)dicium Ad 3m di(citur) s(ed) i(n) q(ua)l(ita)te ob t(er)mini distribuit(ur) tunc i(n) ne(gativ)a nulla d(ebet) distribui Ad q(ua)rtu(m) d(ebet) absolui (...) vel p(atet) dic(end)o q(uod) ista aliq(ui)s homo masculus no(n) c(urrit) sit ↄdictoria vel ista aliq(ui)s vel al(iu)s ho(mo) no(n) c(urrit) Ad q(uin)tu(m) q(uod) no(n) s(un)t de eisde(m) extre(mis)

22 **Apparentes** sunt contradicto rie s(un)t p(ro)p(ositione)s q(ue) videntur ↄdictorie 2 no(n) s(un)t ut s(un)t iste 2 co(n)similes omne(m) homine(m) co(n) tingit esse quedam homine(m) contingit no(n) currere quia p(ri)ma no(n) est v(nivers)lis (...) modi (et)c(etera) si s(un)t i(n)doles de(m)ent s(ed) de modis ↄdictoriis 2o iste ho(mo) currit (et)c(etera) no(n) currit paulus (et)c(etera) paulus no(n) currit divisa s(ecu)ndo p(ro)p(ositione) subiecta q(uod) s(un)t de eisde(m) subiectis q(uo) ad s(...) tum l(icet) b(e)n(e) ad vocem t(ame)n 3o q(ui)libz regis al(iu)d e(st) regis al(iu)d no(n) currit q(ui)a no(n) h(abe)nt eq(ue) (et)c(etera) ego fui (...) e(st) ego no(n) fui p(ar)tiri s(ed) (...) i(n) una 2 abso lutio i(n) altera no(n) s(un)t n(on) (...) b(e)n(e) omnis homo (...) b(e)n(e) omnis homo 7o i(n) danubio est a(qu)a i(n) danubio no(n) est aqua quia li eius i(n)venit dist(ribui) 6o ob p(ar)tes o(mn)is s(un)t q(ui)nq(ue) 2 p(ar)tes o(mn)is s(un)t q(ui)nq(ue) nec tollatur nec distribue li o(mn)is tanto s(un)t ↄdictorie

23 **Utilitas** contradictoriar(um) est u(ti) litas qua ostenditur q(uod) tractatio ↄ(tra) dictoriis est utilis ad cognoscendu(m) distinguere q(ue) s(un)t ↄdictorie 2 q(ue) no(n) 2 adlege 2 ad q(ua)s 2 q(uod) dantur due condictorie co(n)vertu(n)t(ur) t(er)minis co(n)t(ra)libus q(ui)bus quor(um) neuter est distributum i(n) a(liq)ua 2 dant(ur) ↄdictorie i(n) q(ui)bus q(ui)libz idem t(er)minus distribuitur 2 dantur ↄdictorie i(n) q(ui)bus q(ui)libz idem t(er)minus (...) tertius no(n) dist(ribuitur) Nota istius ultimi dicti exempla o(mn)is ap(osto)l(u)s dei s(un)t o(mn)es duo decim 2 o(mn)is ap(osto)l(u)s dei no(n) s(un)t o(mn)es (...) h(uiu)s neuter di stribuit(ur) 2i sor(te)s di(fer)t ab homine sor(te)s no(n) di(fer)t ab homine sor(te)s no(n) di(fer)t ab homine h(uiu)s q(ui)libz idem t(er)minus dist(ribuitur) 3i q(ui)libz asinus ho(min)is (...) asin(us) ho(min)is no(n) c(urrit) h(uiu)s q(ui)libz idem t(er)minus q(ui)nt(us) tertius no(n) distribuit(ur)

24 **Illationes ↄ(tra)dictoriar(um)** s(un)t bone a(...) p(ositiv)um dum ar(guitur) ista p(ro)p(ositi)o e(st) v(er)a g(ener)o sua condictoria est falsa 2 e co(n)verso s(i)m(i)l(ite)r s(ed) negatis istam tunc stet oppositum ad antecedendum 2 o(mn)is iste regule s(un)t p(ri)ncipium i(n) tocius loyce Iste no(n) s(un)t ↄdictorie o(mn)is homo (...) curr(it) ho(mo) al(iu)d no(n) c(urrit) s(ed) homo est al(bus) aliq(ui)s ho(mo) no(n) est a(nim)al bis bibi h(ab)e vi(nu)m no(n) bis bibi vi(nu)m 2 c(etera) plura q(ue) obmittunt(ur) brevitatis causa

25 **Subalterne** 2m p(etrum) h(ispanum) s(un)t v(nivers)lis a(ffirmativ)a 2 p(ar)ticularis a(ffirmativ)a vel v(nivers)lis ne(gativ)a 2 p(ar)ticularis ne(gativ)a eiusde(m) subiecti 2 p(redica)ti Obicitur p(ri)mo iste essent subalterne o(mn)is ho(mo) currit q(uod) ho(mo) currit q(uo)n(iam) q(ui)a v(nivers)lis est v(er)a 2 p(ar)ticularis falsa 2o iste no(n) essent subalterne o(mn)is homo e(st) ho(mo) e(st) q(uod) (...) s(un)t v(nivers)lis 2 eius p(ar)ticularis 3o datur v(nivers)lis q(ue) n(...) h(ab)et subalterna (et)c(etera) a(liq)u(od) de ista o(mn)is homo p(ra)ter sor(tem) currit Ad p(ri)m(u)m di(citur) q(uod) subalternata (...) q(ui)a vel q(uod) homo currit vel in casu q(uo) s(ol)u(m) vi(ri) s(un)t tunc q(ui)a ho(mo) masculus currit est sub alternata Ad 2m di(citur) q(uod) de indefinitis est ide(m) i(n)dicium Ad 3m ↄceditur quia s(ub)iectum exceptum non ex cipit p(ar)te(m) nec a toto i(n) q(ua)ntitate

26 **A priori subalterne** s(un)t due p(ro)p(ositione)s kate(gorice) eiusde(m) qualitatis 2 di versar(um) q(ua)ntitatum de extremis 2 co(pu)lis sinonimis sic se h(abe)ntes q(uod) s(i) p(ri)ma subalternans est v(er)a subalternata erit v(er)a s(ed) no(n) op(or)tz e co(n)verso i(n) materia naturali aut q(ui)a subalternans est i(m)p(ossibi)lis aut subalternata v(er)a Obicitur p(ri)mo stat v(nivers)lem esse v(er)am 2 no(n) esse p(ar)tem eius (...) 2o o(mn)is homo e(st) a(nim)al e(st) v(er)a q(uod) ho(mo) e(st) a(nim)al est falsa (...)

Pausa vii

q° so(l)m mulieres sunt i(de)o 3° omnis homo est to(tu)s in q(u)ate g(o) homo t(ame)n to(tu)s in q(u)antitate 4° omnis homo est mortuus z v(er)a v(idelicet) n(on) o(mn)is homo qui est homo est mortuus q(ui)a h(omi)o q(ui) e(st) mortuus il(l)e fuit z n(on) est mortuus q(ui)a h(omi)o q(ui) e(st) mortuus z f(als)a ad p(ri)m(u)m di(cendu)m restrictive intelligitur bnde z fa(lsa) ad 2(m) di(cendu)m aliq(uo)d subs ap(p)lus d(icitu)r e(t) a(d) 3(m) di(cendu)m sfro ad 2(m) b(e)m aliq(u)o(d) 2 plus dicit e(t) a(d) t(er)ria di(cendu)m q(uod) p(ri)ma e(st) indefinita s(ed) ista est v(er)a v(niversa)l(i)s de o(mn)i q(uod) p(ri)ma e(st) indefinita s(ed) ista esse v(er)a v(niversa)lis de o(mn)i homo e(st) z c(etera) Ad q(ua)rtam di(cendu)m q(uod) n(on) manet eadem amplia(ti)o

Aposteriori z(m)

modhos s(u)b alterne sunt due p(ro)p(ositi)o(n)es habentes eundem subiectum z predicatum sinonimat(ur) quar(um) vna h(abe)t mor(e) z copulative q(uan)t(itat)e e(st) p(ar)ticularitate bone tim(?) plus devlite q(uam) p(ar)ticularitate bone tamen Obiciat(ur) p(ri)mo no(n) vi(detu)r inferet alia inbona q(uia) q(uod) subalt(er)nata q(uod) subalt(er)natio i(de)o q(uod) s(ed) subalt(er)nans q(uod) subalt(er)nata q(uod) subalt(er)natio i(de)o 2° no(n) s(equitu)r in q(u)a dividit(ur) animalem z r(ationa)lem 3° no(n) s(equitu)r s(ed) homo no(n) est al(bus) i(de)o aliq(ui)s homo no(n) est amal(?) 4° no(n) s(equitu)r n(ull)m d(iv)ns abente est i(de)o d(iv)ns abente no(n) est Ad p(ri)m(u)m di(cendu)m q(uod) subalt(er)nans est p(ro)p(ositi)o h(abe)ns plus de vl(itat)e q(uam) alia in p(ro)p(ositi)o(n)e subalt(er)nata e(st) p(ro)p(ositi)o h(abe)ns min(us) de vl(itat)e q(uam) alia in p(ro)p(ositi)o(n)e 2° z s(ecun)d(u)m di(cendu)m subalt(er)nata Ad 2(m) di(cendu)m q(uod) arguit(ur) a su(m)ptione vl(?) ad animalem A(d) t(er)tia q(uod) arguit(ur) a su(m)ptione q(uali)t(atis) ad de(ter)minatam b(?) z c(etera) Ad q(ua)rta di(cendu)m q(uod) v(er)a subalt(er)nata p(ri)me est no(n) omne d(iv)ns abente est ita q(uod) signu(m) tale ne(gati)o in p(ri)ma d(icitu)r hui(us)mo(d)i q(uod) etiam d(icitu)r negata in s(ecun)da

Utilitas

subalt(er)nar(um) est vtilitas ut sciam(us) distincte cognoscere q(uod) subalt(er)nans q(uod) subalt(er)nata z ut sciatur q(uod) s(ed) op(osi)t(um) si v(niversa)lis subalt(er)nans est v(er)a q(uod) subalt(er)nata sit v(er)a s(ed) no(n) op(osi)t(um) si v(niversa)lis sit fa(lsa) q(uod) p(ar)ti(cularis) sit falsa tan(tu)m quia s(ed) op(osi)t(um) si p(ar)ticularis ul(?) indefinita ul(?) sin(gularis) sit falsa q(uod) v(niversa)lis sit falsa z ad illationes qualit(er) s(e) h(abe)t v(idelicet) illatio a subalt(er)nante ad subalt(er)natam aut econtra no(n) z q(uod) no(n) q(ua)libet subalt(er)nata h(abe)t subalt(er)nante z no(n) q(ua)libet v(niversa)lis h(abe)t subalt(er)nata z q(uod) interdum vna h(abe)t plures subalt(er)nates ul(?) e(st) vna subalt(er)nans h(abe)t plures subalt(er)natas z c(etera) no(n) iste sunt subalt(er)ne s(ed) for(tis) est o(mn)is homo sor(tes) est homo z tamen sunt s(ingula)res no(n) ista est bona q(uia) ig(n)is e(st) ca(lidu)s h(oc) o(mn)is ig(n)is s(ed) ca(lidu)s quia indefinita z v(niversa)lis i(n) ma(teri)a n(atur)ali equivalent s(ed) in contingenti no(n) v(idelicet)

Exterma p(ro)p(ositi)o(nis)

sunt extrema p(ro)p(ositi)o(n)is h(abe)ntes p(re)dicabilia de se in v(ice) essentiali(te)r aut accidental(ite)r z mutabilit(er) a(ut) accidental(ite)r z no(n) mutabilit(er) aut disp(ar)ate Obiciat(ur) p(ri)mo m(ater)ia p(ro)p(ositi)o(n)is s(ed) aliud q(uam) extrema i(de)o a(rgu)m(entu)m quia si essent extrema tunc vbicu(n)q(ue) ponent(ur) s(ecundu)m facerent eandem materiam q(uo)d est f(alsu)m ut p(atet) in ista homo est asi(nu)s q(uod) est in remota z ista in contingenti h(omi)o p(otest) esse asin(us) 2° no(n) vi(detu)r q(uod) tota sit p(ro)p(ositi)o a(n) m(ateri)a ul(?) p(ar)s materie n(on) illor(um) no(n) p(ar)s quia ista homo s(ed) al(bus) s(ed) p(ar)s singularia n(on) etiam no(n) s(ed) p(ar)s quia h(ec) homo currit h(omo) currit est tota z e(st) materia i(de)o vbiq(ue) 3° ul(?) m(ateri)a attenditur penes tot(a)lia extrema ul(?) p(ar)tialia no(n) penes p(ar)tialia quia s(ed) ita h(omi)o e(st) al(bus) coloratum esse a(ut) in nulla a(ut) i(n) n(atur)ali z contingenti n(on) 2(m) ut p(atet) evident(er) de nulla h(omi)o currit Ad p(ri)m(u)m di(cendu)m q(uod) s(unt) alia z talia extrema Ad 2(m) p(otes)t dici q(uod) sit p(ar)s materie tunc tu(n)c e(st) ka(?)ma Ad 3(m) di(cendu)m q(uod) penes totalia

Divisio materie

est divisio q(ua) ostenditur q(uod) p(ro)p(ositi)o(n)is triplex est m(ateri)a s(cilicet) n(atur)alis contingens z remota z q(uod) o(mn)is p(ro)p(ositi)o kg(?)ta sit in aliqua t(ri)u(m) materiar(um) po(ss)ibilit(er) Obicitur p(ri)mo nulla m(ateri)a e(st) triplex i(de)o a(rgu)m(entu)m q(uia) n(ec) m(ateri)a n(atur)alis n(ec) contingens n(ec) remota e(st) q(uod) i(de)o v(er)a 2° nat(ur)a p(ro)p(ositi)o(n)um t(ame)n e(st) m(ateri)a i(de)o a(rgu)m(entu)m 3° no(n) o(mn)is p(ro)p(ositi)o est in aliqua t(ri)u(m) materiar(um) i(de)o a(rgu)m(entu)m p(ri)mo de ista h(omi)o e(st) amal(?) coloratum q(uia) q(ua)n(do) d(icitu)r ditis q(uo)t in contingenti bone h(ic) coloratum eade(m) d(icitu)r in n(atur)ali h(omo) al(bus) i(de)o z in ista p(ro)p(ositi)o(n)e multa accidentia adh(ere)nt materiam p(er)tinentia Ad p(ri)m(u)m di(cendu)m lic(et) n(ull)a m(ateri)a sit t(ale)r tamen triplex est m(ateri)a p(ro)p(ositi)o(n)is z h(ic) triplex e(st) no(n) h(abe)t univ(er)sale

Pausa viii

no(n) faciat q(ui)a tamen stare z c(etera) sic p(atet) z ad 2(m) Ad t(er)tium di(cendu)m q(uod) est in contingenti z de m(ateri)a attendi penes tot(a)lia e(xt)r(em)a

Sufficientia

materier(um) h(abe)t(ur) sic p(ro)p(ositi)o(n)um est sufficientia qua ostendit(ur) q(uod) extrema o(mn)is p(ro)p(ositi)o(n)is h(abe)nt p(re)dicatum a(ut) s(u)bi(ectu)m disp(ar)ate aut no(n) si disp(ar)ate sic e(st) remota si no(n) disp(ar)ate h(abe)t z v(el) aut essen(tial)r sic est n(atur)alis aut acci(dental)r h(abe)t z v(el) aut s(ed) acci(dental)r z mutabilit(er) sic est essencialis aut accidentaliter no(n) mutabilit(er) sic e(st) accidentalis al(iter) sic in o(mn)i p(ro)p(ositi)o(n)e h(abe)ta aut p(re)dicatum p(otes)t p(re)dicari v(er)e z a(ut) de suo subiecto aut no(n) si 2(m) sic e(st) remota si p(ri)m(u)m aut essentialit(er) aut accidentalit(er) si p(ri)m(u)m sic e(st) n(atur)alis si 2(m) h(abe)t z v(el) ut s(upra) Obicit(ur) t(ame)n z ad sufficientia h(ec) sufficientia vult q(uod) v(er)e p(ro)p(ositi)o(n)es no(n) sunt in m(ateri)a remota h(abe)t aut e(st) i(de)o a(rgu)m(entu)m quia ista e(st) in remota homo no(n) e(st) asin(us) z e(st) v(er)a i(de)o simil(ite)r in p(ro)p(ositi)o(n)ibus p(ro)p(ositi)o est i(n) m(ateri)a n(atur)ali di(cendu)m q(uod) ar(gumentu)m arcit v(er)u(m)

Utilitas materierum

est vtilitas q(uod) ond(itu)r q(uod) m(ateri)a p(ro)p(ositi)o(n)um est vtilis ad quez ad p(ro)p(ositi)o(n)es z leges oppositar(um) p(ro)p(ositi)o(n)um z illationes ad saluandas veritates z falsitates p(ro)p(ositi)o(n)um z q(uod) nulla p(ro)p(ositi)o(?) e(st) in m(ateri)a z ad alia Obicitur p(ri)mo est ad plura vtilis i(de)o a(rgu)m(entu)m q(uia) ad to(tu)m p(ro)cessum totius logice i(de)o 2° quia etia(m) ad h(oc) ut sciam(us) q(uod) in n(atur)ali m(ateri)a no(n) ponu(n)t(ur) nisi p(ro)p(ositi)o(n)es v(er)e z v(er)e in remota no(n) nisi f(als)e z i(m)p(le)s z in contingenti no(n) n(ec) v(er)e no(n) n(ec)e(ssari)e Ad p(ri)m(u)m p(otes)t s(ecundu)m Ad 2(m) q(uod) h(abe)t e(st) p(ri)m(u)m q(uia) in m(ateri)a n(atur)ali s(unt) p(ro)p(ositi)o(n)es etiam i(m)p(le)s ut chima(era) e(st) chima(era) z remota s(unt) v(er)e ut de(us) z homo z in contingenti s(unt) etiam n(ecessari)e

Naturalis

materia z(m) p(ro)p(ositi)o(nis) h(abe)t e(ss)e in q(ua) p(re)dicatum est de esse subiecti ul(?) p(ro)p(ri)u(m) ei(us) Obicia(tur) p(ri)mo in nulla p(re)dicatum e(st) de e(ss)e subiecti i(de)o a(rgu)m(entu)m quia op(osi)t(um) p(otes)t abee(?) subiecto p(otes)t enim corru(m)pi or i(de)o p(otes)t n(on) auff(er)ri ab eo i(de)o 2° homo e(st) al(bus) ul(?) ri(sibi)le esse in n(atur)ali m(ateri)a q(uo)d est f(alsu)m q(uia) no(n) p(re)dicati(on)e q(uali)t(at)e a(ut) p(ro)p(ositi)o enim de m(ateri)a illa(?) vin(?) est dice h(ic) e(st) al(bus) ul(?) ri(sibi)le i(de)o s(ed) q(uia) p(atet) q(uia) h(oc) ri(sibi)le e(st) p(ro)p(riu)m z p(re)di(catu)r de eo tam(en) z p(ro)p(ri)u(m) i(de)o 3° o(mn)is iste corvu(s) e(st) niger ig(n)is z calidus de(us) e(st) in istis essent in m(ateri)a n(atur)ali q(uo)d est f(alsu)m cu(m) h(ec) t(ame)n accidentales p(re)dicentur de suis subiectis s(ed) a(rgu)m(entu)m q(uia) i(de)o hec p(ro)p(ositi)o est de e(ss)e subiecti in q(uan)to n(on) stat eo(rum) esse q(uod) sit in(?) Ad p(ri)m(u)m di(cendu)m est de esse subiecti i(d est) p(otes)t essen(tiali)r z p(ro)p(ri)e inde Ad p(ri)m(u)m z c(etera) Ad 2(m) di(cendu)m h(abe)t h(oc) al(bus) z ce(teris) h(oc) ri(sibi)le op(osi)t(um) p(ro)p(ositi)o(n)e facet materia n(atur)alem t(ame)n dis(tin)ctu(m) no(n) q(uia) ista est falsa de al(bo) ul(?) ri(sibi)le z homo

Adhuc obicitur contra

diffinitionem naturalis petri hispani p(ri)mo h(omi)o e(st) al(bus) v(e)l ri(sibi)le no(n) esse i(n) m(ateri)a n(atur)ali q(uo)d est f(alsu)m s(ed) a(rgu)m(entu)m q(uia) h(ec) no(n) p(otes)t p(ro)p(ositi)o cu(m) h(oc) al(bum) ri(sibi)le sit genu(s) z p(ro)p(ri)u(m) no(n) est p(ro)p(ri)u(m) 2° al(bus) est homo no(n) est in m(ateri)a naturali q(uo)d f(alsu)m s(ed) a(rgu)m(entu)m q(uia) homo e(st) t(ame)n in s(ubiecto) q(uod) h(oc) al(bus) n(ec) aut i(n) f(ert) e(st) de e(ss)e sui s(u)p(er)ioris i(de)o 3° ri(sibi)le e(st) homo no(n) e(st) i(n) n(atur)ali m(ateri)a q(uo)d f(alsu)m s(ed) a(rgu)m(entu)m quia in q(u)a s(ubstanti)a e(st) de e(ss)e accidentis h(omi)o aut s(ed) s(ubstanti)a ri(sibi)le acci(den)s i(de)o 4° ri(sibi)le z fle(bi)le no(n) esset in m(ateri)a n(atur)ali q(uo)d f(alsu)m s(ed) a(rgu)m(entu)m quia h(oc) fle(bi)le n(on) est de esse subiecti n(ec) p(ro)p(ri)u(m) ei(us) i(de)o a(rgu)m(entu)m no(n) s(ed) no(n) est de e(ss)e q(uia) v(nu)m accidens no(n) p(otes)t e(ss)e de e(ss)e alterius accidentis n(ec) e(st) p(ro)p(ri)u(m) ei(us) q(uia) op(osi)t(um) p(ro)p(ri)a d(icitu)r h(abe)re s(ubstanti)am p(ro) subiecto z no(n) acci(den)s i(de)o 5° ista p(otes)t i(n) m(ateri)a n(atur)ali h(omi)o e(st) bipes h(omi)o z m(ateri)a q(uia) bipes e(st) p(ro)p(ri)u(m) h(omi)o 200 z h(oc) cor(vus) t(ame)n modo i(de)o 6° al(bus) e(st) r(ationa)le esse i(n) m(ateri)a n(atur)ali q(uo)d f(alsu)m quia h(oc) r(ationa)le e(st) a(nima)l 10° asin(us) z v(er)us e(st) i(n) n(atur)ali q(uo)d f(alsu)m s(ed) a(rgu)m(entu)m q(uia) asin(us) e(st) i(n) r(ationa)lis z t(ame)n no(n) est asin(us) i(de)o 8° h(omi)o est r(ationa)lis p(otes)t i(n) m(ateri)a n(atur)ali q(uo)d f(alsu)m quia a(rgu)m(entu)m z ri(sibi)le q(uod) no(n) e(st) homo quia antic(ipitu)r est r(ationa)lis z no(n) est homo i(de)o 9° album est coloratum z c(etera)

Adobiecta dicitur

Ad p(ri)m(u)m di(cendu)m q(uod) accident z mutari p(otes)t p(re)dicatur z est p(ro)p(ri)u(m) z vl(?) ce(?) Ad 2(m) dicunt p(ri)mi concedentes z adducit de p(re)dicatione dicta s(ed) h(ec) no(n) v(idelicet) Alii dicunt aut e(st) co(m)miss(io) s(ed) omnib(us) ob(?)miss(io) est de esse subiecti i(d est) quia p(re)dicatur essentiali(te)r sive in dicto sive dicitur Ad t(er)tium suff(ici)t q(uod) alt(eru)m extre(m)u(m) sit p(ro)p(ri)u(m) ul(?) in q(u)a p(re)dicatum z p(ro)p(ri)u(m) subiecti aut econ(tra) Ad q(ua)rtum d(icitu)r dicta aut

Pausa viii

q̄ sint ppa ambo alius con Adquitum ul' ppm eius sed tomodo Adsertum cando dici tuc e inma nali no dici tuc e incotingenti Ad septimum q li tu lis dz capi absolute z no respectiue adserum Adoctauum ta iudo li tale amphatiue tuc e incotingenti no am pliatiue tuc est inma naturali.

8 **Vinculatorum** medium magnum st matia nalis e ppo bata inqua pitum pt desuo subito no dispate zcent dicte ul in dicte q ue ul no q ne aut accidentali zco ntabilit z m ppm ppe ppm q ul pt desuo subito ul ppo sui subiecti ul subiicitur pp tu sui subiecti aut ppd eius Obicitur pimo si diffinitio staret sequet q ista esset inma nali sor est tu lis quod m am q h piur ppm ppe ppm desuo subito i am quia li tale q ppm hoc go est ppm sortis Confirmat sor e h tale e inma nali go z illd sor e tu lis 2o pr est filii pr ho est idem ho q qlitas tenac e agte essent inma nali quod m q am quia videntur pti quit i Ad p mo q e incotingenti licz sit ppm homis no tam sortis q ad confirmationem di q e illinali matia q no est sim le q li h tale quit cu li sor s q li tale no Adalias di q st incotingenti q no ol pr e filii pr q aliqu filie no de agere z tenac zc

9 **Vinculatorum medium** immediate st naturalis ma est extrema ppoms bata admitte no disspata pdicabilia de se inuice in pdicatioe essentiali ul acci ntali z quitibili Obicitur pimo sor e ho ul asinus no esse i ma nali quod m q am quia h tom homo ul asinus no pitur n disspate i 2o tale est quale no vi i qua ma cu li quale sit tinus acci ut quotis i sup li tale i 3o album q ad aliq album no vi inqua matia e q q no e no q Ad p m di q sit i ma naturali et sca tria z q ta ut facilit pz intuenti z ultima li no apte subiecti est ps extrem q apte pdicati non

10 **Propositiones** materie nalis st ppo sitiones oms in quibus pdicant de se inuice tam absoluti no disspati a idem de se ipso a dici de eo aut aliud de eo cuius e ppm z ausk ppoms q e inma nali contra contradictoria subaltria quitons z ausa est inma nali Obicit pimo ista no esse inma nali albu e q le. quod m q am quia h no pnt de se i tam abti q simpr quotum 2o huam est tale no est inma nali quod m q am quia maxime to quia ppm pdicare desuo subito q h no quia tuc etia ista esse inmali sor est tale quod m i z aus 3o sor est homo z asinus esse inmali ma quod m q am q h pitur de se i tam abti Confirmat ista e inma nali sor e ho ul asinus go ista etia vi q ista sit inma nali sor est asinus ul pito zc

11 **Adobiecta dicitur** ad pima di q sit inmatia nali quia genus pz de spe zetia ista quale e album Adzam di q est inma nali q no sez q etia illa sor e tale quia li tale no est ppm sortis q bu hoc no em de tale e sor s Adtertiam di q e inremota licz os tam sint abti tu disspati totum quitas sit remotam matiam q dispati no Adultima di q e inremota Si adhuc q pdicatam diffinitiom obicitur contradicto ria isti homo e al est inma nali go ista erit in matia remota di q no vz q a sit multi hodie in logica no bn fundati tenent h quia zc Albertus de ppos dicunt inma naturali quit se hnt q pdicatu sit idem q sui subiectum et no pt vere negatiue pu de illo subito sit ppo inqua pt gena de spe aut diffinitio dediffinito zeo multas feci instantias q ista q bivitatis ptruso causa

12 **Contingens** [illegible] matia z m petr hispanum e [illegible] qua pitu pt adee ul abesse pt sb[illegible] eti coruptioz Obicitur pimo qlibz ppo [illegible] nudi esse incon tingenti ma quod m q am q i q l pitum pt abee ul adesse pt subiecti coruptiom i am q tuc abest qn deponitur z tuc adest appo i 2o homo est coloratus no esse inmatia qtin nti quod m am q pitum nunq pt abesse subito pt subiecti corupcioz i am nt lovitalit quia no pt vere negari depo h n sp qn ppo est sta homo no est coloratus n valet

Pausa viii

q nunq stat homine esse z ps no esse coloratu 3o homo z tu lis esse incontingenti ma quod m q am quia pitu pt adee i ve i q ue pitu desuo subito sit homo ymaginia esse tu lis z abee i ve z negatiue sit homo no e tu lis Ad p m aliqui glosant abest inesse tu quale cu sint i q statim desinit esse subiectu pto ablato Ad 2m dicitur licz nunq abest homi tam no pitur quit no n de coloratum est homo Ad tertium h e cum ampliatioe

5 **Vinculatorum** medium minus sit matia contingens matia est ex trema ppoms bata admittens no disspa ta pi ha de se inuicem in pdicatioe acci dentali z no quitibili Obicitur pimo [illegible] z coloratum no esse inmatia qtingenti quod m q 6 am quia pitur de se i inpdicatioe acci ntali no pt vere z z negatiue pz z no quit i am quia pitur de se inuice quitbi h n sp est bona q mixtu z go coloratu est z econuerso coloratu est go mixtu est quia nil pt esse coloratu nisi mixtum 2o album e dulce Ad p m dicitur pim dint q nulla res pt esse coloratu nisi mixtu quia co lor est qualitas z resultans ex mixtione pma z qualitatu zc dint ut ce m n matiam pma esse visibilem si no esset mixtum Aly dint q ce m vi z no q mixtu sile ma pma z m pmos i cit inma naturali z m alios incontingenti Ad 2am di q no quit q ista est falsa de dul ce est album quia mel est dulce z no est albu 7 3o sedens est homo licz li homo sit tm stilis tu adhuc pt agidetar de li sedens z io di pia de se inuice

Vinculatorum medium minus sit ma contingens q ppo bata cuius pitum pt vere z a ue [illegible] de aliquo subito sine ampliatioe z etia vere z negatiue pitu de eode a de aliquo extrinsico ad ipm Obicitur pimo ignis z ca[illegible] no esse 8 in qtingenti ma quod m q am quia li calidus no pt vere z ne ue pitu de li ignis i 3o sor e tu lis no esset incotingenti ma quod m q am q li tale no pt ve z ne ue pitu de sorte qm z enim cito est sor statim est tu lis n pt n esse tu lis donec e i Ad p m pim dint q caliditas pt ad esse igni z m passiom i q no pt esse q calidi adest igni q ea q e insito abest Aly dint licz sp ignis e ca[illegible] no tam sp calidu est ignis ul no de calidu est ignis tm dint z si no abest igni tu abest lapidi q e extraneum abigne q tu dint z si no abest tu alit tu pintellatoz Ad 2m 9 pt dia q simili z ambe st incotingenti ma

Remota ma z m p h est i a inqua pitum no pt queme cu suo sub ito Obicitur pimo nulla ppo esset inma remota quod m i q am quia in qualibz predicatum pt quenire cu suo subito vn ho q asinus homo z asinus qnt i q ue z si dicas que 10 inre i ve pi tu tuc adhuc h homo y esse asy li asinus pt ve de li homo zc q t cu subito go 2o sedens fuit stans 3o deus e homo 3o mor tuus e homo Ad pima di h est cu amplia e Adtertiam pim dint q t inremota quia ilm in diuisile pt esse diuisile Aly q t sit incotingenti quia an incarnatiom fuit falsa licz ia sit vera os tu dint q sit inremota z ppos ve etia st inre mota matia qualis e ista i Adtertia dint pl q sit incotingenti q no de mortuus e homo q tamis aut quis aly di nt q sit inremota quia no abest subito nisi cu coruptioe i

11 **Vinculatorum maius** remota matia e ppo ligata qtia extremis no valentibus naturalit simul z semel veri de eode tmo sm ti singulariter z vmte te to rsptu to le depna to ue Obicitur pimo in ppo ibolis esse inremota ma quod m q am q nullus h extrema pnt simul z semel vificari de eode sm tmo qn mor qn subiectu pfur de stat ex zc 2o li asina z li homo vifi cantur de li al zc de eode quia ambe st ve nal z ho al est asina 3o de eodem sm ti sic sor fuit albus sor s fuit nigr e o chimia est chimia esset inma remota quod m i am quia nunq h exepla.

Pausa x

... vel ille et aliquis ho[mo] ut aliqui de p[re]d[ica]to q[ua]ntitatis p[ro]p[ositi]o[n]is ... ad subiectum q[ua]nt[itatis] ... 2° homo est dictio 3° sor[tes] fuit ... [illegible] ... 5° sortes lo[quitur] 6° sor[tes] currit ... homo ... homo no[n] et al[iquis] ... et homo ... asinus ... plurimus ... homo no[n] et al[iquis]

Resolutio est manifesta expressio o[mn]i[u]m latentium inclusorum in aliquo termino ... resoluta alterius forma ... eadem existat ... Nota ... resolutione ... est homo ... est homo ... fuit ... monebit ... al[iquis] est ... homo ... [illegible] ... committitur studiose

Diminutio est ocularis et manifesta ablatio alicuius expresse ... p[ro]positionis ... alia ... iste p[ro]positiones esset diminute ... homo fuit ... motus ... homo ... asinus ... [illegible] ... asinus est homo ... asinus

Additio et ocularis et magnitudo ... alicuius ... [illegible] ... homo ... est ... homo ... [illegible] ... distributio ... equivalentes ... exclusive ... [illegible]

Divisio divisionis est divisio qua dividitur ... [illegible] ... simpliciter particularis et p[ro]positionum ... [illegible] ... est formalis ... [illegible] ... dividente

Simplex et ... p[ro]positio ... est ... de subiecto ... subiectum manente eadem qualitate et quantitate ... [illegible] ... homo ... homo ... [illegible]

Vincilatorium ... simplex ... [illegible] ... homo ... homo ... [illegible]

Vincilatorium ... [illegible]

11

Pausa x

2° ... homo ... 3° nullo ho[mo] est ... nullus homo ... nullus ... cur[r]it ... est ... no[n] est homo ... [illegible] ... solita modo ... simile

Peramidens ... est ... de subiecto ... subiectum manente eadem qualitate ... mutata ... [illegible] ... est homo ... est homo ... eadem qualitas ... [illegible] ... homo ... homo ... homo ... sortes non ... homo ... indefinitam 12

Vincilatorium ... [illegible] 13

Vincilatorium ... [illegible] ... est homo ... [illegible] 14

Percontrapositio ... [illegible] ... homo ... homo ... [illegible] 15

Ad argumenta ... [illegible] 16

Vincilatorium ... [illegible] ... homo est ... homo ... [illegible] 17

Ante conversiones ... [illegible] 18

Parva x

… obliquus aut adiectivus … aut … illativus aut … convertens vel … equivalentes … Nota … quia … homo … mortuus est … homo … [illegible]

19 **Respondetur** quod prima … sic … ens non est ens … sic … [illegible] … falsa … Adiectivum … nulla homo qui est … mortuus … Adiectivum … nullus homo … [illegible]

20 **Particulares** … [illegible] … homo … [illegible]

21 **Respondetur** quod prima … species … homo … [illegible]

22 **Universales affirmative** … homo … est omnis homo … [illegible]

23 **Constantes** … [illegible] … ampliativis … suppositis … negativa … [illegible]

24 **Inconstantes** … [illegible] … suppositis … homo … regule … de … [illegible]

Parva x

Consequentie … de subiecto non ampliato … ampliativis … de subiecto ampliato … causa … mortuus … homo … est mortuus … intelligibilis … est homo … homo est … negativa in qua subiectum non est ampliatum … ampliativis … negativa … suppositis … est bona … 3a regula … ampliatio … expressa … [illegible]

Conditiones ad … requisite sunt decem conditiones quarum prima est ut maneat eadem … numero casu … grammaticales … maneat eadem ampliatio … [illegible] … equivalentes … exponentes … Adam … homo … falsa … [illegible]

Equipolentia est duarum propositionum … oppositarum … valor … equipolentia … homo … [illegible]

Equivalentia est … duarum propositionum idem valor … equivalentia … homo … equipolent … [illegible]

Equipolens est … seorsum … opposite … negationes … equipolentia … homo … [illegible]

Utilitas equipolentiarum est … [illegible]

Pausa xi

quidam non alter venit pro sed qualiter ut ad sophisticationes et illaciones infra patebit

Contradictoriarum equipolencia vero propositionum est formalis qua per quam ab una contradictoria negatione preposita ad alteram sine negatione signa transformata vero signorum quo propositionum arguitur primo homo non est sed animal et omnis homo est animal et tamen non equipolent igitur et cetera aut dicitur equipolere contradictorio signo a propositione non ... signo qua signum non potest facere repugnantiam in veritate et falsitate cum non sit pro propositione contradictorie quia ei repugnat igitur non equipolent ad primum dicitur licet prima ... ad secundum licet signa non repugnant in veritate et falsitate tamen signum una cum negatione venit tenta equipollet alteri signo quod ei prius contradicebat sic et contradictoria non se sola sed una cum negatione equipollet quod permutat qualitate et quantitatem

6 **Contrariarum** equipolencia est equipolencia duorum signorum contrariorum aut duarum propositionum contrariarum quarum una cum negatione postposita equipollet alteri preter solius negationem omnis postpositionem arguitur primo iste due equipolent omnis homo et animal non nullus homo est animal ... et omnis homo et non animal nullus homo non est animal equipolent ... quod opposita possunt verificari de eodem sed contrarie repugnant inter se in veritate ergo non equipolebunt ergo ille equipolent cuiuslibet hominis asinus non currit et nullius hominis asinus currit ... ille equipolent omni divite abente non et nullo divite abente est quod omnis homo et non animal omnis homo non et non animal et tamen postponendo non equipolent igitur

7 **Ad argumenta** ad primum dicitur quod negatio non debet postponi toti propositioni sed primo termino distributo ad secundum dicitur quod ambe sunt vere et ... denegationem negante et non infinitante ad tertium dicitur repugnant sine negatione sed equipolent cum negatione ad quartum dicitur quod negatione non postponitur primo termino distributo ad quintum dicitur quod ambe equipollens prime est omni non divite abente est vera ubi non postponitur negatio non postponitur negatio primo totali distributo tamen sufficit quod signum habeat se eodem modo quantum ad affirmationem et negationem in una sicut in altera alii dicunt quod repugnantes non possunt equipollere et hec est levius ad sextum dicitur quod equipollens prime est ita inconsueta sed omnis homo et animal non est sed istius omni tempore ... omnis homo ista omni tempore omnis hominum ... est et cetera

8 **Subalternarum** equipolencia est qua duo signa subalterna aut due propositiones subalterne equipolent vero negationem in una earum positarum quarum una preponitur et alteri postponitur ante copulam arguitur primo iste equipolent cuiuslibet hominis oculus est dexter non alicuius hominis oculus non est dexter secundo omnis homo animal est non homo non animal est tertio iste due non equipolent non omnis homo non currit quidam homo currit ergo ille due equipolent non cuiuslibet hominis asinus non currit alicuius hominis asinus currit ad primum dicitur quod non sed equipolens prime est non alicuius hominis non oculus est dexter ut li oculus etiam stet ... ad secundum dicitur quod iste non sunt proprie subalterne et cetera

9 **Implicatoria** equipolencia est equipolencia que ostendit sed in una et eadem propositione ponuntur duo signa unum negativum ex parte subiecti et aliud ex parte predicati quod primum equipollet suo contrario et aliud suo contradictorio arguitur primo ille non equipolent nihil est nihil et quilibet est aliquid ... quia numquam negatio una potest equipollere ... secundo non videtur etiam subcontrarie non equipolent cum tamen de illis nulla fit mentio ad primum quod currit unum ad secundum dicunt quidam quod equipollet contrariarum equipolencia alii autem dicunt quod nulla ut huiusmodi infra dicitur

10 **Subcontrariarum** equipolencia est equipolencia qua ostenditur secundum unam opinionem subcontrariarum equipollere contrariarum equipolencia secundum aliam vero nulla arguitur primo subcontrarie nulla equipolent equipolencia ... quia non ... quia sic non manet eadem qualitas nec ... quia sic essent eodem propositiones nec ... quia sic non essent eiusdem quantitatis ... nota aristoteles concedit istam nihil fit ex nihilo ... negavit ex nihilo nihil fit non ... nullibi fui equipollet huic sed alicubi fui et ista nemini ... nulli vidi huic omni homini aliquibus vidi

11 **Conditiones** equipolenciarum sunt conditiones quibus requiritur quod termini eodem modo accipiantur et quod signum exponatur

Pausa xii

negativum in prima non negativo maltum et cetera ... sed ... postponitur toti propositioni et sed postponitur ... non in prima ... insigne ponitur ... non omnis katagorica habet equipolentem propositionem vel ... arguitur primo iste equipolent cuiuslibet asinus homo est nullius asinus homo non currit et tamen tantum non ... eodem modo cuiuslibet hominis ... et non in prima ... non videtur quod non quelibet habet equipolentem propositionem aut ... ad primum dicitur ... quod ... vincta ... ad secundum quia non omnis habet contrariam aut subalternam et cetera

Duodecima

1 **Conversionum** propositionum est ... katagorice propositionis qua ostenditur quod due katagorice propositiones aut ... utriusque extremorum aut uno ... nullo eodem aut contrario ordine arguitur primo omnis bona divisio debet esse bimembris vel reducibilis ad bimembrem ista non et huiusmodi et cetera secundo non videtur ad quod participancie consideratio sit utilis et cetera ad primum dicitur debet sit reduci ... katagorice aut sed ... extremorum ... non sit ... ad secundum dicitur quod valet ad oppositiones ... et equipolencias et cetera

2 **Participare** utroque termino est quod utriusque extremorum utriusque esse sinonimum alterius extremo alterius eodem aut converso ordine arguitur primo iste non participarent utroque termino homo est et homo est ens et cetera secundo nulla vocalis ... possent participare utroque termino quia simul prolatum corrumpitur ... et est ... hoc est ... quod ponitur in una non ponitur in altera et cetera ad primum dicitur ... est ... non participant utroque termino sed ... participant ad secundum dicitur participare utroque termino non est ... idem subiectum et predicatum sed sufficit quod sint sinonima

3 **Participare** utroque termino eodem ordine est subiectum unius esse sinonimum subiecto alterius participare utroque termino converso ordine est subiectum unius esse sinonimum predicato alterius et predicatum alterius esse sinonimum subiecto alterius arguitur quod prima iste participant utroque termino toto die hoc homo fuit in ista domo et hoc fuit toto die in ista domo et non videtur ... eodem ordine vel converso ... sunt conversione ... cum prima sit vera et altera falsa secundo cuius hominis asinus currit et quilibet homo asinus ... tertio omnis homo et animal et ... quod animal homo non et non participant converso ordine et cetera ... in una ... in altera precedit ... est facilis et cetera

e(4) **Altero tantum termino** participare est duas propositiones katagoricas sic se habere quod unum extremum est sinonimum alteri extremo eodem aut converso ordine et altero non participare aut nullo termino est duas propositiones katagoricas sic se habere quod nullum extremum unius est sinonimum alteri extremo alterius idest nec quantum in subiectis nec predicatis arguitur omnis homo est animal et ... animal est omnis homo non videtur an participant vel non cum ... li ... sit ... et in prima sit ... et cetera

Tredecima

1 **Suppositio** secundum ... est acceptio termini in propositione pro aliquo vel pro aliquibus de quo vel de quibus terminus verificatur mediante copula propositionis arguitur primo nullum subiectum supponet ... quia nullum ... ut ... secundo ... obliquus supponet ... nullus ... tertio nullus vocalis terminus supponet ... sed ... quia ... prolatus amplius ... ergo adam est mortuus li adam non supponet ... mediante copula li est ... ista sit vera adam est mortuus tertio albedo est qualitas li albedo non supponet ... quia non supponit pro aliquo ... quia non supponit pro ... et silba ... et cetera

2 **Manifest suppositio** est talis status pro se vel pro alio prout est pro ipso arguitur primo suppositio non est talis status ... quia talis est per suppositionem et causa suppositionis et eadem manet suppositio in eo non manente ...

Pausa xiii

l[ite]r sic s[ed] t[er]mi[nus] esse supp[ositi]o i[de]o esse p[ri]us supp[ositi]o [et] tan
sa sui ip[s]ius 2o c[on]cl[usi]o homo asinus currit li ho
fusio est supp[ositi]o [et] no[n] est t[er]mi[nus] s[ed] t[er]mi[nus] 3o p[ro]p[ositi]o
est in c[on]c[re]to li p[ro]p[ositi]o supponit [et] n[on] p[ro]p[ositi]o nec
alio s[ed] p[ro] alijs 3o ille adam fuit antiq[ui]s erat no[n]
supponeret aliq[ui]s s[ed] a[rgu]m[en]t[um] quia n[on] p[ro] se supponit
li p[ro] alio cui n[on] eis correspondeat a p[ar]te rei c
4o adam e[st] antiq[ui]s e[st] c[on]tra est supponens Ad p[ri]m[u]m
multi c[on]cedunt Ad 2m q[uod] d[icitu]r absolute currit li t[er]mi[nus]
[et] e[ti]am li p[ro] alio [et]c. [et] c[on]t[ra] quod o[mn]es p[ro]bant q[uod] diffi
nicio no[n] v[alet]

3 **Albertus sic** Supp[ositi]o est usus
t[er]mi[ni] kathegreumatici in p[ro]p[ositi]o[n]e p[ro] aliquo
vel p[ro] aliquibus de qui[bus] p[ro]nomine demo[n]strato
p[ro]p[ri]um intelle[ctu]s denotat[ur] v[er]ificari [et] a[f]fi[rmati]ue vel ne[gati]ue
Obicitur primo q[uia] est dictio li o[mn]is est sinkathego
rimus [et] tamen supponit l[ite]r 2o deus est bonus
li deus no[n] supponet aliq[ui]s m[od]o a[rgu]m[en]t[um] quia no[n] suppo[nit]
p[ro] aliquo quia p[ar]ticipalite no[n] cum sit p[ro]nia[m] (?) l[ite]r 3o
nullus t[er]mi[nus] in libro clauso supponet aliq[ui]s m[od]o s[ed] a[rgu]m[en]t[um]
quia nullus est actu p[ro] aliquo Ad p[ri]m[u]m d[icitu]r q[uod] no[n] e[st] sin
kathegreumaticus Ad 2m d[icitu]r li p[ro] aliquo vel aliquibus capi co[n]
tendentis s[ed] no[n] solu[m] p[ro] s[er]ba s[ed] s[ecundu]m p[ar]ticipali[ter] s[ed] p[ro]
utroq[ue] s[ensu] Ad 3m dicitur suff[ici]t q[uod] nata sit accipi.

Petrus hispanus sic
Supp[ositi]o est accepcio t[er]mi[ni] s[ubstan]tiui p[ro] aliquo Obi[citur]
primo iohannes est d[omi]n[u]s petrus est serv[us]
paulus est p[at]er li d[omi]n[u]s serv[us] s[un]t adi[ec]tiui
t[er]mi[ni] [et] t[ame]n supponit l[ite]r 2o albu[m] est adiectiu[m] [et] t[ame]n
supponit [et] s[ecundu]m dictis t[ame]n q[uod] substantiuetur in neutro
g[e]n[er]e q[ua]n[d]o d[icitu]r homo e[st] albus li albus supponit [et] no[n]
substantiuatur a[rgu]m[en]t[um] quia ista est alia vel l[ite]r ex
empla supponit p[re]cede[n]te 2o [et]c. s[ecundu]m q[uod] supponit Ad
p[ri]m[u]m d[icitu]r q[uod] diffinicio intelligit de adiectiuis vocis [et]
s[ecundu]m ista s[un]t adiectiui vocis [et] t[ame]n Ad 2m d[icitu]r q[uod] li albus
no[n] supponit se solo s[ed] vna cu[m] li homo q[uod] po[n]itur a p[ar]te
subiecti

7 **Scotus** sic supp[ositi]o e[st] p[ro]p[rieta]s t[er]mi[ni] extrem[i] vel
in p[ro]p[ositi]o[n]e Obicitur p[ri]mo supp[ositi]o no[n] est p[ro]
t[er]mi[ni] l[ite]r a[rgu]m[en]t[um] quia p[ro] est t[er]mi[nus] extra p[ro]p[ositi]o[nem]
s[ed] supp[ositi]o no[n] l[ite]r uni[ver]salit[er] ubicunq[ue] t[er]mi[nus] po[nitur]
extra vel [et]c. s[ed] omnia sua s[un]t s[ed] t[er]minus no[n] ex
p[ro]nomi[ni]bus suis s[ed] supponit ut p[atet] in ista albu[m] e[st]
ubi li albu[m] s[un]t albedine[m] [et] t[ame]n no[n] supponit p[ro] al
bedine s[ed] s[ecundu]m p[ro]p[ri]e substrata l[ite]r 2o homo e[st] li e[st] e[st]
copula [et] t[ame]n supponit l[ite]r male d[icitu]r t[er]mi[nus] extremalis
Ad p[ri]m[u]m d[icitu]r q[uod] bene p[ro]bat q[uod] p[ro] [et] supp[ositi]o d[icu]nt t[ame]n
supp[ositi]o e[st] p[ro]p[rieta]s supponit [et]c. p[ro]p[ri]e Ad 2m h[oc]
no[n] est subi[ecti]o[n]e co[mmun]e s[ed] ut includit extremu[m].

6 **Walterus** supp[ositi]o est p[ro]p[rieta]s t[er]mi[ni]
in p[ro]p[ositi]o[n]e in ord[in]e ad p[re]dicatu[m] attributa
Obicitur primo homo e[st] supp[ositi]o q[uod] v[er]ba
sint sin[cathegreumatica] li homo no[n] supponet aliq[ui]s m[od]o s[ed]
a[rgu]m[en]t[um] quia no[n] in ordine ad p[re]dicatu[m] attribuitur l[ite]r 2o
nullum p[re]dicatum supponet aliq[ui]s m[od]o s[ed] a[rgu]m[en]t[um] quia tale no[n]
attribuitur ad se l[ite]r 3o copula supponet aliq[ui]s s[ed] a[rgu]m[en]t[um]
p[ro] totam diffinicio[n]em Ad p[ri]m[u]m intelligit aut econtra
[et] sic p[atet] 2o ad s[ecundu]m Ad 3m d[icitu]r p[ro]bat v[er]u[m] diffinicio
no[n] valet

1 **Occam** supp[ositi]o est p[ro]p[rieta]s t[er]mi[ni] q[uo]d no[n] co[m]
petit t[er]mi[n]o extra p[ro]p[ositi]o[n]em Obicitur primo t[er]mi[nus]
extra p[ro]p[ositi]o[n]em s[ed] g[ener]o extra p[ro]p[ositi]o[n]em supponit 2o
t[er]mi[nus] extra illam p[ro]p[ositi]o[n]em supponit g[ener]o t[er]mi[nus]
extra p[ro]p[ositi]o[n]em supponit [et]c. abusio[n]e 3o h[oc] est v[er]u[m] t[er]mi[nus]
extra p[ro]p[ositi]o[n]em supponit eius d[omi]n[u]s esse s[ed] a[rgu]m[en]t[um] sic quia
h[oc] p[otes]t supponere [et] h[oc] est t[er]mi[nus] extra p[ro]p[ositi]o[n]em l[ite]r 4o t[er]mi[nus]
supponit in h[oc] [et] h[oc] est extra p[ro]p[ositi]o[n]em l[ite]r t[er]mi[nus] supponit ex
tra p[ro]p[ositi]o[n]em 5o t[er]mi[nus] supponit in nulla p[ro]p[ositi]o[n]e g[ener]o in nulla
p[ro]p[ositi]o[n]e t[er]mi[nus] supponit [et]c. quia no[m]i[n]a [et] v[er]ba Ad p[ri]m[u]m
a suppo[sitio]n[e] ad m[od]o suis no[n] v[alet] cum li est Ad 2m arguitur
cu[m] distributione sup[er]ioris Ad 3m a[rgu]m[en]t[um] ab uno amplo ad
amplum cu[m] distributio[n]e ampli Ad 4m d[icitu]r sic Ad 5m
d[icitu]r l[ite]r t[er]mi[nus] supponit mente extra p[ro]p[ositi]o[n]em Ad quintum
arguitur ab a[ff]i[rmati]ua ad negatiuam

8 **Ricardus** Supp[ositi]o e[st] p[ro]p[rieta]s t[er]mi[ni] kathegreumatici positi in ord[in]e
[et]c. q[uod] p[ro]po[nitu]r vel ordina[tur] in eadem Obicitur
primo adam e[st] li adam supponet aliq[ui]s m[od]o s[ed]
a[rgu]m[en]t[um] q[uia] e[st] p[ro]p[rieta]s t[er]mi[ni] kathegreumatici in p[ro]p[ositi]o[n]e positi 2o
petre fac forciorem ignem li ignem distribuetur
aliq[ui]s m[od]o quia li[cet] p[ro]po[nitu]r in ordine no[n] tamen ponit[ur]
in p[ro]p[ositi]o[n]e l[ite]r 3o homo inuisibilis currit li homo inuisibilis
supponet aliq[ui]s m[od]o cum de nullo v[er]ificetur l[ite]r Ad istam
diffinicio[n]em d[icitu]r q[uod] simpl[iciter] no[n] v[alet] primo q[uia] ista diffini
cione utuntur [et] o[mn]ib[us] alijs p[re]dictis nullo m[od]o s[ed]
n[on] aliq[ui]s p[otes]t esse bonus logicus oportet enim ala
nus locare ingenium in istis

Pausa xiiii

Esdras paduanus 9
Supp[ositi]o est t[er]mi[nus] p[ro] quolibet suo significato ma
t[er]ialis q[uod] sibi adequate correspondet accepcio
Obicitur primo h[omo] est animal li homo no[n]
supponet aliq[ui]s m[od]o s[ed] a[rgu]m[en]t[um] quia no[n] accipitur ad
equate respectu istius c[o]p[u]l[a]e est p[ro] quolibet suo s[ignifica]to cu[m]
eius s[ignifica]ti sint o[mn]es homines p[re]sentes p[re]teriti [et] futuri l[ite]r
2o homo albus h[ic] li homo supponit [et] no[n] p[ro] quolibet hoie
s[ed] s[ecundu]m p[ro] albis hominibus l[ite]r 3o albu[m] currit li albu[m] 16
s[ignifica]t albedinem [et] re[m] substratam albedini [et] t[ame]n no[n] suppo[nit]
p[ro] albedine s[ed] s[ecundu]m p[ro] substrato l[ite]r 4o p[ate]r e[st] idem h[ic] sup
ponit p[ro] formali l[ite]r 5o album inq[ui]t h[ic] supponit p[ro]
o[mn]i s[ignifica]to s[ed] materiali [et] formali Ad aucta d[icitu]r q[uod] p[ro]p[ri]e
re quia arguit v[er]u[m] [et] iste satis alte posuit sua
diffinicio[n]em incognita aut idem est male [et] forma
le s[ed] incognito p[ate]t q[uod] respectu ymaginatur p[ro] suppo
ne p[ro]ponit suo s[ignifica]to alias ext[ra] istos duos casus no[n]

Franciscus de pavulo (?) supp[ositi]o 10
est significacio t[er]mi[ni] kathegreumatici s[ecundu]m q[uod] illud q[uod]
eius posicio[n]e s[ignifica]t Obicit[ur] p[ri]mo t[er]mi[nus] in d[omi]n[u]m
supponit p[ro] illo ad q[uod] nunq[uam] est impositus
ad s[ignifica]ndum l[ite]r a[rgu]m[en]t[um] primo ista homo e[st] dictio ubi
li h[omo] nunq[uam] est impositus ad s[ignifica]ndum illu[m] t[er]mi[num] homo
que ego scribo [et] t[ame]n p[ro] illo supponit [et] no[n] p[ro] homine
l[ite]r 2o lupus est in fabula li lupus supponit p[ro] hoie 11
insidioso [et] t[ame]n nunq[uam] est impositus ad s[ignifica]ndum hoie[m]
l[ite]r [et] no[n] supponit p[ro] lupo ad q[uod] s[ignifica]ndum est impositus
simile ap[osto]li s[un]t paulum [et] t[ame]n nunq[uam] est impositus
ad s[ignifica]ndu[m] eu[m] l[ite]r 3o alicubi est supp[ositi]o ubi t[ame]n t[er]mi[nus]
nichil s[ignifica]t ex imposicio[n]e l[ite]r a[rgu]m[en]t[um] de ista bu est no[n]
ubi li bu supponit [et] t[ame]n [et]c.

Quidam sic supp[ositi]o est accepcio
t[er]mi[ni] p[ro] se aut p[ro] re aut p[ro] intencio[n]e a[n]i[m]e cui
no[n] impo[n]it[ur] ad s[ignifica]ndum Alt[er] sic est p[ro]p[rieta]s t[er]mi[ni]
kathegreumatici q[ui] est extremu[m] p[ro]p[ositi]o[n]is in comparacio[n]e ad
aliud extremu[m] Alt[er] sic e[st] accepcio t[er]mi[ni] limitata in
p[ro]p[ositi]o[n]e cr[editi]s hugo sic e[st] t[er]mi[nus] acceptus in p[ro]p[ositi]o
[n]e [secundu]m p[ro] re aliquo ip[su]m debite apprehendente accipi[tur] 18
p[ro] aliquo vel aliquib[us] de q[uo] p[ro]nomine demo[n]strante su
p[ro]p[ositi]o vel de quor[um] p[ro]nominib[us] demo[n]strantib[us] supp[ositi]o t[er]mi[ni] de
m[on]strac[i]one q[ue] fit ad sensu[m] vel ad intellectu[m] talis t[er]mi[nus]
vel sibi sinonimu[s] vel eius c[on]t[ra]ri[u]s v[er]ificatur actu vel apti
tudine in mente co[pu]la illius p[ro]p[ositi]o[n]is no[n] magis n[ec] min[us]
ampla vel restricta [et] h[ec] e[st] o[mn]i[u]m melior qua[m] qui sciet
cu[m] declaracionib[us] valde p[ro]ficiet in tota log[ica]

Vinculatorium medium ma 12
gi[stru]m sic est t[er]mi[nus] cuius in p[ro]p[ositi]o[n]e natus ac
cipi p[ro] suo s[ignifica]to vel suis s[ignifica]tis v[er]ificabilis in
potencia p[ro]p[ri]a q[uo]nq[ue] tal[is] tenetur [et] m[od]o se vel si
bi sinonim[u]m vel eius c[on]t[ra]r[iu]m s[ecundu]m no[n] altius n[ec] b[ene]
p[ro]nomine demo[n]strante suu[m] s[ignifica]tum vel de nomine me[n]te 19
co[pu]la talis p[ro]p[ositi]o[n]is vel alia h[ab]ente c[on]similem modum
ampliandi que h[abe]t t[er]mi[nus] q[ui] ip[su]m ampliauit vel
me[n]te copula c[on]simile t[em]p[or]is importante [et] c[ontr]a q[uod] p[ar]ti
cula po[n]itur esset minus longa declaratio q[uod] t[ame]n p[ro]
sui imitacio[n]e vinculatorio [et] h[oc] p[ro]p[ter] studentes [et] sci[enti]
ficos ... q[uia] o[mn]i[u]m melior est [et] utilior

Vinculatoriu[m] medium ma
gi[stru]m sic supp[ositi]o est t[er]mi[nus] cuius in p[ro]p[ositi]o[n]e v[er]ificabilis
in potencia p[ro]p[ri]a tal[is] tenetur [et] m[od]o se vel sibi
sinonimu[m] vel eius c[on]t[ra]riu[m] de p[ro]nomine demo[n]strante
suu[m] s[ignifica]tum vel de nomine [et] h[ec] est optima diffinicio d[icitu]r 20
v[er]ificabilis [et] m[od]o sibi sinonimu[m] p[ro]p[ter] voles t[er]mi[n]os qui s[un]t
p[ro]lati co[r]rumpuntur vel p[ro]p[ter] subita vel p[ro]p[ter] istas ego
p[ro]p[ri]eto op[us] ego fui in mente eo fui ex d[omi]n[u]m ubi p[ri]m[u]m
v[er]o 3o h[ic] est auxiliu[m] h[oc] e[st] mors h[ic] est locus quia
li extra d[icitu]r locum d[icitu]r vel de nomine p[ro]p[ter] illam
eius q[uod] no[n] demo[n]stratur n[ec] sin[onimum] [et]c. s[ed] l[ite]r

Verificatio est v[er]a [et] a[f]f[irmati]ua p[ro]p[ositi]o
alicuius t[er]mi[ni] de p[ro]nomine demo[n]strante suu[m] s[ignifica]tu[m]
vel sua s[ignifica]ta me[n]te co[pu]la t[ali]s p[ro]p[ositi]o[n]is vel alia
c[on]similit[er] ampliata restricta aut appella
ta aut determinata Obicitur primo no[n] v[er]u[m] vel a[f]f[irmati]
ue no[n] p[otes]t s[ed] v[er]ificatio l[ite]r 2o an t[ali]s v[er]ificatio d[ebet] 21
fieri cum p[ro]nominib[us] rectis p[re]cise [et] an cu[m] obliquis [et]
an eciam cu[m] p[ro]nominib[us] plur[al]is nu[meri] 3o an de p[ro]nomine
[et] no[n] de s[ignifica]to t[ame]n 4o qualit[er] iste s[un]t v[er]ificande deus
non e[st] creans albu[m] fuit sortes homo est dictio eius
q[uod] no[n] demo[n]stratur n[ec] sin[onimum] vel s[ed] c[ontr]a que est v[er]a de
lapide in p[ro]fundo maris [et] t[ame]n erit falsa si alicui p[ro]no
mine v[er]ificabitur h[omo] e[st] mortuus [et]c. di[mitt]o p[ro]p[ter] b[re]
uitatem de q[uibus] li[ce]t li de[us] no[n] p[otes]t v[er]i[fica]ri ad sensu[m] t[ame]n de
m[on]stratur ad intellectum [et]c. sil[iceat] nu[n]c a c[on]t[ra]rio

Subiectum suppositionum est 17

Parva xiii

li suppo ppa aut passio est esse demrale depno- / me demlyte id ul' ia mente copula th' dr tenta. Obicitur pmo nullum actius pt esse subiectum supp vel aut est actius 1° 2° si passio esset demra le depnomie demrate id ul' illa sequet' q ta' sentē vel indemrales adsensum ut deo ama an'a no suppouerit angm Ad pm di' q' actius bene pt esse subiectum sae lic reale no possit subia Ad 2m suffit eos sen esse adintellectum demra lia 2 di' de pnomie q' stum tm no pt subia 1'v pr'a s pno' loco eius subia demrans tale stum

16 **Utilitas suppositionum** est utilitas qua ostendit q'scia suppositionum e nobis utilis adnotiem sc ad consequentias q' sc no vz a re a mali ad psonalem n' a no distributo addistributu a' confusa addetermata iiv eiusdem mlti mo sedo ad saluandas veritates et falsitates pcom qm' ocessare aut ne tar 3° ad satisfaciendum ptym vnientem sola cuspositiōe timore q'n to ad sophisticandum septimo ut sciam' q' idem sit se 2 sui simile octauo ad altisitandu z extendu ingem nono ad pfesn mcd logica Nota lic sint plues utilitates th iste st' piores

17 **Obicitur primo** h' vz a re ad no distributo addistributu i' aiu' pmo ho z asimus i' o' homo z asinus 2° homo z al' i' q'e z° homo z al' i' of homo z al' Qo cor no e mq i' omne corpus e mq' 7 to de alius regul' contra tam no vi' qualit' possit fatigari tm ns magme pposicas quar vna est va z altra falsa sc bis bibi vinum bibi bis vi'm vi'm bis bibi vi'm bis si no vi' q' sit va z h falsa i' simile sor est fortior omi homie sor omi homie e fortior sor est homie fortior sor e sor aor i Ad pm mt' vbi aiu no est mple z gnt ... ul' no sit mma nali d' ppoe indueta ul' ingtingenti de actu mte inseparali

18 **Conditiones** tim suppouet' st' quatuor conditiones quas quilibz tm' q' dz suppone' dz hre quar pma est q' heat sstum correspondens e'v rolb z visitetur z ponat' in' ra ta z no sit pure adiectm aut ob'o aut sinkama aut agregatum exppoe z sio casuali aut exnegatione infinitante z tmo trascendente aut determinatum cu suo demrali expsse posito aut infinitis abstractiue receptis aut copulati tmi v' ps no suppoit aut disiuncti ... ps suppoint ... th'a e adam e antichrist e no suppon' lic h' suppoit th'a ymaginatur adam fuit antichst erit z c

19 **Activa suppositio** est actus sinkatus in aia q' mente aia accipit tim kathegreumaticu aliqua cta spe suppoins passiua suppo e tim katy mpone positive natus accipi p aliquo ul' aliquibus Actiua z passiua simul est aia z tim sinkatus limitans z tm katheguematicus paraz z ka tim limitatus Obicitur pmo subiectu indefinite z discrete ppoins h' actiua suppo z h' tm h' actu sinkatu i' z 2° tmus mentalis no h' aliquē actum quo poss fu malem tim ul' supposita eius qui tiaz actu sinka tum i ka tu cu sit i indivisibile A' ad pm di' q' discreta suppo sine actu z indefinite subiectu suppont mente actu inplicite

20 **Divisio** suppoins e diuisio qua ille t'a suppo diuiditur in decem septe sped sc in suppositione ppiam z inppiam nalem z accidentalem ...alem z coartata comunē z discreta malem simplicem z psonalem distributiua confusa tm z determinata collectiua mixta z accomodā Obicit' of h' diuisio dz esse bimembris h' aut no e bimebris ut reductibilis z si dicis sic of suppo a' est qmo aut discreta simili' malis aut p'lis simili' confusa aut determinata q' pme diuisionis mebra coincidunt ut pz in ista ens q' est sor's etiā clens e incorps petrus est imabilis q' subiecta suppo' qmt' z etiam discrete i' 2° iste homo currit li ho e tim' q' z suppont discrete i' simili' timus sin'us suppoint qmt' ut h' sor est diuio

21 **Propria** suppo 2m hugonem est suppo qua tim' suppont p aliquo q' sit nalr' ppe ul' exmpositiōe actu facta Obicitur pmo pnoi relatiū aut demratiū nunq poss suppone ppa suppoe 2m s' am' quia nunq suppont pro q' exmpositione sit q' sp quotiens aliud refert z aliud al' demrat to us sit id adq no est impositum 2° of ho e al' li ho no suppo net ppa impositiōe q' actu aliquid ei addit ul tra impositiō i' z° no vi' q' st' spre nalit' ppe

---

Parva xiii

q' exmpositione Ad pm di' q' q'dq' refert id vltima te refert z exmpositione Ad 2m z tam infra dicet'

22 **Impropria** suppo 2m hugonem est suppo qua timus suppont p aliquo q' no sit nalit' ppe ul' exmpositiōe s ppt aliq' metasorum timus ad significatum ppii Spes huius st' quidecim pma vbi nom' qne sit ppm ut aplus dicit suppo mt' p paulo subtilis doctor dicit suppont p scoto doctor doctor suppont p sco Thoma z c 2a qn s' continuit ut petrus z sorp'us i stulte etia qn ps toti attribuit' toti ut iste est bu' 2m vocem ul' aim q'rta qn actus rei animate attribuitur inanimate rei ut sol ridet q'rta qn actus vni' membri attribuitur alti' ut lingua mea me ditatur bonu lingua mea scribit velocit' z c de alius undecim modis ppt breuit'e

23 **Essentialis** suppo q' 2m petre hispanum vo' nalis est acceptio tim qmis respectu copule absolute acte pomnibus suppositis aut tim sin'us pomi tpe ut ho e aial' li ho suppont pomnibus hominibus qui st' fuerut eiut incha el' est h est va omi tpe pnti ptito z futuro Spes huius suppoins st' tres pma qn ponitur timus sin'us sns ro incorruptibilem tut li est inptat de tps 2° qn pont' tim' sns gena aut spem z h' sit ppt qtinuatom in dum duor 3° qn ali' ali' qti ps est etia q' th qtum ca' ppatte ul' ps ptoto q' est cu th tom no sit sic ista qceditur sanus petrus e incelo no q' tom qtum sit incelo s erit quia li est inptat de tpus sc z q' erit simili' ista qce' ego comedo pistem cu th n' mintur comedo q' inasit p gtu q' erit pistis sit ista qce' aia ade est lic adam no sit tamen aia q' olim fuit ade e simili' matia ade e z n' ponatur ista sped suppositas vas oppter negare z fallsas qcedere

24 **Accidentalis** est acceptio tim qmis aut discreti respectu alicuius copule q' inptat aliqd drām tpis adquam som accipit' z no vltra ut ho est aial' z sic ista est falsa aia ade est quia sic requiritur q' ada esst z h'et aiam ul' io quia est a na aus subiectu pnullo suppot simili' matia ade e z lic aia ade z ma ade sit ppetua res tn z c Nota h e va ama sti petri est saluata ppt ampliatio h e falsa adam e scdm accidentalem suppo s si li est inptaz 2m naturalem suppo de tpe qn aut dz sit recipi ul' alit' requirendi est qmis modus loquendi simili' accedunt tps est tu th p tpe q' pfuit ita n'm tpus sit s som instans.

25 **Transcendens** seu gnalis suppo e qua aliquis tim no exmpositiōe suppont pqualibz re mudi aut pnulla ppt aliqd additum sine quo tn tle no suppo net Regula huius pma si timo no suppo nti additur nē o infinitans talis suppont pqualibz re mudi 2 si tmo trascendenti additur negao infinitans t' pnulla re mudi suppont z omne adicionatu suppont pomni re mudi ut omne al' si est rudibile est asinus quia lapide demrato vm est dice h' est amal' si e rudibile e' omne disiunctum cuius vtraqz ps est trascendens exoppo tis ut est ul' no est z agregatum exnegatione infinitante z timo qm q' tom distribuit suppont pro omnī re mudi ut omne no homo eius asinus e asinus o agregatum exsigno aliettatis et timo trascendente pnullo suppont A' li abhomie diuis suppont pomni re mudi z c nllis modis

26 **Coartata suppositio** est suppositio qua aliquis timus suppont pparticionibus ul' paliqualit' se h'ntibus exlimitatione ppt aliqd sign suppiens qualit' sine tali no supponet Regula pma negatio infinitans z sign alietatis si qiungitur alicui timo cu q' facit extremu tale suppont pquolz q' no est suppositu t' tm z si additur timo sin'i aut qm h'nti actu vni cum suppositu suppo net pomi re mudi pt' id suppo exm no homo no sor diuis a sorte simili' a sorte diuis idem est a sole diuis diuis a sole diuis abhomie 2° sign innumerale adueniens timo s nti aliquē actum ut bis bibi vi'm lic n'm vi'm bis bibi z c 3° equiuocatum a conyslio ut homo est pictus h' li homo no stat p vero homie n' est se solo subiectum s h' tom ho pictus qua e mala z c' z vz stat mala qua e solo m' est ow stat pt

27 **Communis** suppo est acceptio timi in scriptis qmt' sub quo contingit descendere ad sua supposita co'ue disiunctiue disiunctim aut copulatim Obicitur pmo no vi' qmo dicitur est acceptio timi qmis cu n' discretus nt' suppont qmt' i' 2° appens sor's e no vi' in qmt' ul' discrete supponat i' 3° appente sortem

Pausa xiij^a

Pausa xiij^a

oz cuius' eo alius sortis interest lege' 7° sor ul' chi cuius 6° sor si e sors curr[i]t Amo sor ul' plato curr[i]t 8° amande est dampnata 9° brunellus homis curr[i]t cuiusl[ibe]t homis brunellus e[st] 10 homo et asinus curr[i]t 11° cuitas est in plurib[us] li' nullo vt desten[sus] dictus i[sti] am[bo] quia sextum h' vi reddetur sta' i[bi]

Ad argumenta

ad p[ri]m[u]m dicitur 10 quia tibus discretus etiam stat q[uan]t[i]t[ati]ve utz in ista sor e individuu[m] vbi li sor est t[er]minus discretus q[ui] ipse qualit[er] et tamen stat q[uan]t[i]t[ati]ve i[sta] primo etia[m] t[er]min[u]s sin[gular]is tenta sin[gular]iter supponit q[uan]t[i]t[ati]ve s[ed] no[n] t[er]minus sin[gular]is supponit q[uan]t[i]t[ati]ve tota[lite]r. Ad 2m si est r[ati]us et terti[u]m est q[ua]ntus si vo adit[ur] tum et subst[ant]i[v]a in tur est sin[gular]is ad t[er]ti[u]m q[uia] e q[ua]ntus. finis quia e reges et tertium ad q[ua]rtu[m] si li sortis vel ali amalis tur est q[ua]ntus si no[n] tur est appositio et est discreta. Ad q[ui]ntum et sextum q[uia] suppo[n]it q[uan]t[i]t[ati]ve. Ad septi[mu]m supponit et no[n] sequitur sor supponit q[uan]t[i]t[ati]ve g[ener]o sor ul' plato supp[onit] discrete. Ad octavum si est ten' possessionis supponit q[uan]t[i]t[ati]ve si ten' p[ro]demptivu[m] supponit discrete. Ad nona supponit discrete. Ad undecimam p[ro]bat p[ri]m[u]m

Discreta suppositio

est suppositio t[er]mi[ni] s[er]uientis discrete idest t[er]mi[ni] sin[gular]is singularit[er] tenti ul' q[uo]d singularitati p[ro]nom[inis] demonstrativum p[ri]m[iti]vum ul' quia additur sibi t[er]minus sin[gular]is in appone[n]d[o] ul' cui li [illegible]

[illegible]

Ad argumenta

[illegible]

Divisio discrete

[illegible]

Simpliciter discreta

[illegible]

Secundum q[uod] discreta e[st]

Mixta etiam

[illegible]

Divisio generalis

[illegible]

Ad argumenta

[illegible]

Communis t[er]minus

[illegible]

Discretus t[er]minus

[illegible]

singularibus non sinonimis neque quantitatibus est terminus communis alias aut singularis quia omne disiunctum ex terminis quibus est terminus communis et ideo [illegible] non datur mixta suppositio ex tam communi quam [illegible] terminus mundi supponit communiter aut discrete

Materialis suppositio

est suppositio simplex tantum pro suo signo non ultimato vel suis signis non ultimatis contra illum contra [illegible] quam non ultimate sit [illegible] primo ens est dictio supponet materialiter [illegible] quia sit ultimate [illegible] mundi [illegible] ultima [illegible] supponit [illegible] quilibet terminus [illegible] supponere vel aliquis et aliquis [illegible] [illegible]

Confusio materialis

suppositionis est qua ostenditur quod materialiter supponit alia distributiva alia determinata [illegible] [illegible]

Signe retrahentia

[illegible] materialem suppositionem sunt omnes termini secundi intentionis omnes qui ponuntur apte [illegible] [illegible]

Utilitas materialis

suppositionis est utilitas qua ostenditur quod utilis est eius consideratio ad quidditates ad congruitates [illegible] [illegible]

Non ultimatum

[illegible] est quod terminus sit valens quantum non ad placitum non ultimate [illegible] [illegible]

titello quia valat [illegible] essentialis adquirendum [illegible] voce accidentalis similimus sit homo cum titello sit [illegible] homo cum titello et nullum sine titello

Albertus sic

materialis suppositio est acceptio termini pro se vel pro alio sibi simili vel dissimili eodem modo vel aliter supponente cui non imponitur ad significandum nec id pro quo supponit materialiter pro se sit pro se ut homo est dictio prolata [illegible] pro illa dictione [illegible] stare [illegible] pro alio sibi simili [illegible] scriptos qui sunt similes [illegible] vocalibus et etiam pro mentales [illegible] obiicitur primo si diffinitio staret sequeretur quod ista album est [illegible] esset in [illegible] [illegible] supponet pro se esset falsa quia non [illegible] supponit materialiter et tamen imponitur ad significandum se [illegible] [illegible] ipse supponet [illegible] intelligere [illegible]

Maulfeld sic

materialis suppositio est terminus stans pro se vel pro alio sibi simili vel dissimili mutore vel instrumento eodem modo vel aliter supponente cui non imponitur ad significandum vel [illegible] voce vel alia quod est [illegible] [illegible]

Dubia primo

utrum terminus mundi [illegible] supponere materialiter [illegible] quia [illegible] non quia tales [illegible] [illegible]

Simplex suppositio

[illegible] album et maulfelt est terminus vocalis vel scriptus stans pro intentione anime cui non imponitur ad significandum [illegible] [illegible]

Petrus hispanus

sic simplex suppositio est acceptio termini communis pro re universali [illegible] [illegible]

Inttulatorum

[illegible] sic simplex suppositio est terminus pro sua abstracta [illegible] [illegible]

Paula xiii

adaliq sim̄r aut singularium actus qui mor falsificet dimiss obiectionib3 et multis ventillationib3 ponā tibi breuiter de ista spe et vi[illegible] melior diffinicio mei magri vocabulatorii et pmi et diuisiom et qualiter debet amali et qp magis ponitur no pondo eam et pauca alia po nendo facia finem de simplici suppone

10 **Vocabulatorium** magis sic diuiꝫ

suppo est tm̄us qui supponis p adequata vir[illegible] q̄ singularium similiter est pmissam et magis et magis abstracta et tāto qui con[illegible] visitabilis ut pomib3 indiuiduis simul si[illegible] et pmillo seorsum et diuisim ut homo est dignis sima creatura h' stat pro specie et pmillo indiuiduo tū n9 homo sit dignissima creatura Obicitur si di ffinicio staret sequeretur qp dat esset aliqua indefi nita q nulla hret vlez nec sinterem quorum cui de ia homo est dignissima creatura no em pt dici of ho est et nc pt dici [illegible] homo et a odicitoria esset simil va qa h e va homo est dignissima creatura 3o ia indefinita no hret pticulare no em pt dici aliquis homo est dignissima creatura i3

11 **Diuisio simplicis** suppois

est diuisio qua ille tm̄us simr suppo diuidit diuisione mediata insignificatiua et no p nam [illegible] et specificatam collectiuam obiectiua se sui extior et diuisam deli ulto equa inequam topa tā et absoluta et quia minis longum esset diffinire os spes io exempla considerata erm pmi ho est dignissima creatura 2a ho est spes 3a oe al' fuit in archa noe qta asinus est ppetuus 7a eius mole est subiectum phie. 6ta ciuitas e in plurib3 septima ho ulto est in pmissa 8um oms apli dei sunt duodecim quib3 si singulati facto fiet aut sua pdicata apponetur actu sui tui reddentur fle

12 **Inconuenientia** no pondo

sim rem suppositioꝫ si septem inconuenientia qa p[illegible]m est qp dare nere ppos vas biblie et falsas concede cuiusm adeultandum turpes interoga tiones et ut sciamus sicut in mali pt si desensus adti nos et impli adtrecti sta ita datur aboppto suppositio inqua nulla datur desensus et qp sic est dare tm̄um q no pt vlisari sez tm̄ sinrem ita dama tm̄ quem qui no pt singularisari et qp datur indefinita q nc ut hꝫ vlem nc pticularem nc sinrem qui mor falsificetur va eius. et ad vanas malas dissoluendas erm pm actui di cui tas vna erit in plurib3 et si staret pt esset falsa 2a h est tpis in quisitio ho 3 sb quis ho est spes simile qp homo 3 spes cū nc ht homo sit sb cū sit indiuiduum

13 **Regule sūt** iste pma in omib3 subi[illegible]

quam in supponit simr ut liro 3 subiectum in lap[illegible] 2e regula cum sentes adequate obiecta poten ciare circumscriptiue supponit simr ut sonus est adequatum obiectum auditus si h' supponit pr so9 est ob iectum auditus 3a oe diffinitu respectu sue diffinicionis quitibilis supponit simpliciter 4a oe pp9 passio respectu sui subiecti adequati ut risibile est ppria passio hois lez nūs qu ta quicquid tm̄us tiua et oe pstur detiuo detiuo pmeos cū no pt amire pse aut sill ut forma est oro sb h' ho est et a sba sit alit Sexta in ppone in qua sit distributio pcipib3 tin aut spēbas tm̄ Sep in collatiua b' tm̄ inime talis Octaua in indefinita p' y li ulto diuisim sicpto No qui pstur q' ne supius di qp ne insibi mente tota ab soluta atpx et supponit simr ut homo stus 3 intelis

14 **Dicta simplicis** suppois amali et co

fusa tm̄ est dicta qua ostenditur qp malis sit adplacitum no vltimate simr vel sit no vltimate sz no adplacitum eo qp no imponitur adsindi intenciom nc quemenciam adequatam sui tui sz circo comitancia emergente ut est qfusa quia subilla de scenditur ita aut no Nota multi voluerunt qp in ista ho 3 dignissima creatura ho supponet qc tm̄ et descendunt ie ul' ie ul' ie homo est dignissima creatura sz h' no stat cum pm acti tradititur ad qam tm̄ ut alqn dubi3 suppo in hua qp esset dignissima creatura na loquendo io dicitur qp stat simp pro spe et nullo spei indiuiduo No itm̄

15 **Opiniones** sim cl suppois sit

tres oppiniones supte pones vlm consid tioni quida em qui pont intimis vlia ab aut to simplicem suppom qui in conceptib3 pont eam pmitencione realiste aut ponentes qda pont qp supponit p na qm quida qp ptr qm qdam aut qp pindiuiduis adconceptum quem relatis No timste dicunt qp omia pnt saluae sine hac spe sz qp no supius pz simile dz no ho est scda sba no stat p intentione huia intencio est acti is et aut no cum

Paula xiii

2a sba simile no stat pillo tmo vocali homo quia tm̄ talis est acti ns inae qmus i talis esset falsa q tm̄ est va quia scda sba no pt qiure voli li homo nc psin tibus nc stat sd in pscripto qua sit sm scripti tm̄ ho essent vles et no voles nc mentales vniuersa quib3 talis esset falsa quia subiectum pmillo supponit quia nc pmitencione nc pstiuo nc pre i3

Dubia cōa simplicem suppom

nota diligenter qualiter suppo nc tm̄ in ista sor et plto q nc in spe anima vlia sit quicq lapis est in quā meo deus est trinus et vnus homo est in plurib3 homo est qum li cu li ti le album est acti ns of spes aialis est in plurib3 depma no hc totum vtiqz est tm̄us of et no stat pmitencione quia si inuncp intentio qme esset ad huc sortes et plto qbent nc etiam q nt pa in i2 oz qp qmit pnatura et natur' similiter 2e sim de ulla lapis est i spes lapidis et no realis lap' est mama mea ul' simile do aut qto deus est trinus cū nc pr nc filius nc sps nc ille tm̄us deus nc 2c tm̄ va leat qa of spes aialis est in plurib3 femix e spes aialis i3 femix est in plurib3 qns cū na femix sb sit in plurib3 femab3 di qp femix q e no est sb sb os sit sit fuerint et erit sit spes sz no h sepla

Intencio cōe est natu

ralis similitudo rei adextra qua tm̄us meta lis sit eodemodo aput oms non ex ppoitoe sz ex capacitate naturali Obicitur pmo of tm̄us volus vel scptus supponet p qceptu sit illud adplacitum i qm qp no sit nalit i adplacitum Dicitur breuiter qcedo qp sit illud qceptum et qp cū no sit nalit et qcedo et qp sit eu ad placitum sz tm̄ nego qp significaret eu ex ppoitoe vniuersa qcedo qp candela accesa ad lucendum regi si lucet eciā petro de roma venienti qp lucet ei et tm̄ ia candela non e subordinata ad lucendum petro licet subordinetur etia pter intencionē ad lucendum petro qp subordinatur oib3 ad lucendum ita est hic ymaginandum Nota intencio qceptus na turalis sili[illegible] pdea exemplar aliquo sit idem

Improbare cōnates

simplicē suppone ipbat plrer motiua pmo ista suppo fundatur sup natura qm ut nt petrus hispanus sz at nichil e i am qua nc res sim e res qms of res e sim sz nc res e qms [illegible] declaret 2o si natura qms eet segre qp tm̄ ppo q na va tm̄ pli cet qm9 subto eet sta qns9 sz am de ista qn e al tur ita e q na tm̄ pn no suppo pro pe quo subtu i am qp sortes suppo p sorte et natura qms p alio qp p sorte i 3o ponedo ea tur condictoria sibi inuice condi tcia cent sil va ut patz istis ho e spes n9 ho e spes 4o oi pnt saluai qphedodo ea submatiali Dicitur breuiter qp hec ros no st sufficient ipbare quia sit res qnes a reor et atrū dicte a reor et n9 [illegible]

Personalis suppo est

acceptio tm̄i qms aut discreti psuo sto vltimato ul' suis stis vltimatis vni in qtum et m que vltimate sit h est diffinitio mei magri vocabulatorii Obicitur pmo eius 3 dictio li eius supponet pr qns sz aiut q acceptum psuo sto vltimato i3 2o no vi qp sit sz tm̄ vltimatu tm̄ i3 3o sor et bu sit entia subiectum supponet pr qns in quia li bu mi sit u sit i3 et sit dictis qp int 3 de no iuncta q h' e iuncta al' h' hos asinus currit et tam supponit pr i3 4o bu est si dicas qp supponit ma' of n in est ibi restringens ad male suppom et eciā quia iste dicit bu e et bu est dictio et no vi in si qa insedi supponit malit 5o in pma supponet pr no of homo est al' est pp vlis no vi quo suppot 6o homines esse al' est va mo h ho est spes si dicas qp infinitum qtuo h' eciā supponet infinitum de homo est sb 8o homo qp 3 oe al' est sb 9o ho qui currit est spes io ho qui e li ho e [illegible] vn decimo amo est vbum et io est bissillabum 12 sor albus est indiuiduum

Ad argumenta ad pm

di sz no 2m im qtu scdm que vltima te sit ad im sttum no vltimatum tm̄ est qp tis sit ad plam vltimate et na pre. Ad ctu supponit in ctum et ple et mali Ad qtum di ie due bu est dictio et bu est vtrobiqz suppot malit sz in pma et respectiue in scda aut quia aliu de supponit malit quia uncp nc pt suppone pr in si imponetur ad pndum Ad qntu supponit ma to in subiectum et m non male Ad sextu qp ma ad septimu di qp suppot inctu sz no h' ho est spes nc h' of homo 3 spes qr est in ma Ad octaua

Pausa xiii

p[ro] no[n] supponit subiectu[m] in toto ad nonu[m] di[citu]r q[uo]d supponit p[er]sonaliter. Ad decima[m] q[uod] supponit. Ad undecima[m] q[uod] li .d. supponit p[er]sonaliter simile[m]. Ad duodecima[m] suppo[nit] p[er]sonaliter.

Nauseat sic p[er]sonalis suppo[siti]o est tu[n]c q[uando] put est p[er] p[ro]nomi[n]is stans p[ro] isto cui impo[nitu]r adsignandum vel stans p[ro] isto q[uo]d valet p[ro]p[ri]e sic adsignandum no[n] sit ip[s]um met aut aliqu[od] sibi equivalens nisi imponat[u]r adsignandum ip[s]um met ... dicatur ... ut terminos voles ... terminos mentales ... homo sit om[n]is ... homines simul ... suppositos ... mentales ... qualitas ... homo ... imponitur ad no[n] supponet ... homo est sc[un]da ... li homo no[n] ... impositus ... dus no[n] stat p[ro] isto ... absolu[t]e animo ... li homo no[n] sit indiuidua ... actiuus in anima etc.

Confusa distributiua suppo[siti]o est acceptio t[er]mi[n]i co[m]munis ... discreti ... suppositis ... quidam homo est al[iu]d li homo supponet distributiue quia descenditur sub ipso ... omnis homo et al[iu]d sub li homo ... distributiue et distributiue ... formaliter distributa et distributa ... ab homine li homine supponit distributiue ... nulla sincathegoreumatica ... non li dicit ... sic verbum kathegoreumaticum ... homo est ... homo ... multis ... descendendo erit falsa ... distributiue ... descendere ... erit falsa sub li ...

Sexto arguitur non tamen al[iu]d est homo li al[iu]d supponit ... distributiue et tamen no[n] p[otes]t descendi co[pulati]ue ... alias due con[tra]dictorie essent simul vere. Septimo ista multitudo ho[m]i[nu]m est ... homo ... sub li homo descenderetur ... om[ne]s descendentes erunt falsi et descensa ... vera. Octavo no[n] promitto tibi denarium ... li dena[rius] ... stat distributiue et tamen no[n] p[otes]t descendi co[pulati]ue quia sic due contradictorie essent simul vere ... posito ... solum tres denarii in mundo sc[ilicet] a b c tunc ... no[n] promitto tibi ... denarium quia ... no[n] promisi ... b ... c. Nono omnis ... no[n] est ... Decimo ... homo no[n] et al[iu]d sub li al[iu]d no[n] co[pulati]ue quia sic descendentes essent vere et descensa falsa ut intuenti p[ate]t.

Undecimo arguitur no[n] homo currit sub li homo ... descendi[tu]r co[pulati]ue ... quia no[n] sic i[n]fer[tu]r no[n] iste homo currit et no[n] iste homo currit etc. Duodecimo ... equus ... sub li equus. Tredecimo quilibet asinus cuiuslibet hominis currit sub li hominis. Quartodecimo ... al[iu]d q[uo]d no[n] est homo et nolle sub li homo. Quindecimo ... infinitum ... sub li ... Sedecimo ... homo est al[iu]d sub li homo. Decimo septimo ... res est mundus sub li res. Decimo octavo ... est homo. Decimo nono ... homo vel asinus currit distribuendo ... Vicesimo omnis homo fuit posito q[uod] sit ... Sortes ... descensa erit vera et descendentes falsi etc.

Vicesimo primo ... omne asinum est homo sub li asinum ... omne ... asinum est homo etc. ... posito q[uod] ... sunt tres asini in mundo ... quilibet homo videat et ... homo videat ... tres asinos simul ... Vicesimo secundo ... asinus cuiuslibet hominis currit ... quilibet asinus ... currit ... in casu q[uo]d essent tres asini ... Sortes habet specialem qui ... Vicesimo tertio ... al[iu]d q[uo]d no[n] est homo est nolle sub li homo ... homo ... Vicesimo quarto ... sol lucet. Vicesimo quinto ... al[iu]d ... homines est nolle. Vicesimo sexto q[uo]d ... ens q[uo]d no[n] est homo ... Vicesimo septimo ... petrus vel paulus currit ... petrus vel paulus ... in casu ... Vicesimo octavo no[n] ... in quo ... suppositio distributiua et confusa distributiua etc. Ergo in magno ... vlterius ... et satis ... causa sufficiant etc.

Ad argumenta ad p[ri]m[um] ...

Pausa xiii

dicitur q[uo]d no[n] ... sit ... sincathegorema ... sincathegorema ... verbum ... Ad quintum di[citu]r q[uo]d no[n] co[pulati]ue ... copulatim ... descendi. Ad sextum ... descendi ... disiunctiue. Ad septimam di[citu]r ... descendi copulatim. Alii dicunt q[uo]d co[pulati]ue ... in descendentibus ... al[iu]d ... homo ... Ad septimam ... descendi copulatim et collectiue. Ad octavam ... descendi copulatim. Alii descendunt ... dicunt q[uo]d dubitato ... Ad nonam q[uo]d ... descendi copulatim. Alii dicunt ... habente ... ente no[n] est ... multis ... Ad decimam di[citu]r ... copulatim ... homo ... falsa ... descensa. Alii ... homo no[n] ... descendunt ... stante ... stante ... etc. 7

Ad undecimam di[citu]r q[uo]d co[pulati]ue ... ens q[uo]d no[n] est homo et no[n] ... iste homo currit etc. Ad duodecimam dice[n]d[u]m ... Ad vicesima[m] p[ri]mam. Ad tredecimam dice[n]d[u]m ... ad vicesimam secundam. Ad quartadecimam sic ... omne al[iu]d q[uo]d no[n] est homo et no[n] ... iste homo ... nolle etc. Ad quindecimam di[citu]r q[uo]d sit falsa ... descendentes ... Ad sedecimam dicunt ... no[n] ... descendi quia ... immobilis ... alii dicunt ... copulatim q[uo]d ... Ad decimam septimam di[citu]r ... res simul ... mundus ... supponit ... descendi. Ad decimam octavam di[citu]r q[uo]d sit falsa. Ad decimam nonam di[citu]r q[uo]d ... descendi ... Ad vicesimam ... omnes homines ... iste homo ...

Ad vicesima[m] p[ri]ma[m] sic ... omne ... omne asinum ... asinum est homo etc. Ad vicesimam s[ecund]am sic ... quilibet asinus cuiuslibet hominis et illius hominis currit etc. Ad vicesimam tertiam di[citu]r sic ad quartadecimam. Ad vicesimam quartam ... descendi ... Ad vicesimam quintam di[citu]r q[uo]d sic ad quintadecimam ... Ad vicesimam sextam sic ... ens q[uo]d no[n] est homo ... Ad vicesimam septimam sic ... petrus vel paulus currit ... petrus. Ad vicesimam octavam forte ... cum magnola ... sunt dicta ... 8

Distributio est designatio ... distributiue vel aliud ... distributio et suppositio distributiua et suppo[siti]o confusa distributiua et suppositio distributiua ... confusa quia distributio est ... homo ... distributiue ... confusa distributiua quia ... distributio ... singularibus ut fortes est fortior ... petrus ... petrus ... singularit[er] ... 9

Divisio confuse distributiue suppositionis est divisio qua dividitur ... distributiua ... materiale et p[er]sonalem in mediata et discreta et mixta et ... limitata et mobile et immobilem et ... singularibus ... homo est ... homo ... homo distribuitur ... immediatum ... quilibet asinus hominis currit ... distribuitur asinus hominis ... cuiuslibet hominis asinus currit ... petrus est ... asinus ... forte ... 10

Distributiua immobilis est suppositio ... descende[re] ... ad aliqua eius supposita ... et ad aliqua ... magis mobilis q[uam] immobilis ... qualitate ... immobilis ... descendi ... 11

[illegible]

Distributio

[illegible]

Distributio in generibus

[illegible]

Accomoda suppositio

[illegible]

Inclusa distributio

[illegible]

Signum distributivum

[illegible]

Signa distributiva

[illegible]

Regule distributive

[illegible]

Utilitas

[illegible]

Sophisticatio

[illegible]

Determinata

[illegible]

Regule determinate

[illegible]

Sexto arguitur

[illegible]

supponit l^a am^a no discrete 1^a am^a quia ista al' johannis
curit supponit amt' q^o z illa q^o hodie volo lege' li ho e
est subiectum indefinite z supponit discrete quia vz sit h^c
die l^a 1o petrus est mirabilis 11o ex eq^m vnde homo
li homo est subiectum indefinite z supponit q^e tm ppt li
omnis l^a Contra 2^am ... supponit de
... est sortes ... homo
homo ... homo
est chimera ... homo no ... homo z iste homo z ceteris
regulis

Ad argumenta

[illegible]

Utilitas determinate

[illegible]

Contra regulam

[illegible]

Ad argumenta

[illegible]

Confusa tantum

[illegible]

Octavo arguitur

[illegible]

[illegible]

Ad argumenta 89

[illegible]

Sincathegreumata

[illegible] 90

Regule prima

[illegible] 91

Obicitur contra regulas

[illegible] 92

Ad argumenta

[illegible] 93

Utilitas

[illegible] 94

95 **Sophisticatio** rone suppositionis que tamen est sophisticatio qua ostenditur hac consimiles esse veras abethio ho fuit al' lic; nullus homo abethio fuit al' et lic; ho abethio non fuit similiter h est vera immediate post h erat instans quia li instans supponit determinate et h falsa instans immediate post h erat quia supponit determinate similiter h est vera to die homo fuit in ista domo posito quod nullus homo fuisset in ista hodie to die sed quod vno recente mortali veniret tunc h e vera to die homo fuit in ista domo et h falsa ho to die fuit in ista domo quia nullus dat ... ho q ...

96 **Consequentie** consuetum sunt que quibus ostenditur quod non valet consequentia a termino stante confuse tamen ad eundem stantem determinate respectu eiusdem distributi nec a termino stante confuse tamen ad eundem stantem distributive Obicitur primo sequitur bene omnis homo et asinus igitur asinus est omnis homo 2o omnis sol lucet qui lucens est omnis sol et non valet cur dicitur confusa tamen dicitur quod ideo dicitur confusa tamen quia multa confundit seu aggregat simul non aut diuidit ea sicut distributiua congregando diuisis tribuit diuisa

97 **Collectiva suppositio** est acceptio termini communis in propositione rone alicuius actus limitatiui conceptus mentalis ad accipiendum ipsum pro suo significato uel suis significatis copulatim et per nullo diuisim Non oi signa vlia ipsum nud considerata faciunt suppositionem collatiua cursu omne sinkrama importans multitudinem in ordine ad locum totius aut numerum constituit collectiuam suppositionem Non ponendo hanc suppositionem sequitur tamen inconueniencia primo patet quantus descensus sed contra inuisti ad saluandum veritates et falsitates propositionum sed istius oes apostoli dei sunt xii sed isti et isti uel iste et iste et iste vna cum omnibus aliis apostolis sunt xii Non li omnes non sunt pars extremi ...

98 **Mixta suppo** est acceptio alicuius extremi complexi diuersis acceptionibus secundum partes eius aut ex personali et materiali et econuerso aut distributiua et confusa tamen a distributiua et determinata aut communi et discreta extremi primum sor uel bu sunt entia secundum bu uel sor sunt entia secundum quas partes sunt materiales auxiliis ho asinus currit nullius ho o asinus currit oe rle uel rle est asinus o pro sit est impulus est falsa sed ho e ar sed h non quilibet asinus ho e quia totum aggregatum ex recto et obliquo distributum tamen dens abente non et ubi li ente dist et li dens stat determinate quanti sed sor e ... Valet h suppositio adiecta primo si non poneretur sequitur duo contradictoria esse vera 2o ad sophisticaciones vnde h e vera omem hominem ho pressit in tempore et h falsa homo pressit oem hominem in tempore et ad quas ad totum pressa in loco

99 **Distinctio sper** suppositionis quantum est distinctio sumpta aut ad distinctione superiorum consideratorum et modorum offitia aut penes descensus et penes ea que adueniunt ut falsitatem ... Nota materialis suppositio dicitur id quia stat solum pro illo quod potest esse materia propositionis constitutiua et h sunt termini ... dicitur quia ... materia est simplex et indiuisibilis uel conueniencia est simplex et incorruptibilis in posita Personalis quia pro persona que est res de se indiuisa et aquali alia a se diuisa uel e res de se uel tamen de se loquens Distributiua quia collectim diuisis tribuit confusa tamen quia collectim non diuidit determinata quia in vno supposito saluat veritatem suam Discreta aut dicitur quia clare distinctum suppositum pro quo supponit h est prima distinctio sper suppositionis

100 **Altera distinctio** sper suppositionis sumitur penes signa et modorum offitia distincta nam quia aliqua sunt signa distributiua in suo offitio ut o nullus fortior dicitur et alia sunt confundentia tamen non distribuentia tria sunt colligentia non distribuentia et quantum sumitur aut penes signorum totalem ablationem sic est determinata in omnibus terminis aut discreta in singularibus sic aut per signorum sunt distributiua secunda confusa tamen tertia collatiua quarta in omnibus determinata in singularibus discreta et sunt signa tribuencia ad materialem suppositionem ut omnis terminus et intentionum et verba plura ut imponor vocor appellor talia constituunt materialem et sit ex hiis permixtio et resultat mixta suppositio Obicitur primo distinctio non potest fieri ab aliquorum distinctione igitur quia talia sunt infinita species vero suppositionum sunt finite dicitur quod non penes signa sed penes suas species distincta vnde signa distributiua sunt eiusdem speciei in esse distributionis.

101 **Tertia penes** virtutem et h e modo quinque modis vnde sicut ad veritatem totius requiritur omnium partium veritas ita ad veritatem termini distributi veritas omnium partium sibi subse contentarum et ad veritatem disiunctiue vnius partis sic vnius suppositi requiritur veritas ad terminum determinate captum et oblique descendere disiunctiue Et sic

Pausa xiii

addisiunctim uel propositionis de disiuncto extremo requiritur verificatio eius pro aliquo supposito quod non oportet assignare ad veritatem termini supponentis que tamen oblique disiunctim descenditur Et sic ad totalem veritatem requiritur veritas omnium membrorum suppositis indiuisa ita ad collatiua oblique descenditur et distributiua suppositione possit sic diffiniri est acceptio termini in propositione rone cuius ad veritatem termini requiritur veritas omnium suppositorum determinata pro vno supposito tamen Confusa pro vna ... collatiua pro omnibus et quia materialis est et disiunctiua et collatiua et confusa tamen et determinata et discreta signa in neutro que recipiendo ... sufficit ... sciditio

102 **Descensus** est consequentia formalis que arguitur a propositione in qua ponitur terminus superior ad propositionem in qua ponuntur eiusdem termini supposita in supponendo tamen sufficient ad species suppositionis enumerata uel aliquo loco eorum Obicitur primo non videtur quod non dicitur in qua ponuntur termini et cum quibus superior terminus videtur ... Non contra istam materiam nolo diu stare et pono tamen breuiter quod descensus est descensus pro largo et fit ad supposita omnia sed in ... consignando et supponendo et ad ymaginabilia scite aut ut h diffinit et non dicitur quod a termino communi descenditur etiam sub singulari superiori tamen quod sunt termini pronomina singularis data

103 **Diuisio descensus** inmediata est diuisio qua ille terminus descensus diuiditur in suo ambitu in descensum copulatim disiunctim disiunctiue et copulatiue difformem et singularum affirmatiuum et negatiuum sufficientem et insufficientem sine hoc quod ulterior possit fieri ... de quolibet breuiter pertingam Regule descensuum prima nullus terminus debet supponere in descendentibus qui non supponit in descensu secunda ponitur regulas mox infra Obicitur datur propositio in qua subiectum non potest omnibus modis descendi igitur descensus o homo est al' ibi sub li al' descendere et quia totum infert ... disiunctiua igitur formaliter disiunctiue potest descendi cursus et totum et disiunctim quia tales sequuntur ... dicitur breuiter quod ad hoc bene sed non sequitur

104 **Regule descensuum** sunt decem regule quarum prima est quod nullus terminus debet supponere in descendentibus qui non supponit in descensu secunda quod supposita in ante debent esse eiusdem qualitatis et etiam tamen sunt termini sub quibus descenditur in ante et tertia quod in consequentibus uel antecedente medio quantumlibet supponit in medio debet esse ... in descendentibus supposita debent supponere pluribus quam termini sub quibus descenditur et hoc contingeret in isto ... omne asinum est homo quilibet asinus cuiuslibet ho currit si sic descenderetur ergo quilibet asinus ... hominis ... primo positum in ante quo medio debet sum ad eadem ... sicut in ante ... distributiue ... pluribus quam antecedente

105 **Sufficiens** descensus est descensus est descensus quo arguitur ab aliquo termino superiori ad omnia eius supposita in supponendo tamen uel ad aliqua et aliquid loco suppositorum non enumeratorum positorum et quo a consequente cum eodem medio reascensus Obicitur primo non videtur quod sit arguere ad omnia supposita termini infiniti igitur 2o si descenderetur ad omnia supposita sequeretur quod esset neccessarie ponere constantia uel antecedentis membrum et h est falsum quia sic non esset formalis consequentia igitur 3o supposita sunt infinita igitur non potest ad omnia supposita ymaginabilia descendi primo ... cum infinitum ... primo ... sol lucet ... possit descendi ad omnia supposita ymaginabilia 2o ho e al' absoluendo li est ad ... an ... sunt supposita in supponendo tamen ... dicitur est in ante pro tot suppositis quot sunt res pro quibus termini superior supponit ... facilis patet

106 **Insufficiens** descensus est quo non arguitur ad omnia supposita termini nec ad aliquod loco non enumeratorum positum ad sufficientem descensum requiruntur quinque primo quod enumerentur omnia supposita uel aliquid loco eorum positorum dicens sufficientia 2o quod descenditur ... qualiter debet ... eisdem ... paciombus 3o quod ... ascensus ... quod non ... est ponere constantia uel antecedentis membrum ... descensibus ... intimis ... uel ... requiritur 4o quod ... absolute ... debet descendi ad supposita ymaginabilia quia talia etiam sunt supposita in supponendo tamen ... eius ut ho est al' ... supposita

107 **Affirmatiuus** descensus est descensus cuius quolibet propositio in ante in qua ponitur supposita in supponendo tamen est propositio affirmatiua Negatiuus descensus est cuius quolibet propositio in ante in qua ponitur

suppositum in supponendo tantum et propositio non est aliquis in mente copulativa particularis est tamen descensus propositio tertius est aliquis in mente copulativa principalis est propositio categorica. Omnis descensus sic propositio vera non tamen omnis est descensus propositio. Quidam voluerunt dicere quod descensus non est aliquis descensus est notitia etc.

Copulativus

Copulativus descensus est factus quo quia arguitur a termino superiori ad sua singula supposita copulative formaliter et in uniformi aut difformi descensu disiunctive vel disiunctum quia copulativum non nisi illationis gratia. Nota quod inquantum subtermino non distributo videlicet descensus copulativus decernitur tribus casibus. Primus quando antecedens est formaliter negativum, talis quando idem praedicatum describitur propositionibus de inesse et deputata subtermino distributo. Secundo descenditur copulative quia sicut ad veritatem copulativae requiritur veritas cuiuslibet partis et ad falsitatem unius tantum ita hic omnium suppositorum verificatio et unius falsificatio. Nota diligenter qualiter in istis debet descendi qualibet homo currit quibuslibet homo est aliquis quilibet homines currunt etc. Deus aliquis diluviale incorruptum aliquando vel quilibet propositio est praecise sibi propositio. Nota quidam homo est aliquis sublibet homo vicissim sublibet homo in istis. Neuter homo est lenis non homo est sublibet aliquis in ista homo non est aliquis sublibet denarium ista non promitto tibi denarium.

Difformis

Difformis descensus est descensus quo appositione exceptiva aut de excepto extremo arguitur ad singularia duplici qualitatum obliqua quia dictio qua fit exceptio ponit aliquid quod propositio exceptiva aufert. Nota varium valde descendunt sub illa omnis homo praeter sortem currit igitur sortes non est primum sicut sortes non est et cetera hoc alius a sorte currit et ille homo qui non est sortes currit et cetera aliusque homo praeter sortem est quod sortes non currit et plato si sit alius a sorte currit et cicero si sit alius a sorte currit et sic de aliis. Et quod sit dicta et aliis propositionibus dicetur infra cum agetur de exceptivis propositionibus. Quia hic multa obmitto et multo plus quam mentem maior vinculatorum nec esse vivens modo potest quod tantum meum vinculum facit fortissime ad laborem et attemptavit opus tale quale ab initio mundi nunquam temptaverunt.

Regule copulativi

Regule copulativi descensus sunt quatuor. Regula quarta prima est talis quod cum termino stante distributive ponitur termino stans determinate tali vel debet addi vel termini ex impossibilitatis vel plus debet descendi subtermino stante determinate respectu cuiuslibet subtermino distributo ut homo non est aliquis et ita quod subtermino communi descenditur ubi negatio praecedit. Secunda talis in descendentibus debet obmitti. Tertia regula in propositione ampliativa verbum copule deputati vel debet obmitti constantia vel termini additionem temporis reducti et quod descenditur subtermino ubi antecedens vel praeteritum ponitur negatio tunc debet descendi copulative et disiunctive simul et sic alienantur termini in descensu etiam debent alienari in descendentibus.

Disiunctus descensus

Disiunctus descensus est quo formalis quod arguitur a termino superiori ad sua supposita disiunctive formaliter et non copulative aut disiunctum nisi illationis gratia sub termino stante determinate descenditur disiunctive quia sicut in illa sufficit verificatio in una parte ita hic in uno supposito subtermino stante videlicet descensus copulatus in quinque casibus prius in una naturali secundo in una contingenti de accidente inseparabili tertius quando antecedens est formaliter implex quartus quando antecedens est similiter negativum quintus ubi idem ponitur de se per se. Nota qualiter descenditur sub isto homo et secunda sub homo est substantia vox est sonus genus est universale vacuum non est homo fuit in paradiso aliqua res est universalis deus abhomine quod non et sortes est.

Disiunctus

Disiunctus descensus est quo formalis qua arguitur a termino superiori ad sua supposita propositionem cum de disiuncto extremo formaliter et non copulativa disiunctiva aut copulata nisi illationis gratia subtermino stante confuse tantum disiunctim in quia utrobique sufficit et requiritur verificatio unius suppositi indeterminati et confuse seu inconfuse diatur aut gratia illationis quia videlicet in omni propositione cum eo descendi sed non formaliter. Nota qualiter descenditur sublibet homo in ista in aliquis et quod homo sublibet equum in ista promitto tibi equum vel sublibet res in ista quod mundus est res vel sublibet vinum in ista bis bibi vinum vel sublibet homo in ista sortes est dispositus sicut homo.

Copulatus

Copulatus descensus est quo formalis quod arguitur a termino superiori

ad sua supposita propositionem categoricam de copulato extremo formaliter et non aliter nisi illationis gratia. Nota aliquidem voluerunt huic includere descensum subsuppositione quod tantum vel sub disiuncto sed hoc non stat quia formaliter duo contradictoria probarentur simul vera vel falsa nec etiam una de disiuncto extremo infertur formaliter propositio de copulato extremo sed bene copulativa infertur disiunctum. Alii voluerunt sub disiunctiva comprehendere sed hoc etiam non stat quia disiunctiva colligendo dividit propositionem sed vero unit tantum non dividit. Inconveniencia si non poneretur hic descensus sunt tria. Primo darentur duo contradictoria vera. Secundo daretur maior indefinita. Tertio non possent poni quatuor species suppositionis.

Antitium medium

Antitium medium est propositio de est adiacente termino in qua subicitur pronomen demonstrativum demonstrans omnia supposita in supponendo tantum propositio descenditur et a parte praedicati ponitur talis terminus subquo descenditur in recto casu vel obliquo. Constantia est propositio de est secundo adiacente in qua subicitur supponens in supponendo tantum dicens actualem rei existentiam sicut talis propositio sit vera et cetera. Conditio est propositio de est tertio adiacente qua subicitur terminus subquo descenditur. Haec nota conditionali si sit apposita quando autem debet descendi cum antiquo medio quando cum constantia quando cum conditione esset nimis prolixum sed nobilis doctrina at tamen brevitate cogor multa obmittere et cetera.

Constantia

Constantia sufficiens est propositio copulativa vel categorica cum suis singularibus de secundo adiacente quarum nulla est alteri synonima quod sunt supposita termini subquo descenditur vel est copulativa categorica cum talibus et aliquo posito loco aliorum insufficiens est in quolibet descensu ubi non ponitur et sit descendendum secundo oportet ponere constantiam vel antiquum medium exceptis quatuor casibus. Primo quando descenditur copulative et non subtermino distributo. Secundo quando descenditur sub disiuncto extremis singularibus terminis. Tertio formaliter implex quartus quando antecedens formaliter est negativum. Nota quod subquolibet termino videlicet descendere quia non sub propositione discreto. Secundo subtermino qui nec actu nec aptitudine habet plura supposita. Tertio subtermino non supponente. Non quarto subtermino qui non est singularis.

Singulatus

Singulatus descensus est quo formalis qua descenditur copulative ad singula supposita termini distributi ad singula supposita termini plus distributi singula singulis referendo. Non singulariter est oppositio ut omnis homo diligit se non sic igitur omnis homo diligit primum et primum et primum nec sic igitur omnis homo diligit sortem et platonem et ciceronem. Nota in talibus casibus subiuncta propositione valent omnia gratia descensum primo in modo descensum subtilem et videlicet et disiunctum et disiunctus et cetera. Secundo quando antecedens est impossibile. Tertio quando antecedens est in forma negativa non subquolibet distributo termino videlicet copulatus descensus quia hic non sortes non differt ab homine sublibet homine non sub quolibet termino secundo videlicet copulatus quia hic non est homo et aliter terminus.

Suppositum

Suppositum terminus singularis aut terminus singulariter in se de alio quod aliter est positum. Dicitur de propositione et sic dicitur quod sum supponit et et hoc ultimus et sine accentus. Nota quadruplicia sunt talia supposita. Prima in supponendo tantum sunt termini quod est singularisati propositio nomina demonstrativa primitiva propositione quae demonstrant suppositum rei actu existentis. Alia in sensu tantum sunt termini sunt res aut quae singularisati non supponentes respectu copulae de sensu sed aut defuit aut erit et cetera. Tertia in actu nec tantum sunt termini sunt res termini quod non supponentem aut discreta propositio non demonstrantem singularisati aut alias quantum ad singulae. Quarta in supponendo et sensu simul sunt nomina propria supponentia respectu copulae de sensu aut termini quae singularisati. Nota sunt sunt semper quia et esse quod erit sed non et quod fuit et non est et illa sunt disiuncta supposita qualia autem sunt propter brevitatem obmitto.

Notitia

Notitia suppositionum est congeries in libro suppositionum tradita considerans qualiter termini secundum diversitatem signorum accipiatur vel quo termino supponat ratione sue formae essentialis vel accidentalis. Notitia suppositionum attinet veri locutionem quantum ad sciat eos se non in se sed in ordine ad propositionem. Est autem practica scientia in quantum practicam et ratione doctrinae libere et nostra veritati speculativa aut non est in quantum ordinatur ipse. Ad quid autem suppositiones sunt utiles patet ante et tamen sit dictum de suppositionibus et vere credo in quod obmisi plura quod mentem sed bene dominus de maiori vinculatorio et materiam propositionis ne fastidium generaret.

Elatum

Elatum est antelate rei recordatum idest a supernaturali potentiae cognitivae ad formandum conceptum de re deinde prius fuit et meo

qua alias de se no repntaret. Obiatur primo anna esse
relatiuum quia est recordatiuum rei ambulate. 2o li quandam ho
esset relatiuum in ista homo currit et homo mo3 quod 3m
3 ans3 quia est signum excitatiuum ad scindum gtum de
re de qua prius facta e mentio. 2o non q̄ est relatiuo relato
13 ad primum dz dicit est signum modo anna non 3 signum ad
2m li homo alias de se io currat ad 2m di3 vin est
q̄ q̄t secundum relatiuo refer̄ ppe et no relato

Referens relatiuum

Referens relatiuum est relatiuum sintra mentale limitatiuum tm supponere ca dit ad sciendum relatiue ul' est vox ul' scriptum sibi subordinatum. Relatiuum relati est gceptus cplexus ul' incomplexus p relatiuum referens determinatus vel vox ul' scriptum sibi subordinatum. Obiatur primo idem titulus est relatiuum relati et referens i3 h distinctio est inutilis tria 2 ans3 sic dicendo sor currit et ille mo3 li ille est relatiuum referens et relatiuum. 2o non [...] in quo dicitur iste due sor currit et ille mo3 et sor currit 2 ic sor tres mo3 ad pm dicitur vin e lib3 quidam dicunt relatiuum relatiuum est dictum quo refertur preferens relatiuum et te dictio nominalis ul' glub3 alia [...] admiteuciam diffinitionum est alia gsideratio 2o ad 2m di3 q̄ dicunt q̄ inprima est karma includens in se gtum et actu in 2a aut est purum sinkama no includens gtu eo q̄ exprimitur l3

Relatiuum sbe

Relatiuum sbe est relatiuum referibile ad t'm sbalem ul' absolutum ut is suus ipse sui. Relatiuum sbe ydemptitatis est relatiuum q̄ in referendo suum ans i ppone cona natum est supponere p io ul' pillis pquo ul' pquibus ppo sui an nt verificatur. Relatiuum sbe diuersitatis est relatiuum alicuius rei importatiuum sui q̄ ans importat pri' ut alio alt' reliqu et similia

Accidentis

Accidentis relatiuum est gnotiuum alicuius modi habitudinis seu dispositionis alicuius pnti accidentis ut sit natum solum referri ad t'm accidentalem ut talis tantus et illor ad est relatiuum ydemptit' accidentis. Aliud diuersitatis. Relatiuum accidentis ydemptitatis est q̄ in referendo suum ans. co ne natum est supponere p re dissimili ul' inequali p qua verificatur ppo sui antecedentis ut sor est albus et t' e plato. Accidentis diuersi' e q̄ i referendo suum ans i cona natum e supponere p re dissimili uel inequali p qua verificatur ppo sui antecedentis ut sor e magnus et dissimilis talis e plato

Reciproci

Reciproci relatiuum est relatiuum natum ponere in eadem ppone ka ca cu suo antecedente referens tale extremum eiusdem sensus reuisionem existentie actionis ul' passionis ul' alicuius habitudinis in suppo in vy ul' aquo exiuit. Nota reciprocum relatiuum non natum ponere in eadem ppo ka ca cu suo antecedente ut sit reuisio exitie actionis ul' passionis ul' alterius habitudinis accidentalis in suppositum vnde ul' aquo exiuit circa ista nolo diu immorari quia satis dixi de relatiuis in gtu ca i o illud reuertatur

Simplex

Simplex relatio est qn relatiuum supponit pro eade re in specie 3 pro diuersis rebus suppositalibus numero ut femina dampnauit q̄ saluauit no eade numero 3 eadem in specie. Personalis relatio qn relatiuum et suum ans supponunt pro se pro eade re numero et specie. Materialis relatio e qua relatiuum supponit pro sola dictione sui antecedentis

Relatiuum

Relatiuum tunc no supponit eodemmodo qualit' suum antecedens qn scz aut suum relatiuum supponit et suum ans no supponit aut econtrario aut quia nec relatiuum nec ans aut quia ans supponit materialit' et relatiuum no aut quia ans supponit determinate et relatiuum discrete aut econtrario aut quia ans supponit determinate et relatiuum distributiue exm primum adam est et ipse fuit scdi antic' erit malo et ipse no 3 bonus tm adam no nec ipse erit qrta homo 3 e dictio 2 i os volo vide qrta ho e albus 2 ie eius sortes currit serta ho e al' et asinus no 3 illud

Tunc relatiuum

Tunc relatiuum supponit pillo pquo ppo sui antecedentis verificatur qn in ppone con'na c'na ponitur relatiuum ydemptitatis no reca pcium nec simr nec materiale 3 ponitur p le referens totale ans seu totale extremum pponis katet' ne et si supponit tunc supponit pillo et secundum pillo pquo ppe sui antecedentis verificatur 2o ob' omissis exemplis et artius breuit' tunc aut supponit eodem mo sicut suum ans qn supponit et no singularisat nec distribuitur aut nec restringitur a q̄ suum ans

verificari in pposito est eam
esse vam ul' extrema sibi mutuo gpetere
Relatiuum vbi est ipsum verificari 2m eius relatiuum relatiuum relatiuum refere restrictiue est relatiuum referens intoua sui ans cum omnibus terminis secum positis tam kat' q̄ sinkat' excepto signo vli' refere inresta tre est refere in disiunctiua aut condicionali aut copulatiue ul' 2e

Ampliatio

Ampliatio 2m quosdam est suppositio termini p plus pter respectu diuisor tpm in dicit'. Obiat' primo si sic sequitur q̄ nos termini discretus ampliaretur gsnm 3 ans3 q̄ nulla supponit p pluribus cu no h3 nisi vnum scd 13 2o si omnis ampliatio est suppositio tunc etia econtrario omnis suppo esse ampliatio ans in i3 2o sol mundus deus 3 in no possent ampliari gsnm 3 ans3 quia no pnt p pluribus suis cum nullum eorum habeat plura sita 3 q̄ vim so in eo vacuum mt3 li vacuum no ampliaretur gsnm 3 ans3 quia pnulla diu tpis li vacuum potest correspondere stans i3 ad pm et tam probat realiter diffinitionem no vale

Albertus sic

Albertus sic ampliatio est acceptio termini p aliquo ul' p aliquibus ultra id q̄ actualit' est pquo ul' pquibus accipi denotatur in ppone in qua ponitur. Obiatur primo sequitur q̄ in istis ada fuit antix erit sub ista ampliaretur gsnm quia no nisi ad pnia tpis dicitur supponit 3 ans3 quia quilz eorum supponit p illo ultra id q̄ actualit' est. 2o ho no est li homo ampliaret3 gsnm 3 ans3 quia li ho accipitur ultra id q̄ actualit' est quia id q̄ est ultra id q̄ est et no est. 3o chimera pt esse li chimera ampliaretur gsnm quia acci3 ultra est i3 ad 2m dr3 q̄ ro alit' pbant diffinitionem no vale

Occam sic

Occam sic ampliatio est acceptio termini kati qui dicit acti3 pro eo q̄ est etiam accipitur pro eo q̄ no est 3 fuit ul' erit. Obi3 primo si sic sequeretur q̄ li homo in ista ho currit ampliaretur gsnm 3 ans3 quia acci3 pro q̄ est erit et fuit cu cursus sit motus qui no fit scdm i istanti q̄ est 3 in tpe q̄ fuit et erit i 2o [...] fuit ampliaretur gsnm cu no supponit 3o chimera pt esse ampliaret3 gsnm quia no supp i3 ad 2m dr3 q̄ probant diffinitionem no vale i3

Alter sic

Alter sic ampliatio e acceptio termini p aliquo p quo no supponet in ppone simili p[...] in ppone cognomine recto et vbo indicatiuo pntis 2e. Obicitur primo chimera fuit li chimera ampliaret3 2o ho e et ho est homo est mortuus li homo nullibi ampliaret3 gsnm quia suppot in ppone simpliciter p prima. Aliter ampliatio est acceptio termini in ppone ultra pns et ne pturbatur in ab[...] multas diffinitiones quas possum in materia [...] tulatoria obmittendo ponam vltimatam q̄ ab omnibus expta est tenenda qui volunt esse boni logici

Ampliatorum

Ampliatorum mem ingressu sic. Ampliatio est suppositio termini p suo s[...] ul' suis sitis respectu alicuius signi i portantis di uersas differentias tpm pmodum diuisor differentie tpm in ordine ad terminum supponentem respectu plurium sc[...] diuisim innatorum aut ampliatorum s' posui. Ampliatio et suppo ampliatiua termini in ordine ad plures differentias tpm q̄ supponet 2m scdm ppt ampliatiuum q̄ formalit' aut virtualit' importat plures differentias tpm respectu termini qui ampliat3 disiunctiue in ordine ad illas q̄ plures tenere

Ampla

Ampla acceptio est acceptio termini in ppone alicuius signi q̄ respectu sui importat diuersas differentias tpm diuisim ut antixpus erit adam fuit et h' no dr3 suppo quia no supponit ad plures tpm differentias 3 ad vnam tm 3 acci3 ad alias io dr3 acceptio. Obicitur primo adam et li adam ample accipitur gsnm 3 ans3 quia li e importat respectu sui diuersas tpm differentias diuisim i3 quia pnt com homi in qua est pntu pns et futurum i3 2o adam 3 mortuus no accipit3 ample gsnm 3 ans3 quia li e no importat respectu eius diuersas tpm differentias pmodum di uisor differentie 3 [...] 3o homo 3 animalis li ho[...]

ampliaretur non ample acciperetur quia iam sed amplius quia li ambulans nunc temporis impertat et non li homo sed amplius quia non est temporis sed absolute dicitur quod hec est partes temporales supra additos

Conrequisita ad ampliationem sunt quatuor scilicet amplians ampliabile et virtus cadens super utrumque et quod supponat in ordine ad plures temporum differentias presse et adequalibus seorsum vero stare sub breviter etiam ymaginatur vacuum potest esse adam fuit antichristus erit non ampliantur sed ample accipiuntur et supponunt secundum statum nec hoc repugnat sed ample accipi et supponere secundum statum

Divisio ampliatio est divisio qua ille termini ampliatio dividitur in ampliationem virtualem et passivam presuppositis terminorum differentiis et hoc divisione mediata activa ampliatio est actus formaliter vel virtualiter importans plures temporum differentias natus alterum ampliare partes temporales in eius passiva est terminus qui ampliatur respectu signi ampliantis presuppositus ampliatio est acceptio termini pro suis inferioribus vel signi importantis plures differentias temporum in ordine ad plures differentias temporis supponente et non terminus finitus amplians differentias temporum secundum ampliatio est acceptio termini finiti aut termini non habentis plura supposita in ordine ad plures temporum differentias et similiter et finita et termini finites ampliatur

Utilitas ampliationum est utilitas correspondens adequatior scilicet ut sciantur concedi propositiones que propter solam ampliationem sunt vere et negentur propositiones que propter solam ampliationem sunt false et adequas ne scilicet arguens ab amplo ad amplum cum distributione ampli vel ab amplo ad non amplum sine distributione ampli et quod non ubi aliqua absolute ratio adiacente intrinsece ampliativus et ad fatigandum pertinens videntem ex multiplicatione militare propositionem in sola in ampliatione differentia quarum una est vera alia falsa et ad equalem processum intro logica et ergo breviter declarabo in principio pertinentia

Fatigare pertinens in eodem est multiplicare plures propositiones eorundem quarum est vera altera falsa propter solam ampliationem variatam in eius terminis ita omnis sunt vere genitum et generabile corruptum est corruptibile corruptum est generabile calidissimum potest esse calidum et eius sicut refrigerio possimum potest esse frigidum optimum potest esse melius infimum potest esse maius certus erit minus melius potest esse virgo senex potest esse puer album potest esse nigrum hoc sedens erat non sedens et omnis aut plures exercis erunt false ista non est falsa generabile est genitum corruptibile est corruptum ideo quia non ampliatur similiter hec est vera virgo que est generabilis mater et hec falsa virgo generabilis mater que est similiter hec est falsa virgo que est mater generabitur virgo et hec est virgo generabitur mater similiter hec est falsa mater que est generabitur virgo et hec vera mater virgo generabitur similiter hec est vera mater que generabitur generabitur virgo similiter hec est vera mater que generabitur virgo generabitur mater et omnis et hec maxime allusit in gemina et sciendus sed volt medullariter loqui debet loqui cum bona examinatione et premeditatione

Illationes inutiles sunt male que dum arguitur a non amplo ad amplum cum distributione ampli minima vel media sine constantia aut a non amplo ad magis amplum aut ab amplo ad non amplum sine distributione ampli et sine constantia ampli et quod abest ratio adiacente ad nichil et quia erat primum non sequitur nunc vivum est mortuum omnis homo est vivus ergo non homo est mortuus sed si dicit vale dicit sic et includi ergo non homo qui est est mortuus et tunc valebit procedendo solamen esse ratione amplo ad ampliativum sed non sequitur omne currens erat homo ergo omne currens potest esse prima est contingens et ant est impossibilis propositio et eius est currens quod est currens vel quod potest esse omnes potest esse homo non potest asinus est currens et non potest esse homo tamen non sequitur omnis est homo antichristus erit ergo antichristus est homo sed sic includere ergo antichristus est vel erit homo vel morte sic fortior antichristus est visilis quod est

Ampliationes valent ad equalem processum totius logice est valet ad conversiones ad conversiones oppositas leges equipolentias et sillogismos quas et ad omnem logice processum in quarum terminis ponuntur termini ampliativi Nota notitia ampliationum est vetus logica in qua tamen est tenor extremorum passio nova aut quia non sit li a sed fuerit seu invenirit signa ampliativa in ordine ad ampliantia Nota qualiter contingit iste deus natus et creans homo incepit currere homo desinit esse aliquid adam est prior antichristus antichristus est posterior adam non qualiter descendit in ista homo et mortuus et omnis

Differentie temporum ampliatorum sunt quatuor

differentie sunt presens preteritum presens et futurum et li potest et li ymaginatur ad quas terminus qui ampliatur potest ad maximum extendi et provocari Dicitur primo differentie temporis in eo et ideo vel secundum partibus ordinis singulis accidit temporis hee differentie essent vel etiam alius unum illorum secundo in ordine est unum secundum quatuor differentias importantes temporis sed ad primum differentie temporis est secundum quoniam accidentaliter et qualiter temporis aut primo dicunt presentialiter tamen aut preteritionis tamen aut futuritionis tamen aut ymaginarie Ad secundum dicitur quod non secundum illus sed et nominibus verbalibus et li natus et alius sed unde hoc habent longum esset disputare Ad tertium dicitur nunc magis secundum utrumque et li potest et imaginatur

Amplians est terminus sincategorematicus aut categorematicus proportionalis natus alicui extremorum aut utrique super adde accepti temporales propter quorum supponentium terminus capax amplians omnes natus est recapi ad plures differentias temporum ac si secum expresse ponerentur Dicitur primo amplians esset ante quia iam ante quia ante limitat ampliabile et secundo non videtur quot additiones requiruntur ad hoc quod amplians ampliet ampliabile Ad secundum dicitur quia est amplians per se terminus instrumentale Ad tertium dicitur quod requiruntur additiones tres prima quod ad minus virtualiter importet plures differentias temporum per quas limitetur ante ad accidendum terminum ampliabilem ad eas et quod virtus ampliantis cadit super ampliabile quia li alius in terra hoc fuit aliquid non amplius quia non cadit tertio quod terminus qui amplius supponat in ordine ad plures eorum differentias id est quod habeat statum vel secundum correspondentiam et quod virtuosiorem merito qualitatis cadunt

Ampliabile est terminus categorematicus aut sincategorematicus impositum cum qui per amplians sed virtus eius cadit in eis potest accipi in ordine ad plures temporum differentias divisim seu disiunctive Nota aliqua ampliantia ampliant terminos ante se id est terminos precedentes et positos apte sub ipsi aliqua post se et aliqua ante se et post se et ideo hec ampliabilia possunt recapi et hoc breviter et ponendo et leviter ultimus volo procedere sine argumentorum magna subtilitate aliqua ampliant ad preteritum tamen aliqua ad futurum aliqua ad potentiam aliqua ad ymaginationem

Ampliantia ante se id est terminos apte subiecti positos sunt omnia verba preteriti et futuri temporis et participia trahitata in ens in rus in sus in tus et omnes modi sunt sicut propositiones modales divisas sunt potentiam et possibile impossibile verum sicut contingens et omnia nomina terminata in bile et in tivum et li fio et li contribuitur pro positis et li ymaginarie Dicitur primo homo ens ipse fuit li homo ludibilis ampliaretur quare iam et secundo hoc qui fuit fuit etiam non quia impeditur tertio ad non fuit etiam non amplius ergo omnis homo qui ambulabit ambulat li homo ponitur et unde ubi futuri temporis et non amplius et

Ampliantia post se id est terminos apte post positos sunt omnia verba presentia actus interiorem cognitivum vel appetitivum ut sunt intelligo concipio ymaginor cogitosto intelligo appeto volo diligo desidero permitto et verba presentia actus ante exteriores ut audio sentio video tango gusto et li prius et li posterius et participia eorum ampliant terminos sequentes et ante terminos ni aliunde impediatur Dicitur si sic sequeretur quod etiam ampliaverunt tamen ens quod iam est antichristus secundo antichristus est quod non homo tertio ego disposito album et ergo servito passionem Ad primum dicitur sed sic supponit Ad secundum aliunde restringitur Ad tertium non sit actu vocantis Ad quartum non importat actum ante interiorem Ad quintum homines cogitosto licet non sequitur tamen amplius generate actualiter verbo aptetur Ad sextum vacuum est ens quod iam li vacuum non amplius licet hoc amplius vacuum intelligitur quia ad prima sequitur vacuum esse sed non ad secundam

Ante se et post se ampliantia sunt li prius et posterius et verba presentia actuum ante interiorem cognitivum vel appetitivum et sicut modi qui faciunt divisas propositiones et li potest large captum ampliant terminos precedentes et sequentes supra quos cadunt presse terminum differentiis Dicitur primo prius dictum est quod tamen presentes actuum ante ampliant post et hoc dicitur quod ante se et post se hoc aut implicat et secundo dictum erit de modalibus quod ampliat ante se et Ad tertium dicitur quod non implicat hoc ut patet intuenti et

Ampliantia ad preteritum sunt omnia verba preteriti temporis et participia terminata in sus sus tus et li prius et li posterius et verba presentia actus ante interiores cognitivos vel appetitivos et participia a verbis venientia Dicitur primo hoc iacet potest meus sepultus sepultus est participium preteriti temporis et tamen sed ampliat li

Causa xv

pr ista esset va q tn est falsa i^a 2° ul' ampliaret ista tm sdm subiecta ul' sdm pdicata ul' vtrumque sil' no sbiecta quia no vi^z q ampliat subiecta 2° pdicata subiecta q vtrumque 3° asinus hominis currit ul' homo no est sub [illegible]

Ad futurum ampliatio

20 Sunt vba futuri tpis 2 participantia tracta intus 2 modus 2 li postius 2 omnia vba futura actus [illegible]

Ad potest ampliatio

21 Sunt li pt 2 omnes modi funtes modales diuisas 2 pta tracta mobile aut intiuum 2 omnia vba [illegible]

Ad ymaginatur ampliatio

22 [illegible]

Ad argumenta

23 [illegible]

Expressio

24 [illegible]

Sedecima

1

Appellatio

[illegible]

Causa xvi

sz am^z quia albedo no bz detina le 3° deus est intorsa li deus si appellaret esset falsa sz am^z quia deo no ad [illegible]

Albertus sic

9 appellatio est [illegible]

Qualitas appellatio

10 est valitas qua [illegible]

Terminorum appellationes

11 [illegible]

Formae appellatio

12 [illegible]

Quarto arguitur

13 [illegible]

Ad argumenta

[illegible]

Valet formae appellatio

[illegible]

Pausa xvi

forme ad primus non est ania contro adversus loquere qua lem pressum appellatio forme est 2a scilicet essentialis et quod sit ex parte cole ab isto atque elementalis est quod sit ex copule copulis

Dicta appellationis forme. assumptione et positione est dicta qua ostenditur quod suppositio non appellatio quia terminus supponit qui tamen non appellat universum quia suppositio sit primalis. appellatio vero est formalis quod terminus supponens non potest esse significatione vero dicit quia secundum includit formale et matérialle appellatio secundum concedit formale certum sic sit extra propositionem appellatio huic forme non nisi impositione. Obiciatur primo appellatio sit etiam primalis 1a. antecedens quia appellatio sit ex parte appellatio sit etiam primalis ... quasi similiter nomine sive le cum materiali 1a tertio nunquam sit formale consideranti sine materiali 1a. ad primum dicitur quod terminus dicitur connotare id prout non est natus suppone vel quia connotat aliquid ultra id prout supponit.

Formale adiacente aliquem est aliquo septem modorum formale situm in esse qua aut se rei aut materiali suo aut suo sui nominis scilicet secundum apte sunt sub intellecti aut nulli nominatore aut habitu aut actu aut determinali. Obiciatur primo homo est albus non valet cum ibi dicitur quod rei 2o album cuius ex quo li album sit substantive scilicet connotative albe ne quod est actus huius non inhibet albe dum si subiecto in rei albe 2o homo est albus vel li albus connotet inherere albe nomen non suo sui nominis quod ponit secundum apte sunt sed homi albo quia albus non esse se solo primum sed una cum subiecto quod includit inesse eo albe ... est color color nulli ... 2o etiam aliquid de ... est scriptum scriptura denotatur in esse non rei si determinali 2o deus est iustus iustitia non deo ad ... si alter si petro

Regule appellatio forme prima terminus appellatis positus per verbum se appellat formale sui sui ... secunda terminus appellatis formalis sui positus ... copule inesse ... appellat rem ... ... positus ante verbum ... aut futuri temporis appellat rem sub ... ... Nota non sunt sortes ... pro sui ... ... appellare formaliter adiacente ... ... ampliatio ... appellatio

Rationis appellatio est acceptio termini impositione ... Obiciatur primo ho... ... homo appellatur ... appellat ... quia non ... verbum ... ante ... ...

Ampliatorum inius sic rationis appellatio est acceptio termini impositione ... ... appellatio ... ... est falsa ... ... appellatio ... ... lem totus loquere pressum

Divisio appellationis rationis est divisio ... ... terminus rationis appellatio dividitur media ... ...

Pausa xvi

Simplex rationis appositio est quod sunt in verba intelligo cognosco ... ratione quorum ad veritatem propositionis ... exigitur nisi quod unus habeat acceptum talis tamen qui ... appellat suam ... ne ut ego cognosco hominem 2m ... Obicitur primo si sic sequeretur quod ista esset falsa ... cognoscit ... ... 3o ... est credenda ego cognosco ... posito quod ... videtur ... ... regis francie ... ...

Composita rationis appositio est appellatio quod sunt ... scio credo opinor dubito ... assensum ratione quorum ad veritatem propositionis non sufficit ... talis tamen ... requiritur assensus ut eo scio hominem esse ... ... homo est ... ... de illis nescio dubitando

Suppositio rationis appellatio est quod sunt ... acceptum ... voluntatis ... ratione ... ...

Regula prima ... ...

Illationes ... ... appellatio ... ...

Distinctio 2m ... ... sequitur quod nulla ... ...

17

16

15

18

19

decima septima

1

Particula xvii

restringetur quantum sed ampliatur quia nulla talis potest pro paucioribus suppositis supponere sed ampliatur quia hic sortes qui est currit li sortes restringitur tertio homo iustus salvabitur li homo restringitur et supponit pro pluribus quam pro uno statum supponet sed ampliatur in casu quarto li homo restringetur homo albus potest esse quantum quia supponit pro quolibet homine qui quilibet homo potest esse albus sed adpositum dicitur quod restringitur formali suppositione et non materiali ad quartum probat unum modo addendum aliquid quod restringitur ut probat argumentum

Simulatorium

membrum minus sic restrictio est suppositio termini pro paucioribus suppositis ul in minore ad pauciores durationis temporis propter aliquid additum quod sine tali supponeret. Obiicitur primo hoc sortes est albus absoluendo li est a tempore restringitur quantum quia ampliatur et non restringitur, secundo homo sortes ymaginatur esse similis accipitur ample ergo non restringitur, tertio sol qui est lucebit restringetur quantum quia non potest pro paucioribus supponere nec deus supponere sed ad primum et secundum dicitur quod adhuc supponit secundum proprietate ad tertium dicitur quod adhuc restringitur

Materialis

restrictio est suppositio termini pro paucioribus suppositis propter aliquid sibi additum quod non est contentum talis quod sine addito supponeret et habet restrictionem nec terminus singularis potest tenuis potest restringi nec terminus unius suppositi nec terminus non suppositionis. Obiicitur primo si staret sequeretur quod hic homo restringetur iste homo est albus quantum sed ampliatur quia supponit pro paucioribus quam iste homo potest esse albus sed ampliatur quia in prima supponit secundum presentibus in secunda vero etiam pro omnibus qui non sunt sed ad primum quidam dicunt quod ibi est restrictio prima alia vero restrictio est collativa propter ens habere tempus cum terminus et partibus suis suppositis pro quibus potest supponere et non pro omnibus secundo aliter quod dicitur materialis ut descripta est supra quod dicitur materialis quia oritur ex materia propositionis secundo dicitur quod restringitur restrictione aliena et sic dicitur supponit secundum statum ergo non restringitur dicitur quod hic non repugnat statui

Formalis

restrictio est suppositio termini pro paucioribus durationis temporis in ordine ad quas accipitur vel est acceptio termini in ordine ad certum modum sui qui non accipiet dempto signo restrictivo hoc ultimum additur propter istas homo est pictus homo est species et cetera. Obiicitur primo homo est albus non absoluendo li est a tempore et homo est albus absoluendo li est a tempore sit plura et impropria pauciora sed restringitur quantum quia supponit secundum statum sed secundo iohannes albus currit quo non restringitur et si dicitur quod sic hic non supponit pro paucioribus suppositis cum non sit probatio tantum nec in ordine ad pauciores tempus durationis

Indistans

restrictio est restrictio in qua restringens ponitur immediate cum restringibili ut puta quod terminus quem in fide ponitur magis communis cum suo superiori vel determinatio cum suo determinabili sive adiectivali sive obliquali et hoc acceptum in sensu in quo est inferius et superius. Regula prima pronominum demonstrativum pronomen tamen restringit terminum communem adstandum pro uno solo et talis discretus in apposite cum termino communi posita restringit suum superius adstandum pro uno solo et cetera est inferius restringit suum superius dummodo habeat se adiectum ut determinatio ad suum determinabile et adiectivum determinat suum substantivum adstandum secundum pro illo cum talia in se partitiva et obliqua restringit suum terminum adeundem suppositum a possessore ipsum aut speciei suppositionis si significat sint obliquum casus et ens mediante

Distans

restrictio est in qua inter restringens et restringibile mediat aliquo medium quod medium non prohibet ea se habere ad invicem ut determinatio et suum determinabile. Regula prima sit relativum et cetera restringit substantivum precedens non praeter si predicatio adstandum materialiter et cetera cuiuslibet substantivum propositionis habere est equivocum ad suam partem vel circumstantia et predicatum natum est sibi competere primo quantum tale restringit suum substantivum adstandum secundum pro illo quantum et non paulus ut canis est latrans et subiectum est hoc ergo canis latrabilis et regula quod substantivum propositionis habere est equivocum ad secundo et predicatum natum est ei competere per se tunc primo tale predicatum restringit suum subiectum et non principaliter ut homo est pictus homo est sculptus et cetera adiectivum restringit suum substantivum ad eundem genus ut quilibet homo currit stat secundum propositionem masculus

Utilitas

restrictionum est utilitas qua ostenditur quod valent restrictiones ad sophisticandum ad mandas ad omissiones et singularem processum mixtum locorum ad sophisticandum sic unde hoc est unum antiquis est et ius et hoc sua

Particula xviii

antiquis qui est et ius homo est species et aliquis homo est species et deducere secundum in restrictione similiter homo est non et non est homo non restricti non videlicet quia absolute restricto ad non restrictum et cetera cum dicitur restricto ad restrictum sine distinctione non restricti quod non videlicet quia ad omissiones quia sed non videlicet quia homo est sculptus sed

Status

est suppositio termini pro omni suo supposito vel pro omnibus suis suppositis sibi adequate correspondente vel correspondentibus respectu unius durationis presentis. Obiicitur primo si staret sequeretur quod in illa homo est animal non supponeret secundum statum quantum falsum sed antecedens non supponit pro omni suo supposito sibi adequate correspondente respectu unius durationis presentis sed ampliatur quia supponit pro omnibus presentibus et presentes homines non adequate correspondente respectu unius durationis presentis sed ampliatur quia supponit pro omnibus presentibus et presentes homines non adequate correspondent ei sed ad argumentum dicitur quod li adequate debet determinare li supponit et non li correspondente vel correspondentibus vel dicitur quod probat diffinitionem non valere de ea

Simulatorium

membrum minus sic status est suppositio termini respectu unius durationis temporis presentis pro quolibet suo supposito materiali vel quibuslibet suis significatis materialibus sibi adequate durationem correspondente vel correspondentibus pro tali duratione temporis presentis et cetera ut adam fuit antiquis erit chimera ymaginatur. Obiicitur primo adam fuit antiquis erit chimera ymaginatur subiecta accipiuntur ample sed non supponit secundum statum sed ultra statum secundo supponitur quod nulla rosa sit tunc nulla rosa fuit li rosa supponet secundum statum quantum quia si rosa esset tunc non supponet secundum statum ad primum dicitur licet accipiuntur ample tamen non in ad unam durationem temporis supponit sed ad secundum dicitur unum est quod res militum facit ad hoc quod terminus supponat vel non supponat secundum statum

Suppositum

terminum correspondentem ad aliquod copulam est suppositum si se habet quod de eo pro ante talis terminus se solo acceptus est verificabilis immediate tali durationis temporis. Obiicitur primo si staret dicitur sequeretur quod li homo in ista homo albus potest esse supponet secundum statum quantum quia ampliatur secundo album currit non supponet secundum quantum tertio homo est albus absoluendo li est a tempore supponet secundum statum quantum quia nunquam potest pro omnibus suppositis supponere sed ergo homo qui est potest esse supponet secundum statum quantum quia restringitur septimo homo est species non supponet secundum statum quantum videlicet falsum quia restringitur ad primum dicitur quod non ut probat argumentum ad secundum dicitur quod supponit secundum statum ad tertium dicitur quod hic restrictio non impedit sic dicitur et adequatum et adequatum

Citra vel ultra

statum est terminum ample accipi aut ample accipi materiali amplia et aut formali accipi citra statum est terminum restringi restrictione materiali pro quolibet suo supposito et non formaliter aut restrictione pravus secundo non videlicet quia iste terminus accipitur ultra statum sed supponit ultra statum sed supponit ultra statum patet in ista antiquis erit secundo non videlicet quia iste terminus accipitur ultra statum sed non supponit secundum statum tertio sol lucebit non supponit secundum statum ergo homo qui fuit est non supponit secundum statum septimo ista quia est bona iste terminus supponit et non ampliatur nec restringitur materiali restrictione sed supponit secundum statum sexto antiquis qui est erit non supponit li antiquis secundum statum sed

Utilitas status

est utilitas que docetur quod statim quando terminus supponit presenti presenti significato et quando ultra vel citra vel quando pravo quando presenti predicato et ad sophisticandum et ad mandas et ad equivalentem processum mixtum locorum secundo hoc est unum adam fuit hoc est falsa adam qui est fuit similiter antiquis erit et cetera et hoc falsa antiquis qui est erit similiter antiquis erit qui est antiquis est subiecta omnium harum supponit secundum statum patet esse antiquis erit adam fuit variam potest esse chimera ymaginatur et licet ample accipiuntur non tamen amplectuntur ut ultra statum recipiuntur

Alienatio

secundum magistrum est acceptio termini in proprio non supponentis propter aliquid additum sine quo tamen alium supponeret ut homo mortuus currit li homo alienatur per li mortuus. Obiicitur primo si in ista homo mortuus sed li mortuus alienaret li homo sequeretur quod etiam li mortuus alienaretur per li homo quantum quia si solitarie poneretur non supponeret sed

103

Pausa xix

alba currit li chimera alienaret [illegible] ... tota diffinicio [illegible] ... quando li chimera ... incomplexa dicitur ... non supponit ... alienatur quia incomplexa li chimera ... li alba adhuc non supponet [illegible]

Terminum alienabiles

[illegible]

Non alienabiles [illegible]

Regule alienationum

[illegible]

Utilitas alienationum

est qua ostenditur quod valent ad nodandum et ad solvendum [illegible]

Remotio

est actio [illegible]

Regule remotionum

[illegible]

Valent remotiones

[illegible]

Determinatio

est [illegible]

Pausa xxi

[illegible] ... homo asinus non currit ... homo est ... [illegible]

Determinabile

est [illegible]

Diminuens

determinatio est determinatio [illegible]

Valor determinationum

est utilitas qua ostenditur quod de determinationibus [illegible]

Variatio determinationis

[illegible]

Negatio

est nota [illegible]

Negans negatio

[illegible]

Infinitans

negatio est negatio [illegible]

Pausa xxii

Adtaa q(uod) p(atet) ... utroq(ue) modo si enim ea(rum) insinuant(ur) ... sicut ens q(uod) no(n) est homo ... esse ... posito q(uod) ... [illegible]

Negatio disiunctionis

Negatio disiunctionis ... conditionis vel causalitatis est ... denotans q(uod) disiunctum vel conditionatum vel causatum aliqua causa vel conditio ... non est ... qualiter designat formale ... [illegible]

Utilitas negationum

Utilitas negationum est utilitas qua ostenditur ... [illegible]

Obligatio

Obligatio est oratio ... [illegible]

Signa obligationis

Signa obligationis ... [illegible]

Obligatum

Obligatum est ... [illegible]

Pertinens propositio

Pertinens propositio est ... [illegible]

Impertinens

Impertinens propositio est ... [illegible]

Pausa xxiii

Positio est

Positio est ... positio alicuius propositionis contingentis ... aut impossibilis ... [illegible]

Sufficientia

Sufficientia specierum obligationis est ... [illegible]

Impositio

Impositio est obligatio qua ... [illegible]

Utilitas obligationum

Utilitas obligationum est utilitas qua ... [illegible]

Insolubile

Insolubile est ... [illegible]

Vera propositio

Vera propositio ... [illegible]

Propositiones insolubiles

Propositiones insolubiles ... [illegible]

Vicesima tertia

Vicesima quarta

Pausa xxiiii

[illegible] est falsa ... Si deus est aqua ... est falsa ... Sortes fingit se esse sophista, Sortes credit se esse regem ... Sortes non vult comedere ... [illegible]

Propositionem asserere ... falsam vel se esse veram [illegible] quatuor modis. Primo ... [illegible] alia ... aliomodo ... asserunt alias esse falsas ut veras, tercio modo ... asserunt ... esse veras ... asserunt esse falsas, quarto modo quia asserunt se esse falsas ... [illegible]

Consequentia ... est oratio ... [illegible]

[illegible]

Ampliatorum ... [illegible] ... quentia est oratio ... [illegible]

Antecedens est propositio vel oratio ... [illegible]

Consequens est propositio vel oratio ... [illegible]

Nota illationis est nota ... [illegible]

Mala consequentia est consequentia in qua ... [illegible] ... mala consequentia ... [illegible]

Pausa xxv

... respondentes ... negant ... volentes ... non bona ... mala ... homo ... mala consequentia ... falsa est ... mala argumenta ... [illegible]

Bona consequentia est oratio ... esse sit ... totalem ... [illegible] ... Obicitur ... [illegible]

Marsilius sit bona consequentia est oratio ... qualitercumque ... Petrus ... bona consequentia est ... [illegible]

Obicitur contra ... [illegible]

Necessaria consequentia est consequentia ... [illegible]

Ut nunc bona consequentia est consequentia ... [illegible]

Formalis consequentia est consequentia ... [illegible]

Materialis consequentia est que non tenet ... [illegible]

Causa xxv

que s[cilicet] est [con]v[er]sa bona et sit bona q[uod] est formabilis alia oro admodum que s[ecundu]m eiusdem forme q[uo]n[iam] est bona q[ui]a ut al[iu]d currit g[o] homo currit et h[ec] conv[er]sa multiplic[a]tis p[ro]p[osit]io[n]um et cet[er]a

13 **Regule generales** [con]ti[n]gent s[ecundu]m qua[n]titatem regule quar[um] p[ri]ma est q[uod] in o[mn]i bona q[ui]a [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... brevitate obmitte[re]

14 **Regule non sunt** [e]quales s[unt] duodecim regule no[n] omnibus [con]v[er]sis [con]venientes quar[um] p[ri]ma est ... [illegible]

15 **Obicitur contra primam** regulam p[ri]mo s[ic] ... [illegible]

16 **Adiectiones** ... [illegible]

17 **Formalium** ... [illegible]

18 **Obicitur contra** ... [illegible]

Causa xxv

in ul' homines et asini s[unt] asini g[o] o[mne]s homines et asini s[unt] asini. Contra q[ui]ntam ... [illegible] ... bene v[er]a q[ui]a [et cetera]

19 **Conversionum** regule s[unt] [con]iu[n]cta s[e]c[un]d[u]m regule p[ro]p[osit]io[n]um de inesse et modalium tam [con]po[s]itas q[uam] divisas facientes ... [illegible] ... de modalium [con]v[er]sio[n]e

Regule p[ro]p[ositi]o[nu]m de inesse et de tertio in quibus ... ampliativus aut appellativus s[un]t quatuor regule quar[um] p[ri]ma est ... [illegible]

Exobliquis ... [illegible]

Modalis [con]iuncta ... [illegible]

Modalis divisa ... [illegible]

De possibili modalis divisa ... [illegible]

Pausa xxv

appone de p̄o^li in qua vna negatio ponitur ad verbum et alia ad modum de dicto vl'e ul' p̄ti^u ad alia p̄ti^u contradictorie oppositis no optz vale' ꝯnam ꝙinta regula ab vl'e ul' p̄ti^u de p̄o^li hnte vna negatiom addita verbo aliam modo ad alia p̄ti^u conveniem de p̄o^li e bona ꝯa et idem intellige de ꝯp^li et de situ ꝯpactu conditum dubitatu

25 D econtingenti ad utrubz est de p̄o in qua ponitur cum ul' nec ul' impo^les et qua extrē no actia posita tn in esse in^m sequitur impo^le ut' quibuslibet in opposita qualitatem p̄rima regula p̄o decontingenti no est convertibilis sub terminis no n' omne luna contingit luce' i' aliquid lucens contingit esse luna et regula affirmative decontingenti convertitur in negatiuas et econuerso i in oppositam qualitatem et bene in gna ab aff^ms in negatiuas econv ut forte contingit nō de eis ut sortem ne^e mt est nō de n' impo^le est nō de 2 ens

26 D escensus ex quo dr formalis ꝯna te sat modicum de p̄o dicā p̄rima regula subtiho distributo no vz formalis n' descensus copulatus qua alias duo contradictoria essent simul vera vel falsa et regula si subtiho confuse tm descenditur disiunctive sint fcaz ans esse vm et ꝯns in ut pz in ista omnis homo est al' et si conuersim simul' veniret et regula si subtio stante determinate descenditur ꝯna aut copulatim aut disiunctim fcaz contradictoria vi^u de eode ul' descensum fore vm et descendentes feas ē regula licz subtiho stante distributive et subgz alia subg^o vz descensus tam vz etia disiunctus disiunctus et copulatus et ꝯua formalis inferit gna i ꝯa no tn formalis li^u sit in descensu subtiho distributiuo et̄c

27 M aterialiū quaz regule sunt quadraginta regule qua p̄o ordinem numerabuntur aliquod valentes aliquod in ꝯsimili no valentes quia sc' tn eis formabiles ꝯsimiles que eiusdē forme quo sunt hoc p̄rima est ad diffinitioe ad diffinitū e bona ꝯa et anegatione vm^s p̄ticule diffinitionis adnegatiom totius bene vz ꝯna et regula ad descriptione ad descriptum a nomine in¹ p̄ratione ad interp̄ratū est bona ꝯa ꝙrta regula ab nomine ad nomen est bona ꝯa ꝙinta regula a nomine totius ad no^n p̄tis est bona ꝯa respectu ubi est scdi adiacentis Sexta regula a nomine p̄tis ad no^n totius negative i^v est scdi adia^ntis est bona ꝯa sz no econuerso

28 S eptima regula ab inferiori ad superius a^ue sine distributione superioris est bona ꝯa lz negative no vz Octava regula a superiori ad inferius negative aut affirmative cu constantia subiecti est bona ꝯa Nona a p̄te i modo ad to^m a^ue et sine distributione totius i nō est bona ꝯa Decima a toto in modo cu distri^oe totius ad p̄tem negative est bona ꝯa a^ue aut cum ꝯstantia subiecti Undecima ab adverbio suppo^nte p̄o in tpe a^ue ad verbum suppo^ns p̄o aliquo tpe determinate est bona ꝯa Duodecima a negatioe p̄tis in tpe adnegationem totius in tpe est bona ꝯa Tredecima regula a to^to in toto ad suam p̄tem est bona ꝯa Quatuordecima a toto copulato ad p̄tem copulati no optz vale' ꝯnam Quindecima re^a a to^o disiuncto ad p̄tem disiuncti no optz vale' ꝯnam ꝙintadecima regula a toto disiuncto ad p̄tem disiuncti no optz vale' ꝯnam Sedecima a p̄te disiuncti ad tom in est bo^a ꝯa

29 D ecimaseptima regula a noie cause efficientis respectu hui^s ubi fuit ē bona ꝯa decimanona a nomine cause efficientis in actu r^v hui^s ubi est scdi adiacentis ul' fuit ad nomen cae efficientis respectu hui^s ubi fuit ē bona ꝯa Decima nona a nomine cause efficientis in actu r^v hui^s ubi est ad no^n effectus r^v hui^s ubi fit est bona ꝯa Vicesima a nomine cause materialis respectu hui^s ubi est ad no^n effectus r^v hui^s ubi p̄t ēē est bona ꝯa Vicesima p̄rima regula a nomine cause finalis respectu hui^s ubi bonum ul' malum ad nomen effectus de p̄o se ordinati ad talem finem cum ꝯstantia subiecti est bona ꝯsequentia et̄c

30 U icesima secunda regula a nomine effectus cause materialis respectu hui^s ubi est ul' fuit ad no^n cause respectu eiusdē ē bona ꝯa Vicesima tertia regula a nomine cause formalis substantialis ul' accidentalis ad no^n effectus utrobiqz respectu hui^s ubi est scdi adiacentis est bona ꝯa Vicesima quarta regula ab aba^na de p̄o^to infinito de in esse et de p̄nti ad to^o in ante^nte p̄o toto tpe p̄nti et qualibz eius p̄te adnegatiua de p̄o^to finito est bona ꝯa Vicesima quinta r^a ab aba^na de p̄o^to finito adnegatiua de p̄o^to infinito est bona ꝯa

31 U icesima sexta regula a p̄dicato diuisim ad coniuncta dummodo vm no includatur in alio nec ambo sint accidentia eiusdē tn tali singulari est bona ꝯa Vicesima septima a coniunctis ad diuisa

dummodo vm ꝯiunctor no includit opp^m alterius nec ambo sunt accidentia eiusdem tn est bona ꝯa Vicesima octaua a negatiua de p̄o^to finito cu ꝯstantia subiecti ad affirmativam de p̄o^to finito est bona ꝯa Vicesima nona Si fuerint due contrarietates sic se hntes quod cuilibz enti mundi ꝯvenit disiunctum fuisse vm in ꝯsequē^ns in vm alterius vl'e tn reliq^m p̄rime in ꝯsequē^ns in reliq^m 2^e vl'e

32 T ricesima regula ab ap̄pone in qua de aliquo termino affirmatur vm contradictoriorum in complexorum ad alia in qua de eodem no^z reliq^m est bona ꝯa Tricesima p̄rima regula ab affirmatione vm^s p̄uatiue oppositorum in p̄positionibus de in esse et de p̄nti et de tito adnegatiom alterius de alio et de eode vno ē bona ꝯa Tricesima secunda regula ab affirmatione vm^s contradictorie in complexorum in p̄ponibus de inesse de p̄nti et de tito adnegatiom alterius de alio et de eodem est bona ꝯa Tricesima quarta ver^a ab nō ab hoc quod est no est ap̄te subiecti posito ad hoc quod est no ens v^v hui^s ubi it nō vz ꝯa Tricesima quinta regula ab tertio adiacente ad scdm adiacens in tmns no amplatiuis et q^ue est bona ꝯa

33 T ricesima sexta regula ab tertio scdo adiacente ad est tertium adiacens negative est bona ꝯa sz a^ue no vz Tricesima septima regula Conuersio p̄o contrapositiom no est formalis ꝯa licz sit bona ꝯa Tricesima octaua regula Conuertendo p̄o p̄z vlem a^uam p̄o contrapositiom dummodo nullus tmns eius tole extre^m supponit p̄o no ente est bona ꝯa Tricesima nona r^a conuertendo p̄o p̄tem negatiua p̄ p̄positiom subiecto p̄o nullo supponente no optz vale' ꝯnam Quadragesima regula a negatiua de subiecto finito p̄o aliquo supponente p̄o contrapositiom subiecto p̄o nullo supponente no optz vale' ꝯnam p̄o contrapositiom conuertendo est bona ꝯa sed enim hic homo ē no asinus ergo alius no asinus est no homo et tm sit dictum de regulis et ergo faciam obiectiones sz quia minus p̄olongarem

34 O biciatur contra p̄rima regulam no sequitur al' rōle est diffinitio hominis i^z ho est diffinitio hois 2° no sequitur sor sit platonem ēē hoiem i^z sor sit platonem ēē al' rōle mortale Contra quintam reglam no sequitur ho est i^z pes ē domus i^z fenestra est Contra septimam no sequitur ho no est i^z al' no ē 2° no sequitur homo no est asinus i^z homo no est aial' 3° no sequitur omne i diuiduū ꝯtans spei non est asinus i^z omne in diuiduū a'tus spei no est asinus 4° no sequitur monachus est albus igitur homo est albus 5° no sequitur quilibz asinus sortis currit ergo quilibz asinus hominis currit 6° no sequitur sor incipit esse albus ergo sor incipit esse coloratus 7° ergo cognosco hoiem ergo cognosco aial' 8° homo est gnus gnus ergo al' est gnus gnus

35 C ontra octaua re^am no sequitur p̄rimo al' no currit i^z homo no currit 2° omnis homo currit i^z sor currit Contra nona no sequitur homo albus no currit i^z homo no currit 2° homo mortuus ē cadauer i^z homo ē cadauer 3° homo pictus no est homo i^z homo no est homo ul' a^ue ho pictus est pictum i^z ho est pictum 4° no vi^z quod sit p̄s in modo et quod sit to i mō i^z Contra vndecima no sequitur sor no est sz i^z sor no est hodie et tm sit dictu de consequentiis et ēo ultra quatuor centena argumentorum obmitto de maiori meo vinculatorio volens abreuiare materiam et iam solum volo pone' de silogismo qui est ꝯna formalis et p̄o p̄ona materias libri p̄r aristotilis p̄o ordinem breviter et vltimo spes omn p̄positiom ponam et̄c

vicesia sexta

S illogismus est oro in qua quibusdam positis et concessis nc̄e ē aliud euenire p̄o ea que posita sunt et concessa Obiicitur p̄rimo si diffinitio staret sequeretur quod h' no esset silogismus oe al' ē homo omnis homo est al' i^z omnis homo et homo ꝯns in sz ans^z quia h' no est oro in qua p̄missis ꝯcessis cum maior no ꝯceditur i^z 2° n9 si mg est oro i^z an^z quia ꝯz est oro i^z 3° omnis homo est homo quidam homo no est homo i^z homo no est homo h' no esset silo^mg ꝯns in quia no euenit aliud a p̄ositis sz a p̄missis p̄rimo ē quod p̄missē in forma i^z ad p̄m int^z i sz p̄missē ꝯceduntur ad 2m dz absolute a no ad tertiu dz aliud ad est ꝯclusiom et h' sufficit

36 R egule silogismorum sunt regule descendentes qualiter silogismi dent fieri in omni figura p̄rima r^a medium ad minus in vna p̄missarum dz tolet distribui et mem in p̄rima figura dz p̄lena distributione distribui sz p̄ essentia et p̄sona 3^a regula medium dz utrobiqz dz stare eqz vestrante ꝙrta quod termini eode no dent suppone' in conclusioe sic et i p̄missis 6 r^a subiectum distributum a vv dz esse p̄tum in omnis et no p̄lus nec minus n' sit modus determinatio

Pausa xxvi

Septima regula modum inq[ui]s[itionis] d[ebe]t imitare q[uo]d sabi[?] modu[m] Itaq[ue] copula
d[ebe]t ubiq[ue] i[n]p[or]tare idem t[em]p[u]s Nona q[uan]tu[m]q[ue] in ma[ior]
iori p[ro]p[ositio]n[e] distributum adiectionatu[m] aut copulatu[m]
tale aut totaliter d[ebe]t distribui in maiori aut solu[m] id q[uo]d
distribuitur in maiori d[ebe]t p[ro]ba[ri] in minori Decima q[ua]n[d]oq[ue]
aliqu[od] t[er]mi[n]o additur determinatio in minori q[ue] no[n] erat ma[iori]
[illegible] decla[rati]o a[liqu]a d[ebe]t obmitti in q[onclusion]e aut et[iam] d[ebe]t addi i[n] a[lte]ra q[ue] [illegible] de
cla[rati]o[n]i in q[onclusion]e addi q[ue] [illegible] Undecima q[ua]n[do] cu[m] t[ermi]no stante dist[ributi]ve
in ma[i]ori p[ro]p[ositio]ne stans declarate tu[n]c in min[or]i t[ermi]no stanti declarare
debet addi [illegible]

Duodecima regula mediu[m] di
stributu[m] in maiori d[ebe]t mi[n]i[?] in t[er]mi[n]o i[n] minori q[uo]d p[ro]p[ter]
fuit in ob[iect]o Tredecima regula mediu[m] i[n] no[n] sylo[gismo]
d[ebe]t equivocari Q[ua]rtadecima regula mediu[m] no[n] debet
suppone[re] p[ro] a[liqu]o q[uo]d i[n] p[re]missa in q[ua] no[n] dist[ribuitu]r n[on] suppo[n]it p[ro] eodem
in p[re]missa in q[ua] dist[ribuitu]r Quindecima regula [illegible] d[ebe]t ex [illegible]tudo mi
noris extre[m]i ad maiore[m] in q[onclusion]e q[uam] [illegible] fuit [illegible]tudo medii
ad maiore[m] extremitate[m] i[n] a[lte]ra q[uan]tu[m] ad p[ro]positio[n]e[m] vel p[ro]
positio[n]e[m] t[er]mi[n]or[um] [et] a[cc]eptatio[n]e[m] eor[um] i[n] t[ermi]no [illegible] in ob[iect]o
Sedecima a t[er]mi[n]o dist[ribu]to ad i[n]distributu[m] no[n] v[alet] illatio Decima
septima a no[n] amplo ad ampliatu[m] vel a mi[n]us amplo ad
magis amplum cu[m] dist[ributio]ne ampli no[n] v[alet] illatio

Decima octavo a suppo[sitio]ne confusa
t[antu]m ad determinata[m] [illegible] eiusde[m] [illegible] no[n] v[alet] silogi
s[m]us Decimanona ab [illegible] accepto ad no[n] am
ple acceptum aut ab amplo ad no[n] amplum sub
distributio[n]e ampli no[n] v[alet] silogisatio Vicesima mediu[m]
nu[m]q[ua]m in minori d[ebe]t recipi p[ro] pluribus q[uam] in ma[iori] vel m[in]or[i] p[re]m
issar[um] ubi no[n] distribuit[ur] q[ua]m n[u]lla ubi distribuit[ur] Vice
sima p[ri]ma nu[n]q[ua]m in silogisatione d[ebe]t variari genus [illegible]
maticale aut casus aut [illegible] aut circumstancia [illegible] mat[eri]
alis aut formalis aut eff[icien]s aut finalis [et] si variat
tu[n]c no[n] v[alet] [con]s[equenti]a Vicesima sec[un]da a significatio[n]e p[ri]maria
ad sec[un]daria[m] aut [illegible] no[n] v[alet] illatio

Vicesima tercia regula a suppo[sitio]ne
[illegible] ad [illegible] aut e contrario no[n] v[alet] silogisatio
Vicesima q[ua]rta [illegible] a modali in sensu diviso ad ea[n]
dem cap[ta]m in sensu [com]p[osi]to no[n] v[alet] illatio Vicesima
q[ui]nta Si mutatur [illegible] aut determina[ti]o no[n] v[alet] illatio
Vicesima sexta [illegible] subsistentibus [illegible] subalterno
alterius [illegible] no[n] v[alet] illatio Vicesima septima ubi mu
tat[u]r relatio no[n] v[alet] [con]s[equenti]a Vicesima octava [illegible]
maticalis e[st] ubiq[ue] observanda eode[m] modo Vicesima
nona regula a no[n] appellato ad appellatu[m] vel a co[m]munis ap
pellatione ad fortiore[m] appellatio[ne]m aut e contrario s[cilicet] ab ap
pellato ad no[n] appellatu[m] [illegible] no[n] v[alet] [con]s[equenti]a Tricesi
ma a no[n] alienato ad alienatum no[n] v[alet] [con]s[equenti]a n[ec] e co[n]
v[er]so

Tricesima prima obliq[uu]s q[ui] e[st]
mediu[m] in maiori d[ebe]t mutari in rectum in minori Tri
sima sec[un]da regula determina[ti]o addita medio in p[ri]ma
p[re]missar[um] d[ebe]t sibi addi in alia Tricesima tercia regula q[uod]
tota q[uonclusio]ne extremitatis d[ebe]t intrare [con]clusione[m] Tricesima q[ua]r
ta regula de [illegible] silogisticum d[ebe]t regulari p[re]dicat[io] de
o[mn]i vel p[re]dicat[io] de nullo Tricesima q[ui]nta regula in o[mn]i si
logismo no[n] expositorio op[or]t[et] mediu[m] in altera p[re]missar[um] distri
bui Tricesima sexta regula Si me[dium] in una p[re]missar[um] ac
cipitur [illegible] acceptio[n]e tu[n]c in alia eti[am] d[ebe]t accipi [illegible]
ca acceptio[n]e

Tricesima septima regu
la in p[ri]ma figura silogismi ex modalibus co[n]stitut[i]
si [illegible] de [illegible] una [et] alter[a] de p[rese]nti a[liqu]o d[ebe]t esse de p[rese]n[ti]
aut minor d[ebe]t esse de [illegible] ita q[uod] sit suffi[cien]ter [illegible] s[cilicet] [illegible]
[illegible] modi Tricesima o[ct]ava regula in p[ri]ma figura no[n] v[alet] silo[gismus] [illegible]
[illegible] p[ropositioni]b[us] [illegible] quia tales no[n] s[unt] sufficient[er] [illegible]
[illegible] [illegible] satum creditum dubitatum opina
tum Tricesima no[n]a regula no[n] v[alet] [illegible] si una p[re]missar[um] e[st]
de [illegible] [et] alia de p[rese]nti in p[ri]ma figura [illegible] regula no[n] v[alet] [illegible]
[illegible] in p[ri]ma figura si ambe p[re]misse sit de p[rese]nti aut de p[rese]n[ti]
[et] p[ro]h[i]betur amplia[ti]o [illegible] [illegible] regula maior de [illegible]
[et] minor de [illegible] in p[ri]ma fi[gura] no[n] s[ed] [illegible] s[cilicet] [illegible]
alias p[re]missas [illegible] ultra [illegible]

Quadragesima sec[un]da regula
[illegible] maior [illegible] [et] minor de [illegible] no[n] s[ed] [illegible]
de [illegible] s[ed] [illegible] de [illegible] aut [illegible]
Si maior fuit [illegible] [et] [illegible] s[ed] [illegible]
In p[ri]ma figura q[ua]n[do]q[ue] p[re]missar[um] si fuit de [contingenti] aut
[illegible] aut de p[rese]n[ti] no[n] est suffi[cien]ter [illegible] [et] ideo possu[m]us in [illegible]
[illegible] plures regulas minores aut [illegible]
[illegible] q[ui]a iste regule s[unt] suffi[cie]ntes ad solvendum
omne [illegible] in modo [et] figura formabile [illegible]
e[st] [illegible] logice [illegible] [illegible] [illegible] quasi to[tu]m lo
gica[m] [illegible] [illegible] [et] [illegible] no[n] faciam solutio[n]es silogis
mor[um] [illegible] ostendam [illegible] regula [illegible] [et] discuti[illegible]

Pausa xxvi

studens [illegible] discutiendo [illegible] suavit[ate]m [et] utilitatem
i[n]veniam

Barbara [illegible] modo p[ri]me figure [con]
stans ex duab[us] p[re]miss[is] ambab[us] univ[er]s[alibus] [illegible]
a[liqu]am [con]cludentib[us] in quo omnis silogismus bone
formabilis [illegible] est bonus [et] verus [illegible] s[ed] [illegible]
s[ed] in barbara [et] no[n] s[unt] veri idest de veris [con]clusionib[us] [illegible]
[illegible] p[ri]mo [illegible] [illegible] est coloratum omnis homo esse[illegible]
[illegible] omnis homo [illegible] est coloratus 2[o] omnis essencia [illegible]
divinis est pat[er] omnis filius est essencia divina [illegible] omnis
filius est pat[er] 3[o] utrumq[ue] al[iu]d est asinus utrumq[ue] homo est al[iu]d [illegible]
utrumq[ue] homo est asinus [illegible] [illegible] est asinus [et] omnis
homo p[otes]t [illegible] [illegible] omnis homo p[otes]t esse asinus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] s[ed] omne [illegible]
[illegible] p[otes]t [illegible] asinus [et] omnis homo p[otes]t esse [illegible] [illegible]
p[otes]t esse asinus

Quinto no[n] sequitur [illegible] al[iu]d [illegible]
al[iu]d [illegible] est [illegible] est asinus omnis homo e[st] al[iu]d [illegible]
[illegible] [illegible] asinus Sexto [illegible] al[iu]d q[uo]d e[st] [illegible] est asinus
[illegible] homo e[st] al[iu]d q[uo]d est [illegible] omnis homo e[st] asinus
[illegible] quia sor[tes] est al[iu]d q[uo]d est [illegible] [illegible] [illegible] animalia eadem anim[a]l[ia]
sunt animalia Septimo omnes homines hodie fuerunt anim[a]lia
[illegible] homines mortui fuerunt homines [illegible] omnes homines
mortui hodie fuerunt animalia Octavo [illegible] individuu[m] alicuius
sp[eci]ei est asinus omnis homo est individuum alicuius sp[eci]ei [illegible]
[illegible] homo e[st] asinus Nono [illegible] [illegible] s[unt] sacerdotes [illegible] asini s[unt]
[illegible] [illegible] asini s[unt] sacerdotes Decimo [illegible] vel [illegible] est asi[nus]
[illegible] homo e[st] [illegible] vel [illegible] [illegible] homo est asinus

Undecimo [illegible] al[iu]d p[re]ter ho[m]i[n]e[m] est [illegible] omnis
homo e[st] al[iu]d [illegible] omnis homo p[re]t[er] ho[m]i[n]e[m] e[st] [illegible] Duodecimo
[illegible] est asi[nus] [illegible] ho[mo] p[re]t[er] sorte[m] est [illegible] [illegible] homo
p[re]t[er] sorte[m] e[st] asi[nus] Tredecimo [illegible] est asi[nus] o[mn]is ho[mo] est
[illegible] [illegible] ho[mo] e[st] asi[nus] Q[ua]rtodecimo [illegible] al[iu]d [illegible] e[st] asi[nus] o[mn]is
ho[mo] e[st] al[iu]d [illegible] o[mn]is ho[mo] e[st] asi[nus] Q[ui]ndecimo q[ua]ntu[m]q[ue] [illegible] al[iu]d
[illegible] [et] q[ua]ntu[m]q[ue] [illegible] asi[nus] [illegible] al[iu]d [illegible] q[ua]ntu[m]q[ue] [illegible]
asi[nus] [illegible] Sedecimo [illegible] al[iu]d fuit i[n] archa noe [illegible] ho[mo] fuit a[liqu]a[n]do
[illegible] ho[mo] fuit i[n] archa noe

Decimo septimo [illegible] no[n] [illegible] asi[nus]
est asinus omnis homo est no[n] homo [illegible] asinus
[illegible] omnis homo est asinus Decimo octavo [illegible] al[iu]d est
genus [illegible] homo est al[iu]d [illegible] omnis homo est genus De
cimonono omnis [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
omnis [illegible] est [illegible] omnis [illegible] [illegible] [illegible] Vice
simo [illegible] est [illegible] est [illegible] omnis color vasis est in va
se [illegible] omnis color vasis est [illegible] Vicesimo p[ri]mo q[ui]cq[ui]d e[st]
de monte e[st] lapis omnis habitatores montium s[unt] de monte [illegible]
omnis habitatores montium s[unt] lapis Vicesimo sec[un]do omnis ho[mo]
est [illegible] omnis ho[mo] pictus est ho[mo] [illegible] omnis homo pictus e[st]
[illegible]

Vicesimo tercio [illegible] al[iu]d est homo [illegible]
[illegible] est al[iu]d [illegible] [illegible] est homo Vicesimo q[ua]rto omne
[illegible] est homo omnis homo quandoq[ue] est [illegible] [illegible]
homo quandoq[ue] est homo Vicesimo q[ui]nto omnis ho[mo]
si est homo est homo [et] omnis asinus est homo si est ho[mo]
[illegible] omnis asinus est homo Vicesimo sexto quilibet ho[mo] e[st] vir
[et] omnis homo est homo [illegible] omnis homo e[st] vir Vicesimo
septimo homi[ni]s q[uo]l[i]b[et] [illegible] est in scolis [et] [illegible] caput homi[ni]s
est ho[mini]s [illegible] [illegible] caput homi[ni]s est in scolis [illegible] quia
[illegible] homi[ni]s caput qui est in cimiterio no[n] est in scolis [illegible] Vi
cesimo octavo [illegible] homo e[st] albus [et] omnis homo e[st] [illegible] [illegible]
[illegible] est albus Vicesimo nono [illegible] al[iu]d e[st] [illegible] p[re]t[er] ho[m]i[n]e[m]
omnis homo est al[iu]d [illegible] omnis homo [illegible] p[re]t[er] ho[m]i[n]e[m] Tri
cesimo omnia animalia s[unt] [illegible] vel [illegible] [illegible] homo [et] asi[nus]
s[unt] [illegible] vel [illegible]

Tricesimo primo no[n] s[ed] [illegible] de[illegible]
[illegible] est esse omnipotentem omne [illegible] p[otes]t est
esse de[illegible] [illegible] [illegible] e[st] esse omnipotentem
[illegible] omne [illegible] esse homine[m] est p[ossibi]le [illegible] asi[num]
p[ossibi]le est esse homine[m] [illegible] [illegible] [illegible] homine[m] est
[illegible] omne asi[num] esse [illegible] est [illegible] [illegible]
asi[num] esse homine[m] est [illegible] [illegible] [illegible] est lucens
est aliud a luna omnis luna p[otes]t esse lucens [illegible] omnis luna
p[otes]t esse aliud a luna omnis luna p[otes]t esse lucens [illegible]
[illegible] alia [illegible] omne deus est [illegible] omnis p[ri]ma [illegible]
[illegible] est deus [illegible] p[ri]ma [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] luna [illegible] lucens [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] lucens [illegible]
[illegible] luna

Ad primu[m] dicitur p[er] decima[m] regulam
[illegible] d[icitu]r p[er] [illegible] regulam vel q[uod] d[ebe]t addi [illegible]
est addi [illegible] Ad t[er]tiam d[icitu]r p[er] [illegible] regulam Ad
q[ua]rtam d[icitu]r ut ibi s[ed] ad confirmatio[ne]m d[icitu]r q[uod] [illegible]
falsa [illegible] Ad q[ui]ntam d[icitu]r p[er] nona[m] Ad sextam d[icitu]r p[er]
[illegible] [illegible] regula Ad septima[m] d[icitu]r [illegible] falsa Ad
octava[m] d[icitu]r p[er] [illegible] Ad nona[m] d[icitu]r p[er] [illegible] Ad de
cima[m] d[icitu]r [illegible] Ad undecima[m] d[icitu]r p[er] [illegible] regulam
Ad duodecima[m] d[icitu]r [illegible] [illegible] Ad tredecima[m]

dicitur vicesima etiam. Ad quintamdecimam et vicesimam [illegible] et sic de omnibus aliis diligenter nota contra [illegible] regulam ponit et attribuendo et ponendo omnes istos sillogismos die et nocte meis [illegible] et multa [illegible] in logica

17 **Ad undecimam** dicitur si li te [illegible] al' utrobique [illegible] hoc est falsa si utrobique [illegible] est falsa in maiori aliter quia in minori est fallacia equivocationis et si utrobique [illegible] Ad duodecimam si li al' distribuitur [illegible] Ad decimam falsa si [illegible] singulorum [illegible] non est [illegible] Ad decimam septimam si infinitatur [illegible] est falsa si [illegible] hoc est [illegible] Ad decimam octavam dicitur vicesima etiam. Ad decimam nonam [illegible] quia maior est falsa quia li [illegible] Ad vicesimam dicitur quod li [illegible] alibi dictum est [illegible] Ad vicesimam [illegible] similiter li de [illegible] Ad vicesimam etiam dicitur [illegible] regulam

18 **Ad vicesimam quintam** dicitur quando li [illegible] ampliative [illegible] est non ampliative autem tunc hoc est falsa. Ad vicesimam quintam si totum in minori distribuitur [illegible] est falsa si non tunc regula [illegible] medium [illegible] si autem li homo est medium tunc plus est [illegible] Ad vicesimam sextam dicitur vicesima. Ad vicesimam septimam dicitur quod in [illegible] addi relativum [illegible] Ad vicesimam octavam dicitur si li albus [illegible] Ad vicesimam nonam dicitur vicesima. Ad tricesimam [illegible] non est [illegible] est falsa. Ad tricesimam primam dicitur premisse non sunt sufficientes [illegible] et dicitur vicesima septima [illegible] quadragesimam

19 **Ad tricesimam secundam** [illegible] octavam [illegible] quadragesimam [illegible] quadragesimam [illegible] quadragesimam [illegible] omnis homo et asinus [illegible] una horarum [illegible] medietate [illegible] similiter [illegible] hominis asinus [illegible] sit dictum de barbara [illegible] multis aliis [illegible]

20 **Celarent** est alter modus prime figure cuius maior est universalis negativa minor vero est universalis affirmativa concludentes universalem negativam directe in quo omnis sillogismus formabilis est bonus [illegible] Obicitur primo non sequitur [illegible] hoc al' non currit quilibet asinus est hominis al' [illegible] quilibet asinus non [illegible] quilibet homo [illegible] duos asinos [illegible] non sequitur [illegible] est mortuum omnis homo est vivus igitur nullus homo est mortuus. [illegible] nullum al' dum dormit vigilat omnis homo est al' dum dormit igitur nullus homo vigilat [illegible] omnis florenus valet obulum igitur nullus obulus florenus [illegible] est sinister [illegible] nullius hominis oculus est sinister

21 **Sexto nullus** oculus est nasus [illegible] hominis est oculus igitur nullius hominis est nasus [illegible] nullum [illegible] est videns omnis homo vel asinus est videns [illegible] igitur nullus homo vel asinus est videns [illegible] pictum est homo omne [illegible] pictum igitur [illegible] est homo [illegible] nullum al' est [illegible] omnis homo [illegible] al' igitur [illegible] homo [illegible] nullum vinum vel aliud a vino est panis [illegible] venditur est vinum vel aliud a vino igitur [illegible] venditur est panis. Undecimo nullum al' est [illegible] omnis homo est al' igitur nullus homo est [illegible] Duodecimo nullus homo est [illegible] al' et omne [illegible] est homo igitur [illegible] est al'. Tredecimo nullus homo est asinus [illegible] ens est homo igitur [illegible] ens est asinus

22 **Quartodecimo** [illegible] homo non est animal' et [illegible] est homo igitur [illegible] est al'. [illegible] decimo nullus homo qui est fuit albus et omne [illegible] est vel fuit homo igitur [illegible] fuit album. Sedecimo nullus deus [illegible] est ens et omnis prima causa [illegible] est deus igitur [illegible] prima causa [illegible] deus. Decimo septimo [illegible] vivit est [illegible] homo vivit igitur [illegible] homo est [illegible] Decimo octavo [illegible] homo est asinus et omne [illegible] vel [illegible] homo igitur [illegible] est asinus. Decimo nono [illegible] homo qui est fuit albus [illegible] homo qui fuit fuit homo igitur nullus homo qui fuit fuit albus. Vicesimo [illegible] non album fuit [illegible] et omnis homo fuit non albus igitur nullus homo fuit [illegible]

23 **Vicesimo primo** nulla musca est fortior homine [illegible] leo est fortior musca igitur nullus leo est fortior homine. Vicesimo secundo [illegible] est in celo [illegible] deus est [illegible] igitur nulla deus est in celo. Vicesimo tertio [illegible] est asinus [illegible] homo [illegible] igitur nullus homo [illegible] est asinus. Vicesimo quarto [illegible] ab albo fuit [illegible] et omnis homo fuit [illegible] ab albo igitur nullus homo fuit [illegible] Vicesimo quinto [illegible] album est vel fuit non album [illegible]

homo est vel fuit albus igitur nullus homo fuit non albus etc.

24 **Ad primum dicitur** [illegible] regulam [illegible] duodecimam. Ad secundam dicitur [illegible] regulam. Ad tertiam si [illegible] non est in celarent [illegible] minor est falsa [illegible] est [illegible] aliquod al' dum dormit vigilat [illegible] est [illegible] al' dum dormit [illegible] vigilat [illegible] dum dormit [illegible] hoc est falsa [illegible] sicut omnis homo est al' dormiens etc. Ad [illegible] regulam. Ad quintam dicitur [illegible] concludi [illegible] nullius hominis quilibet oculus est sinister [illegible] oculus non est dexter. Ad sextam dicitur [illegible] concludi [illegible] hominis [illegible] non est nasus [illegible] nullius [illegible] ens est nasus

25 **Ad septimam dicitur** si in minori [illegible] distribuitur hoc est falsa [illegible] li homo tunc plus est [illegible] Ad octavam dicitur [illegible] sic concludi [illegible] nullum [illegible] pictum est homo [illegible] Ad nonam [illegible] est magnum [illegible] homo est [illegible] vicesima secundam et vicesimam etiam. Ad undecimam dicitur [illegible] similiter dicitur ad duodecimam. Ad tredecimam dicitur [illegible] Ad quartamdecimam dicitur [illegible] regulam. Ad quintamdecimam dicitur [illegible] regula. Ad sextamdecimam dicitur [illegible] non est [illegible] Ad decimam septimam dicitur [illegible] concludi [illegible] nullus homo qui est [illegible] Ad decimam nonam dicitur [illegible] regulam. Ad vicesimam dicitur [illegible] regulam etc.

26 **Ad vicesimam primam** dicitur [illegible] regulam. Ad vicesimam secundam dicitur [illegible] regulas [illegible] Ad tertiam [illegible] omnis [illegible] sic ergo nullus [illegible] ens [illegible] Ad vicesimam [illegible] dicitur [illegible] Ad vicesimam quartam dicitur [illegible] regulam. Ad vicesimam quintam dicitur quod [illegible] distributo [illegible] distributivum [illegible] obmissis [illegible] magnam [illegible] que [illegible] pluribus annis [illegible] libri editionem plures vidit sillogismos ita [illegible] studentes [illegible] labore

27 **Darii est tertius** modus prime figure cuius maior est universalis negativa minor vero particularis affirmativa [illegible] conclusio particularis affirmativa in quo omnis sillogismus habens premissas veras [illegible] conclusionem veram. Obicitur primo [illegible] sillogismi habent premissas veras et conclusiones [illegible] falsas [illegible] primo [illegible] homo [illegible] omnis homo [illegible] omnes apostoli dei sunt duodecim petrus et paulus sunt apostoli dei igitur petrus et paulus sunt duodecim [illegible] hominis asinus currit brunellus currit

28 **Quarto omne** al' fuit martha [illegible] videns fuit al' igitur videns fuit martha [illegible] omnis homo [illegible] sortem et platonem currit sortes est homo [illegible] sortem et platonem currit sortes posito [illegible] omnis homo currit nisi sortes et plato [illegible] non homo vel asinus est asinus sortes et plato sunt non homo vel asinus igitur sortes et plato est asinus. Septimo [illegible] individuum [illegible] est asinus videns est individuum [illegible] est asinus. Octavo quotienscumque [illegible] fuit [illegible] totius fuit homo [illegible] bis fuit [illegible] videns bis fuit homo [illegible] quia [illegible] aliquotiens videns fuit [illegible] non fuit [illegible] homo est omnis homo [illegible] dies est [illegible] die homo est omnis homo

29 **Decimo omnis** homo vel asinus est [illegible] brunellus est homo vel asinus igitur brunellus est [illegible] Undecimo [illegible] ab homine [illegible] est [illegible] sortes est ab homine [illegible] igitur sortes est [illegible] quia [illegible] omne quod non est homo est [illegible] Duodecimo quelibet pars hominis est in scolis manus hominis extra scolas est pars hominis igitur manus hominis extra scolas est in scolis. Tredecimo [illegible] non homo [illegible] igitur [illegible] non homo. Quartodecimo omnis [illegible] est [illegible] contradictoria est falsa [illegible] homo est asinus est [illegible] homo est asinus [illegible] contradictoria est falsa etc.

30 **Quintodecimo** omnis homo est al' sortes et plato sunt homines igitur sortes et plato sunt al'. Sedecimo [illegible] natum est adam natus igitur adam est. Decimo septimo [illegible] quod erit est antichristus erit igitur antichristus est. Decimo octavo omnis homo est al' tu homo est homo igitur tu homo est al'. Decimo nono [illegible] est homo antichristus est [illegible] igitur antichristus est homo. Vicesimo utrumque istorum est asinus tu es alterum istorum igitur tu es asinus. Vicesimo primo [illegible] in a [illegible] est [illegible] dogma [illegible] in a [illegible] dogma est [illegible] Vicesimo secundo omnes homines alii a sorte currunt sortes et plato sunt homines alii a sorte igitur sortes et plato currunt [illegible]

31 **Vicesimo tertio** omnis homo est albus [illegible] est homo igitur [illegible] est albus. Vicesimo quarto omnis canis currit [illegible] est canis igitur [illegible]

Pausa xxvi

[illegible] Vicesimo quinto q(ui)cq(ui)d est comedit lap(is) e(st) i(gitur) lapis comedit. Vicesimo sexto o(mn)e no(n) homo e(st) [illegible] asinus e(st) asinus sor est no(n) homo e(st) [illegible] asinus i(gitur) sortes est asinus. Vicesimo septimo q(ui)cq(ui)d heri emisti hodie comedisti [illegible] carnes crudas i(gitur) hodie comedisti [illegible] quia i(n) argumentu(m) est [illegible] q(ui)cq(ui)d heri emisti hodie comedisti [illegible] carnes crudas heri emisti i(gitur) carnes crudas hodie comedisti [illegible] carnes crudas [illegible] hodie [illegible] est [illegible]

Vicesimo octavo

no(n) [illegible] asinus currit sor est homo [illegible] Vicesimo nono o(mn)e currens p(otes)t esse asinus sor p(otes)t esse currens i(gitur) sor p(otes)t e(ss)e asinus. Tricesimo [illegible] duo [illegible] denarii in bursa mea [illegible] duo posito [illegible] denarii in bursa mea [illegible] Tricesimo [illegible]

Tricesimo quarto

[illegible] essentia divina est [illegible] essentia divina [illegible] Tricesimo quinto [illegible] sapientes [illegible] Tricesimo septimo [illegible] homo [illegible] sortes est homo i(gitur) sortes [illegible]

Adversium dicitur

[illegible]

Addecima dicitur

[illegible]

Adviceesima prima

[illegible]

Adtricesimu(m)

[illegible]

Adtricesimu(m) sextu(m)

[illegible]

Pausa xxvi

medicine aut theologie n(on) [illegible] optime [illegible] dialectica [illegible] Celarent [illegible]

Ferio est

q(ua)rtus mod(us) p(ri)me figure [illegible] maior est v(niversa)lis negativa minor [illegible] conclusio [illegible] negativa [illegible]

Sexto arguitur

[illegible]

Undecimo

[illegible]

Adprimum dicitur

[illegible]

Addecimu(m) dicitur

[illegible]

Baralipton

est q(ui)nt(us) modus [illegible]

Celantes

est sextus modus [illegible]

Pausa xxvi

z mor vlis a'ua g° aut' vlis negatiua inducte illa
ta. Obicitur no sequitur n^m mortuum est viuum
omnis homo qui fuit z no e e mortuus i' n^s viuu^m
est homo z° n^m pictum e homo ee tole z pictum
i' nullus homo z tolis z° nullus asinus e ee tole q'
asinus z asinus i' n^m ti^le z asinus g° nulla cunctas
est in scola omnis ho qui est in scola scriba est in iste
g° in nulla scriba est homo qui est in ista scriba z°
nulla essentia diuina nato e creans q' deus nato e es
sentia diuina i' n^m creans nato e deus 6° n^m creans
e deus q' deus fuit creans i' n^s deus fuit deus

Dabitis est

septimus modus pme
figure cuius q'or est vlis a'ua z bor' parti ua' a'ua
z q° vo est parti ua a'ua inducte illata. Obicit'
pmo no sequit' ee tole est homo an^lus est
tolis i' homo est an^lus z° an^lus ho est asinus z ti^le
est homo i' asinus est ti^lis ... ho ul' asinus
asinus ti^le est homo i' asinus ul' asinus est ti^le
g° omnis homo erit no homo z ti^le est ul' erit ho
i' no homo erit ti^le z° si duo sunt paria denarii
in bursa mea s' duo i' paria s' denarii in bursa mea

Fapesmo est

octauus modus
pme figure cuius q'or est vlis a'ua z bor' vlis
negatiua z q° parti^us negatiua inducte conclu
sa. Obicitur pmo no sequitur omne ti^le est
amal' nullus asinus est ti^lis i' quidam asinus no est
al' z° omne ti^le ul' ti^le est asinus n^s asinus est ti^le
i' asinus ul' ti^le no est asinus z° omnis homo ul' asinus
est asinus n^m ti^le e ho g° asinus ul' asinus no e
ti^le ... omne creans nato e deus n^a prima cau
nato est creans i' deus no e nato prima causa z°
omnis homo z ti^lis n^m tole z omnis homo i' ti^le no
est tole 6° omnis homo z ti^le z ppens no est homo
i' ti^le no est ens 1mo omnis eqm vidz homo n^s
ho asinus est eq^s i' homo no z vi ns asinum

Frisesomorum est

nonus z
vltimus modus pme figure q'stans ex maiori p
ti^u a'ua z minore vli' negatiua parti^ue negatiua
inducte q'cludentibus. Obicitur pmo album fuit
sortes z n^m nigrum fuit album i' sortes no fuit nigrum
in casu premisse s' ve^e z q° falsa z° no ens int' chy
mera e non ens i' q' int' no e chymera z° homo e
mortuus z n^m mortuum est homo i' mortuum no z
mortuum q° homo est asinus z n^m ti^le est homo i'
asinus no e ti^le z° homo currit z n^s asinus fuit ho
i' currens no fuit asinus 6° tole est al' n^s asinus e
tolis i' aliquis asinus no est al'

Celare est

pmus modus sede figure q'
stans ex maiori vli' negatiua z minori vli' a'ua
vlem negatiuam q'cludentibus. Obicitur
pmo no s' n^s obulus vz denari^m z omnis florenus
vz denari^m g° nullus florenus vz obulum z° nullum mortu
um est viuum z omnis homo e viuus g° nullus homo e
mortuus z° omnis deus p'ter no e creans q' prima causa
est creans i' omnis prima causa p'ter no ee deus g° nullus
homo est ee al' z omne ti^le z al' i' n^m ti^le z homo
z° homo est asinus ee ti^le ul' ti^le est asinus i' n^m ti^le
ul' ti^le z homo 6° n^s nasus est oculus z cuius ho
est oculus i' nullus ho est nasus

Camestres est

sedus modus
sede figure ex maiori vli' a'ua z minori vli' ne^ua
z q'one etiam vli' negatiua dicte illata. Obicia
tur pmo no s' cuius homo asinus est currens
z n^m quiescens est currens i' n^m quiescens est asinus
homo z° cuius homo est oculus z n^s nasus est ocu
lus i' n^s nasus e ho z° q' homo est viuus z n^m mor
tuum q' e e viuum g° nullus ho e mortuus q° omnis
deus e trinus z n^m centrum e trinum g° n^s deus est in celo z°
omnis homo ul' asinus e ti^le z n^s ens est ti^le g° n^s
ens est homo 6° q' homo e tole z n^m ti^le e ee tole
i' n^m ti^le z homo 1mo cuius homo asinus currit z cuius
ho asinus no currit i' cuius ho asinus no e homo asinus
g° omne aliud ab albo fuit nigrum z n^m ti^le fuit nigrum
i' n^m ti^le fuit aliud ab albo g° q' deus p'or est creans
z n^s deus nato est creans i' n^s deus nato e deus

Festino est

est tercius modus sede figure
q'stans ex maiori vli' negatiua z bor' parti a'ua z
q° parti ne^na inducte q'cludentibus. Obicitur
pmo no sequit' n^l q' e viuum e mortuum aliquis
homo z mortuus g° aliquis homo no e viuus z°
n^m pictum est viuum aliquis homo z viuus i' aliquis
homo no e pictus z° n^s homo q' e e quadrupes ali
quis homo e quadrupes i' homo no est homo q° n^m
caput e oculus alicuius ho ens z oculus g° alicuius ho
n^m ens e caput z° n^s homo e ee al' aliquod ti^le z al'
i' aliquod ti^le no e homo 6° nullus homo albus diff' ab
homine z sor est homo i' sor no diff' ab homine albo

Pausa xxvi

1mo in^l q' est mortuum est viuum z adam est ul' fuit viuum
i' adam no z mortuum

Baroco est

q'rtus modus sede figure con
stans ex maiori vli' a'ua z minori parti negatiua z q°
parti negatiua dicte q'clusa. Obicitur pmo no seq'
ee al' p't no esse currens z homo p't no esse currens
i' homo no p't esse al' z° ee al' q' e asinus e asinus quidam ho
no est al' q' e asinus i' q'dam ho no z al' q' e asinus quia sicut
opp^m q' homo e al' q' est asinus tunc omnis homo esset al' idem
asino q' e in q' n^s z° omne currens est asinus homo no p't
ee currens q° omnis homo z al' z ipse homo no est al' i' ipse
homo no est homo

Darapti est primus

modus tercie
figure constans ex ambabus premissis vlibus a'ius parti
a'ua q'cludentibus dicte illata. Obicitur pmo no s'
omne amal' z coloratum ee al' essentia est animatum i' a'
q' al' essentia est coloratum z° q' asinus est currens z omnis ho
p't esse currens i' aliquis ho p't ee asinus z° in q' domo est
homo z in q' domo e no homo i' no ho e ho.

Felapton

est sedus modus tercie figure ex
maiori vli' ne^na z bori parti a'ua q'stans z q° ee parti
negatiua dicte illata. Obicitur pmo no s' n^m cre
ans z deus z omne creans p't esse prima causa i' prima ca
p't esse no deus z° n^a essentia diuina generat z q' essentia di
uina e p'r g° p'r no generat z° n^m mortuum e viuu^m ee mor
tuum est ens q' no est i' viuum est ens q' no est q° n^m pi
ctum est homo ee pictum e no ho g° no homo e ho

Disamis

est tercius modus tercie figure constans ex
maiori parti a'ua z bore vli' a'ua z q° ee parti a'ua di
cte illata. Obicitur pmo no s' homo e pictus z q'
homo est viuus g° pictum est pictum z° homo e mor
tuus z q' homo e viuus g° viuum est mortuum z° currens
p't esse asinus z q' ee currens est equus i' equus p't esse asinus q° asinum
percussi z omnis asinus e no percutiens i' no percutiens percussit
z° p'r generat z omne q' e p'r est essentia diuina i' essentia
diuina generat z q' q' sit q'cludi i' essentia diuina e p'r generans z
e q'm

Datisi est

q'rtus modus tercie figure constans ex
maiori vli' a'ua z minori parti a'ua parti^m a'uam dicte
q'cludentibus. Obicitur pmo no sequit' q' homo e viuus
z aliquis ho e mortuus g° mortuum e viuum z° ee
al' genus al' e homo i' ho e genus z° ee creans e deus ee
ante q'tingit esse prima causa i' prima ca q'tingit esse deus
q° ee ti^le z tole ti^le z ho in quantum tole i' ho in quantum
tole z ti^le q'ns in q' sit tolitas ee tolis causa causa tas
bilis z° q' homo p'mum percussit z bi n^s e ho i' bi n^s percussit
p'mum 6° q' homo z al' z homo z mortuus i' mortuum z
al' 1mo ee indiuiduum alicuius speciei est asinus z aliquod in diuiduum
alicuius speciei est ho i' ho z asinus ... ee tole z ti^le z aliquod
tole e quadrangulum i' quadrangulum e ti^le ... sub se aliquod
tole q' est e quadrangulum

Bocardo

est q'ntus modus tercie figure constans
ex maiore parti negatiua z minori vli' a'ua z q°ne parti
n^ua dicte illata. Obicitur pmo no s' dicens te ee
asinum no dicit verum omnis homo dicens te esse asinum
dicit te esse amal' g° dicens te esse al' no dicit verum z° al' qui
dormit no vigilat ee al' qui dormit est ens vigilans i' ens
vigilans no vigilat q'ns^m quia idem n^e dormit i' z° tole
no est ee ti^le omne tole e homo i' ho no e ti^le q° deus no
z p'r z omne q' e deus est essentia diuina i' essentia diuina no
z p'r

Ferison est

sextus modus tercie figure q'stans
ex maiori vli' negatiua z minore parti a'ua z q'clusione
parti negatiua dicte illata. Obicitur pmo no seq'
n^m illorum scis esse verum z alter illorum scis ee verum g° q'
scis ee verum z° nullus ho e ee al' z homo e aliquod ti^le i' homo
no est al' z° n^m no quadrangulum erit no quadrangulum est paulus
i' paulus no erit q'ns^m cu in ul' corrupit' i' i'stanti q° nullum
album fuit niger s' album fuit sortes i' sor no fuit niger
z ego ponendo mor de fallaciis z de silogismis. z alias s'
ponam tunc tu p'mum in libris aristotilis incipia i' ia huius se
tude artis tua peticione z hac quilibet scola parti^s oz hic z
ob h' incipiam aliqua preambula breuit' z ponam sine ar
gumentis ferme de vbo ad vbum sicut posui in magno
vtilatoriis n q' breuis

Ars argume
di est ars

qua quis scit artificialit'
probare q'lz positum q' ei
placuerit ve ul' apparent'
s' ei va' deficiant argu
menta ul' destruere oez
positionem dictam arri
dente probans fortit'
z omnis omnia esse
ve' q' dicunt' falsa.

Pausa prima

ut omnia falsa que dicitur [illegible] Si quis artem arguendi debet habere quatuor primo debet esse agilis et industriosus ad probandum [illegible] debet esse aliud quod ut dicitur [illegible] [illegible]

Arguentis cautele

sunt quedam cautele quas quilibet arguens debet observare incipiendo ut scilicet finem principiat utiliter et stabiliter et media si quid ei fuit negatum [illegible] [illegible]

Respondentis cautele

sunt cautele quas tenens si vult bene tenere debet observare primo ut [illegible] [illegible]

Probatio est

[illegible]

Vera propositio est

[illegible]

Falsa propositio est

[illegible]

Permixta propositio

[illegible]

Propositio probabilis

[illegible]

Pausa prima

aut divisum [illegible] ampliationem appellationem [illegible] [illegible]

Necessaria propositio

est propositio [illegible] [illegible]

Possibilis propositio

est propositio [illegible] [illegible]

Impossibilis

[illegible]

Formaliter propositio

[illegible]

Contingens propositio

est propositio [illegible]

De inesse propositio

est propositio [illegible]

Plures propositiones

[illegible]

108

...ncias Sz an ito sunt ppos plures no ho currit ho est mortuus homo e piralis ... [illegible]

16 **Uniuersalem affirmatiuam** ostendo esse veram quinque modis probare esse veram ... [illegible]

17 **Uniuersalem affirmatiuam** ... [illegible]

18 **Uniuersalis affirmatiua** complexa ... [illegible]

19 **Uniuersalis affirmatiua** complexa ... [illegible]

20 **Uniuersalis affirmatiua** ... [illegible]

21 **Uniuersalem negatiuam** ostendo esse ... [illegible]

madidto ut p3 in insolubilibus

Particularem intericiue est eam probare esse falsam ... [illegible] 22

Negatiuam ostendere ... [illegible] 23

Negatiuam intermere est eam probare esse falsam ... [illegible] 24

Uere singularis pro... [illegible] 25

Ypokathegorica ... [illegible] 26

Exceptiua positiuo ... [illegible] 27

Exceptiua affirmatiua est in qua nulla ponit̃ ... [illegible] 28

Pausa pma

esse vera primo per exponentes quas designat ... [illegible]

29 Exceptiva negativa

est in qua super copula principali una fertur negatio ... [illegible]

30 Exceptivam negativam

[illegible]

31 De preter vo

[illegible]

32 De nisi vo

[illegible]

33 Dequin vo

[illegible]

34 De excepto subiecto

[illegible]

Pausa pma

[illegible]

Exclusiva vo

[illegible]

Exclusiva cum

[illegible]

Exclusiva negativa

[illegible]

Exclusiva exponente

[illegible]

De excluso predicato

[illegible]

De excluso subiecto

[illegible]

aliter dicitur subiecto adexclusivam non tamen [illegible]

De exclusiva copula

est propositio in qua aut negatio in qua [illegible] supra copulam ponitur [illegible] exclusionem [illegible] continuationem [illegible] Affirmativa de exclusiva copula [illegible] ita [illegible] homo tantum est animal [illegible] Negativa [illegible] ubi negatio precedit [illegible] sic nullus homo tantum est [illegible] [illegible]

De li tantum solo

est propositio in qua ponitur li tantum [illegible] exclusiva aut declusiva [illegible] homo [illegible] [illegible]

De solus est propositio

exclusiva in qua ponitur li solus [illegible] [illegible]

De unicus

est propositio exclusiva in qua ponitur li unicus [illegible] [illegible]

De sillabicis adictionibus

propositio in qua ponitur aliquis pronomen sillabicis [illegible] [illegible]

Exclusiva impossibilibus

est propositio in qua [illegible] [illegible]

Reduplicativa

est propositio [illegible] in qua ponitur aliquis [illegible] [illegible]

[illegible] reduplicativa [illegible] [illegible]

Reduplicativa

in qua nulla ponitur negatio [illegible] [illegible]

Reduplicativa

[illegible] est propositio reduplicativa in qua [illegible] [illegible]

Reduplicativa

immediata est propositio reduplicativa in qua ponitur duo termini [illegible] [illegible]

Causalis

reduplicativa est propositio reduplicativa [illegible] [illegible]

Specificatoria

reduplicativa est propositio in qua [illegible] [illegible]

Concomitans

reduplicativa est propositio [illegible] [illegible]

Particula prima

2m incompatibilitatem 2e ista erit falsa omne volens ingenium vole et vle

Negativa reduplicativa

Negativa reduplicativa est propositio reduplicativa in qua aut solum una negatio ponitur ad copulam probabilis [illegible] aut una ante totam propositionem probabilis [illegible] aut una super signum reduplicationis probabilis [illegible] aut due quarum una ponitur ante totam propositionem 2a ad copulam probabilis [illegible]

De reduplicato subiecto

De reduplicato subiecto est propositio in qua signum reduplicationis [illegible] subiecti [illegible] ista est falsa sortes in quantum [illegible] est homo [illegible] [illegible]

De reduplicato predicato

De reduplicato predicato est propositio in qua signum reduplicationis fertur super predicatum [illegible] [illegible]

De reduplicativa copula

De reduplicativa copula est propositio in qua signum reduplicationis super copula [illegible] [illegible]

Alietatis predicato

[illegible] est propositio in qua [illegible] [illegible]

Affirmativa

Affirmativa de alietatis signo est propositio in qua [illegible] [illegible]

Affirmativa falsa

Affirmativa falsa de alietate signo est propositio in qua [illegible] [illegible]

Negativa alietatis

Negativa est propositio in qua nulla [illegible] [illegible]

Particula prima

exponentes debent esse negative [illegible] [illegible]

De alietatis subiecto

De alietatis subiecto est propositio in qua super subiecto aut principali eius [illegible] fertur signum alietatis [illegible] [illegible]

De alietatis predicato

De alietatis predicato est propositio in qua ponitur signum alietatis post totam propositionem [illegible] [illegible]

Differentia

Differentia [illegible] [illegible]

De comparativo

De comparativo est propositio in qua ponitur comparativus [illegible] [illegible]

Comparativum recipi

Comparativum [illegible] [illegible]

Superlative comparatum

Superlative comparatum [illegible] [illegible]

Pausa prima

Abusiue recipi

[illegible]

De comparatiuo vto

[illegible]

De superlatiuo

[illegible]

Superlatiuum

[illegible]

De improprio

[illegible]

De abusiuo superlatiuo

[illegible]

De remissoria

[illegible]

Pausa prima

[illegible]

De superlatiuo vto

[illegible]

Demapit vpo est

[illegible]

Instans est mma

[illegible]

Res permanens

[illegible]

Res successiua

[illegible]

Sophismata de incipit

[illegible]

Positiones tene

[illegible]

in stanti [illegible] desinit in nullo [illegible] incepit esse. Deus in-
cepit esse in die creationis [illegible] nulla a quo [illegible]
[illegible] incipiat esse. Anima incipit esse in die cre-
ationis [illegible] anima sit in die creationis [illegible]
[illegible] iam incipit esse [illegible] non omne quod est
[illegible] incipiat esse [illegible] Nota [illegible] incipit et desinit [illegible]
[illegible] adverbia significantia tempus breve. Rursum nota
[illegible] esse est rem de novo esse [illegible] non
fuisse [illegible] etiam [illegible]
dicitur [illegible] breve tempus mensuratur [illegible]
[illegible] quia [illegible] est maior quam
[illegible] incipit esse quam [illegible]

81 Negativa desinit est
[illegible] desinit in qua aut una negatio pon-
[illegible] totam [illegible] aut ad copulam aut solum [illegible]
[illegible] incipit aut plures [illegible] ponuntur ne-
gationes [illegible] prima in qua [illegible] negatio [illegible] ponitur
[illegible]

82 De desinit propositio est propositio in qua
[illegible]

83 Affirmativa desinit
[illegible]

84 Negativa desinit
[illegible]

85 De immediate est propositio in qua
[illegible]

86 De infinito propositio est propositio in
qua ponitur [illegible] infinitum [illegible]
[illegible]

[illegible] infinitum [illegible] esse
[illegible] toto [illegible] infiniti [illegible] non esse
finiti [illegible] capti est bona [illegible]
[illegible] esse infiniti [illegible]

Infiniti in multitudine
[illegible] est infinitum valens [illegible] multi [illegible] non terminata
[illegible] non est [illegible] ultima unitas [illegible]
[illegible] non est [illegible] ultima [illegible]
aut infinitum in multitudine valet [illegible] multi [illegible]
[illegible] aliquanta [illegible]
[illegible] plura [illegible] unum duo tria [illegible]
[illegible] plura [illegible] infinita
[illegible] plura infinita [illegible] plura infinitis.

Infiniti in magnitudine
est propositio in qua ponitur [illegible] infinitum [illegible]
[illegible] aut [illegible] capti [illegible]
in magnitudinibus [illegible] exponitur [illegible]
[illegible] maius [illegible] aliquanta [illegible] maius [illegible]
[illegible]

Collectiva propositio est propositio in qua
[illegible]

De li totus est propositio in qua
ponitur [illegible] totus [illegible]
[illegible]

De [illegible] est propositio in
qua [illegible]
[illegible]

Aeternitas [illegible] est propositio in qua
[illegible]

De aeternum est propositio in qua [illegible]
[illegible]

De maximo est propositio in qua ponitur
[illegible]

Pausa prima

non potest minima privitatem sed magis maius minimum quod non ... inhoc non potest eius ... magnitudine sed in quolibet minus potentiarum inquantum potest homo ... inquantum ... et activa locativa productiva motiva practica contemplativa etc. sicut dictum est.

94 **Privativa positio** est in qua ponitur aliqua dictio privativa sed li ca ret quiescit ignorat aut eis propositis virtute negationis inclusae habens vim distribuendi et alterare veritatem et falsitatem permutandi. Sophisticatio hec in materia forma caret et hec falsa materia caret forma similiter hec vera materia caret omni forma licet nulla materia careat forma. Sophistica est materia caret forma anima intellectus quiescit ... motu ... natura

95 **Exterius est** propositio in qua ponitur hoc sincategorema utrumque aut alterum aut propositio productio hoc distributivum non natum adici intelligibiliter nisi termino cum sine pronomine demonstrativo primitivo vel talis sed potest distinguere ratione quantitatis quia potest esse vel simplicis quantitatis vel mixte. Sophistica est utrumque istorum est utrumque istorum utrumque istorum preter lapidem utrumque istorum pugnat ut vincat. Abutroque istorum enunciabilium est verum utrumque istorum est homo vel asinus.

96 **Heli erat est** propositio in qua ponitur li erat aut alia ei propositio. Secundo li erat et ponitur prima disiunctiva cuius ambe partes sunt copulative sed male indicat et ardit sed bene iudicat vel bene indicat et ardit sed male iudicat. Sophistica est Sortes sciendo se errare non errat. Si Sortes scit se errare Sortem errare est verum Sortes sciendo se non scit verum.

97 **Defingit est propositio in** qua ponitur li fingit aut alia ei propositio ut sed omnem falsitatem super se reflectens. Secundo li fingit exponitur prima disiunctiva cuius ambe sunt copulative et ut sicut ostendit sed talem qualis non est hoc non ostendit sed talem qualis est. Sophistica est Sortes fingit se esse lupum. Si Sortes fingit se esse hypocritam Sortes non est hypocrita etc.

98 **Descit est in qua** ponitur li scit aut eius condeclinium ut omnem falsitatem super se reflectens. Secundo li scit probatur per hoc: tu scis idest tu vere apprehendis et ... sed modo apprehendi. Sophistica est Si tu scis quod ... scis ... scis. Si tu scis te esse lapidem tu non scis te esse lapidem. Nullus homo potest scire quod aliquis homo potest scire Sortes potest scire quod deus non sit. Si tu scis quod ... scis te ... scire est verum. Nota quod sed hoc ... sunt modales tam quantitas quam diversitas etc.

99 **Demesit est propositio** in qua ponitur li est dicens primaria intentionem vel secunda ut sunt distinctibiles secundo non quia li in est capitur ... secundaria intentione tunc exponitur per hoc ... idest vel ... prima quia primo plure intentionis prehendere tunc ... sed ... vel ... partem denominationis aut certam vel ... eam partem ... quod sufficit denominare denotato ad abstractum cum li in est et econverso primo ... sicut Sophistica est Si ethiops in est albedo ipse est albus etc.

100 **De verbo vocativo** est propositio in qua ponitur li vocatur aut aliud verbum cum propositione ... sed aut eius adeclinium dicens significationem rei ad nomen tantum vel etiam ad rem. Secundo quia li vocatur trahit intentionem ad nomen tantum tunc non ... adesse quia non sed tu vocaris asinus ... tu es asinus sed quia trahit ad esse et denominari tunc ... Anthrax est bona chimera vocatur chimera ergo chimera est chimera similiter ... valeat tu vocaris Paulus ergo tu es Paulus posito quod est ... Paulus non

101 **Heli sequitur est** propositio in qua ponitur li sequitur dicens ordinem ... primaria vel secundaria intentionem propositio reddens propositionem falsam vel talem vel talem si mediat inter antecedens et consequens ubi non sed illatio secundo ... propositio requirit distinctionem quia vel li sequitur ... vel ... dicit ordinem vel illationem etc. Sophistica est ad omnem hominem currere sequitur omnem hominem currere ... hominem currere sequitur ad aliquem hominem currere ... sequitur nullam esse negativam ad ... esse sequitur ... esse ... sequitur aliquam propositionem esse ... negativam sequitur aliquam propositionem esse negativam.

102 **Indesignationem** est

Pausa prima

propositio in qua ponitur duo ablativi nati inducit ... ablativo tantum vel ... tantum ... propositio debet esse prima distinctione quia ... illi duo ablativi potest resolvi ... quia ... extrema ... diligenter ... Sophistica est nullo homine currente tu es asinus nullo Sorte dormiente tu es homo nemine oculum habendo tu potes videre nemine oculum habendo tu potes videre

103 **Iniuncta propositio est** propositio in qua propositio aliquis ... complexi ... divisis ac receptionibus expresse vel implicite. Secundo expresse ... propositionem istam cuiuslibet hominis asinus currit quia hoc obliquus precedit rectum ... distribuitur ... sequens ... Sophistica est cuiuslibet hominis oculus ... quilibet homo est asinus ... asinus homo ... indubio non est aqua ... est asinus implicite sed ... quotienscumque fuisti Parisius totiens fuisti homo ... currit Sortes audit Sortes ...

104 **Infinita propositio** est in qua ponitur negatio infinitans apte unius extremi nata distinguere ratione negationis et etiam ratione distributionis. Secundo si talis negatio ponitur apte sub ... potest esse negativa vel affirmativa quia est negativa distribuit terminum sequens et non est pars extremi quia affirmativa ... est pars extremi et non distribuit ... Sophistica est ... non homo est grammaticus non homo est ... non Sortes currit vel Sortes non currit non ... vel homo est asinus est propositio disiunctiva

105 **Apostropata propositio** est propositio in qua ex parte extremo ponitur aliquis terminus distributus kathegreumaticus qui cum alio termino ... ponitur sincategorema distributivum divisum facit ante ... sui subiecti ... ut deus ab homine ... li homine distribuitur et li deus ... sincategorema ... ut hoc omne deus ab homine currit hoc li deus distribuitur non autem li homine ... accipitur ... Sophistica est ab omni ente deus non est deus a Sorte sit ... mundi ... Sortem deus ab ente non est chimera

106 **Decopulato** extremo est propositio ... inter cuius partes extremum mediat nota ... vel alia ei propositio et hoc expresse vel implicite ... tamen equipollentes copulativa sed ... similes scilicet bis ter quater et pronomina demonstrativa pluralia et li utrumque et neuter. Sophistica est omnia duo et tria sunt quinque omnia vera et falsa ... omnis homo et asinus currit omnis homo et aliud ab homine sunt duo animalia omne verum et deum esse ... omnis homo et duo sunt tres homines ... lapidem in mille locis ... Sortes ... navem parisius et ... reddit parisius

107 **Dedisiuncto extremo** est propositio ... inter cuius partes extremum expresse implicite aut equivalenter mediat li vel ... alia propositio. Secundo quelibet talis potest esse ... recipiat in sensu propositio ... sed omnis homo vel asinus currit omnis propositio vel eius contradictoria est vera omnis propositio est vera vel eius contradictoria est falsa omnes homines sunt asini vel homines et asini sunt asini utrumque istorum est homo vel asinus ... tu es asinus est propositio disiunctiva

108 **Deconditionato** extremo est propositio inter cuius partes complexi clauditur quod si aut ei equivalens et hoc expresse implicite aut equivalenter. Secundo tales requirunt distinctionem ... quia vel ... distribuitur ... conditionatum subiectum supponit ... Sophistica est omnis propositio si est impossibilis est falsa ... si est Sortes ... est verum albedo si in est homini homo est albus

109 **Relatoria est** propositio ... inter cuius partes extremum clauditur relativum qui ... idem ... aut propositio et hoc expresse implicite aut equivalenter. Secundo ... potest distinguere quia potest recipi ... Sophistica est omnis homo qui est albus currit ... omnis ... homo ... videt Sortes differt ab homine qui non est Sortes

110 **Demonstratoria** propositio est

Pausa p'ma

in qua ponitur pnon deminatum suppo'ns pe adem te in mud kut in specie sdm aut e aliq̄s extremu suptum ai alliquo t'mo dist nō qui Resite smbihs requit pnon demīratum expsse ul' implicite zne mini'st ptraheim obmitto ho pro mbs ka^tis quar q'st desabi'co seu extremo ill tali aut tpali tal'sl'li ul' alit' quotuqz modo se hn te q' etiam sit ppo plures e3 pro equiuota aut amphibolonia ħ^c dicetur co donante melonar

iii

Ampliatiua ppō

est ppo in qua pon^r aliquis t'mus ampliat' a plans' altm extrem aut vtruqz Sopta huiq se aliquis homo gnabitur aliquis homo e mortuus q sener e mortuum sener et puer Justus dāpnabitur iuste Juste dampnabit' iustus Album erit nigru deus erit ens deus in quoq q erit nō ens Adam zuoe fuerut helea pe pit x filios q homo fuit u'ta domo omis homo moritur albu fuit sortes zpotes huit introducte oīa sop'ta tinoz ampliatiuoz s3 pius posi'a incipit desimt ze s3 h^c ponit albus

iiz

Appellatiua ppō

est ppo i qua ponitur aliquis t'mus appellatus sile forme kut vone appellans altm extrem a' vtruqz Sopta se bidanus yppapam pausse Sor e corq deus k'st iustus albu fuit sortes Sity mcelo erit pitor saiens fuit iohes album pt ee homo dilisto ptuna cognosco veniente ego vidi eqm regis cu nō eq^m s3 colorem equi sdm vidi qua nl' vi3 y color ego comedi pistem cu nō co medi q matiam q stetit subforma pistis ze

iiz

Restricti extremi

ppo est in qua altm extremu restingit' p^r aliqs ad'uemens restrictiuu Sop'ta s' homme ens q' erit est q camis est latra lis ois homo est pitus oe ens est s'ba quilibz eqs regis est fallentus Adam qui fuit erit h' sdm sabeta restrictu Sor erit pontifex q ppo ul' eiq gditoria e falsa Sor est albus zniger Sor e albus mothq q ho stalit' est aiat'

iic

Alienati extremi est

ppo in qua altm extremoz p'nullo suppo'nit p^r aliqs alienans vone tanq nō supponit s3 quo tamen supponet Sopta s' homo eu dibilis aurit adam qui e fuit q homo pt sorte zpltoz aurit os homines aurit u' s3 s nō zplto oes cecus vidz plua vi nte zcu sit dictum de pponib3 ka^t ze b'reuissime dep^t ppo de modalibus ze fine faciam

Potetica

ppo est ppo h'ns expsse implicite aut equiualent' duas ka^t cas tanq p'n'les ptes su ul' mentales sibi correspō dentes Sbi^z p'mo n̄ sulle e^z z ypa mo^z esset vera 2o nō esset vera Sor aurit zplto disputat ul' deo e qua nō h3 duas ka^tcas s3 plures i^3 3o sor aurit bacilq stat mau^lo esset vera quam s3 aīa quia h3 duas ka^tcas eo camis e ens esse vera 3o homo e al' ul' deo est nō esset vera qm aīa quia nō h3 quittas s3 disiutias 6o si homo e al' deo h si nō qui tpt i medio i^3 Adpm di3 nō s3 ppo quia in ouo ttua Adq'tum d3 dici aut plures Adtllu d3 dici quittas Adq'tum d3 nō est ppo vna Adqutum dicitur ad huc quugit ores lit' sensum disiuxit Ad vltimam li3 nō ponitur expsse in medio tn̄ virualit'

2

Species ypotetice

famose s^s st' sex spes s3 co'nall' disiunctiua condicionalis tonalis causalis zcopletiua 2o q'ntu s i pt nō est to quia qntu s attendit' penes subiectum distributu aut nō distributu s3 q' ps z males eiuq st' ppos i^3 3o qualitas attenditur penes nota affirmata ul' n'etum vm quide quia co na negatiua vz disiuz aimatia' zcausa ze deachys tono tn 2e 3o copletiua r̄duci' adro nam similitudinem relatoria zlocalis ztpalis vel zcausalis adq dicolem

3

Conditionalis

illatiua est ppo vera h'ns expsse implicite aut equiua' duas ka^tas aut duas or'os p positionib3 ppo'les pha^t qoz si quittas il latiue tenetur Ad ve'^tem a'ne eiq suffit q' sit bō qa Adfalsitatem q' sit mala qa Ad dubietatem ul' q3 q ḡditional' ut e n'ta falsa aut est impl's Ad

Pausa scda

qtingentia ml' quia nulla talis est qtingens Ad dubietatem q' dubite' an sit bona qua Sop'ta s' Si nm tps est aliqs tps e Si tu es asinq vbiqz tu nō es vbiqz Si sortes fingit se ee yppocritam sor nō e yppocrita Si sor scit se errare sor errat Si sor dt vm sor dt s'lm Si q s'ba est ens de nō ens e nō s'ba Si iustitia e vtus iniustitia e vicium

Conuentiua

gditionalis est ppo vera, sit s' h'ns q' ad eiq ve'tem suffit z requitur q' seruata gueniētie sue pmissio adfalsitatem q' s'uata gueniētie nō s'uet' pmissio adimpossibilitatem q' nō possit s'uari pmissio q' s'uatur ḡuentio addubietatem q' dubiu sit si s'uata gditione s'uabitur pmissio vm ista si venis ad me dabo t' eq^m ze Consequenter de alio gditionali queritur in sequentibus

Obicitur contra

diffinitionem gditionalis illatiue si statz sequet' p'mo q' ista nō esset gditionalis si sor currit sor mouetur qnsm q' h' nō s' due ka^te cu sint nō ppos gditionalis vbis i^3 2o ista nō esset gditionalis ii sor mouet' sor nō pt currere qnsm s3 aīa' q' nō q' inferitur pha^t q' 3 si n^c h n e ei ppo'lis i^3 aīa' q' n^c innore ei ppo't in^c in s'one i^3 3o sorte legete p'm posi ut nō esset gditionalis qnsm s3 aīa q' nō ponitur h li s'yo de al' al' si e tu^le currit e ppo vlis s3 nō gditionalis Ad p'm di' suff'et q' sint ppon'b3 ppo'les Ad 2m est ppo'lis in modo s'ido ul' de nouitudi d'e s3 q' denotat ans nō posse esse vm sine q'nte Ad tertiu dicit' suffiat q' implicite Ad quartu capiendo in sensu gditionali di' q' nō est vlis s3 ins'p'r de conditionato extremo vm est

Contra veritatem

gditionalis arguitur petrus hyspanus dicit ad ve'tem gditionalis requitur ans nō pt esse vm sine q'nte Obiatur p'o ulla esset gditionalis requitur vera qnsm s3 aīa q' in q'ualib3 ans pt ee pri'q'nte i^3 i q'lib3 ans pt esse vm sine q'nte i^3 2o si ho est asinq homo nō est risibilis h' ans e vm z q'nsm s3 aīa q' ans pt homines nō esse z h^c est s'lm 3o si q ppo est a'na nulla ppo est negatiua h' ans pt esse vm z ans impo'z pt ee vm eo q'nte quia re'pleuit falsitatem sup se i^3 4o si sor currit pltō mouet' ans nō pt ee vm i^3 aīa' q' nl' e vm n' ppo ans aut nō est ppo i^3 5o nō si sor currit pltō disputat est gditionalis vera z tn ans pt esse vm sine q'nte q' pt sor^s currere zplto nō disputare i^3 Ad argumenta ad ve'tatem gditionalis a'ne suffiat q' sit bona q'a

Pausa 2a

i

Copulatiua ppō

est ppo vera in qua expsse implicite equiualente q' iungitur due ppos ka^te aut duos ppon'b3 ppo'les pha^t gnuntioz et ul' pl' nō ul' a' alias ppo'les Ad ve'tem co'ne requit' q' vtraqz ps p'ncipalis sit va zq'lib3 cu'^3 copossibilis Ad falsitatem q' vna eq ps sit f'la ul' q' vna repugnet alti Ad impossibilitate q' vna eiuq ps sit impossi'lis a' alti icopossibilis aut q' vna ps pt ee h'ns aliquq bone q'ne za'a oppom q'ntis eiusdem Ad p'ssibilitatem q' q'lib3 ps p'ncipalis sit p'ls zq'lib3 cu'lib3 copossi'lis a nō repugnans q're aut s'bare aut gditione Ad dubietatem q' vna ps p'n'lis sit dubia z alia va s'ita ee vi z nulla ps h'o ne re pugnet illi co'ne in vitate z q' aliude ^a co'na nō s'atur esse falsa Ad contingentia q' vna eiq ps sit qtingens z vna nō repugnet alti

Obicitur et primo

q' diffinitionem co'ne p'mo ista nō esset co'na sortes qui mo'^3 q' in ea nō ponitur li et uersum quia ita nō est co'na sor qui currit mo'^3 s3 ista sor currit qui mo'^3 2o ita si ho currit al' currit z deq est nō vi' an sit co'na ul' gditionalis 3o ho est al' z deus e i^3 ho e asinq nō esset co'na qnsm s3 aīa' q' nō due s3 ples ka^te q'iungut' i^3 4o pe currere zplto mouearis nō esse vera qns in qua nō h3 duas ka^tcas cu nō sint ppos vltimo nulla nota est ppo'lis li et i aūs3 q' n^c li atq3 n^c li est a' at q n^c in nore ppone' ei n^c ins' nod i^3 Contra vitatem ar' os homines s' asini ul' homines zasini s' asini est co'na z tn ambe ptes f'le ze Ad p'm zad' m' p' breuite obmitto

Disiunctiua est

ppo vera in q' expsse implicite aut equiualent' q'iungit'

due kathegorice per hanc coniunctionem vel aut plures non et aut aliam propositionis adunitatem disiunctive requiritur una partem principalem et materialem esse veram ad falsitatem quod quelibet pars principalis sit falsa. Ad necessitatem quod una pars principalis sit necessaria aliis partibus sibi mutuum repugnet ut homo currit vel non currit. Ad possibilitatem quod una pars principalis sit possibilis et una non repugnet alteri. Similiter ad impossibilitatem quod quelibet pars sit impossibilis et nulla alteri magis possibilis. Ad contingentiam quod una pars sit contingens et quod alia non repugnet. Secundum insufficientiam ad dubietatem quod una eius pars sit dubia et quod una non repugnet alteri et quod aliunde illa tota disiunctiva non sciatur esse falsa.

Obiicitur primo

contra diffinitionem disiunctive primo nulla esset disiunctiva quod est falsum. Antecedens quia non coniungit sed disiungit inter tales kathegoricas. Secundo Sortes vel Plato disputat non esset disiunctiva quod est falsum. Antecedens quia non duas kathegoricas sed duos terminos solum coniungit. Tertio non videtur quod conditio dicta propositionis sit vera. Contra veritatem primo ista est disiunctiva et nulla pars est vera Sortes vel nullus rex Sortes et tamen vera. Secundo antecedens quod quelibet est dubia et nulla vera ad primum dicitur licet disiungatur ipsis tamen coniungit propositiones. Secundo non quod hic homo est albus vel homo est tolus licet coniungit verba et ipsos tamen adhuc ibi denotatur disiunctio. Ad secundum quod recipitur ibi disiunctive tunc duas kathegoricas coniungit secundum in disiunctio duos terminos. Ad tertium illa dicitur propositionis illa vel quia coniungit verba et disiungit ipsis vel quia ad eius veritatem sufficit una parte esse vera. Et ad ultimum licet quelibet pars sit dubia tamen scitur una pars esse vera licet nesciatur que.

Rationalis est

propositio ypotetica in qua expresse implicite aut equivalenter coniunguntur due propositiones kathegorice per hanc coniunctionem ergo aut aliam ei propinquam. Ad veritatem talis sufficit et requiritur quod sit bona consequentia et quod antecedens sit verum. Ad falsitatem quod sit mala consequentia vel quod antecedens sit falsum. Ad impossibilitatem quod sit mala consequentia vel quod antecedens sit impossibile. Ad necessitatem quod sit bona consequentia et quod antecedens sit possibile. Ad dubietatem quod sit bona consequentia et quod antecedens sit dubium. Ad contingentiam quod sit bona consequentia et quod antecedens sit contingens. Nota quod a conditionali ad rationalem non valet consequentia quia non sequitur si chimera currit homo est albus, igitur chimera currit igitur homo est albus.

Causalis est

propositio ypotetica in qua expresse implicite aut equivalenter coniunguntur due aut plures kathegorice per hanc notam quia aut aliam ei propinquam. Ad veritatem causa requiritur quod sit bona consequentia et quod antecedens sit verum et quod antecedens sit causa consequentis ita quod sit omne sit per antecedens secundum esse sit causa sic essendi sit per antecedens secundum esse. Ad falsitatem quod sit mala consequentia vel quod antecedens sit falsum vel quod antecedens non sit causa consequentis. Nota diligenter in quo differunt conditionalis et rationalis et causalis.

Conditionalis

negativa est propositio ypotetica in qua coniunguntur due aut plures kathegorice per hanc coniunctionem si negationem solum in actu suo tione cuius est nota opposito modo denotantis tione cuius ad veritatem eius sufficiat et requiritur quod sufficiebat ad falsitatem alterius et econverso. Et quantum in omnibus speciebus et penes notas negatas debet attendi oppositio et equipollentia harum propositionum et quia esset minus quam diceret labor de omnibus pertractare et ecce non libenter obmittentem utilia. Ideo de compositionibus modicum dicitur.

Oppositio ypotetica

rum est talis duarum ypoteticarum que sunt de eisdem partibus materialibus sed diversarum qualitatum in veritate et falsitate simul non aliqui voluerunt attendere oppositionem in ypoteticis sicut Marsilius voluit quod copulativa affirmativa et copulativa negativa similiter disiunctiva affirmativa et disiunctiva negativa de partibus contradicentibus affirmative contradicunt. Illi voluerunt quod omnes species contrarietatum reperiuntur in eis sicut et in kathegoricis ponentes contrarium affirmativa loco plus affirmative quia subalternarum sibi omnes et converse ipse et omnes species et ... faciat hic posite doctore bonum esset. Illi vero negant sententiam copulativam ypoteticalem affirmativam omnes contradictoria per se oppositio denotantem affirmative et non et vel non vel et dicit non sufficiunt.

[M]odalis pro...

large est propositio kathegorica in qua ponitur aliquis terminus determinans et kathegorizans non adverbialis ubi determinans aliquem terminum kathegorizantem quam que determinatione adverbiali

Copulativa modalis

non copulativa per ... cum subiecto secundo multiplex est et propositio modalis prima nominalis ut homo albus est. Alteri principalis ut Sortes currens est hilaris tertia pronominalis ut asinus huius hominis est. Secundum hoc non est modalis asinus hominis currit secundum hoc vero est modalis tamen inquantum non est variatio.

Stricte modalis propositio

est propositio kathegorica in qua ponitur adverbium sibi determinationem capiens ratione compositionis aut divisionis aut modi aut temporis aut rei sibi tamen adverbium tunc determinat verbum ratione rei sibi quem determinat verum quam actionis aut passionis positive vel privative. Ratione autem temporis tunc quando determinat verbum sub conformitate temporis. Ratione modi autem quando determinat ad conformitatem desiderii inclinatio sibi. Obiicitur primo ultima essentia chimera non videtur quod hic determinat secundo Sortes scripsit currens Sortes scribit heri.

Strictissime modalis

est propositio kathegorica in qua ponitur aliquis talis terminus propositionis ponens inquantum propositio quocumque aliquam propositionem agit propositionem ut est complexum verbi cum subiecto secundum compositionem aliquo modorum nato vel quasi de tota compositione inquantum compositio. Obiicitur primo si diffinitio staret sequitur quod ista homo essentialiter est albus esset modalis quod est falsum. Similiter homo accidentaliter est albus. Secundo homo non est albus esset modalis quod est falsum quia li non determinat totam compositionem et propositionem convenit toti propositioni. Tertio si Sortes currit Sortes necessario movetur esset modalis quod est falsum. Quarto illa esset modalis contingens et non. Quinto homo est ens esset modalis quod est falsum.

Modus est

talis suppositus propositione inquantum propositio quia non inferat talis pars sui totum denominatus propositionis ex suo officio denominare consimili quo denominant modi complexum verbi cum subiecto. Aliter sic diffinitur in maiori vinculatorio modus est talis suppositus propositione inquantum propositio quocumque aliquam propositionem ut est complexum verbi cum subiecto natum contingent possibilitate aut impossibilitate dicitur suppositus propositione quia vel est modus inquantum fiat dicere inquantum propositio propter li ens sua qualitas quantitas quia licet supponat propositionaliter non tamen hoc fit inquantum propositio dicitur quocumque aliquam propositionem propter li scitum creditum dubitatum dicitur quod non interveniunt propter ista. Contingentes est non ubi li contingens non est modus quia est subiectum.

Modus secundum m. p. h.

est adiacens rei determinatio dicitur breviter quod ista diffinitio non valet quia non omnis modus cum quo est diffinitio facit modale propositionem patet quia cum nominibus adiectivis essentialibus ut rationale et adiectivis ut albus et tamen tales non faciunt modales propositiones. Secundo nullus esset modus quia nullus adiacens rei sed quilibet non que determinat. Tertio isti modi possibile impossibile necessarium verum falsum non essent modi quod est falsum quia illi determinant solum compositionem. Et ideo breviter me volo de modalibus expedire et ea erunt utiles.

Modalis propositio secundum m. p. h.

est que determinatur aliquo istorum sex modorum scilicet possibile impossibile necessarium contingens verum falsum. Obiicitur primo ista esset modalis si Sortes currit Sortes necessario est albus. Secundo Johannes necessario bibit. Tertio contingens est non ergo quia si plures istorum demonstro unus modus in uno libro clausos sequitur quod alii in aliis libris non faciunt modales quod est falsum. Quarto ut quarta determinatur aliquo sex modorum cum inquantum modus sit pars extrema et idem determinat sex propositionem in mundo quia multi non determinant propositionem sed solum pars formalis scilicet copula. Dicitur quod sic dicta propositio modalis est propositio kathegorica aut oratio propositionem propositionis quam ad partem eius materialem vel formalem determinatur aliquo sex modorum vel stricte modaliter tentorum aut aliquo alio consimili modo nato vel quasi de toto compositione inquantum compositio.

Composita modalis

est propositio kathegorica cuius unum extremorum stat materialiter pro propositione vel oratione propositionem propositionis et alterum extremum est terminus sex modorum similis in voce vel in scripto modo determinativo sibi gratia compositionis vel divisionis. Obiicitur primo ista esset modalis quam homines esse albos est res plus vel est res vera vel verum quod est falsum. Secundo contingens est non. Tertio hoc est albus est oratio scripta esset modalis quod est falsum quia li scripta supponit propositione inquantum huiusmodi. Quarto ista res est possibilis. Ad primum dicitur quod non capitur li possibile ut est terminus. Secundo. Ad secundum non est modaliter. Ad tertium non est similis modo determinativo sibi gratia compositionis vel divisionis. Ad quartum dicitur quod non sufficit denominare propositionem.

Vera composita est propositio vera si eius precise idest propositio modo de dicto est vera similiter si modus tenetur tanquam cum dicto et si divisa propositione correspondentia dicti et si divisa extrema et tali modo erit vera et si exponentes eius erunt vere. Nota propositio modalis que formaliter exponitur per unam copulativam cuius prima pars ponit propositionem de inesse dicentis propositionem probanda esse talem qualis est modus et altera est relativa dicens quod et propositio primaria sic est prout id quod tamen significat. Nota iste impossibilis est currens esse asinus est possibile quia ista est impossibilis currens est esse asinus et falsa aut possibile oppositio

Extrema modalium compositarum sunt extrema sive subiectum et predicatum in eis a subiicitur dictum idest actus cum infinitivo et predicatur modus aut econverso et ideo quoad variationem et quantitatis recipit alteritatem suam. Quantitas recipitur in istis tripliciter primo si subiectum tale cum maior propositionis sit infinite si particularis in eis quantitas sit nullus quod sit deum esse et hec si modus ponitur ad predicatum si ad subiectum tunc dicitur sit infinite aut singulares

Conversio modalium compositarum attenditur et quia aut dictum capitur materialiter tunc convertuntur tripliciter primo quo ad totas propositiones hec est contingens ad modum quod additum sit convertuntur sic idem esse deum esse. Secundo ratione dicti tantum sicut convertuntur sicut ille deum esse ... quod modus maneat in proprio loco idest partes dicti transponendo hec est tunc et hec est possibile et hec impossibile et contingens adiunctis ... hominem esse aliquid est impossibile aut ratione modi tamen sed hec terminatur formaliter. Si dicit suppositionem personalem tunc convertuntur pariter et denegatum si non cadit in tota propositione tunc convertitur et simpliciter in intelligat signum distributivum si supponitur tamen tunc est in quantum sed sonum dictum dicitur negatum si sub modum tamen tunc convertitur patitudens etc.

Oppositio modalium compositarum est oppositio sumpta aut ratione dicti tantum aut modi tantum aut utriusque simul et hec etc. acceptationem dicti materialem seu formalem. Et pro ratione modorum accipitur hiis metris de inesse vel impossibile nullus nullus possibile quidam non possibile non ... aut dicitur suntur et quia aut dictum ... omnis sunt subcontrarie si particulare tunc ... sit nullus deum esse

Divisa modalis est propositio categorica propositio modalis dicta cuius utriusque extremorum stat personaliter et modus mediat inter partes dicti ea dividendo. Nota quod omnis modalis composita divisa in quattuor primo quia ad veritatem composite requiritur modum esse verum ... ratione compositionis dicto in propositionis composite ut hominem currere est possibile quia ista propositio homo currit est possibilis ... et dicto hominem currere in divisa hec non requiritur sed requiritur quod modus in propositione sit ... expositione composita demonstrando in ... subiectum in propositione supponit correspondenti dicto et propositio eiusdem propositionis in propria forma sumpta ... posita in medio ... dicitur ideo ibi querere

Dentro divisa est propositio in qua ponitur li intro a parte eius formale ... est termus absolutus denotatur intro ... in esse supposito subiecti si ... est terminus connotativus denotatur quod ... sit subiecto connotato sed non respectu subiecti ... tales convertuntur aut sillogisant cum istis propositionibus ubi ... aut si propositio ... in qua ponitur li intro ... non cum li intro sed cum li ... et si ampliat ... alia erunt extrema ... aut ... propositionis

Falsa dentro diviso affirmativa est propositio ... in qua a parte predicati ponitur terminus connotativus ... aut inferior subiecto ... aut ... a parte subiecti ponitur terminus connotativus et li intro tenet se ad ... aut ... est exclusiva de li intro cuius subiectum est ... vel quia exponentes eius sunt false ... de intro diviso intelligitur ab opposito ... ... addivisum cum li intro non vel ... silo ...

nec entimematice ... adiunctis cum li intro non vel ... tertio adiacente ... adiacens cum li intro non vel ... li intro non vel ... ad li est vel aut ...

Sophismata ... hominem intro est non esse asinum quod luna non de ... lucere quod luna non demonstrate non lucet ... intro et non esse deum quod homo intro ... est deus si sortes currit sortes intro est ... sortes intro est mortuus sortes intro est vivus ... et esse ... et tantum sit dictum de logica quam sudore copioso labore completum paupertate et persecutionibus satis agitatus a nullo valens ... dare aliquem librum ... quo melius posuissem diceda ... tempore laboris aliquid pietatis ab aliquo sensi preter servum meum dilectissimum Paulum de Novo Castro qui tempore mee persecutionis fideliter in ... coassistens presenti libro ... per me compilata que dominus deus benedictionibus ... replendo perfecte faciat ... Hec enim opere non solum michi ymo ... subministravit ... propter complementum ... operis apponam ... Aristotilis logicam

Aristotilis ... libri sunt quinque libri scilicet ... et topicorum ut sit ad novam attinens logicam priorum aut ... in libro periermeniarum advertere. Obicitur primo liber periermeniarum attinet ad novam logicam ... et de argumentatione et de complexis ... de propositione ... et de consequentiarum regulis ... ad argumentum ... intendit sed de nomine et verbo ut astruat extrema

Priorum est liber aristotilis in ordine librorum vie doctrine primus duobus libris divisus in quorum primo tractatur de ... et attinentiis in secundo vero de ... silogismorum speciebus et quatuor speciebus argumentationibus. Obicitur primo eadem est via constitutiva nature et via doctrine sed liber priorum est de ... quia ... componitur ... consititucionis ... et doctrina ... opposite quia etc.

Subiectum libri priorum est silogismus simpliciter dictus ad quem omnia considerata in eo habent attributionem ut ... in modo vel ut ... Obicitur primo ... ista sciencia considerat ... quia hec considerat ... aut non ... passionem modo nulla ... quibus scientia ... ad aliquem finem ... sillogismus ... non ... de entiteate nec inductione ... nullum esse silogismus ... est ... sit subiectum

Principia constitutiva silogismorum sunt propositiones et termini eosdem intrantes sine quibus ... nequaquam silogismus ... constitui. Obicitur primo silogismus potest constitui non ex propositionibus ... quod ... est oratio ... propositionales ... exponibilibus ... vel sophisticis vel probabilibus nullum illorum ... ex ... propositionibus ... demonstratiuus ... et ... probatiuus et sophisticus

Propositio est oratio affirmativa vel negativa alicuius de aliquo vel alicuius ab aliquo. Obicitur primo sortes est vel non ... oratio affirmativa nec negativa ... quia est affirmativa et negativa simul. Secundo sortes est omnis ... bonus hec non est affirmatio alicuius de aliquo sed aliquorum de aliquo ... sortes est album non esse ... est ... similiter de coloratum et album est coloratum ... vel non est asinus non essent ... quia ... alicuius ab aliquo sed ab aliquibus ... vel affirmativa et negativa simul ... debet absolui ... etc.

Dyaletica ppo est ppo de qua pcitanti quedam est interrogatio contradictorie et silogisant via suppositio argumentis probabilis. Obiciatur primo quod conuenientis probabilis. Obiciatur primo quia demonstratiue et sophistice ppom i^z am^z qz sophistica bz p cuitur idest inquire proditor ut plz requirit de sophistica en non et dicitur sophistice ad hs pro silogisante ex apparentibus et arte sophistice non aut dyaletica et adulterique d^z quia actus ignatus sophistice est arte ex probabilibus apparentibus sed non probabilibus vbi enim desicit probabile ibi sophistice incipere.

Demonstratiua ppo est suppositio alterius partis contradictionis si vera sit et prime et immediatas ppos suppositio. Obiciatur primo si sic sequeretur quod nulla ppo falsa esset demonstratiua quia ista non deus est falsa et demonstratiua aliam et est demonstrabilis p aliam. Ex quo ut principia intelliguntur ppos secundum hoc ibi non ex bene secundum demonstrationem ut sufficientes non probabiles formantur ut premisse tunc si non dicit secundum ut ppos notiores probatiue alicuius quoniam multa secundum sunt sincies premissas eque aut minus probabiles quod est ideo nulle sit ppos imme[diate] i^z am^z quia inter quaslibet dabiles sunt infinite media lis i^z Aristotelem dicitur verum est ut Aristotelem dictum.

Silogistica ppo est oratio qua vel negatiua alicuius de aliquo vel alicuius ab aliquo silogismum ingredibilis ut premissa vel quo. Obiciatur primo non videtur quare potius silogisticam ppositionem diffinit p qualitatem quam quantitatem cum ergo bene quantitas subsint modis sicut qualitas ergo quod pars est canis et ens ergo sortes est homo asinus an ergo sit silogistica ppo. Tertio potius debuit diffinire per verum et falsum quam per qualitatem i^z am^z quia est vis quod silogistica variatur in istis modo i^z Aristotelem dicitur quia quantitas mille modis variatur sed qualitas non Aristotelem sed non ut Aristotelem dicitur non est silogistica quod est plures adequatum dicitur quia est magna adiunctum dicitur non ergo silogistica eius sit ex falsis.

Uniuersalis ppo est que omni vel nulli inesse sit. Obiciatur primo ista esset vniuersalis omnis homo est albus et deus est et omnis ppo si est impossibilis est falsa quod est inconveniens quia est conditionalis valens cum si omnis ppo et ista non esset vniuersalis omnis homo preter sortem currit quia non sit omni inesse quia sorti non et ergo utique homo currit non esset vniuersalis quod est inconveniens i^z am^z quia non sit omni inesse supposito risibili tamen secundum duobus i^z hoc homo est risibilis esset vniuersalis quia sit omni inesse supposito risibilitatem quod homo est risibilis esset vniuersalis quod est inconveniens i^z am^z quia nulli sit inesse suppositorum subiecti asinei i^z primo neuter homo currit non esset vniuersalis quod est inconveniens i^z am^z quia non sit eius nulli inesse secundum in duobus. Solutiones habe in capite.

Particularis ppo est quod alicui vel non alicui et non omni inesse sit. Obiciatur primo omnis homo preter sortem currit esset particularis quod est inconveniens i^z am^z quia cuilibet sit alicui inesse scilicet cuilibet homini et non alicui quia sorti non scilicet non omni. Secundo indefinita esset particularis patet per totam diffinitionem. Tertio sortes non currit esset particularis quod est inconveniens i^z am^z quia sit cursum non inesse alicui scilicet sorti et in hoc aliis. Quarto quidam homo albus non est esset particularis quod est inconveniens quia quidam homo est albus et deus est. Quinto aliquis homo sortes currit. Sexto non nullus homo currit. Nono non quidam homo est. Solutiones non pono ut exercitaris et occupens et in capite teneas argumenta et solutiones adinuentem.

Premisse sunt due propositiones ordinate que in modo et in figura regulate nate sunt esse inesse quibus silogisticare in bona qua et ille quod si premisse sunt vere conclusio erit vera si vero una premissarum erit falsa conclusio erit falsa. Obiciatur primo si diffinitio sit sic sequitur quod secundum modus circularis non esset silogismus quod est inconveniens i^z am^z quia habet plures premissas quam duas similiter cum et consimiles et quod ex silogismo non esset silogismus quod est inconveniens quia in eo non sunt ordinate sed vere et quod habet premisse sunt vere et conclusio maior falsa sicut albus est homo et sicut risibile est albus et ergo risibile est homo. Quarto una premissarum est falsa et tamen conclusio vera omnis homo est homo et homo asinus homo est verum ergo homo et ergo sit falsa patet quia nullus est homo et non est verum.

Maior ppo est ppo que in silogismo premitur ponitur loco illius quia talem sunt sepe esse vniuersalem et alteram particularem vocare dicitur vniuersalis habet maioritatem potius vel in modo tamen aut quia in ea medium combinatur cum maiori extremitate.

Obiciatur primo si sic erit sequetur quod in mente numquam possit fieri silogismus quod est inconveniens i^z am^z quia in mente numquam potest formari maior et minor cum ibi non sit ordo ut premitteretur i^z am^z quia est inconueniens est ut vbi hicauis i^z quod ppos vniuersales et disamis et bocardo non habent maiores quod est inconveniens i^z am^z quia premittunt non sunt vniuersales i^z Aristotelem dicitur immediate dicitur maior quod primo accipitur vel maior ut ad vniuersales vel secundum quod secundum dicitur quod non secundum sunt ut sequitur ergo sit minor patet ergo dicitur sinulacio maiores.

Conclusio est ppo ex premissis directe vel indirecte illata qua ingrediuntur extrema directe vel sine medio. Obiciatur primo nec quod ingrediuntur extrema premissarum i^z am^z quia extrema premissarum si sunt vniuersalia corrupta sunt sed sunt composita manet in premissis et non ingrediuntur eadem in quo est i^z et quod silogismus in dum non esset silogismus quod est inconveniens i^z am^z quia arguat iste silogismus quod est albus currit sortes est albus ergo sortes currit ibi homo currit non est sicut in maiori vbi stabat confuse tamen et in conclusione determinate i^z et quod nullus homo est homo quod homo est homo i^z homo non est homo habet medium intrat quod i^z male dicitur sine medio.

Directe concludere est maiorem extremitatem predicari de minori in conclusione ut in aliquo quatuor modorum directe concludentium scilicet barbara celarent darii ferio. Obiciatur omne equus videt hominem fauellus est equus ergo fauellum videt homo hic maior extremitas non predicatur sed subiciatur quia apte subiecti ponitur et quod aliquis contradictio alia ppositio est vera homo est asinus et contradictio i^z homo est asinus est vera hic totum predicatum predicatur de minori in conclusione i^z et plures sunt modi directe concludentes quam dicti i^z am^z quod debaptibus et decelarent i^z cum eedem premisse debarbara etiam inferunt per conversionem etc.

Indirecte concludere est minorem extremitatem predicari de maiori extremitate i^z quod est in se totum aut eius particulariorem partem et in omnes alios modos preter barbara celarent darii ferio. Obiciatur primo dantur eedem premisse concludentes directe et indirecte i^z nulla erit differentia inter directe concludere et indirecte quia causa sunt eedem erunt et idem effectus i^z et non videtur quare sunt modi ne quo qui indirecte concludunt i^z.

Terminus est in quem resoluitur ppo ut in subiectum et predicatum. Obiciatur primo si sic haberet sequeretur quod terminus ex quibus positus non esset terminus quod est inconveniens i^z am^z quia in eum non resoluitur ppo et quod ipsius non essent termini quod est inconveniens i^z am^z quia earum ppos si resoluitur quod remanet non erunt termini i^z et quod sincategoremata et copule non videtur quare non sunt termini cum sincategoremata et copule variant maxime formam silogisticam et quantitatem et qualitatibus et quod terminus dicitur vel quia terminat intellectum intrinsece sicut propriam et sic sicut tunc chimera non esset terminus quod est inconveniens vel quia terminat ppos in extremum hoc iterum non quia sic nullus terminus qui non potest esse extremum esset terminus quod est inconveniens i^z et non videtur quare sit ppos resoluta in terminos si dicas quod est ausus omnis actus et ista sed contra hoc obiectum multis instanciis quod aut homo asinus currit hic subiectum et complexum et terminus seu extremum i^z et hoc nichil aufertur hoc enim quo hoc nullus erit terminus.

Maior extremitas est terminus sumptus in maiori ppone cum medio. Obiciatur primo tunc sic homo asinus albus sortes homo i^z sequetur quod hic nulla esset maior extremitas quod est inconveniens i^z am^z quia in maiori non est terminus cum medio sed sunt plures termini et et ut secundum termini kathegoreumatica essent maior extremitas vel sincategoreumatica in illo non secundum kathegoreumatica quia est sincategoreumatica ut hic sortes non est hic vbi hoc totum non hoc dicitur quod totum aggregatum ex omnibus terminis quod sit preter extremum in maiori ppone positis preter medium dicitur dicta maior extremitas.

Minor extremitas est terminus sumptus in minori ppone cum medio. Obiciatur primo non sit minor extremitas est terminus i^z am^z quia aliquis est ppo ut hic et iohannes asinus currit aliquis et et et quilibet terminus sumptus in minori cum medio esset minor extremitas tunc etiam sincategoreumata et copule quod est inconveniens Aristotelem dicitur quod arguit vnum sed primo ppo habet se per modum termini in quantum habet se per modum extremi. Aristotelem dicitur cum non in sumere tunc sincategoreumata in quantum talia non sunt termini eo quod terminus hic alter ppre extremalis ppos habere latere aut cum non tunc opportet limitare est terminus kathegoreumaticus.

Medium est terminus bis sumptus ante conclusionem ut conclusionem non ingredibilis subiecto medium. Obiciatur primo si sic erit sequeretur quod nullus silogismus haberet medium quod est inconveniens i^z am^z quia in nullo silogismo

aliquis terminus potest bis sumi ante conclusionem quia si esset bis semel pluribus modis contingitur si scriptus positus immaiori non potest 2m se poni in bore [illegible] medium intrat conclusionem nullus homo est homo quidam homo non est homo [illegible] omnis in baru homo quidam homo non est homo [illegible] aut medium in tercia figura probatur sumitur bis ante conclusionem [illegible] duo media quod [illegible] [illegible] quia habet duos terminos bis sumptos [illegible]

Ars inveniendi medium est sciencia qua quis prompte et agiliter scit reperire medium ad extrema per has scilicet dictiones scilicet ferra [illegible] cageti dafenes hebare gedaco gebali que sunt coniugaciones utiles inutiles [illegible] febas [illegible] et ne prolongetur materia recurre ad librum [illegible] mei in quo ibi posui tibi plures regulas et in magno magna documenta debet tibi tradidi. Obicitur primo [illegible] risibile et [illegible] aliquod est homo [illegible] aliquod est [illegible] hic est [illegible] et nullum habet medium [illegible] ars inveniendi medium non est nugatoria.

Figura est ordinacio trium terminorum secundum subieccionem et predicacionem. Obicitur primo nullus sillogismus est tres [illegible] non est trium terminorum ordinacio [illegible] quia notum est quod plures termini requiruntur ad sillogismum quia duo in prima scilicet in maiore et duo in minore et duo in conclusione [illegible] figura non [illegible] sillogismus [illegible] quia sillogismus est in figura [illegible] aut non est in scripto [illegible] queritur in mente sit figura et si dicis quod [illegible] quia in mente non est ordinacio cum sit [illegible] omnis [illegible] tales termini volunt se in [illegible] cum sint eiusdem speciei specialissime [illegible] quod non volunt se quia natura sic ordinavit ut sint res permanentes non viventes se ne intellectus impediatur in discurrendo

Prima figura est in qua medium in maiori subicitur in minori vero predicatur. Secunda vero figura est in qua medium bis predicatur tercia in qua medium bis subicitur [illegible] vero ubi medium in maiori predicatur et minori subicitur. Obicitur frustratoria est hec figurarum distinctio [illegible] quia idem sillogismus est in omnibus quatuor figuris [illegible] de isto omnis homo non est homo et aliquis homo est homo [illegible] aliquis homo non est homo. [illegible] philosophus ponit tres figuras tu vero quatuor [illegible] male. Ad primum dicitur [illegible] est enim in prima in serto in secunda in sexto in tercia in serto in quarta in serto. Ad 2m dicitur quod philosophus cepit figuram large ergo aut stricte.

Modus est ordinacio duarum proposicionum in debita quantitate et qualitate. Obicitur primo sillogismus expositorius non est in modo et tamen diffinicio [illegible] [illegible] quia hunc [illegible] quod est sor currit plato est ens [illegible] est sor [illegible] plato currit. [illegible] dicamus quod barbara est modus prime figure dantes intelligere quod tres proposiciones [illegible] modum et non due [illegible] non valet quod sit modus prime figure et qui est secunde est tercie [illegible]

Dici de omni seu in toto esse est quando nichil est sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatum. Obicitur primo [illegible] esset dici de omni [illegible] quia [illegible] est sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatum [illegible] esset de omni [illegible] est homo [illegible] quia est [illegible] non valet quod [illegible] sit dici de omni [illegible] propositio universalis in qua predicatum denotatur inesse subiecto et cuilibet contento sub subiecto [illegible] vel [illegible] vel quod aliud. Ad [illegible] dicitur quod est talis regula quandocumque aliquod predicatum affirmatur de aliquo subiecto vel eius parte [illegible] distributo [illegible] predicatum est affirmabile de [illegible] tale subiectum est affirmabile

Mediate regulari predicacio de omni est sillogismum regulari taliter quod non possit nisi mediante alio reducatur ad modum perfectum ut dicunt [illegible] eo quia reducitur per impossibile et hoc modo [illegible] reducuntur. Ad affirmativos et [illegible] reducuntur ad affirmativos ut patet de [illegible] extremo sed non in illo [illegible] sillogismus expositorius etiam ut [illegible] quod est iste homo currit [illegible] iste homo [illegible] currit. Regulari autem immediate predicacio de omni sillogismus est

Dici de nullo seu in toto non esse est quando nichil est sumere sub subiecto a quo non removeatur predicatum. [illegible] regulari predicacio de nullo manifeste quod occulte dicitur de sillogismo occulto. Obicitur primo homo est asinus [illegible] dici de nullo quia nichil est sumere sub subiecto a quo non removeatur predicatum quia quelibet [illegible] ut sor non est asinus plato non est asinus [illegible] in negativum regularentur predicacio de nullo vel etiam [illegible] illorum est dicendum non solum negativum [illegible] in [illegible] reducitur ad [illegible] per impossibile [illegible] non valet quod sit [illegible] dici de nullo quod sit regulari immediate predicacio de nullo [illegible] non omnes [illegible] regulant predicacio de omni et nullo [illegible] de medio [illegible]

Coniugacio utilis est combinacio figuralis in qua ex debita unione extremitatum cum medio sequitur bona conclusio sillogistice illata et in conclusionem debitam unius extremitatis cum alia. Dare terminos in quibus sic est invenire terminos et ex illis constituere premissas ex quibus sequitur aut [illegible] sequi [illegible] manente eadem qualitate et quantitate et situ medii. Regule quadraginta ut arbitror [illegible] de [illegible] in tercia parte huius si clare intelligant [illegible] ad cognoscendum coniugacionem utilem vel inutilem et [illegible] te remitto.

Coniugacio inutilis est combinacio extremitatum talis quod non sufficit [illegible] ad concludendam unam extremitatem de alia sillogistice. Dare terminos in quibus non est invenire terminos et ex eis constituere premissas ex quibus non sequitur [illegible] manente eadem qualitate et quantitate et situ medii. Multe sunt regule [illegible] coniugacionis inutilis [illegible] distributo ad distributum [illegible] male [illegible]

Regule inutilis coniugacionis generales sunt sex regule quarum prima est quod ex puris particularibus vel in [illegible] [illegible] ex puris negativis [illegible] [illegible] negativa in prima [illegible] non [illegible] ubi medium intrat [illegible] si vero una premissarum est particularis [illegible] universalis non [illegible] si [illegible] premissarum est negativa [illegible] non [illegible] Obicitur contra primam sequitur bene aliquod est sor [illegible] homo est sortes [illegible] homo est aliquod. Contra secundam sequitur bene nullus homo est asinus nullus lapis est homo [illegible] lapis est asinus. Contra terciam sequitur bene in ferio [illegible] ubi [illegible] est negativa [illegible] Contra quartam sequitur bene bene cuiuslibet hominis oculus est dexter quilibet hominis oculus est sinister [illegible] hominis cuius oculus est dexter oculus est sinister ibi dicitur non intrat [illegible] le extremum. Contra quintam sequitur bene omnis homo est [illegible] [illegible] homo [illegible] aliquod. Contra sextam sequitur bene nullus homo est asinus quidam homo [illegible] currit quedam [illegible] est asinus

Regule secunde figure inutilis coniugacionis sunt due regule quarum prima est ex puris affirmativis in secunda figura nichil sequitur. Secunda regula quod in secunda regula quod in secunda figura non concluditur nisi negative. Obicitur contra primam regulam sequitur bene omnis homo [illegible] [illegible] omne [illegible] est homo ergo aliquod currit et homo est idem aliquod homo currit. Item lucidissimum planetarum est sol titan est omnis sol [illegible] titan est lucidissimum planetarum. Ergo sequitur bene omnis homo est aliquod [illegible] est aliquod [illegible] est homo

Regule tertie figure inutilis coniugacionis sunt due regule quarum prima est minore existente negativa in tercia figura nichil sequitur. Secunda tercia figura non concludit nisi particulariter. Obicitur sequitur bene omnis homo est [illegible] [illegible] homo est [illegible] [illegible] omnis homo est aliquod nullus homo est asinus [illegible] aliquod non est asinus [illegible] [illegible] sequitur bene [illegible] aliquod est [illegible] aliquod est homo [illegible] aliquod est [illegible] est dare terminos in quibus [illegible] et in quibus nulli

Principia reductiva sillogismorum sunt tria principia scilicet conversio transposicio et per impossibile reductio per que omnes sillogismi imperfecti habent reduci ad perfectum ut evidencior fiat. Obicitur primo non [illegible] quod sit modus perfectus [illegible] imperfectus [illegible] vel omnes modi imperfecti reducuntur ad perfectos quedam [illegible] modorum vel aliquid aliquo illorum [illegible] aliquibus non [illegible] est dicendum [illegible] regule [illegible] [illegible] simpliciter [illegible] per [illegible] [illegible] transposicionem et per impossibile [illegible]

Reducere vnu[m] silogismum ad alium est vnum silogismum inferre ad alium ratione alicuius cause declarationis vel euidentie vel probationis simpliciter vel 2m quod plures possunt duplicem reductionem silogismorum prima ostensiuam et alia que fit virtute conuersionis et per se sit conclusio et quia [illegible] possunt dici tam modales que de inesse [illegible] sancte hoc est aliam [illegible] per impossibile et vbi ex opposito conclusionis cum vna premissarum infertur oppositum alterius premisse et qui reducuntur per conuersionem [illegible] simpliciter [illegible] vel per accidens. Nota [illegible] reducta ad primam [illegible] premissarum.

Silogismus simpliciter dictus est silogismus non contractus ad silogismum dyalecticum demonstratiuum sophisticum [illegible] et ad eos vt totum in modo ad suas partes subiectiuas. Obicitur primo de silogismo simpliciter dicto non [illegible] totum fundamentum huius [illegible] quia [illegible] est huius conclusionis silogismus aut non est [illegible] in medio [illegible] multi silogismi sunt falsi de talibus aut non est [illegible] dicitur quod de silogismo simpliciter dicto est [illegible] de scibili remoto vel remotissimo sed non proximo.

Dyalecticus silogismus est oratio in qua quibusdam positis aliud ab his que posita sunt de necessitate accidit eo quod hec sunt. Nota hec diffinitur [illegible] silogismus et [illegible] et [illegible] veris falsis. Obicitur primo hic non esset silogismus omnis homo [illegible] homo est homo [illegible] quia hic non est aliud ab hiis scilicet a premissis [illegible] est premissis synonima [illegible] nulla [illegible] de necessitate infertur [illegible] non videtur quod [illegible] possibilis si dicas modo [illegible] dispositis [illegible] non [illegible] aut diffinitur quod [illegible] silogismo [illegible].

Perfectus silogismus est qui nullius alterius extrinseci indiget preter ea que supposita sunt per propositos terminos et presuppositas propositiones ut appareat necessitas. Obicitur primo non videtur quid sit perfectus silogismus [illegible] si dicas quod primi quatuor prime figure [illegible] barbara [illegible] sunt adhuc duo [illegible] sex [illegible] si solum isti modi essent perfecti tunc omnes alii essent imperfecti [illegible] sit ita euidentes [illegible] in suo genere sicut alii [illegible] quilibet silogismus est perfectus [illegible] quia [illegible] omnia sibi conrequisita [illegible].

Imperfectus silogismus est qui indiget alicuius eorum que sunt necessaria preter suppositos terminos non aut presuppositas propositiones. Obicitur [illegible] nullus est silogismus imperfectus [illegible] quia quilibet habet omnia sibi conrequisita [illegible] non videtur quod [illegible] totum presuppositos terminos non aut presumptas propositiones [illegible]. Nota diligenter modi dicuntur perfecti [illegible] immediate [illegible] vel [illegible] vel quia alii reducuntur in eos manifeste vel occulte imperfecti aut [illegible] presumptos terminos [illegible] supposito [illegible] manet idem imperfecto sed non manet [illegible].

Reductiuus silogismus est silogismus imperfectus [illegible] reducitur ad silogismum perfectum alterius modorum aut per conuersionem aut premissarum transpositionem aut per impossibile. Obicitur primo non videtur quod sit reducere per conuersionem [illegible] per transpositionem [illegible] per impossibile [illegible] non videtur qui modi sint reducibiles per conuersionem qui per transpositionem qui per impossibile [illegible].

Reductiuus per impossibile est silogismus vbi ex opposito conclusionis cum altera premissarum infertur oppositum alterius premisse [illegible] qualiter silogismum [illegible] figure reducuntur per impossibile ad [illegible] prime figure [illegible] maiorem [illegible] secunda modo [illegible] in [illegible] ducito [illegible] terminis [illegible] secundum [illegible] celarent [illegible] ducere debes [illegible] barbari [illegible] figure reductio fit [illegible] tertia maiorem [illegible] secunda [illegible] minorem [illegible] prime [illegible] felapto des in barbara ducere [illegible] disamis ducere debes [illegible] datisi tu [illegible] ferison.

Mixtus silogismus est silogismus in omni figura constans ex vna modali et alia de inesse vel vna de vno modo et alia de alio modo ostendens qualis debet inferri [illegible] debet esse bonus silogismus. Nota diligenter quod variatio modalium fit quatuor modis primo quia vna premissarum est modalis et alia de inesse et hec fit dupliciter quia maior est modalis et minor de inesse

sit ergo [illegible] in mixta [illegible] modo [illegible] quia prima modalis que designatur [illegible] et alia in esse que designatur [illegible] silaba in [illegible] modalis [illegible] qua maior est inesse et minor modalis. Tertia vbi ponuntur modi conformes in omnibus premissis [illegible] necessario aut impossibile [illegible] difformitas modorum vbi ponitur et dicitur difformis [illegible].

Modo modalis silogismus est silogismus mixtus in qua maior est modalis de quocumque modo dumtaxat et minor de inesse in quo si maior fuit de necessario [illegible] debet fieri de [illegible] aut debet modus in conclusione obmitti si maior de [illegible] in modis [illegible] quod [illegible] non [illegible] si de contingenti tunc [illegible] debet fieri de contingenti [illegible] quod [illegible] vtilis. Nota diligenter quod qualiter [illegible] in [illegible] vtilibus et in eis ponitur modus [illegible] dic quod illa non est sufficiens vtilis [illegible] modalem aut [illegible] de eodem modo [illegible] indefinita aut particularis exempla [illegible] sufficientia [illegible].

Inmodalis est silogismus mixtus in quo maior est de inesse et minor modalis de quocumque modalis de quocumque modo dumtaxat in quo si minor fuit de necessario conclusio non sequitur de necessario sed de inesse si minor de contingenti [illegible] non sequitur de contingenti [illegible] sed de inesse [illegible] non sequitur [illegible] deus est creans omnis [illegible] de necessitate [illegible] est creans [illegible] conclusio [illegible] est creans [illegible] qualiter [illegible] silogizet [illegible] et diligenter vide ne negatio ponatur immediate ad modum ad modum quia [illegible] altius denominationis.

Informis silogismus in quo ponuntur vna modus [illegible] maior et minor [illegible] debet esse de inesse [illegible] si ambe premisse fuerint [illegible] etiam [illegible] non [illegible] de contingenti [illegible]. Nota diligenter quod interdum [illegible] propter impossibilitatem antecedentis ut de currens potest esse ergo [illegible].

Difformis modalis est silogismus cuius premisse sunt diuersorum modorum in quo si maior fuit de [illegible] de [illegible] contingit aut potest [illegible] debet esse de [illegible] et non de [illegible] vltra [illegible] maior vel potest dici quod minor [illegible] debet esse vtilis quod non est sufficienter vtilis quia debet esse vtilis [illegible] modi. Non [illegible] figura vna de [illegible] et alia [illegible] valet [illegible] valet si concluditur talis qualis est [illegible].

Modalis compositus [illegible] silogismus est silogismus in quo [illegible] premisse ponuntur modales [illegible] de vno modo in quibus si ambe premisse sunt de necessario [illegible] debet de necessario [illegible] si ambe [illegible] aut de contingenti non sequitur [illegible] formaliter [illegible] de [illegible] vel de contingenti si ambo de vero sequitur [illegible] de vero si ambe de falso non sequitur [illegible] de falso si ambo [illegible] non sequitur [illegible] de dubio exempla [illegible] causa obmitto.

Compositus difformis est silogismus in quo ponuntur modales [illegible] de diuersis modis [illegible] si maior sit de necessitate et minor [illegible] seu potest [illegible] de contingenti [illegible] de contingenti vel de inesse [illegible] conclusio [illegible] et alia in sensu [illegible] non [illegible] committitur fallacia compositionis et diuisionis.

Contingens ad vtrumlibet est propositio non necessaria qua posita in esse nullum sequitur inconueniens aut impossibile idest [illegible] posita in esse tunc talis de inesse non erit impossibilis. Obicitur primo [illegible] possibile esse [illegible] esse est impossibile [illegible] omnis [illegible] potest esse [illegible] hec [illegible] de inesse est impossibilis [illegible] album potest esse nigrum [illegible] de inesse est falsa scilicet album est nigrum [illegible] impossibilis [illegible].

Silogismus de contingenti ad vtrumlibet est silogismus in qua si maior est de contingenti ad vtrumlibet et minor de inesse [illegible] de contingenti in prima figura sed non [illegible] in secunda [illegible] figura si negatiua fuit de inesse et alia de contingenti [illegible] silogismus sed non [illegible] in tertia [illegible] figura in affirmatiuis [illegible] silogisatio sed in negatiuis non.

Exempla consideram de [illegible] in modalibus silogismis primo de currens esse hominem est possibile [illegible] esse currente est possibile [illegible] omne [illegible] esse hominem [illegible] 2o omne [illegible]

esse hominem est possibile omnem asinum possibile et ex currentem i. omnem asinum possibile est esse asinum hominem 2o omne currens esse hominem est contingens omne asinum esse currente est contingens ergo omnem asinum esse hominem est contingens 3o ex ad esse sedentem est satum a sorte omnem hominem esse ad e satum a sorte ergo omnem esse hominem sedentem est satum a sorte 4o ex currens esse ad est contingens ergo hominem esse currentem est contingens i. omne hominem esse ad est contingens premisse vere et conclusio falsa

Exempla de diversis modalibus primo ex currens est asinus 2o hoc homo potest esse currens i. homo potest esse asinus 3o ex currens potest esse asinus et omnis homo potest esse currens i. omnis homo potest esse currens i. homo potest esse asinus 2o omnem primam causam possibile est non esse creantem omnem deum possibile est esse creantem i. omnem deum possibile est non esse primam causam 5o ex quod est lucens potest non esse luna omnis infimus planeta potest esse lucens i. omnis infimus planeta potest non esse luna 7o deus est creans omnem primam sibi dentem deus ergo primam sibi dentem est creans 6o homo dentem et ad sortes est homo ergo sortes dentem et ad

Reduplicativus sillogismus est sillogismus cuius conclusio est reduplicativa adminus una premissarum ut de reduplicato extremo ut ex bonum inquantum bonum est appetibilis iustitia inquantum bonum est appetibilis Obicitur isti sillogismum sic reduplicativum et non valent ex ille est vole omnis homo inquantum volis est volis ergo quia sic vole esset causa volitus 2o non sed omnis homo inquantum corpus est sibi sortes est homo inquantum corpus i. sortes inquantum corpus est homo

Et infinitas est sillogismus qui fit ex medio variato penes finitum et infinitum et non ex negatione sex modis variatus valens in omni modo et omni figura Obicitur non sed ex non sibi est actus nulla chimera est sibi ergo omnis chimera est non actus ergo quia chimera tunc esset 2o ex non homo currens asinus est asinus sortes est non homo currens asinus i. sortes asinus 3o omne non homo vel asinus est asinus sortes et potest sortes non homo vel asinus est asinus i. sortes et potest sic asinus

Elenchus prior est liber aristotiles in quo tractat de tribus primo de sex proprietatibus sillogismorum et sillogismus sex eis correspondentibus secundo de de tribus qui veniunt circa has proprietates et tertio de argumentatione in generali et quatuor speciebus argumentationis scilicet inductione entimemate deductione et expositorio sillogismo et de sectativo sillogismo ergo posui et in modo vinculatorio multas species sillogismorum et incidit totam presentem materiam compilare sed hic ut ordinem philosophi observare quod ipse post ponit et pauca utiliora

Potestas sillogistica est perfectas sillogismum continua alicuius hypotesis attributa valens ad veritatis ostensionem et falsitatis evidentiam 2o non quod sex sunt proprietates sillogismi que patent per hec metra plus finis cum conversi ipsius et oppositio et ergo reducta et potius has proprietates in species sillogismorum cum utilitatibus et hypotesibus quorum hypotesis autem vocatur supra quod fundatur sillogismus

Sillogismus concludens plura est sillogismus ex eisdem premissis inferens plures conclusiones alio quam modorum aut scilicet conversione aut per subalternationem aut per subsumptionem concilii scilicet submodio aut in modo extremitate aut per equivalentia Hypotesis prime speciei quia premisse concludentes conclusa etiam concludunt concludente Hypotesis huius sillogismi est illa regula quidquid sequitur ad consequens sequitur ad antecedens Secunde speciei quia premisse universales concludentes universalem etiam possunt concludere particularem et ideo scimus huius sillogismum est ut sciamus multiplicare conclusiones sine premissarum multiplicatione

Ex falsis sillogismus est sillogismus quo ostenditur quod si in aliquo sillogismo contingit una premissarum esse falsam et aliam veram quod conclusio potest inferri vera primo

ex ambabus premissis falsis potest inferri conclusio vera illative et non probative ergo aut nunquam potest inferri falsum ergo libenter obiceram multa sed timeo prolixitatem Hypotesis huius sillogismi est illa regula in omni consequentia bona et formali oppositum consequentis repugnat antecedenti Utilitas est ut sciamus quod pro non oportet si consequens sit verum quod antecedens sit verum non est idem ratio

Circularis sillogismus est sillogismus quo ex conclusione et conversa sillogismi vel eius conclusione sillogisatur altera premissarum vel eius conclusione ut unus sillogismus concludit per se et non duo Hypotesis huius sillogismi est duplex prima a convertibili ad convertibile est bona consequentia secunda quod conclusio est formalis consequentia et quando ex conclusione et conversa sillogismi cum conclusione unius premisse infertur conclusio alterius premisse sed hic sillogismum bene valet Utilitas huius sillogismi est ut sciamus quod ex puris particularibus non possunt circulari sillogismi nec negatives vel ubi mutantur termini finiti in terminos infinitos et secunda ut sciamus quod mutato medio demonstratio perit quia multiplex et quia est

Conversivus sillogismus est duo sillogismi quorum secundus ex opposito conclusionis prioris sillogismi infert oppositum alterius premisse ipsam intermedio dicens destructio ad impossibile quia ibi si una premissarum est falsa hic non oportet neque omnis ad impossibile est conversivus sed non econverso Hypotesis eius est ista regula quod ex opposito consequentis cum una premissarum infertur oppositum alterius premisse tunc prior consequentia fuit bona Nota diligenter vide exempla et prestat quod quis sillogismus fit

Ad impossibile est sillogismus qui ex opposito conclusionis per unde cum uno manifeste vero infert unum manifeste falsum et impossibile et propter falsitatem conclusionis infert unam premissarum esse falsam oppositam conclusionis per unde conveniens cum sillogismo quo sunt quod hic fit circa consimilibus terminis dicens aut alio quia finis huius est probare probandi esse verum et sibi oppositum falsum conclusum aut probare priorem sillogismum esse bonum Hypotesis huius sillogismi est ista Si una conditionalis est in reliqua falsa et conclusio utilis ut sciatur veritatem nam non posse sillogismum per impossibile

Ex oppositis sillogismus est sillogismus qui ex premissis contrariis vel contradictoriis sillogisat negative concludendo falsum quia aut idem nec de se ipso vel idem de eodem nisi quod constituatur ex talibus premissis supponentibus vel concludatur quod de modo loquendi inconsueto vel apponatur signum universale affirmativum a parte predicati tunc concludit verum Hypotesis huius sunt regule oppositionum et lex Utilis est in disputatione deducere ad inconvenientia vel scire multa in ingenerantia et usque hic prenuntiatis ergo autem apponam aliquos sillogismos ut plenius ne sit sillogismorum

Ex obliquus est sillogismus in quo altera premissarum vel ambabus ponitur ponitur aliquis obliquus per se vel ut alterius determinatio nominalis vel verbalis prima regula Si sillogismum obliquo distributo in maiori sit talis et in suum verum debet minori et eo aliud debet inferre quod 2a regula si in maiori ponitur aliquis terminus distributus sicut secundum terminum aut sibi tale debet se tenere ad partem predicati cum omnibus inclusis et ergo debet ha [illegible] huius posui et multas regulas tam ex obliquis quam aliis

Cumulatius sillogismus constat ex terminis cumulatis vel quia omnes eius propositiones ex quibus sunt universales aut est sillogismus cuius conclusio est universalis Nota tamen possit dari sillogismus cuius premisse sunt particulares et conclusio universalis dicatur in modo et in figura non sed tamen possent ex aliquibus inferre dicatur quod forte in inquibus casibus probatur quod omnes termini essent cumulatives et quod tamen esset impletus quod cumulus esset notum

Particularis sillogismus est qui est extremis in conclusionibus vel cuius premisse sunt particulares et conclusio particularis vel indefinita Inseparabile casibus ex puris particularibus aliquid sequitur quod conclusio infertur de modo loquendi inconsueto 2o quod subsubiecto distributo subsistitur in bonum 3o si medium in minori accipitur cum relativo identitatis 4o expositorie particularis infert universalem in talibus casibus primo si fit in propositionibus 2o in materia naturali vel in convertibilibus 3o si quis fuit notum

Expositorius sillogismus est cuius medium est terminus singularis singularis contentus et quando ad omnia de omni aut de nullo scilicet consequentia et est duplex expositorius sillogismus scilicet affirmativus et negativus Nota ista est vera in omni sillogismum videlicet sillogismus expositorius et ista falsa sillogismus

expositorius valet in omni figura quia minor subiectum supponit determinate et aliter sophistice falsa est tamen propositio illius scilicet sillogismi expositorii valent in omnibus figuris et non concludit [illegible] omnibus [illegible] aut distributive sed hoc est [illegible] non in omnibus figuris valent sillogismo expositorio

Affirmativus expositorius

A est sillogismus cuius minor est affirmativa et tenet supra hoc principio quecumque uni et eidem sunt eadem inter se sunt eadem. Obicitur in non valent expositorii. Primo iste homo est albus et iste homo est niger, ergo homo niger est albus. 2o iste homo vel asinus est homo et iste asinus vel asinus est asinus, ergo asinus est homo. 3o iste deus est pater et iste deus est filius, ergo filius est pater. 4o iste canis est latrabilis et iste canis est piscis, ergo iste canis est piscis. 5o deus est in hac cena et hec cena non est in [illegible], ergo deus non est in cello. 6o ista est [illegible] et ista est homo, ergo homo est [illegible]. 7o homo est equus, ergo equus est asinus. 8o in hoc loco est homo et iste locus est non homo, ergo non homo est homo. 9o Adam est mortuus et Adam fuit homo, ergo homo qui fuit est mortuus

Negativus expositorius

N sillogismus est cuius minor est negativa et fundatur supra hoc principio quecumque uni et eidem non sunt eadem inter se non sunt eadem. Obicitur ita quod sillogismi expositorii non valent. Primo [illegible] non est asinus, ergo asinus non est [illegible]. 2o iste pater non est filius et iste pater est deus, ergo deus non est filius. 3o Sortes [illegible] et Sortes non currit, ergo currens non [illegible] homo est Sortes et ille non est Sortes, ergo homo non est ille. 5o in [illegible] non est hoc [illegible] non est aqua, ergo in [illegible] non est aqua. 6o hoc non est et hoc erit, ergo quod erit non est etc.

Exercitis (?) sillogismus

H est sillogismus cuius premisse sunt vere et [illegible] in sensu [illegible] sunt vere [illegible] inferentes conclusionem falsam sensu in [illegible]. Obicitur primo hoc premisse sunt vere et [illegible] manifeste falsa: omne currens est asinus et omnis homo est currens, ergo omnis homo est asinus, tantum una homo [illegible] currat et alii homines [illegible] ille vel ille est asinus et Sortes est ille vel ille, ergo Sortes est asinus. 3o non deus est homo et asinus est non deus, ergo asinus est homo. Ad primum dicitur quod ultra hoc requiritur quod [illegible] consensentibus non sit [illegible] hoc autem [illegible] repugnat etc.

Occultus sillogismus

O est sillogismus qui [illegible] forma sillogisticam sed fallaciem [illegible] occultato aut sillogismus manifestus aut quia [illegible] una premissarum [illegible] esse manifeste [illegible] premisse additur aut quia constituitur [illegible] aut cum [illegible] conditionibus non servatis. Primo modo omnes sillogismi apparentes in modis [illegible] sunt sillogismi. Secundo modo sillogismus [illegible] sed entimema et inductio sunt occulti sillogismi. 3o [illegible] ubi non servat conditiones ut nulli [illegible] contingit [illegible] omni homini contingit [illegible] ergo nulli homini contingit [illegible]

Hypotesi est

H sillogismus inferens unam conclusionem non principaliter intentam sillogistice primo et immediate et virtute suppositionis admisse [illegible] infert conclusionem principaliter intentam. Obicitur primo non videtur cur dicatur hypotesis. 2o cur dicatur [illegible]. Ad primum dicitur quia sicut [illegible] pro [illegible] ponit una [illegible] alteri ita hic sillogismus. Ad secundum dicitur [illegible] suppositivus quia presupponit tres terminos et duas [illegible] vel quia presupponit unam conclusionem et transfert se ad aliam

Fatuus vacuus

F et invalidus sillogismus est sillogismus cuius unum extremorum disiungitur per [illegible] disiunctiva petens id quod [illegible] debet dicitur invalidus quia invalide idest sine valore concludit. Dicitur fatuus quia manifeste falsum infert cum tamen premisse non ita sint manifeste falsa. Dicitur divisivus quia dividit partes unius extremi que tamen deberent esse coniuncte vel quia petit in dubium quod tamen deberet probare sed non probat. Dicitur etiam sillogismus mendax quia manifeste infert falsum

Contrassumpti sillogismus

C est sillogismus qui non infert conclusionem principaliter intentam sed [illegible] transfert se ad aliam [illegible] principaliter intenta [illegible] aut [illegible] equalitatem in subiecto aut inequalitatem in subiecto aut [illegible] colore [illegible] si deberem probare ista [illegible] homo est [illegible] et plus probare [illegible] homo est albus [illegible] ista probata probarem principaliter intentum etc.

Defectus circa partes

D eveniens sunt tres defectus scilicet petitio principii

non [illegible] attende falsum et fallacia opinionis. Nota non omnis isti defectus accidunt circa sillogismum quecumque sed aliqui circa aliquos et aliquos non. Unde quantum petitio principii accidit circa sillogismum [illegible] accidit falsum accidit circa sillogismum [illegible] fallacia autem opinionis accidit circa sillogismum [illegible] compositis

Petitio principii

P est propositum probandum sumere tamquam probatum statim aut non statim. Duplex est petitio principii scilicet statim et est quando arguitur ab eodem ad idem. Non statim quando magis notum probatur per minus notum vel eque ignotum. Petitio principii statim probat quod sillogismus simpliciter sed petitio principii non statim contra sillogismum probatum sed [illegible] probat circa sillogismum [illegible]

Non ut causa ut causa

N falsum est quando in sillogismo [illegible] superflue ponitur [illegible] premissa sive talis sit vera vel falsa quod [illegible] esse causa illationis conclusionis [illegible] sequitur [illegible] vel falsum ut de contrariis corruptionum est generatio sed vita est contraria corruptioni et anima est vita, ergo vita est generatio. Nota hic defectus coincidit cum fallacia secundum non causam ut causam sed [illegible] differt quia iste defectus fit in sillogismo [illegible] sed [illegible] fit in ostensivo

Fallacia opinionis

F est defectus in anima quo quis duo contradictoria vel contraria admittens opinatur simul esse vera [illegible] sillogismum ex oppositis. Sed an aliquis homo possit opinari duo contradictoria esse simul vera, arguitur quod sic. Primo in principiis [illegible] opposita assentiendo [illegible] principiorum [illegible] oppositis [illegible] 2o [illegible] opinionem scilicet [illegible] malum est faciendum adveniente [illegible] malum quod est [illegible] dicitur [illegible] et [illegible] non [illegible]

Argumentatio

A [illegible] est oratio [illegible] habens antecedens et consequens cum nota illationis. Conclusionis [illegible] quod [illegible] partes sunt vel mentales sibi correspondentes [illegible] sic argumentatio est ratio idest est processus [illegible] faciens fidem et assertionem dubie [illegible] conclusionis dubie et sunt species argumentationis quatuor

Inductio est

I progressio a singularibus sufficienter enumeratis ad suam universalem ad sillogismum reducibilis si omnia singularia [illegible] [illegible] et ponantur pro medio et [illegible] universalis fiat [illegible] extremitas et subiectum universalis fiat minor extremitas. 2o duplex est inductio videlicet explicita et implicita. 3o quod licet non possint omnia singularia enumerari quia sunt infinita et dato quod sint finita adhuc [illegible] enumerare [illegible] addi et [illegible] formalitate dato quod omnia [illegible] enumerata

Exemplum est

E [illegible] ostenditur in esse extremo [illegible] simile quod in est [illegible] Petrus hispanus sic diffinit: exemplum est quando unum particulare probatur per aliud particulare per aliquam similitudinem in utrisque repertam. Reducitur exemplum ad sillogismum sic quod [illegible] medio [illegible] extremi [illegible] similitudinem et subiectum antecedentis et consequentis [illegible] extremitate et [illegible] consequentis et antecedentis [illegible] maior extremitate

Deductio est

D argumentatio in qua antecedens non est absolute notius vel credibilius consequente et tamen facilius sillogisabile vel probabile quam [illegible]. Duo sunt modi deductionibus [illegible] quando maior est nota et minor credibilior quam conclusio. Secundus modus est quando maior et minor sunt eque dubie [illegible] tamen [illegible] sunt sillogisabilia et probabilia quam conclusio [illegible] de sillogismo et non de entimemate

Entimema

E est sillogismus constans ex icotibus et signis idest ex propositionibus probabilibus veritati vel coniecturaliter [illegible] vel necessarius quod [illegible] designatur sicut in exemplo [illegible] floret [illegible] estati [illegible]. Entimema dicitur sillogismus truncatus quia [illegible] una premissarum obtinetur et dicitur [illegible] quod est [illegible] mente quod est [illegible]. Obicitur diffinitio [illegible] quia dicitur constans ex [illegible] propositionibus probabilibus et [illegible] propositionibus [illegible] hoc autem [illegible] [illegible] prius

Instantia est

I propositio propositioni contraria idest quod est propositio contradictoria conclusioni [illegible] qua [illegible] propositi conatur sub [illegible] oppositionem. Hec species argumentationis [illegible] obtinet scilicet locum [illegible] oppositi [illegible] opposita [illegible] disputatione opponit et ibi loquitur et ponit [illegible] sillogismo in [illegible] non potest sillogisare in [illegible] et tamen sit dictum sub compendio de libro priorum qui vult argumenta huius libri [illegible] ad magnum [illegible] ibi tanta reperiet copia quod [illegible] potuit [illegible] hominem tanta [illegible] fieri potuisse

[E]lencorum

est liber aristotilis duobus libris condi|tus in quorum primo agitur de silogismo sofistico et eciam fallaciis in secundo vero ostenditur quomodo uti|lis est sophistica de cautelis et solucione. Subiectum huius libri est argumentacio sofistica ex quibus d|icitur elencorum. Alii dicunt quod sit redargutio cuius passio est esse illatiuum contradictionis ex suo antecedente sofistico et non vere aut probabiliter.

[S]illogismus sophisticus

temptatiuus et litigiosus est processus ratiocinatiuus apparens concludere aliquod aliquando tamen non concludit. Iste silogismus habet sic duplicem causam scilicet causam apparentie propter quod apparet esse bonus processus cum non sit et aliam habet causam non existentie et causam cur non est talis processus.

[S]ofistica est sciencia

docens argumenta sophistica facere et eadem sicut scire artificialiter dissoluere. Obicitur primo sophistica non est sciencia in anima quia sciencia dicitur esse habitus verus sofistica autem est habitus erroneus per argumenta sofistica generatus. Respondeo et dico quod sciencia dicitur argumentum dicitur capiendo sofisticam ut argumenti probat unde est quod non est sciencia secundum tali modo ut diffinicio exprimit.

[S]ofista est aliquis

habens sciam confingendi aptitudinem argumenta apparencia non autem existencia ut sic in quantum talis si non esse comodo se sapiens vere, sed apparent. Eligit tamen magis apparere sapiens cum gloria quam esse sapiens sine gloria. Patet hoc primo auctoritate philosophi qui dicit sofistica est apparens sapiencia et non existens idest quod secundum eam sofista vult magis apparere sapiens quam esse.

[O]pera sapientis

sunt duo principalia opera scilicet non mentiri de rebus quas novit idest non ponere sciente conclusionem falsam et mencientem posse redarguere idest posse scire ostendere aut conclusio sit falsa. Vel sic opera sapientis duo autem sunt oppo|nentis et respondentis.

[S]ofistica disputatio

est actus inter arguentem et respondentem obuiatus secundum aliquem processum ratiocinationis qui videtur concludere aliquod quod tamen non concludit similiter admuenta propter apparentem victoriam obtinendam. Doctrinalis et demonstratiua et dialectica disputationes dicuntur proprie disputationes sed sophistica secundum quod quia mediante ea putantur et tamen non sunt proprie dici ratiocinatiuis processus in quantum habet aliquam apparentie causam ratione alias diceretur non ratiocinatiuus in quantum inutiliter infert.

[L]itigiosa disputatio

est que procedit ex hiis que videntur probabilia non autem sunt vel que procedit ex hiis que videntur probabilia et tamen est hic eum qui similat se habere sciam hic litigiosa et temptatiua procedens accipiuntur ex hiis idest ex principiis quibus que facilius ordinata sunt animo vidensque sunt talis qualem se similat vel animo sic magis procedat ex hiis que videntur probabilia et non sunt.

[M]etha est finale in

conuenientibus adque opponens vi argumenti intitur ducere videntem respondentem ad concedendum falsum vel inopinabile vel ut neget plus quam concessum vel concedat plus negatum vel sileat vel titubet aut incongrue loquatur aut rasteatur vel idem sic repetat conclusio respondentis ponit quinque metas scilicet falsi inopinabilis reduccionem incongruitationis et soloecismum sed quia a principio locorum tibi posui so|hic non reitero.

[F]allacia est

deceptio ante|puens ex quo quod aliquis processus ordinatus credit probare aliquam conclusionem quod tamen non probat propter aliquem defectum in probatione illacione vel conditione sibi annexum dicitur sit et fallacia peticionis in illacione scilicet quia non est bona hinc in contradicione hoc dicitur propter elencum.

[U]tilitas fallacie

est vtilitas qua ostenditur quod fallacie sunt vtiles ad inuestigandum et altificandum ingenium et exercendum propter nature imitacionem ad fatigandum proteruum respondentem et ad exercitacionem de sciencia aliquibus primo vnunificant ingenium in causis defectus inuestigatione altificant quia non intortive sistit sed medullam querit exercet in quantum sic caute ut pro fortior existat fatigat proteruum quia sicut concedit istam prope et hominem album esse homines ita istum concedet de album prope est esse homines propter vocis indempnitatem.

[F]allacia in dictione

est deceptio proueniens propter vocis tenorem aut eorum multiplicitate inducentem tale quod si vos aut signa ad placitum instituta non essent tales fallacie eciam non forent. Dicitur multiplicitatem quia hee fallacie proueniunt aut vocis multiplicitatem actualis aut habitualis aut fantastica.

[N]umerus fallaciarum

in dictione est numerus quo ostenditur quod sex preter sunt fallacie in dictione probant dictiorem educant significante scilicet equiuocationis diuisionis amphibolie compositionis accentus figure dictionis sumpte penes multiplex aut actuale aut potentiale aut fantasticum. Sufficientia harum fallaciarum posui tibi in magno vinculatorio loci hoc obmitto.

[M]ultiplex est dictio

vel oratio eadem in materia habens plures sensus vel ex parte impositionis de per se vel vnum ex parte impositionis et alium ex parte male significantis. Et est triplex scilicet actuale et est dictio vel oratio eadem in materia vel forma in modo proferendi habens de per se plures sensus ut canis. Potentionale est dictio vel oratio eadem in materia et diuersa in forma habens diuersos sensus de per se. Fantasticum est dictio vel oratio eadem in materia et non in forma habens duos aut plures sensus vnum per se et alium ex parte male consignificantis.

[E]quiuocationis

fallacia proueniens ex parte significatiuo deceptiua in bono propter indempnitatem vocis aut scripti tamen quod tamen non est bonus propter diuersitatem conceptuum quibus iste terminus subordinatur in mundo et habet hec fallacia tres distinctos modos et eos ponam quemlibet modum per se cum suis argumentis et solucionibus quod erit multum vtile ad specialia descendendo et non in generalibus ligata mente ambulare.

[P]rimus modus

equiuocationis fallacie est que fit secundum equiuocationem casui idest propter dictionem que sit plura ex parte primo. Silogismus huius primi modi sic: Omnis canis est sidus celeste est canis igitur sidus celeste currit. Secundus quicquid est in vase est color liquor est in vase igitur liquor est color. Tercius Sor est filius platonis et Sortes est filius aconis igitur filius aconis est filius platonis. Quartus quicquid est comedit lapis est ergo lapis comedit. Quintus quicumque discunt sunt scolares magistri discunt ergo magistri sunt scolares. Sextus quicquid est de monte est lapis Sortes est de monte igitur Sortes est lapis. Septimus sit quicumque sunt episcopi sunt sacerdotes asinus est episcopi ergo asinus est sacerdos. Octauus sit quicumque sunt omnium habent suos asinus est omnium ergo asinum habent suos.

[A]d primum dicitur

quod li canis in maiore supponit pro animali latrabili et ibi consequenter. Ad secundum dicitur quod li in maiore capitur sit locatum in loco et in bonum sit accius de suo subiecto. Ad tercium quod cum quod exponitur est in pluribus. Ad quartum li est adiacens in maiore li discunt accipitur passiue et in bonum sciam. Ad sextum li de in maiore denotat circumstantia cause materialis in minore circumstancia loci. Ad septimam li episcopi in maiore est nominatiui casus et in bonum genitiui.

116

Secundus modus fallacie equivocationis est quando aliqua dictio
sic plura per se equivocum a consilio
et unum sit primum et aliud aliomodo et in
quidam transsumptione a primaria impositione ad
secundariam. Penes hunc modum sume exempla
omnis homo et homo et iste homo pictus est homo
ergo homo pictus est risibilis. Secundo quicquid currit habet
pedes aqua currit ergo aqua habet pedes. Tertio omnis
homo componitur ex corpore et anima homo pictus
est homo ergo et cetera. Omnis forma dividit a beo quod
est forma figura est forma ergo. Quarto omnis pes
hominis est animal pes pontis est pes ergo pes pontis
est animal. Quinto omne signum est animal urina est signum ergo

Ad primum dicitur quod
non valet quia medium in minori supponit pro
suo significato primo et in maiori pro significato minus principali
et aut talis determinatio debet obviari illa
divisione et debet maior etiam addi ad medium et sic per
necessitatem forma argumenti potes solvere si clare
consideras et cetera. Adhuc ponitur alia forma que tamen
habet speciem et tamen quod positum in magno vinculato
toto adminus tamen argumenta huius secundi modi
et multa videntur levia audiendo et si debet ad eorum
respondere fatigabitur anima eius et ideo potius dili-
genter proficiant circa ista

Tertius modus equivo-
cationis fallacie est modus proveniens ex eo
quia aliqua dictio secundum se sola posita significat et
alteri iuncta significat plura sub quibus habet aliud
sive quod sub forma. Exemplum primum omne animal
est genus omnis homo est animal ergo omnis homo est genus.
Secundum omne vole est dictum hominis vole et idem hominis
ergo idem hominis est dictum hominis. Tertium nullum vivum est
mortuum omnis homo est vivus ergo nullus homo est
mortuus. Quartum nullus homo qui est generabit omnis
homo est homo ergo nullus homo generabit. Quintum nullus senex erit
puer antichristus erit senex ergo antichristus non erit puer.
Sextum nulla mulier erit virgo mater antichristi erit mulier
ergo mater antichristi erit mulier virgo. Septimum non in preteritum
contingit esse futurum antichristum contingit esse preteritum
ergo antichristum non contingit esse futurum

Ad primum dicitur quod quando
in aliqua propositione universali vel particulari ponitur ali-
quis terminus per se cum signo universali vel particulari in
inventione respectu alterius termini secundum in-
tentionis talis est distinguenda quia potest capi
materialiter pro se vel simpliciter et sic est consimilis solutio
ad secundum simile ad primum dicitur quod non valet quia arguitur ex
puris indefinitis. Ad tertium dicitur quod arguitur a
non amplo ad amplum cum distributione sic patet
dicta ad quartum vel dicitur ad quintum quod arguitur
a non restrictum ad restrictum cum distributione et de
alia patet similiter in eadem

Elenchus equivocationis
est dictio qua ostenditur quod verum infinitas
tamen nomina vero finita sit quod necesse est unum
non plura sicut Aristoteles dicit res habi-
tum ad disputationem ferre non valemus sed utimur
nominibus pro rebus necesse est quod unum non plura
sive quod res infinite nomina vero finita et intelligitur
hec ratio conditionata primus fallacia equivocationis
modus fit penes equivocum a casu secundus a consilio
hoc etiam penes loycales proprietates scilicet penes suppositionem
ampliationem appellationem restrictionem et cetera

Amphibologie fallacia
fallacia proveniens ex parte multiplicitatis
orationis sive hec quod potest in ea aliquis
tamen equivocum causa tentus sumens
causam apparentie existentiali orationis respectu
non autem existentie ex multiplicitate hoc. Sunt autem eius
tres modi de quibus in sua dicta cum paralogismis
eorum atque argumentibus

Primus modus amphibolo-
gie est deceptio proveniens ex eo quia aliquid in
oratione ad placitum instituta ex primo co-
respondet distinctis orationibus non propter ali-
quod dictum equivocum in ea positam paralogismum
huius modi sit primus quicumque vellem capere
me vellem quod hostes caperent me sed inimicos velle
me capere ergo vellem quod inimici caperent me. Secundum
hominem currente Sortes est asinus Sortes est homo ergo Sortes
currente homo est asinus. Tertio omnem deum esse deum est
verum et tamen omnipotentem sanctum esse deum ergo tamen
omnipotentem sanctum esse verum quintus in quia nulla
alia sanctum esse verum ergo omne tacentem contingit
loqui hec tacens et tacens ergo

Ad primum dicitur quod
deceptio oritur ex diviso termine. Ad secundum quod
deceptio oritur ex duobus ablativis in consequentia
quationis positis quod vel potest esse verum sicut non
silogizat vel ratio sicut quod potest esse ista verum tamen demum
est esse deum sicut tamen et verum vel composita tunc dicitur opposita
est intima. Ad tertium dicitur quod est defectus ex parte modi

Secundus modus
amphibologie est qui provenit ex eo quod aliqua
oratio sit plura unum ex impositione primaria
aliud ex impositione secundaria. Sub huiusmo-
di sit primus quicumque vendit oleum vendit liquorem
adulator vendit oleum ergo. Secundum de aliquo si est
verum est asinus omnis homo est aliquo si est verum ergo.
Tertius in aliquo dum dormit vigilat omnis homo
est aliquo dum dormit ergo nullus homo vigilat. Quartus
quicquid est incalescente est distinctum a calefacto
sed calefactio est incalescente ergo

Ad primum dicitur quod
medium in maiori accipitur in sensu proprio in minori
aut in sensu transsumptivo. Ad secundum dicitur quod
maior est falsa et si probabit si de aliquo
credibile omne aliquo est asinus ergo de aliquo si est
credibile et cetera dicitur ab ipsa conclusione non valet illa
conclusio dicitur quod in sensu locato quoniam sit falsa
aliquo quod minor et hoc patet ante. Ad quartum dicitur per
distinctionem bonitatis et cetera

Tertius modus amphibo-
logie est deceptio proveniens ex eo quod ali-
qua pro parte posita habet unum sensum et ex ad-
iunctione unius cum alia oratione habet alterum
sensum. Sub illo huius sit primus quicquid Sortes scit hoc
scit scilicet Sortes scit ergo scilicet scit. Secundum quicquid est in
Sorte distinguitur a Sorte Sorteitas est in Sorte ergo Sor-
teitas distinguitur a Sorte. Tertius omnis mulier
que damnavit salvabit Eva est mulier que dam-
pnavit ergo Eva salvabit. Ad primum quoniam debet distin-
gui. Ad tertium fit distinctio ratione in vel ratione
significati et veritati. Ad quartum dicitur per distinctionem
relationis simul et cetera

Compositionis fallacia est
deceptio habens causam apparentie ex
unitate illationis propter sensum divisum
verum qui est in sensu causa non habens defectum
propter sensum compositum qui est in illato. Tres sunt
modi eius primus quando arguitur a sensu modali diviso
ad compositum. Secundus quando arguitur cum aliqua de-
terminatione aptius collocata in composite cum suo determinabili
quam in antecedente. Tertius modus quando arguitur a toto
divisa conditionali vel temporali ad categoricam de toto disiu-
ctivo vel conditionato extremo

Divisionis fallacia est
deceptio proveniens ex eo quia in sensu compo-
sito propositus verus in illato vero ponitur
sensus divisus falsus. Tres sunt modi eius
primus quando arguitur a modali de composito ad divisum
sensum. Secundus quando arguitur cum aliqua determinatione
quam in antecedente magis apte adiungitur determina-
bili quam in composite. Tertius quando arguitur a categorica de
toto aut disiuncto vel conditionato extremo ad propositionem co-
pulativam disiunctivam vel conditionatam

Argumenta istarum fal-
laciarum sunt ista possibile est sedentem ambulare est im-
possibile Sortes est sedens ergo possibile est Sortem se-
dentem ambulare. Secundum quicquid vivit semper est hu-
manum vivit ergo humanum semper est. Tertium sicut homo est impossibile
hoc tamen est falsa ergo unus homo sicut est impossibile est
falsum. Existimo tale possibile est album esse hominem
ergo de albo possibile est esse hominem. Quintum quicquid
Sortes nunc scit hoc didicit ergo quicquid Sortes scit didi-
cit nunc et cetera

Ad argumentum ad primum dicitur quod arguitur a modali in sensu diviso vero ad modalem de sensu composito falso. Ad secundum vel licet propositio tenet se ad partem subiecti sit maior est vera et tunc minor debet sit formata in sua virtute propositio et tunc minor est falsa si vero licet propositio in maiori tenet se ad praedicatum maior est falsa. Ad tertium dicitur quod arguitur ab improprio ad idem et cetera.

Accentus fallacia

est deceptio animi proveniens ex eo quod aliquis processus ratiocinationis creditur probare aliquam conclusionem propter proprietatem dictionis vel dictio in maiori vel in minore posita que tamen non probat propter diversitatem. Tres sunt modi. Primus ubi in antecedente dictio est ut una in mente vero ut due. Secundus quando in una praemissarum dictio est cum aspiratione et postea sine et alius quando in una praemissarum ponitur sillaba brevis et in alia longa.

Figure dictionis

est fallacia habens causam apparentie ex similitudine terminorum complexorum vel incomplexorum habens defectum ex diversitate modorum significandi vel praedicandi eorundem. Tres sunt modi aliqui autem ponunt quatuor modos istius fallacie sed de quibus praedicabo specialiter sicut et aliis fecissem sed brevitas cogit me abreviare.

Primus modus

figure dictionis est qui provenit propter diversitatem accidentium grammaticalium diversarum dictionum ad soloecismum frequenter producentium. Sillogismus huius modi sunt primus de albumine colorantium omnis homo est albus ergo omnis homo est coloratum quia in similitudine sed de albo est coloratum de ligno est album et secundo omnis homo est albus femina est homo igitur femina est albus. Tertio omnis aqua est humida fluvius est aqua igitur fluvius est humida. Quarto ergo sua coloratura a carne est alba vir est sua colorata albedine igitur vir est alba.

Ad primum dicitur

quod accidens grammaticale variatur mutatur enim genus cum li homo vel sit debet fieri ut mutetur neutrum in masculinum quod includitur etiam sed neutrum non includit in eum. Ad secundum dicitur quod li femina cum in minori additur li homo quod non includit femininum genus sed non ad li albus quod masculinum et feminum sunt divisa et praedicta quia ad alia similiter et cetera.

Secundus modus

est qui causatur ex hoc quod dictiones in aliquo sillogismorum posite propter hoc quod sunt similes in voce estimantur similes etiam in modo significandi cum tamen varii modi significandi eis correspondeant exemplum de nomen terminatum in a exceptis excipiendis et cetera femininum generis et nomen secundo Sortes non habet bovem pinguem et Sortes dedit Platoni bovem pinguem igitur Sortes dedit Platoni quod non habuit. Tertio quicquid heri vidisti hodie vides album heri vidisti igitur album hodie vides posito quod heri Sortem vidisses qui fuit albus et hodie sit niger. Quarto quotcumque digitos heri habuisti hodie habes sed decem digitos heri habuisti igitur decem digitos hodie habes. Quinto quicquid heri emisti hodie comedisti carnes crudas heri emisti igitur.

Ad primum dicitur

licet li poeta terminatur in a non tamen convenit ei modus significandi qui convenit li musa vel minor sit debet formari poeta est nomen terminatum in a exceptis excipiendis et hoc est falsum. Ad secundum dicitur quod hoc est in medio contingenti aut ad hoc non oportet sequi illationem. Ad tertium conceditur consequentia quo ad substantiam et quantum sed bene ista negatur ergo hodie album vides propter appellationem. Ad quartum dicitur quod mutatur quid in quantum vel dicitur ut ad secundum. Ad quintum conceditur consequentia sed bene ista negatur ergo crudum comedisti propter appellationem subiecte crudi et hoc est falsum.

Tertius modus

est qui causatur ex eo quod alique dictiones in uno ordine situate sunt propositiones veris quod eedem dictiones alio ordine situate causaverunt illationes aut propositiones veris exemplum omnis homo est albus igitur albus est omnis homo simile de parte continua aliqua pars est hoc. Tertio sicut fuit aliquis homo igitur aliquis homo fuit sicut. Ad primum dicitur quod arguitur a dictione stante confuse ad eandem stantem determinate respectu eiusdem distributi et consequentia non valet. Ad secundum similiter dicitur. Ad tertium dicitur similiter ut ad primum.

Quartus modus

figure dictionis est quo talis praedicamenti praedicati mutatur in terminum alterius praedicati ut sunt ista sophismata quicquid heri fuit hic mitus hic hodie fuit hic mitus sed album fuit heri hic mitus igitur album est hodie hic mitus in casu antecedente. Secundo quicquid est auditum a Sorte est prolatum a Platone sed falsum est prolatum a Sorte igitur falsum est prolatum a Platone posito quod Sortes protulisset ista homo non est asinus et Plato blandiatur negationem solum numerus in numerum ut hic supponit continuat essentia divina est hic supponitur igitur essentia divina continuat. Quarto hic supponitur bibit hoc quod est hic supponitur igitur hoc quod bibit.

Extra dictionem

fallacia est fallacia causata per accidens et cetera scilicet quod eius apparentie causa et defectus non est ex parte vocis sed ex parte significationis vel significatorum ad placitum institutorum sed magis ex parte rei. Et sunt septem scilicet accidentis consequentis et secundum quid et simpliciter ignoratio elenchi petitio principii secundum non causam ut causam et secundum plures interrogationes ut unam. Sufficientiam harum fallaciarum pertranseo.

Accidentis fallacia

est deceptio proveniens ex eo quod una dictio secundum materiam idest secundum easdem litteras et sillabas subdivisas accidentibus plura sunt. Causa apparentie huius fallacie est unitas dictionis secundum materiam idest secundum litteras et sillabas. Causa defectus seu non convenientie bonitatis que est diversitas significatorum dictionis plate ad diversa accidentia.

Primus modus

fallacie accidentis est deceptio proveniens ex eo quod distincta exempla propter aliquam convenientiam in aliquo tertio creduntur etiam converti inter se exemplum omnis homo et alius asinus est alius ergo asinus est homo et hoc est alius a choro isto conversus et homo igitur conversus est alius a choro isto exemplum ab homine choruscus et alius igitur a choro isto choruscus et alius. Tertio homo est species Sortes est homo et Sortes est species. Quarto Sortes est monachus et Sortes albus igitur Sortes est monachus albus.

Ad primum dicitur

quod est inutilis conclusio in sermone quo ubi cuius est in parte minoris seu distinctis ad alios duos. Ad secundum dicitur quod in nulla figura est hic modus. Ad tertium dicitur similiter. Ad quartum dicitur quod non valet de rigore licet in maiore li Sortes sit terminus et species in consequentiam quod li species non bene convertitur illi termino Sortes. Ad quintum applicatio est mea vel quia arguitur ad idem a coniuncta respectu eiusdem et cetera.

Secundus modus

est qua duo praedicata praedicantur de aliquo diversimode in praemissis vero et propter hoc creduntur quod debent praedicari de eodem coniuncti vero exemplum iste canis est pater et iste canis est tuus ergo iste canis est pater tuus. Secundo negative sicut iste non est albus et iste est monachus igitur iste non est albus monachus. Ad primum dicitur quod tunc videlicet sicut unum non est aliquid alterius nec ambo sunt accidentia eiusdem et cetera sic etiam et de secundo dicitur. Ad quintum aliqui talem modum tunc causari quando credit propter convenientiam extremitatum cum medio credit extremitates inter se convenire ut omnis homo est alius a Socrate alius igitur asinus est homo.

Secundum quid et simpliciter

est fallacia extra dictionem habens causam apparentie et defectus propter apparentem convenientiam dicti simpliciter cum dicto secundum quid. Dictum simpliciter est talis subiectum sine isto cum quo sicut talis respectu cuius dicitur simpliciter. Dictum secundum quid est talis subiectus addito aliquo cum quo non sicut talis respectu cuius dicitur dictum secundum quid.

Primus modus huius fallacie est quando arguitur ab eo cum adiacente ad esse simpliciter adiacens affirmative cum ampliatione vel negative simpliciter et absolute vel respectu alicuius addito ad simpliciter tali obmisso vel non absit secundum adiacente negative quando arguitur addito in non absit secundum adiacente negative quod arguitur ad cum adiacens quod antichristus est opinabilis ergo antichristus est. Equalis igitur cum impossibilem de subiecto ergo antichristus est opinabilis ... ergo est; Adam est mortuus igitur Adam est; Sortes non est; Cesar est ... ergo est futurus igitur Sortes non ... homo est quia est in materia quia ... est sutor igitur Sortes non ... valent secundum bene Sortes est homo igitur Sortes est Sortes est homo mortuus igitur Sortes est mortuus ergo non ... igitur Sortes est homo

Secundus modus est quando arguitur ab addito secundum quid ad simpliciter affirmative vel etiam negative secundum quod primum Ethiops est albus secundum dentes igitur ethiops est albus simpliciter homo est non albus igitur homo non est albus. Secundo et tertium secundum modum ista consequentia non valet Sortes non est producibilis igitur Sortes non est ab eo cum adiacente negative et penes istum secundum modum non valet Sortes est percussus lato igitur Sortes est percussus licet in simili secundum Sortes est percussus ... igitur Sortes est percussus

Consequentis fallacia est deceptio proveniens ex eo quod propter bonitatem alicuius consequentie creditur etiam alia consequentia sequi ad antecedens quo tamen non sequitur ad illud antecedens. Causa apparentie est convertibilitas antecedentis et consequentis causa non existentie est diversitas eorum

Primus modus fallacie consequentis est quando arguitur a positione consequentis ad positionem antecedentis propter hoc ut credit videns ... quam esse bonam quia illa est bona ... de antecedentis ad positionem consequentis ut si diceretur ita consequentia est bona homo currit igitur animal currit et ista valet animal currit igitur homo currit simili committitur hic modus quando arguitur ab inferiori distributo ad superius distributum vel a termino stante confuse tamen ad eundem stantem determinate aut ab inferiori ad superius negative ut quem omnis homo currit igitur omne animal et simul omnis homo et animal igitur animal et omnis homo simul omnes asinum videt homo igitur homo videt omnem hominem

Secundus modus consequentis fallacie est quando arguitur a destructione antecedentis ad destructionem consequentis ut nullus homo currit igitur nullum animal. Secundo quando arguitur ab inferiori ad superius negative ut Sortes differt ab Platone igitur Sortes differt ab homine de futuro habet preteritum igitur quod non est futurum non habet preteritum et propter hoc dicitur fallacia consequentis quia arguitur a mutatione ... ad ... consequentis.

Tertius modus fallacie consequentis est quando arguitur a singularibus insufficienter enumeratis ad universalem vel a propositionibus ex quarum ... sumpta est infinita ad universalem sive ad dicionem ... vel quando arguitur a propositione habente duas causas veritatis ad eam que non habet nisi unam causam veritatis ut quando Sortes habet pedes ... igitur ... alius habet pedes ... bos fuit mas ... leo ... asinus igitur ... alius fuit masculus tu non dimisisti comedere ... igitur comedis ...

Ignorantie elenci est deceptio proveniens ex eo quia non observantur conditiones alique vel aliqua ad elenchum correquisite vel correquisita. Causa apparentie est observatio conditionis elenchi. Causa defectientie est non observatio conditionum ad verum elenchum correquisitarum

Primus modus ignorantie elenci est deceptio proveniens ex eo non observatione conditionis conditionis quia non ad idem arguitur. Exemplum Sortes currit ad ... et non currit ad ... igitur Sortes currit et non currit simile homo currit et nullus homo mortuus currit igitur homo est et non est simile quatuor est duplum ad duo et non est duplum ad tria igitur est duplum et non duplum

Secundus modus ignorantie elenci est deceptio causata ex eo quod arguitur ad elenchum ad conditionem non autem contradictionem ut idem et idem tu es albus secundum dentes et es niger secundum caput igitur tu es albus et non albus simile hoc est duplum ad unum secundum longitudinem et non est duplum ad aliud secundum latitudinem igitur hoc est duplum et non duplum

Tertius modus est deceptio causata ex eo quia videtur arguere secundum rem cum tamen non arguitur simpliciter ad contradictionem ut quando Sortes currit contingenter et non currit necessario igitur Sortes currit et non currit simile homo est species et nullus homo est species igitur homo est species et non species simile ... modo ... et non modo ... igitur ...

Quartus modus est deceptio causata ex eo quia aliquis precessus in ratiocinatione videtur arguere simpliciter ad contradictionem ut quando Sortes currit contingenter et non currit necessario igitur Sortes currit et non currit simile homo est species et nullus homo est species igitur homo est species et non species simile ...

Quintus modus est deceptio causata ex eo quia aliquis precessus in ratiocinatione videtur arguere ad contradictionem in premissis secundum tempus cum tamen non arguitur ad idem tempus ut manus mea est clausa in ... hora et non est clausa in decima igitur. Solutio omnium horum paralogismorum est quia videtur contradictio in premissis cum tamen non sit

Elenchus est sillogismus contradictionis probativus contradictionis conclusionis ut sit ad idem secundum idem cum eadem denominatione et ad idem tempus. ... est elenchus scilicet verus et falsus. Ad verum elenchum requiruntur tria primo quod sit bonus sillogismus secundo quod sit probativus tertio quod in eo debite capiatur contradictio falsus autem est ubi aliqua deficit conditio

Petitionis principii est fallacia proveniens ex eo quod propter nativitatem illationis conclusionis creduntur premisse probare aliquam conclusionem quam tamen non probant propter defectum prerogative evidentie in sensibus illati. Causa apparentie est bonitas consequentie. Causa autem non existentie est remotio inferentis ab illato

Primus modus petitionis principii est deceptio causata ex eo quod in ... sinonima ... aliquod ... de aliquo ... quem ... igitur Tullius ... hec sit bona quia tamen debet negari probabilitas mea et non debet negari secundum probatio

Secundus modus petitionis principii est quando arguitur a diffinitione exprimente quid nominis ad diffinitum ut quando ignis est corpus ... igitur ignis est calefactivum ... multiplicat de se species est disgregativum visus igitur color est disgregativus ... debet negari consequentia quia maior est minus nota et ... magis quam conclusio

Tertius modus petitionis principii est quando arguitur ab universali ... ad ... vel a premissis minus notis conclusione ut nullus musicus est grammaticus ergo nullus musicus est grammaticus simile ... nobilissime forme Sortes est nobilissimus igitur homo est nobilissime forme igitur homo est nobilissimus vel simile de ... materiam et corruptibile homo et ... materiam igitur

Secundum non causam ut causam est deceptio causata ex eo quod arguens interponit quandam inter premissas alicuius paralogismi aliquam propositionem que videtur esse causa probativa eiusdem. Causa apparentie est convenientia talis propositionis cum aliis premissis. Causa defectus est disconvenientia talis propositionis cum aliis premissis

Primus modus non cause ut cause est quando non causa non convenit subiecto propositionis vel conclusionis illate exemplum ... animal ... esse homo et omnis asinus ... et animal igitur omnis asinus ... esse homo dicitur ... quod ambe premisse sunt false et impossibiles et ... possibiles et videntur esse causa ... cum tamen non sint

Secundus modus e[st] qu[ando] p[ro]positio no[n] causa conuertitur cum p[ro]p[osi]to vni[us] p[re]misse vel co[n]clusionis illate ut in dicendo al- bu[m] est ens hoc asinus p[ro]pter esse albu[m] Et asi- nus est homo Causa est p[ro] illatiua alicuius co[n]cl[usi]o[n]is No[n] causa p[ro] q[uod] p[re]missa posita vi[detur] inferre co[n]cl[usionem] que tamen no[n] infert

Tercius modus est qu[ando] p[ro]p[ositi]o no[n] causa co[n]uenit tantum in subiecto co[n]clusionis cum vna p[re]missarum ut ens al- bum est ens hoc est asinus est esse albu[m] Et asinus est esse homo H[ec] fallacia fit s[ecundu]m p[ro]positiones co[n]ducentes ad impossibile vel ad finem [contra]dictionis oppositas

Secundum plures interroga- ciones ut vna est fallacia extra dictione[m] habens causam apparencie ex eo quod p[ro]pter similitudinem cum p[ro]ponit vna credimus ea[m] ita esse et videtur sit vna causa apparencie et q[uod] apparet respondenti q[uod] interrogacio hic vna responsione q[uod] tamen dicitur hic plu- res Causa no[n] existe[n]tie est pluralitas interrogationis

Primus modus fallacie interrogacionis est qu[ando] p[ro]pter conuenientiam p[ro]positionis plures cum p[ro]ponitur vna credimus vnica resp[on]sione esse respondendum cum tamen p[ro] pluribus sit respondendum ut cum queritur si- ne ista homo vel asinus de m[ar]tio fabello z p[ro]pte- rea sine dicatur sic siue non sequitur est p[er]niciosa re- sponsio Soluitur dicendo q[uod] illius ergo sequitur q[uod] pe- llus est homo et [brunel]lus asinus

Secundus modus falla- cie s[ecundu]m plures interrogaciones est qu[ando] p[ro]pter conuenientia[m] sim[ilitudin]is nominis cum pl[ur]i credimus posse taliter dissim[ilia] ... pl[ur]is ut sim[ilia] ut si diffinitur cecus est al[iquod] no[n] vi[den]s sicut vis i[m]ple- diffinire cecu[m] et al[iud] non videns male est diffinitio s[ed] d[icitu]r p[er] diffinire adequate ut cecu[m] sit animalia non videntia

Tercius modus fallacie s[ecundu]m plures interrogationes est qu[ando] credimus conuenire vile simile applicari ad pluralitate sicut valet a singulari ad singulare cum tamen non valeat ut ista co[n]s[equenti]a valet h[oc] est al[iud] i[lud] est vile vel inuile s[ed] p[ro]pter h[oc] no[n] oportet q[uod] valeat illi sit alia sit talia vel inutilia q[uod] est falsum

Sufficientia fallaciar[um] extra dictionem sic accipitur Omnis fallacia extra dictionem vel p[ro]cedit in illatione vel no[n] si in illa- cione h[oc] est dupliciter vel dicitur simpliciter includit in dicto z[et] q[uod] sic est fallacia s[ecundu]m q[uid] z sim[pliciter] vel p[ro]p[ter] conuertio[n]es vel disiunctio[n]es extremitatum cum medio sic est accidentis Si vero non procedit p[ro] illatione sit tribus modis vel procedit in conditione sic est ignorantia elenchi vel in interrogatione sic est s[ecundu]m plures vel in probatione h[oc] dupliciter vel sit in sillogismo ostensiuo sic est petitio principii vel in sillogismo ad impossibile sic est fallacia s[ecundu]m no[n] cau- sam ut causam

Sufficientia fallaciar[um] in dictione sic sumitur Omnis fallacie in dictione procedunt penes aliquam multiplicitatem vel q[ua]si procedunt penes multiplicitatem actualem h[oc] est duplicitatem vel ordines et sic fallacia equiuocationis aut dictionis sic est fallacia ... aut procedit penes multiplicitatem fantasticam z[et] est fallacia figure dictionis aut penes multiplicitatem potentialem h[oc] est dup[licitatem] vel ordinis vel dictionis Si ordinis h[oc] est du[plicitatem] vel q[uod] oratio co[n]iu[n]cta credit[ur] diuisa z[et] est fallacia co[m]positionis vel econuerso sic est fallacia diuisionis Si aut[em] dictionis tunc est fallacia accentus

Sufficientia metrorum sic sumitur Omnia metra sic se h[abe]nt q[uod] id ... est dissona- tia ex parte tantum sic est metha falsi vel p[ro]positionis sic q[uod] duplicitur vel procedit sic est redarguitio vel vel impossibilis sic est impossibile vel ... sic est soloe- cismus vel superfluum sic est nugatio et ... tunc in omni sophistico diligenter attendas sufficientias

Reducere omnes fallacias ad ignorantie elenchi fallacia est debite ... illius attende[re] conditiones vel errorem respondentium habuit ... fallacia ... elenchi ... p[ro]batur ... alia est fallacia ... fallacia in dictione ... sunt ... fallaciam s[ecundu]m ... principium ... non causa penes ... s[ecundu]m plures interrogationes ut ... interrogatione s[ecundu]m ignorantie elenchi in conditione

Paralogismus est sophisticus elenchus ut procedens in materia quia vna p[re]- missarum est falsa vel qu[ando] ambe premisse sunt ignoranciores conclusione aut in forma h[oc] s[cilicet] procedit in illatione p[ro]pter multiplicitate premissarum aut in probatione aut conditione quia tenet in ali- quibus terminis z in aliquibus no[n] sic forma retentis et omnis sillogismus elenchus reducitur ad paralogismum procedentem in materia vel in forma

Sofisticus sillogismus est sillogismus apparens elenchus no[n] aut existens idest est sillogismus apparens secundum conditiones elenchi quas tamen no[n] facit litigiosus aut sophisticus est si- logismus sophisticus factus ex terminis quibus no[n] bene in- tellectis sic est argumentum de adequatione quadra- ture z[et] ... que tamen adhuc no[n] est deuicta

Falsigrafus est est quilibet sillogismus procedens ex vna p[re]missa occul- te falsa vel est paralogismus factus ex principiis p[ro]pris alicuius scientie in ea p[ar]te co[n]firmatus z[et] ostensiue ut inferens falsum Temptatiuus aut[em] sillogismus est qui procedit ex principiis quibus aliqua scientia quibus factis no[n] ... sciens s[ecundu]m quibus incognitis nece est scien- tiam ignorari

Ad nomen disputatio est qu[ando] arguens z respondens ferunt intellectum ad diuersas res p[ro]videm no[m]en in partitas sint aut[em] h[ec] disputatio circa p[ro]positionem quarum quelibet est equiuoca habens plures sensus z tunc vnusquisque fert intentionem suam ad vnum sensum alter ad alium tunc sit disputatio ad nomen solum.

Ad intellectum disputatio est disputatio qua respondens z arguens ferunt intellectum ad idem non z ad eandem rem cum aut differant in re disputatio ad nomen ad nomen z disputatio ad intellectum dicit philosophus q[uod] no[n] differunt inter se licet sola ratione quia vna potest in conuertere naturam alterius

Dialetica disputatio est disputatio no[n] vnius determinati generis z subiecti no[n] alicuius demonstratiue aut so- phistice ostensiua s[ed] s[ecundu]m p[er]suasiua no[n] vilis omnis scilicet rerum credenti ad h[oc] z p[ro]pter h[oc] conditio- nis principia applicabilia ad omnem idem mundi dicitur h[ec] vilis cum tamen infine dicitur ad omnem rem mundi dicitur no[n] vilis simpliciter metaphysicalis

Reducere omnes malas rationes ad fallacias est ostendere q[uod] omnis ma- la ratio pertinet ad aliquam speciem fallaciarum z p[ro]pter ad eam ducere credere ostendit s[ecundu]m hanc vel istam fallaciam cum ostensione cause s[ecundu]m varie- tatem z intelligentiam z[et] eo posuissem tibi h[ic] re- gulas omnium malarum rationum z[et] quam ad quam fallaciam pertinet z penes quod procedit z qualiter soluitur tedeat s[ed] quia esset nimis laboriosum z nimis prolixum ideo tamen sit dictum de primo elenchorum. Et quia ob carentia librorum p[er]fecto ad posterioris accede[re] ideo sc[ecun]do elenchorum fiendo suspendam materias aliorum librorum

Secundus elencorum: elenchorum est liber aristotilis tractans de solutione elenchorum z fallaciarum solutionibus z que fallacie sit falsie so- lutio q[uo]d obs adesse z adest vtilis est sophistica Subie- ctum eius est argumentatio sophistica z[et] in alios solu- tu vel apparens ut Thimeleus dicitur q[uod] idem subiectum est h[ic] z in p[ri]mo.

Utilitas sofistice est

Utilitas sophistice est utilitas qua ostenditur quod sophistica est utilis ad philosophiam. Dicitur enim loquendo compendiose ad acquirendum scientiam secundum solutiones et artes et scientiam providendi sibi et cavere ne fallamur et adquisitionem et ut fallamus, et ad gloriam et famam acquirendam. Gloria famam et lucrum secundum abusum fines sunt. Scire simpliciter fallere alios nocitive secundum aliquem sunt veri fines et etiam fallere alios ut per hoc lapsus prudentior fiat et cautus sit.

Solutio est manifestatio ad fallacis argumenti secundum omnem modum secundum quem accidit falsum sive fiat in illatione, oppositione aut conditione. Solutio est multiplex scilicet vera, apparens, recta et obliqua. Recta solutio est que dicit in quo consistit falsum in proposito et ponit verum in opposito vel ponit verum in proposito et interimit falsum in opposito.

Solutio vera est qua dicitur solvitur argumentum in se cum ostensione propria cause cur non valet valens sufficienter quieta est cum auditoribus et arguentis. Solutio vera facit quatuor bona: erudit, quietat, sedule affectionem studendi excitat et sine argumentatione imponit.

Solutio non vera seu apparens est que impedit arguentem ne ducat ad inconveniens aliquod metam non tamen manifestat falsum. Et hec solutio est triplex. Prima obliqua: solutio est qua proponitur respondetur ad propositum cum aliquali remota interemptione et quasi per reflexionem venit ad propositum intentum. Alia est distinctiva et dicitur aliquantulum extra modum dicere specialiter et dicitur non vera ideo quia quantum possibile est melius esset irresponsione numquam distinguere secundum artificialiter concedendo vel negando respondere.

Distinctiva solutio est solutio ad orationem expressam dictione multiplici proponens contribuentis multiplicitatem, et aliqui logicali probare aliquam probant et dicunt propositionem esse distinguendam. Quando propositio aliter est vera simpliciter est simpliciter concedenda vel falsa simpliciter est neganda et si dubia secundum dubia simpliciter dubitanda id est non distinguenda. Ideo quia hec plures sensus secundum hoc non quia ista copulative vel disiunctive intelliguntur. Si copulative vel ergo ambo sunt veri sic erit concedenda vel ambo falsi sic neganda vel unum verum alterum falsum tunc est neganda quia copulativa cuius una pars falsa ergo tota falsa. Si disiunctive tunc vel ambo sunt veri sic est vera vel ambo falsi sic neganda vel unus verus et alter falsus sic tantum concedenda quia disiunctiva cuius una pars est vera tota est vera etc.

Ad argumenta dicitur ex quo a veritate propositionis requiritur quod nullo si contingit aliter quod esse et a falsitate quod si esset aliter qua est non obstante quod etiam sit aliqualiter tali hec artificialiter debet numquam distinguere extra tamen distinguere propter adiscentes vel ascendentes vel ne credatur quod intendens implicaret vel in oppositis laboraret. Et hec tamen ex quo distinguat ne sit distinguendo apud sapientes confunditur et sciollus reputatur.

Distinctionibus propositio est multipliciter propositionibus diversis sensibus propter quorum varietatem possit oriri error in illatione. Prima regula: quando in extremum aliquod propositionis est de prime impositionis sine signo universali et aliud extremum est secunde impositionis talis est distinguenda ex de forma quod potest supponere materialiter personaliter vel simpliciter. Exemplum: homo est nomen. Secunda regula: quando aliquis terminus primeve positionis cum signo universali vel particulari invenitur cum extremum alterius termini secunde impositionis talis est propositio distinguenda quia potest recipi materialiter simpliciter vel personaliter ut omnis homo est nomen disyllabum invenitur quod est in masculino est integrum.

Tertia regula est terminus qui subicitur respectu verbi ampliativi exigit distinctionem quia potest capi pro eo quod est vel fuit ut album fuit nigrum vel ut vivum est mortuum puer erit senex. Et ob hoc paralogisant isti sophismata vivum est mortuum omnis homo est vivus homo hoc est mortalus. Similiter nullus homo qui est et generandus omnis homo est homo ergo nullus homo est generandus. Quarta regula: si aliquis terminus subicitur de contingenti in sensu diviso talis est distinguenda quia terminus potest supponere pro eo quod est vel pro eo quod contingit esse et sic solvitur paralogismus nullum preteritum contingit esse futurum, Antichristum contingit esse preteritum ergo Antichristum non contingit esse futurum.

Quinta regula est aliquis terminus qui subicitur respectu huius verbi potest requirit distinctionem quia potest capi vel secundum pro eo quod est vel secundum pro eo quod potest esse. Sic solvitur consimiles paralogismi: nulla mulier potest esse virgo mulier antiqua potest esse mulier ergo antiqua mulier non potest esse virgo. Similiter nullus senex potest esse puer antichristus potest esse senex ergo antichristus non potest esse puer.

Sexta regula: in quacumque propositione ponitur aliquis terminus equivocus absolute, proportionaliter, et metaphorice talis est distinguenda. Similiter ubi ponitur illa propositio in vel de sic solvitur omnis talis paralogismus: omnis canis est sidus celeste est canis ergo sidus celeste currit. Quicquid est in vase est liquor color est in vase ergo color est liquor etc. Septima regula: omne propositum dictum casualem ad diversos casus flexibilem requirit distinctionem ut quicumque sunt episcopi sunt sacerdotes asini episcopi ergo etc. Octava regula.

Octava regula: in quacumque propositione ponitur verbum natum recipi substantiva aut passiva forme talis requirit distinctionem ut quicumque dicunt se sciuntes. Nona regula est quando in aliqua propositione ponitur terminus equivocus a consilio sive a placito vel aliter ponitur et aliud in propositione talis requirit distinctionem vel aliud restringitur ad eum statum et cetera. Homo est pictus ibi restringitur non pro homine vivo sed pictus et hoc sit homo pictus et hoc sit homo pictus ergo pictus sit. Solvitur paralogismus omnis homo est ratio et homo pictus est homo ergo etc. Decima regula.

Decima regula: quandocumque in aliqua propositione ponuntur aliqua nomina eiusdem generis ut liber ponitur verbum infinitivum modi natum utrumque non recte talis est distinguenda. Undecima regula: omnis propositio in qua ponuntur duo ablativi in determinatione talis est distinguenda quia potest esse recta vel opposita conditionalis vel istis equivalens ut non homine currente tu es asinus.

Duodecima regula: propositio quaecumque in aliqua exclusiva ponitur exceptiva vel ...; talis est distinguenda ut tantum verum esse ... Tredecima regula: in quacumque propositione ponitur modus cum dicto talis debet distingui quia debet modum ... toti propositioni ... vel ... Quartadecima regula: quando dictum alicuius propositionis ponitur cum aliquo modo mente verbo aliquo ... talis est propositio distingui quia dictum potest supponere pro propositione ... antecedente ad propositionem dicti.

Quindecima regula: quandocumque ponitur aliquis modus in aliqua propositione mente aliquo verbo ... quod debet distingui. Sedecima: quando aliqua ... vel adverbium mediat inter terminos talis debet distingui quia potest esse recta vel ... conditionalis vel ... extremo ... et cetera.

Decima septima regula: in quacumque propositione ponitur relativum ... debet distingui ... relationem ... simpliciter vel personalem ... signatum vel ... Decima octava regula est in quacumque propositione ponitur aliquis terminus natus se tenere indifferenter ex parte subiecti vel predicati requirit distinctionem. Decima nona: si aliqua propositio ... videndum est diligenter ... simpliciter vel diviso simpliciter vel ... tunc distinguere ... et non ... falsa.

Vicesima septima regula: in quacumque propositione ponitur relativum talis aliquid ... cum diversis dictionibus vel respectu ... distingui ... Socrates videt baculum ... quia si li baculo refertur ad li videt propositio est falsa et ... Socrates videt baculum quod ... et hoc est falsum si vero refertur li baculo ad li ... propositio est vera. Similiter ... verbum ... sit ... falsa quia ... verbum ... est falsum si vero ... verbum sit propositio et vera.

Vicesima prima regula

quandocumque in aliqua propositione ponitur terminus non apposicio talis potest distingui quia vel potest esse affirmativa vel negativa et quia apud principales huius artis aliqualiter dicuntur decepti esse et labore magnus quaque esse putabilis sed si propositiones sunt distinguende et qualiter non et ad hoc sciendum toto labore discutienda ideo oportet me suspendere ... cum qui de labore solum quam opinatior putandus ... qui in aliqua locutione dilapsi sunt ad dictilia asserunt si fallere hec volunt adversum recurrent et locute sunt tamen quia ... sunt distinguunt ita quod absurdum est audire

Vicesima secunda

regula in qualibet propositione exclusiva ponitur apte positus terminus accidentalis talis potest distingui ... estimo similiter talem esse de falsum in aliis oportet te bonum logicum ad ... recipe et diligenter timor dicam et varie te ... in bohemia in bohemico et theutunico in theotunico et ytalico et ungarico multi ... ipsum ... estimat ... esse quod dicitur ab aliis deceptus inquit in quo ... habeat veritatem ... plus ... esse certitatum

Cautele opponentis

voletis ducere respondentem ad meta falsi sunt quinque conditiones scilicet vela multa petere ... transfer informare ad opinabilis meta sunt quatuor scilicet propositione opinata falsa per naturas leges et sapientium ac vulgarium disceptationes ad inconvenientis meta sunt tres scilicet ... diffinitio et relativa pro ad soloecismum meta quinque scilicet in mutatio ... relatio et accidentium

Cautele generales

quibus opponens ducit respondentem ad quamque metam sunt duodecim cautele scilicet festinatio protractio conturbatio intimatio propositio relatio protensio estimatio prolongatio dilusio collaudatio dubitatio disgressio additio protractio id est quod oportet uti longo sermone ... ut respondens obliviscatur priorum secundo ut fantasia eius distrahatur ad multa tertio ut nesciat quid primo oportet recipere concedere ... ut respondens ... ponat ... astantibus videat ... in dubitando

Cautele respondentis

sunt novem scilicet pauca loqui et si ducitur ad meta scilicet ad improbabilis oportet dicere multe sunt opiniones de isto et si videtur quod tristis sit ab conclusionem oportet dicere petitis quod non dum probastis et si concessit dicat aliter se concessisse intellexisse nec plura dicat quam temptat opponens et potius loquens ... quod si ad finem ... desciscebat et potius oportet ... quod ... oportet in ... opponente et nunc unde probabilius nunc assertive ...

Fallaciarum solutio

est qua ostenditur quod omnes fallacie in dictione sunt solvende per ... et multiplicitas distinctiones ab ... intentiones scilicet fallacia accidentis ... et ... quod ... petitionis principii quia premisse non sunt notiores ... sola vero ostensione quod premissa non ... conclusionis ... interrogationes sola divisione ... et pluralis ... et elenchi ignorantia sola ostensione non debite contradictionis

Fallacie difficilis

solutionis sunt fallacie omnes extra dictionem respectu fallacie in dictione sunt ridiculose idest facillime solutionis et fallacia accidentis est difficillime solutionis equivocationis ... quod ... sunt faciliter solubiles ... quod si ... fallacias dissolvere ... dulce est et satis laboriosum de quorum solutionibus ante ...

Artis oratio est

que propter suam difficultatem maxime facit vacillare respondentem ... est quod ex probabilibus maxime probabile ... ex probabilibus apparet ... Aristotiles ... oratio est que maxime facit ... qualiter intelligatur non ... ponere ... in ... vacillatorio ...

Compositio argumenti

est compositio qua ostenditur ... in inquisitione ... sibilis sit arte quam solvere ... solvere ... est destruere quod construxit quia aut ... destruit arguens aut construit ... quod ... non solum destruit sed etiam construit ... oportet arguere principia quia talia sunt quantitate ... mole aut ... est maxima ... dictum est de toto libro elenchorum ... editionem preclarissimi ... magistri doctoris ... alias ... totum orbe ... doctoris excellentissimi

Topicorum est liber Aristotilis

nove logice tantus octo libris conclusus in quorum primo tractatur de ... dialectica in quo ... de ... problematibus ... et in ... ad magis et minus ... et melius in quarto de genere ... proprietate et non ... in quinto de problemate ... in sexto de diffinitione in septimo de eodem et diverso in octavo de usu argumentationis dialectice ... qualiter ... inter artem ... Sub ... est syllogismus dialecticus

Dyalecticus syllogismus

est syllogismus ex principiis probabilibus ... syllogisatus contradictionum ut sit collectivus utilis ... ad exercitationes obviationes et philosophicas disciplinas ... opinione ... dicitur ex principiis probabilibus ... est ... conditionum collectivus ... bonum est ... sunt decem scilicet ... problematum

Syllogismus peccans

est syllogismus ... una premissarum est falsa aut ambe premisse sunt ignotiores conclusione ... aut talis syllogismus potest dici bonus dicitur quod non potest dici bonus simpliciter ... peccans in forma est ... peccat in illatione aut probatione aut conditione ... et in aliquibus ... et in aliquibus non similiter ... tamen esse bonum ... reductionis ad formam bonam ad syllogismum dyalecticum

Propositio dyalectica

est interrogatio probabilis aut omnibus aut pluribus aut sapientibus aut hiis et pluribus aut maxime notis non extranea dicitur probabilis idest non contra ... propositionis quod oportet esse ... probabilis simpliciter aut ... quod dicitur non extranea ... petitionis vel falsi seu non opinative propositionis ... sapiens ... non ... propositio

Probabilis

propositio est que omnibus aut pluribus apparet vera vel ... syllogismo ... est ... posita ... experientia ... opiniones Probabile autem est cui assentiunt omnes aut plures sapientes ... idest ... equale probabilitate ... assensu ... gradibus aliqualiter assentitur et etiam dissentitur ... contradictorie evidentia

Predicatum dyalecticum

est terminus predicabilis de aliquo termino ... reciproce ... affirmativa ... Non ... est terminus ... quid diffinitio non esse predicatum predicata sunt quatuor quorum ... sunt ... omne predicatum aut ... essentialiter et convertibiliter ... diffinitio aut essentialiter et non convertibiliter ... aut accidentaliter et convertibiliter ... proprium aut accidentaliter non convertibiliter ... accidens ... predicatum

Diffinitio est

oratio quod est esse rei ... diffinito ... subiecto ... diffinitio ... diffinitione ... et non accidentali vel ... et tales diffiniciones non possunt esse plures ... diffinitio est ... diffinitio ... convertibiliter aut est res ...

Proprium est

quod non indicat ... esse rei soli aut inest et ...

Pausa prima

Ar- mmū compositio nem stilu eraunte oportet et materi ami pru uetatu stomac mellifluo in balsama re odoribus aromatisque timiamatum eulogia. umusa in sapoiare sa poribus. ne maultu verborum insuauitate indecentissimus instar asini rugitus turpitudine auribus pro ferens obrigescere faciat audientium corda et sine eulogiis inscicia dependita prulpellat veitasque difformi pstrepens dissonancia extra inundi viliter exulet timos. Umusum et em tissu verbum etiam si torculantate famis pigue do suauissima queat elicari si mel sugi si retho ricalis coloris venusta inforesem visu exulet eufonia. Et rursum econtrario rude verbum colori illustratum fulgoribus germi preciositate chorus stat vincque vocis extandescens eulogio puri tate in mesa bassa attollit insublimia et quasi au rorati claritate sideree conformat lucidicati trea. Postquam igitur sacri numinis michi cooperante gratia prinlis orbis tractatoribus ergmatite loqueque ter peregissem opuscula struxque ordinata illumi lenciore consonancie eruxissem armonia sudore tam preruptio ut uteratus viribus iugo ceruice pressa pondere succubuissem hiis in altissimi dono patris musa stilum vertente rethorice conuertor ad sapienciam in qua plena edicione docebo cuiuslibet epistolaris carminis artem dictandi prosa plana aut riennita metro ve pludia lyre desideranti siue etiam in prosimetricis aut metricis rimis ventrinis caudatis aut leoninis Demum et co lorandi de arte et viciis transsumendique de sua Ceterum comutandi addendi transponendi bre uiandi prolongandi promulgandi ac memorandi de notiens quibus omne carmine trabeatum fauo dulcorosius stillare faciet labia eloquentis / re creabitque dulcius inuingium propolum eufonia qua virginalis allocucionis dulcissima labiorum intonancia quam destillari fauum psuauissima mel lifluaque dulcorositatis. Nec enim filomena odo sui melliti carminis titudis potencie resonanti in auribus tam suauiter oblectare poterit sono ritate sicut melliti carminis eufonia colorum apparatu condecenter karacterisata. Sed nec alauda dum vltimus sue validitatis organulis modula cionis canoris ad sideriferas astrorum sublimi tates dulci melodo diffudit simfonia Sed nec ci tharedica cimbalaria lirica sistri timpani / aut cuiuslibet simfonie prurit intonancia sicut sermo lactis eloquencie fonte scaturiens Bedimitum et em eulogium ultra potentes armatorum acies vincit. audiencium corda penetratiue deos pacat diuicias honores pulcritudinisque omnine decorem sui venusta te confusitando calcat / eo autem presertim dum dulci ar monia angelicam contingendo melodiam. extasiatam mente leuat sublimaque sublimiter attollit in ethera Omne enim preciosum nectare comparatum eloquen cie peculiare induit seduitate Sed et inscicia veri tasque calcat vmusa / si non colorum monetet karacte ribus si non figuratiuum adornet floribus si non eufo nissimi emicet fulgoribus. Ornatus autem et facunde elocutus vmusorum mentes attrahit sui in intederia Quoniam non formosus sed facundus erat vlixes Et tamen ethereas traxit amore deas. Bibliotece et enim vitas summa quamquam diuine inscicie contineat plenitudine / hirtis tamen crinibus et panosa ve ste dum indecorata incederet inculta erat. Tunc autem lium decadibus Jeronimum per beatum hiis sume inue tum nouo festiuitatis dum purpuraretur colore dulci alloquio alimipotenter cepit mentes ceruices que audiencium subdere deo / inretireque corda potentissi mis reciaculis quo tamen sire peccatores et eo am plius quo vetusta sordicietur tersa rubigine deau-

Pausa prima

ratis appensis monilibus fallentibusque vernantius rethoricalium colorum effulsit resplendencia. Hec et enim est tam alta tamque pregloriosa sciencia quod ipsa sola illu strissimos sciencie riuos largo manare facit ex se pro fluuio torrentique limpidissimo irriguoque refrigerat ampne / Ipsa est que exquitrean ymbre celi madendo corda aurora terrenarum scienciarum propoteter valet illustrando illuminare ipsa est que legi diuine ministeri aliter subministrando muris altissimis extruit templum domini supneque ciuitatis stabilit fundamenta pede inmobili. Ipsa est que alumpnum sui honoris et gratie facit con scendere sublimitates / Ipsa est que te ad latibula tenebrarum deiectum etiam elegiaco carmine vltra regum thronorumque solia clarescere facit inia efflorencia. Quid enim obfuit Boecio carmine elegiaco quo merorissio turbacionis tumultu priuatus luctissimis vocibus miliciam vite sue erumpnoso describit carmine. Cui autem exu latori heroyca carmina quod prima gnificia thronorum attol lencia contulerunt / cum hic farso corpore tenebris occubuit nomine deleto. Ille vero carminum picturis gloriose inscriptis in medioris hominum inmortaliter sempiterneque viuit. Cui quamque macerato corpore prismetrico oriudissio ludens carmine anime delicies sufficienter saturatis / in duuos tandem decem cetus translatus astriferis letatur consortiatis sideribus. Quid pauperi henrico obfuit difforcium lugubre carmine / quo vmiusis gentibus factus obrobrium inuiser factus est nulli miserandus / qui sicutus trala canticum vulgo horrendusque psalmus mordebatur horrendis maculis sed et atergo quassabatur ricomo rostro qui sacietur omnium prosperitate sensit vnde nouercam prius ma tre sencte mortificare caput eius. Cui cibus aderat an xietatis et lacrime pocula meri / dolor panis affuit et mors vita manens exitor liber epistolari carmine nunciantis intus amaram. Sed quid sibi nuncque et non ampliorem michi exilium carcer lepusculinoque corde tremor vbique quem nec fletu gemituque detergere valens / cartitudine summa o pater eterne qui pastis plantulam cibas verme cibas iumentum adte confugio paste et me hominem ab vniuersis delictum re frigera adhuc iuuentute meam et ostende victoriam mea nusquam in tanta constitutione mea aliquid tibi desinet paruulo pastu que presfrigeio mei cordis attraha et si non amplius saltem donec pauci fatigor labore que et enim vtilitatis in sanguine erit meo si inocter in absconditum in tesa laqueacia madendo occubiam legi remisere incessanter misericordiarum tuarum / educ de laqueo abscondito qui eduxisti de custodia et donec gloria salmia mea prius respirare concede labore ac completo non quid voluntas mea sed quo omnipo tens flatus tuus domine vela impulerit in fine tantum beatificum naufragando committo non enim ex elegiaco queo heroycum bucolico solum contentus laudabo te et glo rificabo te in creator inte letificatus. Sed ne longa protractione fastidium generetur hec est tam preuitillans tamque pregloriosa sciencia quod ipsa suum alumpnum astriferis consorciando sideribus purpura vestiet / cuique que hye mis austeritatis nupciali spoliando tunica male vesti uit que brumum hyemis atrociter decorauit. quasi ver ornans variis adornabit floribus variis prominentisque vberabit delectacionibus et tri pudio intripudio inetus sue dicere poterit venerunt michi omnia bona pariter cum illa honor scilicet diuicie anime dulcor persuauis et postremo gloria sempiterna

Rethorica est sciencia docens omnem materiam persuasibilem decenter ornare or- 1
natum eloquium secundum facundiam debitam et acce tuacionis modum adgestus. Obicitur primo rethorica non docet omnem materiam ergo non docet omnem persuasibilem materiam. Secundo dicere est actus rei animate retho rica autem est res inanimata ergo. Tercio scripta rethorica non esset rethorica generaliter sed artem quia si non precedit secunda facundia nec secunda accentuacionis modum ergo. Ad primum dicitur quod li docet dicit aptitudinem. Ad secundum dicitur istam metaphora uel quod committitur prosopopeia. Ad tercium dicitur quod si non tamen secunda eius sinonimum

Subiectum rethorice 2
est sermo ornatus sine cuius apparatu quantumcumque propensa materia reddit insipida adornata autem blanda et saporosa. Obicitur primo subtilis et propensa materia est vtilior secundum retho ricam quam decorosa ergo. Secundo excedit limites etc. ergo quibus sciencia optime quam assit sermo ornatus ergo. Ad primum dicitur quod potest bene esse vtilior sed non saporosior. Ad secundum dicitur quod sermo hic non est principali consideracione

Rethor est aliquis perhabitum retho 3

naturalem sciens artificialiter ornare verba et sentencias percolores viciaque presertim agnoscere Ad bonum rethorem pertinent septem primo copia latinitatis et sufficiens sciencia 2o naturalis industria 3o experiencia in actibus humanis 4o quod sciat verum naturas et enigmata multa et fabulas moriales et transsumpciones 5o quod sit legista et sciat iura et diuersas leges 6o verborum affluencia 7mo prudencia et oculacio in omni parte in consiliis et in omnibus veruens et asciuens omni negocia

4 **Poeta est carminum** fictor eliciens compositor verborum subtilitatem ut eam consingit in omni materia aut pertinenter allegaciones facere sciat in omni locucione poetarum allegando oracula Duplex est poeta scilicet finges et allegator fingentis poete condiciones sunt ut potius laudat marcius qui leuibus et sauilibus verumquidem qui casto corde et hee sunt puerilles Allegatoris autem condiciones sunt ut ad omne contingens persuasibile sciat allegare auctoritates poetarum tam prosa quam metro ludencium

5 **Orator est vir sapiens** et peritus in publicis actibus ornate ac diserte verba proloquens agibilia cum gestibus moderatis Condiciones oratoris sunt quinque prima quod sciat vi[u]ida sapia et alto ingenio stabiliter ponenda 2o ut in elocucione obseruet vocem facundam vile tubalem naturalem et sonoram non muliebrem nec pauonis aut de monis loquatur voce aut clamitet distorte 3o ut lugubri vultu et voce proferat elegiaca aut luctuosa hilari aut iocundo vultu iocunda 4o linguam refrenet ne prolabatur ad ignominiosa 7o obseruet pausas et accentus habendo respectum ad locum temporis et auditores

6 **Cancellarius** in genere est quilibet principalis scriba alicuius principis aut urbane urbis dictans et scribens cuncta mittenda et acceptans principis scripta Condiciones cuiuslibet cancellarii sunt decem prima ut sit in omnibus fidelis domino suo tam in factis quam cogitatu secundo quod habeat sufficientem scienciam logice et legum loquice ut sit discursiuus valens regulam agnoscere et legum si fuit secularis aut canonum si spiritualis 3o quod perfecte sit in coloribus et figuris et bene eductus 4o sit morum honestate decoratus 5o sit in omnibus agibilibus circumspectus 6o si prout omnium ydiomatum aut propinquiorum scilicet locucionem et mores et consuetudines regionum et ciuitatis 7mo sit aduocatus pauperibus ad principem et nunquam loquatur ad malum alicuius 8o querat omnibus placere et cum omnibus ambulare in pace tranquillitate et concordia 9o decere quod cum non molestant nunquam concertet sed multa videndo aut audiendo pauca loquatur decimo non sit litigiosus non verbosus hebrius superbus aut furiosus.

7 **Prothocancellarius** est primatus scriba summus ultra orbis inhabitatores culmen sapiencie et sciencie tenens ne sui ceritate dominum orbis in malum inuoluat Ad prothocancellarium requiruntur quatuor primo precellentissimum sapiencie lumen que fit ex multa experiencia ideo iuuenis non valet et diues anatura non vult sed que processit angustia et multa miseria 2o requiritur quod scilicet sciat omnia ydiomata vel habeat circa se omnium ydiomatum peritos interpretes 3o quod nullam nacionem contempnat 4o quod sit vir oculatus utriusque iuris doctor ad diuisa in longum et latum prospiciens 7o diligenter et fideliter cuncta domini conseruet

8 **Cancellarius** est alicuius regis scriba summus sciens cancellariam debite registrare et cuncta inclusa iuste consignare Ad cancellarium regium requiruntur quinque primo iuris sciencia 2o gramatice sciencia et logice 3o ut sit sit fidelis domino quod non cogitet unquam aliquid sinistra de ipso et pocius mortem sibi ipsi fieri eat quam primum de quam domino suo 4o sit cuilibet affabilis et cuilibet promotor bonus circa regem aut principem conatans eum semper ad pietatem et nunquam ad seuiciam 7o omnia prius scripta obseruet Sexto captiuorum et oppressorum sit benignus precator et aduocatus.

9 **Prothonotarius** est alicuius principis aut domini notarius summus totam cancellariam eiusdem registrans et cuncta iuste consignans Ad principis aut domini notarium requiruntur quatuor condiciones primo omnes condiciones supradicte 2o quod diligenter notet si dominus tuus velit aliquod scribere contra malum regis sui aut contra ut nequaquam scribas sed dissuadeas ut iusta velit et cogitet 3o sis semper prius aduocatus pauperum viduarum orfanorum et captiuorum et pro omnibus bona loquaris coram principe aut domino dicens furiam et iram principis

et mitigans 4o quod sit bonus poeta et gramaticus ad minus sue prouincie sciens iura

Notarius est alicuius ciuitatis scriba summus vir urbanus et politicus prudens maturus et in omni agibili circumspectus Ad notarium ciuitatis requiruntur septem condiciones primo ut sit vir iustus scribens mandata iuste ad opus liberalium seu librorum 2o sit captiuorum prius promotor semper pocius in vinculis aduocando 3o prudenter causam pauperum et viduarum et orfanorum quod prius habeant processum quam diuitum cause prosunt enim quod iusta sit si pulsat oppressi enim coguntur pulsare 4o si oritur lis in consulatu sopiat prudenciam suam et consipere 7o retrahat dominos quantum potest ne maculent sanguine humano 6o in festabus verbis vestibus sit moderatus 7mo in operis sit paratissimus 10

11 **Publicus notarius** est aliqua persona papali aut imperiali auctoritate ad conficiendum instrumenta preposita ad veritatem in notescenciam et oppressorum reuelacionem finaliter instituta Condiciones publici notarii sunt quinque primo ut deum et iusticiam semper habeat pro oculis et scribat vera et iusta 2o ut semper sit impauidus eciam mortis pro iusticia dando instrumenta pro veritatem in notescendam contra regem principem pontificem aut quemcumque alterum 3o quod habeat formularia parata in omni materia 4o videat quod sit autenticus et famosus 7o sit tempore sollicitudinis collectus

12 **Aduocatus est** qui proloquendo causas alicuius in iudicio defendit eius iusticiam quam nouit esse iustam obmittendo omnem causam iniusticiam quam realiter nouit iniustam Duplex aduocatus scilicet iustus et est qui nunquam partem vult iniusta causam assumere ad defendendum ne veritatem et iusticiam opprimendo deum opprimat Iniustus est qui assumit causam iniustam et eam fucat et colorat quasi iustam palliando falsitatem et veritate obnubilando et ve talibus aduocatis.

13 **Laureatus poeta** est aliquis in poesi approbatus post completionem studii poetica et in statuta hiis premium conuenit sue et mercedis pro suo labore et ego pono tibi libros quos quilibet laureatus poeta deberet prius audire et qui audiuerit vir puerilis esse erit et victor acies ultra milites et quoslibet armatos et isti possunt esse scribe et aduocati et nobiles specialiter si propter studium in eis hiis manifestantur etc quia ad iusta attinet ut sit poeta et economus sine quo nullus poeta valet et de isto dicitur si fortuna velit fies de rethore consul rursum orator vincit verbis vir bellicus armis

14 **Transsumptor est** quilibet scriptor de carta in cartam transscribens omne scriptum et eundem tenorem verborum sine hoc quod aliquid addiciat aut diminuat de primo Condiciones huius sunt tres primo quod sit bonus orthographus 2o quod scribat correcte cum virgulis pausis comis etc 3o quod sit propetractus aut viniusitates approbatus ad kathedram scribendi

15 **Scriba ingenere** est quilibet notarius vel scriptor vel carminum compositor quicumque Condiciones cuiuslibet scribe sunt multa prima quod ponat dictata sua breuiter 2o leuiter 3o caute 4o ornate 7o pregnanter et si fuis primus domini ipsum semper honora secreto nunquam detrahe nunquam eundem ad crudelitatem prouoca sed furibundum placa ludos domini fuge non querens dispensator rerum eius et si potes eciam a sigillo sis alienus secreta domini tui cela dum cela firmiter miserabilium personarum sis prius prolocutor multa vide multa audi multa intellige pauca aut loquaris et hoc mature utiliter et diserte cum nullo litiga sed quantum potes quere omnibus placere et nulli displicere firmiter retine pociam ne vituperosa de aliquo scribas aut prolomitendis sic si fortuna velit fiet de rethore consul

16 **Libri poetarum** famosi sunt decades titi liuii et tres libri virgilii scilicet bucolica georgica et eneydorum et decem libri senece scilicet ad paulum ad lucillum de beneficiis de copia verborum de consolacione filii sui ad martum de vita beata de breuitate vite ad paulinum i tragedias ad neronem et liber quatuor virtutum prudencius duo scilicet sicomathie et ympnorum ouidii decem scilicet epistularum metamorfoseos fastorum de ponto de remedio amoris de amore epistularum de

Pausa secunda

de publice Tulii duo scilicet de amicicia et rethorice lo
heren tres scilicet de consolatu de disciplina de differen
tionibus sunt etiam libri claudi claudiani architren
tiemi kathonis theodoli esopi statius omerus iu
uenalis macrobii vegecii amalii oracii fulgencii
prosper sedulius gamfredus laborintus alanus
tullianus panphilus henricus fursaccus mattheus

17 Doctores melliflui sunt
ieronimus gregorius ambrosius augusti
nus beda origenes ciprianus bernhardus
damascenus iohannes crisostomus cesariensis
orosius ricardus hugo bonbarus lira remigius
lincomensis durandus albertus rudolfus hum
bertus armacanus alquinus damianus arma
dus innocencius hostiensis aureolus dionisius
hor excellentissimorum virorum dicta sunt tam subli
mia quod omnia poetarum excedunt et in allegatio
nibus sunt suauia horum et prorum virorum sempiterna me
moria dignorum viuat nomina in eternum quia
spretis voluptatibus onerum sunt pane dulcedinem
postens

18 Obiecta rethoricalis
sunt omnes partes epistole et dictamina cuncta
rum metrica quod prosaica colores figure vi
cia metra rerum enigmata fabule et ore
sabile mundi tam arduum quam vile natum ad ad
diuitatem attribui Nota rethor debet discernere cogno
scere omne locucione sua quis color quam figura quod
vicium repugnans

19 Conditiones boni retho
ris sunt conditiones quibus ostenditur quod qualiter
rethor debet esse bonus gramaticus et logicus
et arismetica et musica et in tempore artificial
et usualis et ipse debet esse plenus iocorum loquelis ad mo
ralitatem trahentibus et historiis et fabulis et em
gmatibus et sit ita copiosus quod ad omnes series sciat
unam variare epistolam sententiam inuariata manen
te scilicet verborum tenore sunt mutato et quod sciat dictata po
nere breuia leuia cauta ornata pinguia blanda
et debet scire magis specialitatem includere in generali te
quam eam specialiter exprimere

20 Officia rethoris sunt quinque fructu
osa principales in quibus omnis rethor debet esse ha
bilis quorum primum est inuentio secundum dispositio
tertium elocutio quartum memoria quintum debita
pronunciatio hii actus non solum deseruiunt rethori
in dictamine epistolarum sed etiam in actibus oratoris
et legacionibus et sermocinacionibus potissimum debet in eo
spiritu prudentium facere virorum

21 Inuentio est fictio verorum aut
verisimilium racionum persuadentium materiam
et deliberacione et debitis circumstanciis po
nens basim ut decens et conueniens di
tendorum erigatur structura dicitur primo est fictio
phantasmatum speculacionem quod oportet inueni
entem speculari scilicet debet stabiliter fieri dicitur verisimilium
quia multa menciuntur poete sufficit aut quod sint
verisimilia dicitur cum circumstanciis quia oportet revoluere
totum corpus et an possit uel obsit

22 Dispositio est racionalis distri
butio ordinis inuentorum per partes congrue
tes ut inde tota sentencia ciuinis reddatur
formalis et ponderosa Circa hanc ma
teriam rethor et orator nunquam committat se fortune
sed prius bene stabiliat fixa sua in mente et quod promi
tit postponi debet Item notet quod dispositio est duplex
scilicet naturalis et est quando res ita fertur ut est in
natura uel ut facta Artificialis est quando ultimum preloca
tur primo et facit subtilitatem in elocutione

23 Elocutio est decens coaptatio
verborum ydoneorum ad singulas materie clausulas
et in debitam congruentiam et apptationem ut
materia in medium proferens reddatur prompu
tata sapida et grata Nota proxima particula res
repetitur ut sit aliquo prosedam disponitur ordo proptata
dictatur color zonto ut sine rubore in medium materie
promi possit

24 Memoratio est inuentorum et dis
positorum et elocutorum artificialis repositio

Pausa &c. III^a

in cellulam memoriativam ut quod ibi mente posset pro
nunciare recondita carta reiecta Nota duplex est
memoria scilicet naturalis et hanc quilibet facilius per reten
cionem diuidendo materiam primo in tres partes et quamlibet in
quinque &c. Alia artificialis et de illa dicam specialiter in
fine huius

25 Pronunciatio est clara et sono
ra elocutio preconcepte materie iuxta conuenien
tiam vocis vultus et gestus Nota si rethor
narrat materiam lugubrem debet in se vultum tri
stem ostendere si leta vultu et ore iocundum si fun
tiam furiosam videat etiam diligenter quod segreget
segregandum et iungat iungenda &c.

26 Commendatio rethorice est comme
datio eius a quatuor primo quia omnes scientias or
nat 2° quia sapientiam adiuuat 3° quia sa
uiter homines retrahit in terrenis quarto quia suum
possessorem in breui ad summos honores prouehit
et ergo iam non posse caput meum senciens suffi
cere ad faciendam argumenta nona sit in principio feci in
nomine vinculatorum mei volo prosequi ordine et ea
abbreuiando huc compilatabo donec finiatur opus in
tentum

Pausa tercia

1 Epistola est fide
lis secretorum nuncia a mitten
te persona ad recipientem
absentem tamen transmissa volun
tatem mittentis persone fideli
ter denuncians Nota ista dicitur
epistola dicitur carta littera conie
ctura missilis et pagina tamen
per unum paltum recipi dicitur
in epistola dicitur quia dicitur
correctorium quia corrigitur carta quia caret difficul
tate missilis quia alteri mittitur pagina dicitur a pango
quia manifestat et sonat quod intendit Cause inuentio
nis epistolarum sunt negligencia nunciorum et infidelitas uel
non celato secretorum et quia sit nemo per exprimere affectum
sit scribens et erubescentia velati

2 Salutatio est adoptatio boni
uel mali uel in differentis euentus persone recipi
enti et in meritum uel demeritum eius ad perso
nam se recipiente 2° multiplex salutatio scilicet
longa breuis amica hostilis expressa circumlocutiua
3° quibus salutatio includit tria scilicet intentum affectum et
nomina personarum Iungitur salutatio tribus modis scilicet
per suos colores qui sunt quatuordecim scilicet repetitio disso
lutio similitudo similiter cadens correctio sed transgressio
conduplicatio supplicatio abusio interpretatio descriptio
seu denominatio 2° per duos ablatiuos 3° per duos genitiuos
4° in salutatione non ponitur subtractum primo cum primum non
ignorat 2° cum scribitur equalibus 3° in materia pe
riculosa

3 Exordium est sermo
preambulus cum benigna et dulcia verborum placi
ditate animum auditoris alliciens ad com
materiam inferius dicendam 2° triplex ex
ordium scilicet quantitatiuum qualitatiuum aduersatiuum simi
litudinarium conditionale consultatiuum conditionale la
mentatiuum absolutum 3° dicitur exordium prohemium prelu
dium et captatio quod exordium obmittitur propter quatuor pro
materie simplicitate ignorancia recipientis deposi
tionem temporis breuitate 7° colores exordiorum sunt duodecim
scilicet similitudo comparatio resolutio repetitio conuersio contradictio di
stinctio dissolutio adiunctio articulus sententia translatio
Vicia exordiorum sunt si non concordat cum dictamine aut non
cum alterum ad materiam aut quia minus difficile aut quod
non verum aut verisimile

4 Narratio est explicatio rei geste aut
gerende vel aut facte aut ficte quasi bene verisimilem
conformitatem ad verum Conditiones narratio
nis sunt quatuor scilicet quod sit breuis et lucida et vera
aut verisimilis Multiplex est narratio scilicet simplex et gta.
Signa narrationis sunt notifico declaro insinuo dete
go Colores narrationis sunt sed conuersio similitudo
conclusio Vicia narratio est incongrua et si ibi ponitur
verbum petitorium sit intellectus

5 Petitio est depostentia alicuius rei
deprecatiua aut mandatoria consultoria or
tatiua aut minatoria a scribente ab eo cui scri
bitur Subpetitione concludit mandatum in
si fit a superiori hortatio ab equali comminatio a supe
riori amico a pari inimico Signa petitionis sunt precor

supplico oro rogo flagito posco peticio exaudibilis
debet esse iusta possibilis et honesta. Digna peticionis ob
mittuntur iniquatiuor casibus scilicet si statum exnar
6 racione meam ingreditur et si peticio est relatiua
nacionis qui festinatur et qui persona que petitur exigit.

Conclusio est
pars epistolae dictaminis
ostendens commodum peticionis exaudite uel in
commodum repulse cum obligacione talionis
ad rependendum. Et conclusionum alia affirma
tiua alia negatiua tercia condicionalis quarta causalis
quinta minatoria sexta illatiua septima effectiua. Et conclusionum
genus interdum conclusioni peticio et hec que ponitur
relatiuum recipium referens personam petiti et peticionem
aut conclusio illatiua aut cui iniungitur affectus et multi
ex in fine conclusionis requiritur quod quadrisillaba aut plu
res partes quadrisillabis

7 # Valedictio est
desideracio boni
uel mali congaudens cum affectu salutacionis
et inuito perqua quis ultimaliter relinquendo
personam desiderat ei bonum finale consummacionis
uel finale destructionis. Valedictionum alia amici
et est qua eius fortunium desideratur inimica aut qua
diffortunium et totius mali accessus aut totius boni
discessus

8 # Data est ultima
pars epistolae
dictaminis ostendens exquo loco aut in
quo tempore littera data est quo anno quo mense
quo die qua hora quo pontifice summo aut
presidente secularis quo principe notari annualia. Et quod hec notam
est scilicet propter periculum si enim quis baronum ante a
num fuisset inimicus mandatum alicui principi et scriberet
ante annum et non esset data estimaretur heu scripta
littera. Et

9 # Subscriptio
est nominis imposito
cum nominis et dignitatibus personae mittentis ut
sciatur auctor aquo originaliter littera ema
nauit. Subscriptio triplex prima suprascri
pta seu prescripta et est inqua nomen personarum mittentis an
te salutacionem premittitur omnibus additiuis nominibus secunda
circumscripta et est inqua nomen personarum locatur inmedio ad
ditiuorum nominum. Subscripta est inqua nomen personarum post
ponitur omnibus additiuis et in imo aut in aliquis ab
maryne localibus

10 # Suprascriptio
est nominis impo
sicio incommentaria littere personae cui ei dignitati
bus et nominis ei correspondentibus eo fine
ut sciatur cui littera transmittenda sit presentanda.
In suprascriptione debet notari dignitas cum merito
et locus ubi debet locari uel in margine debet locari inter in
11 salutacione longa si inclausa extrinsecus

Clausio littere
eius compositio et obseracio
talis quod celari possit scriptura in ea ne aliquo
ingenio deprehendi possit secretum aliqui
volunt quod obseracio regularis littere sit alia ab
aliis sed illis non pertinet obseracionibus durante regu
la ex consuetudine et utilitas ne sciri possit contentum
et hec sufficit aliqui obseruant litteram multis fracturis
ita ut sint leuius apportandum alii una quinentes
12 ut in corpore media ponatur sigillum et cetera

Sigillacio est
corroboracio littere
et karacteralis certi in robur scriptorum et
signum autoris scribentis ut secretum celetur
et voluntas sit roboretur quod ipse in oppositum
non valeat. Missiles a tergo sub cera cum appensis
sigillis suspensis que debent esse in imo et in uno
credenciales cum subappressione. Obstagiales debent
13 pendi super pergamento. Supremus status mon
strandum cum rubea medius cum viridi infimus cum nigra

Meritum est
atributio alicuius di
gnitatis alicui persone et in gradu sibi compe
tente et in que mentur dici talis uel talis ab
intero aut aquisitiue aliqui dicitur quod meritum
inre sit dignitas alii quod sit non additum specifi
catus non personam ex inquisitione aut natiuitate. Dico
quod sit officium in quo quod sit consanguineitas ergo aut
dico quod interdum rex quamuis sit rex non mentur dici
talis propter opera mala ut frequenter regem parisiensem
et dicimus tamen et non regem adnos quod non meret
adnos dici rex

Innatum meritum
est
quod alicui aborigine sue natiuitatis compe
tit apparentiam per transfusionem in posterita
tes. Nota tale meritum solum est reperibile
in statu seculari non electiuo ut in duabus principi
bus comitibus lantgrauiis baronibus nobilibus. Et principibus
sorori filius nepotis amunculus. Et rex miles non sed
innatis sed preeminencias atributa et sit tale meritum
est et scilicet dignitatis et consanguineitatis

Atributum meritum
est quod alicui non ex origine sed abaquisitione
accidit dicens laudem aut vituperium
adeptus uel perpetue. Et tale est quintuplex
primum voluntarium et est quod quis propter suam voluntatem
aut superioris iussu accipit sibi ad laudem aut
vituperium ut ciuis villanus claustralis scindes
et in electiuum ut papa rex. Tercium officiale ut princi
capitaneus rex iudex. Quartum permanens quod ma
net ad finem vite sed hoc quod aufertur nisi morte
ut rex presbiter. Quintum transitorium est quod durat
adtempus ut rector uniuersitatis. Sextum consangui
neitatis ut in pre

Regule innatorum
innatorum
sunt due regule quarum prima est quod innatum
dignitatis precedit omnia alia et quod tale hec
ascensum et descensum et est permanens cum
persona non adueniat meritum accidentaliter dignus
tale recipitur in eo. Secunda regula meritum innatum
consanguineitatis potest esse in quolibet alio inuito et ma
net sed quolibet alio superueniente quantumcumque dignioris
atributio ita tamen ut dignius perlocetur minus digno
certum tale non debet solum poni sed debet ei sed addi in
tum atributum magis personale

Regule atributorum
meritorum
sunt due regule quarum prima est quod meritum atri
butum permanens hec ascensum et descensum et
potest intendi ipso adhuc permanente et primum
precedit omnia merita transitoria secunda regula meritum
atributum transiens potest esse in superioribus non depel
lendo superiorem et est postponendum permanenti et
potest transire in unum permanentis et in voluntate
constituentis et constituti

Regule generales
meritorum sunt sex
regule quarum prima quod unum per se potest a
bire plura merita unum adiunctis permanentis et aliud
atributum. Secunda regula meritum per se cum meritum
laudandum est intensus aut suum non laudare non vitu
perare debet. Et unum meritum potest attribui plures declinatores
hoc idem tam potentes et inde et in digniori uel indignum
alteri meritum est preponendum uel postponendum contra
duobus nobilibus inequalibus circa unum concurrentibus
quod debet suis declinacionibus declinari o docet meritum
elidit ambiguitatem nominum coincidencium

Status est
gradus dignitatis quo
demonstratur qualiter una persona excedit aliam
in preeminencia culminis innate uel atributi
status et meritum sumitur aqua omnino adi
ente ut sanctissimus inuictissimus venerabilis.
Secundo abetate eo aseculo et adotibus anime ut in
genuosus uel corporis ut castus pulcer

Spiritualis status
est eccle
siasticarum personarum et in sub suprem et relate
respectiua habitudo habencium certum magiste
rium perfectione et est triplex scilicet summus ingulo
sed papa patriarcha cardinalis et et hec ordine
vide diligenter in rethorica nali ubi ponam exposui inim
nori in intitulatorio decorne enim in ius premissas
species. Summus sunt patriarcha cardinalis legatus
archiepiscopus episcopus abbas infulatus prelatus. Medius
abbas non infulatus prior prepositus guardianus
decanus scolasticus thesaurarius officialis archi
diaconus cantor. Infimus canonicus altarius titul
plebanus simplex sacerdos dyaconus subdyaconus aco
litus

Secularis
status non ecclesiasticarum
personarum est et primum cum codiuisus in qua sum
mo est imperator rex marchio dux lantgrauius
comes burgrauius. Maior medio vero sed

barones burgravii milites liberi idest clientes et nobiles in infimo aut statu militares advocatus castellanus civis et omnes villicatores artifices et villani rurales servi aut tributarii vel uxorati.

2 **Virtualis status** est status virtualiter includens utrumque statum, laicalem scilicet et spiritualem, quod supposita illa adveniunt statum spiritualem vel laicalem ut est status studentium quorum ordo talis est: magister theologie, doctor utriusque iuris, canonista, doctor medicine, dominus legum, magister artium, medicus, baccalaurius, rector, simplex studens, locatus, cantor, custos, infimus, scilicet pedagogus, bursalis, scolaris, calefactor, ergo aut in tercio alii dignitates astruere et tale quod qui quasi artes audient vocetur scolaris in prima scientia, qui quasi utiliores ut vocetur, et qui quasi vilibus appellentur.

Pausa quarta

1 **Dictamen** in genere est congrua expressio et decora editio alicuius carminis prosaici aut metrici aut prosimetri rithmici aut simpliciter expressis verborum sententiarumque coloribus adornata. Secundo multi vero est dictamen scilicet prosaicum, metricum, prosimetrum et rithmicum. Dictare volens debet observare quasi conditiones, scilicet menti sue proponere aliquod propositum, postquam invenire tenorem eius colorare materiam, et illum ordine debito disponere, item non sit sic plana quod vera bone animi conceptionem edicat et sit fidele intelligibile quantum et gaudiale.

2 **Prosa est dictamen** planum nulla metrica lege constrictum continens in se sensum plenum sermonis aut sermonem cum purpureato verborum ornatu et pro sam requirunt quasi conditiones: primo sensus ordinalis huius suppositum et appositum sancte dictum; secundo pause debite et regule et puncta; tertio color quarto vicio sit vel eliso quinto quod debite scribatur cum sit heroicum.

3 **Heroycum dictamen** est quod scribitur ab eis qui sunt in summo dignitatis statu ut sic versabile a tertia natalis dominorum tamen in se sunt dominorum et inferiorum. Secundo dicitur heroicum ab heroos quod est dominus et ycos scientia quasi scientia tractans de gestis et factis dominorum. Tertio species huius dictaminis sunt viginti et cetera.

4 **Maiestatum dictamen** est dictamen a cancellariis illustrissimorum principum emanatum continens ardua negotia ad perpetuam memoriam gestorum aut gerendorum. Et tale dictamen debet esse aptum et interdum sigillatur cum bullis aureis interdum ceris ymaginem versus a principis in maiestate magna in una parte expressa in alia vero signum cum armis eius et cetera.

5 **Privilegium est** talis editio gesta hominum presentibus et futuris dilucidans super privata libertate alicui vel aliquibus concessa vel quod semper et interdum contra ius commune concessis. Secundo multiplex privilegium quoniam primum est personale, aliud tamen locale, tertium possessionale, quartum eternum, quintum temporale. Qualiter autem privilegia sint formanda necesse est videre formularia eorum.

6 **Eternale privilegium** est quod durat omni tempore absolute aut conditionaliter. Et tale privilegium debet incipi: In nomine excelsi domini nostri Ihesu Christi filii dei vivi eiusque benedicte genitricis virginis Marie feliciter amen, vel: In nomine sancte et individue trinitatis patris et filii et spiritus sancti amen. Proponatur salutatio ad omnes Christi fideles cum nomine et dignitate, postquam arenga, postquam summa in se et ultimo pena violatoribus, testes, locus, temporis, annus, mensis, dies, hora et nomen notarii.

7 **Temporale privilegium** est quod ad certum spacium temporis conceditur ut sit mensurabile annis tamen aut vita unius aut plurium absoluta concessione aut conditionata. Absolutum est quod simpliciter conceditur. Conditionatum est quod servata conditione ligat, non servata non ligabit. Forma huius est quod potest incipi ab arenga ut scilicet quia memoria hominum labilis est et prima ad oblivionem ...

8 **Regule privilegiorum**

... ut quod omne privilegium debet constare certis verbis et verbis determinatis, specialibus et manifestis. Et debet habere testes sufficientes et testimonium cum robore sigillorum personarum fide dignorum. Et debet esse aptum et imparticulamentis non rasum nec quoquomodo viciato. Littere redigibiles ad privilegia sunt confederatione littere promissiones commissiones et cetera. Vitiosum privilegium est quod includit contraria predictis regulis.

Credentialis littera est littera aperta aut clausa magnifici principis aut magnificis personis in missa per suos delegatorias ut indicentibus fides adhibeatur, cum per nuncium aqua legatoria vel sub delegatoria persona est transmissa. Secundo littera potest esse clausa et interdum sic et aperta cum sub appresso sigillo immediate subscriptionem ut posset ostendi per passus vel passagia. 9

Obstagialis littera est littera apta super contractibus et pactis faciens attestationem in qua debet poni tempus solutionis et pena. Secundo talis littera debet continere quinque: in se primo principalem actorem, secundo fideiussores, tertio summam capitale vel aliam, quarto terminum solutionis, quinto testes et sigilla, sexto pena si non solvit in prefixo tempore qui debet nominare olim, usque principalis ... 10

Fundationis littera est littera continens fundationem alicuius castri aut altaris alicuius collegii cum ostensione loci et bonorum et immunitatibus penes aneris si quis ausu temerario attentates ausus esset infringere. Hec littera debet incipi ut privilegium et postquam sequitur debet arenga, postquam narratio cur fundatur et narrationi debet inseri aliquid speciale signum propter falsificationem, demum pena, postquam datum et sigillum potest fieri aureum vel argenteum vel cereum et cetera. 11

Salvus conductus est littera qua aliquis princeps aut dominus assecurat advenientes eius bona et quietat eos a dampnis in suis limitibus. Nota si fuit rex quia extra limites sui regni non potest mandare ideo debet in tali littera supplicationes ponere ad universos principes tam spirituales quam seculares papa aut et imperator ubique potest assecurare. 12

Species dictaminum heroycorum ergo posui in magno vinculatorio vltra qua dirigunt et formulam eam quamlibet speciem sed quia video minus fore plurimum et adhuc decem septem restant artes ponende ideo solum nominabo tibi nomina paucarum. Quia sunt littere commendatorie, commendatitie, proinitione commissionis et cetera. Ideo te mittas ad formularia remitto ut conformis considere qualiter debent formari tales littere. Sunt littere heroice suum status in se ut puta quando rex scribit ad papam aut marchionem et cetera aut econtrario et sunt mandatorie, commissoriales quorum vide in formularius imperatoris. Sunt littere creationis principum et cetera et tamen sit dictum de heroycis. 13

Bullate littere sunt littere in nomine nobilium aut rusticorum in se et iste multas habent species sub se quas scilicet cum tot possunt esse littere et quedam sunt cum te quedam in misse quedam in missiles quedam non missiles et cetera et tamen de paucis opportet mentionem facere et prestare. 14

Amicabilis littera est qua amicus amico scribit quod intendit non insidiose. Species amicabilium litterarum patent per hunc metrum: Consilio, narro, peto, scribit amicus amico narrando petitur aliisque modis variat mando fleo solor nunc nimio nunquam adulor. 15

Consultoria littera est qua aliquis amico suadet aliquid facere aut obmittere alicui ne prosecutione huius cadat in malum. Consultor autem debet esse amicus superior aut senior. Exemplum si quis intraret religionem et alter dolet scribit ei quoniam gemitus huius vero suum ad mortem tendit et ideo dissuadet nec esset ... qui sub obedientia decedit moriturus lacrimar... 16

Narratoria epistola est in qua amicus narrat aliqua gesta preterita presentia aut futura explicantur vera vel tamen vera et ad talem litteram requiruntur quatuor primo quod narratio sit brevis secundo quod sit certa tertio probabilis et convenienter quarto in quo nullo incipit mede quod firmatur sexto ornatu permissis. 17

Petitoria littera est in qua decenter et ordinate exprimit vel aut rem impetrandum aut impetrandam postulamus et cetera et scilicet quia et cetera qua aliquis fieri petitur de ceteram in qua aliquis obtinet desideratum. Petitio exaudibilis debet habere quatuor conditiones quod scilicet sit plus, secundo utilis, tertio digna idest quod sit 18

iusta et honesta est quod oratur ex aliqua causa tali talis deprecatio.

19 **Narratoria** et petitoria est epistola in qua ex aliqua precedente materia subinseritur petitio aut econtrario. Nota nunc initio potest in maiori ab omnibus partibus oracionis simili petitio ab alia quam narratio. Secundo si narratio fit cum petitione ex gradus debet in maiori in pluralitate et suum in plurali si in inferiori a singulari et suum in singularitate et cetera.

20 **Preceptoria littera** est qua aliquis superior a dat inferiori aliquid facere aut obmittere sub pena vel lata. Signa huius sunt mando iubeo precipio iniungo precipio. In talibus dictator debet esse seriosus ut ponat verba aspera et seriosa ut mandatum velocius adimpleatur. Et est duplex scilicet a qua est qua aliquis iubetur fieri. Negativa est qua aliquid vetatur non fieri et cetera.

21 **Exauditoria littera est** littera qua par pari scribendo petitur exaudiri cum sub lucione finis presencium si desideratum exaudiat preceptum sit respectu superioris ad inferiorem. Exaudicio petitur petitio inferioris et minoris. Multe sunt alie species litterarum quas obmitto brevitatis causa.

22 **Deplantoria littera** est littera qua amicus amico aliquod malum presens aut preteritum insinuando quod ei aut amicis accidit cum questu cordis cum meroribus ac lacrimarum gemitu. Signa harum litterarum sunt pro dolor heu ve et cetera. Potest planctus fieri super futuro imminenti malo ex timore quacumque adhuc non evenerit.

23 **Consolatoria** littera est littera in qua amicus amico tribulato scribendo suis suam scribit tempore doloris aut non tribulato insinuat aliquam leticiam magne consolacionis et magni tripudii. Signa huius dictaminis sunt solare consolare amice karissime et ex totis precordiorum plausibus iocunder amice tua et civibus cordis tui tripudiet quem reperit dominus obbrobrium nostrum amovit et cetera.

24 **Adulatoria littera** est in qua amicus amico gratia complacencie et signum presentis amoris premissa et dulcia verba predelectabilia et mellifluas allocuciones blanditur ut mutua amicicia presentius corroboretur. Dictator debet in hiis esse cautus ne credat.

25 **Mixtum dictamen** est dictamen compositum ut scilicet quia est consultorium et mandatorium aut narratorium et preceptorium deplantorium et adulatorium vel aliquid huiusmodi. Nota multe sunt species buccolicorum litterarum quia quedam sunt obligatorie interpellatorie infamatorie quedam commendatorie quedam laudative quedam vituperative quedam comminatorie vinculatorie posui et cetera.

26 **Hostile dictamen** est epistola in qua persona mittens manifestat persone recipienti affectum inimicicie et invidencie loco felicitatis. Hee littere debent scribi sub alterius sigillo volens aut primoris ad ordines debet tamen abesse odio. Species autem harum patent hiis metris. Minare reprehendere diffidentem decipientem hoste pavescere ac infamatorem castigantem.

27 **Minatorium dictamen** est littera hostilis in qua hostis hosti minatur de futuro vel presenti malo quod ei irrogare intendit ut sibi precaveat in rebus vita sive honore donec satisfaciat pro offensis sibi illatis. In talibus epistolis minime debet esse taxate ut plus pavescat ne ex insidiis eidem nocreatur et hoc desipientes aut invtiles aut mitem sceriosus quia tales non senciunt nisi mitem terribilia et sibilia.

28 **Reprehensorium** dictamen est dictamen in quo inimicus imponit inimico probra crimina propria facta vel ficta exprimendo infamando vel ut se agnoscat ei ante oculos proponendo ut si quis scribet baronem non baronem sed predonem fure et latronem legisque transgressorem pro salute scandalum sempiternum cum gladio bisacuto obprobrio qui deprehensus es latro proditor et rei publice offensor

qui super eos plurimus incogitatum et cetera priuor more scelerum semper iam inveteratus super debitorum et usque in hodiernum non desistis accumulare. Quia oblivioni si abiquinta te quia non desieris attrahat te contendens somen tuum dextra vivencium eradicabimus propterque tamquam tormentorum penarum quibus in te exterminatis te tandemque in spectaculum miserum miserrimum affirmamus tue et parentele ac in obbrobrium hic postremo capite secto ut nullus amplius noceas.

29 **Deceptorium dictamen** est dictamen sub verborum blanda suavitate pretendens fallaciam per quam propter equivoca similiter eluit sensum proprie in estimatum alterius volens hoc facere dictamen aut cognoscere oportet quod sit pressius loquitus et cum dicit peccans vobis dicatis hoc quia primum verbum cancellatus deceptus involvet dominum suum proprita et multis malibus hoc vinea in et cetera.

30 **Intercepatorium** est dictamen quo quis alterius probra crimina facta aut ficta involvit infamie causa ut inimicus aut correctionis et emendacionis solum causa ut amicus aut proximarum solucionis causa aut alicuius naturalis. Secundo hoc littera conveniunt tam amicis quam hosti finis autem intencionis hoc elucidat. In istis dictator debet esse seriosus et prudens ne quid plus hoc vitii prodet aut canones incidat similiter ne sui testimonium loquatur execucione ne sit illi causa proditionis vel vite aut honoris.

31 **Diffamatorium** est dictamen hostile aut sit nunquam amicatorium quo quis infamie causa scribit libellum infamie de aliquo hoste notendi causa et sit libellus infamie patebit primus inimice. Secundo dominante et semel scribens huius libellum in habilis est ad ordines presbiterales qualiter aut dicit ab intercipatorio sicut posterius intuenti debet aut ire sine decepcione et sine castigacionis intencione.

32 **Diffidatorium** dictamen est dictamen hostile quo quis pacis federa rumpens litem contestatur futuram ut diffidatus sibi caveat ab hoste scribente ne dampna capiat. Hec potest appellari minatoria eo quod inimice minatur notendi tam in rebus quam interdum in vita et honore. Debet autem talis littera mitti deliberato animo et debet addi penitencia donec decalpato negotio ad amiciciam non recte scribens.

33 **Treugale dictamen** est littera pacis oblagatione continens et in federa facta ad tempus determinate limitatum aut limitandi ad hominum aut earum. In talibus debet scribi dies hora tempus exitus pacis et nichil melius nisi usque octo solis aut occasum propter dampna recipienda. Salutacionibus in talibus non debet scribi amicabilis et debet persuadere in initio pacis ut auditis libitis in intermedio tempore pacis concipitur pretium. Sunt alie plures species sed sufficiant ista.

34 **Alternatum dictamen** est dictamen visibile inter pauperes et minores ut sit triticus defectus pauper et minores. Secundo huius multe species sunt quas omnes obmitto et sit non quod de dictamine. Prima sui divisione dividitur in bectoricum quod est inter duos buccolicum quod est inter medios aut elegiacum quod inter inferiores. Tercio modo dividitur in amicabile et hostile.

35 **Species dictaminum** secularium insigne sunt viginti quorum primum est privilegiale scilicet certale aut certum conditionale aut absolutum dotalicium obstagiale promissiones donacionis fundacionis testamentarum confessiones revocacionis credencialis codicis tenegare monitio citacionis scilicet ius iudicis et horum formis solempnes posui in magno vinculatorio quas hic propter brevitatem obmitto.

36 **Species dictaminum** spiritualium sunt multe scilicet bulla cedula investitura citacio exemptatio dimissorialis formata promocionis presentacionis procuratorium resignacio commutacio instrumentum prothocollum monitio et cetera. De bullis sola cancellaria apostolica tractat sed discate quod sunt inter mortuos curie obedia promocio et cetera quorum omnia in magno vinculatorio sic prescite enodavi quod nemo ante me ordinavit et plenius et ego hoc diffinivissem unum quodque sed brevitatis causa obmisi.

Pausa quinta

Pausa quinta 1

Metrum est dictamen abigmatum certa pedum ac sillabarum dimensione comprehensum propter brevitatem ac memorie retencionem et delectacionem finaliter adinventum. Dicitur autem a metros grece quod est mensura latine quia etc. Delectacio in metro consequitur ex multis scilicet genesi et thesi ex brevi et longo ex sillabis et pedibus.

2 Versus est diccio metrica sillabarum clausulatimque progrediens venustate verborum sentenciarumque adornata nichil superfluum nichilque diminuti in se continens. Et dicitur a verto vertis quia diccio ponenda in usu habet multum verti ut debito et congruo ponatur ordine. Versus componitur ex dictionibus sillabis literis pedibus quantitatibus etc.

3 Quantitates primarum sillabarum cognoscuntur hiis quinque dictionibus scilicet mansla delensfene bodocgosmo flumsdri merum tudrium schunst sedatum carum prim quorum sillaba gravi bedere mentu quinquies duplum ... penultimarum si tractantur m a r v n c as es os ... ducuntur a as et corripiuntur e sit pes ... dictum est metrica particione tercia etc.

4 Vicia cavenda in metro sunt sex vicia scilicet ne longa corripiatur aut brevis producatur ne vocalis vocalem sequatur ne vocalis sequatur m ne finis eiusdem metri cum ea sillaba finiatur aut penthametri dissillaba et ne sensus omnis prohibeatur circa consolationem metrum sed ista considerande sunt sic quis quinta qualibet dequa quota quis modulus et ego hunc modulum retineo querendo de prode tre alia que in prima parte huius particione tercia.

5 Species metrorum sunt multe scilicet quarum quedam a pedibus alie a dictionibus alie vero a carminibus denominantur et ego breviter ponam centum viginti tantum species metrorum tam reminitor quod non reminitor quia adhuc restant ponende decem septem atque breviter et ... nam est me ... si enim non finivi plene non estimo in pluribus carentis amore si aliquis tanto labore temptaverit opus ideo domine deus creator in te deprecor misere mei sis operator huius operis cooperator et completor.

6 Prosimetricum metrum est dictamen moderatum ex metro et prosa constans cuius certa pars consonantibus pedibus certis alia vero prosa completur. Huius species sunt tres. Una ubi magna pars est prosa et tantum metrum. Alia ubi fit metrum non extra metrum ut penthametrum scilicet aliquis ut puta caudatum quod completur prosa. Tercia quod fit in ymnis prosis et cantilenis quibus utimur eciam in multis passibus etc.

7 Metrirismicum metrum est metrum colit ex rismis constans ita scilicet quod quelibet pars ordinis terminatur in rismo. Exemplum: Tempore tam multum quem volui perhorrere scelitum peccaminum prisum cum nequicia modo visum. Set nos esse libri ... modo ... ut vellem perdere non venalem et deistis specialem dabo doctrinam ubi peccatabo dentinis.

8 Applicatum metrum est quando sunt duo vel plura metra quorum unum continetur apposita vel adiectiva simila singulis ... ut intendo vendo ... decorato signat positum merces atria poma ... Dicitur autem applicatum quia secundum metrum applicat primo sua adiectiva.

9 Leoninum metrum est metrum retinet habens consonanciam in medio et in fine metri. Exempla huius primum: Crudeli in ore gerit et in tetro pectore querit huius amicicia nolo michi sociam. Simile: delicias celi proquiras mente fidelis ... non secum portans in tu prudia regum. Dicitur autem leoninum forte ab inventore.

10 Caudatum metrum est quando eadem est consonancia finalis duorum versuum aut est metrum integrum cauda addita id est principio metri secundi propter complementum metri primi exemplum quod potest non quod erat cupidus sibi querit. Sic meo vite regula iusta perit exemplum secundi.

Pausa quinta

Uterinum metrum est metrum ex duobus aut pluribus metris compositum sic se habentibus quod talia metra habent consonanciam in medio et in fine exemplum dogmata doctoris debes retinere benigni ne cunctis horis maneat tua vita maligna. Set nota in quo hec species dicit a continuo metro et diligenter considera. 11

Uniforme metrum est metrum compositum ex duobus aut pluribus metris in quo medium et finis amborum versuum habent uniformem consonanciam exemplum virtute sapiencie virtutis prima querere omnia ruina terrene ambire patrie superne. Dicitur autem uniforme quia sub prima forma procedit et dicitur unum metrum compositum ex pluribus. 12

Serpentinum seu kathenatum est metrum compositum ex duobus aut pluribus metris sic se ad invicem habentibus quod principium primi versus consonat cum fine secundi et econverso finis secundi cum principio secundi exemplum Vi sale conditus sit prisas scolaris verberibus rectis ... sit bonus ... Hoc metrum dicitur serpentinum quia retorquetur velud serpens dicitur kathenatum ... 13

Clausulatum est metrum in quo plura nomina diversas clausulas facientia ad unum verbum reducuntur exemplum ut aaron virga rubus moysi lampas paradisi celi porta decus virginitatis ave et plura exempla possent in omnibus speciebus horum metrorum adduci sed hec tibi breviter pono sint tamen pro exemplis posita. 14

Resumptum metrum est metrum sic se habens quod in aliqua clausula plures dictiones in unum congregantur que postea variis clausulas resumuntur exemplum: Clerum cum populo pia purifica tege munda purifica mens patris tege filia regis munda mundana flamme plena ... 15

Repercussivum seu reciprocum metrum est quando duo metra sic se habent quod ... dictis primum fit medietas secundi et econverso ut Dives liberis clerus sapiens et honor ferens Quod fieri querens discellens et eras. Dicitur autem repercussivum quia repercutitur in se quo ad verba licet non quo ad sensum. 16

Retrogradum seu in se rediens metrum est metrum in quo principium et finis eiusdem versus consistit in eisdem dictionibus exemplum Semina misit homo sed homo qui semina misit flebile flevit opus sed opus qui flebile flevit. Protegit homines etc. Dicitur retrogradum quia quasi retrograditur verbis dicitur in se rediens quia regreditur in verba pristina etc. 17

Spondaicum est metrum constans ex puris spondeis preter quintum pedem qui semper oportet esse dactillum in metris exametris. Alia metra dicuntur a pedibus denominantibus preter eciam dicta dactillicum iambicum trocheicum anapesticum tribrachium pirrichium molosum amphimacrum bacchium ... antibacchium proceleumaticum dispondeum ditrocheum diiambum coriambum peonium epitritum cathalecticum ionicum. 18

Saliens metrum est metrum compositum ex spondeis et dactillis simul ut ... bile cum saltu uno vel pluribus et in consonancia ... quadruplex primum dicitur bifforme secundum triforme tercium oblaterale quartum quadriforme exemplum primum fons bonitatis lex pietatis ... Secundi ut ... mulier dilige ... non ... in mellis fundis ... serena nescia ... dat odore ... katherina ... sceleris purgavit ... tutus erat ... qui te pia querit. 19

Circuradium metrum est metrum in quo tercius et sextus pedes habent consonanciam 20

Pausa quinta

ricmitam 2m velocem dilapsum de vna consonancia mariam exm ut felices sunt ille lingue dice mille qui poterunt laudes tibi celi culmine gaudes Dicitur a torridum quasi afictione nominis in modum tacide uel ticonie quod (?) conformat uoce

Sexcisum metrum est metrum in quo finis prime medietatis est principium secunde eiusdem uersus et finis vnius versus est principium alterius exm fili mandata data que sunt gestua audi vtute tu te rege vi documenti menti comenda emenda sordes amare amore arde scole cole doctos hos honorando

Biceps metrum est metrum in quo due dictiones concurrunt in principio et due in fine in consonanciam ricmica exm Gratia plena querenti tu recepta diua maria dei genitrix pia digna benigna Et dicitur biceps quasi duorum capitum habens conuenientia Nota in quo dicit atrapiroco metro diligenter considera

Quadrangulare metrum est metrum ex pluribus metris compositum natura legis quadratum id est 2m longum latum et profundum Exemplum lumine sator spes mitis regia mundi Sator reguiges trepidi dux vitis honoris Spes trepidi misera reparatrix semita pacis mitis dux repatrix mundi mitis virgo Regia vitis semita mitis gratia dulcis Mater honoris pacis virgo dulcis aue to Sibi tibi Sator arepo tenet opera rotas

Ricmicum metrum est quod componitur ex conparibus sillabis in finalibus terminacionibus conuenientia habentibus 2m numerum sillabarum continuum recipientium aut interciduncia aliquis quod non est ricmus Nota diligenter post sillabas post ricmus cadere 2 post non 2o ricmus est puisso non solum metri sed eciam prose 2o qui volt esse bonus ricmor sutor de hoc habeo in quinte expresse

Monotongium metrum est metrum in quo in finali terminatione vnica consonantia seruatur per totam clausulam sine hoc lp muta consonante vocatur exm luctu fessus et confessus 2o nota quod non valet minus multum uel diu conseruare huic ricmum per in exitudinem locutionis uel tacefiton sed valet alia intromissio

Diptongium metrum est metrum ricmicum in quo due distinctiones concordant in simul et alie due etiam in simul aut quod medium vnius dictionis concordat cum medio alterius distinctionis et finis cum fine aut quod due aut plures distinctiones concordant simul et additur cauda exemplum primum O maria virgo pia stella maris appellaris Sed ter venit iam celorum virgo omnes gaudeamus

Triptongium metrum est metrum ricmicum in quo due distinctiones concordant simul et alie due simul cauda cum additione aut quod medium vnius distinctionis concordat cum medio alterius distinctionis et finis cum fine cauda addita aut quando due dictiones aut plures concordant simul in finibus exempla huius et aliorum posui in magno vinculatorio que tamen hic apposito volo obmittere

Difforme metrum est metrum ricmicum in quo consonant ricmi duabus consonancijs tamen exemplum Spes miserorum lux quorum florida vitis sis medela mitis Difforme metrum est vbi fit consonancia intrabus ricmis inmediate consonantibus ut optima verbum mulier dilige clerum Ideo dicit difforme a diptongo metro et triforme aut triptongo

Coniunctum metrum est metrum ricmicum in quo prima et secunda distinctio in precedentis clausule uel tercia et quarta precedentis clausule cum tercia et quarta sequentis clausule exemplum Iuste ver pater bone tu me tollas magnone voluntate cum paterna regna da in superna etc.

Orbiculatum metrum est metrum ricmicum in quo prima distinctio concordat simul cum quarta et secunda cum tercia 2m in prolongacionem

Paula quinta

aut correpcionis consonanciam in voce totali Et nota quod asprinao hare variaciorum est multum vtilis ego aut intendo breuissime ponere adhuc paucas species metrorum quia alibi multas posui

Continens metrum est metrum ricmicum in quo due aut plures distinctiones sequentis clausule concordant cum precedentis clause exemplum O Ieronime flos doctorum gemma decus clericorum qui libros discernendo cunctos vicia opponendo cunctis spes es in soluendo de te mis bona prendo Iunge continendis metris etc.

Ventrinum metrum est metrum in cuius medio fit consonancia dissonancia aut vbi quod 2o dicit ventrinum abusiue quia nullo fit consonancia in medio nichil aut pluribus ea eciam alibi fieri hoc aut solum pluribus Dicitur aut ventrinum in similitudinem sicut venter fit in medio corporis

Caudatum ventrinum metrum est metrum constans ex coniunctione leonini metri et caudatorum taliter scilicet quod consonancia que est in medio cadens inter duorum aut plurium metrorum media est alia a consonancia finali exm dogmata doctoris debes retinere benigna ne cunctis bonis maneat tua vita maligna vbi li us est medium duorum ventrorum et gna finis duarum caudarum

Leocaudatum est metrum constans ex leonino et caudato ordinibus ita scilicet quod in eo reperitur consonancia in principio et medio quod est proprium dictaminis leonini et in fine quod est caudati exm qui mel in ore gerit et me retro pungere querit huius amiciciam nolo michi sociam Dicitur aut leocaudatum quasi metrum ex leonino et caudato

Cauleventrinum metrum est metrum constans ex caudato leonino et ventrino dictaminibus sic se habentibus quod in primo eorum fit concordancia in medio et in fine et in secundo fit concordancia in medio principio cum altera dictione in medio alterius ricmi Dicitur aut cauleventrinum quasi ex caudato leonino et ventrino simul compositum

Retrogradum metrum est metrum sic se habens quod in eis similiter concordant dictiones in principio primi versus et in fine secundi versus exm dulcis amice veni lucis solacia rumpens ne pereas subito dulcis amice veni Retrogradum metrum est metrum in se rediens sic se habens quod principium et finis sunt eiusdem dictionis et 2m conuersum ut femina uincit homo sed homo que femina uincit etc. Sunt adhuc multe species metrorum ricmorum quas breuitatis causa obmitto et eas posui in magno vinculatorio ideo ibi queras

Metra bohemi Primus liber est de specierum metri scilicet elegiacum kathalecticum hectthalecticum v pentthalecticum alemanicum valenticum pindaricum glicomicum adonicum ionicum Secundus liber est de septem scilicet yponanticum asclepiadicum et ephiticum anacreonticum archilochicum colofonicum saturnicum Tercius liber est falsicum omericum coriabicum etc. et omnium horum descripcionem obmitto propter breuitatem et metra eciam cum sillabica monocolon dycolon tetrastrophum ad hoc locum etc.

Color rethoricus est proprietas venustans omne dictamen in verbis uel sentenciis delectacionis causa dictatis vel causa finali adinuenta Vtilitas colorum rethoricalium est ad hoc primo intellectum habeamus in locutione aut scripto perspicuitate ne prolongetur viciose materiam aut breuiet iterum ne discordet partes sed conueniet dicta dicendis 2o vicia elidit tercio ornat quarto audiencium aures sanant iuuat et ultra mellis dulcedine hilarat amaritudinem iocunde quinto discernit doctos ab indoctis sexto intra et extra homines oblectat etc.

Particio pausa 1a torcepta

Pausa prima

1 **Color verborum** est decora loquendi perpolitio principaliter tenens se ex parte dictionum vel verborum vel locutionum vocabulorum, cuius inventio exornatis dictionibus provenit. Dicitur primo secundum diffinitionem precedentem sequitur quod quilibet color esset verborum color, quoniam falsum est quia quilibet exornat verba, igitur dicitur quod non ideo dicitur iste vocatus color verborum quod verba adornet sed ut diffinitio exprimit.

2 **Numerus verbalium** colorum est tercius [?] simpliciter numerus bis duplus scilicet quem numerum totiens contingit in rariori verba ornate. Nota aliquis ponit plures colores aliquis pauciores; ego autem diligenter examine et magno labore quot reponam tot debes tenere, nimirum et non plures vel pauciores, quia re cum grandi labore coronolibus [?] protinus per quo estimo in hoc mundo nullo solatio potest fieri satisfactio, sed a te domine Deus solo beato remuneratio.

3 **Repetitio est** primus color verborum quo una ac eadem dictio in numero reiteratur in principiis diversarum clausularum sine vocis permutatione. Dicitur primo hoc esse repetitio: hoc est risibilis homo, et risibilis homo, hoc est homo etc. Quoniam cum fit mutatio; secundo Christiani debent esse mortales, Christiani asinum sunt, Christiani non possunt esse mortales, quo Christiani non possunt esse mortales. Tertio, completio est repetitio quoniam falsum quia in principio eadem dictio in medio resumitur. Ad quintum dicitur moderata [?] repetitio, ad quartum dicitur obscura ut idem causa et eadem secundo et unus. Ad tertium dicitur dicta in principio secundum

4 **Conversio** est secundus color verborum quo una eademque dictio in medio resumitur in fine diversarum clausularum cum plenaria vocis significationis numero casu retento. Dicitur primo variatio accidentium grammaticalium non horum coloribus, primo falsum quia si fit commutatio sicut hic passio capitis gravat Paulum sit in gravitudine capitis excitat Paulus. Primo ad hoc dicitur quod bene potest sustineri permutationem quo adverbia vel accidentia parum ordinis sed non quo ad sonum.

5 **Complexio est** est tercius color verborum quo una dictio in principio plurium clausularum reiteratur et altera in fine eadem crebro resumitur. Donec hic isti tres colores inter se reiterandis variis [?] dictionis sunt crebra resumptio, sed dicitur in positione tamen reiteranti. Valent isti tres colores ad materie prolongationem et ad lucidiorem expressionem mentis conceptus.

6 **Traductio est** quartus verborum color quo aliqua dictio reiteratur in aliquibus clausulis secundum vocem tamen non autem secundum significationem. Triplex est traductio: prima significationis tantum, altera declinationis tantum vel casus, aut mixta significationis et declinationis simul. Tertio nota quod traductio fit causa equivocationis.

7 **Contentio est** quintus verborum color ut sit causabilis [?] contrapositione dictionum contrariam significationem habentium in eadem oratione et hoc expresse, implicite aut equivalenter. Secundo nota quod quidam color sententiarum ponitur contentio sed dicitur abusio quia iste fit in verbis, ille in significatio magis orationis. Valet iste color in materiis coloratis hostilium et etiam amicabilium ut in luctu videns in silentio clamans etc.

8 **Exclamatio** est sextus color verborum quo causa letitie admirationis indignationis laudis vel vituperii vel exortationis erumpit in voces altius mediante adverbio o vel alio vocali; sine signum passionibus anime voce in delibata [?] fit autem quatuor modis, primo modo causa amoris ut o gloriosa domina, secundo causa doloris ut o lacrimosa dies, tertio in dignationem ut o stulti et tardi ad credendum, quarto admirationis sicut o mirandam huius mulieris constantiam o gloriosi [?] Iu[dee?].

9 **Interrogatio** est septimus

Pausa prima

color verborum quo in aliqua clausula subicitur inquisitio et tamen non respondetur ad eam aut ad eas nisi propositi confirmatione, exemplum quis dotavit te tantam nequitiam page [?] quasi diceret nullus. Secundo nota interrogatio sicut secundum dicunt colores dicitur hic tria cotoniatatia [?] primo quod verbis cautelatis seu antegressis oppositam contradiceret sententiam; secundo quod aliquis consimiliter interrogatio in adversative tertio quod in inquisitionem non subiungitur responsio.

10 **Sententia est** octavus color verborum quo quis affirmat aliquod dictum similitudinarie aut sermone morali aut pro propositis ipse notam aut alicuius autentici viri aut preterea exemplum ipsum nobis mores consequitur qui alter defraudare bonat lupi qui spoliaverit etc. ille est liber cuius vicios non subiungunt tamen scilicet omnis ignis est calida, ita omnibus dissimulatio est nequam. Quinti etc. Utilis est hic color ad convertendas materias.

11 **Ratiocinatio** est nonus color verborum quo in aliqua oratione ponuntur plures questiones ad quarum qualibet singulariter subiungitur sua responsio tamen vere exemplum diversa vias [?] per opes querit quia experit usus est auxilium porta timet ne pauper adveniens reddit famem eius cor totus quod reddit. Dicitur iste color ab interrogatione quia interrogatione non subiungitur responsio in mente sed datur intelligi ex opposito hic aut subiungitur in mente responsio.

12 **Contrarium est** decimus verborum color quo constituitur ordinata confirmatio alicuius tamen per aliquam orationem ex dictionibus contrarias res significantibus exemplum si tanta per te potest non resistit hosti unde resistimus fragiles etc. Dicitur iste color ab interrogatione quia in interrogatione non ponuntur dictiones contrarie ad diversas oras [?] sed ad unam sed hic ad diversas. Secundo quia in contentione per contrarietatem vel confirmatur hic autem confirmatur.

13 **Membrum** est undecimus color verborum quo expresse implicite aut equivalenter coniunguntur plures clausule pronuntiationem copulativam aut colem aut alia per colem. Secundo duplex est membrum scilicet dictionis et orationis. Dictionis membrum est quando plures dictiones colliguntur pluribus coniunctionibus copulativis vel vocabulibus exemplum pius fortis et prudens extat Eneas. Orationis quando mediant tales coniunctiones inter oraciones. Utilis est hic color ad prolongationem.

14 **Articulus est** duodecimus verborum color quo fit prolatio plurium clausularum coniungendarum cum punctuali prolatione. Hic color fit duobus modis: primus est quando inter clausulas non ponuntur coniunctiones; secundus quando ponuntur coniunctiones in una oratione sed in eadem repetitio fit earumdem sine coniunctionibus idest coniunctionibus ablatis.

15 **Continuatio** est tredecimus verborum color quo fit obscura verborum prolatio pluribus ac sententiis singulariter continuatis et tale quod vero [?] scilicet exultetur exemplum qui sitivit diligit de mille non timet dicam. Continuatio fit quatuor modis scilicet quando ligatur sensus posterioris orationis cum priori vel quando subiungitur unum ex altero aut quando sententie et ordo absolute proferuntur. Tertio continuatio potest fieri per tres colores: primo per sententiam, secundo per contrarium [?], tertio per conclusionem.

16 **Compar est** quartusdecimus quo in aliqua locutione aut scriptuatione componuntur ordo ex dictionibus paritarum sillabarum. Et dicitur a con quod est simul et par equale quasi color habens in se membra equalia in numero sillabarum, exemplum turbatque flos plebs violat pompa roscida [?] fundunt ortus precipiunt agros pascit ocellos. Fit autem hec paritas in duobus: primo in equali numero sillabarum, secundo in equali prolongatione vel breviatione.

17 **Similiter cadens** est quindecimus verborum color quo due aut plures dictiones casuales sub eisdem casibus ornate continuantur aut sub eodem accidente sonoritatem eamdem retinente exemplum qui diligit iustitiam odit malitiam etc. Ad hunc colorem requiruntur duo: primo proprietas casualis inflexionis aut alterius accidentis; secundo dicitur quod non requiritur paritas sillabarum.

18 **Similiter desinens** est sextusdecimus verborum color quo dictiones non casuales sibi extra et progressu se habent dicitur color similiter desinens aut similiter cadente quia simili-

Particula p[ri]ma

cadens hec fieri in pronomina et in p[ro]pria similiter aut desinens fit in verba adverbia etc. Exemplum ut doc[tor] et ille nocet etc. Dicitur autem ante tritino quia tantum adicitur (?) etc. hec se simul[ite]r desinens adv[er]bia casualia etc.

Agnominatio est decimus septimus color verbor[um] quo in aliqua oratione ponuntur plures dictiones in modico ab invicem differentes que fiunt per adinvicem commutationem per immutationem aut depositionem littere unius aut plurium litterarum etc. Nota quod hic color convenit cum paronomasia. Et dicitur ab agnominor aris quia una dictio p[er] convenientiam alterius in litteris aut sillabis p[er]sonum non leniter attrahit.

Subiectio est decimus octavus verbor[um] color quo in eadem locutione fiunt aliquas interrogationes et post ad illas subiciuntur plures responsiones subordinatione adoptus cuius tantum una sufficeret cum aliis visitatur demonstratione plurimum sententia. Utilis est hic color in epistolis correctionis et indignationis et necessarius habetur aut fieri etiam alios sic quod interrogatio sua destruit responsiones vel rursum interrogationem.

Gradatio est decimus nonus verbor[um] color quo in aliqua locutione fit descensus de dictione in dictionem vel ordine in ordinem cum p[ro]positionis dictionis repetitione in qua fit talis descensus. Hic color hec fieri quatuor modis primo p[ro]nominales dictiones ut fama titat laudem laus primam prima mentem mens studium studium dogmata dogma decus. 2o p[ro]positiones verbales 3o in mixtim quarto p[re]dicaciones.

Diffinitio est vicesimus nonus verbor[um] color quo rem breviter notificatione describens p[er] suas p[ro]prietates essentiales vel accidentales. Dicitur autem a diffinitione penes logicam considerata in tribus primo quia hic dicitur diffinitio in qua intimum p[er]ulare breviter et ornate p[ro]prietates rei veraciter exprimit sed ibi non subtilla tenere licet et hec ibi exponatur. 2o logicus considerat cuius diffinitio hec fieri quia scilicet exigitur et donis iste hic non adducit. 3o quod hic capitur et descriptione ibi autem distinguitur unum contra aliud.

Transitio est vicesimus primus verbor[um] color quo in plurimis ordinibus continuando dicta dicendis de una p[er]tinentia dictione transit ad alterum quasi submittendo dictum secundo exprimo. 2o non quod hec fieri quatuor modis primo consecutive seu illative ut dicto de genere dicendum est de specie 2o in interdependentibus que unum continuatur ad alterum 3o epilogative 4o revocando ad memoriam.

Correctio est vicesimus secundus verbor[um] color quo id quod prius dictum est infringitur et eius oppositum ydoneum apponitur ut si diceretur amor mulieris facit amatorem primo quod venus amentem. 2o color iste fit specialiter p[ro]pter signa sed adverbia eligendi ut potius primo et similia et quia in correctione prius dictum p[er] magis ydoneum corrigit. 3o oportet quod sequens dictum importet negationem primum expresse aut implicite. 3o coincidit iste color cum schemate.

Occupatio est vicesimus tertius verbor[um] color quo quis dicit se velle celare omnia alicuius quod tamen p[ro]fert clam vel negat se velle dicere quod tamen maxime dicit. Dicitur autem occupatio ab occupando quia occupat mentem et suspensum reddit intellectum. Dicitur autem a convectione et convenit. Convenit in hoc quia utrumque transit per antifrasim et reducitur ad figuram epidiorte similiter autem quia id expresse negando subintelligitur.

Disiunctum est color vicesimus quartus verbor[um] quo diverse clausule sequentes claudimus specialibus verbis unum tamen suppositum habentibus etiam in p[ro]prio invicta omnibus rectis exemplum hectora maria amoint morte dedit vitam et restituit nitidis dictum dicitur autem a disiungendo quia disiungit clausulas verborum p[ro]ducens rem a dicens suppositum communem et unum suppositum repetitis distinguit verba et p[er] verba absolute p[re]sentantur verum adibreviatorem.

Coniunctum est vicesimus quintus verbor[um]

Particula p[ar]s 2a

quintus color quo due clausule disiunctim coniuncte claudunt in uno verbo in medio posito exemplum forme dignitas deflorescit aut morbo aut vetustate p[ro]p[ter] talis combinatio clausularum fieri p[er] intervallum aut aliam p[ro]portionem.

Adiunctum est vicesimus sextus verbor[um] color in quo due clausule disiuncte coniunguntur in uno verbo a principio vel in fine posito et sic non in medio p[ro]p[ter]. Nota antiquitus istos tres colores scilicet coniunctum et adiunctum nominantur exemplum zeugma quia si verbum ponitur vocatur p[ro]zeugma si in fine ponitur vocatur ypozeugma si in medio vocatur mesozeugma.

Conduplicatio est color vicesimus septimus quo dictio aliqua causa amplificationis vel indignationis resumitur in clausulis diversis geminative vel aliis sublatis affectus exemplum dic homo p[er]dite p[er]dite dic cur neglexisti illum qui p[ro] te mortis amaritudinem subiit etc. Dicitur iste color a colore repetitionis quia iste in principio repetitio in principio et fine.

Interpretatio est vicesimus octavus verbor[um] color quo una littera aut sillaba aut dictio p[ro]prius incognita exponitur p[er] aliam magis cognitam aut ethymologizatur aliqua significata de ad bonum sive ad malum exemplum Ihesus iste vero est salvator verus salvator Christus regnum redemptorem vestrum salvatorem tutorem vestrum etc. Aliqui dicunt quod sit repetitio certa unius sententie sub aliis verbis.

Commutatio est vicesimus nonus verbor[um] color quo dictiones que sibi sunt p[ro]pinque in uicem ponuntur quod posterior in priori commutatur de converso sine hoc quod sit in sententiis discrepantibus sive indiscrepantibus exemplum de discrepantia ut id quod tu amas hoc est fugiendum et quod tu fugis hoc est amandum. Secundo de p[ro]pria gratia et quod gratia pietas dei hec autem fieri multis modis scilicet mutatione adiectum in substantivum vel verbi in gerundium vel cum suppositum sit appositum aut econverso.

Permissio est tricesimus verbor[um] color quo quis in locutione humiliat rem magnam scilicet aut se alteri p[er]sone sic humiliando quod se totum et omnia sua ad voluntatem alterius attribuit et indignitate sola ac aliis sic se exponit ac si talis numquam fuerit exemplum me totum tibi tribuo da dari tolle flagella pavere iube p[ro]hibe facias ut libet ergo servus ergo domine sit liber vite servus. Utilis est hic color ad causa scilicet ad misericordiam ad obtinendum et ad placandum.

Dubitatio est color tricesimus primus verbor[um] quo in oratione dubitativa sed multa verba se consequentia subinferuntur quod quod eorum sit eligendum aut acceptandum penitus ignoratur. Et fit dupliciter primo modo indignative exemplum ego nescio an fratris exemplicitate vel malignitate nescio an tibi non sit similiter aut negari 2o favose exemplum o bone ihesu quem te dicam vel patrem vel fontem pietatis.

Expeditio est tricesimus secundus verbor[um] color quo in aliqua locutione plures subinferuntur interrogationes cum suis responsionibus et post quod sit potissima subinfertur illative in eo verbo consistat aut alio proportionali exemplum quis debuit esse redemptor hominis vel purus homo vel angelus homo vel deus homo. Non homo angelus quia in p[ro]pria natura lapsus erat vicinus in debiliori. Constat ergo quod deus homo redimere debuit genus humanum. Utilis est color ad conclusiones argumentationes et ad expeditionem dubitationum.

Dissolutio est tricesimus tertius verbor[um] color quo plures ordines p[ro]feruntur sine coniunctione media brevitatis gratia ut causa quelibet hec sui sensu per se et independentiam hec ad alteram. Utilis est hic color ad quatuor primo ad energiam locutionem 2o ad brevitatem tertio ad p[re]hensionem causam explendam quarto ut vocatur dicta in articulo quia iste fit in ordinibus ille in dictionibus.

Precisio est color tricesimus quartus

Particula prima

verborum quo quis in sue mentis furore dicat se aliqua mala concepisse et incipiendo loqui transcendit sermonem aliud cuius partem obmittendo differt iste color abocupatione [illegible] quia in occupatione id quod dicimus nos non velle dicere id dicimus, sed hic quod debebat dicere non enarramus. Habet iste color in materiis indignationis et iracundie et suspiciosis et celestiis.

Conclusio est

tricesimus quintus color quo fabula quam prius longo sermone ut expedita se breviter finali concludunt et illacione verum autem nisi sit certus morte et nisi hic morti incertus certum quo magis est expavescendum in certo et hic hic alia conceditur quod alogito tamen ad eandem conformitatem scilicet.

Eufonia est

color verborum tricesimus septimus quo fit bona sonoritas tam in uoce quam significatio alicuius orationis. Eufonia fit multis modis primo in compositione bona et delectabili dictionis aut locutionis. Secundo in bona inventione medii idest bono competenti inventore tercio in bona elocutione.

Antimetabola est

color verborum tricesimus octavus quo mutantur verba cum sententie permutatione. Secundo non quod aliquando mutatis verbis non semper mutatur sententia ut patet proverbia formando carmina aliqui retentis eisdem verbis mutant sententia ut patet in equivocas hic autem fit color ubi verbis mutatis mutatur sententia.

Antipofora

est color verborum tricesimus nonus quo tacite obiectioni respondetur et expresse et hic color multum currit in sollicitationibus si autem respondetur ubi [illegible] inquirit cuius filius sit Christus dicunt David et autem videtur expresse si filius est David quomodo ergo David in spiritu vocat eum dominum dicens dixit dominus domino meo.

Antropospatos

est color verborum quadragesimus quo humana passiones attribuimus deo per similitudinem et convertit humana ratio assensu receptam secundum ultimum posse virtutis sue sicut sed quia deus et magnus rex magnus dominus etc. Dicitur secundum ultimum virtutis sue quia deo multa sensimus in lumine supernali et superiori.

Concordia est

quadragesimus primus verborum color quo omnes mediantium verborum conveniunt et concordant vel in unica omnibus tantum vel in integris dictionibus et hic color includit omnes species tremorum consonos in quo aut differt a silicradente aut a simili desinente brevitatis causa obmitto.

Pecsorasis

est color quadragesimus secundus quo aliqua dictio sui applicabilitate nata est trahi ad uno que plura disiunctim. Emphasis est color verborum quadragesimus tercius quo quis volens exprimere accidens utitur nomine substantivo predicando sive id accidens ad maiorem expressionem. Endiasis est color verborum quadragesimus quartus quo in aliqua oratione ponuntur duo substantiva quorum alter resolvitur in adiectivum.

Anaphora est

color verborum quadragesimus quintus quo una dictio repetitur aliquociens ad maiorem certitudinem vel veritatis confirmationem vel desiderii expressionem. Eufonismos est color verborum quadragesimus sextus quo verbum ponitur pro verbo. Ciulage est color verborum quadragesimus septimus quo unius ponitur pro numero et hic possent poni multo plures verborum colores sed ista dicta sufficiant.

Particula secunda

Sententiarum

colores sunt colores tredeno numero comprehensi illapsu suo cadentes super omnes integras sententias in se habentes dictiones et significatio quia significatio reperitur solum in dictione sententia aliter non nisi in oratione perfectum sensum in animo audientis facientem. Tercio

Particula secunda

notandum quod colores sententiarum ideo dicuntur colores quia quando dictio coloratur sine sensu plenum est quasi vagina aurata sine gladio cum sensu sit oratio hic utilis est dulcis et grata cor et animum recreans audientis.

Distributio est

primus sententiarum color quo pro causas omnibus attribuit actus proprios secundum accommodam enumeratione singula singulis attribuendo secundum officia aut actus. Dicitur autem distributio quasi distributio quasi tributio unius pro ne actuum plurimorum vel diversorum officiorum unius pro ne actuum plurimorum vel diversorum officiorum unius persone eorum in morte dormire et quiescere in mole vigilare et laborare semper autem desipere bonum est et cetera cuique prudenti. — 2

Licentia est

secundus sententiarum color quo eos quos honorare debemus modesta correctione corripimus complacentia tamen verborum observata. Correctio dicitur in inferiores sed amonicio vel amicio dicitur respectu parum aut superiorum et secundum hoc sumitur licentia. Dicitur autem iste aut secundum ironia reducitque superiorem aut moderate. — 3

Significatio est

tercius sententiarum color quo aliquid dicitur et tamen plus intellectui relinquitur quam quod ore exprimitur. Et hec subspecies quinque prima habundans est qua res attollitur magis quam veritas rei appetitur. Secunda ambigua est cuius statim potest verti in duos sensus quorum unus est honestus et serius alter vero derisivus et iocundus. Tercia consecutiva quarta abscisiva quinta similitudinaria. — 4

Diminutio

est quartus sententiarum color quo quis apposito diminuit laudes alicuius aut suas ne per arrogantiam compescit aut adulationis blandimenta esse amoneat. Debet autem et significatio et diminutio modica fieri quia secundum Kathonem nec te collaudas nec te vituperes ipse sicut stulti faciunt quia utrumque vitiosum sed tamen modeste se habet hic color committitur. — 5

Descriptio est

quintus sententiarum color quo quis mediante aliqua illativa coniunctione infert plures orationes se consequentes ad unum propositum verum si principis iusticia cessaret tunc ipsis cuncta et subditi perderentur. Alit autem hic descriptio consideratur quam secundum logicam. — 6

Divisio est

sextus color sententiarum quo quis plures orationes in sententia dividit quarum tamen quilibet absolute ponit. Divisio fit tribus modis primo quando aliquid equaliter ponitur secundo per in partes in speciales descenditur secundo quando partes impertinentes ut ordinem habeant segregat et unaqueque ut fiet sua infinita ponit secundo quando de absoluta locutione fit [illegible] — 7

Frequentatio

est septimus sententiarum color quo quis se ipsum accusat ad se quasi ad alterum loquendo et iniurias se ipsum quasi alterum increpando sibi ipsi plurima crimina imponit. Fit autem tribus modis primo aggregative hoc est quando colliguntur plurima vitia in una sententia secundo quando quis [illegible] se ipsum accusat tercio disciplinative. — 8

Expolitio est

octavus color sententiarum quo quis alicui indignissime persone pluribus orationibus maximas laudes attribuit et gloriam magnam subyronia facit. Fit autem quinque modis primo modo laudative secundo vituperative tercio prudencialiter ut sed quando in eodem loco manentes aliud atque aliud dicere videmur ut sententiam eo pertinus exprimemus quarto fit per excitationem quinto per commutationem sexto per pronunciationem. — 9

Commoratio est

nonus sententiarum color quo quis per plurima media tendit ad unum principium sibi placitum et habilem et principalem et stat firmiter in eodem et durans ad idem sepius regrediendo. Fit autem duobus modis primo modo quando in oratione in qua totum pondus sententie dum manemus et sepe eundem repetimus secundo quando quis pro defensione sue cause inter multos articulos ad principaliorem rediens stat diutius ut ponderet. — 10

Similitudo est

decimus sententiarum — 11

Pausa secunda

color quo ad confirmationem sententie comparatum adducitur ex re dissimili in specie propter proprietatem attributa utrique iuxta naturam alicuius vel adulterium traditur similitudinis coequatio. Adhuc colorem requiruntur primo quod res sint bene proportionabiles ad se et secundum naturam ut ibi lupi dicebant ad pastores date nobis canes et erit pax eterna etc. 2o ut sciant rerum proprietates perfecte qui vult similitudine facere. Tercio ut sit expertus in artibus humanis et ut remittat assimilet ad intellectum sapientium. 4o ut consilia verba subtilia vel enim accendantur

12 **Exemplum est** undecimus sententiarum color quo adducitur aliqua oratio aut dictum auctoritate alicuius autentica aut famosi ad propositum bene declarandum. 2o nota quod differt similitudo comparatio et exemplum et eciam conveniunt in hoc quod in omnibus quod sit similitudinis introductio differunt autem quia similitudo fit inter diversa vel eadem specie comparatio autem convenit inter res diverse speciei exemplum autem inter idem dictum diversorum auctorum nominatio specialis vel generalis ut quidam philosophus quidam theologus quidam gramaticus quidam rethor

13 **Imago** est duodecimus sententiarum color quo una res ponitur simpliciter pro alia similitudine mediante causa laudis vel vituperii. Exemplum laudis cursus tigris non virtute leonis nos. Exemplum vituperii ille malignitatis nature hostis actor bonorum depopulator. 2o nota convenit hic color cum similitudine quia ambo comparant res ad invicem et differunt quia in similitudine primo ponitur simile et post comparatur proposito nem[...] alterius sed imago ponit unam rem loco alterius dans subintelligere similitudinem ut asinum pro stulto et porcum pro luxurioso et qualiter differt a transumptione colorum

14 **Affectio est** tredecimus sententiarum color quo aliqua res per sua signa aut accidencia extrinseca sic notificatur quod talem formam sufficienter intelligimus per talia verba dicitur autem hic color affectio quia informat nos de dispositione rei quam affectuosissime desideramus scire dicitur effectio quia efficit ut formaliter agnoscamus. Et ego in magno vinculatorio posui tibi de quolibet colore epistolas in tectis per subtilissima poetica verba

15 **Notacio est** qua natura intrinseca alicuius rei certis signis notificatur. Exemplificat quamfredus in nova poetria de diabolo sic serpens callidissimus subpropositus promulget negative lingue indoctos viros virus proponens eis. Differt hic color ab affectione quia affectio notificat formam exteriorem notacio interiorem

16 **Sermocinacio** est quindecimus sententiarum color quo secundum accomodam suppositionem diversis ac pluribus rebus seu personis attribuuntur prout unicuique persone aut rei commodius accomodari videtur. Et est multiplex sermocinatio prima dyalogica altera dyascalica tercia absoluta quarta condicionata quinta brevis sexta longa. Et in tercia tractatu posui tibi multas species sermocinacionum scilicet hermeneuticum etc. ibi vide

17 **Confirmacio** est sedecimus sententiarum color proveniens ex eo quod aliqua res nec loqui nec audire valens fingitur loqui vel audire ut patet in quadripartito vel in asinario. Convenit hic color cum prosopopeia sed in hoc tamen differt quod iste color est ad coronandum prosopopeia fit tamen ad prolongandum et aliquando ponitur hic color pro prosopopeiam

18 **Brevitas** est decimus septimus sententiarum color quo sententia aliqua nostris tantummodo verbis exprimitur superfluis omnibus resecatis et ego eam in toto presenti libro brevitate uti volo in omnibus sciens et adhuc materia erit multo maior quam biblia. Qualiter autem brevitas fieri debet docebitur infra de modis abreviandi

19 **Demonstracio** est decimus octavus sententiarum color cuius veritas fit res gesta evidenter persuaderi videtur ac si tota in presenti geri videatur. Ad demonstratio debet perfecta requiruntur quinque. Primo quod videat quod rem antecedit 2o quod consequitur rem tercio quod statim sit post rem quarto consistitur sit in ea re quinto quod fecit rem

20 **Sentencia est** color sententiarum decimus nonus quo per aliquem orationem aliquid exprimitur moderate ut plus intellectui auditoris delinquitur

Pausa 2a

orbanitatis causa hic ponitur color sententiarum et prius positus in coloribus verborum sed disparuit nam ibi ut dixi in dictionem hic ut in oratione mentalem vel expressam et ideo cum alio colore dicuntur sententiarum colores

21 **Eubasis est color** sententiarum vicesimus quo quis in locucione longa cum bona ratione ac intellectione digreditur a materia proposita et postea cum bona memoria ac bona ratione ad principale propositum debite regreditur. Volens facere eubasim debet observare duas condiciones primo ut ornate progrediatur 2o dicitur a beu quod est bonum seu ornatum quasi ornatum in verbis et bonitate sententie 2o quod si incidentaliter digressus fuerit regrediatur se tenens se ad principale propositum

22 **Epilogus est** sententiarum color vicesimus primus restringitur repeticione et totius sententie in conclusione. Epilogationem facere volens debet observare tria primo quod ordinate progrediatur in materia quia ubi non est ordo epilogus esse non potest 2o ut prima posita maneat sua in paucis verbis quam prius multis erat involuta 3o ut clara sit summa

23 **Ethos est** color sententiarum vicesimus secundus quo quis sola urbanitatis gracia alicuius sermonem pluralem ad unum ut nos fidentes nos paulus vel paulinianus. Convenit hic color maxime in tribus casibus primo viris in excellencia dignitatis existentibus 2o illis amicabilibus adulatoribus tercio in poemate maxime locum habet causa ornatus

24 **Litote est** color sententiarum vicesimus tertius quo quis per aliquam orationem minus dicit sed magis dat intellectum significative in malo. Differt autem hic color a sentencia quia in sentencia moderata expressio fit urbanitatis causa in bono hic vero in malo sumatur tamen hic urbanitatis in hoc quod sapiens ostendit exprimendo minus de malo quam debet. Hunc colorem aliqui aliter describerunt

25 **Omoyasion** est color sententiarum vicesimus quartus quo quis apparatui operatoris unius bestie attribuit alterius aut unius rei operatoris attribuit alteri propter condependenciam actuum appriatorum ut lingua mea meditabitur iusticiam. Si hic color debet fieri requiruntur tres condiciones primo quod res sint aliqualiter condependentes secundo quod sint actus appriati harum rerum tercio quod possit unum supplere per aliud

26 **Prosanica est** color sententiarum vicesimus quintus quo proponitur questio cui ut sic propono non potest una voce responderi convenienter sed separatim. Fit autem hic color multis modis primo commutacione tamen aut rei 2o occultacione intellectionis causa principale tercio brevitate quarto materiei altitudine

27 **Precisio est color** sententiarum vicesimus sextus quo quis leta aut tristabilia presentis carmina facit ad exclamacionem possessione quod talia magno efferuntur corde. Hic color fit circa quatuor maxime sensibilia primo circa maxime tristabilia et luctuosa 2o circa maxime delectabilia et dulcia tercio circa ardua quarto circa utilia quinto circa sublimia. Dicitur autem precisio quia precise rem que exclamatur ostendit

28 **Raciocinacio** est color sententiarum vicesimus septimus quo quis aliquid a se ipso querit et postea eiusdem quesiti sibi ipsi racionem assignat. Differt iste color a raciocinacione ut est verborum color et sententiarum ut patet ex differenciis eorum. Causatur autem hic color maxime in tribus primo in reprehensione alicuius facti 2o in indignacione 3o in consilio 3o

29 **Topologia est** color sententiarum vicesimus octavus quo quis concludit sermonem ad certam personam cum intelligentia sensus occultus. Sunt alii plures colores quos posui in magno vinculatorio. Characterismos qui est color quo describitur forma corporis aut mentis sub aliqua figura. Prosopografia est quo validus defectus describitur in corpore sed quia coincidunt cum figuris ideo de figuris dicetur circa etc.

1 Transsumpcionis colores sunt tredecim colores in numero tam verbis quam sentenciis convenientes quibus dictio que ab oratione transfertur a proprio significato ad alienum propter aliquam similitudinem in utroque. Vero certa ad transsumpcionem faciendam debite requiruntur tres condiciones. Primo conveniens similitudo rei aut rerum id est dictionum stancium pro materia quarum una dicitur transsumens alia transsumpta. Tercia id dicens dispositionem media seu similitudinem. Secundo excedet circumstancias rei comparatas. Tercio requiritur expressa similitudo.

2 **Nominacio est** primus transsumpcionis color quo rem que non habet proprium vocabulum alieno nominamus vocabulo ut fragor arbor flatus ventorum perstrepitu poli. Nominacio fit tripliciter: primo racione multitudinis, secundo racione transsumpcionis, tercio racione magnitudinis agnicionis. Fit etiam quando res non habet vocabulum satis ydoneum propriis ydoneum exprimitur.

3 **Pronominacio** est secundus transsumpcionis color quo causa laudis vel vituperii proprium nomen alicuius aliter in pronominis quasi cognomen. Causa laudis ut quo pulcrum hominem vocamus absolonem et eloquentem tullium. Vituperii aut quo proditorem vocamus iudam. Fit adhuc dupliciter scilicet per se quo fit per consonanciam nominis; per se fit cum significatum trahitur ad oppositum.

4 **Permutacio est** tercius transsumpcionis color quo alicui aliquid attribuimus quod sibi minime convenire valet ut iste est verus goliathan qui est minimus pre ceteris vel minime strenuitatis. Permutacio fit tribus modis: primo in nomine, secundo in verbo, tercio in tota oracione; et primo intellige partes casuales, per verbum partes non casuales que trahuntur ad oppositum sensum.

5 **Translacio est** quartus transsumpcionis color quo aliqua oracio pro excellencia facta transfertur ab una persona ad aliam sive ad bellum sive ad materiam aliam aliter differunt. Est autem translacio primo circa nomen ut id est primo est conditus id est primo est fructuosus. Secundo circa verbum ut vetus insaniunt aurea solet. Fit autem verbum transsumptum tripliciter: primo racione suppositi ut aurea solet, secundo racione appositi ut id est seminat verba, tercio racione utriusque ut os ipse promat dulcia verba. Sit nomen adiectivum etiam tripliciter per transsumpcionem: primo racione substantivi coniuncti in oratione, secundo racione obliqui sequentis, tercio racione utriusque.

6 **Denominacio est** quintus transsumpcionis color quo dictiones consimilis significacionis commutantur. Et est quando una ponitur loco alterius ut continens pro contento, materia pro materiato. Denominacio habet quinque species. Prima cum abstractum ponitur pro concreto, et cum causa pro effectu. Tercia cum agens instrumentale ponitur pro principali. Quarta cum materia ponitur pro materiato. Quinta cum continens pro contento sive fiat pronomen substantivum vel adiectivum vel …

7 **Superlacio est** sextus transsumpcionis color quo causa laudis vel vituperii excedimus veritatem in locucionibus nostris sine hoc quod menciamur propter participacionem illarum rerum in aliqua qualitate vel condicione. Volens uti hoc colore debet tria observare: primo quod aliquis virtutis … in condicione, secundo quod utatur superlativis gradibus, tercio si laudi attinet transsumat a subtilissimis rebus condicionem, si vituperio … abstrahat a vilissimis rebus.

8 **Intellectio est** septimus transsumpcionis color quo transsumimus dictiones per partem et ponimus eam pro dictione sive toto secundum sinodochiam proporcionem. Intellectio fit tripliciter: primo cum numerus singularis ponitur pro plurali, secundo cum pars rei eterogenee ponitur pro toto sed in omogeneis non habet virtutem, tercio cum pars rei notabilis ponitur pro toto et cetera.

9 **Abusio est octavus** transsumpcionis color quo in aliqua oracione non proximum verbum proximum sed loco eius ponitur aliud quod proximum in significacione proprius quod sublatum est. Volens uti isto colore debet scire primo quod sint consimiles dictiones et exemplificabo tibi sic: si dico iste vir est magnus consilio, tunc dico iste vir est longus consilio.

10 **Transgressio** est nonus transsumpcionis color quo quis inter regens et rectum ponit dictionem mediam vel plures vel quando regens ponitur in … Transgressio fit multis modis. Primo modo quando preposicio non ponitur in debito loco respectu sui casualis sed quod vel aliquid mediat inter preposicionem et suum casuale, exemplum ut ille hastilus per mulieris amorem. Secundo quando preposicio preponenda postponitur, exemplum ut ego feci hoc amore obitus. Tercio fit ut in diffinicione exprimitur.

11 **Reversio est decimus** transsumpcionis color quo inter adiectivum et substantivum ponitur aliqua dictio eis impertinens aut plures tales. Aliqui addunt alios quatuor transsumpcionis colores scilicet antonomasiam, metaforam, sinthesim et homotopeiam. Aliqui dicunt quod leniores species transsumpcionis sunt denominacio, superlacio, intellectio, abusio, transgressio, reversio, et alii sunt graviores.

Particio tercia pausa prima

1 **Vicium est** incongruitas absoluta vel excusabilis aliqua racione figurali in dictione vel oracione reperibilis nata secundum sui proprietatem constructionem tollit aut impedire. Et nota quod vicia sunt multiplicia, quedam inexcusabilia, alia vero excusabilia que dicuntur figure. Et postquam actum est de coloribus que ornant sentenciam, iam agetur de eis que deornant scilicet de viciis.

2 **Inexcusabile** vicium est incongruitas absoluta ut sit a nullo sapiente aut docto tollerabilis aut usitabilis propter repugnanciam regularum gramaticalium in construccione orationis. Multi assignant plurima intollerabilia vicia, tamen ego primo ponam vicia partium epistole et privilegiorum et postea ponam alia per ordinem ponenda.

3 **Salutacionis vicia** sunt quinque vicia inexcusabilia scilicet si varietur modus loquendi subpetente tercie persone vel si mittens nimium se humiliat, si recipientis nimium extollit … laudis sine merito, et si debita nimis personis non attribuuntur vel si affectus in salutacione non fuit conveniens … Non enim valet scribere … complacendi quia complacere non vult sibi in omnibus sed sic: … salutem … hodie valeas et agnoscere queas viam salutis eterne.

4 **Vicia exordiorum** sunt quinque inexcusabilia vicia ut scilicet si non repperit … vel excusationis verbis … sit ambiguum … vel si sit amphibolosum vel non moveat audientem. Vicia narracionis sunt quatuor scilicet si sit nimis verbosus, si non habet ordinem, si sit confusa et non probabilis … Viciatur peticio si petatur impossibile aut turpe aut indignum … viciatur si in eo ponuntur dictiones equivoce, si oratio amphibologice, si non debite clausulatum, si non debite coloratum.

5 **Cacefaton** est inexcusabile vicium quo sillaba dictionis aut oracio redditur vocalitate incomposita et in sui integracione etiam contra regulas gramaticales. Aliqui vocant hoc figuram cacosoma … Et dicitur cacefaton ad vocem turpem, cacosoma ad rem turpem … aliquis ponit primo r et r scilicet ad vocem et ad intellectum … cum consonans sepius resultat aut dictio.

Pausa prima

alio quin metus erigit aures

Hiatus est minus concursus vocalium in eadem dictione aut oratio redditur viciosa ex in composita. Nota differunt hyatus et iotacismus quia litera in iotacismo eciam sit vicium rone litere inepte colmatur tum hoc est vocalium ibi consonantium hic fit in simplicibus illic in duplicibus

Collisio est vicium quo finis unius dictionis est principium alterius dictionis in prelacionem recipiens cum eo quod eiusdem repeticione fastidium generat auribus et menti. Collisio est figura in eplasim et etiam vicium quod est figura tunc agit quod si litera ita quod una aliam supprimit sine hoc quod intermittat ut in metris multis fit barbaris scilicet turpe est doctori

Metacismus est vicium quo in eodem metro post m ponitur vocalis aut alia litera ut sit non auferibile ii deponatur una cum silla silba enim insu consillabicatione integrum esse aut figura et vicium et hec tres supra prima vocant poetes ut patet in metro turpe est doctori aliter in metres ut patet in illo metro Militemne vovi etc

Barbarismus est vicium accidens circa literam silbam tempus et tonum addicione subtractione mutacione grecisi a sonum faciens cacefonicum. Et est dictus a primis grecisimus alias fonicus. Nota barbarismus in communi sermone est vicium inexcusabile sed in poemate est excusabile fit autem sex modis scilicet in accentu in scriptura in subtractione in addicione et hec diligenter nota. Remedium barbarismi est metaplasmus

Soloecismus est vicium in contextu ordinis locucionis aut oracionis assumens simpliciter contra regulas grammaticales artis. Nota quod eis sunt famosiores in grammatica deux scilicet et est soloecismus circa ordinem aliter dicitur barbaritus et soloe scilicet tibi penitus fugiende idest quia nullam habet in excusantem tamen patet dicta quod scema est ut excusans a soloe dicitur aut soloecismus ut tunc a mos moris quia mira tunc corruptum proferebant latinum

Iotacismus est vicium quo circa facie una litera sequitur alterius sonum non duplicandum duplicando sine tone aut ut hic in maximo differt iotacismus ab hyatu ut supra dictum dicitur aut iotacismus a iota quod est duplico et tasinus sonoritas. Committitur autem maxime circa illas dictiones que duplicant literas ratione ut cattus scilicet hoc ut duplicandum hic aut non alleotecta

Amfibologia est vicium in contextu ordinis quo propter equivocacionem et inflectenciam dictionum diversas sententias oracio redditur dubiosa in sensu. Fit autem multis modis primo fit extra sensum secundo ex verbo infinitivo tercio ex diversa declinacione quarto ex equivocatione quinto que pluribus substantivis attribuitur verbum adiectivum sine distinctione aut sine pausa

Antropospatos est vicium quo deo attribuimus eas proprietates quas homini solemus attribuere aut econtrario homini que soli deo sunt apposita. Nota antropospatos est color est figura et est vicium in proprietatis huius est quia finiti ad infinitum nulla est proporcio. Fit autem assimilacio hec ideo quia ad sensualitatem nostram ponimus fantasmata sensualia

Tapinosis est vicium quo quis humiliat rem magnam et quasi ab alto deiectam ad terram prosternit. Et dicitur a tapro quod est calco vel a tapeto quod pedibus ambulancium substernitur. Tapinosis est color figura et vicium. Color quo notatur lingua humana insufficiens expressio i. fictiva est quo arctat similitudo vicium aut quo nichil bonum adest etc

Perissologia est vicium quo quis alicui oracioni addit plures dictiones sine vere intellectionis necessitate. Est color et figura et vicium exemplum ut quo poterant ibant et quo non poterant ubi illa oracio ponitur supflue non quo non poterunt. Et dicitur a peri quod est super et sos quod est sonus et logus sermo quasi superfluus sonus vel superfluus sermo

Macrologia est vicium quo quis multiplicat sua locucione ordines minus necessarias in aliquo sermone addiciendo aut in explicando ex mandare ne videar ubi omnes vero valent idest ne inutilitur laborantem vel pertrahens dicenda. Et dicitur a macros quod est magnum et logos sermo longus quasi sermo longus macra etc

Acirologia est vicium quo quis dictiones repugnantes aut alias incombinabiles simul coniungit sine ratione aut utilitate manifesta ut spero laborem timeo requiem cum requies nunquam timeatur cum sit bonum nec labor speratur cum sit molestatum. Et dicitur a ba quod est sine et ciros manus quasi non manualis sermo et continetur sub soloecismo ex aut si dico timeo deum cum sit optimus tale aut non sit timendum

Pleonasmus est vicium quo quis supflue addit aliquam dictionem non sermo in maiorem ad plenam sermonis habendam sine racione aut necessitate cogente et dicitur pleonasmus quasi plena et avara locucio pro sermone necessitate vel dicitur a pleo quod est superatum et onoma nomen quasi superacuitas nominis sicut si dicitur ex locutus est ore ibi hec oracio addit supervacue quod sufficit locutio sine more

Tautologia est vicium quo quis in aliqua oracione repetit dictiones idem sonantes preter necessitatem et in sono tantum et non vocem dicitur amplificacione quia mutacio fit et in utrumque tautologia et in sensum tamen dicitur a tautos grece quod est vicium latine et logos sermo quasi

Cacosinteton est vicium quo quis incomposite iungit partes indeclinabiles cum suis declinabilibus partibus ex ut nomen te pia ...tur ubi nescitur an hec te dicitur verbo vel preposicione dicitur a cacos quod est malum et sin idest cum et thesis posicio quasi mala composicio dicitur a cacefaton i. turpis sonoritas dicitur cacefaton composicio dicitur cacosinteton

Alleoteta est vicium quo dictiones inepte coniunguntur sub diversitate casus numeri persone vel tempus casualis aut quolibet aliter incombinabiliter contra regulas grammaticales. Et fit multis modis primo modo in numero secundo casu tercio in persona quarto genere et est omnis inconstructas in excusabilis hec locum. Et dicitur ab al idest aliena et thesis posicio quasi aliena posicio dictionis ad dictionem

Labdacismus est est vicium quo quis in voce vel scripto pro una l ponit duas vel r vel s aut pro una litera non geminanda geminat magnum vicium est medium inter prothesin et auferesim quia quod subtrahitur non subtrahendum sit auferesis quod additur non addendum sit prothesis

Macrotecnismus est vicium quo coniunguntur per coniunctiones dictiones dissimilium casuum. Nota non est vicium in quinque casibus primo si non coniungit dictiones non eandem respicientes secundo si non sit coniunctio copulativa aut disiunctiva tercio si requiruntur ex eadem vi ut plenus gracia et veritatis eciam in quarto quando ... et potius ut sortes est melior platone

Celeboria est vicium quo duo nomina substantiva ponuntur sine coniunctione media sine hoc quod faciant apposicionem aut aliquod earum ponatur in recto excipitur ab hoc vicio quinque casus primo si tales casus ponuntur in diversis ordinibus ut homo autem asinus movet secundo si ambo respiciunt ab eodem regente ut docto iohanne grammaticam tercio si fiat sine medio ut petrus et paulus currunt quarto in apposicione quinto in eadem re ut ihesus christus deus

Particula prima

24 **Paranomia** est vicium quo aliquod copulatum ex duobus aut pluribus sinonimis respectu qualitatis sinonimie aut uno pro et altero appellatur nichil sine ponitur respectu ubi pluralis numerus aut si fuit copulatum extremis singularibus non sinonimis et suppositionibus et ponitur respectu ubi singularis numerus. Excipiuntur quinque casus primus quando coniunctio copulativa copulat terminos ut talis est verus; secundus quando coniunctio copulativa sumitur expositive vel explective ut legere et non intelligere est negligere; tercius quando ista singularia pertinet ad eandem rem ut usque et inmortalis deus vult omnes salvos fieri; quartus quando hoc genitivum non habet se ut tale suppositum unde non dicimus homines vigilat et dormit; quintus si sit copulatum ex termino singulari et plurali unde non dicimus petrus et asini currit.

25 **Disonicosmos est** vicium quo aliquod disiunctum ex dictionibus non sinonimis respectu qualitatis aut uno pro et altero appellatio aliquod actualiter inclinante ponitur respectu ubi singularis numerus aut disiunctum extremis singularibus sinonimis respectu ubi pluralis numerus vel disiuncto et alto appellatio in significante hoc est manifeste marcus tullius currit petrus vel paulus sed sunt petrus vel asini currit petrus vel asini currunt.

26 **Nugatio** est eiusdem inutilis repeticio in voce et significatione dicitur in significatione quia hos mortales flores sed tamen precipue ut rosa flores produxit ex quo non sit nugatio licet etiam dicitur aliquando quod nugatio vox sit eadem in altera parte eius correspondent in quo aliter differt a tautologia supra dictum est etc.

27 **Acirologia** est vicium quo quis dissentitur a modo locucionis usitate ad inusitatissimum modo dato quod etiam regulis grammatice esset conformis locutio. Acirologia est vicium et est figura et est color sed differunt quia quando fit discrecionis aliud cum racione reddita color est quando sine racione tunc est vicium.

28 **Barbaralexis** est vicium quo quis litteris latinis intermiscet dictiones extraneas cuiuscumque alterius ydiomatis exemplum de ytalico more alios more in parte predicta more et possem de quo exemplificatio videre differt a barbarismo penes id quod diffinitio excipiunt et plures condiciones non sunt inclusas sub barbarismo sicut quidam conabantur.

29 **Eclipsis est** vicium quo quis littere per abstractionem aliquam principalis dictionis locutionis reddit obscuritatem ita quod in claritatis intellectione redditur nubila dicitur adiciatur et eclipsis grece quod est extra et lepsis defectus i. subtractio quasi subtractio unius ubi orationis contextu dicitur aut eclipsis in similitudine defectus luminis lunaris seu solaris ita hic fit obumbracio intellectus propter aut etiam hoc fieri ex verbositate.

30 **Asyndeton est** vicium quo aliqua oracio reddit viciosa propter disconvenientiam adiectivum cum suo substantivo in genere numero et casu aut quia exprimitur adiectivalis donec expresse quod tamen sufficient inclusa erat in suo substantivo. Excipiuntur ab hoc vicio tres casus primo si fit insignificativa oracio exemplum ut iohannes et tria naves albi; secundo quando non committitur regimen partitivum vel possessivum sicut una sororum domus asinorum; tercio si absolucio fiet in 1o casu hinc ut albus vir est ad omnem disconvenientem.

31 **Constructionis vicia** sunt vicia quo scilicet dictio casualis aut suppositionalis prime persone reddit suppositum verbo secunde persone aut tercie aut dictio secunde persone reddit suppositum verbo tercie persone aut est vicium quomodolibet in constructione contingens. Excipiuntur quatuor casus primo si fiat in oracione significativa quia ista est gramatica turba ruunt pars lectorum; secundo in collectivis ut turba ruunt; tercio si oracio ponatur loco suppositi ut sortes et plato currunt quia tale verbum nullius est numeri; quarto non valet ergo si absolvetur ab aliquo tali actu inter

32 **Locutionis vicia sunt** vicia exceptis hiis magis quam vocis incongruitatem inducta racione cuius fiunt cacofonia, in sermone ornata locucione rethoricali necesse est tamen ne quis loquatur similia vel quecumque quod obrigescere faceret auditoris mentem hec non quis incidit in alia vicium incurrit in consuetudinem.

33 **Demonstrationis** vicia sunt vicia quibus demonstrativum et suum demonstrabile conbinantur ad contra regulas grammaticales sub disconvenientia generis et numeri ubi conveniant debent et contra eufoniam grammaticalium regularum. Excipiuntur tres casus primus ubi implicate quod licet in voce disconveniunt ut hoc meus primum; secundo in subintellectione ut mei asini currunt ubi subintelligitur homines; tercio ubi fit absolucio et in demonstratione ad intellectum.

34 **Interrogatoria vicia** sunt vicia quod interrogativum et suum responsivum in dictione non convenienter et precipue in casu quantum non videtur et in interrogativum qualitatem. Excipiuntur tres casus primus quando non regunt ab eodem regente exempli eadem et ex eadem ut quem vidistis pastores bene dicitur quia est quem vidimus in presepio ubi licet petrus est nostri et alii quem tamen; secundo ubi fit responsio per nomen possessivum ut cuius est liber dicitur meus; tercio quando regunt ab eadem dictione habente regere diversos casus ut quo liquore est plenus dicitur quo.

35 **Relatoria vicia** sunt vicia quod relativum et suum antecedens inepte conbinantur secundum genus aut numerum aut casum. Excipiuntur quinque casus primo in articulis relativis licet non quod non tamen est vicium exemplum homo est volis qualia non sunt bruta; secundo insignificativus ut virga et baculus tuus ipsa me consolata sunt; tercio in diversis relativis non ut hoc est volis et alia sunt unde quod in reciproco non est vicium ut sortes diligit suas sorores; quarto si aliquod hoc subintelligitur ut rex est carnotisatus quod puerulum omni ubi licet civitas subintelligitur.

36 **Regiminis vicia** sunt vicia quia regens non habet illum casum quem regere debet secundum grammaticalem et hec includit multa vicia in grammaticalibus regulis contenta que sufficiant dentur partive exercitus in grammatica debes autem scire que verba regunt nominativum quod genitivum quod dativum quod accusativum quod ablativum et an secundum quem casum regit nullus eiusdem omnis sunt obliqui etc. que indicatur eiusdem omnis modi et principia et ipsa abeis (?) dementia

37 **Substantivorum** verborum vicia sunt vicia quia verbum substantivum verbum vel eorum vim habens non regit similes casus ante et post. Excipiuntur tres casus primo si pertinent ad eandem rem ut liber est iohannis; secundo si reguntur ab eodem regente ut o iohannes sis iustus ubi iustus est nominativus casus et iohannes vocativus; tercio si cum eo ponitur aliqua dictio aliam exigens ut ego sum plenus vini vel vino.

38 **Comparativorum** vicia sunt vicia quia comparativus iungitur in oracione alterius casui quam ablativo utrumque numeri sine preposicione et hoc tamen in comparatione nominali et adverbiali. Excipiuntur tres casus primo in regimine partitivo non fit vicium ut sortes est fortior hominum; secundo si ponitur per vim ut plenius vinum ubi licet vinum regitur ab isto hoc particulo virtute eius positum; tercio si imputatur res non secundum excessum tamen comparatum.

39 **Superlativorum vicia** sunt vicia quia superlativum non conbinatur debite in oracione casibus quos regere deberet scilicet genitivo plurali vel singulari nominis collectivi sed aliis. Excipiuntur tres casus primo sine preposicione ut sortes est amabilissimus in; secundo per modo deficit ut sortes est albissimus eodem; tercio quando non est casus ponitur per superlativum ut sortes est fortissimus

40 **Singularitatis est** vicium quo quis in locucione terminum distributum addit termino non distribuibili aut confusivum non confusibili ut scilicet simus distribuibilis addetur termino mere singulari oracio esset incongrua exemplum quod sortes currit est incongrua sed dicta quod petrus est inmabilis est

Epistolaria vicia sunt octo vicia scilicet discordancia incongruitas abruptum altitudo mutacio non observancia personarum ... competentium recessus dictionis lesio ... sualis ... discordancia fit quando partes epistole non concordant abruptum fit quando dictator ... ad imprimens ... altitudo ... nocumentum.

Vicia verborum sunt septem vicia quorum primum est ineptitudo verborum et in eis dissonancia ... secundum inepta transsumpcio ... suspensio ... ambiguitas ... dubium ... verborum posicio ... inepta ... divisio. Vicia littere sunt tria vicia scilicet hiatus ... consonancia. Vicia oracionis sunt quatuor vicia quorum prima incongruitas secundum barbarismus tertium inepta relacio quartum inepta adiectivi cum substantivo aut appositi cum supposito confirmacio.

Vicium est ... dictionis vel oracionis reddens oracionem viciosam tollerabilem alias intollerabilis fiunt hee inproprietates sunt hiis quatuor modis primo addicione secundo diminucione tertio divisione quarto conglutinacione quinto mutacione dicitur autem tollerabile aut propter necessitatem aut poetice licenciam aut ornatum etc. Hee figure non faciunt incongruitatem simpliciter et propter hoc tollerantur ille autem que simpliciter incongruitatem faciunt non tollerantur ille aliqualiter ornant iste autem totaliter decorant.

Methaplasmus est una ... sermonis ... transmutacio ... metri vel cause faciens remedium propter barbarismum. Secundo methaplasmus habet sub se multas species quia interdum fit quando aliquid additur diminuitur et tunc species eius sunt prothesis et sic ibi eclipsis a aliquid diminuit tunc species eius sunt eclipsis. Et dicitur a meta quod est trans et plasma formacio quasi transformacio dictionis vel ordinis.

Prothesis est prima methaplasmi figura qua additur littera vel sillaba preter necessitatem ad principium dictionis contra consuetudinem usitati sermonis. Opponitur prothesis aferesi ... cuius consuetudo usitati sermonis et mutacio ... interdum causat ... ornatus aut necessitas. Et dicitur prothesis a pros quod est ad et thesis positio quasi apposicio.

Epenthesis est metaplasmi figura qua ultra communem orthographiam ad medium dictionis apponitur littera vel sillaba causa metri ornatus aut imitacionis. Secundo nota quod opponitur sincope exemplum de littera ut relliquias ubi tamen una l sufficeret exemplum de sillaba ut induperator pro imperator. Et dicitur ab epi quod est in et thesis positio quasi etc.

Paragoge est methaplasmi figura qua metri ornatus imitacionis vel causa de fine dictionis additur littera vel sillaba contra solitum modum loquendi ... et contrariatur autem apocope dicitur autem a para quod est iuxta et gogos dictio quasi iuxta dictio vel iuxta positio littere vel sillabe ad dictionis finem.

Aferesis est methaplasmi species qua aufertur littera vel sillaba a principio dictionis ut sit prothesi contraria. Nota diligenter quod aferesis sincopa apocopa ectasis sistole diastole eclipsis sinalimpha ectlipsis sunt cesure species ... id est ... quia ... quod ceditur seu amputatur metro aut dictione.

Sincopa est methaplasmi species qua aufertur littera vel sillaba de dictionis medio necessitatis ornatus imitacionis vel causa. Secundo nota quod ei opponitur epenthesis. Et dicitur a sin quod est con et copos cisio quasi concisio littere vel sillabe de dictionis medio ut amasti pro amavisti. Causa autem hec fit causa necessitatis et quando causa ornatus et quando causa imitacionis committitur.

Apocopa est metaplasmi species qua aufertur littera vel sillaba a ... dictionis fine et hoc ornatus necessitatis imitacionis vel causa exemplum de littera ut ... de sillaba ut ... Et dicitur ab a quod est sine et copos finis quasi dictio sine fine quo abscisa est. Opponitur autem apocope contrarie est paragoge.

Ectasis est methaplasmi figura qua in metro extenditur sillaba contra naturam ... quasi extra statum ... totaliter posita mutat significacionem ... Et eius species sunt quatuor prima penthemimeris et est quando prima sillaba temporis naturaliter brevis producitur quod tamen est contra ... sillaba in metro ... in penthemimeris qua in prima sede pedis ... hepthemimeris ... post hepthemimeris.

Sistole est methaplasmi figura quo in metro necessitatis ornatus aut imitacionis causa sillaba naturaliter longa corripitur. Et dicitur a sin quod est con et stolon missio quasi contractio in unum tempus immissio. Ectasis ... in ... prima ... pede ... in ultima dictionis sillaba. Et contrariatur huic figure quia ibi extenditur hic vero curtatur.

Diastole est methaplasmi figura quo sillaba naturaliter brevis producitur in metro causa ornatus necessitatis aut imitacionis. Et dicitur a dia quod est duo et stolon missio quasi unius temporis in duo commissio. Possunt sistole et diastole esse species sinalimphe et eclipsis quia per eclipsim et sinalimpham ... deprimitur littera vel sillaba sed ... [illegible]

Eclipsis est metaplasmi species qua ... necessitatis vel causa in ... quando alia dictio a vocali inchoatur ut ibi tu ... alme deus ... a morte redemptum et hoc fit in scandendo tamen et non in scribendo. Nota ista figura et sinalimpha ... dicitur a sin ... quod est con et ... positio quasi iuxta positorum dissolutio.

Sinalimpha est methaplasmi species qua in scandicione aliquis metri abicitur vocalis de fine dictionis ... dum sequens dictio a vocali incipit causa ... sed ... quia in metro scandi ... una vocalis sequitur aliam sed in divisis dictionibus in eodem metro et fit in scandendo et non in scribendo exemplum de sinalimpha ... in primo metro ... etc.

Eclipsis est defectus dictionis primo necessarie quod desiderat constructa sua ad intellectum ... Eclipsis est vicium et figura et color. Color est quando fit ... urbanitatis abstraccio necessarie dictionis vicium autem quando nimis abstrahit intellectum et sensum etc.

Aposiopesis est methaplasmi species qua causa ornatus subtrahitur ... quam ... desiderat ... est cum incipimus loqui de aliqua re et residuum non perficientes silencio vel altius sermonis interrupcione ... ab yppos quod est sub et ... passio vel subintellectio eo quod illud quod ... non exprimitur sed datur subintelligi.

Dieresis est methaplasmi figura qua dividitur sillaba in duas sui partes ... sinerisi contraria fit autem hoc dupliciter primo in sillabis ut ... secundo in temporibus id est quod una longa sillaba dividitur in duas breves. Et dicitur a dia quod est duo et ... divisio quasi in duas divisio.

Sinerisis est methaplasmi figura qua due sillabe in unam conglutinantur ornatus necessitatis imitacionis vel causa. Non solum autem hec figura habet fieri in litteris vel sillabis sed etiam in temporibus et secundum hoc habebit concordanciam cum diastole. Et dicitur a sin quod est contra ... quasi sine ... contrariatur autem dieresi vel ... epalimpha.

Antitesis est methaplasmi figura qua in aliqua dictione aut metro aut causa ornatus una littera ponitur pro alia in dictione aut metro sicut olli pro illi hic o ponitur ubi debet poni i similiter dispulina pro disciplina ubi li pro ...

ponitur pro li a. Et dicitur abanti quod est contra et thesis posicio quasi iuxta posicio vel contra posicio litere verso ordine

19 **Metatesis est** metaplasmi species qua in aliqua dictione aut in metro transfertur litera in sillaba sine hoc quod aliquid pereat aut auferatur addicione. Et dicitur a metha quod est trans et thesis posicio quasi transposicio litere vel sillabe. Et nota quod omnes iste species metaplasmi sunt concesse tamen non usitate sed tamen non possimus evitare tamen.

Pausa tercia

1 **Scemata sunt** figure soloecismorum remediantes ac excusantes vicia ornatus necessitatis vel causa finaliter inveniente dicitur ornatus quia scemata sub varietate sinonimum formis tollunt fastidium verborum et eloquiis venustatem inducunt. Necessitatis autem est ut per eos transgressiones regularum grammaticalium rectificentur. Nomina autem earum sunt hec.

2 **Anapolemsis** seu epimalensis est figura scematica qua eadem dictione versum terminamus qua inchoamus. Anapolempsis pro sicut rithmus pro consonancia vocis simile in fine et figura. Et dicitur ab ana quod est equale vel sursum et polis pluralitas quasi equalis plurium dictionum concordancium in fine.

3 **Anadiplosis** est figura scematica qua dictio posita in fine precedentis versus repetitur in fine alterius versus vel oracionis. Exemplum numis istorum caret alter alter habundat. Et dicitur ab ana quod est re et dya idest de et plosis plicacio quasi unius dictionis in duabus clausulis replicacio.

4 **Iposeusis est** figura scematica qua diversa verba singulis clausulis subiunguntur aut sine dilatacione congeminantur. Nota yposeusis consideratur dupliciter primo modo ut est victima et cuti? et dicitur ab ypo quod est sub et zeu... quia plurima verba iungit uni supposito. Alio modo fit quando eadem dictio in una clausula frequenter resumitur sub eadem porcione sine loci deputacione.

5 **Anaphora est** figura scematica qua committitur relacio eiusdem dictionis in principia diversarum clausularum uniuocate. Et dicitur univoce quia resumendo dictionem equivocam equivoce tamen non fit illa figura ut canis latrat in ede canis natat in equore et cetera. Et dicitur ab ana quod est re et foros relacio sive resumpcio quasi et cetera. Dicitur a repeticione eo quod color sit predictum.

6 **Paranomasia est** figura scematica qua dictiones diverse significationis et pene in literis aut sillabis consonantes in eadem oracione ponuntur et dicitur quod fit unius nominis eiusdem nominacio. Fit autem dupliciter primo modo ut diffinicio exprimit secundo modo quando dictiones diverse significationes et pene in literis et sillabis consonantes in eadem oracione ponuntur. Et dicitur a para quod est iuxta et onoma nomen et cetera.

7 **Questionomaton** est figura qua fit coniunctio multorum nominum unam rem significancium sono diverso. Vel sic est distinctarum oracionum in casibus et temporibus convenienti ad unum finem tendencium immediata copulacio. Et dicitur questionomaton a tedy quod est divido quia omnes oraciones dividuntur per nomina et verborum diversitate tamen conveniunt in similitudine casuum et temporum.

8 **Paranomeon** est figura qua ab eisdem literis vel sillabis multa inchoant verba vel eciam continuantur. Et dicitur a para quod est iuxta et onoma nomen quia nomina iuxta se posita quantum ad capitales literas convenit locucio. Et tales dictiones debent se immediate sequi sine hoc quod habeat locum deputatum et propter hoc dicitur a paranomasia quia ibi potest fieri interposicio

9 **Omoptoton est** figura qua diversa verba et quasi sinonima ponuntur in aliqua oracione vel est diversarum dictionum in una oracione sub eadem pluralitate casuali coniunctio. Et dicitur ab omos grece quod est simile latine et ptotos casus quasi similitudo casualis ut deo deus inde iussus fortis et paciens sit etiam cum consonancia sed hoc non est decencia in figure sed a quibus.

10 **Poliptoton est** figura qua fit eiusdem dictionis repeticio sub casuum diversitate. Et dicitur a polis quod est pluralitas vel diversitas et ptotos casus quasi et cetera. Intellige hanc diffinicionem tali quod quando diversi casus construuntur et hunt respectum ad unum verbum ita quod quilibet illi verbo appositus faceret oracionem tunc causa vetur ita figura et cetera.

11 **Hirmos est figura** qua series oracionum vel constructionis tenorem suum usque ad ultimum servando ornate suspendit oracionem cum multis obliquis ad unum verbum relatis. Dicitur ornate quia si non deesset non esset hec figura et suspensio animi debet fieri sine perturbacione animi et confusione intellectus et sine constructionis implicacione. Et debet in hac figura tunc aliquis inferri unum verbum et cetera.

12 **Polisinteton** est figura qua una dictio multociens repetita multis conectitur coniunctionibus numeraliter. Vel polisinteto est plurium dictionum mediantibus coniunctionibus numeraliter distinctis combinatio. Et dicitur a polis quod pluralitas et thesis posicio.

13 **Dyaliton est** figura qua multe oraciones aut alias interiectes ponuntur sine coniunctionibus ornatus necessitatis vel causa ut ibi quem tria simile qui plus prudens. Et dicitur a dya quod est duo et liton suppositum quasi divisio suppositorum sine coniunctione media. Et cetera. Ait esse talia nomina omnia adiectiva.

14 **Asinteton est** figura qua una oracio dividitur in duas partes disparatas aliqua aliqua in medium interiecta et alii vocant hanc figuram articulum et quintiliani vocat hanc figuram articulum. Et dicitur ab a quod est sine et thesis posicio quia interponitur una oracio.

15 **Sinteton** est figura qua due oraciones coniunguntur in una oracione metri brevitatis ornatus vel causa. Et dicitur a sin quod est con et thesis posicio quasi duarum oracionum quarum quelibet per se faceret sensum in unum sensum constitutio seu composicio et cetera. Fit ornatus causa quando brevitatis quando necessitatis hoc modo locutio.

16 **Antiteton est** figura scematica composita ex pluribus oracionibus sese habentibus quod contraria contrariis opponuntur in locucione eadem cum plus artificiosa sentencie ita scilicet quod aliquae dictiones ponuntur ordinate in una oracione et post in sequenti alie ad primas referibiles secundum eundem ordinem et cum aureo currit sublimat virtus.

17 **Antiteta est** figura constans ex pluribus oracionibus quarum prima sana et altera contraria. Nota multe figure conveniunt in simul idest tropi figure cum figuris scematis vel eciam cum coloribus et viciis hec ac. Et dicitur ab anti quod est contra et tetos sana quasi oracio opposita contrarietatis sentencie.

18 **Ypallage est** figura qua verba prolata aut scripta non secundum sonoritatem ut audiuntur intelliguntur sed secundum convenietatem. Nota ypallage est figura tropi et eciam scematis. Et differt tropi ut ibi describitur cum agens ponitur pro paciente et hic aliter sumitur in causa aut est permutacio vocabulorum quod idem nomen pluribus attribuitur sed non secundum idem.

19 **Prolempsis** est hec figura locucionis qua preponitur aliqua multitudo in generali que post distribuitur in particulas in speciali sine fiat cum transgressione alicuius regule grammaticalis sive non. Duplex est prolempsis scilicet constructionis et in... fit sine transgressione alicuius regule grammaticalis ut prefigit intuenti alteram locucionis et cetera. Dicitur a capi et prolempsis captio quasi anteceptio specialitatis sub generali.

20 **Zeuma ut hic est** figura locucionis qua plura supposita referuntur.

Pausa tertia

adiunctum appositum sine conmutatione media sive reddat constructionis imperfectionem sive est aut zeuma triplex ter primo quando verbum ponitur in principio secundo quando verbum ponitur in medio tertio quando verbum ponitur in fine. Primomodo dicitur prozeuma. Alio modo dicitur mesozeuma tertiomodo dicitur ypozeuma

Sillempsis est plurium orationum sine coniunctione media respectu unius verbi ordinata positio. Aut est positio nominis collectivi singularis numeri pro supposito verbi pluralis numeri aut positio unius pro multis et sic patet quod sillempsis hic tribus modis fieri potest. Primomodo sicut dictum est secundomodo fit cum allexander quia malus duobus committitur illo tertia. Et dicitur a sin quod est con et lempsis captio quasi captio duarum clausularum ad unum verbum pluralis numeri sine coniunctione media

Hymalempsis est figura qua fit unius et eiusdem dictionis in eadem clausulam principio et fine cum equivoca facta repetitio. Debet autem libanagosdia etc. vicinitate ut ea ut patet facta lit intuenti. Et dicitur ab epi quod est supra et ana idest re et lempsis captio seu sumptio quasi dictionis supra idest in principio posite etiam in fine resumptio.

Typus est translatio dictionis vel orationis a propria significatione ad propriam cum aliqua similitudine vel ornatus necessitatis metri vel causa. Et dicitur a tipos grece quod est conmissio quia talis modus loquendi convertit sermonem propriam dictionis vel orationis ad sermonem improprium et alienum. Intropo sed tamen considerandum secundum res translata res adque sit translatio et similitudo illarum rerum translatarum differunt species scematis a tropi speciebus quia scematis extorquent sermonem dictionibus in propria forma manentibus sed species tropi extorquent sermonem dictionibus non manentibus in propria forma

Cathecresis est pro proprio alienum nominis usurpatio cum aliquam proprietatem quam tamen talis res in se non habet sicut aqua carens piscibus vocatur piscina ita scolaris carens studio vocatur scolaris. Et dicitur a catha quod est ab et cresis usio quasi abusiva oratio vel etiam dicitur a cacos quod est malum et cresis indicium quasi mala indicium eo quod male iudicat eo quod male iudicare dicens piscina esse aquam piscibus carentem et scolarem sic.

Methalempsis est figura tropi qua dictio signans aliquam rem cum pertineat temporis ponitur pro dictione signante rem temporis aut qua preteriti quasi positiones pertinet quodcumque adeo quod ostendit et ab eo quod precedit exemplum ut muere colegisti rosa non in toto tempore veris sed in eius aliqua parte. Et dicitur a metha quod est trans et lempsis sumptio quasi transsumptio partis temporalis pro toto

Methonomia est figura tropica qua continens ponitur pro contento vel e converso vel qua factum ponitur pro faciente vel materia cum pro materiato vel agens pro instrumento inventor pro invento. Alio modo sic est vero cognominum permutatione transsumptio. Et fit quatuor modis primomodo quando continens ponitur pro contento ut celi idest sancti enarrant gloriam dei. Secundo quando efficiens ponitur pro facto ut bachus idest deus vini inebriavit me et tu deus scilicet vinum. Tertio quando agens pro instrumento

Antonomasia est nominis omnis propositio excellentie causa in ordine adiectis secundum participantes ut propheta david apostolus paulus magister intellegitur petrus lombardus doctor sanctus intelligitur thomas doctor subtilis scotus etc. Et dicitur ab antes participantes quia si non participarent impropietate non esset hec figura. Et dicitur ab anna quod est equale et onoma nomen quasi nominis extra equalitatem adiunctum positio

Metafora est rerum verborum translatio propter similitudinem aliquam conparabilem intropologice conpositor rerum ut agnus pro homine simplici et lupus pro fero vulpis pro fallaci. Et dicitur a meta quod est trans et foros latio quasi translatio rei. Propter hoc sacra scriptura plena est metaforicis locutionibus et hoc est rethorem et oratorem vitium esse in eius excitatum

Epiteton est tropi figura qua nomini substantivo quod in se dat intelligere suam proprietatem additur nomen adiectivum signans talem proprietatem ut tristia bella calidus ignis. Et dicitur ab epi quod

Pausa quarta

est supra et thesis positio quasi superflua nominis adiectivi positio ad substantivum immediatum ut hoc vulnus curatur equus hinnibilis hinnit

Sinodoche est tropi figura qua pars ponitur pro toto vel e converso pars atribuitur toti cum plenitudine sive intellectus sermonis et non parvo cum ordinem vitare est effectum locutionis et non constructionis. Et dicitur a sin quod est con et doches captio quasi captio partis pro toto et e converso dicitur sanctus petrus est in celo quod tamen falsum est simpliciter 8

Onomatopeia est tropi figura qua aliquid nomen individuale aut speciale fingitur a sono adgenerando secundum illius rei quod tenet sonum format ut scatofa a sono sacrof tintinabulum. Et dicitur ab onomia quod est nomen et doos cantus et pectio idest fictio quasi factio nominis a voce 9

Perifrasis est tropi figura qua circumlocutione extollitur grata res multis circumsitionibus verbis et turpis multis decoratur verbis ut de domina dicitur nardus odorifera oliva fructifera. Fit autem tribus modis primomodo ut diffinitio exprimit graciose secundomodo causa curialitatis causa rem horrendam honorare eulogium tertio quando plures dictiones ponuntur pro una usitata 10

Yperbaton est tropi figura qua fit transcensio verborum in constructione vel sententia ordine perturbans et voltatem persuasionis ut sonus armorum ferit astra clangor tubarum nubes conturbat non enim eius huius plus effectum. Fit autem causa laudis ut pulcrior sideribus aut causa vituperii ut stolidior asino turpior diabolo. Et dicitur ab yper quod est super et bolos sonus quasi superlativus sonus ultra verborum 11

Histerologia est figura tropi qua per verborum commutationem fit contra sententie alteritatem. Nota hysterologia eulogium hysteron et proteron. Et dicitur ab hysteron quod est vide et logos sermo videns prius ultimum quam primum verum quidem differunt ut infra dicetur 12

Histeronproteron est tropi figura qua fit inversio integre sententie mutato ordine priorum ordinis ex sola conversione ordinis differunt hysteron et proteron ab hysterologia quia in hysterologia fit commutatio sine extraconstructione vitiare sed hic et commissione totius ordinis hysteron proteron sunt due dictiones grece 13

Anastrophe est tropi figura qua verborum rectus ordo preposterum commutatus facit varietatem preposterum expositionis postpositione sive causali que tamen anteponi debent sic causaliter. Et dicitur ab ana quod est sursum vel retro et strophos conversio quasi retro ordinis conversio vel perturbatio propter prepositionis preponende postpositionem 14

Parentesis est tropi figura qua contingitur interiectionato divise sententie permitte positive interserere orationis que interposita oratio imperfectam orationem sic orationis divisio et ista oratio facit perturbationem et impertentatem et est quia dividit suppositum cum apposito et e converso. Et dicitur a para quod est ultra et thesis positio etc. 15

Themesis est tropi species qua una composita aut simplicius verbi fit sectio una dictione aut pluribus interiectis inter partes exemplum est boree septem subiecta trioni ubi hic trionem pertinet ad hic septem et hic subiecta mediat inter illa 16

Yperbole est tropi species qua fit excessus in locutione augendi minuendi vel causa laudis aut compassionis transcendens eam ad similitudinem excessiva. Nota yperbole dicitur ab yper quod est sub et bolus locutio quasi sub similitudine locutio excessiva in veritate tam augendi quam minuendi 17

Allegoria est tropi species qua convenientie causa unum dicitur aliud significare aliud quam positiones propter significationem designatur cum similem tamen proprietatem accomodatur. Et dicitur ab alleos quod est alienum et goros sermo vel dictio quasi aliena sermo ad sibi aliud orationis vel quasi dictio orationis ad alienam sententiam etc. 18

19 Ironia est tropi figura allegorie vel species qua aliquid dicitur et ue contra aliquem sub derisione tenebrem secundum contra designantur secundum dicti negatione oppositi vel affirmatione et magis efficit ostentatio vocis vultus vel motus corporis eius aliud partis eius. Et dicitur ab yron quod est contrarium et onoma nomen quasi huius sine contrarium nomen dicitur aut ab antifrasis sive contraria corporalia vel vocalia

20 Antifrasis est tropi figura allegorie aut species qua alicui rei imponitur aliquod nomen ab aliqua proprietate sive tamen non ex obiecto qua est contraria sue proprietati qua habet. Nota secundum sic nomina que per antifrasim dicuntur quod patent hiis metris vel lucus officium bella libitinaque parca ista per antifrasim dicuntur nomina monsque

21 Enigma est tropi figura qua sub obscura sententia aliquid occultatur rei simili vel sit illarum proleuctis investigatio et in dictis vel ex pristonibus deutario sicut hec figura aliquod super implicita conditione ut filia generavit matrem est per intelligi de aqua et iuue. Et dicitur ab e quod est sine et gma liquidum quasi est liquidum i facile in tertium

22 Carientismos est tropi figura qua dura sua mitigationibus proferuntur verbis et gestibus quod foret perferenda. Sit autem tripliciter primo cum gratium non profertur primitate ut si clus dicetur servus et dicetur versa de prosapia natus 2o cum dulcitatur pietatis putride vel sermo 3o cum loquimur pulcritudine que videre audienti convicia. Et dicitur a cary et tismos mos quasi cariomos

23 Paronomasia est tropi figura qua per manifesta publica dicitur intellectu aliena sententia non per natiam per suppositam secundum particulomodationem sive publicanis. Ut dicere do lupus tristis de nonido quod secreta loquentes dent tace. Et dicitur a para quod est paul vel iuxta et onoma non vel a par paus i similitudo et onoma nomen quasi nominis ho adiectum

24 Sarcasmos est tropi species qua committitur hostilis irrisio plena odio qua per nomen aliqua verba dat intelligere odiose hostem sullum non bene fecisse vel non vim diuisse ex in patria hic destruus templum et intra duo reedificas id. Et dicitur a sarcos hoc est caro et mos moris quasi mos carnis

25 Antismos est tropi figura qua rusticus sermo simplicitate carens faceta et polituis urbaniter exprimitur i deridendo lum aliquem iocose et curialiter. Nota tres sunt modi deridendi qui sunt tres figuras primus hostilis hic fit sarcasmos alter gesticulans hic fit ironia tertius iocosus seu iocundus hic fit antismos

26 Omoseusis est tropi figura quando demonstratur res minus nota per eam quam magis nota est vel cum res per scilicet nota magis notificatur per aliquam liciorem comparationem. Et dicitur ab omos quod est sil et zeusis nomen vel sententia quasi similium per simile declaratio confirmatione et quemlibet cum operatione per loncissidi modo

27 Icon est tropi species qua rationis accidit personarum expressio in aliqua comparabili proprietate quam tamen multi eorum accidit. Aliud dicitur quod ycon est qua res eiusdem generis vel speciei comparantur ad invicem et comparatio ipse dicta et multi volunt ponere aliquam differentiam inter ycon et parabola

28 Paradigma est tropi figura qua persona species vel ycon qua promittitur aliqua ipso preferens exemplum obtatum aut dicterens cum ycon aut parabolam. Et dicitur a para quod est iuxta et ycon sententia quasi sine iuxta alia et per simili nec posicio vel dicitur a par paris et di gma sententia quasi similis sententia

29 Antiteton est tropi figura qua persona nobilis accipitur per nobili per descriptionis actum cum ignobilitate vel dicendo o verus rusticus es tu o non homo sed asinus es tu. Et dicitur ab anti quod est contra et teson positio quasi contraria positio datum contra statum et in verba et opera

30 Ethopeia est tropi figura qua quis fingit statum sive misere aut leti cie loqui ad se sub specie persone volis aut nolis et in ut o pauper vermicule o dignitate lepusculi ubi iniustum absconderis venantium alaqueis vel sic o stulte quod extra quam inpauptate preterium incidisti. Et dicitur ab ethos quod est mestia luctus vel gemitus latine et poio poyo i loquor vel ratio quasi et

31 Parabola est tropi figura species vel omo zeusis qua res dissimiles genere aut specie ad invicem similitudinis comparantur ad unitate proprietate dicitur parabola ab ycon et paradigmate qua ycon est comparatio rerum eiusdem generis parabola autem rerum diversorum generum. Et dicitur a par paris et bolos sententia quasi due sententie a parte ad invicem et per parem similitudine

32 Prothesis est figura qua una propositio ponitur pro alia ut super pro de. Et dicitur a prothos quod est pro et thesis positio et pro quasi est pre quasi propositionis unius pro alia positio dicitur etiam hec figura prolonge a para quod est per et longe mu tatio quasi permutatio unius propositionis pro alia

33 Litotes est figura qua fit minoris tenoris verbis prolatio et maioris sententie meis insinuatis aut est vnegativa sive affirmative subintellectivo ut propria est domus orbis idest propria est domus celi the misit. Aliud dicunt quod fit ubi quando res sunt expeditur sub pluralitate condiet aut vim coloni qui dicitur diminutio

34 Topographia est figura qua scilicet in aliqua sententia alicuius loci describuntur perspicue circumstantias et in ut parisius locus egregius mala gens sed bona villa etiam duo pastilla pro nummo dantur milla. Et dicitur a thopos quod est locus et graffis scriptura quasi et

35 Cronographia est figura qua in aliqua locutione vel sententia alicuius temporis describitur perspicue circumstantias et in debere dicere celum fit serenus et mare tranquillius spirat aura lenius terra floret et. Et dicitur a cronos grece quod est tempus latine et graffos scriptura inde etiam cronica quasi temporis descriptio secundum suos cursus

36 Cosmographia est figura qua in aliqua oratione aut sententia mundi perspicue describitur circumstancias ut in ponit quod est mundi lacrimarum flebile pondus. Et dicitur a cosmos grece quod est mundus latine et graffos scriptura inde etiam quod scriptura de mundi [illegible] fit aut lys figure positio id qua pre de mundo multi pro et

37 Epilage est figura qua agens ponitur pro paciente vel econtrario paciens pro agente vel quando fit conformis quoniam quod hoc est qua proprietas ipsius agentis attribuitur pacienti ut festiva pslaunt buccas. Et dicitur ab ypos quod est sub et pallagium mutatio quasi submutatio affectus pacientis

38 Prosopopeia est figura qua quis fingit rem rationalem rationalis rei opera facere aut econverso talem rem parte opera potentie unius et in clamitat in celis uox sanctorum fac. Et dicitur a pros i ad et podos centus et poceto fingo vel adiungo quasi manante vel nolis rei ad rationalem actus adiunctio

39 Apostropha est figura qua quis loquitur de absente quasi presente vel econverso vel qua verbi persona mutatur in aliam vel qua quis mutat sermonem de persona in personam. Et dicitur ab apos idest retro et strofus uersio quasi conversio sermonis de una persona in aliam. Est autem apostroffa et in temporis ut in ysaia puer natus est nobis vel quasi omnis adductos ductus e et loquum

40 Endiadis est figura qua adiectivum resolvitur in suum substantivum aut econverso vel quando concretum ponitur pro abstracto vel econverso et in ut arma virumque cano valet enim sicut armatum virum cano vel econverso arma parmatum et e. Et dicitur endiadis ab en quod est in et dyas duo et duis quod est duo quasi duorum divisio vel dissolutio in sermone

41 Abasis est figura quando a principali materia longe recedendo sermo intromittendum quam ad suum fundamentum, quasi possit ad principale propositum revertitur. Et dicitur ab a quod est extra et basis fundamentum quasi digressio a fundamento remota

42 Emfasis est figura qua non ipsum proprium per additiuis significante id est nos per maiorem expressionem locutionis vel qua prodivuo

Pausa quarta

ul' suo subiectivo ponitur abstractum pro suo concretum ad istud est dicitur obtimus qui est dulcis et ... locutio a adiectivum et substantivum ...

Effexegesis est figura qua precedens clausula exponitur per sequentem exemplum omnium ... legerint cuius amor titulo nomen et ... belli simile et ... non eius emanuel qui est nobiscum deus simile iste index est ... id est misericors

Eufonismos est figura qua precedens clausula exponitur per sequentem dictionem ... aliquas litteras ... ul' deponimus ul' permutamus ... propter melioracionis ... ut ... dicitur ... ibi ... est bonum et sonus sonus quasi et alibi dicitur eufonismos est ... unum ... reliquo decent ...

Ipos est figura qua in sermone ad ... personam singulare causa ... honoris ul' reverencie ul' facecie locutio dirigitur ... consul noscis meam causam esse ... pos grece dicitur facundia latine fit aut excusabilis ... multis modis

Antitesis est figura qua numerus ponitur pro numero absolute ul' casus pro casu ul' ... declinabilis pro ... accidentis ponitur pro ... declinato alterius accidentis ... sub discrimine mencia regulari gramaticali numerus ponitur pro numero intelligitur multis modis ... absolute ... conformat se nomini collectivo ut turba ruit ... unius ponitur pro multis sed non sub discrimine mencia ... ubi fit discrimine mencia ... non collativo

Anticlasis est figura qua ma... oracione ponitur dictorum unum cum negacione et aliam sine negacione ... sensus videtur contrarius ... ego non obsto vobis sed toto corde resisto et dicitur ab anti quod est contra et clasis ... quasi ... sonus

Sineptesis est mutacio persone ... sibi ul' verbor in oracione respectu suppositorum ... persona ... tamen idem ... talis figura non est a nobis usitanda ... aut ... primo modo ... aliqua persona ... de eadem ponitur relativum cum verbo pluralis ... varietur ... persona ... non debemus usitare locucionem

Oliopomenon est figura qua ... longa sentenciam ul' historiam sub brevioribus comprehendit verbis causa melioris memorie ... amor paridem ... armat atriden ubi tota troiana describitur historia et dicitur ab olon quod est totum et pomenon ad ... qua totalis id est ... sermonis sub brevibus verbis comprehensio

Omosisis est figura qua unum ignotum exponitur per magis ul' eque ignotum ul' ... ignotum diffinitur per magis ul' eque ignotum ... est ... que ... cum ... et tamen sit ... de figuris ... aut plures ... in maiori ... et cum longis declamacionibus et multis exemplis

Particio quarta pausa prima

Comutacio rethoricalis dictionis ... ul' oracionis ... artificiosa variatio utilitatis comutacionum est multiplex prima quia dum verba ... comutat ... ornatus ... copia latinitatis ... verbum ... tedium ... parat ...

Comutator est aliquis arte rethoricali comutans ... ul' oraciones aut totam epistolarem materiam in alia verba eadem sentencia ... manente per verba sinonima aut circumlocutoria ... ad comutatorem requiruntur plures condiciones primo deliberatio secundo usus ... tercio verbor sinonimor copia ... regularum rethoricalium ... et ... comutacionis sunt ... vocales ... et modecimales

Comunis comutacio

est comutacio qua ipsum nomen mutatur in aliud nomen ul' in verbum quod designat ... aliquo supposito ul' in plura verba ... quatuor ... qui denotat ... negocia ... uni persone aut pluribus et ... diffinicio ... comutacionem nominis et ... ubi ... clare intelligitur ... propter brevitatem ... obmittitur

Adiectivi nominis comutacio est comutacio qua ipsum nomen adiectivum mutatur in substantivum descendens ab ipso ... substantivum ulterius ... consuetam ... quibus exprimitur ea ... sentencia ... exprimebatur ... adiectivum ul' in aliud adiectivum simile in omni casu ... dento vultus illius ... non ... in splendore decoro vultus illius ... tanta ... decoro et sic de aliis casibus ...

Substantivi nominis comutacio est comutacio qua ipsum substantivum nomen mutatur in aliud sibi consimile ul' in adiectivum nomen ul' verbum ul' de uno casu in alterum ... consilium ... devolvitur in ... consilii ... sit se causa ... consilio

Verbi comutacio est comutacio qua ipsum verbum comutatur in nomen substantivum quod descendit ab eo aut in aliud verbum ... similis ... ul' in nomen ... casu ul' ... addicione aliarum dictionum ... exprimitur sentencia ... in ardore quod est nomen ul' in verbum aliud ut inflamma incenditur

Adverbii comutacio est comutacio qua ipsum adverbium potest comutari in nomen ul' verbum in quo ... dispositio et temporis et loci et similitudinis et ... loco ... similiter ... in duos ablativos absolute positos ... velociter ... cursus ... velor ul' velocitatis ...

Preposicionis comutacio est comutacio qua ipsa preposicio ... resolvitur in nomen ul' verbum eandem ... sentenciam ... ego venio ... propter studium tuum sic comuto sicut ego venio ... causa ... ubi ... causa est nomen ...

Coniunctionis comutacio est comutacio qua ipsa coniunctio ... comutatur in nomen ul' verbum quod non ... dictiones aut ... ul' quia obmittitur ornatus ... et ... coniunctio ponitur ...

Pronominis comutacio est comutacio qua ipsum pronomen demonstrativum ul' relativum ... non potest comutari in rem quam demonstrat ... coniunctioni ... ubi reddencia ... suppositum ... potest mutari ... aut eius ... alter

Interiectionis comutacio est comutacio est comutacio est qua interiectio in ... declinate affectum animi et in quibus ... comutantur in nomina aut verba consimiles affectus aut ... ut ... proch heu dolor ... aut ... non sunt comutabiles

Participii comutacio est comutacio qua ipsum participium mutatur in nomen et verbum ul' pronomen aut aliam oracionis partem ... resolvitur et comutatur ... ego et ... denotantem actum aut passionem ... supposito

Determinacio seu addendi ars est ars addendi dictionis addicionem ul' oracionis ad oracionem ... exigenciam ... artificialiter colligantur dictiones in oracione ... nota ... rethoricam ... octo scilicet ars ... addendi ...

Substantivi determinacio est co... nominis substantivum appositio adiectivum

1

2

3

pausa prima

q(uod) ipsius prectigem exprimit vel adiectiva vel qua substantiva quae qualitatis dicitur substantiva quae qualitatis aut econtrario exemplum satis notum inveniti adhuc nota quod substantivum precedit non per determinationem palmis coequeuntur et bene ponitur precedente superiori si non sequente

17 **Adiectivi determinatio** est determinatio qua ostenditur quod nomen adiectivum per determinationem substantivum capitur in genere dicto et actu sativo vel eciam per duo substantiva capitur determinantia et eius qualitates exponentia exemplum sicut fratris dux sancte exemplum decet viciorum est opulentissima sancta decor pinguis est malus superpositum bonus alii

16 **Verbi determinatio** est determinatio est determinatio qua capitur verbi pro congruere magis cuilibet nomini vel adverbio et competenter applicatur in modo suppositi vel eciam apposito vel obliquo in quem denotatur transitive actus vel passio vel adverbio nato verbum determinat Nota verbi non solum congrue addi adverbio sed etiam nomini pronomini vel verbo vel dictioni alterius partis

Pausa 2a

1 **Prolongatio** modus est modus quo quis sit artificialiter verborum funde affluentia sine hoc quod obsistet memoriam aut inmemoriam faciat elabi prius dicta Ars prolongandi necessaria est rethori per quatuor primo per ornatum Secundo per alleviacionem inter res ad multos cogitatio tercio per subtilitatem demonstrandam circa intellectum

2 **Circumlocutio** est oratio similiter rem verbo verbositate circumscribens et hoc causa ornatus vel turpitudinis vitande Circumstancie quibus fit res circumloqui sunt nove primo cibo 2o confessio tertio etate quarto corpore quinto habitu sexto specie septimo corpore octavo cessu Nono exhonestate decimo complementiby

3 **Interpretatio est** unius sententie sub pluribus verbis idem significantibus continua et ydonea resumpcio Continua dicitur per interpretationem prout est unus color 2o interpretatio est triplex prima litteralis ut cor idest cruentum omnipotentis regis alta sillabalis ut cardinem idest cum data vertimbus tercia dictionalis qua sillabalis verbis eadem sententia exprimitur

4 **Comparatio est** prolongandi modus quo res inter se diversas sub quadam similitudine comparamus manifesta aut occulta sine ne Comparatio fit triplicite unomodo secundum ascensum et sic fit in tribus gradibus Secundomodo secundum descensum et sic fit secundum minus vel pro inminimum Terciomodo fit secundum equalitatem

5 **Apostrofa** est prolongandi modus quo solitus sermonis conversionem ad absentem quasi presentem protrigatione expressiva passionem anime modus sed aut timoris exemplum meroris ut o si anobla mutatio o lamentosa regum presio qua exsilus lucis in tenebris cultores sunt in mitati filii dei in filios sathane translati

6 **Descriptio est** prolongandi modus quo pendentes proprietates notificantur res per sua accidencia Ad descriptionem tria requiruntur primo quod debet esse leta et delectabilis secundo quod sit longius adiuvor ornatione tercio quod non sit vetusta et usitata sed multum rara Alogicus dicitur descriptio diffinitio per accidencia diffinitio autem essencialia secundum hoc dicitur accidentalia

7 **Contrarie**te est prolongandi modus quo aliquid celatur in se negative tamen per primo cone circumstanciar contrariar notificatur et per ultimate id quod celabatur in fine subiungitur dicitur iste modus a balus duplicatio aliter enim exprimens propositum a duobus partibus ponitur negatus vero moriens oppositum ponens et eadem res dicitur quinto

pausa secunda

seu oppositio 2ans

Digressio est recessus a principali materia cum introductione aliquorum accidentalis materie reversione tamen cum ornatu ad principale propositum Digressionis condiciones sunt tres prima quod non sit minus longa quia aliqua esset grave tedie ad propositum 2o quod sit aliqualiter conveniens proposito tercio quod in titulis contraria discedi a breviatus Dicitur autem modus dicitur per hypoperpesia et notus modus longitandi est conformacio qua conformamus aliquid ad aliud secundum simili ne remotum 8

Breviandi ars est ars qua quis superfluis omissis resecatis sit artificialiter et dignitose eloqui curiosam materiam sine hoc quod amputetur intellectio Valet abbreviatio ad quinque scilicet ad fastidius evitandum ad levius retinendum ad fastidius infundendum ad delectandum et ad fastidium tollendum 9

Clausum est breviandi modus quo quo multarum clausularum particularum in unam clausula artificialem factam comprehensionem Et hic modus est multum magnificus quod in isto quia in una generali clausula multe particulares subintelliguntur clausule ut si dicerem omnia studia sunt privilegiata intelligitur exemplum quod paduanum bononiense viennense parisiense 10

Intellectio est breviandi modus quo sufficiens causatum subaudicio seu inclusio non dictorum in dicto exemplum hic ego peperit sufficient eo ipso do intelligere quod concubuit et virginitatem amisit primo concepit et ultimo peperit Fit autem intellectio triplicter primo in ultimo dicto ad quod alia prerequisitive antecedunt 2o in opposito 3o in equali 11

Compendium est expressio correlativum verborum in quibus sint plenarie verbis sine omissione verborum superfluitatibus ablatis Vel aliter compendium dicitur summaria materia alicuius locutionis in quo totus vis pendet ita quod alia nichil apponunt nisi extensionem 12

Suspensio seu hesitatio est repeticionis cum cito breviatis fiscion re causis verborum necessarium et aliter quod prius dictum resumendum cum nec 2m se ut sibalis resultur verbis Fit autem suspensio tripliciter primo premutationem dictionis 2o per transpositionem orationis tercio per absenciam intellectionis principalis sine 13

Absolutio est retendens sine veritis expressio aut econverso Fit autem tripliciter primo quando duo ablativi ponuntur in designationem quorum quilibet per se expressum ponendo ablativos in designationem quorum positos 2o quando ponitur ut diffinitio exprimunt tercio fit quando aliqua oratio causalis vel temporalis vel condicionalis ponitur hic unum duorum ablativorum quorum unus est nominalis alter vero participalis 14

Dissolutio est breviandi modus quo ponuntur plures clausule electis coniunctionibus mediis exemplum Sectare virtute fuge vitium dilige studium fuge dissolutam Convenit autem hic modus cum quodam colore qui dicitur dissolutio differt autem ab eo per hoc quod finaliter patet in dictam 15

Articulus est breviandi modus quo coniunctionibus de medio electis dictiones continuatim proferuntur Fit autem dupliciter primo quando plura supposita sine coniunctione media proponuntur ad unum suppositum relatum Secundo modo fit e contrario Differt articulus a dissolutione quia hic fit inter dictiones ille inter orationes 16

Emfasis est breviandi modus quo ponimus substantivum pro adiectivo vel concretum pro abstracto ut vicium pro viciosus vel virtus pro virtuosus vel secundum alios habet fieri quando longa oratio facta pro adiectivo et substantivum solum pro abstracto exprimitur et et tantum sit positum de longitudine et breviandi arte Sequitur de pronunciatione et 17

Pausa tercia

Pronunciatio

est vera ac moderata elocucio materie pronunciate ac ornate cum voce convenientem vultum ac gestum maturum ac venustate pausarum attentum ac punctuacionum distinctionum pronunciacio includit cum primo pausas 2o accentus tercio modus dicendi aut regulandi necessaria est in omni pronunciacione ne confundatur oracio punctuabilis et magis partes distincte separati pronunctietur 2o ad spiritum recreandum tercio ad ornatum

Pausa est aliquota cessacio a boris pronunciacione ad resollandum spiritum presentis et faciliorem intellectione auditoris et ornaciorem ac distinctiore modum eloquendi materiam finaliter adinventa Aliqui ut Johannes ianuensis in katholicon dicit tunc non distinguit pausam a distinctione sed ponit distinctionem pro genere et per hoc dividit in comam colon et periodum

Pausa magna est clausula qua principalis pars dictaminis finitur ut sit per quatuor sillabis terminabilis partem consignat pausa sit talis quod si primo dividitur inter eas particulas tunc quibus talis pars potest dici magna pausa includens in se omnium aliarum minorum pausas seu clausulas

Distinctio est vinculus integre clausule perfectum membrum ut sit terminabilis posicionis trium sillabarum cuius penultima est longa cum puncto rotundo Aliqui aliter dicunt sed tamen sic teneo distinctio debet habere tres condiciones prima quod sit oracio congrua non autem copta quod sit perfecta addentis modos 2o quod removeat confusionem tercio ut sit trisillaba terminalis

Punctus est signum segregatum sequentis sentencie a priori secundum scriptam a plata de esse eius parte sentencie Nota quod aliqui volunt ponere dictum inter punctum et subdistinctionem alii vero volunt quod coma sint idem Sed nota quod subdistinctio dicitur oracio perfecta cuius ad distinctionem non autem quo ad auditoris intellectum sed utrumque debet terminari per omnium trium sillabarum cuius penultima est correpta

Comma est punctus cum virgula rotunda sursum quod nec sensus nec constructio consistit perfecta Coma est pars colon et debet scribi ponenda et a iohanne in katholicon cum aliquis vero distinctio pendens sed ab allegandis mediam seu dicitur subdistinctio et est pars colon et scribitur

Colon colus seu cola est punctus rotundus cum virgula in sursum et infra directa denotans quod licet talis constructio perfecta consistit tamen adhuc suspendit auditoris intellectum Vel secundum allegandos dicitur distinctio media dividens oracionem ab ordine cuius tamen prima est pars sequentis et cuius sit oracio perfecta tamen adhuc pendet intellectum suspendendo

Periodus est distinctio plena tocius sentencie finitiva claudens omnes distinctiones scilicet colon et commam quibus confirmandis fit ut Ysidorus 2o ethymologiarum dicit quod periodus non debet esse longior quam ut id quod uno spiritu proferri potest Nota quod coma proferre non potest sed cola proferre potest post periodum statim debet poni versale principium usuale et scribi

Semipunctus est duplex punctus in fine columpne positus denotans quod diccio in fine columpne posita est incompleta Virgula est signum oblongum denotans oracionem fore perfectam in sensu sed non cum continuacione principalis partis dictaminis Paragraphus est signum magnum a principio alicuius clausule positum distinguens clausulam a clausula Sunt eciam geminpunctalis et puncti interrogacionibus

Accentuacio est ordinata prolacio cuiuslibet sillabe indicatione cum prolacionem longum aut brevem aut circumflexum aut maiorem prolacionem venustans maxime carmine

Pausa quarta

epistolae in pronunciando Nota materiam varium est longe circa vel circa longa sed dicta alibi dicta sunt hic sufficiat

Ars memorandi

est scientia qua quanta scies completur rethorice valens in arte oratoria aut sermocinandi et dicere eadem velocitate congruo ordine recitatum potest memoriter sit quoque recto ordine reminiscitur Circa ordinem arte memorandi artificialem possunt multa in magno vocabulario hic autem paucissima ponam brevitatis et cognitionis tamen causa

Pausa iiii

Naturalis memoria est potencia anime sensatorum preteritorum et absencium receptiva et retentiva conservativa reminiscencia et recordacio eorum quorum prius memoria reservata erunt ex representacio de posteriori sed hec non cum sit rei quasi oblite representacio sicut memorialis res sunt quinque primo sensibiles 2o quod ordine habent 3o quod bene in corporate sint eo quod locis aut sensibilibus rebus signata sunt ideo

Artificialis memoria est facilis reminiscencia eorum quorum in naturali memoria reservata sunt per hypotisata loca aut figuris signatis et aliquibus horum quod facilius producat potenciam reminiscitivam ad reminiscendum quasi ex visu Et multiplicit ut sit primo alphabeto signando tria loca 2o ydola habendo sicut ydolicum trisstegis 3o habendo parvulum in manu nodus denodando aut innodando quinto cum signacione ordinis numeralis scilicet primo secundo tercio quinto si materia sit ordinata ita quod extra vero tribi poterit exalantur aut sit ex trisstegis ponam tibi hic breviter sed i decaria latius

Ydolum est forma nota aut simulacrum cuiuscumque disposicionis nata in mutare potenciam intellectivam cum signacione ut representet memoriative id est sua forma intrat absconditi reminiscencia dicere quod prius consulatam erit in cellula recordativa prout aut ydola forum varia quedam animalia ex quo non animalia que depingunt similia rei memorande secundum recordacionem eiusdem ex sensu exterior vel quasi ex sensu

Tristega est locus seu camera aliquota distinccionis et divisionibus ydolis coordinata in primo loco signantur primo navicula altero secundo navicula tercio tercio nigra aut navicula quinta quarta navicula quinto quinto et sic usque decadem partes aut talia mille loca habere et ydolis variatis coordinatisque ut tibi placet et prima materiam signare hic vero ydolo alterum alio et sic usque totius materie consummacionem Et ego possussem tibi hic multas tristegas sed lectoribus committo ista discucienda

Gristega prima est locus seu camera decem locis coordinata in quo primo cum materiam terminalem ponitur draco Ly et secundo latro cum cambuca in tercia tortor cum gladio et in quarta pugnantes cum gladiis in quinta tramiti scelerites in sexta nudus homo stridens dentibus in septima versus laterum homines in octava lupus vorans oves in nona tauri pugnantes in decima homo innivas in aiaciens si vero tenor sunt materia et eo melius et levius reminiscere

Secunda tristega est in terciam benignarum materiarum decem locis coordinatum in quorum primo ponitur deus secundo angelus tercio columba quarto se amplectentes quinto citara sexto auceps cum avibus septimo vir cum mille linguis octavo et ut tibi placet ita potens designare hac tristegas intua camera Si vero fuit materia magna in aliis potes hic designare et sic usque centum

Sermo magistralis. qui fit ad doctos scilicet ad magistros vel doctores hic potest dividi inter eas magnas pausas quarum prima signatur ordine alphabeti scilicet prima maior clausula per a secunda per b et sic de aliis et sic fit et omni loquentis memoriter tenere tota quod liniam in pausis et in magna pause et sic tunc potest procedere simul fit cum alias duas simul memoriter retinere

9 **Illuatur artificialis** memoria p nouem pmo p naturalem. memoriam sine qua sci nequaqz cōplet̄ s multu iuuat̄ 2° s lo cp ox memoratur bz debitum ordinem 3° cogitatio longa tpe materiei pmittiande 4° debita rei apphensio 5° ymitac materiei sexto firma impssio 7mo pluritas materiei 8° diligens ppolor distinctio 2 conscipatio de nali at memoria dictam 9° cōiūte in dcana 2 tm sit de illo 2 plus om valet mens recollecta cū vm

10 **Ars poematisandi** est ars qua quis metrice aut psaice scdm oms poetisandi modos sciat pone dictima mandus sublimia te mit' altissime 2 ornate cum summa vbor ex ornatione Valens scire ppe artem poematisandi debet hre qnqz pmo ox copiosus ex mlibus poeticis 2° mgis bene notus [illegible] pullatores [illegible] sui [illegible] quito esse inuctiuus matiei pulere 2 ordinare [illegible] sumu missas hre 2 ste si in sompnus dictauit [illegible] pfitus erit

11 **Modus poetisandi** modus est modo quo quis sciat artificialit' pone dicta sublimia cu summa vbor exorna tione matis cu inclusione specialitatis inspiali matia [illegible] specialitatis expssione [illegible] modum poematisandi [illegible] seolis ortus [illegible] [illegible]

12 **Conditiones** boni poete [illegible] [illegible]

13 **Ars claudendi** est ars qua doctus debitu modo [illegible] [illegible]

14 **Ars disponendi** est ars qua artificialit' disponuntur dictiones in aliqua ordine [illegible] [illegible]

Pausa quinta 1 **Allegandi ars** est ars qua quis ponere 2 [illegible] [illegible]

2 **Abinitio mundi** fuerunt qnqz pmo deus 2 eius sapia 2° [illegible] [illegible]

reconciliatur omnia pcta os pctor [illegible] octo [illegible] nouem [illegible] pmo totus mundus [illegible] creatura [illegible] [illegible] quatuor pmo diuina pmissione 2° [illegible] [illegible] septimo [illegible] octauo [illegible] homines sine [illegible]

7 **Benefacere** debz quilibz homo ser bonis [illegible] pmo doctoribus suis 2° labora toribus tcio hiis qui eum de aliqua [illegible] tribulatione [illegible] [illegible] quarto [illegible] Bella tria mala faciunt homi pmo depauperant 2° [illegible] homines [illegible] dei fide iusticia et libertate 3° [illegible] bona dissipant Benignus homo cognoscitur [illegible] pmo [illegible] remissione culpe 2 pene 2° [illegible] [illegible]

2 **Clamant ad deum** quatuor pcta pmo homicidium 2° afflictio [illegible] viduar 2 orfanor tcio vitium sodomie quarto merces retenta labor [illegible] [illegible]

7 **Diligenti se facit** [illegible] [illegible]

6 **Emere debet homo** [illegible] [illegible]

1 **Fugere debet** quilibz homo pmo [illegible] [illegible]

8 **Gratiam humanam** acquirit homo [illegible] [illegible]

9 **Habitat deus** [illegible] locis pmo [illegible] [illegible]

10 **Intelligere debet** homo se [illegible] [illegible]

11 **Katheorum triplex** pma [illegible] 2 aplor 2 doctor catholicor 2 malor

Pausa quinta

simpliciter que est pestilencie scz hereticorum quia mortificant animas et iniustorum iudicum qui mortificant corpora Tertia in- dicis qua scz docetur homo quanter occurrit malum prima est amplectando tertio tollerando secunda penitus excipiendo

12 Librum legerimus quinque primo est tocius nature in quo scriptura est omnis dei creatura quam vide et stude homo ut peram medi confugiant aquiratorum secundus liber iustorum tanus opm morum qui est consciencie liber quartus quia omnes et quintus homo humanitas sensus vite loqui non dicitur homo in intibus casibus primo in laude dei ibi numquam satis potest loqui secundo in laude p- ximi tertio in sua natura et hoc in modico ludo bonus est quia est sine offensa qui sine dampno et qui respallatur

13 Misericors debet esse homo ad quinque primo ad omne dei creaturam secundo ad omnium ... ad peccatores quarto si superinulti ne quinto omni parenti Murmuratio quinque mala facit homini primo pecati inducit secundo odibilem facit tertio penam mer- quarto excludit a regno dei Adulatores decipiunt nos per septem primo affabilitate secundo curialitate tertio docili- tate quarto fletu quinto verbositate sexto ornatu septimo pulcritudine naturali.

14 Nemo potest esse sine quatuor primo sine propria passione secundo sine peccato tertio sine in- iuria quarto sine spe ad aliquid Nemo potest facere: ser primo servire deo et mamone secundo rectitudinem et celare intentus huius adventum tertio venire in celum nisi descendit de celo quarto iuvari gaudio primatum in celo quinto facere bonum esse Sexto facere iudicium sine inclinatione passionis ab amore vel odio Nichil valencia in mundo primo domus sine patrono secundo pulcri- tudo sine honore tertio opus inceptum sine fine quarto medi- cina in obediencia quinto thesaurus absconditus sexto val

15 Oblivisci debet quilibet homo- quinque primo opera sua bona secundo scelera primorum tertio mundi et omnem in eo sunt scz honores divinarum amicorum voluptatum Oblivisci non dicitur homo ser primo dei et mandatorum eius secundo pauper ad subveniendum tertio animarum in purgatorio quarto operum domini quinto benefi- ciorum dei sexto beneficiorum proximi Ostendunt scripture se- ptem primo quod agere secundo quid fugere debeamus tertio cui loquitur tertio quod diligere quarto ubi cibum ponere quinto ubi advocatum querere sexto mundi vanitatem et miseriam septimo in p- clositate

16 Preciosissima in mundo sunt octo primo mors sanctorum hec est quasi portus post maris naufragia secundo quia tertio virginitas quarto sapientia et scientia quinto iocundum tempus sexto pax septimo libertas Octo mille bona prestat deus homini quinque primo celum secundo mundum cum tota creatura tertio in infimu quarto sanctum sui mencaristie sacramento Puller reddunt homines quatuor primo vite mundicia secundo virginitas tertio bonum propositum quarto confessio sunt balnea lavando corpus Pauper- tas innumera facit ser mala homini quatuor primo vult mortem affligit secundo ministrorum facit tertio amicos elongat quarto co- pellit ad inhonesta

17 Querere debemus quinque primo deum et graciam eius secundo regnum celorum tertio complet bonum quarto medicinam quinto doctrinam sexto pacem hec cum omnibus Querere volens deum dicitur querere cum quinque conditio- nibus primo in cordis simplicitate secundo in corporis integri- tate tertio in bona operacione quarto cum dolore et hoc sit in tri- bulatione quinto cum dilacione

18 Rogare debemus dominum per ser primo pro peccati omissione secundo pro salute anime per diptimus pro vita tertio pro cottidiana natura quarto pro tribulatione auferendi sexto pro pene relaxacione quinto ut primum preamur prode in patria Respicit libenter dominus a- dosser primo adiutorem mundi secundo ad afflictos tertio ad patres humilis quarto ad suos suos quinto ad pauperes sexto admi- dos contra animo ad penitentes

19 Salvetur homo animam suam per quatuor primo plaudar vestigia omnes secundo per bona opera tertio penitenciam quarto filiorum honesta educationem Busape dicitur homo quinque primo dei beneficia secundo tabula dos ad eos in missas tertio per nil peccantem posse- sa quarto per patrem autem se apertis ... peripem ...- persona dementem

20 Tribulatio septem bona facit homini primo facit ad deum consurgere sunt flagellum excitando dormientem secundo peccati detergit tertio dominum invenire facit quarto ducit in viam secundum quod est strata via qua omnes sancti transierunt quinto iram dei avertit sexto deum presente esse facit septimo penas purgatorii evadere facit Thesauros habet quilibet homo quinque primo animam secundo liberum arbitrium tertio sapientiam et scientiam quarto celestis patrie premium.

Pausa quinta

Veritas redditur hominis primo veris si reprehendit ... secundo si in loco doloris palpat tertio in- imicis et inclitis tertio potentibus quarto populo peccatoribus quinto mi- nus Venit dominus ad filium plures homines liberos ad peccatores sicut medicus ut eos curet secundo ad tribu- latos sicut pater ad malum filium invocatum tertio ad pu- gnantes qui in malicia perseveraverunt quarto ad martires morientes ut eos consolaretur et suscipiat 21

Xpus factus est nobis omnibus primo speculum in vita ut videamus et sequimur secundo documentum in predicatione tertio consolacio in tribula- cione quarto pretium in morte quinto immortalitas in resurrectione Christo debemus ser primo firma dilectio secundo fide tertio dilatationem conservare quarto mutacionem quinto omni honorum propter abiectionem et vite remissionem sexto conversi- tionem ... 22

Zelator dicitur esse quilibet homo quinque- rer primo dei secundo paternarum legum tertio bonorum hominum quarto domus dei quinto sapientie sexto peccatorum dum et tamen sit diversum dedicare allegandi per exemplum Sompnium in magno vincula tertio dea vult mille posuit exempla cum auctoritatibus poetarum do- ctorum ... dicere ... de b de c Relatione aut ... p iniquitatis modis vinculatorum ... con- primum ... consimiliter hoc aut modicum ... exemplo po- sui 23

Similitudines rerum sunt simulac- ... matiris et proprietatibus rerum abstrahere per ratio- nem persuasibiliter applicabiles ad materiam propositam Quam vult tibi rerum similitudinibus dicitur hic quatuor primo dicitur hic rerum naturalium cognicio- nem secundo scire proprietatum abstrahere similitudinem tertio in pluri- nali ponat ... rerum proprietates et naturas a summo usque ymum ut facilius possis abstrahere materias 24

Fabula est leuis et verisimilis similitudo alicuius dicti aut facti multum fa- ciens ad persuasionem rethoricale rethoricam fa- ciendo materiam applicare sciencia Esopo con- secabitur fabulas suavissimas quod proprie ... homini si qualibet die tres dixisse in uno anno vix finivisse domini ad primam reddissem colores aut quidam dum ... subtraxisse nulla penitus reti- nere potui solum rescriptum est 25

Enigma est similitudo abstracta a rerum proprietatibus et naturis secundum quas res inanimate loqui finguntur per opera sua et licet tales res minime loquantur locuntur tamen opera eorum que sapiens audit videt et intelligit vel loquitur prima intelligencia per eis et tantum sit di- ctum de tertia arte secundum editionem percellentissimi vi- ri magistri Paulirini olim vero pauli de praga artium liberalium ac medicine doctoris magistri tunc toto or- be profulgentissimi per manus pauli de novocastro ... servi eiusdem doctoris 26

Incipit ars quarta

Supputatio numeralis

Supputatio cum numeralibus supputatorem universum computari opportet in agendis quam mente agiliter habituari ut nu- merorum vigore quisque sapiencie claritate illuminatus clarus et circumspectus cunctis reperiatur in agendis Universa et enim que a prima intelligencia fabri- cata sunt que summi artificis corde et que architectonis arthano concerta sunt sacrario certo numero pondere et mensura librata sunt quin dubius re- tentis quibuslibet ordine constituta sunt illuminato Non enim soli poli pellagique continenti quidquid potest in amplitudine abissali ampne aut universi cogere in universa et tam in atrio domini quam orbe inferiori generibus speciebus individuisque quin certo numerorum commutu distinctissime sunt suppu- tata coartatisque constituta limitibus Nota et enim

1

2

3

Pausa prima

bea/ quando fundamenta aridmesis appendebat
vinusi/ mox certa lege numerorum vallavit etherea/
certa lege numerorum constituit, atria infinitaque sue
validitatis verbo protexit, vinusis constitutis lit
sonaverunt in luminaribus nec pertransiverunt donec com
pleatur numerus vinusi continuas aut certe
diatur quo renascens mox regum artifex summus
patronusque vinusibus prudentissimus exprobabat.
etherea distinctissima numerorum strophe loquitur argumentose
est vinusolas celestia beatorum angelorum agmina beata
est legionibus esseque in diuidualibus spiritibus
paradisi celestis aula queant irradiari simphoniis que
iubilosis deificus attolli thronus presentissimus. Ceterum
terrenum spiritus corporis testa dissoluta eius qui
iocunditatem cum rege supremo atrii domini leti debeant
conscendere quot etiam contagiosis commaculati fetoribus
ubi horrendissime inscrutabiliter detrudi descendere re
tartara debeant ad certam amplius supplicacione
certa quo termino unumquodque claudendum viventium
omneque finietur inchoatum. Spetie enim inhumana
matusalem prelongeuus quo termino quamque homo
debuit extremum concludere quamque omni intuitu pre
uidit clarissimo. Rursum omnium vinearumque sue planta
tionis sublimis ille celestis complantator agricola da
to prefixit contuitu quot flores fructus radices semen
tiuumque eius plantaria queat efferre producereque ques
pigmentarie creis valeant consurgere confectiones.
Novit rursum quo numero quibus atque abunda polorum
sidera lacionibus suis queunt moveanturque. qui qui
dem numerus homini non incognitus astronomie co
fuit sciam presensque ditius medicine habet quippe scia
scabilis et musice armonia. cum numerorum certa in
tonatia diapenthe diapason una cum diatesse
ron considat quot sonorum moduli apertoris aut certa
re concauitate perpessi numerabiliter exorientes in
musice viua qua instrumentali subetiam queunt emer
gere proporcione. Atque motus in vinuso mutacionesque
et quot transmutaciones in rebus praesunt omni naturalis
inventus. Ac perficiendo que cursu seminas vinusorum al
titudines metitur structuras profunditatesque abissa
les inmensitates/ hec quippe scia musicaliter totum lampada
libus Arit^e alibi gaudiando fulgoribus/ mente illumina
bit/ dispositioneque quadruva seminaria adeptam quoniam
sine ea non valet adipisci musice proportionis simfoniam/ a
stronomie semita geometrieque dimensio idem a/ p
hibita, hec que scilicet fundus presentia/ rursus hec phisice medi
cineque/ sed hec transmutatorie artis basis quadrualis arti
cum/ quo ad pondus ficcionesque. Ibique quod sudoroso fis
simo labore tibi iam completis artibus ad ceteram p
grediar non enim calamum mea pronit retrahe in
tencio/ sed magis veloci pede procedo ulterioribus grau
diendo passibus fundamentum primum/ sciens procerto
quod nullus subtilitatis digitto fundum eius valeo attin
gere/ in quibus adhuc sumus contrarieusque prauioribus
quod nisi diuina gratia perfecto me tenuerit allectu
necessitatibusque prouidentie quod organorum meorum fu
scabiltur intencio sed portu desiderati finis. Ibique ad
te confugio o angelorum regina puteum aquarum viuen
cium liquido emule virtutum vinusorum modesmet ebu
liunt/ precibus obnoxius deprecando quatinus tuorum
fluentium apud unigenitum tuum filium impetres suauis
simum pulsum fontis stillicidium ut eo ipso vocatos
posteritatum irrigare valeam et quasi imbre refrige
rius scientium corda madere

Pausa secunda
1 Arismetrica est scientia docens artem nume
randi per figuras sibi compe
tentes veloci discursu. Sub
iectum eius est numerus sim
pliciter id est non numeratus con
sideratus. Subiectum eius est
figure dum locus et limes h
uius sint unum et idem supponunt
tamen predictis primis est illu
stratio intellectus sapientie infusio
in gressus que in ostium id est
musicam astronomie musice phisice et alias quod ad eandem
tendit via.

2 Numerus numerus est conceptus
limes vel figura quo mediante omnia discernuntur
res numerificabiles vel pluraliabiles quod est
discreta et parti et conjunctione. Numerus tra
pro numerans principalis est omnia. Numerans inst^o
mentalis est conceptus et numeratus nummus sicut res
adeguata.

3 Numeratio est cuiuslibet nummi
per figuras sibi competentes artificialis re
presentatio et in situm quo ad se simpliciter vel
ad alterum figura relative dicitur per figuras
sibi competentes id est quia quelibet figura vincit aliquam
dicitur et in situm quia prima sed secunda decem tertia centum
quarta mille et sic continuatur.

Pausa secunda

Vulgaris numeratio est nu
meratio est numeratio et in suos karacteres a
vulgo considerata expressio in modo operacionum pro
cedens consideracione regule huius nummi. Unde monos
V quinos X denos duplicatum vicenos vel duplicat idem
triplicat L est simpliciter quinquaginta facit sed nonaginta
dat XC. C dat centenos quadringentos est CD. De
sexcentos DC M mille. Et si preficit aufert centum sic decies
in sextuplum.

Rusticana numeratio 1
est numeratio quibusdam karacteribus designa
ta vulgata et per hoc supputatione supputacione
in maliori magisque validis vel unitates est
sunt tres totidem pone ad iversum quemque sic cave dece
denominabit decem augens centum ... tota colliget viginti
et sic per amplius potis colligere decem.

Bancalis numerus est numerus pli 6
nearis significans et denarios pretiales procre
diens qui quidem denarius in prima linea unum
sit in secunda decem in tertia centum in quarta mille
in quinta decem milia in sexta centum milia in septima
mille milia in octava decem mille milia in nona centum
mille milia in decima millesies mille milia et sic conse
quenter decupla procedendo proportione.

Spacium est id quod ponitur sublinea 7
vel inter lineas vel quod non est linea ut sic re
presentans dimidium superioris linee. Exemplum si sub ea
linea ponitur denarius pretiales talis representa
bit quinque que superior eius linea est sicut si autem ponitur
sublinea centenarie mille tunc significabit quingenta. Si
autem ponitur sublinea centum mille tunc significabit
talis denarius quinquaginta milia et sic. Nota autem quod
que potes levare ab aliqua linea quinque tunc leva et pone
ad spacium inmediate sequente tunc posuisti quantum levasti simile
fac resolutore inferius recipe de linea et si indiges quinque
et pone sublinea tunc tantum posuisti quantum levasti.

Multiplicatio bancalis est recep 8
tio denariorum secundum numerum multiplicandum
et positio eius ad lineam et in suam significationem
sinistra banci tunc considerata numerum multipli
cante in quot unitates vis hec numerum multiplicandi
et tunc tot unitates pone ad lineas dextra banci pro
una parte numeri multiplicandi. Simili modo fac aliter et plur
modis addendi mediandi subtrahendi et duplandi

Divisio bancalis est positio 9
numeri dividendi ad lineas secundum suam significa
tionem dextra banci et consideratio numeri dividentis
in quot partes possit dividi et tunc sic tot leva uni
tates et pone unum digitum ad dextera sinistram et ubi
sublevasti tot unitates cum tua divisa levatione
vel amplius levare non potes et sic facilius patet

Progressio bancalis est 10
progressio qua primus denarius si additur adul
tum et productum multiplicatur per medium loco
tum vel ultimum numerum facilius hoc exemplum cape
visto 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 et cetera potes autem hoc ex
aminare per istam figuram ubi computa 10 in 1 primum numerum
et facies ut diffinitio exprimit verbis generaliter

Duple proportionis progressio est 11
progressio qua duplato ultimo numero et post
duplicatione ab eodem subtrahitur primus exemplum
1 2 4 8 16 32 64 et cetera duplica ultimum numerum
et duplato subtrahe primum et habebis summam totius

Triple proportionis progressio 12
est progressio que sit hoc modo quod si posito primo
ultimo numero ad lineam et subtracto dextro
primum triplatur medietas eius et tunc ultimus si
addideris ultimum numerum erit summa totius exemplum 1 3
9 27 si facies ut diffinitio exprimit habebis intentum
et potes probare per lineas sursum et infra dictas et cetera

Detri regula est regula trium nu 13
merorum qua posito primus numero rerum em
ptarum capitulariter super lineam sinistra banca et
numero precium ad alterum partem sed dextra banca et
questionis numero sub primo numero sed rerum emptarum quo
facto si numerum questionis multiplicaveris per numerum alterius
vel sed precium et productum diviseris per numerum suppositum
questionis erit totius intentionis propositum

Usure regula est regula qua si 14
cognoscitur si aliquis mercatores apponentur
summa inequale precium temporis et cetera primum

lucranentur etiam summa [illegible] de illis quilibet debet capere 2 vel tertium eius [illegible] in posita et sic [illegible] primo si sunt tres [illegible] in prima posita duos florenos per octo menses alter sex flor. per duos menses tertius quatuor flor. per menses [illegible] primo adde ad invicem [illegible] simul [illegible] summa [illegible] que tunc erit divisor [illegible] multiplica prius primi [illegible] summa [illegible] capitale [illegible] lucri [illegible] similiter fac de aliis

Pausa tr

1 [illegible]agistralis numerus est numerus procedens capitum [illegible] figurarum [illegible] tertia [illegible] que bene [illegible] compositione [illegible] Et talis numerus est multi [illegible] quidam simplex [illegible] relatus [illegible] integro tum numerorum [illegible] minutorum [illegible] de omnibus numeris [illegible] et [illegible]

2 **Digitus est** omnis numerus minor decem una sola figura scriptus [illegible] significans [illegible] digiti sunt novem [illegible] et figura nichili decima [illegible] figure quorum sunt 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 [illegible] figuris [illegible] astronomi et alii sapientes

3 **Articulus est** omnis numerus [illegible] qui potest dividi in decem partes equales sine hoc quod aliquid sit diminutum aut superfluum Nota talis numerus debet scribi [illegible] primo loco positum idest [illegible] simul et digitus secundo loco positum et hoc fit [illegible] Nota decem dividitur in decem unitates viginti in decem dualitates triginta in decem ternarios etc.

4 **Compositus** numerus est numerus omnis inter duos denarios positus ex digito et articulo compositus exemplum undecim est numerus compositus ex [illegible] qui est digitus et denario qui est articulus Et dicitur ab articulo quia [illegible] sit [illegible] cifra [illegible] fit sine cifra

5 **Ordo figurarum** est ordo quo [illegible] dicitur quod omnis figura primo loco posita representat se [illegible] decem [illegible] mille [illegible] figura totiens quotiens [illegible] includit [illegible] ibi ubi [illegible] mille [illegible] debes [illegible] etc.

6 **Additio est** numeri vel numerorum ad numerum aggregatio ut videatur que est summa [illegible] totius aggregati [illegible] numerus est qui [illegible] qui debet alteri addi [illegible] quod prima figura [illegible] sub prima alterius et [illegible] digitus [illegible] scribe digitum [illegible] etc.

7 **Subtractio** est numeris vel numeros addito [illegible] ablatio est inventio [illegible] conditiones subtractionis prima quod maior a minori [illegible] vel equalis [illegible] quale [illegible] toto deleto pone cifram [illegible] vel a maiori [illegible] plures [illegible] debes [illegible] novenarios [illegible] caute procedere

8 **Mediatio est** [illegible] numeri paris vel imparis mediatio [illegible] a prima figura [illegible] mediate [illegible] si fuit unitas tunc [illegible] loco eius scribe cifram [illegible] Si vero fuit [illegible] impar [illegible] tunc recipe [illegible] subeo [illegible] loco [illegible] adde quinque [illegible] Si vero fuit [illegible] scribe cifram et adde quinque ad figuram precedentem

9 **Multiplicatio** est unius [illegible] per tot unitates [illegible] in multiplicatione duo [illegible] sunt [illegible] multiplicans et numerus multiplicandus et numerus multiplicandus [illegible] exemplum ut si ter quatuor sunt duodecim [illegible] ter est numerus multiplicans [illegible]

quatuor est numerus multiplicatus [illegible] duodecim est proveniens numerus

10 **Duplatio est** eiusdem numeri [illegible] augmentatio et triplatio [illegible] et quadruplatio [illegible] simili [illegible] Nota duplatio [illegible] mediatio [illegible]

11 **Divisio est** unius numeri [illegible] numerum minorem vel equalem distributio per partes quarum una [illegible] dividens [illegible] divisi [illegible] quotiens [illegible] notans quot [illegible] numerus dividens [illegible] numero dividendo [illegible] numerus dividendus debet scribi in superiori ordine [illegible] esse maior vel equalis numero dividente numerus aut dividens [illegible] numerus quotiens [illegible] numeri dividendi etc.

12 **Progressio est** aggregatio numerorum ab unitate vel dualitate inceptorum [illegible] equales excessus continue sumptorum Duplex est progressio prima [illegible] naturalis altera [illegible] Naturalis progressionis [illegible] longitudinales ut patet facile intuenti

13 **Naturalis progressio** est que incipit ab unitate vel [illegible] nullo obmittitur aliquis numerus medians [illegible] Sunt autem eius due regule prima quando naturalis progressio terminatur in numerum parem tunc [illegible] multiplica [illegible] superiorem Secunda [illegible] progressio naturalis terminatur in numerum imparem tunc sume [illegible] multiplica totum numerum

14 **Intercisa** progressio est quando obmittitur aliquis numerus inter duos [illegible] immediatos Sunt autem due regule huius progressionis prima quando progressio intercisa terminatur per numerum parem tunc [illegible] multiplica numerum [illegible] medietatem superiorem Secunda regula si progressio intercisa terminatur [illegible] totius [illegible] multiplica [illegible] summa totius

15 **Par numerus** est numerus qui potest dividi in duo equalia nullo medio intercidente Et est duplex scilicet pariter par et pariter impar [illegible] numerus est qui potest dividi in duo equalia tam diu quousque [illegible] divisio per medietatem ad unitatem [illegible] pariter impar est qui potest dividi in duo equalia [illegible] alibi positum

16 **Impar** numerus est numerus qui nunquam potest dividi in duo equalia quia [illegible] medium [illegible] eius in medietates [illegible] et [illegible] simpliciter impar [illegible] Compositus est [illegible] potest dividi in aliquotas partes [illegible] par numerus est numerus qui potest dividi in duo equalia [illegible] aliquotiens medietas in duo equalia [illegible] divisio non perveniat ad unitatem

17 **Perfectus numerus** est numerus cuius partes aliquote simul sumpte reddunt suum totum precise ut est sex [illegible] numerus [illegible] cuius partes aliquote simul sumpte reddunt [illegible] et amplius ut duodecim Diminutus numerus est numerus cuius partes aliquote simul [illegible] reddunt [illegible] totum

18 **Longitudinalis** numerus [illegible] numerus qui consideratur in similitudine linee [illegible] extensionem [illegible] est [illegible] qui indivisibilis [illegible] sicut unitas [illegible] lineariter [illegible]

19 **Superficialis** numerus est qui provenit ex ductu unius numeri in numerum [illegible] duos modos [illegible] denominantes vel mensurantes Et dicitur superficialis quia [illegible] superficies [illegible] duos superficies vel duos modos [illegible] est [illegible] quadratus [illegible] quadratus [illegible] multas [illegible] subiectis

Pausa prima

Pausa prima

Pausa prima

Strife ralui orbiu latio nales motus distutere un suaque ferri i sublimitates altiores qua imersi videt luis Ancola z enim orbis item vniusus hac no ifuliis noti cia sole luna ceterasque side riferalui itu endo lumana

[illegible]

[illegible]

Pausa secunda

Stronomia est scientia media medios qui vos sidere motus considerans ma iores que aut minores eorum di stancias aut propinquitates ut eclipsis aut falchites horum inside perconteat dicatur media scientia mensuralem z me tafisicam que scientiam ex eorum thius exponente ulti m

[illegible]

Particula prima · **Particula secunda**

dicitur per astrum et astrologia

Initiata astronomia est que aliam [illegible] comminato luce ut continue [illegible] anima humana orbibus celi est [illegible] dum se sola per scientificas se super eosdem [illegible] hanc hodie plurimi [illegible] habent. Habuerunt eandem ante diem scriptam qui [illegible] earundem mutacionibus et temporum permutaciones

Acquisita astronomia est que acquiritur ab arte calculandi [illegible] astronomie in modis astronomorum positis [illegible] cum demonstrationum [illegible] astronomiam cum bone arte [illegible] alias sine calculatione [illegible] per hec [illegible] particula di[illegible] [illegible] calculandi ars [illegible] qui est lapis quia in lapide [illegible]

Speculativa astronomia est que datur in theorica planetarum et aliis astronomie libris speculativis quibus per investigatur motus [illegible] sine operatione [illegible] diligenter. Astronomia est scientia simpliciter speculativa quia est de motibus celi que sunt res non [illegible] biles [illegible] dicitur autem [illegible] calculandi [illegible] absolutione [illegible] operatione [illegible]

Manualis astronomia est astronomia qua quis in manibus sine [illegible] per articulos per [illegible] planetarum motus [illegible] est templis ac ecclesiis. Nota quod nemo autem [illegible] omnium planetarum [illegible] sine tabulis ego autem pona tibi eadem quod satis studiose elaboravi et [illegible] tibi de ista per de tabulari et de instrumentali etc.

Tabularis astronomia est que datur in tabulis alffonsii aut [illegible] aut [illegible] aut meis brevissimis secundum signa [illegible] planetarum [illegible] Ego feci [illegible] tabulas [illegible] operis ponam tibi kalendarium maximo corporis mei studio elaboravi et [illegible] tibi de ista per de tabularibus ubi statim [illegible] diei reperies motum etiam [illegible] sola [illegible] opposita

Instrumentalis astronomia est que datur per instrumenta astronomica scilicet astrolabiis quadrante [illegible] [illegible] solida theorica planetarum et [illegible] totum [illegible] Ego feci [illegible] que per [illegible] applicatur [illegible] de omni planetarum motus et aspectus potes [illegible]

Computistica astronomia est que datur in computibus [illegible] manuali ecclesiastico [illegible] novum [illegible] orbicularum aut aliis si qui sunt similes [illegible] de consimilibus. Per istis [illegible] multi sunt magis obfuscantes [illegible] discipuli quam illuminantes in [illegible] utiliori ut hinc solo [illegible] utilitate

Temporaria astronomia est [illegible] motum solis et lune et [illegible] [illegible] mobilia et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] omnes [illegible] et in [illegible] et kalendas [illegible] et nonas et alia consimilia que sunt [illegible] Ego autem ista [illegible] [illegible] tibi plenius [illegible] aliquis ante [illegible] videre potuit etc.

Actus astronomie est et [illegible] de motibus siderum et in [illegible] et climatibus subordinatis et [illegible] pur nativitatem [illegible] alteratem [illegible] Actus astronomie non est [illegible] infallens pluvias et ventos et [illegible] [illegible] quia [illegible] nam [illegible] eclipses et [illegible] causa [illegible]

Obiecta astronomie sunt [illegible] aut etiam [illegible] quorum medium [illegible] consistit [illegible] et [illegible] et [illegible] deferentes [illegible] et [illegible] multa [illegible] et [illegible] theorica planetarum etc.

astronomie libris quia [illegible] [illegible] [illegible] libri [illegible] est [illegible] et [illegible] non sunt libri [illegible]

Subiectum astronomie est sidus mobile et [illegible] in suo orbe quod sidus immobile [illegible] dicitur per astrum [illegible] in spera octava [illegible] aut siderum motus [illegible] [illegible] orbium [illegible] [illegible] [illegible] passio

Inventio astronomie est inventio qua ostenditur quod astronomie [illegible] est [illegible] aut experientia aut [illegible] [illegible] [illegible] sine dubio [illegible] est [illegible] homo [illegible] ad celi [illegible] quod [illegible] [illegible] ptolomeo [illegible] [illegible]

Evidentia astronomie est manifesta [illegible] que [illegible] evidentis de [illegible] manifestat et [illegible] [illegible] eclipses non manifestaret ad oculum astronomie [illegible] esset ab [illegible] per incertitudinem quod [illegible] [illegible] eclipses [illegible]

Finis astronomie est [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] astronomie [illegible] [illegible] [illegible] ut astronomus [illegible] impediat ut [illegible] valet etiam medicis et philosophis et [illegible] sine [illegible] non valet [illegible]

Celum est [illegible] incorruptibile et alias intransmutabile [illegible] instrumento [illegible] motu lucis et influentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] octo speras [illegible] astronomi et [illegible] theologi et [illegible] [illegible] dicunt motum celi esse [illegible] [illegible] intelligentia [illegible]

Intelligentia est substantia spiritualis et racionalis [illegible] orbi [illegible] movens orbem suum [illegible] infatigabiliter et sine errore [illegible] dicitur est [illegible] ut [illegible] orbem [illegible] in pleno numero [illegible] bis aut [illegible] se [illegible] omnia [illegible] [illegible] et sine motu [illegible] influentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Stella est [illegible] orbis [illegible] ut [illegible] [illegible] differunt [illegible] [illegible] [illegible] stella [illegible] magis [illegible] sole [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] stella [illegible] lune [illegible] quatuor [illegible] colore [illegible] [illegible] et [illegible]

Fixum sidus est sidus immobile solum [illegible] se [illegible] influentie [illegible] [illegible] multiplicative influentias [illegible] nulla [illegible] [illegible] dicitur scintilla [illegible] quia [illegible] non scintillat [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] non [illegible] aut quia homines [illegible] tales [illegible] [illegible] octave spere et stellarum fixarum

Planeta est aliquod sidus mobile [illegible] sideribus [illegible] benigna maligna [illegible] natura [illegible] suo [illegible] [illegible] in [illegible] nomina et [illegible] planetarum sunt talia ♄ ♃ ♂ ☉ ♀ ☿ ☽ ☊ ☋ Sol est coloris aurei luna argentei mercurius plumbei [illegible] iupiter celestinus mars aeris [illegible] [illegible] planete [illegible] non scintillant etc.

Pausa tercia

Signifer est circulus ymaginarius duodecim signa continens celi spacio mensuratus quod circulus per quem omnia sidera infallibiliter motus deprehenduntur [illegible]

Signum fixum est signum continens in se duo signa [illegible]

Signum commune est signum continens in se [illegible] Nota autem quod [illegible]

Area est [illegible]

Area Cristi est [illegible]

Reducere tempus sine tabulis est primum ponere aliquos annos [illegible]

Reducere tempus ad primam seriem [illegible]

Notum annum [illegible]

Radix cyclum est [illegible]

Radices argumentorum [illegible]

Radices coniunctionum [illegible]

Pausa quinta

[illegible] coniunctione illius anni [illegible]

Radix in bissextilibus est radix [illegible]

Pausa quarta

Solis motus planete est primus firmamenti [illegible]

Saturnus est planeta frigidus et siccus [illegible]

Mars est planeta calidus et siccus [illegible]

Iupiter est planeta [illegible]

Sol est planeta calidus et humidus [illegible]

Venus est planeta beniuola [illegible]

Mercurius est planeta beniuolus [illegible]

medios motus in solis similitudine cōplens differens a sole vero motu argumento et auge cōtrarium motum qhens [illegible] sic nobis Sic at sex in a semp inc lie a lu erit [illegible] dies in p̄mis at p̄mittuit gradus minuta sic pone sic pone se[illegible] minuta et si sit in [illegible] p̄missis [illegible] subtrahe duo minuta et habebis q̄ queris

8 **Luna est plena** frigida et humida cursu signiferi cōplens in viginti septe diebus et octo horis signum ante modo hoc diebus et horis duodecim p̄dicem q̄ndus tredecim minutis aut horis gradu viii minuta quinta aut minuta in p̄ma hō Nota pona tibi varios modos querendi de luna sed p̄mus modus erit difficilior sed utilior omnibus qui ibi p̄mese [illegible] me sem q̄ tenebis in mente signa gradus minuta p̄missi mensis fallit potius inuenire me in lune quo ad signa gradus et minuta et nunquam fallit in trabi in

9 **Lune menses** sunt menses cōpleti qui si addentur medius lune cum illis ondet motum lune p̄ dies et horas q̄ si hunc addit resultabit lune motus Bu signum monos dot gradus vi minuta Marti signum monos gradus vi sep vi quinque minuta ape signa tria gradus quinquaginta minuta sed quatuor signa vi decem minuta [illegible] sex signa novem gradus triginta pone minuta Julia septe signa quatuor gradus quinque minuta pes nove signa tres gradus viginti minuta [illegible] decem signa vi gradus quinquaginta pone minuta Dim p̄mis quindecim [illegible] pone minuta des duo signa viginti gradus pone minuta

10 **Dies lune** sunt dies incōpleti mensis [illegible] Julia [illegible] [illegible] si marti [illegible] digitorum ponatur et [illegible] in [illegible] nichil [illegible] duo [illegible] in fine sed triplacenti tria septe et decem ostendet signa [illegible] gradus sit que [illegible] nove [illegible] quinque duo et si fuit in [illegible] digitis adde duos gradus [illegible] in [illegible] quatuor [illegible] sex [illegible] nove minuta aliter sic lege decem viginti triginta quadraginta quinquaginta quatuor

11 **Secundus modus** querendi lunam est modus querendi p̄ hoc metrum a bi ma tra sam [illegible] in be do vin le si ca mas [illegible] sic p̄mo lora [illegible] et in p̄ma in [illegible] pone nichil [illegible] bis vin ter tria [illegible] quatuor sit [illegible] adde signum [illegible] habebis q̄ quis et si signum duplatur pone in p̄ma facie signum tercia in secunda viginti sex [illegible] si triplatur pone in p̄ma facie nichil in secunda sed in ultima 20 minuta lege 10 et 20 30 40 50 60

12 **Aliter sic** p̄ idem metrum vide diligenter in quo signo et quota facie signum [illegible] sit luna in die [illegible] tuc [illegible] si e in secunda facie arietis [illegible] in secunda facie arietis [illegible] signum [illegible] fuit [illegible] et sic in p̄ma [illegible] lege alia signa duplicata [illegible] triplicando [illegible] scorpione et pisces et q̄ venit [illegible] signato [illegible] est 20 [illegible] si venit in signo q̄ duplasti in p̄ma facie pone [illegible] in secunda 20 [illegible] horis [illegible] gradu si in triplante in p̄ma facie pone [illegible] in secunda [illegible] 20

13 **Tertius modus** querendi lunam est modus querendi p̄ cōmunitiorem scito [illegible] in quo signo fuit [illegible] p̄ illud metrum [illegible] sex 20 [illegible] hodie cōiunctionis vide quot sunt dies p̄teriti quos dupla et duplato die [illegible] [illegible] in quo oriente [illegible] signa [illegible] in quo sunt [illegible] ondit signum in quo est luna [illegible] que [illegible] remansit [illegible] pone [illegible] gradus [illegible] sunt [illegible] p̄positi

14 **Quartus modus** querendi lunam est modus querendi p̄ hoc metrum [illegible] e bur [illegible] mar [illegible] ap tis [illegible] 20 nota [illegible] in [illegible] pone [illegible] idest motum depr[e]hen[den]dum [illegible] ultima die februarii deinde lege [illegible] vi duos [illegible] tria [illegible] ostendit signa et gradus Quotiens aut [illegible] toties adde tria signa et duos gradus et si [illegible] fuit [illegible] in secundo [illegible] gradibus [illegible]

Pausa q̄rta

quatuor gradus depone si medio subtrahe nove

Caput draconis est est medium [illegible] lune cum ecliptica moves se contra [illegible] successionem signorum tribus minutis solis eclipsim de [illegible] non [illegible] Cauda capitis motum queris [illegible] semper [illegible] p̄mitus radicem [illegible] signis [illegible] Sed gradus [illegible] [illegible] Gradus sunt capitis [illegible] diebus [illegible] minuta sic pone [illegible] minuta pone tria minuta sit [illegible] nove [illegible] minuta 15

Cauda draconis est medietas contra lune ecliptica movens se ad partem oppositam valens ad eclipsis lune [illegible] non aliud nisi oppositionis [illegible] Si vis habere motum caude adde sex signa ad motum capitis et p̄veniet motus caude Si vis [illegible] verum motum capitis quere [illegible] que subtrahe [illegible] signis et erit verus capitis draconis [illegible] successionem signorum ab ariete 16

Latitudo lune est distantia corporis lune [illegible] ecliptica [illegible] vel [illegible] aut minor [illegible] ecliptica con[illegible] ecliptica ostenditur [illegible] et umbratio [illegible] tenebrum [illegible] illuminat et color quo [illegible] Quomodo [illegible] argumenti lune [illegible] [illegible] fallit [illegible] metrum [illegible] lune 17

Elongatio planete est distantia maior aut minor [illegible] planetarum [illegible] motus [illegible] permutationis revolutionis eiusdem [illegible] tionis Duplex est elongatio [illegible] motus [illegible] aut velocius [illegible] [illegible] fit p̄positum 18

Elongatio lune est distantia qua p̄ tabulam elongationis reperitur [illegible] si fuit duodecim signa [illegible] vel sex in [illegible] oppositio si fuerint sex signa [illegible] vel tria signa si duo signa est sextilis aspectus si tria quartus si [illegible] [illegible] si o [illegible] aut elongatio [illegible] dicitur ut motus lune solum debes triplicare duo e 6 8 10 tamen [illegible] 19

Argumentum lune est distantia qua p̄ tabulam [illegible] lune ab auge media epicicli cum quo solo si [illegible] equationis [illegible] ad deprehendendum verus motus lune addendo aut minuendo equationem a medio lune argumenti lune sine tabulis quere [illegible] ut motus lune p̄ [illegible] bi ma tra sam lus in be do vin le si ca mas [illegible] fac p̄ p̄ma sit in secundo modo querendi lunam [illegible] est solummodo tripla sex et dupla octo [illegible] non falles [illegible] 20

Verum lune [illegible] querere sine tabulis est inuenire p̄mo medium lune deinde argumentum et p̄ argumentum inuenire equationem que si fuit minor sex signis est minuenda a motu medio si maior equatio erit addenda Et si in argumento lune [illegible] o subtrahe a gradibus lune 1 gradum si [illegible] in signis [illegible] in argumento subtrahe tres gradus a lune gradibus si vero duo aut tria [illegible] quatuor gradus si quinque minue [illegible] gradus Si vero in argumento [illegible] 6 signa adde [illegible] gradus lune si septem duos si octo vel nove signa quatuor gradus adde si decem signa adde 3 gradus si undecim [illegible] gradus [illegible] medios lune et habebis [illegible] non fallit [illegible] uno gradu a quibus [illegible] 21

Verum solis sine tabulis querere est p̄mo inuenire medium solis [illegible] auge solis [illegible] et p̄ subtractio auge a solis medio si remanserit o in signis 1 argumenti subtrahe 30 minuta a medio solis [illegible] si [illegible] in signis [illegible] 30 minuta si duo aut tria [illegible] in signis argumenti subtrahe duos gradus si quatuor subtrahe [illegible] si quinque [illegible] 30 minuta subtrahe si sex [illegible] adde 30 minuta [illegible] solis si septem adde [illegible] gradum si octo aut nove remanserint signa adde duos gradus si decem [illegible] si undecim [illegible] minuta [illegible]

Pausa q̄nta

Pausa q̄nta

1 **Media coniunctio** est quorumlibet duorum planetarum non ulteriori distantis coniunctio qua linee medii motus sunt in eodem loco zodiaci scilicet in eodem signo gradu et minuto ulterius dista... Ego ponam tibi hic qualiter quemiuntur medie coniunctiones sine tabulis et per tabulas qualiter quebantur vere coniunctiones et vera planetarum motus longum et utilibus modo quo vnquam me visum est

2 **Lunacio est** spacium viginti nouem dierum cum medio in quo luna percurrit circulum usque in locum quo plus coniuncta erat soli scilicet ibidem solem non reperiens transit vltra ius duorum dierum spacio et quatuor horarum et tunc coniungitur soli. Non luna quolibet mense aut libet opponitur planete et coniungitur et quelibet aspicit hec cum quolibet planeta

3 **Nouilunium** medium est solis et lune media coniunctio qua luna soli coniuncta a lumine totaliter destituitur donec ab ipso sole distare incipiat ad minus tredecim gradibus. Nota quelibet stella quanto proximius vicina soli tanto minus hec de lumine quanto elongatur plus tanto magis hec de lumine et valet aut querantur nouilunium in doctis presambula

4 **Incensio est** prima illuminatio lune aut sideris donec veniat et in augmentum implementum aut in decrescencia ...tinua in tenebris veris et velut sidus primo die coniunctionis caret lumine scilicet luna secundo die idest per 28 horas ab hora coniunctio hec comulata sequitur quatuor punctorum et per octo punctorum quanto duodecim secunda tamen augendo quod aut est per plenilunium i per sex signa tunc incipit decrescere in lumine et quanto plus soli propinquat tanto plus vmbratur

5 **Distancia lune** in signis est distancia qua primo signo dent recipi duo dies et horas scilicet per duobus signis 7 dies plene per tribus septem dies nouem hos per quatuor nouem dies viginti horas per quinque duodecim dies septem horas per sex signis quatuordecim dies et decem octo horas per septem signis decemseptem dies quinque horas per octo signis decemnoue dies sedecim horas per nouem signis viginti duos dies tres horas per decem signis viginti quatuor dies quatuordecim horis per vndecim 2A dies 2 horis per duodecim 27 dies 12 horas

6 **Distancia lune** in gradibus est distancia qua per quotlibet gradu lune recipitur due hore plenarie per decem gradibus vna dies vna hora per viginti quatuor gradibus duo dies vna hora per triginta gradibus idest primo signo sicut supra dictum est distancia in minutis est qua triginta minutis recipitur vna hora per 60 due hore ita scilicet quod quolibet minuti cuilibet gradui correspondet duobus minutis horarum et istud est maximum fundamentum ad horas omnium planetarum et luna

7 **Meridies est media** pars diei artificialis in quo in circulum meridionale sol dicitur stare supra centrum capitis nostri meridies per hoc hijs metris ... nod ... docet ... sit querere est mittitur ... subtrahe a 60 minutis et est manent tot sunt in ta

8 **Arcus diei est** lustrans solis supra nostrum emisperio donec ab oriente in meridiem veniat et ad occasum usque ad decrepusculum linea non mittit ... dies artificiale per hijs metris ... ouc ... none ... dece ... vnden ... duod ... erue quatu ... Cu duod lud vnde re dece le noue vem oc sath sep annuta que ut supra fallit tamen interdum in paucis minutis

9 **Arcus noctis** est arcus quo vmbra terre in solis opposito diametraliter extensa ab occasu usque in ortum solis facit tenebras supra centrum capitis.

hore noctis patent hijs metris pu quide vm quaro ap treo thi duo cyo vnde que de Nat noue quot octo de septem pau octo ia noue eius de et vnde mc dilob ve treo le quaro vem quide sit sede pu quinio

10 **Dies naturalis** est spacium viginti quatuor horarum quatuor quartas in se continens scilicet mane meridiem vesperam et noctis medium diei naturalis sunt diuerse hore scilicet equales et inequales et utrumque multum necesse est scire ad coniunctiones et oppositiones et aspectus et eclipses cum ne ... hic in sua digiti et cum diuisa ... maiores et minores fractiones die aut inequalibus ... hic posita debes incipere a precedenti nocte scilicet initio amidie

11 **Mediam coniunctionem** sine tabulis commodo que est reperire medium motum utriusque planete et subtrahe maiorem a minori et vide in velocioris plete sit distancia maior vel tardioris et tunc per tot signis aut gradibus aut minutis recipe tot dies et tot horas et adde aut subtrahe ad tempus vel a tempore quesito et prouentum ostendet diem et horam coniunctionis. Nota si distancia sit fuit velocioris plete coniunctio aut oppositio est preterita et tunc debes subtrahere et si non poteris mutua vnam revolutionem et subtrahe aut adde ad meridiem presentis diei

12 **Secundo modo** sine tabulis quere coniunctionem est inuenire motum amborum et subtrahe minorem a maiori et quod remanet erit longitudo qua reduc ad secunda postea quere motum amborum in vna die et subtrahe minorem a maiori et quod remanet est superacio quam etiam reduc ad secunda et tunc propositi superationis diuide longitudinem si saltem diuidi potest et in quociente veniet dies et quod remanet diuide per superationem in vna hora scilicet per 182 in quociente veniente dies hoc si vero non posses diuidere multiplica per 60 et diuide et item quod remanet multiplica per 60 per superationem in vna hora et in quociente veniunt minuta quod adde ad tempus propositum vel minue et erit coniunctio

13 **Si autem longitudo** diuidi non potuit per superationem in vna die tunc quere motus amborum in vna hora et subtrahe minorem a maiori et quod remanserit dicitur superatio in vna hora quam etiam reduc ad secunda et sic superatio de sole et luna tunc superatio lune super sole in vna hora est 18 28 et per eam diuide longitudinem et in quociente prouenient hore et quod post diuisionem remanserit multiplica per 60 et diuide per eam quod prius et prouenient in quociente minuta quod adde si coniunctio fuit futura idest si longitudo fuit tardioris vel subtrahe a tempore posita si coniunctio fuit preterita idest si longitudo fuit velocioris et habebis horam et minuta ad mediam

	d	h	m	
00	0	0	0	Cisio 31
Jan 00	18	18	22	...
00	22	12	58	31
Fe 00	16	8	6	...
mar 00	0	1	28	31
00	18	19	40	...
ap 00	29	12	12	30
00	18	8	38	...
ma 00	29	2	49	31
00	12	21	15	...
00	28	14	20	30
Jun 00	12	10	2	...
00	28	8	28	31
Jul 00	10	22	30	...
00	27	18	8	31
Au 00	9	11	30	...
00	30	4	42	30
Sep 00	0	0	10	...
00	23	18	39	31
Oc 00	8	12	58	...
00	22	8	20	30
no 00	8	1	22	...
00	21	20	1	31
de 00	4	18	26	...
Jan Fe	20	8	58	

14 **Secundum tabulam** primam hic in margine positam quere mediam solis et lune coniunctionem est primo prime intrare idest prima coniunctio anni illius et adde mensi precedenti et subtrahe 30 quod cum tabula signata est scilicet 31 dies vel triginta et quod remanet erit coniunctio media in diebus horis et minutis debes aut computare dies pro decem ab hic marcii et plenilunium primum aut incipe a prima secundum annum cum ... et habebis quod quere

15 **Secundum iudicium** tabula hic in margine positam quere coniunctionem solis et lune est hoc modo anni illius et intrare tabulam in mensem et accipe feriam et horas et clocham ... cum ... et quaeris crescunt septe ferie a 28 hoc tantum deme

16 **Reditionem iudicium** si velis cognoscere numerum prius hic ta indicare non annos dilexerunt quod iudei computant annos a creatione mundi ad adventum 3 7 6 0 quos si iunxeris ad annos domini vno deleto et diuisens per 19 et quod in fine ... per remanserit ondet annum deinde intra cum quociente in tabula dominicam ... et remanent similes ... annus et adde mundi si iunxeris ondet ... quod si ad menses iunxeris ondet coniunctiones vniusque ... aut ... hoc horas et clochum hic et iudicii

17 **Differentia iudicium** ... est quod annum incipit ab occidente et diem a vespera ita quod scilicet fuit hore usque medium noctis 28 ... si placet velis an bene feceris de duodenas horas quas sunt ferias cum clochis duntaxat tres triginta septe cum qui ... vis repito

Particula quinta

horis quindenas atque duas ferias et clocium ferias sibi quatuor atque ducenta. Coniunctio mea et quantu bene

18 # Tercia inquiri tabula

cuius clocium resolui minuta et annos pro ungo exquibus potis inidice fecialis hic iuxta primo annos que quos ibi reperis in annis colle ctis et deparis et est exposito reperis iuge simul cum iudici iudice et dominica et prima quorum cum si incens menses habebis quorum mensis illius cum quorum ducens et cetera Et si vis admisse annos age indice iuge solem et ferias et horis et minuta coniunctionum similiter potes quere tali modo habita solum reddere oppositionem

19 # Astronomorum

tabula mediarum coniunctionum est tabula aucta per 29 dies 12 horas 44 minuta et composito huius dies solis qui si subtrahetur quolibet ex indicis admisse precedentem ostendent diem coniunctionis quota sit et horas et minuta Nota in anno bisextili post locum bisexti una dies est iungenda ad dies solis quia per dies subtrahi et de ista lacus te docebo infra.

20 # Pretoriana est figura

prime edita in qua omni die potes faciliter scire omnium planetarum motus et aspectus et coniunctiones et oppositiones et quadraturas et alia Si vis per eam scire coniunctionem et oppositionem scias in qua die fuit hoc in licte precedens que sies per hec inveniri scire at scire in a luce ... luna mouet 29 diebus ad eundem locum ubi fuit proximo soli circa mouet ostensore lune per dies 24 horas et habebis coniunctionem sequentem vel adde ... ostensore solis per 30 dies et 12 horas et habebis diem coniunctionis et globi color in medio ostendit et cum sit luna noua vel plena vel cuius etatis sit et lune ostensor per signum est luna quolibet die Sed in bisextili nomina quorum in die precedenti

21 # Aliter sit per eandem

figura quere coniunctionem sit vide in qua die fuit quorum et in eadem pone solis ostensorem postea vide quot dies sunt elapsi a coniunctione et pone lune ostensorem super diem ostendentem signum in quo est luna post nouam lune ostensorem per tot dies donec steterit super solis figuram ita quod signet solis ostensorem post intricesima die a die in qua prior fuit quorum et tunc dicitur quod post tot dies die ista erit solis et lune quorum et ista die erit quadratura prima ista plenilunium ista quarta dicta tercia et ista nouilunium

22 # Quadratura lune

est quarta pars lune cuius prima completur septima die hora nona undecimo minuto secunda quarta decima die decima octaua hora vicesimo secundo minuto tercia in viginti duobus diebus tribus horis triginta minutis quarta vicesima nona die duodecima hora quadragesimo quarto minuto Et quadraturis potes reperire nouilunium et plenilunium

23 # Preteritam coniunctionem

inuenire seu in mente precedente est querere motus ambarum siderum et subtrahe motum tardioris planete a motu velocioris sine fuit maior sine minor et si non potes subtrahere mutuetur una reuolutio scilicet 12 et operare ut prius futuram aut preteritam addicionem 29 dierum 12 horarum 44 minutorum vel subtractionem

24 # Aliorum planetarum

cum luna coniunctionem querere est inuenire medios motus amborum et subtrahe minorem a maiore cum distancia sit de lune et solis quorum de fecisti et adde ad medium si distancia fuerit tardioris planete vel subtrahe si velocioris et habebis quod quis Nota quod luna coniungitur quolibet mense cuilibet planete et opponitur et cum quolibet planeta hic quolibet ipsorum et in distantia lune sufficiet et ad omnes planetas quia tres superiores tardius mouentur quam sol et luna versa ... ut dictum est

25 # Coniunctiones planetarum

cum luna habita una quorum de per visitem sit que Si habes primam saturni et lune quorum adde ei 29 dies duabus horis quatuor minuta coniunctionem tredecim dies tredecim horas duo minuta Martis coniunctioni adde 28 dies octo horas 29 minuta coniunctionem quatuordecim dies 16 horas 12 minuta Iouis coniunctionem adde 21 dies quinque horas octo minuta coniunctionem tredecim dies quatuordecim horas et minuta Veneris et Mercurii 29 dies 12 horas 44 minuta Sol et lune coniunctionem 29 dies 12 horas 44 minuta coniunctionem 12 dies 18 horas 22 minuta et cetera

Particula quinta

Distancia saturni 11

est qua primo signo recipitur duo anni cum medio 1
per gradum mensis unius per duobus minutis dies una per quinque sedis hora una Iouis distancia est qua primo signo recipitur annus unus per duobus gradibus mensis primo gradu quatuordecim dies cum media per quinque minutis una dies per duodecim sedis una hora

Martis distancia est 12

qua primo signo recipitur quinquaginta septem dies per sedecim gradibus unus mensis 2
per uno gradu duos dies per triginta minutis una dies primo minuto una hora Solis distancia est qua primo signo recipitur 30 dies primo gradu una dies per duobus minutis una hora Veneris et Mercurii que ut solis hoc valde alternant coniunctiones et oppositiones que et omnia inhat arte

Oppositio est duorum 13

planetarum maxima distancia per medium celi scilicet per sex signa duodecim gradus quinquaginta quatuor minuta Nota diligenter oppositionis 3
potes querere per primam tabulam tercie adde tot dies quot reperies ubi scribitur oppositio et subtrahe 31 vel 30 et numera a diebus qui ibi ponuntur usque diem quam inuenisti et adde horas et minuta predicta similiter Sed per astronomicalem figuram aut per pretoriane sicut de coniunctionibus habita prima oppositione anni illius

Veram coniunctionem 14

per pretorianam inuenire est inuenire primo mediam coniunctionem per tabulam astronomicalem et medium solis et medium solis et medium argumentum lune per eandem figuram vel per tabulas his habitis moue ostensorem lune ad punctum argumenti lune que ibi inuenire scire post moue ostenso- 4
rem solis ad punctum quo tenetur medius solis post hoc vide quot spacia inter lineas decrescunt tantis cum suis minutis sint inter illa duo puncta tot horas et minuta adde ad horas et minuta medie coniunctionis vel oppositionis si punctus gradus solis plus distat a linea a Si vero minus distat tot horas et minuta subtrahe a media coniunctione et cetera

Et hoc est verum 15

si luna fuit in auge sui epicicli Si non considera ubi finitur punctus argumenti lune in suo epiciclo et quot spacia cum suis sedis sedis inter li- 5
neas includit tantis inueniens inter punctum argumenti lune et augem epicicli tot minuta subtrahe aqualibet hora hoc est dicere reducit ad minuta proporcionaliter scilicet horas et minuta reducendo ad eandem denominacionem quo facto multi- 16
plica per in palude et prouenit ... quibus tercia quod reducere ad fracciones grossiores et proueniet post proportiones quod subtrahe ab hiis minutis et minutis et habebis precisas horas bene equatas quas adde vel subtrahe lune coniunctione et veniet infallenter vera coniunctio et cetera

Oppositionem veram 6

per pretorianam que per se sicut coniunctionem vera et adde vel minue a media oppositione et habebis veram multa essent hic scribenda circa materiam dicendam tamen quia sum breuitatis sectator hic dicendi oppositione et coniunctione sufficiat equaliter aut debes querere indices mediarum coniunctionum dicta tibi hic prima laus post querere

Embolismus est 17

mensis tredecimus in pluribus nullo mense in quo veniunt due lunaciones ita quod prima illius 7
mensis dicitur embolismalis secundum vero mensis sequentis Compotiste tradunt de compositione embolismi metra talia Tertius et sextus octauus et undecimalis Est quartusdecimus decimus septimus et decimusnonus simul et ubi bis in meo kalendario 8
nouo aureus numerus venit illic est embolismus de anno aut bissextili tibi in compotibus cum eorum materias ponam.

Apparitio lune 18

est qua ostenditur quota hora oritur luna mundo illuminando et per diu stat denotatque luce de Scito quod per quinque coniunctionis luna non videtur 9
sed sequenti die videbitur hora eadem minuto addito die tercia hora secunda die quarta hora tercia per horam coniunctionis et sic in plenilunio aut videbitur hora duodecima et postea ... dummodo horum sit fuit ...

1 Tabularis astronomia est que datur in tabulis quibuscumque ut in tabula alfonsi Almeneus in [illegible] aut meis tabulis aut kalendario meo novo aux opacio non presen sine pinti Ergo feci tabulas minorum principalium ad signa fixa cum equationibus hec dicit volo brevissimas facere ad scientiam quam radimenta in corp' non sine grandi labore in in toto pnti libro quod cum tanta satisfactione venerit sicut astronomie opacio sine qua si saltu factum maximum magistrorum cesaretur etc.

2 Formare tabulas in diebus est primam lineam addere sursum donec totum fineris in mensibus aut etiam inde motum tot dierum est hoc in mensis ad immediate precedente Ecce hic habes qualiter debes eas corrigere et inde diligenter ut easdem correcte habeas et cortes totum die et nocte et ob tabulas mediorum motuum potes apprehendere in uno puro folio

3 Radix anni est arcus zodiaci quo distat centrum corporis planete a principio arietis in instanti anguli tabule inter peruit Ergo aut hic reduco tibi radices ad annum domini nostri ihesu christi millesimum quadringentesimum sexagesimum incompletum idest qui millo anno fuerunt et inde tibi levissima doctrina deinde mensis radicibus et presentem si addiderunt 10 quam in ultimo mense scilicet in ianuario reperies ad predicta radicem potes in fine mundi facere radices sola additione si tamen notaveris bissextiles et embolismales

4 Reducere tempus per tabulas tria scilicet prima est intrare primo cum numero annorum collectorum deinde expansorum cum propinquioribus cuiuscumque ex in tabulam et qui fuerunt menses et dies et hore in hora tue considerationis per quorum additionem resultat desideratum annum expansum est qui reducit cuiusque mentiendo per singulas unitates ut 1 2 3 etc. collecti aut annum est qui colligit numerus per decem 20 30

5 Revolutio est reversio alicuius rei hoc est principii a quo in quo incepit aliquota parte ut puta annorum mundi aut nativitatis aut civitatis aut fundationis civitatis in eundem punctum quam fuerit quanta est duratio rei nota quod lex mundi incohavit in illa situatione punctum celi quotiensque secundum eum revolvitur inde to nasc' res hoc sua revolutionem ut mundo nota supputatio annorum mundi secundum theologos non vi'ba' quia in tanto in tabulas fallunt motus scilicet circa illum duo in uno mulia quasi

6 Nota anni est feria qua incipit annus vel mensis vel dies vel revolutio rei huius principium Si vis scire notam anni reduc to in tempus et divide per septem et quod manet ondit notam anni per tabulas aliter sic reducendo tempus ad 1 3 2 1 intra tabulam notam annum usque ad convenientiam et productum divide per 4 vel subtrahe a quousque potes

7 Primum mobile est spera prima ad quam possumus conato lune aspectus tursum sufficere in quadraginta novem milibus annorum hoc spera motum duplicem motum scilicet proprio ut dicitur et motum raptus quo scilicet motu ad orientem naturalem ab oriente in occidentem et rotatur scilicet reversa annus mundi tunc forte finis quo idem planete eisdem distalis leges incise scol'

8 Ottave spere motus est motus adquisitus planetarum necessarius quam aut consequitur ex duobus motibus scilicet ex motu accessus et recessus et motu aliquo quo tendens ad successionem signorum non in incentum annis complet premium gradum ego ponam tibi iam premissa scripta radices planetarum reductos ad annum domini millesimum quadringentesimum sexagesimum incompletum

9 Radix lune anno domini m° tagle est o in signis 22 in gradibus 23 in minutis

Solis 9 19 14 Saturni 9 18 29 Martis 10 14 10 Iovis 6 19 3 Capitis 1 21 53 Elongationis 3 3 1 Argumenti lune 8 10 8 Argumenti latitudinis 8 18 9 Argumenti veneris 11 20 13 Argumenti mercurii 10 26 10 170 in bissextilibus ut reviones qualibet radicem in die mathie cuilibet motu in meridie in septo et hec radices sunt per locum bissexti

Aux planete est maxima elevatio planete a principio arietis usque orta versus ... sine cum noticia nullius planete verius motus reperitur preter sola luna depta radices aug in adpendiatum annu Aux solis et veneris est 2 in signis 10 in gradibus 28 in minutis 1 Aux saturni 0 10 22 Aux iovis 1 22 10 Aux martis 4 18 28 Aux mercurii 6 29 16 Aux ceteris 0 19 22 in minutis istis non est nite n post tricesimum annos in grado incipit 10

Radicem invenire est invenire motum alicuius planete ad ultimam diem decembris hoc est ad diem silvestri in meridie et tene per radice totius anni futuri preter hoc si fuit bissextus quod in die mathie post radici vinum diei incipitur motus aut omne inventum prius in die immediate post illum Si vis invenire radicem aliter vide quot anni elapsi sunt ab isto anno et intra tabulam radicum in quibus collectis et expansis et per in ducto invenies in signis gradibus et minutis hoc erit radix anni tui potes aut vim deinde per additionem annorum tibi ad annos istos scilicet ad annum domini 1460 et primo que motum radicum in tabula et inuge annum radice hoc posita et quod exierit erit radix anni tui 11

Medium motuum per tabulas invenire est primo pone radicem anni deinde motum mensis completi idest mensis precedentis dierum consideracionis et motum in diem mensis in completi et intrare cum in simul et quod provenit est medius motus planete in signis gradibus minutis potes etiam per tempus reducium querere et quociens 12 signa excreverit tociens pone 0 et 12 et 30 quibusdam 1 signum Eodem modo querere motum argumentorum elongationis et latitudinis sed nota quod locus bissexti tamen ut medius motus hoc dictum est sic eius est ante 12

Ortus planete est ortus quo pro statim se ali planeta de mane ante solem oriatur et occidat post aut oriatur post et occidat ante Si vis hoc scire in tribus superioribus considera argumentum et tabulam per ortu quod si fuit ab uno gradu in fine 26 signorum erit in ortu matutino Si aliter in undecim erit occasu vespertino venus aut si hoc mane a signa et in gradibus et sic erit in ortu vespertino sequatur signa usque ad erit occasu vespertino aut aut in septem et usque in undecim et in ortu matutino mercurii aut aut in si fuit intra signa oritur et vespere aut erit occasu usque in octo ab octo usque et occidit mane aliter tibi ponam pro 13

Stella fixa est aliqua stella in spera octava ut preter mobilibus cum ceteris planetis currentes inveniuntur et hic aspectus solos cum eis loca stellarum fixarum et latitudines et per eam latitudinis et earum magnitudine invenire stellas loca earum verificata ad annum domini m cccc lx per que in tabula et per in ducto reperies ad radices 14

Solis et lune coniunctionem mediam reperire est querere motum elongationis in stare motus planete et inventum subtrahe a 12 signis et quod manet in signis est distantia et reduce per signis tot dies quot re dicitur reperire ante pausa quanta et quando duplando re solve in horis similiter et intra quomodo add ad die quesita et per additionem provenit erit hora in meridie quo dies aut hoc est completi computatum a meridie diei precedentis 15

Aliter sit secundum alfonsium querere motum elongationis in tabula sit motus aliorum planetarum et si reperiens 12 signa quo est si sic oppositum est si non subtrahe productum a 12 signis et quod manet intra cum signis tabulam in media elongatione et in signa ostendent dies in linea in quos pone et pone cum in dies cum quo quesivisti elongationem et in tua prima dos extenuaverunt cum quartus tunc 16

Pausa sexta

scdis et primis et adde dies et minuta diei et ceteras fractiones quas invenisti proportionaliter adeptus in hoc quesivisti media elongatione et quod provenit additioni provenit erit tempus medie coniunctionis

17 **Aliter ex tabula** astronomorum sit si habes primam coniunctionem anni intra in tabulam mensium in mensem precedentem et quod invenies in diebus horis et minutis scribe certum et adde additionem et subtrahe dies solis tam in bissextili quam bissextili una die vel dies solis vel in precedenti die preintitulando vel in tribus quibus mensis in precedenti iuxta modo sequente si sit embolismus aut quam embolismi propter et tunc ostendet coniunctionem et circa istam tabulam teneat se quis astronomus in tabula solis

18 **Quarto sit ex tabula** elongationis que motum elongatio ad diem coniunctionis velis et quod inveneris in signis subtrahe a 12 signis et quod manet que in serie tabule elongationis et econtrario reperiendo diem in dierum numero adde ad numerum dierum adequationis quesiveris motus et hec nota deinde subtrahe motum signorum gradum et minutorum secundorum tertiorum a primo quesito et quod remanet in gradibus et minutis dupla et est hore et minuta horarum que adde ad dies prius repertos vel subtrahe et patet media coniunctio Si vis probare an sit coniunctio adde motus prime consideracionis cum motu sede consideratio si remanet 12 in signis quod est et bene operatus es si non male operatus es igitur

19 **Primam coniunctionem** querere est adde dies annorum collectorum et expansorum et si inveneris simul etiam sine radice ostendet ultima coniunctionem in mensibus determinatis adeptus si addideris una lunationem patebit februarium quod que est prima anni et adeque queque aliter docebo te primam quando que simile oppositorum similiter argumenti lune et argumenti latitudinis lune et medium solis inter prime coniunctionis cum radice in tabula radicum multum faciliter et ego docerem te multos modos mediarum coniunctionum sed tamen una cum prioribus tibi sufficiat igitur

20 **Primam oppositionem** similiter medium solis et lune medium argumenti lune et argumenti latitudinis lune ad aliquem annum invenire est intrare tabulam mannus collectis et expansis et inde simul et subtrahe 31 quoniam potis et quod manet ondit die oppositionis solis et lune Si non subtrahe non potuisti tunc adde tempus collatum adde tempus viii que oppositionis 12 et a toto subtrahe Si predictis velis alia libro oppositionis coniunctionis tunc adde mensem precedentem et subtrahe dies solis et erit oppositio quod queris in quadraturis et malus remitto te ad plus dicta

21 **Aliorum planetarum** quam solis et lune inter se coniunctionem querere est invenire motus amborum et subtrahe minorem a maiori et scire qui est velocior vel tardior in motu et ceteris quorum iuxta quemque modum prius in coniunctionibus solis et lune dictum est potes querere per primum modum id est matematicalior ut te prius docui in tabula aliorum planetarum vel prima illa duo tabula scilicet distantia solis et martis distantia similiter et de oppositionibus eorum inter se

22 **Planete et stelle** sive coniunctionem invenire cuiuscumque est scire locum stelle sive et locum planete in tempore quo coniunctionis eas esse propinquiores et inde distantia inter stellam fixam et planetam et scire motum istius planete in una die vel in uno minuto diei et stelle sed prius determinate

23 **Habita prima coniunctione** anni si faciliter velis habere alias scribe in dicem alium i 12 locis et pone super primam 10 quod reperies in vestibulo februarii super sedem martialis et quod manet ondit diem quo et hec subtrahe dies sequentis mensis similiter modo fac de oppositione id est de plenilunio Scribe primam primam latitudine tabulam vel in 12 et quod e converso mensis in latitudine ad oppositionis precise et pone ea i 12 locis vel si sit eum de et si erit in tune eclipticis prope est eam fieri si non impossibile est eam fieri

24 **Aliter sit** Si habita prima coniunctione velis scire sequentem habere in diebus horis et

Pausa septima

minutis usque ad primam coniunctionem 29 dies 12 horas 44 minuta quia tantum est spatium ab una media coniunctione ad aliam tabula que vero medium inter primam visualem mense medium in duobus et medium in februario et tertia coniunctionis quo similiter de oppositione agere adde ad primam 14 dies 18 horas 22 minuta vel in signis 6 signa 12 gradus 14 minuta sit et quadraturis id est distantia medii motus lune a sole per quartam partem celi agere ut prius te docui et est ab oppositione ad oppositionem sit adequatione adequationis

7 **Si habita una** eclipsis possibilitate velis in mille annos et ultra que eclipsis possibilitatem tamen intra quos oppositionis medie adde super primam latine anni vel in signis o in gradibus et 20 minutis et adde continue secundum nono diligenter denominatione mensis propter embolismos et dierum propter bissextiles et etiam quia luna legitur in istis tabulis dies inchoatur a meridie precedentis diei tunc faciliter potis querere eclipses si scilicet vis quo et oppositiones querere

8 **Verus planete** motus est motus consideratus ex additione vel subtractione equationis super centrum argumenti vel aut est situs zodiaci cuius accentio orizontis consideratoris transiens per centrum corporis planete cito breviter Sicut docebo te de veris planetarum motibus scilicet prius pono quod est aux sine quibus verus motus planetarum et medii centrum augium quod centrum quod argumentum et alia habere nosse

9 **Aux planete** est maxima elevatio planete a principio arietis versus octavam celum sine aux notitia nullius planete motus nullus reperiri valet sola luna dempta aux solis ad annum domini 1300 est in signis 2 in gradibus 18 minutis 21 scilicet 12 26 iovis 7 20 marsis 3 25 4 5 martis et secundum 1 0 2 aux veneris 0 19 23 veneris est eadem cum sole nulli horum oppositioni adde 8 minutum in 20 annis

10 **Equatio planete** est distantia inter medium et verum motum qua addita vel subtracta a medio vel ad medium motum planete resultat verus planete Equatio in omnibus propter solem per centrum et argumentum et numquam fallit in quidem in minutis aliquibus preter solum argumentum recipitur equationum in luna et minuitur eam si minus sex fuit signis et addit si magis solis et in sole in omnibus aut aliis addit equationem si argumentum sit minus sex signis et minuitur si magis sex signis

11 **Centrum planete** est distantia sumpta ex subtractione augis a medio planete in omnibus planetis preter lunam in luna autem est distantia sumpta ex subtractione medii solis a medio lune cum duplatione distantie que manet ex tali subtractione et hec multum patebit tibi lucubentius ex tabulis Unde sciendum quod centrum in luna est excessus arcus sumpti in oppositio augis ecentrici adequationis sumptum in auge eiusdem ecentrici in tabula profectum in luna sed sexagesime partes sive de excessu maioris se in diametri descendentis lune ad minima diametri eiusdem descendentis

12 **Argumentum planete** est distantia sumpta ex subtractione planete a medio solis propter aut in tribus superioribus scilicet saturno marte et iove in sole aut est distantia sumpta ex subtractione augis a sole Nota luna habet primam tabulam argumenti quod vocatur argumentum lune alia vocatur argumenti latitudinis lune et hoc tamen in luna quod in aliis tribus superioribus dicitur distantia centri epicicli a genzahar id est a capite veneris et in tribus etiam habent tabulas propter argumentos

13 **Minuta porcia** sunt sexagesime partes equales sive de excessu maioris semidiametri ad medium semidiametri ecentris vel de excessu

medie ad minima momenta per lunam equalit aut de ps portis quem docebo te in fine tam sine tabulis quam per tabulas hic aut docebo te descriptiones sine quibus clare non possunt intelligi verba plurimorum notis

7 **Diversitas dyametri** in longitudine longiori est excessus equacionis sumpte a centro epicicli existente in puncto sectionis deferentis et equantis ad equacionem sumptam a centro epicicli existente in auge deferentis. Diversitas dyametri in longitudine propiori est excessus equacionis sumpte centro epicicli existente in auge opposito ad equacionem sumptam eodem centro epicicli existente in puncto sectionis

8 **Stacio planete** est qua planeta stans in duobus punctis contentis in tercio duo puncta epicicli nec principio nec fini secundum magis appropinquans. Stacio prima planete est arcus epicicli quo distat punctus in quo planeta est stacionarius incipiens retrogradari a vera auge epicicli. Stacio secunda est arcus eiusdem epicicli quo distat punctus in quo planeta incipit dirigi a vera auge epicicli. Retrogradacio est qua planeta tendit a fine versus principium. Directio planete est qua planeta tendit a principio signi versus finem in parte epicicli contenta inter duo puncta epicicli in quibus due linee recte exeuntes a centro terre tangunt epiciclum una ex parte orientis et reliqua ex parte occidentis

9 **Eccentricus planete** est circulus huius centrum sunt extra centrum terre deferens est circulus planete pars circumferencia ipsius motus epiciclus eiusdem planete equans est eccentricus planete equalis deferenti eiusdem planete cuius punctus est punctus equans distans a centro terre et centro deferentis. Epiciclus est parvus circulus quem describit planeta motu corporis sui et sit aut epicicli eccentrica et vera et media et oppositum augis supradictis

10 **Latitudo civitatis** dicitur arcus meridionalis capitis civitatis quo distat punctus verticis capitis civitatis ab equinoctiali. Longitudo civitatis est arcus equinoctialis quo distat meridianus eiusdem civitatis ab occidente vel a meridionali circulo. Civitas in India subequinoctiali sine longitudine et latitudine longitudo pergeque ab oriente est 29 gradus 20 minuta elevatio poli est 20 gradus a minuta dies prolixior longior est 16 horarum 12 minutorum. Norimbergensis est occidentalior Praga a minutis Praga est orientalior Cusfordia 10 minutis horarum. Wienna est orientalior quam Praga 6 minutis horarum etc.

11 **Latitudo planete** est arcus celi quo ipse planeta distat ab ecliptica. Argumentum latitudinis planete est arcus deferentis quo distat centrum epicicli a capite draconis. Et licet circa hec multa essent dicenda circa hanc materiam que essent introductoria fundamentalia in artem astronomicam sine quorum noticia fallit error eveniet tamen propter brevitatem obmissis ulterioribus curiositatibus istis ad practicam me converto.

12 **Verum lune queris** Lunam ad medium primitus quere. Subtrahe solis ab luna et duplando residua centrum. Cum quo intra tabulam et ar medium adde si minus fuerit subtrahe si fuerit maius post cum residuo intra tabulam medio trahe si minus fuerit adde si magis de sic resultans lune verum ostendet et ergo pona tibi nec diversitatem dyametri nec minuta proporcionalia quia sine illo proposita erit operacio maxime 12 minutis fallens propter quam refugere cum grande labore

13 **Solis verum queris** solis medium primitus quere. Subtrahe aux a solis et manens erit argumentum. Cum quo intra tabulam et si argumentum minus fuerit erit minus a sole sed adde maius. Hec est necesse facere duplices introitus nec quere differencia duarum equacionum quia per maximum laborem nunquam fallet tibi plus opus in uno gradu. Cum dicitur subtrahe et subtrahi habe et si non potes mutua et subtrahe

14 **Saturni verum queris** Saturnum medium primitus quere. Subtrahe aux a Saturno et manens vocatur centrum. Et Saturnum a sole et manens vocatur argumentum. Intra cum centro

15 **Martis verum queris** Martis medium primitus quere. Subtrahe aux a Marte et manens vocatur centrum. Et Martem a sole et manens vocatur argumentum. Ceteraque ut in Saturno si facis erit verum. In magno prontulario ego posui plures modos practicandi verus et leviores quam sit iste sed quia nimis in dictum esset recte absolui

16 **Iovis verum queris** Iovis medium primitus quere. Subtrahe aux a Iove et manens vocatur centrum. Et Iovem a sole et manens vocatur argumentum. Ceteraque ut in Saturno faciens veniet verus. Plus intellige idest medium Iovis augis et solis quia alias difficile esset considerare.

17 **Veneris verum queris** medium Veneris in solis tabula quere. Et post augem tuo argumenti in argumenti tabula eius. Subtrahe aux a Venere et manens vocatur centrum. Cum quo intra tabulam et a ulterius ponens scribe ad partem. Super quam si fuerit minus ad argumentum adde si a minus et erit verum. Ac post cum ar vero intra et super receptum a ulterius ponens pone ad partem demum vide equacionem et si super utrumque in eas adde et productum a medio veneris trahe. Si a ora advenerit medium augis. Si super utramque a altrum in trahens minus a maiori. Si super maiori a adde si in minus erit verus

18 **Mercurii verum queris** medium Mercurii in solis tabula quere. Et post augem tuo argumenti in argumenti tabula eius subtrahe aux a Mercurio et manens vocatur centrum. Cum quo intra tabulam omnia ut in Venere complens. In magno prontulario posui tibi kalendarium ubi ex proposito diei quod receperis si addis indicem habes medium motum et salvit verum

19 **Augis verum queris** adde indicem mediam primitus pone. Et post in annis recessionis que in tabula augium mensium ac dierum vel eius propinquiori mora. Coniungens cuncta post tibi augium verus. Non aut planete cuilibet assignatur commobus motibus scilicet et motu accessus et recessus octave spere et motu continuo eiusdem

20 **Capitis verum queris** in tabula medium primitus que. Et hoc ad modum quibus si traxeris signis vel a ser signis remanet verus. Alimentum secundum successionem computatis supra. Caude verum queris ad motum capitis sex signa et hoc quod pervenit caude verus habetur. Non caude est sic in opposito gradum capitis in hinc vero capitis salvit habes caude.

21 **Pars proporcionalis** sic sequitur sine tabulis scilicet in differencia duarum equacionum habes minuta multiplica ea per 60 et erit secunda cum quibus adde et habes vel habebas et sunt cogita cuius sunt denominacionis quia si multiplicas minuta primitus pervenit secunda si minuta secundum pervenit tercia si secunda per tercia pervenit quarto quo facto divide minutum provenientem per 60 et redibit fractio immediate grossior sic fac si per multiplicacionem pervenit et provisionem redibit tercia in quociente et quod remanet sic quarta et si in quociente manet plura tercia quam 60 divide per 60 et pervenit minuta et quod remanet manet secunda et hec est pars proporcionalis quam adde aut minue equacioni prime et habebis desideratum

22 **Partem proporcionalem** per tabulam est que invenitur in tabula proporcionis in ea parte tabularum et reliquum in sinistro latere eiusdem et quod inveneris in angulo communi erit porcio quesita. Si aut maiori numero sunt divise fractiones cum qualibet divisim et cum reliquo intres et quod inveneris aggrega quibus ad summam gradus. Si aut multiplicis fuerint divise fractiones cum qualibet una et qualibet ulterius rursum intres et sic ut plus

23 **Cautele equacionum**

Pausa septima

cia istas tabulas Nota diligenter si gradum in tabulis equationum non inveneris precise intra cum minori propinquiori et postea cum maiori propinquiori et postea subtrahe minorem equationem a maiori et residuum divide per 3 et est gradus hoc ultra illos exquisito quorum equationem scripsisti per tot talem quantam potes multiplica et quod provenit si equatio prima fuit minor adde si maior subtrahe et habe questitum

22 **Verum motum solis**

Verum motum solis et lune in una hora et uno minuto diei querere est primo resolve argumentum solis equatum in gradus et intrare in linea minuti et si minutum graduum precise inveneris invenies in directo motum lune in una hora vel minuto diei si non intra cum minori propinquiori et accipe hoc facto subtrahe minorem a maiori et accipe differentiam duorum introituum quod inter intra propinquius et intra cum quibus non intrasti et quod provenit divide per gradus quo facto habes partem proportionalem quam reduc ad fractiones grossiores dividendo ultimum per 60 et id quod provenit per divisionem adde ad primum introitum si secundus fuit maior vel subtrahe si prius fuit minor et hoc per additionem vel subtractionem provenit erit motus lune equatus in una hora et in uno minuto diei Similiter fac cum argumento solis

23 **Stationem retrogradam**

Stationem retrogradam aut directionem planete reperire est facere centrum equatum et argumentum equatum et intrare in tabulam equationis prima [illegible] in directo reperitur notare et hoc si minues de 12 signis erit statio [illegible] sibi subpropria deinde si argumentum equatum alicuius planete fuit equale stationi prime erit stationarius prima statione et incipiet retrogradari [illegible] que in magno meo [illegible]

26 **Introitum solis in arietem**

Introitum solis in arietem vel in quodcumque signum quem vis solis que subtrahe a 12 signis et est distancia quam reduc ad idem genus denominationis per minuta cum [illegible] equato in tabulam veri motus solis et lune in una hora et postea repperies reduc in idem genus denominationis quo facto divide distantiam reductam per motum solis in una hora et in quo inde veniet hore et postea residuum multiplica per 60 et divide per idem per [illegible] et in quo [illegible] veniet minuta et si hore fuerint [illegible] de diem [illegible] questio [illegible]

24 **Coniunctionem veram**

Coniunctionem veram solis et lune que est que [illegible] tempus [illegible] die coniunctionis et ad idem tempus [illegible] loca eorum et subtrahe minorem a maiori et quod remanet est longitudo et vide diligenter [illegible] illa longitudo quam reduc ad [illegible] deinde intra [illegible] argumento [illegible] in tabulam veri motus solis et lune in una hora reddendo [illegible] et subtrahe motum solis in una hora a motu lune in una hora et quod provenit est [illegible] quam etiam reduc ad [illegible] deinde divide longitudinem [illegible] in [illegible] reductam per [illegible] etiam [illegible] reductam et provenient in quotiente hore et quod mansit multiplica per 60 et divide per eundem [illegible] et in quotiente venient minuta que adde ad horas medie coniunctionis si fuit longitudo solis vel subtrahe si lune et quod provenit est tempus verum similiter fac de opposito

28 **Aliter et levius**

Aliter et levius fac quere primo medium coniunctionis solis et lune et ad idem tempus medium argumentum solis et argumentum [illegible] lune [illegible] deinde intra in tabulam equationis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

29 **Per doctorem**

Per doctorem [illegible] est levior modus querendi verum coniunctionem similiter oppositionem [illegible] modum que [illegible] prius descripsi et est multis

precisus modus in [illegible] fallens in una hora [illegible] aut distancia inter media veram coniunctionem septem hore sit [illegible] 1 2 3 4 5 6 7 et [illegible] 1 2 3 4 5 6 et ego levissimo modo tandem [illegible] modum querendi veram coniunctionem ex solo argumento [illegible] allevia rem nimis hac [illegible] nimis allevia eam [illegible] di potuit [illegible] cum nimia fatiga capitis et oculorum nulla enim [illegible] tantum fatigavit [illegible] meum [illegible] ista

Aliorum planetarum

Aliorum planetarum veram coniunctionem reperire que primo [illegible] loca eorum et subtrahe minorem a maiori et nota [illegible] sit longitudo quam reduc ad subtiliores fractiones [illegible] ad [illegible] deinde equa utrumque ad primum diem [illegible] adde prius equatis et subtrahe primum motum [illegible] [illegible] si fuerint directi vel motum [illegible] a primo si fuerint retrogradi et quod remanserit erit motus diei [illegible]

Postea subtrahe

Postea subtrahe motum diei tardioris a motu diei velocioris et quod manet est separatio quam reduc ad eadem fractiones sicut longitudinem quo facto divide longitudinem per separationem et in quotiente erit dies et si aliquid manserit per divisionem [illegible] [illegible] reducendo et separatio diei [illegible] et [illegible] invenietur separatio hore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] venient hore si non [illegible] [illegible] hoc residuum multiplica per 60 et iterum dividatur per separationem et in quotiente venient minuta et hoc est [illegible] si ambo planete fuerint directi vel ambo retrogradi

Si autem unus fuit

Si autem unus fuit directus et alter retrogradus quere motum diei [illegible] in una die ut [illegible] et motum retrogradi in una die [illegible] [illegible] subtrahe [illegible] [illegible] et manebit [illegible] in una die et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divide longitudinem [illegible] [illegible] et adde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Aliter et levius quere

Aliter et levius quere [illegible] loca amborum et subtrahe minorem a maiori et quod manet est distantia quam resolve in horas [illegible] [illegible] in una hora et ad hoc [illegible] tibi distancia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Terminum eclipsis

Terminum eclipsis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Possibilitatem eclipsis

Possibilitatem eclipsis que est primo quere medium coniunctionis solis eclipsis vel media oppositionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Solis eclipsis est

Solis eclipsis est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Certificatio eclipsis

Certificatio eclipsis solaris est certificatio qua per invento possibilitatis eclipsis [illegible] [illegible]

coniunctionis veris solis et veris capitis et si subtrahitur minus a maiori et manebit distancia minus 12 gradibus eclipsis erit et quanto maior quanto plus vicinitati vicinatur si non non fiet Sciato eciam quod sol numquam eclipsabitur ante caput sed post et in cauda post caudam

Solis eclipsim queris hec media primitus quere Con lu sed lati et solis lunequi equacionem Et super lati adde aut minue argu lune Et erit latitudo primo equata quam prima Scito per longitudinem inter veri solis ac lune Et latitudinem duodecima dona quam huiusmodi Et patet secundo latitudo equata quam prima Vis si solis et lune locus concordant Bona pater cum si vero discordant differencia notando precam inter que veri

Celi queris et scito que tunc intrare mando Con lu sub capitis et trahe viii capitis a vero lune per scito ascendentem graduum et graduum medium celi Et longitudinem gradus coniunctionis a gradu medii celi Erit coniunctio de die nocte vel fiat hys bene pensatis amplius quam agere de hoc Nota per subsequens quod pono capitolum

Medie coniunctionum aut preter si deprehendes horam longitudinem secundo a meridiana Quam adde aut minue scilicet tendendo Queratur horam in qua linee diversitas equalis Sit quantitati quam in ipso tempore erit medietas visa eclipsis vel fere in alius addaciones te transfer astronomos

Quantitatem eclipsis solis et eius durationem si vis cognoscere idest quantum obscurabitur sol in corpore et quam diu intra cum argumento latitudinis quarto equato in gradus resoluto et per eius ductum invenies erit id quod obscurabitur de sole et eius obscuritas pars septemtrionalis si argumentum latitudinis equatum sit infra sex signis si plus erit meridionalis

Figuram eclipsis solis depinge perpendiculare linea vitam ad libitum et divide in partes equales et at ipsa detrahe linea tum quantum fuerit diameter utriusque scilicet solis et lune simul iuxta in hora eclipsis et fac circulum continentem quem quadratus et describe in eo et partes mundi oriens ad sinistris orientis ad dextris meridiem superius septemtrionem inferius deinde vide argumentum latitudinis equatum et secundum hoc accipe. de ipsa linea tunc pone secundum eum et fac ut in tabulis delineatis docetur

Lune eclipsis est defectus luminis lunaris a luce in puncto quo debet esse plena per interposicionem terre inter solem et lunam que impenetrabilis opacitate ampullit radios ne a sole illuminetur in toto vel in parte et cum dilapsum eius maiorem aut minorem in nodum caude luna numquam eclipsatur in plenilunio hoc est quinta decima die lunacionis

Certificatio lunaris eclipsis est certificacio qua per rationes possibilitatis eclipsis secundum terminos latitudinis queritur verus lune et veris caude in tempore vicissime opposicionis et si subtrahitur minus a maiori erit distancia que si fuerit minus 12 gradibus eclipsis erit et si ante quatuor gradus tota eclipsabitur si plus non tota. Vnalis eclipsis lune est ipsa tota clauditur in nodo intersectionis caude particularis aut quando non tota

Lune eclipsim queris hec media primitus quere Con lu so lati solis lune equacionem Et super lati adde aut minue argu Et erit latitudo primo equata quam prima Scito per longitudinem inter veri solis ac lune modum Ceterum ut iohannes de linerijs docet parte Scire que intrat tabulam opposicionis et cum denotare sit vel prope ortum vel occasum quia si erit de die non videbitur nisi sit prope ortum vel occasum tunc poterit videri

Hominis aliter po

siciones tabulam prima in fine tabularum accipe longitudinem que est inter nodum draconis et lineam intra tabulam eclipsis lune et quod in ducto inveneris in prima ianua hoc est quod eclipsatur de corpore lune et iter intra ianuam in ducto eius inveni digitos in horis et minuta similiter intra ianuam incorporacionis et divide horas secunde ianue per medium et tunc minue una medietatem de horis incorporacionis et hoc est inicium eclipsis et alteram medietatem adde super illud et hoc est finis discorporacionis et hoc quas ante prima corporabimus sed tempus quo luna est tota in tenebris

Ianua prima est ianua quam scitur quantum de corpore lune de umbratur. Secunda ianua est ianua ostendens in situm lune aut solis ad tenebras Tercia ianua est que ondit inicium in tenebris si quoque hoc secunde et tercie diviugant per medium et pertinge medietatibus incipiatur simul hoc est tempus ab inicio eclipsis usque medium et si medietates tercie ianue que inchoatur super utrasque medietates producitur hoc erit finis disalcorabimus et

Digiti eclipticii sunt duodecim partes dyametri corporis lunaris vel solaris earum aliquota parte hoc est una duabus quatuor octo novem undecim duodecim scilicet quanta de eclipsatur de corpore solis vel lune et totum in quibus eclipsis nota est te scire primo diei horas et minuta siue stilo et mensis denominationes siue etiam secundo digitos seu puncta quod ostendunt quantitatem eclipsis et horum obscuritatis et minuti tertio horum et minuti que quanto tempus durationis totius idest quot horis durabit in tenebris et quam eximbit

In qua parte umbrabitur luna sic scias si luna plus distat a capite ad 12 gradibus pars lucida manet ad meridiem Si post caput tot gradibus pars lucida manet ad septemtrionem Si si luna ante caudam plus quatuor gradibus distat obscuratio erit ad septemtrionem Si si luna ante caudam sit post obscuratio erit ad meridie

Figuram eclipsis lune depinge linea uitam divide secundum quantitatem medietatis utriusque dyametri lunaris scilicet circuli et umbre quod divide in duas partes et inter idest in puncto medie divisionis scribe itaque quod erit circuli umbre describe in alios circulos quorum super tota describens quatuor partes mundi et post accipe deinde secundum quantitatem latitudinis lune ad medium eclipsis et fac ut tabule de linerijs precipit

Visibilitatem eclipsis cognoscere est scire distincte partem diei et noctis an hora vel conclusionis vel opposicionis sit de die vel de nocte horis in medio ambo diei preterit quia si sol de nocte eclipsatur non tamen quia non videbitur nisi esset prope ortum sicut contingit anno domini millesimo quadringentesimo xiiii in die arnolffi sol obcatur eclipsatus Et luna non videtur de die nisi de nocte aut prope sit eodem anno in die precum hora prima luna eclipsabitur et prius de die incipiet eclipsari quasi una hora cum media et ideo quam tabulit et tibi sic cautus

Pronosticatio eclipsis diligenter scito quod eclipses visibiles et eclipsatum solis numquam vel nusquam boni fuit Sequitur enim de victilis et gravior vetitudine et anno supra dicto sol eclipsabitur in leone in de regibus et hominibus quo ad febres et cordis passiones eodem aut anno erunt quatuor eclipses quarum due nominate sunt visibiles et tercia erit lune visibilis in die innocentium hora octaua noctis presentis qui tabulit scribit visibilis ad duas horas et ideo ille annus erit nisi periculosus in quo nate erit vigilare principibus ut futurum malum impediatur vel si non possit tamen tempore ut leuius fiat Sexagesimo autem primo anno iterum erunt due eclipses visibiles quarum prima erit 23 iulij et secunda decembris 18 die et ambe lune Sexagesimo secundo tamen erunt due quarum prima erit duodecima die iunii altera vero solis erit 23 novembris et cetera

Quo aut colore colorabitur sol vel luna oportet scire visus quod partem incipit tenebrari Sunt aut colores principales tres quibus corpus eclipsatum per colorum scilicet rubeus et sit homicidia inter et sit mortalitates glaucus et sit passiones cordis et discordiae ex quibus consurget caide si aut hoc nosse tempus videbis in magno incom vincillitorio illic enim clare posui Niger aut sufficiat

37 m k-thom

... et ex toto libro nec habui nec habeo plus scientie circa materiam presentem ex quo a principio iam xv annis ... libras circa ideo hic posui non ut volui sed ut potui

Aspectus planetarum sunt quedam alterutrie siderum radiationes qua una sidera secundum maiorem aut minorem distantiam zodiaci inuicem aut maiori amicitia iungunt se aut impediunt cum amicitiones hor inferior. Et est duplex scilicet dexter et est quo unus planeta respicit alterum post se. Sinister est quando aspicit alterum ante se.

Sextilis aspectus est quo planete distant per duo signa seu per sextam partem celi seu porcionem zodiaci per sexaginta gradus et tunc aspectus dexter et sinister iungunt se media amicitia. Aspectus sextilis dexter sic pingitur ... sinister sic ... Media amicitia dicitur id est nec multum bona nec multum mala.

Quartus aspectus est qui fit per tria signa quartam seu quartam partem celi per nonaginta gradus in quo planete dum se impediunt se media inimicitia. Quartus dexter sic pingitur, sinister ... Et hic aspectus est nobis nobis multum nocivus ... aut ... quartum partem equinoctialis ... quartum ... [illegible] ... zodiaci sic facilius queritur.

Trinus aspectus est qui fit per quatuor signa que sunt tertia pars celi et sua radiositate fortificant se perfecta amicitia. Dexter autem trinus sic pingitur ... sinister autem sic. Fit autem hic aspectus per 120 gradus. Et hic est perfecte amicitie aspectus et necessarium tamen consideratione et meditationibus sumendis.

Oppositus est qui fit per sex signa vel per centum octaginta gradus qui sunt per se medietas celi quo planete impediunt se perfecta inimicitia. Coniunctus autem est quo planete in eodem signo ... inuicem in gradu zodiaci ... aspectu benigni planete ... et si bonum malo oppositus sit pingitur oppositus sic ☍. Coniunctus sic ☌ vel coniunctio.

Duratio aspectus est qua ostendit per quantum durat unius cuiusque aspectus quia secundum ponderem graduum quorum sex ponuntur ante in quo inchoatur radiatio et totus et sex post in quo finitur ... [illegible] ... signum qua ... fortis aspectus.

Aspectum reperire est inuenire per loca motuum ambarum planetarum ... et vide distantiam ... qui ... esse in nullo aspectu quod si distabunt per duo signa sextilis erit, si per tria quartus, si per quatuor trinus, si per sex oppositus, si in eisdem coniunctus. Rotula autem hic et linea ... declarant ... in almanach sit aspectus ... et si mane fuit pone ... supra lineam, si in die pone in medio linee, si autem circa finem pone ... linee.

Almanach est kalendarium annale ad unum tantum annum durans in cuius dispositione primo ponuntur dictiones ... secundo motus lune, tertio solis, quarto saturni, quinto veneris, sexto mercurii, septimo iovis, octavo capitis et ultimo ... linee ... cum ea.

Almanach perpetuum est inuenire ad diem primam secundum ad diem ...

... motus ... planete ... in luna ... in sole ... quatuor iovis ... in marte ... in saturno ... distantias ... ad dies ... solum nota bene in fine mensis.

Deinde querere centra ... ad dies per ... intercollatos ... qualiter planeta requirit et quere ... motus eorum ad illa tempora ... medios motus ... et si secundus motus fuit ... primus planeta est retrogradus si minor est directus. Si equalis est stationarius ... si secundus ... motus fuit minor ... stationarius ... prima si motus maior est stationarius ... secunda quibus expeditis age ...

Illis expeditis subtrahe minorem ... motum a maiori ... subtraccio remanserit reduc ad eandem denominationem ... productum divide ... numerum quantitatis dierum intermediorum ... motus ... reduc ad ... grossiores ... reductum ... motum ... diei per primam ... motum ... diei ... et veniet ... motus ... dierum ... ascendendo ... mo ... ad ... ascendendo ... ut ... totum ... pfides ...

Paulmanach id est pauli almanach seu meum almanach ... sic potes practicare primo scribe dies ... mensis ... medium motum ut ... ad primam diem ... motum illius diei ... minuta ... saturni ... motus duo ... iovis quatuor minuta ... gradum ... duo minuta ... examina aut ... diligenter ... mensis ... quia ... laborem ... dividi ...

Eius autem motus ipsius paulmanach sic quere habe argumenta ... adequatam diem ... dispositionem sit planeta requirit ... tenendo cum police sinistre manus ... in tabulis equationum ... adde aut minue ad medium ... sic ... ad primam diem ianuarii ... motus ... adde ... et veniet ... motus ... ac si cum magno labore ... equationes ... et ... est celandum ab ...

Habito autem paulmanach ad totum annum disposito si vis habere aspectus planetarum ... titulo quem tibi in margine pono ... loca ... planete in signis suis et ... luna et videbis aspectum idem posses ... per mea practica ... duodecim ... sextilis ... quartus ... trinus ... oppone ... planete ... et applicationem ... in linea sua ubi ponis aspectum ut ... planeta ... mane vel ... sit ... occultatus.

Domus planete ... est signum zodiaci aut plura in quibus vel in quo planeta dum ingreditur virtuosiorem ... fortius ... qualitates quas ei signum tale imprimit. Dicunt quidam quod domus sit ... signum alii quod quidam ... gradus. Domus ... vero in domo sua exaltacio vero ... sua ... vero in ... suo ... vero ... auxiliatores.

Domus exaltationis est quo planeta gaudet maxime quando ascendit domus in domum propriam, deueniunt et adauctum lumen decidentibus. Aries exaltat solem, solem aries in decimo nono. Mercurium virgo quindecimo gradu. Venerem pisces in vicesimo septimo gradu. Luna thaurum in tertio. Saturnum libra in vicesimo primo. Jouem cancer quindecimo. Martem caper viginti octo. Attollit caput cancer, leuat caper caudam sicut patet.

Vera domus est domus seu signum integre correspondens cuique certis gradibus in quo dum planeta existit fortificatur siue in positione est. Hos domos inuenit sicut dicit est tibi Saturnus domus est aquarius et vrne altitenens, pisces Joue tenent et leo solem, est aries martis et auite scorpio, pro libram cum thauro venus, inhibit pulcher dicto est virgo gemini mercurium domus cancer lune.

Depressio domus est signum oppositum exaltacioni in quo dum planeta existit decadit a virtute et operatione. Vnde sol decadit in libra, venus in virgine, mercurius in piscibus, luna in scorpione, saturnus in aquario, iupiter in capricornio, mars in cancro, cauda in capricornio, cauda in cancro.

Angulares domus sunt quatuor signa cardinalia scilicet aries, quod est signum orientale, cancer medium libra septemtrionale, capricornius occidentale. Succedentes domus sunt domus seu signa sequentia in quibus dum planeta est mediocriter existit vt cadentes ab angulis scilicet thaurus virgo sagittarius pisces et sunt minime consulit.

Domus planete ratione est duodecima pars celi qua scilicet homo ymaginatur celum diuidi in 12 partes quod diuisio incipit a gradu ascendente qui est in contactu orisontis et sequitur numerando sicut quod in angulo terre seu in medio noctis ponet primum quarte domus. Nota quod horoscopus est prima domus continens 30 gradus 30 diei qui correspondet 30 gradibus equinoctialis infra orisontem subtus incipiendo a gradu ascendente qui est in contactu orisontis. Secunda domus sunt alii triginta gradus etiam alii et septima tangit occidentem etc.

Ascendens est gradus zodiaci qui oritur et in contactu orisontis vel totum signum continens talem gradum. Et vtilit quod querit ascendens et signa etiam hoc est satis in ingenio labor et requirit duas tabulas scilicet tabulam equationis dierum cum noctibus suis et tabulam arcus diei et tertiam ascensionis tui climatis quod remitto te ad tabulas Alfonsinas qui in hac parte mihi melior videtur.

Buth est excessus velocitatis vnius planete ad alterum et proprie solis et lune aut e conuerso planete alicuius per saltat aliquot dierum vel hucusque conueniendi. Buth autem planete et tabule sine et etiam per sine tabulis hoc scies, oportet autem vt medios motus eorum sie, prout equatum et tertium equatum sit in vno signo et gradu. Buthi si non quere distantia et elongationem et subtrahe motum superiorum de motu inferioris et superfluum diuide per hoc quod suasisti et quod erit diuisione erit dies et quod remanebit per diuisionem scias nouem cuius dierum et horas et quod exibit de diebus et horis adde super diem equationis et erit dies et hora coniunctio.

Amicicia planetarum est qua ostenditur quod iupiter amat omnes preter martem et vtilitat et ab omnibus preter martem venus omnes preter saturnum. Saturnus solem tamen iouem et lunam non aut martem nec venerem. Sol iouem et venerem non aut mercurium nec lunam. Mercurius ioue venerem et saturnum non aut solem. Luna iouem venerem et saturnum non aut martem. Mercurium nec marte. Eciam solem et venerem non aut saturnum nec martem. Cauda saturnum et martem non aut iouem aut venerem.

Regnatio planete est vigorosior potestas planete propter aliquam exaltacionem maiorem recipiens in fluuia virtute sue causalitatis in hijs inferioribus. Vnde omni anno omni mense omni die potest recipi aliquis dominus planete aliquo in signis pro causa iudicii impressionis in hijs inferioribus.

Dominus anni est ascendens qui deprehenditur in hora introitus solis in arietem vt sit toto anno huius sue vtilitatis causalitate hominibus in inferiori. Illa dicam tibi cum agnum de tempore scilicet de anno planetarum et dierum etc.

Dominus diei est planeta qui incipit regnare prima hora noctis precedentis ut sit denominans totam diem ab hora prima qua inchoauit. Dies dominica dicitur solis, solis quia prima hora sol dicitur regnare et venus tercia mercurius 24 et vicesima quinta hora que est prima alterius noctis est lune, ergo dies lune dicitur et sic ponis septem dies et ponis horis sumitur signator diei et hoc vndo planeta sic ordinem saturnus iupiter mars sol venus mercurius luna. Est dominica solis, secunda lune, tercia martis, mercurium quarta iouis, quinta veneris, sexta Saturni sabbatum sic per consequentiam idest regnatio planetarum in horis et diebus.

Natura planetarum qua saturnus dicitur frigidus et siccus iupiter temperate calidus et humidus, mars excessiue calidus et siccus, sol temperate calidus et humidus, venus temperate calidus superflue aut siccus mercurius in diffinitione calida aut frigida sumitur humida planete humidi sunt venus luna sicci saturnus mars et sol frigidi saturnus et luna calidi mars venus et sol.

Natura signorum est qua ostenditur quod ignea scilicet dextro in quibus scilicet aries leo sagittarius dextra simile dexteris ingnitum scilicet gemini libra aquarius aquea simile scilicet scorpio cancer pisces terrea thaurus virgo capricornus ignea dicuntur colerica aerea sanguinea aquea flegmatica terrea melancolica et ista conuenit sic medico sume de aliis signorum diuisionibus hoc non curo masculinitas dextra in tertio et masculina scilicet aries gemini leo libra sagittarius aquarius alia feminea scilicet thaurus cancer virgo scorpio capricornus pisces.

Subiecta corporis humani signorum aspectus sicut aries respicit caput, thaurus collum, gemini brachia, cancer pectus, leo cor, libra stomachum et nates, scorpio verenda, sagittarius femora, capricornus genua, aquarius tibias, pisces pedes et venas et nates. Nota in tabula minutionis quod aries recipit venas tuc et capit omnes venas capitis scilicet frontis oculorum temporum nasi oculorum aurium faucium occipitis lingue et cetera et in curatura et sic soluere et moueri et cetera et hoc ludit cedam tibi in parulo planetario meo etc.

Planetarum respectus in corpore humano est quo ostenditur quod sol respicit oculos cerebrum cor et neruos, venus epar et renes et lingua, mercurius intellectum et memoriam, et cerebrum luna pulmone, saturnus splenem et vesicam, iupiter epar, mars fel. Vt quia vita vnifica naturalis dicuntur non ita membra aspicit virtutem. Dealius dicam et in fine huius operis cum influentias astrologia te docebo.

Compotistica astronomia est scientia distinguendi tempora secundum motum solis et lune. Aut est scientia brevia cognoscendi tempora secundum usum ecclesie per ut noster est actorum plurium compositionis libri compotistica est cometricalis manualis ecclesiasticus ordinarialis philosophicus opus noruimbergensis in duas dicit compotistica scientia ab astro ita quia in omni sidere motus consideratur hoc non secundum duorum luminarum.

Tempus et vicissitudina lis lucis aut tenebrarum successio ex certissimo celi motu causata et presertim solis et lune dissimilitudinis de rationibus certe astronomus considerat planetarum motus et situs etiam festi colitus omnia et exceptis sumitur omnis rerum registratio.

Eternitas est interminabilis temporis

duracio utriusque tamen dicimus eviternam ut rebus
ita libet nunquam et quo adiacens dicatur numquam esse
quo adiacens quia eorum duracionem signatam et
separabile excedit utroque fine scilicet principio et tino
Eternitas non potest scire et in astronomia est non possit
recipi motus alicuius astri deviatus

Perpetuitas est intima lis
temporis duracio cuius tamen et in quo tempore aut res
dicuntur hic inchoatum pruum non aut
terminatum Et astronomo illud accipitur de celestis
aut preteris aut enim a quo eciam sed debeas que
huic tempore in medium et finem et in progressum ut
possit notare peionem secundum celi et temporis

Etas mundi est longitudo
temporis amundi exordio in fine consideratam
qua in intervallorum spacia in timedia secundum in
tiatum et terminatum in stans sui Nota de
annos mundi supputatione variis vane loquuntur quia in
veritatis sit scire et diligenter secunde describo
ut finem inponem variis erroribus talis apponi
priorum mundi annos veritatem repperiendo quam
in finem sedi

Theologorum supputacio est
qua computant ab adam usque noe mille sexcentos
quinquaginta sex annos a noe ad
abraham ducentos nonaginta duos annos
ab abraham ad david nongentos quadraginta annos et
duodecim a david ad transmigracionem quadringentos
septuaginta tres annos a transmigracione ad christum
mille nongentos septuaginta duos annos sed
eciam hec computacio est inutilis ut patet ex tali

Septuaginta interpretum
computacio est qua computant ab adam usque
noe duo milia annorum ducentos quadra-
ginta duos annos a noe ad abraham
mille septuaginta duos annos ab abraham
ad david mille centum triginta septem annos
a david usque ad transmigracionem quatuor centena
octuaginta quinque annos a transmigracione ad christum
quinque milia quingentos octo annos summa horum
est 10 xxx h e minus utilis supputacio et in
minus longum quam ab omnibus recedens sed eciam est via
in preductionem temporis ad primam secundam terciam et quartam
et quia non venit motus planetarum ab inicio mundi

Iudeorum supputacio
est qua sumant a creacione mundi ad christum
computant tria milia annos septecentena et
sexaginta annos una cum istis annis
annis domini completis 1 e 79 et incipiendo tabulas
movit omnium planetarum motus et novilunia ita dicitur
principia coniunctionibus duas ferias quinque horas
et o x .. elochym ... et octuaginta elochym fuit
una hora seu 60 hora minuta et incipias annum ab
octobri vel adde dies ab octobri usque silvestri et
habebis tempus cum christianis reductum

Veritatem huius computacionis
deducto sic primo pro computacione a principio mundi
primo die creacionis mundi creatum est
celum et angeli et informis hora in ferior
materia secunda die celum empireum cum undis terre in
speciis et sementivis et aquis que super firmamento
tercia die maria et aquarum congregaciones et rectifica
ciones plantarum et arborum quarta die luminaria et
cuncta sidera cum orbibus eorum quinta die omnipo
tens cum ornatibus eorum sexta hic animata cuncta super
terram gradiencia et reptancia et novissime homo
die eodem adam extra paradisum mediantibus ange
lis eva in paradiso et tunc facta est completio operum
divinorum et requievit deus ab omni opere et facta
est dies septima que dicitur prima sabbati id est dies
requiecionis dei ab opere et tocius nature et celi a
motu generacione seu corrupcione et omni accione

Secunda aut sabbati
fuit et in quosdam cursus solis et lune hora
quinta et in iudeos elochym ducentesimo
quarto in primo arietis et in aliquos in
quindecimo gradu arietis et post statim incepit
motus lune cursu suo et solis et omnium siderum et cy
clacio sementacionum inmissis inferioribus et generan-
tur et delicata est natura inferior virtusque sue
accionis et homo sue totum ut sibi ipsi consulat si velit
et iudice presupposita duabus septimanis feriis quinque horis
ducentis quatuor elochym

Vulgaris supputacio
est qua annis usque ponunt fluxisse ante
christi benedicti incarnacionem quinque ducen-
tos annos minus uno Et hanc confirmaci
onem sui dicti ponunt metra ante christum duo
et minus uno milia quinque sed et hec supputacio
Caldea quinque sit multi annis quasi in introducendo
tabulas cum reducto tempore non venit planetarum
motus per se Eusebius aut satis prima post
veritati habens annos scilicet 7186 sed hec computacio
est vera

Alfoncius cum loquitur
de revolucione annorum mundi nichil de
terminatur certa hec ponit supponit sed quia
vis scire revolucionem annorum mundi ut
habeas introitum solis in arietem tamen visitatum
in aliquo anno tibi noto subiecto medio dierum
ac minutorum hanc sed iudicium presuppono tibi
que est verum ad annum domini 1260 per consequens
bisexti scilicet 11 dies sed hore 20 minuta quia quilibet
teneat pro radice vide sed quot anni erit cum
dice ita ad annum tuum et cum non istorum annos
intra tabulam que intitulatur tabula revolucionis
annorum mundi et que inducito invenerit adde
cum radice ista et si excreverint plures quam 7
hoc pone per se unitatem in diebus et si fuerit bi-
sextus nota et simul hora diei precedentis

Commitantium anni solis est
computacio qua dicunt ab adam ad noe duo
milia annorum fuisse et quadraginta
duos annos inde ad romulum duo mi-
lia annorum ducentos duos annos a romulo
ad octavianum novem centena annorum et tres annos
ab octaviano ad christum quadraginta duos an-
nos Et hec supputacio est dicto omni verior quam
probabo multiplici racione precisiones in suis scriptis

Summa commitantium
annorum solis ad christum est 7189 iungo sed
hos annos cum annis completis scilicet 1e
7 9 quibus reductis ad primam secundam terciam
quartam et adiunctis centum octuaginta quatuor
diebus hec est ad terciam diem iulii intra tabulam
latitudinis lune intitulatis alfoncii et venit duo
signa et in gradibus et 20 minuta et terre venit
possibilitas eclipsis lune que eodem die appa-
ruit visibilis et hora hora eiusdem diei et sabbati
ponas hos intro cum eodem quindecima die
7 1 7 hec est in iulii et venit 1 signa et 1 gradus
in medie aquila per horas 16 buget 20 solis
quibus correspondent 8 gradus minuta et 1 lustis
octo gradibus ad et erit et in gradibus et sic iterum
ondit possibilitatem eclipsis solaris que erit in die
arnolsi hora 10 ubi quasi totus sol eclipsabitur
et idem est de tanta eclipsi visibili lune que erat
et die ingressu 8 hora noctis precedentis tempore solis

Periugenesis est actus
seu magnum tempus in quo omnia sidera ad
eadem loca redibunt in quibus creata
erunt et tunc necesse est aut omnia eadem
innumero redeunt aut finis mundi imponi dicitur
omnia eadem innumero redeunt secundum platonem qui
dicit quod eisdem discipulis leget in eisdem scolis quod
positis causis pluribus eisdem erunt effectus
idem dicitur fine mundo imponi secundum hebreos
et alios qui ponunt mundi conflagracionem per ex
tenuacionem glebe quandoque et comprehendere

Platonis annus
est annus constans ex septem milibus annorum
in quo post tantam revolucionem omnia rede-
ant necesse et eundem platonem eisdem
discipulis in eisdem scolis legere hec supputacio
est falsa tamen quia in tanto spacio non finietur
omnium sperarum motus Rursum quia discipuli eius
discrepant ab ipso ponentes hunc annum constare
ex quindecim milibus annorum minus per 3 7 1 anni
a esse dies ultra propter extenuacionem glebe quandoque
et finem motuum celi a necesse esse reditum postrema sed
videtur in non tanto sed terminum

Vulgaris magnus annus est annus 2m quem supputatores considerans esse milibus annorum secundum illa h computatio est ord mobilis 2 volubilia 10 non vz sunt ligatur etiam ecclesie quia iam hec numeratio p bisit iuxto enim annos dm je 60 adamos tro incarnationem ante x incarnationem qui sunt 7189 2 vent 66 29 ente vide q pcipsit in multis ce temis

Astronomica supputatio est q plurimum astronomi dicit magnum annum esse ex 36700 annorum 2 tunc quia unte est aut idem venit oe aut fine mundo inpom hac supputatiom recipiunt ex motu octave spere quia in tanto tpe fint motus eius ut p multiplicando 36 I gradus zodiaci p 100 quia in centum annis mo uno 2 tunc aulges quia habuit finem 10 2c si h computatio no vz qr finito motu octave spere non dum finitus e pmi mobilis motus sz adhuc no erunt eedem cause ad producendum eosdem effectus

Perigenesis vero consideratio mis est tpus supputum amotu pmi mobilis ex fine sui motus qui erit in quadringentis nolem millibus annorum inquo ex motu omni tote per ie redibunt vniuersa sidera in loca det attior nature nite esse aut omnia redire p mena aut fine mudo inpom hac materiam no pono assertiue quia e in fecunt dei sz scolastice tantum 2 exercitatiue 2c intuendo enim tpe fineatur motus pmi mobilis subtractis sz annis seu tue ysolutionis abissis annis longa reputatio subtinuo aut axplonis an no tue restaurent lunn 372 ad disipulos x plo in finem 8323 Noli aut temerarie te i here istis aut aliq pnunctiare ñ q sentia romana sz etiam gz 2m katone mitte anathema dei cerem quire q sit etas sus motus q est mocha tum cum enim creauit cem sine te vero 2 tpm

Aeuum est tpus aquotiens pinctorum 30 consideratum mensurans q vertitiones sui replicatiue inbires vo p cumula om ebude mse ccet sunt dies menio aut hore aut pu̇nta aut elochim aut mita homma sicut potes scire multiplicando annos p 365 2 addendo qrtam pcm annorum 2 tribus alfonsin producunt 2 p si vis hoc hec mitia p 20 2c

Seculum est tpus centum annorum aquotiens pinctorum zodiaci consideratum mensurans innatores sunt ones sui replicatione inobors vo spatium mutationem ipse ex quolibz seculu similiter 2 cum potes reduce ad pma seda tria quia sunt pduim siom ppd ut alfonsius insulis vtitur talis

Indictio est spatium quindecim annorum a romanis ad recipiendum ab extraneis tributa institutum Nota rom pmo quinquennio exigebant a subditis aurum ad quartationis tpum seco argentum adminiculi stipendia tcio ferum ad armorum reparationem Si vis scire qta sit indictione anni dm adde tria atom diuide p 15 2 si quindecim excreuerit tolle 2 si o venit eris in ultima indicione

Lustrum est spatium quinque annorum in quo rom acturbant ciuitate cum thoreis 2 candelis 2 etiam aliq pditores eis a subditis tribuebatur hoc festum seu tps etiam immutauit in festum purificationis quo vtimur in hodie sanctissime virginis marie candelis Si vis lustra hie annos dm diuide p 5

Annus est reuolutio aliqua 2m magis aut minus considerata donec reiterando reuertitur i id vnde incepit ex ordium 2 est multiplex annus sicut mor in sua dicetur Antiquitus quelibz anni decursum velut in forma serpentis caudam more tenentes phi ondentes ciuilisbz ann ppetuationem

Planetarius annus est reuolutio quo quisqz planetarum zodiacum complete pagrat donec in ppocitum ahmiem redit regrediatur annus saturni est spatium triginta annorum annus iouis est spacium 12 annorum martis annus est spacium duorum iouis veneris mercurii solis est spacium vnius anni

Solaris annus est spacium trecentorum sexaginta quinqz dierum et sex horarum quo sol in quolibz quatuor punctorum zodiaci quadrantum anni 2m notabilem mutationem constituit donec i pmordium puncti regrediatur hic annus continet quinquaginta duos septimanas vna diem 2 sex horas cursu h annus renouat autem numen lucis dm claues 2 ferias 2 interualla 2 festa mobilia

Lunaris annus est annus 372 dierum quibus luna complet duodecim lunationes cum sole 2 ombis planetis cum quibus duodecies coniungitur sui reuolu de adprobandum hoc nota q sz vna lunatio est 29 dierum 2 alia vero h est triginta dierum sz quia 24 sunt lunationes anni omnis multi ca sz media pte anni p 29 2 pueniet 174 e deinde iter alteram pte ip media multi p 30 2 pueniet 180 dies hui sic iu gentur simul fiunt 372 e dies

Communis annus est annus trecentorum sexaginta quinqz diebus et sex horis minus 12 minutis ex alias ex 12 lucecentibus gradus ex solis proficitu p 12 sz scilicet i anno a luce duodecies regulant mensurabilis dicitur sex hore hec qt completa qrto ano faciunt bissextum dicitur 12 minutis horarum i aduitenia scilicet q festum nati x ia a medio hyemis antecessit vndecim dieb ut ista probabit Dicit ex trecent 64 dieb 2 luce ptolomeus olim dixit i 300 dieb iam quinqz p 9 e dictis astrolabium attenuerit 2 ia tito accresset sexta ut ista deducta Solu at h vna luce dm

Bissextilis annus est annus trecentorum sexaginta sex diebus constans in quo vna dies accrescit ante festum mathie immediate locanda ex redacte quater sex horis in vna diem recollitur Dicitur bissextus quia sex aliquotiens bis sumptum hunc annum constituit Bissextus cognoscitur ex duobus pmo ex diuisione annorum p 4 2 si remanserit o erit bissextus sed ex duabus litteris dm Si no ponetur sequetur q festum natiuitatis x veniret hoc commodum estatis post pauagentos annos 2 etcomiso cursum fallent hos 2 opus 2 eclipses pmissos dies 2 festa oi 2 mobilia 2 sua

Embolismalis annus est annus hns tredecim naturales lunationes in duodecim mensibus omnibus nulli ut i me si ascriptus sz illi tm in que cadunt due lunaciones Inprioto anno dr impom embolismalis pz hns metri Cur sit herba locum ovtu remisse bitum cristus factus hic leuat oi reddita throno iudei pmitit embolismum sp in apli

Quadrantura anni est qrta ps anni in altera quatuor puncti zodiaci supinacione considerata in quibus sensibiles fiunt pmutationes anni 2m ver estatem sc autumpnum 2 hyemem Quelibz quadrantura anni continet nonaginta noue dies 2 completur annus pt in bissextili hyemps nonaginta tres dies hz Dicitur inequaliter puncti zodiaci quia qz sunt 30 ti continet a dui quadrantur

Ver est prima anni quadrantura in quindecimo arietis exordium sui sumens exordium ex sputans aut in equinoctio dicitur Sutna vernalia sunt tria sz aries thaurus 2 gemini in quibus dum sol moratur ver tpus dicitur hoc tpus e tpus viroris 2 florum 2 medicinationem aptissimum in dequibus dicitur ro donec immeditemus

Estas est seda anni quadrantura a quindecimo cancri incipiens in quindecimo aut libra ex sputans hoc tps est vehementer feruidum fluctuum 2 pomorum maturatiuum mane tpe cancularis incipiunt ano ms iuly idest in die visitationis sancte marie ex sputant in nonis septembris idest in die enion dica continet signa sz cancri a medio leone i toto et virgine a medio 2c

Autumpnus est tcia anni quadrantura exordium sumens a quindecimo libre in quindecimo aut capricorni ex sputans

Nota licet auctores dicant signa sextina estiualia fore
plene signa vernalia et signa autumpnalia tamen hoc in
telligitur apud partes orientales propter climatis sed nobis
hoc fuit posterius Iulii hoc tempore scorpio incipit purgere au
ras et immutare folia et arbores et eorum cursum facere
et nudos lode

Hyemps est quarta

anni quadrantura exordium sumens a gradu decimo
capricorni et expirans aut in quindecimo arie
tis. Et eo posui tibi istas quadranturas
quo ad sensibilem solis impressionem in nostris re
gionibus tamen communiter signa sunt sextina vngulia scilicet aries
thaurus gemini signa estiualia scilicet cancer leo virgo signa
autumpnalia scilicet libra scorpio sagittarius signa hyemalia
scilicet capricornus aquarius piscis

Mensis est spacium

quatuor ebdomadarum in quo luna cuilibet planete coniun
cta facit cum eo tempus tale quod mensis di
citur. Et est multiplex mensis et de omnibus mensibus di
cam quia hoc valet ad cognoscendas interiores secciones
temporis mensualibus planete motu et hoc multum clare patet
in ea pretolomica que est instrumentum tam nobile quod
omnium dierum omnium planetarum motus et aspectus potes
videre

Planetarius mensis

est mensis quo quis planetarum coniungitur lune aut alii
planete. Saturnalis mensis est quo saturnus
scilicet coniungitur lune in viginti nouem diebus
vna hora duobus minutis. Martius mensis est mensis
quo luna coniungitur marti in 29 diebus octo horis. Io
uis mensis est quo luna ioui coniungitur in 29 dieby
[illegible] horis. Veneris mensis est quo luna coniungitur veneri
in 29 diebus et 12 horis sic et [illegible]

Solaris mensis est

spacium quatuor septimanarum quo sol pro suo
motu in triginta fere diebus percurrit vnum signum.
Solaris mensis notatur per hunc versum [illegible]
sev in a [illegible] et hoc erit visualis naturalem aut sic
cognosce per meam ptolomica si coniunctio fuit in ali
quo signo post hoc erit in alio vno gradu plus ad
dito idest si fuit in thauro gradu 16 gradu inde oste
ditur solis iterum ad gradum 17 [illegible] mensis so
laris

Lunaris mensis est

mensis ex solius lune motu consideratus. Naturus
sortitur varia nomina et in variam sui consi
derationem. Iste mensis est quadrupliciter scilicet pera
grationis consecutionis apparitionis et [illegible]
de quibus inferius dicam. Et est etiam dicta plane
taris inquantum quolibet mense cum quolibet plane
ta coniungitur propter sui motus velocitatem et quilibet horum
mensium fit in quatuor ebdomadis

Peragrationis mensis

est mensis viginti septem dierum et octo ho
rarum in quo luna reuertitur ad eundem pun
ctum in quo soli iuncta erat. Et dicitur
peragrationis quia circulum plene pertransiuit et non
plus [illegible] hic mensis licet sit completus [illegible]
respectu circulum perficit non tamen est completus ad [illegible]
quia de [illegible] vltimus transit duobus diebus et [illegible] horis

Consecutionis

mensis est mensis viginti nouem dierum cum medio in
quo luna peruenit perfecte in locum solis vt ei
dem ibi coniungatur sequitur vsque illud consequere
batur et media dies facit [illegible] horis et est in [illegible]
et tunc facit medium coniunctionem quia media [illegible] est cum
aliquis duo planete in eodem signo et gradu sed non in
eodem minuto [illegible] et in medios motus et [illegible]
hoc [illegible] ut fiat [illegible]
lit sic [illegible] motus

Apparitionis mensis

est spacium triginta dierum cum medio in quo
luna incipit illuminari et mundo in sui lumine
et in [illegible] augmentatione donec decrescat
hic mensis fit precise in primatione idest in prima
tione lune qua incipit illuminari et hoc fit die se
cunda post coniunctionem in eadem hora cum [illegible] vno proprio
scilicet mensis primatio mensis lunatio

Perditionis mensis

est mensis viginti sex dierum et duodecim horarum
in quo luna perdit lumen donec illud acqui
rat prima die post coniunctionem seu quinta die
post hoc [illegible] quod luna vt [illegible] lumen
[illegible] sed [illegible] accidentale alienum scilicet solis et [illegible] perdit
[illegible] appropinquatione ad solem et [illegible] vnde post
illud tollit [illegible] coniunctionis et hoc plene [illegible]

quia tunc maxime distat

Medicinalis mensis

est mensis viginti sex dierum et viginti
duarum horarum post quos dies vsque ad
sextam post nouilunium in quo medicina cura
tiua exspectatur valentibus quasi mors est
denegandi [illegible] aut tempore [illegible] reuertitur de [illegible]
abstinentie exprimitur aut dies exspectatione
idest dies maiorum coniunctionum et [illegible]
a medietate prime quadrature nouembris [illegible]
media appetit a [illegible] sedere [illegible] a medieta
te tercie [illegible] aut mortifer [illegible]
tas [illegible] aut optimus aspectus [illegible]

Usualis mensis

medici
nalis aliquis mensis qui ponitur in ka
lendario de duodecim mensibus scilicet aut
februarius martius iunius iulius augu
stus septemb[er] octob[er] nouemb[er] decemb[er]. [illegible]
[illegible] ianuarii calidas est sume [illegible]
februo caue de [illegible] [illegible] marcius
[illegible] tibi sint et balnea [illegible] soluendo
vena [illegible] minuenda [illegible] me
dianam [illegible] potionem sume [illegible]
frondes [illegible] et pomorum [illegible] fontes iulius
[illegible] mediacum [illegible] calidos
[illegible] scilicet septembri venam [illegible]
ac octobri a balneis abstine [illegible]
bus cum cinamomo [illegible] cum [illegible]
mense decembre

Embolismalis mensis

est mensis tredecimus nulli mensi vsua
li ascriptus proueniens ex retro [illegible]
fractionum remanentium ex qualibet luna
tione [illegible] cuius ex quorum recolle
ctione hic mensis constituitur. Embolismalis me
sis tria bona facit primo prohibet ne lunationes
longe exeant a suis terminis. Secundo certificat eciam
[illegible] in quo mense
[illegible] embolismus imponi [illegible] ponit hunc versum [illegible]
bilis [illegible] habeto [illegible]
secundo in mense in quo [illegible] cadunt aurei numeri tunc
in primo de ponitur

Naturalis mensis

est qui prouenit ex coniunctione media a
[illegible] solis et lune aut aliorum planetarum
inter se. Secundo non quod hos menses natura
les considerant astronomi [illegible] Et ex istis
consurgit embolismalis propter inequalitatem dierum
et recollectionem fractionum et hos menses docet au
reus numerus in kalendariis de quo infra dicam
in kalendarium [illegible]

Septimana est tempus

septem mane idest septem dies in se
continens ab inchoacione diei dominice con
tinue in idem deueniens [illegible] Et dicitur
a septem et mane idest septem dies hinc [illegible]
dies [illegible] varie incipiunt denominant et se
ptimanas [illegible] parte incipiunt vt patebit
infra quod aut dicitur mane quia tunc [illegible]
diem inchoant scilicet ortu scilicet astronomi et iudei
et greci non mane [illegible]

Dominice in anno

sunt quinquaginta due dominice quarum nota
sunt ad te leuaui populus sion gaudete
memento domine [illegible] in excelsis et quia
[illegible] annales ex nomine [illegible] in hoc li
bro viginti [illegible] ad [illegible] bis pone semel
in musica propter tonos quibus sub quolibet tono sunt decan
tande et [illegible] artem [illegible] dominicarum
quod [illegible] ad [illegible] quod ad [illegible]
ad religiosos et etiam in embolismali numquam
sunt plures [illegible] in bisextili [illegible] dominice non
possunt hic locum [illegible] in kalendario

Dies est spacium

viginti
quatuor horarum quatuor [illegible] in se con
tinens scilicet mane meridiem vesperam et no
ctis medium et quia plus [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] Nomina dierum et [illegible]
dominicam [illegible] sextam et [illegible]
[illegible] sabbati et [illegible] astronomos
Solis lune martis mercurii iouis veneris
saturni et cetera

Mane est prima pars diei
secundum diuisam initiationem inchoans diem
et non solum ab ortu solis sed aequoquam alio
tempore signabili ut mane diem gerat gens
incipit astronomi vero in medio lucis inde usque
finis inchoat etiam in medio subsequentis noctis Greci
mane ideo quia oritur sol astronomi ideo in meri
die quia dicitur tunc solem esse aratum in altitudine
celi Iudei ideo quia legitur dictum est vespere et ma
ne dies unus Latini in medio noctis ideo quia
dum medium silentium tenerent omnia omnipotens sermo
tuus domine [illegible] qui est sol templum et iam et mi
tes nati illuminans irregularibus sedibus venit

Meridies est media
pars diei naturalis aequoquam ut mane
consideratur. Non sit mane vario consideratur ita
meridies. Et astronomi mane idem diei principium
dicentes in meridie dicunt in meridie primam horarum
diei et prima secundam et tertiam et quintam et sextam et meridies astro
nomorum erit aliquid in meridie vulgari sed et hebreorum
et sic [illegible] descripsi tibi ortum solis quota hora omnibus
et meridies horis et medie noctis ad orizontem pri
[illegible] et adhologium de xii horis prima incipie
do amore [illegible]

Cenit meridionale
tempore est maxima solis elevatio super
[illegible] orizonte minima [illegible] umbre tempore
aut [illegible] primo planiciam planam in
cuius medio est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] descripti et hic tibi [illegible]
incipite [illegible] cum eodem instrumento [illegible] in principio
arietis aut libre quanto [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et hic [illegible] te [illegible].

Occasus solis est portitus
equinoctialis elevata super orizonte ab ortu
solis donec secundum arcum diei non dimensus
subita ita ut non videatur oculis abhinc
arcum diei constituunt hec tres dicte scilicet ortus meridies
et occasus. Si vis scire arcum diei pone gradum in
quo est sol super [illegible] almicantarat et nota almuri
in astrolabio et postea move gradum solis cum [illegible] per
meridiem ad almicantarat occidentale et nota almu
ri et computa [illegible] gradus [illegible] ad ultimum et pars diei arcus

Crepusculum est tempus
medians inter diem et noctem [illegible] vespertinum
incipit a solis occasu in [illegible] [illegible] et
[illegible] in linea crepusculina noctis [illegible]
efficiendo matutinum vero in aurora incipit et in
solis ortum desinit et hec [illegible] quod dixi est arcum
[illegible] in astrolabio cum gradu solis vespertinum sit
pone gradum in occasu et postea in linea crepusculina
et [illegible] ad arcum diei gradus [illegible] et [illegible]
[illegible] noctis [illegible] cum gradibus matutini cre
pusculi. Crepusculum constituunt 18 gradus ante
[illegible]

Nox est totum tempus quo
sol occidit et transit per lineam crepusculinam
vespertinam et principium noctis durat usque
lineam crepusculi matutini a [illegible]
solis arcus autem noctis est arcus equinoctialis
portus eo tempore quo sol [illegible] subtus ab occasu usque
ipsius ortum noctis arcum si vis reperire pone
gradum solis super [illegible] almicantarat et [illegible]
et move ad [illegible] et [illegible] gradus mediat [illegible]
tot sunt hore [illegible] vel subtrahe arcum di
urnum a 360 gradibus et residuum manet arcus
noctis

Medium noctis est linea
correspondens meridionali linee prime
[illegible] [illegible] dicte in qua dum gradus
solis pervenerit facit mediam noctem
[illegible] Medium noctis in astrolabio sic queritur
pone gradum solis super [illegible] almicantarat
et nota almuri in [illegible] et postea move [illegible] ad lineam
medie noctis et iterum nota almuri [illegible] gradus
inter medios [illegible] [illegible] tot sunt ab occasu ad
medium noctis et tot erunt ad ortum

Quadrans in genere
est quarta pars diei naturalis sex horas
in se continens quod [illegible] quater [illegible] diem
naturalem constituunt Nota si habes ortum
solis tunc [illegible] sex horis habebis meridie
et iterum sex medium noctis et sex ortum solis et
sex occasum prima dicitur [illegible] secunda sple
dens tertia [illegible] quarta [illegible]

Hora inequalis est
hora in qua elevantur quindecim gradus
equinoctialis aut est duodecima pars diei
vel noctis aut est spatium quo medietas
signi oritur horarum inequalium si vis inve
nire tunc gradum solis eiusdem diei eleva cum
[illegible] super [illegible] altitudine inter almicantarat quan
ta est altitudo solis in dorso astrolabii ante meridie
[illegible] et ex parte orientis aut ex parte occidentis si est post
meridiem et super qua horarum inter lineas horarum
ceciderit nadir solis illa est prima hora inequa
lis ascendens aut est [illegible] cadens super [illegible]
almicantarat ex parte orientis Et qui est in linea
meridiana est medium celi et qui in linea medie no
ctis est angulus [illegible] [illegible] arcum diurnum divide per
12 et quod pervenerit est hora et si quid remanet minuta
post [illegible] divide per 12 et erunt minuta

Hora equalis est vicesi
ma quarta pars diei naturalis secundum ac
[illegible] [illegible] aequoquam tempore initiata Si
[illegible] die vis scire quota sit hora temporis
tue considerationis pone lineam [illegible] solis [illegible]
sol [illegible] penetret [illegible] et [illegible] leva gradu
solis super altitudine [illegible] inter almicantarat ex parte orientis
vel occidentis et nota almuri et scias quota hora
sol oritur et tunc per 15 gradus computa primam horam
et si quid fuerit minus 15 gradibus tunc pro quolibet gradu
pone 4 minuta et hec si addes ad ultimum noctis [illegible]

Horas inequales ad e
quales horas [illegible] est horas equales
multiplicare partes unius hore inequalis
et productum divide per 15 et quod exibit erit numerus
horarum equalium in illis horis inequalibus [illegible]
Si vero aliquid fuit residuum multiplica per 60 horas et divi
de per 15 ut prius et quod pervenerit erunt minuta

Horas equales ad inequa
les [illegible] est numerum horarum equalium multi
plicare per 15 et erunt gradus et si cum horis
fuerint minuta per [illegible] quatuor minutis [illegible]
[illegible] [illegible] et adde cum aliis gradibus et totum divide
[illegible] unius hore inequalis et minus quo[illegible] oste
dit tibi horas inequales in illis horis equali
bus contentas Si vero fuit aliquid superfluum multiplica
per 60 et divide per idem [illegible] prius et habebis minuta hore
in illis horis inequalibus similiter [illegible]

Planetaria hora est
hora qua aliquis planetarum regnare dicitur
et [illegible] [illegible] computatorum sol venus mercurius
luna saturnus iupiter mars secundum denomina
tionem diei a prima hora noctis precedente huius fa
cilis [illegible] denominatio [illegible] [illegible] scias deno
minationem diei a prima hora [illegible] consequenter
et iam etiam quintam usque in vicesimam quintam
horarum que est prima alterius diei [illegible]

Planete motum in prima hora
cognoscere est scire quod luna in prima hora
movetur triginta duobus minutis Sol autem
duobus minutis saturnus quinque iupiter duo
decim minutis mars uno minuto [illegible] septem secundum
elongatio triginta minutis [illegible] [illegible] potes
omnium planetarum motum in horis disponere

Minutum horarum
est sexagesima pars hore momentum est qua
dragesima pars hore Uncia est duode
cima pars momenti Athomus est quadra
gesima septima pars uncie et sunt sexaginta minuta
horarum faciunt unam horam vel triginta minuta astro
nomica et sexaginta minuta astronomica faciunt
unum gradum 40 momenta faciunt mediam horam
et facit decem momenta momentum duodecim uncias
uncia 47 athomos Athomus autem est minima
pars temporis [illegible] 18 faciunt minutum sed 200 [illegible]
[illegible] horarum et [illegible]

Bona hora est in qua
benignus planeta regnat vel ascendit vel
duo aut plures benigni planete iunguntur
ad opus benignum seu bonum in suo
genere Mala hora est in qua malignus planeta.

regnat aut mali planete coniunguntur aut aspi
ciunt se quarto aspectu aut alio oppositione et licet aliquibus
hominibus sit bona tamen quia in statu mala radio
dicitur mala

Optimi dies sunt

dies coniun
ctionum veneris aut martis aut iovis in
signis electionibus accepti quod intendit
et optimi si planeta fuit exaltatus aut in
domo aut aspectu trino aut sextili infortunijs
omnibus semotis hijs diebus aer celi placidior et
vultus celi iocundior et pelagus tranquillior et
egrotorum cura admelius operacionum omnium singula
magis prospera sunt Et boni dies et mediocres
et in impedimenta minora.

Pessimi dies sunt

dies qui
cionum martis aut saturni et oppositio
num eorum aut noviluniorum et pleniluniorum
eclipsium aut quarti aspectus aut quia dies
est infortunijs aliquibus insidiatus Minus mala
dies dicitur in quibus hec sunt plus mitigata
in hijs diebus propter diversificationem influenciarum ipsa
ista inferiora maneriorum inordinatius alterantur tamen
circa inferiora corpora sed magis parum circa

Egypciaci dies sunt

dies
in quibus olim plage contingebant aut
grandes et magne tunc hominibus advenie
bant et post iterum atque iterum observantes homines ex
experiencijs suis concluserunt hos dies malos et
infortunatos fore observantes ad cautelam futuris eos
dem manifestaverunt Nota quod ego non multum ad
vertere dies egypciacos set si boni aspectus meis tamen
quia fama que communiter famatur non in toto deponi

Cretici dies sunt

dies de quo
in quantum computati et in dilapsum egri in
quo fit manifestior motus nature sa
nitatem quam intendit aut morbi mortem
que intendit dies cretica qua fuit mutacio a morbi flu
xus et admelius vel adpeius ideo necesse est me
dicum esse astronomum alias multos periclitabit
sed vero in hijs bene fuit fulcitus multum potest inferre
in egro salutem et sui honorem

Calendarium

est ordinatissima con
signacio durdecim me
sium trecentorum sexaginta
quinque dierum et sex ho
rarum anni quem solare
constituencium inclusa di
stinctissimo temporis circulo
secundum indicem superiore
et inferiorem accumu
lationem fit regularitatio
in lege nature regulantur homines in sacrifi
cijs lune motu et ideo etiam hoc in kalendario tenet
Inferior vero est vongas huiana qua in laboribus
regularitamur vel motu solis iuxta illud martius ar
va fodit et iuli … resecatur avena

Ciclus est spacium

temporis
plures annos in se continens aut alias tempo
ris minores stationes quo motu suo a se in
cipit et circuiendo in se regreditur dicitur
ciclus circulo circumdatus orbis sicut kalendarium dicitur
ciclus et mensis et dies qui una dies sit sed licet quod sol
in eo continet eum unde regrediatur in ce hor
viij continet

Ciclus magnus

est spacium
continens in se septingentos sexaginta sex annos post cum
elapsum anni concurrentes et bissextiles et embo
lismales et incensiones ad primum statum re
greditur Dicitur magnus lunaris ciclus qui contin
prius quater quod patet multiplicando 19 per

Stacio magni cicli

est qua
experimenti cognoscimus in quoto anno sumus
magni cicli sive computando annum a creatione
sive curso ab incarnatione Si vis scire quo
to anno es magni cicli a nativitate subtrahe ab an
nis domini 1207 et quod remanet hic est ille annus dicit
quidam quod anni ab initio mundi sunt adapsu 7 1 5 .9
secundum eo post volo ponere tibi et cetera

Ciclus lunaris est

spacium
continens in se decem et novem annos
post quos elapsum prinaciones et hee que
sequuntur regreditur una hora tamen et quo
fit et quadragintas duobus in tis Si vis invenire
ciclum lunarem primo subtrahe ab annis domini

mille quadringenti quadraginta tamen et quod sup
est est ciclus lunaris et quociens 19 et diminue
cons abite vel dividi annos domini

Persaltum queve

adu
lunacionem est ad primum ciclum adde
quinque et erit ciclus lunaris post centum a
nos vel duodecim et erit in mille annis
si duo erit post triginta annos si tria post sexa
ginta tamen salva additione adiecta quod si 19 ex
crevit abicias et si nichil excrevit additione
venit scias te eo modo decemnovenalis pass

Utilitas lunaris

cicli e
utilitas qua ostenditur quod post elapsum
eius novilunia regrediuntur et aurei nus
intervallum et festa mobilia et cetera alia
Iste ciclus habet plura nomina scilicet in primis ciclus
antiquus ciclus decemnovenalis et lunaris

Solaris ciclus est

spa
cium viginti octo annorum post cuius evo
lucionem fit renovacio literarum dominicalium et
bissextilium aut omnium annorum Si vis
scire ciclum solarem tunc ab annis domini subtrahe
1 2 8 1 et quod remanet est ciclus solaris et quociens
excrescit viginti octo tociens deme

Littera dominicalis

est aliqua litera de septem literis scilicet a b c
d e f g quarum una currens aut due on
dunt diem domini alie vero ferialis dies to
cius septimane declarant Si scis ciclum so
larem inueni adaptitulum signatum hec metra dominicalis
e di ci bis gu fo nes dur bo na chi fe di
bi aug sor e dis ab an chi fi co oc ob au
et que venit 1a est si vero due ondunt bissextum
est prima dualis ad festum mathie altera inse
ne tum

Festa sunt dies

celebres
mobiles vel inmobiles in quibus om
nia strumentas tenetur deo et sanctis cultui
adoracione et servicium et in mandatum
sancte romane ecclesie institutis communiter visitatum
festa sunt sextuplicia scilicet mobilia sunt novem
lectionum trium vetustas et novitates

Festa mobilia

sunt festa
in kalendario locum determinatum non
habencia celebritate suam penes osten
sum et descensum lunacionum et in
tervalli recipiencia Sunt autem hec festa scilicet se
ptuagesima quadragesima pascha rogatio
nes penthecosten tamen tis corpus et angu
rie et historie huius varietatis causa est precepti
domini quod festa precipitur 12 aprilis

Intervallum est

tempus
a dominico die post nativitatem domini usque in
dominicum esto michi computatum a dena
rium decem septimanas nonnumquam vero qua
tuor in se continens Si scis ciclum lunarem lege
adarticulum signatum hec metra Etherus are
tria singula baculos ede clavonit feriunt
dulce gaudens cundit anastasia devitas
Brunit ceblatis alterens divota cusia de
Et hec est vnu in si literas dominicales precedet prima
litera dictionis que tunc oportet addi una septimana

Per tabulam

hic in mar
gine locatam si vis intervallum reperire
quere primo aureum numerum in prima linea
versus sinistrum et supra in capite literas
dominicalem et post continue descende ab dominicali
usque ad oppositum cicli lunaris et quod invenero
de numero hoc est intervallum et supra literam domini
calem quia cum rubrica hic ostendit continentes

Per tasseres

si vis interval
lum reperire nota figuram hic in mar
gine positam et si invenero oculos
impares tunc ab aureo numero super nume
rando ut finitur numerus hoc est intervallum si
vero pares procede in ista et habebis quod queris
Ista pono tibi ex superhabundanti utile est
intervallum ut reperiet festa mobilia

Concurrentes

ebdoma
dare sunt dies superflui inter diem nat

... usque in diem dominicam sequentem die dominico non computato in quo ergo si dies nativitatis venit in diem dominicam tunc intervallum dicitur scilicet in capitulo a b c d e dominico eo quia nullus tunc est concurrens. Concurrunt per metra a ... unum b duo c duo d tres e quatuor f quinque g sex in bissextili presedunt in uno primum se ... concurrentes

Anni concurrentes

sunt dies mediantes inter primam dominicam ... festum ... festo ... domini exclusio die ... dominica inclusa ... b sex c quinque d quatuor ... monos ... in anno

Clavis est numerus

variabilis in uno quoque ad ... festorum mobilium ... ostendens ... terminum festa mobilia per claves ... multiplicitur primo ... anni sit vide ... lege quadraginta dies ... prima dominica erit septuagesima ... et festum ... celebritur eodem ... festa ... sine clavibus

Sedes clavium sunt

dies ... in quibus claudunt festa mobilia ita quod non ante nec post sit celebranda ... septuagesima numquam ante epifaniam domini est celebranda quadragesima numquam ... pascha numquam ante ... rogationes numquam ... pentecosten numquam ... vitales quia illi ... mensis ... plebs domini ...

Septuagesima

est festum mobile quo ... deponitur ... cantus letitie ... pasche septuaginta dies ... triplicitur primo subtrahe duas septimanas ... prima ... feriam in capite ieiunii ... que autem ... post epifaniam ... dies ... prima dominica ... quia a dominico primo post ... septimanas celebratur ...

Quadragesima est

prima dominica ieiunii a dominico septuagesime vicesima secunda die celebrabilis seu quinta dominica ... elapsis. Nota tamen bissextum ... diem eundem ... que autem ... post nonas februarii ... sequenti dominico erit quadragesima ... dominica ... sequentem ... a dominica ad pascha ... eo dies non computatis ... diebus ante ...

Pascha est dies

gloriosissime resurrectionis domini a dominica in ... post sex septimanas celebrabilis seu die quadragesima secunda. ... que autem ... post nonas marcii ... quatuordecim dies ... dominicam primam ibi est pascha et si est bissextus ... longius die uno

Rogationes est

festum post festum ascensionis domini quo ... processionibus ... necessaria ... disponitur ieiunio ... Si vis ... rogationes ... septimanas a pascha et venit rogationum dies ... que autem ... post nonas aprilis ... vicesima dies ibi post ... dominica erit festum rogationum

Penthecosten

est festum spiritus sancti post festum rogationum ... die celebrabilis quinquagesima a festo pasche ... que autem ... post nonas marcii ... in quinta die erit ... prima dominica post erit penthecosten ... venit ... sequenti post ... bissextus tunc una ... aut festum sit ...

penthecosten et corporis ... feria quinta post

Aliter festa mobilia

per hec metra que ... dant ... Sex dant ... Septem dant ... dant ... et Novem dant ... dant ... festum erit quatuor

Annunciationis festum

est festum beate virginis ... celebrabile et ... mobile quando evenit in ... ante pascha ... in die pasche ... sabbato ante palmas ... feria post palmas ... est immobile. Nota ... venit infra octavas pasche non habet locum ... anticipari

Quatuor tempora sunt quatuor

... in quatuor anni quadrantibus ... in vere ... offerimus ... in estate ... in autumpno ... in hieme ... sequens feria ... sequens ... celebrabit

Historie sunt septem

... legis libri ... salomonis liber iob thobie iudith hester machabeorum ezechielis ... historias ... regum ... paralipomenon ... salomonis ... canticum ...

Adventus domini est

celebritas quatuor septimanas qua ... disponitur ... nativitatis que limitem sunt a festo andree. Nota si festum andree cadit in diem dominicum ... feriam ... eodem dominico celebratur ... sanctum solet illic ponere ...

Caniculares dies sunt

ferventissimi considerabiles ... et zonas ... variationis ... Julius ... caniculares ... Septembris ... caniculares ... auctore

Solsticium est

maximus accessus solis ad ... maximus recessus ad ... Estivale solsticium est tempus quo sol ... et fit longissima dies ... in capricornio et fit brevissima dies ... duo solsticia. Nota ... antiquos fallit quia ... solsticia et equinoctia ... diebus ... patebit

Equinoctium est

... adequatio diei et noctis artificialis ... noctes dies ... Equinoctia et solsticia retrocesserunt ... anno solari ... 365 6 horas ... in centum viginti annis ... in uno die ... Solsticium decem ... Equinoctium ... marcius ...

Probatio retrocessio

solsticiorum ... annus 365 dies 6 horis ... momenta ... quia iam ... solsticium ... dies iam retrocesserunt ... 120 quia centum viginti anni fiunt anticipationis una die ... dies ... annos ... momenta ... dividentur per 60 momenta que fiunt una

horum nus quous ostendz horas q sr dum
dantur p re ostendet dies pquos ia recto
cessit

Epacta est numerus

deanno in annu variabilis inse
ptembri incipiens triginta aut no
excedens pulus ex superhabunda
cia anni solaris ab annu lunarem quez
epactas sit quere deme unu p adde noue
p h adde viginti vl vide quota sit luna in
beanno kal aprilis z h erit epacta totius
anni

Regularis ferialis

Re nus septenariu no excedens q
adiunctus h currenti ferias pmas me
siu indicat Queri p h melius Cnqz
no mar iiii se ser a iii assem sep deqz se
ptem Oct dub ia maqz tres hz au duobus
regulares hito iz regulari z currenti si in su
mitant z si septem excreverit aut in sua accidi
feria incipit mens

Regularis lunaris

Re est nus inuariabilis triginta no ex
cedens a septembre incipiens qui cu
epacta lune etate in kalendis men
siu ostendit Septemb hz quqz simile octob
nouemb z decemb septem ianu z marti
nouem februari z aprilis decem marti un
decim iuni s julii s augs [illegible]

Regularis solaris

Re est nus inuariabilis septem no ex
cedens prens ex superhabundancia
mens solar vl lunare ianuarius
hz regulare solarem unu febru ser p bisser
tum marti quqz aprilis unu magius tres
iuni ser iulii vii augu tres septemb se
ptem October decem noueb quqz deceb septe

Festa fixa sunt festa

Fque omni anno sub eodem [illegible] sunt z
huic loca in kalendario destinata nec
vagrantur licet ferie tantu alterentur
hanc alitatem efficit quia in anno heim z z
septimanas et una feriam que fat hanc alti
tatem simile ser hoc h in bissexto addit una
diem z n h fiet, ingeret p n z ad annos fe
stum natiuitatis x ad me in estatis z festum
ioh ad mediu hiemis z tamen adhuc vaia
sima prius festum nati x erit p asse in meo
hiemis z ia mediu hiemis distat s dieb
z plus a festo x natiui q [illegible] si mundus
stabit ad [illegible] eo anos tuc festum natiuitatis
x veniet ad mediu estatis

Celebria festa

Csut duo sz circumsisio dni z epifania et in ianuario
z in aliquos aug sto sa pauli in februa
rio etiam duo sz purificatio z festum
mathie in marcio unu tm sz anunciacio fe
stum in aprili unu tm sz georgii in magio tria
sz filippi sigismudi z inuencionis sce crucis in
iunio tri sz viti iohs bapte petri z pauli
In iulio quqz sz visitacionis [illegible]
marie marthe magdalene z iacobi in augusto
quatuor sz ad vincula laurentii assumptionis
z bartholomei in septembri quatuor sz nati
[illegible] exaltacionis mathei apli et wencesla et mi
chaelis in octobri unu sz simonis z iude in no
uembri tria sz om scor katherine andree in
decembri quqz sz nicolai thome apli nati x
stephani ioh apli

Novem lectionum festa

Nquia in quolibz mense st plurima ideo
tibi subiungam in corpore [illegible] astrolani et
potes in alio margine facere una linea
z scribe ix l in tri z erit satis utile etiam
subiungam [illegible] et [illegible] lectiones [illegible]
[illegible] tibi pona ad mi adiungere dio
cesim

Cisiolanus

Cest consignatio
trecentor sexaginta quqz dier z quinqua
ginta duar septimanar anni constitue
dum pquos fit rectificatio culto diuini
in templo domini sub unitate fidei ac una obedia
scium tibi pontifices Unus cultus est uno deo
fiendus ut unu cor z una anima ostendatur
omni xpianor sub uno deo z uno sumo ponti
fice respirariu

Kalendarium compositurus

Kdebz deorsum triginta disponere lineas
quar pma dz esse aurei nui scda litteri
dnicalium tercia astrolanus quarta litt lune
quinta gradu solis sexta artus diurni septima
artus nocturni octaua in diana nona kalen
dariu nonar z ydum z decima lectioni tu
potes no ponere artus diurni n artus noctur
n s plurium in diana z c erit prauiores

Ptolomei annus

Pest annus trecentor sexaginta dier quibus
diuisit astrolabiu in trecentos sexaginta
gradus s quia ia attrenerunt quqz
dies z decem hore io etiam astronomor regi
stracione quqz dies apposuit unu sz diem
cuilibz iptar mensi z quia februari hz tm
28 dies io etia illius duobus mensibus appo
suit unu diem Nota q in viginti quat
tuor martinis accidis una dies s oz appon
gitur in quolz anno minor una hora accrescat
z etia p s hoc io

Astrolabio uti

Avolens
debite debz insiue cuiuslibz impar
mensis bis insine mensis pone oste
sore z c totu bene registrabit et
obl h idem z auream nus antiquus exposuit
ut dice ut dice dicat pma in celo quarta in
libro s ego tibi registrabo ut dicatur p
ma in celo pma in libro

Menses versuales sunt

Mduodecim menses in kalendario
designati ut ia fe mar ap may
iun iul aug sep oc no de poter
aut cuilibz super scribe suu officiu sz poci
la ian amat s februus algeo clamat
martius arua fodit s aprilis florida p
dit ros z flos nemor magio st fomes
amor dat iuni fena iulio resecatur
auena augusta spicas septemb colligit
uvas seminat octob spoliat virgulta no
uemb querit hiems cibum porcum mactado
decemb

Numerus dierum

Nin mensibus est nus quo ostenditur
q ia mar may iul aug oc deceb
habent triginta unu s aprilis
iuni septemb nouemb hz triginta februa
rius at tantum octo viginti valet aut h
scire cuiz astronomo ad inueniendum
cotidianas in mensibus completis z diebus incompletis

Dominicalis littera

Dmensis in cherigua est litt mensi
principiatiua sz a dni de ge litt
ker eta ti fos li du fer finiunt aut
h lre scilicet Iusta tractatori fert aurea do
na fideli Benedic est gaudens celestibus
estibus gaudens Valz h cotidia pmo ad
sciendum que est feria scdo ad sciendum
h st dies in mense quia ab a usqz qui
n t ttio ad inueniendu kalendariu p
totum annum

Lune littera mensis

Lest
lra mensis principiatiua q h metr
significata sz anna ca [illegible] ista me
morie que super o y est aprilelius
ena genita produt aut iste lre ab a
usqz o inclusiue valent h lre adiung p
ad inueniendu in quo signo luna p babi
liter z [illegible] nuni super ea desiguatum
scdo p digitos st

Per digitos si vis

Pscire in quo signo sit luna vide in
quo mense sit sol z incipias
litteram eius mensis lege in minimum usqz
[illegible] signatam z que litt accidit
ad inueniendum signatam hanc nota z [illegible]

141

decem prima initium signata matre ab a le
ge usque illam lineam vbi venit 1a linea signa
initiatum et tunc lecte signa contra duplicando
simpla tamen scorpio pisces et patebit tibi
in quo signo sit luna. Vel si tendens auream
numerum predicte etc.

Solis linea est

linea
omni die ostendens in quo sol et quoto
gradu. Si vis hanc lineam disponere
disspone per hec metra di sco tur bat
ne ti gar leus telyr ca bric ma vir ma po
pone decimum gradum tu loca signa est michel
in gradibus vnum duo tria sic et consequenter.
Super michel signum rubeo cum colore loca. Nota
in die circumcisionis debes habere vicesimum capricorni
in die brigitte vicesimum primum aquarii et cetera.

Ortus solis linea

est
linea ostendens qua hora sol oritur
omni die demane et quoto minuto a die
gregorii usque viti notte minuendo et
post usque lucie semper augendo ortus solis per tibi
hijs metris. Sex duodecim que vnden tibur de
iacet non sunt decem ergo vno lu duos decem ex
lu quatuor bre le quinq sat sed luci septem pu
sed aug quinque bru quatuor thi tres

Ortus diurni linea

est linea ostendens quot horis sol post
eius ortum stat supra emisperio a die
gregorii diem semper maiorando usque in
diem viti et post die minorando noctes luc
augendo usque petri inclusiue [illegible] Sex duodecim
que tres ti quatuor zig quinque pe sed ia quinque si
quatuor cri tres lam diloc re vnd lu decem be
nouem sat octo lucia septem pu octo aug
noue bru decem thi vndecim

Nocturni ortus

linea
si vis disponere habe in memoria illud
metrum pu quinque vin quatuor ap tres.
et ibi pone horas sicut sonant et
si vis pone 19 minuta et auge per et minuta in
[illegible] tamen veniet e o et tunc oportet auge
viii non esset multum ideo tamen linea quia si hes
arcum diei subtrahe eundem a 24 horis et
quod remanet est arcus noctis

Meridiana linea

est
linea ostendens qualibet die meridiem
vtilis pro ieiunantes et etiam pro
ctitantes quantiones et quantitatum
mensuris in eorum distanciis. Dispone aut
hanc lineam penes 1a metra. Et nos ap
doc 24 et cetera ta sillabe pone horas et duo minuta
et auge semper minuta usque 60 primo addendo et
quando venis 60 minuta pone vnam horam. Sed cogi
ta 1a met Vitus et lucia 24 Sed noctes equi
ntes libri diebus

Kalende sunt omnes

dies post nonas et ydus non illius
mensis in quo sunt sed sequentis kalende
sunt in istis sillabis imponende. Ja fe
ma ap ma iu iu au se oc no de et quibus
patet per hec metra. Te querens se to sill to ta
sa vi si sit. None sunt quatuor aut sex dies
primum quolibet mensis ydus sunt octo dies post
nonas non illius sed sequentis

Egyptiaci dies sunt

dies mordaces quibus memoriam
plagarum quas deus fecit hominibus
infra egypti ut sit non
obseruabiles sed tamen memoriales nobis ut
expauescamus easdem aut maiores. Et omnes
dies tales patent per hec metra clarissimo
decies audite lete clangor linquit [illegible].
abies colunt tolus cestila gallus et principia
solum silbar sunt consederunda et cetera hore
patent hijs metris chensaly illud habe ar
matos silua fodit chymus agit sedes cesuros in
fons auster hos dies quando est bonus [illegible]
in [illegible]

Aureus numerus est

numerus pa
dens singulis annis nouilunia et plenilu
nia et lune etatem et festa mobilia et
embolismum. Dicitur autem aureus numerus uel quia
sicut aurum precellit uel quia antiquitus aureis
scribebatur literis. Inuentus est hic numerus primitus per
caldeos qui primo anno nouam in uementes
lunam tamen dici scribebant donec elapsi agnoscerent
quod in decem et nouem reuertebatur et post initio et ideo
eundem primitus transumserunt

Formatio prima

aurei
numeri est formacio qua ponendo decem
et nouem in die circumcisionis domini tunc sub
iungitur octo precedenti et quo non crescunt
19 transiens tolle et residuum pone ad kalendarium
in casu. Octo ingitur quia sed quarto octauum
[illegible] ponitur in [illegible] quia locatio fit in ka
lendario

Secunda locatio

aurei
numeri est locacio qua pro fundamento po
sito decem et nouem sequitur locacio posterior
sic octo sed quinque tres ambo decem
dec septem quatuor quindecim duo iota nouem septem vi
quatuor ter numeri vn decem. Antiqui incipiebant ter
numeri vndecim non sed quia iam quinque dies fluxerint
sed dicebant prima in celo quinta in libro ergo at
dico prima in celo prima in libro

Fallencia est tempus

in
quo ostenditur expiracio locationis
huius aurei numeri et sit quod per ducentos
septuaginta quinque dies fluxerint oportet
mitti adecem et octo et oportet quod vna dies appo
natur in assignanda et dicitur in antiquis kalenda
rijs primum in celo sexta in libro hic aut quod erit
quando scribetur anno domini 1628 per sic quod iam fal
let per quinque dies et decem horas antiquus aureus
numerus et quod in quolibet ciclum fallit in vna hora
et quadraginta duobus minutis semper anticipando et
quando accrescent hore 260 minuta plene oportet quod
remaneat vna dies patet multiplicando 1e hos adde
dies per 19

Digressio none

locationis
ab antiquo aureo numero est digressio qua
iam anticipatio aurei facta ad annum domini
millesimum quadringentesimum sexagesimum
per quinque dies decem horas et sedecim minuta patet
sic diuide annos domini per 19 et in quotiente veniet
76 cicli et manet 16 minuta sed 76 ciclos qui sunt
hore per minuta et iterum numerus ciclorum multiplicetur
per 1 secunda. Quo facto redduntur subtiliores fractiones
digressiones diuidendo per 60 et in quotiente re
manet 62 minuta que adde ad priora minuta et erunt
216 que iterum diuide per 60 et numerus quotiens ostendit
horas scilicet 3 quas adde horis ciclorum sed ad 76 et
erunt hore 130 quas diuide per 24 et numerus quotiens
sunt dies sic habes dies horas et minuta

Januarius est

primus vsualis
mensis habens dies triginta vnum sed Ja fe
o ia ny e pi al bi ven di e hec feli mar
ant pri sca fab aug vin te ti paulo cri
ka le lu mon. Nouem lectiona sunt ci si le al e hy
aut fab aug vin pau cri ka alia sunt trium tantum. Sol
in aquarium intrat in 1a silba tunc

Februarius est secundus

vsualis mensis habens viginti octo dies sed
bri puri blasius aga dor febru ap sco
la sci ca va lent iu li con iun que tile pe
tre ma thi am in de. Nouem lectionum sunt ypapanti
que est prima puri aga dor ap va iu pe ma zo lo
cus bissexti est trium tantum. Sol intrat pisces in 1a
silba secunda

Martius est tertius

vsua
lis mensis habens triginta vnum dies sed
mar ci us tu sil la ci to de ta mat que the
o ma ta que ni ta te. Nouem lectionum sunt tus tho cur
gertrudis lo be ma cu. Sol intrat arietem vna
die ante Gregorii sed ipso die est primo gradu arietis

Aprilis est quartus

vsualis mensis triginta dies habens sed a
pril in am bro si i sesti o uat atque ti b

ci et va ler san cti gz tre or mar a gz vi ta
lis Nouem lectionum est am ergo gre mar
Sol intrat thaurum in ia silba atque ti bur
ibi florida prodeunt

Maius est quintus.
ysualis mensis habens triginta vnu dies
scilicet sil zig caue got flor io han stri
has e pi ne ser z soff maius in hat se
ri e te ner vr ban impe de tris pan Noue
lectionum est sil zig caue z cum quosdam got io
sta Sol intrat in geminis in ia silba ser

Iunius est sextus ysual'
mensis habens triginta viii dies scilicet nic-
mar e in bo m dat uil prim ba cer ti
m vi te gz mar prhas kil san cti ioha
io do le pe prim Noue lectionum est vi io io pe
prim alia omnia est trium Sol intrat cancer in ia
silba m ibi nox est breuissima habens ser hos
dies xviii

Iulius est septimus
mensis habens dies triginta vnum scilicet vil
vi tres pro to pi vil kili sita be ne mar
gar a post al ax nol fus bixar mag
ap cris ia an bi gz mar abdon Nouem lecto
num est uil vi pro pi li be mar a mag ap ia
anne mar st notta uil pi li be est ottaue no
uem lectionum Nox habet otto horas dies sedecim

Augustus est octauus
ysualis mensis habens triginta vnu dies
scilicet pe steph steph proth ma tris do ci io
lau ti bile yp eus sum ti o a gu pi
ti ti mo bar tho lo cuff au lol au tri Noue
lectionum est pe et scdm steph ma trs lau sum
ti gz ottaua bar tho i est translatio sti adalberti
au col Nox habet hos decem dies xiiii

September est nonus ysua
lis mensis habens dies triginta scilicet e gi di
um vic ha bet nat gor gon proth ia
ci crux mi lud lam pre gz mat mau da
pen ti a us z da pen mich ier Nouem lectionum
est e vic nat crux lud math mau da pen mich
ier Nox z dies equantur in die gregorii

Octtober est decimus
ysualis mensis habens dies triginta vnum
scilicet re mi gz fran cis co mar co di ger
burte col tu gal le lu cas sel vnd se
se ve cris pi nis simo ms quin Noue lectionum
re fran cis co di gal lu vnd si in die verningi
e dedicatio pragensis cris e ottaua Nox habet hos
xe dies x

Nouember est vndecimus
ysualis mensis habens dies triginta scilicet
om ne no uem bre leo qua te luo ma
stin bric ti us ot proth eli za ce de c
ka the ri na sat andr Nouem lectionum est om
ne gz est amarus le qua qua otta om scde
lud mar stin e prae te de ka andr Nox habet
hos xvi dies et

December est duodecimus ysual'
mensis habens dies triginta vnum scilicet de cem
ber bar ba in co con cep z al ma lu
cia san cti ab in de tho mas mo do
nat steph io pu to me sil Nouem lectionum est
bar in con lu tho nat stef io pu to sil Nox
secundum antiquos habet hos xviii dies ser

Officia mensium sunt offi
cia prout metrum antiquior expressa sunt
potalla ianus amat sed februarius algeo
clamat martius arua fodit aprilis
florida prodit ros z flos nemor in maio sunt fomes
amor dat iulius fena iulio resecat augustus cruena
augustus spicas septemb' colligit vuas se
minat october spoliat virgulta nouember que
rit habere cibum porcum mactando decemb' et
tm sit dictum de compositione kalendarum tam
in uiribus deorsalibus quam transsalibus sub bre
uitate zc

Instrumentalis
astronomia est que dici-
tur spera materiali z asto
labio quadrante pre
torcana mea sm soli
da theorica planetarum sm
in plano picta quo
drante z alius dato
et chilindri z alia q'
prhois invenerit
est similiter horologium acha
sam soli attinent inter
aut omnia astronomi
ca instrumenta principaliatum te astrolabium z spera
z prtorcana z quadrans z si potero de omnibus
probandis h' pertractabo

Spera materialis est in
strumentum ligneum aut ereum totius
vniuersi in se continens ymaginationes ethe
ree scilicet regionis z elementaris tam z
veros circulos quam z ymaginarios Spera materia
lis dicitur habere vndecim circulos et in medio habere glo
bum qui terram significat zc

Etherea regio seu quinta esse
ntia est regio constans ex decem orbibus ce
lestibus lucidis z z essentiam suam in
permutabilibus in cessu suo continui motus
habentes circum terram supra elementarem regionem continue
alterandi eam habet reddio duplicatur consideratur vno
z m sbam aliomodo z m actus huius orbes licet al
tantur sui actione regione elementarem z m su
tam sbam est i permutables

Spera est corpus so
lidum vna superficie contentum in cuius me
dio est punctus a quo omnes linee ducte ad
circumferentiam sunt equales Dicitur spera orb
culus spira quia orbis est corpus perpetuum
spissitudinem eandem ab omni sui partes habens e'
dicitur est corpus rotundum cuius centro equaliter di
stat circumferentia Spera est corpus z m vnam
superficiem tm constantium sed concaua in eundem pu
nctum rediens Spera at non vedit sed dicitur ce
ntrum est punctus in medio spere axis spere est linea
transiens per centrum spere applicans extremitates suas
ad circumferentiam per ambo

Spera secundum sbam est
spera z m decem orbes consideralis scilicet empi
reum orbem z primum mobile z ottaua spera
saturni iouis martis sol' veneris mercurii lune
z empirea pr' z m theologos vbi est locus
beatorum primum mobile fuit cursum suum in e 9 o o o
milibus annorum primum mobile in 3 6 r o o quia motu
tum annis mobile vno gradu Iupiter in duodecim
diebus per 1 gradum mars in quinque diebus per 1 gradu
Sol venus mercurius in vno die per 1 gradum luna
in duabus horis per 1 gradu Saturnus in vno me
se per 1 gradum z h ante habes sunt nobiliter q'
hunc plus nobilior z vtilior modo visum est

Spera secundum accidens
est spera ymaginaria proportionem ad in
habitatores super pluribus spere ad plane
tarum motu subseruiens ut cognoscitur di
uersitas oriens in ipsis inferioribus Spera z m acci
dens diuiditur in speram rectam z obliquam z h sunt maio
res circulos z in quatuor minores circulos de q
bus per ordinem dicam

Recta spera est est spera in
qua neuter polorum eleuatur al aliis et
zebr orisonti si esset regio habitabilis in
secaret equinoctialem z intersecaretur ab
eodem ad angulos rectos speales Illi enim qui ma
nent sub equinoctiali habent rectam speram dicitur
aut in diffinitione habent si esset regio habitabilis
quod dicitur quia est inhabitabilis propter nimium solis fulgorem qui
perpendiculariter mittit radios in eorum capite

Obliqua spera est spera
in qua alter polorum eleuatur magis alto
zebr orisonti artificialis intersecat equi
noctialem z intersecatur ab eadem ad an
gulos speciales impares anguli impares dicun
tur anguli non precise recti sed z m declinationem
eius ad aliquam partem inferiorem z illi habent speram ob
liquam qui habitant sub equinoctiali

Maiores circuli sunt sex circuli sic se habentes quod quilibet eorum in superficie spere descriptus dividit speram in duo equalia. Et tales maiores circuli sunt sex scilicet equinoctialis, zodiacus, duo coluri, meridianus, orizon. Centrum enim maioris circuli est polus orizontis. Nadir autem est punctus oppositus cenit.

Equinoctialis est quidam circulus maiorum circulorum qui dividit speram in duo equalia secundum quamlibet sui partem equaliter distat a quolibet polo mundi in quo sol perveniens bis in anno facit equinoctium in universa terra. Dicitur autem bis in anno quia sol est tunc in initio arietis et libre. Dicitur autem equator et cingulus primi mobilis quia equat dies et noctes et cingit primum.

Zodiacus signifer circulus obliquus est circulus maior qui intersecat equinoctialem et intersecatur ab eodem in duas partes equales et una eius medietas declinat versus septentrionem, alia versus austrum. Zodiacus habet in latitudine 12 gradus, in longitudine autem 360 gradus. Linea ecliptica est linea dividens zodiacum in circuitu ita quod ex una parte relinquit sex gradus et ex altera sex.

Coluri sunt duo circuli in sphera distinguentes solstitia et equinoctia quorum unus secundum maximam solis elevationem facit solstitium, alter vero in maxima elevatione facit equinoctium estivale, in oppositum vero punctorum facit equinoctium hyemale. Isti duo coluri intersecant se super polos mundi ad angulos rectos sphericales.

Maior colurus est colurus distinguens solstitia transiens per polos mundi et polos zodiaci et per maximas solis elevationes et depressiones intersecans cancrum et capricornum et polos mundi et polos zodiaci, id est zodiaci maxima altitudo que est in primo cancri et maxima depressio que est in primo capricorni. Solstitium estivale est solstitium quo sol maxime accedit ad cenit capitis nostri et hoc est in primo cancri ubi maior colurus intersecat zodiacum. Hyemale solstitium est quo sol maxime recedit a nobis et in declinatione eius in primo capricorni ubi maior colurus intersecat zodiacum. Unde hec duo solstitia fiunt in cancro et capricorno etc.

Minor colurus est colurus distinguens equinoctia id est faciens equinoctium estivale in primo arietis ubi intersecat parte ab una zodiacum et faciens hyemale ubi intersecat parte ab altera zodiacum in primo libre, transiens per polos mundi et per polos zodiaci et in intersectione eorum dies et noctes equantur ariete libra diebus. Nota maxima solis elevatio est 72 graduum et 72 minutorum.

Meridianus est circulus maior mobilis transiens per polos mundi et per cenit capitis nostri ad quem in quocumque tempore anni sol dum devenerit facit meridiem id est medietatem diei artificialis. [illegible] sol hoc fit meridiem secundum maiorem ascensum autem [illegible] astrolabii. Si due civitates habent eundem meridianum tunc sunt eiusdem distantie ab oriente [illegible] quia penes hoc accipitur longitudo seu distantia civitatis.

Orizon est circulus dividens inferius emisperium a superiori terminans visum ad longissimam eius distantiam id est ad illam distantiam ubi videtur terra et celum iungi. Duplex est orizon scilicet rectus et obliquus. Orizon rectus est circulus transiens per polos mundi dividens equinoctialem ad angulos rectos sphericales. Obliquus est orizon dividens equinoctialem ad angulos impares et obliquos. Secundum maxima poli elevatio super [illegible] in [illegible] orizontis.

Minor circulus est circulus quilibet qui non potest dividere speram in duo equalia sed ad angulos rectos sphericales. Continue sunt quatuor minores circuli scilicet circulus articus et antarticus [illegible] duo tropici. Isti minores circuli [illegible] a firmamento. Illi non dividunt in duo equalia sed tamen partibiles in portiones equales.

Tropicus estivalis seu parallellus solstitii estivalis est circulus in primo puncto cancri a parte poli artici designatus in quo sol incipit se gyrare ad nos [illegible] emisperium et recedere a nobis. Describit autem estatem ab illo puncto quia est sol tunc in signis estivalibus scilicet cancro, leone et virgine. Dicitur [illegible] declinare id est quia plus non potest ascendere. Dicitur autem atropos quod est conversio quia tunc sol incipit se a nobis [illegible].

Tropicus hyemalis est circulus intersecans zodiacum in primo puncto capricorni a parte poli antartici quo sol incipit [illegible] ad nos et facit solstitium hyemale. Nota quod istos circulos describit [illegible] raptu firmamenti unus a parte poli artici, alter vero a parte poli antartici et [illegible] conversio solis ad nos vel etiam aversio.

Articus circulus est circulus quem describit polus zodiaci circa polum mundi articum ex motu octave spere circa axem eius nobis sempiterne apparitionis. Hic circulus dicitur polus septentrionalis aut borealis vel etiam articus septentrionalis a [illegible] ursa in quo sunt septem stelle. Borealis dicitur quia ab illa parte venit boreus.

Antarcticus circulus est circulus quem describit alter polus zodiaci circa polum mundi antarticum qui est nobis sempiterne occultus. Dicitur autem antarticus quasi contra articum [illegible] meridionalis quia est a parte meridiei. Dicitur australis quia ab illa parte venit auster. Poli autem mundi sunt duo puncta axem spere terminantia in quibus volvitur mundus.

Paralleli sunt circuli equaliter distantes sic se habentes quod si in infinitum protenderentur numquam simul convenirent. Et sunt isti scilicet parallellus equinoctialis, parallellus solstitii estivalis, parallellus hyemalis, parallellus articus, parallellus antarticus et hii paralleli distinguunt zonas mundi et etiam climata et plagas ut inferius patebit. Nota quod sol ascendens a primo puncto capricorni [illegible] usque ad primum cancri raptu firmamenti describit 187 parallellos qui non sunt orbes circuli etc.

3 Zona est terre portio zodiaci intercepta inter aliquos duos gradus a quibus si ad terram linee protenderentur perpendiculariter faceret etiam portionem et [illegible] sibi propriam in ordine ad orbes. Zona torrida est zona sita inter duos tropicos [illegible] ut est inhabitabilis propter fervorem solis [illegible]. Zona autem [illegible] antarctica est inhabitabilis propter nimium frigus. Medie vero [illegible] habitabiles [illegible].

Clima est terrium spacium terre aliquam zone [illegible] suppositum convenientiam recipiens in oriente et occidente in meridiem et aquilonem. Sunt autem septem climata scilicet dyameroes, dyasienes, dyaboristenes, dyalexandrios, dyarodos, dyaripheos, dyaremes et horum declarationem Deo donante intendo ponere in physica naturali ubi etiam mappam mundi declarando provincias et regna et civitates ordinem in quolibet climate. Quarto ponuntur et civitates.

Dyameroes est primum clima in cuius medio dies longior est tredecim horarum et elevatur polus mundi supra orizontem sedecim gradibus. Hoc clima continet [illegible] ab initio eiusdem inquantum [illegible]

prolixitas est 12 horarum et dimidie et quarte unius et eius elevatur polus mundi super orizonte 12 gradibus et eius elevatur polus mundi super orizonte et extenditur dibus et dimidio et quarte unius gradus et extenditur latitudo eius usque ad locum ubi prolixitas diei est tredecim horarum et quarte unius et elevatur polus 16 gradibus et dimidio

Dyacthiurenes est

secundum clima continens spacium terre 400 miliarium cuius principium est extremo primi climatis usque ad locum fit ubi dies plurior 13 horarum et dimidie hic quarta parte unius hore et elevatur polus eius 24 gradibus et dimidio medium autem eius est ubi dies maior est 13 horarum et dimidie et elevatur poli super orizonte 24 gradibus et quarta parte unius diei

Dyallexandrios

est tercium clima continens spacium 350 miliarium cuius principium est in fine secundi climatis usque ad locum ubi plurior dies est quatuordecim horarum et quarte unius et elevatio poli est 33 graduum et duarum tertiarum medium vero eius est 14 horarum et elevatio poli 30 graduum et dimidii et quarte partis unius

Dyarodios est

quartum clima continens spacium trecentorum miliarium cuius principium partis extremo tercii climatis usque ad locum ubi plurimas diei est 14 horarum et dimidie quarte partis unius hore et eius elevatio poli est 38 graduum medium vero eius est ubi dies est 14 horarum et dimidie et eius altitudo est 36 graduum et duarum quintarum

Dyaromeres est quintum

clima cuius latitudo est extremo quarti climatis usque ad locum ubi plurimas diei est 15 horarum et quarte unius et eius elevatio est 33 graduum medium autem est ubi maior dies est 15 horarum et elevatio poli est eiusdem graduum et tercii unius continet autem hoc clima spacium terre 255 miliarium

Dyaboristenes

est sextum clima continens spacium terre 255 miliarium cuius principium est extremo quinti climatis usque ad locum ubi longioris diei plurioris diei est 15 horarum et dimidie quarte unius et elevatio polus est 45 graduum medium vero est ubi plurior dies est 15 horarum et dimidie et elevatur polus 45 gradibus et duabus quintis

Dyaripheos est

septimum clima continens spacium 185 miliarium minus cuius principium est extremo sexti climatis usque ad locum ubi maximus dies est 16 horarum et quarte unius et elevatio poli est 50 graduum et dimidio medium vero est ubi plurior dies est 16 horarum et elevatio poli 48 graduum et sic patet quod praga nornberga erfordia wienna sunt in sexto climate quia dies wienne longior est 16 horarum 18 minutorum dies prage longior est 16 horarum 12 minutorum dies nornberge longior est 16 horarum 7 minutorum erfordie dies longior est 16 horarum 26 minutorum et cetera

Octavum clima

secundum addi et tamen postremum clima est dicitur continens spacium terre ducentorum septuaginta novem miliarium cuius principium est extremo septimi climatis finis vero versus occeanum quod distat ab ortu inte habitancium per 12 gradus 10 minuta et id clima nunc est pone quia in principio mundi homines situabant circa orientem iam tunc ibi est destructa et situantur semper plus ad occidentem et iam in maxima parte habitatur i.

Summa miliarium

climatum habitabilium secundum antiquos qui ponunt septem climata est duo milia miliarium septemcentorum quadraginta quinque miliaria apponendo autem octavum climatis summa scilicet ducentorum septuaginta novem miliarium fiunt miliaria 3024 et quartam ambitus

totius terre continet miliaria 7900 supponendo quod cuilibet gradui in celo correspondent 16 miliaria almanica intra patebit summa precedens

Ambitus terre

secundum theodosium est 252000 stadiorum supponendo quod unicuique 360 partium zodiaci correspondent 700 stadia deputata et tercia pars terre est 8018 stadia et semis et tercia pars stadii unius erit terrem orbis spissitudo seu dyameter probatur hoc quia astrolabio viso cum polo in uno noctis claritate sic in uno loco tunc sciens ad alterum locum ubi unus gradus fuit in astrolabio sectus ad eandem celi partem tunc per spacium secundum habuit 700 stadia

Diversitas habitatum

est diversitas in situ terre in ordine ad polum sapta in aequos illis quorum cenit capitum est sub equinoctiali sol bis transit in anno supra cenit capitum eorum et habent sibi duo solsticia yma et habent duas hyemes et quatuor umbras et illi autem quorum cenit est in circulo artico habent unam diem 24 horarum et est in stans pro nocte in primo tantum in primo autem capricornum tunc una nox est 24 horarum et quasi instans pro die et illi autem qui habent cenit in stellam articam et polum mundi artici habent uno mense toto die et alia uno toto mense nocte et alibi unus totus annus est una nox continua et dies et cetera

Ortus signorum

et cetera poeticus est ortus quo signa aut sidera oriuntur cosmice cronice aut heliace Ortus cosmicus sive mundanus est quo signum vel stella ex parte orientis de die ascendit super orizonte mane solis ortu et sic cottidianus Cronicus est ortus quo stella aut signum post solis occasum emergit de nocte

Heliacus est

quo stella vel signum videtur elongatione sua a sole ubi prius propinquitate videri non potuit sicut luna in principio Signum omni unde est 1 sic oritur quod cum eo circulus equinoctialis oritur Oblique autem quod cum eo circulus equinoctialis oritur

Occasus signorum

poeticus est quo signum aut stella occidit cosmice cronice aut heliace Cosmicus occasus est quo sol oritur cum aliquo signo cuius tamen oppositum signum occidit cosmice Cronicus occasus est qui fit ex oppositionis Heliacus occasus est quo sol ab signum aut astrum accedit et id sua presentia videri non permittit

Oriens est portio

signis orientalibus vicinior primo solaribus radiis illustrabilis ipso emergente ab inferiori emisperio in superius huius climatis prefata sunt ibi est ciclon in mensis et manet terra homines et diversa copia bestiarum venenosissima et cetera et in ea venti in qua parte sol dum oritur et rubus plurimas permittat

Meridionalis plaga

est plaga correspondens meridiei idest terra inter oriente et occidente situata ubi est maxima elevatio poli In hac parte regio est multum clara et serena pauce congelationis roe multo madens pauciorum pluviarum et magnorum ventum raciones huius plage sunt maxime terre circuli hor ponitur

Attidentalis plaga

est plaga orientalibus opposita tendens ad sol attingit diem terminat et lucem subtrahit mundo In hac plaga sol occidens rubus permittat aut ferna severitate inea sunt multe pluvie et pauci venti et est frigidior plaga prioribus pluribus duabus et cetera tertia et cetera

Anni collecti ob bisextiles	lune S g m	Solis S g m	Saturni S g m	Iovis S g m	Martis S g m	Elongat. S g m	Comunis S g m	Capit S g m	Ar. lune S g m	lati lune S g m	Ar. veneris S g m	Ar. mercurii S g m	Opposit.
1460	0 22 43	9 19 16	9 14 39	6 19 20	10 17 10	33 21							
1480	5 6 27	9 19 25	3 19 21					7 21 43	4 10 44	8 14 9	11 20 43	10 26 50	
1500	9 20 1	9 19 34	1 24 23										
1520	2 3 51	9 19 43	9 24 5										
1540	5 17 9	9 19 52	6 3 47										
1560	11 0 42	9 20 1	2 8 29										
1580	3 14 11	9 20 10	10 13 11										
1600	7 27 45	9 20 19	6 17 53										
1620	0 11 19	9 20 28	2 22 35										
1640	4 24 50	9 20 37	10 27 16										
1660	9 8 23	9 20 46	7 1 58										
1680	1 21 55	9 20 55											
1700	6 7 37	9 21 4											
1720	10 19 4	9 21 13											
1740	3 2 38	9 21 22											
1760	7 16 9	9 21 31											
1780	11 29 41	9 21 40											
1800	4 13 15	9 21 49											
1820	8 26 49	9 21 58											
1840	1 10 23	9 22 7											
1860	5 23 53	9 22 16											
1880	10 7 44	9 22 25											
1900	2 21 16	9 22 34											
1920	7 4 50	9 22 43											
1940	11 18 24	9 22 52											
1960	4 1 58	9 23 1											
1980	8 14 31	9 23 10											
2000	0 29 5	9 23 19											
2020	5 12 39	9 23 28											
2040	9 26 13	9 23 37											
2060	2 9 47	9 23 46											
2080	6 23 21	9 23 55											
2100	11 6 55	9 24 4											
2120	3 20 29	9 24 13											
2140	8 4 3	9 24 22											
2160	0 17 37	9 24 31											
2180	5 1 11	9 24 40											
2200	9 14 47	9 24 49											
2220	1 28 18	9 24 58											
2240	6 11 52	9 25 7											
2260	10 24 24	9 25 16											
2280	2 8 58	9 25 25											
2300	6 22 32	9 25 34											
2320	11 6 6	9 25 43											
2340	3 19 40	9 25 52											
2360	8 3 14	9 26 1											
2380	0 16 48	9 26 10											
2400	5 0 22	9 26 19											
2420	9 13 56	9 26 28											
2440	1 27 30	9 26 37											
2460	6 11 4	9 26 46											
2480	10 24 38	9 26 55											
2500	3 8 12	9 27 4											
2520	7 21 46	9 27 13											
2540	0 5 20	9 27 22											
2560	4 18 54	9 27 31											
2580	9 2 28	9 27 40											
2600	1 16 2	9 27 49											

Anni expansi	S g m lune	S g m Solis	S g m Saturni	S g m Iovis	S g m Martis	S g m Elongat.	D h m Comunis	S g m Capit	S g m Ar. lune	S g m lati lune	S g m Ar. veneris	S g m Ar. mercurii	S g m Opposit.
1	4 9 23	11 29 56	0 12 13	1 0 20	6 11 17	4 9 38	20 8 49	0 19 20	2 28 43	4 24 43	7 15 2	1 23 47	
2	8 18 56	11 29 31	0 24 27	2 0 41	0 22 44	8 19 14	9 17 38	1 8 40	5 27 27	9 27 24	3 0 3	3 7 42	
3	0 28 9	11 29 16	1 6 41	3 1 2	7 3 51	0 28 53	28 15 10	1 27 59	8 26 10	2 26 8	10 15 5	4 11 40	
b 4	5 20 43	0 0 1	1 18 57	4 1 27	1 14 39	4 20 42	16 23 48	2 17 21	0 7 47	8 8 5	6 0 44	7 8 42	
5	10 0 6	11 29 47	2 1 10	5 1 47	7 26 57	10 9 18	6 8 44	3 6 42	3 6 40	1 6 47	1 15 46	0 2 40	
6	2 9 28	11 29 33	2 13 24	6 2 8	2 8 14	2 9 46	24 6 19	3 26 2	6 5 23	6 4 31	9 1 47	10 26 47	
7	6 18 51	11 29 19	2 25 37	7 2 8	8 19 31	6 19 33	12 15 8	4 15 21	9 4 7	11 4 13	4 15 49	0 20 44	
b 8	11 11 26	0 0 4	2 27 52	8 2 48	3 1 19	11 11 22	2 23 58	5 4 44	0 14 54	4 16 10	0 10 24	2 17 44	
9	3 20 49	11 29 49	3 20 6	9 3 14	9 12 37	3 20 49	21 21 30	5 24 4	3 14 37	9 14 52	7 16 30	4 11 44	
10	8 0 11	11 29 27	4 2 20	10 3 34	3 23 54	8 0 37	11 6 19	6 13 23	6 13 20	2 13 34	3 1 31	6 4 41	
11	0 9 37	11 29 20	4 14 34	11 3 55	10 5 10	0 10 14	30 3 49	7 2 43	9 12 4	7 12 17	10 16 33	7 29 7	
b 12	5 2 8	0 0 27	4 26 49	0 4 21	4 16 49	5 2 3	18 12 40	7 22 6	0 23 51	0 24 14	6 2 11	9 26 0	
13	9 11 31	11 29 50	5 9 3	1 4 41	10 28 16	9 11 40	7 21 28	8 11 26	3 22 34	5 22 47	1 17 13	11 20 7	
14	1 20 54	11 29 39	5 21 16	2 5 1	5 9 34	1 21 18	26 19 2	9 0 45	6 21 17	10 21 30	9 3 14	1 14 4	
15	6 0 17	11 29 22	6 3 30	3 5 22	11 20 51	6 0 46	16 3 49	9 20 5	9 20 1	3 20 22	4 17 16	3 8 1	
b 16	10 20 51	0 0 7	6 15 44	4 5 47	6 2 30	10 22 44	4 12 39	10 9 28	1 1 48	9 2 19	0 2 57	4 4 4	
17	3 2 14	11 29 42	6 27 59	5 6 8	0 13 46	3 2 25	23 10 11	10 28 48	4 0 31	2 1 2	7 17 47	6 29 31	
18	7 11 37	11 29 27	7 10 13	6 6 28	8 24 13	7 11 49	12 18 50	11 18 7	6 20 14	6 29 41	3 2 49	8 23 8	
19	11 27 2	11 29 23	7 22 26	7 6 49	1 6 30	11 21 36	2 3 44	0 7 27	9 27 57	11 28 27	10 18 0	10 17 4	

Januarius

Dies	Saturnus			Jupiter			Mars			Sol			Luna			Elongacio			Caput			Dr.			Arg. lat. lune			Arg. veneris			Arg. mercurii		
	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m
19 4 13 Circ.	0	0	2	0	0	5	0	0	31	0	0	59	0	13	11	0	12	11	0	0	3	0	13	4	0	13	14	0	0	37	0	3	6
8 3 8 St	0	0	4	0	0	10	0	1	3	0	1	58	0	26	21	0	24	23	0	0	6	0	26	8	0	26	28	0	1	14	0	6	13
O	0	0	6	0	0	15	0	1	34	0	2	57	1	9	31	1	6	34	0	0	10	1	9	13	1	9	41	0	1	51	0	9	19
In	0	0	8	0	0	20	0	2	6	0	3	57	1	22	42	1	18	46	0	0	13	1	22	16	1	22	55	0	2	28	0	12	26
16 · 16 5 24 Ep.	0	0	10	0	0	25	0	2	37	0	4	56	2	5	52	2	0	57	0	0	16	2	5	20	2	6	9	0	3	5	0	15	32
7 14 46 E	0	0	12	0	0	30	0	3	9	0	5	55	2	19	3	2	13	9	0	0	19	2	18	23	2	19	23	0	3	42	0	18	38
Pi	0	0	14	0	0	35	0	3	40	0	6	54	3	2	14	2	25	20	0	0	22	3	1	27	3	2	36	0	4	19	0	21	45
13 1 26 St	0	0	16	0	0	40	0	4	12	0	7	53	3	15	25	3	7	32	0	0	25	3	14	31	3	15	50	0	4	56	0	24	51
2 9 46 Bi	0	0	18	0	0	45	0	4	43	0	8	52	3	28	35	3	19	43	0	0	29	3	27	35	3	29	4	0	5	33	0	27	58
14 2 31 Ve	0	0	20	0	0	50	0	5	15	0	9	51	4	11	46	4	1	54	0	0	32	4	10	39	4	12	18	0	6	10	1	1	4
Di	0	0	22	0	0	55	0	5	46	0	10	51	4	24	56	4	14	6	0	0	35	4	23	43	4	25	31	0	6	47	1	4	10
18 [illegible] Tat	0	0	24	0	1	0	0	6	17	0	11	50	5	8	7	4	26	17	0	0	38	5	6	47	5	8	45	0	7	24	1	7	17
9 23 1 Hi	0	0	26	0	1	5	0	6	49	0	12	49	5	21	18	5	8	29	0	0	41	5	19	51	5	21	59	0	8	1	1	10	23
Fe	0	0	28	0	1	10	0	7	20	0	13	48	6	4	28	5	20	40	0	0	44	6	2	55	6	5	13	0	8	38	1	13	30
17 19 23 Li	0	0	30	0	1	15	0	7	52	0	14	47	6	17	39	6	2	52	0	0	48	6	15	58	6	18	26	0	9	14	1	16	36
Mar	0	0	32	0	1	20	0	8	23	0	15	46	7	0	49	6	15	3	0	0	51	6	29	2	7	1	40	0	9	52	1	19	42
5 3 [illegible] Antho	0	0	34	0	1	25	0	8	55	0	16	45	7	13	59	6	27	14	0	0	54	7	12	6	7	14	54	0	10	29	1	22	49
12 11 36 Pri	0	0	36	0	1	30	0	9	26	0	17	44	7	27	9	7	9	26	0	0	57	7	25	10	7	28	8	0	11	6	1	25	55
Sra	0	0	38	0	1	35	0	9	[illegible]	0	18	44	8	10	21	7	21	37	0	1	0	8	8	14	8	11	21	0	11	43	1	29	2
1 1 Fab	0	0	40	0	1	40	0	10	29	0	19	43	8	23	32	8	3	49	0	1	4	8	21	18	8	24	35	0	12	20	2	2	8
9 14 23 Ang	0	0	42	0	1	45	0	11	[illegible]	0	20	42	9	6	42	8	16	0	0	1	7	9	4	22	9	7	49	0	12	57	2	5	14
Vin	0	0	44	0	1	50	0	11	31	0	21	41	9	19	53	8	28	12	0	1	10	9	17	26	9	21	3	0	13	34	2	8	21
Tem	0	0	46	0	1	55	0	12	3	0	22	40	10	3	3	9	10	23	0	1	13	10	0	30	10	4	16	0	14	11	2	11	27
14 3 26 Ti	0	0	48	0	2	0	0	12	34	0	23	39	10	16	14	9	22	35	0	1	16	10	13	34	10	17	30	0	14	48	2	14	34
6 14 26 Pau	0	0	50	0	2	5	0	13	6	0	24	38	10	29	24	10	4	46	0	1	19	10	26	37	11	0	44	0	15	25	2	17	40
14 5 1 Po	0	0	52	0	2	10	0	13	37	0	25	38	11	12	34	10	16	58	0	1	22	11	9	41	11	13	58	0	16	2	2	20	46
3 10 44 No	0	0	54	0	2	15	0	14	8	0	26	37	11	25	46	10	29	9	0	1	26	11	22	45	11	27	12	0	16	39	2	23	53
11 20 6 Bi	0	0	56	0	2	20	0	14	40	0	27	36	0	8	56	11	11	20	0	1	29	0	5	49	0	10	25	0	17	16	2	26	59
Le	0	0	58	0	2	25	0	15	11	0	28	35	0	22	7	11	23	32	0	1	32	0	18	53	0	23	39	0	17	53	3	0	6
19 22 4 Lu	0	1	0	0	2	30	0	15	43	0	29	34	1	5	18	0	5	43	0	1	35	1	1	57	1	6	53	0	18	30	3	3	12
Me	0	1	2	0	2	35	0	16	14	0	0	33	1	18	28	0	17	55	0	1	39	1	15	1	1	10	7	0	19	7	3	6	18

Coniunctiones

Februarius

Dies	Saturnus			Jupiter			Mars			Sol			Luna			Elongatio			Caput			Argumentum lune			Argumentum latitudinis lune			Argumentum veneris			Argumentum mercurii		
	s	g	m	s	g	m	s	g	m	s	g	m	s	g	m	s	g	m	s	g	m	s	g	m	s	g	m	s	g	m	s	g	m
Bri (8 19 23)	0	1	4	0	2	40	0	16	41	1	1	33	2	1	38	1	0	6	0	1	41	1	20	5	2	3	20	0	19	44	3	9	18
pur	0	1	6	0	2	45	0	17	17	1	2	32	2	14	49	1	12	17	0	1	44	2	11	9	2	16	34	0	20	21	3	12	30
bla (16 8 22)	0	1	8	0	2	50	0	17	49	1	3	31	2	28	0	1	24	29	0	1	47	2	24	13	2	29	48	0	20	58	3	15	[illegible]
ſius	0	1	10	0	2	55	0	18	21	1	4	30	3	11	10	2	6	41	0	1	51	3	7	16	3	13	2	0	21	35	3	18	41
ag (7 8 39)	0	1	12	0	3	0	0	18	52	1	5	29	3	24	21	2	18	52	0	1	54	3	20	20	3	26	14	0	22	12	3	21	40
dor (15 11 23)	0	1	14	0	3	5	0	19	23	1	6	28	4	7	32	3	1	4	0	1	57	4	3	24	4	9	29	0	22	49	3	24	46
fe (2 22 21)	0	1	16	0	3	10	0	19	55	1	7	27	4	20	42	3	13	15	0	2	1	4	16	28	4	22	43	0	23	26	3	28	2
bru	0	1	18	0	3	15	0	20	26	1	8	26	4	3	53	3	25	27	0	2	4	4	29	32	5	5	57	0	24	3	4	1	14
ap (10 12 23)	0	1	20	0	3	20	0	20	58	1	9	26	4	17	3	4	7	38	0	2	7	5	12	36	5	19	10	0	24	40	4	4	17
ſto (18 22 31)	0	1	22	0	3	25	0	21	29	1	10	25	5	0	14	4	19	50	0	2	10	5	25	40	6	2	24	0	25	17	4	7	22
la	0	1	24	0	3	30	0	22	1	1	11	24	5	13	24	5	2	0	0	2	13	6	8	44	6	17	28	0	25	54	4	10	28
ſti (4 12 46)	0	1	26	0	3	35	0	22	32	1	12	23	5	26	35	5	14	12	0	2	16	6	21	48	6	28	52	0	26	31	4	13	34
ca	0	1	28	0	3	40	0	23	4	1	13	22	6	9	46	5	26	23	0	2	20	7	4	52	7	12	5	0	27	8	4	16	41
ra (14 7 9)	0	1	30	0	3	45	0	23	35	1	14	21	6	22	56	6	8	35	0	2	23	7	17	55	7	25	19	0	27	45	4	19	48
let (8 12 1)	0	1	32	0	3	50	0	24	6	1	15	20	7	6	7	6	20	46	0	2	26	8	0	59	8	8	33	0	28	22	4	22	54
iu	0	1	34	0	3	55	0	24	38	1	16	20	7	19	17	7	2	58	0	2	29	8	14	3	8	21	47	0	28	59	4	26	1
li (12 18)	0	1	36	0	3	59	0	25	9	1	17	19	8	2	28	7	15	10	0	2	33	8	27	7	9	5	1	0	29	36	4	29	7
ton (1 16 46)	0	1	38	0	4	4	0	25	41	1	18	18	8	15	39	7	27	22	0	2	36	9	10	11	9	18	14	1	0	13	5	2	14
um	0	1	40	0	4	9	0	26	12	1	19	17	8	28	49	8	9	33	0	2	39	9	23	14	10	1	28	1	0	50	5	4	20
ige (9 11 19)	0	1	42	0	4	14	0	26	44	1	20	16	9	12	0	8	21	44	0	2	42	10	6	19	10	14	42	1	1	27	5	8	26
tur	0	1	44	0	4	19	0	27	15	1	21	15	9	25	10	9	3	56	0	2	45	10	19	23	10	27	56	1	2	4	5	11	32
pe (14 10 11)	0	1	46	0	4	24	0	27	47	1	22	14	10	8	21	9	16	8	0	2	48	11	2	27	11	11	9	1	2	41	5	14	39
trũ	0	1	48	0	4	29	0	28	18	1	23	14	10	21	32	9	28	19	0	2	51	11	15	31	11	24	23	1	3	18	5	17	46
ma (6 2 18)	0	1	50	0	4	34	0	28	49	1	24	13	11	4	42	10	10	31	0	2	54	11	28	35	0	7	37	1	3	55	5	20	53
thi (16 13 19)	0	1	52	0	4	39	0	29	21	1	25	12	11	17	53	10	22	42	0	2	58	0	11	38	0	20	51	1	4	32	5	23	59
am (3 20 48)	0	1	54	0	4	44	0	29	52	1	26	11	0	1	3	11	4	54	0	3	1	0	24	42	1	4	4	1	5	9	5	28	4
m	0	1	56	0	4	49	1	0	24	1	27	10	0	14	14	11	17	5	0	3	4	1	7	46	1	17	18	1	5	46	6	0	11
x (11 8 22)	0	1	58	0	4	54	1	0	55	1	28	9	0	27	24	11	29	17	0	3	7	1	20	50	2	0	32	1	6	23	6	3	18

Nouilunia

Martius

Dies	Saturnus S	G	M	Jupiter S	G	M	Mars S	G	M	Sol S	G	M	Luna S	G	M	Elongatio S	G	M	Caput S	G	M	Argumentum lune S	G	M	Argumentum latitudinis S	G	M	Argumentum veneris S	G	M	Argumentum mercurii S	G	M
ar (19 0 12)	0	2	1	0	4	59	1	1	27	1	29	8	2	10	37	0	11	21	0	3	11	2	3	58	2	13	56	1	6	59	6	6	24
cc	0	2	3	0	5	4	1	1	58	2	0	7	2	23	46	0	23	39	0	3	14	2	16	58	2	26	29	1	7	36	6	9	31
us (8 18 13)	0	2	5	0	5	9	1	2	31	2	1	7	3	6	56	1	5	49	0	3	17	3	0	2	3	9	13	1	8	13	6	12	37
tris	0	2	7	0	5	14	1	3	1	2	2	6	3	20	11	1	17	59	0	3	20	3	13	6	3	6	21	1	8	50	6	15	45
la (16 5 10)	0	[illegible]	9	0	5	19	1	3	33	2	3	5	4	3	28	2	0	14	0	3	23	3	26	10	4	19	41	1	9	27	6	18	50
cc (5 13 17)	0	2	11	0	5	24	1	4	4	2	4	4	4	16	39	2	12	24	0	3	27	4	9	13	4	3	17	1	10	4	6	21	56
bo (13 22 26)	0	2	13	0	5	29	1	4	4	2	5	3	4	29	49	2	24	21	0	3	30	4	22	15	5	16	8	1	10	41	6	25	3
de (2 11 44)	0	2	15	0	5	34	1	5	37	2	6	2	5	12	0	3	6	41	0	3	33	5	5	21	5	29	23	1	11	18	6	28	9
a	0	2	17	0	5	39	1	5	7	2	7	1	5	26	10	3	18	58	0	3	36	5	18	27	5	12	16	1	11	55	7	1	14
ta (10 4 30)	0	2	19	0	5	44	1	6	38	2	8	1	6	9	10	4	1	10	0	3	39	6	1	29	6	25	50	1	12	32	7	4	22
k.	0	2	21	0	5	49	1	6	10	2	9	0	6	22	31	4	13	21	0	3	42	6	14	33	6	9	3	1	13	9	7	7	28
gre (18 13 5)	0	2	23	0	5	54	1	7	41	2	10	59	7	5	43	4	25	33	0	3	46	6	27	37	7	2	19	1	13	46	7	10	37
go	0	2	25	0	5	59	1	7	13	2	11	58	7	18	53	5	7	44	0	3	49	7	10	41	7	5	3	1	14	23	7	13	41
lo (7 3 37)	0	2	27	0	6	4	1	8	44	2	12	57	8	1	53	5	19	51	0	3	52	7	23	47	8	18	41	1	15	0	7	16	47
o (17 12 40)	0	2	29	0	6	9	1	8	17	2	13	56	8	28	14	6	2	7	0	3	55	8	6	49	8	2	58	1	15	37	7	19	54
tur (4 20 25)	0	2	31	0	6	14	1	9	17	2	14	55	8	11	14	6	14	18	0	3	58	8	19	52	9	17	12	1	16	14	7	23	0
ge	0	2	33	0	6	29	1	9	18	2	15	55	9	24	27	6	26	30	0	3	1	9	2	56	9	28	26	1	16	51	7	26	7
dud (12 17 13)	0	2	35	0	6	34	1	10	50	2	16	54	9	7	36	7	8	41	0	4	7	9	2	0	9	11	20	1	17	28	7	29	13
ab	0	2	37	0	6	39	1	11	21	2	17	53	10	20	41	7	20	53	0	4	8	9	10	58	10	27	13	1	18	5	8	2	19
ba (1 8 47)	0	2	39	0	6	34	1	11	53	2	18	52	10	4	11	8	3	4	0	4	12	10	8	8	10	8	7	1	18	42	8	5	26
be	0	2	41	0	6	49	1	12	24	2	19	51	11	11	28	8	15	16	0	4	14	10	2	12	11	21	20	1	19		8	8	32
ne (9 3 37)	0	2	43	0	6	44	1	12	56	2	20	50	11	0	28	8	27	27	0	4	11	11	12	6	11	4	31	1	19	56	8	11	39
lu (12 1 13)	0	2	45	0	6	49	1	13	27	2	21	49	0	13	49	9	9	38	0	4	21	11	27	20	0	18	44	1	20	33	8	14	47
cta (5 13 13)	0	2	47	0	6	54	1	14	59	2	22	49	0	26	0	9	21	50	0	4	24	0	8	28	0	1	2	1	21	10	8	17	51
ma (14 20 57)	0	2	49	0	6	59	1	14	30	2	23	48	0	10	21	10	4	1	0	4	27	0	21	28	1	14	26	1	21	47	8	20	58
ri	0	2	51	0	7	4	1	15	1	2	24	47	1	23	31	10	16	13	0	4	30	1	4	31	1	27	29	1	22	24	8	24	4
d (3 a pl)	0	2	53	0	7	9	1	15	33	2	25	46	1	6	44	10	28	24	0	4	33	1	11	31	1	10	43	1	23	1	8	27	11
ge (11 21 13)	0	2	55	0	7	14	1	16	4	2	26	45	2	19	44	11	10	36	0	4	36	1	0	39	2	28	47	1	23	38	9	0	17
m	0	2	57	0	7	19	1	16	36	2	27	44	2	2	53	11	22	45	0	4	40	2	23	43	2	7	11	1	24	17	9	3	33
tu	0	2	59	0	7	24	1	17	7	2	28	43	3	17	53	0	4	57	0	4	43	2		41	3	20	24	1	24	52	9	6	30
re	0	3	1	0	7	29	1	17	39	2	29	42	3	1	53	0	17	11	0	4	47	3		11	3	2	58	1	25	29	9	9	36

signa gradus minuta (repeated beneath each column)

Coniunctiones xi

Junius

Dies	Saturni S	g	m	Jupiter S	g	m	Mars S	g	m	Sol S	g	m	Luna S	g	m	Elongatio S	g	m	Caput S	g	m	Argumentum lune S	g	m	Argumentum latitudinis S	g	m	Argumentum veneris S	g	m	Argumentum mercurii S	g	m
16 50 Nic	0	5	5	0	12	38	2	19	40	4	29	44	6	22	44	1	22	55	0	8	3	6	5	43	7	0	42	3	3	43	3	22	3
5 13 38 mar	0	5	8	0	12	43	2	20	11	5	0	58	7	5	19	2	5	7	0	8	6	6	18	47	7	14	5	3	4	20	3	25	20
13 12 7 e	0	5	10	0	12	48	2	20	42	5	1	47	7	19	10	2	17	18	0	8	9	7	2	0	7	27	19	3	4	57	3	28	26
xxx	0	5	12	0	12	53	2	21	14	5	2	47	8	2	20	2	29	30	0	8	12	7	15	4	8	10	33	3	5	35	4	1	52
2 6 26 bo	0	5	14	0	12	58	2	21	41	5	3	46	8	15	31	3	11	42	0	8	16	7	28	8	8	23	47	3	6	11	4	4	29
m	0	5	16	0	13	3	2	22	17	5	4	41	8	28	42	3	23	54	0	8	19	8	11	12	9	7	0	3	6	48	4	7	41
10 21 dat	0	5	18	0	13	8	2	22	48	5	5	44	9	11	52	4	6	6	0	8	22	8	24	16	9	20	14	3	7	24	4	10	52
18 20 11 iul	0	5	20	0	13	13	2	23	20	5	6	43	9	25	3	4	18	18	0	8	25	9	7	20	10	3	28	3	8	2	4	13	58
p	0	5	22	0	13	18	2	23	51	5	7	42	10	8	13	5	0	30	0	8	28	9	20	24	10	16	42	3	8	39	4	17	4
7 3 38 im	0	5	24	0	13	23	2	24	23	5	8	41	10	21	24	5	12	42	0	8	32	10	3	28	10	29	56	3	9	16	4	20	11
14 12 38 ba	0	5	26	0	13	28	2	24	55	5	9	40	11	4	35	5	25	54	0	8	35	10	16	32	11	13	9	3	9	53	4	23	17
ce	0	5	28	0	13	33	2	25	27	5	10	39	11	17	41	6	7	6	0	8	38	10	29	35	11	26	23	3	10	30	4	26	24
4 1 59 xi	0	5	30	0	13	38	2	25	57	5	11	38	0	0	46	6	19	18	0	8	41	11	12	39	0	9	37	3	11	7	4	29	34
m	0	5	32	0	13	43	2	26	28	5	12	37	0	14	6	7	1	30	0	8	44	11	25	43	0	23	51	3	11	44	5	2	36
12 10 47 vi	0	5	34	0	13	48	2	27	0	5	13	36	0	27	17	7	14	42	0	8	47	0	8	47	1	6	4	3	12	20	5	5	43
be	0	5	36	0	13	53	2	27	31	5	14	31	1	10	27	7	26	54	0	8	51	0	21	51	1	19	18	3	12	57	5	8	49
1 3 52 cg	0	5	38	0	13	58	2	28	3	5	15	34	1	23	38	8	9	6	0	8	54	1	4	55	2	2	32	3	13	34	5	11	56
9 17 30 mar	0	5	40	0	14	3	2	28	34	5	16	34	2	6	49	8	21	18	0	8	57	1	17	59	2	15	46	3	14	11	5	14	2
17 4 8 pro	0	5	42	0	14	8	2	29	6	5	17	33	2	19	49	9	3	30	0	9	0	2	1	3	2	28	59	3	14	48	5	18	8
6 10 21 thas	0	5	44	0	14	13	2	29	37	5	18	32	3	3	10	9	15	42	0	9	3	2	14	7	3	12	13	3	15	25	5	21	17
al	0	5	46	0	14	18	3	0	8	5	19	31	3	16	20	9	27	54	0	9	6	2	27	11	3	25	27	3	16	2	5	24	21
14 4 18 san	0	5	48	0	14	23	3	0	40	5	20	30	3	29	31	10	10	6	0	9	10	3	10	17	4	8	41	3	16	39	5	27	28
3 22 40 ti	0	5	50	0	14	28	3	1	11	5	21	29	4	12	42	10	22	18	0	9	13	3	23	18	4	21	54	3	17	16	6	0	34
lo	0	5	52	0	14	33	3	1	43	5	22	28	4	25	52	11	4	30	0	9	16	4	6	22	5	5	8	3	17	53	6	3	40
11 17 22 la	0	5	54	0	14	38	3	2	14	5	23	28	5	9	3	11	16	42	0	9	19	4	19	26	5	18	22	3	18	30	6	6	49
iq	0	5	56	0	14	43	3	2	46	5	24	27	5	22	13	11	28	54	0	9	23	5	2	30	6	1	36	3	19	7	6	9	53
19 18 43 do	0	5	58	0	14	48	3	3	17	5	25	26	6	5	24	0	11	6	0	9	26	5	15	34	6	14	49	3	19	44	6	13	0
le	0	6	0	0	14	53	3	3	48	5	26	24	6	18	35	0	23	18	0	9	29	5	28	38	6	28	3	3	20	21	6	16	6
8 2 58 pe	0	6	2	0	14	58	3	4	20	5	27	24	7	1	45	1	5	30	0	9	33	6	11	42	7	11	17	3	20	58	6	19	12
16 10 47 pau	0	6	4	0	15	3	3	4	51	5	28	23	7	14	56	1	17	42	0	9	35	6	24	46	7	24	31	3	21	31	6	22	19

Magnus

Dies	Saturnus			Jupiter			Mars			Sol			Luna			Elongatio			Caput			Argumentum lune			Argumentum latitudinis			Argumentum veneris			Argumentum mercurii		
	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m	S	g	m
8 10 57 Ell	0	4	3	0	10	4	2	3	21	3	29	5	5	4	21	1	5	4	0	6	24	4	20	45	5	10	41	2	14	36	0	14	55
16 20 26 zig	0	4	5	0	10	9	2	3	56	4	0	15	5	17	31	1	17	14	0	6	28	5	3	56	5	23	49	2	14	13	0	19	1
5 3 33 cur	0	4	7	0	10	13	2	4	28	4	1	14	6	0	44	1	29	26	0	6	30	5	16	49	6	7	13	2	17	50	0	22	7
13 22 28 got	0	4	9	0	10	18	2	4	59	4	2	13	6	13	22	2	11	37	0	6	33	6	0	4	6	20	26	2	16	27	0	25	14
flor	0	4	11	0	10	23	2	5	31	4	3	12	6	27	3	2	23	48	0	6	36	6	13	7	7	3	40	2	14	4	0	28	20
2 16 11 io	0	4	13	0	10	28	2	6	2	4	4	11	7	10	14	3	4	49	0	6	40	6	28	11	7	16	54	2	17	41	1	1	27
bā	0	4	15	0	10	33	2	6	33	4	5	11	7	23	24	3	18	10	0	6	44	7	9	14	8	0	8	2	18	18	1	4	33
10 10 45 sta	0	4	17	0	10	38	2	7	5	4	6	10	8	6	51	3	29	24	0	6	47	7	22	19	8	13	21	2	18	55	1	7	39
mf	0	4	19	0	10	43	2	7	36	4	7	9	8	19	41	4	11	34	0	6	50	8	4	23	8	26	31	2	19	23	1	10	44
18 12 4 e	0	4	21	0	10	48	2	8	8	4	8	8	9	2	56	4	23	56	0	6	54	8	18	27	9	9	49	2	20	9	1	13	42
7 20 42 pi	0	4	23	0	10	53	2	8	39	4	9	7	9	16	6	5	5	57	0	6	57	9	1	31	9	23	3	2	20	56	1	16	49
ne	0	4	25	0	10	58	2	9	11	4	10	6	9	29	17	5	18	8	0	6	50	9	14	31	10	6	16	2	21	23	1	20	4
17 3 23 ser	0	4	27	0	11	3	2	9	42	4	11	5	10	12	28	6	0	19	0	7	3	9	27	39	10	19	30	2	22	19	1	23	11
4 12 37 z	0	4	29	0	11	8	2	10	14	4	12	5	10	25	38	6	12	30	0	7	6	10	10	43	11	2	44	2	22	37	1	26	18
sdf	0	4	31	0	11	13	2	10	45	4	13	4	11	8	49	6	24	41	0	7	9	10	23	46	11	15	44	2	23	14	1	29	24
12 20 17 ma	0	4	33	0	11	18	2	11	16	4	14	3	11	21	59	7	6	42	0	7	12	10	26	40	11	29	11	2	23	51	2	2	31
mb	0	4	35	0	11	23	2	11	48	4	15	2	0	5	10	7	19	3	0	7	14	11	19	54	[illegible]	[illegible]	24	2	24	28	2	4	37
1 14 47 m	0	4	37	0	11	28	2	12	19	4	16	1	0	18	21	8	1	14	0	7	18	0	2	48	0	27	39	2	27	4	2	8	43
9 6 33 ac	0	4	39	0	11	33	2	12	51	4	17	0	1	1	31	8	14	30	0	7	21	0	16	2	1	8	43	2	27	44	2	11	50
17 20 33 se	0	4	41	0	11	38	2	13	22	4	17	59	1	14	43	8	26	41	0	7	24	0	29	6	1	22	7	2	26	19	2	14	56
n	0	4	43	0	11	43	2	13	53	4	18	59	1	27	52	9	8	52	0	7	27	1	12	10	2	4	20	2	26	56	2	18	3
6 3 21 e	0	4	45	0	11	48	2	14	25	4	19	58	2	11	3	9	21	3	0	7	31	1	25	14	2	16	34	2	27	33	2	21	9
14 16 36 te	0	4	47	0	11	53	2	14	57	4	20	57	2	24	13	10	3	14	0	7	34	2	8	18	3	1	48	2	28	10	2	24	16
net	0	4	49	0	11	58	2	15	28	4	21	56	3	7	24	10	14	36	0	7	38	2	21	22	3	15	2	2	28	47	2	27	22
3 8 31 vr	0	4	51	0	12	3	2	15	59	4	22	55	3	20	35	10	27	37	0	7	41	3	4	27	3	28	17	2	29	24	3	0	28
bā	0	4	53	0	12	8	2	16	31	4	23	54	4	3	45	11	9	48	0	7	44	3	17	29	4	11	38	3	0	1	3	3	34
11 2 37 m	0	4	55	0	12	13	2	17	2	4	24	53	4	16	56	11	21	59	0	7	47	4	0	33	4	24	43	3	0	38	3	6	41
pe	0	4	57	0	12	18	2	17	34	4	25	53	5	0	6	0	4	10	0	7	50	4	13	37	5	7	57	3	1	15	3	9	48
14 8 49 de	0	4	59	0	12	23	2	18	5	4	26	52	5	13	17	0	16	21	0	7	53	4	26	41	5	21	10	3	1	52	3	12	54
8 19 10 mr	0	5	1	0	12	28	2	18	39	4	27	51	5	26	28	0	28	32	0	7	56	5	9	41	6	4	24	3	2	29	3	16	0
pā	0	5	3	0	12	33	2	19	8	4	28	50	6	9	38	1	10	43	0	7	59	5	21	49	6	17	38	3	3	6	3	19	7

Ion. bē

0 4 37

Augustus

Dies	Saturni S g m	Jupiter S g m	Martis S g m	Sol S g m	Luna S g m	Elongat. S g m	Caput S g m	Arg. lune S g m	Arg. latitudinis S g m	Arg. veneris S g m	Arg. mercurii S g m
13 18 29 Pe	0 4 8	0 14 42	3 21 38	6 29 47	9 16 38		0 11 11	8 22 51	9 21 51	4 11 19	10 1 44
Stef	0 4 10	0 14 51	3 22 9	4 0 16	9 29 51		0 11 20	9 7 51	10 11 5	4 11 56	10 4 48
2 11 41 Stef	0 4 12	0 14 52	3 22 50	4 1 47	10 12 51		0 11 21	9 18 19	10 22 19	4 18 33	10 7 14
Jsth	0 4 14	0 14 59	3 23 12	4 2 44	10 26 6		0 11 26	10 2 3	11 7 33	4 19 10	10 11 0
10 1 38 Os	0 4 16	0 15 2	3 23 54	4 3 13	11 9 14		0 11 29	10 17 7	11 20 41	4 19 41	10 16 6
18 11 22 Sir	0 4 18	0 15 9	3 24 17	4 4 12	11 22 24		0 11 33	10 28 11	0 4 1	4 20 24	10 11 12
9 18 20 Do	0 4 20	0 15 12	3 25 6	4 5 11	0 5 38		0 11 36	11 11 17	0 11 17	4 21 1	10 20 18
C	0 4 22	0 15 14	3 27 8	4 6 11	0 18 58		0 11 38	11 24 19	1 [illegible] 29	4 21 38	10 22 24
14 13 13 Ro	0 4 24	0 15 22	3 [illegible] 49	4 7 10	1 1 49		0 11 42	0 7 23	1 13 42	4 22 17	10 26 30
Lau	0 4 26	0 15 29	3 26 52	4 8 9	1 17 10		0 11 41	0 20 21	1 26 51	4 22 52	10 29 36
6 6 48 Ti	0 4 28	0 15 32	3 [illegible] 12	4 9 8	1 28 21		0 11 49	1 3 30	2 10 11	4 23 29	11 2 4
b²	0 4 30	0 15 34	3 2[illegible] 23	4 10 9	2 11 31		0 11 52	1 16 34	2 22 51	4 24 6	11 7 48
12 14 6 Yp	0 4 32	0 15 42	3 [illegible] 51	4 11 46	2 24 44		0 11 57	1 18 38	3 7 9	4 24 44	11 8 54
Eus	0 4 34	0 15 49	3 28 26	4 12 41	3 4 52		0 11 58	2 2 44	3 20 23	4 21 20	11 12 0
1 3 20 Asp	0 4 36	0 15 52	3 28 48	4 13 41	3 21 3		0 12 1	2 17 46	4 2 51	4 27 11	11 17 6
9 12 22 a	0 4 38	0 15 54	3 29 29	4 14 44	4 4 13		0 12 4	2 28 10	4 16 51	4 26 34	11 18 12
14 19 29 O	0 4 40	0 19 2	4 29 1	4 15 43	4 14 34		0 12 8	3 11 54	5 0 5	4 27 11	11 21 18
6 6 8 a	0 4 42	0 19 4	4 0 35	4 16 42	5 0 34		0 12 11	3 24 58	5 13 19	4 21 48	11 24 23
ga	0 4 44	0 19 12	4 0 4	4 14 41	5 13 41		0 12 14	4 8 2	5 27 51	4 28 27	11 21 29
16 11 29 Pri	0 4 46	0 19 19	4 1 37	4 18 40	5 26 51		0 12 11	4 21 6	6 9 10	4 29 2	0 0 41
ti	0 4 48	0 19 22	4 1 6	4 19 39	6 10 6		0 12 20	5 4 10	6 22 23	4 29 39	0 3 51
3 6 23 ti	0 4 50	0 19 24	4 2 38	4 20 38	6 23 14		0 12 23	5 17 14	7 5 36	7 0 16	0 6 51
11 22 38 mo	0 4 52	0 19 32	4 2 9	4 21 38	4 6 24		0 12 27	6 0 18	7 18 49	7 0 53	0 10 2
bar	0 4 54	0 19 34	4 49	4 22 34	4 19 38		0 12 30	6 13 22	8 2 2	7 1 30	0 13 8
19 12 40 tdo	0 4 56	0 19 42	4 12	4 23 36	8 2 58		0 12 33	6 26 34	8 17 17	7 2 7	0 16 14
8 19 26 lo	0 4 58	0 19 49	4 44	4 24 31	8 17 19		0 12 36	7 9 28	8 28 28	7 2 44	0 19 20
Ruf	0 8 0	0 19 52	4 17	4 25 32	8 29 10		0 12 39	7 22 33	9 12 11	7 3 21	0 22 26
16 8 47 Au	0 8 2	0 19 54	4 41	4 26 33	9 12 20		0 12 42	8 5 36	9 21 24	7 3 58	0 25 32
Col	0 8 4	0 20 2	4 18	4 27 32	9 25 31		0 12 46	8 18 44	10 8 51	7 4 35	0 28 38
7 0 29 Au	0 8 6	0 20 4	4 49	4 28 32	10 8 41		0 12 49	9 1 44	10 21 51	7 5 12	1 1 44
13 10 21 ta	0 8 8	0 20 12	4 21	4 29 31	10 21 52		0 12 52	9 14 48	11 7 48	7 5 49	1 4 50

Iulius

Dies	Saturni S g m	Iupiter S g m	Martis S g m	Sol S g m	Luna S g m	[illegible] S g m	Caput S g m	Argumentum lune S g m	Argumentum latitudinis S g m	Argumentum veneris S g m	Argumentum [illegible] S g m
7 21 22 Iul	0 6 6	0 15 8	3 5 53	5 29 23	7 28 6	2 10 30	0 9 38	7 7 48	8 7 41	3 22 12	6 27 8
pro	0 6 8	0 15 13	3 5 48	6 0 22	8 11 17	2 22 41	0 9 42	7 20 12	8 20 19	3 22 49	6 28 14
13 2 11 tes	0 6 10	0 15 16	3 6 26	6 1 22	8 24 29	3 4 12	0 9 41	8 3 55	9 4 13	3 22 26	7 1 20
2 21 8 pro	0 6 12	0 15 23	3 6 47	6 2 20	9 7 38	3 11 3	0 9 39	8 16 18	9 11 21	3 24 3	7 4 26
co	0 6 16	0 15 28	3 7 29	6 3 20	9 20 49	3 24 14	0 9 52	9 0 1	10 0 41	3 24 49	7 7 23
10 13 3 pi	0 6 18	0 15 33	3 8 0	6 4 29	10 3 49	4 11 27	0 9 55	9 13 4	10 13 54	3 27 11	7 10 38
vil	0 6 20	0 15 38	3 8 31	6 5 25	10 17 10	4 23 27	0 9 58	9 26 7	10 27 8	3 28 24	7 13 44
18 3 31 kir	0 6 22	0 15 43	3 9 3	6 6 27	11 0 20	5 5 48	0 10 1	10 9 10	11 10 23	4 1 31	7 16 50
9 12 31 li	0 6 24	0 15 48	3 9 34	6 7 26	11 13 31	5 17 49	0 10 4	10 22 14	11 23 36	4 2 8	7 19 56
17 23 43 fra	0 6 26	0 15 53	3 10 6	6 8 26	11 26 41	6 0 0	0 10 7	11 5 11	0 6 50	4 2 41	7 23
be	0 6 28	0 15 58	3 10 37	6 9 27	0 9 52	6 12 11	0 10 10	11 18 20	0 20 4	4 2 22	7 26 8
4 14 22 ne	0 6 30	0 16 3	3 11 9	6 10 28	0 23 3	6 24 36	0 10 13	0 1 23	1 3 18	4 2 59	7 29 14
mar	0 6 32	0 16 8	3 11 40	6 11 23	1 6 13	7 6 41	0 10 16	0 14 26	1 16 33	4 3 36	8 2 20
gur	0 6 34	0 16 13	3 12 12	6 12 22	1 19 34	7 18 58	0 10 20	0 27 30	1 29 46	4 4 13	8 5 26
12 1 30 d	0 6 36	0 16 16	3 12 43	6 13 10	2 2 34	8 1 9	0 10 24	1 9 42	2 13 0	4 4 50	8 8 33
1 16 8 post	0 6 38	0 16 23	3 13 16	6 14 9	2 15 51	8 13 20	0 10 27	1 22 51	2 26 14	4 5 27	8 11 38
9 3 16 al	0 6 40	0 16 28	3 13 40	6 15 9	2 28 46	8 25 31	0 10 29	2 5 58	3 9 28	4 5 54	8 14 44
14 10 32 ar	0 6 42	0 16 33	3 14 17	6 16 8	3 12 6	9 7 42	0 10 31	2 18 51	3 22 42	4 6 31	8 17 50
6 19 4 nol	0 6 44	0 16 38	3 14 49	6 17 7	3 25 17	9 19 53	0 10 34	3 1 55	4 5 56	4 7 8	8 20 56
fus	0 6 46	0 16 43	3 15 20	6 18 6	4 8 27	10 2 4	0 10 37	3 14 59	4 19 10	4 7 45	8 24 2
15 19 31 brig	0 6 48	0 16 48	3 15 52	6 19 4	4 21 38	10 14 18	0 10 40	3 28 2	5 2 24	4 8 22	8 27 8
marg	0 6 50	0 16 52	3 16 23	6 20 4	5 4 48	10 26 29	0 10 43	4 11 6	5 15 38	4 8 59	9 0 14
3 18 18 ab	0 6 52	0 16 57	3 16 55	6 21 3	5 17 49	11 8 40	0 10 46	4 24 10	5 28 53	4 9 36	9 3 20
cus	0 6 54	0 17 2	3 17 26	6 22 3	6 1 10	11 20 51	0 10 49	5 7 14	6 12 6	4 10 13	9 6 26
11 8 14 la	0 6 56	0 17 7	3 17 57	6 23 2	6 14 20	0 3 2	0 10 52	5 20 18	6 25 20	4 10 50	9 9 32
co	0 6 58	0 17 12	3 18 29	6 24 1	6 27 31	0 15 13	0 10 56	6 3 21	7 8 34	4 11 27	9 12 38
19 8 0 bi	0 7 0	0 17 17	3 19 0	6 25 0	7 10 41	0 27 24	0 10 59	6 16 31	7 21 48	4 12 4	9 15 44
8 11 24 ja	0 7 2	0 17 22	3 19 32	6 26 19	7 23 52	1 9 37	0 11 3	6 29 34	8 5 2	4 12 41	9 18 50
6 20 31 sim	0 7 4	0 17 27	3 20 3	6 27 58	8 7 3	1 21 46	0 11 6	7 10 38	8 18 16	4 13 18	9 21 56
ab	0 7 6	0 17 32	3 20 37	6 28 57	8 20 13	2 3 51	0 11 10	7 23 42	9 1 30	4 13 55	9 25 2
7 8 52 dom	0 7	0 17 37	3 21 6	6 29 56	9 3 22	2 16 8	0 11 13	8 9 46	9 14 41	4 16 32	9 28 38

Coniunctiones

October

Dies	Saturni (S g m)	Jupiter (S g m)	Martis (S g m)	Sol (S g m)	Luna (S g m)	[illegible] (S g m)	Caput (S g m)	Argumentum lune (S g m)	Latitudo lune (S g m)	Argumentum veneris (S g m)	Argumentum mercurii (S g m)
Re (2 16 38)	0 9 11	0 22 44	4 23 26	9 0 4	0 10 20		0 14 27	11 9 44	0 24 40	4 24 21	4 11 13
iiii (10 23 20)	0 9 13	0 22 42	4 24 7	9 1 3	0 23 30		0 14 34	11 21 49	1 8 4	4 24 47	4 14 19
cf (18 5 29)	0 9 14	0 22 47	4 24 29	9 2 2	1 6 40		0 14 31	0 4 43	1 21 18	4 26 33	4 17 24
fin (4 14 42)	0 9 17	0 23 2	4 24 10	9 3 1	1 19 40		0 14 40	0 17 47	2 4 33	4 27 9	4 20 31
ab	0 9 19	0 23 7	4 25 41	9 4 0	2 3 2		0 14 43	1 1 1	2 17 46	4 27 44	4 23 37
aub (14 23 47)	0 9 21	0 23 12	4 26 13	9 5 0	2 16 13		0 14 46	1 14 4	3 1 0	4 28 21	4 26 43
mar	0 9 23	0 23 17	4 26 45	9 6 59	2 29 23		0 14 50	1 27 9	3 14 14	4 28 47	4 29 49
aub (5 18 23)	0 9 25	0 23 22	4 27 55	9 7 58	3 12 35		0 14 53	2 10 13	3 27 28	4 29 33	5 2 44
di	0 9 27	0 23 27	4 27 47	9 8 57	3 25 47		0 14 56	2 23 17	4 10 43	5 0 39	5 6 1
ger (12 16 27)	0 9 29	0 23 32	4 28 19	9 9 56	4 8 55		0 14 59	3 6 21	4 23 46	5 1 14	5 9 7
ar	0 9 31	0 23 37	4 28 50	9 10 55	4 22 6		0 15 2	3 19 24	5 7 10	5 1 41	5 12 11
te (1 0 37)	0 9 33	0 23 42	4 29 22	9 11 55	5 5 16		0 15 6	4 2 29	5 20 24	5 2 27	5 15 17
cf (9 9 0)	0 9 35	0 23 47	4 29 53	9 12 54	5 18 21		0 15 9	4 15 33	6 3 38	5 3 3	5 18 23
ca (19 21 6)	0 9 37	0 23 51	5 0 24	9 13 53	6 2 38		0 15 12	4 28 37	6 16 42	5 4 14	5 21 29
lix (6 13 11)	0 9 39	0 23 56	5 0 56	9 14 52	6 15 48		0 15 17	5 11 41	7 0 6	5 4 41	5 24 37
gal	0 9 41	0 24 1	5 1 27	9 15 51	6 28 59		0 15 18	5 24 44	7 13 20	5 5 27	5 27 41
le (18 23 9)	0 9 43	0 24 6	5 1 59	9 16 50	7 11 9		0 15 21	6 7 48	7 26 34	5 6 3	6 0 47
lu	0 9 45	0 24 11	5 2 30	9 17 49	7 24 20		0 15 27	6 20 52	8 9 48	5 6 39	6 3 53
ca (3 18 8)	0 9 47	0 24 16	5 3 2	9 18 49	8 7 30		0 15 28	7 3 56	8 23 2	5 7 14	6 6 59
fel	0 9 49	0 24 21	5 3 33	9 19 48	8 20 41		0 15 31	7 17 0	9 6 16	5 7 41	6 10 5
vnd (11 1 47)	0 9 51	0 24 26	5 4 5	9 20 47	9 3 52		0 15 34	8 0 4	9 19 30	5 8 27	6 13 11
fe (19 8 31)	0 9 53	0 24 31	5 4 36	9 21 46	9 17 2		0 15 37	8 13 8	10 2 44	5 9 3	6 16 17
fe (5 19 21)	0 9 55	0 24 36	5 5 7	9 22 45	10 0 12		0 15 40	8 26 12	10 14 58	5 9 39	6 19 23
ve	0 9 57	0 24 41	5 5 39	9 23 44	10 13 23		0 15 44	9 9 16	10 29 12	5 10 14	6 22 29
cab (16 18 3)	0 9 59	0 24 46	5 6 10	9 24 43	10 26 35		0 15 47	9 22 20	11 12 26	5 10 41	6 25 35
pi	0 10 1	0 24 51	5 6 42	9 25 42	11 9 47		0 15 50	10 5 24	11 25 40	5 11 27	6 28 41
mb (7 13 31)	0 10 3	0 24 56	5 7 13	9 26 42	11 22 57		0 15 53	10 18 28	0 8 54	5 12 2	7 1 47
si (13 1 47)	0 10 5	0 25 1	5 7 45	9 27 41	0 6 6		0 15 56	11 1 32	0 22 8	5 12 38	7 4 53
mo	0 10 7	0 25 6	5 8 16	9 28 40	0 19 16		0 15 50	11 14 36	1 4 22	5 13 14	7 7 59
nb (2 2 49)	0 10 9	0 25 11	5 8 48	9 29 39	1 2 21		0 15 53	11 27 40	1 18 36	5 13 40	7 11 5
qui	0 10 11	0 25 16	5 9 19	9 30 38	1 17 31		0 15 56	0 11 44	2 1 43	5 14 26	7 14 26

September

Dies		Saturni	Jupiter	Mars	Sol	Luna	Elongatio	Caput	Argumentum lune	Argumentum latitudinis	Argumentum veneris	Argumentum mercurii
		S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M
A		0 8 10	0 20 17	4 7 52	8 0 30	11 5 2		0 12 55	10 7 51	11 17 57	7 6 26	1 8 1
gi		0 8 12	0 20 22	4 8 24	8 1 29	11 18 13		0 12 58	10 20 55	0 1 11	7 7 3	1 11 7
di	10 12 42	0 8 14	0 20 27	4 8 55	8 2 28	0 1 24		0 13 2	11 3 59	0 14 25	7 7 40	1 14 13
vm	18 20 13	0 8 16	0 20 32	4 9 27	8 3 27	0 14 34		0 13 5	11 17 3	0 27 39	7 8 17	1 17 19
sep		0 8 18	0 20 37	4 9 58	8 4 26	0 27 45		0 13 8	0 0 7	1 10 53	7 8 54	1 20 25
ha	9 4 11	0 8 20	0 20 42	4 10 30	8 5 26	1 10 55		0 13 11	0 13 11	1 24 7	7 9 31	1 23 31
bz		0 8 22	0 20 47	4 11 [illegible]	8 6 25	1 24 6		0 13 14	0 26 15	2 7 21	7 10 8	1 26 37
nat	17 7 24	0 8 24	0 20 52	4 11 32	8 7 24	2 7 17		0 13 17	1 9 19	2 20 35	7 10 45	1 29 43
gor		0 8 26	0 20 57	4 12 [illegible]	8 8 23	2 20 27		0 13 21	1 22 23	3 3 49	7 11 22	2 2 49
gon	4 0 17	0 8 28	0 21 2	4 12 34	8 9 22	3 3 38		0 13 24	2 5 27	3 17 3	7 11 59	2 5 55
pth		0 8 30	0 21 7	4 13 7	8 10 21	3 16 48		0 13 27	2 18 31	4 0 17	7 12 36	2 9 1
la	12 4 14	0 8 32	0 21 12	4 13 38	8 11 20	3 29 59		0 13 30	3 1 35	4 13 31	7 13 13	2 12 7
ci	1 14 11	0 8 35	0 21 17	4 14 10	8 12 20	4 13 9		0 13 33	3 14 38	4 26 45	7 13 50	2 15 13
tauc	9 21 39	0 8 37	0 21 22	4 14 41	8 13 19	4 26 20		0 13 37	3 27 42	5 9 59	7 14 26	2 18 19
nic	14 6 24	0 8 39	0 21 27	4 15 13	8 14 18	5 9 31		0 13 40	4 10 46	5 23 13	7 15 3	2 21 25
lud	6 20 19	0 8 41	0 21 32	4 15 44	8 15 19	5 22 40		0 13 43	4 23 50	6 6 27	7 15 39	2 24 31
lam		0 8 43	0 21 37	4 16 17	8 16 16	6 4 52		0 13 46	5 6 54	6 19 41	7 16 15	2 27 37
per		0 8 45	0 21 42	4 16 47	8 17 15	6 19 2		0 13 49	5 19 58	7 2 55	7 17 17	3 0 43
te	14 7 26	0 8 47	0 21 47	4 17 18	8 18 14	7 2 13		0 13 52	6 2 2	7 16 9	7 17 53	3 3 49
cs	3 22 27	0 8 49	0 21 52	4 17 50	8 19 14	7 14 24		0 13 56	6 15 6	7 29 23	7 18 29	3 6 55
math		0 8 51	0 21 57	4 18 21	8 20 13	7 28 34		0 13 59	6 28 10	8 12 37	7 19 5	3 10 1
mau	4 12 23	0 8 53	0 22 2	4 18 53	8 21 12	8 11 41		0 14 2	7 11 14	8 25 51	7 19 41	3 13 7
xi	19 22 10	0 8 55	0 22 7	4 19 24	8 22 11	8 24 55		0 14 5	7 24 18	9 9 5	7 20 17	3 16 13
a		0 8 57	0 22 12	4 19 56	8 23 10	9 8 6		0 14 8	8 7 22	9 22 19	7 20 53	3 19 19
vs	8 7 30	0 8 59	0 22 17	4 20 27	8 24 9	9 21 16		0 14 12	8 20 26	10 5 33	7 21 19	3 22 25
z		0 9 1	0 22 22	4 20 58	8 25 8	10 4 27		0 14 15	9 3 30	10 18 47	7 21 41	3 25 31
dn	16 0 41	0 9 3	0 22 27	4 21 30	8 26 7	10 19 38		0 14 18	9 16 34	11 2 1	7 22 21	3 28 37
ven	7 18 16	0 9 5	0 22 32	4 22 1	8 27 7	11 0 48		0 14 21	9 29 38	11 15 15	7 22 57	4 1 43
mich		0 9 7	0 22 37	4 22 32	8 28 6	11 13 59		0 14 24	10 12 42	11 28 29	7 23 33	4 4 49
ier	13 22 40	0 9 9	0 22 42	4 23 4	8 29 5	11 27 9		0 14 27	10 25 46	0 11 43	7 24 9	4 7 55
Ag̃o d		Sig. Gra. Min.	Sig. Gra. Min.	Sig. Gra. Min.	Sig. Gra. Min.	Sig. Gra. Min.		Sig. Gra. Min.	Sig. Gra. Min.	Sig. Gra. Min.	Sig. Gra. Min.	Sig. Gra. Min.

December

Dies	Saturni	Iupiter	Mars	Sol	Luna	Cōgm'	Capt	Argumentum lune	Latitudo lune	Argumentum veneris	Argumentum mercurii
	S g m	S g m	S g m	S g m	S g m						
c	0 11 13	0 27 51	5 25 34	11 0 12	3 4 6		0 17 44	1 26 26	3 21 40	6 27 8	10 20 39
rc	0 11 15	0 27 56	5 26 5	11 1 11	3 17 16		0 17 47	2 9 40	4 5 4	6 27 44	10 23 40
b	0 11 17	0 28 1	5 26 37	11 2 10	4 0 27		0 17 51	2 22 54	4 18 18	6 28 20	10 26 41
bar	0 11 19	0 28 6	5 27 8	11 3 9	4 13 37		0 17 54	3 5 58	5 1 33	6 28 56	10 29 42
ba	0 11 21	0 28 11	5 27 40	11 4 8	4 26 45		0 17 57	3 19 2	5 14 46	6 29 32	11 2 43
m	0 11 23	0 28 16	5 28 11	11 5 7	5 9 48		0 18 1	4 2 6	5 28 0	7 0 8	11 5 44
co	0 11 25	0 28 21	5 28 42	11 6 6	5 22 49		0 18 4	4 15 10	6 11 14	7 0 44	11 8 45
d	0 11 27	0 28 26	5 29 14	11 7 5	6 6 20		0 18 7	4 28 14	6 24 28	7 1 20	11 11 46
cep	0 11 29	0 28 31	5 29 46	11 8 5	6 19 30		0 18 10	5 11 18	7 7 44	7 1 56	11 14 47
[illegible]	0 11 31	0 28 36	6 0 17	11 9 4	7 3 41		0 18 13	5 24 22	7 20 26	7 2 32	11 17 48
al	0 11 33	0 28 41	6 0 [illegible]	11 10 3	7 17 11		0 18 16	6 7 26	8 4 10	7 3 8	11 19 49
ma	0 11 35	0 28 46	6 1 20	11 11 2	7 29 2		0 18 19	6 20 30	8 17 34	7 3 44	11 21 50
lu	0 11 37	0 28 51	6 1 51	11 12 1	8 12 13		0 18 22	7 3 34	9 0 37	7 4 20	11 24 51
[illegible]	0 11 39	0 28 56	6 2 23	11 13 0	8 25 23		0 18 25	7 16 38	9 13 50	7 4 56	11 27 52
ci	0 11 41	0 29 1	6 2 54	11 13 59	9 8 34		0 18 28	7 29 42	9 27 3	7 5 32	0 0 53
fan	0 11 43	0 29 6	6 3 26	11 14 59	9 21 44		0 18 31	8 12 46	10 10 16	7 6 8	0 3 54
iti	0 11 45	0 29 11	6 3 57	11 15 58	10 4 51		0 18 34	8 25 50	10 23 29	7 6 44	0 6 55
ab	0 11 47	0 29 16	6 4 28	11 16 57	10 18 4		0 18 37	9 8 54	11 6 42	7 7 20	0 9 56
m	0 11 49	0 29 21	6 5 0	11 17 56	11 1 16		0 18 40	9 21 58	11 19 55	7 7 56	0 12 57
de	0 11 51	0 29 26	6 5 31	11 18 55	11 14 27		0 18 43	10 4 2	0 3 8	7 8 32	0 15 58
tho	0 11 53	0 29 31	6 6 3	11 19 55	11 27 37		0 18 46	10 18 6	0 16 21	7 9 8	0 18 59
mu	0 11 55	0 29 36	6 6 34	11 20 54	0 10 44		0 18 49	11 1 10	0 29 34	7 9 44	0 22 0
mo	0 11 57	0 29 41	6 7 6	11 21 53	0 23 58		0 18 52	11 14 14	1 12 47	7 10 20	0 25 1
d	0 12 0	0 29 46	6 7 37	11 22 52	1 7 9		0 18 55	11 27 18	1 26 0	7 10 56	0 28 2
mit	0 12 2	0 29 51	6 8 8	11 23 51	1 20 20		0 18 58	0 10 22	2 9 13	7 11 32	1 1 3
nef	0 12 4	0 29 56	6 8 40	11 24 50	2 3 3		0 19 1	0 23 26	2 22 26	7 12 8	1 4 4
lo	0 12 6	1 0 1	6 9 13	11 25 49	2 16 19		0 19 4	1 6 30	3 5 39	7 12 44	1 7 5
pu	0 12 8	1 0 6	6 9 43	11 26 48	2 29 11		0 19 7	1 19 34	3 18 52	7 13 20	1 10 6
to	0 12 10	1 0 11	6 10 14	11 27 47	3 13 2		0 19 11	2 2 38	4 2 5	7 13 56	1 13 7
me	0 12 12	1 0 16	6 10 45	11 28 46	3 26 12		0 19 15	2 15 42	4 15 18	7 14 32	1 16 8
sil	0 12 14	1 0 20	6 11 17	11 29 45	4 9 23		0 19 19	2 28 46	4 28 31	7 15 2	1 23 56

November

Dies	Saturni	Jupiter	Martis	Sol	Luna	Elongatio	Caput	Argumentum lune	Latitudinis lune	Argumentum veneris	Argumentum mercurii
	S g m	S g m	S g m	S g m	S g m	S g m	S g m	S g m	S g m	S g m	S g m
10 10 20 Om	0 10 13	0 27 21	5 9 50	10 0 37	1 28 44		0 16 9	0 24 49	2 14 57	6 8 2	7 17 32
18 20 13 ne	0 10 15	0 27 26	5 10 22	10 1 36	2 11 49		0 16 12	1 7 53	2 28 11	6 8 39	7 20 38
no	0 10 17	0 27 31	5 10 51	10 2 36	2 24 9		0 16 17	1 19 57	3 11 27	6 9 16	7 23 44
[illegible] ve	0 10 19	0 27 36	5 11 24	10 3 35	3 8 20		0 16 19	2 3 1	3 24 39	6 9 53	7 26 50
be	0 10 21	0 27 41	5 11 46	10 4 34	3 21 30		0 16 22	2 16 5	4 7 53	6 10 30	7 29 56
17 11 8 le	0 10 23	0 27 46	5 12 28	10 5 33	4 4 7		0 16 27	2 29 9	4 21 7	6 11 7	8 3 2
o	0 10 25	0 27 51	5 12 49	10 6 32	4 17 42		0 16 28	3 12 13	5 4 21	6 11 44	8 6 8
4 12 38 qua	0 10 27	0 27 56	5 13 31	10 7 31	5 1 2		0 16 31	3 25 17	5 17 35	6 12 21	8 9 14
te	0 10 29	0 28 1	5 14 2	10 8 30	5 14 17		0 16 34	4 8 21	6 0 49	6 12 58	8 12 20
12 4 11 lud	0 10 31	0 28 6	5 14 33	10 9 30	5 27 31		0 16 38	4 21 25	6 14 3	6 13 35	8 15 26
1 11 13 mar	0 10 33	0 28 11	5 15 5	10 10 29	6 10 44		0 16 41	5 4 29	6 27 17	6 14 12	8 18 32
9 18 41 fra	0 10 35	0 28 16	5 15 36	10 11 28	6 23 51		0 16 44	5 17 33	7 10 31	6 14 50	8 21 38
19 12 20 bc	0 10 37	0 28 21	5 16 8	10 12 27	7 6 6		0 16 47	5 29 37	7 23 45	6 15 26	8 24 44
a	0 10 39	0 28 26	5 16 39	10 13 26	7 20 16		0 16 50	6 12 41	8 6 59	6 16 4	8 27 50
6 8 30 us	0 10 41	0 28 31	5 17 11	10 14 25	8 3 27		0 16 54	6 25 45	8 20 13	6 16 41	9 0 56
ot	0 10 43	0 28 36	5 17 42	10 15 24	8 16 37		0 16 57	7 8 49	9 3 27	6 17 18	9 4 2
14 15 20 pg	0 10 45	0 28 41	5 18 12	10 16 24	8 29 48		0 17 0	7 21 53	9 16 41	6 17 56	9 7 8
her	0 10 47	0 28 46	5 18 41	10 17 23	9 12 29		0 17 3	8 4 57	9 29 55	6 18 33	9 10 14
3 4 23 e	0 10 49	0 28 51	5 19 16	10 18 22	9 25 9		0 17 6	8 18 1	10 13 9	6 19 10	9 13 20
11 13 10 li	0 10 51	0 28 56	5 19 45	10 19 21	10 9 20		0 17 9	9 1 7	10 26 23	6 19 47	9 16 26
19 20 32 za	0 10 53	0 29 1	5 20 19	10 20 20	10 22 9		0 17 13	9 14 9	11 9 37	6 20 22	9 19 32
ce	0 10 55	0 29 6	5 20 51	10 21 19	11 5 20		0 17 16	9 27 13	11 22 51	6 20 59	9 22 38
8 7 22 cle	0 10 57	0 29 11	5 21 22	10 22 18	11 18 30		0 17 19	10 9 17	0 6 5	6 21 36	9 25 44
cris	0 10 59	0 29 16	5 21 54	10 23 18	0 1 41		0 17 22	10 22 21	0 19 19	6 22 13	9 28 50
16 12 27 ka	0 11 1	0 29 21	5 22 24	10 24 17	0 14 51		0 17 25	11 5 25	1 2 33	6 22 50	10 1 56
the	0 11 3	0 29 26	5 22 54	10 25 16	0 28 2		0 17 29	11 18 29	1 15 47	6 23 27	10 5 2
7 9 0 ir	0 11 5	0 29 31	5 23 28	10 26 15	1 11 13		0 17 32	0 1 33	1 29 1	6 24 4	10 8 8
13 6 33 na	0 11 7	0 29 36	5 23 59	10 27 14	1 24 23		0 17 35	0 14 37	2 12 15	6 24 41	10 11 14
sat	0 11 9	0 29 41	5 24 31	10 28 13	2 7 24		0 17 38	0 27 41	2 25 29	6 25 18	10 14 20
2 18 32 andr	0 11 11	0 29 46	5 25 3	10 29 12	2 20 51		0 17 41	1 13 47	3 8 36	6 25 55	10 17 38

Dies 30

Tabula quantitatis corporum solis et planetarum cum luna

Lune	Saturni	Martis	Jovis	Mercurii
0 0 0	0 0 0			
29 12 44	27 10 3			
0 1 28	25 20 6			
29 14 12	23 0 9			
29 2 56	19 9 2			
27 15 40	16 17 5			
27 4 35				
25 17 8	13 3 5			
24 7 52	9 11 8			
23 18 35	6 19 11			
22 7 20	3 3 14			
21 20 1	0 11 17			
20 8 48				

Tabula distantie solis et lune quo attinentes:—

Sig.	Lune (d. h. m.)			(d. h. m.)		
1	2	11	3	1	0	2
2	4	22	7	2	0	4
3	7	9	11	3	0	6
4	9	20	14	4	0	8
5	12	7	18	5	0	10
6	14	18	22	6	0	12
7	16	5	25	7	0	14
8	19	16	29	8	0	17
9	21	3	[illegible]	9	0	18
10	23	14	36	10	0	20
11	26	0	40	11	0	22
12	28	12	44	12	0	24
Gradus				13	0	26
1	0	1	58	14	0	28
2	0	3	56	15	0	29
3	0	5	54	16	0	31
4	0	7	52	17	0	33
5	0	9	50	18	0	35
6	0	11	48	19	0	37
7	0	13	46	20	0	39
8	0	15	44	21	0	41
9	0	17	42	22	0	43
10	0	19	40	[illegible]	0	[illegible]
11	0	21	39	[illegible]	0	[illegible]
12	0	23	37	[illegible]	0	[illegible]
13	1	1	35	[illegible]	0	[illegible]
14	1	3	33	[illegible]	0	[illegible]
15	1	5	31	[illegible]	0	[illegible]
16	1	7	29	[illegible]	0	[illegible]
17	1	9	27	[illegible]	1	[illegible]
18	1	11	26	[illegible]	1	[illegible]
19	1	13	24	[illegible]	1	[illegible]
20	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1	[illegible]
21	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1	[illegible]
22	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1	[illegible]
23	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1	[illegible]
24	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1	[illegible]
25	2	1	12	[illegible]	1	[illegible]
26	2	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1	[illegible]
27	2	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1	[illegible]
28	2	7	7	[illegible]	1	[illegible]
29	2	9	5	[illegible]	1	[illegible]
30	2	11	3	[illegible]	1	[illegible]

Tabula equationis planetarum kalendario attinentes

Lineae communes S.	G.	S.	G.	Solis equatio G.	M.	Lune equatio G.	M.	Saturni equatio G.	M.	Jovis equatio G.	M.	Veneris equatio G.	M.	Martis equatio G.	M.	Mercurii equatio G.	M.
0	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	5	11	25	0	11	0	23	0	30	0	44	2	6	2	0	1	12
0	10	11	20	0	21	0	47	1	6	1	37	4	11	3	59	2	44
0	15	11	15	0	32	1	10	1	28	2	34	6	16	5	47	4	5
0	20	11	10	0	43	1	33	1	47	3	21	8	21	7	46	5	27
0	25	11	5	0	53	1	52	2	24	3	57	10	26	9	44	6	41
1	0	11	0	1	3	2	14	2	40	4	44	12	30	11	51	8	4
1	5	10	25	1	14	2	35	3	17	5	26	14	34	13	48	9	21
1	10	10	20	1	21	2	58	3	40	6	9	16	37	15	43	10	36
1	15	10	15	1	29	3	16	4	3	6	47	18	38	17	38	11	50
1	20	10	10	1	37	3	35	4	26	7	28	20	39	19	31	13	2
1	25	10	5	1	44	3	50	4	46	8	4	22	39	21	23	14	12
2	0	10	0	1	51	4	5	5	4	8	37	24	38	23	13	15	18
2	5	9	25	1	56	4	18	5	22	9	8	26	28	25	1	16	21
2	10	9	20	2	0	4	29	5	37	9	36	28	29	26	47	17	21
2	15	9	15	2	3	4	38	5	49	10	0	30	21	28	31	18	26
2	20	9	10	2	6	4	46	5	59	10	21	32	11	30	12	19	7
2	25	9	5	2	9	4	[illegible]	6	7	10	38	34	0	[illegible]	49	19	53
3	0	9	0	2	9	4	54	6	11	10	41	35	44	33	22	20	33
3	5	8	25	2	10	4	56	6	13	11	0	37	23	34	49	21	7
3	10	8	20	2	9	4	54	6	12	11	3	38	59	36	12	21	34
3	15	8	15	2	6	4	51	6	9	11	2	40	19	37	17	21	57
3	20	8	10	2	4	4	44	6	2	10	55	41	13	38	36	22	1
3	25	8	5	[illegible]	[illegible]	4	34	5	52	10	42	43	7	39	37	21	59
4	0	8	0	1	49	4	24	5	41	10	23	44	13	40	22	21	47
4	5	7	25	1	45	4	18	5	24	10	7	45	6	40	44	21	21
4	10	7	20	1	41	3	49	5	6	9	30	45	39	41	9	20	44
4	15	7	15	1	34	3	42	4	41	8	48	45	29	40	6	19	40
4	20	7	10	1	20	3	23	4	21	8	18	45	5	40	31	18	40
4	25	7	5	1	17	3	2	4	47	7	26	45	9	39	20	17	44
5	0	7	0	1	7	2	39	3	53	6	38	43	39	37	27	15	31
5	5	6	25	0	27	2	14	3	34	5	36	41	8	35	37	13	29
5	10	6	20	0	47	1	49	2	53	4	34	37	12	30	36	11	12
5	15	6	15	0	37	1	23	2	44	3	29	31	28	27	3	8	40
5	20	6	10	0	10	0	56	1	53	2	21	23	12	18	1	5	53
5	25	6	5	0	11	0	28	1	35	1	11	12	29	9	27	3	0
6	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

m — m ad solem et lunam

d — m ad omnes alios planetas

Tabula pla[netarum] in horis

Horae	Saturnus m s	Iupiter m s	Martis m s	Sol G m	Luna G m	Elongatio G m	Caput m s	Argumentum lune G m	Latitudo lune G m	Argumentum veneris G m	Argumentum mercurii G m
1	0 5	0 12	2 18	0 2	0 32	0 30	0 7	0 32	0 33	0 2	0 7
2	0 10	0 25	2 37	0 4	1 5	1 0	0 15	1 4	1 6	0 3	0 15
3	0 15	0 37	3 56	0 7	1 38	1 32	0 23	1 38	1 39	0 4	0 23
4	0 20	0 50	4 15	0 9	2 11	2 2	0 31	2 10	2 12	0 6	0 31
5	0 25	1 2	6 33	0 12	2 44	2 33	0 39	2 43	2 45	0 7	0 38
6	0 30	1 15	7 52	0 14	3 17	3 4	0 47	3 16	3 18	0 9	0 46
7	0 35	1 27	9 10	0 17	3 50	3 35	0 55	3 48	3 51	0 10	0 54
8	0 40	1 40	10 29	0 19	4 23	4 4	1 3	4 21	4 24	0 12	1 3
9	0 45	1 52	11 48	0 22	4 56	4 35	1 11	4 54	4 57	0 13	1 9
10	0 50	2 5	13 6	0 24	5 29	5 5	1 19	5 26	5 30	0 15	1 17
11	0 55	2 17	14 26	0 27	6 2	5 36	1 27	5 59	6 3	0 16	1 25
12	1 0	2 30	15 43	0 29	6 35	6 6	1 35	6 32	6 36	0 18	1 33
13	1 5	2 42	17 2	0 32	7 8	6 37	1 43	7 5	7 9	0 20	1 41
14	1 10	2 55	18 21	0 34	7 41	7 7	1 51	7 37	7 43	0 21	1 48
15	1 15	3 7	19 39	0 37	8 14	7 38	1 59	8 10	8 16	0 23	1 56
16	1 20	3 20	20 58	0 39	8 47	8 8	2 7	8 43	8 49	0 24	2 4
17	1 25	3 32	22 16	0 41	9 19	8 39	2 15	9 17	9 22	0 26	2 12
18	1 30	3 45	23 35	0 44	9 52	9 9	2 22	9 48	9 55	0 27	2 19
19	1 35	3 57	24 54	0 46	10 25	9 39	2 30	10 20	10 28	0 29	2 27
20	1 40	4 10	26 12	0 49	10 58	10 9	2 38	10 53	10 1	0 30	2 35
21	1 45	4 22	27 31	0 51	11 31	10 40	2 46	11 25	11 38	0 32	2 43
22	1 50	4 35	28 50	0 54	12 4	11 10	2 54	11 58	11 7	0 33	2 50
23	1 55	4 47	30 8	0 56	12 37	11 40	3 2	12 31	12 40	0 34	2 58
24	2 0	4 59	31 26	0 59	13 10	12 12	3 10	12 [illegible]	13 13	0 36	3 6

Tabula medie motus solis et lune

Mensis	D h m	S G m medius solis	S G m medius argumenti	S G m medius latitudinis	Dies
Februarius	29 12 44	0 29 6	0 25 49	1 0 40	31
Marcius	59 1 28	1 28 12	1 21 38	2 1 20	59
Aprilis	88 14 12	2 27 19	2 17 27	3 2 0	90
Maius	118 2 56	3 26 25	3 13 16	4 2 40	120
Junius	147 15 40	4 25 31	4 9 5	5 3 20	151
Julius	177 4 24	5 24 37	5 4 54	6 4 0	181
Augustus	206 17 8	6 23 44	6 0 43	7 4 40	212
September	236 5 52	7 22 50	6 26 32	8 5 20	243
October	265 18 36	8 21 56	7 22 21	9 6 0	273
November	295 7 20	9 21 2	8 18 10	10 6 40	304
December	324 20 4	10 20 8	9 13 59	11 7 20	334
Januarius	354 8 48	[illegible]	[illegible]	0 8 0	365
Opposicio	14 18 22	6 14 33	6 12 54	6 14 20	

Eclipsis [illegible]

Coniunctionis tabula		
Februarius	1	[illegible]
Marcius	3	1 [illegible]
Aprilis	4	[illegible]
Maius	6	2 [illegible]
Junius	7	17 [illegible]
Julius	2	4 [illegible]
Augustus	3	14 [illegible]
September	7	1 [illegible]
October	6	8
November	[illegible]	7 [illegible]
December	2	[illegible]
Januarius	[illegible]	[illegible]
Oppositio	0	[illegible]

Tabula eclipsis lune:-

Gradus	Ianua prima ostendens minuta eclipsis lune (diametri eclipsis, minuta)		Ianua 2a ostendens tempus situs lune cadentis in tenebras			Ianua tertia ostendens moram lune in tenebris			Gradus
			h	m	2	h	m	2	
1	12	0	2	40	0	1	10	12	12
2	12	0	2	40	0	1	8	48	11
3	12	0	2	20	0	1	6	48	10
4	12	0	2	0	0	1	2	40	9
5	11	0	2	0	5	0	0	40	8
6	9	29	2	0	20	0	0	0	7
7	8	39	1	57	30	0	0	0	6
8	6	47	1	2	9	0	0	0	5
9	4	16	1	0	30	0	0	0	4
10	2	10	0	30	40	0	0	0	3
11	1	31	0	14	0	0	0	0	2
12	0	41	0	6	0	0	0	0	1

Tabula latitudinis ostendens principium medium et finem cuiuslibet eclipsi

Argumentum latitudinis septentrionale				Argumentum latitudinis meridionale				Latitudo lune		
S	G	S	G	S	G	S	G	G	m	2
0	0	6	0	12	0	6	0	0	0	0
0	1	5	29	11	29	6	1	0	5	13
0	2	5	29	11	28	6	2	0	10	27
0	3	5	27	11	27	6	3	0	15	40
0	4	5	26	11	26	6	4	0	20	52
0	5	5	25	11	25	6	5	0	26	7
0	6	5	24	11	24	6	6	0	31	13
0	7	5	23	11	23	6	7	0	36	31
0	8	5	22	11	22	6	8	0	41	40
0	9	5	21	11	21	6	9	4	46	52
0	10	5	20	11	20	6	10	0	52	1
0	11	5	19	11	19	6	11	0	57	9
1	12	5	18	11	18	6	12	0	2	16
1	13	5	17	11	17	6	13	0	2	22

Equatio lune

…mee in oes		Equatio Solis		Centri		Argumenti		Diversitas diametri		Minuta proportionalia
S	G	S G	G M	G M		G M		G M		
0	0	6 0	0 0	0 9		0 0		0 0		0
0	5	5 55	0 11	0 45		0 25		0 12		0
0	10	5 50	0 21	1 29		0 49		0 24		0
0	15	5 45	0 32	2 13		1 10		0 35		1
0	20	5 40	0 43	2 55		1 33		0 49		2
0	25	5 35	0 53	3 40		1 55		0 59		2
0	30	5 30	1 3	4 23		2 19		0 10		2
0	35	5 25	1 12	5 9		2 38		1 21		3
0	40	5 20	1 21	5.50		2 58		1 31		4
0	45	5 15	1 30	6 33		2 16		1 49		6
0	50	5 10	1 37	7 17		3 38		1 48		7
0	55	5 5	1 44	7 56		3 56		1 56		9
1	0	5 0	1 51	8 36		4 5		1 2		10
1	5	4 55	1 56	9 17		4 18		2 10		12
1	10	4 50	2 0	9 52		4 20		2 16		14
1	15	4 45	2 3	10 27		4 38		2 21		17
1	20	4 40	2 6	11 3		4 46		2 20		19
1	25	4 35	2 9	11 33		4 51		2 31		22
1	30	4 30	2 9	12 0		4 54		2 30		24
1	35	4 25	2 10	12 24		4 56		2 38		26
1	40	4 20	2 9	12 43		4 54		2 39		29
1	45	4 10	2 6	12 50		4 51		2 40		32
1	50	4 11	1 4	13 5		4 44		2 39		35
1	55	4 5	1 59	13 9		4 37		2 36		37
2	0	4 0	1 54	13 4		4 27		2 31		40
2	5	3 55	1 48	12 53		4 14		2 25		42
2	10	3 50	1 41	12 30		3 59		2 18		45
2	15	3 45	1 34	11 54		3 44		2 10		47
2	20	3 40	1 26	11 11		3 23		2 1		49
2	25	3 35	1 17	10 22		3 2		2 49		52
2	30	3 30	0 57	9 5		2 39		1 35		54
2	35	3 25	0 46	8 39		2 15		1 21		55
2	40	3 20	0 35	6 8		1 49		1 8		57
2	45	3 15	0 24	4 22		1 23		0 53		58
2	50	3 10	0 20	3 20		0 46		0 46		59
2	55	3 5	0 11	1 0		0 28		0 18		59
3	0	3 0	0 0	0 0		0 0		0 0		60
a		m								
m		a								

0 0	6 0	0
0 5	5 55	0
0 10	5 50	1
0 15	5 45	1
0 20	5 40	2
0 25	5 35	2
0 30	5 30	3
0 35	5 25	3
0 40	5 20	4
0 45	5 15	4
0 50	5 10	4
0 55	5 5	5
1 0	5 0	5
1 5	4 55	5
1 10	4 50	6
1 15	4 45	6
1 20	4 40	6
1 25	4 35	6
1 30	4 30	6
1 35	4 25	6
1 40	4 20	6
1 45	4 15	6
1 50	4 10	6
1 55	4 5	6
2 0	4 0	5
2 5	3 55	5
2 10	3 50	5
2 15	3 45	4
2 20	3 40	4
2 25	3 35	3
2 30	3 30	3
2 35	3 25	2
2 40	3 20	2
2 45	3 15	1
2 50	3 10	1
2 55	3 5	0
3 0	3 0	0
Cent. m	a	
Argum. a	m	

Tabule mediorum motuum omnium planetarum

Dies	Saturnus S G M	Jupiter S G M	Mars S G M	Sol S G M	Luna S G M	Elongacio S G M	Caput S G M	Argumentum lune S G M	Latitudo lune S G M	Argumenti veneris S G M	Argumenti centrum S G M	Augmentum
1	0 0 2	0 0 4	0 0 31	0 0 59	0 13 10	0 12 11	0 0 3	0 13 3	0 13 13	0 0 36	0 3 6	0 0
2	0 0 4	0 0 9	0 1 2	0 1 58	0 26 21	0 24 22	0 0 6	0 26 7	0 26 27	0 1 13	0 6 12	0 0
3	0 0 6	0 0 14	0 1 34	0 2 57	0 39 31	0 36 34	0 0 9	0 39 11	0 39 41	0 1 50	0 9 19	0 0
4	0 0 8	0 0 19	0 2 5	0 3 56	0 52 42	0 48 45	0 0 12	0 52 15	0 52 55	0 2 27	0 12 25	0 0
5	0 0 10	0 0 24	0 2 37	0 4 55	1 5 52	1 0 57	0 0 15	1 5 19	1 6 8	0 3 4	0 15 31	0 0
6	0 0 12	0 0 29	0 3 8	0 5 54	1 19 3	1 13 8	0 0 19	1 18 23	1 19 22	0 3 41	0 18 38	0 0
7	0 0 14	0 0 34	0 3 40	0 6 53	1 32 14	1 25 20	0 0 22	1 31 27	1 32 36	0 4 18	0 21 44	0 0
8	0 0 16	0 0 39	0 4 11	0 7 53	1 45 24	1 37 31	0 0 25	1 44 31	1 45 49	0 4 55	0 24 51	0 0
9	0 0 18	0 0 44	0 4 42	0 8 52	1 58 35	1 49 43	0 0 28	1 57 35	1 59 3	0 5 32	0 27 57	0 0
10	0 0 20	0 0 49	0 5 14	0 9 51	2 11 45	2 1 54	0 0 31	2 10 38	2 12 17	0 6 9	0 31 4	0 0
11	0 0 22	0 0 54	0 5 45	0 10 50	2 24 56	2 14 5	0 0 34	2 23 42	2 25 31	0 6 46	0 34 10	0 0
12	0 0 24	0 0 59	0 6 17	0 11 49	2 38 [illegible]	2 26 17	0 0 38	2 36 46	2 38 45	0 7 23	0 37 16	0 0
13	0 0 26	0 1 4	0 6 48	0 12 48	2 51 17	2 38 28	0 0 41	2 49 50	2 51 58	0 8 0	0 40 23	0 0
14	0 0 28	0 1 9	0 7 20	0 13 47	3 4 28	2 50 40	0 0 44	3 2 54	3 5 12	0 8 37	0 43 29	0 1
15	0 0 30	0 1 14	0 7 51	0 14 47	3 17 38	3 2 51	0 0 47	3 15 58	3 18 26	0 9 14	0 46 35	0 1
16	0 0 32	0 1 19	0 8 23	0 15 46	3 30 49	3 15 3	0 0 50	3 29 2	3 31 40	0 9 51	0 49 42	0 1
17	0 0 34	0 1 24	0 8 [illegible]	0 16 45	3 43 59	3 27 14	0 0 54	3 42 6	3 44 53	0 10 28	0 52 48	0 1
18	0 0 36	0 1 29	0 9 26	0 17 44	3 57 10	3 39 25	0 0 57	3 55 10	3 58 7	0 11 5	0 55 54	0 1
19	0 0 38	0 1 34	0 9 57	0 18 43	4 10 21	3 51 37	0 1 0	4 8 14	4 11 21	0 11 42	0 59 1	0 1
20	0 0 40	0 1 39	0 10 28	0 19 43	4 23 31	4 3 49	0 1 3	4 21 18	4 24 35	0 12 19	1 2 8	0 1
21	0 0 42	0 1 44	0 11 0	0 20 41	4 36 42	4 16 0	0 1 6	4 34 21	4 37 48	0 12 56	1 5 14	0 1
22	0 0 44	0 1 49	0 11 31	0 21 40	4 49 52	4 28 11	0 1 9	4 47 25	4 51 2	0 13 33	1 8 20	0 1
23	0 0 46	0 1 54	0 12 3	0 22 39	5 3 3	4 40 23	0 1 13	5 0 29	5 4 16	0 14 10	1 11 27	0 1
24	0 0 48	0 1 59	0 12 34	0 23 38	5 16 14	4 52 34	0 1 16	5 13 33	5 17 30	0 14 47	1 14 33	0 1
25	0 0 50	0 2 4	0 13 6	0 24 37	5 29 24	5 4 46	0 1 19	5 26 37	5 30 44	0 15 24	1 17 40	0 1
26	0 0 52	0 2 9	0 13 37	0 25 36	5 42 35	5 16 57	0 1 22	5 39 41	5 43 57	0 16 1	1 20 46	0 1
27	0 0 54	0 2 14	0 14 8	0 26 35	5 55 45	5 29 9	0 1 25	5 52 45	5 57 11	0 16 38	1 23 52	0 1
28	0 0 56	0 2 19	0 14 40	0 27 34	6 8 56	5 41 20	0 1 28	6 5 49	6 10 25	0 17 14	1 26 59	0 1
29	0 0 58	0 2 24	0 15 11	0 28 34	6 22 6	5 53 31	0 1 32	6 18 53	6 23 39	0 17 52	1 30 5	0 2
30	0 1 0	0 2 29	0 15 43	0 29 33	6 35 17	6 5 43	0 1 35	6 31 56	6 36 52	0 18 29	1 33 12	0 2
31	0 1 2	0 2 34	0 16 14	0 30 32	6 48 28	6 17 54	0 1 38	6 45 1	6 50 6	0 19 6	1 36 18	0 2

In mensibus

Menses	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	S G M	
Janus	0 1 3	0 2 34	0 16 14	0 30 33	0 30 33	0 17 44	0 17 44	0 41 0	6 50 6	0 19 6	1 36 18	0 2
Februus	0 1 59	0 4 54	0 30 55	0 58 14	0 58 9	5 19 44	0 19 44	0 40 40	1 0 31	0 36 22	3 3 17	0 2
Marcius	0 3 0	0 7 28	0 47 9	1 28 42	1 28 42	0 16 45	0 16 45	1 37 47	1 40 37	0 55 29	4 39 36	0 2
Aprilis	0 4 1	0 9 58	1 2 53	1 58 16	1 58 16	0 22 31	0 22 31	2 7 44	2 27 12	1 13 49	0 12 48	0 2
Maius	0 5 3	0 12 33	1 19 8	2 28 49	2 28 49	0 40 45	0 40 45	2 55 49	3 17 38	1 33 6	1 49 7	0 2
Junius	0 6 3	0 15 2	1 34 51	2 58 24	2 58 24	0 58 19	0 58 19	3 34 46	3 53 30	1 51 35	3 22 18	0 2
Julius	0 7 6	0 17 27	1 51 6	3 28 57	3 28 57	1 4 26	0 4 26	4 9 41	4 44 27	2 16 42	4 58 37	0 2
Augustus	0 8 8	0 20 12	2 7 20	3 59 30	3 59 30	1 22 23	0 22 23	4 49 44	5 [illegible] 44	2 29 49	0 38 55	0 2
Septemb.	0 9 8	0 22 41	2 23 4	4 29 4	4 29 4	1 28 6	0 28 6	5 26 41	6 11 26	2 58 18	2 8 7	0 2
Octob.	0 10 11	0 25 16	2 39 19	4 59 38	4 59 38	1 46 1	0 46 1	6 11 46	1 1 53	3 7 25	3 44 26	0 2
Novemb.	0 11 11	0 27 41	2 54 2	5 30 11	5 30 11	1 51 44	0 51 44	6 42 42	1 35 36	3 28 55	5 17 35	0 2
Decemb.	0 12 13	0 0 30	3 11 17	6 0 41	6 0 41	2 9 34	0 9 34	1 28 43	2 20 42	3 41 2	0 13 56	0 2

que graues acute supanite a excellentes q note cantibus tristitie a letitie st habiliores q clauis a clauiu
veritas q tonus r q ita tonos h e decimus rliceris ec
q aucta i pnia pnacione gemebunt r alia multa non
enuñata illic q osculoterius loca sunt terribilia ptia
one aut sc̃da agam decantu mensurali decendo discã
tus scz q discantus tenor contratenor q mutetus rudela
balida facetum q trumpetu rotulum stampania
q modus z decretus z ualoribus notarum z multis
alijs in tria at particione de instrumentali musi
ca z monocordo clauicordio z alijs instrumentis in
qrta aut particione agam decantu ecclesiastico pos
sex libros cantuales distinguens dans modos noscendi
r antiphonario quo noscat si dz cantari sb pmo tono vl z
antiphona psalmi Magnificat a responsorii Vbi
z in graduali z in alijs Inquita at particione agam
decantu ecclesiastico chorali primo subiungendo quod omnis
ecclia dz cantu Gregoriano vti z in rubrica romanaz
nec dz ab ea dissidere z vnuise kathedrales eccle z colle
giate z pochiales primo z claustra instar metropolitane
eccle capellis aut principum contendi tantus mensurali
si non nisi ad ptogui gregorianu n essz rundelli a cantile
mensuralis approbatu z in ista particione ne pterat
memoria sanctorum illum qui pearius initium vicerit
suos persecutores in die celebri ponam quasi canticas
z collectam includentem nomina omnium sanctorum eorum die
memorabilium ut eorum inuocatione deuiente nobis mellifluis
desupis dona celestia Iudic at non celebri solis tres
cantilenas z collectam vt saltem chorus concinat vnus
laude dignus debitam gloriam ne pterat sequitur cetum
p̄dictas distincte iuuine pigritudor semp agendo z
recagendo vt si non p populum prouinsum saltem cleri
imbutam prouinsitatem in dissidenti armonia voce
parili tono z cantu habili deuota ecclie inferantur
cottidie preciuma in aures dei sabaoth concordibus ac
letis concentibus n h temeratie arbitre quis spiraz
me astruere ipellit enim me ordo libri pnt solacium
de denarij diuinum pq hant vitam vt ad minus sacri
celeberrimis diebus mensuralibus cantilenis ce
lebritas sic adornetur vt tota sacra militans eccla
alacri exultantique tripudiando letitia in diuine ma
gnificentie sublimissimum assurgat attolentia z sicut
scdm dauid psalite dño in cythara in psalterialibus arpa
libus cimbalarijs organicis ac quibusque strepentibus dul
citer sonoritatibus vt pclinnata omnium prouintiarum deo
patri genitoque ac sancto flamini alme puerpere
sanctisque omnibus vna laude vno ore vno corde vna le
titia audiatur vox exultationis z salutis in iustorum
in thabernaculis q vbique conastans fidelis concio
reges z principes tribuni ac libertini pusilli z ma
gni senes z iuuenes lactantes z pueruli virgines
serui vidue z coniugati diuinis extasiati laudibus
cor z vultum attollat suo creatori z contemplet exquisita
quita sint illa gaudia ciuium supnorum quibus mentium
voce concopulatur i fertur que vnu cu vot pcantium
in aulam poli supni quo tunde dicint nicus tinge
narum in deo suo creatore corde lectata in benedictione
dni remeabit ad pra cu p h vniuerso domestico i
opere felicitabunt sucessibus domesticum z cogitationes
mortalium donec terrena voti erectione in celestibus tacet
cantica lectora terrimus cu angelis rex exultatim

[M]usica
est sciencia me
dia int naturale
z mathematicale
lem scienciam
medians voces
artificialit ca
uendi modulari
p voces humanas
a sonos instru
mentales scdm
numerale pro
portionem ad piis ad
prongum a alteram notaz cum qua dz proportio
dia ad pte i not requirit maior a minor placto dia ad
prongu ide ad correspode ei sillabe q sit sint maior
maiori numero supputabiz z minor minori z dalijs

[.]ntulatori[m] meum minime
sic Musica e scia
dius cantandi pciam scdm proportioni debita i diuisi
vocabus dantiquorum diffinitores st multe si valde in
valide quidam sic Musica e scia scdm thesim et
arsim aliter sit Est ars modulandi tamen sic Musica
est canendi facilis via cato horem facies remic ad p
fectoni si quam tibi primo posui illa e melior

[C]elestis musica e qua i ciuitate
superna canit angeli die ac nocte deo crea
tori suo cantica dulcedinis inenarrabilia
z spiritus saluati deo canit celica omnis
deo grata z beta ciuitas plena modulis in laude z canto
re iubilo z alibi in maiestate dei nri ibi sonat iugit
organa sanctorum non q in illa cantu esse in laplina
sonorum ad localem distantiam si pmetale comitatem
specierum i tensiosum nisi forte canti q ablationibus in
glorificant corporibus dedico tamen in theologia q scien
endum est agam creatore meo in suffragante

[M]undana musica e q fit
in compagine mun
di concordium rerum volubilitate ergo scdm
antiquos fertur consurgere dulcissima sim
fonie armonia z hoc per septem tonos
qui dicunt a terra vsque ad lunam tonu z sic ceteris z ego
dico tibi cum petro helie q dicit nulla ratio te fal
lit vt i a referes q dant auctores z ut intelligas ipsum
non fero iam tibi volo huius declaratoni facere

[S]om sonis mundane musice sunt septem
toni ad cuius similitudinem huma
na musica hz suos tonos z septem notas cum
a terra vsque ad lunam est tonus a luna ad mer
curium est semitonium a mercurio ad venerem
semitonium a venere ad solem tria semitonia
a sole ad martem tonus a ioue semitonium ad sat
semitonium ad signiferum tria semitonia

[L]ittere Mundane musice st septe
lre quare G graue ponitur in terra i luna
A graue i mercurio B graue in venere
C in sole D in marte E in ioue F in
saturno G ita q a terra vsque ad firmamentum st septe
toni z in firmamento st tres ierarchie z sic triplex
est cantus z quelibet ierarchia hz tres choros seu
ordines qui in suauissima melodia voces conte
perantes resultant laudes suo creatori

[M]iliaria tono correspondetes
sunt miliaria q̃bus
ondittur q vni tono correspondent mi
liaria xv dcxxv z semitonio medietas
eius h e dcccxij z semisse z sic simila
de miliaria scdm tonos supradictos erit miliaria
a terra ad celum centum z octo milia miliarium z tre
centa septuaginta duo miliaria nam a terra ad
lunam q est tonus erit milia xv dc xxv z sic gnt

[S]imilitudo mundane mu
sice z humane est similitudo q ostendit
q musica humana in fluxa e hominibus
a celo z ideo humana musica assimilatur
celesti qz sicut mundana hz septem tonos ita nra habz
septem voces z sicut compago mei corporis septe modis
coniungit dum corpus q̃tuor elementis aia vo tribus viribus
copulatur z ideo homo microcosmus q dicitur quod minor mundus
musicam recipit sue musice capacitate i scienciam

[D]ulcedo Mundane musice
e qua ondittur q mundana simfonia
est ita dulcis q veteres inter astra suam
beatitudinem fundauerit dicentes q anima exu
ta a corpore dum a mole corporis soluta auditum ab
auribus secum recipiendo i dulcissimis sifonijs
orbium celestium ita recrea q obliuisca huius mundi
in scientijs omni tribulacoum z dulcedo situati illos at cam
spam illa pmissi re vide gaudie scz no ibi sistere
scz i amenitate celi angelorum eternalit dulcorari
sine fine simfonijs z melodijs i estimabilibus no sol
tum vt ipi scdm nostri satiari intuitione

Musica canora omnis canonicam agnoscere pre cunctis congruit sagimento magnali ut ore consono et corde devotissimo sciat pangere neumata altitrono domino. Et ei cui psallit celi altitudo cui die nocteque concinunt spiritus ympnidici tam viva quam in strumentali sonoritate inferre sciat devota premia concentibus ut circa ethereos consonando regiones laudes semper imprimantur in aures dei sabaoth dulci melodo qui angelice legiones indefesse in preclari superne civitatis amenitate plenis modulis et mellitis vocibus sanctus sanctus sanctus decantant magno tripudio. Sed et olim felices terrigene plasmate labili peregrinationis gemitu palio iam feliciter induti festive festivam semper ducentes festivitatem unisonis sonant simphoniis sabbatique in corporibus consurgentes ympnos suavissimos vocibus mixtis. Cum et in compagine mundi in orbium celestium volubilitate veteres firmabant dulcissimam resonare simphoniam ut plenitudo divine glorie ubique laudaretur in maiestate. Cum et in aerea consonando regione universum volatile melos sue speciei vocibus contemperando carmen liticum decantat regi cui mancte etherea. Philomena enim aurore in ortu sonora iubilatione canoram fundit ad sidera. Et alauda solis consurgente illuminatione exultando iubilando distantisat cordis oris ultimat virtutibus. Sed et calandrius fringellus passer merula turtur grus ibis gallus bubo nocticorax corvus virtutum organum convenit odos in sublimia. Sed et in undarum profunditatibus cete illud grandissimum et sirenes monachus cocturnix ostrea tinca unumquodque prime vocibus intonat preciuna solio residenti in altissimo. Cum et in terrena regione brutalis corrudet tonantia dum laudes concinit creatori alta vociferatione. Leo enim et bos vacca asinus porcus lupus ovis canis et unumquodque gradientium animalium. Sed et reptancium aspidum natura ut iaculo ydrus matrix similibus scorpio cum universi universi qui continentur in gyro sive in sursum preceli volatu vel deorsum abissalibus profunditatibus ut divine glorie plenitudo semper ac ubique laudaretur in sublimibus. Omnia altissimis modulacionum iubilacionibus laudes inchoat divinis sedibus in excelsum.

Si igitur homo rationalis huius curie sequitur in ultra sidera regnanti copiret maiestate. Necessario incumbit ei concionacionis tradere scientiam ut ea saltem in fulcris doctrinaliter excrucis prodigiorum suorum visceribus sciat concentum astruere regi glorie non solum trachea arteria hoc est vive vocis sue canore oraculo. Sed etiam genere musicalium instrumentorum sive que follium resonant flatu, quod buccina humana concinat, quod percussione tinniunt, quod clangoralibus quibuscumque perstrepunt sonoribus. Postquam igitur gracia sancti pneumatis michi coassistente sex artium sudoroso labore opusculum continuassem vela iam flatu impellente ad septime scientie convertor confectionem in qua quamquam pauca a veteribus nuclealiter reperio derelicta, satagere tamen conabor ut et licet una cum aliis uno volumine sit plenissime coarctata, transitus tamen rosoribus qui dyabolicum in sua lingua gestitantes ore vipereo laborem patrum non verentur conmaculare quibus si loquor pacifice spinosis pungunt aculeis

Si silentium me clipeo communio velut delitescens in latebris. Si laboris ostendo texturam vermiculosi videntur tanti luminis magistri quibus opus meum sordescat et cessarent mente illud practicantes aliena tabe ipsi at magis concremari aspidum more aures incingant obdurantes audire lucibilia nec cernentes quod agitur a seminario susurracionum suarum desistere cogent. Quorum stultissima vesania nec valeo sufficienter admirari quia volunt operis eminere et detractionibus conari magistri magni eximei operis volunt apparere calcacione. Et non eorum excellencioribus opusculis ostendant venustiora aben fabricatam ut signa lucis revelent contrarios tantorum luminarium. Et tunc incipiant decolorare immensumque aben non fabricatam quod si nulla radii luminis stabit abeorum egressione faciat dominus in extremis labia eorum intitescere. Et me ampne exalto sue replendo benedictionis cuius robore stabiliat ut predicti edificii queam castrare destructores, validiorum potencia operis presentis laboris meum vestigio revelans posteritati luminis auctoratum, quo agnoscant umbrositates quoniam vanis laborant impendiis suis lumen tenebris conantes extinguere. Quorum maiorem incurrant tumorem primus fax mundi in funem seclorum volo appellari quod velut fax vetorum predicta cogitati forcius illuminat validius depellit tenebrositates mundique pandit celum, quique coangustata tuis caritatibus tu qui repis invidus efficias ut propterea mundi in universitas lucidiori chorusquacione luminis intenderem radiositates, teque virtute ab alto prudi amiti pellerem in latebrositates ut aut tue nobili oris texture profecius in medio exemplaria a mutescatis rubescent o oblatrator perversissime. Quod oris et detractionibus sathagis instigari an ignoras quod in monte olympiadis non certantes sed agonisantes coronabuntur. Attende laborem quo consumor in viribus etas adhuc iuvenilis etiam specula caligniantur ad surrectione antelucana paupertate premor adminiculo cuiuslibet viventis orbatus suffragio nisi quantum parvulo mihi cum gratissimo presidio illustrissimus princeps rex suffragatur Georgius cum secundum naturam regia magnificencia equos arma stipendarios ac milites quam librorum volumina coaternare cum in adiguri certo nos obnoxii erunt omnes qui dein volumine siccis doctrinabunt. Nisi enim eius affuisset presidium nil profecisse in cenum. Sartor sutor et omnis artifex. Sed et illemortacio ipsorum obloquim verbis conantur solatiari. Ut vivos reficiat solacio quem iudicium namque accommetari sitissimus attramentarius pargamenista reteriunt cum piria stans fictica non tando solarium. Omnes ergo quod commune potero adrepperendi cum fatigatione in eide dubieratus dicere valebo ut me presentis laboris obmittunt abire esurientem potaret sicientem membra lassata refrigeraret quod liberaret cum assumpcionis a creditorum inclementissimis hortacionibus. Scripsi sibi plurimis principibus. Scripsi patre Calixto Nicolao ac pro nullo repperi miseracionis donec rex Georgius ob bonum publicum profectum offerret presidium. Cui benedicat dominus altissimo sue sublimitatis et protectore faciat eum secundum cordis sui desiderata. Cui adhuc plurimi sibillatores annuebant detractionibus et si dicerem coetanei. Sed saoll et mihi depost stantes postergati quod videntes fortunam meam partim adhuc nouecante et partim presentis laboris obsequestracionis, castant inclementissime. Cetero sedentes me in caput doctorali veterana dignitate peremnem fistat plante super caput suum conantes conscendere. Quos contra quamquam taceat me in silencio. Non tamen quies tacebit a labore donec indutus virtute ab alto consiliacionibus fabrice per pellam decoloratores. Sufficiat enim michi pronunc confidencia vestri domine in suffragium. Tu soli si labor meus complacuit ondet prima hec cena in remunera... ceterum si singulorum zelatoribus labor gratificabitur et idipsum premito sufficiet orbe in singulari apostitate cum gratiarum actione memoria sempiterna inimicorum meorum memoria eternali abolicione prorsus annichilata.

Nunc sequitur septima notitia quam conabor substernere musicaliter fundamenta stabilia. Ponens quid sit musica, quid subiectum obiectum, quid utilitas, quid dyafona simphonia falsum neuma quod apud discipulos cantor quid condictos corpus, quis ordo in gramate, quid linea spacium notarum.

ristis cantus est cantus in quo b molles et graves note tarde et tractim sunt posite cum tranquillitate et prolongo elegiaco et cum sonis ponatur et inducuntur etiam dissonantiam horrorem faciendo et note tamen non sunt de saltu multum elongato ab invicem nec se in mixtent ubi tamen note acute stantes a excellens

landus cantus est cantus in quo note acute cum tranquillitate proferuntur et faciunt symfoniam hoc est aptam vocum copulationem a distinctionem cum bona sonoritate pruriscente suavitatem in quo etiam prolongo sociata carmina concordantem proportionem in vocibus quod saltem in eo disiuncte note concordent dissonant et dissonant concordat

xultans cantus est cantus in quo note superacute leves velotes vocis de dolcia leviter cedunt per modos propulsere et totum motum succedit tripudiant et in eo decet varietates decore et mens audientis tanquam ita delectatur in ipsa ut quasi sorbeat et in extasim capit totum consolationis et dulcedinis atque etiam concordabilis cadunt consonantie nec incidit enormis dissonantia faciens horrorem

6 imfonia secundum boetium est apta vocum copulacio cum bona sonoritate pruriscens suavitatem in qua note copulate concorditer dissonant et dissonanter concordant secundum concrepanciam elisa prorsus discrepancia et unaqueque vox suo concomitatur in cessu decenti ita quod nec accelerat nec tardet magis quam decet bonam sonoritatem

iafonia est vocum disiunctio aptissima cum bona sonoritate pruriscens suavitatem in qua note disiuncte concordant dissonant et dissonant concordat discrepantiam suam prorsus eliminatur et unaqueque vox libera sua disiunctione succedit ab alia ita quod nec prius accelerat nec tardat magis in tempore quam decet bonam sonoritatem

etricus cantus est cantus requirens proportionem numerum equalem in quo sicut in primo versu debent tot sillabe correndere in aliis versibus et si distinctio faciens locum respirationis contrarium habuit in primo versu sive continentia certas sillabas trisillabas tunc in omnibus sequentibus debet fieri correndencia debita inter trisillabas et trisillabis vel alio proportionali et si primum metrum fuit dactilicum et omnia debent fieri dactilica et sic de aliis

rosaycus cantus est cantus prosa plana procedens rithmica et non ritmica ubi nulla vis est si maiores et minores partes per distinctiones et loca sine discretione more prose computantur quia illic licet vagare prohibitum non sit lege talibus coartata sicut in metro et dictis

ubiectum musice est numerus sonorum secundum quod tam in elevatione quam in depressione laxatione et acuitate musicalis vero quit consonantiam et canet dissonantiam ut eximio quod est tamquam arismetrali proportionatum saltum proportionatum in tonis et semitoniis et in ascensum et descensum et secundum sonum sonat sive tonanciam maioris aut minoris fortitudinis

biectum musice est vox humana et sonus instrumentalis secundum distinctionem continuam aut intercisam quod flexibil ut in canoris modulis consonante proportione extiterant et cognitione et sciencia sive deducunt et in effectum cum necesse fuit in laude divina aut recreatione humana

tilitas musice est utilitas qua conditur quod musica reperta est sine multis similibus ut deo precamur in ecclesia sanctorum collaudetur mens fatigatis pressa et mesticiata recreetur spiritus immundus depellatur furiosi placarentur ut sicut visus delectatur varietate colorum et lingua varietate saporum et nares varietate odorum ita auditus delectatur varietate sonorum in hominibus monstris et avibus

epertores musice artis fuerunt viri vetustissimi et summe quorum primus ante diluvium perhibetur fuisse repertor cantalorum organorum iubal postea orfeus qui et arte primus fuit repertor post autem pitagoras in grecia qui dicitur ex malleorum collatione eam repperisse boecius autem et guido et alii huius sciencie fuerunt completores

odus repertionis musice est modus quo conditur quod musica reperta est secundum aliquos a pitagora circa aquas cum enim iter ageret ad quandam fabricam in qua quinque mallei fiebant in ponderibus equorum concordiam incepit philozophare nunc subtracto malleo nunc mutato pondere et sic divina aspiracione invenit et quatuor maiorum proportiones musice tolem versari sciencia et ob hoc dicitur musica a moys quod est aqua et ycos sciencia quasi sciencia inventa aqua reperta

usicus est aliquis a aliquis cantatorie artis habens peritiam cognitionem non usu sorte a voce sed exercitatam et perfectam agitoe eorum que ex musicali sunt sciencia ut est cognitio notarum tonorum clavium et licenciarum adquirenti cui tono gerere et progressus exclusum adquirit negatur

iscipulus aptus ad musicam est qui artis cantatorie est sitibundus et manum suam exercet in instituta et meditatur in regulis artis musice die ac nocte ignotos ut notos cantus suaviter cantare et dissonantia prorsus sublata nec cessat ab exercitio donec sagaciter ad plenum exercicium sciencie non perveniat

antor est persona cantantibus preposita finaliter ad hoc instituta ut in choro omnia recte agantur et modus artis musice quod ipse debet precinere agnoscere tractatus qui cantum debent secundum tempus ut firmum ut sine errore perficiatur cum pausis debitis et prolongationibus debitis sic est ut textus notis suppositus illic exprimatur quod omnis cantatorum ordo ad se et sali sin acuitate ita debet concinere ut omnes voces adunari attracti sine dissidencia notarum discordabili laudes divinas ut decet perficiant

onus cantor est qui scit regulas cantatorie perite ad effectum deducere arte et usu et habet vocem habilem et est chori non negligens rigidus non ac ferox qui ultra cantum commune scit mensuram pectore festinat addere ut vox exaltationis et salutis audiatur iocunde in scoriis et tabernaculis

ondiciones boni cantoris sunt plurime condiciones quas quilibet bonus cantor debet habere scilicet ut incipere cum sibi cantus sinit primam dictionem decenter consulit incipiat cum aliquarum notarum duplacione si non tunc primam notam longam faciat et ita diu teneat donec chorus cantum accipiat ceterum ut una quamque notam debite compleat et ut quelibet nota ita regiatur via incedat ut in sic iam pronunciacione divina et vocales mutent apprime sonoritatibus nota a nota separetur distincte et fines non excessivos a distortos faciat et ultima decenter tenendo non nimis longe in magis habitu apertando sed ut medio modo quia esse deficiat

ox cantoris est vox virilis potens clara et moderata inter bassum et summum tenens mediocritatem et non mulierbus dedens et puerorum non tanta dura aspera acuta trepidans seu deterens auditum sed suavis et immolata et moderata perspicua et perfecta et inique ita quod in se emergat silencium rupta bassa confusio error et distortio

s **Onorum** musicalium genera sunt quatuor genera quorum primus sonus est vocis humane qui resonet per naturalia instrumenta in choro alia vox est que fit per homines sed mediante instrumento quod flatus percussit secundum registracionem racionis ut in tuba aut cum digitis sicut in fistula aut involucris sicut in cornu aut appulsu quod fit per hominem tangentem principaliter per instrumentum timabilem ut patet in citharis clavicymbalis et organis quarta fit per solam tintinacionem ut fit in tintinabulis et eius sonis

n **aturalia** instrumenta sunt novem instrumenta per que vox humana formatur scilicet plectrum lingue quatuor dentium pulsus duorum labiorum disposicio quibus comprimenda comprimunt et emittenda emittunt et resonent et canale gutturis et pulmo velut follis aerem remittent et adventat que instrumenta in similitudinem septem musicam dicunt fabricata que componunt artem musicalem

m **use** artem musicalem confingentes sunt novem muse habentes certas proprietates quas quilibet musicus debet habere prima dicitur euterpe quod delectacio interpretatur quia sine delectacione musica arte non potest esse bonus musicus Secunda melpemone quod interpretatur meditacio Tercia talia id est capacitas vel germinacio Quarta polimnia id est memoratio Quinta erato id est similium comportacio Sexta tersitore id est factorum dilectio Septima caliope id est bona sonoritas Octava clio id est gloria sive fama quia hac perfecte edoctus gloriam honorem et famam bonam consequitur Nona dicitur urania quod celestis via dicitur quia musicus bonus in iubilo dominis laude celesti curie consociatur

h **umana** Musica est que fit eximdustria et ingenio humano sive natura operante arte aut usu qua quilibet consona armonia tam in voce viva quam instrumentali et de ista musica hic tractabitur et dicitur humana ad differentiam mundane celice brutalium nam quidam fabulantur in omni specie brutorum pulmonariorum compleri musicam

n **aturalis** Musica est que in est alicui homini a genitura cantandi exarte vel claritate percussione cartillaginis epiglotti flexibilitate quod levius voces fabricantur in gutture concavitate emergunt dulcius cum ampla pectoris decontaminate et nobilius continuatur aeris in constructione racione aurium cuius ondit vox hua nobilior instrumentalibus sonis

a **rtificialis** Musica est musica ab antiquis repertoribus puta tubal iubal orfeo pictagora david guidone Boecio adinventa secundum racionem in musis subiectam ut exinde magis sit tenor in tempore et elevacio et depressio in arsi et thesi ut faciat saltus proporcionatos de una nota in aliam

v **ocalis** musica est qua quis utitur ex usu magis quam ex arte sed magis vere quia arte qui si observet nec exclamet nec exrauc se registrat adaptando debite sed solum quoniam usu gubernatur quod et multum accidit alicui secundum illud metra Bestia non cantor qui non canit arte sed usu Non vox cantorem facit sed documentum

a **rmoniaca** musica est sciencia discernens promptissime in sonis acutum et que arsin et thesim hoc est elevacionem et depressionem ut exinde cognoscatur que nota maiori impulsu debet efferri precise profunditate quam minori quam laxiori quam duriori sed debet parari contentus placidus aures demulcens suaviter

sinfonia

s **ynfonia** est Musica concordans modulacionis temperamentum quod registratur omne quod sensu auditus dissonat donec reducatur ad eius formam tonorum et semitoniorum et coequatur ut gravibus correspondeant graviora acutis acuta et que note sunt ponende et que preponende quae supponende que imponende et abiciende ad concordiam symfonie

d **iastema** est musice species qua considerantur due note aut plures inter se quomodo sonum faciant an valeat duplacio in unisono aut quomodo saltus transferat de spacio in spacium de linea in lineam et tam in notis coniunctis quam disiunctis ut indiscordabilem incorrentibus observet proporcionem

d **iesis** est species musice considerans exclamacionibus observaciones et reservaciones notarum ut exinde recipiat concors notarum processus in omni cantadi modulacione et notetur ne digressu ab uno tono non procedat in non competentem ne turbetur neuma et confundatur cantus et tonus

p **euma** est sonus duplatus in eadem sillaba moram faciens vel penultime aut ultime moram faciens duplo longiorem aut breviorem in varium tremorem dicibilis neuma quod bonam facit sonoritatem in omni cantu et hic sonus interdum conceditur triplari in eadem sillaba non autem quadruplicari

v **erum** neuma est cum melius facit dulcem consonantiam et non transformat nec sunt aliquis modi voces recipere nec auditui faciat diversitatem et si finitur in linea incipit et si in spacio incipit finitur in spacio nisi esset in diapason tunc quia ibi non est positura tonorum semitoniorum quia posicio erit ibi transformata que non valebit prohiberi

f **alsum** neuma est cantus male compaginatus nosibilis ex dissonancia et modorum dissimilitudine quia saliat unius modi alteri incompatibili ingreditur neuma modi alterius et quando aliter finitur quam incipit et si voluerit notam recipere transformabit et faciet auditui dissonam nec in eo possunt concordare acuta acutis nec gravia gravibus sine discrepancia et quod vox ubi debet esse semitonium

c **ongruus** est sonus aptatus ad sillabam quod coincidens unius sit per sillabalem nec plus finitur nec plus incipit in sillaba sed directe supportata aut est unius sonus magnus correspondens nisi expressis ut est sonus qui correspondet duple triple quadruple aut sesquialtere aut sesquiterce collacioni

r **egulas** cantus est cantus qui promittitur racionali varietate ubi note aliquociens repetite quam variate preduldcem et pulchram faciunt sonoritatem et transformat se per modos varios raptos et pretensionem remissive transit suaviterque per equalia vestigia graditur in eandem viam aqua brevibatur et via acuus et laxacionis habet se condecenter et si est in cantu mensurali tunc in eo discantus corridus tenori habilitat ex regione venies oppositi libertatis

d **issonus** cantus est irracionabili promittitur varietate et ubi note repetite et variate ineptam et discordabilem faciunt sonoritatem nec in eis intensum et remissive transit nec semper cum dissidencia et tenor occurrit discantui insuaviter ubi ponitur preponenda aut preponitur preponibilia et in eo non est ordo nec certa via acuitatis et laxacionis nec mellifluitas sed horror in audiendo

a multis supflue dicibiles semp duplatim supti les

litter[s] quibz sic scz gg aa bb cc dd q[uod] iddo dicuntur supacute quia cantus in eis distonces excellentissie & altissime sonat & conuen[ienter] lenissimus cantibz duplati supti les ad alia[rum] notarum dcam gracilibz ac litter[is] quia vox debet esse mag[is] alta & tenuis

a **cute** note sunt septem note ipius gamaut scz g[ue] resoluent alamire b fa bemi c solfaut de la sol re Elami ffaut semp litteris quibz scriptibiles scz sic g a b c d e f ideo acute dicibiles quia cantus in eis pambulans acutiorem sonum debz habe[re] qz g[ra]ues note ppt vocis sonoritatem & ideo gracilis scribunt q[ua]m graues quia vox in eis debet esse gracilior

g **raues** Note sunt septem prime note ipius gamaut scz gamaut are Bemi Cffaut Dsolre Ela mi Effaut semp scriptibiles litteris capitalibz sic G A B C D E F & grossis ideo graues dicibiles quia cantus in eis discurrens de habere grauem sonum reduuerint maxime cantibz lucituosis ex[empl]um vide in figura

e **coposite** note sunt nouem note ppe ex dictiones scz scz per g[ue] resoluent alamire csol faut de la solre g g[ue] resoluent aalamire e[t] qualibz habz tres voces & sex mutaciones sic in toto erunt tales note octodecim secundum rectum & octodecim secundum commissum mutaciones aut in toto om[n]i erunt quingente septuaginta sex

c **oposite** note sunt omnes note intelligibiles duabz compositionibz & duabz mutacionibz q[ue] sunt nouem in ipo Gamaut scz Cfaut & Dsolre Elami ffaut & fabmi ee lami ffaut c solfa d la sol q[ue] qualibz habz duas compositiones in directum & duas reuersales & sic erunt note octodecim in vniuerso

e **xcellentes** note sunt quatuor note addite scz aalamire b b fabemi Cc solfa Ddlasol et sunt extra manum quintam pone ee la ptato dicibiles excellentes quia excellunt acutas & supacutas in subtilitate vocum occurrentium ideo duplate qz multiplicat occurrunt vm vote graui & ista & alia consideracio ipius gamaut quas tibi colle[gi] vt melius apphendendo has auctorum disparitates facilius artem cognoscas

s **upacute** Note sunt quatuor note scz de f g g hoc est de la solre elami ffaut gg solreut ideo supacute dicibiles qz in eis vox excedit graues in dupla tenuitate sz acutas in sipla sonoritate subtilitate semp sursum tendentes gradatim & qz scalaie & in ffaut & bmollis & i elami semitoni & in ggsolreut incipit tercius b duralis & sic la extra manum & ima ni aut taz

a **cute** note vt hic sunt solum tres note scz A B C hoc est alamire b fabemi csol faut vbi in b fabemi est semitoni[um] & i csolfaut ut est secundus natural[is] ideo acute dicibiles quia in eis vox excedit vocem qi vno tonnale seu i perfecto semitonio & ab eis omnes voces dyapenthe & dyapasonte incipiunt pstrepere & sunt se vt voces puerorum graues to vt virorum decrepitorum

f **inales** note sunt quatuor note scz d e f g hoc est dsolre elami ffaut gsolreut ideo finales dicibiles qz in eis regulariter omnis cantus dz finiri & si quis cantus alibi finitur depuatus & irregularis est & in istis fundat sedes quatuor tonorum autentorum & sic vide[tur] qz omnis cantus est regularis q[ui] finit in aliquo istarum notarum & irregularis vero q[ui] vtitur alibi & hee quatuor note pronunt graues ad acuitatem

g **raues** Note sunt quatuor prime note scilicet G A B C hoc est gamaut are

b mi c faut graues dicibiles qz humanis vocibus grauiter ac ponderose cantatur & sonat vti vocibus virorum decrepitorum & iste note sunt qui finales & fundamentales in bassis disponentibus omne cantum i suum finem & mutationes in eis debz aliquis cantus fini[ri] & si finitur irregularis est & depuatus & de ista diuisione notarum sunt metra tria Gama graues d finales a prebz acutas d supplens a aut excellit aa qz dupla & ergo posui tibi has notas diuerso ordine ppter figuram ut noscet pmealit exadiuso

c **antus** est modulacio vocum successiua per tres partes totius Gamaut dispartiens scz p G p C p F Nam p G cantus b duralis semp significatur et etiam G repiuntur in gamaut ideo erunt tres b durales & p C naturalis cantus designatur & p F b mollis vero G dat b durum C naturalem & F b molle b durum cantum b molle dulce frequentat

b **duralis** cantus est cantus per g in manu designatus & quia triplex G in manu reperitur ideo tres b duri in eo significabuntur ideo dicibiles b duralis qz cantus in eo & omnibz notis eius discurrens debz dure viriliter & sonore cantari scz in primo durissime in secundo minus dure ideo molli[us] licz dure & in tercio vero lenissime vero b du dat gama g sol ggsolrez omnes

p **rimus** b duralis est cantus incipiens in G graui hoc est in gamaut in linea finibilis a[utem] secundum la in elami in spacio cuius tamen virtus durat perfecte p omnes notas vsqz in secundum g exclusiue in quo ponit g graue vbi sibi sedem firmauit ergo cantus eius debz dure & grossiter in omnibz eius notis cantari & grossius quam in secundo & tercio b durali

s **ecundus** b duralis est cantus in secundo G hoc est in g solreut inchoabilis in spacio finibilis aut in elami cuius virtus durat vsqz in ggg duplatum p omnes notas medias quod quia inchoatur in g acuto seu finali designat qz debz minus dure cantari & lenius cantum qz in primo b durali

t **ercius** b duralis est cantus in tercio g inchoabilis hoc est in ggg dupla q[ue] dicitur ggsolreut in linea & finitur i dd la sol etiam i linea & tunc cadit vna voce scz la in potestatem & virtutem finitur i ee la & sic la extra manum & quia iste b duralis cadit in notas excellentes licz debz dure cantari tamen lenissime hoc est lenius qz in secundo

n **aturalis** cantus est cantus per C in gamaut designatus ideo naturalis dicibilis qz cantus in eo & omnibz eius notis progrediens naturaliter plane & mediocre voce debz resonare & quia duppliciter C reperitur in gamaut ideo dupplex cantus naturalis constituitur de ista manu vero natura dat cef c solfaut tibi cantum

p **rimus** Naturalis est cantus incipiens C primo hoc est in c faut quod est nota grauis & est in linea finibilis vero a la mire in linea cuius ac eius durat perfecte in omnibz notis vsqz ad c quod ideo qz incipit i notis grauibz & transit inter b duros sic qz licz deberet plane cantari operatiua sunt tamen opus qz aliquantulum dure scz sed lenius quanto magis scandit ascendit

s **ecundus** Natural[is] est cantus incipiens in secundo C hoc in csolfaut quod est nota acuta in linea finibilis i ala mire in spacio & qz cadit in c acutum et transit in cc excellens ppter hoc significatur qz cantus in secundo naturali dz cantari naturalius & ipito similium procedit semper subtilius & acutius.

ox huana est actio nobilissima ex motu voluntario et deliberatio causata vmera mediante trachea arteria que percussione cartillaginis epiglotti voces per fabricare plures et subtiliores quam cuiuslibet instrumenti musici et quod omni instrumento musicali cuiuslibet qua aliis organis ad artialem sonum fore correquisitis dicitur est actio nobilissima quia nullum instrumentum est par voci humane dicitur ex motu voluntario quia nec cum volens

ocalis canticus est cantus quia note emergunt a pectoris concavitate que est prima causa sonorum sicut arteria concavitas per tracheam arteriam que habet se in modum fistule fistulatoris aut in organis ad cuius formacionem requirit pulmo sicut in organis folles et epiglotum claudens retinens et temperans sicut digitus fistulatoris supra fistulam requirit lingua dentes labia humidum salivale et voluntas incipiendi terminandi pausandi elevandi deprimendi

ox est sonus ab ore animalis prolatus naturalibus instrumentis formatus quorum sonorum seu qualitatum vocum dura vox dicitur que violenter emittit quodam modo deterens auditum aspra ac que dispergit per dissiles pulsus ceca ac dicitur vox que cum emissa fuit mox conticescit perspicua aut dicitur que replet omnem locum vinolaria aut vox dicitur que mollit resflectit perfecta ac vox que est fortis clara et alta et in sublime trahitur et non est trepidas nec deficiens et sic de aliis

ores cantores sunt mores quibus ondit quod quilibet cantor debet in choro esse seriosus et rigidus ut hac seriositate omnium cantancium oculos ad se prestita aptitat obedien non aut debet esse ferox ideo nulli debet esse nocibus crudelitate qui etiam debet esse diligens ne penam culta dimus negligentie sacerdotes ignaros poterit discrete corrigere non sit vorax thabernator aut contrario querens lucre mecalia

is musice est potens canor musica dulciter coaptati quod ipsi deos letificat et homines ad spirituales dulcedines rapit ideo inter vniversas sciencias sola templorum ingreditur ianuas lasciuia provocat in sanctis sopnum provocat iuvenes senes ac meres condelectat furiosos placat thalamos puellarum facit acies iracundos animos remollit et ita omnibus est naturaliter coniuncta ut si velimus sine ea esse non valeamus

ntencio musice est intencio considerativa quare diverse voces coniunguntur et quomodo dulci concentu queat resonare et ideo quia antes dicte per sunt visus aut ligni speciem deceptus certum aut non certum iudicant musica suis regulis et racione congrua determinet ne hac peritissima cantator magis magistri error quam veritatis discipulum se postedat

omplexio cantatori aptior est complexio sanguinea hominum propter subtilitatem suam et carnarum porrorum per blande procede ad notas acutas et cum flectere et reflectere suaviter acutas ingues et etiam et contrario propter humiditatem contempatam pulmonis et arterie pigrolica complexio que tamen propter siccitate per eadem voce clamorem sed non ita subito reflexibilem demum flegmatica in occurrendo leviter ad cancionem et vlterius multum

ridoce homo cantator aptior hoc est ad naturales primos et secundos tercios in quinque sunt aptiores ad naturales et ad notas rotundas seu acutas subtiliores autem sunt graciores homines sunt aptiores ad notas dupla

tas seu supacitas propter corporis molliciem et lasciviam qui vox fabre tendit in sublime

omponere cantum est primo ne tonum quo sibi tono velis cantum effingere quo lecto neque finalem illius et incipe cantum modulari per dispositas notas discurrendo secundum regulas ascensionis et descensionis sive manuum principalibus diligenter observa semper cavendo ne principia et fines discrepent sed ne vno modo repetendo fastidium generes nec duas diapente vel diatesseron iuxta se ponas sine alia media secundum diversa varietate voces finge ...tas tonos et semitonia sepissime miscendo et respiraciones respiracionibus congruas efficiendo

gnotum cantum sine magistro invenire est per regulas musice artis componere cantum multum priori cantui conformabilem sine quibus cantus fabricari non potest sicut nec domus sine cogitacione totam haberi non potest et primo inveniat sillabas quas habere voluit et tot notas supra sillabas constituat quot vocibus cantus possit includi et ascendat scalarit vel descendat ut ei videbitur clavem per physica ut sciat de quo modo sit cantus et quomodo progrediatur et quo debet finiatur

etricum cantum fabricare est invenire primitus metra variorum modorum hoc est non solum metra exametra aut pentametra sed omnium generum metrorum que tibi possum arte prima peticione tua tenam arte tua quibus compositis in discreto numero potes multas cantilenas facere ... primo supra notas pone ... potis sed tot sillabas in eadem spiracione posuis in vno metro sicut alio

M

anus est organum manuale aut linea manuale lineis spaciis clavibus vocibus mutacionibus consonanciis ad comprehensionem gammaut et psalmodie et cantacionis artificialis facile coordinatum dicitur est organum manuale propter manum hominis vere dicitur aut linea manuale propter manum pictum dicitur spaciis lineis et sic de aliis quia sit ... hoc modo pinxit scripta describi nec in gammaut et se declarandi sed illic ... a ... consistunt

inea est longitudo sine latitudine et profunditate considerata quod in directum protracta est cantant registracia in elevacionibus et depressionibus et in eis clavibus spaciis vocibus mutacionibus consonanciis diapason semitonium vnisonis dissonis et aliis quorum ... consideratur

pacium est locus inter duas lineas contentus registrans cantantem in omni melodia eodem officio sicut et linea registrans quia omnes note eiusdem spacii aut linee sunt vnisone et deinde mediato spacio ad immediatam lineam sunt note in media tercia et de spacio in primum spacium in mediatum quod est diatessaron et quinta quod est diapente sesquitercio ...

ota est signum maioris aut minoris elevacionis ... cantantis in omni genere qua sit elevacio maior aut minor et an sit vt vel re mi fa sol vel la vel an sit de b duro naturali vel b molli et an deceat se sola cantari vel cum aliis diu ... quod cantum ... quam mensurali correspondent

upacute note seu supacute sunt quatuor vltime note in gamma supposite

onsonancia est prolatio vocis cum voce admiuicem (?) iuncte aut etiam disiuncte concordant dissonant vel dissonant concordant secundum sinfoniam que est apta vocum copulatio seu modulatio et dyafonia que est apta vocum disiunctio et dicitur vox cum voce quia una vox non potest dici consonantia simulte

oncordantia est duarum aut plurium vocum in eodem tempore compassio ita quod una cum alia secundum auditum suavem reddunt melodiam in cuius medietate (?) arte exhilaratione quarum perfecte concordabiles voces sunt unisonus dyapenthe et semitonium cum dyapenthe medie vero sunt diton et semiditon sed imperfecte sunt semitonium et tonus que quanto propinquiores inveniuntur tanto peiores et quanto remotiores tanto meliores

iscordancia est duorum sonorum sibimet permixtorum ad aures pervenientium dura collisio quarum una non compatitur altera quia in auditu facit dissonantiam et turpe discrepantiam ut est quando sonus gravis cum b molli permixtus incompatibili aut cum acuto incompatibili iungitur et est dissonantia discordantia

lauis est signum reseratum cuiuslibet cantus ordinem notarum concordias et discordias per gressum cantandi in omni modulatione quarum signate claves sunt quinque scilicet Γ fundamentale scilicet signabilis scilicet Γ et finale F et ce acutum et g superacutum et dd excellens alie vero claves non signate secundum aliquos antiquos sunt viginti secundum guidonem viginti una secundum alios quatuordecim et secundum usum sunt decem et novem

sitate claves in cantu sunt tres claves scilicet b quadrum seu ♮ vel T et ista signa semper significant processum cantus b duri et b quadrum superpositum super b rotundum quod sunt b mollem extinguit b mollis ventus et ♮ rotundum quod exuit virtus b mollis alia clavis est c sunt significans processum cantus naturalis tertia clavis est b rotundum vel f vel et ♭ sunt processum b mollis cantus in illis tu ... ... respondat

tificiales claves sunt claves secundum usum decem et novem et secundum arte viginti hec est quod dictiones quas tenet manus sunt claves decem et novem et vicesima est extra manum secundum guidonem sunt viginti una et prima clavis scilicet Γ T b habet septem notas ... ... contrarium hoc duplicem quod altera scilicet c hec est naturalis ... suas claves in manu tertia hec est b mollis et habet suas claves in manu

imis clavium est duratio eorum progressus in eo quod in quo maximum potest Nam primus b duralis et secundus semper sumunt suum cantum in clavi et tertius in dlasol qui una voce canet scilicet la et ambo c hec est naturales in alamire et b mollis unus in d delasol alter vero in dd lasol et vero finit in clavi b durus primus taliter et caret una voce sed finitur in delasol ambo naturales in alamire finem habent ambo b molles delasolre dd lasol

fundamentale seu b quadrum est clavis prima ordinem progressum cantus b duri cum omnibus vocibus ascendentibus et descendentibus notarum et mutationum earundem et progressum b duri pertracta locata scilicet in tribus Γ quorum primum sunt quod cantus dure potent in sonore debet cantare secundum aliquos per Γ vel per b quadratum signabile vel per ♮ tamen modo in usu qui et discedit ab antiquis tunc primus b durus signatur per Γ et quo signatur gravitas quod qualitas dicitur melodia procedit secundus per G quinte et levius tertium per duplatum et similiter

graue est clavis secunda ordinem progressum cantus naturalis cum omnibus vocibus ascendentibus et descendentibus semper per C signabilis scilicet cantus usat in Cfaut et notis ascendentibus debet talis signatio fieri per C magnum Secundo vero in csolfaut debet clavis signari per c que ut designetur quod in primo dicitur esse cantus sonorus in altero gracilior

clauis seu b rotundum est clavis ostendens suo vestigio cantus b mollis progressum secundum alios vero per z signabilis quando scribitur per f versale tunc ostendit progressum cantandi primi b mollis qui incipit in Faut ad designandum quod ubi b mollis debet cantari cum restrictione acutiarum propter cantum inferiorem Secundo vero per f commune tunc dicitur emitti mollitie acutiarum magis apert quam si suppositum b quadrum sit inscribitur

tilitas clavium est utilitas qua ostenditur quod claves sunt utiles ad demonstrandum processum in cantu artificiali et solfe sine quibus non contingit bene cantare in similitudinem clavis materialis ita dicibilis quod sicut clavis materialis reserat hostia et pandunt ea celata que prius erant sub sera inclusa ita visa clave reserantur processus in cantu

onsignate claves sunt claves sumpte secundum summa notarum quarum aliqui ponunt decem et novem et hec secundum quemmodum ipsius manus a Γ gravi ad dd duplatum habentes considerationem alii vero ponunt viginti et ponunt la extra manum sed tamen quicquid est sufficit et prius dictum declaravimus

utacio est accidens musicale accidens solum dictionibus in gamaut duas aut tres voces habentibus quod una vox transit in alteram sub eodem signo sono vel spacio sine hec quod note cadant a suis proprietatibus et est cantus variatio ratione signi quod signum ondit (?) quod pretantum assumptum ascendere quod dimmuni (?) assumptum quod tunc illa vox est dimittenda et alia sumenda faciens tantum variationem tali signo quod potes note cadunt prorsus a sua proprietate et in aliam convertuntur et sic habes quod dupplex est mutatio scilicet vel et signi

ncapaces dictiones mutationis sunt omnes dictiones in gamaut in clavis habentes solum unam vocem ut est Gamaut are bmi ela et illic ubi sunt due claves ut est in b rotundo et b quadro ibi enim nulla est mutatio quia in primis una vox non potest facere mutationem quia non potest fieri transitio in secundis autem propter duas claves que sunt diversa signa et diverse voces et per talia non ponitur sub una voce nec sub uno tono ideo non potest in eis mutatio et mutatio dicitur fieri sub eodem signo

uarum mutationum dictiones sunt omnes dictiones habentes solummodo duas voces quarum una vadit per directum altera vero vadit preuersum ut sunt iste dictiones Cfaut dsolre elami ffaut Gsolreut ... ... in quibus omnibus prima mutatio ... ... et iste constituunt notas ... ... ut post dicam

mollis cantus est cantus molliter et gracilis procedens in f b locum determinans scriptibilis seu designabilis per b rotundum et ubi sunt b quadratum supponentes denigrat b mollem et quia solum duo ff continent in gamaut requirit solum esse duo cantus b molles nam b mol dat faut tibi ffaut utque

rimus b mollis est cantus incipiens in ff graui hoc est in ffaut in spacio et finitur in ddlasol in linea secundum virtutem procedit per omnes notas usque ad 2m f et quia incipit in f graui accessit quia b mollis dicitur molliter cantari et quia semitonium facere tamen in primo b molli dicitur aggrauari sed semper remollit quanto magis in sursum ascendit

ecundus b mollis est cantus incipiens in ff duplato hoc est in ffaut in spacio finitur vero in ddlasol in linea secundum virtutem per notas inter medias quia ideo quia cadit in ff superacutum unde tamen licet dicitur mollis in hoc loco cantatur aliquantulum acutius et sic magis inquantum acutius percedit in excellens

amaut est nomina notificans cantus musice progressum per figuras alphabeticas duplices ad consideratas secundum triplicem modum simbilis talibus karactibus scriptibilis scilicet Γ A B C D E F G a b c d e f g aa bb cc dd et si vis potes ee hoc est e la extra manum et si vis esse musice verus comprehensor vide qui incipit positionem quem positali nec versale producta aut rotunda vel Gama vsalia g soluit quia ffaut dupla alt vsus Gama quadrata solvet rotundum ffaut dupla

implices note sunt septem note fundamentales scilicet ut re mi fa sol la per septem primas dictiones continent significate vel communi usum in primis ut queant laxis et ideo simplices dicibiles quia ut sit nullam mutationem faciunt et ideo fundamentales quia ponunt fundamentum omnium cantui mensurali et super eas omnis nota procedere potest dum hec basim tenent in tenoribus

onsonancia musicalis est comportio ex nimis vocum considerata qua sonus quomodo nota ad notam sit copulanda an salit in eadem sonoritate aut diversa et in quoniam saltando numerum eo sunt reperta ut note notis iungantur in tam modo debite et scire quomodo nota debite intendi et remitti ne discrepancia surripiat et inepte transformet voces quibus sequeretur confusio in melo et in auditu discrepantia pessima

nisonus est notarum una sonoritas sine tales note sint continuet se posite sine divisim hoc est quia dissone inter cadunt sed quia cadunt in eandem lineam et spacium et una nota obscurior duplat et una nota magna stat in eodem durum et note repensi obviant aut quia vox tremula videtur multas notas insensibiles constituere et hec consideratione semper sunt ad unam clavem quia ad multas claues et voces in eadem linea non sit unisonus sed mutate

onus est saltus primus note in aliam sibi immediatam perfecte fortiter et potenter sonans ita quod inter illam vocem et aliam

nulla alia vox nata est inter eas mediare perfecit habens species octo scilicet quatuor ascendentes et quatuor descendentes sine intervallo et sit quod est saltus de linea ad spacium immediatum et econverso dicitur plenitudo propter semitonium quod potest mediare

emitonium est consonancia proveniens ex saltu unius note in aliam b propinquissimam cum quadam semi et debili consonancia in quo tamen non est tonus in quo sine secundum ascensum sine secundum descensum est sonoritas minor quam est tonum medietas existens dulcedo et condimentum totius cantus sine quo cantus esset corrosus transformatus et dilaceratus

itonus est consonancia causata ex saltu unius note in terciam ascendendo fortem et potentem sonoritatem sine semitonio et etiam cum semitonio incluso ditonus dicibilis quia duos tonos continens in se includit habens octo species scilicet quatuor gradatim ascendendo et quatuor gradatim descendendo

emiditonus est consonancia proveniens ex saltu unius note in terciam cum semi et debili sonoritate attinens ad ditonum quando habet in se semitonium in cursum qua tamen habet remisse tantum quando autem perfecte continet sonoritatem in tercia tunc habet se plus ad ditonum habens quatuor species ascendendo scilicet et quatuor descendendo

ritonus est consonancia inusitata que facit saltum de una nota in quartam discordabiliter tritonus dicibilis eo quia ex tribus tonis constat continuus cuius sunt due species scilicet fa mi et mi fa et licet hec tonus non in usu non tamen prohibendus est in musica gradatim transiens propter artis completionem

yatesseron est consonancia proveniens ex saltu unius note in quartam proporcionate et indiscordabiliter et hec fortiter et potenter dicibilis a dya quod est duo et tetra quatuor quasi modus quatuor passibus ad finem tiens includens in se duos tonos et unum semitonium habens sex species scilicet fa re sol mi la la mi sol re faut

yapenthe est consonancia proveniens ex saltu unius note in quintam dulciter et concordanter sonans dicibilis a dya quod est de et pentha quinque quasi proprio de quinta currens in quintum et licet non quilibet quinque voces faciunt dyapenthe quia a b quam in f graue non tamen sit ut plurimum et hec habet quatuor species scilicet duas ascendentes et duas descendentes includit in se ditonum et semitonium

xacordum est consonancia constans ex tono cum dyapenthe quod facimus saltum unius note in sextam fortiter et potenter et inclusis duorum semitoniorum que constituunt a acutum in facutum vel g graue in e finale

ptacordum est consonancia constans ex semiditone cum dyapenthe quod facimus saltum ab una nota in septimam non plene quia est in sextam plene in septimam ac solo semitonio adiuncto quod tercia computata in solidum sunt quinque toni et duo semitonia dicibile accepta quod est quinque et corde quasi de que est consonancia quasi quinque tonorum per sextam consonancia

yapason est consonancia constans ex dyatesseron et dyapenthe consistentibus ex saltu unius note in octavam secundum dulcissimam consonanciam dicibilis a dya quod est de et pason quod est totum vel omne quia continet in se motum omnium consonanciarum ac manerierum totum etiam eo quia in eo reperiuntur omnes consonancie

licencia ad G tiu⁹ vsitata pncipi f G a sz incor e

ritus

plagalis est tonus tu⁹ inre gularis sextus tamē ipar tonoru inordine finibilis in f grauj sicut 7 eius trit autent qui ex sui natura ascendendo facit suu dyapa son ad c acutum exlicencia tn ascendit ad d 2 descendit vsq ad C graue tu⁹ toni vsitata pncipia sūt duo sz f 2 d et nota vbi dicit facit suu dyapason itelli ge toni formulā a pncipio ad finem ascēdendo 2 desce dendo

etrardus

autentus ē septi tonus regularis 2 septimus ī par tonorz in numero finibilis in G grau q ex sui natu ascendendo facit suu sclorz in G acutu ex licencia at procedit in a 2 descendit in f graue cui⁹ pncipia differencialia sunt f G a b c

etrardus

plagalis ē tonus octaus irregularis octauus at 2 par tonorz inordine finibil in G grau sicut 2 ei⁹ tetrard⁹ autent q ex sui natura ascendendo fa suu sclorz in d acutum exlicencia aut ascendit ad e 2 f acuta 2 descendit ad d graue ex natura exlicen at vsq ad C graue cui⁹ dra pnci vsitata sūt c d f G a b

egularis

tonus est omis tonus autentus qui incipit ab aliq liarz d e f G finaliu 7 in eadem terminat aq i cipit pt tamen delicen vnu semitoni supra a infra transcende qui existentes quatuor i numero correspondent quatuor sedib pncipalib 2 q tuor tonis pncipalib i acutis se maxie obusates

rregularis

tonus ē omis tonus plagabilis ab aliq lrarū sz a b c grauiu 2 d finaliu incipiens ideo dicabi lis irregularis qz a infert se autent in intensione 2 plagalib in remissione 2 q̄a i debi te se trāspont ad sedes contrarias vl qz faciliter detono pmutat in semitoniu a econūso vel qad faci liter de dyapente transfertur ad dyapason

utentorum

licencia est con cessio maxim ascensus a descensus qd regularit pteri non lz semp iuxta hec metra obseruā bilis nature talis autentus omis pba vt queat afine vocibus procedi octo Cui licen dat vocem contingere nonam Et decima decet quoqz contingere vocem vocorz sbsine tu ptedi v

icencia

plagaliu tonorum est concessio maxim ascensus vl descensus quos regulaait pteri non lz sz hs metr nosabilis Est qz natura data collat galib talis vt ad qntam vocem possit afine leuai hijs licen vocem dat contingere sextu octam lz hijs interdu tangere vocē sic bisex retinet voces hoc sepe vide hijs quoqz licet duodenis vocibus vti

edes

tonorum sunt loca q̄tuor pnci palium tonorum sz d e f G 7 quatuor im pncipaliu seu collataliu sz a b c d octo at tonpositorz sz da eb fc Gd que sedes pont fundamta suis tonis 2 ostendunt progressu locorz i que pnt ad maxim 2 non amplius nisi licenter

finale

est sedes pmi toni auten tiui suo collatali sz protho plagali cui⁹ pmus tonus incipit ad 2 transit p e f G a b c d exnatura sed exlicencia a d e 2 f 2 de scendit exlicencia in C graue Secund⁹ at sz pla galis incipit ad 2 transit p e f G a acuta sz exli cencia pt ascendere ad b 2 c acuta descendit vo p c b a grauia exnatura sz exlicencia in G graue hc est in gama

finale

sz elam est sedes ter 2 q̄rti toni hc est deuteri autenti cu suo plagali cu⁹ pmus incipit ab e graui 2 transit ascendendo p f G a b c vsq ad d exnatura sz ex licencia procedit a d 2 f acuta descendit at vsq ad d graue qrtus at transit ab e p f G a 2 b exnatura sz exlicen accipit c 2 b 2 descendit ad b grauē sed licenter etiam ad a graue sed non vltra

finale

sz ffaut est sedes qnti 2 sexti toni hc est triti autenti 2 triti plaga lis cu⁹ pmus incipit in f grauj 2 faciens suu sclorz transit p G a b c d e vsq ad f acutum exnatura 2 exlicen transit in G faciendo tonos quoqz 2 semitonia duo alt vd hc e cu⁹ pla galis qui ē sextus incipit in f grau 2 transit p G a b in c acutu exnatura pt tam exlicen ascendere in d acutum descendit at exnatura p e d in c graue 2 facit sex tonos a c graui i d acutu 2 duo semitonia

finale

est sedes septimi 7 octa toni hc est tetrardi autenti 2 tetrardi pla galis cu⁹ pmus transit a G p a b c d e f G acutum sz exlicen ascendit in a de scendit autem in f tm ita q ab f vsq ad a facit sex tonos 2 duo semitonia Alter vo hc ē octau⁹ incipit in G 2 transit p a b c vsq ad d acutu 2 de scendit p e vsq in c 7 facit sex tonos 2 duo semitonia incipiendo a C grau in d acutu vt clari⁹ posset intelligere sequitur tibi de istis clarius documentu

rimus

tonus est tonus finibilis in voce q̄rta hoc ē in d grau procedens in octauam nouam 2 decimā hc ē p d acutum e acutu f acutu in q̄rta ē eid lra silicz d graue 2 d acutum procedens p sex tonos 2 tria semitonia incipiens interdu in c vt Statuit pontificem Interdum in d vt ecce nomen dni Interdum in e vt Gaudete Intdu in f vt ipsi soli Intdum in G vt Canite tuba Interdum i a vt clamaui cu⁹ formula talis est

ecundus

tonus est tonus sili finibilis in voce q̄rta vti pmus ascendens tn eo vsq ad nona hc est vsq ad pma b rotundam ad decimam vo raro ad vndeciam aut nuq puenit 2 facit cordas cordas decem differens a primo tono qz iste tonus hz G ā b grauia qs non hz pmus 2 prim⁹ hz c 2 d acuta quod habet scds sz octaua 2 nona vtriqz quos semitonorz quedā incipiunt in a vt omis patriarche alij in c vt Nonne cor meum alij in d vt ecce in nubibus alij in f vt crucem vidisti 2 si dubium an antiphone sint pmi a scdi toni tunc si ad octauam 2 nonam no ascendit certissime de scdo tono sūt cu⁹ formula t existit

ercius

tonus est tonus i q̄rta finibilis hoc est in e graui procedens tono dyapason ad e acutum rarissime ad b acutu vadens faciens decem cordas sz duas vltimas silicz e f mag diligencia qz de arte cu⁹ toni quidam i capiunt in e grau vt qi ma tus quidam in f vt Nunc scio vere quidā in G vt multa que quidā in c vt tria dies e cytom formula t

uartus

tonus est tonus in q̄rta finibilis hoc est in e graui sicut 7 tu⁹ incedens per decem voces facientes tonos c semitonia di scernibilis attio quia qrtus habz pmā scdam 2 terciam qs non habz tercius 2 tcius hz vnde ciniam 2 duodecimā qs non hz qrtus q si aliqua antifona neqz has tu neqz illas hz q̄rti si i decima incipiat vl scdam nonā amplius diligat tripmodi erit aas in q̄rto ponj si eas formule differencie inuene inchoabit interdu in C vt Ecce ait id vt Ipse esto i G vt Gaude maria in f vt Recessit in G vt Omnes cui⁹ formula t est

ex mutacionum dictiones sunt omnes dictiones habentes tres voces sicut sunt C fa ut solreut alamire C solfaut D la solre G G solreut aalamire in quibus omnibus prima mutatur in secunda tertiam et econverso et sic constituet sex mutaciones exemplum in G solreut ubi primo mutatur sol in re sic solre re sol solut ut sol re ut ut re ut

scensionis mutacio est mutacio desinens in ut re mi quando dicitur ascensionis quia plus habent ascendere quam descendere et omnis mutacio desinens in fa sol la dicitur descensionis quia habet plus descendere quam ascendere juxta illa metra ut re mi scandit descendit fa quoque sol la

ignalis mutacio est mutacio variatus tantum signo eo fine facta ut prior vox dimittatur que attingi non potest et alia assumatur considerabiliter in arte extra claudi in sex mutacionum generibus quarum prima mutatio fit in C gravi secunda in F tertia in G quarta in C excellenti alie in bmollibus excepto b tono do et b quadro in quibus nulla est mutatio

blata vox id est cantus est vox que ab ore cantoris plata primo offert se secundum arte bona si dulcis et consone emergit mala vero arte si incepte et liberum arbitrium qua nemo canit volens et contemptum vitari poterit considerantur licet multe stampare secundum textum curant quia ibi sola eius note prelatione considerantur in persona cantus esse requirit textum

pecies musicalis est vox sua propria sonoritate karacterisabilis secundum quam accipit individuale hoc est quia vocatur ut vel re vel mi vel fa sol vel la vel vocatur nota simplex vel composita vel decomposita vel vocatur tonus semitonium ditonus vel tritonus vel dicitur cantus b duri naturalis vel b mollis vel aliquid tale diversitate considerandum

enor est mora vel extensio cuiuslibet vocis qua vox profertur in tempore sibi conveniente breviori aut longiori tempore mensurabilis ad proportionem sine cuius proportione debita nullus cantus potest esse bene dispositus considerabilis a musico in hac arte sicut a gramatico quando decet vel metrum supscribit sillabis longis vel brevibus vocem gemendo

ocio musicalis est motio continens in se duo scilicet qualitatem et quantitatem qualitatem quia ea considerat cuius toni cantus existit an scilicet sit in tono semitonio dytono diatesseron vel diapenthe vel in diapason et illo considerat motio in saltu donota in nota et quantitate in hoc quia crescente quantitate crescit et tenor quia dytonus quam duplicem habet tonum est duplicem habet tenorem

odus est finalium vocum depositio qui quadruplici termino ita videntur disparisitati ut alter alteri sonus sua se de mediis concedat qui differentia mutuabat sunt D E F G graves cum quidem omnes versus eorum modi cuius sunt et ipsi precedentes cuius dicitur velatum quia sicut relatum sunt habent ad suum antecedens sicut se dicitur habere versus posteriora in quibus tropos fines habent easdem et finales neumas possident

onus est forma descendendi notarum in cantu plerumque inchoatarum quas de omni cantu sumpsit principium medium et finem deinde quoniam nemo secundum artem potest iudicare de cantu cuius tono sociatur nisi prius audierit principium medium et finem eiusdem toni et ultra quam ascensum sive descensum eiusdem eo fine ipsa in cantu ut noscatur processus in neumate et sonus dirigendo seu in sonando quam maiori voce novem passibus modi a tonis terminetur

utentus tonus est tonus auctorisabilis seu princeps tonorum quod nobis in impari numero abantiquis est derelictus scilicet primus tertius quintus septimus qui secundum ascensum considerati leciis et sonoris vocibus maxime coaptatur cuius sunt quatuor species scilicet prothus autentus deuterus autentus tritus autentus et tetrardus

lagalis tonus est tonus par numero scilicet secundus quartus sextus octavus a modernis a maioribus musice artis perfectionis repertus plagalis dicitur ab eo quod plaga et servilem habet condicionem collateralis diabilis quia adlatus in suum sui autenti coassimit qui tonum secundum descensum humilioribus maxime coaptabiles sunt cuius sunt quatuor species scilicet prothus plagalis deuterus plagalis tritus plagalis tetrardus plagalis

umerus tonorum est octernarius numerus quo ostenditur quod quatuor sunt autenti et quatuor plagales autenti impares plagales pares quorum primus et secundus suam habent finalem D gravem tertius et quartus habent finalem quinta et quintus et sextus habent finale suum sextam F septimus et octavus habent finale suam septima G et quia quilibet tonus habet sua formula idcirco de quolibet seorsum hic erit pertractandum

fferencia plagalium tonorum ab autentis est quod ostenditur quod autenti ipse manu versari debent plagales in gravibus quia autentus in sursum edificat plagalis in deorsum et plagalis est sonus sumptus ab autento et suo autenti impedat servitutem et puniuntur a suo autento ut servus a suo domino et reditur autento suo ut eius autentus liberius ascendat et descendat ut servus suo patri familias

rothus autentus est primus tonus regularis faciens suum scelorum ascendendo de re D gravi ad D acutum cui tamen conceditur ut queat ascendere ad e et ff acuta et in descensu facit suum scelorum naturale ad D grave sed ex licentia descendit ad C grave cuius principia differencialia sunt quinque scilicet C D E F G

rothus plagalis est primus tonus irregularis qui tamen est secundus et par in ordine tonorum finibilis in D gravi sicut eius autentus qui non facit suum diapason ex natura nisi ad a acutum ex licentia autem conceditur ei procedere ad b et c ut faciat suum scelorum in tria supra finali cuius quidem toni quedam voces suas inchoant in a in C in D in F

enterus autentus est secundus tonus regularis tamen tertius et impar in numero tonorum qui naturaliter finitur in e gravi et facit suum scelorum in sexta voce scilicet in e acuto cui conceditur licentia in F acutum ascensu descensu in D grave cuius quidem toni quedam voces suas inchoant in e in F in G in c quod principia sunt apta secundum continuant

enterus plagalis est secundus tonus irregularis quartus autem et par tonorum in ordine finibilis est in e gravi sicut eius autentus non faciens suum diapason ex natura ultra b quadrum procedit in ascendendo ex licentia ad c et d descendit tamen ad a grave et non ultra cuius quidem toni C D E F G

ritus autentus est tertius tonus regularis quintus tamen et impar tonorum in ordine finibilis in F gravi et ex natura sua facit suum diapason ad F acutum ascendendo cui gradu

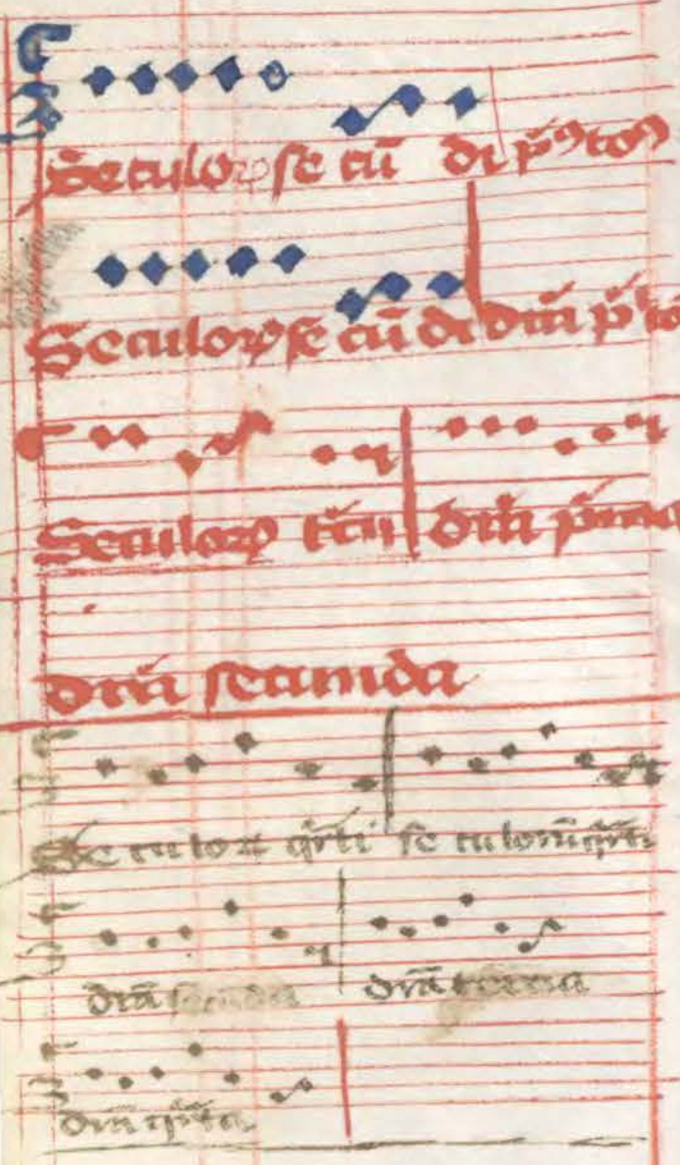

fua cauda a2j si descendit ing tonus vlime tedt
Semp sursum tresit sim q semp quiescat Cum
flectat proxima si gradiat. Cum excute vt aba
sibi tunc apparatur in C puncti ibi simplicit capit
Dum cadit ex medijs aut simplex est tibi finis

Secundi toni differentie patent
in hijs metris Gaudet principijs tonus
alter bis geminat A C D figurat et f q̄s
annumerat. Idem plagalis vult esse modo
specialis plura tot capita cui sufficit vna cauda
Alter vero ponit hmetra alt' vt ongo variato nulla
scd̄o dirigit ab ff vel d vel C scd̄o plagalis huius
Dic ait petrus calice ge" pincipia vexem ff gemit
G vt c ait petrus caliceum d cuius dictum ab alijs tonis
sic nosce

Tercij toni differentie sunt dicte patentes
tibi hijs metris E simul ff G a
C sunt exordia dcta G vel ff in ma si sunt
est q sibi cauda G saliens in C redditum
parat C mutat in a cum tridente diffinat arte inete
E sit finalis si cantus sit gradualis

Quarti toni differentie sunt differentie
patentes tibi hijs metris
Quartus principijs fouet A vel F E D
C capit excipiens d sit G cauda resistens
Aut G sit cauda veluti meat benedicta et cum ecce
D finit fronte sedente primula pausa sit finatur
E a sua cauda F vel a sunt capita finat regula dicta

Quinti toni differentie sunt dicte hijs me
tris nosc̄ibiles Est finalis ff G vel a c quinti
sunt loca quia quatuor inicia capit ipe tonus
si ff vnic est capit inquo finitur distancia sola
Vest vnica quinta toni differentia et licet dico i diffinitione
pluralis sit differentie ibi li sit capitur in actu signato
et non exercitato hec dicte sunt i si sunt

Sexti toni differentie sunt differentie hijs
metris nosc̄ibiles C D ff vel a tot hic claues
locus sexti per ramos rectos non licet puto
sextus attendens vsum sibi tamen consult
vnum Est que tonus sicut in G sextus vt bndcts et licet
iste tonus hic vnica dicam et supra i metis dicta nulla
vt ibi quinti cum sexto differre scio modo nullo intellige
nullo diuisio modo

Septimi toni differentie sunt differentie
hijs metris nosc̄ibiles
G simul a b C d loca septimus optat habere
principium sit G vel a finem retinet G sali
ens ad finem d gerit hec regula vera
datur qui canon in d inoritur Cui b fronte locat
in eo volo requiescat C D principium et pede querit sibi
veram in C retendit in d finis germinatur

Octaui toni differentie sunt differentie
hijs versibus notificabiles
A G vel ff C locum vult octauus hic G sit prin
cipium dabitur sine fine dispun regula non
fallit in eodem quando remansit Et si ascendit
ad a tunc tonus vltimum tendit G vbi principia sunt
tonus est distancia illa Qui capit e f g et triusque
vtrumque insinuant prius q sit postposita figure

Melodie tonorum sunt certi cantus
ostendentes differentias tonorum
in principio medio et fine quibus q̄ regi scien
bitur facilius potest deuenire in noticiam verorum
tonorum psalmodialium et magnificat et aliorum ideo
melodie dicibiles quia dulcem cantum afferunt et in
tellecte artificialiter i suis processibus condelectant et intellectum
et regi strat caloris certam i musica actionem praevaleret

Psalmorum toni patent tibi in
hijs metris Psalmorum norme lex est danda
tenoris A caput est primo quinto sexto sociat
to inualescit ff reliquum q d capit vt peregrini caput

octaui tamen qui reputati Septimus olim in d gaudet
qui summus incipit a primi pausa
disterm capit C sic tertij Septimus hunc quoque cum
quinto sit sociatus vltimus exercesat in c sicut a chesit

Antiphonarum psalmodialium
toni sunt toni hijs metris patentes Antiphonarum lex per hec pateat metra primus
in a incipit sic finit in d alterius incipit sic sit
in d grauis in c acuta tui sicut acuta quartus
incipiunt ambo G graue sit tibi finis Ast quin
tus incipit c acute sic finit sicut Sexti incipit a acu
finis f q grauis Septimus d inchoat sic G finit quin
tum Octauus in c acute finit at q graue Deresp
sorijs tropis omnia dicentur locis suis

Sedes tonorum sunt sedes patent per hec metra
D primum primi sedes atque secundi E sequens
tercium sociat sibi atque quartum F datus
intextus cum quinto demque sexto G septum
capit extremus et situabit vbi ille Inde la sol re maret
primus tonus atque secundus Explicant i ini tonus
atque quartus atque tonus quintus i faut maret sic que
sextus Septimus et octauus q soleant hijs reque sunt
illius c ptongi cui dat cantatio fine per re la sere
fa ter in fa quarta q nulla cui fa fa sexe fa la sept
vt sol oc dot vt fa

Numerus tonorum patet tibi
hijs Metris
Quatuor autem platie quidam autenti
prothus tritus deuter tetrardus hijs sunt hijs
tot plagales coniunge collaterales quos
si quis ignorat nec musicus reputat Ergo sciatis mo
dicum q sit vnde voce Et ad suum fundum qualit
tamen deducit omnis Bestia non cantor q vsitaunt
non arte Non vox cantorem facit ars sed documenti

Differentia plagalium collateralium
patet tibi hijs metris Ipsi plagales autenti
sunt collaterales Et subiugales ve in metis asta
tes Et plagam vt finiat autere recte pri
ter qui ac sep sit autenti ve dicti in quo Inuinio q pai
vult plagalis situari Sponte tu cedet autentus i in
pari sedet dictus autentus qui auctorisat vt princeps

Officia tonorum sunt officia hijs
metris describibilia Credo prothus amat
alter raucedine clamat Tercius i insultat
quartus mollit tantat lasciuit quintus lacrimatur
tur tamen sexti Tetrardus saltat octauus inepe orat
et si vis esse sutor tamen et vis sicte cantica placida fac
primum tonum et lacrimabilia quartum et funerum seu mor
tuorum per secundum et lasciuos per quintum et iocales per tetrardum

Autentorum licencia patet hijs
metris cuilibet autentus vltra pro[illegible]
pason a radice sua salit addit vltima me
bra hic tibi tedit quinti sua plaga rescedit
Alia metra Nature talis autentus omnis probatur
Vt queat a fine vocibus procedi octo huic licencia
dat voce coniunge nouam Et decimam dec. quinque con
gere voce vocem sed fine tantum protendi vna

Plagalium licencia patet tibi hijs
metris Est que natura data collateralibus hec
vt queat a fine ad quinta vocem leuari
hijs licencia voce dat coniunge sexti Octa
uam licet hijs interdum tangere voce Vel bissexte
tenet vocis hic sepe videmus hunc quoque licet duodecim
vocibus vti

Causa finalis tonorum est causa dicen
tur toni reperti sunt quia sunt obiectum vt sciatur
diuersitas q pt occurrere in arte musicali et
quia sine tonorum sciencia nemo pt bonus fieri
musicus ideo toni inuenti sunt vt agnoscant et quia va
rietas crebrescens facit meliorem sonoritatem

uintus tonus est tonus in sexta finibilis hoc est in f gravi aut tredecima ea littera acutissima signatur aliquando consurgit adque sed raro nisi excitetur a aut usitata principia sunt f grave ut hauriet et G raro ut Non vos relinquam a intromine quinque prudentes Cut erat dominus et constat primo ex duobus tonis et semitonio post ex tribus tonis et semitonio ut patet ex ista formula

extus tonus est tonus in sexta finibilis hoc est in f gravi sicut et eius quintus autenticus constituens octo cordas hoc est sex tonos et unitis duos uno semitonio mediante differens a quinto quia quintus habet duodecimam et terciam quam non habet sextus et sextus habet terciam et quartam quam non habet quintus et aliquando quintus inficitur sexto et si sicut volueris an deposito sexti vel quinti fuit si in decima vel undecima incipiat quintus erit si vero non ad nonam ascendat dicetur in sexto autem usitata principia sunt nisi unum quia in f incipit et in f desinit ut viri tuo et aliquando in d ut si ego autem formula talis est

eptimus tonus est tonus in voce septima finabilis scilicet in G gravi aut acutissima et quintadecima quae fiet eodem caractere denotatur decem cordas faciens sed duas excitetur salis G et a habens a principio tres tonos et post semitonium post vero duos tonos et semitonium deponitur vero a fine tono uno eius usitata principia deferentialia sunt sed f ut video celos apertos et ut assumpta est sed a raro ut in domum domini mea et ut dicit dominus et ut benedicta eius formula talis est

ctavus tonus est tonus in voce septima finabilis ut et septimus et eius autenticus hoc est quia incipit in G gravi et ibidem finitur transiens usque ad duodecimam et raro ad tredecimam constituens decem cordas hoc est duos tonos et unum semitonium et tres tonos et semitonium deponitur autem ad terciam tono et semitonio cuius principia usitata sunt in C ut dum venit et in d ut virgines domini in f ut hodie maria virgo in G ut dum facta ad ut complerentur sunt in b ut ecce ancilla domini deus a septimo quia octavus habet secundam quintam et quartam hoc est C D e quas non habet septimus et septimus habet tridecimam et quartam decimam hoc est f et g quas nunc non habet octavus et istius octavi modi formula talis est

ex tonorum est lex ostendens quod gamma septimi toni legem obtinet cum sine notis inquam finitur secunda vero quinti modi regulam servat tertia quinti vel sexti proprietate fulcitur octava vero primi toni lege vallatur ad similitudinem primi autem est dyapason et licet multi varie considerant tonorum naturas et leges obliviscentes quia pauci veraciter artem apprehendunt et ideo hic pauca volo ponere de differenciis tonorum ut cantor eorum possit habere agnicionem

rimi toni differencie sunt quinque differencie quarum prima nosatur ex eo quod incipit in a gravi et finitur in D gravi secunda quod incipit in D gravi et finitur in eodem servato regulari ascensu et descensu tertia quod incipit in ff acuto et quinta et finitur in d gravi quarta incipit in d gravi et finitur in d acuto quinta incipit in a acuto et finit in d gravi vero primus ecce leva volo dicitur lazarus addictus hinc bi duo ex virgo speciosa

ecundi toni differencie sunt mille differencie nosabiles tamen excelsior quia incipit aut in a gravi et finit in d gravi servato regulari ascensu et descensu ut in scatorum aut incipit in D gravi et finitur in D gravi ut virgo virginum aut incipit in f gravi et finitur in d gravi ut auri minimum Alter virgo rariacomilla sedes

ertii toni differencie sunt quatuor differencie quarum prima nosatur quia incipit in f gravi et

finitur in G gravi secunda incipit in G gravi et finitur in C gravi tercia incipit in g acuto et finitur in eg quinta vero quarta incipit in c acuto et finitur in e gravi servato regulari ascensu et descensu exemplum ingloriosum sanctorum qui manserunt et

b **uinti** toni differencie sunt solum due differencie quarum prima est tonus capitalis qui incipit in ff gravi et finitur ibidem secunda differencia quae est unica cognoscitur ex hoc quia incipit in a vel in c acuto et finitur in a acuto exemplum alma redemptoris fons ortorum Ave maria loquebar de exaudi deus et

a **uarti** toni differencie sunt quatuor differencie quarum prima nosatur sic quia incipit in D gravi et gradatim ascendendo finitur in G gravi secunda similiter tercia vero incipit in G gravi et finitur ibidem servata ratione quarta vero incipit in C gravi et finitur gravi ita quod omnis caput est unum sicut est quinque

exti toni differencie sunt solum due differencie quarum prima est ipsemet tonus capitalis qui ex eo cognoscitur quia incipit in f gravi et finitur ibidem servata ratione differencia autem eius cognoscitur quia incipit in f gravi tamen in unisono et finitur in eodem exemplum Ave maria et in medio ecclesie

eptimi toni differencie sunt quatuor differencie quarum prima cognoscitur quia incipit in G gravi et transit velociter in dyapente et finitur ibidem secunda incipit in c acuto et finitur in g gravi tercia incipit in d gravi et finitur in g gravi quarta incipit in b quadrato et finitur in g molli exemplum puer stella misit redemptionem

ctavi toni differencie sunt quatuor differencie quarum prima nosatur quia incipit in c acuto et finitur in g gravi secunda incipit in c acuto et finitur in d gravi habens in principio unisonum plurimum notularum tercia incipit in f finali vel in e finali et finitur in g gravi quarta vero incipit in c gravi et finitur ibidem exemplum Deo meo et cetera hec de capitulis de capitalibus autem tonis qui sunt omnium primus ideo tamen dicta

icentia primi toni est et e f acuti secundi toni sunt c et d e f gravia quinti d c acuta quinti g grave septimi G et a gravia octavi G et f gravia alias autem secundum artem infra hec concludunt sui specialibus limitibus quas ostendit exacte speciales tonorum figure licentia tamen licencia non sit aliud nisi segregato ad alia regulis in limitibus musice

oniuncte note sunt note habentes habundance respectivam ad invicem valentes ut homo possit facere de tono semitonium et e converso quia in loco quo fiebant semitonium proveniat erit tonus et tales multe quas ego abicio abhorre quia valde cito falsum ingerunt cantum vero ffuge gaudetis si vis congruentas facere metas Nam omnis coniuncta falsum ingerit absque norma Coniuncta seducit tonum quia ars regula dicat Exercent iuvenes falsum errare senes

ifferentie tonorum scola specialiter patent tibi hiis metris Cunctis modis differt primus tonus nulloque secundus Tonus nitivus differt quartus quartus Quintum cum sexto differre suo modo nullo Septimus ipse quater differt ipse octavus tamen est dicere quod primus tonus habet quinque differencias sed aliter considerant in pluribus antiphonis eorum aliter in responsis et aliter in aliis

rimi toni differencie sunt differencie patentes hiis metris Est quia formis primus sit sua exordia faciunt in d c f a g sociare volumus Et sit principium in d primum spoliat primi D contendit ultra sit addens ad

Solreut e dictio decomposita habens tres voces scilicet sol re ut et sex mutaciones quarum prima mutacione mutatur sol in re ascendendo de primo b molli in primum naturalem hoc est de parte finalium in parte acutarum ut sit econverso mutatur re in sol descendendo de primo naturali in primum b molle hoc est de parte acutarum in partem finalium sic secundo mutatur sol in ut ascendendo de primo naturali in secundum b durale hoc est de parte finalium in parte acutarum vel superacutarum et econverso ut in sol descendendo de secundo b durali in primum naturalem hoc est de parte acutarum in parte finalium et in graves tercia mutacione mutatur re in ut ascendendo de primo cantu b molli in secundum b durale hoc est de finalibus in acutas et superacutas et econverso mutatur ut in re descendendo de secundo b durali in primum b molle hoc est de parte acutarum in se ipsas et istius dictionis quod debet scribi litteris quibus quia ab isto loco note multum incipiunt equalitatem

Lamire est dictio decomposita habens tres voces scilicet la mi re et sex mutaciones quarum prima mutatur la in mi ascendendo de primo naturali in primum b molle hoc est de parte acutarum in unam superacutarum et econverso mi in la descendendo de primo b molli in primum naturale. Secunda vero mutacione mutatur la in re ascendendo de primo naturali in secundum b durale hoc est de parte acutarum in se ipsas et superacutas et econverso. Tercia vero mutacione mutatur mi in re ascendendo de primo b molli in secundum b durale hoc est de acutis in finales et istius dictionis a debet scribi communibus litteris

Fabemi in spacio in parte acutarum est dictio habens duas voces scilicet mi et fa fa cantatur per primum cantum b mollem mi vero per secundum b durale et nulla habet mutacionem cum duplex clavis scilicet b rotundi quod sit fa et b quadri quod sit mi vero in b fa b mi duas voces volo demum et duas non mutabis quia ibi est duplex clavis et b hec dictio debet scribi littera communi et vide ne varias

Solfaut est dictio decomposita habens tres voces scilicet sol fa ut sol cantatur per primum b mollem fa per secundum b durale ut vero est secundum naturalis et habet sex mutaciones sol enim mutatur in fa ascendendo de primo b molli in secundum b duralem hoc est de acutis non in scendendo vel una superacutarum corda in scendendo et econverso fa in sol descendendo de secundo b durali in primum b mollem hoc est de acutis vel superacutis secunda mutacione mutatur sol in ut ascendendo de primo b molli in secundum naturalem et econverso tercio fa in ut ascendendo de secundo naturali in secundum b durale hoc est de superacutis in finales cordas et econverso

Lasolre est dictio decomposita habens tres voces et sex mutaciones in parte superacutarum in spacio quarum prima mutacione mutatur la in sol ascendendo de primo b molli in secundum b duralem de superacutis in excellentes et econverso Secunda vero mutacione mutatur la in re ascendendo de primo b molli in secundum naturalem de superacutis in se ipsas et econverso Tercia vero mutacione mutatur sol in re de secundo b durali in secundum naturale hoc est de superacutis in se ipsas et econverso

Lami in linea in parte superacutarum e dictio composita habens duas voces scilicet la et mi la cantatur per secundum b duralem mi vero per secundum naturale et habet duas mutaciones la enim mutatur in mi ascendendo de secundo cantu b durali in secundum naturalem de acutis in superacutas et econverso mi in la descendendo de secundo naturali in secundum b duralem de superacutis in acutas

Ffaut est dictio composita in spacio in superacutis habens duas voces scilicet fa et ut et duas mutaciones scilicet faut et ut fa fa cantatur per secundum naturalem ut vero per secundum b molle ascendendo de secundo naturali in secundum b molle de superacutis in excellentes et econverso ut in fa descendendo de secundo b molli in secundum naturalem et de excellentibus in superacutas

Solreut est dictio decomposita in linea habens tres voces et sex mutaciones et prima mutacio sol mutatur in re ascendendo de secundo naturali in secundum b molle hoc est de superacutis in partem excellencium et econverso secundo mutatur sol in ut ascendendo de secundo naturali in tertium b durale hoc est de superacutis in excellentes et econverso tercio mutatur re in ut ascendendo de secundo b molli in tertium b duralem hoc est de superacutis in excellentes et econverso

Lamire in spacio in parte excellencium e dictio decomposita in spacio habens tres voces scilicet la mi re et sex mutaciones prima mutatur la in mi ascendendo de secundo naturali in secundum b molle hoc est de superacutis in excellentes et econverso descendendo de secundo naturali in tertium b mollem la in re ascendendo de secundo naturali in tertium b duralem hoc est de superacutis in excellentes et econverso tercia mutacione mutatur mi in re ascendendo de secundo b molli in tertium b durale hoc est de superacutis in excellentes in se ipsas et econverso

Fabemi est dictio in parte excellencium habens duas voces scilicet fa et mi et nulla mutacionem quia inter fa et mi non potest fieri mutatio cuius racio est quia prima nota est alcior alia et etiam quia non potest esse sub uno sono cum mutacio non sit aliud nisi unius vocis dimissio in alteram sub eodem sono et qualiter iste non potest esse sub eodem sono ideo nulla potest esse mutacio

Solfa e dictio in parte excellencium notarum habens duas voces scilicet sol et fa sol cantatur per secundum b mollem fa vero per tertium b durale et habet duas mutaciones prima mutacione mutatur sol in fa ascendendo de secundo b molli in tertium b durale in excellentibus permanendo et econverso descendendo fa in sol

Ela sol est dictio in linea in parte excellencium faciens secundum usum ultima corda istius tractatus habens duas voces scilicet la et sol la cantatur per secundum b molle sol vero per tertium b duralem et habet duas mutaciones prima enim mutacione mutatur la in sol ascendendo de secundo b molli in tertium b duralem in excellentibus permanendo et econverso sol in la

La est dictio quinta in superfinalibus seu excellentibus extra addita habens unicam vocem et nullam mutacionem quia unica vox non mutatur proficiens tertium b durale scilicet extra manum ut scilicet b durale tamen habet suum la quia Guido non addidit la propter defectum articuli in manu et ideo multi ponunt extra manum

Similitudo manus vel ad manum actuali est similitudo ondens quod sicut homo sine manu corporali est prius destitutus in omnibus et impotens ad opera facienda sic musicans extra e impotens sine cantu accomodalis musice hoc e eciam status musice que dependet ex manu unde ergo in more vigilatoris dedi tibi doctrinam per quos digitos quod in primis tibi inducitur serviunt tibi et videbunt mox omnes b dum per gamma et unde sumuntur omnes nomines et sic dictos vel sicut ut Guido summo magistro edidit

Censuralis
cantus e cantus in quo note ad notam sit proporcionalis correspondencia a unius note ad plures dulcedine concurrencium ad dulcem consonanciam per quem neumati dissonancia constituunt cantilenas simfoniales decoras

quam sp si idem repetetur et fiat vigesimi auros et ai^m idem bis vel ter repetitum et ideo tonorum varietas ipta est

emitomu est cantus faciens sonoritate qui semissem toni quem maius potest superare in tono continente vel epigdone qui versatur inter sube sol faut minus vero semitonium versatur in omni alio cantu et b molli quia et in b molli reperitur minus semitonium sed maius numquam reperitur in alamire sed in 2^m b duralem quod continetur diesi

ifferentia b mollis semitonium continet diesim et epigdon quia b molli reperitur solum in quinto tono et sexto et primo sed in aliis numquam tonus semitonia ... quinto septimo octavo et obiguorancia ... continget error in cantu quia tonum mutat in seitoma et unius cantus transfertur de propriis regulis in alienas

oma est excessus in qua maius semitonium superat minus valens quinque breve quinque semibreve et ut valet breve quia per additionem semitonium perficitur in medio tono sed paddicionem diesis perficiat semitonio sicut valet semibreve ad minimum medio semitonio vel semitonio iam semitonium dicitur medium semitonium in quolibet cantu

iesis est figura seu punctus a den tulus parvus ab ... linea sursum tendens non perfecte aut plene admedium spacii quod cantum unum sed ... semitonium minimalis medio semitonio et in nullo valens perfecte maius semitonium ... dicitur quod ... potius excedit

pigdon est limina seu pausa a tractatulus parvus tendens a superiori linea usque medium spacii quod dividit perficiatur continete uno et in simplici cantu et valet semitonium maius sed compositi in duabus continetur ... in mensuratio cantu tunc obtinet unum semibrevis

ifferentia inter istos tonos sed congeries simfonia consonantia emolus ... voce ... congeries ... speculum ... amicitia faciens cantum musicale cum suis clavibus et simfonia est similium vocum concordia et consonantia est ... acute et acute sibi invicem bene consonare videntur emolus et omnis cantus extra melos positus ... est ... bona sonoritate sonus ... voce ... vero dicitur esse omne instrumentum quod ...

ernum tonorum sive terminum quibus conditur et primus tonus versatur inter d grave et acutum secundus inter a grave et acutum tercius inter e grave et acutum quartus inter b grave et acutum quintus inter f et f acutum sextus inter c et acutum septimus inter g grave et acutum octavus inter g grave et acutum et ista est via considerando tonorum ... naturam sine licencia ultra ascendere quia est licencia alia considerando

amaut est artificialis totius artis musice comprehensio in cuius continuatione maxime septem litere alfabeti sunt considerande sed a b c d e f g et ... sexe sed ut re mi fa sol la et mutaciones relaucs et tonum consonantie et alia accidencia ... cantu comprehenditur ... omnis cantandi melodia tam scilicet artificialis quam instrumentalis magister ... et ... et deprehendi

ittere alphabetice in gamaut considerabiles sunt septem litere primo modo sic tripartibiles quia prime septem sunt graves sed Γ A B C D E F alie acute sic scribibiles sed g a b c d e f tercie duplicate sed g a aa bb cc dd etc. alio sic considerabiles propter metra ... que dicuntur finales ... propter acutas ... aa quia duplicata ... quadratum rotundum duplicem equalitatem ... considantur ...

amaut est dictio habens unam vocem et nullam mutacionem eo quod una vox mutari non potest et illa vox est ut que est fundamentum et basis omnium notarum et est ut grave quia in ... pulsu et depressiori modo debet cantari et ... semper ... scribibile ... b durum ... nota cui sequitur debet dure cantari licet depresse

re est dictio habens unam vocem et nullam mutacionem ex eadem racione quia una vox mutari non potest in qua ponitur re grave et a ... quod sui grossitudine sit ... re debet depresse et grossiter cantari et est ... nota ... b duri ... sed ... sunt ... et sonoro cantari ... post ut in mediate quia in linea est gamaut ... in spacio immediato

mi est dictio habens unam vocem sed mi et nullam mutacionem quia una vox mutari non potest in qua ponitur mi grave et b ... quod sui grossitudine sit ... mi debet ... sono ... licet grave ... est una nota ... b duri quia ... debet dure cantari ... semper in linea ... expresse aut ... est ... adclave si mutetur

faut est dictio significans duas voces et duas mutaciones ... sed fa et ut quarum prima mutacio mutatur fa in ut ascendendo de primo cantu b durali in primum cantum naturalem quia fa cantatur primum cantum b durale ... attineat ad Γamaut ubi est sedes primi b duralis ... in parte ... cantu ... sequens mutacio ut in fa descendendo de primo cantu naturali in primum b durale de finalibus ... gravibus

solre est dictio composita notarum habens duas voces sed sol re ... est prima in parte finalium et duas mutaciones sol re et re sol quarum prima mutacio mutatur sol in re ascendendo de primo b durali in primum naturale quia sol cantatur primum b durale re vero primum naturalem ascendendo et re in sol descendendo de primo naturali in primum b durale et sic mutacio de finalibus in graves ... ad designandum quod ... subtilior ... in natura gravium ... ponitur

lami est dictio composita notarum habens duas voces sed la et mi et duas mutaciones quarum prima mutacio mutatur la in mi ascendendo de primo b durali in primum naturalem ... ascendendo de parte gravium in parte finalium ... descendendo de primo naturali in primum b durale ... de parte finalium in graves ... scribi ... quia ... cantare ... finalium ... de signat ... cantari

faut est dictio composita notarum habens duas voces sed fa et ut et duas mutaciones quarum prima mutacio mutatur fa in ut ascendendo de primo naturali in primum b mollem de parte finalium in parte acutarum secunda vero mutacio fit econverso descendendo de primo b molli in primum naturale ... de parte acutarum in parte finalium et ... scribi ... quia ... note adhuc graves ... quamquam descendat per primum b molle ad maiorem ... et ... ad maiores ... et hic est b mollis prima sedes

vel qualiter vna debet reputari in plures et qualiter econtra concordia debent voces secundum musice bisconsonancie vt euiter [?] emolitus id est cantus cadens extra melodiam bone sonoritatis seu extra melos et in grecam sim[phoniam] ex debita collacione notarum seminimarum in maioribus

odus

sedo est tantus copulatus super vno tenore longis duplicibus et simplicibus figuratis ad prolacionem maiorem vel minorem perfecti vel imperfecti temporis eo sine adiunctis vt in omni mensurali cantu debita concordia note notis correspondeat si modulacio dulcedine constituit sonorite

ignum

vt hic est figuralis notarum prefiguracio in modum quadrati vel simplicium filati vel sine filo cuius filacio tendit sursum aut deorsum adextris aut sinistris vel quolibet aliter datis tali figuracione noscere dicam a cantu simplicium constancia superioris melodie hic est distinctus a biniori melodia hic est a tenore vt per tales differencias emergat consonancia vere proporcionis

rolacio

est cantus subiectus modo et temporibus signis et figuris que in certam proporcionem distributus est distinctiva tonum superiorum aut medius et mediorum abinferius ex quorum mutua consonancia emergit melodica simfonia vocibus intactis dicitur modus id est modulacionibus et temporibus supplet que iunctus hic est perfecta a ipsis temporibus

erfectus

modus est modus in quo sit notarum repercussio per ternarium ita quod vna longa valet tres breves et quelibet breuium tres semibreues et quelibet semibreuis tres minimas et quelibet minima tres seminimas et quelibet seminima valet tres anafice et quelibet anafica valet tres dupticas et quelibet duptica [...] fusellos reperiunt quatuor notas vel [...] longe

mperfectus

modus est quo sit notarum repercussio per binarium ita quod vna maxima valet duas longas et longa duas simplices et simplex duas semibreues et quelibet semibreuis duas minimas et quelibet minima duas seminimas et quelibet seminima valet duas anafice et quelibet anafica valet duas dupticas et quelibet duptica duas fusellos tamen vsus non plus procedit nisi ad seminimas licet francigene et lombardi et anglici vltra progrediunt

ignorum

differencie secundum gallicos sunt diverse multiplices nam signum maioris prolacionis temporis perfecti sic figurant O et maioris prolacionis temporis imperfecti sic C et minoris prolacionis temporis perfecti sic O et minoris prolacionis temporis imperfecti sic C et maioris prolacionis de tempore perfecto sic Ȼ et maioris prolacionis temporis imperfecti sic Ȼ et minoris prolacionis de tempore tali signo manifestabiles O sed O cum in medio est punctus

erfecti

temporis modi perfecti maioris prolacionis note sunt note tali signo manifestabiles O sed O in cuius medio est punctus sic se habentes quod vna maxima correspondet tribus longis sic repercussis et vna longa caudata correspondet tribus non caudatis talibus et vna quadrata non caudata correspondet tribus quibus notis et vna quelibet tribus breuibus et vna breuis tribus minimis et sic vlterius in istis contentum

erfecti

temporis et modi perfecti minoris prolacionis note sunt note in toto consimiles notis perfecti temporis maioris prolacionis et in diuersitate consequitur in quo eas pandit signum tale O hoc est circulus sine puncto in medio et semper variantur per [...] minores et sic ab externacione [...] ita taliter quod semper breues longe contra maximam reperiuntur et sic consequitur vt patebit [...]

mperfecti

temporis sed modi perfecti maioris prolacionis note sunt note taliter se habentes quod eas pandit tale signum scilicet C cum puncto sic C et quod maxima quo talis est valet tres tales et vna longa tres simplices hoc est tales non caudatas vt sic et vna simplex duas communes scilicet tales et vna communis duas breues vt sic

mperfecti

temporis modi perfecti scilicet minoris prolacionis note sunt note tali signo manifestabiles scilicet C medio sine puncto in medio quia vna maxima tres longas tales et vna longa tres simplices id est tales sine cauda sicut sic et vna simplex duas communes scilicet tales et vna communis duas breues scilicet sic et sic consequenter

erfecti

temporis modi imperfecti maioris prolacionis note sunt note tali signo manifestabiles Ȼ hoc est integro O contractu per medium cum puncto in [...] parte et maxima [...] reputatur in duas longas tales et vna longa in duas simplices tales et vna simplex in tres quas hic est in tales tres scilicet et vna communis in tres breues

erfecti

temporis modi imperfecti minoris prolacionis note sunt note tali signo pandibiles scilicet O iterum per medium [...] contracto sed sine puncto sic O quod maxima valet duas longas hoc est tales valet tales duas scilicet et vna longa valet duas simplices id est suas notas non caudatas sic et vna simplex tres communes hoc est tales tales et vna communis duas

mperfecti

temporis modi imperfecti maioris prolacionis note sunt note tali signo manifestabiles hic est C tracto ad inferiora cum puncto in medio sic Ȼ quod maxima valet duas longas tales et vna longa duas simplices hoc est tales et vna simplex duas communes hic est tales et vna communis tres breues tales

mperfecti

temporis modus imperfecti minoris prolacionis note sunt note tali signo manifestabiles Ȼ hic est C medio tracto ad inferiora cuius maxima talis valet duas longas tales et vna longa duas simplices tales et vna simplex duas communes tales et vna communis duas breues et hic tibi melius si [...] tractatus sed cum magno labore illo tamen non obstante adhuc tibi inferiora notas representaui in minores fractiones

uadrate

note sunt note maxime quadrum vel aut oblongale precedentes que si sunt sine cauda valent duas longas in modo imperfecto et non filatas si filatur a parte sinistra deorsum valet duo tempora si filatur a parte sinistra sursum valet breues duas si vero filatur a parte dextra sursum similiter si filatur ab vtraque parte hic est ab vna parte sursum et ab alia deorsum sic consuetudo contenaium erit in vestigiunda

oniuncte

quadrate note sunt note colligate tres aut quatuor aut quinque aut plures que si colligantur seu coniunguntur et prima sit filata a parte sinistra talis valet breuem vt sic Si a parte dextra valet duo tempora si a parte vero que filatur et stat post valet vt Si vero sic note disponuntur vel iterum sic vel sic obseruabitur contra vsus istius

ausarie

note sunt note ostendentes pausas

hominumque ac mundorum corda letificanda quibus nota expe
ctore emergens exultanter quamquam intacte disspiret
deum tamen pennit laudibus terrigenas necnon celicolis tri
stes exhilarat celum terram maria et sidera volucres
serpentes delfines armoniata provocat suavitate

ota mensurat est signum
maioris minime prolacionis quod a quibus
quantitatiua habitudo longitudinis et brevitatis
cuiuslibet cantus commensurat et qualiter in
in multas et eorum aliquas reperitur figuris in omni
symphonia decisus certam figuram prandas protractionis
aut colorem unum aut variatum

onguus est sonus aptatus in
sillabas cum in mensurali
cantu debent sillabe sic coaptari ut etiam
sine notis perfecte audita condelectaret propter
dulcedinem sue sonoritatis in expressione que
etiam non intelligentis dulcificaret auditorium et ut
offerat dulcem sententiam intelligenti cum dulce notarum
adiuncta faciet dulcem melodiam

ausa est distinctio faciens congruum
respirationis locum que si fuerit
proporcionata et silencium dulcificabit auditores
quod maxime in cantu metrico debet proportionari
ut que pausam fecerit sillabe sensum tractantes
in primo versu post hoc pause ita procedat metro dempto
sola repeticione que per variari aliamve obviacione porrigere
audientur delectare

istinctio est divisio cuiuslibet note
de alia prolatio quod unaqueque nota recipit
suum distinctum esse ex suo sono in tempore suo posite
debenti sicut ut in tranquillis iocunde proferat
ac in fortunis exultant in dissortunis constant sicut acute
et reflexe et ut non distinctabilis occurrat decenter suo
tenori et contra ipso et si debet acuta et acua si liquescere ut liquefi
at et nota que debet longari ut non comprimatur et quod est expressum ut
sonicatur

enor est cantus grosse vocis quo
tenorista bassiori voce et notis longioribus
occurrens multis notis repercussis temperat
melodiam in sono ne sit plus sonora eius vox
que requirit repercussione et in tempore ut magna nota occurrat
concordabiliter brevibus notis et semibrevibus cacofonica
penitus elisa

iscantus est diversus cantus
supra tenorem progrediens in quo note breves
semibreves et minime longioribus compositis
occurrit cum suavi resonantia ita quod
tenore descendente discantus ascendat et econverso et
ut altum et bassum acutum et grave sic se contemperent
ut nec elevacio depressionem obnubilet nec econverso

ontratenor est acuti et gravis soni
mixtura occurrens utrique hic est tenori
et discantui secundum exigentiam elevacionis
et depressione acuminis et gravis ad utrumque ex
temperancia super utrumque relapsa faciens suave re
sonantiam in auribus humanis et tenere cum cordibus
manifestat

onsonancia est dulcis sono
rum mixtura proveniens ex arte cantandi
sicut intellectione notarum de quibus tibi dantur
metra O si tu videris dicitur cantus tempori esse
Cantus perfectus si semicirculus extat tempus imperfecti cantus
dicitur esse Et signum maioris prolacionis est hoc signum
minoris hoc signum modi perfecti maioris prolacionis sic est O signum
modi imperfecti minoris prolacionis sic est C signum imperfectionis
est ⊃ ⊏ vel sic 1 2

acosonancia est mala sonori
tas mixtura proveniens a vocibus non regu
latis aut quia intendendo una nota superat
pit aliam vel quia intendunt laxande
aut laxantur intendende et quod in inisset se nota

vnius sedis in alteram et incompatibilem sede ubi quod
cantantes discrepant dissonantes propter notarum non intel
lectionem quod significant

otetus est cantus mensuralis
pertriplum vadens in quo
discantus habet textum proprium et medius etiam non
habet textum propter diversificacionem ad discantum sed tamen
utrumque textus unacum suis notis ita bene con
cordant quod hec differentias unisonum vide parere
tenor autem nullum textum habet sed occurrit utrique suaviter sci
ens secundo

undelus est cantus mensura
lis solum per duplum valens in quo discantus
cum dulci proporcione occurrit suo tenori
interdum tenorista silente et discantorista can
tante et econverso et que contra se voces porrigunt concitas
et rursum concedantes suo procedit quasi choro et est
melodia habens duas partes quarum una habet
clausuram alia vero caret prorsus clausura

atetum est cantus mensuralis
pertriplum vadens
in quo tenor et medius et contratenor quilibet
habet suum textum sibi coaptatum sic conme
suratum quod procedit in modum vocis in gressu
sibi decenter obviantes in vocibus sicut in omni pausa illius
cantilene possunt sistere ubi volunt uno corpitalio cum
silente

ripetum est cantus mensuralis
per quatuor choros procedens in quo quilibet suo
fungens officio intantando via sua canta
cionis directa progreditur sicut obviat
omnibus voce sonora aliquantulum rauca in modum tube
galliane sine hoc quod aliquam faciat suo occursu cacofo
niam seu malam et dissidentem in sonoritatem

onductum est cantus mensuralis
per duplum et triplum cantabilis sine te
nore in quo cantantes ponunt tres choros
secundum proporcionatam armoniam sicut unusquisque
procedit sua differentia girando etiam quasi in circui
tum sicut in se totiens quotiens placuerit re
girando textu variato et non variato sed per aliquas
pausas et clausulas tamen
permutato

alada est cantus mensuralis in quo
discantus habet tres partes et una pars habet
suum clausorium ab aliis distinctum quibus tercia
quarta parte obviantis concordat omnibus dissoni
et dissonanter omnes concordant melodia suavissima
sicut unaqueque pars suo incessu dulcissime progrediendo

tampania est cantus me
suralis dulcissimus summa mensura et pausis
et elevacione et depressione nec secundum altum
nec secundum bassum progrediens quanto in
genio repertus est ut stampania sit mensura omnium me
suratarum et est una cantilene duodecim modis continuens
in se differencias compotanie quilibet bis repetit

antilena in genere est omnis
modulacio mensuralis et modis existens dum modo contempe
ratam sonorum vocalium mixtura suavit hu
manis auribus provenit consonancias cum species
cantuum mensuralium necnon per adpositum cuncta re quoque in ge
nere nata in suavi vocibus hilaris dulcitates ideo hic vno
vocabulo cantilene omnium cantacionum mensuralium robur dulcita
tis

odus est notarum regu
laris reperitatio
per dispositionem et form
acionem quamque
habitudine temporis
in quo notu de preferri

cantu iubet istis signis qui imbutus fuit poterit nobiliter omnem cantum mensurale scire et intelligere et signa predicta sunt tales ⊙ ○ ☧ ☧

aioris prolacionis sunt signa octo signa primum signum est cum punctus ponitur aliquis inter notas minimas quarum una ad minima inter duas semibreves in proximo secundum. Secundum est sicubi tres minime in simul ponuntur inter breuem et breuem in longa et longam et longa et breuem aut inter semibreuem et semibreue. Tercium quando minima frequentat inter longum et longa et breuem et inter semibreuem et breuem. Quartum quando quatuor minime ponuntur in textu non interponente puncto medio inter primam et secundam et inter tiam et quartam. Quintum signum quando septem minime simul ponuntur [illegible] sextum [illegible] in medio terciam minima punctus. Septimum si tres et due semibreues colore variate ponuntur sine minimis et colore variatis. Octavum si plures ponuntur tractus ascendentes aliqua lineam admitentes spacium inter maxima et maxima et longa et longam et cetera

ertii temporis signa sunt signa septem quorum primum est punctus ponitur semper inter duas semibreues que puncto ut minima in proximo sunt. Secundum si tres semibreues adinvicem ponuntur et quatuor semibreuium prime due coniuncti ponuntur et tria disiunctim. Tercium signum est si maliter cantus semibreuis singulariter ponitur et cuius pausa inter maximam et maximam longa et longa longam et breuem et breuem. Sextum signum imperfecti temporis est. Quartum signum est si quatuor minime adinvicem ponuntur et punctus post duas et inter duas. Quintum si post pausam semibreuis ponitur tractus descendens a linea admitentes spacium in puncto aliquaque parte et a parte dextra. Sextum signum est si ponuntur tres breues colore variate adinvicem. Septimum signum est si ponuntur in aliquo cantu due pause semibreuium et una semibreuium [illegible]

ompositi signa sunt signa tria temporis imperfecti. Primum est si frequentius in aliquo cantu ponitur pausa tamen breuium sub uno tractu id est tractus protractus per tria spacia et quatuor lineas. Secundum si punctus ponitur in proximo post pausam breuis id est tractus protractus per unum spacium attingens duas lineas tamen puncto. Tercium signum est si punctus semper ponitur et semibreuis ponitur in proximo post breuem et illa semibreuis a parte ante vel a parte post sequitur in proximo

dditionis punctus est punctus qui visus inter notas mensurales mediate in proximo note addit unquam aut punctus et etiam pausa potest addere note quarum valorem terciam ut semibreuem in maiori prolacione nec maximam et longe in tempore perfecto nisi alienaret et prolacione maiori vel tempore et modo perfecto per variacionem

iminucionis punctus est punctus qui visus inter notas mensurales imperficit omnem notam detrahendo eius valorem inquantum nisi esset nota de prolacione minore temporis imperfecto et modo imperfecto quia illa non alterare potest et imperfice nisi esset nota similis alteri et minima in prolacione maiori et semibreuis per alio modo quia in tempore perfecto et modo perfecto tunc minima semiminima breuis et longa possunt imperfici

ividens punctus est punctus qui visus in cantu mensurali est signum quomodo te debet abinvicem separari numquam valens perficere sui officium si ponitur post notam aliquam tunc quia tales dividendo non potest fieri si illic ponet nisi ponatur inter minimas que sunt de prolacione minori temporis imperfecti et modi imperfecti

erficiens punctus est quia notam precedentem in suo pleno et integro valore saluat et prohibet ne imperficiatur additione detractione et alteratione aliquam minutam a suo valore et specialiter si sunt similes nota et una similis ponitur ante alteram similem immediate tunc punctus potest poni ostendens quod omnis nota quam similis in proximo sequitur sibi est ab omni imperfectione similiter cum notis immediate adiunctas

mperficiens punctus est qui visus inter notas mensurales minuit notam in tria parte a suo integro et pleno valore numquam impleens officium in nota similis et minori sed semper in maiori quia minor potest maiorem imperficere sed non econverso et ideo maxima non potest imperficere quia non est aliqua maior se et equalente sed quelibet quelibet se maiorem potest imperficere mediate et immediate et minima potest imperficere omnem notam sed nullam eam

lteratiuus punctus est communis punctus ponens notam extra eius naturalem valorem numquam contingens nisi punctus fuit ante notam aliam quam per ipsum in suo valore contenet et numquam potest minima alterari nisi solum in proximo ante semibreuem vel semibreuis nisi in proximo ante breuem vel breuis nisi ante longam vel longa nisi in proximo ante maximam nisi penultima fuit verumquidem minima potest alterari in prolacione et cetera ut infra patebit

constitutiuus

ivisiuus punctus est punctus qui visus inter notas mensurales prolongam distantiam notam per se a suo valore dilatam in suo esse reponit validissimo et est nota abdicata a suo valore tempore variatione inde est [illegible] ante [illegible] contra [illegible] sed qualiter ista puncta variantur nemo posuit oportet autem quod diligens cantor exacte in [illegible] quod dicitur secundum theoricis exadusso et cetera [illegible]

olore variatur nota est nota una aut plures tales quod si visa fuit rubea aliarum notarum similium in specie similium tunc tria per omnes notarum [illegible] est placionis temporis et modi sub quibus cantatur. Et ideo esset nota tunc tria per tollinon possit et non mutabitur nisi per [illegible] [illegible] penultima est quia semibreuis [illegible] a minima amittit minima si ponitur inter duas semibreues et si breues ponuntur in colore variato tunc breuis coram etiam per eum amittit ad semibreuem sic et longe si vero ponatur minima colore variata inter semibreues et per variacionem colorem nil amittit similiter ut semibreuis inter breues

inima alterabilis est minima prolacionis maioris quam alterari valet in istis solum casibus scilicet si due minime ponuntur inter semibreues quarum secundum altera non punctus inter eas mediante tamen si due semime cum minima sequente ponuntur inter semibreues iunctim vel diuisim et minima alteranda est in punctus inter illas duas semimas ex una parte et minima ex alia parte mediante Similiter si quinque minime ponuntur inter duas semibreues semper ultima alteratur nisi punctus mediante inter earum primam et ultimam. Pariter si octo minime et undecim mediante inter semibreues semper ultima earum alteratur nisi punctus positus fuerit inter earum primam et secundam

mperfectio notarum per minima est qua ondatur quod minima posita in maiori prolacione posita inter duas semibreues semper imperficit proximam notam precedentem in tercia parte si illa nota non esset capax imperfectionis Similiter si quatuor minime sive septem sive decem ponantur simul immo inter duas breues et maiores semibreuibus tunc semper prima imperficiat proximam notam precedentem nisi punctus inter eam et notam precedentem positus fuit et aliqua nota non esset capax ut ei tercia pars diminuatur

emibreuis alterabilis est semibreuis reperta in tempore perfecto quia alias numquam alterari potest ut imperficere quia si due ponuntur adinvicem inter duas breues et quasilibet maiores tunc secunda erit alteranda nisi punctus inter eas positus fuit et nisi semibreues fuerint colore variate. Ceterum si due semibreues ponuntur inter duas breues sive inter notam maiorem breuem et hinc tamen semibreues pausa sequens alteratur nisi punctus inter pausam et semibreuem posita sit et semibreues colore variata fuit

minime semibreues [illegible] si ponantur

ex occupatione linearum ita dumtaxat quod si fuerit nota seu pausa procedens a parte superiori de tertia linea in tertiam spatium importat semibrevem a parte vero inferiori secunda a linea inferiori in spatium superius importat minimam attingens aut integre spatium duarum linearum valebit brevem tegens vero per usum sive linee duo spatia unum supra aliud in spatio supra spatium minimam indicat inferius vero semibrevem continens autem duas lineas quatuor semibreves sed que quatuor lineas excesserit vel sex breves et duplicem longam et simplicem continebit et hoc tibi figura pandit

(Ausparta nota re … spatium … linearum est)

onga

nota de modo perfecto est que valet tres simplices notas ut sic ▬ ♦ ♦ ♦ et sex breves et novem semibreves et novem semibreves et duodecim minimas et quindecim seminimas et sic usque quo usus observat fractiones etiam in isto si sic volo de modo autem imperfecto longa nota est que valet duas simplices et quatuor breves et sex semibreves et sex minimas in octo seminimas et sic consequenter

implex

nota est que in modo perfecto coordinatur tribus notis consimilibus sicut habetur ad longam que similiter dividitur in tres breves vel ▬ ♦ ♦ ♦ ▬ in sex semibreves in novem minimas in duodecim seminimas in modo autem imperfecto tunc offert se duplata sive simplicata quadruplata longe maxime autem sextuplata divideretur aut in duas semibreves et quatuor minimas et sex seminimas

ternus

nota est que in modo perfecto ad suam simplicem coordinatam reponit ei tres breves longe sex maxime nove dimi… dividibilis aut in tres semibreves et sex minimas in novem seminimas et sic de aliis in modo autem imperfecto tunc offert se duplata sive simplicata quadruplata longe maxime autem sextuplata divideretur ante in duas semibreves in quatuor minimas et sex seminimas

emibrevis

nota est nota que in modo perfecto comparata ad suam brevem occurrit ei tribus notis ad simplicem vero sex notis ad longam octo notis ad maximam decem notis divideata aut in minores tunc offert se ter ad minimas et sexies ad seminimas in modo autem imperfecto tunc offert duas ad brevem quatuor ad simplicem sex ad longam octo ad maximam dividata autem tunc vel duas minimas et quatuor seminimas et sic consequenter

inima

nota est nota que in modo perfecto comparata semibrevem reponit ei tres minimas brevem sex simplicem novem longam duodecim maxime quindecim dividerata autem continet … seminimas tres in modo autem imperfecto tunc minima reponit sive semibrevem tres brevem sex simplicem novem longe duodecim maxime quindecim dividerentur autem tunc seminimas tres tantum

eminima

nota est nota caudata vel caudata ita prius in nota quod si esset minor resurgeret vox in notis quibus et alii faciunt caudas cum retractionibus ad partem dextram sic ♪♪ et alii etiam ad partem sinistram 𝅘𝅥𝅮𝅘𝅥𝅮 sic alii faciunt filaces notas ad sinistra in retractione vel sine ut sic ♪♪ quia necessarium duas assignare aprioribus et solum vincit eas semibreve per sui sinistrifilate et ad partem dextram retruncate

inorum

notarum fractio est fractio perceptibilis in notis humanis rarissimis quibus natura contulit ultra commune hominum esse subtilissimas voces quod possit usque ad vigintiquatuor notas in brevissimo tempore reponere unam longe et aliqui addunt amplius aliquid dividendum et aliqui fusellas ita quod fusella viginti quatuor notas contineret sed tamen non est instrumentis magis pro ista agilitate ut tot notas reponeret ideo relinquitur …

incitate

note sunt note …

puncta que si semibreves fuerint et fuerint quinque clause inter illas breves tunc prime tres valent unum tempus alie due vero alterum et quinta opportet quod habeat punctum post se quod dictum est demictiatis. Si vero prima habet punctum post se et ultima a parte sinistra tunc prima perficiat eam et valebit sextam semibrevem

ixte

note sunt note semibreves in aliquibus breves inclusa quarum minime cum non dicitur includi maior nisi ad maximum quinque et si due semibreves mediant inter duas breves tunc secunda semibrevis debet alterari et si tres mediant quibus stabunt prope sine altera notis et si quatuor prima comprehendit ad precedente brevem et alie tres proximo tempore sequenti tunc prime tres valent unum tempus et alie due alterum opportet autem quod ultima habeat punctum post se

iposicio

notarum ea prout est tali habitudo in figurarum quod quelibet nota sive in representatione ostendit qualitatem et correspondet in melodiis sive notis sive que ponit in absolute sive que quinquies vel … unum quoque dicta per regulam execratio specificat que temporibus tandis puncti variantur coloribus plenitudine vacui ligaturis atque quibuscumque modis notabilibus ideo ad perfectionem non sufficiet talia nisi sufficiet regule de valoribus notarum

egule

… sunt multe regule et rationes diversificate et gaudent valores notarum mensurales et omnis cantus consistit in melodia regularis et reportatur

Quia non sit omnis sufficientis rationes sed conformiter tendant ad unam artem perfectionem potius tamen est quod modus quod tempus quod prolatio quod modus perfectus et imperfectus quod prolatio maior et minor ideo sunt sicut hic est … separandi

ircuius

in sinfonia est circulus simplex qui est nullum punctum habens aut etiam habens punctum aut habens tractum aut non habens quod si talem … videtur in melodia sic significat tempus perfectum hoc est ternarium minimarum semibrevium ad brevem et si habet punctum in medio tunc designat tempus perfectum et prolationem maiorem et modum perfectum et si sit sine puncto in medio sit modum perfectum perfecti temporis minoris prolationis et si habet tractum in medio cum puncto sit modum … perfecti temporis perfecti maioris prolationis et si sine puncto habet … sit modi imperfecti temporis perfecti minoris prolationis sic ○ ⊙ ⌀ sed in usitata talia sunt ista ⊙ ◎

emicirculus

est medius circulus qui qualitercumque videtur in melodia sic designat tempus imperfectum id est binarium semibrevium ad brevem et si sit punctus in medio circuli significabit modum perfectum temporis imperfecti maioris prolationis ut sic ☉ et si fuerit sine puncto in medio ut sic C significabit modum perfectum temporis perfecti minoris prolationis et si habuerit tractum cum puncto sit ⌀ significabit modum imperfectum temporis imperfecti maioris prolationis et si habet tractum sine puncto sit ȼ significabit modum imperfectum temporis imperfecti minoris prolationis C ȼ ⌀

unctus

est minima pars cantus vel longa aut brevis quod si visus fuerit in circulo aut semicirculo vel inter notas sic significat maiorem prolationem et ternarium minimarum ad semibrevem perfectum indicandum in omni mensura et autem semper sufficit minor prolatio id est binarium semibrevium adde hic est punctuales sunt ⊙ ☉ ⌀ ⌀

ractus

est linea longa aliquis vel circuli seu semicirculi vadens ad partem sinistram seu per medium quod si ita fuit ad sinistram partem et ⌀ diminutionem designat in modum

lauicordium est instrumentum oblongum in modum cistule habens cordas metallinas geminatas et claues a bante quorum quidam ordinem tonos quidam semitonia sz bremoles claues ostendit et molles quo cum suo cantatorio datur magis perambulacioni studium organisandi et tales vt in isto instrumento bene edoctus illud post accipiat sciam quod est instrumentum verum in hoc tres consonancias agnitiones

lauicimbalum est instrumentum mire suauitatis in sinfoniando habens cordas metallinas ponentes suos choros et abante claues vti organum qui forinsecus digitis tacti per pennam interius transuersam faciunt cordas resonare dans modum in artes musicalis initium et apprehensionem omnium chorarum in tonis et vocibus et concordat in percussione cum clauicordio in quolibet et sonositate sonat

ulce melos est instrumentum oblongum vno latus formatum cuius manus superficie perambulant corde metalline dans voces et sonos mire suauitatis dum cum ligniculo paruitur penna concaua aliquantulum modum in duratam dulce melos dicibile quod dulcissimam facit armoniam sic tunc et vnde viuisit in placet resonancia

salterium est instrumentum forme trigonalis et interdum quadrate in modum clauicimbali dispositum dulcissime melodie psalterium dicibile a dauid psalte dum quod ipse huius instrumento primus dicitur fuisse reptor in quo frequenter canendo psalmos meditabatur confingere et omnia cantica genera cum penna percutit tenta in manu vti cithara

yra est instrumentum trigonale neruali bus cordis vnguum percussione resonans a borseo primo huius instrumenti reptore ante dictum porigens sonos ad longam distanciam et longiorem quam quodcumque aliud instrumentum preter tubam organa et portatiuum quod potest se contemperare cum omni instrumento musicali et multum fortior et magis fortem

ithara est instrumentum musicum commune propter sonorum suorum subtilitate habens quinque choros cordarum semper duplatas et nouem ligaturas in collo faciens sonorum varietates digitorum tamen registracione cum concauum pectoris sibi ossium formando vocis collum vero ad similitudinem canne pulmonis super quod digiti perambulantes habet ossium epigloti percussio ac cordarum ad similitudinem pennulas pulmonis a quibus vox efflagitat sed corde neruales geminat lingule officium quibus vox formatur cithara ista dante sed officium nullum registrant cantum

isterium Quinterna est instrumentum cithare penna simile quo ad forma venter a habens cordam neruialem quadruplicem cum de caudis equorum et registracione digitorum in collo vti in cythara fabricat voces simphoniales dulcissime melodie que si cithare coniungit in vocali sonoritate contemperant se tanta suauitate vt nulla instrumenta tam dulciter se copulare valeant in vocibus et hiis duobus instrumentis quinterna est aptissima

rganum est instrumentum habens cannas in modum fistularum in sursum erectas quibus naturam cum humani folles vero psallantes et apparato sinuditate fistelle seu hinc done emergentes hiis specie tubam pectoral digitis vero tangentis clanos forinsecus habens epigloti et pedales calcantis registrat notas musice et hoc instrumento vti est ars cantandi in ecclesiis quia et sic modus cantandi in hiis instrumentis et in aliis pertranseo breuitatis obseruandam

ortatiuum est instrumentum minus organo similiter folliculis vno et digitorum tactu sonos emittens vt organum differens ab organo secundum minus eo quod minus est portatiuum dicibile obliquo quod in manu gestari potest et dat voces temperaciones quam organum et quod sit cantus in organis fiunt et in isto instrumento sed non econuerso quod plures requiruntur ad organum quam ad portatiuum

irginale est instrumentum habens formam in modum clauicordii habens cordas metallinas facientes sonoritatem clauicimbali habens choros cordarum triginta duas percussione digitorum mediantes prominentes et multum tonos et semitonia resonans suauiter virginale dictum quod vti virgo dulcorat mitibus et suauissimis vocibus

imbalum est nola parua introrsus habens lapillum in omnibus partibus diuisa ad quinque differencias dans sonos suauissimos ad cetheram et alia instrumenta ex metallo non vno sed pluribus fusa non enim solum eos daret tanta sonoritate nec solum talibus sed in alia infusione simul connexa

intinabulum est instrumentum metallorum calibeum subtilissime calibis quod percussum cum tambucella eiusdem metalli dat voces multum contemperatas quod instrumentum habet se in modum strepis in fine latum superius vero gracilius et quo magis in sursum tendit posset dare voces acutiores et istud instrumentum potest se contemperare cum omnibus instrumentis simfonie hoc est cum cithara nablis psalterio dulce melos clauicimbalo et organis

alcastrum est instrumentum plus trigonale quam quadrangulare habens multas cordas neruales percussum latitudinaliter super quod psaltes cum digitis cordas tangens perficit sue cantacionis intencionem oportet autem vnguibus huius instrumenti registratores lacerare et aliquantulum acutiores habere ad huius instrumenti registraciones

nnportale est instrumentum mire suauitatis habens in vno dorso positum in alio vero cordas metallinas in modum clauicimbali stans erectum in sursum in modum medie ale quorum vtrumque vna percussione ad claues dat suas voces proporcionabiliter se contemperans cum alio positum ac sub similem follem sed clauicimbali sua scedulam portatiui percussione complens suas sonoritates

la mpanda est instrumentum perfecti triangulum sed media ala semitriangulum habens cordas metallinas in sursum leuatas quas canora cum penna vtraque manu sicut cithareda in cithara percuciens perficit suearum sonoritates melodia multum dulcem et pauca sunt qui sciunt totam aliam perficere simpliciter media solum

lis est instrumentum in modum rote in transuersum habens cordas neruales grossas et fortes circum tam interius cum parte registrata per quas claues certas quas etiam canens registrat cum digitis psis dictum quia ab ipsi incipere primi eque expertiiso instrumento guiter vulgo solent sui victum querere

ubalcana est instrumentum ligneum intus concauum sicut monocordum trigonum in cuius superficie transit corda neruialis magna quod ad medium et a medio tortus se alia in modum tube retorte et supra est cornua quam tubalcanator afflat quod proruanit altum et cum cannis ducendo super eam facit precise sonum tube vt voluit sicut cistrum

rnisa que a bohemo dicitur kadna est instrumentum musicum habens tres fistulas et follem quarum vna fistula a bohemis ore digitis planiis in saccum coriaceum corporis repletum facit de spiritu humano sit compressio sacci sub ascellis registra

roporciones

mensuralis tantum sunt octo proporciones quarum prima vocatur dupla secunda tripla tercia quadrupla quarta sesqualtera quinta sesquitercia sexta sesquiquarta septima superbipartiens octava vero sesquioctava quibus sufficient omnes cantus secundum arismetricam proporcionum pro applicandi secundum non geometricam racione difficultatis modulacionis

upla proporcio in cantu mensurali est proporcio in qua maior numerus continet minorem bis ut duo contra unum proferuntur vel ut maior numerus minorem duplicat ut sic modo vadat duo ad unum vel quatuor ad duo vel sex ad tria vel octo ad quatuor et sic de aliis cum quelibet proporcionum semper dualitas numerus algorismus est loco clavis prelocandus [illegible] prolongato

ripla proporcio est proporcio in qua maior numerus ter minorem continet vel maior numerus minorem triplicat ut quando tria contra unum proferunt vel sex contra duo vel duodecim ad quatuor vel octodecim ad sex hoc est quod tres similes note contra similem ponuntur ut tres minime ad minimam vel sex ad duas vel novem ad tres et omnibus [illegible] cui correspondet signum algorismi ternarium

uadrupla proporcio est proporcio in qua maior numerus quater minorem continet vel maior numerus minorem quadruplicat ut quatuor contra unum componuntur vel octo contra duo vel duodecim contra tria vel sedecim ad quatuor hoc est quod in cantu mensurali quatuor similes note contra similem proferuntur vel quatuor minime ad minimam et octo ad duas et sic de singulis notis cui deputatur signum algorismi [illegible]

esqualtera proporcio est proporcio que in cantu mensurali efficitur quando maior numerus minorem continet et eius alteram partem id est mediam vel tria ad duo vel sex ad quatuor vel duodecim ad octo hoc est quod tunc sit sesqualtera proporcio quando in cantu mensurali tres minime contra duas ponuntur vel sex contra quatuor aut novem ad sex et sic de aliis notis cuius signum tale est ʒ

esquitercia proporcio est proporcio in qua maior numerus continet minorem et eius terciam partem sesquitercia dicitur a sesqui quod est totum et tercia quasi totum et terciam partem eius continet ut quatuor ad tria octo ad sex duodecim ad novem sedecim ad duodecim hoc est quando in cantu mensurali quatuor minime contra tres componuntur vel octo contra sex vel duodecim contra novem et sic de singulis cuius signum tale est Ↄ

esquiquarta proporcio est quando numerus maior minorem continet et eius quartam partem hoc est quando in cantu mensurali quinque minime contra quatuor componuntur vel decem contra octo vel quindecim contra duodecim et sic de singulis notis ad singulas sesquiquarta dicitur a sesqui quod est totum et quarta quasi continens totum et eius quartam cuius signum tale est ƺ vel semicirculus reversus cum puncto Ↄ

upbipartiens proporcio est quando maior numerus continet minorem et eius duas partes ut quinque ad tria decem ad sex quindecim ad novem viginti ad duodecim hoc est quando in cantu mensurali quinque minime contra tres componuntur aut decem contra sex et sic de singulis notis ad singulas cui proporcioni correspondet semicirculus reversus cum tractu perpendiculari usque deorsum Ↄ

esquioctava proporcio est quando maior numerus continet minorem et eius octavam partem ut novem ad octo octodecim ad sedecim viginti septem ad viginti quatuor hoc est quod in cantu mensurali novem minime contra octo minimas componuntur vel decem octo contra sedecim vel viginti septem contra viginti quatuor sesquioctava id est totum dicitur et octava quasi continet totum et octavam eius partem cuius signum unum est tale ⊙ aliud vero tale 8

ignum proporcionis duple est signum algorismi scilicet duo sic scripti 2 triple tria sic scriptibile 3 quadruple quatuor sic scriptibile 4 sesqualtere sunt duo in figura 3 superius sic ʒ sesquitercie est scrupulus mediocris simpliciter sic Ↄ sesquiquarte est secundum signum unum semicirculus cum puncto in medio sic Ↄ aliud quatuor in fra et quinque supra sic ƺ superbipartient est semicirculus protractus sic Ↄ sesquioctave est circulus habens duo puncta in medio sic ⊙ vel sic octo in fine et novem superius ut sic 8

me signis proporciones mensurales cognoscere est cognoscere dupla proporcione ecce quod due minime colore variate ponuntur contra unam et 8 contra duas et sic de aliis quod tres et octo contra quatuor et due semibreves colore variate contra quatuor hec omnes note proporcione proporcionata habentur nisi aliquod signum sesqualtere speciale generi proporcionis ponatur sed ecce si semibrevis ponitur cum minima colore variata absque pluribus et tres semibreves cum 3 minimis et novem colore variate contra sex minimas et tres breves colore variate contra duas imperfecti temporis et sex contra quatuor perfecti temporis sesquiquarta et si quinque minime colore variate ponuntur contra 8 minimas non variatas colore et sic de aliis

nstrumentales Musica est que perficitur in instrumentis musicalibus et flatu humano mediante et pulsa percussione et follium flatu et flatu et percussione vel appulsu vel quodque alio modo quod resonancia diapasonalem faciendo suaves reddit sonorum emergencias in actus sensacione usque ad medium intrinsece quibus recreantur spiritus vitales ac animales ita ut erumpant in zelotipias et saltus et choreas hilaritates ac iocunditates quam humana her[?] et excipiunt pro dulcore

eclaratio diffinicionis est declaratio qua ostenditur quod bene dicitur quod perficitur flatu humano ut per fistula tuba buccina tibiam cornua calamum sambucam liram quod non sonant nisi buccali humana sufflacione dicitur a sola percussione sicut est cithara psalterium citara panni claviambalum clavicordium monocordum dulce melos tintinabulum sistrum dicitur a follium flatu sicut organa et portatilibus et ipsis quod sua a follis premuntur dicitur a flatu et percussione sicut organum quod per puncti et flatu follium perflatur dicitur appulsu ut nabilium et cithara et alia que ex metallorum tinnit sonoritate appulsu percussione

onocordum est instrumentum longum in modum cane longum in cuius concavitatibus sunt foramine et desuper unicam cordam metallice quod perficit nove particulas a liberto [illegible] impulsere divisas cuius corda percussa tunc ponitur de ligno post tam sinistra manu registrata in totum continua aliter docet omnium melodiam conformacione et instrumentum quod in modo dicitur in omni instrumento intelligenda et arte fruitur docet perfectum in necessaria quod prius inventor dicitur fuisse Boecius

mpi reum

celum est celi summum in quo relucet potentissime divine virtutis operatio illic enim est decor splendor et lux tibi est sedes dei et habitatio sanctorum angelorum et beatorum hominum sine sole et sideribus quia sol meus est vultus divinus et agnus stelle vero sancti angeli et beatorum spirituum agmina illic non est tempus sed tota eternitas simul Empireum dictum ab ardore non combustio sed saluativo et aluminis et splendore magno sunt novem chori angelorum ubi et anime quam hic pellagus huius mundi peragravit fierent etiam secundum novem choros quia alii altius alii decentius secundum merita collocantur et apparent ardentiores disposuerit

eus

est substantia incorporea a nullo originata cuncta alia a se originans regens et conservans et sic videns sue misericordie et ordinationis abstrahat a sua creatura universa deflueret in nichilum converteret et eius participatione cum sit boni et nobilia et licet quidem modo clariori illa vero obscuriori in eius creatura omnem potentiam perfectionalem et possibilem est dedeo semper persimpliciter predicabile deum cum dignitate nil valemus digne cogitare aut dicere quia immensitas eius excedit in infinitum angustissimum pectoris nostri cogitatum et licet hec propositio deus est non possit demonstrari tamen ita nota est quod a nullo potest negari nulla res similitudinem deficiat exprimens essentium similitudinem ut tamen mortalibus hominibus sub forma imperatoris pingitur corona pomo sceptro et gladio biudices universa creatura sua

rinitas

sancta est trium personarum in una deitatis substantia recepta in confusa et indistans unio inqua secundum personales proprietates trina reperitur in una substantia divina essentia separabilitas quo quelibet est distincta et constitutiva divini suppositi secundum notiones emanationes et appropriata sine hic quam aliqua differentia realis tradat in centrum eius resplendens unitatem et licet nulla forma exemplaris aut ymago possit sufficienter similitudinem exprimere fidei cristiane cultoribus potest tamen pingi ut sit ymago regis sit venustissima et illius regis de corde vultus prospiciat cristi et decepi ore procedant flumina spiritus sancti designantia universum creaturam vitalitate rigantia

ater

est prima persona in divinis secundum originationem a nullo genita cuius proprietas est originare a se universa tam ad intra quam ab extra ad intra quippe quia generat ex se filium et producit spiritum sanctum sine potestate motu sive sue diminutione aut qualitate in sua operatione quo licet sit origo non tamen est causa sicut radius pandit eternus alumine eterno effigiatum ab extra est origo universaque et causa mediante filio qui ab ipso universa dicatur creatura in esse non tamen ut sit pars eius etenim sicut et aranea tota rota profluit non tamen illa rota est aranea et licet nulla sit figura exprimens perfectum exemplar tamen ymagine regis potest describi similitudo veta

ilius

est altera in divinis persona que de substantia patris ad intra genita non ad facta coeternam similitudine prime profert glorie sui emanatione accipiens id totale et completum esse quod est sui principii esse sine positate aut positate aut ulla tamen similitudine aut sui differentia generandi in certitudine a patre diminutione sibi quod est dei nati quod de patre substantia genitus est et pariter patris sua consubstantialitate unitio genita a patre in cunctabiliter unitum et seminatum violenta aut involuntaria aut indigentie

piritus sanctus

est tertia in divinis persona secundum suam emanationem a patre et filio uno productionis procedens principio nec natus nec factus sed procedens nectens patris amantem personam in amati filii personam et eorum sed cum penetrantissima impulsione reamationis patris sequitur una ratione adorabilis cum patre et filio invisibilis a patre et filio pro sanctificatione creature rationalis conducere eius in suum finale bonum in omne ad creatura repletive quia in omnem creaturam timatur amor divinus in specie humana pingibilis capite eius homines diu hic qui excelsas divinitatis operationes intelligit et oculos quia omnia considerat et aures quia orationes precationum hic apostolorum spiritum bos quia prius sonus nobis loquitur magis et benedictum quia unum et solum in nobis bonum agit operationis est

ristus homo

est pre admirabile totius universi in divino se solo speciem constituens ex tribus substantiis compositum hoc est corpore quod traxit a matre sine patre anima quam habuit de nova creatione et divinitate quod est idem in patre et spiritu sancto et de patre sine matre et duabus speciebus ut liceat copulativi et copulative dicatur deus et homo nunc finis summe voluptatis hic est divinitas et humanitas idem homo terre ab adam [illegible] est secundum humanum homo factus in virorum novissimus tertia in receptione essentie ut summa sapientia [illegible] a fine summe dilectimus ad finem summe attendens et cunctis gentibus in salutem transmisit sacerdotale et regale dignitatem transtulit in christianorum populum et sacramenti et abruptissima prosanctificatione et vestitur veniens tute instituens et interim supplicio ut sic primentem scoriam auferendo cui ex omnibus ab adam glebe in sublime pannis nature collocare summa et homo christus est celi lucerna olimpi et munitum

aria virgo

est pre admirabile individuum humane speciei sexus virginem commune et unica ante constitutionem mundi preordinata ut esset mater filii divini ob eius auctore appositum in filio in mundo recreatione sublimata est ornamentum plenum angelica allocutione nuntiabat ad assensum et de [illegible] virgine modum et etiam consensum in flammata devotione et caritate per que conciperet spiritus sancti purissima humanitatis massa ornans substantiam segregata anima conjungit huius et et verbi tanto sanctum et et eterne verbum in superiore unitati que concepit et peperit signaculo virginitatis prius rumpit hoc operis speciali eius superioritas angelorum [illegible] firmata solio imperatrix tibi rabi si effecta est cusebie seu ypodolie [illegible] abominis [illegible]

ngelus

est substantia intellectualis simplex semper mobilis arbitrio libera incorporea ministrans et immortali non secundum naturam mortalitate recipiens hoc est damascenus diffinicione. intentionis magistris dicitur intellectualis quia eos species contrahat tam in materiales quam materiales et simplex quia quanto est a materia distinctior tanto dissimilis quod et quod si pellucidissima [illegible] relucet [illegible] mobilis et indefesse quia homines defensione dicuntur corporea et corporaliter depinguntur sicut homo et in carnales hoc et hominis caput et capillos et vestes quia cogitationes [illegible] adde et radios [illegible] et sic de aliis

eraphin

est summus chorus angelorum in ultima hoc ideo quod pre cetteris vicinius divine ardent caritati [illegible] in manere in contrario voluntate prior sibi sicut cetteris in clariore [illegible] speciem deiformitatis ut primus prima [illegible] recipientes illum in inferioribus porrigunt angelis cum disimilitate ercuenciam in hic eorum quibus angelus est qui dei ymago et specierum et

[illegible] text et Intitul[illegible] [illegible] de [illegible]

& abraham dixit epuloni memento qui recepisti bona in vita
tua similiter lazarus mala nunc ipse letatur pro diebus sine afflic
tionis tu vero cruciaris pro diebus sine consolacionis dicitur
exercicium quia multe in feruido statu saluantur vbi in magno sitio
dampnarentur dicitur excecate quia exiguo morbo rapiti i fatulos
illi saluantur sine nitis suis & sic de aliis

urops est summus ordo saluandorum hominum in quo deuenerunt primi
martires & principaliter ueteris legis ut adam noe
abraham loth melchisedech iacob moyses
aaron iosue iudices dauid & omnes reges boni
a quibus christus suscepit humanitatem & prophete martires apostoli
qui omnes licet non omnes martires effecti sunt ne isto loco
priuarentur & per eos domini & sanctus iohannes ewangelista qui & sic non
perit in feruenti dolio tamen affectu martir est & virgines
adulte que forti pugna vicerunt carnis temptaciones et
martirum propter virginitatem sustinuerunt hii omnes sua aureola
coronantur & cantant canticum quod nemo cantare potest non attinge
confessorum quia palea & stoia rubicundus ita alteis martirio
purificata est quod illi valent intueri oculo speculari summum
lumen & non alii inter quos abraham computatur qui dolore
martirum sustinuit ultra mortem in spiritu quod non cultello sed
lapide & in filio suo ymolacione & c hii pinguntur corona
ti & in vestimentis sicut angeli primi chori

utiltona est secundus ordo saluandorum homi
num in quem deuenerunt prophete minores reges
ueteres leges & iudices doctores magistri sancte
matris & predicatores martires qui dignitatem
confessionem fidei katholice in figura a luce scripture
iam reuelata imperterrite tradiderunt sua corpora ad su
plicia & qui non metuerunt principes corrigere & ob hoc
perierunt quia puritatem voluerunt actus malorum arguere
ut despecta vita terrena sapere celestia & omnes
sancti patres qui sacrificauerunt domino in lege nature ut abel
cum omni posteritate dempto enoch & helia qui sublati
sunt in paradisum & omnes patres sancti sub lege moysi qui saluati
sunt

espertius est tercius ordo salua
dorum hominum in quem deuenerunt iusti iudices
qui in hoc mundo scientes quod nulla iniusticia
relinquitur impunita intencionem rectam propo
nunt in iudicando ita quod non precio non timori non alicui contra
iusticiam vellet vsurpare & quod timens aliquid iudicare
quesierit ut non sit maiori a eodem timore obnoxius hic
deuenerunt summi pontifices qui bene rexerunt & vicerunt
& imperatores qui deum toto corde diligebant & cultum
promouebant & multi confessores qui sensus suos &
corpora sua ita regebant quod vti mores subiciebant
racioni sensualitatem quorum vestis est ut vestis imperatorum
cum pomis imperialibus & coronis in pilleis ut cantant

tilbon est quartus ordo saluandorum
hominum in quem deuenerunt omnes boni presides
ut sunt reges primates pontifices qui sine
intencionis acie ad eum conuertentes
subditos ad dei nominis gloriam toto conatu conantur
conuertere qui quamquam prefulgebant preciis tamen vti ceteri
se viles cognoscunt & humiliant in conspectu domini & ad hunc
locum venerunt patres monachorum sancti ut est sanctus be
nedictus dominicus basilius franciscus quia bene rexerunt
se & bene hodie regunt suos ordines impellantes ne
quis egrediatur extra metas circa eorum posteritate horum ve
stis est vestis regum cum coronis & pomis regalibus

uminosa est quintus ordo sal
uandorum hominum in quem deuenerunt boni principes
duces marchiones & alii qui virtuose humili
ter & pie se vixerunt in hoc seculo subditos suos in bo
ducebant quibus primitus annotatis omnes ordinum pontifices
& abbates priores generales prouinciales gardiani
qui se & suos ad sanctitatem regule obseruanciam cumulabant et
virgines sancte qui pugna corporis vicerunt mundum & hii pin
guntur in vestibus armis & gladiis & pariter ducalibus

adiosa est sextus ordo salua
dorum hominum in quem deuenerunt minores

presides ut sunt comites barones milites nobiles
& minores prelati ut sunt pontifices in ordinarii
spiritu decani & alii homines medii status qui bene
viuentes in hoc seculo se & sibi subditos bene & supe
rioribus suis erant iusti obedientes & subiecti propter
deum & inferioribus suis nullam iniuriam faciebant
sequenti potuerunt cuicumque erat ad proficuum & boni pasto
res qui plebem suam verbo & exemplo bene rexerunt
& rectores monachorum ut sunt abbates priores generales
prouinciales consules capitanei qui propter hoc magis
cumulant premium in prioribus quia multa mala impedi
unt ne committantur ita inferiores & multa bona et per
fectum si dominum deum

raquillia est septimus
ordo beatorum spirituum in quem deuenerunt ho
mines hic in mundo virtutibus ultra co
mmune hominum condicionem prefulgentes
ut sunt monachi perfecti & moniales confessores
& pontifices sanctimoniales & virgines adulte que
sponte virginitati adheserunt & superauerunt & sacer
dotes contemplatiui qui malas cogitaciones a corde
retrudentes intus & extra se incontaminatos
seruare conabantur ceterorum omnium qui longis egritudinibus
percussi a domino pacienter tulerunt flagella domini cursu
hii longis detencionibus detenti innocenter perierunt
vel quolibet aliter ex magna tribulacione & magis
persecucionibus decesserunt abstrahat luce quam hanc mi
cias separant eos ab amore mundi peccata occulta
decessit ardorem concupiscencie male mens resti
tuit domini querere compulit & ut peccata dulcius quie
scerent in refrigerio efficiat ita ut iure dicere
possit tuissimus pigne transiuimus per ignem et aquam & eduxisti nos in re
frigerium

ama est octauus ordo beatorum
spirituum in quem deuenerunt homines medio mo
do virtuose in hoc mundo viuentes hic est qui primi
scent suam bonitatem cum peccatis multis non
tamen aliquod nociuus vel non multum aliis nociuus
& tanto dolent & penitent & ideo hic deuenerunt confes
sores non pontifices & monachi & moniales pure
deuocionis & cum sanctitatibus & coniugati & deuoti & vidue
deuote & sacerdotes non excellentes alios in vita &
scientia cuncti & hii qui etiam ob culpa in sua hora
da morte perierunt sed penitencia finaliter viam inuenerunt
talis enim mors horrida facit eos consilie querere
saluacionem & hii qui in finali hora in aliquo bene & spirit
hic est a in prima hora pauperes etiam intellige condiciona
ter si quis paupertate pressus ut lazarus qui dedit
mensa cupiebat saturari & patitur non murmurat
contra dominum non dat se ad furta spolia
& illicita & sic de omnibus beatitudinibus intelligendo & c

ulsgurosa est nonus
ordo beatorum spirituum in quem iuxta dauid se
tenciam bestia & iumenta saluabo ne
deuenerunt homines simplices qui sunt qui immo
ta multum intelligentes de spiritualibus a credit qui plus
saluantur ex misericordia dei passione christi & iuncto esse
quod ex christus intrat & in hunc locum deuenerunt ciuitas sancta
hoc est rustici iusti & pueri & artifices iusti qui vti
bestie non se quod sunt cognoscunt non deum non passiones inni
tantur quos saluat sola fides & confessio quibus nunc opi
facta vnctio & celebritates puri concite eis creditur
dummodo non sunt pacifici & mercedes sufficit eis hic
locus propter eua fert penas inferni & hii mundi geniti
& eciam sunt quod amplius non offendet deum hos sola mne
opera saluabit cum dicet eis in modo suo & cooperibus suis
me & ideo venite benedicti patris mei accipite regnum
quod vobis paratum est a mundi constitucione

erimu; celum est celi supra
orbes infra tamen celum empireum
situatum in quo est aer subtilissimus
fabricatus a domino ut homines cum resurgent
in corporibus glorificati laudarent deum vocaliter
in tali enim aere erit fracio & symphonia in

simum

splendidissimum immaculatum et incontaminatum vt ca
pacius lumen diuinitatis quod nisi nimis plenissimis
est et occultum prius suscipiunt recipientes ad ali
os transfundunt cuius officium est igneo concremari
amore ideo et affectu rapi in deum semper et moui
ita vt vis eius amoris penetret ad intima con
dicionis et ebulliat caloris vehemencia vt alios in
cendat et illuminet cuius chori angelus signifer
primus pingitur cum corona imperiali sericus
candelabrum incensum et cetera in vestimentis rubeis quibus
designatur ardor

erubin

est secundi chori
angelorum multitudo in quo scilicet in
acumina angelorum collocata sunt post
seraphin in quibus principaliter relucet plenitudo
sapiencie et veritatis perfectio diuine cognicionis que
sapientificat et scientificat irradiacione repleta domini
diuine sapiencie impartiuntur inferioribus et vsque ad nos
illuminandos largissime donatur que pura et stabili
contemplacione in deo et eius vniuersis creaturis defixi
diuino alimento refici dicuntur quia per lumine cognicionis
reficiuntur dulcedine diuine dilectionis cuius quidem
chori signifer pingitur cum corona regia in vestibus
aureis fulgidissimi auri

roni

est ordo tercius in quo angelorum
multitudo collocata est a
domino iudicum dictus throni quia deus per istos
angelos cuncta sua iudicia discernit excepto
stipendiali tramite quisque pro qualitate
operis qualitatem sortietur retribucionis
siue pena ex culpa siue premium ex gloria hic
est tribunal thronorum contra iniquitates constitutum
a quo nulli licebit appellare qui precessores meo erit
deus et isti angeli qui sine studio et fatigacione vi
debunt equitatem ad diiudicandum omne quod iustum
est huius chori angelus signifer pingitur cum a [illegible]
pileo et baculo et omnia sunt angelus eius in vestibus aureis
auri mirifice fulgidi vt color aureus declaret potentem
iudicialem

ominationes

est quarti
chori angelorum ordo qui perfectis angelis
agminibus presunt potentibus inferioribus eis a
spirantes qualiter pacifice et sine turbacione
et subiectorum oppressione debeat se in gubernacione
subditorum habere totum dominaciones dicuntur quia nulli
inferiori subiciuntur et obligacione mouet vniuersos vt libere
ad summum eleuentur et nulli inferiori in precepti contra
summum subiciantur ceterum aspirat dominacionibus
cum ad tyrannidem contineant vt abeant et translati
quadam timore sui que eis inmittit ipsi etiam dominacionem
potestatem quos reprimit et in bello spirituali nos do
cent dimicare contra cunctas potestates huius signifer

rincipatus

est quinti
chori angelorum multitudo que die ac nocte
domino circumstantes ministerio etiam circa nos
nobis exercent ministeria aspirant enim ho
minibus inferioris gradus exhibere reuerencia maio
ribus et principatus regna et ducatus custodie et ciuitates
eos in prouincijs eis commissis in dei famulatu adducit
et ut ordinaliter viuant vite ducti in deum et suos su
periores ac inferiores conantur disponere non etiam sub
ditos angelos quibus presunt ponunt ad explendum
diuina ministeria et officia sollicite circa homines exple
da cuius quippe chori signifer angelus pingitur cum gla
dio inuestie

otestates

est sexti chori
angelorum multitudo ferme cum domina
cionibus equalem habentes potentem cuius
quippe officium ad angelos inferiores et ad pote
stificam dominium eius causale affectum coordinacione vt
quilibet diuina munera in suo ordine et gradu humiliter
suscipiat et custodiat sine confusione hic disponunt
quo ad nos aut corporis officium aduersas et nobis nocere volen
tibus potestates coherceret et prefectum ne maligni
spiritus nobis noceant quantum cupiunt et affectant
prouincias et regna custodiunt huius chori signifer pingitur
in veste cornea habens sagittam in manu

irtutes

sunt angeli septimi
chori qui semper et indefesse diuinis constanter
laudibus parati sunt forti virtute disterpere
expressus domino contrarietate offensus ex maligni
qui virtutes ideo dicuntur quia vallati diuina potencia sunt ita
fortes ad agendum vt nullius operis difficultate frangantur
aut infirmentur aliorumque operis dicuntur te a loco loguntur
qui preualeant omnia in potestati dei virtute quasi aspicientes
dei infinitam potenciam que in deo est infinita in ipsis finita
contrahitur sed admiracione et quiescant confortacionem angelis
inferioribus mediis vero hominibus in omni actu virtutis aspi
rant constanciam et in omni tribulacione vt fortiter mala
pelia sufferant preciam et vt imagine dei in se defor
tam reforment et reformatam fortiter custodiant et vt mira
cula faciant hominibus concedit huius ordinis signifer

rchangeli

sunt angeli octaui
chori qui a superioribus illuminaciones recipientes
communicant inferioribus angelis quorum officium
ad nos mortales est vt sint nuncij summi dei ad
homines nam de isto choro missus angelus ad gedeonem
et gabriel ad mariam virginem raphael ad thobiam
et sic de aliis horum officium est in sompnis reuelare secreta
celestia capitibus mentibus reuelare prophetias aspirare
illuminare populorum gubernatoribus vt regant suos inferio
res ad proponendum voluntatem diuinam hij vna cum inferioribus angelis
committunt ad homines corpora assumunt ex elemento
comedunt et bibunt non necessitate vt incorporet sed dei fieret
potentie et hij corporum non viuificat nec vegetat sed tamen mouet quia
singulis officium explent denunciando hominibus et deponentes
reddunt vnicuique elementum quod suum est horum vestis est alba et
stola Michael dicitur princeps huius chori

ngeli

sunt noni et infimi chori an
gelorum beati quamuis non tam intime sicut supe
riores angeli tamen intuentur et sine velamine
vultum diuinum contemplantur quorum officium
est vt vnusquisque angelus suum hominem cui deputatur
custodiat incipiendo ab instanti infusionis anime
vsque in finem custodit enim infantes ne a maligno
noceat et precepto assistit mente eius ad contemplacionem superiorum
frequenter erigendo et ad bonum stimulando et prauae volente
impedit a periculis preseruat in malo pene confortat de
ducit et reducit viam parat cibum apponit cadenti
relocat ne cadat sustinet tristo assistit vt consoletur
peccanti compatitur et remorsum inmittit vt curet confringit
egrotos sanat pro nobis interpellat ad dominum et nos corripere
sunt sacrificia nostra et oraciones nostras domino offert consplur
decantare et interdum de morte ampustia educunt isti
vident tempore moriendi diabolum arcent et alas moriente [illegible]
dicunt in ferunt

omo

est animal racionale mortale
cuius anima corpori immersa intereuna iteru
dit ierarchiam vt mea meruat et demeat
merear quippe angelica societate si bene egerit
demonum aut societate et cruciatum flamme eterne si mala
egerit a peccatis perpetrata scelera contricionis et attricionis
non fuit inecata atribuiate meret at anima a demeret
quia cum sit domina corporis regit et non regit illud vt de eadem
sancta Ecclesia distinctionem multa hominum quia omnis homo est
apostolus martir pontifex confessor virgo electum alius exstatibus
distinxerit multa terrestria et infernalia vt scilicet priracie
[illegible] et alij summi status sunt primi alij variis con
dicionibus hinc inde hos ad summum sortientur consorcium
in celesti patria a medio ad ymum illos vero similiter in ista
tharca

eritorium

vie sunt vie
summptibiles ex bonis a malis operacionibus
caritate ad deum et proximos informatis et
extrinsica et consolacione secularitate officijs
condicionibus, actibus, naturalibus et accidentalibus, sancte et regne
maiori profectus a nouitate propter quod qui ex bonis egerint
ibunt in vitam eternam qui vero mala [illegible] eternum sedulus propter per
Apostolum et si tot eius meum in igne de deo caritate ant no [illegible]
nil sum Tercio propter extaticos enim tunc missionibus et pressuris
expoliti lapides sunt coaptantur locum per manus artificis
celestis beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur

et 18 sca(n)t (et) omni die 3(?) minutis in sedis (et) mese 15
gradibus (et) 19 minut(is) (et) omni anno p(er) o(mn)ia sig(na) (et) vndecim
gradus orbem at in duobus anis p(er)ficit cu(ius) sydus
igne(us) colore subq(ue) nat(us) e(st) longus (et) gracilis colericus
eger multum ... egrotatiuus iracundus (et) animosus
... adopa(ndis) ... (et) furnaio(rum) sub cuius
regno committuntur p(re)lia ... cae(des) inimicitie ire
furores dolositate (et) pestilentie cum celeritate

ichael est solis intelligentia qui tamquam
rex in medio constituta regit totam natura(m)
in fiorem mouet eius solem in vna hora duobus
minutis ... diem ... naturalem 59 minutis
et 8 sedis (et) in anno p(er)t(ra)nsit vndecim signa 29 gradus
45 minuta eclipsatur ... ortes terrarum vivit ipse
est candela mundi sua p(re)sentia faciens diem absentia
noctem fornax mundi suo ascensu faciens estatem (et) ver
recessu vero autumpnum (et) hyemem sydus eius cancri
coloris p(r)incipium ... luces in se continens ...
gratiam omnibus stellis dans lumen ... an
ferens duodecim radios ... magnos ... in fi-
nitos ... radios emittit sup(er) vniversa t(er)re regionem
quibus illuminat vniformit(er) vbiq(ue) (et) facit res videre
(et) fecundat (et) viuificat omnia v(ir)escentia sup(er)ficie terre
herbis frondis floribus virere ... que hyemis ...
uerat nutrit radices (et) fecundat suo radio i(n) g(er)mine
generatione p(er)ficit colorem ... pandit ...
dat planetis i(n) sublimibus varias species producit
... in fiorib(us) ... mutat (et) ... rubet (et) aurora
... imaginem ... pallescit in vespere radiorum
suorum dispersione ... aerem vapores ...
consumendo attrahit vapores in sublimia ... condensat
in nubes a(c) grandines pluuias niues (et) vbi sol non p(otes)t
pertingere ... ibi p(otes)t ... natus e(st) p(ro)pter ...
auri tractator (et) sapiens multe ... p(ro)ducit
... homines bonos (et) deuoti cultus diuine multiplica(t)
per reges (et) p(r)incipes pax letitia (et) obedientia p(re)stat

nael est intelligentia veneris sinu(m)
orbem ferme vt solem michael mouetur
eius in quolibet signo 29 diebus ... si
... 308 diebus (et) ideo ... motus
eius argumento qui dum solem p(re)cedit dicitur lucifer
si sequitur dicitur vesper cuius sydus ... colorem cande-
te (et) refulgente electro similem ... mart(is) ...
natus eius est ... voluptuosus ... cantor
musicus aurifaber a(c) mulierum ... ...
(et) cum regnat homines ita ... ad amorem vt ...
sit ... non subsequuntur cantilene de amoribus
colloquia basia amplexus ... pratis
nemoribus balneis ... pax (et) obedientia
(et) cultus diuinus promouetur

aphael est Mercurii intelligentia
mouens sinu orbe fer-
me in similitudine motus solis mora(tur) eius sydus
eius in quolibet signo viginti octo diebus (et) sex
horis (et) complet cursum suum orbis 338
diebus differt a solis motu ... ...
... clare in astronomia positum e(st) ... mediocris
... cum bonis ... malis ... natum ...
eloquentie ... multiplicant valde studia (et)
mercantie (et) scientia ... solem ...
dit ... distat a sole ... gradus ... e(st) vno
sig(no) ... vel ... p(ro)p(ter)

abriel s(ecundu)m conciliatorem e(st) lune
intelligentia mouens sydus lune p(er)ficiens
totum i(n) viginti septem diebus (et) octo horis
signum ... diebus duobus 217 horis per
diem autem gradibus 13 2 10 minutis (et) p(er) duas horas
gradu ... i(n) vna hora 32 minutis ... luna re-
luna e(st) ... candela noctis ... lucet
solis ... solis a(d) elongatione ...
... in ... a sole ... maculam
in modum faciei humane ... recedit a sole
... quadrans ... quadrum
constituit ... diebus ... 16
(et) complet cursum suum 2 8 diebus ... suum ... anno
... si ... ventos ... si cor-
nicula ingreditur pluuiam ... si ingreditur in
medio ... (et) si in mari ...
... in breui tempestatem ... fecundat ...

... ex ... animalibus nocte ... q(uo)que-
tibus lumen ministrat (et) in ... maxima po-
testatem ... sup(er) corpora in firma ita ut p(re)sen-
tiant ... in p(ri)ncipio ... menstrualis ...
in ... medicina in ... e(st) ... non
aspiciat (et) dies creticos non consideraret ... (et) ... pla(neta)
aspectus ... mali ... occurrunt ad dies criti-
cos ... homo si boni aspiciunt ...

alaxias est circulus ce-
lestis ... candidus incedens per
medium celi ab oriente ... (et)
capricornum vsq(ue) ad septentrionem
in modum lactei circuli ... de nocte nauti
gantes (et) ... excellentia ful-
goris stellarum ... que in eo videntur
vel s(ecundu)m vulgi opinionem ex vestigio solis
illic meato vel s(ecundu)m anaxagoram ex reflexione
luminis ad aerem

rcturus est constellatio
ex septem stellis i(n) modum plaustri se-
... p(er) caudam maioris vrse sup(er) polo
circa axem locabilis ... stellarum
quatuor faciunt quadrangulum tres vero ... vectem
seu ... aliqualit(er) in modum ... dicitur
aut arcturus ... ex p(ri)ma p(ar)te eius sunt
frigus ... elongationem ... solis ob ...
... terram ... frigiditate

rion est constellatio ex multarum
stellarum ... concursu ...
extendente se ab ariete vsq(ue) ad ...
... visa fuit i(n) modum gladiati mi-
litis (et) ... serenitate si obscuratur ... tem-
pestate (et) aerem ... partem illa celi
... signa ... aliis partibus
celi ... constellatio videtur ... notat(ur)
p(ro)pter hominum nimiam ...

yades est constellatio ex con-
cursu multarum
stellarum in fronte thauri ... cum
oritur in sedecimo gradu tauri p(re)-
sagiat ... materie ... fruge
... p(ro)pter pluuias ... segetes
(et) ... fertilitatis ... cum
... constellatio videtur ... scintillatio ...
...
... plu(u)ie ... calores

liades est constellatio ex
concursu septem stellarum ... genua
thauri ... oriuntur faciunt pluuias te-
perantes ... in ... estate ... ma-
gna aeris conturbatione (et) oritur in sedecimo gradu
tauri (et) quinto ... (et) ...
... stellis distinguntur ... vna stella e(st) ...
... in aliis

anicula est sydus i(n) pe-
ctore leonis ... oritur ... (et) ...
nono gradu cancri ... magna ...
... (et) quando sol venit ad quindecim
kalendas augusti tunc incipit dies caniculares
qui durant vsq(ue) ad nonas septembris ...
... medicinam ... firma ... compulit tunc
... optime

alo est circulus circa lunam albu-
... plenus sideribus ... dif-
ferens a galaxia ... tendit ...
... in oblongum ... sunt
vt in galaxia ... visus fuit tempore ... frigus i(n)-
tensum ... in aere ... claritate ... estate
calorem intensum significabit ... claritate

pere circuli ... circuli ... p(ri)-
mus est equinoctialis alter solsticii
estivalis tertius solsticii hyemalis quartus
est polus articus quintus antarticus Sextus est

excedens cogitationes humanas et melodias
puris vite que digni e ut corpora renouata
nouis linguis denouo laudent dnm ne sit i do
mo tanti patroni q vacuu et vile hec em pluck
doctores po^it q sup orbes e acr intellig et subtilis
proillo fabricatus a domino vt premittitur

ristallmū

celum est
celum aqueum glaciali solidi^te gelatu
perspicuum et transparens i modu cristal
li pordinacion diuine sapie supfirma
mento collocatu illic a dno constitu ppt vnu^m sit
conseruacom et duum faciend inter ce^m empi
reum et firmamentu et vt phoc facit dns concor
diam i sublimib q in 2^m inter celum e igniee
nature ne i 2 celi abinflammacoe mundus i ^tc isior
dispendiu patet frigi^te hac ag aqr qtempatur
et obl spera satin di ce sumne frigida ab i tis aqs
i frigidita

undus

sensibilis e vni
uersitas creaturaru visibiliu cu suis
contentis incipiens a pmo mobili vsq
centrum tre formatus dno deo creatore
ymagine mundi archetipi hoc est instat mundi
quem dns de^s precepit in sua mete deq^o dr bohe
tu cuncta supno duc ab exemplo pulcherum
pulcerri^s ipe mundu mete gerens hoc ymagie
formans qui dicat ideo sensibilis ul qz q omati^a
qstat

nformis

matia est
gleba seu massa q dns de^s creauit
a pmordio vt i^a esse mundi matia prec
iacens q creata erat sine spe q nulla
spes erat sine tpe q nullu tpe erat et sine quit^te
q adhuc no erant dimensiones et sine qlitate
q non dum perant qlitates sic i^a matia q erat
leuissima tpe sigillacoms ij matiei q i ea ai
pus erant impotencia illa sursu ferebat et facta
est incelos et sine lumine q media fuit e ignee
c aetem q grauis iteam ... ma
... in se habuit cali^te et sicci^t inigne ces^t q
frigidi^t sicci^t interram q q cali^t et hu^i i aer
q frigidi^t et hu^i i naturam mai^m aqz et sic vi
des q vnius est mundus ppt matie vnitatem

istinctio

rerum est i for
mis matiei particulas sigillacoe exq
emerserit species q qque distinctiom
describit biblia q sic pma die celum
deus cr^m et tra i de diuisit totam massam i fois
matiei in duas partes sez in parte leuem et
grauem vt esset tra Sc^da at die fecit aqs sup fir
mamento et omns orbes vsq ad luna Tcia die
insiscit sidera et fecit solem et luna et lu^a eis i dedit
conatu et atti^ue Qrto die fecit qtuor elementa
Qnto die omne decore ele^mtor pa^t hic e aeri
volatilia et pssiones aq pisces et mostra tra
omnia animata pt homie q adietia et reptilia
c arbores et herba vicente in Sexto hominem
de glaba tre et euam eiada vt ade glebu esse
pemnipi^m tocius positat et sic incepit motus
celi et opat^e natura q^uati^os deus aut requiescit

elum

vt hic est tota regio
orbium pla^2 incipiedo a pmo mobili
vsq ad speram lune ad aut^s supprimi
penet zodiacus cum duodecim signis
quorum dimensio^e vniusi orbes dimecunt^e sine
fallo et tpt et capud draconis et cauda et polus ar
ticus et antarcticus arcturus orion hiades plia
des camtula galaxias et lux siderum q qque regio
q ex pinori et simpliciori matia erat i locum
nobiliorem et formam spiritualiori cessit et vt dicat
Aristo^tes q mundus inferior contiguus e lacionibus
superiorib vt inde eo vtus eius gubne ce^m i^2
motu suo causat nob tpa hec e ... celum hi
anni solare lunare embolismale bisextile esta
tem ver autupnu hyemem et meses ebdomadas
c dies et horas et festa influencia at qnacioni
c corrupcioni vnice^m et lune diem et noctem

ntelligēcia

est sba racial
orbi coaplicata ad mouendu ipm regulat vi
gorem limitato sine pena et fatigacoe vt e
imperatu e a pmo sempiterno motore qz de
cognoscere implens inio omnes res creabiles ex modo
sui orbis et de cognoscere om rem nas et raciones
seminales mens vt sine mora continuat et coniunctet i ssu
cuiam proforme incadiccoe et lunter adiidi
ad q agonia in fiorca limitancoe ad spem et osilator
dat nomina intelligencis illa q tria pona liq no exp^at
corpossi

xis mūdi

pricipalis cui
potentissimu pmi motoris non moti alter
us est linea ymaginaria stans fixe et mo
biliter inter duos polos qs tenat vnum
i summo celi cardine sez antarcticu et tunc fit mundies va
cuum sol oriente sub illo gradit et aliu inymo et tunc fit
vnum medi^m noct cum sol sub^o pagitur icta hic ad e
co mundi superior et inferior machina mo ^2 valit et semp
est intiquilla et obstat vt d^r Vni^tes q i inferiori orbe no
est vita va n^e fixa sz illic e vita va et fixa vbi e ens
pmu pfitum qpletu cum no e sile n^e est in loco hitaci
eius diuisitas c alia q dixi tibi i ast^a hic ptinseo

natona

est intelligenti qua
moues speram pmi mobilis in centu annis
vno gradu et regi facet omnes motus celestes
c mundanos suo motu ita q multiplicando
trecentos sexaginta qnqz gradus zodiaci preteru anos
pueniet summa 3 6 4 0 0 anor ab inicio mundi vsq i
fine mundi quo tunc oportz vt a mundo finis i post a redeat
ori porci cuius eisdo contingentibus et nuc ab inicio mundi
vsq anni dni 1 8 6 3 i copletu incipientem sposi mattia
in die Benedicti fuerunt anni 1 2 2 3 ...
... dececlxxx viginti tres ...
... restaret summa
annorum ... 3 1 2 ...
... septuaginta septe ... mundi vsq
... fluxerunt an
... 3 4 6 0 ...

aspidion

est secunda intelli
gencia mouens firmamentu vt ei impatum est
duplici motu pmo obliqz ab oriente i occidete
et tunc facit die et nocte tempus secu omnis speras
et monet eas duciens motibus vsq ad aq regione i qb
causat fluxum aque et refluxum et illo sez secundo intel
ligentem in se agregantam genera et sic magne uirtutes
et sydera huius orbis fa^nt magnam varietatem in regionibus
q et homines corpora et arbores et fructus sez alt^a dispositos
interdum in vna regione quam i alta Alio motu monet
in quatuordecim diebus vno qrto et astronomi considerant
motu firma^nti hic e octaui celi sedm accessu et recessu
qui fit ... in duobus diebus ... motu qsidant auges pla^2

asiel

est intelligencia saturnali orbi co
aplicata huic imperium a summa intelligencia vt
moueat suum orbem omni die duobus tertiis et omi
mense p i gradu et sit omni anno duodecim gradibus
et triginta mi^t ita q cursum signiferi in 3° annis cple
at augeffrentas peior e cum retrogradat q in ince
dit rete duabus qualitatibus dota^e mortifer sez frigidi^te
c sicci^te natu sua sit^t hominem fuscu pigrum grauem
tristem aptum vt sit hostis cultor et grani^m podexit
peccator q sydus e co^l plumbei in ponatur viget bel
la captiuitates furta homicidia et ppa voluntas.
spolia c et i obediencia regi c legi

actiel

intelligencia mouens suu
orbem in qnqz horis vno mi^to sz per die qnqz
mi^t sz pdnodecim vno gradu in mese aut
duobus gradibus cum media in anno at vno si
gno ita vt signiferu pertranseat i annis 12 sua bo
nitate tpat malicia satun sbel natus e pulc et hoesti
iniuet co^l in facie cum pmixtu rubedine phs argenti
litatoz ... apti^ssi^s cum ... ite hoies vigz
honestas reuerencia fides disci^na et multi salua cum spo
c celestium co^t

anmael

est marti intellig^a
que mouet suu orbem omni ho p i minutu

scdm meas tabulas vl' kalendari^m antepactu o vl'
in signis et 1 2 3 4 7 6 1 8 9 10 11 pn'gdib' vl' 7 a' 11
in signis et 14 18 19 20 21 22 23 28 27 contra hos
terminos in possibile e si' eclipsim 2 de illo suffi
te doctu in astronomia hoc e in arte qua iqua fer
tibi resolutoi pstatu tabularu alfonsi 7 scd' kalen
tabulac fastidiosi tum magno studio vt hita sola
radice ex opposito diei oi q astro9 scie desidat illic
rinret

spectus

planetaru sunt
aspectus qntuplices quorum pmi 9e sextil
q' plte distant p duo signa seu pspectus
partem tuli seli p diuisione zodiaci p 9
gradus tunt in diuisione manet duo signa 2 tuc pte
fortificant se media amicicia tam aparte dextra
q' e ascendente q' sinistra q' e descendente alt' e qrtq
qui fit per tria signa tug e trinus q'tuor signi qrtg
quintus quitus oppositus q' fit pser signa 2 12 gradus
+ 8 inita quo at argumta c augens adtales aspctu
recipiantur doctu te supra arte quia ideo 2c

mo

celi mista in fiora e q' onditur
q' te^m agit mista in fiora triplici i stru
st motu liue c influentia 7 3us 2^m in
strumentis causat nobis tpa 2 qualites
7 corruptiones 2 oms muta^os nales contra q's sig
agitur tunc e miraculosa actio pme 2 sume 7 ctl
genita q' pt sua infinita causalitate psec ii^t in
fioris pt natic oedine qq' eius mare^tt congere
videbuit licet hoc ratissime contingat

empus

est vicissitudo ex
siderum motu causata q' mis' in fioris
mensuram9 rerum mutabilium c actio^m
durationes 2 motus maiores q' minores
de quo mil' habemus nisi instans mesuable puti
ptito 2 futuro die 7 nocte 2 spacios 2 i strumta
horaru discretiua q'^m ml' antiq9 nichil labilia ml'
inp te ptibilig 2 ml' preciosius rebus in humanis

nnus

est maxima tpis fracio
2^m mains a mi9 consideata ex mundanus
annus sm aristotilem constat ex triginta
sex milib' annorum sed 2^m ptolomeu ex v
milib' annorum sz pmu e veri9 2c anni9 so^e q' extret
sexaginta quinq' dieb' 7 sex horis costat q' pht p qr
quadras c menses duodecim c in eo sunt duo sol
sticia 2 duo equinoctia 2 est anni9 lunaris saturnalis io
uis mart' venis rc sat' t dixi ceteis in astrono
ideo h' tussilio pingi^t at anni9 i modu anuli rc i se
reglutat

er

est pmu anni quadratura tempes
in vero introitu solis in arietem incipies
hoc e adie gregorii a' qpe 2 durat vsq
viti vigiliam humores corpis quam
incipiens dissoluere quos hyems strucrat au
stitas faciens temperamentu tpis q' si extra tpa tem
tum egressa fuit multas egritudines in cor^te hu
mano mouit q' ro fuit tpatum tuc e tpe agul
ture opti^m 2 lectiae c amor 2 florum 7 virescentie
quo tota ma vocat^r aues cui adcantilenas prouo^t
silua frondet prata florent te^m seuat indice tra
quillat 2 tota t'ra letificat^r pingit^r at ver i modu
virginis flores in pmat colligentis

stas

est secunda anni qdratura
in aprensinio i' troitu solis
in cancrum hoc e a vigilia viti vsq
estium crucis hoc e vsq adqrtadecimu
septembris in q^o est tpus calidu 2 siccu
dies hns longissimos noctes breuissimas fructus
2 semia ad maturitate pducuf q' in^t ceteras ab eis
extractione 2 ideo calor suo paludinosa loca desic
cat fundit 7 indurat febres calidissimas i'hoies
concitat 2 auget apes mell' fieris suis fedis
pascat terram tn' sol debite esserat nocte roe
hirigat c aues siluanas adcantu 2 plificatoni

serat si in meridie omme corpus animatu le
dit maximo calore 7 sudore 2 ideo pingi^r
estas in modum vi canusiati 2 pslcati
volrum suum tergentis a sole

utumpnus

e tria
anni
quadratura in choa belis in die
crucis hoc e qrtadecima die sep
tembris quia tuc sol intrat i libra
2 durat vsq diem lucie hui' sco tpe congam
fructus 2 labores recolligunt' in horrea vi^a
in vasa 2 silue defluunt' a folijs 2 omis hba
mortificatur 7 virtus gminandi pmditur
preter tbulu in i^to tpe in hie acute 7 morti
fere generantur eg' nes 2 qrtane 2 ptisis in eo
vementes st' dixe cuiules 2 hz qrtuna i sta bi
litatem nuc eos seruat^r ne mingit nec frigesc^t
nunc calet ec pingi^t vt ho sc calesca tua pinas

yemps

est qrta ann^l
quadratura in die lucie inchoa
2 durans vsq gregory q' ibi sol
intrat capricornu c tuc incip^t tpus
frigidum 7 siccum 7 congelaco ppt' magnam
solis elongationem niues 2 aque i vndaciocs
multiplicant^r lutu inidu 2 aque ita glaciali
stringunt^r soli^te vt illese pertranseantur
dici aqe puteales 2 celaia 7 tre tame pan
tripai sol sim cpiant tepidiora 2 tuc homines
sc priores 2 plg comedent^s ideo nata i genita
est tunc noctes longiores 2 dies breuissimas
pingi debilis vt homo circa fornacem

ensis

est duodecima
pars anni amene
q' e luna duty q' lune mesura
completur q' e insup^o sm eqdoctu
tr in astronomia sz vsualis ul
li st' 12 2 lunar' 2 solaris 7 planetarum q' alt'
est mesis saturni iouis mart' venis 7 nicij
2 qua deist' dixi tibi sat' in astrono^a ideo
hic nolo repetere sz vt arbitror q' nichil
posim tibi de vsualib' ideo brut' hic sequit^r
pingitur at mensis sesor taxili iq^a vir est
q' tatos

anuari9

est pmus
mensis ani januari9 dictus q' est
ianua seu ingressus anni vl' q' iu
no deo gentiliu consecrat9 erat h'
mensis q' frigidus est tpatur calorez pan
tripai sca sm domina q' e psuntractor ca^lr
ad pfundi^te tor^e et resistat iustanti fri^e
co fortis 7 ideo tuc q' homines mag comedut
c bibunt hic mensis pingit^r q' vir bifrons
cu mesa edes 2 bibes q' nox e horarum xv 2
dies at viiij hor

ebruari9

est secundus
anni mensis a februo id e plutoe
dictus q' olim totu eide hunc msz
consecrauant c omis ppls tu lurib
instrabat q' e mensis innosus lutosus 2 pluui
osus ppt' vaporum eleuatom 2 sol tuc dici^r ee
in aqrio ppt' aquarum i vndacione q' noctes
st' horarum xiiij dies vo x 2 ibi pont^r bisext^l
pingitur aut hic mensis in forma vi tapu
cati 2 pelmati cu carbones se calesca ppt' frig

arcius

est tercius anni
mensis in quo milites marti deo
infernali fabricabant in illo fit
equinoctium vni duodecia ei9 die
pto^m mundi ita q' nox hz 12 hor 2 dies simli
12 2 p q'abeundo semp p duo ini^ta dies longat^r
nox vo breuiat^r in eo pori tre apit^r 2 in apit
hi arua fodi 2 gnodia resolunt' ca i hominbg
breuit tregeta b^s ideo e tpe sp ininta^le 2 i sca le
nit hom ne nubilosus gratiosus plumosus
minosu pingi^r at cu coloniis 2 cornulanis

quiqz paralelli Septimus e colurus magnus se
ptentrionalis Octavus e colurus australis
p libram et arietem Nonus e orizon Decimus
circulus meridianus
quia in astronomia clarissima et horum circulorum
tradidi noticia hic nominando consumere sed hic pono illa
qua sunt de integritate celi

ries

est signum primum zodiaci
igneum masculinum diurnum
mobile domus martis in decimonono gradu
eius dominus eius est sol de die de nocte vero iupiter
et saturnus prima facies ipsius est eius est martis
secunda solis tercia veneris de corpore hominis habet caput et
faciem et oculos in decimo gradu arietis oritur stel
la almareth et alfeta in xx oritur pliades in die gre
gorii fit equinoctium ita quod dies augetur nox vero minuitur

aurus

est secundum signum zodi
aci frigidum fixum nocturnum domus
veneris prima facies eius est mercurii
secunda lune tercia saturni dominatur collo et
gutturi in corpore hominis et dat faciem amplam et latam
nasum grossum et longum amplas nares oculos
grandes capillos elevatos et magnos collum grossum
breviculum efficit hominem honestum et audacem et tamen vanum
et tunc incipit terra sulcari et seminari quando sol est
in thauro oritur in primo gradu sexto octavo et sedecimo

emini

est tercium signum
zodiaci aereum masculinum mediocre
diurnum domus mercurii exaltatio ca
pitis draconis in tercio gradu eius dominus
eius in die est saturnus in nocte mercurius et iupiter
participat cum eis prima facies triplicitatis
eius iovis secunda martis tercia solis in corpore hominis
dominatur humeris brachiis et manibus hominis, per prop
rie natis efficit mediocris stature disposicionis ad ma
turam spiritum religionis et fidelitatis ecclesie et sopero
rum sol est in geminis terra geminat terra et fecunditate
et tunc fecunda in omnibus tunc et bella et dissidentes frequ
enter geminant

ancer

est signum aqueum femininum
instabile nocturnum domus lune exaltacio
iovis in eius quindecimo gradu dominus eius
in die venus in nocte mars et luna parti
cipat cum eis prima facies eius est veneris secunda mer
curii tercia lune in corpore hominis habet domum supra
costas et pulmones cuius natus est homo grossus
rudis et inproporcionatus habens dentes curtos sol per
agrans cancro facit ansim monstra gradu quia tunc incipit
retrocedere

eo

est signum quintum igneum ma
sculinum fixum diurnum domus solis et
illius exaltacio domus eius sol in die iupiter
de nocte et saturnus participat cum
eis prima facies est saturni secunda iovis tercia martis
in homine aspicit cor dorsum stomachum et latera efficit ho
minem superius grossum in suis spatulis et magni animi
et ferocem dicitur leo propter fortitudinem caloris quia
incipit in ianuario habet quod est a kalendis augusti usque
ad nonas septembris tunc prohibet omnis medicina
minutionis excusis

irgo

est sextum signum terreum
frigidum mediocre nocturnum domus et
exaltacio mercurii in 17 eius gradu dominus
in die est venus in nocte luna et mars
participat cum eis prima facies est solis secunda ve
neris tercia mercurii ex parte hominis habet ventrem
et intestina dat pulchram faciem et oculos et intem
perancias et sicut virgo sterilis est et infructuosa ita
cum sol hoc signum perambulat consumit terre humi
ditates et facit eam arescere sterilem

ibra

est septimum signum aqueum
masculinum instabile diurnum domus
et exaltacio veneris 21 gradu dominus
eius de die venus saturnus de nocte mercurius
et iupiter participat cum eis prima facies est lune secunda
saturni tercia iovis de corpore hominis regit inicium ventris
intestina et umbilicum in 22 gradu conadoi et fit magis aer
perturbatio et 28 oriuntur codi vessonum et fit aere perturbatio
dicitur autem libra quia libracione mensurat dies cum noctibus

corpio

est octavum signum aqueum
frigidum fixum et nocturnum domus martis
in die venus nocte mars et luna participat
cum eis prima facies est martis secunda solis
tercia veneris in corpore hominis de sunt genitivis matri
cibus pudendis et vesice nato suo dat faciem pulchram
et rubicundam oculos parvos crura longa pedes magnos
et leve facit hominem et instabilem et mendacem dicitur au
tem scorpio quia sol existens in prima parte eius lingit tempera
caliditatis sed cauda pungit quia est frigiditatis et acerbitate

agittarius

est nonum
signum igneum masculinum mediocre
diurnum exaltacio caude in tercio gradu eius
dominus eius in die est sol nocte iupiter et sat
participat cum eis prima facies eius est mercurius secunda
lune tercia saturni ex parte hominis aspicit femora coxas
et crura dat nato faciem longam et in ventre fortitudine et fa
hominem pulcriorem retro quam ante et facit eum delecta
ri in sapiencia magistrio et honore castrorum et domina et
stris dicitur sagittarius quia tunc cum sol intra quod sagittas
emittit versus istam in fine et opulente grandes pluvias
et nives

apricornus

est decimum
signum terreum frigidum instabile no
cturnum domus saturni et martis exaltacio
in 28 gradu eius dominus eius de die est venus
in nocte luna et mars participat cum eis deprima facies
est iupiter secunda mars tercia sol in corpore hominis est genua
et crura habet faciem hispidam et hirsutum dicitur capr
icornius quia tunc sol sicut caper completo solsticium hyemale
ascendit sursum versus arietem prosiliendo

quarius

est undecimum signum
masculinum fixum diurnum domicilium saturni
sed nullius est exaltacio domus eius in die est saturnus
in nocte mercurius et iupiter participat cum eis
prima facies eius est venus secunda mercurii tercia lune do
minatur tibiis hominis usque ad cavillam pedis et facit hominem
gravantem et multa vastate et pulchra facie sed tibia una
est altera longior dicitur autem aquarius quia tunc velud
aquam fundentem quia tunc pluvie plus quam alio tempore multipli
cantur cum sol id signum perambulat

isces

est duodecimum signum aqueum
frigidum mediocre nocturnum
domicilium iovis exaltacio veneris in 27 gradu
eius dominus eius in die est venus in nocte mars
et luna participat cum eis prima facies eius est
saturni secunda iovis tercia martis de corpore hominis regit
pedes nato suo dat pectus parvum caput flavum et
pulcram faciem et magnos rotundos oculos dicitur autem tale
signum pisces quia tunc cum sol perambulat id signum pisces se
tent se et coniunctione et effundunt semen suum generatione

aput

draconis est intersectio
circuli lune cum ecliptica movens se contra
contra successionem signorum habens motum suo
officio solis eclipsim denunciavit taliter
quod si fuit prope gradum quindecimo ad duodecim gradus
et infra semper est eclipsis futura maior vel minor pre
cum si post separacionem vi solis a motu capitis et finalis sed
o a sex in signis cum 9 12 gradibus et tunc patet magis ad
astronomiam facere quamlibet

auda

draconis est intersectio
circuli lune cum eclipti
ca movens se se per oppositum a capite et cauda et cum quando
luna coniungit cum oppositione tunc est sic est
in capite draconis quod si luna est in cauda
tunc vero est sol in capite magis et cum est sic
eclipsis sed si fieret eis vim hic a motu cauda et infra sit

z est tpus medie noctis q̃ita gallicon{m} q̃nta matu
tinum, ze tps auror̃e s̃epta diluclm̃ qn sol luce se
ondat

esta sunt dies celebratatum sitaro
quib; homo quilib; hoc e rex zpnceps ser
uus & dus ancilla infantes zpui hos zasi
simili deposito ope nuplis dm̃ dent se dino
conspectui putare ad dei s̃uiendu z sacrificiandum
z tunc homo quilib; ex lecio{ib;} indumet indut{us} dno
do suo creatori se exitet z illic pectur dm̃ proucatib;
legem dei audiat z si pt vsq; ad altare dm̃ sacri fici{m}
sui extendat zeadem die migete maneat lautiorib;
si pt cibis z potibus in domino se recreando

eria est dies non celebris quo
quilib; pmnt{s} q̃sito regno celorum suis
opibus iust z honest pt se manupare vt
in sudore vultu sui sibi z suis pueris pt{er}
requirat panem vitet paupi sobueniat spus motio
non perdat breuiori hora morte expectet zpq mor
tem hm{o} mudi fatig fatigatn; dulcq; requiescat
z dormiat sic z merenai qui de denario diurno su
doribus fatigatus suaui dormit i strame q̃z dicit i lectulo
ociosus

nfluentia est quedã q̃li
tas insensibilis a virtuali qualitate astri
a astroz versus ista inferiora multiplicata al
teratiua s̃balit z accidentalit hoc in feriorum
sine hic q̃ impediat a corpe opaco q̃z tale s̃ctiua sic{ut}
luminatur inducit inflamationem sirigefactiua congela
desiccatiua s̃assionem humectatiua i gurgitationem
sine cui{us} q̃sideratioe medicus nõ pt bn perficere suas
operationes et astronomus iudicium

umen est defluxus quidam
a s̃ba lucis manente a alio
corpore dyafano receptus qui vndiq; vbi
suam operacionem pagit circu fusus manifest
rem qui cadit sup tora politu facit reflexi{er}
re porrigendo ymaginem vt patz in speculo Si vo cadit
ad corpq densum z dyafa{m} tunc non facit directum
ingressu s; refractum Si vo cadit in corpq opacum tunc
repulsam paciendo in se radios regerat decorans
colorum mq; deuenit z formas z figuras declarans
sua irradiatoe z suis fulgoribus qm sit lux radiq vm
bra tenebra dixi tibi ante ideo h̃ pcreo nuc sed{z}
de regione elementari et eorum ortu

leme taris regio est regio
a spera ignis &
infra considerata
in quib; omia q
tenta elemetaria
sunt ornata corp
z ipa st pncipia
constitutiua alitiua z resolutiua omni mixtor corpm
excels preter s̃bas spirituales racionales mq; q̃ppe re
gione est natura inordinacior q̃z sunt nata celorum
ppter contrarietate z repugnanciam corpm adinuicem
agencium z pacienci{m} zppt malignos racionales
spus q̃ poma elemta tunc inde dissipati fa{nt} disside
ciam nisi q̃nm pmq motor z celi in s̃luencia reduit
dissidencias armonicam ad concordiam

lementa sunt quatuor
corpora simpli
cia s̃clicz ignis aer aqua z terra quorum q̃lib;
suo orbe s̃ius naturis z suis content alia
lis specie imo z loco condistigunt nõ obstante
eo q̃ simbola qualitas ea conciliat distiguit tn in
elementalib; qualitatib; z situ z grauitate z leuit{e}
z nobilitate z suo ornatu Dicitur suo orbe q̃z alte e
orbis terre alt aqz alt aer Dicit suis natur q̃z ignis
natura e lucid z ee s̃bali z mag activis{m} omnib; rebus
corpalib; z aer s̃ituq dia q̃tent z ap{s} vt perciuch

lementata st
corpa st mixta ex matia z forma z
elemtalib; q̃litatib; adtpanitn idant{o}
q̃poita in quib; st z in potenc{a} z eq̃lit{e}
iustitie non at ponderis quor q̃lib; e in{s} q̃lib;
elemto z e colozatu z h; motu z in q̃litate ele{nti}
pdnant Cuius a esse inditu a ee & vnic a ee
vnic z s̃entic a esse viuere s̃entire z intellige

ateria pma z in plim
e s̃biectum pmu vniuq; ex q{o} fit
aliq; cum in sit pmu pse z nõ s̃cdm
accidens z si aliq; corrupit in h; abib
vltiu; h; e optima diffinitio q̃ non indig; me
lioracione Dicit matia pma q̃z cuilib; rei ad
esse prequiritur & ipa e pncim generacio rerum
distinctionis inuicatio z alteratio st omnes mu
tacionis q̃ dicit infinita vl q̃z e diuisi i i finita
vl q̃z h; appetitu ad infinitas formas z illos
appetitu h; quedam potencia actiua ipsa
matia q̃ non est pure passiua potencia

ngilelita matia e
que e aliqua appata forma in sigta
racione cui{us} constituit in diuiduu{m}
iam actuatu in ee specifico s̃cdm form
z non s̃cdm natura q̃ ut sic s̃mpialitate cosi
derata e in ordinacionis causa & dimicsionis diui
sine seu q̃ntitat q̃timue q̃z z in matici coarta{re}
est diuisio q̃ntitatiua s̃biecti q̃ forma n sistet ma
teri appetitu s̃luct i i finitu q̃ apphensa mox te
dit in opationes sue speciei z ad formas i fini
tas etiam disparatas per quas arbitt s̃e pfia

orma substancialis est
altera pars q{u} q̃ aducta sui adminz
prima coartat eam ad individuu
z ne tendat in infinitu sistat ea po{ndo}
eam vna cu matia s̃b esse copletissimo aliq; s̃pe{ci}
z dat ei certitudinem z pulchritudinem & decoraz q̃ ad
ueniens matiei nobliori dat eide ee claru
ignobiliori vo dat esse obscuru q̃ ad mitam appo{ta}
mox res aquirit ee pq nõ esse z ea destructa mox
res acquirit post esse non esse

ccidentalis forma e q̃ educit de potencia copoiti
dans esse sensibile rei q{te} ex matia
z forma & eam notificans p formisecu
sine cui{us} contuitu nec vide matia n vide form
n vide to{m} q̃poitu n editur matia alitiu z esib
nec edit forma n editur totu q̃poitu s; editur
matia s̃b olim talis forma q̃ stetit i manentib;
tn accidentalib; formis s̃be ode cucit ee q̃ma
ipa nõ psitat rem neq; faciat dependz tn ex actio
a for s̃bali

gnis spera est spera pmi
elemeti in tres partes partibilis cu
supior pars dicit olympu s; dicat
pxima in q̃ e infernus z purgatoriu{m}
& tria dicit ether in olympo enim e lux sine
calore i pxima e calor sine lu{ce} Dicit
s corpali matia s; spirituali s̃bali z piro{r}a Ideo
est talis nc a nobis s̃pderet oculte z ut spi
tuum esset potenti{us} i s̃lammatiu{us} s; i ethe est
claritas illustratiua omi hor in fiora z cale
factiua s̃olis cu radiis me{di}is s; uit in eo igm
dans virtute q̃burendi lucendi vetustor re
nouacionem transmutati{o}nem q̃mutacionem sui s; s̃be
sue diminucione per regustiuam saporo alteratiuaz

ifferencia z q̃uid
flamme carbonis fumi famille sci
tille cuius e q̃ onditur cu ignis pprie
dicitur in spera sua carbo e ignis i s̃ba terrea

prilis est qrtus mensis anni cuius Nox ht oras 10 dies vero 14 diabilis Aprilis qi aperilis qr tunc tra aperitur z sidera zgermina frondes tunc producunt zisba zttra seminatoni z agricultture e aptissima zillo mense olim adolescentes zadolescentule sacrificabat apro deo infernali obque hic mensis dictus e mens aorl. pingitur cu adolescente zadolescentula sese ampleante

aius est qntus anni mens a maya matre mercurij dictus qr tunc maiores natu sacrificabat dns suis mens pluuiosus t ymbre t rore madefaciens t nutriens scia ratta vt infantu pululacent cuius nox ht horas octo dies vo 16 ideo est tpus iocundi z amoris t aues tunc modulant zpliant prata rident z omnia arcata letificant q depingit vt adolescentes equitans zgestans aucem in manu

unius est sextus anni mensis a iunioribus dictus qr tunc iuniores t iuniores iunoni dd infernali sacrificabant ipe est finis veris t principium estatis nox ht horas vi dies 18 t in eo est solsticium estiuale z sol cancrum intrando desiccat humores in radicibus vt acuus reiant ad maturitatem t quia in eo fena maturata sunt z resecant ideo pingitur vt vir secans fena

ulius est septimus anni mensis a iulio cesare nuncupatus qr in eo vl sunt nati vl adeptus sit cumulatus cuius dies ht 16 horas Nox vo octo z est mensis feruentissimus qz in medio eius sol incipit esse in leone z incipiunt caniculares ex feruore solis i canicula stelle ex cessus tpis in calore in q segetes maturescunt z i homine sumunt egritudines colerice z fluxus depingitur ac hic mensis cu falce segetes rescans

ugustus e octauus mensis anni ab augusto cesare sic vocatus nox ei ht 10 horas z dies 14 in hc mense fruges in horrea recolliguntur z sol intrat virginem z ideo sicut virgo sterilis est z infecunda ita tra tunc nichil nobis producit aut effert terra caliastis e quasi iam spoliata e ab omnibus q producebat nos pingitur ac h mens i forma duorum virorum e tritura festes triturantes

eptemb est nonus mens in quo e equinoctium autumpnale t dies in eo q dicit lamperti ht pares horas 12 z nox etiam ht horas 12 z tunc incipit nox augeri dies vo decrescere z sol intrat in eo libram z e finis estatis principium autumpni z ideo vindemia in eo fit maturata mensis est instabilis qz i eius principio fit calor nitens sz post incipit tpe autumpni t frigescere pingitur autem hic mensis i forma mulieris colliget racemos z i forma vi calcant racemos

ctober e decimus mensis ab imbre dictus qr tunc ymbres autumpnales multum valescunt q a principio sui adhuc e calidus sz i fine fortiter incipit corpus primere qr tunc sol e in scorpione q ore lingit sz cauda pungit ita h mensis facit blanditie a principio sz post mordet nox in eo ht horas 14 dies vo 10 in eo semina proiciunt ad terram et ideo depingitur in forma viri seminantis

ouember est vndecimus mensis anni frigescere iam grauiter sedens corpora non bene vestita z hic mensis arbores spoliat a frondibus z folijs t poros in animalibus claudit z recolligendo humores intrinsecus eosdem coagulat t ideo tunc animalia maxime impinguantur nox ht horas 16 dies vo octo z hic mensis pingitur in forma mulieris glandes porcis donantis

ecember est duodecimus mensis cuius nox ht horas 18 dies vo sex hos hic mensis e solsticialis qz i die lucie est solsticium hyemale z e finis autumpni z principium hyemis q se extendit vsqz ad vicesimam septimam diem marcij vbi incipit ver sicut t ideo omnia animalia domestica vt pote capones galline anete porci porcelli sunt pinguissimi q mactati dant bonum nutrimentum hominibus z ideo h mensis depingitur sub forma cuiusdam porcum mactantis

eptimana e tpus viginti ebdomade septem mane id est septem dies i se continens h est quartam partem mensis lunaris horum dierum septem repeticione mensurant menses anni z secla q annuli dicitur ebdomada qz sicut dns sex diebus cuncta condidit z septima quieuit ita nos facimus in ebdomada q dies dominica e dies requiescenne z septima mensurat lune solis z in latom eius supra nos ab accessum anos

ies est tpus constans ex viginti 4 horis dies dicitur a dis q dns sidera beauit a septi vnde dies dni dicitur solis sedi secunda lune tria mart quarta mercurij quinta veneris sexta saturni z dicitur naturalis qz ex 24 hor constat diabitur artificialis qz breuis vel longius sol stat supra mo emisphio dicunt kalede none vo q frangitur in quadrante h est spacium sex horarum z horarum q e vicesimaquarta pars diei z momentum q est sexagesima pars hore t vnciam athomos

urora est finis noctis precedens t principium diei sequentis dicitur qi aurea hora qr semper i eo tpe sit aureus vo radijs splendentibus sit auro preciosiores vl qz reddat radiis auro preciosiorem ipa suo ortu aues vndis prouocat ad laudem conditoris t vmbras z fures fugat luciferum sidus pmittat solem oriri z noctem finiri que includit in se mane in quo iam e lux plena cum sole faciens principium laboris t fine noctis dormicio z est tpus sobrietatis ad omnia agibilia aptissimum forma q de nocte occultaba consilia z sceuit qi nox absulat est donatiua

eridies est tpus medie diei q sol in medio celi videtur q sisite meridies dicitur qi mera dies quia tunc sol clarissime rutillat z totum orbem pari illuminat claritate z tunc aer maxime calescit z vmbra e breuissima versus septemtrionem tunc extensa z quanto sol magis recedit a meridiana vmbra tanto sibi contra magis elongatur

espera est tpus q nox incipit z tenebre succedunt vt animalia dociat munda predicta at q luce fugauat vt de simis latibulis egredientia ad querendum eis pascua egrediant z isto tpe pastores oues i caulas recludunt vt alupis assecurent z vrbium profecti castra z ciuitates z turres custodibus pinunt vt i habitatores alatronum insidijs z hostium i sultibus dormiant securi

ox est vmbra terre propter solis absenciam causata q sol non valens nobis lucem propter tre dyametros prmat oculum actu videndi z rerum colores occultat z ligat sensus animatorum dormicione q si stellarum fulgoribus e illustrata tunc innuat ho in processu z nauta in nauigio alias est error z timor z i cussima z fantasmatum illusio h continua prope diffenditur puble qz prima dicitur crepusculum secunda conticinium qz tunc omnia conticescunt z silent tercia dicitur intempesta

legiones nullorum anglorum quorum officium ad nos lig
innes temptare et ludificare et sic nobis inimicos ceteris
et tempestates et comminia contitate et sunt pinguiores aeri
et sunt in infima regione ignis et incendia multiplicare
et ubi sunt incendia non exaurit sed exaurit igne illo
accurrit ut armati et pestes multiplicare et ideo ante
pestilentia multa faciunt portentum et si quis se eis co
mittit animam extinguunt de corpore et linguam
et dentes de ore migrantes corpus cum fumo

Apnatus

homo est homo qui mortis
mort repertus est malicie mortali peccato
tum finali impenitencia a quo talenta mina
et peccatum quod accepit a domino non custodivit
fideliter sed dissipavit bona domini sui pro arbitrio qui
more cum anima excolat acceptis a tortoribus infernalibus
rapitur et ad tribunal summi iudicis adducitur quibus
flamma insolubili dicitur sententie gladio sententiatus
traditur demonum et societati horrendissime igne per
te vinculis sulfure inextincto cruciatur ubi est fletus
et stridor dentium mortalis post eternitatem perdite voluntatis
quam porrexit domino deo suo creatori ex obstinatione

Amoris

id est mala consola-
mors est primum interstitium infernale summe
tormentuosum in quo deveniunt octuplices
homines primi ydolatrie quia spreto suo cre
atore divinam reverentiam exhibent creature ut
sunt animas sibi quia adorant angelos et nigromantici quia expa
cto adorant demones et gentiles pagani quia colunt solem
et sidera et vulgus gentilium quia adorant sculptilia do
mus artificia qui sine nominibus et primus ad incomodum
multos homines dapnaverunt ipsi quos ipsi eos multa
homicidia commissa sunt tercio traditores regnorum a magistro
urbium a fide sana ut sunt templarii qui tradiderunt
urbem gentilibus et hii qui tunc tradiderunt constantinopo
lim ipsi mox multa milia militum occisa sunt et multi
se ad infidelitatem contulerunt et sic boni pierunt ipsi
tales in corporibus et quia se auferunt in animabus et hoc post hoc
multe strages sunt et quibus sunt fidem quarto heretici
errantes in trinitatem divinam eciam in sacramentis
sacramenti et alia fidei quinto reges et principes
qui pro sua voluntate committunt prelia ubi strages ma
gne committuntur sexto blasfematores domini dei et sanctorum
septimo blasfematores et ceteri octavo cetera corruptores
et demembratores ex corporis contulerunt ut aurum et argen
tum recipiant et ornamenta et vestimenta pararent

Ertenberinu

est
secundum interstitium gehennale in quo
penosum primo magis sed penosum posterius
in quo deveniunt patricide et matricide et cedium
magnarum et aliorum ubi multi pereunt et sic depauperati sunt
et prima in principibus eorum multas patiuntur miserias
et reges magnarum civitatum oppressores et heretici qui
falsum testimonium produxerunt contra innocentem propter
quod mortificatur et falsi iudices qui avertentes oculos su
os a celo et omnibus iudiciis mortificant homines innocentes et
pauperes suos eorum

Tonocaribdis

est tercium gehennale interstitium in quo
deveniunt reges principes prelati principes et in
iusti iudices et milites et doctores et carbun
culi et sacerdotes mali qui violenter pugnant contra vi
rum et qui sepius occiderunt et falso iurantes in rebus magnis
blasfemi sanctorum et prelati mundi qui committunt in nigrum oppres
sores et iniusti exactores vi et dolo hii omnes si potentes
in malo potenter tormenta patiuntur exiguo ac et humili
creditur una

Etontides

est quartum inter
stitium gehennale in quo deveniunt sacrilegi
templorum violatores raptores incendiarii
falsarii monetarum et omnium mercanciarum
et ceterum quibus cuncta bona aliorum iniuste et omni tem
pore et conetari satagentes ad effundendum sanguinem
et auferendum bona aliorum et inducunt prelia magna
ita ut clamor pauperum inferatur in celum vel quia
perseguntur sanctos homines aut in vesania furia

iubet in medio aliorum suspendere a novis et
excogitat tormenta et interficere et imponunt
iniusta theolonea talia

Espertina

est quintum inter
stitium in quo deveniunt homines superbi
qui ampullositate hic alios contempserunt
sunt hii videntes in die iudicii elle
ctos quos contempnebant dicent in doloribus
nos insensati quomodo estimabamus vitam
illorum contemptuosam et ecce in numero sanctorum computa
ti sunt sive clerum sive laicum superfert ex sue nobi
litatis et dignitatis sive ex pulchritudine sive dig
sive divicias sive sapientia sciencia bonis operibus sive propter
a propriis patris qui gloriantur in malicia ideo et potens est iniqui
tate sine fortitudine sed supra se levat omnibus
despectis ultra omnes et coli et venari et ideo hic
veniunt tam vite ambitiosi vane gloriosi contentiosi
inobedientes pomposi in vestibus elati ypocrite
arrogantes rebelles iniqui generosi opulenti
propriam tubulopatos splendens strucciatores et ma
liciosi

Nptucona

est sextum
interstitium gehennale in quo deveniunt
homines huius mundi delicati divites
et voluptuosi ut hic recipiant tamen de
pena tamen dite epulone quantum se glorificaverunt
tamen in deliciis et homines avari simoniaci usu
rarii raptores deceptores qui fraude pondere omni
rerum in omnibus ponderibus mensuris iniuncti
sunt cupidi violenti et quolibet iniusti cum rerum
acquisitionem et thesauros cumulande cum deo p
ceptum et qui violant sabbata et festivitates sanctorum
et avariciam et qui parentes non alunt indigentes et qui dant
et preceptum

Ardaria

est septimum
interstitium gehennale in quo deveniunt
homines iracundi qui exhibuerunt in penam
et rancorosi et contumeliosi et qui reddunt malum
pro malo et malum pro bono et rixosi et blasfemi pro
ximorum suorum dicentibus raca proximo idem in nunc
ad contumeliam proximo pro omne malum quod sunt
revelant etiam si esset ad mortem et qui se in omnibus
tenent proximis opposita ut discordiam lites
concitarent et invidiosi qui de malis bonorum le
tantur et susurratores et perfidi qui oderunt proximos
sine causa votorum fractores

Athaborma

est octavum interstitium infernale
in quo deveniunt ista peccatores scilicet omnes sodo
mite et stupratores et sanctimonialium
defloratores virginum raptores et incestuosi et ad
ulteri et sacerdotes et monachi adulterii cum
binarii et breviter omnes qui vota castitatis irrita
faciunt et luxoriose turpiloquia et qui magnum in pietate
fecerunt in proximos ut sic quod innocent inficiunt
famam eorum a virtutem sicut tempore perit aut
aufert [illegible] suum prestitum testamentum
viduis orphanis et mortuis qui faciunt iniuria

Cogrona

est nonum
interstitium infernale in quo veniunt
quintas peccatum et singulariter in peccatum
ut sunt omnes fornicatores et qui retinent
mercedem servorum suorum a eosdem puella
decipiunt et qui debitores suos nimis exercitant
quantum impetuosi qui sese abutunt et falsi
artifices qui false sua artificia peregerunt in
cantatores iniusti et ypocrite qui videbantur boni
coram hominibus et in toto fuerunt perversi dantes
iniqua consilia detractores adulatores in
verecundi mendaces discordiarum seminatores
thabernatores quinque lusores taxillatores
alleatores histriones lusores lectores me
trices inobedientes quilosi et qui letabantur de
malo proximorum et penitenti parte voluerunt cor
pori in dei servicio fraudulenter ieiunia violantes
saltatores compte femine et fures furentes

qui dum igniuntur vertitur in flammam rubeam dum extinguibitur vertitur in nigrum et quia ignis sicut coquit flamma est materia primum ex convexis radiorum ab omni parte sursum efflagitans cum claritate pinicali fumus est vapor ex humidioribus partibus corporis attenuatis resoluta cum obscuritate et fetore denigrans omne vicinum scintilla est modica ignis particula ex materia ignea in qua calor materiam dissolvens resoluta sic scintilla est materia delicata de extinctione materie abigitur passe cinis autem est substantia terrestris exiguus post adustionem in materia terrea remanens

nfernus

est locus penalis dyabolis et hominibus dampnatis deputatus secundum nonum interstitia conclusus in quo est summa pena sensus propter vehementiam ignis agentis cum sulphure et omne et est pena dampni propter carenciam divine visionis sine spe obtentionis venie nunquam carcer est infinitum in quo vermis dampnatorum tortor ac est dyabolus super preteritis

nfernali

loca sunt multiplicia loca quorum primus est spera ignis que est acerbior nostro igne infinitum propter vehementiam flamantis ignis et puritatem cuius puritas patet ex eo quia sydera nobis non obnubilat et est mare quod dicitur flegeton quia feruore ardent ... et est in aquis et sic infernus dicitur stagnum et est in deserto sic dicitur vaste et est in insulis sic dicitur Horeb et est in montibus ardentibus sic dicitur flamigerum seu gehenna et est in centro terre sic dicitur baratrum id est atra vorago achronicum in spiracilum immundorum spirituum ... sit multi loci quos dissere est tediosum

yabolus

est spiritus rebellis eternus in malicia sic obstinatus qui una cum lucifero propria excellentia in se considerata quia erat signaculum divine similitudinis omni precioso lapide tectus profluens suo creatori illuminationis sue claritatem et honorem amisit et differentem vultum et speciem acquisivit cum omnibus malicia talis sensualiter et incessant et abisso pululat quod ... et qui divina potestate appetiunt ita impotens effectus est in fortitudine quod nulli alicui nocere potest nisi quantum suggestione et quia loca altitudinis concupivit ad yma ruit precipitatus orribilis demon

nibrona

est primum infernum interstitium summe penosum in quo est multitudo demonum qui de primo choro ceciderunt et illic lucifer est princeps qui ignis et ferris cathenis colligatus tenetur vinctus donec in die iudicii adducetur carceratus in conspectu omnium se creatum et cum in audita erit spectaculum tum sicut crudelissima bestia in medio stetit et colocabitur ad illudendum ei quod erit ei magis penosum quam in inferno cruciatio quia pro sua nunc divine sententie adiungent cum suo toto corpore principes in vobis Ite maledicti et isto choro sunt omnes angeli traditores qui commouerunt alios angelos ad subversionem thronum domini et fuerunt lucidi celi nunc autem propter deformitate contra in suum tormentum cruciantur per eius deformiores

thocardia

est secundum infernum interstitium in quo est multitudo malignorum spirituum sed cruciantur minus tamen quam superiores sed magis quam inferiores quia magis peccaverunt in suo ... et unius quam superiores hunc in inferno interstitium ... fonea de qua ignis egredietur ... spiritus interfuerunt ... traditori in celo una cum lucifero primum tentaverunt ad subitum thronum

divine maiestatis et ideo quia commiserunt crimen lese maiestatis divine meruerunt summis tormentari penalitatibus hinc in tertium princeps potest dici ... quia vehement...

qualipuona

est tertium infernum interstitium in quo est multitudo demonum rabidissimorum inclusa cum penalitatibus cruciantur magnorum quorum cruciatus sunt minores superioribus maiores autem inferioribus sicut consencientes voluntate lucifero ardent ... in hoc locum retrusi sunt ... lux sit flamme cum tenebrosi potest dici propter maliciam ex ... voluntate eorum ad bonum pungitur ac locus iste in modum puteri de quo igne sulfur et pix egrediuntur et demones in eo alterius specie quod est primus ordinibus princeps huius est leviatan

rtarikerin

est quartum infernum interstitium in quo legiones demonum sunt ... in carcerem retrusi qui lucifero coherentes ... et invidia commisi sunt contra deum cuius chori princeps est appolion horum cruciatus sunt maiores inferioribus sed minores superioribus quia sua malignitate blasfemant dum dicentes eis iniuriam fuisse illatam et omnium ... superiorum demones sunt inclusi propter nimiam malignitatem et violentam rabiem ne noceant creature divine in quibus tanta est crudelitas et impietas quod dyabolus dyabolum cruciat

ruftis

est quintum infernum interstitium in quo multitudo magna corruit dyabolorum cuius princeps dicitur serpens et de isto choro mittuntur huc angeli ad temptandum homines et isti sunt et de isto choro angelus princeps evam temptavit mandavit lucifer caperent quod assiduior ceteris hii angeli temptant electos dei quia versi in odium divine maiestatis contra autem ad nos deo cuius cantat ... qui quanto fine ... consipiciet tanto sermones erunt calidiores hii sunt traditores hominum obsidentes muros ... et explorantes infirmiorem partem ut per infirmiorem partem ad menti penetraret ... angeli huc ad nos ... sic ignem ... deferunt

emofotina

est sextum infernum interstitium in quo magna multitudo malorum anglorum inclusa est quorum ad terrenam regionem transmittuntur ad temptandum homines et ad obsidendum corpora humana cuius chori princeps dicitur ... hii interpellando callide exquirunt quod possent electorum innocentia ad crimina allicere et ideo offert primo oculis formas illicitas et auribus et lingue et manibus permittit terrena ut ... et tum latent non possunt falle ... addunt et si obsident corpora hominis ... exagitat quod illic fore deprehendi per effectum sue malicie

omancona

est septimum interstitium infernale in quo sunt legiones malorum anglorum quorum officium ad nos est temptare homines egritudines corporibus humanis infunde cum materia vel sine materia in sompnis ludificare corpora ... in isto interstitio minores penas patiuntur quam superiores sed maiores quam inferiores quia ... non dependebat tanta malignitas sicut in prioribus

tintitilla

est octavum interstitium infernale in quo retrusi sunt multe legiones malorum anglorum quorum officium ad nos est bonos fatigare et ad magicas artes ... adpoticiones diversarum specierum hii enim ... ignem ... ... virtutes veri ... possit facere ... sicut magi faciunt ... elementorum ad tiendum homines ... ad mortem

nadendes

est nonum et ultimum interstitium infernum in quo inclusi sunt multe

amore delectantur desidant et fecte adipe consenti ad
purgari oportet sicut sc̄ stipula que cito consumitur

Odasarisa

est nomen purgatorii interstitium in quo deveniunt pueri infantes et illi qui inter patres erat pecti post baptisma redemerit dei mundo stolam albam et veste in candidam in baptismate eis collata purgant autem interdum propter pecta puerum ut anima demole cor vnquam commaculata est et vi homici qui interdum devote uni erant servientes quod decet et boni per sti claustrales et ... virgines caste quod adulte sponte eligentes virginitatem cum carne pliabant et vixerunt hii omnes sicut stupe ... sotulis candabina a ferrina que citissime consumitur

Mubabrabe

est locus in quo erat captivitas sanctorum patrum in quo sancti patres per peccatum ... in sciam ... respirabant in quo quippe loco non habuerunt penitum beatitudinem sed solum letitiam quod in sciebas et ... pueri ... enascerunt ... cruciatus inferni quod ... tuebantur et habuerunt ... ... divine gratie illuminationem sed non visionem et sic habuerunt pena dapnie et non sensus. At illic descendente cum puteus appinx ... ad glutiendum eum ut alium puerum hominem mox ... cant ... dum ... quo letificati patres sancti ... ... ligate sunt et sic ... consecraret inferni ... genus vinculatum de catenis eduxerit iussu domini et sancti patres qui ... in spelunca duplici ... in ... passionis ... erant sepulti ... incorpibus consurrexerunt ... ad glariam eternam

Inibus

est locus carcer ... sine baptismate vel sub lege moysi sine ... circumcisione decedentium in quo sunt tenebre et solum pena dapni et non sensus ... carent divine visionis qui ... non astringunt ... penalibus quod si vixissent spes baptismi a olim circumcisionis non fuisset eis denegata sed que est ... culpa ... parentum nature quippe qui eos produxerit ... parentum quod neglexerit et ... clamat nisi quis renatus fuit ex aqua et spiritu sancto ... olim clamabat ... non fuit ... de populo meo ideo dapnatur ... in illo ... penalium ... autem dicam infra ne ordo ponendorum confundatur

Ex

est secundum elementum sub concava ignis et supra aquam habitans situatum ... ... propter ignis ... ... propter aquam ... subtilitate ... perspicuus ne impediat ... contuitu et celestes influentias ab impressione ... ut esset receptibilis solaris luminis ... ... sit virtus inspirandi et respirandi omnibus animalibus facilius propter suam levitatem mobilis ... ... qui cito illuminatur cito ... cito ... cito ... refertur cito ... cito fit pestifer ... in se contentibus ... demonum ... purgatorium ... ...

Stus

seu ether est supremum aeris interstitium quod immediate supra ignis est ... celo dictum sicut ether a splendore quod abigne est splendoris et illuminationis receptibilis et illic est aer subtilior quam ad ordinem ... ... aeris qui penetrat poros terre et in hac parte generantur ... ... quod sunt in imo quia illic materia ... facilius inflammatur et exalationes ignea convertitur

Ediosona

est secunda aeris regio densa valde et frigida propter vapores terrestres et grossos qui illic levati congelantur et ingrossantur a frigiditate circumstante ... ... propter vapores illius ... a solaribus radiis qui illic proiecti ... vapores ... multi aerem caliginosum ... demonum nos temptantium quibus non competit suprema regio aeris ne ... gaudeant ... ne ... nos minus ... sed media ut nos possent ... ...

Enter

est tertium aeris ... terre ... ... utrisque qualitatibus nati participat ... ... frigidus ... super terra in estate propter radiorum reflectionem est calidus et hyeme frigidus in estate tepatus ... habitaculum ... ... et respirantium in quo sunt rationales creature spirituales iuxta nos manentes ut sunt ... ... plurima ... ... ventus et turbo

Academones

sunt demones qui ... ... in ferrum ... ... caliginosum in quo tormentantur ... ... quod hii angeli divine gratie desertores ... ideo ... divine gratie ... hominibus adeo temptant homines ... ... libere sua voluntatem ne ... propter voluntatem ... ... mandat ... ...

Aliademones

sunt demones qui ad secundum ... aeris mediosone ... sunt qui ... malicia ... hominem ... ... ut ... malum ... quod homo ... patitur sine tedia tribulationis ... ... rebus a personis ... desperando induentur in malum ... quod ... finaliter impenitens ... ...

Ubademones

sunt demones in tertio interstitio aeris mediosone commorantes quorum officium ... est persuadere homini bonum propter malum ... malum sub specie boni ... ... bonum ... malum ... malum ut inducat ... quorum tanta est ... dolositas ... angelum hominis custodiat ... ... vias hominis ... ...

Indeones

sunt demones in quarto interstitio mediosone constituti qui suo officio ... ... magicas artes ... illusiones ... ... ut res in sua specie manentes videantur ... aliene ad fallendum fallaces sicut magi pharaonis fecerunt serpentes et ... magus volitabat in aere ... demonum ... ... demones ... ...

Nagriones

sunt demones aeris in quinto interstitio mediosone constituti quorum officium ad nos temptare homines et facere ... ... in aere ... ...

multiloqui vaniloqui ricosi inconstantes
impatientes singularitatem querentes festa dei
et sanctorum non venerantes dissoluti scandalosi
et frequenter recidivantes et qui mortui sunt in pessima
intencione et qui inobedientes suis prelatibus
et eos maledicentes et qui et ancille infideles
dominis suis et dominabus et qui templa visitare noluerunt

urgatorium

est locus
gravissimus penarum in specie ignis
animabus sanctis condeputatus qui
aliqua rubigine absque luce decedunt
qui illic reclusi ab angelis malis cruciantur
donec rubigo consumatur non dicus a penis essent
nisi in hiis que sunt certi sunt quod mox tum de penis eru
pientur animabuntur sanctorum cetus et que pauce
los sanctos consolantur qui illic descenderunt dant
eis spem quando eripient et ne immineat gra
diu de in sit dampnati hortantur et que suffragia eis
eis suffragantur et amicorum sunt quod sunt in visione

misiberula

est primum
purgatorii interstitium in quo purgan
tur homines de multa rubigine rest
sime penosum in quo deveniunt homines
habuerunt magna peccata nihil in mundo sed ad finale
penitentiam devenerunt non autem satisfecerunt et morte
preventi sunt et sic hii sunt indices in isti quod iniuste aliquem
mortificaverunt flammis gladio aqua vel quolibet
aliter a oculos manus pedes membra in corpore trun
caverunt impie vel exilium vel captivitatibus longis
et nunc homines dampnaverunt proreus corpus vel ad sup
plicium et reges et principes domini prelati tyranni
et vi aliis potentes archiepiscopi et traditores et
innocentum sanguinis effusores et preside et iniurian
que per magnam cordis contritionem invenerunt divinam
graciam hii sunt qui talibus multe sorte quod longissima
ignis vsione et magna pressione de purificati
et dei sunt multi durat in penis in die iudicii et nec
amicorum prosunt suffragia donec purificentur aut
intervenant sanctorum suffragia a mea domini dei
quitat oculos sue pietatis sic deus sit pius index ad
liberandum latrones malefici peccata illis intercedit

ipsona

est secundum interstitium
purgatorii in quo purgantur anime
absque luce spectum ignis evolant
in celum donec poliant tersione
rubiginis et huc deveniunt homicide omnes iustitia
est magna peccatum quod indicti qui in loco iustitie fa
ciunt iniquitatem et violenti hic et predones fures latrones
incendiarii quod res depopulant pauperum stipe
diarii qui vadunt ad iniusta stipendia per rece
ptionem et fuerunt domini lo per acquisicionem
rerum usurarii magni et qui ipsa domini destru
ebant et calices ornamenta et alia vasa templi
domini propriis aptabant usibus et qui spoliant bona
ecclesie quo minuunt laus dei et qui testamenta aliena
verunt ab altaribus vel a cultu dei adhedes suos
hii sunt qui ferrum multe rubiginis quamque fortiter
et pressione diu non purificatur nisi a sanctorum auxilium
prmulas ecclesias placantur in die sit minima a pro
suffragia ecclesie et ideo istis duo prosunt maxime
pauperes sunt elemosinarum largicio quibus et illa elec
non cedit in initium sed illis quos vi aut dolo acceb
spoliaverunt eis at proficit solum ad id quod se ex sol
iunt ab iniuria quam intulerunt et sacrificium et cor
et sanguinem pro diu levat vosque tamen fortissime elat pro
actionem

euentirion

est tertium
interstitium purgatorii in quo deveniunt
qui hic aliqua mala exercuerunt et per penitentiam
eorum et morte eorum adhuc illa mala
manserunt et fuerunt impositate peccata forte in die iudi
cii durantia ut sunt omnes reges et principes qui vecti
galia sternens et alia nova quamvis hominibus
imposuerunt quod per durant etiam falsificatores nu
mismatis domini cum vinis denariis sunt est qui iusto
deceptus facit porrigit alia et decepit in iniciacione

laterum scriptura sacrarum falsificatores et magni et do
ctores qui confidentes de proprio ingenio a ecclesia docentia
vel labilitate relinquunt propter se scripta que dant fomenta
prolapsis hii sunt qui lumen eius extinctum fetet et intrasse
audet et ex fumo suo sevitur versa tantodendo iterum
reardet ita isti usque diem iudicii interdum illic per
sistunt nisi clamor proprie supplicationis audiat adiuvetur
et libet et interpellat dei gemitus viget diurne et flet dirre
mita

ortica

est quartum interstitium
purgatorii in quo deveniunt omnes peccatores sero
penitentes qui per peccata quanter in te hoies
inventia quod non sunt hominibus multum noum
penitent et reconciliant dum penitentie preceptionem
et per sacramentum quod detergunt multa peccata sibi vel
adulteri fornicarii superbi aliorum contemptores et
superbia gulosi avari bibuli incretrices et alii de quibus
peccatis hii sunt qui aurum quod semper pati abigne donec
est aliquo modo purificatur et de altius nate quam aurum si quando
est purum etiam si in vas steterit in igne quantumque magno
amplius non patitur nec in pondere minuit ita isti non sunt
capaces regni celorum donec purificent et per gratia site
tum ambo manent in purgatorio in locis possit noce igitur ad
libere volat ad ce

elidronia

est quintum inter
stitium purgatorii in quo deveniunt male
fici suspensi decollati flammati aquati vel
qui quolibet aliter angustiati et pangu
stiam de isto mundo mito transierunt propter scelera et qui
paenitentia bona egerunt in hac vita aut in morte ad eam morte
valde penitentes experti sunt vel qui in iusto bello perierunt
sine satisfactione vel etiam iniusto sed immi ad ille bellum
se expediverunt et qui in longis captivitatibus detenti mo
riuntur sunt in eis iuste a iniuste et non sunt illa condigna
penitentia eorum peccatis illic hic compleverunt penam et pur
ificatur vel plongatur exquirunt ac magna parte puritatem
a confessione hii sunt qui argentum sub pigne tractu
sed non perfecte purificatum

alandria

est sextum
purgatorii
interstitium in quo deveniunt homines boni
in hoc mundo viventes sed vivunt delicate
et forte nil acrobitus paraverunt in hoc mundo
nisi ieiunia que ut sunt principes delicati cives po
tifices prelati sacerdotes vidue virgines coniugati qui
nec durum verbum tollerant nec labores aliquos nec
confusionem sed in summa diligencia boni sunt non adulterant
non furantur non concupiscunt aliena et orant et ieiunat
sed quia non proeliant ad astra itur sunt qui corpore cele
stium quod deberent purificari vel ut aurum in purissimum
vel argentum in modo quod cooperatur absoluto sacra

centripes

est septimum
purgatorii
interstitium in quo deveniunt homines boni
ferventes in dei dilectione ut sunt boni prelati
sacerdotes vidue virgines coniugati ponti
fices abbates et alii divites homines principes barones
domini cives potentes que bene rexerunt gregem subiectum
qui tota virtute deum collaudant omnes honorant nullum
acerbant corpus suum castigant et in sanctitate redigunt
delicias et mundi consolationes fugiunt captivos visitant
et consolant infirmos et peregrinos colligunt et eis mini
strant tribulat toto corde compatiunt et condolet et sobricii
tati vindictam numquam expetunt nec remaledicunt sibi male
dicentibus sed tamen interdum admiscent palee malarum
cogitationum a multiloquia visus cor sive gratia et consensus
hii sunt triticum a palea non separatum quod donec palea colle
ret non inferentur in horreum regis eterni

icula

est octavum purgatorii
interstitium in quo deveniunt
homines perfecti nullum sunt crimine commissio
actu adimpleverunt precepta et consilia domini hic
est que boni omnibus renunciaverunt se perfecte
castraverunt obediam perfectam compleverunt inimicos dilexerunt
et bene eis fecerunt lesiones corporis iniurias fame in superero
gatione patientissime tollerarunt et pectora portationes
in oculis manibus pedibus tactibus a se pieceret et insatia
anime que sunt in deum soli offerunt sed tenuitus calidus
temptator ingerit cogitationes nociuas que dumtaxat non re
trudunt

z sitta ethrogenee nature cuius partes subtiliores acu
untur versus supius pmcalit luiose ppt rari^tes partes
vo inferiores sunt magis dilatate z sic plus luiose propter
inequalitatem z grossiciem q abest ab igne succensa ap
paret i modum ignis ardet z pendet in aere ita ut aer
per eundem nocte illumietur

ancea ardens est exalacio c z s
loga sz latitudine i modum
in modum lancee pendens in aere non
differens ab igne ppendiculari n' q lancea hab;
supiore partem mag acuta z mag luio
sam sz i feriorem mi^s latam ppt hoc qz e extgrossior ma
teria ideo non sic in sublime leuat z forcius incendi^r et
etiam qr hec materia ethrogenea po^t pte ex pte situalit^e

andela ardens est exalacio ca^da
z sitta omogenea subtilis z bene copacta q i
supma regione aeris leuata sive se copot
in longum sive i latum semp vide^r totide
z vt candela ardere equalit^r in omni parte q accensa
exiguus calore z motu celu sit z alie ignee exalaciones
pdunt in homib; ex pprio colore vias z furores z eq^nes
colitas mera at subtilitates z situ^tes tre z aque paruu^tes

subascendens
est exalacio calida z sitta in supma aeris
regione generata longitudinem z latitudinem
magnam hns pporcionales q i flammata
igne ardore z motu firmamenti arde; subtilis qz cius ma^ia
est subtilis petens valde supiora ppt materiei subtilitate
z hz pporcionem comensurata longi^tudinis z latitudinis
ppt materie equalitate seu homogeneitatem

ostibascendens
est exalacio calida z sitta q in supma aeris
regionem attracta hz se ferme pai forte
in omnib; sicut a subascendens nisi qz ista
materia e grossior ideo non sic in sublime trahit^r cu fla
matur maiori igne z luie ardet z difficili; accenditur
z ideo dicitur subdescendens qz prius descendit mag
adnos ppt pondus materie grossioris z qz iam incipit
frigiditate medie regionis i grossari ideo interdum
quasi ad inferiora trahi cederetur ita videtur

apre saltantes
sunt exalaciones ignite q leuate ad media
aeris regionem ppt maliam bene qua cente
in suis partib; ascendunt exinata expulse
at pant ppt istam abortu fu nubis frigide retrofi
liunt z sic currunt z discurrunt generantes virtute side
ri (?) ascendere sz descendunt refugien^s frigi^te z sic
p9 materia succendi vide^r tal i stacio saltare qi capre z ido

telle cadentes
sunt exalaciones calide z sitte hn i omnib;
suis partib; continue ac copacte q succe se
cadunt abethere in modum igniculorum
cum impetu versus ista in feriora cum claritate ra
diosa in modum stelle z ido vulgus arbitrat^r stellam de
celo cadere vl ad celum ascendere q cum cadit ad terram
relinquit p9 se vestigium in modum flegmat^s grossi
a bitumis q pinguis hoas stetit in aqua

raco volans est exa
lacio ca^da
z sitta ignita q interdu ad latera inidu deorsum
in modu draconis astruit volatu hns apte
ante capit z colla ignea i modu spirantis et
alias z pedes z caudam interdu magnu vt pauonis in
terdu minore z interdu paruu vt serpens adeo sitta
multi dispo^nt artificialit^r dracone volante i pgumine
pice z bitumine q succeden^s mittut q volat ad consuat^r

istula ardens
est exalacio ignita q in regionem aeris
elevata illic succendit^r qz e ex materia

multum sitta acto q sumpta^li revoluit in flama
bili z paucam ppt pauci^tate z eqlitatem i longum
ex protendit^r z ppt siccitatem acto i flamat^r
z ppt pauci^tate z subtilitate acto q sumt^r ideo di supla
ardens

umen precedens est
exalacio ca^da z sitta q in media regi
one aer succendit^r q uapor mixto
q pacto z contuuo recte incedit ita ut
itinerantes existimet eos lu^m celitus antecede
z dirige de nocte z ideo tale lu^m in sequitis medium
errant a pposito vie sue z ido dicit^r lu^m precedens z dia
incedo recto incessu n' ventu a' nubes ei occurat
diuertens illud a rectitudine

ubapparens est
exala
ca^da z sitta q ascendens cu materia te
nui sitta i flamabili q pungens vl
tra media aeris regionem succenditur
in ibi q ppt hoc qz hec nubes inubes sepe dum
incidit i nubem subtilem tunc appet z videt^r
cum in nube ob scura z densa tunc anobis occul
tatur z differt a subappens a subascedente vl descen

onitru est strepitus in
nubium ppt inclu
sionem materiei terrestre iam i lapide
densate inventeve nubis q petens
exitum scdm sui natura vsq i^ta s feriora
murmurat i ventre nubis qz tande rumpendo
eam violent cum sonitu z succendit z percutit
structuras magnas quib; obuiat res diuina di
ubilis ppt mira^les eius effectus qm interdu gla
dium consumit in vagina sine aliqua lesione
vagine interdum spolia aufert a culteo z pe
di inoisal noc; vas cu vino opitut vi^m fluere
non pmittit homi pubes conbur^t z ei nullu no
cumentum i fert a homine; me fiat su om vbic

oruscatio est
apparicio subita vaporis subtilis i fla
mati euanescens in aere sine descensu
eius ad terram q interdu precedit tonitru
interdum subsequit^r differens a fulgure qz
fulguracio est ignis subtilis grossior tn cho
ruscacioe ad terram descendens q penetrat hbius
rres molles

ulmen est vapor ignitus
compactus z solidus penetrans omne
q ei obuiat penetrans virens di
uidens scindens cu n^m corporale re
sistere qu si e vilib^m nil fiat si no vilibum
conterat si in flama^{le} incendat generalis ex ua
pore grosso excontrus q^to vehementi calore z
sulfure ignito z i flamato q inflamacio inidu
paera admodu lapidu dui beat sine igniti la
pidis eiectioe i idu cu igniti lapid eiectione

ubes est impressio facta
in aere ex multis vaporib; i medio
aeris interstitio congregatis obuides
calor celi partes aque z tre vapores
consumendo residuu in nubem densat ide fri
gidi^te q leui^te sic sue sibi tenet z racionaliter
supius cu spera celi cui vicinat^r z retro pi pul
sit mo^r z cogitat^r cursib; velocib; rotundam ha
bens figuram extius z concaua sz i latib; n^am
formam hz co^re at accidens nate tre hc e a
nigrum opacu rube^m lucidu celesti^m differens
a celo aere caligine nebulo loco z officio

iatus sunt queda celi
apture pectus nocti in serenitate videt^r
at si celum esset apertum q apertura
si videt^r in longum cum introrsa pro
funditate dici^r hiatus Si vo forinsecus stricta
z intus lata dicitur vorago Si vo sm eqlitate
dicitur bothinus qs aperturas dum colligus

hoim ꝯsi vm sancti expediunt ad viam si videt
celi influentiis aptis cooperant' ad auare diffide
ntiam ire acerbitatem vt expeximus innumerabi[l]
contra omnes intempestatibus viaꝝ cum protellis
coagitati et faciunt tonitrua chorusca[ti]ones ful
gura incendia tec motus ad quoꝝ malicia expauidam
quemit multum pulsus capaꝝ cord[i]s fideli[u]m

egasini

sunt demo[nes]
aeri in sexto intersticio medio sone
constituti quoꝝ offici[u]m maligni[tatis]
adapta[re] eis constitutum est egritu[dinem]
penitere corpa humana et frangere originalit[er]
corruptionem humorum in eo et sine pacientie
maria plante quam natura complet qui vtunt[ur]
in suo naturae adimplemento ita ab ipsis malig[ni]
inicietur dispensacia humoꝝ quod quippe egitu[do]
mortis supplicat sanare nequit nisi prius agit
repulsa vel denunciate ni ypericon tiara ꝯgeminis
demones fugantibus et corde fide[liu]m et post valet p[er]
naturalium medicamentoꝝ applicatio

nergumini

sunt demones aeri in septimo inter
sticio medio sone constituti quoꝝ
offi[ciu]m malignitat[is] est obside[re] corpa
et possidere sue malicie ad ipsa possidere et facere
stridere dentibus spumare lingua ad volubilitatem
magna et inflatam vti coluber gyrante et regi
rantem extendere spumare incipit et fetide cade
in ignem aquam foueas et inominem quasi cathenis
constringi et incorporari serpenti et corporibus mortu
orum et aliorum et loqui in eo et operare opa vite
cum illa bestio non coassistent[e] si coassistent[e] dudum
regit tale corpus si non animam nisi iussu diuino

emptatores

sunt demones aeri in octavo inter
sticio medio sone constituti quoꝝ
offi[ciu]m est vt occasionibus considerat[is]
et infirmioribus et patentioribus locis criminali et corpo
mentali sua explorat[is] temptent aditu pro
victoria donec a vincat a vincat et dicitur in officio
datur cuilibet homini amati[s]te a principe acheront[is]
an[gelus] sathane vt exerceat homines eius per insidiando
vt vincentem mortificet stantem sbruat et cadentem
ne amplius resurgat supprimat omne opus boni
inficiat et impetu faciat tranquille et dulciter qu[iesc]ere
si forte sine pugna uincendo victoriam cunct[is] de
homine superato et h[ic] est mamon demon[ibus] prouocantis
ad auariciam et thamos mecha eius studiens anti
xpo hic est belial qui preest gulosis vel daliis per

udificatores

sunt demones aerei in nono inter
sticio medio sone constituti quoꝝ offici[u]m
est homines perfectos et castos simili
terum formne in sompnis ad consentiendum induc[er]e
et pollucionibus comaculare et econuerso a alias ex
pror assumptoni se facere incubu a succub[as]
a accubiturum quia etiam semina eis conubeci[...] ant[...]
veniunt eis et sa[...] gigantes vel aliq[ui] tali[um] cum
omnibus prestitutis hi sunt i mundi spiritus temptan[tes]
homines libi[dine] vt inducant ad luxuriie species ingales
a inales

enates

sunt animali[a]
corpore aerea in ipsa regione ex
cogitu nata sunt enim mas et femina
subtilior corpulencia quam hoc constami
ideo sed ab homine invisibili propter corporis et aeream
subtilitate qua ad homini excercitacionem et diuine po
tentie declaracionem visibilia mira exercent cum sint
invisibiles vident et ut canibus quia canes sup
eos latrant et ab aliis creaturis que animalia no[n]
sunt valde nociua hominibus sed interdum subministra
tiua homini et scilicet vulgum in aliquibus dicunt grilli
cum cernes caeat vel equos custodiunt aut pu
eros aliquido dicuntur cicinelli aliqui sunt

antasima

est visibilis
apparicio demonis aerei in corpe eleme
tato cum deffigure preudit sed hec licet
in vi[si]te non habeat verum corpus gros
sa et carnem non habet licet videat habere nec manducant
nec bibit cibum in capiendo sed deperdendo palpa[bi]le
etiam ipse non est licet videa[tur] videt[ur] aut interdum
assumpta specie facte vel impediendo visum ne dire
cte apprehendat cum interno et errorem hominibus in
mittere vt hominem ab aliquo bono impediat

legeton

est locus infernalis
animabus dapnat[is] in medio sanans corde
putat qui illic puniunt tali[ter] propter propri[e]
qualitatem spe ignis et frigi[di]tatis quia est in medio
aeris etiam ponunt thoros codistinctos sed quia longu[m]
esset hec disserere ideo vltra procedam prius ad agni
cionem naturali[u]m visibilium tendendo donec sit in morte
constitutus quia cum anima decurreret egredie oculo
adoculum mox concuteb[atur] vniuersa quia nunc i cor[por]e inclusa
nil vidit ni propinqua

urgatio

virium aereum est
purgatori[u]m in multis locis aeris hominibus
condeputatum qui aiunt quia hi gulosi[ta]te peccauerunt
in aere domorum suorum comanere et mito [...]
vise sunt cum scrofis delicate filiis manducare et quinque
Gregorius et quidam in balneo ministrauit quondam sacerdoti cum re
uelatur quod fuit hospes in balnei et si tunica misse propo
diceretur quod liberaretur et alii sed quia venit ad te stanitaos
propterea exsequi man[da]t a amicos et hi ros in aere a loc[is]
propriis puni[u]ntur

npressio

meteorologica est
elementati prime coporacionis penetracionem
spiramine vaporalis a exalabilis in aqua
aeris intersticium geminiu vel te solis et sideris
ad ostendendum ad aliquid mirabile portentum si sunt insigne
ichor[...] ad mirando mundi decorem a naturae regi[...] sira[...] a
causis certis finaliter ponitur h[...] diffinito loga idiguz decla[ra]c[i]o

xalatio

est Meteorologica
in pressio exmatia calida et sicca facilite[r]
inflamabili progenita quia calor solis et
siderum elevata in sublime hec est in re
gionem estuis nata est succendi et illuminari in miable[m]
mundi effectum hoc est in stuporem hominum mundi decore
et naturae utilitatem quia cum visa sunt tunc ea cum si superioribus
pronosticantibus futuros effectus ista et in inferioribus dat significa[re]
hominibus ad eliciendum euentum futurum quia prius natura non potuit

apor

est materia aqua sonlis que
virtute solis sursum leuata nature et solum
in pressione aquea si fuit vapor simplex
vt putat pluuia nives grandines rorem
pruinam nubem quia non potest certe pronosticari quia hi sunt
cum inordinacione naturam hoc est facilitate vento a aliquo co
stellacione impedibiles si vero sunt ex duobus elementis quia tunc
hoc est exaq[ua] cum terra quinque sunt et erit tunc sui [...]

ometa

est exalacio calida
et sicca quia aspectu quasi
pla[...] ad ethere atracta in modum candati side
ris sed corpore quia si sunt matutine mouebitur
aborientum per meridiem in occidens et significat
semper nona etatem si naturalis sine stetit fixe siue
moueat et per se spargit radios ad septemtrionem et
nunquam ad occidentem quia si sunt scopulis hoc est magnam
per duos gradus celi in modum scope extendens significat
mortem magni principis et regis ex dolo cum per sidera
appericionem nullo ingenio subueniri potest et morte multorum
nobilium et translacionem dominiorum in aliud genus in principes
vbi per mutabunt leges et mores et metallorum valor
dos per 27 annos unde quod postea voluit tunc superiores si vero sunt
cuosa a barbata et fodiunt pestilencia fame bella inregie
et multa mala exeo sueris dolosi inter homines

expeditalar

ignis est
exalacio ca[lida]

tur sibi dura et alba que si cadit super flores eos marcidos efficit. Si vero animalia exeunt tempore pruine aggregatur cum spiratione pruina super capitula et pepla que tum admodicum calorem dissolvitur

entus est vapor frigidus et siccus qui exterius et aquis vi calore solis resolutus et aeri incorporatus sua commotione aerem fortiter cum agitat et interdum impellit cum sonitu. Aliter sit ventus est multitudo exalationis fumose a debili solis calore habente virtutem evocandi talem fumositatem sed non consumendi, que genita que in aere est in nubem quasi lateraliter super terram ad magnam distantiam expellit et aerem violenter commovendo et impellendo si violenter cum terra et maria concutat arbores dividit et saxa evertit et ignem extinguit

empus quatuor ventorum est autumpni finis et veris initium. Extra que tempora magis consurgit ventus ex conflictu vaporum maris in quibus partibus terre a extra uerunt terre et emittentes de se aerem inclusum in regione ventorum concitant agitationem et sanitatem commovent in aere tempestuositatem in mari donec ampu[tetur] aut solis calore aut intensa frigiditate aut pluvia

ropietates ventorum sunt operationes quibus ostendit quod ventus ipse est ignis excitatilibus animatorum vocatum porum terre et membrorum et apertilibus ac exasperatilibus et purificatio sed talibus ventus et ignis excitatilibus obstaculorum ut puta domorum et turrium et tectorum destructilibus arborum funditus eversilibus et celi terre et maris conturbatilibus palearum pulveris et cineris a facie terre demotilibus

umerus ventorum est duodenarius. Unde quorum quatuor sunt cardinales scilicet subsolanus qui est orientalis et boreas qui vel apolo articus et favonius qui flat ab occidente et auster qui vel apolo antarticus. Octo autem sunt collaterales scilicet vulturnus eurus affricus aquilo chorus zephirus nothus affricus quorum apprehensio specialis tibi patere potest in spera materiali in quo quatuor plagis alias auctores valde errant circa ventorum positionem

rientales venti sunt tres venti scilicet subsolanus vulturnus eurus. Auster a quindecimo piscium usque ad quindecim cancri suum flatum incipientes et terminantes qui dum flatum suum incipiunt serenat aerem et maxime magis et minus aquas clarificat et eis saporem infecat alteram partem incipiunt et propter temperiem suarum qualitatum corpora in suavitate et sanitate custodiunt

ubsolanus est primus cardinalis ventus et orientalis habens duos ventos collaterales scilicet vulturnum versus septentrionem et eurum versus austrum. Subsolanus dicitur qui sub sole natus quia sol in ascensu suo sub equinoctiali parallello qui est sub ariete a quindecimo eius gradu in quindecim thauri extra sphera atque macera qui si declinat in vulturnum omnia desiccat sed in eurum generat nubes salutares penetrabiles in forma fabri incipiet ignem et flamas e follibus

urus est secundus ventus orientalis et subsolano collateralis versus meridiem tendendo calidus et humidus a quindecimo thauri in quindecim geminorum flatum incipiens aliquantulum calidum in temperie qui aperiens terram herbas et flores facit germinare serenat aerem cum calidi et humidi temperata et nubes multas generat et pluvias [illegible]

othus est tertius ventus sinister austri a quindecimo geminorum in quindecim cancri sibi finem et ortum habens et est ventus in suis qualitatibus multum temperatus quo incipit caliditas et humiditas et hic ventus dicitur pluvias et rores plurimas ob quod terra tunc est amena viroribus et floribus plena propter temperiem aeris in eo generatur in hominibus et omnibus cunctis iocunditas

uster est quartus ventus et secundus cardinalis ventorum meridionalis habens duos ventos collaterales scilicet nothum qui est sinister et affricum qui est dexter. Quorum auster a quindecimo cancri in quindecim durat leonis quo flante omnia tendunt ad maturitatem et fena et incipiunt resecari et aperit cavernas tonitrua et fulmina et tempestates in mari et flat in illum exhumuli sudores et suos prout reptilia demonstrant terre educit

fricus est quintus ventus meridionalis et dexter austri a quindecimo leonis in quindecim virginis virtute soli terram perflans regionem multum flans exhumili ita ut afflatus eius sit gravissimus omni sorum viventium recreatilibus propter vehementem solis fervorem multiplicat tonitrua et fulmina et horum incendia et eius inspiratione multiplicantur passiones calide ut febres apostemata et fluxus ventris ignis et lieterie dissenterie tunc generantur sicut in fine multum est

efirus est sextus ventus occidentalis favonio a parte dextra collateralis a quindecimo virginis in quindecim libre perflans terre regionem tempore enim amputat terre fecunditatem et inducit in ea sterilitatem et facit tempus aliquantulum ameniorem sed ad frigiditatem tendentem ob quod incipit tunc recipere virtutem seminativa vel fructus reducit et incipiunt tunc ventus multiplicari et flatus nocivi tonitrua et fulgura tunc multum cessant et superius tunc ovibus et terre caninas ut frigidentur generantur

avonius est septimus ventus et tertius cardinalis occidentalium ventorum habens duos ventos collaterales scilicet zefirum a parte dextra et chorum a parte sinistra a quindecimo libre in quindecim scorpionis sibi suum flatum determinans dicitur favonius quia adhuc sua aliqualiter tepiditate favet hominibus ut colligant que nata sunt super terram et consuetudine hortea et terminata pro intinendo quam hyeme austri faciens primum dierum frigida sed a suo flatu inicio sed meridiem et serotinum tepidum semper tamen diminuendo dominatur autumpni per hoc introducitur austitas

orus est octavus ventus occidentalis favonio collateralis a parte sinistra a quindecimo scorpionis in quindecim sagittarii terram perflans regionem cum quadam frigiditate et siccitate a principio blandiente sed post pungente qui suo flatu terram desiccat et eam ad suscipiendum semen disponit ut ipse hyemalis semina in glebe commendata mortificentur ad fructum offendendum quod ventus continue auctus in frigiditate mortificat folia et se intendendo in flatu ea facit cadere ab arboribus

quilo est nonus ventus sinister borealis a quindecimo sagittarii in quindecim capricorni terram perflans regionem quod flatu suo frigidissimo et terra que intollerabiliter homines ad caminos compunt et oves ad caulas et facit frigora et nubes in pluvias et nives et eius flatu in animalibus post frigiditatem constringunt et humores coagulant et ob quod omne animal pinguescat propter asperitatem frigoris et ventorum qui tunc incendunt omnia vivente sunt in illis quieta et primum motus

oreas est decimus ventus et quartus cardinalis ventorum poli antartica

videt dicat eadem nocte aliquos stellas fuisse defunctum et quos stellas percussi celum appensas esse et in sit ipsso

anguinei

colores sunt colores admodum sanguis in celo apparentes provenientes ex nubibus grossis quibus prius directius lumen solis commiscetur aquis, si aliquando descendit pluuia quasi sanguinea ita ut terram quasi sanguine rubificet. Et hoc provenit ex impressione fortitudinis caloris solaris nubibus grossis qui in stillas resoluti solent, et ex pluuia generare

orona

est circulus in media regione aeris generatus ex vapore aqueo qui illuminatus a sole resplendere videtur circa lunam propter reflexionem radiorum solarium super eundem vaporem ascendentem. Qui cum sit in medio aeris in situ aut propter apparet esse in solis circuitu propter visus nostri imbecillitatem qui si in semetipsis equaliter quievit significat aeris tranquillitatem. Si vero disrupta in uno loco apparuit ab illa parte ventos significat. Si vero in pluribus scinditur pluribus nautis in mari periculum presagit

alaxia

est circulus albus et clarus in media regione aeris qui inter aspectum nostrum et lunam interpositus videtur esse circa lunam similiter stellis inter quos non sit in concavo firmamento quod circulus visus clarus circa lunam et multis stellis unitur recipit splendorem a sole et admixtione luminis ignis maxime existens de natura elementi quam celi

alo

est quedam albedo lucida et clara in longum protensa in medio nubibus primam et per speciam generata habens causas consimiles sicut circulus galaxie differens ab eo quia halo in utrumque precedit et sine stellis et sine luna supponitur galaxia vero in girum que alias a vulgo dicitur via sancti

ris

est forma annualis in nube tersa et ymbrifera causata a radiis solaris vel lune refulgentia recipiens quatuor colores secundum correspondenciam quatuor elementorum quorum supremus est rubeus seu vinosus contrariis exigue proximus seu puniceus ab aere secundum albus seu lacteus ab aqua secundum glaucus ceruleus blaucus aliter viridis seu graminicus a terra quod circa usque terminus circulatur Leuatus duobus cornibus terram petit qui quanto plus colligendo comprimitur tanto breve adest aqua et signat quod magis contrahitur alium dicere a uero sensibilis ymo non in ubis in lamis et ipse plenilunium in inundia at vero magis appensis ut artificialis yris creatur ex reluctum aqua in paricte impelere a alio corpore terso

ongelacio

est in spissacio aliquis vaporis aquei in cristallinam soliditatem lucida et perspicua terre vero in statim dura pervenit ultra tam frigidi impetum causatum hic talis res accipit dispositionem accidentalem altam sine in ductione nature a specie alterius a planetarum frigidorum in fluxu causabilis quia reducit sol in pristinam dispositionem perveniunt resolucionem

rando

est vapor humidus et calidus et rarus qui ad mediam regionem aeris inquantum summa frigiditas leuatus circumquaque per eius ingressum frigoris in glaciale gelat solida oblonga lenticulare et perspicuam. Si autem invenit rotundum hoc est exemplum moram eius in aere maiorem congelationes vere estate et autumpno et flante vento septemtrionali quando descendit in terra cum magis impetu corrumpit terra et eciam segetes flores fructus multum ledit

ranula

est parua grando rotunda et rara interdum habens formam piperis vel pulsum a lenticule generata ex vapore calido et humido vel eciam frigido et humido a frigore fugato ad minimum nubis per modum glacialis circumstant hec est perspicuitas propter dyafaneitatem materiei hec est aque congelacione cristallina ut est in vitro aut gemma preciosa densitas autem non facit opacitatem sed magis polimitatem propter eum dictam

ix

est aqua aliquantulum durior pluuia propter vaporem spissiorem et alba interdum lata in modum plaste aut minuta ex frigore constringente in ventre nubis in quantum albatur mollior tamen grandine quia non tantum ascendit ad locum frigoris sicut grando et granula resolubilis tum adiuncta qua albedine ad modicum calorem exeque patria multum inebriat et radiaciones fecundat mortificat et pugnat et nutrit loca montuosa raro tangit quod hii si aggrediatur diutius in eis moratur quam in conuallibus si nimis diu intuetur visu disgregat tamen aqua bibita fluxum ventris sistit

luuia

est aqua guttose stillicidiose minutatim sine et interdum in modum sanguinis cadens superficialiter successiue hec est nubilositate precedente aut in pro ut ipse de nube grossa et humida quod non attingit regionem frigoris emissa quia precedat casus falsi sidacio rubedo solis matutina defectionis tempore matutino pallor solis raritas stellarum scintillaciones motus cantus ranarum scintillacio lampadum in manu siccitas et quando pulices plus solito mordent bruta auidius vorant hirundines super aquas plus solito volant ad fecundacionem terre preordinata

os

est impressio aquea generata ex vapore frigido et humido non congregato in corpus nubis in ista parte medii intersticii et parato frigore in aere nocturnali hoc est in crepusculo vespertino et matutino flante vento australi quod diffundens super folia herbarum et arborum ea nutrit et etiam inebriat pererrime et suauiter pisces gelibiles in mari pugnat pullos coruinos pascit aerem refrigerat excessiuo calore diurno accentem

anna

est ros mellitus generatus ex vapore uirtuoso et corrupto quod cadens super gramina herbarum facit ea dulcescere et albificat ea in modum farine volanlis a generacione subtili euaporato et grosso tecto elementi corrumpendo segetes nouellos et adhuc in spica inducit in aialibus et hominibus ea edentibus pestem. Si vero sunt manna non corruptum tale mellificat flores et apes in anno multum mellificant

ubigo

est pluuia quo ros desiccans amborum tempore fervente exurit tum desiccando fructum tenerum et segetum nouellarum et vinearum ymo adhuc et in spica ita ut segetes rubescant vel in nigredinem vilem vertuntur et facit omnia inesibilia et pestifera sine sunt fruges siue herbe aut ferrum uincit ita cuilibet si secum apta nimium uulnus

ebula

est impressio ex resolucione nubium magis pluualem facta quod per similitudines particulas aeris diffusa tenebras quasdam inducit ita ut latronibus occultat insidias et faciat errare frequencius viatores et nauigantes quod quanto est terre vicinior tanto est spissior et quasi palpabilis frigidior obscurior et fetidior atque insidiatiue ab hominibus attracta inficit cor et sanguinem precordialem et inducit febres et apostemata interiora et in relocaturam fuerit mors adeit in foribus pugnat autem radiis solis et se predicat serenitatem

ruina

est impressio generata ex vapore frigido et humido non congregato in corpore nubis in medio intersticio aeris congelato dure ex frigore loci et temporis in quibus locis et temporibus nulla est pars caliditatis

z victum sibi querittando q asicmo natiue ingenio pedes
habz latos et ausos z induiisos vt eis q'e remige se por-
tigat secous ad predam seu quo intendit quidam hz
breuem ne longitudine cauide i natado impedimetu
senciat rostrum hz latum vt eo quia i padat apaus
radices cerpat in petrosis z maq receret suauius
collum hz longum vt intinctu opposido facili attrahat

esertí

aues sunt aues i montibz
promontoriis rupibz z moau altitudinibz
comorantes sic se hntes q toto conatu fu-
giunt societatem tam homi q aui ita vt
ppos pullos abiciant z mox pq pnt cosde rostro de
nidis suis excutiunt nec in corp consortiu aliqu aplis
venire pmittit vnnise carne z sagnie depda victes
hntes vngues recuruas rostrum curbum z acutum
z visum acutum pedes fortes z caudas subtiles longas
z tenues quibz in volando seregunt sicut nauis gub-
naclm regit multe plumie s modice carnosi quaz
quedam predam capiunt solum volate n pea descendit
ad terram sicut falco ac solu venat i terra z alie vtrobiqz

emorose

aues sunt aues
que siluams tm coherent mansionibz z den-
sas arborum inhitant summitates totis aubz
mansuectiores z minus nociue vnnise
creature qrum indores vt est merula z filome^a tpe vere
z amor dulcissimis modulant vocibz z cantat i nubs
z fruteti tpe oua vbi nidificat z cubat Similiter z
maiores vt tertur z maxime vt est Gallinatius

ampestres

aues sut aues
in campis z pratis z vineis comorantes de
terre fructibus victum sibi querentes qrum
tam magne qz pue in societate sue spei viue
diligunt turmas incedunt spem suam diligit rege
eas eligunt cui obediunt ordinate volitant z pugn-
ant se vehementissime pugnant z rostros se dilace-
rant z deplumat zpa pugnam qi reconciliati simul
pristinam societatem tenent vigilias ordinat z vigi-
lando vices mutat quorum tm rex frequenter cu erigit et
circumspicit z si in securitate vidit vociferat vt aas excitado

omestice

pmmat

aues sunt aues ad
homi hitaculu sequentes vt sunt gallie
anseres auete passeres colunbi ciconie
hirundines qrum gallie anatti homi sit
consociate vt gallius suo cantu est hois i tpibz registr
tor z gallinium ouorum et genius pro homine alitione
z sue speciei conseruatione vt eius caro est alimentum hu
similit aneta vt est ab homie z anser z columbi
inueniunt z sic d alis aubz qs natu dissemiauit per
regionem hec hic e pmontes pratos patera paqs
pnemora silias deserta vt vbiqz dnus vtiqz laudaret
i mare te

apaces

aues sunt aues q
vescunt carnes z sanguine crudis hntes
rostra curua z incredium recurua acuta
vt carnes venatas facilia decerpere possit
in portiones prosim alitone z vngues acutas vt q
rapiunt fortius tenere possint que vniuersas aues omni
libz genus sibi in escam apprehendunt pt aues sue
speciei ne hominadz gene z malignitate a solis intelligi
absorbare quibz no est inte potar aq quaqz sint uate
siccissime qz humiditas carnis i pennarum mltitudine cgmit

onnipaces

aues sunt aues
solis seminibz z fructibz herbis z terrena secutibz
se cibantes vt sunt omnes aues siluatice
columbi sz turtures anseres z omnes aues
que demorticiniis nutriuntur cadaueribus z interdu
z semine vt sunt vnnise aues corui quis vt sut cor-
ui monedule cornices rcc pnne continue secure
z gallina que interdum hyenem ranam aranea
glutit qz hoc ondit hec salutaris naturam hz est vene
destructiuam sz q demorticiniis cadauerum viuit z
aluntur n in se n e sus pnt valz edi n i via mie

ennose

aues sunt aues
multarum pennarum altissimi vo-
latus acuti visus z magne pennosi
q quato mag hnt de pennis tanto min
hnt de carnosi te obqz alta volant z leuius tre
locaus sursum feruntur z veliaoes sunt ad predam
percipiendam z non bibunt z sunt lemores ceteris aubz
qm penne min pondant qm caro z sic tales aues
i coparacione ad aues eiusde qntit sunt leuiores qz
alie que sunt carnose sub eadem qntitate

ifferentia

auium
ab inuicem e dia q ondit q aues
deuit ab inuicem i qntitate qm queda
sunt maxime vt grifones z strutiones
quedam medie vt corui q da minime vt cardue-
lus regulus ceterorum quedam hnt rostra brua
z colla z pedes breues vt sunt aues gete q de ppriq
abum assumunt alie vo hnt rostra longa pedes
longos z sunt q cibum suum querunt in profundo
alie at hnt vngulas magnas alie pmas alie
rapiunt som in uolatu vt falco q nō descendit sup
terram alie solum super terram z ceterum

eneratio

auiu est
carum contractio ad pirtre andie s
simile in spe in laude sui creatoris
sue speciei conseruatoris totus vnnisi
decorem z pfectionem z vt in sua positate pma
neat q ipse maue non pt in quibz du actatua
seminalis initio cowita in tali motu sequitur
honestatem mas enim seiam tu sollicite qerit
q iuncta ei in tpe congruo hoc ste se cop placat
qz sume diligit prola creat z vna tu cu fetum
sollicite nutriunt z tn pullificant canunt sua
inter zpa qz a pullificacione cessauerit cessant
z a cantu donec iterum redeat tps genitu corp

uatio

est tempus q femina
parit auis oua z illa auis e mi qo ouo
misceat vitellum qm cu pullu mitt
in ouo sit pmer sanguie messo i ventre
materno ideo rubescit in modum sanguis z i a
auis masculus e pt q ouo misce albu qm
illud vin e sm sicut in ouo femina auis at alta
q insidet non est mr qm in non mistrat n cu tem
ex albumne i hapitur auis in ouo z vitello
mitt z pq xx dies pullus complet in organa
zpq xvm a xx rumpit testa z recent pulli iam
consificata z interdu gemelli qd sp v erit ma or
alt vo hoz

umerus

ouationum
est quo ondit q columba decies ci
bat oua in anno z gallina ferme oi-
die z aues cetere virgineum n semel
in anno z hirundines bis in anno z semp consci-
antur amore mas z femina pt perdice vbi ma
consurgit in masculu z femina i femina z tr talia
oua sunt oua venti ide fetida z lema in veter
eos conatare austrum i germe inqz acp ex eis
producet

ropetates

auium
sunt ppetates sumptibiles a cenata
a conditione a sexu a etate ex natura
quippe qm omis aues sunt priori s subsidie
z nature qz animalia gradientia reptatia a
natatilia sunt leuiores motu nobiliores nate aeri
ores visus carius digestibilior z sapidior z sano
rib aut tm ex in absonacione hoi si frequentur
quoniam carnes peridum

rdo

ponendorum de aubz e q
ostendit q quidam desai
bunt naturas auium secundum ordinem
alfabeti ego aut hic tibi volo pone
ordine z magnitu maioe z minore
zm q primo ponetur auis maxima post minor

aquidecimo capricorni inquidecimum aquarii terenam perflans regionem huius duos collaterales scilicet aquilonem dexterum ventum a parte sinistra et circium a parte dextera qui cum terenam suo spiramine perflat iterarchiam constringit imbres a pluvia et disponit ad nives et frigorum asperitatem tunc ex omnia animalia sunt multe contra naturam iterata est noctes longissimos et dies brevissimos tunc homines sunt fortes in digestione nisi calor inclusus in partem quia sine flebothomia vix tunc in pluribus impediat digestionem tunc homines sunt magne voracitatis et crapule

urtinus

est undecimus dexter venti borealis aquidecimo inquidecimum piscium terenam perflans regionem tocians suo flatu frigora multa et nives et pluvias quas si aliquo tempore retinet condensando per hyemem terra emittendo in multitudine pluviarum a nimium plus quam alio tempore resolvit et in fine sui efficiat aquarum inundationes et opori terre glaciali frigiditate coopiuntur et aqua ligantur et humores in corporibus humanis inclusi diversas egritudines operantur

ulturnus

est duodecimus ventus dexter subsolani vulturnus dicitur quia tunc cum hic flat ventus tunc sol incipit ad nos volvere elementis vtere aquidecimo piscium inquidecimum arietis terenam perflans regionem et tunc incipit frequens nix pluvia pruina et alia tempus incommoda et sit tempus valde instabile cum frequenter flatus huius venti vestigia hiemis annichilat et aquarum inundationes multiplicant semper plus solito subito et lutise efficiant per totam terram aglaciali solidi tate relaxantur et serenitate huius venti terra aperitur et ad agriculturas disponitur

urbo

est ventus ex obviatione duorum ventorum oppositorum contra se invicem venientium tantum quorum uterque est equipotens aer qui in sui circuitu inviabiliter pulveres et stramina rapientes movet in giru et interdum eos cum circuit et hominibus levat et portant ad magna distantia ubique homines videntes hanc commotionem dicunt demones ludere et ibi ubi est unus ventus magis fortis alto in illa parte fit casus pulveris per modum ex sufflatione decaunde et in tonitrua

ura

est aer leniter motus et moderatus qui tempore estivo algentibus prebet refrigerium cuius accidentia sunt vel sicut calor frigus humiditas siccitas serenitas nubilum cauma tempestas temperies vox sonus fragor stridor echo quia ut sit unumquodque horum satis est utile describere quia multe utiles questiones et dubia disputabilia pertinent ex eis sabarii

alidus

aer est aer eo tempore maxime quatilibus cum sol gradiatur ascendendo supra terre caput nostri hic est i ve postquam intrat arietem thaurum et geminos et tunc facit auram tepidam vrete vel estate postquam intrat cancrum leonem et virginem huius virtute dissolvendi corporum et si excedit fervorem solis virtute humaz calidas et siccas inducat in firmitates lacrimare ebibit humiditate et terra humiditatem sorbendo causa efficiat caliginosam comestas et ignecas exalatione gutat eorum ebibit pestilentia et fame ex siccitate inducat

rigidus

aer qui sit ex solis absentia in brumoi circulo magis sit aeris atque hominum et iumentorum constrictio et mortificatio et forte aquarum congelatio qui sit contingit ex tempore quo sol est in capricorno aquario piscibus hoc est in decembri ianuario et februario quia in iste temporibus naturale est aere esse frigidus tunc generantur multe perniciose passiones in corpore humano

umidus

aer cum quasi multe pluvie continue sunt quia tunc sua naturali tempore cum sol est in libra scorpione et sagittario hoc est quod est in xvi septembri et octobri et novembri ad decimam septimam decembri in quo tempore regit id est tempore si venit tempore magis humiditate generant in hominibus perniciose ex morbos et morbi sunt ex febribus putrida Si vero sit humiditas cum calida temperata sit salutaris sicut in vere

iccus

aer est magis magnus calor adurit et pauce pluvie a roris manant a celo et pauci nives et grandines quando si fit propter caliditate excessiva sicut fit in estate cum sol perambulat primum aquidecimo cancri usque in xi septembris et fit in hyeme quando sol perambulat a xi septembris ad i et marcii si fit siccitas propter plurimum generant passiones et febres sicut colice et tormenta et ignee in passiones multe si propter maximum sit paucitas aquarum ita ut molendina vix aquas habere potuit

erenitas

est libera radiorum solis percussio super mundum cum sic fit clara illuminatio et lustrior iocunditas in media terrena regione et resorte se movet radii solares in omnem partem cum speciali se diffundens sine resistentia nubium et aeris tenebrositas et fugat tenebras et frigora et tetrorem et bunt mundo in flori in quo manifestatur pulcheritudo omnis creature distinctio et numerus quia magis enim fit ex purificato aere ambibus circulatio

ubilium

est obscuritas facta in aere ex eo quia sol radio suo non valens penetrare aeris regionem propter impuritate eius quia contrahit a vaporibus terre a nubibus nigris concurrentia et humenti distenditur suo lumine a nobis ubique conturbata tota regio inferior inde propter tenebrositate quando sit exclusio solaris abstractione et frigiditate quando sit ex calore solis abstractione et quando influens celi per adnos ita libere sua actione transfunde ideo sit toto corporibus aerati corporis in se

auma

est magna turbatio in aere facta in qua simul concurrit pluvia nix ventus interdum et grando ex quo sit et terra conturbata accipiens inequalitatem talium qualitatum ex inequali actione qualitatum planetarum maxime ex coniunctione oppositione et quarto aspectu quando sic durat et maxime tunc fit in vere propria quo hoc est in marcio et aprili quando tempore predictum fiant accidentia in nubibus et humiditatibus hoc est tempore levatio aut fit in autumpnum fine quod propter abscessum solis conversa natura in frio mutatur inde terrie

empestas

est magna aeris conturbatio ex tonitruo fulgure fulmine pluvia magna quae interdum fuit et fit cum tremotu et venti validissimus ita ut et in unius in quos alias non tadit tunc tremescunt quia contrant demones cum natura ad hoc videt inclinatum ideo plures campanas secundum ordo fidelium imprimunt eam quam si statim non exprimunt et ipsum fit prognostica dei ut noti et spino potens dei quod si vellet possit mundum sbuite in momento ex iaudit in multi circuidam

emperies

est aure dispositate media qualitas quando non sit excessus in calore aut frigiditate humiditate aut siccitate sed media sunt qualitates participate ad extremum non recedentes et contingit maxime dum sol equaliter distat ab utroque polorum hoc est postquam intrat thaurum et geminos vel extra illud tempore si in estate nubilum tempore accidit cum flatu aliquo venti occidentalis a aquilonis vel cum fit in hyeme et sol intulescit quando fit scilicet temperamentum bona qualitate in sanitate corporum humanorum sed ab opposito fit intemperies et nunc sequitur de alio ornatu aeris hoc est de avibus

uis

est substantia animata pennosa ex aere terra aere predominante composita ubique quia plus habet aere leviter quam terrestreitate faciliter levatur supera et illic alarum motu et agitatione aere diverberando volitat celi et terre ponitur avis diabilis quia avia vel sui via eo quod acceperit semite in aere sed nobis prius incognite vel ab alendo quia aluntur et pascuntur ab illo quo pascit omnia vel dicitur avis quia alis volitat volucer dicitur a volando quia non est gressibile a natatile volare per propter terre sibe predium

ruca

avis est quelibet avis natans super mare flumina lacus ac aquas in quibus diuturne commoratur illic se refrigerando

stat. et tunc in rubis et siluis latitat et circa vespe
ram et in aurora de silua egreditur. Est facilis captu
tamen eius subtiliores sunt omni aue siluana

rpia est auis iuxta mare ion
tum rabida fame et insaciabilis primum ho
minem quem videt si inficit habet corpus
auis sed faciem humanam colorem glauci quod
dum venit ad aquas et contemplatur faciem suam forte
homini conformem dolet de hominis interfectione et gemit
tamen ipsa est rabida et fame insaciabilis iterat homi
nis interfectionem.

gotiules quod est traxinulga
dicitur quasi lac capiarum sugit de maillis
caprarum. oculos habet rostrum latum et molle ad hoc
contractum ut sine offensa capre valeat lac
sugere. et tunc capre fuerit visum perdit terra oua
cubat et proles educione

onao est auis habens rostrum latum
et unum oculum dorsum altum cum aliis cineris
ventrem subalbidum habet sed pedes habet
rubeos preda piscium viuit quos rostro
quettitat et quem vorando eos mox ingerit digerit
et egerit propter nimium calorem fundi stomachi et est
huius de genere ardearum

ocrotal est auis magna
orientalis similis pulmoni vaccino
de falconum genere alas et nasum habet
aquilaria penes mare deambulans
nutritur piscibus et aliquibus pisces capit quos rapens
ad eum et aues quas vnguibus capit

ustardus est auis sub
nigra tarda dicibilis quia nimis tarde
se subleuat ad volandum. bis aut apponit
cum bis aut ter se subleuat prius quam
volitare incipit hec auis modicum potest de
preda viuere ideo cadaueribus vescitur. et si non
occurrat cadauer cito herbas depascit et si multe
simul aggregate sunt vna deciuit quia vorat dilaceratur.

rostopolis est auis ethi
opie satis magna habens caput ut
arietis super quod sunt cornua reuersa sicut
in ariete. et hec auis omnem vim aliarum
auium a se repellit ferruginei coloris habens
caput insimul eius femina non est femina est incornuta

nocratalus est auis
sub rubea in partibus orientis habens rostrum
rubeum et pedes nigros que cum vocem
voluerit emittere caput in aquis po
nit et sic sonando vocem magnam emittit habet duos
ventres vnum in faucibus alterum in ventre et intro
quod digerit nimis ingluuiosa quod cum gustat aquas
maris salsam cauat in anum et videns inpotentias
enema aduenit

arus est auis siluestris preda
viuens sed maxime cum dum preda desiciat
mortiuinis nutritur et glandibus et piscibus
propter fines quos venatur huius auium multe
sunt species et dicuntur qui canes agrestes et vbi
nidificant in nidibus eorum rustici repererunt carnes
leporinas et alia pecis vtilia

lox est auis maior auca agrestis
et subrubea varie intermixta vescitur
de segetibus et lapillis et deliciis qui
busdam fructibus volant in societate et
in saltibus morantur non potest volare in altum sed
cum volatum arripit scit se erigit et est incursu
velocissima

rnix est auis simplicissima
dicitur ob ebetudinem receptibilis ita
ut aucupi se manibus reprimet ad capi

endum quarum duo sunt genera vnum maius
aucte ad quantitatem aliud minus habens rubeas
super oculo in siluaticis sua gentes nutrimenta prima
maior edit in suffocatur minor vero semper valet

nser est auis domestica vel
fera est auca et sunt duplices scilicet domesti
ce quibus hic agitur est auis alba
esui apta habens pedes rubeos rostrum
vero glaucum quo aquas se cauat cum pedes
sunt lati quibus remigat in aquis tamen estate quam
hieme herbas depascit et pisces et raro tamen
pluuias frequenter se balneat hec auis
prauas suis filiis morsibus subtilibus et clamore

grestus auca est auis au
ce domestice consimilis nisi quod est ma
cior et non valet esui in suffocatur
est indomita et propter libertatem alta pe
tens et volans cum aliis ordine litterato secundum
flatus ventorum ita inuolatu sunt potentes vt etiam
raro dormiant et a frigoribus hiemalibus euadunt

chus est auis auca minor alas
habens subnigras ventrem album sed rostrum
albium et pedes nigros sed pennas
super caput preminentes preda viuit
aliarum auium sed cum preda desiciat minores per
sequitur hanc alie aues multum persequuntur
et odiunt hu hu interdum de nocte sibilitur clamat

orfirio est auis extra modum
aliarum auium habens vnum pedem rubeum
latum ad modum aucte ad natandum aptissimum
alterum glaucum fissum aptum prede et
etiam ambulationi sic exsultat gaudet vtroque
elemento ita scilicet bibendi et ad omnem morsum
mox cogatur bibere

anata est auis orientalis cu
rens pedibus rostro tantum et pedibus
repens hec auis est sollicita circa fetus
procreationem et educationem ne po
steritas eius pereat propter vite breuitatem et
mox cum fetum educat emoritur.

candisiata est auis
pulcherrima minor ansere tanti decoris
et glorie vt nullus color ei deesse
credatur. voce tam dulci ac pia ut in
auditore conficet gaudium et deuotionem super
fluum nihil reperitur alias rarius quod capta gemit
et nisi mittatur non diu viuere potest.

luus est auis rapax vngues
pedes rostrum alas habens instar acci
pitris insidiatur pullis domesticis
et quando est iuuenis ita certam habet
audaciam quod carnes hominum de manibus rapit
et ad macillas voluendo carnes carnificibus
vi recipit dum canit futuram pluuiam predicit

orplex est auis nigra rapi
da vnguibus magnis et rostro
forti aquis se immergens vt pisces
de aquis trahendo manducet in ar
boribus altis fetus pascit piscium multitudinem
obicit iuxta illuc ascendentes pisces auferunt
et sic frequenter fetus fame moritur cum autem
volare incipiunt pascunt fetus paucissimo nutri
mento ne fetus cibo pregrauati faciles capiantur
a venatoribus.

fina est auis aquatica habens ca
put vt caput noctue et rostrum
glaucum pedes nigros et volans
instar sagulli habet rostrum magnum
sed non precisum vt alie aues sua ingluuie cor
genus piscium in aquis paruus deuorans
et si ad mare deuenit quam maris fluuia illuc
se immergens multos pisces corporis sui
simul cauat quos mox in folliculo
suo digerit

et sic semper consequenter usque ad minima et sic scribitur de volatilibus ut videatur pre omnibus rerum creaturarum secundum magnitudines earum

embra avium sunt membra hec secundum convenientia nomina scilicet rostrum ala struma penna ovum pluma unguis crista. cauda testa albugo vitellum animbus. Sunt accidentia avium scilicet volatus odor garritus nidificacio preliacio ostulacio incubacio (?) pennulicia

rifo est avis maxima quadrupes corporis habens in similitudine avium anterius sed parte posteriore et cauda habet leonis in similitudine. hec avis est ita magna quod plurimum armatum hominem et cum ungulis arma dissipando corpus dilacerat cuius ungule tam grandes sunt ut ex eis fiat picarium bibicioni apta

trucio est avis pedes habens camelinos cum ungulis bifurcatis. Sed os habet magnum et latum in modum clipei et collum curvum quo ipse necessitatis totum corpus tegit. Que pro suo instincto habet ferrum. Et preterea avibus in volatu est imperfectior et cursu equo velocior. quando parit ad celum oculos levat et ova in terra fodiendo obliviscitur. cornu cuius ova sunt ita magna ut ex eis fiant picaria potacioni apta

enix est avis corpore habens in similitudine aquile habens caput coronatum ut pavo pectus ... collum autem cristatum et caudam habet pennas purpureas ... et quadringentis annis vivens post eos annos solus fervore comburitur et tunc ex cinere illius vermis regnatur et est supra in mundo

quila est avis plena plumis variis et aliis et ipso rectrina oculi autem regina visu ita acuta ut aciem solis per se intueatur altiori volatu se cunctis avibus supponit. tenens pullos suos qui degeneres abicit qui solis obtutu cernere nequeunt. quo renovat se per semen de positione et quacumque die aliquam avem videt aquila tota die eadem tremescit

ellicanus est avis habens canam pelle et rostrum plio armatissimum qui pullos importunos occidit sed post partum triduanum rostro se percutit quos cum sanguine reviviscunt. sed magna quod quadrupes glutit totum digerit. Legimus autem tanta multitudo in Italia generaliter regredit quod aciem astruxerunt cum ceteris avibus predantibus tali conflictu se duxerunt quod cum sanguinis deffluxit

rus est avis ad nigredinem tendens trahens et tanto amplius quanto magis senescit. habens pedes altos et collum erectum ad imitacionem suum nomen habens. Sub aliis dormientibus hec aves militari ordine dirigit sentinales et qui preest ordine agmine precludit. tunc nocte ipse excubias ita dividunt ut decem quieti ex dormiens sunt. Si educit dux eorum bis speculatur et si quo nocturnum videant clamat

iconia est avis rubeos et longos habens pedes similiter rostrum rubeum oblongum vescitur serpentibus et bufonibus quasi presentit annum sterilem plenum venia et plues de nidis abiciunt sic sterilem tunc ova genita sunt educunt coniugem adulterio temptata invenit crepitat ore quod propter coniugem adventum quod aves supulcrales quod propter item quod victoria quod aure agmen futurum

iomedides est avis alba habens pedes longos et nigros et oculos igneos collum tamen mini extentum sicut ciconia et os dentatum iuxto sola recrenbibus qui gregatim volant quorum prima tergum ducit ultima vero alias cogit ad volandum.

hec avis si lacrimatur presagiat sui quod sui corporis in secretum

bis est avis in modum ciconie circa ripas fluminis nili serpencium ova depopulans. cuius parens hoc solum docuit hominem scilicet propter enem alio per anum purgare per aquam marine infusionem maris litora sepe deambulat palmento pisces mortuos quod cadavera queritans quod mare eicit devorat etiam igne sine lesione cum ova si quis comedent plus moritur quia dolore incipit sentire.

rdea est avis in modum ciconie. sed coloris cinericii in aquis cibum sibi queritans sed in silvis habitans. cui dum aquila pariter infestus est sicut et sepe eo evat quia ubi tangit deplumat et corpus eius putrescere facit. mas in coitu fundit sanguinem ex oculis pre dolore pisces vorat in aquis. dicitur autem ardea quasi ardua quia ardet sicut calidum emittendo quod cum presentit ymbres volat in ardua idest super nubes ut illa procellas evitet

avo est avis pulcerrima medie magnitudinis. caput habens serpentinum quamquam pennis coronatum. collum et pectus saphirinum caudam longam et oculatam vocem diabolicam et incessum simplicem. vescitur serpentibus et venenatis et cum serpentes vocem eius audiunt fugiunt et se abscondunt. animal propositi et superbum. ostentans se in gloria sue caude. sed cum ad pedes prospicit humiliat se et vertit. Et si aspiciens caude spoliatur metens querit latebras dum alte ascendit plumam perdat

ygnus est avis pennis candidissima carne atra et pedibus teterrima et dentes habet minutissimos et acutos in rostro et in signo vere estatis summe delectatur super aquas nidificat cum morte sua cantum leticie fundit adsidea habet fortitudine sua tollit. que ducit fessos a tergo per collum avi precedenti et inde vires recipit post coitum tamen mas cum femina aquis se immergunt pro sui purificacione

trix est avis magna et ponderosa que ubi ululat illuc vocat vaticinatur quod pestilenciam quod strages futuram quod certam actualem et est lucifuga et noctivaga quia venatur sibi escam de nocte et cum senescit longitudine rostri eius superius cum curvitate attingit labium eius inferius et sic non valens cibum assumere perit fame. plures habet in heremo et cum cum pistacio.

churon est avis pennas habens subruffas ungues curva et rostrum rapacia volatu potens parum in terra residet sed sepe in alto ponit vivens aviatorum et maxime hinnulorum et leporum mactat se propter ubi solitudinem et cum preda non sepe occurrit eum codino et cum capreolum que invadit primum oculos effodit et post cerebrum excerebrat et tunc primo animal vorat

ubo est avis distorta lucifuga pigra corpore et levis insi quantum pennarum pigritatur ponderis ubi extra propriam mansionem apparuerit pestis ostendit presenciam. mures venatur. Ova columbe bibit et in ecclesiis oleum de lampadibus sorbet et tunc post olei epotacionem lampades defedat stercoribus. dum impugnatur ab avibus tunc resupinata pedum unguibus se defendit

asianus est avis pulcra habens pennas in capite quasi aureas caudam oblongam et pennas quasi ignitas. que investigata dum caput iterum abscondit totam se arbitratur absconditam in cauda plumosa tamen

cadaverum humanorum et aliorum et dum fuerit temptat ut etiam et vivorum hominum oculos effodiat. cuius pulli ad septimum diem sunt albi quos pater et mater uti degeneres aufugientes relinquunt sed alimonia quo tempore solo celi rore pascuntur si mansuescit loquitur verba humana dicit at omne genus corvorum otre pa re et rompere

enomites sunt aves egip cie anate modico maiores terra sepul crum menonis se maxime obversantes que volantes caternatim interdum ad triduum tam acriter et sevie pliant ut incole loci illius quadrigus impleant de avibus interfectis et caro eorum novella apta est esui secundum multiplicem preparacionem veterana autem non valet nisi in melle construit uti cibo agrestium insuffocatis

eante est avis orientalis habens magnitudine anete cinerei coloris et crura brevia et collum breve oculos glaucos et rostrum croceum tam ad rubedinem terra sublimitate vigens preda vestitur et cadaveribus tam humanis quam aliorum morticiniorum dum ei preda cito non occurrit

nas est avis de fluentis gaudens aquaticis torque alba terra collum habens et pedes ruffos et latos quibus sub remigat et rostrum latum quo sibi undas plectit quarum domestica est esui magis apta quam silvana et utraque pullos suos de aquis ad pastua herbarum educit qui matrem chorizantes sive in aquis sive in terra miram imitantur

ornix est avis habens alas et caudam nigram pectus vero et corpus superius minus nigrum minor cor vo et anate defectu suo nimis solivata in altis arboribus nidificat et antequam magis clamat tanto temporis mutacionem predicit importuna est aliis avibus et quas vincere potest dilacerat

orecibus est avis magis perpetua corvi impugnatrix que una cum corvo insidias sibi perpetuas parantes si non potest alio nocumento tunc ova et pullos suos alternatim cupidinis exquirentes rapiunt. differens a corvo quia corvus habet collum grossius et rostrum fortius et est quantitate maior.

onedula est avis nigra et pulcra que si domesticatur et a iuventute instruitur format voces huma nas et subtrahendo aurum argentum et vasa metallina ab ea sensibilia abscondit et ova gallinarum ebibit cuius carnem qui manducaverit pruritum paciet.

ottua est avis lucifuga. glaucos habens oculos rostrum vero ad uncum ut in sanis ungues pedum asperos et caput magnum noctis tenebras amat et quanto nox tenebrosior tanto melius videt et magis letatur et forcius volat et aves alias fortius impetit solis claritate te tatur et ab aliis avibus multum infestatur suo clamore pestem predicit et si infestatur resupina iacens rostro ac pedibus se tuetur

ita est avis vario colore pe nata corpus enim et pectus habet albu sed alas caput et caudam nigram que si a iuventute domesticatur voces humanas planctissime fabricat et meditatur in verbis platis et furatur metalla et pecuniam bibit ova gallinarum et columbina et dum prospicit in domo inter loca spi nosa medium sui constituunt in quo artificiosissime forcione relinquunt structuram eius plurimum laciar sit putrescere

alumbus est campestris

columbus maior columbo domestico que amisso compare corporale copulam nunquam requirit vel nec quidquam ad requiescendum vide potest sed sibi solitarie incedendo mortuis comparantur donec et moriatur.

olumbus est mas columbe et est avis domestica mul tum venerea ob quod et caducum mor bum patitur frequencius et ideo non est avis esibilis nisi in media media pipio autem ab eo est bonum nutrimentum solicite pullos suos custodit quibus pro videt dum columba abierit

olumba est avis domesti ca columbi femina simplex et sine felle nil nociva pullos geminos pascit morticinis nunquam vescitur ita pia quod etiam pullos alienos nutrit osculo libidinem concitat peccatum gemitum habet super aquas libenter requiescit ut per eas sitim mitigaret et venientis accipitris in eis umbram prospiceret

uculus est avis a sono vocis sic vocitata veris suo cantu certissime manifestativa pigerrima quia demit ova avibus aliene speciei et in eodem numero propria reponit ut avicula alterius speciei decepta educat eius germen quod post si valet nutrire cum eius pullus insignior letatur cum pullus proprius. pretransseuntes homines prodit ita quod latrones silvam eam clare audientes qui de preda certificati egrediuntur ad spolia accipienda

oturnix que alias or tygometra dicitur. est avis diversorum colorum mentum [illegible] extremitatem alas est ruffi ...... esui humano multum conveniens qua caro eius est multum nutribilis et seminibus se pascit subtilibus et arena ideo homines eas venatur multum plurima ingenio scilicet cum avibus rapacibus et retibus vero aquilonari progrediuntur austro autem flante se abscondunt ob flatus sui

erops est avis silvana mul tum garrula habens vocem aliquantulum rau cam prodens pretranseuntes cuius natura predones sciens quod non vociferatur nisi super homines pretranseuntes ad eius clamorem egrediuntur et spoliant pretranseuntes pascitur ex arboribus et vinealibus est tamen avis boni saporis si manducatur

arulus est avis loquacissima omni genere avium vocibus infestissima. ceterarum enim avium modulos transfert in se quos ea pretransseuntes quasi eunde garriendo predatur. a iuventute si includitur articulate verba huma na format ita ut puer loqui estimetur varietate plumarum ita distinguitur ut nullus color ei abcedatur

ratulus est avis nigri tatis coloris de genere cornicis licet sit minor corpore in altis arborum nidificans in tanta multitudine ut etiam in una ar bore septem paria craculantium repperiantur et est avis valde clamosa maxime autem tempore coytus et post coitum masculus cibat feminam amoris gratia.

icomartius est avis arbores rostro perforans multi varie distinctibilis nam quidam est niger ut merula alter croceus alter rubicundus omnis tamen sunt in cauda chorusti rostro forti et nigro ungues habens ad uncos velud unca rapacium quibus ha speciem omni anno tabuescit si adsistit voces humanas planctissime fabricat

aladrius est avis pura tota alba naturis humane clarus amica quia si ad egrotum adducitur si sano vultu egrotum intuetur certificat quod eger vivet si vero vultum avertit prenosticat infalliciter languidi mortem quam si quis principium habere potest ad mensam si la mat prodit venena testulet a poculentis

lunda est avis regia tota viridis nimia viriditate solum quia pedes et rostrum habet rubea alimonia pascitur delicatissima alias cito moritur pre

ipiter est avis nobilis rapax que cum ave repente statim eam rostro in latere forat ut corde satiatur. alia autem avis sub unguibus pede quam rapit prosu sui domini reservat quasi famulus est pernas habet extensas eger non remissas pullos teneros cum volatus attemptat mox ad predam impellit.

erodius est avis rapax et nobilis colore ceruleo et albo permixtis cum aves videt ad terram deiectas in altum ascendit et cum impetu descendendo predam decerpit si capit aucupi tunc pedes una cum preda pectori colligit si non rapit primo impetu in altum volat et intuetur si preda sit apta rapperetur si videt aptam prosequitur eam si non mittit ipsam et si canis docti adest herodio tunc venator colligit aucupii dominus herodium supvolitat.

lco est avis omnium sui generis nobilissima audacitate et impetuosissime volans ad predam tum a natura instructum. cuius genera sunt octo primum genus vocatur lamarium alterum peregrinus tercium montanum quartum ceruleum quintum gentilinum sextum dicitur supremum septimum britannum octavum vero dicitur girfalcus.

ater est avis iuxta mare paulo minor accipitre ex preda piscium vivens que in mari mergit tanto spacio quantum potest homo uno miliari perambulare quo adhuc aliquantulum sapiens piscis naturam in hoc corpus sine lesione potest tanto tempore aquis immorari.

uteus est avis de genere accipitris sed paulo minor et nigrior tarda nimiumque ad volandum pigra preda tamen vivit sed tamen eam quandoque a languore agitatam aut pigritia detentam possit assilire. que si in cibum paratur est carne ac sapore dulcissima.

ltomar seu vago est avis magna in modum aucae magna circa patibula se suspensorum vescens carnibus aut ipsorum defessorum cadaveribus vel quolibet alio aliorum cadaverum humanorum aut iumentorum audisse pastum ex clamore eius de alicuius predicat mortem alicuius in illa domo aut propinqua si domum resideat furta multa vicinis facit ita ut interdum detur homines cum pabulatum.

rin est avis satis magna silvana de preda vivens lepusculorum aut avium bone pullificationis et boni moris ad aves rapaces contra quas est patiens pullos suos sollicite pascit et nedum suos sed et pullos aliarum avium rapacium et aquilarum pessimum genus quos matres relinquunt tedio nutriendi

sus est avis multum nobilis minor robore quam herodius virtus tamen amborum color est in plumis transfatens tamen socialiter vivere et volare. nec primus in suis vult aliquem alterius in suis esse tunc nos vel unius in suis aliquem inficiat si potest quod non contingens avium fecit ut aves sue specie inficiat. in hiulli loco in defuerit hyeme avem ad noctem captam tota nocte tenet sub pedibus ut eum calefaciat quam mane mittit liberam ob beneficium impensum

letum est avis de genere accipitrum habens alas grossas secundum quantitatem sui corporis pedes autem breves et ungues grossos oculos magnos et obscuros primo anno nimis est tediosa ad servandum quia immansuetibilis est parum valet sed secundo anno est utilior tercio vero anno tunc est dulcissima ad servandum et ad aucupandum utilissima

rigellus est avis de genere accipitrum minor consimilis ac minus colore cito mansuetibilis et est velox ad volandum et leviter aucupat et delitiose capit nutritur pennas habet multum ordinatas ac venuste compositas mutatione ac secunda aut tercia fit optima ad aucupandum

allus est avis domestica cristata capite et fuit in sinistro horas et plana et temporum mutationes cantu suo denunciat cum sole transit ad decubitum et mane auroram prenunciat gallinas vocat ad pastum dormiturus in altum scandit antequam canit alis se prius verberat duellat cum suo socio usque ad mortem. qui dum mortificat tunc post victoriam et superbus gloriat cauda falcatam erigens in sublime

apo est gallus domesticus testiculis viduatus. propter orbationem sic effeminatur quod incedit quasi gallina sed quatenus sine cantu aut horarum diei vel nocturnalium distinctione et pullos orfanos fovet ducit ut gallina sed plume de suo pectore inclinant admodum et pectus ventris pervenit

allina est avis domestica galli socia ova cubans habens pro utilitate. pullos suos teneros sollicitate consuetudine ad granum convocans. sub alis fovens contra milvos et omne in terra forte pullos suos protegens etiam si alias avibus insedeat eas educit cum ovum si habet duo vitella est aptum gemellorum productione et gallina insedens non est mater sed que ovum ignavit quia illa materiam ministravit haec solum calorem

rbonio est avis glauca ad albedinem trahens iuxta stagna habitans cibo piscium se pascens quem cum scit quo loco pisces debent invenire stat super aquam clamat ita ut umbram ac pisces lignum ipsum existimat et tunc pisces confluunt eosdem fortiter glutit si ab accipitre vel ita forte se eadem tuetur quia tercium inficit accipitrem

imatos est avis rustica de preda aliarum aquaticarum avium vivens cuius natura talis est dum multas aves super aquis natantes viderit volat super eas quia rostrum se mergentes perfundit et abscondit et ab eius intuitu ipsa non super eas cadit donec moriantur quibus tamen aquam eicierunt mortuas edit

onosis est avis nigra collo parva habens ceterorsus carnie nigra interius non alba. in specie masculus tutat de apto ad feciam et ex eiusdem cum masculus spuma emittit quam dum femina nutrit mox ova concipit et carnes sunt delicate ad edendum pullos cum sole intuetur [illegible]

pica est avis subalbida habens rostrum longum rubeum et pedes nigros cum ungulis bene solidis et firmis ut profundius possit ungulas terre infigere et vermes pro cibo suo eripere habet caput profunditum. vermie ab aure usque ad nares dicitur moratur in altum [illegible] vite volitat in captiva

boz est avis orientalis cerulei coloris herbas depascens in modum anseris ob quod est equus nimis infesta in pascuis hinnit equi in similitudine sed terribiliori voce ob quod primitus equus terret hinnitu et post rostro a tergo pungendo invadit

orvus est avis teterrima tetro prodomo habens cadaveribus vescibiles

vvltosie

griseam ferme passeri consimilis odo suam homines contrectans ob quod captiva ab hominibus in domibus conservatur ut cantet pascitur cana po et papavere hominum locutione quasi ferri lapsa tione facile ad cantum provocatur.

urdus est avicula mediocris coloris avius pennae trahunt ad glaucositatem ex nigredine voce non plus sonat nisi ... in concavitatibus arborum ex secessu ipso nidificat ova decem diebus a coitu parturit et femina 2 idecem educit.

enula est avis satis magna et ferme maior columbo et est avis agrestis pedes huius aliquantulum altos et verticem ex pennis supra caput habet alas desuper albas et inferius nigras clamat voce sonorosa kiuit kiuit ... et raro nidificat inter sata vel prata luteis.

ucer est avis adquitate nisi de preda alaudarum vivens et est avis silvana superius nigra sed in pectore vario colore colorata tante velocitatis est quod alauda in volando arripiat que existimatur natura alauda ita pavescit ut ymaginem eius perterrita ab aucupibus capiatur.

bluma est avis coloris quasi glaucalosi huius in cauda pennas aureas sonans voce bona et forti ut campanula pedes et alia scilicet rostrum huius sine recurvitate directa nablumna dicitur

enedula sibilis quod sonat nabli seu nolle in modum est avis alaude ipse consimilis bone sonoritatis in suo cantu vestibilis de quo nihil quod ... inter alias aves esibiles boni nutrimenti deterioris tamen quam merula aut perdix aut alie aves mandibiles.

ratus est avis huius vertice nigro in capite sed totum eius declinat versus nasum et rubeum sed nasum habet nigrum et pectus rubeum femina autem tota est nigra et est avis silvana de cantu simplici et grosso et mandibilis.

ugellus vel secundum alios amagellus est avis maior passere dorsum huius grasum sed sub ventre colorem glaucum subtilis vocis in odo suo carminibus et allicit ad retiacula sue speciei aves.

urendula est avis pulcra et satis magna ex nigro trahens ad viriditatem et habet caput rubeum in cavernis arborum nidificat eius furcas tientes obtundit pullas eius ... apportat radices et ... ligni obtundes et ... foras aperit fures eius ...

artendula est avis diversorum colorum huius nasum fortissimum ferme totaliter eiusdem nature uti ... nisi quod differt colorum varietate et utraque est mandibilis.

ato est avis grisea ad nigredinem trahens minor passere caudam huius oblongam edens papaver et canapum mandit etiam et arena qua potenter digerit in stubis servata ... pulcre et musica cosuit.

urgiticus est avis parva ad nigredinem trahens licet non ex toto. ferme caput minus huius quam corpus eius oculi prospiciunt ex pennis multis et nocte dum sedet frequenter candula commovet.

ossis est avis in modum passeris magna habens caudam et totam posteriorem partem albam nidificat in campis sub lapidibus aut sub gleba aut in fontibus desertis et pabulatur grano et interdum vermibus dum videt homines in modo propinquitate recedit ... et post volat ne ho ... appropinquat

ornata est avis penmis griseis dotata preter hoc quod in cauda habet pennas aureas quasi colore nitentes et in capite habet summitatem in modum pavonis edit et ... et vilem ... ideo esibilis

erulio est avis merule in colore similis nisi quod maior est et pedes habet nigros et ungues maiores et rostrum aliquantulum albus de preda minorum vivit avium et in regno est ... cum iterdum ad mortem

uicdromo est avis in die multum elegans et oculis clarissimis et ideo de die semper volat contra solem in fetus eius intuitu solis lacrimat abinat ut degeneres in ano et medio parit duos pullos et moritur.

umalis est avis ad magnitudinem perdicis vario colore decentissime adornata scilicet albo nigro et croceo que ita pigra est quod cum iterum cadit vix potest consurgere

ustula est avis vario colore ... in mixta huius corpus ... orbiculatum et quasi ... arena se concrescens boni saporis in esu capit ... fistula noce pulsu ...

iadius est avis alba pedes et rostrum huius rubea lucidius dicitur quia luce micat terra noctis in obscuritate et ideo nocte ad predam graditur quia pene eius lucifere ei viam ostendunt

pix est avis una ex avibus quinque mandibilibus huius caput rubeum grano subtili et polemon se convestens eodem grano et sue speciei aves ad venacula trahibilis

ornita est avis in modum passeris magna subruffa varietate ... mixta siligna ex semine se nutriens et grano ... desertoribus ... dum germine vestitur estuat enim sibi cibum deesse dum vacat videlicet madurie

rtogon est avis parva ad griseitatem tedens in pennis que dum arbore insidet et canit tunc canit in modum fistulatoris vel ac si homo fistularet cum ore et est avis silvatica ex nascentiis arborum se nutriens

rraorederus est avis huius rostrum et pedes cerulea ad nigredinem trahentia et alas subnigras corpus vero ad glaucositatem tedens eius vox sonat zist zist cum canapo et aliis seminibus se nutriens

ygrides est avis modica passere minor magne corpulentie hic est spisse et est una avis de esibilibus avibus sed non est cibus delicatorum quia habet carnes amaras vocis est aliquantulum grosse ad modum turdi cantans et ... semen ... campestria.

amaleon est avis vivens solo aere nec enim comedit nec bibit sed solo volatu satiatur sicut aliter unda talpa terra et salamandra igne ita hec avis solo satiatur et vivit aere.

arula est avis silvana que sedens in arbore continue cantat et attendit ad vocem ... sibi in ... complacendo fugit societatem humanam et avium et diligit solitudinem in qua libet cantat et ... in societate

ldumen est avis in quantitate ... aut modico maior ... alis habet enim alas maiores quam

nature sue nobilitate si ei virtus denegetur com=
petens ⁊ si a iuventute docetur voces satis
humanas satis competenter ⁊ est avis [illegible] propter
nature sue nobilitatem

ulica est avis stagnalis in
dum sim in medio aquarum corpore s
vel impetus eius aquis circumducitur.
⁊ ubi semel nidificat illic quieta
manens usque in fine vite sue persistit etiam
si tam ea se tollat ⁊ si tempestate persenserit
profundius se immergit donec pertranseat

uppamitus est
avis rapax ⁊ parva multum gracili
corpore preceps volatu ita ut quiscu
lam rapiat in volando quam dum inter un
gulas incidit tenet fortiter donec dominus assiliat
⁊ avem raptam de eius pedibus non eripiat

ittigolare est avis noctu
arii de genere sparulo consimilis nisi quod
est modico maior. hec avis ceteris
avibus est nocte insidiosa ⁊ alie aves ei
de die insidiantur. ob quod [illegible] positi aucupando ca
piunt mortalitatem suo clamore prenosticat
actualem quasi imminens futuram.

usula est avis subrubi
cunda pedes habens glaucos miniatu
rati ⁊ sparulo in parte consilis ⁊ habet
nasum glaucum de preda passerum
⁊ aliarum parvarum avium vivit qua interdum
pueri nobilium exercitant ad avium venationem

erdix est avis habens pectus
variis pennis dispartiatum. alas vero co
loris cinericii ad subrubicunditatem tra
hens dorsum varium pedes glaucos rostrum
breve forte ⁊ rubeum. Et carnes sunt esui aptissime
linguis mas ⁊ femina estuant ⁊ masculo odore con
cipiunt ⁊ sic femina ova producit volatu mas superat
feminam

arulus est avis subrubi
cunda de genere nocturnarum que mortem in
dum presentit quasi ridendo clamat ⁊ interdum
tempore pestilentie ubi iacent egroti avolat adsene
scens ⁊ clamat ubi vates mortem future cui de die
aves insidiantur [illegible]

ythes est avis capite ex pennis
insursum levatis coronata cerulei coloris
vocibus variis vociferans fere
omni die voce permutat gladibus
vestitur ⁊ est avis una de silvaticis avibus
⁊ satis magna tamen que vociferat kyhy kyhy
⁊ ob id a sono vocis kyches dicitur.

elentides est avis circa
montem cades pennis sub nigra
cum varietate intermixtione supna
turalis magnus quam singularis dicitur
quod precibus a domino obtinetur cum enim venit
locusta evastans segetes tunc per oraciones hee aves
habitatoribus illius regionis veniunt in presidium ad
perdendum locustam.

anelli sunt aves formose
magnitudine ferme columbina capite
cristato ut pavo collo viridi ⁊ lucenti
reliqua parte corporis distincti varietate
que quippe avis si videt hominem a longe venientem
contra eundem volitat quasi animo suo eundem conando
repellere que per vanitatem elongatur a nido quasi obliviscitur
loci ubi nidus sit ⁊ pulli eius

latea est avis aquatica in toto
vidus de preda piscium vivens quos tamen
non venatur sed simulat avibus aquaticis
⁊ dum pisces edunt eas repellit ⁊ piscem
rapit ⁊ vorat si tamen avis aquatica secum piscem
dimergit ista fraustratur in illo ictu suo proposito

ergius est avis aquatica flu=
mina ⁊ stagna innatans in quibus pisces que
rendo se immergit in aquis manet sed in aere
volitando spiritum recuperat habet autem nasum rubeum
⁊ pedes rubeos ⁊ alas nigras ⁊ pedes habet
prope caudam ut se fortius possint immergere

arliates sunt aves de ligno
crescentes quod dicitur bernestas quando
quippe lignum assilatur abicit dum em
tale lignum de se emittit pinguedinem
tunc talis pinguedo solis calore animatur. inhabet
avium speciem que crescunt humore arboris se
multiplicate ⁊ plumescunt ore pendentes ad
lignum donec maturitate se abrumpat ⁊ vivunt
herbis ⁊ granis sicut anseres

uitale est avis inter minores
aves maxima varii coloris quamquam
superius sit grisea tamen multum nobi
liter que magis est boni saporis ⁊ est
avis silvana. decipitur autem sue speciei que dum
est sub manu aucupis canendo vocat alias
alites ad retia ⁊ sic captivatur bruitha

endulus est avis ma
nasum habens glaucum ⁊ pedes nigros
inter aves minores mandibiles sub bru
tili maior. boni saporis ⁊ tantum bono
que si assatur melius redolet in saporibus si cum
intestinis assetur quia a stomacho recipit
boni saporem

niagellus est avis p
ona bruicullus superius grisei coloris
ad nigredinem vergentis inferius vero vario
coloris verumquidem plus vergit ad ruffedinem
⁊ est modico maior quam merula ⁊ est meli
oris nutrimenti quam bruicule edit grana iunipe
ri ⁊ alia grana silvestria

erula est avis mirabiles mo
dos vocis imitatur ⁊ turpis inspectore tamen
habet colorem subrubeum esui aptissima
quoniam est boni saporis tamen omni tempore am
sed magis vero estate que si captiva detinetur.
carnes mandit quamquam adeptum sit contra eius naturam

ilondrus est avis silva=
na in modum merule nisi quod est minor ⁊
sub alis est rubicundior pro sono habens gar
garismus cibus sunt uve ligni illius ⁊
melleon ⁊ est melioris nutrimenti quam merula
⁊ venit ad rethe cum ave sue speciei advocata.
aut vinus [illegible] libenter edit attincta

asita est avis nasum habens for
tissimum ⁊ magnum tante in forti
tudinis nasus eius esse fertur quod in nucleus
persicarum repercuciat ⁊ si hominem morde
at quodque corporis eius attingeret totum extrahit
vestitur pure serie canapino ⁊ est avis una
de avibus esibilibus ⁊ est boni nutrimenti

urtur est avis a sono dicta
mire pudicitie ut consorte mortuo
nulli alteri nubat nulli avium infesta
est sed voce gemente emittit ad iussus
infestationes partecipissima bis in anno ova cubat
⁊ frequentius etiam ter edens hominem fugit ⁊ silvis
commoratur cum saggis sub alis est oculis medicinalis

adiun quod alias trucile dicitur
est avis habens longum nasum tenuem pro
colturnici similabilis quoniam ⁊ pedes
habet oblongos veluti coturnix ⁊ si nasus
amputatur a venditoribus emptores in experti emunt
trucile pro coturnice mella diligit ob quod.
frequenter alvearia apum devastat quorum profundi
tatem nasi sui sibi pertingere

rron est avis habens nasum re
curvum ubi una avium rapatium
⁊ acutum ob quod si captiva detinetur
oportet quod habeat cuellum ferreum cuius
duplex est species quoniam queda est rubea alia vero
viridis ⁊ hec est femina mas vero rubeus odo suavi

attayo est avis ad glau
cedine trahens

z est de gñe parieis z ei multu cosilis i esse
gne lz cauda obloga z nasu pp[us] nigru z cdit
muscas z vmes dit at apaite ea modo

nitopulus est auis
silvatica grisei coloris z habet cap[u]t
vngues nasu i modu fagelli z girat
capite z collo vti anguis ita q pueri te
nētes eu i manib[us] estimat spētē mittut eu
de manibus euolat

berus ē auis silvatica in
modu alaude grisei seu ad rubedi
nem trahētis coloris nisi q sub alis
habet varietate i pēnis i arboribus prim
se p modu scutu vestens et alnetis

ita ē auis parua hns pēnas
sub nigras planas i modu gliris
in prātis et i campis grano et gra
minib[us] se nutriens et illic nidificans pau
te ouacionis ē et cu videt hoiem nidulo
ppinquare recedit loge a nido et volat dela
dens hoiem ne vbi nid[us] sit
possit reperire

ustrunula est auis
nidificans i campestrib[us] i fouea q
ne hō reperiat tegit magno igenio
z ē ita magna auis sicut pdix z habet
altos pedes z diu clamat sic vox e est
magna q clamat kuli kuli et pene sp[er] gsse

epo est auis silvana cuius pte
tas ē qn sedet i campestrib[us] q quod
girat i modu columbi qn insilit
s; sine sono z hēt ē alia auis diuersificata
sibilla qua ante posui nepa q illa est
sub albida z hz pforatu capite hēt non

latena ē auis silvatica
z in campis pueditans circa gregu
pastura se obuersans et fenestras
villanoru vt edat caseos et formodia de
pastat q si no valz cotinge destroib[us] s ab[u]
sciliat

rapulus est auis silva
tica de gene rustule seu sparuli
sub rubea i riparib[us] nidificans de pda
aliaru auiu viuens subtilioris ta q gnib[us]
existit qua rustula et sparulus ta q ga est
auis i masuescibilis no ē apta hoi ad aucupadu

utena ē auis circa saltus
nemoru lutesos se obuisans et circa
in siluis magnis circa lota decliuia
lutinia a luto venienter dicibilis quia circa
lota lutosa ex sue nature spetate libenter
comoratur no ppt cibu q illic qrat s; quia
sic ei existit connatu

erex ē auis magna nisi de
genere hns rostru nigru recuruu z
vngulas nigras recuruas ad venadu
aues aptissima si disciplinat tut cu canibus
aucupiu fit vtile et cu ista aue alij dicunt q
sit insuis agrestis vom dū ad aucupiu aptus

erea ē auis i desertis locis co
manens nigra hns nasu bene forte
vti coruus quo posset cadauera oi[um]
generu edere et diuidere diuis a coruo
q hēt est auis parua z no ita pcipitat fert
i cadauera quia interdu circa pastit ex grano

origa ē auis parua silva
tica sup homine garriens qn i silua p
cedit ad tatu q alis trepidat multe
ouacionis ex arbustis nutritur silvaticis et
in siluis et siluoru nidificat saltibus z est vna
auis de auib[us] esibilibus

anapellus ē auis
parvula pulcra coloris grisei ad nigre
dine trahētis boni odoris et ob hoc seruā
tur ab hominibus i domicilijs vt edet hui sabu
tule cibus naturalis sunt vmes i naturalis at ē cis
alter cibus

pitedulus ē auis par
ua nigra hns alas logas et qn cadit

sup terra vix pt consurge ad volatu nidificat
i domib[us] et estate volat z congregat putredines
ex aere et quib[us] i suo guttere generat annuge
et diu volitando clamando pluuia pdicit suo clamore

ledula ē auis silvatica
satis magna de sono raucido clamas
sua carmina herbas depastens sup
terra et arbusta cui[us] sonus e sic sic sic pe
des et nasu habet cerulē ex nigro semel i
anno cubat

ufillus ē auis silvatica in
modu passeris magna et spissa car
nosa sed caro ei[us] ē agrestis magis ad
suffocata valens quam assacione a decoq
cionem z est russi coloris vocis debilis et
cantus eius no ē suauis

marmagus est auis
parvula silvatica in arbustis se nutri
ens hns nasum rectu aliqualiter p
longatu et i alis pēnas rubeis punctis p
mixtas nullius vocis a canore et est auis
vna de esibilibus

aruntula ē auis hi
eme maxie apparens i arboribus
garritus varios faciens cu autem
canit hiemem pnosticat z inueis affutu
ris ploquit garrucula dicibilis a garri
tu vtiro et presertim qa sonat sicut strix

banda ē auis lacuaginis
consimilis hns colore grisceum
passere ta minor et i hyeme ma
xime apparet et cecinit satis suauiter
cibus eius naturalis est canapus ta
hiemali tempore edit grana alia

ropa ē auis parua silva
tica colore nigro ad griseitate
trahente de genere caudule que
vbicuq; sedet cauda commouet ad latera
et sola quasi saltare videt pascitur ver
mibus et muscis

onelta ē auis parua i
aquis libenter residens hns caput
cito manus qua corpus pēnis va
rijs et multis compositu ita q oculis pspiciat
quasi de peplo edit vermes z muscas
z cum desiciant edit grana

rondeolla ē auis cui[us]
mas ē pennaru ad rubedine tra
hentiu dotat sed ra vo ad nigre[dine]
nullius carminis est enim quasi silentiu
dicit ta alij q vox ei[us] sit trik trik muscas
edit et manet i siluis

arullo ē volatile serpētino
de gnē no dicibilis auis ipe s; ser
pens oblongus alatus et terminis se
lussie interiacionis cont[ra] hoies qui
arborib[us] isidens de quatu q ei obuiat pe
netrando iterficit z si ē arbor venens ifiat ita
q vniq; inficiat

omor ē auis ad magni
tudine passeris hns nasu acu
esset truncatus raro repibilis
et est auis silvana z cantus aliquiter
sonoros colligit sum pastu ex arboribus

acator ē auis silvatica
i modu parras et est de gne pam
s; no tam suauis carminis et est
difficulter venabilis quia ē auis nimis
indomita de arbustis sum cibu qtat
z muscis et vermib[us] etia pascitur

nates ē auis sup aquis
et riuis libenter insides vermib[us]
muscis et grano se vestiens et est
auis silens li ē nulli[us] carminis que diu

ladium edit stercorem secus volat et interdum
de nocte ad terrendum alias aves quas dum
inquietat letatur et sub vocibus incipit garri
re et in silvis densissimis commoratur

utinus est avis aquatica
satis magna vivens piscium preda circa
piscinas et aquas magnas se obversans
bucinus dicitur quia dum vult sonare tunc
ad aquam nasum imponit et sonat velut bucina voce forti

onomides est avis silva
tica magnitudine passeris sed spissioris
corpulentie avibus se libenter consociant
sociantes in ramis arborum nidificat vermibus et
muscis se pabulat multa ova simul et semel
parit sed semel in anno et pullos cito educit

parius est avis silva
stica parva solo papavere se convestes
ob quod sata papaverina depascit
vehementer et propter has aves serunt et propter
passeres ortulani ponunt formidines in ortis
et pomeriis eorum

embola est avis medi
ocris silvana habens stomachum summe cali
ditatis quo escas lectas cito digerit et ideo
ut ubi sedet illic stercorizat et quia cito
digerit ideo etiam multum ingerit et nimis gulose

actinia est avis aquatica
in hieme et autumpni tempore summe dulciter
se in aquis se mergens piscibus vivit et
etiam herbis et cum de aquis egreditur acri
diose incedit et alget frigiditate, sit tamen calefacta
sit ut per antiperistasim
frigiditate lucida

rbatica est avis silvatica
in silvis se obversans et victum suum de
arboribus colligens ita ut plurimi di
cant quod et ligna edendo digerit et lignum
cedit ei in cibum et ferrum (?) … concoctum ita stru(tio)
edit ferrum et digerit et alie aves lapillos

umifex est avis satis magna
ad magnitudinem perdicis et ultra habens pe
des altos et pennas griseas et nasum rectum
griseum nidificat in pratis et vivit ex herbis
quas … clarum … seu … pluma pandit

cinapeus est avis rupestris
nidificans inter sata canapi et canapum
edens et ideo ob hoc nomen sortitur cana
peus semel in anno tamen nidificat non multa
ova et alternatim volitat et bibunt semen
canapi magno nocumento

itapius est avis parva in pratis
nidificans ad equorum pastura valde
intendit ut ex eorum stercoribus sibi ge
nus eliciat pro suo pabulo certa dicit tamen velut
achantis ita hec avis equum insequitur

lauda est avis parva varii
coloris magis tamen ad rubedinem accedens
alaude dicta alauda quia aurore in ortu
iubilo suum laudat creatorem non iubilat
nisi aure lenioris in tempore et numquam in sedens terram sed
protendendo capite manu sola ymaginem creatoris
superlata

ilomena est avis modu
lis dulcissima verno tempore tanta continuitate
et suavitate fundens melos adsideat ut
interdum modulando vita privetur pascitur omnibus
fornicarum tamen passer luxuriat frequenter.

mamolitos est avis
arabie passere maior coloris cinericei
super aquis in altissimis nidificat arboribus
ita ut in mole vix sagittis possit deici cinamo
mo replet nidum suum adtantum ut qui nidum
deiecerint toto anno consolet

lao est avis passere maior colore
purpureo et collo … at candido
piscibus vivens nidum suum instar pile

construit tamen durum est ut ferro dividitur hec avis
inter omnes aves sola hiemali tempore nidificat et in
septem diebus fetus suos educit

sidra est avis parva pennarum ve
nustate clarissima pectus habens rubeum
sed alas virides et pedes albissimos duos tamen
digitos in pede habet et ungues directos
et rostrum parvum circa aquas assiduat et de piscibus
vivit rostro suo fovea circa ut illic ova sua reponat

alendris est avis parva
alaude fere consimilis colore fusca et plu
mis despecta sed modulationis iubilatione
mira que sive includitur sive sit libera eque omnino
propter letatur ita delectatur canora ut et voces
aliarum avium temptet imitatione

sitacus est avis habens rostrum rubeum
et pedes rubeos sed colore viridis et torquem
puniceum et linguam grandem qua profert hominum lo
cutiones et salutationes articulatas et
si a iuventute docetur capax est ei erudicionis ... vix at
tamen annis et vetus ... non vult quin admonitus garriat con
tinue convenientem

asser est avis parva incertis domorum
et parietum foraminibus libenter cohabitans garru
li multo cum etas ex rostra duritia et ma
iori nigredine consideratur caducum frequenter
patitur propter esum usquam luxuriosus super
modum propter calorem intensissimum

rudinetus seu carduelis est passer
spinosis ex adulterino coitu filomene
et passeris procreatus magis cantans quam
passer verius sed minus quam filomena in alti
tudine nidum sternit obest arundinetis ab arundine
dicitur … equorum … colligendo vestit

rundo est avis parva decretissima
nigredine quam venter modicum candida et
sub gutture rufa velocissima in volatu que
dum clamando super aquis fertur pluviam pronosticat
dum mane primum auroram pronunciat chorus domicilis
parvulos suos fovet nidum suum luto construit et plu
mis et feno fortissimo ingenio

luta est avis parva habens longam
linguam cum qua quasi cum lanceolla distante
profert cibum et ori apportando glutit que
yberno tempore recedit cum hirundinibus ad partes ca
lidas sed fugata dolet de consolacione noctis aut
excitat solente yrundines ad expeditionem suo garritu

pupa est avis pulcra septicoloris
rostrum habens nigrum et pedes et caudam sed alia
varietate conspicua habens altas pennulas super
caput in fendis rebus et fimosis rostro se delectans
genitoribus pro senectute certius uberius pacit ut vires
recuperant cor eius utile fert ab incantatoribus ad multa

lula est avis a planctu et luctu nomina
ta a cuius voce augures recipiunt certas
divinationes dicitur at ulula quia plangendo
canit et secundum plurimos velut vates imitatur sed cum
lamentatur tristitiam postedit si solet presentare

noda est avis parvula velut upupa
habens pennas supra caput que dum tempore
hiemali per vias deambulat hyemem predi
cit fortissimam et cum sit avis parvula ex natura
ei confert calorem introrsus ne brumam moriatur algidite

gicha est avis parvulo natuales
habens inimicitias cum asino cum enim vocem rugi
entis audit asini ad ulcera asini avolat que
rostro suo fortissime cavat et prurit ceterum e con
trario asinus sentiens arbustum ubi nidificat illic dor
sum suum aterit et cum pulli pariter audit contenti

salon est avicula preter pulcerrima
lasurini coloris infima se frequentius obver
sans corium frangens ova et vulpibus canam
est infesta ob hoc si a salon a corvus invadit vulpes
corvos adiuvat ut vincat vicit hec avis eius infesta

amarulus est avis pura
sorbens aquas nasu seu rostro cavato ac
si corleari illic infundet est avis inadibilis

pupugerint et aculeum amiserint mox moritur volat autem in nutriculo et in alvearys ponit mel in examine ita subtiliter confecto quod homo nullo ingenio potest attingere.

Konska maucha

Crabrones sunt musce magne de vesparum specie fere quod se et veste ipso regunt nydum componunt in cella terre [illegible] crescunt [illegible] hyeme recedunt vere mortue sunt [illegible]

zamorska maucha

Cantarides est volatile huius colore [illegible] fulgiditatis [illegible] sub [illegible] radio [illegible] [illegible] transcurrit vel aliter per die volat noctu vero glomerantur [illegible] convolant et lingua sunt [illegible] si [illegible] collig[unt]

Kobylka

Cicada est volatile colore [illegible] tridis caput huius in equum similitudine et pedes duo crura retro huius longiora [illegible] per campos saltat [illegible] hyeme durat [illegible] vere [illegible] tempore moritur [illegible] fauces [illegible]

moyl

Papilio [illegible] strangulat [illegible] est volatile corpus huius in modum vermis alas vero albas ac tenues [illegible] recipiet [illegible] cibum suum maxime ex floribus sugit [illegible] per augustum [illegible] mox masculus moritur [illegible] ova [illegible] mox moritur [illegible] solis calore in papilione [illegible] [illegible]

gwyzek

Cicada est animal in similitudine parve locuste in locis calidis [illegible] nascitur quorum mares canunt [illegible] silent pectus huius fistulosum quo canunt [illegible] volans et alis subtilibus et canit [illegible] in pectore quo [illegible] habet et canit.

psy maucha

Cinomia est musca canina fortissime se canibus [illegible] ut vix excuti possit [illegible] excussa revolat et usque sanguinem [illegible] et [illegible] aves canis et [illegible] ad [illegible] [illegible] sanguine si non reprimuntur

maucha

Musca est animal volatile [illegible] de genere ita [illegible] lucis [illegible] dum nocte [illegible] dit flamme [illegible] visione se dimergit [illegible] humano insatiabilis humidis et dulcibus [illegible] audissime in volando [illegible] [illegible] munda [illegible] fugit et omnia animalia mordet

lisse

Nocticula est musca volitans de nocte et lucens que sive volant sive sedent [illegible] nigre fulgidum lumine radiat in tenebris [illegible] diebus ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diebus [illegible]

asirska maucha

Lucta est vermiculus asperre huius alas impennatas et volans obliquus uti papilio diversorum [illegible] colorum per noctem [illegible] volitans [illegible] [illegible] [illegible] ut vix [illegible] possit [illegible]

bamlnowa maucha

Bombex est vermiculus alatus in Assiria bombicina faciens que per suam [illegible] volat ad pastura de [illegible] componit [illegible] [illegible] largiore [illegible] apes

Komar

Culex est musca parvula sanguinem humanum et brutorum sugens magna [illegible] aculeo quo [illegible] lingue [illegible] petit dulcia fugit [illegible] fugant ne noceant [illegible] [illegible] [illegible]

blucha

Pulex fugiet [illegible] est animal parvum nigrum huius alas etiam non [illegible] et dum volat saltare [illegible] [illegible] volare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calore solis [illegible] de pulvere morsu acro sanguinem emungens [illegible] cute integra manente

wlasy maucha neb vinsky

Sanguisuga est volatile [illegible] ves maxime infestans et cetera animalia [illegible] ad corpus animalium [illegible] aculeo stimulat [illegible] ponit caput in sanguine et sugendo ad [illegible] attrahit donec [illegible] rumpatur

mayska komary

Opex est volatile minimum de genere [illegible] apparens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de ambules [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] species que regione aeris [illegible] [illegible] et monstra marina ut est [illegible] [illegible] [illegible] et in lago et alia [illegible] quia [illegible] in magis in aquis vel [illegible] ideo de illis [illegible] [illegible]

Proprietates aeris sunt proprietates [illegible] per aer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad volandum est regio aptissima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Regiones aeris sunt septem regiones [illegible] [illegible] est regio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quibus humiditates [illegible] [illegible] secundum regiones et tempora [illegible]

Aqua est substantia actualiter humida aere materialior huius virtutem lavativa [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] monstrorum marinorum et piscium [illegible] susceptiva impressionum omnium et magis caliditatis et frigiditatis ab equalitate dicta a mari sua trahens originem

Declaratio diffinitionis aque est declarans [illegible] [illegible] bene dicitur [illegible] [illegible] [illegible] pt [illegible] aqua dicitur [illegible] humida [illegible] [illegible] et alias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materialior quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] lectori.

Dicitur primo [illegible] diffinibilis [illegible] una diffinitio [illegible] aqua [illegible] plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] flegma sanguis et urina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] diffinitione [illegible] aer est primo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] de materiali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rotunda ut auctor [illegible] [illegible] Sexto aqua pluvialis [illegible] [illegible] et fontana [illegible] [illegible] a mari [illegible] a celo pluvialis trahit originem [illegible]

Opinio dicitur quod isti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est materia piscium. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] sit aqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] licet sit aer primo propinquior et etiam [illegible] [illegible] magis [illegible] aqua non [illegible] est materialior aer [illegible] maior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] non [illegible] quod sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aqua pluvialis [illegible] a mari quia sol a mari attraxit humiditates [illegible] [illegible] in pluvia [illegible]

Ortus naturalis aque est convexa terre et concava aeris qua [illegible] [illegible] terram et [illegible] ab aere sed apparet arida super terram hoc est imperio sui creatoris [illegible] animalia ut posset in arida vivere et ut herbis et seminibus homo per aridam sustentaret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aque et [illegible] [illegible] non est [illegible] aer [illegible] dicitur quod in aere [illegible] ex [illegible] solaris caloris

Mare est aqua amara omnis aque et flumina [illegible] meare faciens et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et non salsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] a mari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dulcificant.

nobilitate sue nature si delicate non pascitur.
non autem nascitur nisi in partibus orientalibus
et dum docet loqui pertinentissime voces humanas

pěnkava czythawka — **runcula** est avis parva
et pulcra [illegible]
boni cantus et vocis sonore suo modu
lamine alias aves vocans ad retiacula ab
hominibus in domibus servatur frequenter ob
vocis modulacionem [illegible] precio preciatur

czyzek — **zayz** est avis parva et pulcra
tota in modum graminis viridis boni
cantus toto enim anno cantat sed magis
verno et estivo tempore incipit enim ad
ab aurora et totis viribus emittit carmina
toto usque prope occasum et tunc ad huc de die so
poratur ut matutino tempore alacrius co
surgeret ad laudem sui creatoris

stehlik — **ordellus** est avis par
va et pulcra intens temperate ex
variis coloribus scilicet ex albo rubeo
et viridi viditu predominante in mo
dum czayzis qui ad czayzem appositus
provocat ipsum ad carmina et etiam provocatur
ab ipso ad continuandum toto die

ssyrom — **arix** est avis parva et pulcra
habens nasum griseum aliqualiter ob
longum et pennas ad viriditatem seu
punicitatem trahentes boni cantus
et est avis silvana nidificans in ramis ar
borum cuius cibus naturalis sunt musce et vermes
capta tunc edit tanapum et papaver.

zlatniczek seu zlatohlawek — **uncepa** est avis parva
in capite habens pennas tanta venusta
te candidatas similiter et in collo ut
tales pene quasi auree arbitrentur et habet
in corpore parvam similitatem et in corpore est co
loris citrini muscis vivit [illegible] et grano

chrost — **audula** est avis parva
et silvana quantitatis hirundinee pu
cantus et pauce vocis in ramis arborum
nidificans que licet habet caudulam bre
vem tamen cum illa movet eam ad latera ita re
pente ut etiam sola videtur moveri

turnus est avis parva
fusco intens colore tenens se libenter
ad catervas sue speciei propter acci
pitres qui eis insidiantur aggregantur
vespere et post noctem tota silentes cum aurora
tube incipit in messibus turmis volantes commu
nuntur

ostiurdus est avis
aquatica coloris cinericiei habens
cristam parvam expennis in capite
harum avium busso ova cubat et
cum pulli exierint tunc femina gosstur
di venit et pascit pullos sue speciei

rax est avis habens collum aureum
ad alarum medietatem talia alarum
medietatem habens nigram similiter et pedes
habens nigros sed rostrum sub albidum
vectis vel album a sono nomen trahens fertur
hec avis pullos suos per os lacteo pascere humore

elancorpus est
avis parva multum fecunda simul
et semel bene viginti parit ova
et semper in numero pari ova parit et
ne nimis pinguescat eosdem nutrit tenere

opiges est avis parva
coloris cinericiei aut nigri que
frequentius super rivulos sedens caudam
concutit et eam tremescere facit cum
tantum parvo eidem congito. que avis secundum
alios dicitur cauda tremula et eius pullus
valet calculosis

...tholt — **ustapa** est avis parva
glaucula. habens pedes nigros sed

rostrum parvum et acutum cui hec natura
ingenita est ut rostri sui muscis possit carpere
et vermes de terra effodere ob hoc in modum prudentis

konipas — **amitus** est avis parva cam
pestris tenens se libenter in saltibus
nemorum in rubis densissimis nidifi
cans in sterquiliniis iumentorum et maxime equo
rum grana querens ad sui alicionem

dietelk — **fformus** est avis trahens
ad viriditatem alas habens nigras ad
viriditatem attinentes et sub cauda rubi
dinem habens et nasum habet nigrum et forte quo
ligna ferit fortissime ita ut perforet ligna

kompasek — **chanis** est avis parvula equis
nimis infesta obliqua quia herbis depasce
scit et ipsa dum enim videt equum herbas
discipiente vlascit in cum toto suo conatu et immedi
equorum hinnitus deridet et est fecunda sed duodenos
pullos seu ova parit

kralik seu strzizek — **egulus** seu pistricus est avis
parvula in hieme et summa algiditate cere
lissa homines deludit ut cum principis qui ma
capi videat cassis hominis laboribus perfugit
et tante audacie ut aquila suo comitatu audeat alte
parare et pullis est fecunda ita ut multa ova simul parit

trzhink — **rochules** est avis inter
omnes aves minima vix habens de carne
in corpore ad modum vespis sed pennas
habet densissimas hieme multe simul ca
tervatim volat colore vario ipennis dotata et
hec de avibus sufficiant sequitur nunc de vola
tilibus

letka — **olatile** est quelibet
res animata volitans in aere non existens
avis aliquid habens sue compaginis na
ture aeree commixtum que levat
animatum in volatum laterale et in sursum hoc est in sub
lime et aliquid terrestreitatis est illud deprimit ut
etiam interdum terram inhabitet et ibi requiescat

netopirz — **espertilio** est volatile
dentosum impennatum vespere et nocte
volatum prodens ad pastum hieme vel
mortuum quiescens in rimis et si vi exper
giscitur ad pristinum soporem mox regreditur lardum et
castoreos dentibus rodit etiam pecorum lambit uberem

rohacz — **ornutus** est volatile ad
magnitudinem humani pollicis nigrum
habens alas cum sub alis tenuissimis et
cornua in fronte aspera ad modum cervi
tempore volatus sonans in aere propter aeris diverbea
cionem ita ut etiam echo faciat stringens cor
nibus fortiter omne quod apprehendit

ssmel — **espe** est volatile in sublimi loco
nidos faciens et in hiis ceras inutiles com
ponens. vitam suam in stercore et car
nem ignistam ducens venatur enim
muscas et truncato capite reliquum musce
comedit cuius genus duplex est unum quod gignitur
ex stercore aliud quod ex equorum cadaveribus et est
crudelius in mordendo

howniwal — **arabeus** est volatile ex
equorum stercoribus procreatum alas
habens duplices scilicet tenues sub grossio
ribus. strepitum facit in volando velut
bruchus et habet cornua longa dentata et lucida

chrust chrust — **ruca** est volatile fulvi coloris
in mayo ac iunio frondes ac flores
arborum amaro morsu depascens
quorum si multitudo apparuerit fer
tilitatis annum eiusdem predicit sed pestilentiam ex pu
tredine humorum et febres acutissime prenosticat

wczela — **pes** sunt animalia mella componentia
regem que alias mater dicitur super se
habentia cum quem semper tenent se catervatim
et quo rex eorum volaverit semper sequuntur dulcissimi
mellis fructum effert miro ingenio que si ita ho

sum sursu corpus at habz longam schmaru

bibes qui et astrus dicit est animal marinu molosi caput hns pedes aut leonis i aqua et terra se obvisans indifferent s' qn de aqs egredit tunc mutat formam et sic dicit astrus qn at est i aquis tunc sub alia forma i eade materia dicit abides

ocodrillus e belua marina viginti cubitorum i terra et flumine equaliter valens os hns apertu et dentatu admodu bouis corpus at admodum leonis uo hirsuti et armatur unguibus atrocibus ponit oua velud anseru cu du i terra egredit ita quiescit vt ab auib' mortua existimet et du aues os sub intrant glutit eas ipetu velocissi

quus maris est mostru mari' cuius anterior ps e equi cu duobus pedibus posterior vo ps e piscis si pedibus carens aliorum piscium viuit nimis crudele cont at homem formidat bella fulminare. sola aq degens ubi enim aq caruerit carebit et vita est tn alt' equs mar' nro equo oio conformis

ata marina e belua caput hns p oia vacce consile cu cornib' sursu erectis corpus vo maxmi piscis crescens dece annis i sua pfectione viuit aut centu triginta annis i dece mensib' ipregnat' i quo tpe ad maxi' duos fetus gnat

quomilus e piscis ingens i nili flumine circa pedes et ungues hns vt cocodrillus morti cim hnas cupidissi' nauclei enim ptransentes recipit unguibus et eas ptendo interdu glutit cetia cu nauib' hz pellem i spissitudine unius unius cubiti et si caput vix malleis fortis occidi

ervus marinus e belua marina hns parte anteriora i similitudine ceruu corpus vo magn' squamosu vti carpo cu brach' multo tpe fluctuu corp' recip' corpo et aere sillus e regeste vole' capiat

ulus marin' e piscis caput hns i modu vituli cu mugitu vituli corpus vo hns hirsutu pecudu more. pariens i terra sp gemellos. quos maximis educat et enutrit nec i aq deducit fetu suu n p' dies duodecim quos maximis inducit aequis

ster e belua marina altissia spetie huana i toto ptendens pt h' cu corpus pilosu habet et os magnu et tres digitos i manu h' aial e tante alti' ut cu tpe intranquillitatis occurrens nauigatib' de fluctib' naues arripiat et vela subuitat ex credo ea altitudine

ier marin' e piscis marinus hns caput cornutu i similitudine cornui arietinoru recuruatoru. corpus vo piscis satis magnu et eleuato capite ante speculat nauigates do cosp'e mergat s' et aues natates vt eas rapiendo glutiat et c'

anis marin' e belua marina canis forma p oia hns et sic canes i terra feras venat ita i sti canes predant' pisces i mari hui' belue cornu fugit canes terrestres et h belua i pellit pisces ad loca stricta et illic eos occidit et edit piscatores vo lita canetes canes abducunt et pisces retibus claudetes accipi unt

raco maris est monstrum terribile et crudele instar draconis terrene cauda hns tortuosam squama et cute durissima et anhelitu pestiferu vno ipetu magna maris spatia transcurrit et oe qd arripit pimit

elipus e mostru pp ma sui medietate huana form

precedens hns cauda bifurcata et acutam in dorso fissam qua remigat modo i dextram modo i parte sinistra ea transferendo e tante v'tis i brachiis. qn nauta vi rap' de naui et c' saturatur carnibus

uenes st' mostra marina vocifera vultu inliciens decetissime ad vmbilicu ptedentia [illegible] vberib' et crinib' longissimis brach[illegible]us ptat fetu et vberib' lactat tubam [illegible] a fistula i manu tenet illis' vo cor[illegible] famosi pisc' dulcissio melodo nautas icitto' dilacerat

elfin est porcus marin' nam abunda sili' nec qua secdm spetie nihil st' caret tn omis aurib' s' loco auri' hnt foramina cu apparent certissime maris intranquillitate pnuciat hom' tanta cunctia cu dat cp si qs cad' i mare ad littg eude conat' deferre

onoceros e mostru marinus hns vnu ceros idest cornu i modu rinocerotis acutu i summitate squamosu i modu carponis cornib' naues tus pforando hoi' perire fa' multi' ne nimis accidi osu dina pordia' vt hoies eius feritate possit euade

nos est asinus marinus octo pedes hns i longitudine caput cu aurib' hns asininu corpus vo piscium pilosu cu cauda bifurcata q hnt illi mutg ouendo remigat rugitu emittit asim sed raro fluctus pisces terruti i ante pellut

onachus est mostru marinu hns caput i modu monachi recenter rasi cauliceg coro e magnu cucuiaceg capitis. vti cauda' monachos sibi bindicat ex crinib' libet alliciens hoies lusib' suis et cu vidit eos delectat' aspicit et eautos strat impsi et delectate quos vorndo deglutit

erelndes e belua marina hns caput hois angelici seu virginis mastuli corp' vo i modu piscis s' hirsutis' hispidu remigat octo bracs ante extremi pte ita clar' vt clarior i multo audiat' spacio morat' aut in terra de aqs

oca a demoib' maris expulsata est bos marin' et est mostru i suo gne ferocissimu et fortiss' si pugnat cu sua feia donec eam interficiat uel alteca i sicat' cu p' tribido. motu stimulo carnis agitatus anguia alia capiat i fuore tps' iesp' de qi obuiat

alalta e mostru marinu. cu fetu suu cu viuu' repererit extrahit de ventre debito pariendi modo minime exspectato quem si immaturu repperit viceuersa vetri eude intrudendo fouet intervisus donec pfecte maturet

epus marin' e mostru marinu sile nro lepori cu capite et anteriori pte pisci vo ei corpore piscis venenossissi tate enim e pmaci cp a solo eius spirame omnis nante e hoies ei si' i naui et ad quos vel sumus spiracul' contigit vomere

eru e belua marina ingens corpore hns magnas alas qb' volitat i aere et crista hz i capite et penulas qb' occulte subtrahat nauib' vt hoies subuitat et cont fatiet candaib' cp si no valet volitat ad velu contido subuite alias regredi' ad abissu vnde oriebat' s. no vali' apple

ies e piscis marin' alatus hns duas alas et duos pedes vt sic sic curres sanguine dicit' n effimera sili' et dies quia eode die quo gnat' perit non enim plus durat n pnta solis reuolu' i ob alio

iundo mare e piscis ala

ceanu mare est mare
quinque zonas mundi ambiens tum
accessibus et recessibus lune consequitur
ita ut cottidie et meare et remeare videatur
aspiritu de omni retrahitur et impulsu refunditur
cum lunaris est equinoctio maioribus fluxibus
surgit aquis omnis fontis orbis egreditur

ubru mare est mare de oriente
ano mari egrediens rubeum quia aqua
m... versante rubeus colore a ...
... litoris vicina eodem colore
trahens ... per quod filii israhel illesi per
transierunt fluvio atque cum equitibus suis ideo mer

ortuum sub est mare est
mare nullum animal inse vivere
paciens a ventis prorsus immobile
huius in se fontes bitumine ... ho pictum
nos mersit licet ... ... navigans ideo ...

editerraneu ... est
mare tangens confinia terre habi
tabilis secundum refluxiones maiores
et minores et durans usque ad grades
herculis quas percurrit infra ita ab aquis
deportaret quod non posset ad naturam terre sufficere.

luvialis aliquando redire
aqua est aqua
fluens et magna semper ad yma flu
xibilis que per alveum suum discurrens
ab urbe in urbe dat habitatoribus urbium
potum et refrigerium ut sunt tiberis tigris secana
voltanus danubius renus eufrates et alia flumina

tagnalis orbis in ... aqua est aqua
stans et magna quam sic pertranseunt
rivuli et flumina vincinum aquam pisces
quos continet et alia vincta possunt esse boni
nutrimenti si vero sit lacus lutum faciens aut
sordes ... periculose edere ... continet

iscina est aqua certis limitibus
conclusa pro piscium conservatione
et alitione facta quam si per transeunt
rivuli recentes et sub aqua conclusa est
terra bona et habet bone et aura bona pisces
recentes erunt si vero contrarium contrarium

therea aqua est aqua que
de humiditatibus terre aut maris fluminum
aut puteorum in nubes levata a celo versus
ista inferiora transmittit ad irrigandum terram
ymbre pluvia rore grandine pruina nive
nebula aut quolibet alio

ivealis aqua est aqua que
erat vaporaliter in media regione
aeris sublevata et illic frigiditate
precrupta erat albata ... que
est ... candida conglaciata aut que erat
in glaciem aut pruinam gelata valens non flu
xuum restringere

luvialis aqua est aqua
de celi nubibus versus ista inferiora
egesta ymbre hec est dilapsu magnarum
guttarum aut pluvia hec est desteris ... guttarum
aut rore vigore lune nocte distillata utilis hominibus secundum
mensis ... naturam

ulfurea aqua calida secundum
magis et minus que transiens per montes
sulfureos et forte ut vulgus fabulatur
et igneos calefit et per occultos meatus
egreditur calida ita tamen ut bulliat valens stab...
... et leprosis extra lota et etiam si introrsus
bibatur ...

ivulus est aqua parva
de montibus aut fontibus scaturiens
recipiens saporem terre per quam colatur
que si fuit limpida a montibus ... sunt mere
et bone herbe salutaris erit sin vero contrarium ...

utei aqua est aqua
de aliquo puteo scaturiens recipiens
saporem virtutem colorem ex regionali diversa
aquibus ducunt originem et occultis terre visibus
per quos colatur quod tamen bona est si alaminibus aut clo

arcanum locus est remota et que infusa in vase
vitreo nullam maculam reliquit est sunt aut
flumina et fontes isto duo vita larchete po...
in mappa mundi

ndecia aquarum sunt inicia
accidencia tam maius quia aliis aquis
in existencia ut est emporus fluctuacio
fluxus refluxus rivus profunditas
residuitas portus torrens piscinalis vorax
inundacio glacies lama lendula massa ...
kataracta amnis vadum mediamnis alluvio
diluvium naufragium ripa procella intervallum sup...
fluvare natatorium lavatorium et alia sicut letosagy...
crapa et caribdis et scilla

atatilia sunt animalia ve
scens interius aere includi aquas
per ambulancia in eorum profunditatibus
sine hoc quod aqua eadem suffocet
quoniam ita summi conditoris ordinavit potencia quod
tamen dum sunt in aquarum profunditatibus aere videt
sed aquam non vident e contrario vero aut volatilia
aquam videt et non aere

onstru marinum est produ
ctum animal non exadulterinis commix
tionibus generum sed secundum deum intu
primordiales creaturas procreatum monstrum di
cibile non inse cum non distonemat sue specie
sed ex eo quod nobis mirabile quod quippe minus
consurgit in nobis ex eo quod raro huiusmodi reperitur
conspectibus et quoniam videmus in eis magis ...
insolita a spei nobis insuete disposicionem
at ... amplius maris silitudo specifi
ca aput nos manens ...

iscis est animal aquatile sine
aqua diu vivere non valens herbas
... labens aut preda aliorum piscium
vivens in natando peculas et branchos movens
quibus sed in anterius et posterius porrigendo remi
gat recipiens suam specificam diversitatem ex
forma speciali vite operatione esca loco ortus et
... eorum et generatione quoniam quidam generant
coytu alii ovatione alii ... alii ex limo
per putrefactione

iscatur ... pisces sed aquam
... quoniam in aquis ... aqua
aqua est frigidissime nature ab omnibus
partibus medios mittens ... et ...
vitalitat extinctiva in ... animato in secundo
pisces audiunt et odorant odor autem non fit nisi
mediante aere ut vult aristoteles secundo de anima in
ad primum dicit ... pisces et monstr ... ...
... non extinguit vitalitatis ... ...
in potencia creatoris ... ... opposita
secundum aliquos ... ... odor fit mediante aere
non ... negat quoniam fiat mediante aqua.

ethe est maximus piscis omni
piscium genere occupans in mari
spacium quatuor iugerum ... huius
ita magnum et patulum ... suo motu fluctus
... navibus ... dimergat mittit
odorem de ore suo ad quem pisces ... ...
intrat profunditatis ... interdum arenas super
se ... colligit ut naute estimant insula illic
repausent et cum ignes succedunt ... ... profundum
refugit una cum hominibus etate tamen annorum capi
pot ... ... capi pot

hio est piscis marinus triceni
torum cubitorum huius magnitudine
... huius magnum est ... quo ore
dum aquas assumptas evomit veluti
torrentes velocissime estimatur effluere huic
piscis hec pelle ita forte est ea naute ...
loco ... et dum ... fit mollis ... ...

edrosis est belua marina
quadraginta cubitorum huius ossa
tam grandia est ... ...
comodose secari possunt caput hec ever...

verumquidem quia in multiplici sunt differentia non possunt
dari perfecta earum differentia non tamen sunt vitanda propter causam
attinentem materie et quia que sunt acerbe quia confer-
[illegible] habitatoribus marinis

...vyzina Zor e piscis danubialis inter [illegible] maximus habens
pisces fluminares [illegible] oblongum ossa pau-
cutem plana [illegible] carnes
[illegible] cartillaginosas [illegible]
sunt dulcissime [illegible] saporis piscis ita mitis
ut parvo pisciculo ad fugam convertatur

...gresetr Cato e piscis fluminaris repperibilis in fluvio [illegible] pinguis
piscis dorsatus magnus qui quociens
[illegible] apparuit super morte alicuius insignis persone
presagium [illegible] tanto maior quanto maior et cum pluribus dorsis apparuit

...losos Almo est piscis satis magnus
minor tamen [illegible] habens carnes
grossas et cutem planam ad rubedinem
trahentem [illegible] saturativa [illegible]
[illegible]

...štika Luceus qui alias lupus aquaticus dicitur e piscis spinosus habens
squamas acres et pinnulas acutas et
dentes [illegible] vivit piscibus etiam sui generis vorans
non potest [illegible] quatuor cubitorum cum impregnata
alibi parit ova sua ne [illegible]

...kapr Arpo [illegible] ei predo [illegible]
est piscis habens latas
squamas et est aurei coloris astutus
ad retiaculorum evasionem [illegible]
[illegible] astucias evadendi [illegible] saltat
in auram super aquas aut caput figit [illegible] herbam
tenet [illegible] evadit

...uhorz Nguilla e piscis serpenti similis cum quo etiam coit et generat piscem qui dicitur lampreda. reperta est
anguilla in mari triginta cubitorum. mors
anguille e durissima vivit enim longo tempore post
[illegible] in vino necata e esui dulcissima

...turek Turio e piscis habens nasum
acutum remote in sursum levatum [illegible]
flante et aura serena aquas perambulat
aquilone vero flante subsidet in profundo et e piscis
nobilis qui [illegible] corporis [illegible]
[illegible] sono tonitrui [illegible]

...hcruuk Let e piscis in refluxionibus marinis
repperibilis solo unde elemento
vivit dicitur quia de aqua extitus [illegible]
vita non valet subsistere est piscis bonus
esui [illegible]
[illegible] aquosis [illegible]

...bolen Lbulus est piscis fluminaris albus et magnus sicut car-
[illegible]
[illegible] nutrimenti [illegible]
captus bonum nutrimenti [illegible] et est squamosus
in stagnis [illegible]
[illegible] taliter capitur

...plotice Oca e piscis fluminalis albus
aliquantulum ad latitudinem trahens
magis assacionem quam elixacionem
aptus habens oculos rubeos edens muscas
aut vermes qui per eas capitur ad hamum

...bobr Astor e animal aquaticum [illegible]
[illegible] cauda solum et pedes inter
pisces natura computantur [illegible]
inter animalia [illegible] super aquas [illegible]
aquis crescentibus in sursum levatur decrescentibus
vero deorsum subcondescendat

...wydra Uter e animal ad magnitudinem
[illegible] stagna
ac flumina mansione sua componens piscis
[illegible] piscatorum [illegible]
[illegible]

Rutta est piscis habens squamas
purpureas ad glaucositatem tendentes et desuper
puncta rubea ac si essent tincta cinobrio
et est piscis multum nobilis solum in fluvio dulci reperi-
bilis cuius color trahit ad glaucedinem non potest me-
lius parari hic piscis nisi in aceto cum speciebus pstruh

Unbus est piscis flumine-
us squamosus varius ad albedinem [illegible]
satis magnus habens squamas purpureas [illegible]
tas et tanta [illegible] multitudine [illegible]
[illegible] polipiorum edit
vermes et pisces bonum saporis et nutrimenti oblin

Mellus est piscis satis magnus
interdum ad unam ulnam repperibilis albus
splendida albedine habens caput magnum
bonum saporis et nutrimenti in multitudine repe-
ribilis in fluvio qui albea dicitur melius tamen valet
assus aut frixus quam elixatus gielec

Egarus est piscis satis ma-
gne quantitatis sed pauca habens corpulenta
in aquis et fluminibus a mari venientibus repe-
ribilis qui dum [illegible] in regiones multas deducitur
et est boni saporis pauci tamen nutrimenti czendar

Trunulus e piscis spi-
nosus quartum maior [illegible] ulna reperitur
habens os aliquantulum prolongatum et squamas
pulcerrime [illegible] piscis bonum sa-
poris in galreda aut cum aceto [illegible] parma

Lauicus est piscis lenis id est
[illegible] nulla asperitas [illegible] exalbed-
ine ad [illegible] seu glaucitatem resplendens
et licet cibus eius naturalis sit [illegible]
[illegible] edit tamen venit ad hamum [illegible]
aut pane melior tamen e assus quam elixatus lipien

Oliplis est piscis albus ublegie
oblongus in aquis dulcioribus se obver-
sans [illegible] super hamo veniens
propter vermem aut pane valet mandi sive elixatus
sive assatus aut frixatus preparatus

Lerula e piscis lenis et pul- mník
cer multum habens lactes albissimas piscis
ad edendum suavissimus nec valet man-
nisi elixatus cum speciebus suavibus [illegible] est
[illegible] exhibere [illegible]

Incus est piscis stenosus lyn
in luto paludinarum aut lacunarum se libenter
obversans est tamen boni nutrimenti et
tanto melioris quanto ab aquis venit recencioribus
caret squamis in toto [illegible] cum speciebus sibi [illegible]

Urenula seu vanellus nemazka alias lampreda
qui idem est piscis oblongus serpenti pro-
[illegible] habens tenue oblongum et ille
que sunt marine sunt maiores in modum anguillarum
que vero sunt fluminales minores sunt et [illegible]

Obule e piscis parvus amarus strzewle
dum editur [illegible] nulla utili-
[illegible] tombia ibu-
[illegible] habet aut [illegible]
[illegible] elixata cum butiro [illegible]
[illegible] multum [illegible]

Illus e pisciculus fluminens piskorz
oblongus [illegible] seu serpenti
[illegible] apparens
[illegible] capitibus [illegible] pelle depo-
[illegible] pellibus [illegible] pisciculos
[illegible] vix potest evadere

Urtur alias [illegible] dicitur
e piscis parvus
albus oblongus in modum digiti pulcer
et squamosus in torrentibus aut rivulis
[illegible] repperibilis [illegible]
[illegible] e bonum nutrimenti

tus multũ silis hirudini i alis ꝛ tõ pte poste
riori i antiori at parte hz formã pistis i to
to. q̃ue dũ manet i aqua illic vestit' pisti⁹
preda q̃n at supuolat nautis tẽpestate va
lida pondit

udolocha ẽ aial mari⁹
alatũ hñs q̃tuor alas duas sz i fane
ꝛ duas i dorso quib⁹ mira velocitate
fertur de loco ad locũ siue intro i mari siue
extrorsũ extra mare. i aquis enim alis
remigat pbrũas sz sup aq̃s ꝛ tra palis.

ulago est pistis marinus
alatus incorpoẽ formã pistis.
hñs oioda hz tñ duas alas q̃ tẽpe
statẽ de mari egredit' ꝛ dũ q̃ ludẽ super
aquas videt' tũc ludit i signũ letitie ꝛ p
nosticat cessaciõẽ q̃uassacionis

uligo ẽ mostrũ marinũ
hñs capitt alita sile corp⁹ võ sq̃ua
mosũ. sz alatũ dũ enim i aeris cõm
speto aura ẽ serenata tũc cũ aliis auib⁹
volat sup ethea ꝛ dũ distrusiat' ipsum
maris relegnat

ultapes ẽ pistis mari⁹.
multos habens pedes ꝛ testa durã
oblõgus cui dũ testa mollescit
deaquis egredit' ꝛ cã soli expont vt
desiccaret vt salsedim maris meli⁹ poss;
obuiare scia dũ oua parit nõ cibat'.

lpis marin⁹ ẽ pistis mai
nus omnẽ formã tñne volpis
hñs vna cũ cauda q̃ remigat ꝛ
cũ pedib⁹ pda aliorũ pistũ viuit q̃ cũ
hamũ vidit p̃rodit zonula i q̃ pedz hamũ
vsq; ad pluribus pistes vertendi vorit

erpentes marini sũt
serpẽtes ones carẽtes pedib⁹ more
anguillarũ repẽtes ꝛ natãtes siles
tre serpẽtib⁹ ñ q̃ carent pedib⁹ ꝛ st maiores
ꝛ aspectu terribiliores ꝛ st magis maliciosi
nec manet at maris pfunditate sz circa littora marina

ortuca ẽ pistis mari
nus octo cubitorũ i logitudiẽ
ꝛ q̃tuor i latitu̇e i modũ vrsi co
globatum latentis scutũ hz triangulatũ
ꝛ crura hz bñ q̃nq; cubitorũ ꝛ vnguis i mo
dũ leonis inabili audacia ꝛ fortitudiẽ
viget

estudo ẽ pistis marin⁹
nasũ logũ ꝛ acutissi⁹ hñs corp⁹
võ totũ concheũ rotũda ꝛ iguãi
comissa veluti testudo siluana at q̃ntitatẽ
tãta op⁹ e⁹ ẽ durica q̃ eciã lapides cote
rit oua at i tra parit

tella ẽ pistis i mari occidẽ
tali figurã hñs i modũ sideris ꝛ
calorẽ intus collũ võ foris durissi
mum si aliq' aial voãuit mox a calore
nimio i ventre e⁹ petrificat' i modũ lapidis

attus marinus ẽ cattus
hñs similitudine cũ catto tero
q̃uiter tñ ẽ coloris grisei maiorꝫ
pedũ ꝛ caude longioris attenerate ꝛ
aspectu horridioris pistiũ voracitatis sumẽ
expositus ꝛ eãd carni⁹

ana marina ẽ rana co
mũa logã hñs q̃ vbicũq; natat
turbat aquã limũ tre cõmouẽdo i
q̃uẽ pistiuli incauti currentes ꝛ rana
nõ videntes rapiũt' a rana ꝛ fiũt ei
in predã

ecusia ẽ q̃tam
maris ẽ pistis.
q̃tuor cubitorꝫ hñs i longitudiẽ.
carens sanguĩe hñs q̃stã cornutã
i collũ vergẽtẽ lati; in sib⁹ q̃nq; reptilibus
more flũtat sito meatu natat cõtũ se
tuet pelipũ ita timet vt sola e⁹ visiõe moriat'

us marin⁹ ẽ aial mirũ ñrõ
consile ih⁹ diffẽns q̃ naturã vndarũ
suffert pt q̃n dũ volt parẽ oua i trã
pgredit' ꝛ itm ea sepeliẽdo terciã die regre
dit' ꝛ fetũ reptũ secũ i aq̃s dedacit

corpio ẽ aial ad modum
cocodrilli dũsi coloris nasũ hñs acu
tissi⁹ ꝛ aures pedesq; duos pessime
venenositat' haz piste q̃ue rostro vulnerat
inficit dũat venis. itpe q̃uiti si cotudat'
cũ brigeno ꝛ i mari mittat' fugat scorpios
marinos

strea ẽ pistis marin⁹ carẽs
sanguine. crescens p humiditatẽ aluis
nõ sanguineas luẽ in incremẽto dcrre
scẽs at luẽ decrescẽcia motu dilatacionis ꝛ cõ
stricionis se certimodo mouẽs

ncaus marinus ẽ aial am
leos hñs ñrõ ẽtiam ferme cõsimile
ñ q̃ habz caudã multũ plongatam
pedibus remigat cauda cooperante pistibus
viuit ꝛ mortiarnis ꝛ herbis aculeos tñ hz
grossiores quam noster herinus.

ancer marin⁹ ẽ cancer p
oĩa ñrõ cancro cõsilis ñ q' tanto
allere dotat' q̃ aque vitcellus ad
vnũ iterãe pt ꝛ q̃erp arripit inter vncina
pedũ suorũ mortificat ꝛ ita q̃p̃mt q̃ vix
q̃ pt effugẽ

zochuus ẽ pistis marin⁹
septuaginta cubitorũ i logitudine
quadraginta at cubitorũ i latitu̇e
qui dũ captiuari debz multitudo hoi⁹ opz
q̃ assit ꝛ multi peiclitat' cõfortiu̇e

orlea ẽ pistis cerus cor
nua protedens quib⁹ aquã diuber
rando sibi iter facit ꝛ noritiua
ppulpellit ꝛ coclee ostree ꝛ conchilia cre
scũt luã crescẽte decrescũt at luã decresce
te ꝛ quia caret oculis hz tñ icẽb luo oculis
pporcionale

ulla ẽ mostrum maris de
tam caput mustelẽ hirsuti hñs
residuum võ corporis ẽ pistis iu
uencũ ẽ oim carni eo q̃ sanguẽ nutrit'
in aqua ẽ tãte fortitudinis vt nũquam
vincat' sz itm ẽ tãte ibecillitat' vt sp vincat'

urpura ẽ concha ma
rina septẽ annis viuẽs verno tpe con
gregat liquorẽ purpure⁹ ꝛ istã anĩ
replent vasa magna saluatres q̃uo liquorẽ
vestes purpuree tingi solet. capiut at reb;
splendidis

entrix ẽ pistis marinus
dentibus duros magnos ꝛ acutos
hñs dentes quibus armat' i ostre
as ꝛ idcirco q̃ ei ẽ contrariũ dentrix a den
tiũ acuitate dicit' ꝛ magnitudine

argarite st pistes
conchate qui nocturno tpe littora ade
untes roẽ celi margaritas recipiũt
q̃ue si sũt pure candidas ꝛ ponderosas pcre
ant margaritas si sanguinee turbidas palidas
ꝛ minoris poderis q̃ roẽ matutinali cõrupitur
obscuriores st q̃ vespte cõgregati nascũt ꝛ sũt
candidiores ꝛ minus podcose

alpa maris ẽ mostrũ mari⁹
ñrẽ talpe terrene prorsus cõsile oculos
habet osseos quib⁹ videt differt tñ
maior a talpa terrena quia vescit' aũi ꝛ aqua
ꝛ ñrõ dimetitur ꝛ tm ꝛ pistib⁹ ꝛ ẽ triũ cubitorꝫ
sed in talpa terrena cũcta st opposita

ranea maris ẽ aranea ma
ior quia ista q̃ terrena ẽ i pedũ aliorꝫ

ons est tumor t̃re i altum se erigens durus solidus ꝛ com pactus pede t̃re co̅cutus tu̅c re raptus ꝑt vapore iclusū et potes exitū ꝛ n̄ valēs egredi ꝑt t̃re soliditas illa ꝑte vi sua tc̄ attollit et tanto sublimius

ollis q̄to vapor fuit potentior ē tumor t̃re breuis t̃re planicie transcedēs s; ad n̄otis altitudinē n̄o ptingens s; ꝛ mōs interdum u̅ tenus cauernosus petrosus et spongiosus aquas attrahens ꝛ fluīa a tumulos metalla et argēta ex se educens · radiacione

allis solis tn̄ eē q̄ tra suscipiet est t̃ra decliuus i medio duorum tantum i q̄ fit radiorum solarium concursus ex quorum co̅fractione generat aura vnda grossa et vaposa aq̃rū ꝛ riuulorum receptaculū vicē ꝛ lībari ꝛ frugū ferendis uenustior ꝛ eā sordes ꝛ paludes illic ꝯficiūt ideo

ampus habita illic ē isana est t̃re planicies supficialis · n̄o depressa vt valles nec erecta vt mōs nulli ipa os sed oib9 cōis voluptati deambulatorum militiei ꝛ publicis vsib9 et aspectib9 exposita inculta nec vome sulcata aut stercore impinguata nix aestu defluxus aptissia

ratus ē campus sationalis herbis arboribus floribus a natura cōsitus p aialium pastus delectus aptus tn̄ natus arida de quo apes flores solet colligere ac illic rei restere mollam copo nere natura eos mitoriis docte

ger ē terra culta p sulcos ꝛ limites cōdiuisa i qua actu seiatu ē t̃tum a ordeum a auena pisum miliu lens vicia fabulos rapa pagula lyni canapus siligo bortia frumenta papauer dena tentisspelta cesula

ouale astauca primitia bodium ē ager p'mo satus qui dom e religione ab agrestib herbis et nocuis emundatus icipit dare fructū vtile suo opatori · omni scie est ēmadatū ē et fertilius si fimo · post annū esse bene si gnatū ꝛ sulco subcatum

us ē t̃ra varia aliqua attinet allodio nata arua n̄o dn̄s ab anno nisi quia rus dicit t̃ra i heremo aut saltib9 a cōfinasib9 coherens rus vo ē cuius attinet arua nis a allodiis ꝛ satur ab illis arua

redium siue a natura sola est locus atque a patrefamilias i medio agrorum suorū parans domicilium vt inde aquas supintedat ad culturā sui et suorū p alimonia ad quē locū attinet agri vinee humuleta orti prata silue aq̃ rivana absolute ꝛ semetiua

rtus est t̃re spaciū cōclusū in quo st arbores pomifere vt st pira poma prunella pretiua necrosa cerosa mora celsi psica ficus ꝛ rosa viola cū cepa allea astaloma sinape eruca pepo ... ysopus enula saluia

inea ꝛ aliē h̃be a flores seiati est t̃re spaciū cōclusum in quo vue vinee crescunt vnde alie ꝛ cōis arbores ortulane i quianal ꝛ psica castanea malogranata nux auellana ... prunella ... pruna pira poma iuxta appetitum

rati est certa terre portio in qua crescit fenū et siliqua ꝛ herbe arestum a flores diuersarum specierū que secti colligunt i cumulos donec ... horrea n̄o ifferunt ... ē portio t̃re i solitudine posita in qua crescunt ligna ... ꝛ frugum ꝛ h̃be ... sola natura asserta q distinguit p saltibus ... ortus ... nemora silua deserta a vulgo ...

altus est certa t̃re portio ante siluana in q̃ vt cōit crescit murtus glans fagenula acerina cornia sabmina centena dailia · populeon bedulina funga boleti bathi ... ysbuscaia

eremus est solitudo aspera tantu et bestiis ihabitata in qua si quis maserit p tesuit ho heremita ut a cōsortio humano sepatus pace fruatur ...

umuletū a demonibus feris ꝛ latronibus est certa t̃re portio p humuli incremento deputata p̄sertim i locis i quibus cerusia est i vsu pocullentorum qui eius p pauco sine humuli additione fieri n̄o valet

itura est certa t̃re portio equus i minor ... p annuo fructu pt seiari ... ꝛ remanentia artisimo et suo sie ab alio ... capiens distinctione linis sulcabilis i quo ... messe ...

ensura ligamine ... bilitates t̃re sunt ... mensurabilitates qb9 ostedit est t̃ra mensurata passib9 stadiis ... leucas ... cōfinasib9 ... a montibus

undatio terre ē fundacio q ostedit q t̃ra fūdata ē sup stabilitate sua nullis fulcata sustētaculis s; i medio se tenet ...

assiones terre sunt passiones quib9 ostedit q t̃ra pati a celo caliditate ita vt iterdū ꝛ amnis desiret et gelua ... hyeme spoliat ab herbis et fructib9 folys ꝛ florib9 ꝛ patit ab hoīe fossuram ... ꝛ ab aēre q eam penetrat ...

rdo ponendorum in t̃re elementa ē ordo quo ostedit q p pona de aialib9 ... sup eā ꝛ q̃a hō ē alys dignior ideo eū primū capitulū de hoīe · alterū de q̃drupedib9 · t̃tiū de reptalib9 · q̃rtū de t̃re i feris vt arborib9 herbis radicib9 florib9 fructib9 ... que ... sup ... formosiores ... t̃re sit de mineralib9 ꝛ lapidib9 preciosis et metallis ... ꝛ iferno et antipodib9

omo est sba organica ex materia et aīa rationali cōposita que quippe aīa vnitur corpori societati ex naturali tendencia ad ipsum mediante spiritu et corpore celestiū actiuitate q̃ inordinata ... vt illud ... vegetaret et p organa ... donec ... ad principium vnde oriebat

elatio diffinicionis est declaratio q ostedit q̄ hō dicit ... accidens pt ee hō dicit ... donec ... corpus ... dū ... aīa separat n̄o dicitur hō ... ex materia ... aīa ... contemplatiue ... discretiue honestorum ... motiue ad ... vtile a voluptuosum ... dicit q vnit corporee ... angelos bonos ꝛ malos ... sibi vniunt ...

hotzelen

Orauina e piscis albus & latus non reperibilis alibi nisi in flumine quod morauia dicitur contra alios pisces specialis saporis in aceto solum aut cepis utilis in morauina in flumine in quo nascitur ita notabilis

scletinch

Rondi est piscis paruus dum natat in aquis qui tunc videtur ex albo in colore aureo latus huius caudula est bifurcata sed dum editur amarus est in piscinis & fluuiis est tunc tenacissimus quando reperibilis est & est cibus pauperum magis quam diuitum

gneiok

Umella e piscis paruulus oblongus maior quam fundulus communiter circa fundulum reperibilis in limo piscinarum aut fluminum se obuersans communiter bonum nutrimenti sed non sic ad usum communem

pulez

Amanus est piscis paruus aculeis valde pungitiuus huius multa ossa cibus optimum nutrimenti ut eciam languentibus usui eius admittatur quamuis in eo modicum de terminibus reperiatur qui tanto melior quanto de aqua recenciori est

Apedo est piscis paruus latus lenis & planus & sine squamis huius caput magnum in modum ranunculi parue dum adhuc habet caudam est bonum nutrimenti licet multi in abhominatione usum huius piscis recipiant

mlegnif

Ustida est piscis plenus lacticibus latus coruus fluuia rum tamen reperibilis boni saporis tociens olere incipit & dicitur quod in hac specie nunquam reperitur piscis cum poligenibus sed semper cum lactibus

hle...ryd

Imax est animal in aquis degens vel interdum in locis humectis de testa ossuosa retorta egrediens quod aqua pluuialibus circumcirca habitatoribus editur salsatus eum super prunas ipso vivo & dum carpuntur conitur sorbent

pyyanka

Hugo que alias sanguisuga dicitur est animal paruum in aquis paludinosis habitans quod dum homini complicatur sugit sanguinem ita ut pedeat in se creuerit. sunt & multi serpentes aquatiles de quibus hic pertranseo

rak

Ancer est animal aqueum secundum sui dispositionem aliqualiter monstruosum pedibus remigans in aqua & reptans in terra postquam coquitur aquam pulcram rubeam dispositionem oculos habet in ipse posterioribus & duos lapides sub oculis pro caldo

zalu modun

Ana est animal aquatile bufforum consile quamuis rana proprie dicitur aquatilis bufo autem dicitur rana terrestris coytu & eciam ex putrefactione generatur quod dum generant in aqua pluuiam prenosticat et si ludit garriendo in aquis ymbres a grandines ploquit affuturas

karasch

Arpio est paruus carpo sicut pisces aquarum a terre indisposicione non potest peruenire quantitatis debite perfectionem & sicut hic dicitur diminutiue carpio paruus carpo ita potest dicio lucio diminutiue paruus lucius ita eciam dicitur tantino & ...

prugel ... vnd rundnit

Ulaula e piscis paruus albus mire recencie in aquis ita albescit ut extendere sustendo potiatur in eo clarat potest seu frixari in oleo a butiro contra torrentem conatur viribus propter sui maximam recenciam

torz ... mlyn

picska

Arabio est prouus pisciculus per omnia carpoam consimilis nisi quod est pisciculus paruus carpo vero est piscis magnus & carabio e pisciculus in se amarus & ideo non valet melius mandi nisi cum cepis

Ora est serpens aquaticus anguillarum more reptans in aquis & horum serpentum multe sunt species quos potius de serpentibus cum agam enumerabo hec autem que iam dicta de aquis & contentis eorum presenti sufficiant & si cui quod insufficienter videatur poterit emendare pro arbitrio quoniam multi sunt pisces regiones alicui cogniti alibi autem incogniti ideo &c.

Erra e corpus simplex cuius locus naturalis in medio consistit. vniuersi ubi centrum in quo naturaliter manet quieta aqua vel graue cum motum fuit ad ipsum redit naturaliter nec tale quid ab aliquo elementorum sustineri potest nisi violenter declaratur hec diffinicio

Eclaracio diffinicionis e declaracio qua ostendatur quod bene dicitur est corpus quia e rebus grauibus ex materia & forma & est trina dimensione mensurabile scilicet longitudine latitudine & profunditate dicitur simplex quia e elementum dicitur in medio quia e sedes omnium elementorum & licet sit corpus grauissimum tamen non potest in se moueri quia illic tenetur mandato sui creatoris dicitur ubi centrum & cetera

Biratur primo sequitur quod aqua que e circa centrum terre in cauernis eius cet ... omnibus ... proporcione diffinicionis Secundo alii describunt e elementum frigidum & siccum tunc autem de qualitatibus nulla fuit mencione. Tercio non e in medio vniuersi in aqua non e in medio alias cet ... Quarto terra non manet quieta ... aqua quia communiter altitudine cum tale sit ... fit ... mediam montes & promotoria ... vallibus ... Quinto namque ... tenet naturaliter ... corpus &c.

Dprimu dicitur quod illa aqua non manet illic quieta Ad secundum dicitur quod ... est secundum ... & sicca tamen dicitur quod luto sa terra e sicca & humida petrosa sicca & sicca pinguis ... & humida sicut profunda & ceteris Ad tercium dicitur licet terra sit aque circa per quantitate ut possint viuere non tamen e circa mundo Ad quartum dicitur quod licet altere inequalitatibus non tamen in sua stabilitate Ad quintum dicitur quod illic tenet violenter propter proprietate legum tamen locus eius naturalis e terra

Mbitus terre e terre circuitus in sui latitudine continens miliaria duodecies mille milia & quinquaginta duo

Ontenta terre sunt encia quorundam que ... continet in quo iam terra in sui superficie continet decem sunt animalia gressibilia quadrupedia & bipedia & que terre infixa sunt ut sunt arbores & herbe & quidam aberis oriuntur ut sunt flores fructus gummata sucia & alia & continet regiones & regna similiter reptilia similiter montes valles campos prata siluana deserta in sui autem profunditate continet ... scilicet ... cathariseos me talla & loca inferna quod cum ita concludere volo in hoc capitolo

Enesitencia terre ad animalia & presertim ad hominem sunt multiplicia beneficia quod terra viuentibus impedit quod scilicet terra natos nos suscipit alit sustinet & mortuos vltimo gremio suo suscipit requie prebet sponte generat homini cibum potum vestimentum & ... medicinales herbas & semen commissum seminis bona fide restituit

irtutes i home sunt viginti virtutes scilicet naturales virtus passitiva appetitiva attractiva retentiva digestiva segregativa incorporativa restitutiva conservativa expulsiva restaurativa generativa sigillativa conformativa vitalis zodiaca sensitiva voluntaria memoria et consistit vniuscuiusque istorum in medio numerus duo largiente pomum

umores hominis integraliter ingredientes sunt quatuor primi humores scilicet sanguis cuius sunt quinque species scilicet venalis arterialis [illegible] et flegma cuius sunt species quindecim et colera cuius sunt species decem et melancolia cuius sunt species quinque et est humor radicalis et [illegible] et calidum [illegible] et alii quos [illegible] ita dominante [illegible] credo claruisse pone

piritus in homine est multiplex spiritus scilicet naturalis vitalis animalis ex [illegible] [illegible] influens et influxus influens ut est spiritus qui influit a cerebro cordi influxus [illegible] qui suscipit ab altero dominante est etiam complantatus spiritus

abitudine corporis humani sunt multe habitudines scilicet sanitas pulcritudo decentia macies crassitudo [illegible] strenuositas [illegible] magnitudo paruitas de operationibus ac aliis pomum dono concedente in me [illegible] claruisse

orpstia humana sunt individua sub diversis speciei humane distinguentibus producta propter errorem virtutis generative [illegible] ab adam producta [illegible] est [illegible] forma est humana in parte maiori et tamen [illegible] viget corporatio non multum discrepet ab homine in figura [illegible] [illegible] [illegible] individualiter [illegible] solita excederet

gritudines corporis humani sunt mille [illegible] egritudines quas in mediamus potens colligere [illegible] egritudines sunt [illegible] [illegible] que curant cirurgici oculorum [illegible] sunt [illegible] quam potius ex arte medicinali colligere [illegible] ex [illegible] pressum

ariatio hominum est hominum diversificatio ex multiplicibus considerationibus [illegible] scilicet ex tempore sunt triplex [illegible] [illegible] in lege nature alii in [illegible] sub lege [illegible] christianorum sub lege gratie [illegible] [illegible] non diversificat speciem alia considerando [illegible] ex regionibus ex linguagiis ex artificiis et [illegible] sunt hominibus status diversi qui alii sunt status in gentili [illegible] synagoga [illegible] postpositis [illegible] christianorum etiam sunt status [illegible] pomum per ordinem

entilis populus est populus falsos deos colens et adorans ut sunt [illegible] machometiste qui iniquissimum hominem colunt machomet alii demones in ydolis a quibus etiam errores magnos in obseruatione et [illegible] accipiunt alii adorant dracones alii serpentes alii [illegible] quod primo obviat [illegible] [illegible] cultum dum dei [illegible] ad virtutem politicam iustissimi sunt et ad proximos misericordissimi

inagoge populus est populus colens deum celi et terre conditorem et in figuris credens messiam quem adhuc expectat venturum licet ipsum perfecte neglexerit quem [illegible] habuerunt in medio [illegible] [illegible] legales obseruat strictissime [illegible] [illegible] status [illegible] [illegible] [illegible] populus [illegible] genuit nobis christum et virginem mariam et apostolos et electos multos non est ita precundus [illegible] [illegible]

ristianus populus est populus cuius homines in deuotione christi dum tendunt adoratione [illegible] subiecte [illegible] [illegible] [illegible] regna et multos principatus et ducatus et potestatus et multa et varia linguagia tenens se in vnitate fidei per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] christi et [illegible] capitis [illegible] est pape cui in materia fidei omnis

christianorum populi subest multitudo et unitate cum ecclesie per qua totus populus christianus vnitus stat in pace tranquillitatis in mente quo ad politicam et terrena regione

omana ecclesia est ecclesia christum colens crucifixum mente pia et prouidentia dans sacerdotium et normam vniuersis ecclesiis colendi christum dominum in qua sola et omnibus ecclesiis et fidelibus confitentibus sunt vera sacramenta et peccatorum remissio extra quam non est salus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vt [illegible] a tradite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obediendum [illegible] pontifex lateranensis electus [illegible] [illegible] capite [illegible] [illegible] vero [illegible] a quolibet [illegible] [illegible]

12 **niversitas** hominum in ecclesia est ipsa diuersitas [illegible] [illegible] tu supplex ora tu protege tu ergo labora [illegible] clausula [illegible] omnis status spiritualis secularis sub super et aliquid considerat [illegible] ad orandum et diuina sacramenta populo ministrandum principaliter instituitur [illegible] [illegible] laborantium [illegible] artificum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ristus deus est individuum [illegible] [illegible] ex tribus constans substantiis scilicet deitate humanitate et anima et duabus distinctissimis naturis scilicet diuina et limo terre [illegible] secundum diuinitatem est verus et vnigenitus dei filius secundum vero carnem est naturalis virginis marie filius de cuius [illegible] carne vera accepit quem spiritus sanctus [illegible] qui in mundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] baptismo et eucaristie instituit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] doloribus in summum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que etiam expectamus iudicem affuturum

apa est quilibet romanus pontifex legitimus qui in throno dei visibilis collocatus verus dei et hominum mediator constituitur vt per officium vniuersalis ecclesie [illegible] [illegible] [illegible] vniuersis salus [illegible] fides [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] dei [illegible] [illegible] notificatur diuina voluntas [illegible] [illegible] ex quo salus dependet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] christianam in [illegible] et [illegible] [illegible] ordo [illegible] [illegible] in statum spiritualem [illegible] [illegible] a quo [illegible] [illegible] [illegible] se posse christo coniungi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible] spirituale vita [illegible] [illegible] [illegible]

atriarcha est [illegible] archiepiscoporum [illegible] cuius officium est metropolitanis suis in sede et prouincias [illegible] [illegible] et [illegible] dioceses [illegible] [illegible] metropolitanorum [illegible] [illegible] appellatur deuolutas dioceses et absolutos [illegible] metropolitanum male [illegible] [illegible] electos sui metropolitani [illegible] et [illegible] a papa [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

ardinalis est vir ecclesiasticus in cardine suo titulo denominatus cuius officium est vna cum aliis sede vacante papam eligere et ut cum sede appostolica [illegible] [illegible] [illegible] et solerter [illegible] vt fides [illegible] [illegible] [illegible] in orbe

rchieps est aliorum episcoporum subiectorum [illegible] princeps metropolitanus dictus a [illegible] certorum episcoporum quibus preest cuius officium est in sede sua suffraganeis vt omnia [illegible] agant circa cultum diuinum et ne sedes suffraganei diu vacet [illegible] [illegible]

iocesanus est pontifex alicui diocesi legitime [illegible] cuius officium est super specula sue diocesis vigilare vt omnia [illegible] agant in clero et populo quo ad fidem [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] altaria vestes pallas [illegible] [illegible] [illegible] indignos [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] plena [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] vt lumine orbis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ucerna mundi est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et vt illuminet tenebras orbis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

arbuncles [illegible]

p'oralis tm nō ē naturalis n° etiā viuūt ea
ppt' se sic hō lz corp' ppt' se sz ppt' nos vt ēta
eōsglia p agat operaciones debedas p istru
mēta corporea

liter

sic hō ē suppositū ex gēnā
substātia cōpositū vna quidē intrinsā
que ē aīa racionalis q̄ ē cognitiua reru
intelligibiliū solū. z sortitū sensibiliū i rerum
absētia z ptīculariū actuū z cōueniētiarum
z differēciarū rerū ē distribut' alteā vō extrin
sā corporea q̄ ē cognitiuā rerū ipñciā tm̄
scdm̄ sensualitatē s̄t z brutis. n q hō repse
trat modū sensādi aīe itellectiue brutū vō nō

ntiqui

vō z pm̄' diffinīūt
hoiem sic hō ē antropos idest arbor
euersa cui' radix ē sup' idest caput
ramī vō ifert' Aliter sic hō ē aīal rōle
raciōle mortale rōle vt diīs z mortale nobis additū
separat nos abillis Aliter sic hō ē isertoris mūdi
diis hns corp' ppt' se aīam vō ppter btitudi
nē acquirendā z s̄t plures nō magistrales
descripciones q̄s pretereo

ndiuiduū

hūanū est
suppositū speciei hūane cui' corpus per
maris z femie copulā i materno aluo
crescit diffēciatū aīa vō ei infudit' z cō
iungit' vtero in eodē donec expediat' tū at egre
ditur mox ad aliorū drīn nate ppo latissā
forma accidentali ppā z tādē fuā ppā certme
sua cū sensib' suis donec hūorū dissidētia co
nūpat dissolubilitē cōpaginis ē corpoē nō at
secūdū aīam

npregnatio

est
post maris ē feie cōuentū geniture i
fusio q̄ masculus eicit semē i feiam feiā
vō p' alg̃asie emissione i se gb'vmtis
z cōtepcātis semē maris a calorē z solis z sider
ifluētia ilactā vīt spaz dieb' i septē et p' ad
vicesimā pimā die coagt' i sanguinē p' quā die
ifudit aīa i corp' q̄ icipit organisare embrionē
z segregat ptes frias ē siccas i ossea sbam z
frigidas z hūidas i mēbra flegmātica vt icebr
z pulmonē ē calidā z sicā i mēbra colerica
ē calidā z hūidā i mēbra sanguinea cōgnalis
at vītute psferit forma nauiū oris aurīū prīe
matrīs rīue ē venarū vt p eas hūores vehāt
de mēbro ad mēbrū

ouines

apti generātoi s̄t viri
sārii ab āno sedecio vsq ad septuage
simū ānū z nō minus cuiusī i quibus
semē ē artifex agens organisatiōne
feiā vō ab āno qrtodecio ad qnqgesimū cui'
sperma misserit materiā genito Nota dicit
tam gūā e ... ē aptus generāo ... ebr...
fonte hū' calor digit viri idest i etate cō
sistētie q̄a pueri nō s̄t apti ad generādū q̄a
semē eorū trāsit i corpis i ... z Senec
... nō feies q̄a tūc i eis ē ... defectū nec
pinguīes q̄a ... vnt ... i pinguedīe

ntegratio

hoīs ē eī'
compositio ex microcosmo habet em̄
aīam de celo empireo q̄ pticipat cū
angelis spūm a siderib' i fluētīs igne
quo coquit' alīq a spūs igneis zcerē quo re
fīgerat aqua i hūoribus z sanguie z trā i cor
pulētia z sic hō ē oīa .... ē cū lapidib' viue

reatio

cū plāt' senē cū brutis
intellige cū angelis
aīe ē ei' diuina potencia de nichilo
i esse pductio nō abinitio mūdi sed
de nouo ē q̄ creatoris sui ipētio adhe...
nouo corpori viuificat illud z oīb' sensi
eius i sorit dō' morte sensib' auferat ē dōuit

nfusio

aīe i corpus ē spūs
aīe de celestib' ad corporis socie tē
tās trāsmissio creat' n aīa empireī
celi i amenitatib' cū luce ccreato
que illic videndo sidera agminū gaudia
vellet illic libēter ēstari s iussu sui cre
atoris descendit sblz vsq itelligētiam
que illic mora faciēdo i armonia cōde
lectat' orbi ... at iussu auriga nature q
vbicūq radiis solis ptingit a altis sider
cūcta videt z sentit dū sp infra descendit
ē v' ultra orbē lune ad regionē elemētarē

pre suma tristicia oīm obliuiscit' q vidit ē
sciuit mltm patit' trāsiendo p spam ignis ppt'
sui puritatē ve'ns at ad massam formatam
icapit cōsolari ea z eā viuificādo icipit hīc
i ieb' corporeis delectagīe ē p'mo i sapo
rib' p gustū dū nutrit' iusfaribus ē post
i colorib' ē rerū differētiis p visū p' decima
cione p auditū z post tactū i reb' tāgibilib'
ē vltio odorib' i quib' dū sufficiētē recepit
agnitionē icipiēdo ea vilipēdē cōmtit se ibi
ad supna qm̄ cognoscit q̄ ista vana s̄t ē
trāsitoia illa vō sempitne s̄t pmanētia

ortiones

hoīs s̄t
due porciones q̄rū vna ē i sfior
sz sensitiua q̄ traducit' cū seīe z
i ista s̄t qnqz sensus exteriores sz visus au
ditus gustus tactus olfact' z vis generatiua z
membra z sexus z h' ... porcionib' sincrēto
aīa eā crescit i experiēciis z rerū cognici
onibus alteā vō ē supior porcio z h' corp'
viuificat semp̄ sua vtē dispoīt lz libitate
vt eligat q̄ velit cogitet q̄ velit n° porat
carnis intra ... oīm sua disspoi' tenet hoīs
p' i morte viuant qm̄ abrupit visīonem
ab oculis z auditū ab aurib' z tactū q̄a nō
glebe erāt corporee s aīe

embra

s̄t organa qb'
hō suas pficit opacones vt s̄t cap'
cutis capilli cebrū aures oculi frōs
supcilia cilia palpebre nasus ōs bar
ba maxille gene lingua vuula epiglotis
cāna guttur collū humeri brachia man' di
giti vngues dorsū pect' coste ascelle toras
mamē cor epar pulmo fel splē vēt' itestīa
vmbilic' matx vulua vgā renes testiculi lūbi
anus anche yla coxe spondilia genua tibie
pes talus plāta mēbrā caro neru' ligā
mētū vena arteria ōs medulla caro car
tillago

exus

ē dispautas aīatorū
ex sexto sensu assūpta seu mēbro q̄
mēbrū ē magis ad viuīsi cōseruacōnē
qm̄ ad iduiduū necessitas cui' iduiduū
efficat' causari supiorz pordiatoe z q̄a se ... idctū
sexē piat. filī sit fēiā si cōuiscū se ... ihmo
... hōs i medio efficiam at p sit si plus ad

tates

sinistro matris virago at
... s̄t plus piat i sinistro matris
hoīs s̄t septē etates p q̄s quilibz hō trāsit
si prodite cōmorit p̄ma d' i fācia q̄ nō
fāna z durat dō' puer loq̄ nō pt altā pnicia
ē pnāc z coatā ... robur ad tresimuigītū āni
q̄ita senectus ... i septa de
crepit' ... decrescit ... dies dō'
ē merito ... ē a septuagesima ānis i die mortis

ors

est dissolucio cōpositi idi
uiduālis i nodo sue cōpaginis q̄ ptes
integrātes ipm̄ iduiduū i pmordia
les causas regrediūt' tūb' a phūs dicit
hīc ē nobilis i cōposito iduiduali ... aīa i
brutis perit carnis iteitu aīa vō hūana dū
... vtutes cōseruatiuas i corpoē abrupēdo
a sēsib' exteriorib' q̄ sua ē euolat a corpē z sola
viuit exuta a carne z sensus suos atqz igē
nia tenet viuācitē redit q̄z ad oiginale pmor
diū i istati si i vita corrupti ... parē q̄rebat fe
licitatē si vō q̄ rubiginis remāsit donec rede
undo rubigo abstersibilis segregat' ad puritatē
p'ma optet castigari tormēcis donec puni
ret. si vō ifelix aīa multis lz i orbe vexaciones
stulit i iuriosas lz forte penis nō recōpēsales
ietiā optet vt tormētet quoniā rubigi
nem cōuertit i cōsumptibile n forte mīa
creatoris sui cōuitat' ē obaliq̄ inita sua a
sīuorp scoria faciat cōsūptibilem.

omplexiones

hūa
ne s̄t decem cōplexiones q̄rū p'ma ē
iduiduālis z h' nō repit' eque i duob'
iduiduis altera spēcialis et ē ea qm̄ optie
cōplexiōatus i i' ... tenet tria ad pōdus qrta
adusticia q̄nta sāguinea sexta colica septia
fleg' octaua miltā nona fluens decia i nata
a desit dñō vita donec i mēt' ... ponam

abstrahe vltra tres ebdomadas sub pena priuationis vij q si quis in clero nisi esset absens in negociis ecclesie a tangibus aut in studio ex licentia episcopi a seruicijs ipse a episcopi alias in proprie debet exerceri in dotalibus non esset cum coreati canonice non sicut domade prius nec sacollis nec ambicosis nec dimis et inquolibet capitulo dotti debet hec tiam prem et principes si volunt vitie sumpti qd...dat eosdem adcna dom[i]ni contra mensam vt secundum studia canonica canonice viuant

athumiani Sunt enim in orbe religiosi a Sancto Bathumio qui primus inceperat stare collegialiter fundati in grecia cuius habitus erat tunica grisea cum nigro scapulari et cruce alba in pectore et funis pendens in collo et erant religiosi barbati iuxta montem carmeli primitus gregati vt dicitur in biblia quod erant viri religiosi et continens conuersacione iuxta montem carmeli post predicationem i apostolorum anno xpi octuagesimo Vitus Bathumius incepit collegialiter et valde austere viuere secundum normam vite perfecte quam recepit ex magno feruore passionis xpi et euangelio xpi si quis vult venire post me tol c s s m

asiliani Sunt Monachi de Regula Sancti Basilij greci qui post sanctum Bathumium regulam magne auctoritatis conscripsit et habitum cum sua societate assumpsit tunicam scilicet tunicam griseam cum scapulari blanco cum zona pendente in collo in medio quodam mantello nigro ab ante aperto et capucio consuto quod a summitate sua dependet... vsque ad anteriora brachia in modum auricularum asini et sunt cum barbis magnis adhuc hodie in grecia multi Sed barbam labij superioris radunt hij qui sunt presbiteri ne tempore preceptionis eukaristie impediantur habeat per barba sanguinis non tonsam inchoant post Nicenum consilium

enedictini Sunt Monachi a Sancto Benedicto Anno domini quadringentesimo quarto fundati sunt qui regulam suam que incipit ausculta o fili precepta magistri tui ferme totam de regula Sancti Basilij extraxit et eam in latinum in...gant ob austeritatem in qua regula pulcerime descripta sunt agibilia religiosorum sub i[st]a regula degencium scilicet de albate obediencia taciturnitate humilitate et diuinis officiis dormitorio penis mensura et horis Habitus eorum... est niger cum longis manicis et cappis et fuit at Sanctus Benedictus vir magne religionis ideo Benedictus dictus quod et maledicentibus benedicebat prelatis autem eorum non datur nisi baculus regula insula at non est de esse regule nec exemptione pape quod non laude vt non pontifex vtetur pontificalibus quia multitudo ...carum destruxit Bohemiam teste... dotatio

isterciensis Sunt Monachi de regula Sancti Benedicti specialibus tamen constitucionibus abbreuis diuisi in hoc scilicet quod prius erant de ordine Sancti Benedicti Sed Sanctus Bernhardus doctor qui cum prius Benedictinus in solitudines se transtulit quod primo clamabatur in Cisterna et ab illo loco dicuntur cistercienses sed a doctore dicuntur Bernhardite qui fuit vir deuotissimus beate virginis cultor primarius ita vt merito eius cancellarius dicatur et scripsit multos libros vt tunc declarabo cum agam de doctoribus in fine huius libri Habitus autem eorum est scilicet griseus depilis in aliis at ferme concordant cum benedictinis et in tonsura ita vt quasi vnus ordo esset deinde tamen quod plus heremitice vite appropinquant quam Benedicti in vtriusque sine mendicitate viuentes

elestini Sunt Monachi a celesti vita dicti eo quod huius ordinis de celo fertur fuisse reuelacio sunt autem Religiosi de Regula sancti Benedicti sub constitucionibus solum differentes a Benedictinis et cisterciensibus et habent scapularia longa et nigra et capucia consuta longa et acuta retro et acuciora quorum fratres sunt et sorores Celestine dicte vt infra dicam quorum originem et laudes prorsus ignoro eo quod totum librum presentem scribo in vno opido vbi nullam possum habere deuotionem a inquisicionem et ideo at eorum committo vt loco mei suas laudes suppleat solicitus in pargameno supra vacuo in locum applicando breuiter et vtiliter

ottorum Ordo Est ordo sub Regula sancti Benedicti degens et nigris in memoriam sancti kyliani et sociorum eius fundati qui fuerunt scoti et apostoli franconie quorum tonsura et habitus ferme conformatur monachis sancti Benedicti viri multum Religiosi in franconia primitus fundati Sed dicuntur Scoti ideo quod sanctus kylianus et socij eius venientes franconiam de scotia qui scoti fuerunt natione et conuerterunt franconiam ad quorum laudem et memoriam hic ordo fundatus a viris deuotis memoratis hereticis diu deo et eorum sanctorum vt in isto ordine sempiterna et indelebilis permaneret eorum memoria cum laudibus

mbrosiani Sunt Monachi sub regula Sancti Benedicti degentes cum floccis nigris longis arctis primitus a Sancto Ambrosio Mediolanensi fundati archiepiscopo habitu religione tonsura non multum distantes a Benedictinis nisi quod flocus niger longius dependet arctius quod tamen differunt tamen ... suis constitutionibus et obseruantijs a regula Sancti Benedicti quibus prius eorum fundatores addiderant

lauorum Ordo est ordo sub regula Sancti Benedicti degens in tunicis nigris palijs desuper vndique consutis sed diuisis duobus foraminibus ad manus extendendas in memoriam Sancti Jeronimi Biblie corrector nobilissime fundati quod ille erat degente sclauorum et romane... deseruiunt suis laboribus quia igitur hic gens tam illitteratum edidit eximium vt hic ordo portet nouus gentis illius institutis et quibus concessum est vt in sclauonica officia exercerant diuina et distant preter alias sclauonicas quos litteras posui tibi in prologo artis prime Methodius scilicet latine excercent officia diuina non preterea et specialiter missam et canonem vt cum vnius fide ...itate concordet malis tam possunt sclauonico vti ... Immo de iure debent

arthusienses Sunt Monachi sub Regula Sancti Benedicti militantes habitu nigro super alba tunica sine rugis et scapulario lato cappa vbique assuta super vita Sancti Johannis Baptiste fundati scilicet sic vita asperrima cibo tenui mente deuota carnibus a die introitus sui vsque ad mortem nemo vtitur etiam si consilio medicorum solo bredio a morte possit liberari tenua nunquam in albo cocto vtuntur et multa ieiunia habent in pane et aqua tantum horarum magis tractum sicut dediti certis et habent duodecim lectiones quorum est incipere laudem dei in crepusculo et post ... vigilie donec certi consurgit religiosi nec per signa nec per locutionem extra tempus statutum nulli ... nullam consuetudinem habent nec visione nec allocutione etiam si mors existat paucissima consolatione vtuntur quorum de cubitus solum stramen cum albo panno aspero et zonam nunquam deponunt super corpus habent vltra infirmi nec supinis dentia balneo nunquam vtuntur et per cilicia asperas habent frequenter

anonici Regulares Sunt Monachi a Sancto Augustino fundati qui hos monachos tunc fundauit cum episcopus factus erat quia prius fundauit Augustinenses heremitas ante episcopatum post episcopatum autem post descensus cum istis mansit in societate quorum habitus extra domum est niger super album cum capucio in choro at cum albis superpellicijs et almucijs de nigris pellibus et mitris ... sub professione regule Sancti Augustini militantes que eis erat principaliter a sancto Augustino edita dicuntur at canonici quod cum sancto Augustino episcopo vna domo et eadem mensa et obseruantiis communi fecit loco in regulari canonicorum tenuerit et hos ... laudare si fiet inter canonicos Monachi at dicti sunt propter regulam et professionem

eremite Augustinenses sunt Monachi cum nigris cappis et tunicis et manicis strictis et capucijs cum cingulis de simplici corrigio sub regula Sancti Augustini militantes quorum fundator est Sanctus Augustinus qui cum erat in heremo ante tempora sue vocationis in episcopum et dicuntur heremite quia in heremo primitus mansiones habuerunt vel quod plus ciuitatibus sunt remoniti quia at mendicantes sunt admitti ... eius mansio prope vrbes a cum in vrbibus et hii sunt cenobia sororum et sunt post fundati quam canonici regulares a sancto Augustino

remonstraten Sunt Monachi a Norberto Magdeburgensi

Bohemiam post quam destructa erat ...

Refert vbi probat librum presentem

25

Est mgr' inter lictia mundi qui rigoso qdm iustito exa
mine repertus est in lumine sufficienti q' adhuc sciarum
plotabilis omnibz mediis preclar' qui tile lumine rubeus
bz mudi lucet debiliq tu preorib; sz serius posteis nec
est digni ut radictim agatur in eam dei ut eam pferant
in dicitatu videntibz zot pmet non clamites honoribus
z ut ociosi indocti percipiat sudosos labores zpuma labora
tium die ac nocte in seris proexcollenda vinea dei laborz
zhereticorz profligacionu

octor

Est mgr' inter cardinalis
mundi azu viginti actes diligenti studio
zplevit sez rigorose submisit exami z re
pertus est dignus a' omis ierat q' nullo
favore prio ad ptibz admisissent indig'm intimi dig
nec recessissent dig'm aliquo odio sz qui pro tribunali
sedentes s nil aliud nisi deum mores zsciam precatis
considerantes admiserunt ad eius dignitates inscrm
solum i iustis abiret tuu' officium est docere alios
inferiores zetiam doceri ab aliis

agister

Est vir probatus
secdo examine qui q'
tuor decem sias circa pervigili audiendo
et discendo complevit ac pq p viros pbatos
ac iuratos se rigoroso submisit examini
et inventus morigeratus iustus pius bonus z sciens
admissus est ad eius dignitat quam sudoroso conqui
sivit vultu sicios ter mag' omi no examinato zpstiac
no zpphato

accalarius

Est
vir
pmo probatus examine qui septem sias
circa pvigili audiendo ac studendo cople't
z tandem rigoso se submittens examini re
pertus est dignus z approbatus e ad illum honorem
Nota q' ergo ne variatur vniuersitatu pvilegia treos ho
nores modo currentes retinuo i tactos sez Baccalaiat'm
Magisterium z Doctoratum pq si digni videbit' sac
sancte sedi aplice ut studentes vltra progrediant'
qui modo inox nesciunt q' omerti ingredi acquisita gdu
tunt zvniustens qlibz vincit bulla pont' 8 acquirere
privilegi'm faciendi cancellarios bachelars z facere mundi

tudens

verus e qui scdm ba
silicense consili'm tres annos zplevit i aliquo
privilegiato studio z volt consili'm Basilicse
bz eius studens z nullo fortia supdicti magrorz
denunciantes epo in primo sui adventu de vniusitate a
eius vicesexta zpo omi quadragesima ut sint pmarz
vacanciarz expectatores ita vy epi sepe iurauit zpngeoz
ampli'q eiusde bn'ficiz collatione nulli audeat conferre
nisi ut pmitti' magro seniori expectanti alias iemgro
ad se ap laboravit zeum obtinuerit etiam cont' epi volu
se faciat introm' facere zi eius v'm ztis bn'ficiz collativa spectabit
bit ad se app pampli'q z epc punet pena suspensiois
ad vnu annu qz in statucionibz sacrorz patrz continet
me

repositus

Est sum'q cano
nicus pq epiz prim'q in thoro z capitulo cui of
ficium e ut incumbat supintendere bonorum
rerii ectlie qui inmqz debz esse scolaris fzadmq
diaconus du ei dignitas confertur qui debz esse maturus
z doctus adminq acci'm magr z si ampli'q tanto etiam erit lucen
tior quto doctioribz prefulgebit dicitur igit' prius pesse
rebz eccle cum arbitrio epi z videre diligen' ne censa
incurrentur ecte a' eccli'a vsurz a' tributis subiaca' z debz
videre ut distribuciones iuste fiant s ut mortuo epo aut
amoto vnuuse res e'clie prosint eo epo in spetl cosignet
z tacte relinquit

rchidiaconus

Est vicarius Episcopi suo officio omnia
que scis sunt epo tam in civitate qz in dyo
cesi vni oclus epi debens prospicere cuius
principale offi'm est examinare ordinandos z abbates
z abbatissas i stallare vnde ecclesiarum semel i anno
visitando monere ad honestate zot diligenter sua exple
ant officia z deicurabili'te pt punire ei consensu tu epi
debz aut ruralem perordinare archipsbiterz cui volu'
ei sma ut sine distribuat ecclis visitare zuit pcuracio
petere pont sz non in pluribz visitacionibz z si iuris hunt
periciam z assessores peritos pmittat matrimoniales

et vsurarum audire z diffinire nd pt ac alique excoicare
sine epi licencia n' talias a' exactiones aliqs in psbiteros
a' eorum a' psbiteros exercere n' ordinados ac dimissoriales
licas

rchipresbiter

civitate
sis Est decanus capitoli eiusdem nisi preesidet
epc eo q' nulla vrbs scdm dma iura dicit' civi
tas quintuqz muratu nisi vbi e pontificis se
des ita hic decanus civitatensis dicat' solum ie q' e in eo
capitulo vbi pontifex tu offi'm est choro presse cu omi psb
iterum in choro dint scesse s in absencia epi i sollempnita
debz missam celebrare vl cu ipe iniecit curam corpis
z sanguinis dmi gere fontem benedicere i s'cinos quide
z pungere q' dz scesse archidyacono z ei p'cept' si sino psbi
tero obedie q' inuqz debz eligi nisi dyac' q admin'q z si negle
xerit psbiterium suscepto puabit' honore n' pt se a sua eccla
abstrahere n' admodicu tpe cu licen' epis tum z sufficienti
sb stitucione de ruali archipsbitero consibe' loco hrat

rimicerius

Est
omnis qui pfiat' dyaconis cui offi'm e docere
dyaconos omem psalmodia cantando i choro
ut scilicz sciant debite intonare lectores adof
ficia nocturna z distincte scie legere textum i forma sue
sonancie ad suam notam complicare z quo q' meldia debz
tussire scdm consibe' eccl'ie ut sine errore vadit canticz
ecclasticz z pmitterez in choro negligen's dyaconos a' in eis
cu oberratos ymo z psbiteros canonicos pt corrige si sinc
li st' z absencias eorz dz considerare omi tpe ut castiget
ne dum i porcionibz sz n'it corpis sui fructz priviant
non laborantes n' hij qui st' in studio cum licen' sui dyocesa
a' sui epi fincio a' ppe sinicio a' cosilioz gnali'm alias
nequaqz fructus priviat ne scoli libitate ecctz actitatibz
de solai contingant

antor

Est canonicus ad regisstrad
dum alios canonicos in choro perordinatz cui of
ficii est ut simfonia in choro a canonicis sine
errore agatur z presertim sacratis diebz ut de
votis letis z sonoris vocibz audiat' vox exsltacos z salutis
in thabernaclis iustoz scdm dma mea documta q' habi
tradidi arte septima pnunsas festivitates au vt abiz
recipiat co dyocesi exempli i laude dma z tlis cantor debz
esse musicus pftis faciens distincte claves agnoscens tonos
z semitonia zq note st' graves acute q' scaute q' excelle
tes q' comicte zdz perfecte agnoscere sedes tonorz z plagales
z autenticos z regulares z licentias eorz q' arte vsu vote z modo
pollendo preciis om ctatuti'm ord'os psito obedieni ad se gutat
n'c pmittat aliq vote demonis a' payonis tpit vlulare pt
pausas distinctas faciat z sialia decet' inoz cotinet in coopa
tores st' pcentores

ustos

Est thesaurorz ecclie co
servator ad quem ptinz custodire vasa ecclesie
z prouidere ut munde teneant' s vestimenta eccia et
hoc est pallas s indumenta sacra in sibi credunt
manus fidelit' custodie ne perdantur qui hoc pdicio
in magnum scandalu gerat z frequenter contingit' summi i
sacristiam sacrilegii ad cum ptinet mecesi pparo circa
crismatis conficiendi circa baptiscerz pparo luminarioz
in sacrificio sine in oleo si c' itera zos isti sunt archidyacono
suo

icarius

Est quilibz q' vices
suscipit alterius gerendas ut saliq expleat
re'lud offici'm cuius vices suscipit in nullo cu'o
paliquam psonam scistitu bilis nisi psona
cuius offi'm langwerit vl magna inmineti z racioli n'te
perse non posst supple' tunc pvrari'm scenid potit' q' cui dicuq
prelati fuit vices sustinens in loco capitoli vel solz prelatiz
dz honorare n' layco vicarie st' committede pt tu prelatus
vices suas dyaco' committe' z ppetuus vicarius debz esse sacer
dos z vicarid dz residere z si plebm cant ad studia explicencia
dyocesani s in praeduis relinqnt vicarios no dent sic magni
pensione attenuare ecctiam ut vicarius vix sustentaretur
sub pena privacionis tunc illius ecclesie

anonicus

regularis
est persona
alicui kathedrali a' etiam non kathedrali eccle'
annotata ad gerras canonicas vnii fas i ppd p'
decantandas racone pbende ac distribucio'm
obligata qui si fuit kathedralis eccle' hebit vocem in eligere
prelati cum aliis canonicis dmz aut canonico possia' 'vest hos
canonicas die ac nocte in ppd psona decantare n' se ab
eis

z crux habz in extrimitatibz qr triangulos z hic ordo secdm aliquos vocat ordo calatrauensium & q delatius oerim habet z est vnus ordo de ordine militarum

randmiotenses

Sunt Monachi sub regula Sancti Bndicti degetes cum cappis nigris clausis plz anathorite vite qua monastice approquites qui a seculi actibus se multu remouentes in sollitudines transferunt cum bona professione fidei z obseruacione bonorum actuu Dicuntur aut Grandimontenses quia i monte grandi eorum inchoata erat religio

ontibebrandi

Monachi sunt Monachi sb regla sti Bndicti militantes xo dno cum cappis nigris clausis abante z capuciis consutis z vti grandimontenses ita isti plus attendunt ad vitam anathoritam qua monasticam vnde et in monte eorum initiatum fuit principium videlicet enim aut uocat tandiq fuit finalis fuerit i vita monachorum q

allisscolai

monastica Monachi sunt Monachi sub regla Sancti Augustini degentes cum cappis nigris habentibz in manicas breues paulo ante cubitum sz satis amplas i inferiori parte aptas qui etiam magis anathorite vite propinquant qui vrbane hospitalitate tamen viuunt in societate frequenter ac si forent ve hemite

lorenses

Monachi sunt Monachi sb regla sti bndicti militantes dno ihu xpo in societate cu cappis nigris clausis z manicis longis hnt abbates z priores z prepositos i vita contemplatiua & actiua viuentes quibz licz hnt proprietates z comunes z apparatus honestos canonicos multum sunt diligentes intenti hn religiosi disti mis z orationibz viuunt ter in ebdomada

umiliatorum

Ordo ordo tenens reglam Sancti Bndicti cuius Monachi ferunt cappas albas abante appertas z mantellos albos sb cappa clausos cu manicis amplius deuote z humiliter se semp gerentes & vita contemplatiuam z actiuam ducentes z psallentes dno psalmodias deuote die ac nocte interdum tn licz no sint de ordine mendicantium tamen admendicitate sb eodem fferendunt

anctetrinitatis

Ordo qui alias dicitur ordo redemptionis captiuorum est ordo militans dno sb regla sti augustini cuius Monachi ex institutione deferunt mantellos albos abante appertos cum cruce plenam transuersalem blanca semp pdirectum rubea ita q crucis illius media pars est blanca z media rubea fundatus super opibz pietatis et presertim quo ad captiuos

anctilazari

Ordo Est ordo militans sub regla sancti augustini cuius monachi ferunt mantellos griseos ad albedinem tendentes cum crucibz planeis in dextro latere sancti lazari dicti q i bethania ubi sepultus lazari frater maria magdalene vbi xpus lazarum suscitauit ex mortuis q deridiani suam primam composuerunt deuotionem z fraternitatem ppt opus tam insigne ideo et

ctiiacobi despada

Est ordo milicie sub regla Sancti Augi degentium Monachi deferunt Mantellos nigros cu cruce rubea gladiorum i morem ymo vera forma hnt gladiorum ante pectus in signum q pati sunt ducillare pro xpo ad sanguinem z alaim z c vnus ordo de ordine militarium sunt enim quinqz militiarum ordines sz Sancti Johannis iherosolimitani z theotunici z sti iacobi d spata calatrauensis et milicie xpi

ctiiacobi deGalatia

Ordo Est ordo Militans sub regla dno ihu xpo sb regla Sancti Augi cuius Monachi hnt cappas nigras cum tunicis nigris & Mantellis nigris

z rubeis conchis marinis sancti Jacobi super quas conchas ferunt & super autem rubeam qui conchas rubeas ideo ferunt qr in gallacia vbi ille ordo primitus sumpsit exordium sunt multe tales conche marine q deferunt ad aliam aliorum

ctorum Martiri

Ordo est ordo penitentium z do vocatur ordo fratrum martirum de penitentia cuius Monachi deferunt habitum cum scapularibus cappis albis et duabz crucibz rubeis in brachio dextro sb regla sancti Augustini militantes dno quidem cruces rubeas deferunt quia ipsi sunt pati mori pro fide xpiana vt sibi martires quorum ipsi ferunt vestigia z ideo duas quasi geret eundem qui paratos se pati mori z sunt sagi fide

ancte Brigide

ordo est ordo Monachorum ad reglam sancti Augi institutus cuius monachi ferunt griseos mantellos z cappas nigras abante appertas cu cruce rubea in pectore habente in medio hostiam albam rotundam i honore dni dei z saluatoris nri ihu xpi z sancte Brigide instituti z hostia in medio deuotionis pandit ad sacramentu eucaristie qz specialiter gerunt ad ea reuerenciam qr tollunt crucem suam z sequi xpm

ctiieronimi

Ordo est ordo sub regla Sancti Augustini annotatus in honorem sancti Jeronimi institutus cu cappis nigris z capuciis consutis ordo multum antiquus inchoatus cu Sancto Jeronimo eo tpe quo Bibliam scripsit in heremo qui postea extinctus erat cum in cardinalem creabatur z post iterum pierat z iterum renouatus sb dicta regla sancti Augi z hodie me multas prouincias deambulate nulli ibi potui videre monachos huius ordinis z tamen pro
pter austeritatem constitutionum suorum

cti Jacobi d'altopasso

Ordo est ordo militans xpo dno sb regla sancti Augustini cum Mantellis nigris longis abante apertis in ante pectoralibz gerentes conchas marinas rubeas simpliciter z sine cruce qr concham appellant muschellam z ordo hic in vulgari theotunico muschali dicuntur differentes ab ordine monachorum sti jacobi de Gallacia sola cruce qr illi gerunt super concham z no ...

enietede

Ordo est ordo sb regula Sancti Augi degens in aragonia cuius monachi hnt cappas nigras apertas z capucia consuta z clippeum i latere in cuius clippei medio est crux parua z rotunda & rubea alij dicunt q sit crux solum simpliciter sic alij dicunt q rotunda sit ego aut non vidi hos in istis regionibz sz sunt in aragonia fundati z ibi et sunt multiplicati

ilitum

Sancti Georgij Ordo est ordo sb regula Sancti Augustini militans ihu xpo dno cuius monachi vtuntur mantellis breuibz z albis tunicis subtus mantellorum breuiusculis z duas cruces rubeas fert in latere dextro mantellis pectoralibz in honore militis sancti Georgij fundatus mo sunt multi nobiles Barones z principes

ancti Gilberti

Ordo Est ordo Sub regula sancti Augustini degens cum mantellis griseis appertis z barbis prolixis z caputiis tibialibus calceorum quos gerunt in manibus qui alias in theotunico dicuntur kenicken in honore sancti Gilberti instituti quorum deuotio dr esse i peregrinacione religionis suorum superiorum

ancti Wilhelmi

Ordo Est ordo sub regula Sancti Augustini degens cuius monachi incedunt cum cappis nigris abante apertis z capuciis consutis z tunicis albis In honore Sancti Wilhelmi instituti vitam deuotam z religiosi plus vite anathoritarum quam monastice i sistentes semp tn in societate pulchra humili z deuota conuersatione tum in gestu verbis opere z oratione

Archiep̄o fundati Anno dn̄i millimo centesimo vi cesimo sub professione regule Sancti Augustini militantes in vestib; totalit̄ albis ħnt cū quibus cappas albas ħnt et scapularia et capucia et rocheta et mitras habent eciā cenobia monialium eiusdē ordinis regule et privilegio ħnt abbates et p̄positos et dicunt q̄ sc̄s Norbertus archiep̄s fuisset in sompno a beata virgine instructus de huiꝰ fundacionis corp̄ et statutis eiusd̄ ordinis

rutenorum

Ordo eciā ordo Monachorum milicie sancte Marie de domo theutunica s̄b regula sancti Augustini Crucē nigram deferentes in albo pallio ap̄to i dextro latere omnem aut̄ vestem s̄b pallio cum sellib; coloris deferre p̄mit dūmodo desup̄ sit alba vestis cum cruce in medio pectoris fundatus erat acaron apres dni' fredici scđe hic ordo fundatus est similiter pro fide et ad hospitalia ut ab hominib; sub ministret et pegrinis et paup̄ib; p̄sbiteris darent necc̄ia et ad devocionem dicuntur aut̄ pru tenī quia terra prutenorum eorum iudicio iusto attinet titulo simili b̄ de me videtur michi satis pervers̄ii ozilay ci barbati regunt p̄sbiteros et eis imperant et se p̄sbiteros se ponunt

auli

Primi heremite Monachi sunt Monachi fundati a sc̄o Paulo p̄mo heremita qui nobilis incepit religiosam vitam ceteris imitando cristū dum erat in heremo et sanctum Johannem ob q̄ instar sancti Johannis pingit̄ cū tunica pilosa et longa barba hii aut̄ Monachi qui in heremo suas habent fundaciones cum Mantellis griseis a bāñ apertis et cucullis et tunicis griseis s̄btus sub regula Sancti Augustini degentes vocantur hi ules hospitales et multū religiosi

anti

Anthonii ordo est ordo Monachorū quorum pater fuit Sanctus Anthonius qui pingitur cum Mantello longo nigro i anteriori parte nigro et campana et baculo et longa barba et scrofulam nolam ħentem i collo cuiꝰ Monachi sunt fundati super professione regule sancti Augustini habentes Mantellos nigros et signum thau s̄b ceruleum et capucium simpl̄r sed signum thau fert in brachio dextro

armelite

Sunt Monachi mendicantes sub regula sancti Basilii degentes cuiꝰ regula apostolicos ob austeritatē iam ter mitigata est ordo ante cristi nativitatem inchoatus tempore p̄phetarum ubi erat tunc ordo p̄phetarum dicti religiosi in monte carmeli et tunc ħebant vestem lirratam hodie aut̄ deferunt albam cum cucullis super nigro ad c̄s est donatiste per tinent carmelite a monte carmeli vocati Dicuntur etiam fratres beate virginis quia cirillus doctor eorum contra Nestorium disputando eam fore dei genitricem comitat ob q̄ in predicam perordinem totum assumpta est

hannite

Sunt Monachi ordinis Sancti Johannis i Jherosolimita cuius caput est in rodo vocantur de ordine miliciarum cum nigris palliis et albis crucib; q̄ deberet esse una in latere sinistro Sub regula sancti Augustini degentes ad militandum contra gentiles i stituti ob q̄ in rodo est eorū sedes q̄ est paganis vicina ut illic sint q̄ inimicos cristianitatis repellerent et protecto et corpora sua exponant in milicia pro gladio temporali q̄z dicunt sub ultra ptēdē q̄nto re motius p̄mit

redicatorum

ordo Est ordo Monachorum Mendicantium s̄b regula Sancti Augustini degentium ħnt cappas nigras in superficie cū mantellis ab ante apertis et s̄btus tunicas albas etiam cū albis cappis non consutis et scapulari allo ordo ex doctorib; mire lucidatꝰ hic enim ordinis doctores plurimi q̄ carmina orbi reliquerunt preclara ad sidera fuere ex p̄re sancto dnico progeniti petrus de thaxantasio hugo robertus albertus magnus Jacobus de voragine humbertus Thomas d'aquino Egidius et alii multi doctores quos ponam in fine libri de doctorib;

anctispiritus

ordo Est aliter saxia dictus eo q̄ in urbe Romana in loco qui saxia dicit̄ p̄ innocenciū tercium ex revelatione sp̄itus sc̄i est fundatus et approbatus s̄b regula

Sancti Augustini militans i veste nigra cū cruce alba per lineam transversalem duplicata q̄ crux fuit innocencio tercio de celo donata sup̄ sex opib; misericordie fundatus eorū enim est esurientem alere sicientem potare pauperes hospites colligere captivos visitare et eis necc̄ia tribuere infirmos i domos suos recipere debent etiā s̄bsidia militib; contra saracenos pugnantib; prestare semper admandatum ap̄p̄ci

inores

observantes sunt fratres de prima regula sti

Franciscani qui alias vocantur de observancia eo q̄ in forma observant regulam fratrum sancti francisci indi enim sunt prorsus bonorum expertes nisi quantum de mendicitate eis portatur ad prandium et cenam et si solus panis portetur illo saturati quas acceptes residuum mox dat paupib; ut residuant sicut mera sunt aliq̄ cappam griseam de viliori panno deferunt nudi ambulant cum cordula quinque ligaturis ante pendente multū conformem vitam ħnt Carthusiensib; i silencio situ alliens perpetuis confessione publica ieiuniis orone contemplatione in corporis dieb; omnib; vivunt ut ambulant ita dormiunt ita et sepeliunt̄ p̄nuam nullam ad manus recipiunt nec ipse p̄ p̄ interposita personam denarius enim est eis abhominacō

inores

non observantes sunt eciā conventuales sancti Francisci observantes etiam de mendicitate viventes sed in promptuariis et cellariis conservant necc̄ia pro victu futuro ħnt census p̄dia et silvas eis appreciata et etiam monach; hii⁹ regule licite reservant p̄niam parvam pro utilitate taliamt sunt differentes a p̄mis et qui non tanta austeritate premuntur a sua regula sicut p̄mi utriusq; ordo doctores nobilissimos protulit orbi erat enim luca Corra Bonaventura Allexander de hallis guarro guilhelmus scotus rupertus haymo et gualterus antonius paduanus dextensis gentilis et nicolaus Richardus ocam Rogerus et sic de aliis p̄ducente nominabilib;

inores

secundi ordinis dependentes sunt franciscite layci et sorores cum tunicis griseis et mantellis griseis et cordula alba in fra pendente cum capparone dependente usq; ad cingulum in quā regula p̄mit esse coniugati vitas observantes debent tenere et magis religiose vivere ceteris secularib; et possunt esse mercatores et omnia secularia honeste exercere ut ali assignant sorores i eo loco ubi sunt q̄n vivunt p̄ guardianum locate nentur conparere et manu exequi p̄mit eis confiteri suis p̄rochianis et sacramenta ab eis recipere et non a fratrib; et cum moriuntur fiunt p̄ eis orones sicut et p̄ cetera fratrib;

rucifer i

sunt Monachi Crucifexi cum stella desserentes Mantellos albos ab ante apertos cum cruce rubea habentes desub stellam rubeam in dextro latere s̄b regula sancti Augustini militantes qui alias vocantur cruciferi stellati vel ordo cruciferorum cū stella qui i fraterna societate sunt commetes ħnt p̄potates et p̄mit ut bonis communib; et p̄prie in societate et extra societatem

epulchri dni

Monachi sunt Monachi Sub regula Sancti Augustini militantes cum Mantellis nigris ab ante apertis et crucib; rubeis plincam transversalem duplicatis in pectore q̄od dicti sepulchri dnici q̄reis olim erat custos sepulchri cristi sed p̄ traditionem uelhim Machomet ique eiecti sunt de loco et ordo mansit et iam minores sunt custodes spelunce x̄i dni ex admissione regis nelhim et non isti

allisumbrose

alias vallis ymbrose Monachi sunt Monachi s̄b regula sancti Benedicti cum Cappis Griseis et capuciis longis a retro consutis militantes duo sub obediencia magis p̄pinquantes vite heremitice eo q̄ ex heremo ortum habet aliquadam valle q̄ vel erat umbrosa vel ymbrib; perde fluxum aquarum illic ut in loci declinoire magis madens i q̄o loco preses eorum ut i loco desp̄cioi eis elegerant habitacula

amaldulen

Sunt Monachi s̄b regula sancti Benedicti degentes cum Mantellis et tunicis s̄btus cappis albis et scapulari magno et lato et capuciis consutis satis longis et cappa ħnt manicas ablongas albas et crucem rubeam in latere dextro et aliqui ferunt ante in scapulari

qui eas confiteat et sacramenta ministret ecclesiastica et sicut iste moniales ita viuisse sunt exempte a iurisdictione platorum et actionibus regum principum et legatorum

Premonstratensium

Sorores sunt sorores siue moniales ordinis fratrum premonstratensium eiusdem professionis habitus et religionis preter cappam loco cuius velantur et debent proprie esse sub obedientia singularis abbatis vicarii a preposito eis deputati qui eas custodire debet in honore virginitatis et rebus et debent inde vt sollicitate expleant laudes diuinas et ne negligantur in sacramentis et confessionibus

Sancti Benedicti

Sorores sunt sorores siue moniales eiusdem habitus professionis et religionis sicut et fratres eorum preter cappam loco cuius velum accipiunt que debent esse sub obedientia singularis a prouincialis seu vicarii a positi et secundum omnem doctrinam quam habent sorores fratrum predicatorum debent viuere maioribus in libertatibus hic ordo quam predicatorum est suffultus et sic et moniales huius ordinis

Marie Magdalene

sunt sorores fratrum ordinis sancti Augustini eiusdem religionis et habitus et professionis velo tamen et cappa differentes condistincti ponimus registrabiles a suis superioribus fratribus sue regule sicut dictum est de sororibus fratrum predicatorum quibus debet prouideri de confessione verbi diuini audiendo sacramentorum perceptione a fratribus senioribus ne negligantur

Cisterciensium

moniales sunt moniales cum floccis nigris eiusdem ordinis professionis professionis religionis cuius fratres cistercienses ponimus registrabiles a suis superioribus fratribus sue regule sicut dictum est de aliis superius et debent a suis discretis fratribus et honestis in confessionibus audiri et sacramentis ecclesiasticis prouideri registrari [illegible]

Sancte Elizabeth

Moniales sunt virgines ordinis sancti Benedicti in loco quo sancta Elizabeth fundatum claustrum et defuncta requiescit ponimus obseruanciam habentes regule fratrum sancti Benedicti et obedienciam et visitacionem nisi quod interdum excepciam speciali priuilegio vtuntur super velo corona quadam cum cruce leuata super fronte

Sancte Clare

moniales sunt moniales sub cura fratrum minorum viuentes eiusdem professionis et regule sicut et fratres eorum ponimus fratres registrabiles hic est generale aut prouincialem loci a vicarium a custodem qui possunt eas reformare instituere et destituere prout melius nouerint et debent eas sollicitate perfectam a fratres suos sacramenta et erudicione verbi dei et visitatione prouidere

Penitencium

Sorores sunt sorores tercie regule fratrum minorum valentes habere viros et omne opus seculare exercere vt alii nisi quod cordulam portant cum cappatione sicut et fratres penitentes et tercius religionibus seu ordinibus sunt astricti peccatis hominibus qui possunt sacramenta vbi volunt percipere tamen si attantur prouincialium a seniore loci tenentur subobedientia comparere et reformare que eis imposita fuerint per loci seniorem

Approbati ordines

sunt pauci ordines ita quod propter paucitatem eorum potius quam non approbat velle facere confusionem sufficienter tamen approbantur vnius sicut eius tollerant pacifice a sancta Romana ecclesia que est regina et sponsa christi in maculata astans a dextris sponsi sui christi ihesu benedicti in vestitu deaurato circumamicta varietate hic est ordinum tam spiritualium quam secularium diuersitate que diuersitas non rumpit vnitatem sed firmat et decorat et fecunda ondit genitrice sponso suo permultiplicatorum filiorum in vnitate fidei et dilectione connexorum quia nil contrarium infert diuersitas dummodo mea sit fidei vnitas

Repetitoria

iudiciorum sunt quedam vie procedi sponte ad partem in iudicium et ostendunt quomodo procedi debeat in iudicio contencioso in iudicatione principibus primo exiguntur personas in iudicio iudicantes per se a alienum ordo ponitur tue in tercia parte et tercio tractatum de iuris secretis seu procuratoribus sollicitantibus alienas causas et negocia vt partes dixit ego omnia ista volo in isto vno capitulo quinto huius primi libri

Series

huius capituli est ordo ponendorum quo ordinetur domino processus fratris Raymundi mediocre huius primi decretalium quare sicut in primo capitulo egit de vere et specie eius scilicet de summa trinitate quod exprimitur diuinum et constitucionibus quomodo huius humanum et rescriptis quomodo exmandat principium et consuetudinibus quomodo non scripti de labitur in secundo de electionibus ad dignitates secundo electione postulacione tercio de ordinatore ministrorum ecclesie et impedimentorum ecclesie quarto de officialibus in ecclesia finientibus nomine proprio a alieno quinto at hic agitur de officialibus in iudicio contencioso iudicare presidentibus et finibus et initiis vt post debito ordine veniat ad secundum librum de iudiciis

Delegatus

Est iudex generis vices alterius alicuius iurisdiccionis iudicis tamen committitur a causis in ipsos contenciosos vt discernat et diuidit tamen a causas principalis delagatus cuius potestas est ad ea et solum ad ea que in commissione continetur et ad omnia accessoria sine quibus tamen principalia expediri non potest quod hic potestatem coherrendi omnes directe aut indirecte ad causam pertinentes et etiam eos qui eius impedirent officium ita dumtaxat vt fines mandati non excedat sed diligenter obseruet pre sertim ad aliquos quorum nota in rescripto non sunt inclusa personales [illegible] clausulas rescripti exorat [illegible]

Expiracio

potestatis delegati est quia ostenditur eius prius delegati sunt iurisdiccione iudicere casibus sicut morte mandatoris re integra et mortuo eo tamen si proprio nomine delegauit est causa secundum si sub nomine prelati et non proprio ex extenditur mandatum ad successorem et si delegatus causam remouet ad se vel quia delegatus remittit causam ad delegantem vel clausa est tamen in commissione a lata est sentencia et executio demandata a appellatur licite absque a recusatur et cognitus causa a quia mortuus est causa que lege impetrata sunt a quibus pluribus committitur sine clausula quod si non omnes tamen si vnus excepte mortuus a vnus non interfuit expirat potestas

Subdelegatus

Est vicarius cuius subdelegati etiam delegati proprio nomine appellabilis tamen si delegatus excessit partem totum suum commisit officium non debet se plus intromittere de causa si vero delegatus in ore re integra tamen subdelegatus non debet se intromittere de causa et vero punctum causam vincente delegato potest vltra procedere et sibi subdelegare expartium consensu donec aut eum firmat a reddat appellatum ad mandatorem

Subdelegandi

potencia est qua ostendit [illegible] [illegible] [illegible] delegatus [illegible] se non potest sub delegare [illegible] consensu [illegible] tasibus [illegible] iudicium [illegible] mandat [illegible] fieri aliud [illegible] negocium de quo [illegible] fidei [illegible] speciale [illegible] si mandat [illegible] plati [illegible] [illegible] i tercius [illegible]

Westankburga

Ordo est ordo de regula sancti Augustini cuius monachi ferunt cappas nigras aptas et moniales vestem scapularis viri multi religiosi professione habitu et vita sancta multi observatores regule sue ac austeritatum moribus ieiuniis vigiliis afflictionibus et aliis ad devocionem et regulam attinentibus

Templariorum

ordo erat ordo sub regula sancti Augustini degentium mantellis nigris apertis et cruce rubea in dextro latere in ante pectoralibus hic ordo deletus est propter tradicionem terre sancte quam a christianitate abstraxerunt abstraxerunt omnium multa regna et potestates omnes antiocene terre qui sunt a c l et iherosolimitana cum azoti sebeste arabiam patratum ydumeam bethsayda samariam tiberiadem Iordanem cesaream pamfiliam

Milicie cristi

Est ordo sub regula sancti benedicti militans christo ihesu duo cuius moniales gerunt cappas nigras aptas et tunicas nigras mantellis et mores instituti finaliter ad militandum pro christi nomine et quia omnis ordo est militie hic est spiritualis et corporalis cuius quinque ordines adhuc principaliter instituti sunt quos supra nominavi extra gladium sunt decenter de fulgidi multiplicando cristianitatem

Heremitarum

Sancti benedicti ordo Est ordo sub regula sancti benedicti degens in vita heremitica magis quam monastica gaudens cuius monachi habent cappas nigras et mantellos abante apertos differentes ab heremitis augustinensibus origine regula et augustinenses sunt mendicantes hii vero non et augustinenses sui patris Augustinus horum non

De monte oliveti

ordo Est ordo degens sub regula sancti benedicti cum fratres albis cum sis dicti ideo quia in monte oliveti ubi christus sudescebat gutte sanguinis eius erat claustrum per fideles tunc fratres vocatos edificatum et ubi religiosi illic facti et de nocte persistebant vel in eodem loco quo christus ultimo stabat pedibus dum ferebatur in celum ubi et angeli alloquebantur illic apostolos

Sancti albertini de Sicilia

ordo est ordo degens sub regula sancti francisci habens mantellos albos abante apertos et cappas curtas longas dicti sancti Alberti in Sicilia quia in sicilia fundati sunt ab origine in loco quo sanctus Albertus dicitur interfectus qui erat presul Sicilie et ideo quia isti religiosi ad eius honorem instituti sunt dicuntur Monachi sancti Alberti et quia in sicilia sedes dicuntur Sancti Adalberti de Sicilia

Bethleemite

Sunt hii monachi in Bethlehem ubi christus dominus natus erat primitus fundati ab ecclesia Mathie et beate virginis et trium regum quorum cappe et vestimenta sunt brevia usque genua Sunt adhuc ordines scilicet ordo sancti victoris vallis caulium Sancti petri de Magella de quibus supra sedes Nota solum sunt quatuor regule scilicet regula sancti benedicti quam recepit ex regula Basilii et Patrum et Augustini que est ex actibus apostolorum et francisci que est excellencior et basilii que est ex feruore devocionis edita

Sacerdos

Est persona sacra dedicata et provecta spiritus sancti et unctione insignita ad cuius officium pertinet missam celebrando curare statum confitere et baptisare et predicare confitentes populo benedicere unctione sacra pungere langwidos et Episcopo absente in civitate penitentes reconciliare sollempniter benedicere homines et dona dei cuius officium est tanti viris et auctoritas ut hoc non nascendo non vivendo non moriendo primo non per mortem potest esse gratum deo non salvari potest sine sacerdotis officio non bene vivi dicibilis presbiter est plebes et viatoribus peregrinatibus adiutorium et eruditor scilicet vita sancta dicitur sacerdos quasi dans sacra vel dux sacra

Dyaconus

A Sancti Clemente dicitur eo quod a tribu levi sumpsit exordium postquam enim dominus precepit moysi ut post ordinacionem aaron et filiorum eius acciperet filios levi et consecraret domino ut fungerentur pro ipsis coram aaron et filiis eius viri viginti annorum et supra datur igitur in lege gratie dyacono stola super humerum sinistrum et casula textum evangelii et calicem vacuum cum patena et hostia in quo totum officium eorum exprimitur ipsorum est presbiteris provocare ad flectendum genua ad psallendum et audiendum verbum domini hostias super altare imponere cum calice vino oblacionis et aquam mensa domini componere et debent ministrare presbitero baptisanti ungenti celebranti etc.

Subdiaconus

Est persona ad ministrandum dyacono coordinata quorum officium est in templo domini oblaciones sumere a populo et deferre tempore suo in altare a dyaconis dare ad ferendum pullas corbia et sub stratoria levare et aquam in baptisterium prounde et urceum et manule et manutergium tempore presbitero et levitis prolavandis ante altare manibus prebere hinc accipit de manibus episcopi calicem vacuum et patenam vacuam de manu vero archidyaconi urceolum cum aqua manule et manutergium quo totum eorum exprimitur officium

Acolitus

Est persona administrandi subdyacono et omnibus statibus superapositis cereos unde et ceroferarii dicuntur quia accensos cereos defferunt ad ewangelium legendum ad attendenda lumina ut sunt patri quando benedicuntur dum ordinantur ab archidyacono recipiunt candelabrum cum cereo et urceolum vacuum ad portandum illud cum aqua benedicta dum aspergitur populus hoc officium designavit dominus cum dixit Ego sum lux vera

Exorcista

Est persona administrandi magis presbiteris quam presbiteris apta eo quod longe ab altaribus dei ministrio deputantur elongari quia nec isti non lector nec hostiarii debent attingere administerium altaris domini exorcistarum autem officium est in immundos spiritus imperare ob quod accipiunt de manu episcopi librum exorcismorum et debet edificium ecclesie purgare ut dilapsa restituat et reparet dissipata

Lector

Est persona ad proclamandum vel pronunciandum populo silencium dum episcopus aut presbiter verba domini referre voluit ad populum quod clamabat non cessabat donec pontifex silencio populi posset efferre quod debuit dicebantur etiam olim relatores eo quod voluntatem episcopi referebant populo ipsi primum legere totum populo prophecias et apicas lectiones vetitum est quod adhuc gradu promovere debent esse litterati et intelligentes sensum in pronunciacione et pausas et vim accentuum et bonorum

Hostiarius

A ianua et Ianitor dicitur Est persona primi gradus spiritualis officii suscipiens introitum ad cuius officium pertinet claves ecclesie habere ut claudat et aperiat suis temporibus et horis et omnia que sunt intus et extra custodire fideliter et excommunicatos et infideles eicere canes expellere et omnia nociva fugare a domo domini et hic enim accipit claves ecclesie quas dat sibi pontifex de altari audit verba episcopi dicentis sic age quasi deo reddituris racionem pro hiis que rebus que recluduntur clavibus istis Sequitur Nunc de monialibus

Predicatorum

Sorores sunt moniales ordinis sancti dominici eiusdem professionis et religionis et privilegiorum tamen preter cappam loco cuius velum deferunt sunt et fratres corporaliter separati tamen largiori uti debent cuius ordinis magister provincialibus et prior earum debent ovam hec et alii fratres quibus commiserint et debent disordes corrigere et eas reformare ut melius noverint instituendo et destituendo poterit sed tamen confirmatio ad solum generalem pertinet nisi provincialis vel alter super hoc habeat specialem ab eo commissionem

Celestine

Sorores sunt Moniales fratrum Celestinorum eiusdem ordinis religionis professionis et etiam privilegiorum preter cappam loco cuius velum deferunt et scapularia tamen ordinis sicut et omnia in sexu ponenda virgini fratres seniores earum sunt registratores qui debent eis sicut et omnes fratres earum et sanctimonialium providere confessores ydoneos sinceros

uiste suu artificiu exerce & i nullo actu
sui artificij doli q̄ fraudē quo p̄xi⁹ da
pna sentiret i[illegible]ponē nec q̄stū licitū mag⁹
nisi quo victū sibi[illegible] & amictū

Mechanice artes sūt septē
sc̄ie manuales ad corporis sustētaciō
ordiate q̄ru cognatiā ē p aliciong
& cōtinet sub se multas spēs sc̄ cocos pistores
[illegible] carnifices piscatores pelipar[illegible] & alios
[illegible] [illegible] p vestiare tria & agricultura
[illegible] [illegible] [illegible]

Apothecarius ē ar
tifex hn̄s periciā cōponēdi sirup⁹
[illegible] & inducit herbas sc̄ia flores fructus
[illegible] siccos & aliā [illegible]
[illegible] sc̄ membra cōagula fella ossa [illegible]
& reptilia & natatilia & [illegible] & volatilia
[illegible] & [illegible] & sit exē⁹ peite [illegible]
[illegible] cōfice[illegible] [illegible] & doctorū [illegible]
& sit cōfice[illegible] sirupos pillas cōfortatiua & alia

Cirurgicus ad h⁹ attinēre
est medic⁹
hn̄s periciā curādi morbos [illegible]
sc̄ vulnera ossiu fracturas & dislocatōs
& sc̄ie face membrorū [illegible]
& sc̄ie [illegible] [illegible] [illegible]
& [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] emplastra puluer [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tenacula [illegible]

Medicus [illegible] oculorū medic⁹
hn̄s periciā curādi [illegible] ob
talmias vngues maculas pan
[illegible] tumores [illegible] oculorū
scabies [illegible] lippitudines
casus [illegible] fistulas [illegible]
[illegible] maculas nebulas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Mercator [illegible]
ē aliquis q̄
alijs de ciuitate i ciuitate de regiōe
i regiōne causa emptionis merca
ciarū [illegible] [illegible]
[illegible] de regiōe lōginqua necessaria tam quo
ad victū quā quo ad amictū & artificibus
[illegible] [illegible] p artificiū eorū [illegible]
[illegible] [illegible] necessaria sūt ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Institutor [illegible]
ē domē
stic⁹ venditor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] offi[illegible] ē [illegible] q̄ vēdit vendere
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Pictor ē artifex sciens nedum
sanctorū & sanctarū ymagines depi
gere sc̄ cuiuslibz rei ymaginem ac si eēt
ipā res ipse ita pportionate cōfigurare sc̄dm spe
cie & colore vt cuiuslibz videtis oculus dicat eū
esse veri expressore opeū diuinorū eius istrumēta
sc̄ pinzelli varij colores [illegible] naturales artifi
ciales & cōmixti exemplaria idest lr̄e patrū ex
[illegible] [illegible] pingit lapides erectos [illegible]

Sculptor ē gemariū & lapidū
preciosorū subtilis incisor cognoscens
preciosorū [illegible] lapides preciosos & que
bn̄ gemās & [illegible]
figurā magis cōpetet vnicuic lapidis
illorū instrumēta p que opat sūt Circellum
[illegible] [illegible] [illegible] & alia

[illegible] ē artifex sciens ymagies
ligneas subtilit excidē & candelabra lignea
que decurrat ad ecclās [illegible] & tabulas
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] & celte [illegible]

Sculptor est artifex lator⁹
[illegible] ymagines lapideas & etiā
ligneas sculpere modo i[illegible] [illegible]
[illegible] siue sint ymagines [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] instrumēta
p que operat⁹ sūt celte scalpri [illegible]
[illegible] & alia sūt istrumēta ad ymages ligneas
& alia ad lapideas [illegible]

Scolaris ē psona cetui
scolastico [illegible] eo fine vt
diligēter studiū [illegible] [illegible]
& etiā mori[illegible] eius officiū ē [illegible]
[illegible] sc̄ie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
studiū [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vide diliget ne tps pdat [illegible]
sc̄ [illegible] hodie [illegible] [illegible] & sit [illegible]
hodie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Scriptor [illegible] mala [illegible]
ē hō litteris
eruditus qui si fuit [illegible]
dz vide vt correcte sc̄bat & que
dz sc̄bē p cōpositorē vl appositorē
diligēter cōsiderare sc̄ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vide vt sc̄bat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
precientia [illegible] [illegible] [illegible] multa ex
[illegible] [illegible] [illegible] bonū & stabile
[illegible] folia [illegible] [illegible] stilus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] lineale cornu
[illegible] tabula [illegible] [illegible]
[illegible] volumine [illegible] glosa [illegible]

Illuminator ē artifex
ponēs colores sup libros cui⁹
officiū ē sc̄ie bn̄ capitalia varia
face & flores p[illegible] & aurū & ar
gentū sc̄ie libros stabilit[illegible] [illegible] & [illegible]
[illegible] & ymagies & picturas sc̄ie p[illegible]
[illegible] capitalibus [illegible] & hr̄e pinzellos
pennas [illegible] & colores bn̄ [illegible]

Custos ecclesie ē offic[illegible]
alis ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] offic[illegible] ē vide loca
[illegible] ecclesie vt emēdet [illegible]
cōpleatur [illegible] & hr̄e diligēt sub
sua custodia calices cruces thuribula [illegible]
ymagies metallicas ornamēta cappas supelle
ctia vexilla libros candelas & alia q̄ sibi ad
[illegible] fideles cōmissa sūt vt [illegible]
numero etiā si [illegible] culpa fo[illegible] [illegible]

Campanator
est ecclesie minister ad cui⁹ offic[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulsare
[illegible] ad matutin⁹ ad laudes p[illegible]
[illegible] sexta nona vesperas & cōpletoriū & [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Coquinaria [illegible] ars
ē ars ad sustētaciōnē vite hūane
necessarie ad [illegible] [illegible]
& [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] & sub se [illegible] multos artifi
ces sc̄ cocos pistores carnifices [illegible]
pistatores [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] & alios [illegible]

Cocus [illegible] ē artifex sciēs
bene [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] carnes pisces [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[M]ilitaris status est status
ordinatus per iusticiam et pacem tuendam
ut scilicet armis et potencia reprimeret
iniusticiam et propriam voluntatem nociuam
civitatibus magnis in quibus sunt multi morantes
ne intrinsecus ullatenus et pauoribus impediti clerus
ab ordo impediatur et mechanica et rurales a suis
laboribus

[A]rma militaris status arti
nencia scilicet torax parma galea ce
leptra fidia clipeus teutosta lorica
ferretra balista sagitta pugio falcea
armada scuta colubrina curriga framea
missile hasta hastile sica trinussinus clipeus
tidea claua ictus bombarda funda etc.

[I]mperator est summus
rex et monarcha populi christiani
qui dyademate et capiti coronatus ce
teros reges antecedit cuius officium
est omnium regum oculos ad se conuertere et eos ut
in pace persistant ad hoc tenere videre ut fides chri
stiana in gentilibus multiplicetur et sedes sancta
romana ad dignitatem accipiat eius protegatur
tuicione propter eam ad mortem teneretur se
opponere contra quelibet inuasorem et si qui
principes propria voluntate vellent bella fulminare
debet eos compescere ne per eos pax turbetur populi christiani

[R]ex est persona ad gubernacionem ali
cuius regni preordinata que corona pomo
sceptro gladio et purpura condecora
ta vniuersos sui regni subditos ante
dit cuius officium est tenere sui regni in pace et
iusticia custodire heredes ut sue vite heredes
et sui domini successores potest existimare malas
tutis ciuitatibus et regni limites vbique facere
et sollicite videre ne bonus regni honor et gloria at
tulis diminuatur aliquo modo sed omnia ista vt au
geantur et ut iniuste oppressi presertim virgines
vidue morbidi et alie miserabiles persone eius
potencia de manibus opprimencium liberentur quia sacro
imperio debet prestare obedienciam esse subiectus et sancte
sedi appostolice vti filius dilectus mandata sua
reuerencialiter suscipiendo adimplere

[M]archio est princeps rege
minor aliis autem principibus maior

[D]ux

[P]rinceps

[C]omes

[B]aluinus

[C]omes

[M]iles est aliquis strenuus armiger
qui baltheo aureo et torque quasi propter distor
quendum dicitur laureatus est et dotatus
est a principe ut aurum valeat deferre
cuius officium est mandatum sui implere et suo domino
fideliter seruire vitare leuia tabernas ludos et similia
et in primis iniurias a sacerdotibus orphanis et miserabilibus
personis

[A]rmiger est quilibet homo mi
litans strenuus qui armis et viri
robore seruit principibus pro stipendio cuius
officium est ut fideliter seruiat domino suo
nec in eo custodiat machinaciones mala contra
principem a quo stipendiatur in iustis causis
ut non seruiat in nocentes violentiam, seruus fecit propter
debitum honorem et sacerdotes et ad spolia cum suis rapiens quite

[C]liens est masculus qui feria sequens
sui viri aut sui generis condicionem in si
feria se sola pudet sui generis nobilitatem
viri indignus sui productum cuius officium est
regi a suo principi fidem in commissi tenere sigilla
sui barbaris ne mendaciter poluat custodire ad
defensionem regum et patrie patrissio animo cum ce
teris suis suo domino assistere

[C]enturio est aliquis qui
belli in expedicione habet sub se in ductu
centum milites seu centum aratores eos ad
mandatum sui principis prout mouere vult
cuius officium est mouere suos ut sint fideles
principi spolia vitet ferias non ledat incipiens
sacerdotibus modis pro debitis temporibus impugnet nocent

[D]ecurio est aliquis qui belli
in expedicione habet sub se decem satrapas
seu armatos cuius officium est principi et
suo centurioni prestare obedire sibi sub
ditos a spoliis et omni violencia cohibere virgines
et ferias et sacerdotes in temporibus non scandali

[P]retor fuit sicut satrapas prefixe
ut hic est quilibet iudex
causis prouincie et iudicialiter prefectus
cuius officium est iustum statuere nam in iusticiam
in [illegible] amicorum manu suaque
excutere lites cum consodalibus prouinciarum ciuitatum
et honeste et maturius viuere tabernas
ludos et similia potest vitare

[C]iuis est incola alicuius ciuitatis
presertim habens possessiones inmobiles
in eadem et iuramentum ciuile cuius offi
cium est ciuitati et principi fidelitatem suam ob
seruare in ciuitate pacifice et iuste viuere nulli
iniuriam inferre non adulterare non furtum aut
fraudes committere et omnibus affabilem et beniuolum
se exhibere

[O]pifex est quilibet mechanicus
arte aliqua habens per manus quibus sibi in
vxori et liberis suis victum et amictum
inuenerit et propter deo deo et congregati
quia manet deseruit cuius officium est

[F]orestarius ut hic est
quilibet de isilvis et per silvas cohabi
tans ferens hominibus ad civitates cuncta
que in silvis nascuntur in iadibilia ut sunt [illegible]
fungi boleti radices [illegible] cisera plantos [illegible]
et [illegible] desillas [illegible] luminarios silvos
plisseas [illegible] lachrias [illegible] non [illegible]
pennes et serpullas et glandes et [illegible]
et pira silvestria et fagenulas et [illegible] avellanas
et pabyrias [illegible] et castaneas et [illegible]
et mores et alia que in silvis nascuntur esibilia

[B]rasеator est artifex dispo
nens frumentum ut sit blaseum que
est res apta cervisie brauxandi et quippe
frumenti ordei avena et siligo per putre
factionem [illegible] ac brasatoris per quod opus suum
arte sit [illegible] silva [illegible]
hic ac artifices non sunt necessarii in bohemia slesia
[illegible] polonia [illegible] ungaria [illegible]

[B]raxator [illegible] est artifex sciens
artificialiter potum cervisie coquere et bra
xare ex aqua scilicet [illegible] ordei moliti et ave
ne et siliginis et humulo commixtis. cuius
[illegible] in mensura [illegible] humuli fiunt [illegible]
[illegible] fit seculum et fit [illegible]
[illegible]
[illegible] dolium [illegible]
[illegible] brauxatorum [illegible]

[T]averna est aliquis [illegible]
aliqua [illegible] aliquod poculentum natu
rale et artificiale naturale sicut est vinum
bachus [illegible]
ars complet [illegible] poculentum vini artificialia
sicut est [illegible] malvaticum salviaticum
[illegible] buglossatum
[illegible] mellicratum et cervisia
et [illegible]
[illegible]
[illegible]
et subellam

[S]ufficientia artificium
coquinarie artis est hec sufficientia scilicet
omnis artifex coquinarius [illegible] operatur sua
[illegible] carnes [illegible]
[illegible] quadrupedes
sicut est carnifex [illegible] quadrupedia sicut
est [illegible] aves [illegible] silvanas sicut est
auceps [illegible] et [illegible]
natatilia sicut est piscator [illegible]
[illegible] de artificibus

[L]anificium est secunda
ars mechanica docens inseparabile
[illegible] sibi [illegible] ve
stimenta [illegible] ad honestatem tum [illegible]
tatem [illegible] ad obviandum [illegible]
[illegible] puta [illegible]
serico et purpura et lana et lino et lodice filtro
et stuppa

[N]ecessarie mechanice
artes sunt tamen due artes scilicet ars
coquinaria quibus subveniunt [illegible]
[illegible] famine et siti altera
vero est lanificium que est necessaria pro vestitura corporis
humani et ideo secundum poetam [illegible]
[illegible] laborat [illegible] ideo iste
artes sunt magis necessarie [illegible]
alie vero sunt minus necessarie [illegible]
est [illegible] ea indiget

[...]unerus lanificii artium
[illegible] quo omnis ar
tifex qui necessaria operatur vesti
ture et [illegible] sicut pannifex sartor pelli
fex et fila disponendo sicut netrix et
ea mutando sicut lotrix filo et quotiens
aliomodo ad hec cogendo sicut tonsor textor
[illegible] numero ut patebit
ex sufficientia earum

[P]urpurarius
est artifex retexens serico et pano
fila aurea purissimi auri ut faciat
pannum purpureum regis [illegible]
aut cultus divini portum [illegible]
margaritas et lapides preciosos et de filum [illegible]
[illegible] coloris [illegible] flores [illegible]
[illegible] purpurare [illegible]
que sua complet operationem [illegible]
[illegible] fila [illegible]

[C]ultitator est
artifex ex serico et pano faciens
velamenta [illegible] cortinas [illegible]
[illegible] subtiles appendenas cum bombace
vel sine bombace [illegible] vel [illegible] portu
[illegible] templariis [illegible] ubi [illegible]
sit honorandus [illegible] per que operatur
sit [illegible] fila [illegible] arbilana
pannorum [illegible] et alia

[F]eltrator est
artifex faciens [illegible] ex lana
[illegible]
que [illegible] lana colorat et post
subtilissime [illegible] per abrotum et [illegible] postea
[illegible] est subtile [illegible]
[illegible] fit [illegible]
[illegible] lana [illegible]
[illegible]

[P]retextor est arti
fex faciens pretexta [illegible]
sive serica [illegible] vel quodlibet
aliud [illegible] sive
dicantur [illegible]
et [illegible] officium est facere pretexta stolas
armillas ad palia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et alia [illegible]

[S]pondarius
[illegible] facit [illegible]
ex [illegible]
[illegible]
ta per que operatur sunt [illegible]
de [illegible] et subtamen et [illegible]
et fila serica eiusdem coloris quibus sunt [illegible]
quibus [illegible]

[B]archanista
est artifex faciens barchanum ex
arbilana hoc est ex lana pannificium
subtili et bombace et subtili lino co
mixtis [illegible] et filis [illegible]
[illegible] fortissimos
facere oportet [illegible] barchanum ex sola bombace
contexitur sit nobilius [illegible] ut est venezianum et me
diolanense

[T]enea est artifex faciens
[illegible] qui pannus [illegible] dicitur tenea
et artifex [illegible] faciens hunc pannum ex lana
[illegible] de alpibus et etiam [illegible] lana
est aspera et hic artifex etiam facit [illegible]
et duplicorum et tristarium et alios plures
pannos [illegible] lana alia lana et [illegible]
filis alia [illegible] pannifices

[G]amada [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[L]anifex est artifex faciens
pannos ex lana [illegible]
[illegible] pannos [illegible] lana [illegible]
[illegible]
[illegible] per quod pannifex sua complet operatione sunt

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
filago	[illegible]	cotunda	[illegible]	[illegible]	obscena
pecten	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
tedale	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
talarum	costrum	ladula	forestina	cima	degeta

offitiu e stie esculeta bn ppare et ea ut decet condire sale croco zinzibe cinamomo nucemu scata mace pipe gariofolis zedoaria galaga anisio zucara melle amsio coliandro cimino istru menta at eos necessaria st tergum carbones olle caldaria scutelle coclearia cribru olla mortaria rotabulu [illegible] cupisterniu scafis tina dolie crater [illegible] lebes [illegible] acetabulu fistella [illegible]

istor

e artifex cui opera cedit panis sup operacoe cui ma teria exq opeat e farina triticea a siliginosa [illegible] panis que coduuit ad esse st simula liba libula cuneus torta crustula artocrea [illegible] artocopus [illegible] placentas [illegible] artocrea seu oscruletu cor [illegible] istrumenta at p que opat st [illegible] pala pellistru dolia [illegible] cribru [illegible] fermentu [illegible]

arnifex

est artifex cui operacio cedit sup mactacoe bouum vaccaru vitulorum arietu agnorum ouium porcoz caprou hircoru agnellorum edoru vervecu z aliorum pecudu domesticoz carnes coquede subministrat [illegible] [illegible] istrumenta st securis cultellus [illegible] mactale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vnco [illegible] [illegible] forale tonsile [illegible] [illegible]

uceps

e aiu venator qui aues ul quo cepit ingenio ut co quine aiu carnes [illegible] fine eas capiat ni falcone, herodii, nisi a accipitre sine eas rapiat [illegible] fistula [illegible] a matins vel quolibz aut alio ingenio a istrume to et quippe aues st p[er]dix quistula fasian[us] turtur truale [illegible] merula [illegible]

enator

e quilibet qui feras capit siluanas [illegible] coquine carnes feruias fere at esibi les st ceruus [illegible] damma aper zubro [illegible] lepus [illegible] [illegible] [illegible] alias [illegible] quocumqz ingenio a istrumento capiat fine preaes venaticos [illegible] [illegible] venacula zetia [illegible] [illegible] [illegible]

iscator

e quilibz qui [illegible] fluib stagnis aut [illegible] pistes a mostra a alia na [illegible] [illegible] aut sagitt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anguilla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

illanus

e quilibet agri cultor p[ro]stans pistoribz triticu z siliginis panis p[ro]fessione ordeu vo brasiatoribz [illegible] professione auena vo vitia z fenu equorio stabulatore humule vo braxatorib p cerusie coplecoe p[ro]cqua at vedit oues porcos z boues z gallias z aucas lac caseu et feinas et leguna st [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

rtulanus

est qui ortos colendo instruit ortorum de fructibus coquine [illegible] poma pira [illegible] [illegible] rape [illegible] olera [illegible] pepones [illegible] [illegible] cucurbita [illegible] [illegible] cu pipeata saluia plantagine [illegible] [illegible] at instruit viola lilia [illegible] polegiu [illegible] [illegible] [illegible] z alias herbas [illegible] st [illegible] fossoriu ligo [illegible] falx pala [illegible] [illegible]

rtopiperator

e artifex panes piperatos cosiciens ex pasta melle z pipe z zinzibe aut aliis quibuscumqz specibus ut st artocopi mellefficatus [illegible] fiat ellectuaria de citoniis [illegible] pinnella [illegible] z aliis cosimilib ad esum [illegible] valentib

olendinator

est artifex moliens tritici siliginis a ordeu pistori panis p materia silr z braxatori cerusie p coplemeto cui etia interest parare pultes z auenata z nouaria cuius istrumeta p que sua coplet operacionem st aqua aqueductus [illegible] mola [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] saccus [illegible] [illegible] molaris

leaginator

est artifex sciens artificialiter exuere oleu de fructu oliue a canapi nucu a amigdalaru a lino aut aliis fructibus pinguedinis redundantibus ut exinde donet p[ro]sidiu coquine ad cibaria ieiunalia quibus codiretur et sapore reddat [illegible] istrumeta st p que sua aplet operacioz st tambuta [illegible] [illegible]

z h st artificia principalit coquinarie arti subministrata et si artes aliqui sint ad arte coquinarie p[er]tinentes ille st acessorie ad istas et no principales

ocula

que coqui dr stie artificialiter parare st oes carnes domesticas q es ei offert carnifex z oes carnes ferine quas ei offert venator [illegible] z omes carnes volatilium q es ei offert auceps z omes carnes piscium q es ei offert piscator z dr stie [illegible] [illegible] [illegible] capiat extra [illegible] z dr [illegible] [illegible] broda [illegible]

ocuus

e aliquis vendens aues deplumatas et de membratas silr et anetas et gallinas deplumatas et paratas ut hores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

orcellarius

est aliquis a aliq vendens porcellos iterfectos z eos ad coquina paratos [illegible] [illegible] lepores z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cuius officiu e ut [illegible] [illegible] sint [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]

enestaria

e femina vendens p pauperib pane simulam caseu [illegible] [illegible] lagana pisa pultes [illegible] [illegible] [illegible] pira poma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

initor

e artifex sciens artificialiter vites fecundare z rigare et [illegible] z [illegible] bn putare et z [illegible] et [illegible] arbuta [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sc bn [illegible] [illegible] z ita bene stie fecundare [illegible] pullulare [illegible] p potu [illegible] officiu e stie [illegible] [illegible] [illegible] arboribus pomiferis z [illegible] z [illegible] z alior ut [illegible] bos [illegible] et [illegible] z [illegible] [illegible] bo q [illegible] vendere [illegible] a potus [illegible]

Remenarz

orrigiator e oib' arti
fex operatione sua ponens ita coria
aialiu magnoru sz boum equoru vaccaru
scrofaru pellibus et parvoru sunt ancillis
eorum edoriam et tamen ex magnis conplent
sua artificia cerdo sutor pellipar comperam em
cingulator calafacitor factor ex subtilioribus at gir
thanus bursator ciroteari et beluda

Kozeluh

erdo e artifex cutes magnas
abradens a pilis et villositatibus
coru ad cuius conpletionem indiget primitus
cemento cineribus et aluto cutes at qs cuilibet et pilis
abradit sunt cutes boum vaccaru ovium hircorum zubri
bubalorum equorum et aliorum magnorum aialium hz et
adhuc dolia multa et rados et vasa et adunar et tegumen
et corticale et alia sue arti necessaria sutor cingulator et
compera faber et calafacitor

Sswiecz

utor e artifex calciamentorum [illegible]
agens operatione p no ne [illegible] agit
enim ocreas scapulares zonata nodu
linos pedulos repoticas dissimas balite
ituras fasciculas istrumenta at sutoris sunt ecce sepedi
dravina spatius subula subsolum vecta heopolentu os
pontia crispile decaria stapsina fortu metradi
surtus calopes tepes vitrollus tentile figula
itaustu aruna sepus obsitile caldaria clavaculus

gichelmikarz

orrigator e artifex faciens
corrigias mulieribus acium pro conservatione
ipsius superficie e corigiu durum introrsus
vo sit telle quibus acubus infigitur cuius istrumenta
sunt corrigia durum et molle subulit acubus et fila

tobolnik

ursator e artifex faciens
peras recipiens matiam superficialem
pere h e corrigiis ingrosse a cingula
tore medianu at corrigium a girthano quo
costituit bursas et camerias diversarum variulta
cionum et subtilium textum pere at superfices dicit tortale
alia introrsum sunt et oibus nuncupantur

messieznik

irsator e artifex recipiens
a girthano cutes subtiles vel acolomitone
cutum cutes q zamiss dicit a girtha in colorem
colore tuc ex eis parat bursas et cirotecas
et laungerula et minoribus civitatibus parant bracales
et loculos instrumenta at p que operatur sua arte sunt
acus fila lunella digitale tentile asser usorale et

tasskarz

ompera e artifex qui
cutes glutinando disponit ut ille cutes
sint apta istrumenta ad sellas ut sit le
vius insessoribus equorum hic artifex recipit
cutes a cerdone et eas suo coaptat proposito hic etiam la
borat peras oblongas cuspidas q dicunt tassky et ideo
dicit compera a con q e sil et pera quasi sederi peratores

pasirz

ingulator e artifex
laborans cingulos ex corigio q sup corigio
plano ceutit ambiculas ex ere auricalco
et de stagno parat eciam cingulos ad astutia sear
de auricalco [illegible] ad cistulas parvulas et ambi
tulas sup libros et clausuras instrumenta at eius sunt alternate
ere auricalco a stagno et lamine ere maleus et mans
alfabetum forpt [illegible] et tubulana et forcutu
cingana cornu precisor flabella incaustu et alia bis incognita
logis coru dissipulis

vzdarz

enator e artifex faciens
frena et strepatoria et cingulas et cinctoria
et tinsitu et [illegible] corigia et adtendas
et sofas et [illegible] sup equos
et flagelis pectoralis et [illegible] ubi modus e
etia pant frenos et habenas et partitas et lora de
corigio boum vaccarum et fera animalium cuius istrumenta sunt
ut pcatoris

posserownik

alafator e artifex faciens
vaginas corigeas super gladios cordones
a cultellos maiores a minores a brachalia
a tunigalia ex corigio impenetrabili ad
prelia cuius materia e corigia boum ad magnos
gladios a ad librorum ligaturas minora at corigia ad
minora opa sunt ei necessaria q cia recipit parata cum cerdone

rukawicznik

yrotecarius e artifex
estate faciens cirotecas de cutibus animi
omni capre a hmule subtilissime a velle
expolitorum hieli at tpe faciens cirotecas
ex cutibus quinus agnellinis agnoru aicem vetuetu
a aliorum no tm avellere segregatoru sin vellere

ut hoies emetes aliquantum possent resiste corium n
nichil interest novu pare si a girthano recipiendo cutes
paratas a pellifice cosunt sua operatori cuius istrumenta
sunt uti istrumenta pellificis et bursatoris

orrigiista e artifex parans astrama
subtilia de cute subtili colorata a simplici et etiam
de serico a lingo pano recipiens cute a girthano
ciulu vo ferreu a ereu vel auricalcum recipiens
a cingulatore hec duo habendo incidit astrum et bursas
et bursiculas et divisiones pontico et nerdu retortum
facit cum auteis filis a argenteis a sericeis cuius istrumenta sunt ut
istrumenta ciroteari

argamenista e artifex
conficiens pargamenum ex cutibus vitulorum et
aliorum pecorum cum etiam iterest subtile pargamenum
q dicit virgineum parare et membranas de cuticulis
et cooptionis et bitumine cumsibus generibus sz grossum et subtile
cuius istrumenta sunt calx cinis faladium culadra tendicula cos
lunellarum precisorum vitrinolla et alia

ectinida e artifex incidens et parans
lignis maiores sive minores incidit enim corigium q
recipit paratum a girthano secundum intentionis sue
quantitate h e maiore sive minore et prius corigio
nectit penetrale exere a alio metallo sup utrumque
tm a vinu cuius istrumenta sunt incus sibi paratus malleolus
et lanne auricalcis ere a altius metalli

isor e artifex parans frisonas pann
ficibus pellificibus tonsoribus et pannicidis ex cute
et denticulis p forat enim cute ferro equaliter
dentato q cutis dz ee fortis et post informa incudit
denticulos recurvos ferreos a eneos vel alterius cuiuscumque
metalli cuius istrumenta sunt ferrosorale tedicula denticulu
et si que sunt alia ea pparatoria

ibitarius e artifex abradens
pilos a cutibus tenuis ovium [illegible] veneti
simile damme et primo cum corruptio cineribus
et stercoribus tenu et lupori que facto cum faladio de
ponit crine cute addita poat exprimit omem pingue
dine et aquositatem cum furcatione et lunella et postea cum
faladio purgat superfluitates donec no ptingat ad vile
cutis valeam

olorator e artifex cu
tibus prestans colores sive sz rubeum cum prisilio
album calo mitro pfide penetre faciens co
lore a nigrum et glaucum vide puniceu a aliquem
vel quemcumque alterius colore cuius istrumenta sunt color
optie paratus et pes leporinus et pendilia et alia ad
illa arte attinentia sunt etiam alii qui aurum argentum
sciunt cutibus imprimere vt ex eis faciunt [illegible]
et tantum sit dictum de corrigiatis nunc sequitur de metallaris

etallarius e quilibet
artifex ponens arte sua circa aliquod metallum
h e circa aurum a argentum es cuprum stanum
plumbum ferrum a immixtis eorum que quippe
metalla quidam fundit quedam inductibili sisiut quedam cremat
quedam fortis ignis inducit [illegible] metallo et sunt tamen duo exterim
sz rubeus sub q sunt aurum cuprum auricalcum sub albo sunt argentum stanum
plumbum et ferrum [illegible] trahit ad nigredinem

ineranus e quilibet artifex
querens mineras sive terra spissitudine a alibi in
si metallum lapidi solet incorporare educit et calcinat
si vo in modum vene in lapide ratificat etiam excipit et
calcinat si vo molle in modum pasta premat refodit coagulando
si vo in arena in gravis maioribus a minoribus reperiat depuit abluendo
dicit at minerarius q a ex quo metallum cum e generatur q ptat metre
suo ca sunt i metalli quibus e vero dum [illegible] optia q illut infundit
qui at d minera que
postea date duo [illegible]

onetarius est qui virtute
alicuius principis aliqua fabricat moneta aut
sz aurea ex auro purissimo sic e florenarius
a argentea in grossis minus denarius a obulus
sic e argenmonetarius a fabricat asses ex cupro vel alio
metallo secundum mandatum sui principis iusto a est artifex
istis ambulans vt e argenti purificator et qui fundit
longariam et pregerius seu kachsator cuius istrumenta sunt testa
pala malleus incus ignis folles et efflax

urifaber e artifex cuius ope
ratio cudit principaliter sup materia auri
et argenti puri ex quibus conficit calices piccina
cratheres ciphos baltheos anulos monilia carpata
et sup cingulos ambiculas [illegible] coclearia scutellas
argenteas discos dyadema regalia sceptra gladios ciclos
pectoralia monstrancias cruces siphi [illegible] pinacies
nodos pedilia [illegible] et oia clenodia et oem simili

onsor ē artifex tōdēs
panos a crinu īeqlitate ad eqlitatē
quorū crimu īequalitas ē duplex ○ua
pma maior dicit̄ extirpale alia at
sꝫ maior supfluitas dicit̄ tōsorum cuius istrumēta
sꝫ forpex tuellu coda rapn⁹ crintea sterile stantus
firsdriu. confida fucher pungile extirpale tornu
tortular lacroma ... teros plamle

artor est artifex cuius
operacō cadit super vestiu īcisiōe
ꝛ cōsucione. cuius enim īterest pa
rare tunicas ioppas mātella palia.
capucia, caligas tabnacula tendicula mon
tisbeatiras. veliatunis cōstitutas plicas ma
nicas velippia fimbrias pedalia pedicitria
crippas mitras orifitia nodulos sdaos lybalia
camisialia. cingulas pollicinis palla barra.
manispas scapularia repodita duplatoras
loca at in quo exercet suā operacionē d̄r sartofagiū
istrumēta at p q̄ exercet suā opācione sꝫ acus
fila forfex vlna nodile aplānile filatoriū
digitale fōrale acuale pena latiunculus tor
culario longalle. cernaculum. ꝛ si aliq̄ sꝫ alia
eis nota istrumēta

oiciator est arti
fex cūa partes vngarie plectens
melota ex lana ouium maxima q̄
lana solū ī charuaria ꝛ cūa ppinqua
cōsima reppenit̄ plectit̄ enim hec melota sꝫ
vt aly dicit etiā retexit̄ cuius pars īferior dicit̄
q̄ ē plana supior vō q̄ ē barbata q̄a oues ꝫ
cū ī illis regionibus ita magna hnt vellera vt eciā
cū ambulant terrā cōtactant

iltrator est artifex
sciens parare filtra ex lana cūa
festū sc̄i michaelis tonsa quā
ī stuppa pdispōnēdo ꝛ cū aq̄ te
pida madidādo glutinat cū ...
alia re glutinosa ꝛ post ponit ī tortular
cuius istrumēta sꝫ lysibus olle stuuu pa
niculi ... fauna

alerus est artifex plectes
bireta ꝛ tyaras regū pncipū pontificū
ꝫ doctorū simplices a duplicatas ex filis
laneis subtilibus cuiuscumq̄ coloris
cuius istrumēta sꝫ solū quinq̄ a quatuor a tres aut
due acus ferree satis oblōge q̄bus hinc īnde ingue
do fila intermisset suo ingenio ꝫ parat bar...
tas bireta magistralia tyaras galeras ꝛ ...
eciā ꝫ cirotecas

ileator ē artifex fa
pileos ex filtro cuiuscumq̄ spēi
ꝫ coloris disponit enī pmo filtrū
de quocumq̄ vellē eciā si vult cū
ꝛ p⁹ glutinat coquēdo a cōtūdēdo ī ptes
minutas ꝛ quā pte ī vult relinquit hyspida
ꝫ quā vult lenē leue applanat

ittimarius est oīs
artifex parans aliquā veste ex diuersis
assumētis sic commixtis a eciā excede
sicut facit cirotecari⁹ qui facit cirotecas ...
tibus ex panorum extremitatibus. eas sic ita ...
do ac si cōsueret a q̄a parat veste stragulatam
ex assumētis varys diuersorū colorū vt faciat ve
ste q̄ pcedit

indomysta est oīs
artifex parans ex filis lineis sindo
nem purissimā a agens ... ad
ipā sindo at purissia ē byssus byssinū
ꝫ aly pam linei subtilissimi q̄ sꝫ quasi me
diū inter sericū ꝫ textoriorū panos quorum
istrumēta sapiunt mediū inter textores ꝛ seri
cateres q̄a pte recipiunt istrumētorum ab ... īpcabilis

extor ē artifex cōtexens
panos lineos h̄ ē facies tela subti
liore et m⁹ subtile ꝫ aliqui exercēs
eciā texeut mappas manutergia
sudaria duplicia ꝛ quoslibꝫ alios panniculos
quocumq̄ cēseant̄ noīe cuius istrumēta p que
cōplet suā operacionē sꝫ textrina ... cluniis

tortorium stragula substramen suttinu liciniū
tystrina. fortestina tortibulum pistorinale gruelio
testrica tradioll. vertibulū. calliea confidaba
deprana. forestium. substramē

eplarius ē aliquis
a aliqua cōtexens pepla redimicula
aut flameas vittas ex filis bruriee
ꝛ fiunt subtiles panniculi multarum
specierū ex bōbace q̄a si bōbacinis filis inxster
fila lini erit vna spēs si fila burnea alia spēs si
fila serica uero sꝫ alia spēs istrumēta at p que
pepla cōplent sꝫ bombax textrinario ꝛ alia

uplicator seu
polum ē artifex faciens duplitum
aut pelliciu⁹ ... facit dupliciu īdiget
cōplere substernere cū vō facit pelliciū
īdiget cōplere substernere cū fa mappā īdiget cōplere
substernere vsq ... ꝛ sic de alys
ꝛ si faciat cruces ī aliq̄ re a oculos aliquos oportet
eū assuat ꝫ hinc īnde fila ponget ...

tupparius ē artifex
emens ꝛ disponens stuppā ad filadū
ppter multiplices vsus vt scilicet ex
ea ioppani fiat ipletio ꝛ ex filis stuppe
fiant toge sacci a tecia ... tendicula sens
ꝛ barse pistatoris a ut funicularius pficerur
materia ad funis colligacionē ꝛ homi quilibꝫ
cōplet operacionē suā p sua istrumēta ad finē
que ītēdit pficiēdu

iliator ē artifex suam
opperacionē p filis cōplens ex crinibus
siue h̄ faciat p vestitura vt ē ciliciū
que plectit̄ ex equorum crinibus a bubalorum
a camelorū ꝫ ex hys eciā fiūt ꝫ toge a q̄a
fiunt ex eis ... a q̄a fiunt ex eis sacu
los p farina purificāda a pcribus fiendis a alys
cōsimilibus

attarius est artifex facies
matte cōposicione ex lineo a ...
ꝫ filis hominu ad vtilitate q̄ quippe
opus ꝫ si nō sit directe hominu ad
vestitionē a īduicione sit ... directe sꝫ
cul... ꝛ pterior quoniā hic ē mixtus
labor ex filis sꝫ ꝛ arūdineto

etrix est quelibet mlr̄ actu
fila neēs siue directe de colo ad
fusū siue de rotulo vel abrotulo
siue disponat fila ex serico lana lino bōbace
uel quolibꝫ alio ex q̄cumq̄ materia ...
necessitate cuius istrumēta p que sua cōplet
neracionē sꝫ colus fusum subsorium colofolū
alabrum glomus

utrix ē mlr cōsuens hoībus
necessaria ex panis lineis cōsuit eni
camisias balneacia lintiamina pericle
lides ... fascias ...
femoralia sudaria ... orifitia ...
...
vexilla pallas paludamēta ꝛ facit forpices
insutilias ... ꝛ plastas ...

otrix ꝫ fila subtilia sꝫ ē istrumēta
est mlr abluens panos
lineos a quoscumq̄ alios panos alterius
speciei cuius istrumēta sꝫ lixiuium aqua
tapisteriū orbiculum smigma ...
aut ē mudator panorū lanealiū vt ē fullo
cuius istrumēta sꝫ arguliaria clauai ydria ꝛ
largo noīe quilibꝫ panorū purificator dicit̄
lotor serica vō dicit̄ lotrix

ellifer ē artifex faciens
pelicea aut fodicia ex mardurinibus
vario ... pellibus ouinis
agnellinis a caprinis cuius istrumēta
sꝫ falcale ... fila

Crator e artifex cuius operatio cadit sup labor ferrari [illegible] calcariorum strepariu strigillo[rum] [illegible] renuorum cinsiu cimbioru ampulam[illegible] forpicum o[mn]i[um] parior[um] clauiz serula hostiaria verticas instrumenta at p que operat[ur] sua artificiata sunt malei incudes lime cornilia onoforiu stipiuore marcellum putando. [illegible] z alia plura

Aleator e artifex faciens ex calibe galeas z cristas [illegible] sunt vtilia tegumenta capitis i p[re]liis que i duisis regionib[us] duisa sortiut[ur] noia cuius instrumenta p que suam coplet operatione sunt malei parui z incudes ormarria [illegible] luteritia cassida allioni [illegible] opet z alia ferme q[ue] fab[ri] habet

Oricator est artifex ex ca libeis [illegible] tersis [illegible] politis z fulgidis faciens torraces brachialia crurigalia z subtorraces z [illegible] z calibeas cuius instrumenta sunt oia instrumenta galeatoris z fabri [illegible] z lissa z vnseruida z [illegible] z pomilia z [illegible] z malei multi z incudes z [illegible] z lime

Orologista e artifex faciens hologia z interdu oia alia q[ue] facit serator z citatoria p rotas plimas maiores z minores sed[m] pondus z mensura cursus hologii tendens mensurat tps cuius i[n]strumenta p[er] q[ue] coplet sua artificiata sunt lime tornulia plima rote malei [illegible] seu capana z appendilia z alia plurima [illegible] artificia cogita

Cufex e artifex faciens acus magnas p panicidis minores vo p sartorib[us] [illegible] pellificib[us] z sutorib[us] minimas at z valde subtiles p suture z [illegible] ex cordis seu [illegible] calibeis seu ferreis [illegible] vo z [illegible] faciens ex cordis eneis [illegible] cupreis seu auricalcinis [illegible] multi dicit [illegible] artifex [illegible]

Calcariator e artifex faciens subtilia calcaria sate p equitib[us] z armatis simplicia ex calibe p militib[us] [illegible] regib[us] ex auricalco cuius [illegible] sit sedm magnitudinem calcaris cuius instrumenta p que coplet sua operatione sunt lima tornulia [illegible] marcellum z alia plima

Pectella e artifex faciens pectines paruos subtiles p nilibus carpinatibus bobate z maiores [illegible] carpinabib[us] lana z p nilib[us] carpinatib[us] lineum facit z [illegible] latitudines z netizas [illegible] ex cordis bonis [illegible] z calibeis nisi forte ex serico fierent pectines [illegible] carpinarentur

Cristinus e artifex faciens [illegible] fica seu calibea fica sicut [illegible] z [illegible] z telas igneas z [illegible] ipse etia [illegible] z [illegible] z ymagines [illegible] [illegible] sepius in oleo [illegible] non [illegible] artifex [illegible]

Cultellarius e artifex [illegible] igne ferro nectens hoib[us] instrumenta coquinaria sunt cultellas [illegible] z capi [illegible] z mesas z lachas [illegible] z [illegible] z multos z [illegible] z fortiuges z [illegible] z fuglas z [illegible] z [illegible] z alia hoib[us] necessaria [illegible]

Abcelignarius e artifex faciens [illegible] artificiu [illegible] ligna sine [illegible] serando vel excis edificia faciendo et alia vtensilia p domo et [illegible] cuius species sunt varie z innumeras sunt artifices [illegible] [illegible] carpentarius [illegible] doleator balistator sellator sculptor pectinator [illegible] vt [illegible] patebit z carpentarius [illegible] ligna rotunda sua arte ar[illegible] [illegible] doleator [illegible]

Carpentarius e artifex faciens [illegible] z [illegible] ligna rectificate z ex eis [illegible] facit domos stubas estuaria pendices fores [illegible] antiens postes valuas pedes [illegible] tecta [illegible] terminos domicilia mediana fenestras [illegible] fumigalia suspensoria [illegible] tacolos rogos scandulas [illegible] [illegible] pabula sectas [illegible]

aticos [illegible] tabulas pulidas atrios palearias tellas [illegible] equinaria stabula cloacas [illegible] sedes sedilia ac alia cuius instrumenta sunt securis [illegible] girollu zona celte vmbo [illegible]

Cristator e artifex paras mensas cistas almarias scrinia lectos sedes stabella sedilia alueas [illegible] [illegible] cunabula teterias lineas torcularia scrinia fenestria [illegible] [illegible] malea [illegible] instrumenta sunt [illegible] planile [illegible]

Oleator e artifex parans vasa vinaria [illegible] seu [illegible] vinas [illegible] dolea [illegible] [illegible] [illegible] lanzellas [illegible] patinas [illegible] z alia [illegible] sunt [illegible] vmbo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Alistator e artifex faciens balistas z [illegible] sagittas [illegible] claues que cum strepa [illegible] z [illegible] cu corigio corda [illegible] facit ex [illegible] fortissimis cuius instrumenta [illegible] operam [illegible] [illegible] [illegible] fibrarides [illegible] [illegible] [illegible] appana [illegible] ossa

Sellator e artifex faciens sellas cuius basis e lignu cauatu p equo [illegible] dicit [illegible] sup quo p [illegible] [illegible] cuius [illegible] colores z ossa [illegible] ymaginib[us] [illegible] quib[us] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nigru [illegible] instrumenta sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salinda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z alia [illegible] instrumenta

Sculptor e artifex ymagines sculpens ligneas [illegible] a veru [illegible] cuius [illegible] species [illegible] leones [illegible] capras z alia cuius instrumenta [illegible] sunt z valde subtilia cultelli [illegible] multi sunt maiores z minores z celte z vmbo [illegible] plime securis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Pectinator e artifex laborans pectines [illegible] capillorum p rectificatoe z [illegible] principalit etiam p rectificatoe pilorum equorum i iuba z in cauda cuius instrumenta p que operatur sua artificiata sunt serre subtilissime z [illegible] z [illegible] z alia plurima

Rotifex e artifex faciens rotas ad currus z [illegible] z [illegible] z scalaria z [illegible] ad [illegible] de ligno [illegible] z [illegible] z [illegible] de ligno [illegible] [illegible] instrumenta p q[ue] opatur sunt securis z [illegible] z [illegible] [illegible] magna z parua z cultellus [illegible] celte [illegible] [illegible] magistralia e [illegible] rote [illegible] [illegible] rota [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible]

Currifex e artifex faciens currus [illegible] seu [illegible] [illegible] faciens [illegible] scalaria z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] rotas [illegible] rotalis [illegible] artifex etia facit ligna instrumenta at p[er] q[ue] hic artifex sua coplet operatione sunt securis plime z planile [illegible] [illegible] celte vmbo cultelli plimi

Pharetrator e artifex faciens faretras cuius basis e lignu [illegible] sedm [illegible] appellatur hastula superficies vo e [illegible] [illegible] z [illegible] decorinata vo sunt ossa subtilissime [illegible] z [illegible] rubricis z [illegible] cuius instrumenta p que coplet sua opatione sunt ligna [illegible] serra [illegible] fossatorium z [illegible]

Cultubriator e artifex faciens manubria ex ligno quercino [illegible] [illegible] buxi [illegible] platani [illegible] sandali [illegible] cipressi [illegible] alio ligno solido [illegible] [illegible] simplici [illegible] colorato [illegible] non colorato [illegible] [illegible] cultellos [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] cultellos gladios magnos [illegible] [illegible] instrumenta sunt lime [illegible] cultelli [illegible] [illegible] z [illegible] alia

Rotulator e artifex ex voluine [illegible] z [illegible] [illegible] loco faciens z dolans [illegible] de ligno [illegible]

cudme que videt in rebus corporalibus et cogitari pt in reb[us] invisibilibus, auctoru[m] formas animas vel ange... teas instrumenta et p[er] q[ue] sua[m] p[er]ficit operatione[m] forme... et alfabetu[m] integru[m] malei mediu[m] maiores et minores engus [illegible] et incudes [illegible] mediu[m] [illegible] tegula testa [illegible] [illegible] sulphuratum, gelea, ancederibula [illegible]

Alchimista e[st] artifex qui co[n]tib[us] p[er] elixir conat[ur] natura[m] metallor[um] i[n]feriorum deduce[re] i[n] natura[m] metallor[um] digniorum q[ue] quippe ... ars e[ss]et v[er]a et utilis si quis luna[m] venerem a[ut] ... iove[m] a[ut] saturnu[m] spoliando ab ungule... sulphuris et solis inducendo colore[m] podus odore[m] et sonoritate[m] ... stante siccum illa fixare ne cremando sp[irit]us aliqui exalaret qui si aliqui exalat magis... salsificat e[st] qua[m] veritatis sustinent ... pt ... duo p[ri]mo ut ... ingenium posset ... celestis ... operatione diuise forme ... [illegible]

Blatorista e[st] artifex sciens formas ad oblata p[ro]scinda[m] exaude et ymagines subtilit[er] i[n] eis exsculpere et ferramenta co[m]aptare cuius ... instrumenta su[n]t ... tarrinus forliu[m] tarrinus forlius maleus forma ... sunt et alij artifices q[ui] ... cu[m] metallis p[re]cijs monetat vel no[n] monetat ut e[st] ... de quib[us] ... dicta sunt d[omi]ne

Aurisfiscensor e[st] artifex qui percussionib[us] dilatat aurum et argentum i[n] lamas foliatas et et[iam] alia metalla ut possit putoib[us] auru[m] et argentu[m] tabulis et ymaginib[us] ornatu[m] et illuminatur libroru[m] p[ro]ducentibus ... ut trahentur vel ... fila aurea ... ortu ... instrumenta su[n]t libellus elegancius malleus incus ...

Aurifusor e[st] ois artifex qui cu[m] ere ... et cupru[m] ductibilitate et clamas ... p[er] sua[m] artificiu[m] p[re]ter alios artificib[us] matiam laborat ... artifex qui ex cupro conficit auricalcu[m] cu[m] ... purgat eo et feculenta p[ro]ptersin[e] et spledorem ... et ductibilitas ... oleo ... igne trenabilitate cupru[m] deducit ... auricalcu[m]

Auricalcista e[st] artifex fundens pelves auricalcinas a[ut] creas a[ut] equos a[ut] leones vel q[uo]m[od]o ... alia[m] creature similitudinem de ore a[ut] pectore aq[ua] manat ad abluendum fundit et[iam] candelabra ... a[ut] catenos magnos ... astronomis astrolabiorum lamellas et ... et breuit oia q[ue] ... auricalco nata

Organator e[st] artifex qui disponens ... cupru[m] a[ut] ferru[m] ad molliore ut sit facile ductibile fiant exeis lorgana et aliqui et[iam] lamas q[ue] p[ro]ueduntur loricatorib[us] aurifabris cingulatorib[us] ... frenatorib[us] et alijs plurimis artificib[us] ... lorgana ... cenatorib[us] ... sive ...

Ordogina e[st] artifex qui auricalco fundens ad formas oia q[ue] fiant aurifaber fundit ... libros ... cerealia et bevanula et ... et columbina et simila singulos et cingulatores ab eis ... et ... a[ut] tubarum clarione et ...

Campanifusor e[st] artifex sciens campanas funde[re] ex mixtione plurium metallorum ... campana funde unit simul cupru[m] auricalcu[m] argentu[m] et auru[m] et totum colectu[m] dicit[ur] campanimassa et fiunt etiam mortaria et bombardas ... eius ita simpli[ci]ter ... bobardarius e[st] ... artifex ... aquaductur qui fundit ... ex massa bombardica ... ut ... p[er] ... et alia ... instrumenta su[n]t sporta forma ... follis sarda et alia

Caldariator e[st] artifex faciens caldaria et sartagines et patellas et cupreas ... portandis ...

et alia plurima q[ue] de ere su[n]t ho[min]ib[us] utilia cuius instrumenta p[er] que sua[m] p[er]ficit operatione[m] su[n]t contuba malei magni et parvi incus clavi lati lima telle ardeta ... et alia

Bombardarius est artifex sciens bombardas maiores et minores fundere et mortaria sil[iter] et canas aqueducto... quorum ... materia sicut es auricalcum elleatru[m] et stannu[m] instrumenta bombardarij su[n]t fore... q[ui]a funduit et ... habet formas ymagines et scripturas q[ue] ... et superficie bobardi et p[ro]uides et alia deb[et] etia[m] s[c]ire ... ad p[ro]uides

Cantarifusor e[st] artifex cu[m] stano puro c[on]ficiens q[ue] stannu[m] assu[m]it patu[m] de motib[us] stanneis ab artificib[us] ... matiam stani educe[re] ... de qua pat p[ro]psides discas salsatoria ... flastas cifos ampullas candelabra sup altaria et ampullas et ... tympanas et tintinabula et mortaria et patellas ... instrumenta e[ius] su[n]t forme ... purgat ... cibus ... verda ... operula ... wannura tolnadi ... cuvetula ... fusa ... energa ... durato

Lasearius e[st] artifex cuius matia ex qua co[n]ficit sua artificiata e[st] mixta ex ferro attenuato stano ... laborat ... h[ic] artifex catinos ferreos et clepsedras et lauatoria ... apta lucernas candelab[ra] mesuras ... et olei cornua ferea ... et alia q[ue] ex tali matia esset ho[min]i necessaria ... hostia ferrea ... valuus ... salentum ... malei plum[m]bi ... ampuita ...

Ferramentifaber e[st] ois artifex sua[m] artificiu[m] agens ex ferro ... ferru[m] metallu[m] nigru[m] ... duriu[m] p[re]ter calibe ex lapide ... fuma ... operacione multi artifices sua ... obueta et aliqui ... ferru[m] ... fiunt sua ... artificiata

Ferriflator e[st] artifex de minera ferrea extrahens ferrum i[n] camino ardenti qui quidem caminus ... malti ... ppter ignis et flame ... follis ... instrumenta su[n]t forpites vari et ... malei ... magni ... lenat ... et alia ... artificib[us] apta

Faber e[st] artifex fabricans ex ferro ... clavos ... cathenas ... falcastra ... securis ... ventilabra ... tenaces ... alia instrumenta ... et ... opat su[n]t faber ... incudo ... follis ... forpus ...

Cultellifaber e[st] artifex faciens ex ferro ... cultellos ... gladios ... gladiatorib[us] et ... p[ro]das ... et alia ... opat ...

Gladiator e[st] artifex enses gladios ... ad emulatione[m] ... laborat et parat ... capulum ... lapis ... sedes et alia

Glaviator e[st] artifex ... faciens loricas ... tolibaria ... galeas et ... alia ... p[ro]que operatur ... cum sua ... fidelis ... cautelas duelli

usarius e artifex faciens fusa maiora siue minora p mulierib9 netricib9 adnendu siue ea faciat idolabro siue de manu optet at quod sit lignu solidu cui9 istrumeta p que ipse istius operis pficit actione st dolabru cultelli acuti e vitre

impanator e artifex facies timpana ex ligno circumferenciali maiora siue minora et tute ad latera ita dumtaxat vt introrsu sit vacuitas pp resonancia fienda cutis at dz ee valde tensa et integra idest nullibi pforata.

istulatius est artifex faciens buccas et fistulas et sambucas ex lignis maiores a minores p fistulatorib9 aptas tamen eminus ligna et ad os facit pte strictiore et foraminat lignu i pte sedm sui artificij magisterium et ce

abidarius e artifex faciens tistulas puas subtiles a mensas iquib9 ponit varias porciones i modu scacabuli vel quocumqz altero modo componit lignu vni9 coloris cu ligno alti9 coloris i supficie tantu p ornatu et subtilitate

catularius e artifex faciens ex lignis tenuib9 et bn lenigatis et aliquiter emollitis scatulas maiores a minores quas colligat suo magisterio vt sint aptu reseruandu hoib9 aliqua coseruare volentib9 cui9 istrumeta st vasile et cultelli acuti lignu et subere et ce

udi lignales st ludi ex lignorum materia confecti ut sunt scacci et oia q ad scaccabulum ptinet vt st rex rochus alphus pedus miles regina et decima st ossicana et stupa et torna plingo. pticus puppa nexulum hostilu et aly ludi et alia artificia quoru obiecta st ligna quia in nunc ad memoria nequint reuocari sub breui p transeo si vo sibi ipsi q's velit emendae potit ponedo ultiora sequit de lapicidis

apicida e artifex scindens lapides de petris a quos quadrans a sectione rectificans vt essent suis locis tpe edificacionis pporcionate coaptati a st molares lz pinab9 ancilla cionu dimssionis eos de cui9 istrumeta st regula ppendiculu libra pincellus ascia singpa agulla latomus semotu

[C]aementator? e artifex faciens muros et testudines et fenestras et columpnas lapideas et alia q ad structura ptinet ex lapidib9 facit eciam lapides monumentales et altaria cu sculpturis textu alib9 et psignaturis ymagi cui9 istrumeta st coclear et alia oia q h3 lapicida

aterifactor e artifex sciens facere lateres ex argilla cu arena p mixta siue sint lateres oblongi spissi p structure apissimi siue quadrati p pauimentacione vel oblati p tectu rarie vel eciam tenues oblongi cui9 istrumeta st forma ramus ligna arena argilla et alia

egularius e artifex sciens ex tegulis tegere domos et tres et propugnacula et alterra tegulibus et predispositis et subtilit politis cui9 istrumeta st marcolus tecforiu tegmentu fortile sedes grana funis recutina tectoriu asser sedile fumile

ementarius e artifex ex lapide sola crematione faciens talce viua que du de crematione extinctur e vti crema res albata p igne h't ignis naturam et arbor cui9 istrumeta st lapis fornax ligna et aqua

renator e artifex extrahens arena de terra hoi p vsu et ca purificans cribro a sepisdiuile q cementarijs magis e multu necessaria tute pstruicis fiendis q ollifactorib9 vel muratorib9 a alijs cui9 istrumeta st fossoriu pala et alia

igullator e artifex extrahens argilla de terra a ea disponens p vsu artificis q ea necessitatur siue psecam calcando vel quolibet ea alter poliponendo cui9 istrumeta p que opeat st ligo et alia q'b9 vtit arenator st pala fossoriu et ce

ulifer e artifex faciens ollas ... ciebros lucubula patellas lebetes ouas fortes et alia oia que ex argilla i testea natura origia st homi necessaria h' iste ofiat artifex cui9 istrumeta st abyssma vertibulu femi ...

utearius e artifex sciens fontes et puteos effode et eos artificialit obmurare cui9 istrumeta p que coplet suam opperatiu st fossoriu pala caleus tina tentoria dz at hic artifex bn scire expositoe tre venas tre cognoste et vtrl aqs sit pfunditas ne vanus fodiat pfunditates expensis

isanator e artifex sciens piscinas parare et obstacula coru artificialit parare ne nimis aqua pfluat a ppripit ptes exteriores dz etiam noste an fundus sit sanus et firmus et no olens et an aqua nimia regurgitet illos et iste cui9 istrumeta st fossoriu pala rotabulu et alia

ossor e quilibet artifex sciens artificialit fode tram siue i vineas p vineis pungit pcreadis siue i ortis p germinatoe fructuu explatis a alias reb9 esibilibus tesciant vt st cepe pepones et alia fodiens sepulcra mortuorum p sepultur q[...] artifex cui9 istrumeta st pala fossoriu et ligo

ator e artifex sciens artificialit tra sultare p frugib9 nascendis et sciare inter fenofalcare tra propinquate titiuare et vellare cui9 seruit dicit bubulcus istrumeta at cui9 st aratru vomer buris burica sella sitta fodiens tribula fossoriu falcistro tristis saccus tius equus et manipulum

ilvanus e habitator i siluis h' e i locis ante siluanis multa pans artificia lignaria h' e pitibula canalia rapi stena cistas et linteres et alia siluana q' est officialis aliqs silue q dicit silvanus custodiens ligna a custodibus a e ho agrestis et domina cuius pt h' includi

uriga e vector alicui9 rede tragere plaustra a vehiculi artificialit dirigens equos et minatis vt trahant curru ne ptat cui9 istrumeta ad currum nata st rota pardia longale forcalum rotalum furcabulu libra epetredia dota stimula rotis spellum lanx ammentu raspoc vel equorum indiget freno thymo sella cingula oprte coperta strepa aspellme flagra flagello postellis antellis et ce

auta e cui artifex nauigans i aqs siue p naues a ligna colligata que dicunt nautalia q' st i manib9 nauigat a remigat dicit nauclerus cui9 istrumeta st remus velu amplustra q' si fuit piscator indiget hamo retiaculo barsa sagena retiaculo raptitulo si vo fuit nautalis indiget ligno securi serrato et excubite

alneator e artifex i balneo homib9 se lauantib9 subministrans cui9 feia subministrans dicit lixa no obstante co q' lixa po sib ... cui9 istrumeta st vrna lotura tina yma flebotomator ab istrumeta st cistrum flebothomus plaga ventosa pecten podium sudarium

arbitonsor e artifex cui9 officium e necessitatib9 ext balneu caput lauare et barba et coma rade et coma putare dentes dolentes euellere infirmitates et vulneratos curare st cirurgicus cui9 istrumeta st pelues pamum rasoria cultella forfices forpices et pixinula

asator e artifex faciens barsas ex filis ad hoc coaptatis et rethula et retiacula et raptitula piscatorib9 et rethessas venatorib9 et scabridariu p balneatorib9 ad vero sas coseruandas cui9 istrumeta st fila pongia silpa sticulus draguna pandrum et cetera alia

unifer e artifex faciens funes ex stuppa a subere a filis bonis funiculos pulcros et subtiles laneis cui9 istrumeta p que coplet sua artificiata st aldula contucia fusorium ansa silpa stupar girgillus prindru et alia

erulo e homo promptificans se ad portandu oe onus suis i humeribus stans aio parato i loco publico vt p salario faciat oe opus seruile qd ei mandat cui9 istrumeta st e9 humerus funis baculus tenda bauilus amsicula

ontanus e artifex sciens facere pontes p aquas magnas lapideos a ligneos a e custos pontiu laboratoru h' ex iniucto sibi officio vt custodiat pontes ne ruinose reddant et si fa lapideos tur vtit istruet lapicide et muratores si vo ligneos carpetarij

heolonarius e officialis exquirens theloneu a ponu p emendicione a ...

sup yppobasi [illegible] conversa procedit formam cithare et p[illegible] illas partes [illegible] sua sedem consolidata et sonum etiam [illegible] retorte subtile et cordarum percussione emergit sonum et subito includo eos qui laborant arcas et clavicordia et clavicibala et alia ex lignis

[illegible] et capsatores [illegible] tornatores et missilia et cathedras et tornas et [illegible] et fusa et colos et ciphos pulcros et scatos et alia que rotunditate subtili sunt [illegible] instrumenta sunt ciphor [illegible] trachandi [illegible] zona et alia

[ ]erriator est artifex asseres incidens de lignis ad hoc coaptatis scilicet abietibus a deligno quercinis tiliaris et quibuscunque alys cuius instrumenta principalia sunt serra [illegible] hinc inde [illegible] id est sub et supra si vero sit asser [illegible] molendinatis [illegible] [illegible] porrigit ligni incisionem et cum finit [illegible] et cessat incisio do recuperet

[ ]utifer est artifex faciens peltas [illegible] et scuta et pugiones et palmas cuius pelta fit ex ligno et vestitur et palmis liniis optime vestitur co applicatur et nervus hinc inde [illegible] scutum vero ultra hoc habet ferramentorum et ligamentorum [illegible] pugio autem habet [illegible] ferramenta obrotunda cum

[ ]apistenator est artifex dolans ex ligno capistetria et portilia et [illegible] maiora et minora cum [illegible] ligni debet esse integrum cuius instrumenta sunt [illegible] [illegible] plures dolabra colte [illegible] cultelli plurimi [illegible] et recti et planulla plurima

[ ]capsidiator est artifex faciens scutellas et discos et dolabro [illegible] formas secundum [illegible] libitum et facit etiam lada et fastollas et tamstra cuius prima instrumenta sunt dolabrum et alia ferme omnia que habet capistetriator [illegible] iste agit sua instrumenta et artificiata dolando ligni ille vero secando [illegible]

[ ]oleator est artifex faciens coclearia magna pro lacticiniis et parva pro esculentorum liquidorum [illegible] minima vero facit pro speciarum exceptione de pixidibus cuius instrumenta sunt cisorale [illegible] cultellus labadrum

[ ]ariator est artifex faciens ciphos ligneos pro potacione aptos ex lignis colligatis pro inde etiam dicitur per se colligatus [illegible] piciator [illegible] picaria maiora et minora cuius instrumenta sunt [illegible] seu planule et lengual et ad picaria rotunda indiget dolabro et multis cultellis acutissimis et sarris et alys [illegible]

[ ]uleator est artifex faciens [illegible] subtiles magnas in similitudine castrorum et urbium [illegible] pro conservacione et consolacione similiter facit [illegible] et parvas [illegible] et clausulas cuius instrumenta [illegible] sua complet [illegible] sunt multa forralia et tebella cultelli acutissimi et [illegible] multe et rasilia et lengualia

[ ]agenator est artifex faciens lagenas cum [illegible] et etiam non [illegible] maiores faciunt doleatores ut sunt lagene [illegible] et [illegible] minores vero pro potibus hinc inde deportandis [illegible] ex ligno subtili [illegible] ligni ad hoc odoriferum ut [illegible] melius est cuius instrumenta sunt rasile lengale [illegible] et alia uti doleatoris

[ ]alopediator est artifex faciens calopedia super pedes hominum pro ambulacione tempore lutositatis que [illegible] ex ligno et [illegible] [illegible] facit [illegible] sutoribus [illegible] pedum [illegible] instrumenta [illegible] [illegible]

[ ]orcularista est artifex faciens torcularia pro botrorum expressione et pannorum [illegible] [illegible] torcularia facit [illegible] cuius [illegible] retorta dicitur trabeale ligna claudens dicitur [illegible] asseres [illegible] extorum torquetes dicuntur cuius instrumenta sunt [illegible] et alia uti doleatoris

[ ]ladulator est artifex faciens folles pro metallorum [illegible] ad eorum fabricas et [illegible] cuius prima operacio [illegible] a duobus asseribus planis quos nectit corio grossiori aut subtiliori mediante cuius instrumenta sunt securis rasile cultellus retortus ferrum [illegible] [illegible] ac alia

[ ]ithareduis est artifex faciens citharas ex [illegible] subtiliter lenigatis et mollificatis [illegible] disponit [illegible] [illegible] et alios vero [illegible] [illegible]

[ ]yor est artifex habens ex naturali ingenio arte extendendi de ligno omnem similitudinem cuiuslibet creature que videri potest palpari aut ymaginari cuius operacio dum est subtilis est ita grata ac si in argento aut aliis [illegible] foret incisio cuius instrumenta sunt cultelli subtiles [illegible] ut possit [illegible]

[ ]igator est artifex [illegible] [illegible] libros in asseres [illegible] quos cum [illegible] vel corrigia quibus [illegible] sunt ligati fortiter inectit asseribus quos [illegible] et utilitate [illegible] [illegible] et tenaculis [illegible] cuius instrumenta sunt asseres [illegible] zona corrigia [illegible] malleolus et alia [illegible] artifici congruentia

[ ]astator est artifex faciens ex ligno hastilia et lanceas et cuspidatoria et alia ligna quorum usus in longum procedit [illegible] longitudo non est [illegible] [illegible] cuius instrumenta sunt lengual et alia quibus ligna putantur et rectificantur et applanantur

[ ]ibrator qui alias dicitur sepetarius est artifex faciens sepeta ex [illegible] ad hoc coaptatis quos [illegible] in modum circuli cum hastula tenui et levi [illegible] facit cribraria [illegible] equorum [illegible] quos hastule coapplicat [illegible]

[ ]ustator est artifex faciens [illegible] ex corticibus lignorum aut subere aut ligno subtiliter applanato et [illegible] ut in eo colligatur fraga aut boleti aut [illegible] alia usui humano necessaria [illegible] opere non [illegible] speciales artifices [illegible] cuius instrumenta sunt [illegible]

[ ]ortator est artifex faciens sportas maiores aut minores ex virgultis lignorum [illegible] tempore recollectis in quibus est adhuc [illegible] [illegible] virgulti faciens reflectionem hic etiam artifex facit sagenas magnas [illegible] de virgultis [illegible] sagenas facit de [illegible] etiam suo tempore recollectis

[ ]agenator est artifex faciens sagenas ex virgultis magnas ut est [illegible] aut [illegible] aut sagene a pontica [illegible] et facit parvas sagenas ex [illegible] tempore collecto quibus [illegible] pendulam ut sagena facilius [illegible] possit [illegible] cuius instrumenta sunt cultelli [illegible]

[ ]labellator est artifex faciens ex ligno subtili subtilem incisionem in modum [illegible] oblongum que [illegible] in opposita parte incisionis fit flabellum quo tempore estatis musce repelluntur a loco flabellatis hic etiam artifex facit aspersoria et alia que huic [illegible] operacioni

[ ]lantator est artifex sciens artificialiter plantare arbores agrestes ortorum aut vinearum in tempore ad hoc apto et sciens surculum unum aut plures ita inserere ut unum fructum una efferat arbor aut etiam una arbor plures efferat fructus simultaneos et aliquos [illegible] [illegible] [illegible] artificialiter [illegible] de plantacionibus et cetera

[ ]itator est artifex sciens vites vinearum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et densitatem et flore [illegible] ita [illegible] disponit [illegible] ad optimum [illegible] possit [illegible] cuius instrumenta sunt ligo [illegible] fossorium [illegible] cultellus seu [illegible]

[ ]emorista est artifex seu etiam magis officialis [illegible] custodia ligna silvarum et vedens [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] et deserta et [illegible] cuius operacio est non [illegible] [illegible] [illegible] cadit inter artifices lignarios et cetera

[ ]coparius est artifex faciens scopas ex virgultis subtilioribus [illegible] aut [illegible] que cum ligat simul [illegible] totum dicitur scopa valens habitaculorum [illegible] aut purgamentis cuius instrumenta sunt securis cultellus et suber aut funiculus

[ ]ector est artifex diurnus aut temporalis secans hominibus ligna domus pro utilitate aut stube aut balnei [illegible] aut [illegible] pro utilitate vel [illegible] [illegible] hominis pro desiderio cuius instrumenta sunt securis magna et mediocris [illegible] ferreum et coneus et yppobasis et cetera

pilar

pawezník

negkarz

misarz

lzigník

tessař

kleteçník

lawiçník

chuodník

presserník

mechorník

quinterník

tezak

wazar[illegible]

kopynik

tzessetarz

[illegible]

koffirz

[illegible]

[illegible]

štiepník

wynarz

hawmarz

chwostistník

sekarz

kolomastnik

abisto distrepans qui aliquis colligit terbintinam
est tercius qui aliquis colligit thus et olibanum est et
quartus qui aliquis colligit gummata et sucos

otalinus est artifex
parans rotalinum quo rothe rodarum
unguntur ut facilius currus equus trahatur
cuius materia ex qua conficitur est pix et arvina et alia
bulito donec hec materia bene remolliatur et in calderia ignis et

dlazac

ago est artifex sciens bene et magi
straliter pavimentare cum lapidibus vicos
et platheas civitatis vel cum lateribus interdum
etiam et domos pavimenta atque et estuaria et pa
lacia cum cemento mixto cum lateribus optime pul
uerisatis in quibus etiam colorum varietas indelebilis

klejnik

itrima ut artificialiter coadu
est artifex conficiens
bitumine grossum ex cutibus frontium vitulorum
optime coctorum subtilius vero ex pellibus et
rasuris pergameni subtilissimum atque ex ossibus piscium
et lucet mandibula fit etiam nobile bitumine ex piscium
pistium sed ita diu bulliat et dissolvatur in quibus sic
modicum apponitur de igne atribuco fit gluten nobile

dinchierz

lator est artifex sciens nobi
liter albare parietes vel quodlibet aliud
subtiliare cum aspectu humanum cemento
simplici atque bituminosa creta atque alia re non pictu
rali ita ut eo facto paries reddatur planus
et pulcerrimus in parte exteriori

slewacz

rsilio est artifex sciens ex cera
et omni metallo fundere ymagines
et omne cum ... similitudine que videtur
estimetur nobilius quicquid illius speciei ... [illegible]
inter artifices ... subtilius ... ordines ... [illegible]

lepacz seu hlinak

utifigulus est arti
fex componens edificia ex argilla seu
argilla applicans edificiis ut atque figulus
non ita cito penetret ad edificia atque calor cuius
instrumenta sunt ligo pala fera palea stramine
planulum coduricium et cava

czestpolepssitel

rbitarius est artifex
emendans stratas publicas et conputans
et cementis scissuras rimas prodigiosas
lapides sternes metodos ... obstruens emendando
cespite ligneis aut stirpibus

beylink

erbularius est ar
tifex sciens distinctissime herbas medicas
et sementa cognoscere et ea tempestive
fodiendo herbis et apportantibus ad urbes ipsas
ut homines ex eis possent sibi conficere antidota
utilia que autem sunt herbe utiles atque indiges Domino donante
ponam in ista sua.

solnik

alista est artifex sciens sal
coquere ex aqua marina atque salibus fontium
de montibus cerape atque sal gemme atque sal nitrum
atque salarmoniacum et alias species salis naturales atque
artificiales scire ad usum humanum preparare cuius instrumenta
sunt vasa et ... salis mensuras

nadennik

iurnus est artifex ex
conventione diem aliam aliquod opus
laborans et hic secundum regiones diurno
ex denario qui dicitur certe denarios in minores pode
rare et dies dicitur computari ab ortu solis et iste diurnus
dicitur scire pare plura ut sive ab ortu sive ab ... facere

rocznik

ercenarius est
quilibet serviens qui ad aliquod tempus
certum convenit ut in eo faciat opus
in vocante servitutis ex mercede conventa et ultra
ut existens unus de familia domini sui omni tempore expleat
et impera domini ... et ... diffusione

posel

ursor est aliquis nuncius
presto ad parandum se omni homini ut currat
cum literis aut sine literis de loco a quo mittitur
ad locum ad quem mittitur et fideliter sibi legata et
commissa expediat cuius officium est bene vias agno

scere ne via cessitate morum faciat et
retardacione domini sui et sit sollicitus secretus
fidelis non ebriosus quia ubi ebrietas ibi nullum
latet secretum

onsuba est artifex
sciens cum filis maioribus vendaula
magna ... silvanis atque pauli
... et alentia ... aut
barbas et filaturia cuius instrumenta sunt alentra
textorium scandere filum ... dupliciter

ector est artifex dividens
secans ligna sive assera in silvis sive
domi pro furnis cuius instrumenta sunt
asia idest ... secans ... natory
tenda tumbale ... ymbonia et alia interdum
indiget et scamni et ce

arrator est artifex
cum secans et assera exercens hominibus
necessaria pro precio non quo ad edi
ficia construenda quia sic esset carpentarius
si ligna dividit ad cliber fornaces et clibana
vel ad statuas pertinentibus atque alia

ondo est artifex sciens fa
cere libras et pondera hoc est ab cente
narium uncia dragma talentum mar
cum pondera lothonem ex ere atque
alio metallo secundum numerum maiore atque mi
nore regionum cuius instrumenta sunt ... fusorium
dolabrum forma lima

ampsor est obiector
cambiens metallum pro metallo
hoc est argenti monetam pro aurea aut
... vel domus in loco ... pecuniam per
pecunia qua domus accipiat cuius instrumenta sunt
iste ... et mensa ... libripendium et computus

ephista est artifex sciens
[illegible] re cazas et tulas et magalia
... mappalia et adomas et araas
et sartonias sartoribus et alia cuius instrumenta
sunt ligna flexibilia et vimbo et precisorium
et alia sunt atque quod si ligna non fuerint tem
porum sepes non erunt
durabiles

bstetrix est vetula in
vans mulieres pregnantes in partu que
debet habere periciam in magendi puero
si incipit innaturaliter transire ab utero
et consulere si abortus et consulere si mulier moritur debet
parthe excidere et hic debent scire a medicis debent
habere dominos speciales ut sepe domus
utrix est mulier habens periciam
pueros lactandi cum diligentia que
dum lactat debet esse continentissima
et debet optimum regimen dieta
quod si lac forte ex egritudine corruptum fuerit
aut perditum debet scire consulere debet rectificari

ceutrix est alicuius
domus serva ad cuius officium pertinet
scire bene custodire prudenter ut non
destruat per ea lectum et sudem est acquisitum
sed et celarium cum debet habere vasa mundando et ar
na sub eis submovendo et vestes lavare et sepe
inmunde tenere domum purgare et iumentis escam

atecula est artifex sciens
facere pater noster que alias dicuntur
patercula sive hec patercula fiat
ex gagate vel corallo vitro aut
ligno vel qualicumque lapide precioso vel non
precioso cuius instrumenta sunt forale dolabrum et filum

artularius est arti
fex sciens cartas facere ex papiro
bituminato et aliter ... [illegible]
quibus infigat ymagines atque alios ki
teres certo in numero pro ludo puerorum
arte pictoria de materia pase ... formas
adhoc dispositas cuius instrumenta sunt bitumine
papirus penselli colores forma et pena

uiam per restitutionem aut meritum per experientiam et ex consuetudine in diuturna citra quam non est medicina. Qui magis debet dici officialis quam artifex cum nil exercet operis manualis extrinseci sed solum habet curam superintendendi recipiendi prouinciam per meritis aut transitoriis

ssarser — **[M]usiuator** est artifex sup rotulo lapides aciens turkellos magnos et paruos et sectores et rasoria et de genere ferri quod scindit aut et telle et de genere ferri quo donat in molendino secat cum istrumenta sunt [strug] [drinssteck] [ssterksstein] pagina sunt ceres rote cum benda acitorum veruda [modelik] [pilka] [bladige] [pistorek] [zaporti] [zewel] cultorius rotulus spellum asiuda repagulum camella

pastucha — **[P]astor** est artifex pascens greges aut gregem animalium qui si pascit oues dicitur ouilio si equos dicitur equilio si boues dicitur bubulcus si asinos dicitur agazo vel pastulio si porcos dicitur gnxio si capras dicitur vetrida si aucas dicitur tauilio quorum istrumenta sunt cornu baculus flagellum crupsa et interdum et fistula

swecz — **[V]asator** est artifex transducens aut transferens vasa cum contentis liquoribus vt puta vini ceruisie medonis saleri vel cuiuscumque alterius poculenti liquidi declaracionis habendi ... pecia et demittendi cuius istrumenta sunt ... funis ... pandunita et alia

mydlarz — **[S]aponista** est artifex sciens saponem parare cuius istrumenta sunt plurima scilicet caldar ... plurimum ... calabina ... et gallinacea corda forma pre... clauellati cineres et alia plura illi artifici cognita oportet autem locum speciale habere pro labore propter fetores et vapores

sklenarz — **[V]itreator** est artifex parans vitra cuiuslibet speciei magna et parua et lapades et vina... lia et vitra rotunda pro fenestris aut est artifex ... sciens vitra fenestris plumbo mediante coaptare ... tus ... istrumenta sunt ... tor alterius ... fusor plumbi ... plumbum malcolle ... fenebrulum

zrzadlnik — **[S]pecularianator** est artifex parans specula ex vitro subtili cum plumbo parte ab vna cum fuso ne redolu... petret si fuerit ... ligna ne frangat dispositum aut est artifex sciens polire campanam massam et calibem donec agitat formam specularem

papirnik — **[P]apirista** est artifex sciens parare papirum secundum maiorem aut minorem subtilitatem cuius materia ex qua operatur ... pannis lineis aut laneis putrefactibilis cum ... ferri ... albedo ... fusoria et alia

warhanik — **[O]rganista** est artifex fa... ciens organa aut ... sciens artificialiter modulamina astruere sub quo comprehendit omnis simfoniator qui folle fabrili complet simfoniam organicam siue sit organista portatiuista

hudecz — **[C]itharista** est artifex sciens citharam artificialiter tangere qui ... aut ... vel quodcumque aliud instrumentum cordale quod tactu resonat super cordas neruales aut metallinas tactu scilicet digitorum aut ligni penne aut alterius duri ... tia ... in ... instrumento

piscalnik — **[F]istulator** est artifex sciens flatu et digitis fistulam alicuius speciei registrare hoc est maiorem siue minorem qua perflat sua bucca siue sit fistula simplicior siue cum folle quod hoc spiritu humano repleta et cum digitis registrata perflat sonoritatem

smiczecznik — **[S]istrator** est artifex sciens sistrum artificialiter tangere et omne istrumentum quod requirit tractum crinium equinorum super corda registratorum qui quippe crines ... parte ... vt ... tractu faciat sonoritatem maiorem siue minorem

trubacz — **[T]ubicen** est artifex sciens artificialiter bucca cum spiritu suo tubam canere et aliter ad prelia et aliter ad facta alia secundum patrie consuetudinem et artis

illius magistralitatem quod si fuerit enea seu aurical... cina melius sonat et postea argillea vltimo autem scimbagina aut lignea

zwoneczník — **[C]ampanator** est artifex sciens nolas multas sibi tangere aut vnam ita registrare quod in ea cuiuslibet note lete et meste alte et basse dure et mollis sint registrate tenoritate siue sint note aut campanule vel strepa vel nablum quod in ore

rohownik — **[C]ornicen** est artifex sciens canere humanos sonos faciat per de genere seu per alterius generis tube cornicee siue illis tuba sit formata in lateribus aut non sed tamen oportet per flatum buccam humanam et tuba pastoris aut betoris etiam hic locum habet

przyspiewak — **[M]onocordex** est artifex sciens artificialiter canere vocem ... ad istrumentum musicum cuiuscumque generis quo precinit siue ... cum istrumento eidem tenorizando aut distinguendo vel ...

sspiewak — **[T]ubulator** est aliquis aut aliqua voce clara et flexibili sciens melos dulce astruere hominis delectans siue hoc habeat a natura siue ab arte qui ... aut vna cum socio in duplo sit tenorem contenorem artificialiter ... socio ... implare

plessacz — **[C]lausidista** vel [ch]oraula est aliquis aut aliqua in corea aut extra coream sciens plausibus ... contenere ... quippe ostendit per alterius signa manuum pedum aut saltacionis secundum maiorem aut minorem applausionem contractus facientes

kunsstercz — **[H]ypeta** seu cumpelus est aliquis aut aliqua sciens prudenter modeste et honeste sua facta aut aliorum vertere ad iocunditatem ut ex eis risum astruat audientibus aut videntibus ... dumtaxat ut sit sine ... scandalo et ... opera

berilnik — **[B]ellinator** est artifex faciens aut vedens bellaria cuius quippe est duplex materia vna est vitrum subtile orbiculare aut quadrum magnum quo simul per integrum columpna videri altera vero est ligni orbiculae ... vitri ... ne ...

perzinarz — **[P]lumarius** est artifex astruens plumas ad decubitum humanum et grossiores ex pennis grossioribus inferius subtiliores vero ex pennis subtilioribus super ad cooperturam quorum plume meliores sunt

wlnarz — **[L]anarius** ancus est artifex tondens oues per se aut per suos ministros aut ea emens vt iterum vendat eandem pannificibus lanepixtissoribus aut alijs qui cum lana sua perficiunt artificiata et inde sua querens alimonia

kaudelnik — **[S]tupparius** est artifex emens hic labores stuppa et eam purificans et emundans per artificibus qui sua artificiata complent per stuppa seu linum vt eam vendendo sibi acquirat alimoniam

vhlerz — **[C]arbonarius** est artifex crematione faciens carbones hominis per vsum ex omni lignorum genere qui inter omnes artifices ... corpore ... fedior aut fetidior

hrobarz — **[S]epulcrifossor** est artifex fodiens pro mortuis cadauibus sepulturam hunc ... honestatem et ... opus est sepelire mortuum ... cum feditate ... latori ... ad viam vt sepeliat decolladum aut suspendendum

smolarz — **[F]ullidi** est artifex in siluis ... pixem de lignis sciens artificialiter extrahere et eam vt sit apta humano vsui disponere cuius istrumenta sunt ignis fouea recurrino pala fluorida ... vitrea et caldaria Est artifex alter modicum

umentu e aial hus ingu e mete ut hoi cumaccipet a ppt solu labore a solu cibu a vtruqz a ppt cibu z lanificiu z ca tam matiam ppt pelle solum a fautu solum forte pong ifine q[illegible]

nimicitia aialiu fuit coru defensoria quib natura idudit vt duci possint viue ut habeat defendicula qb valent nocitiuis resiste z illa quidem detib a cornib a pedib i venenis i fuga oclis z illa alys istoy q natura eis e modo meliori igenata coru psaluacoe.

ostilitas aialiu e hostilitas q ostendit q aialia irracoalia maxie pliat contra inuice ppt q[illegible] q ppter cibu t coytu a qa vnu conatur alteru supare vt sit illi cessa a qa vnu e alti i ipedimetu aliqs ob q furore iracudie successu bellant coz alteru q ppugnado i eo casu pdicit pugna hoi q si fuit pbo fame pdicut z sic de alys solo at hois pp e phonoe etiae

entatorium e exce detia brutoru aialiu i cert pfectoib sup coplexione huana z maxie qnqz q sz aper exced hoiez auditu linx visu simea gustu vlt odoratu aranca tactu no nobilitate sue coplexiois s q natura i eis sua onds potecia et h debui pone q st aialia animosa q debiliora q vite logioris q breuiors q st timidiora q feraciora

ubro q effeciatu s bin ea obmitto seu pasus e aial qdru pes cotinitu nit ora vincia no maia maxi hz n corps viginti cubitoru pilos sub nigros e cornua tri cubitoru al volocissim z ferocissimu ita q venatore cu equo fugit ta fornit cursu q equs z venator iacet c e c esibilis du iratur a venatorib stat p arbores seit arbore cotinue do a arbor cadat a ipe isequat

Os e aial grade hns folle iuxta collu in que du aqua recipit e a venatorib e canib fugiat per torrentes venatores aqua ita calida proiciat de folle q depilat oie q tangit z ideo canes venti no audent pprinque nisi a retro e si aite eu aqua q pluit ita ignit ac ina q q etia ve[illegible]

lefas e al robustissim vib e corpore ta grade vt bellatores turres ligneos cu qdragita a plib armatis sup dorsa eius fabricent q cu rostro peniculi decem cubitoru ad hostium anies precedo diuerberint sine flexuris ossa hz p[illegible] e tenet caput q ligno terso subpodiat

ubalus e al qdrupes magnu nigru hns cornua loga z tortuosa collu magnu e caput igens mebra macerata cauda paruam e pilos paruos aspectu benignu e simplex creatiue z vsib huais aptissi qua maxia pollz fortie e lac e veneis [illegible] remedi magni

amelus e aial de forme brna hns gibbu i dorso z collu logu curua poplitea z pedes fissos coloris e q glauci du paululum sup genua pcutit flexis genib mox ieiunat e tuc sustipiedo onera cofrigit equos odit e caret dentib madibula i supiori

quus e aial quadrupes cui plures st species e en dromedari polifred spado dextrum ambulator cui fetus dicitur poleder feia vo dicit equitea aial fortissimu vt p hoie laborat hoi amo dans i magnu hois auxiliu e dentib cogno sit [illegible] bellatores eq leta adbuc te senciu dicit victoria pdice

omacus e aial magnu hns caput thaurinu corps vo e iubam equina cornua vo sic i se recuruata st vt si q i ea offendit nime vulnet h al cu fugatur mox icidit e ventris fluxu ita q p se stercora emittat [illegible] tu ingrens ita calide z fetide q venatores desistut

ula seu mulus e aial ex adul terina comixtione asini e equi pcre peccatu asini hns aures e vocem horrida truce ihiens pedes exiguos corps magnu pedes exiguos alia vo equi hz i si militudine burdo at etia gnat ex eqs e asina adultina comixtione z ex duab spcb resultat tcia

eo e aial quadrupes terribile visu tou hns fortitudine i pectore vnguibus e cauda cui feia dicitur

leena · no irascitur n ledat a femestuit leess at cofrigit adiuscente hoiem no ledit leess a famelicas z [illegible] uel q vo vigin q i ea isidiat tu dormit oculis vigilat cu ambulat opit cauda vestigia sua du leena parit catulus e t dieb dormit do donec adueniete patre rugitu concitet [illegible]

sinus e aial qdrupes equi ptendens silitudine n q hz caput grade z aures lo[illegible] hns i huetis stigmata crucis i medio onera feru ad vba diuisso ipositione pte poten qua ante vig fecdes nescit cede obuiati p[illegible] eardu z pls oia aialia magi turpes

anthera e al qdrupes coloris varij speciosu multu · masuetu satiatu dormit i spelunca sua nisi q tigridi du fame isidiat eu dorso isidens [illegible] z dissectpedes vnguib eu cariculis [illegible] no expectados tps debitu matre [illegible] egredit

ephus e aial ethiopie eqne forma hns i corpore z caput terribile cu cornib z habet etia alas aquile i similitudine ita aial terribile q de al du illud videt tremorib z pauorib ita coruit q quasi spiritu videat deficere

onotentaurus est aial mostruosum z qdrupes corps hns equinu caput vo huanu cauda vero leonina i multoriens icipit voces huanas fabricare s i suetu labra z [illegible] ei denegat

aurus e aial domesticu cornutu cui feia dicit vacca fetus at dicit vitulus robustu vibus e masuetu arantus aptu herbas depastu traditu sz nocumeto e vacca hz voce grossiore boue e cornua duora z caro eius e bon nutrimenti z e

ervus e aial quadrupes siluaticu cornua hns ramificata augens ramos p etate vsq i secre mu p deiecione antiquoru cornuu se re nouans cu cornu ple e telon e e mirabile detes eius immunt [illegible] grit recordom

ragelafus est aial hns caput ceruu corpus vo hircu hns quatuor cornua ramosa quib pt oie nocituru poteti p se depelle e se ab hostibus imune co[illegible] dicit multi q ex hoie z hico nasta

amma q alias capella dicit e genus ceruinu ita preceps q cita de manu effugiat e aial valde timidum e ibecille pede tuetur at dente · pfert at cornua ceruina cui vir dicitur capreollus z habet cornua feia vo dicit damma z caret cornib

rsus e aial deforme z ferox nimis z pilosum virtutis validissime s vrsa e fortior z ferocior vrso · z vrsa habet quatuor mamillas edit carnes et fructus e mel q q vastat alucana z idtatu mel diligit q si sentit hoiez eode die quo madu caut mel si pt campe q distpt

per e siluestris bestia nigri co loris a fusti detes hns magnos ac recuruos semipedalis longitudi nis · multu ferox contu sei [illegible] si ante emissione vrine a venatorib ipedit frigalit caput si venator fuit sub ipo ad fouea tur cu dentib sus nil ei nocere pt.

igris e aial quadrupes ma xime velocitatis vt du currit etiam volare existimet cui fetus si accipiat nisi mater ad obsistat tuc sp velocite predatore muestigat [illegible] si at raptor vnu catulu expo hic aspiciendo [illegible] tatuqz velocitate [illegible] z p q qin e altru catulu exspt ·

nager e asinus ferox diuersi coloris nunquam domabilis cu [illegible] motis astedes ita rugit z feias carnent siue [illegible] vt e rugitu alia aialia gentiat [illegible] odit hoiem e fugit sitis e aial [illegible] du aia hoiem [illegible] tribus emittit z sic eos mibus [illegible] illudedo euad

mocernus est al

· i · vi · i · 3 ·

ediliator e artifex fa-
cius sedes [illegible] et q̄a sedes [illegible]
[illegible] [illegible] q̄da st pterate
alie st [illegible] q̄tuor solu lignis
altis coposite q̄b [illegible] [illegible] i medio [illegible]
sup q̄ dicit [illegible] e tripes e [illegible]
e oia i [illegible] alij [illegible] artifices

ipagus e artifex [illegible]
pens [illegible] [illegible] [illegible]
l lignes [illegible] ligen a alto [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] libet ut p̄s
[illegible] [illegible] a [illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ho [illegible] [illegible] tu patrons
e tre mei [illegible] quidā [illegible] [illegible]
biblia sup lamellas [illegible] septuaginta [illegible]
biblia sup pergamenos subtili [illegible] septua

onesta artificia st ar-
tificia oia [illegible] q licet oia fer-
ne exerceāt cu corporis macula-
cione strepitu fatiga z fetore facie-
ti q̄a st hoib necessaria [illegible] magis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magistrali te
ideo hoiu magistri [illegible] honore st habedi
[illegible] magistrali [illegible] [illegible] [illegible] dicto q̄
[illegible] magistralitas [illegible] nulle [illegible] vtilitatis
st q̄da qui pulcre [illegible] [illegible] z [illegible]
quidem septuaginta [illegible] e vtilitas st e lauda
di magistralitas

cantores st hoies
vani [illegible] sui [illegible] quibusda
[illegible] [illegible] ut st modula-
tores ioculatores histriones
[illegible] lenones [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lauda-
tores [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bubulcatores [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] bibulus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] leno [illegible] nebulo [illegible]
polidanus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
coductor [illegible] bubulcator [illegible] erat q p vno
denario [illegible] [illegible] bubos magnos
pordine [illegible] se nutrebat

inhonesta arti-
ficia st artificia q̄ru artifices
vitant ab hoib nō obstante q̄
alij ex eis st nati ut e tortor
[illegible] paledin [illegible] [illegible] cloacida [illegible]
[illegible] peremptor [illegible] veneficiator
[illegible] e alia de quoru opacionib [illegible]
metus [illegible] [illegible] [illegible] pone [illegible]
[illegible] magnus [illegible] [illegible] [illegible] st [illegible]
z tatu st de artificib dictu

spiritualia officia st officia
z oia honesta quoru officiales ve-
nerandi st e primo papa summa vene-
[illegible] e venerand q̄a psidet visibili-
[illegible] i [illegible] p̄s patriarche cardinales metropo-
[illegible] epi sacerdotes levite subdiaconi abbates [illegible]
z [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] e mansionarij alij q̄

secularia officia st officia
ista scilicet imperator rex mar-
chio dux princeps comes baro
miles palatinus marsalcus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pugil cliens nobilis
vasallus satrapa [illegible] feodalis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
lifer [illegible] [illegible] equester pedeste

scolastica officia e
dignitates st archimagister ra-
tionista [illegible] lucerna mundi
[illegible] mundi doctor magister
baccalarius studens bacharius rector [illegible]
[illegible] [illegible] lector [illegible] scolasticus
domicellus [illegible] truttans [illegible] [illegible]

maticus loycus rethor arismeticus astronom-
astrologus geometra musicus [illegible] phy-
medicus magus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] legista theologus [illegible]

etatibus hoium adiectiva
st adiectiva p que optet omne ho-
[illegible] [illegible] ad periodu [illegible]
primo n dicit infans puer adolescens
vir senex decrepitus vetulus z ex sexu dicit
mas e femina z ex nativitate dicit [illegible] liber
[illegible] [illegible] posthumus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] venabilis [illegible] ex
[illegible] ideo z e

cognatoinib hoium adiectiva st adiectiva ex eo
[illegible] oncta q̄ st mas femina pat [illegible]
[illegible] soror [illegible] [illegible] nepos [illegible]
[illegible] [illegible] gener [illegible] germanus
[illegible] [illegible] [illegible] matertera [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible]

iudicialia officia st offi-
cia q̄ tribunalia [illegible] st [illegible]
iudex actor reus testis [illegible] citator
[illegible] executor [illegible] [illegible]
tutor [illegible] [illegible] arbiter [illegible] fideiussor [illegible]
[illegible] [illegible] declamator [illegible]
consiliator [illegible] appellator [illegible]

constructione hoies st hoies
[illegible] solum modo humanu cofiguati
[illegible] potencie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] e no [illegible] [illegible]
[illegible] opacoib [illegible] st [illegible] abada [illegible]
no ex adultinis [illegible] [illegible] de [illegible]
exitu [illegible] causis inter [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] q du [illegible] pducit effectu
admirabile [illegible] no alia causa e [illegible] admirabilis
[illegible] q e creaturaru [illegible] dignior [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]

animal
est sba composita
ex materia e for-
q for e aia vegeta-
bilis e sensibilis [illegible]
[illegible] vivit z sentit
[illegible] [illegible] [illegible]
vigilat e dormit e
alia [illegible] exercet
[illegible] [illegible] corpus
e membra sue speciei cofiguata [illegible]
[illegible] quo [illegible] [illegible] porulos toti
corpus eius [illegible] crescit e auget [illegible]
sensus st visus quo distinit couenientia ut p
[illegible] [illegible] ut [illegible] lingua ut ca
[illegible] [illegible] nares [illegible] auditu auris
[illegible] corpus [illegible] [illegible] z [illegible]
sue speciei p [illegible] e generatiā

anima e aial [illegible] e [illegible]
[illegible] aia [illegible] i embrione age-
[illegible] i sanguine z [illegible]
z manet i [illegible] vrtute [illegible]
animando z appetitiua e nutritiua motiua
sensitiua [illegible] invisibile [illegible] e
[illegible] i eo [illegible] donec spiritus vitales
i eo appareat quib sublatis aia [illegible] [illegible]
[illegible] vivit st aia humana [illegible] [illegible]
tenet suas operaciones [illegible] [illegible] morte
aia humana eas tenet p obitu [illegible] [illegible]

quadrupes e aial
magnu a parvum hns quatuor pedes
e vultu ad inferiora tre depressum [illegible]
lingua nequaqui [illegible] voces articulatas
[illegible] [illegible] sonos voces [illegible] [illegible]
sue speciei sonoritate [illegible] nec [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] speciei
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sibi [illegible] est
causis [illegible]

vocem aialia st oia aialia
voce [illegible] q̄a carent pulmone
q at hnt pulmone [illegible] sonat [illegible]
speciei sue [illegible] nisi st aial [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pilosus [illegible] [illegible] [illegible]

serpencia aialia st aialia [illegible]
[illegible] i membris [illegible] [illegible]
z oia q hnt [illegible] quatuor pedes [illegible]
oculis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

excedencia aialia st aialia [illegible]
plus solito i membris [illegible] [illegible]
quatuor [illegible] [illegible] [illegible]
e [illegible] hz quatuor alas z sic de alijs [illegible] est ex
cedit i aliq membro [illegible] numeru excessiu [illegible]

genus deludens lepori cum familiaritate consociatur et ludendo cum eo interficit et vorat. interdum fingit se mortuam et dum aves, incaute descendunt, cadaver estimantes ab ea rapiuntur et vorantur.

epus est animal vulpe minus habens aures magnos in sursum erectos et pedes posteriores longiores anterioribus, mutat sexum, per menses dormiens oculis apertis, iter bestias ad montana celerius currit vel habens per carnam, tua in fugam cum aves impares insidiat et hoc est canes et bestie agri.

astor est animal aquaticum habens caudam piscinalis nature eo quod eam in aquis frequenter teneat corpus vero aliud quadrupedis siluestris, mansionem suam super aquas construit ita ingenio ut aquis crescentibus ascendat et decrescentibus descendat in ... ministrat.

uter se agentalibus ut eis cotidie eum libere abire permittent est animal fuscum et nigrum pelle nitens, circa stagna piscinas et flumina manens pisces sume vorat et piscatorum sagenas et retiacula invadendo piscibus consumit et sagenas trahit, si doctus fuerit piscatoribus ita pisces multos vet ut etiam inde dicitur.

inea est animal faciem habens vetule ferme consimile et dum se levat aliquantulum hominis forma procedit et operibus humanis quos videt se immiscet si dum quadrupes et domibus et ad omnem ludum excedit hominem quasi in summa agilitate induit se interdum vestibus humanis et imitabilia ita agiliter agit opera plurima quod vix est credibile.

usio est murilegus maximus multo murilegis aliquantulum consimilis sed grandior pedum alarum et caude maioris et asperior ... pisces sumit vorat et cancros ... dit prompta dum ante eum de preda non ... un catulus ita quibus insidiat.

urilegus est catulus domesticus et mas, et dicitur murilegus, femina vero dicitur catulus quamquam communiter ... ponit sub maxillo caput habens grande oculos carbunculos de nocte lucentes et dum quibus ... latet et dum ante ... insidet ... ut rapiat predam dum se manifestavit.

ardur est animal silvaticum valde dolosum dum non incidens in tedium ei pretiosum pelle subtile habens et toto subtiliore quanto etiam ... plus ... vna species dicitur ... pelles sunt tante nobilitatis ... dum est completus pedit ... aurum pondat.

unculus est animal minus lepore lepori tamen ferme consimile de quorum pellibus multis parantur pellicia multum bona pilum habent grisem bonum vestiture carnes autem eorum non sunt ... pelles eorum sunt leniores quam pelles leporum.

rinacius est animal quadrupes spinosum forma habens porcelli vbique gestans aculeos per quam incurre dum sentit insidias claudit se in globum et tunc a nullo animali est attractabilis carnis tamen vehicula ... ingit super eo ... dum se aperit tunc ... distinctum.

ix est animal parvum in modum gliris albo nec coloris candidum non tamen lucet tanto candore albedinis sunt ... maiorum ... multitudo tanta ... ita multum ... eas vigent pelles eorum valet.

arius est bestia parva in modum gliris cuius ... pellis autem varia inter subtiliter est alba et cinericia, pellifices interdum dividunt parte alba ... species ... alia autem ...

uminus seu ingale est animal quadrupes parvus cutis albissime et subtilioris ... est tutus ... de mustelarum genere murium persequitur et capitur cuius vestit ... parvulum ... coloris ... quam albi.

olliv seu asperiollus est bestia parva silvatica sub ventre alba in dorso autem rubea et nigra de arbore in arborem prosilit tanta agilitate ita ut quasi volare videatur ... vestis ... cauda ... tenet ... estate nuces congregat ... hyeme vescitur.

ymus est animal parvum ... coloris magnum gliris magnitudine ... intra terram inhabitat prope agros ...

estate infert sibi fruges quibus hyeme pascitur ... insidiatur ... fodiunt ... foveam ... parit ... quo ante ... egrediente se illaqueat et rapitur ... ut ...

ungulio alias est ... est animal parvum gliris minus ... habens alba rubea varietate in campis foveas sibi parans ... inhabitans ... se nutriens ... nocet ... sine ... impedient ... fecerit ... insistit.

ustela ut conflata ... invadat suum ... est minus oblongus rupes ... inhabitans ... solo anhelitu hominem ei nocere ... insiliens cum pugnatum ... se prius ... agrestis ... parit ... autem dicit quod per aurem effundat mare ... fetum dent.

alpa est animal parvum nigrum et terram inhabitans ... subterraneis se nutriens licet vulgus dicat eam terra nutriri quod ... ad edendas fruges ... frequentans ... egreditur ... vita.

rodillus est animal parvum de genere muris specus subterraneos inhabitans cuius cutis est grisea et nigra lubrica non valens ad aliud nisi ad bursas preparandas ... difficulter rapitur propter lubricitate.

ofetula est gliris parvus circa ... odoriferum in odore musco consimile tamen quod incipit odore musti sed non completur deprehendit esse ... et non muscelio tamen quod habet ... odoriferum alterum non ... amittere ... etiam ...

enitra natura ... arbitratur est animal parvum gliri consimile in magna sollicitudine in estate sibi victum congeriens in antra ut hyeme ... femina ... se ad ... congregaverant ... femina ... pinguescere.

aelo est animal quadrupes satis magnum habens pellem nigram seu griseam carnis pulcre et equalis quam ... solent ... pinguedo eius fel et ... sunt utilia pro medicamentis.

usaulio est animal parvum orientale muris in modum mustum in se continens in cuius ventre verus muscus reperitur et habens in magna quantitate ut ex uno musculi ... collegi possit ... propter musti forte odore ... manet in habitaculo ubi musculus ... ab uno ...

us est bestiolla parva domestica nocitiva multum ... et ... spectat ... crescit ... magnitudine ... pastura et cauda gliris ... orientalibus partibus sunt ... ut vulpes magne gliris ... ad hominem ... ossa ... putrescere ... librum pergamenum ... sit dictum de quadrupedibus.

estia est omne animal vaste inhabitans ... hominem fugiens aut propter suam feritatem ... nec ledit hominem ... serpens ... ob alacritate ... ob astutia ... mores eorum cum hominibus non ... concordare ... in ...

ores animalium sunt mores ... ostendit quod animalia sunt a natura in moribus diversificata quorum quedam sunt ... mansueta ut ... quedam ... indomita ... domabilia ... sunt mediocriter ... magne forti ... aliqui pauce ... magne ... sic distinguendo ... virtutes et omnia vitia.

ita animalium est ... non omnia animalia eadem ... nutri ... alimonia ... specifica ... quedam ... solum ... quedam piscibus quedam ossibus quedam herbis et semine quedam ... quedam

cerui ad quiti[?] tem ... hns i fronte me
dio vnu cornu ... tate acutatis ... deliberet
... obuiant animal minus ferox nec domabile
n[isi] virginis castitate cornu ... depellit ... z tirannas
Entaurus z cadiuum morbum curat
e animal in india reperibile
omni bestia crudelior hns faciem homis
et corpus vrsi z caput ruben z os ma
ximum vtrumque mandibula hz tres ordines
dencium vocem habz tube et est cursus velocissi
mi et edit homines et bestias z hz cauda siliz caude
hanes scorpionis
est animal maioris
medie ceruo consile facta hns cor
nua sz motata ... ceruo ...
silvatica bestia et multum crudelis stercus ... emittit
odoriferum z valde fetidam qui vbi ... vrentes persi-
Losus ... interficitur ... odoratu
est animal hyana hns barbam
faciei ... pedes bestie ... asperam
et hz cornua ... capitatum ... commixtum
... brachium z collum ... distre
tione ... recipit et ferina voce proferet
Ornus sz no significatiuam
est aper domesticus
et ferus dicitur scrofa vtrumque e animal fe-
tore et luto se delitabilit voluens z ster-
... defessant sue spei ... quod ferus
... i presidium scrofa ... annos gerit
Ardus parit ... et nonne est
e animal diuersicoloris
i modum panthere et plurimi ... gen[us] panthe odore alei ...
... sanguine quo hausto ... capre silvestris
... euadit
eopardus e animal
ex adulterinis commixtionibus leonis
et pardi genitum hns colore subruffo
z maculas ... nigras crudele nimis ...
saltu ... no rapuerit ... no cessat ...
ytrax donec vtique sanguine ...
e animal quadrupes maris
i terra et aqua eque potenter valens
porco silvestri omnino consile ... cito pro
... vndarum ... predatores illius ...
yena ... equedam ...
est animal lupi hns ma
gnitudinem et i eius collo pili sunt sicut
pili equorum cauda vestit ...
si ... vmbra eius attingit ... latratu
nequit dicitur quod hec bestia dum volt ... colore ...
ynx e animal canis magni forma
hns oculis ... ita quod sua
visus perspicacitate ... corpora solida
... videt ...
upus e animal rapacissimum
et vorax maximum canis forma habens
vlulatum hns pro voce ...
... si prius viderit homines ...
facit si vero ... ab homine ...
oculis lucet ac si lampades ardent a ...
Masticus e animal ex ...
lupa et patre cane progenitum colore
et more vtriusque parentis gestiens
... lupo ... tamen forte et ...
et corpore interdum cum cane interdum cum lupa ...
Ali e animal ... lupo multe
audacie serpentes vastans quos du
glutit serpentes penetrat ventrem eius
nec ab eius ventre retinere potest ... ei
cibus naturalis ... glutit ... gen[us] nucthe
depascunt quo vescitur
Arnus e animal duplicis generis
na quidam e hircus domesticus ... fetus
dicitur edus fera vero dicitur capra domestica
... castrat ... cornua
hz lata z barba sub mento dependente e animal
bellicosum et robustum i pastinis ab alijs se segregat
... z arborum ramos
... suum z serpente glutit caput ... e
i mediate

ontanus hircus e hircus
silvestris i montibus carinthie a alpibus
preruptissimorum summitates ... ascendens faciliter altissima ...
... descendens i montibus a longe ...
... homines tubis ... oblectat ... pelles
apricornus ... est
bestia fera silvatica hns cornua i
modum capre domestice et corpus non
multum ... est ac bestia celerrima que
... ingenio ... sagitta
percussa ...
himera ... pulegij ... vulsas
e bestia mirabilis i partibus magne
babilonie ... valens capi ob eius
astuciam que cum dum capitur ... opta
offert gratissime principi ... intelligunt ...
undocernus ...
est animal orientale ex adulterinis cerui
z hirci progenitum commixtionibus cornua
hns hircina et caput corpus vero i modum cerui
... pede bifurcato pedibus z cornibus se armans
ngle contra inuasores
e animal per omnia lupo simile
... vbera sua ab ante ...
bonum animal ... ita enim ferre ...
... facilius tolleret
anis ... parellz ...
e animal domesticum cuius
fera dicitur ... catellus
animal si no esset ... laudes suas esset
valde ... custodit domum suum fidelis ...
... ad domum admittere ...
olosus sua frequenti ... suo pro domino
e canis venaticus magnus hns os
magnum et dentes acutos aures magnas
... ad investigandum z vincendum
...
elter ... ti e multum vtilis ...
e canis venaticus altus
... magna et a parte posteriori magis
... ab ante ...
... duos species ...
... ad capiendum feras magnas ... lepore
agax e canis venaticus ad
... alectum a falcone ...
natus solo odore aues presentiens et ...
... dat aucupi i signa ...
... aues quod volitando desuper a eas colligat ad ...
eporarius e canis
venaticus valens ad aues capiendas
... dicuntur ...
ille vero sub ... e canis ...
colore ... solo odoratu ...
Lancula e canis magnus
domesticus i curte ad custodiam domus
... p domino suo z rebus suis ... vigilans
ad ... cum lupo ... pro grege
Spenollinus ...
est canis
... aspenollorum ad venacionem
qui ... latrando ...
... arbore ...
Ouis ... e animal domesticum
... fera dicitur ... agnellus
... ab agnoscendo ...
animal pacientissimum ... solo balatu
Aries e animal domesticum mansuetissimum
... valet pro pannis ... vellus
... pellis
... fete ... vmbra
Lepus e animal dolosum ... ventre
colore hns album i dorso ruben cauda
hns magna sua astucia omne animalium

Kozorozec
Ohar
Chrt
Slednik
Wyzle
Wezink
Mewecznik
Beran
Owce
Lyska

des et parte posteriore dorsata est cocleas serra gozales huius venenum est valde mortiferum tergus depictum interibus oculis in modum stellarum ... quos est veneni mitigant

asilystaus est serpens in modum galli albi rubeus est ... capite erectus ... est tam sub collo visum penetrat ... anhelitum ... sibillus basilisci audit ... venenatum ... ipse ...

tauru est serpens in toto rubeus huius duos pedes ... dorsum ... cauda serpentina longa ... sole oriente ... sole iacet ... visus ... eius ...

spis est serpens ceruleus coloris ... caput est ei caput tamen dum sursum caput sublevat ... duos pedes et corpus ... gilbosum ... alba ... in modum ... dum ... caput ... gemma ...

erastes est serpens ceruleus huius colore et caput in modum ... ei duo cornua ... vero ... duos pedes ... albus ... cauda ... reges ...

ypsa ... ut suis ... poterant ...
est serpens bipes sub ventre est albus ... facies huius est ... et aures est ... cauda vero longa serpentina dum ... homine ... hominem ...

acro est serpens niger huius alas glaucas et caput ... corpus in medio est gilbosum pedes duos cauda vero serpentina crescit ad viginti cubitos ... caput cum pelle ...

ornutus ... est serpens bipes huius caput bubali cum cornibus sursum erectis et cauda est ... serpentina coloris sub albidi ... viris ... cum ...

amaleon est serpens quadrupes faciem huius est ... corpus vero sub nigrum ... duorum cubitorum cauda vero albe ... splene

elidrus est serpens coloris cinericie bipes huius caput ... corpus vero in modum ... cauda ... nodulis ... calcat facit fumare

erus est serpens bipes huius caput in modum falconis corpus vero etiam ... cauda serpentina ... sibillo ... ad aquas ... cadere

exula est serpens bipes huius caput ... corpus in modum ... pectus ... et cauda albis ... nodata ... oculis ... si quem momorderit

entibi est serpens huius centum pedes caput in modo ... corpus vero oblongum ... sub ventre albus ... aures ... cauda serpentis

enter ... est serpens bipes huius caput in modum ovis ... corpus vero in modum ... cauda serpentina ... veneni mortiferi ...

napius ... est serpens bipes huius caput in modum cameli corpus vero ... in modum ... collum in modum cameli albis punctis ... quos mordet sompno ...

drus est serpens fluvialis ... una ... est bipes dum natat ... lapidem gestat ... ydropicis ... fluvialibus ... mortuo ... egredi

anus est serpens marinus ... multe ... species ... pedes ... anguillarum more ... huius caput ...

aderos est anguis ad ... huius caput ... duos ... latitudinis ... pedes corpus vero ... in modum ... punctis ... pinnosum ... emittat ... rumpit

abix est serpens niger rubeis punctis punctatus huius caput est ... duos pedes et ... serpentina ... fonte ... veneno ... homines ... perire facit

ubela est serpens totus sub rubicundus ... rubescentibus punctis punctatus huius caput in modum bovis ... latissimum ... duos pedes et dorsum gilbosum ... cauda ... ad multa antidota

ester est serpens totus sub ... huius caput ... in modum ... aures breves pedes brevissimos cauda longa et puncta rubea ... ore patulo ... quecumque momordit inflatus perit

arpia est serpens niger satis parvus huius os in modum ... et duos pedes corpus vero ... punctis ...

aria ... rubea ... est serpens niger caput huius est ... habet nasum longum ... et os magnum et barba ... pedes ... cauda vero longa serpentina ... ambulat ... sume veneno ... fugit ...

ortuca est serpens niger in modum ... huius caput huius duos pedes et duos ... et caudula brevi ... serpente ... caput ut bufo ... debile ...

irus est serpens ... bipes huius caput ... cauda serpentina et totus rubeus ... passione ... applicatus ...

ixus ... est serpens niger in montibus ... sex vel septem huius pedes et duos pedes albus ... caput vero glaucum in modum ... aures ... velocissimus et saltus ... valet contra lepram

arans est serpens niger albis punctis punctatus et alatus caput et cauda serpentina et volat quecumque pupungerit ... in oleo ... mortificat ... remedium contra ...

itula ... est serpens niger albis punctis ... in modum ... duos ... pedes huius que pupungerit ... arbore ... homines ut ... ignibus ...

eps est anguis in toto rubeus albis punctis punctatus in dorso huius ... caput in modum ... duos pedes et ... corpore ... licet oblongius ... pupungerit ... et ossa ...

iiatus est serpens niger duorum pedum parvorum ... huius caput ... ignee ... putrefacta nascitur ... arbore ... donec ... depascendo et ...

preda queda frutib; queda stercorib; qda ita
ppe gustabili cs thr esta nulli alti pt couenire

yscrepancia i aialib; e
corii diusificato supta a expperici diuste
a sexu a mebroru habitudine qntitate
colore figura acte passioe sanit lagor
appetitu igluuie coplexioe defedicul et alijs
accidetalib; pietatib; p qs eca iduidua eiusde
spei a seipis diusificat

nulosa aialia st oia aialia
exsanguia et oia aialia rugosa velocit
st flexibilia i omne sui pte et oia aialia
q mouet solu motu dilatacionis et ɔstrictionis
q quippe aialia hnt oculte os sp3 ut patz i apeq
q sugit lb fenda &c

ornuta aialia st oia aialia
habencia cornua vnu a plura intus ple
a vacuata que ppissime st ossis de
natura quoru quodlib; habet soleas
i pedib; et vngulas fissas et e quadrupes pre
ter solu ceruisse &c

entosa aialia st aialia hncia
detes a i vtraqz madibula sicut ho
a solu i iferiori st oia aialia cor
nuta sca matia supiori detiu trasit
i cornua & oia aialia pde hnt detes serratos
et diuisos et bantes alios tres ordines detiu i supiori

eunicia madibula sicut in i iferiori
aialia st oia aialia
sexu ma to a oculto pdotata quoru
vnu e mas altu femi & mas hz venes
& testiculos femia vo matrice i qua st receptiua
hnt simplue & q no st quasi penosa siue sti
mosa & q hnt oculos fel & omes sensus exteriores

uminatia aialia st
st aialia hncia plures vetres et cor
nua quoru vnu vet e magnu & longu
alt vo minor et latius ut dum aial pmitus
aiude edit pmissio recipit si no digerit p aliu
repoignit vnu aliud ut ista digestio celebretur

ensus aialiu st sensus so
tinsecu quq sz visus auditus gustus
tactus olfactus qs optz oe aial hre
ps hz sanguine et corpt & hoc expsse e mente
d oculte si e aial anulosu a aspectu eius fugiunt
a strepitu et ascendit quis i istiuit eius

otancia aialia st oia alia
acuti caloris q sortiz hmodu sbale & que
no vtut actuali hnido & vtut cibo sicco
a salso quoru qda hbut sugedo quor
labia st pfecta eca lambedo ut i d q hnt lab isig
breuius queda vo sorbedo ut i d q hnt linguam

onpotacia plogata
aialia st
aialia lingua bibecia a terra bibe
cia obis eca cib; coru e hnuditas
actualis a eca st frigidisse coplexiois a vtut
tarne cruda cib; sanguis e hnuditas ppotu suffi
ciens

agilitatis aialiu est
coru ingeniosa et interdu p admi
rabilis industria ut iterdu ad saliu
faciendu sensus hois neguaqua possit attige
i dume potencie i eis manifestacione & psercuo
i fugu hostiuo et conueniencia et executioe

offerencio aialium
e coru sonoritas voce fortiori a
debiliori sedm pulmonis cordis ac
pcordiorum maiori vigore seu minore
in qua quippe voce sp mas et femia hnt diusi
ficacione sedm maz et minus subtile ut vox amari
pstado fomicta vnu thet ad alterius cognicione

eptilia
st aialia pectore
supra tra gdiencia
que corporis con
tinuatoe et extesioe
mouentur i ante
rius et posterius
a repenendo a vi
ostitu se rapiedo
a ore se trahendo
vel sup pedes no alte a tra se erigedo dicun
ur repentia sic lacerte dicu vi costaius se rapiendo
sic colubri dicunt ore se trahedo sic vermiculi
dicunt sup pedes no altos sic ut e aranea & hmoi

atura reptiliu e natura
qua ostendit quo omne reptile refu
git odorifera et fetidis a stenosis
rebus libet obusat hoim i morte quidat
renouat tu senescit hyeme iacet velud
mortua calore at estatis pdeute quant
ad vite recuperacione visu amissu recu
pant & sectis i parte posteriori recupat pditu

ncantacio serpentu
e ablacio virtutis coru nociue p
vba sac qst

enenu e materia subtilis horrida
aquosa i reptilib; ppe repentibus
sup cpar a sup itestiny qua du
ile fuit reptile p os a cauda cor
i fudit hnido sua pnetrabili materia & horrida
primo cor p ea inadit deinde totu corpus hnu
sba ut penetratur qua q sustip inadit corro
sione feruore sudore tuore siti et estuatoe et
ideo hic hnt pteo

eptilia hoim marie
venenosa st vipera scorpio tu
tela sipta leopardus spalagius
rubeta regulus et alia de quib; forte pat
hoi maligniter sic melius e qua edissere
tis forte i medicinis de istis spalit tracto

egiones i capitulis re
ptiliu sut plures regiones sicut
hibernia & alie pluies mesb; aialia
reptile a venenosu aial vivere pt n pt repiri
q sit hibm postq scoti eis isula abstulerant du
p insula certassent lata fuit setecia q ille
pmet vno die nali tres scotoru isula fieri
debiut si ea vivere no potuit p hibimos eat setecata

racontopes e ser
pens magnus & potens huis facie
virginea cu crinib; vsq ad brachia
depedetib; & duos ferri diriftoz corpus no i
modu draconis et alius tanda plongata plum
dicut enim a dyabolo in forma huius serpentis fuisse
temptatum

ndrops e serpens huius caput i modu tamq iati
auris no longos i modu mule corpus
aut subrubicudu i modu auce cu duobus
pedib; & cauda pennmeti cui nusq hoies tom
cui cruore forte

alamandra est
serpens magnus qdrupes coloris
terrestri caput et collu hz i modu ca
meli cu aurib; erectis corpus vo gibbosum
aspectu minus aialib; horridissimus igne tactu
vincens q eo veneno i fectus fuit morte neque
euadet

ndus e aliquis serpens pmat i v hs
i die de trib; serpentu gnib; uia prim
dicut farasa q hnt forma aqle cap
vo tamus una cu aurib; a ligamini st ta fortes q
terruos impellant alios vo st pbercrones q aldo
vestiat ipsa pre lapides et spiros gestat ita
pitib; tm vo st cormic

eren e serpens qdrupes i modu equi
collum ps e alata volat ac i modu
hois vnu hz coma stat i cursu horridissime
cursu st hois; volucres serpens e valde

mfibena morifera
e serpens
huis duo capita vnu i loco suo
alius i loco ppo & hz duos pedes et
vnu corpus gibbosum subrubeus cauda tantu
terminat i vnu corpus sub collo albescit maculis

tellio venenosus valde e varij
e serpens niger huius caput modicu
deterius i dorso et aures pars duos pe

est arboribus novis foliis vestitur et cum tempus eius advenerit herpetis vestibus munit et totus in serica lana confusus dormit et in sericis insertis ...

ormica magnaliumque est animal proni in gremium super pedes multos gradiens et multiplex est quia nascitur in India sunt magnitudine ... formice ... tenor cubitorum pedes et ungues ... longiores et in aliis partibus sunt longiores et minores ... quate laborat ... ut habere dicit

pinatho est serpens parvulus coloris lazurini pugnans cum ceteris serpentibus et cum audacia magis audacia vincens eos per fortitudinem nature eius veneni et tante malignitatis est ... vapores corrumpit ...

ultipes est animal habens multos pedes ... sicut scinditur in multas portiones tunc ... proprie specialiter vivunt ... moritur ... ob ... plinius de animalibus ... repperit ... compluribus tollentie ...

ediculus sunt in corpore qui pellicules dicuntur ... animal parvum ... pelle repletum ... tumescente colore albo ... ... generatur ... in carne ... faciunt ... ab aliis ... et putrefactione ...

ens fructus corporis humani nascitur ... et per ... contra excrementa ... est bestia vermiculus pediculus et pulicis vermis ... pediculis ... pullulat ex putrefactione ... humoris ... ab aliquo ... de pulice autem ... dixi

mex est volatilia et comes ... illius terre est bestia animalia minima ... ledens mor... ... perspicuus ... effectu et ... decoctio ... ... eius consumendo ... in absinthio et aliis ... herbis vestibus ... custodiam

ermium sunt substantie vegetabiles quas terra effert suo de utero fovendo radices in suo gremio ne pereant si non fideliter ab animalibus pareret hec est terra custodiret ut per meditationem solis super faciem terre orientibus ex variis virtutibus et floribus ... hominis iocunda proveniret delectatio iocunditatis et utilitas consurgat fructuosa suavitatis.

egetabile est substantia viventia anima vegetativa non sensitiva vel sui ... cognoscitiva cum qua ... secundum ... natura nutrire crescere restituere maturare et sibi simile producere ... ... et temporis ... ...

lanta est arbor habens radicem in terre matrice ... attractione nutritur crescit ... ... nata secundum genus suum verno tempore ... folia ... ... flores estivales fructus ... sapore odore colore ... ... tempore ... ...

talia ... a plantis et vegetabilibus ... sunt de plante integritate sicut radices ... frondes flores folia fructus sua ... ... alia vero sunt eis cohe... ... secundum ...

hacs aliter secundum ... est differentia arborum orientalium et occidentalium ... ... arbor orientalis est fructuosior ... ... arbor occidentalis et que paradiso sunt propinquiores sunt ... ad ... talium ... tale ...

egionales arbores sunt arbores nate ... in aliquibus regionibus et non in aliis propter motum octave spere et solis applicationem et terre materiam ... ... in alia regione ... ... arborum ... et eiusdem speciei arbores ... regione sunt ... ...

ite lignum est lignum pomiferum in medio paradisi quod qui tetigit et fructum eius gustaverit vivet ita longeve quod etiam cum immortali vivere ... ideo lignum vite dicibile quia prestaret homini immortalitatem ... qua diu tenet ... ...

dam lignum est lignum mortis seu scientie boni et mali quo Adam et Eva primum reperierunt ... ... ad ... remotum est paradisi partibus orientalibus est arbor dicta lignum Adam ... ... mors hominis appetit

olis et lune arbores sunt arbores ... ad ... in ortu solis responsa dantes ad que ut ... magni Allexandri Allexander pervenit ... et mors sua fuit manifestata ... lignum pomum ... vestitur ... ... manebit ...

oluptatis arbor est arbor paradisi cuius fructus est ita lingue humane ad saporandum conveniens ut fere omnem saporem quem velit homo reponat ... illa poma non porrigunt gustum ad voluptatem ... ...

loes ... sunt ... ... est arbor in Archadia et etiam in Arabia reperibilis ... incensu odoris suavissimi et melius lignum quod ad nos pervenit ... est ponderosum nodosum et valde aromaticum et est saporis sub amari et coloris ... ...

loe ... est arbor in partibus orientalibus ex cuius herbe succo expresso recipit gumma que dicitur aloe ... ... epaticum quod in medio dicitur ... et fex dicitur caballinum purgat ... ... appetitum

momu est arbor Armenie cuius fructus dicitur cardamomum ... semen ... oblongum ... ... nigrum ... ... conservandi ... ... confert

gnus castus est arbor ... ... antiquitus dicitur ... ... ponebant ... ...

bies est lignum silvaticum preceteris arboribus ... excelsum ... nodosum ... petit ultra omnes arbores ... eminens ... altitudine ... ... aptum structure

mygdalus est arbor ... fructum ... quod dicitur amigdala ... arboribus ... florens cuius fructus ... ... medietate dulcis ... ... impinguat

ciana est arbor ... venenosa ... partibus ... ad quam ... orientalibus ... Allexandri exercitus pervenisset et multi ... ... ligni ... silvaticis

vella est arbor silvatica ... ... fructus est dulcis ... ...

tebula est arbor silvatica sola inter omnes arbores orbis hyeme efferens fructum ... ... dulce ... fructus dicitur ... ...

alsamus est arbor orientalis multe utilitatis cuius gumma dicitur balsamum fructus xilobalsamum semen carpobalsamum ... succus oppobalsamum succus et fructus ... ... corpora ... a putrefactione

dellium seu bidella est arbor Arabie ... gutta leve et pingue ... ... dicitur bdellium et melior ...

Scorpio e serpens i due re ... qui nascitur in orientalibus ... dicitur species huius nascitur in ... partibus aliis ... partibus ... uba virgine ... cauda ... pungit e dispositionis blado ore lingit cauda vero pungit ... e decor ... non ... tamen morsu eius ... uo ... mortificatur scorpio ... oleum ...

Aterta e serpens de genere vermis vidis quadrupes duos huius oculos oblongus ... pueros tuetur et vidis e cibo benignus ... et serpente serpentibus et teneret pugnam ut ... a serpente fugiat ... et ... hec e vesa

Celeata e rana huius duos pedes super se graditur collo erecto et capite in modum ... et ... duas ... testeas quas levat in modum alarum cum graditur ... fortes ut dum se ... includit ... etiam si cum onerato ... premitur non pavescit fert ova ... hominibus

Estudo e vermis de esse tortilosus e pulcherrimo in estate exoriens ... limax ... crocei coloris spissus crassus et lubricus ... sal super eo ponitur in aqua ... a multis editur ... si linatur ... resperat ... plumbis ... ad utilitatem

Iaculus e serpens vidis longus et alatus corporis sub rubei et nigris habet alas ... arbori ... videns ... insilit et dum videt aliquos etiam si homines videret repente in modum sagitte iaculatur se ... ut ... hominem interficit ... venenum ...

Tella e serpens oblongus et tenuis varii coloris ... nigri et albi e frigidissime nature ita ut non ... si in igne ... ignem extinguit ... et ... est ... cum ... mox deffluunt et decidunt

Poliator e serpens oblongus super ... aurei coloris ... albus minor colubro ... et vincens ... ambulat et sine pedibus ubi colubrum videt ... quo facto mox coluber spoliatur a cute quo facto ... spoliator ...

Etica e vermis tenuis albissimus et durus ... capite tenuissimus ... ita durus e ut nequaquam possit ... veneno ita periculoso habet ... recipiens illud ... incipit elanguescere non cessat a cruciatu ... non exeunt a corde

Tarpestus e serpens aliquantulum spissus albus nigras multas ... habens lineas ... oculos et caudam habet serpentinam et habet quatuor pedes longos ... et ... pruinis inflamatur ... in herba ... serpentina ... potuit

Anguisuga ... est ... aquatica ... limosa et paludiosa in ... sanguine et ... emungit ... non sunt pilos ...

Amur e serpens in dorso niger in ventre autem totaliter albus salomo dum templum domini edificabat cogitabat si posset ad artem venire ... lapides ... unde devenit ... sanguis tamen solvit lapides subtiliter ...

Apula e serpens vidis huius caput rubeum et pedes quatuor cum plantis ... graditur in terram et aqua ... in aquis ... ita velociter ... brevem longam ...

Exedo e vermis oblongus albus caput huius rubeum nascitur in lignis antiquis a novis non tempestive ... rodens ... illa ligna ... caute habeat dentes quibus forat e mirabile

Pucina e serpens caput huius rubeum in modum canis et aures longas et duos pedes et cauda serpentina ... parat ... voluptate ... caput ... ore ... non mortis ... greges ... quo facto ... plebs egreditur

Eruens e animal oblongum lingua huius subtilis longamque fissam ... in anterius

e positis serpentes huius fel super ... et ... venenum si cauda amputatur ... ita applicatur ut unum corpus esse credatur ... duo ... videt ideo ... deprehendit et ... tenuit caput tegit

Armus e lardi vermis ... rubeum et album medius satis spissus est ... vermis ... dicit ... albus ... morsus vesicat ... dicit ... trombis ... cauda ... conola ... in aquis ... et ... transfigo

Boa e serpens ... magnus ... greges bubalorum et suges lacte ... malignum ... apparet ... primo greges ... homines et ... invadit ... balista armis ita ... castrorum in expugnatione

Ex...mus e animal parvum huius de sanguine oblongum ... putrefactione ... ossibus et pedibus ... se trahens ... estate ... in estate ... corrumpit ... sibi ... saxa ... pisces solet ...

Elido e vermis oblongus ... spissus sine ossibus huius pedes ... quibus graditur ... buffonibus ... in senectute moritur ... eodem loco ... sua ...

Uffa e rana terrestris maior ... venenum huius ... e aspere ... multores ... habet ... venenum ... in terris serpentibus ... magne

Palanglis e bufo vidis magne venenositatis ... ingreditur ... multitudine et multa ... quem mordet perimit ... grege ... moriatur ... adiuvat ...

Ubeta e bufo rubeus ... multum venenosus ... in partibus ubi purpure capiuntur ... colore ... cum ... pungit ... recipiunt ... purpuris ...

Oruens e bufo vidis parvus ... in arboribus graditur et ... magne nocivitatis fugit serpentem et ... descendit ... ova ... uterque ...

Rudineta e rana nigra ... dum boves ... se coapleant ... fugit ... natura ... serpentibus se coapleant ... etiam fugit venena

Aria e bufo ... vidis tempore estivo ... in aquis et ... dum presentit tempus pluviale ... in senectute ingreditur ... subtilibus ... margarite conformia

Otar e bufo ... coloris satis magnus dum ... venenum ... lapidem ... etiam ... solis ... ituem

Ranea e animal parvum multarum e maxime sensibilium pedum ... mire nobilitatis ... in quo videt ... sentit ... divine substantie ...

Nita e vermis satis oblongus ... spissus ex aere corrupto ... oleum ... etiam homines ... super hominem ...

Imar e vermis tempore ... de esse ... omnem dispositionem ... testudinis ... testudo ... magnas ... limax ...

Ambuus e vermis longus multos pedes huius ex sua ... seu lanam sericam preferens.

ffrusine

ragmea e arbor silvatica infructuosa ad nichilum utilis nisi ignibus producens fructum ste rile etiam ferragmea dicitur stabile ramis multis et nodosis habens fructu

irofolon e arbor indie [illegible] frutex gariofo lorum producens fructum quorum odor mellis e n [illegible] frictione et masticatione et si potest [illegible] virtus

albanum e frutex in oriente producens ex se lacrimam albam puram et saporis amari cuius fumo excitat litargicus et si ingreditur ungenta [illegible] sapor acutissimum

alaftyra e frutex in partibus persidie cuius radix in usu e sub russa ponderosa et acuta tpe [illegible] et coytus si teneat sub lingua custodit innera sanguinis et [illegible] valet ad [illegible]

ummarabicum e arbor in arabia producens ex se gummam que dicitur gummi arabicum et quibus siccitate sit albi citrinum et nigrum restringit vomitum et ventris fluxum et sanguinis fluxum

uttaserena e arbor persidie que alias dicitur amoniacum producens ex se gummam lucidam albam [illegible] coloris [illegible] purgativa flegmatis [illegible] et arteticorum sana

ber e arbor silvatica glan diferta cuius glandes sunt stiptice cuius arbor e pregregia ramos subtiliter ramificans habens cortice pulcra et planam cuius e valde lauativus

uniperus e fru tex in saltibus silvarum producens grana nigra que etiam dicuntur iuniperia lignum est robustum parum pt [illegible] igne tene grana vero sunt nature calidissime ideo ad [illegible] [illegible] oleum de lignis iuniperi

abrusta e arbor sil vatica [illegible] producens uvas rubeas [illegible] esui aptissimas cuius fructus e autumpnalis ex quibus aucupan tes ad tendicula ponunt [illegible] ut aves edere volentes [illegible] potest arteticas

aurus e arbor orie talis habens florem rose [illegible] fructum vero qui dicitur lauribacca est at lauribacca fructus lauri qui [illegible] cum sale [illegible] confortat [illegible] oleum at ex lauri bacis valet arteticis et contra [illegible] morbos frigidos

arex e lignum orientale inter omnia ligna [illegible] et soli dius quod si igne comburat [illegible] potest in carbone extendere [illegible] pt [illegible] ad consumptionem et si domus aliqua ardet [illegible] lariceis [illegible] [illegible] ac si testudo [illegible]

entyscus e arbor o rientalis habens fructum lentum oleum desudante et ideo [illegible] lentiscus dicitur folia cuius habent virtute constringendi ideo valent in omnibus fluxibus ventris et menstrorum et vomitibus [illegible]

oriander e arbor orientalis habens folium laurinum florem vero ut rosa rubeum cuius succus e tante venenositatis ut [illegible] rosarum illarum gustatam [illegible]

alonus e arbor ortu lana et vinealis que putata et [illegible] circumfossa et sterconizata profert fructum nobile que [illegible] dicitur alba vel nigra refrigerat et sitim extinguit et humores restaurat

espila e arbor produ cens fructum qui etiam mespila dicitur que nisi putrescat est esui inutilis postquam autem mollient est magne dulcedinis ita ut delectet edere

edica e arbor sine spi nosa nature fecundissime po mifera omnibus horis fructus pa riens si enim unum pomum decerpitur mox aliud exoritur [illegible] medicinalis

erica e arbor silvati ca satis infructuosa nil enim valet nisi incendio profert fru ctum in modum fagi [illegible] si infructuosa [illegible] terebintina [illegible] utilis ad multa

irica e arbor silvati ca minus infructuosa solitarie crescens in desertis locis et in [illegible] ad nichilum utilis nisi ad com bustionem [illegible]

ariana e arbor silvatica poma proferens acida autumpnali tempore que valent [illegible] utilia ad caliditatem et [illegible] [illegible] extinctione [illegible] potata et sitim extinguunt

orus e arbor vinealis et ortulana habens fraga rubea que dum maturescunt maxime sunt dulcedinis et potest calores febiles ex tinguere [illegible] de foliis eius nutritur [illegible]

alumpunicum e arbor in partibus orientalibus poma granata proferens acida et etiam dulcia quorum [illegible] febium inflamationes extinguunt [illegible] [illegible] inunctionem

ella e arbor magna fe rens fructus parvum ma iorem tamen pipere gustu suavissimum et [illegible] esibile profert etiam [illegible] fructus cuius [illegible] confortat

yrtus e arbor ama in solitudine et saxoso humo nascibilis frigide nature cuius fructus [illegible] tepant calores [illegible] [illegible] et oppilacionibus splenis et epatis subveniunt [illegible] utilis

irra e arbor arabie spinosa [illegible] in altitudine crescens cuius gutta etiam dicitur mirra que [illegible] egreditur melior est [illegible] que extorquetur et [illegible] et continue

astix e arbor in india habens cortice rubeum et radicem magnam cuius gutta dicitur mastix que e alba et [illegible] et odorifera [illegible] valet ad [illegible] fluxus ventris

uscattha e arbor in india proferens fructum in modum nucis que dicitur nux muscatha que sunt paulo maiores avellanis flos vero dicitur macis et utrumque e odoriferum ex aromaticitate et utiles sunt ad cibum et medicinam

ux e arbor ortulana et vinealis proferens magnas nuces que si [illegible] proferunt [illegible] [illegible] utilis ad esum si maturescunt [illegible] bonum nutrimentum [illegible] tollit [illegible]

leaster est lignum olei ex se donativum cum mas di citur oleaster femina vero dicitur oliva profert enim nucas albas et pingues ex quibus succum extractum dicitur oleum utile pro [illegible] medicinas

svida

valowez

kalina

bob

194

est q aliquo ceta e magis eleuata val
let ad dissinteria z fluxus ventris con
stringedos e morsu canis rabidi succurrit

uxus e arbor siluatica
satis magna cui cortex super
valet p nigro colore z icausto
faciendo valet ... fructu pfert q
medicinam valet ... foliis ... lignu

marella e arbor
ortulana q etia siluatica pferens
fructu ... albor ... car
nosdru dulcem ... nucleus e maior gna
... z albor ... magis amarus i grano

orix e arbor orientalis
satis magna ex cui pfunditate
fluit gumma q etia dicit borax
z est alba ... vim mundificandi
e fluxus retinendi z ica e mag vtis

edula e arbor siluatica
cui cortex superficies e alba z
subtilium ... pduces ... gas
qbus fecerit ... ipe bibita multi
egritudinibus succurrit cortex ei media bz
... acceti coitat ex uno

itrus e arbor siluatica bz
solida valens pstructuris z edifi
ciis ... usibus fa
ciendis lignu ... valet ... pnie
sis ... radix ... cu aceto ...

inamomu ... est
arbor ethiopie ... cortex ...
dicit etia cinamomu ...
cofortat etia ... redole z est ...

assialignea e ar
bor arabie ... cortex cofort cina
momo ... p cinamomo
vendit valet contra frigidu ... z opilacos
splenis ... cerebru cofortat

assiana e arbor
orientalis cuius fructus ... vti
... fructus ... folia ... pferunt
medicinae ... p pallesim
ipeditura ...

assiafistula e arbor
orientalis cuius fructus e oblongus cor
tice forinseco desiccatus e medulla laxa
tiua interius repletus q dat ... z p ... ibus
si gargarizetur gule apostemata ...

alamusaromaticus
e arbor indie cuius frutex e calidus e
siccus color ... valde aromaticus ...
intrinsecus ... cofortad ex aroticitate valet
cont ... ...

olloquintida e ar
bor orientalis pomifera cuius
pomus est scia apta medicine
purgant enim ... z costringunt ... gar
garismus ... cerebru cofert

apparis e frutex i apu
lia ... ytalie ptibus cuius
cortex radix folia z fructus cpetunt
medicine cortex valet opilacoi splenis z epa
tis flores cdici cu sale z aceto puonnt appetitu

ubebe e arbor orientalis
cuius semine e aromaticum ad capitis
valens cofortandum ... si cofi
ciatur cu zuccara medet enim morbis fri
gidis ... frigidis cerebri ... cofestim
... redole facit

edrus e arbor nobilissima
e iber vniusas arbores altitudine
eius precellens arbor odorifera
fructu multu afferens z magnu cuius spes
e elacior ... cedibanus

ipressus e arbor orien
talis alta ... rotunda odorifera
multu e i... fructu e ...
... cedro conformem de ligno ... fiunt
manubria cultellis apta ... acutatem

erasus e arbor ortu
lana pferens fructu albu a
nigru q etia cerasa dicit ... niger

e dulcior albo ... albus plus refrigerat ...
... z e fructus ... minor ...
z licet fructus ... dulcior ... e amarior

xepinus e arbor silua
tica no valde magna pfert fructum
nigru ... arbor e fetida decoqua si cinis
confiatur ... lixiuio lauat pediculis
repletur

arpenus e lignu satis ma
gnu siluaticu nullu pferens fructu si
soliu crematioi ... i fusuris
aptu valet enim p ... z cistis faciendis
e alijs efficiedis

orulus est arbor siluatica
nuces auellanas pferens hoc e nuces
paruas ... frequentius ... abundant
e eius nucibus vtit ho ... z qdrupedia plurima

ornus e arbor crescens
... nemores ... z salebras e ...
... z est magis arbustu q arbor pducit
rosas z ante rosarum ... pfert soliu odoriferu
e cu incipit ... incipit etia ... cessare
pducit rosa flore ...

ottanus
e arbor ... poma p
ferens magne odorifera ... cofecit
... z si poma ... vestimentis apponunt z
reddunt vestes odoriferas ... refertione

rinus e arbor aliqualiter
spinosa ... pungens cuius spina
pferens fructu i modu ... singl
suma ... albiditate ... nucleus e durus est lapideus
ex quo ... stipticum ... dicitur

astanea e arbor siluatica
pducens fructu i bursa spinosa i modu
testiculoru ... tenerum cuius fructus
... z ... flamma ... patella ...
... sicut ... faciat ...

ragantu e arbor orien
talis pducens ex se gumma alba z puru
q si cu gummi arabico dissoluit i vino rubeo
z dat i potagio restringit ventris fluxu z vomitus
e si fiat ... restringit

ransgantu e arbor
orientalis pferens de sua substancia gu
mam q dicit ... habet se
i modu vitrioli z est stipticum prohibitiuum fluxum
ventris ...

uellus e arbor siluatica
satis magna nullu fructu pferens ...
apta structuris z vtensilibus ex eo fabrican
dis viret nobiliter estate z hyeme est ...
coseruatiua ...

banus e lignu z arbor sil
uatica tante fortitudinis z soliditatis
ut etia igne ... videat z icorrupti
bile z fragilis i lapide petrifica ut cotes ex eo
fiant ... lapidem vesice frangit

aulus e arbor spinosa z aspa
pducens fructu esibile habente ... gross
lapillos duros dicit q si cobiuntur
... fructus ...
e i arbore ... de arbore carpi ...

icus e arbor orientalis fructu
pdulcissimi saporis gignens q etia
noie sue arboris ficus dicit folia
eius sunt tante nocuitatis q cuiuscumque umbra
foliorum attingerit nocet fructus ...
... assius ...

agus
e arbor siluatica glandifera cuius fructus
dulcis e ... ad pectoris ...
oleu clarissimum ... aptu z lignu ...
... bene ...

raxinus e arbor silua
na ... z morosis locis
... arbor medicinalis ...
... folia ... cortex ut foliorum
... ossium confert

auenula e arbor silua
tica pferens fructu esibile trigonum
... e ... dulce ... duplicem
corticem ... rubeum ... plano ...
... oleu p ... pinguiore

usale e arbor siluatica ...

buk
trzezhme

trzemcha
habr
lesska
hloh
gdaule
trnki
castan
gyessen
fik
buk
bukwy
brslen

ex cognitione primum si et verum discernitur in propo- sitis ... omnium a quo taliter dependent ... sensus securitas et quietas ... in unguis ... sedei debigatur ... et auctor ... plenum deo obmisso ... corpus sibi ascri- bunt quod est preciosum. Dicitur et quietas que est in homine ut eius defectus rectificat tam corpore tam ... considerando decedentibus et futuro ... quod anime ut de spiritu quod ... hec se- petur anima a corde.

[M]edicina est scientia

docens causas sanitatis et egritudinis et prenosticam et alias tam manifestas quam occultas et consideratas. Dicitur primo vel medicina est scientia mechanica vel liberalis vel speculativa. Tamen illorum est dicendum non liberalis sed mechanica ... quia rectificat defectus corporis ... est mechanica sicut sutoria et pellipa- ria. Dicit quod est scientia nobilissima ... quia rectifi- cat defectus corporis et defectus anime ...

[C]ommunicatio li medi-

cina est qua ostenditur quod ... medicina quando accipitur pro instrumento ... vel prehabitu docente curas et causas morborum et conservationem dissolubili- tatis humani ... medicina ... alio modo dicimus ... vel medicina idest scientiam vel artem medicinalem etc.

[N]aturalis medicina

est scientia in ceteris hominibus et brutis ex instinctu naturali et cognitione a- forma speciei qua queritur convenientia et fugitur a natura nociva. Dicitur in brutis lupi enim comedunt ... ad acuendum dentes et capre silvestres sagittate querunt pu- legium et ... ex naturali instinctu sed ... brutis ...

[A]cquisita medicina

que per doctrinam et laborem acquiritur ... considerans de rebus naturalibus ... de rebus innaturalibus et que contra naturam. Dicit constantinus quod ... fecit centum quinquaginta volumina in arte me- dicinali et sic patet quod hec scientia est latissima omnium rerum mundi considerativa etc.

[T]heorica medicina

que docet sua principia per contemplativa investigationem sine ... principia sua creditiva et presuppositiva accipiens a scientiis aliis ... Dicitur primo scientia est demo- strativa ... ad animam ... et corpus ... est bene speculari ... adhuc ... ad opus et co- gnitio a quo sine defectu ... non sit

[Q]ualiter sit theorica me-

dicina est que docet modum operandi et dicit in modo operandi medicinali sine ma- nus applicatione. Dicitur primo medicina est scientia qua curatur corpus humanum ... aut non per sola speculatione sed manuum et medicinarum appli- catione ... quod tunc medicina dicatur specu- lativa ... non ... et ... fieri

[P]ractica medicina

que docet scientiam operis non actualiter sed in potentiam auxilians nobis et ducens nos ad operationem debitam. Dicitur primo non est practica medicina ... in qui- libus ... de virtutibus ... non ... nos ... natura ... illa scientia est theorica ... practicatur ... operatur ... quantum applicata ... virtutes ... cadunt ... opere ... quod hoc ... practice

[S]ubiectum medicine

est corpus humanum sanabile aut egrota- bile ... considerata in medicinali scientia ... habet reductiva attributionem. Dicitur primo ... corpus humanum est medicine subiectum ... quia ... aliud ... corpus humanum

est subiectum ... naturalibus ... non ... in ... suppositione ... ibi ut est ens mobile ... aut ut sanabile

[P]assio medicinalis

scientie est morbus ... tam de egri- tudine et ... alterationem ... magis ... cum minoribus humorum et spirituum ... corporis ... hec passio ... de subiecto ... de subiecto non ... est et quod dicitur ... passiones cognoscimus ... scilicet ... egrota ... in medicina ... intellectus.

[O]biecta medicine sunt

universe res universi ... hominum suo ... ad sanitatem aut egritudinem subministrare. Dicitur ... medici est ... et ... et motum corporis quia ... egritudinum ... et motum ... elementa ... ut ... aves ... impressiones et eius ... aut infectio ... declinans ...

[P]rerequisita medicine

sunt universe scientie speculative sine quarum ... nequaquam potest attingi ... plene medicinalis scientie abyssus. Non medicus sine grammatica ... est sine logica ... sine rethorica ... sine astronomia ... sine geometria ... et ... sine naturali ... vanus sine morali ... dignus.

[O]stenditur primo ille

scientie non ... ad alia qua- rum ... sine alia ... medicinalis scientia ... speculati- ve erant ... theo... ab exordio ... deus ... adam ... dedit ei ... natu- ... et ... scientia ... subiecta ... ab alia ... aut ... impertinentia ... quia ... scientie ... non ... possunt ...

[E]xcellentia medicine

qua ostenditur fore scientiam preclaris- sima ... de subiecto ... precedendi ... sine ... que intendit scilicet sa- nitate quia ... alias scientias quasi ancillas ... plurimi ... quia ... homini ... reddit ... lentum ... et ... elemosinis ... et ... nature ... qualibus ... declaratur et primo de subiecto quia hoc est ... nobilior ... ce- lo et elementis etc.

[O]stenditur primo

scientia non ... esse preclarissima ... separatis ... intelli- gentiis et liber de anima ... causam ... mentem ... quod ... suo est preclarissima quia ... naturaliter affectatur ... sanitatem et ... morte ... scientia ... et ydiotis

[A]uctores medicine

sunt ... precellendissimi scilicet ... ypocras galienus avicenna ... dyascorides theofilus ha- ly ... iohannicius filaretus constantinus. arnoldus ... gordonius consilia- tor ... iacobus de forlivio wilhelmus de placentia et alii plurimi etc. ... preva- lent isti scilicet avicenna ypocras ga- lienus constantinus

[R]ectitudo medicinalis

scientie est eius ordinatissimus modus procedendi per doctrinas tres ordina- tas et ... phisice naturalis ... et ... Dicitur primo ... tres ordinare doctrine ...

Pausa scda.

Medicina est sciencia qua humani corporis dispositiones noscuntur et habita sanitas conservatur amissa recuperatur et egritudo removetur. Obiicitur primo medicus in quantum abscisio loci doloris tempore et causa hoc autem facit quia non noscit dispositiones humani corporis. 2° non fit per medicus egritudine removere cum multi incidant in eam. Ad primum dicitur quod hoc facit propter causas certitudinis et antecedentes. Ad secundum dicitur quod hoc contingit culpa egroti qui vivere negligit quod medicus.

Sciat medicina est sciencia vertendi complexiones humanas et removendi eam que est extra naturam ad naturalem. Obicitur primo non vertit complexiones humanas ergo non medicus nec sciencia medicinalis. 2° ydrops et quartana firmata non permittunt reduci extra naturalem complexionem ad naturalem ergo. Quia quamvis sit medicorum sciencia plana. Ad primum dicitur quod natura per se medicinalis sciencia obtinuit et medicus instrumentum. Ad secundum patet.

Galienus medicina est sciencia sanorum egrorum et neutrorum. Obicitur primo medicina tractat de multis que nec sunt sana nec egra nec neutra ergo. Quia de causis signis et pronosticis. 2° iuvat sciencia et pastoralis erunt medicina. Dicitur quod non ergo. Quia sunt circa corpora sana aut egra iumentorum. Ad primum dicitur sit medicina est sciencia corporum sanorum aut humanorum ut conservet egrorum et neutrorum ut restauret et aliorum et cum attinencia adhibeat.

Ypocras medicina est additio eorum que deficiunt et superfluencium detractio. Obiicitur primo si sic sequeretur quod omnis morbi provenerent in quantitate quod nimium fit ergo. Quia additio vel quantitatis appositorum detractio quantitatis nimie ergo. Ad hoc dicitur additio quantitativa vel qualitativa et intelligit ypocras.

Avicenna (Averroys) medicina est sciencia operativa extiens (?) ex principiis veris in qua queritur observatio sanitatis corporis humani et remotio egritudinis in eo quoque corpore secundum quod fieri potest. Obicitur primo theorica medicina non esset medicina quod est ergo. Quia non est sciencia operativa sed solum investigativa. 2° prima sciencia non habet principia vera cum quod contingit error sed in ista sciencia frequenter contingit medicum errare.

Plato medicina est sciencia ut sanitate homo participet. Obicitur primo medicina non est sciencia ergo quod subiectum eius consideratum sit corruptibile homo seu corpus humanum et medicamina circa que sit corruptibilia. Ad hoc dicitur licet circa que considerat medicus sint corruptibilia in individuis sunt tamen eterna in speciebus a quibus abstrahitur sciencia de eis.

Hali medicina est

sciencia continuatarum rerum ex sanitate et egritudine et dispositione. Obicitur primo diffinitio implicat contrarium quia contingit res continuat egritudinem non continuat sanitatem. 2° medicina est de sensibilibus accidentibus aut non potest esse sciencia cum sint impressencia. Ad primum dicitur quod licet dicat corpus pro velle. Ad secundum quod cum theorica eius habitu constituitur est de insensibilibus.

Iohannicius medicina est sciencia sanitatis egritudinis et neutralitatis in contemplacione rerum naturalium et non naturalium et contra naturam. Obicitur primo diffinicio est ignotior diffinito ergo. Quia quid sit res naturalis quid non naturalis et quid contra naturam est ignocius quam quid sit medicina. Ad hoc dicitur in sua diffinicione circa et cetera nota vel notior.

Constantinus medicina est ars operativa que inventa est experimento et debita tonie sanitatis pro conservatione et egritudinis premotione. Obicitur primo medicina non est ars ergo quia omnis ars adinventa est ut defectus nature supleat homo arte cum parte naturalibus producit. 2° est prudentia ergo non ars ergo. Quia est habitus cum ratione circa humana opera operativus. Ad primum dicitur quod multi medici auctores tamen pro eodem dicunt sciencia et ars et sapiencia et virtus et prudencia.

Aliter sic medicina est ars ad sanitatis possessionem coordinata huius intencione sanitate sine vero possessor propius. Obicitur si sic sequeretur quod ista sciencia esset frustra quod non fit ergo quia id dicitur frustra quod non consequitur finem intentum sed medicus plurimi habitum multorum frustratur fine et intencione sanitatis. Ad hoc dicitur quod sufficit quod ut in pluribus acquiratur intendit.

Anulcatorium medicina sic medicina est sciencia cuius intencio per debita applicacionem humorum ad prima vita medicus potest prolongare vitam humanam non autem ut sic perpetuare. Obicitur primo medicus potest perpetuare vitam hominis ergo. Quia appetitus hominis naturalis numquam frustratur intencione sed quilibet homo naturaliter appetit se perpetuare quam fieri hoc autem non potest compleri nisi virtute medicinale. 2° quelibet species presupponit vnum decidit sed species humana perpetua quia habet eius individua potest perpetuari.

Ad primum dicitur quod nullus homo vere appetit se perpetuari in individuo sed bene in specie. Ad secundum vnum est in eodem genere perpetuatis sed quia individua sunt ex contrariis et materia eorum semper tendit ad aliam et aliam formam et qualitates contrarie agunt in se corruptive. Unde sequitur quod que erunt corruptibilia non erunt species cum non sit contrarius nec materia.

Anulus medicina vinculatorum medicina est sciencia docens debitum curare operis secundum ea que novit experimenta theorice contemplacione aut experiencia visa ut in vltimum auxilietur egrotorum corporibus sanitatem recuperando aut conservando egritudine vero pellendo. Obicitur medicina non est sciencia ergo quia est de singularibus sciencia enim est quod exhibetur et sciencia quod ut valeat ergo. 2° quia omnis libri medicinales docent debitum curare opus. Ad primum dicitur licet applicatio sit ad singularia sciencia tamen est circa abstracta. Ad secundum quod doctores et theorici docent practice dicere practice.

Aliter sic medicina est sciencia salubrem tradens vivendi mensuram et egritudinis curam et corporis sanitatem conservationem et in vltima existencia humidi radicalis sine radicalis non exhalisti aut non infecti dicitur conservacionem non eciam sed tenet quod omnes res quantumcumque fragiles ut vitam durare possit conservari in eternum quod homo quia vitam ad mille annos homo vix ad centum. Dicitur non ebibiti ut patet in tenentibus vel ptisicis. Dicitur non infecto ut patet in pestilencialibus.

Medicina est sciencia qua quis

qui tibi donem contulit ut facias si non cocta e
des si venenum bibes si non manducabis fame
peribis ita si non vetrahes morbum medica[m]ent[is]
que deus contulit peribis aut flueto si non sistes

ecessitas medicorum

seu sapientum est necessitas qua oste
ditur quod in populosis civitatibus civi
tatibus necesse est esse plures medicos pe
ritos ad salvationem cum tot et egrotorum multitudinem
nam dicitur in codice quod imperator Constantino
politanus habuit olim trecentos medicos suo
voltu in palatio assistantes civitas plures et ho
spitale civitatibus viii aut duos

ontemptus medicorum

culpa est
culpa qua ostenditur quod spernentes
medicamina et in suis operibus
spernunt est sicut decipientem homicide et
morsitatores similes saltus qui si sint inique
nolentes curare pereunt dico audacter nulla
devotio quecumque decipiat teneatur contra sibi pru
dere ut vivat quanto longius potest et in prodii hoc
dicit quod dominus deus mortem alicui prestituisset
quamquam sine fallo dico contra quod habere plenu
disse

allatio est qua

oste
ditur quod homo et pinnisa caveta suffi
cient prius sit a forris laxatore ad cu
gnitiam formo quibus naturalis perfectu sive
nono cursu dive ventis ad prima valet
se conservare et notitiam reprimere tum dum do
hic stat vitis et radicale humidum hac villa
eodem etiam prius est homo ut exluxe natali aliquo
modo apprehendit medicamina que sunt et etiam
quam mollificarunt etc.

Dignitas medicinalis

artis est qua ostendit cur medicinalis
scientia reddit parva et contemptibilis
ultra pinnisas mundi scias et sic ideo
qua prius quilibet mea magisterium vult quod scire
plus docere quod docere et quia egroti non dant se
simatorum non cum alia et iam inspiciendo et vitio de
fatiga et morbus fortis iam se distrahe neque per
mittens

eritas artis medi

cinalis est veritas qua ostenditur quod
ipsa est suffragiosa egrotis virtute
aliquantulum forti et humido radicali
non dum exhibito et a principio Non etiam si humi
dum radicale fuit exhibitum adhuc potest viti
tem adesse utpote in lucio cum naturale humidu
in extinctum est et dum vult recedere si superioris oleum
lumen vitreus reddit et manet dum bibat oleum

mputatio mortis

egri
est qua ostendit quod numquam medicus peritus
debet culpari de morte alicuius egroti sed
magis eger qui tempestive de se non
providit peritus aut odio culpandus est quia se
vague intromittit de arte quam numquam perexercitatus
est studio hodie per quolibet perito medico ego
consulto quod est et inimus mortis causa egri sed ma
gis eger qui iam non dat se adiutum nisi
cum summa et ultima necessitas urget nunc est inter
sed plures moriuntur in modo quod sanantur hoc est cum

lterius probo

quod medicus
peritus non debet culpari de morte egroti
quia quia plus dolet de morte egroti
quod pater et mater cum suis amicis quia ex
inde et fructus ei deperit et magisterium Cul
pandus aut est in expertus de presumptuositate cur
hic sutor permittit quempiam vel arte exercere ne
eidem artes destruat nisi prius discat nec fulo
nec sartor etc. Eger aut eger et eius egritudo
sit in culpa potius quod timuit solacium dare integre
et neglexit virtutem videns tandem ultimo cu
ram relinquere dare cum voluit cum non potuit etc.

asus desperatus

est cuius
incurabilis morbi qui si fuit comitus
nequaquam a medico est a suscipiendus tamen cum
exsolutus curatus conmonitus veritatis aut
audacter medicus potest se intromittere fortiter ut di
stinhat in quo si non potuit nequaquam est in cul
pandus non enim a medicantibus sed a sola egritu
dine prius constat perisse hodie plura

ibri medicinales

principales sunt seu quinque et ratis dete libri et cas-
tomentata scilicet sed ysagoge affonsum prognosti
corum tenta tertium galienum pantegni consta
tim minus aut principales libri sunt theophily
et eius de urinis filaretus et ypocras de pul
sibus primi dicunt principales vel quia primis pa
tribus dicti vel quia materie minus principaliter in
eis plenissime continentur

ractice medicine

libri
sunt arnoldus practica galienus passionarium
henricus circa instans collectus tacuinum
constantinus viaticum maior et minor
practica matheus colliget magnus dietarum
micromus practica prius has libros olim vide
tum nunc aut hic scribens numerum penitus cur sit
habeo unde copiosiores materias hic posuisse

ibri theorice medicine

sunt pauci libri obliviscendi quia qui omnes lucra
ndi causa queruntur quod sciam quod videtur in
est omni scientia mundi dulcior questionum
aut libri ac argumenta quod tempore meo vidi nobi
liores sunt iacobus de forlivio et petrus pa
duanus qui conciliator dicitur hii duo pillu
strissimi viri sempiterna memoria digni philosophie
abissum penetraverunt preillustrare.

nstrumenta medicinalis

scientie sunt principalia sunt digestio farmacia
vomitus enema cautere ventosacio fleo
bothomia sanguisugacio balneacio abs
tinentia potacio unctio somnifera Minus aut prin
cipalia sunt caputpurgia embroca linimenta epi
thimata nasalia mitalia sauta poma sacculi
sinapisma pessaria alganna suppositoria masticatoria
coria captalia sinapisma ceratum.

nis medicinalis scientie

est
finis quo ostenditur cur inventa cur stu
denda quia sed inventa est propter sanitatem re
cuperanda et studenda propter gloriam dei
et proximorum profectum et sui ipsius sumit celi introitum
propter honorem rerum opulentia et amicorum copia
conquirendam plus elemosinas potest facere me
dicus hic pauperibus pie curando quam quilibet mu
di dives

obilitatio medicinalis

scientie est ostensio quod hec scientia debet propter
divitias magis tradi celate quam in ipse
ut non nisi studioso labore et manifesta
tione magistrorum haberi posset acquiri Vere
bonum esset quod hodie arceatur et traderetur ad
exemplum ne exeat arte medicinale ergo est
proposse quantum poto allevabo

eculatura artis

me
dicinalis est qua ostendit quod ars me
dicinalis debet procedere in suo usu et in bre
viatura solutum intercepto ut scilicet sit
et et lb. secundum pondus dicit etiam et iam magis dentur
complete scribi sed sub cum brevitatiua unde Summa
quantitas scrupuli ponde pone In drachma
scrupulus surgit ter multiplicatus Bi solidum
facit drachma dimidiabis Consistit sex solidis
vel tribus uncia drachmis

oditus est

aliquis.

perfectissima artis
medicinalis huius
scientiam et omni
bus qui eius interest
tute ingrediuntur
cum experta modos
curandi peritiam
dicitur aliquis in me
dicina
philosophie ducitur quibus femina que nullomodo potest va
lere ad artis peritiam dicitur medicinalis ar
tis huius scientiam quia qui longo tempore non didicit
nec peritiam vidit nec in ea expertus est potest esse
utilis medicus dicitur et omnibus qui eius in
tegritatem ingrediuntur et ita sunt omnes res mundi

ertus medicus

est qui
est vite clavis vindicatio scilicet huius
perfecte illustratus sciens distatio mundi

quia tot sunt quot sunt questiones sunt quatuor
scilicet si est quia est quid est et propter quid 3o adhuc
sunt alie scilicet diffinitiua diuisiua et explanatiua
difficiliorum etc.

xpertio medicinalis

scientie et eius inuentio experientia natura
li lumine doctrina inspiratione malignum re
somppnijs obediendo angelorum re
uelatione et demonum instinctu dicitur natura
li lumine quia connaturata est ut querat homo sibi
vtilia sicut equus fenum et auena et canis car
nes et homo auena dicitur maligni re vnde
dicunt quidam quedam apoplectarum sagittariis
adiuuam ipse quia auibus fuit effulencia
sagittis inuenta et phisice scola etc.

tilitas medicinalis

scientie est qua ostenditur quod hec scientia est multum
proficua politicis sine peritos efficitur
periculosa autem sine imperitos sit que
libri tangens quod nemo sine abeum' necessitate
indigeat valet Obicitur primo interdum
inperitos efficitur vtilius quod peritos etc.
2o abeum' necessitate re cum vigilatur vti heroici
qui sciunt quibus medicina necessaria adopinum dicitur
scit bene a fortuna sed non a arte ad secundum di
ca ista

ndigentia est

qua on
ditur quod medicinali scientia indiget to
lis creatura quam cum ceteris transmutabilis
ob conseruatione ac lapsus virtutis ob
repurationem et mobilitatis ob elongationem Obi
primo elementa conseruat se ipsa sine medicinali ar
te 2o multo fortius homo rationalis 2o vita sancti se ipsa le
sa quo homo fortius dicit hec existitu facere sine arte ut patet
de tercio sagittario quod erit ad prosecundum ad primum
dicit non est simile quia elementorum forte sunt perpetue ad 2m
dicit quod hec arguit ignobilitatis brutorum respectu hominis qui
sultant ex natura necessarijs homo ac ex racione

ause dissolubili

tatis
corporis humani sunt casus priuatio mortis
distancia nutimenti amicitio aeris et ele
mentorum vicissitudinalis transmutatio
caloris naturalis qui resoluit humidi et spiritus
et fames et inepcia ad ministrationem ser rerum innatura
lium et leuitatis quam tendit in sensu et corrumpitur quan
titas quam in decorsum contines debilis coagulatio
spermatum in virginem quam supposuit humidi radicalis
dicitur re in corpore humoris putrefacto vel mediante
ad lapsum

ecessitas artis

medi
cinalis est qua ostenditur quod egrotante corpore
humanum est tot et tantis causis dissolutionis
expositum quod necesse est hanc artem et scientiam
deturis et aliis ipsi conseruatibus et rectificantibus per
quas possit faciliter corrumpentibus obuiari et in
modum et in effectum morti ad preparari corpus

alor nutitus

est nutitiua
qua ostenditur quod medicinalis scientie hominibus
est magis necessarius in acutis quam cronicis
eo quod tales non tollerant ignorantiam
medici et natura plus facit et error est minus
corrigibilis et etiam quia in cronicis propter lon
gitudinem egritudinis assuuntes et quanti non
sunt ita assidui nec paciens est ita obediens
nec ita sencies sinthomata

bitatur primo

in cro
nicis morbis medicinalis scientia est
magis necessaria quam in acutis sed in 2 quia
in cronicis maxime timetur casus virtutis
2o quia tota egritudinum difficilius cognoscitur
3o quia materia est grossior et inobediens ad primum
dicitur quod in acutis magis timetur casus eo quia nec
natura nec egrotus dat inducias ad 2m licet ita
sit in cronicis tamen in acutis est preciosior propter
materiam subtilem et sinthomatica

iuisio medicine

de quibus
est diuisio qua ostenditur quod medicinalis
scientia que est de omnibus rebus mundi habilibus
habilem centum quinquaginta quinque
correspondentes aut quia tendit primo modo sunt
contemplantis sicut sunt libri de theorice medicine de quib
us prius dictum vel primo modo artis in opus exer
centis sic sunt libri practice medicine de quibus infra
dicetur etc.

iuisio medicine

propter aliud
multi rationem sunt primo modo ad causas secundo modo
ad signa tercio modo ad signa quarto modo ad
morbos vniuersales vel particulares quinto modo ad
regimina sexto modo ad sanitatis conseruationem octa
uo modo ad cura ergo primo modo est sub tercio secundo
sunt practice tercio modo sunt libri de pulsibus et vrina et
sudore et egestione

ilectio medicinalis

scientie est qua ostenditur quod medicinalis
scientia ardenter allicit homines in suo studio
quia est de nobilioribus et vtilioribus
et docet in permutabilitate operum et docet vere et corpori
sit et dogmatissimum in libro procedendi modum
sine magistrali velit sed scias hec scientia plus
me attrahit in suo studium

elutentia medicinal

artis est relucencia qua ostenditur
quod ipsa est speculum decoris et ornamentum
omnium scientiarum procedentium quia docet scientia consideri
ta propriis sciens vero a primo distanciam et in ple
na intelligencia fortes profunctiones in dicendo et
tempore desfluencia corporis et in complexionis forme et com
plexus in primo dicit scientiarum precedencium quia non fo
re sequentibus dicit et in agentiorum forte exercitij in primo
et non dicitur et in dispositionem quia non necessitat

wlifitas medicinar

artis est cuius immensa profunditas ap
pens ex experientia timorosa discordan
tia ponendum hanc artem vite nostre bre
uitatem quod abreuiat experientia exercitium et visu
Obicitur primo hec profunditas aut est finabilis
aut infinibilis non 2m quod primum et si sit palla
dorum pater aliquis possit deuenire ad finem etc. dicitur
quod non primitate alia que in ordine ponuntur

mpugnatio medicinal

artis est qua ostenditur quod plurimi ydiote
dicunt hanc artem vanam fore et in tantum
adeo proficuo in morte et omnium euentum tamen
perceptiua quia dicitur sapiens fili in infirmitate tua
ne despicias te ipsum sed ora dominum et ipse sanabit
te rursum quia in dolum plures homines in
curas moriuntur quod sanatur hijs et multis alijs
rationibus constat in medice sucide perclarissima hac scientia

olitatio artis

est qua
ostenditur quod hec ars est necessaria homi
ne eo quia deus reliquit hominem in ma
nu sue rationis ut sibi ipsi consulat si velit
et necessarijs sufficienter prouidit ut se conseruet et
egritudines naturales a se repellat et contra non
natura alioquin sine fallo peribit et sanitate statute
forti et humido radicali sibi ipsi proveniet si non ex
prius naturalibus valens timens morti non pre
uenerit

upernaturalis

egritudo
est que venit diuina diuina voluntate efficiat
propter aliquod magnum bonum eueniendum vt
nulla medicinali arte curabilis sed sola
dei potentia ut in paucissimis euenientis Ta
lis fuit egritudo naaman leprosi quia rectificatione
huius lepre dominus voluit siriam se agnoscere
et ezechie egritudo vbi etiam sol tot lineis descen
dit machaz horologio et bartim et mors lazari
et lepra constantinum ut per eius curationem cristi
fideles exaltarentur et firmarentur sunt firmata est

aturalis egritudo

est que venit ex consideratione humorum et qua
litatum elementalium iuxta ordinatum
naturarum alterantis actionibus in se de
scendentium nata ad armoniam reducti consona
tiam rectificationis eius quod improbabilit excedit in
quanto vel quali secundum augmentum vel etiam decime
tum Et hec potest curari non exposcentis in medicis
adeo per medicos solis naturalibus solis

ommiscet naturam

est
naturam quibus rei aut tocius vniuersi sit
ab infallibili intelligentia insita dicitur
et limitibus determinata propter hec preterire ne
quit quamuis sic agat et in opificiorum quod in indita
est abreuiatio Et sic diligenter nota si non
sic ignis a burgne valens fuge fuistra tempestas
omni iut te non per constitutionem in nocturnis aque
ne mergat quia spiritus dei supra voluntate

ut cause quia por influencia fecit egritudinem sequens aut magis iuuabit precedentem qd de struet cum sint sibi inuicem succedentis etc.

ecundo contra hoc astra agerent vel plus sed hoc non quia corpus sperarum non pt radios congregare ad vnum locum nec pmotum aut influencia cum nulla influencia in ipsa ipsius timet etc. Tertio arguitur medicus scit cum morbi pt sine astrorum consideratione pt ea curare ergo superflua est sciencia consimiliter etc. quia pt effectum scilicet cause psolam materie noticiam expulsionem etc. ergo astronomus non pt omnium siderum noticiam habere etc. nec pt scire si ita congerint qd alia fortius nocent et sic superflua erit eius consideracio etc.

uinto non est decinous modus quo astra possent conari in egritudine salute etc. Sexto motus celi inequalis homo moritur in infinitum etc. antecedens quia qualibet hora ascendunt viginti quatuor milia cobdath quorum quilibet continet decem milia momenta ad hoc aut deuenire est ignis etc. Septimo quia vel hec astrorum facit vel astrologia sed nullum illorum non astronomia quia est lex figuris et motus certes in se et in suis effectibus vlt considerans astrologia aut est iudicatorum scientia etc.

ositum est vpocras primo pronosticorum est enim qd dat certe signum in quo homo expers medicum egritudine consilia vis est ad magna lis et minimus superhendi 2o corpora celestia sunt cause vles omnium horum inferiorum et corr lationibus cotra vitalis hos inferioribus mundi qui phatur quo et corr 3o quia medicus prasconomie sciam sunt iudicia dierum creticorum et indicatiuorum mortis et vite et purgationes faciendi et vomitus et fleobotomias etc.

pprimum dicitur qd ut cause quia mundus iste contiguus est lationibus et de approbacionem dicitur qd stat qd sequens sit opposite actionis per alterius plte opposita pssionum et alterum aspectum illorum dicitur qd et plurimum motuum et influencia. Adprobacionem dicitur qd omnia attingit ad nos sed quia phatur pmotes in quibus duo satisfaciebant qd pro anima illa post manserat scientia dicitur forte qd ventus illuc non fuit plurimum sed beneuole influentie

ertium dicitur dicitur qd pmelius conficit intentionem cum astrorum in clinatione bona. Ad quartum dicitur qd virtutes omnium siderum reducte sunt ad septem planetas et specialiter ad lunam que est omnium velocior. Ad quintum dicitur in fine. Ad sextum qd medicus et astronomus considerat vniuersaliorem et non in minima. Ad septimum dicitur qd astronomus practica et astrologus medicus

onstellacio est quedam siderealis qualitas exnatura stellarum consurgens secundum maiorem aut minorem beniginitate maiorem aut minorem malignitatem transmissionem versus ista inferiora horum in ferro et altitudine. Certo ponas tu prima quorum scire astronomus. Benigna constellacio est in qua per bonum radiorum prectionem vniuersi egrotorum corpora ad valitudinem conuer tantur per vitalem influentiam manantem ad inferiora. Maligna opposito modo

ptimi dies sunt dies coniunctionum veneris aut mercurii aut iouis aut oppositionum dies et signa maligna et in signis electionibus ad opus recipies meliorationem ex aspectu trino aut sextili et domo in his diebus virtus celi iocundiore expellatur practicior medicamina contra validiora et hii sunt dies saluacionum egrotorum

essimi dies sunt dies coniunctionum martis aut saturni aut eclipsium aut nouilunii et plenilunii et oppositum in quarto aspectu in quibus per dissociationem prectionum radiorum contra practicantibus ista inferiora et ledantur nociuo magno egrotorum corpora. Et quia in astronomia satis dicitur quo queratur hec qui dicitur et in mea practicana manifeste videtur et etiam ypocratis aut scolis medicorum dicitur appellari ad ledendum omni die omni planetarum motibus etc.

ololiares dies sunt dies bonorum

conditionum aliqualiter tamen infortunati aut per quartum aspectum aut aliquorum mala conditionum aut sunt dies mali aliqualiter retracti aut trino aspectu vel sextili vel vna bona conditione non tamen tollitur entes dies lesionis et tristitie vel excellentis bonitatis.

athartica est medicina laxatiua valens optime in cancro scorpione et piscibus in quibus melius purgatur si luna applicet ioui colera si veneri flegma si soli pessime sunt valiores in piscibus electuaria in cancro potio in scorpione

ontinuus est medicina materiei male pros continua valens optime in capricorno bene in ariete thauro scorpione et sagittario male in geminis cancro aquario piscibus pessime aut si luna applicauit marti aut saturno et peius si in quarto

leobothomia bona est fleobothomia quam est luna in ariete libra sagittario et aquario media in cancro capricorno piscibus et virgine mala malus signis pessima si luna applicauit marti aut saturno in quarto aspectu optima si applicauit veneri aut mercurio aut ioui in trino

ectio venarum est excepcio qua excipiuntur vene membrorum aspiciens luna sed quia aries excipit venas capitis frontis oculorum nasi aurium occipitis faucium lingue et vena supina mauriatina brachii et colli et inter indicem et policem libra excipit nates et propinquas venas prolligancia sagittarius coxas et propinquas venas prollugaciam aquarius nates et cancer pectoris venas sed mediana basilicam cubitalem saluatellas et purpuream etc.

entosacio bona est in ariete libra sagittario optima aut in illis signis in quibus balneacio est bona sed in ariete leone sagittario piscibus cancro alii dicunt qd in signis aereis fleobothomia pessima sit sit in nouilunio et quinque diebus ante et quinque diebus post aut in fine libre a magnitudine cum capite aut cauda aut quia retrograda aut cadens aut infortunata aut quia significatores sunt mali aut dominus octaue et in aliquo angulorum

anguisugatio est applicatio animalium ad extrahendum sanguinem in fine veris aut feruore estatis in prima die clara cum luna est in signis aereis et non sit coniuncta veneri quia sic facit pluuia nec marti nec saturno nec cum cauda nec sit in quarto aut coniuncto aspectu aut aliunde infortunata

npmittendens medicus est medicus non practicus curam in natus inequalibus pollicia institutus ut receptas practicandum cognouit si bene sint consignate et sit testis fidelis medico si eger moriatur qd medicus non in culpa sed est cuido. Officium huius esset vtile ciuitatibus ut remolleret ydiotas ne practicarent sicque intendat apotecarius ut res in suis habeant in sese disponendo aut practicet sed practicantibus intendit et solarium accipit et habeat sufficiens

sitarius medicus est empericus omnis et illiteratus qui fortet vtilibus et ratione practicantibus tamen intendit experientis quia tamen sine ratione tradita sunt fallacia et nature in infinita est omnino de phylbe in ciuitatibus ne practicet. Experientia sine ratione mutilis est propter miquo et superbo tum qui cum tamen ipsi vbi tempore et talibus eadem fruuat

erbialis medicus est qui multa spondet nichil at efficit ore vel populari sibi et multa loquacitate vult apparere sciens et attribuens cordia cum tamen sit ydiota

197

cuius membri est sunt egritudines cum experiencia vera in quo cuiuslibet cura pendet et actum gerit omnium complementarum. Dubitatur primo si possunt prudentes scire se se habent ut medicinalis sciam non posse sine eis aliqui sit medicinalis scia esse [illegible] contra [illegible] et [illegible] et [illegible] sed hic non [illegible] dicitur quod ei submittat

ertus medicus e

qui est vir predictus conquisitam sciam [illegible] prudentibus et qui omni tria practica expertus sciens [illegible] et medicinas [illegible] [illegible] [illegible] et aliis [illegible] ne [illegible] Talis deberet prius venenum [illegible] masticare bibere ut sit vere certus si se liberavit et etiam [illegible] eidem liberari possit cuius oportet scire quod cornua serpentium qui [illegible] linguas appellant quod sunt immensa et immensa sit venenum et quod non dent significationem hic si fecit vere quis medicus est

ulterensis medicus

est qui specialium disciplinarum presuppositi [illegible] habens principia discerne morbos [illegible] scit agnoscere et [illegible] morbos et scit perite [illegible] verbis [illegible] morbis egritudinibus liberare etiam in desperatis casibus. Talis debet esse benignus et circumspectus et debet distincte cognoscere quid sit [illegible] quid [illegible] quid electuarium [illegible] quid semina flores fructus quine sunt radices [illegible] et [illegible] scientiam et experientiam

mpericus medicus

est qui imperitus utitur medicinis herbis sed solum domesticis et [illegible] fabulis insistendo [illegible] quia [illegible] apprehendere nequit dicitur empericus quasi inventus est audaces et [illegible] et [illegible] et potentum salutatores ut teneantur cum eis bene doctos

ethodicus medicus

est qui exlibris solum et canonibus insistendo primum errat et in ea solum quod ex libris et canonibus allegare potest et probare cum in suis processibus magis quam empirico est assentiendum. Dubitatur pro experto magis est credendum quam empirico est expertus [illegible] non [illegible] dicitur quod [illegible] est credendum si tamen disceptat [illegible] plus methodico credi debet quia [illegible] et [illegible] procedit [illegible] non [illegible]

ureus practicus

medicus est qui per longam experientiam et studium et visum curandi procedit [illegible] sine [illegible] et canonibus [illegible] disciplinarum [illegible] cum minor fides est in suis processibus adhibenda quam theorico puro. Dubitatur [illegible] est mensura actionis [illegible] scia [illegible] practicus habet [illegible] et modum et qualitatem et quantitatem [illegible] et exhibendi [illegible] sit manu theorici applicare [illegible]

ureus theoricus

medicus est qui per longum studium [illegible] disciplinarum et canonum medicinalis scie sine tamen experientia [illegible] solatione [illegible] curare et in [illegible] fidem quod [illegible] puro patet quia iste per causas et principia sue scie procedit [illegible] magis credendum cuius iste scit rem per causam et quia [illegible] est [illegible] non [illegible]

ectus medicus

est qui [illegible] pluribus medicorum canonibus [illegible] et diligentissime insistendo [illegible] inhebat [illegible] et experientie et practica et diligenter vidit compositionem antidotorum et debitam commensurationem ponderum medicinarum [illegible] corporum egroti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primo movit manum suam ad opus cum [illegible] [illegible] est magis credendum quam aliis quia hic operatur sensu experientia et ratione.

icitur primo

[illegible] est [illegible] credendum quam theorico [illegible]

[illegible] solum [illegible] quia virtus unita est fortior [illegible] dispersa [illegible] solum habet [illegible] [illegible] solum iste aut [illegible] et [illegible] ad medicationem [illegible] et [illegible] practicus scit [illegible] manus applicare hic quod debilitur et [illegible] [illegible] dicitur quod virtus dispersa tendens ad diversa [illegible] [illegible] et [illegible] fortis habet [illegible] in idem [illegible] et subordinate [illegible]

grotus medicus

est qui de certa egritudine in [illegible] [illegible] quam in se expertus est cognoscit [illegible] morbum et causas et signa et dolores cum tamen ut sic [illegible] est credendum medicus et [illegible] [illegible] vero [illegible] etiam et [illegible] ne [illegible] Dubitatur primo medico egroto de egritudine [illegible] magis debet credi quam alteri [illegible] quia iste sentit dolorem [illegible] [illegible] vel relatum [illegible] dicitur quod [illegible] [illegible] [illegible] et tamen plus debet credi qui plus sciens

isce vitiano

medica regula est qua [illegible] ostenditur quod egro et medico [illegible] magis debet medico [illegible] credi quia egroto in suis dictis et causis et signis [illegible] et [illegible] Dubitatur primo medico egroto [illegible] melius cognoscit suam egritudinem [illegible] melius ei debet credi [illegible] quia melius sentit et quia medico locum doloris ostendit [illegible] aut sensitiva [illegible] quod [illegible] [illegible] dicitur licet eger sentit tamen non cognoscit egritudinem nec causas nec signa que [illegible] [illegible] debet cognoscere secundum sensum [illegible] artem et ratione [illegible]

meretarius medicus

est qui se false [illegible] ingerit curare egritudines quas non cognoscit exhibendo res quas non cognoscit [illegible] pistori qui sortitur nomen pistoris [illegible] cum dealbat [illegible] manu ita iste quia [illegible] [illegible] medicus appellatur. Tales deberent [illegible] ut dicant distincte quot sunt egritudines [illegible] [illegible] aut [illegible] et [illegible] et quot sunt egritudines [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

erus experimentator

est qui verum [illegible] medicinalis scie [illegible] dat se ad [illegible] et [illegible] [illegible] abaliis que recepit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia sine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] experimenta [illegible] [illegible] sortitur et [illegible] et [illegible] sine que [illegible] vel [illegible] receperit quia tales [illegible] etiam ratione indigent [illegible]

hebenchorat

est quilibet medicus faciens cum morbos [illegible] sub constellationibus fabricatis et [illegible] metalla [illegible] in quibus [illegible] celestis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fabricate et dicitur thebenchorat a primo inventore et plurimum laudat [illegible] [illegible] [illegible] medicinal [illegible]

atispicus medicus

est quilibet medicus intendens [illegible] [illegible] [illegible] deprehendere morbum et [illegible] mortalis vel salvativus [illegible] vel [illegible] talis hanc doctrinam ponit ptolomeus in [illegible] et dicit masculus natus in [illegible] erit homo mollis et [illegible] et infirmabitur in [illegible] anno tredecimo si evadet perveniet ad annum sexagesimum et infirmabitur et ultimo perveniet ad annum septuagesimum [illegible] et [illegible] [illegible] sole [illegible] scorpione et morietur in disenteria

ygmspicus medicus

e qui aspiciat signa lapsus egritudinalis [illegible] [illegible] iudicat qualis sit egritudo et [illegible] penes hec [illegible] si quis cadet in [illegible] egritudo eius erit incipiet cum calore forti et [illegible] et [illegible] et [illegible] qui febet [illegible] et dolore patietur in utroque latere cum [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] et dolore patietur in utroque latere et [illegible] et pulsu habet vehementissimum et si mea advenerit mars [illegible] morietur [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] aut mars [illegible] [illegible]

stronomicus

medicus e qui [illegible] aut horam nativitatis egri a [illegible] lapsus egri conatur [illegible] in salutem egri et in [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Dubitatur primo si [illegible] [illegible] ad sanitatem egri vel ut [illegible] vel ut [illegible] non

icitur primo non est

necesse medicum esse logicum secundum quosdam quia
logica est scientia vocis menta per verbis secundum
quod non rethoricum secundum quosdam quia medicus
non respicit verba sed res manifeste videndo et sen
tiendo sed quod non astronomum secundum quosdam propter dubitationem
quod ipsam dicitur quod natura est in qua cum [illegible] dicit
quod [illegible] aut sine logica [illegible] non potest
[illegible] veritatem scientie nec probare per quod et unde
bas ii sic logicus secundum eorum [illegible] esse

aturitas veri medici

est qua ostenditur quod verus medicus debet
esse ponderosus in suo scripto et omni sito
in multum gressu moribus [illegible] hosti
dum debet esse non [illegible] nec cum [illegible] aut [illegible]
[illegible] pedibus aut [illegible] denotatum non stati
vementibus [illegible] aditum [illegible] more [illegible]
tum cum [illegible] partibus [illegible] adest
flectat

iligentia medici est

eius sollicitudo fortis circa egrotum quod
non die aut nocte [illegible] visitare
egrotum consolando confortando vires
dando et alleviando posse dicit enim messie quod
[illegible] nulla amplius mene [illegible] sufficientia
[illegible] et diligentia medici maxime [illegible]
quod [illegible] suo animo [illegible] ad vita

ffabilitas medici est

eius iocunda hilaritas adeum ad quem
noscat se esse posse bene hic adim [illegible]
tos aut huius se medicat medici dictum
et molle allocutionem molli ne levi [illegible] vilescat aut
garrulitate [illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] aliquid quis boni fama quia hodie [illegible]
magis [illegible] opinione quod veritate et amicos et
dies bonos et amorem [illegible] attendit et
augetur in fama laude gloria et opulentia

xperientia medici est

qua scit mox manum applicare et in opera
regula debite operis intelligentiam
corporis [illegible] et [illegible] cum [illegible]
cognitionis finis sit [illegible] et non [illegible] dicit [illegible]
et operat simplex et non solum auditus [illegible] quod multi
[illegible] ad libros [illegible] dicitur [illegible]
cum fugiat medicum plus non egrotum

astitas medici est

castitas qua ostenditur quod fugit luxum [illegible]
ut sit consiliatius et non enervatus intel
ligentia [illegible] et debetis [illegible]
[illegible] sapi[illegible] ut [illegible]
[illegible] hominibus appareat [illegible] ut sit cautus
cum mulieribus [illegible] et collocutione [illegible]
siones [illegible] non sit [illegible] aut ineptus [illegible]
indicativa

ansuetudo medici est

mansuetudo per quam medicus habet se bene
ne [illegible] efficiat nec [illegible]
[illegible] egrotos obaudiat [illegible]
corporis [illegible] et omni [illegible] moderate habeat
[illegible] se elevat laude si [illegible] mala nec
[illegible] male [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] fallat sed [illegible] dicit [illegible]
[illegible]

idelitas medici est

quod ostendit quod medicus debet [illegible]
[illegible] cuiuslibet egrotum [illegible]
[illegible] medicum [illegible] mentem
[illegible] et [illegible] glutino et
[illegible] adomis [illegible] diligenter [illegible]
dicte ut cum nullo [illegible] de veneficiis nec [illegible]
[illegible] aut aliquo [illegible] quia
[illegible] dicantur [illegible] aut fine

onestas medici est

quod ostenditur quod medicus debet esse [illegible]
[illegible] more ne turpia [illegible]
[illegible] aut audiat non gulosus non ebriosus
comessator lusor aut litigiosus non sit [illegible]
[illegible] litigiosus [illegible] sit amicus nulli insidiosus
et moderetur labia sua [illegible] sibi ipsi difficultates
[illegible] et [illegible] senciet
dico non comessator aut lusor quia [illegible]
[illegible] assidue [illegible] non [illegible]
[illegible] monere plus [illegible] dicet quod
[illegible]

ractabilitas medici est

qua ostenditur quod medicus cuilibet
homini debet esse affabilis et tracta
bilis et cum nullo homine lites assume
de nullo mala loqui si vult multa et honore
et fama bona manere [illegible] si incipiet lite
cum aliquo [illegible] etiam [illegible] ignorat
ad eius confusionem [illegible] et [illegible] eius
[illegible] infamia [illegible]
et [illegible] dicent te [illegible]

onditiones boni medici

sunt diligentia benignitas hilaritas
[illegible] philosophicus aut [illegible]
[illegible] tractabilitas [illegible]
[illegible] et causarum et signorum et [illegible]
cio morborum [illegible] et [illegible]
[illegible] necessario bonus medicus debet [illegible]
se esse [illegible] pauperes [illegible]
[illegible] dominum [illegible]
[illegible]

onditiones [illegible]

medici sunt summa diligentia circa [illegible]
[illegible] et fidelitas et ut sit [illegible]
[illegible] cum medicaminibus contra venena
et [illegible] habeat in sua [illegible] balsamum [illegible]
quod [illegible] cum [illegible]
[illegible] eius [illegible] sic [illegible]
[illegible] cum medicaminibus [illegible]
venena [illegible] et habeat diligentia
tam circa [illegible] et [illegible]
et [illegible] adsubvenire

onditiones

[illegible] medici sunt diligentia et sollicitudo [illegible]
apostemata [illegible] et [illegible] et
morbos acutos et [illegible] qui cito
[illegible] et fugiat morbos cronicos [illegible]
[illegible] ubi in aliqua parte corporis videt [illegible]
seu carbunculi [illegible] lividis [illegible]
[illegible] et ubi eger est [illegible] vel pedes
[illegible] et [illegible] maxime [illegible] solu
tionem [illegible] quia necesse est [illegible] etiam
ubi videris signa mortalia [illegible]

[illegible] aut

[illegible] medici [illegible] ut [illegible]
cum sentit se [illegible] sit
[illegible] alios [illegible]
tes et [illegible] et confortativa et [illegible]
et potiones [illegible]
pauperes in hospitali [illegible] visitare solet
[illegible] sui [illegible] et si non potest [illegible] salte
benignitate et affabilitate eiusdem consolet

ortalis egritudo

est egritudo in qua medicus videt [illegible]
[illegible] oculorum [illegible] et nasi
acumen et [illegible] collegit [illegible]
pilos [illegible] vel quod [illegible]
[illegible] at si aliquis quesierit vel quia
[illegible] corporis [illegible] brachiis pedibus [illegible]
solutus est [illegible] et [illegible]
[illegible] dentibus et [illegible] infamia [illegible]
morso et quia [illegible] manum iam [illegible]
[illegible] color labiorum et [illegible]
est [illegible] aut plumbeus et [illegible]
[illegible] et venas [illegible] plenas vel pali
das et [illegible] facies horrida est

[illegible]

est capitolum ostendens doctrinam [illegible] medi
cus in talibus egritudinibus debet
temptare curam ut retrahat [illegible]
vel totaliter egrotum obmittere Ego dico ex
parte mei quod iam annis [illegible] practicando [illegible]
[illegible] medicum [illegible] multos [illegible]
[illegible] quod hodie [illegible] vivunt cum [illegible]
[illegible] circa amicos dicendo eis [illegible]
[illegible] quod non vivet sed moritur non [illegible]
[illegible] moritur sed [illegible] sed [illegible]
[illegible] desperatis [illegible]
[illegible] ut [illegible]

asus desperatus

est casus in quo [illegible] urina rubea
vides [illegible] de fonte albam
vel quod [illegible] ad [illegible] et [illegible]

ois fugibilis circa sponsionem nō q͡ melius
est iuxta spondere sanitatem ꝑpt periculatia
similitudinē sꝫ potius sꝫ magis morte pro
ferre si enim morietur nō tibi ascribent q͡r
eū mortale pus audiuerit ꝑte si viuet
ingratitudini tue ascribent si sponondisti nc
cura sua tue ascribent operationi

nvocatorius me

dicus est qui verba sacra curat et
benedictiones aut sanctorum reliquias
aut peregrinationes iubet aut orationes
aut missas facias dicto q͡ peregrinationes
et missa sanctorum possunt ut in absencium curationem
tumultum et et in medium aure et motus vie
cooperatur ad sanitatem missa presbiteris le
gi ꝑte et pecudum alias audiuj et innumeras
et interpretationes fieri sacerdotibus ab egrotis pro be
nedictiones aut reliquias nulla senserunt
suffragia

ncantatorius

medi
cus est qui verba nō sacra aut ba
rbares aut demonum inuocationem inti
aurare homines cum eius signis cum
demonibus pactatis ut ad illa comparavant
effectus veris factes morbū et iudorem obli
quatum signa sunt q͡ incipitur operationem
in medium adeo potibus suffecit aut deconlatis
et in mant opus suū inter naturalem aliquid
et hic dicit similiter prohiben

leneticus medicus

est qui curare nititur morbidos per y
magines subconstellationibus fabri
catis aut quia celibus natiuitatum
voluit deprehendere qualis sit morbus et
an possit euadere vel sit periculus vel quia ex
aspectibus principiorum morte vaticinatur et bonis
sanitatem hoc ꝑte volūt sustinere quia contra nature
agit operationem.

llusorius medicus

est qui simpliciter et ydiota nc aliquos
cognoscit egritudine aut paucissi
mas nc causas agnoscit aut simili
ter curas qui nc habar nc medicinam florem semina
antidotorum ac aliorum nō ꝑte esse distinctissime
enumerator totum omnis illiteratus est tal
quia qui ignorat rerum denominationes et sunt
piger ad hoc agnoscendum q͡ alac te erit patro
bene itorum

ortunatus medicus

est qui manum tollit se fortune conse
silere q͡ faciens illi qui multas rece
ptas subtunt caputalo et dū egro
veniret inquisito dolore aut egroto circa dictum
ut det bonum et mouendo omnes receptas in
gremium qui primus occurrebat hanc dabat ut
iuret ad prosperitatem hodie multi sunt tales q͡ deli
berare sciebunt receptas a fortuna nc sunt qua
les

allis medicus

est qui
pres suas put vatit posuit huiusmodi
corporibus efficatur medetur morbos de
pellendo aut admirans sanitatem q͡ eger
hꝫ nō deludendo verum opus q͡ multa cognoscat
verum mo et vires habare fructuū semina lapidum
florum semen radicum et nō scit vires et effectuales
sciat cum applicationes quid posuit et habent vel
ad declarationem sꝫ cogit breuitas dimittere

uellus medicus

est qui plenitudine artis iam tollit
agnouit et pulchra et loconnicatia
nō dum tamen decrepit experientia deat
tionibus rerum naturaliū extrahendarum quilibet habeat
operationem salutiua a preemptiua Multi
nouelli medici volūt magnas receptas
facere ut subtiles appareant et intrinsice
tur varia etiam inadmirabilia cogitent ut
pauca et probata a magistro sciat subtilitas.
enim magister apprebit ex bona fama similiter multis.
proficere

mutatorius

medi
cus est qui sola forti ymaginatione
a affectione realiter immutat corpus
suum ad sanitatem omnibus transmuta
tionibus naturae intrinsecis exclusis probatur hoc
primo quia eger qui habet confidentiam de me
dico eo viso magister alleuiatur et medium

sine cura sanatur et immutat se ipsum sola ymagina
tione ad sanitatem

bicitur primo sic quis

sola ymaginatione posset suum corpus immu
tare ad sanitatem sequeretur q͡ posset se ipsum
ymaginatione sublevaret et itero et iterum
in infinitum Preterea sic posset sine cibo sibi viuere et similiter ipsum
manutenendo se iustificare 3o sola ymaginatione alu
retur et portaret omni sapore 4o demum chilo pos
sit facere chilum in suo corpore ex quo sequitur dicitur q͡
be sancte humido cessat ymaginatio et sufficientium
omnes et ꝑte

ransaltemans medicus

est qui sola forti ymaginatione aut affe
ctione realiter immutat corpus alterius ad
sanitatem aut egritudinem omnibus transmu
tationibus natiue intrinsecis seclusis probatur hoc quia
ordo vniuersi requirit ut minus nobile magis nobili
sit obediens 2o probatur demum elevati in terram qui
dū est in scolis omnibus magistris aufert sciencias in terma
eorum sui presencia stupefaciendo 3o quia cura est
mundi cum commoues ventos et pluuias ergo

odus curandi hos

talis dum vident egrotum nō notorie
disratione clamant super eos et in medium expo
cuntur eos ut recenti stetur et faciunt eis
ut credant q͡ sani sunt eger aut recolligendo vi
res retentem se faciunt et si claudus est ex omnibus
viribus ambulare incipit sicut ego dicam nō ꝑte cla
moribus tamen et prauissimus gratiatus vidit in medium
ac si egero nimium esse ita hoc

ffectus huius cure

est
est effectus quo ostenditur q͡ talis
curare volens debet videre q͡ egritudo nō
sit horrida quia minores morbos nō expellet
maiores nc manifeste visibilis et q͡ ymaginatio
sit fortis et sua cum ꝑte curare morbum ad ipsa
beniciam ad primum ꝑte redit aut cum eger diminit
tit vires sue nature Talis nullum possit verum
curare ꝑte nc leprosum nc fractum et multi tales cu
rant eos virtute diuina aut alij virtute demoni
cum nichil horum fiat sꝫ sola natura

bicitur primo

si per solam
ymaginationem posset quis alterius corpus
immutare ad sanitatem sequeretur q͡ me
lius hoc efficeret in aere ut facit de ca do
aere frigidum aut econuerso in aliud quia aer sub
et aqua sunt corpora capacissima immutationum 2o
medicus medium nō ꝑte sanitatem inducere cum
affectione et medicamis et multo minus cum vno corpore
3o hoc esset contra et nō ꝑte contactum nc ꝑte medium et esse
sine tempore in instanti q͡ tamen repugnat naturali et

autele veri medici sunt

cautele quibus ostenditur q͡ qualiter me
dicus verus debet esse prudens maturus diligens.
affabilis castus temptatus nō passionatus
nc garrulus verum pudicus nō violentus ex pro
taculis et hospitalium visitator benignissimus.
Sunt alie multe cautele quas posui in magistro
meo vinculatorio tamen breuiter hic paucas posui

rudencia medici veri

est prudentia qua ostenditur q͡ quilibet
medicus debet esse circumspectus ut se nō permit
tat fallere cum vrinis aut aliis nec se red
dat contemptibilem plenitatem et ut sciat ex
aminare curam et considerare media et finis sicut
an bono euentū veniat aut malo debet et esse sa
piens ut sciat omnia istam et inquirere difficilia et in
solubiles et querit se gratissimum facere hominibus
prudentia fama eligat a se suspectos et sit prudens
in opere ut misere et sciat de suis operibus bene curatione

ciencia medici est

scientia
qua ostenditur q͡ medicus debet esse do
ctus in omnibus suis et expertus plus que
rens veram sciam qua vitiolam vanam
gloriam vel homines aut fortune bona et debet scire dista
re q͡ sunt morbi corporis membra et qualiter debet quilibet
curari particulare curare et debet scire q͡ sunt morbi mor
les et q͡ possit eis subuenire et qui nō et dosis et
pigmenta qualiter possit et visitare

est indicium quod si sanguis apparuit qui eneus aliquis colore est sunt mollis oleo et si citrinitas quod fuit virtus in inbibitis ex corruptela sanguinis et cole admixtione si albedo qui sepe bonum signum appet pmae sit claudi flegmatis si ut vitellum dum paussina hastaludiorum aut talis sit rubedo sirupus rosato in inchoando multum ad multum humoris fiunt aquositas multa sit yderopisim aut dampulam idem de sanguine a ventosis em iss

onfortativa matur

egritudinibus scilicet diarrodon abbatis dya dianthos diapenidion tria sandali manus christi cum plis et sirupus rosata novella dya margariton electuarium degemmis dyapapaver dyaborraginatum dyaris diarrodon iuly lectua quod aromaticum rosatum stomaticum semen requies rubea teris lilliquirida scilicet lok omnis sit lok de pinie lok de papavere lok semen lok de amigdal dactylorum lok adasina sirupus omnia scilicet rosas violarum nenufaris borraginis buglossi citoniorum papaveris cum nubus sit dragee

irupi acutorum

di gestium sit sirupi aginta in frigidativum sirupus violarum nenufaris pleuriticis conira acutis rosarum pulat de papavere granatorum acetosorum granatorum dulcium acetositatis citri de kermes de agresta de mirtis de berberis mirtillorum citoniorum acetosus simplex acetosus compositum oxisacara de prunis de pomis de succo acetose succus borraginis de bysanthis de libes de liulonis et rob multi et lok multi

ocugia maturatis

quemedia sit viginti potagio scilicet intep ptisana ydromel cum etc acutum et in tpe sincetatum cerulisia de panne aut avena cantabrum cotum et infrigidativum aqua de cottoniis casei serum lac amigdalarum cum lacte pomorum emulsio quatuor seminum frigidorum vinum bene lymphatum berseccatum brodium sicuum lac acetosum vel lac magis fit cades et externum aqua galline distillate et medium aqua frigida aqua de mirtillis scilicet malocognati vel sirupus alius

ercula in acutis

que metia sit paucissima fercula scilicet poma aut pura assata posita sicut sirupus silo vino passe amigdale cantabrum cum blanca vesma alcalbuth spinargia blete capparis amidum risi mana fabba avenata carnes non valent nisi pulli cum agresta et alba de iuridio perdicibus coturnicibus citrus pullis assus pruna selescem si est minus debiles albe ceterum aliud vo aut vinum et cum pane aliqui poma magis inducunt frigidum et cum aliud valescunt cum carnes valet

ompinseria

maturatis egritudinibus preutile quod se solo reducendo homines ad complementum melius curavit si se invisam et si quatuor semina magnum et maiorum frigidorum cortis mandragore cum et pulvereset singula et incorporentur cum farina volatili cum ovi aqua rosarum et oleo violarum et si pro rogatore fiat in modum paste extensibilis et supra panno fronti apliretur illa compressum propositum poncim tibi ita de compressione

ocugia mistis

egritudinibus que pte potes facere melius nobilia sit ista scilicet cum aque fontis libras mellis aceti albi et si unus et cum bullit clarificetur cum vino olei et aliud liquitur et si aqua coqui libra amisti similiter lento igne et colando pone et si aqua funde quod super haustu et illuc pre et sit melius potes facere cum vinis vel scaubi de herbis hic radicitur lingua cum cultello quia lapies in propositum

que utiles acutis

egritudinibus scilicet aqua acetosi plantaginis citori nenufaris scariolle portulace lactuce endivie solatri violarum rosarum et aqua fiat nausea lactuce et endivie fuit ad nutum vel solo tales plus valet epithimare potius vel fronte quod adbibendum vel sirupos to componendum potest o berberis est in commodo utiles vel agresta vel sirupus berberis

nctiones epithima

glisteria vomitus extractiva rupto ria calefactoria suppositoria pessaria aluaria masticatoria gargarismata cautia odoramenta nasalia suffumigia ruata divo deo concedente et cuius benedictum tempore dante ponam clare locis suis quia sine istis in variis medicinis hic aut volo ponsere

ontertica maturatis

egritudinibus sit quia quod egrotus exhibita ledunt contra eos scilicet vinum medo et omnis fortis potus vinis fres sit cumino in aceto et macis et vinum rescus violetes lacte sitientes et habe semina fructus agrestis et albi otrimo sirupus dictum quod mellictum potest simile mel rosatum colatum hic aut implicat cum sint eidem species in medicine et dicitur quod ista medicina sit adiutorium ut possint omnes vetule pellede sit in prope et speciebus et rumpere veti mortificatives sopore piet

asis herbarum

in acutis egritudinibus sunt fundamenta ex quibus valida medicamina componi possunt scilicet acetosa violata citori portulace plantaginis caulis endivia lactuce pollitricum ceterach spinargia bleta adianthos spinna malva bismalva folia vitis albe folia salicis populi folia cutibthe inudica sit radix nenufaris citori lome spodium dominium liquiritia reubarbarum pollipodium madrinofo et semines aut sit quatuor frigidi maiora scilicet cucurbita cucumeris citrulli melonis minora quatuor scilicet lactuce endivie scariole portulace sit etiam semina malve bismalve plantaginis papaveris albi et semen antere psilli flos sit et ad violarum nenufaris balaustie salicis simbula

ructus convenientes

in acutis egritudinibus scilicet prunum sebestes fructus scilicet pruna damascena sebestem mespili sorba edimilla persica citrum cucurbita melo pepo citrulli castanea ficus uve passe passule mora citonia et omnia mora scilicet buti celsi poma mandragore poma granata limoni poma citrina maciana poma domestica et pinee capparis mirtilli

eumatabilis

evatuatio est qua ostenditur quod cum videtur urina perdita vel per flebothomia et farmacia simul apetentibus tunc si humores grossi et corruptiores tendunt ad infra quod affirmatia est medicina evacuativa corpori si vero humores sint subtiles et putrido tendat supra aut quia fre hvelit sanguis fluxit amarbus vel emoroyde apicebantur tunc a flebothomia incipiendum est

ricatur primo

utilis purgatio fit et scilicet pro cede pro tem scilicet flebothomia evelis purgatio et primo multi sit morbi in quibus non potest expectari digestio materiei purgatio aut non dicitur si nisi prius digesta materiali secundo si in acutis equaliter pravent humores quod faciendum est ad opus secundum diacticum dictum et in aut primo cum sent e alio secundo si humores fuerint equales permitte flebothomia et aliena maplamus et ipsis dicendo est venit hodie quia habet flebothomia multi perveniunt cum aut sit sandum si nolit flebothomiari nec saurisiem ero

nfluxu ventris

hic est in lienteria vel dysentria vel dissenteria sis cautus ne cito restringas nec cum flue primitus et habe vero esitata esse vero si se tantum obiet quod posses restringe egritudinalis vide ergo diligenter quia in tali casu prodest purgatio et quam non et aquo membro oritur fluxus ut scias pascere hanc materiam nolo revelare propter deceptores sive in fluxu materie

olica passio dicitur

egritudo in qua homo simul vomit et egerit et quod comedit vel bibit in eadem dispositione sit comedit vel bibit vel alia auctoritate passio in qua vomit stercora post et etiam in ipsa multit ita cum ista egritudine sis cautus specialiter quia ex aciomgis morbis oritur et in acutis epidimiari et ut scias dinoscere in que casibus hic fluxus est mortis et in quibus non ero

pe malecam venit sanguis uel sic oculus
hic per sentitur et quia plus aborta erunt spiritus
calidus et quia sentis spiritum frigidum sicut
uel quia plus stilescebit calore et ut frige
sat et si consideratis hic intus cavatos habuit uel
emittentes uel carbunculos contra existentis
est eger aut brevis sit debilitata quando actus ex
tinguetur quando verbis cum eius est obmitte
et etiam quibus visibilem est extrius aut pe
des inflati

[S]igna desperata

ame-
bus et primo accipite si in solo
cute sudorem vidis et in faulla
pre corporis alia morte cum oculos
si lucem fugerint et volentes lacrimas effundent
aut cadaveris fortis in suffocato pinnici a alte
oculi quomodo alto apparuit aut alba eorum in
sanguinea commutatur fuit aut venas nigras
aut pallidas inter videris et amplitudines ha
buerint et insensibiles ac tremulos fuerint aut
extra minus perstiterit uel quia in sompno alba
videtur sub clausis palpebris uel quia palpebre
fuerint in ipse aut timide mortis signa timere
sile eger si iacuerit corpore supino brachiis rigidis
et pedibus retenta cruce ole apto pedibus tortis
ad hoc super ventrem mali omnino

[O]biatur primo

pronosti-
cacio non dicitur in capitulo amebus exterioribus
sed interioribus et autem quia visus est in stro
libus et viduit aspecta in vidente sunt ut ago
scuntur aurum exteriores sed aspectu coloris et de
latis et interius vigore extrius nosse facile est
sed pronosticatio afficie non est eciam alii quia fila
es mittiunt perissimo sanguine in sidera autem
membra grossa et turbida in uno appabit lesio
in facie quam in aliis membris secundo facies immune pa
titur a frigore quia multo fortius impressibilior
erit a morbo

[P]icatio oculi extrem

sed bonum signum in autem quia oculi primes
et malum signum ut per dicitur in alia est
bonum signum sed quid sit oppositum in opposito
sit appositum in proposito sed de [...] lacrime involunta-
rie et bonum signum in autem quia sunt expulsivam
fortem comitante superfluum expelle in secundo accu-
bitus supinus est melior in qua accubitus super ue-
tre et alias quia est in parte lunacionis in secundo
accubitus super ventre bove in autem quia expellunt
emunctiones in hic aut sanum est

[D]eprimium dicitur

quo
eius medicus est sensibilis eius consideracio
incipit ascensu de aberracionibus dolorum
dicitur quod citissime apparet extremos le
uare vel si non cito alia tunc dum apparet infan-
tie sit precessisse magna mutacionum in corpore et
dolorum quam facies est absentia extremitatis
non sentit tantam frigiditatem sicut alia membra

[D]esumptum dicitur

quod
illa regio non est expulsionem sed angustia
denunciat si que expulsio pedum extrobi
desertum dicitur quod non quia inde fit
spiritualium compressio et magna angustia et trans-
sformatio de sedis in dicitur sit fieret bonum si
gnum sine emunctionibus aut angustiosum est

[M]ale responsio

est re-
sponsio qua ostendit quod periculosum est
medico tempore operacionem eum virtutem
defectam uel ubi signa predicta appa-
ruerint eciam si precarium sit spes debita quando
aperient os suum super te quod tu eum aluere debem
sed si quod egisti sicut aliter spondeas sanitatem sed
si potius pronosticatis morte que si receperis do
nativum et moreretur quia predixisti non te culpa-
bunt si vero vivet tuo asscribent magisterio si spon-
pondisti vitam desperati apud amicos si moritur
et in te eo culpa non imputato retorquet

[E]gressus primus

me-
dia est qua ostenditur quod dum arte
dat primo medicus egrotum eo matute
et habuerit salutatio primo urinam intue-
atur deinde pulsum utriusque brachii deinde appren-
dat ultimo loco et condiciones morbales si assunt
diligenter considerando et sic de morbo efficientis
signa et loci doloris revelat egroto et ea que
eger sentit et tu non cognoscit et et si que eger
revelat et ipse considerat

[I]udicium urine

rubee spisse
est quod eger sentit calorem in pectoribus
et punctiones dolatiue ad latus et frons
et sic ardescat et lingua amaricatur et in
quietatur et hic sompnum ablatorum et sibi cuius et sur-
mu tolem vertor et omnia precordia sunt obvio
lata in medio tussitate sine in secundum eius sanie in
secundum viscose in secundum eius sanguine et secundum
nauseatur sicut si vellet vomere et solum saliua
vomit et iniquum capitis gravat et in oculis qua
si musce volare videntur

[P]ronostiocatio est qua

on-
ditur quod si punctiones ascendunt sup-
ra a subcostis ad mamillas et ad spatu-
las et omnia facit nubem et videt egro-
tus si vellet in fatuali et prima consilium ab
alia tempore et amorum videtur cui rigiditas
uel purpureo quod materia prima est plus de san-
guine et debet tunc in capitulo de flebotomia si
esset materia constipatio et minima erit debilitas

[P]ronostiocatio altera

est
qua ostenditur quod si punctiones descendunt
infra ad siliquillas uel vomat morbi pe-
rula sollicitatur cui dicitur in capitulo de
purgatione status si per urinam congestionis uel
inflacionis in inasse [...] in pectore et illa
te si dicitur purgata per illa purgatione ad
usum pomum intum aut plus dicitur uel minus per ius uel
purgata et si vides adustionem in lucernam au-
ream dic plurimus auctis tunc etc.

[C]ause talis

egritudinis
et alique apostemata antiquum pectoris
hic se renovat et si est in parte dextra
eius et pectoris si sinistra pleuresis si infor-
mula ouibellati si sapori est peripleumonia si
in gutture squinancia est super splene aut mam-
me pars indicat ille est ex tuberculo aut sub re-
tro aures aut colli aut inguinaria aut sub
ascellaria per eum manum secundum sedi sagitus exhibent
vincta aut corrupcio tria vini luna potacio
contra omnis lesio hasilindum contra calcatus seu
pestilentiam per obmissio aliquis quod consueverit
curat

[S]igna apostemati

ut
si repleccio pectoris et signa aliquando
sensit apostemata exterius quod abs-
conditum est uel iacuit in egritudine usque
ad mortem et ubi eger ostendit dolorem il-
lic facito apostema uel cancer antracem uel car-
bunculum et si vides aliqua flava venam ab
eo provoca potius cutem obmitte signa
sanguinis per tibi patebunt signa asmatis se-
cunda signa notata et si scies hanc massam
dissolvere sicut bonus medicus eris

[C]ura horum morborum

consistit primo in purgatione pectoris secundo
in minucione tertio in confortacione quarto in
materie digestione sexto in sompno septimo
faciendo sexto si fit cum fluxu et vomitu hic absten-
dum sit septimo in ione in dietacione octavo
in potacione conveniente nono in unctionibus de-
cimo in expressione nocivorum

[C]atartica actitus

con-
veniencia sunt decem septem laxativa sed
ellarii deportum extractum drapaunics
acuatum dyarezbarbar electii dema-
na ellarii dradimili in composito tritho cor sed con-
sum ellarii suspendium rosa imperiale psillicum
pill derendiarbarum agarice euparitorium albi
benedicti agregatiue sarcocolle et si qui sunt similia
delicat sit bausia uel emplastrum laxativa
clisteria uel globos quod tenendo minuam prefert

[F]leobothomia autem

eius est minimo qua viles et senes consti-
tute sit minuendi de basilica primo dextri
brachii et si per aliquot dies dolor in
sestavit per de alio brachio erit minuendi et si
sinkopi incurrit funde aquam frigidam et si fuit spi-
ssus nolens per aperciorem effluere funde eam sed
aqua tepida donec fluxit et per conforta est
cum conforterunt uel sirupo uel cum alicius dulci
quidam

[I]udicium emissi

sanguinis

resoluendo extinguit etc.

[C]onstipatio si tales non veniendi habuit [?] incurrunt passiones istas scilicet lenthargiam litargiam [?] horribilem putridam cottidianam palisim litargia congelationem subethi epilentiam congelationem stuporem appoplexiam cataratam spasmum Obuiatur primo flegmati quia huiusmodi grosso non subtilibus penetrabilibus nec intrare omnis ante illud et neque venit subito quia eorum materia non potest esse flegma dicit quia non venit subito nec ex summa repletione unde non potest quinque addi quia succesiue introducebatur etc.

[C]ura flegmatice equitum ... Cura que ostenditur quod primitus digerendi materia flegmatica cum siropis aut decoctionibus flegma digerentibus demum cum laxatiuis deinde purgari panum scilicet gargarismata more sternutationibus caputpurgia vel fomentationes ebria salia et palliatiua scilicet ellatarium vel unctiones vel epithimata cathaplasmata emplastra lotiones cautiua stiptificationes

[C]ibi digerentes materiam flegmaticam grossam sicut siropi vigintiunum scilicet oximel squilliticum oximel diureticum siropus de hyssopo de calamento de menta de eupatorio de sticados de absinthio de oliba no squilliticus de radicibus diureticis de bisantiis de olibano thimo epithimo cuscuta scolopendrie leuistici capilli veneris de ...

[C]atartica flegma purgatiua scilicet quadraginta scilicet ... benedicta catholicon blanca dulce lax... ellatum optime purgans flegma ... ierapigra ... theodoricon cuperistum ... diacassia hamech ... pillule aure ... agregatiue sine quibus ... cochie ... de aloe et mastic de olibano de mastice ... de emperitonio ... de serapino de eufurbio mezeon lucis ... costi ... ulcus sui etc.

[C]onfortativa flegmatica et frigidis humoribus ... decem octo ... diamusco diarrodon ... diacalamentum diaanthos diapenidion diacimini diapoliten ... diatrion piperon diatameron ... cum musco diagalanga aromaticum rosatum diaprassium diaciminum cum ... musciatum gariofilatum ... sunt plura ... que ... recresserunt

[C]astis herbarum in frigidis passionibus sunt herbe perutiles valentes ad medicinam in ... in passionibus flegmaticis scilicet organum balsamita maiorana pulegium serpillum mentha domestica ... saluia ... satureia ... basilicon abrotanum arthemesia ... pimpinella ... ysopus centaurea absinthium celidonia camomilla ysopus ... serpillum nasturtium ... capillus veneris affodillus mellilotus mellissa spica celtica spica nardi ... rosmarinus ... etc.

[R]adices in frigidis passionibus perutiles sunt scilicet petrosilinum ... enula ... serpentaria benedicta alba et rubea pimpinella angelica elleborus niger elleborus albus ... leuisticum calamus aromaticus ... aristologia rotunda ... gentiana apii ... petrosilini ... albi ... raphani ... plantago ... esule mandragore ... bistorta ... basilica serpentaria ...

[S]emina infrigidis passionibus utilia sunt scilicet quatuor semina calida ... apium anisi feniculi petrosilini siler montanum carui aneti ameos ... urtice ... fenugreci ... nasturtii ... basilici ... ozimi ... peonie milii ... cubebe ... coriandri ... genestre ... cubebe ... saturegie ...

[G]argarisma est aliquid quod ... mouendum more attrahit ... flegmatis ... ab ... collo ... conuectum et ... cum ... eiectione ... sputum ... sinapis subtiliter puluisat ... distempera ... diu in ore ... eiciatur

[M]asticatorium est aliquid quod masticatum more attrahit sputum et flegma cum aliis humoribus ... sume ualens immundicitiae cerebri ... masticis ... pipis ... euforbii radicis ... pillule

[C]auterium est omne id quod adurendo cutem facit vesicatorium in corpore humano cum effluentia materiei ... ualet ... sinapis piperis ... absinthii ... euforbii ... aceti ... castoreum ... cum ...

[N]asalia sunt instrumenta solida que intra nasum tenta attrahunt flegma grossum de capite aut reuma ... aut sanguinis effluentia ... quod nasalia sunt ... quedam sunt purgatoria ... grossum flegma ... alia sunt stiptica que prohibent ... sanguis ne fluat ...

[C]aputpurgium est id quod per nares ... attractum ... purgatur ... ualens ... et ... ponam tibi ista sub compendio

[E]mbrocatio est aqua decoctionis vel distillata ab alto cum aspersione vel aliquo ... admixtis ... temperie ... fomentum ... supponi in pessarium ... pigmentum ... sufficiat ... medico ... ad plura non deueniat

[V]estitus medici est vestis decens et honesta ut incedat bene ... ut ... recipiant ... ad medicum ... principes ... reges apostolica magna priuilegia dederunt medicis ... nullo de eis ...

[T]empus medici est tempus quo ostenditur ... egrotum ... labores ... plus angustiatur ... et magis reputabit te ... ne expense ... mandata ... non ... dicit ... multa ... pauperes ... aut deseras

[D]omus ... medici est ciuitas magna et capitalis que ualet ... aliis ... et principatum et nulla ... ciuitas ... oppidum ... in parua ciuitate aut oppido assimilatur ... se ... qui ... cum auro aut argento ...

ortalis rubea urina est que venit in dissenteria fluxu siue aliquo ventris sc. vel oris vel nasi vel matricis et in apoplexia colliga et in omni apostemate aut cum aut cutibu cilo intiom si fuit turbida et inequalis et turbatio non velit ad fundum et si trahit in ingredimen et si media appareat uel locuta cuius et pinguedo natans illum paruarum et fetiditate uel quia post eam venit quasi aqua pura alba tunc est dictam in deviatiis

rina rubea et tenuis est urina que simpliciter visa egritudinem signat de colera simpliciter si inmixta fuit idest que inferius plus tenuis et superius magis spissa cum circulo purpureo uel que inferius plus spissa et superius plus tenuis cum circulo citrino apostemationem egritudinem fit et si superius liuor aut liuida nubes fuit uel in medio nebulis uel ymo apparuit pleuresim aut genus apostematis alicuius in imme dubitabis

igna colerice egritudinis sunt signa in qua appet pulsus velox et acutus et calor intensus ac siccus et totius corporis maceratio et sitis et vigiliae instantie lingue acuitudo et asperitas et vertigo capitis et scothomia et complutio et fumatio colere ad caput tanta quod sicut caro et videtur prima commissura velle rumpi ab alia et vide at si velit exire in situatione et dolor magis a parte dextra sentitur et non potest tollerare loquelam aut strepitum et tempori pulsant et in idem vox et saliua emittit ros magna amaram et hoc facie macarum circula et plus affligitur ab hora tertia usque ad nonam etc.

ause colerice egritudinis sunt cause quibus ostenditur quod colica egritudo prouenit aut ex ebullitione colere vel ex calido aut ex complexione colica vel distemperata etate iuuenum urina potatione casus calidis a presumpta diuturna exquia huiores conglobati humidi post extractione conuersi sunt in colam aut apostemate diuturno aut massa fortis a calore cocta prohibendi euaporationis usu nimia propter aspirate et expirate oportuit a aliorum egritudinum curam quartam

ura colerice egritudinis est cura qua ostenditur quod medicinam dare vilens debet prius digestiue materiam et post purificare dietare unguere epithimare potare confortare et sic non fleobothomare nisi forte propter illum calorem refrenationem dicitur primo non oportet digerere materiam id est quod forte dilacere eger causa prius quod curare idem ideo competit fleobotomia id est aut quia propter eam ausferri sanguinem aliorum dicit quod tuale acutis non oportet expectare digestionem sed adequatia

irupi colericis egritudinibus apti sunt sicut uiolarum nenufaris deptulacis de liquiricia compositis de papaue de nucibus de pruinis de succo acetoso de berberis melito colatum et quia ista curata pono tibi dono cum clavis ad practicam hoc tamen qualiter pono et bene scripta post maturatis potis lee bos medicus utilis non aut particularis non ad practica deuenias

icitur primo sirupi violarum non valet maturatione cum febris colerice vel sanguinee id est quomodo hec esse maxime de sua de violis extracti sed hec non quod talis est facta ut est extrensiue simile nenufari et pietas sed quia in principio simbolam de prio debet cum carne non pronunciat laudatur et ideo mel rosatum colatum non valet in istis acutis id est quomodo mel calorem magis fortificat cum ignem ideo

primum dicitur non esse si natura collectaret predictorum et quod nature et morbum unam de maturatis et natura cito iuuatur hec aut non est nisi pronuntia sine simbola qualitate ne morbo iuuetur aliorum dicit quod

Si quod mel calidum igne extinguit magis natura fortificat hec est si non est depuratum a materia et sic qualis est hic et vallatum phimcium

uratiua mistis morbis conueniencia sunt opprimis catartum opiatum par medicine cum est laxatiua sic cum insunquiam quod infidelia opiatis acetosius laxatiuus electuarium dyasilicat et est non in usta laxatiua nobilia abierunt abusu et male dicitur primo non vitis quoniam laxatiua magis et aut dare aut in tempore leui vel manducari vel dedie dicitur natis omni tempore non natis post digestionem cibi vel materiei

onfortatiua a[illegible] potagia sompnifera unctiones epithimata embrocata scilicet aqua et bases medicamar unguenta nocent et post ponit oi ut ipsius consideratibus non quod ibi remissiones hic intensiones gradualiter sicut in magno vinculatorio sed solempnem tabulam cum ista hic aut breuiter volo pertransire

leobothomiam facere caue in istis egritudinibus quoniam vides quod causa prima est si vides urinam tinctam in sene causa fit non nimia attensionem cum sint sed quidem extinguens calorem prohibet et secundo impleris tunc eam sicut in sene et nimium excipe intrinsecus uel inmine qui frequenter sincopi patitur quod sunt innues cum videbis talia signa sincopi et ideo quoniam vides premaxima signa et ideo eger patitur et valde spondet solutionem non cum villa cuius sentit eum se permulatu ita hoc vel sicut potes ideo cum esto

ura mitigatoria multis de speciis sunt omnia ut malus potest fleobothomia et pectus ventris lateralis et renes cor usque terre scetit cum panno asperso in qualitate magis rose et aceto si forte deopilentur et spiritus post hec humores liberi vadat de membro a membro pedes lauetur cum malua bismalua fenugreco et camomilla et inunt tandi teneat sublingua et lingua iudatur cum cultello Et si fuit vir patiens emoroydas aut fluxum sanguinis a naribus si nulla ayensuia certificari dietam mitigata cum inicia et reddet ad suum

rina alba et grossa est urina que sui ostentatione pandit quod eger patitur egritudinem de flegmate simpliciter si talis simpliciter visa fuit vel mixtam si aliquem colorem alterum vel tenuitate commixta fuit vel punctuius ut sit sic mortalis si venit in acutione idest quia calor non sentitur interiore et alba vel urina vel quia ea precessit rubea aut febris acuta quod in pueris sunt mala quia flegma declinant hec calidum calorem ut augeantur hic aut ondit inicis extrinsecum calorem

igna sunt frigiditas timor ad actum cutiuatio et sompnolentia et pigritia immotibus et vertigo et debilitas caloris et quoniam timitus et pulsatio timporum propter opilationem plurima et appetitus piscium et sanitas simatum de piscibus et pomis et balneis et aqua frigida adest etiam multido saliue et sputi et in fistulatiuus et naluum et color fiat subalbidus cum hic est quam da

icitur primo flegmaticus de ipse est frigidus frigiditatis id est quod causa adiget bonitatem diu tor ns probit equi nemo sed magis calor si assit idest secundo sompnolentia et pigritia propter ipse insit flegmatico qui non exigit ne et pigris ut statim sit aliorum dicit quod flegmatici dicit de ipse frigidus non sunt sed mordine ad colericum vel sanguineum vel dicit frigidus ipse hic aut excessiue etc.

ause sunt frigiditas aeris aut tempus et repletio flegmatica et nimius usus flegmaticorum ciborum ut est piscium salsorum vel piscium aut tempus hiemis et aut post hoc ab otiana mense nouembris usque in octaua februarii vel quia equitatur inficione cooperant etatis senectutis motus superfluus retentio superfluitatum lunificium in frigidationis modi balnei

icitur primo omne additum cum sit ipse magis tunc sed frigiditas aeris flegmatico superueniens melior et completior cum magis fiendo ea tunc id est secundo motus sequitur et calefacit sed et balneum calefacit id est ergo retencio igitur naturalem calorem multiplicatur igitur aliorum dicit non excedit tunc sit ipse tale quale non debet fieri aliorum dicit motus superfluus cum rem minus

rrans huana nā ē natura producens productum sub dispositionibus disconuenientibus sue speciei inde tingentibus ut tauo euenit. Dubitatur primo nulla ē natura humana errans ī amz q2 natura qlibz regitur ab agente infallibili et sit statuere no potit ī 2o no vī vnde puenat de productum q2 natura no intendat n speci silenem produtum aloq[?] secundum dī q2 hc fit pt pti nā i hoīa illa qi pt oia q2 intendat ppter detorem virtus

nbecillatio est deterioratio nature humane in possetiorz a prioribus pratribus ex hoc cognoscibilis q2 minus durat supposita et debes motu et quibia accellant. Dubitatur primo si natura huana sp predet deteriorando sequeretur q2 dudum cessasset generatio 2o q2 motus naturalis fortificatur in fine sz 3o quans quintat suum esse quanto si ī debilius quntaret no esset ee quantitis ingenito ī

perimuum dicitur q2 natura vlis intendens conservationem speciei addit meius vigorem ne ois decidat paulatiue in se et quantitibz. Ad primum dī q2 motus nalis no circulais qlis ē iste io no fortificatur sz magis manet in eadem dispositione aliq deterioratur parum. Ad 3m dī q2 quintat suum esse sdm speciem et naturam q2 medium datur forcalis ppt pti nā medium debilius ī

ause inbecillationis nature humane sunt cause quibus ostenditur q2 nā humana predit debilitate ab eo q2 antiquitus erat ppt hc quia magis distat ab origine et quia prius puer generat et eclipses q2 filiant augentur et adulteria disrelicta virtute seminatis a sua virore in ordinatū regimen et concupiscentia multa q2 nimis fatigat virtutem naturalem ea distrahendo ad varia

acrocosmus est maior mundus secundum intentionem dans esse in macrocosmo sui in similitudine ingrediens ipsius sbarum aliquas ptes aut sui dissolutione recedit q2 compositione accepit. Dubitatur primo no q2 accipit homo a macrocosmo ī amz quia sanguine no talis enim no amundo datur sz in cuato ge ato ī 2o qualitatiue dispositiones in membrone tradiuntur agentibus 2o no a macrocosmo ī

icrocosmus est quodlibz humanum suppositum sui in compositione recipiens aia diuina astris in illam totalis deluce mundi tunc detra humores ab aqua spiritum ab aere cor ab igne et sole cerebrum medicina venas neruos et ligamenta aut mundo exat et quatuora de rene ligna a stiuino splene et vesicam a ioue pulmone et cpati yecina alua de lapidea aut natura ossa

bitatur primo no vī aut homo m pceat a marte ī 2o omnia sunt destra diuina ī no sdm aia sz corpus et alia ī 3o ul recipet ho a macrocosmo stabile secundum ee xpim ul restituti n illos no secundum primum quia restituto homine ab aliquo elemento stare esset ipm desire sz hc no quia restituto hoie ab aqua adhuc viuit nc secundum ee restitutum quia no vī qualit remanentur ad ingetu ī

ormu dicitur q2 a marte ul capt n forte insensibilem q2 ē vite contrarius. Ad 2m dicitur li de no dicit causam materialem sz magis efficientem 2c aia ē destra dei tamq2 accusa prima ria effiente ea in instanti sz aia in homine sit a sensibili macrocosmo p modum cause malis q2 p agentia et patientia ad minima reducta et sufficiente commixtione in mixto resoluta tam diu agunt et patiuntur donec ad temperiem reducantur et tahentur in mixti complexione

ra est tempus m signe dicens grandem mutationem in macrocosmo et concomitant in micro cosmus memoriale fortit ppt aliquod insigne factum q2 inducit mutatione veteris in noua

Dubitatur primo no vī quo in hominibus commutatione macrocosmi possit oriri mutatio dī q2 secundum fortuna ul diuersitas assurgunt homines secundum influencias impressas et permutant leges et omnia vetera in noua et cetera

npetus nature humane est eius magna sollicitudo qua presentiens in suppositis no posse perpetuari impetuosissime eis madit virtute generatiua ut per multiplicationem nouorum suppositorum salvetur species et nunquam i dictum saltem aliquo remaneat q2 ipse tendit in corruptionem. Dubitatur si homo no perpetuaretur sequeretur q2 generatio hoc esset motus violentus quod est m sz amz quia de ratione motus violenti est q2 a principio sit fortis et in fine debilis sit et vita hominis

ecundo arguitur generatio hominis est motus naturalis ergo debet sp intendi et fortificari in fine si ī continue fortificaretur continue manebit ergo homo et per consequens no erit opus impetu ad generationem 2o lumen in lampade per appositionem olei adlumen ppter perpetuari ergo multo fortius homo ergo no quilibz homo de necessitate corrumpitur sz 3o quilibz ho est ex infinitis integratis ptibus cum sit diuisibilis sp q2 in silua ī pz q2 sit insatiabilis et per consequens et cetera

perimuum secundum dī q2 quilibz homo ante statum hz motum naturalem sz post hz motu eternalis et violento et cetera apparuisset de nimis presto ad magis presens sz post eternitate ad eum no ē simile q2 in homine resoluitur vnus continuus calor et humidum radicale q2 ebibitum mox extinguitur vita sz i lumine pt humidum extraneum fiet lumen ī. Ad quartum et quintum pz et cetera

eneratio est productio nouorum indiuiduo de no esse in esse tamquam nouum sumptum passum et forme specifice ex natura p[?] et vanitis in diuinatione aut extimatione pri[?] entis. Dubitatur primo n[?] in indiuiduum transit de no esse ad ee ī amz quia quibz prius fuit in suis causis 2o theologi dicunt q2 deus creauit oi simul. Ad primum dī de no ee sensibili esse sensibile. Ad 2m oia simul in speciebus sz no

onceptio est est electio spermatis plurium in massa seminatam femine ubi auxilio de sperma virtute celi et virtute formatiua aiam incipit et post in duris membra organisata secundum extremitates sbe aqua de sperma decisum est. Nota dat conceptio et impregnatio quia conceptio est insensibilis plis gestatio in pregnatio dī quando ples sentitur

perma plurium est q2 decenditur ab homine sano no plus uel ū senex ū nimis principii aut macerato et q2 nc ē calidum nimis nc frigidum nc humidum nc siccum et q2 ē bene decoctum cum alga fasta femine in etate quieti et de ista materia latius solo loqui in capitolo de spermate

mbrio est substa coagulata intermedium tenens inter sanguinem et carnem animatione et virtute formatiua presens intentionem speciei serui et in ordine philosophus dicit q2 embrio post viuit vita planta et post vita animalis et post hoc voli an hc sit vim in homine post videbitur

nfusio anime humane ē q2 introductio aduenientia a primo dato formarum et no ut sic per generationem aut eductione ab homine dota sit corpus et ore. Dubitatur primo que prior sunt eductione ī et hoc tamen quia no vī ro diuersitatis. Ad hc diatur q2 ro diuersitatis ē ia quia illa ē diuisibilis et extensibilis organum extensione hz ro no

ositiua virtus in utero est virtus qua ostenditur q2 embrio perfectus in matre utero per unibilicum ex subtilissimis humoribus tamis ex humili nobilitate paratis. Dubitatur primo unbilicus caret organo cibandi sz dē ī per eum pascitur

n' cum simo z sit ie ita ite vtrumq3 cams

ctus media est tu x
actus sc conseruatis curatiuis z p
nosticis Caueat sibi medicus dete
morans pnosticis z sit pmanibus
quasi psuam sciam vel ono deo nature z suo
z medicacini in curatiois de vtroque lux enim na
cionata sui pgressum infallibilem teneat
tu z mea ne errores expaucies

ersona media est p
sona qua ostenditur q3 oz ee medio
cris statue nec gigantee nec pigmee
no valde pulc nec distortus cuius an
helitus no sit fetidus aut alias sit ventosus
extrinsecus pte genis se munde z honeste nulli h utc
muneris oblati abnegator Non oz esse nimis
pulc ne mulieres maculet infamia nec abhoia
bilis ne aspnatur .

onor medicorum
est honor quo ostenditur q3 quilibz
homo z quus pdnatus in magna re
uerentia oz honorare medicum tam
ex diuino precepto q3 ob corporis z vite sue osua
cionem z ppria osuare ut vitam sua homini
charius sit vltra oms amicos et ob diuino
precepto precepit honora medicum ppter necessitatem
altissimus z enim creauit illum et dispensatores
opum suorum fecit eum Altissimus enim de terra cre
auit medicina z vir sapiens no abhorrebit

bseruancia medicos
est obseruancia qua ostenditur q3
quilibz oz libent consiliae medicis
nec aliqui confitiae aut lites seium ir
reuerentiales hic quia hij remote existimas
aut numquam eius desiderare suffragia hodie po
tes indiere inmanis eius z negligi oz etia q
libz medicum amare preceteris amicis quia
cu amici z ppria suffragia no valent me
operatur z sit posse medicos medice eque in
i se recipere

anguidus est qlibz
eger q actualit est ne curatur pmitus
cogitare oz cu deo pace facere z ppi sa
niora mediciam que ne prius tollere
cudat z moribus parte obedire nec alium a' multos
que eide muna dare ut cor z diligencia eius
attrahat z p ocius mo ca pdat q3 morte totum
decla os prior condiconi obmitto q3 qlz vult
hoc

ssistens est qlibz amicus q
misit solerter egrum custodies cuius p m
mediat ut nil de istis med obmittat
z ne malu contingens egroto medico re
uelet vetulas z temerarios medicos reprimat
z omnibus sit sollicitus z fidelis prudens z cu
magno affectu eidem ministrando Non est melior
assistens q3 mle ut mor ca abams z alijs sit
pcta nomine

ericulium medici est
periculum quo ostenditur q3 to na
sol luna z cuncta sidera effundunt ira
contra medicu si enchiolitia aut vo
luntarie aut suadendo aut consulendo aut
negligendo vel plus exhibendo de dosi est ca
dissolucionis nobilissimi compaginis humani
sibi in curam delicti Libet hoc medicis atte
ptantibus no attemptandi ve pitis malign
tibus ve pitis consulentibus ve negligentibus

ppothecarius est pi
gmentor medicinalium peritus et co
sciencios compositor qui appetitum
mene diligent z sine retardacione z
sine pmutacione medici z ne sciat pare cum
cupiditate vide ut tibi eligas appotecari
q3 etiam oz abire lo libz q3 ppuo oz pphari
z medias

ssistencia medici
e qua ostenditur q3 medicus quilibz
oz libros antiquorum auctorum insiste
pcium sup noitorum nec eosdem dim
pare si no pp solum libros agere fz z in visa
experta z cum ronem z plus opatum Multi
nouis insistit z antiquos aspnatur multi sp
exhibere q3 vtrumque mala est

dicio libri viginti
arcium e edicio qua ostendit q3 nulli
doctori alicuius facultatis conuenienti

assumere laborem composicionis libri viginti ar
cium nisi medico cu tali iactis fundamentis ha
bitis oi clarent ex lore phie z om sciaz agi
acione z om vere mundi q speculatur cognitione

ntencio edicionis
est intencio qua ostenditur q3 breuis
sime os ampliores scias tradere volo et
quasi epilogatorie z no nisi diffiniciones
ponendo vno motiuo mihi fato z soluere et
blatis cursorie procedere intendo fundamenta p
tantum in magno vinculatorio magno labore
feci et in dum textu scz vel octo ar nita obiss
in minori mis h' cito aut sine facere intendo re
dere pbis vin ponendo z multa tpri la illic po
sita h' obmittendo

**atura hu
mana est**
to quiditas essencie hu
mane exis pri in eius
q3 sit in alto et totus
cogitiua in pris mom
congerere cognacionu
successiue in esse toti
regrediencia donec
extenuetur gleba
cognandos supportos

Dubitatur primo to quiditas essencie humane nunq
z mutet na se nec erit natura humana dolo di vnj
est q3 nunq est matu excitato sz bene z in actu
signatu vel absoluendo ato la plit in ptat de ipe

ssencia nature humane
est essencia in sui lati ne vniuersi suos
indiuiduos comprehendens ambitum
pcompacionem adequandu pfeccionalem
optime complexionati in ppa Dubitatur vel h essencia
esse forma vel matia vel tom qtum pm illoz no
q tum q3 qtum pmittitur no aut essencia hua
ca sit pretua i z o essencia nature humane est
omogenea qta aut se etrogenea quia aliq sam
aliq equum i

mpositum humanum
est res indiuidua extma z forma indiui
duali qta z voli qta pssua essencia ha
uitensata sius q diciombus desiguatum
ppe locum dimensiones z opu q3 z in eam imp
ssionem z in q malo eas ut sit reprie nequit.
Dubitatur primo opacio currit forem oi aut su
ppo ta huna tendit ad q similes operacioes i3 om
cuit vna forma vlis z nullus indiuidualis i3 ad
h' oi q3 adhuc io indiuiduu tendit ad aliqu opus
adeo q paucu licz cum alijs etiam tendit ad
similes ppter instinctum qui est multis omne

sse nature humane est esse
delicium actualit in supposito corpo
reo pcompletum tuo intellectuali z forma
lm in supposito deliciorum z cursum ele
mentorum z om que sbalit ingreditur compositor
nature humane aut coaugit ad diuidiu huam
pducitoz in quo differt essencia nature humane
z esse quia ee est in actualibus essencia aut in
hiis z pitis z sitiuis

orma corporeitat
in humana natura e forma consurgens primum
amacia z ele ntis z forma sigillatiua
z qualitatiuis disposicionibus etrogenee
pullulatis ex virtute sementiua datorum tenuia
tudi similis esse quale erat in dicionis di so
anima q3 ipa fit extensior di abelentis quia
tua sit corporea di a forma sigillatiua h em
requirit diuisa organa extra se inuicem situata

atura humana rite optime
est q pducit complexionatum in similitudine
adegendum pinguiore optime comple
xionati vel z in optimior nature cumt so
litam z consuetam in ho imetioe fieri debendi
Dubitatur primo sequetur q3 multis gemitus
no esset de opacione nature humane rite optim
tis q nisi sz am q3 n am hz similitudine ad gra
dum optime complexioni sz ad sanguine in sz
oi oppotam ca ie sit ca di z humidus ite siccidus
z scilicet

i[ll]am quia in eo vir[tus] v[ir]tus esse vnita que est melior dispersa. i[deo] dicitur quod non c[on]tinua tale scilicet hz de sui in creatione ab[solute] acerse non valet.

Male nature corpus est quod egreditur multu ad extrema siue in diametrib[us] proportionib[us] vel coloribus vel in propriis membris vel in receuntib[us] dicitur indiuinecetis quia pigme[n]tis vel forte quantitates esset aut macer in colore quod minus rubeus aut niger aut pallidus liuidus aut glaucus abesentib[us] quia anhelitus fetidus seu vrina vel quia intemperancie

Dicitur primo corpus magnum non est male dispositionis i[ll]am quia attestatur super forti ne in aliorib[us] virtutis quod valet augere corporis adequitate debitam medium aut corpus sit citra i[ll]a in eo ostendit defectus virtutis non valentib[us] p[ro]ducere 2o hoc dicitur bene dispositus propter eubedine separata quo melius dicetur dispositus propter eubedine maiore z optime propter malitiam

Lapsa virtus est virtus p[rae]ficiens quatuor in corpore humano scilicet fortitudine pulcritudine sensuum virilitatem z omnes operationes intellectum naturalem z certi etiam voluntariam defecit ne notum e simile de pulcritudine quia pertica z macredo indicatur ex lapsa virtute de priuatitate sensuum patet quia lingua non sapit z oculi non sentiunt z et naturalis virtus intide nec digerit nec egerit z c.

Commissio suppositi humani in 2m vna opinionem est quod ostenditur 2m eos quod suppositum humanum egrotum magnum debet committi vni medico scilicet per pluribus sui obnobilitatem z quia plures iudicant melius quam vnus nec vnus per ipsum omnes huius experientias et curandi modos. Dicitur primo virtus vnita melior est dispersa scilicet dispersa est virtus multis z confusa ex multitudine vnum z varietate rerum impedit egra sanitatis

Commissio suppositi lagendi secundum me est qua ostenditur quod melius est corpus egrotum pluribus committi medicis vno preside vel etiam vni cum diligenti examine recepitur in apotecis pro ptho medicum qui appetit cuius s[i] quam emergerit patet hoc quia presidens medicis pluribus in motiua benigne audiendo imitaret eas ad meliore operatione z quia non omnes potest multos vocare propter paupertatem io melius est maiuitatibus constituere ptholome[us]

Contio medicus est medicus vir peritus z quidam consciencie sue z bone spei cuius adomus non sitiamus scilicet praticantibus medicis z apparatus superintendens ut omnia recte agantur z fiant. Talis debet esse salariatus a ciuitate ut omni die in apotecis videat doctor receptas z apparatur dispensationes ut iuste fiat z capiat eiusdem z expellat temerarios medicos 2m scilicet ne puniatur z c. recitur

Imitatio nature est qua ostenditur quod medicus in suis operationibus debet z tenetur imitare actionem nature inquantum potest. Dicitur primo quod non quia natura in hora crisis euacuat h[umores] ... debet medicus i[ll]a 2o nec debet imitare medicus operatione nature fortis nec subpeditate i[ll]a non fortis quia talis ipse in percipiendo melius tacat quam si per medium forte impediret vel nec subpeditare quia talis agit sinthomate i[ll]a

Optimum dicitur vnum est quam 2m i[ll]a auisor. Ex quo enim casu sit z quod sciri est non mouere scilicet sine melius est tristi natura est ita debilis z apple non penitencia est media operatione ut morbus debilitetur et natura adiutorium fortificetur. Alio modo debet intelligi quia si fortis non per ponam medio oportet iuuare z subpeditatam naturam oportet imitari ea tale qualiter agere si esset fortis z potens. Z hoc volt ypocras primo amforismorum in purgationibus ventris z vomitibus que spontanee ante fuit

Separatio corporis

est qua ostenditur quod medicus beneficio artis medicine debet egrotum reparare nullus quatuor quantitates lapsa substituit scilicet in fortitudine pulcritudine virilitate z operationibus naturalibus z certioribus. Dicitur primo vel hoc posset agere extrando ad eundem quantitatem p[er]fectam vel non dicitur in non minus lapsis ad eundem quantitatem z nobiliorem i[n] minus lapsis propinquiorem adeque per attinge

Vita est mansio anime z spirituum vitalium in corpore per contemperancia humorum z qualitatum primarum in quanto z qualiter z sufficiens pabulum humidi radicalis vita 2m a magis a minus plantam deserentis z sustentantis. Dicitur primo vita est in non contraperat humoribus i[ll]a male dicitur per contemperancia. Dicitur adhuc quod vita perfecta z firma vel debita vel non perfecte dissidentium

Manifesta vita est qua auctum motus p[er] se esse z secundum se z sentit z spirat ex influencia cordis naturalis z spiritualium recent motum membra pulsatoria mediantibus venis nimis z arteriis. Valita est que manifestat solum primotum ut in cordulibus vel spiratorum ut in apoplectias

Prolongatio est qua ostenditur quod medicus beneficio artis medicine potest prolongare vitam humanam per situm vestibuli mortis accidentalis que fit vitio superhabundantie 2m quantitatem a qualem destruendo aut in sinthomatibus fluxibus sistendo. Dicitur primo si medicus posset retardare mortem naturalem ad certum tempus sequeretur quod hoc posset facere in infinitum z sic continue a crescendo perpetuare corpus. Dicitur primo quod non vestibulum mortis producere vel dum est in fine vltime virtutis

Periodus est est maxima duratio vite humane 2m tempus magis maxime per naturalis violentis seclusis vim vsis. Dicitur primo non est sufficiabile aliquod tempus periodum equale ad omnes complexiones i[ll]am quia plurime inequalitas complexionum z regimen vaudi z opera i[ll]a. Adhuc dicitur quod periodus debet attendi in ordine ad medium optime complexionatum

Naturalis periodus vite humane 2m tempus commentatorem sunt septuaginta quinque annorum secundum psaltem octuaginta secundum machomet nonaginta secundum quondam medicos centum viginti secundum est optime complexionatum in dimidium per viuere naturale carnem sistendo non aut vltalis proficiendo. Dicitur primo adam legitur vixisse nongentis triginta annis matusalem nongentis sexaginta noue annis ab hominis septuaginta annis i[ll]a

Cause longitudinis vite indiuidualis humane sunt fortis parentum gentium z bonitas complexionis z constellatio bona natiuitatis bona nutritio in origine z regio natiua regimine vite cole z media boni prouisio z consilium ut plura alia accidentalia z libenter ponere plura alia tamen doctor hi obmitte breuitatis de causa

Cause breuitatis vite sunt inualida parentum generatiua aut infecta malicia complexionis aura epidemia eclipsium multiplicatio aut amorum solitarie priuitas regibus prudentia medicorum que priuat orullam qualitatum actiuarum inclinationem remouet prima obstantes debilitat muliebria generatiua que apparentibus senibus aut puris paratur

Sanitas est dispositio per quam corpus hominis in sua complexione z compositione tale existit ut eius operationes eius omnes perficiat incolumes h[abet] autem. Dicitur primo nam corpus per haec omnis

202

sicut non potest dicitur quod virtus passitiua potest perfici in homine parum prolixa et probas secundum non longo tempore

[A]bortivum est

fetus mortuus simpliciter aut plus concepte oppressio ex eius talis fetus ante tempus natus vel corrigitur quia cum pacalo- ... quantus et egenti fetus. Et iste sunt signa et cause pronostica que patebit in donante inpro[illegible] tractatu de abortu. Ut puer non egent in ventre matris pro patebit

[Con]stitutiva virtus

est que ostenditur quod puer conceptus in matre utero natus est quoniam septimo vel nono mense et ut sit probo non octavo in [illegible] imbecillitatem vel errore. Videatur primo non vis aut septimo vel nono et non octavo. Et hoc quia tunc fit impressio sigillatio et motus complete per omnia. Et ideo libenter multa ad ista ponerem cum hoc secundum multitudo ponendorum cogit me abbreviare. Liber non in [illegible] intendo addiscere componere in toto isto processu ultimo

[O]bstetricandi ars

est ars vetularum que docetur debitus modus excipiendi fetum ostendum dextere et omnem contingentia et eventum difformitatum cum hoc accidente vetule obstetrices non debent esse nisi in uno loco cum ubi possent recipere et dent prime eos cum tale quod velis facere si puer primanus egreditur quod si pedes [illegible]

[Co]mputatio

generacionum est qua ostenditur quod generaciones finem recipiet propter infinitas causas quas non haberet et propter complementum motus astrorum et glebe et terminacionis. Et homo qui semel in commoda passus est et in sua posteritate patetur in infinitum. Videatur primo quod de opiniones in infinitum vadeunt ut dicitur primo celi et secunde non potest fieri in abeisdem hominibus. Et secundo sequetur quod terra post hoc fiet multum creata hoc aut finem est

[H]omo est animal

volemortale et anima et corpore mediante spiritu et humoribus compaginatum adquorum armonia consequitur sanitas dissidencia vero egritudo aut totalis compaginis dissolucio. Videatur primo homo compaginatur ex elementis ut vult auctor libro cum sen prima doctrina secunda. Dicitur ad hoc in origine corrupcio et est equale ut secundum per mixtionibus

[Cr]eatio hominis

est indiuidua compositio hominis ex anima scilicet supracelesti et elementis ut supracelesti adunisset non possit supra se corpus vero anima hominis sublima subsistere sine anima vero in. Videatur primo si homo componetur ex duabus substanciis vel hoc esse penetrative quod est in parte vel duarum possiacorum hoc non secundo homo derelatus per egressum anime dum vivit secundum corpus sine anima potest

[Cr]eatio corporis

humani est que ostenditur quod corpus humanum compaginatur ex quatuor qualitatibus primis quarum propter frigide et sicce in ossea transeunt natura[illegible] frigide et humide in flegmatica calide et humide in sanguinem calide et sicce in coleram. Notandum quod in membra sic generantur quia frigidior et humidior [illegible] cerebrum sicut calidi humidi ex cor [illegible] corde

[Co]ncordancia

hominis est qua ostenditur quod homo habet participium cum toto universo et omni re mundi esse secundum cum lapidibus vivere cum plantis sentire cum brutis intelligere cum sanctis depictum. Videatur primo hominis natura potest complere non aut totalis universi et non habebit cum toto universo participatur

[N]obilitas hominis

est qua ostenditur quod homo est dignior cunctis creaturis quia universi sunt in se continet et similitudinem primum entis perfecte et participat cum omnibus et omnia bonum et terrena in homine et precellere talibus omnibus prestat creatis. Videatur primo non continet universi sicut in se secundum non concordantia et secundo non vis quo nobilior bromeburo propter hominem. Et tercio cum non ordinatum propter istum hominem non propter [illegible]

[Gu]stu contemitur

in maior res habet cuius apparatus et dicatur propter diversorum ut ocularum propter actum videndi et propter aurem propter actum ambulandi secundum ad ideo proprium differentia et in hominum multum aliorum dicitur quod hoc fit sicut in dolens vel sine pauperum deficit [illegible] dicendum quod in infirmitate sunt propter hominem [illegible] abstractum dicitur quod sunt intus deficientium in operationes supplendas in minimo

[S]implicitas anime

est que ostenditur quod ipsa anima est indivisibilis in corpore humano et homogenea et in perfectionem nature in toto et in parte. Videatur primo anima informat partes eterogeneas et diversas operationes agit per diversa organa que erit ethrogenea. Et secundo anima replicatur in partes totius que sunt extense et est quanta et est diversa. Ad primum dicitur quod hoc est tamen insufficientia [illegible] quia si pes habet instrumenta videndi videret. Ad secundum quod indivisibilis ubique replicatur in ideo informat ad illam et illam partem et multiplicat [illegible] simili [illegible]

[Co]ntinuum anime humane

est universitatis corporis intus et membra et potencie sensus exteriores ad eorum perficiendas operationes et actuationes de potentia sensationis ad actum et ista materia clarissime tibi declarantur in maiori quam in minori meo compilatorio et in theologia mea tibi declarabo. Et brevitatis causa hoc obmitto ulterius

[C]onsocialitas est

personalis unio anime cum corpore cum totum sentit et voluptatem cum membris sanis dolorem ex disproporcionatis vel penosis applicatis formidans separi a corpore cum sociali copulata. Habet dico ergo quod anima videt anima loquitur anima audit et delectatur in sonis et cum a corpore egreditur tollit secum quod suum est. Obiectio ipsa vivit per se et cetera

[D]istinctio corporis

humani est qua ostenditur quod corpus humanum distinguitur in quatuor regiones virtutum scilicet animalium que est in cerebro et cerebro instrumentorum vitalium que est in precordiis et eius instrumentorum naturalium que est in stomacho et generativorum que est in testiculis et matrice et eius instrumentis. Valet hec distinctio corporis medico pro valide sine ea cum legitur sicut oculi tantum medicina.

[S]uperfluitates

humane sunt quatuor principales superfluitates et in numero quatuor elementorum relate quarum terrea materia que est sensibilis et grossior prout ut sunt stercora aquea urina et sudores et cetera sensibiles et humiditates flegmaticas aer vero cum sint insensibiles spirituum ignis vero calorem urina ascendit sicut et [illegible] cum omnibus corporis pulsus sicut vitalis scilicet sicut [illegible]. Videatur primo aves bibunt et non mingunt [illegible]

[T]ransmutatio

corporis humani est qua ostendit quod in parte est esse hominem per aliquo tempore in quo possit persistere secundum suum statum et virtutem in statu sine defluxione et variatione mutationis. Videatur primo dabile status quo homo persistit in equalitate quo dabitur tempus quo stabit et in statum et cetera. Secundo ubi est dare magis et minus ibi est dare equale secundum et cetera. Ad primum et secundum dicitur quod non est dabile tempus quo homo persistet in statu sine variatione tamen mutationis secundum hoc propter [illegible] sensus mutacio

[Mu]tatio continue

mutatio corporis humani est qua ostenditur quod sicut in corpus suborbe lunari potest esse in transmutabile ita homo cursum quia calor continue agit in humidum et corpore exterioris in se mutuum agentibus et corruptibilibus et quia vita et mors requirunt qualitates oppositas adequas non potest devenire in primo in [illegible] altissimum. Dicitur vita dicitur consistere in calido et humido corporis mortis in frigido et sicco hoc sicut [illegible]

[C]orpus bone

nature est quod tenet medium in sua dispositione tam quo ad dimensiones quam colore organa et proporcionales et a accidentibus egredientibus et in qualitatibus primarum dimensionales et in exercitibus. Obicitur corpus primum vis esse melioris nature quam mediocre

pt esse egrum simpliciter et cetera ꝑ quia circa hoc est magna difficultas quia ꝑsta in pluribus et multorum vincula como satis sic dixisse ut patet in alicia partes diffin

Emultu egrum

est corpus esse egritudine mixtim intensa maliciei quidem mixtim resistit cuius curativis et apta natura est mixto que pervenire et in remissum non magnum ab optime sano. Dicitur primo implicite diffinitio cum definito id aliis quia indefinito dicitur mixtim esse et indiffinitione dicit et in non magnum excessum ab optimo sano quam in pluralitate id

Emper egrum

est corpus vehementis maliciei decepte lapsum naturalem summi equalis egritudinis ut febris que in ea fortis plurima pt ꝑfice et pulsionem et protinue curativum decursum resistit cuius curativis et sic ꝑfide nam est magnum ab optimo sano. Dicitur primo simpliciter corpus est ꝑ egrum id autem quia non est esse circa id autem quia si sic tunc natura esse et sanatiua actionis pt liberalis hoc autem exemplo id secundo si esset curabile corpus ꝑ esse te cludet ex vitalem pecca et hoc ideo

Oprimu dicitur

quod stat bene naturam incedere actionem pt naturalitatem ut eveniat naturalis ut patet evidenter in pressim cuncte ubi natura intendit febribus ꝑfectam tur spissim et adiutatiuam curationem sufficit fluxum primo preterea quod forma naturalis prevalet aliqui productorum productionem talis forma resistit et cetera et deinde stat bene quod persistat vita modo et cetera remissum

Iuisio egri primaria

est divisio qua ostenditur quod omne egrum est simpliciter egrum aut ut nunc esse. Dicitur primo secundus dignitatis et morbus ut patet ꝑ declarande et primo non simpliciter nunc non simpliciter quia non est ꝑssima egritudo cum multo plures sunt deteriores nichil nunc quia accidit protinue decursu curativum id est egritudo simpliciter

Ompetentia

est qua ostenditur quod egritudo quidem non est in latitudine extre mitatis operatur secundum sanitate et in duos quidem dus latitudines sanitatis cum stat cum natura quos resistit corpus nocivus et in quidem egritudinales tolli est facilius mole in lapsu et secundum veniens est facilius mole adaptatio oppositorum ꝑpositorum

Iicitur primo

nunc egritudo est sanitas quo in esse est sanitas secundo sanitas compositio naturalis egritudo autem pt naturalis id tertio contrariis anguste et egritudo et in ullo modo secundum quidem sanitas operatur id deinde in dicit quod non augmentatur a contrariis quia egritudo et sanitas non dicuntur si se operantur non est et ꝑfecte distingua deinde dicit quod aliqui egritudo et naturalis et in naturam ut patet de nulla quartane et febre in apoplexia et flumina certum deinde dicitur verum est quia certis cum natura et naturalis dispositio id autem de dispositione pt naturalis id

Nsformiter egri

corpus est quod est esse in omni membro et in omni etate et consimile pluribus egris in pluribus regionibus complexionibus et temporibus et in maxime dissidens et inequale. Dicitur primo si esset aliquid esse uniformiter in omni membro et in omni etate tunc eludet adeo deinde latitudinem sanitatis et hoc est sum quam natura retinet aliquid sanitatis quod deseret vi ta id

Isformiter egrum

corpus est quod non in omni membro esse nec in omni etate et secundum non consimile egris dissidens in humoribus certam curativam naturalis. Dicitur primo naturam si staret sequitur quod egrum corpus vult in omni membro non tamen ibi est equalis egrum non esse difformiter esse cuius in et autem quod quod non est equale ubique et disforme id

Gerius corpus

est quod magis recedit ab optime sano et ꝑ lapsu est pessima egritudo nec maxime ꝑstitute studium et maxime resistentie cuius curativis sunt alie conditiones quod id corpus et egrius quod paucides pt ꝑfice operationes naturales ut quod magis sincopatice procedit et quod a natura et tunc sic non est esse et quia paucioribus cuius nocivus ut resistere id

Urabilis egritudo

est egritudo in qua corpus lapsum at unmento virtute retenta prophetice debi tam ꝑficit vim ad sic recolitendum sa nitatem ꝑstine. Dicitur primo si staret sequerentur

quod quelibet egritudo mundi esset curabilis cuius in secundo autem quia in nullo corpore primo virtus et vita extincta que quidem vita desuntes conservant vim ad medicinam id

Ncurabiles

egritudo est egritudo in qua corpus lapsum et claudicatur in quo tanta est defectio virtutis et morbi victoria quod nunc plus pt operari vim curative curativus nunc medicinalia etiam deinde morbi materiam expulsive. Dicitur primo si esset aliqua egritudo incurabilis vel esset incurabilis propter egritudinem vel virtutis vel ratione alicuius alterius non primum quia nulla egritudo est in qua medicina pluralis non possent nunc et in quia virtus pt restaurandi id

Ine materia

egritudo est que provenit ab extrinseca distemperantia leviter magna lesione passiorum quia sic proxime vires corporis sine hoc quod procedat aliqua materia aut humor nocivus in corpore lesiano. Dicitur primo nunc quod pt esse egritudo sine materia id autem quia cum cito leditur corpus nocumento superatiuo tamen cito in totius corrumpit nam hec autem corruptio pt dici ꝑveniens materia id secundo verum est secundum id non ꝑfecit

Alida egritudo

sine materia est egritudo proveniens ab igne aut privatiuo et causam lasse sole sole aut vento calido aut alicuius cum calefaciente organa egritudo notabiliter sentitur membris caliditas adiutam et pulsatio et auctio et sitis et oculorum rubedo et quia minuatur a frigidis et leditur a calidis. Cura huius est solum alterativa utatur sic ꝑ et potibus scilicet aqua frigida ma vel lac acetosum uingatur cum oleis vel unguentis ꝑ et lauetur et infrigidetur genitalia vino vel ma nu inlinta et cetera

Rigida egritudo

sine materia est egritudo proveniens extrinseca distemperantia aeris frigidi aut extra glaciei intus lapidis aut fodinis sanus discrasia frigidam in natura sine hoc quod ꝑficit aliqua materia ꝑveniens in corpore. Cura que contrario calore et in dicitur cum et dicit et ꝑ timere et corpus cum vino et aquis calefacientibus et salia cum dicta et ut et alter balneum aut stare ad ignem aut solem

Ateriales egritudo

est que fit alicuius humoris in talis ꝑve nis vicio qui indiget in aliquo membro consimili aut officiali distemperantia vinisio facit corpore in hominis peccatum humoris te vene eruinibus si in quanto quod exibuerit id ex cessu et indiminutione et inequali que est vicio com pellens in se aut erudimentis contrario scilicet cibo aut ꝑ potu aut aura vel aliquid tale quod si autem sit vitalibus

Implex egritudo

cum materia est que vel unius humoris vicio ꝑveniens et inequale aut quantum et in ꝑ dominacionem sensibilem apparent sic unius qualiter in suma insignificanti. Dicitur primo impossibile est reperire simpliciter egritudinem id autem quia ꝑpt colligantia humorum in corpore imple est sic solo unius corrumpi id deinde diffini et simpliciter secundum quod idest a primo tunc dicitur sim egritudo id

Anguinea

egritudo est egritudo vicio sanguinis cum hoc specie ꝑfecta sanis urina rubea spissa lata pulsu et dolorem percipit cum calore rubedine et venarum plenitudine ple matutinali ꝑ affligentem quod alio et cetera. Cura est vita sanationis diminissio solute flebotomia et ꝑ habita salutem percussio etiam inutile est calefaciente cum rubrum potatio. Cura consistit in flebotomia deinde exigente et solutam

Olerica egritudo

est egritudo naturalis vicio calore superfluo colere genita sanis urina rubeum tenue pulsum durum et fortem ca lorem nimis acutum cum totius corporis macera tione siti vigiliarum insania lingue et oris asperitudine et amaritudine et attritum cum modica salive amare et pulsatione vigiliarum insaniam et magis affligitur ab hora tertia usque ad nonam. Cura primo dieta cum frigida infrigidativus colere secundo purgetur tertio ungatur cum ol et unguentis

opiationes quo nullius corporis omnes operationes po-
tunt esse incolumes 2o infans ex plantatio-
ne omnis dentium est sanus 2m cuius operationes
non sunt incolumes i^a Adpm dicitur omnes opi-
ationes tam naturales quam accidentales Adpeten-
tis sentiat distantia molestiua 2m naturam
potest non dici sanus quia sic fieri naturale est

orpus sanum

est quod potest in operationes sibi debitas cum
repletione et etate absque impedimento
2m se et omnia sua membra Obicitur
primo dormiens non habet corpus sanum quoniam
tamen quia non potest in operationes sibi debitas 2o
nullus stultus non esset sanus quia potest ipse terra operati-
ua que est operatio sibi debita Adpm dicitur
quod sompnus est accidens naturale non impediens
operationes naturales nec solitas ymo fortificat
easdem Ad 2m potest concedi quia est aliquo vi-
tio egritudinali cui sit naturale nulli tamen

eutrum sanum

corpus est corpus sanum ex equali 2m qualibet
etate tenens commensurationem humorum et
operationum etatis quiescentem 2m radica-
le fundamentum quod suppressit ab eo ordio et lati ne
sanius vite et operationis delectabiliter per modum
inherentie concomitantium Obicitur primo mulier
paciens non esset sana etiam quoniam sed ammetur quia
non sed commensuratio humorum dicit potest quod non
sit sana 2o quod sit sana et cetera

beute sanum

corpus est corpus per humorum coequationem adiutus
prestinas sanitati reductum ex parte consue-
tudine aut arte Obicitur primo uel
h reductio possit fieri ad equalitatem sanitatis naturalis
prime uel altiorem et meliorem uel inferiorem non
illorum non adultiorem quia sic meliorem ageret uel
nature actionem neque adeundem commensuratiue sed ad
inferiorem temporalis adeundem aut meliorem quantum
quia nullus per curationem melius valet quam ante
erat naturalis aut lapsus 2m quod potest per premissis

mpliciter sanum

est corpus 2m primus tempus tale aut est corpus
sit se habens quod si decideret qualitate uiuit
habita in omni etate possit adeundem
reductam et manere sanum ut nunc et operationes inopera-
tiones debitas ut nunc et resistere nocituris ut
nunc sed in nulla amplius quod ut nunc h materia
est satis longe prime imaginatio vinculatorio tra-
ctata est

mpliciter

sanum est corpus
cuiuslibet ex qualitate uel ex parte ab opti-
ma sanitate parum lapsum adeundem
aut meliorem sanitatis quantum reductum
quo est optime sanum et ad omnes operationes qua-
lis ex qualitate a meliorantur Obicitur quod
idem corpus non potest in minimo reduci secundum
se i^a nec 2m melius sed 2o h diffinitio dicitur 3 talem
dicit quod non abeunte sed ex qualitate simpliciter dicitur
sanum est

t multum sanum

est corpus
cuiuslibet ab optima sanitate et compo-
sitione declinans non tamen multum Obicitur
primo non videtur mensura quanta primitus
mediatur possit equaliter ad eius optime sanitatem
2o si tale corpus esset sequitur quod tale esset
sanum et egrum quoniam ammetur quia potest esse sanum sed quia
habet primitus egritudinis et in hoc qui committitur
similitatem deficere a summo latitudinis optime sanitatis

emper sanum

corpus est corpus quod per omnes suos etatis de-
cursus 2m sua naturam est optimarum
operationum productiuum quo ad operationem
sue perfectionis aut nature uel est cum ea la-
psu non per naturaliter ex quo dicitur tales sanum in se
similis Obicitur in nulla etate potest dici corpus
semper sanum sed ammetur quia non in pueris cui patiantur
nichilominus nec adolescentie cui amores hedis
et polluciones et aetatem et vino inordinatum aminere
et dissolutionem quo dicitur est egritudinis fomento est

ptimum dicitur

quod patitur variollas et 2m operatione ne-
cessitatem 2o non sunt egritudines sed te
diosa displicentia Ad 2m de adolescentibus
non sunt egritudines sed fomenta nec in forte
pollutio Adeundem simile dicitur quod paciendo

non egrotatur quia optimam operationem facit quod non
egreditur timens latitudinis sanitatis quod sic ei quemadmodum
uel potest dici egrotari 2m naturam sed per naturam

anius corpus

est quod
fortius valet resistere nocitiuis ad lapsum
egritudinalem tendentibus et melius potest in pos-
se omnibus operationibus motionibus et laboribus
humana potentia non transcendentibus quam alterum Ab oppo-
sito minus sanum corpus Obicitur primo sequeretur quod
maius corpus sic esset sanius minori corpore tanto quoniam
sed ammetur proportionaliter distinctum dicitur Ad 2m dicitur hoc non sit in propor-
tione excedit

nformiter sanum

corpus
est quod est sanum 2m proportionem membrorum
omni etate et consimiliter pluribus sanis in plu-
ribus regiminibus complexionibus et operationi-
bus 2m maxime equale Obicitur primo uel hoc
proportio esset geometrica uel arismetrica non illorum est
dicendum i^a non geometrica quia habet plus habet non concipitur na-
tura membrorum nec arismetrica quia tunc sanus 2m primum per membra

ifformiter sanum

[in margin: multiplex est corpus quod est in omnibus]
corpus est
corpus possibilius vno tempore quam alio et in proportionem
et operationum probabilius vno tempore quam aliis
uel potentius vno membro resistere nocitiuis quam
altero propter inequalitatem sanitatis est hic in proportione
et egritudine in complexione uel aliquo tali econtrario
Obicitur si sic sequeretur quod quilibet corpus esset diffor-
miter sanum quoniam sed ammetur quia quilibet est possibilius vno
tempore quam alio uel actualius est 2o per hoc est ex influentia ce-
li uel aliunde aliquantulum operatione et cetera

radus sanitatis

sunt
tres latitudines 2m tres gradus considerabiles
quarum summa arte tenet corpus ex quibus in est fortis
resistentia potentia cuius ad egritudinem inc-
lin... 2m statum permanentiam sanitatis quo difficile est re-
moueri a subito uel qui ab hac parum declinans
tamen non est qui modico superueniente nocitiuo superan-
do potest sine resistendi potentia nocitiuis i^a dicitur primo
nunquam dicitur sed sanum bono regimine conseruatur alter
parum rectificatur talis quia ex quo dicitur sit prius fortis quam
talis est plus exterior quod sanus propter prualentem egritudinem
tudinis

ultem diffinitiones

sunt
iste Sanum simpliciter est quod tale ex qualitate sa-
nium ut nunc est quod est solum 2m primus tempus
Sed sanum est quod habet sanitatem decurrentes suas
etates per omnes Et multum sanum est corpus ab optima
sanitate declinatum non tamen ut multum habe diffinitiones
declarare non valet sed in ee supra dicte sunt de alio
meo vinculatorio plus digeste et manifestate

gritudo leuge

est discre-
pantia corporis humani differentia ab optimo
sano naturaliter aut per naturaliter dilapsa quo-
tiens corpus sensibiliter in operatione deficit et co-
equatur Obicitur primo si sic sequeretur quod mulier paciens
esset egra quoniam et quia nobilissimam actionem 2m naturam
sed ammetur quia patitur discrepantiam corporis dissidentiam et cetera dicitur

gritudo sanitate

2m aui-
cennam est dispositio non naturalis in corpore
humano quia in operatione essentialiter prouenit
nocumentum primo Obicitur quod
h diffinitio est diffusio est superflua i^a quoniam quia
corruptio quod est sanitatis fatalis corporis quod est egritudo
a corruptio vno conditionum fatalis corporis reliquum sed
2o mulier pregnans et puer egret videtur producere non cum
egra quoniam sed ammetur quia non habent non naturales dispositiones sed naturales i^a

grum simpliciter

est corpus
qualitate distemperatum uel ex parte aqua-
lin sue sanitatis perfectissime distans uel a
perfectissime sano hominis ex parte uel est equum
elidens ad dispositionem sanitatis extra latitudinem Obicitur
primo nunc est corpus qualitate distemperatum sed ammetur quia
natura superat bonum et producit fetum viuum et sanum
sed 2o nullum corpus elidit totaliter sanitatis dispositionem nisi
actu moriatur sed ammetur quia quamdiu viuit semper aliquid habet
sanitatis i^a Ad primum dicitur actione dispositum per
naturaliter Ad 2m sanitatis sunt reparabilis qualitas
cum est nunc reparabilis sanitas i^a Elidit totum sanitatis
tate reparabilem

t nunc egrum

corpus est corpus
habens per modum in presenti dispositionem preter
naturalem sensibilem et statim faciente di-
stemperantia in omnibus probabilius corporis et inte
bus quo distribuit ea et colligata membrorum ab optima
complexione et composicione i^a non quod egrum ut nunc

ague similis si sputum sentis frigidum alteris post fortem calidum &c.

opulatione egritudo

est que venit ex coadunatione canalium post interpositionem alicuius generis vel a longelatione vel innascentia cuiusque ad dite vel apostematis alicuius scirrositatem vel que venit ex scriptura vel vehementi strictura. Et ego ponam unum vel multa antea libenter sed quia multa restant ponenda ideo abreviare oportet

xcussione egritudo

est que venit ex casu aut ictu aut ex saltu cum dislocatione membrorum vel sine iudicio patientis plus periculosum labile quam interior scissura corrumptibile. Curatur primo emplastrentur particula lesa flebotometur vel similis corrupti extrahatur et ventosetur et pone retur alcool cum tenentibus bibatur petrosilini aut vinum bene lixatum et si fluit sanguis arcantibus adhuc minuatur et ventosetur

x periodo egritudo

est languor veniens secundum fomenta etatis et secundum naturam quia tunc contra virtutem fortis opposita obstaculo alicuius venit secundum naturam aut preter naturam nature tamen ordinate debet preter naturam nequam guarnata quocumque modo veniat preter naturam epilenticus curare oportet &c.

x complexione

egritudo est languor veniens ex forme male complexionis ut cum modico vel consimili potentibus velud sinocha sinochus appetita libitum aut corruptionem expansionem acuta causon etiana ethica lecrolitica causones sinocha cottidia aut aut pruriens aut latita citiarum litargia ex flegmate quartana mania milia frenesis et melancolia

nfantium

egritudines sunt egritudines accidentes lactantibus et nouiter genitis scilicet vomitus tusses vigilie oris ulcerationes umbilici tumores flegmones aurium humiditates spasmatio emplatio. Et quia hec egritudines requirunt speciale regimen primitus dicam. Vbi curatur primo nota cavendi eius vomitus ut amplius quia nicis retentiva est fortis obcaugmentu et non permittit aliquis exire

entium plantationis

egritudines sunt undecim egritudines scilicet et inflamacio pruritus febris spasmus diarrie ventris constrictio cutis inflammationes oculorum inflaciones torsiones ventris fame pedi culis salivatio. Curatur primo diarria et ventris constrictio sed oportet illa quod curatur ab oppositis eius predictum non potest ab primo et eodem interposito pectoris et dicitur post hoc eodem aliter et sequentur febre

ontinue etatis

egritudines sunt tredecim egritudines scilicet asmata calculus lubrici rotundi ascarides acrocordines sciatices scrofule pustule pruritus pedicula febres diuturne et quartana labius sanguinis fluxus analencia quarum quedam curantur in quadraginta diebus alie in septem mensibus alie in septem annis quod non non absolvitur cum iuventute a mestruorum eruptiones veracriter consueverunt

dolescentium

egritudines sunt viginti egritudines scilicet epilensie febres acute sputum sanguinis tertiana sanguinem vanolle singultus vomitus amor hereos in auribus epidimie antraces tusses plenitudine et coctione vesice ulcerationes rupture et alie plures egritudines scilicet dentium dolores et ematodes sciatica. Curatur amor hereos non est egritudo sed anime quia sit ex forme naturalis sine membrorum nocumento.

iuvenum egritudines

sunt viginti egritudines scilicet asmata pleu resis perypleomonie litargie frenesis causon diarrie dissinterie emoroides lacrimatio pilorum villositate oris fetor scrophulae vulnera destiones dissinterie colere corporis cancrose atictes sitis et podogra. Et licet sint multo plures egritudines cuilibet etatis hoc tamen sunt etatibus consentanea

enium egritudines

sunt quadraginta tria et egritudines scilicet epima enormoidis asma tussis ptisis lupus nodorum ventositates cum cardiaca sincopis ethica abhominatio indigestio caninus appetitus gurgulationes ventris dissenterie collica emoroydes litiases fistulaciones ani tenasmo appendetias renum infrigidationes stranguiria dialetica impotentia nefresis testiculorum dolores pedum tumores cathara te litarthie apoplexie mamme mille apoplexie. articulorum dolores nefresis vertigine oculorum et nasium humiditates surditas dallorum ebetudo et calido

ltiverum egritudines

sunt viginti unaque egritudines scilicet singultus nausea scotomia emigranea demoniaca obesitates menstruorum retentiones fluxus matricis suffocatio palpitatio cordis scotatio innale aborsus strangurie extensio albedo humiditatum pulsus lanvia contractio lubricitas amplitudo sterilitas ani appendencie

ernales egritudines

sunt triginta egritudines vero in vere contingentes scilicet melie epilensie sanguis fluxus scrophulae constrictione tusses lepre bothor morfee rubores ulcerosi pustule pruriginis sanguinis effervescentia et pronus replegotum patitur modo primo contingentes excitant et sunt continentes et qui flebotomia aut ventosationes obmiserit solita hoc vero hiemis prima et horum ussimes

stivales egritudines

sunt undecim egritudines estivo tempore contingentes scilicet causon tertiane vomitus diarrie oculorum et aurium dolores excoriationes pudendorum putredines et sudores ceterique egritudines acute que solent eruptione in massa colera et omnes cum colerem et aut asperitatem expustulis primis

utumnales egritudines

sunt quindecim egritudines in autumpno contingentes scilicet febres quartane et erratice et apostemata splenis et ydropes et matricis apostemata ptisis ulcerationes stranguriee lientierie sciatica squinancia asma costorum apostemata ulcerata epilatica mania melancolia et tertia passiones epatica nigra orientes scilicet apertio autumpni per continuitatem estatis mille estivales egritudines ergo nisi prius fuerint

iemales

egritudines sunt undecim egritudines in hieme contingentes quorum in primo hiemis omnis autumpnales perhunomenaria scilicet per discessum auxilii pleurises peripleumonie coriza branchia tusses pectoris lateris et lumborum dolores vertigines et apoplexie et asmata cum spiritualia et unctuosa per cursionem calonis admittat periculi parastasim

lluviosis

temporibus currentes egritudines sunt duodecim egritudines scilicet febres continue ventris fluxus putredines epilie corise ydropes apoplexie squinates et alie egritudines per nimias humiditates que diu imbibuntur membris et corrumpuntur cum egritudines humidis. Curatur vel hec egritudines abertatio adveniret hec non sit in natura est incapax vel efficiet humidum corpus et adhuc oportet non acquirit nisi intoxica apta labi

iccitatis egritudines

temporibus currentes sunt sex egritudines ex consumptione multiplicate scilicet ptisis obtalmie sarcetice stranguriae dissinterie et alie egritudines ex humiditate et bibitione consistentes et ne nimis prolongetur obmitto ignationis ventilatorum adhuc adhuc triginta species egritudinum

apillorum et cutis

egritudines sunt viginti et tria et egritudines scilicet allopicia cuius asperitas in manus lintrecitima calvities furfures pustule fame tinea tristasia pediculi lendes innuna pilorum carentia albedinis cutis tinctura incepta quo auferuntur quo crispantur quo albicantur vel colorantur cutis corrupcio crassitudo siccitas &c.

apitis maiores

egritudines sunt triginta sex egritudines scilicet cefalea emigranea frenesis litargia scotomia vertigo epilepsia apoplexia in tribus partibus spasmus tremor vertigo.

sunt ergo conforcetur 7o campus oderetur 6o narcotica adhibe si hec non proficiant

[F]legmatica egritudo

est que venit vicio calidis sicut flegmatis sanis urina alba et spissa habent pulsum lentum et mollem cum sompnolentia et pigricie in motibus et sic de aliis accidentibus cum multa necessitate ac imunditia et sputi et in fallagionis nature et egestio ligni et sputi et instillaginis nature et egestio lique-

da quod clinico declinatur egrediat si putaverit declinatio ex aliud dignatur mala cum fiat calidus purgetur post prima res regimen consiliata et confirmamenta vetigare et dietentur genere si hec non proficiat cautia et scarificationes et cetera

[M]elancolica egritudo

est que provenit ex distemperantia cuius alicet siccat miles cum cogitationibus plurimis conturbatis et fantasmatum apparitionibus sanis urina albam et tenuem egestionem fetidam plumbia vel nigram pulsum lentum et durum multi-plicans dolore ab illo diei nona usque solum oculi sine superfluitatum multiplicatione aliud sunt eadem et ut in flegmatica egritudine hic additio ut balneetur et lavet sic ad aurtias et odores subtiles odoret et solacia

[C]omposita egritudo

est egritudo ex mixtura humorum extroganealiter composita sanis urina distantem inter se diversi vicii humoris isto tempore et alia alio vel quia supra alia quod in suis ut sit exigens curatione medicinarum non simplicium sed mixtorum Multi dicunt quod non sit reperire homogeneum morbum sed semper extrogeneum propter compositionem ciborum et humorum commixtionem

[C]alida egritudo

terminata que venit ex humore calido scilicet sanguine a colera inflamatis aut vino nimia potatione aut medicinis aut motu nimio aut estu solis aut balnei aut artificio circa caminos aut gaudio aut potus in iuris aut apostemate et caumate circa spiritualia et urina rubea vel citrina aut ignea sanis et pulsum velocitatem ut curentur ut sanguinea aut colerica egritudo

[F]rigida egritudo

terminata est que venit ex flegmate aut mala distemperantia aut nutrimento multo aut motu superfluo aut quiete nimia frigida cibo aut potu infrigidativo aut nimia balnei aut nimia evacuatione opilatione tristitia cogitatu frequentia timore artificio versata circa frigida aut crude huiusmodi ut curentur curatione flegmatis aut mille. Ibi curetur primo nutrimentum auget calorem similiter motus ergo per maiorem appositionem corporis magis augebit calor et propterea non potest frigida cum egritudo ut patet in eis multo hiu intus infrigidantibus ligno-rum ipsorum et cetera

[H]umida egritudo

terminata est que venit ex humore humido distemperato scilicet flegmate aut sanguine aut hepatis replectionibus chilo [illegible] nutrimento aut quiete aut retentione solitarie evacuationis a gaudio aut balneo aut sompno multo ut curentur evacuatione et desiccativis. Ibi curetur primo retentio cruoris sic malo dicitur retentione et 2o sompnus multus revocat calorem ad interiora multo tempore ergo bibendo humidum sitat magis quod humectat. Et secundum dicitur quod auget vim alterativam dicitur quod multus sompnus resolvit nimis humiditates et cetera

[S]icca egritudo

terminata est que venit ex humore sicco distemperato aut calore nimio exsiccante humidum a tedio solitudine coitu superfluo evacuatione nimia aut nutrimento nimio aut labore nimio aut balneatio nimia curentur ut cum humectantibus primum et extra applicatis. Ibi curetur primo balneatio ponit et infrigidat corpus et 2o opilatio egritudo maxima humectat et dicitur quod nimia balneatio resolvit multum de spiritu et calore et sitat radicalia. Et dicitur quod opilatio sitat membra quia non potest attrahi nutribilium propter impedientem debilitatem

[C]ronica egritudo

est cuius et longa et status remotus et impedimentum vite mea ut meditationibus propter in brevem restaurari tempore adconsiderabilem alleviationem magis et grossa dieta quod curationes blandibiles. Ibi curetur primo impedimentum corporis quantocumque magis nutres magis ledes sed corpora chronica egritudinis sunt impura et cibus grossus diu nutrit ergo multum nutrit et dicitur vim esse quod sit

impura corpora cum cibus grossus minus nutrit subtilis et dicitur continuo preveniet [illegible] dicitur [illegible] tempore et non potest sed minus ex egritudine

[A]cuta egritudo

est egritudo huius exitum propinquum et velocem terminationem sit tamen quod mors non attelleat ut resolvet ante statum corporis corpus humani et ut non tardetur immediantibus et dicitur tenuis dieta et extinguatur calor fleo via et evacuatione et epithimationibus unctionibus sompniferis et confortativis

[P]eracuta

egritudo est languor cuius calor est igneus acutus et consumptivus egritudo et est propinquissima cum magno pavore ne virtus ante statum deficiat dissolvendo corpus humanum aut propter devenientium virtutis ab ultimum esse et non cuius quasi insensibilis virtute apparente forti extinguitur ante tempus exspectatum iudicis vere. Et meditium et cautum ne cumque piam assumat cum pedibus inflatis aut umbilica curvata aut se aut cum alicubi in corpore apparet vena flamea cum tremens aut signa mortalia

[D]eclaratio iacutis

in egritudinibus est qua ostenditur quod in acutis egritudinibus quod dieta tenuissima que est modicum aut nichil dare in acutis ac grossam dare melius est. Dicitur primo in acutis magis grossa dieta scilicet ancis quod in acutis est calor igneus continue agens et resolvens corpus ergo melius erit ut agat in cibum quam corpus et cetera

[S]ecundo arguitur

non licet recedere a consueta dieta ad inconsuetam scilicet cum magis iam assueti sunt grossis quod 2o sanis nocet dieta que est modicum aut nichil dare quod multo magis egrotis ergo modicum dare est replere stomachum malis humoribus fugit enim eos ac ordine egrotantes et 7o colica distulit fame tollant propter acutum calorem sed hic est acutus melius ergo erit corpus plus molestatum

[S]exto arguitur

maxime plus convenit nichil dare aut modicum et ancis quod sanis non convenit dare grossam dietam quod magis egrotis cum sunt debiliores ad digerendum et 7o grossa dieta plus generat putredines et repletiones et 8o nullum opilatum est egrotis dorsum sed grossa dieta est et ancis quia opilatio prohibet inspirationem et respirationem claudendo meatus et cetera

[O]ptimum dicitur

quod melius est subtilem id est modicum aut nichil ne natura per grossam occupetur et non dirigat morbi materiam et dicitur unum est natura vim forcior se habere ad actum dicitur non est sile ad agitum dicitur unum est quod calor naturalis agit sed hic agit preternaturalis calor et ad agitum patet ex egrito ad actum dicitur in sanis unum maioritatem quantitatis vel quod hic uno dicitur minoritatem quantitatis sed maioritatem qualitatis quod est ad septimum et octavum patet esse

[R]eclamatione

egritudo est que venit ex repletione aut aliquo apostemate dicitur ex percussione sanis generis inflammationem cum febre lenta urina cum pulsu fetido et sputo famoso aut reumate ad pectus distillante aut retentione alicuius solite evacuationis. Curatur primo utetur lacte multo aut carnes asine et si fuit cum febre minuatur vene extremales ut possit fieri penetratio et balneetur et ungatur quod impinguet et vitetur allevatum et ab nimis

[I]nfluentia celi

egritudo est languor qui sic venit in aere radicaliter causativus est frenesis ut cum apostemata in ipso splenetice aut extra apostemata in collo inferius sunt et dicitur sub ascelli [illegible] peripleumonie inmeone pleuresis aut dubellati aut extitis aut splenis aut colicarum apparitio in yetume aut libri yleos in scorpione [illegible] matrix aut vesice aut testiculorum aut renum aut inguina a ano aut intestine inguinibus si mars atteret et aut quod aspectu periculum patietur extra si impetus intus inhibitur extra

[C]onditiones bone

egritudinis sunt quod non venit cum calore forti capitis frontis vehementi ardore lingue asperitate et amaritudine et primum aptus cibi et potus possit et urina meius sit rubea cum nube livida et si fuit alba ut aqua

esticulorum

egritudines sunt decem octo egritudines scilicet apostematio scrofo gutio corruptio attritio vulneris matrinsficatio eminuchia inflatio ulceratio ventositas aquositas siccitas frigiditas hernia varical' zirbal intestinalis ventosa.

atricis egritudines

sunt triginta due egritudines scilicet retentio menstruor profluvium suffocatio matricis precipitatio eius dislocatio duricies ventositas mola reptilia matricis apostema calidum matricis apostema frigidum matricis cancer inflatio matricis pruritus in tradie ulcera fluxus albedinis vernice corrupcio obstrusitas relaxacio decimurgina torcina conceptio impregnatio signa conceptionis masculi signa femelle aborsus partus naturalis innaturalis retentio secundine segnacali preginale in quo consistit

ni egritudines

sunt quatuordecim egritudines scilicet emoroide retentio apostema ani condilomata attritus ani ragadie rariis egritudo ani pruritus fistulatio lipendencie exitoriario ciresta hylune est tiloites obmitto propter causa eorum est vide quam insensibile sit eorum quot mittis subditur passionibus quia egritudine aut se omnia pilla caer epi timitis agitare valles et commissa innatur homini in sedias mortes

enominationes

egritudinum sunt denominationes quibus ostenditur quod omnis egritudo capit nomen suum aut a membro aut accidente aut a causis aut similitudine aut consueti eorum preterit analepsia abama quod est sursum et lepsis positio hec aut erat capitis vel cardiaca vel splenetica et accidente ut epilepsia ut mella quartana ut leonina quartana ut febris

fficialis egritudo

est egritudo in aliquo membro officiali sibi surgens locum et denominationem ab eodem membro accidens secundum eodem aut exforma creationis in corpore et in nimis magna aut parva aut in commensuratione membrorum accidens vel extra oblique ovis et sanguinis podagra a pedibus cardiaca et dicitur exforma plasmatis et in aliquod ut cum duobus capitibus aut sex digitis aut magno nimis capite et in nimis parvo

onsimilis egritudo

est languor doliens membrum sortiens nomen eius in membro et passione ut est dolor capitis dolor cordis etc. aut sit membrum consimile patebit expers de membris dictum aut ab officialibus aliqua hec non equale additur membro quod nomen egritudine in officialibus aut egritudinibus per modum specialitatis

equalitate

egritudo est egritudo veniens ex excessu calidi simplicis aut frigidi humidi aut sicci aut et in compositione calidi et humidi frigidi et humidi calidi et sicci frigidi et sicci. Et sic habes duplices egritudines inequalitatis scilicet simplices quod sunt quatuor scilicet calidi simplex frigida humida sicca et mixta quod mixtio etiam et humidi vel quadruplices frans complexionis etc.

xtrinseca egritudo

est egritudo status forinsecus aut interior vel extracensu visibilis sicut in impetigis essentia aut caliditas sole aberata aut complexa mena aut cibo repleto et extinguere caliditas aliter inflamante vel aeris influencia dispensatum in pinente disseccionem

ntrinseca egritudo

est que est status intrinsecus aut est extra in aperiens exterius hoc ab intrinsecis ad extra ebulliendum sanguinem egritudo aut ulceratione aut cutis asperitate et in equale aut inequale sunt apparata extrinseca sunt egritudines interiores quia libentenouby profluvii simile variolle morbilli

ccidentalis egritudo

est que ingreditur membrum dispermatum in utero in matre ex spermatis habundancia aut in diffencia aliter male qualitate gemitatis committe aut impre nativitatis obstetricis culpa aut nutricis culpa quia scilicet lac aquosum et tenue aut fasia constringitur indebite aut egreditur de utero indebite scilicet supinus aut sine gemina manum

ixe egritudo

est que venit accidentaliter post completum eius esse aut ab extrinseco scilicet percussione combustione morsu animalis serpente scissione aut ab intrinseco humore exquito vel quali abeqalitate egrediencium propter ...

plecionem aut maniaconem etc. sit dictum de egritudinibus

alutifera egritudo

est in qua apparet color pulcher non multum a naturali remotus et spiritus levius et motus adhuc sanus et pulsus fortis et sanus sompnus et oblacio aliqualiter bonus et decubitus et motus sano similes. Obviatur tempore epidimie hec cuncta signa apparent etiam egrotantes et tamen morbi sunt pernitiosi idest in repletoria homo sit pulchrior in facie et tamen mortale idest ideo hec dicitur quod est nimon fraudulentis morbis

erniciosa egritudo

est in qua corpus et facies est a naturali dispositione multum remota et eger multis patitur vigilias et corruptiones et patitur magna ventus constrictionis aut vomitu aliquando et urina apparet viridis nigra aut alba post rubea et facies nimia viridis vel nigra et est diversitas inequalitatibus in corpore eius et colore in illum ordo per diversitatem inequalitatibus intellige si unum membrum est calidum aliud frigidum

erniciosior

egritudo est in qua post magnum calumna corpus incipit in frigidum et eger hinc inde revolvitur inclitus nec verecundatur de verecundatis et facies ita videtur extenuata et oculi grani nasus acutus aurium dependencie contracte et iam nec videt nec audit os ad torquetur et alba oculorum cernitur plus soluto et dormit ore non clauso stridet dentibus et faciem ad tenebris revolvit et oculi lacrimantur involuntarie et ex sompno deterioratur magis

erniciosissima

egritudo est in qua in angulis oculorum vides venarum rubedinem aut nigredinem et oculorum stuporem et tremorem sine quiete cum labore vel quia egreditur adextra in lippitudine et quia iacet supinus et ad partem pedum se capite prorat et si extremitatum frigiditas adest cum magno ubique ardore et siti et si anhelitus magnus adest et pulsus frequens parvus et debilis mors est propinqua

iduciosa

desperans egritudo est egritudo in qua inde extrinseca vel non penetrabilia signa cum correspondentibus bonis signis et virtute constanti et pulsu aliqualiter vigoroso et appetitu aliquali comedendi et bibendi etiam si unguies aut pedes infusci mutentur et vomitus et egestio simul bevimit et alia assunt et illa signa fiduciosa erit egritudo scilicet si semper bona mens respiratio et virtus assunt hec. Unum cave ne aliquis dicas nec vitam deleas potius dices secundum magis secundum mortem donec videris evidentioris signa si ille moretur non tibi ascribet si consurget ingratitudini tue ascribetur

edo terminabilis

egritudo est que est fortis nocumenti et magne estuacionis cuius corpus est macrum et multum superat secundum caloris vehemencia prima et quarta communiter affligit sine interpollatione talis est acuta decuntiva ad mortem obligatur primo extremum est egritudo cito terminabilis et tamen non est fortis nocumenti nec estuacionis idest secundo pono quod influencia celi et corpus et alius attrahunt salutiferum tunc talia prolongant etc.

ui durabilis

egritudo est que est parvi nocumenti et parve estuacionis et corpus est forte et si superato fede accessionis est uniformis aut non multum excedens pruorem et que dat pausam interpollatione et que nota est sui nomine diuturna sicut etiam quartana multa in autumpno et inquartana que est plurimum diurnalis

atens egritudo

est que videtur egritudo non autem consistit egritudo quia aut est dimittitur sui superveniunt alterius morbi aut est solum egritudinis lesionem et in decoloracionem coloris aut figure aut quia non consumpsit vires nature humane inferiori et eo libenter adhuc possunt esse multa pestilia secundum doctor obmitte brevitatis causa

anifesta egritudo

est que manifestius habet plenitudines et indigencias et invasiones et estuationes et causas visibiliter consistentes secundum inductionem malarum dispositionum membrorum quod permutat in propio colorem latitudinem et complexionem aut est egritudo forinsecus visibiliter apparens cum intensione malorum accidentium communiter corpori contingentium

anifestior

egritudo est egritudo qua in corpore humano maior apparet decadencia virtutis in colore habitudine et complexione et facies nimis mutatur

catarrus sompnus innaturalis congelacio sompnum stupor vigilia sabata mania nilla ypocondria zelotipia ymbecillitas plurimi caributh entrasmon stoliditas amentia demoniaca amor heroos ebetas memorie corrupcio sternutatio

ulorum egritudines

sunt quadraginta una egritudines scilicet obtalmia ungula sebel pannus karchemata gutta serena noctilupia muscae [illegible] primulus albugo macula scabies pruritus lippitudo ruptura dilatatio pupille constrictio pupille discoloratio fistula apertio sebositas caligo alinaris galpamis prominentia proscindatio maculentia pilorum nimio ordo palpebrarum pediculi nodositas pulsatio tumor rubor reflexio vene ciliorum palpellos concavitas superfluitas flammeo subottilis [illegible]

urium egritudines

sunt viginti egritudines scilicet surditas tinnitus apostema ulcus infistulatio ruine auditus dolor aurium vermes in eo ... impressio humoris fluxus sanguinis scilicet aquositas opilatio ingrossatio ... ruptura ... cartilaginis ... pilorum ... mala ... nimia dependencia

asi egritudines

sunt viginti egritudines scilicet polipus emoroides ... cancer herpesa immoracio olfactus corrupcio ablatio reuma sanguinis ... ulcera nasi fetor nasi strictura carbunculus lesio cartilaginis ... cartillaginis ... simeitas aquilinitas pilorum egressura

aciei egritudines

sunt viginta quatuor egritudines scilicet difformitas menstruositas lentigines excoriatio asperitas tortura ... inflatio noli me tangere serpigo pustulatio ... morbilli variole formica miliaris cancer carbunculus morfea ... gutta rosacea discoloratio morsus ... albaras ... ... lepra leonina elefantia tria maliciorum

abiorum ac oris egritudines

sunt duodecim egritudines scilicet tortura fetor salivatio ... fissura labiorum decoloratio ... carbunculus ... pustulatio excoriatio fluor ... odor ...

ingue egritudines

sunt viginti una egritudines scilicet paralisatio ... grossities ablatio ... corrupcio loquele ... blesus ... ... pustulatio ... excoriatio amaritudo ... apostema ulcera

entium egritudines

sunt decem septem egritudines scilicet limositas ... putrefactio ... stupor motio prolongatio ... stridor ... ... obtusitas debilitas dolor ... extractio sine ferro

ingivarum egritudines

sunt undecim egritudines scilicet ... mollificatio corrosio putredo apostematio ... inflatio fetor et ... fluxus sanguinis ... ne moti dentes cadant ... oris fetor

arbe egritudines

septem scilicet ... pustulatio ... barbarum pilorum ... tibi ponam ut possis pilos abradere sine rasorio ... ... non ... alibi dictum

utturis et colli egritudines

sunt viginti septem egritudines scilicet ... squinancia quinancia ... apostematio ... inflatio sanguisuge difficultas ... apostematio amigdalarum ... colli ... apostema

amigdalarum ... glandule nodi ... cancer carbunculus flegmon extractio ossis spine sagitte cum solis emplastris

anuum egritudines

sunt quatuordecim egritudines scilicet ... panaricium ... apostema ... lepositas unguium mortificatio sanguinis ... unguium ... digiti ... contractio manuum insensibilitas ... callositas

amillarum egritudines

sunt novem egritudines scilicet cancer ulcus tumor ... lactis aquositas lactis ... lactis nimia habundancia lactis magnitudo mamillarum duricies mollities ... etiam doctrina quomodo mamille puellarum sunt custodiende ut nunquam possit magnificari

ectoris et pulmonis

egritudines sunt viginti egritudines scilicet tussis asma dispnia ... ortomia ... massama ptisis pleuresis peripleumonia empima ... ... lesio

patis egritudines

sunt viginti quinque egritudines scilicet apostema gibbi apostema ... apostema ... opilatio ... ... infrigidatio ... ... ydropsis ... leucoflantia timpanites ascites ... ... epatis fluxus sanguinis epaticus ventositas debilitas ... ... epatis

plenis egritudines

sunt decem egritudines scilicet duricies opilatio ... debilitas apostematio inflatio ... ... hec sunt egritudines splenem apparate ... plures ... in practica ostendis

ordis egritudines

sunt quinquaginta egritudines scilicet cardiaca ... disforcia apostema cordis calidum ... ... cordialis sincopis ... febres asmatica febris effimera ... ... causon sinochus ... ... terciana ... continua interpollata acuta sincopalis composita erratica epiala lipparia causonides causon sinochus / sinochides causon / sinochus causides ... ... febris pestilentialis febris

tomachi egritudines

sunt quadraginta octo egritudines scilicet ulcus apostema calidum ... ... frigidum ... ... dolor ventositas anabetor nausea fastidium eructuatio singultus vomitus ... ... sanguinis ... ... indigestio ablatio digestionis ... corrupcio debilitas ... infrigidatio ... ... mala ... fames canina appetitus bolismus ... ... sitis ... ablatio sitis ... ... inflatio duricies ... difficultas ... appetitus debilitas

ntestinorum

... egritudines sunt viginti quinque egritudines scilicet ... ... dissenteria ... colica yliaca ... ... tenasmon ... apostema excoriatio intestinorum ... ventositas opilacio ... intestinalis ... ...

enum egritudines

sunt decem octo egritudines scilicet calefactio infrigidatio opilatio ... apostema ... ulcera ... ... calculus renum calculus vesice denegatio urine ventositas ... diabetica stranguria ... dissuria ... ardor urine ... ...

irge passiones

sunt viginti septem egritudines scilicet ... ... pollutio ... ... apostematio ... ... ulceratio continuatio ... ... inflatio putrefactio ... ... mollificatio tortuositas ... ... dolor ...

articularis egritudo

est que alicui membro est appropriata. Dicitur primo et eam ratione alterius membri non convenit et que dolore ligat membrum particulare. Dicitur primo nulla esse particularis egritudo. Contra: quia quelibet causat dolorem in toto corpore cuius contrarium est membrum particulare ambitum totum corpus. Respondetur quod hec fit ex membrorum colligancia.

rincipalis

egritudo est que habet predominium super concurrentes egritudines. Ad denotandum quod in corpore egrotantis non in ubi egritudinum consociatarum que habent proportionem inordinate inequalitatis subprincipali. Similiter est ubi plures egritudines obviant simul ut principalis curetur quia magis periculosa et ea ablata per se cessabit alia.

onsociata egritudo

est egritudo non principalis consequens ad principalem ut sit sine principali non intelligibilis in subiecto tamquam consequens ad principalem velut ad causam extra contrarietatem qualitatis aut membri colligencia investigabilis exemplum ... ex parte inordinatis ... proportionate.

x repletione morbus

est qui venit ex solute evacuationis obmissione aut retentione superfluitatis digestive aut ... sine debilitate faciens fastidium mali et poly... Signa eius sunt urina rubea et spissa plena ... impulsi membris gravitas et pigrities in motibus et quia in sompnis ... videt alicubi vel se non posse moveri aut ... aut aliquid super se decumbere. Cura hic est fortis evacuatio cum ... et minutionibus.

ransiens in alteram

egritudinem egritudo est qua dicitur quod una egritudo permutatur in alteram ut scilicet sequitur emigranea pulsativa ... et saltus in facie ... sit motus tortuus et venarum ... motus ... in ... et scotomia ... sine manifesta causa in ... et sudor ... et frigidus in febre tremor cordis in subitam mortem, asma in ... aut empima aut in apoplexiam.

resens egritudo

est que actu presens virtutem offendens et expulsiva velociter aut ... et febre quartana ... actu color corporis in mutatione et ... in ... et ... malediciatem et ... corporis ... mala cum ... et anxietate anime et passio ... qualitatis adventum.

utrida egritudo

est egritudo proveniens ex aliquo accidente malo ut puta ... et ... fetore quod fit febre de putrefactione sanguinis ... et ... cum adustione et ... veniens ... dissimilitudo ... inter ... egritudine ... sinistri cordis et pulsatio in capite ... descensum ad ...

orti vicinus

morbus est cum egro venit ... et ... inguinum dolor et si sudor in parte aliqua corporis occupat et non ... vel qui venit extra creticum diem malus pessimus aut frigidus qui in capite ... et ... corporis ... in ... et ... dolor fit membro in mo... hec ... morbum mortalem declarant cum ... tamen ... ...

orti vicinior

morbus est in quo videt ... frigidum in parte corporis et ... cum ... tremore vel singultus vel ... vel quia sequitur ... dissipiencia aut frenesis aut spasmus aut ... aut ... spiritus ... aut singultus aut quia ... post ... aut quia de umbilico ... aut quia ... venit singultus aut spasmus ... sanguinis ... aut quia lingua ... aut ...

roximissimus morti

morbus est in quo eger iam nil audit nil videt nil intelligit et quia pulsus iam debilis quem si omnino non sentis ... in parte ... cor ... mortuum est et si calor iam ... aut ... sine illis ... et ... magnum dolorem ... quasi sanus et deambulat et comedere vult ... non ... cito moritur et si ... et ... assunt aut quia ... tales hec ... et ... naris ... et alia multa signa ... dicta sunt ...

eutrum

corpus est corpus habens ... virtutis vegetative ... gradus in ... sanitatis ... gradibus in ... egritudinis et hoc ... ... intensionalium ab uno extremorum in alterum. Dicitur primo si esset aliquod neutrum corpus vel tale deberet dici sanum vel egrum ... cum nullum illorum est. Non enim dicitur sanum quia habet egritudinis gradus ... causa ... neutrum esse egrum ... sanitatis ... obviat virtus ita in isto ... dicitur ... sanitas et imperfecta egritudo ... dicitur quod non sequitur ... gradum ... si adesset esset egritudo aut sanitas.

rimi significati

neutrum corpus est ... medium simpliciter sanum et egrum corporis per equedistantiam ... proportionis ab extremis totius latitudinis sanitatis et neutralitatis simpliciter. Dicitur primo ... est corpus sanissimum ... egerrimum sine medio ... non ... inequalitatis ... in extremum ... media ... inequalitas extrema ... infinita media ... non ... sed ... quia ante medium ... latitudinis est medium ... et ... medium ...

ecundi significati

neutrum est corpus habens ... ad ... proportionem graduum intensionalium ad latitudinem ... intimatorum ... contemperantie ... remissionum graduum corporantie a sanitate simpliciter. Dicitur primo ... neutrum ... et nulla ... dispositio ad ... gradum ... de forte sano ... sanitate et neutro ... sano ... sanus ... esset ...

ercii significati

neutrum est corpus habens ... adequatum ... gradus intensionalium ad latitudinem convalescentie ... distemperantie ... remissionum graduum accidentalium ab egritudine simpliciter. Dicitur primo ... distinctione ... est ... in quo ... predominantur gradus sanitatis ... denominandum ... et non neutrum ... quod ... denominacione ... quia neutrum extremo ... alterius extremum.

unc neutrum

corpus est corpus habens facilem transitum mobilitatis ab uno extremo in alterum sibi oppositum per neutralitatem ... et simpliciter ... et non ... conditionum in subiecto. Dicitur vel perneutrum ... intelligens corpus ... sanum et egrum vel quia nunc in ... obtinet egritudinis ... vel sanitatis ... residencia ... illorum est dicendum ... ut diffinitio exprimit.

ultum neutrum

corpus est quod habet dispositionem mutationis ... magis unum extremorum quam aliud aut ... graduum remissionis ... in uno extremo et intensionis ... altius in altero aut quia ... neutralitas in toto ... non ... sine hoc quod ad ... reducitur sanitatem aut egritudinem ... aut aliquid ... neutrum est ... egritudine dicitur quod sic ... non est ... simpliciter aut ut multum ...

emper neutrum

est corpus ... habens quod habet dispositionem malam ... subito non ... removibile ... eodem ... tanto tempore permanet neutrum quod paulominus erit ... sano aut ... egro ... Dicitur primo si esset aliquod corpus semper neutrum sequeretur quod tale ... mediante ... possit ... ad ... extremorum ... corpus ... esse tale quod ... passionum et ... posset ... ad ... extremorum ... succedentibus ... impossibile ...

onvalescentie

neutrum corpus ab egritudine ad sanitatem

adlapsum egritudinu aius tn metus no du atagit manifestior egritudo dia pt q habuit occultum principiu i ilias ioe q tn no deiecit s qn appet manifeste mutatio faciei z fedo colore tale dicitur manifestior

onfesassima

egritudo est que maxime psint corporibus in deducendo i ad ultimas deductiones z distemperantias dissolutivas cum p sentacione virtutu naturaliu z operaciom vniuersalit omn zm amorem z incapabilit ultime deductiones s facies mutata z macitata in mis z nec vidz nec audit nec intelligit nec verecundatur de verecundiis z p neologo z iactacio clarō ad partem pedum z alia q zc

ulta egritudo

est que no denegatas habet in inasiones sepia z causas subito z subreptive in ducendo malas dispositiones in corpe humano zm ultimatam delectiones ad morte sicut s egritudines acute z p peracute Obitur primo sanitas aucta bonis esse occulta egritudo hnz in s ami ppria dissimilat tinsit enim de die in diem i manifeste ostendendo virtute in decius zc usqz in morte subito zc

ereditaria

egritudo e egritudo in forma creature a progenitoribus in fetum egritudine transducta zm in naturalitatem membres plasmatiu informate infusa nata se qsilr hic in turpidine positione qntitate qualitate p genera plasmato qualit in plasmatoribz qnianiu s habuit individualit libedoby coitus inxe qmine fluitur est necessarius quia ethoneat se bonis amulis ledentibus Obitur primo na bitio pse anatum itera e egritudo s ingenitatione e opatio pse ana intenta i talis no potest de causa egritudinis hereditarie dicit hic egritudo ni intendit pse primo anatum s passiuus

xrepletione

egritudo e egritudo ex forte veniens male explecionis in grato ul inqualiter pranlis cum fiauma medici q no excedit h egritudo metis latitudinis cum sit egritudo ople tionale q seqns forma vnde si medicus videt sanguinem lege oz scire q h egritudo est acuta z sinochia z aliqd gen apostematis intulis ul pestilentia zcis

anguine

complexionis egritudines s egritudines sanguineis plus cotinentes s sinocha sinochus sauquinmastica epinmastica omopten omnia cpia appostemati tam in tior q exterior z essimeia z pestilentica egritudo oiz z psrenesis z vna epilensie spes z vna paralisi spes z vna appoplexie species z spasmi b de repletione z obtalmia z likedo oculor z appostema quum aut colli z squinancia z asma pleuresis z pleumonia z omopteina z asclites z cardiaca z multe alie egritudines p sin loris dicende

olerice coplexio

egritudines s egritudines colericis amplius q alias quenie s causon tiriana ethica frenesis vel demoniaca passio se tomie vna spes z epilensie z coriodencia b cum z ptisis z impaulites z alie plurime egritudines acute no replegionales z antiu nes diligent cola no pt ee cu morbor replecionu pse ut puta apoplexie s acutor quia cito p hendit z est subtilis

legmatice

egritudines s egritudines que ex fomite flegmatice cplexionis qsurgentes s aliqd appostema frigidum aut cottidiana aut putrida litiia ocinna catarus z litargia subeth qgelacio z appoplexia z vecinna z catarus eqquo dum tollit adp s qdensat humores z facit asma z massatia z gutta hipro re densatum eqquo p inde feaunt egritudines flegmatice z ptisis z sic dicitur ocinna in oi egritudm

elancolice

egritudines s egritudines que ex fomite melancolie complexionis distemperate emergentes s quartana mania splenetica inlia a menia ylichi tutibuth enidasimon sabara

amorbeos z ob s scoliditatis egritudines z elefantia z cpilacioz splenis z epatis z yctalia z timparites z alij plurim morbi corpis nominandi locis suis

omposite

egritudines s q humores mixti s fomes sive dis mixtio sit equalis aut uno predominante a vbi multe qmiscentur egritudines zm etrogeneam naturam idest quare qlz trahit ad sua naturam zm diuisitatem exempla s emitriceo piala liparia causonides acuson sinochus sinochides acuson sinochus causonides emmiseus maior z minor z spe prima est dictur s aq or cuiq incipi s multe qmisceantur z etc

ontagiosa

egritudo est egritudo de qua infectione facile transit in sanus alium ul tolit infectibilis mal terz suppositum in vestigio infecti supposito manente ad intelligens s tangis zp pillas falle in fiz facies lepia solo visu infidat otalmia sola cogitatioe bailorr dolor inficit visa pestilentia locacione z inflacione pruritus solo decubitu in lito quo pruriginosus iacuit

ontinua

egritudo est que no dat inducias pacienti ul que vniformiter affligit sine cursu donec exitu ondeat sive determinationis aut est egritudo pausans ab afflictione eo tpe rediens aut sine cursu tho z tpe sibi determinato aut quia affligit p intem intra vasa ul in membris propinquis cordi

nterpollata

est egritudo no continue affligens pacientem ul sic dis inducias sufficientes ul quia affligit pacientem scdm sui radicationem in membris remotis cordi sic tercia decolta putrefacta extra venas dicitur interpollata s in venis dicitur sinnia sile cottidiana z quartana z hanc dicit oportet te diligenter notare s vis curatores morbos esse dissimilis cognitor

onsueta

egritudo est que rediit scdm recidiua in eadem causa in eadem materia soli eode gne z specie morbi cu priori indite zm discontinuitatem intrusionem quietis in nullo apparet faciens diuam nisi numeralem Obiciturcorruptum no pt idem redire in numero i z dz q pt idem redire qui cause s eede s inordinata dicta dua corrupta aut sex res no nales s no idem in nuo s zm gens aut speciem aut materiam ut dissinicio dt

roporcionalis

egritudo e que hz se vniformiter in eisdem membris ul humoribz ul que hz se zm collaciam virtutis ad egra vires considatum sine hr q tollit p sustinet vires pacientis z de morbo porti z i inpossibilis q siliator dicto centesimo septuagesimo scdo

nvolus morbus

est morbus hns se difformiter in eisdem membris ul difformiter in humoribz ul zm scdm vnius ul ad consequentia virtutis eqri per intollerabilitatem eius ad vires eqri zh morbus est periculosior ppolti qui ic sit zm aliqd simbolum ul zm comesuracionem h aut videtur tolit sonare est inequalis

ericulosior

egritudo est qua ostenditur q i a egritudo est periculosior que est extraneeneis qua humoribz z hq contagiosa zq impossibilis z que calida z cau sin chona s determinationis primior Obicitur primo in eto geneis vel humor operat alter i et una ent periculosa s ami quia frigido eqat calidum z corrumpitur ab eodem laeens io q medicus age debet si pronu in cum ponet

aducus morbus

est morbus scdm specificam denominationem similis exdicti dependens ab aliqua re corporali eqpriua egritudine deliuta q iam appert cessaverit dedens subiscionem eqtatiuus qb bunt medicalis morbus n se certa istam materiam plura s nonda primo an scdo morbus sit idem morbus no cu priori zo an sit dextor induce q vera quia h hebuit locum cu deitatis egritudines zo an sint vna egritudo

niversalis egritudo

est que cadit sup toto corpe aut sup latitudine alicuius climatis aut civitatis habitatam sup vno pncipali membro q sui colligatione ligat omnia membra corporis humani eqm ut pestilencialis est non qnale ad quartanam q est inpstore tum cum podagram articticam sciaticam epilensia apoplexia quia z capiti attribuantur tn

pueniens a principio initio primo membri dolentis media-
te conplexione cum suis naturalibus inseruientes male
complexionatus. Obicitur primo puer patiendo morbi
illos hec do venit et tamen non tamen actionem lesa sed tamen actus
naturale qua natura erit in priuitate informate co-
[illegible] non vis quod sit in primum initium primum an
sit cura vel cor vel humor [illegible]

Uitemia dolor est dispositio pre-
ter conditionibus preternaturam. Obicitur primo ubi
multe sunt egritudines ibi sunt multe dispositiones
preternaturales et dolores [illegible] non erit ulla dis-
positio. Secundo multi patientes sunt in dolore habent dispositionem
preternaturalem sequitur quod multi patiens sine dolore ha-
bet naturaliter. Quinto cum vniuersi credimus toto corde
diligentis zoe primum benedicte virginis fuisse sine do-
lore et non naturaliter sed miraculose et penaliter [illegible] pro-
cul dolore erit naturalis

Latio dolor est passio preterna-
turalis subitanea cum angustia. Auctoris
dolor est sensus rei ledentis. Aristotiles do-
lor est sensatio rei contrarie. Iacobus de Forouli-
uio dolor est dispositio corporis immediate dependens
ab egritudine aut alia dispositione que aliunde de-
pendet colligatiue et sunt multe distinctiones sed inter su-
periores sunt plus elaborate

Lateratia est distemperantia
naturalis qua corpus vel membrum est lapsu
ex iustitiale temperamentum et tamen magis aut
minus aptum ledi assimilatur in forma et
grandi et minuat [illegible] commodato. Obicitur primo
simile non agit in simile [illegible] simile ledit simile [illegible] et amplius
quia actio non fit nisi a contrariis [illegible]. Secundo sitis modo
sua iuuat a siti et ledit abibitur sitis aut siti est
simile. Ergo tertio simile conseruat simile [illegible] non ledit simile ad
ducit quod bene agit patiens ad eundem [illegible] quod ap-
petit vim [illegible] quia in hiis que excedunt actor
temperamenti

Ruissetus dolor est do-
lor causatus ex impressione tangibilis
corporis quod suo occursu et tamen debita appro-
ximatione facit sensibilem perceptionem
insensu exterior post vel sua speciem interior non solum
potestatiue apprehensionis. Obicitur primo pueri non
dolent certum eo dolore cognoscentium sed amplius quia non appre-
hendunt distantia sua nec speciem doloris dicitur idest si
habet apprehensionem quia et bruta dolent sed non appre-
hendunt licet sentiunt

Ntermisetus dolor est
dolor causatus in humero corporis ex mala
complexione aut humore acuto intus sine per
mediosa materialitate agente sensatiue in
opposito contristatiua cuius impressionem sensualitas
vel cura percipit immaterialiter aut est dolor vehemen-
ti commotione spirituum et cura in intellectiua potentia causatus.
Obicitur non est dolor ex mala complexione sed amplius quia in se
sibile positi super sensum non sentitur sed talis humor aut
[illegible] est immediatum corporis primo est ipse corpus [illegible]

Ensibilis dolor est qui
causatur ex aliquo sensato tactabili ex-
terioris et immediato habili agente in sen-
sum corporeum exteriorem vehementer et [illegible]
ubi membra vel organum tactiui apprehenditur disten-
perantia agens displicet in primum sensum bene re-
gulatum secundum formationem conceptum sine vel de ipso
et ego libenter ponerem et multa alia sed propter breui-
tatem cogor obmittere

Nsensibilis dolor est do-
lor causatus ex aliquo sensato tactabili
actu agente in corpore aut membrum stupi-
dum congelatum aut apopleticum et
ubi maior motorem deinuenit aut est actio aspe-
displicentis in sensu hec vegetatiui sed non secundum for-
tionem conceptum sine vel de ipso vltimum dicitur propter ma-
ximos duellatores qui nunquam [illegible] vehementi
non senciunt se vulneratos vel propter [illegible] dum quod dicit
quicumque dolentes [illegible] hiis [illegible] legitur idest hic
sit quia mente non percipiunt. Obicitur implicat
esse dolorem et non sentire sed

Entalis dolor est dolor
mentalis causatus faciens tristitiam interiore
et interdum vitiis perfectiorum confusione ex
sola cognitione distractione doloris exterioris
in mente [illegible] ita quod sit primum sensatum contristari
cum ipsemet tantum [illegible] separatum. Et iste do-
lor tamen sapientes interdum est maior quam tamen sen-
sus qui tantum sentiunt naturaliter tangentis dolores

rationi agentis. Cura huius est remotio mente et
vita letitia balneis amicorum presentia et diuersis for-
mas intueri

Rixis dolor est dolor qui
causatur in ultimo exterior et interior sed
magis interior quam interior vel qui et tamen
corpore et animam ut quia est intrinsecus et
corpore sed magis in interioribus occultatus. Non
extrinsecus sed magis in interioribus occultatus. Non
diligenter quia est dolor exterior non ex lesione exterior
sicut quod plus debes cauere interiori quam localia
applicare sicut enim multi curantur locione et vnguento
[illegible] cum sit causa morbi interioris idest cura
tis tamen vero pilis cura erit et cetera non erit quia
non porriget ad faciem vel bonos humores quod modo
malos porriget ad faciem et [illegible]

Aturalis dolor est
dolor a natura non preexistente causatus
sicut in motus morbi declarantes et lapsus
sicut si eisdem cum eisdem causationibus et
in eadem magnitudine apparet preualet dicitur
a natura non potentius quia a natura nunquam
intenditur officio lesa si tamen venit ut in primis
tamen variolas hec est patiens quia vis formatis
inmundi erit in initiis aut potentibus non
premittenditur dolor sed quia angustia viarum
est ideo fit dolor hic color multa publica ar inta
obmitte

Reternaturalis dolor est
dolor veniens ab aliquo exteriori tangibi-
lis occursu quod debita approximatione su-
um efficitur et victoria imprimit tactua-
bilem sensationem aut est dolor ab aliqua egri-
tudine existenti a natura inducta causatus
dicitur debita approximatione quod si minus distante a-
leuit applicatur non fit dolor vel etiam si tangi-
bile esset immediate supra sensum positum dicitur
cum victoria quia ab equali actione non fit dolor.
Obicitur primo si applicantur superficialia etiam
cum victoria superna illa non causabunt dolorem
dolorem dicitur verum est quia illa sunt extellentia sensi-
bilia et illa non tantum sensum propter mortificatiuum [illegible]

Nsitiuibilis dolor est
dolor faciens pruritum de late dola
tus et interdum laxe porriges sursum
interdum deorsum veniens sanguinis vi-
tio prauitate agentis in quanto vel quali cum frontis
calore et in somniationem. Cura primo detur ali-
quis sirupus infrigidatiuus secundo purgetur cum electuario
de suco rosarum et tamen ratio minuatur fortiter basilica si
fuit initium sanguinis si blanus cito restringatur et-
to somnipunctus fronti appone quanto somnipunctus
vnge cum frigidis vngentis vel oleis sexto
epithyma septimo si iterum infestat in ficio in-
ducatur altius brachium basilica et dieta conuenit
et conforta cum [illegible]

Orditatiuus dolor
est dolor veniens vitio colere cum cau-
sone et dolore plus dextre subcostis cum
inquietudine vigiliarum inconstantia lin-
gue ingrie ne et siccitate totius corporis. Pronostica-
tio hic dolor non est remediabilis in quinque casibus
primo in valde senibus secundo in multitudine iam superata et
spiritum in colitus in quibus videntur vene magis
plene in quanto sanguine tamen si vis vrina in quanto aut
distans in quod vrina est alba quasi aqua et hec est
ad diesentium alia rubea cum igniculo tantum quanto
si suscipiat sine medicaminibus quanto in primis

Ause insitiuu et mordi-
catiui doloris sunt septem prima prete-
riorum obuoluatio cum massa congesta ex
flegmate quod olim nuebat ad pectus et den-
sauit sanguine secunda ste ore aut aliquis solutio cura
tiuus vbimissio tertia vini nimia potatio quarta
cius aut passio aut venatio ponderose vel
supra virtutem quinta antiquum tempus impetore.
Dum conclusi septima epionima. Cura multiplex
est quasi eadem purgentur sed cum manna vel reubar-
bo vel cassie vel tamarindis. Epithima fiat somnipun-
ctum locus [illegible] calore pedes lauentur cum maluis
[illegible] abluatur cum infrigidatiuis potetur
cum aqua [illegible] et [illegible] [illegible] non vale-
at vel [illegible] et hec fortiter [illegible] nenuf-
ari vel optimae

Gitaculatiuus dolor est
dolor proueniens ex melancolia praua
inequali vel quanto cogitationes malas
et tristitias et timores augens [illegible]

fecalit cui simutabile 2m extrema vigoracionem addi-
ciones maiores sanitati per plurificacionem graduum
latessius ad eam et paucificacionem graduum abegritu-
dinem. Obiciatur primo neuter convalescencie supponit egritudinem, male dicit hanc maiores dispositiones sanitatis et per quas scilicet fit sanum. 2o quilibet homo accedit plura qua lapsum quam sanitatis ergo non erit convalescentie neuter

ecidentie neutrum

est corpus a sanitate ad egritudinem fecalit cui simutabile 2m extrema peioracionis ad innaturales dispositiones per plurificacionem graduum accessius ad maiores egritudinis et dus et paucificacionem graduum a sanitate recedere. Et hic neuter per dicta morbum et per dicta dolor si non [illegible] nisi hunc esse in statu [illegible] lapsum et [illegible] bonum adequ nes et tn n [illegible] n hic [illegible] actus egrius

nticipancia

extremalis est qua ostenditur quod ipse est aliis corporibus in eadem natura participante cuius dispositionem et complexionem proportionata [illegible] hic multis modis quia [illegible] se eadem [illegible] aliquis [illegible] vel [illegible] se [illegible] se [illegible] se scire [illegible] [illegible] mente [illegible] ut in complexionibus colle et sanguinis ergo 2o quia in eadem membro [illegible] [illegible] cum lapsu sensibili etc.

mperatum corpus

est corpus quod omnibus causis egritudinis magis resistit quam distemperatum et [illegible] quelibet operacio est perfectior quam eadem vel similis in distemperato. Obiciatur primo homo est temperate complexionis respectu brutorum et tamen pluribus subditur egritudinibus quam quodcumque animalium etc. Et etiam [illegible] res egritudines homo minimum et [illegible] aut bruto sed nisi dicitur [illegible] aut alio etc. 2o densitas [illegible] est fortior causa resistendi egritudinibus [illegible] aut non reperitur in indistemperato etc.

mperatius corpus

est quod virtutem melius complectitur quam corpus distemperacioni vel [illegible] simpliciter. Obiciatur primo in phlegmaticis [illegible] laborant [illegible] et permutantur facile in continentis etc. 2o quia hic vel [illegible] in delicatis quibus [illegible] in moderatis continenti facilius leduntur [illegible] etc.

mperatissimum

corpus est corpus quod in specie humana omnia corpora perfectionaliter excedit et a nullo in eadem specie exceditur et in omnibus speciebus [illegible] invenitur sub homine perficitur perfectionibus individualibus in operacione. Obiciatur primo si omnia corpora excedit ergo [illegible] 2o quia [illegible] excedit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homines ut patet in [illegible] etc. [illegible] dicitur quod omnia [illegible] excedit [illegible] quod homo [illegible] excedit alia [illegible] est ut dicit [illegible] quod excedit in [illegible] non in complexione etc.

istemperatum corpus

est quod omnibus causis egritudinis minus resistit quam temperatum et [illegible] quelibet operacio est minus perfecta quam eadem vel similis in temperato. Obiciatur primo distemperancia corporis [illegible] excessus [illegible] et [illegible] homines [illegible] omnibus egritudinibus et in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] membrorum [illegible] virtute etc. [illegible] est quod minus sentiunt dolorosa impressionem quam [illegible] vel delicata

istemperatius corpus

est quod virtute peius complectitur quam corpus temperatum [illegible] virtute intelligere [illegible] que se [illegible] [illegible] digestio vel que sunt passiones scilicet sensacio [illegible] sensuale in [illegible] quam [illegible]. Obiciatur primo [illegible] [illegible] hic corpus distemperatum quia egritudinale et tamen [illegible] melius complectitur quam quodcumque sanum corpus etc. diffinicio invalida

istemperatissimum corpus

est corpus quod exceditur perfectionaliter a quolibet corpore et in quo est diffinicio in [illegible] [illegible] cor [illegible] ab optima sanitate distancius in uno gradu sanitatis [illegible] permanencia egritudinis [illegible] ne [illegible]. Obiciatur primo si exceditur [illegible] cor [illegible] ergo [illegible] 2o si tale corpus [illegible] non graduum sanitatis [illegible] [illegible] aliquis graduum sanitatis [illegible] [illegible] [illegible] vita [illegible] non [illegible] in aliquibus gradibus sanitatis etc. [illegible] dicitur [illegible] [illegible] graduum sanitatis non quod [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible]

istemperancia

est dispositio perhennalis faciens egritudinem simpliciter vel compositam in activis vel passivis et in actuale sensacionem doloris a [illegible] in potencia [illegible] [illegible] vel membra virtutis et [illegible] [illegible] [illegible] dedacciones [illegible] diffinicionem [illegible] [illegible] [illegible] brevitatem [illegible] distemperancia [illegible] [illegible] in humoribus in membris

aturalis

distemperancia est dispositio in toto corpore aut membro et in non corrupcio [illegible] virtutum mediorum [illegible] [illegible] discordiens qua [illegible] corpus simul [illegible] quod [illegible] in operaciones ei debitas non [illegible] perfecte. Obiciatur primo nulla est naturalis distemperancia [illegible] quod nulla intenditur [illegible] [illegible] natura [illegible] etc. 2o quia [illegible] se dissimilia [illegible] [illegible] sequitur quod [illegible] naturalis distemperancia [illegible] [illegible] calidus appetit [illegible] [illegible] si est [illegible] appetit humida ergo [illegible] quod appetat [illegible] [illegible] si non in fine vel [illegible] inequalitate sensibili et non virtuali

igna naturalium

distemperanciarum sunt septem signa manifesta quam primo hic naturales [illegible] [illegible] naturale distemperanciam [illegible] scilicet tremor singultus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distemperancia [illegible] [illegible] et mala [illegible] [illegible] naturale sunt plura alia signa de quibus forte [illegible] dicetur in [illegible]

ecessio naturalis

distemperanciarum est quod venit [illegible] egritudinem [illegible] aut aliqua [illegible] perhennali [illegible] sensibiliter corpus [illegible] ledere et in [illegible] [illegible] quod dissimilia [illegible]. Obiciatur primo perhennalis distemperancia [illegible] [illegible] non est distemperancia sed egritudo etc. [illegible] quod venit [illegible] [illegible] quod [illegible] est ergo [illegible] denominari 2o inequalibus distemperancia et egritudine dissimilia [illegible] etc. [illegible] quia inequalibus distemperancia membra lapsa appetit ad melius reduci [illegible] non sit in [illegible] etc.

enominatio

neutri corporis est qua in quantum [illegible] neuter corpus [illegible] dici [illegible] vel sanum vel [illegible] in [illegible] aut [illegible] dici distemperatum vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dici [illegible] neuter [illegible] dicitur [illegible] neuter decidentie sunt egritudo in convalescentie sunt sanitatis et [illegible] [illegible] denominacio [illegible] plus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod sit [illegible] [illegible] [illegible] etc.

olor secundum

[illegible] [illegible] [illegible] est actualis sensacio rei contrarie secundum [illegible] vel [illegible] disconveniente [illegible] [illegible] [illegible] vel a qua dependet distemperancia corporis vel [illegible] [illegible] egritudine vel neutralitatem [illegible] vel [illegible]. Obiciatur primo tristicia est dolor et [illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] secundum intellectum etc. 2o remoto paciente adhuc [illegible] dolor etc. male dicitur actualis [illegible] sensacio etc. Tercio [illegible] [illegible] [illegible] sit dolor et [illegible] [illegible] [illegible] sed egritudo vel neutralitas etc.

olentium dicitur

quod diffinicio datur de dolore qui fit 2m sensum [illegible] non [illegible] secundum intellectum qualiter [illegible] plus qui dolent et non intelligunt dolorem [illegible] [illegible] secundum dicitur quod [illegible] sensacio ampliat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur quod [illegible] [illegible] dolore egritudinalis qui facit egritudinem vel [illegible] et non ille qui [illegible] [illegible] [illegible]

ncitatorium

[illegible] [illegible] sic dolor est operacio perhennalis immediate dependens [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sensitiva [illegible] [illegible] [illegible]. Obiciatur [illegible] [illegible] [illegible] dolore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] et nobilissima [illegible] operacio etc. [illegible] [illegible] naturale sit [illegible] [illegible] et dolor naturalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perhennalis [illegible] [illegible] natura etc.

alienus

dolor est actio lesa

ontinuu solutivus

dolor est dolor faciens separationem disconti nuatiua vel aut dislocatiua vemens tam in osse qua cartilagine aut carne aut in membris aliis mollibus Si est osse talis fit exparatum cuius cura est ut primo restituatur bene cum asseribus et po ca antiqua artua bene contineatur vndique consolide ma ioris facio minuatur cum ventosis et pungentes emplastris cum pillulis aggregatiuis aut saccordolle ad removendum pu tredines incidens

plexionalis dolor est

dolor cum laudabili corporis dispositione apparens faciens tensionem et gravitatem et nebulositatem in mo lib. et punctura cum fastidio cibi et potus et nausea saliua amare dispositio non aut efficacia po... cura purgetur primo fortiter cum pillulis agre ... vel ... cum ... dextra brachii fortiter postea sinistra deinde de extremalibus vemis et alia ordinem particularia conveniunt sed sit ... fortitia

elucidus dolor est dolor

vemens ex contactu sensibilis stupefaciens aut habi ... aut ammina fri ... extinguit calore in natum aut exunimo ... aut ... vltimatate sui ... ordinale congelationem stupore aut somnum aut mortificatiom ... opiata aut cibum aut potum ... cura ... mortificata ... corporata ... opposita ... confortatiua sed ... oleum laurini mustelli in cutacem pur ... agrippa et vomitus etc

westens dolor est dolor

vens cum caliditate spiritualium membrorum fa... eius causa ... spiritus aut humores ... aut ... visibili caloris ... aut vini ... cura si ... mediana ... potatur ... si bibat aqua frigidissima ... in aqua ro... ... sandali ... aliquo modo ... apponere ... ne ... calor ... passim

...tiuus dolor est

dolor dolor ... defluentia a contactu vel ... cum virtute potenti aut ... plus ... aut ... Cura primo pur... cum pillulis de ... vel de euforbio vel mezereon ... dissolutum in aqua aut ... cum ... et aqua ro... ... ventosam ... ... cum ...

...tiuus dolor est dolor

... ab humore ... aut ... cum ... aut ... motu aut ... aut ... apostema ... ad se de ... membris ... ut illud ... in massa aggregando et post vitam ... aut ... humidi ... cale ... Et quia ... causa requirit speciale ... obmitto

...tiuus dolor est qui venit ex

... amplificatione materia ... dente ... in ... materie aut ... ve hemens ... meatuum cum vehementia ... etiam necessario materie adeo ... Cura primo purgetur cum pillulis ... vel ... ... Si est ... et venti ... ... vel ... qui ... in situ ... in aqua ... dissoluta ... quietis

...tatis dolor est do

lor stringens ... aut ... cum ... effluendi cum potenti virtute Cura si est ... si vero est ... ... collo... ... ... mediana

...tensiuus dolor est qui

continue ad augetur gradus ad gradum additur et in speciem quia continua fit virtutis ... et in ... vigoratio morbi ... in ... membris ... Cura est ... morbi ... et confortare naturale virtute

...missiuus dolor

est dolor tendens ad morbi declinationem ... continua ... gradus ... cum ... vigorativo virtutis naturalis ... quantum morbus ... Cura est quod si natura ... incipit morbum mouere et est victoriosa super morbo ... ut ipsa depellat si non ... iuuet

...muttus dolor

est qui non permittit membro operationem ... membrum apprehendit ... sensibilis secundum ... eius ... secundum speciem et naturam non aut tollit ut debet Cura primo purgetur ... corporis et post loca applicentur ... sensu ut ... dicens

...riuens dolor est

qui remouet operationem membri naturalem ex toto ... sui et dat eidem quod ... sensibile ... non est ... secundum se aut speciem aut non ... aut in ... Cura summa est primo ut ... purgetur et post ... humoris ... exigentia

...ens dolor est do

lor quo in virtute membri vel ... dependet distemperantia faciens egritudinem in membro et lesionem in ... tione membri ex qua significatur egritudo membri ... operatio ... primo ... membrum ... aut ... esset lesum ... ... non distemperata ... quia est in specie ... quia ... oculus ... in visu ... in labore et pedes in ambulando ... puer non ... ... etc

...ferens dolor est

dolor quo a membro tollitur operatio ... in minimo ... sibi debitam in esse ... sensibili ... primo ... dolor ... quia ... si enim est dolor ... si ... non est ... non ... dolor ... quia a ... tollit ... qui ... remaneat etc

...phabundatiuus

dolor est qui ... membri ... operationem ... faciens ... membri ... operatio ... secundum naturam ... obmitto ... argumentorum que libenter ponerem et que in ... maioris ... posita sed ... esset nimis ... etc

...metiu doloris

est ... membri ... in ... apprehensiua ... sensationis ... aut est ... apprehendens ... dispositionis le... ... approximare secundum ... bruta ... secundum modum non ... dispositi

...letiu doloris

est tangibile ... debita ... sui natura ... in ... aut est humor malus aut mala complexio aut ... non conveniens ... primo puer patiendo variolas patitur dolorem ... que ... a natura bene regis... ... fit a malo humore in ... que natura ...

...ause doloris sunt

cause extrinsece aut intrinsece ... quatuor qualitatum ... applicatio continui solutio morbi et alie ... cause ... ad ... ductionem ... vel ... vel ...

ut sic sine flegmone venit nisi febris concomitetur
tunc solus quamvis membra siccas assit sene
ctutis temporis autumpnale ubi multiplicatur et
multi. Cura primo digeratur materia cum oximellis vel
sirupo de bouragine de thimo 2o purgetur cum diagridio
in pomo cocto cum [illegible] 3o confortetur cum dya
calamento vel pluris [illegible] 4o si venit cum febre
fiat balneum aut mediane maxillam laxata et si fluit
linguis [illegible] diu fluere si non [illegible]
alia potes facere ut infra dicitur

xtensivus dolor est
qui venit flegmatis vitio aut materia
ventosa deambulativa et multa vel pro
funditatem materiei faciens extensionem
in membris ad posteriorem pro plus accedens sive
anteriorem. Cura primo digeratur materia cum sirupo
squilletico vel oximelle de menta de passulis liquiricie
absinthii ysopi calamento de sticados 2o purgetur ma
teria pillulis aureis vel cochiis sine quibus [illegible] alexandri
benedicta 3o cataputiis [illegible] vintuosa bal
nea et [illegible] bibi aquas tradite [illegible]

eparativus dolor est
dolor veniens ex ratione divisionis distra
hentes inter membra [illegible] [illegible]
[illegible] ad membra superficiem ponit
mea divisitatem [illegible] maiorem aut mino
rem altitudine et depressione aut est dolor ve
niens per mediana vehementer absessiva aut
resolutiva. Cura primo purgetur humor et in
exigentiam fiat emplastrum cum lapatio
acuto sale sulfure [illegible] cum sepo
hircino applicate per si ventosatio

ompressivus dolor est
qui causatur [illegible] grossa me
[illegible] oppilativa ratione cuius fit compres
sio in membro aut est dolor participans
spasmum [illegible] ratione cuius materia
[illegible] ad profunditate fiat spiritualium compressione
aut quia est dolor ex plenitudine. Cura si est
ex plenitudine aut oppilatione [illegible] primo pur
getur fortiter cum diagridio fiat [illegible] fortiter de me
diana [illegible] si febris adest
alia fiat [illegible] uti libet

oncussivus dolor est qui
sua malitia agitat membrum tremore
[illegible] spasmum [illegible] tortivum
aut aliquid [illegible] efficiendo per
duellum [illegible] materie grosse cum subtili vel du
ellum oppositum [illegible] nature et motu mor
bi [illegible] grossa materia con
agit cum subtilem et subtilis cum grossam [illegible]
nature materia cum morbi materiam et sic conis
[illegible] dolor pronosticat futuris egritudines

rangitivus dolor est dolor
veniens in membris solidis gravitate
olim [illegible] aut per [illegible]
[illegible] membrum [illegible]
[illegible] aut retinere aliquid quod sole
bat evacuari ratione cuius petendo exitum at
terit membrum [illegible]. Cura primo fiat balneum
et post evacuatio cum [illegible] in [illegible]
de vena propinquiori [illegible] omnia que
prius solitus est evacuare et [illegible] vel
ventosatio membri [illegible]

erforativus dolor est
dolor veniens in membris solidis [illegible]
[illegible] et penetrativa subtiliter [illegible]
[illegible] cum [illegible] et [illegible] pe
netrat [illegible] obviantes [illegible] confirma ege
diendo. Cura primo [illegible] humor cum
applicatione [illegible] cum [illegible]
[illegible] sanguine [illegible] 2o pur
getur fortiter et flebothometur per [illegible]
[illegible] fien et ventosatur cum [illegible]
[illegible]

lavativus dolor est dolor
impotentia virtutis motive [illegible]
[illegible] subiectum prohibens debitum
membrorum motionem quibus [illegible]
ut sic [illegible] signum [illegible] morbi
aut future egritudinis in toto membro. Cura est
ut curentur morbi [illegible] putas [illegible]
ma [illegible] fiat membrorum [illegible]
lassatos [illegible] et [illegible] et balneum

tupefactivus dolor
est dolor veniens [illegible] et ner
vis [illegible] diminutione sensus
et motus ut sic veniens per [illegible]
[illegible] aut oppilationem [illegible]

ne multiplicentur ad nervos. Cura primo purgetur
fortiter [illegible] si plus [illegible] cum [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel [illegible]
2o minuatur basilica vel mediana 3o fricetur mem
brum [illegible] [illegible] rubeat et si est manus in
[illegible] pes [illegible]

ulsativus dolor est dolor
causatus in extremitatibus receptaculorum spiritu
um cum malicia et [illegible] vitio aliquorum [illegible]
aut ventositatis petentium exitum aut alicuius
egritudinis non diu [illegible] spasmum
[illegible] potens. Cura [illegible] si est cum calore et
[illegible] primo flebotomie fortiter 2o pur
getur fortiter cum [illegible] id est [illegible]
et si [illegible] fortiter [illegible] rubeat vel fiat em
plastrum [illegible] vel [illegible]

ravativus dolor est do
lor faciens diminutionem virtutis motive et
naturalis per asma aut membrorum [illegible]
nem aut [illegible] ablationem aut vehementem
commotionem spirituum [illegible] inducens tremo
rem [illegible] spasmum [illegible] in toto corpore. Cura si e
[illegible] asma medicetur ut asma si membrorum [illegible]
[illegible] obmissum [illegible] evacuare ut [illegible]
[illegible] et [illegible] balneum quies [illegible]
[illegible]

ronosticatio fatigativum do
loris est quia ostenditur quod fatigativus dolor
veniens cum [illegible] et membrorum [illegible]
[illegible] dissolutionem fit [illegible] febris ca
lide veniens aut cum [illegible] febres [illegible]
tas fit si aut venit cum dolore [illegible] pauteretur
fit febris [illegible] [illegible]

orrosivus dolor est dolor ve
niens [illegible] acuta [illegible] nata [illegible]
[illegible] membra sua [illegible] et [illegible] facere [illegible]
[illegible] sine [illegible]
Cura si e [illegible] salso vel cola acuta digeratur
materia cum sirupo squillitico aut de [illegible] purgetur
cum [illegible] et si [illegible] bibat [illegible] [illegible]
et [illegible] bibat lac in quo lapides [illegible] fuit

ulcativus dolor est qui ve
[illegible] aut [illegible] aut pri
cipalium membrorum et in [illegible]
[illegible] aut humoris [illegible] quod [illegible]
[illegible] spirituum aut [illegible] aut [illegible]
[illegible] aut [illegible] aut forte [illegible]
[illegible]. Cura purgetur fortiter cum [illegible]
[illegible] locus fortiter donec [illegible] rubeat [illegible] si est
febris minuatur fortiter dietetur quiescat et balneet

rticativus dolor est qui
fit de salso flegmate aut cola acuta [illegible]
[illegible] et allectione [illegible] superficiem
[illegible] superficie se expandit [illegible]
[illegible] et [illegible]. Cura primo purge
tur [illegible] vel [illegible] materia
cum sirupo [illegible] vel [illegible] 2o [illegible] minuatur
mediana [illegible] si [illegible]
et ventosatur [illegible] ponat [illegible] si
non [illegible] corpus cum lapatio acuto sulfure et [illegible]
[illegible] et ventosatur

lceratiuus dolor est qui
venit ex [illegible] aut aposthemate in
[illegible] antraces carbunculos
et ulcera [illegible] cum virulentia [illegible] sine
Cura si est cum virulentia purgetur cum pillulis [illegible]
[illegible] vel [illegible] fiat [illegible] cum [illegible]
[illegible] apponatur emplastrum [illegible] vel [illegible]
[illegible] seu appositum

postemosus dolor est dolor
causatus ab aliquo aposthemate exteriori vel
interiori [illegible] collectione co
gesto et [illegible] flegmatis condensatis sangui
nem ratione cuius et massa [illegible] globata [illegible]
faciens [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible]. Cura primo purgetur corpus cum [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible] fiat flebotomia de vena
propinquiori [illegible] aut [illegible]
[illegible] vel [illegible] cum oleo [illegible] unguentis [illegible]
[illegible] fomentum applicetur et [illegible]
[illegible] locum [illegible] alia [illegible] [illegible]
[illegible] que sit [illegible] per cuius [illegible]
et [illegible]

issolutiuus dolor est qui venit
in membris solidis [illegible] ossium et [illegible]
tebris [illegible] aut ligamentorum [illegible]
[illegible] aut [illegible] nervorum relaxationem
[illegible]. Cura

itigatiua delectationis sunt ex
tussi... tia tot omnia contraria et quia cuili
bet vel amaritudo coniuncta est ideo quelibet
sequi mitigat se ut non in temperamentum fiant
delectare patet ubi adolescenti volenti procedere ... venereis
vsqua contrahitur illius per aduentum hominis cuius
voltum erubescit etc.

ropprietates delectationis
sunt quibus ostenditur quod omnis delectatio cau
sat situm sui et dilatationem facit in sensu
et spiritu ... perficit et mitigat dolorem
egritudinem et tristiciam et timorem obicitur
quelibet delectatio habet finem ita quod venit fastidium
desiderio delectandi sed dicit licet actus in delectando habet
finem nunquam tamen desiderium habet finem delectandi

timeatia voluptatis est qua on
ditur quod delectatio attulet ad sanitatem ut
... eius vel ut signum actu sanitatem
... delectans et magis vel
minus et quod tendit in omnibus tangibile conue
niens maior aut minor impetu ad ipsum fallit tamen in
bolismo aut canino appetitu ubi appetitus fertur in
cibum vehementer et tamen non est sanitate sed egritudinem

ognitio delectationis est qua oste
ditur quod delectatio cognoscitur ex suauitate
humorum in membris apparentiam agentium
in operationibus naturalibus conuenientibus et acci
dentalibus ... quod eas complet et perficit sine errore
et exercitudine prius habita et doloribus remotis
Nota quod delectatio corporalis per dolorem priuatiue sicut
lumen per tenebras et albedinem per nigredinem

ifferentia doloris ab egritudine
est illa qua ostenditur quod non omnis dolor
est egritudo licet omnis egritudo est dolor
substantialiter aut concomitanter idest ab ipsa
causata aut ... causis et naturam impedientibus
primum patet ... ubi est dolor non tamen
egritudine ut ab ipsa causatus secundum dicit quod omnis
egritudo est dolor egritudo ... quod ... egri
tudine non tamen sentiunt dolorem etc.

ecusatione aut pono elem
... non intendo in
toto opere ponere ... breuissima capitula
diffinitionem sed solam sine elaboratione
et ... argumentum vel notabile quo sufficienter
dabitur intelligere ... argumenti cum solutione
obmitti ... multa diffinitionum et capitolorum
apposito et argumenta probabilia ita enim sed ...
... que apposito obmitto ita magnum
librum facere possem sic ... est breuitas aut cognit
ione abreuiare et mihi desistis.

lementa secundum
auicenna sunt corpora prima
et partes prime corporis
humani ... in partes diui
sas formas ... diui
... ex quorum commixti
one diuerse species gna
torum sunt mixtis infe
rioribus obicitur quod
elementa non sunt corpora
... quia corpus hu
manum est corpus et si ele
menta essent corpora tunc
possibilis esset corporum penetratio quod est magnus ... elementa
sunt eadem ... idem aut magnitudine idem non
est natura facere ... non diuerse species corporum co
mixtione sunt patent mixtis inferioribus etc.

nsulatorum me[n] minus
sunt elementa sunt res naturales integrantes co
positionem corporis humani in plasmate et ... corporum
...tes et ... meliore ... decidendum
sui dispositionem ... dissolute resoluatur in
ea ... Nota resolutio ondit in
... ubi humidio
... in ... terra ... ita etc.

nsulatorum me[n] minus
elementa sunt quatuor corpora mixtorum
prima subluna[ria] globo situata que prima
... sideralibus impressionibus formaliter mixtis
... positionem et ... et eo sui
grauitate et leuitate ... motum et quietem ...

corpulentia et membrorum grauitate subtilitate
... et humorum ... ut sic homo ... co
... et commouentia ... sit longa di
finitio ... tamen intellectu bona est

lementum in sim[plici]
secundum auicenna est ex quo et alio componi
tur et est ideo per essentia et non per forma
obicitur primo sequitur quod materia et forma
et priuatio essent elementa ... sed ... quod ipsa
sunt ... ideo ex quibus et alio idest celi influentia ...
... per essentia et non per formam quia materia
est per essentia ... et non per formam ... sed non et
per formam sed ...

alienus elementum est
corpus simplum ... informatum dua
bus qualitatibus ... obicitur
primo si diffinitio staret sequitur quod
nullum elementum haberet partes ... sed ... quod
simplum corpus dicitur quod caret partibus et ... extensione
... non ... quod sit ... dicitur quod
... simplum corpus ... quia ... sine partibus
... non datur ... pondo ...
... simpli dicitur cum partibus
... in ...

saac elementum est res ex qua
generatione prima generatur aliquid et exit
in genito ... non actu obicitur primo
... elementa ... qui dicit primo de
generatione quod elementa sunt in mixto actu et non formaliter
... dicitur quod ... opinionem asclepiadis et
... qui voluerunt quod elementa manent integra
in mixtis secundum esse sensibile alii vero volunt quod
manent ... et altitudinem.
... dicunt quod manent ... esse ... excellentiis
corruptis

Alii elementum est principium genera
tionis et corruptionis ... corporum ...
... albumasar elementum
est simplum et minima corporis particula Ga
lienus sic elementa sunt corpora ex quibus et elementa
tibus qualitatibus ... corpus ...
... alter sic elementum est res que minima
... quam ... per ...
vel manifestum ... non ita
...

isparitas est qua oste
ditur quod physicus physicis et metaphysicis di
... de elementis quia
physicus considerat de substantia eorum et nu
mero ... eorum et ... et gene
rationibus eorum ... eorum metaphysicus autem
... physicus aut ... formaliter intrat
corpus humanum ... elementa ... in me
bris corpulentia leuia aut ... spiritum et
humores ... et qualiter corpus humanum in simili ne
elementaris regionis ... et ... volo
paucis immorari

umerus elementorum est qua
ternarius ... ex quatuor
possibilibus combinationibus qualitatum
... et ... qualitatibus
motiuis eorum ad sua loca naturalia quibus co
... in corpore humano quatuor humores qua
tuor complexiones quatuor membra principalia
quatuor etates quatuor virtutes et plura alia
obicitur primo omnium elementorum est una materia ... tamen
... elementum ... humor est ... co
... omnes humores et non quatuor ele
menta etc.

acrocosmus est
maior sensibilis mundus ex quatuor
elementis et quinta essentia ... consistens
... simile ... mundus idest ho
... ut sit ... simile ... item
... stabilis est et sicut habeat corpus quod sua stabi
litate tenet ... ne diffluat ... non esse
aut ... esse in simili ne ... habeat humores
... corpus ... ne ignis habeat vi
... in simili ne aer habeat spiritum obicitur primo
... est humor et non habet se ... simili ne ... di
quod habet se in simili ne non ... qualiter sed ... te
... sit aqua vehitur de loco ad locum ...
la etc.

icrocosmus est homo
in simili ne macrocosmi ... ad
... omnia ... mundi ...
... primum motoris ...
... intelligentie ut ... esse
cia et ... et ut ... formalem ...

mediate vl' immediate effectiue aut dispositiue
Obiicitur primo humidum non facit per se dolorem ergo
male dicitur quatuor qualitatum primarum 2º
ab equalitate etiam fit actio ergo erit dolor 3º per
omnes male dicit excessiua applicatio

[..]ormitum dicitur quod humi
ditas per se non est causa doloris sed putri
dinis tamen idest inducendo putrefactiones
vel corruptionem idem 2º desiccitate di
cendum secundum quod fit actio ab equalitate sed non
dolorosa secundum aristotiles vbi dicit quod ab equalitate
non fit actio intelligit simpliciter sensibiliter dolorosa
secundum vnitas ymus prosit et sic in sanum

[..]cus doloris est actus
quo ostenditur quod dolor aufert opera
tionem membri in toto aut in parte dimi
nuat enim delectationem exultat letitia
mesaficat passionatum efficit complexionem disce
pat et postremo compagem corporis dissolue
do spiritum expectorare pellit Obiicitur primo
si dolor aufert operationem tunc econtrario sequeretur
ergo omne quod aufert operationem esset dolor consequentia quia
ligatio pedum aufert ambulationis operationem
et tamen non est dolor ergo

[..]gna doloris sba
lia sit deformatio membri immo vera
organisatione aut quantitate aut nu
mero accidentalia sicut color mutatio et
pulsationis et operationis Que sunt signa
mala doloris quod peiora quod principalissima quod
mortalia que attestantur super phisices est hec
que super futurus que super pestibus huius est si
me nature et tamen opus talia postpone

[..]nis doloris est quo
ostenditur quod dolor inditus est me
bris organicis a natura bene ordi
nata in salutem animalis ut nociua
et instabilia subtractione disconuenientie apprehe
dentes fugiant et saluet corpus et licet naturam
non ordinat de per se malum tum dolor sit de genere
inquantum ordinat tantum malum in fine bonum ut scilicet do
lorem ut fugiat ea que causant ipsum

[..]ura doloris est qua
ostenditur quod dolor curatur curatione mo
di interdum per contraria applicationem acti
uorum ad passiua interdum per simile ut scilicet
dolor febrilis curatur expulsis dolorem mediis
per seanitia medium primitiatoria tamen dicitur per
contraria ut mitetur mala complexio usque quantum simile
debite essentie dicitur per simile quia dolor curat
dolorem quod sit similia secundum speciem doloris sed non
oportet ea esse simila secundum membra a quibus sunt eorum

[..]datiua doloris
est omnia contraria debite applicata et
euacuatio materie molestatiue super
fluente aut anomala qualitate membri
stupefactio per narcotica et ea que leniunt Differe
ntia autem lenitiua dolores et sedatiua quia ea
que leniunt dolorem mitigant tamen adeo quod autem sedant
in toto aufert et tollit dolorem cuius lenitio fit
blandimentum amicorum ipsa fletu querulacione
vi prouocatione molli in cessu decubitu adipinis
oleaginosis vnctionibus et aliis non sedat

[..]onnostitutio a dolore
est qua ostenditur quod magna dolor
magnum lapsus continuationis est
continuitatis et qui cito demacrat et
tarde restaurationem admittit quod est pretiosius
et is mortalis est qui sompnum aufert cum signis
pro cetalibus Nota medium in membro sensibilius
magnum dolorem pura lesio fit licet est membra no
bilitate causa sit licet eadem sit via cum et cronica no
tamen est eadem via macilationis et restauratu
omnis quia facilius est destruere quod construere ergo

[..]tinentia doloris
ad morbum est qua ostenditur quod do
lor attinet ad morbum ut accidens eius
vel ut signum precedens continuationem
vel primum actum molestante denuntians Obiicitur
primo dolor est morbus inter ergo non est eius accidens
probatur quia omnis morbus est dolor ergo ad hoc dicitur
licet omnis morbus efficiat dolorem non tamen est dolor
quia fit morbus sine dolore ut patet in lepra et
e contrario dolor sine morbo ut patet in percussione
et vlcera et

[..]roprietates doloris sunt specta
tes quibus ostenditur quod omnis dolor aufert
operationem membri et ruinat animum delectationes
exulat passionem efficit complexionem dissolue
do inuitat et vltimo spiritum et vitam depellere Obiicitur
non licet omnis dolor aufert operationem non tamen omne quod
aufert operationem est dolor patet quia ligatio pedum licet
aufert a pedibus ambulationem et tamen non est dolor ergo

[..]ognitio doloris est
qua ostenditur quod dolor cognoscitur esse
secundum quod est diminuta aut ablata operatione non ad
prope perientia ut exitudo si cocomite est
tuorum aut sic inter exitudo vel propriam causas Obi
citur dolor numquam cognoscitur esse ergo antecedens quia cogni
tio non fit in parte nisi non enim videtur paralla sed color
tamen non iudicatur paralla sed per eius tamen et 2º febris est
dolor et cognoscitur per experientia scilicet per primam rubeam ergo

[..]oluptas est delectatio in sensu
causata oriens coniunctione compatientia sig
libus sensus condelectantis in aspectu tangibili
licet ei debite appropinquato distemperantia aut
si modicum mouetur ad illud oio aut mo vre si non
mouetur ad suum retractum appetibile vel quod indignat
rint ergo corpus si cibum veiat ollis aut potum maximum
signum est eorum vestigia conuenientia obiecto voluptuoso per
sente morte omnino

[..]electatio est retractio appetitus
sensitiui tamen ex tangibili delicioso conueniente
appropinquato aut extremorum obiecti contristi
tiua et dolorosum in primetis sensatione et per
nositatem eius elongatione priuatiue letatur appe
titus sensitius quod ea effugit tristem sensationem dicitur
delectatio a voluptate quia voluptas est tantum sensum et
intellectum est in homine per se delectatio non ergo

[..]audium est volis potentie ex
ultacio in sensu incipiens in virtute aut co
gnositiua commutabilis ex obiecto retractiuo
intellectus secundum immutationem eius secundum species
complacentes et obiecto sensitiuo quod sui impressione tangi
bilitatis complacentem in mutat sensum et in impressibus
conuenientie nature tangentis ad actum bruta etiam gau
dent quia in virtute cognitiua diffundit se species
a sensu ut patet in canine videntem dominum suum

[..]ripudium est volis potentie
exultacio ab intellectu incipiens in sensu et
vehementer continua licet in gaudio primo sed
et intentioni letum vehementer consequitur 2º dicitur
volgus primo pallio recepit medio et alii dissentiunt 3º
quod sensus et intellectus condelectantur in suis sensibilibus
secundum aliquantulum adhuc est bona species de essentibus per
in paucis casibus quod aut veiat ergo preciosum est

[..]biectum voluptatis
est tangibile deliciosum quod sui approximatione
condelectat sensum in parte tactiua et intellectum
et reducit virtutem lapsam et bonificat comple
tionem et instrumenta vitalia reficiendo animam ut inebr
iare plus complacent permaneat efficit species tangibiles
bellaosi est obiectum in male ipsius ad et

[..]ubiectum voluptatis est tempe
ratum corpus expassus huius in se actu vita
et instrumenta perceptibilia tangibilius re
ceptiuum aut est ipsa huius apprehensiua species
voluptuose obiector cum complacentia et desiderio
ipsorum ad sensum tamen vel intellectum tamen vel adiuuetur dici
citur huius vita per appopleticos dicitur instrumenti
cum vitalia per oppositum quod patiuntur diminutionem aut abla
tionem sensuum suorum sensibilis

[..]ause delectationis
est concupiscentia naturalis appetitus sensitiui
tendentis in sua obiecta condita ipsius recreata
quia et opinio et spes potente inuentionis
et memoria complacentie tactio et desiderio et motus
et admiratio et in primo pulla more de nouo egrediens
tendit in abum 2º spes sola in toto plus licet delecta
bilius more quod actus ut fatalis deductionem sicut ipsi ad
esset et

[..]nis delectationis
est quo ostenditur quod delectatio indita est
membris organicis a natura in salutem
animalis ut per ea que eis conueniunt conueniunt
presentia Nota oues edentes manna quod delectat
bilis et primum edentes mel cum recta moriuntur licet est non
ut salientur sed ut pereant non per se licet cum eius sed per
accidens

[illegible] profunditate in inmaneriicos [illegible] esse ... dicitur humide inundatur a [illegible] ita hoc in senectute ve... flo... ita corpus hominis in iuventute ... te ponat fructus ita in virili etate [illegible]

etrestaritas est forma corporis humani apprehendit ... in ipso corpore deluta et in quam homo habet carnositatem visibilem et palpabilem et cognitionem in forma ... [illegible] ... cognoscitur ... non enim ... dici quod homo habet ... formaliter ... superfluitates ... [illegible]

qua est elementum quod formaliter et in aquositatem in corpore humano delutum ... gerit id est ... humores ... ea ... auget ... mollia et plagida efficit ... in homine ... superfluitatem ... nobis dispositionem ... ab aqua que est ... hominis ... pluvialis ... [illegible]

er est elementum quod formaliter in homine delutum ... subtiliat ad superiora colleuat ... motus suaves et veloces ... complexionis humane ... signorum et ventorum ... solis ... ita ... dicenda ... supersfluitates ... [illegible]

gnis est elementum quod formaliter in homine et in igneitatem delutum facit digestionem superfluos ciborum humores ... humiditates superfluas sua ... frigiditates ... in corpore humano ... insensibiles ... spiritus calidus et membrorum ... frigiditas ... [illegible] ... homo ... mortuum

ualitates elementares sunt quia duplices qualitates sunt in elementis ita in elementatis ... scilicet prime qualitates et vitales qualitates ... qualitates ... [illegible] ... pluries dictis ...

rime qualitates sunt quatuor qualitates quarum due sunt active et due passive ... non ... ad ... humani constitutione ... humores ... dubitatur primo ... prime qualitates in homine ... [illegible]

ffectus quatuor qualitatum in corpore est quo ostenditur quod quatuor qualitates prime elementares sunt prima causa primitiva corporis humani ... causa ... dispositiva ... dubitatur primo ... regula ... in corpore humano

ctive qualitates sunt due qualitates scilicet calidum et frigidum plus ... corporum ... passive ... qualitates non dicuntur active ... passive et ... magis ... ea dominium

aliditas est qualitas ... que in corpore humano delata est ... compositiva fortificativa et conservativa

et alleviativa ... dubitatur ... sequestrativa ... ablacione ... digestiva ... in inflammatione ... mortificativa quia qualitas prima

ubitatur primo ... esset hominis ... esset quod ... in materiam ... educit ... pulvis ubi pulvis ... calor ... non est fortificativa ... quia ... non est alleviativa corporis humani ... quia calor subtiles partes ... spiritum evaporat ... gravabitur corpus

ecunda dicitur quod ... calor ... non sequitur quod maior plus ... bene ... plures formas educit de materia ... quia calor ... in humido ... evaporationes subtiles ... quando ... sudores ... dicitur ... mortuo ... homo ... est ... agilior

inarales actus calidi sunt ... corpus animatum et vegetare ... lapsus ... ad superiora ingrossando ... aut in aere aut potius ... calor humida ... terra ... balnea et vines impulsit

ttributum actus caliditatis sunt actus quibus ostenditur quod caliditas est ... in humano corpore ... frigiditatis ... solutiva ... mollia ... mortificative frigiditate ... opilativa et deopilativa ... calor ... frigiditas ...

ubitatur primo caliditas non est frigiditatis ... nulla potentia ... frigiditate ... frigiditas est plus mortificativa ... quod caliditas ... experientia ... in hieme ubi frigus ... operationem ... calor estatis ... in frigidite non ... calor ... vehementi frigiditate ...

ecunda ... corpora ... calidi quod mollia et corpora ... quod humida et nobilia ... dubitatur primo humiditas est obedientior ... impressioni qualitatis ... nobile plus resistit ... est capax calidi ...

aturalis calor est calor inditus ... in homine ... existens ... in omni etate ... dubitatur primo calor ... et calor naturalis et tamen non ... [illegible]

influentias conservativas et vegetativas etc. post lunam ut hunc in embrionatem ... saturnus ut gelaret ... calidi... ut amaret ... mars sua ... ut humiditates superfluas ... dispositione... luna ... sol ... ut ... ad sui quadruplicatam otto ... ut ... et sic hunc modicum ... nulli alteri ... sex milia annorum ... ut calore naturali ... aqua ut ... aer ut ... in partibus suis nobile mondum constituit [illegible]

Obilitas

hominis est qua ostenditur quod homo inter omnia mundi creata est creatura nobilior et maior ... membrorum dispositione ... plus nobilis ... in corpore ... plus ... plus distat ... mediocritatem [illegible]

Mixtio

est ... in toto et in suis partibus ... membrorum ... quo autem elementa sint membrione et quomodo embrio habeat in se diversas formas ... elementorum inequalibus ... plus ... quam ... [illegible]

Rmatura

hominis sunt cause agentes et materiales ... materiales ... virtutes ... corporis humani ... ad aliud et sic aliud ... principium hominis et principium corporis humani ... in corpore ... elementorum ... in se elementa ... diversas ... quo ... elementum [illegible]

Onsituatio

est qua ostenditur quod sit naturalis situs elementorum est receptibilis ... motus eorum ad sua loca naturalia et penes ... et penes nobilitatem elementorum et penes ... ita fiunt situatio in corpore humano ut ... [illegible]

Onlocatio

est qua ostenditur quod sit locus ... elementorum ... [illegible]

Ontrarietas

est qua ostenditur quod sit in elementis ... contrarietas qua ... in se ... homo ... qualitatum ... [illegible]

Ixtio elementorum

in mixto est qua ostenditur quod ... elementorum est ... mixtio ... corrumpitur ... [illegible]

Ongregatio

est qua ostenditur quod sit elementum quantum ... et celi motus ... humores et ... et virtutes ... in homine homine ... in se ... magis aut minus ... maior aut minor ... dissidentia in corpore humano ... dissidentiam reformet etc.

Inis elementorum

est quo ostenditur quod elementa ordinata sunt finaliter ... qualitates activas et passivas ... in compositione ... nobis sanitate ... aut dissidentiam ... et licet ... naturali ... ut videatur quo elementa maneant in mixtis

Ixtio est

miscibilium alteratorum unio ... in ... quorum partes sit ... et ... sensui ... aut ... equipollent activa et passiva ... accidentia ... dicitur ... quia non mixtio ... equipollent ... quia ... patent ... similiter quia ... mixtio non omnino diversa ... sine symbolo

Ixtum est

compositum ... elementorum ad ... temperamentum ... quatuor qualitatum in elementis ... corruptis ... compositione ... elementorum

Ixti corporum

ex quatuor elementis ... elementa non ... in ... elementa ... in locis suis ... moventur ... elementa ... non potuit esse ... levi ... gravi ... [illegible]

Iunctio est

homo esse compositum ex quatuor elementis ... forma aeris ignis ... elementorum ... [illegible]

Evia elementa

sunt duo elementa scilicet terra et aqua ... [illegible]

Ravia elementa

sunt duo elementa scilicet ignis et aer ... [illegible]

Erra est

elementum solidum ... [illegible]

frigor[um] p[er]venit [et]c.

ugefactio est gradualis fri gid[i] impressio p[er] actionem co[n]tinens z m[odu]m introductionis gradu[u]m intensionaliu[m] frigi ditatis z porcio[n]is. Cu[m] a qualibet caliditatis [illegible] altera tuo nati[vi] mi[x]ti [illegible] qualitatis aut totaliter [illegible] z m[odu]m [illegible] donec [illegible] aut totaliter introducat[ur] gradus frigi[ditatis] [illegible] z m[odu]m [illegible] caliditatis [illegible] magna de[illegible] dis[illegible] filosofica q[uod] [illegible]

ngrossatio est actus frigidi [illegible] sua actione ponit essentia [illegible] grossiorem z spissiorem vis[um] z [illegible] [illegible] talis res tantu[m] p[er]ceptibilior [illegible] depo[n]at aliquas p[ar]tes aut loci motus sit occupa tiua. Et res que a frigido ingrossat[ur] e ponderosior spissior plus viscosa z magis sensibus exterioribus p[er]ceptibilis. Obicitur p[ri]mo q[uia] [illegible] summa frigiditas [illegible] summa leuitate q[uod] su[m]mu[m] frigiditas no[n] facit [illegible] ponderosiorem [illegible] in hyeme est res leuis [illegible] in eo intensissima [illegible] ponderosior in [illegible] sua igitur [et]c.

ondensatio est actus frigidi [illegible] q[uod] frigiditas suo occursu effica[cite]r [illegible] imprimendo sua operacio[n]e facit in re [illegible] approximat[ur] p[ar]tes extremales p[ri]us elo[n]gatas [illegible] p[ar]tes centrales p[ri]us elongatas [illegible] res [illegible] maior postea sit minor sine ali[illegible] p[ar]tium essentialium siue depositione. Obicitur p[ri]mo [illegible] condensacio e[st] actus ca[lidi] [illegible] quia [illegible] calor molle materia[m] induat [illegible] condensat [illegible] sit quia z p[ar]tes essentiales [illegible] operacione [illegible] [illegible] p[ar]tes etia[m] no[n] plus [illegible] aliq[uo]s [illegible] p[ar]tes centrales [et]c.

oartatio est actus frigidi qua frigiditas obiecto debite approximata facit p[ar]tes extremales obiecti p[ri]us elo[n]gatas [illegible] centrales [illegible] res p[ri]us maior postea sit minor cu[m] aliquarum p[ar]tium essentia lium siue depositione [illegible] quia [illegible] depositione facit id q[uod] egreditur [et]c. p[ate]t [illegible] coartacionis a co[n] densacione

orrigitatio est ultimata coagulatio calidi z humidi cu[m] substantifica [illegible] fluentis in corde z uitalibus membris. [illegible] spiritus uitalis carens fomento desicit euolat a corde z sit a frigido [illegible] uehemente [illegible] calidum sume [illegible] z [illegible] por membris z [illegible] frigidus z [illegible] alba facit aqua fontis [illegible] z [illegible] procul dubio morte

ongelatio est actus frigidi tatis in ultimo sue operacionis humida cor pa in glacialem [illegible] soliditatem aut [illegible] applicat [illegible] stupefacit in eis membri z ingrossat z oppilat [illegible] hominem [illegible] tum ne [illegible] membra [illegible] possit facit homines [illegible] te sensu z motum subito moriere [illegible] in qua recipit eu[m] frigi[ditas] ultimo coagulatiua caloris

ausus frigiditatis ne cessarii in corpore humano s[un]t actus quibus oste ditur q[uod] frigiditate [illegible] res [illegible] gestio [illegible] [illegible] restaurat[ur] pinguedo ungues adipes z [illegible] p[er] [illegible] membris [illegible] penetrat ut [illegible] calida [illegible] z [illegible] Obicitur p[ri]mo id no[n] e[st] vite [illegible] q[uod] mi[ni]sterat humores corruptos [illegible] facit frigiditatis [illegible] 2o digestio p[er] frigiditatem impeditur [illegible] quia caliditate [illegible] ut [illegible] ubi hyeme [illegible] plures obla ciones q[uod] [illegible] recursum [illegible] admitio go [illegible] impedientur [et]c.

ertio arguitur sincopiza [illegible] tibus no[n] [illegible] frigiditate [illegible] frigiditas magis opprimit z [illegible] spi ritus in corde [illegible] mores subi ta [illegible] pinguedo [illegible] calor nali [illegible] no[n] [illegible] [illegible] q[uod] h[ec] e[st] [illegible] in congelatione [illegible] frigi ditas vitam piscium [illegible] z [illegible] [illegible] vento [illegible] frigidissima [illegible] ut [illegible] [illegible] letur [illegible] q[uod] [illegible] frigiditate [illegible] [illegible] dicitur si e[st] [illegible] q[uod] [illegible] extrema frigidi [illegible] mente [illegible] naturali [et]c.

otencialis frigiditas est frigiditas occulta ut sit tactu no[n] perceptibi lis nata actuari deprehensa [illegible]

[illegible] siue complexionis reductione aut [illegible] uel resolutione p[ri]ma dicitur [illegible] q[uod] est potentia[liter] frigida quia [illegible] sola p[er] sua forma ad frigi[di]tatem s[ecundu]m [illegible] frigidi quia in [illegible] sentit[ur] actualis [illegible] passa sunt [illegible] corporis

ctualis frigiditas est frigiditas actu tactu perceptibilis [illegible] aut [illegible] alterante [illegible] ad introductionem graduu[m] frigi[di]tatis [illegible] s[ecundu]m calidi [illegible] medii [illegible] actu [illegible] frigiditas q[uod] [illegible] aut oleo [illegible] ul[tim]o [illegible] in puteo refrigerato [illegible] actualis frigi[di]tas [illegible] caliditas ut [illegible] frigidato

ccidentalis frigiditas est fri giditas [illegible] frigidorum elementorum aut [illegible] influentiis [illegible] formalis [illegible] z eadem [illegible] [illegible] caloris in nati [illegible] in corpore humano. Obicitur p[ri]mo [illegible] esse frigi[di]tatem z eam esse naturalem [illegible] quia frigiditas e[st] caloris naturalis mor tificatiua z [illegible] aut [illegible] vite et naturae [et]c.

ocens frigiditas e[st] que aduenit homini [illegible] complexionum [illegible] esse [illegible] qualitate frige factiua [illegible] solis [illegible] quotidie [illegible] frigido extraneo in frigiditate [illegible] z m[odu]m se [illegible] magis aut min[us] intensu[m] p[ri]mum dicitur [illegible] ul[tim]o [illegible] z m[odu]m dicitur [illegible] aut hyeme [illegible] dicitur [illegible] aut [illegible] [et]c.

emperata frigiditas est que recedit a summe frigido [illegible] gradus [illegible] caliditat[is] [illegible] medium modico in plus [illegible] minus [illegible] frigiditate [illegible] potentiali q[uod] actuali [illegible] aut fluente [illegible] q[uod] mediocriter [illegible] [illegible] tangibili [illegible] z sine sensibili le sione [illegible] Nota extreme frigidi [illegible] q[uod] [illegible] caliditas [illegible] ut [illegible] frigidu[m] [illegible] graduali calidi [illegible] [illegible] ut sit agens [illegible] gradu

efrigerantia [illegible] tate [illegible] occursu sensibilis frigi[di]tatis [illegible] medicinalis aut cibus aut potus aut repletio aut ieiunium aut balneum [illegible] euacuatio sudor requies. Nota re pletio [illegible] frigefacit quia extinguit calorem [illegible] ut no[n] possit [illegible] ieiunium [illegible] [illegible] minimum [illegible] balneum [illegible] caloris

rigidus cor[pus] e[st] q[uod] di [illegible] ad caliditate[m] [illegible] q[uod] [illegible] p[ri]mo [illegible] apposito [illegible] frige facit congelatur z mortificat[ur] [illegible] one [illegible] [illegible] aut [illegible] res in frigidetur [illegible] q[uod] densa [illegible] calefiat [illegible] densa z [illegible] magis ca lefit no[n] [illegible] velocius

ecoloratio est qua oste ditur q[uod] frigiditas est naturaliter deco loratiua corporis humani z maiori aut minoris albedinis z m[odu]m [illegible] aut colori liuidi glauci z lactei [illegible] pallidi subpal lidi z m[odu]m medii [illegible] in corpore q[uod] [illegible] [illegible] a corpore idest [illegible] sudore vomitu z [illegible] Obicitur p[ri]mo albus color [illegible] [illegible] [illegible] z quia [illegible] [illegible] decoloribus [illegible] naturali ideo [illegible] [et]c.

gritudines naturaliter [illegible] s[un]t duo [illegible] litargia [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] quotidiana [illegible] s[ecundu]m [illegible]. Sunt alie egritudines que sunt [illegible] a frigida causa [illegible] ut [illegible] [illegible] illi qui dicunt [illegible] aut appoplexia [illegible] s[ecundu]m [illegible] a frigida [illegible] [illegible] causa calida [illegible] [illegible] fortis [illegible] [illegible] vomitus 2o [illegible] z [illegible] unctio cu[m] unguentis z oleis calidissimis [illegible] [illegible] dicitur litargia [illegible] z cottidiana [illegible]

calor elementaris qui minuitur in nobis ad in quitur est calor naturalis et ideo non in hiis te sub ota spermatica 13

Certio arguitur non manet idem in omni etate iste calor 13 am quia calor puerorum est fortior quam iuvenis aut vir quia maxime crescit dent et quia in puero est virtus vincta maxime et in carne et membra sunt cordi propinquiora ergo calor naturalis non sic perdit deteriorando 13 am quia est maior in puero hoc quam in iuvene 1 am quod vi hijt corpori sicca et puerorum humida in sitis aut corporibus calidis et magis indicatur calor quam in hiis 13

Oriemu et secundum multi concedunt quod calor celestis et elementaris et naturalis sint idem in nobis et tunc dicitur aut abolli liquente in homine delutus quia utique calor celi et elementaris inclinat nos ad suum dispositorum a natura vel per dicta quod subiectatur in humido spermatico non obstante quod alteratur advenias aliquam et quanti dicitur quod in iuvene et quod calor inclinatur in puero tantum vel intensive est quod iuvene sed extensive et quod in vno in iuvene tamen eadem

Aditalis calor est qui a principio nostre nativitatis nobis incepit et per consequens talis a naturali quia naturalis subiectatur secundum in spermatica humore radicalis est interius et elementis et materna aliqua Celestis calor est qui ab influxu celestium corporum et maxime solis in obliquo circulo et lune in nobis delinquitur Elementaris calor est qui in mixtione in nobis delinquitur etc

Luens calor est qui advenit homini pro complexione esse individuationis actuali qualitate calefactiva vel ex motu solis in obliquo circulo aut quocumque alio calefactiente corpore et in se vel participans ut sit permutabilis et in magis aut minus intensum dicitur actuali propter prima et vim in dictis motu solis quia in estate multum calefactus usque etiam quod fuit cola et hieme minori calefactus participans sed in magis hieme vel estate etc

Divetietates caloris naturalis et fluentis sunt proprietates quibus ostenditur quod calor naturalis tenet in dividuum consistentiam quia sic cognoscitur individuum fore tale et non aliud fluens aut calor variat ad agitationem certum fluens calor adiuvat radicalem ut melius radicetur in subiecto vel debet versum fluenti calore diverse acquirunt complexiones et in etates et in eo sit motus non unus sed plures propter discontinuatores in acto aut calore permanet eadem complexio individualis et sit in eo tamen diversi motus continuus sine variatione sensibilis muta oflicet non sine pluribus mutationis

Empatus calor est qui subiectatur in humido bene digesto secundum temperamentum complexionis humane intus de servire spiritui et fore pabulum vite humane sine notabili excessu cum corruptionibus humoribus coloribus ab optimo sano in illi etate et complexione Obiicitur primo calidus non habet certum calorem naturale hominis 13 sed am quia talis non habet calorem subiectatum in humido sed insito 13 20 flegmaticus non habet calorem subiectatum in humido sed frigiditatem in humido similiter melancus non habet caliditatem in humido sed frigiditatem et siccitate 13 30 non patet in qua etate sit temperatior calor vel in qua complexione vel in quo tempore 13

Antiparistasicatus calor est calor qui fit ex repercussione circumstantis contrarii secundum maiorem vim contrarie sui et recursus ab fontem accumulati contra quod refugit ut saltem in fore unitus sillicet et plus resistat contra et hic calor sit in hyeme maior ubi pori clauduntur et ideo hieme plus de oblationibus comedendum est quam aliis temporibus cum hic multa genera obmittitur etc

Deplicatus calor est quo ostenditur quod calor intensissimus perstare cum summe quidem corpore sine eo quod liquefacit id aut eius partes in summo aut exalare faciat aliquas partes eius corpus quin in eodem remaneat pondere sit prius remansit Obiicitur primo intense calidus primum et intense levissime corpus 13 am in sublimatione argenti vive ubi partes partes quasi

sit adeo levissime quod non manet in eis nisi spiritus et dicitur quod sicut intensa calidus manet calefactio cum intenso quidem ut patet in auro ignito

Nfleymatio est ultimata caliditas ignis secundum summe intensum in corpore humano posse aliquis fit manifestatio calor natura membris ut hec et similia et commixtione et una rubea forte vestigium caliditatis lobre per que colamat interdum in oculo purpureo aut ignito velociter inficiens summa fugite vicio quia calor aperit poros et facit exitum spiritibus vitalibus cetera corporis ad plenum resoluit

Calidus corpus est quod distalius alteri propter ad frigiditatem a quo constitutione primo altera cum eo apposito cum calefit et calefit vel magis ignis vel aere existat Obiicitur primo in igitur corpus est frigidum et in eadem ignescit rursum multi sunt corpori plus ignea quod tamen sunt frigidiora ut patet in semibus thalia qui morbum igne saltem et si frigidissimi natura 13

Calefacientia appetitur sunt modo ab oibus bulnem medicina id verbe non sunt or conclusio antipraesentia artificium calidum quod in complexio ocursus vero cum de sensibilit imprimentes caliditate Nota quod aliqua sunt calida quod non attinant ad caliditatem sed magis frigidissima et dum mea sunt tunc incendunt et inflammat et ardent ut ignis ut si miscet sulfur vivum cum calce viva et petroleon etc

Egritudines naturaliter calide sunt quodrequinta equitum nes scilicet febres sebatra demoniaca amor heroes obtalmia empremates asclites causon tiriana vel dendurcatio asma emprima omoplorta pleuresis peripleomonia et omnia apostemata igna titimilia quia extiona genera et fistul cardeseria et omnis fluxus sanguinis et omnis inorchise egritudines et colitica passio et dyadetica et stranguria et dissuria et tuvor inductum et nefresis et pollutio et fere omnia in lieneru egritudines que fiunt a grosso sanguine

Ura caliditarum egritudinum est cura consistens in quattuor primo in digestione materie cum oximellum vel sirupo viol nenufarum pleuretica com acutus de pitulaca de prime quatrotu de agresta de prunis de succo acetose vel cum rob vel lok distepalis cum aquis fri et purgeat fere cum electuario de succo rosarum et oxilla ratio cum dyarubar cum diaprunis acuato cum infecti cassie et Satar rosarum cum pill de reubar de agrico de eupatorio alkikengi vel sirupo acetosus laxatum et aliis haustum et emplastrum laxativum et globum ad manum tertio in conforta cum dyadragum dyarodon zucre tabrazet trisandal leticia rosata nonella vel costumas epitos somnifera et unatoria et lotiones pedum et cum salvigue abrasio et gargarismo ultimo si hoc non ualent et inde basilica et vena matris et per venam morbo propiore

Amitate magis attinet ad calidum quam aliis qualitatibus est naturam universalem plus indiget caliditate contra adventis delatoris quam frigiditate et aliis qualitatibus et in lesione eius in morte maiori lati ne lapsum perfert corpus quam contra altam qualitate Obiicitur primo de vinees insamentia eius indiget frigiditate sit calitate 13 Adhuc dicitur vim est dicitur quod corpus corpus plus requirit calidum dum in quo frigiditatis 13 cum quo ad vitam tuendam quam ad contrarie et alia

Taduatio qualitatum primarum in corpore humano est qua ostenditur quod ceteris paribus sit frigiditas primum gradum est minor mensura quam calidus primum gradum et sic secundus gradus et minor hic calidus secundum gradus sit contra et ita patet hoc multa primo quod latitudo totalis forme mouitabilis a medio frigido est minor quam a calidis 20 quia quelibet eius labiturum ad calidum quam frigidum et hic propter similine caloris qui plus habundet minor hec hic enim calidus a calido sic ibi aut contrario et est difficilior lapsus propter actionem cum quod sit violente et successive

Frigiditas est qualitas prima elementaris essentialiter ingredibilis nature humane operationi eius principalis actus est frigefacere corrumpentes non sic ingrossare condensare contrariae operaciones et si ultimatur eius operatio congelare et mortificare Obiicitur primo frigiditatis non ingredi essentialiter operationes nature 1 am quod contrarie quo est nature in nutrimento i obmissio multas accipimus dicitur quod essentialiter ingreditur nature operationem pluribus enim ille calor suffocet ne dissoluat hic humiditates exibat dige

euacuacio fert certa humiditates quo colerica et milie eua cuacio h idem faciendo magis siccabit quam humectabit secundum alioh. dicit quod colera dum fuit ebibit humidum ipsa ac uacuata siccabit humidum etc.

gritudines naturaliter humide est reuma cancrum polipus fistula quelibet cathara saliuacio mollificatio congulatum podagra sinocha quibus cotidiana lacus aquo aquositas alcochima cutis arteria sudores fastidium vomitus guttula humectacio sed et cetere plures egritudines Quia earum est primo purgare fortis et si sit cum calore flebothomice et si non non tamen scarificentur multum correctiuum uel per cauterium locus per purgacionem vomitum et sudor et vitentur vapores humidos vtatur diureticis et caliditate sicco uel antepondium etc.

xiccatio humidi in corpore humano contemperate est incellatis subtilibus in dispersum non aut sicca stabilitas inuentis per lienio melli et genitalitacio membrorum placiditas adtracti et breuiter quod huius contraria est omnium acto in corpore humano tamen ac eius corporis coadiuuatiua primum per propter molles carne secundum per quantitatibus humiditatis vbique diffundit et vbique penetrat repleuendo extendit etc.

bibitur vrimo intellectus ebrium ebetatiuus h aut est a vim potencie quod est humidum i et 2o non vi cum sit inuectis et non sicca inuectio i 3o experiencia quod homines monticolentibus regionibus breuioris sunt stature et h regio est sicca et humida calte que est vicinior meridiei secundum aut colera sunt altiores flegmaticis i eo non bis probale quod omnis quantum in sit humidi coadunatiua i alio plurimum dicit quod h non est vere humidis sed vndicis ad aliquid quia humidum est fatilit diuisarum receptiuum et conseruatiuum dicit vnum visiua in pupilla conseruatiua in eme humi te saluari et eius omnibus oppinionibus

mitas est qualitas elementaris prima cuius primus actus est corruptiua de siccatio contonntantes vero est attenuatio corrugatio repercussio incisio exasperatio alle matio vltimatim vero est tensio, scissio dirupcio et ago siccitatis in corpore non est ex ore humiditates superflu is et subtiliare et comprime delinquitur aut siccitas in corpore non ex duobus elementis quibus de per se est sicca cola et milia

nerracio siccitatis in corpore non est generacio adueniencia ex elementaribus qualitatibus et celorum vte in prima plusiu insi se quod introducit caliditatis aut frigiditatis cuius tamen dicitur primo frigiditas non esse siccitatis generatiua i cuius sicca est lima calore i 2o siccitas dicit quasi sine suco frigida aut ex est succositas commenta i ab primum dicit quod potencialis generatiuus ab vltimacio cum quod frigida ad primum dicit vin est de su te ex contingitur humidi non aut siccitati

siccatio est humiditatum ebibitio a siccitate ex tam in effectum quod inaturali humi dita sorbet eam dum ponatur uel si non proportionatur corruit flexibilitate eius aut de pauit partes essenciales vero et cenantes uel eam sugendo attrahit uel a suo centro ad superficie exit primum dicitur per igne uel spongia ex sorbent ut in aera trat ext et in dicitur per agere immaterialis exstat sine in gi et per arene siccitate in litoribus maris et plubi ne vltius tradicatur sine omni commotione cum dicitur per boletum dum assatur vbi humidis eliquatur in superficie qui est centre quantum dicitur per exemplum qui chili et vi nam attrahit uel tela arenee vera humida loca super bus guttulas in se cum dicitur non ibi gemmas sed atti etas vltimum dicitur per iuxtas siccissimas cum deserunt iuxtos aquam uel per tamen siccissima ex se ab humiditate exhonerando cuspulam super superficie expanditur

bibitur primo siccitas est generatiua humidi i non destructiua tamen et cuius quia siccitas couertit membra ad cuius vtracione aut membrorum sed humidis expressio et cuius generacio i et quia unde dicitur decisa materia in magno me vinculatorio et minor plura quam h ideo bre vis dico non sed eliquet quo generatur quia generacio debet esse decisa sua causans transit h de aliena ut appareat quod prius occultabatur fiat

ttenuatio est subtiliatio siue grosse virtute incisiua et consumptiua humiditas in ea a siccitate agente ut grossam essen cia efficiat subtile et subtile subtiliorem

humide spissi mis ablatione Dicitur primo siccitas rarefacit tamen quod non attenuat tamen que res atte nuata dicitur esse in maioris loci occupatiua ad rarefactionem aut oppositum esse sed quod rarefacit per quia facit ex ferre humidum quo partes distabit que plus cohibebat quo erit

mmatio e commotio vel motio ab aliquo agente contrario a suo loco naturali seu attendo maiore aut minorem distanciam a de se ut in sibi assimiletur et in de siccationem ductetis multo aut est commotio sibi similis aloco ut sibi vniatur et in incorporacionem. attractio dicit motum localem rei similis uel dissimilis similis ut in corpore et vniatur dissimilis ut ut corrupatur uel assimiletur

ourugatio est approximatio partium membri et in in proportione plus proportionaliter elongatur faciens in spissacionem in concursum et copilacionem asperitatem et in equalitatem et in maius et minus siccitas in ea calidi haute maxime facit contrahendo aggregando sed cum frigiditate h minus efficit

epcussio est pulsio qualitatis contrarie ab aliquo agente contrario aloco extremali vsque centrum uel a superficiali loco ad profunditatem cum per se constitutum et humorum repercussio fortificatiua in agendo ut magis resistere possit nociuo contrario Repercussio primo conuenit frigiditati secundo siccitati

nasio est separatio et remotio humiditatum a partibus eius prius incorporatis ab actione siccitatis diuidentis et euehentis partis humiditates a substanciis quarum erant partes ut iam non sint uel ut non sint partes quarum erant partes incisiua vis maxime debitur siccitati proprie si conuenit caliditati sed non sicut aliis etc.

rasperatio est inequa gio superficiei quo ad virtutem tactiuam faciens per diuisitatem et in altum et profundum acutum et obtusum per constrictionem aut acuitate calidi cum siccitate quanta aut siccitate sola vacuitate humidum vero cuius incontinuitatibus fit depressio vero aut inonationis quod non per consuetudo cuatiue fit monitatio etc. inequatio

lleuiatio est agilitatio membrorum secundum suauitatem nature ad motum ipsorum per consumptionem humiditatum inquantum erant a siccitate quibus membra exonerata redduntur agiliora ad motus et multiciores vniuersus per hoc quia siccitas facit cum flexiorum orbicularem ut per in corrupta crematura et rotunditas facit ad velocitati motum quo ad alleuiatiorem i

ensio est vltimatus actus siccitatis vbi cuius res prius humida et coagulata siccitate sic tenditur ut resonet aut scissionem apta reddatur exemplum in membrana aut timpana in corpore humido quod imbibitur sit et taucior in sono et celatum et grauior sed in sicco corpore causata sit opposita quia tunc tendit ad arcelam

cissio est vltimatus actus siccitatis vbi cuius dum procedit facit partium separacionem corruptiua siliqua per humorum nutritiuorum euacuationem et ebibitorum humi ex sustentatione quod erat medium vniens partium vero humidis radicalis est medium vniens ac cum corpore quo sublato sit in corpore partium separacionem si non esse ita h et scissiones

ctcuratio est magilitatio membrorum ad motus naturales a siccitate predominante per consumpcionem humidi quod est pabulum spirituum a sicco vero cuius membra de paupertata a spiritibus redduntur ad motum inhabilia et grauia vel per mixta non vnita Et licet supradictum est quod motus alleuiat h vero dicit quod ignauat h fit clarum quia ibi dicitur alleuiare et in tantum humidi euacuationem h vero et in incorporacionem optimorum

rescuia siccitatis est quod accedit ad gradum maxime intensum et in elisionem humiditatis vltimum medium uel quod diutino occupat aut quia ebibit forte humiditas aut quia agens occursiuum sorbet fonte humidi tamen radi naturalis et aliis consumptiue An aut possit talis siccitas reperiri quod eliciat quamdiu humiditas
non vr

conservativa vel quia non vel etiam tarda est

assiue qualitates

sunt due qualitates scilicet humiditas et siccitas susceptiue impressionum qualitatum acti
uarum secundum columellum autem cum altera coni
uncta excitant complexionem declarat naturam complexionum
humorum etatum membrorum operationum egritudinum temporum
medicinarum applicabilium cum medicina consideratione
nature 2o non dicitur vero passiue quia in illo agunt sed quia
non tam vehementes sicut actiue 3o causas quietis

ossibilis

qualitatum combinatio
est qua ostenditur quod qualitates passiue
quatuor modis possibiliter combinantur
prius est quod calidum et humidum constituit
etatem iuuenilem complexionem sanguineam tempus veris
horam diei post intermediam ante
constituunt etatem virilem complexionem colericam tempus estatis
horam diei meridianam frigiditas vero humiditati consti
tuunt complexionem flegmaticam etatem senilem tempus
autumpnum horam diei occiduam siccitas autem magis consti
tuunt complexionem melancolicam etatem decrepitam tempus
hyemis horam diei medie noctis usque antelucanum
conspicio potes magis in me humore fundamentum
et qualiter melius quo in quo tempore et in quo dentis

umiditas est

qualitas ele
mentaris passiua cuius operatio est
humectare concomitantes vero sunt lubrificacio
lenificacio restauracio mollificacio irrigacio
conformatiuo vero actus est inquinatio extinctio putre
factio causa humidi in corpore humano est restauratio
deperditi unctio et vehit humores ad membra an
ge membra

ubrificacio

est humectacio
superficiei viscosa ratione cuius corpus obuians
meatum sit susceptibilior cursus aut
velocioris lapsus propter lenitatem humiditate
acquisita et in superficie tunc dicitur obuians meatum
idest tunc sicut vie lubrificate seu humectate causa
lubricitatis est saturatio humidi et infusio meatum

enificacio

est applanacio
superficiei et in omni asperitatis ablationem
et vellorum propter defluentiam humiditatis vel ap
planatis suo decursu inequalitate plana
dicitur quia magna non secundum superficialem dis
superficiei tamen in superficie quia attingit quia profundum
non attingit secundum superficiem superficie quod dilatatur

estauracio

est complem
entis coequatio supplens restitutoria ad
os magnitudinis dimensionis faciens
continuata parte et completa in cuius
prius rarefactas et in plenitudine quod complexio re
quirit habendam cum in corporum et assimilatione
restaurantis ad restauratam restaurantis aut
humiditas dicitur esse sanguinosa unctuosa et placida
nature recipientis unde nulla medicina bona
est nisi exhibita in te virtutis restaurativa

ollificacio

est infusio humi
ditatis aut liquabilitatis in essentia grossa
ratione cuius res prius bene tingibilis tamen
modo et male alieno sit bene tinnabilis
tamen alieno et male modo res bene tinnabilis tamen
alieno est quod accipit modum alterius forme dispositionem
sicut aqua infusa olle quadrate quadratum
recipit rotunde vero etiam rotundatur sic et cera
et pillulum et aurum et argentum liquata

rrigacio

est madefactio re
humiditatis faciens quadam nutricionem au
gmentationem conservationem et restaurationem
et lauationem rebus vivis et tenellis qua
ta perfecte et in prima plantis et in homine adulto
tamen tempore et in similiter humidum radicale fit quia
placet non irrigatio humidi aduenientis et ideo dicitur
quod humidum radicale fit per aduenientiam aut co
niunctione

nhumectacio

est suffo
catio vite compressione immo et penetratiue
sine humidi ratione cuius talis humidi occupans
regionem cordis regionem pluribus spiritum cursibi
lem et animale et motiuum ne penetrent aut se diffu
dat ad membra obest cor se rectore non valens ex
tinguit vita animati cordis insensibiliter nota sicut
humiditate contra spiritus regitur bene regitur in
corpore ita intemperate humiditate male disponitur et in
quantitate vita suffocatur

xtinctio

est suffocatio vite animalis
per exuberationem humidi aquei caloris na
turalem inveniens consultatis ratione cuius de
ficit vita est etiam alia extinctio per defe
ctum humidi aerei unctuosi consumpti a calore sed de ista
dictum in prima decretalibus vel secundum differentias mortis
naturalis unde venit etc.

utrefactio

est corruptio in humido
per se secundum naturam aliene caliditatis cum pro
priee caliditatis super humiditatem naturalem et
caliditatem naturalem preualens ut sic excretio
replete nauseatiua ebrietate balneatione aut coitu
aut studio super cibo indigesto aut flebotomie solite ob
missione aut cum actionibus et aliis dicitur excretio quia gene
rantur superflui humores a quibus laboriosi sunt exhonerant
etc.

otio est

extimulatio sordicierum virtute
humiditatis aquee quibus diluuntur quas pri
mitus remollit et post dividit diuisas lubrificat
et sicut quasi vehiculo extendendo educit remo
uet et abstergit natura puram a sorde mundatam exim
quendo unde et urina per que membra colatur lauat non
sint opilata tunc strictura meatuum grossiora illic re
linquit et sudor et saliua et flegma

elaxacio

est neruorum per humiditatem
imbibitam remollitio ratione cuius tales nerui et
omnia membra eis coherentia ponderositate humi
ditatis nature proprie non vigilantia pollibunt
a suis locis naturalibus et in premissione longi minus am
pliorem quam que eis debetur extinctiva est dif
finitio vero satis intelligenti quod humiditatis proprium est rela
xare saltem excessiue

xcessiua

humiditas est que est preter sen
ultra naturam debentis habere aut quia nocue
minus exuberans inquinitate sed quia est
diuturno tempore occupans aut quia minus attendit
ad extremum et in summe intensum cum corpus in nimietate
cum in primo decat dici contra moderamine ad corpus prium vel
moderamine ad eorum etatem pressum

emperata

humiditas est que recedit
a summe humido et in eos gradus et in expressior
gradum siccitatis citra medium mediocriter in pro
mens tangibili suo moderne ad tactum tam
gentis unde vini tagrteri est in proportis cum in alterius
proportis et comparata et sic non sunt in contemperancia in
proportionum geometria sed secundum et in arismetricam

ctualis

humiditas est humiditas actu
tactu perceptibilis inducta aut assente humi
ditatem humiditatis effectiue et virtute potenti aber
titudo aut cibalis humide aut aliis et in sensibi
lem inquinitatem aut humectationem et dicitur liquidat
quod actu in tempore sentitur aut tangitur sentit huius rea

otencialis

humiditas et lates
et clausa humiditas ut sensu non perceptibilis
in actuetur a qua confortat specialis propter aut calore
in tempus vel resolutione a calore extrinsece
operationis primo dicitur propter glaciem et niue et grandine
secundo dicitur propter viola sicut aut malua tamen dicitur propter
terum alterum argentum quod humectat naturali humidi
a calore extrinsece operationis

aturalis

humiditas et humiditas
bene temperata cum calido a frigido more in minuti
one humectatiuos elementorum aut sideralium
celi constellationum humiditatem influentium quod in corpo
ra formatiue humiditas cum creato coniungitur et mouent sens
vitalem humanam et in eandem naturam lectionem secundum alterum
autem dicitur cum cum de utroque infantis ne dicitur cum suo inflexu
tu etc. et hoc per dictam naturalis humiditas

ucens humiditas

est que
aduenit homini et in incorporationem post completum eius
esse actualis humectatiua qualitate actuali quod
virtuali vel extrinseca ipsorum tactu alicuius
quod extrinseco humido extrinseco non connato vnde tempore maior
quod altero hominis in exuberantia aut deficientia mutatis mu
tandis extrinsece sed innata humiditas magis morbum accelerat
cum tanto magis indignat fecit lesionem

nunctacia

a proprietate corporis
humanis sunt balneatio pro aliud in aqua olei
quando tractum ab aliquo humidi actu a
virtute quies somnus aliue aut tegere quacumque
nutrio potus menia humectans et plura alia cibis

[C]omplexio secundum auicennam est qualitas que ex actione et passione contrariarum qualitatum in elementis reperta et quorum partes adinuicem propinquitatem redigere sunt ut cuiuslibet earum plurimum conueniat alteram et plurimum alterius perueniat. Obicitur primo complexio est substantia et non qualitas ergo etc. antecedens probatur quia complexio est totum compositum in homine uel membro. Secundo quia complexione destructa destruitur homo et econuerso. Tertio complexio non est qualitas sed aggregatum quia sunt plures qualitates. Quarto auctores in dicunt quod non est compositum sed homo quia homo producit operationes uirtutes debitas mediantibus instrumentis complexio autem sit medio actiue. Ad quartum dicendum quod qualitatis est absolute accipio.

[G]alienus Complexio est qualitas veniens ex reciproca actione et passione qualitatum primarum contrariarum in corporibus sibi permixtis. Hec est diffinitio galieni. Secundo contra sibi primo complexio non est qualitas. Primo quia est corpus. Secundo quia substantia. Tertio partes qualitates elementares sunt in elementis que non in corporibus sibi permixtis. Ad primum dicitur quidam quod complexio sit primum mixti corpus complexionatum.

[I]srael Complexio est effectus ex elementorum qualitatibus alteratione resultans mixtorum secundum equalitatem. Obicitur primo quod non potest esse equalitas mixtione. Secundo nulla esset complexio temperata. Et ponatur quod sit complexionatum equale mixtum ex igne aqua terra aere tunc ex quo ignis est summe actiue corrumperet alia et esset summe leuis. Tertio sic fieret de mixtum super omnia superlatiua et grave ascenderet quod est contra. Ad primum dicitur quod intelligitur de equalitate ad pondus diffinitio est mala.

[A]lia complexio est virtus siue forma assequta qua vna queque substantia propriam perficit operationem et tendit meatam naturalem. Et ideo quod ei conuenit et abeo quod ei non conuenit. Secundum formam aqua fluit. Obicitur primo complexio alteratur sed non est substantia virtus ergo etc. antecedens quia alteratur de sana in egram uel de una mala in aliam. Secundo non sunt homo tendit in operationem que ei connaturalia conuenit sed multotiens tendit in connaturales operationes etc.

[A]uerrois Complexio est id quod plasmat aliquod et auget et in fine mutat. Et ideo in natura causa omnium operationum rerum cuius est constituit. Alibi auctoris sic Complexio est temperamentum proportionale modificatum in proportionibus mensure qualitatum insensibilium ad operationes aut meliori modo extendas agendo si contingat egressio distemperata fiet et est bona diffinitio ista.

[G]alienus primo de utilitate membrorum. Complexio est factor substantie et cuiuslibet membrorum qualis secundum quod substantialiter corpus habet causam et ideo existit quod est et natura eius. Obicitur primo forma substantialis esset complexio consequens falsum. Antecedens quia tota diffinitio ei conuenit. Secundo accidens non potest esse causa substantie. Tertio non factor substantie sed complexio est qualitas et accidens. Tertio non potest esse factor substantie non actiuum membrorum.

[G]alienus primo inuamentorum. Complexio est id quod in est uirtuti caloris et humoris et alterius quod est perplexionem quatuor elementorum corporum constitutorum ad proportionem. Obicitur primo quatuor elementa sunt in locis suis sed non in corporibus humanis. Secundo pono quod hec proportio constituta uel est equalis uel inequalis non equalis quia posito complexionato equali terra non mouetur sursum nec deorsum cum esset vbique equale tenens non inequalis quia natura non est inequalium operatiua etc.

[A]lie diffinitiones Quidam sic complexio est elementorum mixtio et maximam equalitatem abstractarum ad mediam accedens non simpliciter sed quo ad nos. Alii sic Complexio est virtus actiua equalitatum contrariarum operatione mirabilis minimis diuidentibus et altantibus eas hominum. Alii sic Complexio est forma deuita nimia exactione qualitatum contrariarum iniqua cessante insensibili

vel contrarietate quod maxime in complexionato secundum equale contemperata est forma complexio dicta.

[A]lter sic Complexio est medium deli... inter contraria. Iacobus de forliuio Complexio est qualitas dispositio que potest et immediate producit operationes viuentis quod sibi debita et non mediante instrumento. Dicitur producit operationes uult quod complexio non est materia quia talis non est productiua alicuius operationis. Dicitur potest et immediate uult quod complexio non est forma naturalis quia illa non agit nisi mediante instrumento. Alii sic complexio est finis mixtionis etc.

[I]acobus de forliuio Complexio est qualitas secunda simpliciter et specifice distincta a quacumque qualitate primarum qualitatum primarum mixtione sua actiua conueniens et hec multum elegans diffinitio clare intellecta. Obicitur complexio non est vna qualitas. Primo quia aristoteles dicit sensibilia esse plures et non potest plurium organa quod sit sensus visus et auditus erunt plures nec potest ratio et si esset ergo plures potest per plures qualitatiuas dispositiones vitae deseruientibus ac Ad primum dicitur quod arguit unum.

[Th]adeus florentinus Complexio est alicuius mixti compositio ex quatuor humoribus resultantibus ex actione quatuor elementorum secundum inequalitates proportionum. Humorum est hec compositio dicta et hec mixti causa materialis tangitur cum dicitur ex humoribus causa efficiens sed actio elementorum finalis et formalis hic tangitur cum dicitur

[C]onciliatorum in mem maius Complexio est principium intrinsecum instrumentale corporis complexionati disponens complexionatum ad agendum aut patiendum operationes aut passiones sibi debitas mouere. Principium intrinsecum principio actiuo aut passiuo. Dicitur principium intrinsecum instrumentale ad excludendum materiam et formam que sunt principia intrinseca principalia. Dicitur corporis complexionati id est alicuius actiui magis quod est complexio licet mediatis plus de homine constat. Ultimo dicitur mouente principium actiuo id est actiua aut passiua id est materia prima.

[C]onciliatorum in mem minus Complexio est qualitas resultans ex inequali actione quatuor elementarum qualitatum a quibus debet secundum speciem quam ad temperamentum reducitur manet in vno quoque corpore secundum tamen mixtionis fines sanitate aut egritudine secundum maiorem aut minorem declinationem ad temperamentum aut distemperamentum nature complexionati. Sunt multe diffinitiones hee tamen due sunt magis elaborate.

[I]ohannes parisiensis Complexio est intrinseca vel dispositio superficie tenens apparens significans causas intrinsecas sed consimiles hec ut pinguedo color declinatio distemperatio etas. Obicitur contra omnes diffinitiones primo unius rei debet esse vna diffinitio sed hic dantur multe. Secundo inter omnes non videtur que sit melior. Ad primum dicitur non est inconueniens quod vna quiditas notificetur multis modis aliqua potentia aliqua parti una. Ad secundum patet intelligenti

[C]ommixtio est in vnoquoque elemento corpore elementorum qualitatiua vnio faciens nobile commixtiones et quatuor complexiones vt est celi et elementarum ab eis descendente. Obicitur primo non videtur quo virtus elementaris ignis descendat cum sit leuissimus et omnibus superlatiuis sit superficiem. Secundo an tales motus sit naturalis uel violentus. Ad primum dicitur quod virtus celi eius qualitatem occultam addit in forma etc.

[Si]mplices commixtiones sunt quatuor qualitatiue elementares dispositiones scilicet calidum frigidum humidum siccum per quas medicus deum sua dispositionem regulariter et disponit circa corpus humanum et medicinarum compilationes. Obicitur primo implicat dicere simplex commixtio. Secundo quia si est simplex non est commixtio et si est commixtio non est simplex. Ad hoc dicitur quod hee qualitates nominate mixte sunt sed insensibiles et ob id dicuntur commixtiones

empacata sitas e q e coextensa ad tollerantia virtutis debentis ea habere aut quia recedit a sume sito ad eq du medium cu tollerantia gradum huius certos sitatis cu sitate 2m apparentia violenti sese contemperantis 2 sic habes q contemperatio non intenditur simpliciter sz quo ad nos idest 2m pporcionem arismeticam 2 no geometricam

tualis sitas est sitas effectualis cum impressione sui ad sensum actiones causata ab efficiente sitatem cu virtute potenti 2m oculum visibile q hec sitas aut albo aut potu sitantibus aut amnia puluere corde aut motu nimio aut exercitio nimis prevalente ut humidi motus aut sorbeatur in toto balnei expressionem sitat sz tpatu humiditas 2c

otencialis sitas e q sub iectatur in re humida no appens ad sensum n 2m effectum participator eius a forma specifica aut calore in corpus ul resolutione extrinsece operationis adiuvante pm patet de suco lapatu acuti qui e res humida 2 ca no apparet sitas actualis sz e potencialis secundum patentiam hunc quod reducitur se liquesa lapsitatem ut pz in aceto

ctualis sitas e sitas bn comparata in humido formatiuo 2m naturam eius in mixtione sitor elementor 2 desitatiuae celi influenciar cooriens nobiscum 2 commotes sens vita 2m eande naturam luz 2m alteracionem acume vndeluz in pueris 2 viro 2 sene sz eadem naturalis sitas alteratur cu sit magis humiditatis

luens sitas est q aduenit homini 2m in corporacionem pro expletum eius ex aeiali actualiter aut cu effectum sitatem imprimere ul commotu solis in obliquo circulo ul quotienscumque humido exteriori no conato vno tempore maior q altero ergo motus solis in obliquo circulo est magna causa humiditatis ut pz in experiencia inuentus vbi reuma multiplicatur 2 etiam aptitudines humide

esiccatiua appetitus corpis humani sz per visibiles imprimentes sitate cu effectu 2 vigilie 2 sitiens evacuatio 2 coitus 2 nutrimenti paucitas 2 inedia sita 2 balneatio sicca ul antepandium 2 congelatio 2 ardescens calor 2 balneum superfluum 2ca 2 conturbatio

ulitas sitatis in corpore humano e qualitas qua ostenditur q sitas vitalis 2 naturalis ingreditur corpus ut consumat superfluentes humiditates 2 educat eas 2 opilationes phibeat 2 consumptionem humorem quelibz simulatio rationes putridinis phibeat 2 multarum egritudinum causas remoueat 2c

irtualis qualitas e qualitas insensibilis sui effectus potentia in similitudine actualis qualitatis aqua differunt ab actualibus qualitatibus quibus copulatur realiter ostendo secundum naturam corporacionem vnde in pre 2 vino 2 alius e qualitas virtualis 2 no actualis calefaciendi 2 dicit 2 cu vtrumque ab eo forma specifica procedit 2 de isto alibi sed magnam difficultatem ex modo transeo 2c

imbola qualitas e qualitas duobus quemes entibus transmutabilibus ad inuicem 2m eande rationem vnum cu primus 22m magis altu aut posteriores 22m minus vnde omnia entia mundi habentia simbolum facilius 2 citius transmutatur q no habentia simbolum

ecunde qualitates sunt qualitates resultantes ex commixtione primarum qualitatum nate sensibilitate immutare sensus de potencia sentiendi ad actum velut sunt sapor color odor 2 cetera talia 2c ne prolongarem materiam opto me a multis ceteris difficultatibus supersedere que estimo nusquam in modo manifestabiliter amplius

redonans qualitas est qualitas q sibi ele ntu aut mixtu dominat in summo aqua de exphlegmatu dicendo 1 gradu unde ut sit valens hic problem in graduali coequatione dicitur aut pdnans pre potentiore sue 2 manifestiore operacionem 2c

ominatio pdominantis qualitatis e qua ostenditur q pdominans qualitas corporis cognoscitur pmo ex natura sui scdo ex qualitate materiata tcio ex qualitate recta innata qrto ex qualitate oculta corporis in nata aquisita quinto ex odore sexto ex sapore septimo ex colore octauo ex experientia nono ex odore decimo ex operacione pm dicitur pre ignem scdm pre aere q corpus humida ex ignam cu qualitate calli dicitur pre pp quintum pre pisces solutos qui sunt ca dicitur cu ex cerata sint sit

apores qualitatibus quarti sunt sapores quibus ostenditur q sapor dulcis salsus amarus acutis acetosus stipticus 2 ponticus acer caudi ex ipsis ad stiptica attinent solum alii ro sapores admixta 2m magis aut minus ponatur hos sapores dulcis sapor attinet ad calliditatem 2 humiditatem tpatu salsus ad calliditatem siccitatem 2 cis sit late e declaui in pha naturali ro illic breuitate

olores qualitatibus nati sunt colores ex quibus ostenditur q color albus palidus et flauus laceus liuidus citropus cu eor subfrigi tem sibi denunciat sz citrinus rufus rubeus rubicundus calliditatem sibi clamat alii ro mixta mixta quali tem ondit 2 hanc materiam latius dono dm intendo deuius pone 2m phia latissime disserui 1 d

dores qualitatum sunt odores quibus ostenditur q odor subtilis spiritus aereus no subtrahitur nisi in materia bene referta 2 digesta 2 quanto extremior tanto ampliore denunciat calliditate in sibi quanto ro odore amplius discedit tanto ad frigiditatem amplius accedit 2 hanc materiam cum quadam medicinas 2o laxatiuae amplius diluciditat

nseparabilis qualitas est qualitas sic suo supposito coexistens q ea naturaliter aliquando impossibile est reductiua sp sui subiecti ad sua conata dico q ab ea in opposita qualitate dilapsa fuit scdm sui operacionem infallentem oculta 2 hec e quelibz qualitas innata vnde aqua sic hz frigiditatem ita inseparabiliter qualitatem q quantumcumque calefacta fuit sp reducet ea ad se

ualitas est q ondit q qualitates ceteres 2 qualitates elementares 2 qualitates conate in homine multum diffunt 2 etiam dicit sz plus dicit qui dicit quia calor solis superiori reducit i terra 2 terra in superiora sz no calor hominis licz in homine hz efficiat 2m quam principium simili in sz no in elementis 2 sic 2 alie qualitates elementares dicit a conatis in homine scdm dicit specifica

lementa formaliter manent in mixto scdm magnum meum in regulatorum e in spiritu saepe naturarum 2 etiam elementor q continet in se paltatiom sibe quasi aliquid exteris coditum no tamen paltacionem nature 2 ibi multas posui opiniones q aliqui dicebant ignem esse in ossibus quia visi sunt vide scintillas in homine vmo de ossibus exurere similiter in oculis frequenter videtur scintillatio pi lesiom similiter de lapide 2 ferro ignem videmus exurere qo concludunt ibi ignem materialiter fore sz ne prolixitatem siaut multu pdi

ualitatiua distemperantia est distemperantia qua ostendit q pt ee distemperantia in vna qualitate aliis illesis manentibus aut quia potest esse distemperantia in duabus sz in calido et humido et re manet temperamentum in frigido 2 sicco 2 econuerso 2m qualitates non simbolas sz oppositas ratio est quia illa q prius egressa est a sanitatis latitudine potest fortissimum 2 vertissimum pter sibi oppositum 1 d sequitur de explexionibus 2c

vitalitati q̄ua dicat' certis instantie se habentibus ꝑt' causas longius ꝫ breuiantur vite vires que s'cem aspectus influentie ꝫc̄ q̄ in plasmate in eodem infundit sanguineo breuiore vita q̄ alio tpe inlito simile ꝑti des cause aer aq̄ ꝫ ḡem cor fortis actio q̄ cititur occulte i ꝑmuit bre uitate i eodem maiorem sanguineo alius

aturalis ꝯplexio est ꝯplexio ꝯ ueniens ꝯplexionato ꝑtise s'cdm id q̄ ei debetur ꝯnatiua complexionali idest q̄ sanguineus ul' colericus flegmaticus ut' nullis distinctibilis ut sit abcessiua ꝯplexioe s'cruali regionali membrali obstat q̄ nali eade se manente ꝫ fixe stante ꝯnatiua regionis ꝫ membralis variari ꝑit ꝑt' hanc difficultate in nalis ꝯplexio decet ab istis s'cria ꝑlura cita

Vetisita ꝯplexio est que est appropriata individuis alicuius spei ꝫ nulli individuo altius spei ꝫ in q̄ individua eiusde spei tendunt in similes motus naturales ꝫ aiales diuersificatos aquibuslibet individuis alicuius spei ꝫ q̄ optime complexionatu suppositu tenet in illa spe Dicat' ꝑmo mem appetit inlitatz ꝯplexioz asino lepori ꝫ hoi i'

ndividualis ꝯplexio est ꝯplexio q̄ vnumq̄dq̄z individuu sic sibi ca hz appetiti in membr ꝫ accidentalibz q̄ a'o ei individuu eiusde spei assotiari penitus est impl'e Dicatur ꝑmo p'le est materiam materia sortis capte sortis plebius s't i' ꝑs vim ꝫ ꝑs alti tudi i' duo individua erit eiusde individual ꝯplexio i' aiuss q̄ materia e eade ꝫ ꝑs ꝫ insu ctie ꝫ oim causarz ꝯtinuis ꝯsimilis i' ꝫ ad hoc dicitur q̄ no locus n' ꝯfluat in vm simile dicat q̄ nunq̄ materia ꝑt' est capax forme pauli ꝫc̄

ulta ꝯplexio est que no dicitur ex qualitatibz manifestis ꝯplexionati s'z qualitatibz vtualibz celi ꝫ dispositi onibz matie ꝑme i'miscti ꝯnatione ve cau duo sanguinei aut duo colici eiusde spei ꝑnt disparitata inꝑtionibz aut passionibus bu' ad optimas opatioes alt' adinalas ꝫc̄ in s'z duo colici vnus inclinat' ad luxuriaz alt' bona h' no e exmanam ta ꝯplexioe colica s'z inmanam ta celi influentia occulta impssa i'

ompata ꝯplexio e ꝯplexio sumpta in ordine ad plura ꝯpata sic se hnt respectu vnius q̄ alit' se hz respectu alterius tam individuitate speciali q̄ individuata vnius spei aut e ipa ꝯplexio inse ꝯ ꝯpata ad q̄ lissitaros ꝫ aiui us adinch alit essentia ingnitu abiqui recedit opatio e spa dr respectu diuse spei vnde anima est tibi ꝯallie ꝫ no homi dr' individuu vnius spei vn petrus ualitz e ta dr ex ruus colite tam dr' ꝑt' sene in quo e ta in' suppositus ꝫ ta ex individualis ꝯplexionis colite e spa e ta

egionis ꝯplexio que insu latum ne alicui genali sic ꝯquit ex sub ordinatioe climatis in ordine ad s'cam ortaua q̄ ꝯnit oia individua illi' regio sic ꝯplexionata q̄ ꝑt' influentias ꝫ aeris i mu tacioz diuersificant' ta inuolti q̄ opacionu in dia ꝯdnibz ab hoibz aliar regionu Dicat' ꝑmo p'le est ꝯplexioni indi ꝑmutari in ꝯplexioni sclaui i' aiuss' ꝑmo paulatine s'cdo ꝑabit ꝯueniete ad hoc dicit q̄ inp'le e repente s'cdo sine ꝑiculo mor tis ecia e inp'le itelz ꝑmutioz fore i'

ala coplexio e que re cedendo inꝑpoclit' a complexioe spe cu di stilari incipit sue spei in figura' coloe' ꝑpor tioe opatioe orne loco natiue ꝫ disse milius opatur ꝫ ꝯcupiscit ꝑ ꝯ stem male ꝯplexio ei ꝯnate dicitur loco vn' homo qui in aquis sp alebatur ꝫ morare' ꝯsz ꝯplexio male dr' nathe q̄z hoc ꝯmonstruo hoie si ꝯnarret

elior ꝯplexio est ꝯplexio q̄ ꝑduat' subdispoibz ꝑlus ab optime ꝯplexioto recedentibz gradualit' ꝫ qualitatiue q̄ ꝯsbitur detiber figura ꝫ color ꝫ ꝑporcio ꝫ opao ꝫ ordo ꝫ locus q̄ in corpe male ꝯplexioto ꝫ dissimiliori ꝯnꝑpisant' ꝫ q̄libz eius opatio est inꝑfectior q̄ i' a eadem in corpe male ꝯplexionato s'z hz volitiua ꝑcaulla inlitais ꝑtitur in sanacias ei posse ꝑfatis malicie opoz q̄

essima ꝯplexio est qua ipsum indi duum maxime recedit a complexioe optima disposita in i' a spe aut q̄ sit ex' specifica ꝑcedom se posuit q̄ nulla ꝑticipat spei illius similitudine seu complexioe ꝑmu dr' ꝑt' molen tes s'cdm ꝑt' inensurados vbi sit eliditur ꝯrudis ꝯplexionalis inter latitudine q̄ in l' ipius ꝯrasit re sidere incomplexioto aunta opez ꝑpone

ona ꝯplexio est qua complexi onatum sit assimilatur sue spei q̄ manet in latitudine figure coloris spei opacionis ordinis loci natiui sue spei gentibus q̄ ꝑ ꝑpam similia opatur ꝫ ꝯcupiscit ꝫ virtute naturalem ꝫ accidentalem bone ꝯplet ꝑugmeus ꝫ gigas an sit bone ꝯplexio cu no in figura ma net ethiops cu no in colore ꝫ sic decanis locis ceta tibus

elior ꝯplexio est qua coplexio natum melius assimilatur individuis om bus sue spei ꝫ ꝑpancius vrtute nalem ꝯple titulis ꝫ aiuss ꝯsimilius ꝑt' inꝑtiaoes ꝯdi tes q̄ corpibus bene ꝯplexionatu ꝫc̄ longioris vite ꝫ melius ꝑt' resiste distemꝑanus quibuslibz et causis ꝯrutionis ꝫ mortis

ptima ꝯplexio est ꝯplexio q̄ ꝑticipant individua spei humane ꝫ q̄ in specie humana attingit individuu optie ligati excedens ꝑsonalit' dr' corpori in specie humana ꝫ omnibz sp̄ebus viuenciu in figura colore opacione ordine loco natiue ꝫ in q̄ ꝫ san lis ꝑt' in ꝯpacioes gentes ꝫ melius ꝑt' resiste oibz causis ꝯctu q̄ ꝯtaries individuu hna in i' a spe no dic aut q̄ ꝯlz opatio est ꝑfector q̄ ea de ul' similis inibz ꝯplexionato qua h' fie no ꝑt'

imbola complexio est comple xio intrisicu ꝑmutacio vnius extreme ꝯplexionis in alia ꝯ inis inmedia ma nens tn dui donc vlt' mediu abiciat' forme vnius extreme ꝯplexionis ꝫ introducat' s'cdm eadem ꝯtre ꝯplexionis ꝯrudis ꝑz quia talis h' inetur dici pure sanguinea n' pure colica n' ꝫc̄ n' inixta s'cdm equalitate pondis cum talis sit impossibilis n' iusticie ꝯ bytz ꝑom simbola ꝯplexiom s'cdm aliq̄ ꝑs manente in latitudine sua i'

istempata sine materia ꝯ plexio e ꝯplexio resultans ꝑncipalit' in corpe aequali te exteriori ledente ꝫ no humore malo ipsum penetrante fans no aumentum inꝑtiacionibz ꝫ in mag aut min dicitur sine materia ꝫ licz ecia humoes ledat' exacioe actionis ꝯtinentis sensibilit' no tn h' e ꝑn' lis ta ages s'z s'cdaria i'

istempata cu materia ꝯplexio est ꝯplexio resultans ꝯmmodita differen humoz ꝫ lenitor ꝫ instrumentoz vitalium intrisecu naim regentiu s'cdm maiore aut minorem egressu abequlitate in ordine ad speciem aut ꝑtes inordiu no ꝯcogitas dr' cu ma quia humores s't materia corpis

ucratita ꝯplexio e ꝯplexio in aliqua spe vltimo ꝑstatiue inoibz ordinatis ꝑtailis ad medicale te pamentu pondalis ꝯplexioni ac cedens no tn ea attingens ꝯrens dur ꝑn ceps ꝫ eius ꝑsidentissi in ꝯsiliatim ꝫ doctria le ꝫ dominatim in a spe ut in pauassime euenies dr' in aliqua spe q̄ in ꝯdemitis ꝯꝑi bus ꝯrnubz reptatibz ꝑz ꝯuersu inꝑo dno auitcinna algazael machomet hn ꝯim erit duces ꝫ inꝯsuri inltoz in specie humana ex euctata ꝯplexioe no aut pondali

biatur ꝑo inp'le e eucratia ꝯplexionu s'c'z aiuss' quia no vi' in q̄ua etate tu ꝯlz sic cu desitur pu er enim hz vone in ualida ꝫ vili.

214

ul' dulci lauatur ul' bn̄ plaga ul' opasene tuo
detur ei confortatio sc̄ ocyton opiacium con̄ fecta
langis oximusa gito balneatio urine rx est,
ecc̄ si fuit cum febre minuendi pānis' forent
ecc̄ta ba

[..]rinissio cure est qua
ostenditur q̄ medicus seue flegma
ticum caloe' vehemen̄ti succensa fu
giat cursum pedum, cum inflatiua'
z macrum aut si sudat sudore sito in vna pte
corporis z si ostendit duriciem splenis aut
epatis malū est z si vidis aliqua signa mor
bia aut morti vicinia caue ybi enim expāne
sas meli⁹ e te dimitte' cum cū honore q̄
face' cu enim volusti bn̄ fare' male tibi fa
biet z eis omīa si no pssabis

[m]elancolica q̄ rō est
inquia cū bona temperie ymat sicci
du z sicu apdmo igne' cōplexio in
ymissar sc̄ hs ignobiliore toequa oe
corpe cōplexionū ec̄lus in mlito callidum
possim et remissi z huidu resoluendi oe
pstil z diuturnitas no tn̄ est nobilior alys
sz tn̄ lapsum irreparabilior cetis

[m]ercifisticatio urine cople
xionis e qua ostenditur q̄ no omes
mlti sc̄ eq̄ mlti sz meli⁹ qui nāli mla
cōplexionē' cetlis aut q̄ migrat cetlio
qui cita aut acida egrotatiue aut qui putan
cōplexiōn sc̄ ratio q̄ qūto plus elongatur
q̄ quatuculi te tanto cetiobue' sz hit sit re
cessus a pl̄x nāli adimig q̄

[i]nnaturalis mlia cō
plexio est que est infecta alio humoe'
pura flegmate colea' sanguine aut
cetilia ppe mlie cu sibi incondepe
denti cuā hs ul' no yno sunt sz commixto
antidoto peruiditate opposito morbos.
q̄ te mellor commixtio e mlie q̄ mixte cū
sanguine erat n sui qualitatib; extremi te
mlie nobilio cetis pulibus p̄ cole' pfectis

[c]ompacio mlie cōplexio
est qua ostenditur q̄ mlia q̄ rō mor
tionatur ēlto tēe vento aqlon hiem
saturno senio seu decrepite etati z
oblis quia maxime adcertem vite itaum at
todit hz cetis cōplexionatis mores cetiores
z ingenium magis obtusum z sitit magis q̄
esuit ro sitit pp̄ siccitatem sz no sit esuit q̄
tibu no p̄ bn̄ dihere pp̄ frigm

[f]ebrosa mlici q̄ rō est
inqua cū cōplexionis distemperie sa
ces appet minus macrata z tam cord
z fusco intro p̄ saccius inuendo z ime
nitietas z cui⁹ grossities vigilie mlie mlti
solia do ardor oris scōti ina ypina migra
fusa grossa z quia pressenit vltā migra
z egritudines insplene z dominat z q̄s q̄
peri⁹ hz anona hs diei usq̄ ortiusti z ertis

[i]ncibencie cause e qua
ostenditur q̄ mlici satalit cadit in
egritudines extpe sic enim peri⁹ hz
abortiuo yd; aliqusta mortuum no
uebris z si egrotatur peri⁹ hz anona hs
diei usq̄ adortusti z multiplica⁹ tibor mlioe
ul' acuentem solebam mgrim ul' q̄ saturno
pdnatur ul' ascendit ul' fuit inpin⁹ natiui
lint eciā lesio aliquis potentie aie z inton
leditur vna potencia z nō alia desidēm
excelles ad aliq̄ habendū aut obtinedum
retentio superfluitatū sc̄ emoroydarū aut me
strua

[s]igna sam mlia sc̄' signa
ante sufftibilia sc̄ aboxiationis q̄
e tristis iuidi cupidi cex mlia z
tenere minus timidi vbiq̄ z sine fan
de z vigilat quia fugit citaui z canbi z leti
ciam z stacpitu z fingit noyas opiniones
z acor dissone quia iuac cor⁹ hns dup
z co veni mgr z abejentib; quia vrina eius
est alba cla z subtilis pulsi tardi dum z
hz ymaginaciones corruptas z sompna talia
suspensor aut nigros inocbos

[r]eceptaculū mlie e
splen pulmo cebre z oculi sicalit'
susceptiua mlia humoris quoz splen
suscipit cyrnatiua z qualitatib; cebrū eufia ymagia
tiua oculi q̄ illic respiat suas superfluitates ob
q̄ mlia fugiunt lucem fulgurantem z sole dilubeiunt
radiis z frequent dolet oculos

[r]espiraculu mlie sc̄' respira
cula yie seu sīlia pque cyrnatiua mlia
mundificatur sc̄ oculi os anus porr z a'a
euentaculā no oculi pp̄ sui nobilitate
no sc̄ bom respiraculū mlie q̄ sunt meis mlti
egritudines rectatem os eyg⁹ mlia e quinis
huoe dificult' trahit' succisit adiuvantū tn̄ ppe
viar ampli nec est zcir'

[p]ronosticatio est qua oste
ditur q̄ mlicus si distrusiat z si sc̄ tem
pestate no pinodent incidet facilt' haz
aliquā egritudinem sc̄ q̄rtana splenetica
mania mliaz stoliditate amencia demoniacum
amore heos entrasmo ylictn yorosebia vm
brualitate zelotipiam vaticinatios illusioz fan
tasmatū cucurum lepra z c̄

[s]igna sanguet mlia sc̄'
signa a mltis receptabilia sc̄ aboxiationi
bus z corruptis ymaginacionib; cogitat
n z loqui no cogitanda n loquenda z fu
giunt sociē te humana z aliq' adsimas se tristerunt
timorem vbiq̄ ptat aly estimat q̄ sint reges aly
q̄ sint pphe aut lupi aut demones aly plorant
aly ridēnt aly se mortuos diudū dicūt aly re
spicientes adyrina rem mlti cant tristi sine causa
aly ridēt aly ro homines paucat z mtēfi nt z
abyrina z apulsū z c̄

[r]egimen sanor mlicoz
e quo ostendit' q̄ mlicis mltm podest
balne in dulci aq̄ p⁹ digestionem circa vesp
tina hora z leti a z coassistencia pulchre
homi est ei dieta humida cū sercbus bo' odorife
ris z sitalit' cū circo z macr sompno suauis vibr
eisdem anticum aues aquaticas sc̄ anseres grauer
vi⁹ bom dulce no cemetatu bn̄ h fere

[c]ura languentiu pmo bal
neetur cū hbis boms odoriferis sedo
digat' mgria cū sit diuetico aut cebo
rigine a' sit dethimo decepithimo cebi
sciens z c̄ zo purget' suauit' cū pill' alefanutina
mori dyasene ul' cū dyasmatoy dyacbo ragmato
pill' de lapide lasuli ul' pill' cepis ad opilatioz
splenis z potes ciue' cū alb' mgro q̄ hforte'
cū leti a quil' dyaborragmato ariotico rosato
dyamuscro dytimo dyagalanga zo inne basi tum
forcit si ing fluxit sanguis si no illico restige
6o glybe conuenit 1o vincio cū ol calido z vn
gentis faciendā est intō corpe z a'a pti ca q̄nt

[c]eta languentiu mlicoz
est dieta q̄ ostendit' q̄ mlici egroti die
tandi sc̄' carne carne edma aut aue
tina pullos eco e ei tribuenda aut pe
des qtuss yux cuine carpīa vetusta cauie salita
lentes de' ei vinū subtile clar odorifer z p̄
fuge' lac mlir ul' capre ul' eq̄ ul' asine et si bor
me neqt de' lac anneq ul' soti appliat som
pnifa forcia z c̄ z vide ut mpuguetur z curno
p elsat

[v]omissio aure est q̄ ostendit' ing
bus castb; medici oz potis aborgro re
sllie' q̄ cuabe q̄ insede casib; pmo si vi
des vltā venia insfatie aut pedib; sedo
si inmllre si grossius sacgs adinamas q̄ulitur' t
cio si fincndo spuma pos erit qrto si vomit
q̄ clarosu aut bulles sup ciam aq⁹ inusee fuguit
qnto sc̄ febrit cū bubonib; sexto si egestiones
vident' nigre sint aut quia sel mgr sursum
aut deorsum quīt malū septimo si vrina val
de vi' rubea z c̄ bom aut si mlia mestria aut emo
royde supuenit

[c]ucuiemois vite cōplexio e
qua ostenditur q̄ q̄ rō sanguinea cetis
ulsanalit' sc̄ hntib; e longioris vite pp̄
vtriq̄ qualitate z instrumenta meliora
forme i materia cōplacentis retentiua demum colita
pp̄ pssiue qualit' distressit avitalib; p⁹ fleg
matica q̄ pp̄ actiua qualitate magis declinat
adegre z velatino mlia q̄ vtriq̄ cōpletitur q̄lite

quemedia et disconvenientia gubernatur. Dividuntur autem complexiones primo sub symbole unius qualitatis tantum alterationis ut per colericus potest esse sanguineus albo tum alteratione ut per coleris potest esse sanguineus et huiusmodi. Aut flegmaticus potest esse sanguineus; et huiusmodi complexiones albo collidere visu 2° dis[tra]siate tinct[ura]: distemperantie adnatale 3° coreccionem et aere sicut scilicet mutatur in dictum et instrumento sicut puella mutta napello 3° caloris naturalis actione in humidum

[P]ermutatio

accidentium complexionis mutationem est qua ostenditur quod permutata complexione destruuntur etiam que permutata complexione [defuerunt?] accidentia et operationes materiam consequentes non aut forma non sequitur cadunt submateriam inter eas colliquationem ut non possint mixtio quod possint corporis membris dispositio dicitur quod permutata complexione destruitur accidentia materiam concomitantia ut patet in colore mani non aut possunt causa necessaria naturalia forma consequentia in mixtum ut resibilitas flebilitas sive mores quia sunt ab anima data et opiniones melius quod idem homo non possit bis fluvium intrare qui non deberet suspendi super pons fluvium intrantium sicut alter vel adhuc altarum sed quia eadem et animam aqua precessit opinio non est inde non faciet iniuste quia in et non alium ut ipse voluit suspendere

[P]ermutatio

nature simpositalis est qua ostenditur quod simplex est complexionum per naturalem dependentem a spiritibus intellectualibus et spiritibus permutare aliquo vita stante aut saniter primo non stante neutraliter potest dependentia complexionis a natura suppositi qua destructa concomitatur corruptio mixti. Dividitur primo regionalis complexio est per naturalis et homo tuum mortuus venis adulterinos permutatur in corpore et morbis cetera aure et talibus corporis sicut

[P]ermutatio

complexionis regionalis est qua ostenditur quod homines propinquarum regionum possunt commutari ea terre maris aut neque sine mortis periculo obliquo quia attingit permutatio et de vite. Dividitur primo modi complexio potest permutari in regionum alma et non quia habent simbola formam que sunt eiusdem speciei et similium operationum quod secundum potest ex tristis unius exaltata sicut 2° complexio potest muta in vilem et senilem stante vita sicut 3° sive potest est sicut. Ad primum dicitur quod instrumenta vitalia conexione extranea et influentia celestia sicut alia vita persistentia hic forme et cetera. Ad 2m dicitur quod illa natura intendit imitator non artificiali

[G]eneratio

complexionum est que ostenditur quod complexiones consequuntur a tradurre a stelli astrorum formam cotinente intrinsece adoratum factorum loco tempore albo quando modo et ordine cum consideratione in totum modi et essentie modi et imitatione et instinctu et dispositionem et originem et corruptionem et dependentia et existentia. Dicitur primo excludere quia sanguineus sanguinem quanto generat. Dicitur astelli hoc novum est dicitur a forma ista potest modi individuali divisionem cetera et cetera

[R]egnatus gradus

est quo ostenditur quod in complexionibus unius datur gradus ultimo signabilis preter quo nulla complexio naturalis proficere sicut potest in quo incessu adherentes vel quo admodum dominica stante preter virtute unius modo dato et certa iterum materia esset minus plura materia et quia certi principio huiusmodi materia sine impone sicut

[U]nita complexio

est complexio ut sit aberrato introducta augens virtutem et potentiam naturalem complexione preter vigente sue bone cuius naturalis complexio sopitur vel ista manifestata. Dividitur primo in ebrioso non consopitur naturalis complexio sicut aut quia sicut inebriatur sanguineus sicut motum suum naturalem habere complexione deviente sicut aut quia talis statim plaudit flegmaticus dormit melius esse sicut 2° in ego non sopitur naturalis complexio sed acuitur sicut. Ad primum dicitur stat bene quod non tollit potest quia plus agit ad habentia complexio et videtur proprie naturalem sicut

[I]nterventio

est qua ostenditur quod natura ordinata stante inter duas complexiones immedias non potest dare complexio interveniens media una licet inter que nature esset mediare sub nobili disconformitate ad illas duas quia aut attendat ad optime complexionati aut ad pessime complexionati in illa sunt. Nota diligenter quod temporibus meis ut relatum vidissimo

precepi et testis et in terra bavaria quod apparuit mulier puellarum nobilissime complexionis ita quod habet corpus perspicuum quod dum bibebat duci vinum in cuius qualiter ad eorum descendebat qui pervidit ita clare videbatur vene vini cuiusque qualiter in corpore transeuntibus aut qualiter sistebat prope videbant quo admodum et vitium cabillissima cibis masticatis usque ad fundum stomachi dum descendebat videbatur et cetera utque iudicio meo principium quissima quoniam mulier sunt equalitati ponderis quia tamen ele menti perspicua tota perspicua te fervente et hanc dicit dux a... bavarie in duabus manibus et pedibus ligatis precipitasset ne esset filia sui que ultra decem stadia aque eundem supra se prevenit ut mergere volunt et dum ipse ripa sine nocumento ea aque captasse liberata iussu principis in unmo tamen eius involutis in profundum trahit donec cum exultaret. Dixit timeo quod dominus nester qui perderes quod celum et unusquisque natura stabit contra te in morte tua et in die iudicii quod ausus sunt tollere effigiem tam nobile a lumine mundi

[D]iverse orationes

sunt que veniunt et ex causa varietate et diversitate complexionum specificam contenta et quod habent inequales gradus inequalitatibus scilicet et diversitatem nutrimentorum et locorum et mixtionum et operationum dicitur inequalitatibus scilicet coloris caloris frigoris magis minus putat certitudinalis dicitur locorum quia pisces et aves et cetera diversa complexionum sicut quia piscium locus est aqua avium aer gladiatum terra et cetera an aut plus diversificat complexionum talibus aer locus temporis et cetera

[Co]gnitio

complexionum est qua ostenditur quod complexiones humane cognoscuntur ex signis tos scilicet ex colore habitu ne tactu operationibus excrementis scilicet etate passionibus aere sompno vigiliis motu ymaginationibus. Ad colores quia rubeus color ostendit sanguineum luteus coleram et cetera habitus quia corpus gracile macer ostendit siccam complexionem grossum humidum. Tactum sicut si est molle est flegmaticum aut sanguineum si durum coleram aut melancolicum. Ab operationibus quia sanguineus alios diligit more quod melancolici et colerici alios quod odius ab excrementis quia urina sicut flegma sicut dum ostensiva

[Co]gnitio

complexionum interiorum membrorum est qua ostenditur quod interiorem membrum complexionem quod complexiones interiorum membrorum cognoscuntur a quatuor virtutibus naturalibus scilicet attractiva retentiva digestiva expulsiva. Unde membrum cito attrahens est calidum tarde aut frigidum et cetera et non minus proportionem sicut tantum dictum de complexionibus a proposito enim permulta obmisi ea propter quod plus tibi studioso labore opportet

[N]ecessitas

cognitionum complexionum est qua ostenditur quod nature est medicum cognoscere complexionem humanam tam in qualitate quod debito regimine in sanitate et morbis et eorum consequentis et alius ne facerent inficiat prima corporis humana. Dicitur primo mentatione cognitionis enim scire recessum a complexione dicitur potentiens quia vel facerent colido ieiunium in iuniores inficiet propriam et cetera et aie serviunt corporis specialiter multima distorcium ne

[V]ariatio

complexionum est qua ostenditur quod variatur complexio in eodem homine propter quinque mutata scilicet ex cultu ne etate diete variatione loci mutatione et celi influentia et eo quia illa attingit profunditate humoris et nature quod fallit altaris sed quod est in speciis quod amans variat complexionem cum aliis ad profundius penetret vel quod aliud dicitur quod primo cognitionis repente et celi influentia corporis gloria

[T]ituli questionum

in ista materia formabiles et in qualibet parva istius libri sicut tam multi quod nemo cogitando excogitare potest tam multos quam plures sunt formabiles ex in primo conceptus utrum diffinitio complexionis ab avicenna tradita sit bona et cetera. Utrum in omni complexionato cognitione et passione contrariarum qualitatum ad temperamentum reducatur et ordinatur forma complexionis in mixto quod quod medium inter contraria et finis naturae actionum terminatus. Utrum constellationes sunt cause magis fabricative complexionum quam elementa et quilibet cause inferiores et de quibus acuto potes facere titulum questionis et figure et singere argumenta utriusque plaga et solutiones et cetera

215

anectitur similius et simili desfluencia l3 2o equantes ul' fuisset eis psitores ul' no ig° pmi ut p3 de pte auicenne ut scdm q3 tut mud psuf psimils se poruet do psm dicitur mrili z ro domino similis nunq' ostendebatur no enim dedit teptum tua mo multiplicatum ne deor multiplicatio foret extremum

Emachomet

dico q' fortes habuit euilodea hunc fortunam q' fuit essens dnator z merensium milites z ro cum nobilitate dn fuisset tradutis vnisso sz eruditia scptis mochi doctissimum z pusi qui etia fit alchorani idest lege p' aut illius legis editorum teplam mona chi beleti pmo incolu annis tradiderunt ihesum ad fide machomet de auicenna dico q' habuit excluitatica q vice q' attigit no agemitore sz plus exvltiby caus et non agemitore sz fortuna tua vrute fos set ille sol z tredecim e q xiioz ad pod' hinsse

Ondicialis

complexio impossibilitas est qua ostenditur q' ea de inpinniso implicat z mutat imp lia includit si eius si lum inplexioto ect tm de igne sit dealius tby augmentent tuc ignis sua suma activitate citissime alia tria elementa colisset 2o cle mixti immediate aut mincheliu interuetur aut statim penuet pondus quia ag pondiatur ectin nesaletur anse ignue aut leue z qm si ponetur sz homo sbtomatio an descendet adclum ul' qn velz an igne z aere leuabetur insublima 2o plua elia

Eocratica

q rio est q no vltimo inpsita maliq spe hns dogma sempitine passionis hnis magis in rere su imediali pondali innatum z ot opinione psitiali tam nali q' actu ulti dicitur hns dogma sempitine passionis idest donec ul' si sempitic ect tuc heet dispoz plus ad placedu q' agendu i3 moi decavoete etate

Ensibilia

complexio est q rio minus z vtute tactiua subita ta q' minus agencia papuit velocit z disciuit z tali excellentie qualitatu tangibilium sit disconuenientes z ito pertepte ut diequens nobilitem qplexione sz quitum q de alia q sidata vnde multi etiam ad morgi pelicas leduntur no tm ideo hnt nobilissima cplexion lz hnt sensibili maz

Elevatior

q rio e q e equitata ponderis aut huane q rom vramor z q plus distat abextremis ad media le ul' q elevatiora adu't vnnditate accedit adalidum z huidum ul' q facilius p mutatur ul' q psitius de quolz inducit acius corrigo mcorpe est plus prccuis h' q qualibet pticulam nobilissima obiuidio acuta z equalibz pticula pt formam vna essio ybiat pono q' oi sunt pma immo z mlie pt scium no vi' que sit psitior ul' ing etate i'

Ortior

complexio q cui' corp est pingue pabulo suffi citi eidi z huidi hns dum in vtute dtinaz sup pastinas z m porcionem q debentem lectiua sforcia z ptalit cor apatum z alio eodem bonam z ille est longioris vite siue eqnatum siue abutue siue abente sempitino quiete z pmo abopposito debilior q rio

Ansitua

cplexio z incidalis q rio q ut sit nulla potencia faute vtute z vita pt tolle depri hn sp psistat eadem moi etate dereliqo z denominando complexionatu z m pdemptitatem nature sigm homis opicionis nalis z morum z vicior sz adiacem immutabilit' in climado p3 h' quia paula nunq' suam similine st depdit qn noscat q' no e petrus ait iohs de vinis p3 inguoda sene qui du putum sim' fuisse quitutiq' dectebatur ut in fo essz pllis in domu redies adnatum anclicati vrutebatur siue alchimiste nunq' pnt sit pmutare sapnit m aurgentaliu qn tehaut in rexl sioz sue natue sit tmp adsiliua 13

Diversitate

complexiones st cplexiones duoz individuoz eiusde spei specialissime ptiqualit' moinby z m idem se ntibus ut sit nunq' incividby individuis repibiles qn st distes in aliquo ybicitur pmo ple est duo individua hec poma redemptita h xio c anni pmo quia duo ignes st tles 2o duo gemelli fuerut tales 3o duo sanguei st tales q' aut' qua inclinatur adsimiles opacces i3 di q' sit inp'le q' nunq' pt de similis otuitqs causas ii pns ph noiemilia anoz z seruguita 2o si diverte' tuc esfuerit mideni 3o dicitur q' ma sortem nunq' fuit ecape forma platon sz sp ii sort

Arie complexiones

se q se diusoz generz aut speciez aut paruz aut seum capillus coloriby stigmatiby morbus aut st due cplexiones esimiles no ptitualiter loco epe origine nati te aut formalibus dritas z individuacoe qua sit qip individui exister pinisi ut eadem mio alti neq' q' possit atinge' dicitur diusoz generz sit ho z laps scdm di' ppt homine z asi in tan ppt virum z feminaz q' ambo st sanguinei q'en ppt colitum z flegmaticu quitum ppt sanguineu z militi q' vilis est tribus alt tech 2o diusifitant adbuspma mesis aspctu celi z influxu z tent celi et loca cu no pnt duo cor esse inloco eodem 2o q' ntcunq' pua mu' o fat q rio varietas ecia immo piuato 2o inple e dilo individua repire fore vnius ptuitualis cplexionis quitunq' silnie a natura ptractis qn aliq' faciat variatoz

Omplexio

insequens forum e q rio silis moinby individuis eiusde spei qda mente aia q' instrumeto morali p agit suas pn'les opacioes z sine qua no pt forma immatia q pilari ut sit resultans exqualitatiby manifestis aut aliq' o proch q' e ineas reducibile ybicitur pmo exmplo duos sanguineos queq' vnus sit adsitum naturalit' inclinatus z no alt tuc ista est q rio z no insequens forum i3 adhc di' vm e no aforma sz sit abocali qualitate celi 2o

Omplexio

insequens matiaz est q rio no similis inomiby individuis eiusdem spei z eodemodo cplexionatis resultans ex disposimbus occultis in matia delitis, ratione cui' mixtu vm eiusdem cplexionis cu alco inclinat' adaliud q' sibi q simile intli spe et h h3 quiq' additiones pmo q' sine hac forma q situatur in matia scdo q' no e eadem in oiby individuis tcio q' z m hanc causantur opones im' pn'les q' 4to q' no resultat exqualitatiby manifestis quito q' h no necessitat sz inclinat cplexio vo insequens forum necessitat

Umana

q rio est q rio inplementum vniuise pn' a natura intenta ut sit formata pones equu gradu z m qtitatum porcionem a matia pma porca inuitadon' ad vltimat q'tinuq edo no ordinat in vltiori tendencia ii insuppositu individuale fore roli accurrente dicit potius enim m gradus ut facilit' p3 intuenti z fims tumatur in individui z tle pt esse q rio de mediatae agencium z paciencium adinuite

Ndividui

hua m est intuti cplexionatum psim re' vm minimeto pse dens aquoi suppo to siue z altius spei z m contepcioz z natiue dispositionis sit pms dispoimbi kadenisatum q' ipm cu alio cplexion dio e pemity inp'le no gtepxio fortis no e psise individualis hua pilli pnt plures homines capi sz imma ptitualia dusificiuncu matiam faut individuacoz

Ause

complexionales st triplices qm ne cause quaz pmaria est ens sempitinu quietu z pma alta celestis vtus vniusali cor motoriby late moti influencia agencia ema qemitores males vo st elemeta z nutrimentum formales st qualitatibus dispositoes finales vo vniuisi psectio z h causse fa' ut fortitudine z diutinite aut breuitate vite inplexioto 2o hes quo eqnantur q riones

Ermutatio

cplexionis z pmutacio qua pori cplexione collit' pdita alta sbstituitur p qua' eqpus comtuati dispone z instrumetalit' in sibi

assa vitreanaia est massa que ex nutrimentali cibo vitreatur in stomacho substantiata agunt alia in colore sapore odore specie differentem non acibo perfecto cu atinencia adhuc inse ipuis lis segregande vol opleatur attio perempassa dicit aschilo quia hi no color e adhuc fere oppilatus in chilo albus ie ab impuritate extra segregatum hi aut adhuc retentis di perempassa qr malitiatae cibi statim calor

hilus est substantia albata gipsea que fusa est in stomacho exacta digestioni generata e calore superfluitatibus segregata hinc [illegible] elodium [illegible] digestionis [illegible] attraccione z digestionem di albata qz stomachus di frigidus z situs frigidi aut est albe dicitur q fusa [illegible] [illegible] in vena forma redditur [illegible] quia hz [illegible] formas in se [illegible] di [illegible] esse in stomacho quia [illegible] no aget [illegible] calor agetur [illegible] plus resistet

ecunda digestio est digestio in epate aut corde celebrata que epar aut cor chili attractione alterat [illegible] in humorale substantiam rubificatam z etrogeneitam donec segregetur ab hoc superfluitatis aquositas di in epate aut in corde quia [illegible] volunt [illegible] [illegible] quidam est in corde [illegible] in epate [illegible] di rubificata qr [illegible] calor [illegible] sic qr epar cibum a cor [illegible] [illegible] di [illegible]

hymus e substantia rubificata hinc in se distinctiva humoris differentia de [illegible] [illegible] natura [illegible] humoris in se z membra organica [illegible] [illegible] ad membra [illegible] [illegible] segregatur [illegible] [illegible] humoribus [illegible] [illegible] [illegible] di substantia [illegible] di rubificata [illegible] [illegible] in se distinctionis humoris [illegible] digestionis z [illegible] [illegible] in modum materie [illegible] distinguit in modum forme

ertia digestio est digestio [illegible] [illegible] in membris celebrata [illegible] [illegible] [illegible] humores z humiditates [illegible] membris necessarias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in secunda digestione di [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tertia digestione quantum superfluitates [illegible] [illegible]

uarta digestio est digestio [illegible] ista digestione [illegible] humor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

erfectionalis digestio est digestio qua ostenditur q humor qui [illegible] [illegible] [illegible] quatuor digestiones [illegible] [illegible] [illegible] digestio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bona mala [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digestionem [illegible] [illegible] [illegible] nature [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digestionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

assa humoralis est massa ex quatuor etrogeneis [illegible]

igor egritudinum [illegible] est quo ostenditur q omnes egritudines in [illegible]

cussione venit huius vitio quia hec massa que e [illegible] [illegible] [illegible] causat [illegible] febres [illegible]

umiditas est substantia liquida [illegible] [illegible] aut fluens membris influens aut [illegible] ad [illegible] contemperandum z defendum [illegible] humores a membris qui se solo penetrare non voluerit [illegible] [illegible] [illegible] est duplex scilicet prima z secunda prima humiditas est humor qui [illegible] dispositione [illegible] nobili [illegible] [illegible] [illegible] ad membra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humiditas dicitur [illegible] [illegible]

umiditas corporis naturalis est huius [illegible] [illegible] [illegible] digestionis [illegible]

[illegible] humiditas e qua natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digestionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digestione [illegible]

ommutatio humoris est qua ostenditur q [illegible]

[illegible] humoris e qua ostenditur q [illegible]

[illegible] humoris est quo ostenditur q humores [illegible] [illegible] quatuor in [illegible] quatuor elementorum [illegible]

[illegible] humoris est qua ostenditur q natura est [illegible]

nnatus humor est qui [illegible] [illegible] nature [illegible]

[illegible] humor e qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Umor secundum avicennam est corpus humidum liquidum in quod primo nutriens convertitur. Obiicitur primo cola[m] et melancolia non essent humores quia sunt humor quia utrumque est siccum. Secundo sanguis non esset humor quia sanguis amplius quia nutriens non primo convertitur in sanguinem sed plus in flegma dulce. Tertio aqua esset humor et humor cristallinus in oculo esset humor.

Ad primum dicitur quod est virtualiter humidum ad secundum dicitur quod vult avicenna in cap. humor non chilus quia chilus immediate generatur et alii mediate sed in fine dicitur.

Ussimatio avicenne sic debet intelligi humor sicut est corpus humidum fluidum liquidum actualiter aut virtualiter in quod nutriens primo aptius est immediate converti vel sibi simile imprimere actu calor naturalis secundum digestione privati. Dicitur humor sicut excluditur aqua et humidum secundum est corporis gemma sicut humor cristallinus et in unum modum dicit virtualiter propter colam humidum et fluidum dicitur multa enim sunt fluida non liquida et in primis propter ossium cartilaginem nutriens vel etiam quod convertitur sic nutriens primo idest chilus vel primo convertitur sicut sanguis non esset humor nec additur vel simile imprimere idest chilo ex omnes facit ius virtute in se. Lorum ponitur perguit et phylosophus dicit ad uitibus complexionibus quod non sunt corporis.

Liter sic humor est quedam substantia actualiter liquida que ex prima generatur commixtione. Obiicitur primo cerebrum esset humor quoniam. Secundo hec generatio humorum vel esset simultanea sic scilicet quod omnes humores simul generantur vel incidisim non simul quia flegmatis est alia causa scilicet calor diminutus colere acutior sanguis autem temperatus quod unum plus generabitur alteri nec successive quia sit magna totius populus sequitur in ordine nebulosum ita quod omnes simul generantur. Ad obiectum dicitur in sua definitione generatione.

Liter sic humor est quedam substantia actualiter liquida ex commixtione elementorum constituta et ex cibo post digestionem in humano corpore genita apta membra nutrire et eorum actiones conservare vel in producere accidentaliter. Alter humor substantia humorosa in corpore animalis recepta post digestionem generata per commixtionem adustionem et infusionem apta qualitatum membrorum nutritiva conservativa vel eliciendi idonea declarationes horum et plures diffinitiones propter obbrevitatem obmitto.

Bonus humor est qui similiter est convertibilis in alimentum substantiam oblatas restauratur ad resolutionem in suo et retentu suarum qualitativarum dispositionum natus est ex prescribe multi bonus humor generatur in homine ex primo ex bono cibo subtili. Secundo ex bono regimine in sex rebus non naturalibus scilicet aere esca quies repletio sompnus et accidentibus anime sed inter omnia cibus bonus in ordine ad bonum secundum generat bonos humores.

Malus humor est qui est extra naturam causatus propter paucitatem eius in quanto vel quali et qui non est deperditorum restaurativus nec retentus suarum dispositionum et ideo convertibilis et quia magis putat debet secundum distinguitur ex parte et in quanto oportet propter malus humor et expelli sed quando in quali sufficit alterari sola sed quando in utroque tunc utrumque requiritur et oportet hec multa declarationem cum argumentis obmitte propter brevitatem.

Materia humoris sunt principia materialia scilicet sunt elementa cibus humidum radicale vel cibum constitute massa putrefactiva forma sunt cause ut est et pati ut scilicet calor finalis restauratio deperditi conservatio corporis et resolutio male dispositionis in bonum temperamentum sed quod materia elementa vel cibus.

Generatio humorum est qua ostenditur quod humores omnes generantur simultanee in prima generatione in epate sicut ut aut in sanguine quo commune corpus. Obiicitur non potest simultanea humorum generatio primo quia sic oportet prius esse incompletum completo sed flegma est incompletum quod erit prius sanguine quod est completum secundo omnium motuum est principium medium et finis sed in generatione humorum est motus quod erit medius principium medium et finis tertio natura prius facit quod

est facilius et post difficilius sed etc. Ad primum et ad omnia dicitur quod quando generatione difforme materia tunc hoc sit totum simul sine scilicet ubi certo masticatio digestio a depate et cetera sed forme specialis introductio ad membra naturum et distributio sit in instanti

Loca generationum humorum sunt diversa locum scilicet stomachus per generationem ubi cum in quo est chilus masse per pagitatione et per sequestrationem puri ab impuro impurum mittitur ad extra ponderum et cetera purum tunc informis chimus per venas lacteas ad epar transmittitur et in epate chilus per quatuor venas introitorum transmissitatas mittitur ad singula membra et propter super qua calor convertitur magis rubificum et sit sanguis super qua aut convertitur facit colam super quam aut frigus in humidum convertitur fit flegma super sitim in hac

Tempus quo chilus in epate positus convertitur in humores in epate est spatium duodecim horarum quo suscipiens materiam chilo decenter habilitat ipsam ut sit aptior deductione ad omnia membra. Obiicitur natura est infallibilis in suis operationibus sed natura noctes brevissimas secundum partes horas disposuit in quibus fit totalis utilitas in corpore repletio quod brevius potest quam in duodecim horis complere. Secundo integre nunquam complete sed in aliis horis et mutuus sit velocior processus et quo uso.

Ordo generationis humorum est ordo quo ostenditur quod ordine naturali prius generatur flegma mucillaginosum confusum post sanguis post colam ultimo vero melancolia que est colam in quantum humidi extrinsece per calorem naturale dicitur primo flegma generari idest quandam albedinem mucillaginosam confusam cum adhuc ex partibus sit decentia humorum et nec sunt decessitia corporis sed sunt superfluitates vero urina post facis post colam rubea

Primordiale principium generationis humorum est quo ostenditur quod plurimum voluit cor esse principalis membrum in quo generantur humores quod epar alii vero oppositum. Primum probatur quod cor sit principalis membrum generatum humorum ergo allegat in avicenna et dicit ut quod humores generatio est in dextro cordis ventriculo cursus quia est prima in vero certum quia plus de sanguine in corde reperitur quam alio membro et antitia natura prima.

Lulatio humorum est qua ostenditur quod certo quodam ordinate sciat benelis more humorum stare subgrumor ubi colam subflegmate quod est impede subflegmate quod est in capite inordinatum et in quarto obsalvatio. Obiicitur primo sit et macrocosmo ita debet esse in microcosmo sed in macrocosmo decordinat premissum si ignis stare sub aqua et dicitur decordinaret si stare et in sede tamen sed non decordinat stare et in partes

Finis humorum est quo ostenditur quod humores nati sunt in nostro corpore primo ipsius essentia ut constituant demum ut cibo deficiente homo sine cibo aliquo tempore nutriatur et vivat certum sanitatem sua proportione teneant distemperature aut extinctione in omnibus amplius ut deperditum restaurent et eorum medio mala dispositio corporis egritudinem commutate temperiem hec multum oportet me nobilia obmitte agenta obbrevitate

Digestio est preparatoria habilitatio ubi in passim tantilia quantum ut humor existat quarum prima sit more inchoative completive vero in stomacho extra ius quis sic generatur chilus secunda sit in epate et ex qua generatur chimus tertia in omnibus membris ex qua generatur humiditas. Obiicitur primo primus calor sufficit ptocius primus generatio quod primus sufficiet ponit humorum generationem et cetera. Ad obiectum dicitur quod in aliis operationibus plura requiruntur instrumenta quam in minus nobilibus sed et cetera

Prima digestio est digestio preparatione in ore celebrata completive vero in stomacho et quibus nutrimenti generatur substantia albata confusa huius preparatum ad secundam digestionem sine aliquo primo distinctivo dicitur primo in ore celebrata intellige principiative quia realiter non eo quod quando sit digestio cibus amittit saporem et odorem et cetera sed in stomacho ita est alterius sapor et odor dicitur albata quia sit color hec est preparatorius ad eos totus ita ista materia ibi bene sit alba vel sit secundo est albus ita in sua operatione est in possit tunc totum dicitur confusa quia hec se in sim nem materie informis ut sit prius et quis impressionis

&c. Oportet autem quod humiditates superfluerent si sit sicut debebat &c.

rimi humores

sunt quatuor humores boni preter ceteros preter non superfluentes scilicet sanguis colera flegma melancolia qui sunt prima nature operatione per delegationem ebrum in membrum ... sunt esse per constitutiva et conservativa corporis ... dicitur quatuor tangitur numerus eorum dicitur boni ad excludendum malos humores dicitur preter ceteros ... quia secundum ... et consistunt dicitur &c. ... an exceret hec at primos humores cum non habeat bonos humores et ex primitivos primos

anguis secundum

mem magis vinculationem est humor primus calidus et humidus ex secunda digestione perfectus preter humoribus spiritum vitalem et animalem in se continens sive penetrationem ... cursum membrum ... et nutriens. Obicitur primo si diffinitio staret sequitur quod sanguis existens in quibus sit recessus ad ... et sicut non esset sanguis. Consequens ... quia ... et non est calidus et humidus sed potius frigidus. Secundo sanguis non est primus humor. Consequentia ... quia flegma est prior eo. Ad primum dicitur quod hec diffinitio sanguinis naturalis. Ad secundum dicitur primus ad differentiam secundarum humorum.

anguis

secundum quosdam in ... tocum est humor primus quia sua naturali dispositione non amotus et in complexione calidus et humidus, colore rubeus in odore suavis in sapore dulcis ... decoctione ex secunda digestione productus. Obicitur sanguis non est humor primus. Consequentia quia aliquotiens humor de ... aliquis superfluus a sanguine ut ... Secundo niger vel turbidus sanguis non esset sanguis. Consequens ... non ... quia ... non est in colore rubeus. Tertio sanguis existens non est calidus et humidus primo ... quia in eo ... sit recessus ad ... Ad primum dicitur quod ... non diffinitur naturalis sanguis ...

enealis

sanguis est qui ... generatur ab epate et per venas ... in omne corporis defertur extremitate ad ... nutriendum et corporis ... recuperandum et sanitate conservandum. Obicitur primo non est venalis sanguis. Consequentia quia nullus generatur in venis. Secundo non defertur ad ossa. Ad primum dicitur non dicitur venalis quod in venis generetur sed quia in eis continetur. Ad secundum dicitur quod ex ... humoribus ... medulla &c. ... a sanguine ... nullibi posse sanguinem contineri nisi in venis et arteriis ...

rterialis

sanguis est sanguis qui originaliter a corde immediate ... in membra ... ut eo ipso corde ... spiritum vitalem ... ad membra. Differt a venali in quinque: primo origine, secundo quantitate quia paucus, tertio qualitate quia ... quia tenuis, quarto quia clarus ... sexto per diffinitionem &c. ... arteria et venis ... dicitur

ntercutaneus

sanguis est qui ... a cute et clauditur intra cutem et carnem ad implendum ... facit ... in ... quod ... ab humore predominantem ... diligenter venalis sanguis purgatur fleobotomia ... arterialis sanguinis fluxu ... intercutaneus ventosatione scarificatione sanguisugis &c.

audabilis

sanguis est sanguis bonus ... rubicundus inter spissum ac tenuem mediocritatem tenens ... in odore et eius sapor est dulcis. Obicitur primo ... magis habet naturalem sanguinem ... quia ... non habet sapores dulces sanguinem ... insipidum. Secundo ... habet de naturali sanguine ... quia ... de bono sanguine ... corruptus ...

nnaturalis

sanguis est qui a complexione ... aut aliter mutatus est in colore odore aut sapore preter alium humorem qui ipsum penetravit ... Naturalis ... primo ... aut diminuit secundo ... humorem ipsum inficiente tertio percussione ... colore vel alterum colorem ... corrupto ...

urbidus

sanguis est qui sit ex admixtione ... modum fecis ... sidentis ostendens sufficienter ... fleobotomiam ... coagula ... et color ... quia eius ... sanguis venalis dum ... aut intercutaneus sit turbidus venalis respectu arterialis quia arterie ... in eis grossus sanguis contineri non valet sed in venis est latitudo &c.

ubtilis

sanguis est qui sit ex admixtione colere rubee aut quia est subtilis a ... preparatus vel quia balneo subtiliatus aut quia ... ut sit ... clarior et subtilior venali et intercutaneo et arterio. Obicitur ... non potest esse sanguis in corpore subtilior arteriali ... quia vene et arteria sunt angustiores meatuum ... colabitur erit subtile ... secundo non ... in quo vena ... dicit

iger

sanguis est qui sit per admixtionem colere nigre penetrantis ipsum ... et insufficientis. Albus sanguis est qui sit per admixtionem flegmatis ... sanguis in sapore sit enim amarus per admixtionem colere rubee. Salsus per admixtionem flegmatis ... per admixtionem melancolie ... per humidum ... ebulit ... aut ... sanguis ... in specie eius

indicia

sanguinis ad vitam est quia ... quod sanguis bonus est amicissimus nature quia de disposito in corpore humano ... sanitatis et male disposito ... tollerantia ... quod alii humores ... tribuit non natura diligenter custodit bonum sanguinem quia in eo est vita sed si corrumpitur tunc mille egritudines sunt magis mortis ... et non pro eis obviam ... flebotomia

menetica

... sanguis sit ... ex sanguine generata ... superfluitas ... lac ... et alleviat ... egritudinibus ... sanguinis ... albus ... lac est sanguis de albus ... &c. ... egritudinibus ... curant

inuitoria

... ad certa sanguinis ... in quo vel quali ... sunt vene corporis fleobothomabiles et ... et maxime vene ... mediana ... Et scias quod nulla est dabilis medicina evacuativa sanguinis ... sine periculo ... flebotomia ventosa aut sanguisuge ... grossi humores ... advenas

ause generationis

sanguinis sunt ... cause scilicet calor temperatus ... bonum temperatus ... bona non impedita motus ... temperatum ... calor ... dicitur calor ... colera dicitur ... bonus ... calidus et humidus dicitur ... non dicitur non impedita ... impedimentum ... et motus et labor in moderatus

ius

sanguinis in corpore humano est quia ostenditur quod sanguis ... est in corpore humano ut sit sedes anime et spiritum vitalem et animale ut in se continens membrum penetret et nutriat et generatione humorum sit fundamentum generationis subsequenti ut excludatur ... colera ... subsequentem ut excludatur ... Sanguis dicitur sedes anime sed non quilibet sed solum ille qui est bonus et amicus nature ... magis est sedes mortis ... malus sanguis ... velocius inficit ... humores ... colera quia subtilis sanguis ... melancolia grossus aut in melancolia

lecma

est humor primus frigidus et humidus ... decoctione ex secunda digestione preparatus ad ... colam nutriendum membrum et motiva agilitandum similiter

occurrit disconveniens augmentabilis aut di
minuibilis et maxime tempus etate loci cibum
non potest liter diu modo secundum valens possite et
esse humor acquisitum et acceditum est causa sec
cundum in et salvitatis et hinc homo habet se aliter in
uno tempore in una etate loco quam alio

Demutacio humorum est que
ostenditur quod humores fluentes possunt adequa
dum secundum tempora et corpora sunt et radicales
esse incomplete omnino sicut et nature cum illi
et membra sine ordinatio non est nutrimentum materia per
maiorem consistens diutius et tamen exemplum in licone
lampadis ubi lumen extinguitur obdesertum
humor naturalis supplens aut humor olei ex
neus et adventicius redigitur lumen et coaptat in de
sit coruptus radicalis etc.

Otius cavtor .iornaco
humorum est primo stomachi secundum naturalem
confusionem deinde venarum concavitas ubi uniuntur
humores tamen secundum vicinitatem quod fortiores ut
sunt aptiores ad transmutandum secundum simbolum aut
nutriendum membrum secundum diversitatem sui. Uero possibilis
mixtio humorum est quadruplex scilicet sanguis cum flegmate
colera cum sanguine melancolia cum sanguine et hoc intellige
secundum equalitatem melancolia cum flegmate etc. due sunt res
scilicet colera cum flegmate melancolia cum sanguine et hoc intellige
secundum equalitatem mixtionis. Questiones hic sunt plures
utrum plus sit mixtio colere cum flegmate cum flegma plus
commisceatur cum sanguine vel melancolia cum colera plus
possit. iornaci cum melancolia vel sanguine

Ertisitatio deviacionum humorum
est qua ostenditur quod humores longe possunt
ruinari et diurgi primo anatura fortuna
et arte propria aut simile rebus somnetes possunt
redum adventum excedentes adiuvamentum et fluen
tes ad consistentiam dicitur a natura qua natura est
principalis gubernatrix eorum dicitur a fortuna casum qui sunt
sagittatores ad manum et cibatus et a barbara dicitur ab
arte intellige medicinali dicitur propria inerquis dicitur possile
inspiratione fiunt ubi cum nocumine apposita bonus
tulla confortat sanguine etc.

Utritiua continuam pluribus
sine alimento est onde corpus humanum in fame
non posse ad aliquod tempus vivere sine ciba
tione per solos humores corporis humani qua
natura sagittar in digestiva conata ut consumat inu
tum inveta primo invadit servileta ut certo por
gat cibum ad membra deinde aquositatem flegmat
postea sanguinem ultimo aut melancolia si hic pre ulterior donec
homo die emaciescat ad mortem. Uero melancolia ex
quo est peritus vite contra prius esse non est aptus
nutrimentu

Estauratio humorum est que
ostenditur quod humores possunt restaurari
alimento et onde corpus humanum in primo potest
assumpto demum etiam propria cum infusione et
in multis confessura seu infusiones adiuvatur me
diante calore quo intenditur proportio ad vita sit fiunt
resolutio apponendo inmediante infilando augmen membrorum
et quod melius per hoc habet se melancolia dubia an hec in
uatio possit si pravus a melancolia an si natura sic ex
restaurari possit prevaricare in dundum cumque ossa
nutriantur quod careat sensu etiam duo corpora scilicet in
trens et nutritum sunt similiter inmodo loco adequatum

Bi in huiore visibiles sunt u
bi sit se humores quod earum scilicet ponitur similiter
per doctorem quis humor plus generabitur
ex cibo assumpto quia scilicet sanguinis plus egredi
cum colera plus cibo amaro flegma plus exsal
so melancolia plus expontico vaco quia dulcedo similiter
hinc in calido et humido temporaneo etc. Uide hic capitulum
medico ideo quia cum venit adeptis per prohibere cibos
qui humorem plus effugaret valesit qui fuissent
cum morbi ab regule contraria naturales

Onservatio humorum est que
ostenditur quod humores humani corporis et tal
dum melius possunt conservari per simila medi
cina per contraria ut ideo quod simile exhibitum servat
simile tempore quis et econverso secundum quandum convenien
tem ne nimis elevare neque nimis deprimere in quan
du extremum morbos. Sed an infirmis melius per simila
vel contraria simile in egritudine an melius per contraria conservet
eta hic longa disputatio sunt attendenda adhuc locum
et res non valens simile proportione eorum ad unum aut
adaptare

Onfusio humorum in epate est quod

ostenditur secundum aliquos quod primo humor generatur
in epate secundum inclusionem naturale omnium humorum et humidita
cum confusum per indempnitatem caloris et medium in
forme manens et unitatem materie aliquam dicit quod
in possibilibus generatio quatuor ad invicem humorum scilicet
flegmatis et colere ceterum sanguinis et melancolie pluribus hanc con
fusionem humorum in epate scilicet tamen in fine dicet quod in
materialiter bene sentit sed non formaliter

Usonatio huior in epate est
qua ostenditur quod diversi generantur humores
in epate et non unius confusus cum per divum et
generitate extrinsecus aerea parte generatur sanguis
ignea colera terrea scilicet melancolia aquea flegma cum per celloris
attenentis varietatem qui clauditurus calore generatur
flegma tantus sanguine excedens colera humidi aut
extrinsecus melancolia in medium est idem

Utricatio humoralis est qua
ostenditur quod omnes humores nutriunt materialiter
corporis humani ut unumquodque membrum reforillent
humore sibi proprium sanguis aut formaliter al
liciendo membrum quod solita dulcedine sua ne refugiat
coleram ab amaritudine flegmatica ne a se repudi
ant flegma ob insipiditatem melancolia ob ponticitatem
scilicet ut sanguis dicitur ne qui cuilibet humorum in decepta
tione commisce illectus et ideo attrahat humores possibiliter
nutritione et confirmatione et hic quod omnes humores nu
triunt corpus materialiter scilicet solus sanguis effectualiter

Ominatio humorum est qua osten
ditur quod quilibet humor non destitutus in maiore
gie nature qualibet die ut habeat se domina
tum et in maiore et minore solis elevationem
cum sanguis dominari incipit aliquam matutinum crepu
sculo usque in tertia hora post solis ortum post colera usque
nonam horam post meridiem post flegma usque tres horas
post medium noctis. Sic istis humoribus quatuor correspondet
et plage mundi et est vetr. et etates

Ercptacula humorum sunt qua
tuor receptacula a natura ordinata ut primo
sequestracionem fortiter primum fel attrahat coleram
deinde cor sanguinem subtiliorem pulmo flegma
splen melancoliam. Et fel primum attrahit coleram quia colera est
cito mollis et facilius separabilis. Post cor attrahit quia
attractio fortior sit a fortiori tamen sed fel est calidissi
mum ideo prius attrahit et post cor cum sit caliditate calidum post
pulmo attrahit subtilius flegma ut pro receptione et
ultimo splen melancoliam quia secundum in uni attrahit et quia
talis humor est nature plus odiosus

Iwprietates horum quatuor
membrorum ex humoribus est quibus ondit quod cor
dicitur facere exactissime natura pulmo loqui
fel cum movet iratus et colere natura splen ri
dere facit ex melancolie natura. Obicitur melancolia tristitat que
est in splene quod non facit ridere etc. Ad hoc dicitur quod
cum homo officitur aliquid letitie tunc melancolia recedit a sple
ne et hec generatio melancolie a splene causat in splene
letitiam et risum etc.

Ucatiuatiua humoribus apparata
sunt quatuor solutive medicine per lorem quare
qualibet hic sibi appetitum evacuationem humorem a
si inmiti fuerit donatiuam in noctem humorum in
vi euacuabit hic sunt declaranda ab imperiendibus quod
sit volo autem medicinale ponere ut adhuc inger in
ea mane possem quis humor plus evacuatur dicitur quod
primum flegma post colera post melancolia ultimo sanguis quia
natura hunc diutius retinet ceteris

Ommotio humorum infallens ad
cursum est qua ostenditur quod in febribus flegm
matice partes pares temporis et quiescat per quartam
econtrario colera quiescat pares partes et motus
per quartam melancolia tamen medium motus per tertiam partem et quiescat
pondias pares et motus tempore deveniet. Ad cursum etiam evidentie
superior dicere scilicet a mensium quam anali. Nota quod sit hic
dicere non quod sanguis motus in fine noctis et in mane diei
eo quia prima quartam est cum calida et humida secunda cum calida sic
cum et in is et in is inaffluxionibus audire superiori generatio
tus humor assiduo monetur ad certum

Utrefacibilior humor
est qua ostenditur quod inter omnes humores fle
gma est aptior putrefactioni deinde sanguis
tertio melancolia et ultimo colera. Sed an sitiuitas colere
sit habilior ad putrefactionem quam siccitas melancolie dicitur breuiter
quod melancolia est habilior quam colera ad putrefactionem putrefit in
melancolia vigesimam quatuor horis scilicet colera tamen infra sex
horis unquidem in impetuosa putredine qualitas
activa colere cum eius est putredinis ad finem ponitiva quod

quibus demratur q flegma dulce h3 offiau
obsiu benignitate tene corpulencia sal sn ut
sbiliet adpenetradu 2 sitret buetta supflua
litre ut sciaat sentie innaturalitem incorpe si
eqibet pontico ut eo ipo corp sua senaat ex
mamcioz 2c desingulis no quelibz spes flegti
repitur etia in sanissimo corpe s3 no efficenit
ubi em dulce eqalz omb sanus est corp si aut
pmum inaliu flegtu ponetur dulti n m tle corp
eo fno positu est ex litu nem cotpimtie

olera est

huor calidus 2 sicus
cutalore intensissimo gnatus adcontemium
dum flegma in hnano corpe gnatus sine
sirvoris vindice 2 veneus in homine cotata
tiun Dbiatur pimo ira e ebulicio sacgnis cra
cor s3 no cole 2o flegma est magis 2 sagnis
veneus incitatiuus q cola i aum quia flegma
psicat mataz magis n pnt cetis Ad pm dicz
q sic s3 cola ebuliete p'ydecistim fellis 2 simitainte
Adom diatur pm e cong matie s3 no rce mce
tiue qualitatis

aturalis

cola e spumaria bo
in singuinis in colore rubea in sba cla in
ponde leuis in sapore acuta in duas ptes
diuisificata cuius vna ps penetrat in totu
corp palitatae corpis alta vo in cistim fellis tiis
mittie Signa pdominii nalis cole st doloris q
tintas mlta siccitas ons 2 nai m 2 sitis mlta
fastidiu freqlens nausea adcomedu ves cibnas
vides 2 amaras

ubea colera

est cola sbu
lit cla huis originem abepate cuius subti
lior ps delata cu sanguine adomia me
bra cipitificit ipm ut facilius penetret
grossior vo in sentina agritudinis delegatur dz
abepate hc e apte decr di defz cu sanguine
pt duo pm ut ip subtiliet sedo ut ipm pene
trabiliorem efficiat Sentina aut aditudinis
e cistim fellis cum amari huoris ex pursicatio
illic trismittitur velud sentina

itrina colera

est cola
mixta intus cicda q rubea pt admix
tiom aquosi flegmatis 2 cole rubee
pure adeptis yypocumdrio estresse citrin
coloem instituens in suas Citrina cola est co
la egritatiua herisipilaz sicut ignis cancri noli
me tange 2 ipa est om spes calidior 2 ipla p
inciosior egritudinu gnatiua Citrina cola est ing
calida q rubea pt aquosi flegmatis comixtiox
s3 dicatur calidior cetis supple spebus in sca pone
bis

itellina

cola e cola mixta vi
tellis ouos silis pt comixtiom flegmatis
vitrei grossi cu qua gpomitur inde me
gressu abepate vitelli in coloem gsitu
ens Pinrite colelin citina 2 vitellina scam om
esilal ppita huditta oculartium drapuinis ca
aium dyarenbarbaris cathoicon 2 alia plya sim
plicia 2 cetra que tibi supius enumat cu cople
hom coltiam digerut cuit omis suy 2 iob i sim

igra cola

est cola veniens
ex sanguine adusta inmodu feas 2 pnur
bagoms in cisticina de gbens nigra ne
pt extraciom hudi porposi q erat in
ipo sanguine Dicut quida q locus creatiomis
cuius in splene aly vo q in epate Ad hoc signa
pdomini nigre cole st stabies 2 morphea nig
2 pustule male 2 spleneus augumentacio 2 vrina
nigra ul sbrubeo pticipans colore

dusta cola

e cola in
cinata pt ebulicom hudi a calore
nali aut vir cuisibilus aut si no insi
muli nem carbonis intra vasa reclusa
phibens dilia 2 huoris demembro admembru
ppt cineritatem q abipa no sepatur aut q
cu in stomacho admiscetur mlia Signa eius st vi
na trahens adalbg nem in sum nem sca vero
magni do ons angustudo 2 interdum cogitatos
psimde 2 i rime 2c

rassima

cola est cola vid
carens receptaculo a stomacho magis q
abepate parata ex comixtione vitelline

cole p9 cuius comixtiom gnatur inea viditas
quedā inmodu vidis psni locus gnacoms cole
prassine no est epar quia est mebr nobile 2
trz 2 quia prassia cola simile eruginosa st sume
pniciose ipa destrueret mebr nobile hz q p
ssina cola est res calidissima i no potest a sto
macho s3 abepate gnari hz epar no sit n calidu
2 sicum sed fngidu i3 dr q ciquit hac calliditem pati nō
2 extenuacione

ruginea cola

est cola vid
expssia pnimia adustiom huoris gemita
exqua cum citrine mixta gnatur viditas in
modu eris 2 vocat inmodu veneri ppm coloem
pnim q xetines maliaa prassina cola gnatur countel
lina 2 eruginea expressa poliore adustiou dici
eruginea q hz se intolerae ve de eris erugo que pus
innali plya exquo gnatur color eruginis

ymaria

cola e cola alba inmo
du sepositus expssiu gemita albabilis
pt desiccatiom humorositat ipa deqnie
venoss pessimos obsiu natue pniciositate
eius Dbiatur pimo cola gnatur econtrsa calite
caliditas aut intensa no albat s3 inignit ut pz in
carbone qui niger est hudi extractioe 2 adustione

igra

pdomiu in colia huois st capil
los nigros spissos mltiplicatio aut spissitu
do 2 aspitas 2 neruoz fortitudo 2 coris pri
tencia manifestatio ossiu 2 iuitnas lingue
amari do 2 siccitas moris 2 nasu 2 oculis vomitus
citrinus vidis vrina ignea 2 cla 2c dicit capillos
ul pilos minus mltiplicatio ro quia color extin
st dia potest

tilitas cole

est qua ostendi
q cola est vtilis incorpe hnano pt sex
causas quaz pima e ut penetrare faciat
sio acue sanguine inomnia mebra sedo ut
sit grossior huoris subtiliatiua cio ut sit coris
arpurre ne psenactiua 2 corpis huani ptetis hige
ribg plus humidificatiua quto ut intellatim vrinatiue
2 ativme in fluat qnito atostrem 2 finaz qritet
sexto ut motu agiliter sin lemite

ause

gnaciomis cole st mlte cau
se scz repletio cotica ebulitio sanguis cra
loe aut epar tps calidu etas iuuenta q
ailaacio calloris incorde aut epate vsus
cibaioz colicoz 2 alia supius notita de causis gnacō
gpleciomis colice Dubia mlta st cta hanc ma
tiam cu cola inpode st leuior flegmate in ca
pite cu rito se admisceat sanguis int venas
kidrpim subcalidinodu 2 psiuandum cu eroimbz
humorbz pdesignatiom humorsit gnetur cu
sit egritudo in gnatiua magis psbum ul gsitutes
cu vrina colicos plus ignei te 2 subtilitati atti
neat cetis huoribz cu intua egitudi in colitoz
plus vomitu appetat q farmacia cuenia fleo a
laut altitudioz aplicatab

elancolia

est humor cor
pis huani sics 2 sicus exfece turbulencia
taliox huoz pcelutus vlcia que no pt alt
huoe gnari ii cims 2 mores Dbiatur po
mlia no est gnabilis exomibz humoribz i am
Dbiatur pimo mlia no est gnabilis cum quia
no excola cu cius sit leuissima res no pt ee
matia grauit i 2e 2 q mlia gnatur ut vrina
lis aquosis exliquoe desfece pt viscositatem
decola alit simplicit no pt pcreari ii pvia desu
daciomis

aturalis

mlia e q retinet
ppas gdiciones scdm vna sui pte trisit
pvenas cu sanguine ip in spissando ne
liquiditate subtfugiat scdm aut altam
ptem totm corp purificando trisit ad splene pnutri
tacioe mltoz mebroz ac tibi digestioe aluterina
ot nalis mlia est boni sanguinis fex 2 turbulen a
2 supfluitas cuius sapor dulcedinis 2 ponticitat
mediu Innalis mlia dr expo tc

igra

mlia est que gnatur exsag
ne pmodu subsidencie velud serum dela
ctis coagulo aut gnalis excola ad husta
2 no desubtili pt subtilitate nec deflegma
te pt viscositatem Nota an mlia nigra magis
egritudo deat dici q huor 2 an cola nigra ad
husta sit idem q mlia nigra 2 an vlt nigram
mlam possit gnari grossior huor vita scante

ordinatus natus sicut sanguis vlterior coctione
dicitur exsiccata digestione ad differentiam chili quod est motiua
agilitate non grauitate sui quia sic tardaret sed humo
ctando sit in cauum qui ad ipsum vehitur porrectis

aturale

flegmaticum est sanguis
semicoctus ex chilo preparatum digestionem
preparatus albus in colore fluidus insipi
dus siue insipide dulcis et corpori aptus et hinc vrinalis
dicitur sanguis semicoctus ideo quia cito est in sanguinem vertibilis
dicitur albus in colore ad differentiam sanguinis et aliorum
humorum dicitur fluidus ad differentiam quod est humor ut
alii dicunt totum bito primum quia ex flegmate fit in
corporatio et corpulentia etc.

n naturale

flegma est
superfluitas epatis quod preparans in gustu vel gu
nulla coctione est nata transire in maturam
sanguinis sed declinando in lubricitatem nata
transire in egritudinem dicitur superfluitas quod addit
quia non est humor sit nec putus hic est hoc dicitur inequali
tas id est plus vel minus dicitur vel qualis id est quia
calescit aut situata alia dicitur quod humor sapessis inspis
sans refrigeratur naturale aut in eius opinione sepe transit de
clinando

ulce flegma

est flegma
innaturale ad calidum et humidum attinens
in naturalitate recipiens sanguinis commixtione
causatum sui distemperanciam citrinam
apostemata febrium calidarum epilepsie lumbricorum et aliorum
Euacuatiua dulcis flegmatis sunt dyacodion agari
cus aloe epatica theodoricon eupistos ieram picra
benedicta vomitus Siropi digerentes id est siropus de
menta de prassio de absinthio de eupatorio etc. in
receptario cuius est celebs

alsum flegma

est fle
gma innaturale ad calidum et siccum attinens
in naturalitate sua accipiens ex colera in fectione
causatum prurigines et raucedines et tussim
dicitur est in ultima inflamatione attendens ferme hetico
rem dicitur esse fluxum et vomitum cibi febribus
flegmaticis generis Purgancia salsi flegma sunt
pillule sine quibus pillule a terra sanguine laudatione de ky
sorbis de hymodactillis arteticae Siropi digerentes
sunt

ce flegma

est flegma in
naturale ad frigidum et siccum attinens in
naturalitatem accipiens cumulatum infectione
causatum asmatis litargias et egritudinem
a calore debili oriendum Purgatiua acri flegmatis
sunt vomitus ameos et sudor et pulueres sene lapis
lasuli pillule de elicorbio et pillule de collogui
tida de hymodactillis cum maiores quam minores de op
poponaco Siropi digerentes flegmatis acris sunt de calla
mento de eupatorio et de prassio

itreu

flegma est flegma grossum
viscosum ponderosum vitro liquefacto simile
causans lassitudinem et emigraneam apoplexiam
subeth litargiam tussim natium et oculorum humi
ditates nefresim et vertiginem sed vertiginem non ma
lum cum sit grauis humor sed exaltatione vaporum perue
niunt vitreum flegma benedicta dyacarthami hymoda
ctillus turbith iera logodion blanca pillule cotie
dyacastoree choree veterne si bene aciatur
cum diagrido et turbith bono

nnominatum

flegma est
flegma existens nature in saporibus ho
bitatum re innominatum quia hic non habet nomen
impositum propter varietatem saporum commixtionem
Purgatiua huius flegmatis oportet quod sint contra cum
vomitibus ponibus vel pantarthe aut scarpelle Si
gna eius sunt si ad os recipit tunc diuersos sapores
porrigit lingue Et materia eius regunatur compo
sitio medicinarum secundum cum calido et etc. secundum egritudinem

ustillaginosum

flegma
est flegma diuerse nature in specie sola similiter
quod habeat varios sapores et colores quo ad
sensum quam vbique equale videtur in sensu
dicitur quo ad sensum simplex lingue in saporibus
vel visus in coloribus diuise est sed in essentia quia
partes eius sunt ut grossitie et subsidentia coheren
tem in ustillaginum similem et acere sunt ut varietate
et hec in eius corrigit sensum Purgatiua huius flegmatis
sunt pillule ierapigre aut cocie sine quibus pillule secundum etc. etc.

rudum flegma

est flegma
oriens ex cibis assumptis in digestione que
calor vincere non valet propter multa nec gut
primam velinquit crudum sine mutatione aut
imperfecta mutatione eius seminarium egritudinum in
multarum hoc flegma est crudum primo in chilo et post
in diminuo vero aut ad profunditate membrorum to
cius plurimas egritudines eam digestionem et vulgus
hoc perpendens estimat quod omnis egritudo oritur
ex flegmate crudo cum non sit

ubtile

flegma est flegma et in sub
stancia aquosum sanatur aut sibile per membrorum
vniuersorum meatus occultos sui diuisione fi
ciens coxam brachium cauterium guttam sciaticam
Cura eius dum exigit est cura coxe et cauterium in
tende primus insensibilem per poma medicinalia ad
inferius et aliter solo adiuuantes ut illud effluat pomo
sellia vel caputpurgia et teneat dum sinapi tritum
cum aceto et melle modo et caue ne cruat adpostea

oscium flegma

est flegma per
fortem coctionem vehementer in grossatum propter
euaporationem humidi subtilioris a calore
aut diutina retentionem eius in meatibus
causans polipum sicut cancrum carne molle et nasi emo
roydem ystud non multum differt a vitrea nisi quod hoc non est
ita opilatiuus magna nec terrestrior nec soliditas
sed est ex potius insensibile ideo sit et vitrea

enue flegma

est flegma
habens saporem adeo remissum quod aut vix
aut omnino non sentitur saporatum habens differens
a subtili flegmate in hoc quia id sentitur
et est interdum a calido istud insensibile et non nisi
a frigido a calido istud in sensibile dicitur quia
medium propter obmissionem solite flegmatice aut corpus co
citatur flegma subtile apud quod sed istud a frigido quod cum
ex natibus tempore hiemis imprimis istis si quis minuit in
cidit raucitudinem propter hoc quia humiditates imbibu
tur in corpus

cetosum flegma

est flegma
generatum ex commixtione colere nigre aut per
putrefactionem et ebullitionem dulcis flegmatis
secundum maiorem aut minorem caloris ebullien
tis intensionem istud flegma dupliciter generatur primo
ex nigre colere admixtione ut patet in vuina acerba que
cum ingrescat acescit secundo de flegmatis putrefactione ut
patet in succis dulcibus quod post ebullitionem acescunt purgant
acetosum flegma dysene dyasimeon pillule
vomitus sudores balnea etc.

onticum

flegma est flegma
cuius aquositas a frigore congelatur est et ad
siccitatem et terrestreitatem parum alterata differens
ab acetoso flegmate sola caloris remissione
Et in ista materia oportet te reuertere ad physiam natu
ralem de saporibus quo generantur et in ponticum qualiter
generatur sapor ponticus habens facile agnitionem
qualiter generatur flegma ponticum Differt ab acetoso fle
gmate sola remissione caloris tamen si iste fuisset re
missior calor fuisset acetositas si fortior fuisset
corrupisset ad medium aut veniens fecit ponticitate

itreum

flegma est flegma
famosum ex omnibus acute et calide tempus cuius
putrida emigranea et omoplocia et ex com
mixtione multi sanguinis spissati incubarum
Officia omnium specierum flegmatum forma in sua parte
Emigranea dicitur spiritum famosum quod exalbando
vapores euehitur aliquo cum ponetur in loco suo
Nunquam aut tale flegma per quatuor in corpore in febre
lenta longo tempore agitur rubescat grene calescat extre
mitates et tussis sit in modum cum falsa quiete

ecessitas

flegmatis in cor
pore humano est qua ostenditur quod flegma
tis generationem sunt nature est propter se, sed ut
nutriat membrorum et calamum vel per naturalis
habilitatis ad motum ut sit materia sanguinis ex qua
sola generatiua et ut prius inuante melius sanguis
perueniret ad membra et corpulentia posset nec quo
per habilitate motum cum sit humor grauis dicitur in quantum
humectat iuncturas tur

fficia specierum

flegmatis sunt officia

repletio et pruritus loci et emanatio sanguinis a naribus et dulcedo oris et ps solutu et oriut in corpore carbuculi et vrina sit rubea et spissa et corpus e hoc habitudinis multas habens carnes et cibaria quibus vtitur sunt multi sanguinis generatiua

igna colē rubee sunt signa ostensiua pdominium colē rubee in corpore si adest coloris citrinitas et oris amaritudo et siccitas et sit multa prostratio appetitus et fastidium et appetitus vomendi res citrinas et vides et lingue adest scabrositas et albe coloris apparent carnes et vrina ignea et clara et vinat tpe et cibaria et labor et sompnus paucus

igna colē nigre sunt sig ostensiua pdominiu eius in corpore si adest ardor stomachi et multitudo caninus appetitus color fuscus et nigredo sanguinis cum spissitudine vrina nigra uel subrubea fusco participans colore eius in fuscis corporibus plus est in aliis corporibus li generat humor spalis si male regitur cibus enim accidit scabies et morfea nigra et pustule

igna habitudinae flegmatici humoris sunt sig quibus ostendit esse pdnat flegmatici humor in corpore si adest saliue multitudo et sit paucitas et vrina alba la ctea carropos a glauca et pigritia et ebetudo et corporis lubricitas et digestionis tarditas et co opat consideratio tpis et cibariorum vsus et alia accidentes horum et argumenta breuius ea postpono

Embra sunt corpora simplicia solida ex prima humorum commixtione procreata quorum quelibet ad aliquod officium eo deputatur secundum eo possibilitate ad alterum cum in eodem actu Obicitur primo membra composita sunt caput manus thorax non essent membra quibus ha autem est non sunt corpa simplicia cum caput includit in se cutem cerebrum et quinque sensus quorum quelibet est per se membrum et pes continet magnitudine capitis pluribus sensibus apphendi sunt visu auditu et tactu quod vnum membrum habent eundem actum cum alio et ad primum dicitur membrum agregatiue vnum ad secundum dicitur in sensibilibus quibus conueniunt si non in apparet actibus

Embru est pars corporis humani firma et solida ex humiditatibus inspissata nature viribus insignata ex consimilibus et dissimilibus com̄ta ad aliquod speciale officium destinata Obiciatur primo vngues non essent membra consequens falsum sed antecedens est ad nullum speciale deputantur officium ita secundo pilino essent membra consequens sed antecedens est sunt superfluitates ita secundo vnum est anima in corpore humano ergo vnum tantum esset membrum ad primum dicitur quod sunt ad euentatorum cordis secundum dicitur quod generantur et regenerantur et ornant ad tertium licet anima sit vna tamen ex parte finis requirit diuersa instrumenta organica ver quod actoin compleant

implicia membra sunt decem corporis humani sunt os cartillago musculus neruus corda ligamentum arteria vena pannicula caro sic humida quod anima ps recepit denominationem et diffinitionem totum aliquam addit ad simplicia membra pulmonem splenem adipem cutem capillum vngues et hi sunt enim omnia onomina et non etherogenera est quelibet ps continet nomen et ratione toti quelibet enim vene vene dicitur et et

omposita membra sunt membra organica ex simplicibus membris precomposita gradata quorum et totum nomen et diffinitionem sunt in commun lia ex sim. hi pluribus membra integra veluti sunt caput manus thorax veretrum est thorax enim multa simplicia membra in se includit sunt clibanum os costas pulmonem epar cor similiter caput continet in se carnem pilos cerebrum et omnes sensus et hi pila non est caput

rincipalia membra Sunt membra quatuor principalia sunt cor epar cerebrum et testiculi quorum tria in indiuiduum testiculi autem in speciei ordina

saluationem quorum contrarie lesio a cicato subitam mortem inducunt quod membrum honorabiliorem tenet locum an cerebrum superius et cor in medio an epar in dextera locum sit nobilius locum quoniam cor in sinistra etc Nota quod homo ordinatur propter duo primo ut in se sit 2o ut sit alterius causa generatiua

eseruientia membra sunt que tuor membra principalibus membris ammistrantia quorum neruus cerebro arterie cordi epati vene vasa seminaria testiculis subministrat ad perficiendum naturales et voluntarias eorum operationes ita membra sunt adiutorium in toto corpore prestancia quorum quedam subseruiunt defendo sunt nucula cerebro et arterie cordi quedam influendo vt infra de omnibus dicetur

ropria2 virtutem ... membra Sunt membra sunt os cartillago membrana corrigium musculus pinguedo caro nec susceptibilis nec fluens Vt assimilia membra non in virtute in nata regibilia ossa enim et cartillago insunt quantum in nata se ipsa regimentur virtute hoc attingunt et aliud in l per membranas intellige pannicolos qui sunt seu velamenta que sunt ligamentum et caro nec

nnixa membra sunt que necdistribuentia nec suscipientia sunt sed ipsa virtute suos operantur actus et ita eis conuenientes membra in mutabilibus ubi in aliis sonat vel alias quo li aliter dicitur membra in nixa appris quia ea non habent originem a principalibus fundamentis principalium membrorum ita habent a principalibus membris fundamentum quo adesse eorum non habent adopatorum 2 lo 3 potissima definitia liis inlitum ponit ymo proreliquo

fficialia membra sunt membra suis apparatibus actibus sunt destinata et sicut deuit ab inuicem situ locali figura et quantitate ita et actione quorum neutrum alterius actione sibi vsurpat principalibus membris sunt pucullis expont languidis subministrant et materias egestorum membrorum ut alleuiet actus Obicitur primo vnum est membrum principale officiale in oculo sunt plura suis actibus apparata in ars respiua eadem est aia indiuisibilis in toto corpore et in omnibus membris agit vnum actum ad hoc dicit quod non propter duo primo propter diuersitatem instrumentorum per que idem agens ps certe varia secundo quia oculus est impotens ambulare propter alteneritatem panniculorum nec pes vide propter grossitiem

nstrumentalia membra sunt membra per que aia cum psua organa exercet operationes sensitiue potentie vitam pficit et sensibus ac voluntarios motus ipse suscipiencia virtute animi ab aliis membris nulli ac alteri actus suos comittantia quorum lesione actus eorum homo maxime impeditur ex ocul sustinet acerbro virtus visiua sed nulli membrorum ea committe potest sic auris etc Obicitur primo aia impedire videt aia videt impede et oculus non videt aut quia aia videt et audit et loquitur et non oculus sed quia aia suo abscessu aufert visionem oculo et auditionem lingue locutionem 2 ad primum dicitur ar ano appellato ad appellatum ad 2 dicitur aia per ordinis instrumenta

rganalia membra sunt membra organica quinque sensuum exteriorum auribus alimentum proseccatione formatione totius animal duccione et in modum consimilia de motu volut ad complectionem sensuum et sensatorum dispositione vt sunt cerebrum oculi nares aures lingua lacti diafragma pedes sed animalium membrorum cerebrum et cerebrum ob que media in actu de morborum membrorum animalium ad cerebrum debent maxime respicere et illud curare et post particulare membrum

italia membra sunt septem membra precordialia sunt pulmo cor epar pannicul torax trachea arteria vitam et in spiritu ac esspirantium conseruantia nitro aduite subsistentiam et anhelitus coniquista quorum motus anima perficit sine in diuiduu voluntate Dicuntur autem vitalia membra et sauita per ea constat et sit per ea euentato cordinati caloris custodia vna cum diafragmate et vela custodientibus

utritiua membra sunt nominata membra per alteratione animalis facta sunt stomachus intestina splen epar ysofagus meseraica vmbilicus anus vesica que sui natura alimentum suscipiunt

dicitur quod non sit consequitur mors et intoxicatio

cris m'lia est m'lia exalig... spe flegmatis in naturalis genita ut sit extrahens saporem sui originati humoris aquo per evaporationem humidi exorta est. Inducitur m'lia generatur acrior debili agente in grossam materiam frigidam exqua generatur acetositas intortuum ex commixtione aeri flegmatis

cida m'lia est que generatur ex commixtione grossi flegmatis exata per maiorem in sexta quod si provomitum aut secessum super faciem terre evomitur mox ebullit et musce avolantes ea diffugiunt et talis est materia pernitiosa canes enim vel ut ad vomitum acide m'lie et fugiunt aut sedere ad secundentia et si fugiunt eger non cavet mortem periculo generatur acidus humor ex frigido et sicco naturaliter et quare flegma grossum in sit per humidi evacuationem

utrida m'lia est m'lia ex corruptis humoribus acri ex extraneo exemta cum conturbatione et ebullitione eorum apsundo eius humor sit aptior putrefactioni supponitur est m'lia per putrationem humidi est maxime luxu ciadine remobilis cum putrefacto sit ipse in humido non quod si putrescit flegma generatur amphimerina si cola generatur terciana si sanguis generatur sinocha si m'lia generatur quartana

sta m'lia est que est flegmatica aut colica aut sanguinea aut m'lica accipiens nomen ac denominatione humoris sibi consociati et in maiore ad minorem proportionem vincit super alios et quelibet harum specierum est m'lia et in quod vicinatur cum specie flegmatis aut cole aut m'lie aut sanguinis ad m'lia per bene m'le commixti et fiere extrahogenea tenet sicut hic quod in idem generatur per eam m'lia mixta cum flegmate acuto

ause generationis m'lie sunt m'le et m'le cause ita sunt quod calide sicut m'lia ex contrario cordis lesio caliditas epatis splenis debilitas opilatio apostema inflammationis reclusio sicca exsiccatio longa constrictio aliarum humorum assumationis purgatio extravationes plurie specialiter loco calido aut estate diu perseverantes et regimen ser vers non nativi ad sanum et etiam se declinantium et superfluitas tristitie et timor magnum visus et demon in anima constitutio

oncurrentes sanguinis et m'lie cause sunt cause vles et caliditatis dominium est aut hos causa causa sanguinis et cole sunt contrarie operatione et natura quam cola excedentia caliditate et sicco sanguinis extremitatem quare et sunt et in inmoderationem huius ita contraria dicitur calidum diminutum ergo cum m'lia habet sicut et siccum et habet declinationem a qua reservare medium sanguinis et idem calor et consimiles gradu erit causa sanguinis et m'le et dicitur contrarie ambe et non ut non tu est

ecundi humores sunt quatuor non superfluentes humores sed in completi quare apropinquantes disposicione et consi membra delegata sunt sed non dicuntur aliorum membrorum sit placitum propter posita effecti sunt entes vlemaciu alimentum corporis quam in eo si desiciat Dicitur primo secundi humores non sunt et enim quare res incompleti nulli speci attinet 2º non est materia omnium humiditatum et tamen ea non humiditas ad primum dicitur quod res incompleta habet indignationem ad speciem dicitur comprehendi ad eorum dicitur licet omnium humorum sit eadem materia sunt tamen quatuor forme quos sicut ut res humiditas amque et contraria de in membris

adicalis humor est primus humor secundi incompleti humoris non superfluentis qui intus in membris simplicibus radicaliter ex spermate sumpsit ex bonum exordium continuabilis cum vita et equo dicitur exequo quia donec talis radicalis humor est tamdiu durat vita non segregato segregatur et vita non quod humidum dicitur vitale per eam tamen contrarium corporis in corporium quod eam per esse radicale sed non est innatum

os est humor alit secundi incompleti humoris non superfluentis qui pro omnia simplicia insiens membra alit ea irrigat et nutrit cum eorum nutrimento careat ulterius consuetum Dicitur ros in suum ut ros roris alius et solia nidorantis quod sic iste humor humectat membra ton de super quod diffunditur Ros est et etiam officium primo quantum in nutrimentum dum desicit aliquod 2º membra humectat ex suo pluribus exercitationem membrorum in eorum occursu fortitur desiccatio

ambium est tertius humor secundi humoris incompleti non superfluentis qui cum quam metalli acquisitus habet in substantiam alimenti ita quod usque est sed non dum in membris similis nec natus ancepti et minimum accidentium dicitur cambium quia isto humore fit permutatio inequalibus membris postea longo post dissoluto in illa qualitate et quantitate et licet hoc inveniat cuilibet humori tamen huic amplius unde dicitur quod in diffinitione melioris includuntur dicitur

luten est humor specialis qui tam principalibus quam minus principalibus membris in sibibitus Avicenna dicit gluten et humor imbibitus in foraminibus extremitatum premere ventri contentus in membris simplicibus propinquis eas alentibus non conglutino per Ianua per ossis et sic pro esse humidum nutrimentale ossium dicitur gluten quare ad glutino membris coplatis quibus vicinatur per extremitates non solum intellige extrema longitudinis vene sed etiam partem superficialem ubi sunt pori per quos pervenit nutrimentum ad membra diffundi

utrimentale est humidum generalimenti venis sed quod corporis generatione cum parata aptum est esse medium restaurationem et reparationem parum membro prius parti ab eodem resolute Dicitur primo quilibet humor est nutrimentum corporis et est humidum secundo quilibet erit humidum nutrimentale quare diffinitio non convenit cuilibet contento sub diffinito et dicitur quod humores sunt plus primum humidum nutrimentale quam cibus sed in tertio est aut desiccabitur id est quod venit ex prima digestione et non alius

embale humidum est de humidorum aliatum sive acquisitum sive nutrimentalis humore incorporatum Dicitur primo si est aliatum tunc non est humiditas sed hoc anis membris id est ibi dicitur quod dicitur est humidum aliatum et acquisitum aut alimentali humore membro incorporabile et de potentia transiens in membra et in eos dicitur diu demandant

onfirmatum nutrimentum vivens est humor de sextio tam radicalium quam fluentium a quibus corpus dum vitiatur quare bene non valet obdesitum instrumentorum Dicitur primo sompnus est ultimum pabulum et causa quia videtur cibo et pabulo humiditate desigente si sompnus adest vita subsistit et 2º sanitas est etiam vite minimum et erit et vltima tertia quia vide sunt prima compositionis et resolutionis et confirmatur sanguis est eius efficacia cum est enim calido sanguinis spissitudinis sit ita tamen sanguine suo desiccere non per sanguis erit ultimum corporis pabulum cibo desiciente et

opernus dicatur quod desiciente humido in membro non causabitur sompnus et adhuc humiditas est ultimum nutrimentum vivencium ad eum dicitur quod plus humiditates sunt primum vite de quibus patet ut corporis efficere sanguinis de cetera dicitur vim est quod modica indiget alteratione ut dicitur quanta in corpore et ut alterationis quod indiget cum in membra radicalia dicitur permutari

estauratio humoralis est qua dicitur quod parationem virtutis nutritive ple est restauratur et media corporis mergi bonis ul' meliores humiditates quod est humiditas in plasmate contra vel atorre resoluta vel quod perfuit tam inequalitatibus dispositionibus quod in sua humiditas minus ulta indiget ventilla de quod obmitto bre in tatis causa

[...]na ponantur sanguinis sunt sicut quod conducit quod sanguis ponatur in corpore si adest repletio

locū tenet silr ocli qz ē nobilior ɔdicōnis i² Ad h̄ ar
gumētū dicet̄ infra

Igatoria membra sūt mēb̄ nectē
tia mēbrorū ɔpaginē ut pporcionato ɔstitutiūe
copulamine i diuisa se ɔtineāt armoīa ut sūt
musculi nerui arterie Actiua tātū mēb̄ sūt
cor ɔ cēbrū passiua tm̄ ocli Coope ratiua tm̄ sūt pulō
et eius penule Obicit̄ p°. vna ē tātū aīa ī corpoē
huāo i² eit ɔ vm mēbrū ab ipō īsozbile eā ɔ am² q̄a
nō videt̄ quō vna ī diuisibilis aīa possz tot mēbra diuisa
sa īformāe ıgıt̄

Ontale membrū ē mēbrū pnc̄ipale ī cor
poē huāo quorū vn aliqs cor dicat̄ pncipale qz ē ī
medio hoīs sit rex ī medio regni ɔ habz ɔstru
cionē mirabilē in dominicalı sui ɔparacōis et
multū firma corroboācōe qz ē inimici ɔ ideo vitalis radi
calit̄ ɔfiıgit̄ et nichil recipit ab aliq° mēb° q̄n omē
ab ipō ɔ vniuisi sensū ab ipō videt̄ pncipiū actiue et
ipm̄ tımare ɔ p ipm̄ pmītā vita ɔstituit̄ ɔ postremo
abscedit

Esponderur ad argumētū ī diffi
nicōe tacite iclusū q̄ba tonāt̄ aliq pbāt q̄
cor ē pncipalis mēbrū corpis aīatis z alij pro
bāt q̄ caput ɔ cēbrū et nō cor qz pncipiū hoīs
ē humidū spermaticū cui cēbrū pporcionat̄ pinguiūs
et qz nobiliori mēb° debet̄ locus prestācior et altior z
ex multis obmissis dificultatibus d² q̄ cor ē mēbrū pncipale
vitaliū cēbrū aīaliū epar naturaliū testiculi ɔnati
tiuorū

Anum mēbrū est membrū bn̄ regibile
ab aīa ɔ bn̄ ɔplens sue acōnis pfecōnē ɔ
est ɔpleccionis ī pbatiue et habz bonā ha
bilitatē obediētie spūali ī pulsioni n° egre
dit̄ notabilit̄ a mēsur̄ sue natuē ī q̄ntitate a qua
litate colore a dolore excessiuo Egrum mēbrū ītel
ligit̄ ab oppō ɔ q̄libz clausula diffinicōis vlt hrē
specialit̄ declacōnē Nō mlt̄ pciens an hēat sana
mēbra cū ɔm natuāz hz mēbrorū dispositōz videbit̄
infra

Obilioris complexionis mēbrum
est mēbrū cicius et velocius pcipiēs lesionis
molestiā ɔ qz ideo nobilior dnāt̄ spūs sensi
bilis et ei q̄ntūcūqz modica mutacō ē noci
tiua ɔ eius lesio pua ɔ occasiōis maiori pti corpis
affert ī pedimētum a citi eius careēcia aūt lesione
dissoluit̄ corpis ɔpagiū Inignobilioris ɔplexionis
mēbrū dic ab opposito sz an ocli sit ignobilioris ɔple
xionis q̄ pulmo infra dicetur

Onstruosum mēbrū ē membrū
exnatiue errorē ī pcreacōne pductū siue pueniat
ex supfluitate a diminucione a defectu vtu
tis informatiue a defectu vtutis ɔfuatiue q̄
opeātiue Nota ex supfluitate visū ē vnū hō habē
duo capita et vnus pullus q̄tuor alas Obici² p° vnū
ē cor ī corpe mōstruosi i² etiā eit vnū semp caput
et nūqz duo qz aīas duo cēbri habūdātes in fonte
humiditatis cor extinguiēnt i² scdō cū hēant etiā eū
dem stōchū an etiā hēant eūdez appetitū ad cibū et
potū ul̄ an illa duo capita hēant se cū ī cōpossibilite
vnius appetitus ad alterū de illa multa certaui in arte
vniuisi i² illic te remitto

Enustum corpus aīatū est corpus
huis sē in similitudinē ciuitatis bn̄ gubernā
te ī qua vnūquodqz suppositū pstat ī suo or
dine ɔ ope et vnū suppositū non molestat
alterū pturbatiue ɔ oīa obediūt sūmo ī arte ɔstituto
et vnum tuet̄ alterū ɔ subministrat alterō ī necessa
tis ei cōmunicādo ɔ sp ī omi molestia ɔpaciēdo pp̄t
colligācia firmā nec vsurpat pse plus p̄ alijs q̄uā
sibi necesse ē Nota venustas corporis attēdit̄ ex mē
brorū venustate ɔ pfectiui oculorū q̄ sūt lu¹¹ aīe ɔ q̄n
titate pporcionata et colorē viuido ɔ genis maxillai
bus et alijs

Olliganacia membrorū ē eorum
armoīata cōpago pp̄t quā vnū mēbrū alteri
ɔpatit̄ alti mēb° subministrat ɔ maior dolor
mēbri vnius demigrat minorē dolorē mēbri
alterius ɔ ad locū lesū sa^ne ɔfluē humores mēbrorū a
liorū et qz multa pambulacōīa de mēb̄s posui ī ma
gno vinculatorio h° tn̄ pociora hic posita suffici
ant nūc ad vnūquodqz mēbrorū specialit̄ ɔdescēde
de ponā a capite ɔ ista ī fine p oīa mēbra singillati

Aput est mēbrū diuinū in supiori pte
corpis situatū ptibus quā plurib ɔpositum
et nobilibus vtutib ī signitū dicit̄ pmo ē
mēbrū diuinū quia sacras ptes ī se ɔtinet
scz ī tellectū voluntatez et memoriam ɔ omnes
sensus tam īteriores quā exteriores q̄bus vniuisales
res mūdi discernit q̄d est valde diuinū ɔ sacrū dē
ī supiori pte locatū pp̄t officiū et nobilitatē dē
q̄ pluribus ptibus ɔpositū q̄ā ē ethrogenee substācie

Ex capitis ē situacō ī supma regione cor
poris pp̄t calidi^tē ɔ pp̄t sui nobilitatē pp̄t
racionabilitatē et pp̄t directōz ut dignit̄
sensibus suis corpus velud rex ī arce a patrons
sup specula collocatus Obici² pmo situacō capit̄ debz
esse ī medio corpis ɔ nō ī extrema i² am² qz melius
possz humidi^tē cerebellarem īfluere mēb̄s ī fonte
corpis q̄ ī elōgata pte i² Ad h° dici² q̄ cor situat̄
ī medio ɔ capt̄ ī sūmo ut sese ɔtēpent oportz enī
omē corpus hrē ptes situales extra ptes exquo i²
fontē occupāt cor ɔ epar nc̄ce est capt̄ ī alia regioē
collocari

Ategraacio catis
Est eius cōpocicio ex octo ptibus ethrogeneis
scz capillus cute carneo regīna idest dura
matre ul̄ scdīna idest pia matre ex cēbro et
matre ul̄ scdīna idest pia matre ex cēbro et
vētriculis eius ex rethe mirābili ɔ adere Obicitur
pmo capt̄ est mēbrū officiale tm̄ ergo ē ex cōsilibus
mēb̄s cū q̄libz ps sortit̄ nom̄ totius ergo nō eit̄ ex o
cō ptibus ethrogeneis ɔpositū i² Ad h° dici² vm̄ est
q̄ ē mēbrū officiale ɔ q̄libz ps capit̄ dici capt̄ tn̄ ad
rem ī se ē ethrogeneū sicut digitus ɔstat ex os
sibus carne ɔ cute et tn̄ q̄libz ps eius dici² digitus
ita hic q̄ā sē de ītegritate eius i²

Aputis dispositio ē eius ɔsideracio
in figurā q̄ntitate qualitate colligācia cū cor
pore que cūcta si disproporcionata fuerit sedi
tate corpis ɔ catocrasim demīctiāt si vō cōpro
porcōnata fuerit eucraton corpis demīctiāt dicitur
ī figurā q̄ā capt̄ tūc bn̄ ē figuratū si declināt ad rotun
ditatē q̄ntitate si nec minus pui a magnū ī ordine
corpus īqualit̄ si nō scabiosū a tiniosū colligācia at̄
sit mediāte collo pporcionato

Igura laudata capitis ē que ē
rotūda de inde
mīus bona ē que remouet eminēciā anteriorē
ī commissurā coronali minime āt laudata est
que remouet eminēciā in cōmissurā posteri
et si fiūt īeqlis distācia ab īmpoē ad timpus qz abrat
capicio ad sinciput ul̄ e cōtrario Obicit̄ pmo albertus
magnus laudat figurāz capit̄ malcale i² am² quia
clis dat latitudinē spūtibus ɔ fātasmatibus ī cellula
cogitatiua rotūda āt ɔprimit i² Ad h° dici² capit capt̄
pfrōte q̄ sub declināt sz rotūdū ē melius qz elidit sup
fluitates a cēbro ɔ cēbrū rotūdit ut sit capacior cu
iuslibet sensibilis

Uantitas laudata capitis
ē qua caput nec est minus magnū nc minus p
uum sz tenet mediocritatez ī ordine ad suū cor
pus qz magnū attestat̄ super multitudinē
humoris ɔ stolidi^tē puū sup ībecillitate vtutis ɔ
paucitate humoris Obicitur pmo melius ē sp ma
gnū caput q̄ puū a mediocre i² am² q̄ā ē sēmp
forcius pt resistē nocitiuis Ad h° dici² q̄ pcise ɔside
rādo īter magnū ɔ puū melius ē magnū caput
q̄ nimis puum q̄ā cranco melius tuet̄ corpus ɔ ma
gis īfluet̄ motū corpori ɔ plus irrigat corpus medul
la sz īpedit vtutes aīales scz sompnū minus aūt

Ualitas laudata capitis ē qua
ostēdit̄ q̄ illud caput est laudabile ī q̄litatibus
eius cutis nec ē pinguis nimis nc sicca nc ē cor
rupta ī humoribus quod exse generaret lēdes nc ē
spissa nimis nc tenuis ɔ caro ītranea ē recēs ɔ cra
neus bn̄ dispositus et fortis ī commissuris eius cogita
cōnes sūt pure ɔ sensus puri Nō q̄litas capitis lau
dabilis se ipsa se maīfestat ex oībus sensibus ei coassi
xis si puri sūt ɔ bn̄ disposita nc eis multa feculēcia con
fluit̄ signū ē bonitatis capit̄ ɔ cēbri ī ipō si vō sit
oppositū ē illaudata capitis disposicō

Olliganacia capitis laudata
cū corpore est eius pporcionata cōnexio medi
ante collo nō nimis oblōgo a nimis curto nc
egredit̄ nimis a corpoē nc nimis ī regredit̄
corpori ad humeros nc aliqlit̄ hz sē alit̄ quō nō ɔue
sz pporcōnate sē hz ī sepeacōne ɔ cōiuncōne cum ī
trorsus ī venis et neruis faciē ad anteriora tēdent
et memoatiuā cellulā dirīgē ad posteriora Illauda
bilis colligācia capitis sit opposito modo si retorquet
vultū ad posterius tūc ītrorsus ē mala colligācia

Apillus est capitis pilus ex fumo

et mediate calore nali tumuat & pum ab ipso se parat Ro q stomacho materialiter suscipit ipse cibum et e veluti olla splen participat fortificat rtonem siu cuuductu yposarca & meti veluti vie ana & vesica yganmeta recipientes uriat ecor et arterie

[G]enerativa

membra sunt septem membra hom pseruative speci ordinata scz testiculi virga matrix renes ylia spondilia ancte mamme q sui stimulo movet individuu ppocreatoe q speci consuacet ut pcta individua q ipse pusse no valent saltem in eius spem posteritate saluet Ro membra generativa no sunt necia individuo pindividuu aservacoe sz ppt posteritate relinquendae spei ad continuitatem

[S]upportancia

Membra sunt septem membra pmotu voluntarie coplendo hom acum scz coxe spondilia genua tibie talos pes plante ut deffeant alia membra ad convenientia vel adi sconvenientibus Convenientibus ut ppinquet disconvenientibus ut elongent Obicit frequet talia membra ptat hoiem ad disconveniencia igit aliud qz multocies ho vet ad morte hr aut summe disconveniens e ista adh dr q sit frequt qz hr no sit aute distantia individuali sz pta ana ordiata supi ori vel exaltoda

[N]aturalia membra

Sunt duplicia membra ad individui scz a spei salua cione & amali generta ex individualia nalit a ptut palitacone & m ma a matus oplemetu ut ipm asuet ac restauret ut ipse id q e individualiter pmaneat generativa at ut pmaneat no & m se sz palterm i spe Individualia membra sunt os dentes ysofagi vent itestina epar vel splen vesica glandule vene tlia cum cibu alterat ob individui pmanentiam Sz matrix vero & testiculi mamme sunt ob spei saluacone Naturalium radix membrorum e icipa te ob q icuacone nalium membrorum pro adepar e constitucoin

[P]reparatoria

Membra sunt ista membra organica pncipalibus membris deservientia p dispositiva oparandorum ecm dentes pparant stoma cho alimenta ut masticatoem ad iuniciore dige niret digestione & testicli pparant spma & albat generati uis ut fiat generacio & hec membra alio mo pnt dici mi stratia pncipalibus membris vel tlia existencia

[D]electatoria

membra sunt membra mia pncipalia de servientia apncipalibus membris in opatii q vtilia sunt pvtut nalis a fortacone membri cui fit delectacio & m opacone iusta debet sunt i esse dici & m opacone iusta qz na no errat opat eni spirit vim sui memb sine errore & ifallet membra aq fit vel sr ox delectatio cui debet sz

[S]usceptoria

Membra sunt membra acceptiua eius q delatoria membra porrexerit a corp donativa qs membris delatorie donac hnt et sic scito q eadem sunt membra delatoria & su sceptoria i re sz ratoe sola dica Duplex e officium horum membrorum pm suscipere dona & m deferre vel delegare dis tribuenda

[P]urgatoria

Membra Sunt Octo membra scz nasi colatorium os ana renes virga cistim fell matrix venis qbus virtute nali stimulata fit supfluorum pmitus genite tia & pa ciecto ana pncipale & mitdu abarte q ad iuvatie & pm pga cerebrum asterete ore stomachus vo mitu et salina ano feculentia renibus vrina pdim diu purificatiue vel spma pgnatiue vene a emorroyde ana alie abarte

[G]ubernatoria

Membra sunt dnante regunt totum corpus in convenientiu vel q convenientiu tedentia ut saluet anotitis & ad convenientia debita pducunt Talia membra sunt quatuor pm e caput q i arce loca tum vet rex & consiliator pa i sectione & m cor q porrigit i sectiones scdas cerebro & suscipit pmas tum epar q tota armoiaz gubinat corpis pncorpacoe sunt oculi & omis sensus q diffunt corpus i ea que i eis conveniunt

[I]nfluencia

Memb sunt membra virtute inata i fudentia alius membris pparatorium mictionis corpus a mo tus inati a voluntarii a alie qs expet tat ab i fluentibus adi fluxa membra ut suscipiat perorum virtute perficienda ut sunt stomachus et testina renes illa alius influunt sz cartillago glandula membra sibi ppria tm nalit Tercia i fluunt exercitamento solum coaplicato

[D]efensiva

Memb sunt q defendit ac tinet nobiliora membra sui fo lidite vel tenuitate gelunditate ne anocitivis aliquis op primatur vel cranei defendit ab ictibus & dura mater pia aut mater atinet ne defluat & defesat neque noticium pmittat ne pamculi alii & cutis defendit totum corpus & vnum membrum i gnobilis nali amicitia sp e nobilior defensivum

[C]opulancia

Membra sunt membra intermedia a ligamenta quasi parimatia membra exte malia ad vicem ut medio vincta convenientiam corpis armonia pporcionem in se & existat convenientiam i copando Et talia sunt multa membra scz ossa tamen cartilla gines nervi ligamenta vene omnibus hnt vel glutino colam corpus humanum

[T]ributiva tantum

Memb sunt membra di fundentia alius membris vitam spm & motum no tm abaliquo membro aliquid suscipientia ii ana vnum e i mediate a in virtute q talia membra tribuunt alius ut eis influat etenim cerebrum tribuit oculis nutimentum pvisione fortiida auribus pauditu no tm cerebrum vidz nec audit nec odorat e tm tam omni hoim silet cor dr tribuens tm q no m suscipiat abalius cum suscipit a cerebro spm aialez & abepate nalem sz qz adipm no in fluunt alia membra ii i virtute ipsius cord

[S]usceptiva tantum

Membra sunt membra nulli aliquid tribuentia abaliis aut receptiva virtutis nutimenti & sim fim finis e o peracio exterior i mediata etenim oci suscipiunt tm a cerebro nutimentum & nulli aliquid dat ii forte generative supp se vir satis habeat & m sui nobilitatem & actionis pauci tate

[T]ributiva et susceptiva

Simul membra sunt membra accipientia abaliis id q delectat & alius a se mittentia donati pmembrorum vo ratione & virtute i modum mutuum no illo donantes q accipiunt etenim epar accipit a corde robur & tribuit sanguinem & cerebrum recipit a corde temperiem & tribuit medullarem humorem toti corpori

Et tributiva nec susceptiva

Memb sunt membra ppria virtute i mixta veluti consilia membra a nullo aliquid accipientia nec donantia Nota licet nequaquam pt esse membrum qui accipiat aim timento alimentum & vera abacoe q oe q id requirit augume cum requirit cibacoe et sic susceptoz aliter extinci & opz etiam q isfluat & c tribuat sz nec tribuens nec suscipiens membrum dr ad aliquid notabile tpe tribuunt etiam superfluitates

[Sp]ermatica membra

Sunt membra qbus no e regeneracio nec consolidacio a spmate pcise ortum hncia nulli membrorum aliquid tribuentia nec su scipientia nec restauracia sz sic manentia aicabilia tm virtute i mixta soli nature & talia sunt cartillagines ossa &c Aliqui dicebant spmatica membra vasa seiaria qz talia m tribuunt cordi nec suscipiunt sz pdunt evehentes inicia nate stimulo vi ad destructoz individui ipellentes sz no e ita consi deracio sz ut diffinicio exprimit

[S]anguinea membra

Sunt membra a sanguine genita qbus i est va regeneracio & co solidacio materialiter capienda & humida iqbus atetine i cludi sanguis spus tamen & nales humiditates Aliq sunt memb frigida & humida sic flegma adeps pinguedo medul la Alia frigida & sicca ut os cartillago pili corde ligamenta ii ni panculi & illa qlie oia sunt carentia sanguine & e

[Ex]sanguia

Membra sunt memb ppe san guine carentia vel a sanguine multum remota vel pabrorga cione vel discessum corporum anatuma sanguinis Obiicit pmo nullum e membrum carens sanguine igit nullum erit exsanguine tenet & ante cedens ffinicione membrorum dr enim expa humorum commix tione pcreata sit ista sic tunc necesse opz a re & sanguine ista ad hec dr verum e licet oe vivens & aiatum necesse e hre sanguinem no tm oia membra eius sint ossa & cartillago vel pt dici q no careret omnio sanguine sz sunt multum remota a sanguine sic stat diffinicio

[F]ortia membra

Sunt memb q po tenti virtute pnt nocitivas resistere a forti robore retrudunt nocitiva a superflua ad ignobiliora me bra ut sic fimitas a vim magnitudines consequentia Nota cor dr forte q diu resistit causis mortis a egritudini tele at victum eius pstimo debiliori corde qm opz aggens ee vehementius no pmittens sublevacionem membro i qo agit

[P]rincipale

Membrum e membrum hns i se tale virtutis principium ut i corpore necessario sit sine consistendo presidium ad individui pmanentiam a specie continuationem Obicit pro non videtur q membrum sit pncipale i hoie i no caput qa pncipalius e cor cum sit vite fundamentum nec cor qz caput e pncipalius qa altiore

dialis et siccitatis pulmõis ĩcentro cranei p̃creata ut eiꝰ
fonte vniusũ corpus irrigaret̃ et reparet̃ luc ĩcresc̃e
cia augmẽtabilis inđrabilis at eiꝰ decrescẽtia ĩq̃
cia augmentabilis q̃ habũdat sꝫ multi sompni ꝛ reumatisim faciliter
ĩcursiu. Obiicit̃ p̃mo nõ vĩ q̃uod augeat luc augme
to cũ luã metul ei addat de hũidi͞te adh̃c dicit q̃a ligs fa͞t
hũiditas luc̃ spiritũ ĩ ipo sic auget p̃ sbãm cebri ꝛ nõ
p̃ alienã aductitiã hũiditatem

ellule cebri sꝫ tria reseruacula potẽtiaꝝ
aĩe t̃plicẽ distinctõnez recipiẽtia sc̃dm t̃plicẽ cebri
aĩe t̃plicẽ distinctõnez ꝛ t̃plicẽ suturã et t̃plicẽ p̃ie matr̃
distinctõnez ꝛ t̃plicẽ suturã et t̃plicẽ p̃ie matr̃ qa leso v
ĩterlapsũ q̃rtũ distinctõ recipit̃ ext̃h̃ q̃a leso v
no nõ obh̃c ledit̃ alterũ et q̃a p̃ma h̃z colligãtiã cum
sensib̃ p̃tis anterior alia cũ spina dorsi media võ cũ p̃
cordialib̃. Cellula cebri ĩ sim͞ti ẽ reseruaculũ alicuius
potẽtie **rima cellula** cebri ẽ cellula
ĩ prora capitis subiectata calida et hũida ĩ q̃
viget ymaginatiua seu fantastica ab obiect̃
exteriorib̃ p̃ sensu illuc illat̃ recipiẽs speciẽ et
retinens si sũt obiectũ ĩ p̃ntia a fantasmate formis
speciẽ simulacrũ rei ĩ absentia quo repñtat̃ res ab
sens ĩtellectui q̃ p̃sent̃ ĩ p̃mo vẽtriculo cebri radicalit̃
fundata h̃ec diffinictõ magna ĩ diligẽt declãtiõe ẽ eñ da
sup̃ cordis subiectõnez et q̃a sicut cera tepida citius
formã sigillat̃ ĩ p̃ssioñ recip̃t ita h̃ Est hũida ꝛ obh̃c
molles carne aptos mẽte dicit̃ q̃a h̃ec cellula hũidi͞te
benignã ĩ fluit corpori p̃ q̃ sit hõ capacior ĩtellectõni
sicut pasta mollis p̃la quã dura

ecũda cellula ẽ cellula ĩ sagit
tali p̃te subtata frigida et hũidissiã ĩ q̃ ẽ sedes
aĩe sc̃dm galienũ ꝛ ĩ ea viget racionatõ et di
iudicatõ ap̃p̃hẽsorũ q̃ vñta ꝛ sedẽ subposita comis
sure ad anteriorez p̃tez p̃cedit neruos opticos ꝛ seu sita
uos ad sensa exteriores p̃ cõplẽdis actõnib̃ eoꝝ Nota
ĩ p̃ma cellula ẽ multi spũs ĩ eo sit agilis motꝰ ad re
locat̃ ap̃p̃hẽdendũ et ẽ subtilis spũs ut melior sicut di
scretõ sit men͞te subtiliori hũore sit melior digestio ita
huc inscđa at cellula ẽ fons hũiditatis

ercia cellula ẽ cellula ĩ posteriori
p̃te subtata frigidissima dura ꝛ sicca ĩ q̃ viget
memoria ꝛ recordacio specieꝝ reseruatarũ p̃
lõgiã eoꝝ absẽtiã a qua p̃cedit nucha vna cũ
neruis ad p̃te posteriorẽ tẽdẽtib̃ dicit̃ frigidi͞e q̃a plꝰ elõ
gat̃ a fonte cal͞ris dicit̃ sicca ut memorata diuciꝰ retineat
ñ abolẽatur sic vestigies ĩ aqua siccã durã ideo ẽ ut ner
ui motum forciꝰ faciliꝰ et agilis compleãt motus
membrorũ

ellularũ lesio ẽ qua ostẽdit̃ q̃
b͞n stat vnã cellulã ledi existitudiẽ a aberti͞ce
et nõ alterã q̃cũqꝫ lesionẽ a sꝫ lesa a dimminuta
corrupta a ablata. quarũ p̃ma se ledit̃ a tõc
dimiuta tũc multiplicat̃ v̄ba ꝛ añ oculos sit muscaꝝ
apparicõ cũ nõ sint si ablata tũc p̃sitũ appet stolidi
tas si scđa tũc sit malũ iudiciũ si tercia tũc sit q̃gela
cio a memorie dimiuctõ a ablatio.

entriculi cebri sũt q̃tuor cõtĩu
cates cebri p̃ q̃s sit porectõ ꝛ cursitꝰ specieꝝ sen
sibiliũ et ĩtelligibiliũ quoꝝ duo sũt ĩ anteriori
p̃te cebri vnꝰ ĩ medio et vnꝰ ĩ occipicõ sese clau
dẽtes ꝛ app̃iẽtes p̃ut requĩt speꝝ porectõ Ad ap̃ius
duob̃ vẽtriculis ve͞nt caruncule nasi ĩ colatorio p̃ q̃ue cõ
plet̃ odorat̃ et p̃ea sit horũ vẽtriculoꝝ mũdificatio
sꝫ per p̃ feacõnez cũsictem ad os ubi palatũ sit me
die p̃tis cebri purificacio

ethe mirabile ẽ rethe ex venis
et neruis mirabiliter q̃textũ obuoluẽs cerebri
sbãm a quo deriuãt̃ vene ꝛ nerui ĩ totũ corpus
p̃ membroꝝ irrigatõe et p̃ sicium cordis ne ex tõti
nuo motu arescat caloẽ dicit̃ mirabile q̃a mirabiliter
magisterio sũmi artificis q̃textũ ẽ dicit̃ a quo deriuant̃ ner
ui ꝛ vene q̃a ita sꝫ aluea et canalia fluminum cebrũ võ vti
fons uel mare a quo fit irrigacõ om̃ mẽbrorum.

ucha ẽ foramẽ subterraneo p̃ q̃ nerui atẽ
bro vna cũ medulla depẽdent sc̃dm q̃tinuũ trã
situ eoꝝ ĩ spinalia ac dorsalia foramina ꝛ finaci
cõuẽ ligamẽtalẽ eoꝝ p̃ lũbales et dorsales s
pondiles usqꝫ ad anum. Rasis dicit q̃ nucha a posteriori
p̃te capit̃ egredit̃ et q̃ panniculis cebri ĩuoluit̃ ꝛ spõdi
lib̃ cooperit̃ donec ad os q̃ cauda dicit̃ p̃ueniãt a qua per
vnãquãqꝫ spõdiliũ exeunt duo nerui pares

umanum cebrũ ẽ cebrũ ĩter vni
sa aĩata maius obh̃c q̃a color ĩ corde hũano ẽ
vehemẽcior et maior q̃ ĩ aliis aĩalib̃ p̃ter cõ
tinuũ motũ quẽ natiuã ut tam nobile indiu
duũ q̃suaret q̃ti stimulãt v̄tutes nãles adea p̃que
q̃sruari possit ꝛ q̃a maiciẽ p̃ motũ q̃suat q̃tinuũ cord
q̃ p̃ñdũt vene pulsatib̃ ideo oportet cebrũ ẽẽ maiꝰ ut
sufficiẽt q̃tinuo calori q̃tinuũ porigẽ refrigeriũ ꝛ etiã
q̃a pueri diu ferũt caput p̃ põderositatez cebri q̃ fa͞t eius
magnitudo

alidi cebri signa sũt signa
p̃ñdẽtia q̃ is h̃z cebrũ lapsum ad caliditatẽ q̃ ẽ solli
citus furiosus mobilis audax ĩstabilis ꝛ repẽtinꝰ
et q̃a h̃z capillos nigros ruffos a subruffos at ẽ
et q̃a h̃z capillos nigros ruffos a subruffos at ẽ
crispos a calui sꝫ cito ꝛ q̃a rubicũdiora sꝫ oĩa q̃ circa caput
sꝫ ꝛ superfluitates palati narĩũ ꝛ oculoꝝ et auriũ breues
ꝛ digeste sꝫ ꝛ q̃a facilit̃ ledit̃ a calefacientib̃ cibis potib̃
odorib̃ a solis a stube fuiõe ꝛ q̃a sꝫ sompni pauci

rigidi cebri signa sꝫ signa
p̃ñdencia q̃ is h̃z cebrũ lapsũ ad frigidi͞te q̃ ẽ tar
dus ĩ motib̃ ꝛ op̃acõnib̃ ꝛ h̃z capillos albos aut
adhuc calorẽ attinẽtes ꝛ facilit̃ ledit̃ a frigid
et corpꝰ tãgẽtib̃ nõ ẽ calidũ neqꝫ ĩ spiciẽtib̃ p̃tes vi
cie sꝫ rubee ꝛ oculi sꝫ albi et vene sꝫ ĩuisibiles ꝛ sompnꝰ
multiplicat̃ ꝛ ei cito accidit palisi subeth q̃gelacõ et
cancices

umidi cebri sig̃ sꝫ signa p̃ñ
dẽtia q̃ is h̃z cebrũ lapsũ ad humidi͞te cũ adest
multitudo sp̃uti ꝛ saliue et superflui͞tes narĩũ et
oculoꝝ et capilli sꝫ plani ꝛ ĩ somno calui ꝛ sensu
hebetes sꝫ ꝛ obliuiosi ꝛ lippitudo oculoꝝ adest ꝛ capillos
planos h̃nt ꝛ molles ĩ quocũqꝫ colorẽ ꝛ corpꝰ totũ ad
tactũ appãet molle ꝛ hũidũ et sꝫ pauci sitis

icci cebri signa sꝫ sig̃ p̃ñdencia
q̃ is h̃z cebrũ lapsũ ad siccitatẽ q̃ eiꝰ saliua pau
ca ẽ et ĩ effluxionib̃ ab oculis ꝛ narib̃ modica ẽ
et h̃z oculos claros ꝛ ẽ diu ĩ genij sꝫ bone memorie
idest nõ ap̃p̃hẽdens stabilia sꝫ diu reti͞nꝰ ap̃p̃hẽsa ut
patz ĩ lapide q̃ diu nõ suscipit sꝫ diu tenet susceptũ
ĩ p̃ssione ĩ signis ac calidi ꝛ sicci cebri sꝫ signa cõ
posita silr̃ de signis frigidi ꝛ hũidi cebri

alidi et sicci cebri signa sꝫ
sig̃ q̃a nõ sꝫ habũdãtes ĩ sputamĩe ꝛ sꝫ p̃siti sẽ
sibus ꝛ vigilãtissimi et citissime pili eoꝝ crescũt
et cito calui sũt ꝛ plenꝰ sꝫ capilli eoꝝ crispi
ꝛ grossi ꝛ spissi ꝛ si tãgit̃ caput eoꝝ appet calidũ
ꝛ durũ ꝛ asperũ ꝛ paucissimarũ sꝫ effluxio͞m ꝛ h̃nt o
culos claros ꝛ mũdos alippia ꝛ aliis superfluitatib̃

alidi et hũidi cebri sig̃ sꝫ q̃a
ĩ eis ẽ plenitudo corporis ꝛ color bonꝰ ꝛ ĩ oculis ap
parẽt vene magne ꝛ superflui͞t sꝫ plurime et nõ
sũt calui facile ꝛ q̃uat̃ cap͞t eoꝝ ĩ p̃te calido
a pluuioso q̃ s̃b̃ nocens ẽ valde q̃trariꝰ boreas võ op
timꝰ ꝛ sꝫ sompni multi ꝛ vigilãtes fãtasias videt
Et si magis lapsus apparuerit̃ accidet h̃ec sig̃ si miꝰ
minorabũt

rigidi et sicci cebri signa sꝫ
q̃a ĩ eis circa oculos vene q̃ nulle appãẽt et
a frigido cito lediũt ꝛ ĩ eq̃lit̃ sani sꝫ ꝛ nõ sũt su
p̃flui ĩ effluxioibus ꝛ si ĩ currũt catarros et
coisas ĩ p̃ius cãusi cito q̃sumũt̃ ꝛ sesa auiuẽtute
sꝫ p̃siti ĩ senectute emarcescũt ꝛ sꝫ cito senes circa
caput ꝛ oculos ꝛ canescũt ciciꝰ ꝛ sꝫ diu et aridi

rigidi et hũidi cebri sig̃ sꝫ
signa q̃b̃ appet maiꝰ q̃ sꝫ sompnolenti et
q̃tinue sonos faciũt dormiẽtes ꝛ ĩutiles sꝫ sẽ
sib̃ ꝛ facilit̃ ĩcurrũt catarrũ ꝛ coisam ꝛ nõ cito
calui sũt licz cito canescent ꝛ sꝫ molles ꝛ multe hu
miditatis ꝛ venas h̃nt plenas sꝫ strictas ꝛ sꝫ pigri
ĩ motib̃ ꝛ ĩ q̃b̃ plꝰ h̃ec sig̃ vidis a remissiꝰ plꝰ
a remissiꝰ eẽs iudicabis

ntropos ẽ hõ h̃ñs sꝫ ĩ modũ arbor
eũs eñ radices sꝫ supius
ramũ võ ĩ ferꝰ ꝛ ideo sꝫ radix ĩ terra ẽ terr ĩ fixa ut

cibali calidissimo pertus qui per poros ad ptes exteriores
vapoꝛatim egredit et ipili sbam sitatem cõuertit donatus
ppt ornamentũ et iuuamentũ variabilis ĩ sua substancia
et colore ppt etatẽ ⁊ tpa ⁊ cura et humores ⁊ ppt castra
cõnez et dietã ⁊ alia accidẽtia ĩtrĩnseca ⁊ extrinseca dicit
ex fumo scz grosso qz subtilis exalaret dicit ignneo quia
talis sufficit leuare ad altũ dicit ppt ornamentũ qz caput
sine pilis turpe ẽ dicit iuuamentũ qz caput afficit tõe muniet

ilus est fumus grossus ⁊ calidus q̃ exignneis
intensissimus humoribus ad supficiẽ cutis leuatus ĩ
longũ rotũdũq; ptẽdit cũ subtilior supfluitas
exalat lucosa aute ⁊ scenosa que cũ pili materia
exoriat gnãt sordiciẽ ĩ cute humida võ gnãt sudorẽ viscosa
at ĩ pili trãsit materiaz Nota pilus spissus fit ex humoꝛe gro
sso mollis fit ex humore subtili raritas at a ɔ̃sitas fit
scdm pororũ amplitudinẽ ã raritatẽ pilus nõ crescit nisi
ĩ caralibꝫ gnãntibꝫ Castratꝫ pdit pilos ppt humoris
et caloris minorationem

utis Est pua carnositas ɔ̃cludans ⁊ coopi
ens caput tenẽt huis neruos ⁊ venas ppt sensus
viuacitatẽ et iuuamentũ intellectꝫ ⁊ ut pnerutos
diffũdat spũm ĩ mebra subiecta et pnenas rectus
mirabilis ut sit venaꝝ totius corporis pncipiũ poros ppt ca
pillorũ gnãtoꝝ carnẽ tenerã ut eius caliditate frigiditatẽ
cerebri tẽparet et humiditate esst fomẽtũ caloris ĩnati

raneus est testa ossuosa solida rotunda
ex multis suturis ɔposita scdm etatẽ hoĩs magis
ãnus ĩ duabilis ĩ cellulas cerebri ⁊ potẽcias aĩe
ĩ sua ɔ̃cauitate ɔ̃cludẽs finaliter ad tenerã cerebri
ɔ̃seruationẽ et defensionez coordinata Obicit pmo ul
hec testa eẽt vnũ os ul pluã nõ illoꝝ aut nõ pluã qz
ad motũ vnius ossi cranei mouet totum ĩ eit vnũ tm̃ os
dici mõ plus ppt ɔtingnitatẽ q̃z ppt ɔtinuitatem

omissure cranei sũt suture
ossiũ cranei differẽtes ĩ mollitie duritie raritate
spissitudine subtilitate grossitie ab hoc cranco cõ
parte creatꝫ ne si cranẽ esst vnũ os ⁊ frãgerẽt ĩ vna
totũ caput fractũ dicẽt ⁊ ne putrefctõ ĩ vna
parte fcã redũdaret ĩ totũ caput et ut vapoꝛes grossi
illic resoluti egredi possint q̃bus caput a supfluitatibꝫ
citius purificaretur

oronalis caluaria seu cerebral ẽ
os cranei ĩ anteriori pte capitis situatũ ɔtines
ĩ se virtutẽ ymaginatiuã fantasticã huis se ĩ mod
clipei finem recipiẽs ĩ pma commissurã porrigens
ligamẽta ⁊ neruos ad anteriꝰ hoc os hꝫ pluã nomĩa
dicit cõnalis a cõna ul sertõ q̃ ibi frequẽtiꝰ põt dicit
caluaria qz caluat ibi locꝫ aplis dicit cerebral quia
ab eo tedũt neruꝰ panteriꝰ et posteriꝰ

agittalis Est scdm os cranei a pma
sutura ĩchoabilis vsq; in tertiã vtia ⁊ multũ
de subtili spũ suo ĩ intimitate ɔ̃tentiua
⁊ de fonte humiditatis ⁊ cogitatiue vtutis
⁊ neruorũ opticorũ vniũsis sensibꝫ pstans viua
citatẽ Dicit huis de subtili spũ multũ ut a
cueret spũm subtilitate ratiocinatio Dicit de fõ
te humiditatꝫ qz ibi ẽ sedes cerebri cuiꝰ medullari
sbã irrigant oĩa membra

ccipiciũ ẽ tertiũ os cranei a
secũda sutura ĩchoabilis vsq; in finem
ɔ̃tinens in se os laude ⁊ memoratiuã et
recordatiuã frigidior ⁊ siccior et durior ce
teris cranei ossibꝫ dicit frigidior qz plus elõgat
a pte anteriori vbi fumi ĩ tenuissimi a pcordialibꝫ
leuant dicit sicca ut melior fiat retẽtio qz humidũ
nõ retinet dicit dura ut neruꝫ motiui facilꝫ pce
dantur ad spondilia

ssa capitis sũt qnquaginta
octo ossa cranei scz cõnale os laude duo col
lateralia dextre ptis et duo sinistre ad rẽz
sagittale duo verticis ossa lapidea acutũ
timpus paxillaꝫ os elegrezedi basis q̃tuor ossa
paris dicta et q̃rinta duo dentiũ ossa Ossa to
cius corporis sũt ĩ numerõ ducẽta q̃draginta octo
que cũcta numerabo tibi capitolo suo preter ossibꝫ
epiglotti ⁊ ĩ medio cordis ⁊ sesamalibꝫ ossibus

ura mater seu retina ẽ vela
mentũ durius ĩ mediate subtus craneũ situatũ huis
suo officio piam matrez ad iuncta cranei defẽsat va
cuitates nõ admitte nec quicq; q̃ eẽt pie matris of
fẽsorũ qua lesa nõdũ moꝛit eger Dura ẽ ideo quia
durũ os ɔmitat mater dicit ideo qz fouet ⁊ custodit
cerebri substantiaz vti mater ĩ famulum

ia mater seu secũdina ẽ panniculus
mollis et subtilis tenẽter cerebri circũuoluens
sbam distinguẽs cellulas ⁊ eas intrãs cerebri
sbam colligens ⁊ adunans eẽ q̃ sua liquiditate
defluẽ nõ valet cũ ã a porositatibꝫ alioꝝ mẽbroꝝ
attrahẽdo subtilẽ spũm subministrat et ɔ̃fundit dicitur
pia qz pie cerebrũ attractat ⁊ dicit mater qz cerebrũ a
lit et tuetur

elamentũ cerebri ẽ panniculus alte
duorũ panniculorũ cerebrũ custodiẽs quorũ vtri
usq; iuuamentũ ẽ ut ipis bene stãtibꝫ bene
stet cerebrũ ⁊ male stãtibꝫ viciet inter quos
dura mr̃e lesa adhuc stat vita pia at mr̃e lesa ppt
effluentiã cerebri prorsus aufert vita Nõ dura mater
ẽ coaffixa craneo ne si decidẽt ad cerebrũ grauaret eũ ⁊ ex
tinguẽt ⁊ ideo ratificauit eã creator multis ramis ad
cõcauã cranei ut ibi suspẽsa teneat solide

erebrum ẽ corpus albũ rotũdũ frigidũ
et humidũ ex sanguine tribꝫ cellulis ⁊ q̃tuor ventricu
lis cõdistinctũ de spũu ⁊ medulla huis mixtũ exi
stens fontale pncipiũ nuche musculoꝝ cordarũ
ligamentũ neruoꝝ arteriarũ venaꝝ ⁊ cartilaginoꝝ et
omĩ sensuũ tam ĩteriorũ q̃z exteriorũ Nõ cerebrũ eẽt fluidũ
si nõ velamẽtoꝝ retinaculis retinetur

erebrum esse albũ ẽ cerebrũ nullo ĩ fici
colore extrĩnseco ne si eẽt alterius coloris omẽ visibile
ĩ ficẽt et qz sicut color albus ẽ fũdamentũ omĩ
colorũ faciliter ĩ se susceptiuũ ita cerebrũ eẽt facile
apphẽsiuũ intẽtionũ cuiuslibet rei Nõ diligẽt q̃ cerebro
si eẽt nigrũ forme pus vise videnẽ q̃ demones a mani
et ideo tpe pestilẽtie dũ egroti diu iacẽt a caloꝛe pectori
leuant fumi tenebrosi ad cerebrũ dicunt se videre demoẽs et
fuisse in spũo qz hec fumꝫ forẽs pus visas ĩ ficit nigredine

otunditas cerebri ẽ cerebrũ nõ hẽre aliã
figuraz nisi rotũdã ut esst facilius apphẽsiuꝰ cuiusslibꝫ
sensibilis et facilius elidẽt supfluitates ⁊ ut craneo
se ɔ̃formaret ⁊ qz ẽ liquide substantie ideo cito tenat
tiuo aliene rotũditatis et qz angularia corpora faciliter a
gregant superfluitates deiectiuas Obicit pmo bõm
caput dz eẽ oblongum ergo ⁊ bonũ cerebꝝ dz ẽ ł tẽ qz imitabit
cranei oblongitatem ĩ dicit stat bñ sed minus

omplexio cerebri ẽ frigida ⁊ humida seu
flegmatica ɔ̃plexio qua ideo frigide ẽ ut ĩnatũ calorẽ
cordis ɔ̃tẽparet cui opponit ẽ humide ut totã ar
momã corporis humiditate fonte irrigaret ⁊ sit faci
liter susceptibilis forme ymaginatiue ⁊ cuiusslibꝫ ĩ ps
sionis et facilius desẽãt species apphẽsas ĩ cellulam
memoratiuaz Obicit ysaac dicit ĩ dietis cerebrũ eẽ cali
dum ĩ male dicit frigidũ ibi dicit q̃ loquit forte ad pte
anteriorez que ẽ calida ppt cordis subiectionez et ut
sit ĩ modũ cere calefacte capacior impressionum

erebrum esse ex sanguine ẽ ipm porsi
tare sanguine quia caret venis et qz ex quo ce
brũ pstat mitimentũ oculis ĩ ficẽt oculos sanguine
ob quod visionis ĩ tpe omĩs res apparet rubea nec
sentit pse sentiret at si hẽret sanguinem Obicit cerebꝝ
viuit vita sensitiua igit hꝫ sanguinez tamen qz denatiuã
viuẽtis ẽ hẽre sanguinem dicit vnũ ẽ si hẽret venas et
ɔ̃ueniret ita corpori

nsensacio cerebri ẽ eius carentia sensibi
litatis esse carnis venaꝝ et sanguinis obcaren
ciã ⁊ quoniam ɔ̃uenit ita corpori sentit tñ me
diãte velamine eũ custodiẽte Obicit pmo cerebꝝ
sentit ĩ aut qz altat ĩ sentit Scdo cerebꝝ corrũpit
ĩ sentit Tcio cerebrũ ẽ ĩ aĩali oĩa at sentiũt ĩ aĩali ĩ
Quarto cerebrũ pbꝫ omĩbꝫ sensibꝫ sensũ ĩ sentit qz nichil
dat q̃ nõ hꝫ ad pmũ uẽ quã qz lapis altat corrũpitur
et tñ nõ sentit sic patꝫ et ad scdm ad tertiũ dat ĩ stan
cia pt cartillaginez et cerebrum

edulla cerebri ẽ eius fontalis humiditas
ad ɔ̃tẽperiem ĩnati caloris cor

hom̄ı̄ ₒcreata ut ₒcauitates ꝛ rimas ₒpleat corpulētiā
deticēat mediāte neruo tactiuā v̄tē ꝑficiat septuplex ē
cı̄o p̄ºa lactosa ꝛ hec sentit scdā puā et hec ē ı̄ ₒtestinis
ꝛ labijs p̄apo ꝛ vulua ꝛ hec est sentit tcia simpx̄ vbi ē
som sanguinis ı̄ spissaro ꝛ ia ē epat splenis ₒrta glādosa
qnita ı̄ fusa caro sexta ı̄ filtrata septiā carm filis sic ē
pinguedo adeps ꝛ c̄

utis ē pellis corrigiosa supficietenq corpꝰ
archiēs pꝛo sinatōne mēbroꝝ ꝛ totiꝰ corꝰ ₒcēta
diūsitatē ₒplexiōis declāns color diūsitate ra
ritate dēsitate pilositate asꝑitate Nō hoīs cut
ē ꝑcītis aīatoꝝ spēbus magis tenuis et adūsitat sufi
ciēde matꝰ capax Cutꝰ hoīs patit rugositate pmagi
nē cēt ſꝫ an senciat cū sensibile positū sup sensū nō fa
ciat sensatione Dicit̄ cp ē regulā oīs sensus

Deps ē pinguedo ı̄ hoīe cīca ꝑtes pannicu
losas ₒgenita ex calore mīnīmētali aeree sbē ut
ₒfouet mēbra nālit̄ frigida ı̄ locis distātibus
a fonte calorꝰ Exeqº hic nō agit̄ ıı̄ de huāno cor
poē etiā h̄ de huāna adipe agit̄ que ₒliter differat
a seposa matia ūl an sit denatiā sepea idest sepū a
ger̄ ı̄ capitolo de dieta

inguedo ē substāncia vnctuosa exma
teia aerea ₒgenita minus aquosa quā adipia
natiūa mūltiplicata cīca ꝑtes carnosas a frigido
ₒgelāte ꝑ̄ ₒgnabilis Differūt pinguedo a
deps ꝛ sepū ex locis ₒgnacōnis qā adeps ₒgnāt cīca pa
niculaēs mēbranas pinguedo cīca ꝑtes carnosas
sepū cīca vtrumq̄ꝫ

edulla ē supfluitas sāgnis lossiū ₒ
cauitatibꝰ aggregata ex habūdācia sepis ꝛ pin
guedinis ı̄ hoīe pcreāta ossa irrigācia ꝛ nu
triēcia sui de sbā Obicit̄ medulla nō nutrit
ossa l̄ᶻ amᶻ et nutriens ꝛ nutritū optet assimilai
medulla eīn a sanguine veniᵗ ē cāᵈᵃ ꝛ ossa sᵗ frigida
l̄ᶻ adatᵐ dē qꝛ apiº nō optet nutiēns ēē ꝑportionatum
nutriēdo ſꝫ ı̄ fine assimilando

artillago ē dispositō media inter
ossea et carneaꝫ duiae qꝫ mollicie ₒcreata q̄
abscisa nō ₒgnat̄ neqꝫ recrsat Obicit̄ pºo nō est
mediᵐ inter os ꝛ carnē l̄ᶻ amᶻ qꝛ sic ₒgnaret̄
ex medulla sitᵒ os ₒnis l̄ᶻ adhᶜ dicit̄ qꝛ cartillago ē ı̄ ma
ossꝫ ut patꝫ ı̄ pueris vbi ossā corp sᵗ ita tenerā qꝛ sᵗ qi

s ē substācia dura intus ₒcaua alba cartillago
duābilisqꝫ veluti basis et fūdamētū tenēs sīu
soliditate ₒpassū totiꝰ corpoīs hūanī ut sit nō
sentiens ꝑ̄ Obicit̄ dentes sᵗ ossa ꝛ tn̄ sentiūt ma
gnū dolorē ibi diā qꝛ dētes nō sentiūt ꝑ sꝫ ſꝫ ꝑligamēta
Nūs ossiū ı̄ toto corpe dicit̄ qꝛ sᵗ ducēta qnquaginta ossa
ı̄ toto corpoē humano

itiacio capitis ē eius locacō
ı̄ summa arce corpoīs ut sua eminēcia domina
tur regat ꝛ dīgat corpꝰ ꝛ sensibꝫ ₒueniēcia ꝛ
disₒueniēciꝰ ꝑcīcat ꝛ amēbꝫ remoueat
mēbra vō ut ei subtā obsequēt̄ obediēcialit̄ vti anci
lle dn̄e suo Dicit̄ caput acapio capis qꝛ oīa caꝑe debꝫ
ꝛ aꝑhēdē et obid etiā ē rotūdū ē qā figura rotunda ē
capacior ꝛ oīs neru caput̄ ı̄ ı̄cū ꝛ ē totiꝰ corpoīs

nnaturale coopculum cerebrū ē qꝛ aufert sopnū
vigiliā mūltiplicat turbidū sensū efficit oclōs
rubefacit caluicīe antecedātiuā pcreat sopnū
nimis mūltiplicat et sopnia ı̄ ducit ꝛ subeth e
pilēsiā canicīe lippam ꝛ memoiam obfuscat ꝛ ı̄ ge
niū ebetat ꝛ qꝛ cito catarrū ı̄ currit a aliā lesionē

ervus obticus a vento v̄ ē nervus ma
gnus ₒcauꝰ ad oclūm veniᵗ qā vna cū alteō
ı̄ tsecat sese vē ı̄ ciis figere ūl appent ꝑhibēs
ne ı̄ uisione vna res due appareret mūlti di
cūt qꝛ axis visualis ı̄ cipit a nervis opticꝰ alij dicūt
qꝛ a pupilla Corrupcō visꝰ cū pulcētudine oculoꝝ sꝑ
sᵗ opilacōꝫ nervoꝝ opticorū depcis Ubi casibꝫ pºᵒ si res
niu palicā 2º si cornea ı̄ grossāᶻ tcio vicō cērbi

ulus ē substācia orbiculārꝰ ₒcaua fri
gida et hūida ex septē tunicis

tunicis hūoribꝰ ꝛ ₒtuor coloibꝫ ₒstans mūstrans lumē
toti corpoi adiuuāte sꝑitu visibili et extūᶜᵒ lūie de
orbiculārꝰ ut oīm visibiliū sᵗ ₒꝑhēsiua sicut celū dē ₒcaua
ideo ut spūs visibiles recipiat sicut cithare ₒcauitas
sonos dē mūstrans lumē ꝛ optet ꝑplex lūᵐ ₒcurrere sꝫ
cōnatū et illud hꝫ sbām terrām ꝛ extrīsecū lūᵐ solis a
ignis ꝛ coloīs lumē dicit̄ adiuuāte sꝑitu visibili ꝛ ideo
ı̄ sopnijs nō fit visio

unica oculi ē ctulus a seminculus
pamculosus oculi ı̄ tegitiuus claudēs aliquē hu
morē ꝛ distinguēs ꝛ retinēs ne defluat tunicē
orbiculaiter poculū cū hūoribꝫ sbām ₒstituēs
oculi Sūt āt septē tunicē ut ı̄ fra patebit dicit̄ tunicis
orbiculārit̄ qꝛ totꝰ oclus ē rotūdus ideo ut capiat cito ꝛ
mūlta et supflua elidat

ethina ē pima tunica oculi semictulais
plena venis ꝛ arterijs iuxta cstallīᵐ hūorē a
ꝑte ı̄ tiori ı̄ mediata apia mēē ı̄ modū rethis orta
ut ferat nutimētū cstallīo hūori seu vitreo et
sensū qꝛ vna cū aranea claudūt ı̄ sꝫ albuginēū hūorē
cꝫ grossicies noceret actōi visiue tirimitas āt eiꝰ ūl lim
ditas ē signū accidētale egitudīᵐ antiqꝛum pectorꝰ

ecūdina ē scdā tunica ı̄ terior oculi
secūdine mūlieꝝ filis qꝛ oriens apia mēē retinā
tuet ne corūpat̄ ꝛ vna cū vuea claudēs cstal
līᵐ hūorē fouet oculū ı̄ modū semilunarꝰ cir
culi cꝫ mala ₒplexio a grossicies ē cā nocumēti ac
cōnis visiue Obicit̄ grossiciēs cstallīm ē cā ꝑmotiā
visꝰ l̄ᶻ amᶻ qā ı̄ senibꝫ mediāte vetullo ꝑmouet̄ visio
ergo fortior erit visio si ı̄ grossabit̄ scdina qꝛ vetullo ꝑ
portionabiᶻ

liroina ē tcia tunica ı̄ tior oculi se
minctularꝰ duā qꝛ aduā mēē exoiens desēsat
oculū adiuicta tcanei a sclirosi ēi duā dicta qꝛ
vna cū cornea claudit vitrei hūorꝰ natiuām
obeiꝰ nervoꝝ ₒtrū lusiꝰ nō ꝑt bn̄ respicē n̄ li
ₒgata ad illā ꝑtē ad quā ₒtrahūt nerui a ponat sup
libros ūl ꝑe oculos suos ꝑꝑ̄ ₒtrū ꝛ grossitie

uea ē tunica ₒrta exterior oculi ı̄ medio
ꝑforata ı̄ ꝑte antiori ꝑsius corneā ꝛ ₒnūc
tiuā ut spūs ꝛ simulacrū possit ꝑtrāsiē
rerte nigra a media ı̄ ter nigrū ꝛ viridem
Dicit̄ vuea qā habꝫ similitudiē grane vue nigrē
et ē niger ut spūs visibilis figi possit ꝛ aggari
dicit̄ scdm aliqs mediꝰ ut fortifitē v̄tus visiua

ornea ē tunica extriᶜᵃ alba ꝛ solida
polita ut cornu laterne qꝛ vna cū sclirotica
tunica ı̄ uoluit totū oculi sbām ꝑlucida ideo qꝛ
si eēt coloāta ꝑhibēt tunicū specieꝝ ad cstal
loidem ı̄ ꝑte exteriori ₒtuor pelliculis munita ut for
tius tollerāret nocumēta extrīseca dicūt qdā qꝛ
ē alba clara spūs disgregatiua ad modū sꝑon
gie ut cstalloidem purificaret

oniunctiua ē tunica alba am
biens et ı̄ cludans totū oculū ꝑter id qꝛ vi
sui nēē ē grossē sbē mūltū hn̄s de pinguedīe
subsē ₒtinēs carnē ꝛ lacertū oculū moue
tem et dirigētem pupillā ad uisibilia hn̄s ₒtuor
pelles ut si vna lederet̄ altā retineret et habēs
pinguedinē subsē ut calorē natiūalē oculi ad ı̄
tiora reūbeāret ꝛ ₒligaret oculum araneo

ranea ē tunica ı̄ mediate a rethina
oriens seu a nervis obticis iuxta cstallīᵐ
ut eēt sꝑituū receptiua ꝑspicua ꝛ tersa
ante cstallinū hūorē ı̄ qua apparet for
et figurā cū qs recte oculū ı̄ tuet̄ ex subtilioibꝫ ꝑtibꝫ
rethine ₒgenerata Offitiū aranee ē mūltiplex
p̄ᵐ vitreū hūorem ꝛ cstallīᵐ ı̄ eo ꝑfūdatū sil
nectere scdm vitreo ꝛ cstallon nutimētū deferre
tciū ꝑtare ab opticis v̄tutē visiuā ad oculos

aluatrix ē tunica p̄ma qꝛ scdm o
culistas ₒtinet oēs septē tunicas septē
planetarū oībus corespōdentes ꝛ omnes
hūores ı̄ sē ₒtinēs cōseruat totū oculū.

222

cēt ī humore frigido quo adueniēte solis caloē vegetaē
ꝑ humidi^te frigi^m cū cōtēperaneā ita ho^lis caput supio
qi radicē h̄z humidi^te ideo ꝗ refrigerāret ad vegetādū Obi
cit̄ p^o sic ē ī macrocosmo idest ī maiori mūdo ita dz esse
ī microcosmo ſꝫ ī macrocosmo calida ꝛ leuia sᵗ supius
frigida ꝛ ꝯuia ī ferius videt̄ ita debē fieri ī hoīe i^a dicit̄
q^r dicit̄ microcosmus ī ꝯpositione excelēti ſꝫ nō ex situ
q̄a aliq̄ h̄nt caput ī pectoē

emperatiū cerebri

ē q^r est fa
alis ītellectōnis ꝛ iudicij boni et boē memorie
et h̄z modeātas superfluitates ꝗ ꝑ palatū aut
aurēs a^t nares ꝑ^gāt ꝛ immune ledit̄ ab omnibus
forinsecis occ̄ctib^z q̄litatib^z siue frigiditatib^z a^t calidi
tatib^z a^t odorib^z bonis a^t prauis ꝛ capilli sᵗ mediocres
ī coloē ꝛ planicie ꝛ a quo fiūt tpati motꝰ ꝛ opatōnes
ꝛ sompna tpatꝰ ꝛ vigilia ꝛ oculi sᵗ clari ꝛ habitudo cor
poris ꝑporcionata ꝛc̄

nstabilitas cerebri

ē eius ꝯ
tinua defluēcia sc̄dm parciales alterātōes eiꝰ q^r
cerebrū q^r creāt ī plasmate hoīs 2^m sc̄do^m amicula
tū ē sub successiū ꝛ est aliud regnatiū nō exiēs ꝯ
tinuū ſꝫ exiēs q̄dam superfluitas sit ꝛ cpar Obici^r p^mo
cerebrꝫ ē de natiuā regina mēbrꝫ humaīs ꝛ ē sꝑ netūn sin
q^o vita nō subsistit ꝛ igitur cerebrꝫ p^m sꝑ ē Sc̄do ventriculi
cerebrꝫ ꝯtinētes sꝑ manēt idē l^e et cerebrꝫ erit idem Ad
p^m dici^r q^r alterāt^r Ad sc̄dm dici^r q^r nō opꝫ sꝑ si ꝯtinēs
maēt idē q^r ꝯtētū maneat idē exēm deflue vbi alueꝰ
maēt sꝑ idē ſꝫ nō eadē aq̄ sc̄dm numerū licꝫ sc̄dm spēꝫ

emūctoria cerebri

naturalia sᵗ
q̄tuor canalia ꝑ que purgāt^r cerebrꝫ a suis superfluita
tibus sꝫ nasus quo purgat^r a flegmate ꝛ aurēs
q̄b^z exonerāt se a colerā raritas tiene^r q̄b^z mūdifi
cat^r a uaporib^z amicbi ī frealenat ꝛ vene q̄b^z a sāguine
melācolicꝰ ano tm̄ aut ꝑ vomitū Innaturalia aūt si pu
tificat^r ꝑ oculos a^t alia nō ꝯuenientia loca

usculi a cerebro

ī corpus ramifi
cati sᵗ septē paria quoꝝ p^mū par a medietate
cerebri ad nares ꝑ vo^d ātū porrigit^r sc̄dm sc̄dm ad
pupillas oculoꝝ p^nsi tēiū ad aurēs pandit^r
sc̄da q̄rtū ad linguā ꝑ gustū q̄ntū ad cor ꝛ epar pre
frigido calor coꝝ sextū ad manꝰ ꝑ tactū septimū
ad renes ꝑ spermat^r effusioē ꝛ ꝯseruacoē Et q̄libꝫ ī corꝑ
hꝫ plura officia ꝛ ide oīs nerui caput ī citum

nimalia cerebellaria

sūt
aīalia tātū sanguinē habēcia ꝛ cor calidū ꝑ^pt of
ficiū et auxiliū q^o si h̄rent ex sāguina nō possꝫ
ꝯplere ī eis Obici^r p^o dat^r aīalis hūs cerebrū ꝛ
carēs sanguine l^a amꝫ q^r milipes carꝫ sanguine ꝛ hꝫ cerebrꝫ
l^e Sc̄do nō videt^r q̄liē debēt exple officiū ꝛ nō posset
Ad p^m dicit^r q^r nō h̄nt cerebꝫ ſꝫ medullā tm̄ Ad sc̄dm q^r
cōia sᵗ frigida ꝛ pl^a ī frigiduret ꝛ sᵗ ponderosā l^a pl^a
ꝯseruaret^r q^r caloꝫ hoꝝ ē debilis ideo nō possꝫ sorbē hu
miditates ꝯseruantes l^a

ormacio sensacionū

cerebri ī sensib^z ē ꝗ ondit^r q^r nerui pc̄esi ad ocu
los sᵗ directi q^r acies visiulis desēis spiritū
visibileꝫ fit sc̄dm piāmide recta pc̄esi ad au
res vadūt lateāliē q̄a auditꝰ fit orbiclait ad olfa
ctū declinādo ad īfra q̄a cōis mitet ꝛ gustū subiec
tat^r ē enim visu grossior ſꝫ gustu subtilioꝫ vltio
lingua et tactꝰ q^r coꝝ acciōes sᵗ grossiores

maginatiua vitꝰ

est
vtus anime ī duob^z anteriorib^z cerebri ventricul^r
subiectata ī q̄rens ea ꝗ ī rebus sensu perceptis
apphēsa sᵗ sc̄dm ꝯpoicionē ꝛ resolucōnem
eorū ꝗ sᵗ possibilia dē a sensu sᵗ apphēsa q̄a q^r visa
a^t auditꝰ a^t tactꝰ offert ītellectiue seu ymaginatiue
h^e capit dici^r sc̄dm ꝯpoitōnē q^r ꝯponit forē cū for
mis ꝛ cꝫ dici^r ꝗ sᵗ possibilia q̄a īpossibiliū nō fit ꝑ

ogitatiua

ymaginatō
ē vtus aīe ī medio

cerebri subiectata ex singlārib^z vniūsalia recolliges ī ead
mida matia Cogitatiue estimatiua cōbinat^r ē estima
tiua ē vtꝰ distines amicitias ꝛ īmicicias eliciūe ana
tuā ī dita ut pecā ꝑsēqīt^r sibi ꝯuemēcia ꝛ fugiat discon
uemētia sui in saluatōnē pue^ns a^t ex n̄ali īstitu a^t ex
piēcia a^t ex cōuīta ꝑp^te

emoratiua

ē vtus aīe ī postima
cerebri ꝯcaui^te sub^tata reseruatia eorū specieꝫ
eis vis estimatiā de ī mutacōnib^z sensibiliū cō
mēdauit sꝫ obliuiois īterasio reducēs se ad ꝑ
tita scita bonifica^lis ex sita^te ꝯ xiois ꝛ forti īpssioē rei se
sibilis et habitudiē loci ꝛ tpis pauca occupatōne ꝛ
expiēcia ꝛ si cū p̄ncia sensibilis adest ad sensū visus
alia ī deaīa posiu luculentꝰ

usculus

ē ī strumentū oblōgū ab vno mē
bro ī aliud pc̄esū in modū corde exēs ī strumētum
sensꝰ motꝰ ītellectus ad cōplēdas actoēs ꝛ passio
nes cor^r huāi Nūs musculoꝝ dici^r q^r sᵗ xxviii
ī toto cor^xx duo sᵗ ī brachijs duo ī manib^z duo ī tibijs ꝛ cuis
Cōdicōnes musculoꝝ sᵗ q^r si q̄s p̄ūctuā vlnāt^r piclm ad
ducit si amputat^r n^m piclm fa^t sc̄do cūat^r posterioribus
cēdūtur anterioꝝ sic causo ꝛ dextrorsū ꝛ sinistrorsū ꝯsidrān

orda

ē corpois huāi abextimitate aliqꝰ mu
sculi oirgine ducēs cū sbā neruo silis ad mēbra te
dit nobilia ꝯtinēcia mēbra suo ꝯtētu ꝛ laxitate re
laxācia ꝯtinētia di^t q^r corda rectiue ī cēdū mēbrū re
trorsū in cēdū relaxat ī terdū dilatat don^c ad suū redeat
situm

igamentum

ē corda fortis nemo
similis extēna nectēs ossiū ut vniū mēbrꝫ sensi
tarēs sinit alti cohēat ꝛ vetebrū ī fallēt^o locum
suū ī ꝯrediat^r Nō ē si tāt^r tale ligamētū a^t si
ab osse sepat^r a^t de cōcaui^te ꝯfodit^r an recipiat reitegra
cōnē Et dr̄ aligo ligas uel colligo colligas

eruus

ē corpꝰ exsanguine ꝯcauū a cerebr^o
a^t nucha a^t auiclā cordis dext^r exoiēns ad flecte
dum molle durū vō ad sepandū dici^r ꝯcauum
q̄a id q^r p^mnos cursit nō ē vtꝫ ſꝫ ē sbā Sūma neruoꝝ
tociꝰ corpis huāi sᵗ ꝯtinuta otto paia quo q^r par rami
ficat^r et a quo mēbro ī q^r pc̄edit cēt lōga tractatō

rteria

ē corpꝰ cauū ꝯcauū in ī lōgitudinē
extēsū a sinistra caūūcula cordis oirgine hūs cor
euētaret^r a fuosꝫ vapoib^z ꝛ calor naturalis res
piret ꝛ q^r sentu spirꝰ ut ꝑ sdiat^r ad mēbra di
ffert arteria a vena q̄a arteria ꝑfūditatē mēbrorū vadit vena
vō plꝰ superficiē ꝑtendit^r Sūma aūt arteriaꝝ ī toto corpe
ē quiq̄gita sex q̄lib^z arteria ꝯsistit duab^z tuic ꝛ ē oblōgū
instar canalis

illus

ē mēbrū silaē neruosū subtilissime ex
tēsum ad motū actōnis oīs ordinatū quo uel q̄b^z
tuīca arterialis ītior ꝯstituit^r Villi sᵗ eplices sꝫ lon
gitudiāles latitudiāles ꝛ dvacōles que ꝛ trāsuer
sales lōgitudiāles fa^nt artie tuīcā extiorē latitudiēs fa^nt
ꝯtextura artie ītiorē dvacōlis aūt q^r ꝛ trāsūsalis ille nō re
pitur n^i ī micti a^t ī stomacho ꝛc̄

ena

ē corpꝰ pannicula oblōgū rotūdū vna
tuīca ꝯ sitū a gibbosa epat^r exoiens ī suo canali
sanguinis ꝯcētꝰ vene cordis huāi sᵗ q̄tuorcen
tene q̄nquagīta due ī toto corpe q̄ꝝ q̄dā vadūt
dextrorsū sinistrorsū q̄ ītrorsū q̄ extrorsū ꝑ eas cūi diuat^r
spirꝰ et vita ꝛ humores ī mēbra que si sint bn̄ disposite
et nō opilate n^c ī eis ē sanguis grossꝰ aq^o ī a humiditas ca
loē excita ē ꝛ ē sanguis cursibilis nō ī fectꝰ ꝑfcā sanitas
ē q^r si oppo^m ꝑfcā egritudo ē ꝛ q̄nto diucꝰ durauerit tāto
deterior

embrana

pannicul^r seu velamēta ē
q̄dam pellicula subtilis ex filis neruosꝫ ī sēsibilit^r
ꝯtextū ī modū vagīē mēbri a^t mēbrorū reseruatiā
retētiua mēbri nobilis ne effusū defluat a^t exī
amat^r a^t ledat^r ossiū aduricia pannicul^r dē mēbrana ymē
mirīga tela cooptoriū ꝑ^pt diūsa officia custodiūt āñec
tunt membrum ꝯstruunt

aro

ē sbā mollis inter os ꝛ cutē situata ob id

zez dicit q ista dicit i oculo perpuacõnem

isus seu visio e opcãco corporis aiati i orgão
oculi sita viuatior pstatior z nobilior et velocior
iter alias opacões corls aiati i salute brutis
pstata hoib vo ad militarp verp differetias attro
scedas Nõ q visus i adiscedo ex se e necessarior quaz
audit sz ab alio plua scit auditu qz visu dici viuatior
cetis qa recõta videt q audie nõ valet nec olfacere nec
tangere

iuisione corre quisita sr
mlte gdicões pma e ut orgam sr bn dispositu
i luie i tiori et sanitate rursu lu extrisecu ac
tuans cetin debita distatiaz medn debita dispositio
cio z debita aplicata orgãu visui ad visibile z ut obtum
sit debite matfms latio actualis sesus i sensible z dis
tucta attinco differentiaz z qa hac matiam i philosophia
nali multu ventillaui ideo illuc recurre

ropetates oclo͞z sr ppieta
tes qbi ondit q oculus sang e cristalib color sili ne
i mutatis mutatis et e pspicuus spitu visibile i se
gtinens mutinetu acebro mediatib nervus optic
suscipiens ydolu vives i certe situacõne nerui optici re
motissia subito apphedens i extremis coloib cristabil
i mediis codelectabilis cuctta ex se videns nõ at se n ref
lexe axi visuali finalit detinabilis

ozma oculoru͞ e forma or
bicular ul ppe ecem ideo hac situ dotata ut sit
apphensivus verp vniusorii visibilium et ut simu
latru rei vise melius figi possit z ut nuis pos
sint supfluitates attiretar exquorp pulcra i sixione
tota hois depedet pulcetudo Nõ q totus oculus nõ e orbi
cularis sed pupilla tantum

ocus oculoru͞ e locus sumus
locus sz frontis i quo ponit ut rex i arce ul spe
culator i summitate ut alõge pericula pvideat
et ut suu attrahat nutimetu mediate neruo
optico cu gutgit qui quto fuit plenior subtilior mol
lior tato ocli sr vivaciores claiores z meliores sic z bo
nobilioib enutrit emolmetis

biecta visus ppe sr visibilia co
lorata seu colores a aliqi q coloib e ppotionatu
natu videri z actuare visu depotetia videdi ad ac
tum Obicit pmo sba e ppu obiectu visus l amz
qa pple dicis video petru z nõ dicis video colore petri
tm l z scdo tenebra videt et nõ e color l z Tertio lume
videt z lux et claitas et resulgetia z nõ mediate co
lore sz ex se l z Ad pm dicit q ia e falsa eo video petru
qz nõ videt petrus sz solu color sz gte loco illius video
acti ns petri z mediate colore video petru z sz ad z m
dicit q videt piuatiue ad tm de q vide gnato colore

isio e actualis latio potetie visiue i obiectu
mediate organo bene disposito z luie nali rei vi
sibilis scdm cotinretia luis accidetalis extrĩ a
solis sz a cadele z medio deffente species z alius
bn disposit z q obtu sit debite matfms et debite ap
plicatu ad organu cu debita adiutetia Nõ si vna illarp
codicomu deficit nõ fit visio idest sinõ actualit fert
sensus visus i visibile nõ fit visio z cris

cutus visus e qui visibilia vide
bene a remotis z q habz potetez spitu visibile
addilatadu se sup omi viso z bn pspiciat pua et
sine diuerberacõne radiorp diiudicat obiecta z
qa subtilia videt z gsideat videda i pturbati vti sr m
sui natua Obtusus visus e opposito modo z m qzlibet
illarp ptic'lariu dictarp ul bruter q nõ pt discenere visi
bilia distincte

redominacõ elemeti i oculo e
qua ondit q vis aquea ad oculos acebri humi
tate delectata pdnat i oculis qa sic aqua e vis
receptiua speciep z nõ diu gsuatiua ita oclus
receptiuus e tatu speciep et nõ resuatiuus cetin lacime
ocuie Obicit q ignis pdnat i oculis l amz qa oclis
actis scintillat oculi sile oculis clausis ignea vis se eis
intgelit sile sic ignis i tenebris hz i se luce anata ita
ut i tenebris videat ita oculi catti videt i tenebris igne

amz qa hz i se leuitate et celeritate motus sit aer l z ad
pm et scdm multa gcedut q i eis e natua ignea z area
et aquea et terrea

umen oculo͞z e lume radi
antissim oculo conatu z i stimabile n i cõcauo
cebri quo i ciate fit visio mediate luie extioi
et specie visibili parem porrecta a pupilla oculi
i basim rei visibilis z econtrario a base rei fulgiditas
coloris porrecta fat visione triplex lu gcurrit ad visi
onez rei pm e lume oculi gnatum z m e fulgor ac
lore rei vise q hz etia natuaz luis tciu e lume extri
secu q acceptat ad oculos z refundit

olores veri oclo͞ru sunt
tm duo colores apparetes i tunicis z humoribus
oculorp scilicet pupilla seu vuea z cristallinu i
qbi nõ sr veri colores sz tm apparetes obl c qa
optet omie suscipies esse denudatum abeo q susci
pit z ne oia talit videat colorata sicuti suscipies
e coloratu et exisito habes q visio fit extramittedo
et etia intussuscipiedo ppt contpassam specierum
multiplicationem

utrimetu oclo͞z e subtilior
pars cebri qua sugit oculi sui pcosuacõne
mediatib nervus obtic quo z augetet et con
tinuatur ut sint i esse suo subsistetes z m na
tuaiin debita z appatam sluete Obicit po ocli sr co
creati homi z manet fixe i suo esse z duabilit l z nõ
i digeret alicione z o corp nutrio e a toto corpe l z nõ
a cebro tz a z amz qa i cebro e humiditas nocua l z ad
pm dicit q nõ hnt esse fixu oculi sz fluidum

nicas signacio e i psecto duarp
venaru i medietate nerui obtici ppt sita vni
cione ydoli ne sz vna res due apparent et
fortificacõnez actiois visiue ut vno oclo clau
so spitus visibilis ad alteru se tiffcat z psecti sua
i pleat actione z ut vno ipedito a leso natua adal
teru gsugiat z ut fiat bona etimacõ visus i base rei
vise radio piamidali Quelibz harũ clausularum
longa i digeret discussione

upulla e puctus i medio ocli
i quo e vtus visiua i poluta i q fornit ymagi
nes corp que videt cu tuict imuat et hudres
seruiut ea i medietate omi q i retina sedetez
pua i qntitate sz magna i vtute i cuius cebro e comis
et bas i re visa omi colorp z figurarũ distinctiua z
diiudicatiua ex se videns cuncta sz nõ se n reflexe Nõ
pupilla i ter oia mebra e sensibilior et recipit in
trorsus spitu a cebro ut porrigat ad basem z formiscus
colore a re visa mediate luie qz pus porrigit aie iudico

upercilia sut pili supius i fronte
collocati ppt ornimetu hois et vtilitate et
iudicium i tiorũ natue huane Nõ supcilia
multu declant fisonomiam idest i tiorem
natue dispositionez et iudiciu aie ut dicta e clai
ssime i fisonomia oculorp z supciliorp vnde tm
isti pili hnt ortu an ex supfluo alimeti ul necessa
rio z an sint de essentia z an cotresctia supcilioru
arguat i felicitates futuaz z ad senectute certitate
pus dicet vtilitas eorp e depelle sudores

ilia sut pili palpebras oculorũ
colhentes subtilis natue ac ordinate.
tam p decore qua vtilitate occulorũ sute
nate gertitudu face visu z ne a xib spergat
hnt cillus ad h finaliter correate Sut p
decore cu gratitudat ostedut eius i fortuna
in illo diminuta q gpleuit q nma sr z

alpebre sut cutes teneritrime
carnose ex tepatissio humore pgenite vu
twopcula pro seruacõe oculorũ coreta
z ut subito claudat ad nocitiua a apiat ad
cosentia finalit coordiate Nõ si q clausis
oculis ad sole pspiciat si i oculis videt rubedo
sanguis e si albedo flegmatis si ingredo milia o

acrimale e caro i angulis
oculorũ porosa pro seruacõe [illegible]
lorũ correata p qua lacrime effluunt

saluas i diuiduu seu oculu pluribus causis nocitiuus ex
positu qsi quodcumque membrum corporis humani Circuitu
totu oculu diuidut tum i duas ptes prima vocat salua
trem alia discoloratum

iscolorata

e tunica concetiua i se
tinu humoru que ut sit carens colore solummodo
dotat claritate humoris cristallini ut recipiat
i se species visibiles que descendunt a obiectis
et coloribus obiectaliu rerum i qua variant colores re
presentati scdm variatonem accidentaconis rei vise dicit
discolorata qr hz virtutem suscipiedi varios colores et

umores oclorum

no vnum
se tres hu
mores scz cristallinus vitrellius et albugineus ex
ipsectia membra similia sbe diuisibiles humores ob
id qm velud humores alieno termino se bn deter
minabiles Obicit pro humores no se membra ꝰ amꝰ qr
membrorum e corpus simplex solidu humores at oculoru
no se solida corpa ꝰ 2o albugineus humor e supfluit
tas tm ꝰ no e membrum qr membru e ps necta no super
flua ꝰ ad pm dicit qd se membra solida idest perfecte
sistetia i corpore humano ad scdm dicit qd no e supfluitas
licz generetur ex superfluo

ristallinus humor

e humor
glacialis seu grandineus frigidus z siccus pruus
prius lucidus dyafanus z clarus i medio ocli
i quo visus consumat z subiectat aptibus subti
lioribus cerebri ortus huius figura elisam z rotunda ut
pnature dyafaneitate esset silacta ciciis perceptibilia
et rotunditate multorum Obicit pro iste humor e calidi
ssimus ꝰ amꝰ qa maxime resistit frigori vnde i yeme
soli ocli diucius no i frigidat alius membris dicit qr e
exnatiua nerui pnitiuissimi ipsm custodientis

itreus humor

e humor frigidus et hu
midus i colore albus adrubedine vergetem i cuius
ocauo e cristallinus humor pmodu emisperii
idest semicircli locatus exquo prima refundictur
nutritur humor cristallinus mediabilis inter cornea z
scliroma Obicit pro nobiliori membro debet nobi
lior qlitas sz vitreus humor e membrum nobile idest de
bet ei qlitas calidit q e nobilior ceteris ꝰ dicit qr
ei qlitas clis que qlis debet scdm naturam

lbugineus humor

e hu
mor nutribilis magis cerebri augmentacione
huius sci i similitudine clai z subtilis om al
buminis i medio arance et vuee situatus sui
uniamento fons gradatim luis pcintigit ad cristallinum
et no subito cursu ut cristallinum luceret ne calor nali
z radiis occurentibus diuisitat No albugineus claudit
iter aranea z vuea seu retina cristallinus iter vuea
et scdinam vitreus iter cornea z scliroma vltimo
guttta claudit totu oculum

olores oculorum

se qtuor
colores scz niger sub albidus varius glaucus i tunice
subiectati quorum niger color ondit i corpore
sufficientem humorem plisicum z cerebellarem demu
sub albidus pos varius pos glaucus No oculos nigros
habentes plus amat amulieribus qa natura eis i dicat
potentia sufficient humiditatis et hn deteriorat i ius su
pos ternita z rao durant i senectute oclos varios hns
peius videt ceteris qa spiritus disgregat et refugit z
q hnt subalbidu colorem nuqz bn videt z paciuntur
reumata et lacrimas

igri oculi

se oculi nigredinem con
trahentes exdefectu visibilis spiritus a humorum
perturbacone a exhumoris cristallini penuria ul
qa plurimu resedit iterius ipse cristalli humor
a qa splediduu et rutillas ei perfecte no i est No par
uitas cristalloydis facit nigredinem oculorum et pfun
dacio oculoru similiter

ubalbidi oculi

se oculi
hunt colorem qrhentes ex habundancia visibilis spiritus et
claritate eius z magnitudine cristallini humoris et emi
nencia ipius z minoracone albuginei humoris et clarit
ipius et defectone claritatis vinei humoris No subal
bidus color sit ex euectacone multi flegmatis in
corpore delati i plasmate ad oculos

arii oculi

se oculi puenientes i pla
smate ex spiritu visibili claro aquo exaussa e
vapor terrestris grossus z nubilus i quo aqus
a igneus a sordibus bn purgatus pdnant a qa
aqueus pluridus z clarus humor e i cerebro z iuncta cor
poris e humoribus pruus bn digestis repleta ex quorum
i eqli cumsimissione fit varietas No i vario humore no
sit tanta conatencia spirituu z humoru i oculo sicut i aliis
et ideo gnter sit plucidus

lauci oculi

se oculi puenientes
i plasmate ex spiritu visibili submixto z cum commix
tionem q accidit nigro colori z albo ul ex parti
mixtione albi z rubei color rubeo vincente ppu
lacone frigidi cu humiditate a frigiditate i siccitate
Viridis color no repitur i oculis nec liuidus nec purpureus
nec griseus ut croceus qa tales nullu adextimitates ac
cedunt nales a colores se noiati i qbus sit sp magis a minus

agni oculi

se oculi ex multitu
dine sbe i plasmate gemini exnatiua aliquan
tulu no enervatiue rectificante humiditate z fri
giditate sitis sunt cu pporcone z operacone quei
enti virtutis meliorem crasim demittiabant patiu at
oculi cu pporcone z virtute operaconu puam quidez
sz euctraticu declarant sbam sz sine pporcone nimis vali
dam Mediocres at oculi tam i colore qz i qntitate
cu pporcone bo corporis bonitate crasis sit i origine

rominentia

oculorum e q ondit
qr oclorum triplex pos locatus scz ex prominens pfun
data et media quarum ex prominens sn oculoru
magnitudine z spiritus visibilis multiplicite
et fortines e debilior videndo videt cnu pprius sz male
recta pfundatus melius sz mediocris i huius optimitatem
No oculus magnus prominens cu forti virtute e sp melior
pruo ul oculato cu debili virtute z hc cum fisoiaz forsan

qua oculorum

declarabo
e triplex aqua scz
glaucosa gelida et grumosa differentes no situ
sz specie solu noie z figura q quippe aq exns cla
rissima fotalis oclorum tenz z exdiuberacone
irradiacionem suscipit z grrinat oclos cincter hec aqua
maxie destruitur prvenem z pbalnem via vetum mine
igne z sz dicebat qdam igne fore i oclo eo qr pos perussioz

laucitosa

aqua e aq silis vitel
lino colori oualis et humido spmatico pncipalit
pgenita huius glutem glaucositatis ex parti
mixtione flegmatis et sanguinis i origine sagine
pdnante ex copulatone frigiditatis i multa huius mor
tificata ut patz i grrinibus frigori perussis i qbus e glaucedo
ppt frigiditate extrinca pos calorem q exercet humiditate
substanciale et i fudit aliena

elida aqua

e aq que i oculo gla
ciali soliditate ut cristallus firmata e tactu dura
corespondens i re humor cristallino z vitreo expu
ritate nigra et albedine huius incorem z radi
aconem scdm i cidencia luis i cuiusi susceptiua species
visibilium pvisionis forcone hec aqua e clara per
spicua et dyafana ut pea possit visio fieri sit per
vitru z aqua q si appet difformis z visibile eit di

umnosa aqua

forme
e aqua q
i oculo densata e grnabilis exadustione calor
i tesi ul gvergacone puitatis nigre glutinose
scdm incorem sub nigra pspicuu tm ut eet luis
susceptiua et densata ut eet timatiua visibiliu spe
cierum q ab obiecto decise se Obicit pro nulla e nigredo
i oculo nec glaucedo nec geliditas ꝰ amꝰ qa si aliqs illo
rum i esset oculo sequeret qr horu nihil videt oculus qa

d **entes** sunt triginta duo instrumenta ossium osa magna soliditate serrata radicibus in gingiuis fundata preparatorium prime digestioni facientes igne prorsus incombustibilia quorum duo ab utraque parte sunt incisores duo quadrupli duo canini et decem molares ex qualibet parte mandibule

l **ingua** est caro mollis rubea elata mul tis neruis consiliata et ori insita qua locutio verborum formatur et sapores mediante saliuali humido discernuntur habens duo orificia saliuam accipiencia et duo saliuam emittencia dicitur rubea licet interius sit alba tamen ideo sit hoc quia habet multas venas et neruos sibi inmixtos Nota si lingua nigra est et carnosa mortale est similitudinem pectoris sit

s **aliua** est humor flegmaticus ex emunctoriis venis lingue generatus humidus albus spumosus insipidus in se omnium saporum perceptiua preparans prime digestionis iuuamentum valens in ore tenuabilis ut igitur a cibis ut facilius stomacho mittatur pulmonem cerebrum precordialia et stomachum sui eiectione purificans Saliua est multiplex scilicet grossa viscosa globosa sanguinea fetida acida

l **ingua** est caro mollis mandibule coaptata ad necessitatem et utilitatem ut salicet eorum carnositate dencium nigritatem siccitas et temparet eorum asperitas ne neruos lederet Nota quando gingiue cruentantur dentes acutissime dolent sit vicium sanguinis in pectore et presertim in epate pectans equato et capiti et ideo si inminutione succurrat brachiali puniti et post delingiue venis non pre habentis statim armonia corporis

m **andibula** est os in modum vehiculi forti consistens dentes sibi infixos aquo minus naturae ponitur in extremo obliquus finaliter creatum ut fixe et firmiter persistent dentes in suis operacionibus veluti in base nec mouetur moti prorsus a masticacionis in ope Nota si dentes in mandibula non solidarentur veti in base tunc non posset fieri perfectas masticatio ut alia quecumque operatio

g **ingiue** sunt due maxillares carnositates facie et oris interiora conseruantes et decorantes et ut melius perficiatur opus nature circa gustum et sapores intrinsece consinuantes Bucce dicuntur interiores carnositas maxille exteriores sunt autem semper humide et rubee et maxime sensibiles quia sic eis conuenit fieri secundum bene esse ad armoniam tocius corporis

m **axille** sunt superiores et forinsece bucce carnositates maxime hominem quis sit ille demonstrantes et interiorem habitudinem morum et virtutum de ipso enunciantes Nota dicuntur maxille quia maxime ille quia maxime ostendunt hominem quis sit ille et demonstrat de ipso intrinseca cordis et ymaginatiue habitudinem

f **acies** est res ethrogenea quamque distinctis sensibus condecorata scilicet visu auditu olfactu gustu et aliquantulum et tactu cum debita composicione et coloracio facit tocius corporis bonam habitudinem indebita autem composicio et discoloracio deformitatem dicitur autem facies quasi firma acies eo quod semper quasi in facie exponitur vniuersis et vere est quasi indicium interius debet sui de homine ipsa est testis

b **arba** est infima pars faciei faciem concinnans exterius vna cum maxillari sibi in viris pili exoriuntur pro decore sexus discrecione et vtilitate in mulieribus autem mancet inida non esset virago de forti calore menstruis cessantibus Nota decor est viro barba prolixa quia sic natura ordinauit et est distinccio inter sexum et si quis vir est imberbis attestatur effeminacionem sic vero mulier barbata super audacitate et cetera

m **entum** est cutis pars aperte in fiori barbe condependens vna cum sui carnositate faciem continuans et interiora oris et palati claudens ad consuacionem tocius faciei et ornacionem que si ex carnositate fuerit sub condependens bonam crasim corporis signifficabit secus autem extumescencia Insuria sunt homines in quibus mentum dependet veti struma sunt hoc est crassis quibus vriue

s **pondilia** colli sunt septem ossa quorum quilibet est ex duabus partibus perforatum per quorum foramina neruum procedunt qui ad dexterum latus et sinistrum ramificantur dicitur sunt septem ossa que costarum et cubam sunt decem et septem dicitur quorum quilibet est ex duabus partibus perforatum ut scilicet per illa foramina spiritus porrigatur ad membra subtus viuificanda et reporrigantur humores contemperanei et cetera

c **ollum** est pars mediatiua inter corpus et caput continens in sui cartillaginosa substancia ysofagum tracheam arteriam epiglotum vuulam et meri et duo amigdala gulam et fibrias multas ut eo mediante caput corpori coniunctum percipiet operacionem gnem et vitam Dicitur inter media pars quia collo preciso sit vite separacio procedunt cum venis quibus porrigebatur et reporrigebatur spiritus viuificatus

s **pina dorsi** est compago ex multis ossibus in medio perforatis composita utrumque lateris extrema mediante nucha sibi forti compaginans soliditate et tenens totum corpus posterius quorum primum os incipit ab ortu nuche et tredecimum terminatur in cauda et superiorum ossium concava intrat vertebra inferiorum usque in fine Spina dorsi fortis fortitudinem corporis significat

d **orsum** est posterior pars colli vna cum humeris supputata que a furculis incipiens tinsit usque ad duodecimam spondilem tocius corporis quorum custodiam basimque tenet Dicunt plurimi dorsum esse humeros tantum alii dicunt totum illud quod est posterius usque ad superfluitatum exitum alii vero usque id quod in choaci pectoris opponitur humeros autem dicunt solum scapulas fore et cetera

n **ucha** est ossium spine iuuamentum secundum perforacionem omnium ossium a summo vertice in modum corde infra protendens iuuans ad erectionem spine et tocius corporis et spondilium per infusionem medullaris substancie cuique ossi et membro adrectionem custodiam et tutelam omni parti dorsi hec autem perforacio sit in medio illorum ossium

t **rachea** arteria est canna pulmonis foraminosa cartillaginosa et dura aperte usque ad epiglotum ascendens que mediante fit inspiracio et respiracio vincens per pennulas pulmonis per quam solum aer transit ad innati caloris refrigerium habens cooperculum ne ledatur cibi aut potus illuc ingressu Dicitur per quam solum aer transit quia ibi non est via cibi aut potus

e **piglotum** est instrumentum in modum solii cooperiens ysofagum et tracheam arteriam ne nocumenta inferantur foraminibus aut ut melodia vocis aut locucionis secundum eius clausionem aut aperecionem maiorem aut minorem acucior aut minus acuta reddatur Epiglotum est necessarium in vociferante sicut digitus super fistulam ut claudatur forcius vel minus fortiter pro acucioris aut minus acute vocis

u **vula** est membrum in modum mamille habens duo foramina superius amplum inferius vero strictum et acutum preseruans in fumo et puluere et ut in vocis formatione stet super foramen anhelitum temperans voces sicut fistulator digitus super fistulam et ut sit clausura pulmonis et cordis ne aer aut cibus introgrediatur ledendo interiora

m **eri** est foramen per quod cibus transit et potus ad partem colli posteriorem super eius spondiles collocatum et cum anteriore cum stomacho colligata ut illic cibus receptus directe descendat habens talem connexionem cum vuula et epigloto quod si cibus tempore locucionis perueniat in epiglotum ut hoc eciam ad mortem incurrat periculum non forte perueniat

f **istula** est corpus in epigloto contentum longe fistule assimilabile vniuersis vocalibus instrumentis nobilius in qua accidunt multi musculi ad generandos motus apti ad quorum diuersitatem in cantibus diuersi proueniunt armoniarum modi et locucio lingue et labiorum et dictum mediante fistula sit cantacio et est mirabile magisterium domini dei quia vna fistula humana per plures differencias vocum

rons est os semitulae nec multu molle nec multu duru in quo sunt supcilia sub ipso vero sunt oculorum foramina extol loci pelle ad sui defensionem vestita decore totius corporis presens cum reluctentia verecundie et honor letitie et tristicie continuum in se venaru et nervorum a cerebro procedens est indiciu salutare aie quia sui conturbacione aiam iterorsus turbata ostendit et verecundia vitiosam

empus est altera pars capitis late ralis in dextra et sinistra parte capitis col locata in quo sunt vene et nervi sensibiles in quibus aliqua percussio facili occasione morte si vero vulnus super ossa temporum devenit profunda morte Galienus dividit caput in duas partes scilicet dextram et sinistram et hoc considerando ad latera non aut ad anterius et posterius

piritus visibilis est spiritus transiens cum lumine interiori oculi ad basim rei vise super qua secundum tractatorum axis visualis expandit se orbiculariter ut radiis illustratis super tota base sua katheti greciter comprehendit ipsam in tota latitudine eius Nota virtus visiva fatigatur ob hoc quia in se suscipit speciem alienam et extra emittit spiritum visibilem qui est pars substantie eius

xis visualis est linea a pupilla oculi directe ad basim rei protensa super quam tota expanditur virtus visiva continens in se tria scilicet spiritum visibilem et radiantiam luminis et fulgorem a base rei reportatum Obicitur primo spiritus visibilis exit a profundo cerebri et axis visualis a nervo optico igitur non a pupilla tertio et quarto quia si a pupilla ex quo due sunt pupille tunc una res apparet due sed quia axis visualis a ner vo optico procedit ubi post unitur ydolum rei igitur dicitur secundum aliquos qui arguunt verum

ursio spiritus visibilis est eius continua transitio de uno oculo ad alterum secundum agilissimum motum ut patet in balistariis qui dum sagittam volunt rectissime ad metam dirigere unum oculum claudunt ut spiritu visibili alterius oculi fortificatus rectius apicem visuale detineret et curatur primo in katharac sanum oculum et respicit egrum indicatus si eger dilatabitur oculus qui est curacioni aptus

isibile est res colorata que in se primo lumine aut per actionem eius nata actuare potentiam visivam ad actum videndi per se et mediante lu mine exteriori dicitur res colorata concretive quia ista accidit communiter ergo video petrum cum eius substantiam non video sed solum colorem ergo tamen quod mediante colore et substantiam etiam visus id accidentia magna parte conferunt ad cognoscendum quod est rei dicitur lumen quod ignis videtur de nocte se ipsum fortiter et musce de nocte volan tes et ligna putrida et carbunculi dicuntur privative sicut tenebre videntur

nvisibile est res incorporea aut admixtione materiei minus colorata a me dio transparentes et carentes colore a medio vi dendi et est res tam parva quod non valet movere visum et tam excellens quod tecta est et in se insensibilis a perspicua et diaphana propter primum non videntur deus angeli et anima propter secundum immaterialia propter tertium aer aqua non videtur et aque a piscibus propter quartum lapis invisibilis si est in terra natura non videtur et sic de aliis

eceptio visus est qua ostenditur quod oculus decipitur in videndo ex medio difformi ex motu velocitatis et quia virtus animalis non est sufficiens nullum visibile est mi nimum in quo non nullum maximum in quo sic propter primum baculus apparet fractus cuius pars est in aqua et aere propter secundum litteram longum videtur rotundum propter tertium de narius in aqua in pelvim a sceptica perbercillum videtur maior quam est et cetera

uris est organum auditive potentie

huius foramine tortuosum in osse duro quod est petrosum usque ad nervum quinti paris perque et mirincga causatur auditus verberato aere et sono qui assonante incipit et terminatur in auditu Obicitur primo mediante aqua fit auditus ergo non mediante aere antecedens de natatilibus quod in aqua audiunt Ad hoc dicitur quod hominibus auditio propria fit in aere et aqua ad non dicimus nisi donec species aeris durant

irincga est subtilis pellicula interorsus in aurium concavitate subiectata quia mediante fit auditio si bene sit disposita et ornata ad auditum si male disponatur seu ledatur susceptiva spiritua liter tamen transmutationem naturalem et soni expulsione et aeris commotione Nota quod auditio fit mediante difformi medio quia unius pars est aer alia mirincga quod sit audibile et alia huiusmodi posui tibi in phisica naturali

udibile est res vocificativa et sonans ex se vel mediante quando sunt duo corpora plana nata a cetero percussionis multiplicare species auditive potentia que est echo consimili sono species faciens secundum tribeatorem ad auditivam potentiam primum dicitur propter animalia silentia que non audiuntur quia carent voce et pulmone secundum dicitur propter tim panam tamen propter cordam in cithara quod non sonat ex se sed mediante concavitate ligni et foraminibus eius

asus est organum odoratus compositum ex osse co latorio perforato et duabus carunculis et cartilla gine et lacertis dilatantibus se et constringentibus dupli foramine dotatum quorum primo tendente intus oris ad concavitate fit aeris attractio secundo vero versus caput et cere bro porecto fit extrichementia a cerebro nocivorum

olatorium est os huius duo foramina a cerebro et infra porta usque ad palatum perque eiciuntur superfluitates a cerebro flegmatice et propterea interdum fu giunt flegmata in multitudine ad eiciendum per os et palatum superius quod foramina si obstruuntur et sinciatur a quo flegmata grossum in se continet attestatur super egritudinibus pectoris et eorum calore Nota quod colatorium continet utrumque fora men intus per palatum ad os

aruncule sunt duo addimenta papillis mamillarum mulierum similia quorum auxilio fit odoratus pro cerebri recreatione spiritum reparatione et deiectione fetorali quorum officio species susceptae ponguntur intellectui an sint recepti biles cerebri in profunditate si non prius tepat eas ut lenius ferat si nocumenta minantur Nota sit odor quod fetor po sui clarissime omni in phisica naturali

lfactus est potentia aie in organo na rium et eius carunculis principaliter subiectata cum leticia seu diffusione sui suscipiens species odo riferas et fetidas alterativa ipsius olfactus de pote cia olfaciendi ad actum Nota olfactus nulla naturali immutaci one immutatur in sentiendo non patiendo

abia sunt due oris extremitates carnose pro decore et utilitate oris creatae ex quorum proporta compositione bona totius faciei resultat habitudo utilia ad locutionem articulatam et vocem formandam et risum enunciandum Quod magna labia quod parva quod risus moderatus denunciat posui in capitolo de phisonomia

s est membrum vocificationis et locutionis et porta ingrediendum pabulorum in corpus humanum ex duobus labiis dentibus gingivis lingua pulmone palato buccis ore stomachi compositum labiis vocis confuse formativum lingua articu lante et sapor discretum vox fit a pulmone similiter locu tio cibatio primeri et os stomachi et prodentes que cetera ad oris pertinent

alatum est pars superior et inferior oris quarum superior terminatur ad duo nasi foramina quibus fit inspiratio et respiratio ore clauso et fle gmatis a cerebro eiectio inferior vero etiam terminatur ad duo foramina que sunt largissima quibus fit transglutio et salive et vomitus de pectore et stomachi eiectio Dicitur largissima quia vomitus propterea sepius multitudinem materiei educit grosse

cōtinēns ī ɔcauitate sui clibani cōtinēs vitalia mēbra scʒ pulmonē cor epar costas ꝛ velamenta ī ɔuexitate aūt mām̄as ꝛ ascellaria declaratio huius diffinicōnis eēt necessaria qꝛ āt de illis hoībus qui hnt oculos ī pectoē an pectꝰ possit dici caput

horax ē anterior ps pectoris cōuexa in duas ptes diuisa cōcauitatis ī eclapsu q̄ gtam tas corespōdet medio colli q̄ ideo fulcit ut si vna ps frāgat̄ altā retineat ne effūdatur innumeralia cōtenta mēbroꝝ vitaliū Sub tortate ī sta ē clibanꝰ sup̄ āt mām̄e pt̄ tn̄ dici thorax clibanꝰ ul̄ eciā dici nō clibanꝰ ut mox patebit ī fra ꝛ thorax ī edium fit sn̄ cōcauitatis ī ceuctu ꝛ iᵉ hō dicit̄ fortis et multū agilis

libanus pectoris est cōcaua ps ꝛ ī terrorsa ipiꝰ pectorꝭ pellicul is ī tionbus ꝛ neruis fortibꝫ ad vitaliū ɔseruacōnē et vocis fortionem coordinata qua nālis calor ī terorsus vertetat ꝛ ɔfinat ut suo fomēto cōseruet illic recōdita ꝛ dicit̄ ɔcaua ut custodiat ī trroposita et pulmo meliꝰ possit dilatari ꝛ ɔstringi ꝛ dicit̄ ad vocis fortionē q̄a adidēʒ fit ɔcauitas ī pectoē sicᵘᵗ ī ci thara

urtule sꝫ duo ossa quoꝝ q̄libet in sui pte ē colli cōtinuatiuum cū collaterali pte corpis versus manꝰ idest pte dextrā ꝛ sinistram cū appēdēcia aliq̄li tenēs fūdamētum pectorꝭ ī lapsu corpis circꝰ frāgibiles cētis ossibꝫ Si furcule frāgūt̄ globꝰ de pāno sub ascellis sub ponat̄ ꝛ redit̄ tūc furcula fracta rectificat̄

yafragma ē queda pannicularis sbā ī cipiens a capite ꝛ cū sic ē ī fra ob lique vsqꝫ ad vtrūqꝫ latus donec duodecime spōdili ɔiūgat̄ sepans ea que sup̄ ipm̄ sūt ab illis que sub ipō sꝫ Superior ɔcauitas eciā ī duas ptes diuidit̄ q̄ē quidā panniculꝰ dyafragmati silis distinguit donec cō starū spōdilibꝫ iūgat̄

patule sūt ossa mediatiue ī ter costas ꝛ furculas quaꝝ quelibet ex ea pte qua coste supraponit̄ lata ē a pte vō furcule rotūda ē hn̄s caput cartillaginosū ī qua ē pixis que sui ɔcauitate adiutorii ī trat cōuexitatē Spatula hꝫ caput cartillaginosū cū pixide ī gredit̄ caput ossꝭ quod adiutoriū dicitur

oste sꝫ ossa incurua ī unoquoqꝫ latere duodecim quoꝝ mediū ē longius om̄ ad custodiā ꝛ corroboracionē totiꝰ corpis ɔcreata ut ipis ī tiora ɔfiuētur ꝛ pellis circūductio foret nobilior ꝛ latera cōpaginosiora Mediū ē om̄ longius q̄a maiorē ambit amplitudinē Nō qꝛ q̄uqꝫ ossa ɔtinuāt̄ cū pectorꝭ spacio q̄ ɔpissa flecti videt̄ eo qꝛ de cartillaginosa sꝫ sbā

amilla ē mēbrū glandulosū albū ex venis ꝛ arteriis ɔcretū ad gnacionē lactis aut ornacionē hoīs coordinatū ī pectorꝭ anterio situatū ī rotūdū declinās pupilla ī sui sūmitate cinabilis dicit̄ glādulosū ꝛ neruosū ideo cautius illic leuit̄ tangit̄ dicit̄ albū q̄a albatū ex ē pducat sbām dicit̄ ad gnacionē lactis suple ī mulieribus tm̄ ul̄ ornatū ī viris tm̄ ꝛ licʒ ī viroꝝ mām̄is repitur ī tedium albedo lacti silis nō tn̄ ē lac

bera sꝫ mulierū mām̄e albato sāguine plene ɔfectus alitōne nec̄ sanguinis mēstrualis ad lactis gnacionē susceptiue ī puri sanguinis purificatiue ꝛ quē pectoralia venā ad se attrahit eiusdē sꝫ digestiue dulcoratiue spissatiue et fetus ꝛ etatis discretiue Nō si lac fuerit ex mām̄is fetū debilē sꝫ si sanguis futura miliāʒ ꝛ dūa vbera grossū fetū sūt molles debilē mediocres sanum

ac ē liquor albatus mām̄e ex sanguine mēstruo per catus quo vescit̄ cuctu animātu donec cibis grossioribꝫ queat vti Bonū lac ē qꝛ est album ꝛ gnat̄ ex bono sanguine et ē bene dulce ꝛ spissum et gnat̄ ex bono regimine ꝛ pꝰ debitā mēstruacōnē idest qꝛ olim mēstrua nō sꝫ recepta ꝛ exleticia ꝛ cibi bonitate Malū lac ī tellige ab opposito

apilla ē caput extremale mām̄ille a natiuā foratū quo lac sugit̄ a fetu scdm̄ magis a' minꝰ plōgabile variis certitudinibꝫ fatigabile Quomodo mām̄e debēt gracilitati ɔliter ingrossari si molles sūt ɔlit̄ augeri si pue sūt a' ɔlit̄ lac debeat restaurari cū sco dōnte dicet̄ ī practica

atus ē leua a' dextra ps corpis quarū q̄libet ex q̄tuor ossibꝫ ɔstat ꝛ diuisis cartillaginibꝫ ꝛ pluribus spōdilibꝫ cū dextrū ē habilius ad motū sinistro forciꝰ ꝛ oncibꝫ ferēdis accomodaciꝰ sinistrū āt huiꝰ adiectiua hn̄s opposita leua ps dicit̄ a leuādo q̄a aptior ē onerū leuatōni qꝫ dextra ꝛ licʒ dextra pncipaliꝰ leuat tn̄ leua suo ac cursu forciꝰ

ulmo ē mēbrū calidū ꝛ hūidū exterius molli spongiosa et rara ɔpositū ut ventillabris ꝛ spirāmine sit ī nati caloris cordis refrigeriū ꝛ cōtepamētū aperiēs se ꝛ dilatās ut flatū capiat ꝛ stringēdo fumositatē emittat Obicit̄ pᵒ pulmō ē mēbrū frigidū iᵉ aīmᵉ q̄a ī sui spongiositatē multum attrahit de flegmate iᵉ scdō ē ɔtinui motꝰ iᵉ eit igneē ɔplexionis ad pm̄ adaq̄sitā anexionē ē frigidū sꝫ ad ī natū ē calidum

omposicio pulmonis ē eius ī tegracio ex q̄uqꝫ substātiis scʒ ex arteria venali vena arteriali panniculari trachea arteria ꝛ ramositate ī ceretis ptibꝫ rubedine colorātū ī ceretis albedine ex flegmatꝭ attractōne pulmo ē colorātū rubeo coloē naturalit̄ ꝛ quo ad substāciā eius essenciale albū āt accidētaliter ex flegmatis attractōne acēbro

rteria venalis ē arteria oriens a sinistro cordis vētriculo aerem frigidum de foris attrahēs ꝛ calefitum vna cū capnosis huorībꝫ ecōtrario euertās ī duos ramos ramificata quoꝝ vnꝰ tēdit ī ptē dextrā alter vō sinistrā ꝛ illoꝝ q̄libꝫ ramificatur ī sursū ꝛ deorsum ꝛ sic ɔsequēt usqꝫ capillares ꝛc̄

ena arterialis ē vena a dextro cordis vētriculo oriens portās sanguinē nutritiuū pulmoīs ut fluida pulmōis sbā pctinuam eius apportacōnē cōstituat̄ ꝛ ɔtinuet cū ɔtinua sui renouacōe Nō pulmo nō ē fixe sbē sꝫ fluide renouās se scdm̄ ptes ꝛ totū ꝛ sic ī digiūt via sibi ferente nutimētū ꝛ pisfud depurat spiritum ɔtinue

anicculare pulmonis ē quodā velamētum molle qꝛ scdm̄ rectā ī cedēs lineā ɔtinuat duas amuli ī pfeti extremitates eas distinguēs ꝛ cōfinās quo ꝛ pulmoē sū pemilis ablato nō sequit̄ mors pemilis āt abscisis mortē sequi necesse ē obrefrigereꝝ carēcia Nota qꝛ ī panniculari refinat calorē quo exspirāto mīltū ledit̄ pulmo ꝛ cor nō tn̄ mortem accelerāt

enule pulmonis sꝫ duo ventilabra quibꝫ spiritus flando ꝛ agittādo aerem recipit et emittit quoꝝ vnū ad ī spirācōnē dilatat̄ cū toto pectoē ꝛ pulmoē ꝛ flabellat aerē cordi ad tēpatū aliud vō ɔstringit̄ ꝛ fumū calidū extra scindō ad tracheā ī pellit ut pꝰ eūdē emittat̄ Nō iste pemile sꝫ cordis flabellū ut flatū capiat ꝛ frigēdo emittat̄ ꝛ aerē frigidū cordi ad sui tēpciem submi streret

itus pulmonis ē quo ostēdit̄ qꝛ canalis pulmonis ab oris extremitate ī cipit ꝛ pꝰ sub furculis ī duas ramificat̄ ptes cuiꝰ vna medietas cū sit ī dextrā ptē alia vō sinistrā ut si ī vna pte veniret nocumētū saltē ī altā pte veniat saluatio sicut ꝛ ī oculo p canale pulmonis fit vox et ī spiracio ꝛ respiracio ꝛc̄

fficulum pulmonis ē eius creatio

facit q̄ yminsa tīna musicaliū instrumētorū

sofagus ē cāna oris scilicet que a radice lingue procedens vsq; ad vētre deducit cibū z potū usq; ad stōchū z p9 coctionē et sequestracōnem puri ab ipuro vtalia transmittit ad venā ramosā p distribucione ī vtilia vō et superfluētia ad ītestina differt ysofagi amceri q2 meri ē ysofagi foramē ysofagus autē cāna

ibre sūt vene colli ramificate ī totū corpus ī ferius ut eorū mnamientū portat spūs aialis a cērbro ad mēbra subtra z sursum a subiecti mēbris spūs vitalis ascendendo ptrahat' in sursū ad mēbra suplata ut sic tota armonia corporis huāni bene opati nata pseuēt ī vita hee vene sūt fugiditatis maxīe sūt custodiēde

ervix ē posterior ps colli ex multis ossibus certius apositū introrsus āt nervosū vi cērbri hūs īfluētiā vtutis motiue z sensitiue q2 ad īferiores ptes delegat mediantibus nervis Gula āt ē anterior ps colli q silitersc hūs ut ceruix n̄ differūt loco et officio

ergum ē ps suprema dorsi dicta a terendo quia terit' onerib9 ul' q2 ī ea aegro iacem9 ī qua cutis ē durior z spissior ut facilius onera supposita tolle et erigat inclinet īferat durū ab alijs dorsū aduiicie ut sit ad paciēdū durabilis dicit' adiutoriū q2 vniusis mēbris adiuuat z alleuiat peris paciēdo

anus ē organū tactiv9 m et opativum ab humeris ad extremitatē digitorū q̄siderabile hūs sui īcetracōe palmā digitos iuctuās vngues) pecten volam rachetā adiutoriū et arūdinē dicit' tactivo m z licz tactus sit vbiq; ī corpe expāsus tñ plus maībus tangimus silit' plus laboram9 ideo dicit' operativū z tūs

duitorium ē os manus pimū ī cōncava pte locatū gibbosū extius ī trorsus concavū cū extremitatis asilatur ī strumēto aquā hauriendi quā ī gredītur arūdo sub semicīculi silitudine Dicit' pi m q2 pimo brachio iungit' dicit' gibbosū ppt res nervos et musculos q2 etiā tortis ossib9 melius cohēit q2 directis dicit' cōcaua vti res amplectē posset

achetra ē os manus ex octo apositū ossib9 quorū quatuor ī latitudinē disponitur quatuor vō ī longitudine cūgūt' q̄ cuncta sūt duā medulla carētia quorū figurā ē pua cuncta apriora originalit' descendētes dicit' carēs medulla ppt eius minimā duiciam dicit' octo ossib9 apositū q2 quatuor ven' ab vna pte quatuor ab altā

rundo ē os ex duob9 ossib9 copositū quorū vnū sz min9 os vocat' arūdo superior mai9 vō os vocat' arūdo īferior quorū q̄libet ī suis ī summitatib9 hz adiutoriū iuctuē a pte rachete q̄ ab ipsis et racheta pficit' et q2 duplex ē arūdo sz maior z minor ideo de eis mox ī subsequēti dicet' capitolo

uperior arūdo ē os mīa ī manu ītrans concavitatē rachete q̄ ē acubito hūs concavitatē mirabile simile ī strumēto hauriendi aquā idest hūs vētrem ī se quo aliud os poss: subitrac̄ Inferior arūdo ē os hūs similitudinē semicīculi ī quo ē rostrū hūs aliā dispositionē cū brachiū leuat' z aliā cū deponit'

ecten manuū ē os manus quatuor ossibus coniunctū ligamētis firmissimis rachete ossib9 pte ab vna altā vō pte coniūgāt' ligamētis z alijs cōnexionib9 valde firmatis hūs similitudine cū reali pectine q2

sicut ī illo fit egressio dencium ita hic fit egressio digitorū

ola ē ps cōcaua īterius manus cuiuslibet rei contēntiua q̄ ē manu apphēsibilis ex opposito pectinis īterius vsq; ad digitorū fundamēta hūs sedem ī cau9 cōcauo sūt quedā lineamētacōnes lineares a quib9 ciromātici obiectalia sua recipiūt q sidcāta dicit' vola a volēdo q2 ī ea volēdo recipim9 q̄ p hec affectam9 palma dicit' vola vna cū extēsione digitorū q sidcāta pugn9 ē cō manus clausa

igiti sūt quīq; manuū extremitates oblonge tribus ossib9 z tribus flexim' sūt septē iuctu' q distincte que quāto agiliores tāto adextimēs et operādū aptiores z quāto subtiliores tāto ingeniuū declarāt acucius Dicit' extremitates quia digitis manus termināt' dicit' tb9 ossib9 ut notū ē pter pollicē dicit' septē iuctur' idest articulis z nō flexim' quia tm̄ tres sūt flexuē

ulpe digitorū sūt extremitates digitorū carnose a pte domestica tēdentes ī quib9 maxīe viget vtus tactiua pticlar' ppt subtilitatē nervorū qui illic cōtimantur a toto corpe z pfertim a corde quib9 discinīt' res tactu pulpe sūt magis sensibiles quā q̄cuiq; mēbrū pter oculos labia z vulua seu vgam

ngulus ē dispositō media ī ter cartillaginem et ossa ex fumosi cordis superfluitatibus a pte silvestri genita ob defensionē decorē et sitgsitatū Nō vngues sūt cordis emūctoria et ideo dāt b9 cordis sitgsitata arescūt enim cordis calore ī cēso quo humidū q sūit' palescūt frigiditate et mutāt' cordis mutatōne z cz

ollex ē pim9 digitus cū brachio ī tiori cōcathētus brevior forcior z spissior cetis eo fine ut opcib9 aliorū quatuor digitorū possit cōformari Et dicit' pollex a polendo q2 a pcetis digitis pollet vtute ptāte z opeacōne a' eis pror sus coequatur

ndex ē pim9 digitus ī manu p9 pollicē breuior sidio z medio longior aut auricularī ad oms laboēs acurrens prior ht hūs anatūe ppetate q̄ eo ipo res īdicamus Nō ad omīs labores z manuales actit por licz ad subtiliores pus anularis debeat actēē z ad atractacōnez faciei et oculorū ppt ī puritatē indicis

edius ē digitus sedus p9 policem omib9 digitis lōgior ī medietate q sistēs duatū dualitū quo natūe ppetate ī pudica loca attractam9 Nō isto digito ēhit' lapis ī ano excisiom debēdus z mola et alia ī pudica loca necessitat' ī causa hc digito tractat' ad exuehēdum res nō necessaias sz nocuas de loc' illis

idius seu anularis ē digitus tertius a polite penes auricularē q situatus cordi vicinior ad quē a pulmoē z corde vene ptedūt' nervi z arterie letificabiles aud anulari z gemmis vtualib9 illic ī posicio Nō cīra fidiū ē vena satis magna directe a corde ī casib9 desparatis multū valēs sup q̄ si anul9 cū bono smarago p9 iminucōnem ponit' gravati color' gnabit sangius z si tpe iminucōnis corall9 ponit' pdet colorē donec mal9 sangius fluit z recupat q̄n bon9 fluē ī cip'

uricularis ē vltim9 et minim9 digitus quo frequēt' aurēs expurgam9 ī tvorsus a colēā q fectis ī terquē et fidiū locat' vena pulmatica hūs bōs opaciones cīra cor et pulmonē sui iminucōne Nō q̄ sensacio cīra subtilia ē viuacior ī pulpis auricular' digiti z fidij sz cīra grossa melior ī īdice

ectus ē pars pncipalis hōis ossea cōcaua a furculis ī cipiēs vsq; ad dyafragma

arescit (z dolor adest pungitiuus in anteriori parte capitis

umidi cordis signa sunt sig-
supta a pulsu q2a sunt sunt pulsus fluctuantes z vndo
si et molles z a consuetudine sunt faciliter mobiles ad
iram et cito placabiles z totu corpus est humidum
nisi ea que contra operantur

alidi et sicci cordis signa sunt quod
pulsus sunt duri z magni z veloces z spissi z spus
magni z veloces z frequentes z multo magis
ad velocitatem addunt z ad frequentiam z habent hyp-
pectus pilosum et ypocundria z sunt ad actiones parati z
sunt animosi z veloces furiosi z difficiliter placabiles

alidi et humidi cordis signa sunt
qui pulsus sunt fluctuantes z vndosi sunt minus sunt
pilosi prioribus z pati ad actiones z sunt minus furiosi
prioribus z citius placabiles z pulsus magni et
veloces z frequentes z faciliter incidunt in putridas egri-
tudines z exspiraciones habent maiores inspiracionibus
et sistole velocius est diastoli z c

rigidi et humidi cordis signa
sunt quia habent pulsus molles z consuetudine sunt
timidi vbique et formidolosi z pigri z nudi pili
circa pectora z alibi z frigidi autem z sicci sunt q2a pul
sus sunt duri z parui z tarde parui z si alia considerentur
inuicem supradicta patebit opposita significacio

igura cordis est pinealis for-
ma caput est acutum tornatiliter ad inferiora de-
scendens super vero quasi bifurcatum cuius cuspis acutior
versus sinistram tendit q2a illic spiritus viuacior
efflagitat z motus sunt forciores Obicitur prius supradictum
quod est rotunde figure igitur non erit pinealis dicitur rotunde secundum
latum sed pineale secundum longitudinem

apsula cordis est quidam spissus
panniculus circumdans cor siue in aliquota parte
et precipue versus radicem a coniunctionibus z obcor-
dis confirmacione quo leso a tactu non diu sequitur
mors dicitur spissus ut melius conseruaret tam nobile
membrum

entriculi cordis sunt duo
ventriculi quorum vnus est dexter alter sinister
quorum quilibet habet duo orificia z dexter
habet vnum orificium quo vene que ab epate or-
iuntur intrant z per quod sanguis ad dextrum cordis ven-
triculum ingreditur per aliud vero transit vena que pul
monem connectitur sinister vero habet vnum orificium a quo
arterie procedunt in totum corpus spiritus z sanguis aliud
vero quo a pulmone recipit aerem que ad cor flabellat

oramina cordis sunt quatuor
ventriculi cordis quatuor foraminibus cerebri correspo-
dentes in quorum supremo causatur sensacio interior
prima prime correspondens intellectiuam alterum vero
sensacio interior secunda correspondens intellectiuam secunde ter-
cia vero iudicatiue correspondens z consiliatiue quarta vero
rememoratiue correspondens Non quod in cerebro causantur intel-
lectiones in corde vero sensaciones

anniculi cordis sunt sex panniculi
quorum tres sunt dextri ventriculi tres vero sinistri pro
confirmacione ipsius cordis z eius radicatione in eius
substancia subiectati quorum tres dextri ventricu-
li a foris incipiunt z intus consistunt illic terminantur sinistri vero
opposito modo intus inchoant z a foris terminant

artillago cordis est substancia in
origine seu ad radicem cordis complantata cartil-
laginis pretendens similitudinem basim cons-
cordi subsistens non existens in tercia vitiate cartillago
quia mollius est natum consistere ossi in substancia nunc os existens
Non in nullo corde repitur os in corde ciuis nunc repitur lapis
in corde vrsinus

ncetracio cordis est eius
composicio ethrogenearum substanciarum quod ondicitur quod
componitur ex tunicis carne dura villis neruea z ligga
mentali substancia sanguine spiritu parietibus ventriculis fora
minibus orificiis vena arteriata que mutata in vna inte-
ra substancia solidam z fortem cordis constituunt substanciam ut
durius queat resistere nociuis

omplexio cordis est eius
ethrogenea qualitas qua ondicitur quod ad certas p-
tes est calide z humide complexionis scilicet ad car-
nositatem spiritum sanguinem aquositatem capsu-
lam pinguedinem cerebro cooperante sed epate contrao
perante racione autem neruorum panniculorum ligamen
torum est frigide complexionis racione autem motus z ner-
uorum est sicce complexionis racione autem pinguedinis
est frigide complexionis

ordialis spiritus est spiritus cordi
appiatus differens a spiritu animali quia viuacior
subtilior calidior et est calidior corde z sanguine
z vaporibus in corde concurrentibus contentis ut sic indi-
gens continuo refrigeracio ad euentacionem in necessitariam
fumositatum versus caput porrectam Non quod hic spiritus
est calidior corde propter nimiam motus velocitatem

inguedo cordis est pinguedo
circa cor circita primo z principaliter a cordis complexione
tanquam ab agente mediante humido vnctuoso san-
guinis in vapore vertente completiue autem ab aere f-
rigido attracto z contento in capsula cooperante naturali ap-
titudine illius vnctuosi z caloris Obicitur cor est calidi
ssimum pinguedo autem res frigida non igitur vnum contrariorum
poterit alterum producere igitur Ad hoc dicitur quod pinguedo non ge-
neratur a caliditate cordis sed ab aere attracto quod est frigidus
et ab humido vnctuoso z c

italis spiritus est spiritus cordi appiatus
quo mediante per venas z arterias sit progressus
in diffusio vite z pulsus in totum corpus existens princi
pium vite z finis suo exitu ultimato naturam a-
oris exitu manifeste in terdum sunt dones vide Et dicitur
dicitur cum autem de spiritu hic mediante sine ala sit vit
corporis quasi instrumento mediante z ultimate discedit co

dditamenta discedente
cordialia
sunt due dependencie auris in similitudinem quorum
vnum dextrum aliud sinistrum quibus pulmo ad
iungitur ut ipsa defendat a percussione ossium pector
anteriorum Que sit vtilitas horum additamentorum z
alia vlterius contingencia adhuc capitola de corde quam im
nora posui vinculatorio rogitor obmittere

uminaria microsim sunt duo m-
agna luminaria in similitudine microcosmi in homine
pereata quorum cor solis gerit similitudinem
quia sicut sol est vita mundi z oculus z quando luna non
aspicit lume priuatur ita cor est corporis vita z quando epar
non aspicit mortuum est z vita sibi z omnibus membris de
negatur epar vero lune assimilatur q2a crescit decres-
cit z a corde vitam z influenciam recipit sicut luna a sole

incopis est ablacio sensus z motus
in toto et pulsus in toto corpore propter cordis debilitatem
ab exalacione z spirituum vitalium a corde prueniens
cum apertitudine eius redeundi a parte congelacione
spirituum vitalium a corde Sincopis dicitur quasi media
mors sed non quod sincopis in egritudinibus mortalibus
accidens post fleubothomiam est verum signum salutis
egri primo in talibus ut dicit gordonius debet si im
inicio ad sincopim z c

inis cordis est contractio cordis
in corpore humanum ea in tectione ut sit origo caloris
naturalis z ab eo totum corpus parcias sursum
et infra talis fieret z motu z sensu z vita
dotatum producendi duracionis vite humane commensuraret
Non omne membrum quod opilatur z amittit meatum ne
spiritus queat penetrare a corde moritur et fit sine
sensu et sine motu

ors est vltimata congelatio z exalacio
caloris naturalis z spirituum in corde z a corde

i͂sinē ut uinētib͡ȝ per penulas fit ventilabrū cordi p̄sp̄ām v͛o mūdificet caput a flegmate et sp̄itū vi uificatē ut accipiet ⁊ emittat q͛ ē sc͞dm receptaculū sp̄itꝰ vitalis i͂ hoīe differt pulmo p̄stū ab hūano ⁊ alioꝝ aīaliū q͛a ē exsanguis ⁊ panniculosus ⁊ plu rimi aeris receptiuꝰ ⁊ ideo diu p͞nt subaq͛s i͂moraṙ

nhelitus

ē motus i͂sp̄iatiuꝰ et respiratiuꝰ pulmonis ⁊ cordis a v͛tute n͞ali p̄cedēs quo p͛ i͂sp̄iacōnem fit dilatacio p̄coṙ cū attractōne frigidi aeris ad p̄cordioꝝ re frigeriū p͛ respiracōnē v͛o fit pectoris cōstrictio cū emissione calidi aeris ⁊ fumositatū supfluētū Obicit̃ p͛o anhelitꝰ fit aūtā volūte iͣ amꝛ s͞i scīuiꝰ eūdeꝫ dū volumꝰ dicit̃ q͛ i͂ sōpno fit a v͛te n͞ali ⁊ nō

anīa volūte

ocucio

ē actio nobilissima racōnalis potēcie mediāte pulmoē ⁊ lingue plectro · sonabilis hūis correspōdēciam s͛ti i͂ ordine ad vocē i͂ tēdente rem rep̄sentare i͂ntelligēti et audiēti Obicit̃ p͛o racōnacio ē nobilior actio quā locucō q͛a nō laudamꝰ locucōnē n͞i racōnabile p͛o pl͞a tacōnem 2ᵒ si q͛s loq͛ret̃ voces nō i͂ntelligēti n͞c audiēti ill͞is nō loqueret̃ aīs͞m ꝫ amꝛ q͛a ill͞is vox nō h͡ꝫ correspōdēciam s͛ti ad vocē iͣ ad p͞m dicitur i͂ter exteriores opacōnes ad sc͞dm dicit̃ q͛ h͞c nō est ex defectu vocū a vocū s͡ꝫ ex defectu ignorācie iꝛ

ox

ē sonus solo gutture ⁊ lactis aīalis vo luntarie sonabilis a pulmoē ⁊ p̄cordis clibano p̄ncipalit̃ exoriens a potēcia auditiua medi ante medio refractiuo p͛pe p͛ceptibilis Obi cit̃ p͛o locucō nō eēt vox aīs͞m ꝫ amꝛ q͛a nō ē solo gutturis s͡ꝫ et͡ꝫ ⁊ lingua 2ᵒ sonꝰ fistule eēt vox aīs͞m s͡ꝫ amꝛ q͛a ē solo gutture et͡ꝫ tussis eēt vox p͛ eoꝝ diffinitōnē ad p͞m dicit̃ p͛pe nō ē vox n͞i i͂ q͛tātū locucō esꝫ sp͛es vocis tūc poss͡ꝫ cōcedi ad sc͞dm d͛r q͛ vox ē ꝫ nō solū solo gutture s͡ꝫ mediāte i͂strumēto

nstrumenta

vocalia sūt nouē i͂strumēta ad voces articulatas for macōne correq͛sita s͛ꝫ pulmo guttur lingua palatū q͛tuor dentes duo labia cor os et vocalis arteria sine quib͡ȝ nec fit neq͛ꝫ q͛ aliquꝫ aīalis ē vox formabilis p͛ntē dicit̃ pulmo q͛ꝫ sc͞dm ph͞m vox ē repercussio aeris i͂sp̄iati a pulmoē ⁊ aīā ad volūtē arterie cū ymaginꝰ significādi

ocalis arteria

ē canale p̄ cedens a gutture usq͛ꝫ ad pulmonē miro ar tificio sūmi artificis sic cōgnīstructa q͛ oīm simfonioꝝ medi melius possit formari i͂ea et p̄eam adaptari s͡ꝫ p͛ omnia musicalū i͂stru mentoꝝ genera dicit̃ arteria q͛i arta via ⁊ d͛ volis q͛a voces p͛eā erūpūt ad extra et p͛eā fit locucō p͛ s͛cim cum ymagine sindi

ause vocis

s͛t q͛tuor cause q͛rū materialis causa ē sonꝰ a echo efficiēs ē pulmo ⁊ trachea arteria ⁊ ... pec toris i͂terior ⁊ v͛tus mouens latos pectoris formalis v͛o ē natiuā volūtas instinctꝰ cogitacio deliberācō cartillaginis p͛cussio ⁊ epiglotū fina lis v͛o ē explicacō i͂tēcionis ⁊ decor ymūsi d͛ natiua ut patꝫ i͂ orbus brutis dicit̃ volūtas sic fit i͂ hoīe dicit̃ ex s͛tinctu sic fit i͂ filomenā turture et gredula dicit̃ cōcauitas p̄coṙ s͛t i͂ cithara p̄cimile h͞nt se vti follis ⁊ p͛cussio cartillaginis h͡ꝫ se sit vti fistulatoris digitꝰ sup͛ fistulam

ifferencie vocis

s͛t decē differēcie s͡ꝫ magnitudo puitas grauitas a cuitas asp͛itas leuitas raucedo claritas grossicies breuitas magna vox ē que ve͛t a magnitudine v͛tutis a vehemēcia sufflacōnis et que ad lōgam distāciā audit̃ et valde mouet auditiuā potēciam Et de omib͡ȝ istis sp͛ebus dōnte dn͞o tractabo i͂ practica ⁊c͡

inis vocis

ē decor ymūsi ⁊ necessitas decor

quippe quoniā omē aīatū voce sue natiue clarescit ⁊ hō i͂ tragedis sapiētū ⁊ rethori sancū voce ti bali disertꝰ ostēdit decorē ⁊ clamor i͂ deserto vbi echo resonat teplis aut testudinat̃ ostēdūt mū di decorē ⁊ necessitas ut mutue volūtatis fiāt iudicia Dicit̃ si vene lingue a cefalice p̄ase plem luniū tpe i͂ adāt̃ q͛ raucescit sp̄nā ⁊ fistula eiꝰ liguīū cāt i͂ casū tpe veri plenilunij magꝫ erit so nora p͛pe humiditatē mltā ei i͂ bibitā alumna ⁊c͡

or

ē mēbrū p̄ncipale hoīs calidū ⁊ sicū i͂ sinistra p͛te locatū exn̄s p̄mū p̄ncipiū vite sensꝰ ⁊ motus corporis aīati ⁊ passionū aīe nō passibile doloris i͂ mediati hūs i͂ se ut sic p͛ma v͛tute creatiuā sanguis Obicit̃ p͛o cor ē frigi dum iͣ amꝛ q͛ꝫ nutrit melācolico sanguine iꝛ sc͞do cor deb͡ꝫ eē i͂ medio corporis vti rex i͂ regno iꝛ non erit eiꝰ p͛s sinistra ad p͞m dicit̃ q͛ licꝫ ill͞is sanguis sit spissꝰ h͞c ē ideo q͛a caliditas excitat humidum ad sc͞dm dicit̃ q͛ ē i͂ medio s͡ꝫ plꝰ ꝛm declinacionem eius ad sinistrum

onsiliator

sic cor ē v͛tutū p̄nci pale cōgnitū ex carne dura cōcretū i͂ medio cor poris veluti fornax situatū duob͡ȝ v͛triculis trib͡ȝ paiētib͡ȝ q͛tuor hostijs i͂ terrasū h͞ns se i͂ microcosmo sicut sol i͂ macrocosmo ⁊ p̄nceps a rex i͂ regno Obicit̃ p͛o p̄ncipale mēbrū ē i͂ quo vita aīal cōsistit s͡ꝫ i͂ corde nō cōsistit vita aīalis iꝛ amꝛ q͛ꝫ cor ē siccū vita aūt nō i͂ sicco s͡ꝫ i͂ calido ⁊ humido cōsistit · ad h͞c dicit̃ q͛ alia q͛m calida ⁊ humida eēt s͛t vite p̄n cipia s͡ꝫ ill͞a dominātur

inculatoriū

mēbrū minꝰ sic Cor ē mēbrū p̄ncipale aīati corporis ex carne forti cū varietate villoꝝ cōpositum i͂ medio p̄ toris situatū trib͡ȝ v͛triculis ⁊ q͛tuor hostijs i͂ trasū fons naturalis caloris ⁊ totiꝰ vite viuifice ter minꝰ exterclis apte ante ⁊ apte pꝰ cōmēsuratiuꝰ dicit̃ p̄ncipale q͛ꝫ n͞m mēbroꝝ miꝰ p̄n͞le ē cor dicit̃ totiꝰ vite viuifice t͞minꝰ q͛a i͂ statꝰ p͛m quo cor viuit et vlti͞m quo viuē desinit ē mēsuā periodus

inculatoriū

mēbrū maius Cor ē s͛bā carnea villosa dura rotūda cōcaua totiꝰ corporis fūdamētū i͂ anteriori p͛te locatum cuiꝰ caput acutū i͂ sinistra p͛te locat̃ existēs p̄nci͞m oīm motuū delectabiliū et offensabiliū cꝫ v͛tus ad oīā mēbra expādit̃ p͛ collig͛ntiā dicitur villosa ut se dilataret ⁊ cōstringeret dicit̃ rotūda ut ampliorē sp̄itum recipet habūdācīā dicit̃ i͂ anteriori p͛te locatū p͛pe nobilitatē dicit̃ ad oīā mēbra v͛tꝫ expādit̃ ⁊ p̄sertim i͂ venis pulsantib͡ȝ dicit̃ cōcaua · ut recipiat i͂ se spissum sanguinem

alidi cordis

signa s͛t signa at testancia sup͛ fuīcōsione eius i͂ naturali scilicꝫ si adest magnitudo respiracōnis et pulsus velocitas ⁊ frequēcia et ē ad acōnes i͂ piger q͛ si efferuet cōcitat̃ furorē ⁊ maniacā cꝫ si pectus pilosū fuit ⁊ que c͞ca yppocūdria forcior erit sig͛ ficacō ⁊ si corpꝰ assuetit calidū ad tactū ⁊ rubor oculoꝝ eius t͞n significacōnē pulsꝰ magnꝰ ⁊ ve lox ⁊ vrina tincta a p͛pe elēm magis certis declāt

rigidi cordis

significatis signa s͛t sig͛ sūpta a pulsu et vrina ⁊ q͛litate corporis et q͛litate ⁊ q͛ntitate egestio͞m q͛ꝫ s͡ꝫ pulsꝰ s͛t p͛uiores ⁊ tardiores ⁊ rariores ⁊ vrina alba a p͛pe talem ⁊ torax ē minor ⁊ s͛t timidi ⁊ curiosi et a pilis denudati ⁊ egestio liquida alba vti argil la ⁊ q͛a corpꝰ sentit̃ ad tactū frigidū ⁊ a frigidis ledūt̃ ⁊ sic de aliis

icci cordis

signa s͛t sig͛ sūpta a pulsu q͛a s͡ꝫ pulsus i͂ eis s͛t duriores ⁊ i͂ fu rore velociꝰ p͛rūpūt et ferocitatē ⁊ q͛a placā difficulter ⁊ q͛ꝫ to͞m corpꝰ ē siccū ⁊ sp͛ macrū n͞c q͛ntacūq͛ꝫ i͂ gluuies aliquomodo potiꝰ pinguiac quin sp͛ macrescat ⁊ sitit plꝰ ceteris et lingua a

ncorporacio humorum est conditio qua humores generati in epate per distributionem epatis per tertiam digestionem membris efficiuntur ut sint eis similes et sic aliquota pars distributa membris certa vero manet in epate ut illud nutriat contineat et coagulet donec perfecte fiat assimilatio Non epar distribuendo aliis membris etiam sibi ipsi relinquit nutrimentum veru tabatem in effectu

nus epatis est eius creationis ultima intentio qua scilicet conditio qua ideo creatum est ut humores generet et sanguinem purificet et ut vene ab ipso in totum corpus ramificate habeant se in modum rivulorum et fluminum aridam irrigantium ipsum vero in modum fontis a mari a se rivos mittentis ut quod dissolutione perit restauret rubificate humore quem in se semper generat etc.

el et humor amarus in cisti reclusus vel innumera colere ebulitione sua commovens ri vel in numera colere ebulitione sua commovens xas et stimulans expulsivam fecum ad exonera vas et stimulans expulsivam fecum ad exonerationem Non fel dum ebulit igneitate iracundie commovet rixas et sic extra cistim ebuliendo a calore commovet rixas et sic extra cistim ebuliendo a calore concremat et in naturam veneni vertitur quia venenum dum concremat et in naturam veneni vertitur quia venenum dum intrat adultum facit palorem et sic iracundi semper palidi sunt hac causa etc.

ystim fellis est vesica subtilis di loba poris adistincta quorum unus tendit ad epatis concavitatem alter vero ad intestina a quo rubea colera trahitur que cum sanguine generatur Locus cistim fellis est super epar

plen est membrum rarum spongiosum fe culenti attractione nigrum parte sinistra locatum oblongum ad depurandum sanguinem finaliter a mulianam ordinatum et oblique ideo dicitur prodommai uliam etc.

ori splenis sunt due vene quarum una que tendit ad os stomachi coleram nigram ad os stomachi attrahit ut eius appetitum concitet et di gestio roboret altera vero costarum cavume nigra gestio roboret altera vero costarum cavume nigra in substantiam splenis terminatur et contrahit complexione ab inde Splen ridere facit non quia faciat hoc eximlica sua natura sed ex hoc quia sanguinem purificat

enter est saccus quo interiora cuncta concluduntur cum umbilicum et partes eius sunt inte sam dependuntur cum umbilicum et partes eius sunt inte riorum concludens stomachum intestina matricem vesicam eius creatio est carnosa panniculis nervis circumdata oblonga dicitur carnosa creatio propter meliorationem digesti onis quia sic est calida et humida etc.

lvus est venter qui acceptos cibos digerit et digerendo purgat a fecibus secundum naturam suae complexionis in hora sibi convenienti aliqui possunt differentiam inter alvum ventrem et uterum quia venter tus est venter mulierum quo concipiunt alvus virorum et mulierum quo purgant et digerunt venter vero quo adeo nexum dicitur

tomachus est membrum organicum in medio corporis situatum ex tunica nervosa in tortus constitutum ciborum et potus proximum ab ore susceptivum eiusque albativa et propria virtute di gestivum Obicitur primo membra cum sita sunt influente virtute hec autem sepe est potentior in inflamando quam innata vir- abeis melius causabitur digestio dicitur quia quo adeclinum in troducendum plus innata virtus stomachi operatur sed ad calorem augendum plus influens etc.

orma stomachi est oblonga concava aspera sed in fundo villosa et magis nervosa propter maiorem sensibilitatem et appetibilitatem virtu tositate epate et splene circumducatur maioris caloris ob augmentum dicitur oblonga ne rotunditate spiritu alia comprimeret concava ut cibaria susciperet villosa ut reti neret et digereret et cetera

ocus stomachi est medius locus cor poris qui obliquus in medio collocatur ut nutrimentum superioribus et inferioribus membris melius distribueret et feculentiam ab omnibus egestis dirigendo melius eicheret Obicitur primo stomachus est ostium ventris hostium autem non est in medio sed in extremo domus Responsio Adhuc dicitur quo ad situm est hostium ventris et sic non est in medio sed quo ad studium

atura stomachi est eius mu tabilitas in consistencia sua que scilicet hieme habet aliam actionem quam estate quoniam ventres hieme et veris in principio calidissimi sunt natura et sompni longissimi ideo plures oblaciones dande sunt quam estate et exercitudinibus variatur eius natura et etate consuetudine et regione et exercitio et crisi et sic de aliis

omplexio stomachi est conditio qua stomachus hominis secundum racione tunice exterioris carnose est calide et humide complexionis sed racione tunice interioris villose est frigide complexionis racione autem illius quia habet potentiam reducendi naturam ciborum oppositorum in unam massam attemperatam est etherogenee complexionis

biatur primo stomachus non est etherogenee complexionis Responsio autem quia omne corpus autem est frigide aut calide complexionis sed stomachus est corpus Responsio Secundo est frigide complexionis Responsio autem quia appetitus fit consimilium sed a stomacho omne appetitur fri gida et humida Responsio Tertio est calide complexionis Responsio autem quia in caminio aurifabrorum in separatione auri requiritur calor fortissimus Responsio et hic ad primum dicitur quia omne corpus sim plex sed stomachus compositum

arietas stomachorum est vari etas consurgens a varietate specifice virtutis quod o mnis digestio et appetitio variatur rerum et taliter digestio et appetitio variatur rerum et taliter in una specie quia non eorundem proindividua in al tera specie dicitur ex varietate specifica unde e quus appetit avenam et fenum que digerit et non cui hominis aut leo quia resistit virtus specifica

arius appetitus est ap petitus consurgens primo et principaliter a natura specifica deinde a stomachi compositione per anatomia stomachi rursum ab intelligentia certera et actionato a accidentali eius calore dicitur a natura specifica unde columbi appetunt lapillos et struso ferrum et digerit et coma serpentem et nichil horum homo appetit ex specie dicitur ab intelligentia quia stultus comedendo crudas carnes digerit et non sapiens dicitur a calore accidentali unde si cum aromaticis confortetur stomachus in fundo meliorem faciet digestionem etc.

igestio est alimentalis substantie permutatio in debitum nutrientis a virtute specifica et naturali principalissime consurgens ex contrariantibus passi onibus et membris donec alimentum assimilet et taliter vitatur substantiam dicitur a virtute specifica quia musce depa scunt napellum et digerunt non autem homo dicitur a contrarietate tibus membris quia splen participans stasim sua frigiditate fortificat stomachi digestionem

rima digestio est conversio nutrimentalis substantie per os assumpte in chilum a calore na turali et stomachi innata complexione donec non quita tivali et stomachi innata complexione donec non quita in chilum et non sequestretur feculentia circa secretum vocitata dicitur innata complexione quia stomachus canis co dit ossa et digerit et non homo similiter sana homo digerit grossas carnes et non cicer etc.

ecunda digestio est humo ralis digestio in epatis substantia celebrata cuius superfluitas est feculentia aquea subtiliori elemento quam terra correspondens urina vocitata dicitur humoralis quia nutrimentalis fit in stomacho sed humoralis in epate dicitur cuius superfluitas est aquea quia in prima grossior substantie facta est segregacio etc.

ercia digestio est que fit in membris

227

racione cuius anima propter defectum instrumentorum vitalium non valens se continere evolat adeo cum magna violencia tacione omnium membrorum Nota cor est primum vivens et ultimum moriens et mors est proprie cordis passio donec enim cor vivit non est homo mortuus ut patet in apoplecticis et stupidis et contelatis ideo in istis passionibus multi vivi sepeliuntur et de isto alibi dicetur

[E]xodus est mensura vite humane a principio istantis introductionis spirituum vitalium in cor usque ad ultimum instans exalacionis eorum a corde prolongabilis naturaliter beneficio artis medicine et bono regimine et aliis secundum racionem fact abreviabilis autem medicationis obmissione a malo regimine ultimus stultus dicit adeo mortem esse sit homini importata quod prolongari nequaquam potest et hoc ergo prorsus nego sed quod homo sibi ipsi delictus est ut sibimet homo faciat mala aufferendo et si non vult non deus mortificat sed natura ordinata homicidium enim deo ascribere a tali adiectiva quod hominum ascribere sunt turpia nimis in primum est et sapienti auditori credibile

[E]par est membrum minerale tocius naturalis virtutis in dextro latere sub costis superioribus collatum lunare protendens figuram quamque pennulis condistinctum secundum suam actionem stomacho coniunctum et in gibbosam vero dyafragmati consitum et venis in modum rethis dispersis concretum sanguinis et aliorum humorum naturalium sua virtute peracativum dici minerale membrum quia sine eo vita non stat humana

[O]peracio epatis est virtus rubificativa qua albatam et digestam de stomacho attrahendo materiam producat humores et presertim sanguinem ad inviduum consuacionem a quo eliquat urinalem aquositatem ut per distribuat membris et incorporet Obicitur in epate generatur flegma in quo relinquitur albata virtus non est tamen rubificata 2o non videtur epar sit lunaris figure Ad primum dicitur quod hec minus principaliter ad secundum propter digestionis bonificacione

[C]apituli epatis sunt duo panniculi prestantes ipsi epati sensum et involucrem consuacionem quorum unus dicitur appendens alter vero suspendens Appendens panniculus est quod substanciam epatis involuit a quo ramificantur villi tenues qui per substanciam epatis distringuntur Suspendens vero dicitur quod dyafragmati et dorso alligatur per eius substanciam vadunt capillares vene et cetera

[C]olor epatis est rubeus color quod ob hoc rubificantur quia dominantem habet se sanguis in eo conposicione secundum carnem mollem similem sanguinem congelato in quo est principalissima virtus creativa sanguinis in corde vero conpletiva contingit colorem bonum tempore sanitatis sicut et facies ab ipso malum vero extremis in tempore Nota quale est epar talis est et color faciei et epar diu efficitur in eo sanguis est multarum egritudinum causa

[C]omplexio ulis epatis est quod ondicitur quod epar in genere est cuiuslibet conplexionis sed quo ad innatam conplexionem est calide et humide quo ad coagulacionem autem est calide et sicce quo ad conponencia autem frigide et sicce dicitur calide et humide ad innatam ut secundum digestionem melius perficeret Obicitur primo epar est frigide conplexionis 1a autem 2a quia epar est sanguinis coagulatum coagulacio autem fit a frigiditate 1a Ad hoc dicitur quod coagulacio eciam fit a caliditate igneum dicitur inspissatio

[C]alidi epatis signa sunt signa supra a venis quoniam scilicet in venis corporis est amplitudo multa et in eo est colera multa sed plura in tempore autumpnali erit Frigidi epatis signa sunt augusta venarum et nuda sunt a pilis ypocundria et venter Sicci epatis signa sunt quia vene dure sunt et sanguis spissus et paucus et vimusa corporis habitudo sicut calor humidi vero quia adest sanguis plurimus et vene mollescunt

[C]alidi et sicci epatis signa sunt quia pectus et ypocundria pilosa sunt sanguis spissior et paucior est et amara colera magis viget venarum videtur amplitudo sed duricies earum est in tactu et totum corpus est calidum et minus humiditates effluunt a canalibus corporis eorum et faciliter ex motu a labore incurrunt effimeram

[C]alidi et humidi epatis signa sunt quia vene sunt magne et molles et habent plurimum sanguinem et habitudinem mollem cum multa effluencia superfluitatum a canalibus et cacochimie et putrefactive multiplicantur egritudines et eo amplius si incedit humidum caloris cum decisione Si vero calidum superat dolor senciet amplius cum diminucione humiditatum et cetera

[F]rigidi et humidi epatis cognicio est quod ondicitur quod tale epar est frigidum et humidum quod habet pectus a pilis denudatum similiter ypocundria et venarum habet gracilitatem et vimusa sunt gracilia frigidi et sicci epatis cognicio est venarum gracilitas et corporis frigiditas et siccitas et pilorum in pectore denudatio

[C]ista est canalis concava epatis cuius figura tenet vene similitudinem sine hoc quod aliquid de sanguine retineat quod in multas minutissimas divisiones ramificata per venas ad stomachum protenditur et tandem ad intestina ut hinc et illinc attrahat chilum et sugat et attractum membris distribuat pro nutrimento et augmento eorum feculenciam vero infra subtus gerendo emittat et cetera

[K]ilosa vena est mater epatis vena a qua tocius corporis vene sumunt exordium que in partes subtilissimas capillarium venarum ramificata hinc et inde secunde digestionis membris distribuit operacionem donec a gracilioribus venis in ampliores non deveniat sanguis et ceteri humores membris condonacioni et cetera

[H]umiditas epatis est qua ostenditur quod epar quantum ad complexionem innatam actuatam perfluentem est similiter non persistet in eodem esse quo ad partes sed habet se acquisitive et deperditive sine hoc quod desinat totaliter esse secundum se totum licet illud non sit hodie quod fuit ante duos annos Nota epar operatur lune et ceteri quia fluit et defluit secundum sanguinis coagulacionem

[V]ictoria epatis super corde est quod ondicitur quod humiditas epatis potest vincere siccitatem cordis tamen victoria vincente quoniam equante et eciam in contrarium ducente et hec tam substantifice quam qualitative dicitur vincente idest quod sic remittit eam quod vix retinet priorem denominacionem dicitur equante quia prius ea que erat extra gradualis stabit cum ista in temperamento sed actione dicitur in contrarium ducente quia perdit priorem denominacionem totaliter

[D]icitur primo victoria sit a contrario sed cor et epar non contrariantur in corpore cum sint simul in eodem corpore immo bonam armoniam 1a secundo si cor sorbet humiditatem epatis tunc de paupato fonte non possit recompensacio et sic fieret individui perempcio 1a Ad primum dicitur quod hic victoria non sit 2m contrarium sed quia predominans Ad 2m dicitur verum est ubi utrumque equipotenter se habet et cetera

[I]nundacio humorum in epate est quod ondicitur quod primum humores scilicet sanguis colera melancolia flegma sunt generative in epate distributive autem membris influentibus sed essencialiter in suscipientibus similiter et secundum humores scilicet [illegible] in excessu in quanto vel quali inuelte consuevit pectorales egritudines causam inferre

ursa e forinseca dependencia pellis custo
diens testiculos inter crura que incipit depen
dere ab ani initium usque ad deforis rotunda sicut
sactus in omni parte clausus excepto orificio supi
ori que incidi potest sine periculo ad alterius genitalis extra
ctionem si tamen vesica tangatur mortem mox in manibus
attractatoris accelerare necesse est

oxe sunt partes pedum ab ancis ani usque ad genua
cuius ossa sunt magna et solida grossa carne vestita
ut grossitudo totius corporis istis correspondeat ba
sibus Coxe etiam pertinet militum virtutem generatiuam
et habitu fortitudo et sanitas robur corporis sunt

enua sunt flexure lunaria spondilia tibias
coniuncta neruis fortissimis intus et intus vallata
ubi os unum intrat vertebrum suum summo magisterio
diuino corroboratum Tantum magisterium in dei inge
nius et qualiter illud os intrat et quo firmauit deus neruis
fortissimis longum esset ponere &c.

ibie sunt loca carnosa a genibus usque ad pedes
locum lunaria in modum basis totius corporis sustentantes edi
ficium et maiorem a minore fortitudine ossium eius
carnis et musculorum Aliqui homines habent magna cor
pora et paruas tibias alii econtrario & utrumque e formidino
sum sed amplius pauidum si fuerint parue tibie

alus e ossuosus excessus interioris et exterio
ris partis hic fine creatus ut homo corporis fulcimento sub
nixus incedat recte dicunt plurimi quod si homo illic sagit
tetur quod sit letale vulnus Talus e pro utilitate pedis et
etiam pro decore pro utilitate quia sunt fortitudo intendi ossis

edes e instrumenta ambulandi quinque digitis
plantis et unguibus fulcita ad ferendum et corrobo
randum gressus humanos finaliter ordinata digiti
in pedibus sunt pro necessitate ut homo recte incedat et
ne ruat digiti enim pedum cum planta tenent totum one
corporis et portant ad desiderata loca hominem

rmonia mebrorum e qua
ostenditur bona dispositio in corpore humano ex membris
quod quilibet extra alterum tenet locum suum decenter
officium alterius sibi non usurpat unumquodque
alteri compatitur unum alterius membri sentit dolores et pedes
non erigunt super caput nec ignobiliora membra membrorum
nobiliorum temptant aut possunt assumere officia

omplexio membrorum e
complex commixtio qualitatum prima naturalis secundum quod unumquodque
membrorum tribuit in operationem debitam sibi altera e
accidentalis quam contrahit aduenticie ex humiditatibus
aliunde ortis tertia quintus est consilii in ordine ad totum
corpus exemplum epar quantum naturalem calidam et humidam sic e tri
bemus quia situatur ei aquo nutritur

uperfluitas a membro excussa
e superfluitas secundum vestigio se natiuam complexio
membri siue distemperati siue contemperati presentium sed suiffi
ceo morum trahens secundum aliquantulum eius Contra
superfluitas a membro orta vere ostendit quod falsum et an acci
dentalem cum membri ostendat ameriorem vel naturalem vel anciem
decebitur

irtutes sunt quedam
potencie anime unicuique me
bro essencialiter attribute
racione quarum membra orga
nica animata nata sunt suas
pacifice operaciones quo
ad se et totum corporis compa
ginem et proportionem unum si
Obicitur primo uni membro
sufficiat una virtus et una
operacio secundum male dicitur
in pluralis operationes Ad hoc dicitur quod non sufficit una sed quelibet
requirit quatuor scilicet attractiuam retentiuam et expulsiuam

irtus secundum magnum membrum vinculatorum
e potencia anime cuiusque membri actualiter attributa ad
complendas actiones suas animaliter vitaliter aut naturaliter
Obicitur primo virtus non e potencia anime secundum anime quod

quod e totius organi non e parti attribuendum sed virtus quecunque corpori
seu organo animato et toti composito examinata et corpore non
intelligitur erit solum anime potencia Ad hoc dicitur intelligitur una cum
organo

irtus secundum membrum minus vinculatorum est
potencia fluens ex principiis essencialibus forme secundum
annexionem eius ad materiam quia ipsum animatum vegetatur
sentit et viuificatur secundum directionem meliorem a deteriore
humorum sanguinum et viribus sensitiuis in cuiusque rerum
Obicitur primo forma secundum Gilbertum in indiuisibili con
sistit sed ab uno indiuisibili non possunt diuerse operationes
procedere nec virtutes secundum Ad hoc dicitur quod possunt ordine quodam
licet non possunt equaliter &c.

ssencia virtutum ab anima e
qua ostenditur quod ipse virtutes non sunt anime subsistencia sed
quidam actus ab anima procedentes quia ipsa anima non potest
esse in mediatum operationis principium alias haberet
animam super hec opera virtutis animalis cum etiam aliquando ab eis
cessat nec super hec opera virtutum vitalis aut naturalis cum tamen
semper habeat animam &c.

umerus virtutum e triplex vir
tus in animali scilicet naturalis vitalis et animalis et quod in quolibet
membro necesse e ponere plures virtutes distinctas
et quod necesse e in eis ponere ordinem secundum dependenciam
et generationis et temporis Obicitur primo non sunt plures virtutes
in homine secundum anime quia anima humana maxime accedit dei ad
similitudinem et ideo sicut dominus deus e unus indiuisibilis et
accidentibus ita erit anima secundum Ad hoc dicitur quod deficit a dei simili
tudine quia non potest totam bonitatem consequi nisi per multa et di
uisa media

istinctio virtutum e qua ostenditur
quod virtutes distinguuntur per actus obiecta subiecta pa
tens quippe quia animalis virtutis operacio e sentire vi
talis viuificare naturalis generare sibi simile certum subie
cto quia animalis e in capite vitalis in corde naturalis in genitali
bus obiectis autem in quantum ordinantur in diuersos fines Obicitur
primo virtutes non distinguuntur in corpore secundum anime quia una e anima
ab uno autem non fit nisi unum secundo eadem anima viuificat sentit
et generat sibi simile igitur

rdo virtutum e ordo suscepibilis secundum
dependenciam unius ab altera via nature et generationis
et temporis nam virtus vitalis e prior animali quod dirigit vir
tutes animales et in prima eis prius viuificat anima
quam sentit et prius nutritur attrahit et dirigit quam videt
audit aut loquitur postea virtus animalis videt audit degus
tatur et ultimo secundum generationem naturali virtute quam ex corporibus sus
cepit preparatorium sue operationis

orrupcio virtutum e qua osten
ditur quod in homine virtus vitalis animalis et naturalis per
anime separacionem a corpore corrumpuntur nec tamen cas
secundum nisi secundum principium vel radicem aptitudinis sic ex
minuere corpori quia talium virtutum nulla e actio nisi mediante
organo corporeo virtutes autem soli anime et non coniuncto ap
propriate conueniunt ab anima ut cum separata maneat e ymaginacio
raciocinacio intelligencia concupiscibilitas irascibilitas
intellectus Ad ista e sola anima separata videt audit loquitur
non secundum radicem

ualitas virtutum e qua datur
continueo quod virtutes nos sciunt per operaciones nobis
patentes ita quod virtus dicitur bona cuius operatio bona
existit et mala virtus dicitur cuius operacio notorie ma
la existit et fortis virtus cuius operacio fortis et sic de aliis
Obicitur in eodem videmus operaciones malas et tristitias ab virtute
igitur Dicitur licet vulgo sint tales sapienti tamen sunt bone

aturalis virtus e virtus in re
parte et generatiuus radicaliter subiectiua in omni
re animata ordinabilis ad indiuiduum custodiam et
speciei conseruationem sine errore super procedentes dicitur
in omni re animata hoc e tamen in plantis que generant simile quod
in irresensibilibus vel animalibus quibuscunque dicitur sine errore
quia naturalis virtus dirigitur ab agente infallibili et certa

ministrans naturalis
virtus e que subseruit alteri virtuti vel pascenti sub
seruiunt appetitiua retentiua digestiua et ex
pulsiua et pascens vnibili et augmentatiue
sed generant subministrant virtus informatiua et inmutatiua
Alia autem virtus ministrata idest cui ministrat et assistit mi
nisterium

primitus susceptione humorum iam a hepate secerniitur totum eius superfluitas est sudor et ypostasis. Et ideo ypostasis attestatur super bona digestione si fuerit primo alis viciata si fuerit diversa positum tibi contrarium digestionem super secundum hec enim intendit de nutrimentali etc.

ona digestio est que fit in nutrimento forme specifice convenienti et complexioni stomachi congruenti cum bona sequestratione superfluitatum et incorporatione in membra secundum naturam membrorum in bona complexione.

ala digestio est digestio facta in nutrimento forme specifice non convenienti vel complexioni stomachi non congruenti et quia in ea fit mala superfluitatum sequestratio vel mala incorporatio in membra vel quia egritudinem constituit vel quia impedit ira sollicitudine studio immediate post cibum vel sompni incompletione dicitur primo si fit in nutrimento non convenienti speciei ideo homo male digerit fenum vel carnes quia non conveniunt speciei sicut alijs nec similiter sicut ciconie.

ames est appetitus stomachi ex virtute naturali et animali compositus consequens sensationem tactivam oris stomachi secundum inanitionem humidi substantifici chilosi a cibo procedentis cuius illius appetitus ad obiectum alimentale ut illud attrahat digerat et convertat in membri substantiam secundum quod melius patet.

bibitur primo stomachus numquam famescet si staret diffinitio etc. ante quia numquam fames preterit ab humido substantifico chiloso etc. Secundo si fames terminaret immediate in obiectum alimentale sequeretur quod quis superpleto cibo moreretur esset saturatus secundum magis et minus et penes hec fit fames maior vel minor. Ad secundum dicitur quod non statim est fames nisi in corpore et membris.

itis est appetitus consequens inanitionem humidi rorandi substantifici que fit in virtute tactiva oris stomachi et membrorum arescentium in receptione sensationem per frigidum et humidum extrinsecum vel aliquid quod est proportionale in via potius ut refrigeret inflammatio oris stomachi et membrorum arescentium.

bibitur primo si diffinitio sitis staret sequeretur quod pueri numquam sitirent quoniam secundum ante quia in eis numquam potest esse humidum sorberi perfecte cum sint anacrima humidi etc. Secundo pueri plus sitirent senibus quoniam et contra cottidianam experienciam secundum ante quia in eis calor est acutior igneus in eis citius exhibet sotilitatem talis humidi etc. Ad primum dicitur quod sufficit quod in maiori parte. Ad secundum dicitur quod in senibus est extensior calor igneus.

onus stomachus est qui tempore suo appetit cibum et potum et non est nauseativus aut ructuans vel vomens et qui separat feculenta in tempore suo et facit corporis agilitatem et mentis hilaritatem et intellectus claritatem et motum convenientem. Malus stomachus dicitur opposito modo quia post cibum facit pigritiam hiatum oscitationem et non in tempore suo appetit nec digerit vel egerit ut dicetur etc.

ecundenae sunt tres superfluitates annumerata digestionis excusse quarum prima scilicet egestio est grossior a prima digestione in visceribus excussa altera scilicet vrina est liquidior a secunda digestione in vesicam propulsata tercia scilicet sudor et minutiallaginies et lippitudines a tercia digestione post membrorum incorporationem in cutis superficiem segregata.

unice stomachi sunt tres tunice quarum prima est pannicularis et villosa cum villis longitudinalibus propter cibi attractionem altera pelliculosa cum villis latitudinalibus qua feculencia emittitur et tercia carnosa in exterius totum stomachum circumdans substanciam.

rinapia nutrictionis sunt triplicia principia ad nutritionem concurrencia quorum instrumentalia sunt stomachus epar et canales orificium

meri et intestina spiritualia vero calor et que ipsum conservant scilicet cor arterie pulmo pectus sensus cerebrum nucha nervi musculi corde adiuvancia vero sunt que intrinsece famulantis dicentur.

mbilicus est membrum superficietenus ventris medium terrum extensus venis et arterijs compositum quo puer matris in alvo nutrimentum sibi attrahit quod eciam dum fortiter se habet sive in persistencia tota corporis compaginem ostendit stabilem non fortiter se habens egrotantem.

ntestina sunt sex viscera in corpore humano contenta quorum quolibet exdualibus tenetur tunicis scilicet interiori cum viscositas quedam superficialiter cohereat et exteriori secundum constitucionem et unum quodque est grossi substancie. Nota quod viscera subduntur vitalibus membris ut per ea membra nobiliora se exhonerarent a superfluitatibus grossis duorum elementorum.

uodenum est primum subtile viscus et gracile continuabile inferiori ori stomachi ut per ipsum primitus feculencia transeat et emittatur habens in sua longitudine duodecim digitorum percessionem super dorsum directe extensibile sine hoc quod ad aliquam retorqueatur partem obliquam. Istud viscus est in summo primum etc.

eiunum est secundum gracile viscus super acibis vacuatum illic repperibile ubi maior est ventris amplitudo multis obvolutionibus circumductum hoc viscus ideo dicitur ieiunum vel superficies quod numquam in eo reperitur cibus nec feculencia sed continua vacuitas cum quadam aquositate subtili.

nuiculum seu similium est tercium viscus graciale ieiuno continuatum multis girationibus et obvolutionibus circumductum numquam sine cibi feculencia repperibile quo forato moritur homo nec valet aliquatenus in vita subsistere. Nota cirurgici cauti si illic vulnus contingit salvum ponunt adiuvlnus quanto profundius ponitur et post salvum adnares quod si fecerit vel incurrit vulneratum si non medetur.

rbium seu monocolon est viscus amplum in dextro latere locatum in modum marsubii unum tantum habens foramen ac si esset saccus per quem una hora aliquando intrat altera egreditur dicitur orbum quasi orbatum et viduatum altero orificio dicitur monocolon quasi habens unum colon id est unam forationem.

olon est viscus quartum amplum et magnum sequens monocolon cuius principium est in dextro latere porrigens se platitudine ventris usque in latus sinistrum donec directe ano continuatur in quo fit collica cum magno dolore. Et dicitur collica ab hoc viscere quia in colon se colligit et congregat et maxime sensibilem illic infert dolorem.

ectum seu yleon est sextum viscus amplum habens foramen portanario continuatum in quo stercus colligitur donec desiderium stimulationis assit ut emittatur. Et dicitur yleon quia in eo contingit yliaca passio et habet se equaliter ad dextrum et sinistrum et sic ista tria viscera posteriora sunt grossa sed priora tria gracilia.

nus est foramen portanarium quo stercus egeritur habens musculos qui prohibent exitum stercoris donec desiderium assit ut emittatur vel quia voluntarie homo detinet illud stercus ad tempus vel flatum petente exitum. Circa ano sunt vene meseraice multum salutares in certis casibus que incidum saluberter aciunt emorroydem quo multi morbi fugiantur per sistim sleorum insolitis.

esica est pelliculosum receptaculum vrine interseni et anum locatum super cuius os sunt musculi prohibentes ad tempus ne involuntarie vrina egrediatur ad quam profluit vrina a renibus per duo colla donec ad continentem descendat vesice. Quod sit vrina patebit locis suis similiter quid stercus quid sudor quid minutiallago etc.

enes sunt membra ab utraque parte spondilium costarum collocata generationi apta quorum dexter est altior sinistro sed modicis pinguedinis ad que dum a hepate amor transducitur concupiscencia ardor mox accenditur quod virga titillationem transmittens ipsam fluire facit ad generationem etc.

e q̄ ondit̄ q̄ v̄tus n̄alis otinue opat̄ fin gete media n̄ fa tigat̄ aliq̄n̄ cu̅ obiectu̅ queniens sibi mittit̄ z opacio̅ n̄ sit errōr. Obicit̄ p̄o a̅ialis v̄tus fatigat̄ l̄ vitalis tn̄ q̄a nō vn̄ racō diu̅sitat cu̅ visus z itellectus cu̅ sua obiecta fatigat̄ z ii hydropico natu̅a errat igit̄

ordinacio v̄tutu̅ n̄aliu̅ e q̄ ondit̄ q̄ v̄tutes sic sibi iuīce i suis opacōīb⁹ corr̄spōdet quod vna ordiat̄ i alia̅ z vna imediate opat̄ post alia̅ tn̄ q̄ attrātiua ordinat̄ i retētiua retētiua i digestiua digestiua i distributiua̅ z expulsatiua̅ z de sinente p̄ot a̅te mor alta icipit z fallit h̄ iēt eyitudinibus

quacio e q̄ ondit̄ q̄ q̄tuor n̄ales v̄tutes eque repiut̄ i gn̄atiua sit̄ i i̅duali q̄n̄ puer i vtēo h̄z appetitiua̅ ut attrhat mēb̄s nutrimētu̅ h̄z nutritiua̅ q̄ p vmbilicu̅ attrhit cibu̅ a matris epate h̄z attrattiua̅ q̄ attrhit p̄su autriuīcto q̄ ei natē e digestiua̅ q̄ sepat̄ puru̅ ab ipuro ut puru̅ retineat ipuru̅ at q̄a mo illi nutrit̄ sb̄a non h̄z ir̄ca ut egeat s̄ aquea̅ matris p aliu̅ emittit feculenciam

italis virtus e v̄tus i corde radicalit̄ subiectata aq̄ p̄cedit vita i oi̅a mēbra vi uificādu z motus arteiaz̄ dilatiua z cōstrictiua z motus volūtaris z ira z idigr̄aco victoria dn̄acio astucia z solicitud̄ Nō a v̄tute ipulsiua sit dilatacio artiaz et cō stricio opante s̄ a v̄tute opata sit idignacio et dn̄acō z astucia z h̄ec appent i brutis ideo nō habet a sēbi soliu̅ racionali potēcie ymo mat̄ vitali

ctus vitalis v̄tutis e q̄ ondit̄ q̄ vitalis v̄tut̄ p̄p̄u̅ e face viuē z sentiē z face i spiracōnem z respiracōnes z restaurāe mittit autgei et silr̄ gn̄are pulsu̅ face z caloze i natu̅ ōtēpare delectare anhelitu̅ face p̄p̄t i nate calor initiacōne in corde Nō v̄tus vitalis nullomodo e i q̄ntu̅ eis i nō a̅iatis ymo n̄ e i p̄fctis a̅iatis h̄ e i illis q̄ carēt pulmone

fficiu̅ vitalis v̄tutis p̄mu̅ ap pare i iuuēte z vlti̅ i moiente ut te ad sp̄itus a̅ialis gn̄acōnem nō posse q̄sistē sn̄ cibo z potu z cu̅ deficit alimētu̅ terre hoiez adp̄us nutri sanguine z subtili ori humoribus Aristoles cu̅ dicit hō p̄mo viuit vita plāte nō e vin cu̅ nichil sit viueē i embrone don̄ a̅ia i fudatur et tūc ipa p̄mo ex̄cet opa vitalia z p⁹ a̅ialia z vltimo itellectu

ubiectum v̄tutis radicatus e cor nō at p̄ncipale e oi̅e corpus organicu̅ h̄ns sp̄itu̅ potētē dādi vita vbicu̅q̄ expādit q̄ sp̄us ex subtili̅ humoru̅ re p̄tus p̄cedit p mēbra ea viuificādo Cor e p̄m viuēs et vlti̅ moiens z p⁹ a corde viuificāt alia mēbra tn̄ p̄us alia mēbra desi̅t q̄uā cor h̄ e vltiāta vita s̄ p̄us cor de ficit i molēcacione sūma z c̄

espiracio e vltiāta vitalis v̄tutis a corde ciectō p̄uenieñs aliq̄ modo a suffocacōe a ex tincōne naturali̅ a humoru̅ p̄niciosa corruptela a ōgelacōe a i flammacione racōne cuius nō valens se retinē euolat a corde moreē i ducēdo p̄m dici p̄p̄t senes z in dici i suspēsis asmaticis tn̄ i submersis gren̄ i timo rosis a nimis gaudētibus sexcū pat z omnibus egritudinibus mortalium

ropetates vitalis v̄tutis sūt p̄p̄ietates quib⁹ ondit̄ q̄ e mā suescibilis z q̄ ex odori feris rebus restaurat̄ ex fetidis corrūpit̄ excessiuis qualitatibus cali extinguit̄ frigiditat̄ ōgelatur humiditate i turgescit̄ suffocat̄ siccitate ebibit̄ organoz ē amotiua ad opacōes ea lesa ledit̄ corpus peūte perit ē conotiua organoz e apletiua et vite p̄ncipis manifestatiua corpus organoz e omniu̅ naturaliu̅ opacōnu̅ e i hoie actiua actu̅ forma potē ondit̄ q̄ a̅ia itellectiua q̄ adnos z ipa morbi e causa

ifferencia naturalis z media e q̄ ondit̄ q̄ naturalis philosophus vōt v̄tutē n̄alem rem i a̅iata̅ nō natā vegetari a sentiē vitale at vōt re a̅iata̅ nata̅ vegetari z sentiē mediu̅ at q̄a vniu̅sa sua cō sidera̅ta ōsiderat i ordine ad hoiem ideo naturalē v̄tutē di uidit i nutritiua̅ z expulsiua̅ phlosophus at nō cu̅ res i a̅iata nec nutrit̄ n̄ augetur

ordiata virtus seu a̅ialis e v̄tus i cerebro radicalit̄ subiectata q̄n̄ ōsequit̄ ōgnitiua z mo tiua z appetitiua z sensacō z in sensus exteriores z iteriores organis tn̄ bn̄ dispositis fallit i euchiacta vbi oculus e clarissim⁹ et tn̄ nichil videt̄ p̄p̄t defectu̅ spiritu̅ vi sibiliu̅ silr̄ i oculo senis vbi oculi sūt clari et tn̄ melius iuuenis videt p̄p̄t potēciorē spiritu̅ z cetera

ifferencia a̅ialis a vitali v̄tute e q̄ ondit̄ q̄ vitalis sit i embrone sn̄ organi facōne s̄ a̅ialis nō sit n̄ mediātibus mēbris organicis cetm̄ q̄a destructis a̅ialibus adhuc manēt v̄tutes vitales i a̅iāli v̄tute repit̄ ira ōstitia cōgnicio silr̄ i vitali s̄ itellecto ut h̄ sōm repit̄ i a̅iali amplius ex vitali gn̄ant̄ sp̄itus subtiles sensitiui s̄ ex a̅iali itellectiui p̄p̄t tn̄ p̄mu̅ dixit Aistotiles a̅ial p̄o viuit vita plāte z p⁹ a̅ima itellectiua

pecies a̅ialis v̄tutis sūt due p̄maie z imediate spēs s̄ v̄tus app̄hēsiua et v̄tus motiua q̄ru̅ q̄lib̄z vlteiori diuisione rami ficat̄ i intrinsecus app̄hensiua̅ seu iterius motiuam et extrinsecus app̄hensiua̅ z extrinsecus motiua̅ Auicēna dicit q̄ v̄tus a̅ialis p̄pat mēbra ad recipiēdu̅ sensu̅ h̄ e p̄m z motu̅ h̄ e scd̄m et opacione vite h̄ e t̄ciu̅

p̄hensiua v̄tus e v̄tus sn̄ obiecti agnoscitiua scd̄m sepacōnē rei app̄hensibilis a vi app̄hēdente z motu̅ p̄gressiui̅ q̄rendi app̄tr̄ hēsiui sibi distans subtractōe bonu̅ ut sibi vniat ad delectādu̅ i eo ul illud refugiat ne grauet dici p̄o sn̄ obiecti cōgnitiua p̄p̄t vegetabilē i plāt̄ q̄ nō nosit de scd̄m sepacōz rei p̄p̄t vitalē i a̅ialibus vbi sb̄a cibi ōiugit̄ vitali v̄tuti z nō sapor n̄ color n̄ odor cu̅ tn̄ nō faciant s̄ sb̄a v

biatur p̄mo a̅ialis v̄tus et ōiugit̄ obiecto imediate l̄ a̅m̄ q̄a visus ōiugit̄ rei visib̄li scd̄m colorē z lucē color eni̅ recipit̄ i oculo ab obiecto mediāte luce l̄ scd̄o v̄tus motiua e i v̄tute vegetatiua seu vitali l̄ a̅m̄ q̄a e gn̄acō silr̄ augmētacio ad oēs dyametros l̄ Ad p̄m dicit̄ a̅ialis v̄tus ōiugit̄ bene obiecto mediāte spē s̄ nullomō mediāte sb̄a sic sit i vitali Ad scd̄m dici q̄ motus localis nō p̄gressiui̅ bn̄ recipit̄ scd̄ alr̄ nō l̄

ensus extior e aliq̄s sensus ōto sensuu̅ passiuoru̅ s̄z visus auditus gustus tactus i a̅ialis tactus a̅ms z tactus i gn̄atiuus z olfactus nō natus app̄hendē sua obiecta n̄ i materia obiecto p̄ntē z scd̄m q̄litates tn̄ mediāte sp̄itu z organo medio et obiecto bn̄ dispositis h̄et materia sufficiet̄ patz i ex p̄hia naturali vbi lociliē declarā e de q̄nq̄ sensibus

isus e sensus extior app̄hensiui̅ sn̄ sensibilis p̄portionate distātis a sensu mediāte luce z colorē a cerebro sumēs app̄hēsionis p̄n̄ mediātibus neruis obticis s̄ manifestatiue appens i oculo bn̄ disposito Obici p̄o celu̅ videt̄ z nō mediāte colorē cu̅ nō suscipiat ad uenticias i p̄ssiones l̄ scd̄o ignis videt̄ de nocte z oculus cati z lignu̅ putrdu̅ z nō mediāte luce l̄ t̄cio ul oīa corpa vidēn̄ ul aqua z aliq̄ nō nō oīa q̄z aer nō videt̄ q̄cto ul vidēnt̄ corpa scd̄m supficie̅ tn̄ ul et̄ z in p̄fūditatem

ypunium dicat vni e scd̄ videt̄ mediāte a natō luce Ad z m silr̄ dē Ad t̄ciu̅ dicit̄ q̄ corpa opata videt̄ z in supficiē tn̄ s̄ p̄spicua dūmodo nō sit mediu̅ videdi videt̄ z in deēz de ān z z in p̄fūditatē ut sūt c̄stallus aqua aer q̄uia aer videt̄ sub aq̄ua s̄ aq̄ nō videt̄ i aq̄ silr̄ c̄stallus i vasi in berillis du̅ e mediu̅ videdi nō videt̄ de pupilla at dicit̄ q̄ videt̄ mediāte luce i nato

lfactus e sensus extior app̄hensiu⁹ sn̄ distātis obiecti odoriferi mediāte odore z aere q̄ defert odorē a re odorabili ad tantūculas z p⁹ ad sensu̅ i quo e sp̄itus odorābilis faciēs sensacōnem Obicit̄ odor e obiectu̅ olfactus z eis i time ōiungit̄ sensui odorāti p⁹ oblacōne odoriferi l̄ dicit̄ q̄ p̄sp̄ez bn̄ imediate ōiugit̄ odorabile sensu̅ s̄ nō p substanciam

uditus e sensus extior sn̄ distātis obiecti mediāte sono z aere extiori et itiori auricule con nato p̄ceptiu⁹ q̄a sonāte orbicularit̄ ad auris organu̅ delatus p̄ueniēs usq̄z ad neruu̅ p̄cessu̅ a cerebro i quo e sp̄itus audibilis fit audicionē Obici p̄o i ruptura miringe fit audicio z tn̄ ille sonus cōiungit̄ miringe q̄a fit i ipa Ad h̄ dici q̄ miringa nō e subiectu̅ auditus s̄ neruus p̄cessus

ustus e sensus extior sn̄ nutribilis obiecti z m i timam aplicacōnē p̄ceptibilis mediāte salinali et carne spongiosa que e i supficie lingue q̄ du̅ mediāte saporē p̄tingit̄ ad neruu̅ descēdentē a cerebro ad lingua̅ fit saporābile ut senciat i gustu p h̄ differt a tactu q̄z tactus etia̅ requirit aplicatu̅ obiectu̅ s̄ nō i time

actus e sensus extior p̄ceptiu⁹ sn̄ tangibilis extrinseci p applicacōnē eius scd̄m supficiē ad sensu̅ faciēs voluptatē a ōtristacōnem z m qualitatē aut spēm obiecti tn̄ nō z m eēncia̅ Obicit̄ p̄o tactus est sensus itior l̄ male dici extior t̄n z a̅m̄ q̄a gustus e tactus z e itior l̄ Ad h̄ dicit̄ q̄ mediu̅ tactus e caro cooperiens

utritiua v̄tus ē v̄tus que nutrit corpus ⁊ ad dyametros auget ī dividuū ī fine crescēcie et auitat nutriens nutrī ī similitudine et restauāt dep̄ditū ⁊ ḡnatiue subminstrat pabulū quā sp̄ restaurare corpꝰ eq̄liter nō ē possibile q̄m adhuc elēcorpꝰ ad mortē p̄ducere hoc vltimum ī plicat multas contradictiones ⁊c̄

biatur p̄mo v̄tus nutritiua ī etate c̄sistētie nō p̄t addē ad dyametros 1ᵒ arguitur q̄a tūc ī dividuū ē ī maxiō q̄ sic 1ᵒ Scd̄o ī morfea nutriens nō auitat nutrimētū ī nutrī similitudinē ut arguitur q̄a nᶜ ī coloē cū sit ī nālis color nᶜ ī caruis s̄bām tū hec cād ē p̄ināļis 1ᵒ Tertio ī ydropisi nutrimētū nō fit p̄s mēbri 1ᵒ Ad argumēta tria p̄ ditur quod arguunt viii ⁊c̄

ppetitiua v̄tus ē v̄tus q̄ surges ex v̄tute tactiua oris stomachi ⁊ mēbrorum ramicorū ab humiditate substātifica humidi radici q̄ dū calor ebibit appetitiua q̄citat v̄tus ut cibo ⁊ potu restauret dep̄ditū Appetitus ordinatus ē nutritiue p̄p̄t ī dividui c̄suacionem et speciei

ttractiua v̄tus ē v̄tus ī nullis constitudinalibꝰ radicaliter subiectiua surgens ex chylo ⁊ humoribꝰ q̄ ei cōueniētes ē ut vniuquodq̄ mēbrorum ad suā p̄fūditatē ī corporet natur ma gistecio p̄hanc natiuā corpis attrahit carnē tēpamētum sanguis ⁊ cerebro ⁊ pulmoni nutrimētū flegmat attens p̄calidū ⁊ siccū sicut sol in estate

ygestiua v̄tus ē v̄tus sua operatorem actiua p̄calidū et humidū ut p̄paret alimētū et auitat ī effectū nutrientis s̄m validitatē apetenciorem ī assimilādo q̄ bonū ē cōplexiōto ⁊ scrutādo ⁊ diuidēdo ī purū ut tādē ciuatur hec v̄tus h̄z p̄tāter ī mutatiuā cibi ī aliā complexionem ⁊ formā donec assimilet mēbro seu corpi nutrito

equestratiua v̄tus ē v̄tus sua opeātorem c̄pletiua p̄calidū ⁊ siccū ī c̄tē summum ut purū ab ī puro segregando purū p̄ distributione mēbrorum ad e par trāsmittit ī purū vō ut ciuatur p̄parat Officiū h̄ꝰ ē nō p̄mitte assimilare nutrito q̄ nō auet eius naturē vl̄ q̄ nō necessariū mēbris s̄ ꝓpellē ad receptacla ut ciciant

ncorporatiua v̄tus ē v̄tus pascitiue subminstrans v̄tuti ī h̄ꝰ q̄ bñ vnit nutrimētū corpi ⁊ facit ut ipm̄ alicuius sit p̄s organi sui h̄ꝰ q̄ ī formet ipm̄ ut ex eo fiat ḡneratiue v̄tuti p̄h sibi s̄p̄matis subminstrato Obicitur ī ncoluitea passioē nō bene vnitur nutrimētū arguitur q̄a coluitea mox voīt et egerit sic 1ᵒ Scd̄o nullū p̄uidius s̄p̄ma n̄ q̄ de vā s̄bā ḡnantis ē detratū s̄ h̄ᶜ nō fit bñ nisi sit ī corporatum 1ᵒ

ssatiua v̄tus ē que vnitū cibum ī format ⁊ p̄paratione agit ut sit p̄s mēbri p̄omia ei silē tā ī essētia q̄ coloē ut eo ipo subminstret plisicā naturā v̄tuti ḡnatiue s̄m oīns suas opaciones s̄t assimilatiuam p̄foatiuā ⁊ ī fortiuam et sic dealys Multi hāt v̄tutē voūt ī formatiuā q̄a attribuit cibo formā mēbri ⁊c̄

ressiqua v̄tus e virtus q̄ p̄ incorporationem aliti auget ātinue corpꝰ ī omnes dyametros donec ī dividuū addebitā p̄ducatur cōsistēciā Nō hec v̄tus h̄z tm̄ etatē c̄sistētie quia tūc nō ad oīns dyametros p̄cedit saltē notabiliter s̄ ī latitudinē tm̄ ⁊ pꝰ cōcitat venerā ut euacuetur ammera naturē et ī plem transeat

npinguatiua v̄tus est v̄tus crescitiue attinēs que cū crescitiua desi cit ī dividuū nō n̄ dilatatiue Obicitur auget ī oīns dyametros 1ᵒ nō solū dilatatiue tꝫᵃ et arguitur q̄a vbiq̄ macredinē repat ⁊ q̄ macredo ē ī toto corpe 1ᵒ Dicitur q̄ ī sensibiliter p̄t addē ī omnes dyametros s̄ sensibiliter ad dilatationem tantum

estauratiua v̄tus ē v̄tus

humidū substātifici dep̄ditū repans ex humido nutimētali a rotido a cābio ut eo ipo resolutione supleat ⁊ ī vltiā exiamcione a fame restauratiua surgit humores a p̄fūditate mēbrorū ut satis faciat famei s̄ an h̄ᶜ sit anatiuā rēa cū magis noccat sicut mēbra ī humido iā ī corporato ītus ī mēbrē famē a siti occurere lōga esset discussio ⁊ cetera

xpulsatiua ē v̄tus ē v̄tus que sup̄flua a membris detracta ⁊ iā ī sua receptacula effusa assimilari nō p̄mittit s̄ q̄m naturē admittendū ī queniēcia cerint eorum ut eiciat hec v̄tus agit p̄ frigidū ⁊ humidū ⁊ multa argumēta p̄utilia circa oīns istas spēs possent ventillari que breuitatis causa p̄tereo

nmutatiua ē que ḡnali opatione naturē sp̄ subtiliādo humores alimētales ē asdem sic p̄ omnes altrat opacones donec ī similitudinē nō quitat organū tū muatiuā q̄ ī coloē ut sit p̄s ecēntialis mēbri cōmunitati ī aliti s̄bām dicitur sic p̄ oīns altrat opacones ī cipiēdo cū achylo et pꝰ p̄ maissam ptisanariam ⁊c̄

egitiua v̄tus ē v̄tus ī alterātiua qua vnaq̄q̄ organica potēcia gubnata ī fallibiliter dirigit p̄mo aditoris ī p̄cio ī sua opatone ⁊ sine errore dicitur ī alterātiua q̄a sp̄ tenet eādē formam sue naturē ⁊ aliq̄ dicūt q̄ h̄z ī se formā oīm mēbrorū reductiuā corporum ad suas formas dicitur p̄mo ī p̄cio aditoris q̄a ipīꝰ p̄mo p̄cepto ī creacione res vadūt suis cursibus vti ī ditum ē eis ⁊c̄

eneratiua v̄tus ē v̄tus nālis ad spēi c̄suacionem finaliter coordinata minstrans ex re ḡnacionis s̄p̄matis s̄bām ⁊ sepans ex humoribꝰ corpis iā ī formata matia ut trāseat ī con simile aiatū eiusmodi s̄ attēcia sui creatoris p̄cepto dicitur m cōsile aiatū t̄pliciter p̄mo s̄m spēm scd̄o s̄m formā exteriorem ut vni silet ḡnitori tertio s̄m sexum

mmutatiua v̄tus ē v̄tus naturalis q̄ humores corpis decliuendo dissoluit ⁊ ī s̄bāz ethrogeneā seiāle trāsmutat ut aiatū ī diuisas partes organicas c̄sepet que p̄ius ī distinctionē habuere n̄ s̄m v̄tutē dicitur dissoluit idest ī ccōit distinctiue in organis tam situ q̄ naturā ⁊ dispositionē ut s̄z hoc sit oculus h̄ᶜ nasus ⁊c̄

equestratiua v̄tus ē v̄tus nālis q̄ vna cū celesti ī fluēcia v̄tutes diuidit ī s̄p̄mate ⁊ p̄q̄litates ut p̄ eam cuiq̄ mēbro det c̄plexio p̄pria ad attēcū assimilacionē p̄q̄litates nam de p̄calidū ⁊ humidū segregat p̄tē ab ossibꝰ ut sit cāo ⁊ sanguis p̄ frigidū siccū sepat p̄cioz ossiū ⁊ cartillaginum p̄ frigidū humidū sic etiā ī plātis flores p̄calidū ⁊ humidū radices p̄ frigidū ⁊ humidū ⁊ eīs

ntiua v̄tus ē v̄tus q̄ p̄ mixta matris ac seie s̄p̄mata c̄tēpando vnit ī tertio ut ex duobꝰ entibꝰ fiat tm̄ s̄m c̄tinuētem vnicionē parū mēbrorum ne a ī tēdat discōtinuacio p̄ aliud nō aliis a ī ꝓporbiliter vnitatē ⁊ c̄tinuentē Nō q̄ v̄tus ḡneratiua nō fit ex vno s̄p̄mate s̄ sp̄ ex duobꝰ bñ c̄mixtis ī corporatiua a pꝰ ex seie potatioē c̄tēpatis

igillatiua v̄tus ē v̄tus nālis dans ḡnito speciē formē ⁊ figurā ⁊ p̄fectionē q̄ habz et distinguit ipm̄ ḡnitū ab re q̄libꝰ s̄m adiciones apparatas accidentales q̄s ī alto repitur pōia ē oīo ī cōpossibile differt hec a v̄tute ī fortiua quia sigillatiua specialiter caracterisat ī dividuū ī fortiua ḡnaliter s̄m c̄diciones malio repibiles ⁊c̄

nformatiua v̄tus ē v̄tus que sua creacōnis ī p̄io facit organisacionē debitā p̄ partes similares c̄gruente s̄m speciē ⁊ dispoitionē ḡnitoribꝰ silem in liniamētacione c̄figuracione cauacione foraminum ⁊ depēdencia oīm q̄ p̄tinet ad fines dimensionum ipōrum Nō s̄m sigillatiuā v̄tutē p̄t s̄ī m̄ dōsīūi s̄ hic tūc sui hec dicitur silitudine ī forē ī sexu ⁊ aliis c̄istācijs cū ḡnitoribꝰ illic nō c̄sidā ī quo differunt

ssidua actio naturalis v̄tutis

ontractiua v̓tus ē v̓tus ī qua fundat̄ pricipiū mot⁹ aīalis sine h̄ͨ q̄ pucīat motus toti⁹ corpis aloco suo Est ꝛ v̓tus dilatatiua ꝙ oīa ista fundāt̄ īnerius ꝛ eadē ꝛ ē atractiua ꝛ dilatatiua ꝯtherendo enim ī vna pte dilatat ī alīa ꝛ sic etiā econūo dilatādo ī vna ꝯtrahit ī alīa

rogressiua v̓tus ē v̓tus ꝯgradatiua aīaliū eo fine ut amatū ꝛ desideatū ꝯseqūtur distās motu ꝓgressibili volatili natatili aˀ reptili aˀ fugiāt eode motu eis disꝯuenientia ꝯm natura h̄ͨ eis indicatē Adhuc ē v̓tus opeatiua que tinḡ ꝯm naturā sue forme ē īdita Est v̓tus vocatiua seu clamatiua q̄ fit ꝯm sonū natualem vel aꝑatum

otiua sensibilis v̓tus ē v̓tus mouēs corp⁹ et mēbra motu extiori pcōtractōnē ꝛ relaxacōem cordarū ꝛ acōē cuiꝯ mouēt ꝯtgtiua motu dilatatiuo aˀ ꝯstrictiuo ꝓgressiuo opatiuo vocatiuo pulsiuo ꝯnali aˀ ꝑticulari ad ꝯsequēdū aliq̄ bom distās aˀ fugiēdū aliq̄ maliū q̄ pt euadi dicit̄ bom vtile delectabile aˀ honestū ꝛ maliū dampni aut pene

aturalis motiua sensibilis v̓tus ē v̓tus opatiua sue actoīs sine ꝯcursu racōnis ꝛ voluntatis ut ē vino etiā ī uitis nobis ut ē v̓tus digestiua que ꝑficit motus suos sm̄ cogncōē ꝑuia ꝑticulai affectis ꝛ vis ī spiātiua ꝛ respiātiua ꝛ expulsiua que licꝫ ī tēdum retinet nō tm̄ vltiate pt ꝑuale ratio aˀ voluntas

ulsiua sensibiliter motiua v̓tus ē v̓tus aīatoꝝ tm̄ hnciū pulmone ꝛ cor ī cordis organo radicalit̄ sita pꝑ īspiacōnē ꝛ respiācōnem existēs pncipiū tempancie caloris ꝛ cordis hec v̓tꝫ nō est piscib cū illa careāt pulmoē sꝫ loco pulmoīs hnt vesicā subtilē plenā aere silr̄ testudines ꝛ vmes ꝛ cōchilia et ostree ꝛc̄

nimalis motus ē q̄ ꝯseq̄tᵉ apphensionē alicui⁹ bom q̄ dū appetit ordinat motū ad id adipiscēdū ul̄ alicui⁹ mali q̄ dū cogno scit subtracōne maliū coordinat motū ut ī fugam cōuitat̄ abeodē eidē ne noceat Et cū hāc v̓tutē amcōuitat̄ malē motiuā mō opꝫ sꝑ ꝯseq̄ vām cogncōꝫ subtracione vi bom sꝫ ītdum estimati bom silr̄ estimati mali q̄m cause mouētes īterdū sꝫ fallaces

otiua ī sensibilis v̓tus ē v̓tus affectatiua ītioꝝ faciēs motū ītiorē spūalē ut sic exūtes ꝑmitiue cause ut v̓tutes motiue mēbroꝝ extiorū faciāt motū corꝑalēꝫ ad ꝯsecutōꝫ amati et desideāti distātis ul̄ fugam mali disꝯuenientē q̄ ꝓpe cōuitit̄ desideānti ꝑuacione eius

ffectatiua v̓tus ē v̓tus ītioris ꝯmotū ītiorē tm̄ ꝯm apphesionē bom ul̄ mali multiplicat̄ ꝑuide ī se actōnes ītiores sꝫ gaudiū ex bom ꝑntis apphensione spem ex bom futuū ꝯsecutōē dolorē ex apphensione mali ꝑntis timorē ex apphensione mali futuū Organm affectatiue pncipale ē cerebū sꝫ ꝛ apphesiue ꝛ v̓tutis motiue ē cor ideo q̄ dilatat̄ ad ꝯcupiscabilē ꝛ ꝯstringit̄ ad irasabilem

oncupiscabilis v̓tus ē v̓tus desideātoria ītcioꝝ scdm collignacōnē vehementēꝫ ī peru ut mādatiua v̓tute demādet mēbꝭ motū corꝑalē ut appinquēt adea q̄ videt̄ eē bō vtilia delectabilia aˀ honesta bom vtile delctabile honestum q̄ sꝫ dixi ī morali phia Arduū at bom dicit̄ q̄ cōsecti malo vincēs tm̄ timorē mali ut ī ꝯtrario ꝯcitalū ꝓpter hermam ꝛc̄

rascibilis v̓tus ē v̓tus ī petuose se mouēs ꝯtra malū vim ul̄ appens cū renocacōne sanguis ꝛ spūum abertionib ad ītiora ut inde v̓tus ꝯfortata ī petuosi⁹ se moueat ad repellendū malū q̄ inminat ul̄ ꝯsequēdū bom q̄ elōgat̄ Nō q̄ v̓tus irascibilis ē debilis ad repellēdum tūc disponit mēbra ad fugā mali ꝛ h̄ͨ fit a pauptate spūs q̄n vō ītēus ē bn̄ cōrobōata tūc eē fit ī fugillacio cetā

ntellectus ē potētia aīe ītior nō organica qua visibilia ꝛ īuisibilia pcipiūt̄ ī ea q̄ nō sꝫ sꝫ fuerūt ul̄ erūt ul̄ quoꝝ ꝓprie fātasma nō ē dicit̄ nō organica ꝛ licꝫ opatur organū nō tm̄ sic ē organica q̄ ī vna pte corpis agit suū actum sicut visus visionē aˀ auditus auditōnē dicit̄ visibilia pcipiūt̄ supple ꝑ organa dicit̄ īuisibilia supple ꝑ abstractionē fātasmatū aˀ solā ītellcōnē sine spētie ꝛc̄

gens ītellectus ē potētia aīe actiua natiꝯnato luīē cognoscē ītelligibilia creata vsq̄ ꝑmum mobile ꝯ ꝯphendē q̄ditates eoꝝ ꝛ discurrē ita ea abstrahē ꝛ elicē discurē ī ꝯstati diuiditaē opinari et sciam facē cū ītellcōnes ꝑmas Opacō agēt ītellect⁹ ꝑma ē lu⁹ diffūdē sup̄ spēs scdā opacio ē abstrahē ab oībus ꝯtraūsīgens matie

ossibilis ītellect⁹ ē potētia passiua esse actualit̄ nullā elicīēs opacionē hnis tm̄ potētiā ꝓpinquā ad aq̄rendū eam aˀ ex doctina aut illustracōē ītellect⁹ agētis q̄ cētis ipm̄ ad actualem cognicōꝫ ad forē sensibiles aˀ spēs ītelligibiles ad que habiut potētiā cū denudacōē abipis hec diffinicō longa requit̄ declarationem silr̄ q̄ sit ītellect⁹ speculatꝰ q̄ ꝑticꝰ dixi sup̄ ī decīā arte claissime ideo ꝛc̄

inderesis ē potētia aīe ītior optimoꝝ sūmoꝝ sꝑ depcatiua ꝯm affixionē desideriꝰ sūmū bom ꝑmū ul̄ eoꝝ q̄ ad illud ducūt directe bonū sꝫ honestū ut v̓tutū ꝛ opacōm v̓tuosaꝝ nāliter retītiua ꝛ remurmuratiua recīdiuus abeisdē Optim bom dicit̄ bom hoēstū q̄ sua vi nos trahit idest dato q̄ nullm bom aliud exinde seq̄tᵉ tūc adhuc ipm̄ trahit ꝛ dignitate allicit

ensualitas ē potētia aīe corpori ꝯiūcta q̄ ꝯm affixionē v̓tutis motiue ī infimū bom mouent̄ ad appetitū boī delectabilis caīs ꝛ cordis affectacōnes ꝛ ꝓ sertim q̄ fiūt cū cibos aˀ vestes aˀ cū venerā dilatatio enim cordis ad ꝯlia volupttuosa diffūdit desidium ex quo ꝯnat ꝯplacētia ꝛ ꝑ motus membroꝝ localis ad inueniendū sibi ꝑspetiē licet nō pt īmediate ꝑ sbām ut patꝫ ī omnib sensib⁹

oluntas ē potētia aīe īclinatiua ꝛ motiua tam affectacōnū intioꝝ q̄ extioꝝ membroꝝ ī cōsecucōnē bonorū medioꝝ natualiū aīe et corpi ꝯiūctoꝝ ꝛ eoꝝ que cōsecūt ꝯsbāle natuē ut ē viuē sentiē eē ꝛ ꝯsuari ī indiuiditatibꝫ ut sit id q̄ ē ꝯm natuam ꝯpositam ꝛ sit bn̄ ꝛ ꝯplaceāt ꝯm eā dicit̄ bn̄ q̄a quiq̄ velit hō nō eē dū eidēꝫ ꝯsbālia bō peūt natuē ꝓpt detoāmētoꝝ ꝛ necessaiorum defectum

acionalitas ē v̓tus ī differēs motiua hoīs ad ꝑticulibꝫ bom ꝯmutabile sꝫ ī ꝯmutabile extrīͨ diabilis ītellect⁹ si subleuat̄ ad vim diabilis mēs si ī sūmū velut̄ bom exnatiuē ꝯtreacōē notitia in ꝯtūl speculat̄ vtrūq̄ amor ī ꝯtūt sunt appetitiue ī vtrūq̄ sūmoꝝ bonoꝝ diabilis sensualitas si corpis ꝑseq̄tur oblectamēta ꝛ mouet ad bonū sensibile ꝯmutabile

ognitiua ē v̓tus rei ul̄ reꝝ ꝑ sensū ul̄ intellectū apphensiua ꝑ spēs ꝓpias ul̄ alienas q̄ ducūt ī noticiā cognoscibilis exnatiua doctina aˀ ꝯsuefactōē aˀ plꝯq̄ nāli lumē dicit̄ exnatiua q̄a est nālis cognicō q̄ res trahit̄ exi sīnctu ad id q̄ sibi ꝓpm̄ ē et sic homo hꝫ duplicē cognicōꝫ vnā rōlem q̄ discernit an sit q̄ue⁹ alteram natualem q̄ nō ē rationalis

aturalis cognicō ē cognicio mere exī sīnctu extrīseci motoris cāta qua res sine cognicione ꝑticulai affectis dirigit̄ ī suū finale bonum ex sciꝑa ꝑse agēs suā nālem actionē q̄ hnis domiᵐ suī act⁹ dicit̄ mere exīsīnctu ī trīseca motoꝛ q̄ꝫ nō ī diriget ad h̄ͨ aliquo extrīseco motoē pncipalit̄ ꝑmo nͨ vniūsali saltē ꝑticlārit̄ ꝯtēente sꝫ vlr̄ ut eis ī ꝑmo ī pcātū ē ut sic teneāt cursū sine errore

ognitio ītellectiua ē cognicō cāta ab ī tellectu scdm abstractōnem spēꝝ ītelligibiliū sepetādo amatia ꝛ a cōdicōnib matiē ꝛ ꝯdicionib ī diuiduātib q̄ ꝯstituūt̄ vniūsalitas ꝑ appēdētias at cōdicōnū sit singularitas Nō pꝑ ītellectiua cognicōnē cognoscūt̄ quiditates reꝝ ꝛ ꝑme sciāꝫ ꝯphensioēs et cōclusiones dicit̄ q̄ vniūsalitas ꝯstituit̄ ꝑ abstractōnem appēdenciāꝫ h̄ͨ alibi dicet̄

ntelligentia ē v̓tus supioꝛ ipi⁹ ītellectiue v̓tut̄ nāliter ꝯphensiua sm̄ omnm doctina et leḡe scpta v̓tutis ī creatē ꝯm retētionē silituᵐˢ ꝑme vī ī acreacōē q̄ ei ī pssa ē ī ꝯdito ꝑ fixionēꝫ recordacōnis ipi⁹ freq̄ncī ꝛ tēdētie ꝯtinui appetitus ī ipm̄ Et q̄a hec amplius theoᵐ ꝯnā quā fisica ideo illic declarabo ꝛ cetā

neruos hec aut est partim extrinsecus et partim intrinsecus et sit non medium

animalis tactus est tactus in pulpis manuum radicaliter subiectatus quo discernit sensibilia in differentiis suis qualiter aliunde discretione enim hec non valuerunt in nobis digitis pulpe sunt maxime sensationis set plus in oscitatore seu in ritu et racio quia et labiis est intimatiuus sunt nerui subtilissimi et tam mollis ergo sit ideo sensacio nobilior

ommunis tactus est tactus radicaliter subiectatus in neruo ramificato per totum corpus expanso ad quem dum species vel similitudo obiecti recreatiui deuenit totum corpus in omnibus sensibus suis adelectatur Et iste fundatur intra et extra iterum in neruo continente omnes neruos omnium sensuum secundum diffusionem voluptatis in omnibus sensibus Et extra secundum coniunctionem seu applicationem obiecti voluptuosi

enc'atiuoz tactus est qui subiectatur in membris generatiuis non omni tempore huius sua sensatione a natura sensationis set maxime vigens tota etate consistente dicitur non omni tempore quia in pueritia non nec in senectute quia tunc deficit Oportet hunc specialiter ponere propter finem specialem in quem ordinatur et quia hec membra nullam rem mundi preter sentire subeadem recreatione nisi eam vel eas que requirunt secundum applicationem sentire vel secundum coniunctionem et cetera

nmutacio sensuum exteriorum est inmutacio naturalis causata ab accidentibus rerum sensibilium non ab omnibus accidentibus set solum ab eis que habent virtutem inmutatiuam secundum se secundum que fit alteracio et que sunt solum qualitates tercie speciei Nota quod licet multa sunt accidentia non tamen secundum omnia recipit inmutacio sensuum set solum ut dicitur secundum sonum qui est auditus inmutatiuus et tangibilia

ensus exterior est potencia passiua nata formis suis inmutari ab exteriori sensibili vel secundum inmutacionem spiritualem tantum sicut visus vel naturalem sicut tactus vel spiritualem et naturalem sicut auditus vel secundum alteracionem tantum sicut olfactus Nota quod ergo posui plures sensus hic posui propter sensum tactus qui est vnus genere set multus secundum speciem et ideo est multarum contrarietatum

nterior sensus est sensus perceptiuus intencionum a formarum sensibilium iterum absencia et discretiuus particularium actuum et impossibilium compositiuus et eorum que minime videri possunt cognoscitiuus a sensibus exterioribus susceptiuus similitudinum abstractiue primo cum accidentibus coniunctis et post accidentibus seclusis Obicitur primo frustra est quod sensus exteriores ponentur interiores iure anime quia quilibet sensus sufficit et quod videtur de sensibus primo dicitur quod requirunt altiores potencie ad discernendum

ensus cois est virtus anime in prima concauitate cerebri subiectata conuertens se super actus particulares omnium sensuum et discernens inter sensibilia diuersorum sensuum apprehendens in loco quo erat et iam non est secundum ydolum rei pariter representate ab ipsa virtute recipiunt originem omnes virtutes interiores et deriuantur ab ipsa veluti rami ab arbore hic sensui inditus hic esse et hic non esse id

antasia est virtus ordinata in secundo cerebri ventriculo quo in possibilia componit ex formis sensatis et sensu exteriori apprehensis dicitur plurimum quod intellectus nequaquam potest vltra ymaginari quam natura producere set sufficit producta cognoscere etiam dicitur in possibilia vel anatura in componibilia non posse ymaginari et obliquo fantasticam in notatam requirunt virtutem

maginatiua vis est virtus ordinata in extrema cerebri concauitate partis anterioris retentiua ydolorum post remocionem sensibilium que sensus communis recipit a quibusque sensibus exterioribus in presencia sensibilis reseruatiua earum specierum que ei interius intrudunt sensus exteriores ymaginatiua virtus et sensus communis et fantasia dicuntur in forma tamen quia ymaginatiua non discernit formas sensibiles set solum retinet sensus autem communis discernit et non retinet

ifferencia harum trium virtutum que ostenditur quod omnes tres virtutes que sunt in sensu communi quod in subiecto set differunt formaliter nam virtus ymaginatiua vocatur cogitatiua si ei inparuit virtus irrobilis dicitur existimatiua si ei inparuit virtus animalis consequens inditum dicitur ymaginatiua si ei inparuit virtus rationalis de fantastica si etiam rationalis virtus moueat ad cogitandum formas quorum compositio non consequitur ad id quod ymaginatur estimatiua autem dicitur quia elicit insensatum ex sensato presumptiue

stimatiua virtus est virtus ordinata in suprema concauitate medie cerebri apprehendens intenciones insensibiles et inmateriales ex formis sensibilibus

et materialibus et accidentibus eorum et hec aut anatura a experiencia a exsilitudine percepta aucta dicitur anatura quando auis videns territa balistam fugit de experiencia vero sicut ymnistas sicut fugit quia amarum dicitur tercium propter aurum quod omne splendens ut aurum estimatur aurum

emoratiua virtus est virtus in posteriori cerebri ventriculo ordinata reseruatiua intencionum sensibilium que apprehendit virtus estimatiua Differunt reminiscencia memoria recordacio secundum ea que dicta est prius ante dicta hic est in naturali philosophia Nota senes sunt melius memoratiui quam iuuenes set peius recordatiui Bona memoria venit ex tribus scilicet ex siccitate complexionis ex paucitate occupationum et forti impressione et ars memorandi multum cooperatur

ecordatiua virtus est virtus in posteriori cerebri ventriculo accidentaliter ordinata pueris secundum inclinacionem illius partis cerebri ad calidum et humidum obliquo quam recordacio requirit multiplices motus et cogitatus qui humiditati attinet Nota recordacio fit ratione calidi et humidi dispositiua ratione humidi perse quando molles curre et est memoria fit racione sicci et hec totum in posteriori cerebri

ngeniositas est habilitas apprehensiue virtutis qua quis est faciliter inuentiuus scienciarum a causarum altissimarum intimet prodecit a faciliter apprehensiuus cuiuslibet scibilis et abstractionis et coniectiue et vniuersaliter ad cognoscendum in cognita subtractione persa in cognitorum Cur quidam sunt faciliter inuentiui a apprehensiui scienciarum alii vero difficiliter set bene memoratiui sunt patet ante

bliuio est prius cognitorum abolicio propter memorie corrupcionem a mala complexione posterioris partis cerebri a lesione a litargiam Nota fortes sunt quidam ad memorandum set debiles ad recordandum racio quia huius posteriorem partem cerebri sitam situm autem est contrarium dum Aliqui bene memorant longe percepta et male nouiter percepta Alii vero opposito modo se habent et cetera

ifferencia sensus ab intellectu est que ostenditur quod sensus non apprehendit sensibilia nisi in presencia et que sunt in actu rursum sensus semper dicit virtutem certam sua singularia set solum certa vlia certum sensus sentit per materiam intellectus vero apprehendit absencia et que fuerunt aut erunt nec iam sunt in actu rursum intellectus super dicit virtutem certam vniuersale set solum certa singulare certum intelligit non per materiam nec per formam set solum per speciem interius delatam

ifferencia fantasie ab intellectu est differencia qua ostenditur quod fantasiam possumus dum volumus intelligere autem non nisi preter veritate aqua et tanquam vsque ymaginacio certum fantasia est opinioni generatiua obdebilitatem intellectus autem excludit opinionem per causam ad ymaginacionem necesse est rem creatam fieri ad fantasiam autem ancor rursum fantasia conuenit brutis intellectus solum rationali potencie fantasia venit aquolibet sensu obiecto preter intellectus fit sine sensu et obiecto absente

abitudo virium interiorum est que ostenditur quod quedam virtutes interiores apprehendunt formas sensibiles sicut sunt sensus communis ymaginatiua et cogitatiua alie apprehendunt et operantur ut sensus communis cogitatiua et estimatiua quedam apprehendunt non autem operantur ut ymaginatiua et memoria certum principaliter apprehendit sensus communis a sensibus exterioribus post ymaginatiua post estimatiua intenciones sensibilium et vltimo memoratiua

otiua virtus est virtus exterior aut interior dispositiua ipsius animalis ad motum sensibilem vel insensibilem propter formas sensibiles apprehensas bonas et interiores sensibiles repraesentatas intellectum subtractione boni aut obopposita ut affectare et desiderare interius moueat membra corporalia ad motum exteriorem corporalem forma sensibilis est sapor color odor et cetera

eneraliter motiua virtus est virtus radicaliter subiectata in extrema parte capitis a qua oriuntur nerui motiui in totum corpus expansi confluentes in lacertis et musculis que sunt membris coniuncta Nota generaliter motiua virtus fit inchoatiue ab anima effectiue in lacertis terminatiue inter ad quam fit motus et cetera

ensitiua virtus est virtus fundata in neruis sensitiuis anterioris partis capitis qui ramificantur per totum corpus et faciunt voluptatem in obiecto recreatiuo a gestacione aliter in displicenti virtute ante dicitur vigere virtus sensitiua intelligere nobiliori modo et originaliter quia etiam et apte post viget

mēbri ī ordine ad totū corpis ꝯpagīne vniuquodqȝ mē-
brū orgāicū ī fallibilit̄ ⁊ sꝫ errorē teneat cursū suū ex
cōtemperancia bona ꝙtuor mēbrorū pncipaliū ꝯsurges
Dicūt plurimi huc spitū dari ī origine nati[ct] 2m fatum
alij dicūt a sideib3 ī prima v̄tute rem̄strātē ī dīuiduū in
finē vite ergo at dico qꝫ dat̄ ab aīa toto ī forciōis tpe·

Omplacatus spus ē spitus
mēbro tribut⁹ a pricipio gn̄acōis ita qꝫ sic ī cerep[t]
mēbrꝫ eē cū h[c] spitu anteqȝ aliqs ī cepissꝫ opacōes
suas sꝫ ī cepit motū opacōnū suarꝫ cū h[c] spitu ⁊ ē
plex scꝫ a pp̄atus ꝯmis ⁊ fluēs ⁊ h[i] spus pmit⁹ gn̄at̄ ī
hoīe a supcelestib3 corpib3 h[c] ē a deo vocatē ⁊ p⁹ a celestib3
sideribus ⁊ ī fluxu eorum ⁊c̄

Oncomplantatus spus
ē qui p⁹ gn̄acōnem aquisit⁹ ē mēbro ex aductis
humorib3 subtilioib3 pcreat⁹ dispones sub[e]cū suum
ymo tpe ad melius ālco ad peius 2m tpis dispōcōnes
a sideib3 et sole sup corp⁹ illapsū Racō h⁹ ē cur mīst·
vno tpe febres ē apcior ī dittādo q̄ȝ ālco qā nō ꝯplātat⁹
spit⁹ h[3] sup se aliam ī fluēciā ul aliā ī ꝯposicōnes ex aliq
uel passionibus anime ⁊c̄

Ommunis spus ē qui est ī toto
corpe 2m pporcōnem oīm mēbrꝫ ad armoniam
bone opacōis pcrea⁹ cause maīalis hūs speci
ficā membrꝫ difformi[tas] ꝙ reddit ꝓpriū vnīcuiqȝ
mēbrꝫ ut agat ⁊ paciat̄ 2m qꝫ ei ⁊ toti corpi hūj ꝯgruit
Et ē duplex scꝫ pncipalis ⁊ ī strumentalis

Uiens spus ē qui aqrit̄ ab alimēto
meliori a deteriori 2m h[c] maior a minor exns ī corpe
mēo subtilior a grossior sanior a distempancior ut sic
vales notabili tpe sꝫ alteratiuo defluxu ꝯsistē Et
hic spitus nō ē idē ī omni decursu etatiuo sꝫ variat̄ iā
ex aliq potu celi ī fluxu aīe passionibus

Nfluens spus ē spus ad mēbrꝫ
ab alio mēbro deriuat⁹ 2m delectacōnū opacōnū·
vtriqȝ ꝯgruencia nō de articulat⁹ n[c] sīius ꝓ solius
illi⁹ mēbri opacōnib⁹ ꝯueniēs ī strumētali ex[m]
spūs a corde ad os tūsmissꝫ nō ē ꝯueniens ī strumēntum
ut sic ū attrahat̄ ad ꝓpositates pticulares ossī ⁊ agrat̄ ei
cōplexio efficacior ⁊c̄

Propriatus spus ē spitus qui
sc̄dm ꝯplexionē mēbri ē mēbro sic atribut⁹ 2m na
tiuitatē ac aqsicōnē qꝫ ē ꝯuemētissi[m] ī strumētū
mēbro ꝓ cōplendis articulatissiē suis opacōnib3
apparatis 2m ꝓ fītām mēbri exiīgēcia 2m huc spitū ocls
videt auris audit ⁊c̄ qā h[c] spitu nō exsite dato qꝫ or
gāmū sit n[c] sit visio n[c] auditio ⁊c̄

Xpansus spus ē spitus decēt
et sꝫ violētacōē mōbilis ꝓ vniuīsa mēbra sine
natiuārꝫ ꝯtrietate cuiqȝ mēbro ī corpabilis cōde
lectāt̄ Obicit̄ p⁹ spus nō pt moui ad īferiora mēb
nālit̄ i[c] ām[z] qā spus ē qꝫ subtili⁹ ī corpe nrō ⁊ leui⁹ leuē
āt nō pt ī fra nālit̄ moui gro ⁊ nō pt spus mēbrꝫ ī ferri
sꝫ natiuārꝫ ꝯtrietate i[c] ām[z] qȝ ī mēbrꝫ repit̄ ꝯtrietas gro
et ī spitu qā spit⁹ ī epate optet dici calid⁹ ⁊ ī cebro frīgidus

Igniatiu⁹ spus ē spus radica
liter ī mēbrꝫ gn̄atiuis subiectat⁹ oīm spituū ī se ꝯte
tiu⁹ q̄ ī gn̄gnāte ⁊ gcito ē micra tocius natuē sui ex
tralacōē cūns ī gn̄ante anxietatē ⁊ ī gcito vitā
dici[t] oīm spituū ī se ꝯtētiu⁹ qā tūc ī ple defitiet aliq
mēbra dici[t] micra natuē ꝓpt h[c] p⁹ emissionē spmat̄
pcuciūt mēbra ī raditib3 ⁊ tota vt⁹ debilitat̄ ī fuda[nto]
donec restauretur ⁊c̄

Iffenciaa spus vitalis ab aīali
ē qua ondit̄ qꝫ spus vitalis ē pmior ⁊ subtilior
q̄ȝ nālis certū spit⁹ vitalis se ad mēbra eq̄liter
diffūdit nulla actō ī corpe aīato sꝫ spitu vitali fieri pt
sꝫ aīali bn̄ ut patȝ ī sompno curfū aīalis spit⁹ ē sub
tilior nāli ⁊ vitali ⁊ eadē opacōe pficit sensū ⁊ ī tell[i]c
uas opacōes ⁊ cogitiuas ⁊ magis ch[r]it natuārꝫ suam
ad sbās ī corpoēas q̄ȝ alie ⁊c̄

Odus gn̄acōnis spituū est
modus quo ostēdit̄ qꝫ ī gn̄iacōe spus vitalis pmo
a corde decendit̄ caliditas ī tēsissiā ꝯgta cordi cali
ditati q̄ p⁹ elōgacōe sui ꝯtepat̄ ⁊ vapoāt̄ ī vnū
quodqȝ mēbrꝫ ⁊ ī mēbro dispōit̄ sui ad natuām

quā p⁹ ebuliēs v̄tus nālis ab epate pl⁹ adaptat ⁊ p⁹
aīalis a cebro ⁊ p⁹ oīs efficiut̄ vn⁹ expans⁹ spitus

Odus gn̄acōnis spituū
ē difformis totius nā ī corde ē micra gn̄acōis vi
talis spitus ī cebro aīalis ī epate nālis q̄ spitus
a cōne natuē delati ī vnūquodqȝ mēbrꝫ aīatorꝫ
q̄ ī se deptat̄ spitū miltiplicat̄ se ad orgāna sensuū
extiorū scꝫ visū auditū gustū tactū olfactū pagūt
suas opacōes ī mēbrꝫ 2m appēdiciā aīe ⁊ nō pūt sꝫ
mēbrꝫ quidqȝ facē ⁊c̄

Fficiū spituum ē officiū
quo ondit̄ spitibile fortificatis fortificat̄ omnia
mēbra eis lesis a' imdratis imbrātur oīa mēb
tam ī suis opacōnib3 q̄ȝ mēbra recetificāe aut
ī gn̄uare ⁊ facē dellectacōnem ⁊ iocūditaditatē a'gtri
stacōnem 2m sui dispositcōnem Vnde si sc̄ spitus sub
tiles ī corpe agile erit sī ī gn̄uati gn̄uabit corp⁹ sī sain
a' egra totaliter disponet corpus

Iffenciaa spus et aīe ē dr̄a ostē
dens qꝫ spitus nō ē anima huāna sꝫ ē vehiculum
quo aīa vnit̄ corpi ⁊ ē mediū ī mouēdo corpus
sit pmū ī strumētum sꝫ cui⁹ ministerio nulla·
actō pficit̄ ī corpe huāno ⁊ quo subtracto soluit̄ ꝯpagō
⁊ aīe Obicit̄ pmo fort̄ ꝓ scipām fat̄ rem eē ī actu et
pt sufficiēt̄ sꝫ medio facē ꝯpositū i[c] nō vnet̄ corpi
me[nte] spitu ad h[c] dici[t] qꝫ h[c] ī diget maioi ꝓ scrutatōe

Uiniuum corpis et aīe
copulagō ꝯpagīnis aīe ad corp⁹ ꝑ aliqꝫ mediū
corupti[le] ideo qā aīa huāna ī coruptibilis vnit̄
corpi dissolu[li] ⁊ ē sbā maxiē ī matialis minie·
ꝯuicāt̄ matiē corpali optet ergo qꝫ vniat̄ me[nte] a
liquo grossiori ⁊ h[c] ē spitus q̄ ī v̄tute sensitiua req̄
rit orgā[m] eq̄lit̄ ꝯplexionatū a ꝯtrīīs maxiē rimotū
vlliq̄ dī[nt] qꝫ aīa huāna īmediate ꝯiūgit̄ matiei sꝫ
aliq̄b3 pmis dispōicōnib3 sꝫ h[c] ptītaiu late erā matiārꝫ
de aīa i[c]

Nformacio spitus orgānica ē q̄
ondit̄ qꝫ spit⁹ vnu⁹ ⁊ idem ī fort̄ diūsas ptes aīal
⁊ diūsa orgāna ꝓpt sui ꝓfītōnem multiplicē q̄ȝ
h3 multiplicat̄ ī v̄tute ab aīa depēdēte q̄ etiam
q̄mqȝ sit vna ꝑ eadē sbām sui fat̄ qꝫ ē ens ī actu qꝫ ē
corp⁹ qꝫ ē viui[m] qꝫ ē aīal qꝫ ē hō spit⁹ ī oclō manu
carne ⁊ osse q̄ idem ē fat̄ diūsitatē opacōnū ī istis
orgānis ⁊ q̄nti[tez] q̄ ꝯseq̄t̄ acīdēcia corpoēitatis

Pwendēncia spitus ē ei⁹ cōne
xio vtriqȝ pti scꝫ aīe ⁊ corpi aīe ideo ut ipa ī t
sbās ītellc̄tuales exns ī suma me[nte] spitu nata
eē vnī corpi q̄ pl⁹ matialis ceteris spirib3 et
corpi ut aīa mediate spitu vegget̄ ⁊ senciat ⁊ ī forēt
orgāna extēsa ⁊ extēdat ⁊ sit vbiqȝ tō ī toto ⁊ q̄libet
pte corpis aīati Nō aīa huāna ē tota ī toto ⁊ ī q̄libȝ
pte ⁊ est ī diuisibilis sic ī telligē qꝫ me[nte] spitu q̄ ē de
lator v̄tut̄ aīe ut sit vbiqȝ

Iffenciaa spus huām ⁊ b̄talis
ē qua ondit̄ qꝫ ī nullo dr̄nt ad v̄tutē sensitiuā
ū ī hoc qꝫ ī pedito spitu erā v̄tutē sensitiuā ī hoīe
ī pedit̄ ī tellc̄tiua opacio ⁊ qꝫ ī breuto corupto
spitu dat̄ ex ei⁹ corupcōe corupcō nō at̄ ī hoīe ī q⁹ licꝫ
spitus nō det ī corupcōnes aīe tā ī corupcōz ei⁹ nō au
fert sui corupcōe ⁊ qꝫ spit⁹ hoīs ē altius spei q̄ȝ b̄ti
eo qȝ aīa ītellectiua ei ꝯiūgit̄ fat̄ differenciā ꝯstitu
tiuam hoīs ⁊ nō bruti ⁊c̄

Exus ē discrecio cor
porū aīatorꝫ dispalitatē gn̄a
tiuorꝫ mēbrorꝫ habētiū qua
dmostrāt an ī diuiduū aīatum
orgānicū mas a' fēia existat
ul quid ꝓmixtū maxiē ī sexto
mēbro dmōstēcia recipiens
Obicit̄ pmo gn̄aticē corpib3
ī aīat̄ atbuit gen⁹ gro ⁊ sextū
gā ⁊ ām[z] qā dicit hec mensa
hic catarus hic cultell⁹ i[c] sc̄do hmofrodita ē aīatū ⁊ tn̄
n[c] ē mas n[c] femīa ad pm̄ dici[t] qꝫ h[c] fat̄ sc̄dm ꝓpetatē ad
sc̄dm dici[t] qꝫ 2m ī clinacōnem maiorē a' minorē ad alterꝫ
illorꝫ adhuc ē mas aut femīa

Exualis racio ē ꝓ dispositio·

nventiva virtus e virtus inferior ipsius intellective virtutis ad sensibilia et creata coordinata inquisitiva veritatis creature per se via quadruplici scilicet via propri luminis doctrine via experientie via et via inditii via proprii luminis idest naturalis luminis inventur ase doctrine via ab alio experientie via inventur multa per sensum via meditativa reperit discurrendo concipiendo ratiocinando et circa hanc invenitur opinio error dubitatio vacillatio

iberum arbitrium e virtus totalis anime qua post discussionem cognitive virtutis circa aliquod ostensum dat eidem voluntaria facultas ad utrumque oppositorum ut faciat vel obmittat prout ei libuerit et ita se mutat ad alterum eorum et mutat ab altero eorum secundum omnem effectationem ellectionis eius In theologi versusque vincillatorum hanc materiam aliter ventillant

emorativa virtus e virtus reservativa specierum intelligibilium et sensitivorum preteritorum et in continua observationem eorum memorabilium que semel fuerunt apprehensa ab anima proprietates memorative virtutis sunt quia ipsa e preteritorum et futurorum fortius reservans quantum sensibile pluribus sensibus fuit repraesentatum ipsa etiam e absentium rerum quam sensus e presentium intellectus et memoria absentium

eminiscativa virtus e virtus reservativa specierum intelligibilium et sensitivorum preteritorum et in discontinua observationem eorum memorabilium que semel fuerunt ab anima apprehense differt reminiscentia a memoria quia in reminiscentia fit duplex motus et virtus reminiscativa e plus dependens ex intellectu sed memoria plus ex sensitivis et sensu amplius quia in reminiscentia invenitur abscisio et intersio nominum fortiorum operum sed non in memoria

eminiscentie vigoratio e qua ostendit quod facilius res erit reminiscabilis si recordetur antecedentia et consequentia vel alia genera vel contraria vel quia scita e simia rei scitio in tempore loco et aliis circumstantiis vel quia ordine habent precessa vel quia rara vel ydolo constituta vel quia excitata vel diu tractata de artificiali memoria dixi in rethorica ideo illic vide etc

eliberativa virtus e virtus in omnibus vertibilis cerebri subiectata que excollatione presentium preteritorum et futurorum ordinat presentia medio consiliativo convenientiori quod eligatur circumstantiis omnibus collatis per discussionem Ad deliberationem concurrunt omnes vires anime tam intellective quam sensitive concurrit enim ratio ut bonum a malo discernat concurrit sensus ut videt penam intellectus intelligentia etc ut patet intuenti

ifferentia deliberative virtutis ab intellectiva e que ostendit quod deliberativa seu ymaginativa virtus sit mediante corpore et sensibus organicis intellectiva sit sine illis cum sit res incorporea licet requirat fantasma cetiam deliberativa requirit tempus et successionem et fatigatur et sompno impeditur intellectiva vero minus horum exercetur sed deliberativa fit per receptionem specierum sensibilium intellectiva vero sine eis etc

ita est actus anime equalis continuus infatigabilis primitus per vegetationem continuam ad membra determinatus et post parabile virtute a pleta quam per instrumentum aptissimum in virtute sensitiva quibus bene dispositis virtus motiva organorum bene disponitur distrahitur autem secundum materias quarum unius invaliditatur dicitur actus anime quia ab anima principaliter et per virtutes instrumentaliter fit vita dicitur equalis certis partibus dicitur continuus hoc probat pulsus continuus etc

exemptio vite e totalis anime a corpore separatio propter defectum vel corruptionem instrumentorum animam in corpore conservantium scilicet ut quando virtus retentiva cessat vel humores vel virtutes vel spiritus non influunt membris ad singulas partes corporis vel quando nimius excellentie actionum corruptivarum impediunt calorem et humorum temperantiam ratione cuius fit separatio anime et vite a corpore

nteritum corruptio e non manente in anima separata a corpore eas virtutes que sunt potentie in mixto corpore seu in organis radicaliter subiectata ut sunt omnes potentie partis sensitive et motive et generative que corrumpuntur actu corrupto corpore tamen autem separata potentia tamen si reuniretur quod possit ad talia manent autem in anima separata ratio intellectus et voluntas quia tamen sine organo possunt perficere suas operationes licet aliter dum e separata quam intuitive intelligit et vult liberius habet perspicue intelligere etc

uffocatio virtutum e omnium virtutum ablatio ne faciat vitam exanhelitus per soffocationem vel cordis lesione egritudine aliqua mortali ex humorum corruptione ex subita naturalis caloris repercussione ad interiora vel aberrationes spirituum ab interioribus ad exteriora aura pestilentica nimia sanguinis ebulitione et ab aliis causis interemptivus primum patet in suspensis secundum in involuntariis tertium in cerocotis quartum in febricitantibus quintum in timorosis sextum in nimia letitia etc

piritus e quedam substantia subtilis virtutum delativa aerea ex subtilissimis humorum vaporibus generata excitans virtutes corporeas ad suas perficiendas operationes Obicitur si spiritus generaretur solum ex subtilissimis humoribus tunc ex quo humores non sunt nisi in corporibus animatis tunc humores reperirentur solum in animalibus quoniam tamen deest corpus inanimatum plus participans spiritu quam animatum corpus ut patet de sperma et musca ubi sperma e res inanimata et plus sed de spiritu quam musca que e animata etc

liter sic spiritus e quedam substantia corporea commixtione elementorum causata vergens in similitudinem supercelestium corporum Obicitur primo si esset substantia corporea vel esset animata vel inanimata non secundum cum spiritus ex se moveat ad omnem differentiam positionis ergo erit animatus sed contra quod primum contra Italicus dicitur spiritum non esse rem viventem ergo non erit animata secundo non videtur quo spiritus vergat in similitudinem supercelestium corporum etc

liter sic spiritus e quedam substantia subtilis ignea aerea continue mobilis ad vivificandum et movendum corpus finaliter ordinata habens in se temperamentum tale ut anime in suis operibus sit aptum instrumentum Obicitur primo si staret sequeretur quod non omne animatum participaret spiritu quoniam sed antecedens quia non omne animatum e igneum cum multa sint animata frigida ut melancolici et alii Ad hoc dicitur quod participat spiritu sed minus animata calida quia non sunt eorum corpora ita vaporationi apta

inculatorium meum magnum sic spiritus e corpus vaporosum generatum ex parte sanguinis subtilior generatum agilitatum corporis humani per venas nervos et arterias in totum corpus se diffundens dicitur vaporosum idest subtile et hoc ideo ut facilius penetret et sit facilius mobile depter membri in aliud ad perficiendas operationes put natura requirit dicitur sanguinis quia sanguinus sit e generatio materia generationis membrorum generationis spiritus

inculum meum vinculatorium sic spiritus e corpus subtile calidissimum in humano corpore procreans corpus vivificans partias pulsatiles anhelitum vitam atque pulsum animato corpori administrans et mediantibus nervis et musculis sensum et motum voluntarium prestans Obicitur primo cor e calidius spiritu igitur secundo colera e calidior igitur tertio Italicus dicit spiritus e vapor sanguinis generatus quartum e membrum valde spirituosum et tamen non e calidus sed frigidus

aturalis spiritus e spiritus qui ab epate originatus pervenens non pulsatiles ad singula membra impellitur ad subtiliandum sanguinem et universum corpus lenificandum finaliter coordinatus Officium naturalis spiritus e perficere operationes naturales puta digestionem mutationem retentionem expulsionem ad singula

italis spiritus e spiritus qui a corde procedens partias pulsatiles in totum corpus eflagitatur ut per eundem vitam anhelitus et pulsus animatis individuis administret Officium huius spiritus e vitam conservare in omni animato et motus in pulsu rectificare ostendere actum anime in corpore esse equalem continuum infatigabilem et facere vegetationem continuam ad membra organica et cetera

nimalis spiritus e spiritus qui a cerebro in membra subiecta mediantibus musculis et membris multiplicatus sensum et motum voluntarium operatur in animalibus animalis a corpore non ipsa anima sed vehiculum anime instrumentum ipsius anime existens hic spiritus dum fortis e et organa bene sunt disposita exercet bonam operationem primo in quinque sensibus scilicet visu auditu etc secundo in intellectu et ratione tertio in motibus interioribus

enitivus spiritus e spiritus habens in se formam omnium membrorum instrumentaliter gubernativus cunctis

onstruum Est genitura sub dispositionibus disconuenientibus sue speciei producta n° perfecte genitoribus assimilata in contingentibus ut raro eueniens Nota licet natura erret in monstro non tamen errat in monstro quo ad omnium suum quia intendit illud producere ad mundi decorem errat tamen ad illam speciem tantum

initatio Est determinatio fetus ad indiuiduationem a deo cui est cognoscere quale debet esse indiuiduum ad speciem aut determinatur per particularia agentia que agunt ut indiuiduum sit eiusdem speciei vel ipsa ad monstruositatem aut determinatur excepte agentis aut loca aut materie aut viarum dispositione

empus infantis in utero Est tempus quo ostenditur quod omnis infans octo mensibus habet motum in utero qui si fortis fuerit ut egrederetur de aluo viuet si non et sequenti mense exierit morietur Si vero ad nonum mensem vel proximum decimum peruenit viuet nec morietur nisi in proximum

lanetis organisacio est quod ostenditur quod sol format cor et neruos venus epar genitalia et linguam Mercurius cerebrum oculos et virtute cognitiua Nam in conato lune luna pulmonem saturnus splenem et vesicam et cotaluam epatis Mars aut quia vitalitati contrariatur nullius organum est causa nisi quod virtutem irrascibilem commouet ad iras

incursibus organisacio est que ostenditur quod saturnus dat vitam Jupiter coagulat Mars segregat ut illa pars masse sit caput illa oculus cor pes aut manus sol informatur venus generatiua disponit mercurius superflua membra segregat scilicet vngwes pilos capillos luna aut complet carnes et faciem postremo saturnus sorbet humiditatem Mercurius fortificat ketum ut sit potens ad exitum

ignis Organisacio est quod ostenditur quod aries format caput Thaurus collum Gemini brachia Cancer pectus Leo cor virgo vmbilicum libra nates Scorpio pudenda Sagittarius coxas Capricornus genua Aquarius tibias pisces pedes et talos

baspectibus Organisacio est quod ostenditur quod bona celi aspectio et bone constellationes infundunt viribus organicis meliationem ad bonumque membris virtutem placidam et celestem mala vero malitiam membris et anime pessimum carterum et propter corporis prauam proportionem sit ad malum inclinatia sine hoc quod ad talia mala necessitetur

utritatio fetus est eius continua regeneratio in matris utero ex menstruo sanguine et chilo subtilissimo sed hoc quod egerat scilicet vrinam emittit in eius palmam qui oblitus non egerit quia egestio fit ex materia grossa qua puer non nutritur sed vrina fit de materia subtili et ex hac puer nutritur

egimen pregnantis a principio est quo ostenditur quod mulier nouit impregnata debet abstinere ab omnibus amaris et cibis que menstrua prouocant et a saltu percussione casu coitu solicitudine et debet nutriri nutrientibus subtilissimis et si venit appetitus enormis videat si potest sopire eundem si non edat in dei nomine quod libuerit

nmedio pregnantis regimen Est quo ostenditur quod mulier a quinto mense et proximis debet multiplicare sompnum et debet vti exercitio temperato et cauere longam moram balnei et solis feruorem et debet vti temperatim rebus odoriferis et videat ne cibo semel repleatur ad quam te quod si eam egrotari contingerit tunc sine minutione et ventris solutione cum altratiuis tamen medicetur

n fine pregnantis regimen Est quo ostenditur quod toto mense octauo aut nono mulier debet suauiter deambulare ut fetus ad portum subcondescendat et in tina debet singulis diebus sedere ut caro eius et ossa ex mollicie dilatationi sint aptiora et venter et coste et volua possint amplificari et cum hora partus aduenerit volua de oleo sambucino vngenda erit

bstetricandi ars est ars debite excipiendi fetum matris de aluo et ne ledatur et ut perite viuet mulier et fetus in hora parturicionis et egressus pueri Alibi posui artem obstetricandi satis lucide et quia vellem quod hic liber esset omnibus proclausus et scolis timens igitur ne mentes fermentarent hic potius silencio volo pertransire

artus est prolis generande extra maternum uterum naturalis aut violenta et intemporanea egressio cum artis abstetricandi concurrentia Nota quod in vrbibus vetule scientes artem obstetricandi sunt summe necessarie ideo quelibet ciuitas doctis vetulis debet esse prouisa propter salutem mulierum et prolis

aturalis partus est qui fit mense nono aut septimo aut octauo aut decimo et cuius egressus fit primum caput et faciem tenet versus terram Deinde collum post humeri donec totum corpus egrediatur et si cum secundina egreditur naturalior et felicior erit partus

nnaturalis partus est quod fit quinto mense aut sexto aut octauo et quo fetus egreditur supinus aut qua primo pedibus aut manibus cooritur aut qua mortuus aut monstrum aut aliquid talium faciens mulieri angustiam quod si supinus egreditur vel post cum pede aut manu tunc caute debet occurri donec si potest ad naturalem perueniat progressum

acilis partus est cum est naturalis et in quo mulier est fortis et inferius ampla superius vero stricta et vbi est obstetrix docta et mulier parturiens est constipata et fetus est fortis fortiter se iuuans ad egressum et mulier est mediocriter se habens in macredine et pinguedine aut qua consueuit parere et est in primum tradita longe post tempus pubescencie

ifficilis partus est qui est innaturalis et in quo mulier est inferius stricta superius autem ampla et obstetrix indocta et mulier parturiens est constipata aut quod habet voluntas aut cicatricem in matrice aut fetus est debilis aut aborsiuum aut menstruosum aut mulier est delicata et paucius crassat insueta parere aut matrix corrugata est aut mole concrescunt in partu magne

rs iuuandi difficilem partum est quod ostenditur quod similiter est fortis quod ad nares debet dari sternutatiue condiscit et volua est subrrificanda cum oleo sisamino et debet dilatari os matricis cum digitis et subfumigari cum aromaticis et possunt dari pessaria fetum mortuum trahencia et ligari possunt coxe dolorose

rs aborsum inuandi est ars quod ostenditur quod si fuerit aborsiuum vel ei decebibere decoctio pulegii et sauine et arthemesie sic et post conuenit prouocare sternutacione et post debet teri rutha et incorporari cum scamonea facta in modum digiti et si immittere in voluam hoc se solo educit sine documento molas

rs iuuandi fetum mortuum Est ars quod ostenditur quod si fuerit fetus mortuus tunc debet mulieri dari per os dragma vna euforbii et debet sedere in tina quam in cuius aqua foret decocta arthemesia pulegium rutha origanum calamentum serpillum et cetera post fiat tale subfumigium Recipe thimiamatis opoponacis galbani sulfuris viui ana terantur omnia cum felle vaccino et formentur pillule quarum fumus immittatur per embotum in voluam

rs extrahendi fetum viuum a mulier mortua est quod ostenditur quod cum mulier moritur et est certitudo de eius morte tale quod si pictacium ponitur supra pectus eius cum aqua et aqua non mouetur perfecte mortua est dilatetur igitur cito os volue ut fetus auram attrahat et inmidatur caute veut in mulieris proluiam et extrahatur caute in loco non frigido nec nimis calido alii incidunt ventrem in latere

ppt nimiam distanciaz cxplexionu aut quia
virus vehementer anticipat spermatis effu
sionem aut quia vterq3 nimis pinguis aut
macratus a maleficiatus aut tortuosa habet
foramina aut quia magnu timorez habuerunt
aut mlr e ampla arta lubrica a obstrusa

Oluptatio maritalis est dele
ctatio libidinosa in congressu maris & fei
& qi magis mlr odelectat incognitu qz vir
quia delectatur racione spmatis sui zal
gra sie siue z pectinis z mame vir tantu i emissio
z tactu z quia spma abipo detrahit abobz mebs

Axietas amplior in coitu e q oste
ditur qi pq coitum maior consurgit anxie
tas in viro qz femina ppt de pditoe nume
ralis sbe eius q decisa est abobz mebs
Spirituu exalatione z pacit dolores capitis ex
fontis cerebellar diminutoe z oculoz caligines
z quia mulieri in partu pmo amaritur

Npregnatio est in fusio sper
matis prolifici formalit animati i alvu
femie cu concurrentibs oibz quibz tale
semen e pse operatiu vt fetus deducat
in sui complementu agendo attrahendo digedo
segregando q figurando ut animatu deducat i esse
z ecencia sue speciei non difformem

Ateria in pregnacionis e humor semi
nalis vtriusqz parentis qui in cellulis matr
recollectus ac per calore opante coniunctus & co
temperatus animat virtute celi z matris z m
assimilatione fetus vincenti incognitu aut alicu
progenitoru longe antecedentiu no scdm materiaz
sz scdm formalem virtutem occultam

Dcus ex pediens e matx q e fei
singulare membru i modu vesice ad sus
ceptionem humoris seminalis a natura
deputatu inq qi in sentina confluit men
strualis superfluitas qi est humane generatois
pricipiu cui tres cellule part i dextre masa
lorum deputantur organisacioni tres vo sinistre
femellarum mediu aut hermofrodite

Atr ministeriu est q oste
ditur qi circa creacionem infantis conc
rat tota natura superior prestans favore
vt spmatu contemperata procedat i vim ger
minis ut educat i mundo suppositum suppoibz causs
bz cogniti quaqz inferioribz caus minime sit cog
tu donec conspiciatur in sexu z operacione

Embra formabilia de semie viri
sunt cerebrum ossa cartillagines pelli
cule nerui vene z arterie de semie aute
femie z sanguine menstruali epar et
omnia membra carnosa Notat bu virtute cre
atoris vnde ossa generantur solida z diu pmansi
ua de tam molli z tenera sba z ne du in homie
sz in psitto vbi nucleus format degerune

Riminz vines est cordis sba
que pq spermatu contempacioni primo
gradu lact habet sbam z cum scdo gradu
incipit vegetari sanguis acquirit co
lorem z tunc dicitur cor qi pmu sanguinolentum
apparuit Cao format cerebru pq epar z post
generativa ad sexum discernendu z vltio alia me
bra forinseca uti cibanus vt esset vitaliu inte
rioru q situacia z officialia ... vt istis sbim strct

Onceptio est prolis in utero in sen
sibilis gestacio anteqz fetus organisetur
et spermata quia sicut z coagulentur q
incipit mulier sentire gravitacione cetus
menstruoz cessacione horripilacone cu pudeda
z quia ia no appetit coitu z vulua e coartata ma
me grossantur color faciei mutatur z nausea e
normis appetitu multiplicatur

Mbrio est massa no organisatu pq
decisionem spermatu z sanguine mestruo
in modu lactis coagulata no dum hno
aiam a spei alicui similitudine donec
accipiat sublimes virtutes dantes forma z omnia
consequencia forme

Ause embrionis sunt cause
sic se habentes qi spma viri z menstru mulieris
sunt materia principalis substancialit intrantes
embrionis sbam formalis vo aia q septimo
die in funditur z mox in sanguinez vertendo
spermatu lactis similitudinez generaliter in novem
diebus oplet organa efficientes at cause sut
cause vniuersales scilicet sol qui e pr oim z sidera
congenita z deus qui est factor nature Causa aut
finalis est vniuersi conseruatio z oplecio

Asculi oplecio est q ostendi
qi masculus opletur in organisacione sui
quadraginta sex diebz femina vo tardius
quia massa z semen z locus sunt calidiora
de quibz fit masculus qua famelle obqi cicius con
pletur in organis suis z cicius educitur qi femina

Odus organisacionis
est tpus quo primu fit materia q fit sit
in lactis sba demu i massam sanguis
inchoant membra radicalia sz cor epar
cerebrum z testiculi qi plurimi volunt in nove
diebus opletur organisacio z pq a cerebro neruu
z nucha a corde arterie a b epate vene pdeunt
z carne a cerebro coste vo z cibaus ad pectoris cpa
tis z cordis defensionem z pq manus pedes ocli adcer
ta officia deputanda

Asculi concepcionis denunctiacio est
per certa signa euidens ostensio qi femia
concepit masculu ideo quia in facie est
bene colorata z est leuis i motibz z habet
bonum appetitu z dextra mama tumescat z tota
dextra e rubidior z cicius pedem dextrum mouz
in eundo & lac e purius z spissius z pulsus maior
in dextra parte qua sinistra z dum surgit ponit
dextram sup pede sinistro

Emine concepcionis denunctiacio
est q ostenditur euident qi femina concepit
femellam si cicius distorcior in celebu et
pls liuescat sub oculis z est gravior i mo
tibus z quia mama sinistra cicius tumet z tuior
in sinistra pte e maior z cicius mouet sinistrum
pedem qz dextrum z lac e liquidius z pulsus maior
in sinistra pte z pls solito mutat colorem z mouet
vit nauseam z appetitum enormem

Ole conceptio denunctiacio e q
ostenditur qi nec mas nec femina concepta e sz
globus aut frustrum carnis enorme no
configuratum sed amatum si se estimabat p
pregnatam sz tpus partus preterint z quia venter
est durior z pedes molles z vrina apparet quasi
carnis lotura z interdum sentit moveri de vno
loco ad alterum

Borsus denunctiacio Est euidens
ostensio qi mlr abortiet fetum si prius
sensit qi mouebat conceptum z iaz no mo
uetur z quia venter in frigidatur z latera
vl quia acuta egritudo actu precessit vl sentit
gravitatem in ventre i modu sarcine z fetet an
helitus z venter assimilat ventri ydropicorum
z labia vergunt ad liuorem mortificatum

Etus est corpus iam actu organisa
tum in viginti diebus in aiam vincentem
z speciem scdm assimilacionem ad genitores
productum pmis sex diebz lactis pcedens
sbam pq novem diebz masse sanguinis pq duo
decim carnis in effigiate z pq anima i funditur
q pmo organisat corpus caput z facie z pq alia
mebra z in pporcionem ad organa oim dimen
sionum z dyametrorum

Onfiguracio Est lineamentu
mebroz ad consimilia organa qlia habet
particularia agencia virtute in forma q
creatoris sui precepto aut syderu fodit
concauitates z foramina z disponit membra z m
consignacionem in diuidui aliqua pprietate amode
tali que ut sit in altero non est reperibilis

Ndiuiduu Est mixtu amatu
certis pprietatibz in generacione dotatum
qi scdm eas est eius a se indiuisu z a qlibz
alia re diuisum pqa figura for noie lo
co z tpe sic dotatu qi hoc pprietates vniuoce no
sunt in altero reperibiles z in idez & eande considerator

dolescentie etas est etas for
titudinis roboris in qua homo incipit con
tenciones emulaciones superbias rixas et cetera insist
in uigorem donec desinat crescere id est donec
desinat secundum antiquos in annum tricesimum quintum vel
in annum vicesimum quintum

onsistencie etas est etas pul
chritudinis in qua homo notabiliter stat sine
augmento et decremento et in corpus suum hic quia
racio sit ita valida propter inexperienciam actuum
humanorum durans ut sit usque triginta quinque annos
In hac etate racio non est in statu nec periodus nec
etas nec humiditas accidentalis sed alia

enectutis etas est etas in qua vi
res declinare incipit ad decidenciam Et in
noc intellectus incipit crescere ad summum
ut sit durans ad annos quadraginta
In hac etate non dum robur perfecte amittitur nec
calor ita diminuitur quia non esset

irilitatis etas est etas calida
et sicca in qua est robur virtutis in summo per
tinens medium incipit homo declinare et cessare
deteriorando in omni virtuti defluencia dicitur
per avicennam vires quia tunc sunt vires sicut dicitur in
omnibus et in racione et experiencia omni actuum humanorum
durat annum tricesimum quintum

enij etas est etas frigida et sicca in qua
notabiliter apparet virtutis condecrescencia
et incipit in toto corpore invalitudinaria de
fectio et color et aitis mutacio in qualitate et pili in
albedinem incates in tum prodalem sue duracionis
licet albacio sit primo racione putrefactionis secundo racione
frigiditatis ut in iuuene et racione flegmatis

egimen etatum est quo ostenditur
quod infantes et pueri in valitudinaria non sunt
medicandi minucione nec ventris forti solu
cione adolescentes vero et iuuenes possunt
minui in acutis et ventre solui vini coytu et vomitu
et ventris solucione Senes vero sunt conseruandi
et plus cum euacuacione quam minucione curandi nisi summa
urgeret necessitas

orrespondencia planetarum ad etates
est qua ostenditur quod etas infancie subiacet
lune dominio altera scilicet contussionis mer
curii tercia scilicet pubertatis veneris dominio quar
ta solis dominio quinta martis sexta iouis septima
saturni dicitur prima lune propter tres causas quia humida
et est velox motu et cito crescit et decrescit ita infancia

dicionis etas mercurio correspondet
propter tres causas quia velox motu et incipit
sapienter loqui et visa vult facere tercia veneri
quia volunt polui et diuites apparere coram amasijs
et cantilenis uti et equos equitare Quarta soli quia tunc
homines incipiunt clare fere dignitatibus et honoribus
et appetit virtutes ut eis honorem Quinta marti quia
tunc homines sunt multum bellicosi propter dominia acqui
rere Sexta iouis quia appetit homo vana sperne et
ad celestia prospicere incipit Septima saturno quia
tunc homo tristicias ostendit

rincipales etates sunt quatuor
etates secundum quatuor notorios motus scilicet ado
lescencia in qua fit motus augmenti altera
virilitas in qua tantum restauratur quantum
resoluitur et in eandem mensuram calor gradualis
tercia senectus in qua incipit virtus corporis et
calor diminui Quarta senium in qua virtus corporis
apparet sensibiliter decreuisse

ecretus etas est totum tempus post etatem
in valescencie consideratum in qua notabiliter
vel inconsiderabiliter virtus corporis diminuitur
includens ut sit virilitas ultimam partem
senectutem et senium Et sic secundum philozophantes po
nuntur due etates scilicet profectus et defectus seu va
litudinaria etate et invalitudinaria secundum medicos po
nuntur quatuor propter principales mutaciones

empatior etas est etas qua osten
ditur quod puer habet temperacionem etate ad
proportionatos quam alij Et animales sunt per

fectiores in conuersionis etate quam sunt perfectior
impubertatis et adolescencie et virili etate Et quo
ad mores senectus et senium habent etatem comportorem
quo ad temperamentum iusticiale tunc temperatior est iuuenis
quam puer sed temperamento ponderali tunc adolescens est
temperatior

ita est mansio anime et spirituum vitali
um in corde secundum tempus maximum mensuratum per
a natura in ordine ad porcionem humini ca
lidi et humidi radicalis completam in viribus
secundum esse speciale Aristoteles dicit vita est partici
pacio anime nutritiue in calido naturali quia au
gumento participat omnes

ause longitudinis vite sunt cause quibus
panditur et longa et durabilis vita vel
homini ex bona contemperie humorum in com
posicione ab intra a quo a genitoribus venit
potentibus secundum creaturam et signator celi fuit
bone influencie et quia homo in progressu habet se sapienter
et temperans ne antecedentine peccat

ause breuitatis vite sunt multe cause
scilicet contrarietas in compositione ab intra occurs
aut occursus pinciose rei ad naturam peruenit
corpus aut indebita sex rerum non naturalium
applicatio aut resolucio aut percussio ad egritudo mor
tis de pinciose rei occursus propter venenum ad abundo conti

arcor est suffocatio vite animalis propter
putredinem et corruptionem humorum in profundo
animati corporis racione cuius animatum semper defi
ciendo morti accederat ante tempus etatis
sue duracionis marcore efficiunt magne passiones
corporis scilicet febres apostematicas et hanc possedunt
mutatos coloris innaturalis in facie corporis

xtinctio est suffocatio vite animalis
ab intrinseco a calido sorbente humidum aerem
unctuosum a gurgite aquoso a pinguedine
calorem naturalem extinguente dicitur actuo
quia quando tale exuberat tunc vocat pabulum corpo
rum dicitur gurgite id est quando aquosum exuberat tunc
calorem extinguivit de pinguedine ut inlucibilo

arasmus est suffocatio vite ani
malis a frigido intrinseco morti fugite nam
sui excessu vel opilacionibus congelantibus
meatus a profundo cerebri oritur ab usu magno
frigidorum et stupefacientium propter breuitatem marasmus
dicitur ut hic omne id quod consumat vitam a frigide

auma est suffocatio vite animalis
a calore extraneo quod igni eundo spiritus tam
substanciale quam accidentale sorbet humidum
racione cuius tota armonia dissoluitur animati cor
poris in sui compagine per hoc dicitur ab extinctione quia
extinctio fit a calido intrinseco sed cauma ab extrinseco

uffocacio est extinctio vite animalis
propter ultimatam conculcacionem spirituum vita
lium in corde qui non valentes se euentare a
nimis se euentantes opprimunt innatum
calorem circa cor dicitur non valentes se euentare
ut patet in suspensis iam sincopatibus anhelosis dicitur
nimis propter gaudentes

ors est suffocatio vite animalis propter ul
timatam conculcacionem caloris naturalis et
spirituum in corde a extralacione eorundem
a corde racione cuius anima propter defectum in
strumentorum vitalium non valens se continere in
corde euolat ab eo cum magna violentacione a cor
pore et cordis passio quia et si membra moriuntur et
non cor homo non dicitur mortuus

atualis mors est mors post etatem
ultimum decursum ab intra accidens vel que
est morienti conueniens et ab eius natura prima
intenta vel quia non consequitur actione cause
alicuius preter naturaliter in corpus imprimentis vel quia destina
tur homini secundum cursum sue nature et ab alterioret aut
quia positis sufficientibus causis ea accidere est necesse

bitatur Primo nulla est mors natural
is quia quelibet est violenta sub subiecto
id est morienti Secundo probatur quia vna disposicio
est naturalis eius opposita disposicio est violenta
Et vita est disposicio naturalis viuenti ergo mors erit dispo

rs uiolas est ars q̄ ondītur
q̄ pⁱmitus debꝫ eis dare antidotū emago-
gum aut aliud ꝓpⁱᵗᵉ ꝛ vlua debꝫ inun-
gi introrsus cū digito intincto ī oleo petro
leon ꝛ debet fieri hᵉ pessariū R/ nclais ellebori
albi calamiti serapini euforbij anā ʒ j teranṫ
omīa cū suco saine aᵗ menthe afite ī modum
digiti ꝛ pone in vuluaꝫ Aliud R/ ellebᵒ al oppōt
fellis thauⁱ anā ʒ ij puluisentᵉ ꝛ fiat in modum
suppoitorij ꝛ ponatᵉ in vuluam

rs secundina educendi ē scda
qua onditur q̄ si scdina pᵃ partū rema
serit detur infleta fuⁱm ruthe vl' troa
sā demirra ꝛ inlē in vnctis digitis cum
oleo de lilio intromittat in matricē ꝛ paulatī
tandem educat vl' fiant pessaria supponat ꝛ

ecundina est panniculꝫ fetum
obuoluens ꝓpᵗ eius conseruacōm ex sciby
viri ꝛ mlieris fabricatus natīe p̄spici
ssimo ingenio vt eundem tueatur auo
cinus ꝛlō galiator dicit q̄ solum generatur
ex viri spmate q̄ mlīe mlies conci piunt in vite
sine sui spmatis admixtione

rs restringendi minium fluxū
sanguinis Est ars qua onditur q̄ pⁱmitus
vlua debꝫ epithimari cum petiis infusis in
aqua decoctō plantagˢ roſᵉ ouoꝝ boliar et
ados detur ei dyobībam vl' amanasia dyacodion
inucleta

urificacio Est eius a sordibus
infectiuis emūdacō circiculō quadragi
ta quatuor dierum quibꝫ debꝫ decumbe
in sorde nāli ꝛ ab ea mūdari nālit' subhat
pūificatione vlua recresat et tum multociens
fit amplitudo eius maior qm̄ abrupta sut re
tinacula que eam artabant

nfans Est puer nouitᵉ genitꝫ cuⁱ
vmbilicus est amputādꝰ aures mox pitil
pūicede sunt ꝛ nares ꝑ instillagines abeo
cum aqua calida emungantᵉ fricandꝰ est
puer similiter vngendus est ꝛ fascia cingendus ē
ꝑ mēbra eius sunt recti ficanda lactetᵉ ut venter
eius tendatur ꝛ dormiat in loco vmbroso panno
sup oculos velato cantileⁿᵉ ei cantentᵉ suaues

gritudines infantiū sunt tot
quia egritudines spasmꝰ ventꝰ solutio
ventris constrictio vagitꝰ febris torsio
num or singultus vomitus vermes orexis
intestini exitus calculus pustulacio fauꝰ tussi
asma apostema orexis ꝑc ꝛ de istis volo tractare
specialitᵉ tria huiꝰ opis particione

utrix Est mlīᵉ lactans infantulum
cuiꝰ electō est ut sit iuuenis clara ī vltu ꝛ
corpore non egrota q̄ hꝫ mamas magnas
ꝛ pectus amplium ꝛ sit mediocritᵉ pinguis
morum bonorū Melius ē semp ut mr̄ nutriat
puerum quam aliena nutrix ꝛ ꝑ iūa pᵃ nutri
mento contrahit naturam nutricꝭ magꝭ quaꝫ
matris ꝛ fiūt pᵃ hoc mirū p̄ceptores crudelisi

egimen Nutricis est regimen qᵒ
ostenditᵉ q̄ debꝫ vitare coitum ꝑ omnia
acuta acetosa stiptica non vtens spēbꝫ
in quibus est fortis caliditas neq; porrꝭ
neq; cepis nᵉ alleo aut eruca a solicitudine et
menstruorū prouocacōne caueat Nutriatᵉ cum
bene nutrientibꝫ de tritico ꝛ risio ꝛ bonis cibis
et si lac minoratum fuit vtatur simula ꝛ lacte
ꝛ ꝫucc cum parum seminis feni ꝯmixtoē q̄ si lac
grossum fuit sbtiliandū erit rex eius ꝛ aqᵃ ordeꝫ
tribuenda ꝛucc ꝛ paululum minuēda

udicium lactis lactantis Est
ostensio qᵈ illud lac est bonū cuiꝰ gutta
sup vngwez distillatur nec appet multum
subtile ī liquidum nᵉ multū grossū ꝛ coge
latum ꝛ q̄ habꝫ bonū odorem ꝛ parua dulcedieꝫ
salsum aut lac ꝑ male olens aᵗ aquosū nullo
infanti erit tribuendum

tas Est tenor
virtutum naturaliū
secundum innalescen
ciam consistenciam aᵗ
declinacionem concu
surralis inchoans ana
tiuitatis exordio vsq;
tpūs considerationis
Dicitur Primo
Sequitur q̄ homo exer nullꝰ esset etatꝭ quis ᵐ
tꝫ anᵗ quia nō habet tenorem naturalium vir
tutum s; contranālium virtutū īdo scdm̄ dicitᵉ
naturalium virtutū id ē vitaliᵐ ꝛm maꝫ aᵗ qtᵉ

inclatorium mentum inalis
Etas est dispositio viuentis periodali me
surata tpe ꝛm ꝓporcōm calidi ꝛ hūidi na
turalis ex qua in nobis consurgunt va
rie passibilitates ꝛ motus tam in corpe q̄ ī aīa
ꝑ virtutibꝫ naturalibꝫ dᵉ pelodali id est si homo
ad periodum suum attingeret dicᵉ varie pas
sibilitatesꝰ quia in q̄libꝫ etate sunt alie ꝛ alie

inus mentum vinclatorū sic Etas
est temporis spacium qᵒ duracio animalis ī
esse formali ꝛ specifico ꝛ indiuiduali co
mensuratᵉ ꝛm fluxum pmanencie ī eo
dicitᵉ in esse formali quia nō mensuratᵉ etas
viuentis scdm̄ esse q̄ habuit in causa aᵗ inmixtioꝫ
Sꝫ inquātum erat mixtum dicᵉ specifico hᵉ est
quo recepit mēbroꝝ liniamentacionꝫ ꝛm forme
dispoicōm ad spēm dicitur in diuiduali q̄ non
mensuratᵉ scdm̄ esse qᵈ habuit in suo ori

ifferencia Etatiue ꝯplexionis
a naturali ꝯplexione Est q̄ onditᵉ q̄ ꝫ ꝑ
etatiua ꝯplexione variata manet nāl
eadem coplexio ꝛ ecōn ᶻᶦᵒ tertiū quia nāl
complexio eadem pt durare per omnes etates
vsq; ad mortem Sꝫ nō pt durare ad mortē perio
dicum in vna etate q̄n vadat in alteraꝫ ī qua
consurgunt alij motꝫ ꝛ alie dispoiᵒᵉˢ Rursum
quia interdum etatiua coplexio fuit grā
indicat nāli complexiōm ut facilitᵉ patꝫ

nualescencie Etas est etas caᵈᵃ
ꝛ humida quinq; intermedijs etatibꝫ ꝯ dicitᵉ
in qua notabilitᵉ crescat corpꝰ a pⁱncipio na
tiuitatꝭ ad annū vicesimū aᵗ tricesimum
durans Inualescencie etas quinq; gradꝰ ī cludit
scilicet infanciam in qua calor est fortissimus
ꝛ durabilitas maior saltē pᵒ doctꝰ ꝛ denuo contus
sionis ꝛ pubertatꝭ ꝛ adolescencie ibi eim sp̄ ī ualescat
robur

nfancie etas Est etas quo mem
bra cuncta sunt mollia ꝛ ossa cartillagi
nosa ꝛ tenera ꝓpᵗ ꝓpinquitatem humidi
spermatici q̄ ꝯtinua vigoracōne se desic
cando calore acuto ab humiditatibꝫ exhonerat et
ossuosam incipit hēre soliditatem large tn̄ in
fans dicitur q̄ non fans ꝛ sic includit omne tpē
quo non fatur puer ꝛ sic hᵉ nō debꝫ capi nᵉ strictissie

encium plantatiua etas Est
etas qua nata incipit dentes complantare
caninos ꝛ eos ostendē donec vniuersi ge
nerentur ꝛ deiectꝫ regenerintᵉ Et hᵉ etas
est inualitudinaria ꝛ tota egrotatiua tūc eim
ex dencium exitu onditur q̄ omīa ossa capiunt
duriciem ꝛ testa capitis desiccatᵉ in solidū et
mēbroꝝ ideo quia ista ossa ꝯplentᵉ sic ꝛ alia

oncussionis etas est Etas
que fit an pollucionꝫ in qua ꝓpᵗ fortem
calorem commouentē vitales spūꝫ ꝛ pleni
tudinem humorū recenciū incipit puer
commouī ad bella leticias ꝛ agiles motꝫ ob q̄ co
cuciunt frequenter hec etas dicitᵉ pūitie a puri
tate quia ꝛ etas purior ꝛ spūꝫ fit purior ꝛ opa eiꝰ

ubertatis etas Est etas in q̄
incipiūt pubes apparere ꝛ natūa incipit
iam virtutem seminalem mittere ꝛ mocī
ones actoptū ꝛ polluciones donᵉ barbescat
ꝛ fit durans ī puella ab anno vndecimo in masclo
ab anno tredecimo vsq; in triceſimū quītū Dico ab
vndecimo ꝛ tredecimo quia id mundo senescente
reᵒʳ ē ꝯ prisceꝫᵃ ex natīe accelleracione

paruu erit calidum z siccum cui9 si figura mala
erit cerebri erit mala dispositio interior in suis opib9
Si aute caput sit moderatu huius decepite rotunditate
ante retro parum eminens z abutsq3 auib3 parua
hus planitiem cerebri bonam fisonoiam pandit
Si autem caput imbecille cerebrum tale est

alidum capt

cerebrum calidum est
q9 ad tactum sentitur calidum z cui9 oculi ru
bent z vene in eis manifeste appent z capilli
capitis cito nascunt z sunt spissi fortes et
nigri z asperi z sompnus eorum est paruus z lenis et
etiam fortes z ossa colli z certa ab ipso sunt manifesta
z ra tam oculi nota q9 cito ledit ab odoribus z in cogitati
onibus veloces sunt z instabiles z sunt multe subite
mutationis z repentini in operationibus earum

rigidum

cerebrum est q9 caput
sentitur frigidum ad tactum z crines albi est paruz
nigri est piger z sompnolentus hebes z tardi
intellectus facilit catharru patiens z egri nes
frigidas cito incurrens dicit crines albi q2 frigidi
albat in humido ut patz in niue aut cristallo dicit so
pnolentus ut per sompnum humiditates digereret dz
hebes q2 ventricula humiditatibus plena est

iccum

cerebrum est cui9 capit cito cal
uescit z capilli cito crescunt z pauci sunt et
parui sompni sunt z nec ex naribus parum defluit
z capitis repletis mi9 aut non accidit eis aut
parum dicit cito caluescit quia facilit terminat
materia pili ob q9 diu no porrigi fit caluaco dicit parui
sompni sunt id quia paucitas hz consuere superfluitates

umidum

cerebrum est cui9 capilli
sunt subtiles z tarde nascunt z nigri sunt
calui z humor a naribus semp fluit z reumatis
z sensus eius non sunt clari id est q2 ocli
eius sunt semp lippientes z auditus ingrauatur z c
Obicit primo capilli tr cerebri debent esse spissi
i a m z quia ppt hc sanguinem corporis vrina e spissa quia
humiditas ingrossat i z dicit subtiles id e molles

alidum

z siccum cerebrum est
cui9 capilli velocitatem fortiores z sunt
velocis natiuitatis z sunt veloces in cunctis
operationibus z cogitationibus z sensuu pfectoribus
z superfluitates pauce ab eis eueniunt frigidum et
humidum cerebri oppositum manifestat signis z c

orma capitis

fictiua est q e media
inter rectilineam figuram rotunda cui9
vertex recte participat inter sinciput z oc
ciput z cuius est velud spera cera ex utraqz
parte leuiter pressa deterior aut ea est q hz eminen
tiam in anteriori fictiua conali pessima aut e q pot
eminentiam in posteriori parte capitis vel q reperit
hz maiorem a tempore ad tempus q2 ab occipitio
ad sinciput

apillorum

fisonomia est que
ostendit q9 homo huius capillos crispos e
audax planos vero est pauidus et si habz
multitudinem pilorum in uentre luxurio
sus si sup collum z spatulas demens demeatur
z stolidus Si in pectore multitudo pilorum affluit pau
citatem sapientie demonstrat Obicit primo crispitas
pt fieri ab arte ergo deludz fisonomiam

apilli

sunt capitis pili attestantes
super cerebri complexione q2 sbalit ab eo or
ta qui si fuerit nigri caliditate siccitati fri
giditatem molles humiditatem z duri sicci
tatem Obicit primo Mulier est naturalit frigi
da z tamen quasi omnes mulieres paduane habent
capillos nigros i z 2o stat pp pe eleuari fumi i te siccissim
z cerebru fore frigidum i z 3o capillus no dependet
solum a cerebri dispositione sed totius capitis q non
solu sup cerebri dispone testabit sed de toto corpe i

culorum

fisonomia e q onditur
q9 huius oculos magnos z prominentes amens
est profundos z paruos calidus est z immundus
huius oculos tremulentos malus e huius vari
os oculos i atro e huius pupillam q2 deauratam
homicida e huius maculas circa pupillam sanguineas
est sine radient citrinus sine viriditate sic albe z
nigri luxuriosi sunt varii z tremuli iracundi vitos

et argumenta breuitatis causa postponam

alpebrarum

fisonoia e qua ondit q9 huius
pilos palpebrarum recuruos ad una partem
scilicet in inferiorem siue superiorem e mendax calidus
z stultus z qui claudit z apperit palpebras cum
magna frequentia timidus z maniacus e Ratio q2 attestat
sup vehementi calore calor enim fortiter impellendo suos
recuruat obq sic subtilitas in cerebro magne excop dat
se etiam ad iniusta cum deficiat ei intentio

upercilorum

fisonomia e q ondit
q9 huius multitudine pilorum in supercilio e homo
multarum cogitationum z multe tristitie z eius
loquela est feda z grossa huius longa arro
gans z verecundus graciata ut multu hebentes
z inuerecundi sunt dicitur multarum cogitationum ra
tio q2 cor est calidum multos pilos emittit sup ad
supercilia

ronte

fisonomia e q ostendit
q9 huius frontem magnam est ponderosus de
clinans ad stultitiam huius paruam fron
tem sit bonitatem motus lata sit incendia
cum paruitate discretionis plana frons litigiosus
rugosa irascibilis e parua stolidum magna pigru sit

aribus

fisonomia e q ostendit
q9 homo qui hz nasus extremitate acutum
iracundus z littigiosus e homo aut magnu
nasus z nares grossas huius sapiens est lo
gum z subtilem nasum huius festinus stultus z lenis
est latum huius nasum luxuriosus est huius feamina
multum apta irascibilis est concauitas nasi sic ira
scibilem ideo quia calor ebulliens illic tinatur z stat
fixe

auribus

fisonomia e que oste
ditur q9 qui habz aures magnas cu carnositate
multum infra dependente stolidus e z longe vite
qui curtas prudens e qui q2 capiti coniunctas
z coapressas ponderosus est cu stoliditate carnose aures
bona complexioni significat macre z palide mala de
nunciant femine tortuosu aures sit bona auditus
q deputatur vis auditiua ad cerebrum z eius potentias

ore

fisonomia e q ostendit q9 huius os
magnu gulosus z audax est Labia magna stul
tus z hebes e cui9 labia non sunt bene colorata
egrotatiuus e cui9 labia sunt tenuia iracundus e im
mus multe vite cui9 labia liuescunt mortis egritudine infectus
est non durans nisi ad proximam epidimiam

entibus

fisonomia e q ostendit q9
cui9 dentes parui sunt debilis virtutis e rari
egrotatiuus e cui incipiunt crescere in etate
consistentiae fortis capitis e cui9 dentes canini
longi sunt z singulosus est cui9 limosi z nigri eger
est a ptorum caliditate cui9 obtusi sunt z cito stupescen
tes eger est tam pectoris quam capitis replectione

ingua

fisonomia e q ondit q9
homo cui9 plectrum lingue latu e loquax e
cui9 longum bene sapit sapores q nigra e
vel limosa pectoris egritudinem acutam occultam
significat z si est acta amara acta egritudine manife
statam significat q quanto amarior fuit tanto magis
morbum inualescere significat z si fuit totalit nigra
z rugosa periculum vite ondit

acie

fisonomia est q ostendit q9 ho
huius faciem carnosam piger z stultus e grossi
grossus nature e huius at subtile facie multarum
subtilium cogitationum e Rotunda facies stultum
ostendit longa verecundum parua facies malu hoiem
z adulatorem magnu ondit formosa aut bonos mo
res ostendit

isu

fisonomia est q ondit q9 homo
iocundus z multum ridens benignus e z sine
sollicitudine parum ridens crudelis e huius
displicentiam omnium opum q plures fuit Alta
voce ridens inuerecundus e qui at cum ridet tussiat
z asma patit cum anhelitus constrictione tyrannus est

oce

fisonomia e q onditur q9 ho huius
vocem grossam audax e huius voce grauem suo
ventri seruiens e Asperam voce huius raucosus
est vox aut pulchra sapiam cu pauca demit
tat stultitia iocunda festiua iacundum sit blesa deter

violenta 3° si sit tunc mors accidet nālis sn pre
ma extitudine quus in aīm nō pt fieri transitus de
extremo ad extremū sine medio ad p̄mū dicitur
licz mors quelibz sit violenta sbito tn pt dici nāl
in ordine ad totū vniūsum qd intendit nouorum
suppositoꝝ eductom

nnaturalis

mors ē que nō est
ne ... in vltimo senij decursum sz in qlibet
alia etate contrasistent vel qz nō venit ana
tiua puncto vel venit a morbo ext° latitu
dinem sanitat se ponēte aut ab aliq° extraneo
nālit vitalitatem exulante vel accli in fluenci
per incōsa aīam violenter excuciēte de pectore

ecessitas

moriendi ē qua ondi
qd omne animatū mori necē est ppt contra
rietatem constituenciū corpus humanum
ppt matiei p̄me instablitatem z ppt assila
cōnē nutēus intribili ppt quā mēmbra repas
sa in agendo reddunt tandem in potentia adex
cendas vite opacōēs z ut p̄ora supposita nouis ce
dant mori animatū necē est

npossibilitas

conseruandi ho
minem ad annos ducentos ē q ondit qd nul
lis medicorꝝ suffragijs nullis qz medicaīb
confortatiuis a° conseruatiuis pt ppetuari cor
pus humanū mortuū sz n° viuens conseruari
ad annos ducentos natalit mūdo senescente
dici mūdo senescente qz adam matusalē olim
diucius vixerunt

nbiectum

mortis ē cor p̄me co
sideracōīs z vltime Membra vō p̄ncipa
lia ... sz mebra extremalia
sz mortis sbiectū inchoatiue Aliqui dicit
qd mors incipit ī nasu z labijs z volis manuū z
pulpis z p̄a manifestat in extremis membris
sz vltimo in corde qū cū cor moritur tūc mors
est vera alias hodie multi apopletici sepeliunt
viui

biectum

mortis est omne aiatū
actu viuens saliq homo brutū zeptiuus
ē vegetablē oē tam in aquis qz a° igne
a° terra vite spiritu aīatū desines morte
solum ī dissolucōne nō aut in rerū cōponencium
desinencia Notā quando morit homo p̄mo euolat
spiritus qd est mediū cōpositū aīe cū corpe post
aia p° vitalis spiritus z deīn elementa cuncta recipi
unt eius apparatū z tīa corpulencia cum eum manet
in essencijs apparatus licet desinat apon ī illo esse

isonomia

sīm magnū me° vi
sulatorium Est sciā
q ex exteriori corpis
z membrorꝝ habitudie
indicamus interiorem
anime dispoicōnem
ad p̄mas a° bonas in
clinacōnes morum
tendente ex qua non
vera sz coniecturatiua
tm pt haēi notitia inclinatiua Obicit p̄mo aiā
nō sbiacet iudicio humano cum sit insensibilis
1° 2° homo ē dns actuū suorꝝ 3° pt se inclinaē
ad opp° quo ad virtutē 1° 2° difficile ē ymo tumosū
est indicaē complexioī humanam z satis fallax
ergo plus timiosum z magis fallax erit indicaē aīe
dispoicōm ex complexione

ardia

est quo onditur z malignē
qd visonomia est vā sciā consequēs infal
libile nature progressū in contrariū nunq
valentis asuescere z in legem nunne im
mutabilitatis videns in consignacōe mēbrorꝝ z colorē
z limamētucce eorum in eius tablēz ponēs necitatez
isti sic loquentes volunt necitare acta humana et
ponere fatum z predestinacom z reprobacionem
necitari z liberum arbitrium illibertare conat
sz ellectionem sic ligare qd nō possit eligē nisi z in
qd necitatum est

oncordion

est capitolū quo
ostenditur qd fisonomia nō est vā sz con
iecturatiua tm sciā in consignacōe mēbrorꝝ

nullam ponēs necitatem ne in eorum figura ne colorē
a° corpis habitudine a° opib3 necit° qz libere posst
in contrariū sue natūe Nō aī dicat supius natura
in contrarium nunne asuesat intelligit de nō potenti
ut sz qd lapis nunne pt asuescere sursū tendē
sz in cognituus z aīus in contrariū sue nē asuesat dū
fimiliter assaticā consticio nunne attingit

biectum fisonoe

est homo
non decrepitus nec perfetē vadens z in passio
nes z animē inclinacōes qd ad affectam sen
sualitatis qui nō dū perfetē etatis a° in amia
sue facionē sbdit appetitū sensitiū p̄p̄ē racōi et
expiencie a° est qualis esst perfcā racō z expiencia
Cō in licz fisonom bene posst iudicaē de viro perfe
stat tm facili motiuo qd iudicat Cō in z in qd appe
titus ī secutores pūt bñ venaī z iudicaū phac sciaz
z inclinacōibus suis

ndentia

cōiectoria fisonoie ē
qua ostenditur qd fisonoia habz indicium
vltā p̄pinquū si posterz racio vna a° plures
racōne data promittent ppt de sitū in sbtialis
contēpamēti ppt qd nō pt exple suas opacones
valide exm pono qd sit magnū caput in or ne ad corpus
paruū tūc eius cerebrū erit magnū humidite ī vndis
mēbra pret solitū inde 1° 9 sc° ebetudo pigricia so
pnus multus si paruū sc° qd vie pue z sic nō potest
dinari spiritus animalis multus prouinū fiēe corꝝ z c°

apit' vizonoi

est q ondit
qd hn̄s magnū caput inclinat ad stoliditā
tem audaciam ob stinacōnē ē multa iracun
diā paruū vero habens caput astutus est
z nequiciosa z ē foeda ē capitis dispoicō fedi sunt
mores z ē spata cū decenti latitudine spati erunt z
mores racio cur inclinat ad stoliditatē qz virtus
in formatiua capitis incracione fuit fort z alia
membra ī debilitata sz z ē vult plus sape quā opz
quia oīna vult intelligere sape audire videre et
nichil tacere z sic ī ista opacōe ē fort z ī alia debil

bicitur

p̄mo ī magno capite forcior
est virtus quā in pbo g° in magno amplius
debz apparere sapiā z prudenā quā paruo i°
2° mediocitas capit arguit bonā cplexio
ergo magnitudo meliorē ad p̄mū dicit sī tīe capt ma
gnū correspondenciam cerebri magnu tīe attestatur
sup bona infortuna sz si nō sup mala ad 2 in dicit
qd ex mediocri capitis pporcōne p̄ sunt vbiq3 medi
ocritas g° nūq3 pt ita fieri mala coniectura sicut in
alijs

agnū capt

est caput magnum
magnitudinis continēcie magni cerebri ut
sic p̄bum exīns qm cēbrū magnitudie sua
infrigidat cor excessiue z vmīsa membrō
hūi te excessiua irrigando inundat a° magni ne
z impositorū cū eo aut fortitudine ī fortune aut
multitudie matie ī quando racōe cuius excedit in
sbtiale cpamentū in or ne ad alia mēbra obqz ma
lū dicit obmitto alias declaracones

aruū capt

est caput hnē par
uitatem ... continencie paruū cerebri
racōne cuius ... cor ... contemperamento
ppt hc qd non pt sufficient irrigare mē
bra humiditate ne cor refrigaē aut puritate contra
volutorio a° in fortune debilitate a° materie
paucitate ī quōne ppt p̄mū fit timidus perfidus
velocis ire ppt tercīū fit debilus in oīnb3 mēbris
nisi qntum astucia supplet ppt vltīm fit diminut
in fricidis z auctis ī cā do in opposito g° istm malū

nproporcio

capitis ad mēbr
est qua ostenditur quod tam paruū magnū capt
quā magnū si est pporcionatum in or ne
ad alia membra habz melius iudicium qz
si foret paruū caput z corpus magnum vel magnum
caput z paruū corpus vel si essit mediocre capt
z magnū corpus vel paruum patz qd si caput
pporcionatum z foret p̄bum tūc cerebrū
... suffcit influere cor z meatus
parui sufficient ... spiritus ... vel si corpus
foret magnū non sufficit ...

erebri fisonobia

est fizoia
consequens ... quod si ... fuit cerebri

est lenis z cutis mollis z mebra laxa nitue z ossa ocl-
ta z cu laborant cito fatigantur z cor eorz dissoluunt
qui sunt corpulenti z multu dormietes z paucos habe-
tes pilos

Siti corpis fisonomia e qua ondit ex the
corpus e sitte natue qz e macru z duru asperu
z forte z rigidum z multi paciens laboris z eq
uiture sunt manifeste z corde patentes z q
est capilloru z piloru multoz z sunt audaces z obstiati
dicitur obstinati ideo qz siccum e difficilt mobile

Setis homis fisonomia e q ondit ex ille
homo est intellectu stupidi qui est albus z parum
habet de admixta rubedine z eq capilli st medii
inter multos z paucos crispos z planos albos et
nigros z qz eius intuitus e videndi vl gaudenti silis
& qui habz manus mediocres z frontem magnam z de
gitos diuisos z oculi sunt medii int varios z nigros

Timidi homis fisonomia e qua ondit
ex ille homo e timidus cuius capilli plani z statu
curua z musculi cru intriores sursum ele
uantur color citrinus z oculi debiles z videntur cum
quadam festinacione semp claudi z apur manus quoqz
z pedes subtiles z macri intuitus aut eius e i tutu
tersa similis

Audacis fisonomia e q ondit ex i ho
est audax cuius capilli sunt fortes z asperi sta
tura erecta z ossa sunt fortia z grossa venter
z spatule fortes z collum forte in quo no sit mul-
tum carnis pectus amplum cutis sicca cuius frons
& venas habet z rugis caret z statura e erecta z digiti
fortes z qui est in pectore z i spatulis pilosus

Subtilis ingenii fisonomia q ex cor
dispoicione cognoscitur ille homo fore subtilis igeni
qui habz carnes subtiles z molles z paucas et
siccas z est medius inter macru z crassu z in fa
non habz magnam carnositate cu humei st eleuati
z coste carnes no hnt z color eius int rubeu z albu
e medius z tenuis z lenes z clarus z cutis subtilis z capil
li int flauos z nigros sunt medii

Inuerecundi homis fisonomia e qua
ostendit ex ex cor habitudine i homo psunit
inuerecundus cuius oculi sunt multum apti z for
prominetes z acute intuentes z palpebre grosse
z statura non multum longa z in i cessu tendit pity
et sit multu loquax

Luxuriosi fisonomia e q declat ille
homo declarat ex signis cor luxuriosus qui
in colore est albus rubedine hns commixtum
z hz multitudine capillorum cu grossicie leni te
& nigredine z sup tympora multos hz capillos z habz
oculos grossos z pilos multos p tor z ventris

Iracundi homis fisonomia e q ondit
ex ille homo psunt ex dictis corpis iracundus
qui habz facie feda z tho vultu progredit z habz
faciem rubeam cum quada obscuritate z e macilentus
in corpore rugosus facie z habz nigros capillos z plaos

Superbi homis fisonomia e q ondit
ex ille homo presunt superbus q erecte icedit
gressus magnos facit presumptuose loquitur q
stature habet pceritatem z corpis venustate
tem loquelam paucam dura z ambiciosa de facili
fiunt difficulter placat z apparatu vestimentoz pro
fert mirabilem

Auari homis fisonomia q psunt de ho
mine qz e tenax z auarus si e homo parui capit
z caluus a ruffus a blesus a blandus z q est
paucoz verboru z loquit p diminutiua id e
unqz rei vilis profert nominatiuu a rei nisi dimi
nutiue z qui titubat in locucione specialit quando de
re versatur vili

Gulosi homis fisonomia e q ondit ex i
homo presunt esse vorax qui hz magnu os z
magnu ventrem & magnu collu z est carnosus
z pinguis qui vo est inter vorando tlis e vo
rator piscium simus qui eos edendo gemine vix sa
turat Ebriosus aut homo hz faciem subrubeaz z pa
lidam ideo qz extinxit virtute nalem humidi te

Effeminati homis fisonomia e qua
ostendit ex ille homo psunt fore effeminatus q est i
paciens z cito irascit z cito sedat z qui e magne cali
ditatis z votus in libidinis z habz caput paruu z facie
paruam z collum subtile z pectus z spatulas angusta
z coxas grossas z nates z crura gracilia & manus
& pedes tenues z q sunt in lecto vxoris z male morigerati

Viraginis fisonomia e q ostendit
ex illa mulr virilitatem ptendit in aio si est
barbata z corpe robusta z ossa habet solida
z vocem grossam z habz os magnu z oculos
magnos et membra gigantea z i pauida e tibilin
z minatur frequenter fortibus viris z interdu dolet
qz vir no est effecta virilu additione membrorum
& que leuiter irascuntur

Eunuchi fisonomia e qua ostendit
ex omnis eunuchus est maloru moru z subite
cupidus z presumptuosus effeminat at tota
ut omno mores femie hre videat z cor z non
gnat Quoniam aut est eunuchus nalis id est quia non ca
stratus est z caret testibus vl quia puissimos habz et
est sine barba pessimus e

Neruorum fisonomia e q ostendit
ex ille homo habz neruos debiles q e pauce
fortitudinis z si aliquid opatur tremescit
z debilitat z presertim in coytu z q potat
aqua z frigidam z q habz iuncturaz paruitate z cor
daru subtilitate z cutis z carnis tenuitate fortes
vo abo to

Ad dominatorem fisonomia q ondit
ex i e ad dnatorem z prefectura aptus e q est
stature procerus z gestus z motus hz ordiatos
z conceptones aimi puras z fixas z q corpe
subtilis est mediocritate int macru z grile z rubei
coloris n nimis grigatus n nimis pinguis z q in locu
cione est tempatus z impialit se se semper hns

Ad miliciam fisonomia e q ondit
ex ille homo ad milicia aptus est q e fort
roboris hns brachia fortia z ampla oculos
hns claros z radiantes locucionem virile z ai m
non effeciatum pedes robustos vir robore gygantee
& qui a natura inclinat ad equitatura z prelia et
duellos z adiactus lapidum gladii z haste rc

De religione fisonomia e q ondit
ex corpus ad religionem aptus e corpus
mediocre z sanu z humile a natura z simplex
z qui habz colorem bruniu vl fuscum z crines
planos z faciem rotundam vocem aliquantulu rau
ca z i maxillis carnis multitudine z ventre z fron
tem qui habeat trahentes ad rotunditate

De studium fisonomia e q onditur
ex illud corpus est labor studii capax qz est
mediu inter longum z curtum crassum et
macrum hns oclos pnatia z presertim in
grorum z qz habz carnes molles z color e medius
inter rubeum z album z digiti manuum st subtiles
& capilli plani z mediocres

Ad artificium fisonomia e q ondi
ex i e homo est aptior ad artificium q e cor re
z corpe turpis z qui se ex meliatur ad aliq
laborem alicui arti ppinquu z illa arte perse
visitat z attemptat tr ad illam artem e paulati
introducendus ad qua eundu na per se disponit

Ad seruicia fisonomia e q ondit
ex i e homo e ad seruicia aptus qui e sanus
z fortis roboris z vires habz fortes z faciem
non nimis rubicundaz aut morfeatum
aut impetigiosam z qui palpebras habz mundas
non putredine ps sopnu implete & qui no est as
maticus z q e pato aio se offens ad mandatu

Attia fisonomia e q ondit ex tale cor
qz debet recipi ad milicia a religione a arti
ficiu a seruiciu a quicquid debz cospici an sa
nu sit tlr pmo debz videri an ascendendo grad
sit asinaticus z an i corpe vl facie sit scabiosus z qz no
sit lippus i oclis n alias viciatus z si nasu hz latu inspi
ciat ne habeat polippu aut cancrum z dentes i spi
ciantur si sint eeti z fortes z gutture pruat eius si no
habeat squinancia vl glandulas z pectus si videis ma
crum z ossa a carne nudata ptisim pnunciabis deinde
q pme ventre z aspida ad os si de ore fetor exierit eth
est intus similr si vmbilicus extra pmmet eger e

protem tu la beniuu gracil' voce sit frigi[dita]tis, q[uer]o l
grossa caliditatem

ollo fisonomia e q[ue] ondit[ur] q[ui] q[ue] h[abe]t colli
curtum callid[us] e et ingeniosus longu[m] et gracile
stolid[us] est et garrulus et timid[us] qui vero grossu[m]
iracund[us] est et festin[us] Racones p[re]ium stu[dius] q[uia] dictor[um]
posui in magno rumulatoi[o] et argu[men]ta sit q[ue] video
nimis dispendiosum fore si ponere[m] id p[re]tereo

orde fisonomia e q[ue] ondit[ur] q[ui] cor manife
statur fore calidu[m] sicut puls[us] e cit[us] et frequens
et circa pectus multi pili sunt et spissi et pect[us]
magnu[m] et [cor]p[us] sic caput paru[m] fuit et pect[us] ut
dicatur tale cor erit calidum et homo multe iracundie
audax et obstinat[us] opposita signa frigiditate[m] cordis
denu[n]ciat et homo piger et timidus erit

hepate fisonomia e qua ondit[ur] q[uod]
epar manifestat[ur] calidu[m] ex venarum magnitudine
et stercoris siccitate et quia abaria calida eis
nocent et vina et quia hypocondrius multitudo
repit[ur] pilorum siccitas aut ex corpis matre[…] et q[uod]
color participat claritate

pulmone fisonomia e q[ue] ondit[ur]
q[uo]d pulmonis calidi[ta]s manifestat[ur] ex voce grossa
magno et pectore amplo frigida vero oppo[si]tis
signis sicis at p[ate]t ex voc[is] claritate et paucitate
salivarum et q[ua]p[ro]p[ter] simplici[ter] cognicione

stomacho fisonomia e q[ue] ondit[ur]
q[uo]d stomach[us] est calid[us] qui digit abaria gros
sa fac[i]lit[er] qui leditur a[b] baryis bene nutrie[n]
tibus salic[et] pullis volatilibus nisi cu[m] ag[res]sta
aut aceto existant et sitit palatu[m] et guttur arret fri
gid[us] vero quia non p[otes]t digere[r]e abaria grosso et hab[et] ructu[m]
acidu[m] acidam et multitudine[m] vento sitit et paucitate[m]
appetit[us] humidus si adest multitudo saliue et sipide et
multa nausea et paucit[at]e[m] sit[is] et urina ka[…]posi et puls[us]
mollis siccus p[ate]t opposit[is] signis

Splene fisonomia e q[ue] ondit[ur] q[uod]
splenis durities adest si ad tactu[m] sentitur
durities et infantie citius nigrescat vel stab[…]
vel prurit in modum morsee subite a[ut] impe
tiginis cu[m] conspiracione cutis et si tristitia et timor
et sollicitudo augetur fortis signu[m] Si vero ridens est
et gaudens splenis bonam innuit complexione[m] sicut
est subtilis cu[m] eo

vmbilico fisonomia e q[ue] ostendi[tur]
q[uod] h[abe]ns vmbilicu[m] prominente[m] extra ventrem
hab[et] totius compaginis n[atur]alis imbecillitatem
Si vero intrensus appet fortitudine[m] q[ui] si
egredi visa fuit non bonum si aquositas malum
ceterum malum est incidere vmbilicu[m] a[…] q[ui]a
defluenciam si aqua glacialit[er] iam videt[ur] congel
lata intrib[us] eius diebus perimit

ostis fisonomia e q[ue] ostenditur
q[ui] qui habent costas recurvatas malor[um]
sunt moru[m] equales vero qui habent costas
bonoru[m] moru[m] sunt Amplitudo aut costar[um]
arrogantiam sive multitudine[m] significat gracili
tas sensus paucitatem amplitudo costar[um] bo[…]
innuit strictitudo malu[m] p[ro]minencia aut cor[poris] sup[er] hu
meros stulticiam s[ignifica]t

brachijs fisonomia e q[ue] ondit[ur]
q[ui] qui hab[et] brachia sic aggregata ut manu[s]
genua possint attingere noblitatem a[…]
significat et arroganciam et regenerandi
cupiditatem curta aut brachia timidu[m] sunt
ampla h[abe]ns brachia et humeros magnos preciosus
vir est et fortis robore valens iter[um] tollerare plu
mos et facit curta h[abe]ns brachia et disgregata de
bilis virtutis est

manibus fisonomia e q[ue] ostendi[tur]
q[ui] qui habent man[us] graciles subtiles et le
nes talis hab[et] sapiam multam et intellectu[m]
bonum in vestigandi vniusq[ue] occulta curt
te autem significant stulticia[m] graciles et multu[m]
longe rapina[m] Si vero pulchre man[us] fuerit et
parue totius corpis complexione[m] debile[m] signif[ica]nt
et caliditatem paucam in eo denunciant

Testiculis fisonomia e q[ue] ondit[ur]
q[ui] qui circa pudenda pilis vestiunt[ur] multis

et spissis luxuriosi sunt vehementer et virga cor
cito erigitur et spima cor[um] grossum erit et cito exple
bit coitum Et incipiet ante pubertat[is] tempus et hab[et]
venas spissas et manifestas in virga et cordas vere
fortes Alij vero non ita q[uia] aut virga e laxa
nec fortit[er] erigitur humidi sunt et spima h[abe]nt multu[m]
et h[umidu]m q[uam]vis sicci q[ui]q[ue]

pedibus fisonomia e q[ue] onditur
q[ui] qui habent pedes carnosos et duros male
intellectus sic[ut] Qui habent pedes paruos
et pulchros formatos sunt iocosi et inidi
ante si habent carnes multas pigru[m] si gracile est
amator e et luxuriosus Si vero in eis ossia fore in s[…]
p[ro]minet audax est similit[er] tocarum ossa si p[ro]minet
audacem pronunciant

gressu fisonomia e q[ue] ostendit q[uod]
qui gressum mature stabilit prudens est
Si magnos gressus constituit et tardos piger
est Si citos gressus facit et paruos festinus
est specialit[er] p[er] verbi quos disponere ignorat virgi[nu]m
gressus moderatus fieri deb[et] corruptor[um] indiffens
est id est nunc talis nunc alter

toto corpore fisonomia circa q[ue] e
qua ostendit[ur] q[ui] totum corp[us] est bene dispo[situm]
ad mores si eius color in corpe talis e q[uod] e
multu[m] alb[us] a[ut] brunu[s] a[ut] fusc[us] rube[us] p[er]mixt[us]
et venter magn[us] et digiti curti et facies rotunda et
in maxillis carnositas multa sapiente[m] s[ignifica]t et ve[…]
et si venter eius erit rotund[us] et fac[ies] p[ro]minens et pmi[…]
elevati frons rotunda mandibile magne et aura
longa et collum grossum addit ad significatum

etatibus fisonomia e q[ue] ondit[ur] q[ui] pu
eri leues et facilit[er] i[m]p[re]ssum et creditum eoru[m] que
dicunt[ur] et raro habent i[n]validam et inexperti
sunt et largi viri vero iam pl[us] maturi s[un]t ad
cogitu[m] operant et p[ro]uilia stituit habent se ad dandu[m]
et recipiendu[m] modo medio Senes vero ultimo senes q[ui]
p[ri]mi sunt et mendaces et tenaces et in iracundi et minimi
facilius ceteris tollerantes

colore fisonomia e q[ue] ondit[ur] q[ui] qui
hab[et] colorem ruffum vel subrubeum sanguine
am s[ignifica]t complexione[m] et p[ro]p[ri]etates eius cu[m] color
rube[us] e et clar[us] verecund[us] e cu[m] color viridis
vel niger visus fuit male morigerat[us] e cu[m] color
vel flamma ignis e instabilis est et iraciat[us] alb[us] p[…]a
color et fuscus et garseus et plumbe[us] color frigidam
s[ignifica]nt corpis complexione[m] et virmam […] abeis oritur Ru
bes autem subrube[us] et rubicund[us] ruffus et inops
calidam s[ignifica]nt complexione[m] et urina […] abeis orta […]
[…] flegmat[ica] q[ue] in rubedine iuuenit[ur] s[ignifica]t epat[is] a[ut]
splenis a[ut] stomaci egritudine[m] a[ut] emoroydas multas

orpis eq[ua]l[e] fisonomia e q[ue] ondit[ur]
q[ui] ille homo h[abe]t corpus eq[ua]le qui e alb[us] tam
aliq[ui]d p[er]mixt[us] rubedinis et tact[us] eius n[on] e multu[m]
frigidus nec calidus nec asp[er] tener medium
inter macie[m] et carnositate[m] et mores eius n[on] sunt multu[m]
excessum n[on] defectum n[on] est multu[m] pilosus n[on] paru[m] nec
est tenax n[on] cupidus n[on] est dormiens a[ut] vigilans et
in motu p[ar]at[us] vene n[on] anguste n[on] occulte et vox et puls[us]
et urina sunt media

ineq[ua]l[e] cor[pore] fisonomia e q[ue] ostenditur
q[ui] inequalitas ondit[ur] ex colore vario et tactu
p[er]mutato et q[uod] n[on] e grosse complexio[nis] q[uia] carnes
grossas habet et h[abe]t membra inequalia et forma[…]
inequalitate et operaciones et pulsus et urinas et egestiones
p[er]mutatas et sudores et capillos et a[…]e a[…]

calidi corpis fisonomia sunt signa ondencia q[uod]
tale corp[us] est calidum q[ui] cito crescit et e macru[m]
et gracile et venas hab[et] manifestas et motus
velores et opa festina et cogitatus et s[un]t obstina[ti]
paucum sopnu[m] et multor[um] capillor[um] et nigre[…] et e[…]
cum colore ruffo a[ut] rubeo cum obscuritate

frigidi corpis fisonomia e q[ue] onditur
q[ui] tale corp[us] aut frigidu[m] a[ut] natura q[ui] tarde
crescit et capilli eius tarde crescunt et e ebet[is]
intellectus et tarde operacio[n]e[m] puls[us] e p[ro]u[…] et co[…]
tati anheliti et q[ui]a in coitu s[un]t par[um] potentes et paru[m] appe
titum et sunt paucor[um] filioru[m] et multi sopni

humidi corpis fisonomia e fisonomia
q[ue] onditur tale corpus esse humidu[m] cu[m] tact[us]

alitur corpis ? ml membrorum necessitati alitur bruti
plus pretendens similitudine cum aia adnaturalia
opa illis bruti imitanda magis inclinat qui adopa
altius bruti sibi membrorum proportione i eodem pede
n ratoe retentis attollat vultum ad sublimiora

uerorum fisonomia e fisonoia
tenelli corpis q onditur qm pueri st carne
molles ? qui lactee sbe ? in corpus ? ossa admotu
flexibiles ? leues ? aio dociles sine dolo ? sine
cura tutum vitam ducentes n aduertentes n ludos
? vanitates lucris ? vtilitatibus intende recusant
parua magna existimat ? maxi nullius existiant
vtilitat noxia teis contraria desideant colloquia
puilia amant fugiunt aute seniu consilia ulli in
secreti celant ? quicquid vident vl audiunt recitant
subito rident plorant clamant garriant rancheant
vix silent qui dormiunt toti a sordibus iterum se ing
nant ? solum ea que ventris st ? voluptatis
cogitant

uorum fisonomia e fisonomia
hominis in etate consistencie considerata q scilicet
n notabilit augetur n notabilit diminuitur
ostensione sui manifestans aie pfectum intellige
? rerum naturalium perfectam cognitionem ? agibilium qui
ob ludibrium femine tyrocinia ? mort pericula nd paue
sat subintrare ? non molestatur imitatoibus se coor
nare ? mleim ardenti oculo intueri ? corcis cantileis
? musicalibus instrumentis se i insistet sed obamorem

enum fisonomia e fisono in etate
decrescencie considerata in qua corpus notabilit
diminuitur sui ostensione pandens aimig
deliriu ? mendare lucri auari cupidi ? prudicii ? oibus
rerum ssium ? ociosum ? quia iam venca plus sonant
in ore quam i opere ? quia loquet stulia ? impudicat
? ieiunium facilitet tollat

uelle fisonomia est fisono qua ondit
ex habitudine corpis etatiua qm e sedm aim
pudicat tuera ? pauida ? tonida quo adexterioz
corpis con poitoin ? est moribus disciplinata ? smoibus
cauta in cultu pulchra in locutione placida serena
mollis blandis abluuneis usque vmbilicum habes
corpus magis strictum abvmbilico adgenua ma
gis prolixum vocem tenuem sermonem volubile
breuis in passibus ? animo aduatundiam pussima
labor impatiens ? in libidine preceps

emine fisonomia e qua ostendit
qm femina ex sexu est maior pietat quam
vir lacrimabilis citius qm vir ? magis ampu
losa ? turgida impatiens si tunat ? plus
litigiosa ? plus segnitiosa viro cum voluptate con
cipiens sed cum angustia pariens gemitum puerum
solliciate nutriens congaudens gaudenti puero
flens cum flenti esurientem pascit sordidante di
luit nescietem i struit subleuat vagiente can
tilenis ? sibillis gementem puerum demulcet

omi serui fisonomia e corpis
habitudo sana cum oculorum vnancia
qua consequitur ingeniositas docilitas
obsequiositas ? humilitas ? ain hec aplus
si sit iocundus ? hilaris graciosus affabilis ? fidel
? si fuit cautus sollicitus ? sedulus ? nuqz alabore
vacuus ? iustus ? presertim si disciplinat quod
remurmuriat abopposito mali serui

omi dum fisonomia e eius decencia
proporcionata qm comitatur pcius iusticia ? cognitus
? liberalitas ? quia iuste iudicat lites di
minimit cuilibet suum tribuit pupillos ? vi
duas tuetur predones maliuolos ? fures psequit
subditos qm non spoliat n opprimit indebite ? qui
sue malicie non consentientes non cruciat n
flagellat leges antiquas nd destruit sed obseruat
solliciate n exactionibus frequentibus vexat populu
aut aliquem contumeliatur

ala fisonomia e fisonoia dicens pre
paracionem inclinacionis adiniquitate
ptr membrorum ? humorum ? spirituum me
bralium disproporcionem sine hec qm dicit
necessitatiue preparacionem pene ethe cum pre
sciencia vera finalis ? penitentie qm adhuc ma
le fisonomatus libe possit inclinacionem boni cui p
secucioe potenti ? sit capax iustificacione ? in fisio
diuine grace quam deus apponit ad finalem saluacionem

euotatur sic optime complexionatus

ona fisonomia e fisonoia dicens
preparacionem inclinacionis adopa bonitatis
ptr membrorum ? humorum ? spirituum me
bralium bonam comproporcionem sine hec
qm dicat necessitatiue ptr mores preparacionem cer
titudinis saluacionis qui bene fisonomatus possit
in mentis depravacionem concadiuinci societate pra
ua ? in ductu a aime inclinacoe adnoxia cum
finali ducentu ? finem dapnacionis sicut pessime
fisonomatus

tilitas fisonomie e vtilitas talis
qm scilicet exea in pure naturalibus pt haberi vera
sciencia sed cum actiones morales alibero ar
bitrio procedentes non pt dari sciencia certa
bile ? lex i mutabilitat que illis extaret liberum
arbitrium ponens ex necessitate opa contumia
reprobatoria vl predestinatoria qui possit libere
ad voluntatem retentus freno racionis agere vt
libet bona vl mala meritoria vl demeritoria iusta
vel iniusta

perationes
sunt virtutum actio
nes Perquas vna queque
virtus sui creatoris impio
perficit singularit per
membra qm sibi inditum
est a forma specifica vt
procedat indebitum sine
actionis sine doctrina
Dubitatur pmo vl iste
opaciones pmit suas
actiones perficere sine organo corporeo vl per or
ganum corporeum tum dicitur ad hoc qm io hic qplet
sine organo sed alie nd nisi mediante organo

liter sedm meum magnum vincilatorium
Operaciones sunt effectus sedm pmis intrinsec
effectibus naturalibus in aiali corpe causatis
quarum aliqua ab aia conplentur virtute
? Alie vo adiuabus aut tribus dicitur in aiali corpe
quia hic non intendit tractatum de virtutibus aime
sepate sed coniucte Vel an actio mebri principali procedit
aboperacione qm a complexione a qualitate dicitur
forte in fra

egetatiue virtutis opacio est
Operacio corpis actu viuentis peraiam q
mediante anima mouet seipsam ? corpus
mediantibus virtutibus ? calore vti i strument
appacatis sine quibus non complet eius opacio dicit
quibus in fine corpore non complet opacio vegetatiue
potencie etiam sine virtutibus dicit ? calore qui per
calidum restaurat humidum deperditum

petitio est opacio simplex qua
pervirtutem desideratiuam affectat res
extrinseca qui finis ut viuat corpi qui ei conue
niens conplens desiderium sui actione pcalid
? sicum radicatum in organis non constituens ut sic
aliquem eminem gradum dicitur non constitues aliquem
eminem gradum phs differt a vegetatiua aia q planta
q stituit ? sensitiua tum sit st generalia ? motiua q gra
diencium constituit gradum ut patuit poita agere possit
si hic non quiq in quibus e sensus e ? appetitus

aturalis appetitio e opacio simplex
qua res sine doctrina tendit adaliquid qm
ei ex sua natura conuenit ? desideat remipam
in seipsa non autem sedm seipam id e cum
cognicione si sine psecucione dicit id e cum cognicione
supple similitudinis rei cum cognicione supple generali in
que fine desideat Vel animalis fit mediante cognicioe
preuia ?

utritiue virtutis opacio Est opacio
aie qua mediante anima agente pcalidum
? humidum eo fine ut corpus viuet salue tur
in esse ? inquantum debita q seruet vl vt ipm
attingat huius sui effectum ? eo modo obiicit pmo
nutritiua virtus est aie opacio ? ain quia nutricio
fit per non aiata planta enim nutrit ? non est
aiata res dicit qm ista fit pmitur ssufficiencium ? actio
nem a calore pro naturali sed ? tum acta solis

igestio est opacio virtutis animal
qua ipa virtus digestiua agens pcalidum

236

uina egritudinum fisonomia ē q̄ ondit eū cuius corpus tendit ad egritudinē quaqz si videat̄ qui habeat faciem rubeā nimis aut quia pustule in ea oriunt̄ et si sētit malle actiones in capite et si vides oculos rubore et inminat venarū plenitudinē et clatrimas et difficultate anhelādi et reumatisimū et sudorē multū et nō posse bn̄ videre eq̄m nimius est

eudens ad speciē egritudinis fisonomia ē qua onditur eū qui habz faciem nimis rubeam aut pustulatā tendit ad lepram qui sentit malleatōs in capite venit ad caducū vel paralisim seu oris tortuitam si hz venarū plenitudinē sit frenesim aut morbū epilēticum aut palisim aut apoplexiam veniunt sinus pusim cordis tremorem subitū mortem

ucntita fisonomia ē q̄ ostendit̄ illa fore bona corporis habitudo q̄ habz et consonatam membrorū cōpaginē in plasmate coatam vincidū eius vini membra est bene alti coadiacens cum bona proceritate in omnibz mediocritatem tenens

rassitudo est corpis dispōicio bona si non in vltimo fiat sumpta ex compositione carnis bona replente cunas et cōcauitates ne incepta profunditas appareat membro Crassitudo non solum consideāt̄ ex carne sz etiā ex pinguedine totum gnixem q̄ bona est ipati mala aūt i ipati

ecentia est bona corpis dispōicio ex membrorū bona quitate et cōiacentia sumpta siue cutis eq̄litate sedm̄ membrorū soliditate et statue proporcionabilitate cōsidatā dicit decentia a pulcritudine et vina decentia siue cum equalitate pulchritudo aūt cum cum equalitate hec sit pulchritudo fit nō attēta statura sz decētia ex statia sola cōsideāt̄ amplius pulchritudo fit ex colore viuido decentia non

ulchritudo est bona corpis dispōicio sumpta ex porta membrorū dispōicōe colore viuido et coplexionis eq̄litate sui cōsio bonum crasim mitiorez manifestās et morū bonam cōpoicōnem vel distortū vultū sequit̄ distorcō morū fefellit tū hc i platone q̄ erat vir diuinissimus latum habens faciem

aporciatica fisonomia ē q̄ ondit̄ illa corpis dispoitō fore mala q̄ habz i proporcionabilitatē membrorū et in equalitatē aut cōpoicōz a colore fedo a quia mōstruositas ei annecti̇̄ a aliqs horum q̄ ex q̄litatibz pmis nō cōtrariū existit dicat̄ exqualitatibz q̄ si excedit in cal̄do a frigido hūido aut sicco et c

acies est mala corpis habitudo sumpta ex mala carnis cōpoicōe non tegente carnositate ꝯcauitates vti decz ondens sui ostensio corporis tale vehement est calidū aut interius egroti. dicitur vehement calidū ideo quia cōsumit pinguedinē et carnositatē dicat̄ interius egrotū ideo q̄ talis egritudo attrahit omē humorē de toto corpe ad se stat id et sic macratur corpus et tabescit

ifortitudo est mala corpis habitudo sumpta ex malo colore a in proporcionata membrorū dispōicōne a pruitate aūt separatōne membri cohentis a effluencia alicuius intiorīs qui retini debet faciens sui ostensionem horrorē i videndo et fedam dispoicōm i moribz racō q̄ tale membrū propter defectū virtutem nō pt̄ i opa ei debitus

onstruositas est mala corpis habitudo ex membrorū superfluitate a diminucōe sumpta a alio q̄ liniqz nature errore oberrat in assilacōe racōe eū tale i dūdūm ē conueniens aut cum alia spē quā sua a asua aliquātulū difforme phisonoie huius si ē ex superfluitate tūt pt̄ ipsi sui diminucōe i minus si vero spēi distoniē etiā et opa tl erit

inthesis est mala corpis dispoitō sumpta ex qualitate intensiue actiua saliz ex frigiditate intensa et intensa siccitate a sit vtriusqz intensis a caliditate intensa Sinthesis fisonoia ē q̄ prosternit virtutē et operatōz omnēz ab ea predentem tam i siore mitdū utz in frenesi et i athenia et i litargia q̄z extidez

qualiditas est mala corpis dispositio sumpta ex q̄litate mortificāde silz ex frigiditate intensa vñ ē cuius cutis et corpus apparet sq̄lidum tamq̄ i sbz q̄z in aiti p̄o sz colar Color dicat̄ pmū atti q̄ ipso primo papmus obuiuz colore enim ablato nō magn videri potest nec quicquam aliud

aruitas est diminucio membrorū vltra solitū parua faciens figure staturā veniens propter debilitatez virtutis a humorum paucitatem nō valentū sufficient nutrire corpus vt ad dyametros perueniret magnitudis a quia i forma catue apud genitoribz originatus ē vt sic sualit ex eis ꝯtra sibilis et capulosq gurgite

agtuido est membrorū ad dyametros humanos precēcia propter virtutis fortitudinē a humorū multitudinēz valencium sufficiēt nutrire corpus vt ad dyametros correspōdens perueniret magnitudis sue a quia i forma catue a matris genitoribz originatus ē ut sic quit stoliditate sua fisonomia pretendens

upfluitas est membrorū additō vltra solitū in diuidnorū spēi conuenientium ex membrorū humore superfluo a cōtinencia virtutis informatiue habundancia proueniens Superfluitas monū membro impedit operatōm et sit tn̄ ꝯlat malos mores similit̄ si fit membrorū diminucō mōstruo excedens fit

argitas foraminum seu porū ē amplitudo in solita corporis proueniens a ex forti i pulsiōe virtutis naturalis a debilitate retentiue a caloris habundanciā a humoris acuitate a ex potōnibz a medicinis appeitiuis fisonomia hec ē q̄ natiuā calidissime ob q̄ calor dilatat consuendo meis humidū et partes foraminum plus dyctant abinuicem

speritas est cutis ineq̄litas veniens ex acuto humore ineq̄liter ponente ptes subcute a confricatone non suaui et cum habz cutis asperitatem etiam nō pt̄ hre mores eq̄les propter ineq̄litatem naturarū qui humoribz apparentur cominus eum trahit ad istam opationem q̄ sua ē alt ad alteram et forte illi oppositam eritialit̄ aūt fisonomia pt̄ hre veritatem qualit̄ falsitatem

duplexional fisonomia ē aie habilitas ad melius vel ad peius sedm̄ humorū dispoitonem et corpis habitudinem q̄ de aia pt̄ sumi iudicium estiatiuum bonū si elemētorum sit proporcōlis mixtio et spirituū subtiliacō Malum vero si oppositum videat̄ in corpe sedm̄ naturā corporis

elancolia fisonomia ē eius interna dispoicō nō bona ex squaliditate et siccitate et frigiditate corpis proueniens q̄ ondit̄ q̄ tl e quit tristis et quis suspicioni paciens sinistra exultans detristabili et gemens de gaudibili illic taciturnitate pertinacit̄ tenens vbi loquendi foret et econuerso propter nigros et tenebrosos humores i ipo

anguinei est eius interna aie habitudo ꝯinunit̄ bona qua saliz ex recentia sanguinis ē in corpe rubedo pinguis et effigies proporta et animus est vehemens ad impetū et e animosus et intellectu vigens et multū nobilis audax libidinosus amans iracundus inuerecundus fort veloc pulsus et multum potens

oleria fisonomia est q̄ ex habitudine humorū et corporis colericus visu iudicat̄ iracundus inmansuetus leuis instabilis i petuosus fallax et est in corpe longus tenuis et macilentus niger hispidus et hirsutus et calidus sopnians de igne et sulphure q̄ si egrotatur habet sitim vehementem cū i mensa caliditate capitis dolore vigilys et ment alienatione

legmatica fisonomia ē q̄ ondit̄ eū flegmaticus visus sedm̄ corpus ē tuie et cute mollis albus facie subtimidus et plenus aia aūt ē sensu ebes piger sōpnolentus parue sitis et pui appetitus grauis tardus et vilis i sputū e falso sapore repletus i ore a atro si egrotatur

loaniatica fisono est fisonoia

tum aqua balaustie masstice thure templastrum
Et exal ouo et mirtillis adust et bolo armeno

uaidesccia

oculorum
est eorum calescencia in naturalis cum ru
bedine et pruritu et lacrimis continuis pro
ueniens a calore febrili a oclos preporre
cto a vento veniente a inmina fri exteriori Cura
primo purgetur cum oxi laxatiuo 2º vtatur dieta refrige
ratiua et minuatur fortiter et vento se et i spatulis
et cum vadit dormitum tunc panni i fusi in aq ro camfora
ta cum albu oui ponatur super oclos et si addi opium aloe
tutia farina ordei cum latte mulier fortificabitur vtus

uuerso

pilorum est eorum
exitus in naturalis secundum conuisionem eius
a corum versus oculum et radice sua et ea ratione
pungunt oculum et exeat et tunicas et eo in tro
ductionibus tenebrant Cura primo purgetur cum pill ale
fatinis deinde minuatur vena in medio frontis pg euel
lant pili et minua mox pg hoc vene i angulis oclo
cum et dimerte matia alij cum duabus acubus pertre fa nt
donec cadat palpebra cum pilis Alij inspiltrant pilo
cum glutie ad ordine certi euellunt pilos et mox
tum acu argentea vel aurea tanti sunt radice ic

rdeollum

Est carnosa
excrescencia in palpebra oculi quare siluit
se ei conuinieus quasi tota se sup eam
expandens i modum ordei Cura primo purgetur
Secundo applicetur istud medicamentum Rec cantandarum 3 furni
ve olibani intel an 3 i in sinucu acidi q s picorpair
et suppo ic

eduuli

palpebrarum sunt aia lbus
puta spiritu vite suscipientia ab humoribus pu
trefactis per viam desudacionis acutis ort
qs calor vnn sita conpatus Cura purgetur
caput cum pill i capitur secundo fomete oculi cum aq
decoctionis blethe stafisagre salis piet sulfuris
et vngatur cum isto vngento Recipe salis ar aloe
sacotini alius stafisagre q ficiat cum aceto sqlbo

ddositas

palpebrarum
est partialis pilorum palpebrarum accumula
exima appset in dmu conuisa q alias
stilcoh a lippia est appellabius Cura
pt esse sicut in ordeollo vel pt sonectum oculus
exleniuchibus et pg purgari et fleo et vltimo punit
applicari cauteride secundum modum in ordeollo dicte

uudiositas

Est
humiditas congelata et alba in palpebra inti
orisicut grando oriens Cura eius tal
Recipe armoniati oppoc galbani an 3 i
temperentur in aceto fortissimo per diem et noctem
malaxentur et fiat emplastrum si i to no curatur
ad manum cirurgica est procesq corzendu

ruritus

palpebrarum
est in secundo cutis interioris cor dexelera
sebili infecta cum humore grosso fleo
interdum sine pustulis intdum cum pustu
lis Scabies est idem morbus i plus se hns vlcerato
est idem morbus adhuc i plus se hns Cura primo
purgetur cum pill fci ti deinde fleobotho et cm
exigentiam tno cum spinite teratur

uuior

palpebrarum est carni i sta
no cum quada pinguedine et rubore et lippa
ex exuberantia alicuius humor illuc conduat
a catarchunia a matre a vetositate
Cura primo illiniatur palpabre cum frigido medicamine
salia de aloe et acatia et croco et aceto su tu perus
purgando et fleobothomando si exchys no curet
ad manum cirurgici relinquitur Si vero sit ex subitis
membris et post curentur et pg alia

ubor

palpebrarum est carnum i
similitudine carnis consio sij sanatione
ex exuberantia sanguis a fleo obinissio

a multa speculacione vel in specatione i rebus minime i vi
sibilitat a longa sessione nocturna prouenit
Cura primo purgetur 2º minuatur de ce ti 3º fiat se
colerum Recipe alius vsti et tere cum aq sims do
albescat et pone ad oclos tollit palpebrarum rubore

erure

sunt queda coherentie duc
et spisse minutate in nigredine vel altey colo
rem vel siccitate et duritie ad tactum facientia
turpem aspectum i corpore q si fuerit rubee
viam sanguis denunciat Si albe ex flegmate Si nige
ex melancolia Si citrine ex colera Cura primo purgetur
secundum exigentiam humoris Secundo cum lacte caumalli et
farina ordei fiat pastula in modum verute q siuet ea
sin se euanescit cum pilo equino depos a cum cantio a cu
rasorio aufer

ese

est passio palpebrarum oculorum et
qui homo pg sopmie oculos aperire no valens
cogitur aqua calida glutinacio eorum dis
solue ppt fumorum et vaporum eleuacionem ad
bo non rectificato a putredine inlita ex sanguine
corrupto a quia est superdormitio tata sup ventre
repleto Cura primo purgetur cum pill fetid Secundo
fiat gargarismata sup de septa a caputpurgia
Tercio fiat fleo a de fonte pinguiori quando cum vadit
dormitum embroce oclus cum aq decoctos ro mellilotj
florum camille oleo ro et adip tpal et pos to noct se palpebe

asualitas

est decadentia
pilorum supaliorum et palpebrarum cum radice ita
quod locus supaliorum decaluat ppt pilorum
coru de fluentia prouenit a celati ne porum
aut de ... gradacionis firmiter pilo nutriendo et cotinu
ando a ppt materiam venenosam q expirans ad loc
supaliorum facit eius euulsionem vna cum radice Cura
eius sit eadem q dicta est in cao de allopitia qr si allo
pitia est spes lepre ita 1 tur pilorum defluentia lepra de
nunciat

agsitacio

supaliorum est
inc aplicatio pilorum grossorum in supalijs ppt
fortitudinem virtutis pulsiue aut multitu
matie a pororum amplitudine a nimia
solicitudine a provissium inetate senile a ma
lu regimine a calida conplexione mag multi pili tresest
in supalijs grossi tangit Cura horum est facilis
pg lotionem capitis ... cum manibus euel
lere quia tales non stant aliis partibus

lauedo

sub oculis est coloris
nelsis in non naturalem mutatio racie eius
sub inferiori palpebra appet locus ac si
essz pennia pannous puenit a exclesione
a nimio coitu a nocturna polucione a ymaginacione
grandi a amore heroes a vigilijs Cura primo suffi
ciens supdormitio pg haustum latt dulc amn
gda et si am sui gtrat cum cinnio et suppo ptica
calida

culus

Dicatur primo si oculus po
neretur ut rex maxime sequere qro oculus
esse nobilius membrum omni membro quibusdam
amre quia cor est subtilius membrum et epat
et cerebrum qr oculi 1 2º non est conciuus 1 amre qr
est rotundus rotunditas at eludit eorum ... ad
primum dicatur ex radicalia membra sunt plus nobilia
ad operacionem interiorem vitale s oculus ad officium
est nobilior ppt quatuor primo quia maxime assimilatur
soli q est simulacrum dei Secundo quia p spiritus et lumi
susceptiuus et est lumine aie Tercio qr sanguis et humores
in eo sunt puriores qr in quocumque alio membro Quarto
qr plura destint qr cor a cerebrum et plura spiritualia
nobis ostendit Ad secundum dicitur quod vnca est concaua vt
suscipiat spiritus visibiles sit concauitas uthae so os

utrimentu

Dicatur primo or
ta atte stuntur sup suis principijs Qr prin
cipium nutricionis oclorum si esset cerebrum
tunc omnes oculi essent albi sed non omnes sunt albi
sequitur non vinuisi oculi a cerebro inituntur 2º cor
epar in distributione alimenti nutriunt oculum et non
cerebrum tz a et amre qr ab epate fit distributio vl
timi puri alimenti in omnia membra 1 in oculum Ad
primum dicatur ex oculi recipiunt nutrimentum a cerebro men

cabies Oculorum est pustulacio eorum sicca granulosa in modum milii ex humoribus salsis acutis et viscosis causata intra carnem palpebre oculorum ratione cuius palpebre tument et visus cecatur cum lacrimarum fluxu continuo et inpollato. Cura eius post digestam materiam et mundificato corpore cum pill. luc. maioribus cuso super denario palpebra cum spuma maris abradatur caro et diluatur cum aqua rosacea et post cum pulvere nabet et alys curetur in hac passione flebotomia fune valet

ruritus Oculorum est passio causata ex humoribus acutis salsis et viscosis sine pustulis vel cum pustulis minutis ratione cuius affectatur vehementer oculorum confricacio que si fit sine arte magnum oculis exinde affert nocumentum. Cura post digestam materiam et mundificato corpore cum pill. quinque generum mittatur in oculum aloe cum nilo succo feniculi que steterit in pelui duobus diebus et in fine lac mulieris instilletur tepidum

anus Oculi est quedam excrescentia super sclirotam oculi famosa aut sine sanie inducens ut album galline interdum minus sed efficacius apparens. Cura si est parva primo purgetur cum pill. aromatic. Secundo minuatur fortiter vena in medio frontis. Tercio si fuit sanies post colerium novum et post putredo extrahatur ungete distillato cum ungento egipciaco magno donec curetur. Si vero fuit magnum vlcus putrefac primo cum cantaridibus et post cum aliquo istorum ungentorum extrahe putredinem

ippa Est innaturalis cursus lacrimarum ad caudam oculi propter aliquem humorale defluxum a cerebro ratione cuius causatur resudacio aqua ultra fluens ab oculis super maxillas. Cura purgetur primo fortiter bis cum pill. cochiis vel ierapigra. Secundo minuatur vene frontis et in angulis oculorum tercio conforte cerebrum cum ambra et musco, quarto utatur sieff stiptico vel alcofol stiptico et cibis eciam ad stipticitatem predat

uptura Est alicuius tunice scilicet partis apte separacio cum exitu uvee et aliquando alterius humoris ad extra cum magna oculi deformitate venies aut ab apostemate egrediente cum magna violencia et ruptura tunicas aut acuto humore aut percussione. Cura primo mundetur corpus cum flebotomia facta. Secundo applicentur emplastra stiptica et colliria. Si fuit minus magis et deforme curatur et non mediocriter

ilatacio pupille eius est innaturalis amplificacio talis quod foramine uvee propter directe radius visualis aerem in rem obiectam protenditur ita distat discontinuatur ac si circulus vacuus in ea appareret. Cura est eadem sicut rupture que si fuit deformis curacio est sine dubitacione super sedere

onstrictio uvee. Est cuius corrugacio a causa inferencia adventu ratione cuius totus oculus minoratus videtur et procedit a extrema siccitate sorbente radicale humidum in eo aut expressione humoris albuginei aut humiditate ab ipso effluente. Cura si est primum vicio habet cum resumptivis frigidis et ad oculum mittatur frequenter lac mulieris et rorenter cum aqua rosacea

escoloracio Oculorum est mutacio naturalis coloris oculi aut oculorum in non naturalem procedens a ratione potencie aut propter humorum denectorum illic sine regitiva virtute aut propter coleria alteracioni oculos simcausa. Nota circa hoc exequo egritudo potest coloare oculum in non naturalem colorem an eciam artificialiter possint coloari oculi dicetur infra

istulacio Est perforacio lacrimalis in angulo aliquo oculi aut oculorum ratione cuius resudat frequenter oculus putredinem et si premat virulencia fetida cum putredine extra emittit. Cura primo mundificato corpore

cum pill. aureis et cum flebotomia mundificetur fistula cum spongia infusa in decoctione gallarum cortuum et foliorum ruthe, mag. pueri virginis et post ponatur illuc pulvis ex atramento salcar vitollo calce viva auripigmento cum cantaridibus alume ana et si comixtus pasta unguentur tandem et post applanetur curato

ancer Oculorum est quedam disposicio rotunda quinque per modum ulceris quinque sine ulcere fiunt adherens habens diversas venas per sas duras et multas repletas sanguine melancolico. Cura primo purgetur cum dyasene et minuatur fortiter vena in altero angulorum oculi et post utatur colerio corrosivo duodecimo et post cum uncti gratiuo

ostema Oculi est eius grandis exitum cum forti dolore et punctione et multitudine lacrimarum, palpebrarumque elevacione et mutacione coloris oculorum quinque cum sanie et quinque sine sanie. Cura primo mundificetur corpus cum pill. de cassia fistula. Secundo minuatur basilica aut cephalica opposita brachii post vena frontis et si non fuit putrefactum putrefac cum cantaridibus et cum putrescet educ putredinem cum ungento dyaficon mixto cum emplastro apostolicon

uttusio Est egritudo oculorum talis quod in visione sine pupille nocumento fit disgregacio visus aut linee supra aut infra et non recte secundum axem visualem ante est egritudo et ad ea recta melius videntur propinquioribus propter liuores crassos propter quod simulacrum rei visibilis non potest iactari visum ad cristallinum et prolongatas radiaciones. Cura est eadem ut katharacte que dicitur gutta serena

trabositas Est egritudo custosa consurgens ex nocumento nervorum lacertosorum moventium oculum ad diversas partes tortuose scilicet ad dextram partem aut sinistram superiorem aut inferiorem quod si venit ex cautitate egritudine vero ostensor mortis est vicine. Hic essent multa dicenda si in pueris sic curatur ponatur filium rubeum super cunabulo ut illic recte intuicatur quia tunc fit ex nimia mollitie relaxacione nervorum et potest faciliter rectificari In sene vero potest sed difficilius

umositas Oculorum est eorum inflacio ex aliquo humore superfluente qui ingrediens sclirotam oculi magnificat ipsum cum quadam inflacione oculi et facie subtumidi procedens aut ex ventositate levante aut aquositate mollificante aut flegmate aut mala. Cura primo purgetur secundum exigenciam humoris et si fuit ex sanguine flebotometur et post detur colliria et fomentetur oculus cum lenientibus

urities Oculorum est eorum difficultas ad tactum palpebre ratione cuius oculi quasi inobedientes et minuti et sicci et contriti non possunt bene claudi nec aperiri propter siccitatem nimiam aut calorem sorbentem humiditates. Cura primo purgetur cum pill. kathartic. Secundo utatur dicta resumptiva humidi totius corporis. Tercio roretur oculus cum lacte femine et aqua rosis post quod postea teneat oculum super fomentum maluie bismalue pallee ordei et sic de aliis

umectacio Oculorum est eorum inundacio sine lacrimarum defluxu et tales quod oculi videntur sic madidi ac si primo aqua fuissent rorati quod aquositas ut plurimum visus caliginem et fumum et nebulam concitat. Cura primo purgetur cum pill. de aloe et mastic. Secundo colliretur cum colirio de fellibus et alcofol stiptico

xeminencia Oculorum est eorum innaturalis egressio versus exteriora propter nimiam relaxacionem lacertorum aut apostema cerebri aut clamorem aut tenasmon durus a naturali prominencia quia naturalis fit cum fortitudine et plenitudine oculi hec sine talibus fit. Cura si est parva prominencia sufficit sola cibi parcitas aut via purgacio si magna tunc oportet assistere flebotomia et corpus forti et fiat fomentacio oculorum

olor obiciatur Primo plures sūt colores quā quīqz i² a m² qz beneuenutꝰ ponit descoloratū colorem i² Scdo si ocls̄ essꝫ coloratꝰ tūc nllm coloꝛ suscipet vi sine i² gnoꝰ m ꝫ a m² qz pꝰ fuissꝫ in eo tīatꝰ alt color qui nō fuissꝫ copati[le] ai i[to] i² ad p[m] dic² isti quīqz sunt pincipales adz[m] di² ꝙ coloꝛ ocli pt dici in ppe ꝛ lig vi² oculꝰ q° mediāte colore dici² corporeitas vi² ocli ſꝫ nō luꝰ nᶜ spēs eiꝰ vi² i²

isio Obiciatur primo stelle viden² de nocte ꝛ sine lūe exteriori similit' vnni culi de nocte lucētꝰ i² Scdo luꝰ solis vi² etiā claūs ocls̄ ꝛ ibi nō ē actualis latiō potentie visiue sit clausa i² Tcio i ꝛalsai lume lucne vide² ꝛ nō pactualē latioꝛ visꝰ in visible cum potenᵃ visiua s[t] clausa i² adaz p[ta] facilit²

umen Naturale Obici² pimo lumen nāle dꝫ esse creaꝰ i duacōe suo subito ſꝫ puer i mr̄is vtero lꝫ oculos ꝛ tn̄ nullam actu formā visionē pimo te caret² ab isto lūe i² Scdo aiā ē infatigabilis ſꝫ homo i videndo fatiga² i² lumē nāle ocli non est lumē aiē i² Tcio splendoꝛ ꝛ radiatō vel alu te sine lūe diminucōe ſꝫ ħ cerebrꝛ mittēdo de se spēs ꝛ oclō radiaconē notabilit' scti² peioari i²

opiniū pt concedi a m vt patꝫ de igne ꝙ qinatꝰ ē mox luꝰ abeo inkapli cat² ꝛ ne² depucō ꝛ dici² qzppt' debilitatē sui nō pt adhuc vidē n' qn̄ nā disponit vt sit aptꝰ lumen mōꝛ tollerare tūc educit eū i mundum i² ad scdm̄ d² fatiga² ppt' i stīncto ꝛs i tolleranciā adz[m] dicitur vt ad scdm

ene dispo situs oclus Obi² pimo niger oculꝰ nō essꝫ bū dispositꝰ quoꝰ ſꝫ a m² qz niger ocls̄ lꝫ multam feculentā ꝛ obscuram matiaz i² nō pt bene esse clarꝰ ꝛ radiosꝰ i² Scdo nō vi² quō for me rerū pnt i pnn oclis i² Tcio cur bꝰ dispoi tꝰ oculꝰ lesfita² in lūe Quarto cur sit radio sus Quīto cur subito apprehendit laudsa

opiniū dicit² exc ē bū dispositꝰ scdm naturam hit' eum ſꝫ rᵒ aliorum remitti² in bonitate ꝛ clai[te] i² ads[m] di² tꝰ ꝙ oclus ē tersꝰ ꝛ politꝰ ꝛō forme ad superficiē eius venientes inpmunt² ꝛ radiant² expandut se ꝛ faciūt carū visionē ad tm̄ ꝛō qz hūt ē mātu sui subiecti adqrtū qz oculus ē dyafane sbē ꝛdō lumē aiē illic pue[nō] ꝛ obscura nō repiens i eo ꝛpeum radiat ꝛ fulgores emitt ad quātum d² non sit subito id est in i stanti in dunsi[lt] ſꝫ ato rᵒ aliorꝛ sensum qz ē maxime nobliō ꝛ ꝛō linealit' ꝛ cūm serenialit' de se ato lumen ꝛ apprehensionem diffundit

isonoia oculorꝛ Obiciatur pimo prominentes ocli' ven[it] a multitu[ne] hūorꝛ ꝛ pono ꝙ tales oclōs heat satīne ꝫ tunc in eo ve[nit] a forti[ne] vtut' ꝛ boi[te] humorꝛ ꝛ ē t[] erit districtꝰ ꝛ boni visꝰ i² Scdo nō vi² ratō ꝙ qui lꝫ profundatos oclōs cur bene videat ꝛ sit puersꝰ i² ad pmū dici² qzpbt vm ſꝫ ꝛ m quem cursum si venit spitꝰ a pro fundi[te] cerebri potencioꝛ ē qz q° elogatꝰ ē a fōte

ocentia oculis Obici² pimo omnā q nocent oculis eciā cōferut i² a m² ꝛ ceapia inꝰ fumū ꝛ cōcubitum ꝛ probo sic fumꝰ cōnatat ꝛ retenti ficit sopitos humores in oculo ꝛ a profundo ad visionis formaᵒꝫ cōs mitat i² Scdo cogitꝰ de opilat ſꝫ stat quē iam diu excabo corporis plenitudinem hūe ꝛ oculos incipi opilari

fa[nō] i² generitū de opilab' ꝛ alleuiab' oclis i² ad i[ta] argumēta d² ꝙ si ista tꝑate fiant probat vm ſꝫ auctorꝛ intencio ē si intꝑate fiant i²

onsentia Oculis Obici² pimo sopiꝰ nocꝫ oclis i² a m² qz tūc ligantur ocli' ne sint i actu suo lꝫ aut multū nocꝫ quia tūc qlibꝫ res ē pfectioꝛ ꝛ nobilioꝛ t' est in actu suo quā quādo sine actu i² Scdo sopnꝰ noceret toti cor[ti] i² ꝛ oculis tꝫ[a] ꝛ a m² qz qnt' pos me[tōs] prohibe² pꝰ sc̄co[iaꝫ] dormicio i² ad pmū dicit² qz nō ſꝫ optꝫ ꝙ vtus fatigata p visioꝛ dedie in oculo restaure² ex fumo humido ꝛ clāo a toto cor[re] ad cerebrꝛ ascēdēte ꝛ repaēt spitꝰ ꝛ repleat ūnos extralacōne spitun̄ visibilū minutos adz[m] lꝫ fit ꝛdo qz tūne² psopni ꝙ resolutō hudrū non possit regi audatura i²

ota ꝙ lic volo saltare multorꝛ capi tulorꝛ argumūta ne multi[ne] grauare² tedi[m] ꝛ quia ad huc nouē artes cōplēde s[t] ne nimis prolixaret² matiā ꝛ ꝙ tam arghu mentis qꝫ in curs hꝰ sūe ꝛ in omi saā nō sic intendo me eum scēare qn̄ ad hūc exerī vellet fecret' volo ingt' appellari ꝛ re paui tocā omi me tēptare volenti ꝛdō iam ꝛ breuiꝰ procedere volo ꝛ quā possum vtiliꝰ vtiliorꝛ ar[nta] ponēdo

btalmia Obici² pimo ab talmia ē apostema frigidū i² nō calidū tꝫ[a] ꝛ a m² quia qnt' meā appet lippa al ba albedo aut atte s[t] sup frig[te] i² Scdo obtalmia hieme re[nō] tardiꝰ curat' qꝫ estate lꝫ aut nō ē alia cā n' quia frigꝰ cōmustas auget eiꝰ frig[te] ꝛ sic reddit matiaz pla inobedientem i² ad pmū vm ē vi ē in augmento ſꝫ tn̄ radix eiꝰ ē calidiꝰ adz m dici² qz tūc calor forti ficat' parti pai stasim ꝛ sit difficilius curatur i²

ngula Obiciatur pimo nlla res est incorpoē q essꝫ neruꝰ ꝛ cāō simil i² nᶜ vngula tꝫ[a] ꝛ a m² de pse notū ē i² Scdo vngula oit² in palpebra i² t' nō nocꝫ in sui tꝫ[a] qꝫ visio fit poclii ꝛ nō palpebra i² ad p[m] dicit² ꝙ vngula in oclō sit ꝛ vnguis i digito nᶜ est caro quia nō sentit nᶜ neruꝰ nᶜ os ſꝫ medi[m] exhus coaptutum adz m dici² ꝙ a pūcio non nocꝫ nisi qn̄ iam attingit tunc nocet

acula rubea Obici² pimo si essꝫ aliqua macla rubea in oclō ā aliq eiꝰ pte sequet² ꝙ omīs res apparet rubea quoꝰ ſꝫ a m² qz qnt' dicit² ꝙ oculus nullo colore est infectꝰ ne quelibꝫ res appreat rubea Scdo non vide² inqº dēt macla rubea tar far i² ad p[m] dici² sic essꝫ introꝛsꝰ i humoribꝫ ꝛ tūnc infectus ſꝫ hic extiūs i²

ebel Obicit² pimo vene nō orint' de angulis oclōꝛ i² a m² Quia vene s[t] riui sangꝰ ab epate orientes ꝛ sic iste rubee vene non exredunt de angulis oculoꝛ i² Scdo vene irrigant ꝛ nutriunt corpꝰ poꝛ humoribꝫ ꝛ saluatiue i[te] aut nō nutriunt nec habent se saluati' ſꝫ corruptiē ad pmū dicit² ꝙ originalit' nāles vene orut² ab epate ſꝫ lꝫ egrotatiue cum rubedine ad scdm d² ꝙ re' nālit' dispoite ꝛ nō languide ſꝫ lꝫ s[t] langide i² plꝰ habent se corruptiue quā saluatiue

arfar Obici² pimo percussionē nllꝰ sanguis pt venire ad oclm i² a m² quia oculi immediate qungunt² cerebro ce rebrum at ē exsanguine ꝛ albū i² post percussuram oclus plꝰ dꝫ esse albꝰ qꝫ rubens igitur ad lꝫ breuit' dicit² qz iste sanguis nō venit ex cerebro nec ab oculo cum oculus nō est sanguineus ſꝫ venit a neruus obticus ꝛ venis ꝓpinquis in quibꝫ est sanguis

nervo obtico video quantu a cerebru e ples mollis
et subtilis tanto oculi sunt pulcriores et claiores ad secundum
dicitur q cor repar nutriunt oculum me cerebro
sed cerebrum immediate etc.

qua

Oculorum Obiciat primo si esset
aqua in oculo tunc eadem aer tertia q non tanto di
versitatis etc. Secundo aqua numquam quiescat a mo
tu sed oculus quiescat a motu etc. in oculo nulla
erit aqua neque glaciosa neque gelida etc. Tertio non vi
unde illic generare ad continuacionem sui nisi ea que erat
anatis dudum ebibitu a calore natali etc. Quarto si
sic tunc exiguo aque sed motu sui aliud tunc sequetur
q homo sentiet exista aqua liquore opacus in oculo sed hoc non fit etc.

opiniu

dicitur ex multi credunt
in aqua esse aerem et licet sit tamen quia aer est rarus
semper faciet transparenciam et sic non posset
fieri visio Contra aqua propter sui claritatem et den
sitatem aptissime hic efficit etc. Ad secundum dicitur aqua flu
ens unum est sed non ista 3o dicitur ex subtilissimis va
poribus et humoribus illic de corpore atracti etc. Ad quartum
dicitur q egroti hoc sentiunt sed sani quia non adiutint etc.

umen

Obiciatur primo nullum est lumen
naturale in homine etc. Ad maiorem quia lumen
nichil aliud est nisi radiatio quedam alicuius substancie
in simplicitate sed nulla lux est in homine etc. neque erit
lumen naturale in eo Contra ignem contingit vidi de no
cte etc. aliqui possunt vidi sub extrorso lucis etc. Tertio lux
semper illuminat et lucem fundit de se sed non semper
oculi lucem de se diffundunt etc. Ad primum dicitur ex
luce in homine intrinsice cum fontali substancia luis in
mitit etc. Ad 2m dicitur q ignis habet lucem quanti ad 3m dicitur

thimologia

ut ad primum

Obiciatur
primo oculi nullum lumine habent in se anime etc. Ad maiorem
quia anima substancia incorporea est oculi autem sunt corpo
rea substancia non possunt participare in aliquo
q essent vtraque quas Contra multi homines sciunt paliare
passiones anime ne innotescunt in oculis et aliis
partibus corporis etc. oculi non possunt tamen tales ostende
iudicium unum etc. Ad hec dicitur q anima habet lumine tale
q potest cognoscere aliud lucis est succedens in oculis et
anima habet non est proprie res incorporea sed aliquntu
lum materialis et plus hec dicit ab angelo ad 2m patet in tractatu

isus

Obicitur primo anima separata si
milit et angelus vident etc. non sunt cor
porata cum non sint corporea etc. visus non sp
est animati corporis opaco Contra anima separata vi
det et non per organum oculi etc. visio non est opaco
sita in oculi organo et pugnus 3o non semper oculus mo
net ad prosequendum utilia sed melius ad prosequendum
nociva Similiter non semper ad fugam nocituorum
sed interdum movet ad fugam utilium etc. Ad primum dicitur
de anima quanta unum est et non separata et angelo ad 2m
dicitur similiter ad 3m dicitur q ad hunc intendit utile
licet errat in iudicio

divisione

Obiciatur primo lignum
putrida et carbunculus et oculus catti vide
de nocte sine extrinseco luce etc. Tertio lumen
non requiritur ad visionem etc. Secundo non dat
debita distancia semper etc. ad maiorem quia ad minus dubitantes
an sit debita distancia semper dubitaremus utrum bene
videmus rem vel non bene etc. 3o si requiritur debita
distancia tunc homo non videt seipsum quando sed ad maiorem
quia homo non distat a ipsi tunc non videt se 4to lignum si
lignum longum velociter moveretur apparet rotundum et non
videtur q istarum conditionum deficiat etc. 5to dendius in
pelui maiori aqua apparet quam sine aqua etc.

opiniu

dicitur q ista videntur
proprio lumine et ideo non indigent superaddito
extraneo etc. Ad 2m concedit sed non oportet
sic exquisite attendere sufficit nobis distic
cio rei in maiori parte ad 3m dicitur q homo licet ipsi
non distet tamen oculis suis distat et sic videt omnes partes suas
corporis preter oculos suos quia oculi ab ipsis non distant ad quartum
dicitur q sensus non debite propter motum applicatur ad visibile

Ad quintum dicitur q hoc fiat medium densius

erinoptica

Obiciatur primo
nervi obtici non sunt vene etc. Ad maiorem quia vene
non oriuntur a cerebro sed ab epate etc. Ad
male dicitur q sunt vene et male dicitur q exeunt
a cerebro etc. Secundo non videtur q sit corpore officium Tertio natura
nichil faciat q est ad impedimentum visionis debite sed ce
duos nervos obticos est ad impedimentum visionis
quia plures distrahunt virtus visiva ubi in uno nervo
esset unita et sic fortior etc.

opiniu

dicitur q dicuntur
vene improprie ad secundum dicitur q officium eorum
est quantum primo unire et dolium ne una
res appareret due secundo fit crux signo
ideo ne unus oculi radii tendant sursum alterius
deorsum et non posset bona fieri visio Tertio
ut radius piramidalis recta linea trahatur ad sup
erficiem rei vise Quarto propter fortificationem actionis
visive unde sagittatores claudunt unum oculum ut
spiritus visibilis uniti melius tangant metum
ad tertium dicitur natura sagax fecit duos propter
necessitatem ut si unus pateret alter suppleret sed uni
vit eos et figit de

ntegratio

Obiciatur primo ad integre
gratiam oculi pertinent nervi optici etc. Ad maiorem quia sine
eis non contingit videri Secundo non videtur quis ordo
sit istarum tunicarum et quis ordo humorum et que officia
cuiuslibet eorum est etc. Ad primum dicitur ad actum visionis
pertinet sed non ad integrationem ad secundum dicitur
q prima interior est selirotica in ore sed secunda inte
est secundum tulax deinde secundina post retina plena
venis et arteriis et post cornea coniunctiva aranea
uvea officia corporis ut in tumido in tracto dimbr desupra

iger

Obicitur primo multus humor
causat multos spiritus visibilium et male
dicitur et spiritu visibili pauco etc. Ad maiorem
quia spiritus visibilis multus generat ex mul
to humore et paucus ex pauco etc. Secundo habundum
cerebellare quanto fuit magis multum et molle tanto
subtiliorem oculum generat et plus animalem fecit
quia ondit eos esse prolifices ceteris sed hoc fit
in nigris oculis quam clarius ceteris videt etc. in illis
cresscit spiritus multus et pugnus male dicitur et spiritu visibili
pauco igitur

unita

Obiciatur primo non videtur
q sunt tunice forme semicirculi habentes et quod
forma circuli etc. Secundo non videtur q tunice que
claudunt humorem etc. Tertio diffinitio impli
cat etc. Ad maiorem quia semicirculus non potest transire ce
dilaire poclum etc. Ad primum dicitur q omnes tunice
sunt semicirculares preter solam uveam que est orbicularis
ut esset omni visibilium capax ad secundum dicitur cri
stallinus claudi intra secundinam et uveam vitreus
inter corneam et scliroticam coniunctiva toti oculum
cingit ad tertium dicitur unum est sed circulus transit circulariter
plene et semicirculus secundum semi

umor

Oculi Obiciatur humor
est substancia liquida solida Contra oculorum hu
mores non sunt solide substancie cum semper
variantur etc. non sunt dicendi humores
Contra solum fluide partes corporis etc. Secundo humor
est subtilis substancia sed oculorum humores habent densi
tatem magnam etc. non erunt humores Tertio
humor fit ex cibo per terciam digestionem Contra
ista per tertiam quia id q cerebrum ad se attrahit
per terciam digestionem ulterius digerendo et subtiliando
ultro transmittit oculis et hec est quarta digestio

opiniuz

Dicitur q dicuntur
humores improprie qui habent maiorem liqui
ditatem et fluiditatem quam alia membra
et sunt obedienciores actioni spiritus Ad
secundum dicitur unum est et ob hoc etiam non sunt humores ad
tertium potest concedi quia fit politiorem subtili
acionem quia habuit cerebrum q potest dici quartum dige
stio et post oculis habet in natura virtute humores ac acq
sita etc.

[S]cabies Obiicitur primo scabies fit
vitio humorum sed in oculis nullus est humor igitur
antecedens quia humor est substantia apta membra nutrire
sed humor in oculis non est aptus nutrire membra ali
qua igitur ad hoc dicitur verum est quod scabies fit vitio humorum
sive sicca sive humorali et dicitur quod in oculis etiam sunt
humores et licet non alia membra sunt apta nutrire propter
suam subtilitatem et parvitatem tamen sufficiunt ex oculos nutrire igitur

[P]ruritus Obiicitur primo sal
sus humor non potest fieri in oculorum substantia igitur antecedens
quia oculus est subtilissime nature et sal
sedo est acutissima res tamen est prurire in
mari non sufficiunt habere oculos non obsessos igitur Secundo
pruritus in labiis venturam aliquam sanitatem
pronunciat propter hoc quod ista maxime sunt sensibilia membra
et recipientia primitus distinctionem languoris sed hoc
fit plus in oculis cum sit maxime sensibile membrum
igitur pruritus in oculis non erit vitium in natura sed
magis sanitatis nunciatio igitur

[F]letus Obiicitur primo fletus venit ex
corruptis humoribus intercutaneis sed oculus
non habet humores intercutaneos cum sit subtilis
sime substantie et sine cute igitur non habebit ulcera igitur
ad hoc dicitur verum est quod ulcera veniunt ex corruptis inter
cutaneis humoribus et licet oculus non habet tales intercutaneos
humores tamen habet ulcera aliunde radicaliter producta
sibi continue

[L]acrima Obiicitur primo lacrime veniunt
ex gaudio aut tristitia veniunt a cerebro igitur
antecedens quia veniunt a corde cum cor sit subiectum
passionum igitur Secundo non videtur quod sit via lacrimarum
et quis modus generationis earum et unde oriantur ad primum
multi dicebant lacrimas solum a cerebro sed nota
quod veniunt etiam a corde ut aristoteles probat et vadunt
per lacrimale inferius palpebre et dum est magna causa
fletus tunc etiam quod oriuntur a cerebro ex virtute co
gnitiva doloris transeunt per foramina superiora palpe
bre et obviantes se invicem faciunt inundationem
oculorum usque defluentia ad maxillas ipsius
multis et infra alie de lacrimis dixi superius igitur

[R]uptura Obiicitur primo si est
ruptura alicuius tunice oculi tunc melioratur
visio igitur antecedens quia tunc spiritus visibilis que
multiplicatur et in magna quantitate igitur Secundo
oculus non potest apostemari igitur antecedens quia est nobilissime
nature igitur non potest tantum superfluitatem sustinere que aut
repellat aut desiccat igitur ad istam ar... dicitur

[D]ilatatio Obiicitur primo radius
visualis nihil est igitur Secundo dilatatio uvee
promovet visionem igitur antecedens quia tunc largi
us occurrunt species ante visum a deo quod
spirituum visibilium melioratur visio igitur ad primum
radius visualis est axis ductus a pupilla visus
ad basim rei vise secundum proportionem elongationis
visus ante visibilem aut visa super superficiem or
bicularem primitus expandi et per hoc ad unum quod
specialiter

[C]onstrictio Obiicitur primo
constrictio virtus visiva unitur igitur visio
est ad primum quia virtus unita est sibi for
tior se dispersa igitur Secundo oculi sunt
circa fontem humiditatis sed circa cerebrum igitur magis
primitus ita siccari quam sorbetur plene corpus humidum
igitur ad primum dicitur si unitur non egrotatione unitur
ad secundum dicitur stat oppositum vero sed per quos vel ... igitur

[D]iscoloratio Obiicitur primo
oculorum color nunquam potest mutari in non naturalem
colorem igitur antecedens quia coloratur oculus ex sub
tilissimis humoribus complexionalibus si ergo
possit color in oculis mutari tunc oportet primum
quod complexio mutaretur igitur ad hoc dicitur quod color oculi
potest mutari tripliciter primo ex egritudine sicut videmus

in practica Secundo ex conceptione fetus sicut femine ocu
lorum variant colores Tertio ex arte non mutata com
plexione et sic si vis nigros oculos facere Recipe
gallas et cum ossibus ... in oleo nucum et unge cum ...

[F]istulatio Nota hic propter
brevitatem volo saltare multa sed fistulatio
cancer apostema tunc strictura durities hume
ctatio prominentia et ardescentia et alia plura
capitula et licet essent pulchra plura tamen audivi sunt
prius quod apponuntur esset et pluribus opus transire sunt
ideo solum utiliora sunt ponenda

[L]unatic Obiicitur primo hic vitium
nullomodo potest venire igitur antecedens quia vel ex dis
gratia lune veniet excepto oculorum hic non
quia nunquam obiicitur est semper vide ydolum duni suum
centrum ideo oculus est orbicularis sicut et sol ut orbiculariter
accipiat species et rotunde diffundat visionem suam
super basem rei igitur non infert aut super Secundo quanto magis
est remota melius videt quam propinqua igitur antecedens quia
debet esse proportio igitur ad primum et secundum dicitur verum circa
sanos oculos sed non circa egrotativos

[S]trabositas Obiicitur primo si est
tunc lusco semper apparet una res due quibus
igitur antecedens quia ex tortuosa et multiplici visione fit
multiplex ydolorum receptio igitur ad hoc dicitur
quod strabosio fit bona visio et certum iudicium sed una
res videntur due primo ista primo katharactis ibi propter
aquam fit secundum rei receptio per pluribus rei visionem quia
aqua ut speculum recipit ydolum rei obiecte Secundo
in mala constantia cellarum non obtinet Tertio in nimia
mobilitate Quarto in nimia oculorum debilitate

[H]umectatio Obiicitur primo
oculi ex humectatione melius promovetur
in visione quam sine tali igitur antecedens quia aqua
circumstans oculum melius recipit ydolum
et similitudinem rei vise propter diaphaneitatem quam oculus per se
reciperet cum sit res specularis igitur ad hoc dicitur stat
bene quantum esset ex receptione specierum ante visa Secundo
quia hic aqua impedit multiplicationem spirituum visivorum
ab oculo et facit fumos ideo fit mala visio

[P]rominentia Obiicitur primo
prominentes oculi melius vident quam profundi
igitur antecedens quia axis visualis est semper propinqui
or in eadem distantia quam eius qui habet pro
fundatos oculos ad hoc dicitur quantum ad hoc stat bene
Secundo quia oculus profundus melius
... ideo spiritus visibiles fortius retinet quam prominens igitur

[I]nardescentia Obiicitur primo
nobiliori membro nobilior debetur comple
xio sed complexio calida est nobilior quam
frigida igitur in ardescentia circa oculos
erit melior quam si esset naturalis complexionis sed
frigide igitur antecedens quia complexio sanguinea est calida
et humida et est nobilior quam flegmatica igitur Secundo
oculus debetur nobiliori elemento proportionari sed nobilius
elementum est ignis igitur etiam in ardescentia circa ocu
los erit nobilior igitur et cetera

[I]nvisibile est res carens
colore aut est res carens medio videndi
aut nimis minuta non valens movere
visum de potentia videndi ad actum
aut est res excellens in luminositate dicitur primo
carens colore quia nihil videtur nisi color unde hec est
falsa ego video petrum cum non videtur nisi color petri
propter et in aer non videtur ab hominibus et brutis et aqua
piscibus et ignis a salamandra propter certum
punctum indivisibilis propter quantum sol

[A]cutus visus est visus qui vi
sibilia a remotis bene discernit et eorum
differentias et cuius oculi habent ...

239

athacta Obicit primo aq clara in oculo promouet visum i non impedit s3 am contraria aq e dyafana re ceptiua specierum et non consuatiua sit roculus 1 dz promoueri visio per eam plus q3 impedi 1 Oedo in aqua qlibz res semper videtur maior q3 est 1 2 in kathacta meliorabitur visio 1 ad primum dicitur q istud non e proprie dyafana s3 densatur ad 2m vim e mag naturali 2 non ista egrotatiua

ecus Obicitur primo si musce et mees 2 festuce videntur ante oculos q tn no sunt res reales s3 solum vapores in oculo tunc sequere q sensibile positum supra sensum facit sensacionem hc aut e contra omnes s3 am qz iste vapor est sensibile 2 est in oculo 1 no faciet sensaco3 s3 pprius nc inmutabit visiom 1 Oedo omne q videtur vel videtur mediante alie aq s3 h nullo medio videntur iste res q non videntur tunc visio sp debz fieri mediante medio 1 ad primum dz q no ponitur sup cristallio s3 sup alias distanciones ad 2m di q visio p fcta non sit sine medio s3 ista est imperfecta igitur

rouita Obicit primo no videtur ratio cur kathacta trouita sit sana lib oculus eger premitur 2 sanus dilatatur 1 Oedo si materia fuit substilis tunc e curabilis qz grossa 1 am quia facilius e mobilis 2 pulsibilis propter obedientia sui q que e ingrossa sba 1 ad primum dz ideo qz adhuc materia e deambulatiua 1 facilius mobilis ad secundum dicitur id quia grossa attractori e melius perceptibilis ad deponendum 2 cui vncume acci piendum

utta sena Obicitur primo si oculi termit clari no videtur ratio cur no suscipi ant spiritum visibilez apera terebri 1 s3 am qz maiorie spatz interpositum s3 aq interposito promouet visu 1 am qz denarius i pelui videtur maior i aq q3 sine tali 2 multi possunt videre de narium mag que sine aq no possent videre 1 Oedo aq fortificat spm visibilez i grossando 1 melior erit visio qz sic balistarii volentes meta melius tangere claudunt alterum oculum vt i grossent spiritus visibiles q melius meta tangent 2 a sagit ta bona visione 2 ratione directam

crusia Obicitur primo no videtur q hec egritudo dicatur aquitta serena 1 Oedo nulla aq pt esse in oculo 1 am qz oculus est nature ignee 1 sorbet humiditate s3 am quia lesus scintillat 2 est qz sicut ignis e agili mobilis ita oculus 2 etiam fo oculo luce ignea chorusat 1 Ad primum dz qz h est spatio 2 abscedens i etiam ad secundum dicitur dato q sit sit no tn iste calor est est sufficiens sorbere totam humiditatem 1

alamon Obicit primo nullus humor pt esse in oculo 1 am qz nc aquearum aq sit res tamen q incidente lumine reflectit se supra se 2 in ea apparent due aq sta h fiet s3 hc inuenit auditum e contingere 1 nc humoralis qz oculus e tenerrime 2 indignatur nature 1 exprimit a se omne nocitiuum 1 ad primum dicitur a multis auditum q quelibz res apparet due et stat hc fit ex iterata reflexione ad secundum dicitur vim e q exprimit si lz potencia s3 at violeta opz vt patiatur 1

elestina Obicitur primo cele stinus color generatur ex rubeo colore cum in gredine permixto niger at color fit ex fe ce 2 turbulencia grossarum rerum q no sunt bene vaporables vt patz in carbone 1 no potest fieri ex fumosis substanciis 1 ad hc dicitur q celestinus color generatur ex predominio aerei in superficie per spiritum materie puri 2 transparentis 2 hoc oculus aereitas at fit ex eleuatione vaporum subtiliatorum in sursum 2c 2c

meritina Obicit nullus color est in oculo 1 nc tanciarum 2 am qz si esse3 tunc perciperetur ab oculo egroti Oz hc no 1 Oedo cinericius color generatur ex melancolia nigra q e fex humorum Oz melancolia no pt esse in oculo cum sit res grossa impediens claritatem i visione 1 ad 2m dicitur q multi grossa non pt esse in oculo sano s3 egroto que venit ex humorum perturbacione talis pt dici melancolia 1

ottilupia Obicitur primo maxime ideo isti no possent videre melius de die quam nocte quia habent oculos raros 2 spiritus subtiles qui ingrossantur melius de nocte 2 maiorem habent fortitudinem videndi de nocte quam de die Oz quia subtilis spiritus promo uet visum 2 eum acutum reddit 1 vtputa iuuenes e sene qz iuuenis propter subtilitatem spiritum semper acutius videt qz senex 1 Oedo auiculis homines oculi s3 lumine quanto propter lumen potuit videre sine ex tinsero lumine sicut cattus reqi de nocte videt ita rho 1 sufficiens ad mouendum visum de nocte 1

amcallus Obicit primo panniculus promouet visione 1 am qz berillus promouet visiom oculis suppositus sic fortius panniculus cum sit tenuior sba 2 mag clarat 1 Oedo 2 pono q panniosus intueatur rem albam tunc iudicaret rubea quem 1 s3 am qz album visum per nigrum apparet rubeum sicut patz de sole tempore vaporum interpositorum 1 ad primum dz berillus promouet visum s3 no panniculus qz panniculus e de sba oculi caliginis ad 2m patz faciliter intuenti vel pt dici q ille nulla e ingredo n puato colores dicuntur ingredo 2 tn no fat album nigrum

lbugo Obicit primo si esse3 in oculo aliquis glanculosus humor talis perciperetur ab oculo quem s3 am contraria maxime ideo no perciperetur ab oculo qz esset morganus s3 hc no impedit visioz eius 1 am qz res que sunt morganus aliorum sensuum possunt percipi ab eis quia gustu percipitur humor q e i lingua 2 ab auditu percipitur sonus q e in auribus 1 etiam hic glanculosus humor qui est in oculo poterit percipi ab oculo 1 ad aliud pt dici q percipitur no cumunctum 2c patet 1 no percipitur 2 no per se illo sensu

acula Obicit primo vel macula i pediret visionem solum i quae est in cristallino humore vel etiam alibi q est in alia parte oculi nullum istorum e dicendum 1 am non alibi qz visio fit solum i cristallino non impediret si demigrabit ab isto loco nc fom in cristallino qz alie partes oculi etiam cooperantur ad visione 1 nocumentis in eis etiam faciet impedi mentum adhuc dicitur q sicut visio fit principaliter i cristallino 2 cooperatiue in aliis partibus oculi ita 2 impedimentum eius 1

ebula Obicit primo rara res est cito penetrabilis permittens per se trans parenciam i visione sic 1 nebula e fumositas rara tamen non faciet caliginem Oz vi sionem 1 Oedo nebula promouet visiom 1 am qz facit vt no subito fiat visio s3 in tempore q at non fit cito no perit cito s3 fit durabilius 2 sic et visio erit melior 2 durabilior 1

icatrix primo illa vertit ex oculo excitatis 1 am 2 pono q sit extra pupil lam tunc excecato visio fit solum i cristal lino humore s3 cicatrix e alibi nullum e contrarium Ad hc dicitur q e ipsius contrarium principium est in duratio contrario oculi secundum redundaciam nocumenti sub successiu vsque ad pupillam 2m e q quando in aliis coopera tiuis sit nocumentum tunc 2 in principali

Fixrine molendum fain hermodactili, gno. pum instillag. femigreci se lini olei zizanni in mellis fiat pastam z appone

lcus

aurium e vlcus cca aures conparens interdum cu effluencia maciei virulente z putrefite interdu cu a stara interdu sine a stara se manifestus Nota apostematu z vlceru auim difficil e cura non enim valent repercussiua ne profunde dolor z remat ad cerebri profundi te simul matuaria alia conue nt Cura est consimilis vt circa aposte

ardia

Est egritudo contingens in auribus ex minima claritate miringe a ppt grossos humores in aure racone cuius redditur minima sensibilitas sonorum aut auditus non in senus nocumenti exceltai tra auditi omis sz quia tm facilit incurrit lesionem a sono excellenti Cura primo agatur ad ingrossata z miringe cu i iectione olei tepidi amigdalarum dulcium a de fistic z pinei s za a fiat iux ra z

ngrauatio

auditus e inmoracio potentie auditiue tm qp quis audit sonos z locutionem sz no in sic excellenti voce relevatoe aurium capitis a colli Cura e cod eadem sicut surditatis n qp re missiora in gradibus z quali te h. sunt donanda qz ibi igi

olor

aurium est sensatio discontinuationis absque vlce vulnere a apostemate ppt humorem aliquem neruis imbibitu qui tendit eum z eciam fat malu accidens ico a ventositate a percussione a vulnere a ex infirmitatibus puris a excessu fisione maciei acute mordicatiue Cura committe i industrioso medico vt attentis particlaribus aplicet facienda

inus

aurium est discontinuatio auris ex aliquo acuto diuidente pte eius z sacient totum solutione ex percussione a vlcere a apostemate Cura si est ex ferro impleet auxiliu cirurgia siue ex acuto humore faciete peru discontinuatione z tru ncte in radice per purgado z sitte humor i fonte cu vngento dyafiton a cu emplastro dyaquilon

ntopstana

e violenta ingressio alicuius rei no viue i aurem cum ruptura miringe vt puta lapidis grani aque a alicuius violenti co qui sentitur matus nocumentu in capite z in toto corpore Cura si e lapis a qp aliud primo pnote sternutacio z sternutet clausis naribus secdo ponatur ventosa sup aure vel sugat pma vilis z cu lapis a grauum semouit cum visto querctino sup baculo in tincto extrahe z vltimo z consolide miringu

ermis

aurium e vmus abceti oribus intro aure ingressus a e vmis exenatia marcida intra aurem ex intus ex pniys vermibus a putrefacte cu adue ns calor accidentalis debilis natus e vini sitatem mays z non consume re ns cum pruitu z titillacoe auim rca vermiu z si in spirit z ad solem intro aure videre vermes in auribus Cura primo potenda pomu dulce subaue vt intret vermes z ato abstrahi z morti ficent cum in fusione decoctio mirre aloe absinthii centaurce z oz oleum amigdalarum amarum z succus foliorum psici z pulius ellebori z intri z siglu z salina hominis ieiuni

rulenta

est sanies effusio multa ex aure cum effluens multa putrefactionis multe puenis a aposte intrinseco capitis a aliquo humore acuto illic effluente interdum cum magno dolore soporum auferente

agwinaria

est minus fluxus sanguinis ab auribus sedm manacione eius ab initio ibus ad extra ve ns a ppt cu isim a multi sanguinus a cuius acuitate Cura primo si venit ppt cui sim noli restingere n debilitetur si ppt multitu a acuitatem sanguinis flebotomia de fonte propinquiori z purgetur z fiat pastu de pul molli z gumi arabici acacie balaustie sumak cu poe naribus

thoana

Est aurium egritudo talis qp omis sonus a vox bis audit ac si secdario ab obstaculo reflecteret cum obfuscacione modi pmm soni ve ns ppt miringe densitatis sa nt z rubicacionem aut conuiccionem secunda aeris conquinctati in ipso cerebro a humores Cura primo purgetur cum pill cotonicis secdo vaporet aures tercio oleum de fistic z in iciat z vltimo puluis seu alcosol qp panos ordeorum delet intro ad miringam ponatur

ordities

Est aurium immundicies prouenient ex re spiratione cole q puri riga illic delegata facit obstaculum auditu hus citunitatem ppt vicinitatem cole citrine Cura primo mollificet sordicies cu aq calida mellita intro infusa z fiat tuell g ex pinte z gumi arabico comixto q intinct in oleo camomille intro imittatur z residuum cum excipiatur si prius purgetur corpus cu pill luc

istulatio

aurium e corp profundatio versus caput mg fit forma supius strictum intus vero elargatum in cu effluentia maciei male z piniose ve ns a ppter humorum corruptionem a cerebri lesione racione cuius putrescedo in intera emittit hac violentiam Cura primo purgetur cu pill de ossibano secdo mundetur fistula z proiciatur in aurem fel thauri cum vrina pueri vergine vel aloe mirra sarcocolla sandraca

pilatio

aurium est eius obstructio ppter carnem superfluam excrescentem a profundi te a ppt panniculos a veritas a alicuius talium correspondet Cura si e ppt carnis excrescentiam a veruca corrodatur caro supaddita cum auri pigmento z si fuit multa putrefiat cu tantimidibus z postq putredinem extrahe cum emplastro dyaquilon vel cum ceroto dyapenthe

urditas

Obicitur primo n in conue ns sequitur si homo nil audiat i Quoniam e a natura surditas i a mz qz na non errat z exemplo dans formam dat oia conuenientia forme dabit i z auditum 3o nd vi inquo dicant surditas naturalis z accidentalis i ad primum dicitur sed hic ignus primo qz no possit accepti alcuis homis loci de palpe n psigna secdo priuaretur signis z retencione multa qz ca voce qz sono perciperet ad secdm dicitur qp no e vicium natura sz in strumentorum audibilium ad zm qz tm sempe mutus sz alt ho

innitus

Obicitur hic vapor re tosus e in cerebro qz non facit sonatu a mz quia sonans e ssa q mota per medium defert sonos hic aut nullum est medium i secdo auditio a sanacio fit aere verberato in cerebro aut nullus est aer cu cerebrum sit corpus qtinuum non pmittens alterius corpis interaciencia ne impatibus discontinuare i z 3o iste sonus n e voce n sonus tm i no e vox qz vox e percussio aeris responati ad voolemarteriam cum ymagine sindi hic n e in volu artia nc sit nc e sonus qz hic procedit ex percussione aeris q est spiritus ex cerebro loco percussionis audicio vero e impulco aeris i

uatio

aure tinitus seu sibillus venit a sensu acuto i a mz qz multe

molles et tutum cerebrum molle et q̄s lume
delectat et pt bene figere sibi obstaclo i tutū sui
in omni re visa et hūt humores claros in oclis et pre
sertim cornea vt cornu lucēte et q' hūt mollez
spūm et clausura oclorū est mediocr̄ festina et si
ocli sūt nigri de die erūt acuti visus nocte vero
obtusi glaucus aūt eopposito se modo hūs

ecessitas

visus ē qua ondit̄
q visus est nctūs hominib et brutis ppt salutē
ut sꝫ eo possent fugire nociua et pro
sequi cōueniētia sꝫ rō li creatiue ppt
scias qꝛ plures rerum dras nobis dimitiat qꝫ
alij sensus et que vides ceius apphendunꝰ et melius
sciuꝰ qꝫ que solum audiuꝰ tē nctaior auditu
qꝛ sine sonis melius viue possumꝰ et diuitiꝰ qꝫ sine
visu et qꝫ olfactꝰ sꝫ gustus et tactus sunt eqꝫ neces
sarij et tantum sit de oculis

uris

Est
organum formise
cum potencie au
ditiue q vti porti
mentis hūae habꝫ
foramē tortuosum
intiꝰ in uringa
obtectum qᵒ depor
tat' sonꝰ et voꝫ
significatiā ad ce
rebrum et potēcias
eius adiunitandū
sonata aut vocalit' prolata Dicitur p̄mo aur's
intrinsec' giugit' cerebro igit' eirt intrinsecū orgāᵐ
et pꝫnis male dicit' forinsecū adhc dicat' capiendo
pma cum introrsa sba' ingrediētē cerebri gcaui
tates q h̄c stat bn̄ sꝫ cum extra coaplicata pel
licula q ē cartillaginosa tunc ē forinsecū i2

uringa

est subtilis pellicla
faciens obstaclm̄ impedimēt ne minea
ledat' cerebri et ut sonus articulat' forte
possit finalit' coordinatū siue nocumēto
virtuti audibili offēus nocumētū sensibilia cōu
ringat si fuit sbtilis bonum auditū facit et bene
audibilim̄ differēcias ostendit

ccetia auribꝫ

sūt encia
sui contactu aures ledencia vti sꝫ aer
intrīquill et sibiles soni et diutina i aqꝰ
mersio et sopnꝰ pꝰ cibū sꝫ depsso dorm
atur capite nō cmūdato aūiᵐ a sorde mersio i
aqua a' sꝫm i pssio lesio tubarꝫ clangor fortis
bombardarꝫ soitꝫ et diutina in molendino comū
sio fumꝰ argenti tedium

onferētia

auribꝫ sꝫ encia
sui contactu aures recreancia et animu'
vt sꝫ' soni dulces et audictꝰ scientifica de
lectabiliꝫ et purgacō capit' et aqua rasaī
vaporacō aristologiē a' sqlle et elleborꝰ cū aceto
in auribꝫ distillatꝫ et fella et sal cum slibꝫ gencio)
sucꝫ cepe vapoācō absinthꝫ centhaur ysopi et
sene et oleum amigda' amarꝫ oleū de bēn oleū
de persic' oleum de cucumbiti et oleū de cocomidrō
colloqintid' psicaria gith

afcare

Est instrumētū auribꝫ
aptum augꝰ vna pᵒ hꝫ
se permodum coclear' pm adpurgacōm
fetū de auribꝫ aliq vō in modum sali ad ex
capiendū nociua de auribꝫ et tale instrumentum
pt esse argenteᵐ vl' eneᵐ et non ferreum a' cali
beum qꝛ talia metalla sunt duri tactꝰ et'

anula

Est instrumentum
introrsus vacuatū ad surgendū pcam
auiᵐ nociua fcā ex metallo molli ad
tactum ne exasperēt sui aspitat' au
rium gcauitꝫ Stilla ricatoria est instrumētū
auribꝫ aptissīᵐ quo instillant' hucōrt psitia
Stilla leuatoriꝰ est instrumentū qᵒ vti ad bitū
leuant' res sbtiles de auribꝫ nociue Emani st'

Sunt instrumēta ferrea recūa Suffumigamina
sunt instrumēta quibꝫ fumꝰ in aures intromit
titur lana qꝫ sit patet Coton spongia pannus
visus qꝫ sit h' nota patent per se

auricle

sunt media obseruacie
quibꝫ ondit' q medicꝫ valens auribꝫ applicare
medicinā dꝫ sex condiciōes obseruaē p̄mo
q nichil faciat acutū et doloroso sui i aure n'
prius mūdificato corpore Scdō q mitiꝰ agat agē
dā suauit' et indolorosē Tcīo vt omnia q ponunt'
in auribꝫ sint tepida Q'rtō vt omnia sint liqda
Q'ntō vt i iecta non stent i auribꝫ vltra duas hōs
Sexto pꝰ i iectōm iaceat sup pte sana et auris
cooptat' cum lana septem vt hēat in stincta puta

ompositio

auris ē q ostenditur
q auris est res cōposita ex osse petroso
et neruo expanso et neruo postico cocauo
permodū cru' et aere qete et ex diuersitu
lis et tortum volucōnibꝫ con fractuosi i foramie
et cartillagie exteriori appente ex foramē dicitur
neruo pistico alij dicut neruo obtico inq' ē ex sigto
ideo ne idem sonꝰ duplatꝫ existat a ne bis au
diat' sit echo

gritudies

aurium sunt
viginti egritudines salꝫ surditas tinit'
apostema vlcꝫ cōardia ingranacō do
lor wlnꝰ i trō pressana vnus virulēcia
sanguis maiā celsoana sordities dentosol' opilaᵒ
carius supexcre scencia vertice in uringe i gessaᵒ
et samacio Nota hec egrᵒˢ hūt pgaᵒˢ capit' et aa vt de
capite dctm̄ est

ugantia

ab auribꝫ sꝫ pill'
aur' chot sēapigre dyca stor' pill' luc' dā
steꝫ katur ce de aloe et mastic de olibano et
vene cē ce et siont' rectō aures et qndetne
dqꝫ valentes i stilla ōi sꝫ aq rasaī ab sinthꝫ cethan
ysopi et fel cum slibꝫ gūis et sal et sucꝫ cepe et rasaī
et centhaur et sqlle Olea at vtilia sūt Oleū amig'
et deben et dep sic' de cucurbitꝫ d'cocomidro d'coloq'
tid' de cucumere asinino Con fortati sꝫ dymi scꝫ
gaio filatim de ambra

urditas

est totalis poteu'
auditiue oblacio acciꝰ at anatā a' so
dā a' ocisi a' inuringe ruptua a' inala
cōplexione calida frīda hūida sicca
gens incurabilis si fiat anaticca a' quia iam
duos annos tiissꝫt a' si ē cū inuringe ruptua
Cura p̄mo purget' 2ᵒ fleo' 3ᵒ suffuige' cū vio
decoctōis rutꝫ calamꝫ ysopi centurree post
intromittā' i ste pulinꝰ solutꝫ cū aq rasaī
Recipe castor' ʒ j nitri ellebori al aū ʒ sꝫ ci poᵉ cū
suco rasaī

initus

aurium ē sanacō mau
ribus facta ppt' vaporem ventosū pmod
in vndacionis agitantē conqetū aerem
intiꝰ in modū pluuie a' molendiorꝫ a' cicat
darū a' fistulator' a' campāꝫ a' fractor' a' inu
sca bilientis in dolio q si ab infioribꝫ accidat alle
uiat' dolor pꝰ comestioꝫ si vapor cōtentꝫ i cate
eqlis semp affligit Cura p̄mo purge' cū pill'
aur' et instilla aleūᵐ in aurē de amigdal' et rapoā
aqꝫ decoctō' maioā' basilice origa' ysop' absinc
at abomi forti potu et si opꝰ sit fiat cintura a'
minucio de venis sublingua

postema

aurium ē appaiᵒ
apostemat a' circa inuringa intra aut
retro aures a' in radice eiꝰ proueniens
ex aliquo hūore illic diriato cū molesiō
dolore et piculo si acū calida exoiant' gnit' i in
uenibꝫ mōrlis miꝰ at parūda i senibꝫ et pueris
rursū mōrlis si veniat ante digestioꝫ p viam
creisꝫ non mōrlis at si pꝰ digestioꝫ cū bonis si
gnis Cura p̄mo fleobothomie' de fonte ppinqōi
Scdō purge' cum pill' sēapigr' si vō fiat cū cu
cū eleuuar' de suco ro Tcīo appoᵉ ruptoiᵐ cū can
daibꝫ qrto exthe samem cū emplastro apostoli
con' et vngent' tractiuo mixto cū populeon Em
plastrꝫ mitigatiū i isto apōte ē tale Recipe

rimum

pomu ambre valde aromaticu et si fiant ex eo pille et ponat sup igne fit incensu suauissimum regum et principu et e tale Recipe musti ambre labdani an z j cinamomi garl ali ptem9 an z ß gui arab storat calamite ad pondus omnium cam ff gra vnu cu aq ro adiguez dissoluant et incorporent ff pom perforatu

ecundu

pomu pro medico tpe pestilenciali e tale Recipe cam ff z j ß pul sandal al rub an z ß filior ruth maioran basilicon et sem coriz an z y thur mirr labdani an z j musti z ß gui arab drag an z j resoluat omnia i aq ro et ff pomum non perforatum

ertium

pomu Rx ligni aloes nucis m9 garf cinamomi mirr an z j mastic olibani an z j ß croci z j ambre z viij camf z y puluis sentiz et imponat i panno serico Aliud tale Recipe cinamomi se basilicon maioran cardamomi cortic cit z j garf nuc m9 spicenardi galag an z j ß storac calamith z j musti ambre an z j ß cubeb ligni aloes mirr an z j ß conficiantur cu labdano z y

uartu

pomu e tale Recipe storac calamith z j garf ro an z j ß laudam z y ligni aloes z ß mirr thur an z ß cubebar z xv ambre z ß musti z vij ff non perforatu Sextum tale multu nobile Recipe storac calamith laudam mastic an z ß oli de been mo terre i mortario cu pistello calide et pro ice supea pulue ligni aloes spic gallicem ambre grise garf nigell an z ß ß pq fide supea glutiny gui arab drag q s cum se terendo et bu malaxan do et ad ptisa cu musto z vij et ff perforatum

ncensum

e oe suffumigium q super ignem positu vaporat de se odore suauissimu cerebri confortatiu Nota incensu multu nobile in apotec sunt duo quorum primu e alipta muscata altiu e confecto uero teran fit ex solo ligno aloes presertim si cu thure nigro misceat qrtu fit ex sexto pomo in mediate supraposito presertim si fiant ex tali massa pille et super ignem ponatur

doramentu

sut qcumqz res aromatice siue in herbis radicibus gumatib sue floribus seminibus sex per se sup igne actuabilia quolibz quolibz ad cerebri confortationem pertinasit Nota ex herbis st ori gam maioran basilicon pulegium sipillu meth aqtica metha domestica saluia ruth satireg nardus abrotanum spicenardi asara etc Ex floribus croci rosa et anthera etc ex radicibus etc

etidabilia

sunt oia cum inre corrupta subiectatu aeris i fetida et spitum aialium contristatia et corrupta et interdum etiam interfectiua ex eo q toci9 complexionis distempat armonia Nota ista fetida prosunt multu silz aloe caballinum sulfur asa fetida et alia i grani opressione cerebri et matris suffocatoe si ad nares opponunt et q sit hec ratio forsan i argumentis exponam

ternutatoria

sut condimita in puluib vel qcumqz modo alit parata nata prouoce sternutatoz ad expulsionem fumoz nociuorum de cerebro vel totius virtuti Primu sternutatorium e tale Recipe nigelle sinap gdisi elleb albi pip seu for an z j sal gem x misce Aliud tale Recipe ruth sil uestre gdi si an z j pului seu et naibi cu pena i suffentur

ugenta

nasi et narib que inentia que fiant crustas eade pretib nasi colientes sit primum e tale olei amigdal dulcium z j olei ro z ß butiri loti adipis gal line musillag drag an z y cere q suffi loti fiat vng Secundu est fortius et remouet extara tale Recipe cerus z j ß aluis z j plubi adusti by loti z ß aceti paru cere q suffi fiat vnget cu suffi olei mirtino

urgationes

vtiles ana su trahentes sit vnu se purgationes a capite a oculis euacuantes materias grossas vt sut pille scapitit et chor auree luc damasce ala sanguine dpcit stor sit appiate pill si q et qcqz generu et de aloe et de colib et elect dyse et ie a logodio et sca gallici et sca costati et sca hiret et sca arthige et sca ruffini et sca albti

athesima

Est egritudo narium contingens ex copulatione humorali seu car nosa vel crustosa int viam nasi et gutturis conguata tale pcepti bus q senti sup lingua crusta et qndqz claudit os no pt ho anhelitu pu ras here et lz voluntate ctinua naus ecandi et sut somni inloritoe et sp wlt screare Cura primo pur getur fortit cu pill lucis q hrent acu me xv gnoru scdo fleobot media dextri brachij pq sinistri forti t donec videat sangis mutaty Tercio sue ua sale cicotri sans et si adhuc non potes inrropone tt semp appone aliu 9 bustum salinitru calcem viuam vitollium alluy vt rodat carne addi tam si non pt tut extirpe cu vnctinis et pq po nasale cantaisans pq cicot sans p clemty et adhuc pt minui vena nasi et ve sbling lba d locialia nime proficient

olipus

Est narium excrescentia carnosa aliquantulu dura pennis ramifi simi genita ac si esset pes quida i filtrat narib rubea vel alba vel nigra cu nasi ingrossacone Cura primo purget cum pill dya stor scdo minuat dextr et pq de venis sb lingua fortiter tuo teneat aqz decotio melliloth ypo pi sam siti nigelle i ix qnto calidi9 pt et pq cito teneat gargarisma aliq sup de septu vel ma sticatoi cu sufficienter est additu de aliue

moroydes

Narium sut quedam excrescentie carnose molles ex quibus humorositas qdam effluit cu san guine temporalit a berb egrediente ex ina sanguie et spiritu trouictel Cura primo purge cum pill damasce et pq fleobo tho de venis sb lingua et pq de vena nasi si sui in te vel alys pro quinoribz et pq ponat illic nasale cicotri sans et pq vngat cum vngento scdo et vltimo nasa le lenitiuum est imponend q si sic no curetur ad manum cirurgicam est recurrendum

ano moll

Est excrescentia carnosa mollis interdum vt melosa de naribz egrediens sine sanguinis emis sione ex materia descendente a cerebro que conuersa e in carne p viam putrefactionis ex materia flegmatica puti excoriens Cura e poia tt vt in polipo et sposita i cathesima vel emo roide tn opz q cirurgica ma ab scindatur quia in tali nullum est periclm

lcus

Nasi est excrescentia carnosa dura ex materia melancolica adu sta currente p venas a cerebro ad ptes nasi que in membro i e i filtrata a calore innato et accidentali putrefactioni et corruptioi comitit i formam sitiis grosse forinsecus prominentem cum duricie et fetore Cura istius si e antiquata relinquat restauratoribus A pri ty pt curari vt polipus

cogitationes z vmc conturbant aie potencias
[c]aiat agitati? in capite z c fit tinitus excomio
[c]aone aeris conquietati i capite 1z ad p^m dicat^z
qd h^c vapor no sonat n^t tuc du comouet mirm
gam q comocio expressa ex adaerem p^o fat sonu
z no an adz^m pidem videt^z adz^m dict^z q e son9
z dict^z ad p^m adqetum dz q argui^z verz

erines

Dbiatur p^mo cerebru est rotundu g^o non pt in eo aliq agitacio fieri provez^m gñacoe 1^z a^m^z quia t^clis figura elidit angulos ne possit fi^t grega^o huoris nociui 1^z 2° non vr^z quid dent cu tac vermes mortui aducticy z an facilis curet^r qz viui 1^z ad p^m argui^z vm fi tan interdu putrefucto gtingit exactiue fu huorum maloz q fiut ex elefione gtri seca z tunc gñant^z ad z^m dici^z solis purgacoib fortib z infusione mvce vt destruat putredinem ne amplius gnentur z e leui9 mortuos curare qz viuos q viui ofugi^nt in cebri profudi^te Et quia no video vltra h aliq filosophicum io vltra procedo adnasi passiones

asus

Est instrumentu orgainicum olfactiuu^m ex osse coloato perforato z duabus carunculis z cartillagine z lacert dilatantib se z constringentib ppt attractionem quei cunt^m capiti z cerebro z cordi z expulsionem nociuoz dicitur instrumentu olfactu ad exprimendu eius officiu q^rd sit odor odoa^le q delcta^lis odor quid contristatiuo sat expssi e in phia n^c qui spiaz studi^m m^e^ne attepteit nisi p9 phica inbuat noti^a

fficium

nasus e officium quo ostendit^z ex ei9 ppum e res odoales percipe z preptas tempare tpatas presentare capiti z cerebro vt exinde sanguis arteialis cotepatus recreato hoi z suauitate affciat cor^tz Sunt alia offi^a eius sz aerem attrahe z emitte odores discernere supflui^tez cerebri p fora^s expe tend^t ad concaui^tez palati pgargai sinata z masticatoia pueniue et pulmonem habz dilatare z constringere

olatorium

os est os foaminosum z tortuosum intri9 ad colandum cerebri supfluitates flegmatas coordinatu quoz introrsum ad palati z oris tendit extremitatem z aliud directe adexet sup labia quoz vtrumqz gduplicu^z vt si vnu obstructioni pateret^z saltem alto cosernc^z vtq olefiti^a

arucle

sunt duo additumeta mamillaria plena spitu nali hncia tu situm prenas subtiles acorde adcebrp ptensas vt eis odoatus z stimtatoin effectus finalit perficiat^z Nota tempeati odoes suscipiuntur cum letitia^a sz i tpati cu tsti^a a^e fetidi

artillago

est dispoitio me^a inter osseam z carneam duritiem ac mollitiem concreatu vt nasum teneat in sui natuali forma ac figura finalit coordinatu que ab scisa n^c crescit n^c ee gñat^z pmo nec recosolidat^z nisi adhuc sit spity calidy in vtroq

lfactus

Est potencia aie in duab carunculis interior partis cerebri sbiectata cu expansioe sui pff spes odori scas z recertas suscipiens fetidas vo non insitum constrictoe z ex sitia olfacti no faciat z lia confortat cibat odor et inorat appetitum cibi

asalia

sunt instrumenta oblonga z solida q intra nasum assupta attrahunt flegma grossu acipitur pro eius mundificatoe a^t reuma i spissant a^t sanguis fa^nt sistentia a^t susitatiutu dormientes sopno i nali id e litargias apoplecticos epilenticos z subeth pacien a^t refrigelant sitatos z st^t mltu^tia nasalia salig pru ficatia lenitiua stiptica z sic de aliis

asale

laxatiu z pui ficatiu cerebri per nasum sic fit Recipe mirre 3i in gelle armoiaci inrfini tortice mediam sambuci an 3i scamon 3i coto mdy 3i ff oblongum z teneat^z diu in nasu Oim nasale e tale Recipe aloes dragacid catapucie colloquitid intior eu forby ebith reubar mastic an 3 ss consiciant^z cum suco caulium seu blethe pille fetid^a si diu in narib teneant^z vel q epeis foret nasale vtiles st^t i mudatoe cerebri

asale

stipticu e nasale vales sistere reumata a^t sanguis fluxum e tale Recipe sanguis dra acatie spodij sumatis corcib an 3i gui arabici tele arance adqnti te om glutinet^z cu pani molli nouit^z pisto addito bolear cra sigillata ou albuic z est potentissim in restingendo z si sup frontem a^t quar consectis empla eplactu b ptulaca cosi cam foa opio a^t exan8 corp sandal inct bom fitabit^z operatio zc

asale

cicotrisans id e cosuens carnem additam in nasu z destruens pollipum e tale Recipe calcis 3 n aliud attinet calcf vinc vitolli salis sar an 3i eu for 3 ss misce cum serapino suco porri pl teuz aqua archangelice z vino gbusto Confortat hanc opatoni cs vstu calcatu z inar zoe gemis salis sz sal int^e sal alkali pictzpe elleboz albi armoniacum serapinum

asale

lenitiu^m e tle Recipe seme melo^m cuc^z curcu^z^e excorticatacp vio^z^e se malue psillij se lactuce an 3 ss pulms alipteni9 gallicm9 laudam an 3 ss ff tuellg et valet sume qndo nasus intra aret acalore forti Oz ego dico tibi q inum^o fita de ve i sui^ts nasi plj prodest

asale

canti sans e tle Recipe flamule pict pipis sinap an 3 vj dr gd eu for an 3 iij cantarid^a 3 ss scapim armoiaci an q om fiat tuellg qui incipit fortit carnem additam corrodere z putrefacere i nasu si p9 optz q lenitiua ponantur z p9 cicotrisancia

apucpgnu

sedm forte mltum Rf ingell 3 ij sucicu cra asinni 3i sal ar pict an z ff misce cu ol de altana z liniat^z exeo i narib intq z sugat^z vehent^z copiosam matiam educit de capite Tcaium ce mltum forte Rf castor^a condi si archait pulpe cologuitid baurach eu for fellis vacci oppot castor auricle inrex an 3 ce poret^z cotu cum suco sambuci Ruth fiete an z sugi^z per nares z a^a st^t plua vti^a z^ta ti suffi^at

oma

sunt confectiones odoriferc sicc in modu pomi formate sedm perforatoni a^t non perforatoni q odorata confortant cerebz z totam vtutem naturalem Et sunt in multiplici dea sz stiptica resolutoia sopnifera lenitiua z constrictiua zc

onstrictio nasi e cuius pre-
rictum nimia propinquitas racione cuius cutiz
deformitas in facie et nocumentu in anhelitu
et locucione ita quod in non potest debite proferre
interdum a natura a[u]t in[...] ad[...] aduenit
Cura si est a natura et transsit annos quindecim incura-
est si non potest puer tenet exungento apostolicum
vel nasale lenitiuum et tempus diebus multis et noctibus donec
naris assuescat ad oppositum si fiat tocio defectibus fortificari-
bi et operatio

ilatatio nasi e patentum
nasi nimia et patula et improporcionalis distancia
racione cuius causatur deformitas in facie et nocu-
mentum in anhelitu et locucione ita quod plures
literas proferre nequit et stertit in dormiendo et cito fati-
gatur in omni opere propter multorum spirituum vitalium citam
extralacionem Cura mollificentur nares ex decoctione
se melonum lactuce viole malue lacte mulieris Secundo
semper mane surgens stringat dum nares et assue-
scat ad oppositum extrinsecum stipticis Tercio vinagi[o]atiaz
guttat ad nasum eius quod optime est in nasi dispositione

uncitas est deformitas non
exterius in nasis recurvus quibus summitate nasi
li[cet] a[u]t aquilare a[u]t aliqualiter ad partem incliatam
a[u]t acuta a[u]t nimis amplam sui ostensione
[...] pandes a[n]i[m]e indicium Cura non quod in ista natura semper
in iuuentute dummodo est caro tenera in contrarium
assuescere et remediari sicut recurvus ut ad oppositum incliet[ur]
si amplius ut stringatur

asus Dicitur primo et nasus admodum
est utilis in homine 1 Secundo est
plus ad nocumentum 1 a[lia] m[odo] quia multociens homo
inficiatur fetore usque ad mortem 1 Tercio si
odor saciaret famelicum sequeretur quod homo fa-
melicus solo sapore panis posset diucius viuere quod est 1
Ad primum dicitur quod est utilis propter primo ad discernendum odora-
bilia et fetoda lia ut in persequimur 1 ta fugiamus Secundo
quia per odores cognoscimus res et alios et virtutes eorum
Tercio quia per nasum inspirationis anhelitus nobis datur
quia anhelitus per os non est naturalis sed fetidus Ad secundum dicitur
que [...] Ad 3m dicitur licet odor recreat appetitum
famelici et tamen diminuit appetitum ubi odor rose
non tamen saciat famelicum vix unquam tamen saciatur
leporinis odoribus sed tactu licet recreat eum propter spectaturi

[...]ictum primo vel nasus quod percipit
vniuersas res vel aliquas non 1 Secundum quia
non videtur ratio cur vna res percipetur
odore et non alia 1 Quo vel nasus stante eadem
organum dispositione semper res uniformiter percipit
vel uno tempore clarius quam alio illius illorum est dicendum 1
Ad primum dicitur quod non quelibet res odore percipitur
sed solum ea que habet humidum saporale multiplicabile
per medium aeris a[u]t aque Ad 3m dicitur non semper uniformiter
percipit interdum quia medium est difforme et res uno
tempore est plus compacta quam alio id unius fundit de se species

[...]ctatus Obicitur multociens olfactus
plus delectatur ex re fetida et in naturale delectabi-
l[em] et animalem quam in re odorifera 1 a[lia] m[odo] desemina
dum edit fetida natura edentis plus delectatur
quam in non fetida 1 Secundo in matrix suffocatione
totum natura delectatur ex asa fetida ad nares comparatur
ad vlnam 1 Ad primum dicitur quod hoc non sit naturali delecta-
cione sed animali quia cognoscitur nam digestio excudit
Ad secundum dicitur quod hoc sit naturali et non animali virtute
quia natura per fetida sentit commocionem cum se noceti-
deo plus delectatur natura paciens licet paciens
plus contristetur ex estimacione sue disposiciens 1

ttensum Obicitur primo vel
omnis res odorabilis potest esse mensum vel
aliqua et aliqua non numero illorum est dicendum non
omnis quia origanum et pulegium sunt res multum
odorifere ex se sed non exigue 1 nec aliquae et aliquae
et aliquae non cum aqualibus re odorifera natum est resolui
fumosus vapor quia mediante aere ad cerebrum

attract[ur] est olfactus immutatiuus 1 Ad hoc quod aliquid
sit mensum requirunt[ur] pro minus due condiciones
primo ut habeat pinguedinem cum aromaticitate
admixtam ut pinguedo sustentata ab igne et aro-
maticitas det fumum refertum Secundo quod habeat fumi
quinctum in grossa substancia non facilis actuabilem

[o]doramenta Obicitur
primo adoramentum non sit quelibet res 1 a[lia] m[odo]
quia odoramentum non sit omnes res tamen non
omnes odorantur et lapis non odoret 1 Quo
ullum aromaticum actuat[ur] sine igne 1 a[lia] m[odo] quia
omne fit mediante calore ut omnes auctores volunt 1
Secundo non omne odoramentum confortat 1 a[lia] m[odo] quia omne
nocet tempore [...] tamen omne faciat materiam plus fluxam
1 Quarto non videtur quod requiritur ad hoc quod aliquid sit
odoramentum aromaticum igitur

d primum dicitur logicaliter unum est
intransitiue sed transitiue est falsum quia
odoramentum est quelibet res aromatica
et hec si habet quatuor condiciones scilicet quantumlibet
defectus aeris puritatem materie subtilitatem caloris
resoluentem et virtu odorabilis conformitatem Ad 3m
verum est licet nullum actuetur sine calore uno nec actu
nec camfora tamen adhuc caliditate percipitur pro calorem
virtualem Ad tercium dicitur quod hec non est racione racione
aromaticitatis sed racione excessus Ad quartum dicitur
quod requiritur primo substancie subtilitas id lapsus odora-
ri propter grossiciem Quarto ut sicca vel aquea subtilis substancie
ut est rosa viola quod magis est sunt bene odorabilia quam
melius alia in siccitate similem poma et cetera Tercio ut ha-
beat materiam euectabilem facilem in fumum vaporabilem
et non marcidam

etida Obicitur primo aloe caballinum
sulphur asa fetida et tamen non in recorrupti[bilitate]
subiectum 1 a[lia] m[odo] quia natura non fallit in
operacionibus sed produxit res subtiles in
bona non corrupta materia alias semper debere[n]t
experiencie re de qualibet re a natura producta
quod est falsum 1 Secundo si esset aliquod medium inter aromaticum
et fetidum tale non esset incorruptum substancia 1 Tercio
cornu quibusdam sternum litargicis appositum fetet et est salu-
tare quia excitat eos 1 non ergo fetor corrumpet quia propter hoc possit

d primum Dicitur unum est quod natura
non errat sed tamen utique in ista in materia putrida
producit et ob hoc faciunt odor gravem
Ad 2m dicitur quod si esset per quandam distanciam
medium tale non odoraretur sed plus inclinatur ad aro-
maticitatem aromaticum est sed plus ad fetiditatem
corrupta substancia est 1 Ad 3m dicitur quod talis res
fetida sui grauitate dissoluit et dulbeat materiam
circa cerebrum congregatam et ad inbecat i[...] et [...]

athesima Obicitur primo
illic est via lubrica 1 non potest aggregari
opilatio carnosa seu crustosa 1 Secundo
ut hec est ex cerebro quia cerebrum non est
substancia carnosa nec ex naribus quia nares sunt substancie
cartillaginose que non sunt caro nec ex faucibus
quia in faucibus est parua caro non multiplicatur
et sic 1 Ad primum et secundum dicitur quod potest aggregari
ex calore densante humores illic defluxos 1

olipus Obicitur primo
non videtur in quo differant polipus
caro mollis et emoroide 1 Secundo unde vi-
unde hec caro generetur 1 non ex cerebro
cum tale non sit carneum nec ex naribus cum cartil-
laginosum non sit caro 1 Ad primum dicitur quod polipus
sit ex materia melancolica mixta cum flegmate
caue gemella moll[is] ex flegmate emoroide ex sanguine
Ad secundum dicitur quod generatur ex humoribus grossis viscosis cau-
sibilibus ad nasi caruclas per quorum putrefactionem
horribilis fetor continuitatur

[...]moratio Olfactus primo
Obicitur odor est vapor fumosus a substancia

ancer narium e excrescentia can-
nosa intra nares genita in qua appent ve-
ne plene multo sanguine z fetor est
qui intollerabilis cum emanatione virulentie a
loco q virulentia e vidis a nigra liqda vt acetum
que si fuit in carunculis i filtrata nunqz sine recidi-
uatione nec prima curationem excipit curationem s
post augmentum in omnibus Cura eius fit vt polipi
s in suffletur in nares pulvis aluis vsti qz et con-
sumit omnem carnem addita z lac amigdalarum z lac
capre tepidum cum zuccar mixtum

moratio olfactus
e eius odoratiue
potencie debilitas qua quis odores difficile
apprehendere pt nisi in excellencia actu
eut sensu depotentia pueniens a exopila-
cione ossis colatorij a ventositate inclusa it cebro
s fumina colatorij a polipi excrescentij q etiam no per-
mittit species odorabiles multiplicari vsqz ad sen-
sum guem Cura prima digesta materia purgetur
cum pill alleffanguinis Scdo trahat frequenter per
nasum aquam calidam decoctionis melli loth ysopi
sticados fumitre sambuci z attrahat p nares frequenter
caput purgium p'm z alia fiat iuxta particularem cu-
rentiam

blatio olfactus e nocumentum
odoratiue potencie tale q quantumcunqz feto-
res a odoramenta excellencia se obiciat
olfactum q no pnt ipsum olfactum immutare
sui ad perceptionem minimam qui fetidum a odoriferum
in pntia nequaqz percipiatur puenit a anatomia a cola-
torij opilacione a carunclarum mala dispositione Cura
si e anatomia nequaqz curatur Si aliunde curetur
vt inmoratio olfactus solum fortiora exhibendo et
minuendo de fontibus propinquioribus

orruptio olfactus e pote-
cie olfactiue deprauatio talis que paciens
dicit cuncta odorabilia esse fetida aromatica
z fetida a quia etiam dicit esse fetida a contra
dicit esse aromatica a quia contra naturalem guem
cursum humanum plus delectatur in fetidis qz aromaticis
puenit ex cuius fecali humorum catharticorum in febribus
vehementibus semper mortalis Cura prima digesta materia
purgetur promitur Scdo pill cocie storcas Tercio
minuatur de mediana vl cephalica in curuatura vtriusqz
brachij pg de venis sb lingwa z vltimo nasi et
vtatur balneis z vngentis z vestibus subtilibus

oriza e reumatisum diuacio a
prora capitis ad nares cum molestissima
effluencia eius sede materia ad extra secundum
tenuitatem maiorem a minorem flegmatis
pueniens plurimum ex resolutione humorum superfluorum
euacuationem appetencium qs na pse curat circa
sz no valz nisi sinthotice Cura primo digestam ma-
teriam peant humores exigencia z secundum mandatis
membri exigencia Scdo purgetur Tercio flebotho-
sie si vrina rubea spissa z sig habundancie sanguinis
sz no dum tunc est materia circa sibilio ne vox perdatur
tercio odoretur pomum frm si materia sit sanguinea a colerica
vl calidum si materia sit flegmatica vl melancolica Certo vtatur
suffumigijs quito masticatoria vl gargarismatum
flegmatis eradicatiua pnt exhibi Sexto pro localit
ex sicatia sz sacculos cum milio torrefacto z lociones
capitis z exter siones cum pannis calidis humidissimus
si potuit Caue tamen ne curres ventitos senes vt
dyci nec eos qui hnt caput calidum z pectus in flores
frigidas z potes vti nasalibus stipticis z cap p pg 16 coctis

etor nasi e fetor ex fistu-
lis a vlceribus a vapore putrido i supremo
palati congenitus a ppter malam complexionem
totius corporis z cerebri quo pnaes exspiratur
odor homdus ac i fetiniug a ppt vitia pectoris a stomachi
a matricis Cura primo purgetur cum jeraruffio fortiter
Scdo flebothomie basilica dexter brachij pg sinistri pg
vena subnaso sup labio supiori si sic non prodest

saltem paliet fetor cum z to. bea pe so' maioram
basilicon ius garf nucis ing lingun aloes storacis cala-
mite ambro cum z z teneat more

uxus sanguinis a naribus
est sanguinis nimia a naribus emanacio ppter
nimiam exuberanciam in corpore a nimiam
orificiorum venarum aperiionem a expulsiuam
fortem z retentiuam debilem a ppt crisim a per-
cussionem a acuitatem a materia pura est in sp
mortalis sic cum sincopi a si excedit decto libras
a inducat colorem palidum liuidum a fuscum
a si meo venit extremitatum frigiditas Cura
fac nasale stiptici cum emplastro sup epar Scdo
fleo mediana ptr oppo z si fuit vir ponant genitali
i acetum z aquam frigidam Simile mamme Certo
det admas lap sematit z magnes a lap jaspidis
Qnto fac emplastrum sup fronte cum jusqamo si
facit sompnificorum sicca magna sup epar

ernutatio est sonus factus
in naribus ex commotione naturalis virtutis cerebri
ad expulsionem nociuorum puenit ex inspi-
rato qz commouet colera subtilis acuta i eius
sa in profundi cerebri a carunclarum commotione
ex aliquo acuto exteriori commonet carunclas cerebri
violenter Cura primo claudantur nares dum scdo cu
ellus ponatur in illud su ex bolo ar al cum terra sigillata
cum succo plantaginis a solatri pluribus stimitatoribus

tertatio e sonus terribilis magnus
in sopno tpe dormitionis adueniens ppt
opilacionem narium resupinatum dormitu
Cura eius e curat totalis sit dictum est
de marlibo z mede e vt fortiter purgetur fortiter fleo-
mediana z pg tertia vt deopilet corpus totum a superflu-
itatibus z si venit ppt strictura narium valet adeius
deopilacionem oc fel Et si venit ex superfluitate acarne
addita curetur talia sicut dictum est

ulcera nasi sunt queda fissure
crustose parietibus nasi cohentes genite
ex materia acuta salsa a adusta ibidem
currente q fat scissiones cum pruritu ardore z
acuitate i nasu z cum fricantur parietes nasi egre-
ditur sanguis z cessat Cura purgetur cum dyse
Scdo flebothomie vt dictum e in vlceribus nasi Tercio
remolliatur cum decoctione lactis capitorum z zucca mixtum
cum lacte amigdalarum Certo fiat caput purgium cum
suprapositum Qnto vngatur cum vngento supius posito

lcera nasi sunt vlcera parietibus
cohencia cum corticibus z porcionibus que co-
cte carnis interdum cum sanguine interdum
sine sanguine aliqua capit ex orte Cura
primo purgetur corpus cum pill quinqz gnum Scdo flebo-
tetur dextra in curuatura brachij pg de venis sb
lingwa z pg in radice nasi Tercio ponatur nasale
citotri sanis pg cum remollita materia cum decoctione
cucumeris ex corticata z se malue cum lacte capre
et vltimo vngatur cum vngento supius posito.

lethasem est prohibicio an-
helitus racione more clausio cum difficul-
tas inspiracionis z respiracionis e interdum e
somnu fit q etiam interdum impeditur forma
locucionis ne pnt se vt decz litterato ia existat Cura
primo purgetur cum jeralogodion qz hic laxatiuum se solo
i pedita locucionem emendat z vicia cerebri z narium
purgat Scdo minuatur vene sb lingwa z vltimo
venam in radice nasi vl ex sumitate nasi

ebidentia colatorij e emi-
dila pso versus fauces inferiores ppt vlce-
rum putrefactionem narium a humorem cor-
ruptorum vti fit in leprosis a ppt percussionem
a aliam cum sani ex cuius secum Cura pulo satorum
colatorium nasi nunqz cadit ex se nisi ex aliquo primo mor-
bo et p gradz curari z si vet ex lepra incurabilis est

uite
sunt partes maxillarum inti-
ores ad perficiendum opus nature circa gu-
stum et saporem concauate et ut conseruet
interiora et ut articulata sit locucio et ut
pulcrificet hominem sui plenitudine in facie finaliter
coordinate Nota si buche non essent circa gustum
lingwa non posset bene saporare sed habent virtutem humidum
saliuale attrahendi circa esum

ene
sunt partes faciei forinsece
cum parue immediate sub palpebris sup
os maxillare expanse bonum iudicium Si
fuerint rubee mixte cum albedine et in substancia
non nimis crasse Si albe pingwes et molles fle-
gmate crassi sunt iudicium Si fusce a calore tenuitatem
tenuitate colice Si liuide cineribus depauperate
melice Si crasse vise fuerint vinolentum tenues
vero maligni rotunde ac inuidiosi sunt

editiue
euacuatiue nocume-
torum faciei sunt omnes pillule que euacuant
a bocculis et capite et naso simul digestiua
sunt eadem que illic valent valent et hic
Et ideo ego tibi hic non repeto Sed alia que sunt localia
vultum aspiciencia directe ponam et hic forinseca
medicamina sed interiora sunt ex prioribus presupposita

uatis
Est omne medicamine deco-
rans faciem et eam pulcram claram non vngtam
tam et amabilem reddens primum tale Recipe
limatios nouos sine testa et pone in vase vi-
treo et supasperge cum puluere de sale gemme et erit
quasi vngentum et vngatur faciem cum aqua de floribus fabarum
Nota aqua fabarum cum dulci cerusa lota sapo
gallicus multum mundant faciem

uatis
ad rubeum si poma ma-
xillarum inungatur apparebit facies plena
et rubea puncta albedine et est tale Recipe
presilii ℥ ii cinobrii subtilis moli ʒ i
alumis salis gumi arabici et distepando cum alono
rum linias genas tempate et fricta faciem post vt
interet genas Secundum tale est Recipe rub tinctorum
presilii flores origani bene decoctorum cum alume et
vnge genas et intergge.

uatis
ad album est vngentum
mutans rubeum fedum
colorem faciei in album vel etiam citrinum
in album Recipe argentum pigmenti rubei et pul-
uerisetur fortiter et teratur cum succo de
fumoterre et pascere et in formetur trociscos in vmbra et
cum vti volueris distemperet vnus aut duo cum succo de
fumo terre et sic in modum vnges et ablua cum aqua furfuris

lea
vtilia in decoratione faciei et
emendatione infectionum faciei sunt oleum
de frumento oleum de sinapi oleum de ouis
oleum tartari oleum de nucibus oleum de balsa-
mo oleum sambaci oleum de cocco oleum de iuniperi
Oleum de frumento quod aliter fit sicut oleum tartari
docent auctores et oleum tartari est papiri et est palchristus

ugenta
vtilia in decoratione
faciei et emendatione infectionum faciei sunt vn-
guentum basilicon vngentum egipciacum
vngentum album sansici vngentum de lilio vng-
nicodemi vnget cetra seos magistrum vngentum citrinum
et hoc est papiri vngentum album fusci vngentum
vtilissimum et dico tibi quod ista vngenta sufficerent
cuilibet in omni vicio cutis et faciei sed quia animus sic gaudet
nouis et

adidatoriu
est omne
medicamine clarificans faciem et deles
lentigines et maculas in facie et panos
et omnes deformitates que sunt sine excre-
scencia primum tale Recipe litargiri subtilis pul-
uerisati ℥ i aceti albi optimi quantum vide salis quan-
tum etiam partem litargiri et funde per filtrum mitte
coagulari et erit album admodum lactis vnges et mirabere

ecundu
candidatorum
est tale Recipe sulfuris viui argenti pigmenti
rubei ana ℥ ii puluerisentur et cribellentur
cum succo sulfure fiat trocisci siccati in vmb-
ra cum vti volueris distempere cum vngento citrino
et lauetur post faciem cum aqua de furfure fabarum a pane
simulaginis et vngatur Tertium tale Recipe ra-
dices lilii pari dragunthi gariofili mutini flores fa-
bari aquae tunc quassentur et distilletur palchie
hec aqua multum paliat et candidat

uartum
candidatorum
tale Recipe granorum pini argenti viui
extincti cum saliua hominis ieiuni axungie
porcine recentis atque de floribus fabarum
pistentur simul bene in mortario et facies vngatur quod
vadit dorum tamen Quintum tale Recipe scabiose ℥ i
argenti viui ℥ ss sulfuris viui ℥ ii tritici gbisti
fuliginis ana ℥ sed olei tritici olei sinapi olei
laurini axungie cruine quod sufficiat in corpore
in modum vngentum et contra ignem inungatur

qua pma
multum preciosa
gallicana quod vtuntur in succo addecan-
dam et decalbandam faciem est tale Recipe
tartari calciati libram i mastici ℥ i pa-
scentur cum albumine ouorum et ponantur in alembico et distil-
letur Secundum tale est cosmeticum Recipe farine ciceris
fabarum ordei amigdale excorticatarum drag ana
℥ i sed rasari post sed fiat puluis quod si distemperetur
cum lacte et liniatur facies extendo de nocte et mane
lauetur cum aqua furfurum

bstersoriu
est omne medi-
camen abstergens et quod abradens a facie
pustulas et siccans corporis humiditates va-
lens in impetigine et serpigine formica mi-
liari variollis morbillis scabie pruritu pustu-
lis et malo mortuo primum est tale Recipe litargiri
subtilis puluisati ℥ ii aceti albi optimi et dissoluendo
per filtrum distilla post recipe alumine bene pului-
satum et dissolue cum aqua fontana et vinas primum
cum posteriori et erit quasi lac et cum tali lacte vn-
gatur locus infectus et mirabere

ecundu
abstersorium
forte valens in omni scabie et pruritu et
malo mortuo et et in lepra pustulis lota
facie cum aqua furfuris vel lapacii acuti
et est tale Recipe vnget citrini vnget fusci vng
ad scabiem litargiri ana ℥ sed misceant et facies
illiniatur totum si totum pruriat vel pars si pars Tercium
tale Recipe succi celidonie succi lapacii acuti
rasam cucumeris asinini fumiterre scabiose elleb
ori sed ana sulfuris viui calcis viue ana ℥ margarite
ti viui extincti ℥ ii olei mirti et cere quantum sufficit pro corpore

ngentum
delens malum
mortuum primum tale Recipe succi lapacii acu-
ti succi celidonie succi fumiterre et marrubii albi
ana fellis thauri porcini capiti omnium ana
vide ex modicum fac vngentum donec per se pura cera
non cadat Secundum tale Recipe radicis ellebori al-
recent contundatur fortiter et cum axungia porci-
na recenti miscea et fac vngentum omnem scabiem antiquam
extinguat et delet etiam malum mortuum

ngentum
delens formi-
cam miliarem Primum tale Recipe li-
targiri in aceto buliti et putrefacti per x
dies ℥ ii sed sinapis sed cicute ana ℥ ii olibani
sulfuris ana ℥ sed aque fumiterre olei lauri ana quantum sufficit vitel-
lorum ouorum in cum addatur amidi ceruse ana ℥ i fiat
vnget caput salernitanos ingredos totum et vnget
vngentum omnem scabiem et formicam miliarem
delet Secundum est aqua tal Recipe vine pini et in pocillis pul-
uerisatis sal gemme salis intrinsecus cum asinini et vnge

ngentum
in vlceribus
fraudulentis et famosis fedis et in cancrus

243

rei resolut exq̄ sigt hic vapor diffunditur se eq̄lit in medio equedistanti hinc et illi sequitur q̄ nō mirum si iste senciet q̄z alter Secundo ullus est excellens odorabilis ꝯ quia nō videtur p̄q̄ dicta tale ad primum dicitur q̄ ad debitum odorez requiruntur duo primo vapor fumosus refertus a sba rei secundo organum bene dispositum et quia iste qui patitur inmoracionem olfactus nō h̄z organum bene dispositum ad secundum dicitur q̄ excellens odorabile est illud q̄ nō pt diu odorari sine lesione in substancia pura

blacio

Obicitur primo Odor est semper sui subiecti manifestativus ꝯ ad anteriora cerebri cum aere penetrando semper erit spiritus animalis inmutativus tercio quia sensibile applicatum sensui oportet q̄ faciat sensacionem Secundo ablacio olfactus iuvat ꝯ quia qui nō sentit fetores nō leditur sicut ille qui sentit ad primum dicitur tectis paribus id est si meatus nasi non erunt obstructi qualiter fit in isto tamen signa sunt q̄ prohibetur anhelitus clauso ore et vox est imperfecta in locucione et qui dormit q̄ dormit ore aperto ad secundum dicitur q̄ adhuc leditur et plus leditur qui caret olfactu q̄z qui h̄z q̄z nescit a se removere discovenientis sed sit nec pt retrahere vitam suam odoribus et hoc valde nocet

orruptio

olfactus Obicitur primo forma specifica trahit in dividua ad consimiles actus sed si unus iudicat hac rem esse fetidam alterum at eandem esse fetidam sequitur q̄ forma specifica existeret in individuis hoc aut nec a scibe est conveniens ad hoc breviter dicitur q̄ licet uterque sit homo nō tamen eiusdem disposicionis per omnia unde in tribus talibus res odorifere iudicantur fetide primo ex complexione sic multi communiter fetida diligit et aromata fugit Secundo exegsione sic leprosus omnia iudicat fetida Tercio organi qualitas ut pz in instillatis cum narium ubi in ulceri semper porrigunt fetorem et odorabile nō pt percipi

orisa

Obicitur primo ventus septentrionalis est causa corise ꝯ nō superfluentes humores ꝯ q̄z tunc facit generatam aere inmutacionem et resolucionem maiorem et ob hoc tempore autumpni plures fiunt rēuma quam alio tempore Secundo nunq̄z valet fleobotomia ꝯ q̄z fleobotomia fit viacio sanguinis hic autem est cursus materie liquide flegmatice q̄ videtur q̄ fomentum humor evacuari et non alter ad primum dicitur q̄ in sano ventus nunq̄z pt concitare corisam sed bene ubi est plenitudo prava concussio supervemens generat morbum sive sit ventus sive odor excellens aut crapula ad secundum dicitur in secunda de brancho

etor narium

Obicitur primo non videtur q̄ sunt signa distinctiva quibus deprehendetur quando fetor venit a naribus et quando a pectore et quando a stomacho aut matrice Secundo fetor est vapor resolutus ex re corrupta aerem inficiens et contristans spiritum animalem Sed in isto non contristatur spiritus animalis nec aer corrumpitur ꝯ sed quia in isto nec provocatur vomitus nec dolor capitis ut in aliis deprehendi ad primum dicitur tunc est de pectore si eicitur sputum globosum aut saniosum Tunc a stomacho si post prandium magis fetet et cetera ad secundum dicitur q̄ stat bene q̄z sensibile positum super sensum non facit sensacionem

luxus

sanguinis a naribus Obicitur primo nō videtur quando debeamus cognoscere quando sit fluxus sanguinis a rethi et quando ex venis quando ex arteriis q̄ fit viacio intercutanea sagittas et quando ab epate aut splene aut matrice ad hoc breviter dicitur q̄ tunc est arterialis quando est clarus et rubeus et quando effluit cum inundacione et motu tortuoso et quando adveniunt sincopes subito tunc est venalis quando non est ita clarus nec rubeus Racio q̄z arterialis est plus immediate sub corde id est clarior Sed ex rethi ruptura tunc est punctio in tellectus et sequitur mors et multe egritudines capitis precessit malleatione et stimulacionis et frontis doloris Si ab epate dolor est in dextro latere subtus costas si a splene est in sinistro latere si a matrice dolor est circa umbilicum

ternutacio

Obicitur primo sternutacio est capitis cerebri passio sed nō narium tercio Secundo sternutacio non est egritudo ꝯ q̄z fit preter immundificacionis ad primum dicitur q̄ antecedenter est passio cerebri quia illic humores vaporosi inclusi moventur ad expulsionem narium est consequenter ad secundum verum est dicitur q̄ fit per viam mundificacionis sed q̄ preter eam sit tamen ut in reume aut megrime et coste et pulmonis aut in morbi principio tunc est egritudo periculosa et mortalis

tertatio

Obicitur primo Dormicio resupinata non est causa stertacionis ꝯ q̄z maior causa illius debet esse dormicio in latere sinistro quia tunc comprimuntur cor et pulmonis pennule ꝯ q̄z tunc sequitur strangulacio corporis qua sterntacio Secundo stertacio fit in dormicione sed nimia replecione et tamen nec fit propter opilacionem narium nec propter resupinatam dormicionem ad primum dicitur q̄ plus leditur corpus in resupinata dormicione igitur ad secundum dicitur q̄ arguitur verum

ilatatio

nasi Obicitur primo nasus est propter in homine creatus scilicet propter olfactum secundo propter spiritum attrahendum tercio ut esset organum nocumentarum fumositatum emissivum quarto ut esset cerebri purgativum quinto spiritum animalem ut esset ministrativum sexto ut esset pulmonis dilatativus et constrictivus hoc aut totum melius compleatur sine dilatacione q̄z constriccione ad hoc dicitur q̄ nō q̄z in isto fit inspiracio vitalium spirituum et evacuacio et sic fit magis potens in attrahendo et emittendo et loquendo et cetera

imeitas

Obicitur primo simeitas non est egritudo ꝯ quia non fit nocumentum in operacionibus secundo non pandit variat ante in dictum ad primum dicitur q̄ est de formitas et consequendo quia tunc figura constringit et sic nō est bona respiracio aut inspiracio ad secundum dicitur q̄ ostendunt tales esse sagaces ideo unde et nares patule ideo sit tunc est signum longe tenues longitudinem et si nares equali linea a fronte descendat prudenciam significat si nō utique exorbitacionem et proporcionem similiter simulant et tantum sit de naribus Sed propter brevitatem multa tenentia argumentorum obmitto

acies

Est anterior pars capitis includens sui continencia exteriori maxillas genas oculos barbam labia buccas mentum collum in interiori autem parte fauces palatum linguam dentes gingivas tracheam arteriam epiglotum ysofagum uvulam musculos venas nervos et fibras et arterias illic inclusas Nota q̄ omnia ista in priori vinculatoio comprehendit in uno capitulo sed quia video palia in sternutatio et alia q̄ inter est hec mediante ideo de quolibet membro speciali rebus tractare et ulterius speciali suas egritudines attribuere et tias

lais

Est tota anterior capitis cum fronte superciliis oculis auribus naribus genis maxillis et labiis barba et mento considerata bona sui disposicione declarans famulitatem si sonorem secundum animam disposicionem capacitate et ideo multis proporcionatus in bona effigie proporcionate sensibus ideo bonum animam declarat iudicium disproporcionalis autem malum

axille

sunt due partes carnose faciei faciem principaliter constituentes et replentes carnositate concavitates ossium vel integra consimiles or interiora credibiles q̄ maxime ille q̄z hominem in sui disposicione manifestat et q̄ maxime et nō alter sit diminuat carnositate sui ignaviam et voluptatibus deditum declarantes hominem tenuitate modicum dependencia cogitacionem subdolum

corpis z scabie omnē t vlcera pellecia potēt
sunt sicti lapatij acuti sicq scabiose sicti borag
sinite f emule tapane rasam sqlle acti aloe ti
tarzui cathimi a pan silagos terra sa calx viua
vl' extincta sulphur extinctū ellcb vterqz ole
desinap acetum sal oleum antiqm flos sabuci
fabarum maiorū fella oia aialiu decapina
vincentium vento sacō inuu° purgatio

qua mortificans potet fistula
antiqz in profundo z ē alchimistarū aq for
tis q mortificat omne metallū z adaqz
vl' pastam dispo^nt argentū vl' aurū vel
ferrum vl' separat aīca auru abargento zē tle
Recipe aluīs salismt' sali sar vitriolli aū pigtj
mgri zatin vide ex' aū pulūi sent z ponat i fia
lam testeam supqz sit alembicus vitreus bū limtq
z pq distillet' lento igne sp fortificando igne do°
alembicus fiat ita rubeus sicut vitrū rubeū z poat
in vase vitreo bū obtiato ne euanescet qz ē sps
Het aqua ē tante virtutis q ossa penetrat z oīa
metalla i aqua qutit i pone i ka aq gutta v
vnā i fistula z statim taticisat eam sit ignis z pq
rmoue dolorē cū al oui a butiō vide tū vt sis caut

ugentum nobile ad mu
dificandam fistulam vsqz ad carnē sa az
ē tale Recipe mirre aloe ceruss litargi
aū z ios vstum vide ex' vitolli allums aū
z h argenti viui sulfuris viui sali sar am pigmu
titin realgar aū q m im sit' cū vngeto delilio
z si potes cū tenta illuc intromitte si nō tūc funde
tepide donec appareat caro rubea sanat z postea
regeneratur caro in loco fistule

ateialia mortificando
fistulam sic het
sq aristolis mirre aloe cerusa litargiū
es vstum vide ex' vitollū tartarū intrū
spuma mar' argentū vim h extinctum
limatura fēi calx viua sulfur viui salar ampi
gmentū rubeū zatinū vitoliū alume realgar
repressū cattides sapogallicq cētaur orobi ellcb
oppotū plumbū vstum sal tostum sictq titimalli
hermodactill aqua vitis aq celidonie agimoia

ocēt vultu ventq validq
cu lor feruidq contubitq mnus euacuans
qua tpatq interdum gratulitat vultum
minutio frequēs rasura frequēs ebrietas
voratitas sollicitudo nimia malu regimē fumus
exti ūes antiqz pectorales icunim i modatū i sopi
decubitus dicq gtinua sessio non locio pedū
a manuum tangere pq esum lucei vultum sē

rost vultu minutio
tempestiua z purgatio z bonı odores z
esse in solacio z odorare crocum z cala m
aromaticū z vti lenifico z calamo arōti°
z gngal saco z locio tempestiua z balneū aq
dulc' in duabq septimanis z vitacio exessiui
coytq z tactq facici frequēs cū pa° subtili lineo z cqs

acrimitas generātū ē carū
in nālis sufredo proveniēs excessu calidorū
z siccorū a nimia vim potacōe a vsu corū
q acuūt calorē cum siti te Cura primo
purgetur cū dyprims acuato z dispōt dictā ad
frigid z hūidum z appiat medianā z pq te te
vltimo lauet faciē cū aq de fnē fiubq z vngat
genas cum suco secundo

uiditas Genarum est
carum ī nālis
dispoitio trahens ad nigredinē mortifi
catam cū depau pacōe carnis ī ipis pp
vsum corū q ī mutat coplexiom ad fri
gidū z siccum Cura p° digeratur matia cum
sir' dex sopo z metū scdō purgetur cū bndicta
Tāo vtatur balneis z post vtatur suco scdō
vl' aqua gallica

alor facici ē eius feda
z sqllalida dispoitio ad albedinē mortifica
tam a glandulosam veniēs a exprimis egri
tudinibq pector' epat' pulmoīs splcis
a nimio coitu a frigiditate sole a veto tioē gt°
Cura pmo purgetur cū dyacubar scdō minua
basi°cā dextri brachij z pq sinistri tcio tē tē a re
sublingua qrto baluect facies i aq decotto
fabarū cum sapone gallico vltimo vngatur
facies cum oleo de frumento aut tarthari z
post' secundo suco rubificante

iteriia Est vniū salis cut'
desfedacio pp errorem scdē digestiue
epat' absqz cut' i equalitate maxime
appens in facie z oculis racōe cuius appet
cut' facici citina vide' a nigra Cura pmo purge
epar tū pmitq digesta mā purget cū oxilatio
scdō minuat basi°cā vtrius sqz brachij a medi
tio limā facies cū suco scdō zē cādidatoiō pmo

ofataiia ē excessiua
facici rubedo exīmia sanguinis exube
rantia proveniēs qz sanguinē z nuqz
sangm detraxit a solita ob mi sit sics ia
que si ingredim attinet a morte vicinitate
denunciat a tanteri quatoni presagiat Cuq
si ē iuuenis z fort' purge cū trifera sarracen
pq minuat dextrā mediana z pq dextraqz
te ta z pq d'rē front' a nasi z vtā sirop' zabio
ē fet grātius

entigies sī quedā i fectōs
maculose difformes z in facici eqlitatē
ex sup fluitatibq adueniens delegāt' aqbq
cū cut' se exhonerare nō valet grite tgt
a a sorde retentorū menstruorū a asuetarū esfōi
superfluitatū a alicq humor' ill' ē mistiom re
sudant' malicia Cura videa qs humor pcat
z purge Scdō vndecūqz ē minuat vē nasi a
vene sublinglia Tāo duitat matia a facie ad
alteram partem prentosas a cephalitarū in
incioni Qrto tergat facies cum lacte asine
z farina fabarū Qnto vngat cū suco ad oppoi m
colore trahente Sexto vgē faciē c cādida tāo p°

aiuiis facici ē sup ex spansio
qdam nebule magne vniformis coloris
sup faciem eblq totiq a part' q ptendi
color i naturalis niger saliz palidq glan
culosus a sqlidq scdm viciū pcant humoris vsqz
ad cutem facici abmitioibq delegati Cura pmo
digerat matia z in exigentiā humor' pcat' scdō
purget Tāo fac scdm particularem discretom
tuam oīa scdm eundē modū sicut dictū ē de le
tiginibq z vtar' suco cādidatoiō vnget' z oleis
que noueris vtiliora mante positis

xstoriacio facici ē deca
decacia cut' facici veniens a exter ru pcōe
humorum intrūcū morte ppinqz designate
a vento extrīseco acuto a vento virēte
a lacte esule a anabule a ppt aliqz econtram
egritudinem puram qz t' cut' dilapsq gcontu
Cura pmo purge matiā z in exigen ac humor'
pcant z si ē vitio sagunis fleo' z si ē ex lacte
anabule fac vt dicetur infra de lepra cū age
quo dēt noua facies regnari vetusta cadente

ortura facici ē corrupta di
spoitio facici in forma z figura pueniēs
a anatta q fedam disposint facici di
spoitiom in creacōe a accidentali a palisi
a spasmo incurabilis exens si sit apla sinate vl
si sex menses trāsscit vl' si ex epilesia a spasmo
euenit Cura pmo vndecūqz fuit que t pgitude
facta face flēo iam de parte extra te te vl' dorcis
sb lingua z registrare partem extra ad oppoitu
si a sue sēet Et prosunt capitpurgia z masticatoia

244

ꝛ metallico Recipe antimonii ex usti litargiri ca
thimie argenti marcasite cerusse balaustie alu
mis sarcocolle cortic thuris calc extincte pa
filagos an ʒ ij consiciat cu fece olei antiq ꝛ cera
ꝛ pice an ꝑ ꝑpannu colat ꝛ erit vngētu mire
nobilitat in omibꝫ vlcibꝫ Scdm tale Recipe orobi
farine fabaru salis gmis aristolis ro mell an ʒ ij
ꝛ buliat in sole acetoso donec sit i spissitudine mell
ꝛ illinat loci ꝛ ē multu lauda in omibꝫ fedis
dispositonibꝫ membri cum iam incipit corrumpi

ngentum

nobilissimu
adulcera difficilis eradicationis cu etiaz
n^m ē par valet adherpestiomenu ꝛ can
crosos cancrenas ꝛ ulcera quibꝫ coheret
humiditas multa pmu tale Recipe antimonii ex
usti litargiri cathimie argenti marcasite ceruse
lotꝫ balaustie alumis sarcocolle cortic thuris pa
filagos i fumi qui cohet i fornacibꝫ vbi fundunt
metalla an ʒ ij consiciant cu fece olei lauri ꝛ cera
Scdm tale Recipe radic aristolis alumis floris
eris vitrioli gallaru ex usti ceruselotꝫ aloe
sucu citri asinini an ʒ ij cu aceto ꝛ melle ꝙ suf
fiat buliat ꝛ vngatur donec appeat citro sana

ngentum

siccativum
humidi^tu cu ulcera antiqs cancrenas ꝛ
herpestimenu ꝛ ē tale Recipe gallaru
cortic malogra sandra an ʒ i ceruse aloes
sarcocolle litargiri cathimie lotꝫ alumis ex usti ꝛ
ablutꝫ mirre cortic thuris panfilagos an ʒ ij
pulvi sent ꝛ consiciant cu cera olei resia ꝛ pice
coixet ꝛ fiat vng

ollo

cancri mollificatiuo ipm ꝛ dz
primitus ꝑcede alia ꝑ mudifi Recipe
borag scabiose fumitr lapatꝫ acuti ce
taur buliat i sero caprino aceto al ꝛ vino
i mi ꝛ ponat tepide sup cancro ꝛ ꝑ abstergat
loca ꝛ siccet cu in panno mundo vetusto ꝛ ꝑ fꝫ tle
vngentu Recipe ematic coralli cathimie argenti
ꝛ auri lotꝫ filigimis telearance plubi vsti loti
spodij ossu inabolꝫ citri ꝛꝫ oma pulvi satꝫ
ꝛ cribrata misceant cu ol ro ꝛ cera fiat vng Sꝫ sic
fac Recipe filtri blam stoxe colubum cortic mulo
granatꝫ gallarꝫ aduraut sup testam ꝛ pul
vi sent ꝛ pulmo supra loci cancri spga et si
vis vt sit fortꝫ adde tartari vitrioli attinchꝫ vtusꝫ
cu auripigmtꝫ

ngentum

nobile depo^ns
crustas ꝛ cicatrices de ulcibꝫ ꝛ apostematibꝫ
est tale Recipe cinis vitri litargiri cathie
lotꝫ ex usti aloe alumis cortic malogra ce
ruse lotꝫ an ʒ ij attinenti tartari calc vive
saliggeme an ʒ i fꝫ pulvis ꝛ si vis vt sit vng
incorpora cu cera ꝛ oleo ro ꝛ vl pulvez sꝫ spge
vl vngentu suppone ꝑ tꝫ loto cu lacte caprino
tepido vl aceto ꝛ aq rosꝫ tepida

ltostratum

ē omne
meditinie
fa^ns faciens sui vnctione tāde vltum
vetustum ꝛ regnare nobilissim iuuenilem
vultum teneriuu ꝛ subtilis splendenti p^m
est tale Recipe lact titimalli lact esule aut
bule an ꝛ vnge faciem ꝛ vbicuqꝫ vngis erit
magna asperitas ꝛ durē cortic sub qua nasat no
ua cutis ꝛ decem dieꝫ maneat in loco quieto vbi
aer non possꝫ subingredi ꝑ ea cum cadet fa
es vetusta ablue tepide cum aqua fabarum
vl cum aq gallicana do grossa fiat noua facies

lotium

est omis medi
repans pilos ꝛ fa^ns adcorꝑ equa^{ri} i ceisꝫ
locis vbi perlepram deflueret sine i ca^{te}
vl supcilijs vl barba ꝑ tu loco scarificato
a scarificato cum spuma mar ꝛ pulvie tartari ꝛ can
taribꝫ ꝛ ꝑ ponat p^m tle Recipe carm^m limaciarꝫ
sanguisugarꝫ apu vespar ꝛ sal testaꝫ ptes e
qles pone in vase vitreo hūte foramia vt ri
bꝫ ꝛ sbꝫ sit vitru ꝛ ꝑ diem manabit humidꝫ
q si vnges loca cresecent crines vbiqꝫ

etundum

pilotrum
tale Recipe gallarum molco costaru
ʒ xx ex usti ʒ v dragꝫ ʒ ij piretre elleb
al ꝛ nigri terenentur oma cu oleo mir
tino ꝛ mirti Ceratum tale Recip ole ro inter
duas lanans plumbi sic diu terat ꝙ plubimi
habebit colorem ꝛ vbi vnget orient pili Certu
tale Recipe ole mirtini ol nucum mastic de labda
ni fac ꝛ vnge Vnctum tale Recipe capilli ve
ꝛ labdani pegles ꝛ buliant i ole lani ꝛ vnge
Vnguentum tle Recip talpam combustam cortic
auellanarum ꝛ apes ꝛ ium scab omi simil gbuc
ꝛ ꝑ recipe capilli xe spicenar labdani bdelij
ꝛ buliant oma i ol lanino ꝛ addita cera fiat
vngentum ꝛ vbicumqꝫ vngis crescent pili

igestivum

morfeatorꝫ
ꝛ leprosorum i leonina ꝛ allopitia p^m
ē tle Recape suci lapatꝫ acuti suci fumte
rasani scabiose tiele borag an ʒ ij in flo
rum sene epithimi cuscutꝫ polipod amsꝫ ligrit
an ʒ i mellis ro ꝛ panis zuc an gr in fl sirꝫ
clarificatꝫ Scdm tale Recip sirꝫ eiusd scariole la
ctuc pulat nenuf de iumbis an ʒ ij suci fumte
cuuleꝫ borag scabiose an ʒ si fiet lento igꝫ
ꝛ tempe siccationis adda ʒ ij cinamo ꝙ paradisi
an ꝙ v aceti albꝫ ino clarifice ꝛ al onorꝫ cole

igestivum

leprosorum
melesanaa ꝛ aria tale p^m Recap sꝫ oignꝫ
calamenti anthos sticad amsꝫ ligriti
an an ʒ si serueant fortit ꝛ decolatura re
apiat libr i cu misat suci lapatꝫ acuti celi
donie scabiose fumitꝫ zuc ʒ vij buliant
ꝛ clarifice cum al oui Scdm tale Recip epime
sylli sirꝫ dethimo de epithio demeutꝫ de isop
psio cula^{nto} an ʒ ij misce cu aq decoctionis
lapatꝫ acuti celid fumitꝫ scabiose q s ꝛ misce

igestivum

temptatu
omibꝫ leprosis conueniens ē p^m tale
Recipe flor borag viol sol sene epitꝫ
polipod an vncꝫ pas mūdatꝫ ab
aullis liquiritꝫ munde an ʒ i fꝫ decoctio cu sero
caprino ꝛ potetur decem dieꝫ Scdm tle Recip
sirꝫ dethimo de epithio de isop an ʒ ij misce
cum aq celidonie cutꝫ fur ter dat ʒ i fꝫ potus
Tertium tle Recip radices petrosi ꝛ lauda cos cu elleb
nig a scamonꝫ ꝛ mitte crescere ꝑ noctꝫ ꝛ erit nobi
le digestiuꝫ ꝛ laxatiuum

axatiua

appricatate lepꝫ
valentia sunt pill Ind de lapid lasuli
de aloe ale sanguine fetide maioes ꝛ mino
res ꝛ pill de lapid armeno ꝛ pill de col
loquitid q sꝫ vtilissime admorfeam ꝛ lepram
cuiqꝫ speciei ꝛ omis pill qui purgant caput
ꝛ oculos In leonina ꝛ allopitia laxatia appata
sunt electꝫ de suco ro ierarussim adendo pul
ue collo quitid bdellij an ʒ si intiria at ꝛ ele sita
sunt ierarussim theodoricon empiricon ꝛ eal
god acciata cum pulpa colloquitid

ngentum

corrosivans
ꝛ corrodens
omnem carnem duram additam pter
naturalit destruens nodos ꝛ verucas si
ne rasorio ꝛ incisione vsqꝫ carnem sana
Primum tle Recipe lact titimalli ꝛ auripigmtꝫ
fiat pasta i modu capsule ꝛ pona desup Sꝫ m
tale sꝫ vide ex tartar pulkecolloquitid sa
lisar an ʒ i pastet cu lacte titimalli ꝛ ca ꝛ
fiat capsula Materialia adhꝫ vtilia sꝫ sulfur
vilissim attramenti auripigmti rube^m ꝛ cini salaz
vide ex alu^m vsti radix cucu asinini cantarides
aloe mirra sꝫ sisagria eruca euforꝫ ꝛ similia

ttenatiua

mūdificatiua
nobilissime autem fatiei ꝛ i omi parte

inmutabilis inqua appent multe macule pustula res supra cutem admodum guorum margarit mili a mane Cura primo digatur matia cum oximelle diuretico z sir fumis Secundo purget cum mabol indis a kebul Tertio fiant localia suppositi

emorfea

est defedatio cut maculosa pustulosa cum in exredine turbata z pauco dolore prorsus incurabilis Si fuit vetustata curat lat Si nouella oximela matia tongenita Cura primo digatur ma cum oximelle diuretico z squillitico z sir de fumis Secundo purget cum dyasene Tertio vtatur sinfit nisi fuit cocta radicibus mellilothi fum terre z execuri offatur rubea trocisitha z vltimo vngatur cum

uaras

est maculosa cutis defedatio cum colore mortificato ad albuum vgente cum cutis asperitate cum exens Si fricata cito rubz dicit si cum acu puncta sangue emittit Cura primo purget cum pill mezereon Secundo vtat tiriaca veti Tertio age vt cadet facies cum lacte titimalli z post vtatur sir z vngent decoratiuis Aliqui fricant faciem mezereon z sulfure racto forti sign dico mense

afati

sunt minutissime pustule post balneum a sudorem a solis feruore in facie exorientes propter petium humorum inter cutem z carne tali ostensione pandentes magnam corruptionem humoris illius in itionibus ty coloris sunt tales pustule sic orientes Cura notet quis humor preat z eo digesto purgetur quia si fiat sanguis medicet vt cumorfea Si colera vt tomorfea z sic de aliis

utteroseatia

Est quedam rubedo faciei interdum anatura z fit sine dolore interdum ex corruptione de corpe orta magnam partem occupabis faciei propter quod fit deformitas in homine Aliqui volunt quod guttarosecatia sit spes morfee de sang e z bene si dicat e ita cumorfea quia ita fit anatura exuteris si illa non z id e mutabil quia e profunde i car e

alumortum

e feda scabiei spes ex melan a nali adusta et mixtione flegmat salsi adgenita cum liuore z nigre ne pustulis crustosis sed sine sanie z cum quadam insensabilitate z turpi aspectu sup faciem cut orta puer ns ex nimio esu cibororum melan a retentione menstruorum a emoroidarum a solite flebotomie Cura primo digat mat Secundo purgetur cum ieralogodion Tertio baluect Quarto minuat Quinto ventoset z scari fice loca fortit Sexto cum lapacio acuto z sal z sulfur vngat vel cum vnguento supius datis

epra

est error virtut assimilatiue in carne corrupens forma z figura membri a membrorum quia radicalit subiectata i carne facit eam granulosam prouenit a ab vtero a genitu a confabulatione cum leprosi a mala aura a quia vinum z lac et pisces i eadem mensa conmunant Ista diffinitio indiget magna i fortitudine si forte iat paucela tangi

aturalis

lepra Est lepra qua quis contrahit agenitione quia salicet est genitus tempore menstruorum a e filius leprosi a leprosus concubiunt cum mulie praegnante ob qui fetum porem infecit sin semus aduentu a uir gapiens mortuus sit vid leprosum a morfeaticum a quia anunctute non fuit per vaiollas sufficien purgatus Et quia ista spes lepre non est curabilis ideo igit etc

quisita

lepra Est lepra veniens accidentaliter post natiuitatem non ex causis naturalibus sed aduenientiae propter salicet flebotomie obmissionem a extr mens sinochi tis que ignari mediti nesciuerit exterminare a exac pestilentiali corrupto a immo vsu ciborum melancolicorum a quia accubuit femine leprose a cum leprosis quietationem habuit et presertim in balneo a cum fabulatione longa vt sic cura lis Si noua z recens fuit curabilis at Si vetusta z istius lep sit z es spes de quibus mox dicet

intialis

lepra e lepra occulta sic se habens quod in ea e color faciei rubeus vgens ad nigredinem z incipit vox z anhelitus i mutari z capilli incipiunt pur ficari z fetent vestimenta eius acido fetore z habet mores malos z dolosos z sopnia terribilia z patitur in aibus in quo si appet morfea z pustule z feda corpis dispositio fortissime e deuitandus licet adhuc non sit a quone separandus Cura istius z sede spei ponetur infra non secundum se sed in speciebus

upositibus

lepra est lepra non dum consumata sed in progressu approximationis ondens adtim sic se habens quod in ea incipit colatorium nasi inter nasum decidere z apparet fissura i pedibus z manibus z grossities in labiis z dispositio corporis e glandulosa z vene sub lingua sunt nigre grosse a forsan iam vides a liuide vix apparentes et dipsima iam apparet in anhelando z vox e raucosa catulina aspectus faciei turpis color niger z pulsus occultus paruus adhuc huic per sbuenit forte minutione mediane z vene de medio frontis a nasi vel adminus in pedi ne augeat

onsumata

lepra est lepra inqua iam appare depilatio supercilliorum cum grossitie carnis corporis oculorum rotunditas z aspectus quasi lapadis pueca lis z dilatatio narium extrinsecus z coartatio intus z est difficultas in anhelando z qui cum naribus loquitur z aspectus eius terribilis cum fixo intuitu z color faciei e lucidus vergens ad colore mortificatum z h est incurabilis z ab hominibus separabilis

uria

est lepra de flegmate genita inqua color appet albus vgens ad nigredinem z facies z extremitates sunt strumdi cum resolutionibus sursum z spumis albis z vrina e alba vgens ad spissitudine cum globositate famosa Cura primo digatur matia cum sir de menthis ysopi dissolutis cum aqua decoctionis scabiose z lapacii acuti Secundo purgetur cum ierarum ffio aciata cum esula Tertio vtatur frequenter tiaca veti et esdra Quarto vtatur caputpurgiis vel masticatoriis dictis z dicendis Quinto vtat balneo et ibi cum lapacio acuto tergat corpus inxycto cum sale z sulphure z radat ei caput z supercilia Postea facies vngat cum vngt supius notato post edat serpentes post medite z opilatio narium z causa colatorii post age vt pili recrescant i supercilio z dieta ordinetur congrua

eonina

Est lepra de colera genita inqua color vergit ad citrinitate nigram cum punctura z morditatione i facie z palpebris z icea i petigo z serpigo citissime veniunt ad augmentum Cura primo digatur matia cum sir de boragine z viol cum aqua scabiose z lapacii acuti dissolutis Secundo purge cum eo sir Tertio vtatur rubea trocistat Quarto vtat balneo z post flebotomie fortit sequenti die de mediana z tertio die de alia mediana z post de vena frontis z vtat caputpurgiis z masticatoriis z vnctionibus post sit cura z vltio per fucos facies decoret

uopia

est lepra de sanguine corrupto genita inqua color vergit

& gargarismata quia illa extrahunt nociva materia z valet terere cum panno aspero venas contra hentes in origine & vngere cum oleo z vngento i palisi dicto vltimo inspiciat faciem ad speculum z recti fiet partem egram quam potest cum parte sana z ymaginetur tamen ee rectum z tubianet cum cornu aut tuba fre quenter Quod si omnia non contulerit fiat cauterium in venis que sunt retro aures in collo

ligatio faciei est contractio fa ciei cutis ante etatem vacue eius extenuis in venis secundum dispositionem faciei vetule t pi ssi e palide cuius cutis est contracta prouenit autem a natura quia a senibus progenitoribus orta est & a nimio coytu aut frequenti in sitiua z balneatione aut quia frigus vsus est ex a uitate agentibus in curabilis exorta si sit a natura aut acuitate Cura primo purgetur cum pillulis arabicis secundo fleobothometur vena in summitate nasi tertio mollificata facie cum pane simulagineo & latte tepido extendatur cutis sicut ancille solent extendere z vngatur cum oleo de frumento vel aqua gallicana vel cum primo candidatorio

ipetigo faciei est scabiosa cutis faciei in fectio ex adustione sui sanie genita decolorata subtili impetuose se ad superficiem cutis mouente cum humore grosso sicco ponante cum subtili Cura primo purgetur corpus cum pillulis de reubarbaro inicietur cum pillulis Jera pigre Secundo minuatur de forte propinquiori Tertio vapore facies ex decoctione farine fabarum lupinorum z ciceris Quarto vngatur ex oleo de fru mento vel sinapi vel cum vngento albo

erpigo faciei est scabiosa cutis faciei in fectio cum pruriginie decolorata sub tili cum humore grosso sicco genita grosso tamen ponante Cura primo digesta materia purgetur cum pillulis Jnde vel fetidis Secundo balneetur frequenter in aqua dulci Tertio lauet faciem cum mundi ficantibus tuntem Quarto vngatur cum aliquo oleo supinus posito aut vngento z in isto casu valet vnguentum fuscum

cabies est in fectio cutis maculosa genita ex materia venenosa humida aut sicca quam a virtute regitiua mittitur superficie dele gata facit ampulas plenas humiditate corru pta aut squamas siccitatis Cura videatur primo humor & eo digesto purgetur Secundo balneetur z in balneo vngatur cum succo lapacij acuti mixto cum sale et sulfure z postea exiens vngatur cum vngento vtilissimo aut aliquo de hijs que supra posui que scabiem auferunt

ruritus est maculosa cutis in fectio cum continuo appetitu scalpendi ex materia mediocriter corrupta cum est in augu mento progenita quam consequitur scabies interdum sicca cum vlceribus z squamis interdum etiam humecta Cura primo mundificetur corpus secundum humoris exigentiam Secundo dieta ordinetur Tertio balneetur cottidie in aqua coctionis palee ordei malue bis maluie Quarto vngatur cum

ustule sunt quedam vesicle pue plene putredine z sor didie colorem contrahentes propter humo ris quem virtus regitiua cum coitum solu tione im sit ad superficiem vt careat nocu mentum aut miuera natiue Cura primo si fuerit vicio sanguineus aut colere fiat fleobothomia Secundo mundificetur corpus cum cassia fistula vel electuario de succo rosarum Tertio balneum competit omnibus Quarto vngatur corpus aut facies cum vngento citrino acuato cum litargirio Si vero sit a flegmate et ca materia digeratur cum oximelle diuretico z purgetur cum jera ruffino Si autem colerica digeratur z purgetur z postea vngatur

ormica de ambulativa est pustula vna magna aut multe cum ea aut multe parue corrupentes & in ficientes r ...tem nunc crescentes nunc decrescentes nunc nascentes nunc se depedentes z continue

se in colore mutantes Cura primo ponatur super locum lactuca trita cum psiliacio & cum siliagine psillij deinde pasta ex farina subtili cum melle inmixta & vltimo recipe vrinam pueri z pone illic sicut in ante a summi z contrita z salis misce z sic pone donec siccetur z iterum iterabis

uarus formici sunt multe pustule parue acute capitis fixe sta tes tamen in loco colore z figura interdum cum vlcere interdum sine vlcere decolorata adusta nigra subtili congeste sunt sic que ambulent aut mutent locum Cura est omnino eadem sicut for mice deambulatiue & in vtrisque post premissam purgationem & fleobothomiam nisi forte abcisi sectio reuiuerent aut ex cau sticatio tunc non debet fieri nisi ex tunc sectum locale

ariolle sunt quedam pustule parue degenerate in fectionem sanguinis genite in colore variate vbi tamen plures apparent rubee molles cum dolore & pulsatione & calore z pruritu z cum scalpuntur a principio sit dulce si postea sit magnus dolor Cura primo fiat fleobothomia Secundo digeratur materia cum oxi sacre sirupo violarum & de boragine Tertio purgetur cum cassia manna cum ... Quarto balneetur z vngatur cum

orbilli sunt quedam pustule pue omogenee multe & maiores loca occupa tiue quam variolle que si fuerint in toto ru bee erunt de sanguine Si vero vergunt ad citrinitatem cum magno pruritu z siccitate z fissure erunt de colera Si autem vergunt ad albedinem cum sanie & sanie z pruritu vehementi z quia magna est dele ctatio in scalpendo z postea dolor erunt de flegmate Si vero vergunt ad nigredinem & pustule sunt sicce cum modica virulentia erunt de melancolia Cura horum est facilis industrioso igitur & certa

orfea est cutis defedatio macu losa & pustulosa lepre propinqua propter cuius missionem materiei corrupte ad cutem z non ad carnem propter errorem virtutis assimilatiue in cute qui venit ex longo primo errore in secunda digestiua saltem in epate Cura primo digeratur materia Secundo purgetur cum pillulis de lapide lasuli aut indis Tertio minuatur sibi et fortiter primo de mediana postea de venis sublinguilibus post de vena frontis aut nasi Quarto vngatur cum

umorfea est defedatio cutis maculosa pustulosa rubea vehementer trahens ad fuscedinem aut nigredinem veniens vt sic proueniens de solo sanguine adusto z in cinerato curabilis si fuerit nouella Si vero vetu sta prorsus incurabilis certum si pungatur cum acu in superficie z sanguis manauit curabilis erit Si non non erit curabilis Cura primo digeratur materia cum sirupo violarum z fumiterre Secundo purgetur cum exilaratio Tertio dieta bona ordinetur Quarto minuatur vena frontis Quinto fricetur locus cum panno aspero & postea vngatur cum vngento

omorfea est defedatio cutis maculosa citrina pustulosa ad fuscedinem vehementer trahens vt sic proueniens de sola colera quam curabilis adhuc curabilis Si cum acu pungatur & sanguis effluxerit curabilis autem non si cum acu pungatur z aqua manauit Cura primo purgetur cum manna cassia fistula z tamarindis Secundo balneetur in aqua decoctionis malue bismalue z cetera Tertio ponatur super locum succus morelle lactuce psiliate Quarto fricetur locus cum panno aspero Quinto liniatur cum oleo de tartaro

lemorfea est defedatio cutis maculosa pustulosa cum albedine mollicie et paruitate doloris de sola materia flegmatica genita Si fuit vetusta prorsus i

landule sunt queda[m] excre-
scentie inter cutem et carnem a[c]q[ui]siti[ti]e cuius
usq[ue] quantitatem melonis magni fieri l[ic]et
nec tam continuabiles n[on] cutem s[ed] i[n] sacco
panniculari suo h[ab]entes g[e]n[er]a[n]t[ur] ut poli[p]i Cura
p[ri]mo putrefiat cut[is] cum ruptoriis postea si p[ot]est
sacci extrahat[ur] sic l[ig]et[ur] cu[m] panniculo pulte sub
sacco et semp[er] stringat[ur] don[e]c extrahat[ur] si forte sit
magnus incidat[ur] cut[is] et sacc[us] suau[ite]r extrahatur
et nihil illic remaneat ne ite[r]u[m] renascat[ur] curet[ur]

orr sunt verruce minutim sasse ad
modum capitu[lo]r[um] peroru[m] habencium multas
barbas magis p[re]tereri[b]us h[umo]rib[us] p[re]dominatur
melan[coli]a grossa terea et sicca Cura ordinet[ur]
dieta et curet[ur] p[ri]mo dicta s[un]t deinde debent vel p[ot]est
h[abe]t p[o]st exsanguinatione[m] Recipe litargiri auripigmenti
sulfur[is] vivi cantarides dii[...] cum aceto forti
distempa et corrodent[ur] donec nichil corp[or]is remanet

upie sunt queda[m] excrescentie
dure parue admodum verrucaru[m] q[ue] i[n] filis
pendentes s[icu]t fit in palpebris et aliis locis
et extremitates gingentes Cura earu[m]
est remouere et abscindere cum rasorio et si sanguis
fluxerit restringendus erit cum vngento aposto
licon et gummi arabico commixto et supposito

uosis Est apostema duru[m] de
melan[coli]a grossa genitu[m] cum ulceratione et
astara q[uo]d consequit[ur] fusceda nigra circa
cum duritie et modico dolore Cura p[ri]mo
digeritur materia et purget[ur] cu[m] dyasene Sedo si est
durum remolliat[ur] taliter Recipe calce[m] viua[m] et sa
ponem gallicu[m] et aliquantulu[m] mellis et commixta ap
pone et cito remollie[tur] et frangetur Tercio extrahat[ur]
puteus cu[m] vngento ca[ustico] d[e] calibus dicto do[ne]c p[er]fecte mundet[ur]

inna Est apostema de flegmate
grosso genitum sine ulceratione et estara
q[uo]d consequit[ur] mollities albedo et p[ar]vitas
doloris commu[n]it[er] accidens ad aliam eg[er]itu[dinem]
p[er]veniam longam q[ua]m corrumpat[ur] Cura primo
digeratur materia et purget[ur] ierapigre pill[ulis] a[ut] aureis
Sed[us] si fuit molle rumpa[tur] th[er]i[aca] Recipe sulfuris
vivi spume maris sinapis lan[ae] boelli armoni[aci]
te[rre] et oli[bani] et pi[c]ie et therebinthine h[oc] cu[m] rupit et curat illa
aposteta vel recipe so[lutum] emplastrum i[n] ca[lido] dolore d[icto]

erisipila Est apostema de
colera grossa ignita genitu[m] si[ne] ulceratione
et estara carne[m] corrodens et usq[ue] ossa q[uo]d con-
sequit[ur] durities punctura mord[icatio]
et carnis putrefactio et pruritus et feruor et colica
n[on] q[ue] est ampula plena aqua subtili Cura p[ri]mo
apponat[ur] empla[strum] de ulcere dictu[m] h[oc] n[on] rumpit
tale apostema et totu[m] virus q[uo]d continet expellit i[n]
ne multiplice[tur] incitatu[m] eius e[st] et apponendu[m] h[oc] Recipe
boliar[menici] farine fenugreci mellis olei aceti fac pa
steam et circu[m] pone

egnion Est p[rae]naturalis
tumefactio i[n] sta[tu]
exsanguinime genita qua consequitur
rubedo mollities et pulsatio cum tactu
ca[li]do Cura p[ri]mo fl[ebotom]ia de parte o[p]p[osi]ta
basilica p[o]st de fonte p[ro]pinquiori q[uod] si forte pulsatio
in apostemate sensatu[m] fuit vir[us] colligit[ur] id[e]o
sedari sine nocu[mento] sic p[ot]est Recipe farine fenugreci
et mellis et olei fac pasteta et impone et cu[m] virus
fuit visum apponat[ur] the[riaca] vngentu[m] Recipe cere
terebinthine pic[is] cerusse olei et dissolue cu[m] ignem
et cola p[er] pannu[m] cui adde farine fructi boliar[menici] et appo[natur]
do[ne]c mundet[ur]

ueputitudo faciei est
eius feda dispositio aplasmate sa[lu]t[is] q[uo]d fa[ci]
es appet di[s]poraciatu[m] i[n] con[...]tione
q[uod] s[cilicet] longa lata circa prolixa curta
vel alias indisposita q[uo]d si fuit ex eg[ritu]d[i]ne talis e[st]
aplasmate ac prorsus incurabilis Cura p[ri]mo
videa[tur] que fuit egritudo et curet[ur] ac si esset i[n]
p[ro]patulo et ymaginatiua duitatur ad oppositu[m]
id e[st] si fuit longa ymagine[tur] eam esse curtam
quia hoc multum cooperatur

uniditas e[st] faciei i[n]fla[m]
a[ut] ex egritudine aliq[ua] p[ri]ma illic delegata
materiam a[ut] putrefactio[n]e humor[um] p[er] ue[nien]s
Cura p[ri]mo purget[ur] materia a regione vi
talium et faciei cum pill[ulis] ierapigre et de rubarbaro
Sedo si fuit op[us] minuat[ur] Tercio gargarismata h[ab]eat
faciei extractiua s[ed] gummada a[ut] masticatoria do[ne]c
videa[tur] decrescentia in id q[uo]d ei naturale est

uiditas faciei e[st] eius inco
lore p[ro]p[ter] pauonis comitatio expulsione
pro[ue]n[ien]s sine vulnere et forsan iam et dolor
abu[n]t sedo tu[m] cor[por]e manete cu[m] turditate
Cura p[ri]mo ponatur ruptori[um] ut illic quiet[ur] vel q[ui]
et p[o]st ep[i]th[im]et[ur] a[ut] vapor[et]ur a[ut] aq[ua] decoctionis fabaru[m]
flore sambuci maiorane et ultimo appone emplastru[m]
q[uo]d supp[er] posui de ulcere donec putre egreditur

agittatio faciei e[st] i[n] fixio sagit
te in faciem a[ut] globi plumbei a[ut] ligni cuius
eius in facie sequit[ur] nocumentu[m] et indecorata
Cura si sagitta ferrea in fixa fuit p[ri]mo
putrefac lotum ut mollia[tur] p[o]st ea magnete lapid[e]
puluisa cu[m] emplastro apostolico suppo[ne] don[e]c ext[rahat]
Si vero sit glob[us] plumbeum a[ut] lig[num] emplastro apo[stoli]con
so[lu]m talia extrahit vel fac tale Recipe armoniaci
thuris salis gemme an[a] et [...] cu[m] melle oli[vo]
et fac vngentum et applica

ueratio faciei e[st] solutio q[ue]
inuat abiectio[n]e facta dicibil[iter] volu[n]t[ur] si fiat
in carne fractura Si i[n] osse contussio si i[n] mu
sculis et neruis plaga si in exitio[n]i[bus] i[n] ea fiat
fiant tanto difficili[u]s curabilis q[u]anto in corpore c[om]ple[xion]is
complexio[n]abili fiat et tanto q[u]anto in corpe nobilis co
plexio[n]ato contingat Cura p[er]tinet p[lu]s cirurgico ig[itur]

icatrix e[st] quoda[m] vestigiu[m] p[o]st vul
nera curata in facie derelictum no[n] bene
applanatu[m] et equ[ale]tu[m] cu[m] relict[a] ante m[u]ltis
durities nota l[abi]is appet mollificanda erit
arte cirurgica Si inequalitas applanada erit ne
de formitate[m] q[ue] in vultu ista ma[teria] e[st] cirurgico[rum] de iure

ustio e[st] faciei a[ut] alicuius membri
cu[m] igne cremacio a[ut] aq[ua] feruida a[ut] pice a[ut] ole[o]
feruido a[ut] plumbo argento auro fe[rro] a[ut] aliis
consimili q[uo]d l[ice]t in se igne[m] materialit[er] vel formalit[er]
Cura p[ri]mo si fiat adustio ex igne no[n] e[st] cito p[ro]cedend[um]
ad frigus quia auget[ur] dolor s[ed] calor e[st] educendum
et p[o]st vngetum populeon ole[um] ro[sarum] ole[um] nenufari[num]
vel aq[ua] corp[oris] cum bolo armeno et thimolea cum sca[bioso]
pannis i[n] ist[is] tepide i[n]fusis i[m]ponenda s[un]t s[ed] loco a[d]ustionis

agadie faciei sunt q[ue] fissure i[n]
facie accingentes ex vento a[ut] humorib[us] acut[is]
a[ut] excrescentia ulcerum vaiolarum a[ut] aliis
q[ue] mordicant cutem et carne[m] scindendo Cu
ra p[ri]mo si est ex mtioribus purget[ur] secu[n]d[u]m humor[is]
exigencia[m] Sedo apponant[ur] lenitiua olea vel vngent[a]
et sepum ceru[inu]m in hoc casu laudatur

ueston e[st] q[uo]d oriditur q[uo]d p[ro]hibeat
nocumenti faciei i[n] t[em]p[or]e calidissimo si p[er]e
grinat[ur] et no[n] p[er] faciem a solis feruore
auertere est tale q[uo]d cum panno subtilissimo
faciem cooperiat nisi q[u]antu[m] anhelitu[m] e[t] illa[m] affi[ci]
sustinere non valet tunc vngat faciem cu[m] oleo
amigdal[arum] dulciu[m] cu[m] al[bumine] oui commixtu[m] et aq[ua] frigidis
simam frequent[er] bibat et dietam ordinet ad frigidu[m]

eudoria Est prohibitio no
cumenti si quis peregrinat[ur] in t[em]p[or]e frigi
dissimo a facie ne ledat[ur] a frigore t[unc]
q[uo]d s[ta]tim cooperiat[ur] pannis mundissimis fa
cies et vngatur facies cum oleo de pipilib[us] cum
al[bumine] oui commixto a[ut] alio oleo calido in suabilet[ur]
et ante egressu[m] deb[e]t cibis repleri et vino optio potati
[o]rabis actualit[er] et virtualit[er] calidis cu[m]

ueutosa Est prohibitio no
cumenti a facie si quis peregrinatur

i[n] t[em]p[or]e

adrubedinē obscuram cū subtilitate & rubore
multa vlcerosa & virulenta & oculi sunt rubei
& palpebre inflant & inequalibus lenissima
causa erit sanguinis aduersibus & vrina vergit
ad rubedinem & spissitudinem Cura primo
digeritur materia vt in leonina & purget vt ibi &
minuatur vt ibi & balneet & inungatur cū succo la
paci acuti & sulfure & omnia fiant vt ibi post age
capilli renascantur in capite & supercilijs cū vngēto
qui est positum super & postea cū succo facie colorē ne note vi
litus

[L]eontina ē lepra de melancolia
corrupta generata in qua facies vergit ad nigre
dinem turbatā & si ē in calore tūc facies
erit rubea vergens ad nigredinē & si est
in frigiditate tunc erit liuida facies & apparet in
corpore nodositates multe ad nigredinē & stupor
& insensibilitas & vrina tenuis & remissa Cura primo
purgetur materia fortiter cū ieralogodion acuata cum
elleboro nigro & esula & dyagridio & fiat sicut dictum est de
detiria

[I]nterior lepra ē lepra interiora
& occultans quando non dum exiuit ē cutem ad
superficiem obstat quoniam materia ē vt vtrumque
expulsiua debilis similiter & virtus atracti
cutis est debilis ob quam materia latet in interioribus Modus
lepre ergo ē ab epate ideo semper epar ē primus
medicandum & interiora vt interior lepra destru
atur quod destructa primo ad localia exteriora ē pro
uandum

[L]ctus est ampulosa excrescentia
media inter pustularem & apostemosā
ex humore corrupcione generata que ab in
terioribus expulsata ad exteriora penetrat se
pat & erit recollectione sui super cutem faciem in maiori
& minori expansione Cura primo purgetur materia secundum
exigentiam humoris Secundo apponatur emplastrum tre
Recipe tre therebinthine & partis farine frumenti & liq
fiat circa ignem addito oleo violarum & colla & primi & erit
vnget nobile destinēs omnia vlcera & postea extende
super alutā & vnge cū vnguento populeon ratione sit
alia multa sed hunc vllum ē par

[A]ntrax ē apostema calidū deco
lera nigra generatū in cuius circuitu a principio
apparent pustule multi coloris quod postea cū sit
mutatum in naturam venem corrodet car
nē & vlcerat & fiat antrum interdum vsque ad ossa Cura
primo purgata materia cū pillulis Indis postea applicatur
maturatiuum Recipe farine frumenti mel oleum & sal
& fac pastam & erit multum bene sicca & post pone
vngentum in ferius de vlceribus dictum

[F]olimetisge Est vlcus corro
siuum currens in profundum & latum sequens
ignitas pustulas de colera & tetra exitatu
indignatiuo augmentans se in omnem partem
dram ita vt rodat & ossa in facies tingere & interdum
videntur ad consimile Cura primo digeratur materia cum
oxi sacre & sirupis nenufaris Secundo purgetur cū tri fera sar
racenica Tercio minuatur de fonte propinquiori & fre
titer et quarto matura cū tercio maturatiuo Recipe mal
ue cocte pomum coctum & vitellum oui tere cū melle
& appone & postea pone emplastrum primum quod superius ponitur dulce

[C]antene sunt male disposito
nes vlcerose & apostemose de melancolia & co
lera aduste genite cū mortificato colore
& qui membra insensabiliter & liuetta core vsque
ad ossa profundans Cura primo facta purgatione et
flebotomia postea scarificentur loca & apponatur emplastrum superius
descriptum primo vel & iam quod cancros eliminat si sic non
curatur relinquatur restauratoribus

[C]ancer ē apostema melancolicū
a principio paruum ad modum fabe genitum
durum rotundum fusci coloris semper se magni
ficans in tantum cū vlcere interdum sine interdum
cū dolore interdum sine donec habeat multas
venas repletas sanguine in circuitu Cura primo purget cū sera
ruffino Secundo minuatur fortiter de fonte propinquiori membro
mandanti & suscipienti Tercio appone vnguentum & aqua que mor
tificat fistulam donec rodat ad carnem mundā vltimo
applanetur cū amido & succo lapacij & sulfure

[S]acerignis ignis persicus
ignis infernalis focus sancti Anthonij est
apostema de materia adusta in corpore ge
nitū vrens intensissime membra & si sit
cum febre vel morbo Cura primo stante forte
virtute purgetur corpus cū cassia acuata by
cum dyagridio & sic vero Secundo flebotomia fortiter primo
mediana vel basilica vtriusque brachij & fluet
turpis magis sanguis calidus postea de fonte propin
quiori membro cetera fiat vt de vlceribus dixi

[C]arbunculus Est aposte
dis genus in fectiuus sanguineus & colericus ge
nitum aliquantulum molle cū resistencia
tanti quod tenetur a principio ignitum vt
carbo cum liuiditate vincens donec tandem denig
gretur vt carbo extinctus Cura carbunculi cū
ē nouus primo purgata materia minuatur fortiter a me
bro mandante & suscipiente & fac omnia vt in antrace
Et si ē extinctus curetur vt cancer vel sacerignis
ascripta prius promedicamina corrosiua vel corruptiua

[H]erpestiomenes qui & lupus dicitur Est vlcus corrosiuum
de colera grossa adusta sed non ignita
genitū plus mortificans membra certis
in quo venit & scripsit & carnes & ossa corrodens
Cura primo purgetur fortiter cū dyaprunis bene
acuato Secundo minuatur fortiter a membro mandante
& suscipiente Tercio mortificet cū hijs que morti
ficant cancrum & aqua fortis in isto casu ē summe
vtilis vel vnguentum supportum quarto detur tiac
ados ne venenum petat cor & postquam mortificacionem
& extirpacionem regnetur caro cū vnguento dyafi
nicon vel cū vnguento in facta statim de fistula pon[endo]

[F]istula ē vlcus concauum sordi
dum latum intus & strictum exterius intus
se glandens interdum se aperiens ne
quaquam claudibile si fiat praua mundificatio
et si esset in facie & alias in membro nobili
Cura primo digeratur materia cū oximelle diuretico
Tercio infundatur aqua superius posita que mortifi
ficat fistulam vsque ad carnē sanā & cū vn
gento superius posito vltimo regeneretur caro cum
isto Recipe olibani aloes sarcocolle sandraca ana
partes equales & pone vel vnge dyaficon fac adhuc

[C]lauus Est caro dura spissa
de flegmate vitreo & gipseo cusculit
cum illa iuncta gelata que si fiunt du
rior fit ex primo illic Et mollior fle
gma ponatur Cura primo purgetur cū pillulis de
lapide lasuli Secundo fuerint parum coagula
nent cū lacte & fimis tritis & cū pilo equino ra
dantur & cū isto sine ferro & pilo Recipe viride
eris salis sal armoniaci pigmenti pulueris collogintidos ana
ʒ i dissolue cū lacte titimalli & suppone Et
si non rodetur mandat cū nouacula Et vero multe
te protinus corpus fuerint pacientē fortiter
mine & vere solue & balnea & dieta & rectifica

[N]odus Est caro dura grossa
in magnitudine & parua plus & minus ge
tat in locis vbi vero ē multitudo maxi
que pressa fortiter si recedit curabile
Et non difficulter est remedial Cura primo comp
matur donec locus fiat equalis cum tabula plū
bea fortiter alligata sic mittatur postea
putrefiat cum isto Recipe elleborum nigrum
auripigmentum rubeum viride eris calcis viue attincti
sulfuris viui ana ʒ i litargiri eris vsti ana ʒ ii fi
at vnguentum cū cera & oleo & misce cū galbano
& bdellio mollificatis in primo non curetur

[V]erucaries sunt quedam ex
crescencie ad modum capitis vberum
molles pendentes de materia flegmatica
genite Cura primo digesta & purgata
materia terantur allia cū sale & desuper apponatur
& remoueatur inter diē & nocte & semper cum lamina
plumbea fortiter comprimantur & si nondum
tumor p[..]unt ab scindi

duodecim acmma q qualitattq3 exhibita siue i electu
ariis abis a potib3 euacuant colam vt e aloe epa
ticum scamoni esula reubar reupontici cassi prune
tamarindi mana sebeste mube mia^m atm co
posita aut sunt electu de sucoros dyaprunis acua
tu oxi trisca sarrate vicis dyreubar dycassi

onfortativa capit sic decem
confortativa salic pliri scimu sto dyacim^m
dyam sui aromaticu muscatu aromaticu
gabrielis dyambra dycardamo^m lenitia
dyalibam dygalanga z horum pulues teri sine
esus eorum sit sup tostas siue dentur i potionib
cum siropis

oniuz frigidum valens in causis
calidis est pomum odoratu dispositu sic
Recipe cum fore opii ozini trotii an 3 si flo
ru nemiff salic rosaru rubearum sandar
lis al an 3 j incorporetur cum ligno aloes gal
liamuscath z ambra

omium calidum valens i causis
frigidis est pomum copositum excalid
aromatic sic Recipe pulues pulegii ori
gani maiorane sipilli micthe aqrite z do
mestice salue ruth saticegne calam^ti prassii
abrotum an gra vmi basilico ysopi an gra v lau
dam musci storat calaite an gra iiii

oniuz te peratum valens i omi
causa est pomu confectum exaroatic
tpatis proceberu z totiq virtutis conforta
tiue confectu exist recipe lig^m aloes p
vj galliem ptes in ambre hoc p ij mastic p j
musti parte de fiat pomu cu glutie dragaganti
Aliud sic Re storac calaite labdam an p j ligni
aloes vitis nigellis cubeb mirt an p iii fiat po^m
cum storace calaita z ambra cu guiarabito incor
poratis

ap^t purgiuz calidu e sba
liquida que pnares adcerebrum atracta
confortat ipm reducit abos suppluitates
sic confectibilis Recipe castor opii croci 33
piet eufor an gra j elleb albi fellthaui ciciasum
salisar an 3 i si confice cu suco bleth a ruth

apitpurgium frigidum
est sba liquida q pernares adcerebrum
atracta altat in eo malam gexiom calida
sic confectibilis Recipe lact mulier coclear j
cumsf opii an 3 si olei vio^l modicu z attrahat
pernares z p^q inclinet cap^t ut ex fluat

asale calidum e tuellus sitis q adna
sum positus extrahit flegma sic confecti
bilis Recipe laudam z ij armoiaci z j se
rapini piretri sinapis elleb alb nigelle
citin an 3 s euforb 3 j fc oblongu vt nasum sub
intrae possit

asale frigidum est tuellus adre
frigerium cerebri sic confectibilis Rec
semis melonu contbith cucumeris excor
ticata z p viol se malue lactuce psillij
an q placet pulus aliptemq galliemq laudan
qutum e z funde supea glutinu guarabig
et malaxando fac tuellos

asale stipticu est tuellus qui narib3
impoitus sistit sanguins fluxu ne nimis
effluendo peimat paciente sic forbilis
Recipe Gumarabica sau dra mastic an 3
ij pulu is radic tormetille 3 j incorpa cu pane
mollis fac tuellum z impone sunt nasalia corro
siua sauguis provocativa z reumat de pus di^m
horu amplior t posiu doctrinam

ternutatoriu est omne me
dicamen sternutacionis provocatiuu sic
forbile Recipe elle alb eufor an 3 s gadi
si pipis longi castorei bdellij an 3 s et
suffletur in nares z si vis addere cubebe voris
marini

argarisma est medicamen
liquidum q tentum in ore multitudinem
extrahit huorum sic forbile Recipe piet
sbtiliter puluisat pipis lon 33 an 3 j
stafisagre samsuci radic alii et radicis cap
par an 3 j sinapis subtilit pulusate z si con
ficiatur cum melle z si aqua vite z modico acti

valet etiam cubebe mix musticat p sopus origa^m
oximel sqllitu mentastrps ca

argarisma stipticum e medi
camen liquidum q in ore tentu prohib
fluxum reumum aut sanguinis e sdua
ne fluat proaposte gutacie a gule dec
dencia sic confectibile Recipe folioz ro cara
mastic vinu sumac acacie guarabic an 3 s
confice cum aqua ro z platagins z lapsacidnis
fer

asticatoriu est sba plq solida
quam gargarisma q comasticatu i ore att
hit multitudine flegma sic q fectibilis
Recipe mastic p ij pipis p j stafisagru p
ret an p s radic cappar q vidert salisar z s
masticetur vel teneatur sublingua

ompniferu est omne medica^m
q provocat sopnu siue sit emplastro
sup fronte vl linicio a' cibu a pota a odor
quoru omi bas sunt opiu mandragora
uisqiamu papauer ptulaca psilliu viole rose nenu
far lattuca spinina anctum

uplastrum sompniferum
est emplastru super fronte q du inapli
catur provocat sopnum z mitigat calore
sic forma^le Recipe semis iusqiami z s se
lim lattuc portulace altihee an z j cortic madra
g z ij pulu isent omia sbtilit z incorporentur
cum farina volatili al cu zaq ro cfforatit et
hanc pastam extendendo sup pannu intingedo
cunctu in aceto zaq ro po supra frote

ompniferu extreme forti^mo
jta q homo incidi possit z m^l sentiat sic
sic Recipe opii tebaici cortic mandrag
radices iusqiam semsitu an 3 j tere for
titer z cu aq frea agita z dimitte reside ti resi
dencia i bibe pannu z extende abaure adaue
dormiet tum dui donc forte aceti adnares non
in fuderi

dorabile sompniferu e sopni
ferum solo odoratu provocans sopnum
sic formable Recipe suci mandrag iusq
qum papauer ede arboree an z j opii te
baici z s z j lins tic sbtilit opio imbibat spo
gia z siccet z cu vti volueris tuc intinge spongiam
in aq calida z da adnares odorare z si madit m^l
sentiet donec spongiam aliam i bibitu in suco api
z feni z cum non obtuler adradiu z hoc vtunt
cirurgici qui aliquem incidere volunt ne sentiat

uffumigioliu sopniferu
est sopniferu solo suffumigio provocans
sopnum sic for^le Recipe unire se lattu
ce z papauer albi cortic mandragore et
omia sbtiliter pulusent z misceant cu felle
vaccino z fac pill z cu suffumigabis statim dor
miet z tu non effugies nisi nares aues replatas
butiro vaccino pvingas

balia sompnifera st sopnifea
que comesta a potata provocat sopnu
vt est lac papauer se melo^m trita cu aq
z cu lacte amigd exhibita a si detur
vinum ad bibendu in q^o stetit mandragora a
iusqam a si datur filoni^m a requies a dyspnec
aut fel lepor si detur ad bibendu cu vino dor
miet donec acetum adnares non fuderi

uctio refrigerativa est vn
ctio confectu exoleis a' vngentis frigidis
talit confectibilis Recipe vngentu populeon
3 j se iusqiam papauer al sandal al rub
an z j opii cortic mandrag an 3 ij olei vio^l pe
ruff lactis mulier q s Nota vngenta frigida sut dia
tera sz vngentu albu camni z populeon olea fri
sut sz ol vio^l ro iusqiami nenuf madrag
vatum z depapaue z frigidissim

uctio calefactiva est vnctio
confecta exoleis a' vngentis talit qfectibilis
Recipe olei laurini rutacei de eufor an z j
sz vngen dyalthee fusti an z j musti vnget
calida sunt martiato arrogo agrippa aure^m
dyalthee fusti olea cu da sunt viginti sz laurini
rutacei^m decastor de lilio nardi^m sambuci^m pulo

apud est membrum principale hominis ex septem integrabile scilicet ex cute capillis craneo cerebro oculis aure potentijs vocis et sensibus penes crines capiens de forti tatem non egritudinalem Et penes alia recipiens egritudinales languores Dicitur caput a capiendo quia omnia capit Dicitur principale quia in situ et officio et regie tenet arcem

xteriores capitis egritudines sunt viginti quinque indecoratiue egritudines in capillis solum aut cute contingentes scilicet fissura capillorum asperitas allopicia casus capillorum ceruoglutten fur fures tinea canicies ante etatiua calicies pustule fauus lendes pediculi tinee ex spatio planatio tinctio nigratio flaucatio albatio mollificatio uacitas inequalitas castasia obdormicion et que sunt vtiliores

nteriores capitis egritudines sunt sexaginta quinque subtus circum et cerebro contingentes scilicet soda emigranea pa frenesis frenesis letargus litargia clauus vertigo scotomia epilensia analensia catisalensia apoplexia maior minor apoplexia manibus palisis spasmus tetanus emprostotonus epistotonus tremor capitis recticatio reuma sopimus inalis congelatio subeth sopitus stupor vigilia salitia mania melancolia ydrofobia zelotipia vmbracalitas ylichi cutubuth cintrasmon stoliditas amentia demoniata amor hereos ebrietas stinctatio stertatio vaticinatio sopniatores lunatici sopnus infantilia desipiencia fatuitas fureta radobs melandoba firfir verimdo inuision extuseos ludibrium atorseron deliramentum malefitium ebetudo obliuio

niuersus egritudinum capitulium in vniuerso est numerus quo ostendit quod egritudines capitis principales inseparables corporis humani exteriores et interiores sunt Nonaginta preter dempto vulneribus et percussiuus quod craneo accidunt circa que exercitia cura pertractio magis ad cirurgicum quam ad presentem attinet consideracionem

odus curandi capitis egritudines est primo digerere materiam in capite peccante per digerencia calida et humida si humor peccans fuit melancolicus vel calida et sicca si fuit flegmaticus vel frigida et sicca si sanguineus vel frigida et humida Si colericus demum restat euacuare postea confortare et sopniferica applicare lauare vngere embrocare cauterisaret si necesse fuit sternutoria gargarismata nasalia masticatoria et alia forinseca localia coapplicare et lo quod de istis tradidi et ante specialem doctrinam distinctissime id illic recurre

armonia est modus verus cognoscendi cum capitis egritudo est proprie vicio capitis et non ex subiectis membris quia scilicet equaliter affligit patiens aut precedunt et postea non forte quia illa plus furit humor quod accidit dominium eius et quia multa in vrina est indispositus scilicet rubea aut igneus Si fuit materia calida aut aquosa vel alba Si fuit frigida et sentit tinnitus aurium et maleatio et caracdarum sonitus aut quia mutatur aie claritas aut reuma resoluit abeo

atetaua digestiua calidorum humorum id est colere et sanguinis sunt quadraginta res scilicet viole rose flores boraginis buglossa flores sticados arabica flos antos et violaria et acetosa endiuia scariola boragio buglossi nenufar capillus veneris cuscute lupulus lactuca spinea psillium cucurbita poma domestica et siluana prima iumbe sebesten liquiricia polipodium citrulli coloquintida papauer berber et quatuor semina frigida maiora et quatuor minora ex quibus fiunt confecta potagia vel electuaria

iropi digestiui calidorum humorum in capite sunt viginti siropi scilicet siropus violarum de papauere oxi sacra endiuie nenufarinus siropus acetosus simplex et compositus de prunis et rosarum de papauere et de amigdalarum et rosarum de berberis de fumateri de ribes de citonijs de pomis de piris de prunis de fructibus et mirtillorum

masorum est decoctio sanguinis digestiua et mundificatiua pro pauperibus confectibilis ex talibus scilicet recipe florum boraginis violarum buglossi ana ℥ ii seminum frigidorum ana ℥ i vuarum passarum mundatarum a granis ℥ et corticum mirobalanorum citrinorum ℥ ii fiat lento igne in aqua ad sero capiendo et colatis addatur cassie ℥ i manne siue diagridi ana ℈ i Et propter pauperibus fiat ex herba acetosa violaria et alijs rebus que leuiter potes haberi de suprapositis

olerisorum est decoctio colere digestiua et mundificatiua pro pauperibus taliter confectibilis scilicet recipe florum violarum boraginis buglosse florum salicis ana ℥ ii nenufaris capilli veneris cuscute lupuli ana ℥ i liquiricie ℈ i spinie iumbe sebesten ana ℥ i fiant lento igne et colatis addatur mel aut zucarum et modicum aceti aut et cinamomi et ebulliat et coletur

ancilla frigidorum digestiua humorum in capite sunt decemocto herbe scilicet origanum menta aquatica menta domestica basilicon maiorana serpillum pulegium eupatorium salina satiregia calamentum prassium arthemesia spica nardi flores mille folij sticados melissa centinodia Et vndecim radices scilicet radix feniculi apij seu petrosilij anacliffe anthere peoredonum macedonicum pipinelle diptamni et florum fructuum seminum calidorum que tibi supra enumeraui et cetera

iropi digestiui frigidorum humorum in capite sunt vndecim potentes siropi scilicet oximel simplex oximel squilliticum oximel diureticum siropus de prassio de mentha de eupatorio de sticados siropus stillicidium de radicibus de oliba de basanicis Exhibitio horum siroporum potest fieri cum aquis calidis vt est aqua arthemesie absinthij bethonice dando mediatatem minus de aquis quam siropus et postea faciendo decoctiones sicut te supra docui

legmasorum est decoctio flegmatis digestiua pro pauperibus confectibilis taliter scilicet recipe origanum mentha vtriusque eupatorij arthemesie ana ℥ i radicis petrosilij feniculi seu apij ana pugillum i fiant lento igne et colatis addatur mellis aut zucari Nota diligenter quod si acuta adiunsces quod modicum des ne acuatur in ficias et acuta sunt centaurea absinthium ysopus salina serpillum nasturtium fumus terre et cetera

elancolorum est decoctio melancolie digestiua pro pauperibus taliter confectibilis scilicet recipe boraginis buglossi ceterach scolopendria polipodij ana ℥ i et capparorum ℥ i pipinelle liquiricie radicis feniculi anaclise ana ℥ et agarici ℈ ii bulliat in vino et colatis addatur mellis aut zucari

acuacatiua a capite sunt purgationes laxatiue capitis iam actu et potencia reperibiles quorum viginti quinque sunt purgatiue flegmatis et melancolie scilicet dyasene yeralogodion yerapigra galieni yeracostantini theodoritum eupisticum anacardinum et pille auree chocie yerapigre trium generum quinque generum arotice dyacastor ottonie de aloe damascene aggregatiue inde cathartice fetide de euforbio de lapide lasuli de lapide armoniaco colere et ad sanguinis purificatiue sunt quatuordecim scilicet electuarium de succo rosarum serapion oxilaxatiuum electuarium ex tamarindis de ebulbar electuarium de manna katholicon dyacassia quilicule de ebulbar agarice de eupatorio alkikengi

legmapurgia simplicia sunt acumina de te incomposita quod qualitercumque exhibite siue in electuarijs aut alijs flegma euacuant vt sunt turbith agaricus reubarbarum reuponticum ellebore niger euforbium hermodactilus coloquintida esula et volubilis Nota quod flegma dulce purgatur cum benedicta et yerapigra Salsum cum psillio fumo terre acetosum cum epithimo vitreum cum ycalogodio Naturale cum pollipodio et potione sancti pauli

elancopurgia simplicia sunt quatuordecim acumina que quolibet exhibitum sunt melancoliam euacuare vt est scilicet lapis lasuli lapis armeniacus seue ellebore niger cuscuta thimus epithimus folliculi sene sticados mirabolani nigri et bebuli centaurium et aimedreos eimepiteos composite vero sunt blanca benedicta theodoricon anacardinum dyasene dyassinicon

olerapurgia simplicia sunt

isua melācoꝛ egritudinis sunt signa quibꝫ patꝫ ex egritudo ē ex me lancolia sʒ videtur vrina clara ꝛ subtilis pulsus tardus ymaginacoēs corrupte ꝛ vigi lie ꝛ macilentitas faciei cum nigredine ꝛ apparent apparicōes monachorum a° suspensorum ꝛ plq affligit adortusum

ause sanguinee egritudinis sunt cause quibꝫ pandit̄ ex sanguinea egritudo venit ex complexione sanguinea inq no minuit ꝛ ocio ꝛ vite voluptate ꝛ quia vsus ē cibis aut potibꝫ multū de sanguine generantibꝫ a° forte vino multo a° quia obmisit fleobotomiam solitā diu obqꝫ impii vero affligit̄ ebulicōe in medio estatis fiuore i medio hiemis anti paista siacta ca conclusione a° hastilust a° cecid a° grauit per tussus est contra a° alijs

ause colorice egritudinis sunt cause quibꝫ ondituz q colica egritudo venit ex usu nimio pipatorum a° vini nimia potacōe a° cursu diuturno ppt̄ quē sanguis congloBatus versus est incoleram aut quia tpūs est calidum aut etas iuuentutis tunc predominatur coleria

ause flegmatice egritudīs sunt cause quibꝫ panditur ex flegmatica egritudo venit a complexione flegmatica aut qa vsus est cibis flegmatic generatiuis a° qa ē tpē medie noct aut tpus flegmaticum hꝰ ē ab octaua mensis Nouembris vsqꝫ in octauam februarij aut quia multi fasti stocti cum repletone et nau seacone

ause melancolice egritudinis sunt cause quibꝫ manifestat̄ ex melancolica egritudo venit a complexione melancolica aut timore nimio a° tristicia ꝛ solicitudine gr a° aut ex multiplicatione aborum melancolicorum a° tpūs aut aliqꝫ associatorum exquibus venit hec egritudo quasi aborigine

ura sanguines egritudinis est cura q ostenditur q sanguinea egritudo primo est curabil exhibicōne aliqꝰ aut aliquibꝫ siropis digestiuis calidorum humorum a° emagogo Deinde debꝫ purgari a° qua purgacōe in capitolo colerica purgia posito tercio dꝫ minui a fonte ppinquiori vel alio canali adlo cum morbi attingente quarto epithicet frōs et tympora ꝛ pectus epithiate frigidatiuo quinto vngatur sompnifer ꝛ oleis vnget fō Sexto cibetur pomis assis aut piris a° aliquibꝫ leuibꝫ pulmentarijs a° catab° Septimo vide vt vent semp sit lubricus octauo q fortet̄ cū cofortatibꝫ ante post Nono pedes abluant̄ cū aq decoctis malue camomille feniga ceolla ꝛ aceto

ura colerice egritudinis est cura qua onditur ex colerica egritudo sic est curanda primo dꝫ digeri materia cum sirꝰ infrigidatiuis vel cū colerina gogo Secundo debꝫ purgari cum coleri purgijs Tercio minue est debet minui quarto debꝫ in vngi frōs ꝛ tympora ꝛ pectꝫ epithimari vel in vngi quinto debet odorari camfora vel pomū Sexto dent̄ fercari extrē cum sale ꝛ aceto ꝛ lingua radi frequent̄ Septio dꝫ confortari cū cofortatiuis

ura flegmatice egritudinis est cura qua ostenditur ex curando egritudinē flegmaticam primꝰ debꝫ digeri flegma cum sirꝰ calido vel flegmagogo Secundo purgari pflegma purgium a° peraparatum purgium a° gerapigra a° stomaticꝫ Tercio debꝫ virtꝫ confortari cū cofortatiuis calidis ꝛ caput ꝛ pedes lauari vel pt balneari quarto pt vngi cum vngentis vel oleis calidꝰ vel pt epithimari quinto debet dietari gueniēt̄ Sexto si opꝰ ē cauteri sai et minui

ura melancolice egritudinis est qua ostenditur ex curando melancolica egritudine primꝰ debet materia digeri cum sirꝰ calefactiuis vel melanagogo Secundo debꝫ purgari cum melanopurgijs Tercio con

fortari et omnia ut in cura flegmatice fecisti solum adde huic leticiam ꝛ solacium ꝛ balneum ꝛ odo rifera adnares ꝛ pulchros homines et cum cis letetur

pithia frigidū est infusio pannorum madidis frigidis cū suppositione corum in locum calidum ꝛ pressum super regione frontis ꝛ tympor ꝛ pector tali fit Recipe aquarum endiuie lactuce scariole acetosie portulace psilli an ℥ ꝛ ß sandal al' ꝛ rube an ʒ j camfore opij mandragore an ℈ vini misce

pithia calidū est infusio pannorum madidis calidis cum suppositione eorum in locum frigoris tali formabilis Recipe aquarum ysopi menthe betho abscinthij ruthe feniculi an ℥ j puluis yreos storaci an ʒ ij garyophyli misce ꝛ applica etc.

ieta frigidorum morborum est dietatis qꝰ dꝫ vti pullis bene pipere gar ꝛ cinamomo condit ꝛ cumbꝫ ꝛ pdite ꝛ capone ꝛ conueniunt sibi vti electuarijs calidis scilicet dyacimino dyacalamento dyazinzibere dyacitoniton ꝛ pꝰ balneari in tina in herbis decoctis pulegij maiorane basilicon beth sauine camomille etc.

ieta calidorum morborum est qua ostenditur ex in morbis calidis non debet homo compelli ad carnes ede das nec ad aliqꝫ q addet in augmentum caloris sꝫ debꝫ cibari pomis assis a° ferculis a° piris ꝛ etiam crudi fructus ei multū prodest catabrum cuscatū ꝛ alia pulmentaria lenia ꝛ lac acetosum ei prodest ꝛ aqua vero frigora ei non ē inhibenda si appetit Sꝫ vinū inhibendum ē ꝛ valꝫ ei ficus vuepassi ꝛ lac amigdalarum cū amido

alneatio frigidorum morborum est qua ostendit̄ q homines laborantes vicio flegmatic a° melancolico sunt balneandi aut in tina in cuiꝰ aq fuerunt decocte herbe scilicet asarum pulegium serpillū absinthium camomilla prassium basilicon ꝛ alia ꝛ post in exitu detur aliquid opiatum calidum scilicet oppopia filonis

alneatio calidorum morborum est qua ostendit̄ ex homines habentes morbos calidos balneandi sunt in tina in cuiꝰ aqua decocta est malua scilicet dos capillus ve borago buglossa camomilla maioran basilicon etc. Et pꝰ q vngat̄ corpꝰ cū fri oleis et in exitu detur ei rubea trociscatum Sed tū cauea deo q abstineat a balneo nisi ess in declinacōe morbi

ttenuatia ad caput sunt medicinalia virtute in sentia digestiuorum a° acuminis potentem ad caput ut illic digerant a° inde educant materia peccante quorum vtiosiora sunt sunt viginti duo scilicet Nux muscata cubebe sticados peonia mellilotū maiorana marubiū betho acorus lauda mellilotū castoreū serapinum cameedreos camepiteos mirra squilla spica nardi genciana ysopus pip galanga

uaquatiua a capite sunt medicamina sua ptate educentia nociuam materiam ex regione capitis quorum sim plicia sunt nouem scilicet agaricus sticados lapis lazuli lapis armenus epithimus saluia rima kebuli ꝛ indi ꝛ coloquintida quere vero sunt octo scilicet hiera pigra blanca ieralogodion theod anacardi pille choc aur ieapigre

onfortatiua caput appetitate sunt vndecim ꝛ curatia confortatiua no tabilit̄ ꝛ sensibilit̄ capitis debilitatem restaurancia scilicet dyambra dyamusc plꝰ cum musco dyanthos dymuscu leticia ansini con fectum cubebe anni coliandrū amigdale etc.

eneralis cura est sciencia generalis morborum capitis curandi ia tradita sufficiens scdm quem modū curandi morbos multum proficiens

guim camomilli[m] de spica de cusor de costo petrole[m]
vrinu serapi[m] mirci bndicti de pipib[us] deinum pers
balsamu artificial de mesereon

auterium est omne medicam[en]
rumpens cutem ad effluentia male mate
rei tl[is] formale Recipe puret simap pipis
eusor dragun viride eri puluis causti fuctice
absinth[ii] radic[is] flamule ossi sepie an[a] [ʒ] j cantarid[e]
ad quantitatem om[n]i[u]m in corpa cu aleo z fimeto acedo z
oleo de eusor z potes pauaca exist recipere z idez
cerit

mplastra resolutiua z exstiua
sunt emplastra resoluencia duities z ap
fundo vel[em]encia putredines sagittas z tube
rositas detem Inuiuo sz emplastro archi
streati oribasij zacharie allexandri apostolicon z
dyaquilon z dyfimcon et cerotu tria sz dyacesseron
dyapenth[es] z sandalinu

ubificatiuu emplastro est
Emplastru q[uo]d for
titer rubificando cutem rumpit ipaz ut
nocumu effluat matia tl[is] formable Re
cipe affodi simap allei yreos ysopi an[a]
ʒ iii castor eusor an[a] ʒ v distempent[ur] cum suco
ruthe z pus raso capite fricat cute fortit cu pa
no aspero aut spuma marina z pg appone

apellum in frigidatiu[m] e capelliu
in modu[m] bicti qpositum ex herbis fri[gidis] tali
forma[le] Recipe endi[vie] scariole borag[inis] buglosi
uemsar an[a] m j f. m se feoz maiorz et
minoru an[a] ʒ j feruecat lento igne z apponatur
in modu[m] mitre z teneat[ur] sup[er] caput

apellum calefatiu[m] e capellum
in modum mitre sup caput dispositum
talit forma[le] Recipe Iunipi origum ser
pilli pulegij satureg p[ar]ssi calamenti eupa
tori an[a] m j sz macedonici ange[li]ce peocedonij an[a]
ʒ ii feruecant h[ec] omnia bene z pg ponat[ur] int[er] duos
panelos z consingat[ur] i modu[m] bicti z impoat[ur] ca[pi]ti

apellum rubificatiu[m] est capel
lum tl[is] formale Recipe stercor[is] columbini
cepe crudum sinape sulfur[is] salis mell[is]
z coq[ue] cu aceto z aq[ue] vsq[ue] toc[ius] ppe cosupcom
z pg adde olei ru tucei z appone simlit[er] fit emplastr[um]
rubificatiu[m] z vesicabitur locus z c

lotrum est omnis medicina sa[ni]us
nasci pilos in locis caluat[is] tl[is] forbilis stil
cacimiu limaciarp z sanguisugarp z apium
z vespar[um] z salis tosti an[a] p eq[ua]les z pone in
vase vitreo bene scanna multa i fundo sicut cribro
subq[ue] sit alteru vitrum z pg diem cape humidi[ta]tez
z vnge pri[m]us canti sando loci Item oleum to a[b]ieti[m]
a[ut] mastici[m] a[ut] delabdao idem facit presertim si inter
duas lamnas plumbeas itu diu terat[ur] donec plumbi
co[lo]rem accipiat

silotrum est omnis medicina aufe
rens pilos preter na[tura]m exortos ne cos vna sci
pululens tl[is] formablis Recipe gumede ʒ j
auripigmenti pe[r]f[ecti] grecie se acute an[a] ʒ ß custor
ʒ ij opij ʒ seminis iu sqam ʒ j fi consicte cu sanguine
rane z suco acute z ft vngentu q[uo] vnge loca p[ri]us
euulsis pilis z no resonerabunt

arbitondiu est omne medicam[en]
sine rasorio deponens cines in sup[er]ficie et
eos renasci pmittes tl[is] formable Recipe
calc[is] viue z ß arsenici citin ʒ j terant[ur] sb
ti[lissi]me z cribellet[ur] z cum aqua calida incorporentur
vt sit liquidu[m] i modu[m] vnguenti z cum i[st]o vnge barba
ul aliu locum i stufa vl se fumu aq ca[li]de z rabra
det pilos q[uo]s cum rasorio z cerit fortius si addiderit
auripigmenti vl aloe vl oua formicaru a[ut] sanguinem
rane aut sanguisuge

xinium calefactiuu[m] e lixiu[m]
valens in morbis frigidis tl[is] confecti[o]ne
Recipe bethonice pulegij ror[is] marini lauri
an[a] m j ß z pg fortit bullierint cola pennico
quercu z si addider camomille sticados melliloti
anthos forti[u]s erit z presertim cum hijs que aro
ticsant lixinum

xinium frigefactum e lixi[m]
valens in morbis interitiuis sci i frene
si z alijs tl[is] confecti[o]ne Recipe malue

bi[s]malue se[mi]n[is] lini se citoniaru[m] ro filioru salic
an[a] m j z coletur per canes vit albe sfit lixiuium
aut impinguatiu[m] z sit de siccatiu[m] hu[m] viet[u]ro
z sit lixiuiu[m] saptiuum z est multu vtile pg locioni
caput cu pamis calidis z inuol[u]atur

omaticauticia sunt vniu[er]sa
cuncta recept bonum odorem a[ut] saporem
donancia vt sunt gar zedoaria z cinamo[m]
galanga fustes garioffolorp muxinu schat
mat grana padisi cardamomi calami aromatici
z plura talia z cu fac de coctiones bonu e tunc ut sep
iungas passulas liquiricia polipodii q[ue] talia
nobilitant sapores sz porca odores z inciuß fri
gidis bulias cum vino in calidis aut cum aqua
aceto albi vini addito

ocentia capiti sunt vniu[er]sa encia
que fumositatib[us] z vaporib[us] replet caput
et oleaginosa z alle[um] cepe porri pip vi[nu]m
forte i multa q[ua]ntitate bibitu z cena noctia
z sopnus meridianus z frigus z non custoditio
venarum colli a frigore

onferentia capiti sunt vniu[er]sa
encia caput alleuiancia vt e locio cu bono
lixiuio z acotito exersione cu panis calid[is]
z pectinacio frequis z situr ad balneum
q[ue] p[ri]us lauet ante q[ua]m intrat ad scap[u]las est z q[uo]d fert
lauare pedes frequenter z extgere int[er] digitos et
non obmitte flebotho[mi]as solitus

onferentia cerebro sunt omnia
odoramenta odorifera ut sunt maiorana
basilicon sandali rose z lauacio extr[em]otic
z sternutacio i ieiunio q[uia] talis deopilat
cerebrum z bona digestio z gaudiu z letitia cordis
z tranquillitas bona mentis z fetida qferunt i q[ua]n
opp[re]ssione musti cubebe amigdale

ocentia cerebro sunt fetor omnis
z opilatio z non locio pedum z vinu nimia
potacio z omne cerebru z labor z tristicia et
sollicitudo ira aer turbida ventus consticio
nimiu frigus z p[ri]us humidu z lact[is] multis vsus z cont
inuu[s] z vigilie z omnia stupefacia

igna calide egritudinis i ca[pi]te
sunt signa ostendencia q[uod] morbus q[ui] e i cap[i]te
est cum matia calida si frons ardet z oculi
rubescunt z sitit vehementer z circuli
appet rubeus in vrina Et si tota vrina appaet
rubea signu e q[uod] egritudo venit ex membris
spiritis z quia ligua nigrescat Et si fuit vrina
rubea spissa vicio sagins Si rubea tenuis est
vicio colere q[uo] tanto deterior q[ua]nto plus h[ec] augentur

igna frigide egritu[dinis]
in capite sunt singna ondencia q[uod] morbus
qui est in capite est cum matia frigida Si
circulus i vrina e albus a[ut] aqueus a[ut] plubeus
Et si tota vrina fuit alba signu e q[uod] h[ec] egritudo
corpis est a subiect[is] membris z e sine matia i ca[pi]te
id est soli[us] exeffiuacio vaporis in sursum z pul
sus est tardus

igna sanguinee egritudinis
sunt signa ostendencia q[uod] egritudo e vicio
sanguinis si vrina sit rubea spissa a[ut] ppe
tlem z pulsus e plenus mollis z adest pu
ctio z pulsacio in temporibus z color faciei est rube
z vene spisse z plene nigro sanguine z q[uia] adest
vite suauitas z plus affligit mane a[ut] vere vl for
te in frigore magno participai stasim ppt poro
rum clausionem

igna colerice egritudinis sut
singna ostendencia q[uod] egritudo e vicio co
lere si vrina fuit rube z te[nuis] a[ut] citrina a[ut]
subrubea a[ut] subcitrina z pulsus velox et
fortis z totus calet cu rubore faciei os amarescit
z oculi sunt sicci z dolor est plus in sinistra pte
z vigilie fortes z sitis cu sensuu[m] pturbacione

igna flegmatice egritudinis
sunt signa ostendencia q[uod] tlis egritudo
est vicio flegmatico si vrina fuit alba z
spissa pulsus lentus z mollis facies alba
palida a[ut] sub palida cu submini[stra]tione egestiones sunt
mu stillaginose z adest frigidi[tas] in corpore z grauita
tis z pigricia cum sopni multitudine

aruus est scabies spissa cu(m) crustosi-
tu(m) sqlbaniis in(ter) sinus sb(er) quib(us) latet lucis
p(er) co(m)p(re)ssionem emittens virulentia(m) m(u)lta(m)
fetidam p(ru)riginosa cu(m) delectatione uti sanguis
a p(ri)ncipio co(n)delectans i(n) fine aut(em) stringe(n)tes pa(ci)e(n)tes
dolore prouenie(n)s ex salso flegmate et aliis corr(u)pt(is)
humorib(us) illic delegat(is) Cura p(ri)mo mu(n)dificet(ur) corp(us)
cu(m) pill(ulis) reubarbari Do(min)o lauet(ur) caput et p(ost)ea cu(m) forpi-
cibus pili radent(ur) et cu(m) fuit pauca m(a)n(u) cu(m) vasoio 2o
trahant(ur) pili qui stant i(n) sursu(m) et sunt grossi p(ost)ea
vnga(tur) cu(m) adipe anat(is) et p(ost)ea ex vngento pilotro

endes sunt queda(m) res albe a(n)i(m)ate
sz impfite vermantes ex vaporib(us) sudorosis
inject(is) crines cauter vivificate semetu(m) in
ouatione pediculorum exeuntes nate sunt sepe sp(i)-
ritum vite p(ro)ltiorem calorem debile(m) tu(n)c carari
Cura p(ri)mo purget(ur) corp(us) cu(m) pill(ulis) de aloe et masti(ce)
et lauetur freq(ue)nt(er) caput cu(m) lixivio decoctionis ab-
sinthii Deo vngu(atur) cap(u)t p(ost)ea fortem pectinationem
cu(m) vngento infra dicendo q(ui) pediclos mortificat

editulli sunt animalia mediatib(us)
lendib(us) spiritu(m) vite susipiencia i(n) cui(us) pel-
licula vapor inclusus a(n)i(m)atur a calore debili
tarrit motu progressiuo thens adrubedi(n)e(m)
si mat(eria) ei(us) sit humor sanguis adrutinitate(m) si colera
ad albedine(m) si flegma admigredine(m) si amelan(cholia) hu-
more thit onerid Cura purget(ur) b(e)n(e) cu(m) pill(ulis) cataztic(is)
n(on) sel Do(min)o vtatur balneis et mutet vestes et bona diet(a)
Et si sunt rubee minuat(ur) ce(phali)ca mediana brachii et
vltimo vngatur vngento co(n)fecto ex cani pigmento
argento viuo et litargirio

rispatio est capillorum reflexio
ex duab(us) contrariis natur(is) i(n) ti(n)is s(ecundu)m cata ex
pte terrestris versus inferiora condeclinat(ur)
pars aut(em) aerea v(er)sus supiora co(n)scendit
ex quo fit cogitatio parui cinu(m) n(atur)alit(er) et artificialit(er)
ex arte Nota n(atur)alis crispities nulla arte pt appla-
nari salte(m) adnobile tp(or)e sz planos c(r)ines sic pt c(ri)spare
Recipe lixiuiu(m) et loto capite cu(m) albine ou(i) et q(ui) arabico
tpate madidando crispa et inaeb(i)t sic palit dies

iuee sunt queda(m) s(ecundu)m a(n)i(m)ate p(er)fita a(n)i(m)a-
tione pilos et vestimenta sortit(ur) va(rie) stancia que
dum pilos rodunt ineq(ua)les eosdem faciunt
ac sz glires manipulos co(n)suentes vna(m) par-
tem longiorem alt(er)a p(ro)ficiunt Cura e(st) eade(m) vti
cura pediculorum opz tu(m) forti(us) ea q(ue) mortificat a(n)i(m)ata
ex putrefactione produnabilia a(n)i(m)ere vt fortius agat
pilo saluo manente Hec a(n)i(m)ata generantur ex corrup-
tione toti(us) corporis et tu(n)c s(u)nt lepram futura(m) simil-
tiplicantur

lani crines sunt c(r)ines nulla
curuatione retorti et in equalitate porco(m)is
inequali(ta)te s(ecundu)m fundati vnde cui(us) tenduntur
in directu(m) n(on) retinant(ur) p(ro)pt(er) materie(m) pilorum
equalitate(m) et pororu(m) et calor(is) equalit(er) agent(is) et leuat(is)
et in equalem porcionem Cura si vis crispare planos
crines age vt d(ictu)m est Dr plani crines co(n)ueni(un)t i(n) hoi(bus)
cu(m) humores varioz elementorum varia potat(ur) lotta et
sic deberet semp(er) fieri pilo(rum) c(ri)sp(us) et nu(m)q(uam) plan(us)

intio pilor(um) e(st) capillorum
dispositio ad suscipiendum aliq(uem) colore(m) de
claris colorib(us) ac v(er)nantib(us) sz rubeu(m) et ei
co(n)sime(m) pattepcom filioru(m) buxi palee ordei
auene lupini faine citis florum sal quo cu(m) ttoes vtu(n)t(ur)
quib(us) capilli p(er)notem intincti si inbibant(ur) habeb(unt)
colorem predictum si iteru(m) ac iterum fiat co(n)tinuabit
colore(m) donec alii pili non excreuerint

rratio capillorum est sup(er) artifi-
cialis inductio nigri colo(r)is sup capillos h(oc)
antidoto recipe gallas q(ue) mitte in oleo don(ec)
ingrefiant ad q(uo)d oleu(m) impone dragagranti
salis ge(m)me et alu(min)is an(a) ℥ i q(ue) cu(n)cta trita in modu(m) coliri(i)
cu(m) aqua calida c(on)spsa p(er) 2or horis ex p(ost) si fermentum
p(er)mittant(ur) et p(ost)ea ca(put) capt(is) et barba prius ablutis linat(ur)
p(er) septem horas et abluat(ur) cu(m) tepida habebi(tur) p(ro)positum

laueatio capillorum est artifi(cialis)
sup inductio flaui color(is) sup crines p(ost) lotio(n)e(m) capilli
inbibant(ur) in vino albo i(n) quo alcana sit distemperata
vl cu(m) oleo sisamino basis di(ci)t(ur) ex p(ri)mo dz fieri v(sque) corp(us)
q(ui) sissitra capillorum curant et p(ost)ea debz fieri vnctio cu(m) oleo
sisamino tepido et vltimo s(upe)r capt aqua tepida est sup-
fundenda et tunc apparebit color desiderat(us)

lbatio est sup capillos albi coloris
sup inducto artificialis si p(ost) lotione(m) caput
cu(m) sulfure subfu(m)get(ur) et p(ost)ea cu(m) stercore hyru(n)-
dinis et cimula citri et flore cappar(is) et s(imilibus) ra(dicibus) simi(litur)
contrit(is) et felle vaccino dissolut(is) et colat(is) c(um) t(a)li felle
p(er)vngant(ur) et cu(m) sulfure freq(ue)nt(er) subfumigentur
Nota si cu(m) radices pilorum alter color emerserit
p(er) ille certi(tu)d(in)a(l) pilorum color cu(m) eisde(m) i(n)vnga(tur) pili illi

ollificatio capillorum
est eoru(m) artificial(is)
subtiliatio vt sint facilit(er) flexibiles omi in-
pulsioni ventoru(m) et facilie(r) flexioni et t(a)l(i) fi-
at lixiuiu(m) cu(m) cocta orobi lupiorum fellis
thami sp vine spume mar(is) nitri collogu(i)ntide ralix
vl si bauracis i(n) psilotro mitta(tur) et p(ost)ea ablutoz psilot(ro)
cu(m) aque farine ordei vl fabar(um) vel se(minis) melo(num) i(n)g(re)ffut(ur)

aritas capilloru(m) est pillorum
ab inuicem distancia i(m)p(ro)porcionata cu(m) pauci(ta)te
eoru(m) p(ro)pt(er) distancia(m) pororum ab inuice(m) et pau-
citatem humoris et calor(is) et ita(litur) paruitate(m) n(on)
valent pilorum materiam p(ro)pulsare et i(n) locu(m) debit(um)
ut sit eoru(m) plenitudo in omi ornatu decentissima
Cura primo digera(tur) ma(teria) cu(m) oximelle sq(ui)llitico Do(min)o
raso capite et fiant omia p(ro)pt(er) bilit(er) que dicta s(un)t
in cura allopitie vel casus pilorum

astasia inequalitas cut(is) capit(is)
in calore vl s(ecundu)m vl q(ua)ntita(te)m q(ue) sali(ci) i(n) vno loco
color cut(is) apparet rubea q(ua)si cremata ac
si esset pelius torsa q(ua)si q(ui) cineris color
non pollitus vel quia cut(is) i(n) vna pte e(st) pinguis
alia tenuis et in vna sana alia egra Dr q(uod) s(i)t
cu(m) nouacla incidat(ur) inore m(u)ltitudo exit pediclorum
vl q(uia) i(n) vna pte sunt pili in alia n(on) cu(m) obbrobrio
sempiterno Curas collige et in industria et cotinen-
tiam particularem ex prius dictis

lauridona est egritudo m(u)lta
multoru(m) hominu(m) q(ui) nequeunt dormire in stetis
palpitet(ur) in capite et crimib(us) sic et p(ri)mu(m) n(on) cua-
bulo coagite et cerebrum coru(m) p(ro)pt(er) m(u)ltas hum-
iditates cerebri et quia ma(teria) corp(us) et a(n)i(m)a p(er)motus calece
vetustata conquietat(ur) et ligant(ur) s(e)n(s)u(s) organicos ad
susipiendu(m) quiete(m) et sopnu(m) Cura istorum e(st) p(ri)mo
a sue facto i(n) opposit(um) Do(min)o purget(ur) cu(m) pill(ulis) ierapi(cra) g(a)l(eni)
et de ista ma(teri)a plus declarabo in argumentis

uterior capit(is) egritudo est
que est intus cranium sz in cerebro et vela(mentis)
eius oriens in cerebri s(ecundu)m esse egritu(dinis) si do-
lor e(st) egtinui(s) ex subit(o) et at inebris si dolor e(st)
inter pollacis q(uia) si fuit vitio s(ecundu)m ca(usa) ex calida cu(m) maior
dolor est a(n)i(m)a(m) cibum Dr ex frigida maior dolor est p(ost)
cibum Racio p(ri)m(a) q(uia) agens e(st) passio co(n)tinue approp(ri)a-
tum i(n)z erit co(n)tinu(us) dolor s(ecun)d(u)m Ro q(uia) tu(n)c s(toma)c(h)o e(st) arden-
cior et sic plures fumos emittit sup(er) cu(m) q(uia) tu(n)c plo(res)
sup(er)fluitates sunt in corpore

efalea soda galea ou(m)in(eum) mano-
pogia est dolor capitis totu(m) cap(u)t co(m)prehe(n)-
dens cum malacatione et pulsacione vitio-
aliqu(o)r q(ua)tuor hu(mo)rum et aliqu(o)r p(ro)pter ex(ercitu)m
et odoris et fetoris fortis et coitu m(u)ltu p(er)cussione
casu et solis feruore p(re)nc(ipal)is in cu(m) et c(er)tons si sop(or)em
aufert et cibum et loquelam et fit spasmu(m) aut
oculorum euersionem Cura Dr e(st) vitio sanguinis cure(tur)
vt dictum in ca(pitu)lo sanguinea ex d(icto) Do(min)o de colera cict(ur)
vt d(ic)tu(m) est 8 colica ex do similr(iter) si de flegmite
et melan(cholia) in si h(oc) q(uod) val(et) adire(m) cantaria nasalia
gargarismata et(c)

migranea est dolor tene(n)s
mediam partem capit(is) in q(uo) homo non
potest sonu(m) audire n(ec) lumen vide(re) in q(uo)
si fuit cauls vrine et p(ro)pt(er) p(ri)ncipiu(m) dolor e(st) i(n) p(ar)ia

Circum istis generalibus ad particularia condescendit(ur)
Nota quod (licet) hec posui generales cures novello medico h(ec)
ne p(ost)q(uam) etiam cum iunte essent h(ec) repetere(n)t sed p(ro) presuppo
sit(o) h(abe)re(m) quod frequenti hor(um) repetitione ars obfu
scatur

npense

circa curas sunt modice
i(m)pense (et) t(a)l(es) q(ui)bus in qua(n)d(o) a p(er)ito medico plus ex
pendit eger quam viginti denarios cu(m) quibus
etiam perfecte curatur a quolibet morbo qu(an)
tumcumque profunde membris imbibito quod si plus expe
ditur hic fit aut p(ro)p(ter) medici ignorantiam aut p(ro)pter
medicinales decorem sed non ad fructum

xcellentia

vini medicinis e(st)
cuius immensa dignitas q(ue) ostenditur ex eo si quis
faciet acuitate cum ferre ab euforbio (et) cocom
do (et) meseron addito cortice mandragore qui
omnes morbos cor(poris) mirongenio posse curare cer
tumque grana recepta faciunt quinque sedes (et) faciendo pomum
ad ma(ximum) purgat suaviter (et) ungendo membra forum secus
solum ab illo evacuat

ene minuibiles

in doloribus
capitis sunt vene salva(tella) cephalica in curvatura
brachii (et) vena inter policem (et) indicem (et) vena
in medio frontis (et) etiam collaterales et tamen
(et) vena i(n) summitate nasi (et) vene subling(ua)ria quando frons do
let (et) cetera est aperienda si p(er) posterior vero in medio frontis
est incidenda ita duntaxat ut p(ost)q(uam) purge(tur) cor(pus) pill(ulis) a(ut)
vomitu (et) norma istius debet esse registrator (et) c(ur)a eius

ivisio capitis

est qua dividi(tur)
quod caput dividi(tur) in q(uatuor) partes principales (secundu)m
quatuor humores Nam in prima parte s(cilicet) fronte
dominatur sanguis quod si ardet vicio sanguinis est
egritudo alta p(er) o(ste)ndit in qua domina(tur) cola quod si dolet
vitio cole est egritudo tertia sinistra in qua domina(tur) melan(colia)
et quarta posterior in qua flegma h(abe)t capi(tis) et cetera multum utile

igna egritudinis

ex humiditate s(unt)
multitudo urine spisse (et) pulsus undosus molle
(et) fluxus lacrimarum (et) reuma (et) sputi multitudo sitis
vero ab oppo(si)to ex repletione vero signa sunt corporis ple
torica repleta oculorum eminentia (et) corporis gravitas ex
ex inanitione a(utem) morbi sunt signa opposita

apilli

sunt capitis p(ro)p(ter) munimentum
(et) ornamentum capiti a summo artifice dati sic
alteritate recipientes tam secundum sp(eci)em quam
accid(e)ns ex morbo (et) etate (et) timore (et) castratione
dicit(ur) in sp(eci)e quia in iuvene e(st) mollior quam in viro dicit(ur) in
corpore quia in senectute canescit (et) in iuventute

lopicia

est capillorum amissio
qua caput tersum appa(re)t in modum pelvis sine
ulcibus (et) squamis proveniens aut ex sanguine cor
rupto cola melancolia aut flegmate aut longa egritudine
quod materiam pili trunca(n)t aut pororum amplitudine initia
cuius si fovea pilorum in radice sit truncatis aut appareant
loca ceatrizata aut in facie iam lepra sit inchoata
Cura primo purge(tur) cum pill(ulis) chocis (secund)o minuat(ur) cephalica i(n) utraque
brachii (et) p(ost)q(uam) vena in medio frontis tertio vesicet(ur) cap(ut) cum cantarid(is)
contritis cum oleo debeo ultimo fac pilotrum (secundu)m doctrinam
dictam in capitulo pilotrum

ysura

est extremalis capillorum
bifurcatio vel quolibet in elongatione a radice
divisio contra radicem at integrabilis secundum v(erita)tem
proveniens ex inequali calore colere aduste aut
pororum cutis indispositione aut varietate materiei pilorum
nolet vim in quanti ap(er)iatio ea por(us) suo nectit glu
tino Cura primo digera(tur) ma(teria) cum sir(upo) acetoso composito
Deinde purgetur cum dyasene tertio radat(ur) (et) ungat(ur) cum
oleo nemiffar (et) lavet(ur) cum lixivio frigido

speritas

capillorum est eorum
nimia grossities cum acuitate (et) inhabilitate
se flectendi proveniens aut ex intrinseco calore
qui siccando ingrossat aut pulveribus multis sic
concurrentibus aut contra observationem curationis aut ex
inadvertentia collutionis Cura detrahat(ur) sanguis in
Deinde purgetur colera cum pill(ulis) de reubarbaro tertio lave(tur)
caput frequenter cum lixivio calido in quo rose sint bu
lite certo ungantur pili cum oleo violarum mixto cum
populeon

asus capillorum

est pilorum
capitis successiva defluentia sed humoris
vitio proveniens aut elargatione aut constrictione pororum
aut vaporis subtilitate in sensibiliter exalant
aut caloris naturalis debilitate aut ex lepra oriente Cura
primo cum pill(ulis) aureis Deinde rada(tur) caput (et) sicut adrube
trahit minuat(ur) cephalica utriusque brachii (et) p(ost)q(uam) scarificetur
caput vel ampulet(ur) cum emplastro rubificatio (et) unga(tur)
cum adipe anatis aut ursi

rinitatio

est tortorum pilorum acta(ti)o
ratione cuius fit inequalitas in capill(is) prove
niens ex inequali actione cum vel pili levantur aut
materiei inobedientia ratione cuius aliqui porri
gunt(ur) in debitam dimensionem alii vero maturitatem
Cura digerat(ur) ma(teria) cum oximelle diuretico Deinde purget(ur)
cum pill(ulis) yerapigre tertio rada(tur) (et) ungatur et lavetur
cum hiis que conferunt

rinoglutem

est pilorum fort(is)
contortatio arte curvilli fortiter tractanti pro
veniens aut ex inadvertentia pectinandi caput
aut humorum interiorum glutinosorum corruptela
ratione cuius exfodientes se glutinant ut vix dissolvi
possint Cura si e(st) cincinnulli arte dicitur quod non (tan)tum p(er)fect(a)
est enim tota potentia homine rationabilior non nocet
homini sed nimium excitans hominem (et) se ondens pessimum
Cum si quid proderit pectine(tur) caput (et) lavet(ur) in lixivio
ypericon (et) unga(tur) ex oleo costino (et) vitat(ur) tiriaca

urfures

sunt squame albe in
superficie cutis capitis cohe(re)ntes capillos evel
lentes (et) fedam in eo dispositionem introducentes
ex salso flegmate aut colericis humoribus aut corru
ptis vaporibus cum vivacitate pilorum in radice in troducte
Cura primo evellant(ur) pili manu (et) p(er)capellum ut vetle
cum farina (et) malvavisco fa(ci)unt Deinde ungat(ur) cap(ut) cum
lardo actu impinguato (et) lavet(ur) frequenter cum lixivio calido
(et) p(ost)q(uam) cum pilotrio

inea

est scabies totius capitis squa
mosa (et) crustuosa cum pilorum evulsione colere
abhominabili (et) odore fetido apens proveniens
ex corruptis humoribus a(ut) utero aut mali in
fantis regimen aut nutrice egrota et timosa cuius
ratio difficult(er) curatur vetusta vero raro aut numquam
Cura primo purgetur cum pill(ulis) alefanginis Deinde rada(tur)
(et) lavet(ur) cap(ut) frequenter p(ost)q(uam) lotione evellent pili (et) unga(tur)
ex ungento pilotro in c(apitu)lo de pilotro dict(o) (et) si e(st) puer
nutrix curat(ur)

anities

innaturalis e(st) ante etatem
capillorum albatio incipiens ab extremis albati
versus radicem propter caloris naturalis defectum et
flegmatis putrefacti multiplicationem aut cura (et)
sollicitudine aut qua ab antiquis patribus progenitis
aut fuit in pavore vehementi mortis vexillum exponens
Cura primo purget(ur) flegma cum pill(ulis) de sapi Deinde voit(er)
ter in anno ei conveniunt tertio utat(ur) anacardino certo
locis frequentibus utatur (et) bona dieta

alvities

est denudatio prore
capitis capillis proveniens ex subtilitate ce
rebri aut calore nimio consuente humiditatem cum
aut frigiditate excessivam aut crapulam
ebrietatem famem aut defectum cum digestione Cura
primo purge(tur) cum pill(ulis) agregativis Deinde fac pilotrum
secundum omnem doctrinam de pilotro dictam lava ca(pu)t (et) post
fricet locum calvatum cum spuma marina (et) pulvere
tartari donec rubeat locus (et) p(ost)q(uam) unge cum oleo extracto
de cacumbus limaciorum (et) sanguisugarum apum vesparum
salis tosti eo modo quo fit oleum iuniperum (et) cetera

ustule

sunt queda(m) parve ample
seu vesice in capite oriente exhabun
dantia pravorum humorum in corpore existente qui
sua acuitate vi natura aut sanguis ad cutis sup
ficiem erumpentes se illic expandunt cum virulen
cia inclusa aut scabie sitta Cura si sint albe cum
virulentia purge(tur) cor(pus) cum pill(ulis) catarticis Si rubee
minuat(ur) basilica (et) p(ost)q(uam) ventose vertex cum barba et
dorsum (et) ungatur cap(ut) cum lapacio acuto sulfure
modicum (et) aceto

ipui Cura si eger in colore fuit rubeus z facie ple9
inminat² de pulmatica aut saluatella z solua²
cu dpta tho cum z habeat sonu qui cu mingit exti
taret eum z fricaret pedes z man9 fortit² z fac
eu spget cu aqua frigidissia z cura epileticorp
co g9 ei conforte² cor cum mate zc

aralisis

est mollificatio mebri
vl membrorp in origie neruorp vers9 cebz
ppt opilacoui alicuius huor9 grossi ppt q̄
spiritus ad membra sibitta penetre nō va
lens relinqt ea siu sensu z motu a² e egri° vesti
giose derelicta ex apoplexia a² apostēate estuia
a² febre croica colica matris suffocacōe neruu per
cussione a² frate nimia a² feis Cura pimo purge
expill² fetid9 Dō valet minuco z vētosacō Tāo em
plastre cu sticu super mēbro utile ē cerēto ungetur
cerebrum cum oleo decosto a² būdicto cerēto balne
atur in aqua decoctos s̄blpis z exeunti offāt² dōta
store cu vīo potus eius est aqua mell

pasmus

est contractio neruāl
versus suam originem cu ablacōe motu
voluntarij z non sensus fa9 empstotom
si contrahuntur partes antiores cu epi
stotomu si postiores cu tetan9 at si ps vtrqz gthi²
semp morlis si venit ex inanicōe a² excellecō a² vol
nere a² punctura sine pa febrē h nia hic multiz
requirat cu Cura sit tl si est exreplecōne p°
purget² fortit² cum pill² de aloe z mastic bene
agiat Dō minuat² de te ca ptus sqz brachij Tāo
teat² mēbra fortiter cum pano aspeo intincto
oleo de ufo fortio z glistisetur frequter vngatur
cum anxungia leonis q² tl febre pronot Si epi
anicōe ptisicorp cura ei ad hibeatur

etanus

est spasmi spēs vliō te
nens partem antiorem z posteriorem
corpis in qua ceruix patient² recte eigit²
z non pt flecti quia hinc z illinc neruu
trahut ideo tendunt eqlit² exūs deterior ceteris
speciebz spasmi qā matia eius ē ātuaor cuisque
locior z quia maiorem corpis partem detinet C
Cura sic de replecōe aict² vt dctu ē de spasmo
valet eni purgare corp9 cu pill² de scapigr z stuf
psut z flecobothoie stimita ita egarg ai sinata z aia
Si de ianicōe balneet² miteria² aia z nutrie ptisicorp

mprostotonus

est spasm9
particlar in quo antiorū membrorp fit
incuruatō z contractio interdu cu matt vt me
tu pettori iugat² quoz vrine ē assiduitas
cu lipiditate z interdu digitos flectē nequunt
Dbiat q diffinicoz palisi mēbra palitica sentiut
z am² quia nutriunt² ia mbra z attrahit i adhc dici
q nutriūt² s debilit² ppt opilacō vl pt dici q nut
unt² accidenta² q alia mēbra ad se athūt ribū
pita z ista modicu nutiunt² utz in follibz fabrorp
qui dicunt attrahē aerē cu z interdu atthit et
lapillos ita hic

pistotonus

ē spasmus
particularis in quo fit posterior partis
contractio z retrorsa incuruatō cu magno
dorsi z lumni dolore z digiti manuu si ad
pugini tendunt retrahunt² s antiori h fit li
bera extensio Nō spasm9 nuqz fit addextruz
vl sinistru quia meis ē magna latitudo ob q
replei nō valent z nc tunctari Branty di² spasm9
pncorp inq° ventosis tendit ponēdo se int cute
z carnē Spasm9 de ianicōe curtat² sedm latu
z longu s de replecōne z in latum tantum

remor capit

est morbus
conpositus ex conpassij motibz motu scilicz
natie z motu morbi quo fit bellu gtinu
vtutis volūtarie ad supiora monet z mor
bi i voluntarie ad inferiora depiment deterior si
pls ad partē sinistrā gthit² q dextrā i semby
ut sit imme tria lis Cura pimo digatr² nia cuz
syropo desiccados purge cu pill² alle fatimo
z stufet² in aquis sulfurez z curet² tua spasm
a² palisi quia ē via ad illas vngat² ex oleo costiō
z dieta q9s ei donē² qplexio est modeē² cu anatar
dino

ertigatio

capitis ē motus ven
tositatis deambulat introrsus cap² inclusē
que petens exitū z nō habz hinc inde deam
bulat ad modu dumclaris vl formice mot9
cum sonitu ppt caloris debilitatē potentē resoluē
ventositatem nō at consumē s ab futura cerē tutē
a² epilam apoplexiā palisim sicotinua² Cura pimo
recti fractur dieta Dō purget² cu pill² aureis Tāo
minuat² vena fronte s cerēto auribz i fūdat² oleū am
ygdalarp dulciū

euma

est flux9 humoral mens cur
sabilit² ad partes subiectas cum molestissima
defluentia flegmat tennuis a roca a² adext
a² ad fauces aut introrsū sup pulmoē ad
ptus uiltas ex hic faciens egritudines pulmonis
z coste Cura si fuit de maria cū da curet² oem cura
que dicta ē in ca lo sanguinea egri de z fleubothomē
in sgi flam opinioz in ime cu vado Si fuit de mā
frigida nullo b fac minuctoz s purget² z caretur
cura cu lo in flegmatica egri do Sacalle² cap² z collu
cum miliō z sale torrefact z odoret² pomum

opnus i nal

est sopn9
quo quis nec dormit perfectē nc vigilat per
fecte qui si vianet² pls nali sopnō melior
erit fiducia presertim si allinatiu9 non
fac9 fantasiam deterior si gnati9 a² extasim fa9
a² desipientiaz Cura fac hc emplastrp sup frontem
Recipe in se miozū z maiorp frozp an ʒ j se iuslā
ʒ ij cortic mandragre ʒ j s puluū sent² oia fāie vola
tilis q s pi corpacōne incorporent² cu roso oli viorp
an z si at onorp duobz s pastu

ongelatio

est passio posti
oris part cerebri qua congelatij manet
figuratij in eadem precase dispoicōe i q rep²
a morbo z si tangat² non sentit z si vocetur
non rndet donec crisij nō pertrāsieat vl sauratus
facialit² intactiua vtute s nō i motiua Cura pimo
fiat glistē forte Dō fiant fricacō z ligatue coxarp
dolorose Tāo fundat² ei ad os inctudatu a² aurea al
lexandrina cerēto fomēte² cu cādillo anthos cerēto
vngat² cu oleo de lilio z cu rozī veneit aict² ut decz

libeth

est sompnus profundus q° qs
iacet qs dormiens clausij oculis z cu sentit
s inouetur s oculos sp habz clausos qs cu
appt si att z du afirma nc audt nc vidz
Cura pimo pnocē² sternutacō frequt² z ponat² i loco
luinoso ne dormiat z si ē estate vngat² facies cum
melle ut musce non pmittat cum dormie glistia
z suppoitoria fiant mordificatia fundat² ad os dyculo
reu fricent² pedes cu sale z aceto z cu ad roni pue
nerit cura vti litargiam p oma

ompnium

ē apparicio quorū
similacrorū tpē sopnij i aīa q° aīa z inu
niorū dispoicōnij in se reūsa diuisas fiunt
ymaginacōes q visili² situ orp in se con
tinere pnt intpretacōnij que sopnia hūt origi
a² ex humoribz a² crapula a² puris cogitacōnibz
dectibz a² prestigijs demonu a² fatu sinatibz a² q
aia psēcieñs futuras turbacōes poitqt ymaginē
cellule fantastice q ut se custodiat
seloca abz fiōs digēs cērebro sedm sui nām fors vap
tat z sic sopnia non habent vam intpretacōz

tupor

est obdormitacio membri
particular cu formitacōe i neruis tactiuis
racōē cui9 tale mēbrū pruiat ad tpē sen
sacōne z motu pnc ns ex opilacōe a² forti
neruorum constrictōne a² paupertate calor z spirit9 aīm
pnctiua percussione a² retencōe huor solici euacuati
qui phibz cursitu spiritum per neruos Cura fricē²
membru stupidu cu aspeo z oleo de terma z centaurij
pmit esse in loco vl ventosa os z minu os vl san
gsbi sugarum applicacio

igilia i nal

est renocacō
spitus nalis ab interioribz ad instrumenta
sensuu exteriorum cu consūpcōnij tplic
digestiue vemens a² ex caine passionibz
excessiuis a² venis i gnacōe fame dolore epula
sicite

250

ex sanguine si citrina e in parte dextra ex colera si albi tenuis e in parte sinistra si albi spissus est est in parte posteriori de flegmate Cura proice e cura dicta in ca.lo sanguinea egri.do Cura dexte partis est cura dicta in capi.lo colica egri.do sinistre cura e cura dicta in ca.lo melancolica egri.do vero partis cura e cura dicta flegmatica egritudo

arafrenesis est maxima ardencia capitis et frontis cum vigiliis et singultibus ingratitudine sompni et alienatione et siti continua proveniens ex fumis pestiferis in morbis sinochis sursum vaporantibus sine materia provenientibus ex obumbratione solite flebotomie a ventosacionis a toxicis a peste a aposteme pulmonis epatis dyafragmatis stomaci intestinorum a matricis Et dicitur aparafrenesis quasi non vera frenesis quia solum fumi sursum capiti perturbant et rugiunt Cura curetur morbus ex quo iste fumus levatur minuendo purgando abradendo fronti sompnifera applicando Nutriendo cum pomis assatis a piris et confortando cum dyarodon etc

renesis habitus est apostema calidum et melancolicum cerebri et medullarum eius sba genitum provenientibus ex ebullitione sanguinis in corde a epate a colere rubee cum febre continua vigiliis siti ariditate lingue inquietudine motus semper excrescens sine mea urina alba post rubeam visa fuit vel si vesica videatur in pollice Cura primo minuatur basilica post cephalica mediana brachii et post vena in medio frontis ita si urina non e aquosa fac emplastrum primo tibi posui in capitulo de sompnifera odoret caput aliquod in principio agitis a purgationibus tamen intellige si virtus ita sufficit tolleratur tunc fac alias sompnifera epithimata fac et unctiones et potationes cum succis frigidis

etargus est non verum apostema posterioris partis cerebri ex colera et flegmate permixtum et inequalitatem a uno corpore predominante provenientibus a excessiborum multitudine in una missa incompatibiliter se habitum a potum in qua si predominatur flegma in fine eius e stupidus et taciturnus si colera loquitur aliena et si egreditur permutatur in se Cura si predominatur flegma fac curam ut dixi in ca.lo flegmatica egri.do si colera fac ut dixi in ca.lo colerica egri.do si e equalis mixtio fac compassa

itargia est apostema verum in posteriori parte cerebri genitum obliviosa cum irrationis permixtione inducens provenientibus a excessibus multitudine grossi flegmatis a frigiditate a ab flegmate quod curat supinus dierum calor a frenesis mortificat at si sudor frigidus in capite emerserit Cura primo rade caput et fac emplastrum rubificativum primo in capi.lo de emplastris Secundo purga cum pillulis ierapigre Tercio fiat flebotomia de cephalica mediana brachii cerebro potest vomitus scarpelle cruento caput purgum potest quia multitudinis flegmatis extrahit

lacrimus est egri.do in venis et frontium cornua contingens quod habens non potest absorbere masticare nisi cum magno dolore quia tempore masticationis effunduntur lacrime ab oculis propter dolorem qui in venis iam dictis quod cum iste estimatur Cura primo purgetur caput cum pillulis de aloe et mastic bis accidit post ea apparatur vena et vel vena in medio frontis aliqui voluerunt terebello caput forare quod non licet et cum reuertitur item purgare et minuere oportet

ertigo est egritudo quod omnia videntur moveri in giro venientibus propter ventositatem in profunditate cerebri inclusa quod petens exitum agitat cerebrum et visum et totum corpus donec cogitur cadere a appodiari vicinis parietibus donec pertereat revolutio Cura primo provocetur vomitus cum raphano in quo sit et si elleborum albi post purgetur cum pillulis cocciis 3o fiat fluxus sanguinis de naribus 4to gargarisma 5to loco cum forti pectinatione et excisione cum panno calido 6to cauterium valet A. flebotomia primo in brachio dextro a matrice et post de venis retro aures

tothomia est inmisericors apparitio ante oculos quod si videntur rubee vapor tenebrosi prestans oculis a ex sanguine si citrine ex colera si albe ex flegmate si nigre ex melancolia Nota scotomia inchoatio est egri.do potentie visive

consecutive vertiginative quia errat in dicto de vertigine quod non est completive at e virtutis motive que cogitur cadere Cura primo purgetur cum pillulis lucis 2o fac omnia consimiliter que in ca.lo de vertigine dicta sunt

pilentia e morbus officia alia diminuens sensuum et motum totius corporis cum spasmo vel propter opilationem ventriculorum cerebri vel panniculorum eius venientibus ex flegmate et melancolia magis minus aut ex sanguine si ex colera inimine quia subito evanescat Et est tempus scilicet lunatica et e quod consequitur motum lune Alia prodita et e quod affligit scilicet a bis de die a in mense a anno tria honorat quod consequitur naturam humorum in fluxu sidera et hec e multum molesta si non frequens

ualepsia est epilensia maior ledens sacras partes capitis principaliter et post subiectivas in quas dirivatur morbi materia prosternens pacientem subito cum manuum pedum contractione et nimie cura illius si paroxismus fuit longus et durus et si iam non retinidatur post situm Cura primo purgetur ex pillulis cochie secundo radatur caput cum emplastro rubificativo vesicetur Tercio minuatur cephalica utriusque brachii et si virtus tollat et basilica et ventose sunt multiplicande post vene sublinguales post vena in medio frontis Et gargarismata et caput et sternutatoria sunt facienda et clisteria et locio capitis dulcis cum pectinatione

athalensia est epilensia minor venientibus vitio remotorum partium scilicet stomaci matricis renum intestinorum pedum magis in qua paciens ante accessionem sentit aliquid ex aliquo membrorum inferiorum levari usque ad caput cum spuma si fuit alba de flegmate est si citrina ex colera si livea ex melancolia si crocea cum facie rubea ex sanguine e cum remediandum non e si spumas exierit a se commixerit a spuma a egestionem emiserit Cura primo curetur membrum mandans secundo minuatur saluatella et fiant omnia que supra dicta sunt in analensia propter cum fortiter ligare membrum mandans Amplius utilia sunt peonia cerebrum cameli scilla testa hominis mortui cum cubebis exhibita

voplexia Maior est que opilat omnes ventriculos cerebri cum ablatione sensus loquele et motus angustiosa cum spiraculo et interdum cum gemitibus potest nec spiratio apparet nec pulsus et iacet velut dormiens a mortuus et si pungitur non sentit propter opilationem meatuum per quos debet spiritus vitalis transire a cerebro ad membra subiecta Cause sunt repletio vero ex flegmate a sanguine que accessit multis annis copula ociositate vite tranquillitas et nimia repletio obmissio flebotomie solite a toxicis et potus pauperes cum fiunt dites hac incurrunt propter vite dulcedinem cum non asueverit Cura omnino est difficilis primo appone sternutatoria si sternutat bonum est si non mitte in parte ponatur cum ligno inter dentes ut si vivit possit anhelitum habere nec permittatur sepeliri usque tertium diem qui multi vivi sepeliuntur vel donec aqua super pectus posita in picario moveatur Funde ad os dyaciminum vel si est fortis cum aqua vite

inor apoplexia e passio cerebri auferens sensum et motum toti corpori permittens tamen anhelitum sed inordinatum quia interdum inspiracium e gravius quam respiracium et econtra a quia cadit super aliquod membrum tamen a super medietatem corporis tamen Nota quod hec e difficilior cura Cura primo fiat clistere 2o teratur posterior pars colli fortiter cum panno aspero inuncto in oleo bundeto 3o naribus gariofili sufflentur 4to infundatur ad os anacardina potio a metridatum a tiriaca vetus a dyacastoreum 5to fiat emplastrum rubificativum 6to caput ut totum cantizetur 7o probe pillulis lucis 8o minue cephalicam in curvatura brachii vel quinde in collo et vocas subligiva et sciatica tibias

ncubus e strangulator calcans comprimens e passio epilensie preambula in qua homo dormiens quasi rem gravem super se existimat decumbere et profocatur in motu et loquela quia loqui non potest si quis invocato petit auxilium provenientibus ex re superflua dormiente et in mitatibus et potus repletione a alto quod prohibendo diffusionem spirituum a corde strangulat cor ac si demon a vetula calcaret

non aut in spasmo adquitu qz penetrando deducit fetum

pasmus

Obicit primo in spasmo non aufert motus i a^m certum i spasmo est contractio i erit et motus cu oris contractio fit motus i 2° no vi ratio cur aufertur motus voluntari i spasmo et no sensus i 3° no vi qui remanet spasmus ex inanitione et quo cuius cum repletionalis vel inanitio i ad p^m dicit qm modatus spiritus pt sufficere sensum similiter motum i tertium si manet in si vinis nervis possit facere sensacionem si no motum i ad tertium qz ex inanitione vel qui fit post febrem a firmatia a vomitu a minut vigilia fame z dificalius curat qm ex repletione

etanus

Obicit primo no videtur ratio cur tetanus n adpterem domesticam pt contrahi n silvestre i 2° aq^e magis humor causet an a flegmate colera mla vel sanguine i a^m non ex sanguine quia spasmus fit ex humiditate imbibita i nervorum porositatibus i no ex sanguis n fit ex flegmate a mla qz spasmus fit subito isto a humores sit grossi no cito penetrales ad nervos i ad p^m dicitur qz nervi tam anteriores qz posteriores equaliter tendunt quo n hinc n illinc permittunt flecti

mprostotonus

Obicit primo in gilbositatis extendi ad partem domesticam vel fit ab aliquo humore vel no ab aliquo qm vide aq^o ad istud dicit qm e ex repletione tunc inchoative fit accute de fate sanguine et humore qm veniunt a cerebro i nervos consecutive fit a mela pura ex gestionis qz simi sunt frigidi z sicci fit mela i sile generit sili repletione fit ex sanguine habundante quia erit pura denatos utique repledo nnorum porositate

pistotonus

Obicit contro ad partem silvestrem no videt unum maxime possit agnosci i 2° qm curam spasmi ar primo spasmus de repletione no debet curari per febrem supervenientem i a^m qz n sit tunc materia sucessa generetur in putridi a^m ina poste et magis more induceret quam vitam i 2° febris no e tam sanitatis quam erit ea sanitatis spasmum i eo ydropisi no cura per febrem i n spasmus qz no vi ratio diusi ad p^m dicit digiti manuum recurnet ad intra ad 2^m dicit ar vim in si purge post ad 2^m di gen gnaz quia per febrem consumit mala materia

remor

Obicit primo differentia staret sequitur qm stupor esse tremor quis si a^m per totam diffinitionem i 2° no vi que dent virtus voluntaria et nalis z an virtus motiva nalis semper debet dici voluntaria 3° no vi cur i sinistra parte tremor fit deterior ad p^m dicit qm deinde qz stupor e i virtute tractiva tremor i moti ad 2^m dicit qm venit ex toto vitio

ertigacio

Obicit primo ie ctigatio e in osse salz i cuneo i non e intra craneum sz in cerebro sz a^m cerebri mlns in craneo sentit confractio i 2° si certus in cerebro tunc facit vertiginem z scothomiam quis i 3° no vi ratio quia tunc fit teritate fitui az i ad p^m dicit qm numquam fit in dirco membro sz i molli lacteoso z dilatali confractio aut fit in duro ad 2^m qm verus fit cum vertigine ad 3^m quia h materia quiter invenit sibi in oculo cimictonum

euma

Obicit primo flegma non pt esse cum cathararei n eccut i g^m quia tale est frigidum frigidi at e i gssac z prius non invisibilitatem facit i 2° vel frigiditatem excessivum erit cum catharari vel modecati no excessivo quia tale potius mortificat n tpatil qz tale confortat calorem nalem ad p^m dicitur qm frigiditas grossat sz pacti gpimedo fat penetratam ad 2^m dicit qm frigidum in modatum quia tale atque mortificet lcdit fibras et solvit sed fit reuma etiam a calidi in tror sq gliusa et tiat per frigida

omnus

in nalis Obicit primo nulla sompnus e in nalis i a^m quia quilibet a natura introducit i quilibet erit nat si vim oppositorum non i est alicui mox alium messe nte erit si i sopno nali no dormit quis per fecte tunc vigilat perfecte i ad p^m d qm sopnus in nalis dicit primo qz in perfectus non corroborans virtutem 2° quia ab arte introductus ad 2^m dicit si vim perfecte oppositorum no inest alicui tunc alium necte est i esse quia i non sunt i

ongelatio

Obicit primo in pole est oculos ce quia claros i congelatione sit i sanitate i a^m qz violentia facta i na mox oculos colligit i 2° nunquam pt cum dimitte stante si ipit i a^m qz sp fat cum rigidi z spasmatum z adit tantum sequitur i 3° sensus tactive z motus habet se gcomitant ita qm vno destructo necte e altum destrui z vno separato necte e altum separi i no bii dicit qm restaurat i tractiva virtute sug si no i moti i

ubeth

Obicit primo dormire z sentire implicat i a^m quia sentire i est cor paniaz Dormitio seu sopnus i est aie ptorpus corporis aut actus z aie no qnitu i 2° sopnus fit in anteriori parte cerebri subeth a venit a parte posteriori cerebri Igitur no erit sopnus 3° no est p fundus sopnus i a^m quia in profundo sopno auferit sensus z motus z locutio h aut no i ad p^m dicit veri protaticie bis ad 2^m dicitur fit i anteriori parte sz causa a posteriori ad 3^m verum est i vero sopno sz i e nal

omnium

Obicit primo silacra apparent tempore dormitionis prius i cogitatum ex eiusque pus idem erit humores zabio gita bis z fantasmatur vide qm sopnia veniant alunde qz ex ista causa qz aliud dicit qm iste cause ptendunt i 2° no vi qm sopnorum sit vera interpretatio zqui ne ad primum di qm pt nalia sopnia sit visio oraclum fantasma silatis ve alunde qz visio ad oraculum a sacto angelo vel sit fantasma ab angelo noxio silates ex nalibus et ubi sit modo prunt esse vera sopnia flat si ad emo vel ex tibis cum pula vel ex primis turbatimis cogitationibus qui porrigunt fantastice tellule consimiles ymaginacionis

tupor

Obicitur primo no videtur cur dicitur membri parti i 2° virtus tactiva z membra nervosa sit in toto expansa i hec erit totius corporis extitudo no capitis i ad p^m dicitur ppt apoplexiam z epilensiam z subeth singultus suffocationem z sincopim q sit vlcs totius cor eorum h aut est pt z ad 2^m dicitur qz cerebrum est origo nervorum i huic parti principali atribuitur

igilia

in natualis Obicit primo nulla sompnus qpletur perfecte propter digestivas i sp erit vigilia innalis quis sz a^m z ca pro noctes breves sex horarum i e sopnus nalis ztis non complet tribus digestivis ppt brevitatem tpis i ibi erit i nalis vigilia 2° crapula e cum sopni multi igitur no erit vigilie cum quia a multa materia tibi multi levant fumi i ad p^m dicit in semibus bene qplet tunc triplex digestio sz no in iuvenibus ad secundum dicit qm crapula mittit gturbatios fumos ad caput z ipedit alias pmonz sopnus

ania

Obicitur primo sopnus fit cum privatione sensus z motus sz iste movetur igitur no dormit i 2° non vi unde venit levitas tam gravium corporis qm sine auxilio aliquo ascendit loca prerupta i 3° vide cur i verba innatavit o tunc in aliqua cogitat z no libera ad primum dicit qm natura ad perfectionem vnius si disposuit hanc morbum qz disposuit quietem perfectam i sopno nali z motum i vigilia hic est qz utrumque sunt ad 2^m dicit qm fit sicut i fluvio sicut enim i pixide pulvis gravem fert lapidem ad magnam distanciam virtus celi h magis pt n ite sp surgit n tunc cum est in fluentia ad 3^m di ideo quia virtus sensitiva e ligata z non motiva i

ania

Obicitur primo no videtur

qꝫ non ad scdm̄ dici' qꝫ epar tūc efferuet ꝛ cor ideo
facit pa frenesim q̄ sunt mēbra calida ignitus
dextre qꝛ cola' ibi fuerit astē fell' sinistre ꝑt' sple
qui ē illic sedes qui ē i sinistra parte ꝛ ei9

arafrenesis

Obicit' p°
para frenesis nō eueīt ex subit' membris
ꝫ ē in capite i' a^m^ qꝛ vbi dolor illic narrat
egri ncꝫ si hic pacientes s°m cōquerūt d' capi
te ꝛ non de alio membro i' 2° nō vi' vꝫ sit ꝯuet'
ꝛ in gredo lingue ꝛ ratio ꝑunctio i' 3° qualit' ie
calor intigetur i' ad p^m^ di' qꝫ medico est credend
non egroto ad ānctem d'abꝫ apꝛhedente vbi dolor
illic egrido ad 2^m^ a calore sorbente humidū ꝛ vitam
ꝯsumēte ista omnia ꝯuat' ꝛ h' sp fit i oi morbi egrine

reuesis

Obicit' p̄mo cerebrū
non sentit i' nō pt apostēa n' dole' i' ꝫ a^m^
qꝛ non hꝫ instrumēta sentiendi i' 2°
vi' cur sit morlis si alba vrina mea vi
deat' q' sont' aq i' 3° sup fronte nō valꝫ sopm̄ ferꝫ
i' a^m^ qꝛ tale ꝑ frigi^te^ repcutit calorē ad profund
ꝛ ꝑuntuo sitate olei plꝫ incēdit' i' ad p^m^ di' verꝫ
ē nō hꝫ instrumenta reddens hꝫ tn̄ ut mādans i' ad
2^m^ qꝫ sit mortificatōm mēbrorꝫ ꝛ iā spūꝫ ꝛ ext'ea
incipiūt i frigidari ad 3^m^ bū ꝯpetit ꝯpressiā al
cātiua

etargus

Obicit' p̄mo gū'ria
non pūt insceri i' nō pt fi' ꝑmixtio ex co
lera ꝛ flegmate scdm̄ eq̄litate i' a^m^ q̄a
si vn9 humor cōmisce' alt' nō supatꝫ tūc
q̄lbꝫ hēet motū ꝑꝑ'um ꝛ oppatoiꝫ ꝑparꝫ q'uo^m^ 2° cibi
unꝫ i vna copetūnt i r'ne sam' i' a^m^ ꝛ q̄a vn9 ꝯpat
alt9 maliciam i' ad p^m^ di' qꝫ stant simul ꝛ m vnn ssū
gradū ineq̄li^te^ ꝛ' hntes motꝫ ꝑꝑos ꝛ oppatos ꝯunt
sime doloisum apostema ad 2^m^ vndet sola diffini°
quia dicit icopatibilit' se hncium

itargia

Obicit p̄mo litargia
proue' a causa calida i' nō semꝑ a frigid'
ꝛ ꝯgnꝰ n' supuenꝫ febris a' frenesis aut
cticai^m^ trahunt eam i' a^m^ qꝛ i litar
gia est febr' lenta ca^da^ cotiꝫ ꝯuat' ex corpis cepe
aut suyt ca^de^ nē i' 2° litargia fit ꝑ putrefactoꝫ
Putrefactio aut fit a calido i' 3° si essꝫ morbꝫ frig
tunc nō ꝯpetet fleubotoia qā at copetit erit ex ca
calida ad p^m^ ꝛ 2^m^ 3^m^ dici' qꝫ pucī' ē ca frigida sꝫ
a flegm̄^te^ grosso ꝫ m9 pu' ē ca calida vt d'nta de
ducit

lavvus

Obicit' p̄mo in clamo ma
gis ꝯpetit persoracōm omēꝫ qꝫ innuito ꝛ pgaco
i' a^m^ qꝛ tal' dolor fit ex tumultuacōe humorum
plenit' replencium obineatꝫ ꝛ ideo i masticacōne
spūꝫ compress9 in oiūbꝫ mēbris facit dolorē anxiū
qꝛ nō pt inltiplicari di fu sine ꝑ membra ꝑ ꝯstitucōm
sui i' ad hc dicit' ꝛ in plimos qꝫ ꝯpetet tn̄ i strumento
quo vtunt' ferrarꝫ ꝫ cura in loco. ē inltū bꝫ poita
ita qꝫ purge' q't' in amo ꝛ m^at^ vl' sentit' euersio

ertigo

Obici' vidi moui in gir
ꝛ non sit ee est error vb' i' h' error esset pas
sio ꝯtut ymaginatiē vl visue vl moti^e^
nllm illorꝫ ē dicend nō ymaginatiē qꝛ origo
ē passio corpalis nō aie n' visiue qꝛ nō ē sit i visu
et vi' q° visus non ledit' n' motiue ad hc dici' bre
uit' qꝫ ē p̄nci' passio visi' ꝯtut' quia vident' omā
moui in girꝫ ꝛ liq sit nō ē i visu ē tn̄ in cerebro r^m^
colliga^e^ neruorꝫ opticorꝫ qui oclis nectūt' postea
ē passio ymaginatiē qꝛ ꝯ iudicat moui aliqꝫ i girꝫ
cum nl' moueat' vltimo ē motiue qꝛ ꝯ cogitur
cadere n' sustentē' ꝛ liq sit san9 cor^te^ tamen apt'
ꝑturbacōm spūm eger sit

cothomia

Obicit' p̄mo sensi^le^
poitum supra sensū nō vi' q° magꝰ inltō se
sibile intrors9 i sensu m9 videbi' ꝫ vapor te
nebrosꝫ qui ē in oclo' ē i distās in oclo ꝛ ꝑgnꝰ
videbit' i' rubeꝰ n' niger n' albꝫ i' 2° omē qꝫ vi' vi
det' me^nte^ aliquo medio ꝫ meu^te^ aq a' aere a'
alio ꝫ i^te^ vapor n° istorꝫ mediorꝫ vi' i' 3° si sic tūc
ꝯtus visiua essꝫ reflexiua sui ipi9 sup se hoc
aut ē ꝯnt' phꝫ qui dicit qꝫ solꝫ intellectꝫ ꝛ nullꝫ
sensꝫ sit talis i' ad p^m^ dicit' fulbit i humore ex humor

in oculo sentit' ꝛ lingwa papit' agustū cū sinꝰ
humoribꝫ Similit' sonꝰ q' ē in aurībꝫ ꝑcipit' ab au
ribꝫ i' ad 2^m^ di' qꝫ visio ꝑfca vi' inc^ūte^ medio ꝫ
ista ē impfca q° vide' sine me° ad 3^m^ pt ꝯcedi
in humoribꝫ

ilemsia

Obicit' p̄mo epile^a^
non est morbꝫ morbus i' a^m^ qꝛ ve' a vohi^te^
dīna ꝛ sc̄torꝫ i' 2° non ē morbꝫ cerebri i' a^m^
qꝛ quiqꝫ venit aliūde illi9 mēb' dꝫ dici morbꝫ
a quo sumpsit originem' qꝫ si apedita oit' pedicē
erit si a stomacho stōti i' 3° ē morbꝫ consimilis i'
non officiat' a^m^ quia ē sine matia ꝛ cāa' ꝑ sola
verba ꝫ cuse fert incēā ꝛc' ad p^m^ dici' qꝫ est
morbꝫ qꝛ ei depse cāa debet' ꝛ venit ab° medi^o^ dina
non simplicit' ꝫ me^te^ nē attōe ad 2^m^ ꝛ 3^m^ dicē i sta

ualensia

Obici' p̄mo anice^a^
d' qꝫ epil^a^ puenit ex inia sensibi^te^ ofici
stōci a' aborbe id ē motū lue a' alicū^i^ al
teri9 ꝑlte i' non fit ex inā cebri 2° ca tuth
lensia eēt epilensia gn̄s^m^ ꝫ a^m^ quia led' sa
cras ꝑtes ca' i' 3° d' anice^a^ qꝫ epil^a^ mt' oms
paroxismos ē humor i' nō pt esse longa afflictō i'
ad p^m^ dici' qꝫ non semꝑ n' q̄libꝫ ꝫ i^a^ degna i sta
ad 2^m^ di' qꝫ q̄ fit a grossa firmatā mā ē logior

athalensia

Obici' p̄mo
d' cathalensia essꝫ ex effuacōe vncio se
matici a stomacho a' matrice ꝫ' aliorꝫ
in puriorū membrorꝫ tūc sequere' qꝫ
quilibꝫ qui hēet impurꝫ stōchū a' aliud mēbꝫ
essꝫ cathalenticꝫ gn̄s^m^ ꝫ a^m^ quia ꝫp effuiat'
matia mala ꝯsus cerebꝫ i' 2° nō vi' mq° tpē
possit dici cathalēsia ꝛ mq° inia' ad p^m^ di' qꝫ nō
opꝫ qꝛ nō semꝑ fit d'ctam horri'l mā tn̄ inte
sione accidenciū malgꝫ ad 2^m^ dicit quidā qꝫ
vicesim quintum annū sit incurabilis

poplexia

maior Obici' p°
si sꝫ tūc epila essꝫ apoplexia gn̄s^m^ ꝫ a^m^
quia tota diffinitō ꝯuet' ei q' niqꝫ pt fi'
oiꝫ ventrilorꝫ cerebri opila° i' a^m^ qꝛ si
agens erit vm forme tūc pa^no^ ꝫ cerebrū erit di
forme ꝛ sic partes fortiores manebt' sane i' ad p^m^
dici' qꝫ ꝯnt diffi^oe^ ꝛ matiā quia mā vm9 eīt pre
cise altiūs matiā ꝛ situ quia vtrꝫ est in cerebro ꝫ
dicūt qꝛ epila fit cū prod' ꝛ intpolla^oe^ apo^xia^ at nō
ꝫ a' mox int' fi' a' multū' i alia ꝯg^ne^ sꝑipali sim

inor apople

xia Obi' p°
q' i diffini° staret tūc immo apoplexia essꝫ
sincopis gn̄s^m^ ꝫ a^m^ qꝛ nō vi' inq° dicāt
q' nō vi' an h' sit cū matia vl' siū nō cū mā
ꝛ in a fiātā ex membris subit' ē sine matiā i' ad
p̄mū dici' quia in sincopi facies silat' faciei mor
tuorū h' aut semꝑ facies hꝫ dispoitōm viuorum
rursū apopl'xia antecedunt vtigo scothomia sodā
stridor dencium ꝫ non sincopi ad 2^m^ qd interdum
fit cum matiā sic dicit' maior apoplexi ꝫ nō va
fit sīn matia i'

ncubus

Obicit p̄mo resu
pinati dormitio non est in cā tāte opressi
onis i' a^m^ quia maxime ideo qꝛ cor ꝛ spi
ritualia opprimēt' ꝫ h' nō quia sit i dor
mitōne sup latꝫ sinistrū idem forꝫ ꝛ plꝫ ꝫ hoc
non sit egr' Ordo Theologi dicunt qꝫ sit demon
wlgꝫ d' qꝫ sit vetula sugens vbera q̄a n' sic nō
vide' vnde vbera moiora sint ꝛ grossescant
ad p^m^ dici' ex resupinatā dormicō est ideo i cinfer
ꝛ non latis sinistri qꝛ epar ꝛ pulmo aliūde eue
stuntur ad 3^m^ dici' qꝫ corꝫ est ffa° opimo ideo
quia inlte p9 partū euadit morbū Similiter
p9 erupcōm menstruorꝫ sic' ut p9 emoroidarum
ꝑ vocacōm

aralisis

Obicit' p̄mo mebrꝫ
paralaticū sentit i' a^m^ qꝛ nutrit' q'
pulsuc inco ꝯpi' i' tho assimila' ꝛ vnit
nutrimentū membro h' at ē vm̄ i' 2° nō
videt' inq° dicāt a spasmo 3° ꝯpetit vi^m^ ꝛ palisi
h' a^m^ quia vi^m^ est calidū ꝛ palisꝫ frī^di^ ꝛ q̄ma
tꝫ ꝯ'ria con'ris curant' ad p̄mū dicit qꝫ nutrit'
ꝫ debilit' quia semꝑ macat' ad 2^m^ dici' q' macr
tidꝫ ad tm̄ d' qꝛ in palisi mā ē humida i spasmo
sicca cotm̄ i palisi oppssio digiti potest appare'

que sit per viam mundificationis certa q fit per
viam sinthomat

tertatio

Obicit pmo resupiat dormicio no est ca stertationis i. am ga ma
xime ideo quia comprimentur spiritualia sz
cor zpulmo repar. Sz hc mag esset si i sinist
latere iacet quia tuc sup i pte qui tet totu corp
z sic inguat ea i. adhc dicit q i indormitõe lateali
non oppmunt pulmo sz in resupiata opprimitur
pulmo z ido fit abeo tam terribilis sonus

anciatores

Obicit pmo
virtus ymaginatiua est ita potes q ho eleua
tus pt conturare plumas zceam altare i. insi
to magis t vaticinator pt ymaginatõe sua
vã pdice i. am q aia ẽ indi dua i. ei9 impio est
ad nutu gia i. adpm dici q vm ẽ q aia est mudi
dua sz celu altare no sic pt adlibitu lic frequti
hc vemat sz no adei9 hc fit nutu si gã celu como
uet enim adprediccedu tlia ad q inclinat cem se solo

ompniatores

Obicitur
pmo interpretacio sopniorũ no pt esse vã
h. am q semp adm9 ẽ dubia dubictus
aut excludit viritatem i. Do similatrorũ
in in sorp fortio no videt unde veiat a etia n cogi
tatoru i. adpmu di ex quadrupl e sompnium
pmu dici visio sz adõ q fit a anglis fariat zi9
interpretacio vacit tacta fit vã interd p9 similia
alia e nale q fit acceli influencia vl huorib no
gebat zhc ec e vm Tcu fit exptnrbat huoib
vl demoib z hc fit sim cretu exp9 visi a cogitat
z hc e idens

unatici

Obicit pmo mot9 lue
z sideru agent aliq incor9 sequere q aber
rent z i aiam z sic illibitarent libery arbi
trium i ipo hc aut dice e erroneum i. z o
no vide q ceri ies redeat i vno mẽse q i anno ec
adpm dicit zby concedit ex sidera agunt i aiam
conuictam z illibertat ea quo adopa sz no qntum
adessitacones qn i manet eger oret qm tn no
pt adectam adzm dicit epilensia fit in mense
z i anno z in decem annis aliquibus

ompnius

Obicit pmo intelle
ctiua virtus zracio intedu meli9 zpun9 mo
uent in sopno qm in vigilys i. t non
quiescit a suo motu i. am q inl totiẽs
studens tpe sopni dispnt tam excellent q non
sic tpe vigiliarp posset i. z o sopnus e passio cor
dis z non cerebri i. am quia cor e pncipm mot9
z sensu sz sopnus i. tu aufert i. ad pmu dicit ex
no oportz omes vtutes tpe sopni quiescẽ qa di
gestiua no n ymaginatiua q tuc st fortiores sz
solum i. q epilant meatg pqs veint spirit adex
tiora mebrorp i. ad scdm dici in qntu e cessacio
vtutu amotu ẽ cord passio sz i qntu sensus q
intioib claudi vtutib qdqete sic e capit passio

ufatuitia

Obicit pmo acci
ones nri corpis oriuntur magis ẽ ab huor
virtutib vl de spirib sz egri do ex sang veis
est saior q ex alto huore q tci9 intim
q reg q in fatuitia dicit detior q aliorp huorp
i. sic z fatuitas ei9 nocimor cetis ad hc d breuit
lic sanguis corruptus ti9 infitiat i egim b inoz libus
tn quia e humor benignior no ita faciet stolidi
nocatuã sic colera

esipiencia

Obicit pmo non
vr q colera pmiosiorẽ faciat desipie az
an pciassimã erugmea rubea cita vitel
lina nigra Do cola aptificat sanguinez
q meliora ẽ sanguie z sic m9 pniciosam fu de
sipiencia adpm dz q de adusta cola desipiencia
est detior ad scdm dici cola aptificat sangibiez
in pu tate ei9 in cistim fellis deducedo non tnẽ
nobilior eo

atuitas

Obicit pmo si ista
fatuitas esset inicior cetis hc esset maxie
racio e qlitu q non st tam furiose n tam
furor ire zuindicte conatatiue sic cuide
hc non quia tal augmentat mala acci magis q

talide i. Secdo non vr cur isti sup flumina zrimos
sedentes faciant stulta ad scdm dicit q trahut
psimile

uria

Obicit pmo furia ẽ mn9 dete
rior morbi q pmi tres i. am q sic mag
ad mag ita simpliat ad simpliat sz calor
mag destepat zpma siorẽ facit melan a z
qua inli az flegm9 Do agens cognosat ex forma
sz forma inli e decoctio tpata z sic ypostasima
liatue itta i. m9 faciet lesionẽ q alie spẽs
adpmu dici ẽ mai9 detior morbi patienti q cam
patiens est morti vicinior adzm di vm ẽ de inli a
inquntu e huor natẽ nti9 sz hc e supfluẽs huor i.

adob

Obici pmo Cura grauis
z sollicitudo recentifeat hoiem z dispoint
hominez adnielis spirit sbiliando i. no e
ca istius passionis sz causa bonitat hois
z dispoicionis ei9 ad boni i. Do deamit habere
malam suspicionem ẽ inmicicie sciarp cotitare sibi
no pertiet ad amicos i. ad pm dicit cua tpata
z sollicitudo tpata sz vltiata rumpit i tllctu

elandoba

Obiri pmo cere
brum est membrp multu nobile z no pt disto
timari aliq o intradẽte q esset alti9 ne qua
i dignant motu id a se pellat a se mortifi
cet sz ventosi e inclusa in profundi te cerebri discon
tinaret ipm tn no admittit includi incẽbro zpquis
no potit ista causari eg do Do no vide cur ad abu
nolunt ma9 extendere q maxime obl hc q tient
ne si apiciuent ma9 mundi tradet sz hc agnoscere
non est dementie sz magne sapiencie i.

ursir

Obicit pmo cognoscẽ se esse
hominez z no cogscẽ se caput hẽre implicat
hanc aut iplicatom contrad no vide qua
foret huius tante demẽtie i. Nota q panor
mini9 mortis q forte t detmeba admortẽ decol
lacõis z sic formit conceptu hominis sine capite z
inemoriat se ẽẽ hoiem z dicitt se sine capite i sjore
z negat se loqui a comedẽ quia offert se s ille
q ceptus quo offerabat sibi terrig sn capite i.

ezuudo

Obicit pmo vapor rez
inaculosi9 in cerebro recondit9 vl quaret
ex colera flegite inla a vl sangine nllm illorp
z dicendum no ex colera q t ppt sui sbti tez
non pt qnti in huore putridu n ex sang e q sag
hc m9 quet cu sit nẽ minea n flegmte q t est
humor frigid9 vm fica z pugnas n inli a t c de
humor sittus i. Dici q mag excorrupto sag

usion

Obicit pmo pre supito cebri
tatis no pt hanc isidiacom qnare i hoibi
i. am q homo hz sua opacom a forma
specificat sibi codonatia sz i. tte cerebri
hc posset efficere tuc alteraret totam nam huam
z complexionem ei9 hc aut fieri no pt i. adhc dicit
q complexio huana manet in altata sz soli icla
ad consimile opus i pmit edenti hc i.

xtaseos

Obicitur pmo audiui
sunt homines bene veraces tlis loq quasi
in extasi parte in frenitatu poiti ambula
sent loca inferni z vidissent plures psonas
ceratim hc i mudo eis i cognitas i. extaseos eit mag
visio rapta q eg do i. adhc dici a z tres casus sut
quib fat an sit egri do vl visio pm9 sig ceti
incogniti d visio e si cognitu extaseos e Secdo
si est psona digna vt ei credat adhuc pt ei dial
q vm loquit non expte visionis sz pls ex extaseos
Tag si dicit ne nob z no descedat ad pti ria zato
mortit visio est

udibrui

Obicit pmo ludibriu
fit ex illusione demoris i. no ex multitu me
spermat a cogitatu demulieribi i. am
q voolui mlcri interdu vacat atrattat
ac si inre esset sicut esset in solo i tllctu esset mag
i tenebralis q realis z sic no oire actual polucio
i. z o depuer no vr vn vet eis ymagiaco q starẽt
mixta stablim z vrmaret z st hungunt lectos i.

rationabilis ratio inq̃ dicunt ista scilicet mania melia
stoliditas amencia et demoniatum passio 2o aia e i dis
non i stare potit q̄ ledet' ymaginaco et silua stet
ratio a alia aie potencia q lesio i disi totu ledi
i ad pmu d q o gnt in hc q sunt aie i fectones
obumbrans spus aie sn febre ppt lesione in strumen
toru s dent q mania e lesio pe cellule ml medie
stoliditas omn s amencia sit sum febre ad 2m dicat
vm e s potencie aie q sunt instincta aie st dunsi
biles to male diffi nt pom aie dic aiam inet s plz
sunt eius organica instrumenta

elancolia

Obiciat pmo me
lan nulli cellule ca est i secto i am
ccuia melan' gniatur ex re fusione mel
humoris incerebro t at ex quo e spus rnet
deorsum z pgns erit causa gaudendi eius i 2o mela
e humor frigidus sicut cerebru i plg forti ficabitur
cerebru io humore q ledet i 3o quilibz ho hz mela
humore i qlibz e mela gns i adpm dicit q
i fusio mela humor in cerebro z sic no pt vnie ad
infra ad 2m vm e si essz por ad totu ne gna q
non excedit in quolibz homie i

droforbia

Obiatur primo
non videt' in qua potencia aie sbitet' hec
passio i Nota diligent' hanc matiaz sine
negumut qi si in fiat p cellula te quicq
vide pulcru totum horret z recessitum aqz q ibi e
aqua clara tpp ita oculos ut expg dicit si fiti
media cellula causat nauseato sup omi re so
lida no tersa ut per spicata z sic sup abo q multo
rapie purum abu sq anguillas z cu dicebat eis
q serpentes comedissent mortuus st z no ex abo
s ex sola ymaginacoe aie q obtulit i puritate pu
ro abo z distra sia tor vsqz ad morte z sic ista pas
sio est pncipalit' capit s stoti gsequitur

elotipia

Obiat' amor vi ad
mulieri a ecoij zio est res nalis igi non
erit res egritudial z pgns zelotipia non
erit egri do i 2o recors e amae magis qua
in tilitij i zelotipia erit magis egr do epat' q cupit'
i ad pm d vm est s duellu discredentie faciat ipm
mela i id est vehement amatilis z amatu tum
dolore Ad scdm dicit Epar concupit amare i iratiue
z fomentiose aia tinatiue z interdu ex dapnatoe
sit maior amor i amit q natie fometu porrigit z
tunc verantor fit ista passio

nibratulitas

Obici pmo
Sequeret q omis homines deuoti z theologi
z monachi essent vmbraticales qns in sta m
pectoris diffinio i 2o q egritudo no conuit
agrossiti humoribus i am q tno posse subsisti i
cerebro s in fca duraretur i ad pm dicit q
diffiniti eis non gnenit quia hc no venit ex malu
hiroe s ex dottrina vetustrate appetitu noxiu sub
ratoe clara z sic loca solitaria quert s no anglina
z si anglaria hc e tumultu adfugi interdu multa scu
rilia Obiciat eis temptatio p minor motiui s hc fit m
victoria hic no tudem scam ptant dm zco le isti mela

uchi

Obiat pmo mult' hominibus
extra patriam melior z dulcior vita q in
patria · tales igi no merent hanc egri nem
igitur homibz extra priam exulat no optz
semp vemee ilichi i 2o no videt' tur ex sola recor
datoe patre pulsu rectificate i ad pm dicit q no optz
omnibz extra limites patrie poit hanc vere passi
pmo multi si habuert mala vita in pmis ab hoian
Oz quia bona tpa cu caris duxerut illis ve dolor ad
scdm q tuc cor letificat i ex pulsu cord' mutig re
ctificat

utubuth

Obiat' pmo ho est
anial politicu z ciuile i vnicus inqntu tlis
non pt fuge societate vmu z appete mortua
i Oo tediu interdu reddat hoiem adeo q
sui inrec i d adoclos supbicau qo cecitas clausit pe
appit s i ex tedio venit nc eo actum prorp i ad pm
dicit' in qntu tlis ide inqntu san z co lis s h' ro desit
i ad scdm dici tediu tpatum s ex cessiu plz i fa
tuat

ncrasimon

pmo homo
qntuncqz extra limites racois pona liqz
pt sic ex cade amencia ratone q peioa opa
bruto exorceret s null bruti morget
se interficit se t im ho hc faciet Oo exequibz sn
illis etia nob' mutu bene gne z su lesione s sn
ex me struo femie z spmate i tlia hoibz exhibita
unine nocebt i ad pm d ez homo hz duplica
opa scilicz nalia z penes i a no pt in detiora bruto
s z aa habz voluntaria z sic ex depriuatoe pt i detiora
ad 2m di fiut ab in copoitoe cor s no i pgressu

toliditas

Obici pmo locutio
stolidi ad ppoitum ostendit q non e i tiorsu
ablata omis vtu capital in eo i am q lo
cutio ad ppoitu ondit q rao vtz intellectus
meoria rio itae Nota eta hc q locutio i hoie est
actio exterior pcedens a ratoe illi qui loq vl altius
qui loquebat ad cui imitator stultus loq s purg
stultus nuqz loquit' ad ppoitum n' a casu a qa forte
in stultus

menia

Obici pmo amencia
ex febre uenies no pt eueme i me cellula
si semper erit in pra i am q febr est
cord passio cor aut efflagitat fumos
suos ad frontem dicte i Oo t non e ponedus i loco
obstio i am quia tenebre mag obnubilat spiritu
corp i ad pm stat bn s eta media ledi ad scdm
dicit claritas do z luiosita z multi pictura pluces
fantasias eis offerut z sic mag fatigat eos z pl
ledunt licet sapientibz talia sint vtiliora

emoniaca

Obici pmo
sperma e sup fluitas ac sex albata vlti
alimeti cola a e sba sicut migrati ppt
has igi oppoitis qualitates spmat no
potit i coleram adustam venire i 2o no vi cur
ista mlrem mag prostituat q aliam i oct su
3o no vide pq lingua possit deprehedi q non e
arrepticius vl obsessus i ad pm dici q ex vehementi
calore vt pz in carbone q exting albo z humido
virtute ignis i mtrie gntr ad scdm q toxicu
ab ista mlre exhibitu trahit cu adistu z no ada
ad 3m dicit q in isto aia imperat virib z mebra
mouet organica natialit in arreptitio demo
in porcionabilit q interdum linguam arre
ptam ita magnam extra os exponit q sit q
trabes a poculos igne q lappada mittit Oz
hic michi horum videtur

mor heos

Obici pmo amor
heos est mag passio testiculorp a epatis
q cerebri i am q i tentiui venis abeis
exorit i 2o q e tuqz natuale hc no est
ppassione ponedu Oz amor vi ad mulier e sic nat
q e pmus pq de i 3o no videtur pulsu sola no
mulier q adamat' vtificat z no vrina ad pm dici
q i ta passio est error in estiatiua ad 2m dici ez
amor ordinatus z veru ad 3m dici q tuc cor hilarat
i z pulsu cordis mutat z vrina no quia vrina
non sic velocit' mutat' sic pulsu

urietas

Obiciat pmo rota an
an oculos vndo sit hc futura kathartam
ex descesu atz in oculos s h u aq descedt
in oculos i u appebit t rota 2o dui situs
coloru i visu vl e realis vl appens no realis
quia alti no appent eta lume tlos to rea n appar ne
quia realit' cernit eosde i ad pm dicit q rt ro
ta signi ficat futura cecitate gbhi de ex genea
liquori ad 2m q sunt appare q sani no i mu
tant visum z ve ad q spus luiosi dui simode
ppt diuersos turbant vapores

ternutatio

Obici po non
est motus nalis cerebri i am q e motus
morbi vt patz in reuie z breaco z pleuresi
Sternutaco cocitata ab elleboro albo
est motus cerebri z no natialis s violetus motus
quia fit a pncipio extrinseco cebro no gsentie vim
s resistente i 3o sternutio excellebo provota
non pellit uapore disconuiete de cebro i am q
sn eo non fuiss stimut i ad pm dici triplex
est sternutao scilicz natalis 2a violeta z tertia

bene dispoito z lumē natuali ex̄tū sc̃o z medio z obiecto debite magnitudinis z si debite appli cetur ad organum cū actuali aditentia tlis obiecti

umen

Naturale oculi est lumen aie occultum in cerebro z tunicis z humoribꝫ radicaliter subiectatū sit agens claritatem in oculo atꝫ base spiritus visibilis radiatiue multiplicat² ad oculum et illustrat ipm̄ clari9 vl obscuri9 vt sit potens visibilia apprehendere cum occursū speculum tare visa vsꝫ pupillam se reporigenaium

ene

dispoitꝫ oculꝰ ē oculꝰ q̄ est bene clarꝫ z radiosꝰ in suis partibus perfectē conpoitꝫ non nimis pminēs nec retractus nec profundꝰ mollis nec durꝰ z qui bene visibilia videt arcemotꝰ z est me diocris motus z clausure

isoia

oculoz ē significat° supta ex oculoz nāli dispoitone sup in tiori habitudine anie z tlis is qui hꝫ pmi nentes oculos est indiscretꝫ z mali visus qui p fundatos est perversꝰ z bꝫ videns remota z qui hꝫ mollos oclos ment' sit i stabi litatem z si ē tardi motꝫ sit pigritiam ppt cerebri frigiditatem z verecundiam vl velocꝰ impudiciam z lota oculꝰ ē inctꝰ inutū9 verꝰ

impora

sunt front' la tera p que spitꝫ aialis mediantibꝫ nervis ad instrumenta sensuū z cor de ad cerebrum spitꝫ vitalis p q̄sdā defert² artias et inde sit frons q̄ᵹ supalia di xi in capitolo de membris z hec oculis attinent ppt' ppinquitatem

tilia

est specialis sciā docēs modum curandi oculos scdm̄ i casioz a' pforatioꝫ iuxta modū z q̄litatem opandi oculiste debentē sꝫ madendꝫ consolidandi forandi z sanandi manuali a' tractione oculista ē vir hns hui9 sciē peritiā

ocencia

oculis sunt res oculi corruptiē appetute vt ē fum9 pulius gaibꝫ visio excellentium visibiliū in lumē a' colore ventꝫ ignis vigilia sollicitudo timor ira tristi^a fleobothō^e solite obmissio fames omis potꝫ fort' porri cepe allei z pipatorū inn9 vsus

ofencia

oculis sunt unius res saluatiue oculoz in suo esse z pser tum sopnus z sollicitudinis vitato z nimu᷑ coytus fuga tꝰ n i fonte ebibit spitū visiblem pedum frequēs lotio z ra sura z fleo botho^a tēpcāmca z purgatio i tueri vidia z de ma^e montes z de sero fontes z intueri homines p pulchros oculos habentes

eformacia

deformatoꝫ oculos sunt herbe sꝫ oclis appate q̄st' verbena eufresia celidonia ruta basi licon maioana ysopꝰ bethonica siler montanum feniculi z aqz coꝫ z aq̄ ro z lac mlieꝫ z tutia z camfora z ceruisa bota z sal armoniaci z acacia sandra sarcocolla liciū aloes aloe xilo aloes mirra z̄ z cetera alia

odꝰ curandi

Oculos est modꝫ quo ostendit² q̄ᵹ primitꝫ dꝫ dixit matia in oculis deinde dꝫ matia pur gari ab oculis inudificatone fleobotho mali z ventr' solucōne z pꝰ pulueꝫ colliorū a' sieff a' alcohol applicato^e a' matione z pꝰ dꝫ matia duitꝫ ad membra ignobiliora z ocu aura oculꝰ debꝫ seruit² z benigne ptractari

ene

multum vtiles i casioꝫ oclorꝫ pmelioratōne sꝫ cc^ta in ciatā brachiꝫ z cepha^ce mē pollicem z indicē z vene tres front' vena na si vene in angulis oculoꝫ tum in pte domestica quā silvestri z vene grvidegie i collo z alie vene vtiles tum i euacuatōne q̄ꝫ diuersione ad inn9 no bilia membra z valet min° de saphē z vētosatō

igerencia

calidos hūores oculoꝫ q^ta sunt syropꝰ rosarū syropꝰ viot^e oxi sacra rob de berber' lok de psidie lok de pino lok de amigdal' Simplicia vō sꝫ semiā melonū z citrulloꝫ z agresta z vinū gna torū acetosoꝫ z aq̄ rosꝫ z celidonie z mel rosatū colatum z non colatum

igencia

frigidos hūores ocu loꝫ q^ta sunt oximel diureticū oximel squilliti^cu syrop' de ysopo syrop' d' prassi syr' de calamēto syrop' squilliti^cu de ra dicibꝫ simplicia aut sunt celidonia eufrasia ruth verbena siler montanum basilicon maioana ysopus poli podiū

urgancia

a ppetate frigidos humores ab oculis sꝫ eu pcisticō dyasene pitra galienꝫ iera constanti pill' luc da mascē^e sii quibꝫ ocomie arotice pill' salut' choice de aloe agregatiue damascene purgat^a calidos hūor' in ocul' sꝫ oxilaxatiū electū de su coro sazꝫ

oliriuum

Est omē medicamē oculoꝫ siue sit aqua siue vnctō valens magna vtilit^e z magno proficū i dolor^e oclozꝫ siue sit visu acutatē q̄ferūs sic stipticans a' ixpaiacens Dicꝫ ē omis medicina q̄ i n puluēz redacta spergit² aquis vl' cū aquis sic mollit q̄ᵹ sit liquidū alcohol ē omis medicina que i n puluēz redacta seruat² s' btracte pulius ad visum

olirui

pmū multū nobile z sub tilissimum colori' lasuri m valens ruboi oclozꝫ z tarsar z sebel z obtabine z pruitū et vlcibꝫ z pustul' sic sit s' recipe calc' viue t aq̄ ro verbene z celidonie misce sꝫ pelui aquam cū calce z cū calx cadet ad fundū fude aqꝫ i alteꝫ pelium z duc tum salearmoniaco sup pelui donc vidis s' btile colorem celesti^m z funde ad vitrꝫ et a^rōti sꝫ tum caff z musto

eauindū

collirū ē tlē Recape vitriolli albi z ovo^m dure assatū quito ca lidi9 potes z reiecto vitello pone i locum vitelli vitriolū albū z reppone i vitrum z fluet aqua que ē opti^m collirii valens i de spoicōne palpeloꝫ z scabie z vlcere z oculoꝫ acue z visu

erciuuu

colorui valens ad acuitatem visꝫ z ad i^a q̄ supiꝰ de scꝫptū sꝫ est tlē Recape armoniaci flor' ex̄ arse nica cūm aꝫ z ꝫ tutie ꝫ j vitriolli q̄ius ꝫ ꝫ sinci ruthe sinci celidonie sinci feꝫ. libr' S̄ incorporent² oia simul z distillen² in alcebico est mayiē efficatie ad deponēdū panni maclāꝫ albe dinem z in acuendo visum

uarcuin

Colerium i signe contra macula z panni z visꝫ ebetudinē Recape armoiaci spice uardi licꝫ grac' tuthie lote sarcocolle vsce aꝫ z ꝫ sauine salis gemme aꝫ z sꝫ cum fice cū suco feꝫ aq̄ ro z distille² in oculum

uiuiuum

de fellibꝫ tale Rec' fellis grius fellis lucei fellis hircini fellis accipitr' fellis aqle fell' perdic' aꝫ z ꝫ eufor collognti^di sceapini aꝫ ꝫ j sinci feniculi libr' j vini libr' ꝫ z distille² palebiat' ē isti forte in oī oclozꝫ vtili^te vt etiā guttā serena possꝫ curare

exciuum

q̄ᵹ nō solū pannos de let sꝫ vngulam z omē z excrescentiam

torferon

Obiat' pmo facere se demone homi venit ab aliqua cu a re- gem a lupum 2 non videt' aqua fit causa 1ᵃ Ad hc diat' breuit' pcedo fatu 2 nati tee esse vas sicut e° non totalit affirmo qz in flu ene celi cu corporum fortes imprimut suas actios tue signator celi in tpe fatui' sigint vt i dectoz ymiusi 1ᵃ psiliret cu sua fatuitate zalt' e alia

elumineti

Obiti' pmo non stat ymaginatoz ledi sola qn ce alie ledant' potenciae 1ᵃ ad hc diat' bunt' ez Galic9 dicit de quoda qui in fatuiaty vit- recipicbat de fenestris 2 piacebat aimet adplate am qui man9 extendebant in tli racō erat lesa qz non cognouit vitra fuisse frangiblia du pro iaebat i ymagmato non erat lesa qz togi scebe hoc esse vitru nec medita qz qffiebat aitos ex noi e 1ᵃ

alefiaum

pmo malefiam a demone vl vetula per demone fcu no est remediabil 1ᵃ am² qz demonis e infinita ptas 1ᵃ n ᵃ finita v ᵗᵉ potit dompai 1ᵃ ad hc diat' breuit' vm e no essz remedia aliq re sz quia dns de9 rebz fmit vtute pstando i finita virtutem eis reliquit 2 nouit demonis vtutem esse magna ido et supatiaz vtute ptulit herb verbis 2 lapidibz vt demonis vincet ptatez 1ᵃ

betudo

Obiat' obtusitas i ge- mi non venit ob duritiem corpis 2 huoru 1ᵃ am² quia venit ex nicitra bi ᵗᵉ 2 i adu tenaa 1ᵃ ad hc diat' subtilis i genu vet ppt tria pmo ex bona coplexione cor ᵉ 2ᵉ fit aia agilis addeprehendum sti ᵘᵃ Do ex magn diligen ᵃ q ad hibita m e q non scia² m e q non inuemat' Tcio aduitentia qito distincta stibilui poitio 2 tlia 2 pauca pignant 2 gualis

bliuio

Obiat' pmo bona meo ᵃ inuat' arte memorandi q° mala destru itur 1ᵃ tz ᵃ qz oppoitoz oppoite st causa 2° no vide' ratio cur sicitus postior ptf inuat memoiaz 2 huiditas ledit Oz i ymagiati fit oppoito modo 1ᵃ ad p ᵐ diat' q mala medoria eta inuiat arte memoradi 2 ista no st n rela tiue oppoita quoz interdu sit eedem cae Ad scaundum patz facilit'

culus

2 in bene uenitum est ciul9 cdta lbus plen9 aq clui ssie poity in fronte ca t vt rex in arte et vigil i summitate vt ministret lumen toti corpi aduinate spitu visibili 2 ex trinseco lumie Et quia multis alias diffinitos ante de membr' posiu tibi 2 anathomia ocli tota ideo illic eit tibi recurrend ob breuitatem

utrimentu

Oculoru e nu trimentu q° ostendit' q oclus in medi ᵗᵉ nutritur a cerebro me ⁿᵗᵉ neruo obtico clara 2 pma sba mediatis a scda digesti one epat' 2 distatissime a toto corpe in cuius oi ᵐ medio poity est vt lucerna in domo vt ei omnia membra ministrent 2 ipe omnibz mebis ministret

qua

Oculoz e triplex aq quaz pma e glautosa similis albugini Scda gelida que glaciali soliditate i modum cristalli firmata Tercia e gumosa in modu gume recent q est ut vitrum pspicua que quippe aqua gratificat to ᵐ oclm 2 corp' lu cidi eit

umen

Oculoru e triplex lume scilicz naturale q e intrinseci ipi oclo

et lumen extrorsum sine q° michil gtingit videri nisi sit res tersa a hus ppum lumen 2 spes visiblis are visa multiplicata q dicitur fulgur rei q scdm refusionem are repsentat rem totam 2 qmlibz ei9 partez quq3 fertur visus cum intentione animi

thimologi

oculoz e q ostendit' q oculi dicunt' qz occulta qa occultum lume hnt in se aie 2 iudiau in se veracissime ostendunt aie i vniuisz passionibz scz iram odiu hilai ᵗᵉ amoez 2 i tua fisonomia quibz aiia prospicit qz p fenestis intuendo res 2 a sapientibz poclos i tilibilis

isus

Est opatio corpis aiati in organo ocli sita viuacior pstancior 2 no bilior int' alias opationes corpis aiaty quis hominibz 2 brut' ut irracionales sbas moueat ad psequndu vtilia 2 fugiendu nociua rationabilis vo vt reru annunciado differentias ad speclacionem disponat 2 plus ctifi cet per visum 2 plura sen satoro annunciet sti- quam quicumqz alter sensuum

ovisione

corequisitur st plime res sine quibz n q ceat visio de bita fi non pt scilicz organu bn dispo situ 2 lu ⁿ actuale extemseci 2 debitu distancia 2 medy sensibile 2 sensibile sit debi te magnitudinis 2 actualis latio intellectus in obiectum sufficiens species ab obieto multi plicatie 2 q medium sit vnu forme

erui obtici

sunt due re que a cerebro exeuntes sem huorem cristallino in modum cr tu susalit in figunt vt per eos veniat oculis mit- mentu debitum 2 lu ⁿ p dyafa ᵐ 2 puiu 2 ra diosum a cerebro 2 spity visi ᵇ 2 m potentiam spitus in cerebro contenty

ntegratio

Oculi e ei9 co poito ex decem rebz ex septe scilicz tuic quaru pma dicit' tela aranea scda vuea tria cornea qrta conuictia qnta retina Sexta scdina septima stlidtica 2 tribz humoribz quoz pm9 dicit' albugie9 alter cristalloides tertius vares

iger

Oculus e oclus gnalis ex multo huore 2 spitu visibili pauco glauc9 aut oclus e qui gnatur ex pauco huore 2 cu pauco spitu visi ᵇⁱˢ vari9 aut color exme diocri gnatur albz ex multo spitu 2 pauco huore

unita

Ocli est ciulq q semicircl panniculosus oculi integrativus 2 huorum clausorum conseruativus scdm extesionem suam tissiens orbiclarit' p oculu qui vna cum huorali sba integrat oculi sbam radi antiam recipientem scdm a ᵒʳᵉ a' iniore clai tez

umor

Oculi est sba i perfu 2 fluida ocli celui9 natual formacon nitio 2 initu sete corequisita quo vitreq ordinat' vt sit ppatoriuum nutrimetu cristallini albugie9 vt superfluitates sugata cristallino grandines sine cristalloydes vt visiuam potenciam conseruet

olor

Oculi est aliquis quqz colo rum scz niger albz subalbidq vari9 glau cq a' discoloratq in aliqua tunica radicat liter subiectatq pret' pupillam q ido nullo colore in fecta e vt esse om colorum suste ptiblis sm pulchritudine ocli sam ᵗ uidita tivo in eptitudine vo egritudinis

isio

Est actualis latio potencie visiue in obiectum mediate organo

oclus cu aqua malue bismalue 2 impoc tum
colerium si sic no cuat2 adcuru[illegible]tu e [illegible]

Atula rubea est punctus san
guineus agregatus i modu gutte sang
nis i coniunctiua ex percussione vl sang
resudacio vl ruptura vene corne
in eius orificio pue. Cura pmo digesta mat
purgata fiat fleo decu 2 pq derenis i anglis
oclorz 2 instille2 lac mulier2 2 emplastre2 fre
quter albu ouom 2 imponat2 frequt2 vngl poc

Edel est egritudo que incipit appa
rere in maligno angulorz oculi cum vgu
line rubeis sparsis lineis quadam
radicem grossam vsq pupilla cu g gros
sa difficilis e cure subtilis aut no cronica fa
alia. Cura. Pmo purge2 cum pill feti vel
pur. Scdo minuat2 fortit2 vena front 2 in an
gulis oclorum. Tcio vtatur colio opcodion vl
basilicon qd est qrtumdecim in ordine

Alsar Est queda rubedo oculorz
a oculi que in modu denarij vl semide
narij manet pq pcussionem in oculo ex
sanguine condensacione i pluribz tinctio
Cura eius est cura macule rubee 2 difert ma
cula rubea a alsar quia macula est solu in
vno panniculo tar far in pluribz. Empica valen
sunt sket absinthium recens tritum cu cla
ou sc suppo

Athacta e aqua descendens
in oclm a cerebro ex matia flegmatica
vl mlica inter vuea 2 cornea vl arana
am densata scdm oms spes suas sepe
2 perturbans spits visibiles ne mltiplicent2
ad visus organu msi cum impedimeto katha
ctarum alia retens alia crbinea

Crens katharacta e katharacta
in qua ante oculos vident2 qi musce
volantes crinces 2 festuce pili a vng
ues duisi scdm diuersitatem humorz
inquali qm si fuerit nigri ex melan. Si
albi ex flegmate. Si rubei ex sanguine. Si citrin
ex cola designant vicia. Cura primo purge2
cu pill damascen dictet2 quemet2 2 applicet2 ve
in medio front 2 pq vene anglorz ocli 2 post
vtatur colio trededamo si h no fuit proficiui
comedat cepas decem dieb 2 pq acu subdatur
atractator

Coiuita katharacta e q est vetu
sta 2 acu subiabilis manu atractatoris
solum curalis in tribz casibz primus si color
e dyfanus transparens vl qr scdus si pupil lis
ocls eger 7 videt2 qi sanus dilatat2 oculus e cura
si non dilatat2 in cura lis est. Tcius si matia e immis
sibilis non valet attractatori nisi sit magsa
prorsus aut incurabilis existens si color oculi
fuit vt color fugi a inger a talis a gradiumis
Cura i stus cirurgico pito sit cositenda q poit
acum ad oclm 2 dorsat acu don2 remoueat a
pupilla ad partem

Utta se vena e egritudo oclorz
talis q oculi cernunt2 clari 2 qi sani 2 ta
lus eam mchil videre pt ppt aqz mltu
rclara i concauitate ocli apparente sz h
q color eius aliqndo mutet2. Cura eius e pmo
digeret2 matia cu decoctoe absinthij fumiterre
2 ysopo vt poss penetrare. Scdo purget2 fortit2
cum pill sine quibz. Tcio minuat2 vene i anglis
oculorz 2 bene fortit. Qrto vtat2 colio de fellibz
mltis tn videtur omnino incurabilis

Crisia Est oculorz egritudo talis
q oculi cernunt2 clari 2 sani 2 tn i cto
tpe non multum magno mchil videt ppt
aquam claram q descendens a cerebro ad oclos
repente cu tremore oclorum ac si ocli essent plene
argento viuo stat inter tunicas an pupillam
prohibens ad tpus ne visio fiat don2 ptu sscat
Cura pmo cure2 vt gutta serena si valet fleo
bothomia fcit [illegible] i cinatica brachij 2 pq i anglis
oculorz 2 ventosacio ppt diuisionj matiei in scal
pulis 2 occipicio

Alcanon Est dolor oculorz
in quo humores dissoluti expansi e fo
rinseca oculi ut puta virga lapid con
to stant inter cerebrum 2 ocliu albam
humorem grandine tlx qi totus oclus a si fiac
eius 2 in vniuersa appet vti calx punissima alba
Cura h paucta fieri pt si tal color appet nisi
quitu pt cu puctta combz diuersio fiei a cu fleo
bothomia sz sola localia id est aq a puluerz
pls obst qz ssut

Olestina Est oculorz dolor
in quo alba vergit i celestinum colore pro
cedens a stomacho occasione malorz abor
fimatu ciss fuo sitates versus cerebrz
qs tnt cerebru mittit ad oculos pq comestione
pls conturbans cerebz qz ante. Cura si ocul
nouit videt celestinum cor puege sto 2 tpt
2 minuat2 basilica pq vene i anglis oclorz si non
pdest relinquat2

Uencia Est dolor oculorum
in quo color totus ocli vergit i albu cine
ricium colororem accidentis ex multo dolore
capitis scz sode cuncquee a tedijs vehe
mentibz planctu lacrimatoe vigilijs sessioe i tene
bris a alijs quibusstudijs cerebri pturbatoibz
molestans exlit ante cibu 2 post. Cura si pu
pilla oculi totalit2 non e obnubilata pt pstilei
ne augea2 2 curari cura katharacte. Si vo pupilla
est obnubilata relinquatur

Octalupia est passio bubo
mca q quis de
die videre non pt ma ere at ab hora nona
vsqz solis occasum ppt humore melancoli
cu dominante cu caritate spa ocli. Cura
pmo edat illa que ingrossant sanguinez vt sunt
extima porcellorz arietu agnorz zc. Sdo bulnee2
oculus sepe in aq ro miscta cu succo psillij solatri
2 gumi arab similit2 frequter cu aqua frida

Amcillus Est queda nebula
in modum fumi sup oculu extensa calli
gans visum cu prurigine macubs 2 rubore
q si appet 3 modis quortu mlis pbigr mixta
munceri porta t cura2 nisi pruticam alabastru
Si vo ut squama piscis apparuit no curat2 nisi
manu cirurgica si vo fuit subtilis ocli sit solum
ruius qu cadit i plast curat2 cu acu q n sitz illuc
intromissa recolligit eam a pupilla ad partem
retundendo si vo fuit supius pt curari cum colirijs
simpliciter supra positis

Ibugo Oculi est queda albedo
oculi glandosa apparens i nigredine ocli
sup pupilla pq vlceru cosolidacionj ve
stigia se derelicta sz h cu paruu distoti
macione faciat q si fuit subtalis i iuuene cura
potest si grossa i siltrata a sene e imune cura
Cura pmo [illegible] dieta 2o ponat pulius [illegible]
eius ex [illegible] colirio vl coli in tredecim sit i vsu eius

Acula Est quidam pannus seu ve
lamentum oculi tenebrans visum in
supficie eius q si fuit tenue colirijs est
desingreabile presertim si recens fuerit
si grossa 2 vetusta nunc e curabilis n manu attra
ctatoris. Cura pmo digeratur matia in cerebro.
Sdo fomente2 oculus cu aqua decocti malue sen
ruth vbene. Tcio purge2 cu pill. Jera pigra. Qrto
curat2 coleiom vngento vl sieff pmo

Ebula Est queda fuositas ra
ra sup tunicam oculorz in modu calligis
differunt i tenuitate 2 grossicie se h
tenebrans visum ratoe ei appet lume
qi resarcitu 2 distractum eo q cta po eius videt
2 certa redditz2 i uisibilis. Cura est eadem
vt macule solummodo addito puluere safiri et
succo cetinodie

Utatur Est quoddam vestigium
in oculo appens delictum post curacoes
vlcerum a vaiollarz ab scessum pnod
vlius partu discotinuatone faciet cuius
cura a nulla e a difficil si corrugat oclm. Cura
si q pderit e cura albule seu albuginis

supra oculu corrodendo delet rest tle Recipe
vitrioli viridi ex ex usti salis armoniati fell
thauri an ʒ ß aloe anatimoni ʒʒ terre genere
piperis an ʒ j myst succo feni et maioram et mo
dico mellis et distilla per alembicum

eptimu Colerium tale Recipe
ceris usti ʒ ij margaritarum coralli spice
nardi ligni masticis an ʒ j sandracarum ʒ
ß incorporentur omnia cum aqua ro et fit colirium et valet
in tumore oculorum et fluxu lacrimarum

eauu colerium Recipe mirre
oppoponaci bdelly aloes carpobalsami ar
moniaci scapini croci gummi arab boli
armenii thuris drag an ʒ j vitrolli gummi
salisar salibmtri alius an ʒ j succi celid feni
verbene ruth an libr ß incorporentur et distil
lentur omnia plenti igne et delet omnem macu
lam pannum et sebel rubeus

onum Colerium est tale Recipe
cathmie auri ex usti ceruse ablute plumbi
usti drag gummi arabici an ʒ ij aloe mirre
musci olib sarcocolle nutrite opii an ʒ ß
conficiantur hec omnia cum aqua ros et fiat colirium

eauuz Colerium est tale et valet
in fistulis Recipe cantaridarum alius calc
vive auri pigmenti vitrolli salibar attinth
vide ex an ʒ ß fit pulvis quod dissolue in
urina pueri Et de isto potes ungentum facere cum
fece olei antiqui addendo de camfora

udeum Colerium est tale Recipe
anthimonii usti et abluti ceruse uste et
ablute an ʒ ij spicenar aloe tutie me
tite an ʒ vj conficiantur cum mu stillagi
dragagantum et gummi arabici hoc colerium valet in dolore ocu
lorum si est cum ruptura mitigat dolorem et reconsolidat

uodeum Et est mitigativum dolo
ris oculorum in omni corpore doloris etiam in cantro
et fistula et ruptura et est tale Recipe thutie
preparate memite coralli albi et rubei terre sigil
lat margaritarum an ʒ j ceruse ablute amidi an
ʒ j ß opii ʒ ß conficiantur cum al ovorum et mustillagine
facto de drag in aqua ro

ledeum forte colirium et deponendo
sebel albuginem et maculas et pannos est tale
Recipe flor ere ʒ j thutie ʒ ij vitrolli vid
ʒ ß spumemar celid ruth ros rub
acceti an ʒ ij et ista quatuor scilicet ro ruth celid ac
cetum pistentur et bulliant in lb j vini albi donec medie
tas consumpta et colature addantur alie res predicte
et melius esset si hec quatuor sint et sumerentur usum

uaruudeum Colerium tale
Recipe arsemci rub nitri ex adusti et ruti
quod dicitur spuma an ʒ j mar croc ros rub
an quartam partem ʒ unius armoniaci thuris
an ʒ j pulverisentur quatuor et infundantur quatuor in succo
ruth et distillentur per alembicum hoc colerium vocatur dya
codon vel basilicon valens in sebel

udeum Colerium vocatur rosa an
glicana et est aqua multum nobilis primo colirio
correspondens tamen formabilis Recipe ceru
se lothe lb ij flor ex parte j terantur
contracte ultima et dimittantur per diem in nocte deinde
cum panno distillando colentur et fiat aqua in oculo ponibilis

edeuna aqua Recipe succi feni
libr ij succi ruth libr j vini malogranati
libr ß mellis q r t ß piperis longi aloes
acorum salisar an ʒ ij thutie preparate ʒ j mi
sceantur pulverisata in fiola vitrea ad solem per
tres menses et postea abiciatur fex et conservetur

ugeuuz pro oculis Recipe sal
ar aloe camfor alius vitriolli gummi ʒʒ tr

unigenere piperis sanguinis draconis an ʒ ij fellis lucii
et fellis thauri et succi maioram et celidonie q s pro incorpo
ratione cum fece olei antiqui de ruth et mittatur par
ticula porro in angulos oculorum et fluent lacrime
multe quarum fluxus in illo modo est prohibendus

zeff est confectio dura in modum trocisci
formata facit impulverem et aqua utibil
Dieff primo poclis tale Recipe sarcocolle aloe
piperis ex usti thuris vitrolli coralli mar
garit drag gummi arab ceruse amidi sandra an ʒ j
pulverisentur et cum sanguine columbino informentur trocisci pro
et cum uti volueris dissolue in lacte mulieris et oculis instilla

zeff secundum scripturam valens contra la
crimarum fluxum est tale Recipe flor ere ʒ ij
colcatar adusti ʒ ij arsemci rubei ʒ j bau
rach spumemaris an ʒ ß armoniaci cum succo ruth
dissoluti ʒ j ß fiat sieff

lcohol Est pulvis subtilis sub
tili cribratione pulverizatus valens in doloribus
oculorum si illic per embotum iniciatur et primum tale
Recipe salis gemme rastate viridis vasorum stor
acis spume mar baurach et ruti tabrazeth terantur
subtilissime cum aqua decoctionis feni ruth celid acceti
iterantur hec omnia et siccentur et fiat alcofol

lcofol scriptum est tale Recipe aca
cie an ʒ j calcanti primedia florum malorum
granatorum gummi arabici antimonii an ʒ j
gallarum ʒ ij fiat alcofol cum succo flor spinace
Et potes alia facere scilicet salis armoniaco corallo
adusto climia auri et argenti caput purgantium ex
mgella sandali citrinum pulvis thuris et mastic euforbium

uluus ad fercla valens poclis
Recipe beth en frasi saline agrimonie migel
le ysopi serpilli origani pulegii calamenti
camedreos an ʒ j feniculi matri apii leui
stici aneti cimini carui amisi an ʒ j cinamomi cardamomi
spicenar mart galangi piperis albi et longi an ʒ ß
liquiricie ʒ j hec omnia subtiliter trita commisce
et quibus libet cibis impone et utere mane et vespere hieme
et estate in brodiis et aliis ferculis omnibus

uuuarum poculis multum nobile
Recipe eufrasie fe ruth an ʒ vj et ß si feleod
calamenti pulegii ʒʒ cubebarum nucis muscate an
ʒ v cristalli margarit an ʒ ij stebrea masti
serpentis gbusti an ʒ j si croci ʒ j balsami ʒ v pal
et quod sufficit ad electuarium de quo quolibet mane capiatur
ʒ ß

upexua valencia in omni ocu
lorum dolore et acuenda visum sunt absinthium
succus sanguinis columbe cum mastice
cum sale et succus unctum in oculum aqua radicis
draguntis fumus olibani et ligni aloes lac lactuce
agrestis lac mincatile armoniacum et sepius maiorane
serapinum calamenti urina pueri virginis sterc stellionis
saliva hominis ieiuni sal armoniaci sal ustum fella
omnia et vitrollum et salmtrum

oalnna est apostema ocu
lorum calidum cum lippa in tunica oculorum
oriens veniens in venis oculorum a capite flu
xu nimmo humorum et calliditate a vaporibus
malis ab inferioribus ad superiora levatis a causis ex
trinsecis ut sic mirabilis exitus si lippa sit frusta
parva a venit cum ruptura reuma Cura postquam
digerata materia cum syr frigid Deo purge cum pill
lucis Secundo minuatur cephalica utrumque brachium et
postea vena frontis et postea vene in angulis oculorum
postea fiunt ventosacio et cantharisacio Emplastrentur
cum isto Recipe acacie sandrea boliar ematite
aqua ros mandragora albumine ovorum et conquassando
aplica Cum unguento ordinetur dicta

ngula seu ungnois est excrescentia
inter dispositionem nervosam et carnosam cre
scens super coniunctiva tendens a buno lac
mali in alterum cum colore vario donec cooperiat
totam coniunctivam oculi Cura primo digesta materia
purgetur corpus cum pillis ottomeles postea vaporetur

aliem seu subitus z sic de alys in suapponendis qualit aut q̄ hoc existat aut q̄ vnuquiesque conchat ad obs̄iua ciam hoc docet ius p̄sonatum

ibertus est alias

p̄m iuris et naturalis facultatis hns potenciam faciendi q̄ s' libet nisi natura aut iure ei p̄hibeatur aut in seruitutem legalit' subiciatur ad quam quis venit a' eternatiu te quia ē ex libi aut quia libtinus effectus est a qua no p̄t decidere nisi captus a' venundatus a' si semet in seruitutem subdat

eruus est homo

alieno subitus imperio ut non possit q̄ velit s̄z q̄ sibi domin⁹ iubet facis fruls aut ex na tiuitate p̄a ex ancilla natus aut quia inimico bello captus ē quia cu fuit maior viginti annis ve dere se p̄misit ad p̄ciu p̄cipiendu aut quia ius p̄ tinem eum in s̄uitutem subiecit ul' quia contra do minantem sibi inimicis sui domi cohesit sine causa aut quia est ascripcius originarius ex iure gencium recipiens subiectionē et non ex lege nature

ngenuus est

qui ex libe ro ventre natus est z mor cum nascitur lib' est ex ventre z no ex libitatē quoniam p̄tus sequitur z maxime est genitoris qui a p̄te h̄z c̄plementum formale ideo ex forma rei sequitur p̄rem in dignitate z honorib⁹ alij tamen dicut q̄ si vterque parens sit liber proles nata ingenua est si alt' eor est s̄uus q̄ proles sequitur deteriorem c̄ditione s̄z hoc no h̄z stat quia z si m̄r fuiss̄z ancilla z ante p̄gnacioñ fuiss̄z maĭto manumissa proles genita ingenua est

ngenuum

perdere libtatem est eum cadere in c̄men lese magestatis aut capi ob aliud crimen vbi ob c̄missa pene plectencie subicitur s̄uituti aut est eum capi in bello z iussu i̇pato̅is venundari aut quia cum sit maior viginti annis passus est se venundari intencione p̄ticipandi precio z si in veritate p̄ticipauit s̄uus effectus est z presertim si sciuit c̄ditionem suam q̄ si aliquid horum defuit p̄t reuocari in p̄stina ingenuitatem

ibertinus est

qui ex iusta s̄uitute manumissus est s̄cdm p̄scr̄ipta aut conditionata libertatis dationem a manumissore habente p̄tatem manumittendi quam facit hoc aut ex miseracioñe aut precio mito. ul' quia a domino suo languidus de domo expositus est. ul' quia domin⁹ suus ei alimenta negauit ul' quia p̄ilodus interessit cadauer domi sui dum domin⁹ ad sepulturam deferebatur ul' si domino dedit instrumenti in signum libtatis ut eam p̄bare possit ul' si ancillam emit z eam in matrimo tollauit s̄cdcns p̄t ea dotem

anumissio est

libertatis datio a manumissore maiore annis viginti z actu habente admistracioñ rerum suarz z qui no est p̄digus n̄ furiosus z libet q̄ si est s̄uus c̄mis manumittitur aut ab omnibus aut ab vno sup oms hente iurisdictionem aut quia ille huius s̄ponder alios suare indempnes z s̄c sit s̄cdm iura dicitur libtatis datio quia datur suo libtas q̄ plus no h̄uit

odus manu

missiones est quo ostenditur q̄ manumissio valida d̄z fieri coram iudice que manumissio dicitur p̄ vindicte qm̄ dum talis ta gitur vga p̄ vt̄bra libtin⁹ dicitur ul' in ede sacra aut int' amicos aut p̄ epistolam aut p̄ testamentu aut p̄ instrumentu z p̄ h̄s sola voluntate manumittit z sub asspectu p̄p̄li ul' coram antistite in ecclesie s̄pturam ul' in balneo ul' in omni loco quo voluit z etiam s̄cdcte diebus feriatis aut legalibus

euocatio libti

in s̄uitutem est quo ostenditur q̄ libti p̄t reuocari in s̄uitute in septem casibus

s̄z p̄pt magnitudine z si manus iniecit in patronu uit attrocem iniuriam seu grauie dampnu rerum a' vite p̄iculum infre p̄esupposit ul' si op̄as no p̄stitas suppl' promisit palit p̄t reuocari ut p̄se suppleat q̄ non fecit palium z p̄stim si fuerunt libti crime illi s̄p s̄t obnoxii esse etiam si nulla op̄a sint eis imposita z si accusant eam ul' testificantur contra eam reuocantur in s̄uitute etiam si ordinati fuerint.

ex fusia caninia

est lex a quodam qui caninus vocabatur inuenta ul' quia canini modo ducebatur inferendo hanc legem c̄tra s̄uos dum moriebatur dicebat enim s̄uos in testamento n̄ p̄sse manumittendos z in h̄ libtatem s̄uor impediebat n̄ tenendos quia moriendo eos tenere no valuit n̄ successoribus donandos qui inuidendo q̄ alijs debent venire in manus z ideo quia quasi caninis stando in p̄ualeat q̄ n̄ sibi valuit cu ab eo eo no p̄t n̄ alijs latrando p̄mittit cuiusque se habuit h' lex fusia canina appellatur

ul iuris homo

cui licet omne facere q̄ libet z oē tp̄e dum volt ex eo quia nullius subiatus dn̄io tu z si omne licet facere q̄ libet no t̄n p̄pt hoc admittitur ei facere contra summu ens blasfemias aut c̄men lese maiestatis n̄ aufferre p̄ aliena n̄ in s̄uos suos sic seuire q̄ eos sine causa occidere posset q̄ p̄uniatur nisi seruus mortis i̇sidias paret dn̄o aut eum accusauit c̄minalit' excepto c̄me lese maiestatis aut inuenit cu cubitrix sue vxori

lieni iuris homo

est homo cui licet omne facere q̄ libet n̄ omni tp̄e dum volt ex eo quia habet manus ligatas ad opus alienum z oculos intentos ad p̄ceptu domini sui cui ut sic necessari⁹ est timor domini sui ne negligat mandata z amor ut diligat z iusticia ut cuncta iuste faciat z humilitas ne se supra domin̄ erigat z paciencia ut increpaciōes sufferat et prudencia ut singula caute faciat ita t̄n ut a domino suo

atria potestas

est lex dicens ius z p̄tatem patris supli beros quos ex iustis nupcijs procreauit cu lege naturali z legibus humanis p̄hibet z p̄tas castigandi liberos enutriendi in bonis moribus z sens c̄ra t̄palia ac bona p̄tis q̄ ē q̄ tp̄e famis p̄t vendere ul' obligare z obl' p̄t ī ius vocari ho p̄t n̄ c̄m p̄ic agendo iudicatum hec p̄t in quatuor casibus s̄c si deum exheredittare vellet z si filiu male z contra pietatem paternam affecit s̄c filie p̄candi necessitatem imponit et si adoptet aliquē ut filios emanciparet

egittimus

filius est qui ex iustis nupcijs procreatus ē ul' admis eis que iuste nupcie reputabant' s̄cdm le gales solempnitates z vir z vxor copula ti s̄t bona fide qui p̄t succede p̄ti ab intestato p̄t tn̄ a p̄re exheredittari in multis casibus s̄t s̄cilt̄ c̄misit c̄men lese maiestatis ul' machinabat' p̄tricidiu ul' s̄it ē hereticus

aturales

filii s̄t qui ex concubinatu h' est viro soluto z femina soluta sine legalibus solempnitatibus coniunctis procreati s̄t no succedentes p̄ti ab intestato nisi p̄t nullos h̄eret legittimos ul' nepotes quos si habet illi recipiunt intestatum m̄ti aut hor no datur nisi vncia vna cum s̄emi detur filijs s̄emi vo m̄ti si vo non habeat aliquos legittime descendentes tunc in solidum p̄nt principis auctoritate succedere

purii sunt

filij aut filie ex incestuoso coytu nati hoc est ex adulterio aut p̄sona deo sacrata aut consanguinitate ul' alias ex dampnato coytu nati aut patrnis hereditatibus ob c̄mmis detestacioñ vniuersis exclusibiles ab intestato nisi forte legittimarent' p̄ principes quibus

rimus insti
tutorum est liber legalis
vigintiquatuor rubricis
conclusus in quarum prima
tractatur de iusticia et iure
secunda de iure naturali gen
tium et civili in tercia de
iure personarum in quarta de
ingenuis in quinta de liberti
nis in sexta de manumissi
onibus in septima de le
ge fusia caninia in octava
de hiis qui sui vel alieni iuris existunt in nona de pa
tria potestate in decima de nupciis in undecima de ad
opcionibus in duodecima quibus modis ius potestatis solvitur

n terdecima de tu
telis et curatoribus in quartadecima qui
tutores dari possunt testamento in quindecima
de legittima agnatorum tutela in sedecima de capitis di
minucione in decimaseptima de legittima patronorum tutela
in decimaoctava de fiduciaria tutela in decimanona de
atiliano tutore in vicesima de auctoritate tutorum et cura
torum in vicesimo primo quibus modis tutela finitur in
vicesimo secundo de curatoribus in vicesimatertia de ex
cusacione tutorum in vicesimaquarta de suspectis tutoribus

ubiectum huius
libri est homo politicus legalibus insti
tucionibus ductibilis in iusticiam humanam
Nota quod hic in isto libro servabo ordinem
rubricarum sed non numerum de quolibet libro legum
faciam unam recusam et solum notificando terminos et
quod rei ut in prioribus ulterius procedam eo quia libris ori
ginalibus careo propter exilium et in loquo in quo sum anti
lo prorsus est editio

usticia est iuris
obiectum principale cuius habitu volum[us]
iusta et operatum sumus iustos ad omnes homines
est ad deum in cultu vero et ad omnem a
nimalem cohabitatorem secundum sub et supra et a latere co
sideratum Sunt antiquorum multe diffiniciones invalide scilicet
iusticia est constans et perpetua voluntas ius suum cuique
tribuendi quia aliquando deciperet et sic nemo potest hic potestati
tem nec in faciendo nec in volendo ius suum cuique tribuendi
diffinicio erit invalida

ius est norma directiva hominis po
litici racionabiliter adinventa a iurisprudentibus
ad posicionem huius rigoris adterrorem ut saltem
metu quisque in bonum suum ductus et inclinatus
· debita existencia presteret in suo ordine et in sua iusta op[er]a
cione soleriter et pacifice agens bonum ad omnes hec diffi
nicio requirit declaracionem magnam et brevem tamen etiam
est homo politicus in habitu

iurisprudencia est pru
dencia in iure et legibus a veribus scientifice
derelicta quam iurisconsulti intellectu et consi
lio summo derelinquerunt posteritati ut pro
iurisperiti eadem prudenciali habitu imbuti in omni
agibili doceant et regissuerunt posteritate in omni multi
tudine vel et unicuique de multitudine singulariter pro
ut sibi attinet differens a iusticia et iure quia iusticia ratio
aliter ius suum cuique tribuit ius coadiuvat iurisdutem
prudencia docet

aturale ius est quod natura
omnia animalia docuit eundem semper retinens
cursum uti recepit ab exordio idem semper apud
omnes existens conferens vim ad faciliorem sui
impletionem cum omne ius facilius est benignius et in
ius fallibile et magis vim eo quia hoc ius dirigit ab in
telligencia infallibili que errare non potest Alii dicunt quod ius naturale
est quod ponitur in lege moysi et lege evangeliorum contra scilicet hoc non

sunt nisi in illo solo dicto omnia quecumque vultis ut faci
ant vobis homines facite illis sed malus non

enticium ius est ius huma
num susceptibile aput omnes gentes pro iusto
provecto et bono et quod aput omnes homines cu
stoditur et aput omnes populos indifferenter
observatur et in omnibus gentibus laudatur ut est religio
ad deum pro remuneracione celi et tre conditorem hoc aput hebreum et
gentilem laudatur et alio parentum et filiorum educatio
et hospitalitas et nuptie empcio vendicio locamus conductio
bellum captivitas servitus

ivile ius est ius proprium
alicui civitati congruens propter situm et loco huius
certas constituciones que civitati alio situ inmine
convenire possunt propter influenciam celestis spere que
illuc disponit homines et bruta et glebam et fruges et arbores in
compossibiliter ad alia loca aut est statuta municipalia aut le
ges alias est disputacio prudencium super sexaginta duabus
collacionibus facta aut est ius pretori in stadio marciali

ex est constitutio
facta iubens honesta prohibens inhonesta quam
populus romanus senatore et in quantum veluti con
sule interrogante constituebat et scripto acciones de
bitas precipiebat contra omnes virtutes transgressoribus penam
nullatenus infligens pro modo culpe

lebiscitum est constitucio est
sermones plebis se soli constituunt pro bono subdi
torum sive sit moderatio facta contra leges sive ut
intendatur rigor legum prius habitarum secundum
tractionem tamen ad loca temporis et personarum attendencia eo fine
ut ordo et pax et iusticia conservetur temporibus gubernacionis eorum

lacita sunt constituciones principum
quas principes pro libito eorum instituunt vel per
epistolas precipiunt vel cognoscentes determinunt quo
dam in precepta transeunt legis virtutem indu
unt quoniam que fiunt ab homine habente potestatem leges condendi
aut interpretandi aut mutandi oportet in multis eorum pla
citis condescendere nec recalcitrare dummodo nisi non periclitur
in dispendium salutis anime

dicta sunt constituciones
pretorum qui ex quotidiano actu iudicandi
motu suo aliquas nove cause novas inveni
unt leges ut post rectum in consimilibus causis
habeant debitam intellectionem iuris quo restituerent eos ad ve
ram iusticiam discernendam contra talem causam quam et me
dicus rector est qui pacium antidota prius quam quod nova itaque

esponsa sunt constituciones
iurisprudentibus terminis quibus specialiter
commissum erat ius condere et publice inter
pretari edite qui quasi experti et magis doles
in dubiis magnis maximo ingenio advenierunt iusti
cias stabiles et eas posteris reliquerunt ut in consimilibus
emergentibus similiter causas discuciant et diffinitivas proloquunt
et decernant

onsuetudo est lex no
scripta crescentis actibus introducta que si fuit
bona habet potestatem mutandi legem sibi co
trariam interpretandi ubi est lex dubia et co
rigendi si lex est prava et si est generalis consuetudo per to
tum mundum tunc vincit legem sibi contrariam ubique si pro
legem fuit inducta si vero fuit specialis tunc vincat legem
solum in eo loco ubi est tunc lex ei contraria

ius personarum
est ius tangens condiciones humanas et dicens
contra eas ius hoc est quod omnes homines aut sunt
liberi aut servi dicit contra hoc ius libertatis et
servitutis cetero quod omnis homo aut est ingenuus aut
possessus a libertinus rursum aut est sui iuris aut

mitte pupillo si velit et possit meliorare suam conditionem sed non debet ei admittere deteriorare et in emptionibus, venditionibus, locationibus, conductionibus, preter tutoris auctoritatis sine pupillari inquisitione sed pupillus nihil potest vendere nec locare nec conducere sine tutoris voluntate et quicquid tangit bona pupillorum ad tutores respectus fieri debet non ad pupillos donec emancipentur

iffiniendi

tutele sunt modi quibus ostenditur quod pupilli liberentur a manibus tutorum multis modis scilicet cum pubes esse ceperint et hoc non debet fieri cum inspectione corporis notificatio cum neduum inhonestum sed et invitus nimis ponderosum sed annus pubertatis promulgatur ex eam quatuordecim promulgatur in viris in feminis vero ex duodecim anni vel generatione et adveniente temporis diffiniti aperte et sic liberantur propter servicium

uratore est

qui recipit defensionem puberis et femine impotentis usque ad vicesimumquintum annum quoniam adhuc propter etatem invalidam sua negotia tueri non possunt sed et mente capti et surdi et muti vel qui morbo perpetuo laborant vel qui datur femine que iure exonus est tutore sed petit curatorem antequam nubat etc. Nota diligenter differentiam inter tutorem et curatorem quia tutor datur non valentibus se regere cum plenitudine potestatis non concipiente secundum potestatem pupilli sed curator datur et illis et aliis et compatitur secum cum impotente cuius est curator datur omnibus sapientibus et insipientibus et pubibus tutor non omnibus

xcusatio

tutoris vel curatorum est qua ostenditur quod tutores vel curatores excusantur multis modis quoniam scilicet non sit tam provide ut in omni parte circumspiciant ne res consumatur aut diminuantur sed hic non excusat quia satisdare non coguntur cum fides eorum et diligentia probata sit et quia creditur eis quod non permittent utilia nec faciet inutilia nec usuras admittent crescere et ideo quia idonei sunt verum presumptione contra eos probatio non admittitur in contrarium nisi sit suspectus.

uspectus

tutor sive curator creatus est qui accusari potest et qui non ex fide tutelam gerit et qui rem pupilli perdit et omnino valens removeri admisit vel tarde removere cepit vel quia non exigit satisfactionem pupillo debendam qui nunquam fuit actor ante magistratum pupilli vel quia fama publica indolevit contra eum quod esset dissipator quibus si removetur non expressa culpa non fit infamis si vero removetur expressa culpa doli infamis perhennitur efficitur non contraria prohibetur

ecundus

institutorum viginti quinque capitulis distinctus in quorum primo tractatur de rerum divisione secundo de rebus corporalibus et incorporalibus tertio de servitutibus rusticorum prediorum vel urbanorum quarto de usufructu quinto de usu et habitationibus sexto de usucapionibus septimo de donationibus octavo de alienationibus nono per quas personas nobis acquiritur decimo de testamentis ordinandis undecimo de militari testamento et sic de aliis in suo ordine ponendis licet et alia ponerentur eorum tamen non obmittent

erum divisio

est lex ostendens varietatem rerum ita possessiones et usus eorum postquam igitur primo libro actum est de iure personarum hic agitur de iure rerum corporalium et incorporalium et usu earum secundum quod presens scripta docebit capitula

es communes

res sunt res naturales ut aer et aqua profluens et mare et littora maris in quibus omnes res omnibus omnes deberent esse non essent proximus villis et edificiis tunc arbores meis applicata sunt propinquioribus habitatoribus et consuetudine sed potatio et ablutio et forte commoratio in littoribus non debet prohiberi amantibus quoniam eorum sunt qui egent si vero meis apparuerint unione et gemme tunc tua principantibus et laborantibus ex principis voluntate conveniunt

acrae res

sunt res religiose et sancte ut sunt edes sacre et porte et muri et alia eis congregata cum dona ut sunt thuribula calices ornamenta et libri et alia eis congrua quod ad ministerium dei dedicate sunt per sacros pontifices propria et sacerdotes quos imperatoria sanctione iubemus ut id quod divini iuris est nulli homini appropietur nec queat quacunque auctoritate alienari et obligari excepta causa redemptionis captivorum aut propter debitum ecclesie aut servitutem aut alimenta pauperum aut propter hostes ne rebus rapiatur

eligiosus

locus est locus deo sanctus ut sunt edes sacre et loca pia ut hospitalia et que eis coniuncta sunt et loca episcopalia et sacerdotalia et omnis locus ubi corpus mortuum inseritur vel maior pars corporis vel caput cuius ymaginem hominis potest esse demonstrantia et omnia loca que administrant dei deo dedicata sunt religiosa sunt de quibus locis nihil violenter alicui liceat auferre sub capitis pena sententia ymo nec illa loca ullus conturbare liceat ad illa confugientes etiam maleficos si iudei sive paganum existant audeant molestare nisi sit illic maleficium factus aut publicus latro sceleratus publicas molestans aut nocturnus agrorum depopulator

es nulli

appropriate sunt res soli deo dedite et sancte quas nulli homini licet appropriare in usus humanos et loca religiosa et universe res animate quas natura in solidum dedit ipsi omnibus ut sunt volucres et pisces et fere et bestie campestres et omnia animalia que in terra mari aere celoque nascuntur nullius sunt nisi illius a quo accipiuntur nec refert an in fundo proprio accipiantur vel alieno similiter missilia id est res que ab rectoribus in populum proiciuntur nullius sunt donec accipiantur

es vacabiles

sunt res soli deo accasu fortuitu reperte que si fuerint thesauri fortuitu casu reperti sive sit pecunia aurum aut argentum gemma vel quid tale quod ab ignotis dominis vetustate temporis fuit absconditum si in loco proprio reperit illius erit si alieno dividetur pars non erit inventoris et pars domini fundi si vero studiose quesitum et invenit in loco alterius totus est domini loci quoniam habetur pro delicto a progenitoribus eius si vero non quesitum studiose et invenit inventoris erit si vero in sacro loco casu fortuitu repertus est toto est inventoris nunc a quolibet in quolibet fundo potest queri que si fuit aurum medietas erit principis et alteri domini fundi cum laboratoribus etc.

ansueta

animalia sunt animalia domestica homini ex natura cohercenda ut est gallina porcus.

etiam per plurime leges legittimationem non admittitur
nona tri datur mulieri et vnciaque filio aut
filie sextus

ortiones hereditatis
sunt duodecim portiones in quas vnius sa
hereditas est portio quarum prima dicitur sex
tans et due vncie altera quadrans tres
vncie tria quincuns quarta semis quinta septuns
serta dodrans septima dodrans octaua dextans
nona dextus decima assis vndecima assissi

egittimatus
filius est filius naturalis spurius a
mansere aut eius qui natus est ex illi
cito coitu accipiens ius legittimum filii
si postea pater contraxit cum matre et tempore conceptionis
filii potuit fieri verum matrimonium vel quia legit
timatur auctoritate principis vel quia pater illegittimum
filium misit curie imperatoris et factus est ille curialis sub
nomine patris vel si nullo filio legittimo superstite natur
filius se obtulit curie se solo vel quia pater in scripto
nominauit eum filium legittimum tunc ius etiam tale est
ut possit succedere patri ab intestato

uptie iuste sunt que
contrahuntur a mare et femina secundum le
gum precepta que sunt in masculo pube
et femina viro potente et non sit inter filia
eius aua vel neptis et fuit in etate competentia qui con
trahunt ut mas sit quatuordecim annorum femina
duodecim non fuerit alligati conditione nec secundum descensu
aut ascensum aut collateralitate in sanguine non
adoptionis sic filia nec sint plures cum vna non potest
adulterum a sit non pupilla sui tutoris nec si est priua
ut sit liberti sed ut queratur similitudo non de sacro
fonte leuata non priuigna

doptiui filii sunt
filii extranei hoc est legittimi nec nec
naturales nec spurii qui per arrogationem
hoc est auctoritate imperatoris aut principis
aut magistratus imperio suscipiuntur in filios prouue
nis filiis ad solacium eorum qui caret liberis interrogante
principe an adoptator velit adoptatum sibi iniusti
filium esse ceterum adoptatum an hoc fieri paciatur
cuius iure conceditur ut possit ab intestato succedere

doptator est homo
sui iuris et paterfamilias non valens ge
nerare ut sunt castrati a eunuchi nati
aut spadones hoc est quibus testiculi sunt
cultello aut spata amputati aut alias huiusmodi impe
dimentum ex natura aut accidente aut est mulier vi
duata ex indulgentia principis potest aliquem ad so
lacium filiorum amissorum in bello spata qui tamen admit
titur non potest postea conuhere cum matre adoptatum ita va
lens si optatus sit minor maius et in tali etate quod pos
sit esse filius secundum naturam nec sit mostruosus

olutio iuris po
testatiui est qua ondit quod subiectus
soluitur a potestate sui domini multis modis
scilicet morte possidentis et deportatione eius
extra vrbem et relegatione in exilium quia tunc ciui
tatem aut patriam amittendo amittitur et a pos
sessore et supplicio scilicet dicitur proprium quod sic nemo in ge
nus supplitio sit seruus ita nec econtrario et duodecim
dignitates scilicet principatus milicia et sacerdotio
conditur in pretore vel prefectum vrbis et emancipatione

utor est aliquis
recipiens ius ac potestatem defendendi
pupillum capite liber est et se propter eta
tem defendere nequit quia potestatem tu
tor recipit super tuendo aut ratione emolumenti
hereditatis quod hoc principalibus bone cuius tenetur
etiam ad custodiam pupilli aut quia accipit vir
tutem ciuili iure aut ex testamento vel agnatione
vel datione aut mandato principis etc. Nota differentiam
qualiter differunt tutor curator procurator
vite domus et si hanc differentiam agnoueris habet vtile est

estamentaria
tutela est qua tutor datur aperte ex
testamento ita quod certa persona assi
gnatur ut sit pupilli protector et bo
norum eius defensor ab omnibus impetibus ita tamen quod te
stamentum faciens sit sui iuris habens potestatem condendi te
stamentum et inter leges et septem testibus producatur
nisi sit miles in bello faciens testamentum qui tunc
decedit et potest testator substituere alium tutorem si
iste decedit

gnatorum tutela est
qua tutor datur ex consanguinei
tate paternis sexus cognationem quitti
hoc est si est apte velud est frater eo
dem patre et filius fratris nepos et si talis cognatus
est maior vigintiquinque annis minor aut septuage
ta annis quorum agnatorum ius confertur omnibus co
gnatis in hereditatibus agnatorum mortuorum et tutele
quia suo iure admittuntur ad tutelas pupillorum pro
ximum quanto propinquius carnali propagatione attine
at

apitis diminutio est prior
status liberi in minorem statum commu
tatio proueniens aut ex amissione li
bertatis quia scilicet fuit libertus et propter
in gratitudinem in seruitute redactus est aut quia se
venundari passus est precio quod percepit aut ex
atrocitate sententie condempnatus hec maior est minor
vero capitis diminutio est cum quis amittit ciuitatem
libertatem vero retinet aut quia ciuitatem retinet
sed ita cadit a suo iure quod cum prius fuisset liber homo
la dicionem aliene substinuit de oposito intelligitur
capitis adauctio cum quis mutat statum suum sic al
tius ut scilicet quia prius fuit alieni iuris nunc sui

attronorum tute
la est tutela conueniens aliquam principi
aut domino terre alicuius territorii ut si quis
decedit ab intestato et relinquit pupillos
ut dominus accipiat protectionem eorum pupillorum et vi
duarum que se defendere nequeunt ut eis prouideat
ne molestentur in bonis et vita et ne minorentur
bona eorum aut est ius et potestas defendendi aliqua bo
na ecclesiastica competens alicui ratione fundationis dotatio
nis reparationis cui concessum debetur honor et elmolime
tum de patronato

iduciaria tutela est
tutela conueniens alicui ex sola fide in
qua scilicet si aliquis pupillus fuit in
potestas tutela tunc filius succedens patri
in hereditatem erit tutor legittimus fiduciarius quia
mortuo patre tutela accepit eius qui tempore mortis
preerat in potestate patris

tilianus tutor est
tutor donatus alicui pupillo a preto
re vrbano et maiore parte tribunorum
et inter legem attilia ex eo quia cum pupillo
reliqua sunt bona sed nullus tutor datus est ex testa
mento nec delictus est aliquis consanguineus ydo
neus superstes dignus tutele et ideo inde hinc
pupillo donat tutorem que tutela durat post etatem ad
annum completum quatuordecimum in impuberes vero compe
tentibus puniciarum ex lege iulia et ticia

uctoritas tutoris est
tutoris et curatoris est qua ostenditur
quod quilibet tutor potest rem emendare
sed non deteriorare nec alienare et potest ad

usus nudus constitui solet habitandi et hoc fit cum sine fundo donatur usus interdum conceditur
cum fundo modo et tunc nil ultimus hoc intelligitur
quam ut oleribus pomis aquis floribus [illegible] se
no stramentis lignis ad usum cottidianum utatur
et [illegible] ut nec domino fundi molestus sit nec villi aliis se
rvis [illegible] quam aut iumentorum [illegible] in
telligitur quod qui locare neque lacte nec agnus nec velle
uti debet nisi expresse [illegible]

sucapio est
ius
constitutum in [illegible] quo
ostenditur quod si quis bona fide rem emerit
vel [illegible] alia iusta donacione ea
sibi [illegible] tunc ne domini [illegible]
suis rebus [illegible] res inmobilis non potest adire co
[illegible] pleno [illegible] domino [illegible] in biennio
mobilis vero in uno anno quo tempore emptor hoc po
tit effectum dominium et possidentis [illegible] actiones
nisi esset res facta aut [illegible] debet esse facta a
[illegible] bona fides cum rem aut furtiva
tunc [illegible] tempore potest [illegible]

rescripcio
est acqui
sicio dominii [illegible] posses
sionis temporis a lege diffinita [illegible]
[illegible] in rebus inmobilibus et [illegible]
[illegible] requirens [illegible] tempus de
usucapione ita quod inter presentes i inter homines eiusdem
provincie vel urbis requiritur tempus decem annorum inter ab
sentes idest homines diversarum provinciarum viginti annorum
inter privatis [illegible] tempus triginta annorum contra
ecclesias vero tempus quadraginta annorum contra romana ec
clesiam tempus centum annorum

eclamacio
diffinicio
iuris prescripcionis dicitur que acquisicio
dominii intelligitur iusta vel iniusta et
per hoc differt ab usucapione quia [illegible]
[illegible] res non potest nisi bona fide et iusto titu
lo acquisita [illegible] bona fides debet esse a principio et toto tempore
antequam usucapiat [illegible] in prescripcione nec requiritur bona fides
nec iusta possessio secundum leges dummodo [illegible]
possessionis temporis [illegible] non est memoria [illegible]
res prescriptibilis possit alienari quia [illegible] non cadit in
bona [illegible] aut [illegible] nec [illegible] rei pu
blice [illegible] [illegible] quia in
[illegible] contestacionem vel si natura [illegible]
possessionem [illegible] eicit eum vel [illegible]
[illegible] est

onacio est
rei li
cite nullo iure cogente mera liberalitate
facta collatio ita tamen si donator sit do
minus rei maior viginti quinque annis nec sit
pupillus qui nil alienare potest sine tu
toris consensu non [illegible] aut [illegible] aut p
[illegible] nec condempnatus [illegible] condempnatus
si quod dedit nullius roboris est [illegible] donatur ut sit p
sona apta [illegible] hoc est quod non sit impubes aut [illegible]
[illegible] aut [illegible] non emancipatus [illegible]
est ut donatum repeti non possit nisi sit [illegible] sta
[illegible] non [illegible] nec donatum [illegible] si sit [illegible]
[illegible] qui potest [illegible]

uibus licet
aliena
re vel non est lex ostendens qui possunt
esse capaces rerum venditores do
natores seu alienatores quia illi solu
qui sunt mente compotes et sui iuris et
in [illegible] possessione et in annis quibus ius concedit
usucapionis et donacionis et contractus et ut res sit
alienabilis et non sit inter virum et uxorem quia inter
coniuges et donatio prohibita est ne amore mutuo
alter [illegible] expoliaret et ne debita exhibicio [illegible]
[illegible] videretur nisi esset donatio [illegible] mortis
donatoris [illegible] et inde alter eorum non sit ditior
aut sit ea mortis et miles nil alienare potest sine [illegible]
consensu quo dissentiente venditor potest alienatum et
non potest alienare [illegible] [illegible] [illegible]
inmobilis

romandus
te
stis est testis sic se habens quod est persona
ydonea non [illegible] testimonium in
[illegible] suo [illegible] aut contra do
[illegible] et non sit femina in [illegible] causa potest
tamen femina in omni civili causa testimonium [illegible]
hibere et contra [illegible] et si agitur [illegible]

ut sit maior quatuordecim annis si in [illegible]
ut sit maior viginti annis qui non sit mente
captus aut furiosus non infamis nisi sint [illegible]
[illegible] restitutus [illegible]
[illegible] vel [illegible] et sic [illegible] ta
lem quod [illegible] non possit in
[illegible] et non sit infidelis nec [illegible]
[illegible] nec [illegible] nec collegia nec [illegible]
[illegible] nec [illegible] nec de domo [illegible]

ilitare
testamentum est
testamentum quod fit secundum ius duode
cim tabularum quod si [illegible] liberos [illegible]
substituuntur et si sunt omnes impuberes
substituetur eis [illegible] [illegible]
annos pubertatis si omnes pubes esset [illegible] volu
tas [illegible] si vero intestatus decessit et omnes sint
pubes vel aliqui et aliquem non [illegible]
[illegible] hereditas aut [illegible] aut [illegible]
quod si [illegible] tunc potest substituere [illegible]
[illegible] quod si [illegible] heredibus et [illegible]
ascendente aut descendente [illegible]
ad principem devolvetur [illegible]

[illegible]
testa
mentum est testamentum quod [illegible] fit [illegible]
ab hiis qui legibus prohibiti sunt ut sunt
[illegible] furiosus non [illegible]
[illegible] filio familias [illegible] qui adhuc est
in [illegible] prodigo vel [illegible] est bonorum do
[illegible] interdicta [illegible] surdo et religiosus nisi esset
ille qui [illegible] filios [illegible] ingressus est nullo [illegible]
to testamento [illegible] admittitur potest facit testamentum et testa
[illegible] publici [illegible] non potest septem testibus probari
nisi esset miles qui in bello scribat et [illegible]
[illegible] teste sufficit unus [illegible] non sit [illegible]
dep[illegible]

xheredatio
liberorum est quando
quod liberi exheredari possunt in multis casibus
si pater aut filius [illegible]
vel [illegible] publicum et [illegible]
tunc bona in [illegible] et liberi eius exheredantur
vel si filii sint [illegible] a patris [illegible]
si sint heretici [illegible] hereticorum [illegible]
[illegible] filii patris hereditate et si debita [illegible] hereditatis
[illegible] violenter [illegible]
[illegible] in criminali [illegible]
[illegible] et si nolit debita [illegible] mandata patris sui [illegible]
[illegible] duobus casibus [illegible] exheredari non pro
[illegible] pugna assumpta cum
eo qui eum [illegible]

eredum
institucio est quando
quod [illegible] qui [illegible]
ad institucionem heredis seu substitucionem per
testamentum nisi esset collegium et si testator
[illegible] consanguineos recte linee ascendentes
vel descendentes illos tenetur instituere in omni [illegible]
[illegible] porcionem [illegible]
quod si tales defuerint tunc potest [illegible] substituere et si filii
sint impuberes potest eis substituere quem velit [illegible] filii si
ante pubertatem decedant [illegible] succedere et [illegible] trebellia
[illegible] simul [illegible] ad principem devolvetur he
ditas

egaris
substitucio est substitucio
heredis substituto heredi ut ille succedat
si iste non [illegible] quod potest fieri [illegible] ordine ut
primo succedant filii et filie quibus omnibus aliis
[illegible] nepotes succedunt in omni [illegible]
habitum [illegible] deficientibus autem descendentibus
substituendi sunt ascendentes ita quod succedat patri
in dimidia et matri in dimidia [illegible] ascendentibus
et descendentibus [illegible] primo fratres sub
stituuntur [illegible]
[illegible] principi

upillaris
substitucio est q
ondicitur quod pupilli pupillari iure possunt sub
stitui in successione hereditatis [illegible]
[illegible] devolvatur [illegible] ad [illegible]
superiore [illegible] aliqui dicat [illegible] leges du
[illegible] pupillo vulgari substitucione
potest tutor dari [illegible] nominatus et [illegible]
substitutus [illegible] non [illegible]
videt pupillam [illegible]

nfirmacio
testamentorum est quando
quod [illegible] testamentum potest [illegible] si non fit [illegible]

cimus vigata et similia illius ex vicia ubi sunt que etiam si amissa fuerint dimissa esse domum solent redire sunt huiusmodi si questio ponitur tractatibus eius res sue nature mittendi quasi exceditur obeunt ut hec redire forte solierit ad possessore et aliquis lucrandi animo ea retinuerit ut sunt que ova colligendi aut pennas aut ut insidiat furti pena punietur

ansuescibilia

animalia sunt animalia ex natura agrestia assuescibilia ac obnistiqua a racionis ut veniat ad edes et ille ut commaneat ut sunt accipit columbi et aves ac alia que ex consuetudine abire et redire solent que sunt illius erunt adque revertuntur donec habent animum revertendi si vero quis dolo insuemat impediens animum ... ut regrediatur aut retineret illud et damp[num] plurimum factum est huiusmodi est ad duos florenos admittitur accio in modo aut dampno quia doli acciones non sunt probabiles non potest sunt accio

era amalia

sunt animalia indomita que difficulter capi possunt et nec nisi nec accidere sunt mansuescibilia sunt existencia cuius que eas ceperit sive in solo proprio aut alieno nisi forte ne fores ... earum prohibeat capcio apparebitur proprie edes et structuras eorum qui talia capiendi sunt in habitu si vero apium mita de maliis arbore dependet nemine insequente illius erit qui eas de tua arbore recipiendo in suo alveolo includet etiam quas ius earum est ut alium quasi sunt in tua arbore accipiat non fuerint sed eius que eas accepit

pecificatio

res ex aliena materia est quia ostenditur quod si quis in fundo alterius aliquam materiam acceperit et ea malum forma transformaverit quia prius erat tunc si id cuius materia erat vellet rem transformatam recipere materiam qua dicit esse suam tunc si res transformata potest quia in pristina materiam restitue del erat agenti precia si vero non potest reduci in pristina materiam ut argentum non potest redua immo ita talis res illius erit que forma sua in duxit nisi non esset veris factor illius rei

tructura

est edificatio alicuius edificii quod edificium si edificatur in suo solo ex aliena materia structura illius erit cuius est fundus et omne id quod clavo connectitur dominus aut materie aget pro dampno si vero quis ex sua materia in alieno solo edificauit bona fide idest quia emit estimando liber vel donatione estimabat solum sibi iuste venditasse tunc si per edificationem dominus fundi domum habere voluit debitur opcio pro unus alteri extimatum vel quod petit fundum cum domus prius non existente solvat precium materie et merces fabrorum et similiter in dustriales hec est platatis si vero malo dolo edificaverit perdet edificatium structum aut superficiales quibus usus est eius erit nec potest agere de structibus ab eo constructis structum ac sine plate a radices naturales aut industriales erit ad solum

es corporales

les sunt res composite ex materia et forma que tangi et videri possunt ut fundus homo vestis aurum argentum et omnes res que manibus contractari possunt et oculis videri etiam quas res secundum omnia iura dicitur esse iusta appropriatio que sit emptione vendicione conductione donacione hereditaria successione venditatione belli translacione sive ille res sunt naturales sive industriales omnes ille res declinantur iuste appropriandis sine violentia furtu dolo sed secundum leges

es incorporales

les sunt res que nec videri nec palpari possunt immo remotes in usus humanos nisi sit opera rei aie

presentieda ut est sua ore cotidianus super re absente aut dicitio conspiracio vel quasi talem quod potest venire in ius prudenciam qui magis apprehendit quam simplices corporalia solum considerantes cum talia nec videantur nec transferuntur nec traduntur non erit de eis hic magna consideracio facienda

eruitus rustica

rorum prediorum vel urbanorum est servitus in herendi alicui rone edificii secundum onera servitutis quasi ideo dicitur servitus quia in eole eas inhabitantes tenetur ad opas prestitue dis eo modo ut locate sunt et dicitur ideo urbanorum prediorum quia et si in villis sunt edificia sunt ad urbe attinet urbana dicunt que servitutes ita multe sunt quasi earum vix queant enumerari explicantur tamen secundum sui locacionem

ifficultates

edium sunt difficultates consurgentes inter vicinos rone parietum et tectorum et tignorum et stillicidiorum vel rone fenestrarum et luminis vel eleuacionis vel altitudinis ne altius tollat edificium quia officiat edes proximorum in lumine vel rone aree ita dicitur ut vicinus sustineat ut dampnum quasi removendo possit tignum in parietem eius inmitte vel ut quod potest fieri sine vicini dampno in minimo vicinum faciat ius hauriendi aquam sibi et pecoribus suis admittitur et appulsum calcis coquende et arene fodiende viginti passibus a fundamento

ter est semita

structura octo pedum in latitudine hominis in latitudine vero ut necessitas exigit humana solis hominibus ambulandi apta ubique admittibilis iure nec prohibibilis ubi ferme omnes ambulare assolitum propter austeritatem et forte remotam obliquitate alterius vie et per certum sunt et vir consciencia si illic anhelat quia et via propinquior et minus macillosa minus re ...ste sunt si tamen illic iumenta vehicula tribium currus et lapidum aut omne id quod latitudine predicta excedet perambulare et officio debet

ia est publica

structura sedecim pedum latitudine in se continens qua datur ius ambulandi hominibus et iumentis et vehiculis et bigis et quadrigis et libertas trahendi trabem et lapides et cetera ferre hastam que debet tueri a bitmeruricus idest qui sunt custodes viarum pacis custodiam facientes et publicanis dent providere ut emendentur et limitaneis dent custodi ne eorum latitudinem detrahat aut iure eorum derogetur

queductus

est ius aque ducende per alveum fundi proprii aut alienum super molendina aut cisternas aut fossata municipalia adimplenda qui ductus debet fieri sine dampno proximorum ita dicitur quasi si aqua ducitur per fundum alienum ut ducitur a domini voluntate aut eorum pace et sine dampno et si aque vehementia fuerit inundacione ita quod vix provideri non possit et dampna veniat segetis aut bladis illius alvei occasione tenebitur singulis ad interesse

sufructuarium

est ius alienis utendi rebus salva rerum substancia secundum forma appetatur separata cum capit ymmo possit esse prelatus capitalis res vero ususfructus et hec fit cum quis comodat alicui rem ut utatur ea constituta caucione de salvanda substancia idest ne pereat substancia durans sufficiet tamen diu quia diu durat substancia sublata autem substancia et ususfructum tolli necesse est qua tempore salve dicitur caucio prestita Nota dominus percipit ususfructum interdum cum libertate in dominum sive vassallus aut et superficiarius et emphiteota habent solum utile et eorum ius personale est cum persona extinguitur

nhabitatio

est ius utendi ede aliena in qua interdum

raduscognationis sunt tres gradus sic se h̄ntes q̄ carlis consang̃ueo tȝ p̄mu gradu quo prohibet' nupciarum adqũituȝ gradus in p̄etua pro hibicione inclusiue ita q̄ adhuc in t̄rcio gdu prohi betur s; non vltra ? filij alicis genit dicit' conflugi s; non in vlteriori gradu scdm vo gradum tȝ cõpatrni tas spiritalis racione baptismi a' cõfirmat ? tcio vo adopcionis

onsanguineitas est vinculuȝ personarum ab eodem stipite descendencium carnali ppagacõe contractum tripliciter linea procedens quarum pma linea e ascendencium vt est pr̄ mr̄ auus aua proauus proaua abauus abauia atauus atauia scda vo linea e descendencium vt e filius filia nepos nept' pronepos proneptis abnepos abnept' tcia vo collateralis vt e patruus i pris fr̄ amita i pris soror patruus magnus i aui frater amita magna i aui soror abauunculus abamita ad successionem hereditatis durat adq̃ tu gdu in ini linea

esperio

[illegible] consobrinorum est q̄ ondit'r q̄ consobrini sunt duarum sororum filij q̄ı cõso rorini dicti vterini sunt duo fres ex eod vtero hoc est ab eadem mr̄e nati ?natui est amite tue filius vel filie consanguinei st' fres ex ea dem sanguine pris ? mris nati ppior sobrinus est patris magni filius vel filia sobrini st' geniti a frib a' sororib; patruelis vel amite glos e vxor fris le uir dicitur fcat' mariti socer est pr̄ mariti vxor gener e maritus filie mee Nurus e vxor filij mei

ognacio spiritualis est q̄ provenit ex baptismi a' confirmacõis su sceptione a' qz tenuit baptizatu a' cõfirmatu inter q̄ hc est inter baptizatu ? cõfirmatu e suscipientem ? filios suscipientis siue sint legitimi a' illegittimi ? vxorem suscipient' si ante susceptionem cognita sint ? pntes baptizati contrahit' cognacio spi ritualis impediens matrimonium ? dimes cõtiu ? si fuerit plures suscipientes tales pmit contrahere inter se q̄ nõ prohibent' ? si pr̄ baptizat puerum eiꝰ tpe nõ tenetur tene' reddere debitum s; non exigere simile vm' ? si vterq̃ fcat neuter te' petere debitu s; in vterq̃ tenet' redde exactu hc cognacio non ?pcedit adnepotes n' vltiores

xadoptacione cognacio est qua ondit'r q̄ adopcio impedit matrimonium inter prem adoptante ? filiam siue filiat' nepotem qz pr̄ nõ pt contrahe cum filia adoptata nec ecia cũ adoptatiua nepote Simile inter filium nalē ? adoptatam ? hc impedit tã diu donec sunt in eiusdem pris potestate ea vo soluta emãcipacõe vel morte pris pmit contrahē simili pr̄ ado ptans ? vxor filij adoptiui non pmit contrahē nec post emãcipacõe nec filius adoptatiuꝰ pt contrahe cũ illa q̄ fuit vxor adoptiui pris pmit aut contrahe due psone ab eodem adoptate simile pnt gthē pr̄ adoptantis ? mr̄ adoptati ? filius adoptatiuus e si vellet pr̄ pr̄ gthē

rrogacio est alicuiꝰ dominij acquisicio mediante pupillo vel alio q̄ est emãcipatus ? sui iuris fcta auctoritate principis vt arrogatus transseat cũ reb; suis i ptate arrogantis cuiꝰ effectus e q̄ si decedit arrogatus vt arrogantis veniat intestatu si vo decedit arroga tor tenetur quartam partem relinque omnium bonorum que habz ? hc intestamento sine si uelit eum mancipare

uccessio liberorum e qua ostenditur q̄ in consanguineitate succedunt liberi ad deci gradum Nam p̄mu locum hnt legittimi scdo nepotes succedit i eand partem quam pntes hnt vel habituri erat tcio gdu ascendentes pntes succedit qrto patri quito mrī Sexto fres ? sorores pris ex vtraqz pnte Septio filij eorum octao fres ? sorores pris nono pmi torum deci' ?pnquores

onorum possessio est possessio alicuiꝰ rei plenoiure ac ptate vt ei liceat facere proplibito s; alienare vendere donare aut vt lib; fac' quam possessionem contingit acquire arrogacõe donacõe ablacione contractu vbali obligacõe stipulacione fideiussione leataria caucione consensu empcoe vedicoe locacõe cõducõe societate mandato delicto

dilectio bonorum libtat' causa est collacio aliquorum bonorum mera libtate facta apud pe a' manu mittere hnte rei dnm ? ptate donandi ei q̄ meruit a' graz acquisiuit a' in statu libert' pdere in scitit cui sic bona adiciuntur sb condicõe tenet' condicõem finale q̄ adiecto reliquit verum vsum ai ptate ad alios transmittendi ? adiat pos sessorum donacioe faciete titlm bone fidei

ublate successiones st' succes siones q̄ aliter sunt pfenaticon sultu a' obtinen a' debitum vrgens a' vt emãtur aliq' mag' vtile q̄ semp reqrunt sollemnitates qs quu ingdit omnem seruitium ? vsum sui antecessor simile racon in si libertetur qz successor pari fruguut' auctoritate

bligacio est iuris vinculum quo vnus alti astringitur alicuiꝰ rei gn satisffacere q̄ tenet' contractu vel cõssensu reali a' vbali q̄ si alicuiꝰ rei inchoatu ondicat' in morose more natura agente omnia decet inves comita' vubor tacitꝰ remordens vt reddat obligatum i actoe vo refrigerat vt poss' conte q̄ b instit videt'

aturalis obligacio e q̄ solo consensu i nascit' inthemente alicuiꝰ signo a' nutu vel quocũqz amiculo inter hõice vaiorum pdiotum recens q̄ si fit solo nutu a' signo solo dissensu ita tollitur vt nulla virtus habeat ad aliqd exigendum s; vo fit nutu ? adamin cula accedat radix ciuilis obligacionis q̄ naturali obligacioni pstaret vestē ? form tñ pt po' i accionem

iuilis obligacio e q̄ producit' ex iure ? legibus qz dissoluunt iudicia indistincte scdm formam ? spem iure ciuili pocium vt singulis singula red dantur scdm iusticia qua pt tollē aliud ius ciuile cõtrarium in hc differens a naturali obligacoe q̄ naturale nullum ius ciuile tollē pt dicit' q̄ prodeat ex iure ? legib; ? supponitu est q̄ obligacio est iuris vinculum et vbi non est obligacio iure non iudicat

retoria obligacio est obli gacio quam pretor ex sua iurisdicioe cõ stituit scdm dispussiom vt in iuria recõ pensetur leso q̄ pq sentencie conttu reuob noxius e vinculo edicti qui sunt bones sinib; itaqz omnes ligantur obligacionib; qs in esse faciunt vel a' contractib; aut qua pretorum prosequitur edictus

xcontractu obligacio est obligacio consurgens ex voluntate pcium verbis ? conceptu vbali diffinita aut litt' roborata a' stipulacoe a' cautorum fideiussione vallata qz in i' stanti consequit' domini rei re secuta vel vbali virulus voluntatis hc finalit' expssa q̄ si cõuenit firma e si rescindit pt constituere actione q̄ restringit ppt' inficieri aliter q̄ dirimit pacti

xcomodato obligacio est q̄ quis hns vsum racionis obnoxius est reddere rem aliquam rē qz gratuite recepit in vsum suu ad certum pt nulla mercede constituta sine casu perdidit eam vel pegre profectus secum ferendo hostium incursu vel naufragio

et consuetudine patrie et urbis ubi conditur ut
sit sine septem testibus nisi esset miles qui in bello
conderet testamentum tunc unus sufficit ubi quid
sit de bonis male fidei que sunt lite contestata mo
tu post testari sed non bona ubi si fecit et ideo non mo
liter proprium habere sicut monacho ubi que infra
annum non est facta eius execucio ubi si fit secun
testamentum an decimum post primum facto et ultimo fit mo
tio de primo in secundo testamento quibus horum testamentorum
erit infirmum magis ad principem quam ad aliquem alium de
pendens

nofficiosi

testamentum
est testamentum contra pietatis officium co
stitutum sic scilicet quod extranei instit
untur aut extraneus instituitur filius
vero et proximus preteritur et exheredatur et que tantum
debita relinquuntur que si solvuntur non remanebit
nec aliquod quod legatum est ubi que testator aliquid iubet
fieri post mortem et res vix sed non sufficiet compu
tata expensa funeris tunc in istis casibus lex fal
cidia ponit remedium ut is cui testamentum factum est
sua quarta detracta faciat dominus quantitatem legati

ercdium

qualitas et dif
ferencia est quia ondit quod si quis decedat
alicuius hereditat tunc primo capiunt
filii et filie talis et in descensu quorum
ascensum post collaterales ultimo primo secundum
post filius naturalis qui est tunc est ex geminata post ter
si legittimatur sponsa aut et mansi et modo
post de testamento tenens non sunt capaces hereditatis
post filii adoptiui post spurii emptis quod eius
causa sunt h testatoris pro peccatis antecedebat que
nunc mathematicus est in prius mali et se offert ad
explendam promissa voluntatem testatoris

egatum

est res mobil
a immobilis quam legatarius dat ali
cui spontanea voluntate quod heres
si prorsus extraneus tenens semper
si heredibus huiusmodi ipsum relinquit ubi si heredibus
revelauit quod habet rem in iusto possedit titulo
et eis mandat ut restituant rem legatam alieno
si autem non revelauit nec constat heredi non
tenetur etiam si legatum sit ad alienos pertinens
scienter non fuisset res extinc aut ad propria loca legata

atio

legatorum et translatorum
est qua ondituit quod si translatum legat
tum fuit idem legator mutato nomine
et voluntate transtulit legatum in alium
tunc ex testamento ultimo in mobile perseuerat
que testator confirmat obitu prior nil lz age
in translata vel adempta legata nisi esset eiusdem
probabilis quod fuisset alienatus amente tunc
prior legatarius esset alius ponendus ubi h bona
puniuit in fiscum principem quia qui committit in
extremis voluntate sua indisposite aut non dece
dit intestatus

xfalcidia

est lex q
falcidio ultimo huius confirmator
dicta instituta contra miseria in offi
ciosi testamenti ut nullus potest possit plus
ab herede alienare nisi dodrante in nove vnci
as seu triam partem omnium bonorum ita quod semper
quarta pars maneat heredi a pre exhereditate
prociuis vendicatione post agere ipso iure

eicommissari

est
aliquis
cui ex fide in anima commit ut faciat
legata testatoris ut ei credit et commit
sine pene impositione si non paruerit vo
luntati cuiusmodi tale est si non fecit executionem
eius quod ei commisso est infra annum cogetur per principem
in hac quod sunt aulica pontifices ac loci si neglex
xit opera pia in aie sue relaxationem et iudicis
ei nominata est et tardauit sic medio appli que rasti
nauit ob meliorationem codicis testamenti in i viderit sicut tu
dum protexerit principi aut pontifici aucte erit
contranditio

esphidi

commissarium relicte sunt
res testamentarie que ei ex fide commissa sunt
ad disponendum legata a quibus si decedat an
dispositionem sine re integra siue re inchoata
senatusconsultus sustinebit bona hereditaria que
fide commissa sunt et si que pars legatoris attinebant
discutit ac disponent et in instanciam si vero plures
fuerit testamenti executores et vnum moit ubi est remot
partibus ut non vult exeqi supplebit ceteri ubi testator
aliquod expressit

odicellus

est parvulus li
bellus seu parua consignatio voluntatis
testatoris manu cuius credit facta cum testibus
aut sine in hunc finem quod vult celatam here sue
dispositionis voluntate que est sit post scripto et in futurum
hoc est post mortem vult ut eius fiat executio cum potestate
mutandi semper donec velit et potest sit dicto quod scripto quod
est qua notificat quod giij scripsero in isto libello heres
voluntas mea et impetitum sit sed confirmando testamenti
post factum et sic tunc cum testamentum sit et sit sine testamento
tum in scribitur et sigillatur vel sigillari in pro teste quod valet

ertius

institutorum est
liber viginti no
nem rubricis
condunsus in quarum
prima agitur
de hereditatibus
que ab intestato
deferuntur secunda
de legittima agnatorum
successione tertia de senatusconsulto tertulliano quarto
de senatusconsulto orficiano quinto de gradibus cognatorum
sexto de successionibus libertorum septimo de assignatione libertorum
octauo de bonorum possessionibus nono de arrogatione

ntestata

hereditas est hereditas
a qua legittimus heres moritur sine quod
aliquo modo prouidit de successione hede aut
si prouidit irritum fecit et decessit non facto se
cundo vel non substituit pupillo adfutura aptum ut et
hereditas de deuolutus primum ad suos heredes si sunt puberes
si non per principem eis dabitur tutor si sunt heredes impuberes
talis filius vel filia vel nepos vel neptis vel pronepotes vel
pronatus in protulame in quarto gradu nati et sic postum
ideo postumi ullariam patris nati vel post testamentum patris nati
si non tunc eorum principi

ignatorum

legittima successio
est qua onditur si deficiat heredes requis de
cedit ab intestato tunc principis potestate aut
pretoris substituetur agnatus proximus
qui est etiam legittime quod est homo quod viuiles sexum
processit in sanguine vel si sunt fratres eiusdem patris sed diu
fratrum matrum qui si fuerit impuberes ei dabitur tutor
ad usque ad annos discretionis

enatusconsultum

tertullianum est lex quam prodiit senatorum huius
consilio tempore tertuliani ut mater ingenua
si unicum habuit filium liberum in unico filio
suo libertino succedat defuncto non existentibus liberis
emancipatis et ipsa sit prior fratre patre defuncti in hoc
iure et omnibus prim feradescendentem lineam deficientibus
et idem ius seruatur etiam si sit ingenua vel libertina

enatusconsultum

orficianum est ius dicens legem senatorum
mottiro consilio tempore orficiani contra ma
trem intestate decedente quod si sunt filios
spurios et alias illegittimos vulgo quesitos quod ipsi
et nepotes eorum debent succedere in omnibus bonis et
omni iure et uxor debent anteferri omnibus agnatis
et cognatis nisi si quis legittimos haberet tunc illi
debent antecedere in sexcams filios legittimos
id est in duabus vnciis

sua dampna recompensant et sui labores lucro tpato sibi supapposite propter sue vite sui sustentationi et adsu uemiendum indigentibus vel sue sudoris recompendium et quia rem melioravit vel periculose exposuit vel res suas vel quia rei pauum mutatum est

citita venditio est qua res vendi contractibus legibus pro hibitis hoc est sub colore alicuius usure aut simonia et falsitate et que res furtiva vendi vel alias non iusto titulo apparata et iniqua venditor fraudem committit quod fraus ab eo per venditorem apparebit et quia vicium et periculum non detexit si forte celavit laudando vel iurando eam esse bonam et sue speciei quam pretendit et pondere et numero et mensura et quia lucro quivit avaricie gratia et improba dimiciare cupiditate in qua si res vendit carius ultra dimidium iusti precii vendens puniri debet

ndifferens venditio est venditio valens esse iusta pacifiens secundum se simpliciter iniusta ut si emptor nimis care emens multum nocetur ex re et venditor non dampnificatur et si vendidit rem improba cupiditate iniuste vendit tenetur ad interesse non emptori quia lucratus est sed pauperibus nec excusatur quod emptori bene factum est quia utilitas que alteri accrescit non est ex vendente sed ex emente si vero vendidit carius ut dampnum magis quam hic percepit recuperaret vel quia alter multum indiget in divit licita contractus naturam

ampnum reddiens venditori est quod ostenditur quod si per emptionem appeat contractus invalidus tunc si vendens vendidit rem prospere quod non est vel fecit dolum circa quantitatem rei et qualitatem hoc est quod vendidit volens in defectum ponderis et mensure et infirmum vendidit pro sano et falsificatum pro bono et mediatum apposuit ut celaret et iuramentum ex quo emptor credens deceptus est et sentit magnum dampnum tale dampnum debet reddere ad venditore

mptori reddens dampnum est dampnum omne parvum quod leges permittunt contrahentibus se invicem decipere sed non in magno vel si vicium rei fuit manifestum et venditor dicit vicium rei manifestatum vel si res aliter perit quam publicatione vel si res requires gustationem et temptationem tempore gustationis et temptationis bona apparuit sed postea deteriorata est quia tunc vale si itaque ipse sibi debet dampnum

rra est sub condonatio alicuius rei precie hec est inminsinat secundum alterius rei et in cognoni consuetudines signum concordationis pagamenti donec res pleno iure et pleno dominio solvatur et transferatur in emptorem aut scripta requirentia in scriptis expressionem non timent tante virtutis ut si alter contrahentium penitendo recusat contractum alter contra possit agere iudicialiter in quo si ipse pactam puniatur ab emptore perdere debet id quod arravit si vero venditor duplum restituere tenebitur in arre pro si vero alter dampna percepit non poterit rumpens impune a contractu discedere quia tenetur ad interesse dampnorum

ocatio est alicuius rei per locatorem conductori retento principali dominio ad usum certi temporis pro pretio concessio sive sit res immobilis sive opera quamque offert se ad faciendum aliquid precio quod merces sive nominatur contractus debet solui locatori secundum pacta si vero non est nominatus more patrie debet fieri solutio et in fine anni quod locatum si fuit domus tunc locator potest expellere conductorem si domus hiis intuitu reparationis quod non potest expectari tempore locationis si hoc utilitas ostenderet per locationem vel si conductor prave in domo versetur et faciat conditionem domus deteriorem vel frequentat in ea meretrices et latrones et inquilinus quod quovis adquiquiem non solvit bienni vel si locator dixit expresse

onductio est rei ad pensionem exposite adipiscendi ut utatur re sua

quo rei locata est nisi si dampnum venit culpa conductoris aut suorum tenebitur locatori pro dampno et venit dampnum ex animalibus nocuis quod preuit aufferri vel si per errorem sui rem in dampna et noluit cum non diligenter custodivit per custodiens accidendum non ad obnoxius si in periculo fecit diligenciam quam quivis diligens fecisset vel venit dampnum ab alio cui obviare non valuit vel si fortuito casu dissortirum inopinatum evenit vel si potest probare absuisse culpam in illo tenebitur locatori

ensio est commercium seu premium quod obligatur conductor locatori si pagamenta non dirumpant a locatore in quo si conductor sine sua culpa expellitur a locatore sit remissio pensionis pro rata temporis ceterum si venit aliquod gravamen conductori post consecutum quod illic residere nequit et quia retinuit ex maiori cum resistere non potuit et quia ratam hoc est aque et salitas cum ingenio obviari non potest prohibebitur mansione et secutum perpetuo alias semper tenetur conductor locatori pensionem et si conductor expendit aliquid in locato necessarie vel utiliter auxit et edificat potest agere contra locatorem expensas computando

ifferentia emptionis et locationis est qua ostenditur quod emptio et locatio differunt in quibus primo quia emptione transfertur plenum dominium rei cum usu et potestate in locatione vero usus rei tantum retento dominio locatori secundo emptione res perpetuatur locatione vero solum ad tempus conceditur tercio emptione transfertur dominium rei ut utatur uti libet in locatione non ut utatur uti libet sed uti congruit convenerunt aut quia mortuo conductore inter tempus conductionis heres eius cum simile iure in conductione succedit sicut in re empta

ex societate obligatio est quando quod si aliqui obligantur ad societatem taliter quod unus ministrat pecuniam ad lucrum participandum retento dominio super capitali pecunia et alter personam sive laboribus debet recompensare tunc si is quod omnino marcescit potest solus pecunie expositus ad pericula vel lucro participare et sociam si non estimatur in pacto intelligi dampnum usure sonans tollitur quia societatis tetus sicut in excessu lucri et dampni per oriatur debent sibi invicem remittere

andatum est preceptum iniunctum superioris potestatis suum sive sit contra suam voluntatem et plena voluntate quod si sit superioris amicum ex in specialior obligat propter conservacionem status in vobis quando vel diligere observet et in forma maiori nisi sit grandum et sit iniustum et illicitum et superioris potestatis preceptum mandet dissimile et si mandat id iniuste ei obediri actus ut pro volunte manet in omnibus est obediendum superioribus preter quam in hiis quod dispendium salutis inducunt quam dei precepta in omnibus anteponenda sunt vel si agatur contra libertates incorporalibus et et aliis omnibus sicut corpora sunt obnoxia sunt domino ista incorporalia eorum universa

ex quasi contractu obligatio est obligatio non tenens de facto et decurre inter sibi ipsius sed secundum contractu obligatus debitorem rei conditionem in condicio pretio excipiat ubi quia erravit in solutione in facto alieno alias secus si in proprio quia non tollatur error in facto proprio cum quilibet scire debet quod agere debeat propter sententiam ex indebite factum et si promisit iuramento debitum solutum est a contractu vel quia tamen pre indulgentie actio vel simile contraxit impubes

ex quas personas nobis obligatio nascitur est rubrica ostendens nisi quod persone quae sui iuris sunt et mediocriter opulente et rationis compotes non impuberes et quo tamen licet agere possint et cognoscunt condiciones iniurii et condicionis obligacionis possunt obligare vali de nisi impune eos discedere licet a contractibus et pagamentis

poidit a vitiauit qz adueniunt scutem adrem
eadem a existetem i tope sada sic sit culpa leuis aut
leuissima

econtractu

obligacio e q res
prore mutuo dari solet q res accepta
adante sit accipiet recomiss scdm codi
cionem accipiens forma equalens se
cundum partium estimacionem adutilitate cosidata
intendi quo adpondus zpodo a insura z mensura
a numero z numero / a quo adqualitate vel vtilitate
tum : scdm qz pt dari melius pactiori z im 9pmaroi

erbalis

obligacio e q verbis
aliq nobis facere spondem 9 zpolitem z
expressa stipulacione capiens formam
sui complementi Nota multe st species
obligacionum qz ferme tot qt sunt consensus volu
z dacio etiam est obligacio z deposito vbi is apt que
res deposita ponitur adming est obligatus ei culpa
desidie qz non ita paze custodiuit rem sit debuit
vl quia potuit preuidere dapnu z no puidit sim
fuit t impetu in rem qz nec suam custodire po
tuisset nullius obligacionis reus est

tipulacio

e queda sollēis
verborum conceptio finiens contractum
sua potestate faciens obligacione tale
qz si diniut a ei continent pt inceptu
actio sine fiat pura a condicionata a dilatoria
q copletur a illis verbis spondeo pmitto dabo fa
ciam fideiubeo fidepromitto vl alio signo visi
quocumqz scdm modum gentis aut patrie

iuisio

stipulacionu e q condic
qz stipulacionum alia e pura ze ia q mox
stipulatum promittit dari z fieri conti
quam tn actio non pt peti nisi totus dies
soluentis cedat arbitrio qz si quis ita inptue i stetit
statim ppt inoportunitate possit pocere stipulatum
alia vo e indiem q limitat dies a hora a mense
a annus a cta porcio diei i mese z anno limitata
q nemo age pt nisi ps totus diei decursum a totus
anni coplementu qz ps ptitu tpus intelligit fieri sti
pulatio ps qz tpt amplius suspendi non potest

ondicionata

stipu
latio est que fit subiecta gdicione ita
qz si non fiat condicionatu stipulatum
qmutari possit q si e derebz actu i rerp
natura cert ita qz ptiti a futuro e qi pus mox
valet stipulacio Si vo sit demit nisi certe appeant
non pt pstiti fieri obligacio exm desiruie vt e dena
scendo blado a ex a vatta iudiciales stipulacioe
st q annexo iudic officio proficisti vl aimtspit
Connectionales st q ex vtisqz part cosssv znon
gcunditis potestate contrahuntur

nvtilis

stipulatio e q est
derebus q non st
nec fuerunt n eas esse est possibile a nec
eas ymaginari esse pole n unce i indicium
pmit deduci vl si st non st i mea ptatem
vt solem oriri in medio noct vl q e derebz q ita st
in vsu publico qz nulli liq eas appare vt eme fore
a qz sit contra ius a contra libertate a sit int ab
sentes vl qz iudex agit decomicio iepiam vl st appoi
stipulacioni gdicio i plus vt si tetigo digitu ce in hoc
tibi stipulor tn natu fat impossibilitate vl si sit i re
turpi vt in occidendo regem z in futurum q fac it que
aduniculibz a inptitis i possiblibz redic a si inticiunt
occasio facius impossi bez adipleri qz ex stiplacoe libiter
adiple velit

artim

vtilis stipulatio zpar
tim invtilis e q pt i ius deduci vt si sti
pulet i pubes sqc anos pubtat vl si
pat spondet ps morte filia alicui partim
vtilis est racioe st stipulacionis paterne st i vtilis

quia si virgo nolit fit ceterp stipulans nd respodeat
examino h e qz respondet st ac si nolens tn si vndeat
adrem quantitatum rei auxit a dimit pt valere
quia visibiliter demonstrauit qz ei placuit

ideiussor

est aliqs homo
sexus virilis a femina sui vir opibus
pditus non clitus a monachus q polite
peraliq adsatisfaciedu pactata a deb
ta in re z tpe dictato si is prosqs spopondet satisfac
nolit a non possit ecomrio debitoio spodente qz vt
fideiussore obligacoe liberare scius fideiussor pt
accione agere contra debitore sim solucione nolit
stare aut si bona sua dissipat a fideiussore gtepuit

eclaracio

diffinicionis
est qua ondiur qz bene dicit femina sui
iuris qz si e femina in vimonial t no pt
sn vi con sesti fideiube nec debita gtihe
z si fecit vir non tenet adinteresse dicit opibz preditus
quia si e paup i non posse satisfacioi absoluit a indi
ce subaliq acceptilacionis forma h e forma yma
ginarie solucionis vl dat tpus bieny vl aiti pit
abeo iuratoria caucio vt reddat cu ad pinguiorem for
tunam deuenit dicit non Monachus nisi esset sui iuris
a cu licenc supioris polite tuc claustr te redde ads
non dicitur non clicus qz clitus non e honestu fideiu
bere tame si facit te i soluedo tenet adinteresse

itterarum

obligacio e
obligacio in litteris consignata q lite pmitus
audite diligent st examinande i sigill
scriptura annis congrui te z an concordi
sentencia procedant z congrueti racoe z an persoe
sint fidedigne qz psone in litteris supattestacionibz
poite debet esse dictiones vl ecz dicz q si omio epe
riantur ve etia si sic vetustate sint cosumpte qz vix
coram iudice pmit legi semp hnt firmitate a si st
innouate auctoritate pricipis firmitate hnt licz ino
vacoe nllu ius acquirit tam vetusta roborantur
tunc iudex scdm forma lraz semp dz procedere
nisi t forma esst contra ius que a fit te notata tuc
is dz puari eo st q cotedit no tn ps alti dz ius acqri

xconsensu

obligacio
est q fit ex mutua pau voluntatibz que
ratihabicoe negocii qz in tesse gerut dat
iudici iuris auctoritate etiam si alt corp
contra suam iusticiam z ius quesitu st decedendat
qui consensus sine fiat in emptoibz vendicoibz
locacoibz gducoibz societatibz mandat cosirat
rem plus male possessam rumpit pacta diuini se
tencia q probat pt vbis z lris z tacitintate q solum
infamoabilibz trahit adconsensu iodios vo dio thi
addissensu

mpcio

est prodiffinito pcio
alicuius rei comparato proue ns explacito
a pacto intercedente inter vendente z emete
valoe rei pensato scdm spem rei z quantitate z
zqualitate z natitatem pagando suscipies effctum
a are pnctu a rei tradicoe t ptatem dominy vt no
liceat acontractu discedere n maiestatem apparat dapnum
emptori aut periculum in re ipsa

endicio

est alicui rei m
alicuius dominium
translacio pmium insinuate a alio precio scdm
tenorem pagamenti qz pari no determinat
punctualit adverin eqlitate z adestimacoe
iusticiale contrahenti m q e licita si lucr spatium
in vtroqz geritur exclusa auaricia aut diuiciarum
im proba cupiditate z fiat a persona apta

ecta

vendicio e qua res vendit
hia z sine dolo in tepa z que
fit tuclato rei defectu siue t defectus sit
in specie aut pondere a mensura a qua
litate a inpinq piculo nec vendit tam nisi quti

ctio est conceptio verborum formata
protendens se ad res vel personas que earum
in gratiis et preiis desideratur ius persequendi
id quod ei iuste debetur ab arbitris et iudicibus
ut officio eorum fiat estimacio in iniuriarum vel qui dolose
singula habeant suum iustum recompensatione. Quodammodo
est sollempnis verborum conceptio que olim fiebat antiquitus
et inde sufficit de plano ut diffinitur in simili rubrica
vero post in plures que rubrica intendit ad species que sunt realis
personalis tibi criminalis usus fructuaria etc.

oxalis actio est actio contra
servum nocente et contra
eum qui pro maleficium quod infert dampnum
in interdicto et inpie in tempore adsistendi
pena iniecta quod si servus nocens suo domino
fuit dando liberatur precium tamen sustinet in precium quod si
ad modum transfertur nec dampnum resarcire voluit litis
estimacionem cum eo dominus incipiet et si vult noxe eundem
tradere faciet. Si vero fuit aliud maleficium inpie agere
refundetur ei secundum quantitatem impietatis

auperies quadrupedis
est dampnum illatum quadrupede seu
aut fervore lascive libidinis et si rabesceat
contra naturam illius speciei circa quod talis sit ius
si fuit animal vini ex mansuetum puta scrofa bos
equus que maior pars non ledit non potest dominus eorum
que sunt desunt esse bestie domini ut non potest possideri. Si vero
fuit animal sue ferore hoc est vt est vestes leo lupus pan
thera quod solutum et ligatum dampnum infert condempnabitur
dominus eius. Si vero canis aut verres non condempnabitur

ersone per quas agere possumus
sunt persone per nos substitubiles in locum nostrum
ut est advocatus legatus subdelegatus delegatus
procurator sindicus excusator tabellio au
ditor viccedominus assessor in eadem causa pedaneus vim asse
di eciam auditor audiendi et cognati et affines possunt
agere sine mandato dummodo sentitur esse cognati
et quanto propinquiores tanto melius ita tamen ut se obligent
ad ratum esse vti illo cuius causa ventillatur

atisdacio est obligacio ali
cuius qui convenitur ut maneat in iudicio ad
terminum litis hoc est usque ad diffinitivam sentenciam
donec virtute iudiciali compellatur ad mittere
totius vel partis ut satisfaciat in iure in tempore statuto et
in re que ei obicitur et si victus fuit et in expensis satisfecit
et sicut promisit et fideiubent satisfaciat pro qualitate
temporis et rei et si non ultra tunc iuratoria caucione

xcepcio est abiecio criminis a
reo contra iudicem et actorem facta eo fine
ut is cum quo agitur eciam si sit persecucionem
iustam qui ex sua persona in diminuta abactione
repellat licet non potest repelli ad defensionem sine exce
pcio sit principalis causa et incidentalis peremptoria
et dilatoria in tum probacione qui deficit condempnari debet
in expensis et si fiat excepcio naturalis prindicialis ad suc
cessionem tamen lite contestacionem debetur prognosa

eplicacio est excepcionis
repulsio ad innadere rei gratia finaliter
admincta que datur inducie actori ut pacta
et facta sua interponere maneret excepcionem
et actionem que prima facie iusta videbatur et inique tamen nocebit
quod reum soluebat ut igitur reus possit resurgere aliam
obligacionem concedit ei replicacio ut tamen excepcio
que iniecta consurgere possit ad sue iuste cause defensionem

nterdictum est actio pretoria
qua pretor dicit dictum inter duos sub certo
verborum tenore in inhibendo aliquid fieri et fieri
aliquid iubendo quod tunc maxime fiebat cum agebatur

inter aliquos de possessione vel quasi differens ab actione
que interdictum sit a pretoribus actio a iurisperitis certum
sit ad eos interdictum et sunt et personas partitas et singulares

rohibitorium est quod vetat
aliquid fieri cuidam quam natura et iure videtur
ei illicitum ut ab illo declinet ne faciat quod
actus aliquis vetat de per se quamvis iudici videtur
pro talibus enim faciendum est et si bonum prohibeat a pretore
quam et bona bene et iuste intelligendum vetant prepositores
propter lapsum et scandalum aut mali occasionem

estitorium interdictum est
cum a pretore mandat aliquid restitui sicut
est possessio aliquorum bonorum pro herede et quod
quia et sui fundi possessione eiectus
est vel ut successori et cognato donetur debendum et in
testati est et alia hominis iussu precium sunt possessione rei tamen ad
huc restituere ipse vel res per hereditate defuncti que in eius sunt ius transfert

xhibitorium interdictum est
cum res actu traditur audire bonorum
possessori hoc est ei cui ius debetur quod con
siderata quantitate qualitate modo reddendi
satisfaciendi cum fructibus preciis parapherna in simplum
duplum triplum quadruplum secundum differenciam
qua res donatur iure ei cui debeat ut pro in tempore
et loco secundum pretoris edictum exhibeatur

alvianum interdictum
est interdictum competens domino de rebus coloni
nomine taciti pignoris pro mercedibus fundi
quas colonus in fundum intulit vel induxit
nascibile domino ex maleficio actionis coloni ut sicut
non recte agatur in fundo domini satisfaciat de rebus coloni
quas in eius fundum invexit aut importavit

ndevi interdictum est quod proponitur
contra eum qui deiecit alterum ut restituat
possessionem rei immobilis quam alium vi eiecit
et qua prius occupat ac restitutione non mor
talitas nec casus fortuitus nec dolus nec ignorancia deie
ctorem liberat quin teneatur ad restitucionem pro contestitute
estimacione dare rei venum passo compelli quod si in privata pre
que de possessione eiciat sine armis publica potest puniatur
aut in tanta parte bonorum profisco. Si vero cum armis hoc est
scuto gladio hasta galea fuste lapide relegatur

trubi interdictum est interdictum
quo ambo ex litigatoribus agunt conversi sed
de rei proprietate que tamen est mobilis que explicatur
quis ex litigatoribus possideat debeat intendo potest
esse verum scilicet possessio cum vicio dicitur ut aliquis possi
deat talis possidente petunt quoque si unius est posses
sor tenet vi vel clam nec precario nam tunc est possessionem
tunc a fine hoc est a sentencia iudicis dicunt vincenti possessio

uodvi aut clam interdictum
est quod proponitur contra eum qui absente
et ignorante vero possessore ingredi in fundum
alterius construendo opus a pristino destruendo
et hoc fecit silentur timens ne ei prohibeatur ut per hoc pre
dat possessionem naturalem per quam possit intronere in undeque
circa quod tamen impelli debet ut per hoc interdictum quod destruxit
alium reedificet et reponatur in statum pristinum quod con
struxit deponat ad pristinum statum

iuisio interdictorum nota quod pre
dicta interdicta. Aliud
est interdictum de libero homine quod pro parti
de libere liber homo exhibeatur et omni
que de pluribus ad eum quem eum in servitute dolo
detinet. Aliud est de rerum divisione tamen est de liberis que dicti
et legatorum que dicitur ne quod fiat in flumine publico. Deiectu de iti
nere. Septimum de simplici interdictum. Octavum de dupplici et de istis
omnibus propter brevitatem supersedere volo etc.

alie persone per oppositum significatio in parius rebus validas faciunt obligaciones sed non in arduis

ublacio

obligacionis est quando quis obligacio multis modis tollitur scilicet solucione eius quod debetur vel si consenciente creditore malum transfertur obligacio nichil restat an is soluat qui debet aut alter suo stante debitore sine ignorante et tollitur obligacio re verbis literis consensu et pactis acceptilacionem et stipulacionem contraria voluntate pacti si imperante revocandi tre non secuta propter pesatorem et delegacionem et per exceptionem

uartus

institucionum liber tractans de obligacionibus que ex delicto nascuntur et bene sequens precedentes quia in primo agebatur de personis iure In secundo de rebus In tercio de actionibus et obligacionibus non ex delicto hic autem ex delicto quartus liber determinato iure actionum dicitur In quarto prima agitur de obligacionibus ex delicto In secunda de vi bonorum raptorum In tercia de lege aquilea In quarta de iniuriis In quinta de obligacionibus que ex delicto nascuntur in secunda et sic de aliis

bligacio

ex delicto nata est obligacio ex furti maleficio proveniens quod si fur manifestum hoc est quia in loco cum de re deprehensus est vel quia deprehensus est antequam ad locum destinatum hoc est mensa eodem die mane dispoebat aut quia eandem rem tenere visus est tunc pena est quadrupli tam ex persona sive quis liberi in manifestum aut furtum est si deprehendi extra loca vel per longa tempora aut quis dicit rem tam se depositum talis per examinari et si rem furtivam susceperit et celavit manifesti furti pena obnoxius erit si non dupli pena punietur

is bonorum raptorum

est titulus ostendens furis improbi hoc est raptoris obligacionem quod si raptor in delicto repiat vel toto tempore intra annum quadrupli pena obnoxius erit Si vero post annum simpli dicta ista intellige si fiat actio contra raptorem per eum spoliatus est tamen quoadvis contra raptorem agit crimen lese maiestatis et similiter fur bonum pacis disturbando suspendii pena lugere debet

ex aquilea

est lex dicens de equacionibus certa dampna de re legibus condistincta quarum prima est contra quadrupedia et pecudes talis siquis interfecit pecus proximi quod pasci solet precium eius soluet et leso dabitur pecus Si vero mutilabit dabitur opcio ut aut is tunc est pecus quintam partem precii accipiat quanti pecus valet et pecus retineat aut tres partes recipiat precorem et pecus donet mutillatori si vero tamen exstat arbitrio iudicis tollatur

ecunda

lex aquilea est lex talis Siquis hominem volens in morte idem nullus iure occidit erit capitis proscripte nisi quis latronem occidit quia aliter periculum effugere non poterat tunc non erit legi obnoxius Si vero quis malefactorem occidit non habens potestatem iudiciariam publice auctoritatis homicide pena punietur nisi esset vir deprehendens quemquam in adulterio cum uxore et eos occidens aut furem nocturnum nisi non potuit discernere an ad furandum solum venisset vel ad occidendum sed si furem diurnum occidit reus erit homicidio nisi esset in loco secreto ubi invaditur mortificatur vel se celare posset aut fuit latro stans insidiose in itineribus aut nocturnus agrorum depopulator aut quia filie sue virginitatem vi auferre voluit

nvoluntarium

homicidium est hominis occisio ab homine facta vel preter intencionem hoc est ad aliam operam quod si fuit licita quod est quis domum reparavit aut putando ex arbore ramum deiecit et adhibuit omnem diligenciam qua potuit clamando et premunendo nullam culpam incidit neque penam incurrit Si vero diligenciam non adhibuit aut rei illicite operam dedit aut ei que ad eum non pertinet et occidit reus erit homicidii de rei quia ad eum non pertinet tercius in venacione et interfecit hominem vel eicit quis rem que ad eum non pertinet sed quod si domum reparare vellet et que ad eum non pertinet et lapis cadat et sit res licita non tamen pertinens ad dictum

yrurgicus

est medicus vulnerum aut precisor membrorum putridorum qui si secuit membrum hominis et de reliqua curacionem et que sunt defunctus est aut imperite secat aut quia expertus imperitus se intromisit legi tenebitur Si vero perite secat et cum medicina aut sit medicus fisicus qui secundum artem secat dato quod moriatur eger non legi astringitur nullus autem medicus fisicus qui est peritus astringitur legi si moritur eger nisi ex medicina nisi minime qui talia bona fide agunt et caveo tabeis et bonis aliis de scrupulosa sua depono qui egritudo est in culpa non medicacio nisi sit negligencia aut dissoluta et reddit culpa

onsiliator

ad dampnum est qui a creditur quod is qui consulit ad dampnum et presertim ad homicidium dato quod per se non fecisset si pertinebat ad eum consiliarius tenetur consiliarium in re licita et homicidium vel dampnum secutum est non tenetur legi Si vero mandavit homicidium suo nomine suo et ante effectum revocavit si tunc secutum revocatio non cadit in potestate perficientis reus erit Si vero ante precussionem innocens erit Si vero mandat aut consulit aliquid ad quod non arbitrabatur inimicum homicidium et secutus est si sint res licita non est obnoxius per si illicita obnoxius erit

apnu

est omne id quod res minus valet quam ante valuit quod dampnum in quacumque re et per quacumque ingerit non est absoluendus nisi satisfaciat secundum arbitrium lesi quod si fuit in homine expulsione si mortuus non est se secunda restituere soluendo impensas factas in medicos Si vero in pecus quod moritur precium pro tunc restituere pro dampno Similiter si mutillavit et pecus dabit mutillatori si quod habeat aliud servum non inclusit dampna pro re facta refundet dominus aut aliud dabitur si dampnum sit maius quam aliud solvit quod per suum ignem vicinus nocuerit ex negligencia tenetur ad dampnum

niuria

est contumelie illata cio ab suis aut contumelia dicenda vocando volunta facta secundum varietate in famie illacionem varia statuens nomina et penas quamquam quicumque passus fuit aut multi in solidum punit cumulatim agere quod si fuit dei et sanctorum extraordinaria pena id est pena capitis est in iugenda si principum aut senatorum lingue pena punietur Si virginis aut matrone seu et patrone hec est domine in domo sua honeste vivente in eius pudicicia conceliose simo impulsavit virginem exponere cessionem sit taliorum si fama corrosa fuit in morte cum si mutilat agere agere ut renovet vel ut condicione confundatur quod si semel extincta est neque de renasci idem admittere revocari nisi supplex et humiliando renovaret tunc neo tenetur ad iniuria dimittere vel humiliter tamen pro pena iniuriarum in pecuniarum peccatum commutari quod procedet in fiscum communem pacis vero leso

niurie

quasi ex delicto nate sunt in iure seu probra contumelia que imponunt aliquibus ob imprudenciam ac si maleficium fecisset licet tamen non fecerit aut quia presumpcio est quod potuit faciendo pudiciciam aut quia infamat obscurius culpam aut facti actum bonum in bene quod tamen consequitur malum ut scilicet mors ad medicum in languore que tamen consequitur mors sine culpa medici aut quia prodiderit aut suspendit aliquem quod alium sine prandicio interfecit aut quia furtum in eius stablo repertum est aut domo in quibus actio non competit tamen si sit factum in famans ad futurum

Aciu[m] iudicis e quo iudex observare
tenetur ne aliter iudicet quam legibus et principa
libus idem in primis et maioribus negotiis dat li
bellum tempus liti scontestatorum procedat tes
examinando et si unum aliud contradicat legem nona pres
tat ubi et mores et consuetudines illius regionis et
non plus da primum estimet n' ut tantum sit in condempnatione
quantum est in obligatione et ut restituat res cum fructu
nalibus et industrialibus qui tamen non sunt consumpti

Ublica iudicia
sunt iuditia in quibus
cuilibet de populo datur actio et ubi possit p[ri]m[o]
publice in loco publico et conceditur accu
satio publica et infligunt pene capitales
Ultimo supplitio malefactoribus qui sunt maiestatis le
sores et qui contra publicum bonum mala moliuntur et adul
teri et stupratores et homicide et patricide et venefitia
procurantes et violenti et fures et predones et sacrorum
effractores et traditores et falsarii et alii quorum quidam puni
untur gladio a ferro alii elemento ignis alii in acre pen
duntur nec tre cu stodie traduntur post morte alii aqua et
alii aliis tormentis afficiuntur

Andectarum est liber satraciss
simi iustiniani
in omnibus suis ex
partibus digesti
dicibilis quia dige
ste e materie est
ex omni veti iure
collectus continens in toto suo ambitu quatuor partes
quarum prima pars dicitur prima digesti veteris
et continet in se libros undecim Secunda vero dicitur s[ecund]a
pars digesti veteris et continet in se libros tredecim Tercia
vero pars dicitur inforciatum et continet in se x ordine
libros quinta vero pars eiusdem dicitur digestum novum
et continet in se duodecim libros et sic summa omnium librorum
voluminis pandectarum continet in uno quinquaginta libros

Rima ps digesti veteris
est pars undecim libros in se continens
quorum primus liber continet viginti duas
rubricas secundus quindecim tercius sex quartus no
vem quintus sex sextus tres septimus nove octavus
sex nonus quatuor decimus quatuor undecimus septem
et sic finitur prima pars digesti veteris et incipit secunda pars eiusdem

Ecunda digesti veteris
est tredecim libros in se continens
quorum primus et est duodecimus in libro
ordine continet in se septem rubricas
Tredecimus septem quartusdecimus sex quindecimus
quatuor sedecimus tres decimusseptimus duas
decimusoctavus octo decimusnonus quatuor vicesi
mus sex vicesimusprimus tres vicesimussecundus sex vice
simustercius quatuor vicesimusquartus duas et post incipit
inforciatum

Ercia digesti veteris est pars
inforciatum dicibilis quatuordecim in se
libros continens cuius primus qui est vi
cesimusquintus liber continet septem
rubricas vicesimussextus decem vicesimusseptimus
nove vicesimusoctavus octo vicesimusnonus septem
tricesimus prima tricesimusprimus una tricesimussecundus
nove tricesimustercius nove tricesimusquartus octo tricesimus
quintus sex tricesimussextus duas tricesimusseptimus
quindecim tricesimusoctavus decem et septem et sic
finitur totum vetus digestum

Uarta digesti est pars
voluminis ultima
pandectarum digestum novum
appellabilis in sui inclusione continens
libros duodecim quorum primus qui est tricesimusnonus in ordine
continet in se sex rubricas quadragesimus sedecim quadrage
simusprimus undecim quadragesimussecundus nove quadragesimus
tercius triginta quadragesimusquartus septem quadragesimus
quintus duas quadragesimussextus octo quadragesimusse
ptimus viginti duas quadragesimusoctavus viginti tres
quadragesimusnonus decem et octo quinquagesimus sedecim

Rimus digesti veteris est liber
viginti duabus rubricis conclusus in quarum prima

1309

eneficium [l]ẽmi titul[i] est ut det[ur] actio in utilitatem ex hoc edicto ei i cui[us] fraudem et collusionem facta ẽ alie[na]tio ? suis heredibus et contra heredes ei[us] adest, ws tuscati ẽ et datur adversus eum q[ui] aliena que admisisse conuenit vel qui suscep[it] rem tis latam in se causa futuri iudicij a[ut] tra[n]stulit se ad forum non suum et traxit eum fatigatione tal semper debet expensis condempnari

uffragatoria alienato est que suffragat[ur] alti[ori] scilicet passo in mul[tis] casibus si adu[er]sarius rem malo dolo transtulit in alterum a[ut] dominium eius a[ut] nudam rei possessione a[ut] q[ui] alienat rem s[i]c q[uod] agi[tur] post litis contestationem a[ut] post iudicium iniciatum hominem alti[oris] dioc[esis] a[ut] principis a[ut] regionis ut euocet[ur] ad p[er]sonam actione in ibi vel q[ui] cuot q[uod] recipe lit[er]as commissionis q[uod] debent esse p[er]sonales ex nominibus desig[n]ate cogit[ur] taliter [con]stitu[tus]

n nocua alienato ẽ alie[na]tio iusta non valens trahi in iudicium vel si tracta fuit mox absoluit ab instantia ut si quis alienat rem redibenda cande aliorsum redibitur vel q[ui] aliet alia causa iusta a[ut] q[ui] timet de nouis lites ex secratias a[ut] q[ui] alienat ante mota q[ue]stione signum ẽ q[uod] no[n] fec[it] dolo cum non sperauit iudicium fore a[ut] alienata ẽ ad p[re]ces p[re]ma p[ro] oblatas a[ut] iudicia i[n]stimatas et cognitas alienato non eit mutandi iudicij causa facta igit[ur] erit i[n]nocua

lienator est qui rem transtulit in alterum valens conuenire p[er]sonam actione non tantum ad rei estimationem ratione doli sed ratione p[re]cij q[uod] ex rei venditione recepit q[ui] precium loco rei succedit a[ut] q[ui] transtulit se ad alienum forum a[ut] potentiorem instituerit actorem h[oc] ẽ natum actorem i[n]stituerit scilicet elitum a[ut] iuris peritum procuratorem h[oc] ẽ prolatum aut quia instituit tutorem ut sit actor pro pupillo

orium alienator est quo ostenditur q[uod] quilibet alienator p[otes]t conueniri coram suo iudice ordinario a[ut] delegato p[ro]bat[ur] cont[ra] eum obtentas ut dolo initet eum possessore vel coram eo ubi euocatus erat antequam rem alienaret p[ro]ut dici q[uod] cliens p[otes]t i[n] mult[is] casibus trahere laycum in forum sui iudicij i[n] titulo ex p[re]sertim quod conuenit de foro competenti ex p[er] medio

ena alienatoris est pena ondecq[ue] is qui fecit alienationem possessionis mutandi iudicij causa q[ui] tenet[ur] actori ad omne emolimentum q[uod] medio tempore cons[equi] potuisset et actor p[otes]t conuenire possessorem h[oc] ẽ susceptorem vel alienatore de possessione ita alienata et uterque tenetur super hoc respondere

eries tituli ẽ quo ostendit[ur] q[uod] bene ponit[ur] hec rubrica post priores quia p[ri]mus actum de restitutione rerum maioribus et minoribus et quia vi[ri]ssima equitate prospici de ad d[ebi]ta[m] ac iusticiam ut in omnibus partibus prouideat[ur] rerum saluationi ideo aut quia multi tradunt res et possessiones de quibus agendum esse credunt timentes ne i[n] alias transferant[ur] id q[uod] ita tales sit agendum edicit ius p[ro]uti[n]c[ialis]

rbiter est semiiudex de consensu partium ad discutiendam et sic p[otes]t terminandam causam aliquam voluntate electus a[ut] plures tales inter vel inter q[ui]s compromittere ut ipsi a[ut] ipsorum edi

cto stet[ur] et metu pene litigatum cause fine certus sortiant[ur] dicitur et semiiudex q[ui]a non ẽ p[er] se iudex q[ui]a n[on] coram ipso sit reconuentio nec tenet[ur] quis ad eius edictum nisi i[n] quantum cautio compromissi ligat quo dato sit liber a sententia arbitratoris

rbitrium est terminus actus personarum cum litatione inq[ui]si iudicio contendentium inq[ui]o arbiter agit ad causam inuestigationem actor ad causam amplificationem reus ad causam diminutionem qui actus ẽ voluntarie positus a litigatoribus et ẽ voluntarie assumptus principaliter arbitr[i] qui litigatorum precibus victi qi iudic[ii] volunt[ari]e[m] temptat[ionem] complent

nualidum arbitrium est ubi in forma conpromissi excedit[ur] a[ut] fit contra papale mandatum a[ut] per talem illiberatatem a[ut] sit contra diffinitiam post latam a[ut] fit per nunquos arbitratores qui interdum se nequiter arbitrasse profitentur a[ut] fit ab arbitris q[ui] iure prohibent[ur] ne fiant arbitratores a[ut] fit ab eo q[ui] est simul iudex arbiter in eadem causa a[ut] fit procuratore non habente mandatum a domino

onpmissio ẽ litigatorum consensus in aliquem a[ut] aliquos ut stetur dimo stetur et sententie eius a[ut] eorum sub pena vallatus valens de speciali madato superioris si clerici vel laycum compromitta[n]t non extensibilis ad heredes nisi de h[oc] specialis mentio fiat n[ec] ad procuratores n[isi] s[i]c h[oc] speciali mandato domini sui esset constitutus

rohibilis arbiter ẽ omnis homo iure non admittibilis ut ẽ seruus monachus femina n[isi] esset tante sublimitatis excellencie et miti q[uod] in eam posset compromitti a[ut] consuetudo h[oc] obseruet et laycus in spiritualibus nec dicte nec incidentalit[er] n[isi] auctoritate superioris adh[ib]ita in statua a[ut] ne suspicio oriat[ur] furiosus mutus minor viginti annis nec iudex eiusdem cause

alidus arbiter ẽ omnis homo cui iura expresse non prohibent ut possit in eum compromitti sicut est unusquisque liber et libertinus et ingenuus etiam si infamis existat et prudens et iuris consultus et pater familias et filiusfamilias etiam si inter patrem arbitretur a[ut] econuerso paterfamilias inter filiosfamilias

otestas arbiter ẽ potestas ita stricti iuris q[uod] arbiter nichil p[otes]t facere nec proferre nisi utraque parte p[rese]nte et nisi id de quo fuit compromissum quorum sententia ita firma ẽ ut ab ea appellari non possit n[isi] dato compromisso supplacione secuto in sigillis unque lata tamen p[otes]t per superiorem corrigi et tunc sua que de ipse esset inualida valebit superioris auctoritate firmata

es arbitr[a]biles sunt omnes res ardue que iure non sunt diffinite nec diffinita sunt certitudinate quia q[uod] iure non ẽ diffinitum arbitrio prudentum committi[tur] et preserti[m] causae pecuniarie corporales et temporales et i[n] matrimonio liberali ubi fauor libertatis maiores requirit causas in huiusmodi p[ro]pter excellenciam sacramenti non ẽ arbitrabile nisi forte propter dotis quantitatem et tunc dos magis arbitratur q[uam] matrimonium

ssentia arbitrij a iudicio seu a iudice q[ui]a arbiter ẽ paruus iudex qui ipsius sententia non ẽ poenalis sententia n[ec] ei parer[e] nisi metu pene compromisse tenetur arbiter p[otes]t esse infamis et persona quanta sanguine vel societate sed non p[otes]t esse iudex rursus in iudicio valet reconuentio sed hic non valet reconuentio p[ro]ut tu dicta iudicium arbitrium quia iudicibus facit visum in iudicando

ffectus arbitrij est effect[us] ut stet[ur] sententie q[ue]

emedia concessa metu passo sunt quatuor remedia quolibet potest constitutio contra violentiatorem cessante metu quia scilicet potest agere vasi rei venditatoe scilicet actionem metus proponere ut dampna estimare quarto agere ad rehabilitacione omnium illorum que perdidit occasione metus et in utrum in feriis dampnetur in quadruplo

eries tituli est ordo huius tituli quo ostenditur quod hic titulus bene ponitur post priores titulos quia in prioribus rubricis dicta sunt satis de hiis que sponte facimus tam circa negocia quam circa iudicia nunc in ista rubrica ponitur bene de hiis que compulsione metus et coacti agimus ideo ut sciat circa talia que metus excusat

onditiones metus sunt plures condiciones quarum prima est quod potest probari eo quia sciat pati ignorantia presertim si nocte illatus certum quia consensus ex post libere sitius tollit actionem metus preterea quia metus compellit aufert conturbat inquietat semper potest constitutio actionem vindem et facit quadruplice diffinitiva uno iudicio et excludit consessu et nullus excusat a toto licet a tanto

n integrum restitutio est prioris status vel iuris reintegratio iuncta sialit ad subuentionem vinnersis et presertim minoribus et ecclesiis et hiis qui sunt racionis invalide aut alias oppressi et ut restitutione in integrum postulata maneant universa salua in eo statu in quo erant ante postulacionem ne alienaret res supra quam petit restitutio donec finiatur condicio petentis restitutionem et quisque recipiat quod suum est

xmisericordia restitucio est que debetur illi quod nullo iusticiali actione potest ius interpretatur sed sola spe penitentie poterit precatione ei qui potest eum restituere ut in integrum restituat sive sit iudex restituens in alterum competitorum relinquens actionem pro lesione enormi rei aut persone tum secus nullum auxilium amplius sufficit quam pro

usticialis in tegrum restitucio est restitucio alicuius in statum priorem rei alicuius aut iuris sua per iudicem in medio iudicii aut extra iudicium ut eius beneficio salvus obsistit hostis invasionem persistendo libere agere posset allegationes sibi necessarias aut ne ledentium calliditate aut potentia sua adversarium inficiendo aut obmittendo aut ne rem possessio amittitur ei cui iusto iure debetur.

ersone in integrum restituibiles sunt omnes minores viginti quinque annis facta computacione que in favorabilibus in odiosis vero est in prescriptionibus debet computari de momento ad momentum et anni bisextiles et sexta hora quarti anni et pupillus si se implicat negociis sine mandato tutoris aut curatoris et unius si possit restitui si dicant se in allegacionibus aliquid obmisisse vel dicant causam proditorie actam ab advocatis et si defecerat incantitum calumpnie aut emergant nove defensiones

cclesie in integrum restitutio est restitutio que ostenditur quod circa faciendam est restitucio usque ad quatuordecim annos computando a die lesionis nisi esset finita prescriptio quia ecclesia fungitur iure minoris postquam autem excessit vicesimum quintum annum usque ad quadriennium semper potest petere restitucionem in formam iuris si prelatus eius aut sindicus

in aliquo condicionem eius deterioravit quia delictum personae non debet in dampnum cedere ecclesie verumquidem quod ecclesia sponsatur semper maior potest dici et maiores uti iure

odus restituendi in integrum est quo ostenditur quod restitutio in integrum debet fieri auctoritate iudicis eo pro tribunali sedente et adversario presente quia adversario absente non valet eo quia negociorum iusticialia multa parata assertione pandi et tunc debet libellus offerri et litis contestacio fieri et omnia sollempniter et rite debent procedere tamen si is contra quem agitur intra triennio non veniat restitutio indulgetur

estitutio lapsorum est restitutio fame alicuius in statum priorem qui incidit in famam racione criminis vel quasi in cuius restitucione considanda est quantitas criminis an sit grande enorme vel mediocre et qualitas an sit publicum vel occultum nam publicum crimen valde impedit restitucionem et recidiva et modus passionis criminis an saltem crimen se ondit quia sponte confessus est vel convictus est et modus pene an remissa vel facta

empus restitutionis in integrum est tempus quo ostenditur quod semper et sine tempus prefinitione quilibet qui debet et potest restitui potest reintegrari in medio iudicii vel extra sine dolo vel metum adversarii vel enormiter lesus sit absens hostis stoliditate et qui iudicio indebitur expediens tunc semper restitutio fieri potest nisi contra eam fiat prescriptio

asus in quibus potest peti restitutio in integrum saltem tamen magnum tardum quia in membris causis non fit restitutio in integrum et in contractibus et in delictis vel quia et qui emergunt nove defensiones et quibus deinde qui precium honorum instrumentorum lites sopite non decent instaurari tamen potest ex emergentia nova cetere quod licebit renovare in forum iuris omnia priora

estitutores sunt universi iudices habentes plenam iurisdictionem tam ut sunt ordinarii et principes et delegati a papa et a principe et delegati ordinariorum habentes administracionem et qui habent in commissione aliquas principales causas in quibus questiones restitucionum mandat et arbitri hii universi possunt restituere nisi intervenat appellacio a sententia exceptiones prorogatam

ffectus restitutionis in integrum est ut ea postulata maneat universa in eo statu quo erant ante postulacionem ne res eadem alienetur super qua petita est restitucio nec intervenat impedimentum aliquod petentis restitutionem donec finiatur condicio restitucionis et ut quisque recipiat quod suum esse debet et per restitutionem si renunciat restitutio contra actionem in securitate non possunt

eries huius rubrice est quo ostenditur quod bene ponitur rubrica de in integrum restitucione post priores titulos quia in prioribus rubricis actum est de restitucionibus racione metus et vi que debent maioribus hic autem agitur de restitucionibus debenda fieri minoribus et ecclesiis igitur

lienatio iudicii mutandi causa facta est ab altera litigatorum parte iudicii mutatio quam causam metuens iam dolo malo in alium transfert ut iudicium mutet vel cautet ac instaurat novos adversarios quod duriorem cum ponent actionem ac novas litteras ponunt commissiones contra veteres de quibus nulla mentionem faciunt vel quia intentat iudicium accione reali contra eos agit per se vel ut sit iudicio fatigatus desistat a sua iusta actione

Tit. lege Ante thes.

Ex-stre-pen-cium

Judiciorum cumulacio cauenda est a sapiente conatibus/ iudicialia enim clamandinis sunt depauperatiua humiliatiua ac mentis hominis nimis anxiatiua/ Depauperatiua quippe propter auariciam iudicum et versuciam advocatorum de quibus vates proloquitur. Principes tui socii furum/ omnes diligunt munera sectantur auariciam mutant legem dissipant sedem obque altissimo eulogio consulit vitas non puerili ter vniuersis. Siquis iudicio tecum voluit contendere protinus prebe illi et pallium Siquis percussit te ad maxillam prebe illi et alteram. Impruunt verba prudencia filius supernorum luminarium. scandalum autem delirameti ac irrisione huius mundani in oculis sapientibus. Percussus enim ad maxillam si repulsus et forte nolens furoribus tentus occideris ad mortem gladio vltore castigaberis. et tunc in angustia et cordis gemitu tu prospicies in illo iudici collocari mellius quam mortali supplicio quo nil in humanis terribilius/ preterea et melius adicere pallium adiunctum ne spe obtencionis tunice in auras dapnum vtrorumque rependiorum. et se iterum re ex sine fine recrastinacionis fatigacionibus/ ex in acerie diminucione/ ac merito in sopino inigniquitate/ detrahet enim opulencie tue/ cum in [illegible] iudicum advocato assessorum scribas causis expenduntur que medicando requiris si sine munere hostium impulsaris. Sed a seculum vilissi hec glutum dignum pascunculum/ obruet te furoribus. in causam in sediatumnimo aput patronum in vilescabis hostium sternus obscenibit retinaculis quo et dietatim protrescet inguinacio surrescent scandala in strumenta processibus in inualidabit. ac cohesio statustui multiplicabit quo tandem cum amicitie resilientes in manu aduersarii te relinquent vltimate deridendum/ et deinde more canum dentosa totum te versi sencia/ latratibus in vultu te condempnabunt vnde excussa causa in iniustum te affirmates pruritato

Item

ed propter advocatorum versipelles iniquitates qui sese false petronianus debellantes aduersitates veri similitudine colorant puritatem/ ipsi enim versutis allegacionibus questionem luce clariorem in tenebrosa nubium obscuantes altitudine in tantum dietim abducunt iniquitatem/ quod auditores vniuersi et iudex inter fluctuantes consiliati vacillaciones seu statu iusti in partem conuertet contrariam quam litigatorum ac collecterum obpugnaciones in seruiunt. vt procellis contrariis atlete proch et iusti varia pellat in cumina in necdaria. pruritatia obtestaciones dolos rancores in inimicicias. sollicitudines calumpnias falsa testio et insi victorie vt habeat desiderium/ in misericordiam litigator precipua mentis introrse gemens afflictione. ac exterrorse corporis arens maciedine consumitur ante liciacionem currit atque discurrit et nisi ut iudicis adeatur presencia. in ut conuertere domini non abesset absencia festinat aperit operit que ipse dum ne negligeret sollicite intuetur quod vocabitur exspectando et reexspectando gelidis aceritur frigoribus calore patitur aurinatibus pulsat hostia ac impulsat tedio afficiatur uilia. Sed que tandem in conspectum iudicis repentam tremoribus concutitur. ne ideo in cauto surripiat. et ne auolat iudicis flama furoris carbonacio succensa causam sonet poriat. que tande predonati officiis stablo sathanico reponitur. crudelibus cathenis gemiat conculatus/ et tortore vltimate exuentis expositus acerbitatibus vltra mortis anxietate excletionibus dolorosum mundo effiatur spectaculum sed sua letali afflictus supplicio.

Ed propter scelestiorum iudicum prauitatem qui senibus babilonicis herodi pilato cayfe et neronis gratissima adunati societate/ in omne iudicium predeterminant in corde suo iniquitatem. Ex quibus nedum mundani principes sed et maiori in decem ecclesiastici iudices summa iudicialium soliorum conscendentes fastigia. super omnes elati/ in ragonalibus suffarcinati furoribus/ amenti concupiscencia et proterua fantasia in loco iusticie eneruant iusticiam torquent innocenciam sublevant prauitatem/ opprimunt insontes adiuuant scelerat os dampnant christum barabam vel latronem relinquunt impunitum. Cum si liciter in ponit in corruptissimum predones sed auctoritatum vsque ad inopiam facultates eneruantes sceleratorum. Si ambiciones ydola sed pessimissima celi volencia in sidera nec vllis passibus correctionis tantum acerbitate. Si veneris familiaribus ardoribus ac puellarum serenitati quam pecudum more conantur commaculare. Si frenetice seuiendi furoribus/ mox a satham satchalitibus/ qui a principe acheroncis ad bonos conturbandos/ in terram inmissi sed iehennali exregione conspirat in licibulos flama tharthavea. qua edes sacrate et terre horrere visitata latrum ignibus fauillantur/ vrbes terrestrorum menia in ruinam detrahuntur. virgines violenter infantuli ac multitudines innocencium venerunt media angustiantur et fame siti immaritudine ensem insidiis homicidiis ignibus iniquique vastantur/ vnde vlulatus et lacrime gemencium. super incomodis que iudex gehennalis legibus parens sathanus/ in clementissima acerbauit feritate vsque ad thronum diuini tumultuat et cuncta/ cum non sit adiutor corpore/ qui pauperem eripet de vnguibus vesci gehennalis/ cuius consolacio sedite perfecta est amaritudo et hilaritas pauorum superbiauit vt solus leo iniquus emineat. mox liuatum est sub modio intra silo/ depressio ac inframi culcitio. qui si quempiam furibundo aspiciet contuitu/ non cessabit a seruitutibus donec tiore dei abiecto quod pressus iudiciali premat summa prohibito/ non exspectabis innocent attritus omnibus seuissime. a quo dat iudice qui nec conatibus a mundi lumine conabatur sustollere. quem in nil in matle valens in me reprire/ inde ad tamen in omnibus fama vita rebus honoribus attrivit deiciendo. quod sede in terram collisa tabescit gemitibus. tocius lacrimas offerens in altar/ diui sublimitatem. vt purgetur innocenter commaculatum. Norunt et sancti nimis diuini prophamissimorum iudicum iniquitatem qui aborum illecebris continuis robustis constancia ad agonem passionis obtorcorum lete gradiebantur/ et ille flammis. ille vndis. ille cruciatibus. cristum ductorem sequendo robustissimum/ in eternam nascebatur gloriam lete laureaturus. Sed quia scriptum est. stabunt iusti in magna constancia in die clangoris aduersus eos qui se angustiauerunt Ideo ve iniquis iudicibus in morte et in die buccine. quo vnusquisque secundum sua opera digno reppendet reppendio. A iudice equissimo.

Iudicium

secundum antiquos est actus legittimus trium personarum scilicet iudicis actoris et rei ius fori exsequencium. Ubi ergo primo iudicium est actus plurium personarum quatuor vel quartum quia ad iudicium requiruntur assessores testes advocati tabelliones sindici procuratores etc. Secundo non semper iudicium est legittimus actus etc. quia interdum iudicat tyrannus hoc est iudex intrusus et iudicat iniuste quod neutrum est legittimum etc. ad argumenta dicitur quod probat verum quod diffinicio est inualida

264

parbitros est pronunciata a' ut pena det' copmissa
insi periam arbitratus fuiss hc e iniusta pnun
ass sentenciā a' q pronunciass vno litigatorum
pnte zalto absente vl' q vnus exarbitr pnunci
ass absentib; aliis vl' no in eo loco vbi copmissū
est a' in die fiata q oia tñunt admqtate sentencie
n' forte sente a essz in scpt pronunciata ex oim volū
tate hēt qualitercūq; pnunciabi' sp valida erit

inis

arbitrij est exspiracio ptatis
arbitratorz ne arbitrentur amplius pcipue
nosabilis scz si hora in copromisso poita elat
psa e vl' sna parbitros iam pronunciat
est vl' mortuus est arbiter a' vn9 litigatorum

umerus

arbitrorz est
quo onditur q arbiter pt esse vnus a' duo
z si tales dissentiūt tunc ne res sn exitu
peat ⁊ tunc ordinari9 vl' delegatus q'
iurisdictoin b' retinuit pt cogē duos vl' tercia eligāt
psona vl' vo in assumendo tcia psonam sint discor
des tunc iudex dabit tciū z sp bo'me i no impar arbi
tres esse vt maior pars concludat

eries

tituli est ordo quo ostendit'
q bene pg ptatoia iudiciorz
ponitur titulus de arbitris ⁊ ponit' ante
iudicia quia arbitri redigūt' instar iudi
cium tn qz st' imperfiti iudices ante iudicia
collocant' zpparatoriis adiudicia connumerāt' ideo
hic titulus ponitur vltim9 qz attēdit ad formam
iudiciorz z est vnū exppatoriis adiudicia i'

es non

arbitrabiles st' res
spirituales q' nullo
precio st' appreciabiles n' causa cimalis e
arbitraria id e arbitrio subiciabilis n' spi
tualis plarum res e arbitibilis nisi ictib;
ta stib; saliq ppt' suspicoīm vitanda a' scādala z si fi
at aucte supioris a' pronus exsistat n' cū in ioial
ppt' excelencia sacramenti pt arbitraria fore n' que
iurib; a' diffinitiuis sentenciis st' predeñata

ronunciacio

sentencie
arbitrarie
e qua onditur q sentencia arbitraria deb;
redigi in scpta ex consensu partiū zarbi
tratorz bene pt pronunciari sentencia per
vnum arbitratorz pntib; aliis a' etiam in aliorz
absencia scz sp ille vnus dz sententia pronunciare
ab omib; z dicere Nos arbit' zdz pronunciai i loco
compromisso vl vbi pars consenserint z die no fiata

lternatiua

pronuc
ciatio est qua ostenditur q tm sn̄ā pro
nunciandam pt mutacō fieri vt in alio lo
co arbitrium pronuncie q' copromissum
est z in alia die ⁊ die fiata ⁊ primi arbitre intrib;
casib; si scz pretor cogit ⁊ mandat tr' vt nob; faciende
z si dies compmissi essent exituri tunc die feriata
pronunciandum est z si partes consenciant

acio

sentencie arbitrīe e q ondi'
q arbitraria sna dz proferri
sollennit' cū dz stai siue sit eq siue iniq du
modo arbitratores dolo careāt inetu pene
q vallata e i conpmisso cū si non stet agi'
stipulacoe adpenā z si non sit pena vallata scz solo
iuramto sondens i° incurrit infamiā si vo nl' hori
fiut pt agi admittesse inqz si consenserit manifeste
ibit sna i ve iudicatū si siluerit ad decedi'9 si sibi'
Di vo qs rupit pena tenebit' p stāe a' actoēm cedere

nreligiosi

copmissū
est quo ondit' q si i religiosi compromitti'
sb pena stipulata z alta pars non stet ar
bitrio tunc pe pre stai debz ⁊ exactionari
non religiosi exactione ne forte scadalū lit' intue
tu poniatur sz iuris ptate quj eq' me vt gñiax pe
nam contumacie reptet admi9 interesse n' esset

in foro pnie a' vbi vtriz fraudem iuolent' tuc nent'
petere pt quoniam fraus fraude con pen sabitur

imilitudo

copmissi
z iudicij e equipancia q ondit' q iudicia in
⁊ copmissū st' similia i septem prī° q in
vtroq; libellus poīgit' z in utroq; p libelli
oblacone fit prescripcionis interupcō ⁊ in vtroq; deb;
optari iuramentū calupnie ⁊ intestib; q' st' capiūt'
in vno valebit ⁊ in alteō ⁊ in vtroq; fit citatō per
nunciū vl' pepistolam ⁊ in vtroq; in scpt' ferenda e
sentencia ztum arbit' qm iudex debent obseruare
ferias ⁊ locum in quo debz pronunciari sentencia

olucio

copmissi e q ondit'
q arbitrium solut' ⁊ exspirat septe mod
saliz sentēce pronunciacōe tpis prefixi
preticoe hc e si iam hod i copromisso poita
elapsa e cessioe hc e si vnus exlitigatorib; cedat ce
terz morte ⁊ acceptilacone ⁊ iudico zpacto ⁊ intelli
ge morte altius supple litigatorz vl' iudic' arbitri
qz tunc exspirat ⁊ acco pss agi deret a' cau; quo

issimilitudo

copmissi
z iudicij e qua ondit' q copromissi et iu
dicium differūt in quatuor qz recōuēcio lo
cum habz i iudicio no at i copromisso cciam
in copromisso non hz locum satisdacio debite prose
quenda seu desistenda quia hāt pena exsoluit
sz in iudicio locum habz preterea iudex pūire pt
contumacem no aut copmissor nisi i non soluendo
penā sz non i re'ndo adiudicium a' no respondendo
arbit' non pt punire gñaliā litigatorz ⁊ ij iudex pt'

ene

Datio e stipulate pene exsolu
cio pa[...]rum partem litigatorz q data
non pt peti amplius iudicium pt' duas in
tiones qz pena e qz q' sz petet con tra
peteret z petens implicaret non possz audi qz pead
petit' eo q non paret iudicium vo qz sententie
stat' Vrdā racio qz exsoluta arbitrarium pena
assumit no agi amplius z id i arbitio pe' dono e vl'te
actoine exstito

irmacio

in ualidi arbitij
e qua ostenditur q arbitrium pri' i vale'
hc est si sit p femina vl' laycū in spiritualib;
erit validum ⁊ firmū sex modis scz si robo
ratur auctoritate supiorz z si partes acceptatiue
consenciant z si compromissum e iuratum n' potest
reuocari sine pena a' iuramti violacoe specialite
re non interueit et si fuit infirmu ex in ista sna
firmabt iudex correctae et si timetur scandali
z si procuratori veniat speciale mandatum

pena arbit'

[...] arbit'

[...] arbit'

[...] arbit'

oliantiū Iudiciū est iudiciū qđ fit p multas psonas bonas in uno ipati siue in ciuitate aliqua siue a quitate ał ab utroqz ut regant ꝛ dirigant ꝛ exequent iudicia ꝓmissa q̄ cōsonū a iusticia q̄ obht qz ꝓmissi sᵗ pares debet habē inter se aprinꝑe dati preside q̄ careat uote s̄ habeat offīm solum colligendi uoces p iusticia fienda ꝛ concludēdi ex pluralitate uocū omē qđ dictatū ē nᵉ plures nᵉ quomodo audeaꝫ in mutare subpena suspensionis ab officio p anū ꝛ pena infamie ꝛ recopensationis dapni ꝛ dampnorꝫ parti lese qui vltra hᵉ habeat coplanāe s̄ it tales iudices lis ponatᶻ ut litigantes excludat de consilio donec ānua efficiaꝫ ne peorꝫ iniuriā acias disturbetur consilium

emitandet Iudicium est iudiciūm quo quis iudicatꝫ ad ferū cadens a igneꝫ ał aqua feruēte ut purget innocētiā suam p aliqz crēatū rām nociā ut eius voluntate sūbeat puelaꝫ sꝫ prohibile quꝫ p hanc temptā cum ipo sētoꝫ deꝫ ꝛ naturaꝫ ꝛ quia hᵉ iudiciūm ordinatꝫ ad iudicandū occulta q̄ diuino iudicio sunt reseruata ideo semp vitabile

uelli Iudicium est qđ fit per homines bello p iusticie suas iusticias volentes legibꝫ admittibile si p̄sōe vidēꝫ robōe pares qz presūitꝫ qđ iusticia que vincit omīa ꝛ cause supiores ꝛ intelligencia solis q̄ cuncta aspiciat in istᵉ infioribꝫ iuuabunt iustum ad vincendū in iustum Sꝫ at sᵗ minus disp̄ares non dꝫ admitti ne tēptēꝫ dꝫ p tlē iudiciūm

exfortem Iudicium est qđ cūssit ad sniam vł sors diuidicꝫ iusticiam fortuitu porrecto uel exitus aliquiꝫ mali s̄ res indubietate hūnaꝫ diuiꝫ iudicās eliatue voluntate phībibile simpliciter in ꝓmissis q̄ ex humana pñīt dependē voluꝫ ut ē iudiciū assipede penarꝫ issilitire Similiꝫ sortes aplorꝫ ꝛ sanctorꝫ q̄ inrota dōntꝫ puerīs vetant .xxvi. q. v. si quis elicꝫ ī arte at diuinitoria vbi partitio fit pequalia a p̄e eq̄lia admittꝫ qz nibᵗ nulli venit in hᵗ notaᵉ dapni

onclusionis Iudiciūm est quo iudex non vult partibꝫ iustiꝫ facere nᵉ sbdītis vᵗ facere qđ dꝫ iniuriar torqueat aliquꝫ abipīs qui iudex si est ordinariꝰ hīs dignitates ꝛ redditꝫ assignatos debꝫ esse contentꝫ stipendiis suis nᵉ ꝓmiqz ex poste nec sponte aptisꝫ oblata suscipe ꝓpter suspicionꝫ inclinatoꝫ ad partē iusticie contrariaꝫ ꝛ auaricie notā si uō ē delegatꝫ ꝛ ammissit aliqꝫ qđ domi non amisissꝫ pᵗ id desiderare

ustum Iudiciū contᵗ iusticiā est iudiciū q̄ ostēditꝫ qđ iudex pᵗ iniustū ferre iudiciūm etiā iuste ꝛ contra vitate qua nouit in hꝫ casibꝫ quorꝫ primꝰ ē Cū mādat supior tunc ꝓpter bonū obedienꝫ qā inferiorꝫ nō est discutere mandatū supiorꝫ debꝫ iniustū adhibē Scdo si vincatur p testes ꝛ instrumenta ꝛ documenta que se solo non possꝫ deuire repellē oportet qđ faciat scdm allegata ꝛ pbata ꝛ tcio si ipiat rem perditā cū eum qui non sbtraxᵗ et non pt producere cum aqᵒ hꝫ cꝫ perit ꝓpter malam societatem ī iuste liꝫ inlti tenent eum

explano Iudiciū est qđ fit simpliciter sine stᵉ pitu ꝛ figura iudiciali hᵉ ē sine libello sine lit cōtestatōe nᵉ obseruantur ferie obmitanda dilacōne nᵉ admittuntur aduōti tabelliones a assessores sꝫ sōm

actor agitat causam ꝓpositam ꝛ reꝰ contradicitꝫ ꝛ si testes adducuntur dōnᵉ effertꝫ snīa p iusticiaꝫ fienda simpliciter

oeime Iudiciū ē Iudiciū qđ fit in p̄ncia iudicꝫ pro tribunali sedētꝫ ꝛ astruitꝫ figā iudicialꝫ in omī forma debenda hᵉ ē ꝙua fit libelli oblacio litis cotestatō ꝛ obseruantꝫ feie ꝛ aduōti tabelliones ꝛ assessores ꝛ auditōes ꝛ excusatōes ꝛ exsecutōes ꝛ vident acta ꝛ munimēta ꝛ assignatꝫ terminꝰ ad pōitōes ꝛ articulōs exhibendos et munimenta donec iudex exaquuntꝫ ꝛ allegatis ꝛ probatis possꝫ recipe sentencie iuste effcientiā ad redendum ꝓmiuusqꝫ qđ finiꝫ est

uramentū Iudiciū scłarium est quo ondicꝫ qđ iudex scłarꝫ debꝫ iurare sꝫ ense euaginato leuatꝫ duobꝫ digitis contra solē ꝛ dicere Ego .N. iuro dño dō ꝛ p̄ncipi meo fidelitatē ꝛ qđ volo iusticiā facē diuiti ꝛ paupi ꝛ inimico vti amico nᵉ me a iusticia deflectē p̄cere precio amicicia ał odio sb̄ pena treme̅dissimi iudiciꝫ qđ erit ī morte mea ꝛ ī die iudiciꝫ ꝛ penis corporalibus que iura infligunt iniquis iudicibꝫ

uramentū Iudiciū spūiualiū ē qᵒ ondicꝫ qđ quilibꝫ iudex spūiualis debꝫ tangere codicem sacri euangelii ꝛ iurare Ego .N. iuro per hꝫ sacrosancta euangelia dño deo ꝛ sancte ecīꝫ ꝛ sacrosancte Romaᵉ ecclēᵉ fidelitatē ac obedienciaꝫ ꝛ qđ volo prouidē cultu diuino ritū legitimū a scꝫ patribꝫ istitutū p totū territoriū meū ꝛ racōe iurisdictionis eiusqꝫ facere iusticiā nᵉ me a iusticia p̄mittam deflectere pce p̄cio amicicia ał odio sb̄ pena treme̅dissimi iudiciꝫ dīni uel ī morte mea ꝛ in die iudiciꝫ recōpesatiā ꝛ penis corꝫlibꝫ q̄ iura canonica infligunt iniquis iudicibus

ciencia Iudicās ē sciā naturaꝫ industriꝫ q̄ an omīa debꝫ esse p̄ditꝫ ut possꝫ causas faciliter apprehendē ꝛ dꝫ essꝫ gramaticꝫ ꝓpter litteraturam ꝛ logicꝫ ꝓpter elicitionꝫ ꝛ rethoꝫ ꝓpter dictamina ꝛ iurista ꝛ legista ut scdm leges iuris dicat ꝛ theologꝰ ut hereticos cuniuit ꝛ medicus ut agnoscat an septimo mese natꝫ sit hēs ꝛ sic bñ forent res publicꝫ vbi docti carꝑerent gubnatores

ersona ad iudiciū solemne corꝫ qui site sᵗ duodenaie psone sꝫ iudex assessores auditōes actor reus testes aduocati tabelliones sindici procuratōes excusatōes exsecutōes ad iudiciūm at non solemne sᵒm requirunt .qᵗuor. scilꝫ iudex actor reus testes in reconuencionalibꝫ at reus pt esse actor ꝛ reꝰ requiso

udex est vir sufficienti iuris sciencia inbutꝫ qui sedens ꝓ tribunali audit allegata ꝛ probata ut exercꝫ sciat industriose elicere iustam sentenciā qui si habꝫ bonam consciam ꝛ rectam ī tentionē ad iusticiam faciendā iustꝫ ē dictꝰ qđ cogitur ī iustam ferre sniam ꝓpter assessoēs eum a iusticia seducenꝰ ał testes iniqꝰ Et nota qđ iudex dicitꝫ animata iusticia qz ipē ē interpres iurꝫ ꝛ iusticie

ssessor est vir integri statꝫ ꝛ bone fame quē iudex ipē eligitur in cause agnicōnꝫ ał dat ꝛ de partium consensu ut diligent examinando etiꝫ libellos conuencionales instruat iudicē ad ꝑfectam cause decisionem non p modū erudicōis ne iudicē prudenciorē se existimet aut magistrum s̄ per modū ammonicionis ad vitatē eliciendā que sit ex manifesto ꝓ consulta insensatꝫ

udicium scdm̄ me^m im^9
vmculatoi^m est actus psonaꝝ ius fori
exequiam quo ex disceptatiuis pcu ven
tilatoibꝫ iudex conat^r vitatē cause eli
cere ut eius pcepto reddat^r eq̄le cont^a passū i o^i
iusticia dapni coeqtiua Dicitur pmo e actꝫ psonꝝ
7 non dicit^r triū a^t quatuor ꝑpt argumentu pcictū
Dicitur ius fori ide lit exequtiū Dicit^r ex discep
tatiuis pcu ventilacoibꝫ quia tūc plura ven
tilantur a partibus se se inuadentibus

udicium scdm meum
magrm vmculatoi^m e disceptatō psonꝝ
litigantiū corā iudice fcta inq̄ iudex sedēs
pro tribunali ex interrogacōibꝫ psuptoibꝫ
probacoibꝫ conat^r elicē interlocutoria vt eam
iuste proferat a^t pro actore agente ꝑpoitu i ꝑposito
a^t pro reo agente oppoitu in opposito Dicit^r eē disce
ptacio id est tractio ꝑpoite ꝑpoicōis in opposita q^r
actor trahit suam ꝑpoicōm ad suā intēcioꝫ 7 reus
etiam ad suam oppositam 2c^{i9 6}

ustum iudiciū ē iudiciu^m
quo iuste scdm vi
tatem stellis reddit^r eq̄le contra passum
2 sit a ptāte iusta siue talis ptās sit au
ctoritatiā siue ꝫ auctoritatiā 2 sit sine
iniquitate 2 psonarū accepcioe sine nimꝫ cupi
dine sine zelo siue fiore stupoē odio fauoē tioē
2 vbi iudex nō h̄ꝫ noxā in se q̄ꝫ condēpnat in alteō
eo q̄ꝫ sit 2^m racione tl̄em q̄ꝫ innocēcꝫ^a salua^t vitās
autem patrati sceleris punitur pun^{te} 9d^{is}.

niustum iudiciū ē iudici^m
quo inq^a iudex
puertit iudici^m volens 7 sciens^e 2 fert se
tenciā parte i iusta motꝫ iniqtate a^t per
sonarum accepcoē sine nimꝫ cupidine a^t
furore stupoē odio fauore timoē a^t prudeꝫ^a aut
iniciū obtignorantiā a^t q̄ā decepcꝫ ē p^t assessorēs
a^t testes ꝑpt quos fert sententiā cont^t constāim
2 iusticiam i gratiā me aliq part a^t e iudici^m
procedens ab aliq^o dnatoē vsurpato dmo s tbual
iudiciale vsurpante

uinū iudici^m ē iudicium
scdm certi tudinē adnō deo cordis cogni
toē fcm qui reuelādo pudēda i faciem
id est incerta occulta 7 ignomiosa hūana
opera in iuste rependit cuiꝫ scdm vias suas si
c q̄ꝫ aliq pollnat^r iniqtate a^t psonaꝝ accepcoē
a^t donoru cupidine inq̄ꝫ reprehensi^{te} ab hoibꝫ
q^r que nos laudam^9 frequēt ipe reprehendit q^a nos
reprehendimu^9 ipe frequēt laudat q̄ꝫ si rec^t i nocet
hoc ideo fit ut meat^r eudia^t 2 humilie^t patiēs adiusa

uctoritat^{ue} pnnat^r i fnto^r
tiuum iudiciu^m
est iudiciū q̄ꝫ fit a solo deo a^t a summis po
testatibꝫ a dnō d^o i me^{te} influencia vtut
iudicatie recipientibꝫ vt ē iudici^m ꝑpe
a^t impatoris q̄m ꝑpa est in iudicabil^r ab hoīe
vt h̄et^r ꝑx q̄ꝫ in sacdotibꝫ tū dcꝫ alioꝝ cās volūt
phomes timari ꝫ summ potifice causa crime
heresꝫ dempto sibi pri exaianda 2 t mandā resꝫ
uauit cū soli collati ē vt auctoritatīe throno
dminio in sidens omīs iudiq ꝑpa aut ancinīe

sauctoritatiuu^m
Iudici^m est iudici^m supior^s auctē iudicū
a sublimioribꝫ ptātibꝫ constitutoꝝ nō
valens agere iudiciū prohibito metu su
perioris nec penam relaxaē diminuere vel augere
a^t in pnudiciam mutare nec ptāte superior^s allexe
cucione officꝫ derivatur vel q̄ꝫ mag^r ē pē pecunia
a^t raptois psupiore acbissime puiat^r t^r fuit pi
latus qui metu cesaris x^m q̄ꝫ libet volūt innoc
condēpnant

umanū iudiciū ē q̄ꝫ
sit p hoies scdm allegata 2 probata frequēt^r fal
libile ꝑpt iniqtatē iudiciū q^a auctꝫ diuina abutunt^r
cupiditatē odi^m aut amorē timoēꝫ 2 fallaciā asses
sorꝫ qui fnabit^r abducūt iudicē a vitate 2 v° suciam
aduocatoꝝ q^i false sese debellantes q̄ōm luce
clariore in tenebrosas nubim sbleuat altitudines
2 medositate testiū obcꝫ inlto^{ue} innocēs dapnat^r et i
iquus iustificatur secundum homines

uile iudiciū ē iudici^m q̄ꝫ fit in
causis crimnalibꝫ inq^o vtut^r
cause inter sanguinē 2 sanguinē 2 psiti
cause grauissimoꝝ 7 quantati summe nocu
uoꝝ petoꝝ q^i per se clamāt accusacione
2 dapnacōm 7 infamiam 7 in layco adimit vitaꝫ
in clico v^o depoicōm adducit quoꝝ cuinim punitio
est magis pietas dicenda q̄m crudelitas q̄m cru
deles iniquitae h̄ꝫ crudelibꝫ sit crudele bonis tanꝫ
summa patis progracio est

cclesiastici iudicium
est iudici^m
byparticium quoꝝ pmū est in foro cōsciē
inter lepram 2 lepram i quo iudicio quē
sacerdos iudicat scꝫ deꝫ iudicat cuiꝫ p^{te}
sacerdos gerit 2 semel a sacerdote iudicatꝫ 2 puinꝫ
non itꝫ ad d^o ꝑpeto iudicabi^r aliud ꝫ ordinariū q^d itū
se eclesiastice a^t sacerdotales a^t quingales decidunt
2 pertractant^r ad forum eclesiasticum pcientes iq^o
layci inl h̄nt pape n^c ꝑpt laycoꝝ prohibicoꝫ ecia^{ca}
iusticia debet eneruario

ixtum iudiciū est q̄ꝫ fit i fo
contentioso publice
inter causam 7 causā psonale a psoales
inq^o fuato iudiciario ordine corā iudice
ptribunali sedēte probant^r 2 improbant^r
cause don^c iudex quitato pitoꝝ consilio ex ꝑpoito
ꝑposita poss elicere sententiam intlocutoriaꝫ q̄ꝫ cu
pnunciabit in sq̄pt non licebit aliqꝫ addē i dimi
nuē nisi forte iudex iracundia motꝫ aliq̄ꝫ seuerꝫ
iudicauit a^t e iudiciu h̄ns causam ꝑplexa h^c est
q̄ꝫ e roē rei spiritual^r ꝫ racoē p^c cuulis aut eqūiso
racoē aug p̄tinet ad spirituale for

emerariū iudiciū ē q̄ꝫ vel
ex opinione a^t
suspicione iudiciū probabili q^i recipit pro
bacōm inconitum a^t ex leuibꝫ signis a^t con
spiracoē a^t quia iudex procedit i iudicio
non seruato ordine iur^s a^t quia sēcitā iurdica
ꝑpo ausu non ver^t violaē nec timet supioꝝ ptāte
ꝫ tēcc vt libꝫ vagatur impressi iudiciali cultu p
mando pnaricando et tyrānisando

eruersum iudicium
ē q^o iudex
inq^o extorquet confessionꝫ ab innocente
coꝝ q^i nuiꝫ gessit a^t astruit testes in
iquos vt condēpnet insonte a^t subdole
inducit unis ignarū vt profiteat^r de sē ea q^i nesc
sciuit insi vt habeat seuiendi occasionꝫ a^t q̄ꝫ pūit
iudici^m paupi 2 pupillo ob non puncionꝫ a^t q̄ꝫ it
occasionꝫ contra subditos ut leui inotiuo habeat
occasionꝫ caucionādꝫ eosdē 2 post spoliandi

iniqua peruersoꝝ iudiciū
s^c nimis scit exsequites
in iustas sententias contra innocētes
q^i si continet intollerabileꝫ erroēꝫ non
tenent exeq^i Si v^o dubitat de sentencia
a^t quia sat eam iuste latam tenet^r exeq^i nec p^r
cat q̄ꝫ non ipi occidunt ꝫ iudex

residenciale iudi
cium
est iudiciū quo vnus preses bon^9 2 iustꝫ
habens plenaria ptātem sup alic^s teri
torio gubernando inq^o h̄ꝫ plena ptātē
instituendi iudices iudicat iudices ei^9 metu p
cos iusticia agūt^r in omnibꝫ finibꝫ ei^9 qui sicuti
cotcin aliciū^9 opressi pcos iudices mox i omi
loco sue dominacōnis ponit th^ro^m suu ad audie
ciam

adlibellandu reo z adexcipiendu cont qmissiom
z replicandu exequib tunt post succedt proba os
petito os tri siones co fessiones testui depoicones
pdutiones interlocutos appella os tertia os gelusi os

ermini

sub stantiales iudi
ciorum vtrique parti sut timni qb ondit
q vtraque pars debz cau sas suas libellare
z vterque hc e actor reus dz iurare decalu
mpnia z vterque debz agere adarticlandu vterq adp
ducendu vterq addeclandu q cta dent fiei sim
diebus deciuat

ermini

accidentales iuditioz
st termi qi insimi vtriqz parti queretes
tam isti st speciales sez i validacio part
aduerse pcau sas inpugntes fortissias
q sufficerint euertare fundamtu part aduerse
z iustificaco sue cause profundatos coz q nouiter
maxime suffragai z observaco sciarz z timorz

ermini

ne negligant
substanciales iudicioz
sunt octo termini in omi iudicio obser
uabiles in quoz pimo actor addicend
contra commissioz z scdo adbellandu i tcio
adiurandu decalupnia qrto adarticlandu qnto
addicendu contra articlos Sexto adproducend
omia Septimo addicendu qtra pducta octa ad
declandum

elaxatio

pene e q ondit
q minor iudex hc e iudex sb auctoritate
non pt relaxare penam reo ppt metu
maioris iudic sz optet vt ferat snam
expublica ptate Sz si fuit maior iudex hc e pncipe
talis si vidz publice vtili tas e non nociturm pt
totalit penam relaxare z si vidz profisiu potest
forcius relaxare nisi accusator insitet in contrai
a iusticia a leges quib t pnceps tene anque vide

iminutio

q sine
pene e qua ost
q iudex non pt reo augere pena vltra
mitu qz hc essz excede vltra gradu ppim
nec pt diminuie ppo motu sz debz reo in
ponere penam ordinaria cercta q i iure rpitur
taxata Si vo pena non repitur in iure taxata
pt iudex epikeisac si caret dolo z presertim si vidz
circu stancias bonis pcedo conseruatom ciuiti
multitudini pulo tunc pt minuie n'tica scadam
z etiam crassantibus causis potest augere

ommutatio

pene est
qua ondit
q si iudex habz bona costiam addeum
simlr z adbo m gmme z reus vnius sint
z dnies tuc iudex sinuitat gmutas pt
libere commutare penam vel in penam pcunaria
q vi simlr pt melius sbsinitre bono gui qz mors a
pmitas t si vo sint duo quoz vnus e paup alt
diues non pt comutari pena i tpale n'ec epikeis
tum alto hoc leuius puniendo

ettinie

acceptio e q ondit
q si iudex aliqua
pecuniam accepit aparte i iusta z obliqz per
uit iudiciu dz i celebra diffamai z depoin
z tenet adrestitucom ingnei q cipit det
sz ei i cau i iuria recepit Si vo recept pcuniaz apte
iusta vt ei aci iusticia faciat tene restituie Sbia
iudex pt pcuniaz recipe z parte iusta suam dare i
a m qz licz vende aduoco iustum ptoci m z iuris consil
to iustum consiliu g ecia licebit z iudici vede iusti
iudicium

argumenti

dictu ex
non e simile vb pt distinguiri si cordiatis
iudex hnt vel diu assignatos prouidicio si
q recipit noti de auaricia tene adresti
tucom dapni si iustu dapni fiat z ecl inmnex q
accepit si legatus pt estulenta z potulenta excigere

z si dapna aliqua recepit q domi non recepisset pt
illa restitue Si vo sit iudex datus aptibus dz ei pudi
moditum scai m

ines

Judicii est fines q ondit q iudi
cii sunt z fina interlocutoria a morte pse
a reuocatoe superior l vel renunciacoe a lappel
lacoe a qz causa alii committi addmonse
dum z in his modis in finitis quibus finitur iudiciu m
omne q inchoatum est a inchoabile

onentia

Judices adinsti a
sunt auctoritates
sacre scripture inquit psalm Juste iudica
te filii hoim z deutro Maledictus q puit
iudiciu m aduene pupillo z vidue z pvbioz
ja qui iustificat ipui z condepnat iustu vterqz abho
minabilis est dno z mors iudic qz dici apoch z z
Ecce venio cito dt dns z merces mea mecu e redde
cuique z m opa sua z dies iudicii qz dici m psal tuc
turbabunt pres orphanoz z docte stamta z iudices
viduarium sinniqui

ortum

competens e ins
ostendens adque
iudicem reus poss
legittime conuenire
tralsi ratai abactie
ppt iusdicoi ple
naria qz t iudex
habz a iure super
reo z non alter scdm iusticiam dctu aforumdine
vb aforoneo rege pimo huiusmodi rptoe vl a fado
qz illic locus est loquidi vnde dicitur aforundie
qz culpat est locus terribilis

thimologia

huius
diccionis
forus est qua ondit q forus vt h dicitur
interpretatur similitudiez forz realis quia
sicut in foro reali conueniunt multi i seniores
z desentes inuces ita h conueniunt multi z inserit qstioes
litigiosas z defert suas proces z multi acquirunt
iudicio possessiones sicut in foro emptione ze

iuile

forum est locus iudicial
selaris ptat in q tractan
z ventillant cause mundane proreb
corporalibus q nullo modo anectu spuali
bus z cause criminales ad sang s z ramam
q sunt gmitatibus nimis nociue vt e heres qz
hereticus pcinax e homicida corporis z animaru
ideo si e clericus z degradatus ptinet ad forz ciuile z hom
cida z traditor z falsarius nummismat a reze z in
cendiari z fur z predo z sodomita z cmittes crime lese
maiestatis

ecclesiastic

forum e loc
iudicialis spiritualis ptas hc e pontifical
ptatis a iurisdictionalis pontificali ptati
in q agitantur vniuse cae clericoz z domoz
religiosorz z viduarum quo ad possessioes ex i
et ex parte z si viduarz cae pstatare iudice non
detinatur iuste foro ecci c st temade ex z extende se
tamen in foro pnie exequatiqz ca a omis causa
sacramental z templaria a q tpslis qimexa st z iuris
patronatus z vsura z matrimoniales cae z ois culpa q
clericus clericum impulsat

ixtum

forum e forz hns
causam pplexam
inter ciuilem z ecclesiasticum hc e qz a res
ptinet ad forz spirituale z p a ad seclare
a econtrario a qz quolibus alit pplexa
semp i ecl ambiguu te magis attinens foro spirituali
qz ci i co qz cae spuales st magis tenue addinosce
dum qz ciles in quibus layci nil valent discutere

ecmiencia

forz e in

uditor est cui aliq̄ audire
de medijs cause dmostrendis committit̄
vt referat causam agnitā ad dnm̄ pro
decisione tali tam iustā q̄ eam ita re
fert vt eam sibi velit dmostrendā q̄ tūc laudabi
re fuit referre causam agnitā s̄z in eo nō ponet
ira furor ppā voluntas s̄z ratio ꝯamor iusticie

ccusator ē interptato ⁊ cre
litis qui alium obiciendo crimina euocat
ipm̄ ad iudiciū ⁊ agit cont̄ ipm̄ p̄se aut
sium procuratorē dans cont̄ reū causam
in sc̄ptis inquā sc̄ptura contiet̄ nō actusatoris
rei iudic ⁊ criminis ⁊ tpē inq̄ crimē comissū est
repulsibilis ab actusacone si fuit hereticꝯ paganꝯ
apostata criminosꝯ cōspirator malefidei i famis
litigiosus mulier pauper impubes

eus est quilibꝫ qui impeti ⁊ puniri
tiuum non arcatū criminis
s̄z are super qua debꝫ responde reꝯ
dictus donec absoluatur tra[l]ibilis
ad suū pontificē in casibꝫ fori pontific
ad ppām rō in casibꝫ ppē extra prouincia cōhiblis
racōe cinis reatꝯ domicilij appellacōnis matriā
fidei semp additūcoim paribilis subpeā ꝯtinacie
insi fuit impubes pupillꝯ ppā ipator a exceptꝯ
ēiō de testibꝫ di ist̄

duocatꝯ ē qui altiꝯ cum
prosequit̄ coram iudice vti sua eam
defensando inita racōe nō tumultuosa
voce nec probris n̄ intencōne oppri
mendi vitatem a canonū iura q̄ admiꝯ semꝯ
in animo dꝫ iurare iudici q̄ nollet cūs i iustas
tueri n̄ cont̄ eccam̄ sua a sum epm̄ a patrōm
directē a indirectē agere mediata vitae nec
falsē iura allegare ⁊ p miserabilibꝫ psonis
fidelit̄ ad vōre sbpeā excilij ⁊ vel p amissioē

abellio est publicꝯ Notꝯ
conscribens fidet̄
dicta acta ⁊ conclusā coā iudicia ⁊ pꝯ
instrumenta ob ppetuā rei meoriā
a si appelletur ab interlocutoria
ut decatur per piuum processū iudicialem
iniquo defecit forma iustitie ⁊ ex instrumet
donetur partibꝫ forma defensiōis q̄ inst̄uerit
debent exhiberi iudicia a lectori coā iudice vt
iudex exeis doceat q̄ vltra agendū sit n̄ opꝫ
dari adūsario seu ostendi ⁊ vbi tabellio deficit
sufficit trium testium sbscriptio

xcusator ē qui absē
te reo sine
scitu ⁊ mādato eiꝯ tuetur amici sui caꝫ
⁊ offert se coram iudice intepuare lite
donec a videat ⁊ de iusticia a psona
euocet ⁊ per se a per suū procuratorē admitti
bilis ad actionem si fuit notꝯ a copatorꝯ pre
sertim si se obligat ad interesse alt̄ parti si su
cumbet in causa is proquo agit in tali lite

xecutor est omnis iudex
delegatus ponens mesitum sētēciaꝫ
iudic scdm̄ tenorē mandati cuiꝯ fi
nes extēdere non debꝫ licꝫ possit exce
dere mandatū in finiore s̄z non n̄ admittenꝯ
manū a cꝯsura non licebit appellare n̄ exe
cutor excedat fines mandati a contra ipm̄ ex
cipiat exequta a quia ē i famis aut suiosꝯ
aut aliq̄ talium de exceptionibus

mus iudiciorum st̄ actꝯ eius
quibꝫ ostendit̄ q̄ iudex
debꝫ diligent causam i vestigare s̄z
⁊ assessores ⁊ debent diligent̄ exinq̄
sicionibꝫ ⁊ argumentis peni elicere
iusta sinaꝫ

actor rō fortit̄ debꝫ agere fundado intencōm sue
cause in his que ei magis cōuenit in suffragiū
reus rō debet actoris fortit̄ eneruāe intencōm
tabellio iuste consignare testes vm̄ dicē ad rōti vm̄
prolocꝫ

biectum iudiciale ē sūi
notorum ordine iudiciario coprobabile po
nens causam arduam huiꝯ racōnē dapni
a lucri q̄ causa ē certa nō oppinata hui
racione i uestigabilis in actu positiuo huiꝯ esse reale
⁊ actuale pondeābile ad grad inegalitat̄ dicat
pmo ē sūi notoriū qꝫ de occultis nō fit iudiciū cum
talia soli deo sint cognita ⁊ cris ꝯdicōibꝫ q̄ ꝯpn ē i valit
ponit̄

ubiectum iudiciale ē
homo racionalis ⁊ sui iuris non pupillus
in defessus n̄ impubes n̄ monialis n̄ religi
osus seruꝯ femina furiosꝯ is cui iniūꝫ cōte
ditur lucida intualla q̄ non ē quietꝯ qꝫ ꝯt quietū
ampliꝯ iudicio procedi nō debꝫ non confessꝯ i ꝯtuaꝫ
n̄ is contra q̄ vociferatur sūi publicū q̄ nulla ter
guisacōne celari pt exequtatꝯ tanꝫ ē sbiectū iudi
ciale pt cum conuenir ⁊ palā responde ne de mali
cia sua videatur comodum reportare

inis iudiciorum est finis q̄ ondit̄
q̄ iudicia st̄ ideo repta vt i no
cencia protegatur ⁊ noxa puniatur ⁊ ut
nemo se vindicꝫ de iniuria passus a ppa
voluntate p̄se vsurpet res q̄ sibi videntur
appate qꝫ nullꝯ termis vincēdi nobiliꝯ n̄ iure ⁊ iu
sticia ⁊ ut possessiones iudicum auctoritate appate
teneantur iustius melius et firmius

ena iudicis iniqui ē qua
ostenditur q̄
si iudex fert iniustam sentēciā dolo odio
a cupiditate q̄ dꝫ puniri pena raptoris qꝫ aucte
diua abutit ⁊ commisit spoliū i loco di si
timore a amore tenet ⁊ ad oīne interesse dapni aut
dapnorꝫ parti lese si p imprudenciā h̄ ē qꝫ nesciuit
tangere medicū in sticie q̄ scie debuit dꝫ suspendi
ab execucōne officij ad vnū anū ⁊ redde eq̄ si ne
gligens fuit quia libros reuolue noluit nec con
silia cepit n̄ vacauit tūc plꝯ licito opi dꝫ suspendi
ad vnū annū ab officio ⁊ si fuit clicꝯ ⁊ diuinis officiis
se tūc ingesserit pretue irregularis efficiatur

onditiones iusti iu
dicis st̄
condicōnes q̄s quilibꝫ iudex dꝫ hre si rō
rectū iudiciū facē qꝫ scilicꝫ dꝫ hre iustam
iurisdictionē ⁊ claram iuris cognicōm qua
qꝫ regla gubernatꝯ faciat rectitudine ⁊ debꝫ hre
rectam intencōm ad iusticiā faciēdā ⁊ dꝫ scire dei
iudiciū semp hre pocalis ⁊ mortē suā ppinquā
semp audire alteram ptem deliberate agere ⁊ se po
ꝯ ad iniam inclinare quā ad serenitatē nō sue
ppo sensui sed consiliū accipe cum deo bonis ho
minibꝫ ⁊ sit paciens sapiens maturus ⁊ poderosꝯ
in vbis factis ⁊ causarū execucōe ⁊ sit tacitus
presertim sciens celare consilia

itabilia iudici sunt codicio
nes cte q̄s quilibꝫ
iudex debꝫ vitare in iudicio faciendo qꝫ
scilicꝫ debꝫ vitare crudelitatem qꝫ cru
delibus crudelia euenit ⁊ pigriciaꝫ
ne negligat iusticiam ⁊ auariciā ⁊ leuididiaꝫ
⁊ molliciem ne ppt lacrimas a preces declinet a
iusticia ⁊ iniquo crimine dapnat aliꝯ ne eod
a maiori sit obnoxius qꝫ inq̄ aliꝯ iudicat̄
teipm condepnas ⁊ non sit vaniloqus n̄ lau
dipeta nec ꝯuat ppā in quibꝫ

rdo iudiciariꝯ est q̄
ondit̄
q̄ reus pmo debꝫ citari ⁊ si fuit actor
spoliatꝯ pmꝯ debꝫ restitui p iudicem
iur dicium post dꝫ libella dari reo i q̄
ponitur cause pactore p̄ datur dilacio

matia negotij pagendi q' s' non formatr litimie rei ab instancia iudicij absoluit' si non actu sa

ecouencionalis

libelli est libellus offeribilis actori a reo vt sustineat coram eode iudice de actione adinsticiam reciproce respodenda q' ipo sto dato q' esst de foro alieno obligat' ad forz rei regent litem donec absoluat' audiet q' ins in se simili no iudic actoris rei cum tpis loci et tpm matiaz negotij pagendi

iminalis

libellus est q' datur in criminalib' tm in quo atri sa' aliq' de crimine aliquo q' exprimitur in libello cu serie continete anni mese z si pt die z feriez operis in scelere cum obligatione probationis sb pena talionis si negauit cu caucione iuratoria a' fideiussoria a' pignoratoria psequendi i causa ad fie

onditiones

libelli st condiciones quib' conditur q' quilib' libellus debz esse clarg remotu quali te a' eq uocatione a' amfibologia z sine codicionib' appositis z rite posito zcta q' in eo pponit' dent esse certa non ambigua z probationi apta qz no licet diuagari cum discrimine alieno z q' exprimantur oia gdicto rei z qualitas rei z no' iudic actor' rei z data

Clausus intitulo (Testes)

ausus

libellus e qui seriatim cuncta contentabilia continet z includit includendo z st se habz q' q' cotinet pa st adtatu q' nil ei obiti possit qui etia tanto claret magistro editg q' lic' omis libells pt innitur ante lit contestacom lic' no appot' saluo iure addendi vl minuendi tn ex se non indig' emedi oe supplj vl ab oppto

lternatiuus

libells est libellus continens plures res sb disiunctione suffragantibus et qui litem i ceptat oblig' qz q' ad pbandu singla non psunt multa simul colliga prost q' si sunt aliquis prientes siue postu pnt i libello si opporte a' i nipticn tes cra impitros libells e copitandg z abiciendus a actor e repelledg simili si e codicioalis a' gnctiuis

eneralis

libellus e q' generalit rem narrat z pponit u' requit rez clarani expressiom pq simam adiudicatos sui i expressione no ideo dicibil gnalis q' non omia exprimat qui sp plura in eo sbintelligantur u' quia non descendit ad speciale tm sp habeat aliq' obiectum q' sb speali racione considit sed quia rem generalit narrat

pecialis

libellus e q' ad res certas visibiles demirabiles se extendit vl a q' requit expssiom rez ante pla[...]tom sine z execucois qui z sidiad [...] dicit z speialis non tn oportz q' in eo cta ponant' express qz conexa z sbintellecta non oportz poie ex' si peto ut restituetez adeptam non oportz me pete cum honore quia hoc per se subintelligitur

ecessitas

libelli e q' ondit' q' libells e nti' in omi causa in qua ordinaie agitur nisi in q'tuor casib' non sz si cause sint viles a' iudicato' sint psone viles vl cum epe cognoscat inter suos familiares vl cum sit paruu con sensu vl si rector prouincie quem z tunc rigor iuris depon' ppt psone honestatem vel si extra ordinarie agitur

ffectus

libelli est q' onditur q' libellus fa' h' bs fiat quia obligat eum qui tribuit z porrigit q' causam ad finem pducat

z fouet rem litigiosam ne valet z obligat porrigentem ad penam talionis z ondt' gnti porrigens debz retu pare ei cont q' ded' z regisso et ppetuat actiones tpales z interupcom pscripcois inducit z rem actu litigiosam facit

utue

petitiones st alterne partium optitiones siue a se sine audite quib' vnus alti tenet respondere iusticia eo modo q' sibi pet' fiendam q' vniuersa tenetur audire iudex z debz primo reconuenire actorem ad notam rei vt q' a se aptat etia a se refundat z p' vicissim audiat allegationes z responsioes vtriusqz pt quib' audit' pnuntiab' priora z tunde vtriusqz tam vna sina terminabit

econuencio

est interpretacio actionis reu contra actore apud eundem iudicem q' reus accusat actorem de maiori crimine q' actor reum accusauit in habilis reo impari a' minori cime ne reage poss donec finiat' actio in maiori at semplicus locum n' simplicit' excedet metus cauitat' z sit criminalis debz fieri in scripto sb obligacioe ad pena talionis

onadmittibilis

reconuencio e qua ostenditur q' reconuencio non habz locu in arbitrario iudicio z in criminalib' z in spritualib' cora layco g' talis in spritualib' nil pt z in exgnitato q' talis nec talis n' couenie pt n' congre n' i pruditialib' nec restitutiarijs qstionib' n' impari crime p' q' se expurget n' q' excalupnia reque' que maliciose

ena actoris

nolent respondere reo e pena q' ondit' q' q' no vult in sticia a se facere respodedo reo cora eod iudice quora quo inceptaunt actione q' etiam reus absolu debz audite ne ei iudeat qui trib' modis sca actu facto detegitur sz a calupnia a tergiu sacoe a puaricatione

itis

testatio est narratio principalis negocij ap' iudicem per psonas pncipales a qua inchoantur vera certamina iudicialia inchoabilis immediate post libelli oblatione contumabilis puaricationem actois et rei contradictorialem responsiom consumabilis aut sententia interlocutoria dicit' est narracio pncipal negotij q' ca in q pncipalia nec ca accessoria ft iudicium

bitatur

primo non sp litis contestatio fit pncipales personas i' a' m' z quia qui agit p' vniuersitas et non pt per se litem contestaie s' per procuratorez seu sindicu i' z' pupillus furiosus nisi epe psbiter monialis z monachus st persone pncipales dum corporaciase agitat z tam qua st iudicio mortui non pmit pse esse in iudicio i' non litem contestari i' ad argumentu dicitur vni est sz sufficit q' psonale pporcioale

nchoacio

litis e q' ondit' scdm aliquos q' etiame iudiciale tunc inchoatur cum reus citatur alij dict

docens q actor debet convenire reum za deq iudice debz reum trahe q dz nostre exquidem sz ex delicto z racione contract z racione domicilij z racione rei de qua agitur vbi sita e z mlr sequitur forum mariti z racione appellacionis racione sb ordinacionis z p delegacionis z privilegij concessionis propromissu per z eu sa z ilacione dapni honoris distancie feodi

apitis fori spiritualis e lay cus pertinens ad forum seu conuencionem spiritualis iudicis in certis casibz scz racione criminis ecclesiastici z cum superior non invenitur z cum iudex secularis e negligens circa miserabiles psonas z in ambiguitate veritabili in piculum animarum in delictis incoribz que per leges no puniunt z racione reconvencionis z iudei z pagani si sue religionis non obseruant regulas z peregrini z cause matrimoniales z racione consuetudinis z quilibz xpianus pt conueniri coram papa cum papa sit ordinarius iudex omnium zc

lericus fori secularis e clericus pertinens ad iurisdictionem potestatem in certis casibz scz racione incorrigibilitatis quia illic datur adiatrius puniendum z si reconvenit z ar eo q citauit ad iurisdicionem in iudice z degradatus z si se subicit ad alicuius cam coram iudice layco agitandam cu consensu epi z qui epm suu contempsit z q coniugatus fit cu no tonsure z hereticus z apostota a ciue fcte commisit z si in a malefico deprehenditur sine tonsura z habitu clericali z si tendit a privilegio clericali occidendo prelatum

omo vtriusqz fori e quo onditur q homo pt conueniri tam ad forum ecclesiasticum q ciuile in istis criminibz scz in sacilegio apostasia heresi vsura blassemia di et sctorum raptu virginum adulterio z dotalicio z malijs criminibz dicitur in sacrilegio qz sacrilego imponitur pena legalis z canonica z maioris sacrilegus e de foro legali minor de foro ecclesiastico

ar de foro paris e quo ostenditur q hic cum similis dignitatis a status pt agere in alium sibi similez a maiorez se indigente sz non se superiorem in sex casibz scz si par a maior gradu deliquit in territorio minoris z presertim criminalia egit vt e incendium spolium raptum litem i castellacionem fecit ecclesie in territorio minoris a invasit eius inimicos hostilit z racione pacis fracte z iuramenti violacione

orium sedis aplice e quo onditur q ad forum solius pape ptinet episcopos admittere eximere restituere z qui scienter excommunicatis exequitur diuina officia a recepit bnficia z q incidit enormium crimina contra canones z illegittime natos admittere intendendos z ut quis habeat bnficia incompatibilia vel dignitates incopatibiles z q scienter ordines ab excommunicato recepit z i noto crestre z etate t qlite ordinandorum

atriarchal seu primatum forum est forum quo onditur q ad eorum iudicium seu diffinitiva debz venire archiepi electi notificato z p initico z ratificatio z quilibz patriarcha pt sinodum suu archiepi adeum in appellacionibz devolutam diffinire z pt suorum eporum provincias visitare z causas per eum pappellacionibz devolutas diiudicare

rchiepori forum e forum quo ostenditur q in iudicium archiepi venuit vniuse cause subditorum eporum pappellacionibz devolute z culpe ratione defectus diuinorum officij z excessibus suorum suffraganeorum z excessibus sacerdotum suffraganeorum suorum q s reppuet culpatos in anali sinodo z si quem suus suffraganeus male ligauit pt dimoscere z absoluere z negligencias sui suffraganei pt supplere

iomarior episcoporum forum e quo onditur q i iudicium epi veniunt vniuse cause suorum clericorum que qui confugit deponendus e z fornicatores clericorum de pinuria z criminibz si qui ordinati sunt ex quatuor tempore vel ab excommunicato ignorant ordines susceperunt et cause beneficiales z alia q supra posui in locis suis que possunt dispensare z que non

bbatium forum e quo ostenditur q i iudicium abbatis veniunt omnes cause suorum monachorum ad iudicandum z puniendum z quia pt suo Monacho admittere vt extra monasterium possit suam ecclesiam tenere a parrochialem ecclesiam z ai apostota z vt ad scolas vadat dempt legibz a fisica z si licet maius violentas in socium vel secularem clericum no enormiter hc hz abbas a prior a gardianus diiudicare z dispensare

egatorum a latere forum est quo onditur q i iudicium legati a latere veniunt cause vniuse provincie illius i q mittitur excepto illis q sedes apostolica sibi specialiter reseruat pnt eum vbiqz excommunicatos absoluere z cum epis dispensare Minores tn legati nil pnnt n quantum eis conceditur z extra z quantum pnt docere de privilegio

onservator forum e quo ostenditur q i iudicium conseruatoris veniunt omnes iniurie facte contra privilegia alicuius conuentus a collegij sive sint iniurie verbales a ledentes res a corpora eorum quorum incumbit conseruatio secundum omnem tenorem z potestatem q exprimitur in conseruatorio privilegio

rem fori homo e quo ostenditur q vnde cum excausis hic sortitur forum alienum scilicz racione rei de qua agitur qz ibi agenda est causa vbi res sita est racione contractus id e ibi vbi pactum fecit vel vbi soluere spopondit racione domicilij id e vbi iudex sit propinquior actori vel fauorabilior vel vbi magis manet z racione criminis qz ibi agenda est causa vbi delictum est commissum racione defectus principalis id e si iudex est excommunicatus a defunctus racione dupli privilegij appellacionis delegacionis premissi feodi

ena provocantis ad forum alienum est qua ostenditur q siquis in aliq causa impulsat aliqz citacionibz ad forum alienum id e non ad suum iudicem vel conatur aliquem extra provinciam trahere sine sedis aplice mandato a sine licencia sui epi se ad alium transfert iudicem tunc primo debz excommunicari z post debz deponi

ibellus est scriptura conuencionalis provocans aliquem ad iudicium qua exprimuntur cum nomine actoris z rei z iudicis z tota materia negocij in scriptis obligatis confectibilis vt reus sciat q ei obicitur q ab eo petitur vt reus ante responsionem se valeat preparare z bene deliberet an velit liti cedere vel vltro contendere

onvencional libellus est libellus seu psona scriptura quo reo offertur principium litis sine quo non debz procedi in iudicio solemni i quo primo conuenitur reus ad ivrum iudice coram quo debz parere responsurus sit vna materia z anexis a si plurib psonalibz imponitur nomen iudicis actoris rei cum tempore loci z tota

procaipuo dato vl' dādo promīdom pntate vēp pro impēis factis m̄ lite poestu testium proalstuti di in nocentia protalūpnia vitanda

ssertoriū

Juramentū ē propo sitio includens inuo tionem diuinam s' acte statōe actꝫ pntis a' pteriti quā sit in veritate firmat' esse a' fuis se sicut ꝓ fiat p̄oēm a' precatiās a' pellt̄ se sicut ꝓ fiat delibate a' gestū a' aiam suam p'e' corꝑ sūe fiat delibate a'

onnissoriū

ex impetu

Juramentū est juramentū quo quis ꝓponit ꝓoicone de futuro rēm q' ꝓpondꝫ se aliquid aliqū fa cturū vl' iudici pbaturꝫ vl' daturꝫ obligīs semp sinq' si se iurat potenꝫ ad exeq̄ tendat ꝫ s' fiut licitū non vrgens i exicū a' iudeti malū nec obligans se i malū malo a' impossi' si vo dubitat an sit malū a' non profitum te dispēsāe pt q̄libꝫ ep̄s

ectū

Juramentū est iuramentū hīs tres comites s' in attestatōe s' vitate iu diciū ꝫ in stia vitatem qꝫ iuramtū nō esse probabile n' admitti le q' sit decte duli te tantum s' q' ē ꝺerā scientia ꝺ'et esse iuditiū h' est distreto seu delibāco vt non iuret n' ꝑpt necitate ꝫ vilitatem ꝫ iustit' requiritur vt s' ꝯfirmat sslitū ꝫ honestū

olosum

Juramentū ē iura mentū q' iurans non facit intentiom suam, adrba seu admittlatiu recipient suramētū s' adꝑram intentiom ꝫ iurādo diuidit cor ab ore hoc ē aliud iurat ore ꝫ aliud tenet i corde aut qꝫ mētitur sciente meo q' iurat nuqꝫ in ꝑpire tabile audite admitenciom iurant s' semp admite tionem recipientis qui om̄i tpe q' deprehendi' pe puni ꝺꝫ pūn

elacōnes

sunt inducie a polite iudic' donate ꝺo ꝺ actu satori vt in tali tempe delibēt q'sꝫ q' actiuus sit i eo q' ei ꝑponit ꝺ' ꝺ sine dum vt lito matio consilio iurisꝑitorꝫ possꝫ saluare iustitiā suam dabiles audite proar bitrio iudicis ꝫ cause a' causarꝫ arduitate s'dm ma iora a' minora temporum interualla

audabiles

Dilationes s' dilationes q' non dantur in dolum n' in procrastina t' litis vt pedetentim teneat' iustitiā lite s' q' dant' addiscussiom prouitate agsterat qui qꝫ nō s' ꝑpitimaꝺ q' silia iꝺo tpe i digeuī' vt matiui' agium ꝫ presertim merita stic negocijs delibationes sunt expostulande

inis

Dilacio' est finis q' ondit' q' di lationes s' date iꝺo vt actelle ratione non agat' ꝑpera cut iudices diffi nitiuam sinam cū magna delibātione es ferunt ꝫ q' qui ex delibātōe nō ꝑfiat ag' statur in iustitiam cau sam hr'e ꝫ ut cadat iusto iudi' eciam ablius q' vide' hr'e vl' perdat bo'' q' q' seq' iredebt

itatorie

Dilationes s' i ducie donabiles citato ad iudici'' remedi post primam monitom continges triginta dies p' s'diam triginta ꝫ p' tertiam triginta siꝫ velit iudex artare tp's tertie vno edito ꝑemptorio pro omnibꝫ tuc p' tp's dat p arbitrio iudicis loci ꝫ cause maioritate vl' minoritate

eliberatorie

Dilationes sunt dilatōs actori a' reo ad d'liberādū q' velit facē vt matē agat an salia velit cedere vl' agere vl' xtu sāe iudite l'hntes s'dm iura spatiū viginti dierꝫ vt dn' in q' in offeat q' dant' actoi q' reo ne exced'stū tpis ꝯpetenti a' iustitia

estitutorie

Dilationes s' dilatōnes donate exspoliatis ante lite contestatom vt se disponat adpbandū causis p'restes ꝫ in secunda q' si fiut i eadem prouincia in q' lis agitur tres mēse erut inducie si ex alia vicina semestre tp'e erut i ducie si extransmarina nouem menses indulget vt l'e in q' in iudicie

xpectatorie

Inducie s' dies supappoiti citat' quibꝫ expectant' an veniēt ꝑpt inopiatos euētꝫ q' solet sup uenire itineratibꝫ quibꝫ ondit q' vltra inducias citatoias dantur pmitꝫ septe dierum expectatoie ꝫ p' alij septē p' duꝫ p' vnus in hoc tanimo nō copiens contiacie cime ē actis puendꝫ

xecutorie

Dilationes sunt dilationes q' dantur p' sententiam condepnato anteꝫ sinā madet' tuc in actoe reali executor debet sinam demādāe p' decem dies in p'soali vō actione s' decem dies

udicatorie

Dilatōes s' dilatōes hntes locum i puniconibꝫ s'celeātorꝫ ita dumtaxat q' q' sententiat' ad aliqꝫ sina adie late sinē puniēs nō ē exsequēda nisi in triginta dierꝫ spatio vt h'et q'ndecia q' in cum se apnt ꝺo sine vt nō agiti' ꝑpeā i loco iustitie festiatoi

olutorie

Dilationes s' di lationes seu inducie debitoribꝫ ad p'soluēdū debita condonabiles q' ꝯpe inducie exp' mut tp'is q'tuor mesiū ex ꝫ ti xxix de offi' legati q'eciti ꝫ presertim i petitiuis dēbit q' s' ꝑpter inopiam soluē non pt ꝫ si e mex ꝯiu cone absoluendꝫ accepta cautone de soluēdo ci puenit ad pinguiore fortunam n' ꝺꝫ pena aliq exigi n' ꝑparte non soluta exiges at debitū antq pūmi debꝫ

ppellatorie

Dilationes sunt dilatōnes seu inducie s'titute ad appellandū ab interloqutoria hīs apud lāte sententie in sine decem dies i qbꝫ appellacō suffragat' tam in sinā diffinitiuā qꝫ in loqutoria s' p' iussit sententia i vem indictā s' tpe q' s'tatū' ad appellatom prosequēdā vnnꝫ ang in ultra et vl' exinsta causa bienū''

enteciatorie

Dilatōes s' vacatiꝫ iudici p'o deliberacōe ad proferendā sinaꝫ q'donate obh' vt mature s'eu' p' s'ideracone iustitie tpm etatū necessitatum moderamini vl' ne predecessorꝫ con funderetur auctoritas vl' ut p' plemoēꝫ discussiom ferat'

uridice

Dilatōnes sunt inducie concesse homi aure sine actori sine reo vt in tli' tempoe ei concesso ne accelerācōe iustitia ꝑclitet' s' ut mag tpe prorogatioi dato remedia consiliorū accipiat ne kurnā pꝑpite' tpis ob abreuiacom ꝫ vmbret' iustitia s'breuiaconis euentū a' malitia dolositat'

olutarie

Dilatōes s' indu cie adiudic' arbitrium derelicte i oibꝫ causis iudicialibꝫ hodie hntes locum except' appellatonis ꝫ exsecutonis q' magis iuridic' ꝫ aure limitatis debent prosequi limitibꝫ qua voluntate iudicis

q tunc cum actor incipit narracioni sua et reus respondit ea mente ut procedat in causa sed ut actor proponat causam suam tunc at neget a excepcioni aliqua proponat ei vel proponit causam ea mente ut declinet audicio non fit litis contestacio

otestas

litis contestate est qua ondit q postquam lis contestata tunc procurator mox e dominus seu litis dominus et tollit dilatorias excepciones nec pt iudex recusari amplius nec procurator revocari pt tamen ut mox testes debet recipi cpus dr agi addiffinitiam dut et in mensura litis proponere inensiretur vinusa in spcionalis accio

cepcio

huius tum lis e qua onditur q hic si lis non accipi protestacione si provindicio seu questione incoiij causa quia causa imdiciales non contendendo sed iudicio debent tueri honesto ul dicat lis limit contentu qz non transsit in i siuitu et hic lis indicialis debz esse honesta tij epis et clericis prohibe et monachis propter multa incdatia 2pita q incurrit i strepitu iu diciali

t lite non co

testata est rubrica seu titulus ondens q nullus iudici an litis contestacionem dz procedere ad testium examinacionem a recepcionem vel admdici vel addi finitiam finiam vel ad primitoim legitiam nec ad aliq actu legittimum iudiciale nec actor de iu ttim possessionem causa rei servande alias vim nisa debet esse i ania et cassata et si aliq sit attemptata post q contestacionem sunt revocanda

asus

oppoiti sunt casus igitur ostenditur q iudex sic lite contestata pt procede ad testium receptione et ad diffinitiam et ad alia i certis casibus sed si timetur de morte testium vel diutiurna absencia et inquisicione in causa appellacionis in notorio crimine in contumacia i dilapidacione et si quis accusat p 9 morte de hesi et si agi de eleccione vel in rimonio i contumacia presertim si maliciose impedit ne citato pueniat ad ipm

onsiliata

litis cotestato est qua ondi q lis contestata sit peticionem coram iudice proposita et responsionem ad ii sam secuta et non propositis et responsiones u sint ea mente proponere q contietur accio et stante expirat mandator expirat et mandatu aliq dicunt q sola citato perimat iurisdicione

itacio

est aliculus persone ad iudicium evocatio principium litis agens qua iudex tribus edictis a vno peremptorio evocat ren ad iudicium comparendum in certo tpe adq q venire contempnit si littma sunt contumacie pena est puniendus nisi q legittime excuset sine dolo

egittima

citacio e que sit exiusta causa et examore et in sept et spacius tpm adq statut observat ut se reus ad iussionem pare possit et inqua ponit causa citacio nec est in die feriata a propino nec fit ad iudice q e capitalis inimicus et ubi eiecti vel spoliati p 9 restituitur qui citantur secus no tenentur parere nec respodere

nualida

citacio e citatio perqua plures citantur qua quatuor est in novella imo e et si fit coram persona

dignitate non poita vel i loco no eminenti ubi iusspectorum copiam possit habere vel q propter arreptum est facta vel q talis sit qo extra provinciam ultra duas dietas a si plures condiciones in ea iniunctas inconicientes ei ingerunt vel q quis convicit ad loca prinilosi q incurrit formidine in viru constante vel ad locum in honestum vel si cita vel ad non suu iudice vel si a delegato citat si no inter ferit specialis auctoritas

uramentu

calupnie est iuramentu tam actor qua rei q verte iuret q bona fide causam suam introduxit nec interrogata negabit nec vtetur falsis probacionibus sciens nec petet dilaciones frustratorias ut perhibe negocium dolose protrahetur et q nec dedit nec pmisit aliq iudici dare in eli acione ut proces ferat suam nec aliquo inficiet dolo suam causam a alterius falsitate

alupnia

est falsis criminibus intencio vel alium probri crimina i ponere q si no poterit probare talionis pena erit ei infligenda qui contra platos calupniam imposiuit et sunt clericus debet puniri degradacione incarceracione suspensio excusii relegacione laicus vero recalupniabit a sile i pena iudice dominus inedatim eius pateat vniversis

odus

iuramenti calupnie e quo ostenditur q si clericus sunt et iuramentum de calupnia prestare debuit talis tanget corporalit evangelia sancta et dicet verba Ego iuro de veritate dicenda si fuerit epe et non possi palmum prestare iuramentu calupnie faciet per se sed non tanget evangelia propter reverenciam epalem vniversis vero presundiciu q iurabit in aiaz sua hius leras de cato religioso vero sine licencia sui superior non presumat iuramentu facere collegium vero de iurabit per vicono ium consulit et religiosi et clerici per ipos causi iurant de calupnia nec restat con ua consuetudo

inis

iuramenti calupnie e q ostendit q iuramentu calupnie ea i tencione receptum e ut omne q i iudicio loquitur actor a reus ei per iuramentu credatur q vm e q loquitur et tunc iudice infirmitas dubitant en non debet credere q expedit et ut confirme vitas i iudicio promissione elicienda et i d i iudicio per testes et tociens quotiens videtur expedire iudici pt exequi ut fides probacionis licencius adhibeatur nec tenat puniri et no dz admitti

ause

iuramenti calupnie e dolus et falsitas q inter currit in iudiciis et ido vbi alit non credet si estimaret q cor ab ore dividet iuramento cogit hoc ori cor coniunge ut vitas institie iudiciali correspondeat et prebeat fomenta iuste sentencie et qis qui noluit de calupnia iurare amitte dicam et vitas e ea iuramenti calupnie sed ne ledat in re a honore a ne peat i vnu innocentis tum puniciat i nocentem sua iuramento

empora

iuramenti calupnie sunt tpa iudicialia hoc e tpa non ferialia in quibus sunt iudicia qui in diebus dominicis et adiunctione usque in octavam pasche et in letania maiore et in diebus rogacionum prohibentur iuramenti fieri sic et in aliis diebus seruat hoc est non iudicialibus et cum de sint testes sunt iuramento eciam iudex tenetur tilis sed non heretici et sb iurare statim post litem contestatam et in causa appellacionis appellans iurare debz de calupnia et vitate dicenda sed procurator iurabit solum de calupnia quotiens ac videbitur iudici expedire tocies pt iuramentu exige calupnie et si p 9 sit iuratum de calupnia

xquisicio

iuramentorum est quo ostendit q iuramentu non se exquedi nisi in denodecim casibus sed pacis et amoris conexione i infamie expurgacione i fide infidelitate obediencia et reverencia provincie inquisici

iuram capitule de ly stare

qz ineis nullum simile a manuale opus de ceteri
ab aliq cristiano s; non iuinem dent fatigari non mor
tui sepeliri q sit festum nati the festum gloriose
virginis dni festum penteco; z festum assumpcionis be
ate virginis admittat t; i istis diebus nullis ex ano et
removeat a se dap nc q non pt sine nota piculo de
ferri marsstum totre t; omnino dent phiberi humana
i vitutina

estive ferie sunt ferie in qbus
clerici z pplus debet intende cultum divino z pre
dicacionibus z cantat spiritualibus z e omnes dies
dnicus circumcisio epiphania purificacio festu
mathie annunciacio z sic de alijs celebribus diebus
in quibus admitti omne opus simile removere preciu
irrecupabile

cclesiastice ferie sunt
festa novem [illegible] in ecclesijs celebrabilia
s; non i domibus laborancium non i iudicijs p
hibencia opus iudicibilia nisi essent aliqui festi
de supradictis in quibus omne opus dz admitti iudiciale
z manuale nisi q aliud sub periculi obsistet tunc
hic q sexcy facere oportet esse faciendum alias nisi
persoluit clericis illis ferijs ipso celebrius debet ob
servari

abores in festivitatibus admit
tibiles sunt z nisi labores removentes
preciu magnum a quitatibus q i crastinum diffi
non pt z q i minoribus festivitatibus vt est
diebus dnicis pter paupes admitti carni fibus redi
carmine an in [illegible] inchoacionis z carsoribus z pessi
z meatoribus via z studentibus scriptura cu studijs z rasio
barbe z minuco z molendinaco vero a aq z pia opa
z leccione zq sit necitatis iocundidatis

nchoacio feriarum e quando
q celebratio fe
arum deb; fieri complete ac esset i vesperis
tamen regionum consuetudines sunt in his
maxime observande z mandatum dyoce
sani pontificis est attendendum itu dumtaxat q i
preciis festivitatibus statim post prima vesperum
omnes strepitus iudiciales cessare dnt z nemo dz
ad mortem a penam tor le sentenciai i festivis aut
ipso die tm si i ecclesiastica z ipso die pt iusticia sup
plicacionum here

rdo
cognicionis e tit
lis pandens qs
ordo debet obser
vari i causis iudi
candis hec est que
causa primus est
iudicanda z qui
deb; prius summ
stam pponere et
maxime in equestionalibus zq prius posset appel
lare a prius alii minuere retempensare sunt
necessarij vt sciatur observacio iusticia in iusticie
te compensacionem sedm modum z mensuram scelerius

rincipalis causa est
causa plus ardua hec e magis in fexens
denotamento z maior indigens discussio
semp plus cognoscibilis quia ca inciden
talis non excepcio peremptoria intervenia tunc de ea
erit prius cognoscendum qa ea appelle agit formam
deb; sentencia q si due sint principales pponunt z
vna prmodum actionis agitur ad vo prmodum petic
onis tunc prius agendum e de ea que prmodum
actionis proponitur vt in sticia agnoscitur

ncidentalis causa
e causa
dependens ex prima vl incidentialiter que
ineus ad prima pponitum q si fuit depedes

ex prima prius prima deb; cognosci qz secda contin
tate illius ad prima si vo fuit independens seu ip
tinens ad primam prius non prudicans z fuit inior
prima prius e prius dino scenda si vo fuit prudicans
primus nulla e audienda qz laborat in opposito

iviles cause sunt cause in quibus
tractatur de statibus z causis pecuniarijs z pos
sessionum q si plures pponuntur in vno acco
iudicio tunc est in arbitrio pponenti vt
illam prius prosequitur qz eligit vl qz prius pposuit vl
racione lucri maius dapni recepit vl emolimentum
q si sint contrarie z ab eodem pposite tunc e audiendus

pirituales cause
sunt cause tractantes de fide sacramentis
zq sunt conexa annexa eclijs q si plures
fuerint in preium convulse iudicium tunc i istis
eo modo agendi deb; forma iudicialis observari
z cum i principali iudex pronunciat satisfecit iudicio
z in sticie cessante ea de; cessare de depedes ex causa

rior actor est actor prius agere
debens si prius libellum porrexit zq prius
litem contestatus e zq alterum provenit
ad iudicium zq prius appellat prius agat non
esse in preiudicialibus actionibus a excepcionibus z si sit
in criminalibus tunc q maius crimen obiciat alteri prius agat
nisi prius prosequitur i iuria sua z alter prosequitur
iusticia sua vbi civilis questio prudicat criminali tunc
sit oppositum

egula ordinis cognicionum salis
qui prior appellat prius agat e regula sep
rarata dem pt parit ei sibi qz sequitur e in
in excepcionibus vt si vir petat aliqm i vxo
rem z ipsa excipiat contra eum a sanguinitatis pcipit de
nosccendum de consanguinitate q probatum cessat vi actio
simile i preiudicialibus actionibus pati in seminarum
eius sum i criminalibus si reus maius crimen obiciat contra
actorem tamen si primus non prosequitur i iuria sua z secundus
prosequitur iusticia sua preca si civilis questio e prudicialis
criminali

**lus pe
ticio** est
vbi
ostendens ius tra
hoc si reus plus petit
ab actore qz iuste obli
gatur siue plus petat
in re siue in loco sie
in causa siue in te
qm saliqz iudex debet admitte plus peticione zqm
non zqua pena debet puniri plus petens debito

n causa plus peticio e peticio
vltra debitum iusticie
in causa eius qz forsan aliqm promisi tibi
in genere z tu petis in specie vl promisi tibi
in specie s; confuse serendo intencione
mea indistincte vl in iure z tu petis i melius z i deter
minato tunc in causa iudex deb; esse logicus z debet
iudicare sedm veritatem i status dnare promitto t
equum z nullum equum promitto ad ne; potest veritatem
diiudicare

ena plus petencius e ut de acausa
nisi restituet qz esset inior vl lapsus est
aliquo errore pbabili lis sedm ad ura
actor dz q depnari i expensis i triplo z ad eos
expensas z ad omne dapni q ptulit reus occasi
one illius dampni

x tempore plus peticio est
qua quis plus
petit de tempe qz ei iuste debetur ex pecc

erie
sunt indutie
siue dilaciones
aurre date qb;
fiunt protraccti
ones iudicior
pptr cessacoi
audiciis beni
vonibiles pg
titilium dedi
lacionib; seu ferie date audite et ceius mera vo
luntate ferie vo st dilaciones aurre concesse
ne accellerate agat pera i iudiciis iuste fieri de
bendi

epentine ferie sunt
ferie pstantes vacationes inopinate
emersas a foro iudiciali a principe idu
cte obuictoriam inimicorum d natalia
sua d filii d quia vxorez duxit d regnu d pro
vinciam acquisiuit inchoabiles parbitrio i
stituentis qs nemo pt instituere n princeps a p pu
blica

aboriose ferie st ferie
repentince seu anales prestitutes iudica
tib; ppt labores fructum colligendorum i duo
b; mensib; maxime introductibiles
scilicet tpe messium et tpe vindemiarum non viletes
habere peonisatoni sin obdiu situte regionum
qz ppter aspetum occurre spe in vna regione talia
citius mature sunt quam in altera

olennes ferie sunt se
stiuitates se
stiue introducte ob reuerentiam dei et sctorum
in quib; vimi sp plus et pfecti clui cum
deuotione tenent in si dei et sctorum i tepe
pagere inquib; prohibendi st vimi si abor ope
imi mora esse l paululo et ab omni placitacione san
guinis et auditus qz tc nec sima iudex vale
bit n processus scdm more prie decosensu epi
celebrales

anuarie ferie st sex
ferie in mense ianuario celebrabiles
a iudiciy strepitu sz pma dies eiusdem
mensis hc est in die circuncisionis dni et
decima septima hc e in die Anthony et vicesima
hc est in die fabiani et vicesima pma hc e die
agnetis et vicesima scda hc est in die vincecy
et vicesima qnta hc est i conuersio sti pauli
inquib; nec iudicia nc testes nc processi st distincti

ebruarie ferie st septe
ferie in scdo anni mense contingentes
in quib; alite iudiciali erit processus
abstinendum sz scda dies mensis eiusdem
q est purificationis dies tercia q e blasii et qnta
que est agathe et vicesima ii q e kathedra petri
et vicesimaquarta que est Mathie

artiales ferie st ferie
in Marcio
hoc est tercio mense anni a strepitu iudi
ciali seruabiles q st quinq in nume
scilicet septima dies q e Thome Aqo
et duodecima q est Gregorij et vicesima pma
q est dies sancti benedicti et vicesimaqnta q est
Annunctiacio marie et tercia septima vltima ante
resurrectionem dni et tercia octaua resurrectionis domini

prilales ferie sunt
ferie apli
hoc in mense qrto anni contingetes i qb;
ab actione iudiciali erit processus absti
nendum scdm certum bone aue ist
due tm ferie sz dies vicesima tercia q e dies sci

sancti Georgii et dies vicesimaquinta in hiis diebus
nec processus nec instrumenta st modo iudicario ex
caminanda nec date in litteris ponende

aiales ferie st ferie in
maio hc e me
se qnto anni contingentes q st octo i mo
sz pma dies tercia sexta octaua decima nona
et Ascensiones et penthecoste vigilia et dies
sacratissima spe sci cum duob; dieb; e contradicit
in quib; nullus processus n pena iudiciario modo
deb; inf?igi

uniales ferie sunt
ferie i iunio
hoc mese sexto anni contingentes
q sunt qtuor in iunio sz quindecima dies
et vicesimaqrta et vicesimanona et tri
cesima hoc e festum viti et festum iohanni baptiste et festum sci petri et crastinum sci pauli
vz in recno et multis aliis locis decem milia miliu

uliales ferie st ferie i
septimo mense anni q iulius dici obser
uabiles ne inceis aliqui iudicere a iudiciali
certamine agat q st quor sz dies scda septi
vicesima scda vicesimaqnta hc e festum visitat
sancte Marie et Marie magdalene et Jacobi et in bo
hemia Procopii et Margarethe et diuisio apostolorum

ugustales ferie
sunt ferie octauo mense anni q augu
stus dicitur obseruabiles ut inceis a
strepitu iudiciali abstinea et st septem
dies sz pma qntadecima quindecima decima octaua
vicesimaqnta vicesimanona et sunt ad vincula
sci petri et marcimius et laurency et assumptionis
et Bartholomei et decollacionis sci Johannis

eptembriales ferie
sunt ferie nono mense anni qui septemb
dicitur celebrabiles a iudiciy tumultu
qui mensis hz quinq dies tales sz octa
uam diem et qrtadecimam et vicesima pma et vice
sima nonam et tricesima hc e Natiuitas sancte
Marie et Exaltatio sancte crucis Mathei et Micha
elis et Jeronimi Bohemis sunt ludmille et vency

ctobriales ferie st
ferie decimo mense q october dicitur
obseruabiles qui mensis hz tres dies
celebres a iudiciali certamine sz qrta
decimam octaua et vicesimaoctaua hoc est ffranci
sci et Luce euangeliste et Simonis et Jude

ouembriales ferie
sunt
ferie in vndecimo mense q Nouemb
dicitur obseruabiles qui mensis hab
dies septem a iudiciali austeritate ob
seruabiles sz pma scdam nona vndecimam decima
octauam vicesimam tciam vicesima qnta et tri
cesima et illic considerande festiuitates q incidunt

ecembriales ferie
sunt ferie in duodecimo et vltimo mense
anni contingentes qui decemb dicitur
qui mensis hz obseruabiles dies dece
sz sextam septima octaua tredecimam vicesima
prima vicesima qrtam et totum tpus Natiuitatis
xpi vsq ad octaua epyphanie inclusiue et hee ferie
sunt scdm tamen bone obseruationem qlib; tam diocesis
suos patronos deb; obseruare

ratiue ferie st qtuor
ferie primi sic
orbem applo cristiano celebrabiles tre

decepcione vel si probetur rei iudicate excepcio vel excepcio
iuris iurandi vel pacti et si semel impedit ne mulier vir iure
statuatur vel si incontinenti offerat probatio sit consanguinitate
si eiectus adulter per eiectorem sit vxor in iudaysmo et sponsa
etiam si is qui eiectus erat non habuit possessionem iuris
vel habuit possessionem sed preuiolenciam vel quia non fuit
canonice institutus vel donatur tunc donare potuit

empus restitucionis spoliati
est tempus quo ostenditur quod spolia
tus debet restitui ante principalis cause ingressu
hoc est ante cognicionem cause criminis vel ante
cognicionem non canonice institucionis vel ante
causam petitoriam vel secundum alios ante omnem contentionem

es restituendas sunt res quibus
ostenditur quod spoliatus restituendus est in omnia
iura et mercede sua et in omnes res ablatas
aquibus abstersit et in fundum ablata fundit
renouanda sunt que alodo translata sunt et sunt reintegranda
suppetibus violenti sunt et dapna et fructus percipiendi tunc vel
percepti a violento et que percipi potuisset a violentia pas
so et omnes commoditates et vtilitates que consecutus fuisset

obacio dapnorum et rerum
taxacio vel euidens ostensio eiecti quod per
spolium recepit dapna tam in rebus habitis
quam percipiendis iuramento a iudice taxatione
et examinatione que examinationem iudex tenetur plenarie
facere et ut plenarie res restituatur debet sua demandare
potentia

uxilia restitutionis sunt quatuor
auxilia que prestant eiecto suffragium vt re
stituatur scilicet actio condictio canonum et iudicis
officium actio scilicet si obiicit agere ob eam
metus vel quod aduersarius dolo egit vel quod vi egit vel
mandauit fieri et factum ratum habuit conditio que non ser
uata non seruatur pactio siue sit condicio in tempore aut
capitulo in hoc restituitur omni in ista causa iudic
autem officio si preuiolentia perdidit et quod absentia

euolutio restitutionis
est qua ostenditur
quod si is sit defunctus cui facienda fuisset
restitutio tunc facienda est heredibus in toto
et non illis qui sunt heredes in parte nisi sit forte
sit in illa parte satisfactio tunc residuum redditur his
quibus testator reliquit disposicionem residuorum suorum
bonorum ita tamen si fuit prius restituibilis et ipsa sui iur
que donare potuit sed hec est materia plus theologica et io
illic tractabitur et unanime semper in coassistente

nichilacio rapte rei
est qua ostenditur quod si res rapta periit ad
huc raptor tenetur ad restitutionem quia fuit
in mora restituendi et tenetur prestare estimationem
eius secundum illud tempus in quo plus valuit quod si non fuit in
mora tunc tenetur petere remissionem de iniuria
saltem per interpositam personam suppresso nomine fur
secundum quod qualitas negocii requirit Si vero fuerit plures
qui unus exercitus omnes tenentur in solidum quod aut
quilibet eorum in integrum

ecompensacio dap
ni est
qua ostenditur quod si quis spoliatur aliquem
aliqua re que plus valuit et non restituit
nisi tunc cum minus valet dicit quod non satisfe
cit nisi liciorem temporis in quo res plus valuit apponat quod
quilibet tenetur restituere rem et dapna omnia Si vero
facit dapnum in rebus nullo precio recompensabilibus debet
debet satisfactio fieri et in consilium viri boni maturi Si vero
non possit satisfacere doleat et sit semper in proposito satisfa ciendi

do restitucionis est quo
ostendit
quod si pluribus restitutio debet fieri rei spoliate
ut debite aut depositi tunc is qui prior est tempore
debet esse potior iure nisi mulier dote tunc

semper prior est omnibus habentibus tacitam ypotecam ymo
etiam preferetur filius prioris matrimonii agentibus
de dote contra nouercas et tandem quam ampli contingit
in petendo illi prius est restituendum

autores raptorum sunt
omnes illi qui in
clinduntur in istis versibus Iussio consilium
consensus palpo recursus participans mutus
non obstans non manifestans omnes
illi tenentur ad restitutionem in solidum et unus
satisfaciat integraliter de omni dapno expensis
et commodo tunc sine interesse omnes alii liberantur
et presertim si restituens fuit principalis

olus
secundum Goffre
dum est mala ca
liditas et falsa ma
chinatio ad circum
ueniendum fallendum
decipiendum alterum
adhibita quidem
fallacia committi
in menciendo et fictum asserendo contra conscientiam
cum pura et propositali fallendi intencione supta
aut exacte verborum substantie veritate aut excogitata
in sidiatione fraudem in ubicunque

olus secundum meum magistrum
simulatorium est communicatio
actio qua aliud ostendit fingitur et aliud in re
agitur aut est palliata falsitas propter ensa
veritate que falsitas induta apparenti veritate
suscepit pro vero deprehensibilis ex ficta verborum
arte aut occultis insidiis mansfestabilis surrepa
one et laqueo sola fide bona excusabilis

ontumacia est protua
inobedientia
qua quis citatus ad iudicium terminis editis
aut vno peremptorio pro omnibus recusat ve
nire aut spondendo venire minime compa
ret vel si comparet non respondet vel si comparet et respon
det tamen ante tempus se substrahit aut quod domi permanet
ne ipsa aut sit impedit ne citacio ad ipsum perueniat

ontumax est qui comparet
in termino prefixo aut si non comparet alle
gat iustam causam hoc est aut infirmitatem
aut metum qui cadit in constantem virum aut quia
capitur in via aut peregrinationem arripit nisi talia dolo
pageret quod si primum fecerit iuramento infra annum potest absol
ui ab omni instancia per annum vero transit in rem iudi
catam nisi quod secretum iuramentum exercuisset

ubsidiana actio est
omnis actio
dolosa admittibilis in subsidium in sto cri
omine aliud desistat auxilium et presertim
cum deficit honoraria actio aut famosa et
non temere aut vi sed prudenter datur a praetore deterrim
contra sic dolosum et presertim cum quis excipitur actio
doli et debet esse biennalis in quo tempore in tempore eius excludit

us doli in contractu est quo ostenditur
quod si dolus committitur in contractu et con
tractus nisi is qui contraxit dolo fuisset
inductus ad contrahendum tunc agere potest
de dolo presertim si a venditore inductus est sed si ab
alio mediatore venditori in pretio presertim si e
emens decipiatur vltra dimidiam iusti precii agere
deceptus vt rescindatur contractus vel vt suppleatur
iustum precium dati celatione decepto et magis
dolo semper datur actio decepto de dolo ne moretur
in dapno scienter si fuit in primo dolo

us doli extra contractum
est quo ostenditur

debz esse ut adiudicatu non procedat z primatur actor in hoc expensis duplicatur i ducie coucte ad solvendu & adueniente tpe solutionis ud aliter reus tenebitur respondere actori q si actor ei restituat omnes expensas quas fecit reus occasione illius

loco

plus petitio e qua quis dolo transfert se ad aliu locum vel alterum forum q si se transfert in forum non competente debz puniri secundum arbitriu iudicis duplici pena q si iudice constituit z reum gravavit puniet z pena gtuante quo ad iudice si si plus loco traxerit ad iudice competete tripli pena puniet plus qz reus expendit pretium vite z usure & monetarum varia arbitrabuntur

re

Plus petitio e qua quis plus petit in re quam ei debetur hec e sup maiori quantitate agit quam iustu e si peniteat z per se constitat tenebitur reo pro omni dapno Si vo persistat in eadem z tamde pretestes de falsa quantitate convincatur puniet i toto ita q ab omi re cadit

re perdito

plus petitio e petitio rei perdite in plus quam perdidit ut si quis dicat se amisisse centum ducatos qui perdidit nonaginta debz sententiari q hoc perditu non e eius f dz querere perditu i toto inuo in quo dt se rem perdidisse ztria pst perditi dz tedere in fiscu principis trium quantitati ztria i uctori Si vo plus taxavit perditum q erat taxandu z p quo repi triplum dare tenebitur ei i eo dap fiim taxavit

ausa

proprietatis z possessionis est titulus ostendens cuius sit si agatur questio de possessorio z proprietatio sit an utraz causa possit agi apud eundem iudicem & an simulata possessio preiudicet proprietati a contra & quod melior e conditio possidentis quam proprietatis zq primit agere de possessorio zq de proprietate z qui agit sit de possessorio petitorio

ossessionis

causa e in qua de sola possessione agit z vertitur questio probatiua q possessorum ide reos q actu possidet iusto iure humano attinet ei qui actu possidet quia & bene acquisierunt z multi male deti[n]uerunt zq possessor qui ab re citra cuius non erat memoria titulum sine possessionis sine i fama tenuit ideo is hodie tenet probare titulum sive possessionis

omunis

possessio est possessio q nulli persone e apparata sicut in que ut sunt res ecclesiastice z regularium & corporum z per sitorum quorum non e possessio aurum & argentum sicut ipse dns xvj q j clitus q possessio non eludit statum personis si tenent sine usurpatione proprietatis q sunt fideles abijs dispensande quibus committunt ne inde loculos suos assimilent in sacrilegio q bona nulla persona sola nec epali obligari possunt nec communi proscriptione alienari

priata

possessio e possessio cadens i dominium alicuius persone que apreciari pot emptione a venditione et apparari z sic spiritualia hec e pure spiritualia non prunt cadere i apparationem possessionis singularis persone cum sit res i commutabilis i densus precio valens apparari z sic questio possessionis dr in qua de possessorio questio ventilla proprietatis ad questio dicitur ubi agitur de solo dominio rei

dipiscende

possessionis causa est causa q datur ei cui attinet bona iure civili sive legis auctoritate q nec actu caret possessionis desiderat aut auctoritatem iudicis conveniens ut detur ei possessio rerum singularium z corporeorum mobilium a immobilium iure fundi a q ....

etinende

possessionis causa e que datur ei qui actu possidet iuste a in iuste hec e ante petitoris q si sunt ex competitoribus litigatoribus lite pendente non pot petitoris actio in statu q z causis z nalis factatio ut alius possideat z alius a possidente petat

ecupande

possessionis causa e causa agens ad eiectionem alicuius ut vi eiciatur de possessione cui concedit beneficium constitutionis illius capitoli unde vi in qua agi pot actio de vi publica vel privata sive cum armis sive sine armis dicitur perfici fiat eiectio possessoris & intromissio occupantis

nterdictum

est quedam verborum solemnis conceptio quibus pretor aliquid fieri iubebat vel prohibebat q maxime faciebat cum de possessione vel q inter aliquos contendebat que quippe solemnitas erat introducta ante pretorio in quibus formabat in singulorum personis verba secundum demonstracionem personarum

ctio

e quedam verborum solemnis conceptio ante tituli introducta in qua maccionibus non formabat in singulorum personis verba secundum personarum demutationem sed erant generaliter forma in personis omnibus z hec differencia iudicum & actionis dz notari a studiosis

us

possessionis speciali e q ondicitur q si questio possessionis non pot gerere cum questione proprietatis tunc prius agenda e cum possessionis z proprietatis causa proprietatis etiam si in suspenso petitorio pot intentari possessorium ab eodem z coram eodem iudice Si vo geruit ita unum tunc ab eodem pot prius questio recuperande possessionis z proprietatis Si vo unus agit de proprietate z alter de possessorio tunc prunt ambo sic cognoscere licet dz una alteri prmitti in primaciatione

poliato

est a possessione rei inmobilis violenta & iniuriosa eiectio vel mobilis rei ablatio dicitur violenta quia si quis sponte possessionem suam sponte renunciavit vel abiciavit tunc non dicitur spoliatus nec ibi restitutio locum habere possit dicitur iniuriosa qz si iuste eicitur restitutio locum habere non possit vel si cum re i mobile diu neglexerit custodia t i induct amissionem iuste possessionis

estituendus

est quilibet homo qui alicuius rei fuit possessor qui ab alio qz a suo iudice spoliatus e vel etiam a suo iudice non servato iuris ordine vel si quis a suo prelato eiectus e non i figura iudiciali restituendus e Si vo i figura iudiciali spoliatus e a prelato non e audiendus ut dicitur tr du dicere non potuit

on restituendus

Est quilibet homo qui alicuius rei fuit possessor sed eiectus e ab eo in figura iudicij a sunt i tru sus a cum perdidit propter crimina enormia tertium aut infamiam a crimina evidencia a q criminatia a scandalum a cum eiectus incontinenter velit probare

dissidente in seipso et ideo addenda non est revolita

itis penden^cia est suspensio cause iudiciarie inchoate propter appellationem recusationem consultationem relationem quia per appellationem suspenditur omnia que iudicio mox devolvitur ad superiorem ideo retrene eximitur audiendo in fioris Similiter recusatus iudex mox probatus non recusans i probatoe deficiat consultatoe Similiter quia donec applicatur relatori in laude comittai de sensus superioris expectetur

nnovationis prohibitio est qua ostenditur quod lite pendente nichil est innovandum in preiudicium alicuius quia non est aliquis suo iure sine causa privandus nec indulgentia impetrata lite pendente valet nec alicui licet supplicationem protinus nisi esset aliter quod violaret alter eorum rem litigiosam dictus dominio agitur eam deteriorando

asus inquibus licet innovare aliquid lite pendente sunt tres casus scilicet si appellanti turbetur possessio propter quam interposita est appellatio tunc si potest lite pendente per ordinarium reformari alter eorum si ordinarius appellatus ignoret potest appellantem exequitare tertium si appellans notorie delinquit potest ab ordinario puniri non potest ordinarius tertium scilicet in aliis casibus nisi meo in quo appellavit

dimittibilia lite pendente sunt que non possunt (?) tia scilicet quod lite pendente secundum quod iudicio non iudicii quibus tamen licet convertam nec res litigiosa in alium transferri debet et si res litigiosa fuit alienata est ita quod restitui nequit tunc alia equales debet in locum surrogari nec obstat se privilegium impetret et in eo mentio fiat de questione

evolutio in litis pendentia est quod ostenditur quod si duo litigant in curia romana et utrique illic moritur collatio spectabit ad papam Similiter vero duo alii quorum interest velint ad defensionem litis eo statu in quo erat eam admittetur Si vero unus moritur in curia et alter extra curiam moreretur in dicta beneficium papa confert extra curiam vero ordinarius confert Si vero neuter possidet papa confert

eqstratio est depositio rei in iudicio de qua lis agitur facta a contendente possessionis causa et tunc neuter litigantium possidet Si solue sequester a custodie causa et tunc res sequestra remanet penes possidentem quamvis equaliter sit prohibita puniri tamen ex volunte parti vel lite finita res detur victori

equester est depositarius rei in iudicium deducte ut faciat interesse victori quia nisi fecit iuste actor agere potest cum sequestrato actione sequestratoria nisi res apud eum pereat sine dolo et sine sua culpa et presertim si penes hos suas res perdidit alias si sic res conservate sunt timetur de dolo nec debet uti re deposita vel suos usus nisi ei manifeste concedatur

equestrationis adiunctio est cuius repertio propter certem causas scilicet propter personam quia forte est suspecta ne fructus depopularet vel rem dissiparet et propter contumaciam non cavente de talliatione bonorum faciendam et quia forte dubitatur de possessione rei an sit eius qui possidet ideo datur sequestro ad dubium discutiendum

appellatur ab executore et ne perdat vendendi comoditas et cum aliquis de comitibus presidis fuerit pa[r]titur sequestratur res usque ad tempus successoris presidis et si persona sit levius et pauor adest quod aufugiat cum re et si parcium sit voluntas ut res in sequestro ponatur et cum timetur sententia vel ubi cum appellatur absente altero iudicatur quia per appellationem extinguitur priuitiati et ceterum timetur ne propter appellationem iudex comotus impediat utilitatem rei ideo ponitur res in sequestro

eries rubrice est ordo quo ostenditur quod bene ponitur titulus de sequestratione possessionum post titulum de dolo quia per dolum res amittuntur et aliter per contumaciam auctoritate iudicis maioritate et quia lite pendente nil debet innovari nisi forte sequestro in nova autem iudicetur quod res alibi deponitur propter securitatem et cum res non in toto aufertur nec in toto dimittitur quia aufert confertur finatur tamen iudice adiuvs ideo bene sequitur ita rubricat post priores rubricas

ocaus depositionis sequestri est quo ostenditur quod si sequester iusta causa intervenientem velit deponere officium suum quod hoc debet facere iudice permittente et erit res deponenda aut in eodem sacra aut ubi partium fecerit consensum aut ubi iudex mandavit Si vero nil debet sequestrari cum suo propter sententiam tunc debet apud honestas mulieres conservari

onfessio est coram suo iudice parte adversario contra se ipsum certi minus explicatio a procuratoribus suis ita quod talis pro convicto habeatur sic preiudicialis quia talis pro convicto habeatur si est preiudicialis quia confessio ore et sua se sponte dampnavit sententia dicitur coram suo iudice quia coram non suo iudice non preiudicat dicitur contra se quia pro se ei non creditur dicitur parte accusatore aut eius procuratore quia actor debet quia nemo dampnatur nisi is qui accusatur presentes habeat accusatores

eiudicial' confessio est in qua confitetur coram suo iudice et de certo proposito secundum hec metra maior sponte sciens contra se ubi ius sit et hostis Nec natura negat favor aut lis ius repugnet Dicitur coram suo quia in coram alieno ei non creditur Dicitur de certo proposito quia non nocet alteri quem sit principem esse dicat

on p̄iudicial' confessio est confessio minime nocens confitenti in octo casibus scilicet confitens sit impubes et minor quindecim annis a pupillo ceterum si confessio sit per metum extorta preterea si erravit in facto non preiudicat amplius si non convicit se tergiversi si confiteatur hoste absente preterea si non est possibile secundum naturam vel non secundum favorem ut si extra lite fiat confessio vel contra ius id est si confiteatur se votum habere cum iudica non preiudicat quia ius resistit ut non possit esse matrimonium

evocatio confessionis est qua ostenditur quod confessus potest revocare confessionem suam in iure in sex casibus scilicet si erravit in iure vel etiam si erravit in facto potest revocare usque ad sententiam relicentibus potest revocare sui advocati sententiam nisi fuisset eius mandato et plenaria potestate et procurator huius mandati domini sui et si confitetur lite non contestata potest revocare confessionem suam quo ad quidem possessionem non tamen quo ad proprietatem ita quod revocata confessio et si non nocet in toto nocet tamen ad proprietatem

ffectus confessionis est quo

q si dolus cadat in aliam rem q contractum si quidem cadit in speciale nomen maleficii ut furti rapti incendii et aliarum iniuriarum tunc cessante casu non agetur actio de dolo s erit actio criminalis qz actio de dolo est tamen subsidiaria ut neque competat ubi agitur aliis actionibus ordinaria et extraordinaria

enuus

dolus est dolus vix intelligibilis subreptionis et magni insidii quo vix potest deprehendi neque pendet culpatio obliqueus culpa interest ut magnam culpam contegat ubi casus fortuitus quia nullatenus prendi potest excusat culpam cuius deprehensio et nota fiet debet maxime puniri pro iudicem

stutia

est vicium conduste et facilis inventio mastes ingenio quo quis ad consequendum aliquid fine sive bonum sive malum vertitur simulatur prius non verum et indirectis specie exeuns petitum dato etiam quod ad bonum fine committatur q si ad fraudem dolum et maliciam committitur iniquus dicitur actor protinam in bonum

emedia

contra reum contumacem sunt remedia triplicia quod si reus fuit contumax tunc si propter longam moram timeatur lesio et periculum actor debet pati missionem in possessionem sive agatur contra eum realiter sive personaliter nec potest recuperare possessionem infra annum missionis nisi refundit expensis et prestita cautione de parendo iuri post annum autem efficitur de possessore petitor in hiis vero in quibus non fit missio et in criminalibus debet excommunicari et si infra annum non venit non auditur sed pro victo habetur

ontra

actorem contumacem remedia sunt remedia quibus conditur et ante litem contestationem excommunicatur post litem vero contestatam si excommunicatio non probat quod absolvent dicitur lupinia nota sed secundum iura civilia mechanali patitur bonorum amissione infra annum per ? vero confiscatur

ontra utrumque

remedia hoc est contra actorem contumacem et contra reum contumacem sunt quod si utrique appellat ad diffinitiva non valet appellatio nisi veniat ad loquendum indicet pro tribunali sedente et si fuit contumax in non faciendo tunc auditur appellans Circa vero hoc quod mitti in possessionem non possit nanctus corporalem possessionem propter potentiam et dolum partis adverse debet in expensis condempnari Circa vero fuit prelati et layci exceptiones non debet statim transiri ad excommunicationem sed ad suspensionem vel interdictum tracte

rdo tituli

est quo ostenditur quod bene ponitur titulus de dolo post titulum de spoliatis eo quia qui spoliant vi committunt et manifeste et ideo post manifestam fatigationem agitur de occulta fatigatione quod est dolus et quod sequitur audiendum est et contumacia quia post litis contestationem sententia iudiciali magnus dolus committitur ideo subsequitur titulus de dolo et contumacia

itti in possessionem

causa rei servande est aliquem poni per iudicem in alicuius rei sibi credite custodiam donec videatur de iusticia cui talis res debeat iuste applicari et si secundum legistas fuit realis tunc missus in possessionem sit verus possessor rei nisi reus veniens infra annum recuperet Circa vero fuit actio personalis tunc tamen non efficitur verus possessor sed sit verus creditor et custos

ossidere

est rem pleno dominio habere ita quod hic rei possessor non custos sed dominus vere est dicibilis non propter elapsum annum solum sed propter discursum anni accedente sententia iudiciali et auctoritate iudicis vel quia ad iussionem non probate cuius possessionem eo iure quo veniunt ceteri possessores ita quod primo decreto ponitur in possessionem rei secundo vero in appropriationem rei

ste in possessionem

est esse custodem rei sive ponatur mittitur possessionem actione reali aut personali eo respectu quod usque annum non possidet incommutabiliter sed commutabiliter quia passus missionem venientis infra annum et prestans cautionem et restituit expensas recuperat possessionem et obligationes non possidebat rem licet sint in possessione

nus

missionis in possessionem est contumax ad iussionem iudicialem appellatur ut de contumace possessore fiat petitor et quod ad possessionem ut eo facto examinet si habeant bonam fidem seu titulum in suum in possessione et quia primum decretum missionis missum facit custodem secundum vero constituit possessorem commutabilem

rimum

decreti potestas est qua ostenditur quod primum decretum ponit missum in possessionem custodem rei et commutabilem possessorem ut servet rem et colligat fructus et custodiat et non utitur fructibus nisi in casibus et compati reum in possessione secundum vero decreti virtus est facere virum dominum et commutabilem possessorem et uti fructibus prohibito et eicere reum de possessione quia duo in solidum nequeunt esse possessores

ealis

actio est qua rem prosequitur ad quemcumque profecta fuit possessorem Personalis vero actio est que ipso ad obligatum intenditur et eius heredem tamen proprie loquendo petitio dicitur in rem actio in personam persecutio in utroque

ubrica? eries

tituli est ordo quo ostenditur quibus post titulum de contumacia ponitur titulus de eo qui mittitur in possessionem quia propter contumaciam frequenter sequitur sit missio in possessionem et causis supra positis et quia quandoque dolo prohibentur missiones in possessionem ideo post titulum de dolo

t lite pendente

est titulus iuris quod agendum est lite pendente et quid non est agendum quando lis pendere dicatur et quid lite pendente in licitum innovandum et in quibus casibus liceat aliquid innovare quod sit hiis et que sunt admittibilia in lite pendente et que non sunt admittibilia et si quid litigantibus lite pendente decedunt ad quem pertinet devolutio

Res est verbalis contentio exorta inter dictores consurgens in quo persona contra dicentis recusat persone dicentis prone propter defectum amoris animos movientis pertinens ad discordia cum contrariam contentistativa utriusque territoriis sive sit in iudiciali certamine propter tibus a rebus sive in verbis obprobriosis propter obprobria prohibibili ordinari qui litem infert quia non est capax huiusmodi doctrine et discordie est seminator et animi habet

vno teste plus vno approbata q probabellio duo testes ponitur vnuz pro qlib; teste instrumenti vnus sufficit vilbi inicio te vox vna plz zeus dez qz morti

Ex argumentis probatio est probato facta p̃rationes ita q qui fortes ponit rationes fortior improbando exeistat et inuincendo ℞ presertim si rationib; iura concordant talia qz vincunt ani iudic ad assenciendum que sunt fortes vincent ℞ adiudicandi specia si sint conclusio arimatiua qz negatiua nil probat q si raciones fuerint eqz fortes absoluitur reus ab instancia

Condiciones probationi sunt condiciones quib; ostendit q quelib; probatio dz esse clara certa non dubia qz dubia non facit fidem z non dz esse calumpniosa z vallata testib; plurimis z non vno nisi ille vnus instrumento vallaret sua probationem z pt esse deimlz qz q ad singula probanda no prosit nisi sil collita prt

Ex aspectum corporis probaciones sunt probationes visimiles veritati non tn semp vere q vna cu aliis psup tionib; seu probationib; possit fidem facere presertim i disceptacionib; iudicialib; excitator alias in eis i pauido i aliis tn minime pnt fidez prestare qui timor i cgitacionis tales excusat et presertim palor ℞ tremor cũ molles aio no vz quite

Ex libros autenticos probatio est ostensio veritatis cause z presertim i possessionib; z censib; z aliis q indiget pervtua memoria ex libris quib; z autentici vt iudice seclm eorum sonanciã q que probato dz prevale testes vnius sos z i sincta z priuilegii z autent

Ex abreuiatura notarii defuncti probacio e probacio ex conceptione septice tabellionat q si sunt tum manu pa duoz testim preualebit probationi dico fuit solum signi z septica alius et tabellio ante copletoni breuiature fuit defunctus vnius testis preualebit probationi ob at plures preualere poterit tabellionis breuiaturam

Ex autentica probatio est probato plurib; regias pontificales abbatie quetus capitoli principis ita q si fuit epi i sua diocesi regis in suo regno principis i suo principatu z habbat in sibi subditoz tenobus tunc dz credi poma sicut lre sonant precipu rit act iudiciorum insi interfuit eis dz si epc scribit aliq exequntarium a ordinarium credi et similr credi cuilib; principi in omib; q tangit actus eis appropriatos

Ex cirographum manu ppria probato e q ostendit ez si quis manu ppria se proscribit ad aliq ℞ manus cognoscitur quia difficile q̃s p manu imitare suffs erit probato dans fidem iudici nisi esset exceptum faciti compulsoria tunc vti mectis violencys deb; puniri cpellens pena talionis z falsificator deprehensus q manu sua posuit i manu alti dz plecti vo delendum non delenit i triplu dz puniri sume z pm dz ab omni honore z dignitatibus decia

Negativa iuris est positio negans positum adiusari ee ius i iudicio puncta pbabilis abco q eam prouere pot cinderito hc est ius legittimi a q sim e q iustum z bene sim e q si dicite pbai potit z si no alr tunc pro confessioni aduisarii vl excipiendo se de calupnia

Negativa facti e positio negatiua simplicite facti negabilis nisi

probabilis in se si non lz certum vestigii i natiua vl certam determinacoem loci tpis vl aliqui evident q concomitat ducẽt in sim q̃ ea q no sunt ostendi non pnt z per consequs nec probari possunt

Negativa qualitas e positio q aliq accidens negat alicui i esse vl non sufficient in esse q intendit consequem ppoint repnere abeo q tale accns concomitat probabilis simplicit abeo q ea ppot vl ostensioni euidente q adiacet ei qlitas que ab aliqs eidem adiace friuole denegatur

Nemes tituli est q ostenditur q bene poni rubrica de probationib; p9 rubricam de confessis quia frequenti i iudiciis p contra se inuite negationes z quia contra negationes non nisi que contestat probationes z si non probe qui calupniam pposuit cadit auire ℞ puniunt z ideo hic pont titulus de probationib; post predictos titulos et precedentes

Testis est quilib; homo q debet z pt dote iudice provitate investiganda dealitui causestatu capiens ydoneitatem sue testificationis exuire condicione seu etate discretione fama societate ciuili agnata a domestica a participali in crimine a fama a aliis causis iure adhibit qb; clare noscitur quo qs teste esse valeat a no valeat

Verus testis est qui testat visa nota ℞ audita ita vti sunt vl fuert ℞ ppoint vilit z constanter visilia ℞ negocia apta si veritatis suppressione z falsitat suggestione ℞ in nullo sibi ipi contradicit nosibilis ex sermone credibili voce intrepida z constancia firma z qz nec i continenti n ex internallo dictum suum variat

Falsus est testis qui testificatur visa nota ℞ audita aliter quam se habet a habuerit vl testificat nec visa nota nec audita vl testificat vim cu suppssione vitatis incretialib; z suggestione falsi z ppoint cum variacione frequenti vba sua z trepidacione corporis vl qz asserit pro certo q debet asserere sub dubio

Falsi testes sunt testes de falsitate conuincibiles ex discrepanti locutione in principali q viciat facti substanciam vt puta si discordant in loco tpe p facto non iterabili a si discordat i tpe nimis distanti a semel loquunt z contr natiuale moti nq si maior pars discrepauit statur pro reo si minor statur pro actore

Ex condicione testis est testis considerati secdm condicionem liberti a filii qui si fuit seruus a iudex z testificat in causa dni sui a s conexis no valebit testioni nisi agat testionum contra dnm a alii testes deficiant tunc valet ℞ presertim ext cum criminalez

Ex sexu testis est quo ostendit q femina non dz admitti ad testificandum in criminali qui lz tor vim ℞ variabile in causi aciuilib; pt testificare etiaz contra presbiteros non dz at femina tutus trahi ad iudicium sz debent ad eam mitti domini tabelliones a alie psone honeste prestito excipiendo

Ex etate testis e quo ostenditur q impubes ℞ minor annis quatuordecim no

est q° ostenditur q confessus pro iudicato habe
tur dumtaxat si fiat pindicialis h° e thus codice
nes oim metroz supra ptactoz pindicial cofes
sio tn adhuc dant tpa quatuor mensiu ad excq
uenandu & diligentiis quos ostendit & in ciuili tn
certum e scdm omnes cfessum dapnadu esse i cis
aut si actor cepit agere iudiciaio ordine puto da
to libello tunc ps confessioz libelli dz sequi sma
Dico iudici pnc confite simplici iussio cdepna

stimabilis

pro confesso
est quilibz qui silet admirtcitata vl q
indirecte et obscure iudet 2 tz se ita ut
incertum dimittat interoganite talis pro
confesso dz hri ac si confessus fuisst tont se ep adu
sarius asserebat nc suffciat gnalis responsio si spe
cialis dans nosse intencionem

eries

hui rubrice e ordo quo
ostenditur q bene pont
titulus de confess ps titulu de seqstraco
possessio 2 fructuu q fuit pruiaus inter
gaciones 2 probaciones ut partibus nc iudici
& ideo ut partes reuelentur a bmgn stis pbandi
& maxie ptestes ideo si contingat cfession fieri
q intus existat ita illud subiti rubrica de confess

robacio

est rei dubie cont
negantem facta
demracio ptestes
instrumenta psumpo
nes ut ca inita ex
cepcones psptos
ac argumenta qua
iudex inte arguita
facilit potit depre
hende probacio dicit contra negante qr cofesso
probacoe non eget Dicitur demracio denotat eude
cia clara q ut & manifesta sit que probant

thimiologia

huius
dadmis
probacio e q ondit q probaco dici apro
bitate vl aprobe adulbio qui probis est
& probiter facit q probat q intendit ve
probat via regia declinans ambiguitates qr phe
pes non probitu euitat improbe at & inq2 facit
qui non probat q intendit vel qui falsa fingit a
ambiguitates inplicando querit

robator

est quilibz actor
qui aliq asseuat
contra negante cui incumbit onus eui
denter ostendendi q alt negat qr negan
nichil probat nisi negatiua habeat iplicita
affirmacom vl pindictam probacom vl si sit p
suptio pro actore vl si quis negat ius que tercio
probatur negatiua piuamenti q indesiti pbacoms
defertur qmq2 actori qnq2 reo vl si natura oppoi
probat vl negatoz inpingnet honestas

ctor

vt hic non solum e actu fator
sz & reus excipiens qui reus
excipiens actor efficitur in excipiedo si
reus inexcipiendo aliq asserit vb eu dict
actorem ullam actionem habe si excipies
sz & denunciator qui aliq i crimine denciat dz esse
actor & probator qr si succumbit punit prominens
lo aut punietur si ius ageret

robabile

est positio affir
matiua ponens
alicuius rei sbsistencia effectualit a 2
genus aut spem a circumstancias a causas
euidenciam rei huites in natura a opere
qua sola testatio nullius e robor s a momen a e
opposito negatiua continens poitie dictum negatiu
q probari pt Dz non factum negatiu qd tale q
non e nec fuit nec hz speciem rei genus aut spei
aput sapientes omnino improbabile est

ersona

coram q facieda est
pbacio est psona iudicis pnte reo seu ad
uersario & presertim in causa cimali ob
turpem cau scam qui iudici e cam timare
& iudiciarie religiom couenit scie plsi certis qui ci
cause 2 fidem testi qui sit dingui ad testi fcandu
ido coraz ipo probacio est deponenda 2 quia assumere
dixit valida erit qui recerit inualida erit coraz hoibz

robandum

est oio
ppositio amatiua a negtiua que probata
probantem adiunat ponens ppositio a vt
necessorum a concomitans pmodu sequele
a quo elicit q implicitu scdm naturam q ec opit
cause ponte in pposito vl elidit oppositu cause adu
sarij in opposito 2 sic omnis ppositio siue sit pimens
sequens q ersso siue incides ll emergens adiunias cuz

erriudecia

e pbandi
probacio
est probacio ponens expsto indubia rei cer
titudine cum firmo assensu & adhesione
ita patrati opus faciens validitatem
ad infirmiandu non at faciens probabilitate ad
condempnandu n conuincit certitudie fiti a sue
confessionis prolocucione vexantem intellectum iu
dici ad firmu assensu eiudem fn fauoe de oppo

otoria

probacio e probacio
ponens euidenciam fiti ita manifestam
q pp vehemenciam visibiliu signoz nulla
tergiuersacioe celari pt nec aliq coloe coraz
sapientibz palliai qui sp ppositi ppositio fiat sapienti
certitudine cum firmo assn ppositionis ve ita q nullu
pt eide incarn dissensu stante cursu nate a forms
do de oppo qui semp sit vea eomanifest codepnans
reum nisi probet contrarium

resumpcia

probaco est pro
bacio exvote pu
blica q 2 si interdum ab vno homine fco i
multos prorumpit & nichil prohibz voce
clamante esse falsam tn ponit psumpcom
q aliq huius e excausa 2 spe mali q a se no remouit
vl cu se imprudent implicat aliter tr probaco nulla
sit ad dapnacom fat tamen ad maculacom

er presumpcioz

pro
bacio
e probacio per rei simile coniectura q in
clinant iudice ad assensum 2 sentenciadu
scdm allegata 2 psumpta q si fuit neccia t
admittit pbacione incontinu Si vo fuit pbabilis
soli 2 no neccia pbacom incon eo q stat psumpcoz
fore ex signis fictam non veram

eriuramentu

probaco
est vlti
vltima in pulsione reui adiuramentu
qui si parato animo se offerat ad deponed
causam tn iurando 2 fuit ho bo conscie
presumitur de eo iusticia & innocencia Si vo fuit
vacillans & trepidans cau si depot psint no iusty

er instrumenta

pbacio
est pbacio per manus publicoz notarioz
venerabilis vnlioz probacoe ptestes i ord
causibz sz in madato pncipis probando in
sentencia in fidei confessione in electioe incorporacoe
vel etiam siccee inscitite i non muneate paimie proba
tione incerunsiui proba in hijs semp pualet instru
mentu in probando magis quam testes

er testes

probacio e viue
vocis oracio vitat
ostensio per viros ydoneos testificantes
cause veritatem in omibz aliis qui i supdict
hinc magis rarum & gratum probacioni
qz pui instrumentum & semp possunt quatuor testes
in instrumento prevaluere aut tot quot sunt testes in i stru
mento

ossencia copiam approbacionu sunt quatuor enca sic se hnta
q ampli9 non e nte probae ptestes si
publicant attestaciones vl si rnuncia
conclusiones vl si est testaum nus effrenati vl
si producunt testes in habiles qui in pmo e statu
adultu transeundu sine reiteratoe in scdo to fitz
stessi audiuo sile rtao zqito u nnuerie taite a expresse

iuramentu testium
est quo ostenditur q nulls test debet
ad mitti adtestificandu nisi p9 iniauit
devitate dicenda qr nouit sine sugge
stione falsitat z suppressione vitat zdeb dice
audita a visa a credita esse vi scdm q a fidedigs
accepit z i credé eé ui vi plena excepit omit
zhc deb fiei in pricipali p9 litiscontestacoz i emer
gentib at omi tpe q nte e z iiab tact sacset
euangelijs n sit epc tc iiab soli poit elby 98

onsiderabilia intestibz
sunt plura enca q in eo q deb esse digy
testis debent considerae sz dignitas et
qito maiois homo dignitat tanto testi
moniu eius dz esse validig z mag venenaale
fidei puritas moz gravitas deq presint q anz
velket opprime vitate velz amicos z sbam pdere

unerato testium est
quo ostenditur q nullg testis deb acipe
aliquit inn iud proferendo testimonio z si
accipit turpiter accepit qz presint i in
uercam altiq accepisse sz prie deum habedo pre
ocul z vitatem dicat pniam vitatem nlla fal
sitate adiecta grat dicendo vin sbracioe vi dubi
subracioe dubij q si adcertas dietas trahi ad
mo estulent tm z porrilentis contentetur

ena falsi testis inforo
conscientie est septeinialis penitecia
in iure canonico e abhonoib z dignitatib
deponi scdm iura at alia e lingibe ple
ntencia cu impetr vema anuali arcea detrude
z in fanus redant vt non possit adhonores ascede

ertes huius tituli e q ostenditur
q bene ponitur hec rubrica deprbacoibz
qr ibi ponitur de probacoibz i gnie et
cxquo ptestes fit probatio in spetie sz
q bene ponitur ista rubrica de testib p9 rubrica
de probacionibz qr q speciale p9 generale

ogedus
testis est homo bone
oppinionis z bone
fame tu bene con
stat defacto cause
super q fit iudicium
subtrahens se asse
pitu iudiciali z iuli
plicitate petorum
illit crenciu filio
periuriorz z mediatiorz z dolositatu a qz se sbtrahit
gratia odio aut timore ts pt i suffragiu iustitie e
nocui pertensira ecclasstica dequo merebitur ne
vitas opprimatur cu palios i vestigari non potest

auctor testium e auctoritas
supiorz cui in hijs q adiusticia ptinent
obedire tenentur inferiores vt ferat testio
in manifest z inquib i fama precessit
in occultis aut z inqb infamia non pcessit no tene
nisi impella i non cmalib z crimialib at vbi ag
ad mortem n copulsi te nisi ferat testio adlibe

randu in nocente z h tene facere exse non requi
sitis audite Iuxe i d pub z Etue eos qui ducunt
admortem id e testiom inocencie de eis phibedo
z presertim si non iminet piclm excusatoi z si imi
neret periculum merebitur

eartorum pandecta
e q ondit
q nemo tenetur ferre testiom dehis q
ei in secreto comissa st z precipui sacdos
si scit aliq ex confessione qr homoi non
scit vt ho sz tqm dei minister n tnia ptinent adcor
ruptionm multitudinis spirituale vl corporale vl igne
dapnu aliey pne et in hijs caute agendu e z si co
tinenti inat malu i cotinenti caute reuelandu
est i moribz vo sp secrtu celandum e qr c z m ius
nale z contra illud precipi non pt homi

asus inquibz testes st copellendi
sunt casq saliq si qs fauore
timore odio dolo se sbtraxit pt copelli p
iudicem ad testificandu a principios corp
sbtensuus eccliastic z michi eccliastice tm
layci qr clrici st copellendi z q int fuerit sito z cosagni
z bygamia z inles qpellunt z in crimalibz vbi agi
adpiculu mltitudinis etiam cu tormentis laic copelle ad
testificandu z i ciuilibz z i crime falsi z in tai sanguis si
sacerdotes nd st qpellendi si tu insurgit contra eos
conatus pnut zoplhistate euade sine hc qmitrat n
regularitate z inquirentibus satisficiant

esone non cogende adiudicium
protestimonio ferende st
plures psone sz senes ppt inbecillitate
i valitudinary ppt impotencia z femie ppt
honestate sruanda z paup ppt defectus
z pontifex ppter pcellencia z psbit ppt dignitatez
hec pne non st cogende vt in iudico testificet nec
ingt ppt reuercia dignitat sz dent adeos reuere
cialit addom mitti psone honeste z fide digne q eoz
testimonia possent deferre adiudicium

ertes huius rubrice est ordo
quo ostendit q bene po
titulus de testib cogendis vl no coge
dis p9 titlm de testib quia primus reli
quit dubium an si quis nollet phibe
testimonm possit cogi adcognoscendu i q iuris
cca hc existat sb sequitur hic titlm modo ordinato

nstrumet
est carta vl septia
liali editione hc e
testimonio mortuo
instruens mentem
iudic sup aliquo
negocio pncipali q
scdm iura si cosiat
prestat fidem z atte
stacoem cca negociu
versatu a versible
siue sit instrumntu publicu siue priuatum si
autenticum siue cirographale siue sit apota
siue antapota

isserencia rescipti t
instrumenti est qua ondit q rescriptum
dicitur ppe a aliqy pncips mandatum
hraliter editum a testiom aliq fcti a
negocij roboatu sigilli inuinimine inq vitiu gra
matice prorsq reddit i tollea le ido qr transit per
manus multorz officialiu z tande i purgatoriu
inducit hc e adexamene vitecitelay z corretoris
ado nulli cred r scripta aliqte emendae n rasuas
eciã paucitatz literaz facere sententia perseuerante
qr no e visile ptotmaq hoi vitia rimane nisi ali
q intueiat sic i instrumento qr magis fides i scri
qz scribent error admitti z emendatio in litteris
sillio i qgruitate pseruantia sine faciente

ublicum Instrumentu

pt ee testis in causa criminali sed ? in nulla alia cu(m) ppt rationem invalidam facit tam magna psump(tio) nem puer qui non e doli capax sed omnis maior pt esse testis in causa non criminali ? psertim i ppa causa

xdiscretio

sese pse logt(ur). testis e ois homo hns rationem validam que cogitat discernenda qui tn pt esse testis in omnibus i quibus iure non prohibe(tur) ? non furiosus presertim sed nulla hz delinda intervalla a(ut) ebes a(ut) obliviosus a(ut) madiucens omnis at hns rationem claram admitti(tur) ad testificandum ea que ei lucida sunt ? clare constant

xfama

testis est testis quo ostenditur qui omnis homo bone opinionis debet admitti ad testificandum infamis vero nequaquam nisi in famosabilibus donec in integrum non restitua(tur) sed vero gravata fuit alicui oppinio non dz ad testionem admitti ad testificandum

xfortuna

testis est quo ostendit(ur) qui paup non dz admitti ad testificandum presertim si vltimatum i gravia(tur) paup(er)tate hui timet(ur) ne ppt paupertatem vendat veritatem nisi esset paup voluntarius paupertate tunc i illo presumitur qui qui reliquit ppa qui non testificabit(ur) false pro alienis non tn obl(igatu)s paupertas contempni(tur) sed solum vi(tium) cavetur

xfide

testis est testis hereticus iudeus gentilis scismaticus numquam admitti(tur) vt sit testis contra fidelem sed bene admittibilis vt sit testis contra infidelem pt tam maxime lese maie(sta)t(is) esse testis qz presumitur suo principi ee fidelis ? in memoria ? in ppis proscriptione ? in causis funeralibus

doneus

testis e omis homo cui iura non prohibent testificari ? qui non e i furis nec criminosus nec consors i crime nec est iudex in eade causa a(ut) assessor a(ut) inimicus a(ut) affinis ? qz nemo pt esse testis ydoneus i omnibus qz nec ppa nec epc nec psbit pt esse ydoneus testis in criminalibus ? nec ? laycus in ecclesiastic idd(em) iterum

ontra

se testis e testis quo ondtur qui quilibz homo pt esse testis contra se sz non quilibz homo pt ee testis contra alium ? si testificatur contra se sp accepta(tur) nisi metu impelleretur q cadit in virum constante a(ut) esset illiber a(ut) aliquo frivolo dolo deceptus tunc hns cessantibus si sponte contra se testificabit ratum erit testio(nium) si non sponte fatetur

ntrorsus

testis est consciencia hominis qui testis e i fallibilis hns se in modum libri quo conscribunt(ur) ? universa opa nra ? cogitationes perverse que quippe scriptura deletur confessione ? penitentia vero quo ad forum consciencie sz i criminalibus non deletur ad forum soli qui testis i morte hois ? in die iudicii testificabit i se ipso contra hominem iniquum sine excusatione ? sine fallo

xparentela

testis est testis sic se hns qui si fuit i consanguinitate directe linee vsqz quintum gradum sine scdm ascensum sine ? descensum qui non pt alti testificari nec pro se nec contra ? presertim in criminali pater aute ? mr pt testificari de etate filii ? cta impedimenta matrimonii ratione consang(uinita)tis ? affinit(atis) ? an filius sit legitimum i aliis at nec soror gener vitricus privignus sobrinus a(ut) patrus admitti debz

edomo

testes sunt testes cohabitatores actoris in causa criminali ymo nec alii valentes esse ydonei testes quia eorum testio(nium) sit suspectum est presertim si pse agunt time conspiratos si contra se timet occulte inimicicie ymo etiam i iure civili plurimi dicunt qui sunt abiciendi

n[...] causa

testis e testis dicens statum rei ita sicut prius contingens semper repellibilis ad testificando si vna persona fuit nec sit legatarius ? fidei commissarius ? testamentarius collegium at ome vniversitas potest ferre testio(nium) tae ppe qz tae vniversi nec non sit sim(u)l eorum lite comodum tangat sim(u)l eos ? psbri a(ut) epc i ea sue eccie pt testio(nium) ? religiosi eius sdem consortis

terati

testes sunt testes iterato ac iterum ad testificandum evocati qui pmit iterari totiens quotiens status cause sine eis comple(ri) nequit etiam circa idem pr testificatum presertim si varia(tur) modus attendi vel si prius nimis testium non fuit completus vel qui hz i oppinione ? prima testificatione vitia non vult hic vel qz iure interrogatoribus i pori testificatio obmisse sunt

ncidentalia

testificatoris impedimenta sunt plura qui sunt intervenint pt excepi contra testes ad reprobationem eorum vt e inimicicia tam magna qui testificans ? de malo rei ? tristatur ? de bono rei cetim societas vnde socii sine in ati vel non reprobantur sibi i iure in testificando ignoti non admittuntur nec hi qui executores negotiorum fuerunt in consimili causa

umerus

testium e numerus quo ostenditur qui numquam vnus testis suffit in preiudicialibus etiam si epc existat soli non debz credi i aliis at etiam si in criminalibus in ore duorum stabit omne verbum nec esset cardinalis presul tunc non pt potioribus testibus convinci qz septuaginta duobus ? sic psbit cardinalis quadraginta quatuor dyaco(nus) cardinalis viginti octo subdyaco(nus) acolitus exorcista lector hostiarius septem ? hec i cte(ris) Rome clericis quia eorum sanctitati pro sedi debz qz testibus ceterorum qz ex quo depnatione aliquorum de rogaret i oppinione hoi(num) digni(tas) ? auctori(tas) qui periculosius esset quam tollerare peccatorem i

n aliis

testium nus e nus quo ostendit(ur) qui i testamentis septem testes requirunt(ur) i codicillis quinque i actionibus ad eum mortem quinque contra psbiterum in criminali septem alias at vbi nus testium non exigitur duo vel tres suffi(ciu)nt ita qui ad maxim sunt septuaginta duo ? si plures fuerit erit repellendi qz tn multi(tu)do dicta effectum testium multi(tu)do t adm(itt)i duo vnus tn testis nil probat in i crime falsi ? i dote fatetur tn psuporum sz non phatorum

udografalis

testis est qui se proscribit a(ut) subscribit contra se vt sibi ipi preiudicet ? gravet se si non caveatur de subscripto qui si volens ? sciens hoc faciat preiudicat sibi ipi ita qui non pt pgea reclinare si vero coactus cyrographo contra se testificet(ur) non fatur sibi ipi preiudicium sz ei qui eum coegit ex eo qz talionis pena est ei rependenda simile si subscripsit nomine alieno non preiudicabit ei

umerus

productionum testium e quo ostendit(ur) qui tres tantum productiones possunt fieri testium i causis ecclesiasticis vel aliis sz quarta non admitti(tur) nisi iure qui non dedicerit testificata ? tunc tn solennitate legali fiat quarta quinta nullo admittit(ur) nisi aliqs testium i primis productionibus i peditus fuisset vim tn i nilt semper auditur volens probare contrarium

testiom presentes sit vote vna cum instrumenta at et priuilegia sit probatoriu mortua si qa vna vox e nobilioris condicionis ideo perdit rubricam de testibus probacio at mortua e ignobilioris condicionis que e per instrumenta ideo ponitur post rubricam de instrumentis

resumpcio

est alicuius facti dubii aliquociens simplex aliquociens plena inuestigacio faciens probacionem aut semiplenam que non sufficit condempnare sed solum sufficit infamare propter certas euidencias que tamen nichil prohibet esse falsas et tamen presumpcionem esse probabilem

emeraria

presumpcio est presumpcio consurgens ex leuibus signis seu ex leui suspicione quam suspicionem facile stat esse falsam licet presumpcio similiter qua in bonis homo in meliorem partem interpretabitur iudex sapiens admittit eam adiudicium non cum fortiori probacione qua adhuc probatum non faciet condempnacionem nisi consultum qui nullam facit probacionem

robabilis

presumpcio est presumpcio cum propositio vna cum signis visibilibus proposita faciunt semiplenam probacionem hoc est quod talis propositio habet certos gradus assensiuos permixtos cum dissensiuis gradibus ob quod non potest facere certitudinem sed maximum quod facit eam facit pauor de opposito cum suspicione vicissitudine siue contradictione

iolenta

presumpcio est presumpcio sumpta ex signis manifestis ad sensum cum propositio supponatur sufficit condempnare reum propter plures gradus assensiuos quam dissensiuos admittit tamen probacionem reus vt probet eius contradictoriam esse veram propter gradus dissensiuos quos in se comprehendit cuius contradictorie si preualebunt gradus absolue abinstancia si non reus in toto condempnabitur

ecessaria

presumpcio est presumpcio sumpta ex signis ita euidentibus et manifestis quod propter indubiam vitat apprehensionem certam in sensu ita assentitur et firma adhesione quod sine pauore oppositi eciam non admittitur aliquid probacio sue contradictorie quod condempnetur at tamen sis cautus quia nulla presumpcio est sufficiens probacio

erniciosa

presumpcio est presumpcio temeraria ex nullis aut leuissimis motiuis introducta que coram sapientibus posita mox repellitur eo quod non ponit ad eorum intellectum aliquem gradum certitudinis in tuitiue scilicet nec eliciue dissensiue scientifice aut experimentalis ex qua nulla admittitur nisi actio propter priorem carenciam dictorum assensiuorum

erplexa

presumpcio est presumpcio maxime faciens vacillare audientes propter ambiguitatem veri et falsi quorum vtrumque eque plenam facit probacionem non faciens scientificum assensum propter occultacionem veri et quod prohibet apparere graduum dissensiuorum equalitas aut suspensio animi cum timore aut sapientum controuersia aut ingenium imparitas

pprimatiua

presumpcio est presumpcio faciens maiorem probacionem circa propositionem actu propositam quod circa eius contradictoriam adhuc non admittens actionem in criminalibus sed in omni minori eo quod circa talem est maior credulitas vel et minor timor falsitatis non tamen est scientifica perfecta apprehensio

uris

tantum presumpcio est presumpcio ex iure quod scilicet iure presumitur aliquid si non statuit super presumpcionem recipiens contrarium probacionem vt est presumpcio de donacionibus inter virum et vxorem et de expensis et de testamentis et presumpcio statuit super dubium sed alium plene aliquid at semiplene

x presenti

circa futura presumpcio est presumpcio faciens probabilem et verisimilem coniecturam circa futura sicut circa preterita maxime contingens circa naturalia circa artificialia licet est circa opera singularia circa eleccionem quod maxime stabilita sunt ingenio quam eludi aut vi fieri possibile coniectura in futuro quod spes verum quos appendunt ex acra consimili minime dubitant in futuros progressus

x presenti

circa preterita coniectura est noticia non scientifica in presenti tempore alicuius facti generata propter multa motiua secundum quia adducere consueuit sequi veritas non tamen sequitur esse veritatem simul assensiuam quod concludi propositio non scientifica semiuera quod vt presenti tempore licet se talis presumpcio ita quod se habuit consimiliter olim in preterito

x presenti

circa presencia presumpcio est quod exactum presenti elicitum in presenti tempore aliquis cuius actus presens esse simpliciter non tamen elicitum aut quod exactum presenti arbitrarium circa omne consilium dicens idem fiendum aut faciendum a certo alium tale quale in istud est non faciens scientificam noticiam aut sufficientem probacionem circa alterum eciam si primo consensus extremis si necessitatis ad iudicium refugit presumimus eum esse reum cum tamen non sequitur consequia

x preterito

circa presencia presumpcio est qua ex operibus prioribus malis aut negligentibus eius assensum delictum quod adhuc ibi sunt consimiles habitus actuales operaciones quales prius habuit vbi tamen priores assensus stat esse veros illatorum tamen circa presentes assensus stat esse falsos

x preteritis

circa futura presumpcio est presumpcio qua ex propositionibus decoplatis sunt vel erat elicitus assensus circa propositiones decoplatas erit vel fiet ad consimiles habitus vel actus quod erant in preterito vbi tamen assensus propositionales sunt esse veros circa preteritis et falsas circa futura vel eciam esse veras circa futura

x causa

presumpcio est qua oritur quod presumpcio in circa secundum statum hominis considerata magna facit euidenciam in facto quia si clericus quod intemperat decanis sis pecuniariis et possessionibus tituli aut simili facit presumpcionem de auaricia et de non tenendo vitam et honestatem clericorum similiter si laycus quod in ista tractat in materia presumitur de heresi cum ad eum non pertineat fidei inuestigacio sed sola credulitas

x persona

presumpcio est presumpcio sumpta ex statu et personatum qualitate qua elicitur in sensatum ex ope sensato vt si episcopus ius ecclesie consanguineos committit oritur ex eius persona presumpcio quod non est secundum intentorum literam querit et si personarum acceptor est in iudicando quia est iniustus iudex et quod religiosus gyrouagus est apostata et femina in prudens est meretrix et quod corrupto sociatur quia est corruptus et bono

x loco

presumpcio est vel similis coniectura super existencia locum vt si quis assignat locum nocturnum protinus distussiono presumitur dolum agere et si fur deprehenditur cum certis ferramentis effractoriis circa templum domini aut multis clauibus presumitur sacrilegus et presumitur

est q manu tabellionis conficit' cui fides ad
hibenda e si publicu qui nominat' sit autenticus
z suum signum karacterisauit z testibus vallauit
z si scriptura e demanu sua a' sb scripto z alias in
strumentu non est viciatu abolitu i cultatu sen
tentys a' incongrui te nimis dehonestate tale
instrumentu her vigorez sine viuat tabellio a' moriat'
nisi is contra quem fertur probet contrarium

rivatum

instrumentu est omnis
lra docens negocium alicui fcti gesti a'
gendi sive sit autentica sive non aute
tica hoc e aduabus psonis loco tabellionis
in iudicio adcuidencia fcti coappont carens fide
generalit' si caret tabellionis sb scripcione z p̄sertim
in psonalibus actionibus secus si agit' in realibus
actionibus a' si caret sigillo autentico a' e i ggtum

utenticu

est lra pnata
manu non tabellionis consigta robur
z fidem capiens exaliculus sigilli autentici
appressione a' appensione vt puta epi
comunis t' capitoli abbat' gueti z cunuslibz corpo
ris vl' collegy si vigosi 9 recipiens p' ter si cum
testium vincenciu minime coroboet' si si tale
non firmabitur tabellionis sb scripcione non hebt
fidem gnalit' z sp qr si testes in scripti detessent
nullius erit firmitatis amplius 9 roboris

irografale

est lra manu
ppria alicuius
exarata sr' omni negocio prestans fidem
si probe' bona z non compulsoria voluntate
fctiu si at violent' scripsit z extorcione
dato q in lra sonat bona non coacta s; libera volu
tate nisi probat si reclinet' i libertate z coram
tabellionibus proclametur violencia

poca

est littera cyrographal
a' cyrographali pportio
nalis facta acreditore in qua creditor
proscribit se manu ppria a' aliena qm ppri
adconditata credita scdm limitacom
codicionu dans contra se debitori proscriptionem
vt illa sit signum q vult stare in limitibus gdictatis

tapoca

e lra cyrographalis
a' cyrographali pporcionalis facta ade
bitore creditori in qua debitor se tantu
solue spondet quatu obliga' i capitali
z vsuris pensionibus censibus i dicta ad securitate
creditoris vt eius ppria scripta a' aliorum cu robore
firmata testificent' cont ipm si contienerit
compactatis interuenientibus

asum

instrumentu e q
in pncipali rasuras
habere demonstrat' vl' manus immutatos vl' qr
habz interlineare vl vicia' i anis domi
vl' indictoe vl sigillis priuilegy vl' qr
non e manus notariy ex manus dicitur fore q si
copiata fuit adimanu tabellionis in etate non
multum distante z habuit dissimilitu e i litter
firm porma erit Si vo dissimilis manus sit i sene
ctute gpata a' qr calamus alt a' incaustu fuit i pnu
tas non viciabit Similr' obmisso ppe a' imperatoris
siliter si contrarietas reperiat' vl' si reperiant testes hn
qui suo aduersario testificati st' i eade cu z quali
tas carthe etiam manifestat

uspectum

instrumentu est instrume
tum q z si non e falsum pt tam ei derogari
in multis hoc e si sb scripto est de alia manu
q instrumentu vl' si vnus test' illic positus
non agnoscat se vl' si non contineat q contractus
habuit testium pncia z locus i quo contractus fctus e si aliq
parte sui sit inserti si sit transsuptum preasuram
etiam i non pnncli z p̄sertim si fiere mutacio repiat'
Mutacio at lre z sille i incognitur z ea sua pauctore
lrarum no fa'b variatos in vitate a' ffc a' sbtracto
non fa' falsitatez 'l' suspectionem

xtortum

Instrumentu
est q vi z coactione acquiritur ab aliq' acto
mentatio a' tabellione nullius robor' huius
sb sistenciam a' virtutem i iudicio si imag'
candidepnacom si vi extorqueat' ab aliq' z p̄sertim
aclicio q si falsitate negocij continuat' sbnusione i se
continebit mandatos falsary pena punietr' tabel
lio cu excusabit' metu si fuit q' cad' i costante alias
nequaq

ransuptum

est lra ex
originali lra exemplaiit' deverbo adverbum
vn videtur copiatu cui no sp debz stari vt
originali etiam si abeodem tabellione ag
originale confectum est sit exeplata qr multo'ns
tl' volens volens paliare suam in originali negligen
ponit in transsuptu q non erat in originali n' sit tra
suptum autte iudiciali vnc ei' stadu e vt originali
si non simpro simplicit

quiualens

instrumento
lra e lra
sic se hns q si sine dolo z fraude manus
publica ad instrumenti sb scriptor hoc no pt
tunc lra pt confici z si possint triu platro
sigilla i testioni hrn appressa a' appensa equaleb
tpe necitat' instrumento si non tunc triu plebanorum
in spiritualibus a' triu ydoneorum testiu sb scripcione a' sigil
lorum sb appressione sufficiet sb scripto xvi q in placuit

etustum

instrumentu est
instrumentu q' gstituitur antiqtate fuerit
constitutu sp valz dummodo pt legi coram ordi
nario vl' delegato q pmanu publica si
rescriptum fuit pmodu vidimus tunc noscimus i strument
pristinu instrumenti retinebit firmitate si fide' fuit
transsuptu z copiatu

otare

necitas e quando incit' q scrip
tura relinquis memoriaz fctorum ne abo
leantur requirit' in mlt' s' in legitimacoe vt
pcam in uestige' ptas commissionis in elicto
in exequutione in senten' plarione in pub' eius
accusacoe in manu conuencoe in appellacoe i digni
ostensio' in extraneorum cliticorum susceptoe i eccliam
ecclastica' rum vendicoe i penitencie dacioe' i costitutos
priuilegi' i seruorum asceptio manumissione regalia
in ordinacoe

abellio

est aliquis autte ap
postolica a' imperiali in publicu notarium
constitutus vt eius officio releuet' cause cu
attestacom gestorum a' gerendorum ne supp
matur vitas z falsitas erigit' q quelibz citas de
hre xvi q in placuit zubi desunt triu testium supple
bit subscripcio adeius offi' in clitu i sacra e pibeo exe
in e vltimo ne clitu

otula

est alicuius instrumenti
paliquem tabellionem in pncipali negoc'
pncia consignacio q si tabellio morte p
uentus gplere non valuit tunc alt' tabellio
autte ordinary potit i manu publicam redige ex i
ppone de fi in strumentorum cu i equa si sit fctura sugge
stio z vitat' suppressio potit paltim altera vice exeiat
z vitat' scribi

nfamatuz

Instrumentu
est instrumentu huius redarguitum de falso
q si ante sententia latam fuit i famatum
suspende' sua donec iudex committat discus
sionem eius si falsitate coram pauit' z in loco fecto
si vo fuit infamatu pq sententia latu iterum deb;
stari sententie late z cum deprehensu fuit rero onde'
in famati q' debz cade' obliga' accusa Si vo fuit depre
hensum i falsi te cadz acti no th ppt' hr aduersarius ei hebt
ppositum

eries

tituli est ordo q' ondit' q by
ponitur titulus de instrumentis ptitulu de
testibus quia testimonium fert' potiuus q

aliq̄ spondet alicui in futurum dandū a non dandū futurum a obmissurum faciens periurium si non adimple. sponsio in sca moderata possibilis honesta non faciens est periurium si non adimple. nos ipse a inter prohibita aut translata a que videtur vertitur exitum

olenne

Iuramentum est quod fit in manu superioris a super altare a iuramento in magnis ac arduis fiunt impunita in (?) solenni precepta advocatum firmiter accedens cuius transgressio est non visitato illius quod prius promittit incurrat irreverentiam dei et iram dei et periurium nisi de facto adimplere impossibile a per seu superior irritans a alia cassatur.

rivatum

Iuramentum est quod in privato fertur et facit observationem personale tangente ad legem iurantem secundum formam visitativam cuius quod verba sonat iuramentalia adeius observanda quilibet tenetur perseverat ex virtute pacientie in fine si vero non possit ille suffiat bonum propositum nec eius transgressio ex virtute inducit periurium qui quod voluntate sit perseverat donum rumpat

enerale

Iuramentum est quod sub obscuritate prolatum est nec intellectus iurantis ferebatur in aliquid determinatum sed omnino indeterminate ligans ad omne id quod tunc cogitavit et ad nullum horum quod non videtur cogitasse nec ad id ligabile quod recusasset tunc si ei sponte fuisset oblatum nec ad imprudentia a inopinate emergentia sed solum adeo que meminit se tunc cogitasse quod si non tunc teneri debet ad opera pia et notoria et alius non notoria

peciale

Iuramentum est quod iurans fert intentionem suam sub certo negocio et exprimit verba expressivum transferentia sed distinctatum sub finabile non talis specialitatis esset de concilia et flagiciosa idem dissimilis eis quibus conveniunt in terra consuetis a moribus qui tempus est pro quod suo toto non cognoscit et rursum similes vitam cum alijs suspiciens secundum sententiam de dicta

implex

Iuramentum est quod fit nulla conditione speciali adiecta quod clare exprimitur in alia a factum inquit ita simplex quod semper generales conditiones in eo excepte intelligantur et maxime otto hic est si deus donat a superioribus meis placuit a res in eodem statu permanserit et si fidem servaverit et in fuit potestate in suo inductu a superioribus non prohibitus adimplebo quod sit transgrediens iuramentum non erit periurus

onditionatū

Iuramentum est quod fit conditionibus apposit a conditione qua a quibus stantibus stare debet iuramentum non stante at a non stantibus licite viola ri potest sicut quod intereat periurium sive tales conditiones speciales fiant in contractibus sive in sponsalibus vel obligationibus semper ligant stante conditione bona utili honesta vel necessaria non ligat at si non stat conditio a fuit inhonesta

bligatori

um iuramentum huius in se tredecim conditiones quod scilicet fit ab homine habente annos quatuordecim et rationali a etiam furioso habente dilucida intervalla et homine sui iuris sponte et rei licite possibile adimpleri et est factum delibato animo et libera voluntate que proficium faciens adimpleri et nullius nocivum et non excludit a se per positas otto generales conditiones nec speciales et eius transgressio simpliciter et voluntate est periurium

on obligato

rium iuramentum est quod fit a puero a quocumque minori quatuordecim annis a furioso a est ipso a violentia a vices inderes exitum hoc est si est in parvo quod inducit naturam veniale peccatum vel in magno quod inducit mortale peccatum a fit ab homine non sui iuris hoc est a pontifice sine sui consensu in hiis que sunt potestatis

a femine sine viri consensu a quod intervenerint otto conditiones generales vel rumpit speciales tamen transgressio non inducit

ispensabile

Iuramentum est quod utilitas induat ut transgrediatur a anxietas a in valitudo a impotentia deducendi in effectum et quod est obligatorium et non manifeste illicitum quorum dispensatio in maiorem arduis et quod ad fidei a quem favorem utilitatem pertinent ad papam transit quorum sub sunt prelati a si iuratum fuit dubium aut impetuosum

ndispēsabile

Iuramentum est iuramentum huius natura et manifestum peccatum quod iddo dicitur indispensabile quod dispensatione non indiget nec in malum secundum iuramento cadit pertinet ad id quod indeterminatum vergit exitum a quod est maioris licitum bonum a utile tale non indiget dispensatione nisi esset commutatum in melius per immediate superiore a esset tam periculosum quod elidit naturam totius boni ingenii morum et cetera et sine dispensatione dirumpi debet tamen ad cautelam petere dispensari

erum

Iuramentum est quod asserit id quod est a fuit a erit et quod dicitur fert ad intentionem expostulant et non ad verba nec ad intentionem iurantis et si dubitat a ei videtur verum non iurat de vi eius sed solum de credulitate et hoc est quod tardat esse verum et quo non mentitur etiam si verum dicat nolens mentitur nec si mulier esset confessa de crimine adulterii et vir eam instigat ad iurandum quod non est adultera femina generis peccatis ipsa dicens verum quod non est crimine adulterii noxia quod confessione ablatum est crimen adhuc secundum iurat quia non iurat ad veri intentionem

alsum

Iuramentum est iuramentum quo quis iurat idem sciens mentiri in iuramento a verba non coaptat intentioni accipientis vel quod mihi iuramento corde sentit a credit aliter quam quod loquitur a quod aliquis iurat peccatum est ad preiorandum aut nequit decipiendum credere a quod sophistice iurat quod est grande peccatum quod illud deum deo quod est summa veritas quod dum in testem mendacii assumit quod mentitur non novit adtatum execrabile quod melius est per falsos deos verum iurare quam falsum per verum deum quoniam ultra et cetera

ncautum

Iuramentum est quod fit cum delibatione et premisso fine bono quo bonum eligitur et malum expulsatum vitans nocitura que futura indicet premia a adventura conte iuramentum impellent cum considerare si id quod iurat non excedet capacitatem iurantis in asperitate sub ligans nec quod inteniat in operati non obligatorium iuramentum aut dispensativum

ndiscretum

Iuramentum est quod procedit ex temeritate hoc est quod implicat se faciliter in iuramento quod bene cum tale potuit a est indeliberate factum a tale factum quod per quam sequitur dolor et penitentia a fit impetuose ex furia a ira sub terribile sive licitum honestum utile inutile nocitivum cum dato quod eum peniteat non esset tale quod non possit observari tunc non propter temeritate sed superioris id violare potest dum amplius in eo perseverare non licet

ustum

Iuramentum est dum illud quod iurat est verum licitum et honestum et fit sub ex fervente cum veritate et ratione debite et nullius alterius creature nisi in deum relate et fit in statu iuris et quo aliqui iurantur in se ad intentionem suam in iniustum ab eo modo intelligere

mpetuosum

Iuramentum est quod fit ex furore sub peccato in publice si a impetus exitium et presertim si iurat vindictam in multitudine ubi multi sunt innocentes a quia iurat gravius peccatum quod est deum punire a quod iurat vindictam sine ordine iuris in sui liceri

275

dehonib in loc sancti sitat qz sit filij sanctoz et imitat opa sctoz 2 dehonib in loc scelestibus qz sit scelestes lic nulli i conenis sit homine; i loco sancto ee nung 2 scelesti ee bo vt sciti dignes i loco eminis

xtempore

presupcio e psupcio sumpta a excessu hc e qz meus poti meli ores fuerit homies qui modo qz nris te pribus iam no soli multi se corpa desi 2 pantora bona emerst z exanno secdm qdris 2 exorb nacionib tpm psut quis bo si festa tie nima obsruat malis si tpa obseruat adiutatoes

xfacti

qualitate presupco e presupcio sumpta ex opibus vt scz is q se astrepitu tpalium abstrahit pre sumi contemplatiu 2q tpalib vtitur som aciatione presuitur modatis 2qui fregnt tradit apropoito qz inconstans a dolosi e 2 brevit qui bona agit bonus arbitrat lic non semp hc sit vm qz pt ypocrite agere tamen vt i plurimum veru est sili qui mala agit presumit malg 2 hc sp vin arbitror

xfama

presumcio e qdonditr qz vbi desicit probacio fama cum aliis p sumpcoib probat 2lic fama qz quit homies famant non semp sit vra ty no intoto deperditur qn aliq sit non tn suffit sola fama addapnacoim i crimali si vna tn testib fidedig 2 psupcoib nisi qz si no sp suffit ti sit collatu iuuat pbacione

xpondere

presumpco est que magis accedit adpresupcioz violetu a nitidam 2q e visimilioz vitati a statu hc est qz presuit dehomie i sblimitate poito vite melioritas 2difficili 3 credr 2 deco maly iam statu pondat plg adbo psupco; qz admalu 2 dedoitoe 2 fare qz e plg scies nigro 2 semper pondera psupco q bona psunt dealto qz ei 3 q mala

eries

tituli est ordo q ostendit qz bene ponitur titulg depresupcoib ps priores titulos sz pq titulg deprobacoe 2 fessis testib instrumt qz talia sunt probacionis plenam 2ido mox bene subiei tubr depresupcoib qz l sit semplea; probacione; q vna cum aliis probacoib pt acuare iegit

usiura dum

Est titulus ostendes 2docens qualit quis debz iurare indicii suam sacramito puificare iusticia ni desi ciunt alie probaciones vt diuina i vocatoe q e secretoz cognitoz firmet non alit apt deu affirmacio a negacio se hre ni i corde iurat falsit esse fuisse a fore qz sonat ore 2 si est impactis psuto seruandis qz iuend seruae firmit 2 fidelit q iute iurando firmatu e etiam si vergat i pindicium tpale dumodo non i dispedium salutis eterne aut manifeste illicitum

uramentu

est affirmacio vl negacio alicui dicti a facti sacre rej attestacoe firmabilis hc e dei i vocatoe a cuius mq mag diuine vitut velut ptas iuuenti finalit prouitate inqredq 2 magis i scelestabus aut pace roboranda a infamia ptganda a proobediencia 2aliis licit iustis et honestis tenenda 2 presertim vt qz verum e iurauq loquatur

urare

est deum in testem inuocare vt cum desiant probacoes in sto ius cuius simplici vbo crede qz velit credit ei salte ppt deum que intestem iuocat 2 ppt periclm anime sue qz i nadat prore tpali ad deum qui est vitas 2 omia nouit 2 qui retribuet in iustie iuranti quo scio amplig nullq test 2hnam ymo ni 2 vniusi homies potuit iurimito preuale ob dei venatoni cui soli amplioz exaugitd 2oiffit e

ndetestacio

Iurameti est qua ostenditur qz iuramta no debet prohibei in bono ni sit procreatu habendi qz iuramta vitis exiit 2 firmi obseruari qz iurat libido ac eius 2 sequcia 2illicitus debet vetari qz dum vsus iuramti habe pmrui i crit (nam 2 dns legit iurasse 2 scti sedm iuramito sequtez peperci sse

es

pquacoe pt licite iurace e dns deq qui assuitur licent intestem fidele ni pbi desit qui nouit tn cquuitus eo facto probat qz t e cognito apud deum qlis e soli no aput iurate a sit res cate inquib respectie est virtus diuina vt e euangelm sacra z ymago crucifixi csta corpg sctoz relique anima iurant 2gsta cius 2omne res ipnita soluerte ebbij que sirenent tagitur etiam si lapis existat obligat

xsecrabile

Iurameti est qz fit cum sacre rei attestacoe sfobligacoe pene orbi adyabolo infligende hc e si non secco dyabolo michi capud detrahat vl q homo obligt se adinfligenda penam adno do hc e qz optat ut vencum dns do pimittat sup me morte in mediate si culpabilis sum a sedit se addapnatoz aie sue a qua tali iuramito agit adexclusionem a scorum bonorum malis i clusiom a sit expacto cum demonibus semp inq etia si aliqn bono detur excitato

oluntarium

Iuramtu est q aliqs motu pp obligat se alii extra iudicium adaliqi faciendu qz etiam voluntate susepit a recusat abeo tn sit non valens ponere actiom i iudicim valens at omne actionem inter iurante 2acceptante tolle scdm ptatem q eos concernit 2q e sine dapno aliozp etia si esst cu dapno faciet 2acceptantis

ecessarium

Iuramentu est qz reqritur aduuise inuestigacoim qz si offert actoi 2 illud deferre nolit codepnabit reo adiceste 2 reus absoluet abinstancia n t actor esst procurator a sindicq hns gnale cum madatu 2 non speale tuc non absolue reus donc veniat indicie pinatoi mant spalis sicd sit ita 2stituet actor in possessiom si ini probant semplenenus suum vl peollacom donlesticam a vnu testem

udiciale

Iuramentum est qz defertur aliau proarbitrio iudicis vel qz vefertur aparte pti qz d iurai abeo cu defertur ita vti iube 2 adintetoz in dicunt sz non adverboz rigorem vt actio deducta in factu non valens recusat abalig pazau sine piudicio 2 maxie i cuilib a famosi actoib a fur

ssertorium

Iuramentum est quo affirt sit esse fuisse a fore vti e fuit a erit vl sic no esse no fuisse a no fore vti non e non fuit a non erit a non erit cum i vocatoe dini noie vt sit test horz q loq qui corz do loq 2pt eo scio cuncat vt ci cda qz tlr 2non hz se res qz loquit

roinissorium

Iuramentu est quo

empus Iuramenti e tpt main tenit sz cum ho e ad
hic ieiunus zbone memorie ita opa sua
zvt fiat diebz adgt in stitut zuo indiebus
prohibit zpq testes z instrumeta qz tunc
cum tua desint in probatoe veniunt adtestionis con
sciencie esse quando ueritas zvtilitas exigit

asus In quibz iuratz siu no fit
periurus sz quez cuq sz si
non pt iuramentu exequi ppt potencia zepme
cum a quia recidit iui esse zpgrepit alit
sore a qz fecit id extoratoe cite e destedu
zextortor est piurus sicut ie qui coacte e ze peior hoi
cida qz h dapnificat aiam ille corpq zsi sit iocudita
causa in hus in quibz vtilitas q fertur zulli nocitas

endaciu est falsa voc signif
cium intencoe fallendi tanto magis douces
piurii quito maius sit in arduis vt silz
hz sit in falsa doctria cont fide a e tale q
nulli prodest sz obest a prodest alicui zalicui obest
a sit sola mentiedi libi a qz nulli obest ac tn pro
dest alicui adcumtadu piculu vite honois rerum
ita q quito plq apmo recedit tato spemq pcaq z mq
piurii si obtestat

inus Iuramenti e vitatis indagacio
z firmacio in bono qz psumitur quis quitre
pide iurat vitatem habeat mgt q deum
testem inuocat q omia nouit zvt sciat que
iuramenta obligent q non zeq licz iurare in vitate
qui nouit expssia z iudicio iudic mandato zppter
iusticiam zfidem zfamam zdapnum

eres titulq e qo ondit q qbz poni
de sunt iurando p poces ti
ulos z presertim deprobationibz z psu pa
onibz qz cum est inopia probacom maiest
remitti aduramenti q fat aliqle placio
z ita expedie dazz litiu maxie inu est iuramtu io

xcepcio
est elisio a pempto
actionis ppter aliqd
interueniens qd repi
in actore a causa eius
vel etiam intencioe
eius cui opponit me
rito perimit actio
ad tpt a etiam ielliq
quam qui concipit actor efficitur de reo zpbare d
omne q excipit sine in pncipali a incidentali dicit
est elisio actionis simple ad tpt vt sit i dilatorijs d
pemptio actionis ielligi i eitum di i actoe ppt re
plicatom

ilatoria excepcio e q alt
litigatorum petit indicias vt retardet
ad tpt iudicij inchoato a sentencie placito
a qdeprato a restituto a vlterior iudi
cio progressio zon iudex plene instrui possit de
causa ne in iusticia p subtrepciom incliemat sz
accelleraue iniquibz tim q statim pnidiie ne pe
tres excepcoes maliciose fctas insti ptitetur

xemptoria excepcio
est que semper obstat agenti z q pimit
actionem scpuam i remit pmicendam
vel saltem intencionis excludit vt e ex
cepcio pacti conuenti pretu a doli mali a metus
mali semp ppombilis vsqz ad smam n est ex sim
plicitate obmissa a errore tacet pq smaz pt ppom

normalia excepcio est
excepcio non consequis reglaez sui ob
seruanciam in cle pectis contenditur
qz semp locum habent he e ante lite
z post ante sentenciam zpq vt sunt excepcones

donate ita psonis vt non conueniat n iniquum
sacte pnnt a excepcio no inmuncate pcune a non
solute dot

xpetua excepcio e q est
pemptoria zq sit tali excipiens vt nuqz
agatur z quonien scuqz intempta acto
semp obstat ne agat zsi nuqz agetur
nuqz excipietur vt e terme lese maiestat hoc
quociens obicitur conceus repellit ab actoe tame
si non e pbatum no pt repellere adefensione

empoalis excepcio
est que ad tpte impedit ne agatur
sz dilatoriam interponit vt inmediq
tpe vitas depbenda vt e excepcio con
rescriptum contra libellum contra psona iudic
defens de loco non tuto excepcio procuratoria pz
eti conuicti tpalis simbilis tpe pstituto qui sue
cumbit qui impe iudice donato non paret

esonalis excepcio
est que sit directe contra psona si
mbilis ex psona tn opponit hz est
q mortem persone non transitedit
nec transsit ad eos a aliquem eorum qui eu cohent
sz finiat interitum psonam q intempta i pul
sio eiq ab actione vt silz qz e infamis a per
iurq a homicida a talis q e mortuus adiacioz

ealis excepcio e que competit
alicui comibz qui ex psona eiq conuen
iuntur q si est pretiaus actones prem
abit z excepcones non simbilis sola
morte persone pncipalis sz vadens pomncos
ex persona eius conicti sz ad postedos coz pmct
tes z cinteruitates insi autte pncipis libert

ncidentalis excepcio e
que emergit in oppinate impediens pi
cipale sctum si e in natalibz desctq qm
talis pnidicant successioe q defecitu pro
bato i peditur ne succedat a si obicit maior ex
quinditio tz in omi lite repellit agente ab actoe
sz non ade fensione admiq pntpoita psonam
z iudicem repellit ab offo sz minor no extu no e
i motq a quis fide

xceptor est omis reus q
conando repellere actorem abagendo
a iudicem ne sit eiq iudex audiendo
opponit ita q inito elidit actioz i actore
ad tps a sp a pimit vel repellit iudice ab offo
a retardat q iuuit dii excipit fit actor adprob
dum id q excipit qo non pbato a ffr qtro succumb

empus excepcionu est
quo ostenditur q excepcones no debet
fieri nisi pq litiscontestacom qui indicia
pq debz ordinari pcontra dictios zpmo
pq debz ad defensiones attendi cetiq qz excepcio
est actionis exclusio non at intte e actionis exclu
di cu contradictio non dum facta e q feta semp
excepcones pnnt pcede vsqz ad diffinitiuam

odus excepcionis e q ostendit
q mox cum contradictiones i iudicio i
choantur tunc querat si iudex e affic
actori a est dns actoris a excep inmica
a est tutus i iniucq tunc mox excipiat con euz
a qz consilez causam Similr si actor sit exqui
catq maiori exquiritioe a agit dilatorias dolo
a e i famis z tuc pt excipe contra eum zeq

ffectus excepcionu e quo
ostendit q excepcoes ideo recepte sz vt
per dilatoriam differt iudiciu donec reus
possz hre media conuenientia defendedq causa

supior Si vo sit in laudem di et profectu iurant
adimplendu in fo consiae artidus e iurandus indelibate

actum, Iuramentu e q
metu extorque non ligatoriu si tormetis
quis adhuc impellitur a si dimissus sive
voluntas illud refutat a tali metu q
in mente ferrea remollit eam et si fit ad bonum in
malo at inutile ligat si pena deletur et ceteribus
lugabile et si illectiva tractatione ad bonum impulsus e
vel si inredende hereticos a apostati a exquisitatio
enim requirit ut psa firmius iurant in bono lige

emerariu, Iuramentu
est q quis valens effugere eo se spote
in nobilit contra iusticiam et iura q p
a pravitat a tiranisa a talem iurando
querit illud dissolvere q si fuit ab eo bene portabile
debet artari ad illud tenendu psenerant q dimit
pt si vo gravat aute supior/ teptet egredi si
vo oio erit ei importabile potit in au sui ppo i fu
gere

icitum, Iuramentu est
q fit in boni fine iurant a q pullud
proximo sbvenire nec oppma in sua iusticia
a sit i pat et amor/ nettecia pro fidelitate
servanda pro obedien/ fmanda preuen a exhibe
da pvitate inqrenda propno dade a adbili eq iusti
li obest et e honestum utile facile pole et sic i bo
rfectibile ligans sp n supior/ aute eius iuos dis
solvat

lliatium, Iuramentu est
q fit in malu et execrabilem fine et fit
a psona i pube a sui iuris i pote a
fit contra fide a precepta dni a fit idie
bus sacris pmi die dnica a alias ante prohibit
a q contingit in hereticam exre illicitam a exta fcut
herodes saltatu a fit indiscrete a i dap in totis
ecclie pre imperator/ regis/ pricip/ a contra canones
a de veritate tacenda non i ducens puri in si trafgre
diat q eius transgressio mali aptum requiens
aut penitentiam execo quia i caute iurant

ederatu, Iuramentu e qua ntu
alicui multi mes a societat q si fit aliem
civitat ad fidelitatem fmanda inter se a
principi transsit ad successores ita q succes
sores sine iteratione obligat sicut hii q fecerunt Si vo
fit iuramentu societat q spondet se simul aliqi fa
turos ut e ire Romam sic pnnt se absolvere a
aetate si non apegmatae vel q intrabit religione
Similr non ligat ad societate si ad ordine ligat
Si vo iurant inter aliqi q esse utrique comodum
pnnt se absolvere n eet tale licitum eis et alius que
tunc non pnnt

ape Iuramentu est iuramentu q ppa
mox p electiom face tenebitur
q saltem firmiter velit stare in pet confes
sione sci Petri xpc fili dei vivi et q velit
fundamenta fidei et sacri eclie et sanctorum
patru decreta fidelit observare hereticos explan
tare oves et agnos xpi fide pasce fidem xpianam
ad confinia gentilium posse extende lites int pri
cipes ortas sopie coitibus bona ecce Rome non dis
sipare nec libertates eius minorare

mperatoris Iuramentu
est pianti
q iurare tenebitur Rome i sua coronatioe
q sca fide quam sancta Roma dogmatisat
etiam velit inconcusse tene Obediam Romano
pontifici humilit exhibe et q nolit nova ipia aut
principatus sine ppe consensu i statuere et q fidelis velit
esse defensor fidei catholice ac sacri collegii Rom et eccle
esse devotus cleri iusticie et pat veneator et privilegio
oru instor i concessis observator et fidei i finibus gentiliu
possesor et multiplicator

egis Iuramentu est iuramentu
q quilibet Rex sive coronationis tpe
facere tenebitur saltem q fidem quam sancta Romana
ecclesia tenet velit inconcusse tenere Obediam Ro
mano pontifici ac Imperatori cum humilitate exhibere hereticos
et scismaticos et gentiles de suo regno potent explan
tare gloriam honorem et pacem regni sui posse multi
plicare iusticiam divitum et paupi custodie civitates et
nobiles sui regni in suis privilegiis non ledere clerum
devota veneratione amare et ut vidues custos a pdia pu
pillorum sororum aut a amie a filie aut aliende a cui pro
scribe ultra sua vita

rincipu Iuramentum e qua ntum
consimile ubi reges et pricipes succedunt
sine sollemnitatibus ideo nisi de novo eligit
non erit copellendus ad iuramentu qliter
aut tque dr iurare ptriarcha Metropolitanus a pon
tifex a sacerdos et monachus et monialis cu breviter
supsedo vndique e q non obmitti q ppa et Imperator
semel iuramento facto nunquam amplius dr cogi ad iuramentum
ppter excellentiam dignitatum suarum

udeoru Iuramenta sit iudeorum
quibus conditur q si aliquis iudeus iurare
debet et fidem face de eo q ei non credit nec
pt probare q ei dr offerre tabula preceptorum
dni et precingendo se panno lineo in modu cinguli et al
tero panno lineo teget caput i modu epot et dicet
ego A iuro p hec sancta divina precepta me ee inocentem
in crimine a debito q m a c obicit subpena maledictionis
adonai dni qui fecit et vt mihi nunquam nil boni contingat si
fallaciter iuro

entilis, Iuramentum e c ondi
q si gentilis dr iurare tunc fulgidus ensis
ei dabitur in sinistra manu q verso vultu
contra solem duobus digit dextre levatis
in sursum dicet Ego A iuro sic consolatio anime mee q
sum innocens crimine a debito in hec homines obicit
q si false iuro deus sol creator me in ruina talem
precipitet ut paviscant et nostrum eum me falsum iurasse

api Iuramentu est condi q lapus
debet iurare sicut capi posit sicut evangelio
prelatus Pontifex p statum consecratoris et in
forma et modu patrie loco et tempori congruente
et Iudex q sua dr ferre ad morte sit volue crucifixum
ponens duos digitos dr dice sanguis huius hominis
sit ne in retributionem i morte mea et die iudicii quo sic
poterit ferre sententiam sine hoc nequaquam

orma Iuramenti secundum antiquos
est qua conditur q antiqui in lege moysi
iurabant vivit deus et vivit anima mea
et similiter p dominum vivente sic in lege nature
per salutem suam Imperatoris ac ecclia iurabat testis
est michi deus et testis est mi aia Moderni ac hom
temporum iuramentu e p statum consecrationis sacerdotum
per sancta dei ewangelia tacta p ymaginem crucifixi adora
ut forme ut est redentum ab heresi a fideli ita nunc dicta
te sunt

eriuriu est transgressio licita iura
menti a est actus firmans mendacium iura
mento scienter quo quis negat conatur decipe cre
dentem et ubi alit tum committi dr est sic veritas
iusticia et iudicium veritas cui tunc dr est cum iurat fal
sum sciendo a vere estimando falsum cum intentione ei fallendi
semp exxus mortale pctm ppter irreverentiam dei i foro
consae no tamen quo ad homines a i fama si iuret falsum
estimando verum a violare iuramentu illicitum qz tale non
requirit solutionem sic pmam vel sit sine deliberatione aut
iocose factum vel vergat in peius exitum

ena periurii est quia ostendit q p
iurus dr penitere in foro consciencie
per septem annos sic in foro iudiciali seculari
plectatur capite in foro aut spirituali e q
efficitur infamis nec admittitur ad ordines
sacros nec ad testimonium ferendu nec amplius dr credi ei ea iura
mentu et meretur depositionem in i foro seculari si credatur psc
nitentia debet condepnari satisfactione et infamia et si spirituali
prohibetur ne ascendat adulteriora

abepo sine consensu capituli qui tenet res ab antecessoribus illegittime usurpatas qui possidet rem distrahenter hoc est quia ab una parte est iuste possessa sed ab alia infirmata prestans tamen prescribendi sed non in toto iuste tenendi eam quia non est sufficiens ab ea parte que est illegittima licet det ius in ea parte qua est legittima

ontinuata possessio est qua quis possidit rem sine interruptione usque ad tempus a legibus prefinitum in qua si interrumpitur possessio interrumpitur prescriptio et si interrumpitur possessio natura agente hoc est quia natura eiecit eum i vindicationibus a flumine et si non noceat prescribenti prodest tamen omnibus habentibus ius in re ad instituendum possessionis

nterruptio possessionis est discontinuatio usus rei habite qua quis prohibetur ne utatur re quam intendit prescribere aut natura impediente aut lege canonica aut iure civili dans ipso facto actionem omnibus habentibus ius in re et impediens prescriptionem propter temporis discontinuationem

aturalis interruptio est quando quis causa superioribus loquentibus effectualiter eicit de re possessionem hoc est quia eicitur pars mergente per flumen a inundatione qui occupat fundum ne iure utatur a possidere a quia continuo a flumine sentensa et redditur inhabilis in solatum quod et si non noceat prescribenti infamat tamen et prodest omnibus habentibus ius in re

anonica est qua quis et si actu possideat rem tamen incipit remorsu conscientie iudicare rem non esse suam sed alienam a quo deprehenditur res vicio possessa hoc est furtiva rapina a quia desinit esse rei possessor vicio hoc est quia ei subtrahitur a vi aufertur quia igitur iure poli hoc ei accidit interrumpitur possessio

iuilis interruptio est qua rei possessio infamatur per litis contestationem per libellum principaliter oblatum per monitionem factam coram iudice per citationem solicitam per nova comminationem per monitionem publicam proclamationem consignatam et cauteriatam in ecclesiis non interrumpit sed ad prescriptionem possidet quia quamvis ante iure poli possideat iuste possidet nunc alienum sed sui possidet

nomib; actionibus interruptio est que fit per rebellionem vel testium subscriptionem a protestationem coram iudice a aliis bonis viris vel per insinuationem mali tituli a quia res sequitur usurpatore usurpata et si non facit ius sed longi temporis prescriptionem male fidei prohibiti a fenore solutione prescriptionem in annalibus et personis actionibus per electionem a interpetitionem rei a quia emptori denunciatur ne emat

ubouimo temporis in prescriptione est tempus quod prescriptio non currit prohibente iure ne tempus currens computetur in minorum ut est hostilitas hostis vacato esse temporis scisma per captivitatem bellum principis vel quia occiditur hostibus fidei vita male alienat minor etas vel si iusta cum impedit agere egritudo peregrinatio exequuntur contrarium temporis continuitat a illibat

ongitepis Prescriptio est que fit inter incolas eiusdem urbis a provincie recipiens supputationem ab uno die duobus tribus quatuor usque in septimam a septimanas et post in menses vadens per annos ad maximum se extendens ad annos triginta secundum primam vocatur annalis prescriptio biennalis triennalis quadriennalis quinquennalis sexennalis septennalis octennalis novennalis decennalis vicennalis tricennalis et de duorum mensium tribus quatuor quinque sex novem

ongissimi temporis prescriptio est que recipit supputationem annorum incipiendo ab annis triginta et supra usque ad centum annos quos quippe centum annos sola tenet romana ecclesia et ante tale tempus contra eam nulla possit valere prescriptio sed secundum canones per centum annos valebit si fuisset continues secundum bona fides et iustis titulis continuata possessio sed secundum leges sufficit ut a principio fuisset bona fides

entenarium tempus est centum annorum in quo omne ius romane ecclesie potest prescribi et omne dominium directum transfertur in nobis secundum leges hoc est meum qui eodem tempore non pluris nec brevis uiri potest aliquem in spiritu quia tunc presumitur quod de suis est eius victoria si per centum annos dicit esse secura nisi esset tale ius directe militans contra fidem catholicam tunc nullo tempore valet prescribi aut veniret contra libertationem cleri aut ecclesie aut sine bona fide

ffectus prescriptionis est ut sciatur qui dominium manet apud veterem dominum et qui transfertur ad nobis et ut ex longa prescriptione acquiratur excepto cum dominus rei creditorem cum res sit obligata et quia introducta est prescriptio non fraude male fidei possidentes sed odio ne suam prosequi negligent et ut sciatur quo tempore quis potest tenere certe non

nnalis prescriptio unius anni est que currit contra hominem ignorante domino ordinario unius anni et unius diei est ubi agitur circa puellam de professione unius anni et unius diei est ubi agitur de crimine et sacre tenue est ubi agitur de contractu in monasterii suscepcione quadriennii est ubi agitur de usurpatione decennalis est ubi agitur de voti obligatione vicennalis est quo quis religiosus viginti quinque annaria est ubi agitur de clericorum ordinatione quadraginta annorum est ubi agitur de libertate cum amplius nullo tempore prescribitur sexaginta annorum est ubi agitur de abbatissarum velatione centum annorum est ubi agitur contra ecclesiam romanam prescriptione

unaris prescriptio est que currit in mense uno ut est illa que habetur in qui obstupescit et est duorum mensium ut est illa que habetur in qui in se egrotans et est trium mensium ut est illa que habetur de ... fraternitate et est quatuor mensium est illa que habetur de ... nec est prescriptio sex mensium ut in qui in desiderans et est novem mensium ut in quo in spatio

ennia prescriptio est que currit solorum dierum supputationibus ut est prescriptio trium dierum sicut fit in continuatis et interdum fit eodem die et eadem hora que deputata est et est decendia id est decem dierum curriculo que est contra non appellantem et sic de aliis et licet dies dicatur computari secundum iura cum noctibus et tenebris et que non est ferialis sed in odiosis et ferialis dies venit in computationem

ifferentia inter prescriptionem et privilegium est qua ostenditur quod privilegium et prescriptio sunt inter se prorsus opposita ex oppositis conditionibus quia privilegio nullum ius acquiritur sed plurimum antiquum roboratur prescriptione vero novum ius acquiritur et privilegium numquam conceditur cum alterius preiudicio sed prescriptio bene conceditur cum alterius iniuria et dampno presertim eius qui suum ius negligit quia tunc tacite renunciare videtur

omunes prescriptiones sunt prescriptiones tales quia contra romanam ecclesiam nulla prescriptio potest currere nisi centum annorum curriculo transacto et rebus ecclesiasticis nulla prevalet nisi per annos quadraginta in personalibus actionibus ut iura determinant ita currunt prescriptiones quibus tamen est ut per non valeat accusari prescribens nec infestari quia qui prescribit in nullo debet amplius habere conscientiam rei aliene iure fori tamen edificatis adiectis iure poli debet habere conscientiam et facere confessionem

eiles tituli est quo ostenditur

suam vbi ut euitet suspectus iudex a falsis probator a testis et diffinitia impedia et q actor excipientis maiori exceptionis prohibe abagendo no in re iadesendo et q no vt except eius eode morbo laborat

exceb

Sim tituli est quo ostendit q bene ponit rubrica de exceptionibus post priores titulos scilicet post deprobatio testibus instrumentis iureiurando q admittit tum de sicuint probationes sz q exceptione vtit omnis probationis in se recipit ideo hic titulus de exceptionibus ponitur post priores titulos quia eis attinet

eplicatio

est exceptionis exceptio con potens actori contra exceptionem rei quatenus dum opponit actor reo mox datur reo triplicatio et actori quadruplicatio per sextum si replicatio sit exinctu dolo a pacto pt tis replicatio largo vocabulo dici exceptio sito at re differt

ecusatio

est iurisdictionis declinatio per exceptionem suspectione opposita qua pt recusari tam iudex ordinarius q delegatus antequam litiscontestationem sz post litiscontestatio nequaquam n nouis causis supervenientibus eo fine recepit vt decline iniustus a suspectus iudex recusatus tu si e ordinarius dz ptes appellare vt eligant arbitros et stet eorum dictui sed per missum delegatus tamen non potest compellere

escipcio

secundum aliqs est acquisitio dominii prontinuatonez possessionis tpis alege diffiniti sz hec diffinitio est invalida qz si valet sequeret q si quis mala fide etiam longissimo tpe tenet aliqz rem adtpe alege diffiniti sequeret q pscribet et iuste tenet qnbus i a qz sit via edificiis gtra constiam edificarent ad gehennam hic aut sim e sedo nulla est dra inter pscriptione et vsucapione i adaptatur qz pbat vin q diffinitio e mala

escripcio

scdm meum magnus vincibilis est alterius rei i mobilis dnatiua acquisitio ppt continuationem possessionis inq toto tpe pscriptor credit se bona fide et iusto titulo rem pscriptibilem iuste tenuisse p ex tpis elapsum iam iuste tene pt rettum dominus quo et si caruisset ea ppt continuationem possessionis tpis alege diffiniti in pace possidet habz qz iam iusto in pscriptores tu sta tu erei dominus

eclaratio

diffinitionis e qua ostenditur q bene dicit rei i mobil qz perse dicit ab vsucapione dici dnatiua acquisitio hic e qz t res acqsita e aut contractu a donatione a hereditario successione qz res ipsa aute vsurpate pscribi no pnt dici ppt continuatam possessionem hic est qz non interrupit possidere eiectus dicatur toto tpe qz omi tpe qo no hz bona fidem de iusto titulo tunc scdm theologos mox te restitue vo dnd qz petm non dimittitur n restituat ablatum ymo etia p cpletam pscriptionem etiam si alegis conditione t principe t canone sit ei conclusum verbum q vera hic e dicendum insuper pona dica recedit se bo fide t iusto titulo qz sine ist inutiz valz prescriptio

ontinuus

sic e ius qdam sdam excepte capiens et firmitate hic difficultiam est in vtilis patz pmo si sic sequere q consue do esse pscriptio quis in qz aliter est titulus de consuetudine et alr de pscriptione sz a qz consuetudo e ius qdam sdam capiens excepte et firmitate tez et pscriptio magis capit firmitate ex lege qz tpe i a qz si lex non determinaret tpe tpe esse in se mane i ad argumenti dicitur q probant verum

sucapio

e acquisitio domini p continuationem possessionis rei mobilis curriculo tpis alege diffinito dicitur ab pscriptione qz pscriptio maius tpus requirit et de rebus in mobilibus vt domo agro et rebus corporalibus vt simi cuntibus et actionibus vsucapio at sit copporita sz aliis consilii sed scz pscriptio

escriptor

est qui possidz rem exaliqua causa ut sz non legitima a plurilibus talibus causis quarum vna si sibi ondit q non iuste tenet a insufficienter et non firme a quolibet oritur suspicio vel prescriptio contra possessorem tunc talis ca dat locum prescriptioni sz n legitima causa dat locum prescriptioni et ideo pscriptor cui ea illegitima queret suffragium pscriptionis vt i ius deueniat

escriptibile

est quelibet res iu sens prescribi iure poitiuo iuxte determinato alege ut e omnis res mobilis a i mobilis q aute non excipi et omne ius prescribi pt et ius dyocesani pscribi pt xxx q iii et pt et breuit omne ius e omnis res in longissimis prescriptionibus pscribi potest cum bona fide nullo tempore potest prescribere

nprescriptibile

e quelibet res iure poitiuo proscribi prohibibil vt est subiectio et seruitus prescritum si sit aliam i preiudicium et obedientia t visitatio et procuratio decime primitie oblatos limites diversum a parochiarum talia n semp in pmis iuribus debet stare ne limites q finiat precedere et bu ficia etiam n id q vsurpati aquiritur n publice sanctiones n via publica n aqz ductus nec edes sacre n i signa bona n fundus a colono nec liber homo nec pontes viri nec res furtiue

nnexa

prescriptioni sz q inqlibet prescriptione valida correquirit et si vna res excis deficiat tlis prescriptio semp erit i valida et pa uida sz bona fides iusti titulis ca vid no legitima continuata possessio et vt res q debz pscribi sit prescriptibilis scdm addi vt sit tpe cpletum et scptim vt sit conscientia no cauteriata id e clara cta bonaz fidez

ona fid

est qua qs credit se iuste possidere q possidet q semp e bona et si exeret iusto exignorantia t qua ignorantia non pt probari nisi probet scia et qz res ab antecessoribus relicta e et diu possessa sine in famatione et hs diligit no q legiste dicit bona fide q a principio causa iusta videbatur dato q p deprehendat eam fuisse iniustam et si ei iure res dota e q iuste ea possidz qz iure possidet sz canones dicitur opposita qz

ala fid

est qua quis scit se rem in iusto titulo tene etiam p sententia vel quia aprimordio sint i scitia in iustitia a qz semper i petita a empta per collusionem apropriatio vel prodigo lit usioso a non sui iuris homine vel absqz aquisita i iuste ap deces soribus vel qz possidet cum remorsu conscientie

ustus titulus

est titulus qo ostendit q possessori venit possessio ex causa iusta hic e ex legitima hereditate suorum antecessorum q fuerit homines iusti occupantes bo non pviolentiam nec prsurpationem et qz res contitit debito prodynt i esse et a viris bonis empta e non furiosi et qui erat sui iuris compotes et non sunt res furtiua

ausa vit

non legitima e qua quis possidz aliqs res

apitalis sententia est
que fit pro morte alicuius q dz esse grauida
& matura & nunquam ante triginta dies post
detentionem n̄ e certitudo debet ceme q
nulla tergiuersatione celari possit & nunquam dz ferri
nisi ipsius qui sententiam debz sacra confessione
& sacro viatico esse premuniis & iudices faciat impre
cationem super volumus & fieri vt stat preterita non ferat
seuerius sniam ex vindicta & ma loci & eciat & pma

nprecatio Judicium quum aliquis
capitalem sniam e q condit & omnis iudex
quicunque preminencie & dignitatis etiam
si imperatoie a rege existat ex nocdecho a
representante ymagine crucifixi et magni veneratione
osculat pedum et manuum volumus & duobus digitis
dextre manus super volumus latius impoit dz dic san
guinis huius hominis veniat michi in retributionem in
morte mea & in die iudicij q sto fiat sniaz put eius
q stie videbi

issendi sententia e sine capi
talis dilatio citra omem morte puniendorum
adimus ad dies triginta vt si iudex a iudi
ces seueius iudicauerit ma & pma loci
in veniat impregnate at mulie don sit eius
& in sectio rationum obnoxio don reddat ratio
& in confesso detinue t dz ter apt acta audiri
semper iterat confessionem & rationem hoiez morti
datur timor dt & ma debz precedere

eligibilior sententia est
que fit a plurib
iudicib vna consonanti voce prolata a que
sit fit a duobus quorum vnus condempnat i ma
iori summa alt i minori tunc sine summe stan
dum e q ambo q n in minori si vo fert con debz
tertius dari apud & quum duo dictauerit dicit stari
etiam i minorj & q iuri & in stitie erit magis consona

odiis proferendi sententia e
pronunciatio qr sit iudex ponendo se i throno
a qr dz hus verbis dicere vbi scripti pro
nunciare talem formam Ego a iudex vi
sis & auditis confessionibus attestationibus instrumentis
& allegationibus vtriusque partis actoris vel & testibus
habitis deum pre oculis & ceteram intentionem iuris vicis
ordinem & formam & modum viso principio causae medio
& fine pronuncio condempnando & absoluendo admistratia
per diffinitiuam presentem i scripti redacta in noie

eleuatio sententie e quaeste
ditur q lata sma pt multis modis reme
diari scz appellare & tunc petet apostolos
a priori iudice id e lras continentes pro
cessus iudiciales vt per eas demonstra an bn iudicatum
sit annule & an bene appellatum e a sine a male
& pquerelaz sti ide qz per falsos testes indicta e iudex
ad falsa sniam adi & p supplicationem statum pnapi g
uenia a restitutione in integrum vel exceptionibus dz
scilicet iudex essete e dus a servus part aduse aut
munera cepit a pronunciat sniam iuris ordine
pretermisso vl con ius vel errauit in principali caus

ffectus diffinitiue e vt pro
veritate accipiatur q iudicatum e & i actionibus
personalibus iudice executoi p quattuor
menses si tpe sit prorogabile in actionibus
at realibus res dz statim mandari execucioni presertim
si res sit in pntia similiter in criminali & hec intellige sta
tim id e p decem dies qz si infra decem dies appella
uit absorbebit mox effectu late sniam

xecutor est quilibz q sit
recepit mandatum
audiete vt ponat sniaz in effectum q dum
exequit mandatum mox vltra executor
ne debz ampliis exactionis sic h tam cogni
tionis dcre iudicatum sit at q contra sniam obiat

debz referre superior aq no est appellandum nisi
ex sequitor excedat fines mandati

orrequisita ad sen
tentiaz
iustam scz multa primo auctoritas pri
cipis iuste in principatum exaltati & sic omnia
iura canonica & omnes iudices excepis iu
dicantes roborantur auctoritate dni pre sicut vo im
paratus & sic pma auctoritas inuisibilis e apt deum
visibilis vo ita i duo capita scz ma sbi auctoritati
e apt iudices quarta vo scz approbatia e ita assesso
res & equitate vt iudex sit peritus i iure & habeat po
tentiam & discretionem et vo iudex e peritus vel qui

niqua sententia e q iudex
reum dapnat sine accusatore & testibus
a qz iudex fert volens & sciens contra in
nocentem prauam sniam qn nec mors sua
nec timor dni pt retrahere qui opprimat innocentiaz
et iniquus iudex si deprehendi debz semp puniri
pe taliois

es iudicata valens
iterum iudicari e q iudex presertim or
dinarius mutata priori sententia a ad
minus suspensa pt iterat vicibus de causa
cognoscere in mltis casibus scz si noua veniat mandata
a principe si q in principali non fuit considatum q in
erat considandum si q actum erat dolo a obmissum
h e quia ps aduersa exceta sna obmi sit exceptio
vt decipiat iudicem & si non e defensiones appareat

eriēs tituli e quo condit q bene
p p priores titulos ponitur titulus de sma
re iudicata & presertim p p prescriptionem qz sicut
prescriptioz res acquirit & amittit ita p snia
res acquirit & amitti & vt cognoscat qr sma vi
que sit hic poita vt illis agunt scia iudica i ser sus
i vestige pressibus

ppellacio est a minori iudice
ad maiorem causa
prouocatio precatu
iique sentencie co
sine certa vt oppressi
implorate maioris
iudic liberet ab in
iuria iudic iudic
& agrauamie illato i iudicio & vt superior s aucte
rectificet impericia iudicii inferioris & rescindat iniqua
diffinitiua pregrauans ceruice appellator dici
vt oppressi liberet ab iniuria aliq interdum non semp
iustitia iudicii apud iudices superiores tn qz ita debet
fieri bene ponitur illa clausula i diffinicione

eclaracio diffinicionis e q
ostenditur q bene dicit a minori iudice
qz si esset a maiori ad minore a ad parem q
maiorez non pertineret p subordinacionem
non esset appellacio sz h error noceret appellati qz res
infra dicendum veniret in rem iudicatam dicitur supe
rior si a tota appellat sma vl a parte si actio ca ene
n rescinderet sma i non appellat vt esset conexa
dicitur pretextu nunquam sine i intellige vel apparente
nunquam dicitur vt oppressi liberet qz sis appellatio e i relenacio
agrauamine

udicialis appellacio est
a minori iudice ad maiorez prouocatio q si ille
gittima prima sma iudic quo ad illam
causam suspenditur Non at tota ex
gabitur qui resurgere pt in vices q virtute cause
cognicio transfertur ad superiore & omni codependen
cause principali & ex ea emergencium

xtraiudicial appellacio
e a presenti
vl verisimile futuro grauamine ad su

qz bene ponitur titulus de prescriptione post titulum
de exceptionibus quia quemadmodum exceptione obiicitur excepcio
et frequenter actio obiicitur prescriptio ut patet hic et reus
se excludat actoris intencionem et similiter ius roboret
suum quia intimat exceptione ideo quia isti tituli sibi
invicem mutuo concordent ideo unus sibi colligitur alteri
et ponitur

entēcia

est iudicialis con
troversie deter
minatio interga
litigatoribus fie
imponens dampn
ins et actionem
perfectam ei per
lata contra eum
qui condempnatus est presertim si lata fuit ratio
nabiliter et per plenam veritatis investigacionem et iuris
ordine a suo iudice non corrupto muneribus a fio
ribus et abeo quod imitatur propriam consciam diffinicio magis
requirit declaracionem

nterlocutoria

sentencia
est que fertur super emergentibus questionibus
causa principali semper perseverante inter
locutoria dicta quia interloquitur inter prin
cipium et finem cause pronunciabitur sine scriptis sol
lempnitate et revocabilis semper a iudice nisi per decreti
transeat in rem iudicatam appellatur ab ea ut excipiatur
exacta non autem ut agatur actione in factum

iffinitiva

sentencia est
que fertur super principali questione cum
condempnacione unius partis et absolutione
alterius diffinitiva dicta quia iudex pro tribunali
sedendo post litis contestacionem confessiones et allegaciones
dicit ius et diffinit tale quia ea sel lata si fuit dele
gatus non potest eam revocare nec amplius potest ea aplius
iudicare nisi a superiori impetret exinterpro iudicial si
vero fuit ordinarius tunc potest iterum ac iterum pronunciare
donec appelletur ab ea aut vadat in rem iudicatam

ure lata

sentencia est
quam iure seu ex statuto sit eam determinat
et eam aliter determinare non euncte secundum
eam iudicare oportet quia iusta est et rationalis
nisi oportet eam in misericordia dulcorare a rigore
intendere pro consideracione temporum locorum a personarum qualitate
vel gravem nimiam tamen ideo fieri non parbito secundum
constitucionem boni iudicis

bhomie

sentencia est que
fertur a iudice a pluribus una concordabili
sentencia habente iurisdictionem et relatam iuri agni
cionem et periciam et potenciam et discrecionem
in qua pro locorum et temporum varietate eo a cis pro tribunali
sedente a sedentibus aspiciat interdum magis adeo
stan interdum aduitat a abinitio ut ea fiat exilitatis
tes et quantitates et inde punitates

ulla

sentencia est que est nulla
et que fertur a non suo iudi
ce a non secundum leges a fertur post quam suspensa
a appellacione a fertur ab uno solo et non
aliis ad causam delegacionis pertinentibus aut
fertur contra ius a lite non contestata a contra ab
sentem exlegittima ea a fertur contra privilegiatum
ostendere ius seu privilegium a potest solitum ordinem

lia

sentencia est que est rationalis
et est lata a suo iudice post plenam veri
investigacionem et est lata pro tribunali
iure dubia post litis contestacionem et non est
lata super possessione lite pendente et est lata in pre
sentia parcium nec alteri potest esse contumax et non est lata
contra privilegiatum ius sive privilegium manifesta
te nec est lata preter solitum iuris ordinem

usta

sentencia est qua coequatur
quantitas et qualitas dictorum a actorum et cause
demum imputatur utrique parti recipiens formam
iusticie aliquo examino iudicatur cum stabilia
iudex ponens deum pro oculis et morte sua et die ulti
omnis domini imitatur magis propria consciam quam iura aliqua
ac recipit iusticie formam exordie in sentencia magis quam
examino aliquando autem econtrario

niusta

sentencia est que fertur
contra canonum formam
aut contra ius scriptum a res post iudica
tas atque peram iudex limites statuti
mandati excedit a fert eam iudex cor
ruptus precio prece a amicitia ad ptem una aelmatus
a falsitate testimonium quia est depravatus a quia evidenter quod peccat
admaliciam cogitur a fertur contra absentem non co
tumace non confessum nec convictum nec convictum nec per
coequatur quantitas a qualitas dictorum a actorum utrique parti

uriscostatitiua

sentencia est sentencia tam alto excepta ingenio
constitucionem iusta ut omnibus posteris det nor
mam in omni causa consimiliter occurrente
et in omnibus condependentibus et connexis dans in sint
medium quod prodest uni et non nocet alteri a nocet
uni et non prodest alteri secundum cuius dictamine inspecti
debent magis ferre sentencias quam secundum proprium ingenium

ollennis

sentencia est que datur
in scriptis pro tribunali
iudice sedente in loco publico et honesto et sit
iuris ordine partibus presentibus a una a am
babus pro contumaciam absentibus nec pronun
ciatur in diebus feriatis nec in feriis sollempnis ad honorem
dei et sanctorum inventis licet possit pronunciari de consensu
parcium et priore cogente in feriis ad hominum commo
ditates statutis scilicet tempore messium a vindemiarum in quo
continet alterum illorum scilicet condempnacio vel absolucio

eplano

sentencia est que fit
in parvis et exiguis causis hoc est infra duos
florenos et pronunciatur sine scriptis ideo quia
sunt cause breves et vilium personarum et in
causa matrimoniali a alia similabili a qui episcopus
discernit inter suos inter alia a presbiteros convenire ut
deposito officio reddat administracionem in omnibus istis talibus
datur sentencia sine scriptis similiter si papa pronunciat sentencia
talis fit sine scriptis quia solutus est a legibus

etractata

sentencia est
sentencia infirmans et invalidans priorem
sentenciam primi iudicis et ponens omnes causas
in ius pristinum ut omnibus regressis in statu
suum ponatur prius sentenciatum in statum pristinum sive
honoris sive possessionis et tunc sit iubere ut fiat di
nossentencia ulterior a cessato per sentencia litigiorum sed si
vero fertur secunda a iudice superiori tunc determinat priorem

esiudicata

est que prodif
finitivam in tegatibus suis litigiorum imponi
et condempnati ius amplius in toto absorbet
nulla cassacione a remedio amplius tempore
bilis nisi ut execucionem mandetur quia si infra decendium
non remediatur querela falsi a supplicacione facta
principi a per integrum restitucione a appellacione ut di
noscitur an iudex pronunciatur contra ius a iuris ordine
amplius nec hiis remediis remediari potest

ransiens

in rem iudica
tam sentencia est que est post decendium non suspe
sa appellacione quia amplius remedio appella
cionis relevari non potest ut exea actio fiat in
stituta sit ut excipiatur exea post tempus decentium in rem
sive iudex desinit esse iudex quia officio suo fungitur
solum semel bene vel male et da actio exere iudicatum ei
pro quo sentencia lata est contra illum quem succubuit et iam amplius
extinguitur in sentencia et iura et

vicem ptendit Sexto si monetā falsam fecit vel
fecit Sexto si clenodia regum 2 specia[r] calicū et
sanctorum reliquias in auro 2 argento necnon spolia
uit Nono si rumorem semp pse inchoavit

Bordinario

appellacio est qua ostenditur qd quilibet clericus pt a suo
epō appellare ad metropolitanū si in visita
cōne excedit vel si sentencia ad o clericum
clericum psequitur tunc in omni casu pt esse sbptcōe
superioris ita tn qd clericus modum in obediencia non exce
dat suo pontifici alias Metropolitanus item remittat
ad suū epm puniendū 2 si quis clericorum nolit res
dere in eccla sua non obstante appellacōe potest pri
uari ea

nfacinoribus

appellacio est qua ostenditur qd si quis per aliq scele
ra declinat a iudice appellado tunc tali
si i maioribus criminibus appellat defendunt
erit minoribus itaque si vo i minoribus Si vō appellat
& non i maioribus tunc 2 i minoribus facinoribus erit in
dicandus qz appellacio non ē ipsa admittendum
crimina sed ad remouendum iniq grauamina

binterlocutoria

appellacio ē qua ostenditur qd si quis appellat
ab interlocutoria snia ppt hc nō interrupi
iudiciū in principali sz stabit interlocutoria
suspēsa vsqz ad diffinitiuā 2 si interlocutoria nō depē
det ex diffinitiua Si vō interlocutoria dependet ex dif
finitiua mox iudex supsedebit de principali Simile si
appella i magnis supsedebit mox i minoribus Sile
si appella in spēcialibus supsedebitur mox a gnalibus

nplicita

appellacionis renunciacio est
qua ostendit qd si appellās ponit testes
pa appellacōm vel stat iuri talis tacite re
nunciat appellacōni presertim si id pq[o]
redit ad primū iudicē codependeat ad eam a quo appel
lauit tn non intelligitur appellacio sic renunciasse
tacitū si con[tra] pvō a pa iudicium appellat vl tum
tū ssp[ici]ū transgredi

onad

inttibilis appellacio ē appel
lacio q militat contra consecratos canones
a pa interdictū a excōmunicacōm sitū nō siue
ligiosus trasitur a supiore ad obsuatiam
que st sū ordinis nec vt non corrigi ꝑ ꝑs deme
notorio qm appellacio non ē ad defendendū facinora
2 q non erit n tpe cōmune vl ne exquntur absol
uatur lata est sentencia pcnio edicto

nullacio

tpis infra p[ro]
sellacōm est
annullacio fit in tpe tale qrpe infra appella
non dz computari si excusat metu sicq q non
prosequitur fēt protestacōm 2 egritudo 2 dicte
t alia iusta cā ita qd si quis infra annū aut
etiam biennium non proseq sine dolo impe
ditus legittima excusacōe interposita post bienn
debz audiri nichilominus si tpe prefixum ne
glectum ē tunc iudex a quo appellatū ē licite
cum iudicabit a iudicato inito ibit i re iudicata
tum

ffectus

recusacionis est
probata causa suspicionis desinit
mox esse iudex nec habebit amplius
iurisdicionem in illa a consimili causa
etiam si sit ordinarius a delegatus 7 ob hoc ex
se nulli committe potest cum cum nulli dare
potest iurisdicōm qz ea caret nisi cum consensu re
cusatoris tn caucius ē vt mox ea transfera ad supi
orem

ecusabilis

Judex est
qui de terra litigatoris a consangeus
aut domius a servus part aduerse
a familiaris ei a affinis a comes eius
a est concanonicus a hz consimilem causam a
inimicus q recusacio debz fieri infra viginti
dies pa quos transitum nō pt amplius recusaci
sbbiat forma qz piculosa est res 7 moles(tis)

simos solet habē euentus cora suspectum
dicere linguare 7 naturale ē in unū corp declinare
insidias 2c

ognicio

cause recusacio
nis a iudice ē q ostenditur qd mox
cum recusat qs suū iudicē debet
arbitri eligi qui cognoscat de cā
suspicionis an sit condigna recusare iudicē
an non q si fuit condigna 2 ipsi temptabit
explanare cam in accessionis 2 pnti si non
potuit tunc recusator 2 ps aliis mitte ad iudicē
superiore

issencia

recusacionis
2 appellacionis ē dria qua ostenditur
qd qui recusat iudicem mox a pncipio
ab iuit iudicio sz qui appel
lat solum declinat ad diffinitiuā 2 preterea recusa
cionem pt recusari delegatus 7 ordinarius 2 ta
liter sz non sic directe sit pappellacōm co
uenit at qz quilibz a suspecto declinat iste
a suspecto iudice alter vō a suspecta senten

elacio

est notificacio cause
superiori cum plena edocione q in fe
rior iudex eam mittit ad superiorem
a exquirere consulens a in iure dubi
tans a qz pronunciat snia eantur q4 p in
solum admitti in iudice sz consulacō sz nō iure
dubitacō quā qppe relacōm si alta pnum
viderit sem plenam a vi con[tra] cōdeo
appellare potest a relacōe refendario semp
totiens quotiens vidit oportunum anq veniat
rursum

cries

tituli est ordo positorum
quo ostenditur qd bene ponitur librum
de appellacōe pa titulum de sentencia
2 re iudicata qz appellacō sit debz pa
sentencia anteqz pueniat tpe interim iudica
tam 7 ibi inculcat de recusacionibus qz recu
sacionem cum appella a suspecto iudice 2 ca
implicita de relacionibus qz qz a ppla relacone
pt appellari

xempco

appellantis est q
ostenditur qd appellans eximitur a iudice
a quo appellat solum in tali causa
in q appellat 7 in hiis q ei codependet
sz in omnibus non condependentibus sine est
de obediencia sui iudicis 2 si quis appellauit
sine grauamine dz remitti ad eum a quo
appllat 2 si appellator redit ad iudicē i nō
codependentibus sine appellate nō dz intelli
appellacōni sic renunciasse

erminus

prefixus
appellacioni
ē punctus tpis a iudice a iure de
terminatus qd q negligit hinc iudex
a quo appellatū ē licite iudicabit reo
depnabit in expensis ptis aduerse 2 si sine ca
potuit proseq 2 nō ē psecutus infra tpus de
putatum in nolum dz sine

ereginus

est quilibz koni
peta a oratoria
a sanctorum limina
a cetera loca pia
visitans ex deuo
cione a quis q
a loco domicilii ē
gredi ad dm ppe
pciaz ex deuo
cione qui non prodest peregrinari 2 male
viuere 2 in deuocionem ee a mercancias a alia
lucra penes hc querere q quippe peregri
nacio nulli est prohibibilis cui iure nō
prohibetur qui a sanctis patribus est multipli
citer commendata

piorem provocacio q si e probabilis etia dcto q non sit legittia causa ita trasfert ad superiorem q ea pendente nil i prius iudicium attemptari dz zpresertim ut prima re surgat sententia i vices n' a superiori vicevisa re mitta probacion

pellator

est quilibet litigator trahens alterum ad iudicem ulteriorem; ut illic agnoscatur in iusticia z impericia recurse sententie z iniuria iudicis zcommunicato et presertim qui e litigator contra que gravamina a iniusta lata a sententia a e procurator aliquorum singularem mandatum vsque in fine a e quilibet bonorum consa [illegible] socius a alias impertinens agens pro dampnato dum modo dampnatus inde iam habeat i sua decedi

ersona

a qua pt appellari est omni sub iudex minor papa a imperatore sine sit ordinarius a delegatus z a subdelegato z ad delegat ad delegante si sibi aliquid deuitre retinuit sive sit primo a secundo delegatus z ab arbitro per sortem pronunctiate sententia z ab executore fines mandati excedente z a iudice de consilio sapientis parcium doto z a mala consuetudine a iniurias plena

ersona

ad quam e appellandum est qua ondit z q omnis appellacio debet esse gradaria ut scilicet semper appelletur ad immediate superiorem preterquam propter ambiguitate dubitacionis quod e i mente superiorem semper ad papam appellari qua papa e omnium ordinarius iudex z ibi st veri uterius specialiter sufficient valens re titutione impiciam iudicium inferiorum

ersone

a quibus appellari no potest sunt persone excellentes ut e papa imperator z quilibet princeps suus territorium a qua appellari no pt in causis suorum subditorum z q pt solg timare n' esse toti pate in iudicis nec a senatu n' a sentencia a presti pt via nec a casu signato n' modum correcto excessit n' ab executore stante i limitibus mandatis

ocus appella

cionis est locus apti acta ut appelle sola voce q si no aput acta qd appellet tunc dz iudici offerre libellum appellacionis a quo appella vt det apostolos qui instanter peti debent a iudice vt de infra triginta dies qui si dedit bene si no dedit imputabitur iudicata

empus

appellacionis e tempus in quo quilibet pg sententiam diffinitiua tenetur appellare scilicet tempus decem dierum infraque si no appellauit sententia ibit in rem iudicatam nisi pronunciatur contra absente non pgtu aciam tunc decem dierum dz computari a notitia olim erat bidui in causa papa z decem in alia z dz bis appellari ad iffa

ibellus

appellacionis e carta porrecta iudici a quo appella z a beo q eius gravatur sententia taliter fabricabit. Ego a clicus e dyotes sentiens me gravatum vra sententia diffinitiua ex tu lis mea proasit sacio meo ton me iniuste ideo appello zprovoco a vra sententia ad sanctum sedem apostolicam zpeto instant apostolos instanter instantissime obligans me z oi bo mea presidio sedis mediante

postoli

sunt due lie a iudice a quo appella tradite appellatori ad iudicem ad quem provocatur quarum vna e clausa sigillo iudicis in q pont salutem z narrans q die sententia lata e z q die ab ea appellatum e z quid libere tramittit appellatorem ad examine ut firmet a infirmet sententia z alt lra dat sine sigillo pub in qua consignant acta z attestaciones hodie tn vna sufficit clausa sub sigillo iudicis

ormia

apostolorum est forma tenens tenorem specialem in se continendo pretolendissime in se tal

ac dne vra prudentissima noverit cum presentis q A clericus me dyot appellauit a mea sententia in causa q in tipud z B clicum eiusdem mee dyot tellaberat quippe provocacionem huius defecus amei iudicis ab solito instantia q tam omni reuerencia petens cum apostolis ad thronum vri transmitto eisdem sibi pro die iudiciali coram vobis agendi prefigendo terminum

ffectus

appellacionis e ut omnia maneant in eo statu in quo erant tempore appellacionis z si vnus appellat tunc prodest aliis eodem crimine dampnatis z si possessor appellauit tunc bona debent ab eo sequestrari qui appellacio dz esse in esse eorum q pg appellacionem sunt z q necessaria an tedz possessio sequestrari debet possessor z tunc is q appellat iam e i potestate eius ad q appellat in i acta tui n' tlia committet et nova q no possit etia n' appellatore tunc

empus

prosequendi appellacionem est tempus vnius anni in causis minoribus in arduis aut causis a q notabilit pendunt est tempore bienni i omnibus aut minoribus iudex prescindet tempore prescripto z tunc toto tempore sententia latit si manet suspensa pendens ex futura sententia firmate a in validante prima ztt appellacione pendente nil dz innovari tn si que nolit pser pt poi sententia stare

ena no

prosequentis appellacionem est qua ondit si actor appellat ante litis contestacionem z non prosequitur prosequente appellato condempnatur in expensis. Si vero reus non prosequitur actore prosequente proceditur in reum tamquam in contumacem. Si vtrique prosequitur lis sua iure procedat si neutrum primus iudex libere sua sententia est si pg litis contestacionem actor non prosequitur reo prosequente iterum citandus e actor si no venit absoluendus est reus ab observacione iudicii et condempnacione expensarum. Si vero reus non prosequitur mittetur actor i possessionem vere culpabiliter

imittiblia

tempore appellacionis sunt ea q sunt primitiue litis ut sunt supplicatio patistatio libertas acceptandi prima sententia a prosequendi appellacionem ita duntaxat q si quis deprehenditur q p appellacionem non querit nisi tempore redimere non admittetur z si iniuste appellauit punitur in quadruplo expensarum q v oio z si sunt exequitur qui absolvendo preter mortem periculum

ause

in quibus non pt appellari sunt cause in lege metris grente dant appellare vetant scilicet excellens parata contemptus puntus si medicacio facta dubitetur in reo q peit z si longius actu Scelus notorium prolibe app [illegible] qr appellacio non dz ee presidium iniquitatis. Pacta si sit pactum ut neo appellet. Contemptus i contumax puntus qr primo tantum re nō e appellandum. Interdictio i. si papa scribit appellacione remota res que perit i no vz diu conservari sine corrupcione

apa

appellacio est q ondit q licet papa sit iudex ordinarius omnium z tamen nisi a solo deo sit iudicandus ex q in aliorum tn qr non omne papa est sanctus di jere Anastasius ideo ab iniurioso papa si contingit pt appellari ad cetum cardinalium vel ad futurum concilium vel ad eundem no sinciente a pt placitato dispositi presertim si principes fulminacionibus gravati se iam potentes q timentes ne in e prolsonde commissi ihosters fidei assencient deteriora i moribus at oibus il ad thronum divinum e appellandum q condigne rependz i morte et in die iudicii in sua vlcione

rimave

appellacio e qua ostendit q ab eo principe suo tertorio i iniurioso pt appellari ad papam etiam ab imperatore si principibus a vrbibus imperialibus pea fiat gravamina in quacumque primo si privilegia corporum uellet detorare scandalosi talia z exactiones iniustas adqretum

lericus

est homo lratus sacro signaculo karacterisatus ad aliquod spirituale officium in ministerio domini segregatus quem corona vel vertali quadrate forinsecus visibiliter consignatus probat se esse servum dei aut servire tenetur est tamen invocatione supprimi trinitatis sancte et unctione a collatione ordine generatus inerte sacrati confisum tale quod exemplo confessione crismatum celestium celestium vitam exceo pro habende manue ad homines et pro relaxatione facere et ianua claude a aprire regni celestis

nvocatio

pontificis super clericos est qua ostenditur quod pontifex dum clericos ordinat imprecatur super eos dicens Da quesumus o pater in hos famulos tuos presbiterii dignitatem ut eam censura morum et exemplo bone conversationis insinuent reluceat in eis forma nova et ymago totius iustitie ac tota virtutis fiunt speculum exemplar religionis sancte et distincti a non consignatis

eclaratio

diffinitionis clerici est qua ostenditur quod bene dicitur homo quia monstrum non est capax karactis propter dicitur masculus quia femina non est capax ordinis et licet monialis dicitur quomodo ipse dicat signaculo spirituali karacterisatus quia perfectio signa anima deo sacratur dicitur aliquo spirituali officio quia ad aliud officium deputatur hostiarius lectionarius exorcista acolitus subdiaconus diaconus et presbiter sed tamen ipse clericus dicitur presbiter quia nomen plus ad eos se magis extendit quam ad alios

ita clericorum

est vita consistens in serenissima mentis puritate quo addeunt ut saltem abeis anima sepe exspiret nuper devotionis porem et dolore erumpant lacrime ex precordiis celestibus flamat ardoribus ut sit sancto incogitatione devotus in oratione in politis corpore moriatur seculo ut in solo deo vivere delectetur ita repleatur spiritu sancto ut ad homines dona celitatum spiritualium diffundi possit carismatum copiosa

onestas

clericorum est honestas consistens in forinsecis bonis operibus ut eius vite speculo plebs doceatur ut sit lux sal civitas exemplar norma forma speculum ut nil sonet ore nisi quod honestum est nil cernat oculis nisi quod honestum est nil audiat nisi quod honestum est nil faciat nisi quod sit semen vilium futurum vetitionis et erudicio et excitatio in bonum cunctis tunc

estis clericorum

est vestis honesta mediocritate tenens inter preciosum et vilem longum et brevem quod non debet esse stragulata lingulata nec iasa nec partita fodeata serica virgata bissina rubea nec viridis et pellicea non alia nisi vulpina agnellina et alia vilia non marduvea a fodeata nisi gradus pro studium fulgens illud requirat sicque veste supradicte statum sum tepraverit ad aliora pertinet in habilis sit

estis doctorum

est vestis eorum quam sudoroso studio gradus acquisierunt que talis debet esse ut sit niger honesto pallio a tunica non plus traducto vel ultra honesta et capucio sericeo traducto et breve circo pro rotundo inulla ad facere doctum debent vestem teptare consimilem etiam si decretumus aut positus existat doctor vero pallio nigro plus traducto et bireto sursum in levato tribunali indui pallio solemnori et capucio foderato sex vero indui etiam si clericus existat pallio rubeo et fodeato et capucio foderato et tyara et anulis incedat cum ornatus

rofectio

clerici est eius continuus transitus in melius per septem gradus quorum primus est continua vite melioratio hic est quod semper humilior castior devotior ferventior clarior magis virulentus edax pigrior non perficiat secundus deficit secundus gradus est omni peccatorum vitatio quia scilicet non occidit non adulteratur non furatur non falsum testimonium loquitur omnes honorat nullum acerbat iratos placat nec vindicatur tertius quia poenis cum in culmine omnium virtutum consistere certus indulgentior omnium sensuum custodia quia cum ne delinquat ore visu risu multiloquio quartus est impotenti corporis maceratione quintus est omni onere deprimenti abiecto hic est dignus divitiarum honorum despectus quia omni concupiscentia desiderat vitam eternam et deo gratie contemplatione perfectiori vite futurie

umilitas

clericorum est humilitas maxime consistens in sex scilicet in mente quia non vult reputari ubique fugit honores et dignitates et in verbo quia non predicat de se alta sed nec in minimo se computat et investitum quia statum suum non supergredi ne sublimior quam est reputetur et in operibus qua infimam societatem et in infima officia et loca et in honorum oblatorum recusatione et si quod maioris audit de se predicari quam in se sentit veretur

upebia

clerici est superbia in sex consistens scilicet in mente elata qua querit semper principatum et honores sine despectu et ad illos tendit honores quibus nullo pacto satisfacere operibus et in verbis elate loquitur eius affatus pomposo gradi et incedere erecta et gestibus ignominiosis et in contemptu aliorum quorum calcat de suum honorem reputat eorum vero laudationem sua animatur delectationem et quia de sceleribus corrigi non vult sed furoribus obruunt se corrigentes et ex veste sua splendido ut reputetur sublimior et iura stulta moribus teneri scientia inepta

ocutio

clerici est locutio maxime consistens in sex primo in laude dei in quo numquam satis locutus est et sine peccato et cum magno mittetur et laude proximi tertio in proprie necessitatibus et hoc parate quarto in eruditione sancta ut boni doceat iratos mitiget angustiatos consoletur quinto ut numquam clamat decorem dei possit dolere confundi a scandalum quinare ut numquam loquitur inhonesta lascivia scilicet maledicta et numquam falsos succedens litigiorum

enivolentia

clerici est benivolentia maxime consistens in quinque scilicet in dulci alloquio quia nullum confundit nullum appellit obque etiam in suis necessitatibus nullus eunde forinsecat accede et quia cuilibet in omni bono est consentiens non ponens contrapugnatum nec in viis nec in factis et quia dimissi est beneficium etiam cum suo dampno et quia omnibus est amicus collectum cuilibet in prosperis condolet in anxietatibus et quia obedit prelatis subditis vero subcondescendit utilitatis

onitas

clerici est bonitas maxime manifestabilis ex sex scilicet quia deus qui est summum bonum fortiter adheret quod nemo bonus est qui deum deserit et quia intentionem suam semper levat ad eternitatem in omni opere suo et reiecta conscientia quia bibere cernit culpam ubi culpa non est et quia bonitatis et utilitatis radios semper de se diffundit ad omnes et quia de nullo mala suspicatur quia quanto bonus tanto de aliis bonitate presumit sicut mali quanto mali et tanto de aliis presumunt malitiam et quia in notentie candore rutillat in celestia

anctitas

est sanctitas consistens in sepe

280

dmittibilia

peregrini sunt dispensatores quam alias ante vetite sunt nec extra peregrinacionem. Fautibilia quod tempore peregrinacionis sita non incusant ut est introitum intabinas habitum primum tercio tercia. Inhabis cum exigunt capillos sanctos et sine vadant per eas interdictas sunt non nunquam est eis prima denegandi et eas licet deo libere missa audire et ubi velit confiteri et cui velit

admittibilia

peregrini sunt precepti clerici peregrinus ante prohibita ut sunt epi et presbiteri aliarum diocesum et presbiteri ignoti non admittant celebrare nisi forte ostendat a literas sue benedictionis et promocionis quod si dicat se amisisse literas et habuit devocionem celebrandi presbiteres si non potest probare potest admitti ad celebrandum in loco secreto non debet accipi in promocionem nisi cum quinque vel quinque sigillis ostendat suam sufficientiam

rotector

peregrinorum est sancta romana ecclesia et presertim eorum qui sunt venientes ad aliam ad curiam romanam et quilibet propter deum et sanctos et propter sanctam sedem apostolicam debet eis humanitatis possibiles ostendere pietatem et iudices locorum omne acceptum a aresti debent agere ut eis restituatur et sic clerici peregrinant cum votum contra rem absencia corporis non debet computari et debent ire sine rerum suarum perturbacione et sine pedagiis et guidagiis et vectigalibus ubique libere ad alia ac eos maxime donec satisfaciat excommunicacionis pena arcendi sunt

es mortuum

peregrinorum sunt res derelicte per mortem eorum ab intestato qui si moritur in domo alicuius hospes domus eius debet notificare patrono loci hic est episcopo aut iudici et res debent conscribi et ad manum in medio debent diligenter conservari si quis consanguineus advenerit vel uxor vel affinis tempore infra elapso si non sere presentaverit tercia pars dabitur ecclesie ubi tumulatus est tercia pauperibus et tercia pertinentibus quod ac eas ut prose presupponerit peccat mortaliter

eregrinus

clericus est quilibet presbiter presbiter non de eparchia ordinaverit quorum nullus tamen debet recipi ab episcopo in dignitate vel ordines nisi secundum iura potest tamen si videtur propria voluntate excepi dispensacione admitti peragendi divini sunt ministerium primum in eccles et si constat liquide quod nos est in fama criminosi exigentis vel irregularis tunc potest admitti ad presbiteratum si non ad ordines nisi in diocesanum a proprie dimissoria ne ordinator faciat mittat in messem alienam

eries

titulus est quo ostendit quod debito ordine per appellantes subiungit rubrica de peregrinantibus quia sicut appellantes ita universa tuetur peregrinantes et sicut appellantibus ita peregrinantibus magna presidia iura indulgent et sicut appellantes res immune domestice et cum ipsis iste debent tueri ancillas ac iugiter Jerusalem et peregrinancium possessiones dent ma ne in pristine

onfirmacio

est corroboracio iuris prius firmitate acquisita excercicio temporis assumpta vel persona iudici finaliter diffinita realiter quod si fiat edicto specie valitura ante superior aut superiori preeminati nulli licebit in ipsis iurium taliter firmatum variare si nec utiliter firmata est iudicanie nisi evidenter esse pro veri suppressionem et falsi suggestione cancellatis vel in prima litera predicte

esfinables

sunt res iuste et pacifice possesse non litigiose aut iniuste acquisite vel viciosa in situacione habite quod si datur persone existente ydonee rata erit confirmacio si vero donabitur persone in habilitate ut est religiose qui non potest aliquid prose impetere nisi aliquid aliam dare irrita erit confirmacio

onfirmacio

utilis est qua ondit quod res confirmata utiliter multimodis similiter nimium autentice principis decreto usus antiquitatis auctoritatis media non exististit possessione pacifica et si in nullius sonat preiudicium impetracio et quod sit secundum ius quod sit per diffinitiam et varietatis eliminacione et iuramento si valla id quod confirmat et rata debet esse confirmacio et propterea intelligere in utilem confirmacionem

ffectus

confirmacionis est plenum ius dare cui res vel dignitas vel sententia confirmatur et facit personale reale et minus sollemne fiat magis sollemne et facit secundum modo pactum dare actionem et rem iustam facit iustiorem si iniusta nunquam potest facere iustam preser tamen si sit ad preiudicium aliorum et si sit confirmacio apostolica facit ut ordinarius ea cognita decetera nil iudicium nisi forte eliminat falsi suggestionem

mologatina

confirmacio est que silencio dat ius ut est sine tussentes in rem iudicatam que infra decendium firmatur ut rata persistat et in prescripcionibus et usuris et in consuetudinibus et intellectionibus que si non pariter certo tempore silencio tussit ad alterum et similiter si confirmacio non desidatur iusto tempore a bellito et cassabit ipse et dabit ius firmitatis cedendo ad alterum

apalis

confirmacio est qua ostenditur quod si papa aliquid confirmat tenorem confirmacionis nemo debet infringere vel ei aliquo ausu temerario contraire sub pena indignacionis domini dei et apostolorum petri et pauli et tenorem confirmacionis quod sit sub indignacione nisi ordinarius nec delegatus causam audire potest vel aliquid circa hoc agere sine speciali domini pape mandato possetque cognoscere si est viciata sub prescripcione vel falsi suggestione et hic potest pape insinuare quia papa per has confirmaciones non intendit unum auferre et dare alteri cum omnes sint eius filii dilecti

Hic debet sequi plura de exaltacione dignitatis sacerdotalis

et sanguinibus et deitas vna secundum debet credere quidem de est
mediolo et ministramento idem rome prage et vlterius sicut
idem sol est in celo et in terra et idem rome prage et
vlterius. Tercio debet credere quod si committit particula et debet quod xpus
sit tam magnus sicut in toto licet non tam magnus ut apparet
in speculo ubi sit vitrum speculi vnum et mille partes
mille erunt ymagines cum tamen per vitro integro vna
sola erat ymago. Quarto quod sumptus non consumit sicut patet
in candela quia si mille lumina incendunt non mi-
noratur in sua luce spiritualitate ita hoc

(F)undacio

fidei catholice in sacramento
est fundata dependens
ex tribus. Primo ex potencia diuina quia omnia potest
et sic dicit. Quando deus totum mundum esse in genere
credendum esse. Secundo super creatore quod ex nichilo
fecit cuncta multo magis per se infundere in sacramentum
et mutare substanciam in substanciam quod est panem in corpus et deitate
nulla mutacione facta in accidentibus et in ipsa consti-
tucione. Hinc sacramentum docet quod xpo dominus est ille deus qui mun-
dum creauit et quare mundi creacionem videmus ideo et istud cre-
dere debemus. Tercio super naturalia videmus leonem de ono pullum
procreari et vnde vita datur pullo et vnde ossa in pul-
lo cum ossibus in se sit molle nisi quod vis quod dicit hoc est eter-
num talia paria et exemplo suo verbo potenti

(H)ospitum

recollecto est quia om-
ditur quod quilibet pon-
tifex et presbiter debet lete aduenas suscipere
et eis in via posset ministrare et presertim
clericos et pauperes peregrinum ne ancsitent per domos
communes hominum non decenti nec turpi detrimentum
in fama et summa est quilibet pontifex et presbiter quod aduenas
non trahit vt in suum tabernaculum crudelior qui
clemente non suscipit crudelissimus quod suscepit tempore nocte
sint incomoditatis erit

(I)ustitia

clerici est iusticia consi-
stens in quinque. Primo in sp-
iritualia reddere cuius que dei sunt deo hoc est vt im-
pleat orationes et alia onera sacerdotalia sibi destinata.
Secundo vt nulli proximorum inuentur nec verbo
nec facto nec in rebus aut fama aut vita sed potius ipsi succurrat
et dampnum quod patiatur inferre quod ipse inferret proximo. Tercio
vt acceptum beneficium gratitudine et vicissitudine
semper rependeat. Quarto vt reddat superioribus obedienciam
et honorem inferioribus doctrinam amicitiam et clemenciam inimicis
pacienciam. Quinto vt onera non imponat maiora aliis et ipsi
minora

(I)eiunia

clericorum sunt ieiunia
in quinque consistens. Primo quod debet esse fre-
quenciora quam laycorum. Secundo duriora hoc est quod
ciborum abesse preciositas et cordis amplior casti-
tatem et pecior decubitus vt intus et extra totum sanctificetur
duo intus famem et foris incomodi. Tercio vt quod debet
clericorum inchoare a septuagesima vt salte abstineat
et supra emineat vltra comunes homines in societate. Quarto
vt cum ieiunat corpus non ad satietatem repleat nec
prandio cibo carnium pisces duplicent et fercula triplicent.
Quinto vt cum ieiunat celebrare et non in cibum hic
non obmittat

(C)onstantia

clerici est eius
firma cohesio in quatuor in fide vt ante quod a catholica
fide se permittet auelli et mille mortibus potius
vellet perire. Secundo in quolibet bono opere. Tercio in
confortitate subditorum in bono. Quarto in tolerancia tribu-
lacionum

(P)acientia

clerici est paciencia
maxime consistens in tribus. Primo in tolerancia
in iniuriarum a proximo quod dicit ita magis vt si
minime modo respondeat sed in iniuria et non si-
bimet et potius cedat furori quod se furoribus implicet
nec querat vindictam de offensa. Secundo in tolerancia la-
borum in hoc mundo et gemituum. Tercio in tolleracione tribulacionum
adversitatum

(O)ratio

sacerdotis est oro consistens
in septem. Primo vt sit deuota. Secundo attenta
hoc est quod cor ad verba apponat et intelligat quod orat
Tercio diuisa hoc est vt vnumquodque orat suo tempore sed
matutinum mane et luctuina consideracione et secunda per

diuina nona meridie tempore et vespera hora suo completorium
in deposicione ad lectum. Quarto vt secreto superaddiant
contemplacionem lacrimas compunctionis castigacionem et
aliquas deuotas oraciones. Quinto ut oracio non pot
obiterm prius et diuina in persona. Sexto sicut non
querat vt cum publice sed cor suum perdiderit addicionem. Septimo
vt oracionem lacrime inrigent

(P)ietas

clerici est pietas ex misericor-
dia et compassione proueniens quod omni-
no quilibet pontifex et presbiter debet benignita-
te pollere fore preditus et maxime in se proximo
in afflictos quibus subuenire tenetur et in eis et
genere debet. Secundo suppetunt. Tercio in omne creaturam
vt nulla ledat nec verbo sine culpa. Quarto in laboran-
tes famelicos captiuos et alios exangustia con-
stitutos. Quinto mortuus vt pro eis non desinat orare.
Sexto virginibus et viduis ne paupertate ad illicitam statem
turpitudinem deflectant. Septimo oppressis vt se tribuat

(C)ibus clericorum

est quo ondi-
tur quod comestio clericorum debet esse temperanca et vt
sit ad refectionem tamen non ad voluntatem non ad
suauitatem vt piper crocus galanga et salsamen-
torum genera appetitum prouocet palati dulcorare
sed olus pisa faba pulmentum quod famelicam membra
reficiunt splendida enim mensa clericorum sordidum
prandit animam et minus lauta morte attollit quam mi-
plenitudinem corporis mediocrem detraxeret suffragio
et dicere vti epulo quod ipse in vobis posuerat stulte hac
nocte morieris

(I)ncessus

clerici est eius transitus
de loco ad locum qui debet esse maturus et equalis
maturitatem docens animum non pomposus stul-
tus inuecatus non repentinus nec vt prius
audiat quam videat sed mansuetus humilis vicas et discre-
siones inunquam prorumpens in via cedens humilibus cedes in pro-
bitatibus vt terra quam calcat quod impetrata non violentet

(O)tius

clerici est potius prostus
ex mitudine temnis et pati non vi solerus
non mero blande tenuissimum resistat quod ipsi
es disciplis qui nimia accio et selle e po-
tatus nec ebrietates accipiat quod sobrietatem minuit et
tudines ingerit alienat mentem inflamat libidinem
reuelat secretum impellit ad obscena lingwa inficit me-
moriam dissipat quod si quis minuit et motum non deficit de-
ponat

(C)ubitus

presbiteri est quo
ostenditur quod stratum presbiteri et pontificis debet
esse mediocre inter durum et molle splendi-
dum et vile stramentum quo natura fatigata requiescat
non quod lenocinia prouocetur attende seruum in cruce in quo
lecto nec iacere nec stare permittitur tolle lectum domini aspere
oculis vestigiator et crucifige carnem cum vicijs et con-
cupiscencijs vt vmas duo in dormi corpus cedes aspero decubitum

(F)ides catholica

simplicitas est simplex
credulitas et simplicitatis omnium corporis solum con-
que sancta romana vult credi certa vt sibi
nullus sacerdotum aliud cogitet credere nisi quod hanc
sponsam immaculatam credit de trinitate sancta et de humanitate
et ceteris sacramentis et hanc debent docere populum imitare
et soli ei ita firmiter adhesisse vt nec mors nec blandicie
nec quamquam valeat ab ea separare

(P)rudencia

presbiteri est
qua pro virtute
sapiencie primum oculum suum potest in solummodo pre-
cauet illuc mente intendens et presbiter con-
desceat ad omnia et superioribus sit obediens pa-
ribus consenciens inferioribus semper benignus si blandi-
cie ingerant si triumphum si aspera paciencie humilitas
clipeo fortitudinis perhiet gladio et victor benignus
existat neque vicit tamen malum neque se proice a malo per
mittat

(O)ccupacio

presbiteri est qua
ostenditur quod primus labor presbiteri debet esse

falicz in mete deuota fide vel vita religiosa z q̄d
facto bācte vitiū in fine sctm̄ z bn̄ficium q̄ nō ido
appingit xp̄o ut ipm̄ sordido stipendio satiaret z
beneficijs superflius prebendaret Or; ut oronibus
z bonis omb; z sacrificio impoluto xp̄i sc; corpore
z sanguine saginaret z ut abhominatoē pcti co
seruaret Quod z q̄a sic vitam suā conpont q̄ non
quit sacra intpituōnes conte sc; vt altario sumedo
de altario viuat nō luxuriet z nō supbiat nc delicias
q̄rat

Armia clicī sūt arma quib; dz clicus
pugnare non contra hm̄ mundi vitores
sz contra tartharcas ptates sc; sexempli
cia arma z sunt corpis maceracō ieiu
cinctura z malo decubitu hijs vincit̄ nequissimus
hostis caro nrā z pacia hac vincunt̄ vinisi impetu
abhominib; illati z opq scti hijs vinci dyabolicis ho
sti tāny si te semp in scta repiat occupacione
z hm̄ mundi spretio cum omnib; honorib; dignitatib;
diuicijs z ceteris z confessio frequens vt si volucat
milites dm̄ impio scti adeo q̄ admedicinaz vaticat

Habitacio clicorz e cōndicī
q̄ clicorz mansio dz eē simultanea in vna
domo in vna mensa in vno dormitorio
z precipue clicorz collegiatorz z canoni
corz irreglarium n dz obstare aliq consuetudo z po
tifices locorz z principes debet diligent adeorz an
helare inclusionem qm̄ n̄ dō sinat pauc nō notaui
magis sonosu nā tnt in pese innoābit z odo z honorz
decantaco erit minq negligentes idō in solic magis
placida refertaia stimulo z corrupia malorz ticius
extinguere z simalu inceitur ato fugatur

Confessio clicī est confessio
maxime cōsistes
in sex sc; vt sit frequens z dicit quidā q̄
semp dz confiteri dū vult celebrare mi
nistrare a pdicāre a litorz theologicam
in scolis legere a sacrificium dō exhibe siue iunine
siue in corpe q̄ acon fessio vm̄ sacrificium incipit iux
illud ps sacrificium dō sps contribulatus cor contritum z hu
miliatum deus nō dspiciet Ego dico q̄ tuc in vidz remo
sum confiteri vl sena consna adminus sel i ebdoma
da Scdo deuota Tercio to Quarto non palpans vt saliz
q̄rat sacerdote sciente eum detegere Quinto z oblitorz
saltem i gne Sexto si pt vt sit cum sacerdus z

Laborandum est occupacio
sollicitudine neoci
osus repiat consistens maxime i septe
salicz in totali orom z horarz z laboris sa
cerdotalis expletoē Scdo in contemplatoē q̄
deb; sathagare vt dō coniuncta z pplaceat supne
ciuitat distn̄ reddo dem cernat i maiestate z an
gelos z sps saluatos z amenitate Tercio i diuinarz lit
terarz studio ad aie illuminatom q̄ plurs sacratas
nostre deus mdi vanitas z vniuisa creata phenda
in pnti visscuti vita Quarto i martirz g saluti ab
stersioē Quinto in eu angelisa dē pplorz inedifica
ac aliorz Sexto in luctatoē cōn vicia Septimo i
terdum in corpali occupacione honesta

Diuicie clericorz sūt diuicie in
sex consistentes Primo
in xp̄o ibi sūt thauri vniusi i ipo z pitur
omē dulcis q̄ q̄ hic q̄ri pronimam mors
manducare cib; e vis bibe potu e z tuisse
unit immortalitas est mel est z lac suaui
ut obleccoē multarz virtutum z bonorz q̄ cu innucib
her secum sumet g scia vt diues fiat in eternum
Tercio in paruitate tpalium bonorz possessio q̄ vt bte
Bernhardus minus z leuius ricelum vola ne alas am
deprimat pondera qm̄ i hm̄e terrena hmudacia plui
deuocoīs sit exitio Quarto i paupertate psm q̄d tanto
ditior est inetna gloria qnto pauperior e i pnti vita

Celebraturus clericus e
presbiter disponens se ad dn̄ia q̄ si vult
digne celebrare deb; hre quinq; cōdicōes
primo vt ornā sacerdotalia hr̄ e horas z oracioes

sollicite expleat Scdo vt confitea z si pt conteratur
z pudeat z detestetur crimina q̄ hec dyabolum expellunt
aīam sanat pccs graciss dō reddunt Tercio vt reconcilie
cū homib; Quarto castigacom aliq si pt incorpe passiat
Quinto vt spem heat de venia peccatorz si hc dilige expleuit

Celebrans clicus est cum aeni
pagens dn̄ia q̄ si vult digne page dz q̄tuor
condicoes hre primo vt no alit celebret
missam n vt as unita bona calicē cisterius
in corona ut z vasis sustidis sindone mdo i om̄i decoē
z vitet singlaritates z ineptos gestus spuracionia
turpia z ons hmoi Scdo deuocom Tercio cosideracom
sui priuilegij ex sacerdocio q̄ n sit inf̄z hō q̄ adm̄
officiū dn̄s dō in sinndi z in hostiam celu apit angelorz
chori coassistunt demones fugiant z celum i intra
tua tremescit yma summis iungunt z visibilib; i visi
bilia miscent Quarto raptu spūm si pt in celestia vt mes
spatie z pccti amenitates z angelis z dnō deo ita co
sortiē vt sit q̄ vnus de ciuibus celestibus

Diligencia clerici in celebra
dō est diligencia maxie in sex consistens
Primo vt q̄ pt nunq negligat dn̄ia page
Scdo q̄ obstat tantu obmittat donec sere
tu fieret Tercio vt mil obmittat de hijs q̄ adritu cele
bracionis pertinet vt puta vt debitu altare vestes
z verba canonis z consecracōis vt distincte pferat
Quarto vt non contingat error q̄ in l sit in calice n vi
fundā z proā quia sic ydolatrā committet n bis lenet
corpq z estiuando calice Quinto vt non congele z vi
in calice tpe hiemis a tpe estatis ne musca cadat al
aranea

Elemosina clici e elesina q̄
deb; sp esse prona z larga maxime sexcupli
cib; p̄sonis primo cuipiam si sz bono et
malo Scdo captiuis z maxime i dapnad
nete Tercio feminis hi e virginib; a viduis ne ob pau
pertatē ad turpitudines inclinarent Quarto orfanis
Quinto i firmis Sexto artificib; a aimb; depaupat q̄ in
nullo ingenio pnt cis sbuenire horz enim sūt bona bo
clicorz z potissime non consagdorz nō expono iuitatorz

Fama clici est firma q̄ cuilib; clico
neca e vt proxim edificet z deū glorificet
z maxie conseruabilis pquiq; Primo pbonz
opacom Scdo psugā psonarz male suspecto
rum Tercio pudicitiam i verbo gestib; z moib; z psan
suauitate flagitat odorz in om̄i loco Quarto pcontinuē
tanto pbeneficencia deq si mgla psdat non i macseat
sz magis ad meliora tendat Quinto in nocem pulsat
fama mala nume aduta q̄ n dapnare i ma n cona
re laus sua

Persuasiones fidei
catholice sunt psuasioes in frapone q̄
fecit pri meo hebreo q̄ nō n semel vidi in
vita mea quib; tobar frinolas eius tres
q̄stiones in ppontas enervare z fidem catholicā ei
psuadē q̄rorquestiom pma erat q̄ eum edocerem quo
deos laborare possem quid pt esse in isto altari deus
z alio alt z quō pt esse idem i mile locis a quo crisi
cato cu fuit tim concluisa intimabilit dominaret
q̄ non consueceretur in tanto tempore

Ad primam q̄stione respondi
q̄ non ego deos la
boro sz dn̄s deus psacerdotale officium sempsit
dit adōbi vnitate q̄ nouit z q̄ vult z vertit te
eadem q̄ creauit mundu ex nichilo z virtute
eadem q̄ de bono pdn̄t pullus q̄ e animal z ossuosum
osbium vo molle z inanimat z inossiosū z ideo vt sic oste
decet illum deum q̄ apnia creat mundu ex nichilo ei
opat in natura nrā ita eadē vnite hoc sacramentu
instituit z vult vt ei credatur per omnia Ad secundam
primsa in mediate

Fides clerica circa sacramentum e fides
qua ostenditur q̄ quilib; psbitur cum sacra
mentum dz crede quatuor Primo q̄ p
verborz prolacom in i stanti illic e corpus

vxores in forma eccl(es)ie q(uod) si sine dispe(n)sac(i)o(n)e d(omi)ni p(a)p(e)
ordines suscepit vxore adhuc viuente q(uia) no(n) fuit
capax ordinu(m) vt a sim(i)l(i) prohibe(tur) d(icitu)r a sacr(is) si t(ame)n
ipa co(n)t(ra)c(tum) celebrauit effic(itur) desto s(ed) non deniue
Si v(er)o cu(m) dispe(n)sac(i)o(n)e d(omi)ni p(a)p(e) suscep(it) ordi(n)es ea mor
tua potest vti sacr(is) (et) b(e)n(e)ficijs (et) forte adhuc ea vi
uente S(ed) ad maiora mere(tu)m prohibebi(tur) ascende(re)

ereticus cl(er)icus e(st) cl(er)icus
qui ante h(er)esi(m) l(egi)time e(st) ordinat(us) s(ed)
p(o)st h(er)etic(us) effect(us) in co(n)temptu(m) sacr(orum) statutoru(m)
romane eccl(es)ie dice(n)s illicite vxores ee
lege diu(i)na vetitas s(ed) ex h(u)ma(n)is i(n)stitutio(n)ib(us) q(uo)d
dicit se sine pecc(at)o posse infrige(re) (et) si ducit vxore(m)
siue v(ir)gi(nem) s(iue) sive viduam t(unc) cl(er)ic(us) depone(tur) (et) dabit(ur)
i(n) s(er)uitute(m) eccl(es)ie simul (et) ipa (et) filij ei(us) si t(ame)n redierit
ad fide(m) (et) p(a)pa cu(m) eo dispensauit vt ea vti i(n)uiolabili(ter)
q(uod) ipso iure p(o)st e(st) depositus vide(tur) m(atri)mo(n)i(um) legitimu(m)
fore (et) filij exeu(n)s ex eis nati ex p(re)s posse succede(re)

eofitus cl(er)icus e(st) q(uo) ostendit(ur)
q(uod) si quis ex iudaysmo a(ut) genti(li)te co(n)u(er)tat(ur)
ad fidem katholica(m) p(er) sacro(sanctum) b(aptismum) an(te) bap(tis)m(u)m
habuit vxore(m) q(ue) t(ame)n hodie viuit si t(ame)n vxor
fuit virgo co(n)u(er)sa ad fidem deb(et) ei restitui (et) p(ot)est
ordinari solo ep(iscop)o dispe(n)sa(n)te si fuit vidua a(ut) duas
habuit non potest ordinari n(is)i q(uo)d si e(st) s(i)c(u)t t(ame)n si ex
pape dispensac(i)o(n)e ordines suscepit

nnuptus cl(er)icus e(st) cl(er)ic(us) q(ui) a(n)q(ua)m
suscepit ordines dimi(t)
titur ab vxore vt p(res)bit(er) q(ui) si duxerit v(ir)gine(m)
ea vouente castitate(m) a(ut) claustr(um) i(n)gredie(n)te
potest promoui (et) b(e)n(e)ficia obtine(re) si v(er)o duxerit
viduam (et) dimittit(ur) ab ea ante(quam) cogno(uerit) ea(m) potest p(er) ep(iscopu)m
dispensa(ri) (et) promoui si v(er)o i(n) forma eccl(es)ie co(n)traxer(it) (et) co
cohabitauit non potest promoui n(is)i a p(a)p(a) t(ame)n eo dispe(n)se(tur)

nminoribus coniugatus
cl(er)icus est quilib(et) cl(er)ic(us) non in sacr(is) co(n)stitut(us)
h(oc) e(st) non p(res)biter s(ed) a(ut) dyacon(us) s(ed) s(u)bdyacon(us)
(et) infra qui si v(ir)gine(m) duxer(it) (et) cu(m) ea si vol(uerit)
deferre co(n)sura(m) (et) vestes cl(er)icales retinet p(ri)uilegiu(m)
cl(er)icale (et) h(oc) q(uod) no(n) p(ot)est dapnat(us) c(ri)m(in)alit(er) n(is)i p(er)cuti sine
incursu canonis S(ed) q(uod) suadere eo q(uod) t(ame)n p(ot)est esse
futur(us) p(res)bit(er) s(ed) in nullo alio retinet cl(er)icale p(ri)uile(giu)m
Si v(er)o contraxit cu(m) vidua q(uia) t(ame)n irreparabilit(er) a cleri
catu recessit prorsus ab o(mn)i p(ri)uilegio cl(er)icali

enes tituli e(st) q(uo) ostendit(ur) q(uod) bene
ponitur hec rubrica s(cilicet) de cl(er)ico coniugato
p(o)st cohabitatio(n)e(m) cl(er)icor(um) (et) mulier(um) q(uia) illic ac
tiu(a) e(st) de p(ro)hibita cohitac(i)o(n)e hic v(er)o ag(itur)
de cohitac(i)o(n)e p(er)missa q(uia) iuxta se ex(is)tat (et) q(uia)
opposita iuxta se posita mag(is) elucescu(n)t (et)c.

acerdos co(n)trahens e(st) q(uo) osten
ditur q(uod) si sacerdos impetuos(us) actu coniu(n)gat
cu(m) aliq(ua) (et) non facit i(n) co(n)tem(p)tu(m) roma(n)e eccl(es)ie
s(ed) ex solo feruore libidinis admlez tut ex
t(unc) non e(st) capax iniurie ex voto p(ri)uato n(is)i m(atri)m(oniu)m
co(n)trahi in foro eccl(es)ie si t(ame)n ei co(n)tracte cu(m) voto fidelitat(is)
(et) s(ecundu)m ad morte(m) si p(ost)p(on)it facit p(ro)pt(er) lucr(um) vel spem testa(men)ti
p(o)st mortem q(uia) cu(m) libidinis tollerari p(ot)est S(ed) v(er)o p(lu)s cu(m)
libidinis q(uia) vult ...iure iudicabitur ge(ne)ralis

onsiliu(m) clerici coniugati e(st) q(uo)
ostendit(ur) q(uod) si cl(er)ic(us) a s(u)bdyaconatu (et) infra
duxit vxore(m) viduam mox cadit a co(n)sura
(et) b(e)n(e)ficijs p(ri)mo et si in maioribus sit co(n)stitu
tus S(ed) v(er)o duxit virgine(m) si nolit gaudere p(ri)uilegio
cl(er)icali s(ed) deponere corona(m) p(ro)pt(er) sc(a)ndal(u)m vxoris si v(er)o
volunt gaudere p(ri)uilegio cl(er)icali (et) ipa co(n)sensit potest
deferre (et) idem credo in maioribus

ebiti redditio cl(er)ici coniugati e(st) q(uo)
ostenditur q(uod) cl(er)ic(us) coniugat(us) ha
bens virginem p(ot)est debitum reddere vxori
sue semp(er) ipa petente non d(icitu)r at exige(re) s(ed) d(icitu)r se te(m)p(er)are
qualis e(ss)e(t) si vxore(m) no(n) h(ab)eret q(uia) q(uo)cie(n)s exigit to(ti)es
peccat (et) festa celebra(n)da obs(er)uande (et) ipa menstruo(rum)
ne tangat (et) h(oc) idem dico de p(ro)fess(is) t(er)cie regle s(ancti) fra(n)cisci

eneficiu(m) coniugati cle
rici e(st) q(uo) ostenditur q(uod) hodie quilib(et) cl(er)icus
coniugatus q(uia) cito contrah(it) mox cadit a be
neficio q(uod) p(ri)us habuit q(uia) ad vita(m) incompati
bilem se t(ra)nstulit (et) deb(et) p(ri)uari t(ali) b(e)n(e)ficio no(n) p(ri)ma
qui ei contulit s(ed) p(er) p(a)tre(m) sup(er)iore(m) (et) licet i(n) p(ri)mitiua
eccl(es)ia coniugati tenebant b(e)n(e)ficia (et) recte ministra(ba)nt hodie
t(ame)n h(oc) abrogatum e(st) q(uia) qui vxori alligatus oportet
quere(re) quomodo vxori co(m)placeat (et) q(uia) vxor (et)c. (et) lib(er) ...

esidens cl(er)icus e(st) q(ui) adest
eccl(es)ie cui b(e)n(e)
ficio co(n)nect(itu)r (et) p(er)so(n)ali
ter p(er) se implet of
fic(iu)m suu(m) n(is)i aliq(ua)
absens est vltra
tres ebdomadas s(ed)
magna nec(essi)ta(te) (et) ca(usa)
sui sup(er)ior(is) licet
ita duntaxat si e(st) curat(us) q(ui) p(ro)uidet greg(e)m d(omi)nico
ne neglig(atur) in neccess(ar)ijs eis ad salute(m) a(ut) q(uia) e(st) i(n) si absc(on)ditus
est t(ame)n q(uod) p(ro)curat bo(nu)m eccl(es)ie sue p(re)sidente d(omi)n(o)
a(ut) s(er)uit p(a)p(e) a(ut) ep(iscop)o a(ut) e(st) in studio theologie a(ut) i(n)firmi
grauat(us) morat(ur) ita mediocre suffici(enti)a a(ut) q(uia) p(ro)pter
persecutione(m) absens e(st) vel p(er)egri(nat)io(n)e(m) cu(m) su(i) p(re)lati licen(tia)

nresidens cl(er)icus e(st) qui
abest eccl(es)ie sine causa l(egi)tima extra tres
ebdomadas vn(de) q(uia) si quis in(cor)rig(ibilis) a(ut) s(e)p(iu)s
t(ame)n negligens (et) incurabilis e(st) q(uia) religione(m)
intrauit a(ut) derelinquit eccl(es)iam p(ro)pt(er) maiore(m) titulu(m)
a(ut) p(er)sonatu(m) a(ut) q(uia) miles effic(itur) a(ut) bigam(us) ducendo vidua(m)
a(ut) induit alt(eriu)s statu(m) cl(er)icali statu(m) co(n)tra(riu)m a(ut) q(uia) p(er)secu
c(i)o(n)e cessante non vult redire a(ut) q(uia) h(abe)ns licen(tiam) a suo
sup(er)iori ad t(em)p(us) statutum negligit p(o)st id t(em)p(u)s redire sine
ca(usa) l(egi)tima

ena cl(er)ici non residentis e(st) q(uo)
ostendit(ur) q(uod) quilib(et) cl(er)ic(us) non reside(n)s deb(et)
priuari beneficio ita duntaxat q(uod) t(r)ina
citac(i)o(n)e publica facta sine s(e)cr(et)a vbi sit a(ut)
vbi non sit ne neglig(atur) cu(m) l(ite)r(is) d(omi)ni (et) si infra t(em)p(u)s
prefixu(m) non venit vno die vltra expectata(m)
d(omi)n(u)s p(ro)hibicione impellat deb(et) alij conferri etia(m)
si pontifex existat destitui ex in tit(ulo) de cl(er)ic(is) no(n) re(sidentibus)

riuilegiatus non resi
dens e(st) quo ostenditur q(uod) si aliquis fuit
priuilegiat(us) quocu(m)q(ue) priuilegio etia(m) s(ed) p(er)
priuilegio fuit p(ri)uilegiat(us) sicut p(ro)pt(er) de
fectum p(er)sone destituit tunc non obstante tali p(ri)ui
legio si reuocatus non venit deb(et) ea p(ri)uari (et) alij con
ferri q(uia) p(ri)uilegiu(m) i(n)ualida s(un)t q(uo)b(us) deo (et)c. derogatur

ransferens cultum
se cl(er)icus
est qua o(ste)nd(itu)r q(uod) si quis t(ra)nsferat se ad al
teri(us) eccl(es)iam incompatibile(m) s(ed) cu(m) ambiciu(s)
ad maiore(m) se t(ra)nsferat d(ebet) vtraq(ue) priuari
si causa necc(essi)tatis (et) vtilit(atis) (et) cu(m) licen(tia) sui p(re)lati tunc p(ro)
uideat si vaga(n)t p(ri)mi dic(i)t(ur) eccl(es)ia prodelicta habe(tur)
(et) in o(mn)ib(us) istis casib(us) semestri t(em)p(or)e expectato potest
eccl(es)ia p(ro)uid(er)i a(ut) t(em)p(or)e moderato p(ro) locor(um) distancia l(ic)et
q(uod) expectabunt duo menses a(ut) tres a(ut) sex a(ut) annu(s) (et)c.

enes tituli est q(uo) o(ste)ndi(tur) q(uod) bene
ponitur titul(us) de cl(er)ic(is) non residentibus
p(o)st titulum de cl(er)ic(is) coniugat(is) q(uia) s(icut) illi p(ri)
uant(ur) b(e)n(e)ficijs p(ro)pt(er) co(n)sortiu(m) mulier(um) ita
isti p(ri)uant(ur) b(e)n(e)ficijs p(ro)pt(er) no(n) residencia(m) i(n) eccl(es)ijs i(n) quib(us)
b(e)n(e)ficia (et) ideo b(e)n(e) subiu(n)g(itu)r (et) or(dine) debito h(ec) rubrica p(re)alias
precedentes

morose contemplacione et timet ait vox est melioro vt mens non sit in foro et meitando et mudido pplin cum lecto et spiritu rato et sicq obiectionis honeste ad vtil possit si ita vt neglig ta aiit diui mcidip no phibe

rohibitu

clitis est negociatores tam emptores ac rerum venditores ceptoriorum fore quatio in seclaribus iudicans requbnatores cum tatum castrorum ad minito et advocaciones coram seclaribus ni forte pro miserabilibus a in tam ppia a quitis psonis et ne sint tutores a curatores ne arma ptent ni se in miste debent tiamdi a enorm tutu liet tubnas balneca a cum sitti matellas habeant sub pena perdicionis privilegy clericalis

eries

tituli e quo ondit qui inhi tertio libro bene pon primo titulo doctrina de vita et honestate clitorum que hic debet esse qi norma corum sicut religiosi hnt vitam reglam suam de scripta modicibus vt sciat quid agere qui ve vetiie dicent ita hic tam psbros debet vita ac tum describi vt hnt aspicientes eam ad speculum faciant facieda et vitent non facienda

ohabi tacio

clericorum et mulierum est titulus ondes que mulieres pmittit cohabitare clericis que non et sit pena clerici fornicantis que mulier clito commiscent que tam clicos fornicarios valeat dispensacio adhiberi que non et potest facere clicus fornicarius quo non et tlis cohabitacio dicat large non solum mansio in vna domo sed eciam si feminarum suspectarum quas freqnter visitat domicilia

dmittibus

femina clitorum cohabitacionem est omnis mlr in qua natiale fedus mchil seu timis pmittit suspitari et mr soror amita matertera filia soror vl fris vxor et omnis consanguinee p linea transuersale vsque ad secundum gradum inclusiue consanguinee vero per lineam ascendere vsque ad tercium gradum specialiter si sciam pedissequas non hnt qui mulieres que cum sorore mea sunt sorores mee non sunt

on admittitur

femina clicorum cohabitacionem est omnis femina minor quinquaginta annis et cum qua natiale fedus adhuc aliquod crimmis pmittit suspicari et presertim si est suspecta a qua menstrua non deferunt ei a qui pueri eius tradunt supticam in modum quadrupedum reptantes vl pssunt mle male fame

ena forn

tantum clitorum est vt admoniti non se corrigentes abeneficiis suspedantur et si suspensi fornicarias detinere presumpserit ppetue remoue di sunt et si fornicacio eorum est notoria suspensi sit mox ipso iure abn ficio et officio donec fama sede sed p pena melius e racionem redde dema quam rigiditate et pauci inveniunt immunes ab hoc crimine fragilitati copaciendo non tlem pati hre censura sanciore

ena mulier

fornicantium cum clitis est inclusio in monsterio s ippa optauit si non et non sint notorii in ser uitutem ecclie sbpedite Si vero aliqua mlr contraxit cum clito mrimonia clicis depone et dabit ecclie in seruitute filii et mlr et si filios habuerunt ex sua libidine hii in seruitute ecce rediget

ispensacio

cum clicis fornicariis est qua ondit eis clitis occultis fornicariis si suspensi e quod ad se non tum quam ad alios anteque psinam pera et quod cum tli dispensa ante potifitali ppt voti transgressionem sed si e notorius tl suspedi quo ad se et quo ad alios Si vero psti eiusdem q non pt celari dispesabi cum eo vt non remoueat abe neficiis et officiis sed ad alciora non potit ascende nisi maiori dispensacione sint cum eo dispensatum

eries

tituli est ordo quo ondit qui hic ponitur titulus de cohitacione cleri et mlierum pg titulum de vita et honestate clitorum quam nihil dehonestat clitorum honestates mlierum consorcia et quimodo dehonestat quod non vt hic sua bene hic titulus pg priores titulos subiciatur

nstitucio

ordini conexo ex sacerdote fornicario e quod ondit qui sacdos fornicarius occulte hita confessione et pnia pt licite omne actum sui ordinis exerce et confiat et absolunt in spe ymo eciam si in pcto mortali exsistat omnia fat quod ordie coronita licz pccz mortalit quam nl suo mito fat sed mito ordinis sed auctoris eius sunt vicii audire missas et sacramenta recipe hoc tm in articulo necii tunc nl horum prohibe quam in omnio pt ee quod cupax gratie dei

um moniali

fornicacio clici est qua ondit eis si qis clitorum cum moniali fornicatus sunt apto sodomitico similiter diffimat ee clpatus talis dz deponi et si cum eo misericordia facta sint pt abn ficiis spoliari et ad arcitudinem clausitri recipi ad pniam pagendam nisi a sancta sede aplica mea bnsm absolucione meruerit obtinere

leriis

coniugatus est clericus in minoribus constitutus a clicis q pg qui ordinatus contraxit mrioim clam et pg dolens furtiue se de ad ordines a qui fuit bigamus et pg sine dispensacione viuente vxore ordines suscepit a quasi clicus e conti ft mlrem in adeo tepni sacre romane ecclie duxit vxorem a qui fuit in deo q relicta vxore et ea adhuc viuente suscep ordines a qui fuit qsbit adhuc hns vxorem quo titulo decla quoius sit cum lbe qlibet

ectus

clicus est clitus mioe qlorp hns coniugem tlem qui in minoribus ordinibus constitutus duxit vxorem et ea vti i sacris hodie pg assumptum fedis cum eugenio ppa anno dni Millesimo Quadringentesimo vicesimo quinto si tal veniret in ptes accidentales qui posset vxore vti et bnficium hre pstium ex dim ppe consensu sed si insacris constitutus ducit a mortua pori vxore tunc cadet irrecuperabilit a beneficio et pvilegio clicali

urtiuus

clericus est clitus q prius qui ordinatus e contraxit mrioim clam et pg dolens nulla mencione hita de quinquio furtiue suscep ordines cum adhuc ecclesia ius exsistat Si et fuit vere et velit cum dimitte ad sacra ratum eit psbiterum Si vero noluit restitue ei pbato potit a qui iniab ipa et ipse qui sine dolo et fraude votum cat contractum et tenebit ad omnia sacdotalia sed pri nabi et fructibus et honore ca at moiecte potit ad sacra redie

igamus

clericus e qui contraxit cum vidua a scorto a duas habuit

Cetera 9 ppte clitorum paucatem tertiis siqs habuit v^{3} ecclesiam institutum altarum vel comendatam clericus si vna cura alia filialis nunquam aut extra hos casus licet alicui habere plura beneficia nisi papa dicat esse licens in dispensando quia ve ppe in morte q' inict sua dispensacione auaricia insaciabilis

uratum

Beneficium est cui cura custodia gregis dominici conceditur non confertur nisi ei qui actu in sacris est constitutus a proe qui sciat per se oues pascere erudire facta et faceret per se mentibus humanis deum q' e vita anime inserere multos peccatores ad eandem exemplo sancto pertrahere et populum ad sacrosanctum eucharistie pabulum inuitare frequenter qui facultates suas non marsubio sed in pauperum et eorum pauperum subsidia possit thesaurizare q' facit populum parvulum arare et oportunitate se offerre morti pro suis omnibus se in pauimde exponere et decore domus domini portare

onciliati

beneficium est cui custodia gregis dominici non committitur non conferribile nisi homini in sacris actu constituto homini deuoto quieto humili recollecto q' horis diurnis pariter et nocturnis remissionem peccatorum gaudeat mortalibus impetrare q' uel his tonicelis contemplacionibus flammatis supererogat loquaris prauat et delectat cum lacrimis orare et usque in finem diuinorum seruicii domino qui non aspicit hominibus placere sed soli ei vt deprecatio in oculis diuine maiestatis inueniat graciam

omendatum

beneficium est quod dominus papa alicui comendat vt fructus percipiat nulli conferribile nisi ei qui paupertate grauatur vt releuet prostratus sui detrimentum inopiam non ut insaciabilem nutriat auariciam, ei qui in sacris laborando fatigatur pro bono communi et sit comendacione sunt donde in si viris excellentibus in doctrina et sacris vt his suffulta possit liberius dictare

ufficiens

beneficium est quo quis per hoc victum et amictum vt inquit Apostolus Non quo frena aurea spumancia et equi in domicilio et phalerata compareat non quo delicie sublatoque diuicie alta palacia ornaciones pompe ambicio nutriatur sed quo corpus aleret et honestas status conseruaretur Nam ut inquit Bernhardus Altario sunt de altario viuas non superbias non fellas non cultaria pingas sed ab opposito dicitur insufficiens

annuale

beneficium est beneficium quod voluntarie datur a patrono sine licencia ut presbiter ad illud inuestiatur iusti in hoc quod diuini clerici non negligit diuina officia quod datur ei cuiusdam sine negligencia locumtenenti in sanctum si tempus longum illic consumpsit et egritudine tactus fuit quod aliter tantum quod ius tale existit Quis adtres annos manserit tale beneficium vt post tempore egritudinis ab eo eum non valeat sed pontificis auctoritate arceatur promus ad prestandum ei nunc hoc sit et tale beneficium ego iam habeo plurimus abannis tantum dare et non plus habeo nisi duodecim florenos annuatim et non semel patronus sucessoribus plena me arta ad celebrandum

atrimoniale

beneficium est quo quis ad titulum sui patrimonii ordinatur ut tali et extens post mortem suam bene dare per amicis consanguineis a tempore vite sue vendere prouinciale vel facere excepto parum libet et licet talia bona semel cum persona deo donata sunt perpetuum redire in vsus humanos prohibito ordinati adi quia non est ecclesiasticum sed personale

ustodialia

Beneficia sunt beneficia ad collacionem soli episcopi pertinencia que post mortem episcopi et sede vacante a episcopo suspenso vel interdicto capitulum conferre non potest sed si que sunt beneficia que episcopus cum consensu capituli conferre

debet at episcopus cum capitulo tunc si sedes vacat a episcopus est in remotis partibus a suspensus exequtatis interdictus tunc capitulum per conferre et simile episcopus si capitulum fuit suspensum consuetudo vero in hiis est magis attendenda

apalia

beneficia sunt omnia beneficia et omnes dignitates vel personatus in curia Romana et omnia que decedunt vel recedunt de curia et decedunt in locis vicinis curie ultra duas dietas legales nisi papa neglexerit tale conferre infra mensem tunc post mensem promus in remotis partibus poterit illud conferre vel si esset priorchia vel curialis vacante sede apostolica a quo papa post mortem eius quod contulit et proinde conferre potest

bligatio

beneficiatorum est qua conditur ut omnes beneficiati teneantur cottidie ad horas canonicas complendas vt ipsi officio diuino pro hominibus occupati et mundanis suppleat grates domino pro beneficiorum multitudine que cottidie accipimus a domino et preuencione tribulacionum prosamente pro conseruacione apostolicis percanit et omnibus bonis que nobis manat cottidie et gratiarum actione domino

onuersio

fructuum beneficiorum vacancium est qua conditur ut si beneficiatus aliquis diu absentatur vel obdubitationem de morte beneficiati beneficium diu vacauit tunc tales redditus debent recipi in vtilitate ecclesie vel fideliter prositutis reseruari et presertim in cathedralibus ecclesiis et tales prouentus nec ab episcopo nec a capitulo nec absque sententia excommunicationis debent consumpari

niustus

titulus est beneficium iniusta et non vera conscientia hic est ex non intrat per hostium in ouile sed vt fur et latro a si est hereticus qui ex macu tare cum si perfecte sit qui non est iustus possessor dignitatis a beneficium subiecti nec ei tenentur obedire nec redditus persoluere nisi metus excusaret et non habet potestatem absoluendi nec ligandi ac tum sanguis subditorum requiretur de manibus iniusti possessoris

eligiosorum

beneficia sunt beneficia ad religiosorum collacionem pertinencia puta ad collacionem monachorum a monialium que si ab eis conferuntur secularibus conferri debent presbiteris non monachis a religiosis professis ex monachis solitariis et tristi dicatur viuatis vel claustralibus et sit perpetuum aquarum monachis sine monasterio vita caret pisci quod in piscina et quia ruberi corpori sit dissone ecclesiis et deuiant ab omni feminarum familiaritate abstinere et non possunt primarum aliis dare nec baptisare nec corpores fieri ibidem quod illo eius competere habere

apellanus

beneficia curata honore est quilibet Monachus a alter qui per sanctam sedem apostolicam suscipitur in capellanum et tali titulo sit priuilegiatus que sic monachus per non potest absolui ab essencialibus professionis sue regule sed hodie sub tali titulo donatur monachis licencia sinis superioribus pro tenendi in obediendi diuagandi pro libus insaciabilem auariciam querendi humanum deicendi vita scandalosa explendi superiores in eorum honorantes sanctam sedem apostolicam eos permittunt liberos Sed ve pape in morte largientis qui sanctam humani auctoritates relaxare facilit

anisatum

est sacri Basiliensis concilii institucio per abusum promotionum ad beneficia quo dignum reprobantur et indignum indigne promouetur vt sibi studentibus qui triennium in sacro gymnasio approbatorum studiorum in omni dyocesi sic magistris doctoribus et vltimis promotis tercia pars beneficiorum perueniat ita vt primo venientibus de studio seruitur pontifici a cuius vicesgerenti et post primo occurrens beneficium quod duxit eligendum vt in magis deueniat illis potissimi collatoribus liberalis super qua tamen sancte constitucionis et qua liceat nudi et facere nunc pro vt obseruaretur posse intelligeret digna tamen hic fore obseruacionis

283

nvalidus

clericus est qui non pt exercere diuina offi^a ptinen^a ex forte aum sit mu^m i constitu pcedo^m q sit fuit diligens tpe sue sam^t z canonice est i statu ex quaqm non pt celebrare pt tn procuratu loco sui supplere z bufici^m z psonatu vsq ad mortem possidere

ecessitatis

causa absencia e qua ondit^r q siquis e absens ppt necessitatem tunc presidente dz tpitai siniti^te vissita si in sua semestre tpe nd venit mirabit ecclia z simili siquis vtili^t causa absencia fecit hc e qz studiu theologie in sollemni studio ...aut ... etciam pt vsq quinqniu^m ppnte hre z fructib omnib z prouentib gaude in solidum ... non ad sollemne studi^m se tn stulit s adaliq loci ei placidu tunc ... pr... potit ... vt ... moniae pbabita

ortionum

perrepto est qua ondiun q clici absentes q ppmib hut pnut vti bn sicys sins solum in corpib s non i cottidianis distribucionib ne i cottidia victualib qz ... tm residentib debentur qz adh bnesicia sunt instituta ... z deo seruientes ... ren piant prouent non absentes ... ociosi

rebenda

est Jus pcipiendi fructus aliqs eccia^o cos ppter omne descendens extitulo dabile z recepibile sb pacto ferendi omne alio omi prsq pacto clisq q aim ... condonatum fuit abeo qui preest z psone ydonee valente reside z curam oneris pse exercere mox ex titulo assecuto acquirt ius ad ... pceptionis Dicitur ppt omnes qz bnficia ecclia^ca ppter labores st condonata z ideo laborantib donada st nd at ocio torpentib

eneficium

est corpalium bonoru integritas ad omis spituale fend coapplicata vt ex ea paupi clico dd servire volenti bene fiat ut paup clicus q alinde sustentari non valz bnsicio suffultus in statu q dd ser... z ecclesia z onera scdm tituli sonancia solliciate adimpleat z ... fundat ad om pluys q de sius fundoib pauper dotauerit z qi ... impedes erre xerut

ecaratio

diffinicionis est qua ondit^r q bene dicit^r est integtas corpalium qz bnficia cum omib appendencys z sine dimi... z sectoe conferri dnt z dicitur corpalium qz pmi corpalia non poss vnu cor^r sustentai dicatur coapplicata ad omis spituale sz vt laus diuina exerceat^r i negligen^r dicatur paupi clico alinde sustentari non valenti qz qui pritum bonis sustentai pnt si bnficia ecclesiastica pcipiat sacilegi^m comittit ... clicus

ignitas

est gradualis altitudo dicens pemi nenciam ... a im^q solinne aliq operis gracia instituta ... ellcone ... z ... pp honoru tpaliu pacifica assecucoe q si fuit spituales eo sine institui^r vt diua laus z iusticia ecclia^ca i suo vigore proteg^a ... vt ... consuet^r i suo ... z pseuerit ...

ersonatus

est alta digitas per se sonans in magi potencia z ... di^m ... coronatoe at ... sollemnitatib

---

corporeis aquibz q psone adiecta ... stat eam z tum gloria z laude attollit eam sut sonancia obligus psonatum ad onera ... z instis ... vt ... a ... suspenai possit q sonaet z insticia non simbil morte psone s transferibit n alterum cu omnib redditib et prouentibus ei ...

rebendarius

est patronus a prelatus vel qui est impute vl qi confendi bnfici^m ... prees... cau ... solli^do vt omia recte agantur eccia bnfici^m cui preest vt sol diuina non negligant bona prebende non distrahanet pereant vtriqunde i manib prouocz st omia tpalia q cu ... i manib epi st omia spitualia ita q pbedas nd solu e q dat ius ad tpalia sed eciam z is qui dat ius ad spitualia

rebendabilis

est persona ydonea sacro sancte insignita z ... picia bene edocta ponderosa mat... alinde non bnficiata que actu pt reside in loco z vigilant cura oneris per se explere qui non opz querere ab alio qi agendi sit ... docendu z talis psona si ... z ydiomatis illi non ignara vndecunq originem ducit i situ potit

nprebendabilis

e psona ignara a psona sacrolarte non i signita a psona leuis a vaga a alinde bnficiata a eciam qz alinde ... e ... bn susten tari pt carens etate hc e qz impubes e a puer i cunabulis a tt qui seipm rege nescit a e psona ydiomatis ignara a alias infamis z vita notorie scandalosa aut est ex... a qz an morte predecessoris habuit colla...

odus

conferendi bnficia e mody quo ostenditur q cum sit vacancia sine fallo exeunt is qui post visis personis laborantib probenesitio dz conferre piem ppter deum z supplicat mag ydoneo non amico ... consang ... s ei q possit omis sine negligen pstare z dz conferre plene cu iurib z ptinenc sine omi pacto sipbede ... a dimicoe obligado beneficiandum ad sollicitudinem operandi

empus

in sua qd vacancia bnficia st confenda e tempus semestre vltra q nllm bnfici^m dz vacare alias pbendo colla^o ptinebit ad i mediate supiorem saltem ... ne negligencia coromitte^r q tpe dz ... non a die vacacionis sz a die sciencie subtracto tpe pegnacionis a suspensionis a impoten ... negligens i petendo absolu^oz

evolutio

non collati beneficij infra tpus debitum e quo ostenditur q si beneficiu^m vacat vltra semestre tpus tunc eius institucio ptinet ad im^e te supiorem z ... ad loci ordinari^m z si fuit epi instituendo tunc devoluet^r ad capitulum si capitli tunc ad epm si religiosorum negligen ordinari^s loci prouidebit z si fuit ecclia kathedral vl rglaris e infra trimestre tpe non prouiderint ellconi ad im^e te supiorem devoluit^r

acans

beneficiu est si obitu careat lectime i vestito ante ... vl siquis recipiat scdm i compatibili primo hc e q habz scdm i possessione pacifica Quia aut sit intrusus a iniuste pro scdo non vacat primu a q relicto bnficio vaga pro suo plibito a intra religionem a ter monitus nolit reside a si nolit 6 valem consocia^e pse non valeat omis explere

asus

in quibus sine dispensacione quis pt duas a plres eccias prebendas a bnficia hre st quinq cus quoz pmg e sicut st ita tenues q nent sufficit ad sustenta... Secundus e si vna ecclia vl dignitas condependet alt...

sanguine i ptinces nc succssio hereditaria videat' locum
i bnficioz collacoib; nc religiosa seu monachus qz ext-
sine claustro non lic; viuere nc licet facere z multomagis
consciam mulieris vide' z vndecuq; origine duxit puis
vl absens pt i uesti' pse vl' i alig p^a zsimacie e posse^oz i scdt

ntrusus

est qui non canoi^ca institucoe intrat in pbendale bnficiu z non per hostium s; aliunde tf fur e qz de alterius iurisdicoe se intromittit z latro qz querit mactare animas oblatas qz dicit se eas posse absolue cu non possit qz mela^e desigt ptat' z sacra^nta minim strecum non misceat z^c auferendo eis ea q vita aie conferunt oues z pdit

estitucio

est alicuius adignitate a bnficio deposito illius ptate q' h; instinue obtainere tamen a vtilitat' zta duntaxat q ppa no pt destitui n i crime hesi a dilapidacoe a toto cetu cardinaliu^m vl' consilio epi no n' appa ptinus abepo o'mit' z abbas nd exceptus cum voluntate vel gnosdz z gss' capitoli excepti vo abes ad eximi vl' eu iurisdicioi sbest

eries

tituli est ordo q' ondit q bn pomitur hic titulus pg pceden^s rubricas qa in precedentib; dictu e rubric de collacoib; prebedaz qlit' confir dnt hic dicit qliter quib instit' institui debz ad bnfi^m collatu ideo bn subiacet rubrica prioribus

onmi cans

prebenda e q occupi abalicq de facto a' de iure cum concessio seu sponsio nequaqua pmitti^z aiurib; nec spe vacat' beneficiu quis mortem pximi desiderare videat' a' aspiet i venefi^a q si alicui sit facta non vacat bnficiu collato q pmissio in spe mortis nullius iur'a a' monet existat dicitur de facto intellige cum in iure o'no si iure intrus fuit tf pt alt' conferri quia est vacans simpliciter

tilis

concessio non vacant pbende est qua ostendi q pt vtilit' conferri non vacans bnficium appa' si scienter dat alicui aliqd bnficiu^m q sit pal cius occupatum qz ppa e supra ius z aquolib; pt spoderi futura vacantia alicis beneficiu vbi ex pertinacia mortis subtrahi h^c e si intelligit q occupans ato i sigbit vel religionem ingredic' vl' prodelicta eam relinquet vl' qz promitti bnfi^m p^o vacatum ingrie no i spetie

us

ex collacoe non vacant' bnficiu est quo ostendi q si ppa donat ex certa scien z ppt causas eundem ^b tenet donao s; i alius non n' ffiat vtilis gcessio supius declata pt tu petere q' si non exaudi agere no potit z si datu fuit alci z i^c cosequi^z possessionem z iste h; sposionem agere potit si velit s; tn melior e gdicio possidet qz agentis

ausa

prohibicoines e q ondi q instit racoe prohibita e collacio nd vacan^m bnficioz z desidioz coz an morte possident ne s; quis videa' desideare morte alterius vl' si mors in oppiata possidenti eueniat caueat a suspicioib; malis ne forte is quicdit se posse furio qui i locu alti intrat i fammet si tn si tu qo ita fence fuit q de pp'nquo mors eius spa' nd esset derogari si sponderetur

erres

titli' e q ondi' q bn po' h titlus pg pocs qz p^a actu e de pbed z institucoib; corp s; qz pliu^m pbede pmittunt ... nd vacans vt sica' q iure tn h^c existat an sal; pert' de' institucio canonica a' no io bn subia' h titulus pg precedens

acans

sedes e q actu caret plato psde a' s; habz heticum a' nd cosettu a' alias inhabilem q mitti' offi^a nd tolle caret etia a' qz e exquicatus vl' suspensus a' alias mala i q ti malicia tollat eundem etia lic; prohib; eundem abatib; sedi debet z tuc dici' vacare sedes in preticine sed primomodo simpliciter

rohibita

in nouacio sede vacanti e q ondi' q quandiu vacat sedes tunc veta' ut ribus ne aliq de statu ecclie i mute' tu nd sit q epale ius tuet' phibetur tuc capitlo consecrare psbros z pallas bndicere z calices z vacanti be neficia adepiu ptinent^a conferre n^c pmit de rebus ecclie dispone n^c pmit contractum face' tu dapno ecclie s; forte cum lucro tenet' g; multi di^nt n^c iudicia exercere nec acta cosebe' cum tlia sit qda cotitus n^c pt vigens eciam quend n^c age

otestas

capitoli sede vacante est qua ondi' q capitulu pt ea face' q ad solius capitoli ius ptinet s; q adepiu solum a' ad epm cum ca^lo tuc nd pt pse' pt donata vl legata eccle' suscipe z q cedunt ad vtili^tat ipius ecclie vacant a' s;ande; pt ad bnficia confirmare z in iona iudicare z coadiutorem q' haret ad ministra^oz in tpalib; z spiritualib; e' assumere zpt abepo exgmunicati absoluere ppt aie periclm

empus

vacantiaz e q ondi' q nulla sedes pmitti' vacare vltra tres menses qn eligat' pastor ydoneus z pg ali tres menses vt consecre z maxime sedes lone vacaciua qz tf vacancijs e pculosa summa cautela e ad hibenda vt pastor grex dnci eliga' z in thro^m dimi locetur qz primo potit ne eius diuturna vacacoe grex dnci disspe' z i yma hesum inat ac pstina vltra q tpe si vacancia sedis fuit ad supiore deuolue' pmissio

ericulum

vacanciaz sedi^m est qua ondit' q lic; cuiuslib; sedis vacancia est pculosa tn maxime sed' roma^e q e basis omi sedi^m z e pma auct' z digni^te deinde constantinopolita^e pg hierosolimita^e pg antioche^e pg Metropolita^e pg ordinaioz z vbi nd fuit sedes de nouo instaui nd deb; in si gens noua adfid' quitat'

blacio

sedium e qua ondi' q se des auferut maxime ppt qtuoz crima s; ppt epoz occisionem ppter heresim si in ea perstiterunt ad annos quinquaginta ppt inobedie; sedis aplice ita q si pcess' respuerit z duauerit in excomunicacoib; z interdict' ad annos quinquaginta z ppt barbaricam incursionem transfert' s; trsfert' in locu alterz

eries

tituli e ordo q' on' q ti h nc sede vacante bn po' pg poes titlos qz i pori titulo dctum est ne bnfi^m n' vacet cum gceda' i pnti ac ondi' ne vacant' eccle' stat' i mute' g; dui vacat a' si i mutat' qn tenet equ no ideo bn subi' h rub' ca pg precedentes

ehuo

que fiut a prelato sine cons' v capitoli est titulus dicens ius ca opa episcopi i quib; per se pt sine ptatem oper' aut minuere s; tossi

otatio beneficiorū est bonorum
tpaliu donato dno deo 7 eccle vt hijs ecclia
2 ministri eccle suffulti vita qetā 7 humili
ministrent dno 7 sibis eis 7 quiaciam suffi^cs
dotatio clero facta est simādeo pontificib 7 vltiges qn-
tum possit non admittant dotatioes ne i vmūsi mudi
tegnis ppt bona tpalia vemat 7 ppt bnficioz spo
liatio sicut in regno bohemie facta e 7 moneat clerū
vt reddant q sunt dei deo fugiant tpida vitā 7 vita xpe
tonuum pla qrat amarē tura qz p̄uaz̄ q ii fecerit
futuru est vt detrahat suphie clei auaritie 7 ybitau
reducta 2 adinopez vite i stat xe vite 7 apostolorum

ncorrab
clericus est clitu s
langbidq q ppt in
firmitatem deseru
re no pt in dei eccli
qui si ante egritu e
bnficio litimo pui
erat tpe egritudinis
non deb eo priuari dempta lepra ne afflicto adatur
afflictio sz in omni morbo quo pt h̄omib cogi sat dabi
ei coadiutor qui vites supplebit 2 ipe tenebit psonam
dingnitate 7 prebendam Si vo grauaret morbo quo
mito essz ab h̄omib eiciendus priuabit ita duntaxat
vt succ̄essor quotidia dei vi ei offerat necessaria

angwores cientes ho
mnem de con sortio humano st egritudines
infectiue contagio transeuntes malos vt e
lepra a egritudines terribilium accidentiu vt
est epilesia 7 demoniaca passio mulib sicut tu stridor
es spume 7 voces confuse ex abh̄omib separandi sunt
st tollerand

eprosus clitus est q actu le
pra consumatu a in via tactu e q si fiat in
via h est qz est morfeaty st valde pt celebr
dei consorcio humano tollat Si vo medioc
ciciatur consilio tut eiectu pt celebrare alijs lepros
7 omnes actu sacdotales facere do sustine pt actus
consequi 2 sit mt 9 de omib morbis licz inlci d
oppositum 2 dicit q omis enormitas 7 omis i firmitas
q impedit promoued i pedit promoti st p e mag pui

pilenticus est quilib
clitus qui morbo caduco laborat q si cadit
ctinue non e admina pagenda admittedus
Si vo habz dilucida intualla 2 scirj possit
certitudo q tempe missare non i vade potit admitti
adcelebrand cum cooperatoe 2 si cadit cooperator qpleret
si tamen tempe casus spuma videtur circa os ne
quaqm est vltra admittendus adcelebrandum

poplecticus clitus est
quilib clitus morb apoplexie undes la
borans que si fuit quert in ptem sinistra
celebrare potit 7 etia pagere Si vo indextm
partem conuisa fuit 7 eg do prohibeat bndcos facere
manu dextra cmia tn non pt exercere suu offi ppt
quamis q pt exseq dz hre ptatem 7 qz sat dixi de
egritudi nalib in ca lo decon poe viciat ideo illic rte

ergumenus clitus est
clitus ademone arreptus q si adna ptate
tenet in sca anni libatu celebrare potit
Si vo p an vl vno integro anno vexatu
est etiam n p annu si libat dz admitti qz plagi dei
special tactu est tu scan credo q sp pt admitti du
libat Nam 7 nabochodonosor i regm soli restitutus e
2 saul

ittius deformitas in clico e q im
pedit promouendu 7 promotu vt est nasi
amputatio vl duoru digitoz hoc e anularis 7 auricul
peisio 7 cosimili vl qrant ideo nasu 7 facie tuc si
nasus amputatus est in malefico a digiti prohibeb
ppt scandalu Si vo abscietur et occlte potit celebre sz no
manifeste 2c

eries tituli e quo ostendi q bene
ponitur titulus de clico egrotante p titulu de
prebendis 7 dignib qz dictum erat impriori
rubrica q bnficia danda st hijs q deseruire
pnut in dei eccla h ant sbdi declic qui non pnut de
suie in di ecla ido vt sciat q in sita tales qsistut q 2c

ustitucio
est auctoritatiua donatio
ptatis omimode i oc
ius beneficiale psu
perioris viute vt indu
bitanter sciat q qui
p'hosti intrando in
stitut hz plena auto
ritate clauim adiq
plenaria ptatem i possessionem corporale bonoz tpalm
vt eccis ordinare 7 distribuere valeat put melius
sue discretioni videbit 2 non n vt villicus dno deo ratio
in morte strictissima deuillicatoe redditurus Dici omi
mode ptatis id e tam i tpalib quam anime reys

nvestitura e percepta
in signa corlia in bnficiu ecciastici possessio
realem vl qi realem inducto q confertur
ptas in omnie ius prebedale supior ante
vt meo valeat iursdictionem suam exercere vt ei committit
7 credit qi rationem redditurs de commissi dici pita i signi
qz epe i vestit tonica 2 vnctione plati peramilum pre
sbiteri parochiam pcanuum donationem

apeinsticio est qua
ondituz
q cardinales 2 soli cardinales modo hnt pap
elige 7 non Impator qz ludouicus Impator 7
pmus henricus 7 pmus otto vnunciauit puilegio
sup ppe promisioe q sumi pontifices ppter firmationes
contulerat Impatorib di hemptu 2 ppz aduab pnb
ellectu nomiat tnc institut 2 dum ab hostiesi coronat
tnc plenarie e institutus vt sit pr omu ut sit archa testa
menti 2 sit os dei 7 ma dei 2 sit visibilis vicarius do ppe
throni dnm cui insidet vt illic omis institudo fidelium
aspiciat in hijs q sunt fidei 7 saluti necessaria

piscopi Institucio Est q ondi
q p ellectionem epi Metropolita a p sit ei
epe ppe sbest inmediate hz districtie deydone
itate q pt Roma pontifice cosulto si approbat
iam institut iustificatie st tum epor cosecratio i statu
effectie qui si alit introierit non e pontifice habend
n acoprouincialib epis recipiend 7 intellige de Metro
politano archiepiscopo 7 patriarcha id qui sunt epi

lebani Institucio Est q ostendi
q plebanus pt licite instituti sup patrono pre
sentatoe p ordinari loci vl sede vacanti pcap
declusi beneficijs adepmi ptinentib a adppam
que non pt capitolu sede vacanti confre si lingantib
a bnfitijs a adppam deuolut a exempt pontifices lo
corum nullam habent institutionem

bbatis Institucio e q ostendit
q abbates non exempti
rite per congregationem monachoz electi debent
a pontifice loci institui a capitolo sede vacante
Si vo sint abbacie exempte tnc epe nil habz
in monastio extere abbate a corp supiore expulsito nisi
vidit manifestam neglige tr pt se intimere defacto
deinde 7 idem intellige de abbatissis

nstituibile est omis clic
lit ex pitia
ornatus vite no scandalose 7 pauper

ReBus

ecclesie alienadis vel non alienadis est titulus ostedes & dicens ius q͂ valet rer ecclia͂sticar alienato q̄ res sit alienables q̄bus ex causis q̄ sit for alienadi q̄ pena male alienantis q̄ pena male recipient q̄ pe̅ subscribeau illicite alienatoy vide ḣ' diffiniti sc̄ de reb; ecclie alienand' vel no̅ re̅ to oro toy totius libri art' funda̅nta

lienatio

est rei aliebl̄is sc̄ actu possesse vel qui maliꝰ ptatem translatio tum pleo dnio rptate disponendi tunc ea pro ut velit dicat' e rei posse se qꝛ q̄ non posside' alienari non pt dici alienabilis qꝛ si non esset res alienblis non poss; alienari dicatur vl qui possesse ḣ' e rei adq̄z ius habetur licet eam actu non possideatur

lienablē

est res mobilis q̄ suado suari non pt & res quī mag' expedit distrahē q̄z seruare r serūacia res vt ea aliena̅ emanatur ut̄ra & omis res p se no̅ e alienabilis p sint' alienabit cum debitum vrget rge e ca necitat' rca pietat' procptiuorꝫ vede proes alimonia sc̄ ca maiors vtilit' rca i modit' ḣ' e imoris vtilitatis

naliēnablē

e omis res ecclia͂stica que semel do dicata amplius vsib; huais applitari no̅ deb; & presertim res ecclesie i mobil' n' res adimensam epi ptinetes & que pretiu do dicate sc̄' a vsu alienꝰ ecclie nisi exposcat debitum vrgens redeptio captiuorꝫ paupū alimonia ecce structa a' eminteij amplia ē vel vtilioi q̄sulat'

es no̅ alie

nabiles sunt de s͞sp' capitoli ē omis res ecclia͂stica i mobilis a' ardua mobilis a' res admesā epi ptiens qꝛ non lic; epo sine capitoli consensu alienare vendere donare pmutare nec abbas sin cons̄s' epi r sui couentꝰ nec p̄sbit' res ecclie parochialis sine cons̄s' patroni r epi aliās tene' restitue res & fructus perceptos r qui percipi potuissent

orma

alienandi res e modꝰ transferendi rerꝫ possessiones cu sollēte q̄ sollēitas r in antiqs requrebat duos vicinos epos q̄' dea alienatio' cōsenscebat & alienationes contractu subscribebat hodie in si prelatꝫ alienat requirit' cons̄s' ca͂l' vel conuentꝰ coplatie ide epi r capl' li n' esset res modica tuc solum in tali fact̄ pt q̄ velit ꝫ mueb; aut mobiliorꝫ requirtur cons̄s' abbat' & couentꝰ r epi si at res sit no̅ conuentualis tunc delicencia sui prelati

nullabilis

alienatio est q̄ fit con debitam formam rq fit astu simulat' licet a' intrinsic possessorib; rq rescindit' ppter ḣ' qꝛ e dapnosa ecclie rq dolo cōmittit' a' circumuētio facta ē i ptio qui imori ptio vēditur e qn res vali r presertim si fit decepto vltra dimidiū pcij iusti isi sint res sacra a' religiosa contra vendita & res sacre si vedat' i p̄ia forma pnate p' sem sl alia ecclie

ena male

alienant' e depositio si se' lic' altaratio in statua r si e no̅ ana ecclē tūc tēli' restitucoē or restitui & si no̅ pessi recupāre agat coꝫ possessorem cui toccedi debꝫ actio ab ecca dō' totum in intesse cū pet et prestet ecclie r tenetur restitue loca & res & fructꝰ perceptos r qui percipi potuissent n' perceptꝫ estituaꝫ mora puenisset eius tab' penꝫ depositios r exequitatios

ena male

recipient' re ecclie ē ut rem cum fructib; restituat r ago; nulla licat ad repetendū res ecce adūs hoc ag; r sedm aliqꝰ omnis acto denega' l;ꝰ acceptor lic' e n' cont' ecclias n' cont' alienatore qui mox ib restituat rem ecclie ait q̄ cpta ē p̄sitim si ea mala fide accepit si vo bona fide accep' cocedit' acto coꝫ alienatoꝫ no̅ at contra ecclia

ctio ecclie

contra possessoꝫ rei q̄ abetur pt' ius e alienata e acto q̄ oudit' q̄ ecca proprietas re ab ipa iniuste alienata pt agere dupliciter sc̄ cont' possessoꝫ realiter r contra alienatoꝫ psonal' ad pria͂m cont' alienatem & ad rem cont' possidete coꝫ possessoꝫ vt res eum ta' sine actoē r cont' alienate penam sine explicatione

ereB

tituli e q̄' ondi' q̄ ḣ titulꝰ bene pomt pꝰ pores titulos qꝛ tra pores actum e de reb; spūalib; alienad' vel non alienad' sc̄ deprebendis hic dicatur de reb; tpalib; ecclie r decorꝫ aliatoe vt i' sna' q̄ alienaco valꝫ q̄ non ḣ rubrica porib' subicatur

ena

male subsistēng m' illicitam alienatoꝫ ē pena celer restitucois r si ē celeri restitute' non pudebit exequitabi' iniqua si stetit rpꝰ rem restituit detioratam non restituisse intelligi' depone' si vo restituit non detioratā i minorib; sustinebi' sc̄ ad a͂ta p̄vehi prohibebi'

recari

est pignus obligatū creditori q̄ a creditore debitori concedi' vtendum quī diu pati' q̄' cōcessit rdo diablis sua̅m qꝛ in re p̄pa no̅ possessionis gra͂ platiuꝰ res apnt creditore a' est contāctꝫ deq̄nq̄simo i q̄nquem' tractandꝫ a' donatio facta vsqꝫ ad morte acc[…]pient' a' est concessio vsu fructꝫ ad ptes facta

recarium

est q̄ p̄cibus precariū concedi' tam diu q̄z diu is qui cōcessit pati' a' est gratuitꝫ contrāctꝫ similis comodato differens a comodato qꝛ comodatū fit ad certū vsum n' pt reuocari an vsus expletioꝫ precariꝫ vero reuocat' q̄nq̄z voluit is qui concedit

recarie

in plurali sic' cōcessiones q̄d; rerꝫ vti debentū ppt' preces petenti m' concesse tam diu q̄z diu pati' q̄' cōcessit q̄ pt reuocari ante vsus expletioꝫ differentes a comodato q̄a comodatum recipi no̅ pt ante vsus expletioꝫ r addito qꝛ res precarꝫ comodate recipi pnit q̄ aute donati est amplius recipi non valet ad placitum

xtincio

precarij ē q̄ ondītur q̄ precar' m' soluit' q̄nq̄z mod' sc̄ coꝫ vita vel morte eiꝰ q̄' cōcessit r morte eiꝰ cui concessū e no̅ at obitu cōcedet' ca ratio e qꝛ precarꝫ concessio transit ad hēde eiꝰ q̄' concessit no̅ at ad hēdes eiꝰ q̄' rogat' sc̄ aliena de rei precarie si is cui alienū est nolit precar' m' vltra durare qꝛ non lic; rem alienatum in vito dnō possideri r sim to tempe r cum debitor soluit creditori

ifferencia

precarij ad donatioē e qua ostenditur q̄ donatio & precar' m' ita differunt

capitoli zcij sunt rata z firma z inqbz tractaqz fact
sine consssv capitoli sunt irrita ipo iure zqj nio
sit zsi de facto fiat sine conssv capitoli qj tn cum
conssv face debet hc est an possit sustie aliqo int

equiribilis

consensz capitoli est qo ostendi qj semp epc debz cum
voluntate sui capitoli face, ita sz donacos
contracts concessios comutacos vendicos
institutiones destitucos privilegiorz donacos circa
arduarz ventillaciones excessiui correctiones
eporz gsecrationes zsollenes ordies zsi vo vite capitli
face no dz

on equiribit

capitoli e quo
ostendi qj epc omia pt facere sine capitli
conssv q attinent iurisdictiom sue z potisi
casibz inqbz non pviditum eccle zpt revo-
cationes face rerum iniuste detentarz aliarz que
adecclesia ptinent z consecre ecclam denouo con
structaz z indigentem amplificatie crisma cosice
reconaliacie sollempnit penitens fortius sine come
datitias litteras suis clericis donare ec

ongruitas

conssz capitoli
est qua ostendi qj licz epc multa possit
sine consensu capitoli tamen congruum est
vt semp requirat consiliu clicorz pssertim
si sicat sciolis vt cum eis pagat zptractet q fa-
cienda st q obmittenda z q corrigenda st vt corrigantr
evellenda dissipentur zcoplatentur q plantanda

efecto

factum sine consensz
capitoli est quo ondit qj si plats a epc
aliq per se egerit qj ab omibz apbari
debuit si illud vergat in detrim eccle ipo
facto irritum e si in meliz aut sai no pt Si vo fuit
donatio a concessio non notoria tz si non ratificat
postiori conssv capitoli non tz nvsqz morte epi
Si vo fiat cum conssv capitoli perpetua qr cum inorz
moritur

eries

tituli est ordo quo ostedi qj
bene ponit h rubrica pp pcedens qr supa
titulum e dcm statucoibz zconcessionibz q
fiunt ab epis zqr i talibz fiunt nrai de conssz
capitoli zoo bu sdi h rubrica potiibz qi porz titlorz
corroborativa

eliis

que fiunt a maiori
parte capitoli est
titulus ostendens qj
est maior ps capli
qj sanior ps capitoli
z inquibz pvaleat factum maiorz partz inquibz
minoris z sanioris z que negocia ptinent ad capitlum
sola q ad eum la vna z epo zcaus cum huc titlm cosidarabi
libz

aior pars

capitoli e pars
numerosior ex multitudine concordabili
animorz considata a e pars maior in ra-
tione a merit z sic sanior ps dica maior
z licz in ecclesia vitate maior pars dica q e racionabilior
in factis a dictis tn quo admium si vna vox sit nu-
merosior maior pars dicat cum illa voce licz non
semp qr in aliquibz due medietates dicatur ma-
ior pars znon minus quam due medie

anior ps

capitoli est quo
est iustior z q est racionabilior in suis fa-
ctis aut dictis zque e magis ornata di-
gnitatibz hoc e maius parte st persone
dignores z magis excellens de quibz presumitur
p doccitas zbonozelz q eam si minor sit i nuo maior
dica zfortior qr vita zeiz iusticia vincunt omnia

reualens

factum maiorz
partz est quo ostendi qj in paribus negocijs
pars vno plz numerosior semp tz gnalit
in maioribz aut factz si adest prelats tunc
in qua parte prelats e ca si minor pars sit zbz pssoz
pvalebit pars cum plato Oz in constitucoibz fiendz
aliqz vmilsit vel collegij maior ps dica si due ptes
prevalent tunc gstitucio firma erit

eries

tituli e quo ostendi qj bz
hec rubrica poni pp precedens
rubricas qr supradictum e qj epus z prelatz
negocia sua tractare dz cum capitoli pssio
cum titlm ondit qj mi sit de factz z dispo
sitionibz solius capitoli interse iz

T eccle siastica

beneficia sine di
minucoe cofera
est titulz ostendes
qj eccliastica bnfia
conferri dent pure
z palam z libere
sine contractu sine condicione sine diminucoe
z qua z quo fiant dicc porz in eum Nota qj doctores po-
nunt diffinita coplexa z psita ord ponit pro diffinito
cum tn diffinitu dz ee incoplexu Thdco signu est
qj a erant non lopei zsit erant coronati a zum ga
la bocis subterfugiebat qbz i coplexa diffita ponent

ura

beneficij collatio e q fit sine pa
cto hc e qj nil paciscat dari pro bnficij sustro
gacione sz nc omia hereditaria sua bo pacto i
trimete ut recipiat in consorte canonicorz
a monachorz z sine aditcoe qr condicio simoniam idu
cit in rem spiritualem z sine mo qr mods magis obli
gat qz condico z sbmod scam pete pt si caueat de co in
plendo

iuita

beneficij collatio e col
latio suppressa non palam facta spricosa
vl admis de vicio suspecta a aliqo pmacio
so qm tenebre apte st ad fabricandum
falsum z oblqr nc iudicia de nocte facta valet nec
contracts nocturni valet cum si fiant a sane mete
z maioribz cognita quaz amo zsc bnficiorz repudiat
collacio

ibera

beneficij collatio e inq no
attendit psonarz acceptio sz vtilis hoc
est qj no qnit conferre bnficium ditiori
vt inde amicz coplaceat vl spe aliqua
habeat vel dedi mutis tu confert nc consagibus
sz cuilibz digniori qui sit vtilior oneri vtilior ad
impetracom gre dei vndequiqz tz origine duxit
z sp attendendo qm bnfia eccliastica st paupm clicorz
stipendia no diuitu

me

diminucoe bnficij collatio est
qua totum dat bnficium cu omibz pventibz
z fructibz nil retento semp dem te pleit
consribile nc exmulgens a zratione gingt
patrono pro fabrica a empcoe alicuius qj e nm
habere z non habe adeo tu in tpus fructus benefi
ciales retinere z in vsus itos convertere cum talia
conuteere

eries

tituli est quo ostendit
qj bene ponitur hic titulz pp precedens
qua in precedentibz dictum e debe
neficijs conferendis sz quia interdum
cum diminucione conferunt a impure aut occulte
aut non libere ideo qj iuris tia tulit collata be
neficia exactat subicitur h rubrica pp pceden

lorum copensacio vel deductio in toto a' in pte contra voluntatem depositor' nisi res credatur here facili exitu progressivum

Asus in quibus positari' tenet' satisfacere deponenti si res aput eum pereat s' ubi ca' vt saltem si comisit dolum vel latam culpam li' e qz solut servo' in vinculum qui fugit a' emittit rem q fugit a' retinacla ei' no ita firmat vti firmatu erat z si depositari' res suas saluas li' s' depositas amisit z si asseriacoz fecit rei vel recept' primum custodia tunc deleminssima tam te' adiecisse

Iatus vsus depositi e quo ondit' qz depositari' licen' pt vti re si ei expsse pmittit' vti adiunctate zpressum si res no obsigna' a' claudi' Si vo prohibeatur expsse a' res fuit obsignata a' clausa z libita mo ponde z mensura tunc si fines depositi excedit a' transfert furti tenunc obnoxi' n' res spet modico exitu timari

N iusta restitutio depositi e restitu' q res deterior reddi' q̃m recepta erat qz tunc non vide' reddi a' si reddi alibi trsfatu a' dolum in re comisit aut qz celandu erat prospect' a' mensura a' pondus aut numero diminuit a' heder transtul' a' fines man dati excedendo depositum restituit

Itatiao rei Non adepositaio est qua ondit' si depo nens consequit' rem suam alibi qz a depositario z grauat depositariu adrestitue dam rem qz iam actu hab' furtu comisit z tenet' depositario adrestitucoy depositi vel qdo scede dum sci i noxi' z releuat grauat' depositari z si re cepit rem suam vi aput alium in iuste detentam puniri deb' vti violenti zqz cont communez iusticiam ausus e rei iudicare iuris ordine pmisso pse vsurpare

Comedata ecclesie est res illata thesauros vel sacristia eccl'ie q si fuit illic illata cum vo'nte prelati et capitoli tenebunt' admittere s' naute campo dorreb' i' nett' s' illat' Si vo sine consensu prelati zcapitoli non ecclia s' psona q depositu recepit obligat' z si ante fuga i'mitore s' pterce di' res z pse in eccam deuenit abuntile s' salue erit vt honoret' deus ad cui' aula alios p'teg'it' q'fugiet

Empus repeticionis depo siti e tpus pactatum a' si res in sequestro deposita fuit tunc e tpe replecionis senten ante qz res depositu sequestracoe ripeti non potest alias deponens semp rem deposita mutata vo'nte repete potest etiam pg mortem depositarij aput heredem q'm h actio bone fidei e z si heres in facto notorio obitem posuit i'famis efficit'

Ctio Depositori contessa e acto con tessa deponenti ad rei custodie vt si de positari' a' heres ei' post obite ad rei resti tucoy z interponant copensacom a' dedu ctionem a' expensas a' exceptoz vt omnia h irrita si ant s' vt puniri restitua' depositi etiam furi a' spo liatori non obstante suo delicto alias i talcitatis i'famis effici'

Olus a' culpa leuis e vbi fides abesse presuit' vt si res tuas reposuisti in archa sed depositas res reliqsti i bato z tue salutate s' deposite vo pdite a' qz rem depositaz in archa cum tuis vbi deposuisti et clausisti s' clauem in caute dimisisti vel fortuitu euentu res tuas exportasti z depositas igne q sit merc' misisti vel rem depositum vendidisti ipo' recede misti vel re q potuit no pure pure pmisisti

Tiones Dapnatos i'fames efficien' sunt quatuor actiones in quibus si quis dampnat' mox infamis effici' sa' actio ex delicto z deposito z tutela z actio pro socio iniuriarum z vis bonorum raptorum z furti z doli qz q'tuor fuit ex contra ctibus z quatuor ex delictis

Eries tituli e quo ondit' qz bo' ordine post titulum de comodato ponitur titulus de deposito qz comodatum sit frequenci' gra' recipientis depositu vero sit gratia deponentis qui si comiserit rem negligenti dampni erit depositori z6 nri imputare deb' z vtrumqz pt sub cyrographo firmari qz tum testiu fide duorum li' subscriptionem

Impcio est translacio rei a vendente ad ementem precio interueniente vo' inchoabilis autem ratificabilis post at donacoe tima bilis cui' ingtua e vt res amictur ementi z comodum z dapnum precii' vo venditori dica' e translacio rei qz qn e pfecta vendico tunc tm' ad q'o e ven ditor z illi' pus erat res cum at pleno consensu tendit alti' iam transfidit rei dnu'm Dica' a vendente ad ementez qz ad cui' due psone requirut' in contractibus z ajs

Erfecta empcio e q res vbo in simulato alienat' z transfert' in ementem consensu valido sine expressitio vel rei donacoe q tradicio rei facit emptorez dnm si venditor dns erat si vo non erat dns obligat' nomine euictionis a' pcij restitutionis q si e pfecta non potest alter eorum sine pena recedere nec penitere

Nperfecta empcio e a q licet recedere sine pena qz t' res non e validis consensib' firmatu nec instrumenta s' consita in pacta liberas ptorum a' actu' s' in siginta a' qz simu late contracta s' tus e non aio emendi a' vendendi a' dolus tm intuem' qz dap'm minus excedit iustam mensuram a' podg a' pcii'm qz li' lig cotitu solue pt in' mam i equita'

Usta empcio scdm leges e q res aliio vltroqz vendi' infra dimidietatem pcij a' iniqua mediocr' addicio vel diminucio non tollit equalitatem iustitie psertim si ementi cedat incomodi qz tn' re multum indiget z inqua alter eorum z si decipi' decipi' tn' i medico qui in contractib' legalibus ob hoc quia medium iu sticie est difficile tangere p mitti' decepcio

N iusta empcio scdm leges e q res aliio vltroqz vendi' ad medietate pcij vel vbi dolus magnus z minus larga co' sciu emente ita dapni fecit a' vendentem qz ei i toto addi' de dapno z nichil de lucro vel s'tuf e causa decipiendi etiam dato qz pandens vtilitas q acce sit ementi veniat mag' tn' qz talis vtilitas no acce sit ex vendente s' ex forte a' comodi' de ementis talis semp erit iniusta excedente modo lic' non ex facto

Usta empcio scdm theologos e q scdm estimacoem bone conscie pcij'm rerum ad pnitu a' pe determinat' qz vtrequz in gsta gcitur sine gsuaie zone z sine lesio' z dap' ac tn' s' lucra' alt corp alt qz tunc s'e lucre cedat ad aliq'm sine n'ri'm a' hoc sum iustu redde' negociaco q' addentis rahoies

N iusta empcio scdm theologos est qua res vltro citroqz carius venditur qz valet ita qz non obseruat' equalitas adin sticiam a' pe miq' tunc i' qui plus habet

quia qui donat sic donat ut non recipiat q[ui] d[icitur] s[ed] is qui prec[ari]um concedit sic concedit ut rem pet[at] cu[m] ei placebit qu[ia] tam diu durat qu[am] diu pati[tur] z donatio tenet in inv[ito]. Ite[m] in quib[us] prec[ar]ie tenent in ill[is] q[ui]b[us] donationes non tenent quoniam precarie inter coniuges tenerunt s[ed] non donatio[nes] ...

ifferencia

precarii a dona tione est q[uod] ondi[tur] q[uia] is qui precari[um] recipit no[n] te[ne]t[ur] p[re]starie nisi de lata culpa s[ed] comodatari[us] tene[tur] de levi [et] levissima culpa q[uia] comodotari[us] maiore[m] utilitatem conseq[ui]t[ur] z dicte comodata qu[am] preca[rio] rogator q[uia] i[n] comodato subici[tur] usus ad q[uem] comoda[tur] s[ed] no[n] i[n] precario z q[uia] prec[ari]u[m] s[em]p[er] revocari poss[i]t comodatu[m] no[n] nisi usu rei co[m]pleto

eries

tituli e[st] q[uia] ostendi[tur] q[uod] bene ponitur hic titul[us] p[ost] preceden[tem] q[uia] i[n] p[ri]orib[us] titulis dictu[m] e[st] de alienacionib[us] in genere s[ed] quia precarie sunt quedam alienationes z ideo specialis subicit[ur] rubrica de precariis

omodatum

est gratuita concessio alicui[us] rei ad aliq[uem] usum specialem z p[er]sonalem retento d[omi]nio et possessione sup[er] re acceptat[ur] de rei comodate post usum dicit[ur] est gratuita concessio id e[st] nulla mercede a[ut] pacto interveniente dicit[ur] ad aliq[uem] usum z ideo dicit[ur] comodatum q[uia] comodo vertit[ur] z sic d[e] aliis p[ar]ticul[is]

omodabile

est res corporea mobilis a[ut] immobilis in usum seu servicium ho[m]i[n]i accomoda ut comodatari[us] utatur ea ita uti ei concessa est ad usum z non alit[er] n[ec] ultra tpus nominatum in alit[er] furtum comittit si ea alit[er] utat[ur] a[ut] ultra n[ec] si deterioratur p[re]cio rei co[m]pensac[io]ne intendet a[ut] p[ro] arbitrio a[ut] ex credulit[at]e comodatari[us] p[ro]estimaret placare

omodans

est ho[mo] sui iuris h[ab]ens rem in plena possessione a[ut] q[ui] qui p[otes]t re uti utilib[us] z p[otes]t contrahe[re] non furios[us] n[ec] puer a[ut] impubes vel si e[st] furios[us] tunc si h[ab]et dilucida intervalla p[otes]t comodare rem sua[m] a[ut] alienam q[uam] t[ame]n possidet vel q[uod] e[st] ei ad usum accomodatu[m] obnoxi[us] comodati admit[ten]te si ei sciens viciosam rem concessit z dolo silu[er]it a[ut] si an[te] t[em]p[u]s revocat comodatu[m]

omodatari[us]

est q[ui] rem ab altero accepit sub obligatione de adrestitutione rei cum gratitudine p[ro] usum sep[arat] obnoxi[us] admit[ten]te rei si perdi[tur] a[ut] deterioratur nisi esset pupill[us] a[ut] furios[us] a[ut] paup[er] a[ut] esset is qui no[n] p[ro] se s[ed] pro alio accepit comodatu[m] a[ut] res esset deteriorata a[ut] p[er]dita ca[su] v[e]l non sua culpa n[ec] est paratu[s] restituendi rem

acium

comodati e[st] res ipsa ut restitua[tur] in p[ro]pria forma nec retinea[tur] debiti occasione n[ec] p[er]dat[ur] a[ut] deteriorat[ur] voluntate a[ut] dolo a[ut] lata culpa levi a[ut] levissima q[uod] si factum fuit semp[er] tenebi[tur] ad solutio[nem] rei n[isi] in trib[us] casib[us] q[uod] e[st] nisi ca[su] v[e]l violento a[ut] fortuitu q[uod] p[ro]vidi non potuit res p[er]iret a[ut] dap[nu]m maius subsecutu[m] e[st] comodotario quam comodanti occasione comodata

ctio

oriens ex comodato e[st] acto su[m]mens legem ex convencio[n]e a[ut] pacto a[ut] co[n]tractu comodati q[uod] probari p[otes]t a[ut] in quo credi q[uod] si fu[er]it ex culpa levi q[uod] prohiberi poterat ita dampnu[m] rei a[ut] p[ro]videri tenebi[tur] vi[n]c[i]t[ur] ad dapna alti[us] h[ab]e[t] e[st] a[ut] comodat[us] comodotario a[ut] comodotari[us] comodanti

irecta

actio oriens ex comodato est q[ue] dat[ur] comodati rei h[eredi] co[ntra] comodotari[um] z h[er]edem ip[s]i[us] ut s[cilicet] illic rem petat q[ue] comodata e[st] ut restitua[tur] in p[ro]pria forma s[ed] deteriorata non restituit rem comodata[m] tunc tebi[tur] ad inte[re]sse s[ecundu]m estimato[rem] rei sine n[ec] dolo z fraude contingat nocumentu[m] q[uod] p[ro]videri non poterat

ontraria

actio oriens ex comodato e[st] q[ue] dat[ur] comodotario adu[er]sus comodante[m] ut agat si rem sciens g[er]essit viciosam obtu[li]t accomodatioi[n] dapnu[m] accepit ut q[ui] co[n]cessit vasa viciosa z oleu[m] effusu[m] sunt p[otes]t constitui acto de p[re]cio olei a[ut] si i[n] t[em]p[or]e sit[us] revocat comodatu[m]

eries

tituli e[st] q[uia] ostendi[tur] q[uod] b[e]n[e] ponitur hic titul[us] in ordine p[ost] preceden[tem] z specia[liter] p[ost] rubrica[m] de precariis q[uia] precarie fiunt gratia accipient[is] si[mi]l[ite]r z co[m]odatu[m] sit gratia ca[pi]pient[is] ideo be[ne] subseq[ui]t[ur] cu[m] titul[us] p[ro]x[i]m[us] al[ium] z ib[i] co[n]dependent

epositu[m]

est res corporea ad custodiendum alicui tradita retento d[omi]nio sup[er] deposito cum re obligatione ut redda[tur] depositu[m] v[e]l corre[s]ponden[s] a rei in eode[m] genere a[ut] i[n] re[s]pondenti mensura si eam perdit v[e]l utitur prestitu[m] si eade[m] res fuit signata a[ut] clausa tu[n]c i[m]plicite in[ter]dicat[ur] rei deposite usus si non fuit signata implicite co[n]cedi[tur] rei usus

nterpretacio

tituli [et] d[e] dicto[n]is depositum est q[uia] ostendi[tur] q[uod] depositum dicitur a depono depon[is] depone[re] q[uia] id q[uod] depon[itur] a ponere q[ua]si seorsum pon[itur] q[uia] co[m]m[ittitu]r fidei co[m]missi e[st] ap[u]t q[ue]m depon[itur] res ut custodiat[ur] re[m] no[n] at possideat qu[ia] p[ro]pietas retiet[ur] a deponente

eponens

e[st] q[ui] rem mobilem tribuit depositario ad custodia[m] qui si fuit maior a[ut] d[omi]n[u]s depositarii p[otes]t agere co[ntra] in rei deposite amissione a[ut] viciacio[n]e mandati actione z depositi si v[er]o fuit minor a[ut] consultantu[m] p[otes]t agere actio[n]e depositi t[ame]n p[otes]t o[mn]i[u]m missam custodiam ut vendeat admite[re] z in[de] dicta forma ali[qu]i mo[do] usu[m] i[n] s[u]em

epositari[us]

est qui re[m] depo[si]ta[m] aliq[ui]s ad fidem custodi[endi] natura deposit[i] postulanti s[em]p[er] reo reddi d[ebe]t n[isi] i[n] q[ua]tuor casib[us] no[n] p[ri]mo si gladiu[m] deposuit z furere i[n]cep[i]t a[ut] si deposuit rem furtiva[m] q[uam] vult subtrahere z si depo[nen]s fuit deportatus q[uia] tunc bona ip[s]i[us] in publicum deferenda s[un]t no[n] oportz ei restitu[ere] a[ut] si fur depo[sui]t furtu[m] ap[u]t p[ro]prietari[u]m

eponibile

e[st] res mobilis a[ut] se movens a[ut] etia[m] res i[m]mobilis si q[ue]stio[n]e posita sequestra[tur] data a[ut] dabilis ad custodia[m] s[ub] cyrografo a[ut] sub a[liqua] p[ro]vi[s]io[n]e rei q[uod] v[e]l pars remanet deponenti alia depositario ut exemptiva p[ri]m[u]m possit s[ed] p[ro]bato a[ut] acto ad depositi restituere

epeticio

deposit[i] e[st] q[ua] ondi[tur] q[uod] depositor p[otes]t repete[re] depositum pro arbit[ri]o sue voluntatis etiam contra pactum q[uia] res non p[otes]t teni[ri] invito d[omi]no n[on] habet

ē in mlt̄ casib; si sc̄ emptor ꝯ venditor fuit mīor vi
gīnti quīq; anis ꝯ si dolᷓ in contractib; bōe fidi ꝑpiaꝛ
quo ad maiorē atq; ꝑ decepcionē qꝛ sine ꝯ fide facta su
issꝫ ꝯ contractꝰ pt̄ nūm ꝑ tpe agi ad rei euictionē
Simile si fuit contractꝰ de certis bonis ꝛ certā decipiat
ꝛquis; quis decipi vltrā dimidiū iusti pcij spⁱ ꝛ sedī pt̄
contrac

nualidus contractus
est contractꝰ q̄ ondit̄ ꝗ omīs contractus
quo ad decepcionē agitur est invalidꝰ ꝛ potest
rescindi aliquī ipō iure aliq̄ bn̄ficiō comunī
ꝯt integrū restitutōe suturā decept̄ ꝛ tūc rescindit
ipō iure cū dolꝰ dat causā contractui hꝰ ē qn̄ qs dolo induc
ad vendēdū rem vt decipiat ꝛ ipō iure nul; ꝑsistīt
si vltra dimidiā iusti pcij sonat de lusio Si vō dolus
incidat ī contractū tꝫ ipō iure pt̄ ꝑ eī sonei bn̄ficiō qui
ꝑ integrē restitutē

neuītus contractꝰ est co
tractꝰ ꝑ quē eīnacoīe res vendita cōuīci
non pt̄ ꝛ hꝰ in mult̄ casib; si sc̄ venditor nūc
ciauit emptori viciū rei ꝛ tēpestiue ꝯ cōpūn
sit vanūm hꝰ contractū ꝛ si rei culpa emptoris magꝰ
qꝫ venditoris deteriorata sit ꝛ si reni ꝯ serwū manu
misit aut ancillam empta prostituit ꝯ emptor
vsu cepit re epta ī oppoitꝰ at cui; res vedita pt̄ bene
cuicā

eges tituli est q̄ ondit̄ q̄ h̄ titulꝰ
sc̄ de emptōe ꝛ venditōe bn̄ poīt̄ ꝑ poēs
titulos q̄ in ꝑorib; actum ē de contractib;
qui celebrat̄ ꝯra alti ꝯ trahenti Nūc aut
subiciat̄ titulꝰ in q̄ agitur de contractib; q̄ fuit ꝯra vt
u sꝫ ꝛ qꝛ de emptōe ꝛ venditōe sat̄ dixi in materia isti
tūcium in legib; vt hic iam dicta de isto sufficiant

ocatū
est dom̄ ꝯ aliqꝰ
portionale q̄ co
ceditur conductori
ad h̄itandꝰ sb̄ certa
pensione vsꝫ ad
tpꝰs pactatōe dif
finitū ꝯ tpe pmodo
patrie ante q̄ tpe
nequaq; dn̄s valet expellere conductōr nisi loca
tūm ꝑ ꝑmiatꝰ euētū nūi ꝛ esse violatū soli dn̄o
ad dom̄ ruinosa indiget repacōe certa ꝑ locacōm
ꝯ conductor ī domo pue se verset ꝯ si nō soluit in
nonem ꝑbiem ꝯ ꝛ si ꝑ tractū eos ꝛ ꝯ conductō remo
uet ꝛ trahꝫ tpꝰs diffinitū conductor pt̄ eīq remissa pēsiō
pirata tpꝰs

onductū est locatum per
conductorem a locatōe conuentū in ꝑpetuum
seu ad tpe in quo tpe si conductor decedit
succedit heres in iure conuentionis eo qꝛ
locatum ante tpꝰs nominatū non extinguitur ꝛ ꝑsꝰ
cū vt sic non remittit pensio n aūꝫ ꝑt ꝯra delocato
tūc ꝑ rata tpꝰs sit pensē remissio ꝯ ꝑt vim maiorꝫ
cui resisti non potuit ꝯ ꝑt id q̄ pt̄ solitū erat ꝯ ꝑt
sitilitatē vbtatib; precedēciū ꝯ sequenciū annorū ꝑ nō co
pensabiłm

ocacio est persone vl̄ rei ad vsū
facta concessio mercede in pcunia cōmune
rata q̄ si sint palia re q̄ ꝑ sua locatio
non dicet̄ locacō ꝑꝑe sꝫ alius alter contract
innomiatꝰ ꝑ scrip̄ꝰ vbꝰs implebilis dn̄ ꝛ est persone
qꝛ psona pt̄ se ipam locare ad certas opas ꝑcto tepōe
ꝛ ꝑ certo pcio dicit ꝯ vl̄ rei intellige rei ī mobilis vt dom
ꝯ agri vl̄ mobilis vt ē eq̄ ꝯ vacce ꝯ aliqꝫ alteꝫ anial
vl̄ reꝫ vl̄ nauis ꝛc

ocator ē q̄ re sua aliū vti per
mittit mercede ꝯ conuēta ꝯ se locat in opaꝫ
alicuiꝰ rei ꝑcto tempe ꝛ ꝑcto pcio ꝯ poit
se in custodia alicuiꝰ rei q̄ si re sua aliū
vti ꝑmittit intelligi conductor eadē re esse obnoxꝰ

locatori ī immiꝰ ꝯ tam bona n̄ ꝯtinū tpꝰs tenet̄ sꝫ
diligenti custodia rem deteriorat ꝛ tenet̄ oīa dapna
rei locate locatori Si vō recepit aliquā rem ī opam
ꝯ custodiam ī paꝰ pcōdꝰ cepit tenet̄ de dapꝰ aut
ꝑdito eciā levissima certa ꝛc si fuit culpa sua Si vō
hꝰ inopinatū euenit sit sine culpa non tenebit

onductio ē conuentio
alicuiꝰ rei mobilis ꝯ ī mobilis ꝑ certo tepe
ꝛ tpꝰs rata q̄ conductor tenet̄ locatori ī dep
tatem rei conducte ꝛ ē in custodia credit̄ n̄
diligentissime rem custodiuissꝫ ꝯ diligens qꝛ quāuis
diligens fecissꝫ adhibuissꝫ vt remissꝫ vis cui obviari
nō potuit ꝛ ꝛ

onductor est qui conducit
aliqꝰ rem mobilem ꝯ ī mobilem ꝑcto tepe
ꝛ certo pcio sin ad vsum sꝑ ad rei custodiam
diligentem vti ipe rei obligatꝰ ī q̄ si dapꝰ
euenit ꝯ ꝑdicio culpa sua ꝯ qꝛ per errorem rem alii
donauit q̄ vicia ꝯ palalia ī sidiosa res destructa e
in fecta ꝯ demolita tenebit ad interesse rei Si vō res
viciata fuit sine culpa conductoris tūc si conductor ꝑbare
non pt̄ ab fuissꝫ culpa tꝫ q̄ culpa allegꝫ pbare tꝫ culpā

eclaratio diffinicōis co
nductoris ē q̄ ondit̄ q̄ hꝰ dicit̄ rem mobilem
qꝛ conuenire possum prouisū meo q̄ drigas ꝯ
vaccas capras ꝛ similia q̄ si conuenio eqꝰs
ē moritur sine culpa mea non teneor pro dapno ꝛ si q̄ q̄ do
ꝑa tradit homo ꝛ infectꝰ ē curꝰ ꝯ sb̄ sūsione sꝫ diligen
ꝯ in eodem lo[illegible] habuit rector similiter nauta in
loco piclīo ꝯ tꝫ pro dapno ꝛ si vestes ꝯ lineos ꝯ tinee
demolliūt de culpa tꝫ ꝛ de dapno ꝛ si vacca lupi come
derūt ꝛ dicitur per errorem qꝛ error in talib; nō tollat
sꝫ ī nauitas res meas posui ꝛ in ꝯ alia ꝛ res ꝑit de da
pno tenet̄

ubꝯductor est q̄ conductō
factꝰ sꝫ domo ꝯ agro locat rem alii condu
ctori ita duntaxat cū vo̅ ꝑmi locatoris
q̄ si duxit ꝑsonam acceptanda qꝛ conductor
locare sedꝰ intendit tunc sedꝰ conductor seu posterior
tenetur Primo locatori indempnitate ꝛ custodia dilige
rei conducte spondere ꝛ ꝑꝰ ad illa quātitate ī q̄ prior
conductor est domino obnoxius

terna compēsacō ē q̄ ostendit
si conductor vellit auxit
rem conductam ꝯ locatā ꝯ in fūdo aliqꝰ edi
ficauit vl̄ instituit pt̄ agē cont locatorem
ad expensarꝫ restitucōē ꝛ pt̄ in cōpēsacōē exigere
non solum q̄ impendit prestituit sꝫ ꝛ in collagendo
fructus ꝛ cultiuā ꝛ pastus ꝛ q̄ boa fide exposuit locator
ꝯt pt̄ agere si q̄ deteriorat ꝯ ꝑdidit ꝛ fontꝰ q̄s tulit vl̄
tollere potuit ꝛ sic de aliis

odus locandi ē modꝰ q̄ ondit̄
q̄ qui locat rem de eo ꝑstare
rei dn̄s ꝛ sui iuris homo ꝛ si ꝑlatꝰ locat
tꝫ sine cons̄ꝰ capituli locare nō pt̄ n̄ forte
ad vitam suam Si cōnexꝰ ꝯ capitulū codu
cionē dissimulauit sꝫ ꝑ morte prelati conductor pt̄ cui
Simile ꝑlbiꝰ q̄ locauit sine suꝰ patroni ꝯ superioris cō
sensu pena eiꝰ ē ꝑma q̄ incurit simam suspēsio ꝯ alia
q̄ non locati n̄ conueniētis aliqꝰ requiritur

ensa est certum solaīm intellectus
q̄ condonat ꝯ plebanis sine plat̄ ꝯ collatorib;
que pensa si ē racone cōtraꝰ ī simulata simo
nia ē si racōe alicꝰ censꝰ epti cū patrono
ꝛ epo ꝛ ꝯ vo̅ ꝛ ꝑꝰ non grauat pt̄ sustinei certo dicto
q̄ tales certe q̄ sī pensionales minus sꝫ simonie viciē

ocacio ecclīaꝛ ē quā onditur
q̄ clicꝰ pt̄ locare suam ecclam alii clerico
ita ydoneo ꝯ magis ydoneo q̄ sciet plebi ī
spūalib; suruire ꝛ viꝫ dīn ē sacramenta
sine negligencia ministrare nisi at ydoneo ꝛ si posset ī

debet recompensare et qui dapnificatus e notabilit
qm prim rerum non e ita punctualit' determinatum
sed mag' inquadam estimacione consistit q' si fact
grauat' a' dz refundi a' recompensari vsq3 advalorem
extemacom

iicium

est omne id q' valt' b3
vltra iustum precium rei speculatum si sit sine
magno grauamine alius partis z aliunde
ordinat' id q' lucrat' malum sine vici' a'
honestum h' e addoms sue sustentacoz a' adsubue
nied indigentib3 a' ut publice vtili' tostat scz' a'
patrie

ondicio

est contractiua rei
in emente transtacio precio interueniente q' res
pleno domino ac iure traditur emptori ppio
vt eius dns existat. Si venditor rei vendite
erat iustus possessor z fuerat eum re apciata vti li
bueit sine h' q' aliq' actio possit cont' iuste emere
constitui Dn' e contractiua translacio q' vendicio in
choat' g'itu ymo e ipe cotractus z sic dealyss p'tal

endibile

est vniuersa res
humanis vsibus apta z necia vt e viusa
res ara' mechanicarum mutatiuorum ad
mssarum pani ppt necessitates humanas z res
indifferentes h' est res bonis z malis vsib3 apta vt e
gladius sagitta z venenum si sit admitter faciendum
noctiua dialia z taxilli scitu alee sunt z sotulari
picta z aurate vestes mulib3 vt viris suis cplace
ant z omne q' vendi pt vti adnitq' humana vtilite

nvendi

bile est vniuersa res
q' legib3 vendi prohibe' vt e homo q' nt
nullo comercio pt appciari vendi no pt
nisi forte adofilium sicut vendit se servus
z ancilla z mercenario in vsum corpus sui conce[n]de[re]
z res sacra deo dicata homib3 in vsum vendi no dz
subea forma sub q' sacratu e Dz sub alia a' subead
forma alia' ecale z res cunes vt est sol aer aq' z sic
dealyss q' vim apprari non pmit vt come' ut reliquie
z loca sacra z venena ad abusum z similia

niusta

vendicio est q' res
improba aliiciarum cupiditate carius
venditur q' valet a' vendit rem sacient
defectuosam q' dat emptori occasionem dap'
z pericli h' est q' po non valebit adillum vsum
ppt q' emit a' q' vendit rem sub pode a' mensura
humani no l3 a' ascribit rei qualitatem q' caret a'
speciem nomine tn tam speciei res q' vendi' no e

iusta

vendicio e q' res venditur
iusto precio vtu sedm bo' consue estimacio
valere iudicet a' vendit' sibi lucro q'
eo non vol' noce proximo s3 so' scipm'
deprimem radde z vendit rem bonam i illa specie
in qua e z sibi pondere z mensura z qualitate vel
e vendit rem in viciosam i qua si sint vici' in
notori' manifestat emptori vt emat sici cu illo
vicio valeat z bo' subtrah' depcio Si vo subtrah
vici' q'rei) reuelacoe pane sit se dapnificatur z
z proximo non nocet iusta est vendicio

olosa

vendicio e qua vendens
non detegit occultum vici' rei vendende
q' vergit in con' intencioem ement z hoc
e q' si vendit rem precibo q' po depreche
res abiacioni in vtilis a' p'niciosa si vendit adalium
labores vsum q' po sit adhac inualida a' q' vendit
flagiciose zm incdacijs z p iurijs z q' menttur
p'im q' essita a' vendit sospe pictat decepcioni predos
et vsure loquacaria comitu

ndifferens

vendicio e
qua venditor
expoint rem viciosam in locum publicum

aptum contractib3 et in tencoe vt silendo de rei vicio
rem alienet precio q' nunc mala e si rem venditam
expoint emptori dapni occasioe peior si noxe noxe
occasione sz vt ea homines perimat bona at si sat
sibi ipsi rem non vale emendi ac non nocere cu tali
vicio Melior at siq'it p' se indepme redde proximo
ac sat illam rem cofecere optima at si reuelado vici'
substrahit depcio

licita

vendicio e q' sine pcto exce
rei non pt z si ea q' vendit s' mala li noccio
mortem minacia puta q' sunt venena aut
sagitte a' gladi' in probabilit' constet q' epto
quid ea admalum vsu eme a' q' vendunt res adu'
vsum n' adpeccandu apta vt s' tesses q' n' sine pcto
adhuc ludi vt sine pcto vsus carum exerceat a' q' est
illicita expte q' stilla diebus festiuis vendit' z labor
vt sunt cualia a' exlore q' i tplo vendit' a' expsona
in habili vt si gladius acleirico venderetur

ufferabilis

vendicio e
vendicio exp
rerum q' pmit ee viles s3 non honeste vt
sunt femoralia z pmit esse admale vsum
z bonum vt s' sotularia picta z serta q' mu
lieres a' amasiatores emut vt auisent vl se ornent
tople q' z si difficult' apptu exconsent tollari tn pmit
q' etiam adbo' vsum qui pmit q' coniugate vt con
placeant viris suis eis licite pmit vti z meretorie
z sagitta z arcus licite vendi pt adiustum bellum
z gladi' q' teras de tollabi' malefctoz vt boni pacem
habeant z alii paucsunt z vene' vt vendi' admi
faciendum anialia nocitiua z stua z alee vt recre
entur homines ludis z larue z sic dealyss omnib3

libera

vendicio e q' ostendit
q' mutatiib3 vrbanis
sedm disposicoi arti sitioz artificiatu
debent libe vendi absq' q' sint supioib3
artificib3 sunt obedientes z paciunt bo
na z mala cum vrbe Siquis at ppa vo' ute se ven
dicioni rerp exhibuit nisi in noim ntu a' princi pe
sibi hoc obuenerit vt nullus alter nisi ipe vedat
aliqua rem a' aliq' artificiatu t' deb3 omib3 sui
bonis expoliari z exilio ppetuo dapnari v' in grede
ub3

atura

empcoine z vendicoe
est ut rei empte lucrum z dapnum ptineat ad
emptorem z si vendicio fiat ete speciei q'
degustacioni non exigit omne piclm spectat
ademptore n' pactu culpa vel mora intuenit Si vo
fiat condicionalis nec an aduentu condicoins ptinet
advenditorem z si scripta requirat z an instrum' veniat dap'
ptinet advenditorem s3 pq ademptorem q' at degustacioe
requirit an degustacioni omne dap' eit venditoris
pq vo eit emptoris rei a' pl'ssimile spe dap' redit adve
ditorem

radicio

rei vendite e q'n
ostenditur q' venditor te' in rem trade
sedm pactu h' e stati si statim solui' vl
tunc cum dictat tradenda si tn res vedi
ta adueniat tradi no pt vl si sequestrata e eu rei se
uande vl in lite cum possidit venter eu a' q' venditor
non erat possessor rei nec si no pt tradere rem ve
ditam tenetur admitesse q' si no potit h'ri d3 inde
q'ri z no manum in limi res vrs debz exctorq'ri

omus

empconis z vendicoins e
vt pmo tractetur depcio rei z pq ut i simila
te res tradit' avenditore i plenu domi'
emptori z abemptore trada' pci' i qd vtq3
ros ofensit pse a' pmiu' a' cplam z d3 res vendi iusta
specie pode z mensura spcia puato s bonorum q' sil'e
pondcib3 a' insires vtet' evite falsit' i spe h' e q' daret
stan' pargeto z ani ca si pano z pru sto ni inm smate
tr' rerte quit'

endibilis

vendicio e ve
dicio valens abemptore rtoti z rescindi

vicina e empcōm z luit se consimile qz differant vnust rotatos recunctos z ido vt videt natura corp z una z differ vnu po pg alterp loco suo z loco ordinato z

eodū

est concessio rei immobilis pro omagio fcta aq ribilis investitur verbo pnnps lris c psciptone tpis a fideli te ditu in q st feodum seu vasalli domnino suo prestare debent iuramentum fidelit in q solum descenden pnt succede z no ascedentes in recta linea vsq ad nepote ex filio z non vltra nc collaterales pnt succede n' ecco succedere z non femine n' sola fi nc ei heredes h e filie heredes

aternum

feodum e q a progenitoribz est derelictu puta a patre a' auo a' quibuscuq sup̄iorbz acquitur p successionē non quide ex testamto sz po ab intestato qui in feodo non valz ordina o sit muis ita duntaxat q descenden succedat masculi h est fili p'ri z filius filii h e nepos z no nepot filius uel pt a' auo nc etiā ascenden n' i linea femina n' filia z h ex in statuto feodali huis defictib vltim feodum ad principem qui dare potest cui velit

ondicionale

feodu e q da ad certum seruiciu fcdm condicōm q condicōz seu q seruicia dnm pt imple pse h est in ppa psona a' psilium pt tem n potest rumpi a principe donatio si vo nō staret condicio ex parte vasalli pt rumpi a dno Si vo nō staret condicio a principe pt restitui feodu a vasallo c in tali cav̄ contem dm sui alias neqq lic rumpe vasallo feodum invito dno z presertim cu offensa dni sui

ʒdicionale

feodu est q da simp hoc e sine obligatō aliq ad seruicia n' q obligat ad fideli te z q nō l interesse consiliys vbi agetur promitti dni sui aut honore a' reb z si intest consiliys dni sui q vel secreta celare z resiste omnib q vergunt in nocumentum dno suo

epetuum

feodum est q transit ad heredes fcdm omne gradu descendentium z collateralium masculum sexus z fere rest libere vendibile a' legabile a impignorabile ita duntaxat q non perdant seruicia debeda a dnam feodi q si dz legari i pmientib ad linea z sui erit eme vt maior pt eisdem relinqt pa Si vo dz vendi q pp dz vendi eme qz si resistet pt alii si vo impignoat tunc seruicia st explenda a' obligante aut cu obligatur in ppria persona

emporale

feodum est q condonat aliciu ad certum tpus q non succedunt heredes nec vendicio loci hec pt z forte nc i pignoacio n' forte cu plac a principis licen z mq o vasallo moriente placy a princeps erit habebit plena ptatem illud confeudi heredib a' alijs sine vllo prudicio heredum z fac de feodo vti libuit

etus

feodum est feodum vtdos in feodo antiquus non est memoria vel quia iterum feodatur qnqqz pq semp erat solita donari in feodum Dato q pmg vasallis a' eius heredes pdidissent ius ex delicto prius a' possidet l semp vetus est nc i no natur ex nova vasalli infeudatione

ovum

feodum est feodum ppter emergentes z insolitas operas alicui denouo condōtū vel sic sc huis q vasallus maiorē parte feodi aliena t tm parte dns pse vendicando de nouo vasallu infeudat vt exhibeat vetera feruia nouis quibusdam supappoitis a' qz dns bona feodi pmi dissit in multas ptes ppt multi c filiorp superstitu tunc omnia feoda noua dici possunt

eodabile

est res solita in feodum donai nec denouo valebit pns in feodo amblata q si prius non erat solita in feodu donai nec denouo valebit vt done in feodu nisi in quatuor casib nisi salz prius tenca z triginta annis z seruicia non erant neglecta principi tunc sola p scriptione tpis non feodali ibit in naiy feodi z si nō st decime qui tales laycis feodai nō pnt saltē i ecclesiam liq adipi pnt i racoz stipedii iterio sp nie possessiōs ad certum

nuestitura

feodi est qua condit q investitura feodi seu psone ad feodum fit Multis modis sz donatoe lra ste a' donacoe bauli a' consensu principis z fit tam a femina qz a masculo c minore viginti quinqz anis si feodum sit vetus si nollem nō pt fieri a minori quindecim annis

nuestibilis

e quilibz homo q non est capax laboris feodalis per se a' in suo filio z seruo n ma imitatur c femina n' est filia relicta vasalli z h no nomine qz princeps adoptaret q denouo z monachus et impubes z q nollz metat fidelitate dno n Notum debz investi ad feodu q e n Nulloz est feodi capax

nuestitor

est princeps a' dns feodi qui donat feodum in donatione a pmis i'nestitor tam committi e executor investitor z l pt ee vir a' femina maior a' minor quindecim anis Dummodo pt ecclz principis ex seq mandati z pone i possessiō cu q i vesti aut q i poss

orma

Iuramenti vasalli e forma talis Ego a Iuro per hec sancta dei ewangelia q ex hinc z in antea ero fidelis sicut debz vasallus dno suo z q pmitto omnis fide z seruicia debenda volo imple secreta m ad fidelitate commissa fide celare z q essent i dap ~~dno meo~~ sive i corpe si in reb q volo fideliter impedire

nus vasalli

e omnis sumens q litate exconerato maiorie consistens in septem sz i seruicioz exhibitoe in obedienc in protectione fame dni sui i protectione dapni dni sui z presertim vbi agitur provita in celadoe secretorp z in consiliorp z anxili op fidelium docte z q nc latenit n pub te vellet obliq contra honorem dni sui aut dne sue a' filie eius

misso

feodi e q condit q vasallus pdit feodum i multis casib sz si efficit clicus a' religiosus si hoc vasalli stetit p annum z diem nō petendo a dno i investituram ad feodu a' si vasallus pq mortem dni infra consimile tpe nō petiit ab herede dni n' iusta causa impediet z si z b vicib monitus a dno ad iuand fideli te iurare recusauit z si feod aliet cōa lege a' p e i habili adendens seruicia z si commisit parricidium a' ppe z si fugit a dno i plio dno adhuc viuente z ppt ingratitudinē z si nequiuit feod a' fidem accusat a' testio contra suu dnm i qnqz cu ptulit z si vocatus a dno i expedicōe publicam nō venit n pse dno suo accepti misseit z ei stipendia militie non dederit

ropetatis

amissio in feodo e q condit

totum locatē ad tpalia tn̄ non bn̄ ad spūalia tn̄ si locat
ꝛ plebs non negligi² eet locatō sꝫ nō n̄ ꝯ morte a vo^ntez
locatoꝛ

ontractus locatōis ē
quo ostendi² ꝙ locatō ꝛ cōductō contrahunt²
omīomode quibꝫ cōtrahi² empcō ꝛ vendicō
hoc est ꝙ sit cōnsē^u locatoꝛ ꝛ cōductoꝛ i voꝫ
voluntate pcij ꝛ rei locate ad tpē deputatū vl̄ i ꝑb̄m
ꝛ si moritur conductoꝛ succedit heres iuris cōductōis lꝫ
heres non succedat i vsu fructu q̄ pp̄s ē ꝑsonalis

ocabile ē p^a hic at nō
est q̄libꝫ res corpoca
q̄ vendi pt̄ qm̄ res i vendi^l n̄ locari pt̄ q̄a
titulꝰ locatōis nō ē gratuitꝰ ꝛ sic vniūsa
res humanis vsibꝫ apta locari pt̄ res aut̄
deo sacrata ꝛ res quēs ꝛ relique ꝛ loca sacra locari nō
pnt̄ n̄ homo liꝫ vsus corpis huai locari poss^t nō tn̄
homo quia nullo comercio pt̄ appreciari

onductoꝛ aptus est
omīs hō hūs
vsum racionis ꝛ sui corpoꝛ q̄ non ē miles
quia militibꝫ predia locari nō pnt̄ ne amis
sio armoꝝ vsu adopꝰ rurale se cōfeāt n̄
animalis q̄ris hōi negocij ē ignarꝰ n̄ cleri monachus
a^t monialis n̄ ea miricabilis faciat cū suffi^a pdia non
habeant ꝛ q̄ soluit pensionē a^t soluere potest

ciones ex contractu nascibiles
sunt due acciones ꝙ vna dat² locatori vt
ex locato petat mercedem cū tpē soluendi
advenit non i pnā^o vt qdā voluerit n̄ in
medio sꝫ in dicem q^o finis locati i ponit² vl̄ scdm̄ ꝙ
pactū ē hꝰ si non appet fuerit mos patē ꝙ si nō soluit
in fine anī a^t tpe pensio^t elapso potit eū expellere
ꝛ si locatoꝛ pmisit peni si expelleret intelligitur si
conductoꝛ soluit pensionē ꝙ tunc non eicietur

asus in quibꝫ inqlinꝰ pt̄ deserē
locatum i vito dnō ꝛ pensioē nō soluta sūt
multi casꝰ sꝫ sterilitas non cōpēsabilis annua
futura a^t precedentiū annoꝝ fertili^te ꝛ census
noue superuencio vis maioꝛ eiciens conductorē d^e domo
cui resisti nō pt̄ ꝛ q̄ sit grauatiua pt̄ consuetudinē
emergens^a ꝛ non solum mercedē siq̄ debet ex pacto
conductoꝛ a^t non refectō corp q̄ refici debuit ex pacto
q^{et} hos casꝰ conductoꝛ modicum dampnū equanimit̄
sustinere dꝫ qm̄ modicū liūp ꝛt non denegat² ei

ifiotesis est contractꝰ
quidam in rebꝫ soli tn̄ conueniens hīs semi
dio modo int̄ conductionē ꝛ emptoꝛ locationē
ꝛ vendicionē q^o viles t^re concedꝫ² ad melioran
tem omībꝫ ptinentibꝫ ꝛ fructibꝫ ad cītū tpē nulla pana
intuiemēte detectō pꝰ melioracionē singul anis ad q̄
canonē soluat in q^o requit² libellus seu sc̄pta sup
hoc sꝫ ꝙ dnūs nō amittit directū dni^{m} ꝑ tradicionē illi q̄
rei n̄ locatoꝛ hꝫ ius adprediandi rem eo contractu

ifferencia locacionis ꝛ emfio
tesis ē q^o ondi² ꝙ locatō ꝛ vendicō sunt i oībꝫ
rebꝫ sꝫ emfiotesis solum sit in rebꝫ soli cetm̄
in locatōē requit² pnā h^o n^a saltē apnā^o
rursum prandicionē amitti² rētn̄ dni^{m} sꝫ i emfiotesi
non pterea emfiotecā non vendicat iure dni^{m} n̄
pt̄ rem alienāre sꝫ emptoꝛ sola tradicōē vendicat
iure dni^{m} ꝛ pt̄ eam alienare vbi libet

eries tituli est ordo q̄ ostenditur
ꝙ bene succedit titulꝰ de locato ꝛ conducto pꝰ
titulū de emptioē ꝛ vendicōē q̄ cōtrctꝰ locati
ꝛ conducti minima hūt similitudinem ita vt a multis
dicat² a locatoē venditō liꝫ non totalitatiua ꝛ a con
ductoꝛe emptō liꝫ nō totalitatiua ꝛ ideo bene subici²
hec rubrica post precedentes

ermutacio est vicaria ꝯstatio
vnius rei tpalis
pro altera vl̄ vnius
rei specifice disti
cta ab altera pre
alius speciei q̄
non est numismata cū ꝯ valoꝛ debꝫ estimari scdm̄ q̄lite
non ponderis sꝫ vtilitat^e a^t usu^{te} mq̄ si vna res nimis
pondet pt̄ refundi in numismate a^t alia re a^t bona volū
tate donc̄ ad equalitate pueniat² Dicitur pre alius
speciei q̄ non est numismata q̄ in numismate sit empcō
Dicitur non ponderis q̄ si fiat pmutaco^o de ꝯ hōe nō opetꝫ
pipceis pondera tali dare q̄nta forent domus ꝛ cꝫ

odus pmutacōis ē q^o onditur
q̄ pmutaco^o contrahi² sola volun^{te} expressa
aut tacita ꝛ sit proꝛe eiusdē spei vt ā^r sit
equus pequo^o ꝛ diusaꝝ speꝝ vt domus pvica
ꝛ sit certa re procerta q̄ si daēt² certum pincerto vl̄ incerta
procerta nō eet cōtrctꝰ pmutacōis sꝫ alt̄ q̄ctꝰ i noiatꝰ

ausa permutacōis ē vt per
mutaco contrahat² reꝝ interuentu ꝛ nō sola
pactione q̄ sicet vendicō ꝛ vt res q̄ donat²
a pmutāte fiat pmutatoꝛ requisit ꝛ sit pmu
tacō sp̄ rebꝫ pntibꝫ vl̄ ut i plu^{ra} rebꝫ pntibꝫ q̄ eciā
pt̄ fi² ꝛ absentibꝫ rebꝫ sꝫ prius visis ꝛ q̄ res desi^{ns} i pmu
tacōne pt̄ recopēsari ad re a^t in numismate donc̄ ad equalite
pueniat²

ermutabile ē omnis res
que vendi pt̄ ꝛ ecia q̄ nō pt̄ vendi vt ecclie
pnt̄ pmutari q̄ tn̄ vendi nō pnt̄ ꝛ dignitates
non p̄se sꝫ p annexas pbendas ꝛ ecclias
vnde siqs petit ecclam̄ pmutādā petit ꝛ p̄latura ei cō
nexam ꝛ pt̄ res i mobilis dari pro re mobili ꝛ tpalis
pro eternali durativa ꝛ iur dumtaxat si nulla eccie
existit ecclastica ꝛ p^{ne} pnt̄ pmutari ante superiores
vnde ꝛ pbri ꝛ pncipes pnt̄ dari vni ꝯ palco i loco alicꝰ

n permutabilia
sunt entia sic se hntia ꝙ mutuo cōpensari
non pnt̄ n̄ aliquis ꝯ pt̄ vna alti prorogari
nisi forte interueniat gratuitꝰ cōtrctꝰ hꝰ ē q̄ vnꝰ
gratis datur ꝛ alteꝛ gratis accipi² i depu^{te} tn̄ vbi sūt
seruata ꝛ sic nō pnt̄ pmutari res spūales p tpalibus
q̄ abhorrent pactum modo ꝛ tradicōe ꝛ dignitates se solo
ꝛ psone ꝛ tpis q̄litas ꝛ maiori^{m} ecclastici pmancipio
pnati liberti ꝛ n̄ spūale pro spūali n̄ spūale p tpali

ciō per mutacōis ē hondi²
ꝙ permutacio cōplē² solo cōnsē^u ꝛ n̄ modo
pactōis tn̄ ex sola conuencōe pmutacōnis
re nulla hīnc inde secuta nulla cōpet² accō
alicui pti pro sua sꝫ ex rei tradicōe dat² accō ꝛ maxi^{me}
ꝙ in placito non erat manifestū ꝛ sit accō pmutacōis
non secuti dat² ꝯ possē^{ne} sꝫ si res actui nata sunt pre

ermutacio ecclesiaꝝ
ē q^o ondi² ꝙ bnfi^a ecclia^{ru} nō pnt̄ ad inuicē per
mutari pactōe pri^{m} sui simonia liꝫ pmutacō^o
possessionū nō ē i hita sꝫ si dnō volēnt^e bnfi^a
pmutarē velit ratū hrē ꝛ sꝫ simo^a ꝛ utrqꝫ dꝫ sua bnfi^{m}
sine fraude i manꝰ epi resignare ꝛ tr̄ si epō vtile videbit²
potit p ꝯ tīsfē de ladō ad loū si nō q̄libꝫ tē ꝛ radic i loc
p̄stī^m

eries tituli ē quo ostendit² ꝙ bene
ordine hic titulꝰ pꝰ ꝑcedēs q̄ pmutacō

dui^m vel vendite perfecte tulisset in emetem ita ut
cessit vsus actio sine precariae pignore requirere dui^m i
nadiatori licz res apud alium existat certum qz vendimus
aliena non possunt pignorari nisi iuste possessa dequibus possim
ius iure constitutus et in rebus mobilibus i mobilia et alie
na vendi non pnt ex mitia n^c cad^t epto n^c vedico n^c in
pigno

ator pignoris est qui pignus tradit
creditori nomine suo semper solvere debitum si pignus
perit absque culpa creditoris n^c actio sit q^r ai
sio pignoris liberat debitorem et debet redde impensas
creditori in pignore bona fide factas nisi fuerit i mo
derate et pro tulisse de contractu pignoris i contractum
vendicionis preserti si acceptor pignoris addicit p^c
animam vsurarius mo

cceptor pignoris e q pignus
recepit iota pecuniam
summa qz tradidit debitori nomine suo semper solvere
pignus si perit cum culpa eius et ut vitet c^z
stellionatum rem pignoratam dare alii a pignare
non debet nisi res sit tal^s q^d utrique sufficiat vel rem sciat
esse alienam tunc redde pt ei tamen e non simpliciter
si indicet imperio eorum interesse redde pignus soluto debito
n^c detioati

oncessus vsus pignoris
est vsus q^o ostendit^r qualiter pt quo uti pignore
in tribus casibus primo si consentit dator pignoris
sz si consentit obligat^r ut ei commode etiam liber
esse non consentiet vsura tacita e p^sum si res sine
nocumento cedit di^m sialt^r pt vel si computat vsum rei
vsq^z in extenuationem illicit mutuavit vel si res pt
concedi sine pctо erit hoc tam e illicitus vsus pignoris
qz si vtit^r eo clam furtum fat et si nolente violentia fat
et si ex pacto tenetur vsum

ctio pignoratitia e q^o ondit q^z creditori
datur actio contra quoslibet possessores
pignoris a ypotece et si possessor hz titulum lu
tibu creditor hz electionem an dicat age p^sonalr
contra possessorem vel ypotecarie eidem sibi
titulum honorosum et hoc si sint fraudis consciis vel vo
non sunt fraudis consciis pt dz age contra debitorem et si
deiussores et pt contra pignoris possessorem et vo re in alium
transtulit tr dz cognitione fructus omis in solidum con hanc
dz pig restitui

edemptio pignorum e rede
ptio q ondiuit q^z tertium heres a successor
a^t fratres pt pignora redimere obligata
si meliora sunt qm precia recepta si deteriora
non tenet 2^m aliqs nisi tua pl^s bona fide fuissent
i nadiata qz pignore tnc q^d succed^t i bona datoris debz
solvere et si mln succede penitus debo erit solued^z et post
dundendum

ertes tituli est quo ostendit^r q^z hz
statur titulus de pignoribus pt predentes titulos
quia p^s actum est de emptione vendicione loca
tione conductione et feodo q si quedam spes alie
nationi i qz q^z impignorat quodam modo alienat. Ideo hz
hic titulus precedentibus rubricis connectitur

ide
iussor est qui alterius
obligationem in
fidem suam su
scepit infirmas
miauit simplex
q^z volt stare pro
rata reum et
ad solvendum de
ducendo a prseo debitum dominando si no solveret
in pacto spe principali debitor nichilominus obligato
permanente dicit^r alienus obligator qz ned pt p^se ee fide
iussor dicitur in fidem id e in credulitatem suam qz
non crederetur debitori si no crederetur sponsori

audator est q sine obli
gatione sue fidei pro debito dimittit ab mitio
creditori et qui mandatie somfert ut credat
debitori q^z expostulat q^z et si non tene ess
caret solue ratam preterea tene tn effectum monere
debitorem et deducere ad solvendum in toto et si absens fu
erit debitor dabi^r madatori tpe ut sit auditu i subsidium
addebitum cumtom

onstitutio e quando q^m de
bitum alterius transfert in se et pro debito se
ipm constituit debitorem ut effectum p^sol
nat si aut non solvit sz q^o ptas creditori
erit exige debitum reo obmisso q^z si reus vilio eri
solucionem et contra reum agere potest admittere constitutorem
monedo ut deducat reum ad solvendum et illum
monendo ad explendum ratam solutionis

eneralis fideiussor est
qui in omnem causam spondet pro alio
qui si in omne debitum quantitas qz reus
recepit spopondit tenebi^r ad omnia qad
ieterit is pro q^o spopondit et pro visur si q emeruse
runt Otvo vo generali h^c e iubeo pro illo addebi
torū ex solutionem se obligamit tenebi^r ad omnia de
bita q adimit recipiendo q^z si q vsue emiserit ad ea
solutionem minime tenebitur

pecialis fideiussor e qui
certa quantitate
se obligat palto q^o quacque actum e ad mag
trahi non potest qui non potest trahi ad
maiorem quantitatem solucionis n^c ad quantitatem
spopondit dato q^z reus multa adiciat recipiendo n^c ad
usuras talis tenebi^r n^c que pt adiciat accipiendo

lures fideiussores sz fideiusso
res se obligant in solidum pro aliquo ad
solvendum totam aliquam determinatam debi
ti si ipse non solvit condonati creditori in
subsidium ad eum tendum debitum q^z si spoponderunt
in solidum quilibet tenebit nisi actor dividat actionem
suam agens contra vnum tn novo iure dz age i omes
ut quilibet ratam suam persoluat et si ab vno fideius
sore totum consecutus fuit alii liberabuntur sz no a solutore

ccessoria fideiussoria est
que adiicit principali obligationi ut in plus
obligetur qui a principio erat q si fuit ma
qz erat primi obligato ita q^z sz debitum
seponat in tam duriore qz erat in principio si fuit vn
fideiussor tenebi^r ad solvendum i toto vel vna r debi
tore i pte si plures omes tenebunt in solidum qa ex
principali obligatione crescit sz accessoria generali fide
iussione si no speciali

ctio fideiussoris contra debitorem
est qua ondit^r q^z fideiussor pt ante
tpe statutum agere contra principalem
debitorem in quatuor casibus ut cum liber
a fideiussoria quoque primo q^z si reus incepit dissipare
bona sua Secundo si diu stetit in obligatione tertio si co
dempnatus e tercio si sic pactatum e a principio scilicet si
necessitaretur q^z ante tempus moveret

otius fideiussor e q^o ondit^r q^z quilibet
homo pt ee fideiussor q^o
pt obligari et iure non prohibe^r qz iure pro
hibe^r esse fideiussor miles et clericus n^c nisi
in suo foro et mulier non sui iuris qz vidua
que sui iuris est pt esse fideiussor et monachus nisi
cselicet sui abbatis et canonicus a^t si pro ecclesia se obligat
et pupillus sine tutoris auctoritate et prodigus et furiosus

otestas creditoris i monendo
est qua ondit^r q^z licz olim erat i ptate
creditoris ut moveat q^z velit sz a^t fide
iussorem a^t principalem debitorem hodie tn novo

q̄ dn̄s etiam in multis casibus amittit feodum p̄pt culpam suam et si vicem non rependit vasallo et si conṫ sum vasallum deprehendit per fidem est eṫ q̄ quis mortem vasalli sui aut vxorem eius aut filiam dehonestauit tunc dn̄s perdit ius in vasallo et feodum transit ad p̄mo superiorem et tunc a gradu in gradum vsque ad eum qui contrauenit iuramento fidelitatis sue

uccessio feodalis est qn̄ q̄ndit q̄ lic̄ feodum magis capiat successionem ab intestato q̄z ex testamento qui de iure nō valet ordinatio defuncti in feodo tn̄ si vasallus relinquit plures filios si feodum est diuisum omnes succedunt dn̄o suo Si vō feodum manet apud vnum ille solus habit et si dn̄s feodi moriens plures relinquit filios non tenebitur alicui vniuersitati nisi ei q̄ preest feodo et si vasallus licet repudiatum filium et non potest succedere nisi dn̄s eum denouo inuestiat agnatis consentientibus

efutatio feodi est qn̄ q̄ndit q̄ vasallus non p̄t refutare feodum inuito dn̄o et presertim cum dn̄i dampno sub pena amissionis feodi p̄t tn̄ sine dapno dn̄i sui refutare feodum si ei esset imputabile aut inutile videtur et tunc recepta licentia a dn̄o q̄ etiam si non obtenta p̄t relinquere feodum dn̄o nec post hoc tenebitur seruire domino

eries tituli est ordo q̄ ondicitur q̄ bene ponit hic titulus post precedentes quia in precedentibus titulis posuit de quibusdam modis et contractibus p̄ quos res alienantur Si quia in feodo est quidam modus alienandi et quia de ista materia plura possim i p̄nti auisi[?] ideo hec hic dicta et posita sufficiant etc.

ignus est obligatio rei propter debitum contractum cum traditione corporali rei eius eo fine vt fiat assecuratio creditori ab obligante rei traditione in pignus seu manu[?] q̄z tamen est pignori incumbere q̄z in possessionem agere dicitur est obligatio intelligere tacita aut expressa dicitur rei obligatio hic est mobilis aut immobilis pnt aut futura nō dum nate et sit obligatur aut nomine aut fetus aut fructus dicitur rei supple se mouentis hoc est animate etc.

ypoteca est obligatio rei propter debitum contractum sine traditione corporali rei eiusdem hoc est q̄z res obligata ista manet apud debitorem in vsu suo exemplum obligo tibi domum tunc res obligata ista manet apud me quamquam res sit obligata et aliqui volunt dicere inter pignus et ypotecam differentiam q̄ pignus est obligatio rei mobilis pignus traditur creditori ypoteca autem rei immobilis sed hoc non stat q̄z interdum pignorantur res immobiles q̄ non manet apud debitorem etc.

nobile est vniuersa res que vendi p̄t et obligari vt est quelibet res corporea mobilis aut immobilis pn̄s et futura vt fructus pendentes fetus pecorum vel ancillarum et que nascuntur et res incorporales vt actiones et nomina et seruitutes personales vsus fructus et seruitutes prediales et rustice et omnis res ob famis necessitatem

onpignorabile est vniuersa res deo sacrata vt sunt ecclesie altaria et mobilis vt sunt calices ornamenta cruces thuribula monstrantie n̄ tamen in talibus species at et necessitas vrgeat et liber homo n̄ vendicare hostibus hostibus priuatus seu prouincialiter re securanda et prebenda nisi is qui prebendam tenet obliget tunc post iudicis officio prebenda dari in vsum creditoris vsque ad vitam aut exteruationem

reditor est qui mutuat seu prestat aut sic aliqua capitalem summam et nominatim debiti qui si pignus recepit et perit vel deteriora culpa sua tenebitur debitori interesse si non culpa sua non tenebitur et si intra terminum pignoratur pignus alteri pignorare aut vendere prohibetur si pactum fuit vt certo tempore vendatur si non exsoluat a pignus tamen dum tenere pignus dum denarius est ad soluendum

ebitor est qui a creditore etiam suam accepit sub pignoratio non liberatur licet a creditore donec vnus denarius est ad soluendum et tamen liberat a creditore si creditor pignus amittat et constituit actorem si pignus maius valuit et si creditor vsus est pignore et deteriorauit agere potest ad interesse totius pignoris Si vō non deteriorauit agere potest ad extenuationem illius q̄ intulit

acita impignoratio est qn̄ q̄ndit q̄ tacite intelliguntur obligate res vniuerse inquilini donec soluat locationem seu conductionem et omnia bona coloni q̄ sunt in vehiculo predio et omnia bona conductoris inuecta et illata et tutorum et curatorum minoribus si eorum bona dissipauerint et bona patris filio et vniuersa bona mariti consolatur ad sedandum impensas excepto q̄ dotis sunt et bona defuncti pro legatis et commissis et omnia bona mariti vxori in dote

eneralis impignoratio est qua quis obligat bona sua vniuersa q̄ intelligitur obligatio habita et habenda et in hac semper intelligitur excepta ab obligatione pignoraticia vestimenta cottidiana et supellectilia et mancipia sine quibus homo durare non p̄t et licet transit in heredes et possessores rei impignorate et iam eos corporaliter nisi quantum ad vite sustentationem non potest se extendere

pecialis impignoratio est qua nominatur res determinata quis et specifici actu pn̄s aut propter futura q̄ actu possidet ab obligante iure aut nuda possessione que impignorari non possunt aliena si sponte et que in sua possessione obnoxia facere possumus et impignorare si fuit mobile aut immobile ius inter constante manens obligatum tamen dum donec denarius superest ad soluendum

onuentionale pignus est q̄ sumitur nomine expresse conuentione et facto rei valens alteri pignorari si conuentio expressit aut vendi si pactum fuit q̄ pignus vendi posset certo tempore vel modo vel pretio vel pro se in nullo obnoxius creditori pignorum si sit et in forum conuentum et possit post trinam denunciationem potest ita facere liberi[?] vendere si si plus accepit q̄z debitum tenetur residuum restituere

retorium pignus est q̄ iudex accipit inius seu in possessionem mittit donec equale reddere datori et acceptori vel q̄ omnia bona tutorum aut curatorum aut conductorum arestantur pretorum donec satisfiat decreuit legatis dapno in facto aut iure aut aliquo bono tradito perdito aut sine cura demolito

udiciale pignus est pignus q̄ iudicis arestatione constituitur vt stet donec diffinitiua sua executori demandetur vel aliquis mittitur in possessionem interpedimum dampnorum in quo primo bona mobilia accipiuntur et post hoc mobilia donec equaliter dapnum aut est pignus nō quicquale q̄ ante biennium vendi nō p̄t nisi obtinuit iudicis auctoritas vendi permittatur aut est pignus huius pactum de non vendendo q̄ datur minime curat exsoluere

ifferentia pignoris et vendicionis est qn̄ ondicitur q̄ venditione

quia in precedentibus actum est de obligationibus et specialibus contractibus nunc ad quod opportunum proposito tractatur de solutionibus quibus tollitur omnis obligatio et hic ponitur rubrica pro precedentibus que attinet predictis titulis non ut premisimus supra sed ut opportunum

onacio

est alicuius rei a donatore donatorio tradicio mera liberalitate facta nullo precio nulla necessitate cogente sed mera voluntate in dictis verbis sine consensu utriusque facta est dantis et accipientis perfectibilis qua donator ita transfert rei dominium in accipientem ut amplius nulla emptione possit nunquam accipi donatorio qui si nollet restituere donatum iniusto iure privaretur aput accipientem cum plena potestate vtendi et alienandi donatum pro libitu

eclaracio

diffinicionis est quod ostenditur quod bene dicitur alicuius rei tradicio id est in manus vel in possessionem datio quia si res non datur in possessionem seu manus non dicitur donacio nec dicetur unquam dicitur a donatore donatario quia nemo sibi ipsi potest aliquid donare cum inter donantem et accipientem debet esse personalis distinctio dicitur mera liberalitate quia si interueniret precium esset emptio si necessitas cogens non diceretur donatio et cetera istis clausulis lectori industrioso declarandis

nfecta

donacio est que data est ab alieno a defunctu rapina vsura demeretrium deshystonatur dereb. in uel que fuerit possesse et at nunquam fuerit res in uicte possesse valebit donacio ut est gemme et margarite tamen et inuenio cum dicitur non potest fieri sufficienti denunciatione erit licita sed si subprimatur denunciacio erit omnino illicita

ata

donatio est que fit a patrefamilias et domino rei et maiore viginti quinque annis et que fit ab eo qui alienare potest et ab homine sui iuris et que fit auctore tutore curatore in melius pupilli et que est facta a pontifice et abbate cum consensu capituli et que facta est ad suam normam moderamen et ad usum rationis habuit

rrita

donatio est que fit ab eo qui non est rei dominus et a minore viginti quinque annis et a monacho commisso et abbate in rebus ecclesie peculiis et mancipiis sine consensu capituli aut facta est a pupillo sine tutore facta et furioso et prodigo et ab eo cui interdicta est alienatio et ab eo qui commisit crimen lese maiestatis et ab heretico filio filiasfamilias et a prelato in dampnum ecclesie

era

donatio est que fit pura liberalitate nullo cogente que si fuerit racionabiliter facta ab eo qui potest alienare nulla potest eam reuocare nisi actio ingratitudinis aut obligatio etiam si fiat in dictis verbis tamen magna iactura donatoris tunc donatori amplius non potest esse efficax ad agendum retinendum vel constituendum

iuilis

donatio est que fit coram pretoribus et in scriptis semper valida si fuerit grata pretoribus nisi is qui alienat legibus alienare interdicitur ut qui commisit crimen lese maiestatis vel sunt heretici vel condempnati de publico crimine aut si validius est si donetur furioso pupillo femine et uxori pueri absenti ignoto et filio familias et cetera ut non generale sit sed probatur supra

oacta

donatio est que fit non mera voluntate sed quia donari oportet sicut adquos pertinet ut est beneficiorum collatio que proprie non est donatio quia continentem magis quam voluntate pro-

dit et si non contulit agi potest per superiorem ut donetur vel qua vi facta est qua euincitur iuris actio si peciat donatorem

abulabilis

donatio est que exigitur scripturam pretoriam secundum magistros et in quibus dicunt tamen quidam quod nulla tabulari donatio ac iacticium non excedat summam quinquecentenorum florenorum sed tamen consuetudo est observanda et huic donacioni non est necesse testes adhibere quia acta sunt publica munimenta et cetera

on tabulabil

donacio est que est minor rei quam valoris quingentorum florenorum aut sit a principe aut in loca pia aut in sponsalibus aut priuatarum personarum licet sine scriptura si donantur facta sunt possunt tamen scripte publicari per instructa vel inquirendi propter obliuionem quam tamen tollit abiret si non cyrographali mandaretur memorie

alidus

donator est qui est homo sui iuris et compos racionis qui alienare potest et est possessor rei dominus qui non est minor viginti quinque annis et qui non est hereticus aut dampnatus ob crimen lese maiestatis vel ob crimine publicum quia per sententiam bonis priuatur

nualidus

donator est qui non est possessor rei dominus et sic rem sunt furtiua donare non potest quia non est possessor nec dominus et qui est minor vigintiquinque annis aut furiosus prodigus monachus conuersus pontifex in rebus ecclesie sine consensu capituli aut abbas presertim si sunt talia que vergunt in graue dampnum ecclesie

nter viuos

ecclesie donatio est qua res donatur et ita habet donator rem magis habere a donatorio quam a se et a suo herede quam donator dominium in eum accipientis habere cordimittit ab eo ad tradit rem gratuite sine precio et incitatis incommode consensu utriusque potest confirmabiliter

ausa

mortis donatio est donacio qua quis magis vult se habere quam eum cui donat magis quam eum in quam heredem suum conuenientes cum legato qui instar legatorum redacta est deinde at quia legatum semper traditur ab herede donatum aquolibet reuocabile si liberatur de mortis periculo et penituerit vel si donatorius premoriatur quam donator

ropter

nuptias donacio est donatio facta inter virum et mulierem racione sponsalicionis que sicut sit donatio immune sine in dote alienari non potest et si fuit in dote et uxore premortua tenetur donacionem de lucro vir qualem lucrata fuisset mulier si mulier vir propter nuptias premortuo tenentur partem de lucro mulier qualem vir lucratus debuisset

euocabilis

donatio est donatio alicuius rei valens iure eminentis multis de causis sed propter ingratitudinem aut magnam lesionem in donatorem aut atrocem iniuriam presertim si donatarius vite periculum ausus fuit inferre donatori et si fuit donacio facta secundum conditione admodo quando stante reuocabit donacio et quia natis sunt liberis donatori post donacionem et que excessit vires in dando obtendet ad inopiam et quia inique donatio propter turpitudinem aut donati enormitatem

rreuocabilis

donatio est donatio facta cum deliberatione racionabiliter ab eo qui est rei dominus et potest alienare et que est tabulata et perpetue dota et est inter virum et mulierem in si res alienaret per sponsum aut sponsa premoriatur et demortuum secuntur dotem inter virum et mulierem non est perpetua sed eodem potest addicione

iure inventum e vt pute pnci li debitore t excisse te in solucdo fideiussor conueni no valeat si ante pncipal debitor foret ab sens tuc dabitur certu tpus fideiussori in sra qi fideiussor possit adire possit pncipalem debitorem quo deducet eum ad soluendu iq si non possit debitu eu te obnoxius erit solucdi nnon pla nisi adeq pncipalis debitor e obnoxius

Eries tituli e q° ondit qp hy poit hic titulus pq ptedens qui in precedentibus supra actum e de obligacoib et spetialit depignoratica obligacoe q fit rez inhicentib h aut agi de obligat de fideiussoria q fit fidei bo e inuictu rqz vm dependet ex alto ergo eciā vnu hy alti conecti igitur zc

Expressale e contessio areste psonarum a rerum ppt iniuias et dapna q illate st alicui i cole alicui ciuitatis q lio pino moincoe facta et in consuetudinē expo a iuratis vm ciuitatis adiuatos alterius ciuitatis si non conuicti iusti a pcedunt areste rebus a psonis non aucte ppa si indicit vt gubnatores alterius vrbis vl ciuitatis puniat ppt negligeciā in sacie q vindicie negligiunt hy quibus intubit vt ab eorum sbdit re datur iniuste oblatum a puniat ipbe factum

Aliuio est ab obligacoe liberacio debendi debiti prestacoe si rddat reddedu totalit et ei cui debet vel a debz abeo q obnoxius est hic e a debitore fideiussore emptore et successorib eorum eo fine vt vexacio eximat et iusticia in humano conuictu eqtate come fuerit et hec est diffinicio ceteris melius elaborata

Eclaratio diffinicoms e q om q bene dicat liberacio sz avexacione iudiciali et abnumi sicut vico dicat psticio reddedi tollit qz debitum non dicit solutum donec sz est de mai9 dicitur ei cui debet qui si alti qz creditori dongetur non dimitti debitum sz auget dicat vti debz qz debitum indebite solutu non dicit solutu omnibus vti debz hic est in tpe detimato et forte et loco detimato et sic de aliis clausulis prudentis declarandis

Aturalis solucio e debi ti natural reddicio a iure qui i omnibus naci onib conformit indita q filius pt tenet filio educatom et castigacoin et econtrario filius patri a uni exigens alicionis con fenme cuius reddicionis sedm illu modu qp natura indidit proxim9 proximo sbuecioni et si cessat tonus debiti dimissio

Iuilis solutio e q fit pnouacoz delegacoin acceptilacom copensacom sic cessionis poblacionis dispoicom fructuum recepcionis pron fusionis ipacti de no pe tendo vsqz pingwiorem fortuna sibeumssionis vl q cumqz alio modorum ne vltra moneca libacio sz nec ne iure valeat copelli exoneratio

Eciitor est quilibz pncipal debitor corpore racio sui incris t maior debens t valens colle omne obligacoin pncipalem t accesso riam a e hec a successor in bo hic e qz est prelatus successor t e pncipalis debitor vt sol uat debita sui predecessoris pro ecclia vtiliter contracta t quilibz qui libat alium debitorem eo i so a in iuto dumo vo ntas creditoris sit nota abolicoe impeticione

N validi solucio e q nō tol litur obligatio nec in pncipalis nec accessorijs et q fit pupillis sine curatoris vo nte a furio sum sine tutor auctoritate et q non fit vsqz ad zeterminacoin tocius obligacoms vl q in nascitur ex co tractu invalido q pt rescindi i integrum restitucione et ex qua voluntas creditor sine qeta abolicioi i peticoe

Era solucio e q totalis obligacio tollitur hic e pncipalis et fideiusso ria sedm omne volun te creditoris q qetata redunt cyrographi et instrumenta cancellat registra assecurat solutor ne iuradat vltra nec ase ci successorib et solutiz agit vt aboleat obligatum in de obligatu e moto vt debuit pnaia a ca cuiusque

Empus exhamcoms debiti e tpus quo dudr itur qp creditor an tpe deter minatu seu promissu non pt exactie rpete nisi videat bo debitor et sic dissipac qp titu tpis forte non possit abeo solucom have vl paucsit eum fugere exerat hos ca9 creditor anguiscias debito rem ante tpus pmissum culpatur t punitur

Nducie debitori a iure gcesse sunt qtuor ebdomade in debitis minoribus decem florenis t maioribus aut si e pmaria causa dant qtuor meses codempnatis ad soluend debiti eset de offi iudic de le querenti i moruis at qua flore due septiae in hys tu omnib regioni uia eq suetudi m spo sante denda e condicio

Nops debitor est debitor qui ppt media reatenciam bonorum extiorum debitum solue no pt q mg sit pt spes haberi qp pt de ppnq° consinge ad solu recipienda erit abeo caucio vt psoluat cu ad pin guiorem fortunam puenit si non dabunt ei i du ae vt pceet si quis eius condicom ppt de m velit meliorem face si i vo cognosca sine dolo et fraude no posse ex soluere non erit amplius suffocadus nec gcinicandus nec morti adiiciendus qui i aius e actio q i opia debitorem excludit

Egator debiti e qui negat debitum contratum suo creditori q si ne gat se nuqz recepisse nec pse nec p aliquē sibi contratum hic e psumpsum a secdm suam a filiu tenet creditor probaie se concessio e in q° loco quo tempe coram quibus et q testiomo si vo dicit se psoluisse tunc debitor t pbaie in q° loco q° tempe coram quibus si nō pdit tebi z ita i mamto pnsumre solitionis

Ena debitoris sclaris nolentis sol uere a aresta bonorum mobilium et i mobilium vsqz sufficiat creditori quibus si careat de ctazi carcere hoesto non male ficorum carcere sz alio loco vbiuqz hoesto cu pabulum prestare tenebitur creditor adictu tpe vl ad vo nte creditoris si vo iuc copelli nō pt ppt inopia libabi ad pinguiorem fortunam et si sint incola alterius vrb dabit ius repsale cont ciuitatem inomodie p° sita et in iure

Ena ctria debitoris nolentis soluere debitum est conenno adiudicac e q dz fiei vt iudex dictauit visa qdicoe tpss psone et pronetum q si sint pcedatus et debitu suit contractum i mag nte tuc epi seu iudex pt bnficia eius retine donec debitum soluat et si sint succesor alicuius ancessorum q contraxit vtile debitu pecia tf dz actiu vt de ecce bonis psoluat q pt vasa sca i pignore et solue si vo nō aliqui vtili p pa eccla contratu nō te suc cessor psolue

Eries tituli est quo ondi qp ho ordine subsequit hic titulus pi ptedens

pretoribus a curia principe cuius presentia suffit solemnitatibus vel quod relinquit in libris priorum quod tales libri sunt omni publico munimentu vel quod sit cum ceteris cerimoniis supra fr(acti)s etiam si alia volu(n)tate particulari fuisset retractum

odicellare testamentum est testamentum in re quisiti testator receptum supra fr(ac)t(u)m si manus ipsa testatoris in eo scripta fuit aut alicna manu fuit sed sigillo testatoris obsecata ne falsificari potuisset vel si pretoribus codicellum dictaverit ut suo sigillo observarent et post obitum illic staret ultima eius relictum voluntatis i(n) aliis casibus arbitror firmum fore

ertum testamentum est testamentum in rebus mobilibus aut immobilibus actu ostensum per distributiones quod tunc fieri debet quod si fiat coram personis ydoneis et iure debito utitur erit presertim si res aliqua deposita sit aut sit obsecate quod fideli custodi possit consignari sine i(n)officiosum reddere ipso facto

aptatorium testamentum est testamentum taliter fabricatum quod testator decedens ultimam suam voluntatem in alterum refunditur tamen sibi ut stet quod si expresse commictit arbitrio alicuius quantumcumque res disposuit ita est in suis manifeste discordavit voluntati testatoris vel pereciret non pereciedos tunc coget auctoritate principis aut iudicis et si neglexerit iudex exsecutur

fficiosum testamentum est quod confirmat morte testatoris aut confirmat voluntate sedata per propria aut cum iuris sollemnitate constituit et in eo pretereunt non pretereundi vel quod superiori iure constitutum unde testamentum privatum vivat iure pretorio et pretorium iure tabularum et tabularum verum iure pretat proprie

nofficiosum testamentum est quod invalidatur postumi nati vel quod irritatur secundo testamento quam primum factum sunt sine iuris sollemnitate quoniam non cum iuris sollemnitate aut quod sit ordine non recto hoc est quod instituit non instituendi et preterreunt instituendi aut quod testatoris morte non firmatur aut testator incidit capitis diminutionem aut possessio est contra tabulas

otabile testamentum est quod quo indebito proscripsit bona sua ita scilicet quod si aliquis terminus solutionis decederet quod est primus repetitor bonorum suorum in rebus mobilibus aut immobilibus non satisfaceret supra observabile tamen decerni potest non esse tam grande quod filii aut filie egestate opprimerent tali solutione tradi principe et post decessum pliberes

ecundum testamentum est testamentum posterius supra validius quanto morti testatoris vicinius non exquirens mentione de priori in casibus scilicet ante decedi de primo propositum mutavit voluntate vel si primum faciendo et reliquit potestatem mutandi vel si testamentum sit factum in libero

rdinatum testamentum est quod constituit primo heredes descendentes ad quartum gradum et dividit in lineas corporalibus et post ascendentes et post collaterales et post quintumque propinquiores existimat manifesta laborantes in opera et post extranei et pauperes redes deinde et pia loca et collegia et post substituere succesores heredibus et post pena imponere succesoribus non exequentibus debite eius voluntatem

utabile testamentum est omne testamentum ante mortem factum supra valens mutari per decedendum plibito testatoris et si pacti venit ne mutet aut pena principis afficerit et si est inofficiosum vel tamen derogat postumi nati aut possessionis in famatione vel fuit non debite factum ab opposito dicitur invariabile

eclaris fori testamentum est testamentum per homines iuridicum brachii fabricatum et cum multa sollempnitate et legum observantia requiens septem testes nisi esset testamentum in presentia principis confectum nisi nullus requiritur testis aut esset rusticorum testamentum ibi quinque testes requirunt et de isto testamento satis dixi in legibus ideo illic recurre

estator est quilibet qui testamentum facit et potest disponere de bonis rerum suarum ut placet qui tunc dicitur testamentum conficiat debet esse liber vel qui adminus adhuc ut libere possit disponere de rebus suis et corporis rationis quod debet exprimere intentionem suam verbis quibus cognoscatur voluntas eius aut scripto et coram testibus ydoneis septem secundum leges nisi sit miles testamentum in bello principis sumens suffit unus testis si moriatur et unus si curat imparte et tres vel quatuor in testamento

alidus testator est quilibet homo qui iure non prohibetur valens disponere de bonis suis per morte utilibus ut est pater familias et femina sui iuris hoc est vidua aut orbe et puer divisa et filius familias de peculio castrensi aut de bonis que acquisit et furiosus habens dilucida intervalla et monachus qui intrant religionem et non dum sit filius bona pmitti ut dividat filios et reddeat et heremita qui non renunciat propriis nec se alium esse tradit

nvalidus testator est quem iure prohibet ne possit testamentum officiosum facere ut est filius familias non fuit miles tunc de peculio castrensi et si non de bonis paternis et similiter impubes et furiosus non habens dilucida intervalla et prodigus et surdus et mutus et qui est interdictus et qui renunciat possessioni et inter non sui iuris et heremita qui renunciat propriis aut se alium esse tradit et post religiosus tamen neque potest testamentum condere quod dispensatio exceperit aut ei committi quod morte sunt

ffectus testamenti est ut ei per omnia stetur et ita omnino adimpleatur uti ordinatum est quia in hoc testator est lex et norma ut eius voluntas non aliter nisi ut voluit progrediatur et si non progrediatur potest heres cogi ad exsecutionem iudicis mandato

xsecutor primarius testamenti est quilibet heres qui per omnia tenetur ultima voluntate testatoris adimplere et ponere in effectum quanto citius potest supra pre ceteris irremissibiliter implenda si quod imponit testator heredibus sive non parue(n)t voluntati sue non modicum tardaret propter absentiam coexsecutor aut ut bona melius vederent et post elapsum crederet pauperibus

ecutorius exsecutor est iudex immediatus hoc est secularis iudex in testamento secularis persone vel spiritualis ecclesiasticus persone vel ubi in secularibus tangitur causa ecclesiastica aut pauperum aut piorum locorum que debent agere ut non tardetur exsecutio testamenti ut lites probationis temporalibus presuppositis cuius sopiant quod tales quantum cum testatoris credunt usque acquisitores eius in maiorem penam anime sue et ideo non debent diu admittere tardatos presertim sicut in clericis mandatur ut cicius inde anima sua fruatur consolationem

ubstituendi pravo in testamento est quando quod testator potest substituere heredibus alium heredem qui debeat succedere post heredi presertim si ex parte postumi vel filii sunt impuberes ut eis succedat quando ideo si non venerit ad pubertatem et post ex filiis suis substituere heredem si veniant ad pubertatem et moriatur sine heredibus

artes hereditatis sunt partes

aritalis

donatio e q̄ fit inter coniuges legib; prohibibilit; ne sc̄ coniuges sibi aliq̄ donaē possit ppt̄ x^{os} cau sas ne donationib; i iuīcē expoliaren^t & ne melior in paup^{tez} incidet detior vero dicior fieret & ne debiti exhibido pcio conciliai videt^r sc̄ omē ad q̄ ligat indiui sim debent h̄re n' aliq̄ scauet ppt̄ morte tunc dōre pīnt s' i inter vsq; ad morte & alt' corp̄ no sit inde paupior sc̄ inc teyori pt̄ tl dono p^a morte aliq̄ & dimorcio

atrialis

donatio e q̄ q̄ondit^r q̄ pat' nl pt̄ donare filio i pubei pre vi uente qui pria bona st̄ filij bō pre cū q̄i vna indiuisa existunt psona in paucis casib; tunc pt̄ filio donare pt̄ sc̄ i morte & in dote ppt̄ nupcias a' obalmeta tc̄ studia que tn̄ oīa non donationes sz indiuisi vsus dicantur

acerdotalis

donatio e qua ostenditur q̄ sacdotes porchiales & alij cliti sine prelati possunt donare de p'rimonialib; & alijs ppys i moblib; q̄ iusto labore acquisiert p̄hnsia vl' qudlib; alit' & pnt donaē cui volūt & de fructib; bnficioz suoz dōre modica sc̄ scflua omīa q' profabēa ecclē a' paupib;

eries

tituli est q' ostenditur q̄ bene ponit^r p9 priores titulos de dōtiōb; & imperatorib; titulus dictuj e de hijs q̄ alienantur non gratuito titlo in ista aute rubrica ponit^r de hijs q̄ alienant' gtuito titulo id e q̄ grat' i alim differūt h̄o bij vnum alt' sbamentitur &c

eculū

clitorum est qlib; res mobilis aut i mobilis veniens clito in possessioz per statum vt sūt bona primonij sz bona pēne a' materne successionis & pentume & libri & pectora a pentozib; peculium dictum qz antiquitus veteraui oīa bonīt sica ma xime imptorib; fundabat ratioe cui9 possessiōs talis clicus pt̄ testamentū condere & dare bona

atrimoīale

pculaia in lib; peculium est q̄ venit clito ab aniūs vsq; ad q̄rtum grd̄ ratione cognationis q̄ si sūt sclar' cliq̄ pt̄ eā donare in vita & in morte cui velit Si vō ab intestato morēt^r ret' cognat' i testatū pi quiorib; Si vō fuerint religiosi q' pectalem psfi abdicauezt vt st' omīs obs̄uan^s & itestatū veit ad cogitos

duenticū

peculium est bonorum exciorum acq̄sito popera ex labore iusto & honesto a' ex intuitu psone h^c e a donatioē aliq̄ p^e extnee que quippe bona pt̄ cliq̄ viuens & moriēs testae & donare cui velit libere Si vō intestatū decessit succedē pnt cogti in boā eorz taliter acquisita

ofectitiū

peculium est q̄ venit de bonis ecclīe vl' contempla cone ecclesie que si fuerint res imo biles tales nequaq; donari a' testari potiūt nisi forte aditani clīi Si vero fuerint mobiles vt sunt libri calices ornamita q' acq̄sit' pro seruicio ecclīe viuēs & moriens donare pt̄ cognat' & alijs amic' familiaib; & paupib; Si vō agellum i solo ecclē fecit eccle relinq̄t^r

astrense

peculium est q̄ aliquis ratione miliāe vl' e pa dēdo^e vl' alio offitio publico pcipit a' qz ob uenit clito de offi^o suo a' aplitab; ita dōt^r q̄ pe̅ nichil iuris hab; q̄ n potiq̄ filiusfamilias in eo pe̅ familias cessat^r & dci^{tu} matiā sat' dixi in legib;

ossessio

clericoz e q̄ q̄ondi^r q̄ quidam affirmabant clitos nl' posse habere dominat^r sive alit' affirmay^s id q̄ dicitur in lege veti' q̄ dns̄ deus e pars hēditat' in sfozz in tplo dni & q̄ aaron & filij ei9 ei9 non habebant portom tere i diuisionib; & q̄ voluezt quidam q̄ clerq̄ debet h̄re dnī^m sozmile sz non matiale Ego tn̄ dico q̄ dig^{us} e pt̄ cliti tpato cultu & amictu sint puisi e^o iam mlt' ams non n' duodecim florenos aniati h̄eo econtetai me optz sius laboib; occupati

eries

tituli est ordo q' ostendi^r q̄ bij ponitur titul; de peculio clitorz p9 titulū de donatoīb; sz qz cliti de suo peculio dōtioēs facere pnt & eciam non pnt cōt igitur sciatur q̄i pnt faē de suis rebus donationes quod non bene poribus rubrit' h' sbanecti rubrī i^r

estamētū

est manifesta ex pressio vltime voluntat' testa toris qui e sui iuris & corpor ra tionis & in posse dandi facto vl' iure de hijs q̄ p9 morte ei9 fieri cup^t in toto vl' i parte dicibl' testamētū q̄i mt' testatio qz voluntas testois illit maēt vsq; ad vltim vite exitū^m sp̄ tn̄ vaiā lc̄ cū morte et' si pacto quē nl' ī cō mitetur

nuncupatiuum

testam'tū est q̄ fit a filiofamilias t'fem sine consso pris p sit^r etate in sua pubertate n' pt̄ relinq̄re pamīna sua n' sepultiam eligere Si at sūt pubes sepultam elige pt̄ & dae pamīna sua q' laboib; ex pris hēditate co q̄sivit sz de pris hēditate nl' n' q̄tū pri placiut & si sit a fr̄e a' socio in diuerso cū dliq̄ pt̄ granaie etiam nec i pia loca valz testa^o & dapnati pq̄ sinam i time lese maie' vsura notoy & mochi & homis qui sui iuris non est nec racione compos

alidum

testam'tū e q̄ fit apre failiās instituente hēdes scdm descendentes & ascenden'^s vnicuiq; ponere cū i ltima portione quib; si careas q̄i scituet hēs ltium9 erit vniq̄dem ex debito honoris parentalis pri9 tenet^r instituē ppinq̄e mai^{ta} nī laboantib; qui ad alios refunde vez p̄qde dū hō sui iur' & bona iu ste h' conq̄sita pt̄ instituē paupib; q̄ velit & ecclīe & q̄ sit ab h'oie libō nulli collegio a' supioi alligato t' pt̄ facere testamentum tali sp̄ vt ei videbitur

uncupatium

testa'tū est q̄ constituit^r sine sollemnitatib; scripte in quo suffi^{nt} septem testes & hēd' noiato q̄ dz fieri vno contextu h' e nllo alio actu i tporto n' forte actū ne a' medime vl' siq̄ violentus supueniendo interruptioni fecit puta bius langllor no valēs cetari

ollempne

testamentū e q̄ fit in scripti exigens munimētū sbsciptiones & sigilla septem testium a' q̄ fit coram

imiterium

est locus ecclesie parochiali in circuitu assignatus vt illic corpora fidelium mortuorum illius parochie condepeditur qui sacinct' vobo di[ui]no illic resti[tu]i et tumulentur cuius dimensio dz si populi in maiori ecclesia quadraginta pedum i[n] gyro ꝫ in minori vero triginta pedum qui si fuit sacratus hic cimiteri[um] quod etiam quo polluto non polluit ecclesia sed polluta ecclesia polluet cimiterium

umulus

est locus proprius vni persone pro sepultura in cimiterio et ecclesia deputatus in cimiterio hic est consecrato et ecclesia suple parochiali aut vel privilegio concessis fabricabilis et non incapellis prudat ac cast[e] nisi speciali litteris petita et obtenta a pontifice de abilis monimenti in qui[bus] mo[d]o nos i[n] recordacio[n]e mort[uorum] ince sepultorum qui sepe pulcri sunt marmorea et titulo tuba vo i[n] qui[bus] i[n] sui co[n]suacione extiet the corpus

nsepelibilis

in loco sacro est omnis homo cui iure prohibe[tu]r vt e[st] iudeus gentilis et hereticus excommunicatus etiam mo[r]i ex ex[com]municatione z[e]l[o] blasfemus et sanctorum et qui adminus semel in anno non est confessus et qui cur[ati]s qui etiam si fuerint sepulti debent extumulari et abiati nisi ossa corpus fuerit confusa cum ossibus catholicorum et qui in torneamentis moriunt[u]r etiam si peniteant et sacramentum eucharistie percipiant vsurarius manifesti et predones manifesti fures et latrones man[ifes]ti et qui se ipsos interficiunt suspendunt mergunt a precipitant eo desperacione vel se la[n]ceant obcasitate et moriuntur sensus obcecati

epelibilis

in loco sacro est quilibet christianus catholicus qui sacramenta ecclesie reuerenter suscepit et in obediencia sancte Romane ecclesie fideliter permansit etiam si sit necte dapnatus hic est suspensus mersus decolatus etiam si sunt vsurarius fur latro meretrix predo dummodo signa penitencie apparuerint vel si tempore vel si loquelam amisit oculis amicit contricionem et maius sepeliri dz Christus morte absoluit et in hoc sufficiat vnius testis Si vero quis decedat subito sine sacramentis et sine confessione tamen si scit hic anno eucaristie recepit sacramentum a confessione et dz sepeli[ri]

lectio

sepulture est qua ondi[tur] quod quilibet fidelis annos discrecionis habens non monachus et sui iuris potest eligere sepulturam extra suam parochiam vbi velit i[n] loco venerabili et sacro ita tamen quod sue ecclesie adminus competens pars cedat de omnibus relictis alti ecclesie tempore potest eligere sepulturam in puberi filio vero vxor et qui est in separacione religionis ante professionem et si se transtulit tempore agnitis omnis ad alia etc et moritur et sepelitur alibi sua ecclesia non carebit porcione

me

electa sepultura decedens est sumus ante corpus in sepulturam adhuc iacet cum tale ius i[n] ponit et si fuit mulier que duos viros habuit sequitur sepulturam viri vltimi Si vero alter viuit vbi vir elegit illic sepelietur et idem de viro quamuis necte dapnatus hic est suspensus decollatus et cetera ibi sepelietur vbi domus eius sunt et progenitores soliti sunt se tumulare vel vbi locus pro talibus est deputatus a pluris adhuc nisi distans a domo vbi moritur ille sepelitur

ena

recipient corpus alienum i[n] casu prohibito est vt reddat sepulturam cum omnibus occasione illius recepit et quibus tenetur suam ecclesiam corpus relinquere et relaqui ibi vbi viuens quiescit non sit licitus tamen post mortem attu satis eius dz vel non appareat aliqua causa probabilis cur alibi potuis eligit sepulturam quod si in loco magis religioso venerabili vel quia eius genitores illic se tumulauerunt tunc sine ecclesie satisfaciendo illic tumulari poterit

omercium

sepulture est qua ostenditur quod ementes sepulturam non aliud emunt nisi tumbam hoc est locum vbi ponet[ur] emens sepulturam et sin autem si simoniaci tollerari potest secundum officium quod impeditur per corporibus sepeliendis a sepultura vendi non potest nec terra seu cimiterium vel quamquam locus vbi vivus est sepultus vel capit homines sepulturi et vendi non potest quia talis locus eo sito est religiosus et non commo solum potest sed ius sepulture vendi potest et tumba marmorea cum in loco assignatur ad sepeliendum cogitur alium quia [tum]

ocus

sepulturarum est locus sacer et religiosus alicui ecclesie coannexus non distanciori coannexione non quadraginta pedum ab ecclesia qui non hospitali nec alii loco quicumque religioso sit etiam admittitur sepultura et in vno cimiterio ilius ecclesie prout hoc sola tui

onis

modus pro corpore est modus talis sit vt non impediat corpus sepeliendi non enorme rixe proceso constituitur sed si quis in causu non concessa sepelierit pro alienum potest loca plurimis i[n] plorare auxilium episcopi et episcope et agere contra heredem et plebem ecclesie procurare tenet[ur] sed quod occasio illius corporis prepteriquam pauperi potuit

onturatio

sepulture est qua ostenditur quod sepulta de honesta procurari tumulando per heredem vel miles Similiter habuit dotem assignatam tunc decipat dote dz impediri si non tunc de bonis funeris sin vero talia bona hz et ibi i[n] quo solo de tumbolat in virtute pietatis poterit impendere munus sepulture

ena

molestantis moribundum est quod ondit[ur] quod qui renuit addonum morientis molestat eum de debito a vt eligat sepulturam vnpie cadit amplius abatrice debiti tenetur heredibus vicarius pre tertiam vrbi tertiam sepulture et infamis efficitur idem si impediat funus ne sepeliatur propter debitum idem si quis ante decem dies sepulture ausus fuerit molestiam mortuo et tumulato inferre

ena spoliat

mortuum corpus secundum leges est pena latronum pressimum si suspensum spoliauit a interfectum extra tempus belli vel ante tempus anguste a iure tali visus est secundum canones at longa pena in pace tamen tempore at belli post victoriam licet preda capere et specialiter hostium fidei Sed quod etiam intulit piet[a]s in sua domum mortuum a interfectum rapere ipsum thesauro reperitur et pars eius verbi tria sepulture et tria eius qui fecit pietatem in eo

necclesia

sepelibiles possunt qui meruerunt sini privilegio vt iudicibus sacerdotes tumulentur vt sunt principes dotatores ecclesiarum et presbiteri ministri diuini et patroni cathedralis ecclesie et qui pro fabrica ecclesie vltra duten[tos] florenos tradiderunt a altare dotauit et pontifices et reges in ecclesia kathedrali per ordinem debent tumulari sed non in lapide marmoreo supposito et non et anno i[n] signito i[n] choro seratim sunt magnus suptibus tumbe debent pari propter eromitas vero serandas et magistri et doctores litterarum et mundi sacris

xtra ecclesiam

tumulabilis est omnis fidelis scannis ad parochialem ecclesiam attinens quam iure non prohibetur et illic vbi ciuitas fidelium et hinc sunt sepulti corpora sunt domus illorum meliorum malefici corpore sepulti sunt aer sicapnape loci impetit corpora sepulta Similiter mersi quorum sepultura est aqua Similiter vsti quorum sepultura est ignis si non in toto familiari prout sepelitur et ciuitate fidelium si videbitur principi et parochianis rectoribus expedire si fuerunt catholici et penitentes

292

duodecim in quas omis hereditas pt diuidi i succes
sores scz sextans ide sexta ps hereditat et hc e due vncie
quadrans id e qrta pars et sut tres vncie quincunx ide
qnqz vncie semis id e medietas hereditat hc e sex vncie
septunx id e septem vncie dodrans i octo vncie dodrans
i noue vncie dextans i dece vncie dedens i vndeci vncie
assis i duodeci vncie

xheditatc

filius e q ondi
q filius pt exheredari mult decausis primo
ppt pris scelera si sz pr fuit hereticus a lese
maiestatis Scdo ppt vicia sua scz si e bannitus
a e hereticus a crime lese maie obnoxius Tcio si i prez
manus violetas i iecit a ei graues qtumelias intulit
a contra prem testificatus est in morte a patre vxori
a concubine se miscuit i infant a parentes alere nolit
vl captiuos exsoluere nolunt vel eis testamentu pro
hibent qdere Quarto si monachacet qz tunc regnum
mundi despexit non dz ver aspitur Quito dicit inst
si concubina pris interfecit aut spurium pris fin

nsufficiens

testa mentum
e quo pauca bona relinquit qui testatur e
q si sunt tam pue quantitat q non sufficiat
ppt debita et adomnia testatu tunc heres ltima
sua hc e qrta parte detracta primus soluat expensas
funer Scdo det ad pia loca vl q premedio aie sue do
nata sunt Tcio debitoribus itaqz q primu veniunt pro solia
nisi dolus interueniat et pq legatarys dou potuit si plus
non potuit i minuitur aplius aguiale sit e i mu dalint

xutio

debitorum extestamto
e qua ondituz q qlibz heres a legatariis
tenetur ad debitu solueda qlibz prorata
sue porcionis vsqz ad qrtam ptem hc e qrta
parte retenta n'res possideat abvno vl pdefuncto
inmodebitu sit assignatu alias sz in solidu qlibz
tenetur debitoribus rata detrahe si pt vsqz ad terminatoz
si non tunc qntum potest

egatum

est donatio qda
a defuncto relicta
extranee psone hc e ad hereditate no ptinente
q si fuit exhis q laboribus acqsit a relictu
psone hc e qz alij psona ei hr doint q legat
dare potuit tu velit s eit rati si vo rem alienam dedit
et legator ignora e eam ee alienam non tebi ea heres alii
prestare nisi heres ect pna quida sz vxor si sciente re
alienam tradidit tenetur restituere

eries

tituli est quo ondit ordo bo
fore q sz pom pq pdicta
titulos detestamt qz in prioribus actu est
de rerum alienatoibus et donatoibus qtuitis
s non qtuit Scdz qz testamtu e q donatio i mor
te facta et qnqz est gratuita quiqz no gratuita ido
bene post precedencia subsequitur

ntestati

est v mnsa defuncti here
ditas hc e cuis q re
pente defunctus e nec
fecit testamtu a si fec
tunc fec inualidum
non iure a rite a si
fecerat rite rectaunt
s ruptu irritu fecit a
quia defunctus e nullo herede relicto vl si reliquit
incapax e hereditat delicte vt igr sciat q iuis exstat
tia intestatum subiat hec rubrica prioribus

am

intestati succes sdes sz primo
descendens in recta linea vsqz
adqrtum gradum Scdo ascendens ecia vsqz
adqrtu gradu Tcio collaterales et proximiores
quibus deficientibus succed vxor vio pmortuo
a vir vxore pmortue et pq fiscus ciuitat ita sz q si
hab aliquos filios natu ralcs tunc eis debet aiqz

fiscus recipiat anlibz sextamus nisi essent exdampna
to coitu tunc eis nil debz donari

escendencium

successio
e qua o
stendit q cum descendes debent succede ab
intestato tunc primo filii ltimi et si e eglit
pq nepotes si pr e nepos fres pq nepos
fem e et succedit in illas paones qs prtes coz erat
habituri si vixisset et pq infra descedentes hc e pnepos et cz

scendencium

successio e q
ostenditur q descendentibus deficietibus succe
dut ascendentes hc modo defuncto filio sine li
beris parentes succedunt si sigressiones cappates
sz quibus deficientibus succedt aui patni i diuidia cima
terni i diuidia ecs si dispar sit vnus et sic cosequent
s si auoz sint fres vl sorores tlcs pruit tori i vilioez
partem cuius succedetibus in gradu proximo

ollateralium

successio
e successio
tl q scz deficientibus ascedentibus et descendentibus
tunc vocant collatales hc e fres mortui et so
rores et tut debent pferri q exeodu vetre nati
sz pq q ex aleo pente et pq filii et filie fres et sc priores
et pares propinquis et sic extendendo copulsiom vsqz ad
decimu gradum n cosiue do vel bi in adegio in i sz sobinet

ecia

intestati succes sdes sz parentes
aut cognati succedentes in ea bona q e i iuntu
pe cuenerit ordine pnotato et hc si res sunt
cui esse distincte ab hertlie tz ecclid succed
in res ecclie et cognati in res clitici apparatus Si vo cogn
deficiant a iure fuerit q fuise tunc i bona diuidentur
in qtuor ptes prima dabit potifici loci Scda ecclie aut
altari cui pfuit Tcia pauperibus Qrta cosangnes si no sz
heretici et incapaces aas ecclie illa ps dz assignari

onuigatum

tlcem ab intestato
succes sor e qua ondit si morit clicus coniugat
pq clicatu vxori restitutus s migrat i testatus
tunc vxor debz ei succede in ppris bonis et
prefertur ecclie n vide et intestat decessisse exquo
relinqt vxore i herede s multo magis si relinqt posititate pse

eries

tituli e quo ondit q hij po
hic titulus pq pdictos titulos qz in prioribus
actum e de donatoibus venditoibus testa ntis
q sz spes alienato in hit subiat de successi
onibus de i testat vt sciat quid debz res alienari in sele
s adqi debz in sta devolucoe venire ergo h titulus
bene prioribus subannectitur rubricis

epulture

ius est titulus ondes
ius et iusticiam circa
modum funerandi et
tumlandi mortuoz
corpora circa q dicetur
q sit sepultura q ecclia
habeat ius sepulture
apud q ecclesiam quis
debeat sepeliri quibus
interdicatur ecclesiastica sepulta q vendi pt q non et alijs
pordinem ad hunc titlm ptinentibus vt infra videbit
s quia multi equvoca ot ponitur in hc titulo sepltura ideo
q sit docebitur immediate

epultura

est tra deputa
ta mysti in tu
mulandi mortuorum corpm a officium
sepeliendi debitum et solitum pagi a e
tumba qz quis eligit s pdomo sepltua
in aliq cimiterio a loco sacrato ecclie vur q locus hz
ptate q sua di mortuoz corpora excuie a potifice assigtoe
vl q sncitu e appbata

esicio iuris parochialis est qua
ostenditur quod quis non obligatur parochie prioris
in oblagiis in multis casibus scilicet si desinit esse
parochialis prioris parochie quod contingit
habitacionis et domicilii permutacione et si non eodem habitat
non venit ad eos ad ecclesiam suam nisi accidentaliter non obli
gatur nec ei ecclesie in qua moratur tamquam ex suo peregrini quia sepe
alienat

eblagia parochianorum sunt
oblagia ad que quilibet parochianus tenetur offerenda
in templo sive ecclesie pro oraciones racione ...
secundo emendacionem consciencie racione sedacionis
anime tercio racione afflictionis corporis ... in mo
nialo ... et castigacionem quarto racione bonorum fortune
tenetur offertoria scilicet altare et decimas et oblaciones certo ve
neracionem et honorem sacerdotibus suis dum ... vnde dicitur

eblagia non acceptabilia a sa
cerdote in detestacionem criminis sunt hec scilicet
oblagia scilicet hereticorum notorie de sacramentis
diffidencium tortorum quia est precium sanguinis tra
ditorum notoriorum meretricum violancium ecclesie immun
itatem raptorum incencium sanguinis effusorum sacrilegiorum
meretrices admittuntur in templa domini quia scilicet tortor neque
in ecclesias parochiales est admittendus propter terribilitatem quia
possit venire mulieribus pregnantibus ex eorum aspectu

ines parochiorum sunt limites consti
tuti quoniam scilicet quilibet curatos certe
domiciliorum atque prediorum debent habere et non
adhiant ... ad aliam itaque vnus curatus
non debet mittere falcem in messe alterius pa
rochiam nec licitum hic vita contenta a suo parochiano
aut superiore sue parochie sub pena in ... eterne
et restitucionis proficiunt temporalium si eos perceperit
occasione cuius ... est tondere vellus oues alterius

lebanus necessaria sunt precepta
que quilibet rector parochialis medici inde
debet observare vt scilicet sit de bona vita et matura
et sit obediens non teneat concubinas publice
nec vagos sacerdotes colligat defendat ... et ...
... vitet tabernas ludos taxillorum alearum
et venaciones cum falconibus et canibus non sit ... mediator
proficiunt nil exigat si quod ... introductum
est non reprobum non teneat ... vxoratos
doceat plebem bene viuere in fide catholica ... per
manere et nunciacionem ... vt det de
cimas sacerdotibus ... vitet sortilegia non co
... debita soluat deposita fideliter
restituat furibus ... se permittat ...
deo ... vt ... adiuuet ... ad obedia

eries titulorum est ordo quo ostenditur
quod bene ponitur titulus de sepulturis
et sepultura post ... parochiale scilicet quia
sepultura est pars iuris parochialis ... at
de parochiis agitur de titulo ... parochiali ...
... concordat quia se ad aliud con
gruo ordine ... rubricam subicitur precedenti

ecime
sunt partes deo
debite omnium bo
norum personalium
predialium pri
micialium atque
exemplacio of
feruntur deo ...
... in recom
pensacionem beneficio
ab ipso acceptorum ... donacionum quilibet
... tenetur eciam ... deserere ... vt
... bona ... multiplicet et benedicat
et quia bonorum temporalium non indiget dominus ... a pro
curatore seu ministro domini scilicet sacerdote colligitur

oblata deo vt prohys ... deo ... scilicet
distribuat pauperibus pupillis viduis indigentibus
qui si bene dispensauit villicator domini audiet in
morte euge serue bone si vero male audiat in morte
serue nequam

ecima in singulari est omnium bonorum
iuste acquisitorum pars deo et ministris eius
hoc est sacerdotibus data ex diuino precepto et
racione ob ... redditur ad ... ad am
donacionum obligantur persone prediales et personales quia
debent dare cito et de melioribus ne de viliori ... vlcione
paulatim depauperentur quia priuator domini visibilis ac
cipiendo non proprio debito si perdito sui domini debi
expende si vult plagas eternales et temporales ...

eclaratio diffinicionis est quomodo dicitur
quod bene dicit omnium bonorum quia scilicet bona for
tune hoc est diuicias fructum vini olei fru
ctus de hiis quibus non exceptis tenetur de
cimam partem et bona nature hoc est sanitate pulcritudine
robur et genus hoc decimam ieiunio quadragesimali
et bona gracie hoc est quod ... nos sibi ... esse ...
et non paganum aut iudei et filii dei non ...
... dicitur iuste acquisitorum quia ...
alieno deo illudit dicitur ps supple decima deo
deo meo regi meo et ... meo ...
si soli eis ... si adest ... nostra
est si non ... et sic de aliis particulis

rediales decime sunt decime
de fructibus terre ...
biles hoc est de fructibus prediorum rusticorum
vel vrbanorum scilicet frugum segetum arborum
nemorum pratorum ortorum vinearum ...
tes pascendi ... metendi ...
di ... parochia sunt predia ... ...
... hoc ... consuetudinem ... ac ...
... tribuat

ersonales decime sunt decime
ex operibus manualibus ... deo ... hec
ex artificiis scilicet ex piscacionibus venacionibus ...
ius molendinis balneis argentariis metal
lariis ... lapidicinis de negociis et omnibus bonis
quin decime sunt tributa omnium bonorum sic sunt ad ...
deducte sine ... re ... dande sunt ...
in fine ... acceptabilis a sacerdote nisi sit ope manuali
... acquisito ut est ex rapina furtiua ...
meretricio ... ne videatur cum a
probare

rimiciales decime sunt
decime primogenitorum quod omne primogenitum
diuino precepto iubetur deo dari ... homines qui
redimi debet ... dari melius non decime ...
... dari sine precio ab
omni homine possidente animalia ... iudeo heretico et
pagano ... excusantes non ...
... seu remissio ...

eneplacite ... sunt ...
... non demandato dominus sunt sunt prediales
et primiciales ...
... obligat ... dominum vt ...
... sicut deus ... signus ...
... committit ... plagis
... frugibus ... ne ...

ecimabile est vniuersa res
orbis quod si debet deo in oblacionem ... deo
vt est primum aurum argentum gemma fructus
... arborum herbarum seminum
ortorum animalium viuorum et mortuorum lana lac
... ligna ... pensio et omnia supra
nominata et omnes decime personales iuste acqui
site ... que iniuste acquiruntur non sunt recipien
de ... approbari videatur nec ... queque
longa consuetudo quia in talibus longeuitas
non minuit peccatum sed auget

ncampis

religiose se pelibiles sint vniūsi peregrini qui in itineribus moriuntur n̄ pnt obimbecillitate attingere vrbes ꝗ loca sacra presertim tpe iubilei qui vbicūqȝ sepeliunt͛ cruce desuper facta inbūdtate dn̄i dei ⁊ sedis appostolice ⁊ sue deuotionis sancte requiescunt cetero in bello prostrati magne ab infidelib; hij sunt mrēs ⁊ milites dn̄i bene requiescunt heretici at ⁊ in torment͛ decedentes a seculo ex fiaentes n̄ sub patibulis eis concedat͛ sepultura cum ⁊ illi t sint loca religiosa si seplt̄ua

epultura

asim sepelia vbicūqȝ asim sepelibiles sint vniuersi gentiles ⁊ heretici notorij ⁊ occulti qui eꝗ vnn noluerit esse dechuione fideli in n̄ pq morte debet fidelib; quietae ⁊ dei blasphemator ꝗ sanctoꝝ et specialit͛ btē virginis ⁊ hu seipos occiderunt et puer deuentre matr̄ excisus qui inꝗ e mortu̾ nec adbaptisma pueine potuit

ortio

canonica e ꝑcio mesua consistit metropolitane eccłesie vt salit; ꝑochial eccla habeat medietate ꝗ ⁊am ꝗ ꝗtam parte om̄ oblacionum q̄ facta sint funei in adcelia siue in p̄tunys equis bobus curib; vino similit dempt armis ⁊ paliery ornamt tali cab; pro ecclia assignat͛ vl̄ p̄tiua q̄ profabrica ecte donatae vl̄ anniuersarys vl̄ tricesimis vl̄ q̄ sit p̄sonis data in quē ꝗ in singl̄ vl̄ q̄ paupib; dōn̄ sit illaz portoz habet i ist͛ paroch ecci

ropria

ecclesia e eccla quat tinet ex mansione vl̄ vbi audit diuina vel percipit sacramenta q̄ tenet paupes ⁊ ecclesiae duuites nil ei relinquites ex suo officio sufficere ⁊ non n̄ sola funcalia exigere insi ess; tosiue ⁊ decedens ess; h̄undans pt inde officio adputand aliq eccłie impetiri ⁊ si qs elegit aliq religionem ⁊ transit illuc egrotans vl̄ non dum e professus pt eligere sepltiaz alibi ꝗ vō in sanitate intrat aut illic professus nō potit elige n̄ eccā cebi ⁊ adcanoicam porcionem similr̄ si cū me adm̄ comediu se transfulit in alia ecca ⁊ ibi moriat͛ p̄ͣ ecclia non tnet canoicā parte

ena

inducent aliq adeoru vt i sua ecclesia eligat sepulturam vl̄ artant est pena i timaconis diuine ⁊ pē exomunicaconis vt non nisi appā absolui possit ꝗ inmode ⁊ mortuus carebit sepulta qz elegit sic i ute ⁊ sepelie vbi pq sepeliri debuit ⁊ si fuit seplt̄ alibi te ⁊ restitu corpus sue ecclie infra decē dies ē oib; prept͛ preipite

uffragia

mortuoꝝ sit suffragia prodefunctis non sctis n̄ dapnat adabsolucionem pena purgatore scta maxime aiam oblacōe xr̄isti corꝑis ⁊ sanguinis qz passione intercedit promortuo ⁊ oronib; eccle quib; ⁊ membroꝝ eccle h̄ e h̄oim sctōꝝ ⁊ pauperi ⁊ elemosinaꝝ largicionib; ⁊ austitati sui sceptoe incorpat vnioꝝ amicoꝝ ⁊ cognatoꝝ h̄ ē q̄ cui sustipi ieiu affliconem pegrinacōis ⁊c

ricesime

sunt Trigmita misse pordinem lecte q̄du in a sacerdote accipiunt ⁊ con non dent intrupi don fini antur ⁊ vigilie cotti die dicende sit ⁊ oracōes multiplicande sit ⁊ luminaria proanima defuncti ⁊ deuocō detinacōi modo e i dē digenda pamma pq agit͛ qz pasine ecce pmo prodest ei proq̄ agit͛ si e capax q̄ e capacior libacōi ⁊ valet oib; quīti adcogitula ⁊ quīti affitz orantē i missi facty distribut͛ i milcoz ⁊ te suffragioꝝ tali effty exdina insita cadit i eos qui sunt liberacōm psat factoꝝ capaciores

eries

tituli e quo ostenditur q̄ debito ordine h̄ rubeta

sub sequitur pq pceden quia sup͛ acti e de bonis defunctoꝝ siue ex testamto siue ab intestato ⁊ quia morientes dum sepeliunt͛ mlta relinqt loci i q̄b; sepeliunt͛ nunc ppt͛ memoria coꝝ pagenda a diuina ⁊ ideo bene ponit͛ hec rubrica pq precedentes

arochia

est pre septorum domicilioꝝ mltōꝝ aliā ecclē coassignata vt i h̄itatores eorundem r̄spiciat ecclam p sacramētoꝝ percepcōe vt diuini audiuē ⁊ conuictu adeam pro orōe nisi ex licēcia sui plbni petita ac obtenta ꝗ supior ei ꝗ meat ⁊ h̄re b; fit absolucionis multa ecca recipiendi ⁊ sacramenta ⁊ primicij oblacōib; ⁊ q̄ dande sit p̄sbito parochiali sp excepto

arochianus

e quilib; incola incume p̄sp̄i alicui ecclie inhitans ob nos ei ecclie sue vt inde aie sue grat salute ꝗ omnib; dieb; dn̄ic ⁊ festiuis missas audiat ⁊ sermoni intersit ⁊ primiam grat det decimas ⁊ oblacōes si ad mai siue adaltae ⁊ si non pt tui adm̄ quat i anno sa in die nat dn̄i pasche penthecon ⁊ Assupcō vgl̄ tudire h̄ si nō fecit potit͛ rector illi ecce age coj cu nuic sitpiori

ector

Parochialis ecclie e p̄sbiter ydone i alicui ecclie p̄satut vt pe ⁊ sui pontificis vicesgerens custodiat sollicite gregem dn̄i ⁊ pascat sacramt vō di ⁊ bono exemplo oret populo vt amalo libentur in bono co fuerit qui dz ee tal vt h̄eat sciam non solū scialem scet profundoꝝ ⁊ secretoꝝ ⁊ doctrina ⁊ vita antecedat quia sciat plbm timidū confortae ⁊ istes consolae egenos pasce transgressores punire rebelles exstirpe ⁊ boa corpoalia sum̄ p̄sua nec tpata ⁊ pq paupib; distribue poenitentes consolae ⁊ subditos adbonum prouocare

umerus

Rectorum Parochialium est q̄ ondttur q̄ quilib; parochial ecca fidelib; homo cui h̄ parochial ecce h̄ q̄tuor rectores ⁊ quoꝝ p̄mus i inuisibilis est dn̄s deꝰ ⁊ angeli sctus eius qui se homines illuīant ⁊ docent interne q̄ agere debeat ⁊ tuet adya custodiunt apitulis mentem adcoteplacōm supnoꝝ eigunt in padisū pq mortem deferūt alt͛ e ppa tinq loci ordinaius q̄rtq patronus ⁊ plebanus qui si dignus fuit sanctificabit pplo si i stollus et indignus ve populo tali

alus

parochialis rector e q̄ magis quit bona subditoꝝ q̄ salute eorum q̄ plm negligit in coꝝ necys ad salutem h̄ e q̄ negligit pueri baptisandi ⁊ h̄ est peius homicidio ꝗ egrotum vngendū vl̄ communicandum vl̄ confitendū q̄ antequ accelerat q̄ pq moit ⁊ decedit qui ambiciosus pomposus ebriosus ⁊ violentus cupidus nec amat subditos ꝗ si h̄ō ess; ei bnficium oblatū derelinqret plebem suam oblicuꝝ modico mai vtuat subditos prōre adbō sꝫ frequeq̄ admalū n̄ solū istes n̄ pascit egenos ⁊c

istinctio

Parochialium ecctiaꝝ est earum diuisio p̄mūq reperta adiomsio ppā qui diuisit parochiales ecctis ⁊ potissimt ppē h̄ q̄ ppa cū sit ordinarius om̄ pastor vbiqȝ locoꝝ p̄se non sufficit ⁊ iō ordinary sit distincti in partem solicitudinis ppē ⁊ pq locorum plbm q̄ debet esse viri matui scientes ⁊ ordinem actu sacdotalem h̄ntes ꝗ ppē ego de capitolo pragen ⁊ h̄o arbitror in digni aliq offico cū n̄ plbmam aliq pcos pui sui suum n̄ dignitate ascēdt plate sit capt ⁊ volāe sine alis incipiunt iō in h̄ ⁊ inaliys videns tantam tentē eorum ruinam in breui fiendam adomino dō eis predico q̄m ante ruinam cor exaltatur

cum monasticam vitam elegit sz si hnt parochias q̄ fieri
non deberet qa cont̄ sbalia iuramenti procedit paro
chiarum possessio in religioso tunc potuit psribere
nec ept in alieno epatu nisi probet titlm̄ cuius
memoria no ē sz sic macet in illo solo pdio n tussire
pt adaliū

ines clic̄ e clericy valens su
stentari sufficienti primonio a pꝑono su
fficienti bnficio qui si conat ad bnficia plura
z ad decimas sacrilegi^m committit qm decie
sint paupm sacerdotum ꝛ pamis egengm c vita
paupm ꝛ qui defraudat eum vite sanguis ē actu
si desunt eclie z decimas papit no vt eas i malos
vsus gitat sz impios vsus consumat q vio sit no pnb^t

edempco decimarꝫ ē qua
ostendit q decime possunt bene redimi
sine Simonie vicio ab iusto possessore
i prescriptum si accidit pontific auctoritat
vnde eciam sine pontific auctē pt redimere qlibz
ius suū z eciam qz tpale protpali in hc dat sz
pꝑ mia pro fructibz decimarꝫ ꝛpt eas licite in
pignus kape nec tene fructꝫ ꝯputare in sortem
q in ius eaium vorum semp man sit ap eclam

ecessitas oblacionū ē inti^s
qua ondituր q oblaciones intrare euenert
in eclia di ppt sex sz excoluendo expro
missione intestament vt eorū intuitu
aliq agat promortuis ꝛ ppt inuitatem ecce pueta
si ministri vl sacerdotes non habeant vnde su
stententur z ppt consuetudinem fideliū q iducte
sꝫ inct ꝑxeimmitatis precepm dm̄ ꝛ imitacoꝫ perꝫ
i lege veteri

ertes tituli est ordo q ostendi^t
q bene pq pardꝫ titulos ponit titulus
dedecimis primas z oblacionibꝫ qz sup
in mediate dtuꝫ ē de parochijs z paro
chianis ꝛ qua parochiam sue baptismali eccle
astringuntur addecimas z oblaciones z interdum
z aliꝫ parochiam voc pdꝫ i fundo alieno sꝫ q̄ iur
eta talia geistat poris h tituly bene sbannectit^r

eculares est vir a seculi
obligans a inte
dens se obligare
ad aliqm ordinm
quatuor notitu
approbatarum vt in sociatate sancta alicui in dictorꝫ
collegij viuendo diuinis obsequijs z vite coteplati^e
sit deditꝫ die ac nocte ꝛ se sibi abnegando tradat
ad celsitudinem vite ethe mente deuota abo te
nui z vita aspriori z decla oz hꝫ diffico gittori du
striosa

ecularis trāsiens adre
ligionem est quilibz nouiciꝫ a qlibz no
uicia q a qre ingredi vitam mod fatu
ad probanda austitatem regule si ea
persiste posse valens licite retrocede si habitu
nouiciorꝫ tantu modo vsus ē tpe probacionis a
ꝑpo stlari ꝛ non cplet annu z diem in hitu mochali
nec intrauit sb papilioē a testamtu fct a bona di
stribuit ꝛ forte intra^t coactꝫ a impetuose a hitu su
scept sꝫ pbacioē

ecularis trāsiens adre
ligionem non valens retrocede ē qm intro
iuit claustro in annis discrecionis ꝛ ma
sit in claustro pannum ꝛ diem sb hitu
a quia valens ire testamētu fecit rez suarꝫ
z bona sua trāstulit in heredes ꝛ legatarios vl di
stribuit omīa sua bona paupibꝫ vel vsus ē sacr
habitu pfessorꝫ per triduum aut intrauit sub

papilione religionem a votum fecit seculari vt
esse religiosus t sꝫ si absit ab solut religione
non tamen ab alia leuiori

escriptus regularis
est qui vacat
signa in se ondit q vlt statum mutare
hc est qz ingredi cum magna deuocione
ad claustrꝫ z spondet vitam psencanciā
in eo z diu morat in claustro z induit mochi psessi
habitum in se sumendo condelectat in eo z appellat se
monachum a i ꝑnicia fct votum occultum hc
dum sint minor quatuordecim annis qz exprs tunc dēa lo
se potuit obligare multo fortꝫ do t obligatꝫ apt
deum qui cor intuet sꝫ am intrrogat licꝫ no apud
ecliam que solum manu z vba extrīseca iudicat

obacionis ann ꝯ eam
in subsidim fragilitat hūana introduct
aut concessꝫ vt in eo liceat commorari z
experiri probanti austitatem si possit p
seuerare ita qz elito noto conced annꝫ z dies probe
ignoto at clico ꝛ layco cognito bienn in cognito at
layco trienm donec distincte cognoscat an sit gu
gatꝫ sunꝫ vl raciocinijs obligatꝫ ante q tpa nemo
debꝫ in professionꝫ accipi a religiosum sꝫ penis
grauioribꝫ sibꝫ quis aute cuiuscumque probacōm
pfessionꝫ obligat si non adilla religionꝫ tūc ad
laxiorem sed punitur prelatꝫ suscipiens votum

ofessio est voti sollemnis sacio
facta in manu plati quaqꝫ pratem sui
corpis z rerum suarꝫ tradit in ma superi
ꝛ obligat se sollemnit ad tria sbalia sꝫ obe
dienciam castitatem ꝛ ppetat abdicacōm z eciam
ad accidentalia sue regle h consumat sollemnita^s
eta hc solit obsuai ꝛ hitus sanctificati susceptioē
pq cuiꝫ consumacōm ppetue alligatꝫ ē illi religio^i
n dei^a qe mior adarciorꝫ se contulit petita licenꝫ
eciam si non obtenta a pre supet ptate eꝫ auctas
in hoc semper excepta intelligitur

bediencia Monachi re
gularis ē pati
voluntas adperficiendum cuncta impꝑata
sine mora z sine discussione an bo sit
qꝫ ei pcipitur qz q asperiori pcipi semper
vtile ē obedienti si obtempat dummodo non sit di
recte cont sbalia fidei a bonos mores q tūc plus
mitoria z magꝫ fidelis ē si sit iuxt contrꝫ ꝛ tam
semp in eo iacta ꝑa vo tas est si sit i bo obmittēdo

astitas regularis hominis
est continencia ab illecebri^te corpis sine
qua cta opera vident imperfecta i ministro
dni i summe placens dno cum in integritate
corpis offertur dno ment incorrupcio z pudiciti
institutu sui corpis requibilis in ministro dni qz ideo
non gnis quitur successio sz vite pfte i q maior
immnet excellēn qum i matrimo expectatur

oprietas abdicacio ē
votum spontanee paupertat a qslibꝫ re
gulari vincere volenti qꝫ ignominia est
monacho studere pietati cuiꝫ diuicie
mille accedunt pt ꝑsu dniꝫ magꝫ commedabilis
Si quis demagnis diuicijs i mundo paupm se con
stituit qz si quis hꝫ ꝑm oz delei de tabla tglaim
z monach hnis obulum non valꝫ illū pc ꝑ abbas
sꝫ prelatꝫ monastrꝫ bene posside no ipe tez sꝫ q̄ute
ne nimia paupertate religionis i frige ꝛ cob gvfacio

abitus regularim est hitus
a sancta sede aplica cuilibꝫ ordini codepu
tatus sine cuiꝫ licen nemo ampliꝫ debet
inuidere nouam religion a hitum cui
nouo astruere religionis qui debꝫ esse con eneos
penitencie deuocoi sꝫ simplicitati studi no stabilitatꝫ
a mūdi ornatibꝫ nō dnū sꝫ color a forma a alterius in
textur stagulati sꝫ deuocoi ꝛ honori congruens

apax

acceptor decimarum est clericus et solummodo prohibens obsequia ecclesiastica sicut vt exeis viuat et laycus non potest esse capax decimarum cum non potest ipsos facere obsequia debita nisi forte racione debiti tunc ad tempus et non in ecclesiam pertinet layco decime concedi aut in ecclesiam si exemit aut defensor ecclesie factus est ethalis aut forte per mutacionem transtulit in se decimas et ecclesie contulit aliud temporale quod magis vtile ad quas pertinent spiritualia pro temporali non debent admitti

empus

donacionis decimarum est tempus quod ostendit quod decime prediales secundum quosdam dande sunt tunc cum fructus percipiuntur et antequam inde census soluatur vel tributum personales in fine anni prediales omni tempore nascitur et tunc valeant vtilius et presertim cum inde incipit eas despicere beneplacitum autem omni tempore

ocus

donacionis decimarum est locus quod ostendit quod decime prediales ex agro donande sunt vel deciman sine in domo presbiteri donentur sic ad ecclesiam vel regionum in hijs consuetudo erit attendenda et idem intellige de personalibus vel prouincialibus res at paruarie et aurum et argentum etc. sacerdoti ad manus dari ponit et circa tria scilicet altari vel ad ministeria dari potest

imis

decimarum est quod ostendit quod decime donande sunt ministris ecclesie propter preceptum domini Malachie tercio in fine et quia racio naturalis dictat vt hijs qui omnibus velint in diuino cultu ministrant in salute tocius populi vt ecconuerso plus necessarii ministret et obligatur Et hij leuitica diuinis ministerijs mancipata non habebat possessiones in tribubus et lege noua et ex institucione ecclesie et magis ministri noui testamenti quam veteris quia isti ad maiora obligantur

ena

retrahencium populum a decimarum solucione est pena excomunicacionis ipso facto et presertim si fuerint religiosi qui non solum si retrahunt in confessionibus mox excomunicati sunt Sed si confitentibus aut alias in sermone existentibus facient obmiserint constancium facere non persoluentibus decimas quod si quis predicatorum decimas dissuasit mox ab officio predicacionis suspendatur Deo vnica ab plurimis incepta accipe

nstitucio

decimarum est quod ostenditur quod prediales decime vnde et prouinciales sunt a deo domino deo instituta per Malachie in iniquitate in horrea mea personales non diuino iure sed humano et precepto ecclesie sunt instituta Et ideo nota consuetudo quantumcunque longa potest personale contra prediales decimas sed personales bene potest tollere consuetudo quod consuetudo est tante virtutis quod tollit ius humanum in toto si est generalis vel in parte si est particularis

emuneracio

fideliter soluencium decimas est quod ostendit quod qui sincero corde decimas persoluit fidem quod remunerat in quatuor primo in habundancia fructuum et in sanitate corporis spiritorum et remissione in celestis regni donacione et quintum est quod custodit deus horrea et domos ab igne et agros ab aduersis arbores ab vento et custodit corpus ab omni malo

blaciones

sunt donaciones aliarum rerum aut aliquarum rerum deo et ecclesie gratis prestite siue a viuis siue a morientibus presertim temporibus aut cottidiane sacerdoti parochiali prestande vt pro illorum peccatis exoret quia talia ministrauerit aut alii sacerdoti aut religioso vel ministris altaris aut episcopo si celebrat in sua dyocesi quia sibi offertur et a suis parochianis cum tota dyocesis sit sua parochia Vel exceptio dum constat nisi consuetudo obsistet aut minima mora in vno loco

ena

Non decimancium est pena opposita retribucioni decimancium quod sicut ille qui non dat decimas aut dat infideliter diminuendo aut deteriora cum Cayn sacrificando incidit paupertatem in sensibilibus et in seria et penuria et dolorum seu inferitates et infelicitate famem confusionem et maledictionem et bonorum tollit sicut quod non accipit actus

ecimatores

sunt omnes homines et primo layci omnes habentes predia et omnes tenentur ad decimas omni nomine generatorum et in modo patrie et artifices tenentur ad personales Cleri ad voluntatis non de terra sunt eius sed de prediis et religiosi tam exempti quam non exempti et leprosi non in comunitate viuentes tenentur dare de fructibus et ortis Sed qui in comunitate viuunt de elemosina exempti sunt inde at si habent predia tenentur si non non tenentur ad personales cum nec accipiat sacramenta nec percipiat diuina nec sunt de corpore ecclesie

riuilegiatus

decimator est quo ostendit quod si aliquis priuilegiatus ne soluat decimas vel si letinne prescripsit quod non soluit decimas aut alias a iure concessum est vt sit immunes a decimis hoc intelligitur si tale priuilegium enormem lesionem non inducat ecclesie vel si non innitetur prescripcionem iusta causa seu solucionem vel si conduxit alienia predia tunc priuilegiatus et si desinis non tenetur tenetur tamen de alienis que conuenit

dolositates

in decimis occurentes sunt multe fraudes quarum prima est Si quis vendit fructus ante decimacionem vt non soluat decimas et emptor se etiam excusat emptor tenetur ad earum solucionem quia res transiuit ad eum cum onere decimarum si noluit alter tenebitur sicut et dare voluit vterque compelli debet tamen si alter eorum dedit liberatur non dans Secunda fraus Si rusticus dum insit in agro aceruos et garbas vi sibi retinet sunt tenetur rusticus ad secundam solucionem propter moram solucionis Tercia si inlitteratus non dat vt sit dando paleas

petere venia est

ertinencia

decimarum est pertinencia quod ostenditur quod decime personales pertinent et dande sunt ecclesie baptismali vbi solus quis audit diuina et percipit sacramenta prediales autem pertinent in terra quod parochiam sitorum est predium nisi priuilegium aut consuetudo aut legitima prescripcio sit impedimento sed mixte decime vt sunt agni et pascuis et oues talia decimabuntur secundum consuetudinem regionum et debent dare illi ecclesie vbi habetur ouile

eodales

decime sunt decime date in feodum concesse cum non attinet vt percipiat decimas nouali vm quas pertinet parochiali ecclesie et non layco Si autem tales decime dantur in feodum assensu pontificis potest eas laycus licite percipere et idem laycus cum consensu pontificis potest in alium laycum transferre et in locum religiosi transferre pro tamen momento feodario vt ecclesie restituatur Si autem tales decime dantur in feodo religiosis vt ex priuilegio decimas exempciat ipsi habent potestatem expediendi nouali sic autem non ex priuilegio sunt ex prescripcione tales decimas percipiant nouali non erit religiosorum sed ecclesie

ex paritate

decime sunt decime que antiquitus dari erant solite sed dissiuetum aliquod abierit a solucione quas si miles recuperat et sacerdotis vt olim esset decimales hodie sint decimales sed adipiscere magnum interrupta hee decime potuit dari militi in feodo sed nouales dentur solum parochiali ecclesie vt si laycus habeat dominium forte ecclesia autem nataliale non potest laycus derelinquere decimas prouinciales et ecclesie bladuales ex licet inmittere quantitates tribue non tamen sola

exepcio

decimarum est quod ostendit quod decime prescribi non possunt a layco non a religiosis quod nec possidere posset parochiam

rdinatus

conuix e quo
onditur qd si vir recipit ordinem sacrum
in vita vxore vl ea nesciente si wlt here
virum dz ei restitui qui dz debitu reddere
ppter pmu votum vxori sctm sz nuqz exige ppter
votum continencie in sacr ordinibz sctm Si vo vxor
sciuit consensit vl non contradixit sz tacuit et
sciuit pse vl palam qz tacite intelligit quentia
velle sine eius thoro renunciasse amplius repetere
virum non potest zhortabit ad religionem et si nolu
erit dz attari vt pmittat vt caste viuat in sclo

resul

conuix e qz ondit Siquis
eligitur vt sit pontifex alicuius loci z hz vxorez
qm recepit virginem tc talis electus seu po
stulatus non debz promoueri n ipa intret
religionem nc suffic talis vt mittat in sclo etia si
promittat caste viuere qz i^ta nc ps morte vi potit
contrahe z si contraxerit nulum erit

ernes

tituli est ordo positoru
quo ondit qd hij ponit
titulus de quisione coniugatorum pq titu
lum de consentientibz ad religionem qz ibidi
ctum e in que de consentientibz ad religio
hic aut dicitur in spetie ius si alter coniugum in
trat religionem qd iuris eciam hic esset consendum

nfidelium

conuersio e titulus
qd iuris sit doctus
etia infideles in quo
docebit primus qd sit
infidelis quid conu
sionem infidelium
quomo non z quomo
pt qs desrido in fide
lem feminam reli
gionem intrare z quando pt eum mulier conuerte
de religione z quando non

nfidelis

est qui fidem xpiana
non imitat n imita
ri sperat qles st heretici gentiles z iudei
quorum contractus cohabitacio z comisacio
sine magna vtilitate pro se sies prohibet
z maxime cum hereticis qui fidem i fundamt corru
punt pcium Iudeis qz male figura vetis legis
interpretantur z vltimo cum gentilibus

atrimonium

infideli
um e
inidem semp ratum si fuit inde corp in
gradu prohibito in linea collaterali sz
si in linea ascendentium a descendentium
fuit ante quartum gradum non tet si baptisen z ido
l pt ad religionem vl aliam supduce nc potit eam
vxor prior repete Si vo fuit gentilis uxtat hnc
corpores cogetur cu pma manie qz inorente a co sen
ciente potit in religionem intrae z n^a aa potit eum
extrahe Si vo mlr fuit heretica a ecou^s potterit
alr corp claustrum intrare i mto alto sz si glitis potest
extrahe de religione n essz tioz aie tc no dz restitui

idelis

contrahens cu infideli e quo
ostendit qd si gentil mlr ascamt capta
pq vxorem interfectum contrahat ai fideli
hz matrimoniu Simlr si fidel contrahat ci fideli
spe conuisior zipa noluit quia sepai potit abea du
wlt z si claustrum ingredi pq ipa cum repete non
potit Si vo fideles inter se contrahat z alt labat i heresim
alto ingrediete in religionem si consa fuit potit vxorem
eiicere pxtum si car le secutu eat comerciu z no tie
de aia

ernes

tituli e quo ondit qd bene
ponitur titulus de conuisione infidelium
pq titulum de conuisione coniugatorum fidelium qz sic
in illis veniunt magne difficultates ita in isto hoc
e circa fidelium conuisionem z ideo ut sicut ille ita iste dif
ficultatibz quid iuris sit circa tales ambiguitates
iusticia ondatur bene conuenit consequenter altim

ulier

infidelis non valens
euitare virum fidelem e inlr tristiss
in errores maneat deq n spes habetur
conuisionis vl qz letitie e diuergata
athoro a qz blasfemat saluatorem vl time ne trahat
fidelem ad infidelitatem z hc fuit protestatis nqz
potest virum euitare

ause

cur infidelis cum fideli no
pmitti cohabitare sunt
multe cause quarum prima e diuinum
preceptum deutronomii septio Non accipies
vxore filius tuus de filiabz alienis Sz in^o
qz si formicato corpalis dissoluit matrimonii sat mu
multo forcius z validius formicato spiritual nodum dissi
pabit matrimonialem n conuiclia creatoi sctu
firmare potit matrimoniale copaginem qd magis
illud dissupat qm melius e deo cohere qz pne sci
aucte holez ads

ien

dispari est capitu ondens qd
si fuit vir fidelis z femina infidelis qd
pueri ante tres annos apud matrem
alendi st qz tunc magis materna solin ne
indoine cunctunt qm alius cuiuscumqz sz pq tcu in
iudex potit fideli prolem omme associare z si me
est causa diuorcij debent apt precium inter experss
matris Si vo pre fuit infidelis et ea causa diuorcij
dz apt matrem proles inteti pris expensis vt pz C de
diuor l vna

otum

est spontanea de
promissio alicuius
boni magni dim
z arduum qd si fiat
ex deliberacione cum
bone voluntatis
pposito z oris pro
mitiacione z a liorum
testificacione obli
gabit vouentem copotem racionis z sui iuris hoiez
vt i mobili z firma voluntate impleat qd voluntate
spopondit nisi qd in speato euentu impediet tunc
si factus e omnio impotens ab soluitur vouens a toto
Si at inpte tenebit ad id qd comple potit lctine

offredus

sic diffinit votu
e alicuius boni cum deliberacione deo facta poli
citacio quam sic declarat Dicitur boni qz si de
malo qs voueat non obligat nam i malis
promissis rescinde fidem In turpi voto muta decu
Dicitur cum deliberacione qz si abest deliberacio no erit obli
gatorium vl si sctm obicitur vl indiscretum

etrus

lombardus sic votum
est testificacio quedam pmissionis spo
tanee que deo z de hijs que dei st fieri debent
Theologi sic votum e concepto melioris
ppositi cum deliberacione firmata sz mea hi supius posi
ta magis vide esse elaborata aius declaracionem
commitio lectori industrioso z quia vita breuis et
ars longa z paupertas magna ideo cogor accellerare

oluptarium

votum est
votum quo quis obligat se sponte ad
aliquid faciendum a obmittendum ad qd
ante votum non obligat qd quidcarum
si pterum ssent non penitet si tu exeundo gplet
meretur non minus obligatorium pq sctm qz voti

ouiciorum Habitus est habitus
recipiens distinctionem ab habitu professorum
a° ex forma a° cetris appendentibus a° scissura
a° colore cum nouicius non induit tacitam
professionem nisi vltra vnum annum et diem eundem
vel diem eundem quo exercitauit a° cum tacito voto sine
ipud a° per in legittima etate se iussit induere habitus
Benedicto

rofessorum habitus est habitus
Benedictus recipiens distinctionem ab habitu
nouiciorum a° sola benedictione a° cetris scissuris
colore a° appendentibus quod si quis susceperit
post professionem faciet Monachum completum Si vero prece-
dat habitus professionem tunc non ligat nisi presumptio est
habitus non faciat monachum sed professio cum vero habitu
magis stat quam testimonio scripto aliter alterutrumque

[O]blatus regularis est qui a pa-
rentibus fuit oblatus alicui regule in gene-
rali nulli in specie quod si adducitur in aliquo clau-
stro in annis discrecionis non contradicit quamquam
tam actu cum prius voto et suo consensu videtur esse professus
tamen dabitur ei annus probacionis quod reclamare potuit pa-
terne oblacioni quia forsan magis ex debito honestatis
patri obtemperans se ad claustrum contulit quod sponte vo-
cum si contradixerit nullo anno exire potuit sine aposta-
sia Si vero ante annos discrecionis introducitur et nutritur
etiam in annis minoribus vna cum prius voto verus est monachus
nec exire poterit sine apostasia

[P]actus regularis est qui cum sit in
annis discrecionis in
perpetuis vite rerum a° animi corporis spondet
regularem vitam assumere in genere a° recepte
constitutis licet non vere facta tamen professione
intrauit vel actu habitum assumpsit alicuius regule actu re-
gularis est non alienatus a mente est socius tunc si conuale-
scat non potest artari ad religionem si tunc fuit compos
debet artari ad religionem si non illam cuius habitum petiit
ad aliam minus artam et si contraxit matrimonium et secutus
erit

[P]ena prelati accipientes votum aliarum
ante annum probacionis est pena maior que
est in ordine et pena suspensionis et excommuni-
cacionis et qui talis professus absoluitur ab illius
regule nexu sed tamen debet compelli ad minus arciorem quia vere
monachus est non potest matrimonium contrahere et si contraxerit
inualidum erit et si dicas si est monachus ergo erit
alicuius monasterii monachus et cum non est istius non illius
sequitur quod nullius monasterii erit Monachus Dicatur nullius
religionis sit monachus est tamen monachus in genere quia promisit
absolute vitam mutare

[C]ontinuitas anni pro-
bacionis est
qua ostenditur quod annus probacionis non
debet esse intercisus sed continuus quia si esset intercisus
et non esset tempore quadragesime non probasset
austeritatem et sic deceptus videretur debet esse completus
Ita quod si prelatus aliquem talem ausus fuit inuestire
debitum corrigi quod nullus amplius timore pene metu audet
sanctam obedienciam canonum sacrorum et sue regule pre-
terire et sit receptus licet secularis esse non potuit poterit
tamen in omnem inferiorem ordinem compelli

[S]eries tituli est quo ostenditur quod
bene ponitur titulus de regularibus et tra-
seuntibus ad religionem post predictos ti-
tulos quia in predictis titulis sufficienter
dictum est de clericis secularibus et pertinentibus ad ipsos
Nunc autem dicendum est de regularibus et religiosis
et pertinentibus ad ipsos sicut iam inchoatum est
per presentem et continuabitur per futuros titulos

[C]onuerso coniugato tum
est titulus osten-
dens nos quod agen-
dum est si alter
coniugatorum tran-
seat religionem
altero inuito et in
quibus casibus possit
alter coniugum
altero inuito ad re-
ligionem transire vel ad sacros ordines promoueri
et in quibus non et an sufficiat alterum ex coniugatis sim-
pliciter consentire vt alter ad religionem transeat
vel oportet etiam alterum coniugatorum mutare a° plus
quod iure sit si mouit extrahens mulier an vir redire cogatur
ad claustrum prorogat quod iure sit de sacerdote a° presule co-
niugato

[C]asus in quibus vir potest religiosam intrare
in vita mulieris a° contradictio sunt multi casus quod sunt
si inter eos factum est legittimum diuorcium vel si
deprehendit quod mulier habet virum legittimum ante eius con-
tractum vel si mulier fuit publice fornicata vel si de-
prehenditur quod mulier fuit sanctimonialis a° alia quod ex co-
niunctione episcopi votum continencie sollempniter fecit vel si decre-
ptus est inconditione vel si ante vnionem consummatam
per carnalem copulam vellet intrare religionem tunc
illa potest alteri nubere etiamsi iuramento iurasset nolle
intrare religionem quia tenet non infringit iuramentum cum in de-
nelig ... [illegible]

[C]asus in quibus vir potest virum repetere
de claustro sunt multi casus quorum primus est
si intrauit claustrum ei iuncta per carnalem
copulam vel quia ipsa perdidit virum propter suam
fornicacionem Consequenter vir deprehenditur cum alia forni-
cari vel si occulte cum ea vel cum alia fornicatus est petere
potuit virum restitui quia tamen cum recompensant si pro-
fessionem fecit estimans mulierem esse mortuam quia tenetur
redire tenebitur etiam post voti professionem si vxor consen-
serit ei priuatim vt intraret religionem quia in seculo manens
non potest manere sine suspicione fornicacionis et redire quo
prouidetur ab ea vt religionem etiam intret a° votum
sollempne faciat et si vterque debet si ad annum probacionis et alter
egreditur sine professione potest alterum etiam actu trahere
de claustro ... [illegible]

[C]asus in quibus alter coniugum
non potest alterum de claustro extrahere sunt
multi casus quorum primus est Si fuit matrimonium car-
nali copula non consummatum hoc est quod statim post
votum alter coniugum claustrum intrat non se iuncte cogno-
uerunt in debita condicione tunc quia manet in seculo potest
alteri nubere Secundum ceterorum si diuorcium factum est propter
frigiditatem viri tunc ipsa potest alteri nubere non potuit virum
de claustro extrahere rursum si mulier fornicata est con-
tra eam propter fornicacionem dimissit et sic continencia tenuit tercium
si vterque intrat a° se inuicem nulla licencia petita tercium si in-
ueniat aliquod impedimentum cognacionis a° publice a° voti a°
criminis a° violencie aut ordinis

[S]implex consensus est quo ostenditur
quod si mulier fuit senex
prorsus anota carnalis cuius aliena haberet
quod fuit senex tunc simplex consensus sufficit ad
ingressum et ipsa debet promittere continenciam
et etiam quod non repetit virum et tunc ipsa esset intelligitur
professa licet maneat in seculo aliter semper requiritur
votum sed vite mutacio

[U]xor extrahentis est mores quo ostenditur
si moritur vxor quod extiterit virum
admonitio tunc vir debet diligenter hortari vt re-
deat ad monasterium si tamen non vult cogi non potest exiret
placet et si contraxit matrimonium proba depositi tunc
alteri tercium mocionis sed non potuit exigere debitum tercium et pro-
notificatione sine fuit sollempni satis sic non sollempnizat
tenetur primam simpliciter page quia non votum sollempnizatum
obligare potuit eius ad obtinencia vxor si impedimentum

nec conscienciam ligat quia vota de simplicitate bo. nulla sunt
mali pretensa debent fieri

tultum

votum est votum irra
cionabiliter emissum
quod si fiat in nimia aggrauacione vouentis
vel aliorum secundum arbitrium superioris seu suadendum
commutandum vel totaliter pretermittendum
quod si superior accersiri non possit potest deponere Si vero
fiat stultum quod seruari potest et fiat in bono magno vel
paruo potest seruari nisi habent aliquam violacionem sed
ut esse non primare capitis in sabbato et non lauare talia
vota sunt magis deridenda quam obseruanda

otiuum

opus est opus
ex obligacione factibile magis meritorium
tum sit ex voto quam sine voto propter tres
raciones quia scilicet vouere est actus latrie
que est nobilissima virtus quia ad nobiliorem impetratur
virtute nobilius est et quia qui vouet plus se deo subiicit quam qui
non vouet et quia per votum voluntas immobiliter firmatur
ad bonum facere ad aliquod bonum ex voluntate firmata est
magis meritorium quam ex vacillante etc.

ontinentie

votum est
votum quo
quis obligat se ad continenciam in perpetuum
incionem sequens et dimencionis contractu Si fuit
sollempne et completum sacro habitu vel professione
expressa vel tacita alicui approbate religioni facta Si
vero fiat simpliciter id est non sollempne etiam si sit virgo
vel femina que velum de altari accepit a sacerdote impedit
contrahendum sed non dirimit contractum Sed si est in maiori
ordine sacro constitutus dirimit contractum et impedit contrahendum
nisi esset per consummatum copulam carnalem licet in ea forte prius
facta de voto simplici tenebit votum maioris sollempnitatis

uramentale

votum est
votum iuramento vallatum maiorem vin
culabilitatis et constrictionis ita ut eius transgressio
in fidelitatem ostendat domino deo et magnam
irreuerenciam maius solo voto et maius solo iuramento
quia iuramentum tantum exhibetur quia debemus ei ut visum
illud quod probat promittimus sed voto iuramentali tenemur
confiteri deo et sanctis eius quod spopondimus et si non implemus
irreuerenciam eis facimus

x duabus

causis votum
condicionale
est votum quod vouens spondet non propter
aliquod statum in se sed propter aliqua plura conexa
que simul aggregata mouent vouentem in opus
principale cum votum tale si plures ante inchoacionem
operis deficiunt vna validiori remanente tamen vouens
nichillominus ex illa vincta procedere in opus voti ego
emitto votum romam sed ut illic spiritualiter fratrem et ut
remissionem peccatorum obtineam si ante iter acceptum
nunciatur michi defectus obitum nichilominus ego implere saltem propter
peccatorum indulgenciam

iuersa

vota sunt vota plura que
si simul emissa fuerint a et sunt successiue et
simul fuerit compossibilia omnia seruare tenetur
nisi forte auctoritate superioris alterum illorum votorum
in melius commutetur Si autem ambo vota sunt incompossibilia
debet seruare quod est maius et deinde secundum arbitrium prelati satisfacere

tanstatum

votum
est votum quod pater moriens aliquid alteri imperpetuum
tinens propter hoc quia morte preuentus est iniungit
heredi ut impleat votum eius siue fiat in peregrinacione
siue in penitencia satisfaccione aut quacumque alia afflictione
in vtile processus herede aut successore aptum declarante
Si vero consentit tenetur implere votum patris si hereditas hoc patitur
Si non non tenentur implere et si nolunt et hereditas
hoc patiatur debent compelli ut impleant vel subsidium
prestent aliis hoc omnes explere volentibus
et presertim si sint filii illi tenentur de necessitate
et de congruo etc.

onsiuuuris

homines
votum est votum quo ostendit quod episcopus non
potest vouere religionem vel longam pere
grinacionem sine pape licencia nisi plurimis sine
statum sui pontificii nec enim preiudicium potest nascatur
ipsi ecclesie nec subiectus voluntati alterius eo quod is qui
prestituit supra caput suum sublimiorem in cuius manibus
pendet subditi voluntas simile si quis astringit se alicui
tum labori aut operi explendo

piscopi

votum est votum quod episcopus
quod episcopus emittit quod si
fuit precessus que eius personam tangit vt si
quis vouet ieiunare totum quadragesimam in pane
et aqua vel quia vouet ambulare nudus vel dormire
solum in stramine tamen sine superioris eius et pape consensu
Si vero spondet religionem vel longam peregrinacionem et aliquod
eorum quod tangit dissolucionem vinculi matrimonialis
inter ipsum et ecclesiam que possidet non tenet sine superioris

lebani

votum est quod ostendit quod si
aliquis presbiterorum qui alligatus est ecclesie curatorum
votum emisit in hiis que sunt vinculi in ipsum
et ecclesiam et prestitum si enim preiudicium plus ina
statur ipsi ecclesie non tamen sine sui pontificis et eius vicarij
consensu potest in religionem vouere sine sui episcopi consensu et in
trare quia non debet ei prohiberi via proficiendi in aliis
at quantum ad id in quo est simus et non alicui de voto tamen astringitur
sine consensu superioris

ueorum

vota sunt vota in
puberum in quibus obligancia ante annos pubertatis
propter defectum racionis nisi malicia suppleat
etatem et propter hoc quia sunt in potestate parentum
aliorum vota sunt precessus in valida nisi effectum alicuius
habencia et si pater vel tutor inquisitus primo forte non
consensit dato et sine expressus consensit tacite votum prius fuit
validum erit

ilisfamilias

votum est votum
heredis lateraliter succedente in recta linea
vsque ad tercium gradum descendencium vel ascendencium
quod si fuit in etate pubertatis et libere condicionis
et vouit aliquod ad ea que directe eius tangit personam vt puta
ad religionem ingressum ordines peregrinacionem vltra
maritas explere tenebitur si vero vouit dispensare de ea
facta vt ea alienaret non poterit eo ratum sit preus a tu
torum consensu

eruu

votum est votum ab aliquo
suo emissum qui si fuit in potestate domini
sui et obnoxius domino suo ad personales operaciones
non potest se voto obligare tali quo
surgeret opus explendi debitum domino suo donec presentem
compleat similia nisi dominus presens affuit et non publice
reclamauit Si vero fuit emptus vel vouere poterit
nisi fuit amanumissus et si votum fecit publicum in sacro
domino et si religiosus esset effectus in sacra tem. non erit astri
ctus postquam non querere ad non ad votum tenebitur

eligiosi

votum est votum a re
ligioso emissum semper vacillabile et inme
ratum nisi fuit de consensu sui prelati eo quod ipse se
constituit caput super se nullum tempore exceptum
est in quo prelatus non possit subditum suum aut aliquid
occupare Ideo nullum votum religiosi firmum esse potest
nec exercita co[...] innectere regulam religiosi conditur
vouere licet vo[...] torum pretextu debet voueri omni
euagandi et aliis super eum via scandali sanandi quo
nascitur sui ordinis metas transcendere Si tamen quod
diuina aspirauit inspiracio immittere et sit quod non
leuitas aut racione ei admissere potest postulare apostolo
to et procedere in opus diuini sine cessa licencia sine non

lerici

votum est votum quo ostenditur
quod clericus curatus non potest peregrinacionem

ncitat qz iam p(er)cius emissiom ncitati adactum adq ante non necessitaba simp(lici)t(er) id p(ro)mi(ssu)m p(ro)vouete (et) reddite id est si vom sis tunc reddite

ecessitatis

votum est q(uo) q(ui)s obligat se ad id q(uo)d oportet facere sine ex libera ncitate a(ut) coacta q(uo)d si fuit absoluta h(oc) e(st) q(uo)d astringit se ad id q(uo)d ante votum tenet(ur) nis(i) met(us) sit(us) transgredi p(ro)mitti d(e)z Si at ncitas erat coacta violentavie cadente in viru constante ea cessante si noluit tenere de obliga(re) n(on) forte esse notorie fcm gens pozterito dino natura cogente con h(oc) n(on) ppa disp(en)sare pt Si vo huma(na) violentavie induit se h(oc)re potit

implex

votum e(st) q(uo)d simplic(ite)r p(ro)mitti(tur) nulla ad hibita sollemnitate obligans solu(m) apd deum (et) consciam qui cordi(u)m e(st) cognitor (et) non apud ecclam apt de(um) (et) co(n)sciam non minus ligans transgressorem sicut ligat voti sollemne lic(et) in foro eccle minime q(ui)s oblig(atur) ad penam sustinendam p(ro)p(ter) h(uius)mo(d)i voti transgressionem

olenne

votum e(st) votum q(uo)d fit in manu p(re)lati (et) coram multitu(din)e ceteris signis corporabilib(us) adh(ibi)t(is) adhibit(is) h(oc) est q(ua)n(do) a stringit se q(ui)s vocalit(er) sponte (et) deliberate ad aliq(uo)d (et) p(ro)p(ter) h(oc) (com)plet (et) actus a(ut) professio(n)is a(ut) habitus susceptione vt perpetu(um) s(em)p implebile cu(m) n(on) iuramentum p(er)nale potit n(on) votum simp(lex) n(on) q(uod) aliud nisi cogat vtilitas (et) ncitas dispensato racoalis id (con)trahet

bsolutum

votum est votum cum nulla c(on)ditio adiungit(ur) i(m)plebile stati si p(otes)t n(on) aliud in mente habuit ou(m) tam datur t(em)p(or)e licite implendi ad arbitriu(m) boni viri donec implere possit ita tam vt semp(er) impleat(ur) nisi mors p(re)venit a(ut) impossibilitas (con)tingat id exodi Si votum vovis dno do tuo ne moreris redde(re) q(ui)a requiret id dns (et) si moratus fuis i(m)putabi(tur) t(ibi) i(n) p(eccatu)m

onditionale

voti est votum cui conditio adiungit(ur) q(uo)d si fuit generalis semp(er) subintelligi(tur) etia(m) si no(n) apponatur expresse vt si vixero si potero si deus voluit Si vo fuit speciale eventuali ad lon(gum) a(ut) t(em)p(or)us in illo obligat(ur) nisi id co(n)secuti(s) fuit si aut(em) totum voti portum fuit incertu(m) co(n)ditionis veniente conditione obligat(ur) si at ex ordinab(us) tamen conditionale fuit nichilominus p(ro)p(ter) vnam tenetur implere

ommutabile

votum e(st) votum q(uo)d redimi p(otes)t facto p(ro)porcionali habens locum i(n) h(is) solum q(uo)d p(otes)t con(cessi)o appciari q(uo)d si iusta ca(usa) expleri no(n) p(otes)t quo legittime excusaret a(ut) magnu(m) periclm a(ut) dampnu(m) timetur p(otes)t loci pontifex in aliud p(ro)porle commutare consideratis vovent(is) facultatib(us) ita commutavit q(uo)d i(n) ead(em) specie voti pauper vediet denaio divcs vo vix vo flo reno

ncommutable

votum e(st) votum factum i(n) h(is) que nullo p(ro)porli co(m)mercio appciari p(otes)t vt e(st) in (con)tinentia fidei presertim in essentialib(us) fidei (et) i(n) p(ro)p(ri)etate cum monacho a(ut) castitate q(ui)a [illegible] vt inquit Salo(mon) Non est digna ponderacio anime [illegible] continete (et) licet talia p(ro)p(ter) non sint digne commutabilia sit t(ame)n a p(a)pa dispensabilia p(otes)t enim p(a)pa dispensare cu(m) monacho p(ri)ncipe vt heredem co(n)ualet regno (et) cetera

ispensable

votum est votum relapiens absolucionem ne impleatur obaq(ue) in n(e)c(essi)tatem cogentem ab eo q(uo)d (con)venire p(otes)t absolvere (et) p(ro)p(ri)o qui dispensat debz circa attende(re) sol(um)

q(uo)d liceat s(e)c(un)d(u)m equitatem q(uo)d deceat (et) h(oc) i(n) honestatem (et) q(uo)d expediat s(e)c(un)d(u)m vtilitate faciliori venia dispensabile si ex facili(tate) a(ut) in racioabilitate mag(is)

ndispensabile

votu(m) e(st) votu(m) p(ro)p(ter) ncitate salut(is) irrelaxabile vt e(st) in articulis fidei a(ut) p(ro)pter bonitatem q(uo)d commutari no(n) p(otes)t vt e(st) castitas a(ut) q(ui)a firmatum e(st) vtili volu(n)t(at)e (et) optimo p(ro)posito q(uo)d impedire non lic(et) vt e(st) monachat(us) (et) q(ui)a e(st) ep(iscop)e casus non p(otes)t dispensari voto t(er)re sancte n(on) i(n) limi(ni)b(us) ap(osto)lor(um) a(ut) sancti Iacobi (et) nemo d(e)z p(ro)libito vota dispensare n(on) commutare nisi sit mag(is) co(n)tinosu(m) (et) mag(is) ad acceptu(m) alias tu(n)c spectabit in p(re)latum dispensantem

bligatorium

votum est votum em(issum) ab eo qui sui iuris homo e(st) (et) e(st) factum i(n) bono (et) licito (et) oris p(ro)mulgatione expressum a(ut) signis tacit(is) a(ut) p(ro) suptis e(st) corroboratum que signa ondunt assensum (et) p(ro)positum vtilem bone voluntat(is) non capiens relaxacionem nisi supveniat impotentia a(ut) languor a(ut) obedien(ti)a a(ut) aliq(uo)d hominu(m) q(uo)d manifeste prohibet voti p(er)ficere in toto vl i(n) p(ar)te

on obligatorium

votum est votum q(uo)d prohibet eventualis i(m)poten(ci)a in toto vl in parte a(ut) minor etas a(ut) publica honestas a(ut) vtilitas a(ut) in i(n)modi(cu)m a(ut) maior voti susceptio a(ut) similis condicio a(ut) superior(is) contraria inhibitio a(ut) q(ui)a e(st) repentinu(m) (et) sine deliberacione factum a(ut) stultum a(ut) si impedi(re)t eq(uo)d a(ut) obedi(enci)a a(ut) aliq(uo)d aliud vinclm a(ut) p(ri)us voti sollemne p(re)ve(nit) (et) post particulare te(m)p(or)i ve(l) d(e)nique p(ro)sollemne

acitum

votum e(st) conceptio melioris p(ro)positi cum deliberacione firmata q(uo)d no(n) inducat sola cogitacio s(e)z firmus co(n)sens(us) q(uo)d si fuit s(olo) co(n)sensu tale q(ui)a no(n) e(st) occultu(m) om(n)ipotenti deo qui solus scrutatur cordium obligat apud deum lic(et) no(n) apud ecclam nisi in foro co(n)sciencie vel e(st) voti ap(u)d eccl(esi)am secretum e(st) solicitacione emissu(m) mag(is) ligans q(ui)a si fi(t) at solo consensu bone voluntatis

resumptum

votum e(st) voti execit(ur) evictu(m) manifesta h(oc) q(ui)s (et) si contingat aliq(ue)m ex falsas tam vt plur(imu)m contingit et(iam) eas veas si p(otes)t varia(re) sua ex p(er)sona loco h(abi)tu t(em)p(or)e sit qualitate dignitate vita vl aliis signis i(n)ducentib(us) evidente probacione (et) p(otes)t artari ad id de se fecit p(re)sumpcion(em) nisi evidenter probet oppositum

xpressum

votum est q(uo)d sitoris p(ro)nunciatione cum p(ro)missione expressa quam emisit vocalit(er) do a(ut) statis eius semp(er) implebile si p(re)cedit racione boni (et) deliberacione fuit sufficient(er) expressa certe semper statim implere si p(otes)t si non p(otes)t statim tunc q(ua)n(do) possit si ita vero a stinr(e) ad arbitrium boni viri erit recurrendum q(uo)d libero e(st) vovte s(e)z p(ro) voti n(e)c(essari)um est adimple(re)

x angustia

votum e(st) voti emissum t(em)p(or)e anxietat(is) dno do a(ut) s(an)c(t)is eius ea conditione vt adiuvet de anxie(ta)te q(uo)d si eo t(em)p(or)e h(abe)t deliberatam intencionem se obligandi (et) manifesta sentiunt adiutoria cogendi est vt eu(m) i(m)pleat nisi prohibet impoten(ci)a Si vo subito (et) indeliberate spo(n)ponderet arbito boni viri erit standum q(uo)d si comode ad h(oc) no(n) potit teat si p(otes)t si no(n) p(otes)t ip(s)o f(a)c(t)o est absolutu(m)

alum

votum est q(uo)d fit de malo si(m)pliciter nullomodo est adimplendu(m) quia in turpi voto rescinde fidem (et) in malo muta decretu(m) Si vo fit de malo indifferenti tunc ad tale no(n) obliga(tur) n(on) p(re)venit bo(nus) actus n(on) tale malu(m) p(ro)ligare vovete q(uo)d mala t(em)p(or)e n(on) crimine mentem i(m)plicant

valebit que quippe commutacio differt a dispensacione
qz commutacio signat immu(tacionem) et dispensacio in maius

asus in quibus licet discedere a voto sunt
quatuor casus quorum primus est Qu(ando) ante superior
fuit quintatim dilatum a(ut) prohibitum Secundus cum
voueus votum suum temporale commutat in perpetuam
religionis obseruanciam Tercius propter defectum condicionis
certo propter defectum ac(tu)s ministrantibus pet(it) q(ui)b(us) siue peto proprie
acte vot(i) obitte

npotencie votum est voti
prohibens hominem ab execucione operis polliciti
q(uo)d si fuit in potestate a(lte)ri expectandum erat donec
cessaret impedimentum interim tamen h(ab)endum est voti tunc si
transgressor voti obligacione in suo robore perdurante qz dif
ficultat tm in abcomodum promissor(is) non adimpedi(endum) sic
plac(ati)onis pertinet

erres tituli est quo conditur q(ui) b(ene)
ponitur titul(us) de voto voti redempcio per pre
cedentes titulos scz per titulum de transitu
ad religionem de gressione coniugatorum et qui sic
in fidelium qz omnia e(nim) alia voto confirmant a(ut) p(ro)p(ter) eius
si voti sollempnisant(ur) tunc qz ede(m) pendet v(elu)t ulti(mo) sbancti

ona chus est vir religiosus qui sponsione tacita obedientie et
pietat(is) abdicacione obli
gat se sponte
pertinetur sue
regule ambulaturum ut observancia per fidei et bono
actum et laude divina continua q(ua)si mortuus in claus
tro consepultus dz se remouere a caro mundi a(m)ne et sci
entibus et racionem mundi et nec audire nec intueri nec sen
tire mundi dulcorositates a(ut) asperitates donec a(n)i(m)a eius ere
pta de laqueo venancium non dicat in leticia Benedictus
dominus qui non dedit nos in captionem dentibus eorum laqueus
contritus est et nos liberati sumus et habat diffi(ni)t(i)o volo in si(n)e hui(us)
capitoli de la(t)e

onachus Ordo est vir actu
professus a(ut) profitendus alicuius approbate
regule normam qui voto solempni intendit
a(ut) se actu astrinxit ad mundi contemptum et cruc(is)
baiulum secundum sue regule austeritate ne reddeat ad
vitam mundanam vti mortuus ... si sedeat in
cinere idest in amaritudine vite et despectu(s) in habitu rostro
porci et dorsum asinum donec cum alicola offeratur
prom(p)titudine et provite austere martirio

agister ordinis seu generalis est
est Monachus sublimior
habens ex officio superintendere vniuerso ordini
preposito mundum ut omnia in eo recte agant et q(ui) h(abe)t
potestatem instituere et destituere provinciales et
egressiones et iniurias si per eos alicui inferuntur retis
tare consilia generalia suo ordini premulgare ad de(f)ec(tum)
torum reformacionem in ordine et h(ab)e(t) deinde proprie respondere
prosequi(tu)r et sic eminet e(t) venerit in suo ordine vbicu(m)que locorum

rovincialis est Monachus
superior in sua provincia habens ex officio potestate visi
tandi claustra sibi subiecta et videndum an viuat
recte agant et an sue regule precepta in claustris
sibi subiectis habens prelatus potestatem instituendi et destituendi ab
bates et priores abbatissas et priorissas sui ordinis et malos
contra dicunt appellatur ab eo ad generalem obiectum auferre a(ut) a(d)
...

bbas est Monachorum pater non abepo
nec generalis nec provincialis sed a monachis

congregacionis eligibilis confirmabilis ad suorum
superiorum auctoritate nec sit non exemptus tunc diocesanus con
sistimus et offic(iu)m est claustrum regere bonis claustri
labi(lib)us superintendere ne moriantur et p(ro)p(ter)ea festum de
suo ordine creatus qz subditi q(u)i sic professus (est) est
irregularis et sacerdos pro duos minores ordines
sunt conferre confessiones audire et primas sine
iniungere tercium q(ui) s(unt) regule magis proprie et obediend(um)

rior est Monachorum pater abbate minor
tum incumbit registrandis diuinorum officiorum
illic vbi sunt abbates in mediata(m) ad ordi
nibus in ambitu ea circa q(uo)d abbati sunt sup
intendat proficiendis et reficiendis sic et sine
abbat(is) licencia Monachus nec emit nec vendit nec ...
quicquam h(ab)ere potest q(uo)d nec abbas eius sine quorum et capituli
exemptis assensu res ecclesie neque alienare potest q(uo)d
si fuerit criminosus per ab(bate) absolute deponi Si vero ab
bas sunt criminosus per abepo deponi minuto conventu

ouicius est quilibet qui se
contulit ad probandum regule austeri
tatem si eam sufferre possit unde requiritur
vt sit semper minor annis quatuordecim et
habeat annum completum probacionis continuum
sunt notus ignoti ad publicum a(ut) tempus an q(ui) pa
ciencio dz accipi per superioribus maioribus sue regule
qui debent habere vestes distinctas a vestibus professorum
et eas in multis defendunt ne racione minime austi(er)it(atis)
qui minus radicati retrocedant

ullius professionis nouicius
est q(ui) est minor quatuordecim
annis a(ut) maior q(ui) nec expresse nec tacite se
ad religionem obligat nec annum probacionis
expleuit sic cognitus vel brevi(ter) si cognitus
clericus vel laycus notus nec pericm(u)s si e layci cognitus
valens exire libere ad seculum dum vult a(ut) eligi per
incepit sine postulacione q(uo)d tu sicut prius fuit exeamus
si non est in sacris dum est nouicius cadit canonem

acite professionis Nouicius
est qui exiens in annis discrecionis sub proba
cione intrauit a(ut) qz ante ingressum in
claustro testamentum fecit et transtulit omnia
bona sua in heredes legatarios a(ut) distribuit omnia
bona sua pauperibus vel facit exitus nomine q(ue) gestantur
habitum professorum per tacitum a(ut) occulto voto se astrinxit
vt esse religiosus a(ut) qz exiens votum post inchoatum annis di
screcionis mittit se in claustro adducere eo tunc expresso
non dissenciente et neque a religione absoluere po
terit cum si non competit religio supra debet ad lapi
dem auctum et si mandatum contrarium recitatum exit

xpresse professionis Nouicius
est qui h(ab)ens discrecionis votum sollempnisat
probacionis et dicens voti sollempnisauit
in manus sui prelati et habitum benedictum
suscepit cum absoluto proposito vitam mutandi apli(us)
non valens exire a religione et sui prelati obediencie nec
ad arciorem se ingesserit a(ut) probauit se voti solle
mnizasse aut ante completum tunc ad arciorem laycorum cogi debet
religionem

rofess(us) Monachus est qui sponte
exiens in annis discrecionis voti sollempnisat
et illud firmat manu et scripta vel aliquo signo
proporcionali et habitum suscepit q(uo)d tali professio
sup capite suo constituit custodem propter amorem domini ma
nibus se prelate sui corporis p(ro)p(ter)ea hasit re(s) suarum et voto
sue

onuersus est Monachus actu
professus non clericus nec forte litteratus q(ui) si fuit
alicuius approbate regule et a b(e)n(e)d(i)c(t)o ... subdite
diabolo fuit perussus penitens mundum et amore
ac si clericus perussus sit qui(s)q(ui)s diceret qz contrit eorum ad
regulam qui seruiendo fratribus et obedienciam faciendo mente
sanctitatem potius est mundus e religiosus quam opere

votum aliquod atque aliud sine sui prelati consensu peragere
si presbyter oporteret eum relinquere et negligere ecclesiam suam seu
plebem sibi commissam potest autem sine prelati sui licentia
hec facere scilicet religionem intrare votum abstinentie
caritatis orationis et talia ubi nullum preiudicium sequeretur
ecclesie facere non tenetur autem et idem de pronotariis suorum asserit

xoris

vota sunt vota mulieris coniugate quibus ostenditur quod si uxor voverit
continentiam sine sui viri assensu ad implere
non potest sic nec alia vi suspirare ut est frequenter
ad matutinum consurgere vel ad limina proborum sive fre-
quenter ambulare vel si ieiunia acerba ieiunet
ne estuat ea vir propter adulterium irritare hec omnia vota solus
vir potest irritare scilicet largas elemosinas non potest vovere nec
facere sine viri sui assensu nec hec quod non potest debitum nec etiam
voto honerare in tantum quo alter salutis petens pelle-
retur ad verecundiam impetendo debitum

ir

vota sunt vota que ad continentia indi-
scibilia omnino ad paria sicut et uxoris et ais
aut puta ieiuniis orationibus elemosinis
tercius quod non faciunt preiudicium uxori in debito
reddendo potest vir vota emittere sine uxoris consensu quia
est caput sue mulieris in peregrinationibus autem remotis
non potest vir vota sua explere mulieris dissentiente
quia per hoc fieret uxori preiudicium in debiti redditione et si assen-
serit potest revocare licet petet in peregrinationibus autem
modicis pro dominicis reformatione autem incontinentia et
expletione potest vir abire sine uxoris licentia et omnibus
quibus virtutem acquirit sibi et sue domui

onsensiua

coniugum vota sunt
vota quibus ostenditur quod si vir dedit licentiam
coniugi aut econverso ut voveat castitatem
tunc sit licentia sunt expressa ac alius vo-
to non potest votum a coniuge revocare Si vero fuit oc-
cultus et dissimulatus consensus si postea habita deliberatione
revocat non tenetur vovens tenetur scilicet exigenti tenetur
reddere debitum et si ambo in domino postea continentiam
et tenetur de periculo alterius eorum possit se absolvere

eregnacio

coniugum est
qua ostenditur si vir voverit peregrinationem
terre sancte vel ad sanctum Jacobum vel ad
limina apostolorum tunc si timet de incontinentia
uxoris sue debet dimittere peregrinationem nisi uxor velit se-
cum sicut quia prius implenda sunt vota matrimonii quo-
rum prior quam voluntas tempore implenda sunt vota sollemnia
que fuerunt tempore copule quam privata etiam tunc ne possit
expediatur votum redimet Si vero non timet de inco-
ntinentia uxoris quia forte etate provecta est potest procedere
in voti complementum

rucisignacio

viri est qua
ostenditur quod vir coniugatus si vovit ad pu-
gnam tempore passagii generalis et tempore cruciate
sicut est robustus et talis qui propter habilitatem
pugne possit secum bellatores ducere tunc potest libere
ab uxore petita licentia licet non obtenta ad salvandam
fidem christianam et populum christianum a gentilibus tradere que debet
hortari si timet de eius incontinentia ut cum viro pergeret
quod si nolit et non possit quia bonum commune videtur nimis utilius omni
bono particulari quod possit procedere licet taliter laudatur
varias quod noluit intrare arbile sine sui comparativum et sic hic
dicitur quod possit procedere licet multi dicant oppositum

oronacio

viri contra voluntatem
aut nescientiam femine est quo ostenditur quod si vir
voverit esse presbiter volens implere votum
susciperit ordines uxore nolente et nesciente
tunc per ordinationem ne fiat uxori preiudicium et si sit episcopus
debet restituere femine et non debet ferre tonsuram et habitum clericalem
cum scandalo uxoris sue alias si est sine scandalo tenetur
ferre et si post mortem uxoris contraheret cum alia non
maioritatem propter votum ordinis professionem sollemnisatum si cum uxor
consensit tenetur continere nec post mortem viri potest contrahere
quia tacite consensu votum continentie cum sit

ncta Religionem

coniugum
votum est quo ostenditur quod siquis coniugum
voverit religionem ante carnalem copulam
tunc potest alter eorum intrare alio nolente
et qui mansit in seculo potest alteri nubere si velit Si vero ambo
consentiant post carnalem copulam possunt ambo intrare
vel si vir intrauit uxore sene existente tenet Si vero inveniene
anno toto probationis si alter exierit potest alium repetere
et hec materia explanata est supra in titulo de divisione
coniugatorum

otum

omnia vota dem ingratum
est votum religionis quod dum quis implet
priora vota extinguuntur sine superioris arbi-
trio preterquam infidelibus terre sancte scilicet siquis sponte
misit votum cuiusque terram sanctam non extinguebit hoc
votum religionis tamen siquis vovit peregrinationem terre sancte
et magnam summam dare pro eius liberatione et eciam si spopondit
magnam elemosinam pauperibus et temporis multa conferre
et constituatur cum ipsum actu tunc et extinguet hoc eius votum reli-
gionis extinguebit omnia potissima obedientia est maximum
votorum quod tollit propria voluntas maxima et ideo religio
soluit iuramenta et omnia vota priora preterquam
si ordinatur pater monasterii quod multis siens subito voti

eliberatorum

votum
est votum emissum cum discussione quod ratio
agit et tempus sufficiens maturitatis et discretionem an
admittitur proficiat vel detinet quia non sunt precipi-
tanda vota nec in furtivis emittenda nec etiam immediate
deliberatione protrastinanda ne bonum retrastinatione pre-
datur quod consequi intenditur nec repente fienda sunt ne tarde
in bono quod consequi desiderat obligatus sum apud deum si vote aut
inite expirat

evocabile

votum est voti
subditorum omnium quod sine consensu eorum quibus sub-
iunt emittitur ut est filii seu uxoris monachi
quod votum potest esse sine peccato quia semper intelligitur
inter condicio scilicet si superiori placet nec peccant superiores
revocando si quod videt in se tale nec voventes peccant non
implendo quia obedientia est maior quam holocaustum

etractabile

votum est
quodlibet votum simpliciter malum et dans occa-
sionem ad malum et inutile vel etiam indiscretum
quod bonum potest esse et etiam malum et quod alias
non est obligatorium et quia ineptum ad implendum et amore
etatis probatur et quia summa cogit necessitas ut retractetur sine
retractatione sine peccato agunt se si aliquid horum tamen eius casus
ad confessionem agnoscit tamen propter cautelam superioris consilio
ut retractetur

ransgressor

voti est qui propria
voluntate abiunit adimplere quod deo spo-
pondit quod siquis non adimplet exsequi potens
tunc ibi quia bona voluntas reputatur pro ope-
re non erit transgressor Similiter si prohibetur a suo superiore
abeuns implere non est voti transgressor quia si videtur
superiore malum intendo in movere a periculum tamen non debet
in malam voluntatem propter votum liberam dimittere sed magis
ne periclitetur debet potenter prohibere

otor

est quilibet homo qui spiritu dei agitur
qui sine medio ducit tunc est in lege libertatis
nisi essent impubes sine patris et tutoris et actoris
voventes voluntate et uxor sine viri licentia et servus
sine domini licentia et monachus sine abbatis licentia tunc tamen non
potest esse votor in hiis in quibus est alienus sed sui iuris sed ho-
die in hiis que suam personam tangunt potest esse votor ydoneus

ommutacio

votorum est quo
ostenditur quod omne votum voluntarium potest
commutari et redimi arbitrio superioris ex cuius ar-
bitrio dependebit considerare qualitatem
persone et causam commutationis que sunt collecte dummodo
recompensatio melior existat et deo magis grata semper

nuumer

religio foru pfde compittables se hospitalari q denouo costituit hospitalia vbi cum vxoribus con fecet se adminstrandum deo & pauperibus bno distinctis abalijs & vomune epi rursum deuoti gingati quod si manet i sine domibus & bnt ppetum tam pmittunt eos ad aliam ordinem castitate cniugalem & obviam & vi dentum a sere q capruus in sterant begine aut a statu religiosorum pr sp excludunt. Unde mulieres dicte canonice & sancti monialis feune adimmetium religiosorum sb ascribende

radus

religionum sunt gradus multiplices fimul bonorum ac optimorum qui quos religiones instituit & accipiunt penitenciam inter se gui omne religio ordiat ad apparencidam vitam contemplativam & sic immo separati sunt a mundo & consepulti in claustris dno quibus et exitus prohibet nisi forte ad ordines cui summa in scala & sic ordines sunt pfectiores etiam qz ad nobilissimos actus ordinantur sic ordes laicales contemplacio & misti sic magis paratas ad contempta mundi & visio dei a ad doctrina sunt pdicatores & sic si in vadem fines generales vbo dno & mixto conveniunt essent pfectiores ad adoptamine & ita pfectior est q ad plura sunt ordinatur a adaucaritate corpis sunt mendicantes a ad opta pmouede fidi armis sunt militares ordines

inmencio

regula est que conmencio bz statuta producendi suos in vitam pfectam & continuus ducit in vitam hecoptam & et contemplatam & mundi contemptu perfectior & sic plures saluat q plures instaurat spe magis erigit & melius pnunc transgredientes & mactat peta corpa do in sacrificiu

ansgressio

regule e obmissio alicuius qr regula nibil facere a obmittere semp obligans ad mortale petum si peccatur in 3 votis principalibus sicut castitate contra quam agit fornicando adulterando a alias sorte dictis se maculando a paupertatem quam frangit si finat scandalum obulum spirat a obedia si non complet plati mandatum a regule si murmurat rebellisat mindet obdicere prafat contbat distordat vindicat tot poseit vocat i celari vsque aduentum & vomitu Et si rx in alijs minoribus preceptis excedit regule exeltepim pkat mortlit Si ex fragili se pkat venialit Si vo pkat tunc to sciuntes n pkat mortlit nec venialiter sed obligat ad penam in taxatam

ecatum

publicum religiosi est q ondit q religiosus pkat aliquo que pkati claycus eodem peto tunc gravius peccatum religiosi qz aliquid pptz multas causas primo qz nullum petum pt committi mortale nisi a ramus sues qui ponit i voum religionis & sic e deum blasfemare implicite seu ucide deo Scdo qz maiores ingratus ondit dno qui cum i statu posuit perfectois ripam se deponit adimpfecti & ideo gravia meret incurrit supplicia Tcio qz ad vitam eius plures aspiciunt qi ad sidus candelabrum deque si mala fama crebrescat multi scandalizarentur & quia agit et docet & scandalisat peccat tripliciter

aulstrum

religiosi petum est quo ostendit q si religiosus pkat clam nd excidere pte ex fragilitate & claustri pket eadem petum sicut tunc laycus qui pkat qz religiosus qz petum eius absorbetur ex multis bonis q opat & fatigare fingit qz minat sdeus ad confusionem de peto & cetera delebunt & qz addeum qz intentiois magis excretam & si adhuc incipit i sine dum huius ymag et apostasia egredie

postotare

et fugitiuorum Monachorum peta sunt peta quibus ondit si apostata pkat in fide a ordine qz nullum petum quo ad ofensam sue regule pt comitti nisi apostasia sicut si vero pkit & absoluit ab apostasia ab omnibus petis intelligi esse absolutus q qui apostat sicut est sicut peccatum & bona acquirendo ut claustra

Si vo pkat fugitiuus monachus & q expulsus nec pt impetrare reconciliacion secundum forma decretorum tz si honeste vivit pt proprietate habe & tz licitum erit epi an erat sorietas grauiora tn hoc sit petum qz in societate vivencium qz ve soli cui pkante quia cum ceciderit non habebit sublevantem

fficialis

Monachus e qui prefiatur alicui cure ut illam gerat in negligent q si sunt abbas prior a eorum substituti & sicuti negligentes a inuesti pt ab eis appellari pro capitulo vel contra aduersarium vi & si sint cellerarij a custos a medici a indumentorum custos a calciamentorum tales debent esse pari fratribus necessitatibus & maxime egrotis

residencia

Monachorum est qua ostendit q nullus Monasterium pt habere in presidem sue regule non professum nec vnus monachus pt multis claustris prodesse nec pluribus preesse ecclesijs curam aiarum habentibus nec poratus vni ecclesie det gubernari pporcionem alicui ecclesie alias vero priuabitur & si quis intrat claustrum sine abbate a monachatu resilire non potit & in abbacie consecracionem i illam i hijs ecclie erit

eclanus

Monachus e qui instituitur ad regime alicuius ecclesie parochialis de consensu abbatis & epi q tenebitur omnia ad omnia sue regule sicut in claustro dempto silencio vigilijs & ieiunio & nihil est esse sub obediencia abbatis quo vero ad ordinacion dyocesanum in ecclia obseruada talia adq coti pbbim tenet tenet pontifici obedire tn tamen te semp Monachus ne rumpet continencia paup & obediam vt i claustro pfesat qz difficulter in parochiali ecclesia potrit se votis sue regule conservare

ucessio

Monachi in bona parentum e q ondit q Monachi et professi pt parentibus in hereditatem succedere nec possunt cosputes ex hereditate vt het verse in Deadh tn si sunt indores ac obseruatia quibus nullomodo lig habere proprietatem nec pse n pmispondam psona rerum successibilis in quolibet monachus militat qui voti abdicacio unde pt dici q tria ps cedit claustro tria ps pauperibus qui successores sunt lecum ad te statu tria ed sas ecclis a prelatu ecclie

ebita

Monachi sunt debita a monacho contracta q si sunt orrati in abbat sui que tunc abbas & conventus tm debet psolue quum in rerum suarum rata ecclon pensabit Si vo sunt in ecclia dpensione epi a patrom scilicet tunc successor ecclie si vero res eius here psolue tenebitur Si vo vinces obligat & nihil vnde solue i pntc creditor in prudencie quia in l dat q non habz

alefacium

Monachi e illiciti contractacio facta p Monachum eiusdelictum persona personale & non dz reddi dice i modo carorum confusionem n daps in claustro n mosit vocilicet eius aliquis quersa suus tunc tn paci quum comedit accepit tradetur ab monachus malefactor suo abbati ad puniendum n esse ainc lese maie a ille q vrget i gre malis & morte mactur

nsoencia

Mochorum est que ostenditur q multos Monachi sunt se cos in loquendo & facilit contumeliosa con plates eciam in singulis sus pnunt vel detrahunt in scacto prelati vel indulgentias i defecta d promunciant vel testatores vitalicent ne faciant testamenta & mortibus vel ne statuat legata a debita a male ablata absoluens eos ab hijs & in ecclibus opalibus vel prialibus n vt b a fm ordinis fratribus vos thes erogavent huiusmodi si vltro fecerit maledicto & etiam i ecclia maior puniant vt d opiniis Reliicle

bseruates

sunt Monachi qui obseruant reglas suas in forma q nunc

arabaita est Monachus
veste tantum et professione sine non opere qui post habitum
tonsuram et professionem fidem mentitur deo quam
sibi ullus eius approbatur ingredi vult includi a sancto
collegio sed suis desidiorum legibus ut liberius divaget vadat
cum sibi similibus a similibus semet includit particulari non au
scultatur patris sui precepta

yrovagus est monachus
instabilis
currens per cellas et hospitia et monasteria a diver
sas provincias et cum nominatur a rixarum
seminator sufflat ignem gehennale inter
fratres qui adulteratur furatur omnium prisit fratrum testimonium
dicit nullum honorat omnes accusat iurat periurat ma
lum pro malo reddit maledicit et maledicitur qui nec deum
timendo nec homines verendo agit prohibito quod ei videtur

nachorita est Monachus
heremiticam ducens vitam ex eo perfectior
si solitudo accipiat ab eo qui iam perstitus est
et aliorum regimine non indiget si vero assumat
ab eo quod aliorum indiget regimine tunc monastica vita
est ei eligibilior quia illic semper instruunt verbo exemplo et
correptione qui praeter habere primum et magis etiam est in perfectior vita
monastica et concede testamentum ne tamen videatur esse
ante salus pontifici loci debet obedire

postata ut hic est Monachus
sue regule perfidus
violator qui fide abiecta habitu monastico conta
castitate obedientia et religione in pami de voto
sua transgredi prohibito quod prelati sui tenentur
perquirere revocare et compellere ad statum suum quem sponte
elegit qui si in fide apostotavit atrius est puniendus Si
in habitu et obedientia et conversatione deicere unus est puniendus ita
tamen ut dulcior viae tempore correctionem ne timoribus cogantur
dapnabiliter evagare

onasterialis Mona
chicus
est qui militans suorum seniorum sub pre
ceptis per ducatum evangelii et tunicam sue
regule progredi et humilis sine mora
obediens castus pudicus sobrius quietus de in toto cor
de laudans et diligens non occidit non adulterat
non furatur nullum accusat omnes honorat appetitum
sibi subicit non est vinolentus superbus edax sompnolentus
qui cogitationes malas a corde retrudit sanctiua vbera
a bore et auditu expectat vitam eternam et est omnium princeps virtutum suorum

onasterium est templum
dominum una cum coannexis Monachorum a mona
chorum incolatum deputatum ut illic com ma
nentes serviant domino permittentes premittentes se in curren
et divinis laudibus assidue assistentes quod quippe templum
debet construi in loco non tumultuoso ne publico accessu
devotio religionis impediatur ibi monachus manens vivit
purius quiescit securius cadit tardius surgit facilius incedit
cautius moritur confidentius et vocatur frequentius liberius velito
et premiatur copiosius in eo moriendo

xemptum monasterium
est monasterium
a lege diocesana prorsum alienum ita quod episcopus
in cuius territorio est non habet potestatem in eos eos
corrigendi a exactionandi non sunt nimis tri
unmosi et superiores eorum sunt negligentes tunc dyoce
sanus potest manum illic ponere et instituere bonos superiores
et destituere scandalosos monachos malos eicere et bonos
imponere alias cystercienses habent maius libertates permit
cum ab episcopo excommunicatos ad se recipere et eis quantum tempore
interdicti celebrare et sic de aliis

on exempti Monasterium
est quod habens
quod sunt regule habet a spicere ad suos superiores
religiosos sed quod sunt ad in statutum abbatis
a superiorum a ceterorum parochialium in stitutorum

quod tamen non laudo ut mundo mortui existant parochiales
ecclesias quia illic per confessiones in publicis mentes corum
et contra abditionem pauperum bona thesaurizat recte
habent aspicere ad dominum episcopum ita in quod sit exempti
monarchi in kathedratici prestacione decimarum solucione
ragium exactione

egula ut hic est norma directiva
vite religiosorum docens tam in genere quam in spe
cialiter monachus dicitur se habere in obedientia taciturnitate
humilitate divinis officiis nocturnis et diurnis
dormitione oratione potatione ieiunio labore in duimento
et omnia officia cantica sua in clausura exabilia quod dicitur esse
ita perfecta quod evangelii cunctos et omnibus institutis prius
sanctorum in ea virtualiter includi debet

asilii regula est regula a sancto ba
silio greco admimera magne
auctoritatis ac religionis qui primo tempore helie et
heliseo cepit vivere in societate religiosa
in monte carmeli ubi erat tunc prophetarum
quam quippe regulam non greco in occidentis partibus agnoscitur
teneri ordine non accedit tamen et ea mitigata est obauscultate

enedicti regula est regula
a Sancto Benedicto tradita ferme de regula
basilii extracta sub qua primo degunt viginti
ordines sibene recordor scilicet benedictini sancti
Cystercienses celestini Sancti Ambrosii climacenses cama
dulenses cartusienses vallis umbrose fontebrandi hu
miliatorum calatravenses milicie Christi heremitarum Sancti
benedicti florentini de monte oliveti

ugustini regula est regula
a Sancto Augustino
edita sub qua militant duo viginti septem or
dines scilicet augustinenses heremite canonici
regulares predicatores iohannite fratrum
Sancti pauli premonstratenses Sancti anthonii Sancti
lazari Sancti Jacobi de spada mare fratrum cruciferorum
cruciferorum cum stella Sancte trinitatis Sancte brigitte
Sancti Johannis sepulcri domini templariorum sancti spiritus Sancti
Jacobi de altopasso vallis scolarium et de mercede Sancti Jacobi
de gallacia militum Sancti Georgii militum sancti gilberti
Sancti wilhelmi et de stangate qui

rancisci regula est triplex
regula excellens
tracta quarum prima traditur monachis cum
cappis griseis et tunicis griseis portant sunt
sine aliis habitibus tamen soleas in pedibus hodie
tamen sunt duplices et monachi scilicet observantes et non observantes
quorum eadem est regula licet sit in austeritate diversitas al
teram penitentibus inquam primitus est conjugati defensores
tunicis griseis et mantellos griseos cum cordula et capucio
de . . . regula sit clare

endicanti ordines sunt quinque
ordines de mendicitate viventes scilicet minorum
predicatorum et Augustinensium carmelitarum
et servorum Sancte Marie minorum tamen dicitur ordo
ita mendicans ut pecunia nulla recipiunt nec aliquid colligunt
in coquina sed ut solum id edant quod mendicatum portatur
etiam si stant primus portaret gratias agentes domino in quaternum

ilitarium ordines sunt quinque
ordines ad invadendum commune fines gentium in
gladio materiali instituti ut fides christiana multipli
caretur et gentilitatis in cruce quod non deicerent
oraret sed contra religionem sua pugnando adimple
et sunt isti scilicet templarii et fratres calatravenses Sancti Jacobi
de spada et ordo milicie Jhesu christi

xcogitabilis Religio
est religio
quod ultra perditas possit adinveniri quod si quo
quando emerget sopiri dicitur non apostolica a sede sancta
est firmande nove religiones quamvis in vetibus ordo
perfecto vite contemplative in primi potest et si quis velit novam in veire
religionem dicitur expelli ad alias retrorsum ut nostra sum in spiritu domini
dicitur Vel hypothetico ad nove religionis in stitucionem

a religione infra tpe probacionis tñt omnia q ecclie tra
didit pt secum exportare zpt sim repete bnficium si ea
non renunciat z potlt redire ad omnia sua bona z uxo
res dimitere n q̃ semp debent mediaa illiq hre vt st
vite mlior sectis mundanis

es itinacii

se res bonoru
tpalium qs si ni
ptauit claustro intelligunt mo stio esse col
locata n consuetudo contrm tenet tnc pri
qui ei9 bona occupabt n q̃ volens mostio
contulit si fuit huiusmoi oblacom consuetudo tn michi
videtur mag̃ rõsoni vt qui ingredi dispot de reb
suis vt melius nouit z nichil det mostio qz vidi et
audiui taxas t ponere monialibus n̄ sine rata
voluerit acceptare tn consuetudo in omnib̃ e obsuanda

exitum

intrancium ad religi
onem e introitum q̃ ondit̃ qz q̃ ingredit
aliqz approbatam religionem qz mox conse
quit remissionem omni pctorum suorum a pena
z a culpa zpl9 bom facit mancipando se dmis officijs
z renunciando pprijs qz si elemosinas multas daret qz
peregrinarent pegrinacoe tre sancte vl qz qdcuqz
opus q̃ mereret absolucom a pena z culpa mere
rentur qz religio excedit omne genus satisfactois
z publice pnie zhut eandz graciam qz consecut baptis
sati qz iam vti in sterc se tollens cte sua ducti sequt
vestigia ei9 ceter

olo

indutus Monachus e Monachus q allec
tus decepcom et imperfeccione sciam qz forte
tractus e per splendenciam mense a alicuius
honi qualliet q̃ si fuit etat legitime z forte
pitus non potit redire ad sclm qz intelligit se obligasse
qz fieri videbat vl audiebat s adid qz fieri debebat
nec potit dicere se deceptu qz condicom sua i melius
mutauit Si vo fuit simplex z si solum ad illa vitam
se intendebat obligare qz vidit vl deqz audiuit z no ad
asspiorem inicij potit ad laxiorem Si at ei austeritas
regule fuit explanata consensit redire no potit

onditionalis

Mo
nachus e qui ingredit ad Mostium sub cert
condicionib̃ q̃ si ponit condiciones contra sba
lia regule vt puta qz liceat pprium tene vl q
lib facere dum velit qz inistr ponit obiectum zinitt mam
suam ad aratrum z retros suos tn loth fcia ad spiciens
pnicta inhabilis est regno tc Si vo pot condicom
contra pticulres astitutiones vt sz carnes comedere ctis
tpib̃ d in morib̃ rgle pt assumi z abbas loci pt
dispensare q̃ non stante potit egredi si nd e pfessus
Si vo e professus tene cogebit austitate in forma qz
qui religionib aliis consimilem vita suscip sinilcz
serie dent distinm

coseipso

votilis Monachus
est aliquis q̃ in a̅ius discrecionis vo regu
lam religionis om̃d adhuc arctabilis vt
reddat deo promissios in hnus q̃ di se scia
et si vouit nominatim aliquz z illi forsan nollet eu
recipe si se obligauit ppt loci cõplacens a vl fauore
Si nolint eu recipe in illum loci liber erit Si vo vouit
in gne tenet ad alium intrare vbi recipetur

pmenabilis

votilis
Monachus
est aliqd q̃ pntes duo offerentes obtulerit
eum alicui religioni voto qui si fuit impubes
claustro pntatus z ma sit ad anni quindecim
tunc quidecimo anno pt esse impubes si pfessionem ab Si
vo an consensit z pq dissensit no tenebit quinmqz p9
fuit doli capax Si vo fuit pgenitorez adductus i clau
strum eo non dissentiente tacite videtur professus

rofessus

sollempnit e quilib
Monachus q̃ fecit votum solempnizatum i manu
sui prelati expresse z multorum i pntia

iuxta ritum z ordinem regule an pfessionem q̃ ia ica
mentum i pmane cogebit insi ad arctiori sectam tulerat
qui sicut homines bone fidei contrus tenet i dissolu
compagine q̃ quos deus pepigit solum sine condicom no potit

aate

Professus e q̃ sacienter
hitu vsus est professorum z per tres dies
meo animo q placet z vexatus ambulabat
dicitur professo habit tum expssius tum
qz spontis libertatis eum impulit ad usum z ecca
tm certero si testamentu fecit vl bona paupib̃ dist
buit ante introitum qz tnc psuit qz omnino intedebt
mutare vitam vl aliqd signum eiusdem ondit clare
ppanciam eius ppositum i mutabilem Et si illi ordim
non erit alligatus ingenere tn vtiqz alium ordim
alligatus e n potit redire ad sclm sui ppe spe dissc
satibile

arctiorem

regulam
transiens Monachus est Monachus alicuius
laxioris regule valens petita licencia
etiam si non obtenta ad arctiore pfile
regulam si ducitur zelo pfectonis z vt ex strictiori ne
vite magis meat z si non potit ut arctiori psistere
tenebit vnde exiuit redire qz qz sed tunc honor
con feratum prioris regule decno pente debz

laxiorem

regulam
transiens Monachus est monachus q̃ i arc
tiori professus e regula tacite a expresse
in ttibil ad laxiorem tum dispensacoe
m istr cum si sz egritudinib̃ aliquib̃ pturpatur
ppt hs no pt explere debitum pfectonis arctioris
regule certero si tepescat in arctiori qz iurd admit
tunt qui melius he i remissioi viuit ordi by qz arcti
ori male

enouacio

votorum transeuncium
Monachorum est renouacio q̃ ondit q̃ Monachus
transeuntes translatos transiens de laxiori religione ad
arctiorem dz in arctiori etc votum solle
nisare z alij dicunt oppositum qz no pt votu solempnisac
in arctiori s suffict votum sctm in laxiori ne per hoc
perdens religio quem pacia iactura a confusiom
eqt vide iustius potit tn i puato coram mo̅chis i manu
plati facere votum constitutos tene ztr dabi ei nobis
hitus s d arctiori i laxiore ve nō no i diqz pfessio zm
aliqs

bediencia

Monachorum
est obedia q̃ dz semp esse purissima i hijs
q̃ sunt regle qui ad illa pcipue obligatur
ex voto z talia directissime ducunt monachi
ad salutem Minus at pura i alijs licz sp dz exple
mandatu supioris in omnib̃ licitis minus at pura in
illicitis q̃ si ei pcipit zhc dz exple i no valde per
inciosi qz obediom cedet ad meritum redundabit at
in caput pcipientis iniuriosis at non tenebitur

ongruens

Monachorum
obediencia e qua ondititur qz religiosi te
neantur de congruo obedire suis epis a
pncipib̃ secularib̃ in hijs q̃ non sunt contra deum
vl ordinem suum vl contra pnilegia z constituciones eorum
Sz ppe a strictu se demittere ymo monachus astrictus e epo
z pncipi seclari mag obedire qz clerici sclares qz ipi pcssi
renunciauerit ppe voluntati z multo forcius si platus eis adiunat
a pcipiat

abitacio

Monachorum conuenienter
est claustrum a cella qz monachus i cella a clau
stro viuit purius quiescit secruis seducit tendis
suscipit facilius incedit cautius moritur confidencius
pmegit cautius pmiat copiosius ncora frequencius qui
est dici zom q̃ placuit sicut piscis sine aqua ita monachus
sine mostio vl cella catz vita eo male agit abbates
eorum mitteris eos ad cuiusqz causam qz ibi difficultas potit
Monachus essencialia rgle obsuare ymo neqqz potit

modo insidiosos in ordine fraudulentos et perditionis emergentes, vulgo suas continentias et ffirmitates suorum allegantes in continentias suas austeritates et observantias aliorum vero insolentias enormes in vita secte mris ettie uti Jacob esau impie coitant et aliorum prioribus suos confratres eicientes loco eorum crudeliter somniunt quibus ulterius mandat sub omnia in sententia quod remanet sic eos qui torrens adeo ut sius antiquus Gardianis et prioribus obediat et a talibus crudelitatibus que et alaycas alienes sit abstineat

piscopus

Monachus est monachus qui sine professione sine aut efficiatur Monachus non potest absolui a continentia paupertatis et aliis que sunt regule promone professionis custodiam nec ab habitu quod ex hoc quod obligationis suscipit quod promovet episcopalem dignitatem in professione et aliis aut moribus que repugnaret pontificali officio ut est sollicitudo silentium vigilia grauis ieiunia austeram exequitur impotens redderetur ad pontificalia non tenebitur sed tenebitur dispensatione accipere a suo prelato religioso

onachis

competibilia ex que sunt ea que iure eis ad mittuntur cum Monachus potest esse arbiter alicubi sed non procompromissum et potest esse tabellio in instrumenta fidem alias nunquam in se vetera instrumenta deceret compleri sed nonna prohibebit assumere potest esse testis in talibus monasteriis alias non potest consulere ad testamenta condenda sed non potest esse testamentarius nec constanto testamento

onsilium

de ingressu religionis est consilium quod magna deliberatione de eorum capitationes prudentibus et maturum an debeat intrare religionem quia attenta austeritate regule et uiribus ingressuri et considerat devincere omnia et quod consideret mutabit fortitudinem abiciet pusillanimitate et assuescet potest ut sicut aqua currens et non desinet cum deus fortitudo eius est si non videret cum egrotum mittent eum ad unius religiosos ut cum eis tractet de sanctitate et de misteriis cum quibus si assiduus erit perficere in eo quod erat placitum deo

nductio

ad religionem est quo ondit quod quilibet homo potest licite que inducere ad religionem cum potest promittitur et in vita Jacobi ultimo qui qui fecit peccatorem aberrore vie sue liberabit animam suam a morte et operiet multitudinem peccatorum suorum et danielis duodecimo dicitur qui ad iustitiam erudiunt multos erunt quasi stelle in perpetuas eternitates sed nunquam debet violenter aliquis trahi etiam si in claustro fuisset eiusdem nec sine mandato debet trahi per minimam nec bladiciis allicere ne decipiens se recipiens recedat et fiat nomen filius quorum hominis peccatoribus

npubertatis

introitus ad religionem est quo ostendit Ut puer offeratur a parentibus ad religionem minor etate cum annorum quatuordecim ipso assentiente vel si solus intret tunc potest exire cum liber vel a parentibus accipi vel tutoribus sed post annum quartum decimum et si quindecimo anno completus in professione exercicit non ligat post completionem autem quindecimum consummatum si consenserit ligat

ervi

Introitus ad religionem est sed ondit quod si servus venit ad claustrum volens probari et sit esse servus non a manumissus non debet recipi potest tamen usque ad tricennium servari quod si dominus postulauit restituetur sed tamen de ipsum tantum eius accepta Si aut dominus dissimulauit cum per tres annos probe sic potest in vestiri et dominus eius cadet ultra ab actione

dratiocinia

obligati ingressus est sed ostendit quod si aliquis ad religionem ingreditur reipublice non debet recipi Si aut obligantur ad ratiocinia pro

piratis debent induci ut primus fideliter rationem exequatur tempus ingrediant Si aut non possit recepi monasterium procinus libacione et si tanta eius persona fuit et monasterium pro soluit in eum monasterio ascribere in ffllbum vel si professionem fecit libabi

ebitoris

ad religionem Introitus est quo ondit quod si aliquis qui multa contraxit debita se ad claustro contulit et hoc faciat non intencione substrahendi debitum sed ut feruore et sui saluet nec plus facit iniuria creditori quod excusatur auctore spiritus sancti cui nemo resistere potest et si quod contulit monasterio aut monasterium ex parte eius aliquid recepit dabit pro eo ratam quantum sufficiat Si aut nihil contulit monasterio potest sumere non dedit fide expensis in supputatione Si aut contulit se intencione substrahendi debitum non potest recipi

piscopi

capitanei capellani et ad obsequia obligati et presbiteri curati introitus ad religionem est quo ondit Si episcopus ordinarius ingreditur religionem cum pape licencia et aliter sine dispensatione tenet ingressus alias non capitane et aut curatus quia ad animarum gubernacionem fide et cum consensu principis potest alias nisi compleuit tempus non potest de aliis aut minoribus Si sponsus affluant potest helya in curru igneo cum portione in paradisum tamen tamquam ut expleat expleda sed si cum aliqua sub sigura habuerint toto tempore predicationis nulli deberit offici nec cumulamit te

ilius

parum potentium est filius qui habens pauperes parentes et bonos eius eis dimittit pro modice peccato et pietatis officia in parentes paret qui si sint nominatis et videlicet precium ac medeum in magna neccessitate quibus subvenire non potest pariter et sunt deudum est ei ut obmissa religione potius in servet parentibus Si aut est professus de promodi parentibus cum neccessitate Si non potest imitari mortuos sepelire mortuos ipse autem qui vivit in deo non potest si non recedit ad mortua quasi quedam absolutus est a mundo et huius sicut et mortuus

implicitas

homo Introitus in religionem est quo ondit quod si simplex homo non perfectiatis in obseruantia preceptorum dimoverit intrat religionem suscipi debet nam et deus Matheum publicanum et petrum piscatorem vocauit ad consilium suorum observancia sed possit in moribus sit et capacitandi perfecti autem qui ingrediunt et hic in principio in scola christi tamquam infantuli in moribus sunt exercitandi ut postea stabiliter ad maiorem perfectionem perueniant

ntrans

Monachus est qui ingreditur primo aliquam religionem quantum anteque aute per tres debet diligentissime examinari super condicione generis et statu petito et certus ingressum nullam lite per manum cogere et sic hic heredes potest totum dare heredibus de certa tanta possessione sicut tradet unum heredi quod hoc potest per claustro Si vero intrat heredibus potest res mobiles dare pro claustro et immobiles vero cum libuit quid post annum et dic si consenserit in vestiri potest ad maiorem in religione in eorum

oactus

Monachus est qui coacte ingreditur aliquam religionem quia coactio si fuit magna violentatore impulsa est si consensit etiam cessante coactione retineri non potest Si vero cessante coactione in libertate positus consensit simpliciori testimonio retineri potest Si vero fuit illecatiua coactione illectus compelli debet si est valens nam et dominus sic valens ad nuptias compellit intrare apostate aut et alii monachi per necesse est per flagella cogendi sunt ad monasterium redire

ecedens

Monachus a religione monachus qui fuit in anno probationis et nec expresse nec tacite fecit professionem qui si recedit

isciplina est eius emendatio secundum regule et constitutionum suarum que statute terrebis [?] domada quod monachus pluries debet dulcorari et quamquam dulce ne ut puniat in se quod diligit ut de suo corpore tunc faciat sacrificium deo vult quod non liceat monacho sine suo prelati licencia nil addere nec si corrigit presumere addere de asperitate vestis lectisternia vigiliis aplacuit ab stinendo ut paenitenciam correctionis amplius non corrigatur

editacio Monachi est qua ostenditur quod quilibet Monachus debet meditacionem suam componere primo circa peccata suorum multitudinem ut peniteat tercio circa tempus perditum ut recompenset amplius circa bonorum obmissionem ut redimat postea circa mundi vanitatem cum remittitur regno ut ei amplius inquirat sedet item circa christi passionem que amara erat circa crucem stando vide si dolet caput plus tunc dns [?] spinea corona spinea etiam terebrata penetrauit si oculos tunc plus in cruce erant obscurati ex christo et apostoli fugierunt et sic de aliis item circa mortem sine periculum postea circa extremum iudicium et ultimo circa multitudinem dampnatorum et cruciatibus corporum et animabilibus

raciarum actio Monachi est qua ostenditur quod quilibet Monachus cottidie debet grates referre deo toto corde de multis scilicet de omnibus beneficiis et est quod de corporis aiam dicens et anima partibus libauit de multis tribulacionibus extraxit ceterum qua cum de mundi vanitatibus et innumeris incendiarum extraxit quod tenet in religione amplius de regimine correctione quod sicut pater bene castigat filium propter bonum eius cum puer ingratia ita monachus de castigacionibus a domino preterea quod sanum et silentem hominibus creat de bonis gratiis quod iam et non gentiles et quod cum impietatis non consumpsit

ecreacio religiosi est qua ostenditur quod quilibet Monachus petere debet a domino cottidie ista scilicet ut influat caelo bona desideria et ea concedat ardenter adimplere quod sicut nauta sine vento vela impellere nil proficit ita monachus sine spiritu sancto inflammante Secundo ut prestet bono fine militia religionis continuare Tercio ut semper libet a certe mentis spiritu sobrie condicione Certo ut non permittat decedere in peccatis et sine sacramentis et sine angelorum custodia

eclium Monachi est quo ostenditur quod Monachus debet semper pacem habere cum hominibus ita quod si calcaretur ab homine ut mortuus in sepulchro calcata ita non debet se vindicare non debet hasta lorica et baltheo militare sed oracionibus contra inimicos cum remittitur nec abeo gloria et contra eum sua nec ab ea superetur et contra demones et cetera hostes carnales bonum eos vincendo et placando

enignitas Monachi est qua ostenditur quod Monachus clericus debet esse ita benignus et benificus omnibus se creare ut nullam ledat nullam inficiat nisi velit magnum periculum ab altero vbase [?] auertere a vna hic exposcat scilicet non pulicem pulicem cum te inusta in se semete parte ne videat proficientem vitam ac amone quod est debet esse tanta quod sibi in pace sit inuitanti tunc libet dulcis alloquitur et caritati et spiritum sanctum colunt et est omnibus consola

usticia Monachi est iusticia maxime manifestabilis exterius primo quod incessanter reddit deo que dei sunt scilicet adoracione quod cum venia genuum devotissima flexione predicatione et cetera ex toto corde et anime satisfaccione Secundo quod nulli homini iniuriam malignam nullum decipit sed potius se quandoque decipi quam alium decipere et si est prelatus quod iuste iudicat iuste distribuit iuste committat iuste explere sat Tercio quod reddit superioribus honorem obediam paribus societate dulce et inferioribus pietate et quod ad se quia semper queret in noccuam conseruare

erfectus Monachus est qui toto conatu disponit se ut in nullo transgrediatur precepta regula sive a superelati et ultra precepta implet et consilia quod potens mundi genus spectator nichil curat quantum aret [?] quantum voluptate nisi ut bonus consistat et quod videdo [?] quamme [?] diminuete mortem expectat ut primarius vite ausus et puritate laureatur ad ecclesia

ortuus mundo Monachus est qui perfecte mortui hominis obseruat proprietates hec est quod sicut mortuus nil videt nil audit nil sentit quod in mundo agitur nil curat presentis que est in mundo et si possit nullo commercio possit conuenire ut redderet ad mundum et sicut mortuus separatur se carissimis patre matre fratribus filiis et sorore et sicut mortuus mundus est qui ab omnibus spoliatur ita monachus omnes has proprietates debet in se habere si velit potenter viuere in domino

rucis baiulus Monachus est qui tollendo crucem suam sequitur letissime viam regiam Jhesu ut tandem mereatur audire pater ubi ego sum volo ut illic sit et minister meus et quod vti latro dexter pro maleficiis ita monachus pro suis sceleribus se amare vite que cruci configitur ut mereatur audire sicut et ille latro hodie mecum eris in paradiso et quod a sancta dei mereatur contra charitatis pietates vel quod Jhesu paciente et maria plangente plangit aspiciendo dolores comparando quod aucsitates quas patitur monachus corrigenda qui mille sunt eius passionis et cetera

eatus Monachus est qui nil querit in mundo nisi bonitatem et iusticiam querit mundiciam cordis et corporis iuxta id Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt et magis diligit iusticiam quam mundi leticiam quia monachus imperfecta et amonos quod est verum cachos iusticia quasi solitarius et semper tristis si vult perfectus afflictionis premiari dulcem angelica in celestibus cum ceteris debet esse absinthium centaurea et amara potum fel acetum aquam sanguis et amara

onsolacio Monachi est triplex consolacio quarum prima est maxima que consistit ut delectetur in deo oracione scriptura sacra sanctorum patrum exemplis contemplacione alia minor scilicet in iocunda quod conuenire debet obiectum reparacione et debet esse parcibula scilicet tempore egritudinis et minuicoles nomini prelati hospitum et sepulture fratres et vnquam ut debet expelleret si quam tristitia in beatitudine et fatigacione soli reparet tercia mundana et debet prorsus tamen amouere et spaliatur in lusibus tesserarum et aleatorum et statorum et quotiens alia quam tesseras claustrum importare tociens maledictiones et infelicitas claustro datur a domino

onuiuia Monachorum in presentiam abbatis solitaria communia sunt maxime fugienda quia claustrum sunt depauperatiua et debent abbates quod volunt laute et splendide esse subiciant claustra usuris et mutuis et tributis debitis et venditionibus cum si fines terra nitendi et civitas augeat quotiens abbas inuitat suis fratribus convivia tot et totiens pauperes mortaliter abet iuxta id cum fratribus convivium tota pauperes sunt et per contra convivia in omnibus moderata et in illo sunt sua debet esse

relatus Monachorum est quilibet qui monachis preficitur quorum quilibet primus debet esse expletor regule nec cogitet se satis fecisse cum inferiores eius expleant ipse non voluptati quod nil debet habere primo monacho in cibo potu vestitu nisi presidencia que omni tempore quolibet secundum suum ad hostium pulsante debet ad se pronus admittere quod quilibet amicum carnalem cum benigne alloquendo faciat desiderata promissa sine rogat castiget se a cando nec se a choro absentet nec nisi in gravi refectione et in nullo splendidius vivat

ause citissimi lapsus Monachi sunt cause quibus ostenditur cur monachus cito cadit in mala culpa quia cadit primo propter prelati sui absenciam in adulterium vel mollitiem Secundo quia auertit cor suum retrorsum Tercio quia male adhesit faciendo mala quod monachus mali ac claustro sunt seruiendi ne fuerit iniquitatibus corda aliorum certo propter metus diuine reprehensionis de quorum monachus se corrigere promittit spe bona spes diuina ac dimque est ad cautiquam sufficit medelam ipse mititum est

rohibita

Monachis sunt plurima a quibus quilibet monachus debet supersedere. Non enim monachus debet secularibus negociis se intromittere nec nominatores mundanas compatre a familiaritate monialium et omnium aliarum feminarum se alienare et nulla munuscula eis dare aut ab eis recipere non confiteri feminas aut pueros excepto in mundi articulo non debet baptisare nec predicare nec in claustro suo non debet sit compater non debet aliquem sepelire nisi confratrem in suo claustro non debet esse fideiussor iudex advocatus arbiter testis et numquam debet ad torneamenta vti pano lineo neque optima et mercancijs legi

ibatio

Monachi est cibus refectio que non debet fieri angularis sed in genere mensa horis et temporibus debitis et in mensura competenti quod debet comedere sine murmure et quicquid ei apponitur et aliquid de consuetudine diu carnem diu et capo neque comedere debet a monacho nisi egritudo aut senium aut semiorum maditum exposituler aut labor aut aduentus hospitum debet edi eo moderatius

otatio

Monachi est quod ostendit quod monachi bibicio non debet esse nisi in horis determinatis et ad mensura et numquam ita intensiva quod in oculis appareant signa magni haustus nec debet fieri ad ingurgitacionem et numquam debet fieri sine benedictione et obseruanciis quod quilibet religio habet apparatum ita pocula et non debent ampulle magne apparere in claustro neque ad communem mensam nec debet quis vinum aut forte potus silentis quo natura non agnoscet nisi ergo labor aut hospites quod aliud exposcerlant

abitus

Monachi est habitus sue professionis quod vti in ulles et intrepide debet gerere vbique et semper vt se exhibitu ostendat talem qualis est et sic frequenter foret talium et zona pellicea et femoralia numquam deponi dent de corpore eius nec lineus pannus debet tangere corpus nisi egritudini culis gerere non et si est novitius vtat veste noviciorum et si ad saniorem ingredi ordinem exeat in habitu poris professionis et cum professionis nobilium habitum porri claustro restituet veterem et si in monacho lineus habitus aut femineus repiatur quadraginta diebus penitebit in pane et aqua

arietas

habitum cordium monachalium est multitudo diversificata que non rumpit vnitatem fidei sed declarat diuersitatem professorum quod in vna religione saluari nequaquam potest et declarat ornamenta sponse christi et stragla eum vestem facit et varietate in statibus spiritualibus rep ibilem non tamen habet dispaitate rumpit vnitas fidei quia nil contrarium infert diuersitas vbi in fide est auorum vnitas et ad vnum caput contuicio

bedientia

Monachi est qua ostenditur quod monachus debet sine mora exsequi suorum seniorum mandata et sine discussione et sine murmure cum omni reverencia et humilitate capitis inclinacione verborum dulcedine et affabilitate et debet id quod sibi mandatur exsequi sapienter hilariter et stabiliter quantumque durum sit quod mandatur semper faciat hilariter si vult habere pacem leticiam et benedictionem

aciturnitas

Monachi est eius silencium quod semper obseruari debet secundum sue regule imperia nec debet loqui sine proprio verba sine per signa aut nutibus sine perlis licentia dum conceditur locucio loquitur pauca et solum necessaria et prudenter ne deus et regula offendatur et loquitur natureque numquam ad ipsas ad odia aut detractiones et expleto eo quod necesse est rursum conuertat se ad silencium quia eo numquam deus offenditur

atientia

Monachi est patientia qua monachus christi famulus suffert omnes impetus contrarios sine vindicte desiderio propter deum et propter salutem anime sue et primo quod suffert valens iniurias nec reputat eas dolorem quia adhuc longe distant ab colaphis clauis et lancea et cruce quas qui non sustinet non est aptus martirio deum in rebus et vltimo in corpore quia patienter fert constituciones sue regule et correctiones et cottidie paratus est mori pro deo in quo enim comparatur mortuo qui nil sentit sentit si verit et ita Monachus debet esse paciens et mortuus etc.

ides

Monachi est fides vera et katholica quam sancta romana vniversalis christo iubente tenet ecclesia et presertim ea que decretis canonicis sacre ecclesie et sanctorum canones que fidem concernunt Monachus debet integre interioribus credere tota fortius confiteri et eam informare bonis operibus caritate humilitate fundare deuocione secundum domini sapientiam et militans eliminans procul infidelitate heresi apostasia blasfemia incredulitate cecitate ebetudine et prauitate et aliis que vere fidei contrariantur

uritas

Monachi est commoda munditia mentis et corporis sine qua nemo potest dominum perfecto ac deum videre que maxime consistit in tribus primo quia cogitaciones malas statim in primis motibus a corde retrudere et allidere eas patefaciendo seniori secundo quia avertit oculos suos ne inlicita videat et aures ne aliquid de eis audiat et os ne aliquid de earum pulcritudine disputet et tactum ne tangat ne scilicite aliter polluat tercio quia conscienciam cottidie purgat confessione et mundat vt semper deus in habitaculo cordis eius quod in sindone munda gratant requiescat et spiritus sanctus sit eius in habitaculo toto corde perquirit

aupertas

Monachi est qua ostenditur quod quilibet Monachus ita debet esse pauper quod habens obulum in proprietate timeat se mox eundem non valere et idcirco quicquid habet sine compatriono aut iusto labore nil debet possidere sine superioris licencia nisi forte libellum et habitum et tamen et illa debent esse inter fratres communia et hoc testatur multa tonsura in capite idem conuictus et idem habitus et si quis monachorum grauatur paupertate non debet habere dare se ad furtum decepciones falsitates meretricia spolia

emperantia

Monachi est que ondit quod monachus quilibet debet in omnibus refrenare suum appetitum ne excrescat nimium in concupiscencias prauas que omne nimium vertit in vicium et presertim vt coherceat suum appetitum a gula ebrietate comessacione luxuria iracundia seueritate superbia curiositate sed magis vt teneat esse parcus pudicus verecundus honestus mansuetus et modestus

umilitas

Monachi est humilitas consistens maxime in sui dileccione qua se viliorem et imperfectiorem ceteris reputat et ideo nullum spernit nullum odit cuilibet seruit quilibet exaltat cuilibet mansuete loquitur omnes honorat nullum acerbat non graditur ampulose non loquitur arroganter non se leuat super se non contendit non intumescit non se vana gloria pascit non querit singularitates pompas ambiciones et quia cuilibet est dulcis multos amicos acquirit et quanto se deicit tantum dignior est vt super alios exaltetur

euotio

Monachi est eius feruor ex alacritate quam habet ad laudem sui creatoris quod scilicet non negligit diuina officia sed ad eorum horis in choro diurnis et nocturnis et magis eis delectatur coram sisstere quam tribulacione contineri esse in lacrimas tantas quod exceis cogitat si tanta est dulcedo contemplantibus fletibus quod maxima dulcedo erit in laudibus amenis et disponit se vt excludendo a se tumultu malarum cogitacionum et dominicis radicitus libere supplex quod leti sit fiat et in re

salmodia

Monachi est horarum diuinarum decantatio in qua monachus debet querere vt deo magis placeat corde quam voce et debet vna nota bene complicare et in vis intencionem et deuocionem querere et debet sillabas totaliter exprimere non apocopare nec notas breuiare sed vt vna queque nota suum tempus habeat in psallendo querere et pausas distinctas facere notas graues in superexcellentes aut acutas non permutare quia monachis bmolles et note graues magis competunt quam alie

vivunt dormiunt et vesciuntur in commun sicut moachi
nec de claustro sine licencia exire permittuntur

anonicus

regularem posse
Monachari e cum actu esse monachi la
xioris regule possetis fieri monachi arctio
ris regule promit poni in domibus monachorum
cum deficiunt monachi et prohibent monachis pro
hibentur et regularibus canonicis ex ii ti lo de
regularibus domibus non debent vereri de statu pstiori
si appellant monachi qui nomine canonici intendunt cum la
voti transgredimnt libere quia ppa nequaquam dz admittere

anonicus

irregularis
est canonicus alicuius ecclesie collegiate secularium
sacerdotum qui etiam una cum aliis tenentur
regulari et in sorte vivere et horas diurnas
et nocturnas subpona carcere vitis decantare quibus muta
quent ut vocentur canonici regulares quia monachi ut hy illi
restricto nomine vocantur die ac nocte laudare dominum et
in vita modicata manere victu et amictu ut ceteri monachi coleret

undatio

collegiatarum ecclesiarum
est quadruplex fundatio quia prima sit a patrono fun
datore qui personas fundat prebendis vigintiduas
tatos annui census a equalens tenebitur unde
alia sit per principem loci fundum libertate tranquillitatem
et ultimo papa qui omnes debent statuta eis concedere et
libertatem promodo ut sanctissima inclusi inistrent
domino quia tali inclusione et moribus superbis poterunt
perfici fundatores in hunc si providebit ut opus domini ne
gligentes perficiat

acultates

ordines sunt tri
plices ordines quorum primum sunt professi cassati
secundum meditantium omnes ordines quos agreccio tuo
cassati sunt prout ordine predicatorum et minorum
et monachi videtur rationabile ne medietas minus augeat
propter in aggravacionem ordines sunt mundi ordines ut appla
ti et quod sunt appbati quod non sufficient domini libro primo cap. presen
destrenit ut est ordo carmelitarum et ut iam esset melius ne
augeat ceterum ne valde dotentur ne layci cupiditate
attracti spolient clerum sicut in bohemia contingit

rivilegia

Monachorum
sunt privilegia omnibus monachis concernencia
primo quod possunt predicare in suis claustris et
confessiones audire sed hoc non laudo propter
mulierum ceterum quia plebanum non permittit propter eos agnoscere
cultum pretorum sed in contrarium constituitur esse testes et eligere
in moribus sed quia non omnes monachi sunt sancti in maioribus
fides adhibenda est cum probabilitate et alia plura privi
legia sunt contra iura quia de quibus magis volo sup
sedere qui vitare fratres brevius contrarebare

nfirmaria

Monachorum
est locus pro monachis . . . est in claustro conde
putatus quod dz esse locus inibi . . . amenus sunt vero
infirmarias inspiciales et medicos ut secundum preceptum
medici egroto monacho pareant ut ibi aud. et sciat quod ubi non
est ut mulier inveniri sat eger lavet et tergant sordes et comple
ant sua officia circa egrotos neria et quod sine medicine doctor
propter quod dedi monachis regimine annexa ad aliam generale quod
in omnibus competit religionibus et quod adcorporis dare micedo documenta

editus

Monachorum est vir arte
medicinali peritus faciens cum primis in pensis sibi ecce
egrotis religiosis et aliis pauperibus qui debet perfe
here omnia laxativa a quolibet membro ducentia
superfluitates et syropos electuaria et unguenta et debet
scire discernere qui sunt morbi curabiles membra incorpo
re qui sunt morbi mortales et incurabiles et qui sunt radices et unde
simplices a qui herbe qui semina qui flores qui alia qui fructus qui o
gulis qui gummata qui succi qui electuaria quot confortativa
utilia pro morborum curatione quia tria debet perse habere
in claustro et disponere in modum appatere sicut ut desint
medici quomodo sufficit generaliter per solos monachos
hic ponere intendo

apitis

morbi calidi sunt morbi in
quibus frons ardet et tympora pulsant et vrine
tinctura est rubea propinqua ad igneas qui debent
curari primo potationibus siropi nenufarum et
violarum cum aliis frigidis sicut plantago solatrum sirome
secundo debet purgari cum pillulis auree sichotys bona acuatis
tercio fonte propinquiori certo emplastro sepsimforo debet
super fronte poni et hoc modo nulla excedit ut capitis quod nocet
scarpare vel sudaritto

rigidi

capitis morbi sunt morbi
capitis in quibus frons frigescit et sopnus indu
citur naturalis et stupor qui debent curari primo
potacione siroporum calidorum ut et oximel
simplex sicut squillititium compositio cum pillulis jeapigra bona acute
et super capite fiat mitra de herbis calidissimis sicut juniper
pipe zedoarie galange granorum paradisi etc et fiant gar
garismata et masticatoria et sternutatoria frigiditatum
potenter eradicativa et alia ut hoc aptat etc

culorum

calidi morbi sunt
morbi sunt morbi oculorum in quibus sentitur
ardencia et rubor in oculis qui debent curari
primo purgatione facta pillulis lucis a damasceno
et si inde videatur minuat cephalica a vene frontis a
selinglaria et fiant colliria et emplastra qui dicuntur super arte
decima aliquis ac morbi speciales specialem curam exigunt
et ideo in omnibus collegiatis monasteriis medicus exquiritur

ectoris

calidi Morbi sunt morbi
ubi sub clibano pectoris sentitur calor et vrina
est rubea a una rubea alia alba et pulsus
fortis sic cura ledit ut saliq note sic aposte
in quo membro et in quo latere ut primo digesta materia
si per experimentum purgetur cum purgantibus aperitis ut e
electuarium de succo rosarum et sirupus et minuat de vena
patenti et emplastret pectus cum aliis frigidis et emplastris
refrigerantibus et unguentis rosacis et cetera cum panis assis cum
zucara et pocio poni lenissimo etc et aliis ac circa medicus

omalis

est virgo a vidua que
professionem fecit alicuius approbate regule sicut a
benedicti Basilii Augustini francisci quia monasteria
non debent esse vicina monasteriis monachorum
nec debent cum Monachis et aliis clericis in uno choro decantare
nec cum viris loqui sine bono testimonio et debent in claustro
esse incluse et non in privatis domibus vivere qui monasteria
nemo frequentare debet sub pena excommunicationis et si in vitium taris
prolabuntur contrariant premii dent pertractantes cum eis excommunica

efectus

Monialium et clericus
eiusdem regule vir senex maturus et boni te
stimonii cui conceditur per abbatissam vel priorissam audire
de monachas et eas secretius providendi cu
stodiendi ut Nemo ingrediatur suspectus ad eas qui antequam
ponatur dz diligenter per episcopum examinari qui dz esse potius
vir spiritualis quam secularis nullum admittens ad claustro
de sexu virili nisi confessorem medicum et episcopum vel hoc similem
personam in rationabili et manifesta causa sit

rohibita

Monialibus sunt multa
que velatis monialibus et professis prohibentur
in celibatum sit in eorum ne contrahat et nequam
tangant vasa sacra pallas corporalia neminem
in causa criminali vel alia et si aliqua perdidit signacula virginitatis
quocumque modo etiam per violentiam quia Senonensis concernet sacris
virginibus et ut omnes professe maneant sub perpetua clau
sura monasterii nisi pro tanto vel pestilenti morbo quia non possent
cum aliis absque cum periculo seu scandalo commorari

umerus

acceptandarum
virginum est numerus recipiendarum personarum
qui condi quando dent plures recipi non est permit
de proventibus monasterii vivere et intra sui per mura
et dent recipi sub aliquo pacto si quis cum genitores eorum et eis quin
lerit et si infra tempus probacionis exierit novicie poterunt petere
oblata repetere

abor Monachi e labor co(n)sistens maxime in q(ua)tuor Primo in divinor(um) expletione t(ot)aliter vt nil p(re)t(er)eat(ur) eadem die ad q(ue) obligat(ur) s(ecundu)m reg(u)lam Sc(d)o in occupatione aliqu(a) bona q(uia) est bo(nu)m ex toto q(uan)do h(ic) e q(ui) nil habeat de specie mali vide(licet) ludos alear(um) tesser(um) n(on) d(ebe)t esse de sudore mo(na)chi s(ed) maledictione cum Tercio si e officialis aut sex mag(iste)r doctor sa(cre) vt sollicite (com)pleat offi(cium) suc(um) vo(ca)tionis ex toto si curia (com)pleuerit dom(esti)cat in d(omi)no s(ed) v(ero) in orationib(us) a(c) l(e)ctionib(us) delectatur sup(er)erogat(ione) z dominum cum venit reddet op(er)atori suo habunde

almodia Monachi (con)tra d(omi)no e chorar(um) decantatio q(uam) faciunt Monachi die ac nocte frigore caumate (et) alijs t(em)p(or)ib(us) q(ue) s(ed) d(ebe)t esse audibilis ad d(omi)no d(ebe)t h(abe)re q(ua)tuor s(cilicet) vt cante(n)t magno desiderio laudandi d(omi)n(u)m (et) devote (et) in societate non disiuncta furorib(us) iracundie (et) cum corpis (et) ani(m)e p(ur)itate q(uia) si contra eos clamauerit p(ro)pter (con)ditiones et vice non audiet(ur) cor(um) vlula(tio) q(uia) clor(e) (con)tra ei ped(u)t (et) amm(us) i(n)t(el)l(ig)a

onfessio Monachi e q(ua) o(ste)ndit(ur) q(uod) Monach(us) d(ebe)t freque(n)ti(us) (con)fiteri certis q(ui)d(em) p(ro)pt(er) claritatem sue (con)scie(n)cie d(ebe)t illic (con)ce(dere) culpam vbi culpa no(n) e n(on) d(ebe)t tamen pu(ri)tas sui cordis ita mag(is) rep(re)hendi s(ed) (con)t(r)it(io) s(an)cte i(n) re store q(uia) statum curat (et) p(ro)p(ri)e(tat)i suo restorat facta et cogitata q(ue) si vti sacratus medicus langwores (et) vulnera tu in dolore emundat (et) (com)p(ar)i fecit d(ebe)t h(u)miliare cor su(u)m (et) serve patient(er) regratiando d(omi)no q(uod) confessioni tantam contulit virtutem q(uod) ip(s)a suffi(cien)t(er) val(e)t morbos a(n)i(m)e d(e)pellere

ommunio Monachor(um) est sacratissime eukaristie susceptio s(ecundu)m constitutiones cuiuslib(et) ordinis q(ue) si aliq(ua)s constitutio(n)es (h)a(bent) non (ex)p(ri)mit tu(n)c ad minus s(acr)a(m)e(n)t(um) in anno s(cilicet) in die pasce penthecost(es) assu(m)pcionis b(ea)te virginis (et) Natiuitat(is) b(ea)te virginis o(mn)i(u)m sanctor(um) natiuitat(is) d(omi)ni z d(omi)nica inecer(um) (et) ante q(uod) inuidet co(n)scientias cor(um) dyabolus tollit arcede repellat et libesi car(n)i(u)m an(te) q(uod) ad min(us) d(omi)nicalib(us) sep(tim)a(n)a(m) abstineant

eiunia Monachor(um) s(un)t ieiunia triplicia s(cilicet) (com)mu(n)ia ieiunia q(ue) incidit circa vt sunt vigilie sanctor(um) z sexte fe(ri)e q(ua)re vt in h(i)is abstineant carnib(us) z lacticinijs nisi ineuitabil(is) n(ecess)itas co(m)pellat alia ieiunia s(un)t que cor(um) constitutiones i(n)stituunt (et) hor(um) tr(ansgressor) p(ec)cat mortalit(er) Tercia ieiunia s(un)t supererogata z h(ec) sine li(cen)cia Abbat(is) non s(un)t (ac)ceptanda ne ca(n)te(m) gr(au)ato i(n)valido claustralib(us) laboribus efficiatur

uadragesima monachor(um) e quadragesima incipiens a septuagesi(m)a vt (com)m(un)iter nisi a(liu)d constitutio(n)es i(n)ualeat suor(um) ordi(nu)m q(uia) q(ui)lib(et) monach(us) au(ste)rioris vite (et) feruentiori deuotione deb(et) obseruare in q(ua) Mo(na)chi a magnis piscib(us) cibis lacteis (et) potib(us) debent abstine(n)di in(te)r deniq(ue) in fine (et) tu(n)c Monachi d(ebe)nt acriorib(us) castigari disc(i)p(l)i(n)is ut cor(po)ra cor(um) mag(is) (con)tinata custodie(n)d(o)

ores Monachor(um) s(un)t mores vite excellentissime continentes in se (et) cor(um) regulis scriptur(arum) sacrar(um) intentionem (et) sanctor(um) patr(um) z sermonum diuine aucti(ori)t(ati)s quib(us) p(er)uenit homo ad celsitudine(m) vite p(er)fectionis a quib(us) qui cadit d(ebe)t aspicere ad q(ua)tuor Primo ad reg(u)lam vt videat si ab ea in aliq(uo) deuiau(er)it Sc(d)o ad p(ri)mam Tercio ad no(rm)a(m) d(omi)ni z sanctor(um) auxilia Q(ua)rto ad satisfactionem

eligens custodia Monachi est q(ua) ostenditur q(uod) q(ui)lib(et) Mo(na)chus est custos sui ip(s)i(us) tunc d(ebe)t s(c)i(r)e q(uod) circa se deb(et) custodire Maxime q(ui)nq(ue) p(ri)mo de(u)m (con)t(r)a q(uo)d diuina ne a se repellat Sc(d)o reg(u)le sue p(re)cepta vt diligenter seruet Tercio corp(u)s suum vt impolute (con)s(er)u(e)t Q(ua)rto animas v(e)l q(ui)nq(ue) s(e)n(su)s s(cilicet) visu(m) auditu(m) gustu(m) tactu(m) olfactum ne p(ec)cat mors ingrediat(ur) Q(ui)nto affectionem vt ille sint semp(er) bone (et) inte(n)t(e) ad puritate(m) tendentes

isitatio Monasterior(um) e q(ua) ostenditur q(uod) in omni religione debet mitti visitatores per prouincias q(ui) de statu mo(na)steriorum diligent(er) inq(ui)rent q(ui) h(abe)nt p(otes)tate(m) tam in sp(irit)ualib(us) q(ua)m t(em)p(or)alib(us) corrige(re) subditos (et) deformata reformare q(uod) si in h(ic) negligentes fuerit ep(iscop)us loci ex(equat) non obstantib(us) eorum p(ri)uilegijs (et) exceptoib(us) i(n)stituet bonos (et) destituet timosos z scandalosos visitando

ollegium Monachor(um) est collegium h(abe)ns tredecim p(re)sbiteros Tredecim conuisos except(is) s(er)uis (et) artificibus (et) h(ec) constituunt domu(m) alias si pauciores fuerint p(ec)cant mortalit(er) z si diu in i(n)cepto no(n) p(er)stiterint possunt pontifices locor(um) eos artare ad impletion(em) numer(um) presbitorum si redditus affuerint q(uod) si in hoc negligentes rep(er)iantur (con)tra p(ri)ncipes locor(um) z p(re)s(er)tim fundatores eis detrahant in redditibus

apitolum est comunis congregatio Monachor(um) abbatum atq(ue) Priorum q(uod) d(ebe)t fieri in singulis regnis et prouincijs de triennio in t(ri)enni(u)m q(ue) tractabit de reformatione ordinis z obseruatia reg(u)lari (et) h(ec) q(ui) c(apitu)lo presunt corrigant (et) reforment q(ue) correctionis (et) reformationis officio nouerint indigere z instituant z destituant p(re)latos prioror(um) vt melius nouerint (et) castiget correctionib(us) z disciplinis reg(u)larib(us) q(uo)s dignos nouerint agi n(on) ap(p)ellare liceb(i)t n(ec) modo (con)trecto(n)is (con)tradic(i)t

estitutio Prelatorum Regularium e q(ua) ondit(ur) q(uod) abbates (et) priores canonice electi (et) instituti sacrib(us) sp(re)t(is) sertim sine iur(e) ordi(nis) (et) canonu(m) n(on) debent remoueri n(ec) p(ri)uari l(icet) d(ebe)t s(ed) p(ro) sui aliq(uo)s ac p(re)dictos q(ui) non eligu(n)tur s(ed) p(er) abbates instituunt(ur) fac(ilius) remoueri poterunt (et) debent generales (et) prouinciales vide(re) ne claustra exactionib(us) depaup(er)ent q(ue) s(o)let destitue(re) paup(er)ta(te)s eis donates (et) instituere in illa eis donates (et) ex(c)h(ib)uerunt in fundament(um) claustra i(n)iurias (et) in iusticias multas i(n)ferentes s(e)d(entes)

ouctus presbiter e ep(iscop)us mag(iste)r doctor sa(cre) a(ut) al(iu)s p(re)fulgens excellentia e nouicius q(ui) si fuit in anno p(ro)bationis sine q(uo) nequ(a)q(uam) recipi d(ebe)t s(ed) fiet z alt(er) in p(er)fectior tu(n)c lic(et) in schola x(risti) esse ab (eo) inhibit(e) (et) ho(nora)nd(us) tamen q(uia) freq(ue)nt(er) p(re)lati claustrales insidiose agunt (contra) tales v(e)l q(ua)m a(c) causer(un)t (et) i(n)monere(n)t i(n)p(er)ie(n)t(e)s minus reu(er)enter p(ro)tractant [illegible] antiq(ue) instituc(i)o(n)e a(c)tue(r)e vt talib(us) more loci i(n) me(n)sa [illegible] s(e)c(un)d(u)m donet(ur) z si fuit ep(iscop)us doctor a(ut) sa(cre) ridi ab abbat(e) mensa nequaq(ua)m alienet(ur)

fficiales in claustro reg(u)lares sunt p(ri)mi(ti)us abbates priores s(ub)p(r)i(o)r Gardia(nus) deinde chori s(cilicet) custos cantor thesaurari(us) p(ro)curator mense v(e)l e cellari(us) prouisor coq(ui)ne lector ad mensam infirmari(us) medicus mag(iste)r nouiciorum z lector sacre sc(ri)pture a(ut) cura de peregrinor(um) (et) hospitu(m) susceptor artificium presites carcerari(us) Eurali(u)m presites diaconus hostiarius z lic(et) i(n) mag(is)tro vinculatorio m(edi)co om(n)i(um) hor(um) offi(ci)a ad longum explanauer(it) in suis (con)stitutoib(us) relinquitur

anoitz Regularis e q(ui)libet Monachus accedente la(r)ioru(m) cu(m) aliq(ua) co(n)cedunt(ur) q(uod) in alijs fieri vetant(ur) q(ui) in hoc q(uod) comparari volunt (et) d(omi)nagi(um) liberius vere(n)t Monachi appellari cu(m) tamen non sint Monachi q(uia) vouent s(ecu)laria religionis cappis viuunt

pointur pq titulum de statu Monachorum vt sciat q Juris sit cum homines eiusde Religionis in diuersis locis at dyocesib commaneant et diuersar religionum in vno territorio et dyocesi et quo subsit suis superioribus quomodo princip quomodo potifici zc et ad se et ad alios

apelle

Monachoru sut Capelle q monchis attinent a q Monachi eas fundauerit a dotauerit a in corp solo costructe sit q si soli fundauerit ipso solo t expressi ppriis habent in ea omnia tpalia epi omnia spualia et habebit ius presentandi nisi in hoc negligens fuerit et hoc e q dicitur extra Si monchi capellam in ppo solo expressi ppriis fundauerit habent in ea omnia tpalia epi vo oi spiritualia ita vt sacdotes de spli cura epis rationem reddat abbati vo prioribus temporalibus debitu subiectionem

x donatione

Epi monachorum capella e capella perpetuo monchis constructa et ad inhabitandum vl vsum collata in qua ius habebit omne q eis concessum et donatum e per loci potifice Si vo epc contulit eis pleno iure tunc monachi habebit ius in tpalib et spualib et instituendi Si vo epc simpliciter donet tunc illam portionem contulisse videtur q epc tpali iure solebat consuevit percipe in eadem Si at in tpalis consueuit percipe tunc intelligi donasse id q spuali iure percipiebat in ea vt zc vl qrta d oblationib viuorum et mortuorum

x layci

donatione Monachorum capella e capella q laycus construendo contulit monachis in possessionem iure patronatus sibi soli retento tunc omia q layco competebant zq contulit capelle Monachorum erunt e si eccla alayco male detenta ex donatione ipius i vsus cessierit monachorum cum consensu epi donato perpetua firmitate stabit sbmixa vt clausur habeat in ste q laycus possidebat in ste

ctio

cont capellam e actio i terita contra possessorem q e actu i possessione capelle vl q possessio ipius et si sit capella exempta a capella monastij exempti tunc actio attepetabit apud excep torem et non apud dyocesanum n in hiis monachis subiacet legi dyocesane zc

reudicialis

monachorum capella est que constructa e in preiudicium matricis eccle q si no sit excepta priuilegio a iurisdictione dyocesana sb sterne dicioi matri ecclie in hiis in qb ei preiudicat a satisfaciat recompesatione i iuriam preiudiciale zto zc de q ne quaes sitem i mon si con instituta attepta

eries

tituli e q ordo q p titulum de domib religiosorum biis subiicientibus titulum de capell monachorum et alorum religiosorum vt sua q Juri exicistat ita talia sit tam domos vt instictia vbiq capitulum sim heat possessionem legitimam et in preiudicialem et q talia codepedet igi zc

iuspatro natur

Est potestas promouendi de psona ydonea vacanti ecclie ex fundatione dotatione co structione approbatione

et alijs bnficijs tali ecclie collat p uemes q gsc ptas prouenit ex possessione vl q bona fide i forcia c sola institutione vl longa presentandi consuetudine citra cuius medieta non desistat et alio iusto titulo ita duntaxat q actu pntatus q qua ius habeat i res ipas non tame ante institutionem plenum Jus habere potest dono inuestiat No q i ne pronatu erit duplex Jus vt diffinitio exprimit

atronus

e quelibet psona q habet ius offerendi psonam ydoneam pontifici loci et cuius vi cessgerenti vt instituat pntatu ad bnficium cum ipo iam i manu gerit suam ptatem q non e dnte spualis s spuali connexa quo spreto epc non habebit ius instituendi nec abeo sine co sensu epi bnficium e capiendum a e ipm ius i negli gentys vsurpans ptate cofondi ne naz p negligen tia committitur

aycus

Patronus est patronus non clericus qui hz ius conferendi bnficium ex patria hereditate pmutatione emptione aut donatione q ante institutionem donacionem dare potest quotiens velit hz sit inhonestum n pt pdere ius sui exlegati collatione a ppali ytea q n ppi nec legatus n loci pontifex potest layco prono i uito eius alicui concedere ipsi priapi quicas duicat i quiq tpe excepti in facto

ccliasticus

Patronus est patronus ratione dignitat ecclisstice a collegij valens conferre bnficium q sel pntatum no pt reuocare si reuocauit spao primo pntatum ius recrescere qui subest legati pntatis sic ex eis honeste cedere debz si plegatum sunt p pntatum a ppali expectatione sen alia gra priapis eius prouenta collatio

ultipatm

sunt prom concurrentes in pntando ch si vnus construat ecclam et multi ei succedat si discordat in pntando cum aput omis jus patronatus consistat i solidum tunc is dz pferri q a plurib eligitur si vo pri tas concurreat tunc is q maiorib fulget mult sioia meglia zeptic quadrimestre cuffsicit platus pnidebit preuentis gtificatone pntatum z q ma cos q indubitatus st patronis q si prom pq tpc elapsum cont epm co currexerit tollz epc inde eligas et suspend dina dos puideat

ubitati

patroni st plures patroni concurrent in pntando quorum quilibz dicat se ius habere inconferendo q facto dent compelli ab epo ad vnum pntandum a quilib addeo incendium Jus suu q q produtet in melius illius tenebit pntatio et ille i nostre si vo nulli a nent tpe a iure statuto cui prouidebit p superiorem illius erit in sta prouisio et institutio deuoluta in effectum

us patro

q petens est ius in hiis motis contenubile patrono debe honor onus emolimentum pntet psit defendat alat egemus h e q pel debe honor pnus i pcessio et stallis cura omis supple custodie bonorum ne moriere ne summa dina negligant h e vt pascat egemis pntet s instituendum presit s vt vicecomis aduocatis vl guardis et mlur pt hre n q antiquitus hunt

rohibita

patronus sut multa q prom no pnnt face q sz no posst seipos pntare etiam si procella vnice ali ptatem daret pntadi resst cliq habelis n ecclam domui religiose qcedere pt i consulto epo n dz ecclie defuncto domini arch mobilib spoliare n dz pactum face vt det ei ptinam a intuitu a decimas a alicui pactum q h e exercet intuitu

onsideracia

genius tra pn tacionem a patrono st pluimt q prouiis anteq det bnficium debz aduertere

302

Batissa

est persona spiritualis ut regat et dirigat virgines adeo que intro se in claustro degunt cui potestas est monere moniales ad bonum et ad hoc eas cautelas explendas sunt quibus et corrigere excedentes debet claustrum regere bonis claustralibus superintendere et ut recte cum agit et in claustro prospicere interius et subditas caritatem sui nutritas et filias adoptiua

Batisse

electio est qua ostenditur quod abbatissa non debet eligi nisi sexagenaria et que bene regularibus disciplinis per experientiam prius esset edocta cum enim electionem nulla debet admitti nisi professa et maior pars eligentium concludit sicut hi qui deuotant addigendas moniales cum electionem si inter eas intimi discordias exorientur sunt

Otestas

potestas electe abbatisse est qua ostenditur quod abbatissa statim post confirmationem suam potest contractus conferre et dispensare et instituere clericos in ecclesiis ad suam monasterium pertinentibus et potest absentias suspendere sed non ab officio dimoueri ab officio in monasterio perficere et potest mandare suis presbiteris excommunicare vel absoluere moniales delinquentes et docere suas virgines in claustro honeste viuere non litigare et deuotionem ad christum dominum suum sponsum cottidie exhibere

Rohibita

Abbatisse sunt prohibitiones ne abbatisse inter sacerdotes possit quod ei vetatur scilicet ne possit excommunicare nec ab excommunicatione absoluere nisi per sacerdotes suos nec potest aquam benedicere nec confessionem audire nec sacerdotales penas imponere nec suspendere nec interdicere nec predicare nec publice docere nec super spiritualibus iudicare nec aliquem actum sacerdotalem exercere ac ordinis propter sexus impedimentum sed nec sacra pallas ymo nec tangere

Onfirmacio

Abbatisse est electe abbatisse approbatio per ydoneitate electe et virginum eligentium per superiorem eorum sed est ad quem pertinet instituere et destituere qui diligenter examinando electionem et electam trahendo ad se et delinquentes quid impedire posset diligenter exquirendo si nullum repperiet impedimentum adhibebit sollempnitates suo tempore si vero reperiret impedimentum induit proposse ad eius mutandum

Empora

benedictionum virginum sunt tempora a iure expressata quibus et non aliis temporibus virgines sunt benedicende que sunt scilicet diebus dominicis in die Epiphanie in albis et in festis apostolorum et penthecoste ut sponsum sanctum ostendat in voluntatibus suas et sponset eas sibi in fide et carne que christus est caro est eorum carni conformior que a virgine natus et ipse in quantum

Odus

benedicendi virgines est modus quo ostenditur quod virgo offerat pontifici sub papilione cum cereis ardentibus in manibus et capitibus nudis quas postquam ter vocat et episcopus que tria debet venire letania cantata et induit novis vestibus filiginem ad carnis mortificationem et albo ad deuotionem et velum datur ad capud ut ex his virginitati appareant datur anulus in quartum digitum ut cor soli deo offerat et corona que est celi

Elum

est tectura paruitatis moniali capitibus supponitur in signum pudoris et honoris et sponsationis deo esse promisse comisisse quam virgines de seculo venientes non dominicas nisi puelle adminus viginti annorum aliud consecrationis quod datur virginum non nummis nisi que est vicesimo quinto anno ab episcopo sed nullomodo videlicet nisi ut sola de altari recipiat tertium ordinationis quo datur subdyaconisse potestas legendi epistolam et dyaconisse euangelium quartum prelationis quod datur abbatisse et si quis corrupit signum distinctionis debet fieri ab aliis

Eries

est quo ostendit quod bene ponitur titulus de Monachis et canonicis regularibus post titulum de voto quia cum tunc adeo votum emittit et emissum sollemnizatur per quod monachi et moniales vi sunt ideo bene subiacet una uti alii pro gloria et que multa omnium destituit in ordinibus monachorum et monialium que diuersitates dominus sermo eorum constitutionibus ideo etc

Omus

religiose sunt domus ad pios et deuotos vsus deputati ut sunt ecclesie sacre et monasteria et templa domini hospitalia ac alia quecumque loca pia in quibus excercere christi debet prestitum obsequium ut honestate obseruatiam in eodem loco sine talis locus sit deputatus ad vite contemplatiue aut actiue perfectionem

Uctoritas

instituendi religiosas domus est auctoritas Episcopi sine cuius assensu nulla domus religiosa est instituenda a construenda sed nec oratoria a basilice ymo nec monasterio qui tamen si recusauit eorum institutionem potest ad papam fieri recursus sed tamen sicut superiorem quod collegiatorum locorum requiritur fundator et ubi princeps fundationis et communitates et dyocesani assensus et pape roboratio

Bediencia

incolarum religiosorum domorum est qua ostenditur quod videlicet que habitat in domibus religiosis subsunt duabus legibus scilicet legi diocesane et legi iurisdictionis nisi sint priuilegiis immunite vel prescriptione priuilegiis intellige a maioribus emanatis que episcopi nemine potest a sua iurisdictione dicte nisi forte ad vitium eo que non potest ab se excitare iurisdictionem ordinariam quam habet in subiectos licet inde ex posse per potest dare decimas ecclesiam certam baptismale et potest eam certe detrahere et alii non tamen ex se tollit sed ex consensu capituli

Priuata

religiosis domibus sunt pluuia que incarum domus a alie res ad diuinae induunt naturam talem quod saltem aduersus seculares amplius deduci non possunt nec debent tales edes in usadi violenter ut res ex eis auferri violenter vel in incolas manus mitti violenter etc et si male fiat illic consumat quod queque locum que violenter inuaserit debet tripli pena puniri scilicet legali pecuniaria et infamie

Ptus

incola religiose domus est homo religiosus domus approbatorum religionum et multi tales qui assumpti sunt a construentibus domus religiose de consensu episcopi loci etiam si monasterium sit exemptum vel legitima prescriptione munitum non preiudicatur ei si consentiat episcopus a qui obediam permittat et si talis dominus intrat aliud monasterio excercitior regule potest hic non exemit a lege dyocesana etc et si intrat claustro excempto sine consensu episcopi non gaudebit priuilegiis et immunitatibus eius cum vnit et sed cum consensu bene

Nite

domus religiose sunt domus sic se habentes quod una subiunt alteri in obedientia et obseruancia et religione et alia vti et priuilegiis sue alterius domus a sunt domus plures diuisa possessionibus et personis distincte sed vnite capite hic est vno prelato cui subiunt et a sunt diuise domus vnite se per communitates ut sed vna domus quiete vniis alie domus capitulo

Ause

vnionis domorum religiosorum a ecclesiarum sunt quatuor cause quarum prima est inbecillitas seu tenuitas, secunda est excepcionis causa est paupertas certa de solacio potest esse quarta principis mandatum quod potest duas dignitates coniungere et unam et stat quod una eorum et altera sint in diuisis dyocesibus tunc isti concedit suo dyocesano et illi etc suo sine diuisione

Eries

tituli est quo ostenditur quod bene titulus de Religiosis domibus

litigare pt tamen committere negotium pncipale
loci ordinario vl subdelegato aste in quem ptes co
senciunt dantur eum quem non elegit qz eum q
elegit non pt recusare n loco eius alium impetrare

rorogatum

Est ce
id quod
aut cedere potest in favorem mandati
vt extendatur in latius in quantum potest
que quippe prorogacio ordinaria e tamen
habe z non est adiecta eadem res q aggregat et
vincitur assumit naturam rei cui coniungit z ea
dum prima nisi is cui committitur causa deponat trans
feratur suspendatur exequitur tunc qz iurisdi
cio impeditur ad in dictis terminacoe vide intrans
latis esse adiecta quia translata iam nichil habe
que tum etiam translata z deposicio in ea vsum sup
plicium reperit ideo in istis casibus oportet q de
novo impetrare in exequutato autem aut interdi
cto expectandum est donec rehabilitetur

onservator

Est iudex
delegatus
qui racione delegacionis habent defe
dere eos in quos sunt virtutem conservandi
a violentiis manifestis z vt conservent
iura privilegia z possessiones dudum habitas
Sz non dum noviter obtentas quibus inhibetur
de dubiis cognoscere nec vt communi eis partes
iudicium sup dubiis negociis assumant dent
conpellere Sz solum q eis examinatoris parte pnt de
bent imple

otitia

delegati est q ondit
q nulli delegatorum executorum vl con
servatorum vel auditoribus curie extra
curiam transmissis debet credi n probet
literis q est talis z doceat ex litis ad quantum se exte
dat eius potestas sic z legatus minor z officia
lis castrensis volens capere bona alicuius q sit
sustinia z illa prosequatur z solum q sufficiat
probare commissio vl scripto vl tenore literarum q sunt
in acta publica transsumpta veruntamen bulla filo z sigillo
comprobatam debet ostendi

dimittiblia

per de
legati
Sunt omnia q dant certitudine de eius
auctoritate vt sibi qz nolenti crede eius
auctoritate debet ostende bulla filo
z sigillo certificatum aut publicum instrumentum
coram auctoritate iudiciali z debz admittere
etiam contra se racionables excepciones n i rescripto
expresse interdicitur z dilatorias z peremptorias
exceptos dz admitte nisi esset mandatum tale q ipso
debent condempnari sine dilacoe z sic excepcio tunc
dilatorie loco carebunt

issentia

ordinarii iudicis
z delegati z adiunct
quia ordinarius iudex non pt compelle ad se
lionem non sine sz delegatus pt quelibet
citare nullo psonarum cause ve licito re
tecto delegatus non pt vltro substituere nisi tamen
subdelegatum ordinarius vo vsqz adeo qz sp pt aplicius
ordinarius pt per se audire z per consiliarios residuum
expedire sz delegatus totum dz per se audire dz audi
ta causa pt ptetem eius alteri committe sz nd totum
tamen qz si totum cum committet desinet esse iudex

euocatio

subdelegati e
qua ondit q si
delegatus subdelegat id e alteri causam
committit tunc si eam i toto committit non
pt illius cause amplius esse iudex nisi rei
tegra hoc est qz subdelegatus eius adhuc nichil
inchoavit i causa tunc pt ad se vicecausa revocare
suam ptate si vo alter inicavit nd pt si vo commi
sit ei in parte dmo scienciam hoc i medio cause vl fine
tunc pt revocare omne aliud q alteri nd subdelegat

eries

huius tituli est ordo q ondit
q bene hic ponitur post pd de officio dele

gati qz alibi bene positum e de his q gerit vices
aliorum in diuinis officiis h at bene inchoat
de separatoriis iudiciorum in quo bene subiungit de his
qui gerunt vices aliorum i iurisdicione contenciosa
hoc est i iudiciis donec post debito ordine non deter
minatur ad secundum librum qui est de iudiciis

ubdelegatus

Est vica
rius opis
delegati etiam delegatus prorogato noi
appellacionis cum si delegatus excommunicatus
pareat commisit totum officium amplius mox
desinit esse iudex nec debz se intromitte z si
delegatus moritur re integra tunc subdelegatus
non dz se intromitte de causa Si vo inchoavit
causam vivente delegato pt semper vltro pro
cedere z sola citacione accione perpetuare donec
a finatur ea aut redeat appellacoe ad mandatore

ubdelegandi

po
testa
Est qua ondit q quilibet delegatus semper
pt sub delegare nisi in quinqz casibus scilicet
si princeps confidendo industrie persone
quam mittit ei soli mandat fine impone Secundum
si mandat provisio prelati alicuius certum i causis
potestate amplius in dispensacoe vel penitentie in
iunctione z quinto si habz specale mandatum ne subdeleget

egatus

est vicarius operis ali
cui cum certa provincia
aut patria gubernandi
committitur vt i commissis
eius vice fungatur a
quo transmittitur sine hac
commissione habeat i
omnia que preses q
eum destinavit sive mittit mandat de quibus
debet fidem de sua legacione facere plures mittet
declaracio harum clausularum obmittitur ppt brevitatem
nisi hoc q dicit i mandatis z non dicit i missionibus
quia iussio importat necessitate Mandatum vo dicit
q ex officio z amicicia trahit originem vt d ff mandati

latere

est cardinalis
aut familiaris su
mi pontificis qui eius secretis z ardu
is assistit negociis de cuius industria z
fidelitate summus pontifex habz confi
denciam q sic operabit operandi ac si esset latus
a pe corpus eius cuius auctoritas z ptas tanta existit
vt omnis qui tetigit fimbriam vestimenti eius salutis
z privilegiatus existat cui sui literis credi debz ptas

on alate

legatus e
Episcopus aut
alter prelatus quicumqz minor a docto
quem papa mittit non cardinale aut
intimum familiarem qui z si sit fidelis
incomissis non tamen e vti cor a brachium ppe hius
ptatem solum in hiis i quibus mittitur z i provincia
ad quam mittitur cui nd dz credi in potestate nisi tali
quantum personas mittentes pbare potest z docere

rasmissus

legatus e
legatus nd
a latere cuius ptas dependet ex auctoritate
nec amplius ei credi debet nisi quantum potest
docere ex literis mittentis eius ptas pua e
qui nec pt excommunicatos absolvere nec beneficia
conferre n i commissione prohibuit tunc omnia potest
q ei concessa sunt nd demitte sz de psona ptatis mitte

atus

legatus seu localis
legittimatus creatus e legatus
tus pariarcha a metropolitanus q preter
sue ecclesie mox ei fit tibi legacionis sup
potestate ad provincias ei subiectas potest
pt se intromittere de causis q ad eum appellacione pet
querela devolvunt a subditis suffraganeorum suorum
z pt confirmare electos episcoporum suorum z ratificare decem sub
exceptorum unde legatos alate i quibus

elegatus

Est semiudex generalis ordinarius alicuius
iudicis cui committitur
causa vel cause in foro
contencioso ut discernet et iudicet causam
aut causas a principe
sibi commissas Et est
a papa vel loci ordinario vel ab aliquo alio principe
vel etiam a subdelegato nam et subdelegatus
delegatus est et executor delegatus est cuilibet
cui mandatur aliquod ministerium

eclaracio

diffinicionis
Est qua ostenditur quod beneditum est se
minudex quia verus iudex habet iu-
risdictionem et omnia que ex iurisdi-
cione proveniunt et habet potestatem faciendi in
toto ut sibi iustum videtur iste aut non in toto
quia interdum sibi committitur solum cause continuatur
interdum medium et interdum ei committitur sola
cognicio ad industriam et non execucio et potest inter-
dum restituere si ei obiciatur execucio vel dolus
vel si male interpretetur sentencia vel si fines
mandati excedat potest tamen dici iudex secundum quid

fficium

Delegati Est
formam et fines mandati diligenter atten-
dere et servare et ut prius expediat quod
prius mandatur nisi esset mandatum
alternatum et facere omnia per que pervenitur ad con-
summacionem mandati id est omnia accessoria sine
quibus causa principalis expediri non potest eciam si
hoc in litteris non contineatur et debet admittere omnes
legittimas excepciones

otestas

Delegati Est potestas
qua ostenditur quod
delegatus potest cohercere personas inter
quas delegatur et omnes alias directe
aut indirecte ad causas pertinentes et
eciam eius directe vel indirecte impedire officium
non tamen extenditur iurisdicio delegati ad res
alias regulariter nisi ad successorias et potest agere
contra violentum estimando rem amissam iudex
et habet potestatem alteri committendi principium medium
vel finem coniunctim vel separatim et potest sibi conditorem
deputare vel partes cohercere ut ei det coniudicem ex
consensu

rdo

Delegandi Est quo ostenditur quod
Episcopus potest delegare ea que pertinent
ad pontificalia vices sine alia pontifica-
lia non in minori sacramentalia vel ut e con-
fessio sacri unctio missacio predicacio et cetera potest
sacerdotibus subdelegare personas at causas non
debet aliis subdelegare quia cum talibus ipse non
debet occupari iurisdictionem aut potest aliis delegare
hoc est potestatem iudicandi et causas examinandi et
causas terminales ubi agitur ad deposicionem non potest
alicui subdelegare ad diffinitivam licet bene possit
ad cause cognicionem Non potest aut hiis delegare
qui sunt in alieno episcopatu ut suscipiat com-
pulsione eius iurisdictionem sed bene ad iurisdictionem volunta-
riam sed non contenciosam

andatu

Delegati Est
Dimme id quod
ei committitur principaliter vel accessorie
ad causam discernenda et finiendam
differens a mandato rescriptorum quia
rescripta stricti iuris sunt quia nec extenditur
ad alias personas nec ad alias res nisi que in rescripto
continentur Sed mandatum delegati prorogatur
ad alias non nominatas personas et ad res acces-
sorias et successorias et vi ablatas que non sunt ad fruc-
tus expensarum Committit interscriptus non datur po-
testas alteri committendi nec executor potest abesse

quia si potest et nolit et se excusat quia iussus sit
arguendus est et tunc ille clausule suffragit
quia si non omnes et ceteris eunctandis etc

mpedimenta

Execu-
cionis delegatorum vel executorum
sunt precipua impotencia et impotencia
iuris et impotencia facti et si videtur
quod mandatum emanavit per vitium suppressionis
et falsitatis suggestionem tunc si in istis
casibus omnes erunt impotentes interesse pos-
sunt excusari per tercium nuncium suis
litteris Si vero tres sunt et continentur mandatum et duo
non possunt exequi tunc tamen qui potest debet ex-
equi et tunc refusa est tota iurisdicio
in eum qui potest tamen si is moritur non moritur
commissio sed vadit ad alios duos qui possunt
committere iurisdiciones suas in eum imperium
et omne quod est in eum imperium secundum quod
possunt ostendere ex forma mandati

uratio

Iurisdicionis de-
legati Est qua osten-
ditur quod delegati potestas durat ad annum
a die commissionis infra quo anno potest pro-
rogare iurisdicionem suam de tempore ad tempus
de re ad rem de persona ad personam ad rem non
ad aliam sed ad maiorem quantitatem quo toto tempore
potest excommunicare interdicere suspendere et potest ordi-
nario sententiam demandare et potest subdelegare et
ligatos absolvere per annum at cum excommunicat eius
iurisdicio Ita quod nec ipse excommunicatum potest absolvere nisi
forte sit pauper petens absolucionem et offerens se sen-
tencie parito

elegatio

Est aliene aucto-
ritatis representacio quia delegatus per
litteras commissionis tenetur demittere hiis
ad quos mittitur cum autentico eius a quo
mittitur dummodo prius esse non potest qui delega-
tus est ita honorandus sicut ille cuius locum tenet
qui mox cum recipit causam recipit potestatem omnium
que spectant ad eam ut sic semper maior ordina-
rio in causa ei commissa nec ei ordinarius debet sistere
nec eius officium impedire

empus

Execucionis est
quo ostenditur
quod delegatus te-
netur in realibus statim procedendum in execu-
cionem sententiam et in criminalibus similiter
nisi in criminalibus ubi propinquum dampna-
retur ad mortem tunc natura ondit tempus post
partum vel esset servus ad racionem obligatus
vel relegatus in insulam vel si princeps miserit
aliter acrius solito puniendum Tunc in istis quatuor
casibus expectat tempus quadrimestre alias executor
monitus ad est die in tercio debet ad tribunal sedere

xspiratio

Potestatis
delegati Est qua onditur quod potestas
delegati finitur in multis casibus sed
morte mandatoris re integra et lapsu
temporis et per appellacionem interpositam sed per eam non
extinguitur sed suspenditur solum et per subtractionem
et solito mandato morte eius per directionem et revocacione
mandati et prececessum delegantis et per sentencie
lacionem quod est mandatum executor et si iudex in-
dat in impossibilitate iuris vel facti et recusato iu-
dice et morte eius cui mandatur si sit sub proprio nomine
secus si sub nomine prelati quia tunc prorogatur
mandatum ad successorem et si mandatum plu-
ribus committitur sine clausula quod si non omnes

ecusacio

Delegati Est
recusacio iudicis
donati cui mandatum commissum est apte
ea quod eum non elegit in iudicem quia for-
te suspectus est Tunc talis quia cito re-
cusatur tam cito tenetur supersedere a cause
cognicione ut in propria persona non cognoscat
quia periculosum est coram suspecto iudice

misserit eum salm tam rebus et personis Si vero vltra triduum tenuerit eum et spoliaue rit et irreuerenter tractauit ab honore deiicietur Si vero occiderit pena lese maiestatis punietur et vniuersa eius posteritas ad extremam generationem in famis et infamia mersa erit

rdinarius

Iudex est iudex in competenti tribunale iudicium ratione territorii eum permet dominatiue ratione cuius potest reos citare causas examinare decidere emendare instituere destituere punire incarcerare katedraticum et sinodicum exigere et mandata sui principis executioni demandare

nstitutio ordinarii est qua ostenditur quod ordinaria iurisdictio datur a sola electione iusta collegialiter facta sine confirmatione immediate vt in papa qui superiorem se non habet nec parem hic mox cum eligitur administrat Similiter electus concordit vltra ytaliam constitutus Romane ecclesie immediate subiecti electione confirmatione a consecratione a principis institutione aut maioritate a cuius commissione a religione a consuetudine a dominatione a intrusione sed hec de in sta

rincipis auctoritate institutio ordinarii est qua ostenditur quod papa solus a princeps potest constituere iudicem ordinarium sic scilicet si collegium negligenter se gesserit tempore vel putat indignum tunc princeps qui est lex animata potest supplere etiam princeps potest committere vnam causam a duas a decem a vniuersitatem causarum et sic tamen fit ordinarius iudex auctoritate legis animate quia tunc complet legem in ciuitate et hoc potest facere mera voluntate et sic omnis officialis est ordinarius super quos preficitur

nalitas ordinariorum legittimorum est ostensio Vt ordinarius dicatur esse legittimus quia ad eius legittimationem requiruntur septem conditiones scilicet vt iusto titulo ingrediatur placor hec est iuste electione collegialiter facta et iusta confirmatione vt non sit seruus nec femina et sit in etate debita et bone fame non criminosus

imes ordinariorum est hostium iustum quo qui intrauit pastor est quod qui non intrauit fur est et latro hostium ipse hostium vero est intrare electione a duabus partibus cardinalium et tunc mox contrahitur pater in totum orbem et in siue veri fluminis a celo donorum celestium mortalibus penis personam in alijs vero requiritur electio examinatio et per superiores confirmatio

tas ordinarii est etas triginta annorum quia et tunc Christus dominus incepit esse actualis pastor omnium sacerdotum et secundum antiqua iura tempus viginti annorum a aduentu quidecim sed hec nequaquam stare valet cum tunc passionibus maximus exagitatur et tracto est in vilida et olim fertur propter impiarchia antiocenum fuisse coronatus puer inmanabilis cauthenonne et multa mala inde secuta sunt consueuit ei derisio in populo et contemptus clauium propter abusum et tot mala inualuerat contra clerum et multe blasphemie contra sedem sanctam apostolicam que nec hodie finis existit

iscretio Est virtus summe intuit cuilibet ordinario sapiam et intellectum et sciam et ponderositate in verbis et factis et cludens et in vultu et gestibus dicens maturitate secundum quam tangeret inectas incorrigendo ne vbi benignitas locum deberet habere vincat asperitas et sit discretus in verbis cum loquitur et in predicando ne tacenda proferat a tacenda reticessat et manifestando et in ligando et soluendo et in modo viuendi

ama ordinarii est quod ostenditur quod cuilibet ordinario necessaria est bona fama tam subditos vt secundum interiorum consciam bonam sit bonus odor deo et secundum vitam mansueta sctam ergo tam sit bonus odor populo vt per bonam famam elidat omne genus delicti quo ad superiores eos in nullo molestando a in iniose calupniando nec adminstro iniuste opprimendo nec turpitudinibus seruiendo aut scandali macula polluat populum sibi subiectum actus sic exordina dispensator in nocent in currit in famiam vt probetur vbi ut ab aliquo sibi incongruo purgare cum in letitiam prosiliendo laudes domini qui si nobis est testis in celo et testis sit in corde dimittendi sunt vaniloquus vt loquitur que eis placita sunt

rdinarij in habitu sunt epi habentes facultatem iudicandi sed non administrationem ratione honoris et dignitatis episcopalis sed caret actu administratoris virtutibus propter defectum territorii vt sunt epi qui renunciauerunt loco episcopali non dignitati a titulares epi quorum episcopium omnino destructi sunt hij qui retinet honorem sine administratione in habitu ordinarii dicuntur non in actu

onachorum ordinarius est quod ostenditur quod omnium claustralium abbates et priores prouinciales et generales sunt ordinarii quo ad regulae dispositionem et morum ordinationem in hijs vero que pertinent ad cohabitationem si aliud dyocesano iuriat verbo facto re ad tribunal spectant iudiciale ordinarii a etiam si superiores eorum sunt negligentes ad emendandam vitam ipsorum tenetur ordinarius loci

uffraganeorum ordinarius Est quo ostenditur quod suffraganeorum qui non sunt inmediate subiecti sancte Romane sedi ordinarius primus est Metropolitanus et primates quorum interest diligenter inspicere vitam suffraganeorum suorum et an iusta iudicia per eos exerceant et an eclesie cultus diuinus conformiter correspondeat ecclesie metropolitane

ubiectorum suffraganeorum ordinarius est quo ostenditur quod quilibet episcopus in sua dyocesi est ydoneus iudex omnium subditorum et prelatorum suorum non Metropolitanus nec primates nisi cause ad eos deuoluerentur per appellationem a consultationes a negligentia a discrepantia in officio diuino a per visitationem nisi episcopi et subditi aut sedis vacationem aut per contemptorum electionem aut si quis ei consuetudine iuris contulerit

elior ordinarius est qui manus suas pressus seruat in pollutas aliena munere et ab exactione et contra possessiones vt norma sacrorum canonum vigeat in omni clero sibi subiecto et fides vera in subditis et deuotio flammatis ardoribus spiritus sancti qui sua propria in firmos visitat captiuos solatur et recipe contra omnibus est in consolatione et nulli in nocumentum

onus ordinarius est qui vigilantiam habet sollicitius de suis subditis et releuat posse clementia tribulatos vnguisos et manum largam extendit iustis et pauperibus et sibi videt alienam inopiam suam credit si quis arguit condolet eis quos punit et se in loco penoso eorum qui patitur corde exponit corpore seruendo dolores

ximus ordinarius est qui dictatur sacri euangelii in toto regitur et sacrorum canonum proximi per se vult in se proximis subditis conatur impleri precepta ac consilia quod omne malum perfecto odio in se detestatur et magis quam in proximis et offert se ad arguendum eum magis diligit et amat qui ei vera loquitur displicabilia quam si adulationibus velaret oculos est in prauitate

onsilii legatus est qui a consilio generali tantum mittitur ad aliquam provinciam gubernandam qui si fuerit cardinalium specialis pape consiliarius habebit potestatem solum legati a latere. Si vero fuerit solum de consilio et loco pape presidentis tantummodo habebit potestatem solum legati non a latere seu legati transmissi et omnis minor cardinali habebit solum potestatem eam quam docere potuit

nhabilis legatus est qui est debitor rei publice illi qui ad quem legatur aut debitor fisci domini aut est talis qui non eligi nec postulari valet nec alium accusare potest nec habet in se spiritum dei aut claritate sue alias non odibilis ipsis ad quos mittitur et est deses in confessionibus aut avaricia magis aurum querens quam gerens quam salutem animarum

abilis legatus est qui non est odiosus ipsis ad quos emittitur cuius verbum ipsi prudentiam et spiritu sancti intus flammate cor eius decenter ipsi admiscendo tocius boni continentia qui habet conditiones tempore sue legationis non sue persone sed eius a quo mittitur qui etiam queritur in hoc quia locum apostolorum succedit et imitationem apostolorum sive quorum ipse libenter mittatur precepta tenet quare etiam per eorum absentiam et si potest ut sit eiusdem voti ut ipse ad quos transmittitur habilior erit

aioritas legatorum est qua ostenditur quod legatus a latere excedit alios legatos in quinque quia nam legatus obedienciam eius debet deponere crucem et insignia nec debet exercere iurisdictionem nec excommunicatos absolvere nec debet pacem conferre ecclesias nec privatos exigere sed omnia debent in suo venire

everencia legati a latere est qua ostenditur quod omnes episcopi et omnes sacerdotes debent humiliter legatum honorare et obediencia animo parato et tenere omne secularem brachium ad vinculum suam venerationem vel processionibus sic capiatur ipsa venerationem per deum et sanctos eius honoret sedem apostolicam in eius legati persona

nte ignem in provinciam legati potestas est potestas dependens ex officio que consistit in eius voluntaria iurisdictione scilicet in predicando absolvendo pro manu in lectionem in clericos monachos conversos et debet premittere denunciationem per eam partem provincie per quam debet venire ut resonet eius adventus et hoc idem intelligitur in prelato ad ecclesiam consecrato antequam diocesim ingrediatur qui potest facere voluntariam iurisdictionem non contentiosam

rohibita potestas ante ingressum in provincia est que ostenditur quod legato a latere prohibetur ante ingressum in provincia iurisdictionem demandare nisi necessitatis causa vel si mora neccessitatem inminens pareat nec potest ullum supplicium aut incarcerationem iubere fieri nec committere causa depositionis vel perpetue amotionis seu abscisionis fiere in provincia at si ad eum mittitur fore potest legatus pape ad spirituali principis vel ad supplicium

eneralis legati potestas in provincia est potestas exercendi omnia ad que missus est et potest discernere causas que ad ipsum appellatione vel per modum simplicis querele deferuntur sine preiudicio causarum resignatorum et potest insistere edificationi cleri et populi et etiam potest dimovere eas ad sedem apostolicam per appellationem devolutas terminare et subdelegare et mandata domini pape interpretari

pecialis potestas legati in provincia est que potest in hoc cum provinciam ingreditur in signis uti et fines mandati diligenter attendere et exequi potest vacancia beneficia spiritualium patronorum etiam collegialia inconsultis patronis conferre in casibus matrimonialibus iudicare et etiam regem cum regina separare electos post electos confirmare et dare indulgencias et abbatem aut priorem exemptum transferre denunciatum in lectione absolvere et intra decretum excommunicatos absolvere

rohibitum potestas legati in provincia generaliter est que ostenditur quod committit generalia non potest legatus sentencias delegatorum revocare nec retractare neque causa ad superiorem per appellationem translata nec cum filiis presbiterorum ut immediate succedant in ecclesiis patrum nec potest in fide concludere nec episcopos deponere aut transferre aut restituere depositos nec renunciatos episcoporum potest in manus suas recipere nec eximere

pecialiter prohibita potestas legati in provincia est qua ostenditur quod legatus non potest dispensare in beneficiis curam habentibus nec in personatibus nec potest in toto solleniter dispensare nec generale concilium facere nec de sentenciis ordinariorum se intromittere nec cogere subditos prelatorum conqueri contra se suis contemptis ordinariis nec potest conferre beneficium laici patroni nec clerici iure patronatus possessi nec potest facere ea que soli pape competunt singulari excellencia conveniunt

negressu de provincia legati potestas est qua ostenditur quid tunc cum legatus est exiturus de provincia sibi commissa debet flammato spiritu sancti corde emendare clerum et populum egressiones et firmare ipsius in omni bono ita ut eius sempiterna laude digna sit memoria in ipso decenti patrono nec debet querere complectari onerationem provincie et nec ipse nec sui debet avaricie insistere et debet bonam memoriam semper relinquere et cum caritate exire et laude ipsi et omni bono

xspiratio potestatis legatorum est defectio utilitatis legatorum septem modis scilicet revocatione resignatione morte mittentis egressum de provincia intencione si egreditur non redeundi morte legatarii id est eius morte qui legationem recepit incidencia in impossibilitate iuris aut facti hec est quia forte provincia prodiit et ideo non potest iurisdictionem suam implere et hec eius impossibilitas aut facti que scilicet egritudine terre corporali tactus stat et apoplexia vel aliquo huiusmodi

nio in plures provincias est qua ostenditur si alicui legato demandatur plures provincie tunc existens in una provincia potest alterius provincie causas discutere et terminare et delegare et omnes cause inchoate et sola citatione iurisdictionem demandate per alios terminari et non debent legati cupiditati aut ambitioni inherere nec pregravare provinciam aut prelatos provincie et debet esse contentus expensis et in locorum exigentiam

eries huius tituli est ordo quo ostenditur quod bene ponitur titulus de officio legati pre titulum de officio delegati quia officium legati simile est officio delegati cum omnis legatus etiam sit delegatus et ideo similia similibus connectuntur et etiam quod officium delegati est generalis et officium legati ideo bene generale precedit et speciale subsequitur

ena capientis legati apostolici aut consilii est pena excommunicationis maioris ita quod a nullo poterit mereri absolutionem nisi a solo papa et hoc si infra triduum non serit legatum et dimiserit

urisdicio ordinarij i pri
cipem est qua ostendit^r qꝫ ordinari^us pt exe
cutioĩe regem aut pricipe in septe casib^z
primo si tenet bona aut ecclie ñ vult resti
tuere Scdo si imponit cleo grauamia cle^r tyra
do sine causa tcio si rex aut pnceps nolit stare i li
mitib^z fidei catholice aut qꝫ hereticos fouet ꝫ protegit
quarto si cum sua quuge nolit manere quinto si cont^a
in fideles adcruciata pre nolit moue exercitu sini re
gni Sexto si impedit eius offic^m Septimo si clim ter
minnalis n^r vult mitte extra cine

n iudices scłares ordinarij
potestas e qꝫ ondi^r
qꝫ si iudex laycus negligit miserabili per
sone facere iusticia pt ecclasticꝫ iudex co
pelle eum adfaciendu iusticia vł pt supple
defectum cognoscendo de causa ꝫ sic de ipo ꝫ de illius
sbditis iudicare tercio si iudex sclar aliqꝫ ceptat
cont^a cleru ꝫ libertates eius pt arctari p ordinariu

n infideles ordinarij po
testas est qua
ostenditur qꝫ omis heti ptinet ad tribual
iudiciale ordinarij ꝫ de iudeis ꝫ gentilib^z
si blassfemat xpm dnm aut eius genitrice
sacratissima vł si attemptat sbvtere fideles tunc
dicite pt eos iudicare n^r relictio^m regulas eis im
ponere n^r puidictum sbtheod xianos ab eorꝫ quio^e

uper detentum dicente se ni
sacris est ius ostendens qꝫ attendi esse
tm malefitore si dicat esse clicu tunc du
detinetur qꝫ si hc constat euidenter tunc
absqꝫ alia cognitione reddi dꝫ ordinario vt arceat tn
eo qꝫ s^r iusticiam vide si vo no costet ꝫ deprehensus
est in hitu clicali tunc dato qꝫ clicꝫ amist^r puilegiu
clicale

ena ordinarij facientis iusticiam
facientes est suspensio p annum ab execucio^e
offitij ꝫ dꝫ condempnari ad extimacionem litis
pti quam lesit ꝫ si suspensioe durante
inge ssit ꝫ diuis fit irregular^r ꝫ non ni^r papa potest
liberari Si vo torsuit etiam ipo facto irregular^r fit
ꝫ q^o ad ponifical^a

ertes tituli est q^o ostendit qꝫ bene
ponitur titulus de officio ordinarij pꝫ pri
ores titulos sclicꝫ pꝫ titulu^z delegati ꝫ legati
qꝫ sicut illi trascrit s^r iudices potris dꝫ fieri
iusticie persectio ꝫ qꝫ q^o ad aciam quilibꝫ hꝫ tres
ordinarios sclicꝫ papam cui ꝫ ptate fungi^r legatus
alatere ꝫ ordinari^m vel tercium ꝫ plebiu^m ratione lim
tatis loci ꝫ quo ois ptas hꝫ manat a dno dꝫ pr^m cap^t
visibile

udex
est vir habens ptate
pro tribunali sedendi
cause assumptu vt
cau facium demostracia
faciat cuiqꝫ iusticiam
sine psonarꝫ acceptio^e
ꝫ sine inimicib^z amicicia
aut odio finaliter obligo
institutus vt causam aut cas diligent^r examinet
ꝫ interlocutorias considet ut exinde possit elice
quomo ius debeat edicere tm vsata aut vsabilia
negocia dicitur aut iudex qꝫ ius dicens cta cas ver
satas

electio Diffinitoĩs e qua
ostenditur qꝫ bene dicitur vir qꝫ femina
non pt esse iudex dicitur dicens habens
ptatem cause assumpti hꝫ e velluon
aut alias iure licito ꝫ sic filius pricipis ꝫ assumit
ptatem a natura ꝫ iure qꝫ natura costituit iudice
tci pub^ce ordinados ad tribual succesfoꝫ ꝫ^{m} cetro^s supiorꝫ
ordiatorꝫ vt eis tpibꝫ fiant fiedꝫ ꝫ sic q^o no hꝫ ptate
ptribunali sedendi no e iudex

dones Iudex est q^i hab^z iuris

cognicione pericia qꝫ periculum qui bulatꝫ sciat sacre
scitudine ꝫ claret discrecoe in intellectu ꝫ matur^te
in vultu ꝫ etate ut sit adminꝫ annorꝫ viginti lꝫ
inter pricipes etas quidem annorꝫ dat gladiu no
tam in alijs ꝫ si dꝫ ordinarius vt sit triginta annorꝫ
ꝫ fama bona ꝫ sit vir constać pure loquens recta
regꝫ habeat intencionem standi i limitibꝫ iusticie n^e
ad dexterum nec sinistrum declinando

epatoria iudicij sunt
accessoria q^e
oportet omnem iudicem ante cuiuslibet
iudicij inchoacionem hre si vult in sui iudici^m
facere primo vt habeat iurisdicionem vera
Secundo vt stet semp in timore dni ꝫ sciat dei iudici^m
semp habeat pre oculis sciendo firmit^r qꝫ n^t i iusticia
relinqt^r impunita Tcio ponat s^r assessores viros
bonos ꝫ prudentes vt pocius eorꝫ consilio dirigatur
qm pro iniciat^r sensu quarto qꝫ habeat publicam
personam vnam vł duas q^e fidelit^r vniuersa acta iu
dicij cscribat sꝫ citaciones pbatos testium examiatos usqꝫ

nchoatoria iudicij st
operacioneꝫ q^e in inicio iudicij fiunt sclicꝫ qꝫ
inioma qm actor pponit cont^a reum vt con
ueniat ꝫ citato hꝫ e missio ad domu vel
ad cum locum vbi reus inueniri possit vt queia^r
ꝫ si non pt inueniri tunc demum cognat^r d^a mne
ut absente defendat vt citati veniere procuret
quo facto mandat actori vt stet ꝫ statim pponat pse
contra reum simil^r reo vt quilibꝫ eorꝫ no per
aduocatos aut procuratores sꝫ pse statim pponit nisi
adeo fuerint psone i discrete vt eorꝫ defecto litteri
iudicis per alios supplere conceda tur

rocessus iudicialis est pro
cessus actus conte
statione in choabilis ꝫ pnt locutoriam
in si appelletur sim bilis sic se hns qꝫ p^e
contendit actori narratio pꝫ vo reo inest
ob ambitꝫ parte porrigit^r libelli apti rei dequa
agitur quemeretes pꝫ iurat de calupnia pꝫ fiunt
posiciones parcium ꝫ interogaciones iudiciales pad
uotos qꝫ iudex debꝫ diligenter aduertere ꝫ paciencꝫ
audire qm prius pensat omnibꝫ ꝫ quantitate expensarꝫ
ꝫ quantitate dampnorꝫ debꝫ fere sinam put ei iusti^s vide
bitur

upplenda ptas iudici
cause concessa est qua ostendit^r qꝫ iudex
pt supplere defectum advocatorꝫ si erraueunt
cause si non in facto nisi ei de facto liqat
vt iudici ꝫ pꝫ lit^r contestacioni qꝫ ante lit^r contesta
tom omnia q^e consciat iudici non constat vt iudic^i
sꝫ vt priuate psone n^r cotingat hꝫ fieri ꝫ ppt^r pub
licam vtilitate vł si no excipiat^r doli actio an iudi
cij aut supple pt veritatem i uestigando

mploracio iudicialis
offitio est
qua ostendit^r qꝫ in omi i iuria dꝫ iplorari
iudicis offici^m que pt hre iudicias ꝫ que
actioni deseruit siue in pricipali siue i
succesforio si n actio sit psonalis possessoria aut
petitoria et indiget absolucione uen ex secucoe ei
brevit^r in omi negocio implorat^r iudic offici^m que
pꝫ lit^r contestacoem accidit siue emergit dolo aut
culpa siue vt fiat interesse aut ut interpot^r tanto a
sentencia mandetur execucioni

abilis ad iudicandi offi^m est
homo maturꝫ vt sit
expertus in agibilibꝫ huaiis ꝫ sit eiusde
vdiot ingete inq instituit vt sit iudex ppt^r
vitutis claciore i uestigacoiꝫ ꝫ falsitat^s
repssioĩm ꝫ vt sit naturali industria tca illuminatꝫ
vt faciliter poss^t agnoscere vi^{tes} ꝫ deprehēde falsi
tatem ꝫ sit tanta peritꝫ sciencia qꝫ no oporteat
eum quere qꝫ iuri sit an pponit ꝫ sit vir bo^e qꝫ sciẽ
omnibꝫ intendens facere iusticia hꝫ e tam domesticis
qm extraneis tam xpiano iudeo siue gentili

onus iudex
est qui legittime iuris
dicionem seu i tribunale

erfectus ordinarius est is decuius corde spirat vapor devotionis et flamma caritatis a donis qui amaitudine pnis vite spe future dulcat ptat q plebe docmente proceis vigilat et orat captivorum meminit tribulatorum et moeredum ondorum et pca dm ut au fat mala applos suo et letificet mestificatos

erfectior ordinarius est qui nil advitit qui malo incumbat certo quia malo abetur potu cui nil sapit mundi et omnia que in mundo sunt ei desipiunt qui omne mundi delectamentum toto corde abicit et conatur resolui et esse cum turbis angelicis et qui frequenter mentibus suis se abstrahendo contra latinas de corde suo eliciere et corpus et fictionibus dilacerare

erfectissimus ordinarius est qui de prosperis tristatur quia eadem hora qua se ei dulcia ingerunt existimat se forte in dei oblivione et bibupi poci sancet omne penosum quia proximo et mort sue pre statuendo tormenta et dici clangor sententia ptat dum ut hec faciat tristicia ac sordes detigat ii ut ibi peat

ius ordinarius est qui nõ est melior ipso ab his meritis eos excedens et supra qui cogitationibus pravis dat amplitudinem in corde suo qui vorax vinolentus sompnolentus indevotus et in dei laudibus torpidus ambiciosus et ampulosus qui adulationibus pasti et ipse volunt suo se nutritur

elor ordinarius est qui platum prosuo libitu regit atque disponit et ambienti oculo se supra se elevando pabrupta omni desidiorum suorum pabulat doctos et amicos et beneficatores non ut agnoscere sed ut eos humiliet ante hostia stare permittit falsos ac adulatores histriones meretrices et ypocritas quorum eius vanis abdunt seductoribus summe diligit vti ydolum ut ab omnibus honorai ab omnibus laudai et fateo corpe in omnibus vitam dissimile xpo dno hre decepi bone inquit vates opastor et ydolum

essimus ordinarius est qui bona ecclesie sue impie dissipat invadiat et tributis ac usuris subicit que plis lanam in omnibus querit quam vitam bonorum et qui terrorem suum ponendo in omnibus vult ab omnibus timeri et cottidie cum epulone divite convivat lauta parat que est adulter sodomita et minque luxuriator qui est maledictus et perjurissor

ntolerabilis ordinarius est qui sue elacioni et pompe satisfacere volens aliet bona ecclie qui est hereticus et apostota qui ultra annum in ppe et sui metropolitani stetit excommunicatus qui est clerici persecutor et ita cimosus quod inito unire cuilibet protalibus criminibus esset plectendus deponendus est

cientia ordinarii indiget est pericia licialium et cognitio agibilium tanta quod non oportet quod recto ab aliis quid eum facere oporteat aut sit gradu insignitus huius qui sit indigens est ut tenebre regant lucem ita indignum est ut homo tenuis mellitur mandet ut innatus et ideo ut sit sal mundi qui in omnibus sabili pertinsunt vada et in rivis illuminat pecia et opere tibi in erit rector ypones indictum eum agitur ubi terra pstitur videntibus ut nox noctis indicat sciam

otestas ordinarii indiget est eius ptas exlege dyocesiana dependens qua valet et electo exercere correctionem iurisdictionem et animadversionem et pt conferre omnia sacramenta et cognoscere de causis criminalibus in foro consciencie causas matrimoniales dirime et pt exige kathedra

ticum ab omnibus ecclesiis sue dyocesis hoc est iniuria pte ordinationes preter monastica ac in capelle omnes hinc legi subsunt et sinodaticum et pt visitare omnes ecclesias sue dyocesis et docere et instituere et destituere visitando quotiens necessitas exigit aut utilitas

xpense ordinarii sunt sumptus quos si exponit ratione visitationis aut consecrationis ecclesie aut clericorum aut causarum quod pt petere recompensationem temperata et esse contentus debitis que a fisco psolut aut que aurre a consuetudine expressa sunt sit legat et testibus deut pudi in sumptibus quia nemo tenetur propriis stipendiis aliquando militare ita si dyocesanus speciali promissa tunc ultra stipendia ei statuta dapnia recompensare tu moderamine tamen semper licite peti pnunt esculenta et poculenta exennia modata id est munera ad licitra

athedraticum est omne solutionis munus quod pt honore kathedre exsolutur dyocesiano ab omnibus ecclesiis non claustralibus et capellis non exemptis etiam si monachorum existant hoc est iniquitate parte ut etiam oblatio in sinodaticum aut dicitur quod psolunt ratione visitacionis adsinodum venientes que solutio non debet excedere pesa duorum solidorum rationalis moete consuetudo tamen tam in quantitate quam qualitate pecunie inspici debet

bedientia ordinarii est promptitudo exsequendi voluntarie mandata superiorum sed vult ut eius precepta exequitur ab inferioribus et si superior mandet ordinario ut id faciat quod aliae ex suo officio ordinarius facere posset nõ tu exequitur sperid ut delegatus ratione mandati et plurimi ut ordinarius iurisdictionem ordinarie ptatur et sic medio porrat ut possint ad maiori libertate excusari id exequitis et potes remitte causam intendit quod utique deum est adeo quod austicia multum alienum

inis iurisdictionis ordinarii est quo ostenditur quod iurisdictio ordinarii finitur ad psona multis modis scilicet morte depositione translatione et dignitatis renunciatione vel melius renunciatione iurisdictionis ita quod si psona moritur depoitur transfertur vel renunciat non pt exercere iurisdictionem et collegium aut etiam ita qui manet dignitas tenet mox de alterius plati provisione

mpeditio iurisdictionis ordinarii est quod ostenditur quod ordinarii iurisdictio impeditur multis modis scilicet suspensione excommunicatione ita quod dum est in istis duobus tunc non pt alios excommunicare nec sacramenta ministrare non ea que sunt hors exercere obligat ac adea que sunt oneris et licet non inditionis posset subditos ratione tamen iurisdictionis que diu tollerit in ea pt indicare subditos in spiritualibus ac impeditur ordinarii iurisdictio appellatione translatione relatione commissione revocatione

orrectio ordinarii actualis est qua ondit quod si ordinarius debet aliquem corrigere tunc correctio eius debet inchoari a verbis mitissimis et honestis aliquantulum acris sine furore et sine contumelia postea si causa expostulat et psona sit insignis non irreverenter statim procedat ad excommunicationem sed prius suspendat ab officio qui si fuit contumax procedat ad excommunicationem et cercea ab ingressu ecclesie quod si fuit perinde grandi procedat ad degradationem vel etiam apud pnitus obscur punitam suadeat arguere detinere increpa post fulminando

yocesiana iurisdictio est potestas ordinarii qua onditur quod ordinarius ordinatur ut pnitus clerum regat et disponat ad honestatem et cultum dei sine negligentia prosequendi et si aliquae causae inter eos emergunt debet cognoscere et eas tinidare put requirit iustitia et non ppria voluntas et pt cognoscere in omni re spirituali et que annectitur spirituali et omnis cristianus est de foro ordinarii ratione fidei et criminationis peti

est preeminencia reuerencial talis ut omnis tui cuiusque dingnitatis gradus status a condicionis exigit quod
prius clericus sit maior eo quod ante est clericus et quod sunt prior ordinatus sit maior eo qui postea ordinatus est Quod hodie saluti animarum decrepita dingnitate gloriantur et senes supprimit hinc longam in seria pacto in senectute venturam a morte certa a confusiorum grade

Ex prerogatiua

ordinis maioritas est qua ostenditur quod ipse minor est ordine qui cedit alterius auctoritati et ille maior cui ceditur qui militans ecclesia subsistere non posset si eam magna differencie ordo non conseruaret inqua ut nichil sit inordinatum gradatim ascensus obseruatur ita ut priores ordines predisponat ut sit aliorum capax

Ex diuina

gratificatione maioritas est preeminencia bonorum a domino deo missorum quod tunc dum videt agricolas negligenter excolentes vineam dominus mittit dilectos suos ad scrutandum et irrigandum eam domus eccleseis ne siluescat et sterilizet sicut fuit in christo qui fuit mediator ex deo et homine compositus et predicte qui inspiratione diuina locuti sunt iusta et pia ut fideles promoueantur in bonum

Ex sciencia

maioritas est qua ostenditur quod scientifici eruditi doctrinis semper debent esse digniores et magis honorandi vndique et debent alios regere quia ipsi sunt lucerne que expulsant tenebras in anima et pandunt res in suo esse nec est dingnum ut tenebre eos regant sed ipsi tenebras Etiam quia tales spreti et oppressi fecerunt mathiam suppressionem se regentium ideo venerunt inde hereses et plurima mala que non contingerent si tales vterentur honore eis debito

Ex opulencia

maioritas est maioritas consurgens ex diuiciis pluribus nam et vetula dicit diuites esse maiores ceteris hec est sapientibus quia magis videt stare sapientes ante hostia diuitum quam econtrario exclusiue aut hominum multorum est occasio vane glorie superbie et delicie penes hominem non dicitur sed maioritas in ecclesia sancta dei qui ipsius dominus et apostoli sic fuisset nimium cum petrus dicit Aurum et argentum non est michi

Ex merito

maioritas est maioritas elicita ex actibus nobilioribus a nobilioribus et magis difficilioribus et diutinioribus et vtilioribus a vtilioribus ad deum et homines Ita quod ille maior est in terris qui plus meretur coram deo et est vtilior in pluribus siue meditando siue meruendiendo a pascendo a laborando hodie at magis ociosi et minus merentes maiores sunt ut iam patet euidenter quod pauci fatigatissimo labore corporis viuunt presse necessariis et in summa deiectione ac paupertate modo profusi omni beneficio pauci fatigatorum operatorio iam certe dico tuo

Ex natalitiis

maioritas est maioritas consurgens ex genere nobili prorsus carens loco in spiritualibus pudorosum enim est et minus verecundosum principi terreno baroni ac domino esse elemosinarium et esse mendicum cum clerici bona non sint aliud nisi elemosine Et minus decipiunt quod presumunt nobiles in maioritate quia tales sue pompe et lasciuiis satisfacere cupientes inuadiant bona ecclesie tributis et vsuris subiciunt et alienant suis consanguineis

Ex missione

maioritas est quod ostenditur quod ille maior est qui mittitur a deo solo sicut moyses et ceteri dominus cuius fuit sicut miracula et bona vita et quia scripturas non distorquet alienum nec querit gloriam propriam presumens soli sic sunt quod ante principum ingesserunt ad officia et beneficia quibus digni non sunt perhibentes et decimi missio est qua quis cum sit dignus intencione proficiendi mittitur a superioribus Adira tamen

at missio est cum quis se importune ingerit et falsa docet et scripturas distorquet ad sensum alienum et propriam gloriam querit et litigia

Ex ciuilitate

maioritas est qua ostenditur quod is in ciuitate maior est ita equales in statu considerando quod humilior est et regimini inster aliorum exemplo quod implat est maxime comedat cum vilioribus officiis se subdit et ministeriis indignioribus se tradit hodie at quod arrogancior est maior reputatur

mib

maioritatis et obediencie est quo ostenditur quod sicut Ierarchie terrene ordinatur in similitudine ordinis ierarchie celestis et ideo ut sicut ibi sunt ordines distincti et minores subiciuntur maioribus et minores potioribus exhibent reuerenciam et potiores minoribus dilectionem et ideo sicut in celestia milicia ex inde pendet concordia et pax ita et hic certe quod videmus ebrietati et acedia ducatum quendam registrari

euerentia

est honor exhibitus maiori a racione dingnitatis vel superioris potestatis a virtutis a beneficencie quod honor a sit persistencia forinseca hec est reuerencia assurrectione ne sedet stante maiore et subsequi et dat antecessionem in omnibus a in verbis humilibus a mode diencia quod prompte exequitur mandatum a quia officium corporis temerarie non vsurpat nec statuta violat nec temerarie arguit vel iudicat nec defectus corripere lat

bediencia

est virtus qua quis mactatam propria voluntate subicitur aliene potestate ut faciat certa quod mandat preter malum mortal culpe propter quod etiam et bonum est obmittendum et indubius semper quod iubet est omne faciendum et si superiores mandat opposita tunc ei qui est superior est obediendum et mandatum inferioris est derelinquendum et malis dummodo non sunt heretici est sub obediencia non in malo sed in bono et heretici dominus etiam eos tollerat

aioritas

obediencie est quo ostenditur quod monachi magis sunt obligati ad obediendum suo abbati quam clerici suo diocesano et clerici magis suo diocesano quam layci et primo omnes tenentur obediencia deo post omnis pape et presertim clerici et ordinarii in fide et cultu diuino et post quilibet suo diocesano post secularibus potestatibus in hiis que sunt secularia et in quibus habent iurisdiccionem pro bono communi inmediate omnibus referentur

erres

tituli est ordo quo ostenditur quod bene ponitur titulus de maioritate et concordia post priores titulos sed post ministros ecclesie et post ministros iudiciales ut sciat quis cui debeat pape et quis debeat alteri obedire et obtemperare ideo bene ponitur hic titulus quia post pax et tranquillitas conseruatur in rebus humanis

rdo

obediencie est quo ostenditur quod quilibet qui baptismatus secundum ecclesiam est et laycus in hiis que sunt fidei et morum prima obediencia post deum tenetur obedire Romano pontifici et magis suo episcopo quam archiepiscopo et monachi in hiis que sunt regule et claustri magis abbati a priori quam episcopo Layci tenentur obedire sacerdotibus suis in omnibus que sunt anime

radus

Diuersi sunt distinctiones considerabiles in maioritate et minoritate quarum diuisificacio non tollit in ecclesia vnitate sed conseruat et eam decorat sicut mundum decorat varietas creaturarum Ita militantem ecclesiam statuum et graduum diuersitas qui gradus habent suas conexiones ad honorem secundum honorum quantitatem

proressit officium quia et xpc dixit quis me constituit iudicem ... homo qui habet claram mentem sciam et qui habet rectam intencionem et ... quod nullo velletfacere aliquid quod esset in iusticia et qui habet spiritum dei iudicium prevalis et cogitat firmiter quod nulla iniusticia ... inita et ideo ... conatibus disponit se ad iusticiam ... faciendam

[M]elior Iudex est qui causas diligenter investigat et examinat et sic exite ... sensatis insensata ut salomon ... titulum ... clare intelligendo modum ... dat cum sentencia qui habet specialem modum in testium examinacione et etiam si sit hominem culpabilem in criminali quod non iudicat nisi in presencia alterius partis ... testibus ... nam ... sunt sodo ... non tam volunt ... defendi ... clades

[O]ptimus Iudex est qui cum deo capit consilium hoc est cum conscia sua bene addem... ... et ... in mente ut iusticiam faciat nec vult facere nisi quod spiritus sanctus sibi inspiravit et si non potest tunc cum bonis et sanctis hominibus capit consilia et non est piger in negligendo iusticiam nec avarus ut corrumpatur muneribus nec ... nec facilis flexibilis prece aut precio ad opprimendum innocentem et qui ... ignoto sonet iusticiam et minimo quam ... parti iniustum qui etiam sibi ipsi non parcit nec affinibus si incidat culpam

[P]essimus Iudex est qui ante ... oculos suos ... et omnibus iudiciis iudicat cum ... et nec curat super morte sua nec super ... timo iudicio et iustificat ... iniustos ... at iniustos aut pauperes usque ad ... humiliat quod non vult alius ... sibi ... inimica et ... prece aut precio et delectatur in effusione sanguinis et oppressione innocentis

[A]uditio alterius partis est qua ostenditur quod quilibet iudex debet audire alteram partem quia is qui accusat iustus est si qui venit nec debet aliquem iudicare nisi accusator sit in presencia et testes et presertim in criminalibus nisi presentes sint accusatores et locum defendendi accipiat ad ... crimina is qui accusatur

[A]ssilentii est id et solum id quod iudici potest ... pocilentii est id et solum id quod sibi potest quorum ... recepcio ... ordinariis iudicibus et ... maius regibus et principibus ... iusticiam tenendam habeant suas provisiones ultra quod si quid recipiunt a partibus iudicantibus ... vino nec sponte oblata ... suspicionem vitandam ... legatus ... potest recipere a partibus ... assilentii et pocilentii moderatum ... parte quam abad ... exigere debet

[As]sessorum provisio est provisio de fisco iudicum nisi sit ille quod ... aptibus ... tunc ... tenentur partes ad omne interesse ... expensarum ad omni ... usque ad locum qui tunc tamen in loco ... iudice adest ... assumat a partibus nec assilentii et pocilentii ... et presertim si litigantes fuerint pauperes sic et alii ... et ... officiales et hostiam debent esse contenti stipendiis dominis sui

[I]niustus Iudex est qui iniuste iudicat sciencter forte propter amiciciam aut ne ledat ... potenciorem aut quia accepit munera propter que non licet sibi opponere in notorie aut quia cum potuit iudicare noluit et per ... amisit rem ... debendam ... pena est ... in foro ... alia pena est infamia et deposito ab officio et restitucio ... interesse et muneris ... recepit si ... accepit ... esticator quod propter ... iudicium lesus est

[M]aius iudex est iudex minus dans brachium et foricum ... lis non valens trahere ... et cum iudicare possit nisi in paucis causis de ... competentia possibilibus qui adhuc non tenetur comparare nisi litteris sui superioris obtenta quod si ... vi ... officio iudicandi ... et qui cum ... debet ... causam ... et debet exequi ... nisi iudex ... litis contestacionem penitentiam egerit effugiet penam ... debet

[O]rdo tituli est ordo quo ostenditur quod bene ponitur titulus de officio iudicis ... priores titulos quia ... tituli erant ... speciales docentes quicquid ... agere deant secundum suum officium ... indistincte docentur universi iudices communia quod omnibus ... ut sicut illic defuit aliquid in doctrina hic supplea...

[M]aioritas est preeminencia persone in gradu ecclesiastico ... honori ... aut ex potestate iurisdictionali ... aut ... ordine aut conseratione aut antiquitate aut prerogativa ordinis quod maioritas provenit ex gradacione ordine spiritualium ... secundum ... sub et supra ... consideratur

[O]bediencia est virtus moralis qua inferior tenetur ... omnem voluntatem sui superioris consistens maxime in reverencia quam ostendit verbis humilibus et signis quia scilicet assurgit et ... execucione mandati ut ... quod maior est ... victimis quia victima aliena caro offertur ... obediencia vero propria caro ... voluntas mactatur

[E]x potestate iurisdictionis maioritas est qua quis potest exercere ... quod ... et ... ita scilicet ... institucionem qui duplicem ... potestatem ... scilicet pontificalem et regiam ... est in omnibus brachiis ... ex potestate ... primates ... metropolitani ... ordinarii ita scilicet quod nulli licet extra ... iurisdiccionem iudicari nisi forte ... nec ... debet usurpare ... iurisdictionem ita quod nemo potest subditos alterius iuridicione ... excommunicare ... emendare ... iura ei admittunt

[E]x ordine Maioritas est preeminencia sumpta ex gradacione ascensu et descensu dignitatum ... in milita ... ecclesiastica debet esse inordinatum ... ordo universi nos ... edocet ... celestium ierarchiarum ... ministeria ... observatum ... solum novem ... ordinum ... sacri ... sacerdocium est ... sunt ... semper alii inferiores pontifex ... ut sic non est maior presbitero licet sit maior iurisdiccione quam presbiter ... in ordine

[E]x consecracione Maioritas est quia ... preest omnibus quia consecrat ante ... angelicum et ... consecracionis sue ... ordines celebrare ... tunc solus missam cantat alii vero episcopi consecrantur ... episcopum celebrantem et non ... ordines facere ... tunc non celebrant missam ... consecracione ... adeo consecracionem omnes ... provinciales episcopi ... conveniunt

[E]x antiquitate Maioritas

ondicionati pactum est quod fit sub conditione qua stante necesse est pactum stare et hosti conditione at transeunte absolvitur pacticores inter se certum conditionatum pactum tenet si conditio apposita licita sit et honesta illicita at non stat. Nota sepius fecit pactum inter se et dominus petro dicens Si diligis me pasce oves meas intellige a contrario sensu si ipse non diligit statim non est pastor Si aut diligit dato quod malus sit et non sit hereticus pastor est

icitum pactum est quod non est contra bonos mores vel leges vel contra bonas et approbatas consuetudines nec est dissolutiva generale fedus societatis humane nec est factum cum demonibus ut fiunt cum federatoribus magice artis nec est contra dei precepta et quod non fit directe in spiritualibus nec in preiudicium alicuius aut directe transit in spiritualibus alicuius et quod non adimplere scelere quod fit auctoritate maioris quod dato quod in se foret illicitum per quod sit licitum

llicitum pactum est quod fit contra mores aut contra leges aut approbatas consuetudines aut quod agitur ad dissolutionem federis humane societatis aut fit cum demonibus ut faciat volita hominum aditos licitos certa signa subposicione corporis et quia aut est contra dei mandata aut fit in re turpi aut impossibili deum vel facto aut fit in preiudicium alicuius aut directe transit super spiritualia cum in spiritualibus nulla valeat pactio aut fit in preiudicium libertatis alicuius ecclesie aut humane societatis aut fit cum conditione non sinabili sine scelere

rivatum pactum est quod iuri publico non preiudicat nec transit ad obligationem generalem societatis humane nec implicatur auctoritas maioris et sit inter actiones personales aut cum conditionibus appositis ad certe ad locum personam quia condicio perire potest aut non stare. Nota differentiam inter pactum generalem et privatum

bligatorium pactum est quod licitum et factum est animo faciendi et firmatum est sollemnitatibus certis hec si fiunt iudicium obligat addere licet non in foro civili. Si vero fiunt solemnis factum obligat in foro temporali dato etiam quod non habuisset tempore pactionis animum faciendi tunc pro crimine mendacii et infidelitatis arguitur si de incepto illo minus tunc cogendus ad faciendum Si vero propter impedimenta sine dolo et fraude facere nequit non inde est in infidelis et factibus tunc impedimentis obligatus ad sustinendum pactata

thiologi pactus est conditum quod pactus dicitur a pace et actus qui pacis actus nam qui pacisunt ex diversis et contrariis motibus animorum ad unam consonante sententiam conveniunt dicunt et est nomen generale ad omnia quae aguntur inter partes causa obligationis tollende vel dicitur pactum a palmarum percussione quia veteres cum se obligabant pacto palmas percutiebant et sic dicitur pactum quasi palme actus

eale pactum est quod fit ratione rei quod perpetuum potest ab heredibus et omnibus successoribus dominium rei valituro preserviat in esse non valens fieri nisi in corporali bus quorum in certitudine et duratione capit exercitium quod licet cadat in personam ratione rei quae eam possidet tamen in nulla quia persona fiunt si transit in eos successores in rei possessioni mittitis ideo dicitur reale pactum

ersonale pactum est quod fit in persona quam tamen non excedit hoc est quod ad illorum non prorogatur nec ad heredem ex vi compre sibi legis inquam personam transit et limitat et cum quibus conditionibus ex honestate persone capiens finitatem quod non potest esse nisi ad minus inter duos hoc est inter pactantem et pactum recipiente potest tamen esse inter multos ita quod solum ad illos et non ad alios prorogatur

ixtum pactum est quod fit ratione cum persona quod si porriguntur vires pactorum ad alias personas et obligat successores tunc est magis reale quam personale si vero fit delinis de quibus non potest fieri commercium nec est personale nec reale Si vero fit tale quod cum persona conditur tunc est magis personale quam reale

osterius pactum est pactum tempore subsequenti factum sic se habens quod novissimum semper priori preiudicat ut id servetur quod novissime in pactum deductum verbo simpliciter inquio si tota loquitis convenit cum ore locuta non debent fieri irrita nec quod adderi est dictum inter simplex verbum et invanitum aut verbo vestito aliquo sex generis vestimentorum scilicet re verbis literis consensu contractus coherentia rei intrinsece semper sinabile nec vigeat iam detrimentum aut dampnum alterius quam pacisentis

atihabitio est contuta susceptio alicuius pacti aut facti superioris auctoritate solidata aut consensu eius quod per contractum dixit confirmas rem male possessam aut sententiam et omne quod prius vacillabat ex abimito non tenuit nec valuit sequiti ratihabitione roboratur itaque prius nec retractari valet si ratihabitor sit sui iuris et compos rationis

romissio est spondentia alicuius rei spontanea voluntate facta pro inchilo aut pro conditum alicuius rei faciens obligationem contrahens qui contravenit mendacie incititur Si vero necessitate transgreditur ne impleat promissionem non arguitur mendacio nec infidelitate semper impletis nec in prima foret ita quod sine scelere impleri non possit quia cum nostra promissa in plenius divinam maiestatem indubitanter offendimus

tipulatio est quedam verborum promissio sigro forinsetorum inthentu cotinuatur quod promittitur impletio dictati sub pena actionis si contravenierit eo fine facta ut non possit retractari quod factum est in contractibus aut aliis secundum quod conditatum est nisi ut progrediatur

eries tituli est ordo pactorum titulus quo ordinatur quibus ponuntur de pactis prius ponuntur quia ut homines possent evitare iudicia et iudiciorum dispendia frequentia quia in contendunt pacta et fit ut plus medium iustitie adinveniat nisi ut effugiat litigia iudiciorum propter iniustitiam iudicum et advocatorum ideo bene ponuntur de pactis quia pro acquiescas quam iudiciorum intuitu

ransactio est de re dubia et lite incerta nec dum finita non gratuita pactio dicitur de lite intellige sive sit prius sive futura iusta aut iniusta an litis contestatio vel prius dicitur non gratuita quia transactio procedit nullo dato vel promisso vel retento dicitur non dum finita quia si iudicatum esset non posset transigi nec appellatio et dicitur de re dubia quia si reus diceret vim esse quod actor acceptat non possit fieri transactio

sclatorium mentum minus sic transactio est cessio ab actione litigium parrum bilem compositionum facta intervenientie pactionis utilis si fiat exceptionis vel insistentis resistentie si fiat in superium vero propter cessationem aut vexationis redemptione aut iure potestatis superioris aut ratihabitione valituras sua potestate omnia iura et instrumenta ad eam spectantia si transigens sit sui iuris et ratione valiat

ersone valentes transigere

Reuga

est securitas prestita rebus et personis ad tempus super discordia nondum finita quam incipit discordiarum remocio ad concordiam maxime quarum iudicio conueniunt prelati ecclesie vt peace reddatur equum prouocacio pensatis dampnis et iniurijs inter litigantes factis et vltra hoc vt per treugas et concordiam continua remaneant in primitus

ax

est securitas disturbacionem tollit bellorum pellens ac in quietudinem prouenit maxime ex vnitate fidei et obediencia et iusticia quam maxime debent ponere principes terre prouincie in finibus fidelium et maxime per papam pontifices et consilia sancta ne ex infantilorum collisione in vtero ecclesie perturbetur mater pia patiens etiam in occisione filiorum suorum in corpore et anima

expetua

treuga est securitas prestita personis et rebus ipso iure semper ac vbique locorum quam primitus indixit sacerdotibus dei ministris et monachis et conuersis et clericis dum in religione consistunt peruis omnibus qui in publicis sunt et ecclesie et cimiterie et omnes oratoria visitantibus et rusticani agricultoram facientibus et semina corporum et iumenta deinde salua consistere tum quibus terram colunt et mercatores

anonica

treuga est securitas seruabilis appellatoribus in diebus sacris et precipuis festiuitatibus que specialiter in reuerenciam obseruanciam dei et sanctorum vt est omne tempus ab aduentu incipiens et totum quadragesime tempus et presertim vltime due dominice in octauas pasche et penthecoste trinitatis corporis christi assumpcionis et natiuitatis beate virginis nisi inferatur violencia et initium incurabilis tunc omni tempore potest repulsari treuga et violari in quacumque die sacrato

ondicionalis

treuga est que ex conuencione recipit formam sacramento legem in vltima voluntate pactam dicitur causa ad tempus aut ad solum dictatum quod fides seruanda merito quod nullo debet rumpi sed in fidelibus pactum seruantibus et mentientibus omnis lex quod fides infideli fideliter inconditura agenti non esse seruanda Ilam in eis temporibus Julianus cardinalis rumpendo dictatum turco interijt et multa milia christianorum occisa sunt qui contra iniquum in voto deum christianorum vt sit inuestis hoc adiutor et testis qui treugas deo suo non seruauerunt cum nobis eas violarunt

umpencia

pacem sunt plura causa quibus nequaquam pax stare valet scilicet fidei controuersia superiorum inobediencia iniusticia superbia et generans appetitum dominandi fraus dura responsio latens in iudicia et donnorum contractus talis vbi cumque aliquis horum interuenit treugas et pacem rumpi necesse est

reugatores

sunt principes aut hij qui suis meritis digni sunt vt se interponant inter discordantes ad pacandum contrarietates eorum et controuersiarum vt aut animarum rerum nocencia recompensentur per quam propria voluntate discidionem fecit securitatem aut vt omnem de plano in abolicione deueniat in hijs tum in quibus appositio locum habet

ena

frangentium treugas est ab honore deposicio si est princeps rumpens federa pacis quod si est predo aufferens percecta aliquis aut manu

eius et ipse punitur a principe princeps ac tenetur a predo ad restitucionem quia treuga est tanti virtutis quod per eam fides etiam hosti seruanda est Si vero verbo quis rumpat dabitur hosti vt agat cum eo quod velit Si vero homicidio principis vindicta erit Si vero fuit clericus ex quantum dampnum erit et arcebitur ad interesse

erres

tituli est ordo quo ordinitur quod nimius de treuga et pace bene ponitur post titulum de maioritate et obediencia quia maioribus et maxime prelatis interest benigniter treugas inter discordantes facere vt postea pax ingrediatur et tempore treugarum quamquam mala sunt tolleranda pace seruanda et contra nolentes pacem bella iuste exerceant et arceant ad pacis concordiam

actum

est obligatorius assensus aliquis contractus in vnum pacis actum inchoabilis consonanti voluntate firmabilis positiue et ratihabicione manuum stipulacione et proscripcione eo fine vt dictata et pactata teneantur inconcusse sine fidei violacione dicitur assensus quia si est involuntarie non assensiua obligacio non erit pactum et est

actum

est plurium duorum vel consensus in idem dandum vel faciendum committendi aut obmittendi et non in eodem vero falso quia si est omnium consensus in hanc vnam proposicionem deus est non erit pactum quia hic consensus nil datur nec accipit nec aliquis eo in aliquo obligatur alteri patet tenacius Similiter si consentiat in illa filiam homo est asinus non est pactum sibi ratio

nnacidu

pactum est pactum recipiens deficienciam firmitatis aut racione personne paciscentis quia scilicet alter paciscencium est quinimo furiosus aut pupillus non dicitur doli capax aut femina aut monachus aut alia persona non sui iuris aut est prodigus aut fit inter vxorem et virum aut precium ... aut fit in rebus legibus prohibitis aut que non sunt in comercium nam aut rebus sacris spiritualibus prelatos aut temporalibus pericolos aut in hijs que vertuntur ad inhonestatem aut anime detrimentum

alidum

pactum est deliberata et spontanea promissio facta alicui ab eo qui sui iuris est et compos racionis deliberate et bona voluntate et libera cum animo faciendi quam firmat oris pronunciacione aut aliorum attestacione aut cyrographi et proscripcione vt impleat id quod homini simpliciter aut cum sollempnitate firmauit Dicitur est deliberata promissio quia deliberacio requiritur ad pactum dicitur spontanea quia bona voluntas etiam requiritur et cetera

udum

pactum est quod fit simpliciter scilicet sine testimonio aliorum et sine sollempnitatibus hoc est verbo puro et animo deliberato intendente propositum faciendi obligans in foro consciencie quemlibet ad obseruandum pacis scita reges vero et principes et alij gradus quorum verbum debet esse maturum et ponderosum obligat cum sit ita vt agi possit contra rumpentem et consequente in domino et alijs vero non sit nisi ... actio

allatum

pactum est quod fit coram testibus et vniuersis de super vocatis et firmatur manuum stipulacione aut literis et penis vel coram ecclesia et campanarum pulsacionibus et proclamacionibus ligans pacientes ad id quod paciscatur dato etiam quod tempore paccionis non habuisset animum faciendi quia sit tunc hic decipitur promedatibus et infidelibus ... sunt inclusionibus hijs arctandi vt impleant id quod deliberato proposito nati sunt et successores eorum hereditate succedentes

subversionem. Tercio quod nolit agere aliquid contra iudicem vel episcopum diocesanum in contumeliam sui patroni coram iudice vel episcopo diocesano. Quarto quod nolit cavillaciones inutiles inter iudicem. Quinto quod nolit cavillam vel mutiles interserere et medacia velit vitare. Sexto quod si tamen iniustam amittere suo clientulo quod intercepissat velit iusticie mandato. Septimo quod nolit iniustitia stare mandato. Octavo quod nolit iniusticiam fovere consentiendo auxiliando vel quomodolibet fovendo

ena

Inique advocanti est exilium relegacio et iureiurando amissio post imperiti advocati est restitutio eius quod recepit ab advocatione et restitucio omnium dampnorum et cause valoris pena repellibilis advocati se ingerentis in advocationem quia sic illusit iudici qui tamen post cum tocius cum tortuosa et verberibus abiri pena clerici advocantis coram iudice seculari in causa criminali est deposicio presertim si plectenda secuta est eius advocatione aut testificacione

ena clici

advocantis contra suam ecclesiam est ut spolietur beneficio similiter si fuit clericus et advocavit idem cum ne advocationes vitetur in satio et huius beneficium sufficiens a sufficiente iudicatum abest habet et victum competentem et amittit de illo privari et presertim racione advocationis divina negligit servicia et si fuit beneficiatus in divina et eclesia tunc contra ecclesiam potest advocare nisi ut fungetur officio tutoris in una tamen post contra alterum agere sine preiudicio

gnoranter

iniustam causam defendens advocatus est qui putans eam esse iustam a principio post deprehendit eam esse iniustam quod cum si hoc contingit non debet eam prodere vel stolidi post alteram partem adiuvet vel secreta sue cause alteri parti revelet sed desinit clientuli commone ut desistat vel amicabiliter cum adversario sine eius dampno componat quod enim quilibet advocatus prudenti consultore causa quibus possit impediri probatur eius non aliqua falsitate

empus

petendi salarium pro advocatione est tempus palme id est victorie et nullo tempore exordii hoc est ante litis contestacionem non potest quia inde post cavere nota vel cum gravi dampno litigatoris sed modeste secundum qualitatem cause laboris consuetudinis patrie consiliam et honestate advocati causa aut non dum finita non potest petere pactum quod possit ei occasio magni mali

nsalariata

advocatio est qua ordinatur quod quilibet advocatus tenetur gratis advocationis prestare patrocinium pauperibus sed et si non omnibus tunc saltem hiis qui loco et tempori et rerum qualitatibus propinquis ei coniungunt et si videt quod in extrema necessitate in sua iusticia periclitari vel si aliquis dapnificetur in causa sua iniusta quod contra eum olim patrocinatur et in duxit contra eius causam falsum testimonium vel consulunt contra ipsum obque de paupertate est a qua post sua negligencia et infidelitate alteri amisit iusticiam hic non debet habere pro salario ymmo tenetur adhuc ad interesse

erres

huius tituli est ordo quod ordinatur quod bene ponitur titulus de postulando post titulum de transactionibus eo quia transactio est quoddam pactum speciale et pactum est nomen generale ut si causa non posset bene haberi processum pactacione ut saltem patrocinio iudiciali possit habere processum queritur postulatori ydoneus et distantius quod possit inter saltem iudiciali processum fine imponere idem hiis subiungitur

rocuator

Est qui negocia aliena gerenda gratuite suscepit ut litem paragat toto tempore quo mandatum suscepit pro domino suo cuius vices gerit quod eo tempore quo vices domini sui gerit quecumque egerit rati debet haberi ac si cum domino suo gestum fuisset valens solum ad id quod ei committitur et non ultra nisi domini revocetur

ifferentia

inter prelatum et procuratorem est ea quod ordinatur quod et si prelatus ecclesie negocia aliena gerenda gratuite suscepit non tamen ut litem paragat certum locator sit cum mercede et cum contractu procurator sine contractu viceversa similiter curator et tutor non tamen hiis domini sui negocia peragunt similiter vicedominus dicitur in rebus ecclesiarum administrator in temporalibus et spiritualibus ecclesiaque sindicus in causis universitatis advocatus in causis actor vero in una causa adque omnia generale potest esse hic nomen procurator licet sub differencia

ouidina

procurator est procurator constitutus ad causae alicuius defensionem in foro iudiciali ad finem qui post litis contestacionem cum iam dominus litis constitutus est hic potentem est substituendi alium procuratorem ad peragendam litem et summandi eam et appellandi et continuandi quicquid egerit antequam audicie vel cum adversario statutum revocacio rati debet reputari ac si domino actum fuerit

dnegocia

Procurator est procurator cui res agenda committitur gubernanda ut intendat quod omnia recte agantur cum ordinatio sive in iudicio per montur causa est cum distinctum iudicium est cui diffinitur iuste iusticia est cum iniuste iniquitas est quod res si fuit sita nisi intercedente non potest procurari periculum sine consensu qui si ex parte multiplicatione bonum etiam sine mandato domino suo adauxerit debet ei recompensari

ustus

procurator est qui legitime suscepit mandatum a domino et potest illud evidenter docere cum potestatis plenitudine et potest docere quod dominus eius habebit ratum et gratum in festis iudicatum amplius qui assentiat dominus quod per ipsum erunt gerenda quia etiam non alteri dispositur negocium in uteri committitur in re

alsus

Procurator est qui non potest tamen de rato nec suscepit mandatum in legale et dicit se procuratorem tamen non sit contra quem excepit quod desinit esse procurator revocatione mandati antelitem vel et per litis contestacionem nec vult satisfacere cum cautione et ypothecarum suarum ut stet ad finem mandati et iudicatum suscipiat et satisfaciat loco mandatoris est quod nullum iudicium a quo sic fine potuit habere nec executionem

lures

Procuratores sunt procuratores duo aut viciliores in numero qui si simul in solidum constituantur occupant condicio eius melior erit Si vero diversis temporibus tunc posterior dato prior erit revocandus quod si simul duo dantur et concurrant tunc quem iudex elegit magis ydoneum tunc ille temptabit causam nisi unus velit alteri cedere Si vero duo instituantur non adiecto in solidum tunc ambo possunt fieri et unus erit alterius auxilium consilium

odus

constituendi procuratorem est modus quo ordinatur quod procurator constituitur solo mandato generali et speciali ad unum negocium vel plura ad litem in presentem vel futuram iudicem habens vel impetium sine dicere vel sine prout potest coram iudice deducere vel si quis dicat se in cognatione carnali adeptum gradum non potest admitti racione sanctimus ad impetrandum et agendum sentencie littere a dapnum ac si ius foret prosequi intentat actionem vel etiam prosortibus

acens

constituere procuratorem est omnis homo habens causam vel causas qui tamen non valet per se agere ut est per monachus quia talibus omnino prohibetur per se agere quia servum dei non oportet litigiosum

est omis homo siu iuris 7 ropos rationis habes causam iustam vl' credens se hre causa iusta; si sit actor quia actori agenti pecuniaria nō admittit' transacto reo vō in iuste oppsō admitti' tn̄ actio ppt' vexacionis redemptionē nisi actori dolo consulat adagendum tunc etiam ei fraus prodesse non debz 7 sic transigere pnt dni rerū vl' actionū tutores curatores procuratores hntes liberā administracionem vl' speale mādatū 7 plati ecclīaz si promissione transigunt alias non

ŭsactionabiles

res sunt res dequibz pt fieri transactio qz scz pt fieri transactio in vniuersis causis ciuilibus nō malefi̇cijs 7 pt fieri in spiritualibz licz indirecte pannuitabilem con̄pōcionem ppt' vexacionis redemptionem 7 in adulterio scd̄m canones si reconciliat' quitti 7 in capite 7 vulneribz 7 in omnibz criminibz valentibz recompensari

essacio

transactionis ē quando q transacto non pt fieri in qstionibz q ex testamento procedit nisi cognit' vbis testamenti n' pt fieri in actionibz famosis descendentibz ex male ficio qui irrogat pena sanguinis in quibz magz dz fieri totaliter ignoscentia q' transacto ut est intrimine lese maiestat' rapie falsi sacrilegij furti 7 in iure subiectionis n' ignis que pnt cadere inequalem remissionē n' plati pt transigere alienando res ecc'e n' i spiritualibz potest fieri directa transactio

ffectus

transactionis ē vacuacio omni instrumentorū 7 omi iuriū adcām spectantiū ut omnia priora sint cassata ac mer'' roborata q transactione validata sit' lqz actori dolo capti non datur transacto rō vō semp contradr' transacto nisi dolo induxit actorē adtransagēdū 7 ei fides non debet seruari ei qui vult contr' pactū versari

erres

hui9 tituli ē quo ostēditur q bene ponitur titulz de transactionibz pꝰ titulum de pactis dicat ius in q̄ue qꝫ de pactis sit sciendū titulz ac de transactoibz in spe cū transacto sit spēs pacti q̄ sponde' desistē a bmisistentia actiō obdatū retentū vl' pmissū vt recompense' vexatō probono pacis

stulaire

est desideriū suum aut amici sui i iure aut aput eū q iuridictioni pest expone ut prolognt' qꝫ s' aut amico uite ē i cause sue exigentia i sistēdo procausa amici sui a' sua resistendo con aduersariū iure 7 iustitia et contra dicēdo dicit' contradicēdo qz nullius generis agendi nobili9 in iure agere 7 non verberibz a' coniciatione

onstitutus

postulator est qui dat' a iudice femiis pupillis debilibz monachis 7 hijs q̄ sui i mt non st' vl' q ppt' potenciā aduersariorū advōtos inuenire non pnnt q' sidat' coactus a iudice vt postulet propsonis pdictis a' alijs miserabilibz 7 si recusat proamni postulacōs exhibere dz adamū suspēdi ab advōcōe nisi causam legittimā possz comprobare

onuentus

postulator ē q pecunia postulat seu advocat cuiꝫ solai''' dz esse statutū profastidia modis 7 fori consuetu'' vt non excedat mensuram nec debitum quātitate hec ē viginti librarū numerus pecunij tā' contiorā suspendi tores spondēda sc' longiorbz laborbz 7 maiori i genio 2 fastidie uidiꝫ niti debe' prohibet ꝫ ne apriā' cue que' at' trahet i sūie dap''' litigatoris

nperitus

postulator est qui ē nouus 7 rudis carens advōtorie art' sua qui si pdat clientulo suo causam iustam obiptiā te' advē interesse eidē. vmulit' si tam desperatam assumpsit vl' forte prius derogatam vl' qz estimas victoriaz clientuli sui semp tenuit adcāe defensionē qui pꝫ cū pdidit tene' suo clietlo' vstitue omīa dapna 7 causā 7 oīa q recepit abipso

nfidus

postulator est qui pmi fidelitatem 7 pdicionē volens 7 scient' suo clientulo causam amisit qui si cum altera parte pactus ē p'mam receptus a' dealiquota porcione vel deq̄ua lis agitur 7 recepit que solai''' indapnū sui clientuli velegabit' deprouincia a' adminus ne meti'' aduocet in prouincia suspendatur

expellibilis

advocatus est omnis advocatus qui vult in eadem causa esse assessor 7 advocatus 7 q' ē rudis contra advocatos alterius part' quia tuc ppt' iusticiam tuendam vt equa fiat distribucō debet dare acutos contra acutos si non ē catholicus a' prohibitus ē ne metu aduocet in illa prouincia vl' ad certum tpe 7 in eos vult advōre vl' si pene additus sint hec ē dapnatus capitali crimie vl' calumpnia publici iudicij

netermū

repulsibilis postulator ē femina ppter sexus deformitatē 7 puer pene a additus seruos arene actor 7 q' patitur muliebria 7 quilibz ept' ille nec i causa ppa nec aliena advōre pt 7 clericꝫ in causa ciuali 7 monachus 7 canonicus regularis nisi forte in causa sui monastij abbat' ppcio hic faciat 7 qui proditoriē suo clientulo causam pdidit surdus mutus furiosus i pubes

ecitus

admittibilis ad advocationem ē quilibz clericus in iure peritus qui caret bnficio 7 qui i minoribz constitutus ē 7 caret stipēdio ecclīastico talis debz admitti vt sit advōtus qz iusta negociacio non ē paupibz clerīs interdicta 7 hij pnnt solaria recipe proadvōcōe 7 q' advocat p se a' suis ecclijs a' commūt psonis a' miserabilibz psonis hec ē precaptiuus paupibz pupillis opp̄ssis i quibz si obaīe sue miti 7 ne iustitia pereat velit sine precio advōre non debet repelli

ersone

valentes postulare id ē advocacionē pse aut sibi coniūctis semp 7 vbiqz facē sunt ingenui 7 liberi 7 qui hnt periciam litterarū 7 clara causaz cognicōz 7 qui n' ad tpē repellunt' n' in evange''' repulsi sunt n' alias inē prohibiti st' q' st' viri ydonei 7 bone fame quilibz in suo foro postulare potest

onditiones

advocatōnie sunt quiqꝫ condicōs quas quilibz advocatus dz diligent' adūtere vt obseruet i advocādo quarū pma ē ut iustitiam considandiē est vt scilicz diligent' examinēt si iusta sit causa vt eam assumat si iniusta vt repudiet 7 oī tpē ut mox cū deprehendit i iustitiā cām obmittat 2a ē ca locutionē vt prudent' loquat' nō tumultuosa si vnū voce non probet' sz honeste 7 legaliter iura iuste alleget 7 raciones iustas 3a ē vt de sallaciones non petat pret' iniq̄as cū vt de totis gentibz nil obmittat q̄uarta vt solai''' moderatum petat et nuquam ante palmam

uramentū

advocatorum est quo ondit' q advōti quolibz anno iurare tenentur iudici sex pmo q nolunt 7 scient' in iustas causas suscipe a' defēdere cognitas esse in iustas 2o q nolut spē in iura allegare nec testes falsos inducere ad iustitie

Largo nomine etiam est procurator sed multorum ponitur differentia inter procuratorem yconomum actorem defensorem videndum

Is est coactiva potestas superativa virtutis qua quis impellitur ad faciendum id quod non faceret si esset liberi arbitrii ex qua oritur actio metus in toto excusans in dato promisso seu remisso nisi attenuative excusans in commisso que si excusat a tanta non tamen excusat a toto quod omne penosum et omne malum dapni magis est subeundum quam malum criminosum inferens periculum corpori et anime esset faciendum

etus est mentis concussio ob timorem instantis periculi magis et formidinosi qui si rescindit statim aut sciendum obtrepidationem cadere in virum animosum et constantem ferream mente removendum sive sit violenta aut illectiva excusat penitentem in toto aut in parte Si vero sit timor hominis meticulosi inconstantis seu facilis pavidi fieri non excusabit quin teneatur ad penam aut dapna resarcienda

eruciatum magnum est quod inducit pavore perditionis vite et more cruciatus corporis aut amissionis rerum omnium aut in maiori parte aut qua inducit timore captivationis longe servitutis aut stupri aut exilii etiam confusionis inducit quod ultra verbera excruciat et forsan et ultra mortem aut qui inducit in famiam exirrogatione pene publice in non criminalibus excusans in toto nisi se sua culpa ingerat nisi autem in criminalibus excusans sed solum attenuans

agnus metus est metus probabilis movens et trepidare facientis virum constantem excusans ab obligatione etiam si iurametalis existat in rei etiam sive alienatione matrimonio dotis sponsione iudicis aditione auctoris prestatione religionis ingressione et in omni promissione remissione quia in tali metu consensus locum non habet

arvus metus est quod non inducit periculum vite aut cruciatum corporis quod grandem confusionem aut longam detentionem obligans non excusans in predictis quod in talibus factum et coacta voluntas est presertim si tale factum sit iuramento vallatum aut expressum supervenit consensus non excitatione metus pro quo oriri aliqua actio unde vi non potest revocari traditum promissorum aut remissorum

bsoluta vis est maioris rei impetus quod repelli non potest contingens maxime cum ardua bona obmittenda aut cum ardua mala committenda cum deum aut commune bonum magis excusans a crimine sed bene attenuans crimen propter arduum penosum quod incidisset si non peregisset et tamen qui tale crimen inducit dispendium salutis in anima et corpore ut est ydolatria omne penosum magis est tollerandum propter bonum virtutis

iolenta vis est vis i[n]ferens impetum magni periculi scilicet mortis aut cruciatus corporis aut stupri in se aut suis coniunctis aut vero quo quis impellitur ad malum faciendum aut bonum obmittendum extra ardua bona excusans a crimine et ab obligatione quod ea mala quod ex metu cadente in virum constantem ponuntur involuntaria sunt non meretoria consensus etiam expressus factus locum habet

onditionalis vis est coactio qua quis impellitur inter duo incompossibilia mala alterum per eligere que si fuerint culpabilia et minus criminosum eligitur aut penalia et minus penale eligitur aut obligatoria et minus obligatorium eligitur non tenet nisi iuramento esset vallatum in quibus culpa maior est iuramenti violatio quia licet coacta voluntas voluntas est quia eligit minus malum in quo tamen vacat bonum quia in alio excresit vacat malum

rattonal vis est vis cogens per tormenta ad aliquid faciendum aut non faciendum non preiudicans si statim rescindatur vel si confessio extorqueretur quia quantum in talibus confessio sit ad pene mitigationem et involuntaria et iniusta presertim si quis confiteatur contra se tormentis tortus aut aliquid facit non faciendum excusat propter mali obitum

llectiva vis est vis cogens blanditiis et sponsionibus et exeniis que placent ad aliquid faciendum aut obmittendum quod maxime fit luxu honore feminarum blanditiis amicitia sua amore libatio ac aliis quod desiderio propter efficiunt non excusans in materia quod desiderio propter efficiunt non excusans in materia fidei aut crimine multum noxio aut crimine inducere ac eius dispendium et nonnumquam ab aliis bonis desistere in moribus tamen tollerabile si ad meliora pena potest proficere

editinalis vis est vis cogens ad bonum sine metu absoluto introducatur quis hereticus apostata aut alter persistat in perversitate ad tenendum ardua fidei christiani perflagella quod plus sponte assumpserint quam et in cessionem sit non lentius ad inopias impulsit remedios sive sit superiorum vis cogens ad bonos mores quid magis disciplina vel impellit sive sit preiudices ut pusi obstinatione in debitum compescat quod et si ut medicus cauterisat vulnera frigido igneo quod non sanat ita ipse excandescit vindicta vel ut medicus amputat membrum putridum ita ipse repellendo vel compescat effrenem vel medicus ligando freneticum

epulsoria vis est qua quis valet repelle iniuriam incontinenti aut vim vi quod conceditur a legibus inquantum causibus scilicet in dei iniuria constitorum vel in personali cum divini operis contentione et ubi in iuria quantitati irrogatur in detrimentum multorum licet concedi repelle prius indiciis pro omnibus tam religiosis quam non religiosis personalem aut iniuriam compulsare non licet personis sed laycis concedit reprimere in clericum pro sola cor aut verbera aut uxoris et filiorum etiam si clericum percutiat incontinenti apud uxorem non erit ad pacem mittendus verbis tamen non verbis personale licet persecutionem personale violentiam compulsare

ndonatorio vis est cuius occasione res donata est quod si metu inferente morte potest institui actio contra quemlibet possessorem ad quem res pervenit et licet perdonationem desiit esse rei possessor tamen quia invitus tradidit ipse re non est ita adeptus ut eam iuste retinere possit potest in re non donatum si donatarius predecessit quam donator vel si donatorem peniteat vel si de periculo liberatum est mors autem vel si deficiat conditio sub qua donatio facta fuit

utermissorio vis est vis indulgens obligationem debere solum coniunctam quam potest institui actio utilis metus passo in quo tempore si non solvatur auctoris debitum per dapnorum computationem nec divinitur si non solvatur aut alium quod debitor solvat in quo si vim inferens se dicit solvisse mitiget ei probatio quo non stante constat quod diffinitiva scilicet rei restitutio et dapnorum estimatio et actio contra vim et ad possessionem rehabilitatio

nassertorio vis est vis cuius coactione quis asserit vim per falso ac econtrario ut indicatur alium dapna rerum aut corporum contra quod potest institui actio depositionis sub iuramento quod si dei timore postposito hoc presumpserit facit oppositum debet honestas testium quam magis debet attendi in testibus quam multitudo

esse et ne cogantur adversus obsequis vertere a criminibus in volum q i iudicis committunt et excom catis et mile et pupilli et pr familias quilibet et omnis maior viginti quinque annis non pt consistuere pro curatorem nisi in volun tutoris et curatoris

ersona

procuratori habilis est omnis vir habens causam vel causas possessiones vel qui va lens pro se agere vel protocordibus et voles sustipere omnis et in illud expresse consentiens qui est vir bone fame compos mentis non furiosus non servus et est pr familias vel filius familias habens castrense peculium vel qui cum si pr e absens vel languidus pt insiste pro se et omnibus rebus patre sui si est liber vel prolibus se gerit et breviter omnis pt fieri procurator qui ita lege non prohibetur

atum

procuratoris est litem peragere toto tempore quo mandatum su scepit et confirmare et appellare aguamine contestatione facta duo et inchoare an ista vel alia gesta habere velit et ratum et facere id solum quod ei committitur et ut ei committitur et circa prosequi ac utilitate dni sui sicut appellavit sine scitu dni sui et dns ratum nollet ratum nollet habere quia pauper vel languidus et nolit pse prosequi suscipiat resti tutorium et sic erit sententie

atus

procurationis est ut ratum sit omne quod pro curator gerit ac si cum dno gestum foret nam et in principio sive procurationis debet cautio fieri de rato habendo et ipse et omnis eius et de fendendo et quia debet solum iudicatum et si suscepit dubium mandatum vel incognitum debet petere dilatorias donec edoceatur donec cognoscat veritatem negotii et voluntatem dni sui quod factum quod gestum fuit ratum erit

egitale man

datum est quod dirigitur iudici et notificatur adversario quod stat in sistentia ut ipse stet resistentie et nomine procuratoris exprimit et commissionem cause et nomine iudicis coram quo debet fieri resistentia per procuratorem et adquiri habet procurator potestatem incognando tum sufficit solum iudici et notificatio et adver sario quia post iudex citatione notificabit adversario resistentia

eciale

mandatum est mandatum expressum super certo negotio cum potestate limitata quod coordinatur procuratori semper requisibilis in procurationibus ipsi procurato res necessarii et suspectos ne invadat ipsi dmni sui maxime ut in causa restitutionis et integre et in causa deliberis ducendis testamentis fiduciarius et in literis appostolicis impetrandis

asus

requirentes procuratorem sunt universe cause civiles non criminales et personales et cause universe in iuris et omnes cause minores minori vel cause maiores illustrium non popularium et cause inquisicionis de modo vivendi vel reformandi membra a capite impedes tunc si principales perso nalis non posse interesse personaliter pnt semper per procuratorem agere ne civitates arbitret vel negligens

ause

non agibiles per procuratores sunt universe cause maiores in quibus re quirit persona principalis ut stet per se adiudicatum et non procuratorem ut est crimen heresis crimen lese maiestatis et omne crimine quo agitur alium ad remotionem a statu vel ad amotionem dignitatibus vel toto beneficio vel toto patrimonio et omnes cause civitas negotium non pt nosci sine principali persona

xpiratio

procurator est extinctio potestatis procuratoris modis plurimis scilicet revocatione mandati quia omni tempore quod revocari sive re integra vel in choata mox in valida efficitur eius potestas et morte mandatoris vel mandatarii vel quia persona procuratoris e inhabilis

procuratori quia scilicet est episcopus monachus miles aut quia factus procuratorem est servus non valens liberare debitores vel non valens iudicatum suscipere obeque iudicium sit initium et nullum extinguitur potestas pro curatoris

erres

tituli est quo ordinitur quibus ponitur rubrica de procuratoribus prerubricam de advocatis eo quia sicut advocati litigatoribus patrocinia prestant iustitie et glose communiter et causidici expertia defendere iustorum ne opprimantur versutiis et advocati supplet defectum litigantium imperitia ideo procedit de procuratoribus qui defectum litigantium supplet in absentia personae principalis

ndicus

est procurator universitatis ad iudicia constitutus ut singulorum causam vel causas proferat in medium sive talis sit de corpore collegii sive aliunde institutus nam et monachus claustri alicuius causas agens sindi cus dicitur et si aliqui quoties populares vel alicuius cor poris vel collegii incipit dici procurator ipse semper pro sindico dictum intellige

atum

sindici est agere aut defendere causas presentes vel futuras principales vel emergen tes ipsius universitatis vel collegii seu etiam conventiculi scilicet sesimaticorum congregationis agens causas qui si fuit alienus scilicet non de colle gio debet certo precio et solario ut possit causas illius collegii magis sollicite peragere

conomus

est quilibet qui res ecclesiasti cas gubernandas mandatur episcopi et collegii sit commissio quia servos dei oportet esse quietos in dei servicio et non corporalibus addi ideo cuilibet collegio necesse est habere yconomum qui res temporales eccle sie purgat dirigat et gubernat et tempore vacantie fructus per cipiat et custodiet

ctor

est quilibet inceptator universitatis partis cum vel unius personae in una causa cum potest dici quilibet actor qui litem inchoat ce dens ab actione si non probat probandum et nolit iuramentum prestare de calumpnia sequens semper forum personali scilicet est rei in criminibus et in iure feodali non

efensor

est quilibet qui defendit causam alicuius ab sentis non ex commissione scilicet quia est affinis ad certum gradum vel socius iuratus vel est con servator datus a principe vel tutor vel curator ut defendat sibi commissa ab iniuriis et violentiis iuncta finaliter ut defensio fiat ad repulsionem iniuriarum non ad offensionem oppressionum

icedonimus

est qui res episcopales administrat ut hospitibus et aliis domesticis que veniunt patalis existat per solum episcopum de sede vacante percipitur in stabilibus cuius interest sede vacante fructus domesticos per cipere et futuro successori cum domesticalia computare

inis

sindici est eius institutio in hunc finem quia cum collegium universi quisque de collegio ordinatur in aliquo opere et si sunt religiosi universi ordinantur in ministerio dei ne in servitio dei occupati negotiorum secularium negligentur in utilioribus necesse est habere sindi cum qui sit alter a collegio corpore causas intentans

eries

tituli est quo ordinitur quibus bene ponitur post pores titulorum de officio sindici quia sindicus

inferioris ierarchie copulantur superius luminaribus, presertim quorum mentibus, matutinus ille lucifer divinum sue serenitatis radium reporrexit. Ipse est ianua paradisi per quam torrente militanti ecclesie manat unctio et ipsa [illegible] abilia dona carismatum. Ipse est manus dei qua in omni ecclesiastico gradu imponitur [illegible] ordine gubernationis registrando debito principante debito stellari ordine et [illegible] operatione. Ipse est os dei quo dominus cardinibus sui politi nobis proloquitur intencionem. Ipse est oculus dei quoniam ut universa [illegible] aguntur in universis locis christiane politie statibus et temporibus habitis, ob spicere. Ipse est sigillum trinitatis sancte in cuius pectore uti in sacrario reposita sunt [illegible] ecclesie iura. Ipse est concordabilis reciprocitas templaria qua universa templa domini ingentibus linguagiis disparibus ore consono resonant odas ad sidera altithrono domino. Ipse est decus in manibus salus pendet terrigenarum et filii ecclesie eadem mensa letantur sedentes quinaria parte letantur gratissima. Ipse est arcus medicatorum curantis languores ecclesie. Et breviter ipse est hostium vivi in omne domini constitutionibus, precepta ac mandata qui obsequitur regulari ductu in prosperos feliciter ducitur successus temporalium. Sed e contra si poli recto tramite ducitur itinera, qui in si ipsius aurem scelerum auferat scoria rubiginis. Pauper hominicio nec nascendo nec progrediendo valet gratis fieri regioni ethereo nec lemacum evadere potest [illegible] nec post vitam translatam vultum divinum cernere potest luminis, nisi sacer aulaicus etherei pallacii ianuam celi clavibus collatis a domino pia reseravit absolutione. Universi igitur principes orbis terreni, equus tristicla qui carpit sanctorum [illegible] coniuncti cetibus sed in imperiti vita tam in mente quam rebus et corpore tranquillitate perfrui gratissima ad kathedram pastoralis preeminentie oculos sue prime pedes [illegible] venerationis convertat obedientie, quia ab obedientia Romani discedentes pontificis prius carent vita spirituali [illegible] quam in nichil nec possunt dare vel accipere peccatorum remissionem [illegible] remissionis nec possunt habere gratiam dei vel spiritum sanctum [illegible] multe nec veram sacramentorum perceptionem [illegible] pudenda nec possunt duo vel tres in nomine Christi colligi in unum, qui semper privatis sensibus disparantur. [illegible] alienus nec valent ieiunia orones vel bona opera, immo nec pro fide sua martirii susceptio di[illegible] nec quique prelati apparent mox cadunt administratione in susceptis ordinibus, cetera ipso facto soli se ab area fidelium segregant ad consortia infidelium et ut brevi constringam, carmine regni preglorio sa regiones urbes domus ac opida disti[n]ctorum varietatibus in tantum [illegible] [illegible] [illegible] vastantur [illegible] donec ad primum verum visibilem ecclesie pastorem capita subiciant vel pereant in utroque scilicet hominis salvatore. Hoc est extrorsum in fama, honoribus, rebus, et introrsum hoc est anime dampnatione.

Conceptu [illegible] pandit [illegible] emergentia nova [illegible] nova iura condi

Gentilium aut iurium pereximus circuitus [illegible] sanctionibus scilicet et appellacionis [illegible] legis fine. [illegible] licet viatori porti [illegible] ac primogenitum preregibus terre donata est sufficientissima doctrina viatoribus ad eterne beatitudinis portum itinerantibus, tamen ultra has ab orbis luminaribus necesse est continue nova iura oriri, ut novis emergentibus nova parentur remediorum antidota, cum variatione prudentius litigatorum exquisiti fraudibus ac illicitis moribus, que zizanie sator non cessat super seminare. Magis enim articulate tam iura canonica quam legalia ponte dignitates exigunt, atque magis distincte frena et ordine imponunt quam lex divina. Docent quoque clarius qualiter [illegible] ingradibus secundum sub et supra constituat, que de dominatione alter serviat, obedientia ac iudicio qualiter deformatori deformatorum debet prospicere, et pacem in finibus suis procurare.

Conceptu quinto pandit quod ultra legem divinam necesse est esse leges humanas [illegible] non sufficit in multis

Quod autem ultra legem divinam necesse est iura prodire canonica, satis liquet clarius ut detegitur qualiter sub uno Romano pontifice primum [illegible] gradus ecclesiasticos procedat [illegible] ordinatio obedientia ac iudicium, et qualiter in sacris templis cultus divinus ubique per orbem trans

agatur in negligentiam, [illegible] in [illegible] anime provideatur. Rursum qualiter [illegible] antistites ad curam gregis domini cleri clericalem ordinem addunt nominis gloriaque fidei que exaltatione ac profectui fidelium [illegible] dignos prefitiant registratores, qui florent vita et excellenti virtutes inserere, excessus prudenter et benigne corrigere, deformata reformare, qui interius flammatis spiritus sancti ardoribus [illegible] indevotorum sine tendere, et sic [illegible] et super ultra quem homini licet, nati valitudinem vita aspera mente devota refectione tenui ut mortificatione exteriora corpora eorum sint congrata cottidie domini sacrificia [illegible] digna spiritus sancti [illegible] qui polleres mansuetudine, sancta obediencia, [illegible] pietate, languore animas foveret [illegible] medicine [illegible] in bono [illegible] egenos pascere, lacrimosos consolare. Certum lex divina nullibi decidat quod cognatio spiritualis impediat matrimonium, vel gradus hodie prohibitos. Rursum forum iudiciale vel personas aut extra frequentata nullis dirimit decisionibus.

Hac igitur arte quindecima, ut oritur sapientia, pre eximia [illegible] filios alumpnos ad summos provehit dignitates et honores, ut in Ecclesiastico x. In manu dei potestas hominis, et super faciem scribe imponet honorem suum altissimus. Super faciem scribe id est docti hominis, tunc imponit dominus honorem suum cum eum in tribunal iudicij exaltando facit registratorem populi sui ac salvatorem, qui in multitudine sensatorum sanabitur civitas. Huius in sapientia quoque erudientur [illegible] in multo tempore ad dexteras societatis [illegible] Iuxta illud: Per me leges regnant et conditores legum iusta decernunt, per me principes imperant, [illegible] ad gubernacula possidenda eriguntur, multo opulentijs ditabuntur divitiarum, iuxta illud: Ego habito in consilijs eruditorum et inter sunt consilijs magnatorum in vijs iustitie ambulo, et in medio semitarum iudicij, ut ditem diligentes me et thesaurum illorum repleam. Per hanc bona ubique assecurantur [illegible] Custodi leges atque consilium, et erit vita anime tue et refrigerium ossibus tuis. Tunc fiducialiter ambulabis in via tua. Si dormieris non timebis, et suavis erit sompnus tuus, et absque terrore requiesces, et invenies graciam coram deo et hominibus. Mali autem utique [illegible] Iuxta illud: [illegible] tates sue capiunt impium, et funibus peccatorum suorum constringitur, ubique stringuntur panoribus, iuxta illud: [illegible] impius nemine persequente.

Musa igitur nunc me impellente ad sacratissimi uiridia codicis conditorum gestorum quo multis paginis plurima cernendo durissime observata satis [illegible] paveo stans ne possit contingere mei parvitas ingenij, et presertim cum nunquam arcana eius ad plenum [illegible] nec tibi [illegible] autem [illegible] eius reserandi observationes. Rursum quia iura opposita [illegible] adversa decreta consistunt, pavorem incutiunt quoniam contraria facit planctum [illegible] certum quia sonus altissimus est tenebrosas continens sententias in nubibus aeris volitantes, et plurima abrogata sunt vel obrogata vel subrogata aut derogata nec clare liquet quid teneda sit universa et non abrogata. Sacri canonis continent volumina preterea nil periculosius cui primum suos status militantis ecclesie sint actiuus universis normas directivas, nec alicubi reperio quod talium ante me [illegible] exaratum, mallem mihi digitis silentium imponere quod forte quod absit ingenij debilitate vel pene labilitate alicuius status sustare preeminentia vel fremens contrare austerioribus vel quolibet ledere iniuriose, quia horum ultor est dominus, nec cogor libri observiam [illegible] [illegible] a suniratoribus de non plenitudine arguere ver [illegible] pertimesco enim pres contingere, et tamen ordo libri expostulat cacumina universa perambulare, nunquam satis vereor qui sede intra [illegible] tabesco gemitibus, quod ultra gradum [illegible] cogor ascendere, et supra vires laborare montium maltitudinibus, [illegible] in [illegible] celsitudo throni dominicum Romani antistitis insidet preeminentia cuius basis est universa inferior orbis machina, cacumine vero montis [illegible] et quo potero terrenus homo in hoc primo os intellectum ponere, sed et in minoribus statibus [illegible] summi [illegible] altitudines contingere. Certe insidet animo contrarietas: affecto non prodesse, affecto [illegible] procedere, retrahit ac pavoribus anxietas.

Pausa pa

1 Ex re
gum et domi
nus domina
cium/ in Mor
litatis scola q
circumuestitus.
in vltra syde
rea gloriose
residet subli
mitate/ in q
ab vniuersis
gentibus pre
deuote adora
da trinitas in vna deitatis parisitati maiestate.
solio throni in excelsum. super vniuersa celi ter
re ac caribdialia regna sublenato/ stabili impe
rio. presidencialem dnacois tenet pricipatum.
In quibus legiones sacrorum racionabilium ex
citiuum. quos ob sui gloriosi nominis colendum
condidit gloriam/ in vnum genus adunauit
dominacionis/ vt scilicet tam in supernis dams re
gionibus. sub vno dominatore respirent vniuersa.
et vnum quodque encium i gradu quo constitutu
operetur aministracionem debendam/ semper suum
gubernatoris atomtum pauoribus. quibus in
vniuersam creaturam pacis et non anxietatis
cogitaciones meditaretur. Quoniam i superclsa
regione. diua illa in mortalia encia in spledoribus
optimam vitam ducencia. pulsa discordia. ampu
tacione tyrannyde. cupiditate. rixarum ve omnoda
disceptacione/ melos concrepant in iubilo omnite
nentie domino. Ceterum et in baratri voragine
in qua licet sathanati spiritus rebellione co
tmentur proterui. et illic sit horror et iniquitas.
et contenciosa actio contra dominum. et nocendi
cupiditas vniuerse creature. tn vt sit nil i regno
suum opificis. iustam q refugere possit coordina
cionem. et hij potentissima suum regno coartati gu
bernacione. cum nil e q queat resistere/ i frena
tis legum suarum ita ligantur habemis vt n
in se a creatura dni tyrannidis exercere valeant
seueritatem. Et licet prefersis dominator infa
tigabiliter sufficiat registrare vniuersum pro
libito/ in omni tamen loco sue dominacionis exaltat
dominatores/ vt phs fulgeat diuina sapientia
ex ordine gradario pulcherrime subordinato/ et
vt subiecti pricipantium mandatis prouocati ad
summum bonum colendum sint paratores/ et vt
per pricipantes. altissimus dominus vti pmanus
suas operetur registracionem i yerarchis/ et vti
pos ipsum loquatur subditis per ora principum.
bnplaciti sui archanum. qui si contra iusticiam
aliquid oppressionis potencia filijs dei irrogat
uerint/ a summo iudice condigno rependio acer
bissimis penis se mine dubitent tormenturos

Conceptu scdo pandit qd solu de su
ib/ hudis h ent ptractadu et qlit oia
regstrac nitedut solu qtuor. nec oia
s solu notiuiora mala itedut iura ex
stirpare et n oia mala:-

2 Sed ut inquit psaltes dm.
Celu celi dno. tra ac dedit fil.

Prusa pa

hominu. baratri ac celicos transitus gu
bernacionibus. qbus sola inpscrutabilis
diuine prudencie obspitit altitudo. de
habitatoribus terrene polite agemus
ppositu. Nonnullu enim genus huanu.
in campo huius scli sue radoi derelictum.
in protoplaste pmobediencam vulneratum
iniquatuor ex fomento incidit pclimitates/ in
maliciam scilicet/ ignorantiam. prauam con
cupiscenciam. et in firmitatem. ob q nite e immer
so humane spiritui/ vt tam in gubernatoribus
pphams quam subditis inimiditatis. dapnanda
nocmoris malignitatis i probitas consonis
coartaretur constitucionibus. docent enim vna
vniuersa/ malignitatem vincere/ paciencie clipei
oppoicone. a sapienciali humilitate. et si adoltum
i ploracone iudicialis equitatis/ ab ignorantia
aut submouetur homo. sapientum erudicionibus.
a concupiscencia aute praua retrahit pauoribus.
presertim vbi rigor punitatis lucet textis i exe
plum. Nam et canis famellicus carnes iniquas
prevehementer passionatur. relinquit i tactus
percussionum agitatus tremoribus/ q si brutum
attenderatur/ multo capaci9 conalis homo. Ob q
inquit Gregori9 in prologo/ q effrenata cupi
ditas. sui prodiga. pacis emula. mr litui tot inq
sa generat. q nisi iuris rigor eius conatus rep
meret. litigatorum abusus ius humani federis
extinguerer. et concordiam datto libello repudij
extra terminos exularet. Ideoque ius proditur.
vt appetitus noxius sub iuris regulis limitetur.
et genus humanum i formetur. vt honeste viuat.
nemine ledat. ius suum cuique tribuat.

Conceptu tcio padit q solu duplicia iura
nite e ce sz spiritualia quibus spiritus racionalis i mer
sus gubernaret et mundana qbus corporalia tueret.

3 Quoniam autem ex gemina substancia
homo constituitur. spirituali sz et corpali.
gemino sic iura nite est aucere. vt spiritu
alium iurium ductu racionalis spiritus rediret
vnde oriebatur. legalium vo iurium ptate corpo
rales q tuerentur possessiones. Ob q ab adam per
omnes etatuos decursus discurrendo. sacerdotale
et regalem dignitates clarissime nobis vniuersa
profiteuntur cacumina. Q cunsito abel iusto dni sa
crificatore. rursum noe. abraham. aaron. moyse.
samuele. ac vniuersis legislatoribus ad xpm et
eius successore i mediatum petri. aliosque Roma
nos pontifices diuino in throno sedentes progre
dior. Cristus eni dns rex. pontifex. vates. et sacer
dos verus emanuel. hc est in humanitate nobis
deus. ex hoc mundo corpus suum sacratissimum.
polo illaturus ethereo/ in consolacoin sue nascent
tunc ecce. petrum reliquit legitimum successorem.
quem clauium collacione celi effecit clavigerum
rursum eadem potestate vt clauderet aperiretque
vectes ferreas caribdiales. presidem prefecit
horrendissimorum tortorum sempiternorum. ceterum
duorum gladiorum collacione. huius in feriis machi
ne summi effecit dominatorem. quorum vno vt regat pon
tificium. et vngat pontifices. sacerdotes. et reges cri
smate. et oleo sanctificacionis. ipm in kathedram
pastoralis collocauit preminencie/ altero vo gladio.
quem i vaginam ad dominio iussu e recondere. vt
p imperatoria maiestatem dignos reges ac prin
cipes vniuersis xpiane religionis custoribus i stituat
destituatque/ a domino plenariam recepit aucto
ritatem. Sic igr olym et hodie sub vno firmamenti
regnatore in magna xpianorum monarchia pre
fulgent duo magna luminaria/ noctu ac sz et
calliginum pestencia vmbrositates a fidelibus
quorum q nocti preminet/ e imperatorie maiestatis
celsitudo/ et omnis ordo terrene milicie. q nisi radi
antijs illustraret nocturnalibus caliginum obumbrare
affectionibus. Diei aut presidet summi antistitis
presidencia/ quoniam ob thronum diuinum altitu diei
bu sacer architector in sidet. illuminator supne
claritatis. quam a sup celesti pma paceptat af
in fluencia/ in filios diffundit eccle. pclaro enim
cese. qui in potentatibus secularibus papam dnacois
obtinet pricipatum. in filios lucis venit illustra
re. et vniuersi thauri donorum supercelestium.
campne largissimo/ certum per sacerdocium eius ante
institutum/ luciferum olympi preclarissimum
abarce sublimitatis in aram euocat i militant
ecclesie/ quo diuina miscentur humanis et ar sede

16 **Mobile** Jus est jus variabile per diversitatem qualitate et temporum et causarum et locorum et rigorem et casualem eventum et utilitatem inevitabilem et quia infert terminum et quod novo meliori oriente cedere necesse est semper computabile secundum geometriam et non arismetricam proportionem

17 **Immobile** Jus est jus obligans homines semper ad preceptorum impletionem omni loco omni tempore nec aliquando contra illud licet et licebit agere cuius observacio salutem confert non observatio aut admit id est dispendium salutis eterne aufert et penam infligit temporalem si percipiatur sensibiliter audiendo ut est non blasphemare deum et sanctos eius

18 **Publicum** Jus est quod a publica persona ... et quia publicum proficit utilitati vel quod a ... sanctis patribus in salute omnium generis humani institutum est dignum acceptilacione omnium iure particulari presertim si fuerit loco patrie personis et tempori conveniens

19 **Privatum** Jus est quod a persona privata exoritur vel condonatur et cui privatae persone provincie et ecclesie exigitur super aliquo privato bono ad alios non prorogabile nec a minoribus auferibile valens auferri a maiore in abusu et si fiat alias in iniuriam ubi non sit eo usus tempore aut certo

20 **Fori** Jus est instatuibile tractabile per solos laycos in seculari censura et non proprio per viros ecclesiasticos nisi generet excessum preiudicium ecclesie et obviaret legibus divinis et censuris ecclesiasticis quod tunc cadit in potestatem ecclesiastici iudicis ad emendationem sub rogationem obrogationem et abrogationem

21 **Poli** Jus est jus per solum sacerdotium tractabile quod divine voluntati semper innovatum gravat conscientiam in omni opere cuius transgressio quod ut sit numquam per laycos discussibile et legibus humanis mutabile verum semper a legis institutis sit in eo omnia et sacramenta sunt de iure poli

22 **Generale** Jus est quod omnes tangit ad sui observantiam et omnes ligat quorum inculcat auribus et quod publice publicatum et venit a persona publica alicuius multitudinis curam gerente quem mandatur aliquibus omnibus et indulgetur secundum suum sonantia cui peccat tascata

23 **Speciale** Jus est ius dans formam alicuius particularis negotii et condicioni aliam ratione sui specialis privilegii secundum locum tempus aut personam dante ius emanatum a potestate particulari limitatissimum sui precepti solum ad locum particularem aut persona non faciens ius apud extraneos

24 **Abrogatum** Jus est ius vetustum quod totaliter annullatum est novo iure meliori supervenientie propter rationes validas et necessitates ingruentes ita magnas quod si antiquum ius observaretur in suo esse sequeretur magnum malum et ruina numquam aufibile nisi magne necessitatis causa

25 **Subrogatum** Jus est ius vetustum stans in toto sed non totaliter in prima forma nisi cum certis limitationibus appositis que limitationes adduntur ex causis rationabilibus que si non adderentur magis corrupte ea quam ius appellaretur

26 **Obrogatum** Jus est ius vetustum cui propter certas causas rationabiles detrahitur in una parte et additur in altera cuius emendacio numquam debet fieri sine auctoritate et magna necessitate et magna ratione nec debet fieri sine principis consensu

Derogatum Jus est ius veteranum sed emendatum sic se habens ex eo aliqua pars detrahitur nulla aut apponitur propter certam instanciam in ea repertam et certam in instanciam contingente loco tempori militantem quod et si aliquid valuit tamen quod nunc est intollabilis potest ei appropriari ab eo ad quem pertinet 27

Vetus Jus est ius ab antiquis patribus institutum sic se habens quod cuius citra non est memoria non stabiliter abrogatum et mutabile nisi evidens ratio et necessitas expostulaverit semper valens nisi nobilius ius directe tollat vetustum excepta scientia aut sui contradictoria repugnantia in parte vel in toto vel maior princeps novum firmaverit 28

Novum Jus est ius posterius tempore quam vetustum institutum semper firmans veteranum ius nisi penitus tollatur auctoritate principis excepta scientia abrogante primum ius in toto vel in parte sive derogetur et maxime incompatibili contrarietate et quia prelaudatum nobilissimum maioris principis auctoritate alias semper nobilissimum ius de iure addantiquum requiso nisi leviori motivo sit antiqua immutanda 29

Contraria Jura sunt iura expresse implicite aut equivalenter sensus contradictorios habentia quod in voluminibus codicis canonici reperta ponunt perplexitatem quod et si unum est nobilissimum annullans verum excepta scientia et prevalet nobilissimum Si vero non tunc illud est prelaudabilius quod est utilius et honestius cum rigore 30

Prelaudabile Jus est ius quod ponit obiectum sue considerationis tam bona ardua honesta deum quam tam bona ardua corporum humanorum ut in esse conservent donec velit eorum creator quam tam bona utilia et operationes humanas ut iuste fiant primum in capitibus et prefecturis quam in subditis et omnibus artificibus ut iuste in sua et honesta et utiliter operent 31

Actibus iurium est sextuplex actus quo ostenditur ex omne ius et precipit bona in actibus positivis et vetat mala in actibus nocivis et exprimit punicionem culpare et permittit minus mala propter maiora vitanda et peccatis qui peccatis si est potentis et calcar precepti et et diffinit dubiosas sententias et dirimit et firmat concordiam et lites 32

Subiectum Juris est homo regulabilis in geminum bonum salicet corporis et anime in bonum corporis regitur iure civili quo quisque salvatur principiorum tuicione ne peccat in corpore et corporalibus rebus iure vero canonico dirigitur in anime salvacionem quo disponit et sacerdotium ut instruent et sacramenta ministret cuilibet secundum decretorum et sanctorum patrum institucionem 33

Obiectum Juris est iustum legale seu iustitia legis positiva que dicitur auctoritate omnium virtutum quod est directiva hominis in omni virtute ut primo se habeat bene quo ad deum et obid primo ponitur in iuribus de sancta trinitate et fide catholica deinde in omni ordine et secundum sub et supra et alate et propter ad omnem civilem cohabitatorem honeste et obid ascribuntur iudicia ut ex fine ipse ordine ponatur et pene ut rebelles puniantur 34

Propria passio iuris est regularis directio in omne bonum potestates subordinatas quod directio regularis non potest aliud nisi propositiones iudicii et regule dirigentes hominem rationalem in omni agibili ut se gerere debeant habeat 35

ne huius exquisitis perscrutationibus / in asserere
nouitates / iactato alit cogitatum in dn̄o cui⁹ firmis
simo consilio suffragio / ep̄ qui ad quidecimam produx
iam / dabit ī verbo profectum / clippeo catholice pro
testationis obtectus in nomine / huius vitam intentionis
addium / ad sanctam romanam ecclam / quam pre
deuota veneratione / omnem sacrum sancte desupius illu
minatam doctrinam profiteor / nolo ī iuri ppē procurare
si eius huiusmodi stare correctioni / quicquid eam hec sacrosa
cta romana in gratiam sit ope annullauit / nullo ī eccm
subsistere robore pronuntio / Quod vero ep̄ laudauit / non
michi laus sit domino aspiratori / ac eius ī maculate
sponse romane ecclie / que valet eta sua dicere
quibus confert robur et auctoritatem.

Ius est lex scripta
humanis acti
bus approbata mandans
honestatem ac iusticiam
prohibens inhonestatem
in iusta. Obicitur primo
si diffinitio staret seq
ueretur q̄ ver spoliones nō
possent aliqua hēre iura
quis fm̄ sa am̄ q̄ eis nulla
admittuntur in hoesta
et non semper mandat
honestum iusticie. Secundo ī pono q̄ primo ius nobis
emergat a principe tunc tamen non est actibus approbatum
cum tunc fuit in vsu. Ad primum dicitur q̄ latrones
et meretrices hēnt iura que et si non prohibent tō
inhonestum tamen ī ponunt eis poena parte seruanda qn
tum possunt vel admittunt iniquum honestum ppt maius malum
euitandum. Ad secundum patet inuenti

Ius Secundo est virtus diuina et humana
directiua rationalis creature ad habendum
se bene erga suum conditorem et participantem
et omnem tamen cohabitatorem parem et
inferiorem et se actus q̄ suos regi straturę. Dicitur est
virtus quia seritas non potest esse ius. Dicitur diuina ppt
legem moysi et cristi. Dicitur humana ppter iura canonica
et ciuilia. Dicitur rationalis quia iura non dantur ppter
irrationalia et sic de aliis

Ius tertio est ars equi directiua hominis
politici in omni iusticia cum subtili consideratione
et summa bonitate publice deseruiens vtilitati.
Obicitur primo heremita nullo iure gubernatur
quis fm̄ sa am̄ q̄ tamen non est homo politicus. Secundo in iure re
periuntur contradictorie ppos oportet aut semper vnum co
tradictorum esse falsum et per q̄ns non equm. Tertio nullus
homo potest regi omni iusticia. Ad am̄ q̄ tamen non potest re
gi regulari iusticia ut sacerdotali laycus. Ad argumenta
patet faciliter inuenti q̄ non est bona diffinitio

Ius quarto est scriptura ad regulationem
hominum in politus instituta fideliter positiuum re
condens intentionem efficitur et voce vt omnes
eius determinationi futuri inconsimilibus nego
tiis consimiliter obseruent iusticiam et iudicium et tamen mul
tis quam subditi non pro sensu et voluntate sed eorum
ductu reguntur ante cuius publicationem nemo et puniendus
sed post obicitur non oi iura scribi possunt. Ad hoc dicitur p̄

Ius Quinto est quedam rationis ordinatio
ad bonum quietoris multitudinis et alicuius gentis ab eo
promulgata qui curam gerit totius gentis
secundum magis et minus. Dicitur ē quedam rationis
ordinatio quia omne ius debet habere rationem sanam
stabilitam in equitate. Dicitur ad bonum que est cuilibet
particulari bono et preeminendum et q̄ omnibus est bonum etiam
cuilibet de multitudine est bonum

Ius Sexto et hec est raymundi diffinitio est
ars equi et boni cuius merito nos quis appellat sacer
dotes id est sacramentorum et preceptorum mi
stros. Obicitur primo sequitur q̄ ius ciuile
non esset ius quis fm̄ sa am̄ quia qui subsunt iuri ciui
li ratione cuius iuris non appellantur tales sacerdotes
nec sacramentorum ministri. Ad hoc dicitur q̄ hec diffinitio
non est alicuius roboris nec est logicalis

Ius septimo est q̄ ratione constat et q̄ vi
vtilitati afficitur et religioni cogitur et disci
pline conuenit et saluti proficit. Obicitur
primo iura priuilegialia non essent iura
quis fm̄ sa am̄ et iura etiam non que sunt speciali vtilitati
afficiuntur. Secundo iura ciuilia non ordinantur
in religionem et non essent iura quis fm̄ ad primum
dicitur q̄ argumentum concludit vim et debet ad
speciali. Ad secundum dicitur q̄ licet iura ciuilia dici
possunt in sanctam et tuentur religionem christianam

Ius Nono est statutum auctoritate diuine
scripture aut canonum sacrorum et legum et con
suetudine institutum non negligibile et vio
labile et disturbabile primum dicitur ppter
leges diuinas. Secundum ppter iura canonica. Tertium ppter
iura ciuilia. Quartum ppter iura consuetudine introdu
cta alie conditiones apponuntur ideo quia iura obseruato
ribus non debent violari nec disturbari

Ius Decimo est constitutio iusta alicuius
presidis alicui multitudini prefecti
lata in directionem politice subditorum directiua agi
bilium tam generalium quam particularium hominum
politicorum et seruandum et est institutio
iusta infectiua dominatoris et dominatorum ne subditis
inueniatur potentia sed q̄ iustum est custodiat cuius
in iusto legali. Alii sic ius est quedam rationis ordinatio
diffinita ad bonum que ab eo qui curam gerit totius multitudinis

Iustum ius est q̄ ponitur a preside
cum certa ratione et fine determinato ī homi
nes cum proportione equalitatis adferentes
eas et q̄ habent se conformant ad legem etiam
nec est coartatiua laudis diuine et libertatis etiam
obligans semper in foro conscientie ad sui obseruabilitatem.
Obicitur primo multi sunt presides iniusti. Hec est
q̄ et ī iuste intrauerit et iniuste instituit. Dicitur de
preside iusto et nunc patet sic presidentiam tenente

Iniustum ius est ius huius
contrarietate ad bonum diuini et humani et quia
est conditum ab eo qui non habet presidentiale
potestatem in subditos et excedit potestatem efficitur
et ferentis et militat in grauamine totius multitudinis
aut oritur ex cupiditate et vana gloria non obligans
in foro conscientie nisi ppter scandalum vitandum et tur
bationem in corpore vel rebus tamen que possit cadere ī viro
constante

Preceptorium ius est
ius affirmatiuum obligans hominem ad que
extenditur semper sed non quo ad semper q̄
comparatiue traditur iubet positiue facere bonum
ligando voluntatem hominis secundum superioritate sibi per quod
vallata q̄ quis sibi tenetur explere etiam si ad ipsis
per ocratur in quibus q̄ non infert detrimenta saluti

Prohibitorium ius est
ius negatiuum ppter reprobos institutum
obligans hominem semper et ad semper ad de
clinationem a malo secundum actum et effectum aut
secundum vtrumque simul cum pena taxata si incidet acti
potius vetatum eo fine institutum vt quos timor dei
non reuocat a malo q̄ pmittē illicitum ē saltem pene
temporalis annexio a transgressione prohibeat. Nota q̄ tale
ius nullo tempore admittit facere positiue q̄ vetat sed semper
priuatiue prauenciam actionis

Consultorium ius est ius
per fectis
appositum tribuens meram voluntatem ac
ceptandi et non acceptandi q̄ consulit pro
mittens premium implenti non minatur ac
penam transgredienti vt si oculus tuus scandaliza
uit te erue et proice abs te actum si ad licitum quod facere
non estimo q̄ non tenetur sed bene magis meli⁹ haberet vitate
vt vouere virginitatem

Permissorium ius est ius dis
simulans pro modo si quis committit alique
actum non deterio que bonum magis plures gradi
conficere malicie q̄ bonitatis ob condescensionem
infirmitatis humane et incr eationem admittes spem
mali et ppt naturam impetum in excusabilem et q̄ non est
multum notitia habitatoribus quibus committe

Pausa tertia

sine omni lege data et intus se sola dictat prosequendum in omni agibili exclusis passionibus et pravis affectionibus et hoc tangit gregorius in prologo cum dicit lex pacificus pia miseratione disposuit homines esse humiles pudicos iustos et pacificos etc. quam hic hec bene commendat

3 **Tertio** Naturale ius et quantum in decreto est quod in lege et evangelio continetur et quo quisque iubetur alteri facere quod vult sibi fieri et prohibetur alteri facere quod sibi nolit fieri obicitur lex naturalis differt ab omni lege scripta iure non est id quod evangelio de lege continetur Quod in lex condempnat reum morte tamen si est eodem crimine reus non vult sibi ipsi mortem quod lege naturali non vult sibi ipsi quod alteri vult proximum concedit dicitur sed debet velle

4 **Quarto** Naturale ius est instinctus hominum a prima rerum creatione in lumine puro quod infectum diaboli invidia nisi iustitie rectificaret tramitibus semper indecius obscurare errore caliginis lumine sciencie illius dicatur nisi iustitie rectificaret tramitibus quod dissolutione homines ita recedent ad pravitates si non scriptis gubernarentur iuribus

5 **Quinto** Naturale ius est instinctus nature quo omne animal ductum amore sibi intrinseco movetur ad omnia que naturalem inclinatur equitatem et quo omnia licet tamen in operationibus individuo necessarius quam prosunt salvatione que ex similibus procreantur similia nisi expresse legibus retentur

6 **Sexto** Naturale ius est lex spiritus scripta in cordibus nostris qua offertur veritas ad inveniendum veritates et qualitates faciliter ex lumine nature registratum hominis ad eundum in omnibus etatibus pravas sive complexionis vel in uno ita in altero quod si sunt bona faciliter confert vim in bonum et discretiones optimas tunc ut eius ductus instinctu non est nate legibus humanis coartari si fuit vero mala nisi in contrarium ducatur legibus inclinationibus naturalibus pronitatibus in malum

7 **Instinctus** Est quedam potentia anime a forma complexionali hominum insita que datur in dustria hominum ex lege nature ad fugiendum disconvenientia et persequendum faciliter ei convenientia vel est habilitas ad discretionem puniendi omnia que aguntur qualiter agenda sunt ac si aliquis ambularet ei aspirando ecdotiones

8 **Lex carnis** Est lex in sitam membris meis corporis lege nature nos dirigens in motus suos requietes et conservationes speciei membra genitalia solo sexu privatus certis operationibus feras quod viris sunt accomoda et virtutum econtrario non potuens mentem sui polutione si et ab anima non consentiatur in malum

9 **Lex spiritus** Est lex qua homo semper mente levatur ad superiora propter nostro intuitionem occultorum supernorum actus sit altissimis supernaturalibus et propter conexionem cum supercelestibus ex natura sua qua hominum capaci et puro influuntur agnitos celestium supernorum inestimabiles et directiones in bona anime cum horum in finorum tanto vili pendio quod eis in sapide utitur nisi quantum in victe obstinatie aut vite conservationem

10 **Divisio** legis carnis Est quod ostenditur ex lex carnis tripartita in triplices operationes in individuales et operationes quantitati necessarias et operationes speciei conservativas operationes individualis consistit in bona operatione et sui conservatione operationes speciei conservativa consistit in coniugio et operationes qui superficiei consistit in artificialis atque officiis quod omnia scriptis commissis dato quod illa lex dicetur in scriptis etc.

Preexcellencia Iuris naturalis est quod ostenditur ex ius naturale est excellentius omni lege

Pausa tertia

scripta quia secundum illud non contingit errare quod scripta est in cordibus nostris et acquiritur sine studio et labore et eius transgressio directe inducit dispendium salutis eterne et contra ipsum nullum potest stare ius aut consuetudo

Prioritas Iuris Naturalis Est qua ostenditur quod ius naturale est prius omni constitutione legali positiva quia ab exordio rationalis creature institutum ab eo auctore qui imperfectum non condit et quia omnis lex positiva a tacita lege naturali est elicita et ante omnem legem originatum plene et perfecte donec solutione recessu ad pravitates dedisset dominus legem per moysen et filium suum 12

Amplitudo Iuris naturalis est qua ostenditur quod lex nature ad omnes gentes se equaliter extendit et sua precepta semper et ubique eodem modo iubet servari in omni gente et natione toto terrarum loco sed nulla alia lex tanta amplitudine progreditur quin loco aut tempore coartata alia alibi observetur 13

Eternitas Iuris naturalis est qua ostenditur quod ius naturale est stabilius omni iure quia numquam abrogatur nec variatur nec corrigitur sicut alia lex nam et divina mutata est et correcta et in certis abrogata et canonica successu temporis aut utilitate et ciuilis cessant naturale autem numquam sed semper et omni gente stat fixe et eodem modo 14

Equitas Iuris Naturalis Est qua ostenditur quod secundum ius naturale omnes equiter et homines quia ingrediuntur omnium hominum idem est pater deus et sol communis eadem genitrix natura et ruina omnium idem lacrimosus processus etc. quod si quis bonis fulcit rerum in bonis nature eidem diminue aut aliis omnium idem in titulis mortis talis alia autem iura dant opportunitatem scilicet digniori magis de bono et minus de malo 15

Libertas Iuris naturalis Est qua ostenditur quod lex nature sic libera est quod ante nemine potest impediri nec quibuscumque legibus aut consuetudinibus coartari et secundum legem naturalem omnia sunt libera et quia omnia licet nisi forte abusus hominis eius legibus vetetur 16

Rectitudo Iuris Naturalis est qua ostenditur quod ius naturale est rectius omni iure positivo quia magis est quod maxime conformius divine voluntati nec eo aliquid precipitur nisi quod eo deus vult fieri aut vetatur nisi quod deus vult vetari nec aliquid malum admittit sed confert vim ad faciliter implendum sua precepta cum tamen quilibet alia lex scripta sit conditiones oppositas 17

Benignitas Iuris naturalis Est qua ostenditur quod ius naturale est clementius omni iure quia eo quilibet tenemur velle bonum ut nobis et numquam addit afflictionem afflicto Sed lex moysi permittit usuram exteriori et non sibi et delebat crudeliter omnes gentes alias societati et hodie lex canonica non promovet membris mutillatum et leges vulneratum homicida plectit afflicto addens afflictionem 18

Subiectum Iuris naturalis sunt omnia membra nostri corporis et presertim cor et intellectus in quibus lex naturalis ita in me inscribitur quod nos dirigunt sine errore et sine hoc quod aliquis queramus extra nos solercia dans media inveniendi sufficientia in omni emersione sine errore sed alia iura cum errore quod prodeunt a voluntate humana et ratione que est oberrabilis sed nature lex prodit ab intelligentia non errante 19

Obiectum Iuris naturalis sunt omnia cuiusque agentis libere in vasticimum nerita scilicet deum solis gentibus 20

pausa tertia

pausa secunda

in conuictu et cohabitacione humana Nota dicit digestes racionalem hominem quia prius et bruta non dignitatibus nec similiter

27 36 **Eruus** Juris est hominem legi- strare tam superiorem quam inferiorem ad omnimodam iusticiam pacem et bonitatem compescere et trahere rebellem voluntate dissipulis et penis ad bonum donec non vocetur morte ad summi principem dealtibus sicut racioni ceditur et initoria prima receptum adeo conari debet quisque vt se potestate et obediencia moriatur quia tunc signum est

28 37 **Invencio** Juris est qua conditur iura iniecta sunt principalissime propter decem scilicet propter honestatem conseruandam inhonestatem abolendam vtilitatem habendam inutilitatem euadendam Negligenciam vitandam causa sbiectionis seruande oppressionis vitande causa maiorem honorem adipiscendi et vt humana cohercita audacia et inter improbos tuta sit innocencia

29 38 **Intencio** Juris est intencio qua conditur quoniam omnia intendunt saluacionem policiarum in omni obseruabili iusticia pace et concordia et intendit succurrere exquisitis fraudibus et arduis consulere et necessitatibus vt scilicet quisque saluetur in sua policia et ego ponam tibi duo capitula quo cognosces quid est exquisita fraus et quid arduum consule

30 39 **Exquisita** fraus est dolus insidians directe contra Juris iusticiam quo quis actu facit contra intencionem iuris licet non contra verborum rigorem exemplum Jura sonant vt Nemo de nocte ambulet hostiliter volens ergo iustus ne ambulet equitat in equo ille exquisitam fraudem facit contra verba Juris sed non contra intencionem ceterum iubetur ne quis arma deferat volens iustificari non defert per se arma vt coram iudice posset iurare quod non detulit arma sed facit per se deferre

31 40 **Arduum** consule est questio ambigua cuius medium iustum difficulter potest reperiri et non nisi summo ingenio stabiliri sed possibile propter posteros vt in consimilibus emergentibus sciant dare ius punctualis iusticie exemplum duo Rustici merentur vnus pedester alter in equo cum ad pretes pedestri equester equum commodasset ad parvum spacium elongabatur cum equo et rebus etc tandem post longa tempora equester capiens reum inquit iudici furtum at ille contrario inquit se eidem concessisse et post apprehensum suum equum accepisse vna cum rebus et non eius

32 41 **Ius** adhoc receptum tale est vtique captiua et vt vnius ita alter alterius sui reputatur recipiunt equos multos consimiles [illegible] sit actio habita abstrahunt aures caudam et naues aliter disponunt mittit vnus ad discernendum suum equum rursum taliter et rursus duo equi inquit quod equus est meus [illegible] quod prius non habuit sit et frenum inter quilita frena demonstrat et non alter equus [illegible] restituitur et libatur nomius [illegible] implicata sapientum prudencia deprehenditur fore [illegible] et sic in multis aliis casibus

33 42 **Cause** dissolucionis Jurium sunt cause quibus conditur cum iusta iura interdum dissoluuntur et mutantur propter potestatis abusum aut actoris detestacionem aut securiorem punicionem aut nimium rigorem aut ne prebeat malignandi occasionem aut propter maiorem honestatem aut iusticiam aut oppressionem

34 43 **Legislator** Est quilibet habens presidencialem potestatem super aliqua multitudine maiori aut minori vt est papa Imperator civitas vniuersitas sinodus qui vniuersi habent potestatem auribus concessam ferre legem racionalem pro bono subditorum vt melius nouerint pro loco et tempore ita quod afferens aut efficiens primus impleat etiam si sint a lege quia cepius incepit primo solus facere et post alios ad id faciendum docere

pausa secunda

Certa lex est lex instituta a legislatoribus bonis non auaris nec potestatibus et fidelibus et sub obediencia Romani pontificis consistentibus qui si fuerint deum timentes et fidem sanctam katholicam quam per orbem terrarum vniuersa tenet cristianitas imitantes et sedem apostolicam pacificantes et superiores venerantes et inferiores diligentes tunc talibus legibus debet credi intrepide nec alicui subditorum de eis iudicare licebit nec contra ea agere tamen quod si quid sit pro et contra aquolibet debet prorsus teneri — 44

Rigor Juris est austeritas Juris aliquibus ad terrorem scripta vt sit semper immutabilis nisi timeatur periculum mali imminentis et est exquisitissima verborum pensacio donec preca se intencio ferentis legem non excusatur ad vnguibem vt non aliter nisi secundum legem feratur diffinitiua — 45

Epikeia Est virtus Moralis Juris scripti moderatiua et interpretatiua propter casus inopinabiliter emergentes admixta ad qua iudex aspiciens habet potestatem intendere et remittere in pena iure taxata secundum exigenciam circumstanciarum temporis locorum personarum et causarum tunc emergencium quia iudex est ius animatum — 46

Dispensacio Est iuris relaxacio dicens pietate aliciu statum contra iuris rigorem sed mitat audientibus vt iniuriam consequitur adimo quoniam sine iniuria erit ei iudicium qui iniuriam non fecit et quia sanctius est impunitum relinquere quam innocentem dapnare aut opprimere in omni iure dans veniam — 47

Seueritas Est vicium quo quis exquisitissima et dispensabili rigiditate cum correctioni excessiui et punitatum exardescit nil relinquens impune nunquam imitandum Judicibus nisi vbi timetur subuersio fidei aut multitudinis periculo aut maiestatis aut vbi committitur blasfemia deo aut sanctis aut peccata contra naturam aut homicida et pacis turbacio — 48

Equitas Est iusticia dulcore misericordie temperata quam Judex semper debet habere pro oculis ad medium racionale attingendum semper pre seruans iudicem ac dominatorem sed habere dominum deum pro oculis et mortem suam quod forte ei hodie est superuentura et claram iuris cognicionem et rectam intencionem quod ob inimicicia aut preces aut odia aut consanguinitate velit magis accidere ad rigorem aut dispensacionem quam iuris precostendunt limites — 49

Breuiatum Juris est certorum caracterum designacio quas non contingit quempiam intelligere nisi habens ibi vtit ac ar ala aute in az Et t dicx e t vl e l ff sf glo gor her hosti hug J insti zac Jnnoc Jo an re li no not oppi p pla ez q ray sf eq ot tho Et licet multa sint breuiata ista tamen est pocior — 50

Naturale Jus est Jus habens ortum ab exordio racionalis creature idem apud omnes excus tuius vis [illegible] membris abagente infallibiliter ita insertum est quod omnia membra in corporis conferunt vnum ad sicaliter implendam eius potestatem tamen altissima certitudine quod deuiare non valet nisi in creatura racionali per excercacionem Nota si asinus coit cum Mula regnat burdonem et in iure naturale sit equa ponit species quando non est nec aliud in aliis autem nichil sit — pausa tercia 1

Secundo Naturale Jus Est Jus quod quisque prosequitur — 2

quo fine bono emergens fitur possit hec centu ve conte dapnu in homicidio ac nocumentu quia salus tre ubi mlta consilia et homi homi qui audit consilia peritu et sapientum et amicorum tuorum et semi mag ac requirere tu filiu ab aimico reconciliato Juxta id poeti Caue ab amico reconciliato si non exeugmat cor eius in ulcionem Noli de mideire ei delictu tuu audiet n te et despiciet et quasi defe dens peitu tuum subridebit te

Defensio Est virtus legis naturalis q sine omi lege scripta rep imi a nobis et nris violencia cor poris reru a honoris mediate iure a obse h manuali ppulsione iure prsus quibilis a sapiente s non litigijs nisi modeatis et sensatis et humilib verbis nuqz aut percussionib n pictis mag et continenti immicat tie vim vi licet repellere

Bellum Est obuiatoria hostium ppugnacio lege nature semp iusta si sit peritura pri cipis autte intencione rta et cau sa iusta ppter in iniuriam ppulsanda are publica pacem con sequendam a honorem a res reaccipiendas et ubi deuict hostib cessat tyrannides contra naturam ac exens si fiat desiderio fundendi sanguine humani et obprobria aut exinente excetata fuit contra dominu ppriuni

Milicia Est sclaris brachij pars re iusticie qua principantes et policie qui manib ppris satagunt conatib ppulsare malic et iniquitatib et abominentib i quitate naturalit consurgens sine omi lege scripta et bona si in militib ab est libido dominandi et crudelitas et cupiditas n meret pter homi comune homicidij crime Or que percusserit a predatus fuit aut depopulauit donec a more in ro bore pax obtineatur gratissima

Dominacio Est alicuj in gradum presidencialem sub limacio et in sonancia dignitat magis a im clenate racoe cui qumd in apicem exaltatus insignitur nomie pratis liberalitat equitat et noblitat peratis nomine acquirens gubernatiuam et conseruatiuam virtute alicuius multitudinis et potes a indicandi lites dimicandi causas suu ius tribuendi bo nos et cerru et viduas et pupillos defendendi pdones malinolos et fures et omnem reprobosam vitam casti gandi ut subditi res publica et omis bong secura quiete respiret et malus quis arceat et tere ut formidato sup plitio a malo res pristat a ne bonis nocere possit ita debi litet

Nobilitas Est attributu psona le sso noime ditens claritatem gratificatiaz a ex natalib sumpta a dignitate solum a magna industria a lumine aie a moru venustate a corpis proceri elegancia a quocuqz alio actu preterea elenato het diffinito magna requit declaracionem tamen breuissime volo declarare

Ornatur Est attributum personale quia semp sonat in laudem Dicitur ex natali lib hoc e quia pntes eius fuerit illustres bom adomis et multi noui et diuites iocundi affabiles splendidis epulis conditi ideo ppt nobilitatez tibariorum et suauem decubitum donata e ex educa sionis genito corpis elegancia qz geomitat in dusta et aie bona dispoio ador eqz ut conseruet genus i bo noie docentur arte apentib ut sint omib benefici et eqz vident apntib et audiunt elegancia in vbis i fatis id et Dicit dignitate soling qz si rusticus eliget in rege mox no bilitat et sit certus mag q fulcimis et plus industrios qz tunc cause superiores mox leuat eius igenium i subli et mox antecedat ratione q antecedit dignitate et

Connubium Est maris et femine in humanam genis ppagunctu consociacio coniuns nale perseuerans dissparitate i statuit ut mli affatu pudica sit viro inconsolatom inopia recreare pena recreacoe pq diu et maduitat in labor et custodie rerum domestica et sibi custodia deposita eui et ut pactum conditionis humore seminalez qp apio

suscipit diligenter maliuo custodiat puerum i laude creatoris et viri sui inconsolatom et qui ti aduilitate fideliter ablactet et efforeat

Unica Sponsa Est qua ondit et vnius vir vnice mleri et vna femina vnico viro est maritali affectu co socianda nec est de lege nature qp vnus vir habeat plures feminas a ctiam tio qz i origine natiue vniuersa natura loquebatur et h omi posteritati dix vnicam euam vnico ade consociauit ctiaz vniez leth vnice sue vxori et filij eius vni suoris copulabant

Obicitur pmo in infancia mundi licuit hre plures vxores vt pz de Jacob Erunga liam et Jacob habuit inconthoriales legitimas et 2o natura est sollicita vt semp plures feie producantur quam viri qz vnus vir valet triginta feias impregnare i anno et plures et triginta geintos extitit a pluib feminis ediscere vnde fiat multiplicacio peib vnicam feminam et Adpmu dicit qp licuit olim ppter secundam racionem hodie ac leges hec tollit

Appriacio feminarum Est qua ostenditur qp femine debent ex lege nate sit esse vir appriate vt quilib sciat haut feminam esse suam et prolem ex ea enixu esse sui nec a fundat genus et fetus melius et enutriat et femina vnica magis diligat et sciat fetus esse viri huius et non alius et qp natura horret si mlr a suo viro bene fe cundabilis agnoscat ab alio fetus si vni ea sit filius et forte natura impulsat eam velle fore inrem tit ille tasu voluntas corpis superiori prualet voluntati huic

Obicitur pmo Melius est obedire nature qua cuiuqz legi humane qz natura regit ab agente qp errare non pt humane ac leges fiunt ab hominib qui errare pnt s natura impulsat quemlib virum ad delectandum cu qlib muliere et delectaco est in suisa homi anata nd errabi et delectari cum muliere erit bonu et mag delectari mag bonu et maxime delectari erit maxie bom et hec i in finitu g infinitas mlieres potit hre et i infinitu cu eis delectari n g erit approbanda si omnes inn eade et hoc argumentu est heretici Machomet

Ad argumentu Dicitur concedit qz natura regitur ab agente infallibili qp errare non pt et consedo qp humane leges errare possit et concedo qp natura inferior hec est sensualitas impulsat qlib virum ad qzlib muliere ad bonum sensum et concedo qp delectari est bom et mag et maxime s nego qp in i finitu et cu qlib qz qua nom cum li magis inter coparatu diuersa

Nicolaite Sunt heretici a nicolao diacono jherosolimitano exhorti qui ppt fomitem nature tenuit com gia posse inuicem comunitari et qp relicta vxore aqua vir discessit possit uti omis qo q error est contra publicam honestate et ido ppt concupiscen depriuata naturae esse legem diuinam q regi strict l legem nature in fomite et in fra dicetur

Nouaciani Sunt heretici coniugia dapnan tes et dicentes qp qui tradunt carnalit no pnt consequi adeo veniam peccatorum et si vidua a coniugo nupserit sunt eis abhominabiles et contra hic assert non coniugatos posse saluari q error est nimis dapnabilis quia sic periret spes humana et celum potius in fra descendet et terra sursum antequam admitteret qp periret spes

Iouinianiste Sunt heretici peccantes contra legem nature in hoc q asserit virginitatem nichil esse et esse distan inter virginem et coniugatam et qp quilibet cuilib p licite accumbere solute et non solute in ter sorori et consanguinee et et post mortem qp mlt anno est agnoscenda quia tenent qp post mortem mille anis

Pausa tcia

colere et omi die sacrificium impendere debebunt corpore & opacoibz suis & eum omi loco pauescere quia acerbissim⁹ e vltor peccatorum opim zauliz y ymagine humana consigurato bona vti sibipi spe dere etiam si fiat cum ipo dapno u^am creatura dei sedere ppt eius creatore in si esst zapposa a utili et pauescere iudices z bonos honorie h inquit gentilis si feceto spero inter astra cum sole dei ficiti si no inime dubito me i spea ignis ppetuo detineri tormento

21 Rigor Juris Naturalis Est quo ondit q contra iuris naturale nulla admitti dispe satio z si aliq iuris ei contraiat ipo facto abo letur a consuetudo u aliqu iuris natuale re pugnat sider a bonis moribz ut admittit pplexitu tem vt alia uia si semp vno recto tramite incedit

22 Leuitas Juris Naturalis Est qua ostenditur q ius natuale e leuius ad implendu in quam omia alia Jn ta q ml iubet iubet amaritudinis ml difficul tatis Jo omne dulce est & omne bonu q fit 2m le gem nature qua homo discretq declinat iudicia ppter amaritudines & in volutiones z fat iusticia ad omnes alia aut iura sut difficilia ad impledu & astreunt strepitum i iustu incedu ad sag zalaz

23 Lomes Est procliuitas legis nat ture in malum ex infectione membrorum tacius contrarium repugnans legi mentis etiam in viris perfectis q non facit petm sz penam peti ad q fuiia reftenendam nate e pret legem nature emanare leges positiuas q prohibe rent impetu excessiv^m a defectiv^m tamcabis potibz q teneteis

24 Correctio legis naturalis e qua ondiur q ab origine mudi prec in lege nature viuentes ab omi illi cito actu lege nate excu sabantur dumo ml agebant q naturam h e si non agebant sodo mias z homicida z si implebat sacrificia ludere eis vti pueris pmittebantur libere sine freno sene scente at mudo dum homines recessissent adeo ad prauitates vocat deus abraham z pq Moysen pq pphetas z iudices Nouissime vo je lege explan tantur et praua concupiscencia

25 Species Juris naturalis sut Multe species qs oportet emergere inter homines dato q nulla lege scripta dirigeret homines ad talia qs quedaz dirigunt hominem ad deum aa ad hoiem supiorem patrem & in fiorem alia ad bona aie alia ad bona corpis at tu lege diuina at nouis Juribz homo nobilius dirigitur in talia q lege diuina rectissime ducit in deum z bona aie simbe cauomita z iuili in corporalia

26 Sodalitas Est homis ra cionalis ten dencia solo naturali instinctu mo soz tium altius homis maiois ac minoris gregacoins quare maxima sodalitas in vnum genius ducator attracta dicit monar chia inde regnu a puincia seu ciutas minima vo dicitur domus instituta ppt coniuctu letificante & ammulantem zq seruacoz nature cor z didicer z m actum viuit copule a pticante ad corq raciam

27 Religio Est virtus legis Nate qua quis sine omi doctrina lege data depot se ducitur z m actum interiorem ac exteriorem in adoracoin z sacrificia cre atoris solis & syderum cu multi instinctu natali inexplebili auiditate complace affitantes cultu cultu latrie aduenda profuenedis ide ad trea prodiuis colentes terena visibilia zas faciantes ydolatrie plq q deo soli

28 Pietas Est virtus lege naturali in serta homibz q qs sui omi

Pausa tcia

doctrina z lege data monet amicis beniuolis et aliis sanguine iunctis ac patre bnficiatie offi^m i pe dere z aulibz cu passioni vincti arato ppt deu reli cius recatorem prestare si non pt aliis amicitie suffragia facere si vo pt tuc tene quisqz zaulibz bona facere z mala posse auferre mitibz z esse innatis magis tetis i hois q vilibz zhis q dn sit anim

Uindicatio Est virtus le ge naturali homi inserta procedens con tute irascibili qua innatum est nobis re pemere a nobis a nostris vim a contulia defensione animo tendi eos ne infuturu contra nos a nros talia attemptare psumant sz bona si fiat sine magno nocumento & intencoe correctionis sine libidine vltionis z cum iudicis assensu aas nqz bo 29

Uenia Est virtus lege Naturali homi inserta q peccantibz offensoribz et pam relaxeamus incederiter sine pena exigenda q ad remittere debz esse prona sz non adiu dicem saltem vbote q ne facilitas venie incentiuum tribuat delinqendi raro ab homine sit pfecte extimans malignitatem qusqz rubigiet cor i vltioni frequenti introductione adaum i meliare contra se futurum 30

Obseruancia Est ius le ge naturali nobis insertum quo in cori inte tenemus vt remuneratoni faciam bnficia no bis impensa sine fuissent i pse honore a re bus a verbis simile & i iniuriarum ac maliciarum contra nos tepituize nutu vbo ope q vici^m pessim est mala probonis rependere aliud i gratitudine ostendere terti^m vo plq refunde in malo q tibi coat illatum registrable auget lege vt nuq mala p malis rempendere debeamus 31

Cultus Est virtus legis naturalis qua monem sine omi lege data dignis date venea z anteressioni cum humilitate ppt aliq intu conatu vt e virgi nibz z robustis z doctoris facie a i genuis ac quisitum h c e ppt dingnitates a officia a ppt nilatas opes q sut pmt esse mult bnfactum a ppt operas sic quilibz aquolibz est honorandus a sexu sic femina maxime z sp e honorada q c hor amatia ze vtilis 32

Ueritas Est virtus iuris naturalis qua verbis signis factis a scptis i note sci ea que sicut vti sut a q fuerunt vti fuerut a q erunt i mtis vti erit & non alit u igntu habz se rei correspondencia inordine aduerba singnut scit scptu z m tpris a locum a psonam pntem pteritaz a futura a z m scitu non hnis dectimata i note scetiam veri a incdacu cta ppos desctio incogeti matia 33

Concordia Est virtus legis na turalis qua sine omi lege data monemur ad fraternu & amicabilem qretu z m maiorez a minorem societatem nq indisreepati vo te omnes fecunt in idem bo^m acceptatiu^m a resistati^m cono consistu & vna amina q ml pt rupe u i iusticia z fidei dispitas supbia dura ru sio latens i vedia & diuersitas dopinioni contrariorum 34

Iusticia Est virtus legis natalis q sine omi lege data eodem desideramus quo nobis volum⁹ iusta etia a nobis nob omnetibz rependim⁹ ista tam i distributi uibz comutatoibz depoit opatoinbz in fraudulentis honoribz pietatibz ponderibz mensuris vbis i simu latis a e virtus qua quis bene se habz ad deu in ma doratoibz sacrificiis z votis & ad reguites & paces et inferiores q ml pt interrupe nisi violencia z frans z ppo vo ntis 35

Consilium Est virtus le gis natualis qua sine omi lege data reca ad viros grues & expertos inquirer de cocur genti actu hnano magno pnos opperalis 36

Pausa tertia

Familia Est domus socie tas vno patrono vna domo z vno quictu co sociata que mutuis gaudijs dilectione fidelite colloquijs se se amiculans z omnibus particeps pa se habet in laboribus z secretis dulcorositate z amacitie coniungitur et vt quadam fraternitate constringuntur Ita quod vno gaudente congaudet vnusquisque z vno contristato con stanitur vnusquisque nec vnus alteri deficit obedientia siue concordia

Patronus Est quilibet pater familias aut mater familias siue dominus seu fa milie diligens vnumquemque quasi animam suam qui si bonus est non vexat tanto labore sua familia quin ei respirare concedat animas eorum dispo ni dei seruitium nec ut iumenta quod numquam ducunt in templa pietatem eis non abstrahit bonum eorum quin excommunicet nec si nubetur quis retardat eum propter operas suas sed adhuc virgini dotem largitur alit eos ut homines non sicut dis... quos quantum iumenta edere volunt egrotos de domo non eicit non pacit non confundit non valente si pecuniam pul chre soluendo euadit z cogitat cum sit hodie dominus crastina seruus esse potest igitur ... supplicium ... facit vbi ipsi facere velit

Artificium Est actus Ma nuali operatiuus perfectibilis lege nature adin uentus ob ... ac vtilitatem primus ad alibi finaliter ad vestitum ad decorem ad vtilitatem dicitur adalibi propter coquinaria artem dicitur ad vestitum propter lanifices sutores sartores textores fretores sellatores etc. Dicitur adde corem propter pictores dicitur ad vtilitatem propter mercatores Et ergo hic ponere omnia artificia Et possum tibi ante arte noua io illic ... in legibus pona ... omnium artificium

Puritas legis nature Est quod ondi citur lex nature Est compatibilis cum omni iure positiuo z est tertium purum quod sciant pat familias integram mundam fomes aut ... quod superseminauit inimicus homo in carne humana videntes patres sancti quod seueritas fomitis multos inclinat in mala ideo leges condiderunt z penas adiecerunt vt puniti ... licentia audet animalis quod dei timor non gaudiat z ego mul tas species obmitto legis naturalis propter breuitatem

Iuuinu Ius est lex scripta in co dicibus theologicis co prehensa in notesces nobis credibilia re uelata lumine sup nali spiritussancti quod oportet sed tam sacri ficialia cerimonialia moralia sacramenta iudicialia tradens sufficientissimam doctrinam aditu necessaria salutis eterne bonificans hominem in actu interiori solo metu pene eterne dato quod nulla exterior legum punitio conseruet

1 **Diuinum** Ius Est lex in cano ne biblie z sanctorum opusculis doctorum con tenta indispensabilit ligans quoslibet ad suam obseruantiam extendens omnia alia iura in quantum quia sit in ... est omnium legum censura nisi legi diuine conformetur z quia prohibet concupiscentia z accesso ria malorum alie aut leges opere tum ... quia ipse totaliter aspectu sicto alie ablationibus licet eodem spiritu non tamen tam fixe z quia omnia iura dent ... iura diuina non ... e contrario

2 **Necessitas** diuini iuris Est qua ostenditur quod preter ius naturale necesse est esse ri diuinum ius quia tale diuine ... nobis diuine voluntatis intentionem lex nature implicite ... lex nature exorbitat propter fomitis prauitatem diuina at lex nequaquam exorbitat a lege iustitie diuine quia spiritus sanctus errare non potest z quia lex diuina addit gratificatos homo gratificatus deo z addit credenda super vires suas z lex nature multos errores patitur vt ipsi machomet z multos dampnat excessu a defectu diuina at lex ponit nobis normam registrantem omnium actorum z cre dibilium morum etc.

3

Pausa quarta

Moysi lex Est lex a domino per moysen populo israhelitico per moysen condonata a dete xerat ... legem nature depriuatam quod ho mines ... sue intellectionis rece perunt adeo z sacrificauerunt ydolis z ideo dominus vocato abraham z per moyse instituit cultum suum dei z festa annalia dedit z dedit preceptum z modum deponendi sacrificia precorum vt hoc registraret ... expectantium qui mittendus esset 4

Prophetica lex Est quam pro phetes sacratos exorta incertis abrogabat legem moysi incertis surrogabat a obrogabat z in tempus cursum supplicat ... qui ei legislato res erant reges iudices z vates quod locum ingratum te nerent z semper prius consulerent omnia quod instituerent 5

Euuangelica lex Est lex a cristo domino vero dei filio humanitati co niuncto in salutem omnium gentium annuntiata quod ipso ore locutus est intima patris z ... primi ueritate legem moysi z prophetarum z annullauit sacramenta z cerimonialia z transtulit sacerdotium regnum z nobilium proprium suo nomine consignatum z dispersit gentes hebreorum z perussit calamitate posteriori eorum 6

Apostolica lex est lex post a apostolorum ini nes orbis terrarum proclamata qui hinc a christo omnium sacramentorum z consiliorum editionem ac instructionem z potestatem peccati dimittendi meruit per orbem predicantes z euuangelizantes salute in incertis correxerunt legem euuangelicam z contrarium se adiecerunt 7

Vetus lex est multitudo omnium volumi num quod moyses iudices reges z prophete spiritu sancto promulgauerunt quorum legales sunt genesis exodus leuiticus numeri deuteronomium hystorialis vero iosue iudicum regum paralipomenon esdras neemias thobias hester Ruth iudith machabeorum Sapientiales vero sunt prouerbiorum ecclesiastes cantica prophetales vero psalterium ysaias ieremias Ezechiel daniel cum duodecim minoribus prophetis 8

Noua lex Est multitudo omnium volumi num quam verus dei filius humanitati iunctus locu tus est ore proprio cuius legales sunt quatuor euuan gelia historiales vero actus apostolorum Sapientiales ac pauli Epistole z canonice prophetales ac apocalipsis quibus adiunguntur vniuersa sanctorum doctorum opuscula et presertim quatuor approbatorum 9

Abrogatio veteris legis Est qua ostenditur quod lex vetus annullata Est per nouam legem Inter ius scilicet incerimonialibus que consistebat in sa crificiis z obseruationibus festiuitatum animalium z vasorum sacrorum hodie vnicum sacrificium corporis depulit vetera quia sufficit pro omnibus z iudicialibus quia in ben gnitate seremitas iudicium transflata est z sacramentis quia illa erant insufficientia quedam non erat solis viris quedam solis feminis hodie z viris z feminis sunt eadem 10

Stabilitas noue legis Est qua ostenditur quod noua lex iam sic stabilita est virtute diuina quod nulla lex potest ei preualere ymo nulla valet nisi quantum lex ei admittit z regulat eam z est auctor summi regis instituta cui data est omnis po testas in celo z in terra z quia hec eradicat concupiscentiam alia opere tamen hec a solo deo alia vero iura ... ab homini bus igitur erit etiam stabilior 11

Iusta Institutio legis mosayce Est qua ostenditur quod lex moysi erat auctori tatiue erecta quia a moyse qui erat dux populi hebreus prefecturam super militie z quia a deo ... prius erat consilia ... scripta a promul gata z quia omnium preceptorum habet finem rationalem z quia signis approbata super hebreis per maris diuisionem in parietes per nubis transitum per manna etc. 12

in voluptate carnis voluptabitur et dicit unquam quia inferiores partes corporis sint adinvicem create superiores vero adeo et obmisse illis unquam viliora tractabo

12 **Concubina** Est mulier soluta viri soluti quam vir tenet maritali affectu in domo sua sine adhibitione legalium solemnitatum lege nature admittibilis et legibus imperialibus vel ad minus dissimulabilis ne prematur amicabilis si fetus eduratur et mulier opus explet domesticas sine quibus vir per se stare non possit

13 **Meretrix** Est mulier usum sui corporis multis prostituens libidinis aut paupertatis causa tollerabilis a viris prudentibus sicut pene ne peiorantur homicidia puerorum nascendorum metu pene et ne sodomie adulteria incestus stupra tos committentur et bone virgines aut femine non interpellentur a cunctis stimuli feminea

14 **Fomes** Est proclivitas legis nature in mali executione membrorum carnis et plasmate contraria repugnans legi mentis etiam in viris perfectis non extinctus peccatum sed pena peccati tollerabilis alogibus tam mentibus quam veneris in tantum quantum non inficiuntur nocivitates communitati aut aliqui degrave

15 **Correctio** legis nature Est qua ostenditur necesse est ultra legem nature esse legem divinam corrigentem fomitem peccatorum et leges humanas coherentes cum ne tendat in pravas concupiscentias ne scintilla in ignem flammatam afferat nocivitates eis et aliis nocivitas et ideo ut in fretur metu legum homo malus necesse est esse leges alias preter legem nature

16 **Femina** Est homo imperfectus matrice vulva ac mamis dependentibus amare diversa cuius officia lege nature in victa sit domestica familia regere domum solicite cum rebus intro collectis custodire cibaria facere debite ad usum humanum parare alium vestimenta in domum disponere et sic unde tenere fidelitatem viro semper custodire corpus suum et alterius nequaquam patiendo nec res furtive alienando elemosinas largitas cum voluntate viri sui faciat quia hec non minuit bona temporalia sed auget sicut patet in vidua que prophetam sustinuit et cuius farina nec oleum minuebatur et debet esse in ornamentum domus sue ut sit sol in domo sua qui dum est maturinus teli omnes angulos terre replet bonis ita ipsa pruina ura celaria camerias et alia loca sue domus

17 **Pater** Est quelibet femina que suscepto semine cum voluptate gignit fetum cum dolore nutrit solicitate cum flente puero deflet et ridenti congaudet et tanto plus diligit quanto gravius gemitum aut gemit lactat plorantem ablinit puerum se sordidantem adloquium instruit cantilenis mulcet dormiente et educatum solicite monet ut deum timeat seniores honoret eis venientibus si loquitur assurgat non deridet non contristet verbo aut facto non extendat li gebam ad imperia non manu adverbeat deum preco orct et tandem pedagogum disponit cum commendo puerum precatur ut erudiat diligenter custodiat ne ledat corpus eius doceat deum timere presem invenem honorare et frequentes et removeat alocuis illicitis

18 **Feminus** lege nature prohibite sunt ne iudicant advocata nisi in causa propria aut testis in crimine lese maiestatis et heresi et matrimonio ne predicent confessiones audiat audiat ne palleas et sacra vasa contingat nec est capax aliquam dignitatum nisi secularibus aut sui viri nisi nec non capax ordinis ecclesiastici nec aliquam actus eis et debet a publicis actibus omnibus excludi propter tum in feminam arbitraria cum ad volun

19 **Menstruata** mulier et est mulier patiens actum naturalem sanguinis effluxus

non prohibibilis ab ingressu ecclesie nec ne ob hoc tristetur quia vestimentum in sanguine impolluto ex quo se non ipsa culpari debet nec eius anima ex natura necessitate venit inducit cibatu cubitu cum viro prohibibilis propter partum de formitate et natura sue ac viri sui lesionem

Enixa mulier Est mulier puerpera partu in munda in sanguine suo sex ebdomadas lege mosaica prohibibilis ab ingressu ecclesie et si que concepit per masculum quadraginta diebus post puellam octuaginta hodie non ad reddendas gratias deo ante tempus esse potest intrare oratione sacerdotali in ianue superiore et praemisso benedictionis ac conserva sus in omni bono quia non natura sed delectatio est in culpa

Vir Est homo perfectus dives a femina corpore robustiori voce grossiori barba costis non ita blando vultu stabilior et testiculis extra dependentibus ad opus prosece ac uxore et filiis utilius institutus qui uxorem suam plus tenetur diligere quam patrem et matrem et non tamen propterea eam solum castigare donec eam ad suam quod vitat voluntatem non baculo nec cum aliquo quo possit corpus eius mutillari et soli fidem sui corporis custodire coram ea vereri tempus mundare corpus suum sed nec pedes discalciare nec appetere ab ea labores eam non concernentes non corrigere publice ne verecundata committatur indecentius

Liberi sunt filii aut filie de thoro legitime lege naturali proditi quos parentes tenentur primum solicite enutrire demum ut deum paveat instruere et seniores venerentur recordenter super dolores et labores sue matris filii vitet non comportent in regia in senectute vitent malam societatem et ludos puerorum ineptos et ut correptos seniorum libenter sustineant si sunt disciplinis scolasticis apti adhibeant si non adeque anata inclinantur ad id applicentur

Filie sunt liberi feminei sexus quarum corpus tenentur parentes ex lege nature in unde servare ne ante partem virginitatem quam debet et munde in vestimentis suavibus ornatis ut vas ingeniosus et sordidus serenitate et tandem apposita ita vendatur ad statum honestum in idonea et ut sciat hospitalitate domestica bene explere instruatur ut sciant fercula advalitate parare forenses res providet et amentu facere bene quare ut sit tenax nec ubi oportet preter modum ut sit larga et sumptuu ut ato provideatur ne confundat omne genus tum et ut virum timeat et eum honoret dum uxor esse ancilla capitis sui

Servitus Est aliquam condicio lapsis iure libertatis ut non liceat ei facere per omnia que velit sed quod iubetur ei et quod iubetur ei contractus aut qua vel ex ancilla aut mancipio aut incestuoso coytu aut quia pupillus aut ob inmensa suam voluntatem alteri sponte subiecit semper talis donec fortuna minante possit esse liber

Servus Est masculus vir ignuus sui domini qui sibi bonus est fideliter explet opus domini sui non adverbum sed adutilitatem non subtrahit nec minorat bona domini sui sed quod potest coauget fideliter custodit que ei commissa sunt nunquam secreta detrahit domino suo sed semper bona de eo loquitur et laudes prompte die ac nocte mandata domini sui exequitur hilariter affabiliter et ingeniose correptus a domino suo non murmurat et nunquam a labore vacans nec est onerosus domino suo in victu nec vestitu mali servi sunt

Ancilla Est femineum organum domini sui per quod promtus explet laboriosiora et viliora servitia domus sue ad coquendum mudanda domum et vestes sordidas ac iumenta lactare domina ut provideat finaliter deputata et quicquid mandavit domina sua tenetur mala si contra dominam suam aut dominum tumet superbia si murmurat dum iugo servitutis premitur aut verberibus attenuetur que familiam corpus suum coappellitat visu cachinis blandiciis eos alliciendo pessima ac si prolem conceptam ingulat

sacratam tangit Similiter mechari qui consanguineam hoc est sororem aut tercia quartum gradum in cognoscit vel filiam spiritualem Similiter stuprum prohibetur Meretricium autem sustinetur a legibus divinis et humanis propter inevitabilitatem stimuli quia qui vndam torrente conatur vniuersos dimergere Similiter sustinetur fragilitas hec est coitus cum propria vxore omni tempore ut prolis sibi concubine sustinetur quia sunt tales obiciunt operas similes

27 **Septimum** preceptum est Non furtum facies hoc precepto ordinatur homo ut non postulet res alienas mobiles nec auferat eas clam furto nec vi hoc est spolio nec fraude hoc est per fictam delusionem et hoc homini multo magis prohibetur sacrilegium in rebus ecclesie ad quod datur ius exodi xxii Si quis furatus fuerit bovem dabit quinque boves pro vno et si ovem dabit quatuor oves pro vno et hodie esset iniustum ius sed propter tria furta leges sunt penitentem et si non habuit vnde reddat primo solidamine propter hoc et sabbatum trio auricula pacietur certo etc

28 **Octavum** preceptum Non loquere contra proximum tuum falsum testimonium quo precepto ordinatur homo vitare ut aut silentio sceleris proximum suum aut non loquatur mendacium fingendo malum contra proximum suum nec sileat veritatem pro bono proximi quia tenet silendo locutus est falsum testimonium qui loquendo liberare potuit et cetera vnde saginus quia pena prima est recitare coram omnibus et tot pro minus vbi locutus est sicut ut sic scapino poterit ter latret et dicat se peior cane quia mendacium confinxit Decimum pena talionis

29 **Nonum et decimum** preceptum disponunt hominem interiorem rectificantes prauam voluntatem ne scilicet concupiscat rem proximi sui vxorem ancillam servum bovem vel quicquam rem orbe visibilem quia si virtus concupiscibilis rectificata erit rectificabitur et omne opus ab ea procedens si non rectificata sit opera actus quia iura humana non iudicant intencionem sed solum opera prima ideo divinum ius in hoc excedit ad iura quod refrenando concupiscenciam in foro conscientie refrenabit opera

30 **Undecimum** Jus Est ius de ancilla emptitia tale Si quis vendidit filiam suam in famulam non egredietur sicut ancille exire consueverunt Si displicuit oculis domini sui dimittet eam populo autem alieno vendi non poterit si spreverit eam si aut filio suo desponderit eam iuxta morem filiarum fiet ei Quod si alteram eam acceperit providebit puelle nuptias et precium pudicitie ei non negabit quod si hec tria non fecerit egredietur gratis absque pecunia hoc ius est optimum semper observabile circa ancillas vel eis circa quod fuit honeste tradit eam nuptui et nuptie poterit et ancille circa aliquis confusio esset aptata inter circa pietatis opera primum est et minorum

Duodecimum Jus Est ius homicidii voluntarii quod dicitur Si quis percusserit hominem et volens occidit eum morte moriatur et tunc autem lex maiestatis Si percusserit
31 volens occidere dato quod non occidit morte moriatur rursum Si quis interfecerit hominem per insidias quia tunc signum est quod volens fecit hunc lucida intuallatim morte moriatur Ceterum si percusserit servum aut ancillam virga ita ut moriatur in manibus eius eodem die reus erit mortis preterea Si quis pregnantem percusserit et interfecerit mulierem morte moriatur Si vero mulier viua manserit sed puerum abortivit percussor dampnum restituet ad voluntatem mariti et arbitratum Item Si quis fur effringens nocte domum aut suffodiens interfectus fuerit percussor non erit reus sanguinis si vero post ortum solis interfecerit morietur

32 **Tredecimum** Jus Est ius homicidii involuntarii quod si quis involuntarie percusserit hominem et deus illum tradidit in manus eius fugiet ad locum refugii donec videatur medium satisfactionis Nota quod omnis civitas debet habere aliquem locum sacratum aliquod refugii loci quo maleficii confugerent nec abinde recipi possint vnde et hoc omni futuro tempore principes faciant observari in suis vrbibus certum quilibet regnum et quilibet principatus habeant

Pausa quarta

vnam civitatem liberam quo an gustiati confugientes salvarentur in omni maleficio excepto crimine lese maiestatis et heresis et tradicionis ut illic libere respirent et melioret quia civitas poterit appellari civitas refugii et libera

33 **Quartumdecimum** Jus Est ius percussure non ad mortem quod dicitur Si quis in rixa percusserit alterum lapide aut pugno aut quacumque re alia et ille mortuus non fuit sed iacuit in lecto Si consurrexit et ambulavit innocens erit qui percussit ita tamen ut opera eius et impensas in medicos restituat Ceterum si quis percusserit patrem aut matrem aut principem aut dominum suum non ad mortem morte moriatur Rursum Si quis percusserit servum aut ancillam virga et sequenti die moriatur non interfectus percussor sed dabit penam pecuniariam per capite tamen tria pro erit in dictis et alia civitatis tria vero consanguineo propinquo in vrbe pretorea Si quis percusserit oculum erit oculus pro oculo manus pro manu pes pro pede adustio pro adustione vulnus pro vulnere Si vero servo empticio hoc fecerit liber abibit

34 **Quintumdecimum** Jus Est ius verbale tale Si quis maledixerit patri aut matri morte moriatur sic et principi suo et domino suo potest tamen pena mitigari ut vel renocet ignominiose se scapino more canis latrando vel aliud vel pro arbitrio iudicis Ceterum si quis blasphemavit deum aut sanctos morte moriatur nec se quis iudex dei iniuriam condonat indulgendo aut aliquam penam iniuriam dei patiente Preterea Si quis falsum testimonium contra aliquem volens et sciente confinxit pena talionis punietur Ceterum Si quis pravum consilium alicui dedit ad aliquod nephas quietum nocivum dato quod male egit eadem pena ut faciens puniatur Similiter et mandans et consenciens seu in hoc adulans vel eum aut rem eius sciente fovens

35 **Sextumdecimum** Jus Est ius nimie seruorum quo ostenditur Primo quod si bos cornu peta interfecerit hominem et dominus heri et nudiustercius monitus erat ut recluderet bovem et non fecit obruetur lapidibus dominus et bos si vero non nec dominus sciunt bovis condicionem dominus innocens erit bos autem lapidibus obruetur et non comedentur carnes eius Nota hoc ius mitigatur pena pecuniaria dabit enim dominus pro homine quod iudex decernit et Biblia ponit triginta siclos argenti pro homine servo aut ancilla Bos autem lapidibus obruetur Ceterum si bos bovem interfecerit alienum vendetur bos vivus et precium inter se dispercient et cadaver Si vero dominus sciunt bovis condicionem et non custodivit eum reddet bovem vivum pro mortuo et cadaver mortui bovis accipiet Rursum Si quis eorum fervauit intencione ut viris auferat pecuniam laurum de argentum quod verum dominus eorum similiter morte peribunt et omne tale animal

36 **Decimumoctavum** Jus est Jus dictans sentenciam circa nocumentum producentium proximo irrogatum quorum primum est Si quis foderit aut aperuerit cisternam aut puteum et non operuit illud ceciditque bos vel asinus dominus cisterne reddet precium iumentorum quod autem mortuum est aut alias lesum ipsius erit Aliud ius est cuius sententiam circa nocumentum irrationabile

37 **Decimumnonum** Jus Est ius dictans sentenciam circa nocumentum punitum factum quod est si lesit quispiam agrum vel vineam suam et aliquis immiserit iumentum suum ut depascat vel vastet quicquid optimum fuit in agro aut vinea restituet pro dampno estimatore quod si fuit maior quam iumentum valet iumentum depopulans dabit ei quod dampnum passus et dominus iumenti liber erit ab omni incursu

38 **Vicesimum** Jus Est ius dictans sententiam circa nocumentum quod provenit ex igne et est tale Si ab aliquo egressus fuerit ignis et invenerit spinas et comprehenderit acervos frugum sive stantes segetes in agris aut ligna in silvis reddet dampnum pro dampni quantitate qui ignem succendit Si autem non habeat vnde retribuat punietur luculenter
39 pro arbitrio iudicis ceterum in peiorem

Vicesimumprimum ius

13 **Actus** legis mosayce Est triplex actu saliꝫ distinguere politi applo᷑ gentiliu͂ ritib; ꝛ catauinasi o͂ē reḡ messiā credebat ī futura q̄ nos credim⁹ ī ṽitate reḡ corp̄ sacrificia ꝛ sacramentalia q̄ erant mortua soliū admira sacramenta ꝓbabant sicͭ ī pstitū adpstitū ꝛ sicͭ obra adviuē

14 **Insufficiencia** legis mosayce ad saluatiōi͂ ē q̄ onditur qꝫ lex moysi non erat suffi^us aperire suis regnū celorꝫ qꝫ non iustificabat suos obseruatores licet santificabat ꝛ licet dapnabat suos trāsgressores non tn̄ reserabat donec veniret his tiane celi et abissi sꝫ ī synū abrahe veto illi gebat tetiū qꝫ carnalia plus q̄ celestia spondebat

15 **Insufficien̄** ad moēs gētiu͂ est q̄ onditͬ qꝫ lex mosaycā erat sufficacior qꝫ lex natuē gentiliu͂ ad tria p̄mo qꝫ magis legaliter cultū simū dei obediebat obseruaē ꝛ sacrificia facere magis grata dnō ꝛ admistrā politicā lex gentiliu͂ erat vinatior vt ponit aristoteles de gentili ꝛ ideo ī vaste ꝛ hant hͨ volo inserē fablā

16 **Inquisicio** hebrei Est qua ostenditur dum interrogassꝫ hebreus gentilem que sunt leges tue ꝛ qui mores inquit gentilis dem solis creatorē adoro ꝛ omni die aliq̄ ei ī pdo seruicio rebus ꝛ timore teneor cunctib; hoī bonu͂ facere vn͂ nͦ gra cū meo dapno nͤ aliqꝫ creaturā ledere sine cā nil facere nisi honestum ꝛ bonu͂ nil loquͭ nisi verū intriblacionib; ad deos sidei seros vociferor vt audiat ernant ꝛ consulent ꝛ me seruaret anima ligitate hoīu͂ ꝛ spiritu recetatͬ ꝛ quū eis videbitur cū me dissoluat ī causalitates vnde recepi intencionē mee indiuidualis sbē tuē soliū pior vt spiritu racionale dos solis iter astra leuādo deisitaret

Hebrei responsio Est q̄ ostenditͬ qꝫ hebreus inquit leges mee ꝛ mores mei sꝫ deum q̄ creauit celum ꝛ terram colere ꝛ illi soli seruiē ꝛ ei⁹ mādata custodire sꝫ mee professionis licꝫ nͥ bene facē vni corpi ppō aliene aꝫ pfessionis homī licꝫ inechimē bom facere licꝫ eni michi eundem decipe ꝛ res ei⁹ auferre ꝛ si possum asolis lute tollē ꝛ inde meor hͨ faciendo ꝛc

18 **Inquit** gentilis tua lex nō est iustitie q̄s eni eadem natā geͥͭ eadem dei⁹ solis ymagine consigiatͭ licꝫ ppͭ ymaginis creatorem indigenꝫ consonere tu iude⁹ ondere effctū legis tue vides me ia fatigatum accomoda iumentū quo paululū q̄escam gentilis prono animo decq̄ͦ descendit cū iude⁹ ꝯ insidēt elonguba gentili vociferātē precor inquit pane tuo meo me iuuā ne fame peam ī vaste ꝛͤ paululū expectā ne fera vorarer ī mansīsuā inquit iude⁹ audisti legem meā qꝫ nͥ licꝫ vos aliq̄ sociatͦ homis iuste auferre ideo ꝛ cetera

19 **Oracio** pagani Est quia ostenditͬ cū paganus angustiatus flexis genib; ꝛ vultu q̄ solem conuersꝯ inquit O deus solis qui es acerbissim⁹ punitor malorꝫ ꝛ tu sol sinū dei effectiuis p̄mo prior tu vidisti hui⁹ homīs maliciā adiuua me ne peream ī tam horrida solitudine q̄ paulo eundo repeit iudeū iacentē ꝛ iumentū stantē ꝛ i q̄ Sic leges tu male sꝫ mala facere pro bono solet eius deus te puniert

20 **Primum** ius legis Mosayce est ius rectificans Populum israhel ad cultū dei sinū actuū vbi inquit moyses Audi israhel deus tuus vnus ē ꝛ in p̄mo p̄cepto vetatur adoracō cui⁹lib; creaturē ꝛ eius q̄ sup̄ orbes sunt hoc e creaturē angelice ꝛ q̄ sꝫ in orbib; ethereis hͨ ē solis lune ꝛ syderū ꝛ q̄ intra hͨ ē nͨ aliq̄ aiati nec sculptile nͨ similitē q̄ est in celo sursum aͤ terra deorsum neqꝫ que sunt in aquis

21 **Secundum ius** Non assumes nomen dī tui in vanū id ē non nomiabis nomē dī tui ore tuo ut ī magna ꝛ predeuota venaroē cordis humiliacōe capitis inclinacōe cū magno ponde ꝛ non leuit aͨ vilit id ore tuo spiritali noiando vel pilludinuido vel illudēbus tui ꝛ non corde orando aͨ colendo quolib; aliͭ simulate hoc iure disponit moyses ꝑpliū vt non soliū habeat se bn̄ ad dī cultū sꝫ ad p̄gloiosi dīni nois reuerēcia ondat p̄dodosā

22 **Tercium ius** Est Memento vt diem sabbati santificies id ē omne die celebre dnō aͨ sanctis eius quo p̄cepto dispoͬ omēs ꝑplis ꝛ q̄ulib; de ꝑplō hͨ est seruo⁹ ꝛ ancilla ꝛ q̄ulib; aduena qui ē inportis vrbis vt eodem die cessando ab omī labore corꝑli ne impediat ab omī mundāͦ solacio ne distrahat aͨ viciorꝫ expurgacōe ne inficiat seruiāt domino dō suo creatori orando mēte deuota vbū dīnu͂ audiendo ꝛ vniuersi cleri voce parili tono ꝛ cetu habili p̄catib; ꝑpli ad aulam poli superni leta deuoti q̄ cantum fundat p̄cōma ꝛ reges terē ꝛ omnes pusilli magni senes ꝛ iuuenes virgines quugate viduē ꝛ lactantes in santuli ī p̄uiant vsq; ī aures dī sabaoth de nota p̄camīa

23 **Festa** hebreorꝫ in sinagoga Sunt sex festiualia sabbatū quo omī ebdomada de septimo in septimi requiescebant dnō ab omī ope seruili nec eiꝫ seruo⁹ ancilla bos iumentū ꝛ ignis lagana aͤ q̄ cibi eodem die p̄parabatͬ sꝫ p̄mo omē esculentū ac potulentū cultioib; induīcl tunt ꝑpls ornaliͬ ꝛ ubis lautiorib; vestiebantur cantū ꝛ psalmodia fundebatur dnō ad sydera sc̄dm festū erat quadragesime q̄ moyses xlͦ dieb; manserat cum dnō hͨ colebat terciū fase hͨ ē pasche festum q̄rtum penthecon q̄ͦ in monte syna lege susceperunt q̄ntū scenofegia id ē tabernaclorꝫ ꝛ decima die eiusdē tria festa habuerūt sꝫ expiacō⁹ afflictionis purificacōis Sextum encenorꝫ id ē dedicacōis templi

24 **Quartū ius** honora patrem tuū ꝛ matrē tuam q̄ͣ dnō de⁹ tuus dedit tibi q̄ͦ disponitur omnis homo ad bene se haberi erga suos genitores q̄ sꝫ sinū bnfactorēs hoīs dederunt ei genito stanū sui corpis pauert infātis āme nudū vestiuerūt flente consolati sꝫ de suis laboib; ꝛ sua sbā filio reliqrͤ honora iͤ q̄ fili⁹ vel filia genitorēs suma verecundē p⁹ deū ꝛ santos in signū gratitudinis castigacōes paciēter suscipiendo non soliū verbales sꝫ ꝛ vbeales obediēdo eis reuerēter alloquēdo confusionē corꝫ paliando nunq̄ ad medicam duras castigacōs p̄ris sui nisi forte ad regratiandum cogitando ꝛ nunq̄ adulterium si desiciunt honorādo pascendo vestiendo suffragando si moriatur sꝫ oī die p̄ eis exorando elemosinas largiendo sepulchra eorꝫ visitādo ꝛ dͭ q̄ dnō dō tuus dedit tibi ꝛ paupem diuitē leprosum stultum sapientē ignorosū p̄onem ꝛ coꝛ ꝛ indem sine gentilem ne confundis proceis sꝫ in omī altitudie gloriens depre ignoiosō qui hoc erit gloriatur a sapiento et longeuitas adomino

25 **Quintum** ius Non occides hoc precepto disponitur homo ut nullam creaturā aiatam auferat de hͨ mundo nisi in ꝛbꝫ casibus p̄mi⁹ ē cū necitur qꝫ homo ē dnō cunctorꝫ aīanū sic licꝫ interficere ouem bouem pullum ꝛ omē qdͦ edi pt ne homo moriatur sc̄do cū remouēdē nocū sit in oī loco aquolib; serpens est interficiendus ne homī noceat tāq̄ sic culpata sic licꝫ canē carnes panpi homī comedēte percutere non aꝫ interficere Non occides aꝫ hominem nisi iure inquiq; casib; p̄mo incradicē qꝫ illi intos voluit mortificerē meli⁹ ē vt soli⁹ pereat sc̄dō ī crimē heresis si sunt incorrigibilis aͨ arethigenti melius n ē vt vni⁹ homo peat in corpoē qꝫ multitudinē ꝛ cetͥ in q̄ tercio incimē homicidiꝫ voluntario extra ius Sexto in crimē furti q̄rto coprehenso sꝫ si sunt magni aͨ sacrilegiu͂ iudicꝫ sclārꝫ relinquit arbitrio ꝛ sic nō occides voluntarie et extra ius

26 **Sextum** ius Est Non Mechaberis Mechia p̄pē dicitur cum muliē alteri viro ligata quia illic fit viro iniuria qꝫ aliꝫ vnit vxore eius ꝛ surrogat prolē suam ī possessionē alienam Omnis mechatur qui coniugium deo

pausa

i parata dicatur homo humilis quia primum vicium infectivum est superbia et sic de aliis conditionibus in differentiis appositis

18 **Adversantia** sunt duodecim vicia quorum aliquod si quis habet mox vertitur in blasphemiam et contrarietatem vere fidei et querit seditiones bella homicidia principum et regum explantationes ut possit gregem invadere domini et sugere cum sue fidei correctione quia quippe vicia sunt heresis adumbra spurpugnantia apostasia infidelitas blasphemia desperatio presumptio temeritas cecitas hebetudo

19 **Heresis** est vicium quo quis fide christiana prius imbutus vertitur in contrarium cum obstinatione impugnando fidem catholicam et ea que sancta Romana ecclesia dampnat quia si impietur sine spe emendationis intollerabilior est omni infideli nec ab aliquo est servabilis aut defensabilis sed igne incendio dampnabilis

20 **Adumbra** est infidelitas appellatorum qui a cum mentis induratione repugnant fidei christiane quam prius cum suis sectibus patribus susceperunt in figura tollerabiles tamen a christianis pro sanctorum obedientiam et legem quam ab eis habemus et christi prophetiam quam predicat eos non perituros donec omnia fiant

21 **Spurpugnantia** est vicium gentilium quo mentis cum pertinacia resistunt fidei christiane quam tamen numquam susceperunt nec in figura nec in cognitione nequaquam tollerabiles in continua commansione cum christianis nisi sint mercatores aut advene aut legati et ad tempus pro eorum penitencia per dominum nostrum sine dolo

22 **Apostasia** est temerarius recessus a statu quem prius sponte receperat cum fortitudine perfectione legis sue quam transgrediendo violaverit incredibilibus modis omnibus ad recedendum ad statum quem prius susceperat quod si fiat in aliquo homine fide retenta de prelatis apostote si sit irrevocabilis de alio salutari statu provide ne dampnabiliter evagando desperet

23 **Infidelitas** est vicium fidei christiane contrarium quo quis affert contemptum et repugnantiam manifestam omnibus creditis credendis et credibilibus avertis et istorum simpliciter exterminabiles de medio christianitatis a principibus qui principum sunt homicide et extinatores si possunt propter infidelitatis sue disseminationem

24 **Blasphemia** est verbalis et signalis derogatio fidei christiane qua quis etiam cum maledicto omnes suas catholicas veritates affirmandas negat arroganter et negandas affirmat protervit cum firma detestatione fidei catholice et dei et sanctorum et romane ecclesie ritu ac cultu sub a potestatibus puniendus

25 **Desperatio** est vicium dicens incorrigibilitatem et inemendationem ita quod cum ultimata pertinacia desperatus abicit a se finaliter propositum assumendi fidei articulos et bonos actus secundum firma detestationem omnium bonorum et electionem omnium malorum tam turpe quam pene femine detestabilis et rusticis

26 **Presumptio** est vicium fidei christiane contrarium quo quis stollus ex mentis sue elationis maiora de se presumendo quam de ecclesia sancta et suis superioribus sentit dicta sanctorum doctorum et canonum et precepta romane ecclesie et fulminat bella et rixas vanum loquendo et cum palpitet in tenebris et sine prudentia loquatur etiam se existimat doctiorem et dicit se semper victorem quia mentis obstinatione vinci non vult fume detestabilis in rusticis

27 **Temeritas** est vicium fidei christiane contrarium quo quis doctus apposito monet subtiliter bella argumentorum in verbali garulitate ad fidei agnite impugnationem co-

pausa

fine ut ex eius de doctus appareat et ingerat se perplexis ut citius ruat cum tamen ei utilius foret credere incontingibilia simpliciter uti rusticole secundum omnem intentionem que deus vult credi et sancta romana ecclesia

28 **Cecitas** est vicium fidei contrarium quo quis pro nimia dimensione luminis mentalis redditur incapax ad suscipiendum principia agnitionis fidei obliquus quia et voluntarie avertit se adeo et ponit obicem ne percipiatur divino radio ad illuminandum et quia dat mente sua ad contraria fidei que tamen magis eligit quam fidem veram

29 **Hebetudo** est vicium quo quis ex debilitate intelligentie sue non valet levare mentem in sua ad agnoscendum credibilia et memorandum simbolum et retinendum et agnoscendum ea spiritualia que sunt necessaria professioni fidei christiane tollerabilis simpliciter si fiat ex debilitate ingenii et mala medicina et grossitie ignorantie crasse et si fiat cum humilitate et implicato assensu

30 **Scisma** est vicium fidei contrarium quo quis per certos articulos illicite discredit ab ecclesie romane unitate quod quis habens est deterior gentili unde quia demum nec habet officium sui executionem unde quia sicut nec habet spiritum sanctum nec remissionem peccatorum dare potest unde quia divinum et infructuose sibi et corpus conficit verum quia scisme et impudenda quia passus est de Christi corpore vite spiritu prorsus caret qui si perseveraverit a minoris dignitate et officio privabitur rebus temporalibus licite spoliabitur et penis corporalibus punietur si vero redierit in suscepit ordinibus tollerabitur sed ad altiores minime promovebitur

31 **Curiositas** est vicium fidei contrarium quo quis intelligentia et scientia magna deditus dat se ad abissales profunditates divinorum eloquiorum trahens sanctorum intentiones ad secularem sapientiam donec in fide erravit et quia temerarie perscrutatur inscrutabilium se exponit contra id quam canonum et sanctorum patrum determinant auctores

32 **Perplexitas** est vicium quo quis ponit se in contrarietates divinorum eloquiorum tam temerarie et presumptuose volens concordabile medium reperire quod cum contingat et errare et admirari vacillare in fide propter provolutionem inter duo contraria quorum quolibet habet persuasibilitatem suam bene probabilem

33 **Provenientia** fidem sunt tres notitie illuminative hominis ad fidei apprehensionem scilicet intellectus intelligentia et scientia quorum primum disponit hominem lumine superiori altero connato et tamen acquisito ad agnitionem spiritualium bonorum superiorum et susceptionem illuminationis in hiis que ex sola fide dependent

34 **Intellectus** est notitia apprehensiva qua quis preventiva lumine spiritus sancti illuminatur introrsus ad habilitatem recipiendum credibilia vera in quibus est lumen fidei supernum cum proposito firmo ad tenendum ea que sunt talis superni luminis et defendendum pro omni loco et tempore et confitendum

35 **Intelligentia** est notitia apprehensiva qua quis connato lumine sane et habiliter capit ea que proponuntur credenda cum illuminatione intellectus circa principia spiritualium bonorum superiorum sive hoc quod donum naturale gratuitum sibi collatum velit aliquando convertere in fidei contrarietate

36 **Sciencia** est notitia adhesiva firma alicuius intellectus que est prima de intra acquisita qua prestatur lumen subministratum fidei tale quod quaternarum scientiarum rationes in deum et profectum sancte ecclesie coordinat quod talis clarius potest credibilia apprehendere et necessitate occurrente defensare et persuadere veritatibus naturalibus veritatem fidei secundum quod deus et tales ut sint fidei subministrantes in fidei clariorem apprehensionem coordinat

Prima

Summa trinitas est patris et filii et spiritus sancti una simplex deitatis substantia ternaria condistinctio in qua licet secundum personales proprietates et communicatum personis attributalis appareat actus tamen in essentia unita et parificata reperitur equalitas in deitate duratione maiestate immensitate sine aliqua posteritate maioritate aut minoritate dicitur unita quia non dicitur tres deos aut dominos aut patres sed unitum dicitur parificata equalitas quia nichil prius nichil maius

2° Fides secundum apostolum est substantia sperandarum rerum argumentum non apparentium Obicitur primo si staret diffinitio sequeretur quod fides solum esset de futuris et non de preteritis aut presentibus quibus tamen credimus Christum in preterito natum et sumptum cottidie in altari confici Secundo quia si sperandarum dicat futurorum cum spes sit solum futurorum ... dicitur quod hec diffinitio non valet nec est diffinitio sed quedam remota descriptio

3 Fides secundo Est voluntaria certitudo absentium infra sciam et supra opinionem constituta ... quia scientia habet cognitionem sed fides non et opinio habet vacillationem sed fides non Obicitur primo fides non est voluntaria res ... quod fides non dependet ex voluntate humana sed ex prima dei vocatione vocante hominem in certitudine credibilium ... dicitur quod non valet et licet unusquisque sit in voluntaria hoc est quod nemo sit fidelis nisi volens tamen nisi accedat electio et vocatio divina non potest generari salutifere in homine

4° Fides tertio Secundum magistrum magnum conciliatorum est assensus firmus eorum que supra rationem existunt absque intellectus illusione per proprias viribus assentit tamen sine formidine per solam auctoritatem scripturarum sacrarum et potenciam dei dicitur primo est assensus quia nisi assentiat non potest esse fidelis Dicitur firmus excluditur opinio et incertitudo et perplexitas et dubitatio et stupor et enigma et cetera

5 Fides quarto Secundum meum inconcilatorium est veritas per rationem naturalem immo investigabilis non probabilis ... sed bene persuasibilis acceptabilis pro per se nota in formidabili credulitate cum professione irrubescenti nescientie causetur sic ita credendum ... quia creditur verbo dei et divine potentie Dicitur ... veritas quia falsitas non potest esse fundamentum fidei dicitur non probabilis simpliciter ... per se notis sed bene per aliquos nobis notos et sic stat fides cum scientia et opinione quia qui vidit Christum suscitare Lazarum ... credidit eum esse deum

6° Fides quinto Secundum augustinum est credere que non vides Rabanus sic fides est quod quis credit quod diligit alter sic fides est credulitas luis intellectum alter sic fides est credere hoc quod humana ratio nequit comprehendere alter sic fides est fundamentum omnium bonorum operum cuius soliditate nisi quis firmatus fuerit deum cognoscere non poterit Sunt plures alie non magistrales diffinitiones sed tertia et quarta sunt meliores

7° Equivocatio fidei est qua ostenditur quod illa dictio fides quandoque capitur pro sacramento baptismi aut pro castitate thori aut pro securitate aut pro constientia aut pro promissione iustitie aut pro equitate in actionibus aut prohabitu mentis in fisco aut prohibitu voluntatis accepto quo ad societatem ... et separat se ab omnibus gentibus aliene societatis

8 Mosayca fides Est fides priorum sanctorum veteris legis eadem prorsus cum nostra nisi quod ipsi Christum credebant in figura nos in figurato ipsi in umbra nos in luce ipsi in futuro nos in preterito qui turbe que precedebant et que sequebantur clamabat osanna filio david ipsi eum laudabant ... venturum in carne quem nos iam preteritum laudamus futurum immundi ... celantem divinitatem foris autem aspectibus humanis hominem ostentem

Prima

9 Fides catholica Est certitudo universorum credibilium que pagine sacrate et sancta Romana dogmatisat ecclesia obligans indispensabiliter universos ad tenendum expresse aut implicite omnia mandata credibilia sub censura ecclesiastica aut ... statutis et pena iehenne qui in hiis errando mente ferrea obstinationis incorrigibili ... diutiem

10 Formata fides Est fides sic se habens quod quis cristianus tenens certitudinem universum divinum in omnibus articulis credens et firmiter ... humiliter mandata ecclesie sancte Romane sine discussione et semper addiciendo credibilibus opera bona et ... crit ... in modum sanctorum precedentium patrum quod si cadit ab omnibus operibus virtute ... consurgere anime sue ob salutem ... obtentus

11° Informis fides Est qua quis habet certitudinem credulitatis in universis credendis et obedientiam tamen quia non addicit opera bona nec querit vite sue emendationem et quia caret forma caritatis ... et in se non potest venire in regnum celorum nisi tamen conformetur in fidem formatam Nota iacobi dicit quod demones habent fidem informem quia credunt et contremiscunt sed non est verum quia demones habent scientiam intuitivam eorum que nos credimus Et ibi si credunt valet id est assentiunt

12 Actus fidei Exterior est intrepida confessio articuli aut articulorum universorum credibilium pro loco et tempore ubi ratio et utilitas exigit quod quis si videt bonum inde sortiri effectum in timore domini non temeritate profitetur credibilia et negat contraria impugnatoria fidei sine cessione etiam usque ad mortem spernens constanter tam tormenta quam blandimenta infidelium

13° Actus fidei Interior est animosa credulitas cum firma adhesione cordis et anime quas quis etiam usque ad mortem promit firmiter sine discussione credere universa credenda que deus vult credi et sancta Romana ecclesia et scripture patrum orthodoxorum et refutare omnia refutanda que ... sacrosancta vult fore dampnanda Romana ecclesia

14 Obiecta fidei ... primaria sunt septem articuli in quibus universitas fidelium toto orbe terrarum iuncta ab aliene societatis dividitur gentibus scilicet baptismus et Christi nativitas et passio et descensus ad inferos secundum animam et diminutate et resurrectio et ascensus in celum et adventus ad iudicium qui septem articuli sunt designata et per septem sigilla libri que nemo potuit aperire nisi leo de tribu iuda

15 Affectus fidei vere est duodenarius scilicet disponere ad baptisma salvandas animas et unire ecclesiam et tenere politias in pace et concordia et ... varietate linguagiorum et cordium in unum et disponere homines ad iustitiam et trahere eorum corda ad unum poli dominatorem in celestibus perpetuum et unum amare pastorem loco dei in terris supremitate quo facto parantur omnis ... militantis ecclesie et datur pax ... populis et gratificatio hominum in universis nacionibus et bona fiducia tendendi recto itinere ad salvationem

16 Preambula fidei sunt universe veritates per rationem naturalem investigabiles subministrantes fidei ita ut manu ducat in eam persuasione nichil prohibens ut capiantur a simplicibus ... non intelligenti particulis fidei quorum credulitas ei ... aportabit et ... qui per scientiam eam investigant

17 Subiectum capax vero fidei est homo humilis magis diligens salutem anime sue quam temporalia aut ambitiones non ... contenciosus aut ... aut simulatus et qui amat cohere unitati ecclesie Romane et solum credere credibilia ...

Pausa

in dubia prope vos nota tranquillitas celiam et sic vinces et est eorum professione unum sit corda et lingua in gratia unum cant et unum omnes dicant

54 **Numerus** symbolorum est quaternarius numerus quatuor evangelistarum supputationi correspondens quorum primum quod est apostolorum scilicet Credo in deum. Alterum quod cantatur in missa scilicet Credo in unum deum et tertium athanasii quod cantatur in prima scilicet quicunque et quartum quod ponitur in principio decretalium scilicet firmiter

55 **Professio** vocalis simbolorum est qua conditur cum fideles layci quotidie ad minus semel debent facere professionem in sermone dicere symbolum quia ut si eadem die aliquem mori contingerit diaboli non audeant tanta securitate invadere morientem sed alia tota nemo ex precepto ecclesie tenetur facere explicite nisi illi qui debent alias erudire aut sunt considerationis subtilioris

56 **Divisio** generis symboli est quod conditur cum quia apostolorum simbolum dividitur principaliter in quinque articulos unionis primus scilicet Credo in deum dicit unitatem essencie divine secundus scilicet in ihesum et in spiritum dicit personarum trinitatem tertius scilicet qui conceptus et natus et passus et crucifixus et mortuus sepultus ascendit ad celos sedet ad dexteram docent cristi humanitatem quartus scilicet Credo ecclesiam sanctam catholicam dicit credulitate de ecclesie terminus dicit fiducia quod qui recte credenda crediderint quod habebunt vitam eternam in articulis et preceptis in cantico domine

57 **Articuli** de sacramentis sunt articuli septem per hac dictum continebuntur designate quorum sex comprehendunt sub illo articulo Et in ihesum christum filium dei scilicet baptismus confirmacio eucharistia penitencia extrema unctio ordo Cristus dominus veniens de celo nobis instituit ad continenciam et collacionem gracie Septimum vero scilicet Matrimonium magis dependet ex legis nature quo in loco tam filii totius ecclesie

58 **Pretium** semen est semen pretii pretiosissimarum et catholicarum quod seminat spiritus sanctus Primum porta prophetarum deinde post filii sui benedicti et post apostolorum martirum confessorum virginum et electorum omnium per quatuor sacrata consilia et quatuor sacratos doctores et decreta et decretales bonorum pontificum cum sceris sacri pretiosissimi et medulla christi dominus sacrificium et sacerdos

59 **Zizanium** semen est semen falsitatum heretitalium iniquissimarum quod serviens nocte homine inimicus supseminavit nomine zizanie quod virens est a principio per vitam ypocriti tam ultimate tamen nigra apparens semine boni reputatur corruptiva et vti rubigo a tinea panem et ea heresis ubi pullulaverint politicarum sunt vastative ac infective

60 **Essentiarii** Sunt heretici perversissimo dogmate contra divinitatis essentie unitatem ac pluritatem ponentes vigenario numero inter se dissecati quorum quidam sunt Manichei Antropomorphite asinarii Epicurei macabam menandriam Platonniste Stoyti Aristotilici Paraminsi Sebethomiam Origenarii valentinniani gnostici Eunnicarii Scorodam fitarii Kalpotiam taffarii Zetirdi

61 **Trinitarii** sunt heretici peccantes iniquo dogmate contra trinitatis sancte puritatem variabiles numero quatuordenario Nam quidam dicuntur Sabelliani Arriani Basilidi Joachimite Greci platonniste Sectarii Cathafrigii Noe tiani Macedoniani Donatiste Bonosiani Dioscori holordurii hoc maledictum genus vipparum conatur in fundamento fidem catholicam enervare

62 **Humanarii** Sunt heretici contra christi humanitatem eius benedictam matrem virginem mariam ponentes blasfemias variabiles trigenario numero qui sunt Nestoriani Helidiam molandiam Bardariam obionite mamechei Valentiniani appollinariste Carrianii Bardosomniste eutitiani Bogomilite

Pausa

mariam Carpocratiam taciciam malanomiste cherenciam Origenarii ortonniste agronomordiam nougaciam Ebronite saduciam macedonici elidiam ortlebarii ponostiam sammiam turriani peudoniaci

63 **Ecclesiastici** Sunt heretici male sencientes de Ecclesia sancta katholica aliquid aliud dicentes Ecclesiam katholicam quam eam quod sub bono pontifica sacramentis communicat ecclesiasticas variabiles numero vigenario Nam quidam dicuntur acefalite claudiciani elcogiam abrobonite eridiam cathafrigii eraclite balbucianite albanite quintiniam saccariam grandanensis paldeciamite filiamite ursinite martamite zebrosonite

64 **Baptismarii** sunt heretici peccantes contra forma baptismi a materiam aut officium a effectum dissecabiles numero denario Nam quidam dicunt donatiste Rimmarii apellite cerdodoniste arrutiam primordiam neofitam iste valdenses matromani et berengariam

65 **Eucharistiarii** Sunt heretici iniquissimum dogma astruentes contra eukaristie sacramentum quorum alii dicuntur berengariani arcodinitarii cautaficarii aquarii opitarii pepuciam lugdam pamiste biblesiste tertigeri obaldiamiste Cerifarii mamotractiste odenite et ea isti articulum melius est pauca ponere quam nulla ne fermentent iniquitate casta corda

66 **Oleaginarii** Sunt heretici peccantes contra crisma quod oleo conficitur sive sit unctio puerorum in baptismate vel confirmacio vel extrema unctio dicentes melius ardere eos in inferno quam sepositi sint et peruncti qui non sunt uncti denario dissecati numero Nam quidam dicuntur Kardoniti albanite seferdarii fausterii greciam repuciam galliam cappadociam epociam et tusiliani

67 **Penitenciariste** Sunt heretici multiplicati contra sacramentum penitencie confessionis scilicet et contricionis et satisfactionis et potestate clavium in absolutione peccatorum denario numero dissecabiles quorum quidam dicunt monaciam carpocraciam sisurriam mesofitarii dammaboriste vitelliam Ceucriamiste ambodogam amaricam et budarii

68 **Matrimonialiste** Sunt heretici contra sacramentum matrimonii multiplicit peccantes partibiles denario numero Nam quidam dicunt Nicolaite tacianii Joviniam adamite beghardi Kayam eraklite novaciam cathoroidam luciferiam et alii et ego spondeo tibi vel in theologia casto donte vel in titulo de hereticis tibi notificare cum scilicet sectemalitiam

69 **Cause heresum** sunt quinque que precipue errores inheretitos generantes scilicet superbia et sensus singularitas ignorancia virtutis dei ignorancia scripturarum desperatio confidencia de proprio ingenio et cupiditas temporalium rerum sicut dicit superbia quia querit gloriam suam omnes errores et exaltacionem ideo spernit regulas et mandata superiorum ne videatur in sua exaltacione minorari si ea accipit etc.

70 **Mala** ex erroribus manancia sunt decem mala que ubicumque heresis pullulaverit oriuntur scilicet principium rata extimacio totius mali errectio totius boni profugacio effrenatio spoliorum et latrociniorum multiplicacio ypocrisis urbium regnorum et provinciarum desertacio sacrorum conculcatio iusticie suppressio et ordinis ablacio et tanta conquassacio in vivis quam de viventibus ac moriencium

71 **Archiheretico** Est omnis heretitus a quo quasi a fonte originaliter aliqua pullulavit heresis in alios cuius maledicta genitura sit maledicta et puncta celi in quibus steterunt sidera et sol in fluencia ad eius concepcionem cum iuncti sol luna et omnia sidera abstrahat lumine et influencias ne vegetur amplius anima in corde eius contritum frustratim artus disterpat eius omnis miseria constringat anima eius donec baratri constringat catherius amplius numquam bonos gerbatis in fine seculi

37 **Ordo huius** tytuli. Est ordo quo ostenditur quod bene primo loco ponitur titulus de summa trinitate et fide katholica propter rationes: quia scilicet omnis iusticia humana dependet ex certitudine fidei, nec potest esse homo fidelis qui deo est infidelis, et sine fide falsa est omnis virtus etiam in optimis moribus, et in illa vincit populum christianum sicut victus fidei. Ideo ad vinciendum et paciandum corda fidelium primo loco ponitur iste titulus.

38 **Destructio** regnorum est qua ostenditur quod regna et civitates et policie maxime destruuntur propter octo peccata, scilicet propter ydolatriam, et propter infidelitatem que est heresis, et propter inobedienciam principibus iustis, et propter iniusticiam et dolos et superioritatem et infidelitatis ablacionem, propter effusionem innocentis sanguinis, et propter non punicionem peccatorum continuatam et blasphemias contra deum et sanctos.

39 **Magister** fidei est sancta sedes apostolica et pontifex romanus pro tempore presidens, ad quem in dubiis fidei est semper recurrendum, et quod in suo pectore determinavit est suscipiendum, quia fides Petri nunquam defecit, ut habetur Mathei: Petre rogavi ut non deficeret fides tua, et tu aliquando, id est in persecutione fidei, conversus confirma fratres tuos.

40 **Sponsio** specialis fidei est qua ostenditur quod quilibet primas et pontifex et rex ante suam coronationem debet iuramento suo iurare tenere sanctam fidem katholicam et obedienciam sancte romane ecclesie, et eam tueri usque ad mortem et hereticos extirpare; quod si quis facere recusaverit repellatur, et si rex fuerit et in infidelitate aut inobediencia aut excommunicationis contumacia persistit aut hereticos potenter non explantavit, ne per infidelem dum vacillet salus animarum, papa eum potest deponere et absolvere omnes suos subditos a iuramento fidelitatis.

41 **Unctio** fidei est qua ostenditur quod principes tenentur fidei et ecclesie sancte romane, et ideo eius est imperator et post quilibet regum et post universitas christianorum, quod motu a sublimioribus principibus tenentur ad expeditionem contra infideles et tales detrudere in actu fortitudinis marcie, sed qui a culpa et a pena absoluti et soluto corpore mox evolat ad celi gaudia.

42 **Cruciata** est signaculum crucis cum certis terminis et ordinibus in humeros sponte accepta assumpta ad recipiendum conatus in fidem armis et potencia, in qua si quis bellator decesserit plenam remissionem peccatorum obtinebit. Etiam in casibus reservatis qui vero auxilia miserit semel in vita id obtinebit. Pauperes autem et langwentes et sacerdotes, monachi et moniales et alii fideles viri et femine qui domi in quietes cum Moyse levaverint manus ad dominum pro triumpho et letanyis et processionibus ... misse interfuerint, semper centum dierum de pena eis deponitur.

43 **Passagium** est expedicio populi christiani penes aliquem regem et principem pro liberatione terre sancte a invasione gentilium, fines christianorum hostiliter debellare cupientium, cum eisdem condicionibus uti cruciata. Fieda(?) et ergo miror quod ecclesia sancta ob ... sit specialia divina facere officia pro cruciata et passagio et quod crux benedicti ut victorie sancte crucis muniti ... ... permaneat quousque affligi ... quod ... sit consilere ne errore se invicem ... interficiant.

44 **Triumphus** cruciate a passagii est victoria inimicorum ecclesie quam sibi dominus de celo contulit in loco iaceat secundum omnem militarem consuetudinem cum tripudio gratias referentes Christo domino, qui brachio sue fortitudinis ... consultatione ... solemniter ... suorum captos recipere potuit superstites non interficiant sed ut assuescant fidem christianam sine arcatione ... in fines fidelium pueros ac in ... parentibus post baptismum et si viderint ulterius procedendum procedant et inde regrediantur capitaneum religiosi cum ead... ... statuant ac religiosi terram ... gubernare debeant in pace.

45 **Moderatio** circa infideles est moderatio qua ostenditur quod infideles non sunt compellendi ad fidem, sed qui prius fidem susceperunt debent cogi ad fidem prius susceptam; quod si christianam sponte reperti fuerint circa infideles et gentiles propter stipendia pro triumpho ... pena hereticorum dapnandi sunt, nisi prius fuissent captivi, abeuntes libere cum leticia suscipiendi sunt, et non tenentur de novo baptizari, dato quod fide corpus susceptam circumcisionem recepissent, nec sacerdotes conferri, sed solum a sede apostolica reconciliari.

46 **Conditor** fidei est sancta romana ecclesia qui semper occurrente necessitate potest condere novas leges, dummodo non sint contra evangeliorum et apostolorum dicta nec antecessorum statuta, quod debet diligenter custodire in sententia. Abeis diffinitis uti desiderat a successoribus custodiri propria.

47 **Disputatio** de fide est disputacio qua ostenditur quod iam de fide stabilita non est disputandum, sed preceptive praedicata diffinita est fideliter ei adherendum, sed si sit disputatio circa infideles ab intelligentibus et firmatis in fide ad confutandum errores vel gratia exercicii, tunc temporis non debet fieri coram turbis fidelium, ne ferventer corda fidelium per ipso dogmate in fide ... ideo ne vilescat audientes cottidianum vel ne detur occasio tumultus.

48 **Curiosa** investigatio fidei est ab altis viris et doctissimis altiorum incomprehensibilium obiectorum fidei ad consideracionem assumptio semper abiicibilis nisi timor dei et perfecta obediencia et amor sincerus ad sanctam romanam ecclesiam eos preveniant et protestacio quam a theologis communiter observari solita est quod si ex labilitate ingenii aut singularibus aliquid dicere contigerit quod sancta romana dapnat ecclesia aut canones quod ex tunc prout ex tunc et ex tunc prout ex nunc pro non dicto habeo; ex tunc potius moderate ad exercitacionem sui et aliorum movere obiecta.

49 **Instructio** simplicium in fide est qua ostenditur quod rusticale et simplices et alii fideles layci non sunt docendi in altis fidei, sed sufficiat eis per explicita fide Pater noster, Ave et simbolum et decem precepta, quod adhuc et si propter ignorantiam crassam ignoraverint sufficiat implicita credulitas omnium que sancta romana tenet ecclesia et eorum prelati si sunt parati ad parendum mandatis.

50 **Salvatio** in fide est qua ostenditur quod non solum virgines et continentes vel qui voluerunt dapnati heretici exarsite, sed et omnes hoc cognitis et ex toto corde iam revoluti penitens tamen potest salvari in fide sancte romane ecclesie et omnes peccatores ex virtute clavium et merito passionis Christi si cum pena accepit propositum bone operacionis.

51 **Penitentia** hereticorum est qua ostenditur quod hereticus qui multos seduxit in dapnacionem, si qui iam mortui sunt ex eius dogmate et dapnati, quod vix potest salvari nisi eos qui dapnati sunt reduxit, aut quos seduxit et contricio publica revocatione reduxit vel si scripserit contrarium scripto retractavit.

52 **Simbolum** est copulativa compositio dicens multorum articulorum credibilium collectionem in unam congeriem, que offertur veluti norma viatoribus ut sine discussione ulteriori accipiant totam composicionem per se vera, et sic alleviatus in conscientia fiducialius corde credere et securius per itinera sanctorum in dubia ad portum salutis procedat et ne...

53 **Articulus** fidei est veritas ratione naturali minime probabilis arctans quemlibet christianum ad se acceptandum credulitate.

exemodu liberi arbitrij religionis z disciplie z sa
lutis etne est contratatia zq veneat' z mutat' abso
lucones zcodepnacones ircredibilia prim sctorū
c ita extendit' adconstitucētes q̄ p⁹ implet' ēz edit'
alegislatoribz a' si fit annoribz q̄ recipit validacō
a superioribz zē fanorasa tolle ramtibz siz hᵉ q̄ antes
eoz pmat

17 **Invalida** constitutio nō ra
tione prudenciali instituta a' fit abeo q̄
non hz iurisdicōm instituendi vl fit vltra
ptātem ei concessam vb non extenditur
adeum qm alijs eam contra inponē vl fit depina
to comodo a' sine superioris consensu a' ē layci in
rebus eccia' scita q̄ etiam si fiat in libertate eccle
siasticam sine ppē consensu invalida est

18 **Relata** constitucio Est constitutio
a subditis principanti oblata vt confirme'
q̄ post confirmacōm hz vim validatis
tlem vt p⁹ nullo tpe possit tolli a subdit'
solis nec a principante solo n' excōssᵛ abutroqz

19 **Jurata** constitutio Est q̄ oritur
a viris iustis qi arbitrario modo editis q̄
iurant iustum mediū i pplexis ī renire
quorz dictum stando q̄ ppt iuramentuz
fecerunt mediū iusticiale z sic dᵗ comedata ratōnē
editum tale transit ī vim constitutōs zdia' iuatās
statutio

20 **Confirmativa** constitutio Est
constitutio firmans z ratificans porem
expresse a' impliate dequa tū expssaz
debet facē mencionē comēdādo eius ratōz
z firmando eius vitatem fore ī vmcablēz racioibz
z causis decretis q̄ tamen potest exprimere

21 **Obligatoria** constitutio Est
que ligat oms adqs extendit' n̄ si forte
eos non qui diluide probant sua igno
rancia vl quia crimen eorz est occultū
que si fuit gnalis tunc ptendit etiā z ad adue
nas z pertransennites si vō specialis tnc soliū ad
eos pquibz sonat

22 **Adpretita** constitucio Est consti
tutio iuris nālis q̄ ppt eandē naturā que
est in omibz suppositis non solum ligat pre
sentes a' posteros sz etiam ligabat z pte
titos adeosdem trammtes iusticiales a' ē cōstitu'
iuris positum firmantis ius pātū a' concordat' ē eo

23 **Repressalis** constitutio Est
constitutio qua q̄s princeps a' ppā indulgz
alicui cuiᵘ a' collegio gnalem rerū solu
cionē pro recompensacōe dapni dom' da
pna tulerit' a' qui indulget' acceptato alicuiᵘ
sume inclaustro vl re ecciᵉ alicui qui dapnum
recepit donᵉ nullo recuparet sua dapna admitti
iure canonico sz non vltra ampliatur

24 **Favorabilis** constitutio Est
constitutio q̄
si est affirmatiā sic se habz q̄ omnia ac
cessoria adeam aut consecutoria extra ircel
ligū' gessa n' aq' spca' epian' phibitu si vō sit nōtiua
tunc omia accessoia adeam z omia extra totonitā
tia intelliguntur prohibita n' nati ᵗᵉ epian' gessa

25 **Licita** constitucio Est constitutio di
uinis legibz z bonis moribz z rationabilibz
conceptibz z consuetudinibz consona zq̄
trahit ad honestā a' vtilia zē eciā diuī
z libertat' ecciāᵗᵉ ampliatiua z ē loco tpi psone co
uenies z spondet pmia bonis z pen̄ malis semp
obediencia digna z exaudicione

26 **Execrabilis** constitutio Est
constitutio sp
illicita diuine legi z aplis tradicionibz

z doctorz diffinitis sentencijs ppē mādat' bonis
moribz z bone consuetudini vlis ecclie sp q̄ rvia
a' quia in sto legis cōyt in fraudem vl fit imalū
successorz a' datur ī subditorū grauame cū excep
cione ne tollitur a sente eam nunqz digna obedien
a' exaudicione n' ticat' maiᵍ pculm a' scandalū

27 **Juridicialis** constitutio
Est constitutio emāta a legittimo p side pu
ta ppā a' eius locali p sule a' ordiario iudic
semp obseruabilis ab hijs qui sbᵗ sᵗ causa
obedienᶜ seruande si est in leuibz exaudibilis vero
causa contumatie vitande si fuit in grauibus

28 **Temporalis** constitutio
Est constitutio cuiᵍ causa nō ē ꝑpētua tollend
bilis ad tpē ppt instant' cogente ncītatez
a' vtilitatem a' scandalū a' maiorᶦ mali
euitationē viribilis cessante causa ī se z omibz col
ligatis adeam cessens ī ius etᵐ pscrptōe legali si
vincitur

29 **Perpetua** constitutio Est consti
tucio cuiᵍ causa ē ꝑpētua vl quia in sua se
tencia stabilita vl bona fide pscripta non
valens perire in se n' sub emergentijs
ppt' iustam stabilitatē cuiᵍ vitas manet meiᵘᵐ
diat' bona fide pscripta quia tpē eoz q̄ sciam edifi
cat ad gehennam ī iusta nunqz pt eē ꝑpetua q̄ zc

30 **Generalis** constitutio
Est constitutio a
ppā a' consilijs sacris a' sancta Roma eccia
a' sunt vniuersorz gnales iudices emāta q̄
pubᵗᵉ promulgata vt singlorz ī adlectur
aiūbz ligat vniuersos ad sui obseruacōm ī vtute sc̄e
obedienᶜ z baptismat' et si gne papiā' a' cōyt more

31 **Specialis** constitutio Est con
stitutio limitatiua sui precepti a' prohibi
tionis ad locū psonā a' tpus si fit a ppā vl
q̄ ē soᵐ emanata a metropolita° vel syno
do non actatiua aliorz n' eorz adqs extenditur

32 **Variabilis** constitutio Est
que pt mutari pro loco tpē personarum
qualitate a' vrgente ncītate nata ē vdi
a' in solidum abrogari vl incontetū in
statu sī sz hᵉ q̄ grauamē alicuī eccle sc̄e a' fidei
consequa' invalidato a' ē constitutio sine supioꝝ
confirmacōe ī statuta annullabilis etsi iusta videa'

33 **Inchoativa** pape ptis Est
qua ostendit' q̄ ppā in faciendis cōstitutio
nibus recepit prima ptātem a xpō dnō
petro z eius successoribz in illis vbis col
lata pasce oues meas z tibi dabo claues regᶦ celorz
z quia cuncteis cūsiatum erat potificiū z regalis
dignitas ī xpm dnm qui eam cūstulit totum ī pe
trū sc̄dm ptātem data sibi adō pre in celo z in terra z
firmauit eū legislatorē p⁹ se Jdeo eius constitucōibz
vti ori xpi et ewangelio est obediendum

34 **Decorata** ppē potestas Est q̄ ondit'
ez papa a cōstantino magno. pz lepre curatum
z miraculo recepit fulgiditatē in recompesatōz
vmbracione z' in vita paupuma z abiecta
qui habuit in hᵉ mundo z pcollatōm bone vibis xpo
in hereditate sc̄us ē siluester regali z poti ficali au
ctoritate legislator z gubernator toā ecclie ī sede
petri z pauli que tenoē eorz z pncia hodie gsterat'

35 **Consumata** ppē ptis Est qua
onditur ez ppā plenarie potestatiuā in
faciendis constitucōibz tunc recept' anticz
qndo karolus pmᵍ cū desidio ppā districcit
regna z cancius z epatus z collatores z subdiderit
cristo dnō ac eiᵍ vicario gentes gladio de celo collato
substratas cum plenaria potestate mandauit regibz

Prima

az **Explantatio** hereticorum est qua ondiditur ex quibus princeps tam spiritualis quam secularis tenetur hereticos exterminare de suis territoriis vt ipsos homicidas et re corporum vastatores ac animarum perditatores criminalia ut terre et principum et hominibus et animabus ubi heresis pullulavit quam inter eos vivere est morte angustius et post longam conquassacionem tandem non sequitur nisi pollicei destructio

az **Pena hereticorum** est pena prima ut compellantur reddire ad fidei unitatem atrocitatibus quibuscumque excogitatis et si sunt rebelles possunt spoliari rebus corporali punitione puniri non rerum corporum aviditate sitibundi sed salute et sunt vitandi et habent potestatem alios iudicandi nec dampnandi nec accusandi et alia dictam tibi in Capitulo de hereticis

ae **Necessitudo** errorum est qua ostenditur ex erroribus ab initio mundi in fine seculi necesse esse propter quatuor rationes Primo quia pastores ecclesie tunc vigilantius exercitantur in timore domini et custodia eorum bono Secundo quia tunc doctoribus ingenia aperiuntur ut sint copiosiores et prudentiores in scribendo Tercio ut fideles approbentur Quarto ut videatur quam dulce est quiescere in obediencia superiorum et mori in veritatibus stabilitis quietatum quibus heretici carent quia nec pace fruuntur nec in quo mori debeant agnoscunt

1 **Constitucio** est ius scriptum malicei humane et litigiorum coarctativum a summis potestatibus editum eo fine ut homines constitucionum gubernati regulis discant honeste vivere alterum non ledere ius suum cuique tribuere Dicitur est ius scriptum prout distinguitur a consuetudine dicitur a summis potestatibus ad ponendum differentiam inter constitucionem et legem et plebiscitum et senatusconsultum et responsa et satira et cetera

2 **Constitutio** secundo secundum mentem magni vinculatorum est ius humanum in scriptis redactum a persona publica aliquam multitudinis curam gerente in statutum quo bonum totius multitudinis vel communis saltem personae de multitudine singulariter quo ad animae et corporis rerum intendit salvationem Dicitur pene sunt constitutiones prout per ipsos temperate et ille sunt male vel male dicuntur quia bonum adhuc dicuntur ex retractio a malo quia pena intenditur et bona

3 **Constitutio** tercio est norma directiva operacionum humanorum registrans subditos ad bene se habendum erga omnem hominem politicum et honestatis et iusticie legalitate Aut est statutum ligans dominatores a dominatores nec subditis derogent potencia

e **Divina constitutio** est constitutio contentiva suorum mandatorum in lege veteri et nova divina auctoritate omni illicitorum in foro consciencie prohibitiva quod tamen canonice constituciones admittunt aut alie humane puta criminalia lex divina prohibet fornicacionem et concupiscentiam et humana tamen admittit hominem solutum tenere solutam in concubinam rursus leges humane permittunt occidere hominem in adulterio deprehensum sed lex dei semper vetat occisionem et sic de aliis

ar **Humana** Constitucio est constitutio a principatibus facta a maioribus natu a plebeis a pretoribus a quia ad iuris consultacionem respondetur a prudentibus facta in salvacionem animae a corporali re prohibens solum magis nociva quanta et a aut minora dissimulans punicionem

Prima

Fas est in precordinatis a divinitus quo licet homini uti a facere ea que contra ius existunt secundum legem iusticie in oportunitate et emergente propter necessitatem cogente quia si cessaret prius sub vertet opus maius exemplum nulli dominorum licet cremare propriam urbem tamen si cremat ne inimici de thesauro suo sibi sint forciores fas licet fas similiter tussire pagium alterius tempore necessitatis fas est non autem ius 6

Lex est constitutio populi a patrum a regula quam maiores natu sanxerunt simul cum plebeis in bonum vel tocius multitudinis a partis non prorogabilis ad alienos nisi ad eos ubi corpus protendit iurisdictionis potestas 7

Plebiscitum est constitutio populi solius sine presidentialibus potestatibus instituta quiter irregulaior legibus propter invalidarum et inconstantissimarum et levium personarum concursum et distractionem metum non valentium se bene detinere ad iusticiam et agibile attenuatum plus ductibilis quam imitabilis 8

Senatusconsultum est constitutio a senatoribus populorum instituta ubi honorabiliores assidentes pretoribus dictant media convenientia addiffinitiva que prius in omni consilii occursu legem instituit susceptis ammonibus pro iusto legali 9

Edictum est mandatum sublimissimarum potestatum puta imperatoris pape regis a principis post vocale presidentis elocucionem in scriptis redactum durans ad tempus vel secundum sonanciam obligans eos ad quos pertinet ad tempus taxata 10

Edicta sunt statuta pretorianorum seu pretorum que in scriptis redegerunt et in tempore locorum et casuum eventum ut in consimilibus occurrentibus per successores temporibus locis et casibus consimilibus occurrat versucie et machinacionibus humanis quod in magno et dubioso possent diffiniri de novo ingenio 11

Responsa sunt statuta que iurisperiti a quibus de plebe interrogantibus quid in casu emergenti foret agendum propter posteros in scriptis redacta ut in consimiliter orientibus casibus agatur propter prudentialem rationem qua semita iusticie per eos est reperta in vero medio iusticiali 12

Regula est norma prudentiali reperta ingenio circa obiectum quod considerat quorum causa aliorum vix investigari potest esse ducens nos in modo vivendi a pravos corrigendi nec aliorsum nos trahere permittens et sic constitutiones omnes possunt dici regule 13

Satira est constitutio que eius de pluribus rebus simul prologuta utiliter et pregnanter quod quilibet potest satiare sui dubium aut sitim sue intelligencie quo in ardescebat ad intelligendum ad satietatem agnoscere et dicitur satira a saturitate quia saturat inquirentes et necessitatos 14

Ecclesiastica Constitutio est constitutio a sacris sacerdotibus edita intencione primaria ordinis sacerdotalis iusta intendentes erectionem premissas graduales sublimitates quo in fide sacramentis ac moribus fideles nascendo vivendo ac moriendo in viam salutis eterne disponerent pro lege dei susceptibilis ubi sacra scriptura deficit aut manifeste non contradicit 15

Valida constitutio est constitutio que ratione prudentiali instituta 16

negocium aut vertitur inter certas personas a loca sine generali clausula elisibile generalis rescripti etiam sine mentione expressa pauorosum in [illegible] quia eius quod generaliter mandatur

7 **Personale** rescriptum est quod alicui persone sic donatur a principe quod ad aliam personam nequit extendi negocium nisi fuit impetratum protonsortibus a subditis a predecessoribus ut succedant in honore et onere a quia extendit principium in eos qui professi et i[n] prediciet et condonat

8 **Surrepticium** rescriptum est rescriptum emanatum de cancellaria non via legittima et in quo expresse a tacite notatur vicium quod protrahens tenetur ad expensas parti alteri in ea re quas impendit et tenetur cessionem cause principium indicari tibi vel certi expariet stat

9 **Monitorium** rescriptum est rescriptum quo papa monet executores ad exequendum rescripti iusticia consonancia ex [illegible] si duo vel tres vel unus eorum quod si non omnes disponens eos ut per hoc agere incipiat in causa eis commissa donec veniat alterum mandatum

10 **Preceptorium** rescriptum est rescriptum quo papa aut alter princeps iubet executoribus procedere ad causam cognicionem et litis decisionem cum plena iurisdictione ex forma literarum colligibili ut per cognitam veritatem iustiam mediate quod canonicum et iustum agnoverit in forma iudicii exequitur cum potestate committendi cause cognicionem alteri in toto vel in parte

11 **Executorium** rescriptum est rescriptum quo datur potestas executori iurisdictione iudicis [illegible] dicto alicui in aliqua negocio prerogativa constituto ut citatis partibus et eius sine quorum presencia non potest decidi sententia interlocutoria subiudiciali cognicione ad causam procedat execucionem a quo non licet appellare nisi fines excessit mandati

12 **Graciale** rescriptum est rescripti privilegiale quo discessu a iure communi concedit alicui plus de bono communi de malo vel aliqui qualis iure communi non conceditur propter meritorum prerogativam a persone singularitatem aut favorem a utilitate quia principis [illegible] suscepit

13 **Privilegiale** rescriptum est rescriptum donatum alicui lege privata puta regno provincie civitati ecclesie a persone singulari [illegible] in feriores i[n] fungibile [illegible] virtutem derogandi iuri generali in hiis in quibus [illegible] iure eximit defensale prudice privilegiate et eos qui privilegiant etiam usque ad mortem [illegible] p[ro]dicit vel i[n] statuet

14 **Disiunctivum** rescriptum est rescriptum datum sub disiunctione id est propositum [illegible] causis [illegible] extrema sunt sub disiunctione posita a ypoteticas disiunctivas ad quarum veritatem sufficit probare aliquas partes esse veras manens unum ubi alias iudicatur et vicosum propter unam partem veram quod sufficit ad veritatem disiunctive

15 **Singillatum** rescriptum est quod singillatim concessum omnibus non quibus sed solum illis quomodo debet visitari et eadem de singula singulis sunt multe alie species rescriptorum logicales scilicet conditionale et conditionale et rationale et ideo dico tibi nisi prius logicam bene introduxeris nec in iure nec in aliqua sciencia validus eris et non restat nisi conatus a [illegible] logica [illegible]

16 **Secundum ius** rescriptum est principis

mandatum in scriptis donatum cuius preceptum nulli iuri derogat et est rationale artans in virtute obediencie illos ad quos mandatur ut executioni mandet cum omni reverentia habens vim constitutionis in causis diffiniendis

17 **Preter ius** rescriptum est principis mandatum extra consuetudinem mandatorum communium exoriens factum et si a sede apostolica emanavit ob devotionem tollerandum est nisi si assignetur ratio cur adimpleri non possit circa alios a est exaudibile scilicet non obedibile

18 **Contra evangelium** rescriptum est pape mandatum numquam susceptibile si directe militet contra fidei fundamenta ex quibus nostra salus dependet in minoribus autem et dubiis evangelicis quicquid papa decrevit vera ob dei loquere sunt sapiendum est cum humilitate

19 **Potestas** pape contra evangelium est potestas qua papa et sancta Romana ecclesia et consilia propter virtute adiuvati in minoribus evangelicis dictis possunt modificare vel mutare dicta incora evangelii secundum rationem et utilitatem sicut olim sancti patres mutaverunt ex quo deus [illegible] homo non separet hodie separat etiam coniuges mente et carne in [illegible] alterius eorum ad religionem

20 **Contra apostolum** rescriptum est pape mandatum ex [illegible] contra scripta sancti Pauli ortum fuit a quolibet in virtute obedientiali suscipiendum est etiam papa est maior Paulo iurisdictione et sancti patres modificaverunt eius dicta ut oportet episcopum unius uxoris esse virum quod hodie abrogatur ut nullius uxoris sit vir et sic de aliis

21 **Contra preceptum ecclesie** rescriptum est pape mandatum emanatum contra opera a apostolorum et aliorum usque tempora silvestri semper tenens si fuit pro meliori decore et fulgencia aquo ecclesie de celo potestatis gessam qui sprevit et ad statum pauperem priorem ecclesie aspexerit hereticus erit censendus exemplo apostoli qui fecerit in dolo et infirmitate et sine ornatu et [illegible] et sine cantu et sine cantu gregoriano et pedes amblabat qui hoc iam firmavit fore hereticus est appellandus

22 **Contra canones** rescriptum est pape mandatum ortum contra sacros canones a sanctos doctores semper suscepit si ratio expostulat a cogit necessitas videat tamen papa ut non levi motivo predecessorum suorum patrum mutet statuta sed sit eorum ita actativus observator sicut a post eos suorum statutorum esse observatores

23 **Contra religiosos** rescriptum est mandatum alicui a sede apostolica concessum contra libertates religiosorum numquam audi[tum] [illegible] [illegible] mentio de [illegible] privilegio [illegible] a [illegible] claususa

24 **Contra dyocesanum** rescriptum est pape mandatum aliquis actor invitus trahere episcopum a principe suum extra dyocesim propter pavorem principis a suorum anullabile si ultra unam dietam trahere de episcopum utile vero si ad unam traxit dietam prodesse in [illegible] [illegible] et si de pavore fiat mentio in rescripto

25 **Supplicatorium** rescriptum est pape vel alterius principis precatum in scripto [illegible] sa in qua aliquis postulat a principe fiendum a prestandum exgratia quod non habet mandare ex iusticia exaudibile etiam si sit grave dummodo non est inhonestum aut contra bonos mores

26 **Contra modernum** statutum ecclesie rescriptum est pape a alterius principis man[datum]

p[ri]ncipibus [et] ponti ficibus i[n] potestate dei tenendi eos si fidei cristiane retalatiites reperti fuerint

Pena facienciu[m] iniq[ua]s con stitutiones e[st] non valencia con stitutionis mal[e]se q[ua]m iubet contra dei mandata [et] facie[n]tes simonias [et] vsuras [et] alia illicita [et] seruantes et facientes tenent[ur] in solidu[m] restitutionis dap[n]i[s] sustentis occasione talis legis [et] q[ui] lucrati s[un]t tenent[ur] restituere

Potestas faciendi con stitutiones canonicas Est qua ondit[ur] ex p[er] papa p[otes]t con cedere iura ecclia stica [et] concilia vlia per papam firmata v[bi]q[ue] [et] legatus i[n] provi[n]cia sibi co[m]missa [et] sinodus provincial[is] [et] ep[iscop]us i[n] sua dyocesi [et] capl[m] [et] com[m]unitas ingrore[m] [et] collegium approbatum pro eo q[uo]d sibi conuenit

Posterior con stitutio Est constitu[tio] tpm[us] successione p[ost] p[ri]ma exoiens semp[er] firmans p[ri]ma[m] n[is]i eam direct[e] tollat scrita sua vl[timu]m quia abeod[em] fertur sma gra[tia] q[ui] videt[ur] melior q[uam] minus prioris sit i[n] meor vl[timu]m q[uo]d maior p[ri]nceps dedit mandatu[m] p[ri]me constitutionis contrariu[m] quo tollit[ur] nito p[ri]mi etia[m] nulla men[ti]o facta de p[ri]mo [et] g[e]n[er]alis posterior [con]stitu[tio] no[n] tollit p[ri]ore[m] speciale[m]

Prior con stitutio Est constitutio p[ri]us tpe instituta vl[timu]m q[ui] ordine data prior n[on] est semp[er] trahibilis ad posteriorem [con]tinens posteriorem n[is]i posterior faciat de p[ri]ori mentionem anullare eam de ita sua vl[timu]m maior p[ri]nceps priorem firmauit a[u]t a[li]qua alia q[ui]bus eas i[n]copatibil[e]

Virtutes con stitutio[nu]m s[un]t q[ua]m virtutes quib[us] ostendit[ur] ex omne co[n]stitu[tio] h[uma]na a[u]t l[e]x virtutem p[re]cipiendi a[u]t p[ro]hibendi a[u]t permittendi a[u]t consulendi a[u]t puniendi tam q[uia] consilia voluntat[is] s[un]t plus q[uam] n[e]c[ess]itatis non merentur dici constitutiones

Tempus artandi e[st] q[u]o ostendi[tur] ex omne con stitutio tunc incipit artare subditos qu[an]do ad noticiam venit vl[timu]m p[er]uenire potuit [et] g[e]n[er]alis p[ost] duos menses a[u]t tpe publicationis spe[ci]alis at s[ic] est con stitutio capituli a[u]t vniu[er]sitatis agat incontinenti p[ost] promulga[ti]o[ne]m n[is]i essent absentes a[u]t ignorantes tunc iudic[is] arbitrio relinqu[i]tur earum violatores puniendi

Pena tra[n]sgressorum mandatorum Est qua ostenditur ex si quis in contemptu[m] eccl[es]ie non s[er]uat co[n]stitutiones canonicas pena hereticor[um] e[st] puniendus Si quis ex negligentia a[u]t alias i[n] aduertancia puniendus e[st] s[e]c[un]d[u]m sonantia[m] pene to[n]ducere tamen p[ro] libero arbitrio puniendus grauius vl[timu]m leuius

Interptacio con stitutio[nu]m Est qua ostenditur ex i[n] c[on]sti[tutione] hab[et] p[otes]tatem int[er]pretandi con stitutiones ecclia sticas sup[er] dubiosas vo[ces] suas a[u]t contrarias in eis q[ui] h[abe]t p[otes]tatem eas [con]dedi a[u]t iudex [et] ea[rum] inge[nio] [et] s[an]cta Romana eccl[es]ia sibi ius reseruauit om[n]ia iura int[er]pretandi confirmandi [et] anullandi p[ro]pt[er] collata[m] adeo p[otes]tatem qui vos audit me audit ex in omni co[n]stitutio[n]e Rituta debe[t] ei credi ac si ore dei ei loq[ue]r[e]t[ur] a[u]t sigillo su[o] t[ri]ntat[is] roborare[tur]

Libertas eccle siastica[rum] co[n]stitutio[nu]m est qua ondit[ur] ex eccl[es]ia[stic]e con stitutiones sic su[n]t libere q[uod] nemo de eis deb[et] iudicare s[ed] ille co[m]is non possint artari inudamis legib[us] s[ed] s[e]c[u]l[ar]es leges debent imitari canonicas [con]stitutiones [et] om[n]es iudices q[ui] p[er] autore regi debent [et] non ip[s]a volun[ta]te quia [Christ]us d[omi]n[u]s [et] ip[s]a s[un]t superiores s[un]t om[n]i p[otes]tate ido [et]c

Series hui[us] tituli e[st] q[u]o ostenditur q[uod] iste titulus de con stitutionib[us] b[e]n[e] ponit[ur]

p[ost] titulum de summa trinitate [et] fide catholica p[ro]p[ter] q[ua]tuor rationes Prima p[ri]mo n[atur]e est diui[nu]m ius p[re]cedere dign[ita]te[m] [et] p[ost] h[uma]n[u]m ordo quia iure diuino vetat[ur] concupiscencia ex qua prosliunt om[n]ia p[e]cc[a]ta s[ed] s[e]c[u]l[a]ria [et] canonice solum publice nociua Tercio vbi sana fides non est non p[otes]t esse iustitia ex xcvi q[uaestio] i vbi n[on] e[st] eis credend[um] q[ui] fidem [ve]ritatis abiecerunt ut q[uaestio] vii no[n] p[otes]t ido p[ost] diuina posita iustitia post ponitur h[uma]na

Qualitas con stitutio[nu]m e[st] q[u]o ondi[tur] q[uod] q[ua]elib[et] constitutio debet esse manifesta [et] clara q[uod] eam q[ua]lib[et] poss[it] intelligere [et] it[a] debet normam futuris impone[re] q[uod] non de p[re]titis faciat punitionem n[is]i p[re]tita exp[re]ssa comedet id est de eis faciat mentionem

Finis con stitutionis est vt effrenata cupiditas malorum i[n] frenet[ur] earum virtute [et] homines dei timor no[n] re[tra]hit saltem metu pene a malo retti distat h[o]nest[e] viuere neminem ledere ius suum cuiq[ue] tribuere Nota non tribuit ius suu[m] cuiq[ue] in sex casib[us] in isto met[us] co[m]prehens[us] paupertas odiu[m] p[re]mium fauor [et] scelus ordo [et]c

Exceptu[m] est pape vl[timu]m p[ri]ncip[is] mandatum ad in stantiam alicui[us] a[u]t aliquor[um] a[u]t etia[m] p[ro]p[ri]o motu vl[timu]m relationib[us] absentiu[m] vl[timu]m suggestionib[us] p[ri]ncipu[m] vl[timu]m ad consultationi factu[m] semp[er] reuerentialit[er] suscep[t]ibile etiam reprehensibilib[us] n[is]i esset contra fidem a[u]t euangelium aut ius co[mmun]e 1

Cassabile Rescriptum Est rescripti habens manifestum vicium visibile a[u]t intelligibile a[u]t q[uod] impetratu[m] e[st] p[er] mendacium a[u]t e[st] sup[er] illa re q[uo]d no[n] est in reru[m] natura aut e[st] posti[us] non faciens de p[ri]mo mentionem vl[timu]m si e contra fisaum a[u]t ius gne aut sanctor[um] p[at]rum decreta n[isi] p[re]tit[ur] causa inualidacionis notitans [et] si vetat tac[ite] cognicio aut in eo rasura no[tabilis] in p[ar]ti[bus] a[u]t est confusum a[u]t incongruu[m] [et] q[ui]a eo fraudulet[er] non vtit[ur] in seq[ue]nti aut legatus moritur ante in choatum negocium 2

Tollerabile rescriptum Est rescriptum vitiosum non nocens e[st] rescriptu[m] h[abe]n[s] aliqua narrata esse vera lic[et] no[n] o[mn]ia s[ed] saltem p[ri]ncipaliora a[u]t in q[u]o e[st] suggestio falsitat[is] vl[timu]m supp[re]ssio [ve]ritatis ex simplicitate [et] in quo i[m]peditur solum forma non [ve]ritas in q[u]o tenetur datus iudex pro tenore [ve]ritatis cognosce[re] [et] non pro decipientis errore q[ui] vel ex simplicitate 3

Iustum rescriptum e[st] q[uod] e[st] impetratum per [ve]ritatem super aliqua re h[o]nestate vtili [et] nulli nociuua salte[m] i[n]iuste proficua at impetranti aut quia e[st] s[e]c[un]d[u]m rescriptum faciens mentionem de p[ri]mo vt anulletur vel est p[ri]mu[m] de quo s[e]c[un]d[u]m nullam fac[it] mentionem ad tollendu[m] illud [et] quia distincte p[re]cipit [et] est roboratum sigillis [et] munimi[ni]s a[u]t p[r]incip[is] subscriptione [et] quia exp[re]sse continet no[m]i[n]a rei [et] actoris [et] quia no[n] co[m]mitti[tur] executoria n[is]i viris dign[is] [e]te p[ro]d[i]t[ur] [et] in locis famosis vbi iurisp[er]iti suffi[cie]nt[er] possint h[abe]ri 4

Generale Regi st[r]um est q[uod] papa aut p[ri]nceps concedit alicui collegio aut vniu[er]sitati a[u]t ciuitati a[u]t corpori mandando alicu[ius] seu indulgendo pro omni tpe absq[ue] sine conditionib[us] appositis pro quo n[on] [re]quiritur dies ac consule cu[m] vniu[er]sis [con]ditionib[us] iusti rescripti 5

Speciale rescriptum Est q[uod] da[tur] a p[ri]ncipe ad consultacionem alicu[ius] p[ar]ticular[is] 6

q quilib3 maiorē ptatem non hēam a pnm
pncipem debet libenter exaudire i petitis id ē
in hijs in quib3 non mandat nec h3 ptatez ma
dandi s3 pcatur ne ptas lesa n venient co surgat
in ausceritati etatū assumptioni in hijs in qb3
hab3 potentia z magis noceat q3 fuit pcati tempe
satio

Moderatio

mandatorz est qua ostendit q pncipes debent ex pauesce dare frequēta mandata gnalia subditis presertim onerosa ne populus in grauitate z rebellione gsurgat frequentib3 precepis momt z maius malū exorat pro mandato sito mandatoi qm sufficit lucrum ex mandati impletione

Pape gnali^a

mandata sunt precepta totam xpianitate concernētia quorz vnū si fuit fa uosum vix in quingentis annis d3 emanare qm sufficit nauicleo sito in marte poito si intuet q petri nauicla ductō itinere sine mergētia sufficit ad partū salutis eterne suffi^t stare sup specla sine mandato diuō mergit a deuiare incipit tūc man^{ta} z ptes fauosa sunt imponenda

Regum

gnalia man^{ta} sunt man^{ta} gnalia totum regnū co cernentia quorz vnū si fuit fauosum vix in i diconali tpe deb3 emanare s3 suffi^t regi sup specla collocto si videt patrem vtramq3 h^c est sclarem z spualem in fide q sui pssura sbditorz tranquille quiescat in regno suo scdm normam i legib3 aristo donte efferenda

Reprehensio

falsitat re scriptorz e qua onditur q falsitas rescrip torz maxie dephendi^r ex duodcim s3 extra sura in pna^{li} ex bylla fra exgramatita falsa per filorz indebita quntitate i bullam i duttaz z si epē filij appella^r z non fr^r d titulus bulle capitu a plorz habuit plura a pauciora puncta i talo qua septuaginta tria alt^r vō qm septuaginta qnq3 z i fro te beati petri hab3 viginti puncta s3 i fronte pauli viginti qtuor z totidē in barba bti pauli z extamis z i dictionib3

Pena

falsariorz liarz dm ppe est mox cedere a iure z lite non tm ppt h^c de uoluntur in sitia in adiisai^m z exegmina^o z degradatio z sclai tuie ad puniendum donatio quorz defensores a fautores in omnib3 bene ficijs z officijs sit spoliadi tn si fit in miscordia deb3 in mōsterij retrudi ppetue aliorum vō pnnipui falsam karattis in pressione z baimoc s^t puniendi

Consuetudo

pmo est ius non scriptum ex frequntatis vtentiū actib3 approbatum pro lege sus ceptibile tum dosiat lex ni si legi diuine nali aut scripte vitati racōni a^t nōn^{ti} fuit con^t ^{ria} Dicit^r ius quia extraneos ligat vt obseruetur z m^{lta} sacanctali vt ē adoriente adoracio atq3 aspersio s3 plus vsu quā lege scripta introducta z transgressores debet puniri vt legū coteptores eq suetudo ordinaria sa^t

iurisditoz

Consuetudo

scdo ē comunis vsus humanis actib3 introductus solum tm corporalia contingens ea iuete obserua bilis vt a sitius̄ cōtinuet^r ex cusans a te pali pena z a culpa z increpacione in toto aut pte Dici legos poitie non contradicunt expsse Dicitur quis vsus q3 si esse interpolacio abrect a consuetu dine z sic solum id q i qm est consuetudo dici^r z ois

Antiquus ius

consuetudo est que est racionalis z prescripta a tm longa q quādo sit inchoata q ei^s initia non est memoria que contradicione

magis consurgit in robur eq dat in iurisditem in transgredientes ut ita puniant^r sicut jur^r scripti conteptores Nota q supquālib3 clausula scripta^r vtilissima declaracio pertom hunc librū s3 ego breui^t tausa volo obmittere lectoribus

Parientis ius

consuetudo Est consue^o quam sancta Romana tenet eccia z precipit alijs in vsu tenendū z que induat^r tm illa q e pscriptibile eq dintuirnitate sui ondit q e fauoabile z nulli notiua eq ppt h^c durat q n^c canonibus aut maiorab3 obstat z vtilitate af fert vel que obmissa peti potest

Uiciabilis a iure

gsuetu^o Est con suetudo permiciosa iuri nali exurge^o a tano nicis in statucionib3 prorsus con^{tra} q semp ve titus vincit reacio exeludit perquam status eccliē deformatur z que quāto diutinor fuit tanto picio sior z est minus fauorosa vtentib3 quam lex scripta

Iuri equal

consuetudo ē consuetudo iuri nali consona a^t h legem interpretat^r deficiente lege a tanonicis constitucionib3 id est si scriptura sacra de fiat z decreta tunc ad pres recurrendū ē vetustio res vt ducant vsum a vetib3 obseruatū q^i si dote bunt z aput pruden^s erit comenda^{le} iuri equalis erit vl q ex multi^{ne} racionablum hoim inducta est vl quia lex eam sustinet z dicatur ex multi^{ne} hoim q3 pam pliores homines plus vitas robat^r z psumit^r valde bonum qd multitudine approbatur

Generalis

consuetudo Est que genaliter consuat^r ab omnib3 vl ab aliquib3 scdm latissimorz locorz comprehensibilitatem z excusat vbiq3 vl vbiq3 puint suos conteptores eq qnquaginta annis iam obseruata coheret ad sui obseruantia etia le gatos z aduenas vl tangit vbiq3 terarz aliqm sotie^{te}

Specialis

consuetudo ē que est regionalis localis municipal^s vl quo modolib3 aliter in aliq^s loco speciali intro ducitur vl que est ordinaria soli adlo tum tpe ad psonas illic manetes progabilis vl q non e quis omnib3 in vno loco nec etiam ligat aduē a legatos ad sui obseruantiam

Perimisoria

consuetudo Est consue^{do} contra ius gminie introducta vl q non reclamatur iurib3 aut pub^{ca} potestate expsse a^t h excusat a tpali pena a clpa aut increpacione in toto vl in parte vl q peti nō potest si prohibeat^r ex^{m} si ex consuetu^{ne} nō pmle gali admitti^r sclaris a religiosi ad ellacioni z pq prohibeant^r pete nō pmit ex iure qx exspmissoria co suetu^{ne} fuit fitm

Inaprobabilis

consuetudo ē Est que nequaq3 est admittibilis q nōō aut multe notiua a iurib3 prohibita z cedit in omnis z sine pctō exerceri non pt vl pq status ecclie deformatur vl q ē p sanctos mani te reuocata Dicitur iurib3 phibita vnde non valet consuetudo vt vq heat plua bnfi^a in ead ectia z ois

Racionalis

Consuetudo Est que excusat a pena tpali z si non semper a culpa z quā appbat lex a^t est legi co foris z que morem fidelissime tenet vetustatis z vincat legem con^{tra} z sui placidita^{te} pt omē raci onalem hoiem i sui obseruantiad z comedacioz allici z quam si quis adimplet potest premiari

Irracionalis

consuetudo Est q non excusat a pena tpali z in culpa minor semp conectitur eq tollit lex a q est per sanctos reclamata nec a vetustate

q si emanauit cont^a modernu eccl'ie statu^m et cer[e]io
nias eius et oblationes et cultum et sacramenta sic nunq^a
fieri arbitror nullo^s e audiendu^m Sz magis mandator
vti hereticus est condepnandus eo q^ ecclia modo stat no
bilissime in omni statu roborata

27 **Cont^a reges** et p^ncipes rescriptum
est p^pe mandatu^m emanati cont^a imperatore^m aut aliq^ regem aut p^ncipem
q si sint tangens materiam fidei aut res eccl'iasticas
aut g^uinaria tenet ut subditi tenent^r regi assiste^re
aut suo p^ncipi s^z p^mit propriis ad sedem petitorie age^re
q si semp^ rebellis sint ne aic mali p^ncipis p^ciliter^r
in fidelitate deb^z ei et subditi ipo iure iuramenti
per sedem apostolicam sunt absoluendi

28 **Cont^a ius ciuile** rescriptu^m
est p^pe mandatum tale q si ex vno rescripto perperit cas
satom om^j iuriu^m g^int tenetore^ q simplicit^r
abitiendu^m erit eius mandatu^m p^t co[n]stitutoes
radicales fidem xpiana^m suo robore tenentes ut erit
diu dissimulandum qui q^i heretici i famat^s ipo iure dec[l]ara^r

29 **Cont^a consilia** rescripta est
p^pe mandata orta cont^a aliq^ consiliu^m g^uale
q si p^pe eius dem auct^e sint legittime congre
gatum tenet p^pe ptas etiam si dissolutione^m
agat contra consiliu^m et anullatione^m eore^ in quibus eius
auc^tas non sint co[n]sentanea ut p^pa notoriq^ esset hereticus
aut bonore^ ecclie dilapidator et p^ncipal^z g^silij ptas aaci nisi

30 **Contra pontifices** in reuo
cato consilio ordinatos rescriptu^m est rescriptu^m
p^pe in quo si mandat ex^z tales q^t atrib^z ponti
ficalib^z sint vncti tpe eo quo pape ptas erat
abstractu^m non sic pontificos non tenet ut si dicat per
eos qui ordinati sit non esse p^sbiteros ne ydolatre scelus
in tri s[?]qui^be multiplicare^r s^z si quia sit heretici et suspe
si ab execucione ordi^ns et sacramentore^ donatione ill^a man
datu^m deb^z assiu^m cont^a tales quectiq^ales vti scat p^pe precept

31 **Cont^a consuetudines** rescriptu^m
e pape aut p^ncipis mandatu^m iniq^z veniens
contra consuetudinem si consuetudo sit rationabilis
aut vtilis a p^scripta aut ita vetusta q eius contra
non est memoria vel quia quadraginta annis duraut
sine ecclie preiudicio si aut consuetudo sit noua et nocio
vel e in p^iudiciu^m ecclie bone mai^stu^s erit acceptad^z co[n]
suetudo dimittenda

32 **Cont^a statu^m** rescriptu^m est p^ncipis
mandatum simpliciter tendens cont^a pub[li]cam
vtilitatem i p^ma dimissione dissimulable^
donec altim seuemat mai^stu^s au tunc beneuola
responsio deb^z dari retractiua apposito q si certo vo
lit p^secutioni obsistendu^m est etiam vsq^z ad mortem

33 **Cont^a ius p^uat** rescriptu^m
est p^ncipis mandatum beneuentia^r susce
ptibile si vergat i leue et modica lesione
reru^m aut corporis alicui^s aut alique^ cont^a iusti
ciam si vo intolleabilem deb^z rescindi presertim si
totum ius absorbere velit

34 **Nociua** diu[er]sitas rescriptore est
in qua quis impetrat plures l[itte]ras simul et
semel quore posti^s non facit mentio^z depo
ri vel q ad diu[er]sos sonat iudices p[ro] eod[em]
negocio vexandi ca^a vel alias alio dolo tunc n^m rescrip
torum valebit et ille agens deb^z dampnari i expens[is]
et aduersariam mitti puniendus

35 **Non nociua** diu[er]sitas rescriptore
est qua ostenditur q in[?] nocet si quis diuersa
rescripta impetret aturia ad cautelam ne si
altim admitti^r fatigat^s per via altim oppot
vel si iudices moriantur vel si fiant ad eosdem
iudices eiusdem tenoris vel quia dupplicantur
p^pter pericula viarum aut quia impetrantur
ab eodem diu[er]se l[itte]re contra diu[er]sos

Exceptio cont^a rescriptu^m est 36
ostensio ex^z rescriptum est impetranti i
vtile p[er] illam clausulam si e ita et si p[otes]t
ondere q aliq^ impetrat^ali non e ita vel q[uia]
petat care cognitioni vel impetrans est i famis
piurus vel excommunicatus vel renunciat^r iuri suo
vel si e monachus q non fa^t mentioni de or^dne vel q[uia]
impetratu^m e ab appellato vel lite pendente aut est ico
ruum visible aut i visibile intelligi^le tu vel non
g^tinet seriem sc^ti aut ullam fa^t mentioni de dispe
satione g^po^r oc statuto aut sima vel q[uia] obmisit grea
morib^z de lemosib^z tu^m fecit mentionem vel quia
de dyocesi non fecit mentionem aut dignitate

Prorogatio rescriptum est cor[um] 37
extensio p[er] parte fauorabilior amplior q potest
sit tam in accessorys qui consecutorys sine he^c
q extendant^r ad alias res vel ad alias pa^tes
nisi si pro alio impetret^r aut pro con sodalib^z p[ar]tib^z
aut filijs q^t agit pro maturite q eo fito et si^a dz sb
intelligi

Interpretatio rescriptore e q ond^r 38
q nullus dz iudicare de l[itte]ris p^pe potest tamen
quilib^z iudex de b[e]n[e]ficio plenissime interpre
tari s[e]c[un]d[u]m iura et sciam iusticie q si male
interpretab[itu]r i famis effitie^r et tunc ad superiorem
primum recurrendum est pro iusticia

Casus a iusto iure rescripti est q on^r 39
ex^z mlt^s modis licendo iustum rescriptu^m non
p[otes]t ad eius vtilitatem p[er]uenire p^pt scanda^m
vel fauorem loci alici^s vel p[er]^ne p^pt auctor^z cri
mis p^pt renunciatoem gessam vel quia pta^t i con
donite rescriptu^m nec s[e]c[un]d[u]m iura vtit^r eo s^z propter remi^t
vel quia prius intererat se de iurisdictione et ei ptas
sublata est vel si contraxit cu^m vidua vel corrupta

Executor est qui sb aliqua iudi 40
ciali cognitione commit^tit^r rescripti execucio et
cause decisio q^t execucioni sententie admi^s
ad triginta dies p^pt deliberatoni deb^z suspe
dere et sigillati deb^z audire exceptiones et testes ag^r
et si non sit apellandu^m non tu^m p^pt execucioni deb^z
appellatio p^s poni p^pter reliquos iudices

Duratio rescriptorum est b[e]n[e]ficia^l 41
rescripti duratio ad vnu^m anni si eo non vtitur
dolo aut negligentia q si sint in lite durat
ad decenni^u si sit ad statu^m durat p[er] decenni^u
si ad exceptioni durat tu^m don^c sonat si priuilegia^e
et eternu^m durat etiam^r si tale durat sic sonat

Expiratio rescripti est ostensio 42
q omne rescriptu^m cadit a sua virtute si morit^r
eius mandator ante litis contestatione^m s^z ro
sola citato precessit tunc tenet i fine cu^m
omib^z emergentib^z et accessorijs cau^m contingentib^z

Expletio mandati est q ondit^r 43
ex^z mandata rescriptoru^m p[er] iudices debent
cum omni humilitate et reuerentia recipi et ma
ture et discrete effitui mancipari i omnib^z
satisfacien^s veritati et iusticie et rigore iudiciali aut
arbitrio prout eis in sti^s adde^m et sciam et mandatore
reuerentiam facere videbitur ita procedere

Paritio ad mandata est q ondi^r 44
q quilib^z subiectus volt patem habe^e vo^t
letus et securus esse in animo deb^z esse
obediens mai^stu^to sui p^ncipis i his i q[ui]b^z
hab^z imperandi ptatem et parato animo q ei vocaliter
aut litteratorie demanda^r facere sapient^r velociter
hilarit^r sine hec q ibi impot aliq de p[ro]prio sibi aut recal
citret volun^te p[ro]pria aut protinua

Exaudicio est qua ostenditur 45

z alia oritur ex opposita in statutione malignitate prima tollendi vel q fecit diversitatem observabilitatum Ab opposito eedem vel consimiles dicuntur

R **Pena** non servantiu consuetudines Est qua ondi q tn sgressores z contemptores bonaru consuetudini puniunt pita morte tali etiam scitate q consuetudin sptores que exdentione a bono aio introducte st puniendi sut vti legum sicrarp pvaricatores vt est jeiunium ferie sexte custitat observatio die sabbati

21 **Pena** servantiu consuetudines prohibitas Est punicio i obediencie z q ppe volun tarye inulta infligit Siquis tamt plibi tam rone eclie q decretorp audeat q sue tudine repugnare vt e consuetudo de pluribus be nefitiys tenendis mead eclia z clamib eclie aufe rendis a rebz eclie alienandis q qua contrahitur in gradibus coniugio illicitis

22 **Consuetudo** ecclesiar ppe mandati auferibilis Est consuetudo alicu eclie in qua seniores canonici vacantes pbendas gradatim sbintrant ex consuetudine ca optacio tollit Si pbenda vacante ppa i cura cosccat z senior in viginti diebz optac distulerit tnc executor sibimet introduxit is obtinebit Si vo in viginti diebz senior optavit consuetudinem eclie obtinebit n tollet ppe rescripto

1 **Reparatoria** ad dignitates sunt quedam aptitudines predispositive hois digni ad recipiendu aliqua altitudine presidencialem iuridice pquas q canonice ingredit presitur adeo vocat q satis q in tli dignitate q officio coaptatu sedm sonancia dicatur aptitudines qz q postulat in dece pistopum nd du tre qua adhuc pe e non esse te

2 **Modi** vocacione sunt septem modi qbus ostenditur q quelibz intrat aliqua dignitate q officiu statu q culmen intrat q ado postu latus vocaty rellatus tantum vti moyses q adeo z h° e vti aaron q abhomie solum sicut Jonathas q adya bolo solum q a se tantu vsurpative zcud i seu piate riam optet me vlterius hoc capitolu ventillare

3 **Adoptatum** vocacio Est ali cui inculmen dignitatis sublimacio sola divina voluntate nq quamq dns a nobis suu abscondit iudiciu tam qs elegit i subli mitatem Sut nobis manifestos fieri per decem scilic per natalia per tabim per signa per vocem lapsam decelo p incelia pellacionem p hoies sublimaci pro nouitatem visibilem ad actum sonacie dignitatis p pexcellencia vite p magni p man tribulacoiz q aliq eminencia spiritam libri vite thi hoie duracinte

e **Exnatalibus** tantu institucio Est succesio p'mogeniti in dignitate pat nam q oblig dz erigi qz qui dns de guber nat mundum non fortuna sz providencia z ipe clarissime cognoscit finem cui hec suppositu i di gnatum processit p'mu in esse atta princpe quia obhe forcassi vt p succesionem gubernacoins aliquis effectus emergat nobis incognitus dz tn z naliby cuius cognitus ne talis finis impediatur in multitudo est infinem orbis observabilis z ex hapaiby talibus progeniti sufficiens divicias z honores p'g se facientes h°c non st ita cupidi spoliad scdutos si uomi facilit

1 **Persuavigatioz** vocacio Est alicui hois sublimacio in aliq officiu q dignitatem non exnatalibz sz p succesioz aliciuy psone puie q obitu clausit diem

extremu q resignacione q alias litimia cu pyatu est dignitate zpg alter emergit natu non ex sang nibus n ex voluntate viri sz ex do pre volente cetta inxe nisi scdm ura cum adhs prinente z instituente hus locu in in spiritualibz tu scdm conformitatem gnaccoins naturalis vt ait psalmista p patribus tuis nati st tibi filij constitues eos principes sr oez terr

6 **Cartaria** Est prohibicio in spiri tualibus ne ecclastice psone instituant exnata libz id e p patrima succesiom sz sp p sinrogat tone persone digmor in h° loco q tli tali kingelbagio tli pplo q nacioni viliori quoniā vetat dns exod xx Non ascendes ad altare meum per grad si consanguinitatis q affinitatis id e addignitate ecta cu z paltare sacrificia non revele ignominia tua i continencia ex ppagacione vel i iusticia qz p progeni cia Josse qz viliori

a **Perrodur** vocacio est qua ondit q saul z sampson z gedeon zalij sancti pres z david ppt goliathe victoriam vocati sunt vt sint rectores ppli z salvatores q hodie in sclari statu observari pt vt corporali fortitudine ai mis z potenti reprimant violencia sz in statu spiri tuali quia debiliores corpe sunt fortiores in hys que sunt ad deum eligendi erunt in fide robusti ores quoniam sancti per fidem vicert regnū zq sit fortes ad perseverandum in omi bono

8 **Persigna** vocacio Est q ondit q moyses per virgam q signa fecit vt de voraret magorum colubros percussit lo custam vastantem herbam virentem mad duxit aquam de petra eduxit z ppis dns p dolubz z transformacoem cr. oncem vt sit rex ppli p'prium ado vocatus e tn siquis hodie opus arduu quantumcq speciem facultat excederet humane facerat no debet pro sancto coli nec debz ei credi q sit missa ado nisi sancta Romana approbaret eclia qz debz timere ne talia signa fiant demonum consultacoe sicut ma gorū faraonis z samuelis per ficionem dolosa susci tacio q magis fuit facta ad saul illusioni deminis ei exigentibz

9 **Pervocem** lapsa vocacio Est qua ondit q cristo dns audita voce decelo hic est filius meus dilectus in quo michi complacui ipm audite institutus est dux ppli z eam hodie tu si vobis locucio audita esset a sublimitate sup aliquo credi tli voci non debz nisi sancta Romana approbaret ecclia qz z dyabolus mlier calidi te allocutus e dulcit blandiendo si incti endo

10 **Percurantialia** vocacio Est qua ostenditur q xpus dns per columbam z aaron p virgam aridam florente z gedeon per vella qd madiut zalij sancti vocati st i sublim tates p ter ardui tatem insolitam tn licet q libz creatura sit in se bona z vera tn creatura horribilis nisi i furoribz refrenaret z vi scitate non pt esse declaracoi in signum dine vocacionis in dignitatem ppt p petates contrarias u crea tura benigna eciam celestia n scta Roma approbaret ecta

u **Perellectionem** vocacio Est vocacio alicuius in aliquam dignitatem p vemeti dine gracie qui disponit corda huana vt ostendatur quem deus elegit z instituat in dignitate q ofia in q in rei possessionem postulacoem q electoni ordine cose cracoem religionem baptismatis susceptoe q dignitat as sumpcone z sic ccone ordinis nec pt esse plebanus nisi sacerdos nemo abbas nisi religiosus nec Imperator q rex n baptizat de

12 **Peridoneitate** vocacio est qua ondit q nemo debet instituti addignitate nisi sit ydoneus ad h vium p porcione z sic i mili taribz non valet preficii nisi fortis in spiritualibz nisi devotus affectuosissime servies dno z sanctificatis cum corde ore opere z in statem mundi non nisi doctissi z in prelatu non nisi doctus habens opis honestatem fidelitatem constanciaz z timorem dni z sic de aliys

Pausa

emanauit z vinatur alege ut pt rationale homin
i sui obseruantiam pimo ut comodabi induce zqi
quis obmittens incret fans vero punitur

13 **Perniciosa** consuetudo e q est
de toto sui gene prauba que qntocuqz longo
tpe sit obseruata raditus euellanda e zq
reuelata veritate semp detedit zq exerciali
facit mortale z multos incorruptelam deducit z nuqz
pt longare cum si auget zq in inundiciam i gerit
sensib siue visa fuerit siue audita

14 **Noua consuetudo** est
q suetu
postius tempe exoriens qm vetus nuqz valet
demigrare veterem nisi dyocesam approbet
consensu z fuerit plus rato in consona z inig
onerosa z teriucalis ingrauatiua z sit plus lege natic
firmabilis q ewangelio z bonis morib magis ppinq
zqz hz plus decomendabilitate quam vetus

17 **Prescripta** consuetudo est q tanta
diuturnitate tenta est moreb men sib amis
q scdm omna iura amplius eius debz cessa
re i pugnato ppt diffinita legem aure vt
si duraut tanto tempe sine impossessionib tenend
siue morib q artib vl alys obseruantys cuncta
auctas vt abea discede nequaqz liceat sin pincipsaude

16 **Resarciens** consuetudo e que
anullat omne prescripta consuetudine ex sue
contimuata obseruatoe z iusta ea depellens
vt silicz qz i pugnatoe hostili z armis defe
sata e adipe aure diffinito zcurrit cont obediam
q fruitiones ecclesiarz q contra limites diocesiani
q est male fidei q bello victa q interrupta a semp
in pedita reclamacoinbus

18 **Differentia** consuetudinis q pre
scptone e q ondit zd
consuetudo differt aprescptone in sex qz sub
consuetudo locum hz solum in incorpoalib zet
ius mult acqueritur yet ea requirit bo
nus z iustus tytulus sz solum tpe zpt contrarie cum
priuilegio z erronea nil iuuat Sz pscpto hz locu eciam i
incorpoalib z pe eam paucum ius acquitur z inea semp
iustus z bonis requiritur tytulus z nuqz pt generie
cum priuilegio cu sit contz priuilegii z iuuat ecc i iusta
pscpto

18 **Effectus** consuetudinis e eius effe
ctus duodenarius silicz obligare transgresso
res ut ius sptum ad penam z noxam lege
m ducere z dare iurisdictoin aptis ex eu sad
z pena domia i ducere z sinitutes z animas pstatores
illegiptima legitimare ineligibilia fare eligibi
plus qz sptura mores roborare

19 **Auctoritas** consuetudinis
est potestas tam
valida q seruitia q prestationes excon
suetudine introducte peti posse qz exime
zpt esse diuine legis interpres z no potest
violari sine pncipis consensu zqz gstia allemat le
gat adobseruatiom extraneos illic comorare vole
tes z imitatores excusat apena cu si vitas suffra
gabitur inthil ea firmius arbitrabitur

20 **Series** huius tituli est quo ondit
q hic titulus deconsuetudinib qrto loco
ponitur sz pq ius diuini pq costitucoes
humanas z pq maiori pncipii hc e iscpta
Diuina consuetudo e qdda ius exa suetudine intro
ductu q si est bona virtute hab legis z interdu pre
ualet iuri dino i no pncipalib fidei z canonic tradi
coinb z mandat pncipii interdu cedit z interdu
equalit se habet vt hc scia hic pom i te tituli i no

21 **Actus** consuetudine introducentes
sunt actus quib ondi q i enormib cri
minib contra lege nature fact fuerint i crime

Pausa

le se maiestatis vincius q duo acti faciunt consuetu
contra leges positiuas duo q tres cont at bonos
mores criminales qtuor i no criminalib at multi acti
vix inducunt consuetudinem

Generatio vetustatis est q 22
ondit ex pter
antiqz obseruabilitate deferendu e i mul
tis non defendis antiquitati silicz i consue
tudinib innitandis consilys querendis
libris corrigendis id e q vetustorz patru libri du
dum tenti non sunt anobis temerarie z recenter
corrigendi si supportandi zexcusandi adbonam
intentiom i prelatis eligendis inte stificatoinb
i suspitioni remotoinb i penaru taxatoinbus

Declarationes abolitarum 23
consuetudinum est veneranda viuentium
q mortuorz i sptis relictorz memoranda
vetustas quib credi deb cia consuetu nes
vt perlz iustitia consuetudine examinator existat
z certius innititur z considerat q expetito agendu sit cta
pnia q futura q expriti q fuit cta ptita q cit cta
futura aut expretitis q erit circa futura

Orientia consuetudinum e qon 24
orz consuetudines oriunt ex opatioe nali
cogni tiua cu nuqz potent fine infior sit
e huane q natialis celestis hc e exinflu
encia octaue spere q vim regiom applicat hanc
consuetudine i alta neqqua mutabile q ex sup
celesti influeneia hc e dina voluntate zppt rationem
formalem adomis dat consuetudines cui generi
humano 9 cordables z vbiqz cade tolleantis portables

Obiectum consuetudinum sut 25
res corpales relatone in aliud tpin i fine
coordinate q vna res scdm diuisas ratos
formales mutabilis z certos modos essendi
vl concipiendi quib acceptat vl deacceptat aliq
ppt aliud vtualiter vl habitualit dicitur relatoe
i aliud tqz i fine ppt fruitoz qppt se fit sn relatone
i alio

Subiectum consuetudinum 26
est voluntas acceptans vl deacceptans
aliq ppt aliud scdm actu circa q reflex
obiecti delectabilis in q fertur q est poten
vitalis tendens i obiectum vl abobiecto q conat
aliq diligere z vti asuet sive referens velle ome
q consuetudine putat subeone boin q spnce actu
aliter vtualit habitualit affirmatie q negatie
priuatie contz contdictorie oe q no splando modo
putat

Extirpanda consuetudo 27
est que grauiamen inducit zq e dapnosa
eccle ut q i cau hectiastis dictu ppli tenet
pro sententia ut q i cau hi recone coinis sina
fertur aud sno indite vl q iudex fert palin zno pse
sententia pqua indicti sina viola vl q fit contra
ecclastica disciplina vl q noua dignitate conat erige
vitinos dignitatib dapnosam z dissimile vl sii pape
licen si instituat vl q platus sine supior licencia
poss dimitte platura vl qua quis inducit adpiandu
vl addissipandu bona ppa vl q maritus cosuetud
virtute possit dissipare bona vxoris sue vl q deoffi
ciali episcopi adepiscopum appellatur

28 **Bona** consuetudo est q sn sollen
legali dina rerz zpossessiones adeccliam
transferunt vt in donatoinb cetinnis q vi
tima volunte ascribunt locis religiosis bo
vel q decollegio vno exa suetu ne qritur prelatus
assumi zque e optima legum i tpres consoleuit
z sine discordia dissolubilis auctoritas

29 **Dubia** [illegible] consuetu
suetudines [illegible] vl q prolo
co tpe z nu [illegible] variant q alias se incopa
biles vl qz vna erat ex institutione vna obseruatu

bona sine hoc qz in digeat i mere voluntariis
aliquo gubernatore exteriori nisi i meli9 sui ne
effectum labatur tunc at'a dirigit gubernator
deo saliter angli plato z sua nata q' eipa racio
z voluntas

27 **Humana** gubernatio Est qua
ondit(ur) q(uod) homo racionalis dirigi actior
intrinsecis gubernatoris adeo tenus lege ppa
racione z natura quia omia introrsus p
sident dnant in ipo ppt passiones at ne efficei
cupiditatis a' mali gnitatis sedat scipm a' ali
os quem passio in vincibilis conatur i mali i duce

28 **Princeps** Est alicui 9pli aut
pplorum rector aut gubernator scdm
altiorem a' declinorem sblimacion
presidentialem capiens dignitatem
z gubernatuam ptatem in subditos anatua
a' voluntate humana tum tacito diuine volu
tatis concursu dicitur pnceps qi pmus omia
incipiens pmo em omia debent manare apnn
pe vti a capite z membra debent seq' cap' suum
z caput semp debet esse pstiq quolibz membro
quo langwescente facilit omia mebra i ficiant

29 **Necessitas** pncipum Est qua on
ditur q(uod) si nulla scptura essz tunc dnacoz
nie est fore z pncipes vt supra dixi i lege
nature quia eam docet nos celi milicia z
qua sicut pnceps preest celo tre z abisso z pg ma
bisso est vnus pnceps sum9 z supiores an' psint
inmorib z aues celi diutib regnant z bestie tre
z pisces maquis pisce vegetaad z rapes z mauis
que perzclitatur sine patrono

30 **Pluralitas** principum Est
pluralitas dnatorum q si sint eq' potem
non sbordinatorum oppositarum voluntatum
mala e n'eam pati pt natua diutiue qn
vnus altm spedit et Si vo sit plm sbordinatores
tunc bene stabunt politie quia vnus registrator
qui omnibz supermtendit facilit potit rctificare egs
siones

31 **Summa** dignitas Est vnica di
gnitas sum̄i pontificis super vniusos th
nos z cathedras tiene regionis solimata
in mudo dei profens simli ac pm pnt
adam aqua in mediate a' mediate omis dignitas
habz originem z nulla sine eiq accursu qstitui pt
ratificatiue a' gratificatiue deo a' homibz dicit i me
sic pontifices z impator mediate vo omis reges et
pncipes z milites q' me ate impatore accipiunt hono
res z omnes xpiani mediantibz sacerdotibus

32 **Varietas** pncipum Est qua on
ditur q(uod) nece est esse multos pncipes sbor
dinatos pmo ppt homines qui qntu costat
ex anima i sempit mancte indiget gubna
tore etia dirigente eam recto itinere in celi pat
vt reddeat vnde habz originem z si erret rectificet
Si egrotatur curet z cruta vo constat ex corpore
vt heat gubnatorem corpus eius conseruate z omna
corpalia Scdo ppt mundi amplitudinem quia nemo vbiqz
perse pt regere oportz ergo sbordinatos multos per
loca diuersa diuersificatos

33 **Unica** representatio in bono pon
tifice Est qua ostenditur q(uod) romanus po
tifex intra dei profert similiter qd sicut a
domino deo omia processimt bona Ita a sede
sancta procedit in totum corpus eclie omi donorz
spualium origo z sic dud do omis conecti tatica

z timet ab ea separi Ita quilibz de corpe xi sciat
debet expauescere se separare a suo capite ecclmag
sepat a capite hoc est romano pontifice mox cadet
spiritualii iurisdictione vii q i scitis n prodest ei s
cramentorz porpcio vii q i teneam 9 n pt dare a
accipere pctorum remissionem xxiiii q i quamqz

34 **Ade repntatio** in summo potifice
Est qua ondit(ur) q(uod) romanus pontifex
gerit ade similitudinem quia sicut ab vno
adam propagacoem vniusi filij scnales
z omnes habent vnam ymaginem z forma huana
Ita vniusi filij eclie spualem a summo pontifice
recipiunt ppagationem z omnes debent habere vnam
formam credendorum z recipere ymaginem cri
qmaliter a sede sancta

35 **Eue repntatio** Est qua
onditur q(uod) ecclam romanam eua vitat
q sicut omnes homines processerunt ab eua
z ipa est genitrix omi z mr pia Ita sancta
romana eclia sinu mre sue vniusis filiis suis
appit capit eos baptismate cum voluptate ma
culatum emundat solicite nutrit gravius parti i
cedit pro silio malo ppt inobedien apte expul
so deprecando proco ut in domu suscipiat z recens
sion manu corrigit omez filiu que pt celestis q
iam lege sua i firmu filiu ei commsit grat filiu
z curet eum qrat ne moriat z cau culpam relapa
uit conterit e semendacio si committetur

36 **Divisio** dignitatum Est qua ondi
q(uod) omis dignitas e a' scularis a' spiritualis
Secularis ordinatur ad corpalia z terena
Spiritualis ad celestia ad conseruacoem cor
poris humani ne marcet spiritualis ad dnacoz
anime sz quia de scularibz dignitatibz i iure ca
tractandum erat hic vo de dignitatibz eccia stic
solum dd biut h' de atticentibz ad ea erit pcautio

37 **Excellentia** spiritualium
dignitatum respectu scularium Est ostensio q(uod)
spituales dignitates z officia st nobiliora
scularibz dignitatibz cum regia dignitas
non pt perfici sine pontificali z pontifices vngut
in capite z manibz reges solum i armo z sacdotalz
dignitate celum z inferus reserant z claudumtur
dignitate terrena z inferus reserant z claudumtur
z ido sicut celum terra antecedit et aia dignior est
corpe Ita sacdotalis anteidt regiam z ocm scularem

38 **Numerus** pratoriorum ad
dignitates est denarius ius q ondit(ur) q(uod)
omis qui vult canonice aliqua eccia ca
obtinere dignitatem tuc obtine dz eam a'
postulatone a' ellecone a' confirmacoe a' palio a' re
munerae a' quia surrogatur vt supplicat negli
gencia a' ordine sito i tpe z in psona aptu ordiari
z mediate exame q sit scrutinio z q sit ordinatue
legitimus z ordinandus sit in debita etate apez vngi
z non sit filius psbiteri a' seruus a' obligatus ad racoem
aut corpore viciatus a' bigamus aut peregrinus

39 **Hostiaria** institutio Est qua
ostenditur q(uod) dignitates eccia non excip
titatis miraclis adeo iam firmata eccia sit
homibz per homibz condonande scdm scitoru
patru cdi teste vitate cuiqz duo vl tres in meo
consenserit se terra ego sum i medio eorz fratri sita
do z secrete expando ad celia ido quiqz vt ma canit dicte
templaiaz se tra ab homibz assupsit iuste ca tenebo
z excercebit z attractabit iustissime pcam officia
celestia simul z terrena

13 **Perexcellens** vocatio e[st] qua ostenditur eq[ui] multotiens aliq[ui]s vocatur in aliqua dignitate p[ro]pter excellen[tiam] pertinentem ad p[ri]mu[m] actum dignitatis illius p[ro]pter quem instituit[ur] unde sic vosue p[ro]pter serenitatem vocatus est ut esset dux belli uti salvator & esdras scriba legis ut esset eruditor populi uti m[a]g[iste]r & doctor & sic de aliis s[ecundu]m distributionem donorum naturalium & gratuitorum ut m[er]ito de quolibet dicatur dignificato exaltatum elictum de plebe mea & iterum non est similis inventus illi q[ui] si aliquo dono quo merito est preficiendus

14 **Pertribulas** vocatio est aliq[ui]s hominis s[u]blimissima p[ost] maximas tribulationes exaltatio uti Joseph cui dormienti in visione manipulorum & siderum post exaltationem q[uam] novit non venturam ei nisi post maxima tribulationem ut tribulatione illuminato diceret prudentia si[mu]l ob terre & ut divina ostendat potentia q[uo]d potens est de stercore erigendo pauperem locare ultra principes terre & ut talis post flagella p[er]se p[ri]mitus consurgendo ad d[eu]m provocet alios ad dei dilectionem & predicet misericordiam dni omnibus quam fecit cum eo dominus

15 **Perlibrum** vite vocatio e[st] qua ostenditur eq[ui] dominus d[eu]s guber nando mundum mediantibus causalibus virtutibus concitat principes terre s[ecundu]m successionem q[uam] preordinavit in p[ri]mordio ut consurgant suis t[em]p[or]ibus sive boni sive mali ut ex eorum ordine & actionibus mirabilibus co[n]s[er]vatis & corruptionis divina gubernatio redditur clarior & commendatur dereliqta carmina nos doceant precedentis mundi p[ro]cessu[m] & quam mirabilis est dominus in suis presidibus

16 **Usurpativa** bona vocatio e[st] qua quis p[ro]pria virtute & p[er]sona sua accipit sibi dignitatem aliqua[m] & donationem ex a[n]i[m]ationibus boni huius si coleri virtus ei compet[it] & effectus ei concordant felicit[er] & aspirat favor populari q[uo]d motus a deo & causis superioribus quia aiebat tractatur omne bonu[m] futuru[m] exceus s[u]blimatione

17 **Usurpativa** mala vocatio est qua quis p[ro]pria auct[orita]te & viribus suis se ingerit a[u]t astucia in aliquam s[u]blimitate[m] furore p[o]p[u]li prorsus renunciate & ut validius possit preesse contra homines alios exstirpare & sapientes destruere subditos depauperare societates destruere malis omnibus viam aperire in malicias & libertates federare contra s[e] et a[u]t incipe a[u]t no[n] adimplere in mente p[ro]stituit & ut ab omnibus paveatur crudelitate delectat[ur] tam verbis factis & operibus

18 **Perdomines** tantum vocatio est qua quis contra deum & iusticiam & contra iura conatur ascende[re] clamore p[o]p[u]li a[u]t corpora d[omi]n[u]s non p[er]mittet institutione a[u]t qui ducit[ur] ad s[u]blimitate[m] superbia a[u]t tyrannyde a[u]t sola mentis depravatione a[u]t qua non exaltat[ur] aliq[uo] modo p[ro]pterea sit exaltabatur in iuste per ...em solum de propheta aq[ui] ungebat[ur] ... prius ... ad ...

19 **Perdemones** institutio est qua quis p[er] magice artis illusiones a[u]t dyabolorum consultationibus contra eo...

stendere in sublimitatem & faciat signa visibilia pro sua voluntate uti libet exparato cum demonibus q[uo]d qui contra deum & subv[er]sionem fidei intit[ur] dignificari a[u]t per signa naturalia que videntur esse divina dicitur pro sua voluntate utilibus p[er]tin[ere] ... cognosci q[uo]d talia signa non sunt a d[e]o q[ui]a in sanctorum p[otes]tate non est facere signa quando volunt s[ed] quando d[omi]n[u]s permittit gracia eorum hoc & ecclesia decipi potest

Gubernatio mundi est qua ostenditur eq[ui] mundus gubernat[ur] p[ri]mo a domino d[e]o duplici potencia s[cilicet] absoluta & ordinata deinde a causis superioribus intellectualibus que trahunt suam operationem in intentione ad p[ri]mu[m] tria gubernat[ur] a natura q[uo]d est intellectorum virtute certo una queq[ue] res a natura p[ro]pria q[uo]d est forma homo at gubernatur ratione volun[ta]te et natura q[uo]d interdu[m] rebellis est rationi & volunt[a]ti 20

Absoluta Gubernatio est gubernatio qua d[omi]n[u]s deus seclusis omnibus causis intermediis p[ot]est sua infinita potestate dirigere omne gubernatum in sibi placentia utilibus & p[otes]t p[re]ter comune cursu[m] nature mutare unam speciam in altam a[u]t actu impossibile quo ad cetera membra facere ut sit apparatus preter naturalit[er] & m[ore] natura a[u]t in accidentibus facere p[otes]t & contra hominem d[eu]s q[uo]d voluit s[ed] ... q[uo]d possit impedire 21

Ordinata gubernatio mundi est qua ostenditur q[uo]d s[ecundu]m platonis s[ente]ntiam deus gubernat solum causas superiores celestes que influunt p[er] intelligentias orbium ut ille registrarent naturam inferiorem motibus registratissimis celi quibus disponeret generationes & corruptiones & omnes alterationes horum inferiorum & p[er] ut forma cuiuslibet rei esset gubernator & motor intrinsecus a[n]i[m]a v[er]o rationalis hominis dirigit 22

Naturalis gubernatio est q[uo]d fit a celo & a motore intrinseco ipsi rei hoc e[st] a forma vel a ratione ita hominem vel a causis sufficient[er] concurrentibus & ideo q[uo]d si res naturalis sibi ipsi derelicta foret tunc procedit sine errore cum si preter ordinem aliq[ui]d accidit ex i[m]pedimento impedimentum inculpandum est non natura & si errate videtur in malum tunc malicia relata in causas superiores erit optima in sua actione 23

Conventicia gubernatio est conventio alicuius rei ad aliq[uo]d bonum in p[ro]pter p[er]fectionem cuius tale bonum relatum ad p[ar]ticulare est contingens relatum at ad potentiam superiorem p[otes]t esse bonum per se intentum vel etiam p[otes]t esse causam rationalem potentia q[uo]d ordinat[ur] aliq[ui]d media in fine que no[n] p[ro]gnovit ... ad bonitatem 24

Permissoria gubernatio est qua dominus d[eu]s dereliquit naturam in fiore agere cursu suo sine ad corruptiva q[ue] videntur esse mala in natura sive in bona utilia a[u]t delectabilia q[ui]a non vult impedire nisi magno motivo occurrente quia si cessat facit miraculum & licet agat contra inclinationem nature non tamen agit[ur] contra natura[m] quia d[eu]s nature confert ei vim ut mea agat prout libet quia mea ab ipso est omnis modus numerus mensura pondus & ordo 25

Rationalis gubernatio est qua creatura mere intellectualis ut est intelligentia a[u]t angelica huius meritu[m] divinum sui actus seraphim gubernat in sua fialia 26

1 Postulacio primo est peticio alicuius persone inhabilis ad eligendum per eos ad quos spectat electio et aput eum qui preest ut per [ea]m postulata licenter eligi possit quia alias inhabilis est elec[t]ionem propter aliquod obstaculum non criminalia in contrarium obsistens

2 Postulacio secundo Est gracie peticio qua desideratur aliquis secundum iusticiam ineligibilis ut necessitatis sue utilitati causa condescendat ex gracia vel dispensacione ad dignitatem qui ea se clusa eam contingere non possit propter defectum

3 Postulacio tercio secundum hostiensem Est alicuius persone que eligi prohibetur non propter vicium set propter defectum ab aliquo eciam a capitulo concors peticio quia tamen non omnino rehabilitat postulacio sola

4 Postulacio quarto Est desideracio alicuius vel aliquorum apud eum qui iurisdictionem habet ex gracia quam non potest habere ex iusticia aut est contradictio pretacita quod gracialiter prestatur fieri quod iure denegatur

5 Postulatores sunt viri alicuius collegii ad quos legittima spectat electio quibus in favorem semper iure accedit ut ex sua congregacione eligat ydoneum quam diu invenitur in qua [?] quod si non fuit aut ydonee per se continguerit tunc potest postulare

6 Postulabilis Est clericus alterius dyocesis aut religiosus aut tunc ascriptus aut episcopus aut prelatus alii alligatus iure vel clericus in minoribus constitutus aut lapsus et quilibet qui indiget dispensacione aut curia aut suo superiori quorum quilibet propter probitate sue vite esset eligibilis si non obsistent impedimenta propter quod precari oportet ut concedatur

7 Admittibilis postulacio Est postulacio que est tali persona non simpliciter inpostulabilis et a canonica et excommunicacione [?] quod fit nemine discrepante et ex condigno et non fit per verba alternativa et si fit secundum nova iura a parte duplo maiori numeri et si eciam optatur ad minus vel equale

8 Inpostulabilis Est persona simpliciter dignitati inhabilis aut propter sexum ut femina aut notam turpitudinis ut hermofroditus aut quia egrotatiuus ut caducus aut cecus aut surdus aut mutus aut quia in etate minor decem septem annis aut qui non est in sacris aut homicida aut ignarus aut aliquis interdictum violat et suspensus aut intrudens a maiori excommunicacione excommunicatus

9 Alternativa postulacio est postulacio que nominatur aliqua persona sub condicione tali quod ego consencio in petrum quod si illum habere non potero tunc in iohannem vel quia competuntur ad hoc spectantes non valentes de facto in si [?] consenciat spectantes vel condiciones admittantur alternative

10 Invariabilis postulacio est postulacio que fit ex concordia et ex condigno et que publicata aut confirmata superioris ratificacione aut subscripta et que compellitur episcopus ut abbas respondere superiore ad dandum clericum vel postulatum et postulacionis [?] et certi de iure suo quod habent instum ius postulandi et tamen ut [?] egre in mittitur et que fit a generali id est a maiori parte

11 Variabilis postulacio est que fit in discordia et que renovatur re integra ante publicacionem vel superioris ratificacionem vel que fit non ex condigno vel quod spreti sunt ad hanc spectantes vel quia fit post primam postulacionem indigne cassatam et que est de gracia speciali id est a minori parte et saniori

12 Effectus postulacionis est quo ostenditur quod postulacione admissa mox habilitatus est postulatus ut eciam sine electione possit ratificari et postulantes iam amplius non possint in contrarium et non possunt postulatus subire omnia que pertinent electis ex iure sibi concesso

13 Ius per postulacionem acquisibile est quo ostenditur quod nullum ius ante confirmacionem vel publicacionem acquiritur postulato quo possit aliqualiter agere donec postulacio omnino ratificetur aut refutetur superiores autem que si ratificatur datur accio postulato quod si refutatur privat potestate postulantes si suspenditur prohibetur postulantes ne resiliant donec acceptative approbacet aut refutacet

14 Potestas postulandi est quo ostenditur quod illi et solum illi habent potestatem postulare personam qui habent eligendi potestatem ex suo primitus accessio quam diu potest reperiri ydoneus in gremio quod si caruerint viris ydoneis in prefectura vel protinus dimittiant quod ex tunc potuit procedere ad postulacionem vel alibi electa

15 Responsio postulati est quo ostenditur quod postulatus potest videre se postulantibus in hec verba Ego a a vobis venerabilibus patribus postulacionem quam michi vidi in simulatam huius pro legittima et cetera cum nec dissencio nec consencio set in hac mere voluntati domini pape me prorsus subicio quod me ameo ex iure potest superiori que nunc certe tali postulacioni contrarium

16 Series tituli de postulacione est quo ostenditur quod bene ponitur titulus de postulacione post titulum de preparatoribus officiorum seu ministrorum et est post iura scripta de iure canonica que sunt constitucionis et mandata que sunt principum quia in vanum esset iura ministri haberent in se defectiones que vocantur ad dignitatem postulacione aut eleccione propter bene sequitur iste titulus

17 Differencia inter postulacionem et eleccionem Est qua ostenditur quod electio fit cum solle[m]pnitate decreti et subscriptionibus roboratis quia eligitur persona nullum habens impedimentum et acquiritur ius electo accionis et potest fieri in discordia prevalente saniori parte postulacio non fit cum istis et cetera

18 Mixta postulacio Est qua ostenditur quod si quis postulet eligendum mixta est postulacio similiter si in postulandum postulet vel eligat mixta est Si etiam dicat eligo et postulo prout melius de iure valere poterit et consensus tamen eligunt alteram viam tunc ad alteram redire non poterit

19 Confusa postulacio Est qua ostenditur quod si una pars procedat ad electionem et alia ad postulacionem et plures sint postulantes quam eligentes tunc si duplo maior numerus sit postulancium quam eligencium Tunc secundum nova iura tenet postulacio et non electio alias sic vbi est electio prevalet

20 Nominacio Est duarum vel trium aut plurium personarum ex nominibus propositis ex condignis et concordalibus superiori oblacio ut quem velit eligat et confirmet nullius ius datus nominatis donec alter eorum roboretur autem superior set tunc quod roborat electione roboracione ius obtinebit et non nominacione

21 Postulator perdens vocem postulacionis Est qui postulacione cassata innovat et qui personam indignam eligit vel postulat vel qui ingerit se minori quam tunc parti vel qui scit quod privatam utilitatem communi preferre gimini et qui in forma postulacionis vel

Pausa

60 Persortem Institucio est qua ondit(ur) ex li(tte)r(a) sors sit quedam res i(n) q(u)a dubietate diuina iudicijs voluntate n(on) sit aliq(ui)d mali tn̄ ell(ectio) persortem nunc s(ed) qui sub anathemate prohibe(tur) xxvi q v sortes quia talia facientes diuina oracula fac(er)e vide(n)t(ur) i(n) libris tn̄ dimis orone dicta p(re)missa sortes ged(u)nt(ur) xxvi q ij h(ic)

61 Monografacio Est qua ondit(ur) ex, in omni regno prouincia vrbana ciui(tate) z omi dyocesi digm(us) e(st) h(abe)re vnu(m) a(ut) duos viros boe consciencie q(ui) cronicas cons(cri)bent in stat(u) z in fatacionis p(er)sonatum insigniora vt futuris notificet(ur) p(ro)uita zp(er)sone q(ui) adno dn̄o erant s(u)blimate non sit intereant morte nasi qui expost viuant in memorijs hoi(nu)m in bo(no) siue i(n) malo

62 Exaltacio prefitiendi est q(uo)d ondi(tur) q(uod) prefitiendus deb(et) exaltari in petra z p obediencia legum z sup(er)ioru(m) suoru(m) p(er) humilitatem pa(ti)enciam iusticiam p(er)seu(er)ancia(m) z(e)l(u)m firmu(m) humili(ta)t(is) z pacie subiacet fundamentum ato rrutum se nunc di(ui)bitet qui zedificat in vallib(us) porta s(un)t sed nota

63 Qualitas prefitiendi est q(uo)d ondi(tur) q(uod) prefitiendus deb(et) esse speculu(m) lucina lume(n) exemplar vt exeius vita scribant(ur) libri z homines doceant(ur) z deb(et) esse ductor doctor spe(cu)lator pastor dispensator mediator aduocatus z debet esse talis vt applicatus corpi ipe sit caput z vt nichil repiatur in corpore qui aliq(ui)d sp(er)at(ur) in capite z°

64 Clericatus Est quelib(et) ecclesiastic(a) persona que diuino officio mancipata e(st) cote(m)placom orom z deuocom lectom die ac nocte deputata e(st) t(ame)n vt semp(er) insistet dn̄o z dn̄s sit pars eius z ipe sit pars dn̄i vt mi(ni)s eius sit exerci(cium) dn̄m nec sit cotemptor secularium negotioru(m) decipitur enim qui sequi cl(er)icus si arbitrat(ur) q(uod) ei soli reliquit(ur) solli(ci)tudines indiales

65 Necessitas Clericalis dingnitat(is) est qua onditur ex quelib(et) etia(m) t(ali)s dingnitas necia est in mundo tum p(ro)pt(er) laudem dn̄i dnūi omni t(em)p(or)e q(uia) maltis gitat vt nec die n(ec) nocte s(e)paratur momentu(m) qui laudet(ur) dn̄s z quia nullus homi(nu)m sine sacerdotali dingnitate n(ec) nascendo n(ec) viuendo n(ec) moriendo p(otes)t esse gratus nec regalis dingnitas aut quecumq(ue) alia p(otes)t bene co(m)pleri sine sacerdotal(i) dingnitat(e) attirs(it)

66 Potestas sacerdotalis e(st) qua ondi(tur) ex, officio sacerdotali cu(m) sacrosa quinis purgatur apertis iuxta i(n)d ex(em)p(lo) dnm̄ sectis p(ec)ca(ti) z p(ro)pterea prohibent a demone hoste defendunt de carcere inferni educunt p(ec)catorib(us) die ac nocte orant sacris reb(us) extibat adirum celoru(m) expulsum reducunt sine quo homo nec gratus potest esse deo nec bene potest saluari

67 Simulacio sacerdotis est qua onditur ex quilib(et) bonus sacerdos simlat(ur) angelis sanctis z regib(us) z p(ro)phetis z v(ir)ginibus angelis quippe q(uia) s(un)t angli die ac nocte stat in conspectu dn̄i ministrantes ei z cum de toto corde laudant ita p(res)biti homib(us) secreta reuelant sacrificia homi(num) in conspectu dei offerunt z homines i(n) amore di accendunt demones arcent z animas morientes i(n) p(ar)adisum deferunt ob(quo)d dici(tur) malachie angelus dn̄i exercituu(m) est

68 Amplior assimilacio est q(uo)d ondi(tur) ex, quilib(et) sacerdos assimilat(ur) cn̄ s(u)mptiue nubib(us) vento auro argento electro gemis leonibus aquile eq(u)o rote duci militi vigili messori seminatori dicit(ur) reges iuxta i(d) p(ri)ma pet(ri) ij vos estis genus regale sacerdotiu(m) p(o)p(u)l(u)s acquisicionis dic(itur) nubes q(uia) sicut dicta lig(na) sit detera gemit(us) z inter ca(n)t(us) contemplacione ad alta poloru(m) frequenter rapitur vt illic suspensus non terrenus s(ed) di appellet(ur) filius

Pausa

Operacio Sacerdotalis est eius sollicitudo maxime in sex s(cilicet) deleum vt laudet q(ui) time z oret p(ro) pace vniu(er)se ecclesia(e) santat(ur) z suis prelatis p(ro)p(ri)e z sua plebe z vt anime mortuoru(m) soluant(ur) angerib(us) penali(bus) s(e)c(un)d(u)m in doctrina vt plebem non negligat in sacrament(is) verbo dei tercio in sacris s(cri)pturis q(ui) time doceat(ur) q(ua)rto exempli perfectionis sexto viatorib(us) patent(ur) p(er) fect(am) q(ui)nto hospitalitate cari(ta)te z domesticate vt sciat p(er)fe(ctum) sexto in misericordie opib(us) se maxime exerceat ut viduas orfanos captiuos z mortuos infirmos

69

Vitare debet p(res)biter quilib(et) maxime decem s(cilicet) inobedienciam negligenciam superbiam tam in factis v(er)bis z signis innanem q(uam) s(u)e sue impunitatem sensus singularitate affectus inordinatos malam exemplaritate loci instabilitatem sinistram intentom cordis diuisione abo(mina)re z incorrigibili(tatem)

70

Gra cleri Est ipe xp(istu)s dn̄s q(ui) sua paupertate fecit clerum diuitem vt habundet in omni bono tpali z sp(irit)uali inquit ap(osto)lus eius paupertate diuites facti estis z qui non habuit vbi caput reclinaret ecce tibi amplitudine(m) disposuit palacioru(m) qui confundebat(ur) ex ignobili te fecit pregloriosu(m) dolebat merite vt tu leteris denudabat(ur) vt tu preciosis vestiaris z qui nouissimus erat inter latrones te in primis fecit residere inter gloriosos obnoxius ergo erit clerus vniu(er)sus die z nocte glorificare cristum dominum suum exaltatorem

71

Vita cleri Est vita deprehensibil(is) exeis que clerici gerunt enim vestem honestam in vita morib(us) z cogitacionib(us) prologuntur gerunt coronam que pilorum determinatoe (com)ptum iudi(cat) claritate z splendencia puritate z quia sit vite i(n)fluencie dinne no(ta)t capacitate z q(ui) in(ter) mediat int(er) eos z dn̄m rotunda q(uia) deu(m) inter minable(m) sinib(us) attractat p(ro)fessio sonat orom offi(ci)um deuocom n(isi) hijs pollea(n)t(ur) mentitur habitus mentit(ur) corona z menciuntur vniu(er)sa

72

Deformatas Est q(uo)d est vita scandalosa qui exomni statu accipit decoramenta q(ue) videt fugit a(d) onera capit amulitib(us) eq(u)os cum faller(is) armstatis fructus agrorum amulierib(us) mollitiem balnea fugiunt ociu(m) z laude a p(ri)ncipib(us) fastum z falie amplitudine z q(uo)d talis homi(ni)s sit necessaria z p(ro)pria sua vita austera hec i(n) clero tri(s)tissimo miraculo coractum tn̄ si clerus i(n) hijs esset moderacior multum vtile foret ne scandala cotonmtentur iuxta i(d) ro(mani) z c(apitulo) 12 Nolite (con)formari huic s(e)c(u)l(o)

73

Comparacio cleri Est q(uo)d ostendit(ur) ex vitas suma inquit ap(osto)lus vos estis lux speculu(m) norma lib(er) lux sol lucerna lampas fons columba serpens candelabra lux estis tn̄ tu viatores dirigitis malefactores fugitis z actiones vras lucide faciatis z no(n) i(n) tenebris speculu(m) tn̄ in sp(irit)u(m) vita p(res)biti videntur macule peccatoru(m) p(ro)pter puritate vite sacerdotal(is) lapas oleo misericordie misericordie inter z p(ro)pciat(ur)

74

Honor p(res)biteri Est honor i(n) hac vita sum(m)us p(ost) deu(m) z an(gel)os z sc(t)os ex q(uo) nulla dign(i)tas est altior sacerdotali n(ec) dignior nec p(lu)s honoranda inquit ap(osto)lus ad tit xxiiii bene p(re)sunt p(res)biti dup(lici) s(un)t honore digni dig(ni) s(un)t antecessione q(uia) p(ri)ncipes s(un)t iuxta i(d) constitues eos p(ri)ncipes s(upe)r omnem t(er)ram vitu decreti z habitu eciam ut supfluat vt eis cum humili(ta)te reueren(ter) loquam(ur) cum humili(ta)te assurgam(us) p(re)cepta exequi(mu)r i(n) nullo contristem(us) eciam de eis habeam(us) vt sint pro insi(nu)itatib(us) z maledictione eorum expauescam(us)

75

Compaciositas Est q(uo)d ondi(tur) ex si p(o)p(u)l(u)s clero z clerus p(o)p(u)lo concordabit in dilacoe dn̄i di so(c)ietur vt cu(m) seruimus dn̄o dn̄o deo creatori meo sacerdotes primi q(ui) sunt sum(m)i instituti dn̄o z p(o)p(u)l(us) co(n)tus vniu(er)sa p(o)p(u)loru(m) dig(ni)ficabit(ur) omnis ho(mo) q(uia) magis digni(ta)te nobili(ta)te e(st) dei sum(m)a z p(ro)uide(nti)a in p(ri)n(c)ipalib(us) recto itinere ibit qui sc(i)es i(n) reg(n)um celoru(m) vt illic tandem sit seruus vbi et dominus

76

pausa

ordinem in quibus non preiudicat prelato premitt
prelatum eligere bonis ecclesie superintendere in se
riores prelatos instituere et destituere indicare exegi
tare absoluere compactos patronorum adeptiones confir
mare sponsalia discernere dimissoriales concedere
et episcopum suffraganeum sibi petere confirmare episcopali auctoritate
sicut quo ad clauis non quo ad executionem eorum quod pertinet ad ordinem

16 **Nullabilis** actio capituli sede
vacante est quando ordinat quod prelato vacante capitulum
nequaquam potest res ecclesie alienare nec pro aliquo
prescribere contra prelatum quia sede vacante
nulla currit prescriptio nec habent potestatem conferendi preben
das dignitates et curam animarum in his que pertinent
ad prelatum tantum nisi forte per semestre tempus currat a pre
lato ad eos devoluitur conferendi potestas alii dicunt quod minus

17 **Electores** ydonei sunt clerici colle
giales etiam si duo vel tres fuerint in colle
gio superior et patronus et consuetudo et privile
gium et is qui est in possessione iuris elige
ndi etiam si in possessione vacillet et corporaliter absentes aut
scrutatores ad quos pertinet viri religiosi ex honestate et
alieni ex consensu et privilegio apostolico non ad eligendum
sed ad consentiendum principes et communitates vocantur
et alii honesti ut electionem collaudent

18 **Electores** in ydonei sunt illi qui
sunt excommunicati maiori excommunicatione et suspen
si et interdicti et qui aliquid alique eorum et
aliqui sacerdotes celebraverint in loco interdicto
et quibus interdictum est eligere absque superioris
licentia et qui sciente eligerit indignum et pertinaverit
in forma electionis et neglexerit eligere usque ad elapsum
tempus et qui non sunt diaconi ad minus

19 **Eligendus** habilis est clericus
nullum impedimentum habens ex defectu et crimine
qui de legittimo matrimonio natus fuerit sit pre
rogativa quod eius comparatione ceteri grege dicantur
doctrine probata moribus commendabilis et tricesimum
annum sue etatis attigit et non est excommunicatus maiori
excommunicatione nec aliquem interdictum et suspensum et excommuni
catum violauit et talia qui se rigorose exponit examini
querabilis primo si potest fieri de gremio et si sit unus dignus
dummodo sit dignus si non tunc in aliis ecclesie sint
ibi tunc in tota diocesi quod si nec ibi tunc aliunde potest postulari

20 **Ineligibilis** simpliciter est qui
est hereticus et qui volens malitia tempus conduxit
vt eligeret et tumultu prelati conatur eligi
et est excommunicatus maiori excommunicatione defectum
in natalibus et est corpore viciatus notorie impediente
officium et qui fecit tractatum ante prelati obitum et est
bigamus et caret clericale sciencie et est homicida et symo
niacus et falsarius literarum apostolicarum et aliquem ex
hibuit hereticum etiam sciens sacramenta et aliquem denun
davit sigillum confessionis et fuit apostota et reba
ptisatus et per se fuit reprobatus vitio proprie et scismaticus
et intrusus et qui a se ipsum in prelatum elegit et est
minor triginta annis et actu tenet plura beneficia
incompatibilia sine pape dispensatione quia talis
differt est cupidus ista non solum impediunt eli
gendum sed etiam abiciunt electum

21 **Ineligibilis** secundum quid
est qui excommunicatus
minori excommunicatione et notatur de incontinentia
tamen uxori et filii adhuc supersunt
et est usurarius et simplex id est non sit in
dustriosus ut ceteri et est literatus sed non in sacris
maioribus id est ad minus subdiaconus licet olim diaconus
quia subdiaconatus non erat ordo et est cupidus aut
claudus et alias corpore viciatus non enormiter que
ita ista premit impedire promotionem sed non abicere electum
in promotum

22 **Reeligibilis** est aliquis
qui semel reprobatus est in electione
iure exceptionis contra electionem factum

pausa

sed non contra personam vel si electus per electionem
renuntiavit vel quia aliquis obiecit crimen excepti
onem contra eius probatione succubuit talis semel cadens
ab electione reeligi potest altera vacantia si sciencia vita
honestas etas legittima eum commendant sed non sit reus
de illo crimine nec illa etiam nec in maledicto amplius eligi potest

23 **Tempus** electionis est totale tempus
trimestre incipiens a die sepulture prelati ec
clesie in sancta quod tempus ecclesie kathedrali vel re
gulari non iusto impedimento cessante si electores
non elegerint dignam personam ad proximum superiorem
devoluitur provisio post quod tempus si superior non providerit
etiam infra trimestre tempus itum ad proximum superiorem devol
vitur

24 **Notificatio** electionis est quando
quod electores debent notificare electo electionem
infra octo dies et petere ab eo ut det consensum
infra mensem a presentatione sub pena privationis
iure quod sibi ratione electionis debetur nisi forte electus
conditionis existat quod sine licentia superioris consentire non
potest quo casu electus et electores tenentur petere licentiam
cum ea celebritate qua minus superiori in electione tur
ad consensum alias ipse et ipsi caderent a iure electionis

25 **Locus** electionis est ecclesia kathedralis
si fieri potest si non tunc principalis ecclesia in urbe
et extra ubi tunc est capitulum in quo si adhuc non
potest fieri commode forte propter interdictum
et hereticorum et scismaticorum occupationes tunc valet
electio facta in omni loco honesto in quo sunt electores congregati
digni electionis

26 **Vocatio** eligendorum est per administratores
tunc sede vacante omnes personarum
qui evocande sunt et qui debent volunt possunt interesse
convocatio scripto citatorio et nuntio et campane
signo ad locum diem et horam prefixam quod si non vene
runt per se et aliquem de capitulo potestatem suam non commiserunt
et alii si capitulo placuerit persona pro constituta dare
potestatem privabitur potestate amplius impediendi electionem non potie
obitum contemptum

27 **Forma** evocatoriorum mandati est forma
in hec verba scripti libellus Nos administratores
in spiritualibus sede vacante vobis assumamus
obitum dominum nostrum advenientem ad diem b. in
locum ecclesie cum campane sonum audierit in conclavium
per vos et verum procuratorem qui vices vestras alicui in col
legio vel extra collegium nobis placito referat sub
pena non contradicendi electioni predicte fiende et ob
tiendi contemptu ne propter te mora in electione dap
num afferat nobis et ecclesie viduate

28 **Conclauis** est locus secretus
quo gregantur electores ad eligendum
prelatum et claudunt in tuitione sua serat
et dantur principi et senatori et legato im
peratoris claves ut nec ipsi possint exire nec aliquis
intrare vel loqui sub pena excommunicationis et primis quinque
diebus datur eis unum ferculum tantum de camera et
post panes et vinum donec elegerit et si quis exierit vote
privabitur nisi propter infirmitatem exierit tunc post admittitur
et si attinentes venerit infra x dies admittendi sunt post
non nisi adhuc sit res integra

29 **Inuocatio** est postulatio univa
nimis spiritus sancti ut illapsu suo in corda eligen
tium ostendat quem dominus deus vellet esse dignum
presulem et ductorem populi sui quia invocatio potest
esse generalis et fit ante conclavium in presentia populi
sed missa de spiritu sancto postea principes cum et rectores
urbis impellant eligentes in conclavium in animo ab eis
recepto quod sine dolo et fraude velint dignum providere
et post in conclavi antiphona veni sancte spiritus cantata fiat arenga

30 **Treuga** est sermo cum themate
tali vel alio consimili ostende domine quem ex
nostri quem elegeris in quo doctior quam est debet

p[er]sona postulata cum non sit vitiu[m] vel qui postulat eli-
gendo vel eligit postulando vel qui ep[iscopu]m eligit a[ut]
religiosum sine postulacionis confirmacione

Electio

Electio est alicuius p[er]sone ad dignitate[m] vel fraternitatem societate[m] canonica vocacio p[er] eos ad quos spectat aput eum qui iurisdicc[i]o[n]em p[re]est. Et electio iuris est, non g[e]n[er]ali roboratur in tituli. Dicitur iuris intitulat[ur] non generali. Per hoc differt a postulacione quia electus agere p[otes]t iure ut confirmet[ur] et mone[n]t eligentes ne resiliant s[ed] postulatus non.

2 ## Canonica

Canonica est que fit ex q[ui]bus sensit p[r]incipis vocatis vocandis die p[re]fixa infra menses tp[or]e non tam p[ri]us nisi tres dies sepult[ur]e p[re]lati et q[uod] sit in die p[re]fixa i[n] vocac[i]o[n]e s[u]p[er] s[un]t p[re]dicta ab his a quibus deb[et] et de quibus iuste p[otes]t et ubi deb[et] et q[ua]ndo deb[et] sicut deb[et] in mat[er]ia apta et forma debita et ubi n[on] intervenit simoniaca p[ra]vitas a[ut] p[o]p[u]lar[is] tumult[us] nec est impedita a papa a[ut] eius legato. Non canonica ab opposito dicitur.

3 ## Annullabilis

Annullabilis electio simpliciter est electio nunq[uam] convalescens sed simpliciter prohibens ne eligentes s[ecun]do procedat ad elect[io]ne[m] pro illa vice quia tunc ad p[ri]mu[m] superiore[m] p[otes]tas devolvit[ur] si scilicet elegerit indignu[m] a[ut] alias irregulare[m] a[ut] criminosum ob q[uo]d p[er] pactum p[ri]vandum p[ro]hibe[n]t ad exerc[i]cium ordinis a[ut] q[ui]a p[er] crebru[m] i[n] fama electo q[uo]d eam p[ur]gare nequivit a[ut] quia electio facta est contra formas co[mmun]es a[ut] eligentes fuerit h[ere]tici a[ut] scismatici a[ut] facta est p[o]p[u]lari tumultu a[ut] facta est per sorte[m] a[ut] fuit clandestina a[ut] fuit p[ost] appellacionem legittime interpositam a[ut] processerunt ad electionem s[ecun]dam non cassata p[r]ima a[ut] fuit contra p[ro]missione[m] vel fuit ab excommunicat[is] maiori excommunicat[io]ne vel de excommunicat[is] maiori excommunicacione vel fuit p[ost] trimestre tp[u]s a[ut] elegerunt postulandu[m] vel postulaverunt eligend[um].

4 ## Convalescens

Convalescens electio est electio nulla de iure valens tamen consurgere re integra ut scilicet si unus a[ut] plures contempnuntur tunc ad eorum peticionem cassata est electio ratificat[ur] a[ut] si in eam consentit a[ut] quia pecunia data est i[n]scio electo a[ut] aliqui elegerunt pl[ur]es p[ro]pt[er] favorem a[ut] sanguinis affectum a[ut] p[ro]p[r]ium commodum a[ut] publicatio et collacio fuerit publicata p[ri]mo scrutinio et si electores qui fuerit in scrutinio non fuerit i[n] collacione a[ut] e converso et si maior p[ar]s ignorat vitiu[m] eligendi vel q[uo]d electus fuit in minori excommunicacione.

5 ## Invariabilis

Invariabilis electio est que fit publicato scrutinio aut compromisso et que est decreto et subscripcione eligencium roborata et si p[ost] publicac[i]o[n]em votoru[m] fuit co[mmun]is consensus tunc talis non p[otes]t mutari q[ui]a nec et solu[m] nec fit electus qui publicatus e[st] et nominatus nisi electus ceciderit a iure a[ut] a iure eligentibus fuit repertum vitiu[m] in electione post a[ut] maior parte capituli tunc superior p[otes]t istam cassare et aliam novare.

6 ## Variabilis

Variabilis electio est electio que est re integra voce non publicate et contra quam quis excepit canonice et nisi excipiendo astringit se ad penam si succubuerit vel quando aliquis appellat in validando eam q[uo]d non e[st] canonica vel si alicuius electio cassat[ur] p[ro]pt[er] p[er]sonam a[ut] inordinatum processum eligendi et habent variabilitate[m] intellige si sit i[n] initio vel processu s[ed] non tunc cum electio est perfecta.

7 ## Contextualis

Contextualis electio est electio a pluribus diversis partibus facta s[ed] alio et alio modo s[ed] sub eodem tp[or]e valens amplius in qua parte meliores et maiores adunantur nisi scienter eligatur indignus a[ut] proger[et] contra tp[u]s statutu[m] aut fiat i[n] forma electionis vitium a[ut] eligitur is qui antequa[m] fuerit requisitus consentit a[ut] simulat electores electioni de se faciende.

8 ## Ex intervallo

Ex intervallo electio est electio successu tp[or]is currens p[ar]ialiter et aliam formam modu[m] et via[m] semp[er] valens nisi p[r]ima fuit vite facta per transeat trimestre tempus aut p[ro]pt[er] intimidat mandatu[m] a[ut] quia electus moritur a[ut] dissentit electioni de se facte nec vult consentire nec post consensum renunciat vel q[uia] in electo itera[tur] vitium occultu[m] in istis casibus electores si nil egerit in fraudem habent integru[m] tp[u]s ac si vacatio nova esset s[u]p[er] de novo eligendi p[otes]tate.

9 ## Devolutio

Devolutio est translata potestas in iure electionis ad p[ri]mu[m] superiorem si electores infra trimestre tp[u]s distulerit eligere et iterum infra alios tres menses si ille neglexerit ad proximu[m] superiorem. Si vero scienter elegerint indignu[m] p[ri]vant[ur] iure ne ea vice amplius procedat i[n] electione vel si s[ecundu]m debitam formam tunc p[er]sonam devolvitur ad papam et si maior p[ar]s ca[pitu]li delinquit devolvit[ur] ad pauciores, p[r]imo etiam ad vos q[uod] o[mn]es delinquant devolvit[ur] ad p[a]pam vel si sint electiones clandestine h[o]c e[st] per conventicula facte vel si non cu[m] celebritate solempnali publicat electionem vel si in more trecesimo anno elegerit.

10 ## Tempora

Tempora electionis s[un]t tria tp[or]a, scilicet tp[u]s inchoationis q[uo]d initiat[ur] deliberatione h[oc] nichil o[mn]i[n]o re integra mutari p[otes]t. Aliud perfectionis est q[uo]d perficit pronunciatione et illud difficulter variari p[otes]t. Tertiu[m] e[st] q[uo]d fit i[n] confirmatione et illud est tante virtutis q[uod] invalidat competitore[m] et omne tamen aboleri facit cum si q[uis] tunc opponit tenetur se ad penam talionis subscribere.

11 ## Considerabilia

Considerabilia circa eligendu[m] s[ecundu]m ap[osto]lu[m] qui dicit oportet aut ep[iscopu]m esse virum unius uxoris virum vere e[st] a p[ar]te grecos s[ed] non ap[u]d latinos q[ui]a nullius uxoris debet esse vir non vinolentu[m] id e[st] sobrium prudente[m] in mentia p[re]teritorum intelligentia p[rese]ntium i[n] providencia futurorum i[n] circumspectione circa contrariu[m] ornatum triplici ornatu s[cilicet] laicis claritate scientie virtutu[m] et rectitudinis habitu decenti et bona fama et bona conversatione hospitale q[uo]a ad clam sine p[er]sonarum accepcione modestu[m] in omnib[us] non percussorem non litigiosu[m] non cupidum et cetera.

12 ## Expense

Expense occasione electionis facte s[un]t expense toto trimestri a[ut] aliquo semestri tp[or]e facte p[ro]pt[er] laborem q[ui] fit in electione recompensabiles ex bonis prelati vel de dote prelature vel de prelato electo q[uod] si electio fuit canonica et electus consenserit quamquam p[ri]vat[ur] p[otes]tate bonorum dz amplius de p[ro]p[r]io fisco impendere.

13 ## Expectacio

Expectacio absentiu[m] e[st] qua ostendit[ur] q[uo]d absentes in provincia nisi sit latissima ita q[uod] mora electione timet[ur] ne sit dampnosa decem dieb[us] p[ossu]nt expectari s[ed] illi qui s[un]t extra provinciam p[ro]pt[er] tot id[em] h[ab]ent q[ui]a in notitiam de obitu prelati non s[un]t expectandi q[ui]a possit venire si voluit qui vero in urbe s[un]t si p[er] p[ro]cessum capane ad t[er]minum p[re]fixum non venint non potuit agere de contemptu n[on] voluntate impugnare electiones quia non sunt expectandi n[on] illi q[ui] citati non veniunt sed latitant et nescitur ubi sunt.

14 ## Vacantia

Vacantia p[re]iudicans e[st] que affert p[er]iculu[m] gregi dominico et q[uod] sine prelato diu non p[otes]t esse et q[uo]d promitti[tur] vincere p[re]lato a[ut] transit tp[u]s trimestre in ep[iscop]alib[us] a[ut] semestre in minorib[us] a[ut] si ad unam vacantia[m] plures instituuntur eodem tp[or]e tunc p[otes]t t[ame]n si nent g[e]n[er]e et si recepit alteru[m] b[e]n[e]ficium in compatibile mox p[r]imu[m] vacat nisi pape interveniat dispensacio.

15 ## Potestas capituli

Potestas capituli sede vacante est q[ue] ostendit[ur] q[uo]d tempore vacantie sedis capitulu[m] p[otes]t supplere vices prelati eorum q[ue] tangunt iurisdictionem non

pausa

cez ellitus pt decidere pg insta ellitoni ne institua in vindecim casibz sz si vult esse ytonouis an confirmationi vl procuratoz ecclie in toto vl pte vl si electus infra mensem non consenserit z infra trime stre tpe expost non peticit confirmari z infra quinqz menses neglexerit confirmari n' vult adhr qpelli per superiorem z si infamatg neglexerit se purgare de obito crime a' sit auarg a' psalmodie ignarg z si loga con nencia hre no consuetu a' intromittit se adea ante confirmatioz q no depedet ex ellitione sz ex eo fine

Potestas

Potestas electi Est ptas depedes ex sola ellitone canonica firma q ondi' cez multi emoti volentes ytiliam qstituti pnt mandare i nestire suos suffraganeos et agere q ad iurisdictoni ptinent nō at adminstratones z si in me te tone fuerint subietti ecclie pnt i iudicio agere z ecclesiam defendere z tuere in norem ne i caus iustis opprimantur Potestas aut electi in papa aduabz partibz e mox plenitudo ptatis etiam ante consecra tionem vt het di pom i nomine z di hpresse aliquis

Examinacio

Examinacio electi est triplex Exalacio/quarum pma est pg ellitoni an con firmatoni/ibi bene discucienda e vite qdicio aput qs tomi saba/tq si vici m detegatur nociuum quo in toto essz repellendg/z est reintegra id est qd' non e facta pncato supiori/pnt i dnotac suos con sensus/z de nouo procedere/si vo iam supiori fta est pntato psone/z fuit tam scelesta scelg pote tprecedere simplicit' incliqibilis/pnt deferre supiori/vt an confirmationi impediat fitm/si vo sit vici m tollerabile mittant impace/ne fruscrent' iura mlt laborabz qsita

Exaiacio scda

Exaiacio scda Est exaiato facta per supiore pg decreta pntatoni q exa minat z formam ellitoms z qditones ellettg a' postulati pg tm consensum tadit omis opinio mala de electo z omo crimine qz amplig meru talapine non pt i nadi n' aligg timosinn a vicosium pt ei obsistere a' aliquitate obici sine pena suspensionis

Exaiacio tercia

Exaiacio tcia Est q e ante or dinationi z consecrationi e tunc deb examinari in sciencia e in fide e sacramentis z pma pg deum obedia sede Romane ecclie qz si fa tere recusauit mox abiciatur et ima ipo fto i fidelis esse conuincit' et debz promitti i spot qui eciā si dicat a' arbitrat' q Romana ecclia pt aliqd illicitu mandare a' contra eu'ngeliu ptipe a' sacro sancta consilia a' decreta ipo fto debz vti hereticg qsettoe abiici

Confirmacio

Confirmacio Est consensus supioris adomma ea q electo ad iurisdictiones pertinent vt pg eam canonice ministrare possit tam in tpalibz quam spiritualibz exceptis hiis que ex ordine dependet quorp pa anullo debz querere confirmatoni pg ellitoni aduabz partibz statim quia non ht se supiorem z pq pa priarchas vl metrapolitanos z omes alios qui sibi i mediate subsunt e imparatorem ez p subordinatoni pa habz confirmare priarchas z cardinales arcepi pmas epm metrapolitan epc vo omes infra se positos

Consecracio

Consecracio Est perfectio prelati corroborato cerimonialibz sollemnitatibz qua confertur ordo z caracter e aministracio om q ex ordine dependent ad singulares vnitlin sue ecclie q det fieri die dnica tertia z pho quo ex me ro or ne pa debet consecrari ab hostiensi in vrbe Romana an ynipnu anglicu si fi pt priarche z cardinales appa vl eius qsensu i suis ecclesiis Arcepi a primatibz pntibz corp suffraganeis Epi a metropolitanis prelati ab episcopis

Consecracio

Consecracio Non scordiata Est q ostendit' cez iniquitate impediente pa pt consecrari a quo voluit vbi elegerit e omes alie exceptis consensu salig pmas qui dicat' priarcha e Arcepi scopi qui alit dicuntur Metropolitani z episcopi pnt consecrari atalibz Episcopis z non a pauciorabz

pausa

vbicuqz elegerint actg vbiqz qui no immediate sz subpa requit' vt habeant assensum suorp imediate suppiorum z debent consecrari infra cplam et elbq m

Potestas

Potestas consecrati prelati Est receptio plenaria clauium cum ptate ligandi z soluendi ac puniendi subditos ho prohibito sz in respectu ad mortem z idem iudicij quo in statimg inde se redet vlcionem z q pt sacramentu fidelitatis z obediencie exigere a subditis z vti palio ad vsum z nomen iniqz casibus infra dicendum

Pena

Pena male eligenci m Est pena talis q si scienter elegerint indignu q tenmo abeodia stit ouisimg suspensi debent z tilita tibz carere e amplig toto triennio meclle ctuo debet carere Si vo omes deliquerunt tunc ad superiorem prouidendi deuoluit' ptas ipo iure z et spssimat

Electio

Electio ordinata prelatorp Est qua ostenditur q pa modo eligi debet a solis cardinalibz e anullo alio licz olym Adrian pa tradiderat karolo z leo Ottoni tz nc aliquid protractu tpis ctiā essz atessala ludwicg Impator z primus Henricus dmittebant priuilegio e ideo hodie pg ellitoni dum noti si' imparoti noui pc ellato suffi' assz i metropolitang dz eligi a conprouincialibus epis z collegio Imparator vel principes dimarie vt dicta ceisto donante in legibz epe acollegio qsenciete metropolitano abbas amonachorp congregatione e abbatissa acongregatione monialium z sic de alijs

Iuramentu

Iuramentu confirmati z consecrati prelati Est iuramentu qd facere debz in limine ecclie ante sui conationi si conat' in sua ecclesia vel si in alia tunc cum primo adueniet obmat' sibi cum processione tunc i ingressu hostij ad ecclesiam kathedralem debz prelato dictino iurare qseruare libertates ecclie e bona eius non dilapidare ritum e ordinem illig ecce non destruere si plg promouere in meliius clerorp honorare e adquemcuqz statum deuenerit qd ecclesiam vellet promouere

Translacio

Translacio personarum de vna sede ad aliam gradualit al ciorem spontanea transitio necessitate in sidiarp vtilitatis ve causa cum patronorp z spiritualis supioris qsensu z non pa temeritate ne ducas alteram preter suam vxorem sine supiore diuorti nate adulter dicatur Dicatur spontanea quia nemo cogitur i iutg perdere q's iuste qparatum est sponte aut pt dicat' patronorp id e eius qui ht ptatem i sti tuendi qretiam sine voluntate non destituatur

Translatur

Translatur Est aliquis affectans pmutari de minori ecclesia ad maiorez vl de pari ad parem scdm legitimu assensum qui debet esse gradualis de minori salig ad maiore vl de maiori ad minorem ppt humilitate Aut quia est defectuosus non valens ferre onera vl quia opinatur sibi minore ecclm videtur melior z sic vtilior e maior ac tq facilg indulget translacio ad assensu qz ad descensu

Potestas

Potestas transfferendi personas prelatas Est ptas querendi dissingendi apud eum cui autoritate instituebat' z tenebatur astrictus vt salig Epi tam electi qz confirmati sine pe licencia non possint cumvlie astringi nisi pa consenciat z plebani sine colatorp z epi assensu Si vo velit extra diocesim transferri tunc vtriusqz diocesani salig z eius a quo vult transferri z ei ad quem vult transferri re quirit assensus

Utilitatis

Utilitatis causa translacio Est translacio alicuius de vna sede ad alteram sed non nisi superioris auctoritate ppter hoc quia presumuntur magis esse vtiliores

Pausa

trahere sermonem q dignitates p subordinacionem dependent principalius a domino deo q ex humanis ut ibi ideo qui da elegit victoriam moysen pyne spor tentis mathiam sortem certam virgine humilitate re et hodie ostendat pastorem prout humilum scdm cor suum ubi moneat ut non timore a munere a odio q propositum spirituali tribuat votes tunc procedat ad electionem

Forma electionis est quadruplex forma scilicet per compromissum p scrutinium per inspiracionem per consilium extra quas formas si quis nova forma procedat eligendi potestate tunc privabitur Nota q ad electionem Metropolitani debent interesse omnes comprovinciales epi et electores re integra p q decem dies veniens debent admitti q non possunt variare formam inchoatam

Compromissi forma est forma qua totum collegium committit uni aut tribus a quinque in numero impari sive sint prelati a non prelati a de collegio a non de collegio q illi omnes a eorum maior pars q elegerint q volunt ratum et gratum here sive eligant de collegio vel undecumque alibi qui eciam de se possunt unum eligere si sunt q in forma compromissi et si per verba singulares unum eorum si eligerint dignum a digniorem electus renunciaverit exitur eligendi potestas revertitur ad electores Si vero non eligerint infra tempus a iure statutum tunc potestas eligendi devolvitur ad primum superiorem Nota dicit totum collegium q si unus nollet consentire in forma compromissi non valet q nemo tenetur renunciare iuri suo

Scrutinium forma est forma q duo vel tres scrutatores eliguntur de collegio q sine dolo et fraude debent colligere libere votes singillatim et secreto suis votibus apponit dum quidem debent scriptos primitus de suis votibus exarare p tabellionem vel uno scrutatore aliis videntibus votes scribente q si in quem consenciunt electus est si maior pars scilicet dupla a propter electus est q si votorum equalitas erit ad duos ponderabitur q iure a sciencia digniori sunt vel que superior pro ratificacione preoptaverit qui presentatores nominaty et publicaty finaliter instituendus erit et tunc mox succumbit pancorum malignancium contradictio

Numerus personarum ad scrutinium tores inquisitorum est qua ostenditur q ad minus tres requiruntur de collegio ad forma scrutinii quorum duo ex eis scrutabuntur tunc et summa presana dicit q tercia duo primi tercium primus scrutabitur alterum et dicit q si unus sit incipiendo q non vocat testibus exprimet votum suum et eliget et publicabit sed hoc non erit per formam scrutinii si magis compromissi ubi unus pt eligere

Inspiracionis forma est q omnes spiritu sancto interius afflante concorditer porrigunt vota sua pro uno ac si unus homo foret que semper rata debet esse quia spiritus sanctus est bonis consiliarius et fidelis non deviaverit eos bonum opus concepit in cordibus eligencium dabit in profectum vel plurimam agitur bonum eos debet lucere eligentibus et fortitudinis et mundi contemptu dabit electo lumine cognicionis in gubernacione fortitudinem defendendi subditos a dyaboli incursu et elevabit ad celestia et pacificabit corda omnium pacis auctor

Consiliaria Electio est q fit per modum consilium contra minores prelaturas q scilicet promovetur alicui ecclesie iure electionis prepositus decanus Archidyaconus archipresbiter a presbiter sive sit maiori a minori ecclesie in quo procedit scdm morem observatum a veteribus

Discordie interuencio est q ostenditur q discordia maior venit tam vocum equalitate ad duos electos et tunc cetera tamen missa de spiritu sancto pro concordia a antepho venite sancte spiritus pt nunc p personas electas si compromitti admitti zeli ad zelum merito ad numerum vote electi computata similiter ex parte eligencium ubi gravitatis personarum et tunc senior habeat duas votes et qui est dignior videbitur a honorabilior eundem promittet et publicet et tunc facta est electio assenciente media parte

Pausa

Reelectio est q ostenditur ex eligentibus prius primum in suo titulo secundo ad secundam electionem procedere in decem casibus si scilicet prima electio sit cassata vel ex forma indebita electionis a persona ydonea a ydoneitate eligencium vel quia secunda celebratur quasi deacatore unum ad numerum zeli ad zelum auctoritatis ad auctoritatem vel quia secunda sequitur prima incontinenti tunc secunda valet eciam priori non cassata a q electus non vult consentire vel p consensum renunciat vel moritur vel iteratur vicium in electo q prius erat sepultum

Numerus auctoritati prescribitur est ostensio q tunc numerus prevalet auctoritatem quando voces ultra medietatem concordant ad personam unam ex tunc electo ex nimio facta prodit et auctoritas succumbit Si at sit minor numerus senior et in ea parte est gravitas personarum similiter si equalis tunc in q parte est personarum gravitas in eadem prevalet auctoritas in merum sic presumitur de zelo et merito

Sanior pars est pars plus prospiciens ad bonum in que quam particulare et in qua sunt viri minus passionati et magis graves et magis devoti in preceptis ac sciencijs q magis devitant ne excellitone indigna confundant vel ne dapna afferuntur ex electa persona ecclesie a scandala eo plus ad deum aspicit quam ad humanum favorem

Publicacionis virtus est qua ostenditur ex publicacione facta electores amplius resilire non possunt et electus habet ius petendi confirmacionem et si qui recalcitraverint possunt cogi p superiorem ut stent in primis consensibus nec distrahant mentes audiencium et minor pars potest p superiorem compesci et compelli ad consenciendum maiori parti et si quis amplius voluit tamen sepultum obicere electo compellitur silere aut se subscribere

Assensus electi est assensus maturus et deliberatus non audiens non ampulosi te electionis notetur fastigiosum non diu procrastinans ne ex desidia respuat a alicui interveniat nocivum ex eo facto mox iniciative contrahit coniugale vinculum inter ecclesiam viduatam et ipsum qui tante virtutis existit ut nequaquam amplius ab electoribus possit impugnari electo non nono antiquum preparatur virum vel aliquis defectus de novo emerserit qui possit eum ab ordinibus impedire execucione ad quod probandum debet se scripto obiciens obligare

Decretum est epistola missa superiori habenti auctoritatem confirmandi a invalidandi electum q debet continere formam processum et seriem electionis ut superiorem gratificare a enervetur et ipsa et nomen electi et subscripciones eligencium singulares et si pt sit manus publica una sigillorum autem bonum est Sed non est sufficit sigillorum verorum auctoritas

Appellacio contra electionem a postulacionem est q ostenditur q si quis aliquid opponit electioni et persone electe et appellacionem interponit ad papam q t ipsum et coherentes a die obiectorum infra mensem debent iter arripere ad curiam et debent expectari alia ps ibidem et electores per xx dies q si non venit in negocio procedere et non probans in expensis condempnabitur et a beneficio triennio suspendatur quibus si se ingerat perpetue privabitur et punietur pro inde acrius

Moderacio appellacionis interposite est qua ostenditur si infra unum mensem appellans et quibus interest electores eos eligit sine dolo et fraude ad curiam venire non poterint tunc expectabuntur xx dies ultra ut veniant cum processibus excepto duo vel procuratores quibus adhuc octo dies supperadduntur q si non venit a opponentes triennio ab utrisque suspendatur et excludantur a prosecucione et cetera potestas pendenti non adordinarium sed ad papam devolvuntur

Casus electi a iure est q ostenditur

5 **Auctoritas** palii est potestas que tra- ditione completur ut archiepiscopalis dignitatis nomen acqui- rit archiepiscopale et non ante quam ecclesias tunc vocabit et iam potest coutem ante se portare facere et tunc vin- culum matrimoniale inter eum et ecclesiam contrahitur quod iam pallio potest explere nam sue ecclesie quod ante eius receptionem non poterat et potest iam crisma conficere episcopos consecrare basilicas dedicare clericos ordinare concilium convocare missas sollempniter celebrare cum mitra annulo pa- storali baculo et sandalis

6 **Locus** usus palii est quo ostenditur quod ipsa potest ubique pallium portare propter plenitudinem potestatis in qua vocatus est primas et in suis omnibus eccle- siis metropolitanus et solum in sua ecclesia ca- tedrali etiam post concessionem intelligitur in omnibus suis ecclesiis sue provincie exceptis aut sicut eius sonat privilegium ex concessione aut legatus et quilibet pontifex potest uti pallio extra suam provinciam et dyocesim

7 **Tempus** usus palii est quo ostenditur quod ipsa potest semper uti pallio propter plenitudinem potestatis alii autem pontifices qui sunt in partem sollicitudinis vocati non semper nisi secundum quod privilegia correspondent scilicet in festa missarum sol- lempnia et aliis in quibus tantum certis scilicet crismatis confectione episcoporum sacratione clericorum ordinatione et vocationibus et basilicarum dedicatione et hoc in omni loco sue dyocesis dum est in istis actibus scilicet in missa prode- fundis minus nisi sit super hoc privilegiatus

8 **Personalitas** palii est tanta appropriatio palii persone quod personam cum concessum est non excedit sed comburitur pro- morienti sepelitur consepelienti et non potest accommodari nec in morte testari et si transfertur paliatus ad paliatam ecclesiam non potest uti pallio pontificis ecclesie nisi prelata ecclesia nec exercere actus excepto quo comitans nisi donet et de novo et si renunciat ecclesie palliate- mox auctoritas palii succumbit sed pontificalis dignitas manet

9 **Tempus** petendi palium est quo ostenditur quod quilibet primas archimetro- politanus a die consecrationis sue computa- do melius sine infra tres menses debet petere palium quod si non fecit et sine eo ansus sunt accepta be- ne[?] ex palii ante dependentes mox a dignitate amoveatur et precise inhabilitetur

10 **Finis** palii est reputatio specialis dignitatis et honoris episcopalis et donato executionis corporis quamquam sine quo- nenter corporis sine palio potest pro ecclesia et ex ornamento palii exteriori ornamentum anime con- venat et ubi sit augumentum honoris palii decore illic cura sollicitudinis pastoralis accrescat et ex- crescat alios in ornamento actionis

11 **Localitas** palii est appropriatio palii bone loci et si archiepiscopus a primas removeat a loco pa- liali et transferat se ad alterum locum non pali- alem moritur virtus palii vel etiam si ad paliale datum quod sit pontifex non potest amplius nec in priori nec posteriori ecclesia concilium congregare nec crisma conficere nec episcopos consecrare nec clericos ordinare et alios actus in alio loco super quod ei condonatum est exercere donec de novo obtineat palium

12 **Privilegium** paliale est privilegium quo si quis habet a papa concessum ut extra suam provinciam eo uti possit in certis casibus quod non potest eo uti nisi cum conscripta dyocesi sua in precipuis festivitatibus cum circa mitra annulo pasto- rali baculo et sandalis cum si ad potestiano aliqui eius permissum fuit et prius ea consecrare et ut pallio in sua dyocesi uti voluit talis per corruptelam quam con- suetudinem contra allegare

13 **Innovatio** vetustum privi- legium cum palio est potentem primatem archimetropolitanum qui re- nunciavit ad translationem fecit ab ecclesia paliata

14 ad paliatam vel quocumque modo prius a privilegio pali- ali inhabilis cum rehabilitatur ut possit eisdem uti insi- gnibus et privilegiis quibus olim et hoc datur quod si ei pallio conceditur speciale privilegium a renovatur vetustum

Potestas archiepiscopi sine palio est qua ostenditur quod omnia potest archiepiscopus sine palio ex- cercere potest quamquam supra notata potest enim missam celebrare sine palio et sandalis diebus non sol- lempnibus et si caret palio quod non potest facere sine palio potest aliis committere sed ipse potest in processionibus sine palio ire et omnes actus exercere sine palio mitra et baculo uti alter presbiter dum ei libet

15 **Inpreciabilitas** palii est qua ostenditur quod pro palio nichil dari debet nec accipi quia Christus eicit de templo suo ementes et vendentes et si capere palio vel si vendetur quod etiam cum nuda tradidit ne dum pro argenteis sed pro aureis et palium in manda- tum sancti Petri vili precio maclaret et rem in realem venalem faceret cum si quis a promoto dat larga manu non est simonia nec emptio aut venditio si fit sine pactione

16 **Series** huius tituli est quo ostenditur quod bene ponitur titulus de palio post titulum de postulatione electione translatione quia per illa quis prelatus voc- catur ad dignitates et quia postulatus electus vel translatus debet confirmari et pro palio in signum et plenitudine ipse debet potestatem super sua provincia et vinculum et exe- cutionis ideo bene post illos titulos ponitur titulus iste

17 **Misterium** palii est qua ostenditur quod palii lana que est aspera significat quod prelatus debet esse rigi- dus contra inobedientes et quia candida designat pre humilibus et circulus stringens humeros est timor domini prohibens ne defluat ad illicita vel lascivet ad superflua et quia stringit dextram significat sempiternitatem perditionis glorie celi et sinistram significat terrorem gehenne linea retro pendens tunicas et spissuras presentis vite significat pectus at ante dependens vitam contemplativam significat ut cum moyse filozo- phetur addimi quod duplicata et sinistra significat duplices tractaturi in presenti vita scilicet et temporalibus molestiis vehemens omitus a dextre partis significat quod vita contemplativa hic incipit esse quieta et secundum unum transitum finitur in uno omnium opifice quatuor cruces significat quatuor virtutes cardinales quarum anterior significat iustitiam posterior prudentiam a dextris temperantiam a sinistris fortitudinem deprimatur atrocitatibus acus autem prima ante pectus significat compassionem super miseriis proximorum super sinistram significat solli- citudine omnium cura ecclesiarum posterior autem significat terrorem quod si iustus vix salvabitur impius ubi parebunt super dextram autem nullus acus infigitur quia merita premia nulla est afflictio de nullus dolor similiter pungit quia abstergit deus omnem lacrimam ab oculis sanctorum et iam non erit amplius neque luctus

18 **Pallium** sumitur de corpore beati Petri secundum aliquos est de reali palio sancti Petri et quoniam summus pontifex gerit in corpore suo corpore summum et dividere illud in quatuor cruces et as in ex corpore in lectione quod comprehendit superhumerale et rationale id est super quercionem que fit imperatore alii dicunt de corpore beati petri id est a sede vel vicario petri quod consecratur in altari sancti petri

19 **Palii** denotatio est quod ostenditur quod palium datur pro auri frisia id est loco lamine auree vel torquis vel distorquio id est torque vario modo in- fixa super humeros insignum glorie ac victorie partium divisionem infra dependente in signum quod pre- latus aut archiepiscopus debet esse strenuus et validus propugnator contra hostes fidei et fortitudine ne fugiat ut mercenarius si viderit lupum contra se venientem

20 **Festa** in quibus licet uti palio sunt plures festivitates scilicet natale domini et sancti Johannis et Stephani Circumcisio Epiphania dominica palmarum Cena domini Sabbato sancto tribus diebus resurrectionis penthecosten Baptiste et omnia Apostolorum quatuor festivitates Sancte Marie Michaelis Marti patroni sui Omnium sanctorum dedicationis in die anniversarii sue consecrationis

21 **Pontificalia** apparata sunt novem apparatus legales sacerdotibus simplicibus minime convenientes scilicet sandalia succin- ctorium talaris tunica collobium cirotece mitra.

pausa

in sed[e] qua[m] p[ri]ma ct tenet si h[ab]et licentia a p[ri]ma et asse[quitur] quitur eff[e]ctum corpalis possessionis in s[e]c[un]d[a] et e[st] utilior quam in p[ri]ma et p[rae]sentacio[n]e sede[m] nullum in iurio su[m] dap[nu]m asseritur inopie ab eo libatur p[ri]ma ut vel ut inl[] ... ea habere debeat et plenu[m] dicit q[uod] eciam si no[n] consequat[ur] corporale pos[sessionem] sed[is] libat[ur] a p[ri]ma q[uia] ius ipso facto acq[ui]sit[u]m i[n] s[ecun]da

7 **Necessitatis** causa translacio est transitus alic[uius] de una sede ... in alia[m] p[ro]pter hostile p[er]secucio[n]em q[ua]m patit[ur] vel aliam coaccio[n]em q[ue] cogit[ur] cedere nolens non pu[n]ibilis ob h[oc] si p[ro]pria volu[n]tate sua[m] deserat ecclesiam q[uia] necessitas non h[abet] legem et facit licitu[m] q[uod] alias esset illicitu[m] et p[re]su[m]it[ur] q[uod] cessio est i[n]voluntaria q[ua] tu[n]c cessante iure postliminii redire tene[tur]

Levitatis translacio est q[ua]n[do] quis sine licen[cia] sui superior[is] et sine iusta causa ab-sentat se a sua eccl[es]ia et transit ad aliera[m] ecc[lesiam] q[uam] q[ue] p[ri]ma p[ro] derelicta habe[tur]. Tunc si p[er] duos menses se sic absentavit dicunt multi q[uod] sine monic[ione] p[otes]t privari p[ri]ma et s[e]c[un]da. Similit[er] si ex superior[is] licencia se absentet co[n]tra moret[ur] q[uam] superiori placeat p[ost] elapsu[m] illi[us] t[em]p[or]is et duoru[m] mensiu[m] p[ost] q[uod] possit privari sine moni-cione s[ed] t[ame]n h[oc] esset crudele id[e]o p[ri]us monea[tur] si no[n] co[m]paret tu[n]c p[ri]vet[ur]

Cupiditatis translacio seu ambicionis est qua quis sine licen[cia] a[ut] eciam cum licen[cia] sui superioris sumi honoris appetitu a[ut] lucri causa conat[ur] derelinq[ue]re p[ri]ma[m] sede[m] et transire ad aliam honorabilio[rem] a[ut] utiliore[m] solo tali appetitu p[u]nabilis utroq[ue] no[n] t[ame]n ob h[oc] p[u]nibilis s[ed] sine licencia et resignac[i]o[n]e ad aliam transiunt q[uia] priorem eccl[es]i[am] p[otes]t repetere sui prelatu[m] non tam sit leniat restitu[tio] est quia qui terrenis reb[us] fortit[er] inhiat ad celest[ia] fit debilis et q[ui] cursum q[ue]rit qui p[er] ambitionem honoris ad loca abrupta consendere conatur

8 **Humilitatis** translacio est q[ua] aliq[ui]s pontifex occasione timis tacit[i] a[ut] melioacionis vite sue conatur derelinq[ue]re eccl[es]ia[m] iuste acq[ui]sit[am] possessam et intrare religione[m] q[uod] h[oc] fac[er]e ne-quaq[ua]m facere potit nisi petita et obtenta ap[osto]li licen[cia] alias repeti potit a b[e]ccl[es]ia[m] ipam tam eccl[es]iam repete[re] non valebit q[uia] et si inutilis sit renunciacio tu[n]c pacti tacita h[oc] ne petat inferiores v[er]o prelati ac plebani petita licencia eciam si non obtenta resignata eccl[es]ia in manu superioris licite ad sc[e]l[er]is professionem intrare potit quia qui spi[ritu] dei ducit[ur] non est sub lege

9 **Coactiva** translacio est qua quis cogi[tur] per suu[m] superiorem v[e]l sic persuaderi et induci q[uod] talis persuasio coaccionis stimulis di[ci] potit ut se transferat ob spem maioris utilitatis ac profectus ad aliam eccl[es]iam q[ue] si fuit co[n]dicio[n]al[is] requirit assensum prelati inferioris q[ui] eciam inuitis m[ul]ta bona conferu[n]t ex obediencia. Si v[er]o absp[er]ta a[ut] violenta a[ut] exaccionata id e[st] p[er] tormenta vel spolia[cione]m rer[um] aut alias quolib[et] extorta eciam si p[ri]ma deserat no[n] e[st] viduata

10 **Absolucio** Episcoporum a sede est q[ua]n[do] conditur e[orum] epi[scop]i absolvuntur a suis sedib[us] trans-lacione deposic[i]o[n]e p[er] cessio[n]e resignac[i]o[n]e ita du[m]taxat si licen[ciam] a[ut] obtineat p[ro]pt[er] p[er]mutac[i]o[n]e[m] ita q[uod] si obtinet licencia a superiore tu[n]c in l[i]beris ex post sibi remanet i[n] sic absoluta eccl[es]ia. Et nota q[uod] translacio p[ri]ma f[ac]ta est a Petro q[ui] Antiochia[m] dereliq[ui]t et ve[nit] Roma[m] p[ro]pter maiorem utilitatem

11 **Personalis** translacio est q[ua] transferu[n]tur p[er]sone sine reb[us] et honorib[us] p[ri]ores eccl[es]i[a]s concernentib[us] q[ui] t[ame]n eccl[es]ia ma-nent apud priores eccl[es]i[a]s q[uia] si p[er] ius paliat[us] trans-ferat se ad aliam eccl[es]ia[m] eciam paliata[m] oport[et] q[uod] denovo recipiat paliu[m] quia paliu[m] est res p[er]sonalis et debet sepeliri cum paliato n[on] deb[et] uti precede[n]ti palio in alia eccl[es]ia q[uia] n[on] est paliu[m] illi[us] eccl[es]ie q[ui] recepit s[ed] ei[us] cui[us] ... renunciavit s[ed] si petat paliu[m] iniuria ei fit si no[n] co[n]cedat[ur]

12 **Pondeositas** translatarum personarum est qua ostendit[ur] e[arum] p[er]sonarum

alienac[i]o q[ue] est racio[n]e translacionis e[st] maior q[uam] rer[um] et plat[orum] utilis perdicio e[st] maioris dap[num] q[uam] auri et argenti quia homines utiles preciosiores s[un]t reb[us] et nata res ho[m]i[ni]s[ne] ... disposuit et p[ri]m[us] queri[t] est p[er]sona q[uia] inter racio[nem]

Translacio Religiosorum est transicio religiosi de una religione in altam p[ro]pt[er] utilitate[m] a[ut] necessitate a[ut] p[ro]fectu[m] vite q[ue] fit ex maiori artitudine regula et sic semp[er] tenetur ad arcio[rem] si v[er]o intravit arciore[m] et videt q[uod] no[n] p[otes]t ferre austeritate[m] v[e]l incipit in ea infirmari ... et sit t[ame]n ip[s]e in ramito p[ri]mo astrict[us] e[st] p[otes]t ad minus austera[m] transferri s[ed] p[ro]pter auste[ri]tat[em] erit ei p[ri]ma iniungenda

Translacio rerum ecclesiasticarum est rerum ecclesiasticarum p[er]mutac[i]o pro reb[us] laycorum nunq[uam] valens nisi res laycales et mobiles sint multo meliores reb[us] ecclesiastic[is] inmobilib[us] a[ut] est alienac[i]o rer[um] ab eccl[es]ia vendic[i]o[n]e q[uia] la translacio p[ro]ut in laycum nunq[uam] valens nisi res aliene[tur] p[ro]pt[er] debitu[m] urgens a[ut] captivorum redempc[i]o[n]e a[ut] pauperu[m] t[em]p[o]re famis nutric[i]o[n]e a[ut] p[ro]pt[er] eccl[es]iam edificanda[m] a[ut] cimite-riu[m] ampliandum et h[oc] cum consensu capitoli

Pena p[ro]pria aucte se transferen[tium] ut utraq[ue] dignitate priuet[ur] et a cathedra q[uam] contempserunt abiciant[ur] et pellan[tur] ab aliena q[uam] concupierunt et nec illic presideant q[uam] spreuerunt ambicio[n]e nec illos habeant q[uam] p[er] avariciam concupierunt

Series hui[us] tituli est q[uod] ostendit[ur] q[uod] bene ponitur titulus de translacio[n]e p[ost] titul[u]m de postulac[i]o[n]e et elecc[i]o[n]e quia postulac[i]o[n]e pro-videt[ur] eccl[es]i[is] de p[er]sona inhabili elecc[i]o[n]e de p[er]sona habili et quia translac[i]o[n]e p[er]sonarum de sede ad sede[m] eciam providetur eccl[es]i[is] de digna p[er]sona sicut postula[cione] et elecc[i]o[n]e id[e]o b[e]n[e] seq[uitu]r priores titulos in ordine et cont[ra] ... ... a maiori dign[itate] ad minore[m] ... ab ... iurisdic[i]o[n]e in actu licet non in habitu

Palium Est insigne ornamentu[m] primat[is] metropolita[ni] a[ut] epi[scopi] de corpe b[ea]ti Petri assumptu[m] q[uo] pontificali[s] dignitat[is] ac officii desi[gnatur] plenitudo sed[is] personalitate tamen gra-nda designans ponti-fici in sua eo uti debe[nti] dicitur insigne ornamentu[m] ut exornatu[m] exteriori inte-rior clariat[ur] qui ornat[us] est ianorum ... non i[n] sple[n]-dida vestimenti s[ed] mor[um] bonis et sic de aliis particulis

Paliatur Est persona in toto celeri exigencia et feruenti instancia postulat ut ei concedat[ur] paliu[m] nisi sicut primas et archiepi[scopus] a[ut] gracia ut ep[iscop]i a[ut] legat[us] non lateral[is] a[ut] al[ias] mencia a[ut] exteria et quiuerat fidelitate et obedienciam Romane Ecclesie et in p[ro]pria mittit illud p[er] nuncios vel Romane cu[ri]e apocrisarios et hostiensi h[abet] ex sp[eci]ali p[ri]vilegio

Substancia palii e[st] lana candida de vili materia f[ac]ta ut non oculis s[ed] mente signet[ur] spectaculo in cui[us] parte super-iori ponit[ur] circul[us] stringens humeros et ... linea dependet a certis v[er]sus cingulu[m] alia ante ad pect[us] et habet duplice[m] i[n] sinistra dependenciam a dextris unam tantu[m] et h[abet] q[ua]tuor cruces purpureas s[cilicet] ante et retro a dextris et a sinistris et tres acus i[n] figas quorum unu[m] est ante pectus aliud sup[er] sinistr[um] et tercium p[er] tergum s[ed] dextru[m] aut null[us] acus i[n]figit[ur] misterii ob significacion[em]

Forma concedendi palii est forma qua ostendit[ur] q[uod] d[omin]us urbis donat[ur] paliu[m] s[cilicet] ad honorem dei omnipotent[is] et b[ea]te Marie v[ir]g[inis] et b[ea]torum ap[osto]lorum Petri et Pauli et d[omi]ni p[a]p[e] Gre-gorii et b[ea]te eccl[es]ie n[ost]re ... tibi co[m]misse tibi tradim[us] palium de corpe b[ea]ti Petri suptu[m] i[n] plenitu[dinem] ... p[on]tif[icalis] offic[ii] ut utaris eo i[n]t[er] ... dieb[us] qui exprimuntur i[n] p[ri]vilegio

non p(er)mit ne(c) sup(er)ior videat(ur) illudi S(ed) si re integra etiam si superiori sit denu(n)cia(ta) renunciatoris facta s(ed) non du(m) confirmata p(otest) revocari si v(er)o sit renunciatio earum in consulto superiore repete(re) prohibe(tur) repeti aut potest a b(e)n(e)ficio a(u)t pontifice s(ed) si sit consulte n(on) repeti p(otest) nec repete(re) n(on) sit ita s(us)ceptibilis q(uia) cessit p(ro)pter honestatem et iniciat qua cessante recedere cogitur

9 **Irrevocabilis** renunciatio Est re nunciato cum supe rior cessioni concessit et in qua p(re)sumit q(uod) p(ro)pter aliq(uod) viciu(m) i(n)sufficiencia(m) faciente p(ro)p(ri)e se abs strax(er)it v(e)l salute p(ro)pria attendit v(e)l q(uia) one b(e)n(e)ficii sine magno sine parvo ita p(er)mit(tur) q(uod) si exercat matutinis interesse d(iu)i(n)is vesp(er)is missis horis (con)sinati ordinib(us) q(uod) corporis p(er)iculu(m) incidet ac resignat renu(n)ciato(r) resignat ita q(uod) nec expost ad tale rehabilitari potest

10 **Revocabilis** renunciatio e(st) sive renuncians est utilis eccl(es)ie (et) est re integra et cessit p(ro)pter inu(n)ctas et supple(re) p(otest) p(ro)curatio(n)em a(u)t est infirmus a(u)t alias impotens sine culpa sua a(u)t est in studio cu(m) licen(tia) dyocesani a(u)t peregrinatione cum licen(tia) superioris a(u)t in s(er)vicio p(a)pe a(u)t principis a(u)t ep(iscop)i a(u)t h(ab)et speciale privilegiu(m) desup(er) et q(uia) non absentat se in fraudem eccl(es)ie s(ed) i(n)tra sua fide(lita)te professi n(on) promotus est ad altiorem dignitatem t(un)c et si recedet revocari debet et si absens non p(ro)pter h(oc) dicat(ur) vacare b(e)n(e)ficium

11 **Fraudulencia** renunciatio Est renunciato q(ua)n(do) quis in(ter)d(um) renunciat b(e)n(e)ficiu(m) ob sp(er)em tite vacatie melioris b(e)n(e)ficii q(uod) obstan dem alterum p(ri)mu(m) expectante impedi(r)e non p(otest) v(e)l quia renunciat alieno b(e)n(e)ficio ut i(d) h(ab)eat q(uod) ad ei(us) collacioni spectat et q(uia) s(u)bpalliatoe emp(ci)o(n)is (con)vent(i)o(n)is tiat v(e)l s(u)b condic(i)o(n)e renunciat q(uod) impleri a(ut) no(n) d(ebet) a(ut) no(n) p(otest)

12 **Effectus** renunciationis Est q(uod) re nunciator ad id q(uod) renunciat regressum habe(re) non p(otest) nisi ei ex novo iure (con)ceda(tur) v(e)l a(li)q(ui)o restituat(ur) et si a(ut) recepcis renuncia(t) loco et non ordini p(otest) ordinare s(ed) non p(otest) palio uti S(ed) si ordini dignitati et loco no(n) p(otest) p(er)agere amplius q(uod) s(un)t ordinis a(ut) dignitatis et si ep(iscop)or(um) renunciato no(n) sit p(er) p(a)p(am) q(uod) no(n) tenet et si de facto sit non tenet et q(uod) ep(iscop)i p(otest) reassumi q(uod) re nunciavit no(n) p(ro)pt(er) eme a(ut) i(n)fami(a) s(ed) obrationabile(m) cau(sa)m

13 **Provisio** renuncianti Est q(ua)n(do) ondit(ur) q(uod) si canonica fuit renunciato q(uod) renunciati est suffic(ien)s promsio facienda no(n) in vitup(er)iu(m) ordinis pontifical(is) de su(m)tu(m) i(n)t(em)palib(us) patig(enda) deprebenda renunciata ut ei deporcione ei(us) mai(us) v(e)l minus donetur s(ecun)d(u)m altiorem statu(m) dignitat(is) aut s(ci)en(cie) et q(uan)titatem redditui b(e)n(e)ficii q(uod) resignant

14 **Frequens** renunciato Est re nunciato ut a vin(culo) b(e)n(e)ficii p(er) aliud in(cid)it reprehensibilis q(uia) i(n)constan(ti)a ai(m)i signi ficatur ex alia et alia vagacione et avaricia cu(m) fecit ut depascendo loc(um) unu(m) in lana q(ua)d(r)altu(m) se t(ra)ns ferat et est infidelis q(uia) bona (com)missa no(n) dispe(n)sat et gracia dei eu(m) deserit et ondit eu(m) impudicu(m) q(uia) no(n) innititur se ligari racione ad omni locum (con)nu(m) in honestum

15 **Propervolutaria** renunc(ia)tio tenens Est in qua renunciat q(uia) alicui eccl(es)ie metu qui cadit in constante viru(m) aut quia intrat religionem nec aplebe ecepta(m) a(u)t a b(e)n(e)ficia a(u)t suo superiore a quia p(rim)o petiunt cessioni cu(m) humilitate et reuerencia (et) allega(n)t i(n)stat g(ra)vamina q(ui)a cessit alicui ius suu(m) sub annua pensione talis re nuncians sine epi (con)sensu non potest revocari amplius

16 **Periculum** eccl(es)iar(um) ex fre qu(en)ti mutatione pastoru(m) Est q(uod) ondit q(uod) semp(er) melius est eccl(es)ie ut q(ui)esce(re)nt s(u)b uni(us) stan(ti)bus pastoru(m) qui ad eas i(n)stituti s(un)t etia(m) si enim q(uo)m no(n)a magni(tudin)e vacillat p(er)sona et si senex est melior e(st) quia vergente deorsum condicione corp(or)a

fri(gi)or sp(irit)us in s(u)blimior(em) (con)scendit rigor vite devotionis ac fidei semper proc(re)scit passionib(us) (con)m(i)t(i)gatis

Suplenda negligencia p(re)latoru(m) est titulus pandens in q(ui)b(us) casibus p(otest) p(re)latus superior surrogare in locum aliq(ui)s p(re)lati negligentis face(re) id q(uod) ei commissum e(st) ne p(re)textu t(a)lis obmissionis a(u)t remissionis vacillet salus subditorum disciplina p(er)datur nutriat(ur) p(ro)siliens resonca(tur) p(er)versitas et laus et gloria domino deo diminuatur 1

Suplebilis negligencia Est p(rel)atis p(re)lato condota ut vigilant(er) obmissio a(u)t tardi(t)a ones suppleat et alios ydoneos p(ro)ficiat i(n) loca eor(um) qui v(e)l(u)t tres ebdomadas abs(it) v(e)l si q(ui)s alti i(n)co(m) patibili b(e)n(e)ficio se ingererit et i(d) sine iuste sine vi s(e)n(ten)cia de(c)endo occupat (et) neutri p(otest) satisface(re) n(ec) curat p(ro)vida(m) solet supplere si realit(er) eccl(es)ia divino p(ri)vat(ur) officio tanto t(em)p(or)e a(u)t plus vbi div(in)a erudicione p(ri)vat(ur) sacramentu(m) baptismi p(re)me (et) extreme unctionis negligit(ur) v(e)l quia promo(ti)o(n)e(m) ad al ciorem statum et silet v(e)l quia ludis comessacionibus et volup tatib(us) vacando neglexerit unicu(m) baptisare a(u)t extrema unc tione a(u)t viaticu(m) sacramentu(m) morienti ministrare a(u)t q(uia) p(at)ro(nus) non providet(ur) eccl(es)ie ultra semestre t(em)p(or)e v(e)l in ellectione ep(iscop)i tri(m)estre t(em)p(or)e p(re)t(er)miss(u)m t(un)c p(re)lat(us) superior p(ro)vide(re) suppleto(rie) 2

Insupplebilis negligencia Est qua ondit(ur) q(uod) p(re)latus non p(otest) t(ra)nsferre b(e)n(e)ficiu(m) in altiu(m) si ip(s)e non supplet s(ed) tam(en) p(ro) aliu(m) vtiq(ue) curati p(ro)vi(n)ciat b(e)n(e)ficiu(m) ne p(ro)pt(er) plus negligatur si negligens negligat residencia(m) personalem p(ro)pter servitiu(m) pape a(u)t sui ep(iscop)i v(e)l q(uia) infirmitate grava(tur) a(u)t e(st) in studio famoso ex quo in futuru(m) sperat(ur) profect(us) illi(us) eccl(es)ie a(u)t alias absent(ia) iusta et rona(bi)li corporis i(n)n(a)ta a(u)t eccl(es)ie utili te

Negligen(cie) pandicio Est qua ondit(ur) q(ua)n(do) negligencia panditur exc(ept)o s(ed) ex no(n) p(er)soali continua residencia a(u)t inadu(er)tiblitate collacionis s(ecun)d(u)m t(em)p(or)is lateranen(sis) consilii et sic q(uia) totalit(er) ob mittit act(us) debendo e(st) signu(m) negligentie (et) q(ui)a e(st) in feriu(s) ad d(iu)i(n)a explenda officia s(cilicet) missas matutinas vesp(er)is et alias horas a(u)t tercimonias et in institutione b(e)ne e(st) eccl(es)ie a(u)t h(ab)et remissam volun(ta)te ad talia a(u)t suscepit be neficiu(m) incompatibile vacanti potest satisfacere 3

Magna negligencia Est qua i(n) s(u)bdit(is) affert salutis dispendiu(m) v(e)l perdit disciplina ita ut via ap(er)iat(ur) ad o(mn)ia mala v(e)l q(uia) dissi mulatoe incorrigendo sonet p(er)u(er)sitas v(e)l alias cedit in magnu(m) discrimen s(u)bditis qui i(n) magnis t(em)p(or)ib(us) ita cuncta facienda s(un)t ad q(ue) quis instituit(ur) vigilant(er) aio solicite et servienti ut non solu(m) ea q(ue) opport(et) fieri fiant S(ed) etiam bona faciam(us) ad q(ue) non tenemur q(ui)a t(a)lia p(otest) ad dign(i)t(a)t(em) deo volente magnaru(m) s(upp)licacio(n)em et facilio(rem) irregularitat(is) dispensacioni et boni no(min)is augmentu(m) q(uia) n(on) solum filii s(an)ctor(um) s(un)t q(ui) tenet loca eor(um) s(ed) q(ui) sollicite exerce(n)t op(er)a eorum 4

Execucio offitii Est solicita impletio omnib(us) act(us) qui p(re)cium eu(m) i(n)cu(m)bit fieri debe(n)t et sic eodem modo s(icu)t debet ut noscat h(oc) sic fieri debe(re) et sic fieri prodesse p(ro)sertum i(n) divinor(um) officior(um) so licita impletioe p(o)p(u)lor(um) i(n)dificatioe ap(er)t(e) (et) gr(ati)ar(um) sacra mentaliu(m) ac virtutu(m) insertione erroneor(um) i(n)structione inferior(um) s(u)b(i)ectioe sine sit in pastu paup(er)u(m) a(u)t vinctoru(m) visitatioe b(e)n(e)ficior(um) distributioe ut cont(ra) ob(e)dis distribua(n)t (et) ut p(ro)vecti corripia(n)t(ur) 5

Pena negligencium prelator(um) Est t(ra)ns lacio b(e)n(e)ficii malium et redditui q(ui) redditus bene ficior(um) s(un)t stipendia laboranciu(m) et q(uod) monach(us) no(n) (con)ducitus p(otest) supple(re) locu(m) probando et (con)ducere et s(ed) excomunicatu(m) maiori exequitatioe si monitus no(n) exequitur sibi debeda a(u)t minori i(n) minorib(us) cau(sis) et q(uod) minor p(otest) i(n) s(u)b(stitu)tu(m) ad supplend(um) maioris offi(cium) et in(ter)d(u)m eccl(es)iastic(us) iudex p(otest) supple(re) s(e)c(u)lar(is) iudicii(s) defectu(m) et q(uo)d i(n) iurisdictoinib(us) i(n)tellig(itu)r no(n) ordi nib(us) et p(ro)p(ri)am amittit ius q(uod) habuit 6

pausa

anulus baculus sudarium et aliqua aaron octo tantum habuit specialia nouum tamen additum est quia lex noua perfectior est veteri et decimum est pallium

22 **Legalia** vestimenta veteris legis soli aaron et summo pontifici appropriata sunt octo vestimenta scilicet tyara terciat quasi pileus rotundus oblongus iacinctina tunica que habebat profimbrias malogranata cum octoaginta tintinabulis aureis ut audiret sonus cum pontifex ingrederetur ne moreretur et poderis et femoralia et alba et fanum et stola et racionale in quo erant duodecim lapides scilicet sardius topasius smaragdus carbunculus zafirus iaspis ligurius achates ametistus crisolitus onichinus berillus

23 **Communia** vestimenta sunt vestimenta decem que sacerdotibus et episcopis sunt communia scilicet humerale alba zona stola fanum casula cappa ornatus dalmatica superpelicium vestimenta etiam forinseca episcoporum et communium sacerdotum sunt diuersa vestis pape est cappa rubea et omnis imperatorius ornatus potest enim uti clamide purpurea tunica coccinea sceptro ornamento et cruce que semper et ubique ante ipsum portatur ut possit dicere cum apostolo michi autem absit gloriari nisi in cruce domini mei

24 **Monachorum** vestis est vestis multiplex nam aliam proferunt minores aliam predicatores aliam carmelite aliam benedicti cisterciensis carthusienses et sic de aliis infra nominandis ordinibus omnibus siue sint cenobite anachorite heremite aut circumcelliones similiter et monialium quarum velum est vestis clarior proferens signum pudoris et honoris facit eas pulcras cristo domino et omnibus viris turpes et illicitas

25 **Magistrorum** vestis forinseca est vestis omni veste fulgidior preter pontificalem ut exteriori apparatu fulgido luminoso ostendat lumen anime quod decet quod ipsi soli debent esse aliorum doctores uniuersi vero prelati et sacerdotes simplices et populus uti greci nunc talis corum quos fidem si obseruant catholicam nemo docere debet sed omnino abicere debet docere

26 **Varietas** vestimentorum est multiplicitas vestium in ecclesia dei status distinguens nullam varietate obstante facimus in unitate cum stragulata vestis sit varietate in unitate etiam cum alie sunt vestes ministrorum ecclesie alie nigrorum alie religiosorum qui sunt professi omnes et alie nouiciorum et alie laycorum aut feminarum quod qualitercumque secundum consuetudine terre deferunt a superstitiosis non sunt iudicande sed tamen si quis ultra statum suum vellet fulgentius incedere debet prohiberi

27 **Colores** vestium quibus sancta ecclesia utitur in ecclesiis sunt decem septem scilicet albus rubeus niger viridis violaceus croceus aureus rubeus indicus purpureus scarlatinus lividus melinus palidus polimitus bissinus purpureus quorum albo utitur in festis virginum que sunt in nece confessorum aurem omnium sanctorum et in conuersione sancti pauli rubeo in festiuitatibus martirum et crucis

28 **Prohibicio** vestimentorum est quod ordinarius omnibus clericis prohibet vestes virides et rubeas et quiscumque aliter enormiter incisa monachis et monialibus omnis alia que non sonat professionem nisi esset in eius in causa alias nemo potest absoluere monachum ab habitu nisi eundem absoluat a religione et in animis concomitantibus ad religionem et cetera

29 **Vestis** sacrificialis est vestis specialiter domino deo consecrata honesta alteri usui non applicabilis nec aliis quam sacrat quibus nec aliquo pietatis pretextu eis debet in volui mortuum corpus sed vetera dentur comburi et cineres in loco qui calcari non potest recondi amicie aspersibiles eo quod apostoli aut episcopi dominis eis usus non sunt sed quod per deuotum fidei libertatem eorum usus a constancio et ludwico magni caroli filio tradita est cristo domino et eius ministris in candorem ecclesiasticum

pausa

1 **Renunciacio** est propria iuris aut rei quam habet vel habere videtur spontanea resignacio secundum manumissionem eiusdem iuris aut rei in eius potestatem decreuit habebat in statuto facta finaliter execucione dicitur proprie quia alienum renunciare non potest sed quilibet potest suo renunciare dicitur aut rei quia res iuste tenta renunciari potest et cetera

2 **Insufficientes** cause renunciacionis sunt cause non facientes dissolucionem scilicet semper si est nutriens vel utilis ecclesie quia qui ponit principium supplere debet usque ad finem glorie nec religio ex maxima religio est bene pascere gregem domini nec persecucio quia tunc ondit se non pastorem sed mercenarium qui videns lupum venientem fugit non esset metus cadens in virum constantem tunc non fugere sed declinare paulo conuenit et cum oues conuertuntur in hircos potest esse causa cedendi

3 **Sufficientes** cause renunciacionis sunt sex principales cause ex quibus licite potest quis cedere scilicet defectus sciencie quia clauis deficit plebis malicia ut si oues vel hirci irracionabiliter contradicunt qui debent obedire iam non proficiet quia anima ita sit sedditurum corda graue scandalum irregularitas occulta inualiendo corporis crimine cosua que si talis fuit quod officium impediret etiam per partam penam tunc talis cedens amplius nunquam debet recipi

4 **Spontanee** renunciacio est cum quis deliberato animo cedit in manu eius a quo habet institucionem cum restitucione priuilegiorum et eorum que sibi competebat ex eius et publicat eam et ita sic etiam aliis prohibentibus si publicatur et sit coram multis et abbreuiationibus et roborat scriptis autenticis et repetere non potest renunciata nisi ex nouo iure collatur vel reconciliato

5 **Qualitas** renunciacionis est condicio quod renunciacio debet esse pura et absoluta et sine pacto et sine promisso aut spe aut intencione habendi laudem vel aliquid temporalis et debet esse voluntaria et racionalis et licita quo addendum hominis laudem quoniam ille rependat qui scrutator est cordium et nostens sola voluntate simoniacum et est in scriptis facienda et debet fieri cum magna utilitate vel necessitate

6 **Renuncians** est homo ydoneus et sui iuris racionis compos valens restituere rem atque possessionem aut ius ad eam et quod est in rerum natura et quia ad eum ius expectat sibi ius competit occasione alicuius iuste cause sine sit ex vendicione pacto seruitute retenta et prima legali aut accione iniuriarum aut politicacionibus aut votis deo aut hominibus factis quod potest talibus cedere per se vel interueniente in dictis

7 **Incapaces** est persona non ydonea ut puer aut non sui iuris ut femina aut non compos racionis ut deliri nisi habeant lucida interualla aut qui estimat se habere aliquam rem que non est in rerum natura aut qui a si sibi non competit ignorat sed solum existimat aut quia politicacionibus et votis astrictus est deo et sanctis eius aut qui habet alas ligatas ne volitent ut velit sicut ei a superiore admittitur aut quia vult renunciare id quod esset multo nociuum in ecclesie minucionem aut eius quod a se non habet sed ab alio aut quod est multis aliis communis competit aut sibi competit sed superiori nocet

8 **Renunciabilia** sunt res ad pura ut puta prebende dignitates debitum vocis soluciones priuilegia usus alligacionum et alia que sunt utilia aut honorem tangencia aut delectabilia que si sint consulto superiori competi

pruſa

pruſa

13 **Terrena** ierarchia est personalis multitudo hominum ubique per orbem terrarum diffusorum tribus ordinibus et nouem choris condistincta in qua sunt rationales creature corporee cottidie mortales vt qui hic superioribus prelatis inobedientes se habuerint et summo dominatori obprobrium ... non ministrauerint ad eum ciuitati accius primat[ur] ... appetitus noxius et maxime interiorum ita dominatur quod in ... inuitatione potestatibus omnes iustitia et concordia exterminari ...

14 **Prima dominacio** in orbe terreno est dominacio in adam inchoata quia tempore innocentie paradisi prepositus erat institutus et rex super omnem creaturam iuxta illud psalmi Gloria et honore coronasti eum domine Et constituisti eum super opera manuum tuarum omnia subiecisti sub pedibus eius oues et boues vniuersas Insuper et pecora campi volucres celi et pisces maris qui perambulant semitas maris Quando autem propter inobedientiam creatori dixit corona capitis sui tunc totius presidencie potestatis amisit virtutem vt iam non rex sed regulus cum tota sua posteritate dici mereatur perdidit enim paradisum quod omnis creatura fugit vti indignum dominante et sic quia fraude capitur remordet a se rebellis est omnis creatura et caro eius rebellionem offert similiter et vxor et filii et filie et serui non obediendo ignis vrendo aqua mergendo et humores corporis eius in se corrupti agendo

15 **Secunda dominacio** In terreno orbe est dominacio mala principio et mala intentione a Cayn inchoata qui propter fratricidium fugiens in solitudinem cum calmana vxore sua edificat ciuitatem ... quo se et suos liberos et sua animata saluare possit inimicis et fortius predaciones possit facere bonorum electorum a filiis ade et quia multi eum timuerunt ipse cursum multos quia expauit inimicorum incepit et ciuilem dominationem

16 **Tertia dominacio** est dominatio Nemroth quo potenter cepit regnum assiriorum qui fuit vir gigantum subdens sibi omnes habitatores babilonie magne et regiones et montana cum filius beclis multiplicatur ... artificia in ea et distinxit ordinem in artificibus fabrorum ... fusores ac argentarios et ... purpure ac lane et nemorum post quem dum ninus regnaret vicit multas gentes per ymaginem patris sui ad ydolatriam induxit populum post quem semiramis regnat eius vxor et semiramis filius ninus et thare filius nathor genuit Abraham

17 **Quarta dominacio** est dominatio regum Iudeorum que incepit ab abraham patriarcha et continuabatur per filios eius vsque ad moysen primum ducem populi et postea processit dominatio secundum duplicem statum scilicet ecclesiasticum quem habuit aaron cum filiis leui et statum popularem ducalem quem habuit moyses cum certis ducibus et iudicibus vsque ad reges et prophetas quorum primus rex erat Saul et vltimus erat sedechias in quo defecit regnum hebreorum

18 **Officia** templaria hebreorum sunt nouem officia tempore hebreorum circa ministros templi currencia qui officiales vniuersi erant in templo diuino cultui mancipati quorum aaron summi sacerdotis habebat dignitatem qui ad hoc vocatus a moyse recepit insignia pontificalia iuxta verbum domini et post erant sacerdotes leuite cantores ... exorciste ianitores ... quorum vestis erat ... et sanctificata officium ... perambulans ... dominum de ... populo ac mandare vt ... diebus vacaret omnis populus in ministerio domini dei sui ... populi ... sacrificia pro se et populo deferre domino ... nacionem domini et omnia vasa sancta ne inquinaret in custodia sua habere populum benedicere ... aduocare ... thimiamata domino ... tempore Iubilei omnes ad suas possessiones restituere

19 **Vestis aaron** sanctificata Est vestis ipsi aaron soli que erat communis eius successoribus summis pontificibus solis apta scilicet ephot superhumerale rationale ... talibus et superius modicum tegi ... ac sacerdoti et leuitarum vsque ad modum scilicet erat vestis officiorum distinctiua quia iam ceciderunt talia ideo ea facilius pertranseo nisi hoc quod iniqui et peruersi heretici waldenses dicunt more apostolorum esse sine sacris vestibus forte diuina peragenda vt videant quid os domini mandauit vt habetur exodi 28 et 29 et leuitici 8 et 9 et exodi quinto vbi dabatur sacerdotibus purpura inuestes

20 **Oblaciones** veteris legis sunt oblaciones que per ministros domini offerebantur pro populo qui sunt in numero duodecim scilicet homines agnus hircus vitula auis denarius caro panis vinum oleum simila lagana et alia oblagia que ad tantum suscipiebat dominus grate vt ... tangendo tabernaculum et archam et mensam et tentoria consumeret sicut habetur exodi 8

21 **Deuocio** populi israhelitici est deuotio que ostenditur cum populus israhel sic deuote habebat sancta tectoria domini quod non audebat accedere ... loca propinqua et sic large habebant se ad oblationes offerenda domino quod etiam vt habetur exodi 21 voce preconia clamabatur ne amplius offerrent et omnis ordo habebatur in ministeriis domini et qualiter sanctificabantur et consecrabant filii aaron habes leuitici 8 et 9 et qualiter fiebat expiacio populi habes leuitici ... et festa et alia describuntur leuitici 23 et tempore Salomonis post templi edificacionem ordinata et completa sunt sicut hec cuncta verbo domini per moysen instituta sunt

22 **Quinta dominacio** Est dominatio gentilium que incepit in signum media etate cum incepit regnum troyanorum per dardanum et cretensium per saturnum et tebanorum ... qui ... respexit et ytaliorum per hesperum et macedonum per carranum et albanorum ... per ... et syrorum per selencum et romanorum per romulum que postea sue dicioni mundum vniuersum subiugauerunt Et duplicia officia distinxerunt quorum templaria erant diis et ydolis et popularia populorum ordinatione et republica disposita

23 **Templaria** gentilium officia sunt nouem officia et dignitates viris ydoneis ac districtis ydolorum cultoribus consignata scilicet archiflames protoflamines flamines sacerdotes ycononi vicarii apparitores decani officiales ad quorum officium pertinebat templorum ac arearum decoracio bisso purpura lino picturis auro et confectio tam vestium quam altarium quam ministrorum et ydolorum et populum monebant ad cultum deorum suorum et omnis populus precibus ... habebat in honore

24 **Gentilium** militarium dignitates sunt nouem dignitates seu officia intuitione iusticie et boni publici corporalis finaliter instituta que sunt Imperator patricius rex marchio dux princeps comes baro miles quibus addunt ingenui tribunum militum limitanei ... centenarii ... libertini

25 **Gentilium** Ciuiles dignitates sunt Nouem dignitates seu officia in gubernatione ciuilium dignitatum instituta que sunt senator seu proconsul questores censores ediles ... corporacii ... vigilum prefecti tabelliones seu cancellarii et omne genus scriptorum ... istorum

26 **Instinctus** Est naturalis industria docens interius hominem ad prosecutionem omnis conuenientis et fugam disconuenientis et institutionem dignitatum quia homo derelictus est sibi ipsi et sue racioni vt querat sibi et suis subditis conuenientia et remoueat nociua et omnia bruta docent hominem superioritatem et inferioritatem dum ducatum quendam incedunt et ideo omnes dignitates et omnis ordo dependet ex hominibus domino deo influente motum ad talia constituti ... in suis inferioribus

27 **Sexta dominacio** Est dominatio regum cristianorum quam instituit christus dominus potestate que data est ei ab eterno super celo et terra

Purgabilis negligentia est que excusabilis iusta causa scilicet egrine vel racionabili corpis intite a cudenti ecclie utilite et si e impius negligentys Ordo i magnus z e ire irrecupabili z sita e alicui negligen in salute aie sue t eiusmodi est culpa remorsum frane a morte adducens si neglexit totali obmissione non e purgabilis z donec prouidetur alter fructus in vtilitate ecclie debent cedere

Series hui9 tituli est q ondit ez iste titulus bene ponitur p9 postulacoem electe trissle? palium renunciacoem quia sicut pillos titulos sit prelatorum institucio ita p suppplenda negligenciam qs instituit prelatus ita bene sit pellitoni a aliqui aliud supranominati quia i supplenda negligencia pro negligentibus debent p suppriores aly ydoneii statui in tota negligentia ideo bene pont iste titulus p alios

Ordo est sigillum presbiterale aut accessororum in quo confert potestas administratia spiritualis offtii abordinatore debito capaci pne mq solu ea que forinsecus visibilr aguntur sunt sacramentum tantum Res aut gra intior q p visibilia signa i visibilit condonatur Res at et sacramentu simul e karacter cui9 su sceptoe quis mancipa ad aliquod sacramentu spuale exercendu Dicit presbiterale et cuiq secdm plures pontifical dingitas no est ordo s solu qda iurisdicco dr accessororum ppt minores ordines

Petrus lombardus sic libro qrto vicesima qrta distinccione Ordo e signaculum quoddam inquo ptas spiritualis traditur ordinato adofficim qd ptinet cultui diuino zim apparacionem Et ego posui multas diffiniciones ingrorum qd sit ordo in magno et minori meo vindicatoio s ho solo esse breuitatis amator idd obmitto et omnes titulos quo libent includere q ptinent adordinem si quia esset minus longu capito forte diuidam vt decetales supple do defectus

Correspondencia ordim spiritualium ad yerarchias celestes Est q ondit qd epi correndent throno seraphico et ma clarius vident pcetis diuinam essenciam t agnoscunt melius voluntate dei in do zprouocat racionalem creatura adamore dei z dispone ordine in i fidibus anlis z eis lume diui infundit p influxum z se sup fecundi in amore di z purgant holocaustomata q ptinent diuo conspectu z deos z suspiria fidem Itaq epi sacerdotes vero coparant throno cherubico z omnibus alys ordinibus ppt minores ordines qz sicut angli dni offerunt sacrificia impoluta dno z plenitudine habent sue z demones arcent z illuminant insciores homib secreta sine dulcia siue amara reuelat tuentur adversari ptate continent de pctis impediunt pctm remorsum faciunt in corde apicalis custodiunt purgant ordos felle labia calculo tandem de conuisione peccatorum albuin apportant famelicas z potum esurientibus adorones accedunt z pmam z contemplacionem vt aia incorpe exens volitet ad secreta celestia z vtilitate vti angli dni inoicte diam clamibus et oracionibus deferunt inparadisum

Numerus ordim spiritualiu e nuus nouenarius correndens noue ordinibus celestis yerarchie in sublimibus scilicet potatus hostiaratus lectoratus exorcistatus acolitatus subdiaconatus dyacotus psbiteratus epatus vt eo ipo designetur qd i militanti ecclia inchil e inordinatu eo qd ordo familie dei hit in fiori ordine e consimilis ordini celico in offitys z distinctionibus ipis consignificat

Secularium ordinu correndencia ad yerarchias e qua ondit ez reges t principes correspondent throno seraphico senatores et cherubico prtores iudices thronis presides vero tribunum correndent dnacionibus centuriones vero ex termones detuiones correndent principatibus milites vo z omis nobilitas armorum solidatu strenuitate correspondet ptatibus cancellary carmim scriptores comedi tragica historiographi correndent vtutibus qui cum libri pingunt Diuini vo registores correspodet archangelis relatores et aule ianitores angelis zpq quitas sanctorum reputat statui oium hom i bitzio status gretorum

Compincio spiritualium dignitatum ad seclares est compacio q ondit qd epalis dingitas que in se quadripartit scilicet patriarchas archiepos metropolitanos z epos correndet regibus z principibus qui etiam qdrip titur scilicet in reges Marchiones duces z comites sacerdotes vicem senatorum edilium ptorum et iudicum presidum qui regunt t iudicant animas eius i9 q statues eos principes super omem terra dyaconi vicem centurionum subdiaconi vice militum z nobilium Exorcista vice questorum psalmista vite diuinorum hostiarum vicem ianitorum lectores vice relatorum acoliti vicem carmim scriptorum

Origo dingnitatum et statuum e carid origo ex lege nature simplicit q i omi gente et nacione subcelo natura se sola docet vt yerarchia terrena corndent z sine errore se habeat adcelestem yerarchiam in statibus ptatibus dnacionibus offitys dingnitatibus distinccionibus vt mundus vniuersus z omi qdoqz qd est in orbe sub vno preside deo requiescat z sit in esse id q e z finiat suum debitum proinde diuina z fina z i sorp vtilite

Dignitas est altitudo pemnnens alicui9 per aliqua signa cerimonialia z decoramenta forinsecus in se a precedentibus progenitoribus princip addo z pq plhonnes confert aliqua gubernatilia ptas dirigendi subditos in bonum ac bonos in bono conseruadi malos vo per flagella adbonam disciplinam coherendi zppt breuitatem ergo obmitto tibi declaraciones particularium

Potestas Est collacio alicui9 acti alicui persone adeo et ablius adq ptinet secdm congruenciam dingnitatis maior et minoris admonendum sibi subditos vt sibi iustius videt z addem z adhomines vinte cohibendi mandandi et ordinandi substratos legibus mire vigore benignitate flagelli a epi boysate pro conscienc et non voluntatis sue arbitrio

Dominacio est sublimacio alicuius persone mitis dingne in culmen alicui9 pfidencial dignitatis ac ptatis secdm ascensu alcdez a declinacionem gradualem offitij ac opus gracia vt superintendat tam ecclasticis qz seclaris dnator vt omia recte agantur pipui gubernadu et presertim in sina t pace quo addecym z homines et vbique exercea z laus suum dnatoris vbique die ac nocte vigilanter adimpleatur

Conformitas celestis yerarchie ad terrenam Est qua ondit cz sit i supa dei ciuitate est vnicus psides sumus aquo omnis dignitas celestis terrena recipit i visibilit exordium z ecitulicitatem t firmitatem ita in terena iure est esse vnu caput visile totius ecclie directiuom aquo originalle omis dignitas ecclastica z tpalis dz recipe vinte robur z vitalite in mediate et mediate et sit in celestibus est triplex ordo s summus qui pretis gaudent i mi ne medius qui imus et in fimus qui distancius ita sit i terra yerarchi

Celestis yerarchia Est psonalis multitudo celestim spirituu tribus ordinibus z nouem chori condistincta i qua sic racioles creature incorporee et inmortales a superioribus ptatibus obedencialit gubernate In qua est perfecta subordinacio et tranquillitas exqmetico in laude dei sine omi inferiorum maria et litigiis et appetitu nocio qui concordiam absca exulcaret aut laudem diuinam negliget

bona mltim z dignitates inte se instituere z gubernatias ptates prout melius nouerint probono vniuersorum actiuo stere quatz si homines tn no ipi si vitas q̃ act tobi. duo vl tres congregati fuerint in noie meo ibi ego sum medius eorum ipe xpus agit tota gsp pstz sue ecce

Falsae dignitates sunt dignitates hereticorum z sismaticorum iudeorum gentilium a quimodibz aliorum homi acoma etiã sepatorum obsht qua in ea c solum ieca abeaz solu ab ea vtrusq glady insta dignitatu psubordiacoñ manat origo zquia ttes tauet spu sancto xpm q in deuie c sunt membra putrefacta dlute spi ritualis carentia j. q. j. corporalia mali at jetam si sunt in vnitate ecclie ca h̃us instas dignitates si isigna dapiunt debita abeant si vo a q̃ dolo sortiet i inste

Forinseca dignitatu spiritualium insignia sut septem signa visibilia quibz si perficitur quis visibilit ab homibz promitua pfecty z adeo vt tale vltle habi liter gerat offim sine quibz tl non dici debz n offici execucom hec pt qintumz sit bonus d capax diue influencie accto q sunt ordo vnado inotaco sacra tactus corpalis sedis acquisitio religio

Virtus ex ordine e q̃ondi ex ordine insto hfertur ta liter zclauis vnctione visibili r visibilis rotacio adeo cum infusione tacsinatum celestium sacratio q̃ fit ex verbis i vota torus spiritus sancti zut ea sit ita deditus dno vt se solus non habeat ptatem abstrahe aduersus dyabos a humanos tacty totalis vt qua sacerdoti datur calix z stola c ab epo paliu zsit de alijs sedis acquisitio sit ex benficio religio sit exem qsitorys vt e i° vis traditones orthodoxorum prius tenere c verba sacre scripture amplecti zdote bono pon obedire zsit de alijs jam perlhor regula assunt

Caracter est impressio noue ymaginis anime roli introzsus ado isigta ex innotacoe tintatl site z alijs formisecis visibilibz insignis collata quorum tople tone karactheisaty consignat nona consignatoe dotat nona dignitate ptate ac offitio vbi d valet exercere potestatiue z eo distingubi anion tosigutl Nota q epe nun dt dap o d inhos famlos tuos psbiteri dingnitate vt ea censura moru zexe plo bone conuersacoms i firment elucerat in eis forma totius iustitie z ecce nona ymago

Clauis est actualis adaptitudi nalis ptas ligandi atz soluendi dependes ex ordine a iurisdicone q̃ ecclastice mi nister a iudex scdm veram scientiam ostendente ei iuste cui sit appiendi siue claudedi pt actu a apti ne etiam si sit malus regna dei pnaty dignus apire ianua regni celestis a addignates vel indignus claudere non admittedo absolucoz ad tpe vl non disligando arpina zsatisfacc a exequire

Declaracio diffinitionis d est actualis ppt dyocesanos a plebanos a suffraganeos c vicarios q hnt actu ex iurisdicone ptatem su subditos qs hnt dicat apti ne ppt epos tunlaes altaristas canonicos qui nullibi pnut absoluere iniquitum tles apti ty sit ex ordine si hrerit matiam dicit minister ppter simplices sacerdotes qui solum apetis hnt ab soluere dicit iudex ppt epos qui absoluut ex qmicatos a qma ppa cleri prius ssore c neco alter a regularem vt non sit rglaris corp dici scdm veram sacz ex sine i a nd sit hostiaria aptio a claus io

Ligandi ptas est ptas clau dendi adtpuc regnum celorum a tenendi ho minem in pmia a exqmitacoe donec satisfac tone mereat atque aprionij absolutina ptate in qua platus d minister debz esse morosus c non accelerans adligacõnem qua pncipalis

recipit ptatem apiendi regnu celorum qz claudendi pncipalis absoluendi quam ligandi qm septuagesi es septies iussit dns parte sci ptanti per diem z se condepnat psbit petor inquo altius grauat zse pnat ptate ligandi qui pnitentibz quibz locus venie apit adnd semitate viam pcludit regni celestis

Soluendi ptas est ptas depedes ex ordine a iurisdicone q̃ ecca cs iudex aut minister absoluit aliq aptus phoc pnunciado ei reserata fore hostia regni celestis qua ex certis signis penitentie sac clave agnouit ei eam iuste apiendam fore pter disposicom zca parte gne c iustificacoms a est ptas disligandi homiez ab exqui cacone a casibz reseruatis sedi aplice a potestati pontific

Casus ppales sunt casi in quibz nllus sacerdos pt absoluere aliquem nisi in mortis arti a capitali picula q non possit iter arripe aut membrorum tanta in valida q non possit ambulare a sit in firmitate aut pauper a non sit sui iuris alias inqz a sit pcellenes penitencie a paup tuc pi vn clauium ptate alias inqz sz si incidit in canonem a clitum enormit pcussit a incendiaris alicus ecclie a sacramti zsacti loci fuit a appa fuit ex qmicaty a fuit in scriptor cardinali m a epi a qui impedit claues ecclie a celebrant scient interdicti a in loco interdicto appa falsarius literarum appostolicarum

Episcopales casi sunt casus periuce metra pa tentes atrum sacat incestum deflorans alhomicida sacrilegus pcussor patris vl sodomita transgressor voti pjurus sortilegus sz et mentita fides sa ciens incendia prolis oppressor blasfem° hereticus sz het sunt epo mox cu ordine zconsecracoe collata

Collator ordinu est epe legiptie aucte sedis apostolice consecraty hns inris dicõnem inconsecrantem seu ordinatem ex ppa administracone a concessa petita con sens gradus non alit nisi eo modo quo vt sancta roma ecca ordine in pontificalibz expssato zq non e inter dictus a non denunciaut episcopatu in ordine a alias quomodolibet inhabilitatus

Materia ordinis est ordinandus debity hns debitam etate z sufficientem scienciam z hz debitas qlitates scilicz bonos mores c bonam famam z gra datim ascendit est pudicus pius prudens humilis castus quiety hospitalis id e sciens bene sue ecclie preesse z domui c e bene examinaty ita q sciat q e de thoro legitimo z non e filius psbiti a manser aut servus a adraciocinia obligatus nec bigamus nc peregrinus n c alit enormit hns vicim in corpore

Forma ordinu est totus processus qtentus in pontificalibz ab initio ordinacoms seu misse vsqz ad id quo conferunt ordinando visibilia signa cum collata ab epo ptate ad talia hic est q tunc fit cantor cum accipit de manu epi graduale hostiarius claues ecclie lector libri exor cista libellum accolitus cerofarium z cereum vrceollu subdyaconus patena vacuam cu calice vacuo vrceollu cum aq zmanutergiu z manipulas z libru eplarem dyaconus cu accipit orarium sup humeru sinistrum zplanatam c dalmaticam zcorile cum ptate legendi euangeliu psbit cum sonet obediam canonicis zepis c accipit manus inpositionem c stola de dextro in sinistrum locationem zcasulam c recipit manuu vnctionem z calicem cu vino pateca ac oblata cu d accipe ptatez sacrificandi pro viuis ac mortuis

Ordinatio Episcopi est ordinatio scdm formam in pontificalibz contenta super quo inuocacõe spiritus sancti habita procedit p metropolitam cum coepis misse tpe zpq pz collectam debz fieri scrutinium an vba lectis velit plebe docere z edios patrum tenere c bto petro c successoribz subiectionem ponere exhibere mores tpare castitatem c frugalitatem dimis offitijs mancipari a terrenis negotijs se abstrahere luce ipibz se non i iuste humilitate c pacienciam

z iure devolutus q pq cessacionem lince regie dau d
z aaron seu filiorum levi similit oblacione alcius regib
gentilium omis honoris transtulit regna z pontificia z
sacrificia in nobilem populum que signavit suo nomine
qui oleum effusum e nomen eius q isti crisimate dicat
eo q vera crisma regum z pontificum ipso secrete age
te est solum in regno xpianorum z non alibi

28 **Cristianitas** est policia uno
in visibili capite xpo dno z vicarius vicario vi
sibili capite bono pontifice gubernata per
diversitatem gentium z lingwarum unitatalit
q omnium corda unum cor dici possit ppt unitate fidei uni
tatem baptismatis unitatem capitis unitatem legis
unitatem sacrificii in poluti corporis z sanguinis eius sa
cratissimi quo i mutamur consolamur vegetamur i filios
dei mutamur z vt filii regni celestis ultimate sun 9
eo disponimur

29 **Dignitates** cristianitatis sunt du
plices dignitates scilicet spirituales z seculares
quarum quelibet tripartitur in summi scilicet gradu
medium z yimi zqlib in novem divite accipiens
accidua sed conira ratione cui 9 cuiuslibet cone debet s
regia dignitas q hodie in hyspanos translata in stissie

30 **Prima** cristi corona est corona ge
maria q coronatus est ado pre ante mundi constitu
cionem super omnia regna celi terre z abissi vt
eius mandato pareret omnis angelorum turba
z hominum z demonum z i nomine eius flecteret z tremesceret
omne genu z omnis potestas z vt eum adorarent
omnes familie gentium reges z principes z tribum

31 **Secunda** cristi corona est corona
hebreorum q coronatus est in david qui cce
pit tunc dum semen regale hebreorum
in osea rege defecisset zpq tpe augusti cocce
ptus fuisset regno ad imperatorem devoluto honores
david z prim sectorum dum spc sancti operatio colle
gisset in virginis utero z sigillatim divite membra
distinxisset verbum caro factum fuit e ho rex z pontifex
hebreorum q nascendo ancdie tu omi corpe decore transtulit
i hyspanos

32 **Tercia** cristi corona est spinea corona
in acute perque singularitas persone ostenditur
q ei accidit z nemini unquam ante prophant fuit
e rex omni tribulatorum vt in omni tribulatione
quicumque aspiciet regem suum maioribus gravari dolo
ribus levius ferat prophant fuit e sacrificium sue ecclesie
omnem sufficiens pro omnibus oblationibus veteris legis z fuit
est pontifex z sacerdos extendens manus z brachia
orans cum fletu z scipm pro peccatoribus offerens fuit
est pellicanus vt obiciens foris volnatam tunc humanitate
divinitatis introrsus accelata virtute rivus ac fluctus
sui sanguinis peccatores sue ecclesie comunicaret la
naret z coronibus secundando omni repleret sanctitate

33 **Quarta** cristi corona est corona
aurea quam acquisivit in die sue victorie
de qua dicitur corona aurea super caput eius ex
pressa signo sanctitatis perque fuit e rex pan
gelorum dum eum qui milites ante tedebant adp
tas inferni z patrum scelorum dum ipum sequebantur
ut insteri eius dicentes advenisti desiderabilis factus
est rex demonum dum predam tartari tulit z lemata
ligavit factus e dominus iudeorum dum eos hodie sic ad
angulum retrusit q sunt ubique gementes z paviditi
z subiecti dnacioni xpianorum z xpi acquisivit dotes cor
palicet penetrabilitatis z immortalitatis z claritatis tate letitiam

34 **Quinta** xpi corona est corona quam
acquisivit in ascensione z locavit se ad
patris dexteram pro regno suo in capella
turris addemi patrem z ut a throno sue
maiestatis influeret celica dona sue ecclesie z secrete
opperetur in sacramentis mortalibus ac vulneratis
medicamenta salutis z peccatorum faceret dimissio
per suos catholicos ministros z tueret eam militari
brachio vivificaret z aleret donec veniret in morte
z in die iudicii dans meritorum ad demeritorum

35 **Collacio** dignitatum est q ostenditur
qz dignitates in cristianitate currentes primus
donatur cristo disponente qui sue ecclesie semper
intendit zpq visibilis etiam per homines instituat
quirunt electione postulacione translacione pallio renun
ciacione ordinacione unctione vel alia quacumque modo eccle
in sancta ecclesia dei institutione qz spc sanctus solus dispo
quam nemo nec emendare dz nec posset in finem seculi

36 **Subordinacio** est q ostenditur
q unitie est in ecclesia sancta dei vt homines minorum
dignitatum subsint maioribus vt per hoc habeat
se totum corpus ecclesie vti corpus sanum armoniace
proporcione dispositum vt caput sit altius pq manus
z in summo pedes caput speculetur manus laboret pedes
sustensitent pedes non videant nec oculi ambulent
sz qz unusquisque persistat in ordine suo institucionali

37 **Finis** dignitatum est q ondit qz di
gnitates sunt adinvente pro utilitate z uti
litatem z ordinem publice tenendam vt boni
sub umbra gubernancium tute respirent
mali vero castigacionibus mitigantur ad bonum divina
laus ubique multiplicetur z malum ac peccata volum tur
tetur

38 **Ecclesiastica** dignitas est
dignitas solum in sacris ecclesie coadiacens
qua deo volente erigitur qs i administracione
spiritualem vt sit ac rector aliorum a erector
consecrator z pastor ac habeat ordinem tm a serm
at ecclesie tm a custodiat res ecclesie a sit in religione
in sortem dni specialiter segregatus vt illi die ac
nocte serviat z sit pars hereditatis sue

39 **Distinctio** ecclesiasticarum dignitatum
est qua ostenditur qz omnis ecclesiastica dignitas a
est potestativa seu iurisdictionalis vt e papa
priarcha primas cardinalis dicere pe epc ar
chidiaconus archipsbiter plebanus ac e officiosa i choro
tm vt e prepositus decanus cantor precentor succentor
thesaurarius sacrista archiacolita canonicus a ratione
ordinis tm hns potentiam ad aliquod officium sibi con
donatum sic e sacerdos levita subdyaconus exorcista
psalmista hostiarius lector acolitus ac religiosa vt e
abbas prior monachus monialis z sic ubique novem

40 **Necessitas** ecclesiasticarum
dignitatum est q ondit qz sine sacer
dotali dignitate regia dignitas costitui
nequaquam pt quia unguentum q e in capite
z descendit in barbam aaron sicut ros hermon etiam
descendit in ora vestimenti z illic mandavit dns benedictionem
z vitam usque in seculum z nullus ho sine sacerdotali di
gnitate pt esse gratus ac reconciliatus dd nec pt a pec
cato eduti sine eius officio nec ademoc defendi nec abui
sacris rebus nec nascendo i fovendo nec moriendo pt
ad regnum celorum pervenire

41 **Origo** harum dignitatum est q ondetur
qz summus pontifex e a cristo dno institutus
dum xpc dns contulit petro claves regni
celorum z ipum instituit vt regat ac super inten
dat uli ecclesie ac successores eius in verbo pasce oves
pasce agnos tunc ab ipso solo duorum gladiorum mana
vit ptas quorum unus dz hic i vagina zalius sp vi
bratum alii apli loca tenent eporum septuaginta
discipuli sacerdotum levite vero ab apostolis sunt instituti z
post alii a silvestro z eius successoribus

42 **Dependencia** dignitatum
est iusta manatio omni dignitatum a xpo
dno ad patris dexteram in sublimibus sede
te qui quamquam corpus suum visibile in milit
sideribus non tam sic reliquit mundum in sfore
quando in visibilibus presideat personis sicuti q homines
ducti z gubernati inter se debent providere

Prosa

Crimina prohibencia ab ordine sunt crimina enormia impedientia promovendum ne promoveatur et si promovetur suspendunt ab execucione publicata ut est homicidium falsificacio litterarum periurium heresis scisma contumacia persequens aut crimen notorium faciens condempnacionem ex confessione vel convicta probatione vel quia clamor populi ita vincit quod nemo potest in contrarium aut est crimen ita magnum et notorium quod in nulli causa sequitur capitis diminucio nec admittetur appellatio aut in contrarium probatio vel quamvis est sit obnoxium quod indigeret confessione aut excommunicatione

Sollemniter penitens dicitus est qui publice penitet propter aliquod scelus multis nocivum non admittibilis ordinacioni aut altiori ascensioni propter excellenciam dignitatis sacerdotalis et quia non sunt digni suscipere vasa domini qui olim fuerunt vasa viciorum et propter scandalum populi nisi vellet et qualiter presunt propter primam tinratus tu quia remansit citatio proferens professi tenere relapsus vel ne si alios corrigere vellet in fronte redargueretur

Cupiditas dicitus est qui vehementer avarus anhelans ad opes sine mensura et modo reprobabilis ne ordinetur quia cupiditas est radix omnium malorum et avaricia est ydolorum servitus et mens cupidi est ita cecata ut cupiditate qui non videt quod expediat sed intueatur aurum die ac nocte et si fugiendo anhelat et timet ne symonia non per ciacione incidet et est cuilibet durus et qui sibi ipsi est durus nil audens sibi boni facere tu erit pius et intuetur si videt pauperem fure arbitratur si divitem oppressorem

Curialis dicitus est qui tunc secularis alitus principis est astrictus et electus hic est aut fuit alitus publice pontifex purus miles iudex advocatus officialis canonicus histrio lusor in diversimode sunt ut premissi prohibiles ab ordine nisi sint actu ad aptitudinem absoluti quia milites et iudices raro ingerere possunt errore ociosorum maculati et histriones inhonesti erant dediti scriptores et advocati in causa civili egerunt frequenter in causa sanguinis seu in seculares pro curiales non publice pro promovendo

Curiatus ordinandorum est quo ostenditur quod ordinandus debet habere duplicem ornatum scilicet interiore ut sit bonis moribus cuilibet placidis adornatus et sint forinsecus maturi incessu equali et maturo membrorum composicione decenti ne corporum enormi — dissolucione incessu et vultus et vagabunda nota — habitu non sit singularitas enormis scissionis — coloris varietas aut enormitas curtacionis aut longacionis insolite Nec excedat ampulose proporcionem sue dignitatis Nec simplex presbiter ut est omnis status pontificali ulla temeritate audeat ferre vestem episcopalem aut doctoralem et magistralem quam se multis laboribus ea remuneracioni vix potuit dignificare nec birretum rotundum aut anulum aureum ceterum monitum etc si sit propositus decanus vel quivis alius licite insulto cum veste sua sepeliatur persuadentes ad alios quosque ad hoc prece vel precio subordinatos

Neofitus scolaris est scolaris noviter ad fidem conversus vel religionem prohibilis ab ordinibus maioribus ne incidat in superbia existimantes quod christiana religio sine eis bene stare non possit vel quia non sunt experti de statu ecclesie quibus tamen cessantibus si sint utiles ecclesie possunt ad omnia condescendere prefectum si antea fidem susceperunt katholicam quibus nil constat dic alienum tales plus domestici quam adventicii sunt appellandi si tamen fuerunt senes et distulerunt baptisari usque ad extremum nunquam ad altiora sunt promovendi nisi vite probitas exigat in eo magna apparuerit relictorum viciorum

Persaltim promotus clericus est qui non per ordinem ascendit ad dignitatem sed uno vel pluribus ordinibus pretermissis ascendit ascendit ad altiorem qui si excambitor vel malicia ordinem altiorem suscepit minori pretermisso

Prosa

potest deponi nisi per papam rehabilitatur Si vero ignoranter fecit non debet altiori uti nisi obmissum suscipiat ordinem Si vero quis episcopatum assumpserit sine primo sacerdote non capit dignitatem quia stabile ei deficit Si vero sine aliquo minori sacerdotali saltem ordine suscepit tacite et non confert illum quod caret quia nil dat quod non habet

Perfurtum promotus clericus est qui de etate filius illegitima et se ante tempus etatis ordinari permisit non admittibilis ad perfectionem donec etas venit legitima aut quia cum quatuor minoribus eodem die unum suscepit maiorem et tunc solum in minoribus debet subsistere aut filius de aliquo quod obstitit ne promoveatur quod si occultum est potest sustineri Si manifestum et enorme debet deponi

Pietas promovendi est omnimoda misericordia que mentis sue compassione patet ubi videt intelligit et audit angustias aliorum gemitus et suspiria pio corde non valens videre mala corporum et presentium compatitur et famis vidit captivis infirmis esurientibus advenis nudis lacrimantibus et in purgatorio ululantibus et toto corde curat subvenientem omnibus quod si non potest omnibus tunc saltem catholicis et melioribus et propinquioribus domesticis et debilioribus vel indigentioribus si vero potest tunc omnibus et gentilibus et hereticis et malefactoribus et bonis et malis indifferenter more domini qui solem suum facit oriri omnibus et si non potest temporali subvencione saltem benigna allocucione consolatoria affabilitate

Paciencia promovendi est pacientia ut insuperabilis exequitur quia falsa sapientis tollat verba iniuriosa nec in litem convertit nec in cordis commotionem sed plus in placacionem quia si verba tollerare nequiunt qualiter verbera tollerabunt qualiter persecutionem portabit qualiter martyrum sanctorum imitator erit qui se maledicentibus benedixerunt et crucifigentibus ac lapidantibus oraverunt et sic promovendus ad petendum penam dum est in potestate ulciscendi et prius ledentem precatur quia ledens cum non aliquando de vesano tempore gladiat sunt circa dapes vero nec corporis quia cogitat se forsan hoc a creatore motum

Religiositas promovendi est devocio sumpta exterius que persone pertinent ad actum sacerdotalem extrinsecus et intrinsecus qui sunt ordo sanctorum venacio matris ad superna conversio in serie mundane abiecto exemplorum sanctorum imitatio mandatorum divinorum et preceptorum sanctorum adimpletio requirit nil tamen de vanis nil decentibus huiusmodi etiam cum parva scientia prona debet esse promotio

Humilitas promovendi est qua ostenditur quod tunc est promovendus qui per humilitatem superioribus se obedientem facit eos honorat omnibus se viliorem facit neminem contempnit Neminem decipit omnibus se paratum offert servicio status fugit altitudinem et vilissima sui cognicione per famam in se contempnendo excellenciam omnes homines se meliores reputat

Redolencia promovendi est eius bone fame cum gloria et laude attollentia exemplis bonis preminens ad omnes in quibuscumque se ingerit ut speculum aliorum fugiens in fama tam extrema quam exemptacione vel accusacionibus que contravenit clamore populi inestimatione quod si divina permissione infamatur et sordet laudat deum quia sit ut probetur et purgetur

Presumpcio promovendi est que ostenditur quod si promovendus tante fuit audacie quod ante se pronunciat presbiterum quia est et excercet divina si evadit brachium seculare quod tamen nunquam debet promoveri ad sacerdotium quia quod ubi in iuste appetunt nunquam habuit iusto titulo illud perpetue amisit consultum tamen est ut audacissima se intrudat religionem prosepit pena obtinenda aut si sit non baptisatus aut confirmatus et accedat simile est promovendus venit tamen non baptisatus quia non est capax ordinis Si baptisatur et fuit sic ubi his debet reordinari non confirmatus ac non debet reordinari sed propter pactam penitentiam suppleri et adque cautionem admitti

custodire pauperibus tegere nudos et affabilis esse et post debet examinari in fide per eos articulos

Vestimenta Episcopi sunt vestimenta quibus episcopus episcopale procedens induitur celitus cambagas sandalia manicas dalmaticam planetam quam tunc deportat pro episcopos iuxta altare. Ita ad plebem exortatione et dicente plebe dignus est cantatur letania et postea funditur crisma super caput in modum crucis et postea manus crismantur et pollex dexter crismatur specialiter et postea datur anulus benedictus et mitra et postea baculus benedictus post codex evangeliorum et postea stans in dextera ordinator dicit tacite orationem cum ordinatore et facit omnia signa et postea benedicitur et fiunt alia in fine et finita missa facit iuramentum metropolitano fidelitatis et obediencie et quod nolit res ecclesie sue alienare pignorare aut infeodare

Tempora ordinacionum sunt sex tempora in ecclesia sancta dei observabilia in quibus et non in aliis licet ordines conferre dignis ordinandis scilicet in quatuor sabbatis quatuor temporum sabbato sitientes et sabbato pasce. Extra que tempora si quis maiores susceperit ordines debet suspendi ab execucione officii nisi sit episcopus talis potest dominico ordinari. Hostiaria et minores et subdiaconatus quolibet dominico sunt conferibiles. Virgines consecratio potest fieri in die Epiphanie in albis paschalibus in tota septimana pascali in apostolorum natalibus et sabbato maiori et sabbato penthecostes. Sed necessitate ingruente omni tempore

Ordinator Est episcopus diocesanus ipsius aut eius vices gerens et alienus invitatus ad alienas dioceses ut illic celebret vel ad peticionem porrigitur per literas commendatias ut alterius diocesis clericos in sua ordinaret diocesi quas licet dent esse sede vacante ab administratoribus vel non vacante ab episcopo. Tamen si quis a catholico episcopo ubicumque ordinaret canonice potest pro ordinem in execucione episcopi indulgencia ubicumque venerint. Etiam si ordinatus sint ab episcopo interdicto suspenso deposito symoniaco peccatore tollerato non presciso heretico et scismatico quia ultima manuum imposicionem recepit in unitate ecclesie. Et si ordinat contra modum et intencionem ecclesie nisi tales episcopi fuerint in contemptu ecclesie romane ab heretica tradita unctione maculati vel rebaptisare se fecissent in subversione fidei et contemptu ecclesie a talibus ordinati numquam pro sacerdotibus tollerandi sunt

Ordinandus Est homo liberalibus sciencijs sufficienter imbutus masculus habens virilia actu cum integritate et decencia corporis ne alicubi sit in corpore viciatus enormiter hoc est quod non careat oculo nasu manibus auribus pede genitalibus nisi ex egritudine esset precisio et non sit criminosus crimine intollerabili sicut est homicidium falsificatio literarum ypocrita animi simatis mercantiarum heresi scismate incongrui et alio crimine notorio quo canonice esset condempnatus vel in iure confessus vel plurimas probaciones convictus vel quia propter clamorem populi resistencie non est locus nec habet defectum in natalibus nec certa mente in finibus et decrepiti ingenium quin possit sublevare suum intellectum alti naturalibus

Qualitas ordinandorum Est qua ostenditur quod quilibet ordinandus debet esse sciens sobrius prudens humilis castus pudicus hospitalis doctor non litigiosus non percussor non criminosus non cupidus non solempniter penitens non irregularis non illegitime natus non peregrinus non corpore viciatus non habens impedimentum sexus

Sciencia ordinandi Est quod ostenditur quod ordinandus debet esse sciens scripturarum sanctarum, peritia experta scolarium scripturarum et arcanum scolarium neglecta et radicabus gentilium auctorum et poetarum ymmo ut vetat Ieronimus quod dicit pessimum quod ille tenetur non est curare laicis nisi in ipse futurus scie. Nota quod sciens homo in ordinibus debet preferri non scientibus et dico tales studiosos spernere et abire quod post usi in pompa spernunt sciencie nec habere spem quod ex post distat. Dicit Iohannes studere noluit

Sobrietas ordinandi Est qua ostenditur quod ordinandus debet esse modestus in omnibus cibis potibus vestibus verbis auditu risu molestia sollicitudine frequenter ieiunans non continuus nec parentum tempus ad cibum audiens nec lautis et delicatis ferculis et potibus frequentibus potatus non diutinus in longa serotina madefactione nec mane diu decumbens nec vox exigua est avidum ostium farsis potatae visceribus

Prudencia ordinandi Est qua ostenditur quod ordinandus debet esse prudens circa omnia agibilia intellectu ubilibet opus presenciendo finem bonum honestum et utilem deum semper proponendo menti sue et sciat difficilia cito cognoscere et stabiles rationes assignare in omni tempore et in rationem altissimam. Sit prudens in omni tempore verbo scripto et ut sciat dolositates vitare et laqueaeria ex omni parte qui in fronte sunt ut dicit sed contra unum suum fugiat a proximo suo et in omni fratre suo non habeat fiduciam et propterea scis scapulatas scapulatas et omnis amicus fraudulenter incedet

Castitas Est qua ostenditur quod ordinandi ministri domini debent esse casti mente ideo confessio precipitur et incontaminati corpore quia sunt angeli domini et debent tractare sacra ideo ne cum ora perpetiant mortem subitam et imbecillitate perpetua et quia debent intendere spirituali generatione que est pura ideo debent se abstinere actu carnali que est foeda

Pudicicia Est virtus ordinandi ministris domini precessaria quod cohibet visus ne illicita intueatur et auditus ne turpia audiat et linguam ne turpia et inutilia loquatur nisi in laude dei proximi et proximorum utilitate propria intra mentem et ut mente mundi vanitate auferret et omni peccandi occasionem ut omni tempori abiectum proferat pudicicia simplicitate columbina et lapidem pudice mentis resplendeat forma virginitatis ut possit veraciter esse sedes virtutis quod decet ... fore

Hospitalis clericus Est qui sciat domum sue bene preesse id est erte eam non negligenter regendo neu in laude dei et sanctorum moretur cultus ne protrahatur salus et unitas animarum et domui materiali ut pecuniis suis et suis pauperibus possit providere de victu et vestitu temporali et dare largiter cum hilaritate advenientibus et quantum nolit sacerdoti claudere hostia domus sue peccantibus et peregrinis et propterea abraham meruit dominum deum habere hospite et angelos

Doctrina ordinandi est quod ostenditur quod ordinandus debet esse doctus ut sciat in fundamentum lumine doctrine plebi sue et familie sue nec docere erubescat ut sciat corrigere et castigare malos ex caritate non passione et sciat predicare eloquenter et pretendere bone exemplaris vite et ostendat sermone vite tercia tempus qualitate audiencium et loci exigenciam et fiducialiter expectans fecundationem iacti seminis in corde decelit rore. Nam quod non debet esse clamosus nec in ordinatus in gestibus nec celer protrahens nec aliquam impudicita in serens

Litigiosus clericus Est clericus passionatus non ponderosus et stultus qui fulminat iras et rixas contra homines in locutione et predicatione quia ex arrogancia mentis sue nescit humiliter proferre quod docet et quia in consuetudine cum hominibus faciliter convertit in maledictionem detractionem invidiam et discordiam stultitate et libera et verba iurgiosa non ordinabilis ne ordini inferat confusionem

Percussor clericus Est qui facili motivo movetur ad verbera interdum etiam sine ratione ad enormia quod si sint correctionis causa ex caritate non impediunt promovendum nisi esset episcopus qui nemines debet propriis manibus verberare. Si sint malignitate et odio et sanguinem verberato impedit penitente a promocione. Si vero sit percussor lingualis hoc est lingua feriens audiencium corda locutione in utili que si sint rigida et lesiva impedit promovendum si non correctione habita admitti potest

Dignitas sacris ordine Est q̄
ostendit ex p[ri]ma tonsura non est ordo simlr
n[ec] psalmistatg qz neutrz corp[us] imp[ri]mit karacterē
s[ed] bene dant offi[ci]m quib[us] quis accepta[r]e ut sit
aptus minister ecclesie s[ed] alii s[ci]l[ice]t hostiariatg p[ro]bimistat[us]
exorcistatg accolitatg subdyacõtg p[re]sbitatg s[un]t ordies
s[ed] p[ri]mi quatuor non sunt sacri s[ed] alii tres s[un]t sacri s[ed]
epatg q[ua] ad sacramentu eucaristie non ē ordo qz no
tiscredit[ur] ptatem sacerdotalem s[ed] ē ordo respectu
actionu sacraz[um] m[a]gnitu est sup[er] sacdote i corpe mistico
ro[n]e Jurisdictois tatu

Unitas Ordinu Est qua ondit[ur]
ex omnes ordines intentionalit[er] s[un]t vni qz
ad vnu[m] vltimatu ordinant actu s[ed] addei ser
uiciu vl adeucaristie g[ra]secrato s[ed] s[un]t diu[er]si
gradualit[er] qz vng ordinat[ur] in alterz c[um] nõ est alter
ē sic sit vnu[m] nõ vnitate s[ed] in d[i]ssibilitat sicut punctg
non qtinuitat[is] sicut linea n[ec] forme sicut corpg uatu
s[ed] finis i tencone

Mananancia exordine sunt
encia quinqz q[ui]a more cum quis ordinatur as
sequitur s[ed] gracia gratu[m] faciēs sine qua
homo n[on] p[otes]t digne tractare sacramta a[u]t vn
sa dni n[ec] digne sumere n[ec] digne ministrac s[e]c[un]do ē
dignitas sine q[ua] talis neq[ua]q[ua]m meretur dici eciam
quia libat[ur] a fortuna simili[ter] c[um] omni a scientia gdicõe
qui ordinatur orito cz ptatine extet q[uod] p[ri]g explere
non valuit 2quito cz tangere potest licite q[ue] porre
cta sunt ei per pontificem cum ubis forme

Uotum castitatis ē votu[m] ex[tr]o
ostenditur q[uod] cle[ricis] non ē decencia ordinis
exeo quia greci non tenentur adqtien[ti]a[m]
n[ec] aput nos cliti qui sunt uxorati 2 sine
consensu femine a ea iniuta suscepit ka[r]ote[re]m q[ua]d
talis tenetur ad debiti redditõem s[ed] ē annexu[m] ordini
p[ro]pter honestatem sacri ordinis

Indignus ordinari Est
qui ē indignus
rone similis gdicõis cu[m] ordinat[ur] q[uia] depna
in duplum racone etatis c[um] tunc ordinat
suspendi[tur] rone tp[or]is quia extra statuta
tp[or]a recepit ordinem tunc ordinatg depon[itur] zordi
nans ordinadi ptate priuat[ur] rone carencie b[e]n[e]ficij
tunc ordinatg a depon[itur] a admensa epi ordinat[ur]
retrudi[tur] 2 si fuit monachg p[er]petue claustro hinc
cogitur rone ignorantie tunc ordinans ordina
di potestate priuat[ur] c[um] ordinandg spoliatur

Scrutinium
Est debitu[m] c[um] canonica
ordinandoz examinato
in sua irregularitate
titulo sufficienti 2 mo
rib[us] fide fama 2 an
tecedant omia credenda
c[um] tenenda 2 in q[ue] scta
Romana ecc[lesi]a tenet 2 dogmatisat Inquib[us] q[ui] dig[ni]
reperti fuerunt admittendi sunt indigni aut
nisi cum eis dispenset[ur] p[er]petue sunt reiciendi
aut ad tp[u]s retardandi Dicit[ur] est debita examinato
quia p[ri]m[u]m scruti[niu]m debet fieri trib[us] diebus ante
ordiacõem p[er] archidiaconu[m] a aliqs pontifici placeb[it] 2c

Primum scrutinium Est scru
tinium q[uod] fit trib[us] dieb[us] p[er] archidyaconu[m]
ante ordinacõem s[ed] q[ua]rta fia ante s[ecundu]m q[uo]d
scruti[niu]m ē diligenter inquire de vita ordi
nandi cgnõe patria seu dyocesi etate tytulo de sua
fide thoro b[e]n[e]ficio c[um] aliis ad vitam 2 hõne state clicoz
pertinentib[us] in quib[us] qui manifeste non ap[er]iet[ur]
in suffi[cien]s ydonico die s[ab]b[a]ti erit epo putandg ordiat[ur]

Secundum scruti[niu]m Est scruti[niu]m
q[uo]d fit p[er] epm quo p[er] archidyaconu[m] dictum
c[um] postulat sancta mr ecc[lesi]a c[um] cetera
epo inquirente sos istos esse dignos c[um]

procis respondet q[uan]tum humana fragilitas scit[ur]
sit cum i media via p[re]sbiterandg putatur aduob[us] sa
cerdotib[us] 2 tunc Epe inquirit est dign[us] qui dicit est
2 tunc solg epe examinat vis p[re]sbiterari vis incodem
gradu q[uan]tum p[ri]nales iniecta canõēs p[re]siste vis epo
tuo obedire dõ 2 s[ucc]essõi eig in misse epoz at examinato ponet
tibi i cul[pa] Epe

Sune p[ri]mo scrutinio simplicit[er] acceptade
p[er]sone s[un]t ingeniari[u]m 2 multo forcig doctores car
buncli lucerne a sales mundi Non em dig[nu]m
est vt tales qui sunt probati 2 cotinuo studio
se excercitauerunt 2 s[un]t lumina mundi vt scrutent[ur] a tene
bris 2 qui dent alios doce vt doceant[ur] simlr religios
cui sufficit testionu[m] p[ro]p[ri]i albat[is] cum diligent[er] 2 scolar[is]
p[ro]p[ri]g epi vl[tr]a diu notg epo vb[i] is q[ui] fama ē dubia i ciuitate
in quo manet hg tu[m] sedo scrutinio vti alii erit exami
nandg

Sine p[ri]mo scrutinio nequaq[ua]m accepta
de p[er]sone sunt p[ri]ne incognite non graduate
a religiose hntes a s[ib]i superiorib[us] testioi
valida cum hitu 2 l[itte]ris 2 non exentes epo
noto a dubitida fama fam[il]iale eq non estimari suffi
cien[te]s debent examinari 2 ceterumb[us] i quib[us] expsona vide[tur]
debent diligent[er] examinari pub[li]ce s[peci]alit[er] q[ue] impedunt
promoti n[on] sunt cum eo dispensatu tunc poci[us] occultari
debet quam publice scrutari

Pena sine exame suscipiencium ordines
est pena q[ue] ondit[ur] q[uod] qui sine exame
promotg fuit vl i scrutinio sunt suppressit
impedimtu 2 fuit ignotg c[um] indignus deb[et] deponi
s[ed] i ignotus 2 dignus eciam d[e]z depon[i] qz se sciat
indignu c[um] posuit epm in p[er]iculu[m] qz no[n] exp[re]ssit an sit
crimen quo expg acollat[ur] repellet[ur] ordinib[us] i notam
epi presertim q[uod] non potuit sc[ir]e an haberet q[ua]n[do] crimen
s[ed] quia vniu[er]sitates ti[tul]a graduu collacõm ex p[r]iuilegio
da graduatos hrau fecit io ap[osto]lig clicos no[n] erit scrutadg

Scrutatores digni s[un]t scrutatores
vni ydonei alate epi examinandi editi p[ro]f[i]ti
gradati fundamentalit[er] scien[ti]e g[ra]ce lo[c]te se
theorice profunditates in quib[us] qui desicit
profitere minime potit qm i coronib[us] q[ui] se non i intelligit
quid n[on] t[amen] ado intelligi 2 p[ro]g si adest archidiacõg q[ui] si fuit
in gradib[us] habebit p[ri]matu[m] si non tunc solu[m] hebit p[ri]uatu
in thoro cu[m] putando dicit postulat scta mr ec[clesi]a q[uia]
in iudicando digni a indigni pote carebit

Exclusacio archidyaconi acime
ē q[ue] ondi[tur] ex si archidi
conus a dno p[re]sbiteri dicunt dign[us] ē tunc non
peccant nec mentit[ur] e[ti]a[m] s[ci]l[ice]t dicat du[m] modo
non loquunt[ur] con[tra] g[ra]ciam quia excusant[ur] p[er]
dictu[m] q[uan]tum humana fragilitas sinit nosse qz q[ui]lib[et]
presumi[tur] dignu[s] q[ui] non expresse notat[ur] indign[us]

Confessionis necessitas Est
qua onditur ex i maiorib[us] sacris ordinib[us] re
quiritur confessio p[ri]ma in qua ordinadg deb[et]
g[ra]fitet omnia sua pc[ca]ta tenetur archidyacono
prodere super se grauia 2 enormia peccata q[uod] si
archidyacõg non det p[ro]dere s[ed] se caute abstrahe[re] 2 si frau
dulenter subticet non habebit execucõem ordinis suscepti
eciam si sit cum eo dispensatu s[ed] vo cu[m] fitebi[tur] in secta
cordig secum aget[ur] 2 si sit notori[us] an s[ecundu]m superiori erit de
ferendg

Delicacio cum obsistentis Est q[ue] ondi[tur]
q[uod] p[ri]mit g[ra]ctuari crimia mala retardatina
illicitg abor[tio]ne exp[ir]u[m] exloco tp[or]e g[ra]usacõne tacitu[m]
ex siti qualitate exdigni te[st]e exptit q[ua]lis dz esse
futurus g vehementi presumptõe q[ui] dig[nus] violenta
adq[ue] omia si fama p[re]crebuit i irregulari[ta]te[m] inducat retar
dacõem abordine alit omnimodam g[ra]deprnacõem

Crimina sentium virtute p[re]sentia
sunt crimina notoria a q[ui]s fama vulgaris famat
qualiter c[um] crimia enormia q[ue] celum reuelat
vt ē homicidiu[m] sodomia tradicio sacrilegi[u]m
c[um] crimina ex officijs vomiti publice vt est miliciā
iudicatg bellator cirurgia a medicg ignarg sitg

Occultum impedimentum Est aliquod impedimentum prohibens ab ordine quod si nulli cognitum fuit nisi forte soli episcopo ordinatori et non fuit nimis enorme et velit desistere scolaris ab ordinibus dum eum episcopus secrete moneat si non proficiat debet eum ordinare si instat sunt Si vero fuit regularibus et suus superior prohibet ne ordinet eum episcopus propter occultum impedimentum quod nemo novit nisi suus abbas non debet ordinari quia regulares fortius sunt astricti suis prelatis quam seculares

Coacta ordinacio Est violenta impulsio alicuius per suum superiorem ad ordines suscipiendos que si fuit condicionata ut impellitur propter utilitatem que venit ecclesie et ibidem non recipit ut necessitati quia saltem est defectus ordinandorum ut condicionata quia ibi est voluntas assensiva tenet et suscipit promotus caracterem Si fuit vero coactio simpliciter absoluta non tenet nec recipit caracter sicut nec in voluntarie baptisato Si vero ordinatus sit coactus ad faciendum ordines et facit scolaria etiam in invitis recte ordinatus dato quod nec ea adessent que sunt decoramentorum

Infamis Est quilibet homo qui incurrit malam famam de crimine notorio de iure canonico ut tali a pena et in statuta que prohibet notam delere ut qui est infidelis ut apostata et qui reluctatur sedi apostolice ut macula incestuosa redditur pollutus ut superiores suos calumpniose impetit calumpniose accusando eos vel eos conspirando et quia quod sacerdoti arma ut turpi officio reddit maculatus et quis succubuit in accusatione non ad ordines et dignitates nec alios actus legittimos nisi secundum canones

Irregularitas Est impedimentum canonicum proveniens ex defectu naturali et accidentali in corpore et crimine et legali prohibicione et infamia quod si fuit enormis prohibet a collacione ordinum si enormior suspendit si enormissima etiam ordinatum deponit dicitur ex defectu naturali propter hoc non admittitur mulier et illegittime natus et cecus et surdus et mutus dicitur ex defectu accidentali sic mutillatus et sectus vel aliter in corpore viciatus et crimine sic homicida falsarius hereticus et dicitur legali prohibicione sic illiteratus bigamus percussor et huiusmodi

Substantialia ordinum sunt essentialia ordinacio et ordinato necessaria ita quod si ista assunt confertur caracter Etiam si decoramentalia absunt si desunt non confertur ut sunt ordinator legittimus id est episcopus more tunc ecclesie consecratus Etiam si sit hereticus suspensus interdictus depositus si intendit ordines conferre quos Romana ecclesia confert caracterem et persona ordinanda legittima videlicet et baptisata et in vocatio intitulacionum manuum et impositione et unctione et donacio insignorum corporum ad que ordinatur cum debita prolacione ad sacerdotia offenda et precium explananda

Decoramenta ordinum sunt accidentalia non necessario adiacencia ordinando sed debent esse si tamen absunt omnino permittit esse et non fit corporis obmissio in contemptum Romane ecclesie graviter peccat Si vero in contemptum caracter sed non execucio nisi penitencia peracta et etas quod si fuit illegittima confertur caracter sed non execucio usque ad etatem determinatam sicut tonsura, clericatura nec indumenta preter stola similiter unctio ut multi volunt et missa et omnis processus cum corpore per illa accipe potestatem offerre sacrificium deo missasque celebrare et accipite spiritum sanctum corpore cum sentiat et cetera

Numerus ordinum similiter confessibilium Est quo ostenditur quod minores omnes ordines possunt simul conferri et si quando non potuerunt sabbato benedicti ordinabunt dominico demane quia post continuacionem ieiunium mane dominica trahitur ad diem sabbati ut habetur hoc in de cetera apribus Et si quis sabbato suscepit minores et post dominico unum maiorem peccat contra constitucionem ecclesie quando die recepit duos ordines tamen si non sequitur grave scandalum aut fuit consuetudo tenet ordinacio

Locus ordinandi Est omnis locus in uno cum ordinibus honestus maiorum tamen non nisi in ecclesia ut insigne declaretur ordinandi

esset templum domini cuius fundamentum est fides vel lapides sunt bona opera cementum caritas interius ornatus pura altare vero cuius cor sacra sunt in se per que in corde pictores sunt quatuor virtutes quatuor evangelia quatuor consilia quatuor doctores fenestre rotunde sunt quinque sensus contaminati quibus lumen intellectum ingreditur et huiusmodi ut dicitur decoratur

Tempora ordinacionum sunt quatuor tempora quorum primo conferuntur ordines in vere ut promoti floreant virtutibus ut ver nitet floribus estate ut fructus afferat autumpno ut fructus bonos metat hieme ut bona opera collecta fuerint in morte et die in ultionis quo pavoribus tremiscet omnis sicut in hieme et sabbato quia ista dies olym erat sanctificata dominico per pentecosten ut eos spiritus sanctus madeat corda ordinandorum et in albis ut consurgat et cetera alba sindone virtutum et decorati et huiusmodi

Forma ordinacionis est totius processus cum suo principio et fine et potius tali continetur quod prius et vocatorum spiritus sancti primas collectas reddit et dona candelabris oratis accolitis lectoribus cum exhibicione antiphonarii clavium coram cum sacrum et metrotillis propter epistolam dat diacono datur calyx vacuus cum patena vacua et manulis et mapula et subtili post evangelium datur diacono eadem super sinistrum latus et planetam et dalmaticam et crede et post offertorium datur presbitero manus in pectore et orarium de humero dextro in sinistrum et casulam et postea unguit manus a pollice dextro ad indicem sinistre et postea a pollice sinistre usque ad indicem dextre et postea dando calicem cum vino et patenam cum oblata et dando osculum committit se oracionibus eorum et post lotis manibus exeuntes sacris vestibus vadunt in pace psallendo sancte orbe vim usque

Finis ordinum Est quo ostenditur ex ordines visibiliter conferuntur ut ordinati personaliter adeo in hec officium populis deinceps iuste vocatus quia invisibiliter deus committit hominibus visibilibus etiam gubernanda qui tamen metuerit personaliter ut principalis pontifex et hic suscipiat caracter maior vel minor et firmet domino ordinatus ut sit vas sanctificatum semper placens domino et minister eius in templo ac minister populorum super quos habet potestatem purgandi peccata et sacrificia pro se ac eis offerendi et sacramenta ministrandi

Sine licentia dyocesani promoti Est quo ostenditur quod si quis ab alio quam suo dyocesis ordinetur episcopo quod talis debet de iure deponi nisi multitudo et alia legittima causa dispensacionem inducat aut quia episcopus ordinans posuit spem in ratihabicione pontificis cuius subditus ordinatur quod si ratificat et gratuitat tunc ille promotus rehabilitatur ratihabicione ad ordinum execucionem

Coniunx promoti est in quo ostenditur Si maritatus recipit ordinem sacrum in vita et nesciente uxore recipit caracterem non tamen propter hoc sit preiudicium uxori quin reddat ei ad restituendum in debitum non ad exigendum et si uxor arbitratur ei scandalum quod defert tonsuram et habitum debet deponere nisi et ipsa ad continendum inducat Si vero ea consentiente vel sciente et non contradicente tunc debet compelli ad continenciam et ipsa eciam vivo mortuo non potest cum alio contrahere Si vero ante carnalem copulam se fecit ordinare et fuit ipsa virgo sed forte iotulatus vel que publice spectabilis manu pacta et vidua debet restitui nisi nec per morte eius potest in aliquo ordine ministrare nec aliquis de

Ab heretico ordinatus et eius ordines Si quis ordinetur ab heretico degradato suspenso interdicto excommunicato quocumque modo quod si confert ordines in forma ecclesie Romane et ab ea licencie in episcopos promoti sunt quod suscipiunt caracterem sed non execucionem qui si vi ad execucionem procedunt efficiuntur et tollerantur dispensari sed ad altiora non debent promoveri Si vero te ponti non ab ecclesia Romana fuit sed qui sunt ordinati ab ipso nihil tollerantur

nec absoluere a primas dare qrunt adhuc ordinat
non abipa sz a secreto pontifice xristo dnd q suppleret
oms defectus in ecclia sua donec publice mltr in cun
omibz dictis 2 dicendis sto decreto sancte Rome ecclie

1 **tas** pficiendoz
Est etas cta a canone de
terminata seruabili i omibz
clicis ordinad d' ecclie qr pu
nullomo sit ad ordines
promouendus Sz bn i sacris
pq septem annos punt
consecrari in clicos ecle
uestita etiã secta attep
tare si in latore vl expor
tistam non nisi anuos
duodecim attigerit in acolitu nō nisi qtuordeci anni
attigerit i subdyaconum nemo nisi decimioctaui anni
attigerit qui tasu tate pmissa pt ordinari i dyacon
Nemo nisi vicesimu qntu ann attigerit excepta nni
a vtilitate tunc paululu pt scondescendi i sacerdotem
non nisi vicesimoqnto anno incepto nō nisi tricesio
completo nec religiosus a virgo i monacha nisi vicesio
qnto anno Cum nulle ordinandoz adnera vl adpsonati
preficiendoz nō an nisi vigintiquinque annos attigit

2 **Dispensatio** cta etatem
Est q ostendit q cta etatem non longe di
stantem atmo epi pt dispensare in promo
uendo a ppa cu necessitate a vtilitatis q
etiam deplentu nō in minoribz anis pt dispensare vt
teneat psonatu palitij qui psuos minores posset
eundem regustrare q tn dispensacio nō pt facere lege
cosequentem i oibz

3 **Eligibilis** in epm racoe etatis
Est q ondittur dz hodie sbdyacon q e annoz
quatuordecim pt eligi in epm tam racone eta
tis qz ordinis qz in tali etate iam hz annos
discretionis non at pt hec ordines a eoz execucionem
nisi in tricesimo anni tn ne etiã viduata dicet
melius e tales simplicit abice zai pe viros vdc
sacentia experiencia 2 etate perfectos

4 **Etates mundi** Sunt sex etates
quibz mundus mirabilit variabat in sacrisinis
ordinibz 2 diuinis cultibz qz prima e ab adam
Scda a Noe Tercia ab Abraham Quarta a dauid
Quinta a transmigracioe Sexta ab aduentu xpi in qua con
statucones sctoz patrum inviolabilit i sic sacris sit obser
uande

4 **Etates** homis sunt sexe in qbz qlibz
homo protrescit nisi ante etatem moriatur
Quarum prima e pulis ad septe annos
Scda infantilis ad qnatuordeci annos Tercia
adolescencia ad vicesimu septimu Quarta iuuentus ad qua
dragesimu qntu Quinta senectus ad septuagesimu annu
quo vertice fndit tam Sexta in fine in quibz ad psonatus 2 pontificales digtates etates nec vilioz nisi
qrta 2 qnta qz tunc passiones mitigat 2 racio preuenit
in ualidum

5 **Qualitas** 2 ordo pficiendorum
est qui ostendit dz maiores oms ordines debet
conferri in eccla epali in mores i qualibz ciuit
sin epatus epi vbi metropolitanus elegit Sed
metropolitani 2 patriarche in suis ciuitatibz ppa vo ab ho
stiense in vrbe in sua curia Sz quia nulli funguntur lege
ecclie recte ca vbiqz i ciuitatis a locis hoestis pnt psona pre
ficiendi

6 **Forma** ordinandi Est forma ex
pressata in pontificalibz vbi ondit qlit or
dinandi sunt acoliti 2 minores 2 sbdyaconi
dyaconi 2 sacerdotes 2 omibz ist sufficiat
comunis epus Dumle dignibz sz adepm tres eps vel q
vnus erit metropolitanus cu duobz epis ita tn q vnus
ordinacom totam psiciat vl duo simul tolit q scrvet
tum vbis 2 signis 2 cima 2 plures indutes vna pferunt
formam cu q est ordinis ecclesialia vl accidens q potu

7 **Preficiendus** Est clericus
ydoneus sacratus a sacrari debens sup aliq titu
lo vno seu bnficio curato a nō curato in qo prin
palit requirit sca ordo morum honestas 2 etas 2 be
nesicium ad vices qpetens dum ydoneus q a cma indignus
abici debz Dicatur sup aliq vno bnficio qz nemo debet
plura offia hre n in qtuor casibz sz si vna etiã alti scia
2 tunc e n vnu si sit raritas clicoz vbi qz etiã ancti dig
vbi quia habz vna intitulatam 2 altam comendatam vl sunt
ita tenues q neutra posse sustenstare 8

Dignus preficiendus est q a scru
tatoribz a epo ad vnu ordi
iudicatus est dignus tl ad omes ordines dign
2 ydoneus est iuditandus nisi aliq nomi inner
seret exacti sacone vl violenta presupcone
quequippe sitim cotinge 2 que fama glosa digni attol
lit 2 qui intrat p hostium 2 sufficit satisfacte sue ecclie
cu per ordinatur 2 cu virtutes supraposite q sit candus
deus contulit 2 precon in tpe vacantie prise 2 non ante
2 qui psonaliter residens vigilant deseruit ecce Nota
dicit dns deus 2 cuncta beneficia sunt dona dei

9 **Ordo** preficiendi est ordo quo onditur
dz epus 2 patronus ex multis pficiendis
debent eligere magis sacientem 2 q vite miti
magis comendat 2 qui plus pauper 2 sanguine
mimus attinens 2 qui magis elongatur a patria
2 qui etate prouectior 2 qui offert se ad residencia 2 vigi
lancia 2 q primus occurrit debz estimari q hunc deus misit
nisi veniat ex cupiditate q no scit quia per prius sus
est beneficio sustentacoz facere valete 2 tunc nō solu non
est preficiendus sed etiam cu cofusione abiciendus

1 **Sacra unctio**
Est forma sacra alicuius corporis pre
ficiendi a ecclesie a altaris aut
calicis ex oleo a crismate san
ctificato illiniens quo psonis digs
p visibilem in unccoem e corpa
2 invisibilis confertur gratia
aut dignitas ecclesie a altari a vasis calicis sacris con
fertur sacracio vt sint apta sacramentoz receptacula
2 ita pcam deputentur religioso vsui vt decreto n possit
sclari deputari seruiciu nec pernon sacratos manibz at
tractari Dicitur alicuius corporis preficiendi qz unguntur
Reges primates et Pontifices 2 sacerdotes

2 **Materia** unccionis Est oleum a bal
samus seu crisma in die cene p epos sctificatu
quolibz anno die eodem renouabile scdm triplice
distinccoem earum prima distinccio facit oleum
sctm simplicit q dicit oleum kathecuminoz aliud dicitur
crisma 2 tercium dicitur oleum i firmoz cuius cosecracio
similter est epi Tempus vo crismat non aliud nisi cena dni
sz pt augeri omi tpe alioz at oleoz sacracio cosecracio
alijs temporibus non reperitur vetata

3 **Crisma** est confectio ex oleo 2 bal
samo simul mixtis 2 depositus vncta cu i cotide lintheis
vt vnusqsqz eis pungent 2 custodirent i salu
tem eternam 2 essent sancti dno i vrtute dni
nri ihu xpi qui unctus e oleo letitie pre consortibz suis
vt qui exterius liniti fuerint Ita intus liniant vt sordibz
corpalis matie carentes reges regni celesti effici valeant

4 **Persone** vngibiles oleo cathecuminoz
sunt pueri qui qual unguntur tpe baptismat
bis ante baptisma primo eni vngitur i ptore
oleo scto 2 pus inter scapulas tunc in vtice 2 qrto
crismate sancto in fronte crismate at sancto epi omes
sz patriarche primates Arcepi epi 2 sacerdotes 2 reges nō
oms sz solum rex francie ierlm vngarie sicilie boheme
anglie 2 scocie 2 Imperator vngitur i spualibz tenu coronacoem
2 omis fiant tpe cofirmacoms 2 extreme vnccionis

5 **Ministri** vngentes sunt vnctores ex
sacris canonibz dediati ita q si alter vnget

Pausa

sit sacius scdm artem egit dato qz nulli mortui foret intra eius debz admitti quia ctiā bona fide sint 2 sat qz sint tute volunt si qua non potuit morbo vincere ipso ullo tulpari debet 2 psupto violentia orta exprimus sti cuista az

Prevalentia

sacutini m sunt plima cima dato qz sacutator velit admittere ordinandu non dz admitti si q vehemens psumpto publica fama visio sti euidencia tonuicio q sit quatuor testes a' puciones s argumita a' perunu testem uni aclo' testioni gprobante psumptio crimis vetu sti qd' dicit innonato ppa gfessio q m 2 si non probant singla' ulta tu collita' libant pontificem amalo futuro

Non admit

tencia reiectione abordinib; sunt plima visilia q conicctura z fa nt non aut pnt probare vt opinio unius testis sine intricatulo ambiguitas sita ad futu; expecto a' expta qui non dum effta; est co comitatu et leuis psumptio 2 suspicio q semp potius repellenda e q acceptanda nisi cum surgeb ex presumptoe un sol testim pduacoe a' signis visibilib; vl' fama adusariorp confirio 2 etas contraria presumptioi abono sacutatoe sp st abiciendam

Discopus

qui renuntiauit Est pontifex q renuntia' loco tn si non dignitati epali aq qui ordinant iniquiq; dyocesi decon sensu 2 voluntate dyocesam psbiti st 2 sp suscipiunt karacterem saltem si vero renunciauit dignitati episcopali n' minores n' maiores conferre potest 2 ideo atali promoti non st psbiti si tamen nesciet tpi atali ordinati st tollerantur i minorib; 2 admaiores possunt licite ascendere si scienter executoe officij carebunt nisi cum eis dispensent' tacio cur i minorib; tollerant' qz non episcopi tales posst conferre ut salit; abbates

Hereticus

Episcopus Est epc qui si e heresiarcha agens fortit' i euersionj status fidei 2 presertim si condicões horu' metropoli corripiant' sine bis ordo datur sine baptismus repetat' vel si prestet' a' vtruq; simon opetur seu qz eudat' fidei statu; contra vt dispensetur spes nulla prorsus habet' talis no confert aliqj or nez etiam si legiptie sit promotus si vo non sic perverse ageret i fidei stu sicut tc cofert si ordiatus sciet dz recõciliari

Degradatus

Epc est episcop qui si in pntia adnodecim epis depositus e et carceri mancipatus si effugiat carcerem 2 ordinet non gfert karactem n' si esset degradatus ppt pape contumelia a' sancte Rome ecce a' crimie sti a' aliq magnum crimen qz deponit abordine itcrum nil cofert si vo ppt publica i comicia vl i cestum cum monali vl vsuras tabnas mercatuas vl' qua i pinguiorem se sedem trastulit sine ppe licēn a' in aliena dyocesi vn consecrant atti' ordinatus suscipit karactem si no executioz

Mortuus

epus est qui defunctus a' appens defunctus reuixit q' si reuiuet i paruo tpe conferre pt ordines qz presunt non fuisse mortuus vt patz in apoplecticis 2 stupidis 2 congelatis inquinib; per tres dies donec dolna' crisis n9 sensus appet a' motus quitu frequentius consurgunt revixit qz si fiet plonga intrialla sine dia illusione consurrexerunt ml operantur si anglica reuelacoe dicet' gsurrexisse i pplo in tps vivus non conuisabat' nil operantur no ne si inter illos vbi viuus conuisaba' aq agere potest qz valet in foro ecce etiam si multitudini appareant' quia no st de foro ecclie vincerim si de foro no vincerim

Non baptizat

Episcopus Est epus in foro eclie legittime i epm consecratus si hz qz olim preime fuiss baptizatus nil confens ordinat eo qz ante karactez ordinis perexigitur karacter baptismatis s sacerdotalis ordo q

Pausa

prorsus caret aquo omis ordinati st simpliciter reordinandi in omnib; ordinib; minorib; 2 maiorib; sitam abeo ignorantes tale vicium susceperunt ordines

Suspensus

epus Est Episcopus qui si ab officio adaliqz tpus magnum sine paruum suspendit' 2 talis denunciat' i scripto expresso nomine infra id tpus non dz gferre ordines q si confert tz si introducit' in irregularitate vna cum ordinato scienter 2 dz depoi Si vo sit suspensus ipo iure ht e quia faciunt ordinat alienos clericos si l'ere s comendaticus appa vl' suo epo vl' qua pub cos vsurarios nonerint dectis suis vl qz bona epalia supposuit laycorum dnio si non e denunciatus ordinat Si vo apncentibus eccie sine suspendit' eciā ordinat

Interdictus

Epus Est q clitorum prauitatib; quos corrigere tenentur consenciunt di xxxem eos qui 2q sunt demoniaci vl' demetes a' epilentici di xxxiii Comunt' 2 de tpib9 actib; moniti se non corrigens di xxxiiij quorzdam qui si sit vt pmitti' a iure est interdictus si no denunciatus confert karactem s ordines nec tenet' vitari n' denunciet' q si denunciabi' pnit scolares aruis epus sine licencia episcopi petere ordinationem

Excomunicat

Epc Est epc q' nominatum extra consorcium fidelium e positus sine iuste sine i iuste vitabilis ab omnib; sue dyocesis nisi ferenos ignorans 2 intitate paties vt confusus tanqz laboret reconciliari non vales tuc qz priam ordinare quium ad execucionem tn met executione careat Oz quia adhuc hab; ordines confert aq ordinatus karactem suscipiunt no aut execucionem nisi reconcilientur s nouo iure psnos epos inciat clem nota i cit irregularit qz eciā depoi deb; abordine ne aplius illos conferre poss

Italianus

Episcopus e epc in ytalia constitutus non valens conferre alicui vltra montano clerico ordines saltem maiores nisi appa hita licen a' epi ordinarij heat patētes lras comendaticias q exprimunt causam racionabilem cur non pt a' nolit suu ordinare scolare 2 qui contra hc fecerint suspensi st ab sp spe dispensacionis s ordinatores debent q digne puniri

Alienus

Epc Est episcopus quilib; preter ppam sibi q ordinandus non prodiit natalib; id e qz in eius dioces' non e natus seu oriundus n' hz benificiu ecclia eum vl' domicilium probatum alongo tpe no vales ordinare clitum alterius dyocesis nisi expsse a' ppn epi a' vicarij epi licen s non officialis n' archidyaconi nisi tali mancipe noie vt sit epi vicarius Sede tu vacatu capitulum pt dare licencia a' hn q' aberis i adminsitrationj fuerint cnocati sine exp licencia siquis alicum scolares ordinauit pannu acollatoe ordinum est suspensus s iterum eius clitu pnt a vicinis epis ordines recipe n' in tiljalucio medicinat

Persaltu

promotus Epus Est episcopus qui obmissione alicuius inio ris gdus in episcopalem conscendit qz in oculis q si crimē oculum e s nemo tenet s simus pcli ppi esse proditor tenet suscipiens caracterem in omnib; ordinib; q ad forum eclie Si vo sit notori non pt illum conferre quo caret quia nichil dat qz non hab; pt tam appa reconciliari 2 supplere si promotus tenetur supple si non reordinari 2 pt poni in experiencia per sui epm pena pacta si sciens fuit Si vo ignorant' crassa a' supina ignorancia tc so' supplet

Femina

epc est inlr q si aliqua fraude adtantu perrenit qz in epalem dignitatem sublimata fuit donec incognitu fuit quamqz error sit in clauib; qz femina nullius karacteris aut ordinis e capax impediente sexu 2 esto dmo nos docete q fue sanctissime genitrix q excellentior fuit petro s vniuersis aplis non tam ei claues regni celorum commisit a' aliqz inim ordine s hodie abbatissa consecrata nullum capit ordinem n' pduacoe admittit'

pausa

scares salic; Rex bohemie Marchio branburgensis
Dux saxonie Dux bauarie q̄ est comes palatin⁹ Rein
hii quecunq; hominez katholicum no ecclesie elegerint
apud ffranckfurdiam legittim⁹ erit orbis dominus)
supparbit e rex bohemie

Imperatoris coronacio Est triplex
coronacio quarum prima salicz ferrea debz coro
nari in aquis granum z debet vngi in armo dext°
p archiepm colloniensem Secūda argentea in ecclia
mediolanensi per metropolitanum mediolanensem
Tercia aurea per papam in basilica sancti petri in altari
sancti Marcii vel maurici qui eadem die debz exire
extra vrbem in montem mariam z in vertice montis
stando z semper vertendo manibz leuatis cla
mac dz oia q vidis mea sunt z ad mandatum meū perueniūt

Imperatoris vnctio Est q̄ ondi
tur ex impatorz vngetur in manum conexitate
oleo sanctificato z p9 in pectore z scapulis z bra
chiorz compaginibz cri smate sacto z vltimo
in capite fiet sibi crux de oleo sanctificato tam ẕ no
crismate vt ondatur q̄ minor est dignitas impatoris
qz z pontific cui p9 dabit z ensis sanctificatus q̄ debet
tueri ecclam sctam z innocentes p anulle p9 sceptrum
z pomū p9 clamis z coña leuata cū cruce supius eiusd &
vltimo amiltus

Iuramentum Imperatoris Est q° ondi
tur ex imperator ante sui coronatōz debet septem iu
rare primo fidelitatē obedienciā z tuitionē sancte
Romane ecclē z ep patrem vera procurabit
ī finibz cristianit z regibz ac principibz mandabit eq
tatem z misericordia z clerum honorabit ac promouebit
bona spiritualia prose non vsurpabit z fidem sctam
katholicam dilatabit tonatibz complibz trec sue meditabi

Regum vnctio Est qua onditur ex
reges vngi debent solummodo in armo dext°
z non in capite ungenda i d ysa ie ffactus ē prin
patus eius super humerū eius in cui⁹ signum
samuel posuit armū ante saul vt recipiat a capite
spirituali motum z influenciaz vnctionis sicut dorsū
seu arm⁹ recipit a capite vitam z sit fort sic arm⁹
q° complet omis vigor z fortitudo cui p9 dabuntur
signa vti impatori scz ensis pomum corona sceptrum z pamilg
differentia tn̄ coña ab impeiali

Reges vngibiles in coronacōe
sunt solum noue reges orbis z in
ura vnctibiles z non plures exceptis primus im
pator almanie Scds constantinopolitanus
tertius Kannus Taus Rex francie Quartus Ierusalem
siestis Kannus Cintus Rex vngarie Sextus Rex bohemie
qui e ellitor z suparbit Septimus Rex scilie Octauus
Rex anglie Nonus Rex scotie

Reges non vngibiles sunt viginti
quinq; Reges salicz Rex
armenie sorbie cipri rassie yberine polonie
romagie swecie noruegie dacie dalmacie
Croacie tollonesij catholicus castelle regno
inis arragonii sardinie vltonie hispanie Nubie
Portugallie nauarre manoritan⁹ apulie z desectu
materia dnd gerdote magis pona in legibz qua hic

Misticacio vnctionis Est qua ondi
tur ex epi vnguntur crismate in capite z oleo
vt oleo sint lucerne orbis z lumina lucencia
z lumen in strania hic at hodie propter sanctum aut
in docti obtinent episcopatus z balsamo vt sint boni⁹ odor
pplo p bonam famam z in capite cum ipi sint caput
ecclē z sum⁹ pontifex suum caput ecclē sup q̄ nemo
nisi deus per quod manat nobis omnis vnctio Regia at
in armo tm vel ut supra dicit in manibz presbt z in capi
te sed non nisi oleo sanctificato

Sacerdotium vnctio Est q̄
ostenditur ex
sacerdotes vnguntur in manibz per crucem
incipiendo a pollice dextre man⁹ in mediam
sinistre p9 a pollice sinistre vsqz in indicem
dextre in manibz, ideo vt sit impolutus ope dno et
innocentis manibz per manus dz offerri dno hostia
in pollutum populo z incipit a dextra qz primo debet
aspicere xpistum ad patris dexteram sedente ei sex

pausa

nire z eius gloriam multiplicare z p9 ad sinistra id est
ad tormenta Jehennalia vt ea pauescens in bonis operibus
quecamur

Cristiani vnctio Est qua ond
q̄ preter altitudines dictas adhuc quilibz
xpianus ter vngitur vel vngi debet si nō de
cedet in antecessum a violenta morte primo
in baptismate a sacerdote vel epo sacerdotali tunc solū offi°
fugente z non pontificali Scdo in confirmatōe a pontifi
ce z tercio extrema vnctione a sacerdote

Etas vnctionis apta e q̄ ostenditur
ex impator non pt vngi in imperiū
ante annum sue etatis scdecimum quia talis
requirit puberem ex vngi pt eodem anno
natiuitatis sue pontifex non nisi tricesimi
anni attigerit sacerdos non nisi vicesimi quinti puer
natus etiam eadem hō qua nascit pt baptisari z vngi
confirmandus nō nisi decimum octauum annum attigit z simile
languidi

Loca vnctionis baptisandorz sunt loca
quatuor quibz quilibz baptisandus tpe bap
vngitur primo enim vngitur in pectore oleo sco
Scdo inter scapulas Tercio in vertice z q̄rto cri
smate in pectore qui oleo ideo vngitur vt igne spiritus
sancti inflammatus ardeat fide qz tunc suscipit z in huius
signi ei innstrat in manu candela ardens quia iam
lumen celi fide suscepta effectum

Minister baptismalis vnctionis
Est sacerdos a quocunqz ca
katholico antistite legittime consecratus
a pontifex prium sacerdotali solum fungens
officio z sine pontificalibz z non vero lz alt hō
quelicz conferat baptisma non tm conferre pt vnctionē
dato q̄ heat crisma z sciat locum z modum vngendi

Misticacio baptismalis vnctionis
Est qua ostenditur ex puer ideo vngit primo
in pectore vt bonis cogitacionibz q̄ de pectore ex
duntur gtinue vegetetur inter scapulas vt
sit paratus ferre onera pro xpo z pro quolibz proximo
z presertim pro sacerdotio mileritie vt sapiat cele
z non pot obicem dne influentie in fronte vt nō vea
se cristianum profiteri z vt extimator psignum thaw ter
ritus inittat seruum dei intactum

Forma vnctionis baptismalis Est
qua psbiter p9 qz peregit
pagenda cū puerum baptisandū hc est
quia fecit sufflacōm z sal z sputum z simbolum
examinauit post vngendo inter scaplas
z pectus ait Unio te oleo salutis zc que p9 crismate
vngendo in vertice dicat z dat ei vestem in nocencie z ca
delam ardentem in manū vt ondat q̄ iam ē lumen
celic pnti tpe z in futuro iubar celicum

Fontis baptisterialis vnctio Est q̄
onditur ex baptisterium bis se
cundatur in anno z vngitur oleo sctificato
ac crismate a psbitero vt regenerati ex aq̄
abluantur a culpa originali z actuali si sit
adulti z vnctione notet vnctus spiritus sancti descendere
p aquam vnctam in baptisatum vt talis regeneracio
fiat ex aqua z spiritu sancto

Confirmacō Est in vnctio
sacr balsamati
crismatis in fronte suscipientis cum brutali
impressione signi sancte crucis ab epo facta
subdeliata forma verborz q̄ corroborat vnctus
baptismatis prius collata vt in signo sancte crucis
animatus nouus procetur milicia ad constāte x° nos ad
morte z sanguinez

Materia baptismi de congruo Est
qua ostendit ex si pt puer baptisari in aq
fecundata baptisterij q̄ de congruo ē melior
baptism⁹ z maiorz donorū collatiuus q̄m
ex aqua simplici fiat Sz tempe inutatis ex aqua
elementari baptismus simpliciter factus tantum
confert virtutis quantum baptism⁹ de congruo licz
careat significatōe sacramentali q̄ representat
percrisma in opo specialiter hc p sp̄m sctm nati tad

non esset collato q̃ sonat qui vnctõ regni priarch̃ ꝑ
primatum ã ẽpoꝝ ad papam pertiet vl' quib; cõiseit
epoꝝ ad metropolitam sacdoti ã' abbatum ꝛ abbatissa
monaliũ ettãꝛe talit̃ ã' confirmandoꝝ ad epos bap
tisandorum ac morientium ad presbiteros

Formseca vnctõ est vnctio visibilit̃ fcã sup
corpore oleo matiali sacrato ã' crismate fcã
a persona legittima in loco q° d; cum oroẽ
ꝛ prescipta forma verboꝝ exprimẽte intinaꝫ
vnctionem spũs sancti exnis signi soli ꝛ nõ sac̃ tñ
vt ex visibilibus facilius percipiantur i visibilia

Introrsa vnctio est vnctõ factã i
visibilit̃ in anima cui9 vnctor est spũs sanctus
secreci9 in corde agendo crismatium dona que
manens indelebilit̃ in anima facit esficacitez
copletiẽ q̃ extrorsa vnctõ sit inchoatiẽ cõnis signatium
visibilis vnctionis ꝛ sacramẽtũ aiẽ imprimens q̃ ꝑ karactez

Materia vnctionis est vnctũ oleum
scilicz Oleum kathecũnoꝝ seu oleum sctm̃ cui cũ
additur balsam̃ cum in sua forma vboꝝ fit c̃sma
ꝛ peraliam formam verboꝝ fit in firmoꝝ oleum
paliam fit oleum penitentium vt vna ꝛ eadem matiã vnc̃
spũs sancti ondat' opatur multiformis gratie

Modus consecrationis c̃smatis est quo
ondritur q; c̃sma ꝛc consicĩ tñ dat' pax et
et ante oleum intrium cũ balsamate portat'
duo luiaria due cruces duo thuribula ꝛ duodecim
assint sacerdotes ex quilibz cum epo salutat amplas
c̃ ẽpẽ ungũes salutat amplas ꝛ alat ter spm̃ q̃ cũ indi
gent insicio

Exordiũ sacre vnctionis est q° ondi̇
q; sacra vnctõ diuino ꝑcepto inchoata ẽ dñs cũ
precepit moysi sume tibi aromata pma ꝛ oleum
sanctificatum q° vngentur reges ꝛ ꝓphẽte ꝛ aarõ
ꝛ filii eius ꝛ sacerdotes leuitici genꝰ tabernaculum ꝛ ar
cha testamenti vt in sanctificẽ ꝛ hoc ẽtiã vngit calices ꝛ
patenas ꝛ alia vasa s; moyses ꝛ c' vncti erat in tñ vnctõe

Designatio vnctionis est q̃ ondit̃
q; sicut oleũ ꝛ balsamat ẽ triplex ꝓpetas ita
triplex erit effectus vnctionis quoꝝ pmꝰ est
lumen in tẽe h' facit in baptismate tũ lume
suscipit fidei scdꝰ coronare i signũ serenũ tẽ h' fit
in vnctoẽ regni ꝛ baptisatoꝝ i fronte tcĩm ẽ sauciatos
sanare h' facit oleum languidorum

Effectus vnctionis est effcẽs supra
expectatib; olei ꝛ balsami
qm̃ sicut oleum inter legatis pacificantib;
donabat' oliua i signũ pacis reconciliatois
ꝛ federis vnde ꝛ columba ramũ oliue attulit
in archam pꝰ diluuiũ est arbor speciosa vinens pulch
estate ꝛ hyeme radice amia fructũ pinguissima assu
condit oleastro secundat' Simili' balsam ẽ odorifero
q; virtutib; d; odore bone fame clarescere 9uxta i d' ꝗp
Sicut balsamus odorem dedi suauitatis

Empcio balsami est q° ondit' q;
balsamũ deb; compari de sa
cultatib; ecclie vl' de collecta ꝓpli' ꝛ in illiꝰ signm
ꝓpls deb; pntare oleum epo q; tpalia deb; sacer
dotib; ministrare vt recipiat a sacdotib; etiã
nec debet vendi ã' taxari ab epis ne ipi lucro tempali
dapnatoĩ eis accumulent incendium

Racionales res vnctione sac
biles sunt persone
humane vtriusq; sexus in baptismate vt qlib;
homo dona suscipet spũalia i aliq° dono aliqs
excellens vt vnusitacẽ illud dauid dicit ꝓpterea
vnxit te deus ds tuus oleo letitie ꝑ consortib; tuis ꝛ
rex ꝛ sacerdos ꝛ pontifex ꝛ i fin9 vt spũalia dona per
capiant i aiã sani i vita vt scificet ꝛ langwentes i morte
vt mediten̈t

Numer9 vngentium est quo ostendit'
q; epũ non potest consecrari nisi atrib; episcop
vno tñ preside qui debet incipe ꝛ complere

ꝛ compleẽ vt si oms̃ incipiunt oms̃ cplere debet
rex ab vno metrapolitã° tñ possunt tñ plures
interesse ꝓpt' sollemnitatez qui solꝰ samuel vnxit
saul ꝛ solꝰ sadoch salomonem in regem vnus ac
episcopꝰ pt vngere sacerdotes ꝛ cõfirmãdos ꝛ abbtes
virgines s; ab vno sacdote pt vngi qlib; icãꝰ i bapte
regine

Irracionales res vnctoẽ sac̃les
sunt res ecci̇te que non vngunt tutẽ ideo vt
graciam recipiant intiorem s; vt sacren̈
dñd ꝛ sint maiores reuerẽcie ꝛ sint vasa ap
ta in templi inistim vt est calix patena ecca altaris
baptistium crimatim que si vicient' i modico nõ opz
reconsecraẽ s; ad cautelam reconciliaẽ alia cõ
vasa sine vnctoẽ sacrant' vt sunt palle thuribulm
ornamẽta alba cingula corꝑale capsa eliq' ꝛ virgines
sctoꝝ

Advnctio; correquisita sunt
quatuor nctẽ ad q̃lib; vnctioni concurrẽ
scilicz matiã q̃ est oleum sctm̃ aut c̃sma
ꝛ forma verboꝝ depcatiua ꝛ minister legit
tim9 i d ẽ epũ ã' sacerdos ꝛ effectus i d ẽ dignitas vt
exprimit regnum consecracõ ꝛ ꝓpẽ ꝛ pontificii vl' gr̃ia
vl' sanctitas ꝛ sbitũ capax vnde si mlr̃ vngeretur
in sacerdotem inualidaretur vnctõ

Universa vnctõ est qua ondititur
q; vnctõ patrũ sanctoꝝ
vetis legis ꝛ noue legis est ab eod; origine
scilicet adeo qui reges vetis legis ꝛ ꝓphẽte
vngebantur ꝛ bñdicebant' ꝓpt' x'pm i cꝰ
lumbis sacratissimi humiões erã fuerẽ q̃ pꝰ suu con
cepcom fecit cessare rẽgn̈m iudeoꝝ ꝛ pontifice ꝛ ꝓphẽtas
ꝛ transtulit in se omia ꝛ pꝰ i cristianoꝝ regn̈m q; gñat'
de suo latere in ara crucis dormiendo

Diuersitas vnctionis est q̃
ondititur q; vnctõ
vetis legis est diuersa ab vnctoẽ i noua le
ge quia aliud significat in nouo qm̃ veti'
ibi enim erat regnũ in figura credens vnctõ
in x'po h' aut in vitate ẽ vnctõ x' sanguine ꝛ vnctoẽ
firmata cui9 no'est oleũ effusũ qm̃ dauid teste
Sicut vngentũ q; ẽ incapite s' x'sto q; descend' in
barbam i in reges viles barbam aaron i i sacer
dotiũ ꝛ pꝰ in oram vestim̃ti i d ẽ in omez genuem
ꝓplm̃ sicut ros hermon qui illic madã't dñs bn̈
dctoĩ ꝛ vitam vsq; in seculum ꝛ c̃

Pape consecracõ est qua
ostendit'
q; ꝓpti deb; consecrari in vrbe romana
si pt ab hostiensi q̃ vicem tenet metropo
litani q; si non pt tũc pꝰ q; legittime ã
duab; partib; electꝰ fuit vbi velit ꝛ a quo velit fa
ciet se consecrare ꝛ vngere incapite ꝛ loco quibꝰ
formulario romanũ iubet scdm̃ omnem modum
quem sancti pres cũ ꝓpẽ vnctoĩ vsq; hactenꝰ obser
uarunt

Episcoporũ vnctõ est qua oste
ditur q; episcopi vnguntur incapite ꝛ manib;
ad minus trib; epis pntib; iuxt' i° leuit' ꝛ°
pontifex super cui9 caput fusum ẽ oleum
ꝛ cui9 man9 sunt in sacerdocium sacre dñd ꝛ c' ꝛ duoꝝ
epoꝝ vnus erit consecrator aptiã° in fine alii coopa
tores tñ qui si inceperint cum consecrare cõsecrantꝫ
et finire dent vl' si non tunc qui incept' consecrator
et finiet ꝛ nõ alt'

Designatõ epalis vnctionis
est qua ostenditur q; epi ideo vnguntur
incapite vt ostenda' q; ipi st' capita ecclie ꝛ
suaꝝ persona papa võ summi capit' totꝰ
ecclie aq° vl' aquib; iuxt' i° ps̃ m Sicut vngẽtũ q;
est incapite s' x'° dñd i uisiblit' ꝛ mipã visiblit' ꝛ m
corpis ꝓpẽ scilic; cooptatiẽ q; descendit in barbam
aaron i d ẽ in sacerdociũm qui st' os dei ꝛ maximẽ
h' est in reges quia epi sunt regni coronatoẽs et
vnctores ꝛ post inoram i d est ꝛ cetera

Imperatoris Electõ est
qua onditur
q; imperator deb; eligi a septem principib;
almanie ꝛ duoꝝ tres st' spũales electoẽs
scilic; maguntinensis treuerensis colloniensis ꝛ quatuor

q inig2 arescat in vngunt' z scdm antiqs agendis t
pedes vnguntur i mutillat' at tercio vl' q' bnt oculos
los crutos a' sunt manu a' loripedes debet fi vntos
in loquis propinquioribus

Susceptor aptus vnctionis Extreme Est homo baptizatus adultus ex defectu nature in firm' collactatus mort' tam stitutus cu meadem eg' ne non co surgeret eodem anno non deb3 iterari nisi p'q non convaluisset tpe in metu mort' deiectis3 non autem deb3 dari adbellu' euntib3 n' gladio a' aqua a' igne morituris vl' quolib3 alit' morte moletu qr etia e euentu z fortuna agunt q' frequent' ducti ad morte liberantur zpg dari freneticis t amentibus q' per lucida intiualla cognoscentes adoptant

Pedum vnctio Est vnctio langbi dorum in pedib3 facta in antiquis agendis per sanctos pres sufficient' expressata no bbmittibilis ob salutem decedentiu quia gressu perficiuntur omia pcta vl' plura comittunt' z homo e santior oleo scto ideo non d3 negligi i eo quo pedib3 spualib3 dat' robur in regio3 logi3 exh' mundo euntib3 cuenes vt dicit pisanus aquibz vnguntur pter appetitum

Iteratio sacre vnctionis Est q' scdm aliquos doctores dicitur ex eg extrea vnctio n' s' in anno deb3 iterari scdm v' alios semp quotiens pictui mortis tiet' Etiam si sit in eodem morbo actiuus agente q'ttr est alt' status videbi' alt' morbi simile i etidmia' vl' si est morbi con stis statis no e iter vngi nisi semel in anno v' si no tume' mort' ppetuu tunc vllo tempe

Institutor extreme vnctionis est petitus xpus dns in illo eb' sacri verbo cum sol occidisss vnuisi qui habebant i firmos varijs langboribus ducebant illos ad ihm z curabantur zpg dicitur Jacobi qnto infirmat' quis ex vobis inducat sacerdotes eccle' vt vngant eum oleo sancto z oro fidei sanabit infirmu' z ectia sancta q dicit in ore sacer' p' in vnci te oleo sancto oi in remissioz peccatorum in vitam eternam

Humerus vnctionis amissib3 rea' Est quo ondit' q q'lib3 xristianus in valida etate morte naturali decedens vngitur tex ad regnu' ce' te sit' dauid ter erat in vnctus ad regnu' tee' m' pmo da vnctus erat domi in signu' futuri regni sit homo baptismate domui vnctur' eccle' Ctdo in ebron co firmatus erat sup inda zpg bella multa habuit Ita homo in confirmatione Ctio in ielm quo vltimate recepit regnu' ipsi'l' paci fice possedit illd' ita h're in extrema vnctione vngit' vt rex ad reg' m' celeste z illud pacifice possideat in eternum

Calicis z patene vnctio Est q' ondi' ex calix z patena vnguntur crismate vt sint apta vasa dno in ministim z vt gra spus santti sua virtute dignare' psude' vt calix sit q' x' sepulcr vl' vas collctoi x' sanguis z patena sit q' cautis ara q' dns ymolat voluit q' si fuerit argentea zpg dearentur pmit recoqui aut q' ignis attractitur z manib3 acfistu' videtur polluta z est quia nobl' opg edificat qui pristine forme mutat apparatum

Venalitatis calicis Est q' ondi' q' crux e consecti z vncti ppt usu' pt vendi sb eade forma in altrz ecctz n' comitio tpali viola' cuius vncto si co fractis a' cosflatus a' quolz alit' excecrati tunc vedi pt pserti si tota form sil' soluat'

Ecclesie vncto Est q' ondi' ex eccta vngitur consecta z ccus pingit' p'x pietes ad g'. cciata inde vt maior reueren' beat' in tplo' dni qz alto loco z locis dedite' dno non recon secrat' n' pietes sit noblit' z maiori pte destructi a' cotta' hoicidi' ma' a' enorme cune vt in fra dicet pcessum suum libro z' tit' quadrage' mo

Altaris vncto Est vncto inse supiori seu lapidis supiori i modu' mese se hntis ex n' altaic consecr' n' lapidem q' qque mesa si i pmo altari mota fuit q' oleo sacta eat tota eccti d3 recon secrari quia destruct' pig' destruit' z acte ssoi' z co eccti d3 nouari ab illo scto q' pn' le altaie dedita' si vo altaic nd lz magnu' fracti tam n' tab' sit fracta a' cornua n' deb3 reco secrari

Altaris conseeracio Est q' ondi' ex abbus deb3 consecrari ... tpe inisso i pncia ad mi g

duo z' firm' m q' strutabi' pmuts epc abbate cosecradu si velit velit rgla3 scti (bndcti) con seruare z sbditos suos ad ei' expletom tenere z res eccle vnie nd dilapidae q' sposioe sta dabi' ei rgla pg banly pg inttat si priuilegiatus post annulus

Abbatisse con secra' e q' ondi' ex abbatissa con secranda pg enim' p sternet se ad altae cu duab3 vl' trib3 sororib3 z cantata letania z oroib3 i pcatiuis pepni dabi' ei rgla' z alia i signia ad h' offi' m pnicj a' mit' itu z co sibetur Romane curie in ordinariis obsinabilem

Virginum co secra' Est q' ondi' ex ancilla dei vemes ad epm deposita gla mdi recipit ab epo veste sacratas z velum z bndtcoiz d' ne' bndicat te ds pr z fil' i om bndtoe vt maneas sine macla' i cotaminata sb dno sposo tuo qui te sbarauit anulo suo z c

Velum e cona santtionial vginis dodabit' solu pontificem z nd alio tpe nisi in festo epi' e z tob octa' ab pasce festiuitatib3 aplor' si vo fuit mit' a' egrudo ista tpe impediat pt extra ista tpa recipe veli' p fessio' si tn sit etatis debite h' e anno duodecimo

Numerus velorc e q' ondi' q' q' druplx e ve' m moialiu' p' m p fessiof q' nequaqz dabile e ani' duo dec' m scdm ordiacois q' nd cosert' n' anno sel' d' tcuum placois q' nd q fert' n' ano h' q'etu gtien e q' vidua a' virgo eti pit professa volun te dealtari z no demaib3 epi

Effectus veli i vgine e q' ondi' ex vep veli suscepcoe dedicatur vt sit tplu' dni ex ingredi' ondit' sub viore desponsa soli at dno castitate pulchra q' qppe veli' sa' vgine migbez ds z mdo secnda padiso i geitoib3 facit vt eq vgitas pfit in salutem

Inuidit veli effcts est q' ondi' ex lic vidua virgitate amisit corpis tn veli susceptoe pbibe' cotrahere z si cotrahet veli vtute dimit' gtractu z mone' velo vt salte vgitate mt' beat q' cor' e' caret virginitate

Manuum inpoico Est octuplic' dict' vsi' ma' i poico pontificem a' sacdote si' solita q'nq pma est confirmatoia alta ordiatoia cosecratoia bndctoia suffla toia aiatoia explsoia violatoia q' qlib3 spe sci sa' adventu cptoio dimissioz z sui effectu

Series tituli Est q' ond' ex bn tituli de sac vnctoe pg titulu' decretoe postulacoe tn slacoe palio dimitia o e supleacione quia hns p'it h'o adding te sac vo vnctione coplet vt h'o visiblit' plsoies ellect dimcts i visiblit' ad ratifice' i dignitate b' collata

Sacramentu e sba elemtaris a' iuncta p'mo' humane sacticoe sinalit' i stituta continens in tu secti Percautioni spe sci diuina i visi le grac q' aie efficta' infudit Secti secti vero q' cor' le sal3 visi le forma vt h'o ex spu z corpe p'siu augmeto spualia i corpalib3 suscipiat z ex in statu tple psecit dicitur elemtis ppt baptism' q' fit in aq dicit' iuncta ppt eukaistie sacmentu' qui fit in mixto sub scantiali

Sacramentu scdo e sac' vei sig' m hec sm' mlz z e omode i hetit q' sic sac' tu eukar e eet solum sig' m x corpis sine vi te coteta q' e stri z g' z o ymago cauti fixi e ssz sac' tu' q' e sig' m sac' vei sz x' Olit quelib3 ymago z e' posiu' mltis diffiat' i mag' meo viclatoio c appbato z ippbacoib3 sa' q' h' dedi e mea z cctis vt in' vide' magis dabo ata

Numerus sacramto' e septen' z mus ppt septe dona spe sci q' i ei co secrat' ita mltiplicatur il' p septe lociocs naama q' oib lepra aie curat' desigta vl' q' co firma o ad spe euka' adqnri' vnitate ea cm stat etia vita pnia ad insti' a z extrema vncto ad psencanda ordo ad p'de' a z inr'o' adtpancia

Institutio sacramtor Est q' ondit' ex quicqz sacramta sit a solo x' dno i stituta scilicz ba ptism' z cum per se a Johne baptistae cosumua' o cu par vulis manius iposuit vncto cu discip' adegitos curandos cum oleo misit ordine' cum dixit hoc facite ide cfitate i mea comemoratoz euka' a' vo etia in'r'o m' fuit padis i stitutu' z pnia sp oat

Meditatio sacramtalis Est q' ondit' ex sacramenta sunt medica meta anime q' repus sumus medicus nobis de celis aptauit quorum baptismus curat omia petm pncipa et o mua sz paulatim extrema vncto venialia sinl z scd conmacio e me na confortatiua m'i am pre suatia euka' a' altatiua q' tr'fformat hoiem i sm dei

334

Substancialia confirmationis sunt quecumque essencialia sine quibus non potest fieri confirmacio duo ex parte sacramenti scilicet materia crismatis ex oleo et balsamo composita et forma verborum et dignitas pontificalis et intencio dantis et suscipientis scilicet unum ex parte accipientis scilicet audax confessio nominis frontis exposicio

Minister confirmatorum est solus pontifex et non alter nec angelus tamen si papa de plenitudine sue potestatis daret sacerdoti auctoritatem confirmandi forte potest dici quod tunc induetur eum auctoritatem pontificalem et sic non ut sacerdos sed ut pontifex possit talia exercere angelus autem domini si vinget quia non est de ecclesiastica ierarchia adhuc non confirmaret

Forma confirmationis est forma a pontifice expressabilis in hec verba Consigno te signaculo sancte crucis et confirmo te crismate salutis in nomine patris et filii et spiritus sancti ex opere operato non solum emundat a peccato vel non solum confert graciam sicut in aliis sacramentis sed etiam deputat confirmatos ad officium milicie spiritualis ut ad sanguinem et camam non erubescat profiteri cristum dominum esse dei verum filium

Materia confirmationis est crisma in quo est balsamus oleo sacrato permixtus ut oleo qui est fructus torculari cinxus amaritudo pressurarum partis vite significetur quas quelibet libenter ferre debet proximo et sicut oleum supfertur omnibus liquoribus ita mens designe gratie adcelestia et fronti imponitur quia ibi viget sensus et racio et balsamo quo corpora incorrupta servantur ut petitum propositum intendatur conservationis in fide

Subiectum confirmandum est homo baptizatus confessus et ieiunus ad minus annorum quatuordecim et desiderans qui prius non est confirmatus quem nisi vinctus debet suscipere et ille qui non fuit patrinus compater in baptismum et qui prius est confirmatus Nota quod additiones iste intelligunt de congrue sed non tempore necessitatis dicitur annorum quatuordecim quia puer non potest se animare ad crudelitatis sancte confessionem

Locus quo confirmatio potest conferri est omnis locus etiam in dictitis quia sicut baptisma ita et confirmatio propter necessitatem potest conferri et secundus in quid debet signari signaculum sancte crucis quia illic est locus publicus et honestus nobilior et sublimior et illic utique ymaginacio et apprehensiva et sensus corporis suscipiunt et fluencia

Accidentia confirmandi sunt quecumque circa scilicet confessio ieiunium et etas et desiderium nisi in virtute parentum et alapa quia tempore necessitatis potest recipi post prandium et inconfesse et in minori etiam in puerili etate et si non confirmatus tenuerit non viciat ut irritum sit sacramentum licet peccetur et potest fieri sine alapa datur autem pueris solum ad memoriam ne iterarent sacramentum

Pena iterantis scienter confessionem confirmationem est pena supplicii eo quod in iniuria fit sacramento quod imprimit caracterem indelebilem si tamen quis ex ignorantia ut forte vetula devotis sanis ex devocione fecerit in primo casu qui ignoranter fecit pro non facto habebitur in secundo ad errorem aliorum potest puniri ex quantitate et non supplicio

Affectus confirmationis est collacio roboris ad intrepidam professionem fidei sane et prestantia amacionis ad fortitudinem militarem celestis milicie usque adeo quod repentine vitam interimunt propter spem future retributionis et iam tollit crucem suam et sequitur cristum similiter patienter aggrediendo et expectando ardua et terribilia pati propter fidem

Patrinus aptus est mas a sexta nulla prohibita cognacione seu affinitate attinens et prius persona confirmata et non uxor nec sciat nec soror aut alio vinculo constricta carnali quia inter tales sufficit vinculum carnale ... tamen non fuit prius confirmatus prima persona non preter hoc irritum fit sacramentum licet peccatur et unus tamen sufficit sicut et in baptismate

Necessitatis huius sacramenti est necessitas condicionata pertinens solum ad bene esse salvacionis sed non quo ad esse salvacionis quia hoc supplere potest intencio quia homo firmiter proponit casu se obiciente pro fide sancta mori et plenissima pacienter crucem cristi in suo corpore et alias austeritates iam significatum supplicium defficientia in eo qui sine dolo et fraude non valens habere decedit qui autem contempnit valens habere sine dubio minime salvabitur

Maioritatis huius sacramenti est qua ostenditur quod sacramentum confirmacionis est maius aliis sacramentis ministro sed non aliis modis quia a pontifice tantum confertur et baptismus aut eukaristia a presbitero tamen et de istis sacramentis plura dicuntur in theologia dicendo maltum

Fuister confirmatorum est quod ondi quod si filius confirmationis contrahat matrimonium cum femina suscipiente eciam si sit eadem quod filiastrum in baptismate suscepit post contractum matrimonium non debent divorciari sine scienter sive ignoranter contraxerit prima tamen condigna debet eis infligi

Inpressio karacteris est qua ostenditur quod confirmatio non debet imprimi alio signo nisi signo sancte crucis ut intus et extra cristum inducte passum pretet in corpore et anima et quilibet assumens stet iuxta ipsum cum maria in amaritudine plangendo cristi passum cum symone ferendo cum dextro latrone veniam petendo cum sinistro penam expavescendo et ut ipse sit in nobis vita et libacio et ductor

Extrema unctio est sacramentum ad curacionem morborum spiritualium ex peccati rubigine in anima contractorum vel eciam ad corporis velociore salvacionem finaliter institutum ex pluribus actionibus que in ea contingit prius induxit si fitabile quoniam omnia se diversitates tendunt in unum effectum principalem et dicendi et significandi

Materia extreme unctionis est oleum sanctificatum per episcopum consecratum quod ab olivia est emanatum non solum in die cene domini sacrabile sed eciam altero tempore quia non inveniuntur iure prohibitum sicut de crismate cum si additur oleum non benedictum in quantitate non vincente totum efficitur benedictum et consecratum

Forma extreme unctionis est oracio deprecativa incipiens pro toto processu et recenti sanctis dominici cum letania et oracionibus et psalmis dominus limat oculos dicens ungo oculos tuos oleo sancti sanctificato ut quicquid illicito visu deliquisti huius olei unctione expietur sic de auditu et naribus labiis manibus

Minister legittimus huius sacramenti est sacerdos catholice et rite ordinatus a pontifice sed ut fungitur sacerdocio potest uno electo vel solus in necessitate qui si incipiendo ungere defficiat alterum debet supplere solum id quod non est completum et non id quod precedente fecit

Effectus extreme unctionis est quo ostenditur quod extrema unctio visibiliter sanat animam a vulneribus spiritualibus in anima contractis tam ex peccatis obmissionis quam commissionis et infirmus non ponens obicem fit promptior in itinera salutis eterne sanitate petito de potencie sed effectus est sanitas corporalis conferens a penarum corporalium allevacio

Loca unctionis sunt quecumque sensibiliter ... visibiliter unguntur scilicet visus gustus auditus odoratus et tactus et quecumque in ... res que invisibiliter unctione ... sancti

loco vel sacro de no sacro loco id est retentio eius rei pali q venal loco est assignata id est verum ettiam sic ... bita alienacio id est earum vltra neccitatem ex cupiditate appatio q ad alios paupes debent manare id est usus eius femine que ad cunt castitate q tm est gravius q quanto res in q nam pecatur est santior

Santificacio

est virtute sacroru divine gracie infusio pre^mo ex digna sacramentorum susceptione fidei puritate et morum honestate per q cei s... menti sctificate inseit ut sit vitis ... in omnie bomi ... et totius mali id est inocentia pure nalis mediante xpi sanguine ... gracificata ... id est digtas ... ab apite manat vitis ... ac sctificatos

Veteris

legis sacramenta sunt trium generum sacramenta na quedam erat solum spiritualit ad remedium quibus peta diminuebatur ut hys abolit homo santificare dno ut fuit circumsisio et hostie pccatorum remissione alia erat ad cultum divinum ut conciliacio ... in ppla et tales fuerit hostie pacificorum ob reconciliacioz oblate tertie ad ppacionem ut sunt utensilia vasa dni et ho deo sa ctificatus

Holocausta

sunt sacrificia vetis legis q... spote offerebat dno vittom oblatum conflagrationis igne succendetur dno q fiebat de armentis pecoribus volatilibus oleo simila q dabant quer crudat ... de clibano quis de sartagine hodie vero sacrificium ... corporis sufficit pro omnibus veteris legis

Sacrificia

sunt oblationes psite dno ex debito institutionis que oblata ptim cremabant et ptim reservabant secundum volutu offerentis et hoc fiebat pro pccato idest pro facto q fieri non debuit vel pro delicto i pro pccato quo non fiebat q fieri debebat vel tali oblatione crimina detergerentur

Pacifica

sunt oblaciones psite dno que sponte offerebat sive pgratiarum actione de victoria i inimicorum sive pro vitiorum fractio q cetera veteris legis sacramenta dicebat tm signa sacrorum quia significabat nova sacramenta et sic significabat sctificatorum aliq vero etiam conferebat sctificatoz

Finis

institutionis sacramentorum est fine ondens cur instituta sunt sacramenta q sunt ppt humiliatoz eruditoz excitatoz ppt humiliatoz ut homo qui voluit esse sicut deus sciens bonum et malum inrebus infioribus se querens remedia dum humiliaret humiliter reconciliari mereret eruditoz quippe q ho pius deum intelligere noluit qui invisibilis data sunt ei visibilia sacramenta ut videt matiam s non videt graz excitatio ... est increduilitate

Congruencia

institutionis sacramentorum est quo ondit q licet dns deus alit potuisset santificare homines tm nullis modis fuit conveniencior sctificare hoiez nisi p sacramenta et cum sibi vnie pse p mo remedo ut recipet de nro et daret nobis de suo recepit de nro humanitate mortalem et miserabilem et dedit nobis de suo ut filii dei simus adoptivi et in morbes ... di capiamus per vasa sacramentorum q nobis i sctunt

Tempora

institutionis sacramentorum est omne tempus ab instanti peti pmi parentis quin mox ... pecca egrotabat in corpore p mortaliter ac egritudines morte minante in anima ... pinquitate tunc dns ppa ... medicamenta et licet alia erant ante legem alia sub lege alia sunt modo tempe gre q licet diversa sint in specie tm hunt effectum santificate et sanitate perficientem

Operata

sacramentalia sunt tria complecia omne sacramentum silic elementa ad producta et gracia divina illic infusa per vita et sctificacioz et tria bndicto visibilis que fit ... adhc apti ... tunc sacramenta hnt maiore venaco pq santificacioz ppt gram contenta q ante mini ... fio

ce et recipiunt maiorez efficaciaz offic sacer sctifi ... q circa ea recepiunt ado

Sacracio

sacramentorum est eorum santificacio pphorez nost tm sunt ad primo ad puri pphonez inicialit et insignia di descendet langelbetes non elevaret accavit igi deus res ipas tandem salvator in humanitate addidit graciam et ptatem santificandi sacramenta hoib quibus in hc opere ipe sacer tq cooperator q e auctor muner i ... sacerdos vero santificator et bnditor est in ministrio

Concurrencia

cu sacramenti sunt eniqz cuncta distincta concurrencia i omni sacramento sic deus augens donum ipe e medicus homo egrotus ministeri dispensans sic sacerdos antidotum i gra sanans vas i sacramentum sunt i sacramenta vasa spiritualis gre q non sanat ex se s ex virtute eis i pressa a celo ut ho q visibilia concupiscens i visibiliter corruit p visibilia medicamenta i visibilia reparetur

Necessitas

sacramentorum est q ondi q sacramenta neccaria sunt homini ppt obedientiaz ostendenda qz sine istis in ptate homis non e ad salutem pungere mqt vitas teritore n quis renatus fuit ex aqua et spiritu sancto lavante et spu interius purificante non pt intrare regnum celorum licet deus sine hys salvare pt homo tu sine madati ipletoe salvari no pt q deus virtute salute et sctificacioz libeime ... velit tu ... pt

Inalligacio

est virtutis dime consctificationis non sit alligatio sacramentis ut sine elementis instificie et sctificari non possit homo qui sibi gram instificante tpe neccitatis sine elementis sacramentalibus salvari pt ho nec ita dem ... auctori sacramentorum tolle ptatem et negare pietate q sine eis non possit salvari qui habet virtutem sacramenti

Eger

est genus huanum qui incidit inter latrones et plagis impositis reliqit eum semivivum samaritanus at xpus dns ptim terene glebe hunc pondus et celi potestatem alligat vulnera sauciata inter pinguitate fort ... iam et ezechie ... tanti vates missus inquit hec dt dns ... in tuo vi ... ues plorat ezechias orat et imaz impetiunt tu missus ppheta e ... q orantibus et plorantibus attulit medicinam ... nos reddes logiores vite spacio si medicamentis curabimur

Materia

omnium sacramentorum e triplex matia ex qua omnia sacramenta conficiunt sic res sacra et verba res sunt corporales spes elementa at mixta facta sunt operacioes visibiles ... puta sig crucis faccio confisio inductio vel manuum expansio oculorum leva in sublime pvba at sit imprecatio ... ut gracia interius divina infundat virtutem psanctificacioni et effectum salutis per operacionem

Genera

sacramentorum sunt tria genera quibus omne sacramentum a prici confert salute ut est unda baptismatis et eucaristie sacramentum alia sunt sacramenta no salut s santificacionis tm ut est confirmacio matrimonium ordo Tercia sunt quibus pdisponuntur hoies sacramentorum patores ut e ordo sacer quo ministri ecce ordinat ut conficiant et pficiant sacramenta sunt e observacioes santificacionis ut est aque aspersio ecce

Necessaria

salvacioni huac sunt tria sine quibus nec salvari pt sc fides sacramenta et opa bona inquit aplus qui impossibile e hoiez placere deo sine fide et qui sacramenta contemnit vales hec salvari non potit et sine opibus bonis nec pt esse gratus dno et si heat bona et no fide et no sacramenta salvari non potit salvabitur aut omnis qui hec tria simul habuerit

Differencia

sacramentorum nove legis a sacramentis veteris legis e duplex dca q sunt sacramenta veteris legis ... sig tm nov sacramentorum n ianua regni celorum valuerit aprire donec salvatorem intrane celi ascendens ianuam celi ppa reseravit in pma a sacramentis a nat legis dnit q in lege nali sacramenta erat ex qsilio i spta at lege ex pcepto

Finis sacramentorum est multiplex finis quo presertim ostenditur quod instituta sunt sacramenta propter humiliacionem ut qui peccat recuperet contra demum humiliatus coram sacerdote qui suscipit ex peccati elacionem et ad invisibilium rapcionem qui sub tegumento rerum visibilium divina virtus invisibiliter secretius operatur propter exercitacionem quia homo ociosus non agit; propter deleccionem quia homo...

...delectacionem quia homo semper agit delectans; propter declinacionem quia suscipiens cavet diligencius a malo et promocionem in bono quia homo tendit ad eternam patriam.

Correquisita ad sacramenta sunt sex ad que sacramentum non concurrencia, scilicet materia visibilis, minister aptus, forma verborum in oratoria, divine virtutis gracia infusa que sanctificat interiorem hominem suscipientem, et in persona vitas ecclesie id est quod dans et accipiens ambo sint in unitate ecclesie intendentes id quod intendit ecclesia, et suscipiens aptus quia mulier non est apta suscipiens ordinis nec sacerdos matrimonii.

Sacrificialia sunt tempora legis nature in quibus homo sibi ipsi orbe terrarum derelictus ex lege scripta in corde tantum deum colebat oblaciones decimaciones adoraciones et sacrificia offerebat domino ab Adam usque ad Abraham offerendo domino et sacrificando in loco tempore secundum quod stimulabatur in corde ad honorandum primum bonum quem non vidit neque novit nisi elicitive excecatus in quo tempore erant etiam ydolatre qui honorem deo debitum terrenis rebus exhibebant.

Legalia sunt tempora in quibus lex scripta emanavit inchoative ab Abraham corroborative per Moysen completive per prophetas et reges que lex dabat modum sacrificandi deo excelso in sublimibus templa et loca et ministros secundum vim domini que omnia erant umbra et solum preparabant ad nova sacramenta sicut signum ad signatum imperfectum ad perfectum quod durabit ab Abraham usque Christi passionem cum dixit Consummatum est.

Sacramentalia sunt tempora duo legis gracie quorum primum tempus erat a Christo et apostolis licet umbrosius tamen aureum quia multos martires tunc pertinebat celo etiam ibi nondum plus plantata sacramenta cum talibus legalia ritu sicut ibi abierunt. Secundum tempus erat doctorum sanctorum quo per paupertatem confusione induitur et sacerdocium splendore et incepit humiliare et dilatari voluit propter potestatem sugendi et exclamandi catholicam hereticorum et tunc stabilite sunt dignitates et ordo ecclesie sacrificiis et sacramentis ita bene et devote quod non melius cogitari debet nec melius emendari possit.

Necessitatis sacramenta sunt quinque sacramenta que necesse est omnem hominem habere pertinent in remedium anime sue quorum primum est baptismus introitum secundum confirmacio pugnancium tercium est eukaristia proficiencium quartum penitencia redeuncium quintum extrema decedencium quibus homo promissus securius vivit et allevatur in consciencia sua fiducialiter transit ad eternam patriam.

Voluntatis sacramenta sunt duo scilicet matrimonium ex voluntate humana sumptibilia vel dimittibilia ad que nemo cogitur absoluta coactione licet bene conveniat sicut ordo et matrimonium ut libere voluntatem regnancia quod si coactum suscipiant non ligant nec ordinem libere imprimunt nisi in paucis casibus supra expressis et licet baptismus sit in deo et sacramentum voluntatis cristiano baptizato omnia sacramenta sunt necessitatis condicionali necessitate et non simpliciter.

Maioritatis sacramentorum est qua ostenditur ex omni sacramentum dicatur maius alio ab effectu sic baptismus est maius sacramentum omnibus subiecto sic eukaristia significatione sic in memoriam expedicione sic extrema unctio ministro sic confirmacio et ordo reconciliatione sic penitencia que reconciliat hominem cum deo.

Minister sacramentorum est quo ostenditur quod soli episcopi est conferre sacramentum ordinis et omnium aliorum collator est sacerdos sive bonus...

...sive malus sive hereticus scismaticus excommunicatus depositus interdictus. Quia in forma ecclesie conficit tunc valet racione karitatis sed non racione execucionis quia deus non pensat merita sacerdotum sed officia nec possunt sacramenta ab immundis ministris coinquinari quia spiritus sanctus solus est qui sacramentis infundit efficaciam, tamen quod nequaquam inquinari possunt quantumcumque animalis exercerant quamvis semper prosunt suscipientibus cum merito devocione quamquam optimum sacramentorum antidotum mali vita in malum sicut optima panis corrupta inde usus est in malum quod peccata satisfaciant contraxerant.

Persona capax sacramentorum est qua ostenditur quod capax ordinis est sexus virilis carens impedimento in animo Mas et femina capaces sunt...

...est deo sacramentis omnium aliorum sacramentorum preter extremam in mortis articulo est quilibet homo preter in foro ecclesie prius dissignatus clavibus cui nullum sacramentum debet denegari nec cimiterium sepultura.

Effectus sacramentorum est quo ostenditur quod sacramenta sunt talia accipientibus qualia corde eis sacra accipiunt quod penitentibus proficiunt in salutem malis vero sumpta convertunt in dampnacionem eternam nec debent non penitentibus sacramenta dari admissis depositis mali vel non penitentibus sed de occultis est soli deo cognitum propter illa non debent desiderantibus negari nisi per amonicionem confessionem secretam vel exortacionem publicam in genere factam.

Reiterabilia sacramenta sunt quatuor sacramenta que iterari possunt ita penitencia sumere quod non imprimunt caracterem sicut penitencia totiens debet quotiens rursum desiderat et sic eukaristia extrema unctio matrimonium et penitencia non solemnis que tunc sunt solum iterabilia ut morbus recidiva indiget ut peccatum applicatur medicamina mitigativa ab morborum anime prorsus et a profundo eradicativa sed et si dicantur iterabilia nunquam tamen sunt iterabilia ex eadem causa aut eadem materia.

Non iterabilia sacramenta sunt tria sacramenta scilicet Baptismus confirmacio et ordo que nullo modo bis assumuntur quia imprimunt caracterem indelebilem suis receptoribus et singna distinctiva ab aliis quod non nisi morte perit eorum effectus, ymo ita duntaxat manet quod si quis post mortem rediret nec esset rebaptisandus nec reconfirmandus nec reordinandus quia si fuit aliquis defectus tante deus suppleri transgressori aut pena vel cum iminet supplicium quia sic nec ad non potest ad altiora promoveri.

Sacrificium est oblacio facta a ministro ecclesie domino deo et sanctis eius mediante ore et spiritu unanimiter quod non ex propriis meritis ab hominibus operibus sed ex ecclesie sancte catholice habet puritate et deitate et devocione qua semper habet ad summum sponsum amabilem sive sit oblacio eukaristie que est lignum vite in medio paradisi hoc est ecclesie sufficiens pro omnibus sacrificiis veteris legis sive sit res temporalis mundi deo oblata que debet esse de melioribus sine defraudacione et magno affectu unicum tamen sacrificium altaris impollutum sufficit pro vivis et mortuis.

Misterium est divinum sacramentum continens in se archanum absconditum secretum cum admiracione et semper intelligentis id est recipiens in excelsis agnoscere et advertentem ac intelligentem ut non mediate terrenus homo celicus quantum agnibus supera spem et facultatem exigatur spiritu in sollemnia ecclesie sacrificia maxime contingens a revelacio auctoritate sanctorum de corde domino procedentium.

Qualitatis ministri ecclesiastici est qua ostenditur quod minister ecclesiasticus volens sacrificia offerre domino deus esse impollutus corpore ac animo cum diligencia purgando conscienciam et disponendo eam ut gracia spiritus sancti prius infundat cordi et [illegible] ... [illegible] et fortificet contra diaboli insidias [illegible] ... filii accedens ad servitutem dei ... [illegible] adepta ... sincera fide vivendo domino ... [illegible] ... cum Abraham egrediatur de terra sue cognacionis ... tumultibus huius mundi et sit quietus solitarius ... [illegible] ... devocione tota ... [illegible]

Sacrilegium est ... [illegible] sacre ecclesia sancte ... [illegible]

timore alicuius excercitum vitande cum clito deposito necnon seculari tradam ulteriora ponam t cum agam de potestate Epi

Legati de latere dispensacio est quam ondit que legatus a latere pt dispensare omnia que continentur in suo privilegio et forte omnia que papa nisi aliqua specialia papa sibi reservasset, unde digni iure non pt beneficia conferre nisi sit ei concessum pt tamen cum clito per pssore dispensare cum illegittime natis exceptis excepcionibus aut interdictis et potest alia facere que tibi ponam de potestate legati infra

Principis dispensacio est dispensacio qua ondit que princeps secularis a certa sbecie qui non recognoscit mtr se superiorem nisi papam pt abolere infamiam omnem sed non tollere et adnatalia et adbona loco et adordinem promovere sciti et illegittimos legittimare privilegio inceptum eorum princ. facere

Abbatis dispensacio est quam ondit quod abbas pt dispensare cum suo monacho novicio ut promoveatur ad sacros ordines cum apostata cum in monacho mamum miscere mal
torum monachum ut nominatus infra annum promoveatur et pt in ipso monasterio confessionem clericatum et qui mutato habitu sine licencia in alio mono sceto ordinem recipit

1 **Presbiteri** filius presbiteri illegittimus est filius a sacerdote tempore sacerdocii natus qui ecia et si sit de ipsa uxore post votum continencie uxore consenciente et simul cum eo sponte vovente conceptus illegittimus est ideo apliq. de excorrubina a scorto a monali a de adulte
ra sit progenitus vetabilis simpliciter ab ordinibus suscipiendis a prelatura adipiscenda nisi a solo papa aut legato sit specialiter secum dispensatum

2 **Filius** presbiteri legittimus est qui ab epo a sacerdote ante votum continencie utriusque parentis est conceptus etiam si postea sit natus a quia in minoribus constituto ordinibus conceptus est a quia ipsa cum ita uxor
sacerdocium adtm. optamen a ei restitutus ut reddat debitum sed non petat filius natus est legittimus quia nunquam fuit sequestracio mansionis cubiculi tempore ordinari et in eadem ecclesia habere beneficium sicut pater non tamen potest succedere in beneficium patris immediate nisi adminus una mediante persona et si pater habuit personatum filius in eadem ecclesia non potest habere vicariam

3 **Causa** vetacionis est causa ondens racionem cur illegittimus presbiteri filius non potest ad ordines sine dispensatione procedere est quadruplex causa scilicet excellens clericalis dignitas que turpibus non est concedenda et imitacio incontinencie qui patrem sequitur sua proles et quia de dampnato coitu est natus et quia in lege manser et spurius usque ad decimam generacionem prohibeatur ad templum ascendere non tamen patri pt succedere immediate ut frans vitetur et scandalum et ne ecclesia beneficia hereditaria arbitraret

4 **Illegittimi** filii sunt qui de vero matrimonio nati non sunt ut ex quo pater contraxit cum matre in foro ecclesie a nascuntur agenitoribus in gradu prohibito clandestine in eodem gradu stantibus sine dispensacione vel qui nascuntur de uxore legittima post continenciam qui voluntate promissa vel qui alegittime divorciati post divorcium nati sunt dicitur de vero matrimonio vel simpliciter estimato vero et tunc non est recedendum a patre si ponit eum in possessione suorum bonorum et noiat filium naturalem

5 **Manser** est filius illegittimus alicuius de scorto natus a ex ea que occulte multorum patet libidini etiam consanguineorum a affinium a qua natus non debet admitti ad sacros ordines

quia de lege divina prohibetur manser addecimam generacionem a templi ingressu et quia de maculoso coitu licet sit filius nature per carnis propagacionem et dei filius forsan et prede stinacione tamen quia nunc sunt duo talia filii primus successionem et itentivo inchoati sunt ideo nisi dispensentur non possunt procedere

6 **Spurius** est filius illegittimus alicuius de adultera vel adulter natus a de presbitero post divorcium legittimum a utrinsque consensum mutuum in voto castitatis a qui ex ea genitus que sacerdos postquam sacra duxit in uxorem nequaquam sine dispensatione admittibilis ad sacros ordines in patris divinum despectum quia tlc. tamen in sacerdote si fuit publicum inducit de ponitum ergo multo magis ab eo nato inducit impedimentum ut non admittatur

7 **Naturalis** est filius alicuius de concubina in domo maritali affectu tenta, progenitus quem sola natura genuit non ac honestas ita dumtaxat ut ita sint soluti quod si legalia advenerint nullum impedimentum foret quominus ipse posset esse eius maritus legittimus et ipsa eius uxor legittima promovibilis sine impedimento sed postea contrahunt a legittima a secum dispensat quod si postea sacerdos duxit in uxorem debet privari ordine et beneficiis et multum in servitute ecclesie debet redigi obeq. nec proles genitus quod de posito iure potius ad ordines promoveri

8 **Nothus** est genitus procreatus ex moniali a consanguinea a alia persona ei inconnubili scilicet si affinitate attinet a avro eorum in dispari cultu quod progenitus est in matrimonio et si secundum perfectionem nature est in matrimonio non tamen est legale et quod misset propriam uxorem ut habet nothi matrem a quia est natus ab eis quorum crimina impediunt matrimonium et diminuunt coitum vel quod fuit contra interdictum ecclesie non est admittibilis quia talis filius est plus pudori quam honori et in tali coitu facta est iniuria deo si pressit ex moniali iniuria legibus si ex affinitate et iniuria proprio si misset propriam uxorem

9 **Liberi** sunt filii ex libero matrimonio nati id est ex vero nullo impedimento quod impediret contrahendum a dimet contractum etiam si ex simili condicione sint geniti sit sit legittimus a estimative legittimus quia ambo in facie ecclesie contracti sunt bona fide non contraxerunt clamdestine ignorancia affectata occultaverunt crimen impediens non fuit manseres naturales spurii a nothi tales adomnes ordines sunt admittendi simul cum nihil aliud obstet quia tales uti filii dei et creacione pressierunt in esse et bona operacione possunt procedere libere ut sint filii dei adoptivi et ministri eius electi

10 **Legittimacio** est necessarius in natalibus persone rehabilitato adactus spirituales auctoritate papae a alterius iurisdiccionem habentis principis in ex speciali indulgencia papae possit licite ordines suscipere et eis dno ministrare a est contractio matrimonii si sint soluti postea natorum eius qui prius erat illegittimus quo facto mox legittimatur a quia pater filium obtulit curie principis et eum naturalem appellavit a quia in omnibus bonis patris succedit quo facto mox legittimatur et voti legittimus debet admitti adordines

11 **Potestas** dispensandi cum nato presbiteri illegiptimo est quam ondit que solus papa cum eo debet dispensare ad maiores ordines et ad beneficia obtinenda cum cura a in personatum consecucione primo non legatus nisi in privilegia habeat mencionem ad minores vero episcopus et ad beneficium sine cura si vero intrant monasterium et ibi canonice conversantur sine papae licencia ad omnes ordines possunt promoveri sed non in abbaciam sine papae dispensacione licet ipse iure

12 **Dispensacio** ipso iure est dispensacio qua sine papa a alicuius hominis dispensacione pt illegiptimus adordines procedere sine impedimento iure mandante in quatuor casibus si scilicet quis ingreditur religionem licet plurimi dicant quod religio iuvat ad promocionem sed non simpliciter admittit ut sit sanctae religionis indultum quod alios forent prohibiti et si genitores postea contraxerunt matrimonium vel quia aparuit estimabatur legiptimum quod postea repertum est vicium in matrimonio dirimens id est vel quia utrique patri succedit in hereditate a quia pater eum noiaverit naturalem quod tamen in foro ecclesie complati sunt et forte cum impedimento

icium

Est quedam norte gla
vitas faciens nota
da promovendum
ne admittat ad ordi nes
vel aliquam ecclia stica
dignitatem vel dispe
satone habita puer ens
a exnatalibus a cadi
tone apposita a time
horrendo a corporis
vicio a offitio quod vix
sine infamia exerceri pt a quia reffula appostolica pro
hibet ppt quod nota indu impedit promovendos vel est deici promotos

Exnatalibus

vitium Est vitium
veniens a natura sine culpa eius qui illud patitur
quia saltem a est contra regulam ecclesie natus vt
est filius presbiteri a manser a illegittime natus
obligo impedibiles quia vt vt claudius claudianus sepe filii
sunt patrum imitatores immitis et imaculam patrie de hoc
statonis vt vdatur pro profilio similiter mater que honesta
tem suam dehonestaint ex incontinentia

Excondicionibus

appositum vitium
Est vitium Non a
natura exortum sed magis ex persona que saltem con
traxit ricatricem ex seruile condicione qui non
est manumissus a sint offitialis quod offitium non
potuit exercere sine scrupulo quod impedit promovendum
a pq promocionem inet deiectioni et ad istam materiam
essent multa latissime tractanda sed sunt me expediam

Vitia impedientia

promovendum
sed non deicientia promotum sunt vicia non enor
mia vt est ebrietas cupiditas litigium percussio
non sanguinis fordiat ab epo qui remittat a ext
statuta tpa a qui luxuriosus ignarus claudus a monoculus
non enormiter et si hz duas i qpati les ecclias in si altam
cedat et qui hz plures eclesias socilegium ratuli tacenda

Post promocionem

deicienda vicia
sunt enormia crimina et est homicidium simonia i
ordine siquis ab hereticis est rebaptisatus a recor
dinatus in contemptu clauium ecclie a suspensus
a interdictus presumpserit celebrare a sit falsarius
literarum pape a monete a sigillorum a quia exhibuit hereticis
eccia sacramenta a iudeis a quia denudat sigillum con
fessionis a quia i contraria psendit a sit macla aliquo cri
mine quod in foro ciuili meruit plettenciam

Voluntaria

vitia sunt vicia
que quis se inge
rit mera ellatone cuiq actuali ppetratone
incurrit impedimentum canonicum ne promoueatur
hoc est quia alteri voluntaie mutulat vel sep
abscidit sine exigentia eius vel contraxit cum corrupta
vt puta vidua a storto a adulterā marito viuente aut
simoniam igne fet a ad pmiaz sollemnem se posuit

Indispensabilia

vitia sunt
vicia q per nullum hominem ymo nec papam dispensari
possunt vt sint inpiant ordines a dignitates qs
si susteperint non possunt in suscepto permanere or
dinibus nec ad maiores promoueri nec per pattam ppriam pos
sedunt vt sint capaces sicut e bigamia et facie ebaptisa
a reordinato a reconfirmato ab hereticis incorrepta eccl
siti vel et simonia mor aliter a quia sic falsificant ellaiqe m
sacrum a codices sanctorum quod plus conaba fidei statum
sbvertere a c homicidio voluntario publicatus a contra
xit in gradibus consanguinitatis lege diuina prohibitis

Dispensacio

Est prouida et
minoris rigiditatis iuridice temperatio a iure
concessa ei adque spectat potestatiua iuris exe
cutio vt pensata utilitate ac neccitate proloco et tpe
adcrecens patrum sanctorum sub condescendat liceat a pre
stando aliam ad aliquid factum contra iuris rigorem sine hoc
quod ad que ius trahi possit hoc quod expedi spensatone a aliam
mitorditer gressum

Origo

dispensacionis est qua ondi[tur] ex di
spensacio hz originem ad quod ex sola mia dispe
sat semp cum homine peccatore et sibi recit misericor
diter omnia q ad ymaginem suam creauit nunc sunt
creaant similiter inmutatoez qui adam salua ex ima et si os
noc et naturalis pietas et qm omne caput quamquam cranio osseo
sum est et durum ppt corporis conseruacionem tamen i sui medi
cluvio plenum e cerebellari mollitie quod patitur rigor os
sium et armonia tocius corporis disponitur Ita sit i q tab
capite dingnificato q vindicationis malis offerunt
iuridicam bonis vero et similibus dispensacioni

Necessitas

dispensacionis est
qua ondi[tur] ex
multitudinem a vtilitate a cone meriti
a sacre progatiua a psone altitudinem ad
manus bonum a vtilitate consequenda a angustiam
euitandam Ita quod ppt istas emergencias multa opt
tollerari vitia qui setus nunc tollerarent multa
opt violari sanctorum patrum decreta q alias esset rigidissime
obseruanda

Diuisio

dispensacionis Est q ondit[ur]
ex multiplex est dispensacio quedam a iure
concessa vt quod papa dispensat cum heretico et excepto
in ordinato extra statuta tpa et abbas cum
monacho q contra regulam aliquid occulte recepit et sac
dos incrasibus non reseruatis in omni crimine q non semp
sed nisi proloco et tpe admittit Alia voluntaria q si
sunt causis pt eam pincepz ex se facere est contraria et
contingens

Debita

dispensato q fit racionabilit
pensatis circumstanciis loci tpis persone pie
tatis neccitatis vtilitatis secte euentus rei et vbi
iusta causa exposat vt fiat mitigato iuris
quod si non faceret prelatus peccaret mortaliter et forte
multa piculorum inferret discrimina et inqua scdm hunt
ius petendi et supplicandi interdum etiam cum extorsione
propter necessitatem cogentem

Prohibita

dispensato e q non pt
fieri sine manifesta
lesione decretorum patrum sanctorum a sine maiorum
de collacione ecclie nec i iusta causa dispensadi
nec alicubi pmissa aliquo casu vel quia e dicte
contra legem ewangelicam a consilia principalia a
est enorme et notorium crime quod si dispensaret magnum
scandalum pllare inde oriretur et quoniam a nullo petendum
est sine rubore nec e tpi nec loco a psoe aliqliter conueniens

Effectus

dispensacionis e reha
bilitato psone prius inhabilis ad id inquo secum
dispensatum e vt possit i id i quod prius non va
luit et quod amplius de illo de quo secum dispesatum
est accusari non possit imitamur i abolitionem pini
pis auctoritate nec possit inde confundi qui confides
primat ab omni indice i foro et si legittimatur suc
cedit licet i ius patris sui ados ante pres sui iure
ciuili

Pape

dispensacio Est qua onditur
ex papa pt dispensare cum heretico et cum filius
illegittimus cum simoniaco mor aliter et cum plu
ra beneficia et homicidio cum clerico non ordi
nato ministrate et q ordine furtiue suscepit et si qs
ex ignitatus ordines suscepit et qui spernendo suum
iudicem ecclasticum dat se ad secularis principis iudicium
cum illegittime natus et cum promovendo adeptum
qui non compleuit tricesimum annum et q patiuntur
defectum i ordinibus et consecuti sunt dignitate epalem
Alia ponam tibi infra cum dicam de ptate ppe

Episcopi

dispensato est qua
ostenditur ex epus pt dispensare cum
suo clerico qui ordinatus e inconsulte ab a
epo vel quod ordinatus e extra quatuor tpa vel
qui ordinatus e ab epo q renunciat epatum vel qui or
dinatus e ab excomunicato et cum canonico regulari vt possit
in seculari ecclia ministrare cum clerico vt ordinetur post
quintumdecimum annum vel cum illo qui sine beneficio
promotus est ad sacros ordines cum castratis

Pausi

Obsequialis servus est qui non arte sed amanu prestat obsequium domino qui si sunt temporalis et morigeratus et sciens aliud nil obstet canonici ordinabitur si vero imperitus aut stultus vel quia aliquid ei obstat canonicum non ordinabitur. Sed si sunt peritus etc. non ordinabitur nisi manumittatur a suo domino expresse vel implicite

Iudeorum servus est servus qui iudeo vel iudeis servit vel servivit quia si assiduus erat in servicio eorum non ordinabitur periculum fidei hoc est quia commorabitur cum eis tamen vel familiaris. Sed vero commorando inter christianos aliquomodo fuerunt eis honeste potius pro munere presertim si nullum commercium usure habuit cum eis vel si nil egit in fidei dolum

Torpidus servus est omnis servus demissus in opere sibi debenti qui negocia domini sui negligit non ordinabilis quia est contra apostolicam regulam qui dicit quod ordinandus debet esse hospitalis qui enim homini negligit eius opera quod videt et pavescit multo magis negligit dei quod non videt nec pavescit qui si sunt ebriosi et sunt et propter ebrietatem torpidus maledicus litigiosus numquam erat ordinandus. Decimasi Johannes non vult de bonis et humilis domini Jos erit ministerium

Utilis servus est servus qui est obsequiosus bonus mercmosus docilis humilis hilaris verax graciosus affabilis fidelis sedulus alacer se non abstrahens qui tacitus est contritus vestitu domino suo non est onerosus qui correptus non remurmurat castigatus pro bono suscipit et inculpatus aduocatur. Vitate pro ite ordinandus semper si aliud nil obstet canonicum

Libertus est omnis qui de servo factus est liber vel de servili statu libertati traditus est qui fiat pubertate servus potest ordinari si manumittatur ab obsequio corporali sed debet pro susceptione se profiteri de familia ecclesie semper vinculo fore et semper novo tempore consurgere debet suam puritatem una cum a se gerit putare sub pena revocationis in pristinam servitutem principis aut libertus debet semper ordinari si ondit manumissionem quia presumit quod etiam prope magistrum principis sinodum revocabitur similiter et penalibus personis

Manumissus est omnis libertus qui iam a potestate servituti liberatus est sed ordinabilis si patronus seu manumissor sunt maior viginti annis vel qui vel ulta voluntate missus est tenet etiam si sunt prodigus vel furiositas vel si se exemit vel ipse alium locat vel quia in conspectu epi et plebis a localibus communicantibus sunt facta vel coram iudice tactu virge pretorie vel si fiat una tamen tunc sufficit in secreto inter amicos et de facta manumissio

Voluntarius servus est qui ex suis racionis valide et maior annis viginti passus est se vendi adpretium percipiendum pro se quo tamen intendit participare quo si vitate participat nequaquam est ordinandus quia vili pro mercatore sunt est. Si tamen se vendidit et sciunt se esse in genuum vel quia aliquis erat post si a priori manumittatur non nisi impedit secundum reditio quod sed nunquam erit cum potius sunt

Iuridici servi sunt servi quos ius in penam subicit dicionem ut si libertus propter ingratitudinem subpeditet quod manumissor sit in dominum vel atrocem iniuriam sive gravem dampnum intulit post manumissionem vel quia sunt raptor mulieris et iure constitutivo datus est rapte in servum vel quia detulit auxilia sarracenis in istis omnibus casibus repellibilis ab ordinibus quia atrox iniuria repellit et raptus ondit incontinentiam

Originarii seu glebe ascriptitii sunt servi ita et terris colendis astricti quod non possunt ecclesiam recedere nec possunt eximi sine proprii nec vendi

pausa

sine gleba nec gleba sine ipsis cuius filius si sunt unicus non potest ordinari etiam si doctus sunt nisi manumittatur a domino quia partus sequitur ventrem si vero plures habeat filios et dominus possit sufficienter similiter eidem pro aliis poterit ordinari nisi dominus maior reclamaret. Dicuntur colom quia tenentur colere terram dicuntur originarii

Mercenarii sunt servi de mercede ad tempus deputatum laborantes qui ante tempus elapsum non possunt ordinari sine domini licencia in quo tempore sunt obnoxii operas prestare dominis a quibus sperant mercedem post vero elapsum tempus ordinari potuerit si dominis suis quibus servierit fideliter et hospitaliter habeant testimonium

Conducticii sunt servi diurno tempore conducti operas faciens licitas vinculis propter necessitate vel sunt servi in ori tempore faciens honesta servicia ex mercede ad paupertatem sive officio ut honeste vivat qui si alias sint ydonei admittuntur dummodo opera servitutis eorum sint licita et honesta et utilia

Liber servus est qui manumissus est vel qui dominus languidum extra domum suam exposuit nec ei daret iniciam victum sive quia negaverit ei alimenta vel vestimenta frigiditati obviancia vel quia pilleatus incessit ante cadaver domini sui domini defereba et ad sepulturam vel quia dominus proco prenium recepit vel quia spondendo ei filiam vel aliam sponsit pro dotem vel coram iudice sponsio duplicat filium

Manumissio est libertatis dacio alicui servo ab aliquo domino annos discretionis habente non furioso facta in scriptionibus causa continuis inter impuato quolibet die id est et festivali vel coram iudice vel militare scripto firmante vel virga que tactus est audite protoria vel coram epo vel presbitero vel per exemptionem

Solempnis manumissio est que fit die festiva coram epo vel iudice sub aspectu plebis concurrentis cum certis cerimoniis vel fit a iudice virga pretoria quod ut amanu prestate domini sui liberaretur tangit cum vindicta id est baculo ad hoc ordinato vel quia princeps sublimat voluntarie aliquem in dignitatem vel miliciam vel que coram principe vel consulatu recepto permanens exsolutus

Privata manumissio est que fit in loco privato et diebus feriatis que si fit causa mortis potest fieri tam de die quam de nocte et inter amicos vel per epistolas vel testamentum vel quibuslibet voluntate manifestam vel tacitam vel si infra annum sunt a domino non requirebatur ab eo vel in cenobio erat a claustro suo claustri nec de eo multa scrutacio erat

Origo servitutis est secundum quod ondit dominus multi dicunt quod servitus orta est a iure naturali scilicet non quia natura omnes pari sitatur in nomine humano et naturalibus sed complexione superbe naturaliter et morte. Alii dicunt quod a iure gencium sed potest dici quod et a iure naturali sunt servi qui natura sunt hebetes et incontinentes et impro taxes et ebriosi et qui in illecebris inclamis expensis bona sua coguntur servilia et vilia facere opera

Manumissor legittimus est qui habet iure administracionem rerum suarum et epus qui potest manumittere servos ecclesie recompensacione duorum provinco vel si fiat cum idempnitate ecclesie et abbas servum claustri cum consensu epi et monachorum ceteris quibuslibet potest manumittere in sertatione eciam omni tempore et si unus servum emit inter duorum dominorum tunc senior potest manumittere servum spondendo pro idempnitate aliorum

Servus non ordinandus est qui non est plene a manumissus vel qui est corporalis servus vel est cuius servus et non est ab omnibus suis dominis in libertatem positus vel ab uno omnibus spondente idempnitatem proco vel est empticius vel torpidus vel quia dominus suus reclamavit publice cum fore non ordinandum vel fictus est servus voluntatis aut iuridicus aut factus est liber per supplicia corporis sui vel post manumissionem irritam domini suum vel contra epum aut eciam excessit

Per homine dispensacio Est que fit per ppam a alium habentem iurisdictionem que tunc dum est maxima gratia obtalis pre vtilitatem tunc illegitimus psbri filius a epo potest esse beneficiatus in palria etiam et succedere per nulla mediante psona in eodem bnficium patrii et iomez psoatu vbique Si est minor tunc succedere pt in patriu locu sz me te saltem vna psona si imma tunc nullam pt in eadem ecclia habere istitutom i q pt sz in omnibz aliis in q nolz pater institutom tunc pt hic etiam tituta adpsonatu si hz appa a aballo deppe mam to si vo hz abepo dispensacionem tunc non potest ad psonatum nec adturatum contendere

Ius legittimorum filiorum sacerdotalium Est quo ondtur q filius sacerdotis legittimus pt de iure qui promoui ad sacros ordines et dignitates Si alias nl obstet canonicu cpnt esse plati eadz etiam in qua pres corp fuit a fuerit sz non immediate ad easdem dignitates a bnficia ne iure hereditario videant tussire bnficia etiam nisi appa fuerit dispensatum

Series huius tituli Est quo ondtr cur hic iste titulus ponitur pus pores titulos et ante alios sequentes quia q dent ordinari a vti sacramentis a psonatibz legittime tunc optz vt vicia auferant q ipm inhabilitant ponentes obitem excolere a etate et quia primu viciu q fit ex natalibz fit ex vitio originis seu generationis ideo primus ponitur titulus de filiis illegittimis et psertim sacerdotum filiis illegittimis qz in talibz debz dupp ius notari viciu ratione originis ad ratoe ctcentie bnficiorum in loco in prc io bn t titulz po pung intvicia

Diuorcium consecrandi sposi Est quia onditur cur si aliquis coniugatus debz recipi ad sacros ordines et habz filios puulos q p intz illis debz prouidere ne pereant et tunc ipa dz in loco execes toram tabellionibz si fieri pt consensum prare et moxe debz intrare religione a altum locu hoestu ipe at iuramtu faciet decontinencia non speciale sz cum aliis sacerdotibz que tn epo specialr debz spode sine iuramto qui aplus nolit cohitace vl limina eius terre nec secrete loqui nisi publite pus mox nati filii erunt illegittimi

Seruus Est aliquis iusto matrimonio de ancilla natus a qui iure gentium in bello iusto captus est a qui iure ciuili passus est post annos viginti se vendari ad pretium pcipiendu a qz pter aliqu crime iustuile in penam aliqu subiit alitui seruituti a fuit raptor mulieris cui ob crimen i seruitutem redactus e a quia deferebat ancillam sacerdotis a est originarius a ascriptitius glebe a intenaius q tene prestare dno operas acti sium a obsequiales

Ecclesie seruus Est qui alitui ecclie in operas fabriles tpales a obsequiales e amotatus qui si manumittitur vt clericales suscipiat ordines excipitur semp ius prouatus icondest q sit obligatus ecclie et manu possessus et si non i fabrilibz tunc i sacris tenetur seruire ecclie poca qui alibi et si non compleuit aliquas opas q adeas pt reuocari donec e i moribz vt suppleat opas non pstitas pse vl palium in quo etiam si manumissio simpliciter fit sitit amplius ab omi obsequio adhuc e obnoxius ecclie in qua si maiorsit pot testamentu codere de acquisitis si vo i seruitute vicensa redactus sit ppt ingratitudinem qz i iuriatus e ecclie a cui attu sauit vl cont eam testificatus e et si i maioribus sit perpetue ascribetur ecclesie nec testamentum codere poterit qu ecclesie cuncta maneant que possidet

Priuate persone Seruus e suus alitui psone iusto legali in operas aliquas appriatus qui si manumittitur vt clericales suscipiat ordines tunc manumissor debz eum perfecte mitte i libertatem nullo dno sibi seruo retento et tunc mittent eum ab omnibz obsequialibz q non compleuit sine omi pacto et nec desideret pus ab eo honorem si vo manumisit eum sub condicione vt opas spuales ei expleat tunc ordinat obligatus e prono ad talia et non ad tpalia et potest de acquisitis testamentu codere vt liber non tam debz vocari a dno et si nolit dno in spualibz seruire degradabitur et restitutus dno in opas tpales vti prius compelletur

Corporalis seruus Est qui ex ancilla seruuli est natus qui si sit ex legittimo matrimonio natus excepto liberto libertus est Sz si ex mre liberta et non pre seruo est non tam ab ordinibus ecclie excludendus quia bone spagines est homo quia que deus genuit et natura pcreauit ppagacom iustificauit sibi per legale honestatem in parentibz debet magis gratificari dno vt si velit esse filius adoptiuus dno intro potius iusticie religionis et ordinum sacrorum assumptione non impediatur sz licet assumatur visibiliter i suo dni q dns s creauit e vot

Empticius est seruus captus seu emptus qui si fuit ex gentilitate a hebreorum natione receptus prorsus ad ordines e inhabilis tum ppt sciencie defectu et qd neofitus si vo ex christianorum prosticatoe assumptus sit in seruitute ex ratione sz peditatis e experiencia hita de constantia boe fidei si manumittat promoui poterit

Communis seruus Est q hz multos habz dominos et aulibz tenetur seruire in solidum non ordinabilis nisi sit ab omnibz manumissus a ab vno reddente alios indepnes vl qz princeps cum manu potestiua eripuit vl i se exemit vl qz cum vnus manumisit et nullus reclamauit qz tunc tacite videtur consentire ordinari potest probante pontifice manumissionem

Fugitiuus seruus Est seruus frequenter fugiens a dno suo a se abscondens a labore non ordinabilis qz i hoc q fugit a dno et quert liber esse contra deu et iusticiam sic e criminosus in hoc aut q se absentat a laboribz indigenus se ondit contra aplica reglam qz dz esse hospitalis et cet qui homo infidelis e q vidz et pauces et qlit de erit fide

Incognitus seruus Est seruus aliunde ab incognitis partibz veniens qui si se liberum mentitus fuit et promoueri ad sacros ordines et si infra anmi dns suus cum reperit restituetur ei i seruicium sz pus amnu no Si vo religiosus effectus fuit tunc i fra triennium si eum repiet dns restituetur ei sz post triennium nequaquam si tam restituetur dz a dno pus recipi fidem de impunitate

Coloni sunt serui ad colendam terram alitui dno deputati qui se ex condicione colit agrum ad tpus ipe et filius suus sz alias vo nec sunt ipinit promoui si tam prestiterit operas et compleuerit Si aut colonus glebe ascriptitius et eius filius sit vincus tunc nec colonus nec filius eius ordinari potest sine dni sui consensu ne pdat epi dnorum eorum

Iuramentalis seruus est q per iuramentum est astrictus ad seruiendum alitui in aliquo cui labor si sit compatibilis cum statu diuino nec impediens diuina statuta promoui potest quia pus ordines iuramento satisfacere potest Si vo sit incompatibilis post prose altius si placuit dno q si nequaquam placuit dno et commutauit in melius non erit periurus sz intrabit religione a ordines qz iuramentum tulidr si in melius commutat

Fabrilis seruus Est qui astrictus est alitui aliqua opera artificiali q si fuit honesta vt est aut fabrorum architectorum operatorum sartorum sutorum pictorum sulo mole dinatorum ac textorum talium et manumittantur potius ordinari Si vo tortor pro a filius tortor et eldatarum piunsitator non potuit ordinari sz forte nec ad religionem recipi Nauclarius autem et gladiator et balistator q de illis fiet dictum in sea

Pausa

descendens lineam vsq3 quartam generatio m potius promo ueri ad ordines ppter horrorem conmaculati sanguinis nisi specialis pape auctas concedat filio at eius posteritati vt ppt aliq3 euidente cam possit promoueri

10 **Preco** est vinctorum conseruator proscri maius edicta pretorum et principum qui nequaquam debz ordinari eo quia ex9 offitium affert hor rorem et irregularitatem filius tn eius pt pro moueri si pr eius in nullo extiit iustitia sanguinis a aliis pollutus sit horroribus generalibus poluit vir sanguinis

11 **Curialis** est omnis qui nexibus curie e alligatus pmouibilis bene si ha buit offitium honestum i quo non e mandatum sanguinis e actu aliud offi° e absolutum vt est marescalcus patricius dictator et nequaquam at ordinabilis Qi aliquando fuit pfectus vrbis psses pvincie proconsul tribunus militum qz talia vix sine sanguinis effusione tem possunt iudicia Qi vo iussu principis bellis interfuit qbus sanguinis huam magna erat effusio a quia spoliis interfuit i qbus comissa st homicidia neqz potius pmoueri sn pape dispensacoe

12 **Miles** Est aliquis baltheo cinctus serenum promouibilis ad omnia si adhuc non exiuit se nera ad mandata principi nec mandatum e occide a fuit raptor a iniuste tac stipendarius n in no tens comisit a fuit depopulator vrbium ecclesiarum a sa cerdotum mortibus tunc dum ad mandatum principis habuisse expeditionem suam datam qd nil egissz si int fuit qz in mine anicit irregularis effitur et amplius sine dispensacoe non pt ordinari nec postulari aut eligi in presulem

13 **Itinerarche** sunt custodes itinerum ad prouintie tutelam psingula loca patis et quietis custodiam facientes Similiter et limitanei et limiarche et dromones et cursi mitani a collimitanei et ducentarii et centenarii biarche coruiculam & vinnsi qui cum militaribus se exercent offitiis q vix sine sanguinis effusione cu stodiri possunt prohibentur ordinari

14 **Publicani** sunt q publica tenent officia q nullomodo sine pcto exerceri possunt vt sunt theolonearii a alii qui publica exigunt tributa a conducunt non ordinabiles quia gnt sunt tyranni et i iusta vectigalia i iuste exercent i unissan opido theolone est vt omnis pedester det duos denari os pret latronem sacerdotem et meretricem Qz vgo dz dare quatuor qa dum vgo q tissiens negabat se virginem ppt pruinas tauernariam et mcrassa queda qp esse vir eththeo lonator eo ripa recepta in sit actu exerceri vt cognosceret an esset vir eius ecce magistras hui9 publicani

15 **Turpia** artifitia sunt artifitia q si sine pcto pint exerceri ppter vtilitate tn ppt honore talia artifitia exercentes non st ordinandi vt sunt cloacarum mundatores pelliparii i mor tuorum equorum pelles detrahentes et forte tales si eos q actu illam exercuerit tamen percussores quorum tn filios si nil aliud obstet canonicum nichil prohibz promoueri

16 **Joculatoria** artifitia sunt artifitia mediana i de medietate int honestate et inhonestatem genera vt e ioculator citarista fistulator timpanista histrio q ptim cu pcto partim sine pcto in recreacoem exercibilia adq si appone re habitu 2 latro cu no potiut promoui n atilibus spodeat ppetue abstine

17 **Scriptor** notarius tabellio cancellarius est qui libz scribens actu missiles lras ad mandatum principis a dni a dnorum suorum ordi nabilis bene si non interfuit examini i mar tirio a non scripsit prolitorie directe a indirecte n scripsit diffidatorias lras a adea accessoriales p q violata pa ce subsecuta e sanguinis effusio nec scripsit mandato dni alicui principis paliam hois plectenz i q si morde tosita magis est eloquiis ab ordinibus

18 **Aduocatus** est prolocutor cause qui in forensibz negotiis perimentis defensat

causam qui si sit ciuilis non e admittendus sacros ordines nisi actu postponat qui si aduocatorum pecunia exauit et si aliquando alicui in causa q tangebat plectendam patro cinabatur nequaquam dz promoueri vel eam vitatem sepe vel sacs puenerit cam i iustam ad iustam et si fuit clericus et aduocauit coram iudice seculari debet deponi nisi hoc fecit in ppa causa vel sue ecce a epi sui in causa miserabilium personarum

19 **Tutor** Est pupillorum defensor morte prius ex testamento constitutus vel ex ppinquitate vel qz a iudice datus dereclictis vt eorum vita acumibus et res ab ipsorum sunt tur tutela i comisse ordinabilis sz tutela fidu aliter expleuit et fideliter orphanis resignat q si i iustus aclamatur et suspectus non dz vti in famis et cundsq ad ordines nec ad aliquas maiores dignitates promoueri

20 **Curator** Est q administrat res adolescen et super intendit patrimonio eius et negotiis agendis et gerendis non ordiabilis sicut nec tutor donec compleat ratiocinia sue cura ture vel si quis procurator alicuius iniste q tangit criminale factum coram seculari iudice tl neqqz erit pmouendus

21 **Castellio** est cui presidentia alicuius castro rum committitur q intendit vt cuncta recte agantur i puincia vel territorio dicioni castrensi subiugata valens promoueri ad ordines si effugit iudicium sanguinis supra raptoribus a malefitoribus et omnibus accessoriis ad ea nec aliquid dedit auxilia ad malorum plectandam aut inter fuit martiriis nec ea mandat si q si fecit no est ordinandus

22 **Mercator** Est qui merces conducit de loco ad locum sui obliuctationem pmouibilis si mercantiam suam iuste exercuit honeste et licite eo fine vt tribuat pauperibus pupillis et aliis non pmouibilis at si turpe comercium assumit pcii sa cram et turpius si pauperem spoliat mendatio et piurio et sp ppt grit quo leuius emat et carius vendat

23 **Naucleris** est nauis gubernator qui si fuit in arte peritus et in nulla exercuit nauigio pericula si si fecit dili gentiam et omnem sollicitudine qz potuit si non valuit preualere si inter effugit maris atrocitates & alias nil obstat canonicum promouui potest Qi vo ex incuriabilite aut impitia periculati st aliqui ab ordinibus perpetuo sunt repellendi

24 **Cirurgicus** Est volneratorum medicus qui si peritus erat in arte et nulli volnerati mor tui sunt in eius cura qz non aberrauit sz a suis volneribus mortui sunt potius promoueri ad ordines qz si ad vstionem vel incisione membri putridi ne cesse moriatur aliquando fecit sectionem vel extraxerit sagit tam vel gladium in fixum dato qp obsit talis cuius moriatur et nulli in cura eius mortui fuissent qz talia bona fide aguntur si non fecit ex errore arte sue pro moueri Si vo errat a suis canoibus vel negliges erat unquam pmouebitur

25 **Medicus** Est curator morborum interiorum qui si expertus & approbatus et fecit diligen tia egrotos scdm artis sue canones et nil con suluit egro pro salute corporis qp impediret sanitate anime et consuluit prius egroto ac recepe medicus tl si potionem prestet egroto et flebotomet eum et ad faciat diligenter scdm artis sue pitiam & eger moriatur no sit ob hoc irregularis quia non medicus sz morbus qz medicus libenter voluit retrahere sz non valuit e in causa et eger qui corpus suum neglexit procurare dum potuit q post voluit dum non valuit sz cu confida de morte eius nunquam pmouebitur

26 **Minister** egroti est qui assistit egro to custodiens eum qui si egroto contulit vinum contra medicorum precepta a quid aliud qp ei per medicos prohibitum e vt puta piperata i morbo calido ne magis inflamaret tl potius e q sciam fuere Qi eger moritur ad sacerdotium in9 conscende qz me dicus qui de morbo desperato temptauit si prodesse tu lisset sit i e qui dum ignis preualuit temptat si aq possit extinguere cu tn frequenter n aq suffiat preualere

Servus ordinandus est homo qui manumissus e᷑ valens probare manumissionem a᷑ qui se exemit a᷑ pro se alium in operas constituit a᷑ se discretione libat aut vbo supplicationis se liberu᷑ fecit vel fuit servus vtilis dno suo z factus est libertus vl e originarius qui convictus cum valens inglebe opib; dno suo excusatus licet a᷑ fuit pdecemium liber a᷑ quia dns eius tpe languoris cuius eum eiecit a᷑ iussit ordinand vt sit liber a corporalib; servitutib; s; obligat eu ad suas opas in spiritualib; a᷑ e ordinat dno sciente z no contradicente

Ordinatus restituendus Est qui non adepta libertate se fec ordinari vl qui dno ignorante vl sciente vl contradicente ordinatus e q si e in sacerdocio zc; peculium debz ei restitui vt p sacerdocium servat ei z si i minorib; si non pt redimi n dns velit eum a minoralibus dimitte restitue ei in que si manus i iecerint domus incidet in canonem Siquis suadente non tn tali servo licebit contrahe adds dnd tradet apulse clerici

Ordinatus non restituend Est qui ordinatus est dno suo sciente z non contradicente vl scdm aliqs qui sacerdos iam effectus est quia tunc liber dicitur hoc intellige q tunc liber e a minoralib; non at a servitute Aliqui dz zpt a᷑ quia ordinator vl pntator sciverunt eum esse servum z nichilominus ip ordinavit ipso ordinatus e i ingenuit s; ordinator compnabi i dupl

Tempus revocationis ad ordinat ad restitutionem e quo ordinatur ex sacerdos vl clericus ordinatus a᷑ ordinandus a᷑ restituendus debz zpt peti ad restitutionem infra annum a die sancto dni omi tpe modicis aut toto triennio potest postulari restitui quia clericus qui publice manz religiosus aut occulte pq q tpa si non postulat libere manebit in suscepto ordinib; libert ppetue

Restitucio sacramenti Est q ondr ex nulla res consecra dno debz restitui i humanos vsus pt clericum ordinatu᷑ h sit ideo q in rebus animatis nulli computur dolus s; in homine dolo se abstrahente dolus no dz proci nari q iusticiam cetere quia in reb; i animatis consecratio est in supficie q contracta manib; faciliter prophanatur in homine vo e i aia q tangi no pt n prophanari sine consensu

Series tituli Est qua ordinatur ex ex bene ponitur pq primu viciu᷑ de filiis presbiterorum q e vicium in origine vt filiq illegittime nati non admittantur nisi i scdo titulo de vicijs ponitur optime de obnoxijs conditione servuli quia similis vilitas z clericalis dignitas secto pati nequit vt igit sciat q hin sint admitti q cetitend b; in po h titulo

Vota servorum sunt vota talia ex michil servus pt vovere sine consensu dm sui nisi forte orones n ieiunia n ppis renunciare n pegrinatus sacre n religionem intrare q si intravit sacius se servum z meticis se fuit liberum dnd cum restibie affitante restituendus erit si non possit induci vt eu dimittat i ministerio dni dei z ipe spoliandus erit habitu q mendacit z furtive accepit q si aliqui manumitte dz reddie quia quilibet in eo fuit z semper est monachus

Partum sequi partum q dicunt est filium i condicionib; actiuis puta in honorib; patrimoniorum acquisitionib; z aliis honorabilioib; sequi ventrem patrui quia pt z pncipi iniacti formale sui feti ideo melib; debz precem imitari Aliqui i passiuis tn puta i servitutib; z aliis non consuetudo obstet in contrariu aliqua z preterea

Liberti Sunt ga q e ondi q lib sit servus iniquatuor casib; Primo captivitate in iusto bello Secundo z se venundari pmisit cum manus discretionis proalique precii quo participaverit z si in servitutem revocatur

a iure vl si pncipi non pt facere solaria etiam si sit ingenuus id est liber natus qui nulli tene adobse qua predictis casib; necd sit subiugatus

Raciocinia Sunt racionu redditiones adque quis obligatur ex acceptatis ad fisci g comuncem ptinentib; z ibi bona fide creditis pter administracionem rei publice a᷑ alicuius psone pvate a᷑ quia fideiussorib; se astrinxit promissionib; a votis adquorum prestacionem qui obligantur magna discussione admittedi st ne conuencione talium infametur eccia z quia presumunt decelib; q no ingrediat divertere ductu spiritus sancti s; magis vt ausseeritates effugiat dnorsuorum

Publica raciocinia sunt raciocinii redditiones de publicis officiis pncipii a᷑ vrbanorum vbi aut provinciarum a᷑ regni a᷑ vectigalium q temuit in sua administratione qui si obligat adhuc ad raciocinia prestanda nd e promouendus dato q ab offi desijssz donec sinat id q si iuste z honeste de illo se expedivierit potit cum magna discussione pmoui cum q tia officia publica raro sine irregularitate possunt exerceri

Privata raciocinia sit q debentur private alicui psone ab aliq aui ex retemuit administracionem in mobilibus facilit etiam si eis moneat qstio dummo non fuit de dolo z pfidia q si monet non ordinabit ante litem decisam Si vo post lite i pfidia expatur nequaq pmonebi sit n alit i famus a denos

Fideiussor Est aliquis sponsor pro aliquo debitore incerta capitali sba non valens vt sit promoui n ad religione ibi de donec a debitore liberet q pt actio ad sui liberacionem presertim si da pni sicat z videt debitorem dissipare sbam suam vl si bonum eius tardat si tn pmone z ibat religionem tenet

Promissor Est aliquis qui spopondit aliquid alicui facere q si vallat obligacione aut iuramento facto ad illicita t non e ordinandus eo qd i pia promissio ma clam contraxit q sine scele implexi non pt q si promisit aliqu que in po le a᷑ sbiton dicione quam si implet esse innocu vtilit qui ordinum suscepcio a᷑ religionis pt pmoui sine i plecoe quia pmissio non in fringitur si in melius commitatur

Censores sunt officiales censum eris tollentes seu respicientes publice conservantes non ordinales si adhuc sunt i officio vl si cessert de officio s non dum complevert raciocinia q si copleverunt z qstio monet eis de culpa tn promoui potiut si de pfidia nequaq promonebit quia oblt quit arcet ab honorib; z Similiter intellige de edili civili de edili edilium ingrestimorum

Pretores sunt iniqvatur populi pretorio prefecti ad disceptandos actus dubios causas z edicta z emergencias litigiorum finalit instituti a᷑ sunt hin cotum curiales dicti quorum si quis voluit ordinari magna indiget discussione quia nullomodo admittendi sunt si in causa sangnis quatruor diffinitur a᷑ alicui i cim liberi per pcinna egerit

Curiales sunt omni si servi pretoriam seu officiales accute vl tenore dicti vt est iudex pitans scriptor in sanguine ad votum in sanguine id e contra sanguine vt homo mortificetur aut qua est testis contra sanguinem a᷑ assessor a᷑ actor quorum nemo debz promoui ppt horrorem officiorum zcz sp pfint de irregularitate eta tales etiam si iusta sententia qs peros condempnetur

Lictor Est quilib; iusticiarius mi mandatur sententiatis adequenda pena debita pro scelere qui nullo tpe nec eius potestas dicitur

l 2 3 e r 6 a s 9

Prima

9 **Solo** affectu bigamus e mortua uxore prima quam duxit virginem de facto contraxit cum secunda cum qua de iure contrahere sibi tamen non inhibitum non potuit quam et si actu non cognovit bigamus est non propter defectum sacramenti sed propter affectum intentionis non ordinabilis sine dispensatione propter notitiam in contien[cia] et quia qui in peccatis mente fecerunt presumunt quod non potest esse castus hortator

10 **Dispensacio** est qua ostenditur quod cum vere bigamus nec papa potest dispensare quia non potest tolli obstaculum quod est defectus sacramenti qui semper manet illicitus potest tamen episcopus dispensare ad subdyaconatum quia tales non erant ordines tempore apostolorum et preceptum apostoli quod non debet esse duarum uxorum vir ad litteram dispensando non faciet contra apostolum in religione tamen potest dispensari ad omnes tamen si papa dispensaret expediret quia non potest dispensari ad omnes tamen si papa dispensaret ex plenitudine potestatis aboletur delictum et suscipiens ordines suscipit karacterem et exsecutionem propter necessitatis et utilitatis

11 **Irregularitas** bigamie est quod ostenditur quod irregularitas per bigamiam contracta non est exempire nec sit exempire potius simpliciter dicatur igitur quod episcopus potest in minoribus cum bigamo in presbiteratu ad omnes ordines dispensare sed in vero bigamia solum in minoribus papa vero libere potest et licet paulus non potuit papa tamen potest quia a paulo iurisdictione petrus non licuit dispensare et hoc propter omnia sicut non in lege nec non in sollemnibus legitur in aliquo magis licebit ei tamen istis penitentibus dispensare quod volunt de forme ut dicitur fuisse cum panormitano

12 **Species** bigamie sunt sex species huius metris comprehense Vidui- tas viduam vel quam corrumpat alter unam post aliam binas vel simul tria connexe cognita si fuerit bigamie lege tenetur Et policita vio lasti virginem aut sortium vones solemniter ac post contrahens actu Non non efficit irregularitas Si quis ducat aliqua per verba de presenti et prima convicte vel mortua ducat aliam de facto Dicat petrus quam copellit et eadem ad primam statim efficitur irregularis

13 **Nudatio** bigamorum Est quod ostenditur quod bigami veri nudantur omni privilegio clericali et subiecti sunt omni iudicio seculari sicut alii layci non obstante aliqua gratia consuetudine et sub anathemate prohibiti sunt portare tonsuram clericalem vel habitum clericalem cum portare horum sit eis in magis indecens quam in honorem cum oporteat se immisceri secularibus negociis

14 **Irregularis** bigamus simpliciter est qui de facto habuit uxores duas ante baptismum et alteram post baptismum sive etiam quod viduam vel ab alio cognitam habuisset quia baptismus non tollit irregularitatem bigamie vel quia ante baptismum propter fornicationem dimisit uxorem et post baptismum eam recepit bigamus est non potest promoveri sine dispensatione tamen quod tamen debet facilius dispensari quam cum aliis

15 **Accusans** uxorem Est quod ostenditur quod si quis uxorem primam accusavit de adulterio et lite pendente petit debitum cum mandato ecclesie ut reddat debitum et reddens efficitur bigamus posito quod falso sit mulier accusata sit si vero in forma ecclesie sed tamen non sit huic prejudicium ut non promoveatur quia non agit sed potius patitur compulsus audire non debet eam spoliare possessione sui corporis ante diffinitivam

16 **Deceptus** maritus est vir qui recepit aliquam estimando virginem et contraxit cum ea in forma ecclesie et postea cognoscendo eam invenit corruptam bigamus est nec debet promoveri quia est vir mulieris corrupte in quo facto non excusat error nec violencia et promocio requirit sed querit factum non voluntatem

17 **Deflorator** maritus Est quo ostenditur quod is qui is qui prius virginem defloravit antequam duxit postea ducens eam non est bigamus nec irregularis quia non divisit carnem suam in duas nec in duos et ita est unica unici ferens significandi unitatem et ergo virgo casta non ab alio cognita sumitur in isto casu virgo non quod ipsa sit virgo sed quia in virginitate sumpta

Prima

18 **Traducte** maritus Est quo ostenditur quod si quis vir recepit virginem quam tamen ante desponsacionem cognovit et ducat alteram virginem quod non efficitur bigamus ergo cognoscit secundam et non primam vel econverso si secundam non cognoscit quia sibi moritur antequam eam cognoscat sed primam cognovit etiam non est bigamus simile si ducat in uxorem mulierem ab alio desponsatam et traductam non tamen cognitam potest promoveri quia ipsum carnem non divisit corpus

19 **Meretricarius** Est ille qui licet plures concubinas aut meretrices cognoscit non tamen contrahit irregularitatem sed bigamus non peccando magis quam in isto casu luxuria sed magis privilegium in quo castitas et virginitas magis privilegium quam bonitas sed hoc non facit crimen sed irregularitas et defectus sacramentalis quia in matrimonio est unio fidei animi ad dei caritate et aliorum per consensum et unio humane nature ad deum in utero virginis facta hoc autem in matrimonio perit secundum bigamo secundum non extra matrimonium

20 **Pena** ordinatorum bigamorum Est qua ostenditur quod episcopus ordinans bigamum verum ad maiores ordines a potestate ordinandi et ab officio ad unum annum suspenditur nisi cum eo misericorditer dispensetur sacerdotis vero bigami ordinati pena est amissio altaris et quod illi iniungetur pro penitencia suscipere debet non debet admitti ad celebrandum facilius tamen dispensatur in susceptis ordinibus quam in suscipiendis

21 **Benedicites** bigamia Est aliquis presbiter ex ignorancia aut volens sic benedicit bigamos in desponsacione quod debet suspendi ab officio et ad sedem apostolicam debet transmitti pro penitencia aut dispensacione vel quantum in iniunctum fuit nisi fecerit prius suspensus adiunius arcebitur

22 **Subsecutio** bigamus Est aliquis qui mortua uxore prima quam virginem duxerat et postea sunt ad sacros ordines promotus si postea de facto contraxerit licet de iure non possit bigamus indicatur non propter defectum sacramenti sed propter affectum intentionis cum opere subsecuto similiter si quis presbiter duxit viduam in forma ecclesie ut heretici faciunt nullus horum debet admitti ad divina etiam post peractam penitenciam potest tamen cum eis misericorditer dispensari ut uxores teneant si digni videbuntur sed ante quod hos mulieres habebunt

23 **Capacitas** bigamus Est quo ostenditur quod bigamus est capax ordinum et suscipit karacterem si promovetur sed peccat mortaliter et eo facto suspensus est ab execucione officii nisi secum dispensetur cum quo facilius dispensatur si promotus est quam si est promovendus et adhuc facilius si est in religione nec erit contra apostolum qui et si prohibebunt bigamum ordinari non tamen prohibebunt cum bigamo dispensari

24 **Series** tituli Est quo ostenditur quod benemeriter iste titulus de bigamis ponitur post titulum de corpore viciatis quia bigamia est irregularitas seu impedimentum omnium exclusiva quam sine peccato prout ut sed quia bigamia sine peccato sit et contrahit irregularitas electione seu voluntate ex sedis imposuit quia bene uxoris maritus est et

25 **Corpore** viciatis Est qui ex nativitate aut arte sive aut violencia aut voluntate aut egritudine habet aliquem defectum in aliquo membro quod ponit irregularitatem ex deformitate tantum propter scandalum vel membri debilitate excomunicetur prout dicitur exnati te quia multi generantur monstruosi aut sine digito aut cum sex digitis dicitur aut casu habet est si in aliquo opere licito secando amputatur digitum quod iste an promoveatur an non hoc ostendit capitulum

parua

27 **Gladiator** est gladiorum opator inime ad sacros ordines promouibil si scienter promorte seruenda de ppinquo lictori nouum gfecit gladium a' vetustum excacuit sciendo cum lictor z sciendo de ppinquo morte alicui malefico immineret secus est de cultelli fabro qui cultellum fecit ad
19 iuria cum signis inficit non fecit in illum finem sz ad vtilitatem. Sic de balistarius sic qui sagittas facit

28 **Bobardarius** est aliquis qui bobardas a' in plus exceis in
20 multitudine arte lapides eicit interdo interemptoris inftore qui si facit hoc ad repressionem tui a' gt in fideles scilicet hereticos a' gentiles a' ut terreat inimicos ne appinquet non intentione interficiendi promoueri potest dato q interficiat. Si vero gt cattho hec fecit nequaquam pmoueatur

29 **Fundibularius** est qui
21 eicit lapidem a' lapides de funda magna siue parua in sortem nesciens vbi sit que lesit a' ledet qui si animo ledendi illuc sagittauit dato q nullum interficeret non promoueb propter intentionis affectum licz non propter effectum z in contrarium si que leserit in sz esset gt gentiles aut hereticos tunc potest propter fidei defensa promoueri

30 **Sagittator** est qui eicit
22 sagittam volens a' nolens qui si contra fidem hoc fecit intentione interficiendi vel enorm ledendi non debz admitti ad ordines q irregularitatem contrait sola intentione licz non ope si vero actu interfecit episcopum nequaquam ordinabitur si vero sarracenum in bello a' iudeum scismaticum aut hereticum promoueri potest i discusse

31 **Debitor** est aliquis qui i mutuo
23 recepit ab hominibus bona et p soluat qui si fideiussores posuit in magna obligatione non ordinabitur donec persoluat. Si vero sit magna debita z debitor velit ordinari ante tempus promissum q hato in stat si hoc constat episcopo debz differre ei ordinatione vsq tempus solutionis ne tempore solutionis si non persoluerit eclia paciatur g fusionem alias episcopus tenebitur psoluere

32 **Debitor** iuratus est qui aliquo
24 iuramento astrictus est ad aliquam operam aliam pficiendam q si sint compatibilis cum ordinibus q impg expleendo non negligat ordina seruitia potest promoueri q iuramento satisfacere expg potest. Si vero sit incompatibile z noluit eum dominus absoluere n' aliam proco recipere non potest promoueri donec compleat opas debendas domino suo si tamen spiritu feruenti dominus duxit eum z promotg fuit sustinet ipse z satisfaciet ei quantum potest q vbi spiritus illic libertas

33 **Princeps** iuratus et omnis
25 iudex qui recepit sub iuramento gubernationem ciuitatis ad unum annum qui si maiorem perfectionem sentit se habere in gubernatione populi quod ad animae salutem propriam si esse possibile a' monasterio tenere administrandum implendum. Si vero magis sentit se posse saluari tunc intrando iuramentum non violat q illud i melius mutat. Idem intellige de iniquo q stole est sufficere potest ad animum

34 **Pena** ordinati serui est pena serui
26 qui non adepta libertate misit se ordinare domino reclamante a' nesciente et reuocatus ad eum restituat ei i seruitutes i'proctiuz gradu fuit qui si sint in minoribus priores seruitutes agere nisi inuitus velit dominus sunt secum agere. Si vero i
35 maioribus perseuerancia ecclesiastica ministrabit

parua

Bigamus verus est qui duas vxores legittimas habuit z eas cognouit in forma ecclie vel qui duxit viduam prius ab alio marito agitatam z derelictam vel q duxit sortium sciens vel habuit duas vnam de iure z alteram de facto z ambas cognouit vel q contraxit scienter cum corrupta vel q propriam vxorem cognouit scienter postq cognita est ab altero vel q pg professione solennem actum contraxit a' pg sacri ordinis susceptionem contraxit

1 **Declaratio** diffinitionis est qua ostenditur ex i diffinitione dicitur verus propter bigamum interpretatiuum. Dicitur duas legittimas quia legitime dicuntur q in forma ecclie sine impedimento copulantur. Dicitur q cognouit ymo si neutram cognosceret licz non esset verus ad huc esset interpretatiuus bigamus quia mente contraxit dato q non fuisset effectus. Dicitur vidua pg ab alio marito agitata q sicut vna esse vidua virgine idest q legittima fuerunt sed non carnaliter copulata q ducens non est bigamus q virginem duxit

2 **Prohibitionis** causa est qua ostenditur ex bigamus prohibetur promoueri propter quinq causas quarum prima est regula apostolica que dicit oportet ordinandum esse
3 vnius vxoris virum. Secundo propter defectum sacramenti q non est ibi vnitas sacramentum cum sit corpus diuisum. Tercio propter prerogatiuam ordinum. Quarto propter signum incontinencie. Quinto propter hoc q vno diuisit z ghudauitatem et z ecclesie sitam e i virginali vtero z irrecitabilit z q frequentat nuptias non potest esse castitatis hortator

4 **Illegittima** corruptio est qua ostenditur ex corruptione virginitatis cum corrupta cum q non contrahit per verba i forma ecclie non fit irregularis sz minor fit quia defectus in ipso sacramento e i causa quia vnit cum sua vnica que diuisit corpus suum pluribus vnendo z ipso facto desinit significatum sacramenti vnionis xpi cum ecclia que est virgo casta vel dimittat cum habitare q ficta est i virginis vtero

5 **Virgo** ordinanda est qua ostendit ex virgo masculus potest ordinari licet nullius sit vxoris vir nec virgo potest significare quantum x adeimz nec habuit nate addimam tamen adhuc ordinatur q defectus sacramenti ad bigamum sit in possibilitate reddere vnde contra qui semel bigamus e i post non sic ipsum non fuisse bigamum sz qui virgo e licz nullam habuit vxorem potest tamen habere z contrahendo potest ab hoc retinet statum

6 **Virgo** ordinanda seu promouenda est q ostenditur ex in femina requiritur virginitas in promotione sz maior castitas q in viro propter duas rationes quarum prima e secunda propter complaciut b' statum intentum ecclam virginem castam i puram cuius ipse faciem gerit cum ei sponsant z quia corruptio vnius contra matrimonium ex sua corrupta non dicit corpus suum nec sitam quia bigamia representat igitur

7 **Interpretatiuus** bigamus est qui contraxit cum corrupta cum q tamen de facto contrahere non debuit propter consanguinitatem vel affinitatem vel qui credens eam virginem corruptam recepit vel quia virginem duxit sz ante copulam ab altero cognita erat z licet ... vir ignoras eam corruptam z cognouit eam tamen ... irregularis efficitur n' i aliquo isto casu ordinari poterit nisi cum eo dispensetur

8 **Excusabilis** a bigamia est q duxit sponsam alterius non tamen ab eo carnaliter cognitam nec quam duxit in vxorem q pg fornicatio corrupit quousq habitum erat virgo vel q prius contraxit cum vna virgine quam tamen non cognouit z pg cum altera quam cognouit vel quia primam cognouit z altera defuncta e antequam eam cognouerat a' quia cum vidua contraxit sz eam non cognouit. Bigamus vero est qui corpus non diuisit n' qui in sacris positus habz plures concubinas

Pausa

18 **A facie** impediens vicium est quo ostendit^r ecclesia nemo debet promoveri leprosus in facie aut morfea tinis aut tancrosus vel malicis morbo qui tussit ad regimis tanrei salz in fornicacia imliai ante que tubi clo facrorgue aut quia monstruosi aut tante derisionis existit quia esset aspectu turpis Similiter si struma magnum depedet circa collum aut sacrofule in aliis casibus potest facialiter promoveri et in promocione maiore facies est attendenda quia est facies tota que glos mansetus esset etc si quis inveniens habens faciem speciem vigaltom vel vetulam vel simea dicit episcopo ordinatori sibi hoc committenda

19 **A dorso** impediens vicium est vicium quo ostenditur ecclesia tetanicus promoveri non potest hic est qui habet magnum gibbum ante et post racio quia tunc in ministerio dei flecti non potest etc cinterin quia non traslint hinc et illinc Tr ad non adoptare anteriorem inclinari potest vomere nec posteriore nec empstotomicus racio quia in tali metu urgitur pectori et assidue ninugit emprostotonicus aut hic potest promoveri quia in ista parte posterior continet anterior at libere extenditur si autem sunt alique lesiones vel egritudines ut possunt ante condictinia illic considerari possunt a sapiente

20 **Pectoralia** impedientia vicia sunt vicia prohibentia quo ordinari si egritudinibus istis reperiatur nisi consulatur industriosi medici sicut in tussi continua ubi turpissimum et globosum continue expuitur flegma et ptisis in qua continue corpus macratur excessus supre substantificate humitatis et sanguinis et dispna et asma et ortomia et empima stomoptonica et ydropisis ultimus extensio sanguinis lipotomia et sincopis frequens nisi detur coadiutor et angwina specia et cetera febris ac non in pedi nisi sint cottidiane et lage afflicciones

21 **Manualia** impedimenta vicia sunt vicia manuum supra prohibencia quo ordinari si quis habeat manum contractam paracati verme pollicis aut alicuius digiti quo tapse sanditus si vero sit scripta impedit ut manus sine habeat digitos iunctos vel divisos ordinari potest similiter si tamen digiti amputati sunt non detecibus hinditentibus si in opera honesta non sua culpa ordinari potest sed hic tradam illius digiti pteriz in suo collo

22 **Stomachi** impedientia vicia sunt vicia ab egritudinibus stomachi supra qui liquidis sunt in totum continua et parva sanitatis abhominacionem et et debilitas eius non inducat impetus tum adordies non debet admitti qui habet bolismum aut caninum appetitum aut famem sincopalem aut frequentem enormem appetitum aut vomitum continuum aut singultum aut vini abhominacionem aut ydroforbiam quia utrumque sunt de certa complementi officii sacerdotalis malis ac moribus viciis potest bene oculis pontificis ordinatoris examen fieri

23 **Renum** impedientia vicia sunt vicia impedientia promoveri et promotum deiciencia salicis gomorrea que est gonorrea semis effluencia nefresis et dyabetica id est continua et immoderata urine effusio et dissuria id est urine denegatio continua et irremediabilis Similiter stranguria si fuerit continua et irremediabilis priapismus continuus et incurabilis et satiriasis virge continua putrefacta et hernia magna que fiunt in bursa et maleficium situm pimlez et hermofrodita

24 **Eunuchus** est qui virilibus sectus est qui si fuit anatus aut precisus castratus aut propter timore lepre aut rupture aut tumorz morbi qui ultra morte affligeret aut quolibet aliter coactus et invitus ordinabitur Si vero voluntarie ut castus foret se insit medio castrare aperse se amputat virilia licet tale membrum nec deformitatem nec debilitatem inducit abiciatur in sede cano in primo ac potest episcopus secum dispensare nec oportet quod bibat genitalia sua aut comedat quia nimis crudele nec ut portet secum in bursa quia nimis abhominabile et nauseatum candam secum deferre

25 **Pedum** impedientes egritudines sunt omnes egritudines que inducunt promovendum aut promotum ad tantam in opus que non potest sine baculo circa altare stare qui claudus de qui cathe confractus ne ordinatur licet non ordinabatur in veteri lege et sciaticus que in interdum tam magna est egritudo quod compellit solum in pollice ambulare et habens in stratos et magnos pedes et cantus in pede quia neuter in ducat deformitatem ipsi cum possunt tegi culteris aut vestimentis Si vero non possunt tegi abicientur ab ordinibus

Pausa

Leprosus non ordinandus est cuius vestimenta fetent et habet morfeam et pustulas et fedam corporis disposicionem et si collatim nasi intra nasum crescit et appet fissura in manibus et pedibus et grossities glandulosa et dispna et vox catulina et habiacetur deponetur ac si appet depilato superiliorum et asperitas puncta libus dicunt tamen aliqui si fuit presbiter quod separatus potest celebrare aliis leprosis sed non sanis nisi sit debilis 26

Toxicatus non ordinandus est qui a muliere per muliebria delusus est quia tales aliquibus pannum furore oportet tum scandalo vel qui napellum accepit quia tales sunt sepe epilia et sincopis vel felle vipere abutus est aut gipsum accepit aut auripigmentum aut calcatum aut elleborum ac per eorum sumpcionem vix vivus evanuit et si hii fuerint incogniti tamen episcopus scollis debent tamen diligenter inquirere quia qui semel toxicatus huius tactus est frequenter pati recidiva tum racionis amissione 27

Mutilatus non ordinandus est qui perdidit aliquod membrum de corpore quod propter eius defectum per eius amissione magna vere partem deformitatem et visibilem abhominacionem qui si volens perdidit nunquam ordinabitur et si crediderit se ad prestare obsequium ve ex indignacione presertim si notoria est dato quod non concomitatur deformitas non ordinabitur vel ex impaciencia deicitur ac promotus sine manu aut pede aut oculo et simile si licita perdidit habebit beneficium ut commoneri Si vero in illicita opera perdidit in beneficio commoneri dabitur ac ei coadiutor 28

Mutilatus ordinandus est qui perdidit membrum aut partem eius propter periculum vite aut timore morbi illius cuius supervento ultra morte affligeret pacientem aut quia mutilacio non generat deformitatem aut scandalum nec membrum est manum nec magnum id est non principale ut si perdidit digitum de manu non de illis cum quibus fit consignato aut quia in opera licita nolens amisit membrum aut partem eius minor et si deformitas magna causatur dispensari potest 29

Demoniacus est aliquis qui a demone est actu obsessus aut olim erat deque si sit perfecte et indubitanter quod liberatus ordinari potest licet multi dicant oppositum quod non sit tamen fuit in sacris sed in subdyaconatu ordinabitur si nichil aliud obsistat canonicum non tamen admittere ad divina nisi perfecte sciatur quia liberatus est 30

Senio confectus est aliquis qui tanta processit etate quod diu naturaliter vivere non potest quia ordinari potest si non habeat manus tremulentas aut pedes debiles quod iam stare non possunt circa altare et si fuerit tum racionis et non nimis deliri aut miserabilis nec est ita debilis quin adhuc possit satisfacere officio presbiterali si vero aliquorum horum visum fuit minime ordinari debet propter debilitatem aut periculum 31

Insanum in se in mens est qui se ipsum volunt occidere aut suspendere aut se ipsum volunt castrare nunquam ordinabilis quia egit contra dominum deum volens sibi divini usurpare officium cum solius est occidere et vivificare et contra naturam propriam que conatur in sui conservacionem et quia volunt sibi admere prime tempore et si fuit presbiter aut pontifex debet deponi adigni te et beneficio quia presumitur omne malum ausurus in alium qui in se deseviit nec tamen quod semel desit loci dari miserias suitas prius fuit credendum 32

Inefficax membrum est quod presite sistit in corpore non est tum aptum ad suas operas ut est oculus cecus manus arida Mutilatus est qui habet carentiam aliquorum membrorum aut alicuius membri sine tale membrum sit principale sive minus principale presbiter aut magnum occultum aut manifestum quod sponte amittitur aut violenter Magnum membrum in quantum te carnis in qualitate est oculus 33

Series tituli est quo ostenditur ecclesia bene hic titulus ponitur post titulum de filiis presbiterorum 34

Prima

2 **Exnatiuitate** viciatus in corpe est aliquis hns defectu i aliquo membro ex plasmate a creatone sui vt puta qz claudus gibbosus stupidus leprosus nasatus simus aquilinus tortus i ueti lege minime admittibiles ob pluru defectu sz in lege gratie bn admitti si non enormis i ducitur deformitas a membri debilitas a abhoiato i religio ctu ciaus admitti licia qz secus in sclo

3 **Rastasiatic** est quilibz viciatus in capillis quorz viciatio inducit abhoimatoni ex aspectu qui si fuit allopi cus id e hns caput sine pilis tersum i modum pelius minime promouebit qz hic e obprobrium semper in qz indicatur futuram lepraz n qui habz sanu id e hns luem latete sbaite n rastasq id e hns meg li ter color smeute capit exprusbil nec timeosq Aly aut omi potunt promoui sz calnos tanq asperosq zau pili paulatine defluunt a didut crispy ruffus

4 **Monopogiaus** est quilibz qui habet dolorem capitis cum malcatoe aut pulsacione dilatoe silenen vl quolibz qz dolet caput z in capite est sonus cadidazp z molestorz zatarcdozp q si lz cotinuu dolore zpq meditatom veaz non alleviatur non debz ordinari si fuit impollatq z stat qz non tanget cum egritudo tpe dinozp potit promoui z promotq ministrare raco pim qz sic doloz ctinuus incidet futuram cecitatem a surditatem

5 **Litargicus** est qlibz qui hz apostema conclusum in pte posteriori cerebri fetus tranc in qz dum furit zcapit dicitur homo obliuisci ordi q sciunt z natalis pbbt q si fuit vad inqz promouebi qz durat sempitine Si vo fuit non vad id e adtpus preties adhuc pielosium tn si affligetz extra tpe dinozp possz celebrae alias no nisi assit sacerdos ministrans secum qui supplet vices si affligetur

6 **Congelatus** est quilibz hns delbigm coiaum posterioris pte cerebri fitum ex inlito huore grosso opilante meatus qui quilibz spin vim fictum transire admebra sbicetta ztz hoiem ligatum in cadem stept zdissoc sicut tipit eum scribentem Ita sedz configuatq sicut scribet si stantem ita stat oclis aptis donec crisis pertranseat ordia bn si afflictio sia no i pedie tpe dinozp congelatu

7 **Stupidus** est quilz q hz aliq membrz qz non sentit tactune a qz mq se e motus sz non sensus pt promoui a admitti vt celebret n timeat qz hic pus pictim essz ei maior sfutu piculi pt probari pmedicos q si fiat ex opilatoe i pediente tnssitu spitum admebrz subiti accesso potit releuai Si vo e paruptas ca sz spitq no potent se multiplicare i mebra aut sicitas contrahens non ordinabitur quia ibit indetius n timeai potit

8 **Sabanaus** Est quilibz q dormiendo denocte ambulat z ascendit loca perupterissima zidunt se armant se q si no remedia non dz ordinari qz ctra tales timet piclm homicidy in eo qz venietes ad cameas in corp lemssimo gressu inficiunt inicos in lecto z in zp e qz iste agit opa vigilanti z dormit z ascendit loca alta q vigilando non audet ascende z horp racones po sunt immediate verzquidem pt promoui si no fuit homicidi qz hz passio non inuadit nisi tempe dormitionis ideo nemo dormiedo exercet diuina i

9 **Furiosus** est quilibz amens siue sit freneticus stolidus amens cucubutz) maniacq milicq demoniacq q si fuit inius no pnciens homies z fiat ci visu z fuerit pstiter hns dmo scienciam sacramti a qui cibo pt ad mitti cu coopatoe Si vo sit effrenis clamans in flictq omne qz obuiat vl in se cultellis ireruens blasphe mans cu z diuq din i celo no e ordiabilis q si fuit epc pt e acapi lo dai coopat q si noluit consulat se des sancta si hic qz aliq i nouc acapi lo ctra hc

Prima

Caducus est aliquis cadens inlecta repente qui alias dicitur epilenticus analeticq non ordinabilis si frequenter z inestimate ei accidat z spuma visa fuit ita os a clamor ci l auditq fuit a se coniuncit a non recordatq fuit afflictionis n recuinde pq factu a si lz extra dute id e expnti seme q in istis casibz non est remediabilis Si vo extra hos casq fuit ita qz leuit z breuit affligot tpe q sa pt tuc si epc a psbit pensat condicoinbz zp na pt admitti ad pagendu diuina cu coopatoe pq pbato tpe anno vl qz epc arbitiut Idem intelige de vtiginoso stotomito z i cubu paciente 10

Obliuiosus Est quilibz qui habet malam medriam z cum incipit loqui dat se ad aliam matiaz omno i ptiuncte q si fuit inlitum obliuiosq non ordinabz ne aliqz erraet i vis consecratonis q errore ydolata committet in pplo scanu z etiam qz pnunciat futuz litargia a apoplexia Si vo est paru obliuiosq promoui potit n alicubi agi piclm si non erraunt in vbis consecratonis nisi pcti morlis 11

Apoplexia a inior e egritudo ausens hoi sensum z motu impte corpis z in terdum qz qz pmediate moritur id e non potest sentire nec motu exterz membrorp illi q parte inqua contingit cum non ordina Si no e in sacris si vero fuit in sacris z pt pse bndtoni z releuatoni sacre dina exte Si vo no pt ze sacerdos pshibea adiuus sz non ab alys n z moneq ab ufitio Si vo sit pontifex dabi ei coadiutor qui apotificalibz non dz desiste don pt duos digitos qbz benedicit leuae dato qz opteat alter ei manu leuare si tamen non potest pse stare cra altare dz desistere 12

Paraliticum membru est inbrz mollificatu cla q appriet qz ceroteta molle q si fu erit in manibz a pedibz qz non possz eis regi strari in ope z venit ex voluc a memb dislocat a remo tone spondi in delocto a membra disloca non erit ordia l quia semp sic e inutia Si vo pt mouc inbrz quærat de cura meliori q habita potit ordinari secus non 13

Exoculis viciu prohibens ordinari Est viciu in q° ondit dz nemo dz ordinai q habz in oculis vngulam obtalinia fistula lacrimale tantzp ruptura cornee sebel carfat katharactam guttam serena nocticu pia timoez palpebrarz cecitatem a vm° ocli cacinia potit aut promoui si hz scabositate pamcly nebula lippam mutacoz color i oculo sine magna deformitate q si in ist fecit magn defori tez pter scandalum in debet abstinere ab ordinibus 14

Exauribus impediens viciu Est quo ostendit qz nemo debz ordinari surdus perfecte nec cui effluit virulencia fetida ex auribz vel qui aure vno caret ex amputatoe i lite ex indi gnatoe fcta vel qz vmis intrant caput z illic indificat secus si arte mediciali expulsq sit vl illic morti ficatq Si aut hz ingrauacioz auditq ita qz audit sz difficulter relinquitur arbitrio pontificis ordinatoris 15

Exnasu impediens viciu Est quo ostenditur dz nemo debz ordinari nisi consulat cum industrioso medico qui habz polipu h est excrescencia carnis de naribz a quia nasum amisit a sternacoz habz continuam a sternutatom a sanguis fluxu a naribz quum alias mom casu pt zlz inveti testamto nasoq prohibea abordinibz z simq zaquilinq tanq hodie non prohibe si no e magna deformitas sz si habz magnu fetoz de naribz dz curari si no pt remediari dz abici qz indigu e tlem s in producere coli dno qz trenq ho dedignas habere in seruu 16

Abore impediens viciu Est quo ondit qz nemo debz promoui qui habz labiorp nimiam magnitudine deformitate qi monstri inducentem n qui habz torturam oris magnu hc e qz nimis vm labrz distorqt abalto adptes oppositas vl vtrumqz labiu nimis ad partem dextram zq hz magnu saliue fluxu abore vel qz spumas zeq dētes no pnt claudi pp labia i ore z balbuties z cuides zqui hz palisim lingue a soli a vuula a dete s ploqatu qz qi dore pci promouet 17

[O]fficium Est actus congruus alicui psone psu pvinte dentia attributus roc cuius peessitur vt so licite guberuet sibi sb ditos ꝛ moneat ad opa eis debenda ne negli gatur fiendū a' ne ali ter fiat nisi vt fieri dz vl' ē deputito alicui ad aliquā opam aut misterium vigili cura adimplendū Dicit' actꝯ congruꝰ quia in illiatis nullū debz fi' offi̅m ꝛ licꝫ inter latrocs ꝛ malefictos ꝛi' inferno sꝫ officia sbordinata hꝫ nō ē ob aliud nisi ut ordo serueturꝰ subeoc bom elicitus

Auctoritatiū offi̅m Est offi̅m Est offi̅m plene dnacōis immediate adno dō dependens qm̄ cito fit maioris partis vite debē ci̅m elligere elctio consens psone ellcte p aꝫ influencia celo ꝛ summi ethromi quo speclare' in arte an omia vite progrediunt' incorpoe ꝛ vt vniūsos indicet ꝛ anemē indicetur nisi adō ꝛ legib' ne metu potestatꝭ supioris paucos putat indici̅m ꝛ debz esse sufficient' pun sus tpalib' boms ne cupiditatē obliquet indici̅m ꝛ suf ficienter debz esse pontus cui ne odiomotꝫ corrūpat iu sticiaꝫ

Subauctoritati̅m Offi̅m Est offi̅m abaucte offi̅o in partem sollicitudinis in stitutum scdm triplicem gradum scꝫ summi medi̅m ꝛ ymi cuius ordoꝝ intuitus debz esse qdruplex scilicꝫ addendum ad auctoritatiū offi̅m adō supiorem imediati ꝛ ad inferiores vt a supiorib' influencia sue opacōis reci piat ꝛ paucos vt coequat inste s' incūbencia ide sine negli genciaꝫ sine errore

Assistencia auctoritatiū offi̅m a subauctoritatiuis est dica consistens in eoꝫ scilicꝫ qꝫ auctoritatiū offi̅m cap' hꝫ in celis omia ac a' sunt capita i tca ꝛ ē pme influentie dme capax ꝛ omi veuelacōi ꝛ motiui adō petis mortalib' ꝛ pillam dmant' adnō dō cu bona tam celestia qꝫ terena ꝛ eis ptate omē ordo terene pollicie instituit' ꝛ cūa ipsi ē omis ptas que in celo ꝛ in tca ꝛ vterqꝫ gladius

Assessoriū Offitiū Est offi̅m non exeq̄° psiden ciali offi̅o coaunexum scꝫ subtondescent' adcon sultacōm presidi coapplicatū vt consulat vetor detur ꝛ ostendat quō presos stet in ponde iu sticiali ꝛ mensura ꝛ statera equitatis ꝛ hꝫ pendet ne dote videatur similiter ne maiestate supare conaret' qm̄ pt uestere debz quia ad mensam pncipis vocatꝰ ē gladiꝰ in filo pendꝫ sup caput eius ut cetere fuciat qm̄ vim iuri furorem ꝯcomitat'

Secularē Offi̅m Est offi̅m instu tum finaliter in protectōm bonoꝝ natē corpo ralium ne scilicꝫ homies iniuste gentiarum boa ꝛ eoꝝ ces ne vi rapiant' artifi' iuste vt exerceant' cum pacis procuracōe dim cultꝰ ac fidei am plicacōe contꝰ trasgressores tpali gladio fulminantes ppena ꝛ decise officiis s' iml inteds dicē scꝫ duo gcodere i loc sius i ꝯue cumli

Ecclesiastic' offi̅m Est offi̅m clericalib' personis solum coadiacens scdm tri plicem actem quoꝝ vniusoꝝ pmaicū identꝰ est vt cultꝰ dim saccifiꝰ ꝛ glā dō celi maiori veneracōe qꝫ fragilitas pt hūana imple cottidie exsol beatur ꝛ scd' ꝰ ut i spualī ordine iustitia fiat ꝛ obediēcia ꝛ erudicio scta in eis ꝛ ab eis i plebem vt pc' coplate' ꝛ bona opera ꝛ fides vera

Suprintēdēcia officia sc' officia loco aplorꝝ instituta quoꝝ summi loco petri tenet ppa pontifices vero tenet loca maioꝝ aplorꝝ sep tuaginta aut duoꝝ minoꝝ loca tenent plati minores vna cum plebanis quoꝝ omi pma intencō est vt fides vera vbiqꝫ vniformiter pgredia' ꝛ offi̅a sbau ctoritatiā iuste procedant sic vt nlli ibi negligat' salus animaꝝ

Ministeriali' Officia sc' officia tituone ordinis solum donabilia ꝛ in scdanciam quib' aliqui enotant' vt ministret in ecclia solum dnō ꝛ vacent dmo officio idō sine hꝫ q aliqꝰ iuridicō eis sit coaucxa nisi quātum tangit templum dm̄ ꝛ choꝝ quoꝝ sit supintēdēcia vt chorꝰ bene registre' ꝛ sacris dicculis vt audia' voce consultacōis ꝛ salutis in tabnaculis instorum

Perfectionali' officia sunt officia Religiosorum qui in loco ma iorum aplorꝝ positi sine tralhecia intrisdi ccoum exprimunt psecōem vite aplice in ppetuis abdicacōe ꝛ ob diem psecōe dum dnō aplos misit sine auro ꝛ argento vgā pera ꝛ sacculo vt ab eis sollicitudines tollerent litis incetmā ꝛ vltias i strume ta hꝫ quieti instrat dnō tncitur gemiti viduati appositꝰ

Scienciarum officia sc' officia doctorū ac mgroꝝ die ac nocte in doctrinis laborancium quoꝝ acto ē psudita tes stibiliū i vestigare doctrinam vitatis populis in fundē ꝛ suo lime pseudo ꝯpellere ac argume tosis ccumib' qm̄ quoꝝ intencō ē gta liracōe actꝭ hec pucram logica clam racioꝝ intelligēdi intrib' gu bernandi theologia i semita celi digendi ipi soli sunt lumia faces lucne lampades candelabra carbunculi terrene regionis illiudntes vmbeostatē qꝫ lumē si extingueret' vniūsꝫ indꝫ in tenebras ꝛ bruli' ꝯdetur

Iurisdiccionali' officia sunt offi̅a summis dignitatib' coadiacencia qꝫ incumbit sollicita vigilancia scdm maius ꝛ minus ccuid pmaiecie scilꝫ ut fides vera i loq quib' psunt vbiqꝫ progredia' ꝛ honestas omnoda i eos rigeat ꝛ ne cultꝰ diuinꝰ aliqlit' negliga' i quib' si vident enormitate hnt ptatem cohercēdi carcerib' penis ac alijs doc' reductū i liber pedialē eqli tꝭ qꝫ ab ea egressū est

Ordinum tanti offi̅a sc' offi̅a solum ex ordine dependencia vt i ē sacrdotal' unde dignitas ꝫ offi̅m dependet i quatuor scilicꝫ in eucaristie consecracōe ligadi ꝛ sol uendi ptate tpe ucitatꝭ vbiqꝫ tpe at non ucitatꝭ illic solum vbi instituitur ꝛ si nullibi i stituit' nllibi hꝫ ptatem ligandi a' soluēdi ꝛ in actu licꝫ excedē scdm potenciam ꝛ pdicandi simlr' ꝛ oia dispensadi sacrita

Prosectiua Officia sc' officia ecōe psicientie in aliqꝫ locum coadnatū in cōne cuiꝰ quis i inoib' cōstitutus id est non exeus n' actolitꝰ bi ē plimus psitusē sacerdotib' suis ꝛ plebi vt sine eiꝰ licētꝰ a nemo au deat in eodem loco actus facere ꝛ licꝫ ipē nō possit actꝰ sacdotales facere tñ qꝫ preficit' pt palios exeqꝰ ꝛ adimplere ꝛ multo fortiꝰ si ē in ordinib' cōstitutꝰ

Subordiata Officia sunt Officia scdm maioritatem a' minoritatē ꝛ considea' bia quoꝝ minꝰ vl' pcequiui' admai ꝰ ita qꝫ si saltꝰ fiet i minori vl' dicet i ccapaci tatem maioi vel sic vicianet qꝫ sine scrupulo maiꝰ non tenere' vl' minꝰ requit' i cuntu adaliqꝰ in obedi encia ꝛ reuerēcia vbi sic gradualit' sc' considera' bia qꝫ ē deuerse in officijs ad maj̄i̅m ꝛ mini̅m p̅m ꝛ vlti̅m

Vsurpata officia sunt officia q sine pctō exerceri non pūt ꝛ nisi deserantur i ipis n' pt vera pnia n' pt sanctu ꝯgtum aliqꝰ offi̅m pcum complecti nisi forte essꝫ unc opꝰ ꝛ quib' clici vniūsi q' se i mu scēt abcetā sūc dignita ꝰ erunt deponēdi i licitis tn' officijs nō prohibē' clicꝭ ꝛ maiē ꝛ licꝫ eis victū pea qrē q pcos ab sꝫ dim officiꝰ detinto pūnt exerceri

Diuina Officia sunt offi̅a horarum sanctarum p septem tpa distincti per psonas eccia sticas adimplenda ad quaꝝ decantacōm vocalem tenet' vniūsa collegia cottidie tam canonicoꝝ qm̄ religiosoꝝ sbpē pcti mortalis

Pausa

q̄ est viciu̅ impediens ex natalib3 z de seruis ordi nandis ex condicione legali z de obligatis ad raciocinia ex ... moib3 vl' vbis hic bene sequitur de vicijs sūpius ex parte corpore q' tria in habilitat personā p̄q ex moib3 vl' natalib3 dingnam z

37 **Vicia** morum sunt vicia quib3 quis deficit in bonis morib3 i aiā a' ex volun te ipā a' vicio nē vt salicz q' fuiosus a' ex societate quia cum malis gradiebatur intollerablia z abiciencia psonam si fuit i valida oppoite a sue factom si vō sit man sue stablis z depē det ducitē acty eius exeuns volūntate ordinari po terit de melioratone seruitute accepta

36 **Vicia** verborum sunt contra fitu i vie a' ex prava locutone talis est suspendendus donec melioet a' ex corrupcione gramatice tales non impedint vicia bonos z sitos q̄a voces non sunt adaures dei s3 solum affcēs deto gruencia tn̄ ē platis z hijs q' alios volunt dirige ut sint hn̄ docti litteralib3 studijs n' ad mittāt gramatice ignari

1 **Exegius** clitus est quilib3 clitus qui non est natiue de epātu or dinantis non admit tibilis abalieno epō ad ordines dig tates a' ecciāstica sa crameta obl't quia sunt incogniti et ignoratur corp origo genus z irreglaitas z q' quāt peregrin solent esse crimnosi i fames exegulati z irre gulaēs z sepe menciuntur se hr̄e ordines q̄ n̄ hn̄t vt silant se hr̄e maioes ordines q̄ hn̄t vl' ne mitti falx i messem alteri'

2 **Admittiblus** peregrinus ē q' ondītur ezy peregrinus pt admitti ad ordines si hab3 dimissoiales sui diocesani a' pape quia tunc ex ordinacoe istiq q' ē missus amanu cuilib3 antistiti katholico non sit i iniuria n' mitti falx i messem alti' salicz ordinado subditu alti' diocesi quam q̄ppe lr̄am nemo pt dare n' epc a' eius offiaalis sede autem vacante non nisi adminstratores

3 **Celebratur** peregrinus est q' ondītur ezy si aliquis clitz peregrin' optaint celebrāe in aliena diocesi si fuit valde a remotis ptib3 veniens non dz admitti ad celebrandū publice nisi hēat lr̄as testamoiales quisqz sigillis epoz robōatas a' speale appl'ice sedis man'dati de ppinqoib3 at partib3 pegrin' dz admitti ad celebrandū publice si sui diocesani a' capli a' conuent3 hz sigillū sn̄ at lr̄as ordinatonis nemo dz admitti n' oculte vt celebret z hr̄ si videt p' ma adhr̄ ydonea vō q' si adhr̄ co fetiet patebit q' e littim' psbit' q' nō mou' eū lucp vt va' gloria ad celebrandum sed deuocio

e **Fides** sigillorum est q' ondit' ez in valde remoto requiruntur quiqz sigilla quiqz epoz vt vni' epi z quiqz platorz q' non ita cito cōmitti' falsitas in quiqz sigillis sicut in vno z q' sit omia quiqz i co gnita sigilla adhuc debent diligent' examinari q' si videbit' dig'm admissiom admitte' ad celebrand sacte si vō n̄ sigillis testes assint plues pt pub'ce admitti ad celebrand prius tn̄ quolib3 teste secrete examinato

7 **Dimissoriales** lr̄e sunt lr̄e ppry epi a' eius vicesgerente a' papa seu loco eius penitenciaria regens a' sede vacante a capitulo alicui pegrino concedunt quot sum sonat lr̄a dimitti' a suo epo vt licite possit or dines a' altiores recipe a quolib3 antistite catholico comunionem sancte romane ecce habente q̄s quilib3 epc videns cū instancijs attent' boe pt licite ordinare

6 **Comendaticie** lr̄e sunt lr̄e sui diocesani a' plati in quib3 perhibet testio' dito peregrino si curatz ē delicez pegrinacois iter acceptū z fidele testio' sue bone comsacionis z fame honestatis cū expressione dingnitatis z cetisaz pegrinacoinis z loca quo in quib3 si mencio sunt de canonica eius ordinacoe admitti potit ad diuina n̄o at ad ordines suscipiendos n' dimissoiales ondat

a **Ordinatone** lr̄e sunt lr̄e modo formate intempate exprimentes nomē epi ordinatoris z nomē ordinati z tpu̅ m̄q̄ secdm̄ consuetudinē romane ecce z loca z dignitas adqz ordinat3 est q̄s qui ondēit legitimas sine comendaticijs lr̄is potit ad mitti peregrinus ad pagendum diuina

s **Abbas** digni status est quo ondit' ez si aliquis abbas aut prior a' quis re ligiosorum prelatus a' epc exierit ad peregrinad z forte apl' sedem aplicam benedicat' promouet' z co secratur in altioez dignitate tunc tales nō debent ad commissas ecclias accedere n' aliq's tenet eis obedie nisi patentes ondant lr̄as sedis aplice similr' si de cauā recesserint non prestito iuramento fidelitatis

9 **Promissio** pegrinacoinis est qua vnditur q' non licz voue nec vouendo explere pegrinacois votū sine li cencia sui supior' sicut est monachus sine abbatis a' sui supior' licen a' curato sacerdoti sine diocesani licen a' qui publice deserunt vtili'a a' vir sine vxoris consensu a' qui mai' votū suscepit a' q' mai'e ipedit sui supior' sibi bico

lo **Concessa** pegrinantib3 clitis e st' ad mittibilia ceta pegrinacoin3 tn̄ prohibita vt sz quia clici pegrini possunt tabuas intuoire z mu tare hitum z excquicat' in cibis quiūe sept' etoe ipē specialis cetis q̄sistere z omi i qua co stituunt z sic intra interdicta eis st' donanda sacramta quicuqz postulauerit z debent sine nocumt' z sine dampn' tussire pedagia

u **Amissio** lr̄arum est q' ondit' ez si q'o peregrinorum clicoz affirmat se dimissoiales ordinatoias a' comedaticias a misisse lr̄as dicunt quida' q' non dz credi eis super ordinacoe n' iuramento eius alij tn̄ dicunt ez si p duos testes probauit vl' dni se proclito gesseit pt admit ti aliqui dicit q' statur pprio iuramento

r **Institutio** aliem clici est institutio qua onditur ez si alti' diocesi instituet' clitz parrochia'no a' alterius incorem pontificem q' t' institutio nō ē valida eo q' epc pt ea irritam facere n' ex dispensacōe ipē pumoē i vestitu tunc epc non potit remouē clitum aliene diocesis de sua ipē de abbatib3 inf'a

r **Exempta** loca sunt loca q̄b3 onditur ez abbates a' claustra a' alia loca libē pmit reca pere p se clitos pegrinos alti' diocesi sn̄ hr̄ q' epi requirat' assensus pt tn̄ epc a' eius vicesgerens cognoscere de lr̄is formata a' dimissoialib3 z tuc lr̄as' excep toe ē elem stenere si ratificabi' a poti fiere z diligen' inspiciendu eit tenor pmilegij an fabriacoes corp sint exempti vl' ipli' ecclia z a' capelle earum

le **Peregrinorum** tuicio est q' ondit' ez peregrini dent defendi abetici intui' territoio spo liati sunt z deut spoliatoes pmo admonei p' exco municari don' restitua' ablatum competuz aut defensio pertinet ad solū ppam q' dz proinde pegrinus adim' libertate in illis ptib3 in quib3 sunt cimioes bellor pq̄o mini st' sub pena i dignacō dni ni ihu xp' z bto apl'o z pet z pauli z in felicitati

tr **Res** mortuorz pegrinorz st' res tpe pegnacoinis in aliquo loco quo morreba' delicte sine cū testo sine sū q̄s qui ē vsurpauit pcāt mortali' si vero accepit intencoe restituedi hedib3 z restituat n'itoie agit dz tn̄ pmitz de reb3 pegrini prouideri sepltā z de supp fluis restituto si n' statuto co sue'ne a' precepto i gemi obsistete

Incola est quilib3 q' est nacone de epatu ordinant' a' iam tato tpe mora trarit q' q' pro domestico hētur q' si sunt omnisla int' sui plati eit omelā xp' ouilis z si sui plati adunt xp' in aare sunt scit z veiet ei bndictō adnō i fructu vino z oleo z q' ei bndixit bndictus erit Et qui maledixeit maledictus erit

quam in esse spiritus se orationi offert et psalmodie et omni austeritati regulari qui crucem tollendo sequitur Christum et vitia sua cum peccatis magis penose quam quamque sit intra se frequentius exercere se in exercitium raptus celestibus mente versatur intenta

Optimus

religiosus est qui spreto mundo et omni eius ornatu nihil in eo sentit sine bonum secum agatur sive malum aurum argentum et omnes mundi delectationes toto corde vti stercora abiciat vilissimum et qui in angulo cordis gemitu lacrimarum compunctionem conatur de corde suo elicere et soli deo placere et sentiens quod nihil est nisi umbra presens dolet de incolatu vite presentis ob quod deum solum desiderat ut deum cum angelis celestis laudare queat

Perfectus

religiosus est qui in adversis et tribulationibus summe delectatur maledictos verba et contumelias et iniurias gaudenter suffert de prosperis contristatur ex una eadem hora qua fecit aliqua ingerunt existimant se fore in dei oblivione quia tunc non ascendit ad altiorem gradum celi cum tribulatio maior solummodo conscendere facit et quod sibi ipsi post potius facit malum propositum quam proximum

Bonus christianus

Est qui baptismatis unda regeneratus colit deum celi et terram dominum et Christum suum et gubernatur sacro evangelio ac patrum sanctorum institutionibus sacris quod addimus deum voluntate sed semper bonam faciendi et obmittendi quod velit et a prius et minus ad omnem creaturam equo dividit et aliena non concupiscit quod facit bonum et quia humana fragilitas promittit et si non potest amplius saltem secundum capitulum omnis utriusque sexus semel in anno peccata sua confitetur et secundum suum sacramentum consilium accipit viaticum sacramentum a criminibus multis abstinet

Melior christianus

Est qui sollicite mente cotidie certo sumine servit domino et frequenter in anno confessione et lacrimis conscientiam sordidatam studet abluere et si cadit mox erat consurgere qui templum domini sollicite et letanter ingreditur in domini laudibus delectatur et omnia eloquia libenter audit et in eis libenter meditatur nulli nocet de nullo mala loquitur de nullo mala suspicatur et semper sed aliquibus operationum bona iustam ac honestam premiabilis quod occupatur nec tempus in vtilitate perdat aut aliorum bona auferat iniuste sed laborat ut se nutriat

Optimus

christianus est qui semper retus est terrore ac timorem domini ubique sed potius eius pavore vindicte totus mali qui est in suis ad se addimus ad premium et ceterum consociatur cunctis bona consociatur gubernatione utili ac honesta superioribus exhibet reverentiam et obedientiam et omnibus dilectionibus gratia quod tantis cupit prodesse nulli obesse nulli vult detrahere nullum vult iudicare nullum calumpniari quod non faciat ad dominum contra carnem sibi resistentem et dyabolum sementem

Perfectus

christianus est qui mortis sue prestituendo tormenta et diei clangoris et vindicte sententiam timens vincens mundo carne est fortis preliator ac dyabolo in virtute domini est fortis exstirpator qui sic sollicitus est emendare conscientiam suam sicut dictus liber ut corrittus exspiat et virgo velum neque macule inveniat qui nihil meditatur nisi bonum nihil loquitur nisi bonum nihil agit nisi bonum

Perfectior

christianus Est qui ita quod agit non agit nisi ut soli deo pateat et placeat et nihil sua intatis curat nihil tormenti sentit nisi querit ut ad vitam etiam perveniat quod nullius secreta explorat nullius carpit vitium cunctis vult libenter esse proficuus etiam cum suo dampno est modestus in sermone mansuetus in operibus fidelis in animo ledens se plus diligit quam adulatores

Perfectissimus

Christianus est qui mundi fortis spretor quod semper lugit scelera sua ac aliorum de angustia corde exspirat vapore devotionis et flamma caritatis ad omnes equaliter notos et incognitos et pacia sic prevalet quod non blanditiis non minis succumbit a bono qui amaritudinem presentis vite dulciter portat spe future glorie ob quod se maledicenti dat benedictionem

parturienti exprobaat et patitur dominum ut hic fortiter castigando lima sordes detergat non ut ibi puniat

Malus prelatus

est qui vitam scandalosam manifeste portat non officium suum sollicite exequitur et qui detior est ipso ambitiosus superbus et incorrigibilis adulationibus pascitur et odio sequitur eos qui se corrigentes quod nec deum pavescat nec superiores veretur nec homines qui impiditate captus sentit locum et gentem ut lucra temporalia ubi copiosa querat augere de subditorum velle et querit modos et occasiones extorquendi lana a subditis

Peior prelatus

est qui cum symoniaco mago vendit spiritum sanctum et cum Jezi tempore legationis sue lucrum bona ecclesiastica non pauperibus erogat sed forte magis turpibus ac divitibus qui accidiosus incostans et infidelis sua querens non que ihesu quod amicos iustificat pauperem opprimit iustos dampnat iniustos iustificat et quos vult de magnis culpis eorum in stultitiam excusat et pauperes extensitas talibus gravaminibus exactionibus iniustis aggravat et quod vero populum vult tolli semper et numquam exprobrari de quo ait propheta ve pastor et populum

Pessimus

prelatus est qui per abrupta omnium desideriorum transit sine hoc quod aliquis ei imitetur quod terrorem suum facit transire super universos subditos exactionat in pie et prelaturam pro suo libito totaliter regit sine dei pavore spernit homines doctos et amicos et benefactores non aliquem amat nisi falsos adulatores ac ypocritas qui eum in mendaciis letificant et abducunt cor eius in condempnationem

Intollerabilis

Prelatus est qui est hereticus et qui fidem christi hereditatem nimie servando etiam dissipat vendit invadiat alienat usuris subicit et tributis quod claustri sine satisfactione volens grandens apparatus et splendidos equitatus et convivia lauta sine omni dei ac hominum rubore procurat cottidie et nutrit de christi hereditate loco pauperum canes equos histriones ioculatores et meretrices et habet cetera maiora flete in terre quia pauperes per inediam cruciatus tinnet domino

Abbas malus

est quilibet monachorum prelatus quod normam sue regule pervertit regulam professionis solum supplere contempnit et non posse bona claustri tradit invadiat alienat dissipat amicis suis et consanguineis donat magis amicos carne coniunctos diligit quam confratres sue regule qui egrotantibus fratribus minime compatitur et me se fratrum abstrahit ut suam epulis lautioribus reficiat et si quis fratrum defectus proponit aut iniurias quas facit continetur crudeliter persequitur non respirare concedit donec animam eius de pectore excutiat

Pena

mali prelati est prelatura inferni iniqua cum divite epulone flamma ignis lingulam eius arescere facit pro epulis splendidissimis non gutta aque ei a lazarum pauperem pro refrigerio sui ceciatus dabitur qui est inde recipiet primum quia in hoc seculo fuit Judas christi habens loculos et subtrahens quod profuso libitum non protrusti et eius discipulorum dispensavit ut ita te ob quod sicut Christus dixit de Juda melius esset homini illi si non nasceretur ita erit ve prelatis cum mereantur in tenciabus in ferum ardoribus

Malus

Monachus est qui non solum normam sue regule adimplet sed nec in ordine quod bonum christianum adimplet hoc est quia nec decem precepta implere nec evangelii quo tenet debitum consilia christi implere qui non incepit precepta implere qui in devotus et in dei laudibus torpidus quod plus se in mundanis ingerit quam spiritualibus qui inobediens et luxosus vorax vinolentus et sompnolentus hymnia dei negligit magis letanter actio ad mensam progreditur quam a mensa ad chorum

Peior

Monachus est qui cogitationibus pravis dat amplitudinem in corde suo

Pausa

z plicationis beneficiorum et deposicionis Nam z artificium nigri sunt non laborantibus negant precia z pro tribus z iumentis q laboribus non recompensarit operacio neue alimenta multo magis tepido beneficiato diuinis laborib' negligenti

Circuistam officiorum sunt cru stus quibus ordinitur q in diuinis officiis z distribuendis aspicieda sunt inita vnius etas tpe dona di continencia gradarius ascensus vt abyme premedia sine saltu transeat z vicium porro dz attendi z humilitas q sui ambitione z gracie sue humiliacoe ascendit

Finis officiorum e quo ordinitur ez offi a ideo instituta sunt vt omnia recte agantur z vt bene stet res pub^ca officialib' gubnata z humana societas pace foret pacifica z quieta tria namque sunt i omni officio ptas vt ea cohibeat malicia equitas vt ordinentur cta in ste z tuicio bonorum ac repulsa malorum

Fuga officiorum e qua ordinitur ez offi a sunt vitanda a quolibet propter quinque eterna dnci e cau^s q^z ducere z ima ioribus ventis pulsatur qui in alto edificat q^z qui in basso q^z maioribus rehenne tormentis cruciabuntur q loca sanctitatis obtinent z ad vita imitantur z q deo gungitur secitus altitudine z vita distingitur adyma ydoli assunt figura vt colatur q non est in effectu z quia peius multi i voluntur

Prelacio est alicuius viri ecctia ^ci in sublimitatem alicuius dignitatis collocatio vt vigilet z speculet q fides ecctie vigeat in cordibus subditorum vt clerus e subiectus i regla premi sectorum pmaneat z pple doceat mores n negligat i sibi nocius ad salutem z necq' nnocet dege hereditate sue a sbse q bonis attinet ecctie a ecclesiarum

Qualitas exaltandorum e q ordit ez ille homo aptus e vt erigitur in plauram qui est doctus in scientiis acquisitis z prudens naturali industria q in scripturis voluit q edificat q e humilis terrorem suum non faciens magis se a oc zta ut eos tremescere faciat q' ec non e deloquat scia non ampullosa q possit esse gregi sui antecessor robustus z fortis vita spirituali non corpali qz dauid i validioribus factus est pastor israhelici populi

Repellendus ab officiis est qui est ydeoti z stolidus eterna dni malachie eterna tu repulisti sciam z ego repellam te ne fungaris sacerdocio qui scandolosus z male vite q ampullosus z suphus qui cont se corrigentes murmurat z co surgit eos tandem sbpeditiue vt hec melius possem expedire gradualiter pm sca scripta capitola expediam

Bonus officialis siue prelatus e q hostiarie intrauit in culmen prefectue z aste dens non se erigit ne pcipite n cadens decia qui exitet sollicite z iuste offi^m sibi creditum ac commissum qui veram fide tot katholica z hereticos z scismaticos con inducere primo blandiendo p^ztredo z si noluit emendari comminendo z explantando finalit qui xpm diligit pctis tremis suis suprioribus obedit z vita sancta z doctrina suorum in fiorze antecessor z pcis diluuio est sp orator

Melior prelatus e q se a tumultibus mundi elongando spiritualibus vacat studio scripturarum sanctorum semp colliget sat ptis homi qpati sat miserys pauperum subueniens infirmos visitat captiuos solatur intelligit gemitus egenorum z pauperum z toto corde compatit z eripe coronat q cui q sat sat adeffi cacoim nichil ad scandalum eni adcotemnoni a aliem ad nocumentum redimit captiuorum pupillum tuetur

Optimus prelatus est prelat qui semper ad deum habz conscienciam se veniam z ad proximum famam bona q publi

Pausa

canos quid committere z peiores pietate reducere adbo^m qui letant patit aduersa n' sunt vindicta gere calupmiatorem q' pro amico maiori reputat si exprobracionibus ei commitat sua pcta q dese inte nouerat z ne dic sua sz z suorum pgenitores

Perfectus prelatus est qui pfectus odio omne malu in se detestatur in aliis z nec malum qppiam exercere sinat cui dignitas nil sapit nullus honor nullaque delectat voluptas q' omnem s' subditum dulcissimo tractat alloquio z plus amat benignitate excedentes qnitere qz malignitate qui mundu potent calcando cu omnibus suis concupiscenciis martirum sitit vt tollendo crucem suam xpi humilus imitetur vestigia letanter dni sui

Perfectior prelatus est qui diuina dni sbe paueat z vine xpm dnm cordi suo in syen nedum precepta qma sz consilia x decem toto corde ampletit z memorat q deus ad adducet i iudicum z omne malum i supplicium Nulli e i uiosus n' subditorum bona q' ppa esinpat sz eis sua donat aliqz subditum ppum ledere vellet

Perfectissimus prelatus e ez ados subditos est benignus z exenis sonis benignitatis omnibus querit prodesse nulli nocere q' omne dap^m lucrum exercere sinat q xpm vi^us in mundo passum nequaquam letatur incaute tormento state z nuqz balnea a lectu voluptuosum ingredit z acceto potatur z nuqz ob id querit dulcibus epulis se reficere cum impiis deputatur ergo nuqz querit pra loca tene q' omne dap^m lucrum exerciat z morte ppt penalitates q's videt in mundo magis quam vitam exoptat

Abbas bonus est quilibz rector monachorum qui posseteni cont vt regla pmo perim deum per subditos sollicite impleat qui amplius diligit inimi conscern sue regle qz prem z incoem ess se z pomt se in^m in fribus suis n' aliqz vltra s i victu a vestitu prouidat nisi q fribus excepta ca hospitum a inuitat q omni tpe egrotos fres ac vinculatos p se visitat eis nud procurat z consolatur z viciis graui in subos pie reformat z litt inceruulis^m prudent extinguebit z ne extra claustrum noxia vixa circuolet sollicite curat

Bonus sacerdos est qui optima mente ingreditur sacerdocium sz non vt bonam vitam habeat sz vt deo seruiat z melius saluetur z qui in ste intra in illud gentes i fert dnd deo q intantum dignitatem dinuctus e cum advore z sollicite do sunt horas suas oplet solert z omnia officia pagit cum timore reuenter z q sciam suam no negligit si tradit confessione detergere crimina no pestiat abbiat septem pctu z omi pctorum male fame ocasiones

Melior sacerdos est qui incontaminata mente offert sacrificium dnd z est semp honestus i verbo tantus z i politus z moderatus z in facto qui repentissime cogitaciones malas retrudit a corde vacat orationi contemplacioni z lectioni z est pacificus pmis nuroes no dissolutus non scandalosus z obediens prelatis suis ad eos hz humilitate obsequiosite reuerencia

Optimus sacerdos est qui virtutum ope preclarus est humilis pudicus sobrius castus quietus euangelizat pplo vim dni z coteninis cibo tenui vestitu sobrius vacat orom ieiunio elemosinis lectioni imitatur vitam xpi z aplicam z exempla prim sctorum qui se mundamis ac terrenis nunc ingerit actibus non est serpens fundens ex ore venena sz e vera columba i foraminibus petre nidificans nec ledens ore nec vnguibus

Bonus Religiosus est q pertinera sue regle progreditur z dei laudem pmis implet qua terrena qui sensus suos mayeee confirmat et quid ne delinquit in ore visu auditu tactu tor su^m aperiens circumdit cogitacionibus omnis honorat nullum accusat qui suprioribus nuqz rebellis e q psalmodie z cho letant assistit

Melior Religiosus est q qmia dei pcepta dei z mores homi qmines z sue regle pfectioni intendit qui cho magis delectatur assistere

prīa

Uniones

in xp̄o dno i[n]peribiles sūt tres uniones ex̄nazp̄ sōna ē yppostatica scʒ diuinitatis cum corpe et anima cuius diuinitas erat in xp̄o sedens i[n] dextera patris in throno ... in carne solio celi vnq̄ʒ obmisso et aīa cū diuinitate ... i[n] medio mortis erat in i[n]ferno liber ... pres carō aut sola cum diuinitate id ē sine aīa erat in sepulchro alt'a quā hʒ eccliā cum qua ē i[n] consūacom secli 2tia q̄ erit sponsatus p[er] iudicium sue in maclāte spose eccā vt forte in sca dicaʒ

Humanitas

xp̄i ē hūanitas q[ue] de purissimis humoribʒ sup[er]fit de virgine spiritu sc̄i operatione qua foris obiciens hūanitas velat diuinitatē ... accipiete dei verbum ... dicitur et ... altissimi ... acceptam vō hūanitatē homo dicitur et sic deus et homo nō in gratiōe natiē i[n] naturā sʒ vtriusqʒ seruata pprietate est vna persona indiuidua

Diuinitas

xp̄i est intellectual' sūma subsistencia ... similitudinis ... finis dicta ... emanacōe sola id ē tale ... esse ... ē sin p[ri]ncipiū esse scdm equalitatē diuinā q[ue] accepit in exordio sup[er] omēs principatū celi et terre ... equalit' adoratur ab omi multitudine celi celestium terrestrium et infernorum ut in noīe ihū flectatur oē genu vt vult ap[osto]lus dicitur no' ... oleum effusum q[ue] ē lampas celi et terre ... vtrobiqʒ vnctionū i[n] ... regum et pontificum

Beneficia

xp̄i ad xp̄ianos sunt bn̄ficia cristianorum regno ... emanata quibʒ ostenditur ... xp̄us dns sui in incarnacōe hūanitatē vltra choros angelorum celi vexit i[n] ... ... regni hebreorum et pontificum ... transfudit in xp̄ianos ita ut hodie iudei apud se nil horum esse ... et humanitatem suam et vitam pposuit ad imitandum

Generacio

ecclesie a xp̄o ē q[uod] ostendit[ur] ... xp̄us dns ... suam ecclīam in ... in progressu dum docebat nonem legem ... statuendo baptisma et ... sui sacratissimi corporis et sanguinis ... complecione ... dormientis ... in cruce in sanguine et aq[ua] genita ē ecclīa ... ueniunt nobis baptismalis purificacio ... sanguine vō efficacia salutis qua purificatur ecclīa in sacramentis

Dolorosa

parturicio ecclīe est q[uod] ostendit[ur] ... cristus dns dolorose ... sanguinem ... neravit et redemit ecclīam ... septem ... ostenderet ... ecclīam ... maximam caritatem nobis ostendit ad se plus amandum prouocaret et ut nos doceret nō esse viam ... in celum nisi tormenta ... vite ... ut ... nos in dolore ... et in cruce alte exaltabat et videat mundus qui hic ... ita ... exemplum ... qui ... maiores ... hic ... in celis maiorem suauitatē et altiorē exaltacōem ... qua ut dicit ap[osto]lus ppter quod et deus exaltat

Thesauri

ecclie sunt thesauri quibus ostenditur ... ecclīa suos thesauros omēs ... sufficienter ... in xp̄o dno et in ... eius sacratissimis iuxta id daniel 12 flumen ... de loco voluptatis ad irrigandum paradisum q[uod] ē ecclīa ... hereditate celi nobis ... est omis voluptas ... regna ...

Sacrificium

cristi est q[uod] ostenditur ... xp̄us dominus ē ... sacrificium nōne legis ... pro omnibus sacrificiis placacionis veteris legis ... ē victima ... ligatus in cruce ... igne caritatis ... ossa eius ... sacrificant ... vt ... offerebantur primogeniti ipe est ante secula natus offerebantur agnus ... vitula ... ipse ē quo totus mundus sufficienter solutus ē ... quia in illa die ... est illuminatus ... et habet ymaginem cesaris ... celestis

prīa

Ascensus

xp̄i est q[uod] ostendit[ur] ... xp̄us dominus ascendit ad celos vt pro nobis in ... in hoc mundo degentibus interpellaret vt vitam suam ecclie inde infunderet ... ad mitigandam iracundiam dei patris pro nobis ... spm̄ sc̄m vt nobis mitteret ad docendum ... nobis omnia ... apud deum patrem nobis pararet vt locum dignissimum sibi ... sue sacratissime ... id ... stabello ... erat ... bona desursum speramus

Corpus

xp̄i misticum ē ... ecclīa cuius caput invisibile ē xp̄us dns visibile legittimus romanus pontifex oculi sunt patriarche cardinales ... lingua sunt doctores sancti ... sunt ... ... religiosi stomachus sunt sacerdotes manus artifices fimbria ē omne genus fidelium ... plena oculis ... sursum ...

Mediator

verus ē ipe xp̄c dns medians inter deum et hominem ... extremitatibus ... natura sua ē deus homo vt deitate ... caput ecclie ... filius ecclie vt ecclīam in se uniret ... sibi copulando deo copularet ... vnum ... pre ... glebam ...

Interpellator

verus pecularis est ipse xp̄us dns qui adhuc existens mortalis in hoc mundo orauit patrem pro ap[osto]lis et futuris qui credituri essent per eos in nomine eius vt eos vnum faceret id ē ut essent vnum corpus indiuisum in se ... xp̄o ... adō pre ... pater sancte serua eos in nomine tuo quos dedisti michi vt sint vnum sicut et nos ... rogo sʒ et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me

Unitas

ecclie ē qua ostendit[ur] ... vnitas ... attenditur ex vno invisibili capite cristo dno et vno visibili eius vicario romano pontifice et vno spiritu ... caput ecclie vnum corpus vnus spiritus ... membra nullum aut membrorum ... extra corpus ... vna fide et vnum baptisma vnum ... [illegible]

Diuersitas

officiorum ecclīe dei est qua ostenditur ... vna sit ecclīa ... diuersa officia ... vnus homo diuersa membra quorum ... officium non pp̄t se sʒ ppter totum corpus vident enim oculi sʒ non solum sibi sʒ toti corpori soli pedes ambulant sʒ toti corpori ... solus stomachus glutit cibum sʒ ut omnibus membris distribuat ita ... non ad se solum pertinet ... sed ad totius ecclie participium

Cristianorum

ecclesia est ecclesia ... dicta ... id ē vnctus interpretatur ... ē oleo leticie participibus suis ... tulit ... capite manat ... barba aaron id ē ... brachium spiritualis ... caput ē summus pontifex ... ponti[fi]ci ... corpus ecclie ...

Parietes

duo huius ecclie sunt duo ordines quorum primus ad dexteris situatus est ... ordo ... sinistris ... ordo de quibus ordinibus dicitur ... in dextera eius longeuitas vite quia ... manet ... in sinistra ... diuicie et gloria ... duo ordines ... summus capitibus ... vno ... in visibili alio ... visibili quorum visibile

se verbis ociosis plenus ē novitatibꝫ vanitatibꝫ
multiloquio stultitate cachinis ꝯ levitate q̄ sp̄e
ludi cupidꝰ z vane gloriꝰ corpꝰ i seruitute inime
redigit qui de prelatis suis ꝯfr̄ibꝫ mala loquitur
mala suspicatur z de malis euentibꝫ eorꝫ vti de ꝓpria
prosperitate letatur z qui cont̄ se p̄rante sī iniq̄ de
corde mittit donec vlciscatur

Pessimus

Monachꝰ ē cum ē ꝓpetuus q̄ lusor alcator thabernariꝰ meretricariꝰ litium ꝯflator z ē mendax fur accusator qui semina iurgiorum procellas comportat ꝯportat con⁹ suos superiores ꝯuenticulis ab inferioribꝫ z versu a superioribꝫ ad inferiores qui vincula soluit obdiem fugat occidit adulterat sfm testiom⁹ reponit facient nullius honorat oms accusat iurat ꝑiurat nulli parcit nulli ꝯpatitur z q̄ novitates falsas z novas mediat ꝯfingendo pro veris effert declaustro

Intollerabilis

Monachus est qui discolus apostata hereticus sodomita equitator bali stator mercendariꝰ sacrilegꝰ sine regle obedientia pessimꝰ z qui contra suos superiores seditiosus venera peruicus ā ē traditor honore castellani seu si t erant templariꝰ qui totꝰ sui ordinis ꝯ persecutor validissimꝰ qui etiam talium malorum ē operator q̄ ne alii doceant tamꝰ ē silencio priore z q̄ dicit de abbate z monachis idem intellige d' abbatissa z moniali

Sacerdos

malus est qui spiritus remissꝰ ē z seruitia diuina negligit z tractat diuina sacrificia habꝫ se leviter ꝯ interdum irreuerenter z est scandalosus in verbo sauili et facto superbꝰ arrogans criminator omī discolꝰ i castus lusor alcator meretricator adulter sopnolentus vinolentus vocator hꝫ os plenum mendaciis novitatibꝫ vanitatibꝫ cachinnis z levitatibꝫ vet² ꝑtiꝰ n̄ honorat sꝫ oms accusat

Peior

Sacerdos est qui conscientiam suam ita neglexit q̄ vnde vepres spinarum debeat incipere explantare prorsus ignorat q̄ sui effecim te ad omne concupiscencia satiagit promisse qui plator suorum est inhonorator detractor spretor z latrator q̄ totaliter moribꝫ petis mox audet celebrare diuina pauore omi ꝓpulsato q̄ laycis deterior est z magꝰ impudicus oī lat ꝯ oī meretrice

Pessimus

Sacerdos est q̄ clericali veste deposita z rasura secularibꝫ sic se i misꝫ negociis q̄ ē deterior plꝰ impudicus z magis scandalosus z est homicida fur mendacium sacrilegus z in naturalis luxuriator maledicus ꝯ prodit linguam q̄ dicit deum laudare doctrinam salutarem ꝯtempnat ea increpationes z stultitates z ignuculos inegiorum donec magnum ignē ex suffect linguarum z si fuerit hereticus omnino intollerabilis erit

Cristianus

Malus est qui solo baptismate cristianꝰ ē z nō ope q̄ admꝰ semel in anno non confitetur z sacramentum eukaristie non percipit ecclesiam simones q̄ raro visitat ā forte inq̄ꝫ z est cendꝰ in orombꝫ qui forte diebꝫ vite sue n̄ vnū pr̄ nr̄ validū dixit ieiunia festa z alia mandata ecclie ꝯ suorum sacerdotum ꝯtempnit precepta

Peior

Cristianus est qui sacerdotium contempnit z bona eorum cōtrahit abstrahit i iniose qui a bestiali vita i nullo se leuat ꝯ exponit se solum voracitati ebrietati i indie fornicationi adulteriis qui sic impaciens ē q̄ ꝯtumelias nec scienciam inq̄ꝫ sit sustinē pt qui mox reuerberet mox reuindicet z cum inq̄ꝫ dissetit sꝫ ad oīa peccata ꝯsentit

Pessimus

Cristianus ē qui nec deum timet nec homines veret h' oibꝫ nocet nulli prodest qui omis iudicat oibꝫ detrahit omibꝫ est iniuriosus q̄ ē mendax ꝯtumax z susurro fur latro homicida fornicarius meretricator adulter stuprosus fragilis impetuosus

z incestuosus cauillator lusor z alleator q̄ nūq̄ꝫ recordatur d' mortis passionis sꝫ n̄c sue salutis z adhuc in die parasceues videt xpm in cruce dolente z plorante z tn̄ miser letatur crucem portante z q̄ adhuc ne pctā non deposuit xpm vigilantem z se eodem die ad medium noctis crapulante aceto potatum z se dulcibꝫ reficiente durissime in cruce clauatum sꝫ eodem die in lecto suauissimo iacentem

Intollerabilis

Cristianus est qui incorrigibiliter hereticus z qui dūi dei ē blasphemator turpissime virginis ā scorum eius qui corpꝰ xc vendiderit ꝯ calcauit ā fuit sacrilegꝰ qui raptor i redditꝰ fur z i naturalis luxuriator traditor ā qui alias mreturi capitali plecti dꝫ sententia de regibꝫ aut z de omi bachio seculari ponam t̄ cristo dn̄o donante in lege qui sit hoc inferior optiꝰ ponis sentiꝫ z omia artisi vsꝫ ad puerulu

Artifex

Bonus est qui iuste z sudorose exercet artificium suū honestum q̄ habꝫ ꝑ manibꝫ vt egestate ꝓpulsa se z suam familiā honeste nutriat aliena non concupiscat sꝫ magꝰ ꝓpria largiendo esuriente pascat sitiente potet nudū vestiat hospitem colligat captiū redimat afflictum consolet pupillos z viduas ꝯ miserabiles ꝑsonas de suo iusto labore refrigeraret ꝓpter deum

Artifex

Malus est qui iniuste z dolose sua parat artificia z extendit precium minus artificatū z nl curat vt vē mat ad vtilitatem emente dū modo amanu sua ve t z sit sꝫ opꝰ ꝯ malū z vendit probono z sic de aliis post dicendis sꝫ h' volo prosequi in vna pausa de omibꝫ officiis spiritualibꝫ incipiendo a xpo q̄ ē summꝰ officialis secrete agendo cos effitus mentalia sancta di q̄ sunt prisilegꝰ officiales

Kristus

Dominus ē iuxta i diuiduale ex duabus distantissime specꝰ compositum sꝫ diuina ac humana z tribꝫ substanciis sꝫ deitate anima ꝯ carne ꝯ ita in vnam ypostatica ꝯgregatū vnionem constituit in didium unido padmirabilē ꝓpter distantissimorum simul coniunctione summi salicꝫ z ymi ubi sūmꝰ simꝰ sꝫ diuinitas vltra q̄ nl altiꝰ est deuotissime abiunctus cultu latrie adoranda humanitas vō q̄ a bada tota ē ypolilic cultu ē veranda

Nomina

xpi sunt nomina simpliciter ā relatiue ā translatiue xpo dn̄o attributa qm̄ nūc patur ihc dicit xpc dicit dei filius d' hoīs filius qua a bono homie tm̄ processit dicatur d' mediator mediator princeps pastor via vitas vita dux deꝰ homo ymago alfa z o agnus omis vitula serpens agnus aries leo vime adonay athanatos aros hysthyros otheos athanatos quorum nomi declaracꝯ ꝓpter breuitatem obmittam i moricemus vinclatorio i theologia declam z forte hic simili faciam

Ethymologia

xristi ē q̄ ua ondit ꝯ xpnꝰ dicatur a crismate quo vnctus actualiter adeo pre ꝑticipibꝫ suis vt rex pontifex z sacerdos q̄ vnctione data est ei omis ptās in celo z in terra ꝯ abisso qm̄ aut oleum effusum est nomen eius scissimū n̄ est aliud nomen sub celo in q̄ nos oporteat saluos fieri nisi h' vnū nomen xpc aq̄ ꝯ gliantes xpm dicimur q̄ zigꝰ z xpianos tūs dit vnctionem omnem z regna potificiūm z sacerdotium z do īnlle dinginitates sꝫ ve xpianorum cū ipe capꝰ i fluendo secto vnctionis

Iesu

Ethymologia ē qua ondit ꝯ q̄ h' nō Ihesus lcalit inpretatꝰ sic ipe homo ē sanctus vsꝫ verus saluator z scdm̄ hanc ethimologia xpus coniungitur vti sponsus ecclie sue saluādorum cont̄ quā non preualent porte inferim simple finalit' addapꝰ quia z contra sanctos pualuert pte inferi inlꝰ modo sꝫ nūc ethimologia coniugitur ecclie q̄ a pat² sagene inisse i mari ex oi genē pisciū congregati vt caput cui vices gerit petrꝰ z eiꝰ succ ssores

dmni corpis z sanguibis c obediencie z sbordinacionis

Militans ecclia est congregacio hominum spirituali pugna cum dracone inn durto cu pisentias plurimum tempeptacioe probabilis sicut sponse castitas hec e mlr fortis cuius precium est procul zd e de celo in cuius vtero sit gemelli collidentes se i mali psequntes bonos hec e rachel plorans sup filios suos interfitos n pt consolari i bonis ac filius hec caput sursum cotemplatiue qz sapiunt q sursum sut ipa e dum p sequit floret dum opprimit crescit dum leditur vincit z stat cum supari videtur

Predestinata ecclia est hoim finalit sal nandorum congregacio qui pmedia gre in finem glorie sunt tandem deuentura q e mlr mg sed formosa dno q ingratur lapsib pulcrificant ant penitencia z spiritu sancto zxe passione zbono ppo contra qz non pualebunt porte inferi suple finali i pma debat ecclia erat petrus dum xpm negat thomas dum disgredidit c maria magdalena dum pctauit cum plage in stremitate militacz vsa sitas sit in exemplar z mali ppcemm

Malignancium ecclia est congregacio malorum hominum finalit dapnadorum cui filij sut ancille agar psequntes legittimos filios eccle h e mlr meretrix mag q bibit sanguibiez sctorum q induxit morte ingenius hinam lameth cruciatus blanda molesta dicitur bn i psalmo Odi ecclam malig

Catholica ecclia est eclia fidei qnam sancta Romana tz eclia unitatis q per omnia ploca psita obdia subest dicioni Romani pontificis z gubernat sacerdotio obediencialit subordinato z lecimo baate in signito z ducato sacri clba gelij ac sanctorum tantum z patrum sctorum exemplis z sacrament in cuius medio xc dns e sacrificium z sctificatur plebis catholice

Militatorium meum mg sit Catholica eclia c multitudo fidelium xanorum sbro in visibili xpo capite z vno visibili Romano regesteis pontifice im mediate visibili capite ac legittio sacerdotio abipo emanato insluit a celo sacramentis zhonib vita viuificans c dona celestia tam nascentib viuentib morientibus ac mortuis proficua

Romana ecclia est ecclia mg e ppl cum cetu cardialium instituta adomino potentum mediadiuus lepre to stantum in sede petri pro superintendencia deforatorum adreformandum in q e crisma z oleum sctificatum adnd c omnis sctificat directe ad mca zpq pcam i membra diffusit qua q nolit audire pethinico z publicatus erit censendus

Apostolica ecclia est ecclia in solo sacerdocio consistens in q Romanus pontifex vna cum assessorib tenet pncipatum pontificis vo locata maiorum occupat aplorum religiosi cu ldcaima iorum aplorum sz quo adspc abdicatoni dum eos dns misit sine argento sacco zvirga euangelizare sz loco septuaginta discipulorum moderes psbiteri plorat sb delegato accipiunt potestatem

Superintendens ecclia est multitudo ppororum etclia sticorum sup specula in arce gregis dnici portorum in q Roma pontifex ac sancta Romana eccla tenet pncipatum alij vo vniversi gubernatores tam sclares qz spuales in partem sollicitudinis sit i ciuitati znd n ut Romanus pontifex z sta Romana iubet ecclia impota i d ex vos audit me audit Et illud Ut tend audicit dicit

Potestas Romane ecclie est ptas pre ficiendi visibile capt eccle vidnate c indicandi causas fidei zrecz eclia z ripa z in cpm cuctis z unitatem hz ptatem determinandi dubia ecclam gelica omnia z fidei z statuta consiliorum zpt renouare ppas sentencias dequa n de cuius scitie nemo dz iudicare adquz licet cunctib appellare hz abipa nec insi adde eius ipu temerarie insultauit aut eius man contepserit ipo facto pro heretico est codepnandus

Comparacio xane ecclesie est q onditur ex vlis ecclia compatur celo quia in ea sol e xrists z sancti stelle ca mundo regno templo paradiso domui Dicitur regno quia ro est i domi dnator gemius atracta sz adxpm z Romani pontifice dicitur templo qm i ea solus est locus oronis z sacrificiorum gratz dno Dnd extra eam paradiso quia sola in ea e arbor voluptatis et lignum vite z sciencia boni c mali

Magna Ecclesia est ecclia q erit in die iudicij cum iudicabi duabus sentencijs vnius z sli in opib misericordie cum dicet bonis Esuriui c dedistis michi manducare sitiui zdedistis michi bibere inde sucedit venite bndicti z electi possidete regnum qd paratum est vobis ab inicio mundi z malis vice suum Esuriui c non dedistis m cmede scite maledicti in igne eternum

Colligacio militantis ecclie cum xpo e q ondit ex xpus dns e dns eccle z filius inquitur dns roc dimitatis tue eccl alluminatur a xpo uti luna a sole secundatur abeo uti terra a celo z viuificatur vti corpo a spiritu i vegetur abeo vti corpus quia Cant v dicitur pulchra vt luna z Joh v Spiritus e qui viuificat inquitur ac filius tuus dicitur pimogenitus ex mortuis vt sit ipe i oib pmatum tenens

Composicio ecclie est eius vnitas greco ex duob pplis sz ex hebreorum pplo z gentili ex hebreorum pplo xpus dns venit z virgo sancta c omnes apli z iddo indi ppte pres sunt tenendi sz non euellendi vinquide acter tenendi sit vt se sciant captiuos ppte nece x exige tali cum dixit In viam gentium hec sit dne vxores Jacob quarum lia e lippiens ymo prot s cecta i sia Rachel aut virgo castit ocnlis limpidissimis contemplacione z scripturarum profunditatione

Amplitudo ecclie e qua ostenditur q ecclia dicit domus dei qz eam dns ihitat z dicitur magna capaci te qm ea omnes capit c ampla qz te in zteraz occupat dicitur alta quia celi summitate atigit in xpo iota dn corpa corpor super choros angelorum leuata sunt impota i d ysa c 66 celum in sedes e zteca deorsum philippenorum in magnificacio e in celis z ex flama deuoto s zde sidere ex spirat de corde suo dnd impota i d Ome sum cerda

Gemitus ecclie est planctus eius amarissimus q flet ex consti tu heretico qui psilios quos eniutit gemit z repalta affligitur grandi afflictione z ex filiorum cadencium peccatis qui voluerant vsq ad morte ex nete inem ppte ofensa dei ppte absencia dilecti ppte copassionem filiorum sup malis q eis i greruit

Consolatur ecclia ex xpi pincia in altare sacrificie ex sacramentis sacre scriptura pqz loquitur dilectus sponse sue ex clamib exauire apostolica exercitus celorum adq aspicit supra q i mexcenai adpim c qua solus est eius protector zq solator

Pietas ecclesie q ostenditur ex sancta Romana eccla e inr pietas z mc qz filios fugitiuos id e hereticos misericordit i suum recepit gremium z qslib xpia m tenerime diligit vti vngeintu fi m suu i suo filio suo i pitoi adeo adeam relegato sat copati delinquentes lente punit erudit ditat conat zio bn de sctaum ecclia

Vestis sancte Ecclesie est vestis sera gulata seu ut inquit dauid Astitit regina adextris tuis i uestitu de aurato circumamicta varietate i dignitatum multiplicitate z statuum zhz veste candida i virginib c sacerdotibus z sanguibine tinctam in inrib zi consu tilem in fidei integritate c maculatam i pctorib lana lez ty pnia zje tenoe zduable qz igm e noc it fis

lua sit homo ex homib; tn̄ diuini qȝ ei annectit̄ [illegible] cōfi̇ne vt vniꝰ viuificans p̄m venat a b xpō in pontifices rpq in reges rpq i vtroqȝ or[illegible] i[illegible] torꝯ

Vite

homiꝭ sūt due vna spūal qua anima viuit ex dō altera corporea q̄ corpꝰ viuit pariter q̄ spūalis viuit ex spūu [illegible] domiꝭ celestib; in sacramēt adō effluxis et pastu vbi dīn tn̄ quippe vite ductor ē sumꝰ pōtifex ꝛ custos huiꝰ ptatem diuīa merūs ipē eiꝰ ē sigillum dei xpt dei secretorꝯ diuiorꝯ thesaurorꝯ i suo officio cōtinentiam ē os di vt homib; prolocut̄ diuīa vonitꝭ ortū quem est vtreqȝ gladius a cristo donatus

Corporea

vita est vita q̄ viuit hō scdm̄ corpꝰ adqȝ terena pertinent et i layci subsistens cui ꝯuite caꝰ est ꝫmpator rpq imparte eius soli[illegible] reges ꝛ principes vt sunt custodes corpm̄ huaorꝯ ꝛ vite corꝯ ꝛ bonorꝯ carꝯ ꝛ ut iusticia ꝯsue ī arti fi tibus n̄ quis [illegible] superg[illegible]dia i negocio frem̄ suum in qua st̄ diuisi gradꝰ ꝛ ordines ꝛ[illegible] sub ꝛ supra consi derati

Prioritas

potestatum est qua ondit̄ eꝫ spūalis ptas est maior ter rena ex in principio creauit dꝭ duo luīaria magna scꝫ spūuale ptāte ꝛ tpalē vt p̄m pessꝫ diei i aīe q̄ illuīat radiaciꝭ celestib; ꝛ manet in eterni altm̄ vt pessꝫ nocti i vmbrosis terenis reb; q̄ oti vmbra ptēnt ꝛ qr a sole luna illuīat ita sclaris ptas illuīat i ptāte ꝛ decoramtꝭ a spūali qm regalis dignitas a spūali instituit ꝛ sacdocīm prius ē adō ꝛpq sacerdocīm regal dignitas a spūali

Ecclesiastica

adminstraō est adminstraco in reb; consistens scꝫ i ordi nib; in sacramēt ꝛ preptis in ordinib; vt erigantur mistri dnī scdm̄ sub ꝛ supra in sacramētis vt ea vtute diuīa confirmant ꝛ pabulet ois poplꝰ tendente in solemnitate prcpta at ꝯsist in predicatoē ꝛ doctrinis quib; ondit̄ recta via i sa lutem eternam ꝛ idō h̄ in primo de ordinib; dicē pq de sacra mēt spūum ꝛ[illegible]

Signacla

terrene ptatis sunt varia signacula scꝫ dyadema sceptrꝯ pom gladius anulus arma purpura ac alia in iure ciuili xpō donate dicibilia q̄ reg ptas venit a xpō dnō in scanorꝯ regna pontifical enim abaaron recepta est cum omib; decoramētꝭ vestiu ꝛ trāslata est in sacdocīm ꝛ regalis a dauid ꝛ trāslata est in reges xanorꝯ a cristo igitur regm̄ cristianorum firma ꝛ domꝰ vegetatur celestib;

Signacla

spūalis ptatis st̄ plurima signacula scꝫ batteania tosura gradus cause habitꝰ detens ꝛ differēs sa cient dram in gradu ordine ext ecclam ꝛ in ecclia nam ponti fical habitꝰ ē cidarꝭ poderis ꝛ huiꝰ alter sacdotal alta dyacon alter i stōrꝯ altera lucꝭ mudi altera doctorꝭ altera studental

Natiuitas

xpi est q̄ ondit̄ eꝫ xpus dnꝰ idō de adulterinꝭ commixtionib; in lex sabee nasci voluit vt sit natꝭ dīct fiducia promotionꝭ ideo ex viuis vt ex ge tilitate comisꝭ spe promotioꝭ non auitat idō ex maria virgine vt ex hebreorꝯ gente qꝛ si possit attolli exlia vt corpe viciati exagar vt hui rete ptus ē i domū marthe vt hospitalitas nō abnueret laudauit mariam ꝛ vt contemplacō amplecteret

Progressus

vite cristi est qua ondit̄ eꝫ xpus sub lege sitꝰ est vt legum imitarem prepti vt fieꝫ veri legi imponēt baptisatꝰ vt nouam ecclam ipō adunaet in paupertate pressit ne dites se feliciores paupib; arbitrarē ꝛ in heremo erat vt heremiticam vita approbaēt inire mortuꝰ ē i noce vt marti occasiō detur bonꝭ inter latrone dextrū q̄ iuste passꝰ saluatꝰ ē ꝛ sinistrū q̄ iuste passꝰ dā pnatꝰ ē ꝛ ex ois x acto ē mea i struccō n̄ q̄ possem exararē sufficien idō postq̄ dicā nō relinquo

Series

ecclīi est quo ondit̄ eꝫ in officia spūalia primū pono dexpō eꝫ ma ipse est primꝰ officialis in ecca sancti dei secreta a gendo mea ꝛ splendo q̄ et vilia sit ꝛ in ea i sieꝫ sclī viuꝰ taro licꝫ i celi trāslata sit eucumina ꝛ illic sedꝫ ad preis dextram tn̄ ꝛ h̄ in altari sub speciē panis ꝛ vini ead humanitas ē q̄ meruit q̄ in celo tam magna licꝫ nō tum magne ꝛ sit totꝰ xpē ē nobiscū ꝛ in diuitate ꝛ humanitatem

Eclesia

[illegible] est diuīsitas racionalium creaturarꝯ ab vno sumo creatore in esse producta qm in primordio dū vōles spūs condidit eosdem in triplice varietatem locorꝯ distribuit pu rissimos eni spūs i celorū reliquit man sione deformatos vō spūs beatꝰ manci paint inmersū vō spūm q̄ terenis sociant corpoib; in terestri collocant regione vt mitō suo sine hīnt sic illinc sociarentur primatuꝰ quorꝯ puri vt illis sociem nos adiuuant sic ꝛ inpuri nobis insidiantur

Rutillans

ecclesia ē ꝯgregaō vōlīu incorporearꝯ creaturarꝯ puritatem in mobilem retinentium que sine mitō puriorū datur ꝛ gaudꝫ i vita bta ꝛ in mobili scdm̄ solū spūm vōlem q̄ totus tripudiat i deitati serenitiori stabilitate ne ꝛ altissimo racionis luce tn̄ ad filios terene ecclie ppt deum ꝛ obsu ture societatis participmi sibi descendit depoli arte ꝛ nos p̄servat a noxꝭs priuunt a piculis ad templandꝫ mete exigunt remorsum i initiut gaudent de confessioē ores ꝛ bona opa i con spectu dnī defert ꝛ pnobꝭ aduent vt tandem morientes aīas in celi inferant sollemnitates

Triumphans

ecclia est congregaō oīm spūuū btorꝯ saluatorꝯ ab abel in vltimū saluatū q̄ ia h̄ trāsito magno pellago ꝛ fluctib; eiꝰ letant ꝛ pdieb; proquib; hic afflicti sunt in corpe vt qm lib; eorꝯ dicere possꝫ iam in leticia scdm̄ multitu dolorꝯ meorꝯ ꝯsolacōes tue letifi cauerut aīam meam licꝫ non adhuc corpa ꝛ ppt amari tudines gustatas qꝭ nos iam patim ꝯpatuit nobis ꝛ interpellat pronobis vt cōseruem a bonū malo et i societatem eorꝯ tandem deuenamus

Dormiens

ecclesia est congregaō oīm actu i purgato rio existencīu de ppinquo sanctis celib; anno tandorꝯ qui in ferum dolorib; cruciantur donec rubigo in carne a sensuali te contita abstigat ꝛ quia angelis consolantur affatib; ꝛ spes dat eterē li bacionis ꝛ suffragia allemat carorꝯ i militati ecclia su pstatū quib; maxime prosunt sacrificiū x corpis ac sanguinis oneru assūptiones cādele oroēs peris iciunia pegin ꝛ elemosie

Demosotia

ecclesia est cogre gacio teterorꝯ spūuū nonem loci baratrorum qui ceciderūt de suma felicitate i suma miseriaꝫ de luce in tenebras de beitone i odiū ꝛ inuidia qui ꝛ si diuīa poten cos prohibente poten filios mili tantꝭ ecclie ledere nequiūt talidi trī pestifere psuasiōꝭ multos interficiunt ꝛ a de[illegible]ia i tedia prīpitat i cautos

Caribdialis

ecclesia ē con gregacio spūuū dapnatorꝯ in puteo i finali qui ppt̄ peti ꝛ finalē impenitencia ex h̄ mundo euntes morte sēdā inierunt ꝛ vepq̄ reminiscent qui ad societatē demosotine deputati ētē metꝰ ꝛ cabu peius formiset visib; ꝛ iteriꝰ aie q̄ sit tebre exedine ꝛ visionis tacenti

Cristianorū

vniūsalis ecclīa est congregacio fidelīm tam bonorꝯ q̄ malorꝯ exduob; gentib; ꝛ triginta sex disparib; linguis ꝛ gnꝭ vnō angulari lapide coniugete i vnitate credibilium adunacio vbiqꝫ eād ppt̄ vnitate baptismi ꝛ vnitatem legis ꝛ vnitatem visibilis capit q̄ ē romanꝰ pontifex ecca suduit in ea registrancꝫ ꝛ vnitate sacrificii

paris cardinalium elegerit a hostiensi qui in hac parte vicem tenet metropolitani debent vocari cardinales non dum eius expectabuntur absentes nisi decem diebus et quod pervenire non integre cadebunt voce

Modus electionis pape est modus quod omnibus presentes cardinales debent intrare conclaue ita preclusum ut nemo loqui possit alicui cardinalium nisi de consensu omnium nec intra aliquis mittere possit dare sub pena excommunicationis et privationis vocis pro illo tempore quibus in sera tres dies prefixa singulis una minuabuntur et post si neglexerint eligere per duos dies primum solum ferculum dabitur cuilibet quod si adhuc neglexerint ut prelibatum vite panis et vinum tantum eis tribus diebus ministretur et postquam nil de premissio continuerit salte fame artiallentur

Forma electionis pape est forma in titulo de electione expressata ita ut electores deum solummodo pre oculis et utilitatem ecclesie vniuersalis eligant personam dignam preterunt ad corpus acefalum visibilem non favore dicte tumultui militari aut privata vinculi que est doctior sanctior et etatis illius quod passionibus mitigat corporis electus eliminem et certeret vtilia quam delectabilia et magis diuina quam humana

Denunciacio electi pape est notificatio persone electe sub nomine nouo primum imperatori qui est primus promotor et defensor ecclesie cuius si fuit assensus melius est si non non viciat quia laycus non debet mutari si mutare presertim vbi ex dilatione timet et tunc publice et demum omnibus vniuersitatibus et epis diocesani et populo omnium nacionum ut quilibet noscat caput suum visibile ex nomine et pro mandato diocesanam vna die vna hora ut fiat pulsacio campanorum per loca et cetera et ympnum te deum laudamus et notacio pape ex nomine

Indubitatus papa est quod a duabus partibus cardinalium est electus ab omnibus et discrepanter et mox ante consecrationem habet plenitudinem potestatis Si vero sit discrepantia ad tres quatuor vel scismati via preludat et periculum et ruina totius ecclesie ibi veris et indubitatus papa existit quem hostiensis qui tunc vices gerit metropolitani consecraverit

Potestas pape est potestas insignis inextricabilis expressabilis Restituit papa solus deponit et ipse diuidit ac vnit eximit atque probant contradictos soluit sinodumque facit generales transfert et mutat non prouocat vlla ab illo rescripta impetrat nouo regno legitimat ipse Insufficiens de statu pariens simul irregularis Crisma vasa et vestes non pontifex sacrat plura beneficia personatus preuertit vni probat concilia canonisat extrahit monachum intrat Voluit mendicantes cessores ac preuisores hereticos vota falsarios celebrat ligatus et in sacramenta conferunt heretici aut sacrant abrupis Imperatorie supplet vacantia mauerit Detrit diademata regum coronas si videt iniustum Si sentit regno dat curatorem ligat consanguineos nisi retinetur lege diuina

Impotencia pape est quod conditur cum papa non potest dispensare contra fundamenta fidei et euangelii dicta ex quibus salus nostra dependet nec contra decem precepta nec cum bigamis id est duarum vxorum viro seu potest nec cum homicida voluntario ut possit ministrare in ordine nec in gradibus consanguinitatis diuina lege prohibitis nec cum rebaptisatis faciunt nec cum ordinatis aut reordinatis ab hereticis in subversionem fidei nec vbi status ecclesie decoloratur aut vbi sancti precedentes diffinierunt contra ius naturale et ut monachus non sit monachus

Obiicitur primo papa potest mutare euangelium et apostolum et primo quod cum propter carentiam vini desiderent a papa ut eis admittere conficere in sanguinibus in medone et si facit quod vellet esse xrau et si non admitteret tunc si vellent esse xranum negarent quia in illis partibus est vini carentia quod neque clerici potest nec aliunde et a remotis ducitur et 2o apostoli comissioni quod omnes dominicum preceptum erat mutaverit 1o 3o sabbati dies in dominicam translata est quod tunc erat sanctificata dies a solo deo 1o

Admimu meo iudicio satis cauendum est dispensare utrumque ex sanguine confecto non debet nec potest fieri nisi degenimine vitis ut inquit vir Amen dico vobis quod non bibam amodo de hoc genimine vitis donec bibam id nouum vobiscum in regno patris mei et non admitte ime

done est aucte multas ipse ex quantitate obligare ad vinum habendum et obligare ad impossibilia presertim in inde et ad 2m dicitur spiritu sancto fecit ad 2m quod impleta est prophecia eius festum ideo dies dominicus expositio in modo

Gladii pape sunt duo gladii quorum vnus donatus est petro apostolo in spiritualem potestatem exercendam Alter temporalis in secularem potestatem ad coherciendum prauos quod transfudit in imperatorem quem xpus dominus gladium secularem iussit petro mitti in vaginam quia qui cum gladio pugnat et perit eodem Alter autem quod est verbi dei et doloris in eius quod beata virgo iam vulnerabatur subuenire et defensionis pauperum et soluendi et ligandi quod anima punitur in fine et retinendus potestatis temporalis gladius exercendi dum videtur congrue exacceptatus

Compaciacio pape est qua omnes et papa compatitur anime angelus domini naucleris colono vigili et domino sigillo dei vndique gubernatori anime ideo quia anima vnificat totum corpus ita mediante ipse persona vnificat totum corpus ecclesie Anima habet cognicionem creatoris sui Ita papa alterius totius est dampni et vtilitatis regit corpus et suscipit tristitiam leticiam et merorem ipsa in corpore et per corpus multa mirata acquirit et habet multa mirata quod sine corpore facere potest quod ita ipse gerit discussa

Angelus domini dicitur papa ecclesia presertim regionibus et regimine in custodia et hominibus quibus deputatur secreta celestia reuelat ab in sacramentalem aptat ecclesie vel angelus domini ad eam preit holie ut fideles edant et adorant et ambulent in fortitudine cibus vsque ad montem domini prelatos quatenus coherceret id est demones gentiles iudeos et hereticos et illuminat totam ecclesiam lume celico et sicut olim iudea que erat sanctificata domini ita hodie ecclesia custodit et proximo michael sancti archangeli qui pro ea pugnat cum dracone

Naucleus dicitur papa quia sicut Naucleus et nauis gubernator nauis periclitatur Ita petri nauicula fluctibus agitatur Si ipse non adest presentia ideo cardinales semper vigili cura debent intendere quod per obitum ipse celeri concordi et vtili prouisione vlis greg domini pastor prouideatur et clerus et populus fundat preces ut qui in sublimibus facit concordiam Ita corda cardinalium concordet ut donetur ecclesie prelatus qui saluti animarum ac toti orbi foret proficuus

Vigilator dicitur apostolicus eminentia sicut vigilator speculatur ne insidie inimicorum pareantur homines in laqueum et quando clamor belli sonat inimicos auitat ecclesie inhibet stare bellatores eius mandato et reprimere conatibus malicia persuasores et quia vigilat sicut pastor super gregem domini Iupiter 1o ad 26 Ausinete et vigilate mecum et sicut custos rerum sibi in fidem depositarum et thesaurorum preciosissimorum ne aliquis perdat debitis custodit

Catholicus papa est qui per hostium iuste intrauit electionis in dignitatem et potius credet quam deberet turbare ecclesiam et quicum petro profitetur Tu es xpus filius dei viui ut ei dicatur sicut et petro super hanc petram edificabo ecclesiam meam et porte inferi id est heretici non preualebunt adversus eam In qua professione si firme stat firmiter fundata est ecclesia si vacillat periculose stat ecclesia quia bonitas ipse salus est omnium prauitas autem eius causa in dampnatione multorum de 40 di si papa

Bonus papa est qui perfectissimi boni habet conditiones et qui cottidie precatur ut in fluxerit virtus spiritus sancti Ita repleat sapientia dei et sanctorum patrum eius ut possit sibi creditum domini gregem felici ductu in viam salutis gubernare eterne et qui conatur ut sicut altissime sedis preminet in aliis est sublimatus Ita innocentia fidei puritate morum honestate humilitate patientia preuniter populis attollatur in apice sublimitatis et ne peregrina regiones aut primas gregem domini exponat lacerandum luporum dentibus sed ut hiis fugatis pascua vincule et domini imperatis orientibus scripturarum sanctarum et sacramentorum ex pauperes de rebus ecclesiasticis etiam subsidio temporali

prima

Cause perscarcionis ecclesie. Est in districta prelatorum correctio exhat'[?] in multis inpertinancia venientes sunt heretici vita prelatorum scandalosa set causa sicut devocionis ad ō commissio ad pompam et superbiam conversum nulla pompa pernicisior quam ydiote si exaltatur in aliquam dignitatem que vult tolli ut vos evenari et spernit sapientes et doctos et quilibet est ut prius in ecclesia sinus ille est ipsi magnus

Fundacio ecclesie est qua ondit' ex sancta Romana ecclesia fundata est super firmam petram fidei scilicet super petri confessionem Tu es Christus filius dei vivi et ipsa sola fuit cum laudibus dignissimis laudibus et nemo alius tam digne et tam reverenter et tam excellenter ut pominem tantum ecclesia quanto magis profitetur Christum dominum et eius laude procurat tanto magis roboratur et firmius suppeditur solidatur

Denominacio ecclesie est quod ondit' ex bene ecclesia denominatur quia nove ecclesia quia basis eius est Christus qui celestis pontifex posuit in fundamentum lapides scilicet fidelium cementum sunt caritatum corpus sacrificium est cristus dominus ace cordis horum campane predicatores et sit pomme sicut tu est quia fit in templo destrabi pro ecclesia

Virgo ecclesia est ipsa universalis ecclesia dicibilis virgo non solum propter virgines quas continet sed propter omnes coniugatos et ideo virgo quia incontaminata omnibus est semper decorem sine ornementis que pro adulterinos subsequent mundie diabolo et carnem et colliget sponso suo Christo domino non adulterari potest

Sponsa ecclesia est ipsa universalis ecclesia que est Christi formosa sponsa licet nigerata per peccatis est sponsa pulcherrima mulierum id est catholica si te ignoras o pulcherrima mulierum abi post vestigia sodalium tuarum id est sectorum et sectarum que presserunt ut eas eadem via qua ipsi que sedet in pulvere mortuorum immersa est ut humiletur et habet vestem talarem que est cocta et celata Christi sanguine et lacrimis suis

Vera ecclesia est ipsa sancta Romana ecclesia et omnes fideles ei conuincti in qua vivant et mittant conferuntur sacramenta extra quam salus non habetur in qua sola est vita et quam arca preudit non habet vitam ex rit a septima secta et tradicione aplicita pullulavit quia tollerat zizania cum tritico usque in diem adventus domini que est universorum non habens maculam neque rugam quia a tramite aplice tradicionis numquam exeravit immutabilis ab omnibus vitiis in integram in qua derogat hereticus simpliciter est appellandus

Res terene sunt possessiones terre plarg[?]itores terrenos et his et condonables ad sedem solam utilitatem ut sit in manualibus beneficiis ubi retento domino datur usus rei presbitero agenti divina de pt agere et domino non pt auferri aliquam in utilitate et domino per hunc sicut ei data est silvestro ut disponat in spiritualibus et terreno iudicio non quod pse leges exerceat in terreno strepitu sed hoc potest per senatorem personem laycalis

Tributum est patrocinium prestabile principibus ac regibus a subditis sicut quando donatur eis ab subditis racione protectionis census dicitur et culpatum ac decimarum proventus exceptis accidentibus secundum mensuram peti donatur tributum ac dicitur quod interdum et habetur datur principibus quibus non negari debet iuxta illud Reddite que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo

Acefaliti sunt heretici nolentes supra se habere caput aliquod visibile et dampnantes ordinem ecclesiasticum dicunt papam nil fore blasfemias inferentes contra sedem sanctam apostolicam asserentes terribiles quod non licet scribere et nullam dignitatem inter se volunt habere ut non aliquis inter eos nominetur dominus sed frater senior non inter dicentes unum esse integrum et dominum pontificem Christum et eum qui est ypocrita maior in secta eorum

Claudicilarii sunt heretici vacillantes se continue nunc ad sectas hereticorum nunc ecclesie nunc illis nunc aliis se consencientes vel neutralitatem id est neque hoc neque aliud sed quod eis rectum videtur tenentes vel impetum se habentes id est hoc et illud vel prem huius vel ptem alterius tenentes inconstanter et instabiliter veluti arundo se vagitantes

Celogiani sunt heretici dampnantes sanctam Romanam ecclesiam et dicentes eam speluncam latronum esse imitatricem primitive ecclesie sed omnino difformem volentes a decoratam spoliare et dictis reducere ad vitam paupertatis in formam apostolorum et ideo in blasfemias vivunt contra ecclesiam Romanam in qua hec dicentes eam non esse ecclesiam catholicam neque apostolicam sed malignancium ecclesiam

Arsobomite sunt heretici spernentes omnes constitutiones apostolicas et doctorum sententias sed solum biblie dicte et ewangelii assumentes alia omnia decidentes contempnunt omnem ordinem ecclesie spernunt missas latinas et ornamenta in missa verba consecracionis solum dicunt in suo linguagio spernunt ieiunia festa sanctorum laborant in die assumpcionis beate virginis et nativitatis eius solum diem domini dicunt colendum nunquam nil laborant sed semper predicant sed et curri non advocant die eodem extra portas admittunt

Cridiani sunt heretici quod ecclesiam Romanam asserunt meritricem magnam et papam antichristum et sacerdotes catholicos appellant ...[?] et dicunt quod malus sacerdos non conficit nec baptisat sed quod bonus laycus in hiis melius valet quam malus presbiter spernunt excommunicacionem etiam virginem blasfemant spernunt confessionem et magnificos sanctorum et liciaria de die ullius permittunt malefici mortificare

Cathafrigii sunt heretici et dicunt ecclesiam fore solum electos dei quos spiritus sanctus intus docet legem quam habent scriptam in cordibus eorum et non exteris sp[?]ritis humanis ideo spernunt canones episcoporum benedictos dicunt maledictos dicunt suffragia promortuis nulla debere fieri nec fore nisi duas vias post mortem claustra dicunt esse speluncas demonum abiecta rupiunt et monachis et monialibus dantes libertate fa...[?] ...

Papa est quilibet indubitate Romanus pontifex qui interius vicem dei gerens in sublimitatem sanctissime sedis sup specula collocatur quo vero est inmediate dei et homini efficitur mediator ut eius mediate officio et persona a throno divinitatis detruncatur in totum corpus ecclesie influxum virtus spiritus sancti ac illapsus vitalis donorum celestium ordo et salus universorum

Nomina pape sunt nomina indicancia dignitatem papalem a extra sublimitate sicut dicitur summus pontifex a a sede vel successione sic dicitur apostolicus vel a superintendencia sic dicitur speculator vel cefe id est caput vel a stupore sic dicitur papa quod est interiectio admirantis vel ab officio sic dicitur pastor sanctissimus secundum propter ipsos vicarius dei est

Potestas eligendi papam est quod ostenditur et hodie papa a nullo debet eligi nisi a cardinalibus in loco eligendi presentibus ita duntaxat quod decem diebus expectari cardinales sub pena tunc carencie vocis nisi per hos a infra hos dies venerint re integra tunc debent ad electionem admitti et licet olim adrianus papa tradidit imperatori potestatem eligendi papam tamen postea principes otto et ludwicus et henricus renunciaverunt huic iuri ideo

Locus electionis est si potest fieri in curia Romana illic fiat. Si non tunc in illa civitate in qua papa moritur quod si illic locum fiat in finibus tunc in proximiori civitate que non est ecclesiastico supposita interdicto et tunc ad illum locum quod maior

1

2

3

4

pars cardinalium elegerit a hostiensi qui in hac parte vicem tenet metropolitani debent vocari cardinales nec domini expectabuntur absentes nisi decem diebus et qui pervenire non integre cadebunt voce

Modus electionis pape est modus quo omnibus presentes cardinales debent intrare conclave ita preclusa ut nemo loqui possit alicui cardinalium nisi deconsensu omnium nec cancta a nuntiis possit dari sub pena excommunicationis et privationis vocis pro illo tempore quibus in se tres dies post festa singulis vice ministrabuntur et postquam si neglexerint eligere per duos dies primum solum ferculum dabit cuilibet et si adhuc neglexerit ut prelibatum vite panis et vini tantum eis tribus diebus ministret et postquam nil dominus ipsi sic cohonitate saltem fame arcelleant

Forma electionis pape est forma in titulo de electione expressata ita ut electores deum habentes per oculis et utilitatem ecclesie vniversalis eligant personam dignam preter ad corpus acefalum visibilem non favore et tumultu militari a pertinacia vnius quo est doctior sanctior et etatis illius quo passionibus mitigat corporis electus eliment converteret vtilia quam delectabilia et magis divina quam humana

Denunciacio electi pape est notificatio persone electe sub nomine novo primum imperatori quia est primus promus et defensor ecclesie cuius si fiat assensus melius est si non non viciat quia laycus non debet immutari si mutare prefectum ubi ex dilacione tunc timet et eunc prelatis et demum omnibus universitatibus et epis diocesane et populo omnium nacionum ut quilibet noscat caput suum visibile ex nomine et postquam mandato diocesanam vna die et vna hora ut fiat pulsacio campanarum per loca et cantatur ympnum te deum laudamus et nominato pape ex nomine

Indubitatus papa est quia a duabus partibus cardinalium est electus a ab omnibus indiscrepanter et mox ante consecracionem habet plenitudinem potestatis Si vero sit discrepancia ad tres a quatuor vt scismati via precludatur et periculum et ruina tocius ecclesie et verus et indubitatus papa existit quem hostiensis qui tunc vices gerit archiepiscopi metropolitani consecraverit

Potestatis pape est potestas insignis inenarrabilis et inexpressabilis et restituit papa solus deponit et ipse dividit ac vnit eximit atque probant orticulos solvit sinodum quia facit generalem transfert et mutat non provocat vllus ab illo hoc impetrat novo regno legittimat ipse insufficiens desiderium patiens simonie irregularis crisma vasa a vestes non pontifex sacrat plura beneficia personatus permittit vni probat consilia canonisat extrahit monachum intrat solvit incendiarios occisores ac percussores hereticos vota falsarios celebrat ligatus eorum sacramenta conferunt heretici a sacrant ab imperio imperatoris supplet vacantia imperii deicit diademata et regum coronas si videt iniustum si stultum regno dat curatorem ligat consanguineos nisi retentur lege divina

Impotencia pape est quia ordinatur et papa non potest dispensare contra fundamenta fidei et euvangelii dicta ex quibus salus nostra dependet nec contra decem precepta nec cum bigamo id est duarum vxorum viro successive potest nec cum homicida voluntario ut possit ministrare in ordine nec in gradibus consanguinitatis divina lege prohibitis nec cum rebaptisatis sacerdotibus nec cum ordinatis a reordinatis ab heretici in subversionem fidei nec ubi status ecclesie decoloratur a ubi sancti patres diffinierunt contra ius nature et ut monachus non sit monachus

Obicitur primo papa potest mutare consilia euvangelii primo a matrimonio et propono quod cum tantum propter carenciam vini desident a papa ut eis admittetur conficere sine sanguine in medone et si facit quod vellet esse christiani et si non admittet tunc si vellent esse christiani nequiunt quia in illis partibus est tempore vini carencia quod neque habere potest nec aliunde et a remotis ducta et secundo apostoli consilium quod de domini precepta erat mutaverunt secundo et tertio sabbati dies in dominicam translata est quam tunc erat sanctificata dies a solo deo

Admiror meo iudicio satis racionabile dissolvitur vtique sine sanguine confecto non debet nec potest fieri nec de genimine vitis ut inquit dominus amen dico vobis quod non bibam a modo de hoc genimine vitis donec bibam id novum vobiscum in regno patris mei et non admitte in me

done est ante multas questiones racione et obligare ad vnum habendum est obligare ad impossibilia presertim in vice et adoratur dicitur spiritu sancto factum adoratur magis quam completa est prophecie erit sabbatum ideo dies domini expositum in merito

Gladii pape sunt duo gladii quorum vnus donatus est petro apostolo in spirituale potestatem exercendam alter temporalis in secularem potestatem ad coercendum pravos quod transfudit in imperatorem quem christus dominus gladium secularem iussit petro mitti in vaginam quia qui gladio pugnat et perit eodem alterum autem quod est verbi dei et doloris ut tunc quod beata virgo iam vulnerabatur subvenire et defensionis pauperum et solvendi et ligandi quam anima puniuntur in fine et retinendus potest tamen temporalis gladius exercere dum videtur congruum receptum

Comparacio pape est qua comparatur et papa comparatur anime angelo domini nauclero colono vigili oculo domino sigillo dei vndique gubernatori anime ideo quia anima vivificat totum corpus ita mediante ipse persona vivificatur totum corpus ecclesie anima habet cognicionem creatoris sui ita papa aliquotiens est dapnum et vtilitatem et regit corpus et suscipit tristitiam leticiam et merorem ipsa in corpore et pro corpore multa mutat accipit et habet multa mutata quod sine corpore facere potest quod talia ipse congruit discussa

Angelus domini dicitur papa erat prefertur regionibus et regnis in custodia et hominibus quibus deputatur secreta celestia revelat ab omnibus sacramentalem aptat ecclesie vnde angelus domini aderat put holie ut fideles edant et adorant et ambulent in fortitudine cibus vsque ad montem domini pertinet qui ras coherceret id est demones gentiles iudeos et hereticos et illuminat totam ecclesiam lumine celico et sicut olim iudea quia erat sanctificata domini ita hodie eciam custodit et pro primo michael sancti archangeli qui pro ea pugnat cum dracone

Nauclerus dicitur papa quia sicut nauclerus et navis gubernator navis periclitatur ita petri navicula fluctibus agitur Si ipse non adest presencia ideo cardinales semper vigili cura debent intendere quod pro obitu pape celeri concordi et vtili provisione vniversalis gregi domini pastor provideatur et celerius et populus fundat preces ut qui in solio in nubibus facit concordiam ita corda cardinalium concordet ut donetur dextris prelatus quo saluti animarum ac toti orbi foret proficuus

Vigilator dicitur apostolicus eminus sicut vigilator speculatur ne insidie inimicorum pareuntur hominis in laqueum et quoniam clamor belli sit muros civitatis ecclesie in ubi stare bellatores eius mandato ut reprimentur conatibus malicia prius fores et qui vigilat sicut pastor super gregem domini super ipsum actus et sustinete et vigilate mecum et sicut custos rerum sibi in fidem depositarum thesaurorum proprio sissiorum ne aliquis perdat debite reddit

Catholicus papa est qui per hostium inste intravit electionis in dignitatem et porro credit quam decet credere ecclesiam et cum petro profitetur Tu es christus filius dei vivi ut ei dicat sicut et petro super hanc petram edificabo ecclesiam meam et porte inferi id est heretica non prevalebunt adversus eam in qua professione si firme stat firmiter fundatus est ecclesia si vacillat periculose stat ecclesia quoniam bonitas ipse salus est omnium pravitas ac eius condicio in dapnacionem multorum ut dicit capitulum si papa

Bonus papa est qui perfectissimi vitam habet conditiones et qui cottidie precatur ut in fluxima virtus spiritus sancti ita repleat sapiencia dei et sanctorum patrum eius ut possit sibi creditum domini gregem felici ductu in viam salutis gubernare eterne et qui conatur ut sicut altissime sedis prelatus moralibus est sublimatus ita innocencia fidei puritate morum honestate humilitate paciencia prudencia populis attollatur in apice sublimitatis et ne peregrina regiones a principibus gregem domini exponat laceranda luporum dentibus sed ut hostes fugatis pascua omni cule et domini in pratis virentibus suprema statuere et sacramentorum pauperes de rebus ecclesiasticis etiam subsidio temporali

Melior papa est qui sic mente ad dominum deum elevatur et etiam simon celsum pontifex adhuc ob pietatem suam divine recordationis puerit mortalibus esse magistrum papa et qui licet divinitati liberet se terrint officium tamen pulicez se frequenter meminit et indigere medicina obque demolatum presentis vite gemuit et tamen in filiorum se destruit libet labore ut filius omnibus proficiat et meritum prestet maior actum in lectum regnum in sempiterno

Optimus papa est qui in hoc mundo nil querit nisi gloriam dei et unigeniti filii eius christi ihesu crucifixi exaltationem qui omne honore sibi oblatum respuit acorde suscipit tamen eos et querit ex omni parte officio suo satisfacere tam in celo ut semper nova gemitura celo accrescat quam in terra et in inferno et purgatorio

Perfectus papa est qui estimat in spiritu et adorat deum in veritate et diliarlo consurgendo precatur ut si quod filii vubi gmus contraxissent viciorum indulgeat inmcordit populi sui scelera et de sublimi polorum sereno celsitu infra contuendo consolatur laborantes in sudore et vinculatos et mortidatos et langwentes ut nil sit inconsolatum adeo die eadem et morientibus prestet allevationem et sacramentorum perceptionem et siquis mori eadem die contigerit ut anime morientium angelorum caterva sui et in sidus ferunt ad celum

Perfectior papa est qui nil agit nil meditatur nil loquitur nisi bonum et qui primogenitum adoptivum dei filium se inbrachio agnoscendo preliatur prestus in modo dyaconi et carne mysterio in apocalypsi equus albus et qui sedebat super eum data est ei corona et arcus secunda ut sagittet nec suatumbat qui nil aliud curat nisi dominum deum in desmenter in corde suo tenet et ubi sit te ecclesie toto conatu proficere

Perfectissimus papa est qui omni die milleeius mortibus esse mori patitus pro grege dei qui nil curat quantum consolatur quantum arcet quantum honoratur nisi ut bonus sit et ut gloria dei multiplicetur et fides certa et pax et iustitia in diebus eius et ita conscientiam suam restringit quod non admittit in supplicationibus suis nisi iuste

Malus papa est qui elargata conscientia contra constitutiones sanctorum patrum sine cogente necessitate admittit supplicationes inadmittibiles et qui cautelis sollicite appetis petiis alicuius in voluntate ad sui dampnacionem qui ambicionibus cor apponit et forte sponi satis persimoniam vendit quod per comendas ita clausta depauperat quod religiosi non valentes subsistere currunt a claustro per quas laus dei minuatur

Peior papa est qui bona ecclesie Romane dissipat invadiat consanguineis alienat seu etiam tributis subigit qui thesauros ecclesie predecessores obtentos contra gentiles et hereticos conservatos tradit sine causa qui officio suo negligit satisfacere episcopos tayeat vi differt deponit et iniuste intrat indignos probat insufficiens negligit monere patrum populum contra gentilium pravitatem nec advertit pervere sancte libera come

Pessimus papa est qui videns quod in orbe terrarum supra se non habet metropolitanum pauoribus divinis allidetur sed proprio libitu regit pontificium et superbe et incorrigibilis semucue contra se corrigentes quod si fuit hereticus a facultatum ecclesie Romane et alienator quod si dum persistere non possit dignitas sibi si sic a quo cardinalibus impius et inmus infestus qui obcecitate sui creandi elatione se supra se erigit et nec se agnoscit nec deum nec homines pavet sciat se contra eterna sua pessimum fore quia angelus domini de celo mittetur ad deiciendum vincitorem pueri suum deum

Presumptio de papa est quod ondit quod nemo de facili debet habere malam suspicionem de christi vicario et legittimo petri successore quod divina virtute et sancti michaelis archangeli detinetur custodia firma ne cadere possit quod omnium hominum causarum discuti potest per ipsos pape at causas sola deo est reservat ad diiudicandas cui sit omnium iudex neque de ipso iudicare de nisi in fide erraverit

Degradacio pape et eius depositio desede sublimitatis et mitis nec in sex casibus primo in crimine heresie secundo nitraditione Romane urbis alicui principi et purpatoi tercio in nimia dilapidatione bonorum ecclesie Romane quarto si cum principibus gentilium pactat et christianos presbiteros pirlum paratum immere quinto si sine consensu cardinalium hereticis dampnatos per consilia a contra quod certiatum data fuit apud cessoribus firmat eorum facta presertim et hereticas pores qui dampnatos et heretici in sofistico sexto si tardat monere caritate contra gentiles et invadentes fines christianitatis

Ponderositas degradationis pape est qua ondit quod papa si debet deponi debet cum magna deliberatione deponi sicut debet quia aliquis invidia a dyabolo conspiratus sciarum impetuit quod moto capite a corpore cussu tocius corporis ecclesie sit coagitatio et hereticorum ad modum et gentilium sit proximior insulta ideo quod moneret bonum quod adiunctum capitis et principis depositionem non moneat plebs ammyque abscedat et attedat deus quia vlci est deus iniuriarum nam datan et abiron glutivit terra quod contra sanctum moysen conspirationem attemptaverit

Incrimine heresi depositio pape est qua ondit quod si quod absit nec umquam auditum merecordor papam contigerit aliquem hereticum in volumine pramittit extimc cetus cardinalium deum scindo potest et quilibet mortem suam et diem iudicii quo quisque prima bona sine mala condigno acceptus et recipiendo quatuor moneribus caritativis plurimis si incorrigibilis appariat procede contra apostolicum inquisitionis modo et per depositionis exteriori vita si adhuc timeat populus ecclesie possit contra ipsum procedi modo extinctionis per sequens sicut sic vincentium moveret condat et sit doctus

Intradicione Romane urbis pape depositio est qua ondituro si papa et absit et necessarium alium fuit ageret ad alienationem urbis Rome a christi hereditate alicui principi suo amico et alicui gentili principi quia in tali casu non requiritur conicitura sola de opinio sed veritas et certa luce clarior agnito sic hec deprehensa fuit veratur vir contrahendum procedere volunt christi et ecclesie sancte

Modus depositionis pape est quo ondit quod si due partes cardinalium et hostiensis cum eius quinque ibat parte generales metropolitanos atque de potentiis et professionis ubi eorum aliquid clem cui undmalit deprechenderint dent caritatie crimen obiciunt et si eius ductionem spoponderit a se canonice perfruunt mittatur vitamus ceterorum pietatis foret per morem ad insignorum cohibitur ablatione et potestatis indicationem et nomen clerum cum honesta reclusione depositi in loco sui habitavit

Conspiratores sunt vim nisi quod contra maiestatis commit lesionem sine causa iusta et conspirat qui si fuerint clerici a religiosi abbates sacros sint repellendi et abordinibus eorum erunt degradandi nec amplius promovendi et qui si fuerint confirmati quibus in crimen eorum intantum ut in manus secularium tradatur sicut et secularis

Reges feodarii pape sunt sex christiani reges salicet rex Ierusalem ungarie Anglie Sicilie Arragonie Sardinie qui tenentur tributum solvere omni anno et servitutes sedem quod registrum continet Romanorum. Ego autem dico quod in signum subiectionis et professionis vere fidei omnes reges orbis et principes christiani in decimo anno tenebuntur per suos legatos sponsionem in scriptis facere et honorariam sancte sedi apostolice incipiendo ab anno iubileo

Suffraganei pape sunt sexaginta suffraganei scilicet hostiensis velletrensis portuensis sancte Ruffine Albanensis Sabinensis Tusculanensis Penestrensis Tiburtinus Anagninus Reginus Ferentinus Orvietanensis Vetulanensis Setanensis fundanensis Gaietanensis Aquinas fortenensis volucensis et sic de aliis forte infra ponam cum agam de archiepiscopis

Cardinales pape sunt subiecti viginti octo Cardinales presbiteri et decem in octo Cardinales dyaconi de quibus infra dicam cum de cardinalibus agam infra suo loco quod sit eorum officium et quis ordo sit et habe in summa quod papa habet super reges

feodatos decapitulita suffraganeos et cardinales et in mo

Decretales pape sunt pape statuta que in corpore canonum sunt incorporata et cetera quia ut inquit Gregorius ix non recedere nisi auctoritas catholica nos comouet et respuant sanctorum consiliorum determinationibus et que precipiunt et vetant obedientialiter implenda sunt a quolibet si quid indulgent non erit trahendum pro lege in consequens

Constitutiones pape sunt pape statuta que corpori canonum non sunt incorporata in virtute sancte obediencie in quolibet moni causa que sine ea a quolibet sunt suscipienda nisi sint contra substancialia evangelii dicta et apostolorum et sanctorum doctorum sentencialiter diffinitiones alias quitquid mandauit ecclesie filius piissimus pius suscipiat maiestatis et si dura videtur et aspera

Fidei questio est dubietas orta in mandatis dei sine expresse evangelii sacri et canonum et doctoris alicuius ventillatione et heretici insultatione exoriens in qua quippe dubietate quitquid petrus sanctissimi sit est Christi ihesu et petri vicarius determinauerit quod est lex vera ut a ore dei et petri portaret committatio ita grauis dubietatis suscipienda est determinatio non alicui permittatur amplior de eius determinatione discussio

Reseruata specialiter sedi apostolice sunt iudicium episcoporum restitutio depositorum congregatio consiliorum restitutio clericorum exceptio episcoporum questio fidei abrenuntiatio episcopatus mutatio episcoporum vnio et diuisio episcopatuum absolutio excommunicatorum a sede facta pallii datio autenticarum canonum et scripturarum interpretatio fame restitutio maiorum et difficilium questionum discussio opusculorum autenticatio consiliorum denotatio et dampnatio que male instituunt

Episcoporum iudicium est quod ordinatorum nullus episcoporum potest iudicari ab aliquo nec condempnari nec mutari nisi a solo papa et auctoritate talis institutus est nisi forte in crimine lese maiestatis et regi suo necem promittere voluisset quod tunc forte in recompensam iniquitatis rex s vices rependet vel esset in tali crimine quod non papa liceret instare penis liberatione obedientiae honestate

Consiliorum congregatio vniversalis est adunatio virorum ecclesiasticorum vniuersorum de orbe potiorum pape auctoritate in aliquo loco nominato pro reformatione reformatorum mettra dei sine cuius auctoritate a eius legati presentia tale consilium plane hereticum est consilium erit appellandum nec aliquid ratum quod agitur ipso reclamante et si eius auctoritate institutum fuit consilium potest idem declarare dum libuit per eius declamationem quitquid ceptum fuit po de carebit

Restitutio est potestate pape in pristinum statum alicuius persone reductio sine infama in famia tollendo sine in possessionem introducendo sine ad omnia promouenda sicut petrus per preuentione restitutus est in apostolatum vel ut in acat cum in suscepti quod est ex plenitudine potestatis in quibuscumque magno et noto potest sic habilitare personam ut nemo contradicere audeat cum pracione sufficiet sola voluntas eius dei gratia data ipse auctoritate simultanee potest restituere ad ordines sic hic quod suscepit ordines ac si de nouo ordinaretur

Depositio est alicuius ad dignitate a beneficio a iure remotio ipse solus potestate cum causa vel sine causa quod si deposuit amore restituerat in vita pristina nisi si quis sede meret restitutionem contra que si quis eos posuit a contumaciter insurrexit quitcumque dignitatis fuit hereticus censebitur quod depositio si fuit in contumacia a sedis sancte lesione a crimine heresis a episcopi sui contumelia a incorrigibilitatem vel tamquam ecce mali depositi erunt [illegible] [illegible] [illegible] depositi possunt non sed [illegible] ecclesiam sicut [illegible] insufficien et impedi

Diuidere episcopatus est solius pape auctoritate diocesses more suauitate distinguere ut siat inius omnium episcopatuum in toto orbe est et qui sunt sub quo metropolitano et que sub quo patriarcha et potest recipere episcopatum ab uno metropolitano et addere alteri vel vnum dim dicere episcopatum in duos vel [illegible] et parochias et beneficia distinguere vt videbitur melius

Vnire ecclesias et episcopatus est vna ecclesiam alteri subordinare et vni episcopum alteri subire vel vt duo episcopatus vnius sint episcopatus quod contingit ab vnicuique sui episcopi quod si a suis diocesanis interficiatur a mala vo nte tunc tenet diuersi ipse auctoritate suspenditur alter et veniunt ipso carebit pontifice

Approbatio est ipse auctoritate alicuius electi a postulati a alicuius sentencie roboratio a principis a consuetudinis confirmatio a priuilegii ratificatio a clausure a vniuersitatis a opusculorum a consiliorum a vtilium firmatio et omne quod est secus invalidum si ipsa extra roborat sententia tenet eo reclamante nulla validabitur soliditate etiam si arduum foret bonum et vtile

Translatio est auctoritate ipse alicuius prelati a episcopi de vna ecclesia in altera transitio quia ipse solus auctoritate et non propria voluntate soluitur quis libens et illibens a vinculo sue ecclesie et alligatur alteri coniugaliter quod si quis faciat sine ipse auctoritate aut confirmatione et consecratione episcoporum suspenditur et ab executione demandatur in moralibus et beneficiis non ipse auctoritate si episcoporum a superiorum potestate it de ecclesia in aliam

Appellatio a papa est quod ordinatorum nemo in hoc mundo in fieri potest a papa appellare nisi ad deum quoniam solus est iudex pape et receperit in morte et die iudicii eximia ipsa neminem habet se superiorem sicut ter ag° inducitur et eius auctoritas dependet a solo deo et ideo non ad futura consilia nec ad ceteri cardinalium est ab ipso appellandum sed patienter ferendum est quando quod ei dicat cur ita facias

Exemptio est liberatio alicuius episcopi a abbatis a cuiuscumque subditi a suo superiori ipse auctoritate ut exemptus non possit capi nec puniri nec iudicium exequitari interdici suspendi nisi a papa a eius legato nisi forte ratione criminis delicti a contractus tunc exemptus potest conueniri coram diocesano sed non falsa eius si fuit exemptus alias potest capitur exemptionem in ecclesia non debent intelligi exempta non ratione clausure et scribitur in libro ipse capitulis in eos ac eo et si° [illegible]

Insufficientes ad promotionem est quilibet qui caret sua tam scientia quod super id est operationem non potest attollere ad ecclesiam nec potest esse dux neque dominium aliorum sed nec sui qui si ipse auctoritate excerta promoueatur ipse sua tunc eo facto habilitatur ut sufficientes fiat vna cum adiutore

Destitutio perpetuales est quilibet qui est inhabilis ad promouendum et exemplo hic est potest destitutum vnum a natalium hic est qui illegitimum a langwidus et sui a pauper non valens in sacris subuenire a qui a caret eloquio a digitis quem ipse auctoritate excerta promouet sua eo facto habilitatur ut sufficienter existat quod aaas esset insufficientes potest destitui

Simoniacus est quilibet qui recipit a dedit aliquid pro spirituali et eo quod annexum est spirituali puta si episcopus in ordinatione manum vendidit exepatio vel ecclesiam confert vel pro baptismo eucharistie donatione vel qui ordines emit tales quia sunt heretici dent deponi si tamen ipsa in eis dispensat sustinentur et ad alia promouentur

Irregularis est quilibet qui habet canonicum impedimentum excusatur a ope vt est homicida hereticus excommunicatus interdictus apostata rebaptizatus ab heretico ordinatus sine sit quod non potest suscipere ordines vel quod prohibetur celebrare in susceptis ordinibus tamen si a papa meretur dispensationem non sit amplius irregularis

Actus pontificales sunt actus solis pontificibus adiacentes qui tamen si a papa conceduntur non pontifici aut in pie ab eo de gradu que habet ex pape voluntate sacerdos sacerdote facere

et dyacon(atu)m et subdyaconatu(m) et acoliti et ut omnes ordines co(n)ferat preter pontificalem q(ui)a nil dat quod h(abe)t et p(otes)t crisma conficere virgines sacrare sed verius dicitur q(uod) p(otes)t in tris dioc(esis) sup(er) t(er)tia h(abe)re i(n) mandat(is) ut conferant talia sed non ut ip(s)e conferat que sunt ordinis non consistens pontifex

Pluralitas beneficiorum est que conceditur q(ui)a p(a)pa p(otes)t dispensare cum clerico ut habeat actu plura beneficia incompatibilia in eadem ecclesia vel diversis cum cura vel sine cura similiter ut plures p(er)sonatus possit quis tenere incompatibiles et q(uod) laycus possit p(er)cipere fructus vel q(uod) filius possit succedere patri in loco beneficii q(uod) p(at)re p(ro)s(e)biti habuit vel q(uod) possit cu(m) p(at)re in eadem ecclesia consistere et h(abe)re beneficia q(uod) ta(men) sine p(a)pe dispensatione h(abe)ri non possit

Juramentum licitu(m) est juramentum absolute factum vel conditionibus aliquibus appositis in fine bonum p(er)stitu(m) et volens explere solius p(a)pe auctoritate et nullius conventus p(otes)tate absolubile (com)mo ecclesie si p(a)pa mandat vel eius legatus ut contraveniat iuramento licito debet irrumpi nisi esset deo p(ro)stitum tunc semp(er) tenendum est rex ungarie cu(m) polonie cum iurassit sup(er) sacramento regi turkorum et rursum repurum sup(er) deo suo patrem cardinalis sancti angeli iussit regem contravenire suo iuramento audiens paganis cheque xpianis non servant fidem deo suo et illum tr(ad)ito i(n) auxiliu(m) hodie s(e)c(un)d(u)m sto conflictu gentiles obtinuit victoriam interfecto rege et cardialis submerso

Monachi extractio est qua conceditur q(ui)a p(a)pa et solum p(a)pa p(otes)t monachum rite professum de claustro eripere et ei mandare ut ob bonum rei publice si est princeps vel dux cuius linea stat in professo ducat uxorem et continuet stirpem sua(m) et p(otes)t esse monachus q(uod) et voluntate abbatis et eum assignare principi p(ro)fessio vel secum tenere et p(otes)t eum facere eundem secularem et p(otes)t ei tribuere regim(en) ecclesie secularis et p(otes)t eu(m) facere ep(iscopu)m sine postulatione

Mitracio est qua conceditur q(ui)a p(a)pa p(otes)t concedere mitram pontificalem simplici sacerdoti baculum sandalia vestes auratas pallium et annulum et abbati et priori et cui placuit de p(o)t(es)tatis sue plenitudine sed in hoc non placet q(ui)a per hoc status pontificalis humiliatur cum nec pontifices illis vtimur ceterum quia olim praga ecclesia octuaginta infulas fertur habuisse sub canonicis et in testimonio in media p(o)pulo cleri pompa q(ua)m desiverunt urbem destruxit sufficientiam signo dece(ns) in sile p(ro)vi(n)cie quinque ne vilescat cottidiam

Incendarius est qui incendit actu vel iubet vel consentit aliquam edem ecclesiasticam vel rem sacram vel locum quemcumque qui promovendo ne(c) q(ui)d(em) nisi p(otes)t et si sine satisfactione et p(e)n(itenti)a mortuus fuit ecclesiastica debet carere sepultura tamen si a p(a)pa absolutus fuit promoveri potest et sepeliri debet tamen talis a p(ro)ximo ecclesie moneri de p(er)inorum ad restitucionem

Occisor est homicida realis ut factor qui facto consilio fraude ass(ensu) mandato auxilio fudit sanguinem humanum vel qui venefitia protinavit vel seipsum occidere voluit vel abortum procuravit vel assidebat iudicio sanguinis non p(er)tinens ad iudicium cuilibet horum p(otes)t absolui a papa et si sit p(ar)ricida vel matricida vel uxoricida et p(otes)t habilitari ut ordines suscipiat non nisi ip(s)e ap(ostolicus)

Cleri percussor est quilibet qui incurrit canonem si quis suadente dyabolo q(ui) si per cusserit enormiter extra vel odio vel etiam si quis percussit aliquem de suplice causa de qua infirmitas vel mors secuta est vel quia prius flagellato addidit percussionem tamquam mortuus existimatus et p(otes)t ordinari si merebitur beneficium absolucionis obtinere a sede s(an)cta

Hereticus est qui flatum de fide opinionem tenuat vel p(ri)mus inventum sequitur hereticus est qui male sentit de sacramentis vel contra veritatem sacre scripture vel adversus ecclesiam romanam agit ut si fuit occultus et non p(er)tinax licet in fide oberravit a simplici sacerdote potest absolui si publicus penitens a pontifice si vero heresiarcha vel qui multos inductos fecit in contumacia non nisi a solo p(a)pa poterit restitui nec ad maiora promoveri nisi a papa secum dispensetur

Apostata est quilibet qui recedit a religione sive professionis et obediencia suorum superiorum cum contemptu regule vel alterius depo(s)ita corona et habitu vel recedendo a statu fidei manet in perfidia vel est aliquis qui licet interius sit fidelis tamen formidans simulat se facere actum infidelitatis cum quibus non p(otes)t dispensari nisi p(a)pe auctoritate ut reintegretur et promoveatur

Votifractio est quilibet qui spontanee aliquid vovit deo vel sanctis eius ex deliberatione et p(ro)posito voluntatis et sponsione perficiente p(ro)positum vocali vel tacita solempni vel particulari sed non adimplens cuius absolutio et declaratio an sit licitum vel illicitum an tenendum an non tenendum ad solum p(a)pam p(er)tinet et p(re)sertim in angustia factum vel p(ro)missio suscepti quod adimpleri non valet

Celebrans ligatus est qui audet p(ro)pria temeritate celebrare divina existens interdictus vel excommunicatus vel qui existens excommunicatus scienter ordinem recepit vel ecclesiasticum beneficium vel p(er)manet in beneficio et excommunicatus ultra continuum annum nec querit reconciliari tales non p(ossu)nt absolui nisi a papa nisi sint delicati et magni vel membrorum valitudine destituti tunc ab ep(iscop)o p(ossu)nt absolui si vero in articulo mortis sunt constituti tunc a simplici p(res)b(yte)ro

Sacratus ab hereticis est qui ordines recepit ab hereticis de novo vel se reordinare fecit in contemptum sancte romane ecclesie vel qui ordinatus est a s(uspen)so a(ut) confirmatus suspensis interdictis hiis si ab ep(iscop)is qui ante heresim secundum romane ecclesie auctoritatem pontificia obtinuerit et post hereticum facti sunt et ordinant modo cuius forme et intencione sustinendi sunt non reordinantur sed a papa rehabilitantur si vero in contemptu sancte romane ecclesie reordinari sunt ab eis nec p(a)pa p(otes)t cum eis dispensare nisi de plenitudine hoc fecit sed non de iure

Suplecio est per solum p(a)pam tempore vacantiarum retentio dignitatis curie; que quamcito vocantur sedes vel beneficium vel p(ro)fessa more p(a)pe dicionem subsernit cum soli sup(er) est intendere sine vacet imperium ut suppleat sine regnum ut suppleat regim(en) destitutis et deponit imperatorem et reges et dat eis curatores si sibi ipsis sunt inutiles supplet ep(iscop)orum vacantias et beneficiorum obsequiis p(otes)tatem conferendi eas si tollerantes sunt negligentes obsequentibus casibus nemo debet se intromittere nisi papa

Regum deposicio est qua conceditur quia nemo p(otes)t regem deponere nisi papa nec imperator sine p(a)pe consensu sed p(a)pa solus potest bene regem deponere in quinque casibus scilicet in crimine heresis in contumacia si eum ultra annum p(er)stiterit et si quid contra sedem appostolicam temptavit vel ecclesiam sanctam romanam volens ei auferre libertatem et p(otes)tatem a domino deo collatam et si sit pactans cum gentilibus contra xpianos vel nolens movere sui regni adp(otes)tatem contra gentiles

Diademat[is] benedictio est que conceditur quia cuilibet regno nemo solus p(a)pa et nemo alter debet coronam regalem p(ro)priam benedicere et facere nec sine p(a)pe consensu debet nullus regum in regni aut complexi nisi coronam benedictam eis tribuat hos reges posteri illius regni debent coronari si volunt legittime et in apapa dabit licentiam suscipiet et servabitur at si decelo venientibus anglis divina ea apportaret

Renunciacio est spontanea resignacio alicuius ep(iscop)i sui ep(iscop)atus vel abbatis sui abbacie vel alicuius alterius qui in sublimi constitutus dignitate p(a)pe accepit et non nisi in manibus domini p(a)pe qui si amaturi inferit renunciate alter p(otes)t legittime institui eligi vel postulari si non nulla valebit nisi p(a)pa deliberavit an loco tunc an dignitatem tunc vel utrique sit renunciatum

Communicacio p(a)pe est eius familiaris communicatio quia si fuit cum excommunicato licet in firmato iam mors veniret et crat si p(er)s(eve)r(at)

intendit cum absolutus communicare cum illo qui excommunicatus
celebrauit a' alias sit irregularis. Si aut salutat aliq'
honeste in differentiis clericis se h3 ad reintegracionem id e'
potest esse absolutus vel non. Si vero quis p'pter papam salutare
excluditur non pt' sz habendus e' pro absoluto n' sciatur
veraciter impetrare non per surrepticionem

Constructio

Est qua ordinar'
dz papa sua pte pt' novam sedem episcoparum
constituere vbi nunq' fuit nec solebat esse
z solus pt aliq' ex nichilo facere z pt con
cedere beneficium a' prebendam non vacantem vt iste
sede sit z non primus z proe voluntas suffinet z pt
solus vniversitatem edificare vel confirmare solus
promonere in epm cum qui no est in sacris n' potest
esse in sacris sicut bigamus. Hunc in pontifice potest
attollere plura beneficia i'compatibilia in eade eccia
solus pt conferre ordines sbdiacono diebz dnicis z summis
festiuitatibz

Crimina

Magna sunt crimina
maiora adulterio facientia in famam pessimam
que merentur grauem actu sacrorum z cano
nicam condempnacionem vt e' crimen lese ma
iestatis simonie falsitas si contraxit si contraxit cle
ricus cum corrupta in fama relapsus heresis z sic de aliis
membris omnibz sedes aplica h3 ptatem relaxandi
psonam etiam si pro pacto penitencia prohibeant excommunicatos

A sede

excommunicatus e' cum patit' a' passus
est a sede appo'ca excommunicationem a' qui etiam re
cepit sponte z faciens communicat ei eodem crimine
a' si quem legatus ipse excommunicauit eo qz no
lebat diffinitiue sententie eius obedire z sic forte stetit
pannis sine absolucione qz eius expirat iurisdiccio
z nullus in legacione successit. Nemo talem pt absoluere
nisi sola sedes aplica a' eius legatus licz dicunt plurimi
qz legatus no pt relaxare ipse nisi in' n' e'notat nec
i pedite licz posse co'firmare

Appellacio

est a quolibet minore in
dito orbis ad sedem aplicam cause delacio
non ad deprimendam iusticiam sz ad emendandum
minus grauamen sinaliter in stituta q' pt si
ad papam omisso medio iudicibz obmissis tn vbiqz z sz
ab omnibz e' hinc de ferendum n' aliquis directe aut
in directe i pediendum qz nec pt esse in sacro opposito si nisi pt

Maiora

Negocia sunt Negocia fidei
z dubitacionis articulorum a' sacrorum canonum
a' simboli a' si agi debz circa ea q' prohibita
sunt lege diuina a' sanctorum prius constitucionibz
q' determinata sunt diffinitive q' nisi consulta sede appca nequaqz
sunt attemptanda sz eius consultatione si videbitur cum
stancijs pesat' ad mittendum faciendum erit vel
sede apostolice videbitur sz a' obmittendum

Pally

vsus est quo ordinitur ex papa pa
lio vtitur semper z vbiqz ceteri qz nulli alteri
prelato conuenit z qz vbicunqz e' papa a' eius
legatus vtens i' signijs ipse tunc nullus platus
debet vti pallio nec crucem debz ante se facere ptatis
ppter reuerenciam sedis applice in qua solus Romanus
pontifex residet dicit' sp ide z extra in ssacrorum solemnia
diatur vbiqz ideo i omni diocesi qz hic alius no quot

Imperatoris

confirmacio
est qua ordinitur dz papa h3 electionem ab im
peratore factam confirmare vel infirmare id
est i ane facere si ei non videbitur iusta a'
condecens et hz consecrare imperatorem a' deponere
... sunt plures in discordia electi ad eqz papa vote dedit
... est legittimus imperator z qz consecrat z ordinat
qz imperator h3 ordinem sacerdotale z in caracterem militarem
alii reges dyaconale

Casus

Matrimoniales dicuntur ca'
dispensabiles ... in papa in casibz pro
hibitis a[ffinitatis] a' consanguinitatis z ei' est
declarare emergencium ... stabi
litas z si puer sponsi dicit absentes conditiones sponte
z si consentit vbo f' dissentiunt ad an valeat matrimonium
vel non valeat sedes appo'ca est consulenda

Codicolorum

approbacio
est suspencio a' invalidacio codicum de nouo
editorum auctoritate sancte sedis appo'ce a' consiliorum
generalium a' vniuersitatum in quibz a' quos si sanctissimus papa
aliq' abrogauit aut totum librum anullauit mox offensio ei
cordi z dicunt silencium i ponens abroget a' anullet n' quisquis
amplius subornatione abrogatum a' anullatum teneat aut
procedat alliget aliqu... auctoritas a doctis t' emigrat edicio

Canonizacio

Est vite sancte
alicuius post mortem approbacio q' si fuit auctoritate pa
a' sancte Romane ecclie a quolibet xpiano i vtute sancte
obediencie pro sancto venerandus erit atqz colendus
z per diuersos sanos et sanctorum per subditos annotet taliter
logo quilibet pastor curatus erit exhortandus no obstante
dicto sancti Augustini multorum ossa venerantur in terris
quorum anime sepulte sunt in inferno sed at quamuis sanctitatem fulgeat
miraculis a' h sit depicta nullius auctoritate prosecta aliquis
venetur

Martirum

canonisacio est alicuius
martiris post mortem auctoritate pape solemnis et
ad sanctorum kathologum annotacio sine qua similiter
doctrina cuius vita comprobet dummodo precedant
immatula causa iusta ppt qz passus etiam si gentilis pro
nomine patiatur a' Iudeus martirizat sbs e' sanguinis n' effusio
baptismum suscipit vicos alias si quamuis magna patiat'
tormenta a' se obagu... martir esse non potest

Confessorum

Canonisacio
Est alicuius viri boni viri i' summi sublimacio qui
si per summam sedem appo'cam fuit sublevatus quia
ei de eius bona vita z multis suis laboribus
z constitute z actibz strennue z simpliciter z humiliter z perfectiue
ppter quas gemebat conferret attollendus e' crimina i' confessione
z approbacione habita si eius voluit de aliquo crimine obicere
a' iniuria e' facta premientem qz tales possunt prohibere

Doctorum

Canonisacio Est alta
leuacio alicuius doctoris actu scribentis volumina
vniuersali ecclie vtilia et eis doctores canonisacione
qz iustis laboribz i finem sbi delebilibz se occupa
uerunt z signum est ex quo gracia diuina z lux spiritus
sancti eos hic auctore illustrat' hinc q' tanti dicti sunt dentes
in lumen meridianum qui erunt docti q' stelle in acumine
lucentes in perpetuas eternitates

Virginum

Canonisacio Est
alicuius virginis a
alicuius a scriptis in sanctorum kathalogum q' si fuerit
sancti moniales z signa claruerint a' magna
deseruient ecclie dotando de sua hereditate claustra
monialium et xpi sponsa facilius pt canonisari ceteris
que sunt i mundo qz spreto mundi regno i integritate pmansit

Festa Sanctorum

sunt festa certa
nomine facione consuetudinis q' ad celebritatem
humana non sunt multiplicanda qz iam satis
multiplicata sunt ad tantum vt laboriosum plerumque
interdum audiuit satis tediosa ecclia sit cum personis
in missis z choris non sunt aliquatenus obmittenda vt
multiplicata cum intercessoribz veniat nobis miseris i hoc
mundo gementibz a celo consolacio z omne bonum

Interpretacio

Est alicuius dubij
magni per viam racionis insolubilis contenti
in priuilegijs ipse a' rescripti apostolici a' statuti
facti per legatum cuius iurisdiccio finita e' nec
alter ei successit a' canonum a' doctorum ad solum papam declaracio
qui qualitercumqz ambiguas verborum interpretabitur sentencias
ita quilibet intelligere debz sine vlteriori discussione

Absolucio

ipse Est qua ordinitur qz
solus papa pt absoluere excommunicatum a suo
delegato q' noluit obedire sine diffinitiue
et stetit in excommunicacione pannis vel quia
delegati iurisdiccio expirat z nullus successit z regem
si eos deposuit z excommunicatus sit sed z moreretur etiam cum ordinem
nem deponit vt qui sacratis arma detulit z multitudinem
enormibz criminibz vt sine pnia satisfactione sit absolutus

Ordinum collacio p papam Est qua ostenditur quod solus papa potest extra quatuor tempora conferre ordines in festiuitatibus et diebus dominicis et solus eodem die ad duos sacros ordines promouet Et promotus a sede apostolica a nullo ordinari potest nisi a papa ordinatore aut si ille decedit a papa succedente solus facit ordinationes in die consecrationis sue episcoporum et omnium infra et supra

Dottiacio prohibitarum sciencarum Est qua ostenditur quod solus papa potest dispensare cum clerico aut religioso ut audiat leges aut fisicam et ut possit recipere dignitatem in legibus aut fisica nisi primus studuerit et gradum non compleuit tunc sine pape licencia potest gradum recipere ut compleat non completum Et ne frustretur in laboribus suis pristinis et expensis ubi si vniuersitates adhuc habeat priuilegia a sede apostolica concessa

Plenitudo potestatis pape est qua ostenditur quod papa potest facere aut dicere quitquid placet et per omnia nisi non veniat contra fidem solum voluntatem licet pro ratione quia licet celeste arbitrum rei soli mira celestem terrem et inferni imperium concessa sunt et claues licet celi et abissi abissi in vbo quitquid ligauerit celi quitquid soluerit et potest ius suum cuiuis tradere et cui auferre nisi cuius talis nec ei qui ei dicat cur ista facis

Sedis sublimitas Est quod ostenditur quod sedes apostolica est omnium tronorum et trenorum maior et prior dignitate quia veri dei et petri illic est kathedra et beatissima et sanctissima omni genere sanctitatis et ipsa in dignitate vniuersis sedibus preferenda constituto huius sedis ab omnibus sunt obseruande et nulli permittitur de eius iudicio iudicare cum quod obediencie contempsit sic ea ... est in fidelis ipetius incurrit

Opulencia sedis Est qua ostenditur quod diuina ordinatione actum est ut sancta sedes apostolica esset prouisa a domino et bonis temporalibus sufficienter quia indignum est tantum pontificem tantum potestate pulsare esse in paupertate que facit homines miserum si petit confunditur si non petit egestate consumitur et compellit mendicare in honesta admendacia sincta latroni et ut potens reprimatur conatus in fidem et vite auaricia in iudiciis dignum est ut sancta sedes apostolica et omnis pontificatus omni fornifero decorante et necessariis sit sufficienter suffulta

Dewire pape potestas Est quod ostenditur quod licet papa ex plenitudine sue potestatis possit omnia quod velit fidei inviolator tamen si fuerit et licet nulli legi subiaceret tamen eius potestas debet restringi ad iura idest ut sit iuris obseruatur et habeat tantam attencionem ad iura ut sui coiecte nichil faciat nisi quod sanctorum patrum canonum decreta et suorum predecessorum instituta

Adleges pape potestas Est potestas qua ostenditur quod eius iurisdicio legum et canonum licet distinctionem gladiorum et dominus petro iussit seruare in vagina gladium materialem quo Malcho amputatam auriculam quod papa non potest ciuiles leges condere nec eas tollere nec in eius iuribus vtitur ... aie tunc petere ad se recthe suum gladium quod cursu derat in male possidere et registratum viceuersa dicit non ferienti contra fidem aferunto at tollit tolli potest

Penitenciaria pape Est locus quo penitentibus in casibus pape reseruatis iniungit et satisfaccio peccatorum scelibus personas ydoneos ad hoc institutos quod si fuit publica ut sit cum homicidis patricidis matricidis vxoricidis et in aliis casibus ut nomine summus penitenciarius et coadiutores

Antipapa seu apostaticus Est qui se extra electionem cardinalium dignitatem papali ingerit ad alias quocumque modo illegittime siue volgi tumultu aut brachio militari ... qui turbat ecclesiam scismam dato quod verus papa moueret et si aliquis videtur hoc vti hostes condempnatus ad apicem nunquam ascendat ... benivolentes se humiliat et cessit pius motibus non dissidio turbaret ecclesia procul dubio potius exaltatus esset

Vnitas pape est qua ostenditur quod vnicus debet esse verus et legitimus ecclesie pastor et nunquam plures ne ecclesiasticum corpus monstruosum videtur et quemadmodum sicut ab vno deo omnia creatorum in esse emanauerit et ab vno adam omne genus humanum procedendo vna specie concetitur ita vno pastore vnitur ecclesia non scindi et obiectum Christus dominus vnum petro ecclesiam commisit gubernandam ad nam festanda vnitate ecclesie in quam multi concederunt dicit esse vnam ecclesiam vna anima

Dissidium est plurimarum personarum separatim contendencium litigacio ex indiscreta cardinalium prouenientibus electione aut consilium contra papam confusione vnde cum periculose turba et ecclesia que nil conrerum infert diuisitas vbi est fidei vnitas cetum nil boni afferunt propriam hostes quod ob pompam cito perierunt nomine contra in diuisam sanctam ecclesiam amplius et solum is prouoco et indubitato vnus ecclesie habeat pastorem que hostes maior papa coronauit de cetu cardinalium et non aliunde

Paternitas pape est qua ostenditur quod quam cito papa legittimus eligitur et ipso mutat tam cito in ipsum contrahitur paternitas et omnium christianitate filiacio ex cunctis libris hominis celi genitura exceptus persona de pedet et mutatur spiritualis et directo in bonum et castigat et maledicto prius est summe timenda quia arescit sicut ficulnea a Christo maledicta sicut dicit dominus mirarentur subito et benedicto quod in bono fecundat filium apud benedictum in voce celi et fugibus et dicione eterna

Filii Ecclesie pape sunt quod assimilantur patri per omnia in fide et vnitate et opera quod preciam honorant castigaciones etiam duras libenter suscipiunt zelum patris habent in extirpanda hostium ecclesie et cum omnibus filiis et auctoribus suum patris habent pacem et karitatem et in viam dimissionem et inter se dilectionem et mutuorum seruicium vti fratres habent sunt dei et filii excelsi omnes et heredes leuose patrie celi

Illegittimi filii sunt heretici et apostate qui moribus patri dissimiles pretendunt cultum patrem vitupant contumiose neque honorant nec monitos nec correctos adiuuant sine patre se beatum vincere posse existimant et hereditate celi posse acquirere sine patris consensu sic Christi dicitur tibi dabo claues et si pape date sunt claues quo intrabit nisi pater appiat et quod non inter se habent pacem quia carent registratore nec cum veris filiis ecclesie pacem habere possunt eo quod sponsum sunt et in pacientes sanguine

Penitenciaria pape est penitenciaria publica in illibus ponibilis nisi ibi vbi fuit curia romana in qua publica affligitur satisfaccio publica peccatis a enormibus criminibus ut obligatum peccatum obligatam habeat medicinam et quod ingressum scelus commisit maxima confusione peniteat aliis ad terrorem et qui multos scandalizauit ut rursum multos a malo auertat cum dum infligitur candare spondeo monium cunctorum ad suorum veniam peccatorum qui ut vidi est multum terribile notum quod pluribus fuit angustiosum et vltra mortem

Summus penitenciarius Est cardinalis aliquis cui penitenciaria gubernanda ... habet potestatem donandi literas dimissoriales confessionalia et literas penitentibus ad suos episcopos ut pensatis circumstanciis penam iniungat salutarem et quia hic melius ... officium ... in ... casibus potest absoluere et qui ... penitenciaria volt ... suppedebo

Curia Romana Est cota ... officiarum papali curie assistencium quod quibus commune proverbio non quid ouem sine lana et consilium Basiliensis nimis austere et malitiose voluit

Pausa

eius reformacionj teptaue filia, vt mi' exigunt
prolicis vt simonia vitetur qz aut h tuid habet
summi yconomi ꝛ toci orbis registratoris q p9
debet esse sue domus hospitalis qz omi ideo no co
silio ſz pape attinet i eci omi deforciorum esforcio

Senator romanus est vel
Romane prefectus eligibilis in vrbe cum
ppe vsl h te tle vt non sit aducticiꝰ nec
in famis Non tabernarius lusor aleator ve
nator qz pſiet esse bom omis neglectoꝛ Nc eligatur
vltra nisi p anni alias electo nulla erit nc pcepta
eius erunt audienda u statuta teneda tabellio es
aut sui fautores ꝛ omes 8 colentes pnabunt pos
sessionibꝫ ꝛ feodis ꝛ exequitabunt nec potunt ab ali
quo bnficium absolucionis obtine nisi a papa

Series titulo Est qua ondit ꝛ cꝫ pꝫ
in ca lo Scoffiens primo poitu e decapi te visi
ectle falix xc dno pyea decrla q de suo gre
mio diuina vtute attollit caput visi le nc
actum e deppa coꝰ ptate qua ipe e capt ectle visi le
registrans totam ecclesiam ꝛ viues i mebris adcapt
capliacione.

Consilium
sacrum est legit
tima congrega
virorum ecclesia
sticorum ppe a eis
legati aucte fina
liter sctā adrefor
macionem om de
formatorum i dei
ecclesia ꝛ p serti
orecione fidei morum ꝛ patis ꝛ heresi extirpatione
dicitur ltima congregacio quia in lta preexigitur
adhoc vt consiliu sit legitim dicitur decepetū ꝛ e
quia hic incumbit maior sollicitudo

Uniuersale Consilium
Est ltimaco
gregacio virorum ecclesiasticorum in spiritu
sancto legittime adunatorum pro suprema ten
dencia spiritualis regiminis i omni fos custo
res cristiane religionis finalit instituti vt refor
macio fiat i vniuersis egrediencijs ꝛ getra que
modum abequalitate iusticiali egredunt dicit
vniusale consim ppte consilia prouincialia

Prouinciale consilium
est ltima
adunacio vicorum ecclesiasticorum in illa pro
uincia tantu contentorum q si fuit arcepi si
nodus quam quilibꝫ omi anno semel de
facere tunt in tli pt dubietas suffraganei diffini
re ꝛ sind pt sedi aplice delegare ꝛ si q suffragane9
male exequutat accepius pt absoluere ꝛ in ditare
pt omes cas om suorum epor q pappellao adipm
sunt deuolute ꝛ dꝫ attare vt omnes ei dioceses
in offo dimo decantado no discrepet ab eꝰ ecclesia

Episcopale consiliu est
legittima adunaco vicorum eccid sacro
in illa dyocesi tantu contentorum ad videndi
an omia recte agantur i eius dyoce pplecto
gubernatores quibꝫ animarum sibi intendencia comissa
est ꝛ an omnes eiꝫs sibiatent plati ꝛ obediens an
in omnibꝫ fides recta vigeat ꝛ honestus vite ꝛ solli
citudo animarum i quibꝫ q culpa lcs cepti fuerint
puniri debent ꝛ in arbitrium epi dyocesani

Finis consiliorum e vltimata i rectio
omnis congregacionis cleri ad consulend
de opinatis emergentijs in dubijs mag
a preexhortatoe morum vt bꝫ in ste ecclesie
ꝛ sine scandalo vniat a acorrecone a reformaco
eius q necessitat eꝫ q necessitat congrega in lli
quippe momenti sui superioris auctoritate adu
nacionem non fiunt

Pausa

Sinodus est cetus alicuius
consilij legittime sui superioris aucte adu
natus in quo maiores ꝛ minores ad tractand
communem intencionem conueniunt Differt
Sinodus ꝛ consiliu qz consiliu maiorem maturita
tem refert qz sinodus qz consilio equit ꝛ cu sperꝫ
cau tione ꝛ sciam siodꝫ at solercia ꝛ custo eciam

Congregacio est duorum
vel trium in nomine dni adunacio ppls aut
a decem hoim simultanea congregacio legio
est i enumerabilis multitudo turba est
magna multitudo diuersorum animorum societas aut
alicuius multitudinis concors vnio in qua vnꝰ defensat
alium ab iniuria q si iniamiro sinata sut semitas dicitur

Conuenticulum est congregacio
subditorum sine consensu platorum vt sit nullius
auctoritatis a roboris existens q si fuit adu
nata in malum ppositum dici conspiracio
quia conueniunt omnes i vno animo malo ꝛ si int eos
intueniunt iuramentu pserum i rebellionem suorum superiorum
dici cautela

Necessitas consiliorum e
qua ondit q consilia nūc e adunare in
quibꝫ casibꝫ primꝰ si heretici i sultant spiritu
sedem appo ctꝫ ꝛ desiderat hē audienciam
ꝛ conflictum parturunita debꝫ fi concilij congregacio
Scda cū prouincia regum a principum q percensuras
sedis aplice se estimatos grauatos appellat ad fu
turum cosim vt dmostracausa vt hac appellacōe
interposita non cogantur vitari heretici sibi i cen
suris pmanet eciam sunt Tcia si gentiles i vadunt
fines xrianitatis ꝛ principes nolut concorde ꝑlium ad ppe
mandatum creta bella intestina vbi in secabilia int
ignorum principu creata vt magna dubia detineantur

Obicitur primo Nec heretici nec pma
pes possunt appellare a papa ad consiliu gni
am ꝛ quia a maiore ad minus no pt fi appla
d. x ci ꝑ prouincie ꝛ ppa e iudex om ꝛ q in
congstus ꝛ ab ipso non e appellandum in sia ddeum sd
i ꝛ Scdo dubia magna fidei per solum papa ꝛ ecclam
Romanam sunt diffinienda i non per consilium

Adpramiū dicitur vero cst
ppo iure si in defeco sit ne estimet sedes
apostolica tam superba quam humiliat
subcondescendat iuri suo ꝛ ex humili te pstet
cognicionj de se ꝛ de suis ꝛ ecclie adu suis jdd tenat co
siliu quibꝫ partem sive solliatudinis comittit ꝛ se fe
cit emendacioi Nam ꝑ cordis suindet filiu sui con
se agentem littigiose sibi condescendit decogmone in
se et filium abhominacionis zta hit

Sterile consilium est quod exigit
aucte Romani pontificis n
sulat legatis Romane ecce q si e contra Romi
pontificem eo in fide non oberrante filijm
equitatis sterilit adunata in quibꝫ nulla iu
risdicio subsistit nec vnctio spiritus sancti nc aliqua
meis gracia dei nc pctorum remissio nc sacramentorum
perceptio nec miraculorum operacio

Fecundum Consilium
est q ornat
Romani pontificis aucte ꝛ e ꝛ m complicatorum
in dubiorum ad caput vnu q non quit scisu
ras sꝫ attollit more sue obediencie i superioꝝ
illic preses est spiritus sanctus q aspirat bona ce tia
ꝛ est ductor sancte religionis ꝛ pe e in finis vnu sicator
reledutoꝛ ꝛ defensor ꝑ hibet ce teo sacrond incrementa

Auctoritas legittimorum consiliorum
est qua onditur ꝛ cꝫ ptas consilij vei est
celebrm sacro ꝛ aplorum ꝛ biblie ꝛ canonumꝫ dubia
interpretari hereses denigre ꝛ cꝫ deprnaē api
ino vsꝫ deorsum emendacoꝫ sacre opuscula approbare
principibꝫ ꝛ regibꝫ pacem demandare concordiam ꝛ
si fuerint plres pape vnum caput attollere et

quintum mandavit Mater sancta eciam si dura tota devocione suscipiendum est ac si ore divino proloqueretur.

15 **Iuramentum** consilio prestandum est sponsio fidelitatis et obediencie ab universis regibus et principibus et prelatis et collegijs ad minus per suos procuratores qui in omnibus et singulis humili devocione volunt stare mandatis determinacionibus condempnacionibus ac imperatis sententijs inobedientie et censuris seculi astrictis et correctionibus quas tunc spiritus sanctus dictavit in frigendas rebellibus.

Officium presidis Est officium ipse domini pape legati
16 vel presencia in signis papalibus consilium decorat tale in inicio consilij locatus pre omnibus honorifice secundum morem et maiorem statum deternat arrogare et omonie omnes ad concordia et obedienciam et eius est approbare et reprobare concludere et omnia complere et dare sancte sedis apostolice cuncta que aguntur et que voluit sint approbanda et approbet que vero reprobanda reprobaret

Origo
17 consiliorum est corpus inchoacio ab apostolorum tempore que per intervalla temporum celebrata sunt ulteriora et in universis erant validissima consilia centum quinquaginta septem et ultimum temporibus meis erat basiliense in quibus preside spiritu sancto congregatum est approbante sede apostolica virtute evangelij sacra habetur omne decretum

Apostolorum consilium Est consilium primum
18 omnium consiliorum per beatum petrum apostolum et apostolos celebratum in quo primum symbolum scilicet credo in deum patrem omnipotentem compositum et per quemlibet apostolum unus articulus editur in primum fundamentum fidei nacionibus in universis in quo petrus tamquam bonus pastor ad erudiendum gregem domini supposuit firmum fundamentum in actibus universis

Nicenum consilium Est consilium
secundum in Nicena urbe sollempniter celebratum in quo primum scissum arrij dogma destruit qui
19 dicebat patrem maiorem filio et spiritum sanctum minorem patre et filio ad vastandam hanc heresim novissimam in hoc consilio composuit secundum symbolum scilicet credo in unum deum et in illo qui cum patre et filio simul adoratur et conglorificatur

Constantinopolitanum
20 consilium Est consilium tertium in quo dampnatur errores Macedonij negantis spiritum sanctum eundem et semper patri dissimilem et minorem affirmabat nec spiritum sanctum a filio procedere qui error illic dampnatus et confirmatur eorum sacrorum symbolo niceno et anastasij symbolo et fide catholica

Effesinum consilium Est consilium quartum ducentorum
21 Episcoporum sub minore theodosio augusto adsumptum in urbe effesina qui iuste dampnat nestorium duas personas asserente in Christo ondens manere in duabus naturis unam dominum nostri ihesu christi personam cum tamen sit una persona habens duas naturas

Calcedonensi Synodi
22 est consilium quintum ducentorum triginta sacerdotum sub Marciano principe quintum quartum plus encium constantinopolitanum abbas dampnatur quia pronunciabat ubi dei et carnis una fore natura quintum quasi cetero ab eadem fontanee tradentibus unum vero ab olimpo venientibus in carni meruit gemina esse natura sed una persona deus et homo

Alia consilia sunt consilia que
sunt ante tempora Sil-
23 vestri quorum apostolici fecerunt omnia sunt in medio inierunt que in decremario conciliorum continetur et post Silvestri tempora que egerunt in eorum ecclesia hunc libro viginti actis in sereere volo ne hic tanta plicite perdere opere

24 **Forma** invitacionis ad consilium
prius episcope servus servorum dei ad laudem dei

omnipotentis pacem exaltacionem ecclesie et fidei et tranquil-
litatem populi christiani puro corde ac efficaci desiderio 25
intendentes etc. locum a deputamus in tempore et ad celebrandum generale ut dei ecclesie necessitatibus providea-
tur. Mandamus igitur omnibus fratribus patriarchis archiepiscopis episcopis et dilectis filijs ecclesie abbatibus ac ceteris prelatis virtute sancte obediencie et reges principes Nobiles Duces Marchiones et alios quamquam per se vel suos sollempnes oratores congruo tempore dicto intersint consilio ut sit congregatum multitudine fidelium copiosa in aliorum negocia auctore deo salubrius invaleat et feliciori cognoscantur effectu

Tempus celebracionis con-
siliorum Est tempus decenni secundum institutum Basiliensis consilij et approbacionem Eugenij quarti vel tunc quando heretici minus in festuos sint ecclesie sancte dei nec sancte sedi apostolice volunt comparere et si quid vitare habeant notet similiter Si principes re-
belles sunt romano pontifici ne rabido furore sanguis fundatur humanus vel si antipape eum fecerit et plures imperatores tunc convenit est consilium et non certis temporibus

26 **Talitas** consiliorum est quod ostenditur ex consiliorum congregacio est utilis ad corri-
gendum omnia deformata in mundo et in instituto corpore enormiter egrediunt a capite in pedes adhere sunt perfitam explantacionem et dampnacionem heresi archarum et omnium que lumine fidei sane tenebrarunt ad mitigacionem principum ferocitates in bellis et instituendum et edificandum structuram morum et fidei

Convocatores consilij
27 Est sancta sedes apostolica sine ea auctoritate nullum potest dici legitimum consilium sed magis diaboli conventiculum et synagoga sathane. Sed vero papa legitimus defunctus est et indiscreta electione orirent duo aut tres apostolici tunc ego cum hostiensi eciam si solus collegit et qui coronavit convocabit cum sit obtinuit dissidium non fuit obediencia et forte solus romam et recalcitraverit nec in possessionem admiserit et nullus tamen a quatuor electorum credimus quod sit verus papa tunc arbitror per solum imperatorem posse evocacionem fieri quod et sic tunc defuerit estimo per solum hostiensem quod tunc est ordo metropolitanus posse synodum congregare

Notificacio futuri consilij 28
est eius proclamacio per convocatorem provincie et more sicut sancta sedes apostolica pronunciat non est ordinata per nullum debet fieri nisi per romanum pontificem qui per suas litteras debet notificare universis pontificibus locorum presidibus regibus principibus universitatibus abbatibus ac collegijs omnibus diem et locum inchoabilis consilij et monere ut veniant illic comparitum sub pena obediencie et indignacionis beatorum petri et pauli

Persone evocande sunt perso-
29 nales consilio vel quod solum tales debent evocari hoc est viri scientifici insignes et graves moribus consultacioni et disputacioni aptissimi hoc est pontifices doctores principum tocius orbis legati et presertim regum et potentatuum abbates et viri orbis illustriores que velud statu spiritussancti in pellente sorent rimari secreta confusa distinguere du-
30 bia determinare spersa colligere policias componere et salvare apicibus materie diserte deliberate

Loci consilijs apta sunt loca magna ut sunt urbes urbane matrices regnorum aut provinciarum valentes opulencia et divicijs et copia victualium sufferre de congregacionis gentibus et imperatorem regum et principum in qua urbe dum primitus venit sancte sedis apostolice legatus exibunt honorifice cives in occursum et clerus cum processionibus clamem urbis ut presidi magnus et potestate domini tota civitas habebit oculos et parebunt ad mandata presides urbis legato pape auctoritate consilio presidente

31 **Pena** non venientium est pena [illegible] indignacionis sancte sedis [illegible] ex legatus tunc presidens consilio

Parisa

notabit locum vacantem zq̄ tuor in omnibus pinnssi
vt veniat dabit' exquiria si non venit z sit sui in
psonam a' bnficiis eodem spoliabit n' letiniam eum
allegaret sue absentie.

Pena predgnī in via Est q̄ ondit' ez siqis sathanica motu pussit forte pnceps a' apostolicus vl antipa volens impedire bonū assitu ze ipius consilij pl' etiam agens ne deriatur n' volunt ataliis parere psonalit' f̄ mala malis accumlando directe a' indirecte ponit se hostem eccl'ie z spoliat mg' dies a' victualia consilio assistentes tl' pmuis deiciet ab honoribus ppetue z sibi tollentes coginitabuntur.

Pena rebellium Est pena q̄ ostendit' ez siquis ausu temerario consilio sacro legittime congregato recalcitrare conaret' z vestigia dyaboli q' ps casu suo conat vnitatem eccl'ie scindere z huam geins entere supbiam mutaret' in ope dignū est vt sicut ille ita iste illius sit imitator i pena z sicut ille ace geratha exclusus pdidit glam suam ita iste in eterna ycarthia exclusus a fide' excelusus z consortio absolorib; ppetue deiciatur

Locacio personarū Est locacio q' ondutur ez pmittis legatus Romane eccl'ie preses consilij vtens pp' insigniis locabitur loco suo deinii si qui sit patriarche zps cotere Metropolitani z pontifices doctores aut qui sunt tre eccl'ie loci honestioib; locabuntur pmittis prelatis inoribus ponitsiub; n' e dig' vt cetis prelaterys videnti tebiliu labantes sudoe ociosos

Obediencia Est q̄ ondit' ez maior dz esse obedienc' in consilio gnali qm' alibi vbicunq; in orbe quia vbi spontus sanctus preses e illic humilis q' magis ad loca descendit humilia tibi sapia ubi lumē celi enim pmittus ig' preses consilij nil aget siu pp' conss' in ardinis zps nemo sine cardmalis legati psidis conss' monachorum aut restingatur temitas

Sessiones sunt consilia certis dieb; deputata q' ptabelliones iurantes debent conscribi omi die zq; inq' sessione actum e dent fidelit conscribere et presidi ut corrinat si q' foret emendandu ostedo vt pateat futuris tpibus q' actum e in tetrvant et ex preciits docantur in omni postitate futura

Discrepancia pp' ecconsilij e questio condictoialis q' si orta fuit inte ppam z consilium z forte q' consiliu aget ad pp' deponem extra matiaz fidej intendit tunc psces pp' legatus debz fidelit agere dnno suo nec admitte mqitu pt ne puniat vti sui dni traditor iniquus z si non pt sopie potius recedat n' sedeat amplius postilentie in cathedra

Maioritas pp' e consilij Est qua ondit' ez plurimi assert consilium sacrum esse maior spatis q' pp' auctoritate z dicunt q' consiliu firmatu potest ppaz incorrigibilem depone z alterum instituē alij di'vt q' ppa sit maioris auctoitatis q' consiliu q' pp' auctē consilioz statuta roboratur di x'm Concilia z ppa p' absoluere qd contra' male dapnat' nc qm ancta

Pro consilio Raciones sit racioncs probantes consiliu esse maioris ptatis quam pp' q' ppa e vniusitates et reges z pncipes orbis iurat fidelitate et obedienciam porse vl psuos oratores aq negant fas sit discedere Scdo q' paulus restitit petro in facie corrigendo Tcio q' ppa i pma aerega suam tota tristu deptauit in consiliu dei commsit agri dominci cultura inex stirpacione veprium tribuloz in capite z membris

ps' z e

Pausa

Propium raciones sit raciones probantes papam esse Maioz consilio q' ad licet dns omnib; aplis ded' auctoritate tu vni petro commsit eccl'iam suam soli ingt duc in altum soli claues tradidit eccl'ie soli quecuq; solues q' q; ligaueris z quia diuisitate corpis sequet' diuisitas amoris vnquā potit ita concordabilit tenu eccl'ia pmultos sit pn'z

Consiliste sunt vniusi tpe discidij potius consilio tolhentes q' pp' affirmates omi caput posse cuius errare q' multos z dicunt papam posse dampnari omnes aut de consilio dampnari non est possibile z dicunt si langl'bori capite curatus non sunt totum corpus morbus iuadit q' ideo p' capt curare necesse est quam cetera membra

Papaliste sunt vniuersi cum discrepantia oriente inter ppam z consilium pocius pp' tolhent quam consilio quia ex ipo solo dependet salus oi' mundi xpo q' ppa z ipe e cefas id e caput sup quo nullum membrum aliqs pt z quia vnitas eccl'ie q' sisat in coplicatione membroz ad caput z sit tota in ids e inor xpo dnō ita tota eccl'ia est minor

Neutrales Sunt vniusi q' tpe discidij tenet neutralitatem a' negatiue id e spnentes z consiliu z ppam z soli xpo tolhentes a' affirmatiue id e vtriq; tolhentes z papo z consilio sic enim volunt honorare sedem appo' ut sacroz consilioz nō ledat auctas sic vursum gnales colere volunt sinodus vt apptice sedis peminencia non obsistetur f; quia vtrumq; e hereticum z conpassi

Simplicitarii Sunt vniusi q' tpe scissure nullam prorsus volunt hrē curam q' colhant Q' simpliciter vti rustici illi simplicissi qui simbolū ignorant credunt implicite de eccl'ia cuncta credibilia vti deo placz certe qui p' simplicitate saluant' in vtute obediencie z in ste credentium sine hac q' aliquib; pplex se ingerere vellet sz n' h excusat vt ista dicitur

Determinacio huius dubij Est determinacio ostendens q' ppa nunq; a consilio e deponendus nisi in crimine heresis zh' si heresim co'fite z reddit' in ea incorrigibilis quia hz cardmales erga se z ipis incubit plus pp' detecto quā consilio scdm cuna ura z si cardmales silent p'sunt q' pp' nulla reformacōe opus e z ideo articli editi con eugenium ppam nq' fuerit dign credulitati p' aliqui eugenius meruit depon a consilio Basilien'

Articuli contra eugenium papā a basiliensi cotilio produti sunt pncipales q' ideo articuli sz quia sunt Notoi' contumax madatis eccl'ie e assiduus violator sacrorū canonum synodalium z pac' turbator pmus incorrigibilis scismaticus a fide deuius hetiticus uerui violator bonoz pecl'e Romanam potissim' dapnosus adminstrator z symomacus oi to cuna sua sodomita liusor cessator assiduus zc

Articuli Eugenium pp' con consilium basilien' sunt quidem articli sz q' consiliu basilien' no' q' auctas consilioz non a papa Q; immediate dependet a xpo zq; consilio cogregato leges z ordinacōes zqstitucōes non sunt ita sede querende sz cu consiliu ab omib; nacomb; z dignitatibus tam eccl'iasticis quā scllarib; zq; tle conventiculū contra sanctoz pcm decreta vellet in dicenè gesta summi pontificis ei probare z corrige cum lucapeo se erigens vt poneret thronū suum z blasfemias i altissiam sedem suam

Ambiguitas dissoluciō tantaz pplexitatum Est magna difficultas ingenij mei metas excedens presertim cum non fulgeam nisi doctorali dignitate nunqua falso testionio sede nec a tolisa eccl'ie psor eciam incredibilj magno paupertatis psus pondere q' exposito in pntu vigintiarum libro i m'bib; aeris con cietatibus volitatos cogor frequentius dissolue z huic me ipsum

oportet licet pauci sit ne dum vni partis fines am
plectere in alti laqueum incidant si profecto occurrit
in postremo tempore timorate conscientie exigentis et similibus
solo propositio considere

Suppositiones q3 licet xpc dominus
omnibus aplis dederit auctem tamen soli petro commisit
ecclesiam ad manifestanda ecclesie vnitatem ppter
qui loquitur Ordinarie suppono q3 vnitas visibilis
capitis tenetur in nobis dei similitudine et eadem origine vt sicut
omnia ab vno deo creata sunt et gubernata et ab vno Adam vni
uersi in specie processerunt humana ita in nascentibus ecclesie
filiis vna sit gubernatio et gubernator espirans sub vno visibili capite
Romano pontifice xxxm q vltima c vltimo

Tercia suppositio q3 papa non potest deponi
nisi propter solum crimen heretice
prauitatis di xl c si papa Certa suppositio q3 ali
orum causas deus commisit hominibus terminandas
papam vero solum suo iudicio reseruat ix q iii
aliorum Quarta suppositio q3 papa nisi a fide exorbitauerit a nemine
est iudicandus di xl Si papa Quinta suppositio q3 papa est iudex
omnium ix q iii cuncta et non a fide exorbitauit a nemine est iudicandus
di xl Si papa

Septima suppositio q3 auctoritate pape
concilia instituuntur et dissoluuntur et statuta con
ciliorum eius auctoritate roborantur et validantur
di xvii concilia et papa potest absoluere quos concilium
male dampnauit ix q iii cuncta Octaua quod sic debet reputari
statutum pape ac si ab ore dei vel beati petri esset prolatum xix q iii
Regis suadente

Nona suppositio q3 petrus a petra di
ctus est quia super ipsum dominus vti super firmam petram
totam ecclesiam inseparabiliter collocauit di xix c
ita dominus et petra super quam edificauit ecclesiam sunt professiones
et institutiones et ordinaciones et dispositiones et mandata summi
pontificis omnia in quibus nostra salus et sine quibus salutem
nostram compleri que solidat et firmat eius vigorem sacrum

Decima suppositio q3 petrus dictus
est cephas i caput et quia a domino vti princeps aplorum
et ecclesie constitutus est vt ab ipso velud capite in
membra reuocata a fonte in riuos diuinus vigor spi
ritualis descenderet di xix ita dominus et totius ecclesie vnitas con
sistit per perfectam membrorum ad caput quietem xxiii q i
loquitur nec vnitati quietare potest qui se preter faciens se
a capite separat xxiii q i scisma prohibeat et hostes eius quisquis se ei
opposuerit vii q i nouacianus

Undecima Suppositio q3 soli pape
auctoritate statuta consiliorum in principalioribus re
gionis sunt examinanda et que dixerit esse iniusta reprobanda sunt
vel obseruanda que dixerit esse iniusta reprobanda sunt et annullanda
eiusque omnibus liberum licet exponere circa consilio suas
necessitates et in moribus sancte sedi innocentius concedit pro
consilio iudicare disponere ordinare christiane religionis aul
toribus nostra sit tamen in iniuria sedis apostolice vtrum dimittere vel
in maioribus constat princeps ecclesie ad quam dandam talia
sua auctoritate ad infirmandum aut modificandum

Quodecima suppositio Est clavi
gero regni celestis soli et soli a nemine delega
uit sue potestatis partem sine sui diminucione et trans
latione dominus soluendi ac ligandi contulit potestatem
et quod ligauerit ligatus est et si soluit solutus est xx q iii ipse
Ensifero summo vtriusque potestatis gladios contulit dominus vt ab
ipso et summo ab ipso reciperet maioribus aspiritualis vniuersa dignitas
recipi et annullo altero super terram

Quartadecima q3 generalis sinodus
cuius auctoritate
pape instituta in spiritu sancto legitime congregatur
et tenetur vniuersalem ecclesiam representat a xpo domino immediata
efficientia inuisibilem quam gubernat et regitur
in summe perfectius temporalibus sed a summo pontifice immediate
diuina efficientia sui confirmatiuam et roboratiuam
a quo regitur et regi habet consilium et omnis area si
delium ventilabro separationis tritici a palea vi
sibiliter vt quos metus diuinus a malo non reuocat
saltem visibilis humana cohercebat potestas

Quindecima suppo
sitio q3 consilio generali iusto cum pape auctoritate
debet dici omnis quinoluit audire corre
ctionem mater sue et sicut ethnicus et publicanus et ipsa est etiam sicut
militans cui quilibet cuiuscunque status et preeminentie
existit obedire tenebitur quia ei commissa est agricultura
agri dominici vt vepres et tribulos ad offendum fruge
in vinea domini sabaoth fertilissimam adducat reprimendo
abiecatone et bone sementis insercione

Sedecima suppositio q3 quilibet
xpi cultor fidelis
tenetur vnitate ecclesie et humiliter et honorifice in
suo mandato obedire deuote et in statutis suis
eius parere tempore quo sic sacram synodi bene
venerari potius societate et apostolica honorare
dignitate in ea visibiliter presidente et venerari presidem
inuisibilem spiritum sanctum procedentem et huius ecclesie tuta auctoritate
et preeminentia quod ipsa celi dicitur mater et in terris potest celi presidem
dominatorem animis eorum feliciter insidentem

Decimaseptima suppositio
q3 graue est ymo prorsus impossibile est
dum sic ecclesiastica scissura cottidie afficit
contrarias sentencias vt neutralitas teneri
possit affirmatiua quod semper opteat q3 a consiliorum
sedatur auctoritas apostolica offendatur preeminentia
et si teneatur negatiue peius acephalorum liquet he
resis libere sine capite vagantium

Decimanona suppositio q3 dui
conuenienter
consilium nullam pape administracionem attribuit
papalis dignitatis sibique non obediendum omnibus
regibus ac orbis principibus vtriusque status demandat
dat et pignatum generalium temporalium formidine vetillat
populum scismi contra pape dignitatis eorum contrario grauioribus aut
consilibus plectit sentenciis quod ac eo facto suauesceret scan
dala perplexantur anime fide ancitius et fides alget per
possibilibus remediis est nunc succurrendum

Vicesima suppositio q3 ex quo an
ctoritate pape totus mundus inferior et celi abyssi
regitur virtus q3 sine magna mundi commotione
et turbatione deici non potest et nullum crimen in eo
est nocitiuum ecclesie nisi heresis et forte dilapidatio patri
monii romani in omni crimine quicunque est nociuus tollen
dus est vel aliquatenus decitendus et honorandum est
in eo statutis officiis mandato q3 persona sit in digna honoribus

Responsio vltimata consilii
pape auctoritate adunati donec cohereret Romano pontifici
consilium et rotunda sedes spiritus sancti scrutinium aut
aut contra vnitatis sedi sancte et eam deuians
extra crimen heresis notorie comprobatum conciliabulum
conuenticulum et synagoga sathane est appellandum quod non
ad reformationem sed ad deformationem tendit non ad vnitatem
sed ad scissuram non adheses tollendas sed nutriendas
et papa reclamante mox illius auctoritate neque moniti quod facto
mox vniuersi iuramento astricti absoluti sunt ipso facto

Adiectiones in opportunum
ad primam licet reges et principes et vniuersita
tes iurant consilio hoc sit propter pape auctoritatem
dum presidet eius legatus quo recedente
ad papam iuramenti virtus deuoluitur vel dicitur quod in
iuramento auctoritas pape semper excipitur quia contra papam
nullus est aliquis iurandum non obediendum sit non contra
xpm dominum cuius vices gerit in terris

Adiectiones correctionem q3 pau
lus restitit petro
in faciem corrigendo adhuc dici q3 pauli cor
reccio erat medicinalis cum benignitate et
asperitate coniuncta non maliciosa a dyaboli
ad turbationem totius ecclesie procedens q3 enim vult papam
corrigere quatuor considerat quod homo nota fragilitatem
suam est vt sciat compati et se egritudinibus nostris et
est homo peior ecce deforitas quod papa alterius status considerare
ne tangas mote domini quod eius iudicium sibi soli deus
reseruat papam igitur corrige id est vt fiat sed non cor
rige papam qui ex ipso nostra salus dependet di xl si papa

paucā

Adtercium ez, lica pā
suam tñsfuderit auctoritatem ī cōsiliū
non tñ sit tōm qʒ ea careat Namqz xpūs
dns in petrum tñsfudit suam ptātem
Non tam ceisz derelictus est quia zxpī pt z ppā
et ppā pt sine consilio sʒ consiliū sū ppā inl no sit
ppī cōsilium xōra genitorem mortificus hic con
querā filios eunterin z exaltā ipi at spreuerunt
me sint filij legitimi sm prās z non spurij fentes atz
tum consilz suo genitori z inequaqz dissilez d gtui

Adqitum ez dicitur qʒ arcu
ga pma subiat omem dignitatē ad contraz
consilij z papalem vt saliq incapite in tho
arcetur reformaco in mebra intelligē huli
tas z spōtanea volumtas agit non necitas, Nam tri
tas inquit Siquis arcguet me depcto nō ad cōsilium
pertinet corrigē iudice oim vg q in congstij ꝟ necitate
sʒ ppā volunte deobitt se pmegat cimbꝫ y q v madest

Adconsilistarū raciones
ad primam q dicunt caꝫ vnū capt posse
errare qz multos minus decipere est enī
capita tot sententie z diuisitatē corpoz
sequitur diuisitas aiorz extra in t vm decoress
prebende quia diuersitatem z vbi multi° illic co
fusio ceterz dicere setin prem in throno dei sedere
posse errare eʒ mutu vnius sarz cetiz sceptra regni
peruersissime heresis dogma est

Adneutlistarū Racio
nes
ad primam qz spernere ppāmz z consilium
z soli xpo cohere e esse hereticū acefali
z sine obedientia supior moriētē ceterz af
firmatiē esse neutralem intanta conuictate pro
cessiu edictorz mandatorz vexsico m fulminatoūz
est contradictorz assentire z sic falsitati prouulūs
recetui heretica cōmunius implicati

Adsimplicitaioz
Raciones dicitur ez simpliciatis columbina
carens extra matiāz fidei excusat magnis
sʒ in matiā fidei quilibz debz esse prudens vt
serpens suo corpe caput tuendo ad sanguinem sʒ aīam
Si em quis ex simpliciate genulitate madet a heresim
non excusaretur qui puniret italit qui ingtn cōmq
Vetā rusticitas tm noꝫ qntū fides destruitꝫ non resistit

Adcontinilos contra Gi
gemium ppām editos ad pmū quo dicitur qʒ
fuissz cōtumax parere mandat seorū z depo
sicōm ignorabat vmisz diffinicōm cōtuā
ac qz cōtumacia est cōtempt copacōis coram indi
ce p trinā a vnam pemptoria vocacōm exq° empa
nullum hʒ iudicem se supiorem aq° iudice mleis vt
pz excepta zqnta z sexa suppositoīz, sez qʒ iui qz sint gnarz

Adsecundum saliq
quo dicitur ez fuit assiduus violator sacro
rum canonum sinodalium ipo iure se pa
dunt hereticos gdidisse articlos qz sedes appo
noluit eius roborare zq statuta cōciliorz nō roborātur
ipe autē nulli q momenti st° diporon concilia z ipe est
Reponē cōciliim z st° omme statutum extra de electione
significasti nc e ligata deiure ad aliqz statutu tenendum
vino nppm rorz v q v consideratiōs liq decogrens obligatur

Adtercium saliq quo dixerit
qd fuisset pacis turbator adhc dicat ēz exq°
vnitas ecclie consistit maxime i membrorz
ad caput conicōne obhc vni petro cōmisit eccliz
gubernandam vt in vno homie cristi vicario vnirent
omēs scingetes i se a capite ymo pphanos hostes se suo
capiti ponē turbatores st vin t nc stāe pt ut l° sit turbatoz
ecclie perquem vnit ecclia sz i c q vnicte i vad vt colli
gata spargantur

Adquartū de periurio dicitur
ez tunc iuramentum erat licitum tenere

si tamē fecit cum non sibi fuerit auctores malicios sciarz
sentencia z eam ante sibi fuisset precauitatū multipli
cacōes ne fuissz firmator incedorz actum eoz pmdes
e quia recepit sʒ tm non recedo qʒ ppā tn sit supr ins
eis inrassz sz eius legato vmisi inabat z in sufficiam
nō metuebat face

Adquintum saliq q° affirmabat
cum fore scismaticū z hereticū z a fide deviū
videant monachelli inq vti senes zizanie
immemores dni precepti non loqs contra pro
ximū tuū falsum testiom onerant etiamite neqz i qua
dapnatam heresim incidit inq pucto alit tenuit qz spe
sancti sensz efflagitat quo romana ecclia in sua dap
nasset auctē qz ei rap° exsutit q° heticz fuissz heticoz
pfentor

Adsextum saliq q° dicat eē de
fuissz bonorum ecclie romam pontificz dap
nosus dissipator nō e credendū qz ppā hoste
distribuit inetate iuuenili vt inetate senili
aliena b i iuste apparet a dapnasse dissipaet tu enim
pt sius b magnam reliquissz sedam pq doctoratū cuz
parte stamentarios fuissz in possessiom hereditatis sue nimo
insatis videns cistam florenorz plenum sine in mō
peliu mensurado claustris distribuit z pauperibꝫ qui
pg monachos exent intercedmale exigi z post in papam

Adseptim quo dicitur qʒ essz
simoniacus cum tota cua dicenz actꝫ firma
comibꝫ epoz z Metropolitanoz ml debere
exigere z scriptores abbreviatores z registrato
res z minuitarz tñsscriptores ml aliud recipe n'mo
derati emolimenti respectū hendo ad labore z opam
z non ad platū valorem sʒ qʒ ht qui promagna
dignitate digni e pertinentem magnificencie largis
simas manus vniuersis protendere

Consilij basiliensis primus
articulus est articulus
quo firmabant qʒ auctās consilioz nō n
accisto dno dependet inmediate z ad a romo
pontifice hic articlos simpliciter est hereticus
vt pz per septimā suppositom z secundā z vndeciaz z tre
decimam z quartamdecima z quīdeciam a i z secunda z omne
consilium z omnia romano pontifici a signis coprobet vter
dei in se dependē viti moyses z aaron conprobauerit

Secundus basiliensis articlus
Est articlus talis qʒ petra superqz posuit
xpus spiritualē edificiumtemē non sit ordina
cones dispositiones z mandata summi pontificis a
laudaciones q ipe dixit in sta q articulus e simpliciter
erroneus qz ppā pt semp nouas leges condē z cōsilii statuta
z ediciones quas laudatz vniūsalis ecclia pmo i sectis
debz tenere xxxv q i Sunt zcuipe sit yconomus oms
soli b gnerent ordinacō z dispositio z mandata adolez cōuz

Tercius articulus basiliensis est
articulus q° dicebat licere debere omibꝫ ve
nire ad eorz prouinciale z libe ppone neccitates
suas hc qʒ cucurrat ad romanum pontificē z qtaꝫ
ipi iudicaret conuenire scame religiom qz hc essz raciō
i firmū z ppā hc voluerit grauos ad se attrahē z hic artics
est erroneus vtz pocimam suppositom z vndeciam
z duodecimam z terdecimam z quartamdecimam

Quartus articlus basiliensis
e articlus q° dicebat qʒ romanus pontifex nō hēt
auctēz dissoluendi gnale cōsilium pus rati ficatū
z pcoindubitata rectū militanti eccliā cetum
transferendi maltz loca z qʒ ppā renouacōm ipe cōsiliū
pz i dubitatū nō essz quietz malitiaz sʒ vnū cōsilium spiritu sancto
legitime fulcitu dato qʒ ppā cōndicatt e sinodali gcluso sīuo
cōsilio

Adhunc quartum articlum dicitur
ez e simpliciter hereticus z contra septimaz suppo
sicom q e vissima z cont decimam z vltra
dico qʒ tales acefali sic remanentes sine ppē
autē sci conciliabuli conuenticlum z synagoga sathane
nec tenentur aliqz eidem obedire ymo spernē mandata
z eatalconicō tāmz disturbatorz in quibꝫ deabo i sub

Pausa

m ferm ignem suffland° malignitatē psid; ē in tanti
& pnapes tonentur adeius dissipacōm & vrbs eos gticiis
sit anathema donec eniat & acceptans dlaudās ppera
statuta eorum sit anathē ocs directe vl indirecte tolle
rentes a° uttia sbimstites sint anathē prelati & reges
& pncipes tolerentes spolientur r digta° ethonoib; ppetue
i saec exstat

82 **Quintus** articlus basilien Est articlus quo dicebant ex ton silium omne generale est supra romanū pontifice eq pt ipm prolibito ligare absoluere & reglare & reformare eoq gesta pt iudicare vl improbare & ipm citare requirē & mone vt consili° non impediat eq vni versitas xanoze potq debz sequi smodalia iudicia toci9 multitudinis prem qz ipe vnius homis a° eius legati

83 **Adquintum** articlm dicit° Heretik crimen heresis nequaqz Bz roman9 pontifex est sc° omne consi° est oc ius eq ti vz declacone significasti n° supioēz hab; e t liq & papa pt absoluē qs tocilui male dapna & pqus eq siliu plibito ligare soluere & reglare ic q in ca & in se ipt rdeb; gesta consilii examinare corroborae vl rpbae di pon ton silia & vniu sitas xanoze poci dz imitare sum capud qz plantas siliclas ca papa sit q° vice m di gerat in terr exc ti vn de cusla opito

84 **Sextus** articlus basilien est ar ticulus quo pont° ep cōsilium pt citare ppam ad ejcēm sandam se determinbus de quib; est notorie in famatus simile & omnes cardinales eq pmit peos euocari vt veniant ad smodum pmsui augustēs ecclē eq pt i ipe totu mare processu cont° obstinatū ppam a° cardinalem ad que respondet facilit° ex in om dne ppā ē tollcand exceptō heres & dilapidatōe n° pt citari om iudex ab aliqua inferiori ptate vc q in congsti n° spote velit se pōne

85 **Septimus** y q v madast articlo Est articlus talis ex vbicumqz duo a° tres gregant° & uno° domi ncilit ē x° in medio Multo magis i mltitu° tu mulata pq reuocacōm ipe erat insidens spe sanctq incordib; regentu consi° vt peni⁹ tradicōz amo tus est spiritq sanctus de medio corp n° cosi° aliq° one tu sbmotu & q errant illi q° dicit reuōtu consi° sinagogam sathane illic vbi prec est spiritus sanctus

86 **Adseptimum** articlm dicit ex spirit sanctq manet in omi societate con cordi & humili & obedienti discedit ab astissimas conuente & extra vnitatem eccliē seponeti pomm eqi audimm9 & pprincipem aplorz dabat° spiritus sanctus & malediccōe sathanas obsidebat abstissi spi ritus sancti pomm eq mirām° & ppam in fine° vita in to° corpq eccliē di pop ita dns acq separacōne nrē omne conuenticlm esse sine spiritu sc° & arcesc et sathanica castrametari obsidione

87 **Nonus** articlus Est articlus quo affirmant ex sancta catholica & appostolica ecclia non ē ca ppam & suos fautores sz apud smodum katholicam fide explanantiū ep articlm affirmabat funda mentale vinclm om vitatu & dicebat q ppa dicēdo apt se & caput romanā ecclam esse scam catholicā & appo° ecclam hz condicōm hereticozp q affirmat omēz titu dinem vitale a se & suis dogmatib; dependere

88 **Adnonum** articulum dicitur breuiter ex sancta katholica & appo° eccā est roma° ecclia & omnis fide° contio ei fide ecai° cōmta di xx in legim9 eq q ; vlte eq ei derogando contra eam loq° hereticq ē di pom omis & pa atinite apli ce tradicionis nuqz errauit pom q actam & abeca sola omis ectitudo vit° dependz ee repq ingtea dogmatib; omnib; imitanda di eq cenis & pe statuta galiorum in toto vl parte imutat° pv q vltima h & s Itaqz & cusstodit statuta consilioze so° a° q ipā cōfirmat pom q

89 **Decimus** articulus qnidiclo sum ē dicere ex ppā

Pausa

poss suspende abolere d° i mutare canones synoda les prouc formatoē ecclīe factos ad hanc h&sim suffi acut° pateat expecdictē cōsium Bz hc dico scte sedi apo° q h tam grandis turbacō vel exmonachozp temita te q° autentes oclos suos ad clo & diuinis indiqs inota ppetue i fame sedis sancte contra eugem ppaz falsa ppulserunt crima sicut & vnus Mochus contra me vi gunti falsa protulit crimina & me i amaritudines iuol uit gemebundas & ido teneat religiosi i freno obedie firmissime & claustre corp qz nl imegblig monchg no sre nato habem9

90 **Condempnacio** horum decem articulorum est condempnacio eorū ppe se fal sis erroneis & hereticis & om actozp p reuo cacōm consilij sbnoie consilij gestozp qd et terno nisi mic condempnaret° gesta illi9 inequissimi co uenticli tunc exceo prelatis carinib; fauores coppta rentur turbacōnes ex quo igitur medicie mei conue vigmti artiu magis ingealia liquim piculosa me oportebat diffinire & hinc me interrere opez vt oculatur ex pq tant(con vicetutil; scismatibus scandalis & pplexitatibus) vnionem piculosis sime in capite turbantibus

91 **Consilium** ppt anti papas connotatum est consili° conota tum in emergentia mltazp psonaru pro sūmis pontificib; se gereti° qatu insignia pontificatus assumserit & adminstrare ceperent et ca scismatis sedet plenarie & capit i dubi tatum attollatur ecclē vl° aui quippe cosilij cuotoz sit ppā q hostien corona° a° hostien cum cardinalib; superintendentib; cu si tanta contrictate obsister erā tunc imparoēs cu ellctorib; & si imparoz no fuerit tuc soli ellctoes moti prege (colo° q tuc ē secrebiter)

92 **Tempus** veniendi apo sto licorum est tpis quatuor septimanaz pq concilij inchoacōm in q quilib; gens se ppapa tenebit° psonalit° cōparere sb intimacōne malediccōnis eterne & amissionis pri si q quesiuit i papatu & ppetua i habitacōe ad quslib; dignitates actiue & passiue ecunt quilib; per se per suos oratoēs potit discrete ppōnere ius ei cōsim & alia nāā coram regib; & principib; a° corporatoib; & alijs qui adexringbēd que incende° illic quenert

93 **Loca papis** deputata in tali consilio sunt loca honesta i quoz nemo audeat se in ipo consilio cu pape in presidem collocare n° vnus competitozp alteri se preferre non audeant incedant gtē de per se nec i suis sctuis donec pipm sacē cosili° alt° corp a° qmsalt° non existis pro indubitato pa store nomiatq fuit sancte ecclē & tunt tac consili; cū nominato papa feliciter incientur

94 **Pena** recedentis antipape ante finem est pdicio tociq iuris & i fame ppetue incursio q si impedierit sacru consiliu a° ppam legiptiē tuc ellctor detur in predam propinus principibus & destruccōm in omib; bonis n° ei ab aliq° obediat° sub eisd peinis q si quis ei cohesserit similib; peinis punian° sint aut omis ppe ptn si obedien° cosilio pro obediencia & humiliacōe excptan° a dno deo re pendiu eter° & etiam a consilio sacro pilla vite fe licitate presidenti consolacionem specialem

95 **Meticulosus** papa Est qui cremendo ado° silium & potencia forsan vrbem pualedo teptauit compellere consiliu in sui ellctoz forte metu qui cadit in viru constante in & forte compulit notarios pub° & multi° ppli° i sin consili° talis ellcto eo sco & iure nulla existat & th° ellctoz de se procuras & omis ei cohen° et si reges et principes existat incidat preda & ab honorib; depono

96 **Protestacio** cont° meticulosu papam est protestacio ellctozp & notariozp publicorum & notabili° personarum

a

coram alio consilio cardinalium cetu aut alias coram multitudine aut alio loco in signum quod ametuosi propria sponte equitatem metus tamen violencia nobis intulit quod vi oppressi cogebamur facere contra consciencias meas et contra canonum statuta impressandis faucibus et tunc metus tali allegatus debet cedi et primo debet procedi ad novam electionem in loco quo metus deponitur

97 **Degradacio** metuosi propter eos qui novit canonicam electionem eorum propter porte quis opressione in se fecit vota eligencium dirigere ut veniat super eius supius taxatis qui si venire et obedire ecclesie personaliter spopondericum ecclesiam dei non turbare agetur mitius cum eo ut in moribus forte possit subsistere si non penis plectatur metuendissimis ut nemo amplius talia in modo audeat turbare dei ecclesiam

98 **Statuta** Basiliensis concilii que facta sunt approbante Eugenio papa plurima statuta sunt multum bona et utilia tamen pauca hic volo inserere que tali concilium sinonime veri consilii fuit a principio legittime congregatum et fuit tunc preter octo aut decem annorum et simul fuit legittimum post unione cum eugenio et felice felice presidente in utraque parte quod consilium eugenii solum in suo ducatu defuncto eugenio electus Nicolaus presidente felice in suo ducatu quod non impedit electionem quo defuncto Nicolaus orbis pastor efficitur

99 **Primum** statutum circa electionem Metropolitani episcopi aut abbatis aut alterius prelati ut unusquisque quibus incubit electio aut compromissio confitea et sacrosanctum devote suscipiat eucaristie sacramentum et post mox impositis quod quicumque sunt et non alter faciat iuramentum in manus eius qui capitulo presidebit et rursum ille in manus eius qui eum immediate antecedit quod sine dolo et fraude sine omni dacione rei temporalis aut prece aut odio vel favore vellet vocem dare nisi ei quem novit ecclesie utiliorem certum quia de se non dirigit nec per interpositam personam privavit sibi electionem

100 **Pena** contravenientis statuto est que conditur quod si quis se tunc sensierit dignum quidne sacra protinus careat voce electionis certum qui de se procurat quoniam si modo fieri electionem dirigere vel in dirigere et obligatur non sunt an sit iuramentum prestare in limine loci electionis similiter pulla vice voce carebit nec admittetur in collacionem eius si quis spopondit aut vocem extra collacionem eius preterea quod dare rei temporalis aut accepcione notabiliter non admittetur collacionem in moribus tum electionibus hoc non requiritur

101 **Secundum** Statutum est statutum quo mandat universis regibus ac principibus comitibus et aliis cuiuscumque status condicionis aut dignitatis existant etiam civitatibus vel statibus nec electoribus licitas scribant aut preces porrigant aut comminaciones faciant aut aliquo modo sanas eligencium gravent vel intrudat quempiam super ea exequnacionis sed ut videat ut omnia sine labe fiat et in de pro honore domini dei et utilitate ecclesie

102 **Tercium** statutum est quod nullus ad aliquas provisiones in situat civitatis magna aut parvam non oriundus cuius linguae illius subiicit consistit tale beneficium Nullus alicui beneficium alienigene commendet nec pensio vel la extra eam concordatur nisi metropolita videat notabilem profectum ex persona tunc propriis motibus potit ei conferre

103 **Quarta** constitucio est quod magistri theologie vel licenciati vel baccalarii formatus qui per decennium in aliqua universitate famosa stetit in studio Similiter doctori iuris aut medicine qui per septem annos in sua facultate studuit quod de universitate domini tedeum in prima conferat vacantiam in ecclesia collegiata et post alteri diaboli nulli placuit collatam tunc de alteri doctori et item tunc similiter baccalarii qui per decennium studuit in aliqua insigni universitate ita ut omnium beneficiorum tercia pars relata in numero virorum doctorum in omni diocesi

Quinta constitucio est quod in ecclesiis parrochialibus que in civitatibus aut villis muratis sunt inde est aliquis in nacione doctor magister aut baccalarius qui ut perfectur tempora impleverit in studio quod privilegiata et quod diocesanus nemini in ecclesie pervertat ante talis fecerit si fecit et collatorem preiuserit consensus collatura sit irritus et deinceps amplius non nec apposito sedi aut consiliis sacrius licebit providendo 104

Sexta constitucio est quod ne providendo dignitati vel officiorum collatores aut diocesani aut eorum ministri quarunt ignoranciam in posita excusari ut omnis doctor magister aut baccalarius de universitate veniens se et suum nomine tradet diocesano vel eius officiali et post semper similiter tali qualificati quolibet anno durante quadragesima nomine suum repetet eum si non fuit collacio irrita sit circumque dignitate ut permittitur ad se ad provisio eius devolvatur diocesanum aut a eius officiali ab ingressu ecclesie quadrimestri arceat tempore 105

Septima Constitucio circa nobiles est ut nobilitate qualificati hoc est qui de illustri processerunt prosapia gaudeant privilegio in generali ita dumtaxat ut eis non anteferatur nisi laboribus et sudoribus studium peregerint complete in aliqua approbata universitate in temporibus supius prefixis et tunc cum non sua exhibuerint etiam illustriori privilegio eos gaudere volumus ut preferant graduatis eius similiter si non altioris 106

Octava constitucio est mea explanans predictas quia ego ordino liberum vigintiquinque annorum et prima dignitate pono in summa baccalaureale qua nemo ante triennium debet attingere et non nisi septem artes audierit complete per magistralem ut ultra tendendo postias septe audiat scias similiter in triennio postea ultra tendendo in triennio item audiat septem et sit doctor post reddendo summas septe aliasque cum audierit vocatur carbunculo mundi et ultimo litterua mundi et ultimo fax mundi superrigido transsito excellentie 107

Nona constitucio mea quod sicut dominus dominus quod bis compleverit fructuose auditum scias per viginti annorum et fax mundi appellabitur mox in diocesi originaria habeat primam exceptam summo dignitatis etiam episcopalis ut nec alter quat eligi in tinedio ad tempore magis secundis officium habeat super omnes et super religiosos et prelatos et eos ipso iure et cum primo venit de studio universitate collegiate ecclesie eadem teneat consilibus anno in decem ducat donec proveat et si plures fuerint universitas hoc fiat secundum seniori in consilio et exceptiva summe dignitatis offeratur 108

Decima constitucio est ut quilibet diocesanus suos iudicet nec quis sit ex diocesi trahat appellacionibus frivolis Undecima hec papa aut Romana curia aliquid exigat spolio aut dimigmentalibus quibuscumque nec fructus nisi quantum pro dicto labore Duodecima et multe alie constitucionis facte sunt sed nulle valentes nisi ille septem quas posui etiam sessionem vicesimaquarta tractabat ut clerici habeat uxores maritandi in foro civili et multas temptitates attemptaverunt 109

Patriarche Sunt summi patrum id est Archiepiscoporum precedenti primorum primi idem apostolorum loca tenentes summo fungentes honore post papam maiores papa maiores ad suos Metropolitanos conferre pallium postquam receperint 1
a sede apostolica et recipere ab eis iuramentum fidelitatis et obediencie professionem et pro Romana ecclesia et omnibus provinciis sibi subiectis ac superintendere ut marchiepiscopi et subditi archiepiscoporum fides vera vigeat et earum debita sollicitudo

Patriarcha In singulari est summus Archiepiscoporum sue dicioni subiectorum 2

pr[eter] minor[em] papa. Maior aut[em] sive Metropolitanis cui off[iciu]m est conferre palliu[m] suis metropolitanis et recipe ab eis iuramentum fidelitatis et obediencie et eis superintende[re] ut fides vera in eis vigeat et sollicitudo animarum.

3 **Principales** patriarche sunt quatuor patriarche proprie patriarche dicti scilicet patriarcha Ierosolimitanus, Constantinopolitanus, Alexandrinus et Anthiocenus quorum quatuor sunt officia scilicet pallium a sede apostolica receptum suis Metropolitanis conferre et iuramentum fidelitatis pro se et ecclesia Romana ab eis accipere ante se crucem facere ubique deferri nisi ubi papa fuerit aut eius legatus in signum defensionis et quia appellationes ad eos obvenire possunt modis.

4 **Primates** sunt plures minores patriarche scilicet Aquilegensis, Gradensis, Colleta(?), Cantuariensis, Bituricensis non dicuntur proprie patriarcha sed primates nunc autem et patriarche appellabiles ita ut largato vocabulo hodie idem sit primas et patriarcha in hoc enim habent minora officia principalibus quia illi deponunt suos inconsulto Romano pontifice sed isti non.

5 **Officia** patriarcharum sunt multiplicia officia omnibus patriarchis convenientia scilicet provincias omnes Metropolitanorum peragrare tenentur in fide et purgare a malis hominibus et malos punire evellere vicia plantare bonos evellere malos metropolitanos questiones metropolitanorum ad se appellatione devolutas diffinire et absolvere reos quos primas male ligavit et pater metropolitanum punire ex quinta decima et de offi[cio] or[dinarii] ad p[ri]m[um] ca[pitulum].

6 **Potestas** patriarcharum in Metropolitanos et qua ostenditur quia patriarcha habet potestatem plenam superintendere omnibus metropolitanis si ingrediuntur dementis fidei aut iusticie aut morum et eum monere ad emendationem et per consequens perseverante dementiando consulta sede potest eum deponere aut punire et conferre habet pallium et approbare electionem et potest omnibus mediis postpositis ad eum appellari et potest impedire vel revocare vel relaxare sententiam metropolitani nisi fuerit eis a eorum assensu episcoporum conprovincialium promulgata.

7 **Suffragia** nedum a subditos Metropolitani patriarche potestas et qua ostenditur quia patriarche nullam habent potestatem in episcopos suorum Metropolitanorum nec in subditos nisi in certo casibus hiis metris contentis appellans vacans consuetudine vitiante pro illis supple negligente et questione iudex tu esto absolvens generatum et quem iubet illicitanter.

8 **Patriarche** potestas in subditos Metropolitani est qua ostenditur quia patriarcha solum in certo casibus habet potestatem in subditos sui archiepiscopi aut episcoporum subiectis contentorum scilicet cum defertur per appellationem causa ad patriarcham cum vacat ecclesia metropolitana et postulat ut disponat de rebus ecclesie metropolitane viduate et si consuetudine aliquam obtinet tamen dubitatur in arduis quia nec provincialibus consiliis possunt diffiniri et si Metropolitanus est negligens et si quis conqueritur de iniuria sibi eo archiepiscopo potest esse iudex vel si sint quibus iniustos exequitati vel si archiepiscopus fecit mandatum illicitum aut iniustum.

9 **Differencia** potestatis legati a patriarche potestate est quia ostenditur quia patriarcha potest omnia que legatus sed legatus non potest deponere episcopos et non potest revocare sententias episcoporum nec potest electionem archiepiscopi confirmare nec alienare rem ad sedem apostolicam pertinentem sine speciali mandato domini pape de quo iure non habeat habet in suo autentico expressatum hoc autem cuncta patriarcha potest de iure communi.

10 **Origo** patriarcharum est quia ostenditur quia patriarche ab apostolis et precipue a beato petro instituti sunt ubi gentiles conversi ad fidem habuerunt protoflamines illic patriarche instituebantur ut vigilarent ne infideles averterent animos fidelium et nullus debuit ordinari episcopus inconsulto patriarcha et ubi archiflamines illic instituebant archiepiscopos et ubi flamines illic episcopos.

11 **Romana** sedes est papalis sedes et mater omnium ecclesiarum ac universe christianorum illustris ecclesie sic quia nec dum ab apostolis sed a Christo domino est instituta et supra petram firmissime professionis petri solidata dum ei dixit Tu es petrus et tibi dabo claves regni celorum. Clavium collatione claviger eo rursum et maiorum gladiorum donatione omnis potestas celi terre et abissi condonata [...] ut ipse sit ecclesie caput universorum.

12 **Commixtio** sedis ad Romanam est qua ostenditur quia licet ipsius domini inhabitans predicavit at terram illam cruore suo sacratissimo sanctificavit tamen quia Roma erat caput mundi et nostrum dualis cruore petri ac pauli consecrata est primum precibus Christo domino usurpata est et per consequens mandato constantini in hereditate Christo domino munito condonata et ut tenere patriarchie imperator cedet celesti imperatori de throno divina actu sede nemo ambigat veritate nisi mente insanus.

13 **Constantinopolitana** sedes est sedes patriarchalis secunda in urbe constantinopolitana collocata que licet ultima fuit tempore tamen propter dignitatem translati imperii et statuto consilii primum obtinet locum duobus privilegiis privilegiata unum scilicet in sua institutione quod episcopos suos et deponat sicut et Romana ecclesia ut patet ar[gumento] ... et ut crucem ut ante se deferre iubeat patet ... cum antistes aute sedis apostolice approbatione de pontificale et institutione [...] olim abierat redempt tamen tempore eugenii.

14 **Alexandrina** sedes est sedes patriarchalis tercia quam beatus Marcus evangelista ad honorem sancti petri instituit que olim post Romanam fuit secunda hodie iam tercia sequitur propter constantinopolitane sedis antelationem habens propria privilegia sine hoc quod possit suos deponere inconsulta sede appostolica.

15 **Anthiocena** sedes est sedes patriarchalis quarta que olim erat tercia in qua presedit beatus Ignatius antequam veniret ad Romam illic primum nomen christianorum exortum est a Christo quia olim omnes qui se ad fidem vocabant se fratres vel discipulos per consilium apostolorum in anthiochia sibi vocari [...] et erant sub se ecclesias cathedrales millecentum quinquaginta.

16 **Ierosolimitana** sedes est sedes patriarchalis quinta in ecclesia omnium minima et ultima habens privilegia patriarchalia communia in qua urbe licet Christus dominus patriarchatum Romanorum incepit et olim per sanctos patriarchas nascentis sinagoge exercuit ecclesiam tamen in beato claviger et piscatore eam transtulit in Romam ac sede per omnis dignitas et potestas ambo rum gladiorum derivat in omne vitale membrum.

17 **Aquilegensis** sedes est sedes patriarchalis sexta in confinibus Italie collocata que habet sub se decem et octo suffraganeos infra cuius fines primas appellabilis retento tamen nomine patriarchali qui suis privilegiis et antique concordatis habet preesidem suis metropolitanis.

18 **Gradensis** sedes est sedes patriarchalis septima habens sub se sex suffraganeos scilicet veneciam qui alias dicitur castellanensis torcellanensem caullensem caprulensem eluniensem et esilanensem et multos archiepiscopos potestatibus dignitatis suis et privilegiis fuerunt concedenti et (?) ministerio Romane et consuetudine antiqua observati.

19 **Cantuariensis**

Sedes est sedes priarchalis septima in q residet anglie primas habens sub se viginti suffraganeos scilicet londomensem oxomensem lincolniensem etc et multos archiepos potibilis invalidis suis contentis in privilegiis sive eccle ac consuetudinibus et registris rome curie

Bituricensis sedes e sedes priarchalis octava denominata p dnm Iohnem ppam vicesimum scdm hns sub se undecim suffraganeos et plures archiepiscopos penitus dmn Iohnem ppam vicesimum scdm ecclesias potibilis invalidis suis i privilegiis sive eccli et registris Romane curie contentis

Sedes cancellate sunt septe sedes quarum sarcea hns decem nove epatus prim mari mersa e partim terrenis possidet alta bethsanet tria habitudis in arabia genti possessa hns sub se duodecim epatus qrta bretor in arabia triginta septem hns epatus et sic de aliis et forsan e de scrabiam ubi omnes archiepatus orbis metr de archiepis

Antiquus ordo sedium est quo ostendit q 2m antiquos prima sedes fuit Romana q ab omnibus superfertur eclis secunda erat allexandrina tria antiochena qrta Ihosolimitana hodie aut ordo e Romana pma constantinopolitana secunda tria aut allexandrina qrta aut Antiochena quinta Ihosolimitana ratio q hunc ordi resistit fide violat

Cultus de lacu est qua ondit excitu delatio an papa a priarcham a metropolitam ostendit q inepti sunt tracde est sepius dns pontifex ebj q op eius ignominia vertitur gloria excepte maledicto vel clero bidendo excus pauptate vivunt tpalium affluencia ipsi ipi pmi sit qui astant cum fisco dno et parentes robus invidi cum preciosiore affirmat relinquit talis horta vt tollat crucem suam et imite x̄m pauis

Patriarcharum insignia sunt sceptrum pomum gladius et corona que dum divina celebrat dnt ante ipm teneri qr archiflamines qrlocia cont priarche regum dignitatem pferebat et qm cele brat debz habere quinque ordines clericorum scilicet pre sbiteros dyaconos subdyaconos accolitos cantores

Tempus deferendi crucem est quo ondit q priarcha quilibz pzqz paliu apapa habuit mox crucem ante se potest facere deferre ubiqz n i curia Romana nisi ubi papa a cuius legatus sunt cotenus insignis aplice dignitatis ipe ubiqz deferre et celebrare dina ubi postulatz sunt

Origo primatuum est origo ac ciuilibus sumpta quorum offm erat ut vin uersi oppressi adeos primitus confugerent et cius causas sive violentacionis declaravent qui ultra ad aulam imperatoris deuenieri bs ad instanciam primatuum offm horum loca tenent priarche scil primates vt liquet di recip pmitie

Series tituli est quo ostenditur eij postquam in capitulo de officiis actum est de primo summo in visibili et officiali scilicet vicario domino qui fecare te perficiat omnia q aguntur in eclia dei et post de eclia post de ppa et consiliis hic actum est de priarchis qui in ordine sequuntur procedunt ac in dignitate et officio insequendo

Cardiales sunt collaterales ministri dni ppe scdm sub et supra coordinati qui ppe additi sunt ut ei assistant in gubernacione vlis ecclie et cernant se specula collocati an omnia recte agantur in eclia dei et si qegicdi a metis equalitatis ut reforment adhoc finaliter instituti dicitur sunt collaterales licz non omnes tamen conmict si ceteris sunt plus familiares sancte sedi aplice

Cardinalis in singulari est vir ecclastic in cardine ide in arce eccl sedem aplicum super specula sublimatus ut omnia recte agantur in dei eclia sedi aplice ad dexteras societatis assessorie consecratur et hoc scdm maiorem et minorem propinquitatem maiorem et minorem claritatem

Officium Cardinalium e offm scilicet sedi aplice semper assistere pastorem digni vli eclie sincero corde et velociter elligere et magis ardua negocia rerum sedi aplice consulere considerare ne opa bravissimi perit aliqui exorbi tent et precertim in fide et bonorum eclie dilapidacione mat la in sepiamitate horunt ut sopiant et bona vli eclie exoi pte vt pvideat i uasores sedis aplice anathematisare

Origo Cardinaliu est eorum prima in stitutio a Sancto Silvestre qui postqz dina di sponente gra Romam obtinuit et consolabatur ps premas grandissimas tristitias exer b e ad iuxit coreos solertes vt consultores quos vocavit cardinales qui expost ultra per sanctos petri vicarios solidati nom obtinent dignissimum honoris et glorie

Electio summi pontificis est electo a Cardinalibus solum fienda tno nisi decesserit qui sunt i forma illi ecclie ne exsistent destituta personarum sanctificatarum triplice conventa sollicitudo dz ee ut magna velocitate pastorem dignum pficiant orbi ne eclia scta di vacatione longa acefala dicitur quorum ante qui eligitur apostolicus dicit qui vo sine eorum electione libera contra ascende apostoticus dicitur et infelicissimus turbator et dict eccle

Ordo in cardinalibus est ordo scdm sub supra et a latere considera in q inferiores superioribus tenent reverencia et honorem ut sint vni sicut xpi dns cecat vini tunipace et cum suis discipulis vt scilt lectores cardinales dyacone cardinalibus dyacon psbiter psbiteri at epis cardinalibus

Episcopi Cardinales sunt Octo cardinales scilicet hostiensis vellecrensis quorum offm e ppam conare eq tpe distiduj pistos coronabit in dubitiz ppa vnius ... fidelibus in finem scti exsistat ni si essent liberi a summo mati albanensis portuensis sancte Ruffine Sabinensis Tusculanensis et penestrinensis quorum offm e semper ppe i gubernacione vlis ecclie assistere et p morte ppe iliis finida eccla

Presbiteri Cardinales sunt viginti Octo cardinales scilicet tituli qtuor coronatorum Sancti Marcellini Sancte cruc in Ierlm Io hannis et pauli Scte Anastasie Scti Stephani i celiomote Scte Clementis Scto Nerei et achillei Scte Suzanne Scte Pudenciane Scti Sixti ad vincula Petri Sancti Martini cu scbi prisce Praxedis vitalis Ciriaci Marci Basilice duodecim aplorum Marcelli S laurencii in damaso Scti laurencii i lucina Sancte Sabine S Marie in Transtiberim Cecilie S Crisogoni

Diaconi Cardinales sunt decem octo

cardinales S. Cardinalis Sancte Lucie Sancte
Marie in aquiro S. Theodori S. Marie in cosme
di S. Georgij ad uellu Cosme et Damiani S.
Marie Noue S. Adriani S. Sergij et Bacchi S.
Marie i violata Sancte Marie in porticu S. Angeli
S. Nicolai in carcere tulliano S. Marie i domnica
S. Marie in Ihmaghes S. Eustachij S. Viti i macel
lo Sancte Agathe

Cardinales

Lectores sunt infimi Cardinales q
omnibus cardinalibus tenentur honore
deferre sicut est diaconus cardinalibus
et diaconi presbiter cardinalibus et presbiteri epis et
uniuersi ipse fideliter assistere sedem sanctam appos
tolicam ab omni inuasore usque ad mortem defende
re contra xpm dominum et eius summum vicarium
aliqui bella i mouere et traditores a uene
ficia procurare semper plecten temporalis et mortis
eterne qui qui huic sede resistit deo et resistit

Dignitas

cardinalium
est tam magna et alta dignitas quod as
sertione simplici cuiuslibet cardinalis
debet credi et si quis eorum in legatione mitti
tur fit legatus a latere dicitur et accipiens i ab solu
tionibus non debet recipi auctenticum eorum habent
ius episcopale in suis titulis et habent ius collegij et
sine eis nil debet fieri nouum in tribus cardinales
epi tenent apicem post presbiteri post diaconi et sic usque

Infestatio

lectores
hostilis ali
cuius cardinalis e quod ondit eorum si aliquis
ausu temerario aliquem cardinalem ho
stiliter hostiliter in sequi presumpserit siue
verberem ad mortem siue recedentem a curia aut
in legatione missum in se et sua tota posteritate
puniendus erit usque quartam generationem et a dignita
tibus et honoribus et rebus perfecte spoliandus
nisi reconcilietur et dapna restituat et per se ipsum
sedem apostolicam humiliter ab solutionis meat et accipere

Conspiratores

cardi
nales sunt cardinales seditionarij
clam aut manifeste diabolico mo
ti spiritu in tuosa bella in spiritualibus
contra sedem apostolicam fulminantes et si in
maioribus et arduis excesserint reputati mera
dicione diu sint a urbis Romane a veneficiorum
procuratoribus a ut apostolum eligant conclibus sicut
promotibus puniri debent acerbissime et ultra hoc
nimie dubitet se eterna dampnatione puniturum
ut catholice fidei transgressores cum diu ipsi sit
eis assentientes

Mores

Cardinalium ad diui
deum sunt Mores quibus ondit
eorum cardinales ex eo quia i cardine
sunt collocati debent prius ex moribus
esse capaces in fluxione virtutis spiritus sancti ex
superius et obseruantiam mandatorum dominum et pa
trum sanctorum tenere precipue et exercere ut i spiritu
religio et contemplatio vapore deuotionis ita fla
ret in sinceram ut thronum pulsiter cuncti sicut
et ita in terra peracta redoleat bonitatis
pietas et iustitia ut inde exemplariter edificati
in vniuersas diuersas nationes et zelum i exspu
gnatione hostium dei et ecclesie sancte

Ad papam

Cardina
lium
mores sunt mores quibus ondit eorum quibus
cardinalium debet summa dilectione do
minum suum diligere et primo hono
post deum et sanctos semper honorare cui si adest
dulcissima vita se arbitratur concreari sine
quo nunc viuere se existimet cui si loquitur cantum
prudens sit in sermone et i nostri iocundus
si assidet i iudicio non se sapientiorem arbitretur
eo cum pectus sancti et eoomnis celestibus est repletum
nec se ibi exigat prius ne ultra dominum suum
videatur conscendere non angelat detrectos aut

rixas dissemnet ne traditor existimetur non i uultu
resistat ne planta videatur cum plus super ipsum se laudet
det prem filius obediat imitet et obtemperet pie suppor
tet ne indignatione patris exheredicetur

Mores

cardinalium ad papam deuiati
in notorio sunt Mores quibus ondit eorum
postquam certa sciencia ex confessione a te
stimonio bearum per hoc est quod ut papa ali
cui fuissent ablate a recepte in heresi a traditore
urbis Romane sicut est ita sanctum euidens quod non potest ali
ter fieri nisi quod sic erit adhuc cuncta cognito et dabunt
inducie ad cognomiam prorogatorum in decem diebus

Inherere

Mores Cardinalium
ad reuertendum papam sicut mores quibus ondit
eorum si ipsa aliquem principi consanguineos a
gentili a exptiano imperatori a bono statui
orbis Romane vellet condonare possessionum exem
obtentu errores i christianitate tota concomitare hec
tradito si sine mora et res non sit manifesta proinde
ei dari inducie ad cognomiam prorogari ut deo uideatur
deuitate

Inperplexus

mores
cardinalium ad papam sicut mores quibus ondit
eorum si rumor peruenerit de papa et non potest adesse
probabilitas dato quod sit apparentia mag
inclinans ad sensum adhuc nemo de pone de fuit
in celum continuauit confingendo in papam aliogn
faciens per contumeliam pre quam ei intulit obli
uiose degradabit et cuncte sceleri trade pu unius

Cardinalis

degradati
est alicuius cardinalis depositio qui si fuerit
Cardinalis Episcopus talis non potest deponi nisi
a septuaginta duobus episcopis Si cardinalis
presbiter non poterit deponi nisi a sexaginta quatuor
epis Si cardinalis diaconus adeo in septem epis et
epis admodum Si presbiter a sex Si diaconi ab eis

Mores

Cardinalium inter se sicut
mores quibus ondit eorum cardinales
cum sint filij lucis debent semper concor
diter et pacifice viuere et se diligere in quam
parua re cantore in corda sua admittere Sed humili
et reuerenter se inuicem honorare et quamuis maior est sit
minor et qui minor non se attollat super maiorem
sed debitum reuerenciam faciat ut sibi velit fieri a alterius sicut

Questiones

Cardialium
sunt lites orientes inter cardinales quod
si oritur inter duos a plures auctore ma
ligno qui conatur virtute ecclesie scinde
ampliusque in capite qui alibi et consistorio coram papa agant
videant litigantes ut linguam non laxent ef
frenater vti coram salone fenicule Sed hon
loru sanctissimum pendet quod obest proponendo aliogn
arceat ad tempus ab ingressu cuncte do et loco lesse et per
sone lese satisfactio data non fuerit

Mores

Cardinalium ad vlem
ecclesiam sunt Mores quibus ondit eorum car
dinales vna cum beatissimo patre nostro
debent sollicite ferre sudores ac honera
in gubernacione ecclesie et uidere solerter ut fides catho
lica in christianitate progrediatur et pax inter prin
cipes prouincetur ne filij ecclesie collidant inimi
cis visibilibus ceterum ut gladius verbi diuini penetret
corda gentilium et excomi nacione filij aduertat
venientes benignitate patrum senciant benignissime

Testes

contra cardinalem epm
ad conuincendum sunt septuaginta duo testes
sicut et epi ad degradandum sicut malis
nec potest cardinalis a papa conuinci nisi euidenti
facti a confessione aliogn repelluntur nisi numerum sep
tuaginta duorum virorum fide dignorum quod non exauditum em
sed visione a tanta pluralitate cuiuslibet ne cognitione et i discrepant
quod credelitas apud sapientem esset adhibenda

Paparium

plitas Est qui onditur ex si aliquido paparium minicri exercenit ultra unitate qd tnc cardinales ob salutem aie sue tendant ad unitatem unius capitl ne piclitet' uls eccla ubiqz per orbem terraru tendant omes ad hostiens qui nichil contrariu infert dni sitatis ubi e fidi unitas q maxie consistit i membroru ad capl unitatem gnuitte

etropolita

seu archiepus Est pncips episcoporu sb se contentorum minor patriarcha Maior aut suis suffraganeis a mensura terta episcoporu sb se contentorum dicti Metropolitani qua adminus decem epos dz quibz pest sb se hre totidem dioceses seu urbes nuc aut pvincias qma olim iqualibz urbe erat pontifex nuc at provincia solet hre pontifice i eis maius ptibz adhuc observiat

Metropolita

Est eccla kathedralis in qua presidet archiepus ac mensura seu inmna ponti fini ei in fiori te z obediencia a strtoru metropolita vocitata id e aute eos qu est mensura z polos pluralitas qui mensura pluri suoru suffraganeoru sb se contentoru qui eccle tenentur co fortti i cultu divino iguti pp q pnt

Numerus

suffraganeoru sb metropolitana eccla conterribilium Est numerus qui ondit qd quelibz Metropolitana eccla adminus dz sb sua dicione decem hre civitates z totidem epos Juxta id qd q in Decrete ita duntaxat ex solum illa urbs dicit civitas q hz epm seu kathedram epale z ubi a quacumqz muniti qz t dicit magr opidum qz civitas

Studium

Metropolitane eccle Est qua ondit qd quelibz metropolitana eccla dz adminus hre unu Theologie Doctorem qui legat coiume i theologia z unum Mrgrm in artibz qui scolas ibidem regat z legat in artibz quibz sufficiet puideantur tam ut docere z laborare possint z tales debent a choro absolui ut tnc dii non legit tenent' i esse ut recti

Numerus

pbendaru doctoribz seu mgris a scribendaru est tria pars bnficioru i omi collegiata eccla pro doctis qui studijs z laboribz iustis amis expssatis intfuert ut illis z solicitis tria pars prebendaru sit amiotata hi est qd fax imudi qui dignitas qtuor anis stetit in studio Kanonice qs non potit ante tale tpt imple primo expectanti ad sima dignitate habeat etiam si pontificalis existat omi aliq quitu cuzz illustri amoto z sic gnter adi fiores de scendo

Labor

canonicoru omi Est labor sollicitus z intentus ad decantandas hos omnes inpa psona cottidie nocturnas ac diurnas q i una domo magna debet esse conclusi z sb obediencia unie z degui mensa intermencitu hre ut i mesa sit lecto qz canonici licanoni qd e regla z ytes cu scodia dr q dz custodie reglam z suu offim adeq i stitut' salitet ad decantandas hos loco ordinis pncipi q hc dotaverunt

Studentes

Canonici sunt Canonici alicuius kathedralis eccle qui ad studium trasmissi p Metropolitanum pptr sui habilitate hnt pvilegium studi in studio ad qnqz annos exemire quibz de expesis etiam debet pvidere quibz etiam concedit

ut pquqz annos possint proventus pcipere prebendaru intellige adminus si si ultra opor tuit eum sti dere ultra debet concedi

Electio

metropolitani Est electio facta ab omnibz comprovincialibz epis actu pntibz a quibz vices conferit a capitularibz prius contatis confessi z receniter eucaristie sacramto quilibet iuratis qd sine dolo z fraude pre apcio dabit vocem quem in scdm conscriam nouit utiliore eccle cui si aliqz hore scdm scitita casibz Basiliensi tractati catone cuiquem ppe de fuit pulla vite voce ac recebit nec conclauium ingredietur

Ineligibilis

Est qui tumultu plari contra mcorue z qui longa probacione vitam suam non notificauit in sacerdotibz a vmusse probatis ut qui de incontinencia notat' ut cuius uxor a filij adhut supersunt ut usuraru a minime simpl nec ille qui non e infans ut q triginta annos non coplenit qui ui cot' inpuni a eligentium ad se notorie attrahit alia ope supradi capi lo de eletione z qliter eligentis se deut hre mellitone

Ordinatio

Archiepi Est eius consecratio talis qd diumo epis alicuius Metropolitane eccle consecrari debet tunc comissi eius comprovinciales epi ad sedem metropolitanam debent conuenire oportet ut qui omnibz illis pesse debz ab omnibus ordinetur z eligatur alioqn prorsus cassa foret electio z ordinatio ui legittima ca intuicerit

Postulatio

palii Est inssio palio adsctam sedem apptam infra tres menses a die sue consecrationis coputando an enus receptionem nec se debz archiepm nominare s electum a postulatum ut q sit archiepalis dignitatis excere et i ante pncipes debz fidem catholicam profiteri z iurare statuta apostolica z conciliorum pncipalium tenere z obediam sedi sancte apostolice z suo pimati seu priarche ut pt alios consecre etiam si sit epi scopus an palii recepcioni licz alti possit demandare consecrationi sui episcopi

Pretollencia

Archiepalis dignitatis an pontificalem a eius pre eminenciam ultra epalem dignitate solum in quqz soliq palio vititur scdm appositu supra de palio Epe aut non zqz pest in ultis epis dpote sanis Epe aut nulli ii sacdotum stibz qmus non pontificalibz z sine suo consensu si suoru suffraganeoru pt conferri et etiam an se iubet portare z pt iudicare suos suffraganeos

Potestas

Archiepi est eius auctas dependens ex offio qd sz pt z dz corrigere omnes diotceses suos z videre debz ut in divino offitio decantado nulla eccla sui suffraganei discrepet ab eccla metropolitana z debet epm sui confirmare z consecrare omi anno tenet' semel provinciale sinodu facere inquiset excessu suoru suffraganeoru pt punire et tas pappellatoni a consulta adeum devolutas dirimo facere cas dubias suffraganeoru debz diffinire z si no pt ad sedem appostolica remittere

Officium

Archiepiscopi Est eius auctas ex potestate dependens quo debet suo officio negligenciam supplere sui suffraganei tria monitione prehabita ubi infra trimestre tpe epc no eligi Archiepc te' pronide qz tunc pa semestre tpe nec Archiepus pronidere potit z cum no pt epm suum consecrare pt alteri vicem comitte z pt absolue

quem suffraganeus male exequitur et debet provincias
suas visitare unde dicitur qui debet procurationes habere

Impotencia archiepiscopi metropolitani
est qua conditur archiepiscopus per se non potest suum suf-
fraganeum consecrare nisi duobus aut tribus suis
suffraganeis coadiutus nec sine consensu
maioris partis suffraganeorum nec potest statuta sui suffra-
ganei infringere nec addendum cogere ut eius subditorum suorum
suffraganeorum demoscere nec potest punire officialem sui suf-
fraganei nec potest se intromittere sine consensu sui episcopi in eius dio-
cesi in hiis que sunt ordinarie iurisdictionis nec que sunt eorum suffraganeis
iurisdictionalia non potest suam provinciam dividere nec suum
episcopum eximere et si caret pallio non potest ea exercere que
ex pallio dependunt auctoritate potest tamen alteri committere

Suffraganeorum obediencia est qua conditur quilibet suf-
fraganeus debet obedire suo metropo-
litano in hiis scilicet ut sine licencia sui
metropolitani non visitet curiam imperatoris et ut defendat
sentencias sui archiepiscopi et si quis subditorum appellationem
frivolam ad metropolitanum se transtulerit pecuniam ut rebellem
remittat provinciam ad ipsum et cum provincias visitat
et provideat ei procurationes honestas

Iurisdictionem suffraganei archiepiscopi
potestas est qua conditur archiepiscopus potest
omnes causas subditorum suorum episcoporum cognoscere
que per appellationem aut consultationem sunt ad eum
devolute et que per negligenciam episcopi non discutiuntur ceterum
si vacat ecclesia et ratione delicti commissi in sua diocesi vel
rei site in sua diocesi ut canonum disceptat cum suo
episcopo si recusatur episcopus ut suspectus et ratione visitationis
et tunc potest per totam provinciam indulgentias facere
si non absolutus ab archiepiscopo non vult parere suo episcopo

Citabilis suffraganeus est
suffraganeus valens citari per archiepiscopum
archiepiscopi ad parendum in istis casibus scilicet
sunt moniti per archiepiscopum ut de aliquo subdito
suo faciat iusticiam in secunda prestitum tamen tunc si tamen
fuerit episcopus potest citari una cum suo subdito ceterum
si sunt causae discrepant in cultu divino a beata metro-
politana similiter si aliter secularem coram suo episcopo quod
detulit ad archiepiscopum postea si notorie tulit iniustam sententiam
potest episcopus citari et si voluit potest per archiepiscopum puniri

In sinodis archiepiscopalibus cause
ventilabiles sunt omnes cause diocesis et
suorum suffraganeorum que per appellationem ad con-
sistorium archiepiscopale sunt devolute prout
quecumque sunt civiles etiam sive sive criminales et omnia que
ei conveniunt ex consuetudine sinodali et que tangunt
totam provinciam negligencie suffraganei illa
sunt discucienda in sinodo archiepiscopi et si qui suffraganei
sunt illic citati debent humiliter comparere

Vacancia suffraganei est que
conditur et vacat aliqua sedes sui suffraga-
nei aut quia exequitur et aut captus a paganis
vel alias detinetur captivitate tunc archiepiscopus
nullam habet auctoritatem quia capitulum vices supplet nisi in aliquibus
casibus hoc est si capitulum caret prelatis et aut si capitulum
sed se negligunt in temporalibus et spiritualibus aut etiam vacat per
contemptum electionis tunc per se aut suos administratores potest
regere ecclesiam sui suffraganei

Legatus archiepiscopus est cui ra-
tione dignitatis locorum
admissa est legatio huius ratione legationis pro
rogationem autem ad ipsum in hiis que committi-
tur se non solum per appellationem sed etiam per que-
rimoniam deferantur sua provincia omnium causarum de provincialium
suorum potest deferri et forte si ei sit indultum inceptis causis
sedi apostolice reservat

Benedictas archiepiscopus est metro-
politanus qui cessit loco sed pontificalia re-
tinuit talis ipso iure in celebrando non debet

pallio et debet subesse archiepiscopo et episcopo in cuius diocesi
commoratur nec debet aliquid temptare in pontificalibus
sine sui diocesani licencia aut postulatus per eum vel
in signis pontificalibus et missis et divinis officiis suis
suis incedat

Reprehensibilis metropolitanus
est qui manifeste probat divina quem in aliquo
debet recipere et si electionem sui suffraganei
non in capitulo vel in ecclesia ubi debuit sed
in camera regis confirmat sic etiam negligenter admisit
admisit qui in semestri tempore devoluta est ad Romanum
pontificem aliter suffraganei sui sedis provisio
aut aliud beneficium quod ipse conferre debuit ac ipso
canonicas

Prudencia archiepiscopi est
eius circumspectio ad omnia quae eius dispo-
dent officio ut ad ea oculata prospiciat
mente et presertim ut in suis receptis
causa si vult ut suffraganei suis sententiis
deferant ut in causa appellante ad suum suffraganeum
remittat prius

Visitacio archiepiscopi est qua
conditur archiepiscopus potest visitare et rev-
isitare dioceses suffraganeorum suorum
etiam si negligentes non fuerint per se
aut alios honestos quod deant inquirere de vita clericorum
de ornatu calicum et cantu et potest confessiones audire suf-
fraganeorum suorum et absolvere et penitencias iniungere in re-
luctum animarum creat non exquisitum

Insignia archiepiscopalia sunt
insignia vel
alia episcopis ei debencia insignium processionale
scilicet pallium crux et alia potest autem archiepiscopus
transiens per suas loca sue provincie sive
ante se crucem portare populo benedicere indulgencias
dare in pontificalibus celebrare sed si adest legatus
tunc uti eius insigniis debet et crucem tunc deponere
similiter si suus primas assit

Pax suffraganei sunt septua-
ginta scilicet hostiensis portu-
ensis sancte rufine albanensis sabinensis
tusculanensis penestrinensis tiburtinus anagninus
signinus ferentinus alatinensis verulanensis
campanensis secanensis fundanensis gaytanensis aq-
uinas fortenensis valuensis teatinensis adriensis apru-
tinensis neponensis sutrinensis castellanensis ortanensis
castellanensis grossetanensis urbevetensis baleregensis
viterbiensis tuscanensis suanensis clusinensis pe[illegible]nensis
aretinus cortonensis senensis fesulanensis florentinus
pistoriensis lucanensis [illegible] fulginas interamnensis
narniensis ameriensis tarnensis spolatinensis ame-
liensis eugubinensis tiburtinensis nucerinensis eumanensis
anglorensis morinensis

Salernitanus archiepiscopus
est metro-
politanus habens sub se sex suffraganeos
scilicet capudaquensem sarnensem
acirinensem insiquatesem mar-
sicensem et ancellensem qui alterius iurisdictione
exemptus est et aut salernitana civitas in confinibus
terminis ytalie posita una cum suis coepiscopis

Amalficanus
archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se quatuor
episcopos suos suffraganeos scilicet captanensem
stabiensem amorensem litteranensem
est autem amalfitana civitas in confinibus maritimis
habens predictos suffraganeos sibi in propin-
quitate commixtos

Aurentinus archiepiscopus
est
archiepiscopus habens sub se quatuor suffra-
ganeos scilicet lobeorensem vulpesem equi-
sem castellimarinum seu stabiensem est autem
sorrentina civitas sita in confinibus citramari-
nis una cum suis coepiscopis qui eidem in pro-
pinquo circumquaque assident

Neapolitanensis Archiepiscopus est Metropolitanus habens sub se decem suffraganeos scilicet Nolanensem puteolanensem Cumanensem averranum Gelonensem insulanensem qui exemptus est Est autem neapolitana civitas in confinibus

Capuanus Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se duodecim suffraganeos scilicet Teonensem calvensem caliesem casertanum Suessanensem venafranum aquinatensem Vacensem Isterniensem moti sencium ticanensem et Casertensem qui de novo creatus est per dominum papam Johannem

Sipontinensis Archiepiscopus Est archiepiscopus habens sub se sex suffraganeos scilicet Massanensem avacensem alarensem Gagonensem civitatensem ganelensem confinis ytaliane et suis suffraganeis coappinquans versus dalmatiam

Tranensis Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se hos suffraganeos scilicet Robiensem albiganensem morocensem acciensem claudensem Gemmaten neobiensem Ampiranitensem plus approximantes versus dalmatiam ad mare et versus croatiam cum suis suffraganeis

Caeterinatanus Archiepiscopus est archiepiscopus seu Metropolitanus habens sub se hos suffraganeos scilicet Sulacensem dolliensem Sueltiensem cum suis suffraganeis versus croatiam ad mare plus coappinquans

Surrentinus Archiepiscopus Est archiepiscopus habens sub se sex suffraganeos scilicet torrensem plonatensem ampniensem Stabiensem qui alias hyratensis dicitur Castrensem bisanensem ad dalmatiam colaterali ubi mare approximatur

Iadrensis Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se hos suffraganeos scilicet vesellensem Sancte Justine Teranie Caltonensem Amtatensem Omnes hii tres sito archiepiscopo sunt in Dalmatia supra mare apparentia marina confinia

Aquilegensis Primas seu patriarcha Est Metropolitanus habens sub se hos suffraganeos scilicet mantuanum Cumanum Tridentinum veronensem Comonensem ... padnesem ... Vincentinum Teruinensem concordiensem ffeltrensem qui coniunctus est cum bellunensi pallanen paratinensem tergestinum comadiensem Justinopolitanensem Et hic est patriarcha sexte sedis

Gradensis Primas seu patriarcha Est Metropolitanus habens sub se hos scilicet Castellanum seu venetianum episcopum torcelanensem equilensem qui alias esulanensis dicitur caprulensem clusiensem Et hic est patriarcha septime sedis ut est in pausa patriarcharum

Iadiensis Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se hos suffraganeos scilicet Signensem Ausariensensem Veglenensem Arbonensem Ausonensem Imperatoris ytalie vicinus cum omnibus suis coepiscopis suffraganeis approximantes marchie anthoniane

Spalatensis Archiepiscopus Est archiepiscopus habens sub se decem et octo suffraganeos scilicet estulanum primanum Cameinensem dinciman hinnanum ffrananensem Ajatracensem dromitanum ... nogaliensem ffauensem pensanensem ferrosinensem et amimensem

... suffraganeos scilicet Sanensem vrbmanensem sancti leonis callensem

Ravennensis Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se suffraganeos quatuordecim scilicet Adriensem vinealiensem Cremonensem forolaniensem foropopuliensem cesenatensem Sobiensem Ostmensem faventinensem Imolensem Bononiensem Mutinensem Regiensem parmensem

Mediolanensis Archiepiscopus Est archiepiscopus habens sub se decem et octo suffraganeos scilicet pargamensem Brixiensem cremonensem laudensem novariensem vercellensem yporiensem placentinum papiensem ferrariensem chaurlensem astensem Albanensem aquensem terdonensem sanonensem Albiganensem Sulicensem Hic est prima corona imperatorem secunda corona scilicet argentea in sua ecclesia

Panormitanus Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se tres suffraganeos scilicet agrigentinensem maganensem melitanensem qui alias maltensis nuncupatur Messanensis Archiepiscopus habet tres sub se scilicet cefaludensem Sancti Marci et milletensem Montis regalis archiepiscopus habet duos scilicet siracusanum et cathanensem

Regiensis Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se hos decem suffraganeos scilicet cassanensem catacensem neocastrensem crotonensem tropensem oppidensem qui et lucensis dicitur bouensem geracensem millitensem squillacensem

Cusentinensis Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se tres suffraganeos secundum antiqua instituta scilicet Maturanensem Rosanensem Bisignensem Sed modo rosanensis effectus est archiepiscopus et illum habet suffraganeum et bisignensis est exemptus et sic cusentinensis modo nullum habet suffraganeum

Sanctaseverina Archiepiscopus Est archiepiscopus habens sub se quinque suffraganeos scilicet ebriatensem Sancti leonis gentocastensem stromensem stangulensem ebriatensis alio nomine dicitur brabatensis et stromonensis alio vocabulo dicitur insulensis

Tarentinus Archiepiscopus Est archiepiscopus habens sub se duos episcopos suffraganeos scilicet mitulensem castellanensem Brundusinus archiepiscopus habet solum unum suffraganeum scilicet hostunensem Ydrontensis habet solum tres scilicet vigiliensem andrensem gamianensem

Tranensis Archiepiscopus Est archiepiscopus habens sub se quatuordecim suffraganeos scilicet Botontinensem Melfetanensem Juvenacensem Rubensem salpensem canensem Bitectenensem tonunsanensem lypsonensem Berretinensem minervensem polliganum canthernensem lonchemensem

Sipontinus Archiepiscopus qui alias dicitur Montis Gargani Est archiepiscopus habens sub se quinque Episcopos suffraganeos scilicet vestanensem Ecolanensem melfiensem Monopolitanensem Ropolanum scilicet isti quatuor sed quatuor ultimi sunt exempti modo et sic solum habet unum

Consanensis Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se istos sex suffraganeos scilicet Moraviensem Sutrianensem montis fincditis laquedonensem Sancti angeli de lombardia buzianensem qui alias bisinianensis vocitatur

Treverensis archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se tres episcopos scilicet metensem tullensem virdunensem et ipse est archicancellarius imperii per regnum arelatense magnitudo ... germania Colloniensis per ytaliam et hii sunt electores spirituales imperii

Acheruntinensis

Archiepiscopus est episcopus habens sub se duodecim suffraganeos scilicet Materanensem potentinum [illegible] sarrensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tunensem [illegible] denovo [illegible] est per bonifacium papam octavum

Vagustinus

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se septem suffraganeos scilicet stagnensem rosonensem [illegible] [illegible] tribuniensem ticariensem [illegible] [illegible] rosonensem qui alias [illegible]

Antibarensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se octo suffraganeos scilicet dulcinensem drivastensem [illegible] polatensem scodrensem albanensem [illegible] [illegible]

Strigoniensis

Archiepiscopus est archiepiscopus in confinibus ungarie habens sub se sex suffraganeos scilicet agriensem nitriensem vaciensem jauriensem quinque ecclesiensem vesprimiensem tempore est in medio ungarie contentum

Colocensis

Archiepiscopus est archiepiscopus in confinibus ungarie ad partes [illegible] habens sub se hos suffraganeos scilicet zagrabiensem [illegible] varadiensem transsilvanensem qui alias albanensis [illegible] sirmiensem bosnensem albanensem de bulgaria [illegible]

Gneznensis

Archiepiscopus est archiepiscopus in confinibus polonie maioris habens sub se undecim suffraganeos scilicet wratislaviensem [illegible] [illegible] plocensem cracoviensem poznaniensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wladislaviensem

Maguntinensis

est archiepiscopus qui habet sub se [illegible] decem episcopos scilicet herbipolensem constanciensem argentinensem spirensem heldesensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Salzeburgensis

est archiepiscopus habens sub se decem suffraganeos scilicet ratisponensem frisingensem pattaviensem curiensem brixiensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et est natus legatus

Coloniensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se quinque episcopos diocesanos suffraganeos scilicet leodiensem traiectensem monasteriensem mindensem osnabrugensem et habet privilegium coronandi imperatorem electum prima corona ferrea [illegible] [illegible] est elector imperii

Bremensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se quinque suffraganeos scilicet bardwicensem [illegible] razeburgensem lubicensem [illegible] qui etiam habet [illegible] sub se olim [illegible] totaliter exemptum a dicione

Rigensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se quatuordecim suffraganeos scilicet osiliensem tarbatensem curoniensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pragensem olomucensem luttomislensem [illegible] scilicet [illegible] pragensis cum olomucensi et luttomislensi exempti sunt

Pragensis

Archiepiscopus est archiepiscopus [illegible] [illegible] sub sua dicione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] olomucensem et luttomislensem [illegible] hos [illegible]

[illegible] est secundum antiquam ordinacionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rex bohemie impetravit [illegible] [illegible] [illegible] et ut sit legatus natus [illegible] legatos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erat dietmarus [illegible] archiepiscopus erat [illegible]

Maydeburgensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se sex suffraganeos scilicet misnensem haelbergensem brandenburgensem merseburgensem [illegible] neumburgensem [illegible] habet duos scilicet basiliensem lausanensem [illegible] [illegible] habet quatuor scilicet [illegible] cabilonensem [illegible] [illegible]

Viennensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se sex suffraganeos scilicet valentinensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gebennensem diensem [illegible] est alia wienna [illegible] [illegible]

Ebredunensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se septem suffraganeos scilicet digniensem [illegible] qui alias diensis dicitur [illegible] [illegible] [illegible] glandatensem venciensem antipolitanensem [illegible] habet quinque scilicet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sistaricensem

Arelatensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se octo suffraganeos scilicet massiliensem [illegible] tolonensem [illegible] [illegible] [illegible] carpentoratensem [illegible] tricastinensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] episcopatus consistit [illegible] [illegible] [illegible]

Senonensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se septem suffraganeos scilicet episcopum parisiensem [illegible] aurelianensem nivernensem antisiodorensem trecensem et meldensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Remensis

est archiepiscopus habens sub se undecim episcopos scilicet cathalanensem atrebatensem ambianensem suessionensem noviomensem silvanectensem laudunensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Turonensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se undecim suffraganeos scilicet andegavensem cenomanensem dolensem [illegible] nannetensem [illegible] venetensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] leonensem

Rothomagensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se sex suffraganeos scilicet baiocensem abrincensem ebroicensem sagiensem constanciensem lexoviensem [illegible] rothomagensis [illegible] in confinibus

Bituricensis

[illegible] habet undecim sub se suffraganeos scilicet claromontensem sancti flori [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lemovicensem tutellensem [illegible] [illegible] albiensem castrensem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] papam [illegible]

Burdegalensis

Archiepiscopus est archiepiscopus habens [illegible] sub se suffraganeos scilicet pictaviensem malleacensem lucionensem [illegible] [illegible] [illegible] engolismensem petragoricensem agenensem

Auxitanensis archiepiscopus est archiepiscopus habens decem sibi suffraganeos scilicet aquiensem lectorensem convenarum conseranensem garinensem oletensem vasatensem baionensem lascurrensem bigorrensem adorensem bigorrensem

Narbonensis Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se decem suffraganeos scilicet Carcasonensem biterrensem agathensem magalonensem nemausensem uticensem elnensem sanctipontensem elnensem thomerianensem

Tholosanus archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se septem suffraganeos scilicet appamiarum montisalbani sancti pauli lombariensem mirapiscensem vaurensem rivensem

Gerundensis [illegible] vicarie suffraganeum scilicet elnensem

Lundensis archiepiscopus est archiepiscopus habens octo suffraganeos [illegible] scilicet Roskildensem ottoniensem [illegible] censem ripensem arusiensem [illegible] sem revaliensem Burglaniensem [illegible] sub octo scilicet arosiensem stavrensem strengnensem [illegible] aquiriensem aboensem [illegible] [illegible]

Nidrosiensis [illegible] est archiepiscopus habens quatuordecim suffraganeos sub se scilicet Bergensem [illegible] rensem stavangrensem [illegible] hamarensem [illegible] ensem horkadensem sodorensem [illegible] Gronelandensem olorensem [illegible] [illegible]

Cantuariensis [illegible] sis totius anglie primas et primas habens sub se viginti suffraganeos scilicet londoniensem rocestrensem vellensem Roffensem atrifensem wintoniensem exoniensem lincolniensem satosbiriensem vigorniensem herefordensem cicestrensem lichefeldensem Norwicensem eliensem menevensem asavensem landavensem cantuarensem asludensem

Eboracensis archiepiscopus est archiepiscopus habens quatuordecim suffraganeos scilicet dunelmensem candide case [illegible] dunkeldensem [illegible] glasguensem [illegible] dunblanensem brechinensem aberdonensem [illegible] rossensem cathanensem orcadiensem et [illegible] in scotia

Armachanus Ybernie primas est archiepiscopus habens quindecim Episcopos scilicet clonorensem lumnicensem darensem dergalensem [illegible] raptotensem [illegible] chitenensem nudensem [illegible] dechadensem dimensem rathbotensem dunensem [illegible] sem tuimbrensem drumorensem

Ipsallensis archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se hos quinque Episcopos scilicet clebensem cordubensem cartagniensem [illegible] [illegible] densem siluensem **et Dubline**sis habens quinque scilicet [illegible] bacensem feriensem [illegible] niensem offoriensem direnensem **Casselensis** habet quinque

Tolletanus archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se septem Episcopos suffraganeos scilicet Oxoniensem Seguntinum [illegible] burgensem placentinum conchensem [illegible] cobiensem cordubensem **Cesaraugusta**nus habet sub se quinque suffraganeos scilicet oscensem ara[illegible] pampilonensem talagniatensem segobricensem [illegible] qui alias [illegible] dicitur

Compostellanus Archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se undecim Episcopos scilicet Salamantinum abilensem Cauriensem elborensem ulixbonensem legionensem onerensem Isti tres sunt exempti primo dicti Zamorensem civitatensem egitaniensem valentinensem

Bracarensis archiepiscopus est archiepiscopus circa confinia portugalie habens sub se novem suffraganeos scilicet portugalensem colimbriensem visensem lamecensem auriensem tudensem vitensem lucensem astoricensem

Cesaraugustanus archiepiscopus est archiepiscopus habens sub se quinque archiepiscopos scilicet oscensem tirasonensem pampilonensem calagurritanensem quod cantabricensis dicitur sancte Marie quod segobricensis dicitur

Nunc sequuntur episcopatus a gentilitate possessi

Iherosolimitanus patriarcha est patriarcha de primis quatuor patriarchis tunc habens sub se tres suffraganeos scilicet ebronensem beetleemitanum lidensem ascalonensem

Tirensis habet quatuor scilicet sidonensem accaronensem beretensem pontiensem **Cesaree** archiepiscopus habet solum unum scilicet Tiberiadensem

Antiocena Ecclesia est etiam patriarchalis habens sub se centum quinquaginta cathedrales ecclesias quas omnes enumerare esset nimis prolixum erant tamen non longe retro a temporibus tria Episcopi fabulensis laodicensis anteradensis tripolitanensis biblensis tarsensis medensis

Catholicus katholicorum est archiepiscopus sub sede antiocena habens sub se hos suffraganeos scilicet Montis synai joppe yaffe ascalon toza mannas prodicarnol iobebum bersabee Bittonii Neapolim Ebron sabasma tiberiadis diocesana mauron torum nazareth thabor

Sedes prima Habet decem et octo episcopatus scilicet porfirion sareptam ptolomeidam botrion arados archis antharados tortosa geracopolis atois sydon Rebeleth ortasia paneas Beritus Zolet

Secunda Sedes que est in Armenia Maiori habet sub se hos episcopatus scilicet tharsum ephesum Sebiostinum [illegible] malles poderatos et cetera de aliis plurimis Episcopatibus

Tertia Sedes que est in ultiori Armenia habet hos episcopatus undecim scilicet Marcopolim Edinaron Constancia Aruequantia golbi ymeth tanoy bathmon ymaya teraporason calimites

Quarta Sedes Urbaniotena sede in Arabia est Cesarea sedes que olim fuit prima sedes in Arabia habet hos Episcopatus scilicet doramiannam quasi cassirantipadubi neopolim omnes a sotu aparos pitralios terscomason tricoma scalem linas geradinensem Jericho

Quinta Sedes Metropolitana bethsanat in arabia que hodie translata est in Nazareth ob reverentiam nativitatis beate virginis et annunciationis dominice habens novem episcopatus sub se scilicet capitolias pellonilis toratonas comanas tiberias uncas yppiu elanagan lalim baradam

Sexta sedes in arabia Moabitidis quasi tria metropolis habens sub se duodecim episcopatus scilicet Augustopolim Kareth moinsedes petracoma faradito vigilan saltum adrondiba zeopoli eliusi metitcomam cora manassen

Pausa

Alienacio

Episcopi abecclesia
sp[irit]ua[li] est qua conditur archiepiscopus vel alienari
a sua ecclesia pontificalibus tenent[ur] in istis casibus
scilicet si ipse autem se transtulit ad aliam ecclesiam vel
privatur vel si fuerit vocatus per consilium provinciale vel
dicat reddere noluit si fuerit re[ce]ptor ecclesie dissipator crimine
mali vel incarcerata a filia spirituali [illegible] commisit similiter
et aliis lusibus rebellionibus incessant deserviunt et condicionem
sue ecclesie vel peiorem facit si adbellum in consulto [illegible]

Privilegium

Epi[scop]i est
facultas autem concessa epis[copis] obedientia dig[nitatis]
spiritualis vt scilicet tempore interdicti januis clausis
et non pulsatis campanis divina possent
celebrare si causam non dederit interdicti et ne quid possent
sent deponi aliter eximi a sufferi nisi appia [illegible]
[illegible] a metropolitanus suus non ad [illegible] et interesse
persentenciam suorum diocesanorum [illegible] curare debet po[n]-
tifex si subiaceant alienorum bona spiritualia dividentur
[illegible] in usus ecclesie [illegible] sedent dictum episcopi

Testamentum

Epi[scop]i
est testamentum quo conditur ar[chi]ep[iscopus] et quilibet
Episcopus testamentum facere decebit propriis vel ac-
quisitis mobilibus et inmobilibus de aliis vero no[n]
[illegible] cedunt ecclesie et tales res moriente epi[scop]o debent diligenter
conservari pro futuro pontifice [illegible] est [illegible]
ecclesie quas diripientes anathema incurrunt

Iudicio

Episcopi est potestas quod potest
in omni loco sue diocesis non exempto pro tribu-
nali sedere et causas audire personas etiam [illegible]
capere et carceri mancipare [illegible]
de subditis prelatorum suorum in si consuetudo [illegible]
canone late sine [illegible] ad suam diocesim ponere [illegible]
absolvere si [illegible] et [illegible] alia [illegible]

Vicedominus

epi[scop]i est aliquis laycus
[illegible] iudiciariam potestatem [illegible] iurisdictionem
temporalem [illegible] loco epi[scop]i scilicet
causas audire et [illegible] sanguinis [illegible] debet
consulere epi[scop]um si [illegible] quid sit agendum de talibus
et [illegible] debet esse procurator temporalium bonorum vt epi[scopu]s [illegible]
divinis orationibus et elemosinis vacare possit liberius

Yconomus

epi[scop]i est
procurator et supintendor bonorum rerum ecclesie
qui [illegible] debet esse secularis [illegible] spiritualis et bene
probatus clericus cuius officium est precesse rebus ecclesie
cum arbitrio epi[scop]i equaliter mortuo epo vel amoto omnes res
ecclesie in [illegible] epo intuente reservaret et vt omnia
recte aguntur [illegible] ecclesie et monumenta sanctorum

Officialis

Episcopi est qui [illegible]
[illegible] est ad exercendum iudicia [illegible]
[illegible] omnes [illegible] et faciendi omnia
que iurisdictionis in spiritualibus [illegible] absolvere
in casibus [illegible] sit sacerdos alias [illegible]
[illegible] nullam [illegible] iurisdictionem [illegible] pontificalis
Non enim potest clericos ordinare crisma conficere [illegible] offi-
cialis [illegible] in suffraganeos [illegible] suspensum
interdictum vel [illegible] officiales sunt

Administratores

epi[scop]i
sunt viri ecclesiastici quibus sede vacante et etiam non
vacante commissi sunt tam temporalium quam
spiritualium ipsius episcopatus vt intendant quod omnia recte agantur
[illegible] et sine dilatione [illegible] exercicio [illegible]
que eis a pontifice et capitulo commissa sunt

Capitolum

Est aliquis [illegible]
qui [illegible] a
[illegible] claustri multitudo [illegible] potestate super
[illegible] eligendi prelatum [illegible] omnibus causis [illegible]
[illegible] prevalet [illegible] incommune vincatur
sine quo prelatus [illegible] in dampnum [illegible]
[illegible] ecclesie nequaquam facere potest [illegible] sine consensu [illegible] facere non potest
nec alienare [illegible] vacante conferre

Pausa

[illegible]
dignitatibus et regimine et absolucione iudicia [illegible]
non potest aut [illegible] pertinet collocari ad solium pre-
latum vel que spectant ad actum pontificalem

Ordinare

episcopi est
[illegible] conditur episcopi [illegible] cura
et sollicitudo debet esse [illegible] [illegible]
orationes predicationes sacramentorum dispen-
sationes elemosinarum largitiones pauperibus vidu-
is orfanis penitentibus et [illegible] depauperatis [illegible]
et aliis casu adeo [illegible] voluntas [illegible] quorum
[illegible] debet [illegible] memoriam etiam si male [illegible]
[illegible] opportunitate [illegible] sine spiritualium [illegible]
bonis temporalibus

Presencia

Epi[scop]i est qua [illegible]
[illegible] archiepiscopus semper debet esse presens
suo gregi nec aliquatenus [illegible] debet propter
aliquod commodum temporale nec propter periculum
sue persone et bonis pastor debet ponere animam
suam pro ovibus suis et [illegible] vitas potest [illegible] deserere
plebem propter plebis maliciam vel pro [illegible] suffi-
cienter in absencia sua saluti eorum

Casus

episcopales sunt casus
[illegible] quibus nullus sacerdotum
[illegible] absolvendi confessum [illegible]
[illegible] pontifices [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] homicidii [illegible] in patrio
[illegible]
[illegible] violator [illegible] admittere
[illegible] alii [illegible]

Casus canonis

sunt
[illegible]
[illegible]
[illegible]
romam [illegible] templum quem
[illegible]
[illegible] paganus [illegible]
[illegible] legere [illegible] sit [illegible]
[illegible] tempora [illegible]
[illegible] locaverit [illegible]
laycos [illegible] ligatum

Casus sacerdotales

Sunt omnes [illegible] episcopales [illegible]
articulo mortis [illegible] simplex sacerdos [illegible]
potestatem [illegible]
ita [illegible] si convalescat [illegible] ad [illegible]
solucionem [illegible] absolutus [illegible]
autem sunt casus [illegible] supra dictum est

Senex epis[copus]

est epi[scopu]s [illegible]
vel [illegible]
gravatus corporali vel aliis impedimentis
[illegible] inutilis [illegible]
exercendum [illegible] de consilio [illegible]
toritate apostolica [illegible] duos [illegible]
pontificalibus [illegible] sedis
sancta apostolica consilio [illegible] capitulo [illegible]
quoque modo intendere [illegible] se [illegible] consulat

[illegible]titus

spiritualis [illegible]
[illegible] ecclesi-
[illegible] regimen
[illegible] dignitatum [illegible]
et aliarum [illegible]
personarum [illegible]
[illegible] a [illegible]
tudine consideratione
[illegible]
consideraciones [illegible]
[illegible] servant [illegible]
[illegible]
[illegible] communem [illegible]
[illegible] approbacionem

paula

Beatitudinis [illegible] statum spiritualium [illegible] ordine, statum, gradus spiritualium [illegible] capitulum [illegible] totius gradibus ecclesiastici [illegible]

Cristiubonis [illegible]

Christianorum [illegible]

Pape [illegible]

Romana [illegible] Ecclesia est [illegible]

Consilium [illegible] est ultima [illegible]

[illegible] dignitatis [illegible] dissolucionem [illegible]

Cardinales Sunt Romane ecclesie in cardine ad sedem appostolicam sunt titulis denotati quorum officium summi [illegible] sedere thronorum in magna [illegible] pastorem [illegible] orbi universo [illegible] sedem [illegible] agantur [illegible] sede [illegible] tenent [illegible] sex [illegible] sedis [illegible] metropolitani caput [illegible] registra [illegible] totius [illegible]

Patriarche Sunt summi prim. idest archiepiscoporum [illegible] officium est Metropolitanis supintendere et provincias Metropolitanorum [illegible] tenere [illegible] ab [illegible] malis hominibus plantare bonos [illegible] evellere Metropolitanorum [illegible] ad se appellatione devolutas [illegible] absolvere [illegible] Metropolitani male ligaverint [illegible] Metropolitanum [illegible] debet approbare [illegible] metropolitanum [illegible] pallium [illegible] sede [illegible]

Metropolitani seu Archiepiscopi sunt [illegible] episcoporum [illegible] maiores [illegible] suffraganeos [illegible] metropolitani [illegible] suffraganeos [illegible] officium est intendere [illegible] suffraganeis [illegible] suffraganei [illegible] capitulo [illegible]

Diocesanus est [illegible]

Pax mundi [illegible]

Luterna Mundi [illegible]

Carbunculus mundi [illegible]

Obstehend
zu beleg[illegible] komm

[illegible] w białym polu
[illegible]owy dwie Krolewskie [illegible]
Głowy dwie Lwie [illegible]cya.
[illegible] dwie Murzy[illegible]kie, w żołtym polu
G[illegible]iały w złotey k[illegible]ie w polu czerwo[illegible]
[illegible]lskie.
Gr[illegible]zerwony w żołtym polu, Páństwo P[illegible]
Gry[illegible] w polu białym, Páństwo [illegible]

Pelzel Fr. Mart.

Abbildungen Prag 1777
III Th. p. 6
[illegible]
zydłke i port t

k. 69v

Questio est propo-
sicio aut oracio
propositionalis
proportionalis cum
signo quesitivo
Utrum aut ei equi-
valente sumpta
gracia exercitacionis
aut